CASSII DIONIS COCCEIANI

HISTORIARVM ROMANARVM
QVAE SVPERSVNT

EDIDIT

VRSVLVS PHILIPPVS BOISSEVAIN

VOLVMEN II

ADIECTA SVNT SPECIMINA PHOTOTYPICA DVO
LIBRORVM LAVRENTIANI ET MARCIANI

BEROLINI
APVD WEIDMANNOS
MDCCCLXXXXVIII

PRAEFATIO.

Altero huius editionis volumine continentur Dionis libri 41—60, qui magna quidem ex parte integri ad nos pervenerunt, sed inde a libro 55 mutilo codice Marciano crebris lacunis laborant.[1]) Quae lacunae cum, quoad eius fieri potest, eodem modo supplendae sint quo libri deperditi 61—80, i. e. ope Xiphilini et Zonarae, ex excerptis Constantinianis et fragmentis apud chronicos Byzantinos obviis, iam agendum est *de Xiphilini codicibus* et, quanquam breviter, *de excerptis Byzantinis*. Nam de libris manu scriptis Zonarae et de codicibus titulorum περὶ ἀρετῆς, περὶ γνώμης, περὶ πρέσβεων in primi voluminis praefatione satis est disputatum.[2]) Post haec *de fine libri 60* et in universum de hoc volumine pauca addenda sunt.

DE XIPHILINI CODICIBUS[3])

Xiphilini codices mihi innotuerunt sedecim, ex quibus quattuordecim totam epitomen continent, duo (n. 11 et 16) priorem tantum partem: usque ad Tiberii principatum alter (n. 11), alter usque ad Augustum (n. 16).

1) cf. vol. 1 p. LXX sqq. Etiam libro 52 inter c. 13 et 14 lacuna est unius folii.

2) P. II—VI et VI—XXXV. Ad Zonarae textum constituendum praeter codices ABCc adhibui librum Monacensem n. 325, saec. XIV, quem Buettnerum-Wobst secutus (Zonarae edit. Bonn. vol. 3 p. XIX) littera E indicavi. Codicem praefecti bibliothecae Monacensis benignitate Groningam transmissum ipse contuli.

3) Libens palam hic gratias ago viris doctis, qui in Xiphilini codicum indolem et auctoritatem inquirentem me opera sua adiuverunt, amicis Romanis Christiano Hülsen et Augusto Mau, Berolinensi Hermanno Dessau, Ottoni Cuntz, v. c., qui in Hispania degens libros ibi adservatos meo rogatu exploravit, bibliothecarum Parisiensis, Vratislaviensis, Berolinensis praefectis, quorum liberalitate codices Coislinianus Vratislaviensis Phillippsianus Groningae mihi praesto fuerunt.

Xiphilinus

Sunt autem hi:

1. codex Vaticanus n. 145.
2. codex Vaticanus n. 146.

3. codex Coislinianus n. 320.
4. codex Parisinus n. 1691.
5. codex Vaticanus Palatinus n. 61.
6. codex Matritensis O—49.
7. codex Escurialensis R—I—9.
8. codex Escurialensis Y—I—5.
9. codex Salmanticensis I—2—2.
10. codex Vesontinus n. 19.
11. codex Vaticanus Ottobonianus n. 193.
12. codex Vratislaviensis n. 21.
13. codex Vaticanus n. 1289.
14. codex Phillippsianus-Berolinensis n. 1635.
15. codex Neapolitanus III—B—21.
16. codex Vaticanus Ottobonianus n. 35.

De libris V(aticano 145), unde descriptus est codex Vaticanus 146, et C(oisliniano), reliquorum omnium archetypo, paulo uberius, de ceteris brevius strictiusque erit agendum.

Codex Vaticanus n. 145 (V)

chartaceus est, saec. XV, formae quadratae, foliorum 187, ab una manu exaratus, quae compendiis perpaucis usa est. Singulae paginae 30 versus continent.

Olim Francisci I, regis Franciae fuit, ut ex integumento patet liliis picto, cui impressa est salamandra regio diademate coronata[1]), postea Fulvii Ursini, quo defuncto (a. 1600) in bibliothecam apostolicam translatus est.

Legitur in folio praefixo:

Dione epitomato da Xiphilino, scritto | di mano di huomo dotto, in papiro in | foglio.

---

1) *„Ni Dion Cassius ni Xiphilin ne figurent parmi les manuscrits grecs de Blois (Omont, catalogue des mss. grecs de la bibliothèque de François Ier au château de Blois, 1518—1544, Paris 1886). Cependant la provenance du ms. ne parait pas douteuse."* P. de Nolhac, *la bibliothèque de Fulvio Orsini,* Parisiis 1887 p. 169 (170) adn. 4.

Ful. Urs. Xiphilinus

cui a manu recenti additum est:

*e quanto si conosce interlineato ancora in alcuni luoghi e postillato in margine di mano del med*mo *Fulvio.*

Fol. 1r: *δίωνος ῥωμαϊκὴ ἱστορία*

ἐπιτομὴ τῆς δίωνος τοῦ νικαίως ῥωμαικῆς ἱστορίας· ἣν συνέτεμεν ἰωάννης [per sigl.] *ὁ ξιφιλῖνος· περιεχοῦσα μοναρχίας καισάρων εἰκοσιπέντε* | *ἀπὸ πομπηίου μάγνου μέχρις ἀλεξάνδρου τοῦ μαμαίας.*

Fol. 187r: *τὰ ὀνόματα τῶν καισάρων τῶν περιεχομένων τῇδε τῇ βιβλίῳ* | *πομπήιος* | *ἰούλιος καῖσαρ αὔγουστος καῖσαρ τιβέριος γάιος* | *κλαύδιος νέρων γάλβας ὄθων οὐιτέλιος* | *οὐεσπασιανὸς τῖτος δομιτιανὸς νερούας*, *τραιανὸς ἀδριανὸς μάρκος ἀντωνῖνος κόμοδος* | *περτίναξ ἰουλιανὸς σευῆρος ἀντωνῖνος* | *μακρῖνος ἄβιτος ἀλέξανδρος.*

In textu vel in margine quaedam correcta sunt, de quibus cf. p. XIV sq.

Codex Coislinianus n. 320 (C)

bombycinus est, saec. XV, formae quadratae, foliorum 187, ab una manu exaratus. Singulae paginae versus 30 continent. Fuit aliquando Sangermanensis, teste pagella codici adfixa: *73° paquet m*ss *Grecs de St. Germain des Prés n° 316 = 317 = 318 = 319 = 320*, post Seguierianus factus et mox Coislinianus.

Sigla inveniuntur pauca et usitata *ἀνων = ἀνθρώπων*, *φιλάνα = φιλάνθρωπα*, *θῦ = θεοῦ*, *οὐνοῦ = οὐρανοῦ*, *πῆρ = πατήρ*, *φὶ = φησί*, praeterea ☾η = *σελήνη* (65, 11, 1).

Correctoris manus hic illic deprehenditur sed raro, inter lineas plerumque, interdum in margine, veluti:

	contextus	corr. in marg.
p. 37, 32 D.:	*τερκμασιν*	*γρ. τέκμαρσιν*
p. 174, 15 D.:	*ὁμοίων*	*οἰκείων*
p. 174, 24 D.:	*δουλείαν*	*δειλίαν*
66, 3, 3:	*παρεοντα*	*παραρρέοντα*

de quibus correctionibus post accuratius videbimus, cf. p. XV.

Lemmata graeca a tribus ni fallor manibus in marginibus adscripta sunt, item latina a duabus. Lemmata latina ultra Vespasianum non procedunt.

Xiphilinus Folia fere omnia praesertim in marginibus humore infecta sunt: in folio primo hac de causa complura hodie legi nequeunt.

Fol. 1r: *δίωνος ῥωμαϊκὴ ἱστορία*

ἐπιτομὴ τῆς δίωνος τοῦ νικαέως ῥωμαϊκῆς ἱστορίας· ἣν συνέτεμεν ἰωάννης ὁ ξιφιλῖνος, περιέχουσα μοναρχίας καισάρων εἰκοσιπέντε, ἀπὸ πομπηίου μάγνου μέχρις ἀλεξάνδρου μαμαίας:·

Fol. 187r: *τὰ ὀνόματα τῶν καισάρων τῶν περιεχομένων ἐν βιβ..... | ἰούλιος καῖσαρ· αὔγουστος καῖσαρ· τιβέριος· γάιος | κλαύδιος· νέρων· γάλβας· ὄθων· οὐιτέλιος· οὐεσπασιανὸς· τῖτος· δομιτιανὸς· νέρουα· τραιανὸς· ἀδριανὸς· μάρκος ἀντωνῖνος· κόμοδος· περτίναξ· ἰουλιανὸς· σευῆρος· ἀντωνῖνος· μακρῖνος. ἄβιτος· ἀλέξανδρος :·+*

Capitum fines ubi ad imas fere paginas excurrunt ultimi versus in triangulum compositi sunt ut spatium expleatur.

Codex Vaticanus n. 146

chartaceus est, saec. XVI, formae maximae, paginarum (non foliorum) 213. In prima pagina insigne gentis Farnesianae invenitur cui subscriptum est LIBERALITATE PAULI III PON MAX.

Codex Parisinus n. 1691

chartaceus, formae grandis, paginarum (non foliorum) 343, anno 1548 scriptus Romae manu Christophori Aueri, quod testatur subscriptio:

ἅπασαν ταύτην τὴν ξιφιλίνου ἐπιτομὴν γράφων ἐτελείωσε Χριστοφόρος ὁ ἀβέρος τῇ πατρίδι γερμανὸς τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ καρδινάλει γεωργίῳ ἀρμηνιακῷ τῷ αὐτοῦ δεσπότῃ, ἐν ῥώμῃ μηνὸς ἑκατομβαιῶνος θ χιλιοστῷ φμη ἔτει παύλου τρίτου πάπα ῥώμης.

Primitus cardinalis Armeniaci postea Tellierii factus est.

Codex Vaticanus Palatinus n. 61

chartaceus, saec. XVI, formae grandis, foliorum 262.

Continet: 1. Appiani *Ἀννιβαική* (f. 1—19r).
2. Appiani *Ἰβηρική* (f 19v—53).
3. **Xiphilini epitome** (f. 53v—262).

Codex Matritensis O—49

chartaceus, formae grandis, foliorum 188, anno 1548 exaratus ut ex subscriptione patet: 12 *φεβρουαρίου ἔτει* | *αφμη* | *ἐτελειώθη* | 28 *ἀπριλλίου* 1548.

Priores possessores titulus indicat tegumento affixus: *Dion Jacobi Hurtadi Mendozae Iliberitani et Antonii fratris*[1]. *olim Georgii Horulaei Alexandrini.* Xiphilinus

Codex Escurialensis R—I—9

chartaceus, formae grandis, saec. XVI, foliorum 246.

Continet: 1. *Utile ac necessarium additamentum Roderici a Vasurto ad chalendarium Jhoannis de monte Regio Germani de conficiendis horologiis aut instrumentis in eo contentis* (f. 1—37).

2. Xiphilini epitome (f. 38—184).

3. Lycophro cum commentario Tzetzae (f. 185—246).

Olim fuit Antonii Covarrubiae (cf. Graux *Essai* p. 322—328).

Codex Escurialensis Y—1—5

chartaceus, formae grandis, saec. XVI, foliorum 214.

Deest in fine catalogus imperatorum.

Fuisse ex libris Honorati Juan testatur inscriptio integumenti RELICTVRO SATIS (cf. Graux *l. l.* p. 40).

Codex Salmanticensis I—2—2.

Huius libri unicam notitiam habeo ex Graux *l. l.* p. 24, qui eum a Matritensi O—49 descriptum dicit.

Codex Vesontinus n. 19

chartaceus, saec. XVI, foliorum ?

Subscribitur teste Grosio: *τέλος τοῦ παρόντος βιβλίου ἐκ χειρὸς ἐμοῦ ἰωαννου* (sigl.) *τοῦ* . . . . . . (nomen exustum dicit Gros).

Praescriptum est: *Ex bibliotheca Joannis Baptistae Boisot Vesontini, Prioris de Grandecour et de la Loye.*

Codex Vaticanus Ottobonianus n. 193

chartaceus, saec. XVI, foliorum 328.

Foliis 141—217 pars prior operis Xiphilinei continetur usque ad Tiberii principatum. ultima verba sunt *ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Αὔγουστον ἐγένετο* (p. 124, 32 D.).

---

1) cf. Graux, *Essai sur les origines du fonds Grec de l'Escurial* p. 77.

Xiphilinus

Codex Vratislaviensis n. 21

chartaceus, 276 × 199 mm., saec. XVI, foliorum 277 (275ᵛ, 276, 277 vacua). Singulae paginae 26 versus continent. — (Olim numeratus LXIV = S. I. 2. 12.)

„*Hieronymi Berchemii I C oriundi a nobili illa Brabantiae gente hic codex videtur fuisse; etenim fol. 1ᵛ extr. scriptum exstat: Hieronymus Berchemius I C*". (Catalogus codicum Graecorum qui in Bibliotheca urbica Vratislaviensi adservantur 1889 p. 10.)

Codex Vaticanus n. 1289

chartaceus, formae grandis, saec. XVI, foliorum 188, exaratus a Georgio Crivello, qui nomen suum codici subsignavit: *γεώργιος κρίβελλος ἔγραψε σὺν θεῷ.*

Titulus latinus praescriptus est hic: DIONIS ROMANOR HISTORIA GEORGI CRIBELLI QVEM CUM LYCOPHRONIS INTERPRETE XII MNIS DONNINVS ANTONIANVS EMIT.

Sequitur titulus graecus *ἐπιτομὴ τῆς δίωνος τοῦ νικαέως κ. τ. λ.*

Codex Phillippsianus Berolinensis n. 1635

chartaceus, 345 × 240 mm., saec. XVI, foliorum 212.

In folio praefixo haec leguntur: *ἱστορία βέβηλος: δίωνος ῥωμαικὴ ἱστορία*: *Dionis Romana historia: De Dion histoire Romaine: βέβηλος ἱστορία*: historia profana: histoire profane *ἀνέγνωκε Ναυλὼτ τάδε* 1573.

Supra in eodem folio: *coll. Paris. socie^tis Jesu.*

Fol. 212ᵛ sub imperatorum catalogo:

Κλαύδιος ὁ ναυλώτιος κοιλαδεὺς Ἀυαλλωναῖος: *Claudius Naulotius Vallensis Avallonaeus: Claude Naulot de Val Avallonnois, l'an de Grace* 1573, *ἀνέγνωκε ταῦτα δηλονότι*: *Haec scilicet legendo agnovit: Ha leü et recognu cecy. τῷ θεῷ χάρις.*

Passim a Naulotio correctus est.

Fuit inter Meermanni libros, unde in bibliothecam Cheltenhamensem pervenit.

Codex Neapolitanus III—B—21

chartaceus, formae maximae, saec. XVI, foliorum 160. Singulae paginae 29 versus continent. Tegumentum liliis Farnesianis distinctum est.

Fol. 1 a manu rec.: *Imperatoru Rom. vitae a Pompeio et Cae-*

sare ad Alexandri Mamaeae ex Dionis Coccaei historiis excerptae et collectae a Jo. Xiphilino. Xiphilinus

Titulus graecus *ἐπιτομὴ τῆς δίωνος τοῦ νικαέως ῥωμαϊκῆς ἱστορίας κ. τ. λ.* omissus est spatio sex versuum vacuo relicto.

Codex Vaticanus Ottobonianus 35.

chartaceus, saec. XVI, formae maximae, foliorum 224. F. 123—137ʳ initium epitomes reperitur usque ad *ὅσοι εἰσὶν καὶ οἱ μετὰ Ἰούλιον Καίσαρα ἐν τῇ Ῥώμῃ ἄρξαντες αὐτοκράτορες* (p. 35, 8 Dind.).

Libri autem V(aticanus 145) et C(oislinianus) ita inter se differunt ut alter ab altero descriptus esse nequeat, ad quod probandum lectiones afferam potiores ex uno libro 61 petitas:

	V (perperam)	C (recte vel melius)
c. 2, 4	*παρὰ γέροντος*	*παρὰ τοῦ γέροντος* (debebat *του*)
3, 1	*αὐτὸς*	*αὐτὰ*
3, 2	*αὐτῇ*	*αὐτὸ* (debebat *αὐτῷ*)
4, 2	*προσδιαφθείρει καὶ*	*προσδιαφθείρεται*
5, 5	*τοὺς μὲν*	... *χὸ μὲν* (debebat *ταχὺ μὲν*)
7, 1	*παλατίῳ*	*τῷ παλατίῳ*
7, 2	*τὴν*	*τὴν γυναῖκα*
12, 2	*ἐκ τούτων προφανοῦς*	*ἐκ τοῦ προφανοῦς*
20, 1	*σκηνὴν*	*σκευὴν*

	V (recte)	C (perperam)
c. 3, 4	*ἐπὶ δεξιώσει*	*ἀποδεξιώσει*
9, 4	*ἐκ συντυχίας ἄλλως*	*ἐν τῷ τ`` ..... ἄλλως*
10, 4	*τῶν τρόπων*	*τρόπων*
17, 3	*ἐκεῖνο δὴ καὶ*	*ἐκεῖνο δεῖξαι καὶ*
19, 2	*ἐλλογιμώτατοι*	*λογιμώτατοι*

Porro habet C quae omittit V:

p. 16, 10 D. *καὶ τοσαύταις νίκαις γεγαυρωμένων*
p. 34, 4 D. *καὶ θύειν ὡς θεῷ τῷ Καίσαρι ἐπιχειρῆσαι*
62, 24, 4 *διὰ τοῦτ' ἐς τὰ μάλιστα οἵ τε φίλοι οἱ πονηροὶ καὶ*
77, 10, 1 *ἵππους τε ἐδαπάνα πάμπολλα γάρ τοι καὶ θηρία*

Contra quae in C desiderantur:

p. 78, 5 D. *εἴθε σου προετεθνήκειν καὶ μάλα αὖθις*
p. 88, 9 D. *δοθεῖσα κατεφλέχθη τῷ μὲν Μεσσάλᾳ*
p. 130,1 D. *σπουδῇ ὡς καὶ κακόν τι δράσων. ἐλθόντας δὲ*
62, 11, 2 *καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἅπασι παράδειγμα ποιῆσαι*

Xiphilinus 68, 8, 2 *πολλοὺς μὲν τῶν οἰκείων τραυματίας ἐπεῖδε*
69, 20, 5 *καὶ πόρρω τοιαύτης ἐπιθυμίας καθεστηκότα*
75, 14, 5 *ἄνδρας καὶ πατέρας καὶ ὄρχεις ἐκτομίας τε καὶ*
ea omnia in V reperiuntur.

Haec satis sunto.

Liber autem Vaticanus n. 146 ita cum V in omnibus conspirat ut manifestum sit hunc ab illo esse derivatum; neque id fugit Grosium, vide editionis eius praef. p. XC.

De reliquis codicibus accuratius est videndum.

Libros autem octo, quos sub 4—11 enumeravi, omnes a C derivatos esse et facillime potest demonstrari et tam luculenter ut dubitationi locus relinquatur nullus.

In Roberti Stephani editione principe p. 249—251 in media vita Hadriani (69, 14, 4) leguntur verba haec: *τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Ῥωμαίους νικήσαντες μικροῦ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἷλον* usque ad *Μαρκομάνους μὲν οὖν καὶ Ἰάζυγας πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀγῶσι καὶ κινδύνοις Μάρκος ὑπέταξεν ἐπὶ δὲ τοὺς ἔπεμψεν* (71, 4, 2—8,1), quae ex vita Marci perperam huc translata esse vidit iam Guilielmus Blancus, cuius versio latina una cum Roberti editione graeca a. 1551 in lucem prodiit. Quo facto divellebantur ea quae coniunctim et continuo legenda erant: *τὸν δὲ Σεβῆρον ἐς Βιθυνίαν ἔπεμψεν* et *ὅπως* [leg. *ὅπλων*] *μὲν οὐδὲν ἄρχοντος δὲ καὶ ἐπιστάτου καὶ δικαίου καὶ φρονίμου καὶ ἀξίωμα ἔχοντος δεομένην*, coniungebantur (p. 260) *ἦν δὲ Ἰσίδωρος — ἀνδρίᾳ πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἄριστος· ἔπειτα ἐκ παρατάξεως* (71, 4, 2) et *τοὺς καλουμένους Κουάδους κ. τ. λ.* (71, 8, 1).

Verba autem reperiuntur ita translata in Parisino 1691, Vaticano Palatino 61, Matritensi, Escurialensi utroque, Salmanticensi, Vesontino. Quod vitium natum esse „ex luxato folio antiqui codicis" primus ut videtur intellexit Reimarus (adn. *o* ad 71, 4, 2).

Apparet iam hos septem codices omnes abiciendos esse, si adhuc superest codex, in quo folium illud locum suum mutavit, vel, si forte liber, in quo vitium natum est, ex septem illis unus est, omnes praeter hunc unum. Quod archetypum extare ad hunc usque diem ipsumque esse Coislinianum investiganti mihi patuit.

At in eo omnia in vita Hadriani ordine procedere, recte traditum esse locum qui agit de Severo Hadriani duce 69, 14, 4 et verba *τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ — ἐπὶ δὲ τοὺς* suum obtinere locum in vita Marci, diserte affirmant qui hunc codicem tractarunt.

Hodie omnia recte sese habere non nego: aliter fuisse aliquando ipse codex testis est: Xiphilinus

Legitur

f. 130^v versu ultimo

ἔχοι ἐγὼ καὶ τὰ στρατεύματα ὑγιαίνομεν τὸν δὲ σεβῆρον ἐς βιθυνίαν
μετὰ φι^{λλ} α[?] §

f. 131^r versu primo

§*ἔπεμψεν ὅπως μὲν οὐδὲν ἄρχοντος δὲ καὶ ἐπιστάτου καὶ δικαίου καὶ*

f. 134^v versu ultimo

ἀνδρία πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἄριστος ἔπειτα ἐκ παρατάξεως
[πρ]ὸ φύ ε[?] ⊙

f. 135^r versu primo

⊙ *τοὺς ἐν αἰγύπτῳ ῥωμαίους νικήσαντες μικροῦ γὰρ τὴν ἀλεξάνδρειαν*

f. 135^v versu ultimo

καὶ μεγάλοις ἀγῶσι καὶ κινδύνοις μάρκος ὑπέταξεν ἐπὶ δὲ τοὺς ⁻.

f. 136^r versu primo

⁻⁻ *καλουμένους κουάδους καὶ πόλεμος αὐτῷ συνέστη μέγας*

Unde manifestum fit olim folium 135, quo continebantur ipsa ea verba *τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Ῥωμαίους — Μᾶρκος ὑπέταξεν ἐπὶ δὲ τους.* illigatum fuisse inter folia 130 et 131; quo factum est ut haec verba eo loco legerentur quo inveniuntur in septem quos dixi codicibus. Postea errore detecto folium 135 in suum locum reductum est.

Qui codices quonam cognationis vinculo inter se cohaereant parum refert scire; hoc tantum memoratu dignum a Matritensi O—49 derivari Escurialenses, Salmanticensem (teste Graux), Vesontinum, quod eodem prorsus modo ex folio in Matritensi libro turbato ostendi potest. In eo enim folium 28 perperam inter fol. 27 et 29 illigatum est, cum debebant haec folia hunc ordinem habere: 27. 29. 28. Hinc fit ut verba *προσημειούμενος καὶ τὸ τῆς Αἴτνης πῦρ — ἕδος τι ἐν αὐτῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπαίθριον ἱδρυσάμενος* (p. 73, 1—75, 18 D.) cum verbis *προσμίσγοντες προσπορεύονται καὶ πολλάκις — τοιαῦτα προλέγων τε καὶ* (p. 70, 17—72, 32 D.) locum mutaverint. Quod in utroque Escurialensi et in Vesontino fideliter est repetitum.[1] Nec tamen haec, quae futilia videri possunt, memorassem nisi inde quoque constaret de codice Vaticano Ottoboniano 193, quem priorem tantum partem Xiphilini continere supra memoratum est. Is enim cum eandem hanc verborum translationem exhibeat, a Matritensi O—49 pendeat necesse est.

---

1) Nec dubitandum videtur quin idem obtineat in Salmanticensi libro.

Xiphilinus Quattuor qui restant libros, Vratislaviensem, Vaticanum 1289. Neapolitanum, Phillippsianum Berolinensem[1]), et ipsos cum C arcte cohaerere ex multis indiciis colligitur. Nam cum in omnibus ceteris tum in mendis lacunis interpolationibus cum eo conspirant. Dabo unum alterumve exemplum:

61, 5, 5 *τοὺς μὲν* V	... *χὸ μὲν* C Vrat. Neap. Vat. Phill.
61, 7, 1 *τὴν* V	*τὴν γυναῖκα* C Vrat. Neap. Vat. Phill.
61, 9, 4 *ἐκ συντυχίας ἄλλως* V	*ἐν τῷ τ"* .... *ἄλλως* C Vrat. Neap. Vat. Phill.
61, 17, 3 *ἐκεῖνα δὴ καὶ* V	*ἐκεῖνα δεῖξαι καὶ* C Vrat. Neap. Vat. Phill.

Quae omittit C *εἴθε σου προετεθνήκειν καὶ μάλα αὖθις* (p. 78, 5 D.), *καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἅπασι παράδειγμα ποιῆσαι* (62, 11, 2), *καὶ πόρρω τοιαύτης ἐπιθυμίας καθεστηκότα* (69, 20, 5), ea desunt etiam in his codicibus.[2])

Unde eos aut a Coisliniano libro derivari aut unum idemque archetypum cum eo habere manifestum est; nam C ab eorum aliquo, quippe qui recentiores sint, descriptus esse nequit. Nec desunt argumenta quibus id quod primum posui, Coislinianum ceterorum archetypum esse, demonstrari posse confido.

a) *Codex Vratislaviensis.* Omittit Vratislaviensis liber *ἡ ἡ βουλὴ ἔπραττεν ὥστε καὶ αὐτὸν ταπεινῶσαι καὶ ἰδιωτεῦσαι* (p. 41, 31 D.), *Ῥωμαίων δακτυλίοις χρυσοῖς πλὴν τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν* (p. 61, 29 D.), *καὶ ἀρχὴν ἔχων ἔπραξεν ἐφυγάδευσεν οὐ γὰρ ἐξῆν τότε τοῖς* (p. 141, 4 D.). Continentur haec singulis versibus Coisliniani.

61, 13, 2 V legit ita: *ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθ'* .. ! . *οὕτω δὴ ἀπὸ τοῦ δείπνου κ. τ. λ.*, Coislinianus sic:

ἐπεὶ δὲ ἐνταυθ |

| *οὕτω δὴ ἀπὸ τοῦ δείπνου*

ad finem prioris versus spatio quattuor litterarum vacuo relicto sed ita relicto ut facillime praetervideas; praeterea littera *ἐ* vocis *ἐνταυθ* ita exarata est ut primo obtutu non *ἐ* verum *ει* scriptum esse censeas et collatis aliis locis intellegas demum *ἐ* librarium dare volu-

1) Fragmentum Xiphilini quod in codice Ottoboniano n. 35 saec. XVI scripto adservatur unde pendeat nihil refert scire.

2) Non abs re erit ut diserte dicam me eos tantum locos afferre quos ex omnibus quattuor codicibus cognitos habeo; ex silentio meo non sequi eos ceteras quas supra notavi lacunas codicis C (p. VII sq.) non habere.

isse. Quid Vratislaviensis? Nempe ἐπεὶ δέειν ται θ οὕτω δὴ ἀπὸ τοῦ δείπνου. Xiphilinus

63, 18, 3 τοσαῦται γὰρ αἵ τε θυσίαι καὶ ἱερομηνίαι exhibet V, τοσαῦται γὰρ | θυσίαι καὶ ἱερομηνίαι C, τοσαῦται γὰρ θυσίαι καὶ ἱερομηνίαι Vratislaviensis.

65, 11, 1 cum legitur ἐπαύξησεν αὐτὴν ἡ σελήνη τῆς νυκτὸς ἐκλιποῦσα vox σελήνη in C per siglum ita exarata est ☾ῄ. Quid hoc sibi vellet non intellegens Vratislaviensis scriba dedit ἐπαύξησεν αὐτὴν ἡ σε τῆς νυκτὸς κ. τ. λ.

Quae *manus recentior* codici C vel inter lineas vel in margine addidit, ea in Vratislaviensi saepe a *prima* manu adscripta sunt. veluti p. 174, 15 D. ὁμοίων dat C et in marg. a manu secunda οἰκείων. sed et ὁμοίων et in marg. γρ. οἰκείων prima manus Vratislaviensis; 61, 8, 5 ubi πιθανώτατα ἵνα praebet V, πιθανώτατά τινα C, in hoc m² vocem priorem in πιθανότητά correxit. πιθανότητά τινα etiam dat Vratislaviensis a prima manu. Patet autem ex V archetypum iam corruptum fuisse, πιθανότητά coniecturae deberi.

Finem faciat locus 61, 14, 3, ubi διεχρήσατο dat V, κατεχρήσατο (δι suprascr.) (sic) C, unde Vratislaviensis hoc monstrum procudit διτεχρήσατο.

b) *Codex Vaticanus 1289.* Locum quem supra attuli 61, 13, 2 eodem modo quo Vratislaviensis hic liber exhibet paululum tantum emendatum scilicet: ἐπεὶ δέειν ταῦθ' οὕτω δὴ ἀπὸ τοῦ δείπνου. Nec aliter 63, 18, 3 τοσαῦται γὰρ θυσίαι scribit spatio trium litterarum non animadverso.

Quae a manu secunda Coisliniano adscripta sunt Vaticanus 1289 habet a prima manu haece

p. 161, 15 D. ἐν ᾧ omissum in C (ut in V) sed additum a m²

62, 9, 2 ἡμᾶς (ἐν m¹ suprascr.) ubi ἡμας (μὲν m² suprascr.) C,

Etiam c) *codex Neapolitanus* haud pauca habet a prima manu, quae in Coisliniano postea correcta addita sunt, veluti

p. 42, 14 D. ἐπεὶ δὲ παρῆν	. . . . . . παρῆν C¹	ἐπεὶ δὲ παρῆν C²
p. 66, 1 D. ᾔσθετο	ἥδετο C¹	ᾔσθετο C²
p. 66, 29 D. ἐξέπεσε	ἐξέπεμπε C¹	ἐξέπεσε C²
p. 161, 15 D. χωρίον ἐν ᾧ	χωρίον . . . . C¹	χωρίον ἐν ᾧ C²
p. 174, 15 D. οἰκείων	ὁμοίων C¹	οἰκείων C³ (?)
p. 174, 24 D. δειλίαν	δουλείαν C¹	δειλίαν C³ (?)

Xiphilinus

Nec aliter d) *codex Phillippsianus Berolinensis* locos a manu secunda in libro C mutatos (cf. p. XV sq.) a prima manu exhibet ita scriptos ut corrector eos aut emendavit aut ultro corrupit.

Habet igitur non tantum eas secundae manus lectiones quas sub *a* et *b* attuli[1]), sed etiam omnia correctoris *παραδιορθώματα* sub *c* indicata: *ἐσφάχθαι* (p. 52, 31 D.), *εἰρηνεῖσαι* (p. 58, 32 D.), *παρὰ* (p. 74, 13 D.), *ὥσαυπέρ* coniuncta lectione manus primae et secundae (p. 84, 2 D.), *κατέπτυξεν* (p. 102, 8 D.), *οὐδὲν δὲ δεινὸν* omisso cum C *σπουδῇ* — *ἐλθόντας δὲ* quod praecedit (p. 130, 2 D.).

Haec rem iam conficiunt, nec tamen inutile fortasse erit etiam plura afferre.

Xiphilini textum receptum cum libro C conferens adnotaveram olim ad p. 59, 6 D. *ἄκοντες* scriptum esse sed ita ut facile quis legat *ἄλοντες*, ad p. 177, 18 D. *χρηματίζειν* sed vix a *χνηματίζειν* distinguendum, 66, 8, 1 *ἀρτίχειρα* (*ρ* prius ab *ν* vix diversum), et eodem modo 73, 1, 1 *ἀρετὴν* ita exaratum ut primo obtutu *ἀνετὴν* legas. Quid his locis Phillippsianus? Nempe *ἄλοντες*, *χνηματίζειν*, *ἀντήχειρα*, et 73, 1, 1 *ἀρετὴν* quidem sed ut videas librarium primum scripsisse *ἀνετὴν*, statim errore animadverso in *ἀρετὴν* mutasse.

Etiam has utriusque codicis lectiones mihi comparet is cui nondum persuasum est:

	C	Phill.
p. 11, 17 D.	*ς´* | *σαρι* *ε* (m²)	*καὶ σαρι*
p. 73, 26 D.	*ανέβαλλον*	*ἐανέβαλλον*
p. 129, 23 D.	*ἠργολόγησεν* (supra *γο* adscriptum est *υρ* uno ductu ita ut vix quid sit intellegas) *ἐ* (m²)	*ἠργολόγησεν*
65, 2, 2	*ἐξ υμων*	*ἐξέμων*

Patet iam, ni fallor, etiam hos quattuor[2]) codices ex Coisliniano libro esse descriptos[3]) et Xiphilineorum codicum stemma esse constituendum hoce:

1) Hos locos si quis non multum probare adseveret, quippe qui in archetypo Phillippsiani recte scripta fuisse possent, non habes quo eum redarguas. Ceterum locos sub *a* allatos in Phillippsiano non contuli omnes.

2) De libro Neapolitano rem ex locis allatis non pro certo demonstratam esse concedendum est.

3) Ne quis obiciat transpositionem illam in vita Hadriani, de qua supra egimus, etiam in his libris, si ex C fluxissent, obviam esse debere, moneo eos a C derivatos esse posse, vel antequam folium 135 inter f. 130 et 131 sese insinuasset (quod tamen parum credibile) vel postquam suo loco repositum esset, notas quoque marginales rectam viam monstrare potuisse.

Archetypum — Xiphilinus

V(aticanus 145) — C(oislinianus) — Lb [1])

Vaticanus 146

C(oislinianus), f. 135 transposito: Parisinus 1691, Vat. Pal. 61, Matritensis O 49; Escurialensis R-1-9, Escurialensis Y-1-5, Salmanticensis I-2-2, Vesontinus 19, Vat. Ottob. 193

C(oislinianus), f. 135 reposito: Vratislaviensis 21, Vaticanus 1289, Neapolitanus III-B-21, Phill.-Berol. 1635, (Vat. Ottob. 35) [2])

Igitur ad Xiphilineum textum constituendum ex codicibus qui nobis supersunt soli adhibendi sunt V(aticanus 145) et C(oislinianus). Utrumque ex eodem archetypo fluxisse, litteris minusculis exarato et quacunque de causa haud raro lectu difficillimo, multi loci testantur quibus librarii codicum V et C quot litteras dispicere sibi videbantur fideliter descripserunt — in qua re modo V modo C res melius cessit —, quae perierant satis habentes spatio vacuo indicare. Insigniora dabo aliquot exempla:

Dio 40, 18, 2: *περιστάντες βίᾳ αὐτὸν*
Xiph. 14, 24 D.: *περιστάντες βίᾳ αὐτὸν* V, *περιστάντες* . . [3] . . *αὐτὸν* C

cf. Dio 46, 44, 2
Xiph. 42, 14 D.: *τὴν πόλιν* . . . . [13] . . . . *ἤδη*, *τὴν πόλιν* . . . [8] . . . *παρῆν ἤδη* C

Dio 49, 4, 1: *ἐφοβήθησαν ἐξοκεῖλαι*
Xiph. 65, 12 D.: *ἐφωρμίσθησαν ἐξοκεῖλαι* V, *ἐφ* . . [3] . . *ήθησαν ἐξοκεῖλαι* C

Dio 55, 3, 4: *αὐκτώριτας ἐγίγνετο*
Xiph. 98, 13 D.: *αὔκτωρ* . . [5] . . *ἐγίνετο* VC

Dio deest
Xiph. 102, 24 D.: *συννένοφεν* V, *συν* C

1) Ut stemma integrum proponerem Dionis codex Laurentianus b adscriptus est, de quo postea p. XVI sq. agam.

2) Codici Vaticano Ottoboniano 35 hic locum dedi ne omnino abesset. Cuinam familiae attribuendus sit nec scio nec refert scire.

Xiphilinus

Dio 55, 17, 4: *δεινότατα ἑκὼν ἢ βιασθεὶς ὑπομείνειε*
Xiph. 108, 9 D.: *δεινότατα* . . . . .[13] . . . . *ὑπομείνειε* VC
Dio 55, 19, 2: *ἥκιστα χρὴ*
Xiph. 109, 28 D.: *ἥκιστα χρὴ* V, *ἥκοντα χρ* . . C
Dio 55, 19, 6: *ἀδικήσαντάς σφας ἀμύνεσθαι*
Xiph. 110, 20 D.: *ἀδικήσαντας* . [3] . *ἀμύνεσθαι* VC
Dio 55, 24, 6: *σωματοφύλακες μύριοι ὄντες*
Xiph. 113, 31 D.: *σωματοφύλακες* . . . . *ὄντες* VC
Dio 56, 23, 1: *πολιτική οἱ ἡλικία ἀξιόλογος*
Xiph. 116, 9 D.: *πολιτ* . [3] . *οἱ ἡλικία ἀξιόλογος* V, *πολιτι* . *οἱ ἀξιόλογος* C (omisso *ἡλικία*)
Dio 57, 14, 2: *αὐτῷ ὥς που καὶ*
Xiph. 132, 7 D.: *αὐτῶν* . . . . . *καὶ* V, *ἐκεῖ τῶν* . . [4] . . *καὶ* C

Quod autem dixi archetypum litteris minusculis scriptum fuisse, ostendunt id vitia quaedam nata ex male lecta scriptura cursiva. Confunduntur *β* et *μ* (*μέν τις* pro *βελτίους* V p. 109, 2 D.; *βῆμα* pro *μίμου* V p. 119, 14 D.; *σαμῶς* pro *σαβῶς* C p. 88, 22 D.), *β* et *κ* (*ἡλικία* VC pro *ἡ λιβία* p. 144, 4 D.), *α* et *ω* (*ὤγκατο* pro *ὤγκωτο* C p. 130, 28 D.; *θυμια* . . . pro *θυμιώσης* V 63, 20, 4; *μικρὰ* pro *μικρῷ* VC 72, 8, 5; *πατέρνα* pro *πατέρνω* VC 72, 10, 1), *ρ* et *ν* (*ἀπορωτάτου* pro *ἀπονωτάτου* VC p. 130, 24 D.; *παρονίας* pro *πανονίας* C 64, 12, 1), alia eiusmodi.

Et in C(oisliniano) libro et in V(aticano) correctoris manus deprehenditur, raro tamen in V, saepiuscule in C. Sed neque hunc nec illum altero codice ad emendandum usum esse, verum utrumque ex ingenio locos corruptos sanare studuisse mihi admodum videtur veri simile. Atque de secunda manu codicis V me iudice dubitari non potest. Nam recte quidem p. 129, 30 D. cum prima manus dedisset *τό τε σύμπαν τοσαύτην ἐπιείκειαν ἤσκει* (Tiberius) *ὥστε, ἐπειδή ποτε οἱ ῥαδίως ἄρχοντες ἐπιστείλαντές τι αὐτῷ οὐχ ὑπέγραψαν τῇ ἐπιστολῇ τοῦτο δὴ τὸ νομιζόμενον κ. τ. λ.* pro *ῥαδίως* scripsit *ῥοδίων*, et p. 145, 20 D. *Συριακὸς δ' οὔτ' ἀδικήσας τι οὔτ' αἰτιαθείς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παιδείᾳ ἀλλὸ* . . . . *ὤν*, ultima correxit *ἐλλόγιμος ὤν*, sed haec ita comparata sunt ut ab homine mediocriter docto reperiri possint. Quocum haec conferenda sunt:

	V^1	V^2	Dio
p. 52, 31	*ἐσφαγ* . . .	*ἐσφαγῆναι*	*ἐσφάλθαι* 47, 46, 3
p. 98, 13	*αὔκτωρ* . . . *ἐγίνετο*	*αὔκτωρ αὐτὸς ἐγίνετο*	*αὐκτώριτας ἐγίνετο* 55, 3, 4
p. 116, 9	*πολιτ* . . *οἱ ἡλικία*	*πολιτῶν οἱ ἡλικία*	*πολιτική οἱ ἡλικία* 56, 23, 1
p. 125, 20	*ἄλλος*	*ἄλλως*	*ἄλλο* 57, 1, 3
p. 132, 7	*αὐτῶν* . . . . . . *καὶ*	*αὐτῶν τῇ καὶ*	*αὐτῷ ὥς που καὶ* 57, 14, 2

Quibus locis unum addam ex ea parte quam apud Dionem non habemus. Legitur in V 62, 12, 2 *ἐνιαῦθα δὲ ἤδη . . . . . τῶν πολεμίων προσιόντων σφίσι*, sed in C *ἐνταῦθα δὲ ἤδη βα . . . . . τῶν πολεμίων προσιόντων* a Sylburgio feliciter *βάδην* expletum. Quid noster? *ἐνταῦθα δὲ ἤδη καὶ δημοτῶν πολεμίων προσιόντων σφίσι!* Quis credat has *παραδιορθώσεις* ex libro manu scripto fluxisse?[1]) Xiphilinus

Paulo difficilius est iudicare de correctore codicis C. Minutis quibusdam abiectis dabo omnem supellectilem ex priore Xiphilini parte (usque ad Neronem fere) petitam, eamque tripertitam,

a. locos, qui ex mea saltem opinione coniectura sanati sunt tam facili ut cuivis inter legendum sponte nascatur; hi in neutram partem adhiberi possunt,

b. locos eos quos non sine probabilitate quadam ex altero codice emendatos censeas,

c. locos perperam et vel ideo non adhibito altero codice correctos.

a.	C¹	C²	V	Dio
p. 39, 1	ἐθελήσαντι	ἐθελήσαντα	ἐθελήσαντι	ἐθελήσαντα 45, 7, 3
42, 1	τὰς	τοὺς	τὰς	aliter
47, 21	στρεβλωθεὶς	στρεβλωθεὶς δὲ	στρεβλωθεὶς δὲ	καὶ στρεβλωθεὶς 47, [10, 7
68, 31	τὸ	τὸν	τὸν	τὸν 49, 22, 5
72, 9	καῖσαρ	καίσαρι	καίσαρι	καίσαρι 50, 6, 3
75, 24	τοσαῦτα	τοσαύτην	τοσαῦτα	τοσαύτην 51, 3, 5
84, 5	τοῦ	τῆς	τῆς	τῆς 53, 17, 4
84, 28	ἐλεύθερα	ἐλεύθεροι	ἐλεύθεροι	ἐλεύθεροι 53, 18, 1
86, 7	εἰς	ἐκ	εἰς	ἐκ 53, 19, 6
89, 26	τιμούσας	τις μούσας	τις μούσας	τις μούσας 53, 30, 3,
93, 29	αὐταῖς	αὐτὸς	αὐτὸς	aliter
98, 16	οὔτε	οὕτω	οὔτε	οὕτω 55, 4, 2
103, 1	ε	αἱ	αἱ	deest
129, 31	ροδιω	ροδίων	ῥαδίως (ῥοδίων V²)	ῥοδίων 57, 11, 2
b.				
42, 14	.... παρῆν	ἐπεὶ δὲ παρῆν	om.	aliter
55, 2	τισιν	τινος	τισιν	τινος 48, 8, 5
65, 12	ἐφ ... ήθησαν	ἐφοβήθησαν	ἐφωρμίσθησαν	ἐφοβήθησαν 49, 4, 1
66, 1	ἤδετο	ᾔσθετο	ἤδετο	ᾔσθετο 49, 5, 1
66, 29	ἐξέπεμπε	ἐξέπεσε	ἐξέπεμπε	aliter
73, 26	ἀνέβαλλον	ἐνέβαλλον	ἐνέβαλλον	ἐνέβαλλον 50, 32, 2
83, 12	ὁμοίως	ὅμως	ὁμοίως	ὅμως 53, 16, 3
136, 24	ἀρχήσαντι	αὐταρχήσαντι	αὐταρχήσαντι	deest
161, 15	χωρίον	χωρίον ἐν ᾧ	χωρίον	χωρίον ἐν ᾧ 59, 14, 6

1) Coniecturae videntur Fulvii Ursini cf. p. III.

Xiphilinus c.	C^1	C^2	V	Dio
52, 31	*ἐσφάγη*	*ἐσφάχθαι*	*ἐσφαγ*	*ἐσφάλθαι* 47, 46, 3
58, 32	*εἰρηνῆσαι*	*εἰρηνεῖσαι*	*εἰρηνῆσαι*	*εἰρηνῆσαι* 48, 31, 4
74, 13	*περὶ*	*παρὰ*	*περὶ*	*περὶ* 50, 32, 6
84, 2	*ὅσαπερ*	*ὡς ἂν*	*ὅσαπερ*	*ὥσπερ* 53, 16, 8
102, 8	*κατέπηξεν*	*κατέπινξεν*	*κατέπτεξεν*	deest
130, 2	*οὐδὲν δεινὸν*	*οὐδὲν δὲ δεινὸν* [1]	*οὐδὲν δεινὸν*	*οὐδὲν δεινὸν* 57, 11, 2

Ex locis sub *c* allatis patet haud pauca in C *de coniectura* esse mutata; quare temerarium fortasse non erit statuere etiam locos sub *b* indicatos altero codice non adhibito a correctore sanatos esse, cum praesertim lacunae paulo longioris ambitus (cf. p. VII sq.) numquam ab eo suppletae sint, id quod vel maxime expectandum foret si alterum exemplar ei ad manum fuisset.

Restat ut dicam de exemplo quo librarius codicis Dionis L(aurentiani) b ad lacunas libri Marciani sarciendas usus est, cf. vol. 1 p. LXXVII sqq. Id a V et C diversum fuisse — quanquam haec investigatio difficilior facta est temeritate illa et incredibili mutandi libidine qua in describendo librarium L b usum esse et Dindorfius olim et ego (vol. 1 p. LXXX sq.) ostendimus — tamen unus alterve locus pro certo demonstrare videtur.

Livia Augusta interroganti cuidam quo modo ei contigisset ut Augustum semper devinctum sibi habuisset respondisse fertur *αὐτή τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα καὶ πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἡδέως ποιοῦσα καὶ μήτε ἄλλο τι τῶν ἐκείνου πολυπραγμονοῦσα καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἀθύρματα μήτε ἀκούειν μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη.* Sequitur *τοιαύτη μὲν ἡ Λιουία ἐγένετο* (58, 2, 5). Ita hunc locum Xiphilini[2]) edidi ex consensu excerpti Planudei[3]) et Zonarae, cum postrema verba in V et C admodum hiulca sunt et corrupta:

V: *καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἐπὶ δώματα . . .* ⁶ *. . μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη. τοιαύτη μὲν ἡ Λιβία ἐγένετο.*

C: *καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἐπὶ δώματα . . . .* ¹⁵ *.* ²⁰ *. . . . . . μήτισεἰσθάνεσθω παραποιουμένη τοιαῦτα . . .* ⁶ *. . . ἐπὶ ἡλίκια ἐγένετο.*

1) Scripserat Xiphilinus: *μετεπέμψατο μὲν σφας σπουδῇ ὡς καὶ κακόν τι δράσων, ἐλθόντας δὲ οὐδὲν δεινὸν εἰργάσατο.* quae in C versu uno archetypi omisso leguntur ita: *μετεπέμψατο μὲν σφας οὐδὲν δεινὸν εἰργάσατο.* Si codicem alterum corrector adhibuisset non *δὲ* inter *οὐδὲν* et *δεινὸν* inseruisset verum verba omissa in margine supplevisset.

2) Marcianus hic deficit. Ceterum Dionem ad verbum redditum esse apparet

3) Paulo igitur calidius vol. 1 p. CXI dixi horum excerptorum ad textum Xiphilini constituendum utilitatem nullam esse.

Haec in Lb ita scripta sunt: *καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἀθύρματα* Xiphilinus *μήτε διώκουσα μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη· τοιαύτη οὖν ἡ Λιβία ἐγένετο,* quod ex corrupto loco sive V sive C de suo invenire potuisse librarium nemo opinor putabit. Imo apparet eum suum *μήτε διώκουσα* procudisse ex archetypi *μήτε ἀκούειν* quod ita difficile lectu erat ut in C et V totum omissum sit.

Idem testatur quod in vicinia (58, 3, 3) Lb recte exhibet *ὥστε καὶ στρατηγὸν τὸν δήσοντά τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν τιμωρίαν ἄξοντα* [Dio *ἀπάξοντα*] *πεμφθῆναι*, cum in V sit: *ὥστε καὶ στρατηγὸν τὸν δήσοντά τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν ἐξορίαν ἄξοντα πεμφθῆναι* et in C: *ὥστε καὶ στρατη . . . . . σοντα τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν ἐξωρίαν ἄξοντα πεμφθῆναι.* Et paulo post Lb *ᾔσθετο* dat ubi in C spatium vacuum relictum est, in V insulse *καθ' ἓν* legitur.

Quare etiam lectiones codicis Lb afferendas duxi quanquam ob eam quam modo dixi causam caute iis est utendum.

Denique etiam excerptorum Planudeorum variam lectionem attuli ubi boni aliquid in ea inesse putabam.

Libros Vaticanum Coislinianum Laurentianum b ipse contuli.

Paucis tantum hic disseram de fragmentis ad historiam Romanam imperatoriae aetatis pertinentibus, quae apud chronicorum Byzantinorum scriptores inveniuntur, postea fortasse fusius de iis expositurus. Nam in tertio volumine quod totum fere epitomatum et excerptum Dionem continebit, maior his fragmentis locus dandus erit, quae in hoc altero volumine solum modo ad Marciani codicis lacunas explendas suum habent usum.

Sunt autem haece:

a) Excerpta Ioannis Antiocheni ex titulis Constantinianis *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* (Valesiana) et *περὶ ἐπιβουλῶν* (*Fragm. hist. Gr.* 4 p. 567—583, fr. 75—77. 79. 80—82. 84—86. 88—91. 93—95. 97—100. 102—107. 110—113 115. 116. 118).

b) Excerpta Petri Patricii Vaticana[1]) (*Mai script. vet. nov. coll.* 2 p. 198—233 = vol. 5 p. 181—217 Dind.) et Hoescheliana (*Fragm. hist. Gr.* 4 p. 184—186).

---

1) cf. vol. 1 p. XVIII et adn. 1.

Fragmenta Byzantina

c) 1. Excerpta Salmasiana[1]) (*Anecd. Gr. Paris.* ed. Cramer 2 p. 392—397 = *Fragm. hist. Gr.* 4 p. 567—591, fr. 73. 78. 83. 87. 92. 96. 101. 108. 109. 114. 117. 127. 134).

2. Historia Augusta apud Leonem Grammaticum (*Anecd. Gr. Paris.* 4 p. 275—287).

3. Historia Augusta apud Georgium Cedrenum vol. 1 hic illic inde a p. 299 Bonn.

4. Historia Augusta apud Constantinum Manassen v. 1751—2278, unde hausit Michael Glycas.

5. Historiae Augustae fragmenta apud Georgium Monachum.

6. Historia Augusta in Σύνοψις χρονικὴ ed. Sathas *Μεσ. βιβλ.* 7 (1894).

7. Excerpta historica ex codice Parisino suppl. Gr. 607 A edita a Maximiliano Treu, progr. Ohlau (1880)

8. Historia Augusta codicis Parisini n. 1712, codicis Vaticani 163, cet. (A. Praechter, *Byz. Zeitschr.* 6 (1896) p. 484—537.

Atque de *Joannis Antiocheni* fragmentis quid statuendum sit nulla potest esse dubitatio. Iam pridem observatum est in Excerptis Constantinianis, quae ad historiam aetatis imperatoriae pertineant usque ad Commodi principatum (fr. 119 M.) Dionem potissimum expilatum esse, admixtis tamen Eutropianis ex graeca metaphrasi desumptis, postea in Dionis locum successisse Herodianum: ergo in fr. 75—118 M. apud Antiochenum eiectis Eutropianis superesse Dionea[2]), inde a fr. 119 M. duobus locis exceptis[3]) nihil eum cum Dione habere commune.

---

1) Excerpta Salmasiana, quae pertinent ad imperatoriae aetatis historiam, uno fere tempore et a me (*Herm.* 22, 161—178) et a Sotiriade (*Zur Kritik des Johannes von Antiochia*, *Suppl. Jahrb. f. klass. Phil.* 16) ei scriptori, cuius sunt fragmenta in titulis περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας et περὶ ἐπιβουλῶν adservata, abiudicata sunt. Cuiusnam sint nondum constat. Putat Patzig haec esse vera Antiocheni fragmenta, quippe cui immerito excerpta illa Constantiniana attribuantur (*Johannes Antiochenus und Johannes Malalas, Jahresb. der Thomasschule zu Leipzig* 1892), obloquitur de Boor (*Byz. Zeitschr.* 2 1893, p. 195—211), quorum uter verum videat examinare huius non est loci. Mihi tamen ut in re incerta Patzigii opinio parum probanda videtur.

2) Excerpta Valesiana cum codice Peiresciano contulit Julius Wollenberg (*Progr. coll. reg. Berolinensis* 1861), excerpta περὶ ἐπιβουλῶν cum codice Escurialensi Ω- I—11 Otto Cuntz, voluntati meae humanissime obsecutus.

3) In fragm. 120. 121, cf. *Herm.* 22 p. 164.

Nec magis dubitari potest de excerptis *Petri Patricii.* Horum enim priora, *Exc. Vat.* n. 1—38, *Exc. Hoesch.* 1—3 M. reperiuntur omnia in Dionis libris 48—60, exceptis — propter lacunas libri Marciani — *Exc. Vat.* n. 5. 6. 7—10. 29—34, *Exc. Hoesch.* 3 M., quae tamen pleraque apud epitomatores redeunt, cetera autem, *Exc. Vat.* n. 39—155, *Exc. Hoesch.* 4—7 M. longe maximam partem cum Xiphilino et Zonara et Constantinianis fragmentis Dioneis conveniunt. Quare, cum praesertim nullum usquam alterius fontis vestigium deprehendatur[1]), ea quoque excerpta, quae apud illos non recurrunt, Dionis reliquiis procul dubio attribuenda sunt.[2]) Fragmenta Byzantina

Ceterum tenendum Petrum Dione admodum libere usum fuisse, unde Maius, qui Dionem ipsum in excerptis Vaticanis superesse credebat, in iis *enormes lectionis varietates* deprehendi questus est. cf. e. gr. *exc. Vat.* n. 3 cum Dione 53, 24, 2; n. 9 cum 58, 3, 7 cet.,

Sed intricatissima est et perobscura quae oritur quaestio de Historia illa Augusta dicam an Historiae Augustae epitome quae in iis chronicis chronicorumque excerptis invenitur, quorum sub littera c habes catalogum.

Omnia haec chronica chronicorumque excerpta arcto vinculo inter sese connexa esse omnibus qui in hanc rem inquisiverunt facile apparuit. Contulerunt Excerpta Salmasiana cum Cedreno et Manasse ego *Herm.* 22 (1887) p. 170—172, cum Leone grammatico, Cedreno, Georgio monacho Buettner-Wobst (*Studia Byzantina* I *Programm des Gymnasiums zum heiligen Kreuz in Dresden*, 1890 p. IV sqq.); de excerptis e codice Parisiano suppl. Gr. 607 A a Treu editis, de Historia Augusta codicum Par. 1712, Vat. 163, cet. alii alio loco egerunt, inter quos in primis nominandi sunt Patzig de Boor Praechter (*Byz. Zeitschr.* vol. 1—6 passim).

Ab altera parte hoc quoque constat Historiam Augustam cum Petro Patricio arcte cohaerere idque ita, ut aut ab eo pendere iudicanda sit, id quod mihi veri videtur simillimum, aut ex communi cum eo fonte derivata esse (cf. Nordmeyer, *de Octaviae fabula, Jahrb. f. Phil. suppl. 19 p. 258 sqq.*).

Nec tamen omnia, quae hac Historia Augusta continentur ad Dionem referenda sunt. Sic ex eo non fluxerunt quae habet Ma-

---

1) Confer tamen exc. n. 11 (p. 599); n. 18 (p. 611).

2) Excerpta Vaticana cum codice rescripto Vaticano 73, Excerpta Hoescheliana cum cod. Bruxellensi 11317—11322 contuli ipse.

Fragmenta Byzantina nasses v. 1800—1823 de significatu nominis Caesaris [1]), redeuntque partim apud Leonem p. 275, 5—7 Cram. (= v. 1800—1806), partim apud Cedrenum p. 299, 20—22.

Nec magis Dioneum est fragmentum apud Treu p. 29, 30 *καὶ πάλιν πλῆθος Ἰουδαίων χορεῦον εἶδεν ὁ αὐτὸς Κικέρων καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸν Δία στέφανον περιτεθεικότα τῷ Αὐγούστῳ*, quod post quinque omina quae futuram Augusti magnitudinem significant, ex Dione (45, 1, 3—2, 2) desumpta, sexto loco additum est.

Ex altero quoque fonte petita sunt, quae de Athenodoro philosopho, Augusti amico, traduntur 1. Exc. Salm. 78 M. § 7 (p. 394, 11—26 Cram.) = Cedr. p. 302, 15—303, 8 = Const. Manass. v. 1871—1896 = Leo p. 276, 22—24 Cram. (brevissime), 2. Exc. Salm. 78 § 7 (p. 394, 27—29 Cram.) = Cedr. p. 303, 8—11 = Leo p. 276, 24—27 Cram., 3. Exc. Salm. 78 § 7 (p. 394, 30—395, 3 Cram.) = Cedr. p. 303, 11—20 = Const. Manass. v. 1897—1909).

Nam prima narratio quanquam redit apud Zonaram p. 430, 15—431, 9 B. (p. 455, 19—456, 8 D.), tamen ab hoc non ex solito fonte Dione verum aliunde inserta est, ut patet collato Xiphilino qui Dionea verba 56, 43, 2 *αὐτολεξεὶ* in epitomen suam transtulit p. 123, 6—12 D.

Tertia autem narratio [2]) redit etiam in Planudeae farraginis altera parte, quae Xiphilinea excerpta continet, quibus hic illic aliunde sunt addita fragmenta n. 17 (cf. vol. 1 p. CXI, 3.) Excerpta autem 119—121 haec sunt:

119. *ὅτι τὸ ἐπὶ τῷ Αὐγούστῳ πένθος τὸ μὲν ἐκ τοῦ νόμου — οὐχ ὅπως ὠργίσθη ἀλλὰ καὶ χάριν αὐτῷ ἐπέγνω* = Xiph. 122, 32—123, 12 D. [ex Dione 56, 43, 1. 2].

120. *ὅτι Ἀθηνόδωρος μέλλων πρὸς τὴν ἐνεγκαμένην ἀπαλλάττεσθαι — ὁ δὲ στενάξας 'ἔτι σου χρῄζω' φησί 'καὶ συνέσῃ μοι καὶ αὖθις'* (n. 79 Mai = 5 p. 234, 7—15 D.)

121. *ὅτι φιλεῖ πως τὸ ἀνθρώπινον — ποθεῖν αὐτήν* = Xiph. 124, 10—12 D. [ex Dione 56, 45, 1].

Ergo n. 119 ex eo ipso Xiphilini loco est petitum quo continentur Dionis verba de Athenodoro 56, 43, 2; patetque etiam clarius

---

1) A Manasse vel ab eius auctore haec aliunde inserta esse patet ex v. 1802 *οἱ μέν φασι*, v. 1810 *ἕτεροι δὲ ῥωμαϊκὰς γράψαντες ἱστορίας φασίν*, praecipue vero ex v. 1822 *περὶ μὲν τούτων ἱκανῶς· ἡμῖν δὲ ἐπανιτέον ἐπὶ τοῦ λόγου τὸν εἱρμόν.*

2) Invenitur quoque Plut. *apophthegm. reg. et imp.* p. 207 C (2, 97 Bern.).

has narratiunculas Dioni attribuendas non esse. Nam absurdum est credere eas non tantum in nostris Dionis codicibus casu quodam interiisse sed etiam in nostris Xiphilini codicibus eodem loco itidem casu quodam excidisse.[1] Fragmenta Byzantina

Haec autem additamenta aliunde petita ut facili negotio deprehenduntur ubi Dionis verba integra adhuc supersunt, ita deficiente ipso eius textu in lacunis librorum 56—60 atque in libris 61—80 difficillimum est diiudicatu num fragmentum Historiae illius Augustae quod Dionis esse possit, revera Dionis sit. Licet enim docti haud pauci investigare conati sint, qua via ac ratione et quatenus Dionis historia Augusta in haec chronica manaverit, nemini adhuc contigit ut rem ad liquidum perduceret, nec certa lex inveniri potuit, qua excerpta a Dione aliena dignosci possint. Quam ob rem ea in hoc volumine seorsim edidi idque ita ut fragmenta ad Augusti historiam pertinentia in calce libri 56, Tiberii ad finem libri 58 imprimenda curarem. Ex Gai Claudiique rebus nihil est in Historia Augusta quin in nostro Dionis textu inveniatur.

Admodum difficilis est quaestio de libri sexagesimi fine, nec me iudice pro certo dirimenda.

Constat librum 60 non ad imperatoris Claudii necem usque (a. 54) progressum esse, ut hodie editur. Primum enim verba *ἀλλ' ἡ Ἀγριππῖνα τούς τε ἄλλους τοὺς περιέποντας αὐτὸν τοὺς μὲν ἐξέβαλε* (60, 32, 5), itidem haec *ἐπειδή τε οἱ ἔπαρχοι, ὅ τε Κρισπῖνος καὶ Λούσιος Γέτας, μὴ πάντα αὐτῇ ὑπεῖκον, ἐκείνους κατέλυσεν*[2]), quae ad annum 51 pertinent (cf. Tac. *ann.* 12, 41. 42), tanquam ex libro 61 laudat grammaticus apud Bekk. *Anecd.* 167, 33 et 178, 4. Quocum congruit quod p. 142, 5 ex libro 62 citat *ᾧ γε καὶ παρρησιάσασθαί τινες ἀσφαλῶς ἐδύναντο καὶ μάλα αὐτὸν ἐσπάραττον* (61, 16, 1), quae verba ex enarratione rerum a. 59 desumpta sunt; nam si ab a. 54 liber 61 coepisset, res a. 59 non libro demum 62 describi potuissent.

---

1) Qui has narratiunculas Dioni vindicat ita statuat necesse est:

eas extitisse olim apud Dionem, ex quo excerpserint Petrus, Zonaras, Xiphilinus; casu periisse, unde in nostris Dionis codicibus non legantur

eas habuisse olim Xiphilinum, ex quo excerpserit Planudes; casu periisse, unde in nostris Xiphilini codicibus non legantur.

2) Omittitur hoc fragmentum in editionibus Bekkeri et Dindorfii.

Libri 60 finis

Praeterea cum res annorum 41—46 plus quam 31 paginis editionis Dindorfianae contineantur (p. 334—365), qui factum esset ut res annorum 47—54 paginis aliquanto minus quam 20 comprehenderentur? Libri enim Dionis numerum 50 paginarum editionis Teubnerianae non excedunt, solent esse minoris ambitus.

Denique si toto libro 59 de principatu Gai (a. 37—41) tantum agitur, principatum Claudii annorum fere quattuordecim itidem uno libro enarratum fuisse, quis credat?[1])

Ergo hac de re controversia esse non potest: potest esse de loco quo Dio libro 60 finem imposuisse putandus sit. Statuit v. Gutschmid (*Kl. Schriften* 5 p. 562) inde ab anno 47 i. e. urbis conditae octingentesimo novum librum 61 coepisse, quod ut incertum sit, tamen eo commendatur, quod et novi libri aptissimum est exordium[2]) et apud Tacitum quoque annalem undecimum ab eo anno incohasse veri est simile.

Nec quominus v. Gutschmid sequamur obstat id quod primo obtutu huic opinioni adversari possit videri.

Lacunas codicis Marciani librarium codicis Laurentiani b ex Xiphilino explevisse vol. 1 p. LXXVII sqq. expositum est. Expectes igitur post verba *καὶ ὁπότε γε λόγος τις ἐν τῷ δή*, quae hodie Marciani codicis ultima sunt (60, 28, 3), in Lb inveniri tantum Xiphilinea. Quod non ita esse collato Xiphilino apparet. Nam in eo desunt *καὶ ἀπελογεῖτο τά τε ἄλλα καὶ* § 3 (cf. Xiph. p. 180, 3 D.) et tota paragraphus 6 *ὁ δ᾽ οὖν Κλαύδιος — καὶ ἐνεπέδωσε τοῦτο* (cf. Xiph. 180, 15 D.), quae in Lb leguntur et Dionis esse eoque loco legi debere patet ex Exc. Val. n. 223, in quo itidem repeririuntur. Ergo Marcianus, quo tempore ab eo Lb descriptus est, ut nondum caruit foliis iis, quae nunc desunt inter f. 249 et 250, item inter f. 250 et 251 (cf. vol. 1 p. LXXI sq. LXXX), ita etiam in fine uno certe folio auctior fuit.

---

1) Admirationem sane movere possit quod Gai vita apud Xiphilinum longior est quam Claudii. Id tamen inde explicatur quod futtilibus, quibus enarratio Gaianorum temporum abundabant, delectatur homo Byzantinus, graviora solet omittere.

2) Sic liber 40 ita incipit: *ἐν μὲν δὴ τῇ Ῥώμῃ ταῦτα, τότε ἑπτακόσια ἔτη ἀγούσῃ ἐγένετο.* Observandum tamen res huius anni partim iam libro 39 enarratas fuisse. Cf. quoque exordium libri 52: *ταῦτα μὲν ἔν τε τῇ βασιλείᾳ καὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ταῖς τε δυναστείαις, πέντε τε καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτακοσίοις ἔτεσι, καὶ ἔπραξαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἔπαθον.*

At hoc si verum est, nonne necessario sequitur in codice Lb Dionis verba continuari minimum per paginas 2¼ fere editionis Dindorfianae (70/71 versus), cum unum folium Marciani talem ambitum habeat (cf. vol. 1 p. LXXI, 1)? Quod si ita esset, verba *ἐν δὲ τῷ ἑξῆς ἔτει ὅ τε Κλαύδιος τὸ τέταρτον κ. τ. λ.* ad librum 60 pertinere nec librum 61 incohare posse in aprico est, caderetque opinio Gutschmidii. Libri 60 finis

Verum — id quod mireris — ipsa Dionis verba post 60, 28, 6 in Lb non amplius inveniuntur. Collato enim Zonara 11, 9 p. 466, 17—20 B. (p. 30, 1—6 D.) apparet post 60, 29, 6 in Dione non statim narrationem de insula prope Theram e mari emersa secutam esse. Ea autem quae desunt Xiphilino et codici Lb, in folio illo Marciani ab aversa parte inde a versu circiter 24 extare debuerunt. Sed etiam ulterius est progrediendum: iam inde a 60, 29, 1 Xiphilinum descripsit Lb. Quod me iudice demonstratur eo quod in Lb legitur *ὅ τε Κλαύδιος τὸ τέταρτον καὶ Βιτέλιος Λούκιος τὸ τρίτον — ὑπάτευσαν*, cum Dioneum sit *ὁ Οὐιτέλλιος ὁ Λούκιος* nec in Marciano aliter scribi soleat[1]). Xiphilinus contra semper *Βιτέλιος* habet et saepe articulum nomini proprio adiunctum omittit.[2])

Qui autem factum sit ut post verba *καὶ ἐνεπέδωσε τοῦτο*, quae in folio deperdito codicis Marciani recto circiter v. 18 exarata fuisse apparet, librarius Lb Marcianum amplius secutus non sit pro certo dici nequit. Finis iam aderat, inquis, sequebatur tantum solita subscriptio: *Δίωνος ῥωμαικῶν* vel *ῥωμαικῆς ἱστορίας ξ*. Quidni finem suo etiam libro imposuit librarius Lb, qui ad lacunas archetypi explendas Xiphilini quidem ope usus erat nec tamen totam historiam Augustam dare volebat; quod si voluisset non in morte Claudii substitisset.

Veri igitur similius mihi videtur in folio illo post *καὶ ἐνεπέδωσε τοῦτο* Dionis verba continuata fuisse, sed ea vel madore oblitterata vel abscissa folii parte pessumdata legi non amplius potuisse.

---

1) *Οὐιτέλλιος* VM 51, 22, 4, *ουιτέλιος* M 58, 24, 1.

2) Sic Dio 56, 18, 3 *ὁ Οὔαρος ὁ Κυιντίλιος* (et ita Lb ex M) sed *Οὔαρος Κυιντίλιος* Xiphilinus; *ὁ Μάριος ὁ Σέξτος* Dio 58, 22, 2 (et ita Lb ex M) sed *Μάρκος* vel *Μάλιος Σέξτος* Xiphilinus; *ὁ Ἄφρος ὁ Δομίτιος* 59, 19, 1 (et ita Lb ex M) sed *Δομίτιος ὁ Ἄφρος* Xiphilinus. — Dio scribere potuit *Λούκιος Οὐιτέλλιος*, non potuit scribere *Οὐιτέλλιος Λούκιος*.

Libri 60 finis

Quid velim ex hoc diagrammate clarius patebit:

folium rectum	folium versum
1 μῳ περὶ αὐτοῦ κ. τ. λ.	1 . . . .
2	2 . . . .
3	3 . . . .
4	4 . . . .
5	5 . . . .
6	6 . . . .
7	7 . . . .
8	8 . . . .
9	9 . . . .
10	10 . . . .
11	11 . . . .
12	12 . . . .
13	13 . . . .
14	14 . . . .
15	15 . . . .
16	16 . . . .
17	17 . . . .
18 . . — καὶ ἐνεπέδωσε τοῦτο	18 . . . .
19	19 . . . .
20	20 . . . .

v. 21—34 folii ima parte abscissa desunt

Lacera fragmenta, fol.r v. 18—20 et fol.v v. 1—20, quae non cohaerebant, cum librarius Lb describere non posset rursus Xiphilino suo in manus sibi sumpto, vitae Claudii reliquam partem ex eo descripsit inde a verbis *ἐν δὲ τῷ ἑξῆς ἔτει* quae apud eum post *τῷ γὰρ Ὀρέστῃ συγκεκοίμημαι* continuo sequebantur.

Patet igitur Gutschmidii opinionem stare posse, quam, quia per se probabilis mihi videbatur, ego quoque amplexus sum. Nec tamen erroris convinci poterit is, qui res anni 47 a Dione libro 60 narratas fuisse et huius libri finem non ante c. 30, 6 adesse statuat. Nam quot folia Marciano post f. 251 desint, quidve inter c. 28, 6 et 29, 1 a Dione enarratum fuerit prorsus ignoramus.[1]) Nec magis habeo quod opponam, si quis forte autumet iam in fine folii deperditi, de quo modo egimus, initium capitis 29 scriptum fuisse.

1) Iure igitur meo excerptum Hoeschelianum 3 (60, 28, 7) libro 60 adscribere potui.

Ceterum de hoc altero editionis nostrae volumine praemonenda haece: *editio nostra*

Quod ad libros integre nobis servatos attinet iis, quae vol. 1 p. CV dicta sunt, pauca tantum addantur: in libris 41—50 recensendis religioni duxi non omnes fere quas Melberus attulisset virorum doctorum coniecturas commemorare, inde a libro 51, editionis Melberianae volumine tertio nondum edito, iam liber factus parciorem me esse posse putavi. Monendum quoque — idque etiam de primo volumine valet — me satis saepe coniecturas memorasse non quod probandae essent, sed ne iterum in eundem errorem posthac docti inciderent, nam incredibile dictu est quam saepe pravae coniecturae, modo speciem aliquam veri habeant, repetantur, quanta adsiduitate etiam sanissima tententur. Quorum conaminum ea tantum, idque brevissime, refutavi, quae ne imprudenti lectori imponerent periculum videbatur.

Eadem cautione qua antea usus mea amicorumque Kuiperi et Polakii conamina, item Herwerdeni et Naberi coniecturas per litteras mecum communicatas[1]) haud facile in textum admisi. Quae recepi mihi propemodum certae emendationes videbantur.[2])

Quos locos Zonaras ceterique chronicorum Byzantinorum scriptores ex Dione excerpserint inter textum et adnotationem criticam indicavi. Sciendum autem signo = significari Zonarae verba cum

---

1) Quanta comitate Herwerdenus me editionem hanc parantem adiuverit vol. 1 p. CV grato animo commemoravi. Amici humanitatem aequavit Naberus, qui quae ad exemplar suum per longam annorum seriem adnotata habebat perbenigne ultro mihi misit. Quorum haud quidem pauca iam variis locis publici iuris facta esse videbam, multo plura tamen inedita erant, interque haec egregiae quaedam emendationes. Pro qua benivolentia magistro discipulus iustas ago gratias.

2) cf. 43, 1, 1; 45, 17, 8; 47, 40, 2; 53, 33, 3; 60, 11, 2 (v. Herwerden). — 43, 44, 6; 46, 6, 2; 47, 29, 1; 48, 53, 5; 49, 30, 1; 52, 7, 4; 53, 25, 1 (Naber.), — 41, 29, 2; 41, 63, 5; 43, 35, 4; 57, 24, 4; 60, 21, 5; 60, 26, 2 (Kuiper.), — 46, 4, 1; 47, 42, 4; 49, 4, 4 (Polak.), — 41, 14, 5; 41, 31, 2; 41, 44, 2 (add) 41, 59, 2; 42, 5, 2; 42, 18, 3; 42, 52, 2; 42, 56, 3; 43, 35, 4; 43, 47, 3 et 5; 43, 51, 4; 44, 6, 2; 44, 7, 4; 44, 11, 2; 44, 30, 1; 45, 9, 3; 45, 30, 4; 47, 26, 2; 47, 27, 5; 47, 34, 2; 48, 44, 1; 49, 31, 4; 49, 37, 5; 49, 43, 6; 52, 8, 3; 52, 23, 3; 52, 24, 5; 52, 31, 9; 53, 12, 5 et 6; 53, 18, 5; 54, 11, 4; 55, 10, 21; 55, 24, 2; 56, 14, 3; 56, 15, 1; 56, 19, 4; 56, 27, 2; 56, 36, [illegible]; 57, 3, 3; 57, 14, 3; 58, 15, 2; 58, 19, 1 et 2; 59, 6, 2; 59, 7, 2 et 9; 59, 10, 5; 59, 19, 8; 59, 23, 9; 60, 6, 3; 60, 23, 2.

editio nostra

Dionis ita convenire ut quod ad rem conspirent, signo > Dionem plus habere quam Zonaram. Hic illic dubitavi utro signo aptius utendum foret neque omnino in re non magni momenti anxie sum versatus.

In lacunis librorum 55—60 explendis id egi ut quotquot reliquiae Dionis extare viderentur, quoad eius fieri posset, ordine darem chronologico. Ubi apud varios auctores idem bis terve hic prolixius brevius illic enarratum redibat, eam narrationis formam selegi quae ad Dionis manum proxime accedere videbatur vel, priores editores secutus ita dedi compositum, ut ex altero scriptore alter expleretur, interdum varias narrationes iuxta posuisse contentus. Nec eandem semper rationem hac in re sequendam duxi sed eam quae quoque loco aptissima videbatur.

Cumque mihi tamquam tessellario agendum esset in primis operam dedi ut quid quo loco in quoque auctore legeretur ex adnotatione critica cognosci posset. Sic unicuique facultas data est tesserulas, ex quibus opus illud musivum compositum est, distinguendi, et quo iure ita ordinatae sint ipse poterit examinare.

Has autem reliquias litteris rectis iisdem quibus Zonarae epitomen librorum 1—21 primo volumine imprimendas curavi, ut primo statim obtutu a cetero Dionis contextu distinguerentur. Sed omnino tenendum varias partes, ex quibus compositae sunt, non omnes eadem fide Dionem nobis repraesentare, imo hac in re multum inter se distare. Nam epitomatores Constantiniani ipsa scriptoris verba *αὐτολεξεί* fere dare solent nisi quod fragmentorum exordia et exitus de suo quodam modo conformare cogebantur et praeterea etiam in mediis excerptis praesertim longioribus non verba tantum singula sed etiam tota enuntiata omittunt. Fidelius plerumque Xiphilinus Dionem reddit.[1]) Contra Zonaras auctoris sui paraphrasin saepe magis quam epitomen dare solet; quod idem valet de Joanne Antiocheno et multo etiam magis de Petro Patricio et Historiae Augustae fragmentis.

Quorum virorum doctorum auxilio et benivolentia primum volumen adornanti frui mihi licebat, eos paene omnes nunc quoque

---

1) Librum 54 paulo minus ad verbum excerpsit. — Ceterum moneo quod vulgo credi coeptum est Xiphilinum non ipsum Dionem verum Dionis epitomen excerpsisse (cf. Wachsmuth *Einleitung in das Studium der alten Geschichte* p. 598, 3, Krumbacher *Byz. Litteraturgesch.* ² p. 370), id omnino falsum esse nec hodie ullo argumento defendi posse.

variis modis me adiuvisse grato animo recordor. Sed non possum non diserte nominare Hieronymum Vitelli Florentinum, qui iterum meam in gratiam locos haud paucos, de quibus dubitabam, cum codice Laurentiano conferre voluit. Idem officium humanissime mihi praestitit Carolus Castellani, bibliothecae Marcianae praefectus, acerbo fato, eheu, paucis abhinc diebus et litteris et suis abreptus. Eorundem interventioni specimina codicum debentur, quibus hoc volumen ornatum esse voluit Weidmannorum officiosa liberalitas.

Herwerdeni et Naberi, clarissimorum virorum, erga me merita supra iam commemoravi. Non destituerunt amicum amici Kuiper et Polak: quanquam variis negotiis destricti indefesso tamen et pertinaci studio etiam huius voluminis plagulas typographicas perlegerunt ut et mihi et Dioni opem ferrent. Quorum fide erga me et constantia quam obligatum me sentiam huius loci non est exprimere.

Groningae mense Octobri MDCCCLXXXXVII.

SIGLORUM CONSPECTUS.

CASSIUS DIO

41, 1, 1—50, 6, 2	L = cod. Laurentianus 70 n. 8 (vol. 1 p. LXI sqq.)
44, 35, 4—60, 28, 3	M = cod. Marcianus n. 395 (vol. 1 p. LXVIII sqq.)
50, 6, 2—54, 36, 4	V = cod. Vaticanus n. 144 (vol. 1 p. LXV sqq.)
52, 5, 2—52, 20, 4	Lb = cod. Laurentianus 70 n. 10 (vol. 1 p. LXXVI)
60, 17, 7—60, 20, 2	Lb = cod. Laurentianus 70 n. 10 (vol. 1 p. LXXX sqq.)
60, 22, 3—60, 26, 2	Lb = cod. Laurentianus 70 n. 10 (vol. 1 p. LXXX sqq.)
60, 28, 3—60, 28, 6	Lb = cod. Laurentianus 70 n. 10 (vol. 2 p. XXII sqq.)

XIPHILINUS

V = cod. Vaticanus n. 145 (vol. 2 p. II sq., XIII sqq.)
C = cod. Coislinianus n. 320 (vol. 2 p. III sq., XIII sqq.)
Lb = Dionis cod. Laurentianus 70 n. 10 (vol. 2 p. XVI sq.)

ZONARAS

A = cod. Parisinus n. 1715 (vol. 1 p. IV sq.)
B = cod. Vindobonensis n. 16 (vol. 1 p. III sq.)
C = cod. Colberteus sive Parisinus n. 1717 (vol. 1 p. IV)
c = cod. Monacensis n. 324 (vol. 1 p. V sq.)
E = cod. Monacensis n. 325 (vol. 2 p. I, 2)

EXCERPTA VALESIANA (V)

cod. vel cod. Peir. = cod. Peirescianus (vol. 1 p. VI sqq.)

EXCERPTA URSINIANA (UG ET UR)

UG = Excerpta tituli *περὶ πρέσβεων ἐθνικῶν πρὸς Ῥωμαίους*
UR = Excerpta tituli *περὶ πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς*

A = cod. Ambrosianus N 135 sup. (vol. 1 p. XXX) } UG
B = cod. Bruxellensis n. 11317—11321 (vol. 1 p. XXVI sq.) } UG
M = cod. Monacensis n. 185 (A) (vol. 1 p. XXVIII) } UG

V = cod. Vaticanus n. 1418 (vol. 1 p. XXX sq.) } UR
B = cod. Bruxellensis n. 11301—11316 (vol. 1 p. XXV sq.) } UR
M = cod. Monacensis n. 267 (B) (vol. 1 p. XXVIII sq.) } UR

EXCERPTA FLORILEGII

A = cod. Vaticanus n. 739 (vol. 1 p. XLIV sq.)
B = cod. Barberinus I n. 158 cod. 365 (vol. 1 p. XLV)

EXCERPTA IN BEKKERI ANECDOTIS

cod. = cod. Coislinianus n. 345 (vol. 1 p. LIV)

IOANNES ANTIOCHENUS

In Excerptis περὶ ἀρετῆς

cod. vel cod. Peir. = cod. Peirescianus (vol. 2 p. XVIII, 2)

In Excerptis περὶ ἐπιβουλῶν

cod. vel cod. Esc. = cod. Escurialensis Ω I-11 (vol. 2 p. XVIII, 2)

PETRUS PATRICIUS

In Excerptis Vaticanis περὶ γνώμης

cod. = cod. rescriptus Vaticanus n. 73 (vol. 1 p. XVI sqq.)

In Excerptis Hoeschelianis περὶ πρέσβεων

cf. codices Excerptorum Ursinianorum.

Bk.	=	Bekkerus
Cob.	=	Cobetus (vol. 1 p. C)
Cob. (m)	=	Cobetus in margine exemplaris sui (vol. 1 p. CII, 1)
Dind.	=	Ludovicus Dindorfius
Fabr.	=	Fabricius (vol. 1 p. XCVI)
v. Herw.	=	v. Herwerden (vol. 1 p. XCIX)
v. Herw. (litt.)	=	v. Herwerden in litteris ad me datis
Leuncl.	=	Leunclavius
Mai.	=	Maius
N	=	Anonymus apud Reimarum (vol. 1 p. XCV)
Nab.	=	Naberus (vol. 1 p. C)
Nab. (litt.)	=	Naberus in litteris ad me datis
Odd.	=	Oddeyus (vol. 1 p. XCV)
P	=	Palmerius (vol. 1 p. XCV)
Reim.	=	Reimarus
Rk.	=	Reiskius (vol. 1 p. XCV)
St.	=	Sturzius
H. St.	=	Henricus Stephanus
R. St.	=	Roberti Stephani editio princeps, sive lectio codici Stephani sive Roberto ipsi debeatur
R. St.	=	Robertus Stephanus de coniectura (cf. vol. 1 p. XCI)
Treu	=	Excerpta anonymi Byzantini ex codice Parisino suppl. Gr. n. 607 A, progr. Ohlau 1880 (vol. 2 p. XVIII)
Turn.	=	Turnebus (vol. 1 p. XCV)
Urs.	=	Ursinus
Val.	=	Valesius
Xiph.	=	Xiphilinus
Xyl.	=	Xylander
Zon.	=	Zonaras

Uncis ( ) inclusa in parenthesi sunt dicta

„ ⟨ ⟩ „ praeter codicum fidem sunt addita

„ [ ] „ delenda videntur

signo > quid indicetur vide vol. 2 p. XXVI.

ADDENDA ET CORRIGENDA

(opere absoluto omnia addenda et corrigenda una simul dabuntur; hic potiora tantum indicantur)

ad volumen I

p. 192, 7	*κ . . . ώτατος*	*ποριμώτατος* v. Herw. (*Museum* 1896 p. 8), cf. Thuc. 8, 76, 3, Arist. *ran.* 1429, *pac.* 1030
p. 222, 2	*ἐλαφροτέραν* iure tuetur v. Herw. *l. l.* coll. Thuc. 7, 61, 2	
p. 233, 26	*ταύτας*	*ταύτην* v. Her. *l. l.*
p. 281, 27	*εἰσφερώμεθα*	lege *εἰσφρώμεθα* ut coni. v. Herw. *l. l.*
p. 296, 14	*καὶ τῆς εἰρήνης*	*καὶ ⟨ὡς⟩ τῆς εἰρήνης* Naber. (litt.)
p. 331 ad 9	*ἔτι ἀσελγείας*	*ἀσέλγεια* de mulieribus Dio ipse 57, 18 1ª, cf. 60, 14, 3
p. 341, 14	*καὶ . . . . .*	*καὶ ⟨ὣς⟩* v. Herw. *l. l.*
p. 343, 6. 7	fr. 99, 1ª ad Syllam vel Flaccum referendum censet Th. Reinach, *revue des études grecques* 1896 p. 319	
p. 352, 18	*μηδετέρᾳ στάσει*	legendum videtur *μηδετέρωσε*. cf. quoque 49, 8, 5
p. 369, 22	*ἕως [δ'] ἂν*	*ἕως δ' ἂν* et *πῶς δ' ἂν* restitue cum
p. 378, 5	*πῶς [δ'] ἂν*	Vitelio *Stud. Ital. di filol. class.* 4, 200
p. 369, 23	*ὥρᾳ*	scribe *ὡραίᾳ* cum Rk. monente v. Herw. *l. l.*, cf. ad 60, 11, 2
p. 397, 3	*οὕτω φερόμενον*	*εὖ φερόμενον* Nab. (litt.), vide etiam 43, 16, 3
p. 399 ad 1	*ἔν τε τῇ Ἀσπίδι*	*ἔν τε τῇ Ἀναϊτίδι* Fabricius
p. 408, 6	*δήμου ἐραστής*	*δημεραστής* coll. 47, 38, 3 et Plat. *Alc.* I p. 132 A Naber. (litt.) probabiliter
p. 408, 32	*μίσος*	scribe *μῖσος*
p. 420 ad 12	*ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν πλοίων* merito tuetur v. Herw. *l. l.*	
p. 434, 3	*ἔν γε ταῖς φιλονεικίαις (τά τε κρείττω κ. τ. λ.*	*(ἔν γε ταῖς φιλονεικίαις τά τε κρείττω κ. τ. λ.* v. Herw. *l. l.*
p. 437 ad 2	post *τῆς κολάσεως ὑπερβολῇ κ. τ. λ.* adde: Polak.	
p. 443, 8	*. . . καὶ γὰρ ἂν*	*ἦ γὰρ ἂν* Naber. (litt.)
p. 448, 20	*ἄκοντες*	*ἀκόντως* codicis restituendum, cf. Plat *Prot.* p. 333 B, *Hipp. mai.* p. 374 D
p. 448, 25	*ἕτεροι*	*ἑκάτεροι* Kuiper *Mnem. N. S.* 24 p. 43[illegible]
p. 449, 7	*Καπιτωλίου*	scribe *Καπιτωλίνου* cum Wesselingio cf. fr. 26, 1—3

p. 465, 14	[το] πλεῖον	scribe τὸ πλεῖον ut saepissime apud Thucydidem
p. 470 ad 9	ad formam *Veragri Varagri* cf. Kossinna, *Indogerm. Forsch.* 2, 182	
p. 470, 12	παρειμένοι	scribe παρέμενοι, cf. ad 56, 19, 4
p. 470 ad 26	ἀπὸ	cf. 40, 9, 2; 51, 3, 1; 60, 25, 2
p. 475, 14	τοὺς ἱερέας	an τοὺς ⟨α'⟩ ἱερέας coll. fr. 74, 1; 44, 15, 3 ?
p. 480, 7	τό τε δέλος	τό τε ἀμελὲς? v. Herw. *l. l.*
p. 484, 2	τῶν ἐνουμένων	τῶν ἐννοουμένων ⟨μνησθῆναι⟩ v. Herw. *l. l.*, τῶν ἐννοουμένων ⟨λέγειν⟩ Naber. (litt.)
p. 494, 14	τὰ	lege τὰς
p. 536, 21	γνωσθήσεσθαι	pro codicis γνώσεσθαι legendum videtur γενήσεσθαι cum Nabero (litt.)
p. 537, 30	οὐ διήλλαξε	legendum puto οὐκ ἀπήλλαξε, cf. 53, 7, 3; 54, 14, 3

ad volumen II

p. 9 ad 24	53, 27, 2 in V (at ἄρεος M)	lege: 53, 27, 2 in VM
	56, 24, 3 (at ἄρεος 56, 46, 4)	lege: 56, 24, 3; 56, 46, 4
p. 26, 11	τόν τε καιρὸν	scribe τό τε καινὸν (pro τότε καινὸν codicis) et vide ad 49, 5, 1
p. 77, 4	ἐσχάτην Naberi poenitet me in textum recepisse, cum αἰσχίστην defendi posse videatur coll. Thuc. 5, 111, 3	
p. 217, 1	σπήλαιόν	ἔπαυλιν E. Schwartz (Pauly-Wissowa *s. v.* Cassius n. 40) coll. Val. Max. 6, 8, 6, Sen. *de benef.* 3, 25, App. *b. c.* 4, 44, Macr. *sat.* 1, 11, 16
p. 277, 11	⟨ἐλθεῖν⟩	delendum, ut monuit Litsch (vol. 1 p. CII) coll. Thuc. 5, 72, 4
p. 366 ad 14	Ἰούλλους legitur etiam 56, 7, 6	
p. 373 ad 13	τῶν τε τεθρίππων cet.	dele coll. 59, 2, 5
p. 391 ad 26	καί με μὴ cet.	dele coll. 38, 29, 3
p. 445 ad 9	lege ἐπεδείκνυτο R. St., ἀπεδείκνυτο VM	
p. 513 ad 29. 30 vide adn. ad 59, 20, 1		
p. 586 ad 28	καὶ τὸν cet.	dele coll. 59, 11, 6
p. 608, 11	τε	lege τέ ⟨τις⟩

CASSII DIONIS COCCEIANI

HISTORIARUM ROMANARUM

QUAE SUPERSUNT

LIBER XLI.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ πρώτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. *Ὡς Καῖσαρ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἦλθε καὶ Πομπήιος ἐκλιπὼν αὐτὴν ἐς Μακεδονίαν διέπλευσεν* (c. 1—14).

β. *Ὡς Καῖσαρ Ἰβηρίαν παρεστήσατο* (c. 15—25).

γ. *Ὡς Καῖσαρ ἐς Μακεδονίαν ἐπὶ Πομπήιον διέπλευσεν* (c. 39. 44—46).

δ. *Ὡς Καῖσαρ καὶ Πομπήιος περὶ Δυρράχιον ἐπολέμησαν* (c. 47—51).

ε. *Ὡς Καῖσαρ Πομπήιον περὶ Φάρσαλον ἐνίκησεν* (c. 52—63).

Χρόνου πλῆθος ἔτη δύο, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(705/49) *Λ. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος*
Γ. Κλαύδιος Μ. υἱ. Μάρκελλος *ὕπ.*

(706/48) *Γ. Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ τὸ β′*
Π. Σερουίλιος Π. υἱ. Ἰσαυρικός *ὕπ.*

Τότε μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἔπραξε, μετὰ δὲ τοῦτο γράμματα παρὰ τοῦ Καίσαρος πρὸς τὴν βουλὴν λαβὼν ἦλθέ τε ἐς τὴν Ῥώμην ἐν αὐτῇ τῇ νουμηνίᾳ ἐν ᾗ ὅ τε Λέντουλος ὁ Κορνήλιος καὶ ὁ Κλαύδιος ὁ Γάιος τὴν ἀρχὴν ἐνεστήσαντο, καὶ οὐ πρότερον τοῖς ὑπάτοις αὐτὰ ἀπέδωκε πρὶν ἐς τὸ συνέδριόν σφας ἀφικέσθαι, μὴ καὶ ἔξω που λαβόντες αὐτὰ ἀποκρύψωνται. L 84r a. u. 705 (49)

2 *ἐπὶ πολὺ μὲν γὰρ καὶ ὣς ἀνέσχον, οὐκ ἐθέλοντές σφας ἀναλέξασθαι· τέλος δὲ ὑπό τε Κυΐντου Κασσίου Λογγίνου καὶ ὑπὸ Μάρκου Ἀντωνίου δημαρχούντων ἠναγκάσθησαν αὐτὰ δημοσιεῦσαι.*

3 *Ἀντώνιος μὲν οὖν ἐν τούτῳ τότε τὸν Καίσαρα εὐεργετήσας ἀντιλήψεσθαί τε πολλὰ καὶ*

---

1 *τετταρακοστῷ πρώτῳ*] *μά* L 8 *δύο*] *β̄* L 10 *Κλαύδιος Μ.* scripsi (*Κλ. Μ.* iam R. St.), *καμ′* L 11 *Ἰούλιος* R. St., *ούλιος* L. — cf. etiam vol. I, 393

16 *τὴν ἀρχὴν*] cf. 40, 66, 3, *ἐς τὴν ἀρχὴν* 59, 13, 1 ut Herod. 3, 67; 3, 147 19 *ἀνέσχον*] *ἀντέσχον* Rk., idem tamen postea recte reiecit, cf. fr. 46, 2; 38, 2; 42, 7, 2; 46, 42, 4; 47, 38, 4, al. *ἐθέλοντές* restitui ex L, *ἐθελήσαντές* R. St. *σφας*] *αὐτὰ* St. perperam, cf. ad fr. 41 et ad 39, 33, 1, praeterea 46, 43, 6; 56, 18, 3 et 43, 46, 1; 44, 8, 1; 44, 31, 2; 45, 24, 5; 49, 4, 4; 50, 9, 6; 52, 8, 7; 53, 2, 1. 5; 53, 11, 1; 54, 7, 5; 57, 10, 1. 2, al.

ἐπὶ μεγάλου καὶ αὐτὸς αἰωρηθήσεσθαι ἔμελλεν· ἐν δὲ τῇ ἐπι-
στολῇ τά τε ἄλλα ὅσα ποτὲ καλῶς τὸ κοινὸν ὁ Καῖσαρ ἐπεποιήκει
4 ἐνεγέγραπτο, καὶ ἀπολογισμὸς ὑπὲρ ὧν ᾐτιάζετο. καταλύσειν τε
τὰ στρατόπεδα καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκστήσεσθαι ὑπισχνεῖτο, ἂν καὶ ὁ
Πομπήιος τὰ αὐτά οἱ ποιήσῃ· ἐκείνου γὰρ τὰ ὅπλα ἔχοντος οὐδὲ
ἑαυτὸν δίκαιον εἶναι ἀναγκασθῆναι αὐτὰ ἀφεῖναι ἔλεγεν, ἵνα μὴ
2 καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐκδοθῇ. διαψηφίσεως δὲ ἐπὶ τούτοις οὐ κατ'
ἄνδρα, μὴ καὶ δι' αἰδῶ ἢ καὶ φόβον τινὰ παρὰ τὰ δοκοῦντά σφι-
σιν ἀποφήνωνται, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπὶ τάδε καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ βου-
λευτηρίου μεταστάσει γενομένης, τὸν μὲν Πομπήιον οὐδεὶς ἀπαλ-
λαγῆναι ἐκ τῶν ὅπλων ἐψηφίσατο (ἐν γὰρ τῷ προαστείῳ τὰς
δυνάμεις εἶχε), τὸν δὲ δὴ Καίσαρα πάντες πλὴν Μάρκου τέ τινος
Καιλίου καὶ τοῦ Κουρίωνος τοῦ τὰ γράμματα αὐτοῦ κομίσαντος.
2 περὶ γὰρ τῶν δημάρχων οὐδὲν λέγω, ὅτι μηδὲ ἐν ἀνάγκῃ τινὶ
μεταστῆναι ἐποιήσαντο, ἅτε καὶ ἐξουσίαν ἔχοντες εἴτε ἐβούλοντό
τινα γνώμην συμβαλέσθαι εἴτε καὶ μή. ἔδοξε μὲν οὖν ταῦτα, οὐ
μὴν καὶ κυρωθῆναί τι αὐτῶν οὔτε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὔτε ἐν τῇ
3 ὑστεραίᾳ ὅ τε Ἀντώνιος καὶ ὁ Λογγῖνος ἐπέτρεψαν. ἀγανακτη-
σάντων δὲ ἐπὶ τούτῳ τῶν ἄλλων καὶ ψηφισαμένων τὴν ἐσθῆτα
ἀλλάξασθαι, κῦρος μὲν οὐδὲ τοῦθ' ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἔλαβεν, ἡ μέν-
τοι γνώμη συνεγράφη καὶ τὸ ἔργον τὸ ἀπ' αὐτῆς ἐγένετο· πάντες
L 4r γὰρ παραχρῆμα ἐξελθόντες ἐκ τοῦ | συνεδρίου καὶ τὴν στολὴν μετα-
βαλόντες ἐσῆλθον αὖθις καὶ περὶ τιμωρίας αὐτῶν ἐβουλεύοντο.
2 ἰδόντες δὲ τοῦτ' ἐκεῖνοι τὰ μὲν πρῶτα ἀντέπραττον, ἔπειτα δὲ
φοβηθέντες, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ὁ Λέντουλος ὑπεξελθεῖν σφισι
πρὶν τὰς ψήφους διενεχθῆναι παρῄνεσεν, εἶπόν τε πολλὰ καὶ
ἐμαρτύραντο, κἀκ τούτου μετὰ τοῦ Κουρίωνος καὶ μετὰ τοῦ Και-
λίου ἀπῆραν πρὸς τὸν Καίσαρα, βραχὺ φροντίσαντες ὅτι ἐκ τοῦ
3 βουλευτικοῦ διεγράφησαν. τότε μὲν οὖν τοῦτ' ἐγνώσθη, καὶ τοῖς
ὑπάτοις ταῖς τε ἄλλαις ἀρχαῖς ἡ φυλακὴ τῆς πόλεως, ὥσπερ που
εἰώθει γίγνεσθαι, ἐπετράπη· ὕστερον δὲ ἔξω τοῦ πωμηρίου πρὸς
4 αὐτὸν τὸν Πομπήιον ἐλθόντες ταραχήν τε εἶναι ἔγνωσαν, καὶ ἐκείνῳ
μὲν καὶ τὰ χρήματα καὶ στρατιώτας ἔδωκαν, τὸν δὲ δὴ Καίσαρα
τήν τε ἀρχὴν τοῖς διαδόχοις παραδοῦναι καὶ τὰ στρατεύματα ἐν-
τὸς ῥητῆς ἡμέρας ἀφεῖναι, ἢ πολέμιον ὡς καὶ τἀναντία τῇ πατρίδι
ποιοῦντα εἶναι ἐψηφίσαντο.

9 *ἀλλ' ἐν τῇ ἐπὶ τάδε*] *ἀλλ' ἐπὶ τάδε* L addito in marg. *ἀλλ' ἐν τῇ* 13 *Καιλίου* Franc. Fabricius ex Oros. 6, 15, 2, cf. *Comm. Bern.* ad Luc. 5, 32: *καικιλίου* L 14 *μηδὲ* Bk., *μήτε* L 27 *Καιλίου*] *καικιλίου* L, cf. ad v. 13 33 *στρατιώτας*] ⟨*τοὺς*⟩ *στρατιώτας* Rk. iniuria, cf. Caes. *b. c.* 1, 6, 3. 8.

πυθόμενος οὖν ταῦτα ἐκεῖνος ἔς τε Ἀρίμινον ἦλθεν, ἔξω τῆς 4
ἑαυτοῦ ἀρχῆς τότε πρῶτον προχωρήσας, καὶ συναγαγὼν τοὺς στρα-
τιώτας ἐκέλευσε τόν τε Κουρίωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετ' αὐ-
τοῦ ἐλθόντας σφίσι τὰ πραχθέντα διηγήσασθαι. γενομένου δὲ
τούτου προσπαρώξυνεν αὐτούς, ἐπειπὼν ὅσα ὁ καιρὸς ἀπῄτει. καὶ 2
μετὰ τοῦτο ἄρας ἐπ' αὐτὴν ἄντικρυς τὴν Ῥώμην ἤλασε, πάσας cf Xiph. 16, 6
τὰς ἐν ποσὶ πόλεις ἀμαχεὶ προστιθέμενος, τῶν φρουρῶν τῶν μὲν
ἐκλειπόντων αὐτὰς ἀσθενείᾳ, τῶν δὲ τὰ ἐκείνου ἀνθαιρουμένων.
αἰσθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Πομπήιος, καὶ ἅμα καὶ τὴν διάνοιαν αὐ-
τοῦ πᾶσαν παρὰ τοῦ Λαβιήνου μαθών, ἔδεισεν. οὗτος γὰρ ἐγ- 3
καταλιπὼν τὸν Καίσαρα ἐξηυτομόλησε καὶ πάντα οἱ τὰ ἀπόρρητα
αὐτοῦ ἐξήγγειλε. θαυμάσειε μὲν οὖν ἄν τις ὅτι ἐς τὰ πρῶτα
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἀεί ποτε τιμηθείς, ὥστε καὶ πάντων τῶν
ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις στρατοπέδων, ὁπότε ἐκεῖνος ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εἴη,
ἄρχειν, ἐποίησε τοῦτον· αἴτιον δὲ ὅτι αὐτός τε καὶ πλοῦτον καὶ 4
δόξαν περιβαλόμενος ὀγκηρότερον τῆς ἡγεμονίας διάγειν ἤρξατο,
καὶ ὁ Καῖσαρ παρισούμενόν οἱ αὐτὸν ἰδὼν οὐκέθ' ὁμοίως ἠγάπα. L 85r
τήν τε οὖν μεταβολὴν μὴ φέρων, καὶ φοβηθεὶς ἅμα μὴ πάθῃ τι,
μετέστη.

ὁ οὖν Πομπήιος ἔκ τε τῶν περὶ τοῦ Καίσαρος αὐτῷ λεχθέν- 5
των, καὶ ὅτι ἰσχὺν ἀξιόμαχον οὔπω παρεσκεύαστο, καὶ τοὺς ἐν τῇ
πόλει, τούς τε ἄλλους καὶ αὐτοὺς μάλιστα τοὺς στασιώτας, τόν τε
πόλεμον ὀκνοῦντας μνήμῃ τῶν τε τοῦ Μαρίου καὶ τῶν τοῦ Σύλλου
ἔργων καὶ ἀπαλλαγῆναι ἀσφαλῶς αὐτοῦ βουλομένους εἶδε, μετε-
βάλετο, καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα Λούκιόν τε Καίσαρα συγ- 2
γενῆ αὐτῷ ὄντα καὶ Λούκιον Ῥώσκιον στρατηγοῦντα αὐτεπαγγέλ-
τους ἀπέστειλεν, εἴ πως τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ ἐκφυγὼν ἔπειτ' ἐπὶ
μετρίοις τισὶ συμβαίη. ἀποκριναμένου δὲ ἐκείνου τά τε ἄλλα ἅπερ 3
ἐπεστάλκει, καὶ ὅτι αὐτὸς τῷ Πομπηίῳ διαλεχθῆναι ἐθέλοι, τοῦτο
μὲν οὐχ ἡδέως οἱ πολλοὶ ἤκουσαν, δείσαντες μὴ καὶ κατὰ σφῶν τι
σύνθωνται· ἐπεὶ μέντοι οἱ πρέσβεις ἄλλα τε πολλὰ ἐπαινοῦντες τὸν 4
Καίσαρα ἔλεγον, καὶ τέλος οὔτε τι κακὸν ὑπ' αὐτοῦ πείσεσθαί τινα
καὶ τὰ στρατεύματα αὐτίκα ἀφεθήσεσθαι προσυπισχνοῦντο, ἥσθη-
σαν, καὶ πρός τε ἐκεῖνον τοὺς αὐτοὺς αὖθις πρέσβεις ἔπεμψαν,

7 ἀμαχεὶ] ita L   8 ἐκλειπόντων restitui ex L, ἐκλιπόντων R. St.   14 τὰς Ἄλπεις] cf. ad Zon. 8, 19, 8   15 τοῦτον reduxi e L, cf. Kuehner-Blass, *Ausf. gr. Gramm.* 1, 606, τοῦτο Wagner, qui virgulam post ἄρχειν recte posuit   16 περιβαλόμενος H. St., περιβαλλόμενος L   21 οὔπω Reim., ἀτῶ L   24 μετεβάλετο Bk., μετεβάλλετο L

καὶ ἠξίουν ἐπιβοῶντες ἀεὶ καὶ πανταχοῦ καὶ ἀμφοτέρους ἅμα αὐ-
6 τοὺς τὰ ὅπλα καταθέσθαι. φοβηθεὶς οὖν διὰ ταῦθ' ὁ Πομπήιος
(καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι πολὺ τοῦ Καίσαρος, ἄν γε ἐπὶ τῷ δήμῳ
cf. Xiph. 16, 13—17 γένωνται, ἐλαττωθήσεται) αὐτός τε ἐς Καμπανίαν πρὶν τοὺς πρέ-
2 σβεις ἐπανελθεῖν, ὡς καὶ ῥᾷον ἐκεῖ πολεμήσων, προαπῆρε, καὶ
τὴν βουλὴν ἅπασαν μετὰ τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων ἀκολουθῆσαί οἱ
ἐκέλευσεν, ἄδειάν τέ σφισι δόγματι τῆς ἐκδημίας δούς, καὶ προ-
ειπὼν ὅτι τὸν ὑπομείναντα ἔν τε τῷ ἴσῳ καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ τοῖς τὰ
3 ἐναντία σφίσι πράττουσιν ἕξοι. πρὸς δ' ἔτι καὶ τὰ χρήματα τὰ
δημόσια τά τε ἀναθήματα τὰ ἐν τῇ πόλει πάντα ἀναιρεθῆναι
προσέταξεν αὐτοῖς ψηφίσασθαι, ἐλπίζων παμπληθεῖς ἀπ' αὐτῶν
στρατιώτας ἀθροίσειν. τοσαύτην γὰρ εὔνοιαν αὐτοῦ πᾶσαι ὡς εἰ-
πεῖν αἱ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πόλεις εἶχον ὥστε, ἐπειδὴ ἤκουσαν αὐτὸν
ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐπικινδύνως νοσοῦντα, σωτήρια αὐτοῦ δημοσίᾳ
L 85v 4 θύσειν εὔξασθαι. καὶ ὅτι μὲν μέγα καὶ λαμπρὸν | τοῦτ' αὐτῷ ἔδο-
σαν, οὐδ' ἂν εἷς ἀντιλέξειεν· οὐ γάρ ἐστιν ὅτῳ ποτὲ ἄλλῳ, ἔξω τῶν
μετὰ ταῦτα τὸ πᾶν κράτος λαβόντων, τοιοῦτόν τι ἐψηφίσθη· οὐ
μὴν καὶ ἀκριβῆ πίστιν τοῦ μὴ οὐκ ἐγκαταλείψειν αὐτὸν πρὸς τὸν
5 ἐκ τοῦ κρείττονος φόβον εἶχον. ἐγνώσθη μὲν δὴ ταῦτα περί τε
τῶν χρημάτων καὶ περὶ τῶν ἀναθημάτων, οὐκ ἐκινήθη δὲ οὐδέ-
τερα· πυθόμενοι γὰρ ἐν τούτῳ τόν τε Καίσαρα μήτε τι εἰρηναῖον
τοῖς πρέσβεσιν ἀποκεκρίσθαι καὶ προσεγκαλεῖν σφισιν ὡς καὶ κατα-
6 ψευσαμένοις τινὰ αὐτοῦ, καὶ τοὺς στρατιώτας πολλούς τε καὶ θρα-
σεῖς εἶναι καὶ πᾶν ὁτιοῦν, οἷά που φιλεῖ περὶ τῶν τοιούτων ἐπὶ τὸ
φοβερώτερον ἀγγέλλεσθαι, κακουργήσειν, ἐφοβήθησαν, καὶ σπουδῇ
τὴν ἔξοδον, πρὶν ἅψασθαί τινος αὐτῶν, ἐποιήσαντο.

7 κἀκ τούτου καὶ ἐς τὰ ἄλλα ὁμοίως πάντα θορυβώδης σφῶν
καὶ ταραχώδης ἡ ἀνάστασις ἐγένετο. οἵ τε γὰρ ἐξιόντες (ἦσαν δὲ
πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ πρῶτοι καὶ τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἱππάδος καὶ
2 προσέτι καὶ τὸ τοῦ ὁμίλου) λόγῳ μὲν ἐπὶ πολέμῳ ἀφωρμῶντο,
ἔργῳ δὲ τὰ τῶν ἑαλωκότων ἔπασχον· τήν τε γὰρ πατρίδα καὶ τὰς
ἐν αὐτῇ διατριβὰς ἐκλιπεῖν καὶ τὰ ἀλλότρια τείχη οἰκειότερα τῶν
3 σφετέρων νομίζειν ἀναγκαζόμενοι δεινῶς ἐλυποῦντο. οἵ τε γὰρ
πανοικησίᾳ ἀνιστάμενοι τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς οἴκους τό τε ἔδαφος τὸ

---

1 καὶ ἀμφοτέρους] καὶ delendum censet N iniuria 16 ὅτῳ R. St., ὅτι L 19 εἶχον reduxi ex L, εἶχεν Oddey, at cf. 47, 11, 2 20 οὐδέτερα Bk., οὐδ' ἕτερα L 24 φιλεῖ R. St., φιλεῖν L 30 τὸ exp. Rk. idem tamen observa fieri quoque posse ut post ὁμίλου aliquid exciderit; sed quod supplendum proponi πρωτεῦον vel χρηστὸν vel ἐπιεικὲς non placet, an τὸ ⟨ἐλλογιμώτατον⟩?

πατρῷον ὡς καὶ τῶν ἀντιστασιωτῶν εὐθὺς ἐσόμενα ἀπέλιπον, καὶ
αὐτοὶ οὕτω τὴν γνώμην, ἄν γε καὶ περισωθῶσιν, εἶχον ὡς κἂν τῇ
Μακεδονίᾳ τῇ τε Θρᾴκῃ κατοικήσοντες· τὴν γὰρ τοῦ Πομπηίου
διάνοιαν οὐκ ἠγνόουν. καὶ οἱ κατὰ χώραν τούς τε παῖδας καὶ 4
τὰς γυναῖκας τά τε ἄλλα τὰ τιμιώτατα καταλιπόντες ἔχειν μέν
τινα ἐλπίδα τῆς πατρίδος ἐδόκουν, πολὺ δὲ δὴ τῶν ἑτέρων, ἅτε
καὶ ἀπὸ τῶν φιλτάτων ἀπαρτώμενοι, διττῇ τε τύχῃ καὶ ἐναν-
τιωτάτῃ παραβαλλόμενοι, χαλεπωτέρως ἀπήλλασσον· τὰ γὰρ οἰ- 5
κειότατα τῷ πολεμιωτάτῳ σφῶν ἐκδόντες ἔμελλον ἐθελοκακοῦντες
μὲν αὐτοὶ κινδυνεύσειν, προθυμούμενοι δὲ ἐκείνων στερηθήσεσθαι,
καὶ προσέτι φίλον μὲν μηδέτερον ἐχθροὺς δὲ ἀμφοτέρους ἕξειν,
Καίσαρα μὲν ὅτι μὴ καὶ αὐτοὶ κατέμειναν, Πομπήιον δὲ ὅτι μὴ L 86r
καὶ ἐκεῖνα συνεπηγάγοντο. ὥστε καὶ ἐς ἀμφίβολον καὶ ταῖς γνώ- 6
μαις καὶ ταῖς εὐχαῖς ταῖς τε ἐλπίσι καθιστάμενοι τοῖς τε σώμασιν
ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκειοτάτων σφίσιν ἀπεσπῶντο καὶ τὰς ψυχὰς δίχα
διῃροῦντο.

ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἐξορμώμενοι ἔπασχον, οἱ δ' ὑπολειπόμενοι 8
διαφόροις μὲν ἀντιπάλοις δέ τισι καὶ αὐτοὶ παθήμασι συνεφέροντο.
οἵ τε γὰρ ἀπὸ τῶν προσηκόντων σφίσιν ἀποζευγνύμενοι, οἷα τῶν
τε προστατῶν στερισκόμενοι καὶ ἐπαμῦναι αὐτοῖς ἥκιστα δυνά-
μενοι, τῷ τε πολεμίῳ ἐκδιδόμενοι καὶ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ τῆς πό- 2
λεως κρατήσοντος ἐσόμενοι, αὐτοί τε ὑπὸ τοῦ φόβου καὶ τῶν
ὕβρεων καὶ τῶν σφαγῶν ὡς καὶ γιγνομένων ἤδη ἐταλαιπώρουν,
καὶ περὶ ἐκείνων οἵ τε ὀργὴν σφισιν ὅτι ἐγκατελείφθησαν ἔχοντες
τὰ αὐτὰ ἐπηρῶντο καὶ οἱ συγγνώμην τῆς ἀνάγκης ποιούμενοι τὰ
αὐτὰ ἐδέδισαν. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος σύμπαν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα 3
μηδεμία αὐτοῖς συγγένεια πρὸς τοὺς ἀφορμωμένους ἦν, ὅμως ἐλυ-
ποῦντο μὲν καὶ ἐπ' ἐκείνοις, οἱ μὲν γείτονας οἱ δὲ ἑταίρους πολύ
τε ἀπὸ σφῶν ἀφήξειν καὶ πολλὰ καὶ ἄτοπα καὶ δράσειν καὶ πεί-
σεσθαι ἐλπίζοντες, πολλῷ δὲ δὴ μάλιστα ἑαυτοὺς ὠλοφύροντο·
τάς τε γὰρ ἀρχὰς καὶ τὴν βουλὴν τούς τε ἄλλους τούς τι δυναμέ- 4
νους πάντας (οὐ γάρ που εἴ γέ τις αὐτῶν ὑπολειφθήσεται ᾔδεσαν)
τῆς τε πατρίδος ἅμα καὶ σφῶν ἐξισταμένους ὁρῶντες, καὶ μήτ'

---

1 *ἀπέλιπον* restitui ex L, *ἀπέλειπον* H. St. 2 *τὴν γνώμην*] *τῆς γνώμης* St. frustra *κἂν* Reim. probabiliter, *καὶ* L, sequentes dativos in accusativos mutandos censet St. 5 *καταλιπόντες* revocavi ex L, *καταλείποντες* Bk. 3 *τε ⟨τῇ⟩* R. St. 20 *αὐτοῖς* Xyl., *αὐτοῖς* L 21 *πολεμίῳ* Reim., *πολέμωι* L 26 *ἐδέδισαν*] cf. ad fr. 57, 26, *ἐδεδείσαν* L 30 *πολλῷ . . . . μάλιστα*] cf. Thuc. 4, 92, 3; Herod. 1, 171 32 *που* reduxi ex L, *πω* Bk. praeter necessitatem.

ἂν ἐκείνους, εἰ μὴ πάνυ πολλὰ καὶ δεινὰ αὐτῇ ἐπήρτητο, φυγεῖν
5 ποτε ἐθελῆσαι λογιζόμενοι. καὶ αὐτοὶ ἔρημοι μὲν ἀρχόντων ἔρημοι
δὲ συμμάχων γιγνόμενοι, πρός τε τὰ ἄλλα πάντα παισί τέ τισιν
ὀρφανοῖς καὶ γυναιξὶ χήραις ἐῴκεσαν, καὶ τὰς ὀργὰς τάς τε ἐπι-
θυμίας τῶν ἐπιόντων καὶ πρῶτοι . . . τῆς τῶν προτέρων παθημά-
των μνήμης, οἱ μὲν αὐτοὶ πειραθέντες, οἱ δὲ καὶ ἐκείνων ἀκούοντες
6 ὅσα καὶ οἷα ὅ τε Μάριος καὶ ὁ Σύλλας ἐξειργάσαντο, μέτριον οὐδὲν
οὐδὲ ἐς τὸν Καίσαρα ὑπώπτευον, ἀλλὰ καὶ πολὺ πλείω καὶ δει-
νότερα, ἅτε καὶ βαρβαρικοῦ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ὄντος,
πείσεσθαι προσεδόκων.

9 οὕτως οὖν δὴ πάντων αὐτῶν διακειμένων, καὶ μηδενός, ἔξω
L 86v τῶν προσφιλῶν πῃ τῷ Καίσαρι δοκούντων εἶναι, ἐν ἐλαφρῷ τὸ
πρᾶγμα ποιουμένου, καὶ ἐκείνων δὲ πρὸς τὰς μεταβολὰς τῶν τρό-
πων, ἃς οἱ πλείους πρὸς τὰ παρόντα σφίσι λαμβάνουσιν, οὐ
φερεγγύῳ πίστει θαρσούντων, οὐδ᾽ ἐπινοῆσαι ῥᾴδιον ὅση μὲν
ταραχὴ ὅσον δὲ καὶ πένθος ἐν τῇ τῶν τε ὑπάτων καὶ τῶν ἄλλων
2 τῶν συνεξορμωμένων σφίσιν ἐξόδῳ ἐγένετο. τήν τε γὰρ νύκτα
πᾶσαν ἀνασκευαζόμενοι καὶ περιφοιτῶντες ἐθορύβουν, καὶ ὑπὸ
τὴν ἕω πολὺς μὲν πρὸς τοῖς ἱεροῖς οἶκτος (καὶ γὰρ ἑκασταχόθι
περιιόντες εὐχὰς ἐποιοῦντο) πάντας αὐτοὺς ἐλάμβανε· τούς τε γὰρ
θεοὺς ἀνεκάλουν καὶ τὰ δάπεδα κατεφίλουν, ὁσάκις τε [καὶ] ἐξ
οἵων περιεγένοντο ἀνηριθμοῦντο, καὶ ὅτι τὴν πατρίδα, ὃ μηπώ-
ποτε ἐπετόλμητό σφισιν, ἐξέλειπον ὠδύροντο· πολὺς δὲ καὶ περὶ
3 τὰς πύλας θρῆνος ἦν· οἱ μὲν γὰρ ἀλλήλους τε ἅμα καὶ ἐκείνην
ὡς καὶ τελευταῖον ὁρῶντες ἠσπάζοντο, οἱ δὲ ἑαυτούς τε ἐθρήνουν
καὶ τοῖς ἐξιοῦσι συνηύχοντο. καὶ οἵ γε πλείους ὡς καὶ προδιδό-

5 πρῶτοι . . . .] lacunam statuit Xyl., πρῶτοι ⟨πεισόμενοι vel ἀνεξόμενοι, ἐκ⟩ vel πρῶτοι ⟨ὑπομενεῖν προσδοκῶντες, ἀπὸ vel ἐκ⟩ Rk., πρῶτοι ⟨ὑπομενοῦντες, ἀπὸ⟩ Bk., sane aliquid eiusmodi supplendum 7 ἐξειργάσαντο] ἐξειργάσαντο ⟨τεκμαιρόμενοι οὐχ ὅτι vel ὅπως⟩ Rk., quod superfluum 13 ποιουμένου Xyl., ποιουμένων L 14 σφίσι Rk. recte, vide 39, 28, 5, Thuc. 5, 14, 3, σφῶν L 15 οὐδ᾽ Pflugk. coll. Xen. *Anab.* 2, 5, 4, οὔτ᾽ L 18 ἀνασκευαζόμενοι Naber. praeclare coll. Thuc. 1, 18, 2, ἀναγκαζόμενοι L ὑπὸ Reim., ἐπὶ L quod fortasse retinendum, si quidem haud est improbabile Dionem Thuc. 2, 84, 2 in suo exemplari ἐπὶ τὴν ἕω legisse, cum praesertim redeat 42, 48, 3. cf. quoque Arr. *anab.* 3, 18, 7 19 πρὸς τοῖς ἱεροῖς hic collocavit Bk., post καὶ γὰρ legitur in L, cf. v. 24 21 τε [καὶ] ἐξ] καὶ, quod habet L, om. R. St. recte ut videtur, nam γε καὶ ἐξ legendum esse vix veri simile; forsitan τε ⟨ἐξ ὅσων⟩ καὶ? cf. 36, 27, 4; 44, 28, 2 et 30, 1; 44, 12, 1 al. 23 ἐξέλειπον H. St., ἐξέλιπον L 24 ἐκείνην] ἐκείνας? Bk., ἐκείνην ad τὴν πατρίδα referendum esse observat Reim (in add.).

μενοι κατηφοῦντο· πάντες γὰρ καὶ οἱ ὑπομένοντες παμπαιδὶ καὶ πανγυναικὶ παρῆσαν. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἐξωρμῶντο, οἱ δὲ 4 προέπεμπόν σφας· ἄλλοι τε ἐνεχρόνιζον καὶ πρὸς τῶν γνωρίμων κατείχοντο, καί τινες περιβάλλοντες ἀλλήλους ἐπὶ πλεῖστον συνηρτῶντο. ἀκολουθοῦντές τε τοῖς ἐξορμωμένοις οἱ ὑπομένοντες ἐπὶ μακρότατον ἐπεβοῶντό τε ἅμα αὐτοὺς καὶ κατῴκτιζον, ἄγειν τέ σφας ἢ καὶ ἐκείνους οἴκοι μένειν ἀξιοῦντες ἐπεθείαζον. κἀν τούτῳ 5 ὀλολυγὴ ἐφ' ἑκάστῳ αὐτῶν πολλὴ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων καὶ δάκρυα ἄπλετα ἐγίγνετο· τὴν μὲν γὰρ τοῦ κρείττονος ἐλπίδα ἥκιστα, ἅτε ἐν τοῖς τοιούτοις ὄντες, τὰ δὲ δὴ πάθη πρότερον μὲν οἱ καταλειπόμενοι ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἀφορμώμενοι προσεδέχοντο. εἴκασε 6 δ' ἄν τις αὐτοὺς ἰδὼν δύο τε δήμους καὶ δύο πόλεις ἐκ μιᾶς γίγνεσθαι, καὶ τὴν μὲν ἀνίστασθαί τε καὶ φεύγειν, τὴν δὲ ἐγκαταλείπεσθαί τε καὶ ἁλίσκεσθαι.

Πομπήιος μὲν οὖν οὕτω τὸ ἄστυ ἐξέλιπεν, συχνοὺς τῶν βουλευ- 7 τῶν ἐπαγόμενος (ὑπελείφθησαν γάρ τινες, οἱ μὲν τὰ τοῦ Καίσαρος φρονοῦντες, οἱ δὲ καὶ ἐκ μέσου ἀμφοῖν ἱστάμενοι), καὶ καταλόγους τε ἐκ τῶν πόλεων σπουδῇ ἐποιεῖτο καὶ χρήματα ἐξέλεγε, φρουράς L 87r τε ὡς ἑκασταχόσε ἔπεμπε· Καῖσαρ δὲ ἐπειδὴ ταῦτα ἔμαθε, πρὸς 10 μὲν τὴν Ῥώμην οὐκ ἠπείχθη (ἆθλόν τε γὰρ αὐτὴν ᾔδει τοῖς κρατήσουσι προκειμένην, καὶ οὐκ ἐπ' ἐκείνην ὡς καὶ πολεμίαν οἱ οὖσαν, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀντιστασιώτας ὑπὲρ αὐτῆς δῆθεν ἐπιστρατεύειν ἔλεγε), γράμματα δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν πέμψας, δι' ὧν τόν τε 2 Πομπήιον ἐς δίκην τινὰ προεκαλεῖτο καὶ τοῖς ἄλλοις θαρσεῖν παρήνει, κατὰ χώραν τε αὐτοῖς μένειν ἐκέλευε, καὶ ὑπισχνεῖτο πολλὰ αὐτοῖς. καὶ ἐπὶ Κορφίνιον, ἐπειδή οἱ ὑπὸ Λουκίου Δομιτίου κατεχόμενον οὐ προσεχώρει, ὥρμησε, καί τινας ἀπαντήσαντας μάχῃ κρατήσας ἐς πολιορκίαν τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν. ὁ οὖν Πομ- 3 πήιος, ἐπειδὴ οὗτοί τε ἐπολιορκοῦντο καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπέκλινον, τῆς μὲν Ἰταλίας οὐδεμίαν ἔτ' ἐλπίδα ἔσχεν, ἐς δὲ δὴ τὴν Μακεδονίαν τήν τε Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν περαιωθῆναι ἔγνω· τῇ τε γὰρ μνήμῃ ὧν ἐκεῖ ἐπεπράχει, καὶ τῇ τῶν δήμων τῇ τε τῶν βασιλέων φιλίᾳ πολὺ ἐθάρσει. ἦν μὲν γὰρ 4 καὶ ἡ Ἰβηρία αὐτῷ πᾶσα οἰκεία, οὐκ ἐδύνατο δὲ ἐς αὐτὴν ἀσφαλῶς,

---

10 ὄντες] ὄντες, ⟨προσίεντο⟩? Bk. 25 αὐτοῖς] ἑκάστοις Rk., αὐτοὺς Melber sine causa, nam dativus non offendit, cf. 42, 37, 1; 42, 49, 1; 46, 27, 3; 46, 50, 4; 48, 3, 2, al. vide quoque Thuc. 1, 44, 1 a Dione male ut videtur intellecto. Plat. *rep.* 3 p. 396 A ἐκέλευε H. St., ἐκέλευσε L 33 πολὺ] πάνυ? Bk., cf. 43, 32, 2 et fr. 109, 8 34 ἐδύνατο St., ἠδύνατο L

ἅτε καὶ τοῦ Καίσαρος τὰς Γαλατίας ἔχοντος, κομισθῆναι. πρὸς
δ' ἔτι καὶ ἐλογίζετο ὅτι, ἂν ἀποπλεύσῃ, οὔτε ἐπιδιώξει τις αὐτὸν
διά τε τὴν τῶν πλοίων ἀπορίαν καὶ διὰ τὸν χειμῶνα (ἤδη γὰρ ἐκ
cf. Xiph. 16, 17 μετοπώρου ἦν), κἂν τούτῳ κατὰ σχολὴν πολλὰ μὲν ἐκ τοῦ ὑπηκόου
πολλὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ συμμαχικοῦ καὶ χρήματα καὶ στρατεύματα
11 ἀθροίσει. αὐτός τε οὖν ἐπὶ τούτοις ἐς τὸ Βρεντέσιον ἀφωρμήθη,
καὶ τὸν Δομίτιον ἐκλιπόντα τὸ Κορφίνιον ἀκολουθεῖν οἱ ἐκέλευσε.
καὶ ὅς, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἰσχύν τέ τινα εἶχε καὶ ἐπ' αὐτῇ ἐπήλ-
πιζε (καὶ γὰρ τοὺς στρατιώτας τά τε ἄλλα ἐπεθεραπεύκει καὶ χώ-
2 ρας ὑποσχέσει ὑπῆκτο· τῶν τε γὰρ Συλλείων ἐγεγόνει καὶ πολλὴν
ἐκ τῆς δυναστείας ἐκείνης ἐκέκτητο), ὅμως ἐπειθάρχησε. καὶ ὁ μὲν
παρεσκευάζετο ὅπως δι' ἀσφαλείας τινὸς ἐκχωρήσῃ· μαθόντες δὲ
τοῦθ' οἱ συνόντες οἱ, καὶ κατοκνήσαντες [ἐς] τὴν ἄφοδον ὡς καὶ
3 φυγὴν οὖσαν, προσέθεντο τῷ Καίσαρι. καὶ οἱ μὲν συνεστρα-
L 87r τεύοντο αὐτῷ, Δομίτιος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι βουλευταὶ | ᾐτιάθησαν
μὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀντιτάξει, ἀπελύθησαν δὲ καὶ πρὸς τὸν
Πομπήιον ἀπῆλθον.

12 ὁ δ' οὖν Καῖσαρ σπουδὴν μὲν εἶχε συμμῖξαί τε αὐτῷ πρὶν
ἐκπλεῦσαι, κἂν τῇ Ἰταλίᾳ διαπολεμῆσαι, καταλαβεῖν τε αὐτὸν ἐν
τῷ Βρεντεσίῳ ἔτ' ὄντα· ἐπειδὴ γὰρ τὰ πλοῖα οὐκ ἐξήρκεσέ σφισι,
προέπεμψεν ἄλλους τε καὶ τοὺς ὑπάτους, μὴ καὶ νεοχμώσωσί τι
2 κατὰ χώραν ὑπομείναντες· ἰδὼν δὲ τὸ δυσάλωτον τοῦ χωρίου
προεκαλέσατο αὐτὸν ἐς συνθήκας ὡς καὶ τὴν εἰρήνην τήν τε φιλίαν
ἀποληψόμενον. ἀποκριναμένου τε αὐτοῦ οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι τοῖς
ὑπάτοις ἃ λέγει κοινώσεται, ἐπειδὴ ἐδέδοκτό σφισι μηδένα τῶν
πολιτῶν τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντων ἐς λόγους δέχεσθαι, προσέβαλε
3 τῇ πόλει. καὶ αὐτὸν ὁ Πομπήιος ἡμέρας μέν τινας ἠμύνατο, μέχρις
οὗ τὰ πλοῖα ἐπανῆλθε· διοικοδομήσας δὲ ἐν τούτῳ καὶ ἀποφράξας
τὰς ἐς τὸν λιμένα ὁδούς, μὴ καὶ ἐπίθηταί τις αὐτῷ ἐκπλέοντι,
ἔπειτα νυκτὸς ἐξανήχθη. καὶ ὁ μὲν ἀσφαλῶς ἐς τὴν Μακεδονίαν
ἐπεραιώθη, τὸ δὲ δὴ Βρεντέσιον δύο τε ἐν αὐτῷ πλοῖα μεστὰ
ἀνδρῶν ἑάλω.

13 Πομπήιος μὲν οὖν τήν τε πατρίδα καὶ τὴν ἄλλην Ἰταλίαν οὕ-
τως ἐξέλιπε πάντα τὰ ἐναντιώτατα τοῖς πρόσθεν, ὅτε ἐς αὐτὴν ἐκ
τῆς Ἀσίας κατέπλευσε, καὶ ἑλόμενος καὶ πράξας· ἀφ' ὧνπερ καὶ
τὴν τύχην καὶ τὴν δόξαν ἀντίπαλον ἐκτήσατο. τά τε γὰρ στρατό-

---

6 Βρεντέσιον] cf. ad Zon. 8, 7, 3   12 ἐκχωρήσῃ] cf. ad fr. 57, 55. ἐκχωρήσει Dind.   13 [ἐς] exp. Reim.   23 προεκαλέσατο Reim., προσεκαλέσατο L   24 τε] δὲ Rk. frustra.

πεδα πρότερον εὐθὺς ἐν τῷ Βρεντεσίῳ, ἵνα μή τι τοὺς πολίτας
λυπήσῃ, ἀφείς, ἕτερα δι' αὐτοῦ τότε ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπ' αὐτοὺς
ἐξήγαγε· καὶ τοὺς πλούτους τῶν βαρβάρων ἐς τὴν Ῥώμην ἀγαγών,
πάνθ' ὅσα ἠδυνήθη τότε ἐξ αὐτῆς ἑτέρωσε ἐκόμισε· καὶ τῶν μὲν 3
οἴκοι πάντων ἀπέγνω, τοῖς δ' ἀλλοτρίοις καὶ τοῖς γε ὑφ' ἑαυτοῦ
ποτε δουλωθεῖσι συμμάχοις κατὰ τῆς πατρίδος χρήσασθαι ἐνόει,
καὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλείω ἐλπίδα καὶ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς δυναστείας ἢ ⟨ἐν⟩ τοῖς εὐεργετηθεῖσιν ἐποιεῖτο. καὶ διὰ ταῦτα ἀντὶ 4
μὲν τῆς λαμπρότητος ἣν ἐκ τῶν πολέμων ἐκείνων κτησάμενος ἀφίκετο, ταπεινότητα πρὸς τὸν | παρὰ τοῦ Καίσαρος φόβον ἀντιλαβὼν L 88r
ἀπῆρεν, ἀντὶ δὲ τῆς εὐκλείας ἣν ἐκ τοῦ τὴν πατρίδα αὐξῆσαι ἔσχεν,
δυσκλεέστατος ἐπὶ τῇ τότε ἐκλείψει αὐτῆς ἐγένετο.

καὶ εὐθύς γε καταίρων ἐς τὸ Δυρράχιον ἔμαθεν ὅτι οὐ καλῶς 14 cf. Xiph. 16, 17
ἀπαλλάξει· στρατιώτας τε γὰρ κεραυνοὶ ἐν αὐτῷ τῷ προσπλῷ
ἔφθειραν, καὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ ἀράχναι κατέσχον, ἐκβάντος τε ἐκ τῆς νεὼς αὐτοῦ ὄφεις τὸν στίβον ἐπισπόμενοι συνέχεον. ἐκείνῳ μὲν δὴ ταῦτα τὰ τέρατα ἐγένετο, συνεβεβήκει δὲ 2
καὶ πάσῃ τῇ πόλει τούτῳ τε τῷ ἔτει καὶ ὀλίγον ἔμπροσθεν ἕτερα.
ὄντως γάρ που ἀμφοτέρωθεν ἐν ταῖς στάσεσι τὸ κοινὸν βλάπτεται·
καὶ διὰ τοῦτο λύκοι τε καὶ βύαι πολλοὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἄστει ὤφθησαν, καὶ σεισμοὶ συνεχεῖς μετὰ μυκηθμῶν ἐγένοντο, πῦρ τε ἀπὸ 3
δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς διῇξε, καὶ ἕτερον ἄλλα τε καὶ τὸν τοῦ Κυρίνου ναὸν κατέφλεξεν. ὅ τε ἥλιος σύμπας ἐξέλιπε, καὶ κεραυνοὶ
σκῆπτρόν τε Διὸς καὶ ἀσπίδα κράνος τε Ἄρεως, ἐν τῷ Καπιτωλίῳ
ἀνακείμενα, καὶ προσέτι καὶ τὰς στήλας τὰς τοὺς νόμους ἐχούσας
ἐλυμήναντο. ζῷά τε πολλὰ ἔξω τῆς ἑαυτῶν φύσεως ἐγέννησέ τινα, 4
καὶ λόγιά τινα ὡς καὶ τῆς Σιβύλλης ὄντα ᾔδετο, κάτοχοί τέ τινες
γιγνόμενοι συχνὰ ἐθείαζον. καὶ πολίαρχος οὐδεὶς ἐς τὰς ἀνοχάς,
ὥσπερ εἴθιστο, ᾑρέθη, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ πάντα τὰ ἐπιβάλλοντα
αὐτῷ, ὥς γέ τισι δοκεῖ, διῴκησαν· ἕτεροι γὰρ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἔτει
φασὶν αὐτοὺς τοῦτο ποιῆσαι. καὶ ἐκεῖνο μὲν καὶ αὖθις ἐγένετο, 5

4 ἑτέρωσε R. St. (coni.), ἑτέρως L 8 ⟨ἐν⟩ ins. Bk., cf. tamen fr. 17, 3; 83, 3; 44, 2, 3 et fr. 17, 15 et 40, 49, 4 14 ἀπαλλάξει Rk., ἀπαλλάξειεν L 16 ἐπισπόμενοι] ita L (ἐπισπομένοι) 22 Κυρίνου Bk., κυιρίνου L ut 43, 45, 3, at 54, 19, 4 κυρίνου M, κυρῖνος fr. 5, 6 (Vat.), κυριναλίῳ fr. 6, 2 (Val.) 24 Ἄρεως] formam genuinam (cf. Kuehner-Blass *Ausf. gr. Gr.* 1, 514) plerumque in codicibus, hic et 43, 24, 4 in L, 53, 27, 2 in V (at ἄρεος M), 54, 8, 3; *ind.* 55; 56, 24, 3 (at ἄρεος 56, 46, 4) servatam, Dioni reddidi, Ἄρεος ubique Bk. 31 καὶ αὖθις] cf. 49, 16, 2, vide quoque 54, 6, 6.

τότε δὲ καὶ ὁ Περπέρνας ὁ μετὰ τοῦ Φιλίππου ποτὲ τιμητεύσας ἀπέθανεν, ὥς ἔφην, πλεῖστος πάντων τῶν ἐν τῇ τιμητείᾳ αὐτοῦ
6 βουλευσάντων, καὶ ἔδοξε καὶ τοῦτό τι νεοχμῶσαι. ἐταράττοντο μὲν οὖν ἔτι τοῖς τέρασιν ὥσπερ εἰκὸς ἦν, οἰόμενοι δὲ δὴ καὶ ἐλπίζοντες ἑκάτεροι ἐς τοὺς ἀντιστασιώτας σφῶν πάντα αὐτὰ ἀποσκήψειν οὐδὲν ἐξεθύσαντο.

15 ὁ οὖν Καῖσαρ ἐς μὲν τὴν Μακεδονίαν οὐδὲ ἐπείρασε τότε πλεῦσαι (πλοίων τε γὰρ ἠπόρει ἅμα καὶ περὶ τῇ Ἰταλίᾳ ἐδεδίει, μὴ
L 89 αὐτὴν ἐκ τῆς Ἰβηρίας οἱ τοῦ Πομπηίου ὑποστράτηγοι | ἐπελθόντες κατάσχωσι), τὸ δὲ δὴ Βρεντέσιον διὰ φυλακῆς, τοῦ μή τινα τῶν
2 ἀπηρκότων ἀναπλεῦσαι, ποιησάμενος πρός τε τὴν Ῥώμην ἦλθε, καὶ τῆς γερουσίας οἱ ἔξω τοῦ πωμηρίου ὑπό τε τοῦ Ἀντωνίου καὶ ὑπὸ τοῦ Λογγίνου παρασκευασθείσης (ἐκπεσόντες γὰρ ἐξ αὐτῆς τότε αὐτὴν ἤθροισαν) ἐδημηγόρησε πολλὰ καὶ ἐπιεικῆ, ὅπως πρός τε τὸ παρὸν εὔνοιαν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐλπίδα χρηστὴν λάβωσιν.
3 ἐπειδὴ γὰρ τοῖς τε γιγνομένοις ἀχθομένους καὶ ἐς τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος ὑποπτεύοντας αὐτοὺς ἑώρα, παραμυθήσασθαι καὶ τιθασεῦσαί σφας τρόπον τινὰ ἠθέλησεν, ἵνα τά γε ἐκείνων, ἕως ἂν δια-
4 πολεμήσῃ, ἐν ἡσυχίᾳ μείνῃ. καὶ διὰ τοῦτ' οὔτ' ᾐτιάσατό τινα οὔτ' ἠπείλησέ τινι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ καταδρομὴν κατὰ τῶν πολεμεῖν πολίταις ἐθελόντων οὐκ ἄνευ ἀρᾶς ἐποιήσατο. καὶ τὸ τελευταῖον πρέσβεις ὑπέρ τε τῆς εἰρήνης καὶ ὑπὲρ τῆς ὁμονοίας σφῶν παραχρῆμα πρός τε τοὺς ὑπάτους καὶ πρὸς τὸν Πομπήιον πεμφθῆναι ἐσηγή-
16 σατο. τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ πρὸς τὸν δῆμον, καὶ αὐτὸν ἔξω τοῦ πωμηρίου συνελθόντα, εἰπὼν σῖτόν τε ἐκ τῶν νήσων μετεπέμψατο καὶ πέντε καὶ ἑβδομήκοντα δραχμὰς ἑκάστῳ δώσειν ὑπέσχετο. καὶ ὁ μὲν τούτοις αὐτοὺς δελεάσειν ἤλπιζεν, οἱ δ' ἄνθρωποι λογιζόμενοι ὅτι οὔτε φρονοῦσιν οὔτε πράττουσι τὰ αὐτὰ οἵ τε ἐφιέμενοί
2 τινων καὶ οἱ τυχόντες, ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ἔργων πάντα τὰ ἥδιστα προβάλλουσι τοῖς ἀντιπρᾶξαί τι δυναμένοις, ἐπειδὰν δὲ κατορθώσωσιν ὅσα βούλονται, οὔτε τινὸς αὐτῶν μνημονεύουσι καὶ

1 *τότε* scripsi, *τοῦτο* L., *τούτῳ* R St (coni.), ⟨ἐν⟩ *τούτῳ* Fabr. *Περπέρνας*] ita quoque App. *Iber.* 101 (at *Περπέννας Mac.* 18, 1, *b. c.* 1, 40. 41. 107. 110. 114. 115; 2, 1), Strab. 14, 1, 38 p. 646 (bis), ceteroquin fere per duplicem *ν* scribitur; genuina forma nominis origine Tusci in *erna* apud Romanos quoque in *enna* saepe abiit, cf. i. a. Kempf. ad Val. Max. 8, 13, 4 2 *ὡς ἔφην*] hoc libro 32 sub anno 668/86 Dio memorasse putandus est 3 *νεοχμῶσαι*] insolentius hic usurpatum 8 *τῇ Ἰταλίᾳ* Reim., *τὴν ἰταλίαν* L., cf. ad fr. 57, 60 10 *Βρεντέσιον*] cf. ad Zon. 8, 7, 3 22 *ὑπὲρ* (alterum) Bk., *περὶ* L.

ἐπ' αὐτοὺς ἐκείνους ταῖς δυνάμεσιν ἃς παρ' αὐτῶν ἔλαβον χρῶνται,
μεμνημένοι δὲ καὶ τὸν Μάριον τόν τε Σύλλαν, ὡς πολλὰ καὶ φι- 3
λάνθρωπα πολλάκις σφίσιν εἰπόντες οἷα ἀνθ' οἵων ἔδρασαν, καὶ
προσέτι καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος χρείαν αἰσθόμενοι, τά τε ὅπλα
αὐτοῦ πολλὰ καὶ πανταχοῦ τῆς πόλεως ὁρῶντες ὄντα, οὔτε πιστεύειν
τοῖς λεγομένοις οὔτε θαρρεῖν ἐδύναντο, ἀλλ' ἔναυλον τὸν ἐκ τοῦ 4
πρὶν φόβον ἔχοντες καὶ ἐκεῖνον ὑπετόπουν, καὶ μάλισθ' ὅτι οἱ πρέ- L 89r
σβεις οἱ τὰς καταλλαγὰς δῆθεν πρυτανεύσοντες ᾑρέθησαν μέν, οὐκ
ἐξῆλθον δέ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐμνήσθη ποτὲ περὶ αὐτῶν ὁ Πίσων ὁ
πενθερὸς αὐτοῦ αἰτίαν ἔσχε. τοσούτου τε ἐδέησαν τὰ χρήματα ἃ 17
ἐπέσχετό σφισι τότε γε λαβεῖν, ὥστε καὶ τἆλλά οἱ πάνθ' ὅσα ἐν
τῷ δημοσίῳ ἦν πρὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν, οὓς ἐφοβοῦντο, τροφὴν
ἔδοσαν. καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ὡς καὶ ἀγαθοῖς οὖσι τὴν ἐσθῆτα
τὴν εἰρηνικὴν μετημπίσχοντο· οὐδέπω γὰρ αὐτὴν μετειλήφεσαν.
ἀντεῖπε μὲν οὖν πρὸς τὴν περὶ τῶν χρημάτων ἐσήγησιν Λούκιός 2
τις Μέτελλος δήμαρχος, καὶ ἐπειδὴ μηδὲν ἐπέρανε, πρός τε τοὺς
θησαυροὺς ἦλθε καὶ τὰς θύρας αὐτῶν ἐν τηρήσει ἐποιήσατο· σμι-
κρὸν δὲ δὴ καὶ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ὥσπερ που καὶ τῆς παρρησίας,
οἱ στρατιῶται φροντίσαντες τήν τε βαλανάγραν διέκοψαν (τὴν γὰρ
κλεῖν οἱ ὕπατοι εἶχον, ὥσπερ οὐκ ἐξὸν τισι πελέκεσιν ἀντ' αὐτῆς
χρήσασθαι) καὶ πάντα τὰ χρήματα ἐξεφόρησαν. καὶ μέντοι καὶ 3
τὰ ἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥς μοι πολλαχόθι εἴρηται, ὀνόματι μὲν
ἰσονομίας (καὶ γὰρ διὰ τοῦ Ἀντωνίου τὰ πλείω αὐτῶν ἐσεφέρετο)
ἔργῳ δὲ δυναστείας καὶ ἐψηφίζετο καὶ ἐπράττετο. τούς τε γὰρ
ἀντιστασιάζοντάς σφισι πολεμίους ἑκάτεροι τῆς πατρίδος ὀνομά-
ζοντες, καὶ ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν πολεμεῖν λέγοντες, τά τε ἴδια
μόνα ηὖξον, κἀκεῖνα ὁμοίως ἀμφότεροι ἔφθειρον.

ὁ δ' οὖν Καῖσαρ ταῦτά τε οὕτως ἐποίησε, καὶ τὴν Σαρδὼ τήν 18
τε Σικελίαν ἀμαχεὶ κατέσχεν, ἐκχωρησάντων τῶν τότε ἐν αὐταῖς ἀρ-
χόντων. τόν τε Ἀριστόβουλον οἴκαδε ἐς τὴν Παλαιστίνην, ὅπως
τῷ Πομπηίῳ τι ἀντιπράξῃ, ἔστειλε· καὶ τοῖς παισὶ τῶν ὑπὸ τοῦ 2
Σύλλου ἐπικηρυχθέντων ἀρχὰς αἰτεῖν ἐφῆκε, τά τε ἄλλα πάντα,
καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει καὶ τὰ ἐν τῇ λοιπῇ Ἰταλίᾳ, πρὸς τὸ ἐπιτηδειό-
τατον ἑαυτῷ ὡς ἐκ τῶν παρόντων κατέστησε. καὶ ἐκεῖνα μὲν τῷ 3
Ἀντωνίῳ ἐπέτρεψεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τά τε τοῦ Πομπηίου

4 χρεία] χρείαν ⟨σφῶν⟩ coll. c. 26, 1 Rk., praeter necessitatem
6 θαρρεῖν] an θαρσεῖν? 8 πρυτανεύσοντες Reim., πρυτανεύοντες L
15 Λούκιός scripsi ut ceteroquin ni fallor ubique apud Dionem, Λεύκιός L
28 Σαρδὼ] cf. ad fr. 43, 22 29 ἀμαχεὶ] ita L recte 35 Ἰβηρίαν Xyl.,
ἰταλίαν L

ἰσχυρῶς αἱρουμένην καὶ ἐς δέος αὐτόν, μὴ καὶ τὰς Γαλατίας προσ-
4 *αποστήσῃ, καθιστάντας, ὥρμησε. κἀν τούτῳ ἄλλοι τε βουλευταὶ*
L 48v *καὶ ὁ Κικέρων, μηδὲ ἐς ὄψιν | τῷ Καίσαρι ἐλθών, πρὸς τὸν Πομ-*
πήιον ὥς γε τά τε δικαιότερα πράττοντα καὶ τῷ πολέμῳ κρατή-
5 *σοντα ἀπεχώρησεν. οἵ τε γὰρ ὕπατοι, πρὶν ἐκπλεῖν, καὶ ἐκεῖνος,*
ἅτε ἀντὶ ὑπάτου ἄρχων, πάντας αὐτοὺς ἐκέλευσαν ἐς Θεσσαλονίκην
ἀκολουθῆσαι, ὡς τοῦ μὲν ἄστεως πρὸς πολεμίων τινῶν ἐχομένου,
αὐτοὶ δὲ ἥ τε γερουσία ὄντες καὶ τὸ τῆς πολιτείας πρόσχημα, ὅπου
6 *ποτ᾽ ἂν ὦσιν, ἕξοντες. καί σφισι διὰ ταῦτα τῶν τε βουλευτῶν καὶ*
τῶν ἱππέων οἱ πλείους, οἱ μὲν εὐθὺς τότε οἱ δὲ καὶ ὕστερον, καὶ
αἱ πόλεις πᾶσαι, ὅσαι μὴ ὑπὸ τῶν τοῦ Καίσαρος ὅπλων κατείρ-
γοντο, προσεχώρησαν.

19 *οἱ μέντοι Μασσαλιῶται μόνοι τῶν ἐν τῇ Γαλατίᾳ οἰκούντων*
οὔτε συνήραντο τῷ Καίσαρι οὔτε ἐς τὴν πόλιν ἐσεδέξαντο, ἀλλὰ
2 *καὶ ἀπόκρισιν αὐτῷ ἀξιομνημόνευτον ἔδοσαν· τῷ τε γὰρ δήμῳ τῶν*
Ῥωμαίων συμμαχεῖν καὶ ἐκείνοις ἐπιτηδείως ἀμφοτέροις ἔχειν, καὶ
μήτε πολυπραγμονεῖν τι μήθ᾽ ἱκανοὶ διακρῖναι πότερος αὐτῶν ἀδι-
κεῖ εἶναι ἔφασαν, ὥστε εἰ μέν τις ὡς φίλος ἐθέλοι πρὸς σφᾶς ἐλ-
θεῖν, καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἄνευ τῶν ὅπλων δέξεσθαι ἔλεγον, ἐπὶ
3 *πολέμῳ δὲ οὐδέτερον. καταστάντες τε ἐς πολιορκίαν αὐτόν τε ἐκεῖ-*
νον ἀπεκρούσαντο, καὶ τῷ Τρεβωνίῳ τῷ τε Βρούτῳ τῷ Δεκίμῳ
μετὰ τοῦτο προσεδρεύσασί σφισιν ἐπὶ πλεῖστον ἀντέσχον. ὁ γὰρ
Καῖσαρ χρόνον μέν τινα, ὡς καὶ ῥᾳδίως αὐτοὺς αἱρήσων, προσεκαρ-
τέρησε (καὶ γὰρ αὐτῷ δεινὸν ἐδόκει εἶναι ὅτι καὶ τῆς Ῥώμης ἀμαχεὶ
4 *κρατήσας ὑπὸ Μασσαλιωτῶν οὐκ ἐδέχετο), ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ ἀντήρ-*
κουν, ἐκείνους μὲν ἑτέροις προσέταξεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ἰβηρίαν
20 *ἠπείχθη. ἐπεπόμφει μὲν γὰρ ἐς αὐτὴν Γάιον Φάβιον, δείσας δὲ*
μὴ καθ᾽ ἑαυτὸν ἀγωνισάμενος πταίσῃ, καὶ αὐτὸς ἐστράτευσεν.
εἶχον δὲ τότε τὰ πράγματα τὰ περὶ τὸν Ἴβηρα ὅ τε Ἀφράνιος καὶ
ὁ Πετρέιος, καὶ φυλακὴν μὲν καὶ τῆς ὑπερβολῆς τῶν ὀρῶν ἐπε-

---

2 *καθιστάντας* reduxi ex L, *καθιστᾶσαν* Xyl., cf. ad 37, 15, 3 et Xen. *Hell.* 1, 4, 12 8 *ἥ τε*] *ἅτε* Oddey. ceterum ad v. 4 *σια ὄντες — ὅπου ποτ᾽ ἂν* L in marg. ∾ 11 *κατείργοντο*] *κατείχοντο* coll. Thuc. 3, 107, 2 Melber frustra, cf. Thuc. 1, 76, 2; 4, 98, 6; 6, 6, 2; 7, 57, 7 19 *δέξεσθαι* R. St., *δέξασθαι* L 20 *καταστάντες τε* Bk., *καταστάντι* L 21 *Δεκίμῳ* R. St. (coni.), *δεκίωι* L. praeterea omisso *μ* nomen in codd. scribitur 44, 14, 3 4; 44, 18, 1; 45, 9, 3 et 14, 1. 3 et 15, 1 et 34, 6 et 36, 3, sed *δέκιμος* 46, 35 - 56 saepissime (ubi cognomen *Brutus* numquam additum est, *δέκωμος* 44, 35, 2) et *δεκίμιος* 39, 40, 5 24 *ἀμαχεὶ*] ita L recte 25 *ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ*] *ἔπειτα δ᾽ ἐπειδὴ* Rk. 30 *Πετρέιος*] ita L, cf. ad 37, 39, 4.

ποιήντο, τὸ δ' ὅλον ἐς Ἰλέρδαν τὰς δυνάμεις ἀθροίσαντες ἐνταῦθα τοὺς ἐπιόντας ὑπέμενον. καὶ τῷ μὲν Φαβίῳ | τήν τε ἐπὶ τοῦ Πυρη- 2 L 40r
ναίου φρουρὰν ποιησαμένῳ καὶ τὸν ποταμὸν τὸν Σίκοριν διαβαίνοντι προσπεσόντες ἐξαίφνης πολλοὺς ἀπέκτειναν ἀποληφθέντας· ἡ γὰρ γέφυρα πρὶν διελθεῖν αὐτοὺς καταρραγεῖσα πλεῖστόν σφισι συνήρατο· τῷ δὲ δὴ Καίσαρι ἐπελθόντι τε οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ 3
τὸν ποταμὸν καθ' ἑτέραν γέφυραν διαβάντι, προκαλουμένῳ τε αὐτοὺς ἐς μάχην οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ πάνυ πολλὰς ἡμέρας συμβαλεῖν, ἀλλ' ἀντιστρατοπεδευσάμενοι αὐτῷ ἡσύχαζον. θαρσήσας 4
οὖν ἐκ τούτου καταλαβεῖν τὸ χωρίον τὸ μεταξὺ τοῦ τε ταφρεύματός σφων καὶ τῆς πόλεως καρτερὸν ὂν ἐπεχείρησεν, ὡς καὶ τῶν τειχῶν αὐτοὺς ἀποκλείσων. αἰσθόμενοι δὲ τοῦτο οἱ περὶ τὸν Ἀφράνιον προκατέσχον αὐτό, καὶ τούς τε προσβάλλοντάς σφισιν 5
ἀπεώσαντο, καὶ φεύγουσιν αὐτοῖς ἐπισπόμενοι τοὺς ἀντεπεξελθόντας ἐκ τοῦ ἐρύματος ὑπέστησαν, ἐνδόντες τε ἐξεπίτηδες ὑπήγαγόν σφας ἐς χωρία ἑαυτοῖς ἐπιτήδεια, κἀνταῦθα πολλῷ πλείους ἐφόνευσαν. κἀκ τούτου ἐπιθαρσήσαντες τοῖς τε προνομεύουσιν αὐτῶν ἐπετίθεντο καὶ τοὺς ἀποσκεδαννυμένους ἐλύπουν· καί ποτε δια- 6
βάντων τινῶν ἐς τὰ ἐπέκεινα τοῦ ποταμοῦ, κἀν τούτῳ χειμῶνός τε πολλοῦ γενομένου καὶ τῆς γεφύρας ᾗ ἐκέχρηντο διαφθαρείσης, ἐπιδιέβησαν κατὰ τὴν ἑτέραν γέφυραν τὴν πρὸς τῇ πόλει οὖσαν καὶ πάντας αὐτοὺς ἀνάλωσαν, μηδενός σφισιν ἐπαμῦναι δυνηθέντος.

ὁ οὖν Καῖσαρ, ὡς ταῦτ' ἐγίγνετο καὶ οὔτε τῶν συμμάχων τις 21
ἐπεκούρει οἱ (ἐκδεχόμενοι γὰρ αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ὡς ἑκάστους αἴσθοιντο προσιόντας, . . .) τά ⟨τ'⟩ ἐπιτήδεια, ἅτε ἔν τε ἀλλοτρίᾳ

---

1 Ἰλέρδαν Gros., λέρδαν L, εἰλέρδαν R. St. — Ἰλέρδα Strab. 3, 4, 10 p. 161, Steph. Byz. *s. v.* (Ἴλερδα), Polyaen. 8, 23, 28 (τηδέρδῃ Flor. cod. omisso ι), Ptol. 2, 6, 68, Ἰλέρτη App. *b. c.* 2, 42, *Ilerda* Latine, *Ilerdenses* Plin. *n. h.* 3, 3, 24 2 Πυρηναίου] cf. ad Zon. 8, 21, 5 3 ποιησαμένῳ] corruptum, ἀπωσαμένῳ vel τρεψαμένῳ Xyl., quorum neutrum placet (ἀπωθεῖσθαι dicitur de eo, qui hostem aggredientem a se repellit), melius βιασαμένῳ Pflugk (cf. e. g. 47, 35, 5; 68, 13, 6), cf. Caes. *b. c.* 1, 37 7 ἑτέραν R. St., ἑκατέραν L quod ferri non potest, quamquam duo pontes a Fabio in Sicori fluvio facti erant, cf. Caes. *l. l.* 1, 40. Ceterum aliter Caesar c. 41, 1. 2 10 τὸ (alterum) R St., τοῦ L 15 ὑπήγαγόν restitui ex L, ὑπηγάγοντό Rk. iniuria, cf. 36, 47, 4; 40, 2, 2 al. 25 προσιόντας . . . .] lacunam statuit Xyl., idem supplet ⟨ἔφθειρον⟩, ⟨ἀνέκοπτον⟩ vel tale quid Rk., ⟨ἐκάκουν⟩ vel ⟨κατειργάζοντο⟩ Bk. Ceterum ἐξεδέχοντο pro ἐκδεχόμενοι v. 24 Leuncl. ⟨τ'⟩ ins. Xyl. ἅτε Rk., τε L in quo totus locus ita exaratur:

γὰρ αὐτοὺσ οἱ ἐνάντιοι ὡσ ἑκάστουσ αἴσθοιντο προσι-
ντασ τὰ ἐπιτήδειά τε . . ⁴ . . ἔν τε ἀλλοτρίαι ὢν καὶ

2 ὃν καὶ τιμίου, χαλεπῶς ἐπορίζετο, ἐν παντὶ ἐγένετο. πυνθανόμενοι δὲ ταῦθ' οἱ ἐν οἴκῳ Ῥωμαῖοι ἐκεῖνόν τε ὡς οὐκέτι πλείω χρόνον περιοίσοντος ἀπέγνωσαν καὶ πρὸς τὸν Πομπήιον ἀπέκλινον· καί τινες καὶ τότε πρὸς αὐτὸν ἄλλοι τε καὶ βουλευταὶ ἀπῆραν.
3 καὶ εἴγε μὴ οἱ Μασσαλιῶται ἐν τούτῳ ναυμαχίᾳ πρὸς τοῦ Βρούτου τῷ τε μεγέθει τῶν νεῶν αὐτοῦ καὶ τῇ ῥώμῃ τῶν ἐπιβατῶν, καίπερ καὶ τῷ Δομιτίῳ συμμάχῳ χρώμενοι καὶ τῇ ἐμπειρίᾳ τῶν ναυτικῶν προέχοντες, ἡττήθησαν κἀκ τούτου παντελῶς ἀπεκλείσθησαν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσε πάντα τὰ πράγματα αὐτοῦ φθα-
L
4 ρῆναι. νῦν δὲ ἐπὶ τὸ μεῖζον ἐκ παρασκευῆς τοῖς Ἴβηρσιν ἀγγελθέντα ταῦτα οὕτως ἠλλοίωσέ τινας αὐτῶν ὥστε καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος φρονῆσαι. καὶ αὐτοὺς παραλαβὼν τῆς τε τροφῆς ηὐπόρησε καὶ γεφύρας κατεσκεύασε, τούς τε ἐναντίους ἐλύπει, καί ποτε συχνοὺς αὐτῶν αἰφνίδιον ἐν τῇ χώρᾳ πλανωμένους ἀπολαβὼν ἀπώλεσεν.

22 ὁ οὖν Ἀφράνιος ἀθυμήσας ἐπὶ τούτοις, καὶ τὰ ⟨ἐν⟩ Ἰλέρδᾳ οὔτε ἀσφαλῆ οὔτε ἐπιτήδεια πρὸς χρόνιον διατριβὴν ἰδὼν ὄντα, ἀναχωρῆσαι πρός τε τὸν Ἴβηρα καὶ πρὸς τὰς ἐκεῖ πόλεις ἔγνω, καὶ
2 νυκτός, ὡς λήσων ἢ φθάσων τοὺς ἐναντίους, ἄρας ἐπορεύετο. καὶ οὐκ ἔλαθε μὲν ἀνιστάμενος, οὐ μέντοι καὶ εὐθὺς ἐπεδιώχθη· ὁ γὰρ Καῖσαρ οὐκ ἡγήσατο ἀσφαλὲς εἶναι ⟨ἐν⟩ σκότῳ πολεμίοις ἐμπείροις τῆς χώρας μετὰ ἀπείρων ἐπακολουθῆσαι. ὡς μέντοι ἡ ἡμέρα διέλαμψεν, ἠπείχθη, καὶ αὐτοὺς ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ καταλαβὼν πανταχόθεν ἐξαπίνης πόρρωθεν περιεστοιχίσατο· τῷ τε γὰρ πλήθει πολὺ περιῆν, καὶ τὸ χωρίον κοῖλον ὂν συμμαχοῦν ἔσχεν.
3 ὁμόσε γὰρ οὐκ ἠθέλησέ σφισι χωρῆσαι, τὸ μέν τι φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐς ἀπόνοιαν καταστάντες ἐξεργάσωνταί τι δεινόν, τὸ δὲ καὶ ἄλλως ἀκονιτί σφας παραστήσεσθαι ἐλπίσας. ὃ καὶ ἐγένετο· ὡς γὰρ πολλαχῇ πειράσαντες οὐδαμῇ διαπεσεῖν ἠδυνήθησαν, καὶ ἔκ τε τούτου καὶ ἐκ τῆς ἀγρυπνίας τῆς τε πορείας ἐκεκμήκεσαν, καὶ προσ-
4 έτι οὔτε τροφὴν εἶχον (αὐθημερὸν γὰρ τὸν σταθμὸν διατελέσειν προσδοκήσαντες οὐδὲν ἐπηνέγκαντο) οὔθ' ὕδατος εὐπόρουν (τὰ γὰρ χωρία ἐκεῖνα δεινῶς ἐστιν ἄνυδρα), παρέδοσάν σφας, ἐφ' ᾧ μήτε τι δεινὸν πάθωσι μήτε ἐπὶ τὸν Πομπήιον ἀναγκασθῶσιν οἱ συστρα-

3 **περιοίσοντος R. St., περιοίσοντο L. ceterum cf. Thuc. 7, 28, 3 et fr.** 24, 2 *ἀπέκλινον* restitui ex L, *ἀπέκλιναν* R. St. 16 ⟨ἐν⟩ ins R. St. *Ἰλέρδᾳ*] ita L, cf. ad c. 20, 1 21 ⟨ἐν⟩ add. St. 25 *συμμαχοῦν* tuetur Melber coll. 74, 10, 5, *σύμμαχον* Cob., cf. 58, 9, 1; 62, 5, 6. Thuc. 4, 10, 3, Xen. *Cyr.* 5, 2, 29 al. 28 *παραστήσεσθαι* Reim., *παραστήσασθαι* L.

πεῖσαι. καὶ αὐτοὺς ἀκριβῶς ἑκάτερον ὁ Καῖσαρ ἐφύλαξεν· οὔτε 23
γὰρ ἀπέκτεινε τὸ παράπαν τῶν ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ἁλόντων
οὐδένα, καίτοι ἐκείνων ποτὲ ἐν ἀνοχῇ τινι ἀφυλάκτως τινὰς τῶν
ἑαυτοῦ ἔχοντας φθειράντων, οὔτε τῷ Πομπηίῳ ἀντιπολεμῆσαι L 94
ἐξεβιάσατο, ἀλλὰ τοὺς μὲν λογιμωτέρους ἠφίει, τοῖς δ' ἄλλοις
ἐθελονταῖς συμμάχοις διά τε τὰ κέρδη καὶ διὰ τὰς τιμὰς ἐχρῆτο.
καὶ οὐκ ἐλάχιστά γε ἐκ τούτων οὔτε ἐς τὴν δόξαν οὔτε ἐς τὰ 2
πράγματα ἀπώνητο· τάς τε γὰρ πόλεις τὰς ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ πάσας
καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐκεῖ πάντας (ἦσαν δὲ ἄλλοι τε ἐν τῇ
Βαιτικῇ καὶ μετὰ Μάρκου Τερεντίου Οὐάρρωνος ὑποστρατήγου
συχνοὶ) προσεποιήσατο. παραλαβών τε οὖν ἅμα αὐτοὺς καὶ 24
καθιστάμενος διέδραμε μέχρι Γαδείρων. καὶ ἐλύπησε μὲν οὐδένα
οὐδὲν πλὴν χρημάτων ἐκλογῆς (ταῦτα γὰρ παμπληθῆ ἐσέπραξεν),
ἐτίμησε δὲ καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πολλούς· καὶ τοῖς γε Γαδειρεῦσι
πολιτείαν ἅπασιν ἔδωκεν, ἣν καὶ ὁ δῆμός σφισιν ὕστερον ἐπεκύ-
ρωσε. τοῦτο δὲ ἐποίησεν ἀμειβόμενός σφας τῆς τοῦ ὀνείρου ὄψεως, 2
δι' ἧς ἐνταῦθα, ὅτε ἐταμίευσε, συγγεγονέναι τῇ μητρὶ ἔδοξε, καὶ
ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς μοναρχίας, ὥσπερ εἶπον, ἔλαβεν.
πράξας δὲ ταῦτα τὸ μὲν ἔθνος ἐκεῖνο τῷ Λογγίνῳ τῷ Κασσίῳ
προσέταξεν, ἐπειδὴ συνήθης αὐτοῖς ἐκ τῆς ταμιείας ἣν ὑπὸ τῷ
Πομπηίῳ ἐπεταμιεύκει ⟨ἦν⟩· αὐτὸς δὲ μέχρι Ταρρακώνης πλοίοις 3
ἐκομίσθη. ἐντεῦθεν δὲ διὰ τοῦ Πυρηναίου προχωρῶν τρόπαιον
μὲν οὐδὲν ἐπ' αὐτοῦ ἔστησεν, ὅτι μηδὲ τὸν Πομπήιον καλῶς ἀκού-
σαντα ἐπὶ τούτῳ ᾔσθετο, βωμὸν δὲ δὴ ⟨ἐκ⟩ λίθων ξεστῶν συνῳ-
κοδομημένον μέγαν οὐ πόρρω τῶν ἐκείνου τροπαίων ἱδρύσατο.

ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίγνετο, οἱ Μασσαλιῶται νεῶν σφισι παρὰ 25
τοῦ Πομπηίου αὖθις πεμφθεισῶν ἀνεκινδύνευσαν. καὶ ἡττήθησαν
μὲν καὶ τότε, διεκαρτέρουν δέ, καίτοι καὶ τὴν Ἰβηρίαν ἤδη τὸν
Καίσαρα ἔχοντα πυνθανόμενοι, καὶ τάς τε προσβολὰς ἰσχυρῶς

---

8 *ἀπώνητο* Naber., cf. 37, 50, 6; 50, 14, 2; 55, 7, 1. *ἀπώνατο* L. posteriorum formas hic et 46, 44, 3; 58, 15, 3; 74, 13, 1 Dionem ipsum usurpasse vix probabile 10 *Οὐάρρωνος* R. St., *ἄρρωνος* L 13 *ταῦτα* Reim., *πάντα* L 14 *δὲ* Pflugk., *τε* L 18 *ἀπ'* H. St., *ἐπ'* L 21 ⟨*ἦν*⟩ ins. Reim., sed ante *ἣν*, transposuit Dind. *Ταρρακώνης*] nonne corrigendum *Ταρράκωνος*? cf. 53, 12, 5 et 25, 7, *ἡ Ταρράκων* (*ὁ* Strab. 3, 4, 9 p. 160 in A, art. om. ceteri, sed *ἡ* 3, 4, 20 p. 167), *Tarraco* omnes quod sciam scriptores Graeci Latinique, excepto Sozomeno *h. e.* 9, 53 (*Ταρρακώνη*). *Turacona* fortasse C. I. L. 2 (suppl.), 6239 22 *τοῦ Πυρηναίου*] cf. ad Zon. 8, 21, 5 23 *μηδὲ* Rk., *μήτε* L 24 ⟨*ἐκ*⟩ ins. Reim. coll. 39, 61, 2, possis quoque *λίθοις ξεστοῖς συνῳκοδομημένον* (cf. 74, 10, 3) vel adeo *λίθων ξεστῶν συνῳκοδομημένων* (cf. Thuc. 1, 93, 5 et 2).

ἀπεκρούοντο, καὶ διοκωχήν τινα ὡς καὶ τῷ Καίσαρι, ἐπειδὰν ἔλθῃ,
προσχωρήσοντες ποιησάμενοι τόν τε Δομίτιον ὑπεξέπεμψαν, καὶ
τοὺς στρατιώτας ἐπιθεμένους σφίσιν ἐν ταῖς σπονδαῖς νυκτὸς
3 οὕτω διέθεσαν ὥστε μηδὲν ἔτι τολμῆσαι. τῷ μέντοι Καίσαρι αὐτῷ
ἐλθόντι ὡμολόγησαν· καὶ ὃς ἐκείνων τότε μὲν τά τε ὅπλα καὶ
L 91 τὰς ναῦς τά τε χρήματα ἀφείλετο, | ὕστερον δὲ καὶ τὰ λοιπὰ
πάντα πλὴν τοῦ τῆς ἐλευθερίας ὀνόματος. ἀνθ' ὧν ἡ Φώκαια
⟨ἡ⟩ μητρόπολίς σφων ἐλευθέρα ὑπὸ τοῦ Πομπηίου ἀφείθη.

26 καὶ στρατιωτῶν τινων ἐν Πλακεντίᾳ στασιασάντων καὶ μηκέτ'
ἀκολουθῆσαί οἱ ἐθελόντων, πρόφασιν μὲν ὡς τεταλαιπωρημένων,
τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι μήτε τὴν χώραν διαρπάζειν μήτε τἆλλα ὅσα
ἐπεθύμουν ποιεῖν αὐτοῖς ἐπέτρεπε (καὶ γὰρ ἤλπιζον οὐδενὸς ὅτου
[οὖν] οὐ τεύξεσθαι παρ' αὐτοῦ ἅτε καὶ ἐν χρείᾳ τοσαύτῃ σφῶν
2 ὄντος), οὐχ ὑπεῖξεν, ἀλλὰ συγκαλέσας καὶ ἐκείνους καὶ τοὺς ἄλλους,
τῆς τε παρ' αὐτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα, καὶ ἵνα τῶν τε λεγομένων
ἀκούσαντες καὶ τοὺς κολαζομένους ἰδόντες μηδὲν ἔξω τῶν καθη-
κόντων ἐθελήσωσι πρᾶξαι, ἔλεξε τάδε.

27 "ἐγώ, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, βούλομαι μὲν φιλεῖσθαι ὑφ'
ὑμῶν, οὐ μέντοι καὶ συνεξαμαρτάνειν ἂν ὑμῖν διὰ τοῦθ' ἑλοίμην·
ἀγαπῶ τε γὰρ ὑμᾶς, καὶ ἐθέλοιμ' ἄν, ὡς πατὴρ παῖδας, καὶ σῴ-
2 ζεσθαι καὶ εὐθενεῖν καὶ εὐδοξεῖν. μὴ γάρ τοι νομίσητε φιλοῦντος
ἔργον εἶναι τὸ συγχωρεῖν τισιν ἃ μὴ προσήκει πράττειν, ἐξ ὧν
καὶ κινδύνους καὶ ἀδοξίας ἀνάγκη πᾶσα αὐτοῖς συμβαίνειν, ἀλλὰ
Bekk. Anecd 124, 23 τό τε τὰ ἀμείνω αὐτοὺς διδάσκειν καὶ τὸ τῶν χειρόνων ἀπείργειν
3 καὶ νουθετοῦντα καὶ σωφρονίζοντα. γνώσεσθε δὲ ὅτι τἀληθῆ λέγω,
ἂν μήτε πρὸς τὸ αὐτίκα ἡδὺ τὸ συμφέρον κρίνητε μᾶλλον ἢ πρὸς
τὸ ἀεὶ ὠφέλιμον, μήτε τὸ τὰς ἐπιθυμίας ἐκπιμπλάναι γενναῖον
μᾶλλον ἢ τὸ κρατεῖν αὐτῶν νομίσητε εἶναι. αἰσχρὸν μὲν γὰρ πα-
Bekk. Anecd. 147, 6 ραχρῆμά τι ἡσθέντας ὕστερον μεταγνῶναι, δεινὸν δὲ τὸ τῶν πο-
λεμίων κρατοῦντας ἡδονῶν τινων ἡττᾶσθαι.

28 πρὸς οὖν τί ταῦτα λέγω; ὅτι τὰ ἐπιτήδεια ἀφθόνως ἔχοντες

---

1 διοκωχήν Dind., διακωχήν L, cf. 39, 47, 2; 47, 27, 2 (at perperam 75, 9, 6). vide quoque ad 42, 3, 2 2 ποιησάμενοι H. St, ποιησόμενοι L 5 ἐλθόντι Rk., ἐθελοντὶ L 7 Φώκαια R. St., φωκέα L ⟨ἡ⟩ ins. Bk. 13 [οὖν] exp. Bk. 17 ἐθελήσωσι R. St., ἐθελήσουσι L 21 εὐθενεῖν Dind., praeeunte Reiskio qui εὐθηνεῖν, εὐθύνειν L, cf. 44, 26, 4; 53, 8, 2 et Dem. 8, 20 24 αὐτοὺς et τὸ om. Bekk. Anecd. 30 τινων exp. Naber. (cum Bekk. Anecd.) sine causa idonea ἡττᾶσθαι] ἀνθηττᾶσθαι Naber. coll. Thuc. 4, 19, 3 (ubi tamen aliter dictum est) et 49, 44, 4. — Ceterum τὸ priori colo non additum, additum posteriori suspicionem movet

(λέξω γὰρ μετὰ παρρησίας, μηδὲν ὑποστειλάμενος· τήν τε γὰρ
μισθοφορὰν ἐντελῆ καὶ κατὰ καιρὸν λαμβάνετε, καὶ τῆς τροφῆς
ἀεὶ καὶ πανταχοῦ πολλῆς ἐμπίμπλασθε) καὶ μήτε πόνον τινὰ ἄδο-
ξον μήτε κίνδυνον ἀνωφελῆ ὑπομένοντες, καὶ προσέτι τῆς μὲν ἀν-
δραγαθίας πολλὰ καὶ μεγάλα γέρα καρπούμενοι, τῶν δ' ἁμαρτη-
μάτων σμικρὸν ⟨ἢ⟩ οὐδὲν ἐπιτιμώμενοι, οὐκ ἀξιοῦτε τούτοις 2 L 92r
ἀρκεῖσθαι. λέγω δὲ ταῦτα οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς (οὐδὲ γὰρ
τοιοῦτοί ἐστε) ἀλλὰ πρὸς ἐκείνους μόνους οἵτινες τῇ ἑαυτῶν
πλεονεξίᾳ καὶ τοὺς ἄλλους διαβάλλουσιν. ὑμεῖς μὲν γὰρ οἱ πολλοὶ
καὶ πάνυ ἀκριβῶς καὶ καλῶς τοῖς τε παραγγέλμασι τοῖς ἐμοῖς
πείθεσθε καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς πατρίοις ἐμμένετε, καὶ διὰ τοῦτο
καὶ χώραν τοσαύτην καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν ἐκτήσασθε· ὀλίγοι δὲ
δή τινες πολλὴν αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν ἅπασιν ἡμῖν προστρίβονται.
καίτοι ἔγωγε πρότερον σαφῶς ἐπιστάμενος τοιούτους αὐτοὺς ὄντας 3
(οὐδὲν γάρ μοι τῶν ὑμετέρων ἀμελές ἐστιν) οὐ προσεποιούμην
εἰδέναι, νομίζων ἀμείνους σφᾶς ἐκ τοῦ λαθεῖν ἂν δοκεῖν ἁμαρ-
τόντας τινὰ γενήσεσθαι, τοῦ μὴ πλεονάσαντάς ποτε καὶ ἐφ' οἷς
συνεγνώσθησαν κολασθῆναι· ἐπεὶ μέντοι αὐτοί τε ὡς καὶ ἐξόν 4
σφισι πάνθ' ὅσα βούλονται πράττειν, ὅτι μὴ κατὰ πρώτας εὐθὺς
ἐδικαιώθησαν, ὑπερθρασύνονται, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μηδὲν
πλημμελοῦντας προσστασιάζειν ἐπιχειροῦσιν, ἀναγκαῖόν ἐστί μοι
θεραπείαν τέ τινα καὶ ἐπιστροφὴν αὐτῶν ποιήσασθαι. οὔτε γὰρ 29
ἄλλο τι σύστημα ἀνθρώπων συμμεῖναι καὶ σωθῆναι δύναται, ἂν
μὴ τὸ κακουργοῦν σωφρονίζηται· τὸ γάρ τοι νοσῆσαν ἂν μὴ τὴν
προσήκουσαν ἴασιν λάβῃ, συγκάμνειν καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν ὥσπερ 2
ἐν τοῖς σώμασι ποιεῖ· ἐν δὲ δὴ ταῖς στρατιαῖς ἥκιστα, διότι
αὐτοί τε ἰσχὺν ἔχοντες τολμηρότεροι γίγνονται, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς
προσδιαφθείρουσιν, ἀθυμοτέρους ποιοῦντες ὡς οὐδὲν ὄφελος ἐκ
τοῦ δικαιοπραγεῖν ἕξοντας. παρ' οἷς γὰρ ἂν τὸ θρασυνόμενον
πλεονεκτῇ, παρὰ τούτοις ἀνάγκη τὸ ἐπιεικὲς ἐλαττοῦσθαι· καὶ ἐν
οἷς ⟨ἂν⟩ ἀδικία ἀτιμώρητος ᾖ, καὶ τὸ σωφρονοῦν ἀγέραστον γίγνε-
ται. τί μὲν γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀγαθὸν ποιεῖν φήσαιτε, εἰ μηδὲν οὗτοι 3
κακὸν δρῶσιν; πῶς δ' ἂν εἰκότως τιμᾶσθαι ἐθελήσαιτε, ἂν μὴ

6 σμικρὸν ⟨ἢ⟩ οὐδὲν Rk., σμικρὸν οὐδὲ L, οὐδὲ σμικρὸν St., σμικροῦ οὐδὲ Odd. 7 τοιοῦτοί] τοιοῦτοι ⟨πάντες⟩ v. Herw., at cf. c. 33, 2 11 ἤθεσι] ἔθεσι St., cf. ad 50, 25, 2 πατρίοις scripsi, cf. fr. 64; 36, 31, 4; 56, 18, 2; 66, 7, 2, πατρῴοις L 13 ἡμῖν] ὑμῖν Kuiper. (litt.) 16 ἀμείνους σφᾶς dedi ex L, σφᾶς ἀμείνους R. St. δοκεῖν Rk., δοκεῖ L 18 ὡς καὶ Rk., καὶ ὡς L 25 συγκάμνειν Reim., συγκάμνει L 26 ἥκιστα] οὐχ ἥκιστα R. St., quod damn. Kuiper. (litt.), mutata interpunctione post ποιεῖ 31 ⟨ἂν⟩ ins. St. ἀδικία] ⟨ἡ⟩ ἀδικία Gros. 32 φήσαιτε Pflugk., φήσετε L 33 ἐθελήσαιτε Bk., ἐθελήσητε L.

τὴν δικαίαν οὗτοι τιμωρίαν ὑπόσχωσιν; ἢ ἀγνοεῖτε τοῦθ', ὅτι ἂν
τὸ μὲν τῶν φόβων τῆς δίκης ἐλευθερωθῇ, τὸ δὲ τῆς ἐλπίδος τῶν
ἄθλων στερηθῇ, ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν κακὰ δὲ μυρία ἀπεργάζεται;
L 92v 4 ὥστ' εἴπερ | ἀρετὴν ὄντως ἀσκεῖτε, μισήσατε μὲν τούτους ὡς πο-
λεμίους (οὐ γάρ που φύσει τινὶ τὸ φίλιον ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ δια-
κέκριται, ἀλλὰ τοῖς τε τρόποις καὶ ταῖς πράξεσι διορίζεται, ὧν
ἀγαθῶν μὲν ὄντων πᾶν καὶ τὸ ἀλλότριον οἰκειοῦται, πονηρῶν δὲ
30 πᾶν καὶ τὸ συγγενὲς ἀλλοτριοῦται), ἀπολογήσασθε δὲ ὑπὲρ ὑμῶν
αὐτῶν. ἀνάγκη γὰρ καὶ ἡμᾶς δι' αὐτοὺς πάντας κακῶς ἀκού-
ειν, καὶ εἰ μηδὲν ἀδικοῦμεν· πᾶς γάρ τις πυνθανόμενος τό
τε πλῆθος ἡμῶν καὶ τὴν ὁρμήν, ἐς πάντας ἡμᾶς καὶ τὰ τοῖς ὀλί-
γοις πλημμελούμενα ἀναφέρει, καὶ οὕτω τῶν πλεονεξιῶν οὐ συμ-
2 μετέχοντες αὐτοῖς τῶν ἐγκλημάτων τὸ ἴσον φερόμεθα. τίς γὰρ
ἂν οὐκ ἀγανακτήσειεν ἀκούων ὄνομα μὲν ἡμᾶς Ῥωμαίων ἔχοντας,
ἔργα δὲ Κελτῶν δρῶντας; τίς δ' οὐκ ἂν ὁρῶν ὀδύραιτο τὴν Ἰτα-
λίαν ὁμοίως τῇ Βρεττανίᾳ πορθουμένην; πῶς δ' οὐ δεινὸν τὰ
μὲν τῶν Γαλατῶν τῶν καταπολεμηθέντων μηκέθ' ἡμᾶς λυπεῖν,
τὰ δὲ ἐντὸς τῶν Ἄλπεων ὥς τινας Ἠπειρώτας ἢ Καρχηδονίους ἢ
3 Κίμβρους πορθεῖν; πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν σεμνύνεσθαι μὲν ἡμᾶς
καὶ λέγειν ὅτι ἡμεῖς πρῶτοι Ῥωμαίων καὶ τὸν Ῥῆνον διέβημεν καὶ
τὸν ὠκεανὸν ἐπλεύσαμεν, τὴν δὲ οἰκείαν ἀπαθῆ κακῶν ἀπὸ τῶν
πολεμίων οὖσαν διαρπάσαι, καὶ ἀντὶ μὲν ἐπαίνου μέμψιν, ἀντὶ
δὲ τιμῆς ἀτιμίαν, ἀντὶ δὲ κερδῶν ζημίας, ἀντὶ δὲ ἄθλων τιμωρίας
31 λαβεῖν; μὴ γάρ τοι νομίσητε μήθ', ὅτι στρατεύεσθε, κρείττους
παρὰ τοῦτο τῶν οἴκοι πολιτῶν εἶναι· Ῥωμαῖοι γάρ ἐστε ἀμφό-
τεροι, καὶ ὁμοίως ὑμῖν καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐστρατεύσαντο καὶ στρατεύ-
σονται· μήθ', ὅτι ὅπλα ἔχετε, ἐξεῖναι ὑμῖν κακουργεῖν· οἵ τε γὰρ
νόμοι κυριώτεροι ὑμῶν εἰσιν, καὶ πάντως ποτὲ καὶ ταῦτα κατα-
2 θήσεσθε. μὴ μέντοι μηδὲ τῷ πλήθει θαρσεῖτε· πολὺ γὰρ πλείους
ὑμῶν οἱ ἀδικούμενοι, ἄν γε καὶ συστραφῶσιν, εἰσί. συστραφή-
σονται δέ, ἂν τοιαῦτα ποιῆτε. μηδ' ὅτι τοὺς βαρβάρους ἐνική-
σατε, καὶ τούτων καταφρονεῖτε ὧν οὐδὲν ⟨οὔτε⟩ κατὰ γένος οὔτε
κατὰ παιδείαν, οὐκ ἐκ τῆς τροφῆς, οὐκ ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων,

5 που Pflugk., πω L 8 ἀπολογήσασθε R. St., ἀπολογήσασθαι L 10 ἀδικοῦμεν Pflugk., ἀδικῶμεν L 15 ὀδύραιτο H. St., ὠδύρετο L (qui ὠδύραιτο c. 57, 3) 23 ad v. δὲ ἄθλων — νομίσητε L in marg. ~, post νομίσητε fortasse spatium 3 vel 4 litterarum. nec tamen quidquam deesse videtur 31 ἂν R. St., ἐὰν L ποιῆτε R. St., ποιεῖτε L 32 ⟨οὔτε⟩ κατὰ γένος οὔτε scripsi coll. fr. 36, 11; 94, 2; 36, 16, 2; 44, 47, 1; 52, 10, 3 al., κατὰ γένος οὔτε L, κατὰ γένος οὐδὲ Bk.

διαφέρετε· ἀλλ' ὥσπερ που καὶ προσῆκον καὶ συμφέρον ἐστὶν ὑμῖν, 3 L 93r
μήτε βιάζεσθέ τινα αὐτῶν μήτ' ἀδικεῖτε, ἀλλὰ τά τε ἐπιτήδεια
παρ' ἑκουσίων σφῶν λαμβάνετε καὶ τὰ γέρα παρ' ἑκόντων προσ-
δέχεσθε. πρὸς γὰρ δὴ τοῖς εἰρημένοις, τοῖς τε ἄλλοις ὅσα ἄν 32
τις μηκύνων περὶ τῶν τοιούτων διεξέλθοι, καὶ ἐκεῖνο δεῖ ὑμᾶς
προσλογίζεσθαι, ὅτι νῦν ἡμεῖς ἐνταῦθ' ἥκομεν ἵνα τῇ τε πατρίδι
ἀδικουμένῃ βοηθήσωμεν καὶ τοὺς κακουργοῦντας αὐτὴν ἀμυνώμεθα,
ἐπεὶ εἴγε ἐν μηδενὶ δεινῷ ἦν, οὔτ' ἂν ἐς τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῶν 2
ὅπλων ἤλθομεν (οὐ γὰρ ἔξεστιν) οὔτ' ἂν τά τε τῶν Κελτῶν καὶ
τὰ τῶν Βρεττανῶν ἀτέλεστα κατελίπομεν, δυνηθέντες ἂν καὶ ἐκεῖνα
προσκατεργάσασθαι. οὐκοῦν πῶς μὲν οὐκ ἄτοπον ἐπὶ τῇ τῶν 3
ἀδικούντων τιμωρίᾳ παρόντας ἡμᾶς μηδὲν ἧττον ἐκείνων πλεο-
νεκτοῦντας φανῆναι; πῶς δ' οὐ σχέτλιον πρὸς ἐπικουρίαν τῆς
πατρίδος ἀφιγμένους συμμάχων αὐτὴν ἑτέρων ἀναγκάσαι καθ'
ἡμῶν δεηθῆναι; καίτοι ἔγωγε τοσοῦτον περιεῖναι τοῖς δικαιώμασι 4
τοῦ Πομπηίου νομίζω ὥστε καὶ ἐς δίκην πολλάκις αὐτὸν προκα-
λέσασθαι, καὶ ἐπειδή γε μὴ ἠθέλησεν εἰρηνικῶς ὑπὸ τοῦ συνει-
δότος διακριθῆναι, πάντα μὲν τὸν δῆμον πάντας δὲ τοὺς συμμά-
χους ἐλπίσαι διὰ τοῦτο προσθήσεσθαι. ἀλλὰ νῦν, ἄν γε καὶ 5
τοιαῦτα ποιῶμεν, οὔτ' αὐτὸς ἐπιτήδειόν τι ἕξω προΐσχεσθαι οὔτε
ἐκείνοις ἀνεπιεικὲς ἐγκαλέσαι. δεῖ δὲ δὴ καὶ τοῦ δικαίου πᾶσαν
ἡμᾶς πρόνοιαν ποιεῖσθαι· μετὰ μὲν γὰρ τούτου καὶ ἡ παρὰ τῶν
ὅπλων ἰσχὺς εὔελπίς ἐστιν, ἄνευ δ' ἐκείνου βέβαιον οὐδέν, κἂν
παραυτίκα τις κατορθώσῃ τι, ἔχει.

καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτω πέφυκε, καὶ ὑμῶν οἱ πλείους ἐπίστανται· 33
πάντα γοῦν τὰ προσήκοντα ἀπαράκλητοι πράττετε. ὅθεν που καὶ
ἐγὼ συνεκάλεσα ὑμᾶς, ἵνα καὶ μάρτυρας καὶ ἐπόπτας τῶν τε λεγο-
μένων καὶ ⟨τῶν⟩ πραττομένων ποιήσωμαι. ἀλλ' ὑμεῖς ⟨μὲν⟩ οὐ 2
τοιοῦτοί ἐστε, καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἐπαινεῖσθε· ὀλίγοι δὲ δή τινες
ὁρᾶτε ὅπως, πρὸς τῷ πολλὰ κεκακουργηκέναι καὶ μηδεμίαν αὐτῶν
δίκην δεδωκέναι, καὶ προσεπαπειλοῦσιν ἡμῖν. οὐ μέντοι καὶ ἐγὼ

---

2 ἀδικεῖτε R. St., ἀδικῆτε L τε Bk., μὲν L, cf. 44, 50, 1; 49, 13, 3 3 ἑκουσίων] ἐθελουσίων vel mox ἐθελόντων pro ἑκόντων Bk. coll. c. 54, 1 6 προσλογίζεσθαι R. St., προλογίζεσθαι L 9 ἔξεστιν Xyl., ἔτ' ἔστιν L 11 προσκατεργάσασθαι R. St., προσκατεργάσεσθαι L 12 ἐκείνων πλεονεκτοῦντας scripsi ex L, πλεονεκτοῦντας ἐκείνων R. St. 21 ἀνεπιεικὲς Rk., ἂν ἐπιεικὲς L 23 εὔελπίς] εὔελπι Naber (litt.) coll. 42, 1, 1; 44, 27, 2; 57, 19, 3 (adde fr. 57, 1) et Thuc. 4, 62, 4, quem locum ante oculos habebat Dio 26 ἀπαράκλητοι R. St., ἀπαράβλητοι L, cf. Thuc. 2, 98, 2 28 ⟨τῶν⟩ ins. Bk. ⟨μὲν⟩ add. Bk.

οὔτ' ἄλλως καλὸν εἶναι νομίζω ἄρχοντά τινα τῶν ἀρχομένων ἡττᾶσθαι. | 193r 3 οὔτ' ἂν σωτήριόν τι γενέσθαι ποτέ, εἰ τὸ ταχθὲν ὑπηρετεῖν τινι κρατεῖν αὐτοῦ ἐπιχειρήσειεν. σκέψασθε δέ, ποῖος μὲν ⟨ἂν⟩ κόσμος οἰκίας γένοιτο, ἂν οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὄντες τῶν πρεσβυτέρων καταφρονήσωσι, ποῖος δὲ διδασκαλείων, ἂν οἱ φοιτῶντες τῶν παιδευτῶν ἀμελήσωσι· τίς ὑγίεια νοσοῦσιν, ἂν μὴ πάντα τοῖς ἰατροῖς οἱ κάμνοντες πειθαρχῶσι, τίς δὲ ἀσφάλεια ναυτιλλομένοις, ἂν οἱ 4 ναῦται τῶν κυβερνητῶν ἀνηκουστῶσι; φύσει τε γὰρ ἀναγκαίᾳ τινὶ καὶ σωτηρίᾳ τὸ μὲν ἄρχειν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τὸ δὲ ἄρχεσθαι τέτακται, καὶ ἀδύνατόν ἐστιν ἄνευ αὐτῶν καὶ ὁτιοῦν καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν διαγενέσθαι. προσήκει τε τῷ μὲν ἐπιστατοῦντί τινος ἐκφροντίζειν τε τὰ δέοντα καὶ ἐπιτάττειν, τῷ δὲ ὑποτεταγμένῳ πει-5 θαρχεῖν τε ἀπροφασίστως καὶ ἐκπονεῖν τὸ κελευόμενον· ἐξ οὗ καὶ μάλιστα τό τε ἔμφρον τοῦ ἄφρονος καὶ τὸ ἐπιστῆμον τοῦ ἀνεπιστήμονος ἐν παντὶ προτετίμηται.

34 οὕτω δὴ οὖν τούτων ἐχόντων οὐκ ἄν ποτε οὔτε συγχωρήσαιμί τι τούτοις τοῖς θορυβήσασιν ἀναγκασθεὶς οὔτ' ἂν ἐπιτρέψαιμι 2 βιασθείς. ἢ τί μὲν ἀπό τε τοῦ Αἰνείου καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰούλου γέγονα, τί δὲ ἐστρατήγησα, τί ὑπάτευσα, ἐπὶ τί δὲ ὑμᾶς τοὺς μὲν οἴκοθεν ἐξήγαγον τοὺς δ' ὕστερον προσκατέλεξα, ἐπὶ τί τοσοῦτον 3 ἤδη χρόνον τὴν ἐξουσίαν τὴν ἀνθύπατον ἔχω λαβών, ἄν γε δουλεύσω τινὶ ὑμῶν καὶ νικηθῶ τινος ὑμῶν ἐνταῦθα ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, πρὸς τὴν Ῥώμην, δι' οὗ καὶ Γαλάτας ἐχειρώσασθε καὶ Βρεττανῶν 4 ἐκρατήσατε; τί δείσας καὶ τί φοβηθείς; μή μέ τις ὑμῶν ἀποκτείνῃ; ἀλλ' εἰ μὲν πάντες ταῦτ' ἐφρονεῖτε, ἑκὼν ἂν ἀποθανεῖν εἱλόμην ἢ τό τε ἀξίωμα τῆς ἡγεμονίας καταλῦσαι καὶ τὸ φρόνημα 5 τὸ τῇ προστατείᾳ προσῆκον ἀπολέσαι· πολὺ γάρ που πλείω πόλει κινδυνεύεται τοῦ ἕνα ἄνδρα ἀδίκως ἀποθανεῖν, ἂν ἐθισθῶσιν οἱ στρατιῶται τοῖς τε στρατηγοῖς σφων προστάττειν τινὰ καὶ τὰ **35** δίκαια τὰ τῶν νόμων ἐν ταῖς χερσὶ ποιεῖσθαι. ἀλλὰ τοῦτο L 94r μὲν | οὐδὲ ἐπηπείληκέ τις αὐτῶν (καὶ γὰρ ἂν καὶ παραχρῆμα εὖ οἶδ' ὅτι πρὸς ὑμῶν τῶν ἄλλων ἀπέσφακτο), τὴν δὲ δὴ στρατείαν ὡς κεκμηκότες ἐξίστανται καὶ τὰ ὅπλα ὡς καὶ πεπονημένοι κατατίθενται, καὶ πάντως, ἄν γε μὴ παρ' ἑκόντος μου τούτου τύχωσι, καὶ τὴν τάξιν ἐκλείψουσι καὶ πρὸς τὸν Πομπήιον μεταστήσονται·

---

2 ad v. |τεῖν τινι — σκέψασθε | L in marg. ση 3 ⟨ἂν⟩ ins. Bk. 6 τίς] τίς ⟨δὲ⟩ Rk. frustra 8 ἀναγκαίᾳ τινὶ καὶ σωτηρίᾳ Rk., ἀναγκαῖά τινα καὶ σωτήρια L 9 τὸ μὲν — τὸ δὲ] ita L 23 οὗ N., ὧν L, ᾗν Rk. 32 στρατείαν H. St., στρατιὰν L, cf. ad 38, 36, 6 35 ἐκλείψουσι R. St., ἐκλείψωσι L.

ἅπερ που ⟨καὶ⟩ παραδηλοῦσί τινες. καὶ τίς μὲν οὐκ ἂν ἐθελήσειε 2 τοιούτων ἀνθρώπων στερηθῆναι, τίς δ' οὐκ ἂν εὔξαιτο τοιούτους ἐκείνῳ στρατιώτας ὑπάρξαι, οἵτινες μήτε τοῖς διδομένοις ἀρκοῦνται μήτε τοῖς προστασσομένοις πείθονται, ἀλλ' ἐν ἡλικίᾳ γῆρας καὶ ἐν ἰσχύι ἀσθένειαν προβαλλόμενοι δεσπόζειν τε τῶν ἀρχόντων καὶ τυραννεῖν τῶν ἡγουμένων σφῶν ἀξιοῦσιν; ἐγὼ γὰρ μυριάκις ἂν καὶ 3 Bekk. Anecd. 134, 3 πρὸς τὸν Πομπήιον ὁπωσδήποτε καταλλαγῆναι καὶ ἄλλο ὁτιοῦν παθεῖν ἑλοίμην ἤ τι ἀνάξιον τοῦ τε πατρίου φρονήματος καὶ τῆς ἐμαυτοῦ προαιρέσεως πρᾶξαι. ⟨ἢ⟩ ἀγνοεῖτε ὅτι οὔτε δυναστείας οὔτε πλεονεξίας ἐπιθυμῶ, οὐδέ μοι πρόκειται πάντως τι καὶ ἐκ 4 παντὸς τρόπου κατακρᾶξαι, ὥστε τι ἐπὶ τούτῳ καὶ ψεύσασθαι καὶ θωπεῦσαι καὶ κολακεῦσαί τινας; παύσασθε μὲν δὴ διὰ ταῦτα τῆς στρατείας, ὅ τι ἂν ὑμᾶς ὀνομάσαιμι; οὐ μέντοι ὡς καὶ αὐτοὶ καὶ βούλεσθε καὶ φατέ, ἀλλ' ὡς τῷ κοινῷ καὶ ἐμοὶ συμφέρει."

ταῦτ' εἰπὼν ἐκλήρωσεν αὐτοὺς ἐπὶ θανάτῳ, καὶ τοὺς μὲν 5 θρασυτάτους (οὗτοι γὰρ ἐκ παρασκευῆς ἔλαχον) ἐδικαίωσε, τοὺς δ' ἄλλους ὡς οὐδέν σφων δεόμενος διῆκε. καὶ ἐκεῖνοι μὲν μετανοήσαντες ἐφ' οἷς ἔπραξαν ἀναστρατεύεσθαι ἔμελλον· ἐν ὁδῷ δὲ **36** ἔτ' ὄντος αὐτοῦ Μᾶρκος Αἰμίλιος Λέπιδος, οὗτος ὁ καὶ ἐν τῇ Xiph. 16, 23—25 τριαρχίᾳ ὕστερον γενόμενος, τῷ τε δήμῳ συνεβούλευσε στρατηγῶν δικτάτορα τὸν Καίσαρα προχειρίσασθαι καὶ εὐθὺς εἶπεν αὐτὸν παρὰ τὰ πάτρια. καὶ ὃς ὑπέστη μὲν τὴν ἀρχήν, ἐπειδὴ πρῶτον 2 ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθεν, οὐ μέντοι καὶ φοβερὸν οὐδὲν ἐν αὐτῇ ἔπραξεν, ἀλλὰ τοῖς τε ἐκπεπτωκόσι κάθοδον πᾶσι πλὴν τοῦ Μίλωνος ἔδωκε, καὶ τὰς ἐς νέωτα ἀρχὰς ἀπέδειξεν (ἐς γὰρ τὸ παρὸν τότε οὐδένα ἀντὶ τῶν ἀπόντων ἀνθείλοντο· καίτοι μηδενὸς ἀγορανόμου 3 L 48 ἐπιδημοῦντος οἱ δήμαρχοι πάντα τὰ ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς διήγαγον), ἱερέας τε ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ἀντικατέστησεν, οὐ πάντα τὰ κατ' αὐτοὺς ἐν τῷ τοιούτῳ νενομισμένα τηρήσας, καὶ τοῖς Γαλάταις τοῖς ἐντὸς τῶν Ἄλπεων ὑπὲρ τὸν Ἠριδανὸν οἰκοῦσι τὴν πολιτείαν, ἅτε καὶ ἄρξας αὐτῶν, ἀπέδωκε. ποιήσας δὲ ταῦτα 4 καὶ τὸ ὄνομα τῆς δικτατορίας ἀπεῖπε· τὴν γὰρ δὴ δύναμιν τό cf. Xiph. 16, 26—29

1 ⟨καὶ⟩ add. R. St. 6 σφῶν] ἀφ' ὧν Bekk. *Anecd.* 9 ⟨ἢ⟩ ins. Odd. 11 ἐπὶ τούτῳ] ἐπὶ τοῦτο Dind., quod necessarium non est, cf. tamen 78, 11, 4 et 14, 3 12 παύσασθε] παύσεσθε Bk., sine causa 13 στρατείας H. St., στρατιᾶς L. cf. ad 38, 36, 6 16 ἐδικαίωσε Reim., ἐδίωξε L 20 τριαρχίᾳ Reim. e Xiphilino, τριηραρχίᾳ L 23 ad v. | ἐν αὐτῇ — κάθοδον | L in marg. ∾ 25 τὰς Leuncl., τὰ L ἐς γὰρ τὸ παρὸν τότε] cf. Thuc. 3, 40, 7 26 ἀνθείλοντο] ἀνθείλετο Bk. non sine specie καίτοι] καὶ Bk. 30 Ἠριδανὸν] cf. ad Zon. 8, 20, 3 32 δικτατορίας L, ut traditur 40, 46, 1; 42, 21, 1; 43, 14, 3; 46, 24, 2; 53, 17, 3; 54, 1, 4, cf. ad 36, 34, 1, δικτατωρείας Dind.

τε ἔργον αὐτῆς καὶ πάνυ ἀεὶ διὰ χειρὸς ἔσχε. τῇ τε γὰρ παρὰ τῶν ὅπλων ἰσχύι ἐχρῆτο, καὶ προσέτι καὶ ἐξουσίαν ἔννομον δή τινα παρὰ τῆς ἐκεῖ βουλῆς προσέλαβε· πάντα γὰρ μετὰ ἀδείας ὅσα ἂν βουληθῇ πράττειν οἱ ἐπετράπη.

37 τυχὼν δὲ τούτου μέγα εὐθὺς καὶ ἀναγκαῖον πρᾶγμα διώρθωσεν. ἐπειδὴ γὰρ οἵ τε δεδανεικότες πισὶ πικροτάτας τὰς ἐσπράξεις, ἅτε καὶ πολλῶν χρημάτων διά τε τὰς στάσεις καὶ διὰ τοὺς πολέμους προσδεόμενοι, ἐποιοῦντο, καὶ τῶν ὀφειλόντων συχνοὶ
2 οὐδὲ ἐθέλοντες ἀποδοῦναί τι ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐδύναντο (οὔτε γὰρ ἀποδόσθαι τι οὔτε ἐπιδανείσασθαι ῥᾴδιον αὐτοῖς ἐγίγνετο), κἀκ τούτου πολλὰ μὲν ἄπιστα πολλὰ δὲ καὶ δολερὰ πρὸς ἀλλήλους ἔπραττον, καὶ δέος ἦν μὴ καὶ ἐς ἀνήκεστόν τι κακὸν προχωρήσωσιν, ἐμετριάσθη μὲν καὶ πρὸ τούτου πρὸς δημάρχων τινῶν τὰ
3 κατὰ τοὺς τόκους, ἐπεὶ δ' οὐδ' ὣς ἀπεδίδοντο, ἀλλ' οἱ μὲν τῶν ἐνεχύρων ἐξίσταντο οἱ δὲ καὶ τὸ ἀρχαῖον ἐν ἀργυρίῳ ἀπῄτουν, ἀμφοτέροις τότε ὁ Καῖσαρ ὡς οἷόν τε ἦν ἐπεκούρησε· τά τε γὰρ ἐνέχυρα πρὸς τὴν ἀξίαν ἐναποτιμηθῆναι ἐκέλευσε, καὶ δικαστὰς
38 αὐτῆς τοῖς ἀμφισβητοῦσί τι ἀποκληροῦσθαι προσέταξεν. ἐπειδή τε συχνοὶ πολλά τε χρήματα ἔχειν καὶ πάντα αὐτὰ ἀποκρύπτειν ἐλέγοντο, ἀπηγόρευσε μηδένα πλεῖον πεντακισχιλίων καὶ μυρίων δραχμῶν ἐν ἀργυρίῳ ἢ καὶ χρυσίῳ κεκτῆσθαι, οὐχ ὡς καὶ αὐτὸς
2 τὸν νόμον τοῦτον τιθείς, ἀλλ' ὡς καὶ πρότερόν ποτε ἐσενεχθέντα ἀνανεούμενος, εἴτ' οὖν ἵνα τοῖς τε δανεισταῖς οἱ ὀφείλοντές τι
L 95r ἐκτίνωσι καὶ τοῖς δεομένοις οἱ ἄλλοι δανείζωσιν, | εἴτε καὶ ὅπως οἵ τε εὐποροῦντες ἔκδηλοι γένωνται καὶ χρήματα μηδεὶς αὐτῶν
3 ἀθρόα ἔχῃ, μὴ καὶ ἀπόντος τι νεωτερισθῇ. ἐπαρθέντος δὲ ἐπὶ τούτῳ τοῦ πλήθους, καὶ ἀξιοῦντος καὶ τοῖς οἰκέταις μήνυτρα ἐπ' αὐτῷ κατὰ τῶν δεσποτῶν προτεθῆναι, οὔτε προσέγραψεν αὐτὸ τῷ νόμῳ, καὶ προσέτι καὶ ἐξώλειαν ἑαυτῷ προσεπηράσατο, ἄν ποτέ τι δούλῳ κατὰ τοῦ δεσπότου εἰπόντι πιστεύσῃ.

Xiph. 16, 29–31 39 Καῖσαρ μὲν δὴ ταῦτά τε πράξας καὶ τὰ ἀναθήματα, τά τε ἄλλα καὶ τὰ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου πάντα, ἀνελόμενος ἐς τὸ Βρεντέσιον ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἔτους, καὶ πρὶν ἐς τὴν ὑπατείαν ἐς ἣν ἐκε-
2 χειροτόνητο ἐσελθεῖν, ἐξώρμησε. καὶ αὐτοῦ τὰ τῆς ἐκστρατείας ποιοῦντος ἴκτινος ἐν τῇ ἀγορᾷ κλωνίον δάφνης ἑνὶ τῶν συμπαρ-
Xiph. 16, 31–17, 10 όντων οἱ ἐπέρριψε· καὶ μετὰ τοῦτο τῇ Τύχῃ θύοντος ὁ ταῦρος ἐκφυγὼν πρὶν τιτρώσκεσθαι, ἔξω τε τῆς πόλεως ἐξεχώρησε καὶ

19 τι χρήματα Rk., χρήματά τε L 28 προτεθῆναι H. St., προτεθεῖναι L αὐτὸ] ita L 32 Βρεντέσιον] cf. ad Zon. 8, 7, 3.

πρὸς λίμνην τινὰ ἐλθὼν διενήξατο αὐτήν. κἀκ τούτου ἐπὶ πλέον 3
θαρσήσας ἠπείχθη, καὶ μάλισθ' ὅτι οἱ μάντεις μένοντι μὲν αὐτῷ
οἴκοι ὄλεθρον, περαιωθέντι δὲ τὴν θάλασσαν καὶ σωτηρίαν καὶ
νίκην ἔσεσθαι ἔφασαν. ἀφορμηθέντος δὲ αὐτοῦ οἱ παῖδες οἱ ἐν 4
τῇ πόλει ὄντες δίχῃ τε ἐνεμήθησαν αὐτοκέλευστοι, καὶ οἱ μὲν
Πομπηιείους σφᾶς οἱ δὲ Καισαρείους ὀνομάσαντες ἐμαχέσαντο
τρόπον τινὰ ἄνευ ὅπλων ἀλλήλοις, καὶ ἐπεκράτησαν οἱ τῇ τοῦ
Καίσαρος προσωνυμίᾳ χρώμενοι.
ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἔν τε τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐγίγνετο, **40**
Μᾶρκος μὲν Ὀκτάουιος καὶ Λούκιος Σκριβώνιος Λίβων Πούπλιον
Κορνήλιον Δολοβέλλαν, τά τε τοῦ Καίσαρος πράττοντα καὶ ἐν τῇ
Δελματίᾳ ὄντα, ἐξήλασαν ἐξ αὐτῆς τῷ τοῦ Πομπηίου ναυτικῷ
χρώμενοι. καὶ μετὰ τοῦτο Γάιον Ἀντώνιον ἐπαμῦναί οἱ ἐθελή- 2
σαντα ἔς τε νησίδιόν τι κατέκλεισαν, κἀνταῦθα πρός τε τῶν ἐπι-
χωρίων ἐγκαταλειφθέντα καὶ λιμῷ πιεσθέντα πασσυδὶ πλὴν ὀλίγων
εἷλον· ἔς τε γὰρ τὴν ἤπειρον ἔφθησάν τινες αὐτῶν διαφυγόντες,
καὶ ἕτεροι ἐν σχεδίαις διαπλέοντες καὶ ἁλισκόμενοι σφᾶς αὐτοὺς
ἀπεχρήσαντο. Κουρίων δὲ Σικελίαν ⟨μὲν⟩ ἀμαχεὶ παρεστήσατο (ὁ **41**
γὰρ Κάτων ἄρχων αὐτῆς, ὡς οὔτε ἀξιόμαχός οἱ ἦν οὔτε τὰς | πόλεις L 95r
ἐς κίνδυνον μάτην ἐμβαλεῖν ἠθέλησε, προεξεχώρησε [μὲν] πρὸς τὸν
Πομπήιον), ἐς δὲ δὴ τὴν Ἀφρικὴν περαιωθεὶς ἀπώλετο. ὁ μὲν 2
γὰρ Καῖσαρ ὁ Λούκιος τὴν Ἀσπίδα τὴν πόλιν, ἐν ᾗ κατὰ τύχην
ἄλλως ἦν, πρὸς τὸν ἐπίπλουν αὐτοῦ ἐξέλιπε, καὶ Πούπλιος Ἄττιος
Οὐᾶρος ὁ τὰ ἐκεῖ πράγματα τότε ἔχων καὶ στρατιώτας συχνοὺς
καὶ πόλεις καὶ ἡττηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἀπέβαλεν· ὁ δὲ δὴ Ἰόβας 3

---

6 *Πομπηιείους* Xyl., *πομπηίους* L (semper), *Πομπηιανοὺς* Xiph. *Καισαρείους* H. St., *καισαρίους* L (semper). *Πομπηίειοι* et *Καισάρειοι* Xiph. 41, 60, 2 et alibi 7 *οἱ* Bk., *ὅσοι* L, *ὅσοι — ἐχρῶντο* Xiph. 9 *δὲ*] ita L, *δὲ δὴ* R. St. 10 *Λίβων* R. St., *λαβὼν* L 11 *Δολοβέλλαν*] cf. ad Zon. 9, 6, 1 12 *Δελματίᾳ* St., *δαλματίαι* L, per *α* quoque praeter locos ad Zon. 9, 25, 9, memoratos 48, 28, 4; 54, 34, 5 et 36, 2; 80, 1, 3 (Xiph.) 14 *ἔς τε* Bk., *ἔς γε* L 15 *ἐγκαταλειφθέντα*] *ἐγκαταληφθέντα* Nab. (litt.), praeter necessitatem 18 ⟨*μὲν*⟩ ins. Bk. *ἀμαχεὶ*] ita L recte 20 [*μὲν*] del. Leuncl. 24 *ὁ τὰ* Leuncl., *ὅτι* L 25 *πόλεις καὶ*] corruptum. aut excidisse aliquid aut *καὶ* inducendum putat Reim., *πόλεις τινὰς* Bk., mihi *πόλεις* ferendum non videtur, vide Caes. *b. c.* 2, 23—36. conicio *πολλὰ σκάφη* coll. *b. c.* 25, 6. 7 *Ἰόβας*] per *ο* scribitur 41, 42, 2. 4. 6. 7; 42, 56, 2; 43 *ind.* et c. 2—8 passim et 30, 3, at *Ἰούβας* hic pater 51, 15, 6; 53, 7, 1, et filius 51, 15, 6; 53, 26, 2; 55, 28, 3; 59, 25, 1. Ceteri scriptores Graeci ni fallor omnes *Ἰόβας*, excepto Strabone qui *Ἰούβας* 6, 4, 2 p. 288; 17, 3, 7. 9. 12. 25 p. 828. 829. 831. 840, cf. Hesych. *s. v.* *Κάρτη*. ceterum cf. Schröder, *Phöniz. Sprache* p. 99.

Ἰεμψοῦ τε παῖς ὢν καὶ τῶν Νομάδων βασιλεύων, τά τε τοῦ Πομπηίου ὡς καὶ τὰ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς προτιμῶν, καὶ τὸν Κουρίωνα διά τε τοῦτο, καὶ ὅτι τήν τε βασιλείαν αὐτοῦ δημαρχῶν ἀφελέσθαι καὶ τὴν [τε] χώραν δημοσιῶσαι ἐπεχείρησε, μισῶν, ἰσχυ-
4 ρῶς αὐτῷ προσεπολέμησεν. οἴκαδε μὲν γὰρ ἐς τὴν Νουμιδίαν οὐκ ἀνέμεινεν αὐτὸν ἐσβαλεῖν, πολιορκοῦντι δέ οἱ Οὐτικὴν παντὶ μὲν ἅμα τῷ στρατῷ οὐ προσέμιξε, φοβηθεὶς μὴ καὶ προπυθόμενος ἐξαναχθείη (οὐ γάρ που ἀπώσασθαι αὐτὸν μᾶλλόν τι ἢ τιμωρή-
5 σασθαι ἐπεθύμει), ὀλίγους δέ τινας προπέμψας, καὶ προφημίσας ὡς αὐτὸς ἄλλοσέ ποι καὶ πόρρω γε ἀπεληλυθὼς εἴη, ἐφέστειό τέ
42 σφισι καὶ οὐ διήμαρτεν ὧν ἤλπισεν. ὁ γὰρ Κουρίων πρότερον μέν, ὡς καὶ αὐτοῦ ἐκείνου προσιόντος, ἔς τε τὸ στρατόπεδον τὸ πρὸς τῇ θαλάσσῃ ὂν μετέστη, καὶ γνώμην ἐποιεῖτο τῶν τε νεῶν, ἂν
2 βιάζηται, ἐπιβῆναι καὶ τὴν Ἀφρικὴν παντελῶς ἐκλιπεῖν· ἐπεὶ δὲ ὀλίγους τέ τινας καὶ τούτους ἄνευ τοῦ Ἰόβου ἀφικνεῖσθαι ἐπύθετο, ἐθάρσησε, καὶ εὐθὺς τῆς νυκτὸς ὡς καὶ ἐφ' ἕτοιμον νίκην, μὴ καὶ διαφύγωσιν αὐτόν, ἄρας ἐπορεύετο, καί τινας τῶν προδρόμων
3 καθεύδοντας ἐν τῇ ὁδῷ φθείρας πολὺ προθυμότερος ἐγένετο. κἀκ τούτου τοῖς λοιποῖς ὑπὸ τὴν ἕω προκεχωρηκόσιν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐντυχὼν οὐδεμίαν ἀναβολὴν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καίτοι τῶν στρατιωτῶν καὶ ὑπὸ τῆς πορείας καὶ ὑπὸ τῆς ἀγρυπνίας τεταλαι-
4 πωρημένων ἐς χεῖράς σφισι παραχρῆμα ἦλθε. κἀν τούτῳ ἑστώτων τε αὐτῶν καὶ ἀντιρρόπως ἀγωνιζομένων, ὁ Ἰόβας αἰφνιδίως οἱ
L 96r ἐπιφανεὶς τῷ τε | ἀδοκήτῳ ἅμα αὐτὸν κἂν τῷ πλήθει κατειργάσατο, καὶ ἐκεῖνον μὲν καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους αὐτοῦ ταύτῃ ἀπέκτεινεν, τοὺς δὲ λοιποὺς μέχρι τε τῆς ταφρείας ἐπεδίωξε καὶ μετὰ
5 τοῦτο ἐς τὰς ναῦς καθεῖρξε, καὶ τῷ ταράχῳ τούτῳ πολλῶν μὲν χρημάτων ἐκράτησε πολλοὺς δὲ ἄνδρας ἔφθειρε. συχνοὶ δὲ δὴ καὶ διαφυγόντες αὐτῶν ἀπώλοντο, οἱ μὲν ἐν τῇ ἐς τὰ πλοῖα ἐσβάσει ὑπὸ τοῦ ὠθισμοῦ σφαλέντες, οἱ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σκάφεσιν
6 ὑπὸ τοῦ βάρους αὐτῶν βαπτισθέντες. γιγνομένων δὲ τούτων φοβηθέντες τινὲς μὴ τὰ αὐτὰ αὐτοῖς πάθωσι, προσεχώρησαν μὲν τῷ

---

1 Ἰεμψοῦ] Ἱέμψας Plut. *Mar.* 40, 2. 5; *Pomp.* 12, 4. Ἱέμψαλος Diod. 34, 35 (Exc. Val.), Ἱεμψάλας App. *b. c.* 1, 62. 80, Ἱέμψαλος Ioann. Antioch. fr. 64 (ἐμψάλω cod.), *Hiempsal* (*Hiemsa*) Latine 4 [τε] ind. Bk. 6 Οὐτικὴν] more Latino Dio Οὐτική (fr. 57, 68; 42, 57, 4 et 58, 2; 43, 11, 6 et Οὐτικήσιος (43, 10, 2 et 11, 1. 6; 44, 13, 1; 49, 16, 1), *Οὔτικα* (neutr. plur.) *stad. mar. magn.* 126. 127, ceteroquin Graece Ἰτύκη, Ἰτυκαῖος 8 που Bk., πω L 9 προφημίσας] φημίσας? Bk., recte fortasse 25 αὐτοῦ ταύτῃ R. St., αὐτῇ ταύτῃ L 26 τοὺς δὲ Pflugk., τούς τε L 27 κἂν Reim., καὶ L

Οὐάρῳ ὡς καὶ σωθησόμενοι, εὕροντο δ' οὐδὲν ἐπιεικές· ὁ γὰρ Ἰόβας προφασιζόμενος ὅτι αὐτὸς σφᾶς ἐνενικήκει, καὶ ἐκείνους πλὴν ὀλίγων ἐφόνευσεν. Κουρίων μὲν δὴ πλεῖστά τε τῷ Καίσαρι συναράμενος καὶ πάμπολλα [ἐπ'] αὐτὸν ἐπελπίσας οὕτως ἀπώλετο· Ἰόβας 7 δὲ πρὸς μὲν τοῦ Πομπηίου τῶν τε ἄλλων τῶν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ βουλευτῶν τιμάς τε εὕρετο καὶ βασιλεὺς προσηγορεύθη, πρὸς δὲ δὴ τοῦ Καίσαρος τῶν τε ἐν τῇ πόλει αἰτίαν ἔσχε καὶ πολέμιος ἀπεδείχθη, ὅ τε Βόκχος καὶ ὁ Βογούας βασιλῆς, ὅτι ἐχθροὶ αὐτῷ ἦσαν, ὠνομάσθησαν.

τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει διττοί τε τοῖς Ῥωμαίοις ἄρχοντες παρὰ 43 a. u. 706 (48) τὸ καθεστηκὸς ἐγένοντο καὶ μάχη μεγίστη δὴ συνηνέχθη. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει καὶ ὑπάτους τόν τε Καίσαρα καὶ Πούπλιον Σερουίλιον καὶ στρατηγοὺς τά τε ἄλλα τὰ ἐκ τῶν νόμων ᾑροῦντο, οἱ δὲ ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν προπαρεσκευάσαντο, καίτοι 2 τῆς τε ἄλλης βουλῆς, ἐς διακοσίους ὥς φασί τινες, καὶ τοὺς ὑπάτους ἔχοντες, καί τι καὶ χωρίον ἐς τὰ οἰωνίσματα, τοῦ δὴ καὶ ἐν νόμῳ δή τινι αὐτὰ δοκεῖν γίγνεσθαι, δημοσιώσαντες, ὥστε καὶ τὸν δῆμον δι' αὐτῶν τήν τε πόλιν ἅπασαν ἐνταῦθα εἶναι νομίζεσθαι, (αἴτιον δὲ ὅτι τὸν νόμον οἱ ὕπατοι τὸν φρατριατικὸν οὐκ ἐσενηνόχε- 3 σαν), τοῖς δὲ δὴ αὐτοῖς ἐκείνοις οἷσπερ καὶ πρόσθεν ἐχρήσαντο. τὰς ἐπωνυμίας σφῶν μόνας μεταβαλόντες καὶ τοὺς μὲν ἀνθυπάτους τοὺς δὲ ἀντιστρατήγους τοὺς δὲ ἀντιταμίας ὀνομάσαντες. L 95v πάνυ γάρ που τῶν πατρίων αὐτοῖς ἔμελε τά τε ὅπλα ἀνταιρομέ- 4 νοις καὶ τὴν πατρίδα ἐκλελοιπόσιν, ὥστε μὴ πάντα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν τῶν παρόντων ἀπαίτησιν καὶ παρὰ τὴν τῶν τεταγμένων ἀκρίβειαν ποιεῖν. οὐ μὴν ἀλλὰ τῷ μὲν ὀνόματι οὗτοί σφισιν ἑκα- 5 τέροις ἦρχον, ἔργῳ δὲ ὁ Πομπήιος καὶ ὁ Καῖσαρ, τῆς μὲν φήμης

---

4 [ἐπ'] del. Bk., cf. fr. 15c; 40, 60, 3; 49, 14, 3, ἐπ' αὐτῷ Reim. coll. 41, 11, 1 (adde 45, 2, 7), quod vix praeferendum 8 Βογούας] sic Dio semper 43, 36, 1 et 38, 2; 48, 45, 1; 50, 11, 3; 53, 26, 2, Βόγος Strab. 2, 3, 4 p. 100; 2, 3, 5 p. 101. 102; 8, 4, 3 p. 359; 17, 3, 5. 7 p. 827. 828, Porph. *abst.* 1, 25, (cf. App. *b. c.* 5, 26). *Bogus Bogudis bell. Alex.* 62, 1. 3; 59, 3, *bell. Afric.* 23, 1, Suet. *Caes.* 52, cf. Plin. *n. h.* 5, 19, *Bogud* (nom. sing.) Livius teste Prisc. *instit.* 6, 22 βασιλῆς scripsi, βασιλεῖς L αὐτῷ Pflugk., αὐτῶν L 9 ἦσαν ὠνομάσθησαν Xyl., ἐνομάσθησαν L, ἀντωνομάσθησαν Leuncl. 13 ἄλλα τὰ] an ἄλλα ⟨τέλη⟩ τὰ vel ἄλλα τέλη? 18 δι' αὐτῶν] i. e. ni fallor *per eas res*, sc. quod et consules ducentique senatores adessent et agri Thessalonicensis particula in Romanum agrum conversa esset, δι' αὐτὸ St. probante Mommseno *Staatsr.* 1², 97, 2, δι' αὐτῶν etiam Valeton *Mnem.* N. S. 18, 238 ad senatores referens, vereor num recte 19 φρατριατικὸν Reim., φρατρικὸν L, cf. ad 39, 19, 3 20 οἷσπερ Reim., τοῖσπερ L.

ἕνεκα τὰς ἐννόμους ἐπικλήσεις, ὁ μὲν τὴν τοῦ ὑπάτου ὁ δὲ τὴν τοῦ ἀνθυπάτου, ἔχοντες, πράττοντες δὲ οὐχ ὅσα ἐκεῖναι ἐπέτρεπον ἀλλ' ὅσα αὐτοὶ ἤθελον.

44 τοιούτων δὲ δὴ τούτων ὄντων καὶ δίχα τῆς ἀρχῆς μεμερισμένης, Πομπήιος μὲν δὴ ἔν τε τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐχείμαζε καὶ φυλακὴν οὐκ ἀκριβῆ τῶν παραθαλασσίων ἐποιεῖτο (οὔτε γὰρ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἤδη τὸν Καίσαρα ἐκ τῆς Ἰβηρίας ἀφῖχθαι ἐνόμιζε, εἴ τε καὶ παρείη, ἀλλ' ἔν γε τῷ χειμῶνι οὐχ ὑπώπτευσεν αὐτὸν τολμήσειν τὸν
2 Ἰόνιον διαβαλεῖν), Καῖσαρ δὲ ἦν μὲν ἐν Βρεντεσίῳ τὸ ἔαρ ἀναμένων, πυθόμενος δὲ ἐκεῖνόν τε πόρρω [τε] ὄντα καὶ τὴν καταντιπέρας Ἤπειρον ἀμελῶς τηρουμένην, τόν τε καιρὸν τοῦ πολέμου ἥρπασε καὶ τῷ ἀνειμένῳ αὐτοῦ ἐπέθετο. μεσοῦντος γοῦν τοῦ χειμῶνος μέρει τοῦ στρατοῦ ἀπῆρεν (οὐ γὰρ ἦσαν ἱκαναὶ νῆες ὥστε πάντας
Xiph. 17, 10—12 3 ἅμα αὐτοὺς περᾶσαι), καὶ λαθὼν τὸν Βίβουλον τὸν Μᾶρκον, ᾧ ἡ θάλασσα φρουρεῖσθαι προσετέτακτο, ἐπεραιώθη πρὸς τὰ ἄκρα τὰ Κεραύνια ὀνομασμένα· ἔστι δὲ ἔσχατα τῆς Ἠπείρου, πρὸς τῷ στόματι τοῦ Ἰονίου κόλπου. καὶ ἐλθὼν ἐνταῦθα πρὶν ἔκπυστος ὅτι καὶ πλευσεῖται γενέσθαι, τὰς ναῦς ἐς τὸ Βρεντέσιον ἐπὶ τοὺς
4 λοιποὺς ἔστειλε· καὶ αὐτὰς ὁ Βίβουλος ἀνακομιζομένας ἐκάκωσε, καί τινας καὶ ἀνεδήσατο, ὥστε τὸν Καίσαρα ἔργῳ μαθεῖν ὅτι εὐτυχέστερον τὸν πλοῦν ἢ εὐβουλότερον ἐπεποίητο.

Xiph. 17, 12—22 **45** ἐν δ' οὖν τῇ διατριβῇ ταύτῃ τό τε Ὠρικὸν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἄλλα τε τῶν ἐκείνῃ χωρίων ἐκλειφθέντα ὑπὸ τῶν τοῦ Πομπηίου φρουρῶν παρεστήσατο. ἡ δὲ Ἀπολλωνία αὕτη ⟨ἡ⟩ Κορινθία ἐν καλῷ μὲν τῆς γῆς ἐν καλῷ δὲ καὶ τῆς θαλάσσης, ποταμῶν τε
I, 97 2 ἄριστα κεῖται. ὅ τε μάλιστα διὰ πάντων | ἐθαύμασα, πῦρ πολὺ πρὸς τῷ Ἄνᾳ ποταμῷ ἀναδίδοται, καὶ οὔτε ἐπὶ πλεῖον τῆς πέριξ

---

1 *τὰς ἐννόμους ἐπικλήσεις* Rk., *τῆς ἐννόμου καὶ ἐπικλήσεις* L   2 *ἐκεῖναι*] ita L, quod merito tuetur St., *ἐκεῖνοι* R. St.   4 ad v. [*των ὄντων — Πομπή* L in marg. ∾   8 *ὑπώπτευσεν*] *ὑπώπτευεν* Cob. (m)   10 [*τε*] del. Pflugk. 11 *τόν τε καιρὸν* R. St. (coni., duce Leoniceno qui *il tempo della guerra*), *τότε καινὸν* L (nec aliter V)   12 *ἀνειμένῳ* Rk., qui tamen minus recte *αὐτοῦ* refert ad *bellum*, Thuc. 5, 9, 6 comp. Pflugk., vide quoque 46, 19, 4, *ἀνίμωι* L   14 *περᾶσαι*] an *περαιῶσαι* coll. Thuc. 2, 67, 3; 4, 121, 2? cf. tamen Xen. *Hell.* 3, 2, 14, *anab.* 4, 3, 21   18 *πλευσεῖται*] cf. ad fr. 43, 5 et ad 51, 6, 3, *πλεύσεται* Dind.   22 *Ὠρικὸν* R. St., *τωρικὸν* L, cf. ad Zon. 9, 4, 4   24 ⟨*ἡ*⟩ add. Bk.   27 *Ἄνᾳ ποταμῷ*] corruptum (*ἀναποτάμω* Xiph.), *Ἀῴῳ ποταμῷ* Palm. praeeunte Casaubono ad Strab. 7, 5, 8 p. 316. *Ἄωος* vel rectius *Ἀῷος* Eratosth. ap. Steph. *s. v. Ἀργάχιον*, Pol. 5, 110 (*λώιον* codd.); 27, 16 (Exc. Val., *λωιον* cod. Peir.), Strab. *l. l.*, Paus. 4, 34, 3, Ptol. 3, 12, 2, cf. Plut. *Caes.* 38, 2 (*ἀνίου, ἀῴου* codd.), *Aous* Liv. 32, 5, 11, Plin. *n. h.* 3, 145 (*adus, adiis* codd.),

γῆς ἐπεξέρχεται, οὔτ' αὐτὴν ἐκείνην ἐν ᾗ ἐνδιαιτᾶται ἐκπυροῖ ἢ καὶ κραυροτέραν πη ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ πόας καὶ δένδρα καὶ πάνυ πλησία θάλλοντα ἔχει· πρός τε τὰς ἐπιχύσεις τῶν ὄμβρων ἐπαύξει καὶ ἐς ὕψος ἐξαίρεται. καὶ διὰ τοῦτο αὐτό τε Νυμφαῖον ὀνομά- 3
ζεται καὶ δὴ καὶ μαντεῖον τοιόνδε τι παρέχεται. λιβανωτὸν δὴ λαβών, καὶ προσευξάμενος ὅ τι ποτὲ καὶ βούλει, ῥίπτεις αὐτὸν τὴν εὐχὴν φέροντα. κἂν τούτῳ τὸ πῦρ, ἂν μέν τι ἐπιτελὲς ᾖ ἐσόμενον, 4
δέχεται αὐτὸν ἑτοιμότατα, κἂν ἄρα καὶ ἔξω που προπέσῃ, προσδραμὸν ἥρπασε καὶ κατανάλωσεν· ἂν δὲ ἀτέλεστον ᾖ, οὔτ' ἄλλως αὐτῷ προσέρχεται, κἂν ἐς αὐτὴν τὴν φλόγα φέρηται, ἐξαναχωρεῖ τε καὶ ἐκφεύγει. καὶ ταῦθ' οὕτως ἑκάτερα περὶ πάντων ὁμοίως, 5
πλὴν θανάτου τε καὶ γάμου, ποιεῖ· περὶ γὰρ τούτων οὐδὲ ἔξεστί **τινι ἀρχὴν αὐτοῦ πυθέσθαι τι.**

τοῦτο μὲν τοιοῦτόν ἐστιν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ βραδύνοντος τοῦ **46** Xiph. 17, 22—24
Ἀντωνίου, ᾧ τοὺς ὑπομείναντας ἐν τῷ Βρεντεσίῳ κομίσαι ἐπετέτακτο, καὶ οὐδὲ ἀγγελίας τινὸς περὶ αὐτῶν διά τε τὸν χειμῶνα καὶ διὰ τὸν Βίβουλον φοιτώσης, ὑπώπτευσέ σφας μεσεύειν τε καὶ ἐφεδρεύειν τοῖς πράγμασιν, οἷά που ἐν ταῖς στάσεσι φιλεῖ γίγνεσθαι. καὶ διὰ τοῦτο βουληθεὶς αὐτὸς καὶ μόνος γε ἐς τὴν Ἰταλίαν πλεῦ- 2 Xiph. 17, 24—18, 5
σαι, ἐπέβη μὲν ἀκατίου τινὸς ὥς τις ἄλλος, λέγων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πεπέμφθαι, καὶ τὸν κυβερνήτην αὐτοῦ καίπερ πνεύματος ὄντος ἐξεβιάσατο ἀναχθῆναι· ὡς μέντοι ἀπὸ τῆς γῆς ἐγένοντο καὶ 3
ὅ τε ἄνεμος ἰσχυρῶς κατέσπερχε καὶ ὁ κλύδων δεινῶς σφας ἐξετάραττεν, ὥστε τὸν κυβερνήτην μηδ' ἀναγκαζόμενον ἔτι τολμῆσαι περαιτέρω πλεῦσαι, ἀλλὰ καὶ ἄκοντος αὐτοῦ ἐπανιέναι ἐπιχειρῆσαι, ἐξέφηνεν ἑαυτὸν καθάπερ ἐκ τούτου καὶ τὸν χειμῶνα παύσων, καὶ ἔφη "θάρσει· Καίσαρα γὰρ ἄγεις." τοιοῦτον μὲν δὴ φρόνημα καὶ 4
τοιαύτην ἐλπίδα ἤτοι τὴν ἄλλως ἢ καὶ ἐκ μαντείας τινὸς εἶχεν ὥστε καὶ παρὰ τὰ φαινόμενα πίστιν τῆς σωτηρίας ἐχέγγυον ποιεῖσθαι· οὐ μέντοι καὶ ἐπεραιώθη, ἀλλ' [ὡς] ἐπὶ πολὺ μάτην πονήσας | ἀνέπλευσεν. L 97ᵇ

καὶ μετὰ τοῦτο τῷ Πομπηίῳ περὶ τὸν Ἄψον ἀντεστρατοπε- **47**

Αἴας Αἴαντος Hecat. ap. Strab. *l. l.* et 6, 2, 4 p. 271 et Steph. *s. v. Λάκμων*, Scyl. 26, Lycophr. 1015. 1019, *Aeas* Val. Max. 1, 5, *ext.* 2, Ovid. *Met.* 1, 580, Mel. 2, 3, Luc. 6, 361, cf. Plin. *l. l.* et Steph. *s. v. Παραυαῖοι*.

1 *ἐνδιαιτᾶται* restitui ex L, *διαιτᾶται* R. St., cf. Herod. 8, 41, Thuc. 2, 48, 3 3 *πλησία* restitui ex L, *πλησίον* R. St. *ἐπαύξει*] *ἐπαύξεται* Bk., at *αὔξω* certe bis intransitive usurpat 46, 4, 1; 48, 52, 4 7 *ᾖ* Pflugk., *ἐστὶ* L 8 *προπέσῃ* Bk., *προσπέσῃ* L 25 *ἐπιχειρῆσαι* Reim. (ex Xiph.), *ἐπεχείρησεν* L 30 [*ὡς*] del. Bk.

ἐδέξατο. ἐκεῖνος γὰρ ἐπειδὴ πρῶτον τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ᾔσθετο, οὐκ ἀνεβάλετο, ἀλλ' ἐλπίσας ῥᾳδίως αὐτόν, πρὶν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετὰ τοῦ Ἀντωνίου ὄντας προσλαβεῖν, κατεργάσασθαι, σπουδῇ
2 πρὸς τὴν Ἀπολλωνίαν δυνάμει τινὶ ἤλασεν. ὁ οὖν Καῖσαρ μέχρι μὲν τοῦ ποταμοῦ ἀπήντησέν οἱ, νομίσας ἀξιόμαχος καὶ ὣς τοῖς πᾶσι προσμῖξαι γενήσεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ὅτι πολὺ τῷ πλήθει ἠλαττοῦτο, ἡσύχασε. καὶ ὅπως γε μήθ' ὑπὸ δέους τοῦτο ποιεῖν μήτε ἐξάρχειν τοῦ πολέμου νομισθείη, λόγους τέ τινας συμβατη-
3 ρίους σφίσι καθίει καὶ κατὰ τοῦτο διῆγε. γνοὺς δὲ ταῦθ' ὁ Πομπήιος συμβαλεῖν μὲν αὐτῷ ὡς ὅτι τάχιστα ἠθέλησε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν ποταμὸν ἐπιδιαβῆναι ἐπεχείρησεν· ὡς δὲ ἡ γέφυρα βάρος λαβοῦσα διελύθη καί τινες τῶν προδιαβεβηκότων μονωθέντες ἀπώλοντο, ἐπέσχεν ἀθυμήσας ὅτι πρῶτον τῶν τοῦ πολέμου ἔργων ἁπτόμενος ἐπταίκει. κἀν τούτῳ καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἐπελθόντος φοβη-
18 θεὶς ἀνεχώρησε πρὸς τὸ Δυρράχιον. ἕως μὲν γὰρ ὁ Βίβουλος ἔζη, οὐδ' ἀπᾶραι ἐκεῖνος ἐκ τοῦ Βρεντεσίου ἐτόλμησεν· τοσαύτη που φυλακὴ αὐτοῦ ἐγίγνετο· ἐπεὶ δὲ αὐτός τε ἐκκαμὼν ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας ἐτελεύτησε καὶ τὴν ναυαρχίαν ὁ Λίβων διεδέξατο, κατεφρό-
2 νησεν αὐτοῦ καὶ ἀνηγάγετο ὡς καὶ βιασόμενος τὸν ἔκπλουν. καταρεχθείς τε ἐς τὴν γῆν ἠμύνατό τε αὐτὸν ἰσχυρῶς προσβαλόντα οἱ, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπεκβῆναί που βουληθέντα οὐδαμῇ τῆς ταύτῃ ἠπεί-
3 ρου προσορμισθῆναι εἴασεν. ἀπορήσας οὖν ὁ Λίβων καὶ ὅρμου καὶ ὕδατος (τὸ γὰρ νησίδιον τὸ πρὸς τοῦ λιμένος ὄν, ἐς ὅπερ μόνον προσέχειν ἐδύνατο, καὶ ἄνυδρον καὶ ἀλίμενόν ἐστιν) ἀπέπλευσε
4 πόρρω που, ὅπου ἀμφοτέρων εὐπορήσειν ἔμελλε. καὶ οὕτως ὁ Ἀντώνιος ἐξαναχθεὶς ὕστερον πρὸς μὲν ἐκεῖνον, καίπερ μετεώροις σφίσιν ἐπιχειρῆσαι ἐθελήσαντος, οὐδὲν ἔπαθε· χειμὼν γὰρ σφοδρὸς ἐπιγενόμενος ἐκώλυσε τὴν ἐπίθεσιν· πρὸς δὲ δὴ αὐτοῦ τούτου ἀμφότεροι ἐκακοπάθησαν.

49 διαπεραιωθέντων δ' οὖν τῶν στρατιωτῶν ὅ τε Πομπήιος ἐς τὸ Δυρράχιον, ὥσπερ εἶπον, ἀνεχώρησε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπηκολούθησεν

---

2 ἀνεβάλετο R. St., ἀνεβάλλετο L 3 κατεργάσασθαι Bk., κατεργάσεσθαι L 9 καθίει Dind., καθίη L κατὰ τοῦτο reduxi ex L, κατ' αὐτὸ Bk., nescio qua re, cf. 39, 5, 3; 39, 23, 3; 40, 46, 3; 48, 24, 8; 78, 29, 1 al. 10 ὡς ὅτι τάχιστα restitui ex L, ὡς exp. Bk. iniuria, cf. ad 37, 30, 2 15 ἕως Leuncl. ex Xiph., ὡς L 19 καταρεχθεὶς scripsi ex L quamquam καταράσσειν hoc plane sensu usurpatum non invenio, cf. tamen fr. 57, 58; 47, 30, 5 et 34, 2; 48, 15, 3; 55, 32, 5, Herod. 9, 69, Thuc. 7, 6, 3, Dem. 23, 165, κατεχθεὶς R. St., at requiri videtur *repulsus* ad rem cf. Caes *b. c.* 3, 24 23 πρὸς Jacoby *Wochenschr. f. kl. Phil.* 1895 p. 738 ex L, πρὸ R. St 31 Δυρράχιον] cf. Steph. *s. v.* et Mommsen C. I. L. 3 p. 117.

αὐτῷ θαρσήσας, ὅτι τῷ πλήθει τῶν τότε συνόντων οἱ περιῆν ἐκ τῶν προσγεγενημένων. τὸ δὲ Δυρράχιον ἐν τῇ γῇ τῇ πρότερον μὲν 2
Ἰλλυριῶν τῶν Παρθινῶν, νῦν δὲ καὶ τότε γε ἤδη Μακεδονίας νενομισμένῃ κεῖται, καὶ ἔστιν ἐπικαιρότατον, εἴτ᾽ οὖν ἡ Ἐπίδαμνος Xiph. 18, 20–21
[καὶ] ἡ τῶν Κερκυραίων εἴτε καὶ ἑτέρα τις οὖσα. καὶ οἱ μὲν τοῦτο γράψαντες τήν τε κτίσιν αὐτῆς καὶ τὸ ὄνομα ἐς Δυρράχιον ἥρωα ἀναφέρουσιν· οἱ δ᾽ ἕτεροι Δυρράχιον ἀντονομασθῆναι τὸ χωρίον 3 Xiph. 18, 21–29
ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πρὸς τὴν τῆς ῥαχίας δυσχέρειαν ἔφασαν, ὅτι ἡ τῆς Ἐπιδάμνου πρόσρησις ζημιώδη δήλωσιν ἐν τῇ τῶν Λατίνων γλώσσῃ ἔχουσα δυσοιώνιστός σφισιν ἐς τὸ περαιοῦσθαι ἐς αὐτὴν ἔδοξεν εἶναι.

πρὸς οὖν τοῦτο τὸ Δυρράχιον ὁ Πομπήιος καταφυγὼν στρα- 50
τόπεδόν τε ἔξω τῆς πόλεως ἐποιήσατο, καὶ τάφρους βαθείας σταυρώματά τε ἰσχυρὰ περιεβάλετο. καὶ αὐτῷ ὁ Καῖσαρ ἐπιστρατοπεδεύσας προσέμιξε μὲν ὡς καὶ δι᾽ ὀλίγου τὸ χαράκωμα τῷ πλήθει τῶν στρατιωτῶν αἱρήσων, ἐπεὶ δὲ ἀπεκρούσθη, ἐπεχείρησεν αὐτὸ ἀποτειχίσαι. καὶ ἐκεῖνός τε ἅμα τοῦτ᾽ εἰργάζετο, καὶ ὁ Πομπήιος 2
τὰ μὲν διεσταύρου τὰ δὲ ὑπετείχιζε καὶ διετάφρευε, πύργους τε ἐπὶ τῶν μετεώρων καὶ φυλακὰς ἐπικαθίστη, ὡς τήν τε περίοδον τοῦ περιτειχίσματος ἀπέραντον καὶ τὴν ἔφοδον καὶ κρατοῦσι τοῖς ἐναντίοις ἄπορον ποιῆσαι. πολλαὶ μὲν οὖν καὶ ἐν τούτῳ μάχαι Xiph. 18, 29. 30
αὐτῶν, βραχεῖαι δ᾽ οὖν [αὐτῶν] ἐγίγνοντο· καὶ ἐν ταύταις τοτὲ μὲν 3
οὗτοι τοτὲ δὲ ἐκεῖνοι καὶ ἐνίκων καὶ ἐνικῶντο, ὥστε καὶ θνήσκειν τινὰς ἀμφοτέρων ὁμοίως. αὐτοῦ δὲ δὴ τοῦ Δυρραχίου ὁ Καῖσαρ Xiph. 18, 30–19, 4

---

3 *Παρθινῶν* revocavi ex L, *Παρθηνῶν* Bk. *Παρθινοί* recurrit 42, 10, 1, *Παρθηνοί* 48, 41, 7 (M, deest L). Latine *Parthini* (*fast. triumph. Cap.* et *Barb.* a. 715, Cic. *Pis.* 40, 96, Caes. *b. c.* 3, 11, 3; 3, 41, 1 et 42, 5, Liv. 29, 12, 3. 13 et saepius, Mel. 2, 3, Suet. *Aug.* 19, cf. C. I. L. 10, 617), sed *Partheni* Plin. *n. h.* 3, 143 Graece *Παρθινοὶ* Pol. 7, 9, 13 (Exc. Urb.) et 2, 11, 11 (*παρθεινοί* codd.), Strab. 7, 7, 8 p. 326, *Παρθηνοί* App. *Ill.* 2, *b. c.* 4, 88; 5, 75 (*παρθηνοὺς*) et Steph. *s. v.* *Πάρθος*. Ubique *Παρθινοί* (*Παρθῖνοι?*) scribendum esse assentior Meinekio ad Steph. *l. l.* cf. quoque Steph. *s. v.* *Βουσάκιον*. *ἤδη* Leuncl., *ἤδε* L *Μακεδονίας* Odd., *μακεδονία* L 5 [*καὶ*] exp. Reim. coll. Xiph. *Κερκυραίων*] cf. ad 49, 17, 2 *ἑτέρα τις*] cf. Steph. *s. v.* *Ἐπίδαμνος* 6 *Δυρράχιον* restitui ex L coll. Steph. *s. v.* *Δυρράχιον*, *Δύρραχον* Xyl. coll. App. *b. c.* 2, 39. *Dyrrhachium* tam a *Dyrrhachio* quam a *Dyrrhacho* derivari poterat, cf. e. gr. Steph. *s. v.* *Ἀστέριον*, *Δουλίχιον*. 9 *ζημιώδη*] *ζημίας* Rk., recte fortasse, cf. Thuc. 4, 126, 5 14 *περιεβάλετο* R. St. cum Xiph., *περιεβάλλετο* L 18 *διεσταύρου*] forte *διεσταυροῦντο* cum Thuc. 6, 97, 2? *ὑπετείχιζε* restitui ex L, *ἀπετείχιζε* Rk. iniuria, cf. Thuc. 6, 99, 2 22 [*αὐτῶν*] del. Leuncl. — praeterea offendit *οὖν* repetitum, *βραχεῖαι δ᾽ ὅμως* Xiph.

μεταξὺ τῶν τε ἑλῶν καὶ τῆς θαλάσσης νυκτός, ὡς καὶ προδοθησομένου ⟨ὑπὸ⟩ τῶν [τε] ἀμυνομένων, πειράσας εἴσω μὲν τῶν στενῶν
4 παρῆλθε, προσπεσόντων δέ οἱ ἐνταῦθα πολλῶν μὲν κατὰ πρόσωπον πολλῶν δὲ καὶ κατόπιν, οἳ πλοίοις παρακομισθέντες ἐξαίφνης αὐτῷ ἐπέθεντο, καὶ συχνοὺς ἀπέβαλε καὶ ὀλίγου καὶ αὐτὸς ἐφθάρη. γενομένου δὲ τούτου ὁ Πομπήιος ἐπιθαρσήσας ἐπεβούλευσε νυκτὸς τῷ περιτειχίσματι, καὶ ἐκεῖνό τέ τι ἀπροσδόκητος προσπεσὼν εἷλε, καὶ φόνον τῶν αὐλιζομένων πρὸς αὐτῷ πολὺν εἰργάσατο.

51 ὁ οὖν Καῖσαρ, ὡς ταῦτά τε συνεβεβήκει καὶ ὁ σῖτος αὐτὸν ἐπελελοίπει (ἥ τε γὰρ θάλασσα καὶ ἡ γῆ πᾶσα ἡ πλησία ἀλλοτρία αὐτῷ ἦν, καί τινες διὰ ταῦτα καὶ ἀπηυτομολήκεσαν), δείσας μὴ ἤτοι προσεδρεύων καταπολεμηθῇ ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐγκαταλειφθῇ, πάντα μὲν τὰ ᾠκοδομημένα κατέστρεψε, πάντα δὲ τὰ παρα-
Xiph. 19, 5 βεβλημένα προσδιέφθειρε, καὶ μετὰ τοῦτο ἐξαίφνης ἄρας ἐς Θεσ-
2 σαλίαν ὥρμησεν. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ ⟨ᾧ⟩ τὸ Δυρράχιον ἐπολιορκεῖτο, Λούκιός τε Κάσσιος Λογγῖνος καὶ Γναῖος Δομίτιος Καλουῖνος ἔς τε τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν Θεσσαλίαν ὑπ' αὐτοῦ πεμφθέντες, Λογγῖνος μὲν ἐνταῦθα ὑπό τε τοῦ Σκιπίωνος καὶ ὑπὸ
3 Σαδάλου Θρᾳκὸς ἰσχυρῶς ἐσφάλη, Καλουῖνος δὲ τῆς μὲν Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ Φαύστου ἀπεώσθη, Λοκρῶν δὲ δὴ καὶ Αἰτωλῶν προσχωρησάντων οἱ ἔς τε τὴν Θεσσαλίαν μετ' αὐτῶν ἐσέβαλε, καὶ τὸν Σκιπίωνα μάχαις, τῇ μὲν λοχισθεὶς τῇ δ' ἀντενεδρεύσας, ἐνέ-
4 δρευσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ καὶ πόλεις τινὰς προσεποιήσατο. ἐνταῦθ' οὖν ὁ Καῖσαρ, ὡς καὶ ῥᾷον σὺν ἐκείνοις τῆς τε τροφῆς εὐπορήσων καὶ τὸν πόλεμον διοίσων, ἠπείχθη. καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς αὐτὸν ἅτε κακῶς πεπραγότα ἐδέχετο, τῶν μὲν ἄλλων καὶ ἄκων ἀπείχετο, Γόμφοις δὲ δὴ πολίχνῃ τινὶ Θεσσαλικῇ προσπεσὼν καὶ κρατήσας πολ-
5 λούς τε ἔκτεινε καὶ πάντα διήρπασεν, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ τούτου καταφοβήσῃ. αὐτίκα γοῦν Μητρόπολις, ἕτερόν τι πόλισμα, οὐδὲ ἐς χεῖρας αὐτῷ ἦλθεν, ἀλλ' ἀμαχεὶ ὡμολόγησε· καί σφας κακὸν οὐδὲν δράσας ῥᾷον καὶ ἄλλους τινὰς ἀφ' ἑκατέρου προσεποιήσατο.

52 καὶ ὁ μὲν ἰσχυρὸς αὖθις ἐγίγνετο, Πομπήιος δὲ οὐκ ἐπεδίωξε
cf. Xiph. μὲν αὐτόν (νυκτός τε γὰρ ἐξαπιναίως ἀπανέστη, καὶ τὸν ποταμὸν

1 θαλάσσης] θαλάσσης ⟨κειμένου⟩ Rk. 2 ⟨ὑπὸ⟩ add. Rk. [τε] exp. Rk. — fieri potest ut quaedam exciderint 12 ἤτοι Bk., τοι L 13 παραβεβλημένα merito tuetur Bk. coll. Thuc. 2, 77, 3; 6, 99, 1, προβεβλημένα Rk. 15 ⟨ᾧ⟩ ins. Leuncl. 22 ἐνέδρευσε] corruptum esse vidit Xyl., ἐνίκησε Leuncl., ἐκράτησε St., alterumutrum reponendum videtur. 28 πάντα Xyl., πάντας L quod tamquam Latinismum (*omnes diripuit*) tuetur Rk. 30 ἀμαχεὶ L recte.

τὸν Γενοῦσον σπουδῇ διέβη), οὕτω μέντοι τὴν γνώμην εἶχεν ὡς
καὶ διαπεπολεμηκώς. κἀκ τούτου τὸ μὲν τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα Xiph. 19, 6 8
| ἔλαβεν, οὐ μέντοι καὶ ἐμεγαληγόρει τι ἢ καὶ δάφνην τινὰ ταῖς L 99r
ῥάβδοις περιῆψεν, δυσχεραίνων ἐπὶ πολίταις τοιοῦτό τι ποιῆσαι.
ἐκ δὲ δὴ τῆς αὐτῆς ταύτης διανοίας οὐδὲ ἐς τὴν Ἰταλίαν οὔτ' αὐτὸς 2
ἔπλευσεν οὔτ' ἄλλους τινὰς ἔπεμψε, καίτοι ῥᾳδίως ἂν πᾶσαν
αὐτὴν κατασχών· τῷ τε γὰρ ναυτικῷ πολὺ ἐκράτει ἅτε πεντακο-
σίας ναῦς ταχείας ἔχων, ὥστε πανταχόσε ἅμα καταῖραι, καὶ τὰ ἐκεῖ
οὔτ' ἄλλως αὐτῷ ἤχθετο, οὔτε, εἰ καὶ ⟨τὰ⟩ μάλιστα ἠλλοτρίωτο,
ἀξιόμαχά γε ἀντιπολεμῆσαι ἦν. πόρρω τε γὰρ τοῦ περὶ αὐτῆς δό- 3
ξαι πολεμεῖν ἀφεστηκέναι ἐβούλετο, καὶ φόβον οὐδένα τοῖς ἐν τῇ
Ῥώμῃ τότε οὖσι παρασχεῖν ἠξίου. τῆς μὲν οὖν Ἰταλίας διὰ ταῦτ'
οὐκ ἐπείρασεν, οὐ μὴν οὐδὲ ἐπέστειλε τῷ κοινῷ περὶ τῶν πραχθέν-
των οὐδέν· ἐπὶ δὲ δὴ τὸν Καίσαρα μετὰ τοῦθ' ὁρμήσας ἐς τὴν Xiph. 19, 8, 9
Θεσσαλίαν ἀφίκετο.

ἀντικαθημένων δὲ αὐτῶν ἀλλήλοις ἡ μὲν ὄψις τῶν στρατοπέ- 53
δων πολέμου τινὰ εἰκόνα ἔφερεν, ἡ δὲ δὴ χρεία τῶν ὅπλων ὡς καὶ
ἐν εἰρήνῃ ἡσύχαζε. τό τε γὰρ μέγεθος τοῦ κινδύνου διασκοποῦν-
τες, καὶ τὸ ἄδηλον τό τε ἀστάθμητον τῶν πραγμάτων προορώμε-
νοι, καί τινα καὶ αἰδῶ τοῦ τε ὁμοφύλου καὶ τῆς συγγενείας ἔτι
ποιούμενοι διέμελλον, κἂν τούτῳ καὶ λόγους περὶ φιλίας σφίσιν 2
ἀντέπεμπον, καί τισι καὶ συναλλαγήσεσθαι διὰ κενῆς ἔδοξαν. αἴτιον
δὲ ὅτι τοῦ τε παντὸς κράτους ἀμφότεροι ἐφιέμενοι, καὶ πολλῇ
μὲν φιλοτιμίᾳ ἐμφύτῳ πολλῇ δὲ καὶ φιλονεικίᾳ ἐπικτήτῳ χρώμενοι
(πρός τε γὰρ τῶν ἴσων καὶ πρὸς τῶν οἰκειοτάτων ἥκιστά τινες 3
ἐλαττούμενοι φέρουσιν) οὔτε τι συγχωρῆσαι ἀλλήλοις ἤθελον, ὥσπερ
ἀμφότεροι κρατῆσαι δυνάμενοι, οὔτε πιστεῦσαι, κἂν συμβαθῇ τι,
ἐδύναντο μὴ οὐ τοῦ πλείονός τε ἀεί σφας ὀριγνήσεσθαι καὶ ὑπὲρ
τοῦ παντὸς αὖθις στασιάσειν. γνώμῃ μὲν γὰρ τοσοῦτον ἀλλήλων 54
διέφερον ὅσον Πομπήιος μὲν οὐδενὸς ἀνθρώπων δεύτερος, Καῖσαρ Xiph. 19, 10—12
δὲ καὶ πρῶτος πάντων εἶναι ἐπεθύμει, καὶ ὁ μὲν παρ' ἑκόντων
τε τιμᾶσθαι καὶ ἐθελόντων προστατεῖν φιλεῖσθαί τε ἐσπούδαζε,
τῷ δὲ οὐδὲν ἔμελεν εἰ καὶ ἀκόντων ἄρχοι καὶ μισοῦσιν ἐπιτάσσοι,
τάς τε τιμὰς αὐτὸς ἑαυτῷ διδοίη. | τὰ μέντοι ἔργα, δι' ὧν ἤλπιζον 2 L 99v
πάνθ' ὅσα ἐβούλοντο καταπράξειν, ἀμφότεροι ὁμοίως καὶ ἀνάγκῃ

8 ὥστε] ὥστε ⟨ἂν⟩ Bk. 9 ⟨τὰ⟩ ins. R. St. (ut etiam librarius cod. V) 10 πόρρω τε Bk., πορρωτέρωι L περὶ] ὑπὲρ St. perperam. construendum: ἐβούλετο ἀφεστηκέναι τοῦ δόξαι πολεμεῖν περὶ αὐτῆς, cf. Dem. 20, 154; 21, 141 et praeterea 48, 2, 1 26 ὥσπερ] ὥσπερ καὶ R. St. 27 πιστεῦσαι] πιστῶσαι Nab. (litt.), quo opus non est συμβαθῇ St., συμβανθῆι L, cf. ad 39, 59, 3.

ἐπαίσειν· ἀδύνατον γὰρ ἦν αὐτῶν κατατυχεῖν τινι μὴ οὐ τοῖς τε οἰκείοις πολεμοῦντι καὶ τοὺς ὀθνείους ἐπὶ τοὺς ὁμοφύλους ἄγοντι, καὶ πολλὰ μὲν χρήματα ἀδίκως συλῶντι, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν
3 φιλτάτων ἀνόμως κτείνοντι. ὥστε εἰ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις διήλλαττον, ἀλλὰ ταῖς γε πράξεσι, δι' ὧν ἀποπληρώσειν αὐτὰς ἤλπιζον, ὡμοιοῦντο. καὶ διὰ τοῦ⟨τ' οὐ⟩θ' ὑφίεντό τινος ἀλλήλοις, καίπερ πολλὰς δικαιώσεις προτεινάμενοι, καὶ ἐς χεῖρας τελευτῶντες ἦλθον.

55 ἐγένετο δὲ ὁ ἀγὼν μέγας καὶ οἷος οὐχ ἕτερος. αὐτοί τε γὰρ
cf. Xiph. 19, 18 ἄριστοι πρὸς πάντα τὰ πολέμια καὶ εὐδοκιμώτατοι διαφανῶς οὐχ ὅτι τῶν Ῥωμαίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότε ἀνθρώπων ἠξιοῦντο εἶναι· οἷα γὰρ ἐκ παίδων τε ἐν αὐτοῖς ἠσκημένοι καὶ διὰ παντὸς αὐτοῖς ὡμιληκότες, ἔργα τε ἀξιόλογα ἀποδεδειγμένοι, καὶ πολλῇ μὲν
Xiph. 19, 12. 13 ἀρετῇ πολλῇ δὲ καὶ τύχῃ κεχρημένοι, καὶ ἀξιοστρατηγητότατοι καὶ
2 ἀξιονικότατοι ἦσαν· καὶ δυνάμεις Καῖσαρ μὲν τοῦ τε πολιτικοῦ τὸ πλεῖστον καὶ καθαρώτατον, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἰταλίας τῆς τε Ἰβηρίας καὶ τῆς Γαλατίας πάσης τῶν τε νήσων ὧν ἐκράτει τοὺς μαχιμωτάτους εἶχε, Πομπήιος δὲ συχνοὺς μὲν καὶ ἐκ τῆς βουλῆς τῆς τε ἱππάδος κἀκ τῶν καταλόγων ἐπῆκτο, παμπληθεῖς δὲ παρά τε τῶν λοιπῶν ὑπηκόων καὶ παρὰ τῶν ἐνσπόνδων καὶ δήμων καὶ βασι-
3 λέων ἠθροίκει. ἄνευ γὰρ δὴ τοῦ τε Φαρνάκου καὶ τοῦ Ὀρώδου (καὶ γὰρ τοῦτον, καίτοι πολέμιον ἀφ' οὗ τοὺς Κράσσους ἀπέκτεινεν ὄντα, προσεταιρίσασθαι ἐπεχείρησε) πάντες οἱ ἄλλοι, οἱ καὶ ἐφ' ὁσονοῦν οἰκειωθέντες ποτὲ αὐτῷ, καὶ χρήματά οἱ ἔδωκαν, καὶ βοηθείας οἱ
4 μὲν ἔπεμψαν οἱ δὲ ἤγαγον. ὁ δὲ δὴ Πάρθος ὑπέσχετο μὲν αὐτῷ, ἂν τὴν Συρίαν λάβῃ, συμμαχήσειν, μὴ τυχὼν δὲ αὐτῆς οὐκ ἐπήμυνε. προύχοντος δ' οὖν πολὺ τοῦ Πομπηίου τῷ πλήθει, ἐξισοῦντό
L 100r σφισιν οἱ τοῦ Καίσαρος τῇ ῥώμῃ· καὶ οὕτως ἀπ' ἀντιπάλου πλεονεξίας καὶ ἰσόρροποι ἀλλήλοις καὶ ἰσοκίνδυνοι ἐγίγνοντο.

56 ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς αἰτίας τῆς τε ὑποθέσεως τοῦ πολέμου ἀξιολογώτατος ἀγὼν συνηνέχθη. ἥ τε γὰρ πόλις ἡ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἅπασα, καὶ πολλὴ καὶ μεγάλη ἤδη οὖσα, ἆθλόν σφισι προὔκειτο· εὔδηλον γάρ που πᾶσιν ἦν ὅτι
2 τῷ τότε κρατήσαντι δουλωθήσεται. τοῦτό τε οὖν ἐκλογιζόμενοι,
Xiph. 19, 13—18 καὶ προσέτι καὶ τῶν προτέρων ἔργων, Πομπήιος μὲν τῆς τε Ἀφρικῆς καὶ τοῦ Σερτωρίου τοῦ τε Μιθριδάτου καὶ τοῦ Τιγράνου καὶ

4 κτείνοντι Bk., κτείναντι L 7 τοῦ⟨τ' οὐ⟩θ' Rk., τοῦθ' (ita) L
12 τότε H. St., τε L 13 οἷα Bk., οἱ L 15 ἀξιοστρατηγητότατοι Bk., ἀξιοστρατηγηκότατοι (sic) L, cf. ad 36, 24, 6 22 Ὀρώδου] cf. ad 39, 56, 2
26 Πάρθος] cf. ad 36, 1, 1 37 Μιθριδάτου] cf. ad 36, 3, 1.

τῆς θαλάσσης, Καῖσαρ δὲ τῆς τε Γαλατίας καὶ τῆς Ἰβηρίας τοῦ
τε Ῥήνου καὶ τῆς Βρεττανίας, ἀναμιμνησκόμενοι, καὶ κινδυνεύειν 3
τε καὶ περὶ ἐκείνοις ἡγούμενοι καὶ προσκτήσασθαι τὴν ἀλλήλων δόξαν σπουδὴν ποιούμενοι, ὤργων. τά τε γὰρ ἄλλα τῶν ἡττημένων τοῖς κρατοῦσι προσγίγνεται καὶ ἡ εὔκλεια ὅτι μάλιστα· ὅσῳ γὰρ ἂν μείζω καὶ δυνατώτερόν τις ἀνταγωνιστὴν καθέλῃ, τόσῳ καὶ αὐτὸς ἐπὶ μεῖζον αἴρεται. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς στρατιώταις 57
πολλὰ μὲν παραπλήσια δ' οὖν ἀλλήλοις παρῄνεσαν, εἰπόντες πάνθ' ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ πρός τε τὸ αὐτίκα τοῦ κινδύνου καὶ πρὸς τὸ ἔπειτα πρέπει λέγεσθαι. ἔκ τε γὰρ τῆς αὐτῆς πολιτείας ὁρμώμενοι
καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν λόγους ποιούμενοι, καὶ ἀλλήλους τε τυράννους 2
καὶ αὐτοὺς ἐλευθερωτὰς αὐτῶν ὀνομάζοντες, οὐδέν σφισι διάφορον εἰπεῖν ἔσχον, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἀποθανεῖν τοῖς δὲ σωθῆναι, καὶ τοῖς μὲν αἰχμαλώτους τοῖς δὲ ἐν δεσπότου μοίρᾳ πάντα τε ἔχειν ἢ πάντων
στερηθῆναι καὶ παθεῖν ἢ ποιῆσαι δεινότατα ὑπάρξει. τοιαύτας οὖν 3
δή τινας παραινέσεις τοῖς πολίταις ποιησάμενοι, καὶ προσέτι καὶ τὰ τῶν ὑπηκόων τῶν τε συμμάχων πρός τε τὰς ἐλπίδας τῶν κρεισσόνων καὶ πρὸς τοὺς φόβους τῶν χειρόνων προαγαγόντες, συνέβαλον ἀλλήλοις τοὺς ὁμοφύλους, τοὺς συσκήνους, τοὺς συσσίτους, τοὺς
ὁμοσπόνδους. καὶ τί ἄν τις τὰ τῶν ἄλλων ὀδύραιτο, ὁπότε καὶ αὐτοὶ 4
ἐκεῖνοι πάντα τε ταῦτα ἀλλήλοις ὄντες, καὶ προσέτι πολλῶν μὲν λόγων
ἀπορρήτων πολλῶν δὲ καὶ ἔργων | ὁμοίων κεκοινωνηκότες, κῆδός τέ L 100
ποτε συναψάμενοι καὶ τὸ αὐτὸ παιδίον, ὁ μὲν ὡς πατὴρ ὁ δὲ ὡς πάππος, ἀγαπήσαντες, ὅμως ἐμάχοντο; ὅσα γὰρ ἡ φύσις τὸ αἷμα αὐτῶν μίξασα συνέδησε, τότε ταῦτα τῇ ἀπλήστῳ τῆς δυναστείας ἐπιθυμίᾳ διέλυον καὶ διέσπων καὶ διερρήγνυσαν. καὶ δι' ἐκείνους καὶ ἡ Ῥώμη περί τε ἑαυτῇ καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἅμα κινδυνεύειν ἠναγκάζετο, ὥστε καὶ νικήσασα ἡττηθῆναι.

τοιούτῳ μὲν ἀγῶνι συνηνέχθησαν· οὐ μέντοι καὶ εὐθὺς συν- 58
έμιξαν, ἀλλ' οἷα ἔκ τε τῆς αὐτῆς πατρίδος καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑστίας ὁρμώμενοι, καὶ τά τε ὅπλα παραπλήσια καὶ τὰς τάξεις ὁμοίας ἔχοντες, ὤκνουν μὲν ἄρξαι τῆς μάχης, ὤκνουν δὲ καὶ φονεῦσαί τι-
νας ἑκάτεροι. σιγή τε οὖν ἀμφοτέρων καὶ κατήφεια πολλὴ ἦν, καὶ 2 cf. Xiph. 19, 18—20
οὔτε τις αὐτῶν ἐς τὰ πρόσω προῄει οὔθ' ὅλως ἐκινεῖτο, ἀλλ' ἐγκύψαντες ἠρέμιζον ὥσπερ ἄψυχοι. φοβηθέντες οὖν ὅ τε Καῖσαρ

14 αἰχμαλώτους restitui ex L (qui τοῖς μὲν αἰχμαλώτους, non τοὺς μὲν αἰχμαλώτους), αἰχμαλώτοις R. St. μοίρᾳ πάντα τε] μοίρᾳ ⟨εἶναι⟩ πάντα τε vel μοίρᾳ ⟨οὖσιν⟩ ἢ πάντα Rk. frustra 25 τότε ταῦτα reduxi e L, τοσαῦτα Bk., quo opus non est, ταῦτα τότε Reim., at cf. 42, 35, 1 26 ἐκείνους Bk., ἐκεῖνον L 34 προῄει R. St., προσήιει L.

καὶ ὁ Πομπήιος μὴ καὶ ἐπὶ πλεῖον ἡσυχάσαντες ἀμβλύτεροί πως
γένωνται ἢ καὶ συναλλαγῶσι, προσέταξαν σπουδῇ τοῖς τε σαλπι-
3 κταῖς σημῆναι καὶ ἐκείνοις συμβοῆσαι τὸ πολεμικόν. καὶ ἐπράχθη
μὲν ἑκάτερον, τοσοῦτον δὲ ἐδέησαν ἐπιρρωσθῆναι ὥστε καὶ ἐπὶ
μᾶλλον ἔκ τε τῆς τῶν σαλπικτῶν ἠχῆς ὁμοφωνούσης καὶ ἐκ τῆς
ἑαυτῶν βοῆς ὁμογλωσσούσης τό τε ὁμόφυλόν σφων ἐξέφηναν καὶ
τὸ ὁμογενὲς ἐξήλεγξαν, κἀκ τούτου καὶ ἐς δάκρυα καὶ θρῆνον ἐπε-
σον. ὀψὲ δ᾽ οὖν ποτε τῶν συμμαχικῶν προκαταρξάντων καὶ ἐκεῖ-
59 νοι συνέμιξαν, ἔκφρονες ἐπ᾽ αὐτοῖς γενόμενοι. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις,
οἷς πόρρωθεν ἡ ἀλκὴ ἦν, ἧττον τὸ δεινὸν συνέβαινεν, οὐδὲ γὰρ εἰ-
2 δότες οὓς ἔβαλλον, ἐτόξευον ἠκόντιζον ἐσφενδόνων· οἱ δὲ δὴ ὁπλῖ-
ται οἵ τε ἱππῆς χαλεπώτατα ἀπήλλασσον, ἅτε γὰρ ἐγγὺς ἀλλήλων
Xiph. 19, 20–24 ὄντες καί τι καὶ λαλεῖν σφίσι δυνάμενοι ἐγνώριζόν τε ἅμα τοὺς
ἀντιπαρατεταγμένους καὶ ἐτίτρωσκον, ἀνεκάλουν καὶ ἐφόνευον, τῶν
3 πατρίδων ἐμέμνηντο καὶ ἐσκύλευον. ταῦτα μὲν οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ
οἱ ἄλλοι οἱ ἐκ τῆς Ἰταλίας συστρατευόμενοί σφισιν, ὅπου ποτὲ
Xiph. 19, 23, 24 προστύχοιεν ἀλλήλοις, καὶ ἔπραττον καὶ ἔπασχον· καὶ πολλοὶ πολλὰ
L 101r 4 καὶ οἴκαδε δι᾽ αὐτῶν τῶν σφαγέων ἐνετέλλοντο. τὸ δὲ ὑπήκοον
καὶ προθύμως καὶ ἀφειδῶς ἐμάχετο, πολλὴν σπουδήν, ὥσπερ ποτὲ
ὑπὲρ τῆς σφετέρας ἐλευθερίας, οὕτω τότε κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων
δουλείας ποιούμενοι, ἐπιθυμίᾳ, ἅτε ἐν πᾶσιν αὐτῶν ἐλαττούμενοι,
ὁμοδούλους σφᾶς ἔχειν.

60 μεγίστη τε οὖν ἡ μάχη καὶ πολυτροπωτάτη διά τε ταῦτα καὶ
διὰ τὸ πλῆθος τό τε πολυειδὲς τῆς παρασκευῆς ἐγένετο. πάμπολλοι
μὲν γὰρ ὁπλῖται πάμπολλοι δὲ καὶ ἱππῆς, τοξόται τε ἕτεροι καὶ
σφενδονῆται ἄλλοι ὄντες, τό τε πεδίον πᾶν κατέλαβον, καὶ σκεδα-
σθέντες πολλαχῇ μὲν ἀλλήλοις οἷα ὁμόσκευοι, πολλαχῇ δὲ καὶ ἑτέ-
Xiph. 19, 24–20, 17 2 ροις ἀναμὶξ ἐμάχοντο. προεῖχον δὲ οἱ Πομπηίειοι τῇ τε ἱππείᾳ καὶ
τῇ τοξείᾳ, καὶ διὰ τοῦτο πόρρωθέν τε ἐγκυκλούμενοί τινας προσ-
βολαῖς αἰφνιδίοις ἐχρῶντο, καὶ συνταράξαντες αὐτοὺς ἐξανεχώρουν,
εἶτ᾽ αὖθις καὶ μάλ᾽ αὖθις ἐπετίθεντό σφισι, τοτὲ μὲν ἐνταῦθα τοτὲ
3 δὲ ἐκεῖσε μεθιστάμενοι. οἱ οὖν Καισάρειοι ταῦτά τε ἐφυλάσσοντο,

2 *σαλπικταῖς* et 5 *σαλπικτῶν*] cf. ad 36, 49, 1 3 *πολεμικόν* St., cf. 36, 49, 1; 61, 14, 4, *πολέμιον* L 6 *ὁμογλωσσούσης*] *ὁμογλώσσου οὔσης* Nab. (litt.), sane *ὁμογλωσσεῖν* nusquam alibi invenitur, recte tamen formatum est 12 *ἱππῆς*] ita L (*ἱππῆις*) *γὰρ* scripsi, *καὶ* L 20 *ὑπὲρ* R. St. (coni.), *ὑπὸ* L *κατὰ*] *ὑπὲρ* Odd., *καὶ* (ita ut *ὑπὲρ* ex superioribus cogitatione suppleatur) Reim., an *καὶ περὶ*?, nisi *κατὰ* fortasse sensu latiore dictum est, ut Wakefieldo placuit 23 *ἡ* inserui ex L, om. R. St. 25 *ἱππῆς*] ita L (*ἱππῆις*) 28 *Πομπηίειοι* Xyl., *πομπήιοι* L, cf. ad c. 39, 4 32 *Καισάρειοι* H. St., *καισάριοι* L, cf. ad c. 39, 4.

καὶ τὰς τάξεις σφῶν ἐξελίσσοντες ἀντιπρόσωποί τε ἀεὶ τοῖς προσ-
βάλλουσιν ἐγίγνοντο καὶ ὁμόσε αὐτοῖς χωροῦντες τῶν τε ἀνδρῶν
καὶ τῶν ἵππων ἀντελαμβάνοντο, προθύμως ἀγωνιζόμενοι· καὶ γὰρ
πεζοὶ τοῖς ἱππεῦσιν αὐτῶν κοῦφοι ἐπ' αὐτὸ τοῦτο συνετετάχατο.
καὶ ταῦτα οὐ καθ' ἕν, ὥσπερ εἶπον, ἀλλὰ πολλαχῇ ἅμα σποράδην 4
ἐγίγνετο, ὥστε τῶν μὲν πόρρωθεν μαχομένων τῶν δὲ συσταδὸν
ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν μὲν παιόντων τινὰς τῶν δὲ πατασσομένων,
φευγόντων ἑτέρων, διωκόντων ἄλλων, πολλὰς μὲν πεζομαχίας πολ-
λὰς δὲ καὶ ἱππομαχίας ὁρᾶσθαι. κἀν τούτῳ καὶ παρὰ δόξαν 5
συχνὰ συνέβαινε. καὶ γὰρ τρέψας τίς τινα ἐτρέπετο, καὶ ἄλλος ἐκ-
κλίνας τινὰ ἀντεπετίθετο αὐτῷ· πλήξας τις ἕτερον αὐτὸς ἐτιτρώ-
σκετο, καὶ πεπτωκὼς ἄλλος τὸν ἑστηκότα ἀπεκτίννυε. καὶ πολλοὶ
μὲν καὶ ἄτρωτοι ἔθνησκον, πολλοὶ δὲ καὶ ἡμιθνῆτες ἐφόνευον. καὶ 6
οἱ μὲν ἔχαιρον καὶ ἐπαιώνιζον, οἱ δὲ ἐλυποῦντο καὶ ὠλοφύροντο,
ὥστε βοῆς καὶ στεναγμῶν πάντα πληρωθῆναι, καὶ τοῖς μὲν πλείοσι
καὶ ἐκ τούτου ταραχὴν ἐγγενέσθαι (τὰ γὰρ λεγόμενα ἄσημά σφισι
διά τε τὸ ἀλλοεθνὲς καὶ διὰ τὸ ἀλλόθροον ὄντα δεινῶς αὐτοὺς
ἐξέπλησσε), τοῖς δὲ δὴ συνιεῖσιν ἀλλήλων πολλαπλάσιον τὸ κακὸν L 101v
συμβῆναι· πρὸς γὰρ τοῖς ἰδίοις σφῶν παθήμασι καὶ τὰ τῶν πέλας
καὶ ἑώρων ἅμα καὶ ἤκουον.

τέλος δέ, ἰσορρόπως αὐτῶν ἐπὶ μακρότατον ἀγωνισαμένων, καὶ 61 Xiph. 20, 17—23
πολλῶν ἀμφοτέρωθεν ὁμοίως καὶ πεσόντων καὶ τρωθέντων, ὁ Πομ-
πήιος ἅτε καὶ Ἀσιανὸν καὶ ἀγύμναστον τὸ πλεῖον τοῦ στρατοῦ ἔχων
ἡττήθη, ὥσπερ που καὶ πρὸ τοῦ ἔργου οἱ ἐδεδήλωτο· κεραυνοί τε 2
γὰρ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐσέπεσον, καὶ πῦρ ἀέριον ὑπὲρ τῆς
τοῦ Καίσαρος ταφρείας φανὲν ἐς τὴν ἐκείνου κατέσκηψε, τά τε
σημεῖα αὐτοῦ τὰ στρατιωτικὰ μέλισσαι περιέσχον, καὶ πολλὰ τῶν
ἱερείων αὐτοῖς ἤδη τοῖς βωμοῖς προσαγόμενα ἐξέδρα. καὶ οὕτω 3
γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος ἔτεινεν ὥστε
πολλαχόθι ἐν αὐτῇ τῇ τῆς μάχης ἡμέρᾳ καὶ στρατοπέδων συνόδους

1 *προσβάλλουσιν* R. St. (cum Xiph.), *προσβαλοῦσιν* L 3 *ἵππων* Reim. ex Xiph. auctore Xylandro in versione, *ἱππέων* L 5 *καθ' ἕν* Rk., *καθ' ἕνα* L 8 *ἄλλων* Leuncl. (ex Xiph.), *ἑτέρων* L 9 *παρὰ δόξαν* Reim. (ex Xiph.), *παραδόξαντι* L 12 *ἀπεκτίννυε*] *ἀντἀπεκτίννυε* Rk. frustra 14 *ἐπαιώνιζον*] per *ω* hic etiam Xiph., praeterea 43, 37, 2; 49, 10, 1 (hic tamen *ἐπαιάνισαν* Zon.), per *ω* scribitur Herod. 5, 1 23 *Ἀσιανὸν*] cf. vol. I p. 78 30 *πολλαχόθι ἐν* Rk., *πολλαχόθεν* L *στρατοπέδων συνόδους . . . συμβῆναι*] mira locutio sed vix tentanda. Caes. *b. c.* 3, 105, 3: *exercitus clamor . . . . exauditus est.* temerarium esset *βοὰς* pro *συνόδους* scribere coll. 47, 40, 2. fortasse Thuc. 5, 70; 6, 69, 2 Dioni obversatus est. nisi statuendum est eum id quoque exprimere voluisse quod Caesar addit *ut in muris armata civitas discurreret*, cf. quoque *Obs.* 65 [125], Val. Max. 1, 6, 12.

καὶ ὅπλων κτύπους συμβῆναι. ἔν τε Περγάμῳ τυμπάνων τέ τινα καὶ κυμβάλων ψόφον ἐκ τοῦ Διονυσίου ἀρθέντα διὰ πάσης τῆς πόλεως χωρῆσαι, καὶ ἐν Τράλλεσι φοίνικά τε ἐν τῷ τῆς Νίκης ναῷ ἀναφῦναι καὶ τὴν θεὸν αὐτὴν πρὸς εἰκόνα τοῦ Καίσαρος ἐν πλαγίῳ που κειμένην μεταστραφῆναι, τοῖς τε Σύροις δύο τινὰς νεανίσκους τὸ τέλος τῆς μάχης ἀγγείλαντας ἀφανεῖς γενέσθαι, καὶ ἐν Παταουίῳ τῆς νῦν Ἰταλίας τότε δὲ ἔτι Γαλατίας ὄρνιθάς τινας οὐχ
5 ὅτι διαγγεῖλαι αὐτὴν ἀλλὰ καὶ δεῖξαι τρόπον τινά· Γάιος γάρ τις Κορνήλιος πάντα τὰ γενόμενα ἀκριβῶς τε ἐξ αὐτῶν ἐτεκμήρατο καὶ τοῖς παροῦσιν ἐξηγήσατο. ταῦτα μὲν ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὡς ἕκαστα συνηνέχθη, καὶ παραχρῆμα μὲν ἠπιστεῖτο, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἀγγελθέντων δὲ τῶν πραχθέντων ἐθαυμάζετο.

62 τῶν δὲ δὴ Πομπηιείων τῶν μὴ ἐν χερσὶ φθαρέντων οἱ μὲν ἔφυγον ὅπῃ ποτὲ ἠδυνήθησαν, οἱ δὲ καὶ μετὰ τοῦτο . . . . .· καὶ αὐτῶν ὁ Καῖσαρ τοὺς μὲν ἐν τῷ τεταγμένῳ στρατευομένους ἐς τὰ
Xiph. 20, 23 – 21, 2 ἑαυτοῦ στρατόπεδα ἐσέγραψε, μηδέν σφισι μνησικακήσας, τῶν δὲ δὴ βουλευτῶν τῶν τε ἱππέων ὅσους μὲν καὶ πρότερόν ποτε ᾑρηκὼς
L 102r ἠλεήκει ἀπέκτεινε, πλὴν εἴ τινας οἱ φίλοι αὐτοῦ ἐξῃτήσαντο (τού-
3 τοις γὰρ ἕνα ἑκάστῳ τότε σῶσαι συνεχώρησε), τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς τότε πρῶτον ἀντιπολεμήσαντας αὐτῷ ἀφῆκεν, εἰπὼν ὅτι οὐδέν με ἠδικήκασιν οἳ τὰ τοῦ Πομπηίου φίλου σφίσιν ὄντος ἐσπούδασαν, μη-
4 δεμίαν εὐεργεσίαν παρ' ἐμοῦ ἔχοντες. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τοὺς δυνάστας τούς τε δήμους τοὺς συναραμένους οἱ ἐποίησε· πᾶσι γὰρ αὐτοῖς συνέγνω, ἐννοῶν ὅτι αὐτὸς μὲν ἤ τινα ἢ οὐδένα αὐτῶν ἠπί-
5 στατο, παρ' ἐκείνου δὲ δὴ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ προπεπόνθεσαν. καὶ πολύ γε τούτους μᾶλλον ἐπῄνει τῶν εὐεργεσίαν μέν τινα παρὰ τοῦ Πομπηίου προλαβόντων, ἐν δὲ δὴ τοῖς κινδύνοις αὐτὸν ἐγκαταλι-
6 πόντων· τοὺς μὲν γὰρ καὶ ἑαυτῷ δι' εὐνοίας ἔσεσθαι ἤλπιζε, τοὺς δέ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἔδοξάν τί οἱ καὶ χαρίσασθαι, ἀλλὰ προδότας

1 *Περγάμῳ*] cf. ad Zon. 9, 20, 4 5 *Σύροις*] *Τυρίοις* Rk., *Συρίοις* Dind. (intellegens, ni fallor, incolas insulae Syri). De hoc prodigio tacent Caesar Obsequens Valerius Maximus locis modo laudatis, item Plut. *Caes.* 47, Lucan. 7, 192 sqq. 7 *τῆς νῦν — Γαλατίας*] observa verba a Dione e fonte suo (Livio) translata 11 *ἕκαστα* Odd., *ἥκιστα* L 13 *Πομπηιείων* Xyl., *πομπηίων* L, cf. ad c. 39, 4 *μὴ* Reim., *μὲν* L 14 *μετὰ τοῦτο* . . . .] lacunam statuit Xyl., qui explet ⟨*ἑάλωσαν*⟩, *μετὰ τοῦτο* in *μετετάττοντο* mutat Rk., in *μετέστησαν* Leuncl., nec tamen *μετὰ τοῦτο* tentandum videtur, cf. Caes. *b. c.* 3, 97 sq. 18 *εἴ* H. St., *ἢ* L *αὐτοῦ*] *αὐτὸν* Rk. iniuria *με* H. St., *μὲν* L 24 *ἤ τινα ἢ οὐδένα* Cob. coll. Herod. 3, 140, Xen. *Cyr.* 7, 5, 45, praeterea 47, 5, 3; 48, 4, 6 (adde 48, 35, 3; 52, 34, 6; 57, 7, 2; 77, 17, 1), *ἢ οὐδένα ἤ τινα* L.

γε τοῦ νῦν φίλου γενομένους οὐδὲ ἑαυτοῦ ποιὲ φείσεσθαι ἐνόμιζε.
τεκμήριον δὲ ὅτι Σαδάλου μὲν τοῦ Θρᾳκὸς καὶ Δηιοτάρου τοῦ Γα- 63
λάτου, καίτοι καὶ ἐν τῇ μάχῃ γενομένων, Ταρκονδιμότου τε ἐν μέρει
μέν τινι τῆς Κιλικίας δυναστεύοντος, πλεῖστον δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ ναυ-
τικὰ βοηθήσαντος, ἐφείσατο. τί γὰρ δεῖ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰς συμ- 2
μαχίας πέμψαντας καταλέγειν, οἷς καὶ αὐτοῖς συγγνώμην ἔνειμε, χρή-
ματα μόνον παρ' αὐτῶν λαβών; ἄλλο γὰρ οὐδὲν οὔτε ἔδρασέ σφας
οὔτ' ἀφείλετο, καίπερ πολλῶν πολλὰ καὶ μεγάλα, τὰ μὲν πάλαι τὰ
δὲ καὶ τότε, παρὰ τοῦ Πομπηίου εἰληφότων. μέρος μὲν γάρ τι τῆς 3
Ἀρμενίας τῆς τοῦ Δηιοτάρου γενομένης Ἀριοβαρζάνει τῷ τῆς Καπ-
παδοκίας βασιλεῖ ἔδωκεν, οὐ μέντοι καὶ τὸν Δηιόταρον ἐν τούτῳ τι
ἔβλαψεν, ἀλλὰ καὶ προσευηργέτησεν· οὐ γὰρ ἐκείνου τὴν χώραν ἀπε-
τέμετο, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Φαρνάκου πᾶσαν τὴν Ἀρμενίαν καταληφθεῖσαν
καταλαβὼν τὸ μέν τι αὐτῆς τῷ Ἀριοβαρζάνει τὸ δὲ δὴ τῷ Δηιο-
τάρῳ ἐχαρίσατο. καὶ τούτοις μὲν οὕτως ἐχρήσατο· τῷ δὲ δὴ Φαρ- 4
νάκῃ προβαλλομένῳ ὅτι μὴ προσαμύναι τῷ Πομπηίῳ, κἂκ τούτου
συγγνώμης ἐφ' οἷς ἐπεποιήκει τυχεῖν ἀξιοῦντι, οὔτε ἔνειμεν ἐπιεικὲς
οὐδέν, καὶ προσέτι καὶ αὐτὸ τοῦτ' ἐπεκάλεσεν, ὅτι καὶ πονηρὸς | καὶ L 102r
ἀνόσιος περὶ τὸν εὐεργέτην ἐγένετο. τοσαύτῃ μὲν καὶ φιλανθρωπίᾳ 5
καὶ ἀρετῇ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀντιπολεμήσαντας αὐτῷ ἐπίπαν ἐχρῆτο·
ἀμέλει καὶ τὰ γράμματα ⟨τὰ⟩ ἀπόθετα τὰ ἐν τοῖς τοῦ Πομπηίου κι- Xiph. 20, 24—30
βωτίοις εὑρεθέντα, ὅσα τινῶν τήν τε πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν καὶ τὴν
πρὸς ἑαυτὸν δύσνοιαν ἤλεγχεν, οὔτ' ἀνέγνω οὔτ' ἐξεγράψατο ἀλλ'
εὐθὺς κατέφλεξεν, ὅπως μηδὲν ἀπ' αὐτῶν δεινὸν ἀναγκασθῇ δρᾶσαι, 6
ὥστε τινὰ καὶ διὰ ταῦτα τοὺς ἐπιβουλεύσαντας αὐτῷ μισῆσαι.
τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ Καιπίων ὁ Βροῦτος ὁ
Μᾶρκος, ὁ μετὰ τοῦτο αὐτὸν ἀποκτείνας, καὶ ἑάλω ὑπ' αὐτοῦ
καὶ ἐσώθη.

---

1 *φείσεσθαι* H. St., *φείσασθαι* L 3 *Ταρκονδιμότου* R. St. (coni.), *ταρκονδομότου* L. nomen recte traditur 47, 26, 2; 50, 14, 2; 51, 2, 2; 51, 7, 4; 54, 9, 2., cf. Cic. *ad div.* 15, 1, 2, Flor. 2, 13 [4, 2], 5, Strab. 14, 5, 18 p. 676 (*ταρκοδίμεντος*, *ταρκοδήμεντος* codd.), Lucan. 9, 219, nummi apud Head *hist. numm.* p. 618, *Ταρκόνδημος* Plut. *Ant.* 61, 1 7 *αὐτῶν* R. St., *αὐτοῦ* L 8 *ἀφείλετο* St., *ἀφείλατο* L 12 *προσευηργέτησεν* St., *προσευεργέτησεν* L 14 *καταλαβὼν*] *λαβὼν* St., an *καταλειφθεῖσαν* pro *καταληφθεῖσαν*? ad rem cf. 42, 48, 3 18 *ἐπεκάλεσεν*] ita L recte (non *ἐκάλεσεν*) 20 *ἐπίπαν* Kuiper (litt.) pulchre, cf. e. gr. fr. 54, 5, *ἔπηταν* (sic) L, qui ad v. ˌ*ἀντιπολεμήσαντας* — *ἀμέλει*ˈ in marg. ∾, *ἔπειτα* H. St., ⟨*καὶ τότε καὶ*⟩ *ἔπειτα* Rk. 21 ⟨*τὰ*⟩ ins. Rk. 24 *μηδὲν*] *μηδὲν* ⟨*μηδένα*⟩ St. inutiliter 25 *καὶ*] *κἂν* Bk. 26 *Καιπίων* Leuncl., *καπίων* L.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΗ͂Ϲ ἹϹΤΟΡΙΑϹ ΜΑ͂.

LIBER XLII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ δευτέρῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Γ. Ἰουλίου Καίσαρος τὸ β' καὶ Πουπλίου Σερουιλίου Ἰσαυρικοῦ ὑπατείας καὶ ἄλλο ἔτος ἕν, ἐν ᾧ ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(707 47) { **Γ. Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ β'**
Μ. Ἀντώνιος Μ. υἱ. ἵππαρχος
ὑπάτω δὲ
Κ. Φούφιος Κ. υἱ. Καλῆνος
Π. Οὐατίνιος Π. υἱ. } ἱπ.

I. 103r |Ἡ μὲν οὖν μάχη τοιαύτη δή τις ἐγένετο, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὁ Πομπήιος πάντων τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων παραχρῆμα ἀπέγνω, καὶ οὐκέτ' οὔτε τῆς ἰδίας ἀρετῆς οὔτε τοῦ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν πλήθους οὔθ' ὅτι πολλάκις ἡ τύχη δι' ἐλαχίστου τοὺς πταίσαντας ἀναλαμβάνει λογισμόν τινα ἐποιήσατο, καίπερ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ πλεῖστον μὲν τὸ εὔθυμον πλεῖστον δὲ τὸ εὔελπι παρὰ πάντα ὅσα
2 ἐσφάλη ἀεί ποτε σχών. αἴτιον δὲ ὅτι ἐν μὲν ἐκείνοις ἀντίπαλος ὡς πλήθει τοῖς ἐναντίοις ὢν οὐ προελάμβανε τῇ γνώμῃ τὴν νίκην,

---

1 *τετταρακοστῷ δευτέρῳ*] *μβ* L 5 ⟨ἃ⟩ add. Xyl. (in vers.) 13 *τῆς Γ.* scripsi duce Reimaro qui *τῆς*, *ἔτη γ̄* L 14 *ἕν*] *α* L 16—20 haec ita L: *γ' ἰούλιος γ' υἱ' καίσαρ δικτάτωρ τὸ β' υπ' μ ἀντωνῖνος μ' υἱ' ἵππαρχος ὕπατω δε κ φούφιος κ' υἱ' καλλῆνος υπ' π' οὐαντινος π' υἱ'*, emend. R. St. et Xyl. 23 *οὐκέτ' οὔτε* Pflugk., *οὐκετ' οὐδε* (s. acc.) L

ἀλλ' ἐπ' ἀμφότερα τὴν ἔκβασιν τῶν πραγμάτων, ἔν τε τῷ θαρ-
σοῦντι καὶ πρὶν ἐς κατάπληξίν τινα ἀφικέσθαι, προσκοπῶν οὐκ
ἠμέλει τῆς τοῦ χείρονος θεραπείας, καὶ διὰ τοῦτ' οὔθ' ὑπείκειν
ταῖς συμφοραῖς ἠναγκάζετο καὶ ἀναμάχεσθαι ῥᾳδίως ἐδύνατο, τότε
δὲ πολλῷ τοῦ Καίσαρος περισχήσειν ἐλπίσας οὐδὲν προείδετο. Xiph. 20, 30—21, 3
οὔκουν οὐδὲ τὸ στρατόπεδον ἐν ἐπιτηδείῳ ἐποιήσατο, οὐδ' ἀναφυγὴν 3
οὐδεμίαν ἡττηθέντι οἱ παρεσκεύασε· τρῖψαί τε δυνηθεὶς ἂν τὰ
πράγματα, κἂν τούτου ἀμαχεὶ κρατῆσαι (στρατός τε γὰρ καθ' ἑκά-
στην ἡμέραν αὐτῷ προσεγίγνετο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἄφθονα ἅτε ἐν
τε φιλίᾳ τῇ πλείστῃ χώρᾳ ὢν καὶ ναυκρατῶν εἶχεν), ὅμως, εἴτε Xiph. 21, 3—8
ἐθελοντὴς ὡς καὶ πάντως νικήσων, εἴτε καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐκ-
βιασθείς, συνέβαλε. καὶ διὰ ταῦτ', ἐπειδὴ τάχιστα ἐνικήθη, δει- 4
νῶς ἐξεπλάγη καὶ οὔτε τι βούλευμα καίριον οὔτ' ἐλπίδα βεβαίαν
ἐς τὸ ἀνακινδυνεῦσαι ἔσχεν. ὅταν γάρ τι ἀπροσδοκήτως τέ τινι
καὶ μετὰ πλείστου παραλόγου προσπέσῃ, τό τε φρόνημα αὐτοῦ
ταπεινοῖ καὶ τὸ λογιζόμενον ἐκπλήσσει, ὥστ' αὐτὸν κάκιστόν τε καὶ
ἀσθενέστατον τῶν πρακτέων κριτὴν γενέσθαι· οὐ γὰρ ἐθέλουσιν οἱ 5 Xiph. 26, 11
λογισμοὶ τοῖς φόβοις συνεῖναι, ἀλλ' ἂν μὲν προκατάσχωσί τινα,
καὶ μάλα γενναίως αὐτοὺς ἀπωθοῦνται, ἂν δ' ὑστερήσωσιν, ἡτ-
τῶνται.

διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ ὁ Πομπήιος, ὡς οὐδὲν αὐτῶν προενόησε, 2
καὶ γυμνὸς καὶ ἄφρακτος εὑρέθη, τάχ' ἂν μὴ χαλεπῶς, εἴπερ τι
προεώρατο, πάντα διὰ ταχέων ἀνακτησάμενος. τῶν τε γὰρ μεμα-
χημένων συχνοὶ περιεγεγόνεσαν, καὶ ἑτέρας δυνάμεις οὐ σμικρὰς εἶχε·
τό τε μέγιστον καὶ χρήματα πολλὰ | ἐκέκτητο καὶ τῆς θαλάσσης L 103'
ἁπάσης ἐκράτει, αἵ τε πόλεις καὶ αἱ αὐτοῦ καὶ αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ
δυστυχήσαντα αὐτὸν ἠγάπων. νῦν δ' ἐπειδήπερ ἐφ' ᾧ μάλιστα 2
ἐθάρσει κακῶς ἀπήλλαξεν, οὐδὲ ἐκείνων οὐδενὶ ὑπὸ τῆς αὐτίκα
τοῦ φόβου προσβολῆς ἐχρήσατο, ἀλλὰ τό τε ἔρυμα εὐθὺς ἐξέλιπε Xiph. 21, 11, 12
καὶ πρὸς Λάρισσαν μετ' ὀλίγων ἔφυγε. καὶ ἐς μὲν τὴν πόλιν οὐκ 3
ἐσῆλθε καίτοι τῶν Λαρισσαίων ἐσκαλούντων, φοβηθεὶς μή τινα
αἰτίαν ἐκ τούτου ὄφλωσιν· ἀλλ' ἐκείνους μὲν τῷ κρατοῦντι προσ-

6 ουκουν Bk., οὐκοῦν L οὐδὲ — οὐδ'] οὔτε — οὔτ' Bk. 8 ἀμαχεὶ] ita L recte 12 συνέβαλε] ita L 13 οὔτε τι Reim. (ex Xiph.), cf. fr. 91, 2, οὔτε ἔτι L 23 προεώρατο Bk., προεωρᾶτο L αἱ ἐν] ita L 27 ἐφ' ᾧ] ἐν ᾧ Bk. 30. 31. Λάρισσαν Λαρισσαίων restitui ex L, Λάρισαν Λαρισαίων Bk. at *Larissa* scribitur Latine et Thucydides quoque, ad cuius usum in nominibus propriis scribendis ubi potest Dio se conformat, formam per duplicem σ dedisse videtur (2, 22, 3 et 4, 78, 2 cod. optimi, 8, 101, 3 omnes), quanquam nummi constanter simplicem σ praebent (Head *hist. numm.* p. 253 sqq.)
32 αἰτίαν ἐκ τούτου reduxi ex L, ἐκ τούτου αἰτίαν R. St.

χωρῆσαι ἐκώλυσεν. αὐτὸς δὲ τά τε ἐπιτήδεια λαβὼν καὶ ἐπὶ τὴν
θάλασσαν καταβὰς ἐς Λέσβον ὁλκάδι πρός τε τὴν γυναῖκα τὴν Κορ-
4 νηλίαν καὶ πρὸς τὸν υἱὸν τὸν Σέξτον ἔπλευσε. καὶ αὐτοὺς παραλαβὼν
Xiph. 21, 12 καὶ μηδὲ ἐς τὴν Μυτιλήνην ἐσελθὼν ἐς Αἴγυπτον ἀπῆρε, συμμαχίαν
παρὰ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ βασιλεύοντος αὐτῆς σχήσειν ἐλπίσας·
τοῦ τε γὰρ Πτολεμαίου τοῦ διὰ τοῦ Γαβινίου τὴν βασιλείαν παρ'
αὐτοῦ ἀπολαβόντος υἱὸς ἦν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ναυτικὸν ἐς ἐπι-
5 κουρίαν οἱ ἐπεπόμφει. ἤκουσα μὲν γὰρ ὅτι καὶ ἐς Πάρθους φυ-
γεῖν ἐβουλεύσατο, οὐ μέντοι καὶ πιστεύειν ἔχω. ἐκεῖνοί τε γὰρ τούς
τε Ῥωμαίους πάντας, ἀφ' οὗ σφισιν ὁ Κράσσος ἐπεστράτευσε, καὶ
τὸν Πομπήιον μάλιστα ἅτε καὶ προσήκοντα αὐτῷ, οὕτως ἐμίσουν
ὥστε καὶ τὸν πρεσβευτὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν αἴτησιν τῆς βοηθείας
6 ἐλθόντα δῆσαι καίπερ βουλευτὴν ὄντα· καὶ ὁ Πομπήιος οὐκ ἄν
ποτε τοῦ πολεμιωτάτου, οὗ γε εὖ πράττων οὐκ ἐπετυχήκει, ἱκέτης
3 ὑπέμεινε δυστυχήσας γενέσθαι. ἀλλ' ἐς τὴν Αἴγυπτον δι' ἅπερ
· εἶπον ὥρμησε, καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον μέχρι Κιλικίας κομισθεὶς
ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐπεραιώθη, ὅπου ὁ Πτολεμαῖος Κλεο-
2 πάτρᾳ ⟨τῇ⟩ ἀδελφῇ πολεμῶν ἐστρατοπέδευτο. τάς τε ναῦς ἀνο-
κωχεύσας ἔπεμψέ τινας, τῆς τε πατρῴας αὐτὸν εὐεργεσίας ἀναμι-
μνήσκων καὶ δεόμενος ἐπὶ ῥητοῖς τέ τισι καὶ βεβαίοις καταχθῆναι·
3 ἐκβῆναι γὰρ πρὶν ἀσφάλειάν τινα λαβεῖν οὐκ ἐθάρσησε. καὶ αὐτῷ
L 101r ὁ μὲν Πτολεμαῖος οὐδέν (παῖς γὰρ ἔτι κομιδῇ ἦν) ἀπεκρίνατο, | τῶν
δὲ δὴ Αἰγυπτίων τινὲς καὶ Λούκιος Σεπτίμιος ἀνὴρ Ῥωμαῖος, συν-
εστρατευκὼς μέν ποτε τῷ Πομπηίῳ, συγγεγονὼς δὲ τῷ Γαβινίῳ
καὶ πρὸς ἐκεῖνον τῷ Πτολεμαίῳ μετὰ στρατιωτῶν ἐς φυλακὴν
cf. Xiph. 21, 12. 13 4 αὐτοῦ καταλελειμμένος, ἦλθον μὲν ὡς φίλοι, ἐπεβούλευσαν δὲ ἀνο-
σίως, καὶ ἐκ τούτου προστρόπαιον καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῇ Αἰγύπτῳ

---

2 ὁλκάδι R. St., ὁλκάδα L 3 Σέξτον] scribitur Σέξστος, Σέξστιος, Σεξστίλιος in codicibus (at σέξτον 45, 10, 1 M, σέξτος 45, 9, 4 et 10, 1. 6 L; 45, 30, 2 LM; 46, 48, 4 M; 48, 2, 2 LM, σεξτίλιον 55, 6, 6), constanter tamen Σέξτος Xiphilinus et fere semper Zonaras 4 Μυτιλήνην Dind., μιτυλήνην L, cf. ad fr. 97, 4 6 Γαβινίου] hoc solo loco per β exaratur in L, cf. ad 36, 23, 4 12 πρὸς] ⟨τὸν⟩ πρὸς Pflugk. 14 οὗ γε Rk., οὔτε L, ceterum ad v. |δῆσαι — οὐκ ἂν| L in marg. ∾, quod ad seq. vers. pertinere videtur 18 ⟨τῇ⟩ R. St. (nempe τῇ ἀδελφῇ Κλεοπάτρᾳ) ἐστρατοπέδευτο Cob., ἐστρατοπεδεύετο L ἀνοκωχεύσας Dind., ἀνακωχεύσας L, ἀνοκωχὴ servatum est bis 39, 47, 2; 47, 27, 2, pessum iit 41, 25, 2; 75, 9, 6 (exc. Urs.), apud Zonaram 9, 14, 4, ἀνακωχὴ legitur Zon. 9, 20, 9. ἀνοκωχεύειν hic et 48, 48, 2 et 68, 26, 2. vide Cobet. *Nov. Lect.* p. 168 sqq cum Dindorfio apud nostrum veterem scribendi rationem restituo, quanquam dubitans de forma ἀνακωχεύω propter Ammonium *s. v.* (cf. tamen Cob. *l. l.* p. 169).

πάσῃ προσέθεντο· αὐτοί τε γὰρ οὐκ ἐς μακρὰν ἀπώλοντο, καὶ οἱ
Αἰγύπτιοι τὸ μὲν πρῶτον τῇ Κλεοπάτρᾳ δουλεύειν, ὅπερ ἥκιστα Xiph. 20, 14–16
ἐβούλοντο, παρεδόθησαν, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων ὑπή-
κοον ἐσεγράφησαν. ἐν δ' οὖν τῷ τότε Σεπτίμιος καὶ Ἀχιλλᾶς ὁ 4
στρατίαρχος, ἄλλοι τε μετ' αὐτῶν ὄντες, ἑτοίμως ἔφασαν ἐσδέξε-
σθαι τὸν Πομπήιον, ὅπως ὡς ῥᾷστα ἀπατηθεὶς ἁλοίη· καὶ τούς τε
ἐλθόντας παρ' αὐτοῦ προέπεμψαν, θαρσεῖν σφας ἔνιοι κελεύσαν-
τες, καὶ αὐτοὶ μετὰ τοῦτο ἀκατίων ἐπιβάντες προσέπλευσαν αὐτῷ,
καὶ τά τε ἄλλα ἐφιλοφρονήσαντο αὐτὸν καὶ ἠξίωσαν πρὸς ἑαυτοὺς 2
μετεκβῆναι, λέγοντες μήτε τινὰ ⟨ναῦν⟩ δύνασθαι ὑπὸ τοῦ μεγέθους
διὰ τὰ βράχη πρὸς τὴν γῆν προσσχεῖν, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐν πολλῇ
ἐπιθυμίᾳ εἶναι θᾶσσον αὐτὸν ἰδεῖν. καὶ ὁ μὲν οὕτω, καίτοι πάν- 3
των οἱ τῶν συμπλόων ἀπαγορευόντων, πιστεύσας αὐτοῖς . . . .
τοσοῦτον μόνον εἰπών,

"ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται,
κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ·"

οἱ δὲ ἐπειδὴ ἐγγὺς τῆς γῆς ἐγένοντο, φοβηθέντες μὴ καὶ ἐντυχὼν 4
τῷ Πτολεμαίῳ σωθῇ εἴτε ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου ἢ καὶ ὑπὸ τῶν Ῥω-
μαίων τῶν συνόντων αὐτῷ ἢ καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων (καὶ γὰρ
εὔνοιαν ⟨αὐτοῦ⟩ μεγάλην εἶχον), ἀπέκτειναν αὐτὸν πρὶν καταπλεῦ-
σαι, μηδὲν μήτ' εἰπόντα μήτ' ὀδυράμενον. ὡς γὰρ τάχιστα τῆς 5
τε ἐπιβουλῆς ᾔσθετο, καὶ ἔγνω ὅτι οὔτ' ἀμύνασθαί σφας οὔτε
διαφυγεῖν δυνήσεται, συνεκαλύψατο.

τοιοῦτον μὲν τὸ τέλος τῷ Πομπηίῳ ἐκείνῳ τῷ μεγάλῳ ἐγένετο, 5
ὥστε καὶ διὰ τούτου τήν τε ἀσθένειαν καὶ τὴν ἀτοπίαν τοῦ ἀν-
θρωπείου γένους ἐλεγχθῆναι. προμηθείας τε γὰρ οὐδὲν ἐλλείπων, 2
ἀλλὰ πρὸς τὸ κακουργῆσαί τι δυνάμενον ἀσφαλέστατος ἀεί ποτε

---

3 ἐβούλοντο R. St., ἠβούλοντο L (ut 45, 44, 2; 56, 4, 3) 5 ἐσδέξεσθαι Dind., ἐσδέξασθαι L 6 ἁλοίη Dind., ἁλώῃ L, possis quoque ἁλῷ 7 προέπεμψαν] προαπέπεμψαν Rk. (*prius . . . . . ad eum remittebant*), sine causa θαρσεῖν σφας ἔνιοι κελεύσαντες] θαρσεῖν σφας ἐγκελεύσαντες Leuncl., θαρσύνειν σφᾶς ἐκεῖνον κελεύσαντες Wagner, ἔνιοι θαρσεῖν σφας κελεύσαντες v. Herw. (litt.), an sana sunt? 10 τινὰ ⟨ναῦν⟩ Jacoby *Wochenschr. f. klass. Phil.* 1895 p. 738, τριήρη Dind., (νῆα libr. L b) 11 προσσχεῖν Bk., προσχεῖν L 13 in L lacuna non extat, ⟨μετεξέβη⟩ add. Melber, (ἐξῆλθε inseruerat libr. L b) 15 sq. ὅστις — μόλῃ] Soph. *fr.* 711 Dind., *fr.* 789 Nauck[2] (p. 316) 20 ⟨αὐτοῦ⟩ add. Reim., ⟨οἱ⟩ Rk., sed illud Dioneum, cf. e. gr. fr. 54, 9; 57, 62; 36, 9, 2; 38, 47, 2 al. 23 συνεκαλύψατο] ἐνεκαλύψατο v. Herw. recte fortasse, cf. Cob. *Nov. Lect.* p. 512, at fieri potest ut Dio hic et 44, 19, 5 posteriorum usum secutus sit. 26 ἀνθρωπείου R. St., ἀνθρωπίου L προμηθείας] ita L 27 ἀσφαλέστατος Dind., ἀσφαλέστατα L·

L 101r | γενόμενος ἡττήθη, καὶ νίκας μὲν πολέμων πολλὰς ἐν τῇ Ἀφρικῇ
πολλὰς δὲ καὶ ἐν ⟨τῇ⟩ Ἀσίᾳ τῇ τε Εὐρώπῃ παραδόξους καὶ κατὰ γῆν
καὶ κατὰ θάλασσαν ἐκ μειρακίου ἀνελόμενος ἡττήθη παραλόγως
3 ὀκτώ τε καὶ πεντηκοντούτης ὤν. τήν τε θάλασσαν τὴν τῶν Ῥωμαί-
cf. Xiph. 22, 3. 4 ων πᾶσαν ἡμερώσας ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ διώλετο, καὶ χιλίων ποτὲ νεῶν,
ὡς ὁ λόγος ἔχει, ἄρξας ἐν πλοιαρίῳ τινί, πρός τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ
πρὸς τοῦ Πτολεμαίου τρόπον τινὰ οὗ ποτε τὸν πατέρα ἔς τε ἐκεί-
4 νην ἅμα καὶ ἐς τὴν βασιλείαν κατήγαγε, διεφθάρη· ὃν γάρ τοι καὶ
τότε ἔτι στρατιῶται Ῥωμαῖοι διὰ τὴν τοῦ Πομπηίου χάριν ὑπὸ
τοῦ Γαβινίου, διὰ τὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐς τὸν πατέρα αὐτοῦ μῖσος,
καταλειφθέντες ἐφρούρουν, οὗτος αὐτὸν δι᾽ αὐτῶν ἐκείνων ἑκατέ-
Xiph. 22, 2 3. 5 ρων ἀπεκτονέναι ἔδοξε. Πομπήιος μὲν δὴ κράτιστος πρότερον Ῥω-
μαίων νομισθείς, ὥστε καὶ Ἀγαμέμνονα αὐτὸν ἐπικαλεῖσθαι, τότε
καθάπερ τις καὶ αὐτῶν τῶν Αἰγυπτίων ἔσχατος, πρός τε τῷ Κα-
Xiph. 22, 3–6 σίῳ ὄρει καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ποτε τά τε τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὰ
τῶν καταποντιστῶν ἐπινίκια ἤγαγεν, ἐσφάγη, ὥστε μηδὲν μηδὲ ἐν
6 τούτῳ ὁμολογηθῆναι· ἔν τε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὰ λαμπρότατα
Xiph. 22, 6 10 πρὶν πράξας τότε τὰ ἀλγεινότατα ἔπαθε, καὶ ἐς πάντας τοὺς πολί-
τας τοὺς Κασσίους ἐκ χρησμοῦ τινος ὑποπτεύων πρὸς μὲν ἀνδρὸς
Κασσίου οὐδενὸς ἐπεβουλεύθη, παρὰ δὲ δὴ τῷ ὄρει τῷ τὴν ἐπί-
7 κλησιν ταύτην ἔχοντι καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. τῶν δὲ δὴ συμ-
πλεόντων αὐτῷ οἱ μὲν αὐτίκα ἑάλωσαν οἱ δὲ καὶ ἔφυγον, ἄλλοι
τε καὶ ὁ παῖς ἥ τε γυνὴ αὐτοῦ. καὶ ἡ μὲν καὶ ἐς τὴν Ῥώμην μετὰ
ταῦτα ἀδείας τυχοῦσα ἀνεσώθη, ὁ δὲ δὴ Σέξτος ἐς τὴν Ἀφρικὴν
πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν Γναῖον ἐκομίσθη· τούτοις γὰρ δὴ τοῖς ὀνό-
μασι διακεκρίδαται, ἐπειδὴ τὴν τοῦ Πομπηίου πρόσρησιν ἀμφό-
τεροι εἶχον.

6 Καῖσαρ δὲ ὡς τότε μετὰ τὴν μάχην τὰ κατεπείγοντα διῳκή-
σατο, τὴν μὲν Ἑλλάδα τά τε λοιπὰ τὰ ταύτῃ ἄλλοις τισὶ καὶ προσ-

1 *νίκας μὲν πολέμων πολλὰς* scripsi, cf. Plat. *leg.* 1 p. 641 C, *νικήσας μὲν πολέμων πολλὰς* L, *νίκας πολλὰς μὲν* R. St. (coni.), *νικήσας μὲν πολέμῳ . . . . . πολλὰς* Dind., *νικήσας μὲν ⟨νίκας⟩ πολέμων πολλὰς* Jacoby *Berl. Phil. Wochenschr.* 1890 p. 210   2 ⟨*τῇ*⟩ ins. R. St.   11 inter *Γαβινίου* et *διὰ* spatium vacuum in L quinque vel sex litterarum, nec quidquam desideratur. possis tamen inserere *ἐκεινῇ* vel *ποτὲ* vel tale quid   14 *Ἀγαμέμνονα αὐτὸν*] *Ἀγαμέμνων* Xiph., an Dio quoque?   15 *Κασίῳ* v. Herw., *κασσίωι* L, quod propter sequentia fortasse ferri potest   20 *ὑποπτεύων* reduxi ex L, *ὑποπτεύσας* R. St.   *ἀνδρὸς* Reim. ex Xiph., *ἀνδρῶν* L   23 *καὶ* inserui ex L   24 *καὶ* (ante *ἐς*) inserui ex L   27 *διακεκρίδαται*] forma vitiosa at vix mutanda, quanquam *διεκέκριντο* recte legitur 71, 15, cf. Cob. *Mnem. N. S.* 6 p. 418, Kuehner-Blass *Ausf. gr. Gr.* 2, 76.

ποιεῖσθαι καὶ καθίστασθαι προσέταξεν, αὐτὸς δὲ τὸν Πομπήιον ἐπεδίωξε. καὶ μέχρι μὲν τῆς Ἀσίας κατὰ πύστιν αὐτοῦ | προϊὼν L 105r ἠπείχθη, ἐνταῦθα δέ, ἐπειδὴ μηδεὶς ὅπῃ πεπλευκὼς ἦν ἠπίστατο, ἐνδιέτριψεν. οὕτω δ' οὖν ἐν τύχῃ πάντα αὐτῷ προεχώρει ὥστε 2 Xiph. 22, 10–15 καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐν πορθμείῳ τινὶ περαιούμενος ἐνέτυχε μὲν τῷ τοῦ Πομπηίου ναυτικῷ μετὰ τοῦ Κασσίου τοῦ Λουκίου πλέοντι, οὐ μόνον δὲ οὐδὲν δεινὸν ὑπ' αὐτῶν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ προσκαταπλήξας σφᾶς προσεποιήσατο. κἀκ τούτου καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκείνῃ, 3 μηδενὸς ἔτ' ἀνταίροντος, παρελάμβανε καὶ διῴκει, χρημάτων μὲν ἐκλογήν, ὥσπερ εἶπον, ποιούμενος, ἄλλο δὲ μηδὲν μηδένα λυπῶν, ἀλλὰ καὶ εὐεργετῶν πάντας ὅσα ἐνεδέχετο. τοὺς γοῦν τελώνας πικρότατά σφισι χρωμένους ἀπαλλάξας, ἐς φόρου συντέλειαν τὸ συμβαῖνον ἐκ τῶν τελῶν κατεστήσατο.

κἀν τούτῳ πυθόμενος τὸν Πομπήιον πρὸς τὴν Αἴγυπτον 7 cf. Xiph. 22, 15 πλέοντα, καὶ δείσας μὴ προκατασχὼν αὐτὴν αὖθις ἰσχύσῃ, ἀφωρμήθη κατὰ τάχος. καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐκέτι περιόντα κατέλαβε, τῇ 2 δ' Ἀλεξανδρείᾳ αὐτῇ μετ' ὀλίγων πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, πρὶν τὸν Πτολεμαῖον ἐκ τοῦ Πηλουσίου ἐλθεῖν, προσπλεύσας, καὶ τοὺς Ἀλεξανδρέας θορυβουμένους ἐπὶ τῷ τοῦ Πομπηίου θανάτῳ εὑρών, οὐκ ἐθάρσησεν εὐθὺς ἐς τὴν γῆν ἐκβῆναι, ἀλλ' ἀνορμισάμενος ἀνεῖχε μέχρις οὗ τήν τε κεφαλὴν καὶ τὸν δακτύλιον αὐτοῦ πεμφθέντα οἱ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου εἶδεν. οὕτω δὴ ἐς μὲν τὴν ἤπειρον θαρσούν- 3 τως προσέσχεν, ἀγανακτήσεως δὲ ἐπὶ τοῖς ῥαβδούχοις αὐτοῦ παρὰ τοῦ πλήθους γενομένης αὐτὸς μὲν ἀγαπητῶς ἐς τὰ βασίλεια προκατέφυγε, τῶν δὲ δὴ στρατιωτῶν τινες τὰ ὅπλα ἀφῃρέθησαν, καὶ διὰ τοῦθ' οἱ λοιποὶ ἀνωρμίσαντο αὖθις, ἕως πᾶσαι αἱ νῆες ἐπικατήχθησαν. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ τὴν τοῦ Πομπηίου 8 Exc. V. 124 Xiph. 22, 15–17 κεφαλὴν ἰδὼν κατεδάκρυσε καὶ κατωλοφύρατο, πολίτην τε αὐτὸν καὶ γαμβρὸν ὀνομάζων, καὶ πάνθ' ὅσα ποτὲ ἀλλήλοις ἀνθυπουργήκεσαν ἀναριθμούμενος. τοῖς τε ἀποκτείνασιν αὐτὸν οὐχ ὅπως εὐεργεσίαν τινὰ ὀφείλειν ἔφη, ἀλλὰ καὶ ἐπεκάλει, καὶ ἐκείνην κοσμῆσαί τε καὶ εὐθετῆσαι καὶ θάψαι τισὶν ἐκέλευσε.

---

27 — p. 44, 8 = Exc. V 124: ὅτι ὁ Καῖσαρ τὴν Πομπηίου κεφαλὴν ἰδὼν — ἐσκήπτετο. [V. L. 28 κατωλοφύρετο 30 γε (pro τε)

---

2 προϊὼν Leuncl., προσιὼν L 6 τοῦ Λουκίου] ita quoque Suet. *Caes.* 63, Κάσσιος praenomine non addito App. *b. c.* 2, 87 sq., qui tamen *C. Cassium Longinum* intellegit, a Dione demum c. 12, 5 et 13, 4 memoratum. Gaius temporibus pugnae Pharsalicae ad Messanam fuit, Caes. *b. c.* 3, 101 22 δὴ R. St., δὲ L.

Xiph. 22, 2 17–20 L 162v καὶ ἐπὶ μὲν τούτῳ ἔπαινον ἔσχεν, ἐπὶ δὲ δὴ τῇ προσποιήσει γέλωτα ὤφλισκεν· τῆς γὰρ δυναστείας δεινῶς ἀπ' ἀρχῆς ἐφιέμενος, καὶ ἐκεῖνον καὶ ὡς ἀνταγωνιστὴν καὶ ὡς ἀντίπαλον ἀεί ποτε μισήσας, καὶ τά τε ἄλλα ἐπ' αὐτῷ πάντα πράξας καὶ τὸν πόλεμον Xiph. 22, 3 20–23 τόνδε οὐκ ἐπ' ἄλλο τι παρασκευάσας ἢ ἵνα ἀπολομένου αὐτοῦ πρωτεύσῃ, τότε τε ἐς τὴν Αἴγυπτον οὐ δι' ἄλλο τι ἐπειχθεὶς ἢ ἵνα αὐτόν, εἰ περιείη, προσκατεργάσαιτο, ποθεῖν τε αὐτὸν ἐπλάττετο καὶ ἀγανακτεῖν τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ ἐσκήπτετο.

9 καὶ ὁ μὲν μηδὲν ἔτι πολέμιον ὑπεξῃρημένον οἱ ἐκείνου καταλείπεσθαι νομίζων, ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐνεχρόνισεν ἀργυρολογῶν καὶ τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τὰ τῆς Κλεοπάτρας διάφορα διακρίνων· πό-
2 λεμοι δὲ ἐν τούτῳ ἕτεροι αὐτῷ παρεσκευάσθησαν. ἥ τε γὰρ Αἴγυπτος ἐνεόχμωσε, καὶ ὁ Φαρνάκης ἤρξατο μὲν εὐθύς, ἐπειδὴ πρῶτον τόν τε Πομπήιον καὶ τὸν Καίσαρα ἐκπεπολεμῶσθαι ἔμαθε, τῆς [τε] πατρῴας ἀρχῆς ἀντιποιεῖσθαι (χρονιεῖν τε γὰρ αὐτοὺς ἐν τῇ στάσει καὶ τὰς δυνάμεις τῶν Ῥωμαίων αὐτὰς περὶ αὐταῖς ἀναλώ-
3 σειν ἤλπισεν), εἴχετο δὲ καὶ τότε τῶν προκειμένων, ὅτι τε ἅπαξ ἐκεκίνητο καὶ ὅτι πόρρω τὸν Καίσαρα ὄντα ἐπύθετο, καὶ πολλά γε χωρία προκατέλαβε. κἀν τούτῳ καὶ ὁ Κάτων καὶ ὁ Σκιπίων, οἵ τε ἄλλοι οἱ τὴν αὐτήν σφισι γνώμην ἔχοντες, καὶ ἐμφύλιον καὶ ὀθνεῖον ἐν τῇ Ἀφρικῇ πόλεμον ἤγειραν.

10 ἔσχε γὰρ οὕτως. ὁ Κάτων ἐν τῷ Δυρραχίῳ πρὸς τοῦ Πομπηίου τά τε ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐπιτηρεῖν, ἄν τις διαβαίνῃ, καὶ τοὺς Παρθινοὺς κατείργειν, ἄν τι παρακινῶσι, καταλειφθεὶς τὸ μὲν
2 πρῶτον ἐκείνοις ἐπολέμει, ἡττηθέντος δὲ τοῦ Πομπηίου τὴν μὲν Ἤπειρον ἐξέλιπεν, ἐς δὲ Κέρκυραν μετὰ τῶν ὁμογνωμονούντων οἱ κομισθεὶς ἐνταῦθα τούς τε ἐκ τῆς μάχης διαφυγόντας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰ αὐτὰ φρονοῦντας ἐδέχετο. Κικέρων μὲν γὰρ καὶ
3 ἄλλοι τινὲς τῶν βουλευτῶν ἐς τὴν Ῥώμην παραχρῆμα ἀπῆραν· οἱ δὲ δὴ πλείους μετά τε τοῦ Λαβιήνου καὶ μετὰ τοῦ Ἀφρανίου, ἅτε L 163r μηδεμίαν ἐν τῷ Καίσαρι ἐλπίδα, ὁ μὲν ὅτι ηὐτομολήκει, ὁ δὲ ὅτι σωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ αὖθις οἱ ἐπεπολεμήκει, ἐχόντων, πρός τε τὸν
11 Κάτωνα ἦλθον καὶ ἐκεῖνον προστησάμενοι ἐπολέμουν. καὶ μετὰ

1 ἐπὶ τούτῳ δὲ (pro καὶ ἐπὶ μὲν τούτῳ) 2 ἐφιέμενος om. 7 περίει. — ceterum cf. vol. 1 p. 354 ad v. 15 et p. XII sq.]

5 ἀπολομένου] ὁμολογουμένως Naber frustra 6 ἐπειχθεὶς] ita L 9 καταλείπεσθαι St., καταλιπέσθαι L 10 καὶ τὰ τοῦ R. St., καὶ κατὰ τοῦ L 15 [τε] del. Rk. 24 Παρθινοὺς] cf. ad 41, 49, 2 26 Κέρκυραν] cf. ad 49, 17, 2.

τοῦτο καὶ ὁ Ὀκτάουιός σφισι προσεγένετο. ὡς γὰρ τότε τὸν Ἰόνιον
ἐσέπλευσε καὶ τὸν Ἀντώνιον τὸν Γάιον συνέλαβεν, ἄλλων μέν τι-
νων χωρίων ἐκράτησε, τὴν δὲ δὴ Σάλωνα, καίπερ ἐπὶ πλεῖστον αὐ-
τὴν πολιορκήσας, οὐχ εἷλε. τά τε γὰρ ἄλλα ἰσχυρῶς αὐτὸν ἀπε- 2
κρούοντο, βοηθοῦντά σφισι τὸν Γαβίνιον ἔχοντες, καὶ τέλος μετὰ
τῶν γυναικῶν ἐπεκδραμόντες μέγα ἔργον εἰργάσαντο· ἐκεῖναί τε
γὰρ τάς τε κόμας καθεῖσαι καὶ στολὰς μελαίνας ἐνδυσάμεναι λαμ-
πάδας τε λαβοῦσαι, καὶ τὸ σύμπαν πρὸς τὸ φοβερώτατον σχημα-
τισάμεναι, τῷ τε στρατοπέδῳ τῷ πολιορκοῦντί σφας νυκτὸς μέσης 3
προσέμιξαν, καὶ τοὺς προφύλακας ὡς καὶ δαίμονές τινες ἐκπλήξα-
σαι τὸ πῦρ ἐς τὸ χαράκωμα ἀπανταχόθεν ἅμα ἐνέβαλον, καὶ αὐ-
τοὶ ἐπισπόμενοί σφισι πολλοὺς μὲν ταραττομένους πολλοὺς δὲ καὶ
καθεύδοντας ἐφόνευσαν, καὶ ἐκεῖνό τε εὐθὺς κατέσχον, καὶ τὸ ναύ-
σταθμον ἐν ᾧ ὁ Ὀκτάουιος ηὐλίζετο αὐτοβοεὶ εἷλον. οὐ μέντοι καὶ 4
ἐν ῥᾳστώνῃ τινὶ ἐγένοντο· διαφυγὼν γάρ πως αὐτοὺς δύναμίν τε
αὖθις ἤθροισε, καὶ μάχῃ νικήσας προσήδρευε σφίσι. κἀν τούτῳ
τοῦ Γαβινίου νόσῳ τελευτήσαντος τῆς τε θαλάσσης τῆς ἐκεῖ πάσης
ἐκράτησε, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐκβαίνων πολλὰ αὐτῆς ἐκακούργει, μέχρις 5
οὗ ἥ τε πρὸς [τῷ] Φαρσάλῳ μάχη ἐγένετο, καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ
ἐπιπλευσάντων τινῶν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου σφίσι μετέστησαν, μηδὲ
ἐς χεῖρας αὐτοῖς ἐλθόντες. τότε γὰρ ἐρημωθεὶς τῶν συμμάχων
ἐς τὴν Κέρκυραν ἀπεχώρησε.

καὶ ὁ Πομπήιος δὲ ὁ Γναῖος πρότερον μὲν τῷ τῶν Αἰγυπτίων 12
ναυτικῷ περιπλέων τήν τε Ἤπειρον καλουμένην κατέτρεχε καὶ
Ὠρικὸν ὀλίγου εἷλε, Μάρκου Ἀκιλίου αὐτὸ κατέχοντος, καὶ τόν τε

1 *ὡς γὰρ τότε κ. τ. λ.*] cf. 41, 40, 1 3 *Σάλωνα*] *Σάλων Σάλωνος* Dio hic et 55, 29, 4 ut Strab. 7, 5, 5 p. 315, Zon. 12, 32 p. 618, 13 B (163, 12 D.), Cinnam. *hist. eccl.* 5, 17, at *Σάλωνα* 56, 12, 3 ut App. *Ill.* 11, Steph. Byz. *s. v.*, *Σαλῶναι* Ptol. 2, 16, 3, Socr. *hist. eccl.* 1, 2, 7; 23, 2, 5, Suid. *s. v. Διοκλητιανός*, Steph. Byz. *s. v.*, (*Σάλωνες* Proc. *bell. Goth.* 1, 5—16), apud Latinos *Salona* et plerumque *Salonae* (e. gr. Caes. *b. c.* 3, 9, 1. 2), vide Mommsen C. I. L. 3 p. 304. an *Salon* Hirt. *bell. Alex.* 43 (ubi acc. cas. semel *Salonam* praebent codd., semel *Salonem* codicum pars)? 7 *μελαίνας* R. St., *μέλανας* L 13 *τὸ ναύσταθμον*] cf. ad 40, 1, 3 14 *αὐτοβοεὶ* R. St., *αὐτοβοὶ* L (nec aliter 40, 5, 2) 19 [*τῷ*] del. Dind., cf. 47, 21, 3. *Φάρσαλος Pharsalus* est fem. gen. 22 *Κέρκυραν*] cf. ad 49, 17, 2 25 *Ὠρικὸν* Xyl., *νωρικὸν* L, cf. ad Zon. 9, 4, 4 *Μάρκου*] *Μανίου* Hölzl *fast. praet.* p. 87 iniuria, *M. Acilius* vocatur Caes. *b. c.* 3, 15, 6, numm. Panorm. *Bull. Inst.* 1834 p. 74 et 1835 p. 43 (si huius est), *Caninianus* vel *Canianus* Caes. *b. c.* 3, 39, 1 (loco corrupto vel potius mutilo), *Acilius* Caes. *b. c.* 3, 16, 2 et 40, 2, Cic. *ad fam.* 13, 30—39, *Μᾶρκος Αἰμίλιος* (leg. *Ἀκίλιος*) Nic. Damasc. *vit. Caes.* 16 (cf. Lange *R. A.* 3², 465, 15). plenum huic nomen *M. Acilius Caninus* fuisse videtur, cf. Klebs in Pauly-Wissowa 1, 252 sq. *Ἀκιλίου* Xyl., *ἀκυλλίου* L *τόν τε* R. St., *τότε* L.

ἔσπλουν τὸν ἐς τὸν λιμένα πλοίοις λίθων γέμουσι χώσαντος, καὶ
l. 106r περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ πύργους ἑκατέρωθεν ἐπί τε | τῆς ἠπείρου καὶ
2 ἐφ' ὁλκάδων ἐγείραντος. τούς τε γὰρ λίθους τοὺς ἐν τοῖς σκάφεσιν ἐγκειμένους κολυμβηταῖς ὑφύδροις διασκεδάσας, καὶ αὐτὰ ἐκεῖνα κουφισθέντα ἑλκύσας, τόν τε ἔσπλουν ἠλευθέρωσε, καὶ μετὰ τοῦτο ὁπλίτας ἐφ' ἑκάτερα τῆς χηλῆς ἐκβιβάσας ἐπεσέπλευσε, καὶ τά τε
3 πλοῖα πάντα καὶ τῆς πόλεως τὸ πολὺ κατέκαυσεν. εἷλε δ' ἂν καὶ τὴν λοιπήν, εἰ μὴ τρωθεὶς δέος τοῖς Αἰγυπτίοις μὴ καὶ ἀποθάνῃ παρέσχε. θεραπευθεὶς δ' οὖν Ὠρικῷ μὲν οὐκέτι προσέβαλε, τὰ δ' ἄλλα περιφοιτῶν ἐπόρθει, καί ποτε καὶ αὐτοῦ τοῦ Βρεντεσίου μά-
4 την, ὥσπερ που καὶ ἄλλοι τινές, ἐπείρασε. τέως μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίει· ἐπεὶ δὲ ὅ τε πατὴρ αὐτοῦ ἡττήθη καὶ οἱ Αἰγύπτιοι πυθόμενοι τοῦτο οἴκαδε ἀπέπλευσαν, οὕτω δὴ πρὸς τὸν Κάτωνα ἀφί-
13 κετο. καὶ αὐτὸν Κάσσιος ὁ Γάιος ἐμιμήσατο, πλεῖστα μὲν καὶ τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἰταλίας λυπήσας, πολλαῖς δὲ μάχαις ἔν τε τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἠπείρῳ συχνοὺς νικήσας.

2 προύχοντα μὲν δὴ τὸν Κάτωνα ἀρετῇ σφῶν ἰδόντες πολλοὶ πρὸς αὐτὸν συγκατέφυγον, καὶ αὐτοῖς ἐκεῖνος συναγωνισταῖς καὶ συμβούλοις πρὸς πάντα χρώμενος ἐς Πελοπόννησον, ὡς καὶ καταληψόμενος αὐτήν, ἔπλευσεν· οὐ γάρ πω τὸν Πομπήιον τεθνεῶτα
3 ἠκηκόει. καὶ Πάτρας μὲν κατέσχον, κἀνταῦθα ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν Πετρέιον Πομπήιον τὸν Φαῦστον προσέλαβον· Κυίντου δὲ δὴ Φουφίου Καλήνου μετὰ τοῦτο ἐπιστρατεύσαντός σφισιν ἐξανήχθησαν, καὶ ἐς Κυρήνην ἐλθόντες καὶ ἐκεῖ τὸν τοῦ Πομπηίου θά-
4 νατον μαθόντες οὐκέτι συνεφρόνησαν, ἀλλ' ὁ μὲν Κάτων δι' ἀχθηδόνα τῆς τοῦ Καίσαρος δυναστείας, καὶ ἄλλοι τινὲς δι' ἀπόγνωσιν τῆς παρ' αὐτοῦ συγγνώμης, ἔς τε τὴν Ἀφρικὴν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἔπλευσαν καὶ τὸν Σκιπίωνα προσλαβόντες πάντα ἐπὶ τῷ Καίσαρι
5 ἔπραττον, οἱ δὲ δὴ πλείους ἐσκεδάσθησαν, καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἄλλοι ἀποχωρήσαντες ἀπήλλαξαν ὥς που καὶ συνέτυχε σφίσιν, οἱ δὲ καὶ πρὸς τὸν Καίσαρα παραχρῆμα ἐλθόντες, ἄλλοι τε καὶ Γάιος Κάσσιος, ἀδείας ἔτυχον.

l. 107r 14 ὁ δὲ δὴ Καλῆνος ἐπέμφθη τε ἐς τὴν | Ἑλλάδα πρὸ τῆς μάχης
Xiph. 22, 28–23, 2 ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, καὶ εἷλεν ἄλλα τε καὶ τὸν Πειραιᾶ ἅτε καὶ

---

1 χώσαντος Xyl., χώσαντες L 4 ὑφύδροις Xyl., ἐφύδροις L 6 ἐπεσέπλευσε Xyl. (nisi quod ἐπεισέπλευσε), ἔπεισε πλεῖσαι L 9 Ὠρικῷ Xyl., ωρικῶι L, cf. ad Zon. 9, 4, 4 10 Βρεντεσίου] cf. ad Zon. 8, 7, 3 17 δὴ Bk., τοὶ L 22 Πομπήιον τὸν Φαῦστον] Faustum Sullam Pompei generum hic nominatum esse intellexit Xyl., ⟨τόν τε⟩ Πομπηίου ⟨γαμβρὸν⟩ τὸν Φαῦστον Leuncl. 27 ad v. παρ' αὐτοῦ — μετα τοῦ στρα L in marg. σῃ

ἀτείχιστον ὄντα. τὰς γὰρ Ἀθήνας, καίπερ πλεῖστα τὴν χώραν
αὐτῶν κακώσας, οὐκ ἠδυνήθη πρὸ τῆς τοῦ Πομπηίου ἥττης λαβεῖν·
τότε γὰρ ἐθελονταὶ αὐτῷ προσεχώρησαν, καὶ αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ μη- 2
δὲν μνησικακήσας ἀθῴους ἀφῆκε, τοσοῦτον μόνον εἰπών, ὅτι πολλὰ
ἁμαρτάνοντες ὑπὸ τῶν νεκρῶν σῴζοιντο. τὸ δὲ δὴ ἔπος τοῦτο
ἐδήλου ὅτι σφῶν διά τε τοὺς προγόνους καὶ διὰ τὴν δόξαν τήν τε
ἀρετὴν αὐτῶν ἐφείσατο. Ἀθῆναι μὲν οὖν καὶ τὰ ἄλλα τὰ πλείω 3
τῆς Ἑλλάδος εὐθὺς τότε ὡμολόγησαν αὐτῷ, Μεγαρεῖς δὲ καὶ ὣς
ἀντέσχον· πολλῷ τε ὕστερον χρόνῳ τὰ μὲν βίᾳ τὰ δὲ καὶ προδο-
σίᾳ ἥλωσαν. ὅθενπερ φόνος τε αὐτῶν πολὺς ἐγένετο καὶ οἱ λοι-
ποὶ ἐπράθησαν. ὁ μέντοι Καλῆνος τοῦτο μέν, ἵνα δὴ καὶ κατ' 4
ἀξίαν αὐτοὺς τετιμωρῆσθαι δόξῃ, ἐποίησε· φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ
παντελῶς ἡ πόλις ἀπόληται, πρῶτα μὲν τοῖς ἐπιτηδείοις σφᾶς,
ἔπειτα δὲ καὶ ἐλαχίστου ἀπέδοτο, ἵν' ἐλευθερωθῶσι.

καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἐπί τε τὰς Πάτρας ἐπεστράτευσε, καὶ 5
ἀμαχεὶ αὐτάς, τόν τε Κάτωνα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ προεκφοβήσας,
κατέσχεν· ἐν ᾧ δὲ ταῦτα [τε] ὡς ἕκαστα ἐπράττετο, καὶ ἡ Ἰβηρία καί- 15
περ εἰρηνεύσασα ἐκινήθη. ἐπειδὴ γὰρ ὁ Λογγῖνος ὁ Κύιντος πολλὰ
καὶ τότε αὐτοὺς ἐλυμαίνετο, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι τινὲς συνέστη-
σαν ὡς καὶ ἀποκτενοῦντες αὐτόν· ἐπεὶ δὲ δὴ τρωθεὶς διέφυγε κἀκ 2
τούτου πολλῷ μείζω σφᾶς ἠδίκει, συχνοὶ μὲν Κορδουβήσιοι συχνοὶ
δὲ καὶ στρατιῶται, ἅτε καὶ τοῦ Πομπηίου γεγονότες, ἐπανέστησαν
αὐτῷ, Μᾶρκον Μάρκελλον Αἰσερνῖνον τὸν ταμίαν προστησάμενοι. 3
οὐ μὴν καὶ ὅλῃ τῇ γνώμῃ αὐτοὺς προσεδέξατο, ἀλλὰ τό τε ἀστάθμη-
τον τῶν πραγμάτων ὁρῶν καὶ τὴν ἔκβασίν σφων ἐφ' ἑκάτερα προσ-
δεχόμενος ἐπημφοτέριζε καὶ διὰ μέσου πάντα καὶ ἔλεγε καὶ ἔπραττ-
εν, ὥστε, ἄν τε ὁ Καῖσαρ ἄν τε καὶ ὁ Πομπήιος κρατήσῃ, ἀμφοτέ-
ροις σφίσι συνηγωνίσθαι δόξαι. Πομπηίῳ μὲν γάρ, ὅτι τούς τε 4
μεταστάντας πρὸς αὐτὸν ἐδέξατο καὶ τῷ Λογγίνῳ τὰ τοῦ Καίσα-
ρος πράττειν λέγοντι ἀντεπολέμησεν, ἐχαρίσατο, Καίσαρι δὲ ὅτι
καὶ τοὺς | στρατιώτας, ὡς καὶ τοῦ Λογγίνου νεωτερίζοντός τι, πα- L 107r

5 ἁμαρτάνοντες] ἁμαρτόντες Nab. (litt.) 8 Μεγαρεῖς] an Μεγαρῆς? 9 τε Dind., γε L 10 ἥλωσαν] ita L. formam hic et fr. 57, 75 (ubi restituenda est); 43, 51, 5; 46, 48, 3; 54, 3, 5 repertam mutare nolui, cf. Kuehner-Blass *Ausf. gr. Gr.* 2, 361 16 ἀμαχεὶ] ita L προεκφοβήσας Leuncl. προσεκφοβήσας L 17 [τε] del. Rk. 20 καὶ addidi ex L 21 Κορδουβήσιοι] Κόρδουβα Κορδούβης Dio 43, 32, 3. 4. 6; 43, 33, 2; 43, 39, 1, Κορδύβᾳ (dat.) Pol. 35, 2, 2 (Exc. Urs.), Κόρδυβα Κορδύβης Strab. 3, 2, 1. 3 p. 141. 142; 3, 4, 9 p. 160, Jos. *ant. Iud.* 19, 1, 3 (gen.), Plut. *Caes.* 17, 2 (dat.), Κορδύβη App. *Hisp.* 65; 66, *b. c.* 2, 104. 105, Ptol. 2, 4, 9; 8, 4, 4.

ραλαβὼν τούτους τε αὐτῷ ἐτήρησε καὶ ἐκεῖνον οὐκ εἴασε πολεμωθῆναι. καὶ τό γε ὄνομα τὸ τοῦ Πομπηίου τῶν στρατιωτῶν ταῖς ἀσπίσιν ἐγγραφέντων ἀπήλειψεν, ὅπως καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τῷ μὲν τὰ ἔργα τῶν ὅπλων τῷ δὲ τὴν δόκησιν προβάλλων, καὶ τῶν μὲν ὑπὲρ τοῦ κρατήσαντος γεγονότων προσποιούμενος, τὰ δὲ ἐναντία ἔς τε τὴν ἀνάγκην καὶ ἐς ἄλλους τινὰς ἀναφέρων, ἀσφαλὴς εἴη·
16 καὶ διὰ τοῦτο, καίτοι παρασχὸν αὐτῷ παντελῶς τοῦ Λογγίνου τῷ πλήθει κρατῆσαι, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἔς τε ἔνδειξιν καὶ ἐς παρασκευὴν ὧν ἐβούλετο προάγων τὰ πράγματα, ἐπ' ἄλλοις τισὶ τὰ ἀμφίλογα αὐτῶν ἐποιήσατο, ὥστε καὶ ἐν οἷς ἠλαττώθη καὶ ἐν οἷς ἐπλεονέκτησέ τι, ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ὁμοίως τὰ μὲν ὡς αὐτὸς καὶ ἐποίησε, καὶ οὐκ ἐποίησε, τὰ δὲ ὡς ἕτεροι, προτείνασθαι δυνηθῆναι.
2 καὶ ὁ μὲν οὕτω διαγαγὼν μέχρις οὗ καὶ ὁ Καῖσαρ ἐνίκησε, παραχρῆμα μὲν ἐς ὀργὴν αὐτῷ ἦλθε καὶ ὑπερωρίσθη, ἔπειτα δὲ κατῆλθε καὶ ἐτιμήθη· Λογγῖνος δέ, καταβοησάντων αὐτοῦ διὰ πρεσβείας τῶν Ἰβήρων, τῆς τε ἀρχῆς ἐξέπεσε, καὶ οἴκαδε ἀνακομιζόμενος ἐφθάρη πρὸς ταῖς τοῦ Ἴβηρος ἐκβολαῖς.

17 ταῦτα μὲν ἔξω ἐγίγνετο· οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ, τέως μὲν ἔν τε ἀμφιλόγῳ καὶ ἐν μετεώρῳ τά τε τοῦ Καίσαρος καὶ τὰ τοῦ Πομπηίου πράγματα ἦν, ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς πάντες τὰ τοῦ Καίσαρος ὑπό τε τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τῆς συνούσης σφίσι καὶ ὑπὸ τοῦ
2 Σερουιλίου τοῦ συνάρχοντος ἐσπούδαζον, καὶ εἴτε που κρατήσας ἠγγέλθη, ἔχαιρον, εἴτε καὶ πταίσας, ἐλυποῦντο, οἱ μὲν ἀληθῶς οἱ δὲ πλαστῶς ἑκάτερον· καὶ γὰρ κατάσκοποί σφων καὶ κατήκοοι, πάνθ' ὅσα ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐλέγετο καὶ ἐγίγνετο παρατηροῦντες, πολλοὶ πε-
3 ριενόστουν· ἰδίᾳ δὲ τὰ ἐναντιώτατα τῶν φανερῶν οἱ τῷ τε Καίσαρι ἀχθόμενοι καὶ τὰ τοῦ Πομπηίου προαιρούμενοι καὶ ἔλεγον καὶ ἐποίουν, κἀκ τούτου τά τε ἀγγελλόμενα κατὰ τὸ πρόσφορόν σφισιν ἀμφότεροι λαμβάνοντες τοῖς μὲν δεδιότως τοῖς δὲ θαρσούν-
L. 108r 4 τως ἐχρῶντο, καὶ οἷα πολλῶν καὶ | ποικίλων ἔν τε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ πολλάκις λογοποιουμένων χαλεπώτατα διετίθεντο· καὶ γὰρ ἥδοντο καὶ ἐλυποῦντο καὶ ἐθάρσουν καὶ ἐφοβοῦντο
18 διὰ βραχυτάτου. ἀγγελθείσης δὲ τῆς Φαρσαλικῆς μάχης ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν· οὔτε γὰρ ὁ Καῖσαρ τῷ κοινῷ τι ἐπέστειλεν, ὀκνήσας δημοσίᾳ χαίρων ἐπὶ τοιαύτῃ νίκῃ φανῆναι (διόπερ οὐδὲ ἐπινίκια αὐτῆς ἔπεμψε), καὶ ὁ παράλογος πρός τε τὴν παρασκευὴν

3 ad v. | καὶ ἐκ τοῦ – τῷ δὲ | L in marg. ∾ 7 παρασχὸν] πρῶσὸν (sic) L et in marg. παρασχὸν, cf. ad 45, 18, 2 14 αὐτῷ Xyl., αὐτῶν L 19 τέως L, ἕως Cob. τε ἀμφιλόγῳ Bk., τῶι ἀμφιλόγωι L 28 ἀγγελλόμενα Xyl., ἀπολλόμενα L.

αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἐλπιζόμενα πολὺς ἐφαίνετο. ὡς δ᾽ οὖν ἐπί- 2
στευσάν ποτε, τὰς μὲν εἰκόνας τοῦ τε Πομπηίου καὶ τοῦ Σύλ-
λου τὰς ἐπὶ τῷ βήματι ἑστώσας ἀνεῖλον, ἄλλο δὲ οὐδὲν τότε
ἔπραξαν· συχνοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ τοῦτο βουλόμενοι ποιῆσαι, συχνοὶ
δὲ καὶ τὸν Πομπήιον, μή πως ἀναμαχέσηται, φοβούμενοι, τῷ τε
Καίσαρι καὶ ἐκεῖνο ἱκανῶς ἔχειν ἐνόμιζον, καὶ τὸν Πομπήιον 3
εὐπαραίτητον ἐπ᾽ αὐτῷ γενήσεσθαί σφισι προσεδόκων. ἐπεὶ μέν-
τοι καὶ ἀπέθανεν, ὀψὲ μὲν καὶ τοῦτο, καὶ οὐ πρότερον πρὶν τὸν Xiph. 23, 3–6
δακτύλιον αὐτοῦ πεμφθέντα ἰδεῖν, ἐπίστευσαν (ἐνεγέγλυπτο δὲ ἐν
αὐτῷ τρόπαια τρία, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ τοῦ Σύλλου), ὡς δ᾽ οὖν ἐτε- 19
θνήκει, φανερῶς τε ἤδη τὸν μὲν ἐπῄνουν τὸν δὲ ἐλοιδόρουν, καὶ
πᾶν ὅ τι ποτὲ ἐξευρεῖν ἐδύναντο ἐσηγοῦντο δοθῆναι τῷ Καίσαρι.
καὶ ἔν τε τούτῳ πολλὴ ⟨ἦν⟩ παρὰ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν πρώτων
ἅμιλλα, ὑπερβάλλειν σφῶν ἀλλήλους τῇ κολακείᾳ σπουδαζόντων,
καὶ ἐν τῇ ἐπιχειροτονίᾳ αὐτῶν· τοῖς τε γὰρ ἐπιβοήμασι καὶ τοῖς 2
σχήμασι πάντες, ὡς καὶ παρόντος καὶ ὁρῶντος τοῦ Καίσαρος, πολὺ
πλείστην σπουδὴν ἐνεδείκνυντο, καὶ ἐνόμιζον εὐθὺς ἀντ᾽ αὐτῶν,
ὥσπερ τι αὐτῷ χαριζόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐξ ἀνάγκης αὐτὸ ποιοῦντες,
ὁ μὲν ἀρχὴν ὁ δὲ ἱερωσύνην ὁ δὲ καὶ χρήματα ἀντιλήψεσθαι. ἐγὼ 3
οὖν τὰ μὲν ἄλλα, ὅσα ἤτοι καὶ ἑτέροις τισὶ πρότερον ἐψήφισται,
εἰκόνας τε καὶ στεφάνους καὶ προεδρίας τά τε τοιουτότροπα, ἢ
καινὰ μὲν καὶ τότε ἐσενεχθέντα πρῶτον ἦν, οὐ μέντοι καὶ ὑπὸ τοῦ
Καίσαρος ἐβεβαιώθη, παραλείψω, μὴ καὶ δι᾽ ὄχλου γένωμαι εἰ
πάντα αὐτὰ ἐπεξίοιμι· τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα, καὶ 4
μᾶλλόν γε ὅσῳ καὶ | πλείω καὶ ἀτοπώτερα ἀεὶ ἐσήγετο, ποιήσω· L 198ʳ
μόνα δὲ δὴ ὅσα ἴδιόν τέ τι καὶ ἐξαίρετον ἔχοντα ἐκυροῦτο κατα-
λέξω. τούς τε γὰρ τὰ τοῦ Πομπηίου φρονήσαντας ἐπέτρεψαν 20
αὐτῷ πᾶν ὅ τι ποτ᾽ ἂν ἐθελήσῃ δρᾶσαι, οὐχ ὅτι καὶ αὐτὸς παρ᾽
ἑαυτοῦ οὐ τοῦτ᾽ ἤδη λαβὼν εἶχεν, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ ἐν νόμῳ δή τινι
αὐτὸ ποιεῖν δόξῃ· καὶ πολέμων καὶ εἰρήνης κύριον, προφάσει τῶν
ἐν τῇ Ἀφρικῇ συνισταμένων, πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἀπέδειξαν
αὐτόν, κἂν μηδὲν μήτε τῷ δήμῳ μήτε τῇ βουλῇ περὶ αὐτῶν κοι-
νώσηται. καὶ ἦν μέν που καὶ τοῦτο καὶ πρὶν ἐπ᾽ ἐκείνῳ ἅτε καὶ 2

---

3 *τότε*] *τότε ⟨γε⟩* Rk. haud male 4 *βουλόμενοι*] nonne *ἐβούλοντο*? 6 *ἐκεῖνο* Xyl., *ἐκείνωι* L 7 *εὐπαραίτητον* scripsi, *ἀπαραίτητον* L *σφισι* quod post *ἀπαραίτητον* edebatur suum locum dedi ex L 13 ⟨*ἦν*⟩ ins. Bk. 15 *τοῖς τε γὰρ ἐπιβοήμασι* Dind., *τοῖς τε γὰρ ἐπιβοήσασι* L, *ταῖς τε γὰρ ἐπιβοήσεσι* R. St., *ἐπιβόημα* a Thuc. 5, 65, 3 desumpsit 22 *καινὰ* R. St., *κενὰ* L 28 *πᾶν ὅ τι* Bk., *πανθ᾽ ὅτι* (s. acc.) L, *πάνθ᾽ ὅ τι* Dind. 29 *δὴ* Reim., *ἤδη* L 30 *πολέμων*] *πολέμου*? Bk. frustra, cf. e. gr. 53, 17, 5.

δύναμιν τηλικαύτην ἔχοντι· τοὺς γοῦν πολέμους οὓς ἐπολέμησε
πάντας ὀλίγου καθ' ἑαυτὸν ἀνείλετο· ὅμως δ' οὖν αὐτῷ (πολῖταί τε
γὰρ καὶ αὐτοτελεῖς ἔτι δοκεῖν εἶναι ἤθελον) ταῦτά τε οὕτως ἐψη-
φίσαντο καὶ τἆλλα πάντα ⟨ἃ⟩ καὶ ἀκόντων αὐτῶν ἔχειν ἐδύνατο.
3 ὕπατός τε γὰρ ἔτη πέντε ἐφεξῆς γενέσθαι καὶ δικτάτωρ οὐκ ἐς ἔκ-
μηνον ἀλλ' ἐς ἐνιαυτὸν ὅλον λεχθῆναι ἔλαβεν, τήν τε ἐξουσίαν τῶν
δημάρχων διὰ βίου ὡς εἰπεῖν προσέθετο· συγκαθέζεσθαί τε γὰρ
ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάθρων καὶ ἐς τἆλλα συνεξετάζεσθαί σφισιν, ὃ
4 μηδενὶ ἐξῆν, εὕρετο. αἵ τε [γὰρ] ἀρχαιρεσίαι πᾶσαι, πλὴν τῶν τοῦ
πλήθους, ἐπ' αὐτῷ ἐγένοντο, καὶ διὰ τοῦτο ἐς τὴν παρουσίαν αὐ-
τοῦ ἀναβληθεῖσαι ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἔτους ἐτελέσθησαν. τάς τε ἡγε-
μονίας τὰς ἐν τῷ ὑπηκόῳ τοῖς μὲν ὑπάτοις αὐτοὶ δῆθεν ἐκλήρωσαν,
τοῖς δὲ δὴ στρατηγοῖς τὸν Καίσαρα ἀκληρωτὶ δοῦναι ἐψηφίσαντο·
ἔς τε γὰρ τοὺς ὑπάτους καὶ ἐς τοὺς στρατηγοὺς αὖθις παρὰ τὰ
5 δεδογμένα σφίσιν ἐπανῆλθον. καὶ ἕτερον δέ τι, εἰθισμένον μὲν
γίγνεσθαι, ἐν δὲ δὴ τῇ τοῦ καιροῦ διαφθορᾷ καὶ ἐπίφθονον καὶ
νεμεσητὸν ὄν, ἔγνωσαν· τοῦ γὰρ πολέμου τοῦ πρός τε τὸν Ἰόβαν
καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους τοὺς μετ' αὐτοῦ πολεμήσαντας· ὃν ὁ
Καῖσαρ οὐδέπω τότε οὐδ' ὅτι γενήσοιτο ἠπίστατο, πέμψαι τινὰ
αὐτῷ νικητήρια ὡς κεκρατηκότι προσέταξαν.

21 ταῦτ' οὖν οὕτω καὶ ἐψηφίσθη καὶ ἐκυρώθη· καὶ ὅ τε Καῖσαρ
τὴν δικτατορίαν παραχρῆμα, καίπερ ἔξω τῆς Ἰταλίας ὤν, ὑπέστη,
καὶ τὸν Ἀντώνιον μηδὲ ἐστρατηγηκότα ἵππαρχον προελόμενος, καὶ
L 105r εἶπε καὶ τοῦτον ὁ ὕπατος, | καίτοι τῶν οἰωνιστῶν σφοδρότατα ἀντ-
ειπόντων μηδενὶ ἐξεῖναι πλείω τοῦ ἐξαμήνου χρόνου ἱππαρχῆσαι.
2 ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν γέλωτα ἐπὶ τούτῳ πολὺν ὤφλισκανον, αὐτὸν μὲν τὸν
δικτάτορα ἐς ἐνιαυτὸν παρὰ πάντα τὰ πάτρια λεχθῆναι γνόντες,
22 περὶ δὲ δὴ τοῦ ἱππάρχου ἀκριβολογούμενοι· ὁ δὲ δὴ Καίλιος ὁ
Μᾶρκος καὶ ἀπώλετο τολμήσας τὰ περὶ τῶν δανεισμάτων ὑπὸ τοῦ

---

4 ⟨ἃ⟩ ins. Xyl. 5 ἔκμηνον] cf. ad 36, 34, 1 9 εὕρετο R. St., εὕρητο L [γὰρ] exp. Bk. 11 ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἔτους] sc. eius anni quo Romam venit Caesar i. e. 707 47. id voluisse Dionem qui non admittit, erroris eum arguat necesse est. cum Willems *le Sénat* 1, 585, 2 post ἔτους inserere οὐκ mihi non probatur. 17 Ἰόβαν] cf. ad 41, 41, 3 22 δικτατορίαν] cf. ad 41, 36, 4 23 προελόμενος L, cf. 51, 20, 3, προσελόμενος H. St., cf. fr. 29, 5 et 40, 51, 2; 43, 1, 3; 43, 49, 1, an προείλοντο coll. Cic. *Phil.* 2, 25, 62? καὶ εἶπε καὶ τοῦτον ὁ ὕπατος] cf. Cic. *l. l.*, Mommsen *Staatsr.* 2², 167, 3 25 ἐξαμήνου] cf. ad 36, 34, 1 26 τὸν om. Bk. (typoth. errore?) 28 Καίλιος Xyl., καικίλιος L hic et c. 23–25 et 41, 2, 1 et 3, 2. eodem vitio *Caecilius* codices Liv. *per.* 111 et Quint. *inst. orat.* 6, 3, 25 (at *Caelius* 10, 2, 25). Est notissimus ille *M. Caelius Rufus*, Caes. *b. c.* 3, 20, Vell. 2, 68, Oros. 6, 15, 10, cf. [Cic.] *ad fam.* 8, 17.

*Καίσαρος ὁρισθέντα, καθάπερ ἡττημένον τε αὐτοῦ καὶ ἐφθαρμέ-
νον, λῦσαι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καμπανίαν
ἐκταράξας. οὗτος γὰρ ἔπραξε ⟨μὲν⟩ ἀνὰ πρώτους τὰ τοῦ Καίσαρος,* 2
*διὸ καὶ στρατηγὸς ἀπεδείχθη· ὀργισθεὶς δὲ ὅτι τε μὴ ἠστυνόμησεν
καὶ ὅτι καὶ ὁ Τρεβώνιος ὁ συνάρχων αὐτοῦ οὐ κληρωτός, ὥσπερ
εἴθιστο, ἀλλ' αἱρετὸς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐς τὴν ἀστυνομίαν προ-
εκρίθη, ἠναντιοῦτο πρὸς πάντα τῷ συνάρχοντι καὶ οὔτ' ἄλλο τι* 3
*τῶν ἐπιβαλλόντων οἱ ποιεῖσθαι ἐπέτρεπεν, οὔτε τὰς δίκας κατὰ
τοὺς τοῦ Καίσαρος νόμους τελεῖσθαι συνεχώρει, καὶ προσέτι τοῖς
ὀφείλουσί τι βοηθήσειν ἐπὶ τοὺς δεδανεικότας καὶ τοῖς ἐν ἀλλο-
τρίοις οἰκοῦσι τὸ ἐνοίκιον ἀφήσειν ἐπηγγέλλετο. προσθέμενος δὲ* 4
*ἐκ τούτου συχνοὺς ἐπῆλθε μετ' αὐτῶν τῷ Τρεβωνίῳ, κἂν ἀπέκτει-
νεν αὐτὸν εἰ μὴ τήν τε ἐσθῆτα ἠλλάξατο καὶ διέφυγέ σφας ἐν τῷ
ὄχλῳ. διαμαρτὼν δὲ τούτου νόμον ἰδίᾳ ἐξέθηκε, προῖκά τε πᾶσιν
οἰκεῖν διδοὺς καὶ τὰ χρέα ἀποκόπτων. ὁ οὖν Σερουίλιος στρατιώ-* 23
*τας τέ τινας ἐς Γαλατίαν κατὰ τύχην παριόντας μετεπέμψατο, καὶ
τὴν βουλὴν τῇ παρ' αὐτῶν φρουρᾷ συναγαγὼν προέθηκε γνώμην
περὶ τῶν παρόντων, καὶ κυρωθέντος μὲν μηδενός (δήμαρχοι γὰρ
ἐκώλυσαν) συγγραφέντος δὲ τοῦ δόξαντος ἐκέλευσε τοῖς ὑπηρέταις
καθελεῖν τὰ πινάκια. ἐπειδή τε ὁ Καίλιος ἐκείνους τε ἀπήλασε καὶ* 2
*αὐτὸν τὸν ὕπατον ἐς θόρυβον κατέστησε, συνῆλθον αὖθις φραξά-
μενοι τοῖς στρατιώταις, καὶ τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως τῷ Σερουιλίῳ,
ὥσπερ ἄνω μοι πολλάκις περὶ αὐτῆς εἴρηται, παρέδοσαν. καὶ ὁ* 3
*μὲν οὐδὲν ἐκ τούτου τῷ Καιλίῳ ὡς καὶ στρατηγοῦντι πρᾶξαι ἐφῆ-
κεν, ἀλλὰ τά τε προσήκοντα τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ ἄλλῳ τῳ τῶν στρα-
τηγῶν | προσέταξε, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον τοῦ τε συνεδρίου εἶρξε καὶ* L 109v
*ἀπὸ τοῦ βήματος καταβοῶντά τι κατέσπασε, τόν τε δίφρον αὐτοῦ
συνέτριψεν· ὁ δὲ ὀργὴν μὲν πολλὴν καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐποιεῖτο,* 24
*δεδιὼς δὲ μὴ καὶ κολασθῇ (δύναμιν γὰρ ἀξιόμαχον ἐν τῇ πόλει
εἶχεν) ἐς Καμπανίαν πρὸς Μίλωνα νεωτερίζοντά τι ἀπᾶραι ἔγνω.
ἐκεῖνος γὰρ ἐπειδὴ μόνος τῶν φευγόντων οὐ κατήχθη πρὸς τοῦ* 2
Καίσαρος, ἔς τε τὴν Ἰταλίαν ἀφίκετο, καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους,

3 ⟨*μὲν*⟩ ins. Bk., ⟨*πρότερον μὲν*⟩ inter *γὰρ* et *ἔπραξεν* iam Rk. 4 *διὸ* Bk., *διὰ* L, *δι' ἃ* R. St. 12 *κἂν*] ita L, (ut coni. Dind.) 15 *χρέα* Xyl., *χρύσεα* L 27 *καταβοῶντά*] *βοῶντά* Bk. 28 *πολλὴν* R. St., *πολὺ* L. — Totum locum ita constituit Dind.: *ὁ δὲ ἐν ὀργῇ μὲν πολλῇ καθ' ἕκαστον αὐτὸν ἐποιεῖτο*, iniuria, cf. fr. 76, 2; 36, 44, 4, Herod. 3, 25; 7, 105; Thuc. 1, 92; 4, 122, 5, Plat. *Phaedr.* p. 233 C et praeterea 56, 8, 3; 67, 9, 3 30 *εἶχεν*] ita L recte, *οὐκ εἶχεν* R. St. intellegitur Servilius; Dio saepe subiectum tam abrupte mutare solet.

τοὺς μὲν βίου δεομένους τοὺς δὲ καὶ τιμωρίαν τινὰ δεδιότας, συλλέξας τήν τε χώραν ἐκακούργει καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς τε ἄλλαις καὶ
3 τῇ Καπύῃ προσέβαλλε. πρὸς οὖν τοῦτον ὁ Καίλιος ἀφορμῆσαι ἐθελήσας ὡς μετ' αὐτοῦ πᾶν ὅ τι δύναιτο τὸν Καίσαρα λυπήσῃ, ἔπειτ' ἐπειδὴ μήτε ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐκδημῆσαι ἐδύνατο (παρετηρεῖτο γάρ) μήτ' αὖ ἐκδρᾶναι ἐτόλμα διά τε τἆλλα καὶ ὅτι πολλῷ πλείω ἔν τε τῷ σχήματι καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ τῆς στρατηγίας ὧν καταπράξειν ἤλπιζε, τῷ τε ὑπάτῳ προσῆλθε καὶ παρῃτεῖτο αὐτόν,
4 λέγων καὶ πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπελθεῖν βούλεσθαι. ὑποτοπήσας οὖν ἐκεῖνος τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐπέτρεψε μέν οἱ τοῦτο ποιῆσαι, ἄλλως τε καὶ ὅτι πολὺς ἐνέκειτο τό τε τοῦ Καίσαρος ὄνομα ἐπικαλούμενος καὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν δὴ ἐπείγεσθαι σκηπτόμενος, συνέπεμψε δὲ αὐτῷ δήμαρχόν τινα, ἵν' εἴ τι νεοχμῶσαι τολμήσειε κωλυθείη.
25 ὡς δὲ ἐν τῇ Καμπανίᾳ ἐγένοντο, καὶ ὅ τε Μίλων πταίσας πρὸς τῇ Καπύῃ ἐς τὰ Τιφατῖνα ὄρη κατεπεφεύγει καὶ ὁ Καίλιος οὐκέτι περαιτέρω προυχώρει, δείσας ὁ δήμαρχος οἴκαδε ἐπαναγαγεῖν αὐ-
2 τὸν ἠθέλησε. προπυθόμενος οὖν ταῦθ' ὁ Σερουίλιος τῷ μὲν Μίλωνι πόλεμον ἐν τῇ βουλῇ ἐπήγγειλε, τὸν δὲ δὴ Καίλιον ὑπομεῖναι μὲν ἐν τῷ προαστείῳ, μὴ καὶ ταράξῃ τι, ἐκέλευσεν, οὐ μέντοι διὰ φυλακῆς ἀκριβοῦς ἅτε καὶ στρατηγοῦντα ἐποιήσατο. ἀπέδρα τε
3 οὖν καὶ πρὸς τὸν Μίλωνα ἠπείγετο. κἂν ἔπραξέ τι ταραχῶδες, εἰ
L. 110r ζῶντα αὐτὸν εὑρήκει. νῦν δὲ ἐκ τῆς Καμπανίας | ἐκπεσόντος αὐτοῦ καὶ ἐν Ἀπουλίᾳ φθαρέντος, ἔς τε τὴν Βρεττίαν ἦλθεν ὡς ἐνταῦθά γέ τι συστήσων, καὶ ἐκεῖ πρὶν ποιῆσαί τι λόγου ἄξιον ἀπώλετο· συστραφέντες γὰρ οἱ τὰ τοῦ Καίσαρος πράττοντες ἀπέκτειναν αὐτόν.

26 καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀπέθανον, οὐ μέντοι καὶ ἡσυχία παρὰ τοῦτο ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐγένετο, ἀλλὰ πολλὰ καὶ δεινὰ συνηνέχθη, ὥσπερ που καὶ τὰ τέρατα προεδήλωσεν. ἐκείνῳ τε γὰρ τῷ ἔτει τελευτῶντι ἄλλα τέ τινα συνέβη, καὶ μέλισσαι ἐν τῷ Καπιτωλίῳ παρὰ τὸν
2 Ἡρακλέα ἱδρύθησαν. ⟨καὶ⟩ (ἐτύγχανε γὰρ ἱερὰ Ἴσιδι ἐνταῦθα τότε γιγνόμενα) ἔδοξε γνώμῃ τῶν μάντεων πάντα αὖθις τά τε ἐκείνης καὶ τὰ τοῦ Σαράπιδος τεμενίσματα κατασκάψαι· γενομένου δὲ τούτου καὶ Ἐνυεῖόν τι λαθόν σφας προσκαθῃρέθη, καὶ ἐν αὐτῷ κε-

4 ὡς — λυπήσῃ Dind., ὥστε λυπήσηι L, ὥστε λυπῆσαι R. St. 15 Τιφατῖνα Dind., τιφατινὰ L. de nomine cf. C. I. L. 10 p. 366 23 Βρεττίαν Xyl., βρεττανίαν L, cf. ad Zon. 9, 4, 5 30 ⟨καὶ⟩ ins. Reim., plura excidisse putat Dind. ἐνταῦθα] cf. Tertull. *ad nat.* 1, 10, *apol.* 6, Arnob. 2, 73, C. I. L. 1, 1034, Val. Max. 1, 3, 4 31 αὖθις] cf. 40, 47, 3 32 Σαράπιδος] cf. ad 40, 47, 3 33 Ἐνυεῖόν τι R. St. (coni.), ἐννιόντι L, cf. Preller-Jordan, *rom. Myth.* 2, 386, 2.

ράμια ἀνθρωπείων σαρκῶν μεστὰ εὑρέθη. τῷ τε ἐχομένῳ σεισμός 3 a. u. 707 (47)
τε ἰσχυρὸς ἐγένετο καὶ βύας ὤφθη, κεραυνοί τε ἔς τε τὸ Καπι-
τώλιον καὶ ἐς τὸν τῆς Τύχης τῆς δημοσίας καλουμένης ναὸν ἔς τε
τοὺς τοῦ Καίσαρος κήπους κατέσκηψαν, κἀνταῦθα ἵππος τις τῶν
οὐκ ἠμελημένων ἀπέθανεν ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸ Τυχαῖον αὐτόματον 4
ἀνεῴχθη. πρὸς δὲ τούτοις αἷμά τε ἐξ ἐργαστηρίου σιτοποιοῦ προ-
χυθὲν ἀφίκετο πρὸς νεὼν ἕτερον Τύχης, ἣν ἐκ τοῦ πάντα τά τε
ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὰ κατόπιν καὶ ἐφορᾶν καὶ ἐκλογίζεσθαι
χρῆναί τινα, μηδὲ ἐπιλανθάνεσθαι ἐξ οἵων οἷος ἐγένετο, καὶ ἱδρύ-
σαντο καὶ ἐπεκάλεσαν τρόπον τινὰ οὐκ εὐαφήγητον Ἕλλησι· καὶ 5
βρέφη τινὰ τὰς ἀριστερὰς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χεῖρας ἔχοντα ἐγεν-
νήθη, ὥστε ἔκ τε τῶν ἄλλων μηδὲν ὑγιὲς ὑποπτεύεσθαι, καὶ ἐκ
τούτων μάλιστα τὴν τῶν ὑποδεεστέρων κατὰ τῶν προτετιμημένων
ἐπανάστασιν τούς τε μάντεις προειπεῖν καὶ τὸν δῆμον προσδέ-
χεσθαι.

ταῦτα μὲν οὕτως ὑπὸ τοῦ δαιμονίου προδειχθέντα ἐτάραττεν 27
αὐτούς· συνεπελάβετο δέ σφισι τοῦ φόβου καὶ ἡ ὄψις αὐτὴ τῆς
πόλεως καὶ δεινὴ καὶ ἀήθης ἔν τε τῇ νουμηνίᾳ καὶ ἔπειτα ἐπὶ πολὺ
γενομένη. ὕπατος μὲν γὰρ οὐδεὶς οὐδὲ στρατηγὸς οὐδέπω ἦν, ὁ 2
δὲ δὴ Ἀντώνιος οὐδέπω μὲν ἐσθῆτος ἕνεκα (τῇ γὰρ περιπορφύρῳ
ἐχρῆτο) καὶ ῥαβδούχων | (τοὺς γὰρ ἓξ μόνους εἶχε) τοῦ τε τὴν βου- L 110v
λὴν ἀθροίζειν εἰκόνα τινὰ τῆς δημοκρατίας παρείχετο, τῷ δὲ δὴ
ξίφει ὃ παρέζωστο καὶ τῷ πλήθει τῶν συνόντων οἱ στρατιωτῶν
τοῖς τε ἔργοις αὐτοῖς ὅτι μάλιστα τὴν μοναρχίαν ἐνεδείκνυτο· καὶ 3
γὰρ ἁρπαγαὶ καὶ ὕβρεις καὶ σφαγαὶ πολλαὶ ἐγίγνοντο. καὶ ἦν οὐ
τὸ παρὸν μόνον τοῖς Ῥωμαίοις χαλεπώτατον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐς τὸν
Καίσαρα πολὺ πλείω καὶ δεινότερα ὑπωπτεύετο· ὅπου γὰρ ὁ ἵπ-
παρχος οὐδὲ ἐν ταῖς πανηγύρεσι τὸ ξίφος κατετίθετο (τὰς γὰρ
πλείους ταῖς τοῦ Καίσαρος παρασκευαῖς ἐπετέλεσεν· ὀλίγας γάρ 4
τινας καὶ οἱ δήμαρχοι ἐποίησαν), τίς οὐκ ἂν αὐτὸν τὸν δικτάτορα
ὑπετόπησεν; εἰ γάρ τις καὶ τὴν χρηστότητα αὐτοῦ, ὑφ' ἧς πολλῶν
καὶ ἀντιπολεμησάντων οἱ ἐπέφειστο, ἐνενόει, ἀλλ' οὔτοι καὶ ἐπὶ τῶν
ὁμοίων τούς τε ἐφιεμένους ἀρχῆς καὶ τοὺς καταπράξαντας αὐτὴν
μένοντας ἰδόντες καὶ ἐκεῖνον ἀλλοιωθήσεσθαι προσεδόκων. ἐλυ- 28
ποῦντό τε οὖν, καὶ πολλὰ πρὸς ἀλλήλους, οἷς γε καὶ ἀσφάλειά τις
ἦν, διελάλουν. οὐ γάρ που καὶ πᾶσιν ἀδεῶς συγγίγνεσθαι ἐδύναντο·

---

1 τε (primum) inserui ex L   7–10 *Fortunam Respicientem* indicari vidit Fabr.   20 οὐδέπω μὲν ἐσθῆτος] τῆς μὲν ἐσθῆτος Turn., an ἐσθῆτος μὲν?, nisi latet sub οὐδέπω adverbium in ως   23 ὃ Reim., ὧι L   30 τίς — ὑπετόπησεν] ⟨τί⟩ τις — ⟨ποιήσειν⟩ ὑπετόπησεν Rk. frustra. cf. e. gr. 37, 12, 1.

κἂν γὰρ πάνυ φίλοι ἐδόκουν τινῶν εἶναι, συγγενεῖς τε ἕτεροι, διέ-
βαλλόν σφας, τὰ μὲν παρατρέποντες τὰ δὲ καὶ παντάπασι κατα-
2 ψευδόμενοι. ὅθεν οἱ λοιποὶ καὶ κατὰ τοῦτο οὐχ ἥκιστα ἐκακοπά-
θουν, ὅτι μήτε προσολοφύρασθαι μήτ' ἐπικοινῶσαι ἔχοντες οὐδ'
ἀπαλλαγῆναί ποτε αὐτοῦ ἐδύναντο. ἡ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοπα-
3 θεῖς συνουσία ἔφερέ τινα αὐτοῖς κούφισιν, καί τις ἀσφαλῶς ἐκλα-
λήσας τέ τι καὶ ἀντακούσας οἷα ἔπασχον ῥᾴων ἐγίγνετο· ἡ δὲ δὴ
πρὸς τοὺς οὐχ ὁμοήθεις ἀπιστία καθεῖργνυ τε ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐ-
τῶν τὴν ἀνίαν καὶ ἐπὶ πλεῖον αὐτὰς ἐξέκαε, μηταποραην μήτ'
4 ἀνάπαυσίν τινα λαμβανούσας. πρὸς γὰρ τῷ κατεχόμενα ἔνδον τὰ
παθήματά σφας τηρεῖν, καὶ εὐλογεῖν αὐτὰ καὶ θαυμάζειν, ἑορ-
τάζειν τε καὶ βουθυτεῖν εὐθυμεῖσθαί τε ἐπ' αὐτοῖς ἠναγκάζοντο.

29 οὕτω μὲν οἱ Ῥωμαῖοι οἱ ἐν τῇ πόλει τότε ὄντες διετίθεντο·
ὥσπερ δὲ οὐκ ἀποχρῶν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου κακοῦσθαι, Λού-
κιός τέ τις Τρεβέλλιος καὶ Πούπλιος Κορνήλιος Δολοβέλλας δή-
L 111r μαρχοι ἐστασίασαν. οὗτος | μὲν γὰρ τοῖς ὀφείλουσιν, ἐξ ὧν καὶ
αὐτὸς ἦν, [καὶ] διὸ καὶ ἐκ τῶν εὐπατριδῶν ἐς τὸ πλῆθος ἐπὶ τῇ
2 δημαρχίᾳ μετέστη, συνηγωνίζετο· ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε μὲν τῶν ἀμει-
νόνων προΐστασθαι, ἐκ δὲ δὴ τοῦ ὁμοίου αὐτῷ καὶ γράμματα ἐξετίθει
καὶ σφαγαῖς ἐχρῆτο. ταραχή τε οὖν καὶ ἐκ τούτων πολλὴ ἐγίγνετο,
καὶ ὅπλα πολλὰ καὶ πανταχοῦ ἑωρᾶτο, καίτοι τῶν τε βουλευτῶν
ἀπαγορευσάντων μηδὲν πρὸ τῆς τοῦ Καίσαρος ἀφίξεως καινοτο-
μηθῆναι, καὶ τοῦ Ἀντωνίου μηδένα ἐν τῷ ἄστει ἰδιώτην ὁπλοφορεῖν.
3 καὶ οὐ γὰρ ἐσήκουον, ἀλλὰ πάντα δὴ πάντως καὶ ἐπ' ἀλλήλοις καὶ
ἐπ' ἐκείνοις ἐποίουν, τρίτη στάσις τοῦ τε Ἀντωνίου καὶ τῆς γερου-
σίας ἐγένετο· ἵνα γὰρ καὶ παρ' αὐτῆς τά τε ὅπλα καὶ τὴν ἐξουσίαν
τὴν ἀπ' αὐτῶν, ᾗ φθάσας ἐχρῆτο, προστεθεῖσθαι νομισθείη, στρα-
τιώτας τε ἐντὸς τοῦ τείχους τρέφειν καὶ τὴν πόλιν διὰ φυλακῆς

1 κἂν — εἶναι] κἂν γὰρ πάνυ φίλοι ἐδόκουν τινὲς εἶναι Odd. (propter sequens σφας reiciendum), ⟨πολλοὶ⟩ γὰρ κἂν πάνυ φίλοι ἐδόκουν τινῶν εἶναι Rk., καὶ γὰρ ⟨οἳ⟩ πάνυ φίλοι ἐδόκουν τινῶν εἶναι Bk. (scripsisset ni fallor Dio καὶ γὰρ οἱ πάνυ φίλοι δοκοῦντες τινῶν εἶναι) διέβαλλόν R. St., διέβαλόν L 4 οὐδ' Pflugk., οὔτ' L 9 μηταποραην] ita L. aut substantivum latere in απορα ην censet Dind. aut integrum versum periisse „qui inchoaretur eiusmodi vocabulis ut ἐπικουφιζομένας τῷ ἐκλαλεῖν et clauderetur cum his [ἄπορα ἦν] coniunctis eiusmodi ut ἃ καὶ ἐκφαινόμενα καὶ σιγώμενα vel similibus" (vol. 1 p. VIII), μήτ' ἀπορροὴν Jacoby, Wochenschr. f. klass. Phil. 1895 p. 738 quod non placet, an μήτ' ἀπο⟨δυ⟩ρα⟨μένας αὐ⟩τὴν? ἀποδύρομαι praeter poetas etiam Plato rep. 10 p. 606 A et Dem. 45, 57 usi sunt, et ἅπαξ λεγόμενον παροδύρομαι habet Dio 43, 19, 4 15 Δολοβέλλας] cf. ad Zon. 9, 6, 1 17 [καὶ] exp. Rk. 19 προΐστασθαι H. St., προσίστασθαι L 20 ἐχρῆτο R. St., ἐχρᾶτο L 27 ἀπ' Rk., cf. fr. 64; 56, 18, 2, ἐπ' L.

μετὰ τῶν ἄλλων δημάρχων ποιεῖσθαι ἔλαβε. κἀκ τούτου Ἀντώ- 4
νιος μὲν ἐν νόμῳ δή τινι πάνθ' ὅσα ἐπεθύμει ἔδρα, Δολοβέλλας
δὲ καὶ Τρεβέλλιος ὄνομα μὲν βιαίου πράξεως εἶχον, ἀντηγωνίζοντο
δὲ ὑπό τε τῆς θρασύτητος καὶ ὑπὸ τῆς παρασκευῆς καὶ ἀλλήλοις
καὶ ἐκείνῳ, ὥσπερ τινὰ καὶ αὐτοὶ ἡγεμονίαν παρὰ τῆς βουλῆς εἰ-
ληφότες. κἂν τούτῳ Ἀντώνιος πυθόμενος τὰ στρατόπεδα, ἃ μετὰ 30
τὴν μάχην ὁ Καῖσαρ ἐς τὴν Ἰταλίαν ὡς καὶ ἐφεψόμενός σφισι
προέπεμψε, μηδὲν ὑγιὲς δρᾶν, καὶ φοβηθεὶς μή τι νεωτερίσωσι,
τὸ μὲν ἄστυ τῷ Καίσαρι τῷ Λουκίῳ ἐπέτρεψε, πολίαρχον αὐτὸν
ἀποδείξας, ὃ μηπώποτε πρὸς ἱππάρχου ἐγεγόνει, αὐτὸς δὲ πρὸς
τοὺς στρατιώτας ἐξώρμησεν. οἱ οὖν δήμαρχοι οἱ ἀντιστασιάζον- 2
τές σφισι τοῦ τε Λουκίου διὰ τὸ γῆρας κατεφρόνησαν, καὶ πολλὰ
καὶ δεινά, μέχρις οὗ τὸν Καίσαρα τά τε ἐν τῇ Αἰγύπτῳ διῳκη-
κότα καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ὡρμηκότα ἐπύθοντο, καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς
ἄλλους ἐξειργάσαντο. ὡς γὰρ οὐκέτ' αὐτοῦ ἐπανήξοντος, ἀλλ' ἐκεῖ 3
που πρὸς τῶν Αἰγυπτίων, ὥσπερ που ἤκουον, ἀπολουμένου, διε-
φέροντο. τότε δὲ χρόνον μέν τινα ἐμετρίασαν, ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸν
Φαρνάκην ἐκεῖνος πρότερον ἐπεστράτευσεν, ἐστασίασαν αὖθις. ὁ 31
οὖν Ἀντώνιος μήτε ἐπισχεῖν αὐτοὺς δυνάμενος, καὶ τῷ πλήθει διὰ
τὴν | πρὸς τὸν Δολοβέλλαν ἐναντίωσιν προσκρούων, τὰ μὲν πρῶτα L 111v
τούτῳ προσέθετο, καὶ τὸν Τρεβέλλιον ἄλλα τε ἐπῃτιᾶτο καὶ ὅτι
τοὺς στρατιώτας σφετερίζοιτο· ἔπειτα δὲ αἰσθόμενος τὸν ὅμιλον 2 Bekk. Anecd. 166, 27
ἑαυτοῦ μὲν μηδὲν προτιμῶντα τῷ δὲ Δολοβέλλᾳ μόνῳ προσκεί-
μενον, ἠχθέσθη καὶ μετεβάλετο, ἄλλως τε καὶ ὅτι τῆς μὲν παρὰ
τοῦ πλήθους χάριτος ⟨οὐκ⟩ ἐκοινώνει οἱ, τῆς δὲ παρὰ τῶν βουλευ-
τῶν αἰτίας τὸ πλεῖστον μετελάμβανε. καὶ τῷ μὲν λόγῳ ἐν μέσῳ 3
ἀμφοῖν ἔστη, τῷ δὲ ἔργῳ τὸν Τρεβέλλιον κρύφα ἀνθείλετο, καὶ
τά τε ἄλλα αὐτῷ συνηγωνίζετο καὶ στρατιώτας λαβεῖν ἐπέτρεψεν.
καὶ ὁ μὲν θεατὴς ἐκ τούτου καὶ ἀγωνοθέτης αὐτῶν ἐγίγνετο, ἐκεῖ-
νοι δὲ ἐμάχοντο, καὶ τῆς τε πόλεως τὰ ἐπικαιρότατα ἀντικατελάμ-
βανον καὶ φόνους τε καὶ ἐμπρήσεις [τε] ἐποίουν, ὥστε καὶ τὰ ἱερά
ποτε ἐκ τοῦ Ἑστιαίου ὑπὸ τῶν ἀειπαρθένων ἐκκομισθῆναι. αὖθίς τε 32
οὖν φυλακὴν οἱ βουλευταὶ τῆς πόλεως ἀκριβεστέραν τῷ ἱππάρχῳ
ἐψηφίσαντο, καὶ στρατιωτῶν ἅπασα ὡς εἰπεῖν ἡ πόλις ἐπληρώθη.
οὐ μέντοι καὶ παῦλά τις ἐγένετο. ὁ γὰρ Δολοβέλλας ἀπογνοὺς συγ- 2
γνώμης τινὸς παρὰ τοῦ Καίσαρος τεύξεσθαι, μέγα τι κακὸν ἐπε-

8 προέπεμψε R. St., προσέπεμψε L 10 ὃ — ἐγεγόνει] cf. Herod. 7, 153; 5, 12 16 ἀπολουμένου] ἀπολομένου H. St. iniuria 24 μετεβάλετο Bk., μετεβάλλετο L 25 ⟨οὐκ⟩ ins. Reim. 31 [τε] exp. R. St. 36 τεύξεσθαι Reim., τεύξασθαι L.

θύμει δράσας ἀπολέσθαι ὡς καὶ ὄνομα ἐκ τούτου ἐς ἀεὶ σχήσων· ἤδη γάρ τινες καὶ τῶν κακίστων ἔργων ἐρασταὶ ἐπὶ τῇ φήμῃ γίγνονται. ἐφ᾽ οὗπερ καὶ ἐκεῖνος τά τε ἄλλα ἐτάραττε, καὶ τοὺς νόμους, τόν τε περὶ τῶν χρεῶν καὶ τὸν περὶ τῶν ἐνοικίων, ἐν ῥητῇ
3 τινὶ ἡμέρᾳ θήσειν ὑπέσχετο. ὡς οὖν τοῦτό τε προεπήγγελτο καὶ ὁ ὄχλος τά τε περὶ τὴν ἀγορὰν ἀποφράξας καὶ πύργους ἔστιν ᾗ ξυλίνους ἐπικαταστήσας ἕτοιμος παντὶ τῷ ἐναντιωθησομένῳ σφίσιν ἐπιχειρῆσαι ἐγένετο, ἐνταῦθ᾽ ὁ Ἀντώνιος στρατιώτας ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πολλοὺς ἐκ τοῦ Καπιτωλίου καταγαγὼν τάς τε σανίδας τῶν νόμων κατέκοψε, καί τινας καὶ μετὰ τοῦτο ταραχώδεις ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Καπιτωλίου κατεκρήμνισεν.

33 οὐ μέντοι καὶ ἐπαύσαντο διὰ τοῦτο στασιάζοντες, ἀλλ᾽ ὅσῳ
L 112r πλείους αὐτῶν ἀπώλλυντο, τόσῳ μᾶλλον οἱ περιλιπεῖς ἐθορύβουν, νομίζοντες τὸν Καίσαρα μεγίστῳ τε καὶ δυσχερεστάτῳ πολέμῳ συμπεπλέχθαι. οὐδὲ ἐπέσχον πρὶν αὐτὸν ἐκεῖνον ἐξαπιναίως σφίσιν
2 ὀφθῆναι. οὕτω δὲ καὶ ἄκοντες ἡσύχασαν. καὶ οἱ μὲν πᾶν ὅ τι ποτὲ ἐνεδέχετο πείσεσθαι προσεδόκων, λόγος τε ἐπ᾽ αὐτοῖς κατὰ πᾶσαν ὁμοίως τὴν πόλιν ⟨ἦν⟩, τῶν μὲν τὰ τῶν δὲ τὰ δικαιούντων· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τῷ συνήθει οἱ τρόπῳ καὶ τότε ἐχρήσατο. τῇ τε γὰρ παρούσῃ αὐτῶν καταστάσει ἠρκέσθη, καὶ οὐδὲν τῶν προγενομένων ἐπολυπραγμόνησεν, ἀλλὰ πάντων τε ἐφείσατο καί τινας
3 αὐτῶν καὶ ἐτίμησεν, ἄλλους τε καὶ τὸν Δολοβέλλαν. εὐεργεσίαν γάρ τινα αὐτῷ ὀφείλων οὐκ ἠξίωσεν αὐτῆς ἐκλαθέσθαι· οὐ γὰρ ὅτι ἠδικήθη, διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνης ὠλιγώρησεν, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν εὖ ἐπεπόνθει, καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ συνέγνω, καὶ τά τε ἄλλα αὐτὸν ἐν τιμῇ ἤγαγεν, καὶ ὕπατον οὐ πολλῷ ὕστερον μηδὲ στρατηγήσαντα ἀπέδειξε.

34 ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ παρὰ τὴν τοῦ Καίσαρος ἀπουσίαν ἐγέ-
cf. Xiph. 23, 6. 7 νετο· χρόνιος δὲ ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τῷ τοῦ Πομπηίου θανάτῳ, ἦλθε διὰ τάδε. οἱ Αἰγύπτιοι ταῖς τῶν χρημάτων ἐσπράξεσι βαρυνόμενοι, καὶ δεινῶς φέροντες ὅτι μηδὲ τῶν ἱερῶν τις ἀπεί-
2 χετο (θρησκεύουσί τε γὰρ πολλὰ περισσότατα ἀνθρώπων, καὶ πολέμους ὑπὲρ αὐτῶν καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἅτε μὴ καθ᾽ ἓν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐναντιωτάτου καὶ αὐτοῖς τιμῶντές τινα, ἀναιροῦνται), τούτοις τε οὖν ἀγανακτήσαντες, καὶ προσέτι φοβηθέντες μὴ τῇ Κλεο-

---

5 προεπήγγελτο Bk., προεπηγγέλλετο L 7 ἐπικαταστήσας Rk. recte, cf. 41, 50, 2, Thuc. 4, 130, 7, ἀποκαταστήσας L 10 ἀπ᾽ Rk., ἐπ᾽ L 12 τοῦτο R. St., τούτου L 18 ⟨ἦν⟩ add. Xyl. 31 τις] τινὸς Xyl., τι Odd. frustra uterque 34 αὐτοῖς R. St., αὑτοῖς L.

πάτρᾳ ἅτε μέγα παρὰ τῷ Καίσαρι δυναμένῃ παραδοθῶσιν, ἐταρά-
χθησαν. ἐκείνη τε γὰρ τέως μὲν δι' ἑτέρων παρ' αὐτῷ διὰ τὸν 3 Exc. V. 125 Xiph. 23, 12—11
ἀδελφὸν ἐδικάζετο, ἔπειτα δὲ ὡς τάχιστα τὴν φύσιν αὐτοῦ κατέ-
μαθεν (ἦν γὰρ ἐρωτικώτατος, καὶ πλείσταις καὶ ἄλλαις, ὅσαις που Xiph. 23, 7—9
περιτύχοι, συνεγίγνετο), πέμπει πρὸς αὐτὸν [καὶ] προδίδοσθαί τε Xiph. 23, 11—16
ὑπὸ τῶν φίλων λέγουσα, καὶ ἀξιοῦσα αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἀγωνίσα-
σθαι. ἄλλως τε γὰρ περικαλλεστάτη γυναικῶν ἐγένετο, καὶ τότε 4 Xiph. 23, 9—12
τῇ τῆς ὥρας ἀκμῇ πολὺ διέπρεπε, τό τε φθέγμα ἀστειότατον εἶχε,
καὶ προσομιλῆσαι παντί τῳ διὰ | χαρίτων ἠπίστατο, ὥστε λαμπρά 5 L 112ʳ
τε ἰδεῖν καὶ ἀκουσθῆναι οὖσα, κἀκ τούτου πάντα τινὰ καὶ δυσέ-
ρωτα καὶ ἀφηλικέστερον ἐξεργάσασθαι δυναμένη, πρὸς τρόπον τε
ἐνόμισε τῷ Καίσαρι ἐντεύξεσθαι, καὶ πάντα ἐν τῷ κάλλει τὰ δικαιώ-
ματα ἔθετο. ᾐτήσατό τε οὖν ἐς ὄψιν αὐτοῦ ἐλθεῖν, καὶ τυχοῦσα 6
κατεκόσμησέ τε ἑαυτὴν καὶ ἐξήσκησεν ὥστε σεμνοπρεπεστάτη καὶ
οἰκτροτάτη αὐτῷ ὀφθῆναι. καὶ ἡ μὲν ταῦτα μηχανησαμένη ἔς τε
τὴν πόλιν ἅμα (ἔξω γὰρ καὶ ἐκείνης ἦν) καὶ ἐς τὰ βασίλεια λάθρᾳ
τοῦ Πτολεμαίου νυκτὸς ἐσῆλθεν· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἰδών τε αὐτὴν 35 Xiph. 23, 16—22
καί τι φθεγξαμένης ἀκούσας οὕτως εὐθὺς ἐδουλώθη ὥστε αὐτίκα
ὑπό τε τὴν ἕω τόν τε Πτολεμαῖον μεταπέμψασθαι καὶ συναλλάξαι
σφᾶς ἐπιχειρῆσαι· ἧς γὰρ δικαστὴς πρότερον ἠξιοῦτο εἶναι, τότε
ταύτῃ συνεδίκει. ὁ οὖν παῖς, διά τε τοῦτο καὶ ὅτι τὴν ἀδελφὴν 2
αἰφνιδίως εἶδεν ἔνδον οὖσαν, ὀργῆς τε ἐπληρώθη, καὶ ἐκπηδήσας
ἐς τὸ πλῆθος ἐβόα λέγων προδίδοσθαι, καὶ τέλος τὸ διάδημα ἀπὸ
τῆς κεφαλῆς περισπάσας ἔρριψε. θορύβου δὲ ἐπὶ τούτῳ μεγάλου
συμβάντος ἐκεῖνον μὲν οἱ Καισάρειοι στρατιῶται συνήρπασαν, τὸ
δὲ δὴ Αἰγύπτιον ἐταράττετο· κἂν αὐτοβοεὶ τὰ βασίλεια καὶ ἐκ τῆς 3
γῆς καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης ἅμα προσβαλόντες εἷλον (τοῖς γὰρ Ῥω-
μαίοις οὐδὲν ἀξιόμαχον, ἅτε καὶ φίλων σφῶν δοκούντων εἶναι,

---

2 — p. 58, 3 = Exc. Val. 125: ὅτι ἡ Κλεοπάτρα τέως μὲν δι' ἑτέρων παρὰ τῷ Καίσαρι διὰ — ὑπέσχετο [V. L. vide infra. praeterea 3 δὲ om. 5 ἐγίγνετο [καὶ] praebet 13 αὐτοῦ om. 14 τε om. 15 τε om. 19 τε et τε om. πόλεμον 21 συνεδίκει | ὁ fol. 200ᵛ τὴν ἀδελφὴν om. 23 τέλος om. 28 σφῶν om.]

---

5 [καὶ] del. Leuncl. 9 λαμπρά] λαμύρα Naber. coll. Phryn. *s. v.*, infeliciter, cf. etiam 62, 28, 1, Thuc. 6, 54, 2 10 καὶ δυσέρωτα] καίπερ δυσέρωτα? Bk., quo opus non est 14 καὶ (alterum) ⟨τε⟩ καὶ Kuiper (litt.) 18 τι] τι ⟨καὶ⟩ Bk. praeter necessitatem 25 Καισάρειοι H. St., καισάριοι L 26 Αἰγύπτιον] Αἰγύπτιον ⟨πλῆθος⟩ v. Herw., at τὸ Αἰγύπτιον dictum videtur ut τὸ Ἑλληνικὸν, τὸ βαρβαρικὸν et quae sunt eiusmodi in ικός, cf. quoque τὸ ὑπήκοον αὐτοβοεὶ cod. Peir., αὐτοβοὶ L 27 προσβαλόντες cod. Peir., προσβάλλοντες L.

παρῆν), εἰ μὴ φοβηθεὶς ὁ Καῖσαρ προῆλθέ τε ἐς αὐτούς, καὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ στὰς πάντα σφίσιν, ὅσα ἂν ἐθελήσωσι, πράξειν ὑπέσχετο. 4 καὶ μετὰ τοῦτο ἐς ἐκκλησίαν ἐσελθὼν τόν τε Πτολεμαῖον καὶ τὴν Κλεοπάτραν παρεστήσατο, καὶ τὰς διαθήκας τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἀνέγνω, ἐν αἷς ἐκείνους μὲν συνοικῆσαί τε ἀλλήλοις κατὰ τὰ τῶν Αἰγυπτίων πάτρια καὶ βασιλεύειν ἅμα, τὸν δὲ δὴ τῶν 5 Ῥωμαίων δῆμον τὴν ἐπιτροπείαν σφῶν ἔχειν ἐγέγραπτο. πράξας δὲ τοῦτο, καὶ ἐπειπὼν ὅτι ἑαυτῷ, δικτάτορι ὄντι καὶ πᾶν τὸ τοῦ δήμου κράτος ἔχοντι, τήν τε ἐπιμέλειαν τῶν παίδων ποιεῖσθαι καὶ τὰ δόξαντα τῷ πατρὶ αὐτῶν ἐπιτελεῖν προσήκει, ἐκείνοις τε τὴν βασιλείαν ἀμφοτέροις ἔδωκε, καὶ τῇ Ἀρσινόῃ τῷ τε Πτολε- L 113r μαίῳ | τῷ νεωτέρῳ, τοῖς ἀδελφοῖς σφων, Κύπρον ἐχαρίσατο. 6 τοσοῦτον γάρ που δέος αὐτὸν ἔσχεν ὥστε μὴ μόνον μηδὲν τῶν τῆς Αἰγύπτου προσλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων τι αὐτοῖς προσδοῦναι.

cf. Xiph. 23, 22–24 (Exc. UR 10) 36 τότε μὲν οὕτως ἐπαύσαντο, αὖθις δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκινήθησαν ὥστε καὶ πολεμῆσαι. ὁ γὰρ Ποθεινὸς ὁ τὴν διοίκησιν τῶν τοῦ Πτολεμαίου χρημάτων προστεταγμένος (εὐνοῦχος δὲ ἦν 2 καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τοῖς μάλιστα συνετετεταράχει), δείσας μὴ καὶ δίκην ποτὲ ἐπὶ τούτῳ δῷ, πέμπει κρύφα πρὸς τὸν Ἀχιλλᾶν περὶ τὸ Πηλούσιον ἔτι καὶ τότε ὄντα, καὶ αὐτὸν ἐκφοβήσας τε ἅμα καὶ ἐπελπίσας προσηταιρίσατο, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄλ- 3 λους τοὺς τὰ ὅπλα ἔχοντας ᾠκειώσατο. πᾶσί τε γὰρ ὁμοίως δεινὸν ἐδόκει εἶναι ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι, ὑποψίᾳ τοῦ τὸν Καίσαρα τότε μὲν ἐπὶ τῇ καταστάσει σφῶν ἀμφοτέροις δῆθεν αὐτοῖς τὴν βασιλείαν δεδωκέναι, προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου μόνῃ τῇ Κλεο- 4 πάτρᾳ αὐτὴν προσθήσειν· καὶ ἀντίπαλοι τῷ τότε παρόντι αὐτοῦ στρατῷ ἐνόμιζον εἶναι. καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εὐθὺς Exc. UR 10 37 ἄραντες ἤλασαν· πυθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Καῖσαρ, καὶ καταδείσας τό τε πλῆθος αὐτῶν καὶ τὰς τόλμας, ἔπεμψέ τινας πρὸς τὸν Ἀχιλλᾶν, οὔτι γε τῷ αὐτοῦ ἀλλὰ τῷ τοῦ Πτολεμαίου ὀνόματι, κε-

17. 18. 29 — p. 59, 8 = Exc. UR 10: ὅτι Ποθεινοῦ τοῦ εὐνούχου τοῦ τὴν διοίκησιν — προστεταγμένου κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεῦσαι τοὺς Αἰγυπτίους παρασκευάσαντος, πυθόμενος τοῦτο ὁ Καῖσαρ — καταστασθῶσιν. [V. L. 30 τε om. τινα

6 ἅμα Rk., ἀλλὰ L 14 Αἰγύπτου] an Αἰγυπτίας? cf. 50, 6, 1. 26, 2 22 προσηταιρίσατο] ita L 29 ἤλασαν Wakefield (qui idem ὥρμησαν), vide e. gr. 38, 47, 3; 41, 4, 2; 57, 4, 2, ἤμυνον L, ἤνυον Wesseling. coll. Luc. navig. 35, ἤνυτον Melber. coll. Thuc. 2, 97, 2, ἠπείγοντο Bk. 31 κελεύοντος] κελεύσοντας vel ⟨ὡς⟩ κελεύοντος Rk., quo opus non est.

λεύοντος αὐτῷ τὴν ἡσυχίαν ἄγειν. καὶ ὃς συνιεὶς ὅτι οὐ τοῦ παι-
δὸς ἀλλ' ἐκείνου ἡ πρόσταξις ἦν, οὐχ ὅπως οὐκ ἐπήκουσεν αὐτοῦ,
ἀλλὰ καὶ προσκαταφρονήσας ὡς καὶ φοβουμένου τούς τε στρατιώ- 2
τας συνήγαγε, καὶ πολλὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ Πτολεμαίου πολλὰ δὲ καὶ
κατὰ τοῦ Καίσαρος τῆς τε Κλεοπάτρας εἰπών, τέλος καὶ ἐπὶ τοὺς
πεμφθέντας καίπερ Αἰγυπτίους ὄντας παρώξυνεν αὐτούς, ὅπως
τοῦ τε φόνου σφῶν ἀναπλησθῶσι καὶ ἐς ἀνάγκην ἀσπείστου πολέ-
μου καταστῶσι. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Καῖσαρ τούς τε ἐκ τῆς 3
Συρίας στρατιώτας μετεπέμψατο, καὶ τὰ βασίλεια τά τε ἄλλα τὰ
πλησίον αὐτῶν οἰκοδομήματα διετάφρευσε καὶ ἀπετείχισε μέχρι τῆς
θαλάσσης. κἀν τούτῳ καὶ ὁ Ἀχιλλᾶς μετά τε τῶν Ῥωμαίων καὶ 38
μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τοῦ Γαβινίου σὺν τῷ Σεπτιμίῳ πρὸς τὴν
τοῦ Πτολεμαίου φρουρὰν καταλειφθέντων ἐπελθὼν (ἐκ γὰρ δὴ τῆς
ἐκεῖ διατριβῆς καὶ τοὺς | τρόπους ἐς τὸ ἐπιχώριον μετεβεβλήκεσαν) L 113v
τῶν τε Ἀλεξανδρέων τὸ πλεῖστον εὐθὺς προσεποιήσατο καὶ τὰ ἐπι-
καιρότατα ἐκρατύνατο. κἀκ τούτου πολλαὶ μὲν μάχαι καὶ μεθ' 2
ἡμέραν καὶ νύκτωρ αὐτοῖς ἐγίγνοντο, πολλὰ δὲ καὶ κατεπίμπρατο,
ὥστε ἄλλα τε καὶ τὸ νεώριον τάς τε ἀποθήκας καὶ τοῦ σίτου καὶ
τῶν βίβλων, πλείστων δὴ καὶ ἀρίστων, ὥς φασι, γενομένων, καυ-
θῆναι. ἐκράτει δὲ τῆς μὲν ἠπείρου ὁ Ἀχιλλᾶς, χωρὶς ὧν ὁ Καῖ-
σαρ ἐνετετείχιστο, τῆς δὲ δὴ θαλάσσης ἐκεῖνος, ἄνευ τοῦ λιμένος.
καὶ ναυμαχίᾳ τε ἐνίκησε, καὶ ἐπειδὴ διὰ τοῦτο φοβηθέντες οἱ Αἰ- 3
γύπτιοι μὴ ἐς τὸν λιμένα σφῶν ἐπεσπλεύσῃ, τὸ στόμα αὐτοῦ πλὴν
βραχέος ἔχωσαν, καὶ ἐκεῖνο προσαπέφραξεν, ὁλκάδας λίθων πλήρεις
καταποντώσας, ὥστ' αὐτοὺς μηδ' εἰ πάνυ τι βούλοιντο ἐκπλεῦσαι,
δυνηθῆναί ποι ἀπᾶραι. ποιήσας δὲ τοῦτο ῥᾷον τὰ ἐπιτήδεια τά 4
τε ἄλλα καὶ ὕδωρ ἐπήγετο· τὴν γὰρ αὐτόθεν ὑδρείαν ὁ Ἀχιλλᾶς
σφας ἀφῄρητο, τοὺς ὀχετοὺς διακόψας.

τούτων δὲ οὕτω πραττομένων Γανυμήδης τις εὐνοῦχος τὴν Ἀρ- 39
σινόην οὐ πάνυ φρουρουμένην ἐς τοὺς Αἰγυπτίους ὑπεξήγαγε· καὶ
ταύτην ἐκεῖνοι βασιλίδα ἀποδείξαντες προθυμότερον τοῦ πολέμου,
ὡς καὶ προστάτιν τινὰ ἐκ τοῦ τῶν Πτολεμαίων γένους ἔχοντες, ἀν-
τελάβοντο. ὁ οὖν Καῖσαρ φοβηθεὶς μὴ καὶ ὁ Ποθεινὸς τὸν Πτο- 2

8 κατασταθῶσιν]

1 καὶ om. Dind. iniuria 2 οὐκ abesse mavult v. Herw., cf. tamen fr. 96, 5; 38, 17, 6; 45, 34, 6 11 μετά τε τῶν Ῥωμαίων καὶ μετὰ τῶν ἄλλων reduxi ex L, μετά τε τῶν ἄλλων καὶ μετὰ τῶν Ῥωμαίων Bk. immerito, cf. Caes. *b. c.* 3, 110 et c. 103, 5 et c. 4, 4 17 κατεπίμπρατο St., κατεπίμπραντο L 25 καταποντώσας Bk., προσκαταποντώσας L 26 ποι] πῃ? Bk. 28 ἀφῄρητο R. St., ἀφηίρετο L.

λεμαῖον ἐκκλέψῃ, τὸν μὲν ἀπέκτεινε, τὸν δὲ οὐκέτ' ἐπικρυπτόμενος
ἀκριβῶς ἐφρούρει. παροξυνθέντων δὲ καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν Αἰ-
γυπτίων, καὶ ἐκείνοις μὲν πλειόνων ἀεὶ προσγιγνομένων, τοῖς δὲ δὴ
cf. Xiph. 23, 25–26 Ῥωμαίοις μηδέπω τῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς Συρίας παρόντων, ἐς
3 φιλίαν αὐτοὺς ὑπαγαγέσθαι ἠθέλησε, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἀναβι-
βάσας που, ὅθεν ἐξακουσθήσεσθαι ἔμελλεν, εἰπεῖν σφισιν ἐκέλευ-
σεν ὅτι οὔτε τι κακὸν ἔχοι οὔτε πολεμεῖν δέοιτο· πρός τε τὰς σπον-
4 δὰς αὐτοὺς παρεκάλει, καὶ προσυπισχνεῖτο διαπράξειν αὐτάς. καὶ
εἴγε ἑκὼν ταῦτα οὕτω διείλεκτο, ἔπεισεν ἂν σφας καταλύσασθαι·
νῦν δ' ὑποτοπήσαντες αὐτὰ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κατεσκευάσθαι οὐκ
L 114r ἐνέδοσαν.

40 προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου στάσις τοῖς περὶ τὴν Ἀρσινόην οὖσιν
ἐνέπεσε, καὶ αὐτὴν ὁ Γανυμήδης ἔπεισε τὸν Ἀχιλλᾶν ὡς καὶ τὸ
ναυτικὸν προδώσοντα ἀποκτεῖναι. γενομένου δὲ τούτου τήν τε ἡγε-
μονίαν τῶν στρατιωτῶν παρέλαβε, καὶ τὰ πλοῖα ὅσα ἐν τῷ ποταμῷ
2 καὶ ἐν τῇ λίμνῃ ἦν συνήγαγεν, ἄλλα τε προσκατεσκεύασε, καὶ πάντα
αὐτὰ ἐς τὴν θάλασσαν διὰ τῶν διωρύχων κομίσας τοῖς τε Ῥω-
μαίοις μὴ προσδεχομένοις προσέβαλε, καὶ τὰς μὲν κατέπρησε τῶν
ὁλκάδων αὐτῶν τὰς δὲ ἀνεδήσατο, καὶ μετὰ τοῦτο τόν τε ἔσπλουν
τοῦ λιμένος ἐξεκάθηρε, κἀνταῦθα ναυλοχῶν πολλά σφας ἐλύπει.
3 τηρήσας οὖν ποτε αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ ἀμελῶς ὑπὸ τοῦ κρατεῖν ἔχον-
τας ἔς τε τὸν λιμένα αἰφνιδίως ἐπεσέπλευσε, καὶ συχνὰ πλοῖα καύ-
Xiph. 23, 28–24, 1 σας ἔς τε τὴν Φάρον ἀπέβη καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἐφόνευ-
σεν. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰγύπτιοι κατά τε τὰς
γεφύρας ἐπεβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ συχνοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀνταποκτεί-
4 ναντες τοὺς λοιποὺς ἐς τὰς ναῦς ἐσήραξαν. καὶ αὐτῶν ὁπουδήποτε
Xiph. 24, 1–10 καὶ ἀθρόως ἐσβιαζομένων ἐς αὐτὰς ἄλλοι τε πολλοὶ ἐς τὴν θάλασ-
σαν ἐξέπεσον καὶ ὁ Καῖσαρ. κἂν διέφθαρτο κακῶς, ὑπό τε τῶν
ἱματίων βαρυνόμενος καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων βαλλόμενος (ἁλουρ-
γῶν γὰρ αὐτῶν ὄντων ἐστοχάζοντο), εἰ μὴ καὶ ἐκεῖνα ἀπερρίφει
5 καὶ μετὰ τοῦτο διανεύσας πη ἐς ἀκάτιον ἐσεβεβήκει. καὶ ὁ μὲν
οὕτως ἐσώθη, μηδὲν τῶν γραμμάτων βρέξας ἃ πολλὰ ἐν τῇ ἀρι-
στερᾷ χειρὶ ἀνέχων ἐνήξατο· τὴν δὲ δὴ ἐσθῆτα αὐτοῦ οἱ Αἰγύ-
πτιοι λαβόντες πρὸς τὸ τρόπαιον, ὃ ἔστησαν τῆς τροπῆς ταύτης,
ἀνεκρέμασαν ὡς καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ᾑρηκότες. καὶ ἤδη γὰρ καὶ τὰ

14 προδώσοντα Reim., προδοῦσαν L, προδόντα Xyl., προδιδόντα Bk., προδωσείοντα Dind. (vol. 1, p. xvi), quod fortasse praeferendum, ut προδωσείει fr. 104, 5 ab eodem propositum 20 ναυλοχῶν Xyl., ναυλομαχῶν L 22 καύσας] κατακαύσας Bk., praeter necessitatem.

στρατεύματα ἃ ἀπὸ τῆς Συρίας μετεπέπεμπτο ἐπλησίασε, τάς τε
κατάρσεις ἐτήρουν καὶ πολλὰ αὐτοὺς ἔβλαπτον. τοῖς μὲν ⟨γὰρ⟩ 6
πρὸς τὴν Λιβύην σφῶν προσπίπτουσιν ὁ Καῖσαρ τρόπον τινὰ
ἤμυνε· συχνοὺς δὲ δὴ περὶ τὰς τοῦ Νείλου ἐκβολὰς πυρσοῖς ὡς καὶ
Ῥωμαῖοι ὄντες ἠπάτων τε καὶ συνελάμβανον, ὥστε τοὺς λοιποὺς
μηκέτι τολμᾶν παρακομίζεσθαι, μέχρις οὗ Τιβέριος Κλαύδιος Νέ-
ρων ἐς αὐτὸν | τότε τὸν ποταμὸν ἀναπλεύσας ἐκείνους τε μάχῃ ἐκρά- L 113r
τησε καὶ τοῖς σφετέροις ἀδεέστερον τὸν πρόσπλουν ἐποίησε. κἂν 41
τούτῳ Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς ἐπικληθεὶς ἐπεχείρησε μὲν ἐς τὸ
στόμα τοῦ Νείλου τὸ κατὰ Πηλούσιον ταῖς ναυσὶν ἀναβῆναι, ἀπο-
φραξάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων τοῖς πλοίοις τὸν ἔσπλουν προσεκομί-
σθη νυκτὸς ἐπὶ τὴν διώρυχα, καὶ ναῦς ἐς αὐτὴν ὑπερενεγκὼν (οὐ 2
γὰρ ἐξήεσιν ἐς τὴν θάλασσαν) οὕτω διὰ ταύτης ἐς τὸν Νεῖλον ἀνέ-
πλευσε, καὶ μετὰ τοῦτο αἰφνίδιον ἔκ τε τῆς θαλάσσης καὶ ἐκ τοῦ
ποταμοῦ ἅμα τοῖς φρουροῦσι τὸ στόμα αὐτοῦ προσμίξας τήν τε
ἀπόκλεισίν σφων ἔλυσε, καὶ τὸ Πηλούσιον τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ 3
τῷ ναυτικῷ προσβαλὼν εἷλε. προχωρῶν τε ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν,
καὶ πυθόμενος Διοσκουρίδην τινὰ ἀπαντήσειν σφίσιν, ἐνήδρευσέ
τε αὐτὸν καὶ κατειργάσατο.

αἰσθόμενοι δὲ ταῦθ᾿ οἱ Αἰγύπτιοι τὸν ⟨μὲν⟩ πόλεμον οὐδ᾿ 42
ὣς κατελύσαντο, ἀχθεσθέντες δὲ τῇ τοῦ εὐνούχου καὶ τῆς γυναικὸς
ἀρχῇ, καὶ νομίσαντες, ἂν τὸν Πτολεμαῖον προστήσωνται, καθυπέρ-
τεροι τῶν Ῥωμαίων ἔσεσθαι, ἔπειτ᾿ ἐπειδὴ οὐδένα τρόπον ἐξαρπά- 2
σαι αὐτὸν ἠδυνήθησαν (δεινῶς γὰρ ἐφυλάσσετο), ἐπλάσαντο ταῖς
τε συμφοραῖς πεπονῆσθαι καὶ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖν, καὶ ἔπεμψαν
πρὸς τὸν Καίσαρα ἐπικηρυκευόμενοί τε καὶ τὸν Πτολεμαῖον αἰτοῦν-
τες, ὅπως δὴ σὺν αὐτῷ περὶ τῶν σπονδῶν, ἐφ᾿ οἷς γενήσοιντο, βου-
λεύσωνται. ὁ οὖν Καῖσαρ ἐνόμισε μὲν καὶ ὡς ἀληθῶς αὐτοὺς με- 3
ταβεβλῆσθαι (ἄλλως τε γὰρ καὶ δειλοὺς καὶ ὀξυρρόπους ὄντας
ἤκουε, καὶ τότε πρὸς τὰ πταίσματα καταπεπληγμένους ᾔσθετο), εἰ
δὲ δὴ καὶ τεχνάζοιντό τι, ἀλλ᾿ ὅπως μὴ διὰ τοῦτ᾿ ἐμποδίζων τὴν
εἰρήνην νομισθῇ, συνεπαινεῖν τέ σφισιν ἔφη καὶ τὸν Πτολεμαῖον

---

1 μετεπέπεμπτο Dind., μετεπέμπετο L 2 ⟨γαρ⟩ ins. Rk. 7 τότε suspectat Rk. sine causa 16 ἀπόκλεισίν R. St., ἀπόκλισίν L 18 Διοσκουρίδην] Διοσκορίδην Leuncl., fortasse rectius, cf. ad 38, 6, 2 (quibus locis adde Διόσκοροι 59, 28, 5 (Xiph. et exc. Val.), Διόσκουροι 60, 6, 8 (M). in hominis nomine ου in ο mutare haesitavi, quanquam *Dioscorides* Caes. *b. c.* 3, 109, 4 20 ⟨μὲν⟩ add. Bk. 21 ἀχθεσθέντες R. St. (coni.), ἀχθέντες L 31 ἐμποδίζων reduxi ex L, ἐμποδίζειν Bk. Xenophontem (*anab.* 6, 6, 24) imitatur Dio.

4 ἔπεμψεν. οὔτε γὰρ ἐν ἐκείνῳ τι ἰσχυρὸν ἔκ τε τῆς ἡλικίας καὶ ἐκ
τῆς ἀπαιδευσίας ἐνεώρα ὄν, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἤτοι συναλλαγή-
σεσθαί οἱ ἐφ' οἷς ἐβούλετο ἢ δικαιότερον καὶ καταπολεμηθήσεσθαι
καὶ καταστραφήσεσθαι ἤλπισεν, ὥστε ἀπ' εὐλόγου δή τινος προ-
5 φάσεως τῇ Κλεοπάτρᾳ παραδοθῆναι· οὐ γάρ που καὶ ἡττηθήσεσθαί
f. 115r ποτε ὑπ' αὐτῶν, ἄλλως τε | καὶ τῆς δυνάμεώς οἱ προσγεγενημένης,
43 προσεδόκησε. παραλαβόντες δὲ τὸ παιδάριον οἱ Αἰγύπτιοι τῶν
μὲν σπονδῶν οὐδὲν ἐφρόντισαν, ἐπὶ δὲ τὸν Μιθριδάτην παραχρῆμα
ὥρμησαν ὡς δὴ καὶ μέγα τι ἔν τε τῷ ὀνόματι καὶ ἐν τῷ γένει τῷ
τοῦ Πτολεμαίου κατορθώσοντες· καὶ αὐτὸν πρὸς τῇ λίμνῃ ἐν μέσῳ
2 τοῦ τε ποταμοῦ καὶ τῶν ἑλῶν ἀπολαβόντες ἐθορύβουν. ὁ οὖν
Καῖσαρ ἐκείνους μὲν οὐκ ἐπεδίωξεν, δεδιὼς μὴ λοχισθείη· ἀναχθεὶς
δὲ νυκτὸς ὡς πρὸς ἐκβολήν τινα τοῦ Νείλου ἐπειγόμενος, καὶ φῶς,
ὅπως ἐπὶ πλεῖστον ταύτῃ προϊέναι νομισθῇ, πάμπολυ καθ' ἑκάστην
ναῦν ἀνάψας, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιπλεῖν ὥρμητο, ἔπειτα δὲ ἀποσβέ-
3 σας αὐτὸ ἀνεκομίσθη, καὶ παραπλεύσας τὴν πόλιν πρός τε τὴν
χερρόνησον τὴν πρὸς τῇ Λιβύῃ οὖσαν κατῆρε, κἀνταῦθα τοὺς
στρατιώτας ἐκβιβάσας περιῆλθέ τε τὴν λίμνην, καὶ τοῖς Αἰγυπτίοις
ἀπροσδόκητος ὑπὸ τὴν ἕω προσπεσὼν εὐθύς τε αὐτοὺς κατέπληξεν
4 ὥστε καὶ ἐπικηρυκεύσασθαι, καὶ μετὰ τοῦτο (τὴν γὰρ ἱκετείαν αὐ-
τῶν οὐκ ἐδέξατο) μάχῃ τε ὀξείᾳ κατεκράτησε καὶ παμπληθεῖς ἐφό-
νευσε· καί τινες καὶ ἐν τῷ ποταμῷ μετὰ τοῦ Πτολεμαίου, σπουδῇ
δι' αὐτοῦ φυγόντες, ἐφθάρησαν.
Xiph. 24, 11—13 44 οὕτω μὲν τὴν Αἴγυπτον ὁ Καῖσαρ ἐχειρώσατο, οὐ μέντοι καὶ
ὑπήκοον αὐτὴν τῶν Ῥωμαίων ἐποιήσατο, ἀλλὰ τῇ Κλεοπάτρᾳ,
2 ἧσπερ ἕνεκα καὶ ἐπεπολεμήκει, ἐχαρίσατο. φοβηθεὶς μέντοι μὴ οἱ
Αἰγύπτιοι νεωτερίσωσιν αὖθις γυναικὶ ἄρχειν παραδοθέντες, καὶ
οἱ Ῥωμαῖοι διά τε τοῦτο καὶ ὅτι καὶ συνῆν αὐτῷ χαλεπήνωσι, τῷ
τε ἑτέρῳ ἀδελφῷ συνοικῆσαι δῆθεν αὐτὴν ἐκέλευσε, καὶ τὴν βασι-
3 λείαν ἀμφοτέροις σφίσιν, ὥς γε καὶ λόγῳ εἰπεῖν, ἔδωκε. τῷ γὰρ
ἔργῳ ἡ Κλεοπάτρα μόνη πᾶν τὸ κράτος σχήσειν ἔμελλεν· ὅ τε γὰρ
ἀνὴρ αὐτῆς παιδίον ἔτι ἦν, καὶ ἐκείνη πρὸς τὴν παρὰ τοῦ Καίσα-

---

1 οὔτε Bk., οὐδὲ L 3 καταπολεμηθήσεσθαι reduxi ex L, πολεμηθήσεσθαι Bk. immerito, nam καταπολεμεῖν non semper idem est atque καταστρέφειν, cf. Thuc. 2, 7, 3; 4, 1, 2; 4, 86, 5 9 δὴ καὶ μέγα Bk., καὶ δὴ μέγα L, an καὶ μέγα δή? 15 ἐπιπλεῖν (sc. πρὸς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Νείλου) reduxi ex L, ἀποπλεῖν Bk., at quoquo versus tendebat ab urbe certe ἀποπλεῖν oportebat 19 ἀπροσδόκητος restitui ex L, ἀπροσδοκήτως R. St. ὑπὸ Reim., ἐπὶ L, cf. ad 41, 9, 2 28 αὐτῷ] αὐτῇ Odd., praeter necessitatem

ρος εὔνοιαν οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐδύνατο, ὥστε πρόσχημα μὲν ὡς καὶ 4 τῷ ἀδελφῷ συνοικοῦσα καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπίκοινον αὐτῷ ἔχουσα ἐκέκτητο, τὸ δ' ἀληθὲς μόνη τε ἐβασίλευε καὶ τῷ Καίσαρι συνδιῃτᾶτο.

καὶ αὐτὸν ἐπὶ πλεῖον ἂν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ κατέσχεν, ἢ καὶ ἐς 45 τὴν Ῥώμην εὐθὺς αὐτῷ συναπῆρεν, | εἰ μήπερ ὁ Φαρνάκης καὶ L 115v ἐκεῖθεν πάνυ ἄκοντα τὸν Καίσαρα ἐξήγαγε καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐπειχθῆναι ἐκώλυσεν. οὗτος γὰρ παῖς μὲν τοῦ Μιθριδάτου ἦν καὶ 2 cf. Xiph. 24, 14 τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου ἦρχεν, ὥσπερ εἴρηται, ἐπιθυμήσας δὲ πᾶσαν τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἀνακτήσασθαι ἐπανέστη κατ' αὐτὴν τήν τε τοῦ Καίσαρος καὶ τὴν τοῦ Πομπηίου στάσιν, καὶ οἷα τῶν Ῥωμαίων τότε μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀσχόλων γενομένων, αὖθις δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ κατασχεθέντων, τήν τε Κολχίδα ἀκονιτὶ 3 προσηγάγετο καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἀπόντος τοῦ Δηιοτάρου πᾶσαν, τῆς τε Καππαδοκίας καὶ τῶν τοῦ Πόντου πόλεών τινας, αἳ τῷ τῆς cf. Xiph. 24, 15 Βιθυνίας νομῷ προσετετάχατο, κατεστρέψατο. πράσσοντος δὲ αὐ- 46 τοῦ ταῦτα ὁ Καῖσαρ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκινήθη (οὔτε γὰρ ἡ Αἴγυπτός πω καθειστήκει, καὶ ἐλπίδος τι εἶχε δι' ἑτέρων αὐτὸν χειρώσεσθαι), Γναῖον δὲ Δομίτιον Καλουῖνον ἔπεμψε, τήν τε Ἀσίαν οἱ καὶ . . . . . . στρατόπεδα προστάξας. καὶ ὃς τὸν Δηιόταρον καὶ τὸν Ἀριο- 2 βαρζάνην προσλαβὼν ἤλασεν εὐθὺς ἐπὶ τὸν Φαρνάκην ἐν τῇ Νικοπόλει ὄντα (καὶ γὰρ ταύτην προκατειλήφει), καὶ καταφρονήσας, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τὴν παρουσίαν αὐτοῦ φοβηθεὶς ἀνοχὴν ἐπὶ πρεσβεύσει ἑτοίμως ἔσχε ποιήσασθαι, οὔτε ἐσπείσατο αὐτῷ καὶ συμβαλὼν ἡττήθη. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου ἐς τὴν Ἀσίαν, ἐπειδὴ μήτε ἀξιόμα- 3 χός οἱ ἦν καὶ ὁ χειμὼν προσῄει, ἀνεχώρησεν· Φαρνάκης δὲ μεγάλα δὴ φρονῶν τά τε ἄλλα τὰ ἐν τῷ Πόντῳ προσκατεστήσατο, καὶ Ἀμισὸν καίπερ ἐπὶ πλεῖον ἀντισχοῦσαν εἷλέ τε καὶ διήρπασε, τούς τε ἡβῶντας ἐν αὐτῇ πάντας ἀπέκτεινε, καὶ ἐς τὴν Βιθυνίαν τήν τε Ἀσίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς τῷ πατρὶ ἐλπίσιν ἠπείγετο. κἀν 4 τούτῳ μαθὼν τὸν Ἄσανδρον, ὃν ἐπίτροπον τοῦ Βοσπόρου κατελε-

---

4 *ἐπὶ* Rk., *ἔτι* L 5 *εἰ μήπερ*] cf. ad fr. 40, 47 et add. vol. 1 p. CXXVI *καὶ ἐκεῖθεν*] *ἐκεῖθεν καὶ* Rk. sine causa 7 *γὰρ παῖς μὲν* Bk., *μὲν γὰρ παῖς* L 8 *Κιμμερίου*] ita quoque 54, 24, 4 vetustiores scriptores Graecos Herodotum praesertim secutus, *Κιμμερικός* recentiores (cf. tamen Aesch. *Prom.* 730), Polybius, Strabo, alii 14 *Καππαδοκίας*] *Καππαδοκίας* ⟨*μέρος*⟩? Bk., an ⟨*τι*⟩ vel ⟨*τὸ πλεῖστον*⟩? 17 *καθειστήκει* R. St., *καθειστήκη* L *τι* Dind. coll. Thuc. 2, 51, 6, *τε* L 18 *καὶ . . . . .*] lacunam L non indicat, ⟨*τἀκεῖ*⟩ expl. v. Herw. (litt.), fortasse plura exciderunt, cf. *bell. Alex.* 34, 1 19 *Ἀριοβαρζάνην*] cf. ad c. 48, 3 23 *ποιήσασθαι* v. Herw. (litt.), *ποιήσεσθαι* L 26 *προσκατεστήσατο*] *προσπαρεστήσατο* v. Herw., *προσκατεκτήσατο* Pflugk., hoc magis arridet 27 *Ἀμισὸν*] ita L *ἐπὶ πλεῖον* L, *ἐπὶ πλεῖστον* R. St.

λοίπει, νενεοχμωκότα, οὐκέτι περαιτέρω προεχώρησεν· ἐκεῖνος γάρ,
ἐπειδὴ τάχιστα πόρρω τε ὁ Φαρνάκης ἀπ' αὐτοῦ προϊὼν ἠγγέλθη,
καὶ ἐδόκει, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἔν γε τῷ παρόντι ἀνθοῖ, ἀλλ' οὔτι
γε καὶ ἔπειτα καλῶς ἀπαλλάξειν, ἐπανέστη αὐτῷ ὡς καὶ τοῖς
L 116r Ῥωμαίοις τι χαριούμενος τήν τε δυναστείαν τοῦ Βοσπόρου παρ'
47 αὐτῶν ληψόμενος. τοῦτ' οὖν ὁ Φαρνάκης ἀκούσας ὥρμησεν ἐπ'
αὐτὸν μάτην· τὸν γὰρ Καίσαρα ἐν τῇ ὁδῷ εἶναι καὶ ἐς τὴν Ἀρμε-
νίαν ἐπείγεσθαι πυθόμενος ἀνέστρεψε, κἀνταῦθα αὐτῷ περὶ Ζέ-
λαν συνέτυχεν. ὁ γὰρ Καῖσαρ τοῦ τε Πτολεμαίου τελευτήσαντος
καὶ τοῦ Δομιτίου νικηθέντος οὔτε εὐπρεπῆ οὔτε λυσιτελῆ οἱ τὴν
ἐν τῇ Αἰγύπτῳ διατριβὴν ἐνόμισεν εἶναι, ἀλλὰ ἀφωρμήθη, καὶ
Exc. UG 33 2 τάχει πολλῷ χρησάμενος ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἀφίκετο. ἐκπλαγεὶς οὖν
ὁ βάρβαρος, καὶ πολὺ μᾶλλον τὴν ὁρμὴν ἢ τὸν στρατὸν αὐτοῦ κα-
ταδείσας, προσέπεμψεν αὐτῷ πρὶν πλησιάσαι πολλάκις προκηρυ-
3 κευόμενος, εἴ πως τὸ παρὸν ἐφ' ὁτῳδὴ συνθέμενος ἐκφύγοι. προ-
ΐσχετο δὲ ἄλλα τε καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ὅτι οὐ συνήρατο τῷ Πομ-
πηίῳ· καὶ ἤλπιζεν ὑπάξεσθαί τε αὐτὸν ἐς σπονδὰς ἅτε καὶ ἐς τὴν
Ἰταλίαν τήν τε Ἀφρικὴν ἐπειγόμενον, καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ ῥα-
4 δίως αὖθις πολεμήσειν. ὑποπτεύσας οὖν τοῦτο ὁ Καῖσαρ τοὺς
μὲν πρώτους καὶ τοὺς δευτέρους πρέσβεις ἐφιλοφρονήσατο, ὅπως
ὅτι μάλιστα ἀπροσδοκήτῳ οἱ τῇ τῆς εἰρήνης ἐλπίδι προσπέσῃ, τῶν
δὲ τρίτων ἐλθόντων τά τε ἄλλα ἐπεκάλεσεν αὐτῷ καὶ ὅτι τὸν Πομ-
πήιον τὸν εὐεργέτην ἐγκατέλιπεν. καὶ οὐκ ἀνεβάλετο, ἀλλ' εὐθὺς
Xiph. 21, 5 15. 16 5 αὐθημερόν, ὥσπερ εἶχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ, συνέμιξε, καί τινα χρόνον
ὑπό τε τῆς ἵππου καὶ ὑπὸ τῶν δρεπανηφόρων ἐκταραχθεὶς ἔπειτα
τοῖς ὁπλίταις ἐκράτησε. καὶ ἐκεῖνον μὲν ἐκφυγόντα ἐπὶ τὴν θά-
λασσαν, καὶ ἐς τὸν Βόσπορον μετὰ τοῦτο ἐσβιαζόμενον, ὁ Ἄσαν-
48 δρος εἶρξέ τε καὶ ἀπέκτεινε· Καῖσαρ δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ, καίπερ οὐ
πάνυ διαπρεπεῖ γενομένῃ, πολὺ καὶ ὅσον ἐπ' οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἐφρό-
νησεν, ὅτι ἔν τε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ καὶ ἦλθε πρὸς

12 — 24 = Exc. UG 33: ὅτι Καῖσαρ ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἐνέβαλε. ἐκπλαγεὶς οὖν ὁ Φαρνάκης καὶ πολὺ — συνέμιξε [V. L. 17 ὑπέξεσθαί 20 τοὺς om. 23 ἀνέβαλλετο]

1 περαιτέρω R. St., περεταίρωι L 3 ἀνθοῖ Bk., ἂν λάθοι L, λάθοι Dind. 8 Ζέλαν] ita recte L, Ζέλειαν R. St., *Zela* (fem.) *bell. Alex.* 72, Plin. *n. h.* 6, 8 (at *Ziela* 6, 10), ἡ Ζῆλα Plut. *Caes.* 50. Ptol. 5, 6, 10, Hierocl. 701, 5, τὰ Ζῆλα (et ἡ Ζηλῖτις *regio*) Strab. 11, 8, 4 p. 512; 12, 3, 37. 38 p. 559–560 (Ζελῖτις codd. 12, 3, 31 p. 557), Steph. *s. v.*, cf. *Fast. Amit.* et *Arr.* a. d. IV Non. Aug. — Ζέλεια Troadis oppidum Strab. 12, 3, 22 p. 551, *Zelia* Plin. 5, 141 23 ἀνεβάλετο H. St., ἀνεβάλλετο L 27 ἐς Bk., ἐπὶ L 28 εἶρξε Xyl. (in vers.), εἰρξὲ L, cf. App. *Mithr.* 120.

τὸν πολέμιον καὶ εἶδεν αὐτὸν καὶ ἐνίκησε. καὶ τά τε λάφυρα πάντα,
καίτοι πλεῖστα γενόμενα, τοῖς στρατιώταις ἐδωρήσατο, καὶ τρό- 2
παιον, ἐπειδήπερ ὁ Μιθριδάτης ἀπὸ τοῦ Τριαρίου ἐνταῦθά που
ἐγηγέρκει, ἀντανέστησε· καθελεῖν μὲν γὰρ τὸ τοῦ βαρβάρου | οὐκ ἐτόλ- L 116ᵛ
μησεν ὡς καὶ τοῖς ἐμπολεμίοις θεοῖς ἱερωμένον, τῇ δὲ δὴ τοῦ ἰδίου
παραστάσει καὶ ἐκεῖνο συνεσκίασε καὶ τρόπον τινὰ καὶ κατέστρεψε.
καὶ μετὰ τοῦτο τὴν χώραν ὅσην τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐνόρ- 3
κων σφίσιν ἀποτετμημένος ὁ Φαρνάκης ἦν ἐκομίσατο, καὶ αὐτὴν
πᾶσαν ὡς ἑκάστοις τοῖς ἀπολέσασιν ἔδωκε, πλὴν μέρους τινὸς τῆς
Ἀρμενίας, ὃ τῷ Ἀριοβαρζάνει ἐχαρίσατο. τούς τε Ἀμισηνοὺς ἐλευ- 4
θερίᾳ ἠμείψατο, καὶ τῷ Μιθριδάτῃ τῷ Περγαμηνῷ τετραρχίαν τε
ἐν Γαλατίᾳ καὶ βασιλείας ὄνομα ἔδωκε, πρός τε τὸν Ἄσανδρον
πολεμῆσαι ἐπέτρεψεν, ὅπως καὶ τὸν Βόσπορον κρατήσας αὐτοῦ
λάβῃ, ὅτι πονηρὸς ἐς τὸν φίλον ἐγένετο.

πράξας δὲ ταῦτα, καὶ τὰ λοιπὰ τῷ Δομιτίῳ καταστήσασθαι 49
κελεύσας, ἐς τὴν Βιθυνίαν ἦλθε, κἀντεῦθεν ἔς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ Xiph. 24, 16
ἐς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσε, πολλὰ καὶ ἐπὶ πάσῃ προφάσει χρήματα
παρὰ πάντων, ὥσπερ καὶ πρίν, ἐκλέγων. τοῦτο μὲν γάρ, ὅσα τινὲς 2
τῷ Πομπηίῳ προϋπέσχηντο, ἐπράξατο, τοῦτο δὲ καὶ ἄλλα ἔξωθεν,
προσεπικαλῶν τινα, ᾔτει. τά τε ἀναθήματα τοῦ ἐν τῇ Τύρῳ Ἡρα-
κλέους πάντα ἀνείλετο, ὅτι τήν τε γυναῖκα καὶ τὸν παῖδα τοῦ Πομ-
πηίου ὑπεδέξαντο ὅτε ἔφυγον. καὶ στεφάνους ἐπὶ ταῖς νίκαις συ- 3
χνοὺς καὶ παρὰ τῶν δυναστῶν τῶν τε βασιλέων χρυσοῦς ἔλαβε.
ταῦτα δὲ οὐχ ὑπὸ κακίας ἐποίει, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἐδαπάνα παμπληθῆ,
καὶ ἀνάλωσιν πολὺ πλείω ἔς τε τὰ στρατόπεδα καὶ ἐς τὰ ἐπινίκια,
τά τε ἄλλα ὅσα ἐλαμπρύνετο, ποιήσειν ἔμελλε. τό τε σύμπαν εἰ- 4
πεῖν, χρηματοποιὸς ἀνὴρ ἐγένετο, δύο τε εἶναι λέγων τὰ τὰς δυ- Xiph. 24, 16—22
ναστείας παρασκευάζοντα καὶ φυλάσσοντα καὶ ἐπαύξοντα, στρα-
τιώτας καὶ χρήματα, καὶ ταῦτα δι᾽ ἀλλήλων συνεστηκέναι· τῇ τε 5
γὰρ τροφῇ τὰ στρατεύματα συνέχεσθαι, καὶ ἐκείνην ἐκ τῶν ὅπλων
συλλέγεσθαι· κἂν θάτερον ὁποτερονοῦν αὐτῶν ἐνδεὲς ᾖ, καὶ τὸ
ἕτερον συγκαταλυθήσεσθαι.

---

10 Ἀριοβαρζάνει dedi cum L, ut 41, 63, 3, at Ἀριοβαρζάνῃ fr. 99, 2 (exc. Urs.), Ἀριοβαρζάνῃ R. St., cf. Kuehner-Blass *Ausf. gr. Gr.* 1, 1, 513 Ἀμισήνους R. St., ἀμισίνους L. Ἀμισίους (cf. Steph. *s. v.*) scripsisse Dionem veri absimile 12 βασιλείας ὄνομα] cf. c. 24, 3 19 ἄλλα R. St., ἄλλας L, unde ἄλλας ἔξωθεν ⟨ἐπιφορὰς⟩ coll. 47, 17, 5 Dind. (praef. vol. 1 p. VIII) 25. 26. ἀνάλωσιν . . . . . . ποιήσειν] ἀναλώσειν Cob., *sumptum facere* Dionem ita reddidisse puto, cf. quoque Xen. *anab.* 1, 2, 9 et 1, 7, 1 31 ὁποτερονοῦν Reim., cf. 37, 55, 1, Plat. *soph.* p. 255 A, ὁποτέρου οὖν L

Xiph. 21, 50 — 23, 24 50 περὶ μὲν οὖν τούτων οὕτω καὶ ἐφρόνει ἀεὶ καὶ ἔλεγεν· ἐς δὲ
δὴ τὴν Ἰταλίαν, ἀλλ' οὐκ ἐς τὴν Ἀφρικὴν καίπερ πεπολεμωμένην
οἱ, ἠπείχθη ὅτι ταραττόμενα τὰ ἐν τῷ ἄστει πυθόμενος ἐφοβήθη
L 117r μὴ | καὶ ἐς ἀνήκεστον προχωρήσῃ. οὐ μέντοι καὶ κακὸν οὐδένα
2 οὐδέν, ὥσπερ εἶπον, εἰργάσατο, πλὴν ὅτι κἀνταῦθα πολλὰ ἠργυρο-
λόγησε, τὰ μέν τινα ἐν δωρεᾶς μέρει, στεφάνους καὶ ἀγάλματα καὶ
ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, λαμβάνων, τὰ δὲ καὶ δανειζόμενος δῆθεν, οὐχ
3 ὅτι παρὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν πόλεων. τοῦτο γὰρ τὸ
ὄνομα ταῖς ἐκλογαῖς τῶν χρημάτων, ἐφ' αἷς μηδεμία ἄλλη πρόφα-
σις εὔλογος ἦν, ἐτίθετο, ἐπεὶ τήν γε ἄλλως καὶ βιαίως, οὐδὲν ἧτ-
τον τῶν ὀφειλομένων, καὶ ἐκεῖνα ἐπράττετο, καὶ ἔμελλε μηδέποτε
ἀποδοθήσεσθαι. ἔλεγε μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου τὰ οἰκεῖα δε-
4 δαπανηκέναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ δανείζεσθαι· ὅθενπερ καὶ χρεῶν
ἀποκοπὰς ἀξιοῦντος τοῦ πλήθους γενέσθαι οὐκ ἐποίησεν, εἰπὼν ὅτι
καὶ αὐτὸς πολλὰ ὀφείλω· εὔδηλος δὲ ἐγίγνετο καὶ τὰ ἀλλότρια τῇ
5 δυναστείᾳ παρασπώμενος. οἵ τε οὖν ἄλλοι διὰ τοῦτο ἤχθοντο αὐτῷ
καὶ οἱ ἑταῖροι· τῶν γὰρ δεδημευμένων συχνά, καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν
γε ἔστιν ἅ, ἐλπίδι τοῦ προῖκα αὐτὰ ἕξειν ἀγοράσαντες πᾶσαν τὴν
τιμὴν ἀποτίνειν ἠναγκάζοντο.

51 ἀλλὰ τούτους μὲν ⟨ἐν⟩ οὐδενὶ λόγῳ ἐποιεῖτο. καίτοι καὶ ἐκείνους
τρόπον τινὰ ὡς ἑκάστους ἐθεράπευσε. τοῖς τε γὰρ πολλοῖς ἐχαρί-
σατο τόν τε τόκον τὸν ἐποφειλόμενόν σφισιν ἐξ οὗ πρὸς τὸν Πομ-
πήιον ἐξεπολεμώθη πάντα, καὶ τὸ ἐνοίκιον ὅσον ἐς πεντακοσίας
2 δραχμὰς ἦν ἐνιαυτοῦ ἑνὸς ἀφείς, καὶ προσέτι καὶ τὰς τιμήσεις τῶν
κτημάτων, ἐν οἷς τὴν ἀπόδοσιν τῶν δανεισμάτων κατὰ τοὺς νόμους
γίγνεσθαι ἔδει, πρὸς τὴν ἐν τῷ χρόνῳ ἀξίαν ἐπαναγαγών, ἐπειδὴ
3 τῷ πλήθει τῶν δεδημοσιωμένων πολὺ πάντα ἐπευώνιστο. τούτους
τε οὖν ταῦτα πράξας ἀνηρτήσατο, καὶ τῶν προσεταιριστῶν τῶν τε
συναγωνιστῶν τοὺς μὲν βουλευτὰς ἱερωσύναις τε καὶ ἀρχαῖς ταῖς
τε ἐς τὸν λοιπὸν τοῦ ἔτους ἐκείνου χρόνον καὶ ταῖς ἐς νέωτα (ἵνα
γὰρ πλείους αὐτῶν ἀμείψηται, στρατηγούς τε δέκα ἐς τὸ ἐπιὸν
4 ἔτος ἀπέδειξε καὶ ἱερέας ὑπὲρ τὸ νενομισμένον· τοῖς τε γὰρ ποντί-
φιξι καὶ τοῖς οἰωνισταῖς, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, τοῖς τε πεντεκαίδεκα

1 καὶ ἐφρόνει] ita L 4 ἀνήκεστον] an ἀνήκεστόν ⟨τι⟩? 10 τήν γε ἄλλως] cf. fr. 89, 2; 38, 24, 2 12 ὑπὲρ R. St., ὑπὸ L 17 ἑταῖροι R. St., ἕτεροι L 20 ⟨ἐν⟩ ins. Leuncl. 22 σφισιν] aut abesse aut inter ἑνός et ἀφείς positum mallem, cf. c. 54, 2; 51, 17, 7; 59, 15, 5. nihil tamen mutandum censeo 26 τῷ χρόνῳ] τῷ ⟨τότε⟩ χρόνῳ Rk., quod non displicet, τῷ ⟨πρὸ τοῦ⟩ χρόνῳ Nab. (litt.) ἐπειδὴ Bk., ἐπὶ δὲ L, ἐπὶ γὰρ Rk. 30 νέωτα R. St., νεώτατα L 32 ἀπέδειξε R. St. (coni.), ἀποδεῖξαι L

καλουμένοις ἕνα ἑκάστοις προσένειμε, καίπερ αὐτὸς βουληθεὶς πά-
σας τὰς ἱερωσύνας λαβεῖν ὥσπερ ἐψήφιστο), τοὺς δὲ ἱππέας τοῦ 5 L 117r
τέλους τούς τε ἑκατοντάρχους καὶ τοὺς ὑπομείονας ἄλλοις τέ τισι
καὶ τῷ καὶ ἐς τὸ συνέδριόν τινας ἀπ' αὐτῶν ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων
καταλέξαι.

τὰ δὲ δὴ στρατόπεδα οὐχ ἡσυχῇ αὐτὸν ἐτάραξε· πολλὰ γὰρ 52
λήψεσθαι ἐλπίσαντες, καὶ εὑρόμενοι τῆς μὲν ἀξίας οὐκ ἐλάττω
τῆς δὲ προσδοκίας καταδεέστερα, ἐθορύβησαν. ἐν Καμπανίᾳ δὲ οἱ Xiph. 24, 24, 25
πλείους αὐτῶν, ὡς καὶ ἐς τὴν Ἀφρικὴν προπλευσούμενοι, ἦσαν.
οὗτοι οὖν τόν τε Σαλούστιον παρ' ὀλίγον ἀπέκτειναν (στρατηγὸς 2
γὰρ ἐπὶ τῷ τὴν βουλείαν ἀναλαβεῖν ἀπεδέδεικτο), καὶ ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ-
νος διαφυγὼν αὐτοὺς ἐς τὴν Ῥώμην πρὸς τὸν Καίσαρα ὥρμησε,
τὰ γιγνόμενά οἱ δηλώσων, ἐφέσποντό τε αὐτῷ συχνοὶ μηδενὸς φει- Xiph. 24, 25, 26
δόμενοι, καὶ ἄλλους τε τῶν ἐντυχόντων σφίσι καὶ βουλευτὰς δύο
ἔσφαξαν. ὁ οὖν Καῖσαρ ὡς τάχιστα τῆς προσόδου αὐτῶν ᾔσθετο, 3 Xiph. 24, 26—25, 7
ἠθέλησε μὲν τὸ δορυφορικὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀντιπέμψαι, φοβηθεὶς δὲ
μὴ καὶ ἐκεῖνοι συστασιάσωσί σφισιν ἡσύχασε, μέχρις οὗ ἐς τὸ προ-
άστειον ἀφίκοντο. ἐνταῦθα δὲ δὴ οὖσιν αὐτοῖς προσέπεμψε, καὶ
ἐπύθετο τί βουλόμενοι καὶ τίνος χρῄζοντες ἥκοιεν. ἀποκριναμένων 4
τέ σφων ὅτι αὐτῷ ἐκείνῳ ἐροῦσιν, ἐπέτρεψε μὲν αὐτοῖς ἐς τὴν
πόλιν ἄνευ τῶν ὅπλων, πλὴν τῶν ξιφῶν, ἐσελθεῖν· ταῦτα γὰρ καὶ
ἄλλως καὶ ἐν τῷ ἄστει φορεῖν εἰώθεσαν, καὶ τότε οὐκ ἂν ὑπέμει-
ναν καταθέσθαι· εἰπόντων δὲ αὐτῶν πολλὰ μὲν περὶ ὧν καὶ ἐπό- 53
νησαν καὶ ἐκινδύνευσαν, πολλὰ δὲ καὶ περὶ ὧν ἤλπισαν ἀξίους τέ
σφας τυχεῖν ἔφασκον εἶναι, καὶ μετὰ τοῦτο ἀφεθῆναί τε τῆς στρατείας
ἀξιούντων καὶ δεινῶς διὰ τοῦτ' αὐτῷ ἐγκειμένων, οὐχ ὅτι καὶ ἰδιω- 2
τεῦσαι ἐβούλοντο (ἥκιστα γάρ, ἅτε καὶ συνήθεις ταῖς πλεονεξίαις
ἐκ πολλοῦ γεγονότες, τοῦτ' ἤθελον) ἀλλ' ὅτι καταπλήξειν τε ἐξ
αὐτοῦ τὸν Καίσαρα καὶ πᾶν ὁτιοῦν καταπράξειν, ἅτε καὶ ὑπογύου
οὔσης τῆς ἐς τὴν Ἀφρικὴν στρατείας οὔσης, ἐνόμιζον, περὶ μὲν τῶν 3
ἄλλων οὐδέν σφισι τὸ παράπαν ἀπεκρίνατο, αὐτὰ δὲ | ταῦτα εἰπὼν L 118r
μόνα "ἀλλ' ὀρθῶς γε, ὦ Κυιρῖται, λέγετε· καὶ γὰρ κεκμήκατε καὶ Xiph. 25, 7—12
κατατέτρωσθε" πάντας αὐτοὺς παραχρῆμα ὡς μηδὲν δῆθεν αὐτῶν
δεόμενος διῆκε, καὶ τοῖς τὸν τεταγμένον χρόνον ἐστρατευμένοις καὶ
τὰ γέρα ἐντελῆ δώσειν ὑπέσχετο. λεχθέντων δὲ τούτων κατεπλά- 4

---

9 *προπλευσούμενοι*] ita L, cf. ad fr. 43, 5 et ad 51, 6, 3 10 *οὖν τόν τε* Bk., *τε οὖν τὸν* L 11 *βουλείαν* scripsi, *βουλὴν* L, cf. 36, 38, 2; 37, 30, 4 et 54, 14, 3; 67, 11, 4; 72, 12, 3 29 *ὑπογύου* R. St., *ὑπογυίου* L, ut 47, 4, 2 (cum M), iota non additur fr. 54, 2; 55, 10a, 3; 58, 12, 8 30 *στρατείας* H. St., *στρατιᾶς* L, cf. ad 38, 36, 6 31 *τὸ παράπαν*] ita L 32 *Κυιρῖται* R. St., *κουιρῖται* L.

γησαν ἔκ τε τῆς ἄλλης αὐτοῦ διανοίας, καὶ μάλιστα ὅτι Κυιρίτας ἀλλ' οὐ στρατιώτας σφᾶς ὠνόμασε, καὶ ταπεινωθέντες φοβηθέντες
cf. Xiph. 25, 12. 13 τε μὴ πάθωσί τι δεινὸν μετεβάλοντο, καὶ πολλὰ μὲν ἱκετεύοντες αὐτὸν εἶπον, πολλὰ δὲ καὶ ἐπαγγελλόμενοι καὶ συστρατεύσειν οἱ ἐθελονταὶ καὶ τὸν πόλεμον μόνοι διαπολεμήσειν ὑπέσχοντο. ὡς οὖν ἐνταῦθα ἦσαν, καί τις καὶ τῶν στρατιαρχῶν ἐν τοσούτῳ, ἢ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης ⟨ἢ⟩ χαριζόμενος τῷ Καίσαρι, διελέχθη τέ τινα ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἐδεήθη, "ἀφίημι μέν" ἔφη "καὶ ὑμᾶς τοὺς παρόντας καὶ τοὺς ἄλλους πάντας, ὅσοις τὰ τῆς στρατείας ἔτη ἐξήκει·
cf. Xiph. 25, 13. 14 6 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ δέομαί τι ὑμῶν· τὰ μέντοι γέρα καὶ ὣς ὑμῖν ἀποδώσω, ἵνα μήποτέ τις εἴπῃ ὅτι ἐγὼ χρησάμενος ὑμῖν ἐν τοῖς κινδύνοις ἔπειτα ἀχάριστος ἐγενόμην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ τοῖς σώμασιν ἐρρωμένοι καὶ πάντα καὶ τὰ λοιπὰ προσδιαπολεμῆσαι
cf. Xiph. 25, 14. 15 54 δυνάμενοι οὐκ ἠθελήσατέ μοι συστρατεῦσαι." καὶ ὁ μὲν ταῦτά τε σοφιζόμενος εἶπε (πάνυ γὰρ αὐτῶν ἔχρῃζε) καὶ χώραν ἔκ τε τῆς δημοσίας καὶ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ δὴ πᾶσί σφισιν ἔνειμεν, ἄλλους ἄλλῃ, καὶ πάνυ πόρρω ἀπ' ἀλλήλων, ἀπαρτήσας, ὥστε μήτε τοῖς ὁμοχώροις σφᾶς φοβεροὺς μήτ' αὖ πρὸς νεωτερισμὸν ἑτοίμους, καθ' ἓν
2 που συνοικοῦντας, γενέσθαι. τῶν τε ἐποφειλομένων σφίσι χρημάτων, ἃ πολλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ὡς εἰπεῖν πρᾶξιν ὑπέσχητο δώσειν, τὰ μὲν εὐθὺς ἀπαλλάξειν, τὰ δὲ οὐκ ἐς μακρὰν καὶ σὺν τόκῳ γε διαλύσειν ἐπηγγείλατο. εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ δουλωσάμενος αὐτοὺς ὥστε μήτε τι θρασύνεσθαι καὶ προσέτι καὶ χάριν εἰδέναι, προσ-
3 επεῖπεν "ἀπέχετε μὲν παρ' ἐμοῦ πάντα, καὶ οὐδένα ἔθ' ὑμῶν ἀναγ-
L 118v κάσω στρατεύσασθαι· εἰ μέντοι τις ἑκούσιος | ἐθέλοι καὶ τὰ λοιπά μοι συγκατεργάσασθαι, ἡδέως αὐτὸν δέξομαι." ἀκούσαντες δὲ τοῦτο ἐκεῖνοι ὑπερήσθησαν καὶ πάντες ὁμοίως ἀναστρατεύσασθαι
55 ἠθέλησαν. ὁ οὖν Καῖσαρ τοὺς ταραχώδεις αὐτῶν, οὐ πάντας ἀλλ'
Xiph. 25, 16–18 ὅσοι μετρίως πως ὄντες γεωργίαις ζῆν ἐδύναντο, ἀπολέξας τοῖς λοιποῖς ἐχρήσατο. καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἐποίη-
Xiph. 25, 18–20 2 σεν· τοὺς γὰρ πάνυ τε θρασεῖς καὶ ἱκανοὺς μέγα τι κακὸν δρᾶσαι ἐκ μὲν τῆς Ἰταλίας ἐξήγαγεν, ὅπως μηδὲν ἐκεῖ καταλειφθέντες νεοχμώσωσιν, ἐν δὲ δὴ τῇ Ἀφρικῇ καὶ μάλα ἡδέως, ἄλλους κατ' ἄλλην πρόφασιν, ἀνάλωσε· τούς τε γὰρ ἐναντίους ἅμα δι' αὐτῶν

3 μετεβάλοντο Bk., μετεβάλλοντο L 4 συστρατεύσειν H. St. (cum Xiph.), συστρατεύειν L 6 ἐν τοσούτῳ] cf. Thuc. 6, 64, 1, Arist. *Eq.* 420, ⟨ὡς⟩ ἐν τοιούτῳ Pflugk. frustra 7 ⟨ἢ⟩ ins. Reim. 20 ὑπέσχητο] ita L 21 γε Bk., τε L 29 πως ὄντες] corruptum, πως συνόντες Rk., quod magno opere placet, cf. 50, 27, 4 et Xen. *Oec.* 15, 12, idem πως ἐν ταῖς proposuit, πως ἔχοντες Odd., προσέχοντες Nab. (litt.) 32 ἐξήγαγεν] ἐξῆγεν et in marg. ÷ ΓΑ L.

κατειργάζετο καὶ ἐκείνων ἀπηλλάττετο. φιλανθρωπότατός ⟨τε⟩ γὰρ 3
ἀνδρῶν ὤν, καὶ πολλὰ κεχαρισμένα τοῖς τε ἄλλοις καὶ τοῖς στρα-
τιώταις μάλιστα ποιῶν, δεινῶς τοὺς στασιάζοντάς σφων ἐμίσει
καὶ ἰσχυρότατα αὐτοὺς ἐκόλαζε.
ταῦτά ⟨τε⟩ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει, ἐν ᾧ δικτάτωρ μὲν ὄντως αὐτὸς 4
τὸ δεύτερον ἦρξεν, ὕπατοι δὲ ἐπ' ἐξόδῳ αὐτοῦ ἀποδειχθέντες ὅ τε
Καλῆνος καὶ ὁ Οὐατίνιος ἐλέγοντο εἶναι, ἐποίησε, καὶ ἐς τὴν Ἀφρι- 56 cf. Xiph. 25, 21—23
κὴν καίτοι τοῦ χειμῶνος ἐνεστηκότος ἐπεραιώθη. καὶ οὐκ ὀλίγα δὲ
ἐκ τούτου, ἀνέλπιστος τοῖς ἐναντίοις προσπεσών, κατώρθωσε· πλεῖ-
στον γὰρ παρὰ πάντα καὶ τῷ τάχει καὶ ταῖς ⟨ἐκ⟩ τοῦ ἀπροσδοκήτου
στρατείαις κατέπραττεν, ὥστ' εἴ τις ἐκλογίζοιτο ὅτῳ τοσοῦτον τῶν
καθ' ἑαυτὸν ἐν τοῖς πολεμίοις ὑπερήνεγκεν, οὐδὲν ⟨ἂν⟩ ἄλλο τούτου
μᾶλλον ὂν ἔμπροσθε παραβαλὼν εὕροι. ἡ δὲ δὴ Ἀφρικὴ ἦν μὲν 2
οὐδὲ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ φίλη τῷ Καίσαρι, μετὰ δὲ δὴ τὸν τοῦ
Κουρίωνος θάνατον καὶ πάνυ ἐχθρὰ ἐγένετο. ὅ τε γὰρ Οὐᾶρος καὶ
ὁ Ἰόβας τὰ πράγματα εἶχον, καὶ προσέτι καὶ ὁ Κάτων καὶ ὁ Σκι-
πίων οἵ τε ἄλλοι οἱ μετ' αὐτῶν ὄντες ἐκεῖσε, ὥσπερ εἶπον, συγκατ-
έφυγον, κἀκ τούτου κοινωσάμενοι τὸν πόλεμον τά τε ἐν τῇ ἠπείρῳ 3
ἐξηρτύσαντο καὶ τῇ τε Σικελίᾳ καὶ τῇ Σαρδοῖ ἐπίπλους ἐποιοῦντο,
καὶ τάς τε πόλεις ἐλύπουν καὶ τὰ πλοῖα κατῆγον, καὶ ἀπ' αὐτῶν
καὶ ὅπλα τόν τε σίδηρον τὸν ἄλλον, οὗπέρ που καὶ μόνου ἐχρῄζον,
⟨ἐπόριζον⟩, τελευτῶντές τε | ἐς τοῦτο καὶ τῆς παρασκευῆς καὶ τῆς δια- 4 L 119r
νοίας, οἷα μήτε στρατοῦ σφίσιν ἐναντιουμένου καὶ τοῦ Καίσαρος ἔν
τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν τῷ ἄστει χρονίσαντος, ἀφίκοντο ὥστε καὶ ἐς
τὴν Ἰβηρίαν τὸν Πομπήιον ἀποστεῖλαι. στασιάζειν τε γὰρ αὐτὴν
πυνθανόμενοι, καὶ ἐκεῖνον ἑτοίμως ἅτε τοῦ Πομπηίου τοῦ Μάγνου
παῖδα ὄντα δέξεσθαι νομίσαντες, παρεσκευάζοντο ὁ μὲν ὡς τήν τε 5
Ἰβηρίαν διὰ βραχέων κατασχήσων καὶ πρὸς τὸ ἄστυ ἐκεῖθεν ὁρ-
μήσων, οἱ δὲ ὡς τὸν πλοῦν ἅμα τὸν ἐς τὴν Ἰταλίαν ποιησόμενοι.
κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ διατριβή τις αὐτοῖς ἐγένετο, τοῦ τε Οὐάρου τῷ 57
[τε] Σκιπίωνι τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητήσαντος, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκ
πλείονος ἐν τοῖς ταύτῃ χωρίοις ἦρχε, καὶ τοῦ Ἰόβου τῇ νίκῃ ἐπαιρο-

1 ⟨τε⟩ add. R. St. 5 ⟨τε⟩ add. Bk. 7 *Οὐατίνιος* R. St., *οὐλτίνιος* L 10 ⟨ἐκ⟩ ins. Reim., cf. Her. 1, 191; 7, 204, Plat. *Charm.* p. 153 B, Xen. *anab.* 4, 1, 10, quibus locis articulus deest 11 *στρατείαις* H. St., *στρατιαῖς* L, cf. ad 38, 36, 6 *ἐκλογίζοιτο* R. St., *ἐκλογίσοιτο* L 12 *πολεμίοις*] cf. 41, 55, 1; 68, 12, 1 ⟨ἂν⟩ ins. Bk. 13 *παραβαλὼν* R. St., *παραβάλλων* L 19 *Σαρδοῖ*] cf. ad fr. 43, 22 20 *κατῆγον*] *ἀπῆγον* Leuncl. iniuria, cf. ad 50, 13, 2 22 ⟨*ἐπόριζον*⟩ dedi coll. 48, 17, 4, lacunam statuit Xyl., qui explet ⟨*ἔλαβον*⟩ 27 *δέξεσθαι* Reim., *δέξασθαι* L *ὡς τήν τε* Rk., *ὥστε τὴν* L, *ὥς τε τὴν* Kuiper (litt.) 31 [*τε*] exp. Leuncl. 32 *Ἰόβου*] cf. ad 41, 41, 3.

2 μένου καὶ τὰ πρῶτα δι' αὐτὴν ἀξιοῦντος φέρεσθαι· συμφρονήσαντες
cf. Xiph. 25, 31—26, 1 δὲ ὅ τε Σκιπίων καὶ ὁ Κάτων, οἷα ὁ μὲν τῇ ἀξιώσει ὁ δὲ τῇ συν-
έσει πολὺ πάντων σφῶν προήκοντες, τούς τε ἄλλους προσεποιή-
σαντο καὶ ἐκείνους ἔπεισαν τῷ Σκιπίωνι πάντα ἐπιτρέψαι. ὁ γὰρ
Κάτων δυνηθεὶς ἂν ἐξ ἴσου αὐτῷ ἢ καὶ μόνος ἄρξαι οὐκ ἠθέλησε,
3 τὸ μὲν ὅτι βλαβερώτατον τοῖς τοιούτοις ἡγεῖτο εἶναι, τὸ δὲ ὅτι τῷ
πολιτικῷ ἀξιώματι ἠλαττοῦτο αὐτοῦ· πολὺ γὰρ ἄλλως τε καὶ ἐν
τοῖς στρατιωτικοῖς ἑώρα δυνάμενον τὸ τὸν ἄρχοντα καὶ νόμῳ δή
cf. Xiph. 26, 1. 2 τινι τῶν ἄλλων προκεκρίσθαι, καὶ διὰ τοῦτο τῆς τε ἀρχῆς ἑκὼν
αὐτῷ παρεχώρησε, καὶ προσέτι καὶ τὰ στρατεύματα ἃ ἐπηγάγετο
4 παρέδωκε. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τήν τε Οὔτικην, ὑποπτευθεῖσαν
τὰ τοῦ Καίσαρος φρονεῖν καὶ ὀλίγου καὶ ἀνάστατον ὑπὸ τῶν ἄλ-
λων ἐπὶ τούτῳ γενομένην, ἐξαιτησάμενος ἐς φυλακὴν ὑπεδέξατο,
καὶ τὴν χώραν τήν τε θάλασσαν τὴν ταύτῃ πᾶσαν φρουρεῖν ἐπε-
5 τράπη· τῶν δὲ ἄλλων ὁ Σκιπίων αὐτοκράτωρ ἦρχε. καὶ αὐτοῦ
καὶ τὸ ὄνομα πολὺ πάντας τοὺς ὁμογνωμονοῦντάς οἱ ἐπερρώννυε,
νομίζοντας οὐκ οἶδ' ὅπως ἀλόγῳ τινὶ πίστει μηδένα ἂν Σκιπίωνα
ἐν τῇ Ἀφρικῇ κακῶς πρᾶξαι.

58 μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Καῖσαρ, καὶ ἰδὼν ὅτι καὶ οἱ μεθ' ἑαυτοῦ
στρατευόμενοι πεπεισμένοι τε αὐτὸ οὕτως ἔχειν εἰσὶ καὶ φοβοῦνται,
L 119ʳ προσπαρέλαβέ τινα | ἔκ τε τοῦ γένους τοῦ τῶν Σκιπιώνων ὄντα
2 καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην φέροντα (ἐπεκαλεῖτο δὲ Σαλάττων), καὶ
οὕτω τόν τε πλοῦν πρὸς Ἀδρύμητον ἐποιήσατο (τὰ γὰρ ἐν τῇ Οὐ-
τικῇ ἰσχυρῶς ἐφρουρεῖτο), καὶ ἔλαθεν αὐτοὺς ἀνέλπιστος ὑπὸ τοῦ
cf. Xiph. 25, 23. 21 χειμῶνος περαιωθείς. ἐκβάντι δὲ αὐτῷ τῆς νεὼς συντυχία τοιάδε
ἐγένετο, ὑφ' ἧς εἰ καί τι φοβερὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου σφίσιν ἐση-
Bekk. Anecd 140, 28—141, 2 3 μαίνετο, ἀλλὰ καὶ αὐτό γε ἐκεῖνο ἐς ἀγαθὸν ἔτρεψεν· ἐπειδὴ γὰρ

2 δὲ (prius) Reim., γὰρ L 6 τοῖς] ⟨ἐν⟩ τοῖς Kuiper (litt.) ἡγεῖτο] ἡγεῖτο ⟨τὸ στασιάζειν⟩ Rk. 11 Οὔτικην] cf. ad 41, 41, 4 20 εἰσὶ καὶ φοβοῦνται] ἦσαν καὶ ἐφοβοῦντο Rk. 22 Σαλάττων] Σαλλουτίων Plut. *Caes.* 52, *Salvito* Suet. *Caes.* 59 (*Salvitoni* dat.), *Salvitto* (?) Plin. *n. h.* 7, 54; 35, 8 (7, 54: *saluto* R[1], *salutio* R[2], *salvitto* T; 35, 8: *salvitionis* VR, *saevittonis* B) 23 Ἀδρύμητον] το Ἀδρύμητον hic et § 4 et 48, 21, 4. Ἀδρύμης Scyl. *peripl.* 110 (bis), Pol. 15, 5, 3 et 15, 3, Diod. 20, 17, Strab. 17, 3, 16 p. 834, Steph. Byz. *s. v.*, Ἀδρυμητός App. *Lib.* 33. 47. 94 (fem. gen.), *b. c.* 2, 95, Ἀδρούμητος Plut. *Cat.* 59 (vel Ἀδρούμητον), Ptol. 4, 3, 9 et 37; 8, 14, 6 (ἀδρούμιττος v. l.), Ἀδραμύτης *stadiasm. mar. magn.* 116. 117, Ἀδράμυτος Procop. *de aed.* 6, 6 et Ἀδράμητος *b. Vand.* 1, 17; 2, 23, Ἀδράμεντος *act. conc.* a. 255. Latine *Hadrumetum, Adrumetum, Hadrymetum, Adrymetum, Hadrimetum, Adrimetum*, cf. C. I. L. 8 p. 14 25 τῆς νεὼς] an ⟨ἐκ⟩ τῆς νεὼς ut 41, 14, 1, Thuc. 1, 137, 2? ἐκβαίνειν cum solo genetivo poetarum est. 27 ἔτρεψεν] ἔστρεψεν Nab. *Mnem.* *N. S.* 1, 340, at cf. e. gr. Arist. *nub.* 589.

ἅμα τῷ τῆς γῆς ἐπιβῆναι προσέπταισε, καὶ αὐτὸν πεσόντα ἐπὶ Xiph. 27, 24—29
στόμα οἱ στρατιῶται ἰδόντες ἠθύμησαν καὶ δυσανασχετήσαντες
ἐθορύβησαν, οὐ διηπορήθη, ἀλλ' ἐκτείνας τὼ χεῖρε τήν τε γῆν,
ὡς καὶ ἑκὼν δὴ πεσών, περιέλαβε καὶ κατεφίλησε, καὶ ἀναβοήσας
εἶπεν "ἔχω σε, Ἀφρική." ἐκ δὲ τούτου προσέβαλε μὲν τῷ Ἀδρυ- 4
μήτῳ, ἀποκρουσθεὶς δὲ καὶ προσέτι καὶ ἐκ τοῦ στρατοπέδου βιαίως
ἐκβληθεὶς μετέστη πρὸς πόλιν ἑτέραν Ῥούσπινα, καὶ δεχθεὶς ὑπ'
αὐτῶν χειμάδιόν τε ἐν αὐτῇ κατεσκευάσατο, καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμε-
νος ἐπολέμει.

---

3 *τὼ χεῖρε* v. Herw., *τὴν χεῖρα* L Xiph. Bekk. *Anecd.* 7 *Ῥούσπινα*] *Ruspina* (fem.) *bell. Afric.* 6. 9—11. 53, Sil. 3, 260, Plin. *n. h.* 5, 25; 15, 82, *Ῥούσπινα* Ptol. 4, 3, 9, *Ῥουσπῖνον* (corruptum, nam dat. cas. requiritur) Strab. 17, 3, 12 p. 831
9 *ἐπολέμει*] sequitur in L: *τότο* (sic) *μὲν ταῦτ' ἔπραξε.*

Subscriptio: ΔΙΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ἹΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΜΒ.

LIBER XLIII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ τρίτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς Καῖσαρ Σκιπίωνα καὶ Ἰόβαν ἐνίκησεν (c. 1—8).
β. Ὡς Νουμιδίαν οἱ Ῥωμαῖοι ἔσχον (c. 9).
γ. Ὡς Κάτων ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν (c. 10—13).
δ. Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἐπανῆλθε καὶ τὰ ἐπινίκια ἔπεμψε καὶ τἆλλα κατεστήσατο (c. 14—21).
ε. Ὡς ἥ τε ἀγορὰ Καίσαρος καὶ ὁ ναὸς ὁ τῆς Ἀφροδίτης καθιερώθη (c. 22—25).
ζ. Ὡς Καῖσαρ τὸν ἐνιαυτὸν ἐς τὸν νῦν τρόπον κατεστήσατο (c. 26. 27).
η. Ὡς καῖσαρ Γναῖον Πομπήιον τὸν τοῦ Πομπηίου υἱὸν ἐν Ἰβηρίᾳ ἐνίκησεν (c. 28—45).
θ. Ὡς πρῶτον ὕπατοι ἐς οὐχ ὅλον τὸ ἔτος ἀπεδείχθησαν (c. 47).
ι. Ὡς Καρχηδὼν καὶ Κόρινθος ἀπῳκίσθη (c. 50).
L 120r | *ια. Ὡς οἱ Κερεάλιοι ἀγορανόμοι κατεστάθησαν* (c. 51).

Χρόνου πλῆθος ἔτη τρία, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

Γ. Ἰούλιος Γ. υἱ. Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ γ'
(708/46) *μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου*
καὶ ὑπ⟨ατος⟩ τὸ γ' μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου [ὑπ.]

Γ. Ἰούλιος Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ δ'
(709/45) *μετὰ Αἰμιλίου ⟨Λεπίδου⟩ ἱππάρχου*
καὶ ὕπατος τὸ δ' μόνος

⟨Γ.⟩ Ἰούλιος Καῖσαρ δικτάτωρ τὸ ε'
(710/44) *μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου*
καὶ ὕπατος τὸ ε' μετὰ ⟨Μ.⟩ Ἀντωνίου [ὑπ.]

a. u. 708 (46) *τότε μὲν ταῦτ' ἔπραξε, τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει καὶ ἐδικτατόρευσεν ἅμα καὶ ὑπάτευσε, τρίτον ἑκάτερον, τοῦ Λεπίδου οἱ ἀμφοτέρωθι συνάρξαντος. ἐπειδὴ γὰρ δικτάτωρ ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἐλέχθη, παραχρῆμά τε αὐτὸν μετὰ τὴν στρατηγίαν ἐς τὴν Ἰβηρίαν τὴν*

---

1 *τετταρακοστῷ τρίτῳ*] μγ̄ L 3 *Νουμιδίαν* H. St., *νουμηδίαν* L 8 *ἐς* R. St., *εἰς* L 11 *ἐς* scripsi, *εἰς* L 14 *τρία*] γ̄ L 15 *τὸ γ'* St., *τοῦ* L 17 *ὑπ⟨ατος⟩* scripsi, *υπ'* L [ὑπ.] induxi 18 *Γ.* scripsi, *γάιος* L 19 ⟨*Λεπίδου*⟩ addidi 21 ⟨*Γ.*⟩ addidi 23 ⟨*Μ.*⟩ addidi [ὑπ.] induxi. — Exciditne ⟨*Γ. υἱ.*⟩ ante *καῖσαρ* v. 18 et 21 et ⟨*Μ.*⟩ ante *Αἰμιλίου* v. 16. 17. 19. 22?

24 *τότε — ἔπραξε*] cf. ad 42, 58, 4 25 *ἀμφοτέρωθι* v. Herw. (litt.) coll. § 3, *ἀμφοτέροις* L

πλησιαιτέραν ἔστειλε, καὶ ἐπανελθόντα ἐπινικίοις, μήτε τινὰς νική- 2
σαντα μήτ' ἀρχὴν μαχεσάμενόν τισιν, ἐτίμησε, πρόφασιν ὅτι τοῖς
ὑπό τε τοῦ Λογγίνου καὶ ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου πραχθεῖσι παρεγέ-
νετο. οὔκουν οὐδὲ ἔπεμψέ τι ἐπ' ἀληθείας, πλὴν τῶν χρημάτων 3
ἃ τοὺς συμμάχους ἐσεσήλκει. τούτοις τε οὖν αὐτὸν ἤγηλε, καὶ
μετὰ τοῦτο καὶ συνάρχοντα ἑκατέρωθι προσείλετο.

καὶ αὐτῶν ἀρχόντων ἤδη οἵ τε ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐταράχθησαν ὑπὸ 2
σημείων· λύκος τε γὰρ ἐν αὐτῇ ὤφθη, καὶ χοῖρος ἐλέφαντι πλὴν
τῶν ποδῶν ὅμοιος ἐγεννήθη· κἀν τῇ Ἀφρικῇ ὅ τε Πετρέιος καὶ ὁ
Λαβιῆνος τηρήσαντες τὸν Καίσαρα πρὸς κώμας ἐπὶ σῖτον ἐξελη-
λυθότα, τήν τε ἵππον αὐτοῦ μηδέπω καλῶς ἐκ τῆς θαλάσσης ἐρ- 2
ρωμένην ἐς τοὺς πεζοὺς τοῖς Νομάσι κατήραξαν, καὶ συνταραχθεί-
σης πρὸς τοῦτο τῆς ἀσπίδος πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν χερσὶν ἀπέκτει-
ναν, πάντας δ' ἂν καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνειληθέντας ἐπὶ μετέωρόν τι
ἐξέκοψαν, εἰ μὴ ἰσχυρῶς ἐτρώθησαν. ἐπὶ πλεῖον δ' οὖν καὶ ὥς, 3
τούτου συμβεβηκότος, τὸν Καίσαρα κατέπληξαν. λογιζόμενος μὲν
γὰρ ὡς ὑπὸ ὀλίγων ἔπταισε, προσδεχόμενος δὲ καὶ τὸν Σκιπίωνα L 120v
τόν τε Ἰόβαν πάσαις, ὥσπερ ἠγγέλλοντο, ταῖς δυνάμεσιν εὐθὺς
ἀφίξεσθαι, διηπόρει καὶ οὐκ εἶχεν ὅ τι πράξῃ· τόν τε γὰρ πόλεμον 4
μηδέπω καλῶς διενεγκεῖν δυνάμενος, καὶ τὴν ἐν ταὐτῷ μονὴν χαλε-
πήν, κἂν οἱ πολέμιοί σφων ἀπέχωνται, διὰ τὴν τῆς τροφῆς ἀπο-
ρίαν, τήν τε ἀνάστασιν ἀδύνατον τῶν πολεμίων καὶ ἐκ τῆς ἠπείρου
καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐπικειμένων οἱ ὁρῶν οὖσαν, ἠθύμει.

ἐνταῦθ' οὖν αὐτῷ ὄντι Πούπλιός τις Σίττιος, εἴγε ἐκεῖνον ἀλλὰ 3
μὴ τὸ δαιμόνιον δεῖ λέγειν, τήν τε σωτηρίαν ἅμα καὶ τὴν ἐπικρά-
τησιν ἔδωκεν. οὗτος γὰρ ἐξέπεσε μὲν ἐκ τῆς Ἰταλίας, παραλαβὼν Exc. V. 126
δὲ συμφυγάδας τινὰς καὶ περαιωθεὶς ἐς Μαυριτανίαν χεῖρά τε
ἤθροισε, καὶ παρὰ τῷ Βόκχῳ στρατηγήσας ἐπεχείρησε τῷ Καίσαρι, 2
μήτε τινὰ εὐεργεσίαν αὐτοῦ προέχων μήτ' ἄλλως ἐν γνώσει οἱ ὤν,
τοῦ τε πολέμου συνάρασθαι καὶ τὰ παρόντα συγκατεργάσασθαι.
κἀκ τούτου αὐτῷ μὲν ἐκείνῳ οὐκ ἐπήμυνε· πόρρω τε γὰρ αὐτὸν 3

26—30 = Exc. Val. 126: ὅτι Πούπλιός τις Σίττιος ἐξέπεσεν ἐκ τῆς Ἰταλίας — συγκατεργάσασθαι.

---

5 *ἤγηλε* Xyl., *ἤγγειλε* L 12 *κατήραξαν* Turn., *κατῆρξαν* L 15 *ἐτρώθησαν*] suspectum Nabero, qui dubitans *ἐταλαιπώρησαν* proponit (litt.) 27 *Μαυριτανίαν*] *Μαυριτανία*, *Μαῦροι* more Romano Dio, cf. c. 9, 5 et 12, 2; 60, 8, 6; 75, 13, 5; 43, 36, 1; 48, 45, 1; 60, 9, 1 et 5; 78, 11, 1, Polybius Diodorus Strabo Appianus Plutarchus cet. *Μαυρουσίαν*, *Μαυρουσίους* dicere solent 28 *ἤθροισε* Bk., *ἤτησε* L et cod. Peir., *ἤλισε* Rk., *ἤγειρε* Kuiper (litt.)

ἤκουεν ὄντα, καὶ βραχύ τι ἐφ' ἑαυτοῦ (οὐ γάρ πω μεγάλην ἰσχὺν
εἶχεν) ὠφελήσεσθαι ἐνόμιζε· τὸν δὲ δὴ Ἰόβαν ἐκστρατεύσαντα τη-
4 ρήσας ἔς τε τὴν Νουμιδίαν ἐνέβαλε, καὶ ταύτην τε καὶ τὴν Γαι-
τουλίαν μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ οὖσαν ἐλυμήνατο, ὥστε τὸν βασι-
λέα τῶν τε ἐν χερσὶν ἀφέσθαι καὶ ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ μετὰ τοῦ
πλείονος στρατοῦ ἀναστρέψαι· ἔστι γὰρ ὅ τι καὶ τῷ Σκιπίωνι ἀπ'
5 αὐτοῦ συνέπεμψεν. ἐξ οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα διεφάνη ὅτι εἰ καὶ
ἐκεῖνος ἐληλύθει, οὐκ ἄν ποτε αὐτοῖς ὁ Καῖσαρ ἀντέσχεν. οὔκουν
οὐδὲ μόνῳ τῷ Σκιπίωνι συμβαλεῖν εὐθὺς ἐτόλμησε· τά τε γὰρ ἄλλα
καὶ τοὺς ἐλέφαντας, τὸ μέν τι καὶ ἐπὶ τῇ μάχῃ, τὸ δὲ δὴ πλεῖον
4 ὅτι τὸ ἱππικὸν αὐτοῦ ἐτάρασσον, δεινῶς ἐδεδίει. ἐν φυλακῇ οὖν
τὸ στρατόπεδον ἐς ὅσον ἐδύνατο ποιῶν ὁ Καῖσαρ στρατιώτας τε
ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐλέφαντας μετεπέμπετο, οὐχ ὡς καὶ ἀξιόμαχόν
τι δι' αὐτῶν δράσων (οὐδὲ γὰρ πολλοὶ ἦσαν), ἀλλ' ἵνα οἱ ἵπποι
πρός τε τὴν ὄψιν καὶ πρὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν ἐκμελετήσωσιν οὐδὲν
2 ἔτι τοὺς τῶν πολεμίων φοβεῖσθαι. κἀν τούτῳ οἵ τε Γαίτουλοι
προσεχώρησαν αὐτῷ καὶ ἕτεροί τινες τῶν πλησιοχώρων, τὰ μὲν δι'
L 121 ἐκείνους, ἐπειδή σφας μεγάλως τιμηθέντας ἤκουσαν, τὰ δὲ καὶ τῇ
3 τοῦ Μαρίου μνήμῃ, ὅτι προσήκων αὐτοῦ ἦν. ὡς δὲ ταῦτά τε ἐγέ-
νετο, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ἰταλίας βραδέως μὲν καὶ ἐπικινδύνως ὑπό τε
τοῦ χειμῶνος καὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων περαιωθέντες, ὅμως δ' οὖν
ἦλθόν ποτε, οὐκέθ' ἡσύχασεν, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἠπείχθη πρὸς
τὴν μάχην, ὅπως πρὶν τὸν Ἰόβαν ἐπελθεῖν φθάσῃ τὸν Σκιπίωνα
4 προκατεργασάμενος. καὶ προχωρήσας ἐπ' αὐτὸν πρὸς πόλιν Οὔζ-
ζιττα ἐπὶ λόφου τινός, ὑπέρ τε ἐκείνης καὶ ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου
ἅμα αὐτῶν ὄντος, ἱδρύθη, προεκκρούσας τοὺς κατέχοντας αὐτόν,
καὶ μετὰ τοῦτο προσπεσόντα οἱ τὸν Σκιπίωνα ἀπό τε τοῦ μετεώρου
5 ἀπεδίωξε καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἐπικαταδραμὼν ἐκάκωσε. τοῦτό τε οὖν
τὸ χωρίον κατέσχε καὶ ἐνετειχίσατο, καὶ ἕτερον ἐπὶ θάτερα τῆς πό-
λεως, τὸν Λαβιηνὸν ἀπ' αὐτοῦ κρατήσας, ἔλαβε· κἀκ τούτου καὶ
πᾶσαν αὐτὴν ἀπετείχισεν. ὁ γὰρ Σκιπίων δείσας μὴ προαναλωθῇ,

---

3 τε (alterum) Bk., γε L 9 συμβαλεῖν Bk., συμβάλλειν L 13 ἀξιόμαχόν] an ἀξιόλογόν? 15 ἐκμελετήσωσιν] cf. Plat. *Hipp. mai.* p. 286 D, Antiph. *tetr.* 2, 13, 7 16 Γαίτουλοι R. St. (coni.), γέτουλοι L. de accentu cf. Herod. apud Eustath. ad Dionys. *perieg.* 215 24 Οὔζζιττα] *Uzitta* (fem.) *bell. Afric.* 41. 51. 53. 56. 58. 59 (per dupl. *tt.* cod. A), *Uzitensis* C. I. L. 8, 68, Οὔζιτα ἢ Οὔζικα Ptol. 4, 3, 37. vide quoque C. I. L. 8 p. 17 26 προεκκρούσας R. St., προσεκκρούσας L 30 ἀπ' αὐτοῦ κρατήσας] ἐπ' αὐτοῦ κρατήσας Reim., ἀπ' αὐτοῦ ἐκκρούσας Bk., ad rem cf. *bell. Afric.* 50 31 προαναλωθῇ] cf. 59, 18, 4; 67, 15, 6, Thuc. 7, 81, 5.

ἐς μάχην μὲν οὐκέτ' αὐτῷ ᾔει, τὸν δὲ Ἰόβαν μετεπέμπετο, καὶ 6
αὐτῷ, ἐπειδὴ μὴ ὑπήκουέν οἱ, πάντα τὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ τοῖς Ῥω-
μαίοις ὄντα χαρίσασθαι ὑπέσχετο. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τῷ μὲν
Σιττίῳ ἄλλους ἀντέταξεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Καίσαρα αὖθις ὥρ-
μησεν.
ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίγνετο, ὁ Καῖσαρ ἐπείρασε μὲν πάντα τρόπον 5
ἐς χεῖρας τὸν Σκιπίωνα ὑπαγαγέσθαι, μὴ δυνηθεὶς δὲ λόγους τε
φιλίους ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ καθῆκε καὶ βιβλία βραχέα διέρ-
ριψεν, ὑπισχνούμενος δι' αὐτῶν τῷ μὲν ἐπιχωρίῳ τά τε οἰκεῖα ἀκέ- 2
ραια τηρήσειν καὶ αὐτοὺς ἐλευθέρους ἀφήσειν, τῷ δὲ Ῥωμαίῳ τήν
τε ἄδειαν καὶ τὰ γέρα ἃ καὶ τοῖς συνοῦσίν οἱ ὤφειλε δώσειν· καὶ
συχνούς γε ἐκ τούτου προσεποιήσατο. Σκιπίων δὲ ἐπεχείρησε μὲν 3
καὶ αὐτὸς καὶ βιβλία καὶ λόγους ἐς τοὺς ἐναντίους ἐσβαλεῖν ὡς
καὶ σφετεριούμενός τινας, οὐ μέντοι καὶ μεταστῆσαι αὐτοὺς ἠδυ-
νήθη, οὐχ ὅτι οὐκ ἂν καὶ τὰ ἐκείνου τινὲς ἀνθείλοντο, εἴπερ τι
τῶν ὁμοίων ἐπηγγέλλετο, ἀλλ' ὅτι ἆθλον μέν σφισιν οὐδὲν ὑπι- 4
σχνεῖτο, τὸν δὲ δὴ δῆμον τὸν τῶν Ῥωμαίων τήν τε γερουσίαν ἄλ-
λως ἐλευθερῶσαι αὐτοὺς παρεκάλει. καὶ οὕτως, ἐν ᾧ δὴ τὰ εὐ-
πρεπέστερα τῷ λόγῳ μᾶλλον ἢ τὰ χρησιμώτερα τοῖς παροῦσιν L 121
ᾑρεῖτο, οὐδένα αὐτῶν ᾠκειώσατο.
μέχρι μὲν οὖν μόνος ὁ Σκιπίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἦν, ταῦθ' 6
οὕτως ἐγίγνετο, ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Ἰόβας ἐπῆλθεν, ἠλλοιώθη. ἐκεῖνοι
μὲν γὰρ καὶ προεκαλοῦντο τοὺς ἐναντίους ἐς μάχην, καὶ μὴ βου-
λομένους συμβαλεῖν ἐλύπουν, τῷ τε ἱππικῷ τοὺς ἀποσκεδαννυμέ- 2
νους σφῶν ἰσχυρῶς ἔβλαπτον· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ οὔτε ἐς χεῖρας αὐ-
τοῖς ἑκὼν ᾔει, καὶ τὴν περιτείχισιν ἐπέσχε, καὶ τὴν τροφὴν ἀγαπη-
τῶς ἥρπαζε, καὶ δυνάμεις ἄλλας οἴκοθεν προσμετεπέμπετο. καὶ 3
ὀψὲ μὲν καὶ χαλεπῶς ἐλθούσας αὐτάς (οὔτε γὰρ ἀθρόαι ἦσαν ἀλλὰ
κατὰ βραχὺ συνελέγοντο, καὶ πλοίων ὥσθ' ἅμα περαιωθῆναι ἠπό-
ρουν) — ἐλθούσας δ' οὖν ποτε προσλαβὼν ἀνεθάρσησεν αὖθις, καὶ
ἐπεξαγαγὼν παρετάξατο πρὸ τῆς ταφρείας. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ 4
ἐναντίοι ἀντιπαρετάξαντο μέν, οὐ μὴν καὶ συνέβαλόν σφισιν. καὶ
τοῦτο ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἐγένετο· πλὴν γὰρ ὅτι τοῖς ἱππεῦσιν

---

3 *χαρίσασθαι*] unicum, ni fallor, exemplum apud Dionem verbi *ὑπισχνεῖσθαι* cum Inf. Aor. coniuncti. scripsitne hic *χαρίσεσθαι* cum posterioribus quamquam Futuro Attico uti solet? 15 *ἀνθείλοντο* Melber., *ἀνείλοντο* L, eodem modo peccatum fr. 57, 32 16 *ἐπηγγέλλετο*] *ἐπήγγελτο* Nab. (litt.) 25 *οὔτε* Pflugk., *οὐδὲ* L 28 *ἦσαν*] *ᾖσαν* Nab. minus recte, cf. quoque Thuc. 1, 11, 2; 3, 107, 4 et ad rem *bell. Afric.* 34. 53 32 *συνέβαλον* R. St., *συνέβαλλον* L.

ἐπὶ βραχὺ συμμιγνύντες ἀνεχώρουν, οὐδὲν οὐδέτεροι μέγα παρέβαλον.

7 ὁ οὖν Καῖσαρ ἐννοήσας ὅτι οὐκ ἂν δύναιτο ἄκοντας αὐτοὺς ὑπὸ τῶν χωρίων ἐς χεῖρας ἐλθεῖν ἀναγκάσαι, πρὸς Θάψον ὥρμησεν, ἵν' ἢ προσβοηθησάντων αὐτῶν τῇ πόλει συμβάλῃ σφίσιν, ἢ
2 περιιδόντων ἐκείνην γε ἕλῃ. ἡ δὲ δὴ Θάψος κεῖται μὲν ἐν χερρονήσῳ τρόπον τινά, ἔνθεν μὲν τῆς θαλάσσης ἔνθεν δὲ λίμνης παρηκούσης, στενὸν δὲ δὴ τὸν ἰσθμὸν καὶ ἑλώδη διὰ μέσου οὕτως ἔχει ὥστε διχῇ μὲν δι' ἐλαχίστου δὲ ἐφ' ἑκάτερα τοῦ ἕλους παρ' αὐτὴν
3 τὴν ῥαχίαν ἀμφοτέρωθεν παριέναι. πρὸς ταύτην οὖν τὴν πόλιν ὁ Καῖσαρ εἴσω τῶν στενῶν χωρήσας ἐτάφρευε καὶ ἐσταύρου. καὶ ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν πρᾶγμα αὐτῷ παρεῖχον (οὐ γὰρ ἦσαν ἀξιόμαχοι), ὁ δὲ δὴ Σκιπίων καὶ ὁ Ἰόβας ἐπεχείρησαν τὸ στόμα τοῦ ἰσθμοῦ, καθ' ὃ πρὸς τὴν ἤπειρον τελευτᾷ, σταυρώμασι καὶ ταφρεύμασι
8 διχῇ διαλαβόντες ἀνταποτειχίσαι. ἐν ἔργῳ δὲ αὐτῶν ὄντων καὶ
L 122r πολὺ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνυόντων (ὅπως γάρ τοι θᾶσσον | διατειχίσωσι, τούς τε ἐλέφαντας καθ' ὃ μηδέπω διετετάφρευντο ἀλλ' εὐέφοδόν τι τοῖς πολεμίοις ἦν προσέταξαν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντες
2 εἰργάζοντο) ἐπέθετο ὁ Καῖσαρ αἰφνίδιον τοῖς ἑτέροις ⟨τοῖς⟩ περὶ τὸν Σκιπίωνα, καὶ τοὺς ἐλέφαντας πόρρωθεν σφενδόναις καὶ τοξεύμασιν ἐκταράξας ἐφέσπετό τε αὐτοῖς ἀναχωρήσασι, καὶ παρὰ δόξαν τοῖς ἐργαζομένοις προσμίξας καὶ ἐκείνους ἐτρέψατο, καὶ σφισι φεύ-
3 γουσιν ἐς τὸ ἔρυμα συνεσπεσὼν αὐτοβοεὶ αὐτὸ εἷλεν. ἰδὼν δὲ
cf. Xiph. 26, 2—6 ταῦτα ὁ Ἰόβας οὕτως ἐξεπλάγη καὶ ἔδεισεν ὡς μήτε ἐς χεῖράς τινι ὑπομεῖναι ἐλθεῖν μήτε τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ποιήσασθαι.
4 ἐκεῖνος μὲν οὖν φυγὼν καὶ οἴκαδε ἐπειχθείς, ἔπειτ' ἐπειδὴ μηδεὶς αὐτόν, ἄλλως τε καὶ τοῦ Σιττίου τοὺς ἀντικαταστάντας οἱ προνενικηκότος, ἐδέξατο, ἀπέγνω τε τὴν σωτηρίαν, καὶ τῷ Πετρείῳ μηδεμίαν μηδ' αὐτῷ ἐλπίδα ἀδείας ἔχοντι ἐμονομάχησε καὶ συναπέθανε.
9 Καῖσαρ δὲ τό τε σταύρωμα εὐθὺς μετὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ ἔλαβε, καὶ φόνον πλεῖστον τῶν προστυχόντων ἁπάντων σφίσιν ἐποίησεν· οὐδὲ γὰρ τῶν μεταστάντων ἐφείσατο. κἀκ τούτου τάς τε ἄλλας

1 *παρέβαλον*] *παρεβάλλοντο* Rk., recte fortasse (sed aoristus nihil habet offensionis) 5 *συμβάλῃ*] R. St., *συμβάλλῃ* L 6—10 ad haec cf. Tissot, *géographie comparée de la prov. rom. d' Afrique* 2, 755 et tab. X et XI 8 *διὰ μέσου*] ⟨*τὸν*⟩ *διὰ μέσου* Pflugk. immerito, cf. Tissot *l. l.* 10 *ῥαχίαν* R. St., cf. Thuc. 4, 10, 5, *ῥάχην* L 16 *ἀνυόντων*] *ἀνυτόντων* Dind. solet Dio *ἀνύειν* usurpare, *ἀνύτω* rarius occurrit fr. 22, 2; 40, 63, 1; 48, 11, 1 17 *διετετάφρευντο* Reim., *διετάφρευντο* L 18 *προσέταξαν*] *προέταξαν* Rk., quod mihi non probatur 19 ⟨*τοῖς*⟩ add. Reim. 23 *αὐτοβοεὶ* R. St., *αὐτοβοὶ* L 24 *χεῖράς τινι*] *χεῖρας ἔτι* Nab. (litt.)

πόλεις μηδενὸς ἀνθισταμένου παρεστήσατο, καὶ τοὺς Νομάδας λα- 2
βὼν ἔς τε τὸ ὑπήκοον ἐπήγαγε καὶ τῷ Σαλουστίῳ λόγῳ μὲν ἄρχειν Exc. V. 127 Xiph. 26, 6—17
ἔργῳ δὲ ἄγειν τε καὶ φέρειν ἐπέτρεψεν. ἀμέλει καὶ ἐδωροδόκησε
πολλὰ καὶ ἥρπασεν, ὥστε καὶ κατηγορηθῆναι ⟨καὶ⟩ αἰσχύνην ἐσχά-
την ὀφλεῖν, ὅτι τοιαῦτα συγγράμματα συγγράψας καὶ πολλὰ καὶ 3
πικρὰ περὶ τῶν ἐκκαρπουμένων τινὰς εἰπὼν οὐκ ἐμιμήσατο τῷ
ἔργῳ τοὺς λόγους. ὅθεν εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀφείθη ὑπὸ τοῦ Καί-
σαρος, ἀλλ' αὐτός γε ἑαυτὸν καὶ πάνυ τῇ συγγραφῇ ἐστηλοκόπησε.
τοῦτό τε οὖν οὕτως ἐγένετο, καὶ τὰ ἔθνη τὰ ἐν τῇ Λιβύῃ 4
ταῦτα τὸ μὲν περὶ τὴν Καρχηδόνα, ὃ δὴ καὶ Ἀφρικὴν καλοῦμεν,
παλαιόν, ὅτι ἐκ πολλοῦ κατείργαστο, τὸ δὲ δὴ τῶν Νομάδων νέον,
ὅτι νεωστὶ εἴληπτο, ἐπωνομάσθη. Σκιπίων δὲ ἐκ μὲν τῆς μάχης 5
ἔφυγε, καὶ πλοίου ἐπιτυχὼν ἐς τὴν Ἰβηρίαν πρός τε τὸν Πομπήιον
ἀπῆρεν, ἐκπεσὼν δὲ ἐς τὴν | Μαυριτανίαν καὶ τὸν Σίττιον φοβηθεὶς L 122
ἑαυτὸν διεχρήσατο. ὅ τε Κάτων τὸ μὲν πρῶτον συγκαταφυγόντων 10
πρὸς αὐτὸν πολλῶν παρεσκευάζετο τῶν τε πραγμάτων ἀντιλαβέ-
σθαι καὶ τὸν Καίσαρα τρόπον τινὰ ἀμύνασθαι· ὡς δὲ οἵ τε Οὐ-
τικήσιοι, ἅτε μηδὲ ἐν τῷ πρὶν ἐχθρωδῶς τῷ Καίσαρι ἔχοντες καὶ 2
τότε νενικηκότα αὐτὸν ὁρῶντες, οὐκ ἐπείθοντο αὐτῷ, καὶ οἱ ἐκ τῆς
γερουσίας τῶν τε ἱππέων παρόντες ἐφοβήθησαν μὴ συλληφθῶσιν
ὑπ' αὐτῶν καὶ δρασμὸν ἐβουλεύσαντο, αὐτὸς μὲν οὔτ' ἀντιπολεμῆ-
σαι (οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἦν) οὔτ' αὖ προσχωρῆσαι τῷ Καίσαρι ἔγνω,
οὐχ ὅτι τι ἐδεδίει (καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο καὶ πάνυ ἂν σπουδάσαντα 3
αὐτὸν ἑαυτοῦ, τῆς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ δόξης ἕνεκα, φείσασθαι), ἀλλ'
ὅτι τῆς τε ἐλευθερίας ἰσχυρῶς ἤρα, καὶ ἡττᾶσθαι οὐδενὸς ἐς οὐ-
δὲν ἐβούλετο, τοῦ τε θανάτου πολὺ τὸν παρὰ τοῦ Καίσαρος ἔλεον
χαλεπώτερον ἡγεῖτο εἶναι. συγκαλέσας δὲ τοὺς παρόντας τῶν πο- 4
λιτῶν, καὶ διερωτήσας ὅποι ἕκαστος αὐτῶν ὥρμηται, ἐκείνους μὲν
μετ' ἐφοδίων ἐξέπεμψε, τῷ δὲ υἱεῖ πρὸς τὸν Καίσαρα ἐλθεῖν ἐκέ-
λευσε. πυθομένου τε τοῦ νεανίσκου "διὰ τί οὖν οὐχὶ καὶ σὺ τοῦτο
ποιεῖς;" ἀπεκρίνατο αὐτῷ ὅτι "ἐγὼ μὲν ἔν τε ἐλευθερίᾳ καὶ ἐν παρ- 5

2—8 = Exc. Val. 127: ὅτι Καῖσαρ τῷ Σαλουστίῳ — ἐστηλοκόπησεν [V. L. vide infra. praeterea 3 τε om. 4 ⟨καὶ⟩ om. 8 τε]

---

4 ⟨καὶ⟩ ins. Xyl. ἐσχάτην Nab. (litt.), αἰσχίστην L cod. Peir. 5 ὀφλεῖν scripsi, cf. ad 37, 50, 5 et 45, 4, 2, ὀφλῆσαι L cod. Peir. 14 Μαυριτανίαν] cf. ad c. 3, 1 17 ἀμύνασθαι Pflugk., ἀμύνεσθαι L Οὐτικήσιοι] cf. ad 41, 41, 4 22 οὐδὲ Bk., οὔτε L προσχωρῆσαι H. St., προχωρῆσαι L 25 οὐδενὸς ἐς οὐδὲν R. St., ἐς οὐδενὸς οὐδὲν L, [ἐς] οὐδενὸς οὐδὲν Dind., at cf. 38, 24, 4.

ρησίᾳ τραφεὶς οὐ δύναμαι τὴν δουλείαν ἐκ μεταβολῆς ἐπὶ γήρως
μεταμαθεῖν· σοὶ δ᾽ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει καὶ γεννηθέντι καὶ τρα-
11 φέντι τὸν δαίμονα τὸν λαχόντα σε θεραπεύειν προσήκει". ταῦτ᾽ οὖν
πράξας, καὶ τοῖς Οὐτικησίοις τήν τε διοίκησιν ἀπολογισάμενος καὶ
τὰ λοιπὰ χρήματα τά τε ἄλλα ὅσα αὐτῶν εἶχεν ἀποδούς, προαπαλλα-
2 γῆναι πρὸ τῆς τοῦ Καίσαρος ἀφίξεως ἠθέλησε. καὶ μεθ᾽ ἡμέραν
μὲν οὐκ ἐπεχείρησε τοῦτο ποιῆσαι· ὅ τε γὰρ υἱὸς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ
περὶ αὐτὸν ὄντες φυλακὴν αὐτοῦ εἶχον· ἐπεὶ δὲ ἑσπέρα ἐγένετο, ξι-
φίδιόν τέ τι κρύφα ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ὑπέθηκε, καὶ τὸ τοῦ
Πλάτωνος βιβλίον τὸ περὶ τῆς ψυχῆς αὐτῷ γεγραμμένον ᾔτησε,
3 εἴτ᾽ οὖν πόρρω τῆς ὑποψίας τοῦ τι τοιοῦτο βουλεύσασθαι τοὺς πα-
L 123r ρόντας ἀπαγαγεῖν σπουδάσας, ὅπως ὡς ἥκιστα | παρατηρηθῇ, εἴτε
καὶ παραμύθιόν τι πρὸς τὸν θάνατον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ
λαβεῖν ἐπιθυμήσας. ὡς δὲ ἐκεῖνό τε ἀνελέξατο καὶ ἡ νὺξ ἐμέσου,
4 τό τε ἐγχειρίδιον ὑφείλκυσε, καὶ ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν γαστέρα παίσας
εὐθὺς ἂν ἐτελεύτησεν ἔξαιμος γενόμενος, εἰ μὴ καταπεσὼν ἐκ τοῦ
σκιμποδίου ψόφον τε ἐποίησε καὶ τοὺς προκοιτοῦντας ἐξήγειρε.
καὶ οὕτως ὅ τε υἱὸς καὶ ἄλλοι τινὲς ἐσπεσόντες τά τε ἔντερα αὐ-
τοῦ ἐς τὴν γαστέρα αὖθις κατέταξαν καὶ θεραπείαν αὐτῷ προσ-
5 ήγαγον. καὶ οἱ μὲν τό τε ξιφίδιον ἦραν καὶ τὰς θύρας ἔκλεισαν,
ὅπως ὕπνου λάχῃ (οὐ γὰρ δὴ καὶ ἄλλως πως ἀποθανεῖν αὐτὸν
προσεδόκησαν)· ἐκεῖνος δὲ ἔς τε τὸ τραῦμα τὰς χεῖρας ἐνέβαλε καὶ
τὰς ῥαφὰς αὐτοῦ διαρρήξας ἀπέψυξεν.
6 ὁ μὲν οὖν Κάτων καὶ δημοτικώτατος [καὶ ἰσχυρότατος] καὶ
ἰσχυρογνωμονέστατος πάντων τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀνθρώπων γενό-
μενος μεγάλην δόξαν καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ θανάτου ἔλαβεν, ὥστε
καὶ ἐπωνυμίαν Οὐτικήσιος, ὅτι τε ἐν τῇ Οὐτικῇ οὕτως ἐτελεύτησε
12 καὶ ὅτι δημοσίᾳ ὑπ᾽ αὐτῶν ἐτάφη, κτήσασθαι· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ
ἐκείνῳ μὲν ὀργίζεσθαι ἔφη ὅτι οἱ τῆς ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ αὐτοῦ εὐ-
κλείας ἐφθόνησε, τὸν δὲ υἱὸν καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείους ἀφῆκεν,
ὥσπερ εἴθιστο· οἱ μὲν γὰρ εὐθὺς οἱ δὲ καὶ ὕστερον, ὅπως ἀμ-
βλυτέρῳ αὐτῷ ὑπὸ τοῦ χρόνου γενομένῳ προσέλθωσιν, ἐθελονταὶ
2 προσεχώρησαν. καὶ οἱ μὲν ἐσώθησαν, Ἀφράνιος δὲ καὶ Φαῦστος

4 ἀπολογισάμενος Bk., ἀπολογησάμενος L 14 ἐμέσου Bk., ἐμεσοῦτο L 15 ὑφείλκυσε Dind., ἐφείλκυσε L ἐπὶ] an ἐς coll. 40, 23, 1? 17 προκοιτοῦντας R. St., προσκοιτοῦντας L 19 κατέταξαν] κατέσαξαν Nab. (litt.) 20 ἦραν] an ἤραντο? cf. 39, 45, 4; 40, 49, 2 21 θανεῖν] an θανεῖν ⟨ἂν⟩? cf. tamen fr. 83, 3; 43, 40, 1; 44, 34, 5; 49, 24, 4; 50, 9, 6 24 [καὶ ἰσχυρότατος] del. Bk., qui tamen postea tutatus est. sed ἰσχυρὸς Dioni non est *fortis* et *animi virilis* verum *potens*, quod huius loci non est.

ἑκόντες μὲν οὐκ ἦλθον πρὸς αὐτόν (καὶ γὰρ εὖ ᾔδεσαν ἀπολού-
μενοι), φυγόντες δὲ ἐς Μαυριτανίαν συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Σιτ-
τίου. καὶ ἐκείνους μὲν ἀκρίτους ὁ Καῖσαρ ὡς καὶ αἰχμαλώτους
ἀπέσφαξεν· τὸν δὲ δὴ Καίσαρα τὸν Λούκιον, καίπερ ἐν γένει οἱ 3
ὄντα καὶ ἐθελούσιον ἱκετεύσαντα, ὅμως ἐπειδὴ διὰ παντὸς αὐτῷ
προσεπεπολεμήκει, τὸ μὲν πρῶτον ἀποδικῆσαι ἐκέλευσεν ὥστε ἐν
δίκῃ τινὶ καταψηφίσασθαι αὐτοῦ δόξαι, ἔπειτα δὲ ὀκνήσας αὐτὸν
τῇ ἑαυτοῦ φωνῇ θανατῶσαι τότε μὲν ἀνεβάλετο, ὕστερον δὲ καὶ
κρύφα ἀπέκτεινε. καὶ γὰρ τῶν συνόντων οἱ τοὺς οὐκ ἐπιτηδείους **13** L 123v
τοὺς μὲν πρὸς τῶν ἐναντίων οὐκ ἀκουσίως ἀπέβαλλε, τοὺς δὲ καὶ
δι' αὐτῶν τῶν σφετέρων ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν αὐταῖς ταῖς μάχαις
ἀπόλλυσθαι ἐποίει. οὐ γάρ τοι καὶ φανερῶς πᾶσι τοῖς λυπήσασί 2
τι αὐτόν, ὥσπερ εἶπον, ἐπεξῄει, ἀλλ' ὅσους μηδενὶ ἀξιόχρεῳ ἐγ-
κλήματι μετελθεῖν ἐδύνατο, ἐν τρόπῳ δή τινι ἀφανεῖ ὑπεξῄρει,
καίτοι τότε τὰ γράμματα, ὅσα ἐν τοῖς ἀπορρήτοις τοῦ Σκιπίωνος
κιβωτίοις εὑρέθη, πάντα καύσας πρὶν ἀναγνῶναι, καὶ τῶν ἀντι-
πολεμησάντων οἱ πολλοὺς μὲν δι' αὐτοὺς ἐκείνους πολλοὺς δὲ καὶ 3
διὰ τοὺς φίλους σώσας· τῶν τε γὰρ συναγωνιστῶν καὶ τῶν ἑταίρων
ἑκάστῳ ἕνα ἐξαιτεῖσθαι, ὥσπερ εἴρηται, ἐπέτρεπε. καὶ δὴ καὶ τὸν
Κάτωνα ἔσωσεν ἄν· οὕτω γὰρ αὐτὸν ἐτεθαυμάκει ὥστε τοῦ Κικέ- 4
ρωνος ἐγκώμιον μετὰ ταῦτα αὐτοῦ γράψαντος ἀγανακτῆσαι μὲν
μηδέν, καίπερ καὶ ἐκείνου οἱ προσπολεμήσαντος, βιβλίον δέ τι
γράψαι ὃ Ἀντικάτωνα ἐπεκάλεσε.

Καῖσαρ μὲν ταῦτά τε πράξας, καὶ τοὺς ἀφηλικεστέρους τῶν **14**
στρατιωτῶν παραχρῆμα καὶ πρὶν ἐς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῆναι, μὴ
καὶ στασιάσωσιν αὖθις, ἀπαλλάξας, τά τε ἄλλα τὰ ἐν τῇ Ἀφρικῇ
διὰ βραχέος, ὡς ἐνῆν μάλιστα, καταστήσας, μέχρι μὲν τῆς Σαρ- 2
δοῦς παντὶ τῷ ναυτικῷ ἔπλευσεν, ἐντεῦθεν δὲ ἐκείνους μὲν ἔς τε
τὴν Ἰβηρίαν καὶ ἐπὶ τὸν Πομπήιον μετὰ Γαΐου Διδίου ἔπεμψεν,
αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ῥώμην ἐκομίσθη, τὸ μὲν πλεῖστον ⟨ἐπὶ⟩ τῇ τῶν ἔρ-

---

3 ὡς καὶ αἰχμαλώτους] ὡς καὶ ⟨πρὶν⟩ vel ⟨πρότερον⟩ αἰχμαλώτους Schenkl. *Bursian's Jahresb.* 34, 188, praeeunte Cobeto qui ὡς δὶς αἰχμαλώτους. cf. Suet. *Caes.* 75 (a Cob. laud.) et 41, 62, 2; 43, 17, 3; 44, 45, 1 et 46, 5, quos locos affert Melber. vide quoque Flor. 2, 13 [4, 2], 90. Mihi Dio inter se opposuisse videtur Afranium Faustumque Sullam *bello captos* et L. Caesarem *supplicem*, Caesarem illos propterea quod bello capti essent *ἀκρίτους* interfecisse, hunc qui supplex esset causam dicere iussisse   8 ἀνεβάλετο R. St., ἀνεβάλλετο L   10 ἀπέβαλλε Cob., ἀπεβάλλετο L   18 ἑταίρων R. St., ἑτέρων L   19 δὴ Bk., τοι L   20 ἐτεθαυμάκει Bk., ἀνατεθαυμάκει L, ἀπετεθαυμάκει Rk.   23 Ἀντικάτωνα dedi ex L, καὶ Ἀντικάτωνα R. St.   ἐπεκάλεσε restitui ex L, ἐκάλεσε R. St.   30 ⟨ἐπὶ⟩ add. Bk.

γων λαμπρότητι, ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς τῇ βουλῇ δόξασι μεγαλοφρο-
3 νούμενος. τεσσαράκοντά τε γὰρ ἡμέρας ἐπὶ τῇ νίκῃ αὐτοῦ θύειν ἔγνωσαν, καὶ τὰ ἐπινίκια τὰ προεψηφισμένα ἐπί τε λευκῶν ἵππων καὶ μετὰ ῥαβδούχων τῶν ⟨τε⟩ τότε αὐτῷ συνόντων καὶ ἑτέρων ὅσοις ἐν τῇ πρώτῃ δικτατορίᾳ ἐκέχρητο, ἄλλων τε αὖ ὅσους ἐν τῇ δευ-
4 τέρᾳ ἐσχήκει, πέμψαι οἱ ἔδοσαν. τῶν τε τρόπων τῶν ἑκάστου ἐπιστάτην (οὕτω γάρ πως ὠνομάσθη ὥσπερ οὐκ ἀξίας αὐτοῦ τῆς τοῦ
L 124r τιμητοῦ προσρήσεως οὔσης) ἐς τρία αὐτὸν ἔτη καὶ δικτάτορα ἐς
5 δέκα ἐφεξῆς εἵλοντο. καὶ προσέτι ἐπί τε ἀρχικοῦ δίφρου μετὰ τῶν ἀεὶ ὑπάτων ἐν τῷ συνεδρίῳ καθίζειν καὶ γνώμην ἀεὶ πρῶτον ἀποφαίνεσθαι, ἔν τε ταῖς ἱπποδρομίαις ἁπάσαις ἀποσημαίνειν, καὶ τὰς ἀρχὰς τά τε ἄλλα ὅσα τισὶν ὁ δῆμος πρότερον ἔνεμεν ἀποδεικνύναι
6 ἐψηφίσαντο. ἅρμα τέ τι αὐτοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἀντιπρόσωπον
Xiph. 26, 18. 19 τῷ Διὶ ἱδρυθῆναι, καὶ ἐπὶ εἰκόνα αὐτὸν τῆς οἰκουμένης χαλκοῦν ἐπιβιβασθῆναι, γραφὴν ἔχοντα ὅτι ἡμίθεός ἐστι, τό τε ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἀντὶ τοῦ Κατούλου [γραφῆναι], ὡς καὶ τὸν νεών, ἐφ᾽ οὗ τῇ ἐκποιήσει εὐθύνειν ἐκεῖνον ἐπεχείρησεν, ἐκτε-
7 λέσαντος, ἀντεγγραφῆναι ἐκέλευσαν. ταῦτα δὲ μόνα κατέλεξα οὐχ ὅτι καὶ μόνα ἐψηφίσθη (παμπληθῆ τε γὰρ ἐσεφέρετο καὶ δῆλον ὅτι καὶ ἐκυροῦτο) ἀλλ᾽ ὅτι τὰ μὲν ἄλλα παρῄτατο, ταῦτα δὲ προσεδέξατο.

15 δεδογμένων δὲ ἤδη αὐτῶν ἦλθέ τε ἐς τὴν Ῥώμην, καὶ ἰδὼν τοὺς ἀνθρώπους τήν τε δύναμιν αὐτοῦ φοβουμένους καὶ τὸ φρό-
cf. Xiph. 26, 17 νημα ὑποτοπουμένους, κἀκ τούτου πολλὰ καὶ δεινά, οἷά που καὶ πρὶν ἐγεγόνει, πείσεσθαι προσδοκῶντας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑπερόγκους
cf. Xiph. 26, 16 2 οἱ τιμὰς κολακείᾳ ἀλλ᾽ οὐκ εὐνοίᾳ ἐψηφισμένους, παρεμυθήσατό τε αὐτοὺς καὶ ἐπήλπισεν εἰπὼν ἐν τῇ βουλῇ τοιάδε· “μηδεὶς ὑμῶν, ὦ πατέρες, προσδοκήσῃ μήτε ἐρεῖν με χαλεπὸν μηδὲν μήτε πράξειν, ὅτι καὶ νενίκηκα καὶ δύναμαι πᾶν μὲν ὅ τι ἂν ἐθελήσω ἀνευθύνως
3 εἰπεῖν, πᾶν δ᾽ ὅ τι ἂν βουληθῶ μετ᾽ ἐξουσίας δρᾶσαι. μὴ μέντοι μηδ᾽ ὅτι καὶ Μάριος καὶ Κίννας καὶ Σύλλας, οἵ τε ἄλλοι πάντες ὡς εἰπεῖν ὅσοι πώποτε τοὺς ἀντιστασιάσαντάς σφισιν ἐκράτησαν, ἐν μὲν ταῖς ἐπιχειρήσεσι τῶν πραγμάτων πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα καὶ εἶ-
4 πον καὶ ἔπραξαν, ἐξ ὧν οὐχ ἥκιστα προσαγαγόμενοί τινας μάλιστα μὲν συμμάχοις αὐτοῖς, εἰ δὲ μή, οὐκ ἀνταγωνισταῖς γε ἐχρήσαντο,

---

4 ⟨τε⟩ ins. Rk. 5 *δικτατορίᾳ*] cf. ad 41, 36, 4 7 *πως* R. St., *πω* L 12 *πρότερον* Bk., *πρῶτον* L, *πρὸ τοῦ* Madvig. *ἔνεμεν* R. St., *ἐνέμεινεν* L 15 *γραφὴν*] sic quoque 37, 21, 2, ubi v. Herw. *ἐπιγραφὴν* proposuit, cf. 43, 49, 2 16 [*γραφῆναι*] exp. Xyl. 34 *προσαγαγόμενοί* Bk., *προσαγόμενοί* L

νικήσαντες δὲ καὶ ἐγκρατεῖς ὧν ἐπεθύμουν γενόμενοι πολὺ τἀναντία
ἐκείνων καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἔπραξαν, καὶ ἐμέ τις ὑπολάβῃ τὸ αὐτὸ
τοῦτο | ποιήσειν. οὔτε γὰρ ἄλλως πως πεφυκὼς ἔπειτα τὸν μὲν ἔμ- 5 L 124r
προσθε χρόνον προσποιητῶς ὑμῖν ἐνωμίλησα, νῦν δέ, ὅτι ἔξεστιν,
ἀσφαλῶς θρασύνομαι· οὔτ᾽ αὖ ὑπὸ τῆς πολλῆς εὐπραγίας ἐξῆγμαι
καὶ τετύφωμαι ὥστε καὶ τυραννῆσαι ὑμῶν ἐπιθυμῆσαι (ταῦτα γὰρ
ἔμοιγε ἀμφότερα ἢ τό γε ἕτερον αὐτῶν ἐκεῖνοι παθεῖν δοκοῦσιν)·
ἀλλ᾽ εἰμί τε τῇ φύσει τοιοῦτος ὁποίου μου ἀεὶ πεπείρασθε (τί γὰρ 6
δεῖ με καθ᾽ ἕκαστον ἐπεξιόντα ἐπαχθῆ, ὡς καὶ ἐμαυτὸν ἐπαινοῦντα,
γενέσθαι;) καὶ τὴν τύχην οὐκ ἂν προπηλακίσαιμι, ἀλλ᾽ ὅσῳ μᾶλλον
ἀγαθῆς αὐτῆς πεπείραμαι, τόσῳ μᾶλλον πρὸς πάντα κρείττω αὐτῇ
χρήσομαι. οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἄλλο τι τοσοῦτό τ᾽ ἰσχῦσαι καὶ τηλι- 7
κοῦτον αὐξηθῆναι ἐσπούδασα ὥστε πάντας μὲν τοὺς ἀντιπολεμήσαν-
τας κολάσασθαι πάντας δὲ τοὺς ἀντιστασιάσαντας νουθετῆσαι, ἢ ἵνα
καὶ ἀνδραγαθίζεσθαι ἀσφαλῶς καὶ εὐτυχεῖν εὐκλεῶς δύνωμαι. οὔτε 16
γὰρ ἄλλως καλὸν ἢ δίκαιον, ὅσα τις τοῖς διχογνωμονήσασιν ἐπεκά-
λεσε, ταῦτα αὐτὸν ποιοῦντα ἐξελεγχθῆναι· οὔτ᾽ ἂν ἔγωγε ἀξιώσαιμί
ποτε, τῇ τῶν ἔργων ζηλώσει ὁμοιωθεὶς αὐτοῖς, μόνῃ τῇ τῆς παντε-
λοῦς νίκης φήμῃ διαλλάξαι. τίς μὲν γὰρ πλείω καὶ μείζω τινὰς εὖ 2
ποιεῖν ὀφείλει τοῦ μάλιστα δυναμένου; τίς δὲ ἧττον ἐξαμαρτάνειν
τοῦ πλεῖστον ἰσχύοντος; τίς εὐβουλότερον τοῖς ἐκ τοῦ δαιμονίου δο-
θεῖσι χρῆσθαι τοῦ τὰ μέγιστα παρ᾽ αὐτοῦ λαβόντος; τίς ὀρθότερον
τὰ παρόντα ἀγαθὰ μεταχειρίζεσθαι τοῦ πλεῖστά τε ἔχοντος καὶ μά-
λιστα περὶ αὐτῶν μὴ καὶ ἀπόληται φοβουμένου; ἡ μὲν γὰρ εὐπραγία 3
σωφροσύνην λαβοῦσα διαμένει, καὶ ἡ ἐξουσία μετριάσασα πάντα τὰ
κτηθέντα τηρεῖ· τό τε μέγιστον, καὶ ὅπερ ἥκιστα τοῖς εὖ χωρὶς ἀρετῆς
φερομένοις ὑπάρχει, καὶ ζῶσιν ἀδόλως φιλεῖσθαι καὶ τελευτήσασιν
ἀληθῶς ἐπαινεῖσθαι διδόασιν. ὁ δὲ ἀνέδην ἐς πάντα ἁπλῶς τῇ 4
δυνάμει καταχρώμενος οὔτε εὔνοιαν ἀληθῆ οὔτ᾽ ἀσφάλειαν ἀκριβῆ
εὑρίσκεται, ἀλλ᾽ ἐν μὲν τῷ φανερῷ πλαστῶς | κολακεύεται . . . · τὸν L 125r

---

2 λόγῳ] λόγῳ ⟨εἶπον⟩ Nab. (litt.), vix recte 4 ὅτι reduxi ex L, ὅτε R. St. 11 κρείττω L (nisi quod κρείττωι), κρεῖττον Rk., requiro σωφρόνως, μετρίως, δικαίως vel tale quid, cf. quoque fr. 70, 5 12 τ᾽ Rk., τι L 14 κολάσασθαι] κολάσαι? Bk., at cf. Plat. *Prot.* 324 C, *Menex.* 240 D, Arist. *vesp.* 405 15 δύνωμαι H. St., δύναμαι L 20 μάλιστα] μέγιστον Nab. (litt.), equidem intellego τοῦ μάλιστα (εὖ ποιεῖν) δυναμένου 25 λαβοῦσα] προσλαβοῦσα Nab. (litt.) 26 εὖ Bk., οὐ L 28 ἀνέδην Rk., ἀναίδην L 30 lacunam indicavit Reim., ⟨λάθρα δὲ ὑπὸ πάντων καταρᾶται⟩ Rk., ἐν δὲ τῷ ἀφανεῖ ἑτοίμως ἐπιβουλεύεται Bk., apparet eiusmodi aliquid periisse, hoc magis Dioneum est.

γὰρ τῆς ἑαυτοῦ ἐξουσίας ἀκράτορα οἵ τε ἄλλοι πάντες καὶ οἱ μά-
λιστα αὐτῷ χρώμενοι καὶ ὑποπτεύουσι καὶ φοβοῦνται.
17 ταῦτα δὲ οὐκ ἄλλως ἐφιλοσόφησα, ἀλλ' ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐκ ἐς
ἐπίδειξιν, οὐδ' ἀπ' αὐτομάτου νῦν προσπεσόντα αὐτά, ἀλλὰ ἀπ'
ἀρχῆς καὶ πρέπειν μοι καὶ συμφέρειν κρίνας καὶ φρονῶ καὶ λέγω,
ὥσθ' ὑμᾶς μὴ πρὸς τὸ παρὸν μόνον θαρσεῖν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ
μέλλον εὐέλπιδας εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι, εἴπερ τι αὐτῶν ἐπλατ-
2 τόμην, οὐκ ἂν ἀνεβαλόμην ἀλλ' ἤδη καὶ τήμερον ἐξέφηνα. ἀλλ'
οὔτε πρότερον ἄλλως πως ἐφρόνησα, ὥσπερ που καὶ αὐτὰ τὰ ἔργα
τεκμηριοῖ, νῦν τε πολὺ μᾶλλον προθυμήσομαι μετὰ πάσης ἐπιεικείας
οὐ μὰ Δί' οὐ δεσπόζειν ὑμῶν ἀλλὰ προστατεῖν, οὐδὲ τυραννεύειν
ἀλλ' ἡγεμονεύειν, πρὸς μὲν τἆλλα πάνθ' ὅσα ὑπὲρ ὑμῶν δεῖ πράτ-
τειν καὶ ὕπατος καὶ δικτάτωρ, πρὸς δὲ δὴ τὸ κακῶς ποιῆσαί τινα
3 ἰδιώτης ὤν. τοῦτο γὰρ μόνον οὐ ῥηθῆναι καλὸν εἶναι νομίζω. πῶς
μὲν γὰρ ⟨ἂν⟩ ἀποκτείναιμί τινα ὑμῶν τῶν μηδέν με ἠδικηκότων ὁ
μηδένα μὲν τῶν ἀντιπραξαμένων μοι φθείρας, εἰ καὶ τὰ μάλιστα
προθύμως τἆλλά τισι κατ' ἐμοῦ προσήραντο, πάντας δὲ καὶ τοὺς
ἅπαξ ἀντικαταστάντας μοι ἐλεήσας καὶ πολλοὺς καὶ τῶν δεύτερον
4 ἀντιμαχεσαμένων σώσας; πῶς δ' ἂν μνησικακήσαιμί τισιν ὁ καὶ
τὰ γράμματα, ὅσα καὶ παρὰ τῷ Πομπηίῳ καὶ παρὰ τῷ Σκιπίωνι
ἀπόρρητα εὑρέθη, μήτ' ἀναγνοὺς μήτ' ἐκγραψάμενος ἀλλ' εὐθὺς
κατακαύσας; ὥστε θαρσούντως, ὦ πατέρες, οἰκειωθῶμεν, ἐκλαθό-
μενοι μὲν πάντων τῶν συμβεβηκότων ὡς καὶ ἀνάγκῃ τινὶ δαιμονίᾳ
5 γεγονότων, ἀρξάμενοι δὲ ἀνυπόπτως ἀλλήλους καθάπερ τινὰς καινοὺς
πολίτας φιλεῖν, ἵν' ὑμεῖς τε ὡς πρὸς πατέρα με προσφέρησθε, τὴν
μὲν πρόνοιαν τήν τε κηδεμονίαν τὴν παρ' ἐμοῦ καρπούμενοι, τῶν
δὲ δυσχερεστέρων μηδὲν φοβούμενοι, καὶ ἐγὼ ὡς παίδων ὑμῶν
6 ἐπιμελῶμαι, πάντα μὲν τὰ κάλλιστα ἀεὶ γίγνεσθαι ὑφ' ὑμῶν εὐχό-
L 12v μενος, φέρων δὲ ἀναγκαίως τὰ ἀνθρώπινα, | καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς
ταῖς προσηκούσαις τιμαῖς ἀγάλλων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐπανορθῶν
καθ' ὅσον ἐνδέχεται.

---

1 ἀκράτορα Bk., αὐτοκράτορα L, sic 52, 3, 2 ἀκράτορες a libr. cod. Vat. 993 in αὐτοκράτορες est mutatum 12 δεῖ πράττειν] an δεῖ πράττεσθαι more Dioneo? 14 μόνον οὐ] *ne — quidem* significare videtur, μόνον μοι Leuncl., κακὸν pro sequenti καλὸν Reim., μόνον οὐδὲ Rk. 15 ⟨ἂν⟩ ins. Bk. 16 ἀντιπραξαμένων] ἀντιταξαμένων R. St., ⟨μὴ⟩ ἀντιταξαμένων Bk. (add. vol. 2), an ἀντιπραξάντων coll. Herod. 1, 92?, ⟨μὴ⟩ ἀντιπαραταξαμένων Kuiper. (litt.) 17 προσήραντο] corruptum, συνήραντο Rk. haud improbabiliter 18 ἅπαξ Xyl. (nisi quod ἐς ἅπαξ pro deteriorum codicum lectione ἐς ἅπαν), ἅπαν L 19 ἂν μνησικακήσαιμι R. St., ἀναμνησικακήσαιμί L 21 ἐκγραψάμενος Reim., ἐγγραψάμενος L 28 ἐπιμελῶμαι R. St, ἐπιμελοῦμαι L.

μὴ μέντοι μηδὲ τοὺς στρατιώτας δείσητε, μηδ' ἄλλο τι αὐτοὺς 18
ἢ φύλακας τῆς τε ἐμῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ὑμετέρας ἅμα νομίσητε εἶναι·
τρέφεσθαι μὲν γὰρ σφας ἀνάγκη πολλῶν ἕνεκα, τραφήσονται δὲ
οὐκ ἐφ' ὑμᾶς ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, τοῖς τε διδομένοις ἀρκούμενοι καὶ
τοὺς διδόντας αὐτὰ ἀγαπῶντες. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὰ χρήματα 2
ἐπὶ πλεῖον τοῦ συνήθους ἐσπέπρακται, ἵνα τό τε στασιάσαν ἅμα
σωφρονισθῇ καὶ τὸ κεκρατηκὸς αὐτάρκη τροφὴν λαβὸν μὴ στασιάσῃ.
οὐ γάρ που καὶ ἰδίᾳ τι αὐτῶν ἀποκεκέρδαγκα, ὅς γε πάντα μὲν
τὰ ὑπάρχοντά μοι, πολλὰ δὲ καὶ δεδανεισμένος προσανάλωκα
ὑμῖν· ἀλλ' ὁρᾶτε ὅτι τὰ μέν τινα αὐτῶν ἐς τοὺς πολέμους δεδα- 3
πάνηται, τὰ δὲ καὶ ὑμῖν τετήρηται, ἀφ' ὧν ἥ τε πόλις κοσμη-
θήσεται καὶ τὰ λοιπὰ διοικηθήσεται. ὥστε τὸ μὲν ἐπίφθονον τῆς
ἐσπράξεως αὐτὸς ἀνεδεξάμην, τῆς δ' ὠφελίας κοινῇ πάντες ἀπο-
λαύσετε, τά τε ἄλλα καὶ ἐν ταῖς στρατείαις· τῶν τε γὰρ ὅπλων 4
ἀεὶ ἡμῖν δεῖ, ἐπειδὴ μὴ οἷόν τέ ἐστιν ἄνευ αὐτῶν πόλιν τε τηλι-
καύτην οἰκοῦντας καὶ ἀρχὴν τοσαύτην ἔχοντας ἀσφαλῶς ζῆσαι, καὶ
ἡ περιουσία τῶν χρημάτων καὶ ἐκεῖνα ἰσχυρῶς ὠφελεῖ. μὴ μέντοι 5
καὶ ὑποπτεύσῃ τις ὑμῶν ὅτι ἢ τῶν πλουσίων τινὰ λυπήσω ⟨ἢ⟩ καὶ
τέλη τινὰ καινὰ καταστήσω· τοῖς τε γὰρ παροῦσιν ἀρκεσθήσομαι,
καὶ προθυμήσομαι συνευπορῆσαί τι μᾶλλον ὑμῖν ἢ διὰ χρήματά
τινα ἀδικῆσαι."

τοιαῦτα ὁ **Καῖσαρ** ἔν τε τῷ συνεδρίῳ καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν 6
τῷ δήμῳ εἰπὼν ἐπεκούφισε μέν πως αὐτοὺς τοῦ δέους, οὐ μέντοι
καὶ ἠδυνήθη πεῖσαι παντάπασι θαρσεῖν, πρὶν καὶ τοῖς ἔργοις τὰς
ἐπαγγελίας βεβαιώσασθαι. μετὰ δὲ δὴ τοῦτο τά τε ἄλλα λαμπρῶς, 19
ὥσπερ εἰκὸς ἐπί τε τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ἅμα νίκαις ἦν, ἐποίει,
καὶ τὰ ἐπινίκια τῶν τε Γαλατῶν καὶ τῆς Αἰγύπτου τοῦ τε Φαρ- Xiph. 26, 20—24
νάκου καὶ τοῦ Ἰόβου τετραχῇ χωρὶς τέσσαρσιν ἡμέραις ἔπεμψε.
καὶ τὰ μὲν | ἄλλα ηὔφρανέ που τοὺς ὁρῶντας, ἡ δ' Ἀρσινόη ἡ Αἰ- 2 L 126r
γυπτία (καὶ γὰρ ἐκείνην ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις παρήγαγε) τό τε
πλῆθος τῶν ῥαβδούχων καὶ τὰ ἀπὸ τῶν πολιτῶν τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ
ἀπολωλότων πομπεῖα δεινῶς αὐτοὺς ἐλύπησεν. ὅ τε γὰρ ἀριθμὸς 3
ὁ τῶν ῥαβδούχων ἐπαχθέστατόν σφισιν ὄχλον, ἅτε μήπω πρό-
τερον τοσούτους ἅμα ἑορακόσι, παρέσχε· καὶ ἡ Ἀρσινόη γυνή τε

8 *που* Pflugk., *πω* L   10 *πολέμους* St., *πολεμίους* L   11 *κοσμηθήσεται* Wesseling., *κομισθήσεται* L   13 *ὠφελίας* scripsi, *ὠφελείας* L, cf. ad 38, 24, 3. praeterea per *ι* scribitur 47, 21, 1, per *ει* 48, 28, 2; 49, 6, 2 et 17, 3; 52, 14, 4; 52, 28, 6. 7; 52, 37, 8; 56, 37, 4   18 ⟨*ἢ*⟩ ins. Reim.   30 *τό τε* dedi ex L, *καὶ τὸ* R. St., *καὶ τό τε* Bk.   33 *μήπω* reduxi ex L, *μηπώποτε* Bk. (L se sequi opinatus).

οὖσα καὶ βασιλίς ποτε νομισθεῖσα ἔν τε δεσμοῖς, ὃ μηπώποτε ἐν
4 γε τῇ Ῥώμῃ ἐγεγόνει, ὀφθεῖσα πάμπολυν οἶκτον ἐνέβαλε, κἀκ τού-
του ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ καὶ τὰ οἰκεῖα πάθη παρωδύραντο. οὐ
μὴν ἀλλ' ἐκείνη μὲν διὰ τοὺς ἀδελφοὺς ἀφείθη, ἄλλοι δὲ καὶ ὁ
Οὐερκιγγετόριξ ἐθανατώθησαν.
20 δυσχερῶς μὲν οὖν διὰ ταῦθ' ἅπερ εἶπον διετέθησαν, ἐλάχιστα
cf. Xiph. 26, 21—26 δ' οὖν αὐτὰ πρός γε τὸ πλῆθος τῶν ἑαλωκότων καὶ πρὸς τὸ μέ-
γεθος τῶν κατειργασμένων ἐνόμιζον εἶναι. τούτων τε οὖν ἕνεκα
Exc. V. 128 καὶ ὑπερεθαύμαζον αὐτόν, καὶ ὅτι καὶ τὴν παρρησίαν τοῦ στρα-
τοῦ πρᾳότατα ἤνεγκε. τούς τε γὰρ ἐς τὸ συνέδριόν σφων ὑπ'
2 αὐτοῦ καταλεχθέντας ἐτώθασαν, καὶ τά τε ἄλλα ὅσα ποτ' ἐντίζετο,
Xiph. 26, 26—27, 7 καὶ ⟨ἐν⟩ τοῖς μάλιστα τόν τε τῆς Κλεοπάτρας αὐτοῦ ἔρωτα καὶ τὴν
παρὰ τῷ Νικομήδει τῷ τῆς Βιθυνίας βασιλεύσαντι διατριβήν, ὅτι
μειράκιόν ποτε παρ' αὐτῷ ἐγεγόνει, διεκερτόμησαν, ὥστε καὶ εἰπεῖν
ὅτι Καῖσαρ μὲν Γαλάτας ἐδουλώσατο, Καίσαρα δὲ Νικομήδης.
3 τέλος δὲ ἐφ' ἅπασιν αὐτοῖς ἀθρόοι ἀναβοήσαντες εἶπον ὅτι, ἂν μὲν
καλῶς ποιήσῃς, κολασθήσῃ, ἂν δὲ κακῶς, βασιλεύσεις. τοῦτο δὲ
αὐτοῖς ἐβούλετο δηλοῦν ὅτι, ἂν μὲν ἀποδῷ τῷ δήμῳ τὴν αὐτονο-
μίαν, ὅπερ που δίκαιον ἐνόμιζον εἶναι, καὶ κριθήσεται ἐφ' οἷς ἔξω
τῶν νόμων εἰργάσατο καὶ δίκην ὑφέξει, ἂν δὲ τῇ δυναστείᾳ ἐμ-
4 μείνῃ, ὅπερ που ἀδικοῦντος ἔργον ἦν, μοναρχήσει. οὐ μέντοι καὶ
Exc. V. 129 ἐκεῖνος ἤχθετο ταῦτα αὐτῶν λεγόντων, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἔχαιρεν ὅτι

9—14 + 85, 4. 5 = Exc. Val. 128: ὅτι ἐθαύμαζον τὸν Καίσαρα ὅτι τὴν παρρησίαν — παρ' αὐτῷ ἐγεγόνει καὶ κατώμνυεν κἀκ τούτου καὶ γέλωτα προσωφλίσκαντα. [V. L. 11 τ' ἄλλα (pro τά τε ἄλλα) 12 ⟨ἐν⟩ om. τε om. ἔρωτα αὐτοῦ 13 βασιλεύοντι.]

21 — 85, 2 = Exc. Val. 129: ὅτι οὐκ ἤχθετο ὁ Καῖσαρ ὅτι τοσαύτῃ — ἐχρῶντο.

1 ποτε Xyl., τότε L νομισθεῖσα] ὀνομασθεῖσα Naber., qui itidem c. 39, 5 ὀνομάζεσθαι pro νομίζεσθαι, 47, 30, 6 ὀνομασθέντες pro νομισθέντες, 51, 24, 7 ὠνομάσθη pro ἐνομίσθη et Herod. 2, 51 ὀνομασθῆναι pro νομισθῆναι, haud scio an iniuria, cf. quoque 43, 50, 4. Zon. 8, 6, 15 δεσμοῖς Turn., δήμοις L 7 δ' οὖν Pflugk., γοῦν L γε] τε Pflugk. 8 τε Bk., γε L 11 ἐντίζετο] εἰθίζετο Reim., ἐχαριεντίζετο Rk. (*facete in ipsum lusa fuerant*) et Naber. (*iocose fecerat*, memor opinor Nep. *Alc.* 2, 3, vide tamen 38, 8, 2), ὠνειδίζετο vel ἠτιάζετο Bk., ἐκακίζετο v. Herw., ἐνεστίζετο vel ἐστίζετο Schenkl. *Burs. Jahresb.* 34 p. 191 parum feliciter, εὐτελίζετο Jacoby *Wochenschr. f. kl. Phil.* 1895 p. 739 coll. Plut. *mor.* 1073 c et Luc. *pro imag.* 13 12 ⟨ἐν⟩ ins. Val. 17 βασιλεύσεις R. St. (cum Xiph.), βασιλεύσῃς L 18 ἀποδῷ St., ἀποδώῃ L 20. 21 ὑφέξει, μοναρχήσει R. St. (cum Xiph.). ὑφέξῃ, μοναρχήσῃ L.

τοσαύτῃ πρὸς αὐτὸν παρρησίᾳ, πίστει τοῦ μὴ ἂν ὀργισθῆναί ποτε
ἐπ' αὐτῇ, ἐχρῶντο, πλὴν καθ' ὅσον τὴν συνουσίαν τὴν πρὸς τὸν
Νικομήδη διέβαλλον· ἐπὶ γὰρ τούτῳ πάνυ τε | ἐδυσκόλαινε καὶ ἔν- L 126v Xiph. 27, 7–9
δηλος ἦν λυπούμενος, ἀπολογεῖσθαί τε ἐπεχείρει καὶ κατώμνυε, κἀκ
τούτου καὶ γέλωτα προσεπωφλίσκανεν.

ἐν δ' οὖν τῇ πρώτῃ τῶν νικητηρίων τέρας οὐκ ἀγαθὸν αὐτῷ 21
ἐγένετο· ὁ γὰρ ἄξων τοῦ ἅρματος τοῦ πομπικοῦ παρ' αὐτῷ τῷ Τυ-
χαίῳ τῷ ὑπὸ τοῦ Λουκούλλου οἰκοδομηθέντι συνετρίβη, ὥστε ἐφ'
ἑτέρου αὐτὸν τὰ λοιπὰ ἐπιτελέσαι. καὶ τότε μὲν καὶ τοὺς ἀναβα- 2
σμοὺς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τοῖς γόνασιν ἀνερριχήσατο μηδὲν
μήτε [ἐς] τὸ ἅρμα τὸ πρὸς τὸν Δία ἀνιδρυθὲν αὐτῷ μήτε τὴν
εἰκόνα τῆς οἰκουμένης τὴν ὑπὸ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ κειμένην μήτε τὸ
ἐπίγραμμα αὐτῆς ὑπολογισάμενος, ὕστερον δὲ τὸ τοῦ ἡμιθέου ὄνομα
ἀπ' αὐτοῦ ἀπήλειψεν.

οὕτω μὲν δὴ τὰ ἐπινίκια ἔπεμψε, καὶ ἐπ' αὐτοῖς τόν τε δῆμον 3
λαμπρῶς εἱστίασε καὶ σῖτον ἔξω τοῦ τεταγμένου καὶ ἔλαιον προσ-
έδωκεν αὐτῷ. καὶ τῷ μὲν σιτοδοτουμένῳ ὄχλῳ τάς τε ἑβδομήκοντα
καὶ πέντε δραχμὰς ἃς προϋπέσχητο καὶ ἑτέρας πέντε καὶ εἴκοσι,
τοῖς δὲ δὴ στρατιώταις πεντακισχιλίας ὅλας ἔνειμε. οὐ μέντοι 4
καὶ ἁπλῶς ἐμεγαλοφρονεῖτο, ἀλλὰ τά τε ἄλλα διηκριβοῦτο, καὶ τοῦ
πλήθους τοῦ τὸν σῖτον φέροντος ἐπὶ μακρότατον, οὐ κατὰ δίκην
ἀλλ' ὥς που ἐν ταῖς στάσεσιν εἴωθε γίγνεσθαι, ἐπαυξηθέντος ἐξέ-
τασιν ἐποιήσατο, καὶ τούς γε ἡμίσεις ὁμοῦ τι αὐτῶν προαπήλειψε.

τὰς μὲν δὴ οὖν ἄλλας τῶν νικητηρίων ἡμέρας ὥς που ἐνενό- 22
μιστο διήγαγε· τῇ δὲ τελευταίᾳ ἐπειδὴ ἐκ τοῦ δείπνου ἐγένοντο, ἔς Xiph. 27, 9–15
τε τὴν ἑαυτοῦ ἀγορὰν ἐσῆλθε βλαύτας ὑποδεδεμένος καὶ ἄνθεσι
παντοδαποῖς ἐστεφανωμένος, καὶ ἐκεῖθεν οἴκαδε παντὸς μὲν ὡς
εἰπεῖν τοῦ δήμου παραπέμποντος αὐτόν, πολλῶν δὲ ἐλεφάντων λαμ-
πάδας φερόντων ἐκομίσθη. τὴν γὰρ ἀγορὰν τὴν ἀπ' αὐτοῦ κεκλη- 2
μένην κατεσκευάσατο· καὶ ἔστι μὲν περικαλλεστέρα τῆς Ῥωμαίας,

5 *προσεπωφλίσκανεν*] *προσωφλίσκανεν* Cob. (cf. exc. Val. 128), at *προσεπωφλίσκανεν* Xiph. hoc loco et *προσεπῶφλον* Zon. 9, 6, 8 6 *νικητηρίων*] an *νικητηρίων* ⟨ἡμέρᾳ⟩? 9 *ἀναβασμοὺς*] cf. ad 38, 6, 3 10 *ἀνερριχήσατο*] *ἀνεριχήσατο* Nab., *ἀνηριχήσατο* Dind. *Jahrb. f. Phil.* 1869 p. 9), cf. Pierson ad Moer. p. 64 11 [ἐς] exp. Rk. *ἀνιδρυθὲν*] *ἐνιδρυθὲν* Bk., at cf. 37, 34, 3; 59, 11, 2, *ἀνθιδρυθὲν* Nab. (litt.). — ad rem cf. c. 14, 6 18 *προϋπέσχητο* Bk., *προϋπέσχετο* L 24 *ὥς που*] *ὥσπερ* Bk. recte fortasse 25 *ἐκ*] *ἀπὸ* v. Herw. (litt.), at cf. Her. 1, 50 (aliter 1, 126; 2, 78; 5, 18; 6, 129; 9, 16), promiscue Dio, cf. 61, 13, 2; 63, 26, 1; 72, 19, 2 et Xen. *anab.* 4, 6, 21, Herod. 1, 133 *ἐγένοντο*] *ἐγένετο* Xiph. 26 *ὑποδεδεμένος* R. St., *ὑποδεδημένος* L Xiph. 29 *ἀπ'* R. St., *ὑπ'* L 30 *κατεσκευάσατο*] *κατεσκευάστο* Melber., cf. Momms. *res gest. d. Aug.*[2] p. 84 sq.

τὸ δὲ ἀξίωμα τὸ ἐκείνης ἐπηύξησεν, ὥστε καὶ μεγάλην αὐτὴν ὀνο-
μάζεσθαι. ταύτην τε οὖν καὶ τὸν νεὼν τὸν τῆς Ἀφροδίτης, ὡς
καὶ ἀρχηγέτιδος τοῦ γένους αὐτοῦ οὔσης, ποιήσας καθιέρωσεν εὐθὺς
Xiph. 27, 15–18 3 τότε· καὶ πολλούς γε ἐπ' αὐτοῖς καὶ παντοδαποὺς ἀγῶνας ἔθηκε,
L 127r θέατρόν τι | κυνηγετικὸν ἰκριώσας, ὃ καὶ ἀμφιθέατρον ἐκ τοῦ
πέριξ πανταχόθεν ἕδρας ἄνευ σκηνῆς ἔχειν προσερρήθη. καὶ ἐπὶ
τούτῳ καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ καὶ θηρίων σφαγὰς καὶ ἀνδρῶν ὁπλο-
cf. Xiph. 27, 18. 19 4 μαχίας ἐποίησεν, ὧν ἐάν τις τὸν ἀριθμὸν γράψαι ἐθελήσῃ, ὄχλον
ἂν τῇ συγγραφῇ οὐδ' ἀληθῆ ἴσως παράσχοι· πάντα γὰρ τὰ τοι-
αῦτα ἐπὶ τὸ μεῖζον ἀεὶ κομποῦται. τοῦτο μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
λων τῶν ὁμοίων τῶν ἔπειτα γενομένων ἐάσω, πλὴν εἰ μή τι πάνυ
Xiph. 27, 20–30 23 μοι δόξειεν ἀναγκαῖον εἰπεῖν εἶναι· περὶ δὲ δὴ τῆς καμηλοπαρδά-
λιδος ὠνομασμένης ἐρῶ, ὅτι τότε πρῶτον ἔς τε τὴν Ῥώμην ὑπ'
αὐτοῦ ἐσήχθη καὶ πᾶσιν ἐπεδείχθη. τὸ γὰρ ζῷον τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα
κάμηλός ἐστι, πλὴν καθ' ὅσον οὐκ ἐκ τοῦ ἴσου τῶν κώλων ἔχει.
2 τὰ μὲν γὰρ ὀπίσθια αὐτοῦ χθαμαλώτερά ἐστιν· ἀρχόμενον δὲ ἀπὸ
τῶν γλουτῶν ὑψοῦται κατὰ βραχὺ ὥστ' ἀναβαίνοντί ποι ἐοικέναι,
καὶ μετεωρισθὲν ἐπὶ πλεῖστον τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἐπὶ τῶν ἐμπρο-
σθίων σκελῶν, τὸν δ' αὐχένα ἐς ὕψος αὖ ἴδιον ἀνατείνει. τὴν δὲ
δὴ χρόαν κατέστικται ὥσπερ πάρδαλις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὄνομα
3 ἐπίκοινον ἀμφοτέρων φέρει. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτόν ἐστι· τοὺς δ'
ἄνδρας συνέβαλλε μὲν καὶ ἕνα ἑνὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥσπερ εἴθιστο,
συνέβαλλε δὲ καὶ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ πλείους, καὶ ἱππέας ἱππεῦσι
Xiph. 27, 30–28, 4 καὶ πεζοὺς πεζοῖς, ἄλλους τε ἀναμὶξ ἀλλήλοις ἴσους. καί τινες καὶ
4 ἀπ' ἐλεφάντων τεσσαράκοντα ἐμαχέσαντο. καὶ τέλος ναυμαχίαν
οὐκ ἐν τῇ θαλάσσῃ οὐδὲ ἐν λίμνῃ τινὶ ἀλλ' ἐν τῇ ἠπείρῳ ἐποίησε·
χωρίον γάρ τι ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ κοιλάνας ὕδωρ τε ἐς αὐτὸ ἐσῆκε
καὶ ναῦς ἐσήγαγεν. ἐμάχοντο δὲ ἐν πᾶσι τοῖς ἀγῶσιν οἵ τε αἰχμά-
5 λωτοι καὶ οἱ θάνατον ὠφληκότες· καί τινες καὶ τῶν ἱππέων, οὐχ
ὅτι τῶν ἄλλων ἀλλὰ καὶ ἐστρατηγηκότος τινὸς ἀνδρὸς υἱός, ἐμονο-
μάχησαν. καὶ βουλευτής δέ τις Φόλουιος Σεπῖνος ἠθέλησε μὲν

---

6 *προσερρήθη* Dind. (cum Xiph.), *προσερρέθη* L *ἐπὶ* restitui ex L, *ἐν* Bk. *τούτῳ* R. St., *τοῦτο* L 10 *τοῦτο*] an *ταῦτα*? 12 *δόξειεν*] an *δόξει*? 14 *ἐπεδείχθη* Bk., *ὑπεδείχθη* L 19 *σκελῶν*] *σκελῶν* ⟨*ἐρείδει*⟩? Bk. 27 *κοιλάνας* R. St. ut Xiph., *κοιλήνας* L 31 *Φόλουιος*] ita L. ceteroquin *Φού-λουιος Φουλουία* scribitur, cf. 37, 36, 4; 46, 56, 3; 47, 8, 2. 4; 48 c. 4–28 passim; 51, 6, 1; 78, 36, 5; 79, 21, 1 *Σεπῖνος*] ita L, *Σέπινος* R. St., suspicor hic agi de eo homine qui apud Suet. *Caes.* 39 *Furius Leptinus* audit, et alterum scriptorem ex altero emendandum esse idque ita ut hic *Φούριος Λεπτῖνος* reponatur. quamquam Dio non prorsus convenit cum Suetonio, qui: *munere in foro depugnavit*

ὁπλομαχῆσαι, ἐκωλύθη δέ· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀπηύξατο ὁ Καῖσαρ μή-
ποτε συμβῆναι, τοὺς δ᾽ ἱππέας περιεῖδε μαχομένους. τήν τε ἱππα- 6 Xiph. 28, 4–18
σίαν τὴν Τροίαν καλουμένην οἱ παῖδες οἱ εὐπατρίδαι κατὰ τὸ ἀρ-
χαῖον ἐποιήσαντο· καὶ ἐφ᾽ ἁρμάτων οἱ νεανίσκοι οἱ ὁμότιμοι αὐτοῖς L 127r
ἡμιλλήσαντο.

ἔσχε μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν φονευομένων αἰτίαν, ὅτι 24
μήτ᾽ αὐτὸς διακορὴς σφαγῶν ἐγεγόνει καὶ τῷ δήμῳ τὰς τῶν οἰ-
κείων κακῶν εἰκόνας ἐπεδείκνυε, πολὺ δὲ δὴ μείζω ὅτι ἀμύθητα
χρήματα ἐς πάντα ἐκεῖνα ἀνάλωσεν, ὥς καὶ καθ᾽ ἑκάτερον ἐπιβο-
ᾶσθαι, καὶ ὅτι ἀδίκως αὐτῶν τὰ πλείω συνελέξατο, καὶ ὅτι ἐς τὰ
τοιαῦτα αὐτοῖς κατεχρήσατο. ἓν γάρ τι τῆς πολυτελείας τῆς τότε 2
γενομένης ἐχόμενον εἰπὼν καὶ τἆλλα δι᾽ αὐτοῦ πάντα σημανῶ. ἵνα
γὰρ μηδένα τῶν θεωμένων ὁ ἥλιος λυπήσῃ, παραπετάσματα ὑπὲρ
αὐτῶν σηρικά, ὥς γέ τινές φασιν, ὑπερεπέτασεν. τοῦτο δὲ τὸ ὕφα-
σμα χλιδῆς βαρβάρου ἔργον ἐστί, καὶ παρ᾽ ἐκείνων καὶ πρὸς ἡμᾶς
ἐς τρυφὴν τῶν πάνυ γυναικῶν περιττὴν ἐσπεφοίτηκεν. ἐπ᾽ οὖν 3
τούτοις οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἀνάγκῃ τὴν ἡσυχίαν ἦγον, οἱ δὲ δὴ στρα- Xiph. 28, 18–22
τιῶται ἐθορύβησαν, οὐχ ὅτι ἔμελέ σφισι τῶν εἰκῇ δαπανωμένων,
ἀλλ᾽ ὅτι οὐ καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ ἐκείνων ἔλαβον. καὶ οὐ πρότερόν γε
ἐπαύσαντο ταραττόμενοι πρὶν τὸν Καίσαρα ἄφνω τε αὐτοῖς ἐπελθεῖν
καὶ κρατήσαντά τινα αὐτοχειρίᾳ πρὸς τιμωρίαν παραδοῦναι. οὗτος 4
μὲν οὖν διὰ ταῦτα ἐδικαιώθη, ἄλλοι δὲ δύο ἄνδρες ἐν τρόπῳ τινὶ Exc. V. 130
ἱερουργίας ἐσφάγησαν. καὶ τὸ μὲν αἴτιον οὐκ ἔχω εἰπεῖν (οὔτε
γὰρ ἡ Σίβυλλα ἔχρησεν, οὔτ᾽ ἄλλο τι τοιοῦτο λόγιον ἐγένετο), ἐν
δ᾽ οὖν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ πρός τε τῶν ποντιφίκων καὶ πρὸς τοῦ ἱε-
ρέως τοῦ Ἄρεως ἐτύθησαν, καὶ αἵ γε κεφαλαὶ αὐτῶν πρὸς τὸ βα-
σίλειον ἀνετέθησαν.

ταῦτά τε ἅμα ἐπράττετο, καὶ ἐνομοθετεῖτο πολλά, ὧν ἐγὼ τὰ 25
μὲν ἄλλα παραλείψω, τῶν δὲ δὴ λόγου μάλιστα ἀξίων μνησθήσο-
μαι. τά τε γὰρ δικαστήρια τοῖς τε βουλευταῖς καὶ τοῖς ἱππεῦσι

---

22. 23 = Exc. Val. 130: ὅτι ἐπὶ Καίσαρος δύω ἄνδρες ἐν τρόπῳ τινὶ ἱερουργίας ἐσφάγησαν.

Furius Leptinus stirpe praetoria et Q. (*A.* cod. aliquot) *Calpenus senator quondam actorque causarum.* alterum utrum nomina commutasse mihi est veri simile.

7 *σφαγῶν* Oddey, *σφῶν* L, *αἵματος* Xiph. 9 *ἐπιβοᾶσθαι* v. Herw. ut Xiph., *ἐπεκβοᾶσθαι* L, Thuc. 6, 16, 6 confert Melber 10 *καὶ ὅτι* dedi ex L (et Xiph.), *ὅτι καὶ* R. St., *ὅτι τε* Bk. (add.) 16 *γυναικῶν*] *γυναικικῶν* Rk. sine causa 17 *καὶ* inserui ex L 19 *οὐ καὶ αὐτοὶ καὶ*] ita L, nec necesse ut alterum utrum *καὶ* deleatur *τὰ ἐκείνων*] cf. c. 21, 3, at exspectes *ἐκεῖνα* 26 *Ἄρεως*] ita L, cf. ad 41, 14, 3 *αἵ γε* v. Herw., *γε αἱ* L 28 *ἐπράττετο*] ita L.

μόνοις ἐπέτρεψεν, ὅπως τὸ καθαρώτατον ὅτι μάλιστα ἀεὶ δικάζοι·
2 πρότερον γὰρ καὶ ἐκ τοῦ ὁμίλου τινὲς συνδιεγίγνωσκον αὐτοῖς· καὶ
τὰ ἀναλώματα τῶν τι ἐχόντων ἐπὶ πλεῖστον ὑπ᾽ ἀσωτίας ἐξηγμένα
οὐκ ἐν νόμῳ μόνον ἐμετρίασεν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἔργῳ ἰσχυρῶς ἐν φυ-
L. 128r λακῇ ἐποιήσατο. ἐπειδή τε | δεινὴ ὀλιγανθρωπία διὰ τὸ τῶν ἀπολω-
λότων πλῆθος, ὡς ἔκ τε τῶν ἀπογραφῶν (καὶ γὰρ ἐκείνας τά τε
ἄλλα ὥσπερ τις τιμητὴς ἐποίησε) καὶ ἐκ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἠλέγ-
3 χετο, ἦν, πολυπαιδίας ἆθλα ἐπέθηκεν. ὅτι τε αὐτὸς πολλοῖς τῶν
Γαλατῶν ἐφεξῆς ἔτεσιν ἄρξας ἔς τε τὴν ἐπιθυμίαν ἀπ᾽ αὐτοῦ τῆς
δυναστείας μᾶλλον προήχθη καὶ ἐς τὴν παρασκευὴν τῆς ἰσχύος ἐπηυ-
ξήθη, κατέκλεισε νόμῳ τοὺς μὲν ἐστρατηγηκότας ἐπ᾽ ἐνιαυτὸν τοὺς
δὲ ὑπατευκότας ἐπὶ δύο ἔτη κατὰ τὸ ἑξῆς ἄρχειν, καὶ μηδενὶ τὸ
παράπαν ἐπὶ πλεῖον ἡγεμονίαν τινὰ ἔχειν ἐξεῖναι.

Xiph. 28, 22–27 **26** ταῦτά τε ἐνομοθέτησε, καὶ τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν οὐ πάντῃ
ὁμολογούσας σφίσι (πρὸς γὰρ τὰς τῆς σελήνης περιόδους ἔτι καὶ
τότε τοὺς μῆνας ἦγον) κατεστήσατο ἐς τὸν νῦν τρόπον, ἑπτὰ καὶ
ἑξήκοντα ἡμέρας ἐμβαλών, ὅσαιπερ ἐς τὴν ἀπαρτιλογίαν παρέφε-
2 ρον. ἤδη μὲν γάρ τινες καὶ πλείους ἔφασαν ἐμβληθῆναι, τὸ δ᾽
Xiph. 28, 27–29, 6 ἀληθὲς οὕτως ἔχει. τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατριβῆς
ἔλαβε, πλὴν καθ᾽ ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τριακονθημέρους τοὺς μῆνας λο-
γίζονται, ἔπειτα ἐπὶ παντὶ τῷ ἔτει τὰς πέντε ἡμέρας ἐπάγουσιν, ὁ
δὲ δὴ Καῖσαρ ἐς μῆνας ἑπτὰ ταύτας τε καὶ τὰς ἑτέρας δύο, ἃς
3 ἑνὸς μηνὸς ἀφεῖλεν, ἐνήρμοσε. τὴν μέντοι μίαν τὴν ἐκ τῶν τε-
ταρτημορίων συμπληρουμένην διὰ πέμπτων καὶ αὐτὸς ἐτῶν ἐσήγαγεν
ὥστε μηδὲν ἔτι τὰς ὥρας αὐτῶν πλὴν ἐλαχίστου παραλλάττειν· ἐν
γοῦν χιλίοις καὶ τετρακοσίοις καὶ ἑξήκοντα καὶ [ἓν] ἑνὶ ἔτει μιᾶς
ἄλλης ἡμέρας ἐμβολίμου δέονται.

27 καὶ ταῦτα μέντοι, τά τε ἄλλα ὅσα ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἐβουλεύετο,
οὔτ᾽ ἰδιογνωμονῶν οὔτ᾽ ἰδιοβουλῶν ἔπραττεν, ἀλλὰ πάντα δὴ πάντως
τοῖς πρώτοις τῆς βουλῆς, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ πάσῃ αὐτῇ, ἐπεκοίνου. καὶ
παρὰ τοῦτο οὐχ ἥκιστα, καίτοι τραχύτερόν τινα νομοθετήσας, ὅμως
2 ἤρεσέ σφισι. καὶ ἐπὶ μὲν τούτοις καὶ ἔπαινον ἐλάμβανεν, ὅτι δὲ
δὴ τῶν φευγόντων ἐκ δικαστηρίου πολλοὺς διὰ δημάρχων δή τι-
νων κατήγαγε, καὶ ὅτι τοῖς δεκασμοῦ ἐπ᾽ ἀρχῆς ἀποδείξει ἁλοῦσιν

---

8 ἦν Xyl., ἢν L   ἐπέθηκεν] an ἔθηκεν ut 54, 16, 1; 56, 6, 5 vel προέθηκεν?   14 πάντῃ] πάνυ τι v. Herw. (litt.), at cf. 49, 7, 2 et ad 40, 60, 2   15 ἔτι R. St. (et Xiph.), ἔτη L   22 ἑπτὰ Bk., τε L, om. Xiph.   τὰς abesse malim   23 ἑνὸς] ἀφ᾽ ἑνὸς Xiph.   24 πέμπτων] πέντε Reim. (cum Xiph.), at cf. Plat. *leg.* 8 p. 834 E   26 [ἐν] del. R. St.   29 ἰδιογνωμονῶν Reim., ἰδιογνωμῶν L   30 ἐπεκοίνου R. St., ἐπεκείνου L   34 δεκασμοῦ Palm., δεκασμοῖς L.

ἐν τῇ Ἰταλίᾳ διαιτᾶσθαι | ἐπέτρεψεν, ἔτι τε ἐς τὴν βουλὴν αὖθις L 128v
οὐκ ἀξίους τινὰς αὐτῆς ἐγκατέλεξε, πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐθρυλεῖτο.
πλείστην δ᾽ οὖν ὅμως αἰτίαν ἐπὶ τῷ τῆς Κλεοπάτρας ἔρωτι, οὐ τῷ ἐν 3 Exc. V. 131
τῇ Αἰγύπτῳ ἔτι (ἐκεῖνος γὰρ ἠκούετο) ἀλλὰ τῷ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ,
παρὰ πάντων ἔσχεν. ἦλθέ τε γὰρ ἐς τὸ ἄστυ μετὰ τοῦ ἀνδρός,
καὶ ἐς αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐσῳκίσθη, ὥστε καὶ [ἐπ᾽] ἐκεῖνον ἐπ᾽ ἀμ-
φοτέροις σφίσι κακῶς ἀκοῦσαι. οὐ μὴν καὶ ἔμελέν οἱ οὐδέν, ἀλλὰ καὶ
ἐς τοὺς φίλους σφᾶς τούς τε συμμάχους τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἐσέγραψε.
κἀν τούτῳ ἐμάνθανε μὲν πάντα καθ᾽ ἕκαστον ὧν ὁ Πομπήιος 28
ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐποίει, οὐ μέντοι καὶ δυσνίκητον αὐτὸν εἶναι νομίζων
πρότερον μὲν τὸ ναυτικὸν ἐκ τῆς Σαρδοῦς ἐπ᾽ αὐτὸν ἀπέστειλεν,
ὕστερον δὲ καὶ τὰ στρατεύματα ⟨τὰ⟩ ἐκ καταλόγου ἔπεμψεν ὡς καὶ
δι᾽ ἑτέρων διαπολεμήσων. ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ἐκεῖνόν τε ἐπὶ μέγα προ- 2
χωροῦντα καὶ τοὺς πεμφθέντας οὐχ ἱκανοὺς ἀντιπολεμεῖν αὐτῷ ὄν-
τας, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ἐξεστράτευσεν, τὴν πόλιν τῷ τε Λεπίδῳ καὶ
πολιανόμοις τισὶν ὀκτώ, ὥς τισι δοκεῖ, ἢ ἕξ, ὡς μᾶλλον πεπίστευ-
ται, ἐπιτρέψας. ἐπειδὴ γὰρ ἐπί τε τοῦ Λογγίνου καὶ ἐπὶ τοῦ 29
Μαρκέλλου τὰ στρατόπεδα τὰ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ ἐκινήθη καί τινες
καὶ τῶν πόλεων ἐνεωτέρισαν, ἡμέρας μέν τινας τοῦ τε Λογγίνου
ἀπαλλαγέντος καὶ τοῦ Τρεβωνίου τὴν διαδοχὴν αὐτοῦ λαβόν-
τος ἡσύχασαν, ἔπειτα δέει τῆς ἐκ τοῦ Καίσαρος τιμωρίας ἐπρε- 2
σβεύσαντο κρύφα πρὸς τὸν Σκιπίωνα, μεταστῆναι βουλόμενοι·
καὶ ὃς ἄλλους τέ σφισι καὶ τὸν Πομπήιον τὸν Γναῖον ἀπέ-
στειλε. προσέχων δὲ ἐκεῖνος ταῖς Γυμνασίαις νήσοις τὰς μὲν ἄλλας

3—8 = Exc. Val. 131: ὅτι ὁ Καῖσαρ πλείστην ὅσην αἰτίαν — ἐσέγραψεν. [V. L. vide infra. praeterea: 3 ἐν | τῇ f. 201r 6 ἀμφοτέρους 7 μέντοι (pro μὴν καὶ).]

---

4 ἔτι (ἐκεῖνος γὰρ ἠκούετο)] *ἔτι γὰρ ἐκεῖνος ἠκούετο* cod. Peir., rectene: *num de eo etiam tum rumor erat?*, (*οὐκέτι γὰρ ἐκεῖνος ἠκούετο*) Rk., *ἔτι* (*ἐκεῖνος γὰρ ἠκούετο ⟨μόνον⟩*) v. Herw. 6 *αὐτοῦ*] *αὐτοῦ γε* cod. Peir. recte fortasse [*ἐπ᾽*] del. Xyl. nec habet cod. Peir. 9 *κἀν τούτῳ* Bk., *κἀκ τούτου* L 10 *οὐ* Bk. duce Reim. qui *μή*, *καὶ* L *δυσνίκητον* Xyl., *δυσκίνητον* L 12 ⟨*τὰ*⟩ ins. Rk. 16 *πολιανόμοις* R. St., *παλιανόμοις* L *ἢ* Xyl., *μὴ* L 21 *ἔπειτα*] *ἔπειτα ⟨δὲ⟩* Melb. 24 *Γυμνασίαις*] ita L, *Γυμνησίαις* Reim. recte opinor (cf. ad Zon. 9, 10, 10), cum Graece scribi solet per *η Γυμνησία Γυμνήσιαι* [Arist.] *mir. mund.* 88, Diod. 5, 17, Strab. 2, 5, 19 p. 123; 2, 5, 30 p. 129; 3, 2, 6 p. 144; 3, 4, 7 p. 159; 3, 5, 1 p. 167, App. *prooem.* 5, *Lib.* 40, Dion. *perieg.* 457 (*γυμνάσια* tamen cod. C haud spernendae auctoritatis, cf. Muelleri *prolegom.* p. XXXVIII, et Nicephorus, at *Gymnesiae* Avien. 620 et Prisc. 464 et Eust. *a. l.*), Steph. Byz. *s. v.*, Ptol. 2, 6, 78, sed *Γυμνασίαι* Strab. 14, 2, 10 p. 654 (bis), *Gymnesiae* Liv. *per.* 60 sed *Gymnasiae* Plin. *n. h.* 3, 77. —

ἀμαχεί, τὴν δὲ Ἔβεσον σὺν πόνῳ παρεστήσατο, κἀνταῦθα νο-
3 σήσας μετὰ τῶν στρατιωτῶν διέτριψε. χρονίζοντος οὖν αὐτοῦ,
πυθόμενοι οἱ στρατιῶται οἱ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ τόν τε Σκιπίωνα ἀπο-
λωλότα καὶ τὸν Δίδιον ἐπιπλέοντά σφισι, καὶ φοβηθέντες μὴ
διαφθαρῶσι πρὶν τὸν Πομπήιον ἐλθεῖν, οὐκ ἔμειναν αὐτόν, ἀλλὰ
Τίτον τε Κύντιον Σκαπούλαν καὶ Κύντον Ἀπώνιον ἄνδρας
ἱππέας προστησάμενοι τόν τε Τρεβώνιον ἐξέβαλον καὶ τὸ ἔθνος
L. 129r 30 τὸ Βαιτικὸν πᾶν συναπέστησαν. πραξάντων δὲ ταῦτα αὐτῶν
Πομπήιος ῥαΐσας ἐς τὴν ἤπειρον τὴν κατ' ἀντιπέρας διέπλευσε,
καὶ ἄλλας μέν τινας πόλεις εὐθὺς ἑκουσίας προσεποιήσατο (ταῖς τε
γὰρ ἐπιτάξεσι τῶν ἐφεστηκότων σφίσιν ἀχθόμενοι, καὶ ἐς ἐκεῖνον
οὐκ ὀλίγα ἐκ τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μνήμης ἐπελπίζοντες ἑτοίμως
αὐτὸν ἐδέξαντο), Καρχηδόνα δὲ οὐκ ἐθελήσασαν ὁμολογῆσαι ἐπο-
2 λιόρκει. μαθόντες οὖν τοῦτο οἱ περὶ τὸν Σκαπούλαν ἦλθόν τε ἐν-
ταῦθα, καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα αὐτὸν ἑλόμενοι προσεῖχόν τε
αὐτῷ τὰ μάλιστα καὶ προεθυμοῦντο ἰσχυρότατα, τὰ κέρδη τὰ ἐκεί-
νου ἴδια καὶ τὰς συμφορὰς οἰκείας ποιούμενοι, ὥστ' ἀφ' ἑκατέρου,
3 τὰ μὲν ὅπως λάβωσι, τὰς δ' ὅπως μὴ πάθωσιν, ἐρρῶσθαι. καὶ
γὰρ ὁ Πομπήιος, οἷα ἐν τοιαύταις ταραχαῖς καὶ καταστάσεσι πάντες
εἰώθασι ποιεῖν, καὶ μάλιστ' ἐπειδή τινες τῶν Ἀλλοβρίγων, οὓς ⟨οἱ⟩ ὁ
Ἰόβας ἐκ τοῦ πρὸς τὸν Κουρίωνα πολέμου ζωγρήσας ἐδεδώκει,
ηὐτομόλησαν, οὐδὲν ὅ τι οὐχὶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τοῖς λοιποῖς ἐχα-
4 ρίζετο. οὗτοί τε οὖν αὐτῷ καὶ διὰ ταῦτα πολὺ προθυμότεροι ἐγέ-
νοντο, καὶ τῶν ἐναντίων συχνοί, καὶ μάλισθ' ὅσοι σὺν τῷ Ἀφρανίῳ
ποτὲ ἐστράτευντο, προσεχώρησαν· τῶν τε ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἄλλοι τε
καὶ ὁ ἀδελφὸς Σέξτος ὅ τε Οὔαρος καὶ ὁ Λαβιῆνος σὺν τῷ ναυ-
5 τικῷ πρὸς αὐτὸν ἦλθον. κἀκ τούτου τῷ τε πλήθει τοῦ στρατοπέ-
δου καὶ τῇ προθυμίᾳ ἀρθεὶς τήν τε χώραν ἀδεῶς διεπορεύετο, καὶ
πόλεις τὰς μὲν ἑκούσας τὰς δὲ ἀκούσας προσετίθετο, καὶ ἐδόκει
31 καὶ ὑπὲρ τὸν πατέρα ἰσχύειν. ἦσαν μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ καὶ τοῦ
Καίσαρος στρατηγοὶ Κύντός τε Φάβιος Μάξιμος καὶ Κύντος Πέ-

---

cum a forma per η scripta ad alteram (propter notam vocem γυμνάσιον) facile aberrare potuerint librarii, ubique, etiam apud Dionem η pro α reponendum puto.

1 ἀμαχεί] ita L   Ἔβεσον] cf. ad Zon. 9, 10, 10, Ἔβουσον vel Ἔβυσον Palmer.   6 Κύντιον Reim., κύντον L   14 Σκαπούλαν R. St., σκιπίωνα L   17 ἀφ' ἑκατέρου] ἐφ' ἑκάτερον Rk., sine causa, cf. 41, 51, 5   18 τὰς Bk., τὰ L   19 ταραχαῖς Rk., ἀρχαῖς L   20 Ἀλλοβρίγων] cf. ad 37. 34. 1 ⟨οἱ⟩ ins. Rk. (nisi quod ὁ in οἱ mutare voluit)   25 ἐστράτευντο Bk., ἐστρατεύοντο L   30 ἰσχύειν] ἰσχύσειν Odd. sine causa idonea.

διος, οὐ μέντοι καὶ ἀξιόμαχοί οἱ νομίζοντες εἶναι αὐτοί τε ἡσύχαζον καὶ ἐκεῖνον σπουδῇ μετεπέμποντο.

τέως μὲν δὴ ταῦτ' ἐγίγνετο· ἐπεὶ δὲ τῶν τε προπεμφθέντων 2
τινὲς ἐκ τῆς Ῥώμης ἀφίκοντο καὶ προσεδοκήθη καὶ ὁ Καῖσαρ ἥξειν,
φοβηθεὶς ὁ Πομπήιος, καὶ νομίσας οὐχ ἱκανὸς εἶναι πᾶσαν τὴν
Ἰβηρίαν κατασχεῖν, οὐκ ἀνέμεινε παίσας γε μεταγνῶναι, ἀλλ' εὐθύς, πρὶν πειραθῆναι τῶν ἐναντίων, ἐς τὴν Βαιτικὴν ἀνεχώρησε.
καὶ αὐτῷ ἡ μὲν θάλασσα παραυτίκα ἠλλοτριώθη, Οὐᾶρός τε ὑπὸ 3
τοῦ Διδίου περὶ Καρτηίαν | ἐναυκρατήθη, καὶ εἴγε μὴ προκαταφυ- L 12v
γὼν ἐς τὴν γῆν ἀγκύρας ἐς τὸ στόμα τοῦ λιμένος ἄλλας πρὸς ἄλλαις ἐνεβεβλήκει καὶ περὶ αὐτὰς οἱ πρῶτοι τῶν διωκόντων σφᾶς
ὥσπερ περὶ ἕρμα ἐπταίκεσαν, πᾶν ἂν τὸ ναυτικὸν ἀπολωλέκει. ἡ 4
δὲ δὴ ἤπειρος ἡ ἐκεῖ πᾶσα πλὴν Οὐλίας πόλεως συνεμάχει· ταύτην
γὰρ μὴ ἐθελήσασάν οἱ προσχωρῆσαι ἐπολιόρκει. κἀν τούτῳ καὶ ὁ 32
Καῖσαρ μετ' ὀλίγων ἐξαίφνης ἀδοκήτοις οὐχ ὅτι τοῖς περὶ τὸν Πομπήιον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις ἐπῆλθε· τοσούτῳ γὰρ τῷ τῆς πορείας τάχει ἐχρήσατο ὥστε καὶ τοῖς οἰκείοις ἅμα καὶ τοῖς ἐναντίοις ὀφθῆναι πρὶν καὶ ὅτι ὅλως ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ γέγονεν ἀκου-
σθῆναι. καὶ ὁ μὲν καὶ ἀπ' αὐτοῦ τούτου, τῆς τε παρουσίας τῆς 2
αὐτοῦ μόνης, καὶ ἐς τὰ ἄλλα καταπλήξειν τὸν Πομπήιον καὶ ἀπὸ τῆς πολιορκίας ἀπαλλάξειν ἤλπισε· τὸ γὰρ πλεῖον στράτευμα κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπελέλειπτο· ἐκεῖνος δὲ ἕνα τε ἄνδρα ἑνὸς ⟨οὐ⟩ πολὺ διαφέρειν νομίζων, καὶ τῇ ἰσχύι ἑαυτοῦ πάνυ θαρσῶν, οὐκ ἐξεπλάγη πρὸς τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ προσήδρευε τῇ πόλει καὶ τὰς
προσβολὰς ὁμοίως ὥσπερ καὶ πρὶν ἐποιεῖτο. ὁ οὖν Καῖσαρ ἐκεῖ 3
μὲν ὀλίγους στρατιώτας ἐκ τῶν προαφιγμένων κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ

---

5 *ἱκανὸς* R. St., *ἱκανὸν* L 6 *γε* H. St., *τε* L, *τι* Kuiper (litt.) 8 *τε* Bk., *δὲ* L, an *γάρ*? 9 *Καρτηίαν* Bk., *κραυτίαν* L. *Carteia* urbs intellegenda videtur et *Καρτηίαν* vel *Καρτείαν* scribendum (infra c. 40, 1 *κάρτια* L). *Καρτηία* scribitur Strab. 3, 2, 7 p. 145; 3, 2, 14 p. 151, Ptol. 2, 4, 6, Marc. Heracl. *peripl. mar. ext.* 2, 9, *Καρταία* Steph. Byz. *s. v.* *Κάρθαια*, *Καρθαία* App. *b. c.* 2, 105. Latine *Carteia* C. I. L. 2, 1928, *b. Hisp.* 32, 5, Liv. 28, 30, 3. 6 et 31, 1; 43, 3, 3 (*carpeiae* 28, 30, 6 cod. P), Mel. 2, 6, 9, Plin. *n. h.* 3, 7 et 17; 6, 214; 9, 91; 31, 94. — ceterum cf. C. I. L. 2 p. 242 10 *ἄλλαις* H. St., *ἄλλας* L 11 *ἐνεβεβλήκει* Bk., *προσενεβεβλήκει* L *αὐτὰς*] *αὐταῖς* Rk. quod qui probat mox etiam *ἕρματι* legat necesse est, at cf. Herod. 6, 45, Thuc. 1, 122, 1 (a Dione fortasse haud recte acceptus), Plat. *Theaet.* 160 D. 13 *δὴ* om. Dind. (typ. err.?) 14 *προσχωρῆσαι* R. St., *προχωρῆσαι* L 15 *ἀδοκήτοις*] *ἀπροσδοκήτοις* Nab. (litt.), at cf. 36, 54, 1; 44, 27, 2 21 *ἀπαλλάξειν*] *ἀπάξειν* coll. § 3 Nab. (litt.), at cf. Thuc. 1, 90, 3; 8, 46, 4, vide quoque 44, 10, 3; 46, 49, 2; 57, 12, 6 et Thuc. 1, 129, 1 22 ⟨*οὐ*⟩ add. Leuncl.

ἐπὶ Κόρδουβαν ὥρμησε, τὸ μέν τι καὶ αἱρήσειν αὐτὴν ἐκ προδο-
σίας ἐλπίσας, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον ἀπάξειν ἀπὸ τῆς Οὐλίας τὸν Πομ-
4 πήιον τῷ περὶ αὐτῆς φόβῳ προσδοκήσας. καὶ ἔσχεν οὕτως· τὸ μὲν
γὰρ πρῶτον μέρος τι τοῦ στρατοῦ κατὰ χώραν ἐάσας ἔς τε τὴν
Κόρδουβαν ἦλθε, καὶ κρατυνάμενος αὐτήν, οὐχ ὑπομείναντός σφας
5 τοῦ Καίσαρος, τῷ ἀδελφῷ τῷ Σέξτῳ προσέταξεν· ἔπειτα δὲ ὡς
οὔτε τι πρὸς τῇ Οὐλίᾳ ἐπέραινεν, ἀλλὰ καὶ πύργου τινός, καὶ τού-
του οὐχ ὑπὸ σφῶν κατασεισθέντος ἀλλ' ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπ'
αὐτοῦ ἀμυνομένων καταρραγέντος, ἐσῆλθον μέν τινες, οὐ μὴν καὶ
6 καλῶς ἀπήλλαξαν, καὶ ὁ Καῖσαρ πλησιάσας σφίσιν ἐκείνοις τε βοή-
θειαν νυκτὸς λαθὼν ἐσέπεμψε καὶ αὐτὸς πρός τε τὴν Κόρδουβαν
L 130r αὖθις ἐστράτευσε καὶ ἐς πολιορκίαν | αὐτὴν ἀντικατέστησεν, οὕτω
δὴ τῆς τε Οὐλίας παντελῶς ἀπανέστη καὶ ἐκεῖσε παντὶ τῷ στρατῷ
οὐ μάτην ἠπείχθη. προπυθόμενος γὰρ τοῦτο ὁ Καῖσαρ ἀπεχώ-
7 ρησε· νοσῶν γὰρ ἐτύγχανε. μετὰ δὲ ταῦτα αὐτός τε ἀναρρωσθεὶς
καὶ τὰ στρατεύματα ἐπακολουθήσαντά οἱ προσλαβὼν ἠναγκάσθη
καὶ ἐν τῷ χειμῶνι πολεμῆσαι· ἔν τε γὰρ σκηνιδίοις φαύλοις αὐλι-
33 ζόμενοι ἐκακοπάθουν καὶ τῆς τροφῆς ἐνελείποντο. ἐδικτατόρευε δὲ
δὴ τότε, καὶ ὕπατος ὀψέ ποτε καὶ ἐπ' ἐξόδῳ τοῦ ἔτους ἀπεδείχθη,
τοῦ Λεπίδου ἐν τῇ ἱππαρχίᾳ τὸν δῆμον ἐς τοῦτο συναγαγόντος·
ἱππάρχησε γὰρ καὶ τότε, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐν τῇ ὑπατείᾳ ἐπειπὼν ἵπ-
παρχον παρὰ τὰ πάτρια.

a. u. 709 (45) 2 ἀναγκασθεὶς οὖν ὁ Καῖσαρ, ὥσπερ εἶπον, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι
πολεμῆσαι, τῇ μὲν Κορδούβῃ οὐ προσέβαλεν (ἰσχυρῶς γὰρ ἐφυλάτ-
τετο), πυθόμενος δὲ ἐν Ἀττεγούᾳ πόλει σῖτον πολὺν εἶναι πρὸς ἐκεί-
νην καίτοι καρτερὰν οὖσαν ἐτράπετο, ἐλπίσας τῷ τε πλήθει τοῦ
στρατοῦ καὶ τῇ παρ' ἑαυτοῦ αἰφνιδίῳ ἐκπλήξει καταφοβήσας σφᾶς
αἱρήσειν· καὶ αὐτὴν διὰ βραχέος καὶ ἀπεσταύρωσε καὶ περιετά-
3 φρευσεν. ὁ γὰρ Πομπήιος τῇ φύσει τοῦ χωρίου θαρσῶν, καὶ τὸν
Καίσαρα οὐκ ἐπὶ πολὺ διὰ τὸν χειμῶνα προσεδρεύσειν αὐτῷ νομί-
ζων, τούς τε ἑαυτοῦ στρατιώτας μὴ βουληθεὶς ἐν τῷ ῥίγει κακῶ-
4 σαι, περιεῖδε καὶ οὐκ ἐπήμυνεν αὐτοῖς τήν γε πρώτην· ὕστερον γάρ,

---

1 *Κόρδουβαν*] cf. ad 42, 15, 2. 7 *πύργου τινός*] an *πύργου τινὸς* ⟨*συμπεσόντος*⟩, vel eiusmodi aliquid? 8 *ἐπ'* restitui ex L, *ἀπ'* R. St., cf. 38, 33, 5 16 *στρατεύματα*] an *στρατεύματα* ⟨*τὰ*⟩? 17 *γὰρ*] *γοῦν* Leuncl. immerito 18 *ἐνελείποντο* H. St., *ἐνελίποντο* L 19 *καὶ* (prius) R. St., *γὰρ* L 21 *ἐπειπὼν*] *εἰπὼν* Cob. minus recte 25 *Ἀττεγούᾳ*] *Ategua b. Hisp.* 6, 1; 7, 1; 8, 6; 22, 3 codd. opt., Plin. *n. h.* 3, 10 (cod. R), Front. *strat.* 3, 14, 1, *Ateguenses* incolae Val. Max. 9, 2, 4 (ita *epit.* Paridis; *abteguensium*, *abtiguensium*, *abtigensium* codd. Valerii), *Ἀτέγουα* Strab. 3, 2, 2 p. 141 (*ἀτέτουα* codd.) 32 *περιεῖδε* Rk., *προεῖδε* L, *παρεῖδε* H. St.

ὡς τό τε πόλισμα ἀπετετείχιστο καὶ ὁ Καῖσαρ αὐτῷ προσεκάθητο,
δείσας ἐπεβοήθησέ σφισι, καὶ νυκτὸς ἐξαίφνης ὁμιχλώδους τοῖς
προφύλαξι προσμίξας συχνοὺς ἔφθειρεν. ἐπειδή τε ἀστρατήγητοι
οἱ ἔνδον ἦσαν, Μουνάτιον αὐτοῖς Φλάκκον ἐσέπεμψεν. ἠδυνήθη 34
γὰρ ἐκεῖνος ὧδε εἴσω παρελθεῖν. νύκτωρ τῶν φυλάκων τινὰς μό-
νος, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐς ἐφοδείαν ἀπεσταλμένος, ἀνήρετο
τὸ σύνθημα, καὶ μαθὼν (οὔτε γὰρ ἐγιγνώσκετο, καὶ κατὰ μόνας
οὐκ ἄν ποτε ὑπωπτεύθη μὴ φίλιός σφισιν ὢν τοῦτο ποιῆσαι) ἐκεί-
νους μὲν εἴασεν, ἐκπεριελθὼν δὲ ἑτέρωσε τοῦ περιτειχίσματος ἄλ- 2
λοις τισὶ φύλαξιν ἐνέτυχε, καὶ τό τε σύνθημα αὐτοῖς εἰπών, καὶ
ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς | πόλεως εἶναι πλασάμενος, δι' ἑκόντων τε αὐτῶν L 130r
καὶ παραπεμπόντων γε ἐσῆλθεν. οὐ μέντοι καὶ περιεποιήσατο αὐ- 3
τήν. τά τε γὰρ ἄλλα πολλά, καί ποτε πῦρ ἔς τε τὰς μηχανὰς καὶ
ἐς τὰ σταυρώματα τὰ τῶν Ῥωμαίων ἐμβαλόντες ἐκείνους μὲν οὐ-
δὲν ὅ τι καὶ ἀξιόλογον ἔβλαψαν, αὐτοὶ δὲ ἀνέμου σφίσιν ἐξ ἐναν-
τίας ἐν τούτῳ σφοδροῦ προσπεσόντος κακῶς ἀπήλλαξαν· τά τε γὰρ 4
οἰκοδομήματα ἐπεφλέχθη, καὶ ἄνθρωποι συχνοὶ τοῖς τε λίθοις καὶ
τοῖς βέλεσι, μηδὲ προϊδέσθαι τι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ δυνηθέντες, ἐξώ-
λοντο. ὡς οὖν τοῦτό τε αὐτοῖς συνεβεβήκει καὶ ἡ γῆ ἐπορθεῖτο
τοῦ τε τείχους τινὰ ἐξ ὑπονόμων ἔπιπτεν, ἐστασίασαν, καὶ πρό- 5
τερος μὲν ὁ Φλάκκος ἐπ' ἀδείᾳ ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν συνόντων οἱ πρὸς
τὸν Καίσαρα διεκηρυκεύσατο, ἔπειτα δὲ οὗτος μέν (οὐ γὰρ ἠθέ-
λησε τὰ ὅπλα παραδοῦναι) διήμαρτεν αὐτῆς, οἱ δὲ ἄλλοι οἱ ἐπι-
χώριοι μετὰ τοῦτο καὶ ἐπρεσβεύσαντο καὶ συνέβησαν ἐφ' οἷς ἐκε-
λεύοντο.

ἐκείνης δὲ δὴ τῆς πόλεως ἁλούσης οὐκέτ' οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἠτρέ- 35
μιζον, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν αὐτοὶ πρὸς τὸν Καίσαρα πρεσβευσάμενοι
μεθίσταντο, πολλοὶ δὲ καὶ ἐπιόντα αὐτὸν τούς τε ὑποστρατήγους
αὐτοῦ ἐδέχοντο, ὥστε τὸν Πομπήιον ἀπορήσαντα ὅ τι χρὴ πρᾶξαι, 2
τὸ μὲν πρῶτον ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς χώρας μεθιστάμενον πλανᾶσθαι,
ἔπειτα δὲ φοβηθέντα μὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου καὶ οἱ λοιποὶ αὐτὸν
ἐγκαταλίπωσι, διακινδυνεῦσαι ἐθελῆσαι, καίτοι τοῦ δαιμονίου τὴν

---

4 *Μουνάτιον*] *L. Munatius b. Hisp.* 19, 4 (*minatius* codd. aliquot), Val. Max. 9, 2, 4 (*minatius* codd. nonnulli) addito quoque cognomine *Flacco, Maurus* Front. *strat.* 3, 14, 1 (cod. errore?) *ἠδυνήθη*] *διενοήθη* Naber., quod huius loci non videtur 11 *εἶναι*] *ἰέναι* Reim. (add.), *παρεῖναι* idem antea. hoc magis placet 14 *ἐμβαλόντες* R. St., *ἐμβάλλοντες* L 18 *μηδὲ* Bk., *μήτε* L 20 *τινὰ* Dind. (praef. vol. 1 p. XIV), *τινὸς* L, *τι* R. St. 21 *ἀδείᾳ* R. St., *ἀδείας* L *ἑαυτοῦ* Bk. (nisi quod *αὐτοῦ*), *αὐτοῦ* L 26 *οὐδὲ* St., *οὐδὲν* L 27 *ἀλλὰ* Bk., *ἀλλδι* (sic) L, *ἀλλ' οἱ* R. St.

3 ἧτταν ἐναργέστατα αὐτῷ προσημήναντος. οἱ μὲν γὰρ ἱδρῶτες τῶν ἀγαλμάτων καὶ αἱ ἠχαὶ τῶν στρατοπέδων, τά τε ζῷα ⟨ἃ⟩ πολλὰ παρὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἐγεννήθη, καὶ αἱ δᾷδες αἱ πρὸς τὰς δυσμὰς ἐκ τῶν ἀνατολῶν ᾄττουσαι (ταῦτα γὰρ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ τότε ἅμα πάντα συνηνέχθη) σαφὲς οὐδέν, ὁποτέροις σφῶν προφαίνοιτο,
4 διεδήλου· οἱ δὲ δὴ ἀετοὶ τῶν στρατοπέδων αὐτοῦ τάς τε πτέρυγας σείσαντες καὶ τοὺς κεραυνούς, οὓς ἐν τοῖς ποσί τινες αὐτῶν χρυσοῦς ἔφερον, ἐκβαλόντες ἐκείνῳ τε τὸ κακὸν ἄντικρυς ἐνέσκηπτον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπεπέτοντο. ἀλλ' ἦγε γὰρ τὸ δαιμόνιον, ἔν τε ὀλιγωρίᾳ αὐτὸ ἐποιήσατο, καὶ ἐς πόλιν Μοῦνδαν πρὸς μάχην δὴ κατέστη.

L 131r 36 εἶχον μὲν δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς τε | πολιτικοῖς καὶ τοῖς ξενικοῖς στρατεύμασι πολλοὺς μὲν τῶν ἐπιχωρίων πολλοὺς δὲ καὶ Μαύρων ἀμφότεροι· Βόκχος μὲν γὰρ τοὺς υἱεῖς τῷ Πομπηίῳ ἔπεμψε, Βογούας δὲ αὐτὸς τῷ Καίσαρι συνεστράτευσεν· ὁ δὲ ἀγὼν
2 οὐχ ὡς τῶν ἄλλων ἀλλ' ὡς αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο. οἵ τε γὰρ Καισάρειοι στρατιῶται τῷ τε πλήθει καὶ τῇ ἐμπειρίᾳ καὶ παρὰ πάντα τῇ αὐτοῦ ἐκείνου παρουσίᾳ θαρσοῦντες ἀπαλλαγῆναί ποτε τοῦ τε πολέμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κακῶν ἐσπούδαζον, καὶ οἱ Πομπηίειοι τούτοις μὲν ἐλαττούμενοι, τῇ δ' ἀπογνώσει τῆς σωτη-
3 ρίας, ἂν μὴ κρατήσωσιν, ἐρρωμένοι προεθυμοῦντο· οἷα γὰρ μετά τε τοῦ Ἀφρανίου καὶ μετὰ τοῦ Οὐάρρωνος οἱ πλείους αὐτῶν καὶ ἁλόντες καὶ σωθέντες, καὶ μετὰ τοῦτο τῷ τε Λογγίνῳ ἀποδοθέντες καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀποστάντες, οὔτε τινὰ ἐλπίδα συγγνώμης ἡττηθέντες εἶχον, κἀκ τούτου πρὸς ἀπόνοιαν, ὡς καὶ θαρσῆσαι τότε ἢ
4 πάντως γε ἀπολέσθαι δεόμενοι, προήχθησαν. συμμίξαντες οὖν ἐμάχοντο· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ αἰδῶ τινα ἀλλήλων εἶχον ἔτι, τοσαυτάκις ἀντιπεπολεμηκότες, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ παραινέσεώς τινος δεόμενοι.
37 κἀν τούτῳ τὰ μὲν συμμαχικὰ ταχέως ἑκατέρωθεν ἐτράπη καὶ ἔφυγεν, αὐτοὶ δὲ ἐκεῖνοι σισταδὸν ἀντικόπτοντες ἀλλήλους ἐπὶ πλεῖ-

---

2 ⟨ἃ⟩ add. Xyl. 9 ἀλλ' ἦγε γὰρ Kuiper. (litt.) praeclare, ἄλλη τε γὰρ L, lacunam ante ἄλλη statuerat Dind. 10 πόλιν Μοῦνδαν scripsi, πόλεμον L, lacunam post πόλεμον statuerat Dind., cf. Thuc. 3, 86, 5; 4, 14, 5 (etiam 4, 78, 6) et vide adnotata ad c. 38, 3. Ceterum librarius cod. L b totum locum ita refinxerat: ἀλλ' ὅ γε Πομπήιος ἔν τε ὀλιγωρίᾳ τὸ δαιμόνιον ἐποιήσατο καὶ ὁ πόλεμος πρὸς μάχην δὴ κατέστη 15 Βογούας] Βογούσας (sed σ leviter erasum) L, cf. ad 41, 42, 7 17 Καισάρειοι R. St., καισάριοι L, cf. ad 41, 39, 4 20 Πομπηίειοι Xyl., πομπήιοι L 25 θαρσῆσαι] νικῆσαι Odd., κρατῆσαι Wagner τότε Bk., πότε L 27 ἔτι τοσαυτάκις Xyl., ἐπιτοσαυτάκις L 30 ἀντικόπτοντες] ἀνακόπτοντες coll. Thuc. 4, 12, 1 Nab. (litt.), cui adstipulandum videtur

στον ἠγωνίσαντο. οὐδὲ ⟨γὰρ⟩ ἐνέδωκεν αὐτῶν οὐδείς, ἀλλ' ἐν χώρᾳ
μένοντες ἔσφαζον ἔθνησκον, ὡς καὶ αὐτὸς ἕκαστος ἢ τῆς νίκης ἢ
τῆς ἥττης καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αἴτιος ἐσόμενος. καὶ διὰ τοῦτο 2
οὐδὲ ἔμελεν αὐτοῖς ὁρᾶν ὅπως οἱ σύμμαχοί σφων ἐμάχοντο, ἀλλ'
ὡς καὶ μόνοι κινδυνεύοντες ὑπερεθυμοῦντο. καὶ οὔτε ἐπαιώνιζέ
τις αὐτῶν οὔτε ἔστενεν, ἀλλὰ τοσοῦτο μόνον ἑκάτεροι βοῶντες,
"παῖσον, ἀπόκτεινον," πολὺ τῷ ἔργῳ τὰς γλώσσας σφῶν ἔφθανον.
ὁρῶντες οὖν ταῦτα ἀπό τε ἵππων καὶ ἀπὸ μετεώρων τινῶν 3
χωρίων ὅ τε Καῖσαρ καὶ ὁ Πομπήιος οὐκ εἶχον ⟨οὔθ' ὅπως ἐλπί-
σωσιν⟩ οὔθ' ὅπως ἀπογνῶσιν, ἀλλ' ἀμφίβολοι ταῖς γνώμαις γιγ-
νόμενοι δι' ἴσου καὶ τῷ δέει καὶ τῷ θάρσει ἐκακοπάθουν. ἀντι- 4
πάλου γὰρ τῆς μάχης οὔσης ταῖς τε ὄψεσι δεινῶς ἔκαμνον, ἐπι-
θυμοῦντές τι ἰδεῖν πλεονέκτημα καὶ ὀκνοῦντές τι ἰδεῖν ἐλάττωμα,
καὶ ταῖς ψυχαῖς, εὐχόμενοί τέ τι ἅμα καὶ ἀπευχόμενοι καὶ ῥων-
νύμενοι καὶ φοβούμενοι. οὔκουν οὐδ' ἠδυνήθησαν ἐπὶ πολὺ καρ- L 131ᵛ
τερῆσαι, ἀλλὰ καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν ἵππων συμμετέσχον αὐ- Xiph. 29, 11, 12
τῆς. οὕτω που τῷ τοῦ σώματος καὶ πόνῳ καὶ κινδύνῳ μᾶλλον 5
ἢ τῇ τῆς ψυχῆς συντάσει συνεῖναι εἵλοντο, ῥοπήν τινα τοῖς ἑαυ-
τοῦ στρατιώταις ἑκάτερος τῇ τῆς μάχης κοινωνίᾳ παρέξειν ἐλπί-
σαντες· ἢ εἴγε ἐκείνης ἁμάρτοιεν, συντελευτῆσαί γε αὐτοῖς ἠθέ-
λησαν.

καὶ οἱ μὲν καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο· τοῖς δὲ δὴ στρατοπέδοις πλεο- 38
νεξία μὲν οὐδεμία οὐδετέροις ἐκ τούτου ἐγένετο, μακρῷ δὲ δὴ πλείων,
ὡς ἐκείνους συγκινδυνεύοντάς σφισιν εἶδον, τοῦ τε σφετέρου θανά-
του καταφρόνησις καὶ τοῦ τῶν ἐναντίων ὀλέθρου ἔφεσις ἀμφοτέ-
ροις ὁμοίως ἐνέπεσε. καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἔφυγον τότε γε οὐδέτεροι, 2
ἀλλ' ἰσοπαλεῖς ταῖς γνώμαις ὄντες ἰσοκρατεῖς καὶ τοῖς σώμασιν ἐγί-
γνοντο· κἂν πάντες ἀπέθανον ἢ καὶ ὑπὸ τῆς νυκτὸς ἀγχώμαλοι διε-
κρίθησαν, εἰ μὴ ὅ τε Βογούας ἔξωθέ που τῶν συνεστηκότων ὢν Xiph. 29, 12—18
ἐπὶ τὸ τοῦ Πομπηίου στρατόπεδον ὥρμησε, καὶ ὁ Λαβιῆνος ὡς τοῦτο
εἶδε, τήν τε τάξιν ἐξέλιπε καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐτράπετο. φεύγειν γὰρ 3

1 οὐδὲ ⟨γὰρ⟩ R. St., οὔτε L 5 ὑπερεθυμοῦντο] προεθυμοῦντο? Bk. recte ut videtur. ὑπερθυμεῖσθαι nusquam alibi reperitur ἐπαιώνιζέ Bk. (nisi quod ἐπαιάνιζέ), ἐπαιωνίζετο L, cf. ad 41, 60, 6 6 τοσοῦτο R. St., τοσούτωι L, an τοσοῦτον? 9 ⟨οὔθ' ὅπως ἐλπίσωσιν⟩ ins. N, ⟨οὔθ' ὅπως θαρσήσωσιν⟩ Reim. eodem iure, ἐλπίς et ἀπόγνωσις opponuntur fr. 54, 9 11 δι' ἴσου] cf. 44, 47, 2, ἐξ ἴσου Nab. (litt.) 13 τι (alterum) del. Rk. 18 συνεῖναι Leuncl., συνιέναι L 23 πλείων R. St., πλείω L 28 ἀγχώμαλοι] ἀγχώμαλα μαχόμενοι Rk., iniuria cf. Thuc. 3, 49, 1 29 ὅ τε Bk., ὅτι γε L Βογούας] cf. ad 41, 42, 7 ἔξωθέ] ita L.

*αὐτὸν οἱ Πομπηίειοι νομίσαντες ἠθύμησαν. καὶ ἔμαθον μέν που
τὸ ἀληθὲς ὕστερον, οὐ μέντοι καὶ ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς ἔτ' ἠδυνήθη-
σαν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐς τὴν πόλιν οἱ δὲ ἐς τὸ τάφρευμα ἀποφυγόντες
οὗτοί τε τοὺς προσμίξαντάς σφισιν ἰσχυρῶς ἀπεμαχέσαντο, καὶ οἱ
4 πρότερόν γε ἔπεσον πρὶν ἀμφίβολοι γενέσθαι, καὶ ἐκεῖνοι τὸ τεῖχος
ἐπὶ πολὺ διέσωσαν, ὥστε μὴ πρότερον αὐτὸ ἁλῶναι πρὶν πάντας
σφᾶς ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἀπολέσθαι. τοσοῦτον δ' οὖν τὸ σύνολον
τῶν Ῥωμαίων πάθος ἑκατέρωθεν ἐγένετο ὥστ' ἀπορήσαντας ὅπως
τὴν πόλιν, μὴ καὶ νυκτὸς ἐκδρῶσί τινες, ἀποτειχίσωσιν, αὐτὰ τὰ
σώματα τῶν νεκρῶν αὐτῇ περινῆσαι.*

39 *κρατήσας δὲ οὕτως ὁ **Καῖσαρ** καὶ τὴν **Κόρδουβαν** εὐθὺς ἔλα-
βεν· ὅ τε γὰρ **Σέξτος** οἱ προεξεχώρησε, καὶ οἱ ἐπιχώριοι, καίτοι
τῶν δούλων ἀνθισταμένων σφίσιν ἐπειδήπερ ἠλευθέρωντο, προσ-
2 εχώρησαν αὐτῷ. καὶ ὃς τοὺς μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας ἀπέσφαξε,
L 132r τοὺς δὲ λοιποὺς | ἐξηργυρίσατο. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τοὺς τὴν
Ἴσπαλιν ἔχοντας ἔδρασεν, οἳ τὸ μὲν πρῶτον ὡς καὶ ἑκούσιοι φρου-
ρὰν παρ' αὐτοῦ ἐσεδέξαντο, ἔπειτα δὲ διαφθείραντες τοὺς ἐλθόν-
3 τας ἐπολέμησαν. ἐπεστράτευσέ τε οὖν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἀμελέστερον
δῆθεν προσεδρεύων ἐλπίδας σφίσιν ὡς καὶ διαφυγεῖν δυνησομένοις
παρέσχε. κἀκ τούτου περιορῶν δὴ τοὺς ἐκ τοῦ τείχους ἐξιόντας
ἐκείνους τε ἐλόχιζε καὶ ἀπώλλυε, καὶ τὴν πόλιν οὕτως ἀνδρῶν κατὰ
4 βραχὺ ἐρημωθεῖσαν εἷλε. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τὴν Μοῦνδαν καὶ
τὰ ἄλλα, τὰ μὲν ἀκούσια σὺν πολλῷ φόνῳ, τὰ δὲ καὶ ἐθελούσια πα-
ρέλαβε καὶ ἠργυρολόγησεν, ὥστε μηδὲ τῶν τοῦ Ἡρακλέους ἀναθη-
μάτων τῶν ἐν τοῖς Γαδείροις ἀνακειμένων φείσασθαι, χώρας τέ τι-
5 νων ἀπετέμετο, καὶ ἑτέροις τὸν φόρον προσεπηύξησε. ταῦτα μὲν
τοὺς ἀντιπολεμήσαντάς οἱ ἔδρασε, τοῖς δὲ εὔνοιάν τινα αὐτοῦ σχοῦ-
σιν ἔδωκε μὲν καὶ χωρία καὶ ἀτέλειαν, πολιτείαν τέ τισι, καὶ ἄλ-
λοις ἀποίκοις τῶν Ῥωμαίων νομίζεσθαι, οὐ μὴν καὶ προῖκα αὐτὰ
ἐχαρίσατο.*

---

1 *Πομπηίειοι* Xyl., *πομπήιοι* L 3 *ἐς τὴν πόλιν*] *Mundam* oppidum nondum commemorasse Dionem, suo iure miratus erat Reim., cf. ad c. 35, 4 7 *τοσοῦτον*] ita L 10 *περινῆσαι* Madvig., *ἐρινῆσαι* L 12 *προεξεχώρησε* Xyl., *προσεξεχώρησε* L 16 *Ἴσπαλιν*] *ἴσπαλιν* (s. acc) L, *Ἴσπαλις* (sive *Ἴσπαλις*) Strab. 3, 2, 1 p. 141; 3, 2, 3 p. 142, Ptol. 2, 4, 10; 8, 4, 4, Latine *Hispalis* Caes. *b. c.* 2, 18 et 20, *b. Alex.* 56. 57, *b. Hisp.* 27. 35. 36. 39. 40. 42, Aus. *cl. urb.* 82, Isid. 15, 1, 71, *itin.* p. 410, 3; 413, 1; 414, 1, Rav. 4, 45, sed *Hispal* Mel. 2, 6, 4, Sil. 3, 392, Plin. *n. h.* 3, 11 (cod. A) et 2, 219(?), cf. *Hispali* (abl.) Asin. Poll. apud Cic. *ad fam.* 10, 32, 3 *ἔδρασεν οἳ* Bk., *ἔδρασε καὶ* L 19 *ἐλπίδας* recepi ex L, *ἐλπίδα* R. St. 27 *τοῖς* R. St., *τοὺς* L 29 *νομίζεσθαι*] *ὀνομάζεσθαι* Naber. *Mnem. N. S.* 21 p. 340, cf. ad c. 19, 3.

Καῖσαρ μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραττε, Πομπήιος δὲ διαφυγών πως ἐν 40
τῇ τροπῇ ἦλθε μὲν ἐπὶ τὴν θάλασσαν ὡς καὶ τῷ ναυτικῷ τῷ ἐν
τῇ Καρτηίᾳ ὁρμοῦντι χρησόμενος, εὑρὼν δὲ αὐτοὺς πρὸς τὸν κρα-
τοῦντα ἀποκεκλικότας ἐπέβη μὲν πλοίου τινός, προσδοκήσας ἐπ' αὐ-
τοῦ διαδράσεσθαι, πληγεὶς δὲ ἐν τούτῳ καὶ ἀθυμήσας τῇ τε γῇ 2
αὖθις προσέσχε, κἀνταῦθα συνελθόντας τινὰς παραλαβὼν πρὸς
τὴν μεσόγειαν ὥρμησε. καὶ αὐτός τε Καισεννίῳ Λέντωνι περιπεσὼν
ἡττήθη, καὶ ἐς ὕλην τινὰ καταφυγὼν ἐφθάρη· καὶ ὁ Δίδιος ἀγνοῶν
τε τοῦτο, καὶ πλανώμενος ὡς καὶ συμμίξων που αὐτῷ, συνέτυχεν
ἑτέροις τισὶ καὶ ἀπώλετο.

εἵλετο δ' ἂν καὶ ὁ Καῖσαρ ἐκεῖ που πρός τε τῶν ἔτι ἀνθεστη- 41
κότων καὶ ἐν τῇ τοῦ πολέμου δόξῃ πεπτωκέναι μᾶλλον ἢ ὅπερ οὐκ
ἐς μακρὰν ἔπαθεν, ἔν τε τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ πρὸς τῶν
φιλτάτων σφαγῆναι. τοῦτον γὰρ τὸν πόλεμον τελευταῖον κατώρ- 2
θωσε καὶ ταύτην τὴν νίκην ἐσχάτην ἀνείλετο, καίπερ οὐδὲν ὅ τι Xiph. 29, 18—25
οὐχὶ | καὶ τῶν ἄλλων τῶν μεγίστων καταπράξειν ἐλπίσας διά τε L 132ᵛ
τἆλλα, καὶ οὐχ ἥκιστα ὅτι βλαστός τις ἐκ φοίνικος ἐν τῷ τῆς μά-
χης χωρίῳ ὄντος εὐθὺς ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐξέφυ. καὶ οὐ λέγω μὲν ὅτι 3
οὐκ ἔφερέ ποι τοῦτο, ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ γε ἔτι, ἀλλὰ τῷ τῆς ἀδελφῆς
αὐτοῦ ἐγγόνῳ τῷ Ὀκταουίῳ· συνεστρατεύετό τε γὰρ αὐτῷ, καὶ ἐκ
τῶν πόνων τῶν τε κινδύνων αὐτοῦ ἐκλάμψειν ἔμελλεν. ἀγνοῶν δ'
οὖν τοῦτο, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ ἔτι πολλὰ καὶ μεγάλα ἐλπίζων, οὐδὲν μέ-
τριον ἔπραττεν, ἀλλ' ὡς καὶ ἀθάνατος ὢν ὑπερεφρόνησε. τά τε 42
γὰρ ἐπινίκια, καίτοι μηδενὸς ἀλλοτρίου κρατήσας ἀλλὰ καὶ τοσοῦτο
πλῆθος πολιτῶν ἀπολέσας, οὐ μόνον αὐτὸς ἔπεμψε, πάντα τὸν
δῆμον ἐν αὐτοῖς ὡς καὶ ἐπὶ κοινοῖς τισιν ἀγαθοῖς αὖθις ἑστιάσας,
ἀλλὰ καὶ τῷ Φαβίῳ τῷ τε Κυΐντῳ, καίτοι ὑποστρατηγήσασιν αὐτῷ
καὶ μηδὲν ἰδίᾳ κατορθώσασι, διεορτάσαι ἐπέτρεψε. καὶ ἦν μέν που 2
γέλως ἐπί τε τούτῳ, καὶ ὅτι καὶ ξυλίναις ἀλλ' οὐκ ἐλεφαντίναις
ἔργων τέ τινων εἰκόσιν ἄλλοις τε τοιούτοις πομπείοις ἐχρήσαντο·
οὐ μὴν ἀλλ' ἐμφανέστατα τριττά τε νικητήρια καὶ τριτταὶ πομπαὶ

---

3 *Καρτηίᾳ*] *κάρτια* L, cf. ad c. 31, 3 5 *διαδράσεσθαι* Bk., *διαδράσασθαι* L, cf. ad 37, 36, 2 *πληγεὶς*] cf. *b. Hisp.* 37—39 7 *Καισεννίῳ Λέντωνι*] *Caesonius* Flor. 2, 13 [4, 2], 86 et Oros. 6, 16, 9 errore (librariorum puto), est *Caesennius Lento* qui memoratur Cic. *Phil.* 11, 6, 13; 12, 8, 20 et 9, 23; 13, 2, 2, cf. *quis igitur mihi praestat Lentonem uno capite esse contentum* (12, 9, 23) et *alter* (Lento) *egit tragoediam* (11, 6, 13) 19 *οὐκ ἔφερέ* Casaub., *συνέφερέ* L *ποι* Bk., *πῃ* L 20 *ἐγγόνῳ*] cf. ad fr. 5, 6 27 *τῷ Φαβίῳ τῷ τε Κυΐντῳ*] *τῷ Φαβίῳ* ⟨*τῷ Κυΐντῳ*⟩ *τῷ τε Κυΐντῳ* ⟨*Πεδίῳ*⟩ Momms. *Staatsr.* 1^{2} p. 126, 5, cf. c. 31, 1, exspectes *τῷ Φαβίῳ τῷ τε Πεδίῳ.*

τῶν Ῥωμαίων ἐπ' αὐτῶν ἐκείνων ἐποιήθησαν, καὶ προσέτι καὶ ἱε-
3 ρομηνίαι ἐπὶ πεντήκοντα ἡμέρας ἤχθησαν. τά τε [γὰρ] Παρίλια ἱπ-
ποδρομίᾳ ἀθανάτῳ, οὔτι γε καὶ διὰ τὴν πόλιν, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔκτι-
στο, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ Καίσαρος νίκην, ὅτι ἡ ἀγγελία αὐτῆς τῇ
προτεραίᾳ πρὸς ἑσπέραν ἀφίκετο, ἐτιμήθη.

Xiph. 29, 27–30 43 τοῦτο μὲν δὴ τῇ Ῥώμῃ ἔδωκεν, αὐτὸς δὲ τήν τε στολὴν τὴν
ἐπινίκιον ἐν πάσαις ταῖς πανηγύρεσι κατὰ δόγμα ἐνεδύετο, καὶ τῷ
στεφάνῳ τῷ δαφνίνῳ ἀεὶ καὶ πανταχοῦ ὁμοίως ἐκοσμεῖτο. καὶ πρό-
φασιν μὲν ἐποιεῖτο τούτου ὅτι ἀναφαλαντίας ἦν, παρεῖχε δὲ καὶ
ἀπ' αὐτοῦ ἐκείνου λόγον τινά, καὶ ⟨ὅτι⟩ τότε ἔτι, καίπερ παρηβηκώς,
Xiph. 29, 30–32 2 ἐς κάλλος ἤσκει· τῇ τε γὰρ ἐσθῆτι χαυνοτέρᾳ ἐν πᾶσιν ἐνηβρύνετο,
καὶ τῇ ὑποδέσει καὶ μετὰ ταῦτα ἐνίοτε καὶ ὑψηλῇ καὶ ἐρυθροχρόῳ
κατὰ τοὺς βασιλέας τοὺς ἐν τῇ Ἄλβῃ ποτὲ γενομένους, ὡς καὶ προσ-
3 ήκων σφίσι διὰ τὸν Ἴουλον, ἐχρῆτο. τό τε ὅλον τῇ τε Ἀφροδίτῃ
L 133r πᾶς ἀνέκειτο, καὶ πείθειν πάντας | ἤθελεν ὅτι καὶ ἄνθος τι ὥρας
ἀπ' αὐτῆς ἔχοι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ γλύμμα αὐτῆς ἔνοπλον ἐφόρει,
καὶ σύνθημα αὐτὴν ἐν τοῖς πλείστοις καὶ μεγίστοις κινδύνοις ἐποι-
Xiph. 29, 32–30, 7 4 εῖτο. τὸ δ' οὖν χαῦνον τοῦ ζώματος αὐτοῦ ὁ μὲν Σύλλας ὑπετό-
πησεν, ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι αὐτὸν ἐθελῆσαι, τοῖς τε ἐξαιτησαμένοις
εἰπεῖν ὅτι "ἐγὼ μὲν χαριοῦμαι τοῦτον ὑμῖν, ὑμεῖς μέντοι καὶ πάνυ
τοῦτον τὸν κακῶς ζωννύμενον φυλάττεσθε"· ὁ δὲ δὴ Κικέρων οὐ
5 συνενόησεν, ἀλλὰ καὶ σφαλεὶς ἔφη ὅτι "οὐκ ἄν ποτε προσεδόκησα
τὸν κακῶς οὕτω ζωννύμενον Πομπηίου κρατήσειν".

τοῦτο μὲν οὖν ἐν ἐκβολῇ τοῦ λόγου, ὥστε μηδένα μηδὲν τῶν
44 περὶ τοῦ Καίσαρος λεγομένων ἀγνοῆσαι, ἔγραψα· ἐπὶ δὲ δὴ τῇ
νίκῃ ἐκεῖνά τε ὅσα εἶπον ἡ γερουσία ἔγνω, καὶ προσέτι αὐτόν τε
Ἐλευθερωτὴν καὶ ἐκάλουν καὶ ἐς τὰ γραμματεῖα ἀνέγραφον, καὶ
Xiph. 30, 7–12 2 νεὼν Ἐλευθερίας δημοσίᾳ ἐψηφίσαντο. τό τε τοῦ αὐτοκράτορος
ὄνομα οὐ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔτι μόνον, ὥσπερ ἄλλοι τε καὶ ἐκεῖνος [ὡς]
πολλάκις ἐκ τῶν πολέμων ἐπεκλήθησαν, οὐδ' ὡς οἵ τινα αὐτοτελῆ
ἡγεμονίαν ἢ καὶ ἄλλην τινὰ ἐξουσίαν λαβόντες ὠνομάζοντο, ἀλλὰ
καθάπαξ τοῦτο δὴ τὸ καὶ νῦν τοῖς τὸ κράτος ἀεὶ ἔχουσι διδόμενον
ἐκείνῳ τότε πρώτῳ τε καὶ πρῶτον, ὥσπερ τι κύριον, προσέθεσαν.

---

1 ἐπ'] ὑπ' Kuiper (litt.), probabiliter 2 [γὰρ] del. Rk. 5 ἀφίκετο] ἀφῖκτο v. Herw. (litt.) 9 τούτου Rk., τοῦτο L Xiph 10 ⟨ὅτι⟩ ins. Leuncl. 13 προσήκων] ita L 14 Ἴουλον Xyl. (Ἰοῦλον), ἰούλιον L, cf. Schwegler 1, 338 15 ἀνέκειτο Xyl., ἀνεκινεῖτο L πάντας ἤθελεν R. St., πάντες ἤθελον L 18 ζώματος Xyl., σώματος L Xiph. 20 εἰπεῖν Leuncl. ex Xiph., εἶπεν L 25 ἔγραψα Rk., διέγραψα L 29 [ὡς] del. Rk., recte ut videtur 33 προσέθεσαν] προέθεσαν Casaub. (ad Suet. *Caes.* 76), iniuria.

καὶ τοσαύτῃ γε ὑπερβολῇ κολακείας ἐχρήσαντο ὥστε καὶ τοὺς παῖ- 3
δας τούς τε ἐγγόνους αὐτοῦ οὕτω καλεῖσθαι ψηφίσασθαι, μήτε
τέκνον τι αὐτοῦ ἔχοντος καὶ γέροντος ἤδη ὄντος. ὅθενπερ καὶ ἐπὶ cf. Xiph. 30 13. 14
πάντας τοὺς μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορας ἡ ἐπίκλησις αὕτη, ὥσπερ
τις ἰδία τῆς ἀρχῆς αὐτῶν οὖσα καθάπερ καὶ ἡ τοῦ Καίσαρος, ἀφί-
κετο. οὐ μέντοι καὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκ τούτου κατελύθη, ἀλλ' ἔστιν 4
ἑκάτερον· καὶ διὰ τοῦτο καὶ δεύτερον ἐπ' αὐτῶν ἐπάγεται, ὅταν
νίκην τινὰ τοιαύτην ἀνέλωνται. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸ τοῦτο αὐτοκρά-
τορες ἅπαξ τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ, ὥσπερ [ἐν] ταῖς ἄλλαις, καὶ
πρώτῃ γε χρῶνται· οἳ δ' ἂν καὶ διὰ πολέμων ἄξιόν τι αὐτῆς κα- 5
τορθώσωσι, καὶ ἐκείνην τὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου προσλαμβάνουσι,
κἀκ τούτου καὶ δεύτερόν τις καὶ τρίτον πλεονάκις τε, ὁσάκις ἂν
παράσχῃ οἱ, αὐτοκράτωρ ἐπονο|μάζεται. L 133v

ταῦτά τε οὖν τότε τῷ Καίσαρι, καὶ οἰκίαν ὥστε ἐν τῷ δημο- 6
σίῳ οἰκεῖν, ἱερομηνίαν τε ἐξαίρετον ὁσάκις ἂν νίκη τέ τις συμβῇ
καὶ θυσίαι ἐπ' αὐτῇ γίγνωνται, κἂν μήτε συστρατεύσηται μήθ'
ὅλως ἐπικοινωνήσῃ τῶν καταπραχθέντων, ἔδοσαν. οὐ μὴν ἀλλ' 45
ἐκεῖνα μὲν εἰ καὶ ὑπέρογκα ἔξω τε τοῦ καθεστηκότος σφίσιν ἐδόκει
εἶναι, οὔτι γε καὶ ἀδημοκράτητα ἦν· ἕτερα δὲ δὴ τοιάδε ἐψηφί-
σαντο δι' ὧν καὶ μόναρχον αὐτὸν ἄντικρυς ἀπέδειξαν. τάς τε γὰρ
ἀρχὰς αὐτῷ καὶ τὰς τοῦ πλήθους ἀνέθεσαν, καὶ ὕπατον αὐτὸν ἐπὶ
δέκα ἔτη, ὥστε καὶ δικτάτορα πρότερον, προεχειρίσαντο· στρα- 2
τιώτας τε μόνον ἔχειν καὶ τὰ δημόσια χρήματα μόνον διοικεῖν ἐκέ-
λευσαν, ὥστε μηδενὶ ἄλλῳ μηδετέρῳ αὐτῶν, ὅτῳ μηδὲ ἐκεῖνος ἐπι-
τρέψειεν, ἐξεῖναι χρῆσθαι. καὶ τότε μὲν ἀνδριάντα αὐτοῦ ἐλεφάν-
τινον, ὕστερον δὲ καὶ ἅρμα ὅλον ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις μετὰ τῶν
θείων ἀγαλμάτων πέμπεσθαι ἔγνωσαν. ἄλλην τέ τινα εἰκόνα ἐς 3 cf. Xiph. 30, 14—19
τὸν τοῦ Κυρίνου ναὸν Θεῷ ἀνικήτῳ ἐπιγράψαντες, καὶ ἄλλην ἐς τὸ
Καπιτώλιον παρὰ τοὺς βασιλεύσαντάς ποτε ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀνέθεσαν.

---

1 *γε* H. St., *τε* L 4 *ἡ ἐπίκλησις αὕτη* Leuncl., *τῆι ἐπικλήσει αὐτῆι* L 8 *οἱ μὲν γὰρ αὐτὸ τοῦτο αὐτοκράτορες*] insolenter dictum est nec tamen corruptum, cf. Plat. *Symp.* p. 199 D, *μετὰ ταῦτα* pro *αὐτὸ τοῦτο* Reim. 9 [*ἐν*] del. Bk., an *καὶ* pro *ἐν* reponendum? 10 *οἳ* Dind., *οἷς* L 16 *κἂν μήτε συστρατεύσηται μήθ' ὅλως ἐπικοινωνήσῃ* Nab. (litt.), *καὶ μήτε συστρατεύσηι τις μήθ' ὅλως ἐπικοινωνῆσαι* L, *καὶ μήτε συστρατεῦσαί τινα μήθ' ὅλως ἐπικοινωνῆσαι* R. St., *κἂν μήτε συστρατηγήσαντι* (*συστρατεύσαντι* Melber. coll. 62, 22, 4) *μήθ' ὅλως ἐπικοινωνήσαντι* Madvig. 18 *σφίσιν*] *τισὶν* Nab. (litt.) 21 *καὶ τὰς*] *τὰς* Rk. iniuria, cf. 42, 20, 4 22 *ὥστε*] *ὡς* Reim., *ὥσπερ* St., *ὥς γε* Pflugk., cf. Thuc. 7, 24, 2? vide quoque 56, 3, 5 24 *μηδὲ*] *μὴ*? Bk. probabiliter 28 *Κυρίνου* R. St., *κυιρίνου* L, cf. ad 41, 14, 3.

4 καί μοι θαυμάσαι τῆς συντυχίας ἐπέρχεται· ὀκτὼ γὰρ ἅμα αὐτῶν (ἑπτὰ μὲν ἐκείνοις, ὀγδόης δὲ τῷ γε Βρούτῳ τῷ τοὺς Ταρκυνίους καταλύσαντι) οὐσῶν παρὰ ταύτην τότε τὴν τοῦ Καίσαρος ἔστησαν, καὶ δῆτα καὶ ἐκ τούτου ὅτι μάλιστα ὁ Βροῦτος ὁ Μᾶρκος κινηθεὶς ἐπεβούλευσεν αὐτῷ.

46 ταῦτ᾽ ἐπὶ ⟨τῇ⟩ νίκῃ (λέγω δὲ οὐ πάντα, ἀλλ᾽ ὅσα ἀξιόλογα εἶναί μοι ἔδοξεν) οὐκ ἐν μιᾷ γε ἡμέρᾳ, ἀλλ᾽ ὥς που καὶ ἔτυχεν, ἄλλο ἄλλῃ ἐκυρώθη· καὶ σφων ὁ Καῖσαρ τοῖς μὲν χρῆσθαι ἤρξατο 2 τοῖς δὲ ἔμελλεν, εἰ καὶ τὰ μάλιστά τινα αὐτῶν παρῄτατο. τὴν δ᾽ οὖν ἀρχὴν τὴν ὕπατον παραχρῆμα μέν, καὶ πρὶν ἐς τὴν πόλιν ἐσελθεῖν, ἀνέλαβεν, οὐ μέντοι καὶ διὰ τέλους ἔσχεν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ Ῥώμῃ γενόμενος ἀπεῖπέ τε αὐτὴν καὶ τῷ Φαβίῳ τῷ Κυΐντῳ τῷ (Xiph. 30, 21–23; L 134r) τε Τρεβωνίῳ τῷ Γαΐῳ ἐνεχείρισε. καὶ ἐπειδή γε ὁ Φάβιος τῇ τελευταίᾳ τῆς ὑπατείας | ἡμέρᾳ ἀπέθανεν, εὐθὺς ἀντ᾽ αὐτοῦ ἕτερον πρὸς τὰς περιλοίπους ὥρας Γάιον Κανίνιον Ῥήβιλον ἀνθεί- (cf. Xiph. 30, 19–21) 3 λετο. πρῶτον μὲν δὴ τότε τοῦτο παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐγένετο, τὸ μήτε ἐτησίαν μήτε ἐς πάντα τὸν λοιπὸν χρόνον τοῦ ἔτους τὴν ἀρχὴν ἐκείνην τὸν αὐτὸν ἔχειν, ἀλλὰ ζῶντά τινα αὐτῆς καὶ μὴ ἀναγκασθέντα μήτε ἐκ ⟨τῶν⟩ πατρίων μήτε ἐξ ἐπηγορίας τινὸς ἐκ- 4 στῆναι, καὶ ἕτερον ἀντ᾽ αὐτοῦ ἀντικαταστῆναι. δεύτερον δὲ ὅτι ὁ Κανίνιος ἀπεδείχθη τε ἅμα ὕπατος καὶ ὑπάτευσε καὶ ἐπαύσατο· (Xiph. 30, 24–27) ὅπερ καὶ ὁ Κικέρων διασκώπτων τοσαύτῃ ἔφη τὸν ὕπατον καὶ ἀνδρείᾳ καὶ φροντίδι ἐν τῇ ἀρχῇ κεχρῆσθαι ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτα- 5 τον ἐν αὐτῇ κεκοιμῆσθαι. ἐκ δ᾽ οὖν τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐκέτι οἱ αὐτοὶ διὰ παντὸς τοῦ ἔτους, πλὴν ὀλίγων πάλαι γε, ὑπάτευσαν, ἀλλ᾽ ὥς που καὶ ἔτυχον, οἱ μὲν ἐπὶ πλείους οἱ δὲ ἐπ᾽ ἐλάττους, οἱ μὲν μῆνας οἱ δὲ ἡμέρας, ἐπεὶ νῦν γε οὐδεὶς οὔτε ἐπ᾽ ἐνιαυτὸν οὔτε ἐς πλείω διμηνον χρόνον ὡς πλήθει σὺν ἑτέρῳ τινὶ ἄρχει.

---

1 τῆς συντυχίας] ⟨τὸ⟩ τῆς συντυχίας v. Herw. 2 ὀγδόης Bk., ὀγδόωι L γε H. St., τε L Ταρκυνίους R. St., ταρκυνίους L 6 ταῦτ᾽] an ταῦτα ⟨μὲν⟩? ⟨τῇ⟩ ins. Pflugk. λέγω R. St., λέγων L 10 ὕπατον R. St., ὕπαντον L 13 ἐνεχείρισε R. St., ἐνεχείρησε L 15. 21 Κανίνιον Κανίνιος R. St. (Καννίνιον Καννίνιος), κάννιον κάννιος L Ῥήβιλον Wagner., ῥήβιον L. Nomen C. Caninii Rebili ex fastis Capitolinis constat C. I. L. I² p. 28, cognomen per ϝ scribitur (ῥεβίλιος) Plut. *Caes.* 58 19 ⟨τῶν⟩ πατρίων Rk., πατρώιων L 22 διασκώπτων] καὶ διασκώπτων Dind. errore typographico ut videtur, καὶ in L non reperitur. 25 πάλαι γε reduxi ex L, πάνυ γε R. St. cum haec scriberet Dio, 150 fere anni erant ex quo ultimus consulatu per integrum annum functus erat Faustus Cornelius Sulla Felix (a. 52 p. Chr. n.). παραδιόρθωσιν esse πάνυ arguitur vel particula γε 27 οὔτε Bk., οὐδὲ (s. acc.) L.

καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐδὲν διαφέρομεν ἀλλήλων, τὴν δὲ ἐξαρίθμησιν 6
τῶν ἐτῶν οἱ κατὰ πρώτας αὐτῶν ὑπατεύοντες καρποῦνται. καὶ
ἐγὼ οὖν τῶν μὲν ἄλλων τοὺς τοῖς πράγμασιν ἀναγκαίους ὀνομάσω,
πρὸς δὲ δὴ τὴν τῶν ἀεὶ πραττομένων δήλωσιν τοὺς πρώτους ἄρ-
ξαντας, κἂν μηδὲν ἔργον ἐς αὐτὰ παράσχωνται.

περὶ μὲν οὖν τοὺς ὑπάτους ταῦθ' οὕτως ἐγένετο· οἱ δὲ δὴ ἄλ- 47
λοι ἄρχοντες λόγῳ μὲν ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ ὑπὸ τοῦ δήμου
κατὰ τὰ πάτρια (τὴν γὰρ ἀπόδειξιν αὐτῶν ὁ Καῖσαρ οὐκ ἐδέξατο),
ἔργῳ δὲ ὑπ' ἐκείνου κατέστησαν, καὶ ἔς γε τὰ ἔθνη ἀκληρωτὶ ἐξε-
πέμφθησαν. ἀριθμὸν δὲ οἱ μὲν ἄλλοι ὅσοιπερ καὶ πρότερον, 2
στρατηγοὶ δὲ τεσσαρεσκαίδεκα ταμίαι τε τεσσαράκοντα ἀπεδείχθη-
σαν. πολλοῖς γὰρ δὴ πολλὰ ὑπεσχημένος οὐκ εἶχεν ὅπως σφᾶς
ἄλλως ἀμείψηται, καὶ διὰ τοῦτο ταῦτ' ἐποίει. καὶ προσέτι παμ- 3
πληθεῖς μὲν ἐς τὴν γερουσίαν, μηδὲν διακρίνων μήτ' εἴ τις στρα-
τιώτης μήτ' εἴ τις ἀπελευθέρου παῖς ἦν, ἐσέγραψεν, ὥστε καὶ
ἐνακοσίους τὸ κεφάλαιον αὐτῶν γενέσθαι, πολλοὺς δὲ | καὶ ἐς L 134v
τοὺς εὐπατρίδας τούς τε ὑπατευκότας ἢ καὶ ἀρχήν τινα ἄρξαντας
ἐγκατέλεξεν. εὐθυνομένους τε ἐπὶ δώροις τινὰς καὶ ἐξελεγχομένους 4
γε ἀπέλυσεν, ὥστε καὶ αἰτίαν δωροδοκίας ἔχειν. προσσυνελάβετο
γὰρ τοῦ λόγου τούτου ὅτι καὶ τοὺς χώρους τοὺς δημοσίους, οὐχ ὅτι
τοὺς βεβήλους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱερούς, πάντας τε ⟨ἐξέθηκεν ἐς τὸ⟩
πρατήριον, καὶ ἀπεκήρυξε τοὺς πλείονας. συχνὰ δ' οὖν ὅμως καὶ 5
ἐν ἀργυρίῳ τῇ τε πράσει τῶν χωρίων ἔστιν οἷς ἔνειμε· καὶ Λου-
κίῳ τινὶ Βασίλῳ ἡγεμονίαν μὲν ἔθνους οὐδεμίαν καίτοι στρατη-
γοῦντι ἐπέτρεψε, χρήματα δὲ ἀντ' αὐτῆς πάμπολλα ἐχαρίσατο,
ὥστε καὶ ἐπιβόητον αὐτὸν ἔν τε τούτῳ γενέσθαι, καὶ ὅτι προπηλακι-
σθεὶς ἐν τῇ στρατηγίᾳ ὑπ' αὐτοῦ ἀντεκαρτέρησε. ταῦτα δὴ πάντα 6
τοῖς μὲν λαμβάνουσί τι ἢ καὶ προσδοκῶσι λήψεσθαι ἀρεστὰ ἐγί-

---

4 ἄρξαντας Xyl., πράξαντας L   13 ἀμείψηται scripsi ex L, ἀμείψεται R. St.   14 ἐς scripsi, ἐπὶ L   16 ἐνακοσίους Bk., ἐννακοσίους L   17 ἢ καὶ ἀρχήν τινα] ἢ καὶ ⟨ἄλλην⟩ ἀρχήν τινα Nipperdey, *die leges annales der röm. Rep.* p. 78, quod necessarium videtur, ἢ καὶ ἀρχὴν ⟨ἥν⟩τινα Polak. 21 ⟨ἐξέθηκεν ἐς τὸ⟩ R. St. (coni.) coll. 46, 14, 1 (vide quoque 73, 5, 5), ⟨ἐσήνεγκεν ἐς τὸ⟩ idem coll. 60, 24, 6, ⟨ἐσῆγε ἐς τὸ⟩ Reim. quod non placet. — Ad rem cf. Cic. *de leg. agr.* 2, 14, 36   24 Βασίλῳ scripsi, βασίλλωι L. Est *L. Minucius Basilus*, cf. Drumann 3, 647, Willems *le Sénat* 1, 531. nomen eius in codicibus saepe scribitur per duplicem λ errore, cf. Lucan. 4, 416, Cic. *off.* 3, 18, 73   26 ἐν] ἐπὶ Pflugk. probabiliter, cf. tamen 58, 22, 1   τε Bk., γε L   27 ἀντεκαρτέρησε scripsi coll. 44, 13, 3; 47, 13, 2, ἀπεκαρτέρησε L. ἀποκαρτερεῖν Dioni ut omnibus est *inedia vitae finem facere* (cf. 58, 21, 4; 78, 23, 1. 6), quod hic ferri nequit, cf. App. *b. c.* 2, 113; 3, 98, Oros. 6, 18, 7.

γνετο, μηδὲν τοῦ κοινοῦ προτιμῶσι πρὸς τὸ ἀεὶ δι᾽ αὐτῶν αὔ-
ξεσθαι· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι πάντες δεινῶς ἔφερον, καὶ πολλά γε ἐλο-
γοποίουν πρός τε ἀλλήλους, καὶ ὅσοις γε καὶ ἀσφάλειά τις ἦν,
παρρησιαζόμενοι, καὶ βιβλία δὲ ἀνώνυμα ἐκτιθέντες.
48 ἐν δ᾽ οὖν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐκεῖνά τε ἐπράχθη, καὶ ἐπὶ τῆς διοι-
κήσεως δύο τῶν πολιανομούντων, ἐπειδὴ ταμίας οὐδεὶς προεκεχει-
ροτόνητο, ἐγένοντο. ὥσπερ γάρ ποτε πρότερον, καὶ τότε ἐν τῇ
ἀποδημίᾳ τῇ τοῦ Καίσαρος οἱ πολιανόμοι πάντα τὰ ἐν τῷ ἄστει
2 πράγματα μετὰ τοῦ Λεπίδου ἱππαρχοῦντος ἔσχον· καὶ αἰτιαθέν-
τες γε ὅτι καὶ ῥαβδούχοις καὶ τῇ ἐσθῆτι τῷ τε δίφρῳ τοῖς ἀρχι-
κοῖς, ὥσπερ καὶ ὁ ἵππαρχος, ἐκέχρηντο, ἀφείθησαν, νόμον τινὰ
προβαλλόμενοι δι᾽ οὗ πᾶσι τοῖς παρὰ δικτάτορος ἀρχήν τινα λα-
3 βοῦσι χρῆσθαι αὐτοῖς ἐδίδοτο. τὸ δ᾽ οὖν κατὰ τὴν διοίκησιν, ἐξ
ἐκείνου δι᾽ ἅπερ εἶπον παρατραπέν, οὐκέτι τοῖς ταμίαις ἀεὶ ἐπε-
τράπη, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῖς ἐστρατηγηκόσι προσετάχθη. τούς
τε οὖν θησαυροὺς τοὺς δημοσίους δύο τότε τῶν πολιανομούντων
διῴκησαν, καὶ τὰ Ἀπολλώνια ὁ ἕτερος αὐτῶν τῇ τοῦ Καίσαρος
4 παρασκευῇ ἐπετέλεσε. καὶ οἱ ἀγορανόμοι οἱ ἐκ τοῦ πλήθους τὰ
Μεγαλήσια κατὰ δόγμα ἐποίησαν. πολίαρχός τέ τις ἐν ταῖς ἀρ-
L 135r χαῖς καταστὰς ἕτερον | αὐτὸς τῆς ὑστεραίας ἀνθείλετο, καὶ ἐκεῖνος
ἄλλον· ὃ μήτε πρότερον μήθ᾽ ὕστερόν ποτε ἐγένετο.
a. u. 710 (44) 49 ταῦτα μὲν τότε ἐπράχθη· τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει, ἐν ᾧ ὁ Καῖσαρ
ἐδικτατόρευσέ τε ἅμα τὸ πέμπτον, ἵππαρχον τὸν Λέπιδον προσλα-
βών, καὶ ὑπάτευσε τὸ πέμπτον, συνάρχοντα τὸν Ἀντώνιον προσ-
ελόμενος, στρατηγοί τε ἑκκαίδεκα ἦρξαν (καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ πολλὰ
ἔτη . . .), καὶ τὸ βῆμα ἐν μέσῳ που πρότερον τῆς ἀγορᾶς ὂν ἐς τὸν
νῦν τόπον ἀνεχωρίσθη, καὶ αὐτῷ ἡ τοῦ Σύλλου τοῦ τε Πομπηίου
2 εἰκὼν ἀπεδόθη. καὶ ἐπὶ ⟨τε⟩ τούτῳ εὔκλειαν ὁ Καῖσαρ ἔσχεν, καὶ
ὅτι τῷ Ἀντωνίῳ καὶ τῆς δόξης τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἐπ᾽ αὐτῷ ἐπι-
γραφῆς παρεχώρησε. θέατρόν τέ τι κατὰ τὸν Πομπήιον οἰκοδο-
μῆσαι ἐθελήσας προκατεβάλετο μέν, οὐκ ἐξετέλεσε δέ. ἀλλὰ τοῦτο

1 ἀεὶ del. Rk. sine causa 3 καὶ (ante ἀσφάλειά) addidi ex L 4 δὲ St., τε L 8 πολιανόμοι R. St., πτολιανομοι (s. acc.) L 11 ἐκέχρηντο R. St., ἐκέχρητο L 14 τοῖς ταμίαις ἀεὶ] τοῖς ἀεὶ ταμίαις Fabr., τοῖς ταμίαις [ἀεὶ] Rk., frustra uterque, cf. Momms. *Staatsr.* 2² p. 544 sq. 17 Ἀπολλώνια] Ἀπολλώνεια Leuncl., ἀπολλώνια quoque 48, 20, 2, ἀπολλώνεια 47, 18, 6 et 20, 2, ἀπολλωνίεια 48, 33, 4. prima forma praeferenda videtur, cf. ad fr. 50, 1. 26 lacunam agnovit Bk. qui explet ⟨ἐμμεμένηκε⟩, cf. c. 51, 3, melius ⟨ἐγίγνετο⟩ v. Herw. (litt.), an ἐγένετο vel συνέβη coll. 53, 32, 2; 58, 20, 5? 28 ⟨τε⟩ ins. Bk. 30 τὸν] τὸ Fabr. iniuria, cf. e. gr. c. 43, 2; 54, 19, 2; 57, 7, 2; 58, 24, 1; 59, 9, 4 31 προκατεβάλετο Leuncl., προκατελάβετο L.

μὲν ὁ Αὔγουστος μετὰ ταῦτα ἐκποιήσας ἀπὸ Μάρκου Μαρκέλλου
τοῦ ἀδελφιδοῦ ἐπωνόμασε· τὰς δὲ οἰκίας τούς τε ναοὺς τοὺς ἐν 3
τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ ὄντας ὁ Καῖσαρ καθελὼν αἰτίαν ἔλαβεν, ὅτι τε
τὰ ἀγάλματα, ξύλινα πλὴν ὀλίγων ὄντα, κατέκαυσε, καὶ θησαυροὺς
χρημάτων συχνοὺς εὑρὼν πάντας αὐτοὺς ἐσφετερίσατο.

ταῦτά τε ἐποίει καὶ νόμους ἐσέφερε τό τε πωμήριον ἐπὶ πλεῖον 50
ἐπεξήγαγε. καὶ ἐν μὲν τούτοις ἄλλοις τέ τισιν ὅμοια τῷ Σύλλᾳ
πρᾶξαι ἔδοξεν· ἐκ δὲ τοῦ τοῖς τε περιλειφθεῖσι τῶν ἀντιπολεμη-
σάντων οἱ τάς τε αἰτίας ἀφεῖναι καὶ ἄδειαν ἐπί τε τῇ ἴσῃ καὶ ἐπὶ
τῇ ὁμοίᾳ δοῦναι, καὶ ἐκείνων τε τὰς ἀρχὰς προαγαγεῖν καὶ ταῖς 2
γυναιξὶ τῶν ἀπολωλότων τὰς προῖκας ἀποδοῦναι, τοῖς τε παισὶν
αὐτῶν μέρη τῶν οὐσιῶν χαρίσασθαι, τήν τε τοῦ Σύλλου μιαιφονίαν
μεγάλως ἤλεγξε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπ' ἀνδρείᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Exc. V. 132
χρηστότητι ἰσχυρῶς εὐδοκίμησεν, καίτοι χαλεπὸν ὂν ὡς πλήθει τὸν
αὐτὸν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ διαπρέψαι. τούτοις τε οὖν ἐσε- 3
μνύνετο, καὶ ὅτι καὶ τὴν Καρχηδόνα τήν τε Κόρινθον ἀνέστησεν.
πολλὰς μὲν γὰρ καὶ ἄλλας ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἔξω πόλεις τὰς μὲν
ἀνῳκοδόμησε, τὰς δὲ καὶ ἐκ καινῆς κατεστήσατο· ἀλλὰ τοῦτο μὲν 4
καὶ ἄλλοις τισὶν ἐπέπρακτο, τὴν δὲ δὴ Κόρινθον τήν τε Καρχη- Xiph. 30, 27—29
δόνα, πόλεις ἀρχαίας λαμπρὰς ἐπισήμους ἀπολωλυίας, ᾗ μὲν ἀποι-
κίας Ῥωμαίων ἐνόμισεν, ἀπῴκισεν, ᾗ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ὀνόμασιν L 135v
ἐτίμησεν, ἀπέδωκεν τῇ μνήμῃ τῶν ἐνοικησάντων ποτὲ αὐτάς, μηδὲν 5
διὰ τὴν ἐκείνων ἔχθραν τοῖς χωρίοις τοῖς μηδέν σφας ἀδικήσασι Bekk. Anecd. 157, 33
μνησικακήσας.

καὶ αἱ μέν, ὥσπερ ἅμα πρότερον καθῃρέθησαν, οὕτω καὶ Xiph. 30, 29—32
τότε ἅμα ἀνεβιώσκοντο καὶ ἔμελλον καὶ αὖθις ἀνθήσειν· πράτ- 51
τοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα ἐπιθυμία τε πᾶσι τοῖς Ῥωμαίοις ὁμοίως
ἐσῆλθε τιμωρῆσαι τῷ τε Κράσσῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ φθαρεῖσι,
καὶ ἐλπὶς τότε, εἴπερ ποτέ, τοὺς Πάρθους καταστρέψασθαι. τόν cf. Xiph. 31, 1
τε οὖν πόλεμον τῷ Καίσαρι ὁμοθυμαδὸν ἐψηφίσαντο, καὶ τὴν
παρασκευὴν αὐτοῦ πολλὴν ἐποιοῦντο. τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ ὅπως 2

---

13. 14 = Exc. Val. 132: ὅτι Καῖσαρ Γάιος Ἰούλιος οὐκ — εὐδοκίμησεν.

---

2 ἀδελφιδοῦ R. St., ἀδελφιδοῖς L 4 καὶ] καὶ ⟨ὅτι⟩ Dind. (praef. vol. 1, XIII) praeter necessitatem 5 αὐτοὺς reduxi ex L, αὐτὸς R. St., at cf. 37, 21, 4 et 24, 2; 44, 3, 3 10 ἐκείνων τε τὰς ἀρχὰς] ἐκείνων τε ⟨πολλοὺς ἐς⟩ τὰς ἀρχὰς Rk., ἐκείνους τε ⟨ἐς⟩ τὰς ἀρχὰς Wagner, si quid mutandum illud magis placet 20. 21 ᾗ R. St., ἡ L 29 ἐλπὶς τότε Rk., ἠλπιστότε (sic) L καταστρέψασθαι] an καταστρέψεσθαι? 31 παρασκευὴν Rk., κατασκευην L.

ἐκεῖνός τε πλείοσιν ὑπηρέταις χρῆσθαι ἔχῃ, καὶ ἡ [τε] πόλις μήτ'
ἄνευ ἀρχόντων ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ γένηται μήτ' αὖ καθ' ἑαυτὴν
αἱρουμένη τινὰς στασιάσῃ, διενοοῦντο μὲν καὶ ἐς τρία ἔτη αὐτοὺς
προκαταστῆσαι (τοσοῦτον γὰρ χρόνου πρὸς τὴν στρατείαν χρήζειν
3 *ἐδόκουν), οὐ μέντοι καὶ πάντας προαπέδειξαν. ᾑρεῖτο ⟨δέ⟩ τῷ μὲν*
λόγῳ τοὺς ἡμίσεις ὁ Καῖσαρ, ἐν νόμῳ τινὶ τοῦτο ποιησάμενος,
ἔργῳ δὲ πάντας. καὶ ἐς μὲν τὸ πρῶτον ἔτος ταμίαι τεσσαράκοντα
προεχειρίσθησαν ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ ἀγορανόμοι τότε πρῶτον
δύο μὲν καὶ ἐξ εὐπατριδῶν, τέσσαρες δὲ ἐκ τοῦ πλήθους, ὧν οἱ
δύο τὴν ἀπὸ τῆς Δήμητρος ἐπίκλησιν φέρουσιν, ὅπερ που καὶ ἐς
4 *τόδε ἐξ ἐκείνου καταδειχθὲν ἐμμεμένηκε. στρατηγοὶ δὲ ἀπεδείχθη-*
σαν μὲν ἑκκαίδεκα· ἀλλ' οὐ τοῦτο γράφω (καὶ γὰρ πρόσθεν ἐγεγό-
νεσαν) ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ Πούπλιος ὁ Οὐεντίδιος ἐν αὐτοῖς ᾑρέθη.
οὗτος γὰρ τὸ μὲν ἀρχαῖον ἐκ τοῦ Πικήνου, ὥσπερ εἴρηταί μοι, ἦν,
ἀντιπολεμήσας δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ὅτε οἱ σύμμαχοί σφισιν ἐπολε-
5 *μώθησαν, ἥλω τε ὑπὸ τοῦ Πομπηίου τοῦ Στράβωνος καὶ ἐν τοῖς*
νικητηρίοις αὐτοῦ δεδεμένος ἐπόμπευσε, καὶ μετὰ τοῦτο ἀφεθεὶς
ἔς τε τὸ συνέδριον χρόνῳ ὕστερον ἐνεγράφη καὶ στρατηγὸς τότε
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἀπεδείχθη, καὶ ἐς τοσοῦτόν γε προϊὼν ἐπηυ-
ξήθη ὥστε καὶ τοὺς Πάρθους νικῆσαι καὶ ἐπινίκια αὐτῶν πέμψαι.
L 136ʳ 6 *οἱ μὲν | οὖν τῷ πρώτῳ μετ' ἐκεῖνο ἔτει ἄρξοντες πάντες προκατέ-*
στησαν, ἐς δὲ δὴ τὸ δεύτερον οἵ τε ὕπατοι καὶ οἱ δήμαρχοι μόνοι·
7 *τοσοῦτον ἐδέησε καὶ ἐς τὸ τρίτον τινὰ ἀποδειχθῆναι. καὶ ἔμελλε*
καὶ αὐτὸς δικτάτωρ ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς ἄρξειν, τούς τε ἱππαρ-
χήσοντας ἄλλον τέ τινα καὶ τὸν Ὀκτάουιον, καίπερ μειράκιον ἔτι
8 *καὶ τότε ὄντα, προεχειρίσατο. ἔς τε τὸ παρόν, ἐν ᾧ ταῦτ' ἐγί-*
γνετο, ὕπατόν τε ἀνθ' ἑαυτοῦ τὸν Δολοβέλλαν ἀντικατέστησε, καίτοι
τοῦ Ἀντωνίου πάντα τὸν ἐνιαυτὸν μέλλοντος ἄρξειν· καὶ τῷ Λε-

---

1 [τε] del. Rk. 3 *αἱρουμένη* R. St., *αἱρουμένης* L 4 *στρατείαν* R. St., *στρατιὰν* L 5 ⟨*δὲ*⟩ *τῷ μὲν λόγῳ* scripsi, *μὲν τῶι λόγωι* L, ⟨*γάρ*⟩ *τῷ μὲν λόγῳ* Bk. 12 *ἀλλ' οὐ τοῦτο γράφω*] *ἀλλ' οὐ* ⟨*δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα*⟩ *τοῦτο γράφω* vel *ἀλλ' οὐ τοῦτο γράφω* ⟨*ὥς τι καινὸν*⟩ v. Herw. (posterius praeeunte Wagnero qui ⟨*ὡς καινὸν*⟩ ante *γράφω*), vulgatam tuetur Schenkl. recte. Est: *sed hoc non est quod scribere* (*dicere*) *volebam*, cf. 55, 10, 11 *πρόσθεν*] ⟨*τοσοῦτοι καὶ*⟩ *πρόσθεν* Rk. quod haud necessarium 13 *ἀλλ' ὅτι* Bk. (praeeunte Reiskio qui ⟨*ἀλλ' ὅτι*⟩ *ἄλλοι τε*), *ἄλλόι τε* (sic) L *Οὐεντίδιος* R. St., *οὐεντίλιος* L 14 *Πικήνου*] cf. ad Zon. 8, 20, 4 16 *ἥλω* L, cf. ad 42, 14, 3 19 *ὑπὸ* Rk., *ἐπὶ* L 24 *τούς τε ἱππαρχήσοντας* Leuncl., *τοῦ τε ἱππαρχήσαντος* L 27 *Δολοβέλλαν*] cf. ad Zon. 9, 6, 1 *ἀντικατέστησε* R. St., *ἀντεκατέστησε* L.

πίδῳ τήν τε Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα καὶ τὴν Ἰβηρίαν τὴν
πλησιόχωρον προστάξας, δύο ἀντ' αὐτοῦ ἑτέρους, ἰδίᾳ γε ἑκάτερον,
ἱππαρχῆσαι ἐποίησε. πολλοῖς γὰρ εὐεργεσίας ὀφείλων διά τε 9
τῶν τοιούτων αὐτὰς καὶ διὰ τῶν ἱερωσυνῶν ἀπεδίδου, ἔς τε
τοὺς πεντεκαίδεκα ἕνα καὶ ἐς τοὺς ἑπτὰ αὖ καλουμένους τρεῖς ἑτέρους προσαποδείξας.

---

1 *Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα*] cf. ad fr. 56, 1   2 *αὐτοῦ* St., *αὐτῶν* L   3 *εὐεργεσίας* Leuncl., *εὐεργεσίαν* L   5 *αὖ*] *ἄνδρας* Wagner (ut 48, 32, 4; 53, 1, 5), quod necessarium non est, nisi corruptum quoque putes 42, 51, 4 (cf. 44, 15, 3).

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ἹϹΤΟΡΙΑϹ ΜΓ.

LIBER XLIV.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ τετάρτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

Χρόνου πλῆθος μέχρι τῆς Ἰουλίου Καίσαρος δικτατορίας
(710/44) *τὸ ε' μετὰ Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου καὶ ὑπατείας τὸ ε'*
μετὰ Μάρκου Ἀντωνίου.

L 136r | *Ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ ταῦθ' οὕτως ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς Πάρθους*
cf. Xiph. 31, 1–10 *στρατεύσων ἔπραξεν, οἶστρος δέ τισιν ἀλιτηριώδης φθόνῳ τε τοῦ προήκοντος καὶ μίσει τοῦ προτετιμημένου σφῶν προσπεσὼν ἐκεῖνόν τε ἀνόμως ἀπέκτεινε, καινὸν ἀνοσίου δόξης ὄνομα προσλαβών, καὶ*
2 *τὰ ψηφισθέντα διεσκέδασε, στάσεις τε αὖθις ἐξ ὁμονοίας καὶ πολέμους ἐμφυλίους τοῖς Ῥωμαίοις παρεσκεύασεν· ἔλεγον μὲν γὰρ καθαιρέται τε τοῦ Καίσαρος καὶ ἐλευθερωταὶ τοῦ δήμου γεγονέναι, τὸ δὲ ἀληθὲς ἐκείνῳ τε ἀσεβῶς ἐπεβούλευσαν καὶ τὴν πόλιν ὀρθῶς*
cf. Xiph. 31, 10–12 2 *ἤδη πολιτευομένην ἐστασίασαν. δημοκρατία γὰρ ὄνομα μὲν εὔσχημον ἔχει καί τινα καὶ ἰσομοιρίαν πᾶσιν ἐκ τῆς ἰσονομίας φέρειν δοκεῖ, ἐν δὲ δὴ τοῖς ἔργοις ἐλέγχεται μηδὲν ὁμολογοῦσα τῷ προσρήματι· καὶ τοὐναντίον ἡ μοναρχία δυσχερὲς μὲν ἀκοῦσαι,*
Xiph. 31, 19–20 *χρησιμώτατον δὲ ἐμπολιτεύσασθαι ἐστί. ῥᾷόν τε γὰρ ἕνα τινὰ*
2 *χρηστὸν ἢ πολλοὺς εὑρεῖν· ἄν τε καὶ τοῦτο χαλεπόν τισιν εἶναι δοκῇ, πᾶσα ἀνάγκη ἐκεῖνό γε ἀδύνατον ὁμολογηθῆναι εἶναι· οὐ γὰρ προσήκει τοῖς πολλοῖς ἀρετὴν κτᾶσθαι. εἰ δ' οὖν καὶ φαῦλός τις*

---

1 *τετταρακοστῷ τετάρτῳ*] *μδ* L   7 *μέχρι*] *τὰ λοιπὰ* Reim., an *μέρος* vel *μέρος τι?*   8 *τὸ ε'* (prius) scripsi, *τὸ πέμπτον* L

12 *προήκοντος* Leuncl., *προσήκοντος* L   13 *δόξης*] *τόλμης?* Bk. sine causa idonea   21. 22 animi causa adscribo notam marginalem codicis V: *ὡς καισαρίζει ὁ κόλαξ.* cf. quoque quae Xiphilinus p. 31, 3—12   23 *τε* Bk. *γε* L   24 *πᾶσα ἀνάγκη* R. St., *πάσῃ ἀνάγκῃ* L.

αὐταρκήσειεν, ἀλλὰ τοῦ γε πλήθους τῶν ὁμοίων αἱρετώτερός ἐστιν,
ὥσπερ που καὶ τὰ ἔργα τά τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν βαρβά-
ρων, τῶν τε Ῥωμαίων αὐτῶν, τεκμηριοῖ. τά τε γὰρ ἀμείνω πολὺ 3
μείζω καὶ πλείω καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις ἐκ βασιλέων ἢ δήμων
ἀεί ποτε ἐγένετο, καὶ τὰ δυσχερέστερα ἐν ταῖς μοναρχίαις ἢ ταῖς cf. Xiph. 31, 20—22
ὀχλοκρατίαις συμβαίνει. εἰ γάρ που καὶ δημοκρατία τις ἤνθησεν,
ἀλλ' ἔν γε βραχεῖ χρόνῳ ἤκμασεν, μέχρις οὗ μήτε μέγεθος μήτ'
ἰσχὺν ἔσχον ὥστε ἢ ὕβρεις σφίσιν ἐξ εὐπραγίας ἢ φθόνους ἐκ
φιλοτιμίας ἐγγενέσθαι. πόλιν τε αὐτήν τε τηλικαύτην οὖσαν καὶ 4 Xiph. 31, 13—19
τοῦ τε καλλίστου τοῦ τε πλείστου τῆς ἐμφανοῦς οἰκουμένης ἄρ-
χουσαν, καὶ πολλὰ μὲν ἀνθρώπων ἤθη καὶ διάφορα κεκτημένην
πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους πλούτους ἔχουσαν, ταῖς τε πράξεσι καὶ
ταῖς τύχαις παντοδαπαῖς καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ χρωμένην, ἀδύνα-
τον μὲν ἐν δημοκρατίᾳ σωφρονῆσαι, ἀδυνατώτερον δὲ μὴ σωφρο-
νοῦσαν ὁμονοῆσαι. | ὥστ' εἴπερ ταῦτα οὕτως ὅ τε Βροῦτος ὁ Μᾶρ- 5 L 137r
κος καὶ ὁ Κάσσιος ὁ Γάιος ἐξελογίσαντο, οὐκ ἄν ποτε τόν τε προ-
στάτην καὶ τὸν κηδεμόνα αὐτῆς ἀπέκτειναν, οὐδ' ἂν μυρίων αἴτιοι
κακῶν καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τότε ἀνθρώποις ἐγένοντο.

ἔσχε δὲ ὧδε, καὶ αἰτίαν τήνδε ὁ θάνατος αὐτοῦ ἔλαβεν· οὐ 3 Xiph. 31, 22—26
γὰρ δὴ καὶ ἀναίτιον πάντῃ τὸ ἐπίφθονον ἐκτήσατο, πλὴν καθ' ὅσον
αὐτοὶ οἱ βουλευταὶ ταῖς τε καινότησι καὶ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν τι-
μῶν ἐπάραντές τε αὐτὸν καὶ φυσήσαντες ἔπειτα ἐπ' αὐταῖς ἐκείναις
καὶ ἐμέμφοντο καὶ διέβαλλον ὡς ἡδέως τέ σφας λαμβάνοντα καὶ
ὀγκηρότερον ἀπ' αὐτῶν ζῶντα. ἔστι μὲν γὰρ ὅτε καὶ ὁ Καῖσαρ 2
ἥμαρτε, δεξάμενός τέ τινα τῶν ψηφισθέντων οἱ καὶ πιστεύσας ὄν-
τως αὐτῶν ἀξιοῦσθαι, πλεῖστον δὲ ὅμως ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀρξάμενοι
τιμᾶν αὐτὸν ὡς καὶ ἄξιον, προήγαγον ἐς αἰτίαν οἷς ἐψηφίζοντο.
οὔτε γὰρ διωθεῖσθαι πάντα αὐτὰ ἐτόλμα, μὴ καὶ ὑπερφρονεῖν νο- 3
μισθείη, οὔτ' αὖ λαμβάνων ἀσφαλὴς εἶναι ἐδύνατο· τὸ γὰρ ὑπερ-
βάλλον τῶν τε τιμῶν καὶ τῶν ἐπαίνων χαυνοτέρους πως καὶ τοὺς

19—24 cf. Zon. 10, 12 p. 335, 1—4 B. (p. 371, 15—19 D.)

---

1 γε H. St., τε L   5 τὰ δυσχερέστερα] τὰ ⟨χείρω⟩ δυσχερέστερα Bk. duce Rk. qui τὰ ⟨δεινὰ⟩ δυσχερέστερα, si hic ut 38, 12, 5 opponuntur inter se τὰ ἀμείνω et τὰ δυσχερέστερα inserendum post δυσχερέστερα cum Odd. ⟨πολὺ ἐλάττω⟩, vel ⟨ἧττον⟩ cum Xyl, vel ⟨σπανιώτερον⟩ ante συμβαίνει cum Polak. 9 πόλιν τε reduxi ex L, πόλιν δὲ Rk.   αὐτήν τε] ita L, ut coniecerat Rk. 11 ἤθη] ἔθνη Leuncl., vix iure   20 ἀναίτιον] ἀναίτιος ⟨ὢν⟩ v. Herw. 22 ἐπάραντές Nab. (litt.) coll. Dem. 59, 38, ἐξάραντές L Xiph.   24 ὅτε restitui ex L, ὅ τι Pflugk., at cf. e. gr. 40, 45, 3, ἁμαρτεῖν sic nude usurpatum habes fr. 11, 18   28 οὔτε Bk., οὐ L.   29 ἐδύνατο St., ἠδύνατο L.

πάνυ σώφρονας, ἄλλως τε κἂν ἀληθῶς γίγνεσθαι δοκῶσι, ποιεῖ.
4 ἐγένετο δὲ τὰ δοθέντα αὐτῷ μετ' ἐκεῖνα ὅσα εἴρηται τοσάδε καὶ τοιάδε· καθ' ἓν γάρ, εἰ καὶ μὴ πάντα ἅμα μήτε ἐσηνέχθη μήτε
2 ἐκυρώθη, λελέξεται. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα φαίνεσθαί τε αὐτὸν ἀεὶ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τὴν στολὴν τὴν ἐπινίκιον ἐνδεδυκότα, καὶ καθέζεσθαι ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ δίφρου πανταχῇ πλὴν ἐν ταῖς πανηγύρεσιν, ἐψηφίσαντο· τότε γὰρ ἐπί τε τοῦ δημαρχικοῦ βάθρου καὶ μετὰ
3 τῶν ἀεὶ δημαρχούντων θεᾶσθαι ἔλαβε. σκῦλά τέ τινα ὀπῖμα ἐς τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Φερετρίου νεὼν ἀναθεῖναί οἱ ὥσπερ τινὰ πολέμιον αὐτοστράτηγον αὐτοχειρίᾳ [ποῖ] πεφονευκότι, καὶ τοῖς ῥαβδούχοις δαφνηφοροῦσιν ἀεὶ χρῆσθαι, μετά τε τὰς ἀνοχὰς τὰς Λατίνας ἐπὶ κέλητος ἐς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ Ἀλβανοῦ ἐσελαύνειν ἔδοσαν.
4 πρός τε τούτοις τοιούτοις οὖσι πατέρα τε αὐτὸν τῆς πατρίδος ἐπωνόμασαν καὶ ἐς τὰ νομίσματα ἐνεχάραξαν, τά τε γενέθλια αὐτοῦ
L 187r δημοσίᾳ θύειν ἐψηφίσαντο, καὶ ἐν ταῖς πόλεσι τοῖς τε ναοῖς | τοῖς
5 ἐν τῇ Ῥώμῃ πᾶσιν ἀνδριάντα τινὰ αὐτοῦ εἶναι ἐκέλευσαν, καὶ ἐπί γε τοῦ βήματος δύο, τὸν μὲν ὡς τοὺς πολίτας σεσωκότος τὸν δὲ ὡς τὴν πόλιν ἐκ πολιορκίας ἐξῃρημένου, μετὰ τῶν στεφάνων τῶν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις νενομισμένων ἱδρύσαντο. νεών τε Ὁμονοίας καινῆς, ὡς καὶ δι' αὐτοῦ εἰρηνοῦντες, οἰκοδομῆσαι, καὶ πανήγυριν
5 αὐτῇ ἐτησίαν ἄγειν ἔγνωσαν. ὡς δὲ ταῦτα ἐδέξατο, τά τε ἕλη οἱ τὰ Πομπτῖνα χῶσαι καὶ τὸν ἰσθμὸν τὸν τῆς Πελοποννήσου διορύξαι βουλευτήριόν τέ τι καινὸν ποιῆσαι προσέταξαν, ἐπειδὴ τὸ Ὁστί-
2 λιον καίπερ ἀνοικοδομηθὲν καθῃρέθη, πρόφασιν μὲν τοῦ ναὸν Εὐτυχίας ἐνταῦθ' οἰκοδομηθῆναι, ὃν καὶ ὁ Λέπιδος ἱππαρχήσας

1—6 > Zon. 10, 12 p. 335, 4—6 B. (p. 371, 19—21 D.) 10. 11 = Zon. 10, 12 p. 335, 6 B. (p. 371, 21. 22 D.) 13—19 = Zon. 10, 12 p. 335, 6—13 B. (p. 371, 22—30 D.) 23—109, 2 > Zon. 10, 12 p. 335, 13. 14 B. (p. 371, 30—372, 1 D.)

1 ἄλλως τε Rk., ὥστε L ἀληθῶς] an ⟨ὡς⟩ ἀληθῶς, ut solet Dio? 4 φέρεσθαι restitui ex L, φαίνεσθαι Bk., cf. Plin. *n. h.* 7, 141, Cassiod. ad a. 735 7 θεᾶσθαι Rk., θεάσασθαι L 10 αὐτοστράτηγον] στρατηγὸν Rk., sane αὐτο- ex voce sequenti facile potuit repeti; requiritur tamen, ni fallor, *dux belli, cuius summum est imperium* et αὐτοστράτηγος ad exemplum vocabulorum αὐτοπόλιες (apud Thuc. 5, 79, 1 in foedere) et αὐτοπολῖται (Xen. *Hell.* 5, 2, 14) formatum videtur. quod qui non admittit αὐτο⟨κράτορα⟩ στρατηγὸν legere poterit, quod in tali re de Romanis ducibus tritum est, veluti 51, 24, 4 [ποῖ] del. Bk. 12 κέλητος Reim., κέλητα L 17 γε del. Rk. 20 καινῆς] *Concordia nova* dicitur ut *Spes vetus*, *novus Liber pater* (Vell. 2, 82, 4), al. αὐτοῦ R. St., αὐτῶν L 21 αὐτῇ Leuncl. (cf. 51, 19, 2), αὐτὴν L ὡς δὲ Bk., ὥστε L 22 Πομπτῖνα R. St., πομπινα (s. acc.) L.

ἐξεποίησεν, ἔργῳ δὲ ὅπως μήτε ἐν ἐκείνῳ τὸ τοῦ Σύλλου ὄνομα
σῴζοιτο καὶ ἕτερον ἐκ καινῆς κατασκευασθὲν Ἰούλιον ὀνομασθείη,
ὥσπερ που καὶ τόν τε μῆνα ἐν ᾧ ἐγεγέννητο Ἰούλιον κἀκ τῶν Xiph. 31, 26. 27
φυλῶν μίαν τὴν κλήρῳ λαχοῦσαν Ἰουλίαν ἐπεκάλεσαν. καὶ αὐτὸν 3
μὲν τιμητὴν καὶ μόνον καὶ διὰ βίου εἶναι, τά τε τοῖς δημάρχοις
δεδομένα καρποῦσθαι, ὅπως, ἄν τις ἢ ἔργῳ ἢ καὶ λόγῳ αὐτὸν
ὑβρίσῃ, ἱερός τε ᾖ καὶ ἐν τῷ ἄγει ἐνέχηται, τὸν δὲ δὴ υἱόν, ἄν
τινα γεννήσῃ ἢ καὶ ἐσποιήσηται, ἀρχιερέα ἀποδειχθῆναι ἐψηφί-
σαντο. ὡς δὲ καὶ τούτοις ἔχαιρε, δίφρος τέ οἱ ἐπίχρυσος, καὶ 6
στολὴ ᾗ ποτε οἱ βασιλῆς ἐκέχρηντο, φρουρά τε ἐκ τῶν ἱππέων
καὶ ἐκ τῶν βουλευτῶν ἐδόθη· καὶ προσέτι καὶ εὔχεσθαι ὑπὲρ
αὐτοῦ δημοσίᾳ κατ' ἔτος ἕκαστον, τήν τε τύχην αὐτοῦ ὀμνύναι,
καὶ τὰ πραχθησόμενα αὐτῷ πάντα κύρια ἕξειν ἐνόμισαν. κἀκ 2
τούτου καὶ πενταετηρίδα οἱ ὡς ἥρωι, ἱεροποιούς τε ἐς τὰς τοῦ
Πανὸς γυμνοπαιδίας, τρίτην τινὰ ἑταιρίαν [ἣν] Ἰουλίαν ὀνομάσαντες,
κἀν ταῖς ὁπλομαχίαις μίαν τινὰ ἀεὶ ἡμέραν καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν
τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ ἀνέθεσαν. καὶ ἐπειδὴ καὶ τούτοις ἠρέσκετο, οὕτω 3
δὴ ἔς τε τὰ θέατρα τόν τε δίφρον αὐτοῦ τὸν ἐπίχρυσον καὶ τὸν
στέφανον τὸν διάλιθον καὶ διάχρυσον, ἐξ ἴσου τοῖς τῶν θεῶν, ἐσκο-
μίζεσθαι κἀν ταῖς ἱπποδρομίαις ὀχὸν ἐσάγεσθαι ἐψηφίσαντο. καὶ 4 L 138r
τέλος Δία τε αὐτὸν ἄντικρυς Ἰούλιον προσηγόρευσαν, καὶ ναὸν αὐτῷ Xiph. 31, 27—31
τῇ ⟨τ'⟩ Ἐπιεικείᾳ αὐτοῦ τεμενισθῆναι ἔγνωσαν, ἱερέα σφίσι τὸν
Ἀντώνιον ὥσπερ τινὰ Διάλιον προχειρισάμενοι.

καὶ ἅ γε μάλιστα τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐξέφηνεν, ἅμα τε ταῦτα 7
ἐψηφίζοντο καὶ τάφον αὐτῷ ἐντὸς τοῦ πωμηρίου ποιήσασθαι ἔδο-
σαν· τά τε δόγματα τὰ περὶ τούτων γιγνόμενα ἐς μὲν στήλας Xiph. 31, 31—32, 1
ἀργυρᾶς χρυσοῖς γράμμασιν ἐνέγραψαν, ὑπὸ δὲ δὴ τοὺς πόδας τοῦ

4—7 = Zon. 10, 12 p. 335, 15—17 B. (p. 372, 1—5 D.) 9—13 = Zon. 10, 12 p. 335, 18—336, 2 B. (p. 372, 6—12 D.) 21 = Zon. 10, 12 p. 336, 2. 3 B. (p. 372, 12. 13 D.) Cf. quoque p. 336, 3. 4 B. (p. 372, 13—15 D.)

---

3 ἐγεγέννητο R. St., ἐγεγένητο L 7 ὑβρίσῃ R. St., ὑβρίσαι L ᾖ Reim., ἢ L 8 ἐσποιήσηται Reim., ἐκποιήσηται L 10 βασιλῆς Melber., βασιλεῖς L 13 ἕξειν] ita L (nisi quod ἔξειν) 14 πενταετηρίδα] ita L, πεντετηρίδα Nab. — πενταετής 79, 1, 4, πενταετηρίς 54, 19, 8, πενταετηρικός 61, 21, 2, sed πεντετηρίς 51, 19, 2, πεντετερικός 51, 1, 2. Dionem ipsum in his formis et similibus sibi non constitisse mihi probabile, cf. ad 36, 34, 2 15 Πανὸς] ita L ἑταιρίαν] ἑταιρεῖαι Dioni sunt *factiones;* novum *collegium* Lupercorum ἑταιρίαν dicit [ἣν] induxi, ὠνόμασαν pro ὀνομάσαντες R. St. 20 ὀχὸν Casaub., ὄχλον L 21 Δία] ita L 22 ⟨τ'⟩ ins. Reim., cf. App. *b. c.* 2, 106 24 ἅ] an ὅ? 27 ἐνέγραψαν] promiscue Dio ἐγγράφειν (ut 59, 4, 4 et 16, 8; 61, 3, 1) et ἀναγράφειν (ut 46, 23, 2; 56, 33, 1) in hac re utitur.

Διὸς τοῦ Καπιτωλίου ὑπέθεσαν, δηλοῦντές οἱ καὶ μάλα ἐναργῶς
2 ὅτι ἄνθρωπος εἴη. ἤρξαντο μὲν γὰρ τιμᾶν αὐτὸν ὡς καὶ μετριά-
Xiph. 32, 1–3 σοντα· προχωροῦντες δέ, ἐπειδὴ χαίροντα τοῖς ψηφιζομένοις ἑώρων
(πλὴν γὰρ ὀλίγων τινῶν πάντα αὐτὰ ἐδέξατο), ἀεί τι μεῖζον ἄλλος
ἄλλο καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐσέφερον, οἱ μὲν ὑπερκολακεύοντες αὐτὸν οἱ
3 δὲ καὶ διασκώπτοντες. ἀμέλει καὶ γυναιξὶν ὅσαις ἂν ἐθελήσῃ συν-
εἶναί οἱ ἐτόλμησάν τινες ἐπιτρέψαι, ὅτι πολλαῖς καὶ τότε ἔτι, καίπερ
Xiph. 32, 3–6 πεντηκοντούτης ὤν, ἐχρῆτο. ἕτεροι δέ, καὶ οἵ γε πλείους, ἔς τε τὸ
ἐπίφθονον καὶ ἐς τὸ νεμεσητὸν προάγειν αὐτὸν ὅτι τάχιστα βουλό-
4 μενοι τοῦτ᾽ ἐποίουν, ἵνα θᾶσσον ἀπόληται. ὅπερ που ἐγένετο,
καίτοι τοῦ Καίσαρος καὶ δι᾽ αὐτὰ ταῦτα θαρσήσαντος ὡς οὐκ ἄν
ποτε οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἐκείνων τοιαῦτά γε ψηφιζομένων οὔθ᾽ ὑπ᾽ ἄλλου
τινὸς δι᾽ αὐτοὺς ἐπιβουλευθησομένου, κἀκ τούτου οὐδὲ σωματο-
φύλαξιν ἔτι χρησαμένου· τῷ γὰρ δὴ λόγῳ τὸ πρός τε τῶν βου-
λευτῶν καὶ πρὸς τῶν ἱππέων τηρεῖσθαι προσέμενος, καὶ τὴν ἐκ
8 τοῦ πρὶν φρουρὰν προσκατέλυσεν. ἐπειδὴ γὰρ ἐν μιᾷ ποτε ἡμέρᾳ
τά τε πλείω καὶ τὰ μείζω σφῶν ψηφισάμενοι (πλὴν γὰρ τοῦ Κασ-
σίου καί τινων ἄλλων, οἳ περιβόητοι ἐπὶ τούτῳ ἐγένοντο, οὐ μέν-
τοι καὶ ἔπαθόν τι, ἐξ οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα ἡ ἐπιείκεια αὐτοῦ
cf Xiph. 32, 20–22 διεφάνη, τοῖς γε ἄλλοις ὁμοθυμαδὸν ἐγνώσθη) προσῆλθον αὐτῷ
ἐν τῷ τοῦ Ἀφροδισίου προνάῳ καθημένῳ ὡς καὶ πάντες ἅμα τὰ
2 δεδογμένα σφίσιν ἀπαγγελοῦντες (ἀπόντος γὰρ αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα,
τοῦ μὴ δοκεῖν ἀναγκαστοὶ ἀλλ᾽ ἐθελονταὶ αὐτὰ ποιεῖν, ἐχρημά-
L 138v τιζον), | καθήμενός σφας, εἴτ᾽ οὖν θεοβλαβείᾳ τινὶ εἴτε καὶ περι-
χαρείᾳ, προσεδέξατο, καὶ ὀργὴν ἐκ τούτου πᾶσιν, οὐχ ὅτι τοῖς
βουλευταῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, τοσαύτην ἐνέβαλεν ὥστε ἐν τοῖς
μάλιστα πρόφασιν τῆς ἐπιβουλῆς τοῖς ἀποκτείνασιν αὐτὸν παρα-
Xiph. 32, 22–27 3 σχεῖν. ἔλεγον μὲν γὰρ ἀπολογούμενοί τινες ὑπὲρ αὐτοῦ μετὰ ταῦτα
ὅτι τῆς τε κοιλίας ἀκρατὴς ὑπὸ διαρροίας ἐγεγόνει, καὶ διὰ τοῦτο,
ἵνα μὴ ἐξιδίσῃ, κατέμεινεν· οὐ μέντοι καὶ πείθειν τοὺς πολλοὺς

8—10 cf. Zon. 10, 12 p. 336, 4—7 B. (p. 372, 15—17 D.)

1 *Καπιτωλίου*] *Καπιτωλίνου* Leuncl. iniuria, cf. ad 38, 27, 3 4 *ἀεὶ* R. St. (coni.), *ἀλλ᾽ εἰ* L 6 *ὅσαις*] ⟨*ὁποίαις καὶ*⟩ *ὅσαις* Casaub. coll. Suet. *Caes* 52, sine causa idonea *ἐθελήσῃ* Bk., *θελήσῃ* L 8 *πεντηκοντούτης*] *ὑπερπεντηκοντούτης* Cob. probabiliter 10 *που*] *που* ⟨*καὶ*⟩ Pflugk. 13 *οὐδὲ* Bk., *δὲ* L 14 *τὸ* Leuncl., *τῶι* L 15 *προσέμενος* scripsi, *προέμενος* L, cf. quoque App. *b. c.* 2, 107 16 *γὰρ*] *γοῦν* N frustra 18 *ἐπὶ*] ⟨*μὲν*⟩ *ἐπὶ* Bk. 24 *καθήμενος* R. St. (ut Xiph.), *καθήμενοι* L *θεοβλαβείᾳ* Leuncl., *θεοβλαβίαι* L *περιχαρείᾳ* Bk., *περιχαρίαι* L, cf. ad 40, 10, 1 30 *κατέμεινεν*] sic nude positum suspicionem movet.

ἐδύναντο διὰ τὸ μετ' οὐ πολὺ ἐξεγερθέντα αὐτὸν αὐτοποδίᾳ οἴ-
καδε κομισθῆναι, ἀλλ' ὑπετόπουν τε αὐτὸν ὑπεραυχεῖν, καὶ δὴ 4
ἐμίσουν ὡς ὑπερήφανον ὃν αὐτοὶ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν τιμῶν ὑπέρ- Xiph. 32, 20
φρονα ἐπεποιήκεσαν. τούτου δὲ δὴ τοιούτου γενομένου προσεπηύ-
ξησε τὴν ὑποψίαν ὅτι καὶ δικτάτωρ διὰ βίου μετὰ ταῦτα ἀποδει-
χθεὶς ἠνέσχετο.

ἐνταῦθα οὖν αὐτοῦ ὄντος οὐδὲν ἔτι ἐνδοιαστῶς οἱ ἐπιβουλεύον- 9
τές οἱ ἔπραττον, ἀλλ' ὅπως δὴ καὶ τοῖς πάνυ φίλοις ἐν μίσει γέ-
νηται, ἄλλα τε ἐπὶ διαβολῇ αὐτοῦ ἐποίουν καὶ τέλος βασιλέα αὐ- cf. Xiph. 32, 6—11
τὸν προσηγόρευον, καὶ πολὺ τοῦτο τοὔνομα καὶ κατὰ σφᾶς διεθρύ-
λουν. ἐπειδή τε ἐξίστατο μὲν αὐτὸ καὶ ἐπετίμα πῃ τοῖς οὕτως 2
αὐτὸν ἐπικαλοῦσιν, οὐ μέντοι καὶ ἔπραξέ τι δι' οὗ ἂν ἄχθεσθαι τῷ
προσρήματι ὡς ἀληθῶς ἐπιστεύθη, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τοῦ
βήματος ἑστῶσαν διαδήματι λάθρᾳ ἀνέδησαν. καὶ αὐτὸ Γαΐου τε 3
Ἐπιδίου Μαρύλλου καὶ Λουκίου Καισητίου Φλάουου δημάρχων Exc. V. 133
καθελόντων ἰσχυρῶς ἐχαλέπηνε, καίτοι μήτε τι ὑβριστικὸν αὐτῶν
εἰπόντων, καὶ προσέτι καὶ ἐπαινεσάντων αὐτὸν ἐν τῷ πλήθει ὡς
μηδενὸς τοιούτου δεόμενον. καὶ τότε μὲν καίπερ ἀσχάλλων ἡσύ-
χασεν· ὡς μέντοι μετὰ τοῦτο ἐσιππεύοντα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀλβανοῦ 10
βασιλέα αὖθίς τινες ὠνόμασαν, καὶ αὐτὸς μὲν οὐκ ἔφη βασιλεὺς Bekk. Anecd. p. 141, 3 et 155, 17
ἀλλὰ Καῖσαρ καλεῖσθαι, οἱ δὲ δὴ δήμαρχοι ἐκεῖνοι καὶ δίκην τῷ Exc. V. 134
πρώτῳ αὐτὸν εἰπόντι ἔλαχον, οὐκέτι τὴν ὀργὴν κατέσχεν, ἀλλ'
ὡς καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων προσστασιαζόμενος ὑπερηγανάκτησε.

16—19 = Exc. Val. 133: ὅτι τὴν εἰκόνα ποτὲ Καίσαρος Ἰουλίου καθελόντων τινῶν ἰσχυρῶς ἐχαλέπηνεν· καίτοι — ἡσύχασεν.

21—112, 7 = Exc. Val. 134: ὅτι οἱ δήμαρχοι δίκην τῷ πρώτῳ αὐτὸν εἰπόντι βασιλέα ἔλαχον. ὁ δὲ Καῖσαρ οὐκέτι — προαπαλλάξας δὲ ἐκ τῆς δημαρχίας ἀπήλειψεν ἐκ τοῦ συνεδρίου. [V. L. vide infra. praeterea: 23 ὑπερηγανάκτησεν. ἐν δὲ τῷ].

---

1 *ἐξεγερθέντα*] *ἐξ ἀγορᾶς* Nab. speciose, crediderim tamen *ἐξεγερθέντα* hic a Dione sensu posteriorum usurpatum esse 2 *τε* Pflugk., *γε* L 3 *δὴ ἐμίσουν* Rk., *διεμίσουν* L 4 *δὴ* inserui ex L 15 *Μαρύλλου*] sic (non *Μάρουλλος*) etiam 46, 49, 2 et App. *b. c.* 2, 108. 122. 138, Plut. *Caes.* 61 *Φλάουου*] ita L recte (perperam *φλαουίου* 46, 49, 2 cum M), *Flavus* Liv. *per.* 116, Vell. 2, 68, 4, Suet. *Caes.* 79, *Φλάουιος* Plut. *Caes.* 61 (librariorum ut videtur errore). cognomen requiri apparet 22 *εἰπόντι*] mente fortasse suppleri potest *βασιλέα*, quod hic addi solet ex cod. Peir., *βασιλέα* nec L habet nec cod. Coisl. 345 (*Anecd.* Bekk.), exc. Val. cum ab *οἱ δήμαρχοι* incipiat eo carere non potuit, *τῷ πρώτῳ αὐτὸν ἀνειπόντι* Polak. 23 *ὑπ'* R. St., *ἀπ'* L cod. Peir. *προσστασιαζόμενος* Reim., *προστασιαζόμενος* L cod. Peir., me iudice de Caesare hoc dici nequit, cf. 38, 37, 1; 41, 28, 4, an *προσστασιαζομένων* (ut *αὐτῶν* et *ἐκείνων* non cohaereant) vel *προσστασιαζομένων* ⟨*σφῶν*⟩?

2 καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι οὐδὲν δεινὸν αὐτοὺς ἔδρασεν, ὕστερον δέ
L 139v σφων προγραφὴν | ἐκθέντων ὡς οὔτε ἐλευθέραν οὔτ' ἀσφαλῆ τὴν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ παρρησίαν ἐχόντων περιοργὴς ἐγένετο, καὶ παραγαγών σφας ἐς τὸ βουλευτήριον κατηγορίαν τε αὐτῶν ἐποιήσατο
3 καὶ ψῆφον ἐπήγαγε. καὶ οὐκ ἀπέκτεινε μὲν αὐτούς, καίτοι καὶ τούτου
Xiph. 32, 11. 12 τινῶν τιμησάντων σφίσι, προαπαλλάξας δὲ ἐκ τῆς δημαρχίας διὰ Ἑλουίου Κίννου συνάρχοντος αὐτῶν ἀπήλειψεν ἐκ τοῦ συνεδρίου. καὶ οἱ μὲν ἔχαιρόν τε ἐπὶ τούτῳ, ἢ καὶ ἐπλάττοντο, ὡς οὐδεμίαν ἀνάγκην ἕξοντες παρρησιαζόμενοι κινδυνεῦσαι, καὶ ἔξω τῶν πραγ-
4 μάτων ὄντες τὰ γιγνόμενα ὥσπερ ἀπὸ σκοπιᾶς καθεώρων· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ καὶ ἐκ τούτου διεβλήθη, ὅτι δέον αὐτὸν τοὺς τὸ ὄνομά οἱ τὸ βασιλέως προστιθέντας μισεῖν, ὁ δὲ ἐκείνους ἀφεὶς τοῖς δημάρχοις ἀντ' αὐτῶν ἐνεκάλει.
11 τούτων δ' οὖν οὕτω γενομένων τοιόνδε τι ἕτερον, οὐκ ἐς μακρὰν συνενεχθέν, ἐπὶ πλέον ἐξήλεγξεν ὅτι λόγῳ μὲν διεκρούετο τὴν
2 ἐπίκλησιν, ἔργῳ δὲ λαβεῖν ἐπεθύμει. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ τῶν Λυκαίων γυμνοπαιδίᾳ ἔς τε τὴν βασιλείαν ἐσῆλθε, καὶ ἐπὶ τοῦ βήματος τῇ τε ἐσθῆτι τῇ βασιλικῇ κεκοσμημένος καὶ τῷ στεφάνῳ τῷ διαχρύσῳ λαμπρυνόμενος ἐς τὸν δίφρον τὸν κεχρυσωμένον ἐκαθίζετο, καὶ αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος βασιλέα τε μετὰ τῶν συνιερέων προσηγόρευσε καὶ διαδήματι ἀνέδησεν, εἰπὼν ὅτι τοῦτό σοι ὁ δῆμος δι'
3 ἐμοῦ δίδωσιν, ἀπεκρίνατο μὲν ὅτι ⟨Ζεὺς⟩ μόνος τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς εἴη, καὶ τὸ διάδημα αὐτῷ ἐς τὸ Καπιτώλιον ἔπεμψεν, οὐ μέντοι καὶ ὀργὴν ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ ἐς τὰ ὑπομνήματα ἐγγραφῆναι ἐποίησεν ὅτι τὴν βασιλείαν παρὰ τοῦ δήμου διὰ τοῦ ὑπάτου διδομένην οἱ οὐκ ἐδέξατο. ὑπωπτεύθη τε οὖν ἐκ συγκειμένου τινὸς αὐτὸ πε-
Xiph. 32, 12–14 ποιηκέναι, καὶ ἐφίεσθαι μὲν τοῦ ὀνόματος, βούλεσθαι δὲ ἐκβιασθῆ-
4 ναί πως λαβεῖν αὐτό, καὶ δεινῶς ἐμισήθη. κἀκ τούτου τούς τε δημάρχους ἐκείνους ὑπάτους τινὲς ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις προεβάλοντο, καὶ τὸν Βροῦτον τὸν Μᾶρκον τούς τε ἄλλους τοὺς φρονηματώδεις ἰδίᾳ

---

2 προγραφὴν R. St., προσγραφὴν L 3 περιοργὴς dedi ex L (περὶ ὀργῆς a manu sec. in περὶ ἀλγῆς mut.) et cod. Peir., περιαλγὴς R. St., vide 39, 19, 2; 46, 41, 1; 50, 3, 4; 54, 27, 4, Thuc. 4, 130, 4 10 σκοπιᾶς Hemsterhuis, σκιᾶς L 12 τὸ βασιλέως Bk., τοῦ βασιλέως L ὁ δὲ] exp. St. iniuria 17 τὴν βασιλείαν] τὴν ἀγορὰν Xyl., quod reponere leve est; nam qui ἀγορὰν in βασιλείαν abire potuerit nemo facile dicat, βουλείαν Leuncl., quod nihili est (βουλεία est *dignitas senatoria*). an τὸ βασίλειον, narratque Dio Caesarem primum regiam intravisse? cf. 43, 24, 4; 48, 42, 4 19 ἐς de li de coni., καὶ L, ἐπὶ R. St., cf. 60, 12, 3, Plat. *rep.* 7 p. 516 E, ἐπὶ propter praecedens ἐπὶ minus placet 22 ⟨Ζεὺς⟩ ins. R. St. 23 αὐτῷ Bk., αὐτὸ L quod fortasse non reiciendum.

τε προσιόντες ἀνέπειθον καὶ δημοσίᾳ προσπαρώξυνον. γράμματά 12
τε γάρ, τῇ ὁμωνυμίᾳ αὐτοῦ τῇ πρὸς τὸν πάνυ Βροῦτον τὸν τοὺς L 139r
Ταρκυνίους καταλύσαντα καταχρώμενοι, πολλὰ ἐξετίθεσαν, φημίζοντες αὐτὸν ψευδῶς ἀπόγονον ἐκείνου εἶναι· ἀμφοτέρους γὰρ τοὺς παῖδας, τοὺς μόνους οἱ γενομένους, μειράκια ἔτι ὄντας ἀπέκτεινε,
καὶ οὐδὲ ἔγγονον ὑπελίπετο. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτό τε οἱ πολλοί, ὅπως 2
ὡς καὶ γένει προσήκων αὐτῷ ἐς ὁμοιότροπα ἔργα προαχθείη, ἐπλάττοντο, καὶ συνεχῶς ἀνεκάλουν αὐτόν, "ὦ Βροῦτε Βροῦτε"
ἐκβοῶντες, καὶ προσεπιλέγοντες ὅτι "Βρούτου χρῄζομεν". καὶ τέλος 3 Xiph. 32, 15–20
τῇ τε τοῦ παλαιοῦ Βρούτου εἰκόνι ἐπέγραψαν "εἴθε ἔζης", καὶ τῷ τούτου βήματι (ἐστρατήγει γὰρ καὶ βῆμα καὶ τὸ τοιοῦτον ὀνομάζεται ἐφ' οὗ τις ἱζόμενος δικάζει) ὅτι "καθεύδεις ὦ Βροῦτε" καὶ "Βροῦτος οὐκ εἶ".

ταῦτά τε οὖν αὐτόν, ἄλλως τε καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἀντιπολεμήσαντα 13 Bekk. Anecd. 124, 26
τῷ Καίσαρι, ἀνέπεισεν ἐπιθέσθαι οἱ καίπερ εὐεργέτῃ μετὰ τοῦτο γενομένῳ, καὶ ὅτι τοῦ Κάτωνος τοῦ Οὐτικησίου κληθέντος, ὥσπερ εἶπον, καὶ ἀδελφιδοῦς καὶ γαμβρὸς ἦν. καὶ μόνη γε γυναικῶν ἡ
γαμετὴ αὐτοῦ ἡ Πορκία τὴν ἐπιβουλήν, ὥς φασι, συνέγνω. φρον- 2
τίζοντι γάρ τι αὐτῷ περὶ αὐτῶν τούτων ἐπιστᾶσα ἀνεπύθετο ὅ τι σύννους εἴη, καὶ ἐπειδὴ μηδὲν ἀπεκρίνατο, ὑπώπτευσέ τε διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν ἀπιστεῖσθαι, μὴ καὶ ἄκουσά τι ἐκ βασά-
νων ἐξείπῃ, καὶ πρᾶγμα μέγα ἐτόλμησε. τὸν γὰρ μηρὸν τὸν ἑαυ- 3
τῆς κρύφα κατέτρωσεν, ὅπως πειραθείη εἰ δύναιτο πρὸς αἰκισμοὺς ἀντικαρτερῆσαι· καὶ ἐπειδὴ μὴ περιήλγησε, κατεφρόνησε τοῦ τραύ-
ματος καὶ προσελθοῦσα αὐτῷ ἔφη "σὺ μέν, ὦ ἄνερ, καίτοι τῇ Bekk. Anecd. 166, 31
ψυχῇ μου πιστεύων ὅτι οὐδὲν ἐκλαλήσει, ὅμως ἠπίστεις τῷ σώματι, καὶ ἔπασχές γέ τι ἀνθρώπινον· ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο εὕρηκα σιωπᾶν
δυνάμενον". ταῦτα εἰποῦσα τόν τε μηρὸν ἐπέδειξέν οἱ, καὶ τὴν 4
αἰτίαν τοῦ γεγονότος ἐκφήνασα ἔφη "λέγε τοίνυν θαρσῶν πάνθ' ὅσα συγκρύπτεις· ἐμὲ γὰρ οὐ πῦρ, οὐ μάστιγες, οὐ κέντρα ἀναγκάσει τι ἐκλαλῆσαι· οὐχ οὕτω γυνὴ | γεγένημαι. ὥς, ἄν γε ἀπι- L 140r
στῇς μοι ἔτι, καλῶς ἔχει μοι τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν· ἢ μηκέτι με μηδεὶς μήτε Κάτωνος θυγατέρα μήτε σὴν γυναῖκα νομιζέτω".
ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βροῦτος ἐθαύμασε, καὶ οὐδὲν ἔτ' αὐτὴν ἀπε- 14
κρύψατο, ἀλλὰ αὐτός τε ἐπὶ μᾶλλον ἐρρώσθη καὶ ἐκείνῃ πάντα
διηγήσατο. καὶ μετὰ τοῦτο τὸν Κάσσιον τὸν Γάιον, σωθέντα μὲν 2

3 Ταρκυνίους R. St., ταρκυνίους L 6 οὐδὲ] οὐδένα Rk. ὑπελίπετο R. St., ὑπελείπετο L 7 προσήκων Leuncl., προσηκον (s. acc.) L ἐς R. St., ὡς καὶ L, an καὶ ἐς? 10 Βρούτου R. St., βρότου L 11. 12 καὶ βῆμα — δικάζει in marginem relegat v. Herw. 32 ἔχει μοι R. St., ἔχοιμι L.

καὶ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ προσέτι καὶ στρατηγίᾳ τιμηθέντα,
τῆς δὲ ἀδελφῆς ἄνδρα ὄντα, προσέλαβε. κἀκ τούτου καὶ τοὺς
3 ἄλλους τοὺς τὰ αὐτά σφισι βουλομένους ἤθροιζον. καὶ ἐγένοντο
μὲν οὐκ ὀλίγοι· ἐγὼ δὲ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ὀνόματα οὐδὲν δέομαι
καταλέγειν, ἵνα μὴ καὶ δι' ὄχλου γένωμαι, τὸν δὲ δὴ Τρεβώνιον
τόν τε Βροῦτον τὸν Δέκιμον, ὃν καὶ Ἰούνιον Ἀλβῖνόν τε ἐπεκάλουν,
4 οὐ δύναμαι παραλιπεῖν. πλεῖστα γὰρ καὶ οὗτοι εὐεργετηθέντες
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, καὶ ὅ γε Δέκιμος καὶ ὕπατος ἐς τὸ δεύτερον
ἔτος ἀποδεδειγμένος καὶ τῇ Γαλατίᾳ τῇ πλησιοχώρῳ προστεταγ-
μένος, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ.
15 καὶ ὀλίγου γε ἐφωράθησαν ὑπό τε τοῦ πλήθους τῶν συνειδό-
των, καίτοι τοῦ Καίσαρος μήτε λόγον τινὰ περὶ τοιούτου τινὸς
προσδεχομένου καὶ πάνυ ἰσχυρῶς τοὺς ἐσαγγέλλοντάς τι τοιουτό-
2 τροπον κολάζοντος, καὶ ὑπὸ τοῦ διαμέλλειν. αἰδῶ τε γὰρ αὐτοῦ
καὶ ὣς ἔχοντες, καὶ φοβούμενοι, καίπερ μηδεμιᾷ ἔτι φρουρᾷ χρω-
μένου, μὴ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν ἀεί ποτε ὄντων
φθαρῶσι, διῆγον, ὥστε καὶ κινδυνεῦσαι ἐλεγχθέντες ἀπολέσθαι.
3 καὶ ἔπαθον ἂν τοῦτο, εἰ μὴ συνταχῦναι τὸ ἐπιβούλευμα καὶ ἄκον-
τες ἠναγκάσθησαν. λόγου γάρ τινος, εἴτ' οὖν ἀληθοῦς εἴτε καὶ
ψευδοῦς, οἷά που φιλεῖ λογοποιεῖσθαι, διελθόντος ὡς τῶν ἱερέων
τῶν πεντεκαίδεκα καλουμένων διαθροούντων ὅτι ἡ Σίβυλλα εἰρηκυῖα
εἴη μήποτ' ἂν τοὺς Πάρθους ἄλλως πως πλὴν ὑπὸ βασιλέως ἁλῶ-
4 ναι, καὶ μελλόντων διὰ τοῦτο αὐτῶν τὴν ἐπίκλησιν ταύτην τῷ
Καίσαρι δοθῆναι ἐσηγήσεσθαι, τοῦτό τε πιστεύσαντες ἀληθὲς εἶναι,
καὶ ὅτι καὶ τοῖς ἄρχουσιν, ὧνπερ καὶ ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος
L 140v ἦν, ἡ ψῆφος ἅτε καὶ ὑπὲρ | τηλικούτου βουλεύματος ἐπαχθήσοιτο,
καὶ οὔτ' ἀντειπεῖν τολμῶντες οὔτε σιωπῆσαι ὑπομένοντες, ἐπέ-
σπευσαν τὴν ἐπιβουλὴν πρὶν καὶ ὁτιοῦν περὶ αὐτοῦ χρηματισθῆναι.
16 ἐδέδοκτο δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ τὴν ἐπιχείρησιν ποιήσασθαι.
τόν τε γὰρ Καίσαρα ἥκιστα ἐνταῦθα ὑποτοποῦντά τι πείσεσθαι
εὐαλωτότερον ἔσεσθαι, καὶ σφίσιν εὐπορίαν ἀσφαλῆ ξιφῶν ἐν
κιβωτίοις ἀντὶ γραμματείων τινῶν ἐσκομισθέντων ὑπάρξειν, τούς
τε ἄλλους οὐ δυνήσεσθαι, οἷά που καὶ ἀόπλους ὄντας, ἀμῦναι
2 προσεδόκων· εἰ δ' οὖν τις καὶ τολμήσειέ που, ἀλλὰ τούς γε μονο-
μάχους, οὓς πολλοὺς ἐν τῷ Πομπηίῳ θεάτρῳ, πρόφασιν ὡς καὶ

2 δὲ Bk., τε L 6. 8 Δέκιμον Δέκιμος Leuncl., δέκιον δέκιος L, cf. ad 41, 19, 3 14 αὐτοῦ R. St., αὖ που L 27 καὶ del. Rk. iniuria τολμῶντες R. St., τολμῶντος L 33 δυνήσεσθαι R. St., δυνηθήσεσθαι L 35 Πομπηίῳ] Πομπηίου H. St., recte fortasse, sic *mon. Anc. gr.* 10, 14, et Latine *theatrum Pompei* dici solet, *theatrum Pompeium* tamen *mon. Anc. lat.* 4, 9, Πομπηιείῳ Dind.

ὀλιγομαχήσοντας, προπαρεσκευάσαντο, βοηθήσειν σφίσιν ἤλπιζον·
ἐκεῖ γάρ που ἐν οἰκήματί τινι τοῦ περιστῴου συνεδρεύειν ἔμελλον.
καὶ οἱ μέν, ἐπειδὴ ἡ κυρία ἧκεν, ἔς τε τὸ βουλευτήριον ἅμα ἕῳ
συνελέγησαν καὶ τὸν Καίσαρα παρεκάλουν· ἐκείνῳ δὲ προέλεγον 17
μὲν καὶ μάντεις τὴν ἐπιβουλήν, προέλεγε δὲ καὶ ὀνείρατα. ἐν γὰρ
τῇ νυκτὶ ἐν ᾗ ἐσφάγη, ἥ τε γυνὴ αὐτοῦ τήν τε οἰκίαν σφῶν συμπεπτωκέναι καὶ τὸν ἄνδρα συντετρῶσθαί τε ὑπό τινων καὶ ἐς
τὸν κόλπον αὐτῆς καταφυγεῖν ἔδοξε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπί τε τῶν
νεφῶν μετέωρος αἰωρεῖσθαι καὶ τῆς τοῦ Διὸς χειρὸς ἅπτεσθαι.
πρὸς δ' ἔτι καὶ σημεῖα οὔτ' ὀλίγα οὔτ' ἀσθενῆ αὐτῷ ἐγένετο· τά 2 Xiph. 32, 28—33, 1
τε γὰρ ὅπλα τὰ Ἄρεια παρ' αὐτῷ τότε ὡς καὶ παρὰ ἀρχιερεῖ κατά
τι πάτριον κείμενα ψόφον τῆς νυκτὸς πολὺν ἐποίησε, καὶ αἱ θύραι
τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἐκάθευδεν αὐτόμαται ἀνεῴχθησαν. τά τε ἱερὰ 3
ἃ ἐπ' αὐτοῖς ἐθύσατο οὐδὲν αἴσιον ὑπέφηνε, καὶ οἱ ὄρνιθες δι'
ὧν ἐμαντεύετο οὐκ ἐπέτρεπον αὐτῷ ἐκ τῆς οἰκίας ἐξελθεῖν. ἤδη
δέ τισι καὶ τὸ τοῦ δίφρου τοῦ ἐπιχρύσου ἐνθύμιον μετά γε τὴν
σφαγὴν αὐτοῦ ἐγένετο, ὅτι αὐτὸν ὁ ὑπηρέτης βραδύνοντος τοῦ Καίσαρος ἐξεκόμισεν ἐκ τοῦ συνεδρίου, νομίσας μηκέτ' αὐτοῦ χρείαν
ἔσεσθαι.

χρονίζοντος δ' οὖν διὰ ταῦτα τοῦ Καίσαρος, δείσαντες οἱ συν- 18
ωμόται μὴ ἀναβολῆς γενομένης (θροῦς γάρ τις διῆλθεν ὅτι οἴκοι
τὴν ἡμέραν ἐκείνην μενεῖ) τό τε ἐπιβούλευμά σφισι διαπέσῃ | καὶ L 141r
αὐτοὶ φωραθῶσι, πέμπουσι τὸν Βροῦτον τὸν Δέκιμον, ὅπως ὡς
καὶ πάνυ φίλος αὐτῷ δοκῶν εἶναι ποιήσῃ αὐτὸν ἀφικέσθαι. καὶ 2
ὃς τά τε προταθέντα ὑπ' αὐτοῦ φαυλίσας, καὶ τὴν γερουσίαν σφόδρα ἐπιθυμεῖν ἰδεῖν αὐτὸν εἰπών, ἔπεισε προελθεῖν. κἂν τούτῳ
εἰκών τις αὐτοῦ, ἣν ἐν τοῖς προθύροις ἀνακειμένην εἶχε, κατέπεσεν
ἀπὸ ταὐτομάτου καὶ συνεθραύσθη. ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὸν τότε μετ- 3

5—8: *Exc. Salm.* 73 Muell. p. 392, 27—30 Cram., Const. Manass. *chron.* v. 1825—1828, Treu p. 29, 20. 21, Cedr. 1 p. 300, 10—13, cod. Paris. 1712 f. 74r
26—28: Treu p. 29, 15—17, Leo p. 275, 15—17 Cram., Cedr. 1 p. 300, 13—15, cod. Paris 1712 f. 74v, Georg. mon.

---

3 ἕῳ Rk., ὡς L 6 ἐν ᾗ] μεθ' ἣν Treu, Cedrenus, cod. Paris. 1712 *l. s. l.*, πρὸ δὲ μιᾶς ἡμέρας τοῦ θανάτου αὐτοῦ Exc. Salm. *l. s. l.*, ἐφ' ᾗ Rk. 7 συντετρῶσθαι] τετρῶσθαι Bk. frustra, cf. Xen. *Hell.* 3, 1, 18 13 ἀνεῴχθησαν Dind., ἠνεῴχθησαν L Xiph., redit forma vitiosa apud Xiphilinum 60, 32, 4; 65, 8, 2 et 15, 1; 66, 16, 5, a Dione usurpatam non crediderim 23 Δέκιμον Leuncl., δέκιον, cf. ad 41, 19, 3 24 ποιήσῃ] πείσῃ Nab. (litt.), cf. tamen fr. 18, 7; 40, 20, 4; 40, 66, 2; 39, 63, 1 et saepissime cum Inf. Pass. 26 εἰπών] ἐπειπὼν R. St. haud male.

ἀλλάξαι, οὐδὲν οὔτε τούτου ἐφρόντισε οὔτε τινὸς τὴν ἐπιβουλήν οἱ μηνύοντος ἔγνωσε. καὶ βιβλίον τι παρ᾽ αὐτοῦ λαβών, ἐν ᾧ πάντα τὰ πρὸς τὴν ἐπίθεσιν παρεσκευασμένα ἀκριβῶς ἐνεγέγραπτο,
4 οὐκ ἀνέγνω, νομίσας ἄλλο τι αὐτὸ τῶν οὐκ ἐπειγόντων ἔχειν. τό
Xiph. 33, 1–4 τε σύμπαν οὕτως ἐθάρσει ὥστε καὶ πρὸς τὸν μάντιν τὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην φυλάσσεσθαί ποτε αὐτῷ προαγορεύσαντα εἰπεῖν ἐπισκώπτων "ποῦ δῆτά σου τὰ μαντεύματα; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι τε ἡ ἡμέρα ἣν ἐδεδίεις πάρεστι, καὶ ἐγὼ ζῶ"; καὶ ἐκεῖνος τοσοῦτον, ὥς φασι, μόνον ἀπεκρίνατο, ὅτι "καὶ πάρεστιν, οὐδέπω δὲ παρελήλυθεν".

19 ὡς δ᾽ οὖν ἀφίκετό ποτε πρὸς τὸ συνέδριον, Τρεβώνιος μὲν Ἀντώνιον ἔξω που ἀποδιέτριψεν. ἐβουλεύσαντο μὲν γὰρ καὶ τοῦ-
2 τον τόν τε Λέπιδον ἀποκτεῖναι· φοβηθέντες δὲ μὴ καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀπολομένων διαβληθῶσιν ὡς καὶ ἐπὶ δυναστείᾳ ἀλλ᾽ οὐκ ἐπ᾽ ἐλευθερώσει τῆς πόλεως, ⟨ἣν⟩ προεβάλλοντο, τὸν Καίσαρα πεφονευκότες, οὐδὲ παρεῖναι τὸν Ἀντώνιον τῇ σφαγῇ αὐτοῦ ἠθέλησαν, ἐπεὶ ὅ γε Λέπιδος ἐξεστράτευτο καὶ ἐν τῷ προαστείῳ ἦν.
3 ἐκείνῳ μὲν δὴ Τρεβώνιος διελέγετο· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι τὸν Καίσαρα
Xiph. 33, 6–7 ἐν τούτῳ ἀθρόοι περιστάντες (εὐπρόσοδός τε γὰρ καὶ φιλοπροσήγορος ἐν τοῖς μάλιστα ἦν) οἱ μὲν ἐμυθολόγουν, οἱ δὲ ἱκέτευον
4 δῆθεν αὐτόν, ὅπως ἥκιστά τι ὑποπτεύσῃ. ἐπεί τε ὁ καιρὸς ἐλάμβανε, προσῆλθέ τις αὐτῷ ὡς καὶ χάριν τινὰ γιγνώσκων, καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὤμου καθείλκυσεν, σημεῖόν τι τοῦτο κατὰ
Xiph. 33, 7–10 τὸ συγκείμενον τοῖς συνωμόταις αἴρων· κἀκ τούτου προσπεσόντες
5 αὐτῷ ἐκεῖνοι πολλαχόθεν ἅμα κατέτρωσαν αὐτόν, ὥσθ᾽ ὑπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν μήτ᾽ εἰπεῖν μήτε πρᾶξαί τι τὸν Καίσαρα δυνηθῆ-
l. 141r ναι, ἀλλὰ συγκαλυψάμενον σφαγῆναι | πολλοῖς τραύμασι. ταῦτα μὲν τἀληθέστατα· ἤδη δέ τινες καὶ ἐκεῖνο εἶπον, ὅτι πρὸς τὸν Βροῦτον [τὸν] ἰσχυρῶς πατάξαντα ἔφη "καὶ σύ, τέκνον";

20 θορύβου δ᾽ οὖν πολλοῦ παρὰ τῶν ἄλλων τῶν τε ἔνδον ὄντων καὶ ⟨τῶν⟩ ἔξωθεν προσεστηκότων πρός τε τὸ αἰφνίδιον τοῦ πάθους,

1–3: *Exc. Salm.* 73 Muell. p. 392, 30–32 Cram. (cf. Const. Man. v. 1829. 1830), Leo p. 275, 17–21 Cram., Cedr. 1 p. 300, 15–19, cod. Paris. 1712 f. 74r, Georg. mon. (cf. Treu p. 29, 17. 18).

1 οὔτε τούτου Bk., οὐδὲ τούτου L 9 καὶ Dind. (ut Xiph.) coll. Plut. *Caes.* 63, καὶ L 12 ἀποδιέτριψεν Leuncl., ἀπεδιέτριψεν L 15 ⟨ἣν⟩ ins. R. St., possis quoque ⟨ἧς⟩ cum Kuiper. (litt.) vel ⟨ἥνπερ⟩ cum Polak. 17 ἐξεστράτευτο] ἐξεστρατοπέδευτο v. Herw. minus recte, cf. 38, 17, 1; 55, 2, 2 21 ἐλάμβανε] κατελάμβανε Rk. iniuria, cf. Thuc. 2, 34, 8 23 τι H. St., τε L, γε Reim. 27 συγκαλυψάμενον] ἐγκαλυψάμενον v. Herw., cf. ad 42, 4, 5 29 [τὸν] del. Rk. (cum Xiph.) πατάξαντα R. St. (cum Xiph.), παρατάξαντα L 31 ⟨τῶν⟩ ins. R. St.

*καὶ ὅτι ἠγνόουν τούς τε σφαγέας καὶ τὸ πλῆθος τήν τε διάνοιαν
αὐτῶν, γενομένου πάντες ὡς καὶ κινδυνεύσοντες ἐταράσσοντο, καὶ* 2
*αὐτοί τε ἐς φυγὴν ὥρμησαν ᾗ ἕκαστος ἐδύνατο, καὶ τοὺς προστυγ-
χάνοντάς σφισιν ἐξέπλησσον, σαφὲς μὲν οὐδὲν λέγοντες, αὐτὰ δὲ
ταῦτα μόνον βοῶντες, "φεῦγε κλεῖε κλεῖε". καὶ αὐτὰ καὶ οἱ* 3
*λοιποὶ παραλαμβάνοντες παρ' ἀλλήλων ὡς ἕκαστος διεβόων, καὶ
τήν τε πόλιν θρήνων ἐπλήρουν, καὶ αὐτοὶ ἔς τε τὰ ἐργαστήρια
καὶ ἐς τὰς οἰκίας ἐσπίπτοντες ἀπεκρύπτοντο, καίτοι τῶν σφαγέων
ἔς τε τὴν ἀγορὰν ὥσπερ εἶχον ὁρμησάντων, καὶ τοῖς τε σχήμασιν
ἐνδεικνυμένων καὶ προσεκβοώντων μὴ φοβεῖσθαι. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ* 4
*τοῦτό τε ἅμα ἔλεγον καὶ τὸν Κικέρωνα συνεχῶς ἀνεκάλουν, ὁ δὲ
ὅμιλος οὔτ' ἄλλως ἐπίστευέ σφισιν ἀληθεύειν οὔτε ῥᾳδίως καθί-
στατο· ὀψὲ δ' οὖν ποτε καὶ μόλις, ὡς οὔτε τις ἐφονεύετο οὔτε
συνελαμβάνετο, θαρσήσαντες ἡσύχασαν. καὶ συνελθόντων αὐτῶν* **21**
*ἐς ἐκκλησίαν πολλὰ μὲν κατὰ τοῦ Καίσαρος πολλὰ δὲ καὶ ὑπὲρ
τῆς δημοκρατίας οἱ σφαγεῖς εἶπον, θαρσεῖν τέ σφας καὶ μηδὲν δει-
νὸν προσδέχεσθαι ἐκέλευον· οὔτε γὰρ ἐπὶ δυναστείᾳ οὔτ' ἐπ' ἄλλῃ
πλεονεξίᾳ οὐδεμιᾷ ἀπεκτονέναι αὐτὸν ἔφασαν, ἀλλ' ἵν' ἐλεύθεροί
τε καὶ αὐτόνομοι ὄντες ὀρθῶς πολιτεύωνται. τοιαῦτα ἄττα εἰπόν-* 2
*τες τοὺς μὲν πολλοὺς κατέστησαν, καὶ μάλισθ' ὅτι οὐδένα ἠδίκουν·
αὐτοὶ δὲ δὴ φοβούμενοι καὶ ὥς μή τις σφίσιν ἀντεπιβουλεύσῃ,
ἀνῆλθον ἐς τὸ Καπιτώλιον ὡς καὶ τοῖς θεοῖς προσευξόμενοι, καὶ* cf. Xiph. 33, 15. 16
ἐκεῖ τήν τε ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἐνδιέτριψαν. καὶ αὐτοῖς καὶ 3
*ἄλλοι τινὲς τῶν πρώτων ἀφ' ἑσπέρας, τῆς μὲν ἐπιβουλῆς οὐ συμ-
μετασχόντες, τῆς δὲ ἀπ' αὐτῆς δόξης, ὡς καὶ ἐπαινουμένους σφᾶς
ἑώρων, καὶ τῶν ἄθλων ἃ προσεδέχοντο μεταποιησόμενοι, συνεγέ-
νοντο. καὶ συνέβη γε | αὐτοῖς ἐς τοὐναντίον τὸ πρᾶγμα δικαιότατα* 4 L 112r
*περιστῆναι· οὔτε γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ ἔργου ἅτε μηδὲν αὐτοῦ προσ-
κοινωνήσαντες ἔλαβον, καὶ τοῦ κινδύνου τοῦ τοῖς δράσασιν αὐτὸ
συμβάντος ὡς καὶ συνεπιβουλεύσαντές σφισι μετέσχον.*

1—4. 7 > Zon. 10, 12 p. 336, 8—11 B. (p. 372, 17—22 D.) 21—23 (cf. 9) = Zon. 10, 12 p. 336, 12—14 B. (p. 372, 23—26 D.) [verba *γυμνοῖς καὶ ᾑμαγμένοις τοῖς ξίφεσι διὰ τῆς ἀγορᾶς διελθόντες* pro Dionis *ὥσπερ εἶχον* (v. 9) vel fortasse pro *καὶ ὥς* male intellecto (v. 21) substituit ex Plut. *Caes.* 67, 2 vel. *Brut.* 18, 4.]

---

2 *ὡς καὶ κινδυνεύσοντες* restitui ex L., *ὡς καὶ ⟨αὐτοὶ⟩ κινδυνεύοντες* Rk., *ὡς καὶ κινδυνεύοντες* Bk., ceterum *ὡς αὐτίκα κινδυνεύσοντες* Zon. 5 *κλεῖε* (prius)] *κλεῖε ⟨φεῦγε⟩* R. St. 6 *διεβόων* R. St., *διαβοῶν* L 12 *οὔτ' ἄλλως* Pflugk., *οὐδ' ἄλλως* L 26 *μεταποιησόμενοι* H. St., *μεταποιησάμενοι* L 30 *συνεπιβουλεύσαντές σφισι μετέσχον* Leuncl., cf. 38, 9, 3; 60, 15, 4, *ἐπιβουλεύσαντές σφισι μετέσχον* L, *ἐπιβουλεύσαντες σφεῖς συμμετέσχον* Naber.

22 ἰδὼν δὲ ταῦτα ὁ Δολοβέλλας οὐδ᾽ αὐτὸς ἠξίου τὴν ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλ᾽ ἔς τε τὴν ὕπατον ἀρχὴν καίπερ μηδέπω οἱ προσήκουσαν ἐσῆλθεν, καὶ δημηγορήσας τι περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνέβη.
2 τούτων δὲ ἐνταῦθα ὄντων, ὁ Λέπιδος μαθὼν τὰ γεγενημένα τήν τε ἀγορὰν μετὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς νυκτὸς κατέλαβε, καὶ κατὰ τῶν σφαγέων ἅμα ἕῳ ἐδημηγόρει. ὁ οὖν Ἀντώνιος, καίτοι παραχρῆμα μετὰ τὸν τοῦ Καίσαρος θάνατον φυγὼν καὶ τήν τε ἐσθῆτα τὴν ἀρχικήν, ὅπως διαλάθῃ, ῥίψας καὶ τὴν νύκτα κρυφθείς,
3 ὅμως ἐπειδὴ τούς τε σφαγέας ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ τὸν Λέπιδον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντα ᾔσθετο, τήν τε γερουσίαν ἐς τὸ τῆς Γῆς τέμενος ἤθροισε καὶ γνώμας ὑπὲρ τῶν παρόντων προέθηκε. καὶ εἶπον ἄλλοι τε ἄλλα, ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἐγίγνωσκε, καὶ ὁ Κικέρων τάδε, οἷσπερ καὶ ἐπείσθησαν·

cf. Xiph. 33, 11–12

cf. Xiph. 33, 17–18

23 „ἀεὶ μὲν ἔγωγε οἶμαι χρῆναι μηδένα μηδὲν ⟨μήτε πρ⟩ὸς χάριν μήτε πρὸς φιλονεικίαν λέγειν, ἀλλ᾽ ὃ βέλτιστον ἕκαστος εἶναι νομίζει, τοῦτ᾽ ἀποφαίνεσθαι.
2 δεινὸν γὰρ εἰ τοὺς μὲν στρατηγοῦντας τούς θ᾽ ὑπατεύοντας πάντα ἀπὸ ὀρθῆς τῆς διανοίας ποιεῖν ἀξιώσομεν, κἂν ἄρα πως σφαλῶσιν, εὐθύνας παρ᾽ αὐτῶν καὶ τῆς τύχης ἀπαιτήσομεν, ἐν δὲ δὴ τῷ βουλεύεσθαι, ἐν ᾧ κυριώτατοι τῆς ἡμετέρας αὐτῶν γνώμης ἐσμέν, τὰ κοινῇ συμφέροντα τῶν ἰδίων ἕνεκα πλεονεξιῶν προησόμεθα.
3 ἀεὶ μὲν δὴ διὰ ταῦτα, ὦ πατέρες, πάντα ἁπλῶς καὶ δικαίως ἡγοῦμαι δεῖν ἡμᾶς συμβουλεύειν ὑμῖν, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασιν, ἐν οἷς ἂν ⟨μὲν⟩ μηδὲν πολυπραγμονήσαντες ὁμονοήσωμεν, αὐτοί τε σωθησόμεθα καὶ τοὺς ἄλλους
4 ἅπαντας περιποιήσομεν, ἂν δ᾽ ἀκριβῶς πάντα ἐξετάσαι ἐθελήσωμεν, δέδοικα μὴ κακῶς —· δυσχερὲς δ᾽ οὐδὲν ἀρχόμενος τῶν λόγων
24 εἰπεῖν βούλομαι. πρότερον μὲν γάρ, οὐκ ὀλίγος ἐξ οὗ χρόνος, οἱ
L 112v τὰ ὅπλα ἔχοντες καὶ τῆς πολιτείας ἐγκρατεῖς ὡς τὸ πολὺ ἐγίγνοντο, ὥστ᾽ αὐτοὺς ὅ τι δεῖ βουλεύειν ὑμῖν ἐπιτάττειν, ἀλλ᾽ οὐχ ὑμᾶς ὅ
2 τι χρὴ πράττειν ἐκείνους προσκοπεῖν· νῦν δ᾽ ἐς τοῦτο καιροῦ πάνθ᾽ ὡς εἰπεῖν τὰ πράγματα πάρεστιν ὥστε ἐφ᾽ ὑμῖν τε αὐτὰ εἶναι καὶ ἐς ὑμᾶς ἀνακεῖσθαι, καὶ παρ᾽ ὑμῶν ἤτοι τὴν ὁμόνοιαν καὶ

4–12 > Zon. 10, 12 p. 336, 14–20 B. (p. 372, 26 – 373, 3 D.) [ἐν τῷ στρατοπέδῳ Zonaras ipse addidit.]

11 προέθηκε Reim., προτέθεικε L   14 μηδὲν ⟨μήτε πρ⟩ὸς χάριν Reim., praeeunte Reiskio qui μηδενὸς ⟨μήτε πρὸς⟩ χάριν, μηδενὸς χάριν L   18 σφαλῶσιν R. St., σφάλλωσιν L   23 ⟨μὲν⟩ ins. Bk.   μηδὲν R. St., μηδὲ ἓν L   25 ἅπαντας Rk., ἔχοντας L   26 δέδοικα μὴ] ita L   30 ἐς τοῦτο — πάρεστιν imitatur Dem. 2, 8   31. 32 ὑμῖν ὑμᾶς ὑμῶν R. St., ἡμῖν ἡμᾶς ἡμῶν L, quod dubito an reiciendum sit.

μετὰ ταύτης τὴν ἐλευθερίαν, ἢ στάσεις καὶ πολέμους ἐμφυλίους
αὖθις καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ δεσπότην λαβεῖν. ὅ τι γὰρ ἂν τήμερον 3
ψηφίσησθε, τούτῳ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀκολουθήσουσι. τούτων
οὖν οὕτως, ὥς γε ἐμαυτὸν πείθω, ἐχόντων φημὶ δεῖν ἡμᾶς τὰς
μὲν πρὸς ἀλλήλους ἔχθρας ἢ φιλονεικίας, ἢ ὅπως ἄν τις αὐτὰς
ὀνομάσῃ, καταλύσασθαι, πρὸς δὲ δὴ τὴν παλαιὰν ἐκείνην εἰρήνην
καὶ φιλίαν καὶ ὁμόνοιαν ἐπανελθεῖν, ἐνθυμηθέντας τοῦτό γε, εἰ 4
μηδὲν ἄλλο, ὅτι τέως μὲν ἐκείνως ἐπολιτευόμεθα, καὶ χώρας καὶ
πλούτους καὶ δόξαν καὶ συμμάχους ἐκτησάμεθα, ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐς τὰ
πρὸς ἀλλήλους κακὰ προήχθημεν, οὐχ ὅσον οὐκ ἀμείνους ἀλλὰ καὶ
πολὺ χείρους ἐγενόμεθα. καὶ ἔγωγε τοσούτου δέω νομίζειν ἄλλο τι 5
σῶσαι ἂν [μὲν] ἐν τῷ παρόντι τὴν πόλιν, ὥστ᾽ ἂν μή τι τήμερον καὶ
ἤδη γε ὅτι τάχιστα προβουλεύσωμεν, οὐδ᾽ ἀναλαβεῖν δυνησόμεθα.

σκοπεῖτε δὲ ὡς ἀληθῆ λέγω, πρός τε τὰ παρόντα ἀπιδόντες 25
καὶ τὰ ἀρχαῖα ἀναλογισάμενοι. ἢ οὐχ ὁρᾶτε μὲν τὰ γιγνόμενα,
καὶ ὅτι διαιρεῖταί τε καὶ περισπᾶται ὁ δῆμος αὖθις, καὶ οἱ μὲν
ταῦτα οἱ δὲ ἐκεῖνα προαιρούμενοι διχῇ τε ἤδη νενέμηνται καὶ διχῇ
στρατοπεδεύονται, καὶ οἱ μὲν τὸ Καπιτώλιον προκατειλήφασιν 2
ὥσπερ τινὰς Γαλάτας φοβούμενοι, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἀγορᾶς πολιορκεῖν
αὐτοὺς παρασκευάζονται καθάπερ Καρχηδόνιοί τινες ἀλλ᾽ οὐ Ῥω-
μαῖοι καὶ αὐτοὶ ὄντες; οὐκ ἀκούετε δὲ ὅτι καὶ πρότερον πολλάκις 3
διχογνωμονησάντων τινῶν ὥστε καὶ τὸν Ἀουεντῖνόν ποτε καὶ τὸ
Καπιτώλιον, ἔστι δ᾽ οὓς αὐτῶν καὶ τὸ ἱερὸν ὄρος κατασχεῖν, ὁσά-
κις μὲν ἐπὶ τοῖς ἴσοις, ἢ καὶ βραχύ τι συγχωρήσαντες οἱ ἕτεροι
τοῖς ἑτέροις, κατηλλάγησαν, μισοῦντές τε ἀλλήλους εὐθὺς ἐπαύ-
σαντο, καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ | τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διῆγαγον 4 L 143
οὕτως ὥστε καὶ πολλοὺς καὶ μεγάλους πολέμους κοινῇ κατορθῶσαι·
ὁσάκις δὲ δὴ πρὸς φόνους καὶ σφαγὰς ἐχώρησαν, οἱ μὲν δικαιώσει
τοῦ ἀμύνεσθαι τοὺς προϋπάρξαντας, οἱ δὲ καὶ φιλονεικίᾳ τοῦ μη-
δενὸς ἐλασσοῦσθαι δοκεῖν ἀπατηθέντες, οὐδὲν πώποτε χρηστὸν
ἐγένετο; τί γὰρ δεῖ πρὸς οὐδὲν ἧττον ὑμᾶς εἰδότας τὸν Οὐαλέριον, 5
τὸν Ὁράτιον, τὸν Σατορνῖνον, τὸν Γλαυκίαν, τοὺς Γράκχους λέγοντα

3 ἀκολουθήσουσι R. St., ἀκολουθήσωσι L 11 τοσούτου Bk., τοσούτωι L, τοσοῦτον R. St. νομίζειν Xyl., ὀνομάζειν L 12 [μὲν] ἐν Polak, ἔν γε R. St. 13 ἀναλαβεῖν] ἀναλαβεῖν ⟨αὐτὴν⟩ Odd. 20 καθάπερ Καρχηδόνιοί τινες ἀλλ᾽ οὐ Ῥωμαῖοι καὶ αὐτοὶ ὄντες] καθάπερ μεθ᾽ Ἑρδωνίου τινάς, ἀλλ᾽ οὐ Ῥωμαίους καὶ αὐτοὺς ὄντας Nab., infeliciter, vulgata nihil habet offensionis 31 ὑμᾶς εἰδότας] εἰδότας ὑμᾶς Leuncl. coll. 45, 26, 1, at cf. Thuc. 2, 43, 1 32 Ὁράτιον H. St, οὐράτιον L Σατορνῖνον] sic quoque 76, 3, 2, at Σατουρνίνῳ fr. 95, 3 (exc. Val.) Γλαυκίαν Xyl., γλαύκιον L, eodem modo peccatum fr. 95, 3. nam Dionem ita scripsisse haud veri simile λέγοντα R St., λέγοντας L.

διατρίβειν; τοσαῦτ' οὖν παραδείγματα, καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλότρια
6 ἀλλ' οἰκεῖα ἔχοντες, μὴ μελλήσητε τὰ μὲν ζηλῶσαι τὰ δὲ φυλά-
ξασθαι, ἀλλ' ἅτε ἀπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν πεῖραν τῆς ἐκβά-
σεως ὧν βουλεύεσθε προειληφότες, μηκέτι τοὺς ἐμοὺς λόγους ὡς
καὶ ῥήματα διασκοπεῖτε, ἀλλὰ ⟨τὰ⟩ τῷ κοινῷ διαφέροντα ὡς καὶ
7 ἐν τῷ ἔργῳ ἤδη ὄντα θεωρεῖτε. οὐδὲ γὰρ ἀσαφεῖ τινι ἐνθυμήσει
τἀφανὲς τῆς ἐλπίδος ἀναρρίψετε, ἀλλ' ἐχεγγύῳ πίστει τὸ βέβαιον
τοῦ λογισμοῦ προνοήσετε.
26 ὑπάρχει μὲν οὖν ὑμῖν τοῦθ', ὅπερ εἶπον, οἴκοθεν καὶ παρὰ τῶν
προγόνων λαβοῦσιν ὀρθῶς βουλεύσασθαι· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ξε-
νικοῖς παραδείγμασι χρῆσθαι ἠθέλησα, μυρία ἂν εἰπεῖν ἔχων. ἓν
δ' οὖν ὅμως τῆς ἀρίστης καὶ ἀρχαιοτάτης πόλεως, παρ' ἧς οὐδ' οἱ
πατέρες ἡμῶν ἐπάγεσθαί τινας νόμους ἀπηξίωσαν, παρέξομαι·
2 καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἂν εἴη τοσοῦτον ἡμᾶς καὶ τῇ ῥώμῃ καὶ τῇ γνώμῃ
τῶν Ἀθηναίων ὑπερέχοντας χεῖρον αὐτῶν βουλεύεσθαι. ἐκεῖνοι
τοίνυν (λέγω δὲ ὃ πάντες ἴστε) στασιάσαντές ποτε, καὶ ἐκ τούτου
καὶ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων καταπολεμηθέντες καὶ ὑπὸ τῶν δυνα-
3 τωτέρων πολιτῶν τυραννηθέντες, οὐ πρότερον ἀπηλλάγησαν τῶν
κακῶν πρὶν συνθέσθαι καὶ διομολογήσασθαι τῶν τε συμβεβηκότων
σφίσι, πολλῶν που καὶ δεινῶν ὄντων, ἐπιλήσεσθαι, καὶ μηδὲν τὸ
παράπαν ὑπὲρ αὐτῶν μήτε ἐγκαλέσειν ποτὲ μήτε μνησικακήσειν τινί.
4 τοιγάρτοι σωφρονήσαντες οὕτως οὐχ ὅτι τυραννούμενοι καὶ στα-
σιάζοντες ἐπαύσαντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν εὐθένησαν καὶ
τήν τε πόλιν ἀνεκτήσαντο καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἀντεποιή-
L 143v σαντο, καὶ τέλος κύριοι καὶ σῶσαι καὶ ἀπολέσαι | καὶ τοὺς Λακε-
5 δαιμονίους αὐτοὺς καὶ τοὺς Θηβαίους πολλάκις ἐγένοντο. καίτοι
εἰ ἠθελήκεσαν ἐκεῖνοι οἱ τὴν Φυλὴν καταλαβόντες καὶ ἐκ τοῦ Πει-
ραιῶς κατελθόντες τιμωρήσασθαι τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεως ὑπὲρ ὧν
ἠδίκηντο, εὔλογον μὲν ἂν πρᾶγμα πεποιηκέναι ἐδεδόχεσαν, πολλὰ
6 δ' ἂν καὶ ἐδεδράκεσαν κακὰ καὶ ἐπεπόνθεσαν. ὥσπερ γὰρ κρείτ-
τους αὐτῶν παρὰ τὴν ἐλπίδα ἐγένοντο, τάχ' ἄν τι καὶ ἠλαττώθη-
27 σαν αὖθις. οὐ γάρ ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις βέβαιον οὐδέν, οὐδ' ἐξ
ὧν ἰσχύει τις, πρὸς ἐπικράτησιν, ἀλλὰ πάμπολλοι μὲν θαρσοῦντες

4 προειληφότες scripsi ex L, cf. 41, 62, 5, παρειληφότες R. St. 5 ⟨τὰ⟩ ins. Pflugk. 9 ὑμῖν R. St., ἡμῖν L recte fortasse 17 ὑπὸ (prius) Pflugk., ἐκ L 23 εὐθένησαν Dind., εὐθήνησαν L, cf. ad 41, 27, 1. Dionem Herodotum secutum εὐθήνησαν scripsisse non praefracte est negandum nec tamen probabile, vide 53, 8, 2 27 ἠθελήκεσαν St., ἐπεθελήκεσαν L, cf. 37, 23, 1; 46, 47, 2; 46, 50, 5; 79, 2, 6 Φυλὴν] ita L 29 ἐδεδόχεσαν] ita L, ἐδεδοκήκεσαν Cob. 32 οὐδ' Pflugk., οὔτ' L 33 πρὸς ἐπικράτησιν restitui ex L, προσεπεκράτησεν R. St.

ἔπταισαν, πάμπολλοι δὲ ζητοῦντες ἀμύνασθαί τινα προσαπώλοντο.
οὔτε γὰρ τὸ πλεονεκτούμενον ἔν τινι πάντως εὐτυχεῖ, διότι καὶ ἀδι- 2
κεῖται, οὔτε τὸ δυνάμει προῦχον πάντως κατορθοῖ, διότι καὶ προ-
ήκει, ἀλλ' ἀμφότερα ἀπὸ τῆς ἴσης καὶ τῷ παραλόγῳ τοῦ ἀνθρω-
πίνου καὶ τῷ ἀσταθμήτῳ τῆς τύχης ὑποκείμενα, καὶ τὴν ῥοπὴν
πολλάκις οὐ πρὸς τὸ σφέτερον εὔελπι ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐκείνων ἀδό-
κητον λαμβάνει. ὅθεν ἔκ τε τούτων καὶ ἐκ τῆς φιλονεικίας (δεινὸν 3
γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ἀδικηθεὶς ἢ νομίσας γε ἀδικεῖσθαι ὑπὲρ
δύναμιν θρασύνασθαι) καὶ πολλοὶ πολλάκις καὶ παρὰ τὴν ἰσχὺν
ἐπαίρονται διακινδυνεύειν ὡς καὶ κρατήσοντες ἢ οὔτι γε καὶ ἀναι-
μωτὶ διολούμενοι, καὶ οὕτω τὰ μὲν νικῶντες τὰ δὲ ἡττώμενοι, καὶ 4
ποτὲ μὲν ἀντεπικρατοῦντες ἄλλων τοτὲ δὲ ἀντελαττούμενοι, οἱ μὲν
πασσυδὶ συναπόλλυνται, οἱ δὲ τήν τε Καδμείαν λεγομένην νίκην
νικῶσιν, καὶ ἐν τῷ χρόνῳ, ὅτ' οὐδὲν ὄφελός ἐστιν, αἰσθάνονται
ὅτι κακῶς ἐβουλεύσαντο.

καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, καὶ ὑμεῖς ἔργῳ μεμαθήκατε. σκο- 28
πεῖτε δέ· ἴσχυσέ τινα χρόνον ἐν τοῖς στασιωτικοῖς ὁ Μάριος, εἶτ'
ἐκπεσὼν καὶ δύναμιν ἀθροίσας ἴστε οἷα εἰργάσατο. ὁμοίως ὁ
Σύλλας, ἵνα μὴ τὸν Κίνναν μηδὲ τὸν Στράβωνα μηδὲ τοὺς ἄλλους
τοὺς διὰ μέσου καταλέγω, δυνηθεὶς τὴν πρώτην, εἶτ' ἐλαττωθείς,
ἔπειτα δυναστεύσας οὐδὲν ὅ τι οὐχὶ τῶν δεινοτάτων ἔπραξε. τί
γὰρ δεῖ | τὸν Μάριον τὸ δεύτερον ἢ τὸν Κίνναν ἐκεῖνον αὐτὸν ἢ L 114r
τὸν Κάρβωνα ὀνομάζειν; μετὰ ταῦτα Λέπιδος ἰδίαν τέ τινα, ὡς 2
δὴ καὶ τούτοις ἐπεξιών, στάσιν ἤγειρε, καὶ πᾶσαν ὀλίγου τὴν Ἰτα-
λίαν ἐτάραξεν. ὡς δ' ἀπηλλάγημέν ποτε καὶ τούτου, μέμνησθε
ὅσα αὖ καὶ οἷα πρός τε τοῦ Σερτωρίου καὶ πρὸς τῶν ἄλλων τῶν
μετ' αὐτοῦ φυγόντων ἐπάθομεν. τί δ' ὁ Πομπήιος, τί δ' ὁ Καῖσαρ 3
αὐτὸς οὗτος; ἵνα μηδὲν ἐνταῦθα μήτε τοῦ Κατιλίνου μήτε τοῦ
Κλωδίου μνημονεύσω. οὐ πρότερον ⟨μὲν⟩ ἐπολέμησαν ἀλλήλοις,
καὶ ταῦτα συγγενεῖς ὄντες, ἔπειτα μυρίων κακῶν οὐ μόνον τὴν
πόλιν ἡμῶν ἢ καὶ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν
τὴν οἰκουμένην ἀνέπλησαν; ἆρ' οὖν μετά τε τὸν τοῦ Πομπηίου 4
θάνατον καὶ τὸν πολὺν ἐκεῖνον τῶν πολιτῶν ὄλεθρον ἡσυχία τις

1 προσαπώλοντο] προαπώλοντο v. Herw. minus recte, cf. quoque Thuc. 4, 62, 3 (laud. ab Kyhnitzsch p. 26, cf. vol. I p. CII) 2 εὐτυχεῖ] ἀτυχεῖ Xyl. iniuria, cf. Thuc. 4, 62, 4 et Kyhnitzsch *l. l.* 3 προήκει Leuncl., προήκες L 7 δεινὸν] δεινὸς Bk., sine causa, cf. 56, 3, 3 9 καὶ (ante πολλοὶ) abesse malim 11 οὕτω Bk., οὗτοι L 19 Στράβωνα reduxi ex L intellegens *Cn. Pompeium Strabonem*, Κάρβωνα R. St., cf. 52, 13, 2 21–23 τί γὰρ δεῖ — ὀνομάζειν secl. Rk. nescio an iniuria 22 τὸ] an τὸν? 28 Κατιλίνου H. St., κατουλίνου L 29 ⟨μὲν⟩ add. Bk.

ἐγένετο; πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. οἶδε δὲ ἡ Ἀφρική, οἶδεν ἡ Ἰβηρία τὸ πλῆθος τῶν ἑκατέρωθι ἀπολομένων. τί οὖν; ἐπί γε
5 τούτοις εἰρηνήσαμεν; καὶ πῶς; ὁπότε κεῖται μὲν αὐτὸς ὁ Καῖσαρ οὕτω σφαγείς, κατέχεται δὲ τὸ Καπιτώλιον, καὶ πεπλήρωται μὲν ἡ ἀγορὰ τῶν ὅπλων, πεπλήρωται δὲ καὶ πᾶσα ἡ πόλις τοῦ φόβου.

29 οὕτως ἐπειδὰν ἄρξωνταί τινες στασιάζειν, καὶ τὰ βίαια ἀεὶ τοῖς βιαίοις ἀμύνεσθαι ζητῶσι, καὶ τὰς τιμωρίας μήτε πρὸς τὸ ἐπιεικὲς μήτε πρὸς τὸ ἀνθρώπινον ἀλλὰ πρός τε τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἐκ τῶν ὅπλων ποιῶνται, κύκλος τις ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ τῶν κακῶν γίγνεται καὶ ἀνταπόδοσις ἐκ διαδοχῆς τῶν δεινῶν συμ-
2 βαίνει. τό τε γὰρ εὐτυχῆσαν ὕβρει τε πλεονάζει καὶ οὐδένα ὅρον τῆς πλεονεξίας ποιεῖται, καὶ τὸ πταῖσαν ὀργῇ τῆς συμφορᾶς, ἄν γε μὴ παραχρῆμα ἀπόληται, ἀντιτιμωρήσασθαι τὸν ἀδικήσαντα
3 ἐπιθυμεῖ μέχρις ἂν τὸν θυμὸν ἐκπλήσῃ. καὶ αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος, κἂν μὴ συμμετάσχῃ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ τότε γε τῷ τε ἐλέῳ τοῦ νενικημένου καὶ τῷ φθόνῳ τοῦ κεκρατηκότος, δεῖσάν τε ἅμα μὴ καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ πάθῃ, καὶ ἐλπίσαν τὰ αὐτὰ τούτῳ
4 δράσειν, συναίρεται. καὶ οὕτω καὶ τὰ μέσα τῶν πολιτῶν στασιά-
L 144v ζειν προάγεται, καὶ ἄλλοι τε | ἐπ' ἄλλοις τὸ κακόν, προφάσει τιμωρίας τῶν ἀεὶ ἐλαττουμένων, ὥσπερ τι ἔννομον καὶ ἐγκύκλιον πρᾶγμα ἀνταμυνόμενοι διαδέχονται, καὶ αὐτοὶ μὲν ὡς ἕκαστοι ἀπαλλάσσουσι, τὸ δὲ δὴ κοινὸν ἐξ ἅπαντος τρόπου φθείρουσιν.

30 ἢ οὐχ ὁρᾶτε πόσον μὲν χρόνον κατατετρίμμεθα πολεμοῦντες ἀλλήλοις, ὅσα δὲ καὶ οἷα ἐν αὐτῷ πεπόνθαμεν, καὶ ὅ γε ἔτι τούτου δει-
2 νότερόν ἐστι, καὶ δεδράκαμεν; καὶ τίς ἂν ἀριθμῆσαι δύναιτο τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων ἃ τούς τε συμμάχους περιδύοντες καὶ τοὺς θεοὺς περισυλῶντες, καὶ προσέτι καὶ αὐτοὶ ἐξ ὧν οὐκ εἴχομεν
3 συνεσφέροντες, ἐπ' ἀλλήλοις δεδαπανήμεθα; τίς τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀπολωλότων, οὐχ ὅτι τῶν ἄλλων, ἐπεὶ τοῦτό γ' ἀνεξεύρετόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἱππέων καὶ τῶν βουλευτῶν, ὧν εἷς ἕκαστος καὶ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐν τοῖς ὀθνείοις πολέμοις σῶσαι
4 καὶ ζῶν καὶ ἀποθανὼν ἐδύνατο; πόσοι μὲν γὰρ Κούρτιοι, πόσοι δὲ Δέκιοι Φάβιοι Γράκχοι Μάρκελλοι Σκιπίωνες τεθνήκασιν; οὐ μὰ Δί' οὐχ ἵνα Σαυνίτας ἢ Λατίνους ἢ Ἴβηρας ἢ Καρχηδονίους
5 ἀμύνωνται, ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτοὶ προσαπόλωνται. καὶ τῶν μὲν ἐν

---

1 οὐδὲ δὲ] οὐδεν? Bk. 24 καὶ ὅ γε ἔτι scripsi praeeunte Bekkero qui καὶ ὅ γε, καίτοι τί L 25 ἂν ἀριθμῆσαι Leuncl., ἀνταριθμῆσαι L, ⟨ἂν⟩ ἀναριθμῆσαι St. 35 ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτοὶ προσαπόλωνται] ἀλλ' ἵνα ⟨καὶ τὴν πόλιν ἀπολέσωσι⟩ καὶ αὐτοὶ προσαπόλωνται Reim., ἀλλ' ἵνα ⟨πολίτας ἀπο-

τοῖς ὅπλοις τετελευτηκότων, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ἐκείνων ὀδύραιτο ἄν τις, ἀλλ' ἧττόν γε ἄξιόν ἐστιν ὀλοφύρασθαι· ἔς τε γὰρ τὰς μάχας ἐθελονταί, εἴγε ἐθελοντὰς τοὺς ἀναγκασθέντας φόβῳ καλεῖν δεῖ, ἦλθον, καὶ θάνατον εἰ καὶ ἄδικον ἀλλὰ ἀνδρεῖόν γε ὑπέμειναν, ἔν τε ἀγῶνι ἰσοπαλεῖ καὶ ἐν ἐλπίδι τοῦ κἂν περιγενέσθαι καὶ κρατῆσαι ἔπεσον ἀναισθήτως. τοὺς δὲ ἔν τε ταῖς οἰκίαις 6
καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῇ τε ἀγορᾷ τῷ τε βουλευτηρίῳ αὐτῷ τῷ τε Καπιτωλίῳ αὐτῷ βιαίως, οὐχ ὅπως ἄνδρας ἀλλὰ καὶ γυναῖκας, οὐχ ὅπως ἀκμάζοντας ἀλλὰ καὶ γέροντας καὶ παῖδας, οἰκτρῶς ἐξολωλότας πῶς ἄν τις κατ' ἀξίαν θρηνήσειε; καὶ ταῦτα μέντοι τοι- 7
αῦτα ⟨καὶ τοσαῦτα⟩ οἷα καὶ ὅσα οὔτ' αὐτοί ποτε πρὸς πάντων ἅμα τῶν πολεμίων ἐπάθομεν οὔτε ἐκείνους ἐδράσαμεν, διατιθέντες ἀλλήλους οὐχ ὅσον οὐκ ἀχθόμεθα, οὐδ' ἀπαλλαγῆναί ποτε αὐτῶν ἀνδρικῶς ἐθέλομεν, ἀλλὰ καὶ χαίρομεν | καὶ ἑορτάζομεν, καὶ εὐερ- L 147
γέτας τοὺς ποιοῦντας αὐτὰ ὀνομάζομεν· καίτοι ἔγωγε οὐδ' ἀνθρώ- 8
πινόν τινα βίον ἡγοῦμαι τοῦτον ἡμᾶς βεβιωκέναι, ἀλλά τινων θηρίων, ἃ δι' ἀλλήλων φθείρεται.

καὶ τὰ μὲν ἤδη συμβεβηκότα τί ἂν ἐπὶ πλέον ὀδυροίμεθα; οὐ 31
γάρ που καὶ ἀγένητα ⟨ἂν⟩ αὐτὰ ποιησαίμεθα· τῶν δὲ δὴ μελλόν- Bekk. Anecd. 167, 1
των προϊδώμεθα. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ἐκείνων ἐμνημόνευσα, οὐχ 2
ἵνα τὰς κοινὰς συμφοράς, ἅς γε μηδὲ γενέσθαι ὤφελε, καταλέξω, ἀλλ' ἵν' ὑμᾶς ἐξ αὐτῶν ἀναπείσω τὰ γοῦν λοιπὰ διασῶσαι· τοῦτο γὰρ ⟨ἄν τις⟩ μόνον τῶν κακῶν ἀπόναιτο, τὸ μηδὲν αὖθις ὅμοιόν σφισι παθεῖν φυλάξασθαι. ἔξεστι δὲ τοῦθ' ὑμῖν ἐν τῷ παρόντι 3
μάλιστα ποιῆσαι, ἕως ἔτι τὸ δεινὸν ἄρχεται καὶ οὔτε πολλοί πω συνεστήκασιν, οἵ τε κεκινημένοι οὔτε πεπλεονεκτήκασιν ἀπ' ἀλλήλων οὔτ' ἠλάττωνται, ὥστ' ἢ ἐλπίδι τοῦ κρείττονος ⟨ἢ⟩ ὀργῇ τοῦ καταδεεστέρου καὶ παρὰ τὸ συμφέρον σφίσιν ἀπερισκέπτως κινδυνεῦσαι προαχθῆναι. καὶ τοῦτο μέντοι τηλικοῦτο ⟨ὂν⟩ κατορθώ- 4
σετε μήτε πόνον τινὰ πονήσαντες μήτε κινδυνεύσαντες, μὴ χρήματα

λέσαντες⟩ καὶ αὐτοὶ προσαπόλωνται? Bk., vel sic tamen haec non recte cogitata sunt sed in rhetore praesertim in Dione rhetore facile ferenda, ⟨πόσους δ' ἀπεκτόνασι⟩ ante οὐ μὰ Δί' de Boer., *De tertio lexico Bekkeri*, thes. IX, quod non placet.

6 ἔπεσον Odd., ἔπαιον L, cf. Thuc. 2, 63, 6 (ἀναίσθητος θάνατος) 7 αὐτῷ — αὐτῷ] αὐτῷ — οὕτω βιαίως Rk., at confert ipse c. 42, 4, prius αὐτῷ delendum censet Polak. 11 ⟨καὶ τοσαῦτα⟩ ins. Bk. 13 οὐδ' Rk., οὔτ' L 16 ἀλλά τινων] ἀλλ' ἀγρίων Kuiper. (litt.) speciose, cf. 38, 35, 2 19 ⟨ἂν⟩ ins. St. 23 ⟨ἄν τις⟩ ins. Xyl. (τις) et St (ἂν) 25 πω Pflugk., που L 27 ὥστ' ἢ Rk., ὡς τῇ L ⟨ἢ⟩ ins. Reim. 29 ⟨ὂν⟩ ins. Pflugk. 30 κινδυνεύσαντες] ⟨κίνδυνον⟩ κινδυνεύσαντες Polak.

ἀναλώσαντες, μὴ σφαγὰς ποιήσαντες, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μόνον ψηφι-
32 σάμενοι, μὴ μνησικακεῖν ἀλλήλοις. εἰ γάρ τοί τινα καὶ ἡμάρτηταί
τισιν, ἀλλ' οὔτι γε καιρός ἐστιν οὔτε πολυπραγμονῆσαι αὐτὰ οὔτε
ἐξελέγξαι οὔτε τιμωρήσασθαι. οὐδὲ γὰρ δικάζετέ τισιν [ἂν] ἐν τῷ
παρόντι, ὥστε τὸ πάνυ ἀκριβὲς δίκαιον ζητηθῆναι δεῖν, ἀλλὰ βου-
λεύεσθε περὶ τῶν ἐνεστηκότων, ὅπως ὡς ἀσφαλέστατα καταστῇ.
2 τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ὑπάρξειεν ἡμῖν, εἰ μή τι παρίδοιμεν, ὥσπερ που
καὶ ἐπὶ τῶν παίδων ποιεῖν εἰώθαμεν. οὔτε γὰρ πάντα ἀκριβῶς
ἐπ' αὐτῶν ἐκλογιζόμεθα, καὶ πολλὰ καὶ παρορῶμεν ἀναγκαίως·
τῶν γὰρ μετρίων ἁμαρτημάτων ἕνεκα οὐδέν' ἀνηκέστως δεῖ κολά-
3 ζειν, ἀλλὰ πρᾴως σωφρονίζειν. καὶ νῦν οὖν, ἅτε καὶ κοινοὶ παντὸς
τοῦ δήμου πατέρες οὐ μόνον ὀνομαζόμενοι ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς ὄντες,
μὴ καὶ πάντα ἀκριβολογώμεθα, ἵνα μὴ καὶ πάντες ἀπολώμεθα,
ἐπεί τοι πολλὰ μὲν ἄν τις καὶ αὐτῷ τῷ Καίσαρι ἐγκαλέσειεν,
L 45v 4 ὥστε καὶ δικαίως αὐτὸν πεφονεῦσθαι δόξαι, πολλὰ δὲ | καὶ τοὺς
ἀποκτείναντας αὐτὸν αἰτιάσαιτο, ὥστε καὶ τιμωρίας αὐτοὺς ἀξίους
εἶναι νομισθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀνδρῶν ἔργον ἐστὶ στασιάσαι
αὖθις ἐπιθυμούντων· δεῖ δὲ τοὺς ὀρθῶς βουλευομένους μὴ τὸ πάν-
τῃ δίκαιον ἐξακριβοῦντας βλάπτεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐπιεικεῖ προσ-
5 χρωμένους σώζεσθαι. ὥστε τὰ μὲν γεγενημένα ταῦτα χαλάζης
τέ τινος καὶ κατακλυσμοῦ τρόπον συμβεβηκέναι νομίσαντες λήθῃ
παράδοτε· γνωρίσαντες δὲ νῦν γε ἀλλήλους, ἅτε καὶ ὁμόφυλοι καὶ
πολῖται συγγενεῖς τε ὄντες, ὁμονοήσατε.

33 καὶ ὅλως γε μηδεὶς ὑμῶν ὑποπτεύσῃ με χαρίσασθαί τι τοῖς
τὸν Καίσαρα ἀποκτείνασιν, ἵνα μὴ δίκην δῶσιν, ὅτι ποτὲ ἐν τῇ
2 τοῦ Πομπηίου μερίδι ἐγενόμην, βούλεσθαι, ἕν τι ὑμῖν ἐρῶ. καὶ
γάρ τοι καὶ νομίζω πάντας ὑμᾶς πεπεῖσθαι σαφῶς ὅτι οὔτε φιλίαν
οὔτε ἔχθραν πρὸς οὐδένα πώποτε δι' ἐμαυτὸν ἀνειλόμην, ἀλλ' ἀεὶ
πάντας ὑμῶν ἕνεκα καὶ τῆς κοινῆς καὶ ἐλευθερίας καὶ ὁμονοίας τοὺς
μὲν ἐμίσησα τοὺς δὲ ἠγάπησα. δι' οὖν τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω,
3 βραχὺ δέ τι ὑμῖν μόνον φράσω. τοσούτου γὰρ δέω τοῦτο ποιεῖν
καὶ μὴ τῆς κοινῆς σωτηρίας προσκοπεῖν, ὥστε καὶ τοῖς ἑτέροις οὐχ
ὅτι τὴν ἄδειαν ἁπάντων ὧν ἐπιπολάσαντες ἐπὶ τοῦ Καίσαρος ἔξω

1–3. 7 > Zon. 10, 12 p. 336, 20 — 337, 2 B. (p. 373, 4—6 D.) 13 cf. Zon. 10, 12 p. 337, 2. 3 B. (p. 373, 6—8 D.) 22. 23 = Zon. 10, 12 p. 337, 4 B. (p. 373, 8 D.)

4 δικάζετέ] an δικάζεσθέ coll. Thuc. 3, 44, 4? [ἂν] del. Leuncl. 5 ὥστε τὸ Xyl., ὡς τότε L, ὡς τό γε Leuncl. 10 οὐδέν' Reim., οὐδὲν L 26 βούλεσθαι Leuncl., βούλεσθε L 30 τοῦτο Bk., ταῦτα L.

τοῦ καθεστηκότος ἐποίησαν δοθῆναί φημι χρῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰς
τιμὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς δωρεάς, ὅσας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ,
καίπερ οὐκ ἀρεσκόμενός τισιν αὐτῶν, φυλαχθῆναι. πρᾶξαι μὲν γὰρ 4
ἔτι καὶ προχειρίσασθαί τι τοιοῦτον οὐκ ἂν ὑμῖν συμβουλεύσαιμι·
ἐπειδὴ δὲ γέγονεν, οὐδὲν οὐδὲ ἐκείνων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πολυπραγ- Bekk. Anecd. 167, 4
μονῆσαι. τί γὰρ ἂν καὶ ζημιωθείητε τοσοῦτον, ἄν ⟨τι⟩ ὁ δεῖνα ἢ ὁ
δεῖνα ἔξω τοῦ δικαίου καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν λαβὼν ἔχῃ, ὅσον ὠφε-
ληθείητε μήτε φόβον μήτε ταραχὴν τοῖς γε δυνηθεῖσι τότε παρα-
σχόντες;

ταῦτα μὲν ἐν τῷ παρόντι πρὸς τὸ κατεπεῖγον ἤδη λέγω· ἐπει- 5
δὰν δὲ καταστῇ τὰ πράγματα, τότε καὶ περὶ τῶν λοιπῶν σκεψώ-
μεθα."

Κικέρων μὲν τοιαῦτα εἰπὼν ἔπεισε τὴν γερουσίαν μηδένα μη- 34
δενὶ μνησικακῆσαι ψηφίσασθαι· ἐν ᾧ δὲ | ταῦτ' ἐγίγνετο, καὶ οἱ L 11r
σφαγεῖς ὑπέσχοντο τοῖς στρατιώταις μηδὲν τῶν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος
πραχθέντων καταλύσειν. ἐπειδὴ γὰρ δεινῶς αὐτοὺς ἀγανακτοῦντας 2
ᾔσθοντο μὴ καὶ τῶν δοθέντων σφίσιν ὑπ' αὐτοῦ στερηθῶσιν,
ἔσπευσαν, πρὶν καὶ ὁτιοῦν τὴν βουλὴν διαγνῶναι, προκαταλαβεῖν
αὐτούς, κἀκ τούτου τούς τε παρόντας αὐτοῦ κάτω προκαλοῦντες
ἐς ἐπήκοον διελέγοντό σφισι τὰ προσήκοντα, καὶ ἐς τὴν ἀγορὰν 3
γράμματα καταπέμποντες ἐπηγγέλλοντο μήτ' ἀφαιρήσεσθαι μηδένα
μηδὲν μήτ' ἄλλως λυπήσειν, τό τε κῦρος σύμπασι τοῖς πραχθεῖσιν
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐκβεβαιοῦν· καὶ ἐς τὴν ὁμόνοιαν αὐτοὺς προ-
ετρέποντο, ὅρκοις τοῖς μεγίστοις ἦ μὴν ἀψευδήσειν πάντα πιστού-
μενοι. ὡς οὖν καὶ τὰ τῇ βουλῇ δόξαντα διηγγέλθη, οὔτε οἱ στρα- 4
τιῶται τῷ Λεπίδῳ ἔτι προσεῖχον οὔτε ἐκεῖνοι δέος τι αὐτοῦ ἔσχον,
ἀλλ' ἐς τὰς καταλλαγάς, τοῦ Ἀντωνίου τὰ μάλιστα ἐνάγοντός σφας, cf. Xiph. 33, 18–22
καὶ παρὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ὥρμησαν. ὁ μὲν γὰρ Λέπιδος πρό- 5 Xiph. 33, 13. 14

1—6 > Zon. 10, 12 p. 337, 4—7 B. (p. 373, 9—12 D.) 13—16 = Zon. 10, 12 p. 337, 7—10 B. (p. 373, 12—15 D.) 21. 22 = Zon. 10, 12 p. 337, 10. 11 B. (p. 373, 15. 16 D.)

---

4 ἔτι Bk., τι L 6 τί] οὐ Heller, praeter necessitatem ⟨τι⟩ ins. Bk. 8 γε reduxi ex L, cf. ad fr. 42, 2, τι Bk. 11 σκεψώμεθα scripsi ex L, σκεψόμεθα R. St. 19 κάτω] ἄνω Heller, at κάτω cum αὐτοῦ coniungendum est προκαλοῦντες] προσκαλοῦντες Rk., an παρακαλοῦντες vel προκαλούμενοι?, fieri tamen potest ut Dio hoc sensu activo genere verbi προκαλεῖν usus fuerit, quanquam non ita Xen. *anab.* 7, 7, 2 (cf. quoque 3, 3, 1) 21 μήτ' Pflugk., μηδ' L ἀφαιρήσεσθαι Pflugk., ἀφαιρεθήσεσθαι L 22 σύμπασι Xyl., σὺν πᾶσι L 23 ἐκβεβαιοῦν] ἐκβεβαιοῦσθαι vel βεβαιοῦν v. Herw. 23 προετρέποντο H. St. προετράποντο L.

σχῆμα τὴν τοῦ Καίσαρος τιμωρίαν ποιούμενος νεωτέρων πραγμάτων ἐπεθύμει, καὶ ἅτε καὶ στρατεύματα ἔχων τήν τε δυναστείαν αὐτοῦ διαδέξεσθαι καὶ ἐν κράτει γενήσεσθαι προσεδόκα, καὶ διὰ ταῦτ' ἐπολεμοποίει· ὁ δὲ Ἀντώνιος τά τε ἐκείνου τοιαῦθ' ὁρῶν

6 ὄντα, καὶ αὐτὸς μηδεμίαν ἰσχὺν περιβεβλημένος, οὔτε τι ἐτόλμησε τότε γε νεοχμῶσαι, καὶ τὸν Λέπιδον ἡττηθῆναι τοῦ πλείονος, ἵνα

Xiph. 33, 22 μὴ μεῖζον γένηται, προσανέπεισεν. συνέβησαν μὲν οὖν ἐφ' οἷσπερ ἐψήφιστο, οὐ μέντοι καὶ πρότερον οἱ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ὄντες κατέβησαν πρὶν τόν τε τοῦ Λεπίδου καὶ τὸν τοῦ Ἀντωνίου παῖδα ἐν

Xiph. 33, 28–29 ὁμήρων λόγῳ λαβεῖν. καὶ Βροῦτος μὲν πρὸς τὸν Λέπιδον (καὶ γὰρ

7 ἐν γένει αὐτῷ ἦν), Κάσσιος δὲ πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐπ' ἀσφαλείᾳ .... συνδειπνούντων δὲ αὐτῶν ἄλλα τε, ὥσπερ εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ, πολλὰ ἐλέγετο, καὶ ἐπήρετο τὸν Κάσσιον ὁ Ἀντώνιος "ἆρά γε καὶ νῦν ξιφίδιόν τι ὑπὸ μάλης ἔχεις;" καὶ ὃς "μάλα" ἔφη "μέγα, ἄν γε καὶ σὺ τυραννῆσαι ἐπιθυμήσῃς."

L 116v **35** τότε μὲν δὴ ταῦθ' οὕτως ἐπράχθη, καὶ δεινὸν οὐδὲν οὔτε | ἐγίγνετο οὔτε ἠλπίζετο, ἀλλ' οἵ τε πολλοὶ ἔχαιρον τῆς [τε] δυναστείας τοῦ Καίσαρος ἀπηλλαγμένοι, (καί τινες καὶ ἄταφον τὸ σῶμα αὐτοῦ ῥῖψαι ἐνενόουν), καὶ ἐκεῖνοι εὐθυμοῦντο μήτε προσπεριεργαζόμενοί

Xiph. 33, 29–31 2 τι καὶ ἐλευθερωταὶ τυραννοφόνοι τε ὀνομαζόμενοι. τῆς δὲ διαθήκης αὐτοῦ μετὰ ταῦτα ἀναγνωσθείσης, μαθὼν ὁ δῆμος ὅτι τόν τε Ὀκτάουιον υἱὸν πεποίηται, καὶ τὸν Ἀντώνιον τόν τε Δέκιμον καί τινας ἄλλους τῶν σφαγέων ἐπιτρόπους τε αὐτοῦ καὶ κληρονόμους τῆς οὐ-

3 σίας, ἄν γε μὴ ἐς ἐκεῖνον ἔλθῃ, καταλέλοιπε, καὶ προσέτι καὶ δωρεὰς ἄλλοις τε τινας καὶ τῇ πόλει τούς τε κήπους τοὺς παρὰ τὸν Τίβεριν καὶ δραχμάς, ὡς μὲν αὐτὸς ὁ Ὀκτάουιος γράφει, τριάκοντα,

---

7—10 = Zon. 10, 12 p. 337, 11—13 B. (p. 373, 16—19 D.) 20—22. 24—127, 6 > Zon. 10, 12 p. 337, 14—20 B. (p. 373, 20—27 D.) Cf. p. 337, 20—21 B. (p. 373, 27—29 D.)

3 *διαδέξεσθαι* R. St., *διαδέξασθαι* L 11 *ἐπ' ἀσφαλείᾳ* ....] lacunam statui, inter *ἦν* et *Κάσσιος* librarius cod. L b inseruit *κάτεισι* (in V non extat). sublato puncto post *λαβεῖν* v. 10 omnia recte procedere putavit Dind., quod mihi non probatur. Xiphilinus haec ita dat: ... *συνιόντων αὐτῶν καὶ Βρούτου μὲν πρὸς τὸν Λέπιδον (καὶ γὰρ ἐν γένει αὐτῷ ἦν), Κασσίου δὲ πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀπελθόντος κ. τ. λ.*, nec tamen *ἐπ' ἀσφαλείᾳ* ⟨*ἀπῆλθε*⟩ sufficere videtur, ad rem cf. Plut. *Brut.* 19, *Ant.* 14 14 *μάλης* Reim. (ex Xiph.), *μασχάλης* L, cf. 46, 23, 2 et 55, 2 17 [*τε*] del. Bk., *γε* St. 22 *Δέκιμον* R. St., *Δέκομον* L, cf. ad 41, 19, 3 24 *ἔλθῃ* Dind., *ἔλθοι* L 26 *τριάκοντα*] *πεντήκοντα* Bergk *Aug. rer. a se gest. ind.* p. 53, 2 dubitans. Ceterum de toto hoc loco cf. Momms. *res. gest. d. Aug.*[2] p. 66 et Bergk. *l. l.*

ὡς δὲ ἕτεροι, πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἑκάστῳ σφῶν δοθῆναι κεκέ- Xiph. 33, 31—34, 1
λευκεν, ἐταράχθησαν. καὶ αὐτοῖς ὁ Ἀντώνιος ἐπιπαρώξυνε, τόν τε 4
νεκρὸν ἐς τὴν ἀγορὰν | ἀνοητότατα κομίσας, καὶ προθέμενος ᾑματω- M I'
μένον τε, ὥσπερ εἶχε, καὶ τραύματα ἐκφαίνοντα, καί τινα καὶ λό-
γον ἐπ᾽ αὐτῷ, ἄλλως μὲν περικαλλῆ καὶ λαμπρόν, οὐ μέντοι καὶ
συμφέροντα τοῖς τότε παροῦσιν, εἰπών. ἔλεξε γὰρ τοιάδε·

"εἰ μὲν οὗτος ἰδιωτεύων ἐτεθνήκει κἀγὼ ἐν ἰδιωτείᾳ ὢν ἐτύγ- 36
χανον, οὔτ᾽ ἂν πολλῶν, ὦ Κυιρῖται, λόγων ἐδεήθην, οὔτ᾽ ἂν πᾶσι
τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπραγμένοις ἐπεξῆλθον, ἀλλ᾽ ὀλίγα ἂν περί τε τοῦ
γένους καὶ περὶ τῆς παιδείας τῶν τε τρόπων αὐτοῦ εἰπών, καί πη
καὶ τῶν ἐς τὸ κοινὸν αὐτῷ πεπολιτευμένων μνησθείς, ἠρκέσθην,
ἵνα μὴ καὶ δι᾽ ὄχλου τοῖς οὐδέν οἱ προσήκουσι γένωμαι. ἐπειδὴ 2
δὲ οὗτός τε τὴν μεγίστην ἐν ὑμῖν ἡγεμονίαν ἔχων ἀπόλωλε καὶ ἐγὼ
τὴν δευτέραν ἀρχὴν λαβών, τόν τε λόγον ἀνάγκη μοι διπλοῦν, τὸν
μὲν ὡς κληρονόμῳ γεγραμμένῳ τὸν δὲ ὡς ἄρχοντι, ποιήσασθαι, καὶ
μηδ᾽ ὁτιοῦν τῶν λεχθῆναι ὀφειλόντων παραλιπεῖν, ἀλλ᾽ ἅπερ ἂν ὁ
σύμπας δῆμος ἀπὸ μιᾶς γλώσσης, εἴγε μίαν φωνὴν ἠδυνήθη λαβεῖν,
ὕμνησεν, εἰπεῖν. εὖ μὲν γὰρ οἶδα τοῦθ᾽, ὅτι χαλεπόν ἐστι τῆς δια- 3
νοίας ὑμῶν τυχεῖν. ἄλλως τε γὰρ οὐ ῥᾴδιον τῶν τηλικούτων ἐφι-
κέσθαι· τίς γὰρ ἂν λόγος ἔργοις μεγάλοις | ἐξισωθείη; καὶ ὑμεῖς τὰ L 117'
βουλήματα ἄπληστα ἐξ ὧν σύνιστε ἔχοντες οὐκ εὐχερεῖς αὐτῶν
κριταὶ γενήσεσθε. εἰ μὲν γὰρ ἐν ἀγνῶσί τισιν οἱ λόγοι ἐγίγνοντο, 4
ῥᾷστον ἂν ἦν αὐτοὺς τῷ γε μεγέθει τῶν ἔργων ἐκπλήξαντα πεῖσαι·
νῦν δ᾽ ὑπὸ τοῦ συνήθους ἔλαττον ἀνάγκη ἐστὶ πᾶν τὸ λεχθησόμε-
νον τοῦ πεπραγμένου νομισθῆναι. οἱ μὲν γὰρ ἀλλότριοι, κἂν ἀπι- 5
στήσωσιν αὐτοῖς διὰ φθόνον, ἀλλ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ γε ἐκείνου πᾶν τὸ
ἀκουσθὲν αὔταρκες ἡγοῦνται· τὸ δὲ ὑμέτερον ἀκόρεστον ὑπὸ τῆς
εὐνοίας ἐξ ἀνάγκης γίγνεται. τῶν γὰρ ἀρετῶν τῶν τοῦ Καίσαρος
αὐτοὶ πλεῖστον ἀπολελαυκότες καὶ τὸν ἔπαινον αὐτῶν οὐ φθονερῶς,
ὡς οὐδὲν προσήκοντα, ἀλλ᾽ εὐμενῶς, ὡς οἰκεῖον, ἀπαιτεῖτε. σπου- 6
δάσω δ᾽ οὖν ἐπὶ μακρότατον τὰς βουλήσεις ὑμῶν | ἀποπληρῶσαι, M I'
εὖ εἰδὼς ὅτι οὐ πρὸς τὴν δύναμίν μου τῶν λόγων καὶ τὴν προαί-
ρεσιν ἐξετάσετε, ἀλλ᾽ ἐκ τῆς προθυμίας καὶ τὸ κατ᾽ ἐκείνην ἐνδεὲς
ἀντισώσετε.

---

3 ἀνοητότατα] ἀοκνότατα (*intrepide admodum*) v. Herw., ἀκοσμητότατα Schenkl. (*Burs. Jahresb.* 34, 191), vulgatam tuetur fortasse id quod sequitur οὐ μέντοι — παροῦσιν. — Ceterum hic incipit codex Marcianus 395 (cf. vol. I p. LXVIII–LXXIV) 5 μὲν Pflugk., τε LM 23 γε Rk., τε LM πεῖσαι] ἀπιέναι Rk., expectes *expectationi satisfacere* 24 ἀνάγκη ἐστὶ R. St., ἀναγκασθῇ LM 30 προσήκοντα] προσήκοντα ⟨ἀκούετε⟩ Rk. citra necessitatem 34 ἀντισώσετε Dind., ἀνασώσετε LM, cf. ad 40, 2, 4.

37 λέξω δὲ περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ πρῶτον, οὐχ ὅτι λαμπρότατόν
ἐστι· καίτοι καὶ τοῦτο οὐ σμικρὸν ἐς ἀρετῆς φύσιν φέρει, τὸ μήτε
ἀπὸ ταὐτομάτου τινὰ ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς συγγενοῦς ἀγαθὸν γενέ-
2 σθαι. οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἐξ εὐγενῶν φύντες δύναιντο μὲν ἂν καὶ προσ-
ποιητῶς ἀνδραγαθίζεσθαι, δύναιντο δ' ἂν καὶ ἐλεγχθῆναί ποτε ἐς
τὸ κακογενὲς ὑπὸ τοῦ συμφύτου· ὅσοις δὲ ἄνωθεν ἐκ πολλοῦ σπέρμα
ἀνδραγαθίας ὑπάρχει, πᾶσα αὐτοὺς ἀνάγκη καὶ αὐτόφυτον καὶ
3 διαρκῆ τὴν ἀρετὴν ἔχειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε οὐ τοῦτο μάλιστα
νῦν ἐπαινῶ τοῦ Καίσαρος, ὅτι τὰ μὲν νεώτατα ἐκ πολλῶν καὶ γεν-
ναίων ἀνδρῶν ἔφυ, τὰ δὲ ἀρχαιότατα ἐκ βασιλέων καὶ θεῶν ἐγέ-
νετο, ἀλλ' ὅτι πρῶτον μὲν τῆς πόλεως ἡμῶν ὅλης συγγενής ἐστιν
4 (ἐκ γὰρ ὧν οὗτος ἐγεννήθη, πρὸς τούτων ἡμεῖς ᾠκίσθημεν), ἔπειθ'
ὅτι τῶν προπατόρων αὐτοῦ ἐς τὸ θεῖον δι' ἀρετὴν ἀνήκειν νομι-
σθέντων οὐχ ὅπως ἐπηλήθευσε τὴν φήμην, ἀλλὰ καὶ ἐπηύξησεν,
ὥστ' εἰ καί τις ἠμφεσβήτει πρότερον μήποτ' ἂν ἐκ τῆς Ἀφροδί-
5 της τὸν Αἰνείαν γενέσθαι, νῦν δὴ πιστευσάτω. θεοῖς μὲν γὰρ ἤδη
τινὲς οὐκ ἄξιοι παῖδες ἐπεφημίσθησαν· τούτου δὲ οὐδ' ἂν εἷς ἀπα-
L 147r ξιώσειεν θεοὺς τοὺς προγόνους γεγονέναι. ἐβασίλευσε μὲν γὰρ | καὶ
αὐτὸς ὁ Αἰνείας καὶ τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ τινες. τοσούτῳ δὲ οὗτος
ἀμείνων ἐκείνων ἐγένετο ὅσῳ οἱ μὲν Λαουινίου καὶ Ἄλβης ἐμονάρ-
6 χησαν, οὗτος δὲ τῆς Ῥώμης οὐκ ἠθέλησε βασιλεῦσαι. καὶ οἱ μὲν
τὴν κρηπῖδα τῆς πόλεως ἡμῶν προκατεβάλοντο, οὗτος δὲ ἐς τοσοῦ-
τον αὐτὴν ἐπῆρεν ὥστε τά τε ἄλλα καὶ ἀποικίας μείζους ὧν ἐκεῖνοι
πόλεων ἐβασίλευσαν καταστήσασθαι.

38 τὰ μὲν οὖν τοῦ γένους οὕτως αὐτῷ ἔχει· ὅτι δὲ δὴ τήν τε
M 2r τροφὴν καὶ τὴν παιδείαν ἀκόλουθον | τῷ τῆς εὐγενείας ὄγκῳ ἔλαβε,
πῶς ἄν τις μᾶλλον κατανοήσειεν ἢ οἷς τὰ ἔργα πίστιν ἀναγκαίαν
2 αὐτῷ παρέχεται; ᾧ γὰρ τό τε σῶμα διαρκέστατον καὶ ἡ ψυχὴ πο-
λυαρκεστάτη πρὸς πάνθ' ὁμοίως καὶ τὰ εἰρηναῖα καὶ τὰ πολέμια
διαφανῶς ὑπῆρξε, πῶς οὐκ ἀνάγκη τοῦτον καὶ τεθράφθαι ἄριστα;
καίτοι χαλεπὸν μὲν περικαλλέστατόν τινα ἀνδρῶν ὄντα καρτερικώ-
3 τατον γενέσθαι, χαλεπὸν δὲ ἰσχυριζόμενόν τινα τῷ σώματι φρονιμώ-
τατον ἐκβῆναι, παγχάλεπον δὲ τὸν αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν

2 μήτε] μὴ Bk. 6 συμφύτου] συμφύτου ⟨ἐξοκείλαντες⟩ vel ⟨ἐξενεχθέντες⟩ Rk. iniuria, cf. Thuc. 3, 64, 4 15 ἠμφεσβήτει scripsi, ἠμφισβήτει LM. cf. ad 55, 22, 5 19 ἐγγόνων restitui ex LM, ἐκγόνων Bk., cf. ad fr. 5, 6 20 Λαουινίου Bk., λαβινίου LM 27 οἷς] ἐφ' οἷς Heller. frustra, cf. Thuc. 4, 87, 1 30 διαφανῶς Reim., διαφανὲς LM τεθράφθαι St., τετράφθαι LM 31 ἀνδρῶν] ἄνδρα Nab. (litt.). quod mihi non probatur 32 τον Rk., τι LM.

τοῖς ἔργοις διατρέψαι. οὗτός γε μὴν — λέγω δὲ ἐν εἰδόσιν, ὥστε
μήτε τι ἀρχὴν ψεύσασθαι, καὶ γὰρ ἂν αὐτόφωρος ἁλισκοίμην, μήτε
ἐπὶ τὸ μεῖζον ὀγκῶσαι, καὶ γὰρ ⟨ἂν⟩ ἐς τοὐναντίον οὗ βούλομαι καθ-
ισταίμην. αὐτός τε γὰρ ἀλαζονεύεσθαι δικαιότατα, ἄν γέ τι τοι- 4
οῦτο ποιήσω, ὑποπτευθήσομαι, καὶ τὴν τούτου ἀρετὴν ἐλάσσω τῆς
ὑπαρχούσης αὐτῷ παρ' ὑμῖν δόξης φαίνεσθαι ποιεῖν νομισθήσομαι.
πᾶς γὰρ λόγος ἐν τῷ τοιῷδε λεγόμενος, κἂν τὸ βραχύτατον ψεύ-
δους προσλάβῃ, οὐχ ὅσον οὐκ ἔπαινον αὐτῷ φέρει, ἀλλὰ καὶ ἔλεγ-
χον αὐτοῦ ἔχει· τὸ γὰρ συνειδὸς τῶν ἀκροωμένων, οὐχ ὁμολογοῦν 5
τῷ πεπλασμένῳ, πρός τε τὴν ἀλήθειαν φέρεται, καὶ τάχα ἀρκεσθὲν
αὐτῇ μανθάνει τε ἅμα ὁποῖόν τινα ἐχρῆν εἶναι, καὶ παραβάλλον
ἑκάτερα καταφωρᾷ τὸ λεῖπον. ἀληθεύων οὖν λέγω τοῦθ', ὅτι ὁ
Καῖσαρ οὗτος τό τε σῶμα ἅμα ἱκανώτατος καὶ τὴν ψυχὴν εὐκο- Exc. V. 135
λώτατος ἐγένετο. τῇ τε γὰρ τῆς φύσεως ἰσχύι θαυμαστῇ ἐκέχρητο, 6
καὶ παιδείᾳ παντοδαπῇ ἀκριβῶς ἤσκητο, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀπει- L 148
κότως καὶ γνῶναι πᾶν τὸ δέον ὀξύτατα καὶ ἑρμηνεῦσαι πιθανώ-
τατα διαθέσθαι τε καὶ διοικῆσαι φρονιμώτατα ἀεὶ ἠδυνήθη, καὶ
οὔτε τις αὐτὸν καιροῦ ῥοπὴ αἰφνιδίως οἱ προσπεσοῦσα προκατέλα-
βεν, οὔτ' ἀπόρρητος μέλλησις χρονίσασα διέλαθε. πάντα γὰρ ἀεὶ 7
πρὶν ἀπαρτηθῆναι καὶ προδιεγίγνωσκε, καὶ πρὸς πάντα τὰ συμβῆναί
τινι δυνάμενα προπαρεσκεύαστο· τό τε κρυπτόμενον ἰσχυρῶς ἀνευ- M 2
ρεῖν καὶ τὸ φαινόμενον πιθανῶς ψευδαγνοεῖν, τό τε λανθάνον εἰδέναι
προσποιήσασθαι καὶ τὸ γιγνωσκόμενον ἀποκρύψασθαι, τούς τε και- 8

12—136, 17 = Exc. Val. 135: ὅτι ὁ Καῖσαρ οὗτος ἦν τό τε σῶμα ἱκανώτατος — ἀκριβῶς ἐπεξιέναι (c. 48, 1). [V. L. vide infra. praeterea: 14 ἐγένετο om. 23 γινωσκόμενον fol. 201r ἐγκρύψασθαι

1 γε R. St., τε LM 3 ⟨ἂν⟩ ins. Pflugk. βούλομαι R. St. (nec aliter librarius cod. V), βουλεύομαι LM καθισταίμην R. St., καθιστοίμην LM 4 τοιοῦτο R. St., τοῦτο LM 7 ἐν reduxi ex LM coll Herod. 9, 27, ἐπὶ Bk. τὸ βραχύτατον ψεύδους Bk., τὸ βραχὺ τὸ ψεῦδος L, item M in quo tamen τὸ alterum a manu recentiore in τοῦ mutatum est 9 αὐτοῦ restitui ex LM, αὑτοῦ Bk., quod propter praecedentia non placet 10 τάχα ἀρκεσθὲν] haud vitiosum, cf. Herod. 9, 33, Plat. *Ax.* 369 E, et saepe ita Dio, παραρμοσθὲν vel τάχα ἀρεσθὲν Rk. 16 πιθανώτατα L cod. Peir., πιθανῶτα M 19 διέλαθε Rk., διελάθετο LM cod. Peir. 20 ἀπαρτηθῆναι] corruptum, ἀπαρτισθῆναι Wesseling vix recte, nam notio τοῦ ἀποτελεσθῆναι (cf. Moer. p. 82, Thom. mag. p. 104, Lob. ad Phryn. p. 447) hic non requiritur, imo contrarium potius (cf. quoque Thuc. 1, 78, 1), quare ἐπαρτηθῆναι Rk., recte fortasse, nec tamen ab omni parte satisfacere videtur, an ἀπαντηθῆναι usu posteriorum? 21 τινι L, τι (sed addito νι a corr. antiquo) M, τι cod. Peir. 22 λανθάνον Leuncl., λανθάνειν LM cod. Peir.

ρούς σφισιν ἐφαρμόσαι καὶ τοὺς λογισμοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀποδοῦναι,
καὶ προσέτι καὶ ἐπιτελέσαι καὶ ἐπεξελθεῖν πάνθ᾽ ὡς ἕκαστα καλῶς
39 ἠπίστατο. τεκμήριον δέ, τά τε ἴδια εὐοικότατός τε ἅμα καὶ εὐδα-
πανώτατος ἐγένετο, ἀκριβὴς μὲν ὢν ἐς τὸ τὰ ὑπάρχοντα διαρκῶς
φυλάξαι, δαψιλὴς δὲ ἐς τὸ τὰ προσήκοντα ἀφειδῶς ἀναλῶσαι, καὶ
τοὺς συγγενεῖς πάντας πλὴν τῶν ἀνοσιωτάτων ἰσχυρῶς ἠγάπησεν·
2 οὔτε γὰρ δυστυχήσαντά τινα αὐτῶν ὑπερεῖδεν οὔτε εὐτυχήσαντί
τινι ἐφθόνησεν, ἀλλὰ καὶ τούτοις τὰ προϋπάρχοντα συνεπηύξησε
καὶ ἐκείνοις τὰ ἐλλείποντα ἀνεπλήρωσε, τοῖς μὲν χρήματα τοῖς δὲ
3 χωρία τοῖς δὲ ἀρχὰς τοῖς δὲ ἱερωσύνας δούς. καὶ μέντοι καὶ πρὸς
τοὺς φίλους τούς τε ἄλλους τοὺς προσομιλοῦντάς οἱ θαυμαστῶς
προσεφέρετο· οὔτε γὰρ ὑπερεφρόνει τινὰ αὐτῶν οὔθ᾽ ὕβριζεν, ἀλλ᾽
εὐπροσήγορος πᾶσιν ὁμοίως ὢν τούς τε ὑπουργοῦντάς τι πολλα-
πλασίως ἠμείβετο καὶ τοὺς λοιποὺς εὐεργεσίαις ἀνηρτᾶτο, καὶ οὔτε
λαμπρυνόμενόν τινα ἐβάσκηνέ ποτε οὔτ᾽ αὐξανόμενον ἐταπείνωσεν,
4 ἀλλ᾽ ὡς καὶ αὐτὸς διὰ πάντων σφῶν καὶ μεγαλυνόμενος καὶ ἰσχὺν
καὶ κόσμον προσκτώμενος, ἔχαιρε πλείστους ἑαυτῷ παρισουμένους.
τοιοῦτος μέντοι περὶ τοὺς φίλους καὶ περὶ τοὺς γνωρίμους ὢν
5 οὐδ᾽ ἐς τοὺς ἐχθροὺς ὠμὸς οὐδ᾽ ἀπαραίτητος ἐγένετο, ἀλλὰ πολ-
λοὺς μὲν καὶ τῶν ἰδίᾳ τι προσκρουσάντων οἱ ἀθῴους ἀφῆκε, πολ-
λοὺς δὲ καὶ τῶν προσπολεμησάντων ἀπέλυσε, καί τισιν αὐτῶν καὶ
L 148v τιμὰς καὶ | ἀρχὰς ἔδωκεν. οὕτω που πᾶς πρὸς ἀρετὴν ἐπεφύκει,
καὶ κακίαν οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ εἶχεν ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἐνεῖναι
ἐπίστευεν.

40 ἐπεὶ δὲ ἐς τούτους τοὺς λόγους ἀφικόμην, ἄρξομαι περὶ τῶν
M 97r κοινῶν αὐτοῦ | πολιτευμάτων λέγειν. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐν ἡσυχίᾳ ἐβε-
βιώκει, τάχ᾽ ἂν ἀνέλεγκτον τὴν ἀρετὴν ἔσχεν· νῦν δὲ ἐπὶ πλεῖστον
αὐξηθείς, καὶ μέγιστος οὐχ ὅτι τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἀνθρώπων ἀλλὰ
καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν τι δυνηθέντων γενόμενος, ἐκπρεπέστε-
2 ρον αὐτὴν ἐπεδείξατο. ἐκείνους μὲν γὰρ σχεδόν τι πάντας αὕτη ἡ

---

2 ἐξελθεῖν ὅσα ἕκαστα 4 ὑπούχοντα 5 τὸ om.
12 ὕβριζεν (sic)

3 *τε* (ante *ἅμα*) restitui ex LM cod. Peir., del. Rk. 17 *παρισουμένους* restitui ex LM, *παρισούμενος* cod. Peir. quod praeferunt editores. at *παρισοῦσθαι* est *aequare se* (*aequalem se gerere*), cf. e. gr. Herod. 4, 166; 8, 140, 1 et ita haud raro Dio. nec offendit *χαίρω* acc. cum part. adiunctum sibi habens, licet poeticum sit 25 *ἀφικόμην* R. St., *ἀφίκομαι* LM cod. Peir. 27 *τάχ᾽ ἂν ἀνέλεγκτον* L, *τάχ᾽ ἂν ἀνανέλεγκτον* M, *τάχα ἀνέλεγκτον* cod. Peir. ceterum cf. 52, 33, 4 30 *ἐπεδείξατο* Bk., *ἀπεδείξατο* LM cod. Peir.

ἐξουσίᾳ διήλεγξε, τοῦτον δὲ ἔτι μᾶλλον ἐξέφηνε· τῷ γὰρ μεγέθει
τῆς ἀρετῆς ἀντιπάλους πράξεις λαβὼν ἰσοστάσιος αὐταῖς ηὑρέθη,
καὶ μόνος ἀνθρώπων τηλικαύτην αὐτῷ τύχην ἐξ ἀνδραγαθίας κτη-
σάμενος οὔτε διέβαλεν αὐτὴν οὔθ' ὕβρισεν. ὅσα μὲν οὖν ἄλλως 3
στρατευόμενος ἐλαμπρύνετο, ἢ ὅσα ἐν ταῖς ἐγκυκλίοις λειτουργίαις
ἐμεγαλοφρονήσατο, παραλείψω, καίπερ τοσαῦτα ὄντα ὥστ' ἄλλῳ
τινὶ καὶ πάνυ ἂν ἐς ἔπαινον ἐξαρκέσαι· πρὸς γάρ τοι τὴν ἐπι-
φάνειαν τῶν μετὰ ταῦτα αὐτοῦ ἔργων σμικρολογεῖσθαι δόξω, ἂν
καὶ ἐκεῖνα ἀκριβῶς ἐπεξίω· ὅσα δὲ δὴ [ὁ] ἄρχων ὑμῶν ἔπραξε,
ταῦτ' ἐρῶ μόνα. καὶ οὐδὲ ταῦτα μέντοι πάντα καθ' ἕκαστον ἀκρι- 4
βῶς διηγήσομαι· οὔτε γὰρ ἐξικέσθαι ποτ' ἂν αὐτῶν δυνηθείην,
καὶ πάμπολυν ἂν ὑμῖν ὄχλον ἄλλως τε καὶ εἰδόσι ταῦτα παρά-
σχοιμι.

ὁ γὰρ ἀνὴρ οὗτος πρῶτον μὲν πάντων στρατηγήσας ἐν Ἰβηρίᾳ, 41
καὶ ὕπουλον αὐτὴν εὑρών, οὐ περιεῖδέ σφας ὑπὸ τῷ τῆς εἰρήνης
ὀνόματι ἀνανταγωνίστους γιγνομένους, οὐδ' εἵλετο αὐτὸς ἐν ἡσυχίᾳ
τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον διαγενέσθαι μᾶλλον ἢ τὰ κοινῇ συμφέροντα
πρᾶξαι, ἀλλ' ἐπειδήπερ ἑκόντες οὐ μετεμέλοντο, καὶ ἄκοντάς σφας
ἐσωφρόνισεν, ὥστε καὶ τοὺς πρότερόν ποτε εὐδοκιμήσαντας κατ' 2
αὐτῶν τοσοῦτον ὑπερβαλέσθαι ὅσον τὸ φυλάξαι τι τοῦ κτήσασθαι
χαλεπώτερόν ἐστι, καὶ τὸ μηδ' αὖθίς ποτε νεωτερίσαι τινὰς δυνη-
θῆναι ἐξεργάσασθαι τοῦ τὴν ἀρχὴν ὑπηκόους αὐτούς, ἀκεραίου τῆς
δυνάμεώς σφισιν οὔσης, ποιήσασθαι λυσιτελέστερον. | τοιγάρτοι 3 L 119r
καὶ τὰ ἐπινίκια αὐτῷ διὰ τοῦτ' ἐψηφίσασθε καὶ | τὴν ἀρχὴν τὴν M 3v
ὕπατον εὐθὺς ἐδώκατε. ἐξ οὗ δὴ καὶ τὰ μάλιστα διεφάνη τοῦθ',
ὅτι οὔτε ἐπιθυμίας οὔτε εὐκλείας οἰκείας ἕνεκα τόν τε πόλεμον ἐκεῖ-
νον ἐποιήσατο καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ παρεσκευάζετο. παριδὼν γοῦν 4
τὴν πέμψιν τῶν νικητηρίων διὰ τὸ τὰ πράγματα κατεπείγειν, καὶ
χάριν μὲν ὑμῖν τῆς τιμῆς γνούς, ἀρκεσθεὶς δὲ αὐτῇ ἐκείνῃ πρὸς
τὴν δόξαν, ὑπάτευσε. καὶ ὅσα μὲν παρὰ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ πόλει 42
διῴκησεν, ἢ μυρία ἂν εἴη λέγειν· ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα ἔκ τε ἐκείνης
ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Γαλατικὸν πόλεμον ἐστάλη, θεωρήσατε ὅσα
αὖ καὶ ἡλίκα ἐνταῦθα κατειργάσατο. τοῖς μὲν γὰρ συμμάχοις οὐχ 2
ὅπως βαρὺς ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ προσεβοήθησεν, ἐπειδὴ μήτε τι αὐ-

2 εὑρέθη | καὶ fol. 202r 12 παράσχοιμαι 16 ἀνταγωνίστους 29 ἐκεῖ 33 ἂν (pro αὖ) 34 προσεπεβοήθησεν fol. 202v

9 [ὁ] exp. R. St. 16 αὐτὸς R. St, αὐτὸ LM cod. Peir. 19 κατ' αὐτῶν] ἀπ' αὐτῶν Rk. sine causa idonea 27 γοῦν Bk., οὖν LM cod. Peir. 28 πέμψιν R. St. (coni.), μέμψιν LM cod. Peir.

τοὺς ὑπώπτευσε καὶ προσέτι καὶ ἀδικουμένους εἶδε· τοὺς δὲ δὴ πολεμίους, οὐχ ὅτι τοὺς προσοικοῦντας αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοὺς τὴν Γαλατίαν νέμοντας, κατεστρέψατο, καὶ τοῦτο μὲν χώραν παμπληθῆ τοῦτο δὲ καὶ πόλεις ἀναριθμήτους, ὧν οὐδὲ
3 τὰ ὀνόματα πρότερον ᾔδειμεν, προσεκτήσατο. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα, μήτε δύναμιν ἀξιόχρεων μήτε χρήματα αὐτάρκη παρ' ὑμῶν λαβών, οὕτω μὲν ταχέως κατέπραξεν ὥστε καὶ πρὶν αἰσθέσθαι τινὰ ὑμῶν ὅτι πολεμεῖ νενικηκέναι, οὕτω δὲ ἀσφαλῶς κατεστήσατο [καὶ] ὥστε καὶ ἐπιβατὴν ἀπ' αὐτῶν καὶ τὴν Κελτικὴν καὶ τὴν Βρετ-
4 τανίαν ποιῆσαι. καὶ νῦν δεδούλωται μὲν Γαλατία ἡ τούς τε Ἄμβρονας καὶ τοὺς Κίμβρους ἐφ' ἡμᾶς ἀποστείλασα, καὶ γεωργεῖται πᾶσα ὥσπερ αὐτὴ ἡ Ἰταλία, πλεῖται δὲ οὐ Ῥοδανὸς ἔτι μόνος οὐδ' Ἄραρις, ἀλλὰ καὶ Μόσας καὶ Λίγρος καὶ Ῥῆνος αὐτὸς καὶ ὠκεανὸς
5 αὐτός. ὧν γὰρ οὐδὲ τὰς ἐπικλήσεις ἀκούοντες ἐπιστεύομεν αὐτὰ εἶναι, ταῦθ' ἡμῖν προσκατείργασται, ἐμβατὰ μὲν τὰ πρὶν ἄγνωστα, πλωτὰ δὲ τὰ πρὶν ἀδιερεύνητα ἀπό τε τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ
M r 43 ἀπὸ τῆς μεγαλογνωμοσύνης ποιήσας. καὶ εἴγε μὴ φθονήσαντες αὐτῷ τινες, μᾶλλον δὲ ὑμῖν, ἐστασιάκεσαν, καὶ δεῦρο αὐτὸν πρὸ
L 11v τοῦ προσήκοντος καιροῦ ἐπανελθεῖν ἠνάγκασαν, πάντως ἂν | καὶ τὴν Βρεττανίαν ὅλην μετὰ τῶν ἄλλων νήσων τῶν περικειμένων αὐτῇ καὶ τὴν Κελτικὴν πᾶσαν μέχρι τοῦ ἀρκτικοῦ ὠκεανοῦ ἐκεχείρωτο, ὥσθ' ἡμᾶς ὅρους μὴ γῆν μηδ' ἀνθρώπους τὸ λοιπόν, ἀλλὰ ἀέρα
2 καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν ἔχειν. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ ὑμεῖς, ὁρῶντες τό τε μέγεθος τῆς διανοίας αὐτοῦ καὶ τὰ ἔργα καὶ τὴν τύχην, ἐπὶ πλεῖστον ἄρξαι αὐτῷ προσετάξατε· ὅπερ, ἀφ' οὗ ἐδημοκρατήθημεν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὑπῆρξε, λέγω δὲ τὸ ὀκτὼ ἔτεσιν ὅλοις ἐφεξῆς ἡγεμονεῦσαι. οὕτως αὐτὸν πάντα ἐκεῖνα ὑμῖν ὄντως προσκτᾶσθαι ἐνομίσατε, καὶ οὐδεπώποτε ἐφ' ὑμᾶς αὐξηθήσεσθαι ὑπωπτεύσατε.

2 πολέμους 25 ἐδημοκράτημεν 26 ἐφοξῆς

6 μήτε (alterum) St., μηδὲ LM cod. Peir. ὑμῶν revocavi ex LM cod. Peir. (hic ὑμῖν), ἡμῶν H. St. 8 ὑμῶν revocavi ex LM cod. Peir., ἡμῶν H. St. καὶ del. R. St. (neque extat in cod. Peir.), καὶ . . . ὥστε Dind. 10 Ἄμβρονας LM ut 50, 24, 4 (VM), ἄμβρωνας cod. Peir., Ἄμβρωνες Strab. 4, 1, 8 p. 183, Plut. *Mar.* 15. 19. 20, *Ambrones* scriptores Latini, quorum testimonia vide apud Holder *altceltischer Sprachsch. s. v.* 13 Ἄραρις] cf. ad 38, 32, 4 Μόσας] ita quoque 60, 30, 6 (μέσου gen. casu codices), Μόσας Ptol. 2, 9, 1 sed Μώσας 2, 9, 5, *Mosa* Latine, paenultima correpta apud Apoll. Sidon. *carm.* 5, 208 Λίγρος Reim., λήγγρος LM (s. acc.) cod. Peir., cf. ad 39, 40, 3 αὐτὸς (prius) del. Cob., at cf. ad c. 30, 6 16 πρὶν] πρόσθεν Bk. sine causa idonea 18 ὑμῖν restitui ex LM cod. Peir., ἡμῖν H. St. 19 ἠνάγκασαν] ἠναγκάκεσαν? Bk. 20 περικειμένων M cod. Peir., προκειμένων L 26 ὀκτὼ ἔτεσιν] cf 39, 33, 3.

ἀλλὰ ὑμεῖς μὲν ἐπὶ μακρότατον αὐτὸν ἐγχρονίσαι τοῖς χωρίοις 3
ἐκείνοις ἐπεθυμήσατε· οὐ μέντοι καὶ ἐπέτρεψαν οἱ τὴν πολιτείαν
μηκέτι κοινὴν ἀλλ' ἰδίαν αὐτῶν νομίζοντες εἶναι οὔτε τούτῳ τὰ
λοιπὰ προσκαταστρέψασθαι οὔθ' ὑμῖν πάντων αὐτῶν κυριεῦσαι,
ἀλλὰ τῇ ἀσχολίᾳ αὐτοῦ ἀποχρησάμενοι πολλὰ καὶ ἀνόσια ἐτόλμη-
σαν, ὥσθ' ὑμᾶς τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας δεηθῆναι. καὶ διὰ τοῦτο 44
καταλιπὼν τὰ προκείμενα ταχέως ὑμῖν ἐπεκούρησε, καὶ πᾶσαν τὴν
Ἰταλίαν ἐκ τῶν ἐπαρτηθέντων αὐτῇ κινδύνων ἠλευθέρωσε, καὶ
προσέτι τήν τε Ἰβηρίαν ἀλλοτριουμένην ἐκομίσατο, καὶ τὸν Πομ-
πήιον τήν τε πατρίδα καταλιπόντα καὶ βασιλείαν ἰδίαν ἐν Μακε-
δονίᾳ κατασκευάζοντα, καὶ ἐκεῖσε πάντα τὰ ὑμέτερα ἀγαθὰ μετα- 2
φέροντα, τούς τε ὑπηκόους ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς συσκευαζόμενον καὶ τοῖς
χρήμασιν ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς χρώμενον ἰδὼν τὸ μὲν πρῶτον πεῖσαί πως
ἠθέλησε, καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ προσπέμπων, παύσασθαι καὶ μεταθέ-
σθαι, πίστεις λαβόντα μεγίστας ἦ μὴν ἐν τοῖς ἴσοις ⟨καὶ⟩ ὁμοίοις
αὖθις αὐτὸν γενήσεσθαι· ἐπεὶ δ' οὐδένα τρόπον ἠδυνήθη τοῦτο 3
ποιῆσαι, ἀλλ' ἐκεῖνος | τά τε ἄλλα καὶ τὴν συγγένειαν τὴν πρὸς M 4v
τὸν Καίσαρα αὐτῷ ὑπάρξασαν ὑπερβὰς ἀντιπολεμεῖν ὑμῖν εἵλετο,
οὕτω δὴ καταναγκασθεὶς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου προσάψασθαι τί
μὲν δεῖ λέγειν ὡς εὐτόλμως ἐπ' αὐτόν, καίπερ χειμῶνος ὄντος, 4
ἔπλευσε, τί δὲ ὡς εὐθαρσῶς αὐτῷ, καίτοι | πάντα τὰ ἐκεῖ χωρία L 150v
ἔχοντι, συνέμιξε, τί δὲ ὡς ἀνδρικῶς αὐτοῦ, καίπερ πολὺ τῷ πλήθει
τῶν στρατιωτῶν ἐλαττούμενος, ἐκράτησεν; ἂν γάρ τις καθ' ἕκαστον
αὐτῶν ἐπεξελθεῖν ἐθελήσῃ, παῖδα ἂν ἀποδείξειε τὸν θαυμαστὸν
ἐκεῖνον Πομπήιον· οὕτως ἐν πᾶσιν αὐτοῖς κατεστρατηγήθη.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσω· οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐσεμνύ- 45
νατό ποτε ἐπ' αὐτοῖς, μισῶν αὐτὰ τῆς ἀνάγκης· ἐπεὶ δὲ τὸ δαιμό-
νιον δικαιότατα τὴν μάχην ἔκρινε, τίνα μὲν τῶν τότε πρῶτον ἁλόν-
των ἀπέκτεινε, τίνα δὲ οὐκ ἐτίμησεν, οὐχ ὅτι τῶν βουλευτῶν ἢ τῶν
ἱππέων ἢ καὶ ὅλως τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν συμμάχων τῶν τε

---

2 καὶ om. 5 αὐτοῦ | ἀποχρησάμενοι fol. 203r 14 κοινῇ καὶ ἰδίᾳ 15 λαβὼν 24 αὐτῷ

---

3 *αὐτῶν* Reim. (praeeunte Reiskio qui *αὑτῶν*), *αὐτὴν* LM cod. Peir. 5 *πολλὰ καὶ* Bk., *καὶ πολλὰ* LM cod. Peir. 6 *ὑμᾶς* R. St., *ἡμᾶς* LM cod. Peir. 14 *καὶ* (alterum) om. L *παύσασθαι* H. St., *παύσεσθαι* LM cod. Peir. 15 ⟨*καὶ*⟩ *ὁμοίοις* Rk., quod haec est formula solennis apud Herodotum, Thucydidem, Xenophontem alios obvia, *ὁμοίως* LM cod. Peir. 20 *δεῖ λέγειν* R. St., *διαλέγειν* LM, *δὴ λέγειν* cod. Peir. 21 *ἐκεῖ χωρία* Pflugk., *ἐπιχώρια* LM cod. Peir. 27 *αὐτὰ* LM, *αὖ τὰ* cod. Peir., an *ταῦτα*?, *αὐτὰ* ⟨*ὡς ἆθλα*⟩ Polak, sed nihil mutare praestat, cf. quoque ad 45, 13, 5.

2 ἐπηκόων· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐκείνων τις οὔτ' ἀπέθανε βιαίως οὔτε
αἰτίαν ἔλαβεν, οὐκ ἰδιώτης, οὐ βασιλεύς, οὐκ ἔθνος, οὐ πόλις·
ἀλλ' οἱ μὲν καὶ συνεξητάσθησαν αὐτῷ, οἱ δὲ τὴν γοῦν ἄδειαν ἐν-
τίμως ἔσχον, ὥστε τότε δὴ καὶ πάντας ὀδύρεσθαι τῶν ἀπολωλό-
3 των. τοσαύτῃ γὰρ περιουσίᾳ φιλανθρωπίας ἐχρήσατο ὥστε τοὺς
μὲν συναραμένους τῷ Πομπηίῳ ἐπαινέσαι καὶ πάντα σφίσι τὰ
δοθέντα ὑπ' αὐτοῦ φυλάξαι, τὸν δὲ δὴ Φαρνάκην καὶ τὸν Ὀρώδην
4 μισῆσαι ὅτι οὐκ ἐπεκούρησαν φίλοι αὐτοῦ ὄντες. καὶ διὰ τοῦτό
γε οὐχ ἥκιστα τῷ μὲν οὐκ ἐς μακρὰν ἐπολέμησε, τῷ δὲ ἐπιστρα-
τεύσειν ἔμελλε. πάντως δ' ἂν καὶ . . . ζῶντα εἰλήφει. τεκμήριον
δὲ ὅτι μήτε εὐθὺς αὐτὸν ἐπεδίωξεν ἀλλὰ κατὰ σχολὴν εἴασε φυ-
5 γεῖν, καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀηδῶς ἤκουσε, τούς τε φονεύσαντας
αὐτὸν οὐκ ἐπῄνεσεν ἀλλὰ καὶ ἀνταπέκτεινεν οὐ πολλῷ ὕστερον,
καὶ αὐτόν γε τὸν Πτολεμαῖον, ὅτι καίτοι παῖς ὢν τὸν εὐεργέτην
M 5r ἀπολόμενον περιεῖδε, | προσδιέφθειρε.

46 μετὰ ταῦτα τοίνυν ὅπως μὲν τὴν Αἴγυπτον κατεστήσατο, καὶ
ὅσα χρήματα ἐκεῖθεν ἡμῖν ἐκόμισε, περιττὸν ἂν εἴη λέγειν· στρα-
τεύσας δὲ ἐπὶ τὸν Φαρνάκην οὐκ ὀλίγα ἤδη τοῦ τε Πόντου καὶ τῆς
Ἀρμενίας ἔχοντα, προσηγγέλθη τε ἅμα αὐτῷ προσιὼν καὶ ὤφθη
2 παρὼν καὶ συνέβαλεν αὐθημερὸν καὶ ἐνίκησεν. ἀφ' οὗπερ οὐχ
ἥκιστα διέδειξεν ὅτι οὐδὲν χείρων ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἐγένετο, οὐδ'
ὑπὸ τρυφῆς ἐν αὐτῇ ἐνεχρόνισε· πῶς γὰρ ἂν ῥᾳδίως ἐκεῖνα ἔπραξε
L 150v |μὴ πολλῇ μὲν παρασκευῇ διανοίας πολλῇ δὲ καὶ ῥώμῃ χρώμενος;
3 ὡς δ' οὖν καὶ ὁ Φαρνάκης ἔφυγε, παρεσκευάζετο μὲν εὐθὺς ἐπὶ
τὸν Πάρθον στρατεῦσαι, στασιασάντων δὲ αὖθις ἐνταῦθά τινων
ἀνεκομίσθη τε ἄκων, καὶ οὕτως αὖ καὶ ταῦτα διέθετο ὥστε μηδ'
4 ὅτι ἀρχὴν ἐταράχθη πιστευθῆναι. οὔτε γὰρ ἀπέθανεν οὔτε ἔφυγεν,
ἀλλ' οὐδ' ἠτιμώθη τὸ παράπαν ἐξ ἐκείνων τῶν πραγμάτων οὐδείς,
οὐχ ὅτι οὐ δικαιότατα ἂν πολλοὶ ἐκολάσθησαν, ἀλλ' ὅτι τοὺς μὲν
πολεμίους ἀφειδῶς ἀπολλύναι τοὺς δὲ δὴ πολίτας σώζειν, κἂν

---

6 ἐπαινέσαι | καὶ fol. 203r 9 ἐπιστρατεύειν 14 αὐτόν γε om. 15 προδιέφθειρεν 17 ὑμῖν ἐκεῖθεν 24 μὲν εὐθὺς om.

4 τῶν ἀπολωλότων] τοὺς ἀπολωλότας Rk. frustra, cf. 37, 40, 1; 44, 30, 5 7 δὴ inserui e cod. Peir., om. LM Ὀρώδην] cf. ad 39, 56, 2 10 locum mutilum esse vidit Xyl., ⟨αὐτοῦ τοῦ Πομπηίου ἐφείσατο εἴ γε⟩ Rk., ⟨ἐφείσατο αὐτοῦ εἰ⟩ vel ⟨ἀφῆκεν αὐτὸν εἰ⟩ v. Herw., atque ita fere supplendum esse apparet, coll. 71, 30, 4 pro aoristo plusquamperfectum mavult Bk. (add.) (ἐπέφειστο) 23 διανοίας] δυνάμεως? Bk., coll. 38, 22, 4 possis conicere διανοίας post ῥώμῃ collocandum esse, crediderim tamen omnia sana esse.

φαῦλοί τινες ὦσιν, ἡγεῖτο δεῖν. καὶ διὰ τοῦτο τῇ μὲν ἀνδρείᾳ τοὺς 5
ἀλλοφύλους κατηγωνίζετο, τῇ δὲ φιλανθρωπίᾳ καὶ τοὺς στασιά-
ζοντας τῶν πολιτῶν, καίτοι καὶ ἀναξίους πολλάκις τούτου γεγο-
νότας ἀφ' ὧν ἔπραττον, διετήρει. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ
Ἀφρικῇ τῇ τε Ἰβηρίᾳ αὖθις ἔπραξε, πάντας ὅσοι μὴ καὶ πρότερόν
ποτε ἁλόντες ὑπ' αὐτοῦ ἠλέηντο ἀφείς. τὸ μὲν γὰρ τοὺς πολλάκις 6
ἐπιβουλεύοντάς οἱ ἀεὶ περιποιεῖσθαι μωρίαν, οὐ φιλανθρωπίαν
ἐνόμιζε· τὸ δὲ ἐν τοῖς πρώτοις ἁμαρτήμασι συγγιγνώσκειν τισί,
καὶ μήτ' ἀκατάλλακτον ὀργὴν ἔχειν καὶ προσέτι καὶ τιμὰς νέμειν,
ἂν δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐμμένωσιν, ἀπαλλαγὴν αὐτῶν ποιεῖσθαι, καὶ
πάνυ ἀνδρὸς ἔργον ἡγεῖτο εἶναι. καίτοι τί τοῦτο εἶπον; πολλοὺς 7
γάρ τοι καὶ ἐκείνων ἔσωσε, δοὺς τοῖς τε ἑταίροις ἅπασι καὶ τοῖς
συννικήσασιν αὐτῷ ἕνα ἑκάστῳ τῶν ἁλόντων περιποιήσασθαι.

καὶ | μέντοι καὶ ὅτι ταῦτα πάντα ἀπ' ἐμφύτου χρηστότητος, 47 M 5v
καὶ οὔτε προσποιητῶς οὔτε ἐπὶ κατασκευῇ πλεονεξίας τινός, ὥσπερ
ἕτεροι συχνοὶ ἐφιλανθρωπεύσαντό τινα, ἔπραξε, μέγιστον μὲν καὶ
ἐκεῖνο μαρτύριόν ἐστιν, ὅτι πανταχοῦ καὶ διὰ πάντων ὅμοιος ἐγέ-
νετο καὶ οὔτ' ὀργή τις αὐτὸν ἠγρίανεν οὔτε εὐπραγία διέφθειρεν,
οὐ τὸ κράτος ἠλλοίωσεν, οὐχ ἡ ἐξουσία μετέβαλεν. καίτοι χαλεπώ- 2
τατον ἐν τοῖς τοσούτοις καὶ τοιούτοις καὶ προσέτι καὶ ἐπαλλήλοις
πράγμασιν ἐξετασθέντα, καὶ τὰ μὲν κατωρθωκότα τὰ δὲ ἐν χερσὶν
ἔτ' ἔχοντα τὰ δ' ὑποπτεύοντα, χρηστόν τε ἀεὶ δι' ἴσου γενέσθαι,
καὶ μηδὲν τραχὺ μηδὲ δεινόν, εἰ καὶ μὴ πρὸς τιμωρίαν τῶν παρε-
ληλυθότων, ἀλλὰ πρός γε φυλακὴν | τῶν μελλόντων ἐθελῆσαι ποιῆ- L 151r
σαι. ἱκανὰ μὲν καὶ ταῦτα τὴν χρηστότητα αὐτοῦ τεκμηριῶσαί 3
ἐστιν· οὕτω γὰρ ἐκ θεῶν ὄντως ἔφυ ὥστε ἓν μόνον ἠπίστατο, σώ-
ζειν τούς γε σώζεσθαι δυναμένους· προσέτι δὲ καὶ ἐκεῖνα, ὅτι τοῖς
τε αὐτῷ πολεμήσασι τὸ μηδ' ὑπ' ἄλλου τινὸς κολασθῆναι παρε-
σκεύασε, καὶ τοὺς ἐν τῷ πρὶν ἐπταικότας ἀνεκτήσατο. πᾶσι μὲν 4
γὰρ τοῖς μετὰ τοῦ Λεπίδου καὶ μετὰ τοῦ Σερτωρίου γενομένοις
ἄδειαν δοθῆναι ἐποίησε, πᾶσι δὲ ἐκ τούτου τοῖς ἐκ τῶν ἐπικηρυ-

---

6—11 τὸ μὲν γὰρ τοὺς πολλάκις ἐπιβουλεύοντάς οἱ — καίτοι τί τοῦτο εἶπον om. et sequentia ita: πόλλους δὲ καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἔσωσεν 14 καὶ (alterum) om. πάντα ταῦτα 16 ἕτεροι | συχνοὶ fol. 204r 19—24 καίτοι χαλεπώτατον — ἐθελῆσαι ποιῆσαι om.

---

6 ὑπ' R. St., ἐπ' LM cod. Peir. ἠλέηντο cod. Peir., ἐλέηντο LM 8 ἐν] ἐν ⟨μὲν⟩ Kuiper. (litt.) 20 ἐν τοῖς R. St., ἐς τοῖς LM (in L man. rec. mutavit in ἐστὶ τὸν) 22 χρηστόν τε M, χρηστότε L (man. rec. add. ν) δι' ἴσου] cf. 43, 37, 3 24 γε R. St., τε LM 27 ἐκεῖνα LM, ἐκεῖνο cod. Peir., quod fortasse praestat 28 αὐτῷ LM, ἑαυτῶι cod. Peir., an rectius?

χθέντων ὑπὸ τοῦ Σύλλου περιλειφθεῖσι τὴν σωτηρίαν ὑπάρξαι παρεσκεύασε, καὶ αὐτοὺς μετὰ τοῦτο κατήγαγε, τούς τε παῖδας ἁπάντων τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου θανατωθέντων καὶ τιμῶν καὶ ἀρχῶν ἠξίωσεν.
5 καὶ [τοι] τὸ μέγιστον, πάντα ἁπλῶς τὰ γράμματα ὅσα ἢ παρὰ τῷ Πομπηίῳ ἢ παρὰ τῷ Σκιπίωνι ἀπόρρητα εὑρέθη κατέκαυσε, μήτ᾽ ἀναγνούς τι αὐτῶν μήτε τηρήσας, ἵνα μηδ᾽ ἄλλῳ τινὶ πονηρευθῆναί τι δι᾽ αὐτὰ ἐγγένηται. ὅτι δὲ ταῦθ᾽ οὕτως οὐκ εἶπε μόνον ἀλλὰ καὶ ἔπραξε, δηλοῖ τὰ ἔργα· οὐδεὶς γοῦν ἐκ τῶν γραμμάτων
6 ἐκείνων οὐχ ὅσον οὐκ ἔπαθέ τι δεινόν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐφοβήθη. οὔκουν οὐδ᾽ οἶδεν οὐδεὶς τοὺς | ἐξ αὐτῶν περιγενομένους πλὴν αὐτῶν ἐκείνων. τοῦτο γάρ ἐστι παραδοξότατον καὶ μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἔχον, ὅτι τε ἀφείθησαν πρὶν αἰτιαθῆναι καὶ ὅτι ἐσώθησαν πρὶν κινδυνεῦσαι, καὶ οὐδ᾽ αὐτὸς ὁ περιποιήσας σφᾶς ἔμαθεν οὓς ἠλέησε.

48 καὶ γάρ τοι διά τε ταῦτα καὶ διὰ τἆλλα ὅσα ἐνομοθέτησε καὶ ἐπηνώρθωσε, μεγάλα μὲν αὐτὰ καθ᾽ ἑαυτὰ ὄντα, παρὰ μικρὸν δ᾽ ἂν πρὸς ἐκεῖνα νομισθέντα, ἃ οὐ χρὴ ἀκριβῶς ἐπεξιέναι, καὶ ἐφιλήσατε αὐτὸν ὡς πατέρα καὶ ἠγαπήσατε ὡς εὐεργέτην, τιμαῖς τε
2 οἵαις οὐδένα ἄλλον ἠγήλατε, καὶ προστάτην διατελῆ τῆς τε πόλεως καὶ τῆς ἀρχῆς ἁπάσης ἔχειν ἐπεθυμήσατε, μηδὲν περὶ τῶν ὀνομάτων διενεχθέντες, ἀλλὰ καὶ πάντα αὐτῷ ὡς καὶ ἐλάττονα αὐτοῦ προσθέντες, ἵν᾽ ὅσον καθ᾽ ἕκαστον αὐτῶν ἐκ τοῦ νομιζομένου πρὸς τὸ τελειότατον καὶ τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐξουσίας ἐνέδει, τοῦτο ἐκ τῆς
3 παρὰ τῶν ἄλλων συντελείας ἀνταναπληρωθῇ. διὰ γὰρ τοῦτο ἀρχιερεὺς μὲν πρὸς τοὺς θεούς, ὕπατος δὲ | πρὸς ἡμᾶς, αὐτοκράτωρ δὲ πρὸς τοὺς στρατιώτας, δικτάτωρ δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπεδείχθη. καὶ τί ταῦτ᾽ ἐξαριθμοῦμαι, ὁπότε καὶ πατέρα αὐτὸν ἑνὶ λόγῳ τῆς πατρίδος ἐπεκαλέσατε; ἵνα μὴ τὰς ἄλλας αὐτοῦ προσηγορίας καταλέγω.

---

5 παρὰ om. 7. 8 ὅτι δὲ ταῦθ᾽ — τὰ ἔργα om. 13 ὅπερ ποιήσας 14 τὰ ἄλλα 17 ἃ om. ἐπεξιέναι exc. finis.]

15—29 cf. Zon. 10, 12 p. 337, 22 B. (p. 373, 29—31 D.)

4 [τοι] secl. Bk. 6 μηδ᾽ Bk., μήτ᾽ LM cod. Peir. 9 οὐδ᾽ St., οὔτ᾽ LM cod. Peir. 10 οὐδ᾽ St., οὔτ᾽ LM cod. Peir. ἐξ αὐτῶν] ἐξ αὐτοῦ Kuiper. (litt.) περιγενομένους Leuncl., περὶ γένους LM cod. Peir. 15 ἐνομοθέτησε καὶ ἐπηνώρθωσε cod. Peir., ἐνομοθέτησεν ἐπηνώρθωσε LM 15 μικρὸν an σμικρὸν? at vide fr. 25, 1 et 37, 4 27 ἑνὶ λόγῳ Rk., ἐν ὀλίγωι LM, cf. ad 38, 37, 5 et 45, 8, 3 28 ἐπεκαλέσατε M, ἐπεκαλέσατο L.

ἀλλ᾿ οὗτος ὁ πατήρ, οὗτος ὁ ἀρχιερεὺς ὁ ἄσυλος ὁ ἥρως ὁ 49
θεὸς τέθνηκεν, οἴμοι, τέθνηκεν οὐ νόσῳ βιασθείς, οὐδὲ γήρᾳ μα-
ρανθείς, οὐδὲ ἔξω που ἐν πολέμῳ τινὶ τρωθείς, οὐδὲ ἐκ δαιμονίου
τινὸς αὐτομάτως ἁρπασθείς, ἀλλὰ ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ τείχους ἐπι-
βουλευθεὶς ὁ καὶ ἐς Βρεττανίαν ἀσφαλῶς στρατεύσας, ἐν τῇ πόλει 2
ἐνεδρευθεὶς ὁ καὶ τὸ πωμήριον αὐτῆς ἐπαυξήσας, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ
κατασφαγεὶς ὁ καὶ ἴδιον ἄλλο κατασκευάσας, ἄοπλος ὁ εὐπόλεμος,
γυμνὸς ὁ εἰρηνοποιός, πρὸς τοῖς δικαστηρίοις ὁ δικαστής, πρὸς ταῖς
ἀρχαῖς ὁ ἄρχων, ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὃν μηδεὶς τῶν πολεμίων μηδ᾿
ἐς τὴν θάλασσαν ἐκπεσόντα ἀποκτεῖναι ἠδυνήθη, | ὑπὸ τῶν ἑταίρων M 6v
ὁ πολλάκις αὐτοὺς ἐλεήσας. ποῦ δῆτά σοι, Καῖσαρ, ἡ φιλανθρω- 3
πία, ποῦ δὲ ἡ ἀσυλία, ποῦ δὲ οἱ νόμοι; ἀλλὰ σὺ μέν, ὅπως μηδ᾿
ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τις φονεύηται, πολλὰ ἐνομοθέτησας, σὲ δὲ οὕτως
οἰκτρῶς ἀπέκτειναν οἱ φίλοι, καὶ νῦν ἔν τε τῇ ἀγορᾷ πρόκεισαι
ἐσφαγμένος, δι᾿ ἧς πολλάκις ἐπόμπευσας ἐστεφανωμένος, καὶ ἐπὶ
τοῦ βήματος ἔρριψαι κατατετρωμένος, ἀφ᾿ οὗ πολλάκις ἐδημηγόρη-
σας. οἴμοι πολιῶν ᾑματωμένων, ὢ στολῆς ἐσπαραγμένης, ἣν ἐπὶ 4
τούτῳ μόνον, ὡς ἔοικεν, ἔλαβες, ἵν᾿ ἐν ταύτῃ σφαγῇς."

τοιαῦτα τοῦ Ἀντωνίου λέγοντος ὁ δῆμος τὰ μὲν πρῶτα ἠρε- 50
θίζετο, ἔπειτα δὲ ὠργίζετο, καὶ τέλος οὕτως ἐφλέγμηνεν ὥστε τούς
τε φονέας αὐτοῦ ζητεῖν καὶ τοῖς ἄλλοις βουλευταῖς ἐγκαλεῖν, ὅτι οἱ
μὲν ἀπέκτειναν οἱ δὲ ἐπεῖδον ἀποθνήσκοντα ἄνδρα ὑπὲρ οὗ δημο-
σίᾳ κατ᾿ ἔτος εὔχεσθαι ἐψηφίσαντο, καὶ οὗ τήν τε ὑγίειαν τήν τε
τύχην ὤμνυσαν, καὶ ὃν ἐξ ἴσου τοῖς δημάρχοις ἄσυλον ἐπεποιήκε-
σαν. κἀκ τούτου τό τε σῶμα αὐτοῦ ἁρπάσαντες οἱ μὲν ἐς τὸ οἴ- 2
κημα ἐν ᾧ ἀπέσφακτο, οἱ δὲ ἐς τὸ Καπιτώλιον | κομίσαι τε ἐβού- L 152r
λοντο καὶ ἐκεῖ καῦσαι, κωλυθέντες δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν φόβῳ Xiph. 34, 2. 3
τοῦ μὴ καὶ τὸ θέατρον τούς τε ναοὺς συγκαταπρησθῆναι, αὐτοῦ
ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥσπερ εἶχον, ἐπὶ πυρὰν ἐπέθηκαν. πολλὰ δ᾿ ἂν καὶ 3
ὡς τῶν πέριξ οἰκοδομημάτων ἐφθάρη, εἰ μὴ οἵ τε στρατιῶται ἐμ-
ποδὼν ἐγένοντο καί τινας τῶν θρασυτέρων οἱ ὕπατοι κατὰ τῶν Xiph. 34, 10. 11

1—18 = Zon. 10, 12 p. 337, 22—338, 17 B. (p. 373, 31—374, 21 D.) 19—21 > Zon. 10, 12 p. 338, 18 B. (p. 374, 22. 23 D.) 25. 27. 29 = Zon. 10, 12 p. 338, 19 B. (p. 374, 23. 24 D.)

---

4 ἁρπασθεὶς Reim. (cum Zon. BC^c), ἁρπαχθεὶς LM Zon. AD, per σ Dio 37, 16, 4; 59, 10, 3; 77, 22, 3; 79, 15, 2 et 16, 2, cf. tamen Herod. 2, 90; 7, 169; 9, 115 21 τε Bk., μὲν LM, cf. 41, 31, 3; 49, 13, 3 22 ἐπεῖδον] περιεῖδον v. Herw., at cf. 72, 20, 1; 72, 4, 6; 77, 2, 4; 78, 24, 1, Isocr. 4, 96, al., ubi ἐφορᾶν significat fere *aequo animo videre* nec multum abest a περιορᾶν 29 εἶχον Xyl., εἶπον LM.

τοῦ Καπιτωλίου πετρῶν ἔωσαν. οὐ μέντοι καὶ ἐπαύσαντο διὰ
4 τοῦτο οἱ λοιποὶ ταραττόμενοι, ἀλλ' ἐπί τε τὰς οἰκίας τῶν σφα-
Xiph. 34, 6—8 γέων ὥρμησαν, καὶ ἄλλους τε ἐν τούτῳ καὶ Ἕλουιον Κίνναν δημαρ-
χοῦντα μάτην ἀπέκτειναν· οὐ γὰρ ὅπως ἐπεβούλευσε τῷ Καίσαρι,
ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μάλιστα αὐτὸν ἠγάπα. ἐπλανήθησαν δὲ ὅτι Κορ-
51 νήλιος Κίννας ὁ στρατηγὸς συμμετέσχε τῆς ἐπιθέσεως. καὶ μετὰ
M 7r τοῦτο ἀπειπόντων τῶν ὑπάτων μηδένα ἔξω τῶν στρατιωτῶν | ἔνο-
Xiph. 34, 4. 5 πλον εἶναι, τῶν μὲν φόνων ἀπέσχοντο, βωμὸν δέ τινα ἐν τῷ τῆς
πυρᾶς χωρίῳ ἱδρυσάμενοι (τὰ γὰρ ⟨ὀστᾶ⟩ αὐτοῦ οἱ ἐξελεύθεροι
προανείλοντο καὶ ἐς τὸ πατρῷον μνημεῖον κατέθεντο) θύειν τε
ἐπ' αὐτῷ καὶ κατάρχεσθαι τῷ Καίσαρι ὡς καὶ θεῷ ἐπεχείρουν.
Xiph. 34, 9 2 οἱ οὖν ὕπατοι ἐκεῖνόν τε ἀνέτρεψαν, καί τινας ἀγανακτήσαντας
Xiph. 34, 11. 12 ἐπὶ τούτῳ ἐκόλασαν, καὶ νόμον ἐξέθηκαν μηδένα αὖθις δικτάτορα
γενέσθαι, ἀράς τε ποιησάμενοι καὶ θάνατον προειπόντες ἄν ⟨τέ⟩
τις ἐσηγήσηται τοῦτο ἄν θ' ὑποστῇ, καὶ προσέτι καὶ χρήματα
3 αὐτοῖς ἄντικρυς ἐπικηρύξαντες. ταῦτα μὲν ἐς τὸ ἔπειτα προεί-
Xiph. 34, 12—16 δοντο, ὥσπερ ἐν τοῖς ὀνόμασι τῆς τῶν ἔργων δεινότητος οὔσης,
ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν ὅπλων καὶ ἐκ τῶν ἑκάστου τρόπων καὶ γιγνο-
μένων αὐτῶν καὶ τὰς τῆς ἐξουσίας, ἐν ᾗ ποτ' ἂν τύχῃ δρώμενα,
4 προσρήσεις διαβαλλόντων· ἐν δὲ τῷ τότε παρόντι τούς τε κλη-
ρούχους τοὺς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος προκεχειρισμένους ἐς τὰς ἀποικίας
εὐθύς, μὴ καὶ νεοχμώσωσί τι, ἔστειλαν, καὶ τῶν σφαγέων τοὺς μὲν
ἄρξαι τινῶν εἰληχότας ἐς τὰ ἔθνη, τοὺς δὲ λοιποὺς ἄλλον ἄλλοσε
ἐπὶ προφάσει τινὶ ἐξέπεμψαν· καὶ αὐτοὺς ὡς καὶ εὐεργέτας σφῶν
πολλοὶ ἐτίμησαν.

L 152v 52 οὕτω μὲν ὁ Καῖσαρ μετήλλαξε. καὶ ἐπειδὴ | ἔν τε τῷ τοῦ Πομ-
πηίου οἰκοδομήματι καὶ παρὰ τῷ ἀνδριάντι αὐτοῦ τῷ τότε ἐκεῖ
ἑστῶτι ἐσφάγη, ἔδοξέ τινα τιμωρίαν αὐτῷ δεδωκέναι, ἄλλως τε
Xiph. 34, 16—24 ὅτι καὶ βρονταὶ ἄπλετοι καὶ ὑετὸς λάβρος ἐπεγένετο. ἐν δ' οὖν
τῷ θορύβῳ ἐκείνῳ καὶ τοιόνδε τι οὐκ ἀπάξιον μνήμης συνηνέχθη.
2 Γάιος γάρ τις Κάσκας δημαρχῶν, καὶ ἰδὼν ὅτι ὁ Κίννας ἐκ τῆς
πρὸς τὸν στρατηγὸν ὁμωνυμίας ἀπώλετο, ἐφοβήθη μὴ καὶ αὐτὸς

2—6 > Zon. 10, 12 p. 338, 19—22 B. (p. 374, 24—28 D.) 8—15 > Zon. 10, 12 p. 339, 1—5 B. (p. 374, 28—375, 1 D.)

---

1 ἔωσαν Dind., ὦσαν L, ὦσαν M 9 ⟨ὀστᾶ⟩ ins. Leuncl. coll. 56, 42, 4, vide quoque 59, 3, 5 13 ἐξέθηκαν Bk., cf. c. 52, 3; 42, 22, 4, Dem. 24, 18, ἐπέθηκαν LM 14 ⟨τε⟩ ins. Rk. 16 προείδοντο Bk., cf. fr. 38 1; 36, 7, 2; 60, 3, 4, Thuc. 1, 17, 1; 6, 78, 4. προΐδοντες LM 20 προσρήσεις Leuncl. (cum Xiph.), προσρήσει LM 28 ἄλλως τε restitui, ἄλλως τε ⟨καὶ⟩ Bk., at cf. 45, 26, 1, Plat. *Hipp. min.* 363 A 31 καὶ abesse mavult v. Herw. (litt.).

ἀποθάνῃ, ὅτι Πούπλιος Σερουίλιος Κάσκας ἔκ τε τῶν δημάρχων
καὶ ἐκ τῶν σφαγέων ἦν, καὶ γράμματα ἐξέθηκε τήν τε κοινωνίαν 3
σφῶν ἐκ τῆς μιᾶς προσηγορίας καὶ τὴν διαφορὰν τῆς γνώμης δη-
λῶν. καὶ ἔπαθε μὲν οὐδέτερος δεινὸν οὐδέν (καὶ γὰρ ὁ Σερουί-
λιος | ἰσχυρῶς ἐφυλάσσετο), λόγον δὲ δή τινα ὁ Γάιος, ὥστε καὶ M 7v
μνημονεύεσθαι διὰ τοῦτο, ἔσχεν.

τότε μὲν δὴ ταῦτα πρός τε τῶν ἄλλων καὶ πρὸς τῶν ὑπάτων 53
ἐγένετο· καὶ γὰρ τὸν Δολοβέλλαν ὁ Ἀντώνιος, καίτοι μὴ βουληθεὶς
τὰ πρῶτα ἐς τὴν ἀρχὴν ὡς οὐδέπω καθήκουσάν οἱ προσλαβεῖν,
ὅμως προσέθετο, δείσας μὴ στασιάσῃ. ὡς μέντοι ὅ τε θόρυβος 2
κατέστη καὶ αὐτὸς ὁ Ἀντώνιος τό τε ἐξετάσαι τὰ διοικηθέντα ὑπὸ Xiph. 34, 24—27
τοῦ Καίσαρος καὶ τὸ πάντα τὰ δόξαντα αὐτῷ ποιῆσαι ἐπετράπη, Exc. V. 136
οὐκέτ᾽ ἐσωφρόνησεν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τάχιστα ἐγκρατὴς τῶν γραμμάτων
αὐτοῦ ἐγένετο, πολλὰ μὲν ἀπήλειψε πολλὰ δὲ καὶ ἀντενέγραψεν, ἄλλα
τε καὶ νόμους. καὶ προσέτι καὶ χρήματα καὶ ἀρχὰς τὰς μὲν ἀφεί- 3
λετό τινων τὰς δὲ ἔδωκεν ἄλλοις, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐκείνου δὴ γραμ-
μάτων αὐτὰ ποιῶν. κἀκ τούτου συχνὰ μὲν αὐτόθεν ἥρπασε, συχνὰ Xiph. 34, 27—31
δὲ καὶ παρ᾽ ἰδιωτῶν τῶν τε δήμων καὶ τῶν βασιλέων ἠργυρολό-
γησε, τοῖς μὲν χώραν τοῖς δὲ ἐλευθερίαν, ἄλλοις πολιτείαν, ἄλλοις
ἀτέλειαν πωλῶν, καίτοι τῆς βουλῆς τὸ μὲν πρῶτον ψηφισαμένης 4
μηδεμίαν στήλην ὡς καὶ τοῦ Καίσαρος συγγεγραφότος τι ἀνατε-
θῆναι (ἐς γὰρ στήλας χαλκᾶς πάντα τὰ τοιαῦτα ἐσεγράφετο), ἔπειτα
δέ, ὡς ἐκεῖνος ἐνέκειτο λέγων πολλὰ καὶ ἀναγκαῖα ὑπ᾽ αὐτοῦ προ-
βεβουλεῦσθαι, κελευσάσης πάντας τοὺς πρώτους κοινῇ αὐτὰ δια-
κρῖναι. ἀλλ᾽ οὔτε τι τούτων ἐφρόντισε, καὶ τὸ σύμπαν τοῦ ⟨μὲν⟩ 5 L 153v
Ὀκταουίου ἅτε καὶ μειρακίου καὶ πραγμάτων ἀπείρου, τήν τε κλη- Xiph. 34, 31—35. 6
ρονομίαν ὡς καὶ χαλεπὴν καὶ δυσμεταχείριστον οὖσαν ἀπωθου-
μένου, κατεφρόνησεν, αὐτὸς δὲ ὡς καὶ κληρονόμος οὐ μόνον τῆς

11—20 = Exc. Val. 136: ὅτι ὁ Ἀντώνιος μετὰ τὴν σφαγὴν Καίσαρος ἐπειδὴ ἐξέτασαι τὰ διοικηθέντα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος αὐτῷ ἐπετράπη οὐκέτ᾽ ἐσωφρόνησε — ἀτέλειαν πολλῶν (sic). [V. L. vide infra. praeterea: 14 ἀντέγραψεν 16 τινων om. 18 βασιλέων fol. 204v]

15. 16. 18—20. 28—140, 2 > Zon. 10, 12 p. 339, 5—8 B. (p. 375, 1—5 D.)

8 *μὴ βουληθεὶς* Xyl., *μὴ φοβηθεὶς* LM, [*μὴ*] *φοβηθεὶς* Odd., quod non placet. ceterum ad v. *πρός τε τῶν — ἐγένετο καὶ* M in marg. ζr 12 *τὸ* R. St., *ὅτι* LM 14 *καὶ* inserui ex cod. Peir. 16 *δὴ γραμμάτων* Bk., *διαγραμμάτων* LM cod. Peir., cf. 45, 23, 7 18 *τε* M cod. Peir., *τότε* L 25 ⟨*μὲν*⟩ ins. Bk. 27 *καὶ* (prius) addidi ex M, om. L. 28 *καὶ* restitui ex LM et Xiph., om. Bk. (typ. err.?)

οὐσίας ἀλλὰ καὶ τῆς δυναστείας τῆς τοῦ Καίσαρος ὢν πάντα διε-
6 *χείριζε· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ φυγάδας τινὰς κατήγαγεν. ἐπειδή τε ὁ Λέπιδος ἰσχύν τε μεγάλην εἶχε καὶ φόβον αὐτῷ πολὺν ἐπήρτα, τήν τε θυγατέρα τῷ υἱεῖ αὐτοῦ συνῴκισε καὶ ἀρχιερέα αὐτὸν ἀπο-*
M 8r *δειχθῆναι παρεσκεύασεν, ἵνα μηδὲν ὧν | ἔπραττε πολυπραγμονοίη.*
7 *ὅπως γὰρ δὴ ῥᾳδίως αὐτὸ ποιήσῃ, ἔς τε τοὺς ἱερέας αὖθις ἀπὸ τοῦ δήμου τὴν αἵρεσιν τοῦ ἀρχιερέως ἐπανήγαγε, κἀν τούτοις αὐτὸν οὐδὲν ἢ ὀλίγα τῶν νενομισμένων πράξας ἐτέλεσε, δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἱερώσασθαι.*

Subscriptio: ΔΊΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ἹΣΤΟΡΊΑΣ ΜΔ L, ΔΊΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙΚΗ͂Σ ἹΣΤΟΡΊΑΣ ΜΔ M.

LIBER XLV.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ πέμπτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Γ. Ἰουλίου Καίσαρος δικτατορίας (710 44) *τὸ ε´ μετὰ Μ. Αἰμιλίου Λεπίδου ἱππάρχου καὶ ὑπατείας τὸ ε´ μετὰ Μ. Ἀντωνίου.*

1 *Ἀντώνιος μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἐποίει, ὁ δὲ δὴ Γάιος ὁ Ὀκτάουιος* L 153ʳ *Καπίας (οὕτω γὰρ ὁ τῆς Ἀττίας τῆς τοῦ Καίσαρος ἀδελφῆς υἱὸς* Xiph. 35,—35, 7

9—142, 7 > Zon. 10, 13 p. 339, 9—14 B. (p. 375, 6—12 D.)

1 *τετταρακοστῷ πέμπτῳ*] *μή* LM 3 *Σέξτου* Leuncl., *σέξστου* LM *Πομπηίου* (prius) L, *τοῦ πομπηίου* M 4 *ἤρξαντο* L, *ἤρξατο* M 6 *τῆς Γ.* scripsi, *ἔτη Γ* LM, cf. ad ind. librorum 42 et 44 7. 8 *μετὰ Μ. Ἀντωνίου* H. St., *μ´ μετὰ ἀντωνίου* LM. — Post *ἀντωνίου* sequitur in L et M scioli additamentum: *πατὴρ αὐγούστου ὀκταούιος μήτηρ αὐτοῦ ἀττία ἡ ἀδελφὴ καίσαρος ὡς εἶναι τὸν αὔγουστον ἀνεψιὸν ἰουλίου καίσαρος*, quod damnavit iam Xyl. — Ceterum c. 17 iam incipit annus u. c. 711 (43).

9 *ὁ* (alterum) non habet Xiph. 10 *Καπίας*] *καὶ πίας* Xiph. cod. C et Zon., *καὶ Ἀττίας* (*ὁ Ὀκταουίου καὶ Ἀττίας*) Perizonius *anim. hist.* 10, *Καῖσαρ* Baumgarten-Crusius ad Suet. *Aug.* 7, procul dubio perperam uterque, *Κωπίας* Egger, *examen crit. des hist. de la vie d' Aug.* 17 adn. ingeniose, coll. Suet. *Aug.* 7: *infanti cognomen Thurino inditum* cet. Thurii enim postquam colonia facta est *Copia Thurii* appellantur, cf. Strab. 6, 1, 13 p. 263 (unde Steph. *s. v.*), numm. C. I. L. 1 n. 511, C. I. L. 10, 125. expectes tamen *Θούριος* vel *Θουρῖνος* praesertim apud Dionem, et offendit praeterea adiectivum *Κωπίας* a nomine *Κωπιαὶ* vel *Κωπιὰ* derivatum, ⟨*ὁ*⟩ *Καπίας* Bk. *Ἀττίας*] ita quoque § 2 et 47, 17, 6. nomen rectius scribitur *Ἀτία* (*Atius* pater (?) in nummo Sardo *cat. gr. coins Brit. Mus. Sic. Sard.* p. 295, 1, *Atius* et *Atia* Suet. *Aug.* 4. 94, cf. quoque Verg. *Aen.* 5, 568 et C. I. Gr. 2629), an ita scripserit Dio dubitandum. *Ἀτία* Plut. *Ant.* 31 (*τατίας* libri), *Ἀττία* Plut. *Cic.* 44, *Attius* Cic. *phil.* 3, 6, 16. cf. quoque C. I. L. 5, 3251 *ἀδελφιδῆς* Xyl., *ἀδελφῆς* LM, (et Xiph. et Zon.) quod vitium non Dionis puto verum librariorum (ut etiam apud Plut. *Cic.* 44, *Ant.* 11. 16; recte *ἀδελφιδῆ Brut.* 22), cf. 53, 1, 2 ubi *ἀδελφὴν* habet V, at *ἀδελφιδὴν* (sic) M, et sescenties haec a scribis confunduntur.

ὠνομάζετο) ἦν μὲν ἐξ Οὐελιτρῶν τῶν Οὐολσκίδων, ὀρφανὸς δὲ ὑπὸ τοῦ Ὀκταουίου τοῦ πατρὸς καταλειφθεὶς ἐτράφη μὲν παρά τε τῇ μητρὶ καὶ παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς Λουκίῳ Φιλίππῳ, αὐξηθεὶς δὲ
2 συνδιέτριβε τῷ Καίσαρι· ἄπαις τε γὰρ ἐκεῖνος ὢν καὶ μεγάλας ἐπ' αὐτῷ ἐλπίδας ἔχων ἠγάπα τε καὶ περιεῖπεν αὐτόν, ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐξουσίας τῆς τε μοναρχίας διάδοχον καταλείψων, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ Ἀττία δεινῶς ἰσχυρίζετο ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτὸν κεκυηκέναι, ὅτι καταδαρθοῦσά ποτε ἐν ναῷ αὐτοῦ δράκοντί τινι μίγνυσθαι ἐνόμισε καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἱκνουμένῳ χρόνῳ ἔτεκε.
3 πρίν τε ἡ ἐς τὸ φῶς ἐξιέναι, ἔδοξεν ὄναρ τὰ σπλάγχνα ἑαυτῆς ἐς
M τὸν οὐρανὸν ἀναφέρεσθαι καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν | ἐπεκτείνεσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ νυκτὶ καὶ ὁ Ὀκτάουιος ἐκ τοῦ αἰδοίου αὐτῆς τὸν ἥλιον ἀνατέλλειν ἐνόμισεν. ἄρτι τε ὁ παῖς ἐγεγέννητο, καὶ Νιγίδιος Φίγουλος βουλευτὴς παραχρῆμα αὐτῷ τὴν αὐταρχίαν ἐμαντεύσατο·
4 ἄριστα γὰρ ⟨τῶν⟩ καθ' ἑαυτὸν τήν τε τοῦ πόλου διακόσμησιν καὶ τὰς τῶν ἀστέρων διαφοράς, ὅσα τε καθ' ἑαυτοὺς γιγνόμενοι καὶ ὅσα συμμιγνύντες ἀλλήλοις ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις καὶ ἐν ταῖς διαστάσεσιν ἀποτελοῦσι, διέγνω, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ αἰτίαν ὥς τινας ἀπορρή-
5 τους διατριβὰς ποιούμενος ἔσχεν. οὗτος οὖν τότε τὸν Ὀκτάουιον βραδύτερον ἐς τὸ συνέδριον διὰ τὸν τοῦ παιδὸς τόκον (ἔτυχε γὰρ βουλὴ οὖσα) ἀπαντήσαντα ἀνήρετο διὰ τί ἐβράδυνε, καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν ἀνεβόησεν ὅτι "δεσπότην ἡμῖν ἐγέννησας", καὶ αὐτὸν ἐκταραχθέντα ἐπὶ τούτῳ καὶ διαφθεῖραι τὸ παιδίον ἐθελήσαντα ἐπέσχεν, εἰπὼν ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τοιοῦτό τι αὐτὸ παθεῖν. τότε μὲν

10—13 = Zon. 10, 13 p. 339, 14—17 B. (p. 375, 13—16 D.) 13—22 > Zon. 10, 13 p. 339, 17—340, 3 B. (p. 375, 16—22 D.)

10—11: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 392, 32—393, 2 Cram., Const. Man. v. 1838 sq., Treu p. 29, 28—30, Cedr. 1 p. 301, 3. 4, cod. Paris. 1712 f. 74ʳ 12. 13: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 2. 3 Cram., Const. Man. v. 1840—1843, Treu p. 29, 31—33, Leo p. 275, 25—27 Cram., Cedr. 1 p. 301, 1. 2, cod. Paris. 1712 f. 74ʳ 13—22: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 4—7 Cram., Const. Man. v. 1844—1850, Treu p. 30, 1—4, Cedr. 1 p. 301, 4—7, cod. Paris. 1712 f. 74ʳ 22—24: Treu p. 30, 4—7

1 *ἐξ Οὐελιτρῶν* H. St. (et Xiph. et Zon.), *ἐξουαιελιτρων* (sic) LM *Οὐολσκίδων*] cf. ad Zon. 7, 9, 5 et 38, 37, 5 3 *ἀδελφῷ*] ita etiam Xiph., *ἀνδρὶ* Xyl., sitne error Dionis ipsius an librariorum non diiudico, sed hoc verisimilius 6 *ἐξουσίας*] *οὐσίας* R. St., quod praeplacet Reimaro non displicet mihi, cf. quoque c. 3, 2 9 *διὰ*] *μετὰ* Rk., *κατὰ* Polak. 13 *Φίγουλος* R. St., *φίβουλος* LM Xiph. Zon. Treu *l. l.*, (ceteri non habent) 15 ⟨*τῶν*⟩ ins. Leuncl. ex Xiph.

δὴ ταῦτ' ἐλέχθη, τρεφομένου δὲ ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ ἀετὸς ἐκ τῶν χει- 2 Xiph. 37, 8–38, 13
ρῶν αὐτοῦ ἐξαρπάσας ἄρτον ἐμετεωρίσθη καὶ μετὰ τοῦτο κατα-
πτόμενος ἀπέδωκεν αὐτόν. παιδίσκου τε αὐτοῦ ὄντος καὶ τὴν
διατριβὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ ποιουμένου, ἔδοξέ ποτε ὁ Κικέρων ὄναρ 2 L 154r
ἁλύσεσί τε αὐτὸν χρυσαῖς ἐς τὸ Καπιτώλιον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθι-
μῆσθαι καὶ μάστιγα παρὰ τοῦ Διὸς εἰληφέναι· καὶ οὐ γὰρ ἠπίστατο
ὅστις ἦν, περιέτυχέ τε αὐτῷ τῆς ὑστεραίας ἐν αὐτῷ τῷ Καπιτωλίῳ,
καὶ γνωρίσας αὐτὸν διηγήσατο τοῖς παροῦσι τὴν ὄψιν. ὅ τε Κά- 3
τουλος οὐδ' αὐτός πω ἑορακὼς τὸν Ὀκτάουιον, ἐνόμισε τοὺς παῖ-
δας ἐν τοῖς ὕπνοις τοὺς εὐγενεῖς πάντας ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πρόσ-
οδον πρὸς τὸν Δία πεποιῆσθαι, καὶ ἐν αὐτῇ τὸν θεὸν εἰκόνα τινὰ
τῆς Ῥώμης ἐς τὸν ἐκείνου κόλπον ἐμβεβληκέναι· ἐκπλαγεὶς δὲ ἐπὶ 4
τούτῳ ἀνῆλθεν ἐς τὸ Καπιτώλιον προσευξόμενος τῷ θεῷ, καὶ ἐκεῖ
τὸν Ὀκτάουιον εὑρὼν ἄλλως ἀναβεβηκότα τό τε εἶδος αὐτοῦ πρὸς M 9r
τὸ ἐνύπνιον προσήρμοσε καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ὄψεως ἐβεβαιώσατο.
μειρακιωθέντος δὲ μετὰ τοῦτο αὐτοῦ καὶ ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόν- 5
τος, τήν τε ἐσθῆτα τὴν ἀνδρικὴν ἐνδύντος, ὁ χιτὼν περιερράγη τε
ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν ἐπωμίδων καὶ μέχρι τῶν ποδῶν κατερρύη.
τοῦτο αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ οὐχ ὅπως τέκμαρσίν τινα ὡς καὶ ἀγα-
θόν τι προσημαίνοι ἔφερεν, ἀλλὰ καὶ ἠνίασε τοὺς παρόντας, ὅτι 6
ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ ἀνδρικοῦ χιτῶνος ἐνδύσει συνεβεβήκει· ἐπελθὸν
δὲ τῷ Ὀκταουίῳ εἰπεῖν ὅτι „τὸ ἀξίωμα τὸ βουλευτικὸν πᾶν ὑπὸ τοὺς
πόδας μου σχήσω", ἔκβασιν πρὸς τὸ λεχθὲν ἔλαβεν. ἐξ οὖν τούτων 7
ὁ Καῖσαρ μεγάλα ἐπ' αὐτῷ ἐπελπίσας ἔς τε τοὺς εὐπατρίδας αὐ-
τὸν ἐσήγαγε καὶ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἤσκει, καὶ πάνθ' ὅσα προσήκει τῷ
μέλλοντι καλῶς καὶ κατ' ἀξίαν τηλικοῦτο κράτος διοικήσειν ὑπάρ-
χειν ἀκριβῶς ἐξεπαίδευσε· λόγοις τε γὰρ ῥητορικοῖς, οὐχ ὅτι τῇ 8

1—3 = Zon. 10, 13 p. 340, 3—5 B. (p. 375, 22—25 D.) 3—6 = Zon. 10, 13 p. 340, 5—8 B. (p. 375, 25—29 D.) 8—12 > Zon. 10, 13 p. 340, 8—10 B. (p. 375, 29—376, 1 D.) 23—144, 3 (cf. 142, 5) > Zon. 10, 13 p. 340, 10—15 B. (p. 376, 1—6 D.)

1—3: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 7—9 Cram., Const. Man. v. 1851—1857, Treu p. 30, 8—10, Cedr. 1 p. 301, 7—9, cod. Paris. 1712 f. 74v 3—6: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 9—11 Cram., Treu p. 30, 11—13, Cedr. 1 p. 301, 9—12, cod. Paris. 1712 f. 74v

---

3 αὐτὸν] αὐτῷ v. Herw. 6 μάστιγα Reim. ex Xiph. (nec aliter exc. Salm. *l. l.* cet.), μάστιγας LM (legit quoque Zon. qui absurde παρὰ τοῦ Διὸς μαστιζόμενον), cf. Suet. *Aug.* 94 9 πω Pflugk, που LM Xiph. 20 προσημαίνοι] προσημαῖνον Reim. minus recte, προσημαίνειν Xiph. 21 ἐπελθὸν] ita LM Xiph. 22 εἰπεῖν Leuncl. (cum Xiph.), εἶπεν LM.

τῶν Λατίνων ἀλλὰ καὶ τῇδε τῇ γλώσσῃ ἠσκεῖτο, καὶ ἐν ταῖς στρα-
τείαις ἐρρωμένως ἐξεπονεῖτο, τά τε πολιτικὰ καὶ τὰ ἀρχικὰ ἰσχυρῶς
ἐδιδάσκετο.

Xiph. 38, 13—17 3 οὗτος οὖν ὁ Ὀκτάουιος ἔτυχε μὲν τότε, ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐσφάγη,
ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ τῇ πρὸς τῷ Ἰονίῳ ὢν κόλπῳ ἐπὶ παιδείᾳ (κατὰ
γὰρ τὴν στρατείαν αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τοὺς Πάρθους ἐκεῖσε προεπέπεμ-
L 151r πτο), πυθόμενος δὲ τὸ συμβεβηκὸς ἤλγησε μὲν ὥσπερ | εἰκὸς ἦν, οὐ
cf. Xiph. 38, 17—18 μέντοι καὶ νεωτερίσαι τι εὐθὺς ἐτόλμησεν· οὔτε γὰρ ὅτι υἱὸς οὔθ᾽
ὅτι κληρονόμος κατελέλειπτο ἠκηκόει πω, καὶ προσέτι καὶ ὁ δῆμος
2 ὁμονοῶν ἐπὶ τῷ γεγονότι ἠγγέλλετο τὴν πρώτην. περαιωθεὶς δὲ ἐς
τὸ Βρεντέσιον, καὶ τάς τε διαθήκας ἅμα καὶ τὴν γνώμην τοῦ δή-
Xiph. 38, 18—19 μου τὴν δευτέραν μαθών, οὐκέτ᾽ ἀναβολὰς ἐποιήσατο, καὶ μάλισθ᾽
ὅτι καὶ χρήματα πολλὰ καὶ στρατιώτας συχνοὺς συμπροπεμφθέν-
cf. Xiph. 38, 19—24 τας εἶχεν, ἀλλὰ τό τε ὄνομα τοῦ Καίσαρος παραχρῆμα ἀνέλαβε
M 9v 4 καὶ τοῦ | κλήρου αὐτὸν διεδέξατο, τῶν τε πραγμάτων εἴχετο. καὶ
τότε μὲν προπετῶς τέ τισι τοῦτο καὶ τολμηρῶς πεποιηκέναι ἔδοξεν,
ὕστερον δὲ ἔκ τε τῆς εὐτυχίας καὶ ἐξ ὧν ἐπικατώρθωσε καὶ ἀν-
2 δρείας ὄνομα προσεκτήσατο. πολλὰ γὰρ ἤδη τινὲς οὐκ ὀρθῶς ἐπι-
χειρήσαντες δόξαν, ὅτι ἐπιτυχεῖς αὐτῶν ἐγένοντο, εὐβουλίας ἔσχον·
καὶ ἕτεροι ἄριστά τινα προελόμενοι μωρίαν, ὅτι μὴ κατέτυχον αὐ-
3 τῶν, ὦφλον. καὶ ἐκεῖνος σφαλερῶς μὲν καὶ ἐπικινδύνως ἐποίησεν
ὅτι τήν τε ἡλικίαν τὴν ἄρτι ἐκ παίδων ἄγων (ὀκτωκαιδεκέτης γὰρ
ἦν) καὶ τὴν διαδοχὴν καὶ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ γένους καὶ ἐπίφθο-
νον καὶ ἐπαίτιον ὁρῶν οὖσαν, ἔπειτ᾽ ἐπὶ τοιαῦτα ὥρμησεν ἐφ᾽ οἷς
ὅ τε Καῖσαρ ἐπεφόνευτο καὶ τιμωρία οὐδεμία αὐτοῦ ἐγίγνετο, καὶ
4 οὔτε τοὺς σφαγέας οὔτε τὸν Λέπιδον τόν τε Ἀντώνιον ἔδεισεν·
οὐ μέντοι καὶ κακῶς βεβουλεῦσθαι ἔδοξεν, ὅτι καὶ κατώρθωσε. τὸ
μέντοι δαιμόνιον πᾶσαν οὐκ ἀσαφῶς τὴν αὐτόθεν μέλλουσάν σφισι
ταραχὴν ἔσεσθαι προεσήμηνεν· ἐς γὰρ τὴν Ῥώμην ἐσιόντος αὐτοῦ
ἶρις πάντα τὸν ἥλιον πολλὴ καὶ ποικίλη περιέσχεν.

---

4. 5. 7. 10—12. 14. 15 > Zon. 10, 13 p. 340, 16—21 B. (p. 376, 7—13 D.) 22. 23. = Zon. 10, 13 p. 340, 21 B. (p. 376, 13 D.) 27—30 > Zon. 10, 13 p. 340, 21—23 B. (p. 376, 13—16 D.)

5 τῇ (alterum) Rk., ὅτι LM Xiph. τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ] cf. Nissen *Ital. Landesk.* 1, 89 sq. 6 Πάρθους] Πάρθους ⟨ἐσομένην⟩ vel ⟨ἀρθησομένην⟩ v. Herw. sine causa idonea προεπέπεμπτο Bk., προσεπέπεμπτο (sic) LM 9 ἠκηκόει πω Bk. (praeeunte Rk. qui ἠκηκόει), ἠκηκόητο LM 10 ἠγγέλλετο] ἤγγελτο v. Herw. (litt.) 11 Βρεντέσιον] cf. ad Zon. 8, 7, 3 14 ἀλλὰ] ἅμα Rk. iniuria 15 τοῦ κλήρου αὐτὸν διεδέξατο] constructio ad exemplum verbi κληρονομεῖν 18 πολλὰ — τινὲς] malim πολλοὶ — τινὰ 21 ὦφλον Xyl., ὀφεῖλον LM, cf. ad 37, 50, 5, ubi hunc locum adlatum oportuit.

οὕτως ὁ πρότερον μὲν Ὀκτάουιος, τότε δὲ ἤδη Καῖσαρ, μετὰ δὲ 5 Xiph. 38, 21–28
τοῦτο Αὔγουστος ἐπικληθεὶς ἥψατο τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτὰ καὶ κατέπραξε καὶ κατειργάσατο παντὸς μὲν ἀνδρὸς νεανικώτερον, παντὸς δὲ πρεσβύτου φρονιμώτερον. πρῶτον μὲν γάρ, ὡς καὶ ἐπὶ 2
μόνῃ τῇ τοῦ κλήρου διαδοχῇ, καὶ ἰδιωτικῶς καὶ μετ' ὀλίγων, ἄνευ ὄγκου τινός, ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθεν· ἔπειτ' οὔτ' ἠπείλει οὐδενὶ οὐδέν, οὔτε ἐνεδείκνυτο ὅτι ἄχθοιτό τε τοῖς γεγονόσιν καὶ τιμωρίαν αὐτῶν ποιήσοιτο. τόν τε Ἀντώνιον οὐχ ὅσον οὐκ ἀπῄτει τι τῶν 3 L 155r
χρημάτων ὧν προηρπάκει, ἀλλὰ καὶ ἐθεράπευε, καίτοι καὶ προπη- Xiph. 38, 28–30
λακιζόμενος ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀδικούμενος· τά τε γὰρ ἄλλα ἐκεῖνος καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ αὐτὸν ἐκάκου, καὶ τὸν νόμον τὸν φρατριατικὸν ἐσφερόμενον, καθ' ὃν | τὴν ἐσποίησιν αὐτοῦ τὴν ἐς τὰ τοῦ Καί- M 10r
σαρος γενέσθαι ἔδει, αὐτὸς μὲν ἐσπούδαζε δῆθεν ἐσενεγκεῖν, διὰ 4
δὲ δημάρχων τινῶν ἀνεβάλλετο, ὅπως, ὡς μηδέπω παῖς αὐτοῦ ἐκ τῶν νόμων ὤν, μήτε τι τῆς οὐσίας πολυπραγμονοίη καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἀσθενέστερος εἴη. ἐπ' οὖν τούτοις ὁ Καῖσαρ ἤσχαλλε μέν, 6
οὐ μέντοι καὶ ἀσφαλῶς παρρησιάσασθαί τι δυνάμενος ἠνείχετο, μέχρις οὗ τὸ πλῆθος, ὑφ' οὗ τὸν πατέρα αὐξηθέντα ἠπίστατο, Xiph. 38, 30
προσεποιήσατο. ὀργήν τε γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τῷ ἐκείνου θανάτῳ ἔχον- 2
τας εἰδώς, καὶ ἑαυτὸν ὡς καὶ παῖδα αὐτοῦ σπουδάσειν ἐλπίσας, τόν τε Ἀντώνιον διά τε τὴν ἱππαρχίαν καὶ διὰ τὴν τῶν σφαγέων οὐ τιμωρίαν μισοῦντας αἰσθόμενος, ἐπεχείρησε μὲν δημαρχῆσαι πρός τε τὴν τῆς δημαγωγίας ἀφορμὴν καὶ πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς ἐξ αὐτῆς δυναστείας, καὶ διὰ τοῦτο τῆς τοῦ Κίννου χώρας κενῆς 3
οὔσης ἀντεποιήσατο, κωλυθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀντώνιον οὐχ ἡσύχασεν, ἀλλὰ Τιβέριον Καννούτιον δημαρχοῦντα ἀναπείσας ἔς τε

1. 2. = Zon. 10, 13 p. 341, 9. 10 B. (p. 376, 26–28 D.) 22. 25 – 145, 4 > Zon. 10, 13 p. 340, 23–341, 5 B. (p. 376, 16–22 D.)

1 ὁ πρότερον μὲν Bk., μὲν ὁ πρότερον LM Xiph. 4 πρεσβύτου Bk., πρεσβυτέρου LM, γέροντος Xiph. 5 μετ' ὀλίγων] μετ' ὄγων (λι inter lin. add. ant. corr.) M 6 οὔτ' Bk., οὐδ' LM 11 φρατριατικὸν R. St., φρατρικὸν LM, cf. ad 39, 19, 3 12 ἐσφερόμενον] delendum censet Rk. 13 ἐσπούδαζε — ἐσενεγκεῖν] latiore sensu ac minus iusto hic dictum videtur, si quidem non Antonio consuli verum Lepido pontifici maximo lex curiata comitiis calatis ferenda erat, cf. Mommsen *Staatsr.* 2² p. 34 sqq.; 3, 318 25 οὐχ ἡσύχασεν R. St., οὐκ ἡσύχασεν LM 26 Τιβέριον] τίτος 48, 14, 4 LM perperam, cf. *Cic. Phil.* 3, 9, 23 Καννούτιον restitui ex LM (nec aliter 45, 12, 4; 48, 14, 4, cf. κανουντία 77, 16, 3), Κανούτιον Bk. immerito. *Cannutius Cannutia* per duplicem *n* scribitur C. I. L. 5, 1987 = 2213. 1988 (add.). 2009. 4071, C. I. L. 10, 570 auct., C. I. Rhen. 151, Cic. *ad fam.* 12, 3, 2 (bis) et 23, 3 (noster), *Phil.* 3, 9, 23 (noster), Vell. 2, 64, 3 (noster), Cic. *Brut.* 56, 205, *Cluent.* 10, 29;

τὸν ὅμιλον ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐσήχθη, πρόφασιν τὴν δωρεὰν τὴν καταλειφ-
θεῖσαν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ποιησάμενος, καὶ δημηγορήσας ὅσα
ἥρμοττε, ταύτην τε εὐθὺς ἐκτίσειν σφίσιν ὑπέσχετο καὶ ἄλλα αὐ-
4 τοὺς πολλὰ προσεπήλπισε. καὶ μετὰ τοῦτο τὴν πανήγυριν τὴν
ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀφροδισίου ἐκποιήσει καταδειχθεῖσαν, ἣν ὑποδεξάμενοί
τινες ζῶντος ἔτι τοῦ Καίσαρος ἐπιτελέσειν ἐν ὀλιγωρίᾳ, ὥσπερ
που καὶ τὴν τῶν Παριλίων ἱπποδρομίαν, ἐποιοῦντο, αὐτὸς ἐπὶ τῇ
τοῦ πλήθους θεραπείᾳ, ὡς καὶ προσήκουσαν διὰ τὸ γένος, τοῖς οἰ-
5 κείοις τέλεσι διέθηκε. καὶ τότε μὲν οὔτε τὸν δίφρον τὸν τοῦ Καί-
σαρος τὸν ἐπίχρυσον οὔτε τὸν στέφανον τὸν διάλιθον ἐς τὸ θέα-
7 τρον ἐσήγαγεν ὥσπερ ἐψήφιστο, φοβηθεὶς τὸν Ἀντώνιον· ἐπεὶ μέν-
I. 155r τοι ἄστρον τι παρὰ πάσας τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐκ τῆς | ἄρκτου πρὸς
M 10v ἑσπέραν ἐξεφάνη, καὶ αὐτὸ κομήτην τέ τινων | καλούντων καὶ προ-
σημαίνειν οἷά που εἴωθε λεγόντων οἱ πολλοὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐπί-
στευον, τῷ δὲ δὴ Καίσαρι αὐτὸ ὡς καὶ ἀπηθανατισμένῳ καὶ ἐς
τὸν τῶν ἄστρων ἀριθμὸν ἐγκατειλεγμένῳ ἀνετίθεσαν, θαρσήσας
χαλκοῦν αὐτὸν ἐς τὸ Ἀφροδίσιον, ἀστέρα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα,
2 ἔστησεν. ἐπειδή τε οὐδὲ τοῦτό τις φόβῳ τοῦ ὁμίλου ἐκώλυσεν,
οὕτω δὴ καὶ ἄλλα τινὰ τῶν ἐς τὴν τοῦ Καίσαρος τιμὴν προδε-
δογμένων ἐγένετο· τόν τε γὰρ μῆνα τὸν Ἰούλιον ὁμοίως ἐκάλεσαν,
καὶ ἱερομηνίαις τισὶν ἐπινικίοις ἰδίαν ἡμέραν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ ἐβουθύτησαν. καὶ διὰ ταῦτα καὶ οἱ στρατιῶται ἑτοίμως,
ἄλλως τε καὶ χρήμασι θεραπευθέντων τινῶν, συνίσταντο πρὸς τὸν
Καίσαρα.

3 θροῦς τε οὖν ἐγίγνετο, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι, καὶ μάλιστα
Xiph. 38, 30—39, 5 ὅτι ὁ Ἀντώνιος αὐτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀπὸ μετεώρου καὶ ἀπὸ
περιόπτου τινός, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πατρὸς εἰώθει ποιεῖν, ἐντυχεῖν
τι ἐθελήσαντα οὐ προσεδέξατο, ἀλλὰ καὶ κατέσπασε καὶ ἐξήλασε
8 διὰ τῶν ῥαβδούχων. δεινῶς γὰρ δὴ πάντες ἠγανάκτησαν, καὶ οὐχ

11—20 = Zon. 10, 13 p. 341, 5—13 B. (p. 376, 22—32 D.) [verba ὁ πρώην μὲν — καὶ Αὔγουστος ex c. 5, 1 desumpta sunt] 25—29 > Zon. 10, 13 p. 341, 14—16 B. (p. 377, 1—4 D.)

18, 50; 21, 58; 27, 73. 74; 30, 83 (codd. opt.), Suet. *de rhet.* 4 (28), *Καννούτιος* ut videtur etiam App. *b. c.* 3, 41 (*καρνούτιος* codd.); 5, 49 (ubi *κανούντιος* AV).

3 *αὐτοὺς* Rk., *αὐτοῦ* LM 7 *Παριλίων* M, *παραλίων* L 8 *προσήκουσαν* L, *προσῆκον* (ab antiquo correctore mutatum in *προσήκουσαν*) M, *προσήκουσαν ⟨οἱ⟩* Odd., haud male, dativus tamen haud raro omittitur 18 *οὐδὲ* Rk., *οὔτε* LM 20 *τὸν Ἰούλιον*] *τὸν ⟨γενέθλιον⟩ Ἰούλιον* Rk. *ὁμοίως*] *ὁμωνύμως*? Bk. 21 *ἱερομηνίαις — ἐβουθύτησαν*] cf. 43, 44, 6 26 *ἀπὸ* (alterum) del. Rk.

ἥκιστα ὅτι ὁ Καῖσαρ οὐδὲ ἐς τὴν ἀγορὰν ἔτι, πρός τε τὸ ἐκείνου ἐπίφθονον καὶ πρὸς τὸ τοῦ πλήθους ἐπαγωγόν, ἐφοίτησε. φοβηθεὶς οὖν ὁ Ἀντώνιος διελέξατό ποτε τοῖς παροῦσιν ὅτι οὔτε τινὰ (cf. Xiph. 39, 6—8) ὀργὴν τῷ Καίσαρι ἔχοι, ἀλλὰ καὶ εὔνοιαν αὐτῷ ὀφείλοι, καὶ ὅτι ἕτοιμος εἴη πᾶσαν τὴν ὑποψίαν ἀπολύσασθαι. ἀγγελθέντων δὲ τούτων 2 ἐκείνῳ συνῆλθον μὲν ἐς λόγους, καὶ κατηλλάχθαι τισὶν ἔδοξαν (τάς τε γὰρ γνώμας σφῶν ἀκριβῶς εἰδότες, καὶ ἐξελέγξαι τότε αὐτὰς ἄκαιρον εἶναι νομίσαντες, ἀνθυπεῖξάν τινα ἀλλήλοις συμβιβαζόμενοι), καὶ ἡμέρας μέν τινας ἡσύχασαν, ἔπειτα δὲ ἀνθυποπτεύσαντες ἀλλήλους, εἴτ' ἐξ ἀληθοῦς ἐπιβουλῆς εἴτε καὶ ἐκ ψευδοῦς διαβολῆς, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ φιλεῖ γίγνεσθαι, διηνέχθησαν αὖθις. ὅταν γάρ τινες ἐκ μεγάλης ἔχθρας συνενεχθῶσι, πολλὰ | μὲν μηδὲν 3 (M 11r) δεινὸν ἔχοντα πολλὰ δὲ καὶ ἐκ συντυχίας συμβαίνοντα ὑποτο|ποῦσι· πᾶν γὰρ ἐνὶ λόγῳ ὡς καὶ ἐξεπίτηδες καὶ ἐπὶ κακῷ τινι (L 156r) γιγνόμενον πρὸς τὸ προϋπάρξαν ἔχθος λαμβάνουσι. καὶ αὐτοῖς ἐν τούτῳ καὶ οἱ διὰ μέσου ὄντες συνεπιτίθενται· διαγγέλλοντες γάρ τινα προσποιήσει εὐνοίας ἐπιπαροξύνουσιν αὐτούς. πλεῖστόν τε 4 γάρ ἐστι τὸ βουλόμενον πάντας τούς τι δυναμένους ἀλλήλοις διαφέρεσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' ἐπιχαιρόν τε ἐπὶ τῇ ἔχθρᾳ αὐτῶν καὶ συνεπιβουλεῦόν σφισι· καὶ ῥᾷστον ἀπατηθῆναι λόγοις ἐπιτετηδευμένοις ἐκ φιλίας ἀνυπόπτου τὸ προδιαβεβλημένον. ἐκ μὲν οὖν τούτου καὶ ἐκεῖνοι, οὐδὲ ἐν τῷ πρὶν πιστεύοντες ἀλλήλοις, ἐπὶ πλέον ἠλλοτριώθησαν.

ὁρῶν οὖν ὁ Ἀντώνιος τὸν Καίσαρα αὐξανόμενον, ἐπεχείρησε 9 δελεάσαι τὸ πλῆθος, εἴ πως ἐκείνου τε αὐτοὺς ἀποσπάσειε καὶ ἑαυτῷ προσποιήσειε, καὶ χώραν ἄλλην τε πολλὴν καὶ τὴν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς Πομπτίνοις, ὡς κεχωσμένοις ἤδη καὶ [τε] γεωργεῖσθαι δυναμένοις, κληρουχηθῆναι διὰ Λουκίου Ἀντωνίου ἀδελφοῦ δημαρχοῦντος ἐσηγήσατο. τρεῖς γὰρ οἱ ἀδελφοὶ οἱ Ἀντώνιοι οὗτοι ὄντες 2 ἀρχὰς ἅμα πάντες ἔσχον, ὁ μὲν Μᾶρκος ὑπατεύων, ὁ δὲ Λούκιος δημαρχῶν, ὁ δὲ Γάιος στρατηγῶν· ὅθεν οὐχ ἥκιστα ἠδυνήθησαν τοὺς μὲν τότε τῶν συμμάχων καὶ τῶν ὑπηκόων ἄρχοντας, πλὴν τῶν σφαγέων τῶν πλειόνων, ἄλλων τέ τινων οὓς πιστούς σφισιν

---

2. 3. 6. 9—11 = Zon. 10, 13 p. 341, 16—18 B. (p. 377, 4—6 D.)
24—31 > Zon. 10, 13 p. 341, 18—22 B. (p. 377, 6—11 D.)

---

4 ὅτι restitui ex LM, om. R. St. 8 ἀλλήλοις Reim., ἀλλήλους LM 13 συμβαίνοντα Bk., λαμβάνοντες LM 19 διὰ τοῦτ' ἐπιχαιρόν τε Bk., διὰ τοὺς ἐπιχαίροντας LM 24 οὖν] δ' οὖν? Bk. 27 [τε] (in M τει) exp. Reim. 29 οἱ ante ἀδελφοὶ del. St. minus recte.

3 ἐνόμιζον εἶναι, παῦσαι, ἑτέρους δὲ ἀντ' αὐτῶν ἀνθελέσθαι, καί
τισιν ἐπὶ μακρότερον, παρὰ τὰ νενομοθετημένα πρὸς τοῦ Καίσαρος,
ἄρχειν ἐπιτρέψαι. καὶ τὴν μὲν Μακεδονίαν τὴν τῷ Μάρκῳ ἐκ τοῦ
κλήρου δεδομένην ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γάιος σφετερίσασθαι, τὴν δὲ
Γαλατίαν τὴν ἐντὸς τῶν Ἄλπεων, ᾗ ὁ Βροῦτος ὁ Δέκιμος προσε-
τέτακτο, αὐτὸς ἐκεῖνος μετὰ τῶν στρατευμάτων ⟨τῶν⟩ ἐς τὴν Ἀπολ-
M 11r λωνίαν προπεμφθέντων, ὡς καὶ | ἰσχυροτάτην καὶ τοῖς στρατιώταις
Xiph. 39, 8–10 et 13–17 4 καὶ τοῖς χρήμασιν οὖσαν, ἀντιλαβεῖν. ταῦτά τε οὖν ἐψηφίσθη,
καὶ τῷ Πομπηίῳ τῷ Σέξτῳ δύναμιν ἤδη πολλὴν ἔχοντι ἥ τε ἄδεια,
καίτοι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις δοθεῖσα, ἐβε-
L 156v βαιώθη, καὶ τὰ χρήματα, ὅσα ἔν τε ἀργυρίῳ | καὶ ἐν χρυσίῳ τὸ
δημόσιον ἐκ τῆς πατρῴας αὐτοῦ οὐσίας εἰλήφει, ἀποδοθῆναι ἐγνώ-
σθη· τῶν γὰρ χωρίων αὐτῆς τὰ πλείω Ἀντώνιος ἔχων οὐδεμίαν
ἀπόδοσιν ἐποιήσατο.

10 ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραττον, διηγήσομαι δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸν
Σέξτον γενόμενα. ὡς γὰρ τότε ἀπὸ τῆς Κορδούβης ἔφυγε, τὸ μὲν
πρῶτον ἐς Λακητανίαν ἐλθὼν ἐνταῦθα ἐκρύφθη· ἐπεδιώχθη μὲν
γάρ, διέλαθε δὲ εὐνοϊκῶς τῶν ἐπιχωρίων οἱ διὰ τὴν τοῦ πατρὸς
2 μνήμην ἐχόντων· ἔπειτα δὲ ἐπειδὴ ὅ τε Καῖσαρ ἐς τὴν Ἰταλίαν
ἀπῆρε καὶ ἐν τῇ Βαιτικῇ στράτευμα οὐ πολὺ ὑπελείφθη, συνέστη-
σαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἐκ τῆς μάχης διασωθέντες, καὶ
οὕτω μετ' αὐτῶν ἔς τε τὴν Βαιτικήν, ὡς καὶ ἐπιτηδειοτέραν ἐμ-
3 πολεμῆσαι οὖσαν, αὖθις ἀφίκετο, κἀνταῦθα καὶ στρατιώτας καὶ
cf. Xiph. 39, 12, 13 πόλεις, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ ὁ Καῖσαρ ἀπέθανε, τὰς μὲν ἑκούσας
τὰς δὲ καὶ βίᾳ προσλαβών (ὁ γὰρ ἄρχων αὐτῶν Γάιος Ἀσίνιος
Πωλίων οὐδὲν ἰσχυρὸν εἶχεν) ὥρμησε μὲν ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα τὴν
4 Ἰβηρικήν, ἐπιθεμένου δὲ ἐν τούτῳ τοῦ Πωλίωνος τῇ ἀπουσίᾳ αὐ-
τοῦ καὶ κακώσαντός τινα ἐπανῆλθε χειρὶ πολλῇ, καὶ συμβαλὼν
αὐτόν τε ἐτρέψατο, καὶ τοὺς λοιποὺς ἰσχυρῶς ἀγωνιζομένους ἔπειτ'

---

2 *πρὸς* scripsi, cf. c. 23, 5, *παρὰ* LM, *ὑπὸ* Bk., cf. quoque 43, 25, 3 5 *Δέκιμος*] cf. ad 41, 19, 3 6 ⟨*τῶν*⟩ add. Rk. 9 *Σέξτῳ*] hic et infra c. 10, 1 et 6 sine *σ* L, at *σ* ut semper addit M, nisi quod v. 16 *σίξτον* habet, cf. ad 42, 2, 3 13 *αὐτῆς* R. St., *αὐτοῖς* LM, *αὐτοῦ* Xiph. 16 *Σέξτον*] *σίξτον* M *Κορδούβης* L, *καρδούβης* M, cf. ad 42, 15, 2 17 *Λακητανίαν*] *Λακετανοί* Plut. *Cat. mai.* 11 (*λακεντανῶν* codd.), *Lacetani* Liv. 28, 24, 4—34, 20, 2 saepe, Plin. *n. h.* 3, 22 et 24; 25, 17, cf. Liv. 21, 23, 2 et 21, 60, 3 et *Herm.* 1, 337 sqq. 26. 27 *Πωλίων Πωλίωνος* Reim., *πολίων πολίωνος* LM, *Πολλίων Πολλίωνος* St. — *Πωλίων* 48, 15, 1; 48, 41, 7, *ind.* l. 57, (cf. *Πωλίων* 54, 23, 1. 3. 5. 6; 66, 26, 1, *Πολλίων* 79, 3, 1 et praeterea *Πώλλα* 55, 8, 4; 61, 13, 3; 47, 24, 6?). Reimarum secutus sum quamquam fieri potest ut modo *Πολλίων* modo *Πωλίων* Dio scripserit quem ad modum in titulis quoque variatur, cf. Dittenberger *Herm.* 6, 292.

ἐκ συντυχίας τοιᾶσδε ἐξέπληξε καὶ ἐνίκησεν. ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος 5 Xiph. 39, 11
μὲν τὴν χλαμύδα τὴν στρατηγικὴν ἀπέρριψεν ὥστε ῥᾷον τῇ φυγῇ
λαθεῖν, ἕτερος δέ τις ὁμώνυμός τε αὐτῷ καὶ ἐπιφανὴς ἱππεὺς ἔπεσε,
καὶ ὁ μὲν ἔκειτο ἡ δὲ ἑαλώκει, | τὸ μὲν ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται M 12'
τὸ δὲ ἰδόντες ἠπατήθησαν ὡς καὶ τοῦ στρατηγοῦ σφων ἀπολωλό-
τος καὶ ἐνέδοσαν. καὶ οὕτως ὁ Σέξτος νικήσας πάντα ὀλίγου τὰ 6
ταύτῃ κατέσχε. δυνατοῦ δὲ ἤδη αὐτοῦ ὄντος ὁ Λέπιδος τῆς τε Xiph. 39, 17–20
ὁμόρου Ἰβηρίας ἄρξων ἀφίκετο, καὶ ἔπεισεν αὐτὸν ἐς ὁμολογίαν
ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ τὰ πατρῷα κομίσασθαι. καὶ οὕτω καὶ ὁ Ἀντώνιος
διά τε τὴν τοῦ Λεπίδου φιλίαν καὶ διὰ τὴν τοῦ Καίσαρος ἔχθραν
ψηφισθῆναι ἐποίησεν.

καὶ ὁ μὲν οὕτω τε καὶ ἐπὶ τούτοις ἐκ τῆς Ἰβηρίας ἀπηλλάγη·
Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος πάντα μὲν ἐπ' ἀλλήλοις ἔπραττον, οὐ **11** Xiph. 39, 20. 21
μέντοι καὶ φανερῶς πω συνερρώγεσαν, ἀλλὰ καίπερ τῷ ἔργῳ ἐκ- L 157r
πεπολεμωμένοι, τῇ γοῦν δοκήσει ἐπεκρύπτοντο. κἀκ τούτου καὶ Xiph. 39, 21–31
τἆλλα τὰ ἐν τῇ πόλει πάντα ἔν τε ἀκρισίᾳ πολλῇ ἦν καὶ συνεκέχυτο.
εἰρήνουν ἔτι καὶ ἐπολέμουν ἤδη· τό τε τῆς ἐλευθερίας σχῆμα ἐφαν- 2
τάζετο καὶ τὰ τῆς δυναστείας ἔργα ἐγίγνετο. καὶ ἐν μὲν τῷ ἐμφα-
νεῖ ὁ Ἀντώνιος, ἅτε καὶ ὑπατεύων, ἐπλεονέκτει, ἡ δὲ δὴ σπουδὴ
τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν Καίσαρα ἐποίει, τὸ μὲν διὰ τὸν πατέρα
αὐτοῦ, τὸ δὲ καὶ διὰ τὰς ἐλπίδας ὧν ὑπισχνεῖτο, μέγιστον δὲ ὅτι
τῷ τε Ἀντωνίῳ πολὺ δυναμένῳ ἤχθοντο καὶ τῷ Καίσαρι μηδέπω
ἰσχύοντι συνήροντο. ἐφίλουν μὲν γὰρ οὐδέτερον, νέων δὲ δὴ ἀεὶ 3
πραγμάτων ἐπιθυμοῦντες, καὶ τὸ μὲν κρεῖττον ἀεὶ πᾶν καθαιρεῖν
τῷ δὲ πιεζομένῳ βοηθεῖν πεφυκότες, ἀπεχρῶντο αὐτοῖς πρὸς τὰ
σφέτερα ἐπιθυμήματα. ταπεινώσαντες οὖν τότε διὰ τοῦ Καίσαρος
τὸν Ἀντώνιον, ἔπειτα κἀκεῖνον καταλῦσαι ἐπεχείρησαν. τοῖς γὰρ 4
τι ἀεὶ δυναμένοις βαρυνόμενοι τούς τε ἀσθενεστέρους προσελάμ-
βανον καὶ διὰ τούτων αὐτοὺς καθῄρουν· ἔπειτα καὶ ἐκείνοις ἤχθο-

16–22. 26 > Zon. 10, 13 p. 341, 22–342, 4 B. (p. 377, 11–17 D.)

2 στρατηγικὴν Bk., στρατιωτικὴν LM τῇ] ⟨ἐν⟩ τῇ Kuiper. (litt.) 4 ἑαλώκει L, ἁλώκει (sed ε add. a corr. ant.) M 8 ὁμόρου v. Herw. (cum Xiph.), ὁμοχώρου LM. eodem modo peccatum videtur 45, 10, 6; 47, 40, 2; 51, 6, 3, (etiamne fr. 74, 1; 38, 34, 1; 38, 45, 2?), ὅμορος usurpatum habes 38, 45, 3; 39, 44, 1 et 48, 4; 47, 31, 2; 49, 24, 1; 51, 23, 3; 54, 31, 3; 79, 4, 7. fortasse Dio veterum ὅμορος et suum ὁμόχωρος promiscue fere adhibuit 9 τῷ L Xiph., τὸ M οὕτω] τοῦτο Odd., at cf. 40, 65, 2 16 ἀκρισίᾳ L Xiph., ἀκρασίαι M, cf. fr. 83, 6, Xen. *Hell.* 7, 5, 27 18 ἐμφανεῖ Xyl. ex Xiph., ἀφανεῖ LM 21 μέγιστον δὲ Rk., μέγιστόν τε LM Xiph., cf. 54, 4, 3 24 ἀεὶ del. Bk. recte fortasse.

τριοῦντο. κἀκ τούτου ἀντικαθιστάντες σφᾶς ἐς τὸ ἐπίφθονον τοὺς αὐτοὺς καὶ ἐφίλουν καὶ ἐμίσουν, καὶ ηὖξον καὶ ἐταπείνουν.

12 οὕτως οὖν αὐτῶν καὶ περὶ τὸν Καίσαρα καὶ περὶ τὸν Ἀντώνιον | M 12v ἐχόντων ἀρχὴν τήνδε ὁ πόλεμος ἔλαβεν. ὁ Καῖσαρ τοῦ Ἀντωνίου ἐς τὸ Βρεντέσιον πρὸς τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐκ τῆς Μακεδονίας περαιωθέντας ἀφορμήσαντος ἐκεῖσε μὲν ἑτέρους τινὰς μετὰ
cf. Xiph. 40, 3–7 2 χρημάτων, ὅπως σφᾶς σφετερίσωσι, προαπέστειλεν, αὐτὸς δὲ μέχρι Καμπανίας ἐλθὼν πλῆθος ἀνδρῶν ἐκ τῆς Καπύης μάλιστα, ἅτε καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ᾧ τιμωρεῖν ἔλεγε, τήν τε χώραν καὶ τὴν πόλιν εἰληφότων, ἤθροισεν, ὑπισχνεῖτό τέ σφισι πολλά, καὶ
3 ἔδωκεν εὐθὺς τότε κατὰ πεντακοσίας δραχμάς. ἐκ τούτων δὴ τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ τῶν ἠουοκάτων [ἢ βηκάτων] σύστημα, οὓς ἀνακλήτους ἄν τις ἑλληνίσας, ὅτι πεπαυμένοι τῆς στρατείας ἐπ' αὐτὴν αὖθις ἀνεκλήθησαν, ὀνομάσειεν, ἐνομίσθη. καὶ αὐτοὺς παραλαβὼν ὁ Καῖσαρ ἠπείχθη τε ἐς τὴν Ῥώμην πρὶν τὸν Ἀντώνιον ἀνακομι-
L 157r 4 σθῆναι, | καὶ ἐς τὸν ὅμιλον ὑπὸ τοῦ Καννουτίου παρασκευασθέντα αὐτῷ ἐσελθὼν πολλὰ μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοὺς ἀνέμνησεν, ἐπεξιὼν ὅσα καλῶς ἐπεποιήκει, πολλὰ δὲ καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ μέτρια διε-
5 λέχθη, τοῦ τε Ἀντωνίου κατηγόρησε, καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ἀκολουθήσαντάς οἱ ἐπῄνεσεν ὡς καὶ ἐθελοντὶ πρὸς ἐπικουρίαν τῆς πόλεως παρόντας καὶ ἑαυτόν τε ἐπ' αὐτῇ προκεχειρισμένους καὶ
6 δι' ἑαυτοῦ πᾶσι ταῦτα δηλοῦντας. ἐπαινῶν τε ἐπὶ τούτοις ἔκ τε τῆς ἄλλης παρασκευῆς καὶ ἐκ τοῦ συνόντος αὐτῷ πλήθους τυχὼν ἀπῆρεν ἐς τὴν Τυρσηνίαν, ὅπως καὶ ἐκεῖθεν δύναμίν τινα προσ-
Exc V. 137 **13** λάβῃ. καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἔπραττεν, Ἀντώνιον δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν φιλοφρόνως οἱ στρατιῶται ἐν τῷ Βρεντεσίῳ ἐδέξαντο, προσδοκήσαντες πλείω παρ' αὐτοῦ τῶν προτεινομένων σφίσιν ὑπὸ τοῦ Καί-

25—151, 10 = Exc. Val. 137: ὅτι τὴν ἀρχὴν οἱ στρατιῶται τὸν Ἀντώνιον φιλοφρόνως ἐδέξαντο — ἐκέλευσεν (§ 2), ἐνεωτέρισαν καὶ πρὸς τὸν Καίσαρα μετέστησαν· ὁ δὲ τούτους παρέλαβεν καὶ κατὰ φ̄ δράχμας ἔδωκεν (cf. c. 12, 2). [V. L. vide infra. praeterea: 27 παρὰ τῶν παρὰ τοῦ

4—11 > Zon. 10, 14 p. 342, 5—10 B. (p. 377, 18—24 D.) 14—17 = Zon. 10, 14 p. 342, 10. 11 B. (p. 377, 24—26 D.) 22—24 > Zon. 10, 14 p. 342, 11. 12 B. (p. 377, 26. 27 D.) 25. 26. 151, 3—7 > Zon. 10, 14 p. 342, 12—15 B. (p. 377, 27—378, 2 D.)

12 ἠουοκάτων Xyl., ἠουκάτων LM [ἢ βηκάτων] del. Xyl. 13 στρατείας H. St., στρατιᾶς LM, cf. ad 38, 36, 6 αὐτὴν R. St., αὐτὸν LM 14 ἐνομίσθη] ἐκομίσθη Xyl., ἐπορίσθη Heller., perperam uterque, cf. 55, 24, 8 16 Καννουτίου] cf. ad c. 6, 3 20 ἐθελοντὶ H. St., ἐθελοντὴι LM, cf. ad 37, 20, 5 22 δηλοῦντας Xyl., δηλοῦν LM 24 ἀπῆρεν Bk., ἀπῆρέ τε LM 24 Τυρσηνίαν] cf. ad fr. 2, 4.

σαρος λήψεσθαι, ἐπειδὴ καὶ πολλῷ πλείω κεκτῆσθαι αὐτὸν ἐκεῖνον
ἐνόμιζον· ὡς μέντοι ἑκατόν τε ἑκάστῳ δραχμὰς δώσειν ὑπέσχετο, 2
καὶ αὐτῶν ἐπὶ τούτῳ θορυβησάντων σφαγῆναι ἄλλους τέ τινας M 13r
καὶ ἑκατοντάρχους ἔν τε τοῖς αὑτοῦ καὶ ἐν τοῖς τῆς γυναικὸς ὀφ-
θαλμοῖς ἐκέλευσε, τότε μὲν ἡσύχασαν, πορευόμενοι δὲ ἐς τὴν Γαλα- 3
τίαν καὶ κατὰ τὸ ἄστυ γεγενημένοι ἐνεωτέρισαν, καὶ καταφρονή-
σαντες τῶν ὑποστρατήγων τῶν ἐπιτεταγμένων σφίσι συχνοὶ πρὸς
τὸν Καίσαρα μετέστησαν· καὶ τό γε Ἄρειον τό ⟨τε⟩ τέταρτον στρα-
τόπεδον ὠνομασμένον ὅλον αὐτῷ προσεχώρησε. παραλαβὼν οὖν 4
αὐτούς, καὶ ἀργύριον καὶ ἐκείνοις ὁμοίως δούς, προσέθετο καὶ
ἄλλους ἐκ τούτου πολλούς, καὶ τούς τε ἐλέφαντας τοὺς τοῦ Ἀν-
τωνίου πάντας ἔλαβεν ἐξαπίνης παρακομιζομένοις σφίσιν ἐντυχών.
ἐπειδή τε ἐκεῖνος ἄλλα τέ τινα [καὶ] ἐν τῇ Ῥώμῃ διοικήσας, καὶ 5
τοὺς στρατιώτας τοὺς λοιποὺς τούς τε βουλευτὰς τοὺς σὺν αὐτοῖς
ὄντας ὀρκώσας, ἐς τὴν Γαλατίαν ἐξώρμησε φοβηθεὶς μὴ καὶ αὐτή cf. Xiph. 40, 1—3
τι νεοχμώσῃ, οὐδ' ὁ Καῖσαρ ἀνεβάλετο, ἀλλ' ἐπηκολούθησεν αὐτῷ.

ἦρχε μὲν δὴ τότε τῆς χώρας ἐκείνης ὁ Βροῦτος ὁ Δέκιμος, 14
καὶ αὐτοῦ ὁ Ἀντώνιος ἐλπίδα πολλὴν εἶχεν ἅτε καὶ τὸν Καίσαρα L 158r
ἀπεκτονότος· ἐπράχθη δὲ ὧδε. ὁ Δέκιμος οὔτε τι ἐς τὸν Καίσαρα
ὑποπτεύων (οὐδὲ γὰρ ἐπηπείλει τι τοῖς σφαγεῦσι) καὶ τὸν Ἀντώνιον
οὐδὲν μᾶλλον ἐκείνου πολέμιον ἢ καὶ ἑαυτοῦ τῶν τε ἄλλων τῶν τι
δυναμένων ὑπ' ἐμφύτου πλεονεξίας ὁρῶν ὄντα, οὐχ ὑπεῖξεν αὐτῷ.
μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Καῖσαρ ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπόρησεν ὅ τι πράξῃ.
ἐμίσει μὲν γὰρ ἀμφοτέρους αὐτούς, οὐ μέντοι καὶ εἶχεν ὅπως ἑκα- 2
τέρῳ ἅμα μάχοιτο· οὐδὲ γὰρ τῷ ἑτέρῳ σφῶν ὁποτερῳοῦν ἀντί-
παλος ἤδη ἦν, πρὸς δὲ καὶ ἐδεδίει μὴ τοῦτο τολμήσας συστήσῃ
τε αὐτοὺς ἀλλήλοις καὶ καθ' ἓν ἀμφοτέροις πολεμήσῃ. λογισάμενος 3

1 ἐπειδὴ — ἐνόμιζον om. 2 τε om. δώσειν δραχμὰς 3 αὐτῶν om. 4 τε om.]

15—22 > Zon. 10, 14 p. 342, 16—20 B. (p. 378, 3—8 D.) 23. 152. 2. 3 = Zon. 10, 14 p. 342, 20—22 B. (p. 378, 8—10 D.)

3 *τινας καὶ* om. LM, ins. ex cod. Peir. 8 *μετέστησαν* M cod. Peir., *μέστησαν* L *γε*] *τε* Rk. *τό ⟨τε⟩* scripsi, *καὶ τὸ* R. St. — res notissima est, cf. Cic. *Phil.* 3, 3, 6. 7 et saepe in orat. Phil., *ad fam.* 11, 7, 2, Liv. *per.* 117, Vell. 2, 61, 2, App. *b. c.* 3, 45 13 [*καὶ*] del. Leuncl. 15 *ἐξώρμησε* Reim. (cum Zon.), *ἐφώρμησε* LM, *ἀφώρμησε* Leuncl. *αὐτὴ*] *αὕτη* Nab. (litt.), at Dio saepe Latinum *hic* et *is* per *αὐτὸς* reddit, veluti c. 35, 3 16 *τι* M, *τε* L 17. 19 *Δέκιμος* Leuncl., *δέκιος* LM, cf. ad 41, 19, 3 19 *ἀπεκτονότος*] hic fortasse quaedam exciderunt 24 *ἑκατέρῳ*] *ἀμφοτέροις* Rk. immerito 27 *ἀμφοτέροις* L, *ἀμφοτέρους* M.

οὖν ὅτι ὁ μὲν πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀγὼν ἤδη τε ἐνειστήκει καὶ ἐπείγει,
τῆς δὲ τιμωρίας τῆς τοῦ πατρὸς οὐδέπω καιρὸς εἴη, τὸν Δέκιμον
προσηταιρίσατο. καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι τούτῳ μέν, ἂν τῶν ἀντι-
M 137v καθεστηκότων | δι' αὐτοῦ κρατήσῃ, οὐδὲν μέγα ἔργον μετὰ τοῦτό
οἱ προσπολεμήσας ἕξει, ἐκεῖνον δὲ ἰσχυρὸν αὖθις πολέμιον σχήσει·
15 τοσοῦτόν που ἀλλήλων διέφερον. πέμψας οὖν πρὸς τὸν Δέκιμον
φιλίαν τε αὐτῷ ἐπηγγείλατο, καὶ συμμαχίαν, ἂν μὴ τὸν Ἀντώνιον
δέξηται, προσυπισχνεῖτο. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐν τῷ ἄστει τὴν
2 χάριν τὴν τοῦ Καίσαρος συνήροντο. τότε μὲν οὖν (ἤδη γὰρ ὅ τε
ἐνιαυτὸς ἐξήει καὶ ὕπατος οὐδεὶς παρῆν· ὁ γὰρ Δολοβέλλας ἐς τὴν
Συρίαν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου προεξεπέπεμπτο) ἔπαινοι ἐν τῇ βουλῇ
αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς τὸν Ἀντώνιον ἐγκατα-
λιποῦσι, τῶν δημάρχων ἐπιψηφισάντων, ἐγένοντο. καὶ ὅπως γε
3 μετὰ ἀδείας τοῦ νέου ἔτους ἐνστάντος βουλεύσωνται περὶ τῶν παρ-
όντων, φρουρᾷ σφίσι στρατιωτῶν ἐν τῷ συνεδρίῳ χρῆσθαι ἔδοξε.
ταῦτα γὰρ ἤρεσκε μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πλείοσι τῶν ἐν τῇ
Ῥώμῃ τότε ὄντων (τὸν γὰρ Ἀντώνιον δεινῶς ἐμίσουν), μάλιστα
4 δὲ δὴ τῷ Κικέρωνι· διὰ γὰρ τὸ πρὸς αὐτὸν ἔχθος σφοδρότατον
ὑπάρχον τόν τε Καίσαρα ἐθεράπευε, καὶ πᾶν ὅσον ἐδύνατο καὶ
λόγῳ καὶ ἔργῳ τούτῳ τε ἐβοήθει καὶ ἐκεῖνον ἐκάκου. καὶ διὰ
L 158v τοῦτο, | καίτοι ἐκχωρήσας ἐκ τῆς πόλεως ὡς καὶ τὸν υἱὸν Ἀθήναζε
ἐπὶ παιδείᾳ προπέμψων, ἐπανῆλθεν ἐπειδήπερ ἐκπεπολεμωμένους
σφᾶς ᾔσθετο.
16 ἐκείνῳ μὲν οὖν τῷ ἔτει ταῦτ' ἐπράχθη, καὶ ὁ Σερουίλιος ὁ
Ἰσαυρικὸς ὑπεργήρως ἀπέθανε. διά τε οὖν τοῦτο ἐμνημόνευσα
αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὕτως οἱ τότε Ῥωμαῖοι τούς τε τῷ ἀξιώματι προή-

2. 6 *Δέκιμον* Leuncl., *δέκιον* LM, cf. ad 41, 19, 3 4 *ἀντικαθεστηκότων* Rk., *καθεστηκότων* LM, *ἀνθεστηκότων* Bk., illud praetuli propter lacunas quae deprehenduntur c. 12, 5; 13, 2, cf. c. 13, 3 5 *οἱ* del. Rk., at cf. Xen. *anab.* 2, 4, 7; 5, 6, 15; 6, 5, 17, *oec.* 3, 16 et haud raro alibi *πολέμιον* R. St., *πόλεμον* LM. — at hunc totum locum sic fere redintegrandum censet Dind. (vol. 1 p. X): *καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι τούτῳ μὲν ⟨προσθέμενος⟩, ἂν τῶν ἀνθεστηκότων δι' αὐτοῦ κρατήσῃ οὐδὲν μέγα ἔργον μετὰ τοῦτό οἱ προσπολεμήσας ἕξει, ἐκεῖνον δὲ ⟨αὐξήσας⟩ ἰσχυρὸν αὖθις πόλεμον σχήσει*, frustra 9 *συνήροντο*] an *συνήροντο ⟨οἱ⟩* vel *⟨αὐτῷ⟩ συνήροντο*? 13 *ἐγένοντο* L, *ἐγένετο* M 15 *φρουρᾷ* Cob. (m.), *φρουραῖς* LM, cf. c. 19, 1 et 22, 5 20 *τε* M, *δὲ* (corr. in *τε*) L 24 *Σερουίλιος* Xyl., *σουλπίκιος* LM. — Vix credibile Dionem ipsum erroris huius arguendum esse qui et Ser. Sulpicium Rufum et P. Servilium Isauricum antea commemoraverit. notandum tamen utrumque eodem tempore obiisse, cf. Hier. (Eus. *chron.* p. 137 Schoene): *Sergius Sulpicius iuris consultus et P. Servilius Isauricus publico funere elati.* — Ceterum cf. Cic. *Phil.* 2, 5, 12, Val. Max. 8, 5, 6 26 *προήκοντας* Leuncl., *προσήκοντας* LM.

κοντας ἥδοντο καὶ τοὺς ἀναιδείᾳ τινὶ χρωμένους καὶ ἐπὶ τοῖς ἐλαχίστοις ἐμίσουν· ὥστε, ἐπειδὴ ἐκεῖνός τινα ἐν ὁδῷ ποτε ἀπαντή- 2
σαντά οἱ βαδίζοντι ὑπείκοντα, καὶ μήτε ἀποπηδήσαντα καὶ προσέτι ἰσχυρῶς προσεξελάσαντα, ἐγνώρισέ τε μετὰ τοῦτο ἐν δικαστηρίῳ κρινόμενον καὶ εἶπε τοῖς δικασταῖς τὸ γενόμενον, οὔτε | M 14r
λόγον ἔτ' αὐτῷ ἔδοσαν καὶ κατεψηφίσαντο πάντες.

Αὔλου δὲ δὴ Ἱρτίου μετὰ Γαΐου Οὐιβίου ὑπατεύσαντος (οὗτος 17 a. u. 711 (43)
γάρ, καίτοι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐς τὰ λευκώματα τὰ Σύλλεια ἐσγραφέντος, ὕπατος τότε ἀπεδείχθη) βουλή τε ἐγένετο καὶ γνῶμαι ἐπὶ τρεῖς ἐφεξῆς ἡμέρας, ἀπ' αὐτῆς τῆς νουμηνίας ἀρξάμεναι, προετέθησαν· ἔκ τε γὰρ τοῦ πολέμου ἐν χερσὶν ὄντος καὶ ἐκ τεράτων, ἃ 2 cf. Xiph. 40, 12—14
πλεῖστα καὶ ἐξαισιώτατα ἐγεγόνει, ταρασσόμενοι οὐδὲ τῆς ἀποφράδος, τὸ μὴ ἐν ἐκείναις βουλεύσασθαί τι τῶν συμφερόντων σφίσιν, ἀπέσχοντο. κεραυνοί τε γὰρ παμπληθεῖς ἔπεσον, καί τινες αὐτῶν καὶ ἐς τὸν νεὼν τὸν τῷ Διὶ τῷ Καπιτωλίῳ ἐν τῷ Νικαίῳ ὄντα κατέσκηψαν· καὶ πνεῦμα μέγα ἐπιγενόμενον τάς τε στήλας τὰς περὶ 3
τὸ Κρόνιον καὶ περὶ τὸν τῆς Πίστεως νεὼν προσπεπηγυίας ἀπέρρηξε καὶ διεσκέδασε, καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Φυλακίδος, ὃ πρὸ τῆς φυγῆς ὁ Κικέρων ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνετίθει, κατέβαλε καὶ κατέθραυσε. καὶ τοῦτο μὲν καὶ αὐτῷ τῷ Κικέρωνι 4
τὸν ὄλεθρον προεδήλωσε· τοὺς δὲ ἄλλους ἐκεῖνά τε ἐτάραττε καὶ σεισμὸς μέγας γενόμενος, ταῦρός τέ τις τυθείς τε δι' αὐτὸν ἐν τῷ Ἑστιαίῳ καὶ ἀναπηδήσας μετὰ τὴν ἱερουργίαν. πρὸς δὲ δὴ τούτοις τοιούτοις οὖσι λαμπὰς ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου πρὸς δυσμὰς Xiph. 40, 14—19
διέδραμε, καί τις ἀστὴρ καινὸς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὤφθη. τό τε 5
φῶς τοῦ | ἡλίου ἐλαττοῦσθαί τε καὶ σβέννυσθαι, τοτὲ δὲ ἐν τρισὶ L 159r
κύκλοις φαντάζεσθαι ἐδόκει, καὶ ἕνα γε αὐτῶν στέφανος σταχύων πυρώδης περιέσχεν, ὥστ' εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐναργέστατα αὐτοῖς ἐκβῆναι· οἵ τε γὰρ ἄνδρες οἱ τρεῖς ἐδυνάστευον, λέγω δὲ τὸν Καίσαρα καὶ τὸν Λέπιδον καὶ τὸν Ἀντώνιον, καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ Xiph. 40, 19. 20
Καῖσαρ μετὰ τοῦτο τὴν νίκην ἔλαβεν. τότε δ' οὖν ταῦτά τε ἐγέ- 6

4 ἐγνώρισέ Leuncl., ἐγνωρίσθαι LM 5 εἶπε Leuncl., εἰπόντος LM 7 Οὐιβίου Xyl., υἱοῦ LM 10 ἡμέρας R. St., ἡμεραῖς LM 13 βουλεύσασθαί Bk., βουλεῦσαί LM, cf. c. 19, 2 15 ὄντα R. St., ὄντι LM 19 ἀνετίθει] ἀνατεθείκει Bk., recte ut videtur 22 αὐτὸν Rk., αὐτῶν LM ἐν R. St., ἐς LM, an πρός? Ἑστιαίῳ R. St., ἑστιδίωι LM 26 τοτὲ H. St. (cum Xiph.), τότε LM, ποτὲ R. St, ἔστιν ὅτε Rk. 28 περιέσχεν R. St. (cum Xiph.), περιέσχον LM ὥστ' εἴπερ Rk., ὥσπερ LM. ceterum ad v. χύων — ἐναργέστατα L in marg. ∾, ad v. τάζεσθαι — σταχύων M in marg. ἡτ. — Ad rem cf. Obs. 68 (128), Hier. ad a. 1973 (Eus. ed. Schöne p. 137).

νετο. καὶ λόγια πρὸς κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας φέροντα παντοῖα
M 14v ᾔδετο. κόρακές τε ἐς τὸ Διοσκόρειον ἐσπτόμενοι | τὰ τῶν ὑπάτων
τοῦ τε Ἀντωνίου καὶ τοῦ Δολοβέλλου ὀνόματα, ἐνταῦθά που ἐν
7 πινακίῳ ἐγγεγραμμένα, ἐξεκόλαψαν. καὶ κύνες πολλοὶ νυκτὸς κατά
τε τὴν ἄλλην πόλιν καὶ πρὸς τῇ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ Λεπίδου οἰκίᾳ
μάλιστα συστρεφόμενοι ὠρύοντο. ὅ τε Ἠριδανὸς ἐπὶ πολὺ τῆς
πέριξ γῆς πελαγίσας ἐξαίφνης ἀνεχώρησε, καὶ παμπληθεῖς ἐν τῷ
ξηρῷ ὄφεις ἐγκατέλιπε. καὶ ἰχθῦς ἐκ τῆς θαλάσσης ἀμύθητοι
8 κατὰ τὰς τοῦ Τιβέριδος ἐκβολὰς ἐς τὴν ἤπειρον ἐξέπεσον. ἐπε-
γένετο μὲν οὖν καὶ [ὁ] λοιμὸς ἐπ᾽ αὐτοῖς πάσῃ ὡς εἰπεῖν τῇ Ἰταλίᾳ
ἰσχυρός, καὶ διὰ τοῦτο τό τε βουλευτήριον τὸ Ὁστίλιον ἀνοικοδο-
μηθῆναι καὶ τὸ χωρίον ἐν ᾧ ἡ ναυμαχία ἐγεγόνει συγχωσθῆναι
ἐψηφίσθη· οὐ μέντοι καὶ ἐνταῦθα στήσεσθαι τὸ δεινὸν ἐδόκει,
9 ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τοῦ Οὐιβίου τὰ ἐσιτήρια τῇ νουμηνίᾳ θύοντος
ῥαβδοῦχός τις αὐτοῦ ἔπεσεν ἐξαίφνης καὶ ἀπέθανεν. διὰ μὲν οὖν
ταῦτα καὶ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐβουλεύσαντό τε, καὶ εἶπον
ἄλλοι τε ἐφ᾽ ἑκάτερα πολλοὶ καὶ ὁ Κικέρων ὧδε·
18 "ὧν μὲν ἕνεκα τὴν ἀποδημίαν, ὡς καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἐκδημήσων,
ἐστειλάμην, καὶ διὰ σπουδῆς τὴν ἐπάνοδον, ὡς καὶ πολλὰ ὑμᾶς
ὠφελήσων, ἐποιησάμην, ἠκούσατε πρῴην, ὦ πατέρες, ὅθ᾽ ὑμῖν περὶ
2 αὐτῶν τούτων ἀπελογησάμην. οὔτε γὰρ ἐν δυναστείᾳ καὶ τυραννίδι
ζῆν ὑπομείναιμ᾽ ἄν, ἐν ᾗ μήτε πολιτεύσασθαι μήτε παρρησιά-
σασθαι ἀσφαλῶς μήτε τελευτῆσαι χρησίμως ὑμῖν δύναμαι, οὔτ᾽
αὖ παρὸν τῶν δεόντων τι πρᾶξαι, κατοκνήσαιμ᾽ ἂν καὶ μετὰ κιν-
3 δύνου τοῦτο ποιῆσαι. νομίζω γὰρ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ὁμοίως ἔργον
L 159v εἶναι τοῖς τε τῆς πατρίδος συμφέρουσι τηρεῖν ἑαυτόν, φυλαττό-

---

16. 17 cf. Zon. 10, 14 p. 342, 22—343, 2 B. (p. 378, 10—13 D.)

---

2 *Διοσκόρειον* Dind., *διοσκούρειον* LM, cf. ad 38, 6, 2 *Δολοβέλλου*] cf. ad Zon. 9, 6, 1 6 *Ἠριδανὸς*] cf. ad Zon. 8, 20, 3 10 [ὁ] exp. v. Herw. (litt.) 14 *Οὐιβίου* Xyl., *ἰουλίου* LM, *Ἰουτίου* Bulengerus *ἐσιτήρια* Xyl., *ἐσητήρια* LM, cf. ad fr. 102, 12 18 *τὴν*] *τήν τ᾽*? Bk. 21 *ἀπελογησάμην*] *ἀπελογισάμην* v. Herw., nescio an iniuria, nam se purgandi notio si non requiritur, non tamen excluditur 22 *μήτε παρρησιάσασθαι*] ⟨*ὀρθῶς*⟩ *μήτε παρρησιάσασθαι* Bk. (melius inseras ⟨*ἐλευθέρως*⟩ vel ⟨*ἐλευθερίως*⟩), at *μετὰ παρρησίας* Kuiper (litt.), quod valde arridet. ceterum ad v. | *ραννίδι ζῆν ὑπομείναιμ᾽ ἂν ἐν ᾗ μήτε πολιτεύσασθαι μήτε παρρησιάσασθαι ἀσφαλῶς μήτε τελευτῆσαι χρησί* | L in marg. ∾ 24 *παρὸν τῶν δεόντων τι* R. St. (coni.), *παρόντων δέοντι* M, *παρασχοντων δεοντι* (s. acc., puncta sup. *ρ α σ*) L, *παρασχὸν τῶν δεόντων τι* Reim. — *παρὸν* habes 45, 34, 5; 50, 22, 3; 56, 33, 6, *παρασχὸν* fortasse 42, 16, 1 (nam de lectione ibi non constat), *παρέχον* Herod. 5, 49 qui saepe *παρέον*, *παρασχὸν* sed addito adverbio Thuc. 1, 120, 3; 5, 14, 2; 5, 60, 5; 5, 63, 1, *παρὸν* Thuc. 4, 19, 2; 5, 103, 2.

μενον μὴ μάτην ἀπόληται, κἂν τούτῳ μηδὲν ἐλλείπειν τῶν προσηκόντων μήτε λέγοντα μήτε πράττοντα, κἂν ἄρα τι καὶ παθεῖν σώζοντα αὐτὴν ἀναγκαῖον ᾖ.

οὕτω δὴ τούτων ἐχόντων ἦν μέν που πολλὴ καὶ παρὰ τοῦ 19 M 15r
Καίσαρος καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἀσφάλεια πρὸς τὸ τὰ δέοντα βουλεύσασθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ μετὰ φρουρᾶς συνελθεῖν ἐψηφίσασθε, πάνθ' ἡμᾶς οὕτω δεῖ καὶ εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι τήμερον ὥστε καὶ τὰ παρόντα καταστήσασθαι καὶ τοῦ μέλλοντος προϊδέσθαι, [ὥστε] μὴ καὶ αὖθις ἀναγκασθῶμεν ὁμοίως ὑπὲρ αὐτῶν διαγνῶναι. ὅτι μὲν ⟨οὖν⟩ 2
χαλεπὰ καὶ δεινὰ καὶ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ φροντίδος δεόμενα τὰ πράγματα ἡμῶν ἐστι, καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ δῆλον, εἰ καὶ ἐκ μηδενὸς ἄλλου, ἀλλ' οὖν ἐκ τούτου γε πεποιήκατε· οὐ γὰρ ἂν ἐψηφίσασθε φυλακὴν τοῦ βουλευτηρίου σχεῖν, εἴγε ἐξῆν ὑμῖν ἔν τε τῷ εἰωθότι κόσμῳ καὶ ἐν ἡσυχίᾳ ἀδεῶς τι βουλεύσασθαι. δεῖ δὲ ἡμᾶς καὶ 3
διὰ τοὺς στρατιώτας τοὺς παρόντας ἀξιόλογόν τι πρᾶξαι, ἵνα μὴ καὶ αἰσχύνην ὄφλωμεν, αἰτήσαντες μὲν αὐτοὺς ὡς καὶ φοβούμενοί τινας, ἀμελήσαντες δὲ τῶν πραγμάτων ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ καθεστηκότες, καὶ λόγῳ μέν σφας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπ' Ἀντώνιον προσειληφότες, ἔργῳ δ' ἐκείνῳ καθ' ἡμῶν αὐτῶν δεδωκότες. ὥσπερ 4
δέον αὐτόν, πρὸς τοῖς ἄλλοις στρατεύμασιν ἃ κατὰ τῆς πατρίδος συγκροτεῖ, καὶ αὐτοὺς τούτους προσλαβεῖν, ἵνα μηδὲν μηδὲ τήμερον κατ' αὐτοῦ ψηφίσησθε.

καίτοι τινὲς ἐς τοῦτ' ἀναιδείας ἐληλύθασιν ὥστε τολμᾶν λέγειν 20
ὡς οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει, καὶ τοσαύτην γε εὐήθειαν ὑμῶν κατεγνώκασιν ὥστε καὶ νομίζειν τοῖς λόγοις ⟨τοῖς⟩ ἑαυτῶν πείσειν ὑμᾶς προσέχειν μᾶλλον ἢ τοῖς ἔργοις τοῖς ἐκείνου. καὶ τίς ἂν ἀφεὶς τὸ 2
τὰς πράξεις αὐτοῦ σκοπεῖν, καὶ τὴν στρατείαν ἣν ἐπὶ τοὺς συμμάχους ἡμῶν μήτε τῆς βουλῆς μήτε τοῦ δήμου προστάξαντος πεποίηται, καὶ τὰς χώρας ἃς κατατρέχει, καὶ τὰς πόλεις ἃς πολιορκεῖ, καὶ τὰς ἀπειλὰς ἃς | πᾶσιν ἡμῖν ἀπειλεῖ, καὶ τὰς ἐλπίδας ἐφ' αἷς L 160r
ἅπαντα ταῦτα ποιεῖ, τοῖς τε ῥήμασι τοῖς τούτων καὶ ταῖς ψευδολογίαις αἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, σκήψεις καὶ προφάσεις λέγοντες, ἐθελήσειε πεισθεὶς | ἀπολέσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ τοσούτου δέω ταῦτα 3 M 15v
ποιοῦντα αὐτὸν ἔννομόν τι καὶ πολιτικὸν πρᾶγμα φάναι πράττειν,

---

7 δεῖ L, δὴ M 8 [ὥστε] del. Rk. 9 ⟨οὖν⟩ ins. Rk., ⟨γὰρ⟩ Bk. 13 τε Rk., γε LM 14 βουλεύσασθαι Bk., βουλεῦσαι LM, cf. c. 17, 2 24 ὑμῶν restitui ex LM, ἡμῶν H. St. 25 ⟨τοῖς⟩ ins. Dind. ἑαυτῶν L corr. ex ἑαυτῶι, ἑαυτῶι M ὑμᾶς restitui ex LM, ἡμᾶς H. St. 32 ὑμᾶς restitui ex LM, ἡμᾶς H. St. 34 πολιτικὸν Hug. probabiliter. παντὶ κακὸν LM, παντὶ καλὸν R. St., unde πάνυ καλὸν Xyl., [παντὶ] καλὸν Bk.

ὥστε καὶ ὅτι τὴν τῆς Μακεδονίας ἀρχὴν τὴν ἐκ τοῦ κλήρου προσταχθεῖσαν αὐτῷ κατέλιπε, καὶ ὅτι τὴν τῆς Γαλατίας ἀρχὴν τὴν
4 μηδὲν αὐτῷ προσήκουσαν ἀνθείλετο, καὶ ὅτι στρατεύματα ἃ ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοὺς Πάρθους προύπεμψε, συλλαβὼν περὶ αὑτόν, μηδενὸς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ δεινοῦ ὄντος, ἔχει, καὶ ὅτι τὴν πόλιν ἐν τῷ τῆς ὑπατείας χρόνῳ ἐκλιπὼν περιέρχεται τὴν χώραν πορθῶν καὶ λυμαι-
21 νόμενος, πάλαι φημὶ πολέμιον αὐτὸν ἁπάντων ἡμῶν εἶναι. εἰ δὲ μὴ παραχρῆμα τότε ᾐσθάνεσθε μηδὲ ἐφ' ἑκάστῳ αὐτῶν ἠγανακτεῖτε, ἐκεῖνον μὲν καὶ διὰ τοῦτο ἔτι μᾶλλον μισεῖν ἄξιόν ἐστιν, ὅτι τοιούτους ὄντας ὑμᾶς ἀδικῶν οὐ παύεται, καὶ δυνηθεὶς ἂν ἴσως συγγνώμης ἐφ' οἷς τὸ πρῶτον ἥμαρτε τυχεῖν, ἐς τοσοῦτο τῇ συνεχείᾳ τῆς πονηρίας προελήλυθεν ὥστε καὶ ὑπὲρ ἐκείνων χρῆναι
2 δίκην ὑποσχεῖν· ὑμῖν δὲ ἐς ὑπερβολὴν ἐπιμελητέον ἐστὶ τῶν πραγμάτων, ὁρῶσι καὶ λογιζομένοις τοῦθ', ὅτι τὸν τοσαυτάκις ὑμῶν ἐν τοσούτοις πράγμασι καταπεφρονηκότα ἀδύνατόν ἐστιν ἑκούσιον ὑπό τε τῆς αὐτῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς αὐτῆς φιλανθρωπίας ὑμῶν σωφρονισθῆναι, ἀλλ' ἀνάγκη καὶ ἄκοντα νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον, τοῖς ὅπλοις κολασθῆναι.

22 μὴ γὰρ ὅτι καὶ ψηφίσασθαί τινα αὐτῷ τὰ μὲν ἀνέπεισεν ὑμᾶς τὰ δὲ ἐξεβιάσατο, ἧττόν τι παρὰ τοῦτο ἀδικεῖν αὐτὸν καὶ ἐλάττο-
2 νος διὰ τοῦτο ἄξιον τιμωρίας εἶναι νομίσητε. πᾶν γὰρ τοὐναντίον καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου μάλιστα δίκην ὀφείλει δοῦναι, ὅτι πολλὰ καὶ δεινὰ προελόμενος δρᾶσαι δι' ὑμῶν τέ τινα αὐτῶν ἐποιήσατο, καὶ ταῖς παρ' ὑμῶν ἀφορμαῖς, ἃς οὔτε εἰδότας οὔτε προορωμένους
L 16v τι τοιοῦτον ἐξαπατήσας ἠνάγκασεν αὐτῷ ψηφίσασθαι, ἐφ' ὑμᾶς
M 16r 3 αὐτοὺς ἀπεχρήσατο. ποῦ γὰρ ἂν | ἑκόντες ὑμεῖς τὰς μὲν παρὰ τοῦ Καίσαρος ἢ καὶ τοῦ κλήρου δοθείσας ἑκάστοις ἡγεμονίας κατελύσατε, τούτῳ δὲ ἐπετρέψατε τά τε ἄλλα πολλὰ τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἑταίροις διαδοῦναι, καὶ ἐς μὲν τὴν Μακεδονίαν τὸν ἀδελφὸν τὸν Γάιον πέμψαι, τὴν δὲ δὴ Γαλατίαν ἑαυτῷ μετὰ τῶν στρατευμάτων,
4 οἷς οὐδὲν ὑπὲρ ὑμῶν χρήσασθαι εἶχε, προστάξαι; ἢ οὐ μέμνησθε ⟨ὅπως⟩ ταραττομένους ὑμᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ Καίσαρος τελευτῇ λαβὼν πάνθ' ὅσα ἠβουλήθη διεπράξατο, τὰ μὲν ἐπικοινῶν ὑμῖν ὑπούλως ⟨καὶ⟩ ἀκαίρως, τὰ δὲ αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ προσκακουργῶν, πάντα δὲ βιαζόμενος; στρατιώταις γοῦν, καὶ τούτοις βαρβάροις, καθ' ὑμῶν

6 περιέρχεται Rk., ἐκπεριέρχεται LM, quod 43, 34, 1, Zon. 9, 16, 1 non defenditur 9 τοῦτο Bk., ταῦτα LM 17 νῦν] νῦν ⟨γ'⟩ Rk. 18 κολασθῆναι Bk. coll. c. 44, 3, κωλυθῆναι LM 19 ὑμᾶς R. St., ἡμᾶς LM 26 ποῦ] οὐ Cob. 31 προστάξαι R. St., προστάξας LM 32 ⟨ὅπως⟩ ins. R. St. (coni.), cf. 38, 27, 3, πῶς Dind. 34 ⟨καὶ⟩ ins. R. St.

ἐχρήσατο. καὶ τοῦτο θαυμάσειεν ἄν τις, εἰ κατ' ἐκείνους τοὺς χρό- 5
νους ἐψηφίσθη τι οἷον οὐκ ἐχρῆν, ὁπότε μηδὲ νῦν παρρησίαν ἄλλως
εἰπεῖν τι καὶ πρᾶξαι τῶν δεόντων, εἰ μὴ μετὰ φρουρᾶς, ἐσχήκαμεν;
ἣν εἰ τότε περιβεβλημένοι ἦμεν, οὔτ' ἂν ἐκεῖνος ὧν φήσει τις αὐ-
τὸν τυχεῖν ἔτυχεν, οὔτ' ἂν τὰ μετὰ ταῦτα αὐξηθεὶς ἐξ αὐτῶν
ἔπραξε. μὴ οὖν ὅσα κελευόμενοι καὶ καταναγκαζόμενοι καὶ θρη- 6
νοῦντες δεδωκέναι αὐτῷ ἐδόξαμεν, ταῦτά τις ὡς καὶ νομίμως καὶ
δικαίως γεγονότα προβαλλέσθω· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς ἰδίοις, ὅσα ἂν
τις ἕτερος ὑφ' ἑτέρου βιασθεὶς πράξῃ, κύρια ταῦτα τηρεῖται.

καίτοι ταῦτα μέν, ὅσα γε ψηφίσασθαι δοκεῖτε, καὶ βραχέα καὶ 23
οὐ πάνυ ἔξω τοῦ καθεστηκότος ὄντα εὑρήσετε. τί γὰρ δεινὸν εἰ
ἕτερος ἀνθ' ἑτέρου Μακεδονίας ἢ Γαλατίας ἄρξειν ἔμελλεν; ἢ τί
χαλεπὸν εἴ τις στρατιώτας ὑπατεύων ἔλαβεν; ἀλλ' ἐκεῖνα χαλεπὰ 2
καὶ σχέτλια, τὸ τὴν χώραν ἡμῶν κακουργεῖσθαι, τὸ τὰς πόλεις τὰς
συμμαχίδας πολιορκεῖσθαι, τὸ τοὺς στρατιώτας τοὺς ἡμετέρους ἐφ'
ἡμᾶς ὁπλίζεσθαι, τὸ τὰ ἡμέτερα καθ' ἡμῶν ἀναλίσκεσθαι· ἃ μήτε
ἐψηφίσασθε μήτε ἐμελλήσατε. | μὴ τοίνυν, ὅτι ⟨τινὰ⟩ ἐδώκατε αὐτῷ, 3 M 16v
διὰ τοῦτο αὐτὸν ἐᾶτε καὶ τὰ μὴ δοθέντα πράττειν· μηδ' ὅτι τινὰ
συνεχωρήσατε, παρὰ τοῦτο οἴεσθε δεῖν καὶ τὰ μὴ συγχωρηθέντα L 161r
αὐτῷ ποιεῖν ἐξεῖναι. πᾶν γὰρ τοὐναντίον καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ
μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι αὐτὸν ὀφείλετε, ὅτι καὶ τῇ τιμῇ καὶ τῇ
φιλανθρωπίᾳ τῇ παρ' ὑμῶν οὐκ ἐν τούτοις μόνοις ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
ἄλλοις ἅπασι καθ' ὑμῶν ἐτόλμησε χρήσασθαι. σκοπεῖτε δέ· ἐψη- 4
φίσασθε τήν τε εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν τὴν πρὸς ἀλλήλους, καὶ
ἐμοὶ πεισθέντες. ταύτην οὗτος πρυτανεῦσαι κελευσθεὶς οὕτω διῆχε
πρόφασιν τὴν τοῦ Καίσαρος ταφὴν ποιησάμενος, ὥστε πᾶσαν μὲν
τὴν πόλιν ὀλίγου καταπρησθῆναι, παμπόλλους δὲ αὖθις φονευθῆ-
ναι. ἐβεβαιώσατε πάντα τὰ δοθέντα τισὶ καὶ νομοθετηθέντα πρὸς 5
τοῦ Καίσαρος, οὐχ ὡς καλῶς πάντ' ἔχοντα (πολλοῦ γε καὶ δεῖ),
ἀλλ' ὅτι μηδὲν αὐτῶν μετακινηθῆναι συνέφερεν, ὅπως ἀνυπόπτως
χωρὶς ὑπούλου τινὸς ἀλλήλοις συνῶμεν. τούτων ἐξεταστὴς οὗτος
γενόμενος πολλὰ μὲν τῶν πραχθέντων ὑπ' αὐτοῦ κατέλυσε, πολλὰ
δὲ ἕτερα ἀντεγγέγραφε· καὶ γὰρ χώρας καὶ πολιτείας καὶ ἀτελείας 6

---

8 προβαλλέσθω Rk., παραβαλλέσθω LM 9 ἕτερος exp. Rk., at cf. Plat. *leg.* 9 p. 872 A, *Phil.* 57 B (ubi ἄλλος additum invenitur) 10 ψηφίσασθαι Leuncl., ἐψηφίσασθε LM 11 ὄντα Leuncl., ὄντος LM 13 εἰ R. St., ἢ LM 17 ⟨τινὰ⟩ add. Odd. 18 ἐᾶτε R. St., ἅτε LM 24 καὶ (ante ἐμοὶ) del. Rk., vix stare potest nisi quid excidit, veluti quod idem Rk. proposuit ⟨καλῶς ποιοῦντες⟩ καὶ 25 διῆχε Bk., διῆγε LM 33 ἀντεγγέγραφε Pflugk., ἀντενέγραφε LM, ἀντενέγραψε Reim.

καὶ ἄλλας τινὰς τιμὰς τούς τε ἔχοντας ἀφῄρηται, καὶ ἰδιώτας καὶ
βασιλέας καὶ πόλεις, καὶ τοῖς μὴ λαβοῦσι δέδωκε, παραποιησάμενος
τὰ τοῦ Καίσαρος ὑπομνήματα, καὶ τοὺς μὲν μηδὲν ἐθελήσαντας
αὐτῷ προΐεσθαι καὶ τὰ δοθέντα αὐτοῖς ἀφελόμενος, τοῖς δ'
7 ὠνητιάσασι καὶ ἐκεῖνα καὶ τἆλλα πάντα πωλήσας. καίπερ ὑμεῖς
αὐτὰ ταῦτα προορώμενοι ἐψηφίσασθε μηδεμίαν στήλην μετὰ τὸν
τοῦ Καίσαρος θάνατον, ὡς καὶ παρ' ἐκείνου τῳ δεδομένον τι ἔχου-
σαν, στῆναι. καὶ μέντοι καὶ μετὰ ταῦτα ὡς πολὺ τοῦτ' ἐγίγνετο,
καὶ ἔλεγεν ἀναγκαῖον εἶναί τινα τῶν ἐν τοῖς γράμμασι τοῖς τοῦ
8 Καίσαρος εὑρεθέντων ἐκλεχθῆναί τε καὶ πραχθῆναι, ὑμεῖς μὲν
M 17r μετὰ τῶν | πρώτων ἀνδρῶν προσετάξατε αὐτῷ ταῦτα διαλέξαι,
ἐκεῖνος δὲ οὐδὲν αὐτῶν φροντίσας, πάνθ' ὅσα ἐβούλετο μόνος καὶ
περὶ τοὺς νόμους καὶ περὶ τοὺς φυγάδας καὶ περὶ τὰ ἄλλα ἃ μι-
κρῷ πρόσθεν εἶπον ἐξειργάσατο. οὕτω που πάντα τὰ δοκοῦντα
ὑμῖν ποιεῖν βούλεται.

24 ἆρ' οὖν ἐν τούτοις μόνον τοιοῦτος γέγονε, τὰ δ' ἄλλα ὀρθῶς
L 191v διῴκηκε; ποῦ; πόθεν; | οὐ τὰ χρήματα τὰ κοινὰ τὰ καταλειφθέντα
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐπιζητῆσαι καὶ ἀποδεῖξαι κελευσθεὶς ἥρπακε,
καὶ τὰ μὲν τοῖς δανεισταῖς ἀποδέδωκε τὰ δὲ ἐς τρυφὴν κατανά-
2 λωκεν, ὥστε μηκέτ' αὐτῷ μηδὲ τούτων τι περιεῖναι; οὐ τὸ ὄνομα
τὸ τοῦ δικτάτορος μισησάντων ὑμῶν διὰ τὴν ἐκείνου δυναστείαν
καὶ παντελῶς ἐκ τῆς πολιτείας ἐκβαλόντων, τοῦτο μὲν ὥσπερ τι
αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ ἀδικῆσαι δυνάμενον οὐκ ἐπιτέθειται, τὰ δὲ ἔργα
αὐτοῦ καὶ τὴν πλεονεξίαν ἐν τῷ τῆς ὑπατείας προσρήματι ἐπιδέ-
3 δεικται; οὐχ ὑμεῖς μὲν πρύτανιν αὐτὸν τῆς ὁμονοίας ἀπεδείξατε,
οὗτος δὲ πόλεμον αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ τηλικοῦτον, οὔτε προσήκοντα
οὔτε ἐγνωσμένον, ἀνῄρηται πρὸς Καίσαρα καὶ Δέκιμον, οὓς ὑμεῖς
4 ἐπαινεῖτε; μυρία δ' ἂν εἴη λέγειν, εἴ τις ἐπεξιέναι καθ' ἕκαστον
ἐθελήσειεν ὧν ὑμεῖς μὲν ἐπετρέψατε αὐτῷ ὡς ὑπάτῳ διοικῆσαι,
ἐκεῖνος δὲ οὐδ' ὁτιοῦν ἐς δέον ἔπραξε, ἀλλὰ καὶ πάντα τἀναντία
καθ' ὑμῶν τῇ παρ' ὑμῶν ἐξουσίᾳ δοθείσῃ χρώμενος πεποίηκεν.
5 ἆρ' οὖν ἐς ὑμᾶς αὐτοὺς ἀναδέξεσθε καὶ ταῦτα τὰ κακῶς ὑπ' αὐτοῦ
πεπραγμένα, καὶ αὐτοὶ πάντων σφῶν αἴτιοι γεγονέναι φήσετε, ὅτι
τὴν διοίκησιν αὐτῶν καὶ τὸν ἐξετασμὸν αὐτῷ προσετάξατε; ἀλλὰ

2 παραποιησάμενος R. St., παραποιησαμένους LM 5 ὠνητιάσασι Dind. coll. 47, 14, 5, 73, 11, 3, ὧν ἠτιάσασι LM (M in marg. manus satis antiqua: ὠνητιᾶν ἐς (?) τὸ ἐπιθυμεῖν (?) . . . .) 7 τῳ Bk., τῶι LM 8 ὡς Bk., οὕτως LM, cf. 46, 43, 3 9 τοῖς τοῦ Leuncl., τῶν τοῦ LM 13 μικρῷ] an σμικρῷ? 14 ἐξειργάσατο St., ἐξαιριάσατο LM 22 ἐκ habent LM 27 Δέκιμον Leuncl., δέκιον LM, cf. ad 41, 19, 3 32 ἀναδέξεσθε R. St., ἀναδέξασθε LM.

ἄτοπον. οὐδὲ γὰρ ἂν στρατηγὸς ἢ καὶ πρεσβευτής τις αἱρεθεὶς 6
μηδὲν τῶν δεόντων δράσῃ, τούτου τὴν αἰτίαν ὑμεῖς οἱ πέμψαντες
αὐτοὺς ἕξετε. καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν εἰ πάντες οἱ προχειριζόμενοί
τι πρᾶξαι τὰ μὲν κέρδη καὶ τὰς τιμὰς | αὐτοὶ λαμβάνοιεν, τὰ δὲ M 17r
ἐγκλήματα καὶ τὰς αἰτίας ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀναφέροιεν. οὔκουν οὐδὲ τούτῳ 25
προσέχειν προσήκει λέγοντι ʽὑμεῖς γὰρ τὴν Γαλατίαν ἄρχειν ἐπε-
τρέψατε, ὑμεῖς τὰ χρήματα τὰ κοινὰ διοικῆσαι ἐκελεύσατε, ὑμεῖς
τὰ στρατεύματα ⟨τὰ⟩ ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐδώκατε.ʼ ἐψηφίσθη μὲν 2
γὰρ ταῦτα οὕτως, εἴγε δεῖ τοῦτο εἰπεῖν, ἀλλὰ μὴ καὶ ὑπὲρ τού-
του δίκην παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν, ὅτι ταῦθ᾽ ὑμᾶς ἠνάγκασε γνῶναι·
οὐ μέντοι καὶ τὸ τοὺς φυγάδας κατάγειν, | οὐδὲ τὸ τοὺς νόμους L 162r
παρεγγράφειν, οὐδὲ τὸ τὰς πολιτείας καὶ τὰς ἀτελείας πωλεῖν,
οὐδὲ τὸ τὰ κοινὰ κλέπτειν, οὐδὲ τὸ τὰ τῶν συμμάχων ἁρπάζειν,
οὐδὲ τὸ τὰς πόλεις κακουργεῖν, οὐδὲ τὸ τῆς πατρίδος τυραννεῖν
ἐπιχειρεῖν ἐδώκατέ ποτε αὐτῷ. οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ἄλλῳ τινί, καίτοι 3
πολλὰ πολλοῖς ψηφισάμενοι, συνεχωρήσατε ὅσα ἐβούλοντο, ἀλλὰ
καὶ δίκην ἀεί ποτε παρὰ τῶν τοιούτων, ὅσων γε καὶ ἠδυνήθητε,
ἐλάβετε, ὥσπερ που καὶ παρ᾽ αὐτοῦ τούτου λήψεσθε, ἄν γε ἐμοὶ
νῦν πεισθῆτε. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐπὶ τούτων μόνων τοιοῦτος γέγονεν 4
ὁποῖον αὐτὸν ἴστε καὶ ἑοράκατε, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων ἁπλῶς ὅσα
πώποτε πρὸς τὰ κοινὰ προσελθὼν πέπραχε.

τὸν γὰρ δὴ ἴδιον αὐτοῦ βίον τάς τε ἰδίας ἀσελγείας καὶ πλεο- 26
νεξίας ἑκὼν παραλείψω, οὐχ ὅτι οὐχὶ πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ ἐν ἐκεί-
νοις εὕροι τις ⟨ἂν⟩ αὐτὸν πεποιηκότα, ἀλλ᾽ ὅτι αἰδοῦμαι νὴ τὸν
Ἡρακλέα ἀκριβῶς καθ᾽ ἕκαστον, ἄλλως τε ⟨καὶ⟩ πρὸς οὐδὲν ἧττον
εἰδότας ὑμᾶς, λέγειν ὅπως μὲν τὴν ὥραν τὴν ἐν παισὶν ὑμῖν διέ- 2
θετο, ὅπως δὲ τὴν ἀκμὴν τὴν ἐφ᾽ ἥβης ἀπεκήρυξε, τὰς ἑταιρήσεις
αὐτοῦ τὰς λαθραίας, τὰς πορνείας τὰς ἐμφανεῖς, ὅσα ἔπαθεν ἕως
ἐνεδέχετο, ὅσα ἔδρασεν ἀφ᾽ οὗπερ ἠδυνήθη, τοὺς κώμους, τὰς
μέθας, τἆλλα πάντα τὰ τούτοις ἑπόμενα. ἀδύνατον γάρ ἐστιν ἄν- 3
θρωπον ἔν τε ἀσελγείᾳ καὶ ἐν ἀναισχυντίᾳ τοσαύτῃ τραφέντα μὴ
οὐ πάντα | τὸν ἑαυτοῦ βίον μιᾶναι· ὅθενπερ καὶ ἐπὶ τὰ κοινὰ ἀπὸ M 18r

---

1 *πρεσβευτής* R. St., *πρεσβυτής* LM 5 *ὑμᾶς* R. St., *ἡμᾶς* LM, quod fortasse ferri potest 8 ⟨*τὰ*⟩ add. Rk. 10 *ὑμᾶς* R. St., *ἡμᾶς* LM 11 *κατάγειν* M, *καταγαγεῖν* L 12 *πωλεῖν* L, *ποιεῖν* (sed corr. a manu pr. in *πωλεῖν*) M 17 *ἠδυνήθητε* Dind., *ἐδυνήθητε* LM, augmentum *ε* in aoristo codices dant 40, 29, 1 (ubi *ἠδυνήθησαν* Sturzio debetur); 46, 15, 2; 47, 8, 1; 49, 2, 3 19 *μόνων* restitui ex LM, *μόνον* R. St. 21 *τὰ* M, *τὸ* L 24 ⟨*ἂν*⟩ ins. St. 25 ⟨*καὶ*⟩ add. Pflugk. 26 *ἐν παισὶν* R. St., *ἐν ποσὶν* L, *ἐμποσιν* (s. acc.) M 28 *ἕως* Bk., *ὡς* LM.

4 τῶν ἰδίων καὶ τὴν κιναιδίαν καὶ τὴν πλεονεξίαν προήγαγε. ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω, καὶ νὴ Δία καὶ τὴν ἐς Αἴγυπτον αὐτοῦ πρὸς Γαβίνιον ἀποδημίαν, τήν τε ἐς Γαλατίαν πρὸς Καίσαρα ἀπόδρασιν, ἵνα μή μέ τις φῇ πάντα ἀκριβολογεῖσθαι, αἰσχυνθεὶς ὑπὲρ ὑμῶν ὅτι τοιοῦτον αὐτὸν ὄντα εἰδότες καὶ δήμαρχον καὶ ἵππαρχον καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ὕπατον ἀπεδείξατε· ἃ δὲ ἐπ᾽ αὐτοῖς τούτοις ἐπαρφύνησε καὶ ἐκακούργησε, μόνα νῦν ἐρῶ.

27 οὗτος τοίνυν δημαρχήσας πρῶτον μὲν ἁπάντων ἐκώλυσεν ὑμᾶς τὰ τότε περιστάντα πράγματα εὖ θέσθαι, βοῶν καὶ κεκραγὼς καὶ
L 162ᵛ 2 μόνος ἐξ ἁπάντων ἐναντιούμενος τῇ κοινῇ τῆς πόλεως εἰρήνῃ. ἔπειτα δέ, ἐπειδὴ ἀγανακτήσαντες ἐψηφίσασθε δι᾽ αὐτὸν ἅπερ ἐψηφίσασθε, τοῦτο μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐξέδρα τὴν ἀρχὴν ἐγκαταλιπών, ᾗ μηδεμίαν ἐκ τῶν νόμων νύκτα ἀποδημῆσαι ἐξῆν, τοῦτο δὲ ἐς τὰ τοῦ Καίσαρος ὅπλα αὐτομολήσας ἐκεῖνόν τε ἐπὶ τὴν πατρίδα ἐπήγαγε καὶ ὑμᾶς ἔκ τε τῆς Ῥώμης καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἰταλίας ὅλης ἐξήλασε, καὶ ἑνὶ λόγῳ πάντων τῶν κακῶν τῶν ἐμφυλίων τῶν μετὰ ταῦθ᾽
3 ὑμῖν συμβάντων αἰτιώτατος ἐγένετο. εἰ γὰρ μὴ τότε τοῖς βουλήμασιν ὑμῶν ἀντεπεπράχει, οὐκ ἄν ποτε ὁ Καῖσαρ οὔτε σκῆψιν οὐδεμίαν τῶν πολέμων εὑρήκει, οὔτ᾽ εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀπηναισχύντει, δύναμίν γέ τινα ἀξιόχρεων παρὰ τὰ δόγματα ὑμῶν ἠθροίκει, ἀλλ᾽ ἤτοι ἑκὼν ἐκ τῶν ὅπλων ⟨ἀπήλλακτο⟩ ἢ καὶ ἄκων ἐσεσωφρόνιστο.
4 νῦν δὲ οὗτός ἐστιν ὁ καὶ ἐκείνῳ τὰς προφάσεις ἐνδοὺς καὶ τὸ τῆς βουλῆς ἀξίωμα καταλύσας, τό τε θράσος τῶν στρατιωτῶν ἐπαυξήσας· οὗτος ὁ τὸ σπέρμα τῶν κακῶν τῶν μετὰ ταῦτα ἐκφύντων ἐμβαλών, οὗτος ὁ κοινὸς ἀλιτήριος οὐχ ἡμῶν μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου πάσης γενόμενος, ὥς που καὶ τὸ δαιμόνιον ἐναρ-
M 18ᵛ 5 γῶς ἐσήμηνεν. ὅτε γοῦν τοὺς θαυμαστοὺς ἐκείνους νόμους ἐσέφερε, βροντῶν πάντα καὶ ἀστραπῶν ἐπληρώθη. ὧν οὐδὲν ὁ μιαρὸς οὗτος, καίπερ οἰωνιστὴς εἶναι λέγων, φροντίσας, κακῶν καὶ πολλῶν, ὥσπερ εἶπον, οὐ τὴν πόλιν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκουμένην ἐπλήρωσε.

μετὰ ταῦτα τοίνυν τί μὲν δεῖ λέγειν ὡς ἐπ᾽ ἐνιαυτὸν ὅλον
28 ἱππάρχησεν, ὃ μήπω πρότερον ἐγεγόνει; τί δ᾽ ὅτι καὶ τότε με-

6 ἐπαρφύνησε St., παρῳνίησε LM, cf. c. 28, 1 15 ὑμᾶς H. St., ἡμᾶς LM rectene? 16 ἑνὶ λόγῳ Pflugk., ἐν ὀλίγωι LM, cf. ad 38, 37, 5 et 45, 8, 3 17 ὑμῖν R. St., ἡμῖν LM 18 ὑμῶν R. St., ἡμῖν LM, an ἡμῶν? οὔτε Bk., οὗτος LM 19 τῶν πολέμων revocavi ex LM, cf. 38, 6, 1, τῷ πολέμῳ Rk. 20 γέ Rk., τέ LM ὑμῶν R. St., ἡμῶν LM, an recte? 21 ⟨ἀπήλλακτο⟩ ins. Bk., cf. 41, 2, 1; 46, 27, 3; 45, 43, 1 29 καὶ πολλῶν] καὶ πολέμων Dind., an καὶ πολλῶν ⟨καὶ δεινῶν⟩?, παμπόλλων Kuiper. (litt.) 33 μεθύων Rk., cf. Dem 23, 114, Xen. anab. 5, 8, 4, μεθ᾽ ὑμῶν LM.

θύων τε ἐπαρῴνει κἀν ταῖς ἐκκλησίαις τὴν κραιπάλην ἐπ' αὐτοῦ
τοῦ βήματος μεταξὺ δημηγορῶν ἐξήμει; τί δ' ὅτι καὶ πόρνους καὶ 2
πόρνας, καὶ γελωτοποιοὺς οὐχ ὅτι ἄνδρας ἀλλὰ καὶ γυναῖκας, μετὰ
τῶν ῥαβδούχων δαφνηφορούντων ἐπαγόμενος τὴν Ἰταλίαν περιῄει;
τί δ' ὅτι τὴν τοῦ Πομπηίου οὐσίαν μόνος ἀνθρώπων ἀγοράσαι 3
ἐτόλμησε, μήτε τὸ ἑαυτοῦ ἀξίωμα μήτε τὴν ἐκείνου μνήμην αἰδε-
σθείς, ἀλλ' ἐφ' οἷς πάντες ἔτι καὶ τότε ἐθρηνοῦμεν, ταῦτα μεθ'
ἡδονῆς ἁρπάσας; καὶ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα καὶ ἐπ' ἄλλα πολλὰ ἐπεπήδησεν
ὡς μηδεμίαν αὐτῶν τιμὴν ἀποδώσων. ἀλλὰ καὶ ταύτην μετὰ πάσης 4
ὕβρεως καὶ βίας ἐσεπράχθη· οὕτως αὐτοῦ καὶ ὁ Καῖσαρ κατέγνω· L 163r
καὶ πάνθ' ὅσαπερ ἐκτήσατο, παμπληθῆ τε γενόμενα καὶ ἐκ παντὸς
τρόπου ἀργυρολογηθέντα, κατακεκύβευκε καὶ καταπεπόρνευκε καὶ
καταβέβρωκε καὶ καταπέπωκεν ὥσπερ ἡ Χάρυβδις.

⟨καὶ⟩ ταῦτα μὲν ἐάσω· τὰς δὲ δὴ ὕβρεις ἃς τὸ κοινὸν ὕβρισε, 29
καὶ τὰς σφαγὰς ἃς κατὰ πᾶσαν ὁμοίως τὴν πόλιν εἰργάσατο, πῶς ἄν
τις σιωπήσειεν; ἢ οὐ μέμνησθε πῶς βαρὺς μὲν ὑμῖν καὶ αὐτῇ τῇ
ὄψει, βαρύτατος δὲ τοῖς ἔργοις ἐγένετο; ὅστις, ὦ γῆ καὶ θεοί, 2
πρῶτον μὲν ἐτόλμησεν ἐνταῦθα, ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐν τῇ ἀγορᾷ,
ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, τό τε ἔσθημα ἅμα τὸ
περιπόρφυρον ἐνδύεσθαι καὶ ξίφος παραζώννυσθαι ῥαβδούχοις τε
χρῆσθαι καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν | δορυφορεῖσθαι· ἔπειτα δυνηθεὶς ἂν 3 M 19r
καὶ τοὺς τῶν ἄλλων θορύβους καταπαῦσαι, οὐ μόνον οὐκ ἐποίησε
τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὁμονοοῦντας ὑμᾶς ἐστασίασεν, τῇ μὲν αὐτὸς τῇ δὲ
καὶ δι' ἑτέρων. καὶ μέντοι καὶ αὐτοὺς ἐκείνους ἐν τῷ μέρει προσ-
λαμβάνων, καὶ τοτὲ μὲν συναιρόμενος ... αἰτιώτατος μὲν ἐγένετο
⟨τοῦ⟩ παμπληθεῖς σφων σφαγῆναι, αἰτιώτατος δὲ τοῦ μὴ πάντα τὰ 4
τοῦ Πόντου τῶν τε Πάρθων εὐθὺς τότε ἐπὶ τῇ κατὰ τοῦ Φαρ-
νάκου νίκῃ χειρωθῆναι· πρὸς γάρ τοι τὰ πραττόμενα ὑπ' αὐτοῦ
δεῦρο διὰ ταχέων ὁ Καῖσαρ ἐπειχθεὶς οὐδὲν ἐκείνων, ὥς γε καὶ
ἠδυνήθη, παντελῶς κατειργάσατο.

καὶ οὐδὲ ταῦτα μέντοι αὐτὸν ἐσωφρόνισεν, ἀλλ' ὑπατεύσας 30
γυμνός, ὦ πατέρες, γυμνὸς καὶ μεμυρισμένος ἔς τε τὴν ἀγορὰν
ἐσῆλθε, πρόφασιν τὰ Λυκαῖα ποιησάμενος, κἀνταῦθα πρὸς τὸ βῆμα
μετὰ τῶν ῥαβδούχων προσῆλθε, καὶ ἐκεῖ κάτωθεν ἐδημηγόρησεν·

---

6 sq. ad v. | μνήμην αἰδεσθείς. ἀλλ' ἐφ' οἷς πάντες ἔτι καὶ τότε | M in marg. 6, ἔτι ⟨νῦν ὡς καὶ⟩ τότε θρηνοῦμεν Rk., cf. Cic. *Phil.* 2, 26, 64 9 καὶ mihi suspectum, an μὴν? 14 ⟨καὶ⟩ ins. Rk., ⟨οὖν⟩ post μὲν Schenkl., cf. c. 26, 4; 46, 8, 2 et 19, 1 25 συναιρόμενος .....] lacunam deprehendit Rk., alii aliter expleverunt, optime ⟨σφισι τοτὲ δὲ ἐναντιούμενος⟩ Bk. 26 ⟨τοῦ⟩ ins. Bk. 29 γε Rk., τε LM 30 ἠδυνήθη] διενοήθη Nab. sine causa idonea.

2 ὅπερ, ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ πόλις, οὐδένα ἄλλον οὐχ ὅτι ὕπατον ἀλλ'
οὐδὲ στρατηγὸν οὐδὲ δήμαρχον οὐδ' ἀγορανόμον οὐδεὶς οἶδε πε-
ποιηκότα. τὰ γὰρ Λυκαῖα ἦν, καὶ ἐπὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τοῦ Ἰουλίου
ἐτέτακτο· ταῦτα γὰρ ὁ Σέξτος αὐτὸν ὁ Κλώδιος τῶν δισχιλίων
3 πλέθρων τῶν ἐν τῇ Λεοντίνων γῇ δοθέντων ἐξεπαίδευσεν. ἀλλὰ
καὶ ὑπάτευες, ὦ χρηστέ (ἐρῶ γὰρ ὡς πρὸς παρόντα σε), καὶ οὔτε
ἔπρεπέ σοι οὔτε ἐξῆν τοιούτῳ ὄντι ⟨ἐν⟩ τῇ ἀγορᾷ πρὸς τῷ βήματι,
L 163r πάντων ἡμῶν παρόντων, τοιαῦτ' εἰπεῖν, ἵν' ἅμα τε τὸ θαυμαστόν
σου σῶμα καὶ εὔσαρκον καὶ βδελυρὸν θεωρῶμεν, καὶ τῆς μιαρᾶς
σου φωνῆς τῆς μεμυρισμένης τὰ δεινὰ ἐκεῖνα λεγούσης ἀκούωμεν·
4 τοῦτο γὰρ περὶ τοῦ στόματός σου μᾶλλον ἤ τι ἕτερον εἰπεῖν βού-
λομαι. τὰ μὲν γὰρ Λυκαῖα καὶ ἄλλως ἂν τῆς προσηκούσης θρη-
σκείας οὐκ ἀπέτυχε, σὺ δὲ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν κατῄσχυνας, ἵνα
5 μηδὲν μηδέπω περὶ τῶν τότε λεχθέντων εἴπω· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν
M 19v ὅτι ἡ ὑπατεία | δημοσία τοῦ δήμου παντός ἐστι, καὶ δεῖ τὸ ἀξίωμα
αὐτῆς πανταχοῦ σώζεσθαι καὶ μηδαμοῦ μήτε γυμνοῦσθαι μήθ'
31 ὑβρίζεσθαι. τάχα γ' ἂν οὗτος ἢ τὸν Ὁράτιον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον
ἢ καὶ τὴν Κλοιλίαν τὴν ἀρχαίαν ἐμιμήσατο, ὧν ἡ μὲν τὴν ἐσθῆτα
πᾶσαν ἐνδεδυκυῖα τὸν ποταμὸν διενήξατο, ὁ δὲ καὶ μετὰ τῶν ὅπλων
ἐς τὸ ῥεῦμα ἑαυτὸν ἐνέβαλεν. ἄξιόν γε (οὐ γάρ;) καὶ τούτου τινὰ εἰκόνα
στῆσαι, ἵν' ὁ μὲν καὶ ἐν τῷ Τιβέριδι ὡπλισμένος, ὁ δὲ καὶ ἐν τῇ
2 ἀγορᾷ γυμνὸς ὁρῷτο. καὶ γάρ τοι διὰ ταῦτα ἐκεῖνοι μὲν ἡμᾶς καὶ
ἔσωζον καὶ ἠλευθέρουν, οὗτος δὲ πᾶσαν μὲν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν,
ὅσον ἐπ' αὐτῷ ἦν, ἀφείλετο, πᾶσαν δὲ τὴν δημοκρατίαν κατέλυσεν,
καὶ δεσπότην μὲν ἀντὶ ὑπάτου τύραννον δὲ ἀντὶ δικτάτορος ἡμῖν
ἀντικατέστησε. μέμνησθε γὰρ οἷα μὲν προσελθὼν πρὸς τὸ βῆμα
3 εἶπεν, οἷα δὲ ἀναβὰς ἐπ' αὐτὸ ἔπραξε. καίτοι ὅστις ἐτόλμησε,
Ῥωμαῖός τε ὢν καὶ ὑπατεύων, βασιλέα τινὰ Ῥωμαίων ἔν τε τῇ
ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ καὶ πρὸς τῷ βήματι τῷ ἐλευθερίῳ, παντὸς μὲν
τοῦ δήμου πάσης δὲ τῆς βουλῆς παρούσης ἀνειπεῖν, καὶ τό τε διά-
4 δημα εὐθὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπιθεῖναι, καὶ προσκαταψεύ-
σασθαι πάντων ἡμῶν ἀκουόντων ὅτι αὐτοὶ ταῦτα αὐτῷ καὶ εἰπεῖν

3 sq. τὰ γὰρ Λυκαῖα — ἐτέτακτο expungenda censet Nab. (litt.), at mihi verba sunt hominis Antonium defendentis: „at fecit hoc quod praeesset Lupercis Iuliis“, cui respondet Cicero: „nempe talia a Sex. Clodio didicerat. at consul quoque eras“ cet. 4 Σέξτος] cf. ad 42, 2, 3 7 ⟨ἐν⟩ ins. Xyl. 8 εἰπεῖν] εἰπεῖν ⟨τε καὶ πρᾶξαι⟩ Rk. praeter necessitatem 13 οὐκ ἀπέτυχε scripsi, οὐκ ἔτυχε LM, οὐκ exp. Pflugk. 17 τάχα] ταχύ Cob. γ'] δ' Kuiper. (litt.) 18 Κλοιλίαν] κοιλίαν (add. λ sup. κ et ο man. pr.) M, κοιλίαν L 26 ἀντικατέστησε M, ἀντεκατέστησε L.

καὶ πρᾶξαι ἐπεσκήψαμεν, τί μὲν οὐκ ἂν τῶν δεινοτάτων τολμήσειε,
τίνος δ' ἂν τῶν χαλεπωτάτων ἀπόσχοιτο; ἡμεῖς, ὦ Ἀντώνιε, ἡμεῖς 32
σοι ταῦτ' ἐνετειλάμεθα, οἱ τοὺς Ταρκυνίους ἐξελάσαντες, οἱ τὸν
Βροῦτον ἀγαπήσαντες, οἱ τὸν Καπιτώλιον κατακρημνίσαντες, οἱ
τὸν Σπούριον ἀποκτείναντες; ἡμεῖς βασιλέα τινὰ ἀσπάσασθαί σε 2
προσετάξαμεν, | οἱ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν αὐτοῦ, καὶ προσέτι καὶ L 161r
τὴν τοῦ δικτάτορος δι' ἐκείνην, ἐπάρατον ποιησάμενοι; ἡμεῖς τύραν-
νόν τινα ἀποδεῖξαί σοι ἐκελεύσαμεν, οἱ τὸν Πύρρον ἐκ τῆς Ἰταλίας
ἐκβαλόντες, οἱ τὸν Ἀντίοχον ὑπὲρ τὸν Ταῦρον ἀπελάσαντες, οἱ καὶ M 20r
Μακεδονίαν τυραννουμένην παύσαντες; οὐ μὰ τὰς ῥάβδους τὰς 3
Οὐαλερίου καὶ τὸν νόμον τὸν Πορκίου, οὐ μὰ τὸ σκέλος τὸ Ὁρατίου
καὶ τὴν χεῖρα τὴν Μουκίου, οὐ μὰ τὸ δόρυ τὸ Δεκίου καὶ τὸ ξίφος
τὸ Βρούτου. σὺ δέ, ὦ παγκάκιστε, καὶ ἐδέου καὶ ἱκέτευες ἵνα δου- 4
λεύσῃς, ὡς Ποστούμιος ὅπως Σαυνίταις ἐκδοθῇ, ὡς Ῥήγουλος ὅπως
Καρχηδονίοις ἀποδοθῇ, ὡς Κούρτιος ἵνα ἐς τὸ χάσμα ἐμπέσῃ. καὶ
ποῦ τοῦτο γεγραμμένον εὗρες; οὗπερ καὶ τὸ τοὺς Κρῆτας ἐλευθέ-
ρους μετὰ τὴν τοῦ Βρούτου ἀρχὴν γενέσθαι, ὧν ἡμεῖς ἐκεῖνον μετὰ
τὸν τοῦ Καίσαρος θάνατον ἄρξαι ἐψηφισάμεθα.

εἶτ' ἐν τοσούτοις καὶ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλιτηριώδη 33
γνώμην αὐτοῦ πεφωρακότες οὐ τιμωρήσεσθε αὐτόν, ἀλλὰ ἀναμένετε
καὶ τῷ ἔργῳ μαθεῖν τί ἂν δράσειεν ὑμᾶς ὡπλισμένος ὁ τοιαῦτα
γυμνὸς εἰργασμένος; ἢ οἴεσθε ὅτι οὐκ ἐπιθυμεῖ τῆς τυραννίδος, 2
ὅτι οὐκ εὔχεταί ποτε αὐτῆς τυχεῖν, ἀλλ' ἐκβαλεῖ ποτε ἐκ τῆς δια-
νοίας τὴν ἔφεσιν ταύτην, ἣν ἅπαξ ἐς τὸν νοῦν ἐγκατέθετο, καὶ
καταβαλεῖ ποτε τὴν ἐλπίδα τῆς μοναρχίας, ὑπὲρ ἧς τοιαῦτα καὶ
εἰπὼν καὶ ποιήσας ἀτιμώρητος ἐγένετο; καὶ τίς ἀνθρώπων ⟨ἃ⟩ ἄλλῳ 3
τῳ συμπρᾶξαι, τῆς φωνῆς τῆς αὐτοῦ μόνης κυριεύων, ἐπιχειρήσειε,
ταῦτ' οὐκ ἂν αὐτὸς ἑαυτῷ δυνηθεὶς κατεργάσαιτο; τίς δ' ἂν ἕτερον
τύραννον καὶ ἐπὶ τὴν πατρίδα καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἅμα ἀποδεῖξαι τολ-
μήσας οὐκ ἂν αὐτὸς μοναρχῆσαι ἐθελήσειεν; ὥστε εἰ καὶ τότε αὐτοῦ 34
ἐφείσασθε, ἀλλὰ νῦν γε καὶ δι' ἐκεῖνα αὐτὸν μισήσατε· μηδ' ἐθε-

---

3 σοι M, οἱ L Ταρκυνίους R. St., ταρκυινίους LM 4 Καπιτώλιον scripsi cum LM, Καπιτωλῖνον R. St., cf. ad 38, 27, 3, ubi tamen memoratum oportuit Manlii cognomen per ν scribi Καπιτωλῖνος fr. 26, 1—3, Zon. (vol. 1 p. 82 n. 10), quae forma nunc dubito num eclogariis et epitomatori tribuenda sit, cf. quoque Tzetz. (*l. l.* p. 81. 83). quare fortasse et 38, 27, 3 et hic rectius Καπιτωλίνου Καπιτωλῖνον scribemus 5 τὸν Σπούριον] τοὺς Σπουρίους Reim. coll. Cic. *Phil.* 2, 44, 114. frustra 14. 15 ἐκδοθῇ ἀποδοθῇ ἐμπέσῃ Rk., ἐκδοθῇς ἀποδοθῇς ἐμπέσῃς LM 16 γεγραμμένον R. St., γεγραμμένος LM οὗπερ Bk., ὥσπερ LM 20 ἀναμένετε] ἀναμενεῖτε Pflugk. 26 ⟨ἃ⟩ ins. Reim.

λήσητε μαθεῖν τί κατορθώσας ὅσα βούλεται δράσει, ἀλλ' ἐκ τῶν
ἤδη προτετολμημένων αὐτῷ τὸ μηδὲν ἔτι δεινὸν παθεῖν προνοήσατε.
2 καὶ γάρ τοι τί καὶ φήσειεν ἄν τις; ὀρθῶς τότε τὸν Καίσαρα ποιῆ-
σαι μὴ προσδεξάμενον μήτε τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως μήτε τὸ διά-
L 164r M 20v δημα; οὐκοῦν οὗτος | κακῶς ταῦτα αὐτῷ προύτεινεν | ἃ μηδὲ ἐκεῖνον
3 ἤρεσεν. ἀλλ' ἁμαρτεῖν ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν τοιοῦτό τι ἀκούσας καὶ
ἰδὼν ἠνέσχετο; οὐκοῦν εἴπερ ἐκεῖνος εἰκότως ἐπὶ τούτοις τέθνηκε,
πῶς οὐ καὶ οὗτος, ὁμολογῶν τρόπον τινὰ τυραννῆσαι ἐπιθυμεῖν,
4 δικαιότατός ἐστιν ἀπολέσθαι; ὅτι γὰρ ταῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον μέν
ἐστι καὶ ἐκ τούτων ὧν προείρηκα, φανερώτατα δὲ ἐξ αὐτῶν ὧν
μετὰ ταῦτ' ἔπραξεν ἐλέγχεται. τίνος μὲν γὰρ ἄλλου ἕνεκα, ἐξὸν
αὐτῷ τὴν ἡσυχίαν ἀσφαλῶς ἄγειν, ταράττειν τὰ πράγματα καὶ
5 πολυπραγμονεῖν ἐπικεχείρηκε; τίνος δέ, παρὸν αὐτῷ ἀκινδύνως οἴκοι
μένειν, στρατεύεσθαι καὶ πολεμεῖν ἐπανήρηται; διὰ τί, πολλῶν μηδὲ
ἐς τὰς ἐπιβαλούσας αὐτοῖς ἀρχὰς βουληθέντων ἐξελθεῖν, οὗτος οὐχ
ὅτι τῆς Γαλατίας οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσης ἀντιποιεῖται, ἀλλὰ καὶ
6 ἄκουσαν αὐτὴν βιάζεται; διὰ τί, τοῦ Βρούτου τοῦ Λεκίμου καὶ
ἑαυτὸν καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ τὰς πόλεις ἡμῖν παραδιδόντος,
οὗτος οὐχ ὅπως οὐκ ἐμιμήσατο αὐτόν, ἀλλὰ καὶ πολιορκεῖ κατα-
κλείσας; οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπ' ἄλλο τι καὶ ἐφ' ἡμᾶς κἀκεῖνα
καὶ τἆλλα πάντα παρασκευάζεται.
35 ταῦτ' οὖν ὁρῶντες μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ τηλικοῦ-
τον ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τύραννον ἀσκοῦμεν; καὶ πῶς οὐκ αἰσχρὸν
τοὺς μὲν προγόνους ἡμῶν ἐν δουλείᾳ τραφέντας ἐπιθυμῆσαι ἐλευ-
2 θερίας, ἡμᾶς δὲ ἐν αὐτονομίᾳ πολιτευθέντας ἐθελοδουλῆσαι, καὶ τῆς
μὲν μοναρχίας τῆς τοῦ Καίσαρος ἡδέως, καίπερ πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ
καὶ ἀγαθὰ προπαθόντας, ἀπαλλαγῆναι, τοῦτον δὲ δεσπότην αὐ-
θαίρετον ἀνθελέσθαι, ὃς τοσοῦτον ἐκείνου χείρων ἐστὶν ὅσον ὁ μὲν
3 ἐν τοῖς πολέμοις κρατήσας πολλῶν ἐφείσατο, οὗτος δέ, πρὶν καὶ
δυνηθῆναί τι, τριακοσίους στρατιώτας, καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἑκατον-
τάρχους τινάς, μηδὲν ἀδικήσαντας, οἴκοι παρ' ἑαυτῷ, παρούσης
τῆς γυναικὸς καὶ βλεπούσης, ἐφόνευσεν, ὥστε καὶ τοῦ αἵματος αὐ-
M 21r 4 τὴν ἀναπλῆσαι. καίτοι | τὸν οὕτως ὠμῶς ἐκείνοις, ὅτε καὶ θερα-
πεύειν αὐτοὺς ὤφειλε, χρησάμενον τί οὐκ οἴεσθε τῶν δεινοτάτων

---

1 *ὅσα* Rk., *οἷα* LM *δράσει* Rk., *δράσειν* LM 2 *δεινον*] *δεινότερον* Polak. 17 *Λεκίμου* Leuncl., *δεκίου* LM, cf. ad 41, 19, 3 18 *ἡμῖν* H. St., *ὑμῖν* LM 20 *καὶ ἐφ' ἡμᾶς*] H. St., *καὶ ἐφ' ὑμᾶς* LM, *atque* vel *idque contra nos*, conamina editorum afferre nihil attinet 23 *αὐτοὺς* Bk., *αὐτὸν* LM 26 *καίπερ*] *καὶ* (add. *περ* corr. ant.) M, *καὶ* L 34 *οἴεσθε* R. St., *οἴεσθαι* LM.

πάντας ὑμᾶς, ἂν καὶ νικήσῃ, ποιήσειν; καὶ τὸν ἀσελγῶς οὕτω μέχρι
νῦν βεβιωκότα πῶς οὐκ ἐπὶ πᾶν ὕβρεως, ἂν καὶ τὴν ἐκ τῶν ὅπλων
ἐξουσίαν προσλάβῃ, χωρήσειν νομίζετε; L 165r

μὴ τοίνυν ἀναμείνητε παθόντες τι τοιοῦτο μεταγνῶναι, ἀλλὰ 36
πρὶν παθεῖν φυλάξασθε· σχέτλιον γάρ, ἐξὸν προκαταλαβεῖν τὰ
δεινά, εἶτα περιιδόντας αὐτὰ γενόμενα μετανοῆσαι. μηδὲ ἐθελή-
σητε, προέμενοι τὰ παρόντα, Κασσίου τινὸς αὖθις ἄλλου καὶ Βρού-
των τινῶν ἄλλων δεηθῆναι· γελοῖον γάρ, ἐξὸν αὐτοὺς ἑαυτοῖς τὰ
κατὰ καιρὸν βοηθῆσαι, ζητεῖν μετὰ ταῦτα τοὺς ἐλευθεροῦντας
ἡμᾶς. οὓς ἴσως οὐδὲ εὑρήσομεν, ἄλλως τε κἂν οὕτω τοῖς παροῦσι 2
χρησώμεθα. τίς γὰρ ἂν ἰδίᾳ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας κινδυνεῦσαι
ἐθελήσειεν, ὁρῶν ἡμᾶς δημοσίᾳ πρὸς τὴν δουλείαν ἑτοίμως ἔχον-
τας; καὶ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεταί ποτε ταῦτα ποιῶν, ἀλλ' ἐν τοῖς
πόρρω καὶ ἐλάττοσιν ἐφ' ἡμᾶς αὐξάνεται, παντὶ δῆλόν ἐστιν. οὐ 3
γάρ που δι' ἄλλο τι Δεκίμῳ πολεμεῖ καὶ Μούτιναν πολιορκεῖ ἢ
ἵνα νικήσας αὐτοὺς καὶ λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς συσκευάσηται· οὔτε γὰρ
ἠδίκηταί τι ὑπ' αὐτῶν ὥστ' ἀμύνασθαι δοκεῖν, οὔτ' αὖ τῶν μὲν
ἀγαθῶν τῶν παρ' ἐκείνοις ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πόνους
καὶ κινδύνους ὑπομένει, τῶν δ' ἡμετέρων, οἳ καὶ ἐκεῖνα καὶ ἄλλα
πολλὰ κεκτήμεθα, ἐθελοντὴς ἀφέξεται. τοῦτ' οὖν ἀναμενοῦμεν, 4
ἵνα καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα ἄττα προσλαβὼν δυσπολέμητος γένηται;
καὶ πιστεύσομεν ἐξαπατῶντι αὐτῷ καὶ λέγοντι ⟨ὅτι⟩ οὐ πολεμεῖ
τῇ πόλει; καὶ τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὥστε τοῖς ῥήμασι μᾶλλον 37
ἢ τοῖς ἔργοις τὸν πολεμοῦντα ἡμῖν ἢ μὴ σκοπεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ
οὐ νῦν πρῶτον, ὅτε ἐκ τῆς πόλεως ἐκδέδρακε καὶ ἐπὶ τοὺς συμμά-
χους ἐστράτευκε καὶ Βρούτῳ προσβάλλει καὶ τὰς πόλεις πολιορ-
κεῖ, κακόνουν αὐτὸν ἡμῖν εἶναί φημι, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πρότερόν 2
ποτε, οὐχ ὅτι τελευτήσαντος | τοῦ Καίσαρος ἀλλὰ καὶ ζῶντος ἔτι, M 21v
καὶ κακῶς καὶ ἀσελγῶς ἔπραξεν, καὶ ἐχθρὸν καὶ ἐπίβουλον καὶ τῆς
πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν γεγονέναι διορίζομαι· τίς γὰρ 3
ἂν τὴν πατρίδα φιλῶν ἢ τίς τυραννίδα μισῶν ἕν γέ τι τούτων
ἐποίησεν ἃ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ οὗτος δέδρακε; πολέμιος μὲν
δὴ πάλαι καὶ πανταχόθεν ὢν ἡμῖν ἐλέγχεται, ἔχει δὲ οὕτως. ἂν

---

1 *ὑμᾶς* dedi ex LM, *ἡμᾶς* H. St. 7 *Βρούτων* M, *βρούτου τῶν* L 13 *ἐν*] *ἕν ⟨τε⟩* Kuiper. (litt.) 15 *Δεκίμῳ* Leuncl., *δεκίωι* LM, cf. ad 41, 19, 3 *Μούτιναν*] ita Dio semper forma Latina, non *Μοτίνη* (ut Pol. 3, 40, 8) vel *Μυτίνη* (ut Plut. *Ant.* 17) vel *Μουτίνη* (ut Plut. *Pomp.* 16) 17 *μὲν* inter *τῶν* et *παρ'* collocavit Bk., iniuria 22 *πιστεύσομεν* R. St., *πιστεύσωμεν* LM ⟨*ὅτι*⟩ *οὐ πολεμεῖ* Dind., *οὐ πολεμεῖν* R. St. 24 *ἢ μὴ*] *ἢ ⟨τὸν⟩ μὴ* St. frustra 27 *κακόνουν* R. St., *κακὸν οὖν* LM.

μὲν ἤδη καὶ τὴν ταχίστην ἀμυνώμεθα αὐτόν, πάντα καὶ τὰ προ-
4 ειμένα ἀναληψόμεθα· ἂν δ' ἀμελήσαντες τοῦτο ποιεῖν περιμένω-
L 165v μεν | ἕως ἂν ἡμῖν αὐτὸς ἐκεῖνος ἐπιβουλεύειν ὁμολογήσῃ, πάντων
ἁμαρτησόμεθα. τοῦτο μὲν γὰρ οὐδ' ἂν πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν
προσελαύνῃ ποιήσει, ὥσπερ οὐδ' ὁ Μάριος οὐδ' ὁ Κίννας οὐδ'
5 ὁ Σύλλας· ἂν δὲ ἐν τῷ κράτει τῶν πραγμάτων γένηται, οὐκ ἔστιν
ὅ τι οὐ δράσει τῶν αὐτῶν ἐκείνοις, ἢ καὶ χαλεπώτερον. ἄλλα τε
γὰρ λέγειν οἱ πρᾶξαί ⟨τι⟩ γλιχόμενοι καὶ ἄλλα ποιεῖν οἱ κατορθώ-
σαντες εἰώθασι· πρὸς μὲν γὰρ τὸ κρατῆσαι τούτου πάντα πλάτ-
6 τονται, τυχόντες δὲ αὐτοῦ οὐδενὸς ὧν ἐπιθυμοῦσιν ἀπέχονται.
καὶ προσέτι καὶ τὰ τετολμημένα τισὶν οἱ ἐπιγιγνόμενοι νικᾶν ἀεὶ
ἐθέλουσι, τὸ μὲν ὅμοιον ὡς καὶ σμικρὸν ἐκ τοῦ προπεπρᾶχθαι
νομίζοντες, τὸ δὲ ἄτοπον ὡς καὶ μόνον σφῶν ἄξιον ἐκ τοῦ παρα-
δόξου προαιρούμενοι.

38 ταῦτ' οὖν ὁρῶντες, ὦ πατέρες, μηκέτι μέλλωμεν, μηδ' ὑπὸ
τῆς ἐν τῷ παρόντι ῥᾳστώνης δελεαζώμεθα, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ
2 μέλλον ἀσφαλείας προϊδώμεθα. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν Καίσαρα
μέν, ἄρτι τε ἐκ παίδων προεληλυθότα καὶ οὐ πολὺς ἐξ οὗ χρόνος
ἐς τοὺς ἐφήβους ἐγγεγραμμένον, τοσαύτην τοῦ κοινοῦ πρόνοιαν
ποιεῖσθαι ὥστε καὶ τὰ χρήματα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ ἀνα-
λίσκειν καὶ στρατιώτας ἀθροίζειν, ἡμᾶς δὲ μήτ' αὐτούς τι τῶν
δεόντων πρᾶξαι μήτε ἐκείνῳ συνάρασθαι προελέσθαι, καίπερ πεῖ-
M 22r 3 ραν ἔργῳ τῆς εὐνοίας αὐτοῦ εἰληφότας; τίς γὰρ οὐκ οἶδεν | ⟨ὅτι⟩
εἰ μὴ μετὰ τῶν ἐκ τῆς Καμπανίας στρατιωτῶν ἐνταῦθα ἀφῖκτο,
πάντως ⟨ἂν⟩ Ἀντώνιος ἐκ τοῦ Βρεντεσίου εὐθύς, ὥσπερ εἶχεν, ἐς
τὴν πόλιν ἡμῶν μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων ὥσπερ τις χει-
4 μάρρους ἐσεπεπτώκει; καὶ μὴν καὶ ἐκεῖνο δεινόν, τοὺς μὲν πάλαι
ἐστρατευμένους ἑκουσίους ἑαυτοὺς ὑμῖν πρὸς τὰ παρόντα πράγματα
ἐπιδεδωκέναι, μήτε τὴν ἡλικίαν μήτε τὰ τραύματα, ἃ πρότερόν
ποτε πολεμοῦντες ὑπὲρ ὑμῶν ἔλαβον, ὑπολογισαμένους, ὑμᾶς δὲ
μηδὲ ἐπικυρῶσαι τὸν πόλεμον ἐθελῆσαι τὸν ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων
5 προκεχειροτονημένον, ἀλλὰ τοσούτῳ χείρους καὶ τῶν κινδυνευόντων
αὐτῶν γίγνεσθαι ὥστε ἐπαινεῖν μὲν τοὺς στρατιώτας τούς τήν τε
L 166r μιαρίαν τοῦ Ἀντωνίου | καταιδόντας καὶ ἐκείνου μὲν καὶ ὑπατεύον-

1 προειμένα R. St., προιεμένα LM (s. acc. L) 7 χαλεπώτερον] χαλε-
πωτέρων Rk., rectene? 8 ⟨τι⟩ ins. Pflugk., praeeunte Rk., qui ⟨τι⟩ πρᾶξαι
13 νομίζοντες] ἀτιμάζοντες? Bk., μισοῦντες (aut praecedens ὡς καὶ del.) Rk.,
φαυλίζοντες Polak. μόνον Reim., μόνων LM 22 συνάρασθαι R. St., συναί-
ρασθαι LM προελέσθαι om. Dind. (typogr. vitio ut videtur) 23 ⟨ὅτι⟩ ins.
Dind., ⟨ὡς⟩ R. St. 25 ⟨ἂν⟩ ins. Bk. 28. 30 ὑμῖν ὑμῶν scripsi ex LM, ἡμῖν
ἡμῶν H. St. 30 ὑμᾶς scripsi, ἡμᾶς LM.

τους ἀποστάντας, τῷ δὲ δὴ Καίσαρι, τοῦτ' ἔστιν ὑμῖν δι' αὐτοῦ,
προσθεμένους, ἃ δ' ὀρθῶς αὐτοὺς πεποιηκέναι φατέ, ταῦτ'
ὀκνῆσαι ψηφίσασθαι. καὶ μέντοι καὶ τῷ Βρούτῳ χάριν ἴσμεν ὅτι 6
μήτε τὸ κατ' ἀρχὰς ἐσεδέξατο τὸν Ἀντώνιον ἐς τὴν Γαλατίαν καὶ
νῦν ἐπιστρατεύσαντα ἀπωθεῖται. τί ποτ' οὖν οὐχὶ καὶ αὐτοὶ τὰ
αὐτὰ ποιοῦμεν; τί δὲ οἱ τοὺς ἄλλους οὓς ὀρθῶς φρονοῦντας ἐπαι-
νοῦμεν, [οὐ] μιμούμεθα; καίτοι δυοῖν ἡμᾶς ἀνάγκη θάτερον, ἢ 39
τούτους πάντας, τὸν Καίσαρα λέγω, τὸν Βροῦτον, τοὺς πάλαι
στρατιώτας, τὰ στρατόπεδα, κακῶς τε βεβουλεῦσθαι φάναι καὶ
τιμωρίαν δεῖν ὑποσχεῖν ὅτι μήθ' ἡμῶν μήτε τοῦ δήμου ψηφισα-
μένων ἐτόλμησαν, οἱ μὲν τὸν ὕπατόν σφων καταλιπόντες οἱ δὲ
ἐπ' αὐτὸν ἀθροισθέντες, προσπολεμῆσαι αὐτῷ· ἢ τὸν Ἀντώνιον 2
πάλαι τε [καὶ] ὑφ' ἡμῶν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πολέμιον ὁμολογεῖν
εἶναι κεκρίσθαι, καὶ χρῆναι καὶ κοινῇ γνώμῃ πρὸς πάντων ἡμῶν
κολασθῆναι. καὶ μὴν ὅτι τοῦτο οὐ μόνον δικαιότερον ἀλλὰ καὶ
λυσιτελέστερον ἡμῖν ἐστιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. ὁ μέν γε οὔτ' αὐτὸς 3
χρήσασθαι πράγμασιν ἐπίσταται (πῶς γὰρ ἢ πόθεν ἄνθρωπος ἐν
μέθαις καὶ κύβοις ζῶν;) οὔτε τῶν συνόντων οὐδένα οἷον ἄξιον M 22v
εἶναι λόγου ἔχει· τοὺς γάρ τοι ὁμοίους ἑαυτῷ μόνους καὶ ἀγαπᾷ καὶ
κοινωνοὺς ἁπάντων καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων ποιεῖται. καὶ μέντοι 4
καὶ δειλότατος ἐν τοῖς μεγίστοις τῶν κινδύνων καὶ ἀπιστότατος καὶ
πρὸς τοὺς πάνυ φίλους ἐστίν· ὧν οὐδέτερον στρατηγίᾳ καὶ πολέμῳ
προσήκει. τίς μὲν γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι αὐτὸς ἡμῖν πάντα τὰ ἐμφύ- 40
λια κακὰ παρασκευάσας ἔπειτ' ἐπ' ἐλάχιστον τῶν κινδύνων μετ-
έσχεν, ἐπὶ πολὺ μὲν ⟨ἐν⟩ τῷ Βρεντεσίῳ καταμείνας ὑπὸ δειλίας,
ὥστ' ὀλίγου τὸν Καίσαρα μονωθέντα δι' αὐτὸν πταῖσαι, πάντας
δὲ τοὺς μετὰ ταῦτα πολέμους, τὸν πρὸς Αἰγυπτίους, τὸν πρὸς
Φαρνάκην, τὸν ἐν Ἀφρικῇ, τὸν ἐν Ἰβηρίᾳ ἐκστάς. τίς δ' οὐκ οἶδεν 2
ὅτι τόν τε Κλώδιον προσποιησάμενος καὶ τῇ δημαρχίᾳ αὐτοῦ πρὸς
πάντα τὰ δεινότατα ἀποχρησάμενος | κἂν ἀπέκτεινεν αὐτοχειρίᾳ, L 166v
εἴγε ἐγὼ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ ταύτην ἐδεδέγμην· καὶ τῷ Καίσαρι 3
τοῦτο μὲν ταμιεύων στρατηγοῦντι ἐν Ἰβηρίᾳ συνεξετασθείς, τοῦτο

12—14 > Zon. 10, 14 p. 343, 2. 3 B. (p. 378, 13. 14 D.)

1 ὑμῖν scripsi ex LM, ἡμῖν H. St. 2 φατέ reduxi ex LM, φαμέν Bk. 5 ἀπωθεῖται L, ἀποθεῖται M 6 οὐ exp. Xyl. 7 [οὐ] exp. Reim., praebet M, habet etiam L sed erasum 9 στρατόπεδα Rk., στρατόπεδ' ἂν LM 10 ἡμῶν H. St., ὑμῶν LM 13 [καὶ] exp. Bk., an καὶ ⟨νῦν⟩? ἡμῶν H. St., ὑμῶν LM 16 ἡμῖν Bk., ὑμῖν LM γε] an γάρ? 20 ἀπορρήτων] ἀρρήτων v. Herw., at cf. Dem. 1, 4; 18, 122 et 123 24 ἐπ'] οὔτ' Reim. frustra, cf. Thuc. 1, 70, 5; 2, 45, 2 25 ⟨ἐν⟩ ins. Xyl. καταμείνας R. St., κατὰ μόνας LM.

δὲ ἐν τῇ δημαρχίᾳ παρὰ τὴν ἁπάντων ἡμῶν γνώμην προσθέμενος, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ χρήματα παρ' αὐτοῦ ἀμύθητα καὶ τιμὰς ὑπερόγκους λαβών, ἐπεχείρησεν αὐτὸν ἔς τε μοναρχίας ἐπιθυμίαν καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐς διαβολὴν ἐμβαλεῖν, ὑφ' ὧνπερ καὶ τὰ μάλιστα ἀπέθανεν.

41 καίτοι εἶπέ ποτε ὅτι ἐγὼ τοὺς σφαγέας ἐπ' αὐτὸν παρεσκεύασα· οὕτω γὰρ ἀνόητός ἐστιν ὥστε μου καταψεύδεσθαι τολμᾶν τηλικούτους ἐπαίνους. ἐγὼ δὲ αὐτόχειρα μὲν αὐτὸν οὐ λέγω γεγονέναι τοῦ Καίσαρος, οὐχ ὅτι οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦτο κατέδεισε· τοῖς μέντοι πράγμασιν αὐτοῖς φημι ἐκεῖνον ὑπ' αὐτοῦ
2 ἀπολωλέναι. ὁ γὰρ τὴν αἰτίαν αὐτῷ τοῦ δικαίως ἐπιβεβουλεῦσθαι δοκεῖν παρασχὼν οὗτός ἐστιν ὁ βασιλέα αὐτὸν προσαγορεύσας, ὁ τὸ διάδημα αὐτῷ δούς, ὁ καὶ τοῖς φιλοῦσιν αὐτὸν πρότερον διαβαλών. ἢ ἐγὼ μὲν χαίρω τῷ θανάτῳ τοῦ Καίσαρος ὁ μηδὲν ἔξω
M 23r 3 τῆς | ἐλευθερίας ἀπ' αὐτοῦ ἀπολαύσας, Ἀντώνιος δὲ ἄχθεται ὁ πᾶσαν μὲν τὴν ἐκείνου οὐσίαν διαρπάσας, πάμπολλα δὲ ἐπὶ τῇ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ προφάσει κακουργήσας, καὶ τέλος πρὸς τὴν **διαδοχὴν τῆς δυναστείας αὐτοῦ ἐπειγόμενος;**

42 ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι, ὅτι οὔτ' αὐτὸς ἀξιοστράτηγόν τι ἢ ἀξιόνικον ἔχει, οὔτε στρατεύματα πολλὰ ἢ ἀξιόμαχα κέκτηται. οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι οἵ τε ἄριστοι τῶν στρατιωτῶν ἐγκαταλελοίπασιν αὐτόν, καὶ νὴ Δία καὶ τῶν ἐλεφάντων ἐστέρηται· οἱ δὲ δὴ λοιποὶ ὑβρίζειν καὶ ἁρπάζειν τὰ τῶν συμμάχων μᾶλλον ἢ πολεμεῖν μεμε-
2 λετήκασι. τεκμήριον δὲ τοῦ μὲν τρόπου τῆς προαιρέσεως αὐτῶν, ὅτι καὶ νῦν ἐπ' αὐτῷ συστρατεύονται, τῆς δὲ ἀνανδρίας, ὅτι τὴν Μούτιναν τοσοῦτον ἤδη χρόνον πολιορκοῦντες οὐχ ᾑρήκασι. καὶ τὰ μὲν τοῦ Ἀντωνίου τῶν τε συνόντων αὐτῷ τοιαῦτα ὄντα εὑρίσκε-
3 ται· τὰ δὲ δὴ Καίσαρος τοῦ τε Βρούτου καὶ τῶν συνεξεταζομένων
L 167r σφίσι δύσμαχα μὲν | καὶ καθ' ἑαυτά ἐστιν (ἀμέλει Καῖσαρ μὲν καὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ συχνοὺς ἐσφετέρισται, Βροῦτος δὲ ἐκ τῆς
4 Γαλατίας αὐτὸν ἐξείργει), ἂν δὲ δὴ καὶ ὑμεῖς ἐπικουρήσητε αὐτοῖς, πρῶτον μὲν ἐπαινέσαντές σφας ἐφ' οἷς ἰδιογνωμονήσαντες ἐποίησαν, ἔπειτα δὲ τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτῶν βεβαιώσαντες, πρός τε τὸ μέλλον ἐξουσίαν ἔννομον αὐτοῖς δόντες, ἔπειτα τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκπέμψαντες, οὐκ ἔστιν ὅπως βοη-

28—35 > Zon. 10, 14 p. 343, 3—7 B. (p. 378, 14—18 D.)

11 αὐτῷ τοῦ δικαίως] τοῦ δικαίως αὐτῷ St. perperam, cf. e. gr. 76, 9, 2 15 ἀπ' St., ἐπ' LM 26 Μούτιναν] cf. ad c. 36, 3 28 δὴ] δὴ ⟨τοῦ⟩ Leuncl. 35 βοηθήσουσι Dind., βοηθήσωσι LM.

θήσουσί τινες αὐτῷ τῶν νῦν συνόντων. οὐ μὴν οὐδ' ἂν τὰ μά- 5
λιστα συμμείνωσιν, ἀντισχεῖν γε πρὸς πάντας ἅμα τοὺς ἄλλους
δυνήσεται, ἀλλ' ἤτοι ἑκών, ἐπειδὰν πρῶτον πύθηται ταῦθ' ὑμᾶς
ἐψηφισμένους, τά τε ὅπλα καταθήσεται καὶ ἐφ' ὑμῖν ἑαυτὸν ποιή-
σεται, ἢ καὶ ἄκων ἐκ μιᾶς μάχης ἁλώσεται.

ἐγὼ μὲν δὴ ταῦθ' ὑμῖν παραινῶ, καὶ εἴγε ὑπατεύων ἔτυχον, 6
πάντως ἂν καὶ ἐποίησα, καθάπερ καὶ πρότερον, ὅτε καὶ τὸν Κα-
τιλίναν καὶ τὸν Λέντουλον, αὐτῷ τούτῳ προσήκοντα, ἐπιβουλεύ-
σαντας ὑμῖν ἠμυνάμην. εἰ δέ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖται **43** M 23v
λέγεσθαι, πρέσβεις δὲ πρότερον ἡμᾶς πρὸς αὐτὸν ἀποστεῖλαι δεῖν
οἴεται, καὶ ἔπειτα μαθόντας τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἂν μὲν ἑκὼν ἀπαλ-
λάττηται τῶν ὅπλων καὶ ὑμῖν αὐτὸν ἐπιτρέπῃ, τὴν ἡσυχίαν ἄγειν,
ἂν δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐπιμένῃ, τότε καὶ τὸν πόλεμον αὐτῷ ψηφι- 2
σθῆναι (ταῦτα γὰρ πυνθάνομαί τινας παραινέσαι ὑμῖν ἐθέλειν),
λόγῳ μὲν εὐπρεπέστατον, τῷ δὲ ἔργῳ καὶ αἰσχρὸν καὶ ἐπικίνδυνον
τῇ πόλει πρᾶγμα ποιεῖ. πῶς μὲν γὰρ οὐκ αἰσχρὸν κήρυξιν ὑμᾶς
καὶ πρεσβείαις πρὸς τοὺς πολίτας χρῆσθαι; τοῖς μὲν γὰρ ἀλλοφύ- 3
λοις καὶ ἐπικηρυκεύεσθαι καὶ διαπρεσβεύεσθαι δεῖ πρότερον καὶ
ἀναγκαῖόν ἐστι, τοῖς δὲ δὴ πολίταις τοῖς ἀδικοῦσί τι παραχρῆμα
τὴν τιμωρίαν ἐπάγειν, ἂν μὲν ὑπὸ ταῖς ψήφοις αὐτοὺς λάβητε,
δικάζοντας, ἂν δὲ τοῖς ὅπλοις, πολεμοῦντας. δοῦλοι γάρ εἰσι 4
πάντες οἱ τοιοῦτοι καὶ ὑμῶν καὶ τοῦ δήμου καὶ τῶν νόμων, ἄν
τε ἐθέλωσιν ἄν τε καὶ μή· καὶ οὔτε θρύπτειν αὐτοὺς οὔτε ἐξ ἴσου
τοῖς ἐλευθερωτάτοις ἄγειν προσῆκόν ἐστιν, ἀλλ' ὥσπερ τοὺς οἰ-
κέτας τοὺς ἀποδιδράσκοντας καὶ μετιέναι καὶ κολάζειν ἐκ τοῦ
ὑπέρφρονος. πῶς δὲ οὐ δεινὸν ἐκεῖνον μὲν μὴ μελλῆσαι | ἡμᾶς **44** L 167v
ἀδικεῖν, ἡμᾶς δὲ δὴ μέλλειν ἀμύνασθαι; καὶ ἐκεῖνον μὲν ἐκ πολλοῦ
τὰ ὅπλα ἐν χερσὶν ἔχοντα πάντα τὰ τοῦ πολέμου πράττειν, ἡμᾶς
δὲ ἐν ψηφίσμασι καὶ πρεσβείαις τοὺς χρόνους κατατρίβειν, καὶ ὃν
ἐκ τῶν ἔργων ἀδικοῦντα πάλαι πεφωράκαμεν, τοῦτον συλλαβαῖς
καὶ ῥήμασι μόνοις μεταχειρίζεσθαι; τί προσδοκῶντας; ἢ ὅτι ὑπα- 2
κούσει ποτὲ ἡμῖν καὶ αἰδεσθήσεταί ποτε ἡμᾶς; καὶ πῶς, ὅς γε ἐς
τοῦτ' ἤδη προκεχώρηκεν ὥστε μηδ' ἂν βούληται δύνασθαι δημο-
κρατικῶς ἡμῖν συμπολιτεῦσαι. εἰ μὲν γὰρ ἴσως καὶ κοινῶς ζῆν

---

3 *δυνήσεται* Odd., *δυνήσονται* LM *ὑμᾶς* R. St., *ἡμᾶς* LM 8 *αὐτῷ*] ⟨*τὸν*⟩ *αὐτῷ* Nab. (litt.) *ἐπιβουλεύσαντας* R. St., *ἐπιβουλεύσαντα* LM 12 *τῶν ὅπλων*] an ⟨*ἐκ*⟩ *τῶν ὅπλων*? cf. ad c. 27, 3 *καὶ* om. M 15 *εὐπρεπέστατον* Xyl., *εὐπρεπεστάτωι* LM, *εὐπρεπές* Nab. *Mnem. N. S.* 1, 339 sine causa idonea
21 *δὲ* dedi ex LM, *δ' ἐν* Bk. 24 *ἐλευθερωτάτοις*] *ἐλευθέροις* Bk.
26. 27. 28. 32. 34 *ἡμᾶς ἡμῖν* restitui ex LM, *ὑμᾶς ὑμῖν* H. St.

ἠβούλετο, οὐδ᾽ ἂν ἀπ᾽ ἀρχῆς τοιούτοις πράγμασιν ἐπεχείρησεν,
εἴ τε καὶ ὑπ᾽ ἀνοίας ἢ καὶ προπετείας τοῦτ᾽ ἐποίησε, πάντως ἂν
3 ἑκὼν εὐθὺς αὐτῶν ἀπηλλάγη· νῦν δ᾽ ἅπαξ καὶ ἐκ τῶν νόμων καὶ
M 24r | ἐκ τῆς πολιτείας ἐκβάς, καί τινα καὶ δύναμιν ἐκ τούτου καὶ ἐξου-
σίαν προσλαβών, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ἐθελούσιος μεταβάλοιτο καὶ
τῶν δογμάτων τι τῶν ὑμετέρων προτιμήσειεν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη τὸν
τοιοῦτον αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, οἷσπερ ἡμᾶς ἀδικεῖν ἐτόλμησε, καὶ
45 κολασθῆναι. καί μοι νῦν μάλιστα τὸ λεχθέν ποτε ὑπ᾽ αὐτοῦ
ἐκείνου μνημονεύσατε, ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑμῖν, ἂν μὴ κρατή-
σητε, σωθῆναι. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κελεύοντες ὑμᾶς
πρεσβεύσασθαι ἢ ὅπως ὑμεῖς μὲν βραδύνητε, κἀκ τούτου καὶ τὰ
2 τῶν συμμαχούντων ὑμῖν ἀργότερα καὶ ἀθυμότερα γένηται, ἐκεῖνος
δὲ ἐν τούτῳ καθ᾽ ἡσυχίαν πάνθ᾽ ὅσα ἂν βούληται πράξῃ, καὶ
τόν τε Δέκιμον ἐξέλῃ καὶ τὴν Μούτιναν ἐκπολιορκήσῃ τήν τε Γα-
λατίαν πᾶσαν λάβῃ, ὥστε μηκέθ᾽ ἡμᾶς ὅπως αὐτῷ χρησώμεθα
εὑρεῖν δυνηθῆναι, ἀλλ᾽ ὑποδεδιέναι τε καὶ θεραπεύειν αὐτὸν καὶ
3 προσκυνεῖν ἀνάγκην ἔχειν. ἓν δὲ ἔτι τοῦτο περὶ τῆς πρεσβείας
εἰπὼν παύσομαι, ὅτι οὐδὲ ὁ Ἀντώνιος λόγον τινὰ ὑμῖν ἔδωκε περὶ
ὧν πράττειν ἔμελλεν, ἵνα καὶ ὑμεῖς τοῦτο ποιήσητε.
4 ἐγὼ μὲν οὖν καὶ διὰ ταῦτα καὶ διὰ τἆλλα πάντα συμβουλεύω
ὑμῖν μὴ μέλλειν μηδὲ διατρίβειν, ἀλλ᾽ ὅτι τάχιστα αὐτῷ πολεμῆσαι,
L 168r λογισαμένους ὅτι τὰ πλείω τῶν πραγμάτων | τοῖς καιροῖς ἢ ταῖς
5 δυνάμεσι κατορθοῦται, καὶ πάντως που καὶ ἐκ τούτου συνιέναι
ὅτι οὐκ ἄν ποτε τὴν εἰρήνην, ἐν ᾗ καὶ πλεῖστον ἰσχύω καὶ πλοῦ-
τον καὶ δόξαν ἐκτησάμην, ἀφείς, εἴγε καὶ τῷ ἔργῳ εἰρήνη ἦν, πο-
46 λεμεῖν ὑμῖν, εἰ μή γε καὶ συμφέρειν ἡγούμην, παρῄνεσα. καὶ σοὶ
δέ, ὦ Καλῆνε, τοῖς τε ἄλλοις τοῖς ταὐτά σοι φρονοῦσι συμβουλεύω
καθ᾽ ἡσυχίαν ἐπιτρέψαι τῇ τε γερουσίᾳ τὰ προσήκοντα ψηφίσα-
σθαι, καὶ μὴ τῆς ἰδίας ὑμῶν πρὸς Ἀντώνιον χάριτος ἕνεκα τὰ
2 κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν συμφέροντα καταπροδοῦναι. ὡς ἔγωγε οὕτω

21 = Zon. 10, 14 p. 343, 7 B. (p. 378, 19 D.)

5 *μεταβάλοιτο* R. St., *μεταβάλλοιτο* LM 7 *ἡμᾶς* restitui ex LM, *ὑμᾶς* H. St. 14 *Δέκιμον* Leuncl., *δέκιον* LM, cf. ad 41, 19, 3 *Μούτιναν*] cf. ad c. 36, 3 17 *ἀνάγκην* R. St., *ἀνάγκῃ* LM *ἔτι* M, *ὅτι* L 22 *τὰ* exp. St., iniuria. — Doleo me Sturzium secutum 38, 49, 2 *τὸ* delevisse quod sanissimum est, saepe ita Thucydides veluti 1, 49, 3; 1, 69, 6 23 *κατορθοῦται* Reim., *κατορθοῦνται* LM 25 *εἰρήνη ἦν* Bk., *εἰρήνην* LM 26 *παρῄνεσα* Dind., *παραινέσαι* LM, *παραινέσαιμι* R. St. *σοὶ* R. St., *σὺ* LM 28 *τε* del. Rk., at vide an nostro loco habeamus anacoluthiae exemplum, qualia multa sunt apud Thucydidem, cf. interpretes ad Thuc. 1, 16, 1.

γνώμης, ὦ πατέρες, ἔχω ὥστ', ἂν μὲν πεισθῆτέ μοι, καὶ πάνυ
ἂν ἡδέως καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς σωτηρίας μεθ' ὑμῶν ἀπο- M 21ʳ
λαῦσαι, ἂν δ' ἄλλο τι ψηφίσησθε, τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν ἑλέσθαι.
οὔτε γὰρ ἄλλως τὸν θάνατόν ποτε τὸν ἐκ τῆς παρρησίας ἐφοβήθην 3
(καὶ διὰ τοῦτο καὶ κατώρθωσα πλεῖστον· τεκμήριον δὲ ὅτι καὶ θῦσαι
καὶ ἑορτάσαι ἐφ' οἷς ὑπατεύων ἐποίησα ἐψηφίσασθε, ὅπερ οὐδενὶ
πώποτε ἄλλῳ μὴ οὐκ ἐν πολέμῳ γέ τι καταπράξαντι ἐγένετο), νῦν
δὲ καὶ ἥκιστα. καὶ γὰρ ὁ μὲν θάνατος οὐκ ἂν ἄωρος ἄλλως τε 4
καὶ πρὸ τοσούτων ἐτῶν ὑπατευκότι μοι γένοιτο (καίτοι μνημονεύετε
ὅτι τοῦτο καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὑπατείᾳ ὑμῖν εἶπον, ἵνα μοι πρὸς πάντα
ὡς καταφρονοῦντι αὐτοῦ προσέχητε)· τὸ δὲ δὴ φοβηθῆναί τινα
καθ' ὑμῶν καὶ τὸ δουλεῦσαί τινι μεθ' ὑμῶν καὶ πάνυ ἄν μοι ἀω-
ρότατον συμβαίη. ὅθενπερ τοῦτο μὲν καὶ συμφορὰν καὶ ὄλεθρον, 5
οὐ τοῦ σώματος μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τῆς τε δόξης, ὑφ' ἧς
που καὶ μόνης ἀίδιοι τρόπον τινὰ γιγνόμεθα, εἶναι νομίζω· τὸ δὲ
δὴ λέγοντά τε καὶ πράττοντα ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανεῖν ἰσοστάσιον
ἀθανασίᾳ ἄγω.

καὶ εἴγε καὶ Ἀντώνιος ταῦτ' ἐγίγνωσκεν, οὐκ ἄν ποτε ἐς τοι- 47
αῦτα πράγματα προυχώρησεν, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἂν ὥσπερ ὁ
πάππος αὐτοῦ, μᾶλλον ἤ τι τῶν ὁμοίων τῷ Κίννᾳ τῷ ἐκεῖνον
ἀποκτείναντι ποιῆσαι προείλετο. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις ὁ μὲν 2
Κίννας οὐ πολλῷ ὕστερον ἀντεσφάγη διά τε τοῦτο καὶ διὰ τἆλλα
ἃ κακῶς ἔπραττε (διόπερ καὶ τοῦτο τοῦ Ἀντωνίου | τεθαύμακα, L 168ᵛ
ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ μιμούμενος οὐ φοβεῖται μήποτε ὁμοίᾳ κατα-
στροφῇ περιπέσῃ), ἐκεῖνος δὲ καὶ αὐτῷ τούτῳ τὸ δοκεῖν τινι εἶναι
κατέλιπεν. ἀλλ' οὔτι γε καὶ σώζεσθαι διὰ τοὺς συγγενεῖς ἔτι 3
δίκαιός ἐστι, μήτε τὸν πάππον ζηλώσας μήτε τὸν πατέρα τῆς
οὐσίας κληρονομήσας. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τοῦθ', ὅτι πολλοὺς φεύ-
γοντας καὶ ἐπὶ τοῦ Καίσαρος καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ τῶν γραμμάτων
δὴ τῶν ἐκείνου καταγαγὼν οὐκ ἐπεκούρησε τῷ θείῳ, ἀλλὰ τὸν μὲν 4
συγκυβευτὴν τὸν Λεντίκουλον τὸν ἐπὶ τῇ τοῦ βίου ῥᾳδιουργίᾳ φυ- M 25
γόντα ἐπανήγαγε, καὶ τὸν Βαμβαλίωνα τὸν καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς
ἐπωνυμίας ἐπιβόητον ἀγαπᾷ, τοῖς δὲ δὴ συγγενεστάτοις οὕτως

---

1 πάνυ Reim., πάντα LM 8 καὶ γὰρ ὁ μὲν Bk., καὶ ὁ μὲν γὰρ LM, [καὶ] ὁ μὲν γὰρ Rk. 9 καίτοι] καί μοι Pflugk. 12 ἀωρότατον Dind., δωρότατον LM 13 ὅθενπερ] ὅθεν περὶ (sed ι erasum) M, ὅθεν περὶ L 17 ἀθανασίᾳ Rk., ἀθανασίαν LM 18 εἴγε — οὐκ ἂν] εἴθε — οὐ γὰρ ἄν? Bk. otiose 25 τινι] τι Reim., τινι tuetur Rk. recte, ni fallor, iniuria tamen vocans Latinismum 28 τοῦθ' Bk., ταῦθ' LM 30 καταγαγὼν Rk., ἀγαγὼν LM.

ὥσπερ εἶπον κέχρηται, καθάπερ τινὰ ὀργὴν αὐτοῖς ἔχων ὅτι τοιοῦτος ἐγεννήθη. τοιγαροῦν τῶν μὲν ἐκείνου χρημάτων οὐκ ἐκληρονόμησεν, ἄλλων δὲ δὴ καὶ πάνυ πολλούς, τοὺς μὲν μήτ' ἰδὼν μήτ' ἀκούσας πώποτε, τοὺς δὲ καὶ νῦν ἔτι ζῶντας· οὕτω γὰρ αὐτοὺς ἀποδέδυκε καὶ σεσύληκεν ὥστε μηδέν σφας νεκρῶν διαφέρειν."

1 *ὥσπερ εἶπον* Bk., *ὡς προεῖπον* LM, quod hoc sensu non dicitur 2 *ἐκείνου* libr. cod. V, *ἐκείνων* LM, propter acc. *πάνυ πολλούς* (v. 3) *ἐκεῖνον* (post *τοιγαροῦν* collocatum) Rk., quod non placet. hunc totum locum si ita scripsit Dio, ut supra datus est, parum scripsit concinne.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕ LM.

LIBER XLVI.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ ἕκτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α΄. Ὡς Καλῆνος ὑπὲρ Ἀντωνίου Κικέρωνι ἀντεῖπεν (c. 1—28).
β΄. Ὡς Ἀντώνιος ὑπὸ Καίσαρος καὶ τῶν ὑπάτων περὶ Μούτιναν ἡττήθη (c. 29—38).
γ΄. Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἦλθε καὶ ὕπατος ἀπεδείχθη (c. 39—47).
δ΄. Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος καὶ Λέπιδος συνώμοσαν (c. 50—56).

Χρόνου πλῆθος ἔτος ἕν, ἐν ᾧ ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(711 43) Γ. Οὐίβιος Γ. υἱ. Πάνσας Καπρωνιανός ⟨ὕπ.⟩
Αὖλ. Ἵρτιος Αὔλ. υἱ.

| τοιαῦτα τοῦ Κικέρωνος εἰπόντος ὁ Καλῆνος ὁ Κύιντος ⟨ὁ⟩ L 169r
Φούφιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν "ἄλλως μὲν οὐδὲν οὔθ' ὑπὲρ Ἀντω-
νίου τι ἀπολογήσασθαι οὔτε Κικέρωνος καθάψασθαι ἐδεόμην.
οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡγοῦμαι δεῖν ἐν ταῖς τοιαύταις σκέψεσιν οἵα ἡ παρ-
οῦσά ἐστιν οὐδέτερον αὐτῶν ποιεῖν, ἀλλ' ἁπλῶς ἅ τις φρονεῖ
ἀποφαίνεσθαι· ἐκεῖνα μὲν γὰρ δικαστηρίου, ταῦτα δὲ συμβουλίας
ἔργα ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ οὗτος τόν τε Ἀντώνιον κακῶς διὰ τὴν ἔχ- 2
θραν τὴν ὑπάρχουσάν σφισι λέγειν ἐπεχείρησεν, ὃν ἐχρῆν, εἴπερ τι
ἠδικήκει, ἐσηγγελκέναι, καὶ προσέτι καὶ ἐμοῦ διαβόλως ἐμνημόνευσεν,
ὡς οὐκ ἂν ἄλλως τὴν ἑαυτοῦ δεινότητα διαδείξας εἰ μή τινας ἀνέ-
δην προπηλακίσειε, προσήκει καὶ ἐμοὶ τὰ μὲν ἀπολύσασθαι τὰ δὲ 3
ἀνταιτιάσασθαι, ἵνα μήτε τοῦτον ἥ τε οἰκεία θρασύτης ἀντιλογίας
ἁμαρτοῦσα | καὶ ἡ ἐμὴ σιωπὴ πονηροῦ συνειδότος ὑποψίαν λαβοῦσα M 25v
ὠφελήσῃ, μήθ' ὑμεῖς ἀπατηθέντες ὑφ' ὧν εἶπεν χεῖρον βουλεύσησθε,

1 cf. Zon. 10, 14 p. 343, 8. 9 B. (p. 378, 20. 21 D.)

1 *τετταρακοστῷ ἕκτῳ*] *μς̄* LM 7 *Οὐίβιος* Xyl., *λίβιος* LM *υἱ.* scripsi, *υἱὸς* LM ⟨*ὕπ.*⟩ addidi 8 *Αὖλ. Ἵρτιος Αὔλ. υἱ.* scripsi, *αὖλος ἵρτιος αὔλου υἱός* LM.
8 ⟨*ὁ*⟩ add. Bk. 13 *ταῦτα*] *τοῦτο*? Bk. 17 *ἀνέδην* Bk., *ἀναίδην* LM.

τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀντώνιον ὀργὴν ἀντὶ τῶν κοινῇ συμφε-
2 ρόντων ἀντικαταλλαξάμενοι. οὐδὲ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν διαπρᾶξαι
βούλεται ἢ ἵνα ἡμεῖς, τὸ τὰ ἀσφαλέστατα τῷ κοινῷ προϊδεῖν ἀφέν-
τες, στασιάσωμεν αὖθις. τοῦτο γὰρ οὐ νῦν πρῶτον ποιεῖ, ἀλλὰ
ἀπ' ἀρχῆς, ἀφ' οὗπερ πρὸς τὴν πολιτείαν προσῆλθεν, ἄνω καὶ
2 κάτω ταράττων διατετέλεκεν. ἢ γὰρ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τόν τε
Καίσαρα τῷ Πομπηίῳ συγκρούσας καὶ τὸν Πομπήιον τῷ Καίσαρι
καταλλαγῆναι κωλύσας; ὁ πείσας μὲν ὑμᾶς ἐκεῖνα κατὰ Ἀντωνίου
ψηφίσασθαι δι' ὧν παρώξυνε τὸν Καίσαρα, πείσας δὲ τὸν Πομ-
πήιον τήν τε Ἰταλίαν ἐκλιπεῖν καὶ ἐς τὴν Μακεδονίαν μετοικῆσαι;
3 ὅπερ που αἰτιώτατον πάντων τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων ἡμῖν
κακῶν ἐγένετο. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τόν τε Κλώδιον διὰ Μίλωνος
ἀποκτείνας καὶ τὸν Καίσαρα διὰ Βρούτου φονεύσας; ὁ τόν τε Κα-
τιλίναν ἐκπολεμώσας ἡμῖν καὶ τὸν Λέντουλον ἄκριτον ἀπολέσας;
3 ὅθεν ἔγωγε καὶ πάνυ ἂν ὑμῶν θαυμάσαιμι, εἰ τότε ἐπ' ἐκείνοις
μεταγνόντες καὶ δίκην παρ' αὐτοῦ λαβόντες, εἶτα καὶ νῦν ὅμοια
2 αὐτῷ καὶ λέγοντι καὶ πράττοντι πεισθήσεσθε. ἢ οὐχ ὁρᾶτε ὅτι
L 169v καὶ μετὰ τὸν τοῦ Καίσαρος | θάνατον, ὅτε μὲν τὰ πράγμαθ' ἡμῶν
δι' Ἀντώνιον ὅτι μάλιστα, ὡς οὐδ' αὐτὸς ἀρνήσασθαι δύναται,
κατέστη, ἀπεδήμησε, καὶ ἀλλότριον καὶ ἐπικίνδυνον ἑαυτῷ τὸν τῆς
ὁμονοίας ἡμῶν βίον εἶναι νομίζων· ἐπεὶ δὲ τεταραγμένα αὐτὰ αὖ-
θις ᾔσθετο, μακρὰ χαίρειν τῷ τε υἱεῖ καὶ ταῖς Ἀθήναις φράσας
3 ἐπανῆλθε; καὶ τὸν μὲν Ἀντώνιον, ὃν τέως ἀγαπᾶν ἔλεγεν, ὑβρίζει
καὶ λοιδορεῖ, τῷ δὲ δὴ Καίσαρι, οὗ καὶ τὸν πατέρα ἀπέκτεινε,
συναίρεται; κἂν οὕτω τύχῃ, κἀκείνῳ οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιθήσεται·
4 ἄπιστός τε γὰρ φύσει καὶ ταραχώδης ἐστί, καὶ οὔτε τι ἕρμα ἐν
M 25r τῇ ψυχῇ ἔχει καὶ πάντα ἀεὶ κυκᾷ καὶ | στρέφει, πλείονας μὲν τρο-
πὰς τρεπόμενος τοῦ πορθμοῦ πρὸς ὃν ἔφυγεν, ἐφ' ᾧπερ καὶ αὐ-
τόμολος ἐπωνομάσθη, πάντας δὲ ὑμᾶς ἀξιῶν καὶ φίλον καὶ ἐχθρὸν
νομίζειν ὃν ἂν αὐτὸς κελεύσῃ.
4 διὰ μὲν δὴ ταῦτα φυλάττεσθε τὸν ἄνθρωπον. γόης γάρ ἐστι
καὶ μάγος, καὶ ἐκ μὲν τῶν κακῶν τῶν ἀλλοτρίων καὶ πλουτεῖ καὶ
αὔξει, συκοφαντῶν ἕλκων σπαράττων τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας

6 ταράττων] ⟨πάντα⟩ ταράττων Rk. 18 ἡμῶν restitui ex LM, ὑμῶν R. St. 19 ὅτι Xyl., ἔτι LM 20 τῆς] ⟨ἐπὶ⟩ τῆς? Bk. 25 συναίρεται Rk., συναίρειν L, συναίρει (ita tamen ut post ι litterae ν certa vestigia supersint) M 27 πλείονας] πλείους Aeschines (3, 90), quem hic ut saepe in hac oratione Dio imitatus est 29 πάντας] πάντα Rk. 33 αὔξει] αὔξεται Bk., at cf. 48, 52, 4; 52, 8, 3.

ὥσπερ οἱ κύνες, ἐν δὲ δὴ τῇ κοινῇ ὁμονοίᾳ ἀπορεῖ καὶ φθίνει· οὔτε γὰρ ἡ φιλία οὔθ' ἡ εὔνοια ἡμῶν ἡ πρὸς ἀλλήλους τοιοῦτον δύναται τρέφειν ῥήτορα. ἐπεὶ πόθεν ἄλλοθεν πεπλουτηκέναι 2 αὐτὸν οἴεσθε, πόθεν μέγαν γεγονέναι; οὐ γάρ που καὶ ὁ πατὴρ αὐτῷ ⟨ὁ⟩ κναφεύς, ὁ τάς τε σταφυλὰς καὶ τὰς ἐλαίας ἀεί ποτε ἐργολαβῶν, ἢ γένος ἢ πλοῦτον κατέλιπεν, ἄνθρωπος ἀγαπητῶς ἔκ τε τούτων καὶ ἐκ τῶν πλυνῶν διατρεφόμενος, καὶ καθ' ἑκάστην 3 ἡμέραν καὶ νύκτα τῶν αἰσχίστων ἀναπιμπλάμενος. ἐν οἷς αὐτὸς τραφεὶς οὐκ ἀπεικότως τοὺς κρείσσονας αὐτοῦ καὶ πατεῖ καὶ πλύνει, λοιδορίαις τισὶν ἐξ ἐργαστηρίων καὶ τριόδων ἐπιτετηδευμέναις χρώμενος.

εἶτα τοιοῦτος αὐτὸς ὤν, καὶ γυμνὸς ἐν γυμνοῖς αὐξηθείς, καὶ 5 οἰσπώτας καὶ ὑσπελέθους καὶ σπατίλας συλλέγων, ἐτόλμησας, ὦ μιαρώτατε, πρῶτον μὲν τὴν τοῦ Ἀντωνίου ὥραν διαβαλεῖν, ἀνθρώπου καὶ παιδαγωγοῖς καὶ διδασκάλοις κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀξίαν κεχρημένου, ἔπειτα δὲ κατηγορῆσαι ὅτι τὰ Λυκαῖα τὴν πάτριον ἑορτὴν | ποιῶν γυμνὸς ἐς τὴν ἀγορὰν ἐσῆλθεν; ἀλλὰ τί, ὦ 2 L 170r πάσαις μὲν ταῖς ἀλλοτρίαις ἐσθῆσι διὰ τὴν πατρῴαν τέχνην ἀεὶ χρησάμενος, ὑφ' ἁπάντων δὲ τῶν ἀπαντώντων καὶ γνωριζόντων αὐτὰς ἀποδυθείς, ἐχρῆν ποιῆσαι ἄνθρωπον μὴ μόνον ἱερέα ἀλλὰ καὶ ἡγεμόνα τῶν συνιερέων ὄντα; μὴ πέμψαι τὴν πομπήν, μὴ ἑορτάσαι τὴν ἑορτήν, μὴ θῦσαι κατὰ τὰ πάτρια, μὴ γυμνωθῆναι, μὴ ἀλεῖψαι; ἀλλ' οὐ τοῦτ' αὐτῷ, φησίν, ἐγκαλῶ, ἀλλ' ὅτι τε γυμνὸς 3 ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ | ὅτι τοιαῦτα ἐδημηγόρησε. M 26v πάνυ γὰρ πάντα τὰ προσήκοντα ἀκριβῶς ἐν τῷ κναφείῳ μεμάθηκεν, ἵνα καὶ ἁμαρτήματός τινος ἀληθινοῦ αἰσθάνηται καὶ ἐπιτιμᾶν αὐτῷ δικαίως δύνηται.

ἐγὼ δὲ ὑπὲρ μὲν ἐκείνων μετὰ ταῦτα ἃ προσήκει πάντα ἐρῶ, 6 τοῦτον δὲ ἐν τῷ παρόντι ἀνερέσθαι τι βούλομαι. οὐ σὺ μέντοι ἔν τε τοῖς ἀλλοτρίοις κακοῖς ἐντέθραψαι καὶ ἐν ταῖς τῶν πέλας συμφοραῖς ἐκπεπαίδευσαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐλευθέριον μὲν μάθημα 2 οὐδὲν ἐπίστασαι, συνέδριον δέ τι κατασκευάσας ἐνταῦθα ὥσπερ

---

1 ἀπορεῖ ex LM restituit Polak., ἀπορρεῖ R. St. 5 ⟨ὁ⟩ add. Bk. ἐλαίας] ἐλάας Dind., cf. c. 40, 6; 49, 14, 2 13 οἰσπώτας Lamb. Bos., οἰσπότας LM, cf. Arist. *Lys.* 575, *Etym. magn. s. v.*, Suid. *s. v.*, Hesych. *s. v.* οἰσπάτη, Phot. *s. v.* οἴσπη, Poll. 5, 91, *Schol.* ad Arist. *Lys. l. l.* 21 συνιερέων R. St., συνεφέων LM 23 ἀλεῖψαι] ἀλείψασθαι Rk., recte opinor, nam alias medio genere Dio usus est (53, 29, 5; 62, 6, 4; 68, 32, 1) nec probabile eum hic Homerum sequi 32—176, 4 ὥσπερ αἱ πόρναι — διὰ τούτων τρέφῃ] laudata haec a Basilio, *Schol. in* Georg. Nazianz. *orat.* 24 p. 327 Mor.

αἱ πόρναι τὸν δώσοντά τι ἀεὶ ἀναμένεις, καὶ προσαγωγέας τῶν
λημμάτων πολλοὺς ἔχων πολυπραγμονεῖς τίς τίνα ἠδίκηκεν ἢ δο-
3 κεῖ γε ἠδικηκέναι, τίς τίνα μισεῖ, τίς τίνι ἐπιβουλεύει; καὶ τού-
τοις συναίρῃ, καὶ διὰ τούτων τρέφῃ, πωλῶν μὲν αὐτοῖς τὰς παρὰ
τῆς τύχης ἐλπίδας, ἐργολαβῶν δὲ καὶ τὰς τῶν δικαστῶν ἀποφά-
σεις, καὶ φίλον μὲν μόνον τὸν τὸ πλέον ἀεὶ διδόντα, ἐχθροὺς δὲ
δὴ πάντας τοὺς ἀπράγμονας ἢ καὶ ἄλλῳ τινὶ συνηγόρῳ χρωμένους
4 νομίζων, καὶ τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἤδη ὄντας οὐδ' εἰδέναι δοκῶν,
ἀλλὰ καὶ δι' ὄχλου ποιούμενος, τοὺς δ' ἄρτι προσιόντας σαίνων
7 καὶ γελῶν ὥσπερ αἱ πανδοκεύτριαι. καὶ πόσῳ κρεῖττον ἦν καὶ σὲ
Βαμβαλίωνα γεγονέναι, εἴ γέ τις ὁ Βαμβαλίων οὗτός ἐστιν, ἢ τοι-
οῦτον ἐπανῃρῆσθαι βίον ἐν ᾧ πᾶσα ἀνάγκη ἤτοι τὸν ὑπὲρ τοῦ
2 δικαίου λόγον πωλεῖν ἢ καὶ τοὺς ἀδικοῦντας σῴζειν; καίτοι σύγε
οὐδὲ ταῦτα καλῶς ποιεῖν, καίπερ τρία ἐν Ἀθήναις ἔτη κατατρίψας,
L 170v δύνασαι. ποῦ; πόθεν; ὅστις ὑποτρέμων ἀεὶ | πρὸς τὰ δικαστήρια
προσέρχῃ καθάπερ ὁπλομαχεῖν μέλλων, καὶ φθεγξάμενος ταπει-
νόν τι καὶ τεθνηκὸς ἀπαλλάττῃ, μήθ' ὧν οἴκοθεν ἐσκεμμένος ἥκεις
3 μνημονεύων, μήτε ἐκ τοῦ παραχρῆμά τι εἰπεῖν εὑρίσκων. ἐς μὲν
γὰρ τὸ φῆσαι καὶ ὑποσχέσθαι τι θρασύτητι πάντας ἀνθρώπους
M 27r ὑπερβάλλεις, ἐν δὲ δὴ τοῖς ἀγῶσιν αὐτοῖς, | ἔξω τοῦ λοιδορῆσαί
τινα καὶ κακῶς εἰπεῖν, καὶ ἀσθενέστατος καὶ δειλότατος εἶ. ἢ
οἴει τινὰ ἀγνοεῖν ὅτι μηδένα τῶν θαυμαστῶν σου τούτων λόγων
οὓς ἐκδέδωκας εἴρηκας, ἀλλὰ πάντας αὐτοὺς μετὰ ταῦτα συγγέγρα-
φας, ὥσπερ οἱ τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς ἱππάρχους τοὺς πη-
2 λίνους πλάττοντες; εἰ δ' ἀπιστεῖς, ἀναμνήσθητι πῶς μὲν τοῦ
Οὐέρρου κατηγόρησας, καίπερ καὶ ἐκ τῆς τέχνης τι τῆς πατρῴας
αὐτῷ παρασχών, ὅτε ἐνούρησας.

ἀλλὰ γὰρ ὀκνῶ μὴ τὰ προσήκοντά σοι ἀκριβῶς λέγων αὐτὸς
8 οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ λόγους ποιεῖσθαι δόξω. ταῦτα μὲν οὖν
ἐάσω, καὶ νὴ Δία καὶ τὸν Γαβίνιον, ᾧ τοὺς κατηγόρους παρασκευ-
άσας ἔπειτα οὕτω συνεῖπες ὥστ' αὐτὸν καταδικασθῆναι, τά τε
συγγράμματα ἃ κατὰ τῶν φίλων συγγράφεις, ἐφ' οἷς οὕτω σαυτῷ
ἀδικοῦντι σύνοισθα ὥστε μηδὲ δημοσιεύειν αὐτὰ τολμᾶν. καίτοι

---

1 προσαγωγέας Nab. (litt.) coll. Dem. 24, 161, προαγωγέας LM, προσαγωγοὺς Basil. 10 γελῶν] προσγελῶν? Bk., αἰκάλλων Nab. (litt.) speciose, cf. Bekk. *Anecd.* 21, 26 17 τεθνηκὸς] cf. ad 40, 54, 2 26 Οὐέρρου R. St., ἔρρου LM 27 ἐνούρησας] ἐνεούρησας Cob. (m.) 28 προσήκοντά Reim., tuetur Melber coll. Dem. 18, 129, προσόντα LM 30 παρασκευάσας R. St., παρεσκευάσας LM 32 οὕτω σεαυτῷ Bk., οὕτως ἑαυτῶι LM, cf. ad c. 11, 3.

καὶ σχετλιώτατον καὶ ἐλεεινότατόν ἐστι μὴ δύνασθαι ταῦτα ἀρνή-
σασθαι ἃ πάντων αἴσχιστόν ἐστιν ὁμολογῆσαι. ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα 2
μὲν παραλείψω, τὰ δὲ δὴ λοιπὰ ἐπεξάξω. ἡμεῖς μὲν γάρ, καίπερ
δισχίλια τῷ διδασκάλῳ πλέθρα τῆς Λεοντίνων γῆς, ὥς φής, δε-
δωκότες, οὐδὲν ἄξιον αὐτῶν ἐμάθομεν· τὰ δὲ δὴ σὰ παιδεύματα
τίς οὐκ ἂν θαυμάσειεν; τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα; φθονεῖς ἀεὶ τῷ κρείτ- 3 Bekk. Anecd. 171, 22
τονι, βασκαίνεις ἀεὶ τὸν προήκοντα, διαβάλλεις τὸν προτετιμημέ-
νον, συκοφαντεῖς τὸν δεδυνημένον, καὶ μισεῖς μὲν τοὺς ἀγαθοὺς
ὁμοίως πάντας, προσποιῇ δὲ δὴ φιλεῖν ἐκείνους μόνους δι' ὧν
ἂν κακουργήσειν τι προσδοκήσῃς. καὶ διὰ τοῦτο τούς τε νεωτέ- 4
ρους ἐπὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἀεὶ παροξύνεις, καὶ τοὺς πιστεύοντάς
σοι καὶ ὁπουοῦν ἐς κινδύνους προαγαγὼν προλείπεις. τεκμήριον δέ, 9
πρᾶξιν μὲν οὐδεμίαν πώποτε ἐλλογίμου | ἀνδρὸς ἀξίαν, οὔτ' ἐν L 171r
πολέμῳ οὔτε ἐν εἰρήνῃ, πέπραχας· ποίους μὲν γὰρ πολέμους ἐνι-
κήσαμεν σοῦ στρατηγοῦντος, ποίαν δὲ χώραν ἐκτησάμεθα σοῦ ὑπα-
τεύοντος; ἐξαπατῶν δὲ ἀεί τινας τῶν πρώτων καὶ σφετεριζόμενος
ἰδίᾳ | μὲν διὰ τούτων πολιτεύῃ καὶ πάνθ' ὅσα βούλει διοικεῖς, M 27v
δημοσίᾳ δὲ βοᾷς ἄλλως, κεκραγὼς τοὺς μιαροὺς ἐκείνους λόγους 2
'ἐγὼ μόνος ὑμᾶς φιλῶ,' καὶ εἰ οὕτω τύχοι, 'καὶ ὁ δεῖνα, οἱ δ' Bekk. Anecd. 141, 7
ἄλλοι πάντες μισοῦσι,' καὶ 'ἐγὼ μόνος ὑμῖν εὐνοῶ, οἱ δ' ἄλλοι
πάντες ἐπιβουλεύουσι,' καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν τοὺς μὲν
ἐπαίρων καὶ φυσῶν προδίδως, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκπλήττων προσ-
τίθεσαι. κἂν μέν τι χρηστὸν ὑφ' ὁτουδὴ τῶν πάντων γένηται, 3
ἀντιποιῇ τε αὐτοῦ καὶ σεαυτὸν ἐπ' αὐτὸ ἐπιγράφεις, θρυλῶν
'ἐγὼ γὰρ εἶπον, ἐγὼ γὰρ ἔγραψα, καὶ δι' ἐμὲ ταῦτα οὕτω πέ-
πρακται·' ἂν δέ τι συμβῇ οἷον οὐκ ἔδει, σαυτὸν μὲν ἐξαιρεῖς, τοὺς
δὲ δὴ ἄλλους πάντας αἰτιᾷ, λέγων 'μὴ γὰρ ἐστρατήγουν ἐγώ; μὴ 4
γὰρ ἐπρέσβευον; μὴ γὰρ ὑπάτευον;' καὶ λοιδορεῖς μὲν ἀεὶ πάντας
πανταχοῦ, τὴν ἐκ τοῦ θρασέως παρρησιάζεσθαι δοκεῖν δύναμιν
περὶ πλείονος ⟨τοῦ⟩ τι τῶν δεόντων εἰπεῖν ποιούμενος, ἔργον δὲ
δὴ ῥήτορος οὐδὲν ἄξιον λόγου παρέχῃ. τί μὲν γὰρ τῶν κοινῶν ἢ 10
σέσωσται ἢ ἐπηνώρθωται διὰ σέ; τίνα δὲ ἀδικοῦντα ὄντως τὴν
πόλιν ἐσήγγελκας, τίνα ἐπιβουλεύοντα ἀληθῶς ἡμῖν ἐπιδέδειχας;

---

1 ἐλεεινότατόν] ἐλεινότατόν Dind. 2 ἃ πάντων M, ἀπάντων L 3 ἐπεξάξω] ἐπάξω Cob., cf. tamen 55, 28, 2 7 προήκοντα cod. Coisl. (Bekk. Anecd.), προσήκοντα LM 12 προαγαγὼν Dind., προάγων LM 19 τύχοι R. St., τύχῃ LM 20 ὑμῖν εὐνοῶ restitui ex LM cod. Coisl. (Bekk. Anecd.), εὐνοῶ ὑμῖν R. St. 25 ἔγραψα Rk., ἐπέγραψα LM 26 ἐξαιρεῖς St., ἐξαίρεις LM 29 ⟨τοῦ⟩ add. Reim. 33 ἐπιδέδειχας] ἐνδέδειχας Cob. coll. 37, 41, 3; 58, 21, 6, sine causa idonea, cf. quoque 73, 12, 2.

2 ἵνα γὰρ τἆλλα ἐάσω, αὐτὰ ταῦθ' ἃ τῷ Ἀντωνίῳ νῦν ἐγκαλεῖς,
τοιαῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστιν ὥστε μηδένα ἂν δίκην ἀξίαν αὐτῶν
ὑποσχεῖν. τί ποτ' οὖν, ὁρῶν ἡμᾶς ἀπ' ἀρχῆς ὑπ' αὐτοῦ, ὥς γε
καὶ φῄς, ἀδικουμένους, οὐδέποτε ἐπεξῆλθες αὐτῷ παραχρῆμα οὐδὲ
3 κατηγόρησας, ἀλλὰ νῦν ἡμῖν λέγεις ὅσα δημαρχήσας παρενόμησε
καὶ ὅσα ἱππαρχήσας ἐπλημμέλησε καὶ ὅσα ὑπατεύσας ἐκακούργησεν,
ἐξόν σοι τότε εὐθὺς καθ' ἕκαστον αὐτῶν τὴν προσήκουσαν παρ'
αὐτοῦ δίκην εἰληφέναι, ἵνα αὐτός τε φιλόπολις ὡς ἀληθῶς ὢν
ἐπεφήνεις καὶ ἡμεῖς καὶ ἀβλαβῆ καὶ ἀσφαλῆ τὴν τιμωρίαν παρ'
4 αὐτὰ τὰ ἀδικήματα ἐπεποιήμεθα. καὶ μὴν ἀνάγκη δυοῖν θάτερον,
L 171r ἢ πεπιστευκότα σε τότε ταῦθ' οὕτως ἔχειν καθυφεικέναι τοὺς
M 28r ὑπὲρ ἡμῶν ἀγῶνας, ἢ μὴ δυνηθέντα τινὰ αὐτῶν ἐξελέγξαι | μάτην
νῦν συκοφαντεῖν.

11 ὅτι γὰρ τοῦθ' οὕτως ἔχει, καθ' ἕκαστον ὑμῖν, ὦ πατέρες,
διεξιὼν ἐπιδείξω. ἔλεγέ τινα ἐν τῇ δημαρχίᾳ Ἀντώνιος ὑπὲρ τοῦ
Καίσαρος· καὶ γὰρ Κικέρων καὶ ἄλλοι τινὲς ὑπὲρ τοῦ Πομπηίου. τί
ποτ' οὖν τοῦτον μὲν αἰτιᾶται ὅτι τὴν φιλίαν τὴν ἐκείνου προείλετο,
ἑαυτὸν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τἀναντία αὐτῷ σπουδάσαντας ἀφί-
ησιν; ἐκώλυσέ τινα ἐκεῖνος ψηφισθῆναι τότε κατὰ τοῦ Καίσαρος·
2 καὶ γὰρ οὗτος πάνθ' ὡς εἰπεῖν ὅσα ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος ἐγιγνώ-
σκετο. ἀλλ' ἐμποδών, φησίν, ἐγίγνετο τῇ κοινῇ τῆς βουλῆς γνώμῃ.
καὶ πρῶτον μὲν πῶς ἂν εἷς ἀνὴρ τοσοῦτον ἴσχυσεν; ἔπειτα δέ, εἰ
καὶ κατεψηφίσθη διὰ τοῦθ', ὥσπερ λέγει, πῶς οὐκ ἂν καὶ ἐκολά-
3 σθη; ἔφυγε γάρ, ἔφυγε πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπελθών. οὐκοῦν καὶ
σύ, ὦ Κικέρων, οὐκ ἀπεδήμησας νῦν ἀλλ' ἔφυγες, ὥσπερ καὶ πρό-
τερον. ἀλλὰ μήτι γε καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τὰ σεαυτοῦ ὀνείδη προ-
πετῶς οὕτως ἄγε· φυγεῖν μὲν γάρ ἐστι τοῦτο ὃ σὺ πεποίηκας, τό τε
δικαστήριον φοβηθεὶς καὶ τὴν τιμωρίαν αὐτὸς σαυτοῦ προκατα-
4 γνούς. ἀμέλει καὶ ἐγράφη σοι κάθοδος· πῶς μὲν καὶ διὰ τίνα, οὐ
λέγω, ἐγράφη δ' οὖν, καὶ οὐ πρίν γε ἐπέβης τῆς Ἰταλίας πρὶν
ἐκείνην σοι δοθῆναι. Ἀντώνιος δὲ καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Καίσαρα
μηνύσων αὐτῷ τὰ πεπραγμένα, καὶ ἐπανῆλθε μηδενὸς ψηφίσματος
5 δεηθείς, καὶ τέλος τήν τε εἰρήνην τήν τε φιλίαν τὴν πρὸς αὐτὸν
πᾶσι τοῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τότε εὑρεθεῖσιν ἐπρυτάνευσεν· ἧς καὶ οἱ
12 λοιποὶ ἂν μετεσχήκεσαν, εἰ μὴ σοὶ πεισθέντες ἐπεφεύγεσαν. εἶτα
τούτων οὕτως ἐχόντων τολμᾷς λέγειν ὅτι τόν τε Καίσαρα ἐπὶ τὴν

---

5 παρενόμησε Cob. (m.), παρηνόμησε LM, cf. ad c. 13, 1 14 γὰρ] δὲ Rk. 26 μήτι γε Cob. (m.), μήτοι γε LM 28 σαυτοῦ Bk., ἑαυτοῦ LM, cf. 38, 18, 5 et 22, 4 ubi σ restituendum; 46, 8, 1 et 21, 1; 52, 14, 3 et 34, 2 et 35, 3.

πατρίδα ἐπήγαγε καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐκίνησε καὶ τῶν μετὰ
ταῦτα κακῶν αἰτιώτατος ἡμῖν ἐγένετο; οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ σύ, ὅστις
Πομπηίῳ μὲν καὶ στρατεύματα ἀλλότρια καὶ ἡγεμονίαν ἔδωκας,
Καίσαρα δὲ καὶ τῶν δεδομένων ἀποστερῆσαι ἐπεχείρησας· ὅστις 2 L 172r
τῷ τε Πομπηίῳ καὶ τοῖς ὑπάτοις συνεβούλευσας τὰ μὲν προτει-
νόμενα ὑπὸ τοῦ | Καίσαρος μὴ προσίεσθαι, τὴν δὲ δὴ πόλιν τήν M 28v
τε Ἰταλίαν ὅλην ἐκλιπεῖν· ὅστις Καίσαρα μὲν οὐδὲ ἐς τὴν Ῥώμην
ἐλθόντα εἶδες, πρὸς δὲ τὸν Πομπήιον καὶ ἐς τὴν Μακεδονίαν ἀπέ-
δρας. καὶ οὐδὲ ἐκείνῳ μέντοι οὐδὲν συνήρω, ἀλλὰ περιιδὼν τὰ 3
γιγνόμενα ἔπειτ᾽, ἐπειδὴ ἐδυστύχησεν, ἐγκατέλιπες αὐτόν. οὕτως
οὐδὲ ἀπ᾽ ἀρχῆς ὡς δικαιότερα αὐτῷ πράττοντι ἐβοήθησας, ἀλλὰ
τήν τε στάσιν κινήσας καὶ τὰ πράγματα ταράξας εἶτ᾽ ἐκ τοῦ ἀσφα-
λοῦς αὐτοῖς ἐφήδρευσας, καὶ τοῦ μὲν πταίσαντος ὡς καὶ ἀδικοῦντός 4
τι διὰ τοῦτ᾽ εὐθὺς ἀπέστης, πρὸς δὲ τὸν κρατήσαντα ὡς καὶ δι-
καιότερον ἀπέκλινας. καὶ οὕτω γε, πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς, καὶ
ἀχάριστος εἶ ὥστε οὐ μόνον οὐκ ἀγαπᾷς ὅτι ἐσώθης ὑπ᾽ αὐτοῦ,
ἀλλὰ καὶ ἀγανακτεῖς ὅτι μὴ καὶ ἱππάρχησας.

εἶτα ταῦτα σαυτῷ συνειδὼς τολμᾷς λέγειν ὅτι οὐκ ἐχρῆν τὸν 13
Ἀντώνιον δι᾽ ἔτους ἱππαρχῆσαι; οὐδὲ γὰρ τὸν Καίσαρα δι᾽ ἔτους
δικτατορεῦσαι. ἀλλ᾽ εἴτε καλῶς εἴτε καὶ ἀναγκαίως ταῦτ᾽ ἐγένετο,
ἐψηφίσθη τε ὁμοίως ἀμφότερα καὶ ἤρεσε καὶ ἡμῖν καὶ τῷ δήμῳ.
τούτοις οὖν, ὦ Κικέρων, ἐγκάλει, εἴ τι παρενόμησαν, μὴ μὰ Δία 2
μὴ τοῖς ὑπ᾽ αὐτῶν τετιμημένοις ὅτι ἀξίους ἑαυτοὺς καὶ τῶν τηλι-
κούτων τυχεῖν παρέσχον· ὡς εἴγε ὑπὸ τῶν πραγμάτων τῶν τότε
ἡμᾶς περιστάντων ἠναγκάσθημεν αὐτὰ οὕτω καὶ παρὰ τὸ προσῆ-
κον ποιῆσαι, τί τοῦτο Ἀντωνίῳ νῦν ἐπιφέρεις, ἀλλ᾽ οὐ τότε ἀντ-
έλεγες, εἴπερ ἐδύνασο; ὅτι ἐφοβοῦ νὴ Δία. εἶτα σὺ μὲν τότε 3
σιωπήσας συγγνώμης διὰ τὴν δειλίαν τεύξῃ, οὗτος δὲ ὅτι σοῦ
προετιμήθη, δίκην διὰ τὴν ἀρετὴν ὑφέξει; καὶ ποῦ ταῦτα τὰ δί-
καια ἔμαθες, ἢ που ταῦτα τὰ νόμιμα ἀνέγνως;

ἀλλ᾽ οὐκ ὀρθῶς τῇ ἱππαρχίᾳ ἐχρήσατο. διὰ τί; ὅτι τὰ ὑπάρ- 14
χοντα, φησί, τὰ τοῦ Πομπηίου ἠγόρασε. πόσοι δὲ ἄλλοι πόσα

---

8 ἐλθόντα] an ἐσελθόντα? 9 συνήρω M, συνηρει L 16 ὑπ᾽ Xyl., ἀπ᾽ LM 17 μὴ καὶ R. St., καὶ μὴ LM 18 ταῦτα σαυτῷ L, ταύτας αὐτῶι (corr. a man. rec. in ταῦτα σαυτῶι) M 21 ἡμῖν Bk., ὑμῖν LM 22 παρενόμησαν] ita LM (ut παρενομήθη 47, 6, 6, quanquam παρηνόμησε c. 10, 3). quare ubique meliores huius verbi formae restituendae videntur paenitetque me 39, 59, 1 codicem secutum esse quanquam fieri potest ut Dio ipse sibi non constiterit, ceterum cf. Kuehner-Blass 1, 2, 509 25 ἠναγκάσθημεν Rk., ἠναγκάσθητε LM 26 τοῦτο R. St., τούτωι LM 27 νὴ Cob., μὰ LM.

ἄλλα ἐπρίαντο, ὧν οὐδεὶς αἰτίαν ἔχει; καὶ γάρ που διὰ τοῦτο καὶ
ἐδημεύθη τινὰ καὶ ἐς τὸ πρατήριον ἐξετέθη καὶ τῇ τοῦ κοινοῦ
L 172v M 29r 2 | κήρυκος | φωνῇ ἀπεκηρύχθη, ἵνα τις αὐτὰ ἀγοράσῃ. ἀλλ' οὐκ
ἐχρῆν τὰ τοῦ Πομπηίου κτήματα πεπρᾶσθαι. οὐκοῦν ἡμεῖς ἡμάρ-
τομεν καὶ κακῶς ἐποιήσαμεν δημεύσαντες αὐτά· ἢ ἵνα σὲ καὶ ἡμᾶς
τις ἀπολύσῃ, πάντως που ὁ Καῖσαρ ἐπλημμέλησεν ὁ τοῦτο γε-
3 νέσθαι κελεύσας· ᾧ οὐδὲν ἐπεκάλεσας. ἀλλ' ἐν μὲν τούτῳ καὶ
πάνυ μωραίνων ἐξελέγχεται. δύο γοῦν ἐναντιώτατα τοῦ Ἀντωνίου
κατηγόρηκεν, ἓν μὲν ὅτι πλεῖστα τῷ Καίσαρι συμπράξας καὶ πάμ-
πολλα διὰ τοῦτο παρ' αὐτοῦ λαβὼν ἔπειτα τὴν τιμὴν αὐτῶν βι-
4 αίως ἀπῃτήθη, ἕτερον δὲ ὅτι μήτε τοῦ πατρὸς κληρονομήσας, καὶ
πάνθ' ὅσα ἐκτήσατο καταναλώσας ὥσπερ ἡ Χάρυβδις (ἀεὶ γάρ τι
ἡμῖν ἐκ τῆς Σικελίας, καθάπερ ἐπιλελησμένοις ὅτι ἐς αὐτὴν ἔφυγε,
παραφέρει), τὴν τιμὴν πάντων ὧν ἐπρίατο ἀπέδωκεν.

15 ἐν μὲν οὖν τούτοις οὕτω τὰ ἐναντιώτατα αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων ὁ
θαυμαστὸς οὗτος ἐξελέγχεται, καὶ νὴ Δία καὶ ἐν ἐκείνοις, ὅτι τοτὲ
μὲν πάντα αὐτὸν τὰ τῷ Καίσαρι πραχθέντα συνάρασθαι καὶ πάν-
των διὰ τοῦτο τῶν ἐμφυλίων κακῶν αἰτιώτατον γεγονέναι λέγει,
τοτὲ δὲ ἐγκαλεῖ αὐτῷ, δειλίαν ὀνειδίζων, ὅτι μηδενὸς ἄλλου πλὴν
2 τῶν ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ πραχθέντων μετέσχε. καὶ ἔγκλημά τε αὐτοῦ
ποιεῖται λέγων ὅτι τῶν φευγόντων τινὰς κατήγαγε, καὶ μέμφεται
αὐτὸν ὅτι μὴ καὶ τῷ θείῳ τὴν κάθοδον ἔδωκεν, ὥσπερ τινὸς πι-
στεύοντος ὅτι οὐκ ἂν ἐκεῖνον πρῶτον, εἴπερ γε καὶ ὀντινοῦν ἠδυνήθη
καταγαγεῖν, ἐπανήγαγε, μήτε τι ἐγκαλῶν αὐτῷ μήτε ἐγκαλούμενος,
3 ὡς καὶ αὐτὸς οὗτος οἶδεν· ἀμέλει πολλὰ καὶ σχέτλια αὐτοῦ κατα-
ψευσάμενος οὐδὲν τοιοῦτον εἰπεῖν ἐτόλμησεν. οὕτω μὲν οὖν οὐδ'
ὁτιοῦν αὐτῷ διαφέρει πᾶν ὅ τι ποτ' ἂν ἐπὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ
ἐπέλθῃ, καθάπερ τι πνεῦμα, ἐκχέαι.

16 ἀλλὰ ταῦτα μὲν τί ἄν τις ἐπὶ πλεῖον ἐπεξίοι; ἐπεὶ δὲ τραγῳδεῖ
περιιών, καὶ νῦν γε εἶπέ που λέγων ὅτι βαρυτάτην τὴν τῆς ἱππαρ-
χίας ὄψιν παρέσχετο, πανταχοῦ καὶ διὰ πάντων τῷ τε ξίφει ἅμα
M 29v καὶ τῇ πορφύρᾳ τοῖς τε ῥαβδούχοις καὶ τοῖς | στρατιώταις χρώμενος,

4 κτήματα L, χρήματα (corr. in κτήματα in marg.) M γοῦν] γοῦν ⟨τὰ⟩ Pflugk. coll. Dem. 21, 149. 196 5 σὲ] σοι Kuiper. (litt.) haud male 14 παραφέρει] cf. Herod. 9, 26, Aesch. 1, 126. 132 15 μὲν LM, τε Bk. 17 συνάρασθαι R. St., συναίρασθαι LM 20 ἔγκλημά τε Bk., ἐγκλήματι L, ἐγκλήματι M (ἐν ἐγκλήματι neuter), cf. c. 44, 5; fr. 57, 75, Thuc. 1, 126, 1; 3, 53, 4 23 ἠδυνήθη St., ἐδυνήθη LM, cf. ad 45, 25, 3 25 πολλὰ καὶ Bk., πολλάκις LM, ⟨πολλὰ⟩ πολλάκις ⟨καὶ⟩ Rk. coll. c. 19, 6; 28, 2 26 οὖν] που? Bk. 28 ἐπέλθῃ] ἔλθῃ Cob. πνεῦμα LM, πλῦμα Nab. quod valde placet, cf. c. 4, 3 30 εἶπέ που λέγων] πάρεστι λέγων Rk., iniuria, cf. Dem. 18, 51, Stein ad Herod. 1, 118.

εἰπάτω μοι σαφῶς, καὶ τί ἐκ | τούτων ἠδικήμεθα. ἀλλ' οὐδὲν ἂν L 173r
εἰπεῖν ἔχοι· εἰ γὰρ εἶχεν, οὐδὲν ἂν τοῦτον πρότερον ἐξελάλησεν.
πᾶν γὰρ τοὐναντίον οἱ μὲν στασιάσαντες τότε καὶ πάντα τὰ κακὰ 2
ἐργασάμενοι Τρεβέλλιός τε καὶ Δολοβέλλας ἦσαν, Ἀντώνιος δὲ καὶ
οὕτως οὔτε τι ἠδίκησε καὶ πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραττεν ὥστε καὶ
τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως παρ' ὑμῶν ἐπ' αὐτοὺς ἐκείνους, οὐχ ὅπως
ἀντιλέγοντος τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ῥήτορος (παρῆν γάρ) ἀλλὰ
καὶ συναινοῦντος, ἐπετράπη. ἢ δειξάτω, τίνα φωνὴν ἔρρηξεν ὁρῶν 3
τὸν ἀσελγῆ καὶ μιαρόν, ὡς αὐτὸς λοιδορεῖ, πρὸς τῷ μηδὲν αὐτὸν
τῶν δεόντων ποιεῖν καὶ ἐξουσίαν τοσαύτην παρ' ὑμῶν προσλαμβά-
νοντα. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι. οὕτω που ὁ μέγας οὗτος καὶ φι-
λόπολις ῥήτωρ, ὁ πανταχοῦ καὶ ἀεὶ θρυλῶν καὶ λέγων 'ἐγὼ μόνος 4
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζομαι, ἐγὼ μόνος ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας
παρρησιάζομαι· ἐμὲ οὔτε χάρις φίλων οὔτε φόβος ἐχθρῶν ἀπείργει Bekk. Anecd. 167, 7
τοῦ μὴ οὐ τὰ συμφέροντα ὑμῖν προσκοπεῖν· ἐγώ, κἂν ἀποθανεῖν
ἐν τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λόγοις δεήσῃ, καὶ μάλ' ἡδέως τελευτήσω' οὐδ'
ὁτιοῦν τούτων ὧν νῦν βοᾷ τότε εἰπεῖν ἐτόλμησεν. καὶ πάνυ εἰκό- 5
τως· λογίζεσθαι γὰρ αὐτῷ ἐπῄει τοῦτο, ὅτι τοὺς μὲν ῥαβδούχους
καὶ τὸ ἔσθημα τὸ περιπόρφυρον κατὰ τὰ πάτρια τὰ περὶ τῶν
ἱππάρχων νενομισμένα εἶχε, τῷ δὲ δὴ ξίφει καὶ τοῖς στρατιώταις
κατὰ τῶν στασιαζόντων ἀναγκαίως ἐχρῆτο. τί γὰρ οὐκ ἂν τῶν
δεινοτάτων ἐποίησαν εἰ μὴ τούτοις ἐκεῖνος ἐπέφρακτο, ὁπότε καὶ
οὕτως αὐτοῦ κατεφρόνησάν τινες;

ὅτι τοίνυν καὶ ταῦτα καὶ τἆλλα πάντα ὀρθῶς καὶ κατὰ τὴν 17
γνώμην ὅτι μάλιστα τὴν τοῦ Καίσαρος ἐγένετο, δηλοῖ τὰ ἔργα· ἥ
τε γὰρ στάσις οὐ περαιτέρω προεχώρησε, καὶ ὁ Ἀντώνιος οὐχ ὅσον
οὐ δίκην ἐπ' αὐτοῖς ἔδωκεν ἀλλὰ καὶ ὕπατος μετὰ ταῦτα ἀπεδείχθη.
καί μοι καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν θεάσασθε ὡς διέθετο· εὑρή- 2
σετε | γὰρ αὐτήν, ἂν τἀκριβὲς σκοπῆτε, πάνυ πολλοῦ ἀξίαν [ἐν] τῇ M 30r
πόλει γεγενημένην. ὅπερ που καὶ αὐτὸς εἰδὼς οὐκ ἤνεγκε τὸν φθόνον,
ἀλλ' ἐτόλμησεν ἐπὶ τούτοις αὐτὸν διαβαλεῖν ἃ καὶ αὐτὸς ἂν πεποιη- L 173v
κέναι εὔξατο. καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ τὴν γύμνωσιν αὐτοῦ τήν τε 3
ἀλοιφὴν τούς τε μύθους τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους ἐπεσήγαγεν, οὐχ
ὅτι τι προσέδει νῦν αὐτῶν, ἀλλ' ἵνα τήν τε ἐπιτέχνησιν αὐτοῦ καὶ

1 *καὶ τί*] ⟨*πῶς*⟩ *καὶ τί* Cob. coll. 58, 2, 5, cf. quoque c. 27, 2 5 *ὑμῶν* restitui ex LM, *ἡμῶν* R. St. 6 *ὑμῶν* restitui ex LM, *ἡμῶν* H. St. 29 [*ἐν*] secl. Xyl. 32 *εὔξατο*] ita LM 34 *αὐτῶν* Leuncl., *αὐτῶι* LM *ἐπιτέχνησιν* restitui ex LM, *περιτέχνησιν* Bk. coll. c. 19, 8. at Dioni *περιτέχνησις* *animi in excogitando sollertia, versutia* fuisse videtur (Zon. 7, 25, 8; fr. 57, 22; 89, 2; 46, 19, 8; 53, 11, 1), *ἐπιτέχνησις* *commentum, machinatio, dolus* (Zon. 9, 9, 3; 47, 4, 3). ceterum cf. Thuc. 1, 71, 3; 3, 82, 3.

4 τὴν κατόρθωσιν τοῖς ἔξωθεν ψόφοις συσκιάσῃ. ὅστις, ὦ γῆ καὶ
θεοί, (μεῖζον γὰρ σοῦ βοήσομαι καὶ δικαιότερον αὐτοὺς ἐπικαλέσο-
μαι), τυραννουμένην ἤδη τῷ ἔργῳ τὴν πόλιν ἰδὼν τῷ πάντα μὲν
τὰ στρατόπεδα ἀκούειν τοῦ Καίσαρος, πάντα δὲ αὐτῷ τὸν δῆμον
5 μετὰ τῆς βουλῆς εἴκειν, οὕτως ὥστε τά τε ἄλλα καὶ δικτάτορα
αὐτὸν διὰ βίου εἶναι τῇ τε σκευῇ τῇ τῶν βασιλέων χρῆσθαι ψη-
φίσασθαι, καὶ ἐξήλεγξε σοφώτατα καὶ ἐπέσχεν ἀσφαλέστατα, ὥστε
καὶ αἰδεσθέντα καὶ φοβηθέντα μήτε τὸ ὄνομα τὸ τοῦ βασιλέως
μήτε τὸ διάδημα, ἃ καὶ ἀκόντων ἡμῶν αὐτὸς ἑαυτῷ δώσειν ἔμελλε,
6 λαβεῖν. ἄλλος μὲν γὰρ ⟨ἄν⟩ τις ὑπό τε ἐκείνου ταῦτ᾽ ἔφη ποιῆσαι
κεκελεῦσθαι, καὶ τήν τε ἀνάγκην ἂν προυτείνατο καὶ συγγνώμης
ἐπ᾽ αὐτῇ ἔτυχε, πῶς γὰρ οὔ, τοιαῦτά τε ἡμῶν τότε ἐψηφισμένων
7 καὶ τοσοῦτο τῶν στρατιωτῶν δεδυνημένων; Ἀντώνιος δέ, ἅτε καὶ
τῆς διανοίας τῆς τοῦ Καίσαρος διαπεφυκὼς καὶ πάντα ἀκριβῶς
ὅσα παρεσκευάζετο συννοῶν, φρονιμώτατα αὐτὸν καὶ ἀπέτρεψεν
8 ἀπ᾽ αὐτῶν καὶ ἀπέσπευσε. τεκμήριον δὲ ὅτι οὐδὲν ἔτι τὸ παράπαν
ὡς καὶ δυναστεύων ἔπραξε, καὶ προσέτι καὶ κοινῶς καὶ ἀφυλάκτως
πᾶσιν ἡμῖν συνῆν· ἀφ᾽ οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα ἠδυνήθη παθεῖν
ἃ ἔπαθε.

18 ταῦθ᾽ οὕτως, ὦ Κικέρων ἢ Κικέρκουλε ἢ Κικεράκιε ἢ Κικέριθε
ἢ Γραίκουλε, ἢ ὅ τι ποτὲ καὶ χαίρεις ὀνομαζόμενος, ἔπραξεν ὁ ἀπαί-
2 δευτος, ὁ γυμνός, ὁ μεμυρισμένος· ὧν οὐδὲν σὺ ἐποίησας ὁ δεινός,
M 30r ὁ σοφός, ὁ πολὺ πλείονι τῷ ἐλαίῳ τοῦ | οἴνου χρώμενος, ὁ καὶ μέχρι
τῶν σφυρῶν τὴν ἐσθῆτα σύρων, οὐ μὰ Δία οὐχ ὥσπερ οἱ ὀρχησταὶ
οἱ τὰς ποικιλίας τῶν ἐνθυμημάτων διδάσκοντές σε τοῖς σχήμασιν,
3 ἀλλ᾽ ἵνα τὰ αἴσχη σου τῶν σκελῶν συγκρύπτῃς. οὐ γάρ που καὶ
L 174r ὑπὸ σωφροσύνης τοῦτο ποιεῖς | ὁ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα περὶ τῆς τοῦ
Ἀντωνίου διαίτης εἰρηκώς. τίς μὲν γὰρ οὐχ ὁρᾷ σου τὰ λεπτὰ
ταῦτα χλανίδια; τίς δ᾽ οὐκ ὀσφραίνεται τῶν πολιῶν σου τῶν κατ-
εκτενισμένων; τίς δ᾽ οὐκ οἶδεν ὅτι τὴν μὲν γυναῖκα τὴν προτέραν
τὴν τεκοῦσάν σοι δύο τέκνα ἐξέβαλες, ἑτέραν δὲ ἐπεισηγάγου παρ-
θένον ὑπεργήρως ὤν, ἵν᾽ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῆς τὰ δανείσματα ἀπο-
4 τίσῃς; καὶ οὐδὲ ἐκείνην μέντοι κατέσχες, ἵνα Καιρελλίαν ἐπ᾽ ἀδείας

---

1 ψόφοις] ψόγοις Xyl., quod non displicet   ὅστις R. St., ἄσ τις LM   10 ⟨ἄν⟩ add. Rk.   12 τότε M, τότ᾽ L   14 διαπεφυκὼς Pflugk., διαπεφοιτηκὼς M, διαπεφοιτηκῶς L, cf. 55, 11, 1; 72, 6, 5; 77, 13, 2   15 ἀπέτρεψεν Reim. coll. Thuc. 6, 29, 3, ἀπέστρεψεν LM   20 Κικέρκουλε restitui ex LM, Κικίρουλε Bk.   Κικέριθε] Κικερίχε? Bk., Κικερίσκε Cob. alterum utrum reponendum videtur   29 ὀσφραίνεται R. St., ὄσφρεται LM   33 Καιρελλίαν scripsi, κερεαλίαν LM, κερελλίαν R. St. (coni.), *Caerellia* Cic. *ad Att.* 12, 51, 3;

ἔχῃς, ἣν τοσούτῳ πρεσβυτέραν σαυτοῦ οὖσαν ἐμοίχευσας ὅσῳ νεω-
τέραν τὴν κόρην ἔγημας, πρὸς ἣν καὶ αὐτὴν τοιαύτας ἐπιστολὰς
γράφεις οἵας ἂν γράψειεν ἀνὴρ σκωπτόλης ἀθυρόγλωσσος πρὸς γυ-
ναῖκα ἑβδομηκοντοῦτιν πληκτιζόμενος. καὶ ταῦτα μὲν ἄλλως ἐξήχθην, 5
ὦ πατέρες, εἰπεῖν, ἵνα μηδὲ ἐν τούτοις ἔλαττόν τι ἔχων ἀπέλθῃ.
καίτοι καὶ συμπόσιόν τι ἐτόλμησε τῷ Ἀντωνίῳ προενεγκεῖν, αὐτὸς
μὲν ὕδωρ, ὥς φησι, πίνων, ἵνα τοὺς καθ' ἡμῶν λόγους νυκτερεύων
συγγράφῃ, τὸν δὲ υἱὸν ἐν τοσαύτῃ μέθῃ τρέφων ὥστε μήτε νύκτωρ
μήτε μεθ' ἡμέραν σωφρονεῖν. καὶ προσέτι καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ 6
διαβάλλειν ἐπεχείρησε, τοσαύτῃ ἀσελγείᾳ καὶ ἀκαθαρσίᾳ παρὰ πάντα
τὸν βίον χρώμενος ὥστε μηδὲ τῶν συγγενεστάτων ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ
τήν τε γυναῖκα προαγωγεύειν καὶ τὴν θυγατέρα μοιχεύειν.

ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω, ἐπάνειμι δὲ ὅθεν ἐξέβην. ὁ γὰρ Ἀντώνιος 19
ἐκεῖνος, ὃν οὗτος καταδεδράμηκεν, ἰδὼν τὸν Καίσαρα ὑπὲρ τὴν
πολιτείαν ἡμῶν αἰρόμενον, ἐποίησεν αὐτὸν μηδὲν ὧν ἐνενόει πρᾶξαι,
δι' αὐτῶν ὧν χαρίζεσθαι αὐτῷ ἐδόκει. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀποτρέπει 2
τινὰς ὧν ἂν μὴ ὀρθῶς ἐπιθυμοῦντες τυχεῖν διαπράσσωνται, | ὡς τὸ M 31r
τοὺς φοβουμένους αὐτὰ μὴ πάθωσιν ἐθελοντὰς δὴ δοκεῖν ὑπομένειν.
τοῦτο μὲν γάρ, ἐξ ὧν ἀδικοῦσιν ἑαυτοῖς συνίσασιν, οὐ πιστεύουσι, 3
πεφωρᾶσθαι δὲ νομίζοντες καὶ αἰσχύνονται καὶ φοβοῦνται, τὰ μὲν
λεγόμενα ἄλλως, ὡς καὶ κολακείαν, μετ' ἐλέγχου λαμβάνοντες, τὰ δ'
ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα, | ὡς καὶ ἐπιβουλήν, μετ' αἰσχύνης ὑπο- L 174r
πτεύοντες. ἅπερ που καὶ ὁ Ἀντώνιος ἀκριβῶς εἰδὼς πρῶτον μὲν 4
τά τε Λυκαῖα ⟨καὶ⟩ τὴν πομπὴν ἐκείνην ἐπελέξατο, ἵν' ὁ Καῖσαρ ἔν
τε τῷ ἀνειμένῳ τῆς γνώμης καὶ ἐν τῷ παιγνιώδει τῶν γιγνομένων
ἀσφαλῶς σωφρονισθῇ, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ βῆμα, ἵνα
ἐξ αὐτῶν τῶν χωρίων αἰσχυνθῇ· τάς τε ἐντολὰς τὰς παρὰ τοῦ 5
δήμου συνέπλασεν, ἵν' αὐτὰς ἀκούσας λογίσηται οὐχ ὅσα τότε ὁ
Ἀντώνιος ἔλεγεν, ἀλλ' ὅσα ἂν ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων εἰπεῖν τινι ἐνε-
τείλατο. πόθεν γὰρ ἂν ἐπίστευσε τὸν δῆμον ταῦτ' ἐπεσταλκέναι τῳ,
μήτε ἐψηφισμένον τι τοιοῦτον αὐτὸν εἰδὼς μήτε ἐπιβοῶντα αἰσθό-
μενος; ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὸν καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ, ἐν ᾗ 6

13, 21, 5 et 22, 3; 14, 19, 4; 15, 1, 4 et 26, 4, *ad fam.* 13, 72, Quint. *inst. orat.* 6, 3, 112, Aus. *cent. nupt.* p. 218, 13 Peiper.

5 τι abesse malim coll. Dem. 18, 124, Thuc. 1, 105, 5 et saepius, Herod. 9, 102 10 τοσαύτῃ] ⟨ὁ⟩ τοσαύτῃ Pflugk., possis quoque τοσαύτῃ ⟨αὐτὸς⟩, quibus additamentis tamen non est opus 12 προαγωγεύειν M (corr. a man. pr. ex προσαγωγεύειν), προσαγωγεύειν L 19 ἑαυτοῖς R. St. (coni.), ἑαυτοὺς LM 24 ⟨καὶ⟩ add. Rk. 29 ἂν om. Dind. (typogr. errore?) 30 τῳ Dind., τῶι LM, om. R. St.

πολλὰ πολλάκις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐβουλευσάμεθα, καὶ παρὰ τῷ βήματι, ἀφ' οὗ μυρία ἐπὶ μυρίοις ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας ἐπολιτευσάμεθα, ἔν τε τῇ ἑορτῇ τῶν Λυκαίων, ἵνα ἀναμνησθῇ τοῦ Ῥωμύλου, καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπάτου, ἵν' ἐννοήσῃ τὰ τῶν ἀρχαίων ὑπάτων ἔργα,
7 καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ δήμου ὀνόματι ταῦτα ἀκοῦσαι, ἵν' ἐνθυμηθῇ τοῦθ', ὅτι οὐχ Ἄφρων οὐδὲ Γαλατῶν οὐδὲ Αἰγυπτίων ἀλλ' αὐτῶν Ῥωμαίων τυραννεῖν ἐπεχείρει. ταῦτα αὐτὸν τὰ ῥήματα ἐπέστρεψεν, ταῦτ' ἐταπείνωσε· καὶ τάχα ἂν τὸ διάδημα, εἴπερ τις ἄλλος αὐτῷ προσήνεγκε, λαβών, ἔπειτα δι' ἐκεῖνα καὶ ἐκολούσθη καὶ ἔφριξε καὶ κατέδεισε.

8 τὰ μὲν οὖν Ἀντωνίου ἔργα σοι ταῦτά ἐστιν, οὐ σκέλος ἄλλως κατάξαντος ἵνα αὐτὸς φύγῃ, οὐδὲ χεῖρα κατακαύσαντος ἵνα Πορσένναν φοβήσῃ, ἀλλὰ τὴν τυραννίδα τὴν τοῦ Καίσαρος σοφίᾳ καὶ
M 31r περιτεχνήσει, καὶ | ὑπὲρ τὸ δόρυ τὸ Δεκίου καὶ ὑπὲρ τὸ ξίφος τὸ
20 Βρούτου, παύσαντος. σὺ δ', ὦ Κικέρων, τί ἐν τῇ ὑπατείᾳ σου οὐχ ὅτι σοφὸν ἢ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ καὶ τιμωρίας τῆς μεγίστης ἄξιον ἔπραξας; οὐχ ἡσυχάζουσαν μὲν καὶ ὁμονοοῦσαν τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ ἐξετάραξας καὶ ἐστασίασας, τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ Καπιτώλιον
2 ἄλλων τέ τινων καὶ δούλων παρακλήτων πληρώσας; οὐ τὸν Κατι-
L 175r λίναν σπουδαρχήσαντα μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲν δεινὸν ποιήσαντα | κακῶς ἀπώλεσας; οὐ τὸν Λέντουλον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ μήτ' ἀδικήσαντάς τι μήτε κριθέντας μήτε ἐλεγχθέντας οἰκτρῶς διέφθειρας, καίτοι πολλὰ μὲν περὶ τῶν νόμων πολλὰ δὲ καὶ περὶ τῶν δικαστηρίων ἀεὶ καὶ πανταχοῦ θρυλῶν; ἃ εἴ τις ἀφέλοιτο τῶν σῶν λόγων,
3 τὸ λοιπὸν οὐδέν ἐστι. Πομπηίῳ μὲν γὰρ ἐνεκάλεις ὅτι τῷ Μίλωνι παρὰ τὰ νενομισμένα τὴν κρίσιν ἐποίησε· σὺ δὲ οὔτε μικρὸν οὔτε μεῖζον οὐδὲν ἐκ τῶν περὶ ταῦτα τεταγμένων Λεντούλῳ παρέσχες, ἀλλὰ ἄνευ λόγου καὶ κρίσεως ἐνέβαλες ἐς τὸ δεσμωτήριον ἄνδρα ἐπιεικῆ γέροντα, πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα πρὸς τὴν πατρίδα ἐκ προγόνων ἐνέχυρα φιλίας ἔχοντα, μηδὲν δὲ μήθ' ὑπὸ τῆς ἡλικίας μήθ'
4 ὑπὸ τῶν τρόπων νεωτερίσαι δυνάμενον. τί μὲν γὰρ αὐτῷ κακὸν παρῆν, ὃ τῇ μεταβολῇ ἂν τῶν πραγμάτων ἐξιάσατο; τί δ' οὐκ ἀγαθὸν εἶχε, περὶ οὗ πάντως ἂν νεοχμώσας τι ἐκινδύνευσε; ποῖα ὅπλα ἤθροιζε, ποίους συμμάχους παρεσκεύαστο, ἵν' οὕτως οἰκτρῶς καὶ ἀνοσίως ἀνὴρ ὑπατευκώς, στρατηγῶν, μήτε τι εἰπὼν μήτ' ἀκούσας

6 αὐτῶν Ῥωμαίων] αὐτορωμαίων Nab. coll. Thuc. 7, 57, 1 ubi αὐτοίωνες proponit pro αὐτοὶ Ἴωνες, vix recte, cf. Plat. *Menex.* 245 D: αὐτοὶ Ἕλληνες (a Cobeto in αὐτοέλληνες mutatum) 26 ἐποίησε M, ἐποίησεν L μικρὸν] an σμικρόν? 34 παρεσκεύαστο Bk., παρεσκευάσατο LM 35 μήτε τι L, μήτε ἔτι M.

ἔς τε τὸ οἴκημα ἐμπέσῃ καὶ ἐκεῖ ὥσπερ οἱ κακουργότατοι φθαρῇ;
τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ μάλιστα ὁ καλὸς οὗτος Τούλλιος ἐπεθύμησεν, 5
ἵν' ἐν τῷ ὁμωνύμῳ αὐτοῦ χωρίῳ [τῷ Τουλλιείῳ] τὸν ἔγγονον τοῦ
Λεντούλου ἐκείνου τοῦ προκρίτου ποτὲ τῆς βουλῆς γενομένου ἀπο-
κτείνῃ. καίτοι τί ποτ' ἂν ἐποίησεν ἐνόπλιον ἐξουσίας λαβόμενος ὁ 21
τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἐκ μόνων τῶν λόγων εἰργασμένος; ταῦτα γάρ M 32r
σου τὰ λαμπρὰ ἔργα ἐστί, ταῦτα τὰ μεγάλα στρατηγήματα· ἐφ'
οἷς οὕτως οὐχ ὅπως ὑπὸ τῶν ἄλλων κατεγνώσθης, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
σαυτοῦ κατεψηφίσω, ὥστε πρὶν καὶ κριθῆναι φυγεῖν. καίτοι τίς 2
ἂν ἑτέρα μείζων ἀπόδειξις τῆς σῆς μιαιφονίας γένοιτο ἢ ὅτι καὶ
ἐκινδύνευσας ἀπολέσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων ὑπὲρ ὧν ἐσκήπτου ταῦτα
πεποιηκέναι, καὶ ἐφοβήθης αὐτοὺς ἐκείνους οὓς ἔλεγες ἐκ τούτων
εὐηργετηκέναι, καὶ οὐχ ὑπέμεινας οὔτ' ἀκοῦσαί τι αὐτῶν οὔτ' εἰπεῖν
τι αὐτοῖς ὁ δεινός, ὁ περιττός, ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις βοηθῶν, ἀλλὰ
φυγῇ τὴν σωτηρίαν ὥσπερ ἐκ μάχης ἐπορίσω; καὶ οὕτω γε | ἀναί- 3 L 175v
σχυντος εἶ ὥστε καὶ συγγράψαι ταῦτα τοιαῦτα ὄντα ἐπεχείρησας· ὃν
ἐχρῆν εὔχεσθαι μηδὲ τῶν ἄλλων τινὰ αὐτὰ συνθεῖναι, ἵνα ἀλλὰ τοῦτό
γε κερδάνῃς, τὸ συναπολέσθαι σοι τὰ πεπραγμένα καὶ μηδεμίαν
αὐτῶν μνήμην τοῖς ἔπειτα παραδοθῆναι. καὶ ὅπως γε καὶ γελάσητε,
ἀκούσατε τὴν σοφίαν αὐτοῦ. προθέμενος γὰρ πάντα τὰ τῇ πόλει 4
πεπραγμένα συγγράψαι (καὶ γὰρ σοφιστὴς καὶ ποιητὴς καὶ φιλόσο-
φος καὶ ῥήτωρ καὶ συγγραφεὺς εἶναι πλάττεται) ἔπειτ' οὐκ ἀπὸ
τῆς κτίσεως αὐτῆς, ὥσπερ οἱ ἄλλοι οἱ τοῦτο ποιοῦντες, ἀλλὰ ἀπὸ
τῆς ὑπατείας τῆς ἑαυτοῦ ἤρξατο, ἵνα ἀνάπαλιν προχωρῶν ἀρχὴν
μὲν τοῦ λόγου ἐκείνην, τελευτὴν δὲ τὴν τοῦ Ῥωμύλου βασιλείαν
ποιήσηται.

λέγε τοίνυν, τοιαῦτα γράφων καὶ τοιαῦτα πράττων, οἷα δεῖ 22
τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ λόγῳ δημηγορεῖν καὶ ἔργῳ ποιεῖν· ἀμείνων
γὰρ εἶ ἑτέροις τισὶν ὁτιοῦν παραινεῖν ἢ αὐτὸς τὰ προσήκοντα πράτ-
τειν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμᾶν ἢ σεαυτὸν ἐπανορθοῦν. καίτοι πόσῳ 2
σε κρεῖττον ἦν, ἀντὶ μὲν τῆς δειλίας ἣν Ἀντωνίῳ ὀνειδίζεις, αὐτὸν
τὴν μαλακίαν καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀποθέσθαι, ἀντὶ
δὲ τῆς ἀπιστίας ἣν ἐκείνῳ προφέρεις, αὐτὸν μήτ' ἄπιστόν τι ποιεῖν
μήτ' αὐτομολεῖν, ἀντὶ δὲ τῆς ἀχαριστίας ἧς ἐκείνου κατηγορεῖς,
αὐτὸν μὴ ἀδικεῖν τοὺς | εὐεργέτας; ἓν γάρ τοι καὶ τοῦτο τῶν κακῶν 3 M 32v
τῶν ἐμφύτων αὐτῷ ἐστιν, ὅτι μισεῖ μάλιστα πάντων τούς τι αὐτὸν

---

2 ὃ] οὗ Rk. 3 [τῷ Τουλλιείῳ] exp. Nab. (litt.) 9 σαυτοῦ Bk., ἑαυτοῦ LM, cf. ad c. 11, 3 13 εὐηργετηκέναι Bk., εὐεργετηκέναι LM (αι in L abscissum) 27 τοιαῦτα] ⟨ὁ⟩ τοιαῦτα Leuncl. inutiliter 34 ἧς Dind., τῆς LM, ἣν R. St., cf. Dem. 21, 5.

εὖ πεποιηκότας, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀεί τινας θεραπεύει, τούτοις
δὲ ἐπιβουλεύει. ἵνα γοῦν τἆλλα ἐάσω, ἐλεηθεὶς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος
καὶ σωθεὶς ἔς τε τοὺς εὐπατρίδας ἐγγραφεὶς ἀπέκτεινεν, οὐκ αὐτο-
χειρίᾳ (πόθεν, δειλός τε οὕτω καὶ γύννις ὤν;) ἀλλ' ἀναπείσας καὶ
4 παρασκευάσας τοὺς τοῦτο ποιήσαντας. καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ λέγω,
αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἐδήλωσαν· ὅτε γοῦν γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν ἐς τὴν ἀγο-
ρὰν ἐσέδραμον, ὀνομαστὶ αὐτὸν ἀνεκάλεσαν συνεχῶς εἰπόντες, ὦ
5 Κικέρων, ὥσπερ που πάντες ἠκούσατε. ἐκεῖνόν τε οὖν εὐεργέτην
L 176r ὄντα ἐφόνευσε, καὶ παρ' αὐτοῦ | τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς ἱερωσύνης
καὶ τῆς σωτηρίας, ὅτ' ἀπολέσθαι ἐν τῷ Βρεντεσίῳ ὑπὸ τῶν στρα-
τιωτῶν ἐκινδύνευσε, τυχὼν τοιαύτας αὐτῷ χάριτας ἀνταποδίδωσι,
κατηγορῶν τε αὐτὸν ἐπὶ τούτοις ἃ μήτ' αὐτὸς μήτ' ἄλλος τις πώ-
6 ποτε ἐμέμψατο, καὶ κατατρέχων ἐφ' οἷς ἄλλους ἐπαινεῖ. τὸν γοῦν
Καίσαρα τοῦτον, μήθ' ἡλικίαν ἄρχειν ἤ τι τῶν πολιτικῶν πράττειν
ἔχοντα μήθ' ὑφ' ἡμῶν προκεχειρισμένον, ὁρῶν καὶ δύναμιν πεπο-
ρισμένον καὶ πόλεμον μήτε ἐψηφισμένων ἡμῶν μήτε προστεταχότων
αὐτῷ ἀνῃρημένον, οὐ μόνον οὐκ αἰτιᾶταί τι ἀλλὰ καὶ ἐγκωμιάζει.
7 οὕτως οὔτε τὰ δίκαια πρὸς τοὺς νόμους οὔτε τὰ συμφέροντα πρὸς
τὸ τῷ κοινῷ χρήσιμον ἐξετάζει, ἀλλὰ πάντα ἁπλῶς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ
Bekk. Anecd. 152, 9 βούλησιν διάγει, καὶ ἐφ' οἷς ἄλλους ἀποσεμνύνει, ταῦθ' ἑτέροις
23 ἐγκαλεῖ, καὶ καταψευδόμενος ὑμῶν καὶ προσδιαβάλλων ὑμᾶς. σύμ-
παντα γὰρ τὰ μετὰ τὴν τοῦ Καίσαρος τελευτὴν ὑπ' Ἀντωνίου πε-
πραγμένα εὑρήσετε ὑφ' ὑμῶν κεκελευσμένα. καὶ τὸ μὲν περί τε τῆς
τῶν χρημάτων διοικήσεως καὶ περὶ τῆς τῶν γραμμάτων ἐξετάσεως
2 λέγειν περιττὸν εἶναι νομίζω. διὰ τί; ὅτι τὸ μὲν τῷ κληρονομοῦντι
αὐτοῦ τῆς οὐσίας προσῆκον ἂν εἴη πολυπραγμονεῖν, τὸ δέ, | εἴπερ
τινὰ ἀλήθειαν κακουργίας εἶχε, τότε ἐχρῆν παραχρῆμα κεκωλῦσθαι.
οὔτε γὰρ ὑπὸ μάλης τι αὐτῶν, ὦ Κικέρων, ἐπράχθη, ἀλλ' ἐς στήλας,
3 ὡς καὶ αὐτὸς φῄς, πάντα ἀνεγράφη· εἰ δὲ ἐκεῖνος φανερῶς οὕτω
καὶ ἀναισχύντως τά τε ἄλλα ἐκακούργησεν ὡς λέγεις, καὶ τὴν Κρή-
την ὅλην ἥρπασεν ὡς καὶ ἐκ τῶν τοῦ Καίσαρος γραμμάτων ἐλευ-
θέραν μετὰ τὴν τοῦ Βρούτου ἀρχὴν ἀφειμένην, ἣν ὕστερον ἐκεῖνος
παρ' ἡμῶν ἐπετράπη, πῶς μὲν ἂν σὺ ἐσιώπησας, πῶς δ' ἂν τῶν
4 ἄλλων τις ἠνέσχετο; ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ εἶπον, παραλείψω·

3 ἀπέκτεινεν] ἀπέκτεινεν ⟨αὐτον⟩? Bk. 5 ποιήσαντας] ποιήσοντας Dind., quo opus non est 14 ἡλικίαν ἄρχειν — ἔχοντα] sanum, cf. e. g. Isaeus 2, 4 26 αὐτοῦ] αὐτὸν Rk., at cf. 54, 29, 5; 56, 10, 2 τὸ δέ] sequentia usque ad οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο c. 43, 2 desunt codici M, cuius integer quaternio (κγ') periit, cf. vol. 1 p. LXVIII 29 εἰ δὲ] εἴ τε? Bk.

οὔτε γὰρ ὀνομαστὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν εἴρηται, οὔτ᾽ Ἀντώνιος ὁ δυ-
νάμενος ὑμᾶς ἀκριβῶς καθ᾽ ἕκαστον ὧν πεποίηκε διδάξαι πάρεστι·
περὶ δὲ δὴ τῆς Μακεδονίας τῆς τε Γαλατίας καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν
τῶν τε στρατοπέδων ὑμέτερα ἔστιν, ὦ | πατέρες, ψηφίσματα, καθ᾽ L 176r
ἃ τοῖς τε ἄλλοις ὡς ἕκαστα προσετάξατε καὶ ἐκείνῳ τὴν Γαλατίαν
μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐνεχειρίσατε. καὶ τοῦτο καὶ Κικέρων οἶδεν·
παρῆν γάρ, καὶ πάντα γε αὐτὰ ὁμοίως ὑμῖν ἐψηφίζετο. καίτοι 5
πόσῳ κρεῖττον ἦν τότε αὐτὸν ἀντειπεῖν, εἴπερ τι αὐτῶν μὴ δεόντως
ἐγίγνετο, καὶ διδάξαι ὑμᾶς ταῦτα ἃ νῦν προΐσχεται, ἢ παραχρῆμα
μὲν σιωπῆσαι ⟨καὶ⟩ περιιδεῖν ὑμᾶς ἁμαρτάνοντας, νῦν δὲ λόγῳ μὲν
Ἀντωνίῳ ἐγκαλεῖν ἔργῳ δὲ τῆς βουλῆς κατηγορεῖν;

οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο δύναιτ᾽ ἄν τις σωφρονῶν εἰπεῖν, ὅτι ἐκεῖ- 24
νος ταῦθ᾽ ὑμᾶς ψηφίσασθαι ἐβιάσατο. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἰσχύν τινα
στρατιωτῶν εἶχεν ὥστε παρὰ γνώμην ὑμᾶς ποιῆσαί τι καταναγκά-
σαι, καὶ τὸ πρᾶγμα ὑπὲρ τῆς πόλεως πέπρακται. ἐπειδὴ γὰρ πρου- 2
πέπεμπτο μὲν τὰ στρατεύματα καὶ συνειστήκει, δέος δὲ ἦν μὴ
πυθόμενα τῆς τοῦ Καίσαρος σφαγῆς στασιάσῃ καί τινα φλαῦρον
προστησάμενα αὖθις πολεμήσῃ, ἔδοξεν ὑμῖν, ὀρθῶς καὶ καλῶς
ποιοῦσι, τὸν Ἀντώνιον ἐπ᾽ αὐτὰ ἐπιστῆσαι, τὸν ὕπατον, τὸν τὴν
ὁμόνοιαν πρυτανεύσαντα, τὸν τὴν δικτατορίαν παντελῶς ἐκ τῆς
πολιτείας ἐκκόψαντα. καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ τὴν Γαλατίαν αὐτῷ 3
ἀντὶ τῆς Μακεδονίας ἀντεδώκατε, ἵν᾽ ἐνταῦθα ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὢν
μήτε τι κακουργήσῃ καὶ τὸ προσταχθὲν εὐθὺς ὑφ᾽ ὑμῶν ποιήσῃ.

ταῦτα μὲν οὖν πρὸς ὑμᾶς εἶπον, ἵν᾽ εἰδῆτε ὀρθῶς βεβουλευμέ- 25
νοι· πρὸς δὲ δὴ Κικέρωνα καὶ ἐκεῖνός μοι ὁ λόγος ἐξήρκει, ὅτι καὶ
παρῆν πᾶσι τούτοις ὅτε ἐγίγνετο, καὶ μεθ᾽ ἡμῶν αὐτὰ ἐψηφίσατο,
μήτε στρατιώτην τινὰ Ἀντωνίου ἔχοντος, μήθ᾽ ὅλως ἐνδείξασθαί
τι φοβερὸν ἡμῖν δυναμένου, δι᾽ ὃ καὶ τῶν συμφερόντων ἄν τι παρ-
είδομεν. ἀλλ᾽ εἰ καὶ τότε ἐσιώπησας, νῦν γε εἰπέ, τί ἐχρῆν ἡμᾶς 2
ποιῆσαι τούτων οὕτως ἐχόντων; ἀφεῖναι τὰ στρατεύματα ἄναρχα;
καὶ πῶς οὐκ ἂν μυρίων κακῶν καὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν
ἐνέπλησεν; ἀλλ᾽ ἑτέρῳ τινὶ προστάξαι; καὶ τίνα ἂν ἀναγκαιότερον 3
καὶ ἐπιτηδειότερον τοῦ Ἀντωνίου εὕρομεν, τοῦ ὑπάτου, τοῦ πάντα
τὰ τῆς πόλεως διοικοῦντος, τοῦ τοσαύτην φυλακὴν τῆς ὁμονοίας L 177r
ἡμῶν πεποιημένου, τοῦ μυρία ἐπιδείγματα τῆς πρὸς τὸ κοινὸν εὐ-
νοίας παρεσχημένου; τινὰ τῶν σφαγέων; οἷς οὐδ᾽ ἄλλως ἐν τῇ πόλει 4
διατρίβειν ἀσφαλὲς ἐγίγνετο. τινὰ τῶν τἀναντία αὐτοῖς φρονούν-

---

10 ⟨καὶ⟩ ins. R. St. 15 προυπέπεμπτο Pflugk., προύπεμπε L, προυπέμπετο Leuncl. 20 δικτατορίαν] cf. ad 41, 36, 4.

των; οὓς πάντες ὑπώπτευον. τίς ἀξιώσει προέχων, τίς ἐμπειρίᾳ
5 προφέρων παρὰ τοῦτον ἄλλος ἦν; ἀλλ᾽ ἀγανακτεῖς ὅτι μὴ σὲ προ-
ειλόμεθα. καὶ τίνα μὲν ἀρχὴν εἶχες, τί δ᾽ οὐκ ἂν ἔδρασας ὅπλα
καὶ στρατιώτας λαβὼν ὁ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἐν τῇ ὑπατείᾳ
ταράξας ἐκ τῶν ἐπιτετηδευμένων σοι τούτων ἀντιθέτων, ὧν μόνων
26 ἦς κύριος; ἀλλ᾽ ἐκεῖσε ἐπάνειμι, ὅτι καὶ παρῇς τούτοις ὅτε ἐψηφί-
ζετο, καὶ οὐδὲν ἀντεῖπες, ἀλλὰ καὶ συγκατέθου πᾶσιν αὐτοῖς ὡς
καὶ ἀρίστοις καὶ ἀναγκαίοις δῆλον ὅτι οὖσιν. οὐ γάρ που καὶ παρ-
2 ρησίας ἐνδεὴς ἦσθα· πολλὰ γοῦν καὶ μάτην ὑλάκτεις. οὐ μὴν οὐδὲ
ἐφοβήθης τινά· πῶς γὰρ ἂν ἔδεισας τὸν γυμνὸν ὁ μὴ φοβούμενος
τὸν ὡπλισμένον; πῶς τὸν μόνον ὁ μὴ [φοβούμενος] τὸν τοσούτους
στρατιώτας ἔχοντα; καίτοι σύγε καὶ ἐπὶ τούτῳ σεμνύνῃ, ὅτι πάνυ
τοῦ θανάτου, ὥς γε καὶ φῄς, καταφρονεῖς.
3 οὕτω δὴ τούτων ἐχόντων πότερος ὑμῖν ἀδικεῖν δοκεῖ, Ἀντώνιος
ὁ τὰς δυνάμεις τὰς δοθείσας αὐτῷ παρ᾽ ἡμῶν διοικῶν, ἢ Καῖσαρ
ὁ τοσαύτην ἰσχὺν ἰδίαν περιβεβλημένος; ⟨Ἀντώνιος⟩ ὁ πρὸς τὴν ἐπι-
τραπεῖσαν αὐτῷ παρ᾽ ἡμῶν ἀρχὴν ἀπεληλυθώς, ἢ Βροῦτος ὁ κω-
4 λύων αὐτὸν τῆς χώρας ἐπιβῆναι; Ἀντώνιος ὁ τοὺς συμμάχους ἡμῶν
ἀναγκάσαι ἐθέλων τοῖς ψηφίσμασιν ἡμῶν πεισθῆναι, ἢ ἐκεῖνοι οἱ
τὸν μὲν πεμφθέντα ὑφ᾽ ἡμῶν ἄρχοντα μὴ προσδεδεγμένοι, τῷ δὲ
5 ἀπεψηφισμένῳ προστεθειμένοι; Ἀντώνιος ὁ τοὺς στρατιώτας τοὺς
ἡμετέρους συνέχων, ἢ οἱ στρατιῶται οἱ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐγκατα-
λελοιπότες; Ἀντώνιος ὁ μηδένα τούτων τῶν στρατιωτῶν τῶν ὑφ᾽
ἡμῶν αὐτῷ δοθέντων ἐς τὴν πόλιν ἐσαγαγών, ἢ Καῖσαρ ὁ τοὺς
6 πάλαι ἐστρατευμένους ἀναπείσας χρήμασι δεῦρο ἐλθεῖν; ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐδὲ λόγου τινὸς ἔτι δεῖν ἡγοῦμαι πρὸς τὸ μὴ οὐκ ἐκεῖνον μὲν
L 177r πάντα τὰ προσταχθέντα αὐτῷ ὑφ᾽ ἡμῶν ὀρθῶς δοκεῖν | διοικεῖν,
τούτους δὲ καὶ δίκην ὧν αὐτοὶ καθ᾽ αὐτοὺς ἐτόλμησαν ὑποσχεῖν
7 ὀφείλειν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὴν παρὰ τῶν στρατιωτῶν φυλακὴν
ἐλάβετε, ἵν᾽ ἀσφαλῶς ὑπὲρ τῶν παρόντων, οὐκ Ἀντωνίου ἕνεκα τοῦ
μήτε ἰδίᾳ τι πεποιηκότος μήτ᾽ ἔν τινι ὑμᾶς πεφοβηκότος, ἀλλ᾽ ἐκεί-
νου τοῦ καὶ δύναμιν ἐπ᾽ αὐτὸν συνειλοχότος καὶ πολλοὺς στρατιώτας
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πολλάκις ἐσχηκότος, βουλεύσησθε.

---

5 σοι Leuncl., σου L 6 ἦς] cf. mox παρῇς et ἦσθα 9 ὑλάκτεις] ὑλακτεῖς Bk. frustra 11 [φοβούμενος] exp. Bk. 15. 18. 19. 20 ἡμῶν scripsi ex L, ὑμῶν R. St. 16 ⟨Ἀντώνιος⟩ ins. Bk. 17 ἡμῶν scripsi, ὑμῶν L 19 ἐθέλων Bk., θέλων L 22 ἡμετέρους restitui ex L, ὑμετέρους H. St. 24 ἡμῶν scripsi, ὑμῶν L 27 ἡμῶν restitui ex L, ὑμῶν H. St. 31 τι πεποιηκότος] an τι ⟨δεινὸν⟩ vel ⟨πολέμιον⟩ πεποιηκότος?, τι τετολμηκότος Kuiper. (litt.), τι πεπλεονεκτηκότος Polak. 32 αὐτὸν R. St., αὐτοῦ L συνειλοχότος Reim., συνειλεχότος L.

ταῦτα μὲν οὖν διὰ Κικέρωνα εἶπον, ἐπειδήπερ ἀδίκων ἐς ἡμᾶς 27
λόγων ὑπῆρξεν· οὔτε γὰρ ἄλλως φιλαπεχθήμων εἰμὶ ὥσπερ οὗτος,
οὔτ' ἐμοὶ μέλει τὰ ἀλλότρια κακὰ πολυπραγμονεῖν, ὅπερ οὗτος ἀεὶ
ποιῶν σεμνύνεται. ἃ δ' ὑμῖν παραινῶ μήτ' Ἀντωνίῳ τι χαριζόμε-
νος μήτε Καίσαρα ἢ Βροῦτον διαβάλλων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῇ
συμφερόντων, ὥσπερ που προσήκει, βουλεύων, νῦν ἤδη φράσω.
φημὶ γὰρ δεῖν μήτε ἐχθρόν πω μηδένα τούτων τῶν τὰ ὅπλα ἐχόν- 2
των ποιήσασθαι, μήτ' ἀκριβῶς ἐξετάζειν τί καὶ πῶς ὑπ' αὐτῶν
πέπρακται. οὔτε γὰρ ὁ παρὼν καιρὸς ἐπιτήδειός ἐστι πρὸς τοῦτο,
καὶ πολιτῶν αὐτῶν ἡμετέρων πάντων ὁμοίως ὄντων, ἄν τέ τις πταίσῃ
σφῶν, ἡμῖν ἀπολεῖται, ἄν τε καὶ κατορθώσῃ, ἐφ' ἡμᾶς αὐξηθήσεται.
δι' οὖν ταῦτα καὶ πολιτικῶς καὶ φιλικῶς αὐτοὺς ἡγοῦμαι χρῆναι 3
μεταχειρίσασθαι, καὶ πέμψαι μὲν πρὸς πάντας ὁμοίως κελεύοντας
αὐτοῖς ἔκ τε τῶν ὅπλων ἀπαλλαγῆναι καὶ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἑαυτοὺς καὶ
τὰ στρατόπεδα ποιήσασθαι, πόλεμον δὲ μηδέπω πρὸς μηδένα αὐτῶν
ἐξενεγκεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀπαγγελθησομένων τοὺς μὲν ἐθελήσαντας
ἡμῖν πειθαρχῆσαι ἐπαινέσαι, τοῖς δ' ἀπειθήσασι πολεμῆσαι. τοῦτο 4
γὰρ καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον ἡμῖν ἐστι, μήτε ἐπειχθῆναι μήτε
προπετῶς τι πρᾶξαι, ἀλλ' ἐπισχεῖν, καὶ καιρόν τινα καὶ αὐτοῖς
ἐκείνοις καὶ τοῖς στρατιώταις ἐς τὸ μετανοῆσαι δόντας ἔπειθ' οὕτως,
ἂν τοῦ πολέμου δεήσῃ, τοῖς ὑπάτοις αὐτὸν προστάξαι.

καὶ σοὶ δέ, ὦ Κικέρων, παραινῶ μήτε γυναικείως θρασύνεσθαι 28
μήτε τὸν Βαμβαλίωνα μιμεῖσθαι, μηδὲ πολεμοποιεῖν, μήτε διὰ τὴν
| ἰδίαν πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἔχθραν δημοσίᾳ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐς κίν- L 178r
δυνον αὖθις καθιστάναι. καλῶς μὲν γὰρ ποιήσεις, ἂν καὶ ἐκείνῳ 2
συναλλαγῇς μεθ' οὗ πολλὰ δὴ πολλάκις φιλικὰ ἔπραξας· εἰ δ' οὖν
ἀκαταλλάκτως αὐτῷ ἔχεις, ἀλλ' ἡμῶν γε φεῖσαι, μηδὲ ἐσηγητὴς
ἡμῖν τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας γεγονὼς νῦν αὐτὴν καταλύσῃς, ἀλλὰ 3
ἀναμνησθεὶς τῆς τε ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῶν λόγων ὧν ἐν τῷ τῆς
Γῆς τεμένει ἐποιήσω, χάρισαί τι καὶ τῇ Ὁμονοίᾳ ταύτῃ παρ' ᾗ νῦν
βουλευόμεθα, ἵνα μὴ καὶ ἐκεῖνα διαβάλῃς ὡς οὐκ ἀπ' ὀρθῆς δια-
νοίας ἀλλ' ὑπό τινος ἄλλου τότε λεχθέντα. τοῦτο γὰρ καὶ τῇ πόλει 4

13—17 > Zon. 10, 14 p. 343, 9—12 B. (p. 378, 21—25 D.) 21 = Zon. 10, 14 p. 343, 12. 13 B. (p. 378, 25. 26 D.)

10 ἄν τέ τις] ita L 14. 18 ἡμῖν H. St., ὑμῖν L 18 συμφέρον] ita L 23 μηδὲ πολεμοποιεῖν μήτε] μήτε πολεμοποιοῦντα? Bk. speciose 25 καθίσταναι R. St., καθεστάναι L 26 πολλάκις] πολλάκις ⟨καὶ⟩? Bk. 32 ὑπό] ἀπό Polak., recte ut videtur 32 τότε inserui ex L (membranae frustulum cum tribus prioribus litteris folio 177v adhaeret).

συμφέρει καὶ σοὶ πλείστην δόξαν οἴσει. μὴ γάρ τοι νομίσῃς ὅτι τὸ
θρασύνεσθαι ἢ εὐκλεές ἐστιν ἢ ἀσφαλές, μηδ' ἂν εἴπῃς ὅτι τοῦ
5 θανάτου καταφρονεῖς, καὶ ἐπαινεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ πιστεύσῃς. τοὺς
μὲν γὰρ τοιούτους ὡς καὶ κακόν ἄν τι ὑπ' ἀπονοίας τολμήσαντας
καὶ ὑποπτεύουσι πάντες καὶ μισοῦσιν· οὓς δ' ἂν ἴδωσι περὶ πλείστου
τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ποιουμένους, καὶ ἐπαινοῦσι καὶ ἐγκωμιάζου-
6 σιν ὡς μηδὲν ἂν ἑκόντας ἄξιον θανάτου ποιήσαντας. καὶ σὺ οὖν,
εἴπερ ὄντως σώζεσθαι τὴν πατρίδα ἐθέλεις, τοιαῦτα καὶ λέγε καὶ
πρᾶττε ἐξ ὧν καὶ αὐτὸς σωθήσῃ, μὴ μὰ Δί' ἐξ ὧν καὶ ἡμᾶς συν-
απολέσεις."

29 τοιαῦτα τοῦ Καλήνου εἰπόντος ὁ Κικέρων οὐκ ἤνεγκεν· αὐτὸς
μὲν γὰρ καὶ ἀκράτῳ καὶ κατακορεῖ τῇ παρρησίᾳ ἀεὶ πρὸς πάντας
ὁμοίως ἐχρῆτο, παρὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων οὐκ ἠξίου τὴν ὁμοίαν ἀντι-
λαμβάνειν. καὶ τότε οὖν ἀφεὶς τὸ τὰ δημόσια διασκοπεῖν ἐς λοι-
δορίας αὐτῷ κατέστη, ὥστε τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ διὰ τοῦτο οὐχ
2 ἥκιστα μάτην κατατριβῆναι. τῇ δ' οὖν ὑστεραίᾳ καὶ τῇ τρίτῃ
πολλῶν καὶ ἄλλων ἐφ' ἑκάτερα λεχθέντων ἐκράτησαν οἱ τὰ τοῦ
Καίσαρος πράττοντες, καὶ τοῦτο μὲν αὐτῷ ἐκείνῳ καὶ εἰκόνα καὶ
τὸ βουλεύειν ἐν τοῖς τεταμιευκόσι, τό τε τὰς ἄλλας ἀρχὰς δέκα
3 ἔτεσι θᾶσσον παρὰ τὸ νενομισμένον αἰτῆσαι, καὶ τὸ τὰ χρήματα
L 178ᵛ ἃ τοῖς στρατιώταις ἀναλώκει, παρὰ τῆς πόλεως, ὅτι δὴ | καὶ καθ'
ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτῆς δὴ παρεσκεύασέ σφας, λαβεῖν, τοῦτο δὲ καὶ
τοῖς στρατιώταις, καὶ ἐκείνοις καὶ τοῖς τὸν Ἀντώνιον ἐγκαταλιποῦσι,
τὸ μήτ' ἄλλον τινὰ πόλεμον πολεμῆσαι καὶ χώραν εὐθὺς δοθῆναι
4 ἐψηφίσαντο. πρός τε τὸν Ἀντώνιον πρεσβείαν ἔπεμψαν κελεύσουσάν
οἱ τά τε στρατόπεδα καὶ τὴν Γαλατίαν ἀφεῖναι καὶ ἐς τὴν Μακε-
δονίαν ἀπελθεῖν. καὶ τοῖς συστρατευομένοις αὐτῷ προεῖπον οἴκαδε
ἐντὸς ῥητῆς ἡμέρας ἀναχωρῆσαι, ἢ εἰδέναι ὅτι ἐν πολεμίου μοίρᾳ
γενήσονται. καὶ προσέτι καὶ τοὺς βουλευτὰς τοὺς ἀρχὰς τῶν ἐθνῶν
παρ' αὐτοῦ λαβόντας καταλύσαντες ἑτέρους ἀντ' αὐτῶν ἀντιπεμ-

---

11. 17. 18 = Zon. 10, 14 p. 343, 13. 14 B. (p. 378, 26. 27 D.) 25—29 = Zon. 10, 14 p. 343, 14—19 B. (p. 378, 27—379, 1 D.)

---

4 ἀπονοίας Bk., ἀνοίας L 8 ἐθέλεις Bk., θέλεις L 10 συναπολέσεις R. St., συναπολέσῃς L, an ⟨ἂν⟩ συναπολέσῃς vel συναπολεῖς?, cf. 55, 16, 2 sed etiam Zon. 9, 13, 4; 68, 29, 3 (Xiph.) 22 δὴ suspectat Bk., immerito, nec opus est Reiskiani δῆθεν λαβεῖν] ἀπολαβεῖν? Bk. 23 ἐγκαταλιποῦσι H. St., ἐγκαταλείπουσι L 24 δοθῆναι] exspectes δέξασθαι, λαβεῖν tale quid, vel σφίσι δοθῆναι, nec tamen quidquam mutandum videtur 28 πολεμίου restitui ex L, πολεμίων R. St. ut Zon., cf. 37, 42, 3; 47, 5, 4.

φθῆναι ἔγνωσαν. τότε μὲν ταῦτ᾽ ἐκυρώθη· ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ, 5
πρὶν καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ μαθεῖν, ταραχήν τε εἶναι ἐψηφίσαντο
καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν βουλευτικὴν ἀπεδύσαντο, τόν τε πόλεμον τὸν
πρὸς αὐτὸν καὶ τοῖς ὑπάτοις καὶ τῷ Καίσαρι, στρατηγοῦ τινα ἀρ-
χὴν δόντες, προσέταξαν, καί σφισι καὶ τὸν Λέπιδον Λούκιόν τε 6
Μουνάτιον Πλάγκον ἐν μέρει τῆς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις Γαλατίας ἄρ-
χοντα βοηθῆσαι ἐκέλευσαν.

οὕτω μὲν τῷ Ἀντωνίῳ καὶ ἄλλως πολεμησείοντι αὐτοὶ τὴν πρό- 30
φασιν τῆς ἔχθρας παρέσχον. ἄσμενος γὰρ τῶν ἐψηφισμένων λα-
βόμενος αὐτίκα τε τοῖς πρέσβεσιν ἐξωνείδισεν ὡς οὔτ᾽ ὀρθῶς οὔτ᾽
ἴσως οἱ πρὸς τὸ μειράκιον, τὸν Καίσαρα λέγων, ἐχρήσαντο, καὶ 2
ἀντιπέμψας ἑτέρους, ὅπως ἐς ἐκείνους τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου περι-
στήσῃ, ἀντιπροετείνατό τινα, ἃ αὐτῷ μὲν εὐπρέπειαν ἔφερεν, ἀδύ-
νατα δ᾽ ἦν καὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν συναι-
ρομένων οἱ πραχθῆναι. ἔμελλε μὲν γὰρ οὐδὲν τῶν προσταχθέντων 3
ποιήσειν, εὖ δὲ ἐπιστάμενος ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοί τι τῶν προβληθέντων
ὑπ᾽ αὐτοῦ πράξουσιν, ὑπισχνεῖτο δῆθεν πάντα τὰ δεδογμένα σφίσι
ποιήσειν, ὅπως αὐτός τε ἀναφυγὴν ὡς κἂν πράξας αὐτὰ ἔχῃ, καὶ
τὰ τῶν ἐναντίων, ἀρνησαμένων ἃ ἐπήγγελλεν, αἴτια τοῦ πολέμου
φθάσῃ γενόμενα. τήν τε γὰρ Γαλατίαν ἐκλείψειν καὶ τὰ στρατόπεδα 4
ἀφήσειν ἔλεγεν, ἂν τούτοις τε τὰ αὐτὰ ἅπερ τοῖς τοῦ Καίσαρος
ἐψηφίσαντο | δῶσιν, καὶ τὸν Κάσσιον τόν τε Βροῦτον τὸν Μᾶρκον L 179r
ὑπάτους ἕλωνται. καὶ γὰρ τοῦτ᾽ ᾔτησε προσποιούμενος τοὺς ἄνδρας,
ἵνα μηδεμίαν αὐτῷ ὀργὴν τῶν πρὸς τὸν Δέκιμον τὸν συνωμότην
σφῶν πραττομένων ἔχοιεν.

Ἀντώνιος μὲν ταῦτα προΐσχετο, σαφῶς εἰδὼς μηδέτερον αὐτῶν 31
ἐσόμενον· ὁ γὰρ Καῖσαρ οὐκ ἄν ποτε ὑπέμεινεν οὔτε τοὺς σφαγέας
τοὺς τοῦ πατρὸς ὑπατεῦσαι, οὔτε τοὺς στρατιώτας τοὺς τοῦ Ἀντω-
νίου τὰ αὐτὰ τοῖς ἑαυτοῦ λαβόντας προσφιλεστέρους αὐτῷ μᾶλλον
γενέσθαι. οὔκουν οὐδὲ ἐκυρώθη τι αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ τε Ἀντωνίῳ 2
τὸν πόλεμον πάλιν ἐπήγγειλαν, καὶ τοῖς συνοῦσίν οἱ προηγόρευσαν
αὖθις ἐγκαταλιπεῖν αὐτόν, ἑτέραν τινὰ ἡμέραν τάξαντες. τάς τε
χλαμύδας τὰς στρατιωτικὰς πάντες, καὶ οἱ μὴ ἐκστρατεύσοντες,

1—5 > Zon. 10, 14 p. 343, 19—21 B. (p. 379, 1—4 D.) 10. 12. 13 = Zon. 10, 14 p. 343, 22—344, 1 B. (p. 379, 5—8 D.) 30—32 = Zon. 10, 14 p. 344, 2—4 B. (p. 379, 8—11 D.)

---

17 ὑπισχνεῖτο Rk., ὑπισχνεῖτε L, ὑπισχνεῖται R. St. 33 ἐκστρατεύσοντες Rk., ἐκστρατεύσαντες L.

ἠμπέσχοντο, καὶ τοῖς ὑπάτοις τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐπέτρεψαν, ἐκεῖνο δὴ τὸ εἰθισμένον τῷ δόγματι προσγράψαντες, τὸ μηδὲν ἀπ'
Xiph. 40, 3 20—30 αὐτῆς ἀποτριβῆναι. ἐπειδή τε πολλῶν χρημάτων ἐς τὸν πόλεμον ἐδέοντο, πάντες μὲν τὸ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν τῆς ὑπαρχούσης σφίσιν οὐσίας ἐπέδωκαν, οἱ δὲ δὴ βουλευταὶ καὶ τέσσαρας ὀβολοὺς καθ' ἑκάστην κεραμίδα τῶν ἐν τῇ πόλει οἰκιῶν, ὅσας ἢ αὐτοὶ ἐκέκτηντο
4 ἢ ἄλλων οὔσας ᾤκουν. καὶ χωρὶς ἕτερα οὐκ ὀλίγα οἱ πάνυ πλούσιοι συνετέλεσαν, τά τε ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἀναγκαῖα συχναὶ μὲν πόλεις συχνοὶ δὲ καὶ ἰδιῶται προῖκα ἐξεποίησαν· τοσαύτη γὰρ ἀχρηματία τὸ δημόσιον τότε ἔσχεν ὥστε μηδὲ τὰς πανηγύρεις τὰς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γενέσθαι ὀφειλούσας ἐπι-
cf. Xiph. 40, 30. 31 32 τελεσθῆναι, ἔξω βραχέων τινῶν ὁσίας ἕνεκα. ταῦτα δὲ ὅσοι μὲν τῷ τε Καίσαρι ἐχαρίζοντο καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐμίσουν προθύμως ἔπραττον· οἱ δὲ δὴ πλείους, ἅτε καὶ ταῖς στρατείαις ἅμα καὶ ταῖς ἐσφοραῖς βαρούμενοι, ἐδυσχέραινον, καὶ μάλισθ' ὅτι ἄδηλον μὲν ἦν ὁπότερος αὐτῶν κρατήσει, πρόδηλον δὲ ὅτι τῷ νικήσαντι δου-
2 λεύσουσι. συχνοὶ δ' οὖν καὶ τὰ τοῦ Ἀντωνίου βουλόμενοι, οἱ μὲν
L 179r ἄντικρυς πρὸς αὐτόν, ἄλλοι τε καὶ δήμαρχοι | στρατηγοί τέ τινες, ἀπῆλθον, οἱ δὲ καὶ κατὰ χώραν μείναντες, ὧν καὶ ὁ Καλῆνος ἦν, ἔπραττον ὑπὲρ αὐτοῦ πάνθ' ὅσα ἐδύναντο, τὰ μὲν ἐπικρυπτόμενοι,
3 τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ διαδικαιοῦντες. οὔκουν οὐδὲ τὴν ἐσθῆτα εὐθὺς ἠλλάξαντο, ἀλλὰ καὶ ἔπεισαν αὖθις τὴν γερουσίαν πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἄλλους τε καὶ τὸν Κικέρωνα πέμψαι, πρόφασιν μὲν ὡς καὶ πείσοντα αὐτὸν ὁμολογῆσαι, ἔργῳ δὲ ἵν' ὑπεξ-
4 αιρεθῇ σφίσι. συννοήσας οὖν τοῦτ' ἐκεῖνος ἐφοβήθη καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ἑαυτὸν ἐς τὰ τοῦ Ἀντωνίου ὅπλα ἐκδοῦναι. κἀκ τούτου οὐδ' ἄλλος τις τῶν πρεσβευτῶν ἀπῆρεν.

33 ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, τέρατα αὖθις οὐ σμικρὰ καὶ τῇ πόλει καὶ αὐτῷ τῷ ὑπάτῳ τῷ [βιβίῳ] Οὐιβίῳ ἐγένετο. ἐν γὰρ τῇ ἐσχάτῃ ἐκκλησίᾳ, μεθ' ἣν ἐς τὸν πόλεμον ἐξώρμησεν, ἄνθρωπός τις τὴν νόσον που τὴν ἱερὰν καλουμένην ἔχων δημηγοροῦντός τι αὐτοῦ
2 κατέπεσεν· καὶ ἀνδριὰς αὐτοῦ χαλκοῦς ἐν τῷ τῆς οἰκίας προθύρῳ ἑστὼς ἀνετράπη αὐτόματος τῇ ἡμέρᾳ τῇ τε ὥρᾳ ᾗ ἐξεστράτευσεν. τά τε ἱερὰ τὰ προπολέμια οἱ μάντεις οὐκ ἠδυνήθησαν ὑπὸ τοῦ

---

1 ἠμπέσχοντο] ἠμπίσχοντο Rk. 12 ἔξω Xyl., ἐξ ὧν 15 βαρούμενοι] an βαρυνόμενοι ut solet Dio? cf. tamen 78, 17, 3 17 τὰ τοῦ Ἀντωνίου βουλόμενοι] cf. Thuc. 6, 50, 3 18 τε (prius) Reim., δὲ L 29 [βιβίῳ] exp. Xyl. οὐιβίῳ Bk., οὐιουίωι L, et sic semper, nec aliter M (ουειουίωι 57, 15, 6). — Ad singula prodigia L in marg.: α β γ δ ε ς ζ.

πλήθους τοῦ αἵματος διαγνῶναι· καί τις ἐν τούτῳ φοίνικα αὐτῷ
προσφέρων ἔν τε τῷ αἵματι τῷ προκεχυμένῳ ὤλισθε καὶ πεσὼν τὸν
φοίνικα ἐμίανεν. ἐκείνῳ μὲν δὴ ταῦτ᾽ ἐγένετο. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἰδιω- 3
τεύοντί οἱ συνενήνεκτο, ἐς μόνον ἂν αὐτὸν ἔτεινεν, ἐπεὶ δ᾽ ὑπάτευε,
καὶ ἐς πάντας ὁμοίως ἤνεγκεν, ὥσπερ τό τε τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν
ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ παλατίῳ ὂν (πρὸς γάρ τοι τὰς τοῦ ἡλίου ἀνατο-
λὰς πρότερον βλέπον πρὸς δυσμὰς ἀπὸ ταὐτομάτου μετεστράφη)
καὶ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ πρὸς τῇ Μουτίνῃ, παρ᾽ ᾗ καὶ τὰ μάλιστα 4
ἐμαχέσαντο, τιμώμενον (αἷμά τε γὰρ πολὺ καὶ μετὰ τοῦτο καὶ γάλα
ἀνῆκε), καὶ προσέτι καὶ τὸ τοὺς ὑπάτους τὴν ἔξοδον πρὸ τῶν Λα-
τίνων ἀνοχῶν ποιήσασθαι· οὐ γάρ ἐστιν ὁπότε τούτου γενομένου
καλῶς ἀπήλλαξαν. ἀμέλει καὶ τότε οἱ ὕπατοι ἀμφότεροι καὶ ἐκ 5
τοῦ ὁμίλου πάμπολυ πλῆθος, | τὸ μὲν ἐν τῷ παρόντι τὸ δὲ καὶ μετὰ L 189r
ταῦτα, τῶν τε ἱππέων καὶ τῶν βουλευτῶν πολλοί, καὶ οἱ μάλιστα
ἀνὰ πρώτους ὄντες, ἀπώλοντο. τοῦτο μὲν γὰρ αἱ μάχαι, τοῦτο 6
δὲ καὶ οἱ οἴκοι σφαγαὶ τὸν Σύλλειον τρόπον αὖθις γενόμεναι πᾶν
ὅ τιπερ ἦν ἄνθος αὐτῶν, ἔξω τῶν δρώντων σφᾶς, ἔφθειραν.

αἴτιοι δὲ τῶν κακῶν τούτων αὐτοὶ ἑαυτοῖς οἱ βουλευταὶ ἐγέ- 34
νοντο. δέον γὰρ αὐτοὺς ἕνα τινὰ τὸν τὰ ἀμείνω φρονοῦντα προ-
στήσασθαι καὶ ἐκείνῳ διὰ παντὸς συνάρασθαι, τοῦτο μὲν οὐκ
ἐποίησαν, ὑπολαβόντες δὲ δή τινας καὶ ἐπὶ τοὺς ἑτέρους ἐπαυξή-
σαντες ἔπειτα καὶ ἐκείνους ἀντικαθελεῖν ἐπεχείρησαν, κἀκ τούτου
φίλον μὲν οὐδένα ἐχθροὺς δὲ πάντας ἔσχον. οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν 2 Max. Conf. Flor. f. 46b
τρόπον πρός τε τοὺς λυπήσαντάς τινες καὶ πρὸς τοὺς εὐεργετήσαντας
διατίθενται, ἀλλὰ τῆς μὲν ὀργῆς καὶ ἄκοντες μνημονεύουσι, τῆς
δὲ δὴ χάριτος καὶ ἑκόντες ἐπιλανθάνονται, τὸ μέν τι ἀπαξιοῦντες
εὖ πεπονθέναι δοκεῖν ὑπό τινων, ὡς καὶ ἀσθενέστεροί σφων δόξοντες
εἶναι, τὸ δὲ ἀγανακτοῦντες εἴπερ ἀνατὶ κεκακῶσθαι νομισθήσονται
πρός τινος, ὡς καὶ ἀνανδρίαν ὀφλήσοντες. καὶ ἐκεῖνοι οὖν ἕνα μὲν 3
μηδένα προσδεξάμενοι, ἄλλῳ δὲ καὶ ἄλλῳ ἐν μέρει προσθέμενοι,

23—29 = Max. Conf. Flor. f. 46b: οὐ γὰρ ὁμοίως τινὲς πρός τε τοὺς — ἀνανδρίαν ὀφλήσοντες.

---

1 *φοίνικα*] cf. Obsequens 69   3 *ἀλλ᾽*] ἃ Nab. (litt.), me iudice praeter necessitatem   17 *ὅ τιπερ ἦν* Hemsterh. coll. 50, 16, 1 et Thuc. 4, 133, 1, *ὅτι περιῆν* L   *δρώντων σφᾶς*] *διαδράντων σφᾶς* Hemsterh., ⟨*ταῦτα*⟩ *δρώντων σφᾶς* Rk., frustra uterque, cf. ad fr. 41 et ad 39, 33, 1, item ad 41, 1, 2   20 *συνάρασθαι* scripsi, *συναίρασθαι* L, *συναίρεσθαι* R. St.   27 *δόξοντες* flor. (ut coniecerat Rk.), *δόξαντες* L   28 *ἀνατὶ κεκακῶσθαι* flor. (ut coniecerat Reim.), *ἀντικεκακῶσθαι* L.

καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ δὲ καὶ κατ' αὐτῶν καὶ ψηφισάμενοι καὶ πράξαντες, πολλὰ μὲν δι' αὐτοὺς πολλὰ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔπαθον. (cf. Xiph. 40, 21–41, 1) 4 ἡ μὲν γὰρ ὑπόθεσις τοῦ πολέμου μία πᾶσί σφισιν ἦν, τόν τε δῆμον καταλυθῆναι καὶ δυναστείαν τινὰ γενέσθαι· μαχόμενοι δὲ οἱ μὲν (Xiph. 41, 1–6) ὅτῳ δουλεύσουσιν, οἱ δὲ ὅστις αὐτῶν δεσπόσει, τὰ μὲν πράγματα ἀμφότεροι ὁμοίως ἔφθειρον, πρὸς δὲ δὴ τὴν τύχην διάφορον ἑκάτεροι 5 δόξαν ἐκτήσαντο. οἱ μὲν γὰρ εὖ πράξαντες καὶ εὔβουλοι καὶ φιλοπόλιδες ἐνομίσθησαν, οἱ δὲ δὴ πταίσαντες καὶ πολέμιοι τῆς πατρίδος καὶ ἀλιτήριοι ὠνομάσθησαν.

ἐς τοῦτο μὲν δὴ τότε τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα προήχθη, (Xiph. 41, 6–10) 35 λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν γενομένων· καὶ γὰρ καὶ παίδευσις ἐν τούτῳ τὰ μάλιστα εἶναί μοι δοκεῖ, ὅταν τις τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς ὑπολέγων τήν τε ἐκείνων φύσιν ἐκ τούτων ἐλέγχῃ (l. 180r) | καὶ τούτους ἐκ τῆς ἐκείνων ὁμολογίας τεκμηριοῖ.

2 ἐπολιόρκει μὲν ὁ Ἀντώνιος τὸν Δέκιμον ἐν τῇ Μουτίνῃ ὄντα, ὡς μὲν τἀκριβὲς εἰπεῖν, ὅτι οὐ παρῆκεν αὐτῷ τὴν Γαλατίαν, ὡς δ' αὐτὸς ἐπλάττετο, ὅτι τῶν τοῦ Καίσαρος σφαγέων ἐγεγόνει. ἐπειδὴ γὰρ οὔτε κόσμον οἱ ἡ ἀληθὴς τοῦ πολέμου αἰτία ἔφερε, καὶ ἅμα καὶ τὰ τοῦ δήμου πρὸς τὸν Καίσαρα ἐπὶ τῇ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τιμωρίᾳ ἀποβλέποντα ἑώρα, τοῦτο τὸ πρόσχημα τοῦ πολέμου προε-3 βάλετο. ὅτι γὰρ ἐσκήπτετο αὐτὸ ἵνα τὴν Γαλατίαν κατάσχῃ, καὶ αὐτὸς ἐδήλωσε τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον τὸν Μᾶρκον ὑπάτους ἀποδειχθῆναι αἰτήσας· πρὸς γάρ τοι τὰ ἑαυτοῦ συμφέροντα 4 ἑκάτερον ἐκ τοῦ ἐναντιωτάτου προσεποιεῖτο. Καῖσαρ δὲ ἐστράτευτο μὲν ἐπ' αὐτὸν πρὶν καὶ ψηφισθῆναί οἱ τὸν πόλεμον, οὐ μὴν καὶ ἐπεποιήκει λόγον ἄξιον οὐδέν. μαθὼν δὲ δὴ τὰ δεδογμένα τὰς μὲν τιμὰς ἀπεδέχετο καὶ ἔχαιρεν, ἄλλως τε καὶ ὅτι θύοντι αὐτῷ, ὅτε τὸν κόσμον καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ στρατηγοῦ ἀνέλαβε, διττὰ τὰ 5 ἥπατα ἐν πᾶσι τοῖς ἱερείοις δώδεκα οὖσιν εὑρέθη· τῷ δὲ δὴ καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ πρέσβεις καὶ λόγους πεμφθῆναι, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἀκήρυκτον εὐθὺς αὐτῷ τὸν πόλεμον ἐπαγγελθῆναι, ἤσχαλλε, 6 καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ τοὺς ὑπάτους ἐκείνῳ τε ἰδίᾳ τι περὶ τῆς ὁμονοίας ἐπεσταλκότας, καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ πρός τινας τῶν

---

15 = Zon. 10, 14 p. 344, 4. 5 B. (p. 379, 11. 12 D.)

---

15 *Μουτίνῃ*] cf. ad 45, 36, 3 20 *προεβάλετο* Leuncl., *προσελάβετο* L 23 *ἑαυτοῦ*] *ἑαυτῷ* Reim. frustra, cf. 37, 39, 3; 45, 18, 3; 48, 29, 3 26 *δὴ*] ita L (non *δὴ καὶ*) 28 *ἀνέλαβε* scripsi ex L, *ἔλαβε* R. St., cf. 45, 3, 2 29 *δώδεκα*] cf. ad c. 39, 3 31 *οὐκ* del. Rk., at Dio quanquam parum recte sic scripsisse videtur.

*βουλευτῶν πεμφθέντα καὶ ἀλόντα τούτοις τε ἀποδόντας καὶ ἑαυτὸν
ἀποκρυψαμένους, τόν τε πόλεμον μήτε σπουδῇ μήτε παραχρῆμα
τῇ τοῦ χειμῶνος προφάσει ποιουμένους ᾔσθετο. οὐ μέντοι ἔχων* 7
*ὅπως ἐκφήνειεν αὐτά (οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαί σφας ἤθελεν οὔτ᾽ αὖ
πεῖσαί τι ἢ καὶ βιάσασθαι ἐδύνατο) ἡσυχίαν καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Κορ-
νηλίου ἀγορᾷ χειμάζων ἦγε, μέχρις οὗ περὶ τῷ Δεκίμῳ ἐφοβήθη.
ἐκεῖνος γὰρ πρότερον μὲν ἰσχυρῶς τὸν Ἀντώνιον ἠμύνετο, καί ποτε* 36
*ὑποτοπήσας τινὰς ἐς τὴν πόλιν ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ διαφθορᾷ τῶν στρα-
τιωτῶν ἐσπεπέμφθαι συνεκάλεσε πάντας τοὺς παρόντας, καὶ
βραχέα ἄττα ὑπειπὼν ἐκήρυξε, δείξας τι χωρίον, τοὺς μὲν ἐν τοῖς
ὅπλοις ἐπὶ τάδε | τοὺς δὲ ἰδιώτας ἐπὶ θάτερα αὐτοῦ ἀπελθεῖν, καὶ* L 181r
*οὕτως ἀπορήσαντας τοὺς τοῦ Ἀντωνίου ὅπῃ τράπωνται καὶ μονω-
θέντας κατεφώρασε καὶ συνέλαβεν· ἔπειτα παντελῶς ἀπετειχίσθη.
δείσας οὖν ὁ Καῖσαρ μὴ βίᾳ ἁλῷ ἢ καὶ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων* 2
*ὁμολογήσῃ, ἠνάγκασε τὸν Ἵρτιον συνεπιστρατεῦσαι· ὁ γὰρ Οὐίβιος
ἐν τῇ Ῥώμῃ ἔτι τούς τε καταλόγους ἐποιεῖτο καὶ τοὺς νόμους τῶν
Ἀντωνίων κατέλυεν. ὁρμήσαντες οὖν Βονωνίαν μὲν ἐκλειφθεῖσαν* 3
*ὑπὸ τῶν φρουρῶν ἀμαχεὶ παρέλαβον, καὶ τοὺς ἱππέας τοὺς μετὰ
τοῦτο ἀπαντήσαντάς σφισιν ἐτρέψαντο, ὑπὸ δὲ τοῦ πρὸς τῇ Μου-
τίνῃ ποταμοῦ τῆς τε ἐπ᾽ αὐτῷ φυλακῆς οὐχ οἷοί τε ἐγένοντο περαι-
τέρω προχωρῆσαι. βουλόμενοι οὖν καὶ ὣς τήν γε παρουσίαν σφῶν* 4
*τῷ Δεκίμῳ, μὴ καὶ φθάσῃ τι συμβάς, δηλῶσαι, τὸ μὲν πρῶτον
ἀπὸ τῶν ὑψηλοτάτων δένδρων ἐφρυκτώρουν, ἐπεὶ δὲ οὐ συνίει, ἐς
ἐλασμὸν μολύβδου λεπτὸν ἐγγράψαντές τινα ἀπείλιξαν αὐτὸν ὥσπερ
τι χαρτίον, καὶ κολυμβητῇ νυκτὸς ὑφύδρῳ διενεγκεῖν ἔδωκαν. καὶ* 5
*οὕτως ὁ Δέκιμος τήν τε παρουσίαν ἅμα αὐτῶν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν
τῆς ἐπικουρίας μαθὼν ἀντεπέστειλέ σφισι τὸν αὐτὸν τρόπον, κἀκ
τούτου συνεχῶς ἤδη πάντα ἀλλήλοις διεδήλουν.*

ὁ οὖν Ἀντώνιος ἰδὼν ὅτι ὁ Δέκιμος οὐκ ἐνδωσείει, ἐκείνῳ μὲν 37
*Λούκιον τὸν ἀδελφὸν παρακατέλιπεν, αὐτὸς δὲ ἐπί τε τὸν Καίσαρα
καὶ ἐπὶ τὸν Ἵρτιον ἐχώρησε. καὶ αὐτῶν ἀντιστρατοπεδευομένων*

---

7 = Zon. 10, 14 p. 344, 5. 6 B. (p. 379, 13. 14 D.) 13—15 = Zon. 10, 14 p. 344, 6—9 B. (p. 379, 14—17 D.) 19—27 > Zon. 10, 14 p. 344, 9—15 B. (p. 379, 17—25 D.) 29—196, 2 > Zon. 10, 14 p. 344, 16—18 B. (p. 379, 26—29 D.)

---

9 *συνεκάλεσε* dedi ex L, *συνεκάλεσε μὲν* R. St. 18 *ἀμαχεὶ* L recte 21 *οὖν* R. St., *γοῦν* L 22 *τι*] *πῃ* Rk., inutiliter 24 *ἀπείλιξαν*] corruptum, *ἐπείλιξαν* Oudendorp., *ἐφείλιξαν* Toup., *συνείλιξαν* Rk. 29 *ἐνδωσείει* Dind. coll. Thuc. 2, 12, 4, *ἐνδώσει ἐν* L, ⟨*ἂν*⟩ *ἐνδώσειεν* St., *ἐνδώσει* Pflugk. 30 *παρακατέλιπεν* H. St., *παρακατέλειπεν* L.

ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἱππομαχίαι τινὲς βραχεῖαι καὶ ἰσοπαλεῖς ἐγί-
2 γνοντο. μέχρις οὗ οἱ Κελτοὶ ἱππῆς, οὓς μετὰ τῶν ἐλεφάντων ὁ
Καῖσαρ προσεπεποίητο, πρός τε τὸν Ἀντώνιον αὖθις ἀπέκλιναν,
κἀκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελθόντες προεξώρμησαν
μὲν ὡς καὶ καθ' ἑαυτοὺς τοῖς ἀντιπροσελάσουσι προσμίξοντες,
ὑπέστρεψαν δὲ δι' ὀλίγου, καὶ παρὰ δόξαν μὴ προσδεχομένοις τοῖς
3 ἐφεπομένοις σφίσι προσπεσόντες συχνοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. καὶ
μετὰ ταῦτα προνομεύοντές τινες ἀπ' ἀμφοτέρων ἐς χεῖρας ἦλθον,
κἀκ τούτου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιβοηθησάντων ἑκατέροις μάχη τέ
L 181v σφων ὀξεῖα ἐγένετο καὶ ἐκράτησεν ὁ Ἀντώνιος. | τούτοις τε οὖν
ἐπαιρόμενος, καὶ τὸν Οὐίβιον πλησιάζοντα αἰσθόμενος, προσέβαλε
πρὸς τὸ ἔρυμα τῶν ἀντικαθεστηκότων, εἴ πως προεξελὼν αὐτὸ ῥᾷον
cf. Xiph. 41, 10—14 4 τοῦ λοιποῦ πολεμήσειεν. καὶ ἐπειδὴ τά τε ἄλλα πρός τε τὰς συμ-
φορὰς καὶ πρὸς τὴν ἐλπίδα τὴν παρὰ τοῦ Οὐιβίου διὰ φυλακῆς
ἐποιοῦντο καὶ οὐκ ἀντεπεξῆγον, κατέλιπε καὶ ἐκεῖ μέρος τι τοῦ
στρατοῦ, προσμιγνύναι τέ σφισι κελεύσας, ὅπως καὶ αὐτὸς ὅτι μά-
λιστα παρεῖναι δοκοίη, καὶ ἐπιφυλάττειν ἅμα μή τινες κατὰ νώτου
cf. Xiph. 41, 14. 15 5 οἱ προσπέσωσι. διατάξας τε ταῦτα ἀπῆρε νυκτὸς λαθὼν ἐπὶ τὸν
Οὐίβιον ἀπὸ Βονωνίας προσιόντα, καὶ αὐτόν τε ἐνεδρεύσας κατέ-
τρωσε καὶ τοὺς πλείους τῶν στρατιωτῶν ἀπέκτεινε, τούς τε λοιποὺς
ἐς τὰ ταφρεύματα κατέκλεισεν. κἂν ἐξεῖλεν αὐτούς, εἰ καὶ ἐφ' ὁπο-
6 σονοῦν προσηδρεύκει σφίσι. νῦν δ' ἐπειδὴ τῇ πρώτῃ προσβολῇ
οὐδὲν ἐπέρανεν, ἐφοβήθη μὴ καὶ χρονίσῃ καί τι ἐν τούτῳ πρὸς τοῦ
Καίσαρος καὶ πρὸς τῶν ἄλλων πλεονεκτηθῇ, καὶ ἐπ' ἐκείνους αὖθις
Xiph. 41, 16—19 7 ἐτράπετο. καὶ αὐτῷ ὁ Ἵρτιος ἔκ τε τῆς πορείας ἑκατέρας καὶ ἐκ
τῆς μάχης πεπονηκότι, καὶ προσέτι καὶ ἐν ἀνελπίστῳ ὄντι μή ποτ'
ἂν πολέμιόν τινα νενικηκότι οἱ προσμῖξαι, ἀπαντήσας πολὺ ἐκράτη-
σεν· ὡς γὰρ ἔγνωσαν τὸ γιγνόμενον, Καῖσαρ μὲν ἐπὶ τῇ τοῦ στρα-
τοπέδου φυλακῇ κατέμεινεν, ἐκεῖνος δὲ ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον ὥρμησεν.
38 ἡττηθέντος δὲ αὐτοῦ αὐτοκράτορες οὐ μόνον ὁ Ἵρτιος ἀλλὰ καὶ ὁ

---

10. 11 = Zon. 10, 14 p. 344, 19. 20 B. (p. 379, 29—31 D.) 18—21 = Zon. 10, 14 p. 344, 20—22 B. (p. 379, 31—380, 2 D.) 24—28 > Zon. 10, 14 p. 344, 22—345, 3 B. (p. 380, 2—5 D.) 28. 29 = Zon. 10, 15 p. 345, 6. 7 B. (p. 380, 9, 10 D.) 30—197, 3 = Zon. 10, 15 p. 345, 3—6 B. (p. 380, 5—9 D.)

---

2 *Κελτοὶ* restitui ex L, *Κελτικοὶ* Bk. frustra, cf. e. gr. Pol. 3, 69, 6. 113, 7. 115, 2, App. *b. c.* 2, 70, Arr. *tact.* 44 4 *προεξώρμησαν* H. St., *προσεξώρμησαν* L 5 *ἀντιπροσελάσουσι*] *ἀντιπροσελάσασι* Pflugk. recte fortasse 15 *κατέλιπε* H. St., *κατέλειπε* L 20 *πλείους* Reim. (ex Zon.), *λοιποὺς* L *τε* restitui ex L, *δὲ* St. 21 *κἂν* Bk., *καὶ ἂν* L.

Οὐίβιος, καίπερ κακῶς ἀπαλλάξας, ὅ τε Καῖσαρ, καίτοι μηδὲ μα- cf. Xiph. 41, 24–29
χεσάμενος, καὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς ὠνομά-
σθησαν. τοῖς τε συναγωνισαμένοις σφίσι καὶ τελευτήσασι ταφὴ 2
τε δημοσία καὶ τὸ τοῖς παισὶ τοῖς τε πατράσιν αὐτῶν πάντα τὰ
γέρα, ὅσα ἂν αὐτοὶ ἐκεῖνοι ζήσαντες ἔλαβον, ἀποδοθῆναι ἐψηφίσθη.

ὡς οὖν ταῦτα ἐγένετο, καὶ Πόντιος Ἀκύλας, εἷς τε τῶν σφαγέων 3
ὢν καὶ τῷ Δεκίμῳ ὑποστρατηγῶν, Τίτον Μουνάτιον Πλάγκον ἀν-
τιπολεμοῦντα αὐτῷ μάχαις ἐνίκησεν, ὅ τε Δέκιμος βουλευτοῦ τινος
αὐτομολήσαντος πρὸς τὸν Ἀντώνιον οὐχ ὅσον οὐκ ὀργὴν αὐτῷ | L 182r
ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ τὰ σκεύη τά τε ἄλλα ὅσα ἐν τῇ Μουτίνῃ ὑπελέ- 4
λειπτο πάντα ἀπέπεμψε, κἀκ τούτου οἵ τε στρατιῶται οἱ Ἀντωνίου
ἠλλοιοῦντο καὶ τῶν δήμων τινὲς τῶν ὁμοφρονούντων οἱ πρότερον
ἐστασίαζον, ὁ μὲν Καῖσαρ ὅ τε Ἵρτιος ἐπήροντό τε ἐπὶ τούτοις, καὶ 5
πρὸς τὸ ἔρυμα τὸ τοῦ Ἀντωνίου προσιόντες προεκαλοῦντο αὐτὸν
ἐς χεῖρας, ἐκεῖνος δὲ τέως μὲν κατεπέπληκτο καὶ ἡσύχαζεν, ἔπειτ᾽
ἐπειδὴ δύναμίς τις αὐτῷ παρὰ τοῦ Λεπίδου πεμφθεῖσα ἦλθεν,
ἀνεθάρσησεν. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Λέπιδος οὐκ ἀπεσάφησεν ὁποτέροις 6
τὸ στράτευμα πέμψειε· τόν τε γὰρ Ἀντώνιον συγγενῆ ὄντα ἠγάπα,
καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπ᾽ αὐτὸν ἐκέκλητο, καὶ διά τε ταῦτα, καὶ
ἅμα καὶ ἀναχώρησιν ἑαυτῷ πρὸς ἀμφοτέρους σφᾶς προπαρασκευά-
ζων, οὐδὲν σαφὲς Μάρκῳ Σιλανῷ τῷ στρατιάρχῳ ἐνετείλατο· ἐκεῖ- 7
νος δὲ ἀκριβῶς που τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰδὼς πρὸς τὸν Ἀντώνιον
αὐτοκέλευστος ἀφίκετο. τούτου οὖν ἐπικουρήσαντος αὐτῷ θαρσήσας
ἐπεκδρομὴν αἰφνιδίαν ἐποιήσατο, καὶ φόνου παρ᾽ ἀμφοτέρων πολ-
λοῦ γενομένου τραπεὶς ἔφυγε. cf. Xiph. 41, 19

μέχρι μὲν οὖν τούτων ὁ Καῖσαρ καὶ πρὸς τοῦ δήμου καὶ πρὸς 39
τῆς βουλῆς ηὔξετο, κἀκ τούτου τά τε ἄλλα τιμηθήσεσθαι καὶ
ὕπατος εὐθὺς ἀποδειχθήσεσθαι προσεδόκα· συνέβη γὰρ τόν τε cf. Xiph. 41, 21–24
Ἵρτιον ἐν τῇ τοῦ Ἀντωνιείου στρατοπέδου καταλήψει καὶ τὸν Οὐί-
βιον ἐκ τῶν τραυμάτων μὴ πολλῷ ὕστερον φθαρῆναι, ὅθεν αἰτίαν cf. Xiph. 41, 15. 16
τοῦ θανάτου αὐτῶν πρὸς τὴν τῆς ἀρχῆς διαδοχὴν ἔσχεν. ἡ δὲ 2
γερουσία πρότερον μέν, ἕως ἔτι ἄδηλον ἦν ὁπότερός σφων κρατήσει, cf. Xiph. 41, 29–32
πάνθ᾽ ὅσα ἐν τῷ πρὶν δυναστείας τισὶν ἔξω τῶν πατρίων δοθέντα

6—8 > Zon. 10, 15 p. 345, 8—10 B. (p. 380, 11—14 D.) 11—13 = Zon. 10, 15 p. 345, 10—12 B. (p. 380, 14—16 D.) 15—17 = Zon. 10, 15 p. 345, 12—14 B. (p. 380, 16—19 D.) 24. 25 = Zon. 10, 15 p. 345, 14—16 B. (p. 380, 19—21 D.)

---

16 *τις* Rk. (cum Zon.), *τε* L 29 *Ἀντωνιείου* Rk. coll. c. 50, 6, *ἀντωνίου* L 32 *κρατήσει* R. St., *κρατήσῃ* L 33 *ἐν τῷ πρὶν δυναστείας*] *ἐν τῇ πρὶν δυναστείᾳ* Rk., non videns *δυναστείας* pendere a *παρεσκευάκει*.

παρεσκευάκει προκατέλυσαν, ἐπ᾽ ἀμφοτέροις μέν που ταῦτα ψηφι-
σάμενοι ὡς καὶ προκαταληψόμενοι δι᾽ αὐτῶν τὸν νικήσοντα, τὴν
δὲ αἰτίαν ἐς τὸν ἕτερον τὸν ἡττηθησόμενον μέλλοντες ἀναφέρειν.
3 τοῦτο μὲν γὰρ ἀπεῖπον μηδένα ἐπὶ πλείω χρόνον ἐνιαυτοῦ ἄρχειν,
τοῦτο δὲ ἀπηγόρευσαν μήτε τινὰ σίτου ἐπιμελητὴν μήτε τροφῶν
L 182r ἐπιστάτην ἕνα | αἱρεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ τὰ πραχθέντα ἔμαθον, τῇ
μὲν τοῦ Ἀντωνίου ἥττῃ ἔχαιρον, καὶ τάς τε στολὰς μετενέδυσαν
καὶ ἱερομηνίας ἐπὶ ἑξήκοντα ἡμέρας ἤγαγον, τούς τε συνεξετασθέν-
τας αὐτῷ πάντας ἔν τε πολεμίων μοίρᾳ ἐνόμισαν καὶ τὰς οὐσίας,
40 ὥσπερ που καὶ τὴν αὐτοῦ ἐκείνου, ἀφείλοντο· τὸν δὲ δὴ Καίσαρα
οὐχ ὅτι μεγάλου τινὸς ἔτ᾽ ἠξίωσαν, ἀλλὰ καὶ καταλύειν ἐπεχείρη-
σαν, πάνθ᾽ ὅσα ἐκεῖνος ἤλπιζε λήψεσθαι τῷ Δεκίμῳ δόντες. οὐ
γὰρ ὅτι βουθυσίας, ἀλλὰ καὶ ἐπινίκια αὐτῷ ἐψηφίσαντο, τά
τε λοιπὰ τοῦ πολέμου καὶ στρατόπεδα ἄλλα τε καὶ τὰ τοῦ
2 Οὐιβίου προσέταξαν· τοῖς τε στρατιώταις τοῖς συμπολιορκηθεῖσίν
οἱ καὶ ἐπαίνους καὶ τἆλλα ὅσα τοῖς τοῦ Καίσαρος πρότερον προεπ-
ήγγελτο, καίπερ μηδὲν ἐς τὴν νίκην συμβαλομένοις ἀλλὰ ἀπὸ τῶν
τειχῶν αὐτὴν ἰδοῦσι, δοθῆναι ἔγνωσαν. καὶ τὸν Ἀκύλαν ἀποθα-
νόντα ἐν τῇ μάχῃ εἰκόνι ἐτίμησαν· τά τε χρήματα ἃ ἐς τὴν πα-
ρασκευὴν τῶν τοῦ Δεκίμου στρατιωτῶν οἴκοθεν ἀναλώκει, τοῖς
3 κληρονόμοις αὐτοῦ ἀπέδωκαν. τό τε σύμπαν ὡς εἰπεῖν, ὅσα τῷ
Καίσαρι ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον ἐγεγόνει, ταῦτα ἐπ᾽ αὐτὸν ἐκεῖνον
ἄλλοις ἐψηφίσθη. καὶ ὅπως γε ἂν μηδ᾽ ἂν τὰ μάλιστα βουληθῇ
τι κακὸν δρᾶσαι καὶ δυνηθῇ, πάντας αὐτῷ τοὺς ἐχθροὺς ἐπήσκη-
σαν· τῷ τε γὰρ Πομπηίῳ τῷ Σέξτῳ τὸ ναυτικὸν καὶ τῷ Βρούτῳ
τῷ Μάρκῳ τὴν Μακεδονίαν τῷ τε Κασσίῳ τήν τε Συρίαν καὶ τὸν
4 πόλεμον τὸν πρὸς τὸν Δολοβέλλαν ἐνεχείρισαν. πάντως δ᾽ ἂν
καὶ τὰς δυνάμεις ἃς εἶχε προσπαρείλοντο, εἰ μήπερ ἐφοβήθησαν
φανερῶς αὐτὸ ψηφίσασθαι διὰ τὸ εὔνους οἱ τοὺς στρατιώτας

6—12 > Zon. 10, 15 p. 345, 16—21 B. (p. 380, 21—27 D.) 23—27 = Zon. 10, 15 p. 345, 21—346, 3 B. (p. 380, 27—381, 2 D.)

1 *προκατέλυσαν* St. (nisi quod *προκατέλυσεν*), *προσκατέλυσαν* L 4 *πλείω* R. St., *πλεῖον* L 5 *ἀπηγόρευσαν* del. v. Herw., at verbum post *τοῦτο δὲ* requiri mihi videtur, nec offendit forma *ἀπηγόρευσαν* praecedente *ἀπεῖπον* usurpata, cf. 39, 56, 4; 47, 19, 2; 60, 6, 3. vide quoque 50, 32, 1 8 *ἑξήκοντα*] *πεντήκοντα* St. coll. Cic. *Phil* 14, 11, 29 et 14, 37, App. *b. c.* 3, 74, at Dio in talibus parum diligens, compara e. gr. c. 35, 4 cum Suet. *Aug.* 95 et Plin. *n. h.* 11, 190 14 *στρατόπεδα* restitui ex L, *τὰ στρατόπεδα* R. St. 17 *συμβαλομένοις* R. St, *συμβαλλομένοις* L 21 *ὡς* del. Reim. frustra 28 *προσπαρείλοντο* Xyl., *προσπαρείχοντο* L 29 *αὐτὸ*] ita L (*ο* fortasse correctoris est, accentus certe manus[1]).

ἐπίστασθαι ὄντας. στασιάσαι δ' οὖν σφας καὶ ὣς καὶ πρὸς ἀλλή-
λους καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐπεχείρησαν. οὔτε γὰρ ἐπαινέσαι τε καὶ 5
τιμῆσαι πάντας αὐτοὺς ἠθέλησαν, μὴ καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν ἐπὶ
μεῖζον ἄρωσιν, οὔτ' ἀτιμάσαι καὶ παριδεῖν πάντας, μὴ καὶ μᾶλλον
αὐτοὺς ἀλλοτριώσωσι καὶ κατὰ τοῦτο καὶ συμφρονεῖν ἀναγκάσωσι.
διὰ μέσου οὖν ἐποίησαν, καὶ τοὺς μὲν ἐπαινέσαντες αὐτῶν τοὺς 6
δ' οὔ, καὶ τοῖς μὲν στέφανον | ἐλαίας ἐν ταῖς πανηγύρεσι φορεῖν L 183r
δόντες τοῖς δ' οὔ, καὶ προσέτι καὶ χρήματα τοῖς μὲν δισχιλίας
καὶ πεντακοσίας δραχμὰς τοῖς δὲ οὐδὲ χαλκοῦν ψηφισάμενοι, συγ-
κρούσειν τε αὐτοὺς ἀλλήλοις κἀκ τούτου καὶ ἀσθενώσειν ἤλπισαν.
καὶ τούς γε διαγγελοῦντάς σφισι ταῦτα οὐ πρὸς τὸν Καίσαρα ἀλλὰ 41
πρὸς ἐκείνους ἔπεμψαν. περιοργὴς οὖν καὶ ἐπὶ τούτοις γενόμενος
ἐπέτρεψε μὲν τῷ λόγῳ τοῖς πρεσβευταῖς ἄνευ ἑαυτοῦ τῷ στρατεύ-
ματι συμμῖξαι, προπαραγγείλας μήτ' ἀπόκρισίν τινα αὐτοῖς δο-
θῆναι καὶ ἑαυτὸν παραχρῆμα μεταπεμφθῆναι· ἐλθὼν δὲ ἐς τὸ
στρατόπεδον, καὶ συνακούσας σφίσι τὰ ἐπεσταλμένα, πολὺ μᾶλλον
αὐτοὺς ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ᾠκειώσατο. οἵ τε γὰρ προτετιμημένοι 2 cf. Xiph. 41, 32—42, 4
οὐ τοσοῦτον τῇ πλεονεξίᾳ ἔχαιρον ὅσον ὑπώπτευον τὸ γιγνόμενον,
τοῦ Καίσαρός σφας ὅτι μάλιστα ἐνάγοντος· καὶ οἱ ἠτιμασμένοι
ἐκείνοις μὲν οὐδὲν ὠργίζοντο, προσδιαβάλλοντες δὲ τὴν διάνοιαν
τῶν ἐψηφισμένων τήν τε ἀτιμίαν σφῶν ἐπὶ πάντας ἦγον καὶ τὴν
ὀργὴν αὐτοῖς ἐκοινοῦντο. μαθόντες οὖν ταῦθ' οἱ ἐν τῇ πόλει, καὶ 3
φοβηθέντες, ὕπατον μὲν οὐδ' ὣς αὐτὸν ἀπέδειξαν, οὗπερ που τὰ
μάλιστα ἐγλίχετο, ταῖς δὲ δὴ τιμαῖς ταῖς ὑπατικαῖς ἐκόσμησαν,
ὥστε καὶ γνώμην ἐν τοῖς ὑπατευκόσιν ἤδη τίθεσθαι. ἐπειδή τε
ἐν οὐδενὶ λόγῳ τοῦτ' ἔσχε, στρατηγόν τε αὐτὸν ἐν τοῖς πρῶτον
καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ὕπατον αἱρεθῆναι ἐψηφίσαντο. καὶ οἱ μὲν 4
οὕτω τὸν Καίσαρα, ὥσπερ ὡς ἀληθῶς μειράκιόν τέ τι καὶ παῖδα,
ἅπερ που διεθρύλουν, ὄντα, σοφῶς μετακεχειρίσθαι ἔδοξαν· ἐκεῖνος
δὲ ἐπί τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ὅτι παῖς ἤκουε, δεινῶς
ἀγανακτῶν οὐκέτ' ἐς ἀναβολὰς ἐποιήσατο, ἀλλ' ἐπί τε τὰ ὅπλα
καὶ ἐπὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἐτράπετο. καὶ πρός τε τὸν Ἀντώνιον 5 Xiph. 42, 4—6

6—10 > Zon. 10, 15 p. 346, 3—6 B. (p. 381, 2—5 D). 17—19 > Zon. 10, 15 p. 346, 6. 7 B. (p. 381, 6. 7 D.) 22—200, 4 > Zon. 10, 15 p. 346, 7—17 B. (p. 381, 7—19 D.)

7 ἐλαίας] ἐλάας Dind., cf. c. 4, 2; 49, 14, 2   11 γε H. St., τε L διαγγελοῦντάς restitui ex L, δὴ ἀγγελοῦντάς Rk., sine causa, saepe Dio διαγγέλλειν hoc sensu adhibet (cf. Index), exemplo Thucydidis (7, 73, 4), Xenophontis, al.   28 τέ τι] τ' ἔτι Polak.   32 αὐτῶν] ⟨κατ'⟩ αὐτῶν Palmer., vulgatam tuetur Reim. recte

κρύφα [καὶ] διεκηρυκεύσατο, καὶ τοὺς διαφυγόντας ἐκ τῆς μάχης,
οὓς αὐτός τ᾿ ἐνενικήκει καὶ ἡ βουλὴ πολεμίους ἐψήφιστο, συνή-
θροιζε, καὶ κατηγορίας παρ᾿ αὐτοῖς καὶ κατὰ τῆς γερουσίας καὶ
κατὰ τοῦ δήμου πολλὰς ἐποιεῖτο.

42 ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ ἐν τῷ ἄστει τέως μὲν ἐν ὀλιγωρίᾳ αὐ-
τὸν ἦγον, ἐπεὶ δὲ τόν τε Ἀντώνιον καὶ τὸν Λέπιδον συμπεφρονη-
L 187v κότας | ᾔσθοντο, θεραπεύειν τε αὖθις ἤρξαντο, ἀγνοοῦντες τοὺς
λόγους οὓς πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐπεποίητο, καὶ τῷ πολέμῳ τῷ
2 πρὸς ἐκείνους προσέταξαν. ὁ οὖν Καῖσαρ καὶ τοῦτον μέν, εἴ πως
ὕπατος δι᾿ αὐτὸν ἀποδειχθείη, ὑπεδέξατο· πάνυ γάρ τι ἔπρασσεν
διά τε ἄλλων καὶ διὰ τοῦ Κικέρωνος ὅπως χειροτονηθείη, οὕτως
3 ὥστε καὶ συνύπατον αὐτὸν ὑποσχέσθαι οἱ ποιήσειν. ἐπεὶ δ᾿ οὐδ᾿
ὣς ᾑρέθη, ἡτοιμάζετο μὲν ὡς καὶ πολεμήσων καθάπερ ἐδέδοκτο,
παρασκευάσας δὲ ἐν τούτῳ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, ἐφ᾿ ἑαυτῶν
δῆθεν, ὀμόσαι αἰφνιδίως πρὸς μηδὲν τῶν στρατοπέδων τῶν τοῦ
Καίσαρος γενομένων πολεμήσειν (ὅπερ που πρὸς τὸν Λέπιδον καὶ
4 πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἔφερεν· τὸ γὰρ πλεῖστον τῶν συστρατευομένων
σφίσιν ἐξ ἐκείνων ἦν), ἀνέσχε, καὶ πρέσβεις ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὴν
cf. Xiph. 12, 6 43 βουλὴν ἐξ αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν τετρακοσίους ἔπεμψε. τοῦτο
μὲν δὴ πρόσχημα τῆς πρεσβείας αὐτοῖς ἦν, τὸ δ᾿ ὅλον τά τε χρή-
ματα τὰ ἐψηφισμένα σφίσιν ἀπῄτουν καὶ ὕπατον τὸν Καίσαρα
2 ἀποδειχθῆναι ἐκέλευον. ἀναβαλλομένων οὖν αὐτῶν τὴν ἀπόκρισιν
ὡς καὶ σκέψεως δεομένην, ἄδειάν τινι τῶν τὰ τοῦ Ἀντωνίου πρα-
ξάντων ἐκ τῆς τοῦ Καίσαρος, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἐντολῆς ᾔτησαν,
M 33r οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο | αὐτῆς τυχεῖν, ἀλλ᾿ ἵνα ἀποπειραθῶσί τε
αὐτῶν εἰ ταύτην γε δώσουσί σφισιν, ἢ καὶ ἀφορμὴν ὀργῆς λάβωσι
3 τὸ καὶ δι᾿ ἐκείνην δοκεῖν χαλεπαίνειν. ἀποτυχόντες γοῦν αὐτῆς
(ἀντεῖπε μὲν γὰρ οὐδείς, πολλῶν δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ὑπὲρ ἑτέρων
ἅμα ἀξιωσάντων, καὶ τὸ κατ᾿ ἐκείνους ὡς πολὺ ἐγίγνετο, εὐπρεπῶς
Xiph. 42, 4 7–11 4 πως διεκρούσθη) οἵ τε ἄλλοι φανερῶς ὠργίζοντο, καὶ εἷς τις αὐ-
τῶν ἐξῆλθέ τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ τὸ ξίφος λαβὼν (ἄοπλοι
γὰρ ἐσεληλύθεσαν) ἥψατό τε αὐτοῦ καὶ εἶπεν ὅτι, „ἂν ὑμεῖς τὴν

5—22 > Zon. 10, 15 p. 346, 17—347, 9 B. (p. 381, 19—382, 6 D.)
22. 30—201, 2 = Zon. 10, 15 p. 347, 9—12 B. (p. 382, 6—10 D.)

1 [καὶ] exp. R. St. 2 ἐψήφιστο Bk., ἐψηφίσατο L 10 τι Bk., τοι L 12 δ᾿ οὐδ᾿ ὣς v. Herw., δ᾿ οὕτως L, δὲ οὐδ᾿ οὕτως R. St. 17 ἔφερεν Xyl., ἔφερον L 24 ἦν abesse mallem, potest tamen defendi 25 αὐτῆς τυχεῖν] post unius quaternionis lacunam rursus incipit codex M, cf. ad c. 23, 2 τε] ita LM 26 ἢ del. Rk. vix recte, cf. Plat. *leg.* 9 p. 856 B., *Theaet.* p. 143 C 27 τὸ Bk., τοῦ LM.

*ὑπατείαν μὴ δῶτε τῷ Καίσαρι, τοῦτο δώσει". καὶ αὐτῷ ὁ Κικέρων
ὑπολαβὼν "ἂν οὕτως" ἔφη "παρακαλῆτε, λήψεται αὐτήν." ἐκείνῳ* 5
μὲν καὶ τοῦτο τὸν ὄλεθρον παρεσκεύασεν· | ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τὸ μὲν L 184r
*ὑπὸ τοῦ στρατιώτου πραχθὲν οὐκ ἐμέμψατο, ὅτι δὲ τά τε ὅπλα
ἐς τὸ συνέδριον ἐσιόντες ἀποθέσθαι ἠναγκάσθησαν, καί τις αὐ-
τῶν ἐπύθετο πότερον παρὰ τῶν στρατοπέδων ἢ παρὰ τοῦ Καί-
σαρος ἐπέμφθησαν, ἔγκλημα ἐποιεῖτο, καὶ τόν τε Ἀντώνιον καὶ* 6
*τὸν Λέπιδον (καὶ γὰρ ἐκεῖνον κατὰ τὴν φιλίαν αὐτοῦ τὴν πρὸς
τὸν Ἀντώνιον προσετέθειτο) σπουδῇ μετεπέμψατο, καὶ αὐτὸς ἐπὶ
τὴν Ῥώμην, ἐκβιασθεὶς δῆθεν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, μετὰ πάντων* Xiph. 42, 11. 12
αὐτῶν ὥρμησε. καὶ τῶν τε ἱππέων τινὰ καὶ ἄλλους ὑποτοπήσαν- **44**
*τες ἐπὶ κατασκοπῇ σφῶν παρεῖναι ἔσφαξαν, καὶ τὰ χωρία τῶν
ἀντιγνωμονούντων σφίσιν ἐλυμαίνοντο, ἐπί τε τῇ προφάσει ταύτῃ
καὶ ἄλλα πολλὰ ἐκακούργουν. πυθόμενοι οὖν οἱ βουλευταὶ τὴν* 2
ἔφοδον αὐτῶν, τά τε χρήματα αὐτοῖς πρὶν πλησιάσαι σφᾶς ἔπεμ- cf. Xiph. 42, 13—15
*ψαν, εἴ πως λαβόντες αὐτὰ ἀναχωρήσειαν, καὶ ἐπειδὴ καὶ ὣς
ἠπείγοντο, ὕπατον τὸν Καίσαρα ἀπέδειξαν. [καὶ] οὐδὲν μέντοι* 3
*οὐδὲ ἐκ τούτου ἀπώνηντο· ὧν γὰρ οὐχ ἑκόντες ἀλλ' ἀναγκασθέντες
ἔπραξαν, οὐδεμίαν σφίσι χάριν οἱ στρατιῶται ἔσχον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
πλεῖον, ἅτε καὶ ἐκπεφοβηκότες αὐτούς, ἐθρασύνοντο. | μαθοῦσα* 4 M 23r
*οὖν ταῦθ' ἡ γερουσία μετεβάλετο, καὶ ἐκείνοις τε ἀπηγόρευσε μὴ
πελάσαι τῇ πόλει, ἀλλ' ὑπὲρ πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίους σταδίους
ἀπ' αὐτῆς ἀποσχεῖν, καὶ αὐτοὶ τήν τε ἐσθῆτα αὖθις ἠλλάξαντο
καὶ τοῖς στρατηγοῖς τὴν φυλακὴν τῆς πόλεως ἐνεχείρισαν, ὥσπερ
εἴθιστο. καὶ τά τε ἄλλα ἐν φρουρᾷ ἐποιήσαντο, καὶ τὸ Ἰανίκουλον* 5
*μετά τε τῶν αὐτόθι στρατιωτῶν καὶ μεθ' ἑτέρων ἐκ τῆς Ἀφρικῆς
ἐπελθόντων προκατέλαβον.*

ἕως μὲν δὴ ἐν ὁδῷ ἔθ' ὁ Καῖσαρ ἦν, ταῦτά τε οὕτως ἐγίγνετο, **45**
*καὶ ὁμοθυμαδὸν αὐτῶν πάντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ τότε ὄντες ἀντελαμ-
βάνοντο, ὥσπερ που φιλοῦσιν οἱ πολλοί, πρὶν ἔς τε τὴν ὄψιν καὶ
ἐς τὴν πεῖραν τῶν δεινῶν ἀφικέσθαι, θρασύνεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ* 2

4—12 > Zon. 10, 15 p. 347, 12—19 B. (p. 382, 10—18 D.) 14—17 > Zon. 10, 15 p. 347, 19—21 B. (p. 382, 18—21 D.) 18—24 > Zon. 10, 15 p. 347, 21—348, 1 B. (p. 382, 21—25 D.)

---

3 *μὲν*] *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ Pflugk. haud male 11 *τινὰ*] *τινὰς* Rk. — Zonaras: *καὶ τινας τῶν ἱππέων ἀπέκτειναν ὡς κατασκόπους αὐτῶν* 17 [*καὶ*] exp. Bk. recte ut videtur 18 *ἀπώνηντο* Nab., *ἀπώναντο* LM, cf. ad 41, 23, 2 19 *σφίσι χάριν οἱ* L, *σφίσιν χάριν οἱ* M (*χάριν οἱ* in rasura) 21 *μετεβάλετο* Bk., *μετεβάλλετο* LM.

προαστείῳ ἐγένετο, ἐφοβήθησαν, καὶ πρῶτον μὲν τῶν βουλευτῶν
τινες, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ δήμου συχνοὶ πρὸς αὐτὸν μετέστησαν.
L 184r | κἀκ τούτου καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔκ τε τοῦ Ἰανικούλου κατέβησαν καὶ
cf. Xiph. 42, 15. 16 3 τούς τε στρατιώτας καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ παρέδωκαν. τήν τε οὖν πό-
λιν οὕτως ὁ Καῖσαρ ἀμαχεὶ κατέσχε, καὶ ὕπατος καὶ πρὸς τοῦ δήμου
ἀπεδείχθη, δύο τινῶν ἀντὶ ὑπάτων πρὸς τὰς ἀρχαιρεσίας αἱρεθέν-
των, ἐπειδὴ ἀδύνατον ἦν μεσοβασιλέα δι' ὀλίγου οὕτως ἐπ' αὐτὰς
κατὰ τὰ πάτρια γενέσθαι, πολλῶν ἀνδρῶν τῶν τὰς εὐπάτριδας
4 ἀρχὰς ἐχόντων ἀποδημούντων. τοῦτο γὰρ τῶν δύο ἀνδρῶν διὰ
τοῦ στρατηγοῦ τοῦ ἀστυνόμου ψηφισθῆναι μᾶλλον ἢ τὸ τοὺς ὑπά-
τους δι' αὐτοῦ χειροτονηθῆναι ὑπέμειναν, ὅτι μηδὲν πλέον τῶν
ἀρχαιρεσιῶν ποιήσειν ἔμελλον, καὶ κατὰ τοῦτο μηδ' ἀρχήν τινα
5 ἰσχυροτέραν αὐτοῦ ἐσχηκέναι δόξειν. καὶ ἐγίγνετο μέν που ταῦθ'
ὑπὸ τῶν ὅπλων· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ, ἵνα δὴ μὴ βεβιάσθαι τι αὐτοὺς
δόξῃ, οὐκ ἀπήντησεν ἐς τὴν ἐκκλησίαν, ὥσπερ τινῶν τὴν παρουσίαν
ἀλλ' οὐ τὴν δύναμιν αὐτοῦ φοβουμένων.
M 31r **46** οὕτω μὲν οὖν ὕπατος ᾑρέθη, καὶ αὐτῷ καὶ συνάρχων, | εἴγε
τοῦτο δεῖ, ἀλλὰ μὴ ὕπαρχον αὐτὸν εἰπεῖν, ὁ Πέδιος ὁ Κύιντος
Xiph. 42, 16—23 2 ἐδόθη. καὶ ἐπί τε τούτῳ μέγιστον ἐφρόνει, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ,
ὃ μηπώποτέ τινι ἐγεγόνει, ὑπατεύσειν ἔμελλε, καὶ ὅτι ⟨τῇ⟩ πρώτῃ
τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἐς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον ἐσελθὼν γῦπας ἓξ καὶ
μετὰ ταῦτα δημηγορῶν τι πρὸς τοὺς στρατιώτας ἄλλους δώδεκα
3 εἶδε· πρός τε γὰρ τὸν Ῥωμύλον καὶ πρὸς τὸ οἰώνισμα τὸ ἐκείνῳ
γενόμενον ἀναφέρων καὶ τὴν μοναρχίαν αὐτοῦ λήψεσθαι προσεδό-
κησεν. οὐ μέντοι ὡς καὶ δεύτερον ὑπατεύων, ὅτι ταῖς τιμαῖς ταῖς
ὑπατικαῖς ἐκεκόσμητο, ἐσεμνύνατο. καὶ τοῦτο καὶ ἔπειτα ἐπὶ πάν-
4 των τῶν ὁμοίων μέχρις ἡμῶν ἐτηρήθη· Σεουῆρος γὰρ αὐτοκράτωρ

1—9 > Zon. 10, 15 p. 348, 1—6 B. (p. 382, 25—30 D.) 14—19 > Zon. 10, 15 p. 348, 6—9 B. (p. 382, 30—383, 3 D.)

---

5 *ἀμαχεὶ* LM recte 8 *εὐπάτριδας* Dind. (corr. vol. 4), *εὐπατρίδας* LM, cf. 72, 5, 1 9 *τοῦτο γὰρ τῶν δύο ἀνδρῶν*] haec sana fortasse, *τὸ γὰρ δύο ἄνδρας* Rk., *τὸ γὰρ τῶν δύο ἀνδρῶν* St., *τοῦτο γὰρ τὸ δύο ἄνδρας* Bk., *τοῦτο γὰρ ⟨περὶ⟩ τῶν δύο ἀνδρῶν* Madvig., an *τοῦτο γὰρ ⟨τὸ⟩ τῶν δύο ἀνδρῶν*? — Ceterum de toto loco cf. Momms. *Staatsr.* 2^2, 644, 2 (2^3, 663, 3) 13 *αὐτοῦ* Rubino, *Untersuchungen über röm. Verfassung und Geschichte* 1, 103, *αὐτῶν* LM 19 *τε* L, *τε* (superscripto *δὴ* a man. rec. satis antiqua) M 20 ⟨*τῇ*⟩ ius. Leuncl. (cum Xiph.) 27 *Σεουῆρος* hic et intra § 7 Bk., *σευῆρος* LM. *σεουῆρος* recte scribitur 51, 17, 3; 55, 29, 3; 55, 30, 3. 4; 55, 32, 3 et decies octies in cod. Vaticano n. 1288, ceteroquin in codicibus Dionis et apud Xiphilinum Zonaram item in eclogis constantinianis *σευῆρος* vel *σεβῆρος* scriptum est.

πρῶτος Πλαυτιανὸν ὑπατικαῖς τιμαῖς τιμήσας, καὶ μετὰ τοῦτο ἔς
τε τὸ βουλευτικὸν ἐσαγαγὼν καὶ ὕπατον ἀποδείξας, ὡς καὶ δεύτε-
ρον ὑπατεύσαντα ἀνεκήρυξεν, καὶ ἀπ' ἐκείνου καὶ ἐφ' ἑτέρων τὸ
αὐτὸ ἐγένετο. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ τά τε ἄλλα τὰ ἐν τῇ πόλει πρὸς 5
τὸ δοκοῦν αὐτῷ κατεστήσατο, καὶ χρήματα τοῖς στρατιώταις, τοῖς
μὲν ὅσα τε καὶ ὅθεν ἐψήφιστο, τοῖς δὲ λοιποῖς ὡς ἑκάστοις, λόγῳ
μὲν | οἴκοθεν ἔργῳ δὲ ἐκ τῶν κοινῶν ἔδωκε. L 185r

τότε μὲν οὕτω τε καὶ ἐκ τοιαύτης αἰτίας οἱ στρατιῶται τὸ 6
ἀργύριον ἔλαβον· παρακούσαντες δέ τινες τοῦτο ἔδοξαν ἀεὶ πᾶσιν
ἁπλῶς τοῖς πολιτικοῖς στρατοπέδοις, ὅσα ἂν ἐς τὴν Ῥώμην μεθ'
ὅπλων ἀφίκηται, τὰς δισχιλίας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς ἀναγκαῖον
εἶναι δίδοσθαι. καὶ διὰ ταῦτα καὶ οἱ μετὰ τοῦ Σεουήρου ἐπὶ τῇ 7
τοῦ Ἰουλιανοῦ καθαιρέσει ἐς τὸ ἄστυ ἐλθόντες φοβερώτατοι αὐτῷ
τε ἐκείνῳ καὶ ἡμῖν ἐγένοντο ἀπαιτοῦντες αὐτάς· καί σφας, οὐδ'
εἰδότων τῶν ἄλλων ὅ τι ποτὲ ἠξίουν, ἐθεράπευσεν ὁ Σεουῆρος πεν-
τήκοντα καὶ διακοσίαις δραχμαῖς.

ὁ δ' οὖν Καῖσαρ τοῖς μὲν στρατιώταις τά τε χρήματα ἔδωκε 47 Xiph. 42, 23—26
καὶ χάριν καὶ πλείστην καὶ ἀληθεστάτην ἔγνω· ἄνευ γὰρ τῆς παρ'
αὐτῶν φρουρᾶς | οὐδὲ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσφοιτᾶν ἐτόλμα· τῇ δὲ M 34v
δὴ γερουσίᾳ χάριν μέν που, πλαστῶς δὲ δὴ καὶ προσποιητῶς, ἔσχεν·
ἃ γὰρ βιασάμενός σφας εὕρητο, ταῦθ' ὡς καὶ παρ' ἑκόντων αὐτῶν
εἰληφὼς ἐν εὐεργεσίας μέρει δῆθεν ἐτίθετο. καὶ ἐκεῖνοι οὖν ἐπί τε 2
τούτοις, ὡς καὶ ἐθελονταὶ αὐτὰ δεδωκότες, ἐσεμνύνοντο, καὶ προσ-
έτι ὃν οὐδ' ὕπατον ἑλέσθαι πρότερον ἠθελήκεσαν, τούτῳ καὶ μετὰ
τὴν ἀρχὴν πάντων τῶν ἀεὶ ὑπατευόντων, ὁσάκις ἂν ἐν στρατοπέδῳ
ᾖ, προτιμᾶσθαι ἔδοσαν· ᾧ τε δίκας ἐπάξειν ὅτι δυνάμεις καθ' 3
ἑαυτὸν μηδενὸς ψηφισαμένου συνέστησεν ἠπειλήκεσαν, τούτῳ καὶ
ἑτέρας προσκαταλέξαι προσέταξαν· καὶ ἐφ' οὗ τῇ τε ἀτιμίᾳ καὶ
τῇ καταλύσει τῷ Δεκίμῳ πρὸς τὸν Ἀντώνιον πολεμῆσαι ἐκεκελεύ-
κεσαν, τούτῳ καὶ τὰ ἐκείνου στρατόπεδα προσέθεσαν. καὶ τέλος 4
τήν τε φυλακὴν τῆς πόλεως, ὥστε πάνθ' ὅσα βούλοιτο καὶ ἐκ τῶν
νόμων ποιεῖν ἔχειν, παρέλαβε, καὶ ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος γένος κατὰ Xiph. 42, 26. 27
τὰ νομιζόμενα ἐσεποιήθη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἐπίκλησιν μετέθετο.
ὠνόμαζε μὲν γὰρ καὶ πρότερον αὐτὸς ἑαυτόν, ὥς γέ τισι δοκεῖ, 5

4—7 = Zon. 10, 15 p. 348, 9—11 B. (p. 383, 3—6 D.) 17. 18 > Zon. 10, 15 p. 348, 11. 12 B. (p. 383, 6 D.) 19—23 cf. Zon. 10, 15 p. 348, 12—14 B. (p. 383, 7—9 D.) 32—204, 7 = Zon. 10, 15 p. 348, 14—21 B. (p. 383, 9—18 D.)

27 τούτῳ L, τούτῳ addito τότε inter lin. a man. rec. satis antiqua M.

Καίσαρα, ἐξ οὗ τὸ ὄνομα αὐτῷ τοῦτο μετὰ τοῦ κλήρου κατελείφθη·
οὐ μέντοι οὔτ' ἀκριβῆ τὴν προσηγορίαν οὔτε ἐπὶ πάντας εἶχε, πρὶν
L 185v δὴ καὶ ἐκ τῶν πατρίων αὐτὴν τότε ἐβεβαιώσατο, | καὶ οὕτως ἐξ
Xiph. 42, 27–31 6 ἐκείνου Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταουιανὸς ἐπεκλήθη· νενόμισται
γάρ, ἄν τις ἐσποιηθῇ, τὴν μὲν ἄλλην αὐτὸν πρόσρησιν ἀπὸ τοῦ
ποιησαμένου λαμβάνειν, ἕν δέ τι τῶν προτέρων ὀνομάτων σχημα-
7 τισθὲν πως τηρεῖν. τοῦτο μὲν οὖν οὕτως ἔχει· ἐγὼ δὲ οὐκ Ὀκ-
ταουιανὸν ἀλλὰ Καίσαρα αὐτόν, ὅτι πᾶσι τοῖς τὸ τῶν Ῥωμαίων
κράτος λαμβάνουσιν ἡ προσηγορία αὕτη ἐκνενίκηκεν, ὀνομάσω.
Xiph. 42, 31–43, 1 8 προσεκτήσατο μὲν γὰρ καὶ ἑτέραν τὴν τοῦ Αὐγούστου, καὶ αὐτὴν
διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἔπειτα αὐτοκράτορες τίθενται· ἀλλ' ἐκείνη μὲν
M 35v ὅταν ἐς τὴν | συγγραφὴν ἔλθῃ λελέξεται, μέχρι δὲ δὴ τότε ἀρκούν-
τως ἡ τοῦ Καίσαρος ἐπίκλησις τὴν τοῦ Ὀκταουιανοῦ δήλωσιν ἀπο-
πληρώσει.

Xiph. 43, 2–4 **48** οὗτος οὖν ὁ Καῖσαρ ἐπειδὴ τάχιστα τούς τε στρατιώτας ᾠκειώ-
σατο καὶ τὴν βουλὴν ἐδουλώσατο, πρός τε τὴν τοῦ πατρὸς τιμω-
ρίαν ἐτράπετο, καὶ φοβηθεὶς μή πῃ τὸν ὅμιλον διὰ τοῦτ' ἐκταράξῃ,
οὐ πρότερον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἐξέφηνε πρὶν τὴν ἀπόδοσιν τῶν
2 καταλειφθέντων σφίσι ποιήσασθαι. ὡς δὲ καὶ ἐκεῖνοι τοῖς χρήμασι,
καίπερ ἔκ τε τῶν κοινῶν οὖσι καὶ ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου προφάσει
Xiph. 43, 4, 5 συναχθεῖσι, κατελήφθησαν, οὕτω δὴ τοὺς σφαγέας μετῆλθε. καὶ
ἵνα γε μὴ βιαίως ἀλλ' ἐν δίκῃ τινὶ ποιεῖν αὐτὸ δόξῃ, νόμον τέ τινα
περὶ τῆς κρίσεως αὐτῶν ἐσήνεγκε καὶ δικαστήρια καὶ ἀποῦσί σφισιν
3 ἐκάθισεν. οἵ τε γὰρ πλείους αὐτῶν ἀπεδήμουν, καί τινες καὶ ἡγε-
μονίας ἐθνῶν εἶχον· καὶ οἱ παρόντες οὔτ' ἀπήντησαν ὑπὸ τοῦ δέους,
καὶ προσέτι καὶ διαλαθόντες ἐξεχώρησαν. ἐρήμην οὖν οὐχ ὅπως
οἵ τε αὐτόχειρες τοῦ Καίσαρος γενόμενοι καὶ οἱ συνομόσαντές σφι-
σιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοί, οὐχ ὅτι μὴ ἐπιβουλεύσαντες τῷ Καί-
4 σαρι ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ πόλει τότε γε ὄντες, ἥλωσαν. τοῦτο δὲ ἐπὶ
τὸν Πομπήιον τὸν Σέξτον μάλιστα κατεσκευάσθη· καὶ γὰρ ἐκεῖνος
ἥκιστα τῆς ἐπιθέσεως μετασχὼν ὅμως κατὰ τὸ πολέμιον αὐτοῦ
κατεψηφίσθη. καὶ αὐτοί τε πυρὸς καὶ ὕδατος εἴρχθησαν, καὶ αἱ
L 186r οὐσίαι αὐτῶν ἐδημεύθησαν· τά τε ἔθνη, | οὐκ ἐκεῖνα μόνον ὧν τινες
αὐτῶν ἦρχον, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τοῖς τοῦ Καίσαρος φίλοις
ἐπετράπη.

49 ἐν τούτοις δὲ τοῖς ὑπαιτίοις καὶ ὁ Κάσκας ὁ Πούπλιος ὁ Σερ-
ουίλιος ὁ δήμαρχος ἐγένετο· καὶ ἐπειδὴ προϋποτοπήσας τὸν Καί-

15–33 = Zon. 10, 16 p. 348, 22–349, 12 B. (p. 383, 19–384, 4 D.)

29 γε om. Dind. (typographi ut videtur incuria) ἥλωσαν] cf. ad 42, 14, 3.

σαρα ὑπεξῆλθε πρὶν καὶ ἐς τὴν πόλιν αὐτὸν ἐσελθεῖν, τῆς τε ἀρχῆς
ὡς καὶ παρὰ τὰ πάτρια ἀποδημήσας ἐπαύθη, τοῦ πλήθους ὑπὸ
Πουπλίου Τιτίου συνάρχοντος αὐτῷ ἀθροισθέντος, | καὶ οὕτως M 35v
ἑάλω. ἐπειδή τε ὁ Τίτιος οὐκ ἐς μακρὰν ἐτελεύτησεν, ἐβεβαιώθη 2
τὸ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου τετηρημένον· οὐδεὶς γὰρ ἐς ἐκεῖνο τοῦ χρόνου
συνάρχοντά τινα καταλύσας ἀπηνιαύτισεν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ Βροῦ-
τος ἐπὶ τῇ τοῦ Κολλατίνου καταπαύσει ἐπαπέθανε, τοῦτο δὲ ὁ
Γράκχος ἐπὶ τῇ τοῦ Ὀκταουίου καταλύσει ἀπεσφάγη, ὅ τε Κίννας
ὁ τόν τε Μάρυλλον καὶ τὸν Φλάουιον ἀπαλλάξας οὐκ ἐς μακρὰν
ἀπεφθάρη.

ταῦτα μὲν οὕτω τετήρηται, τῶν δὲ δὴ τοῦ Καίσαρος φονέων 3
συχνοὶ μὲν ἐς τὴν τοῦ παιδὸς αὐτοῦ χάριν, συχνοὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν
ἄθλων προσαναπειθόμενοι κατηγόρουν· χρήματά τε γὰρ ἐκ τῆς τοῦ
ἁλόντος οὐσίας καὶ τὴν τιμὴν τήν τε ἀρχὴν τὴν ἐκείνου, εἴ τινα
ἄρα ἔχων ἦν, τό τε μηκέτι μήτ᾽ αὐτὸν μήτε τοὺς υἱεῖς τούς τε ἐγ-
γόνους αὐτοῦ στρατεύεσθαι ἐλάμβανον. τῶν γε μὴν δικασάντων 4
σφίσιν οἱ μὲν πλείους τῇ τε χάριτι καὶ τῷ δέει τῷ τοῦ Καίσαρος
κατεψηφίζοντο αὐτῶν, ἐνδεικνύμενοί πῃ ὡς καὶ δικαίως αὐτὸ ποι-
οῦντες· εἰσὶ δὲ οἳ τὴν ψῆφον οἱ μὲν τῷ νόμῳ τῷ περὶ τῆς τιμωρίας
σφῶν γεγραμμένῳ, οἱ δὲ καὶ τοῖς ὅπλοις τοῖς τοῦ Καίσαρος ἔδοσαν.
καί τις Σιλίκιος Κορωνᾶς βουλευτὴς ἄντικρυς τὸν Βροῦτον τὸν 5
Μᾶρκον ἀπέλυσε. καὶ τότε μὲν αὐτός τε ἐπὶ τούτῳ μέγα ηὔχει
καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἐπαίνους κρύφα ἐλάμβανε, τῷ τε Καίσαρι,
ὅτι μὴ εὐθὺς ἀπέθανε, δόξαν ἐπιεικείας παρέσχεν, ὕστερον δὲ ἐκ
προγραφῆς ἐθανατώθη.

ταῦτ᾽ οὖν πράξας ὁ Καῖσαρ ἐπί τε τὸν Λέπιδον καὶ ἐπὶ τὸν 50
Ἀντώνιον δῆθεν ἐστράτευσεν. ὁ γὰρ Ἀντώνιος, ὡς τότε ἐκ τῆς
μάχης ἔφυγε καὶ αὐτὸν οὔθ᾽ ὁ Καῖσαρ, διὰ τὸ τῷ | Δεκίμῳ τὸν L 186v
πόλεμον ἐγχειρισθῆναι, οὔτε ἐκεῖνος, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν ἀν-
τίπαλον τῷ Καίσαρι ὑπεξαιρεθῆναι, ἐπεδίωξε, συνελέξατο ὅσους 2

26. 27 = Zon. 10, 16 p. 349, 13. 14 B. (p. 384, 5. 6 D.)

3 συνάρχοντος] ⟨τοῦ⟩ συνάρχοντος Rk. iniuria 6 ἀπηνιαύτισεν Bk., ἀπενιαύτισεν LM 8 ἀπεσφάγη] ἐπαπεσφάγη Rk. sine causa idonea 11 τετήρηται] mihi de mendo suspectum 13 ἄθλων Bk., ἄλλων LM. quod frustra tuetur Rk., (*reliquis de causis*), cf. 47, 6, 4; 54, 34, 3 (ubi idem vitium recurrit, ut etiam Exc. Plan. n. 35, vol. I p. CXXI) 15 αὐτὸν reduxi ex LM, αὐτοὶ Bk. 16 αὐτοῦ revocavi ex LM, αὐτῶν Bk. 21 Σιλίκιος] Π. Σιλίκιος Plut. *Brut.* 27, 4, Ἰκέλιος App. *b. c.* 4, 27 (bis), cf. 3, 95, Σηλίκιος Willems *le Sénat* 1 p. 506 n. 203 (cf. ad 36, 3, 2), *Silicii* saepe in titulis memorantur C. I. L. 2, 6109; 5, 5800; 8, ind. p. 1014; 10, 3629—3631; 12, 265.

ἡδυνήθη τῶν ἐκ τῆς μάχης περισωθέντων, καὶ πρὸς τὸν Λέπιδον
M 96r |ἀφίκετο παρασκευασάμενον μὲν ὡς καὶ αὐτὸν ἐς τὴν Ἰταλίαν κατὰ
τὸ δόγμα στρατεύσοντα, προσταχθέντα δὲ αὖθις κατὰ χώραν μεῖ-
3 ναι. οἱ γὰρ βουλευταὶ ἐπειδὴ ἐπύθοντο τὸν Σιλανὸν τὰ τοῦ Ἀντω-
νίου πράξαντα, ἐφοβήθησαν τόν τε Λέπιδον καὶ τὸν Πλάγκον [καὶ]
τὸν Λούκιον, μὴ καὶ ἐκεῖνοι αὐτῷ συνάρωνται, καὶ πέμψαντες πρὸς
4 αὐτοὺς οὐδὲν ἔτι δεῖσθαί σφων ἔφασαν. ἵνα τε μηδὲν ὑποτοπήσωσι
κἀκ τούτου τι κακουργήσωσιν, ἐκέλευσαν αὐτοῖς τοὺς ἐκ Οὐιέννης
τῆς Ναρβωνησίας ὑπὸ τῶν Ἀλλοβρίγων ποτὲ ἐκπεσόντας καὶ ἐς τὸ
μεταξὺ τοῦ τε Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Ἀράριδος, ᾗ συμμίγνυνται ἀλλή-
5 λοις, ἱδρυθέντας συνοικίσαι. καὶ οὕτως ἐκεῖνοι ὑπομείναντες τὸ
Λουγούδουνον μὲν ὀνομασθὲν νῦν δὲ Λούγδουνον καλούμενον ἔκτι-
σαν, οὐχ ὅτι οὐ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν σὺν τοῖς ὅπλοις ἠδυνήθησαν
ἂν ἐλθεῖν, εἴπερ ἠθελήκεσαν (ἀσθενέστατα γὰρ ἤδη τὰ ψηφίσματα
6 πρὸς τοὺς τὰς δυνάμεις ἔχοντας ἤγετο), ἀλλ' ὅτι τὴν ἔκβασιν τοῦ
Ἀντωνιείου πολέμου περισκοποῦντες τῇ τε βουλῇ πεπειθαρχηκέναι
51 δόξαι καὶ τὰ σφέτερα ἅμα κρατύνασθαι ἐβούλοντο. ἀμέλει τόν
τε Σιλανὸν ὁ Λέπιδος ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀντωνίου συμμαχίᾳ διεμέμψατο,
καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐλθόντι οὐκ εὐθὺς ἐς λόγους ἀφίκετο, ἀλλὰ καὶ
τῇ γερουσίᾳ προσκατηγορῶν αὐτοῦ ἐπέστειλεν, ὥστε καὶ ἐπαίνους
2 ἐκ τούτου καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πρὸς αὐτὸν πολέμου λαβεῖν. τὸν
μὲν δὴ ἄλλον χρόνον διὰ ταῦτα οὔτε προσίετο τὸν Ἀντώνιον οὔτε
ἀπεωθεῖτο, ἀλλὰ περιεώρα μὲν ἐγγὺς ὄντα καὶ τοῖς συστρατευομέ-
νοις οἱ προσομιλοῦντα, οὐ μέντοι καὶ ἐς λόγους αὐτῷ ᾔει· ἐπειδὴ
cf. Xiph. 48, 5—7 δὲ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τὴν πρὸς τὸν Καίσαρα ἐπύθετο, τότε καὶ
3 αὐτὸς ἀμφοτέροις σφίσι συνηνέχθη. μαθὼν δὲ τὸ γιγνόμενον Μᾶρ-
κος Ἰουουέντιος ὑποστράτηγος αὐτοῦ τὰ μὲν πρῶτα ἀποτρέπειν
L 187r M 96v |αὐτὸν ἐπειρᾶτο, ὡς δ' οὐκ ἔπεισεν, αὐτὸς | ἑαυτὸν τῶν στρατιωτῶν
4 ὁρώντων κατεχρήσατο. καὶ ἐκείνῳ μὲν ἐπαίνους τε ἐπὶ τούτῳ ἡ
βουλὴ καὶ ἀνδριάντα τήν τε ταφὴν τὴν δημοσίαν ἐψηφίσατο, τὸν
δὲ δὴ Λέπιδον τήν τε εἰκόνα τὴν ἐν τῷ βήματι ἱδρυμένην ἀφεί-
λοντο καὶ πολέμιον ἐποιήσαντο· καί τινα καὶ ἡμέραν τοῖς συνοῦσιν
αὐτῷ προέθεντο, πόλεμόν σφισιν ἀπειλήσαντες ἂν μὴ ἐντὸς ἐκείνης

---

5 [καὶ] del. Xyl. 6 ἐκεῖνοι αὐτῷ συνάρωνται Odd., ἐκεῖνος αὐτῶι συναίρηται LM 8 Οὐιέννης] de nominis forma cf. C. I. L. 12 p. 218 9 Ναρβωνησίας] cf. ad fr. 56, 1 Ἀλλοβρίγων] cf. ad 37, 34, 1 10 Ἀράριδος] cf. ad 38, 32, 4 συμμίγνυνται R. St., συμμίγνυται LM 14 ἂν ἐλθεῖν Leuncl., ἀνελθεῖν LM 27 Ἰουουέντιος Xyl. (nisi quod Ἰουβέντιος), οὐιβέντιος LM. Est *M. Iuventius Laterensis*, cf. Vell. 2, 63, 2, *Schol. Bob.* ad Cic. *Planc.* p. 253 Or., App. *b. c.* 3, 84 33 προέθεντο Leuncl., προσέθεντο LM.

ἐγκαταλείπωσιν αὐτόν. πρὸς δ' ἔτι τήν τε ἐσθῆτα αὖθις μετέβαλον 5
(ἐπὶ γὰρ τῇ τοῦ Καίσαρος ἐπαιτίᾳ τὴν ἀστικὴν ἀνειλήφεσαν) καὶ
τὸν Βροῦτον τὸν Μᾶρκον τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Σέξτον ἐπ' αὐ-
τοὺς μετεπέμψαντο· ἐπειδή τε ἐκεῖνοι χρονιεῖν ἐδόκουν, τῷ Καίσαρι,
ἀγνοίᾳ τῆς συνωμοσίας αὐτῶν, τὸν πόλεμον ἐπέτρεψαν. καὶ ὃς τῷ 52
μὲν λόγῳ ὑπεδέξατο αὐτόν, καίτοι τοὺς στρατιώτας συμβοῆσαι
ποιήσας ἅπερ εἴρηται, ἔργον δ' οὐδὲν ἐχόμενον αὐτοῦ ἔπραξεν, οὐχ
ὅτι καὶ ἐκεκοινολόγητο τῷ τε Ἀντωνίῳ καὶ δι' ἐκείνου καὶ τῷ Λε-
πίδῳ (βραχὺ γάρ τι τούτου ἐφρόντιζεν), ἀλλ' ὅτι ἰσχυρούς τε αὐ- 2
τοὺς ἑώρα ὄντας καὶ συμφρονοῦντας ὑπὸ τῆς συγγενείας ᾐσθάνετο,
καὶ οὔτε βιάσασθαί σφας ἐδύνατο, καὶ ἤλπισε τόν τε Κάσσιον Xiph. 43, 7—11
καὶ τὸν Βροῦτον μέγα ἤδη δυναμένους δι' αὐτῶν κατεργάσεσθαι,
καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐκείνους δι' ἀλλήλων χειρώσεσθαι. διὰ μὲν 3
δὴ ταῦτα καὶ ἄκων τὰς συνθήκας πρὸς αὐτοὺς ἐφύλαξε, καί σφισι
καὶ καταλλαγὰς πρός τε τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἐπρυτά-
νευσεν, οὐκ αὐτὸς ἐσηγησάμενος, ἵνα μὴ καὶ ὑποπτευθείη τι τῶν
γεγονότων, ἀλλ' ὁ μὲν ἐξεστράτευσεν ὡς καὶ πολεμήσων αὐτοῖς, ὁ
δὲ δὴ Κύιντος τήν τε ἄδειαν καὶ τὴν κάθοδόν σφισιν, ὡς καὶ ἀφ'
ἑαυτοῦ γνώμης, δοθῆναι συνεβούλευσεν. οὐ μέντοι καὶ ἔλαβον 4
αὐτὴν πρὶν τῷ τε Καίσαρι τὴν γερουσίαν ὡς καὶ ἀγνοοῦντι τὸ
γιγνόμενον κοινώσασθαι, καὶ ἐκεῖνον ἄκοντα δῆθεν ὑπὸ τῶν στρα-
τιωτῶν ἀναγκασθῆναι συγκαταθέσθαι. M 37ʳ

ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, ὁ Δέκιμος τὸ μὲν πρῶτον ὡς καὶ 53
πολεμήσων αὐτοῖς ὥρμησεν, καὶ τόν γε Πλάγκον τὸν Λούκιον, ἐπειδὴ
καὶ συνύπατός οἱ ἐς τὸ ἐπιὸν ἔτος | προαπεδέδεικτο, προσηται- L 187ᵛ
ρίσατο· μαθὼν δὲ δὴ τήν τε ἑαυτοῦ καταψήφισιν καὶ τὴν ἐκείνων 2
συναλλαγὴν ἠθέλησε μὲν ἐπὶ τὸν Καίσαρα ἐπιστρατεῦσαι, ἐγκατα-
λειφθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Πλάγκου τά τε τοῦ Λεπίδου καὶ τὰ τοῦ
Ἀντωνίου φρονήσαντος, τήν τε Γαλατίαν ἐκλιπεῖν καὶ ἐς τὴν Μα-

7—22 > Zon. 10, 16 p. 349, 14—350, 1 B. (p. 384, 6—19 D.) 26. 27 cf. Zon. 10, 16 p. 350, 2 B. (p. 384, 19. 20 D.)

2 *ἀστικὴν* Fabr., *ἀσκητικὴν* LM, cf. fr. 39, 7; 46, 55, 5 6 *συμβοῆσαι ποιήσας ἅπερ εἴρηται*] respicit c. 42, 3. mihi ut Reimaro *συμβοῆσαι* recte dictum videtur de militibus se contra commilitones suos nunquam pugnaturos conclamantibus, cf. 59, 28, 11; 60, 32, 2; 65, 13, 1, alios locos in indice laudatos, *συμβοῆσαι ποιήσας ⟨ἐς⟩ ἅπερ εἴρηται* vel *συνομόσαι ποιήσας ἅπερ εἴρηται* Rk., at *συνομνύναι* sic usurpari posse non mihi persuadeo, aliter ni fallor dictum 47, 1, 1 8 *καὶ τῷ* Leuncl., *κἂν τῶι* LM 12 *κατεργάσεσθαι* R. St., *κατεργάσασθαι* LM 18 *Κύιντος*] *Πέδιος* Kuiper. (litt.), cf. ad 43, 42, 1 *ἀφ'* R. St. (coni.), *ἐφ'* LM, cf. 42, 53, 5; 48, 45, 1, Thuc. 4, 68, 3 19 *ἔλαβον*] *ἔλαβεν* Dind. (typ. errore?)

κεδονίαν πρὸς τὸν Βροῦτον πεζῇ δι' Ἰλλυριῶν ἐπειχθῆναι ἔγνω,
καί τινας στρατιώτας, ἐν ᾧ δὴ τὰ ἐν χερσὶ καθίστατο, προέπεμ-
3 ψεν. ὡς δὲ ἐκεῖνοί τε τὰ τοῦ Καίσαρος ἀνθείλοντο, καὶ τοὺς
λοιποὺς ὅ τε Λέπιδος καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐπιδιώξαντες δι' ἑτέρων
προσέθεντο, συνελήφθη τε μονωθεὶς ὑπ' ἐχθροῦ τινος, καὶ μέλλων
σφαγήσεσθαι ἐδεινοπάθει καὶ ὠδύρετο, μέχρις οὗ Ἕλουιός τις
Βλασίων, εὐνοϊκῶς οἱ ἐκ συστρατείας ἔχων, ἑαυτὸν ἑκὼν δρῶντος
αὐτοῦ προαπέκτεινε.

54 καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐπαπέθανεν, ὁ δὲ δὴ Ἀντώνιος ὅ τε Λέπιδος
ἐν μὲν τῇ Γαλατίᾳ ὑποστρατήγους κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν Ἰτα-
λίαν πρὸς τὸν Καίσαρα ὥρμησαν, τό τε πλεῖστον καὶ τὸ κράτιστον
2 τοῦ στρατοῦ ἐπαγόμενοι. οὔτε γὰρ ἀκριβῶς πω ἐπίστευον αὐτῷ,
οὔτε εὐεργεσίαν τινὰ ὀφείλειν ἤθελον, ὡς καὶ δι' ἑαυτοὺς τήν τε
σφετέραν ἰσχύν, ἀλλ' οὐ δι' ἐκεῖνον καὶ τῆς ἀδείας καὶ τῆς καθό-
δου τετυχηκότες· καὶ προσέτι καὶ ἤλπιζον, πάνθ' ὅσα ἐβούλοντο
καὶ τὸν Καίσαρα καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῷ ἄστει τῇ τῶν στρα-
3 τοπέδων σφῶν περιουσίᾳ ἐξεργάσεσθαι. τοιαύτῃ μὲν οὖν γνώμῃ
ὡς καὶ διὰ φιλίας τῆς χώρας ᾔεσαν· ἐκακουργεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ πλή-
θους τῆς τε θρασύτητος αὐτῶν οὐδενὸς πολέμου βραχύτερα. καὶ
αὐτοῖς καὶ ὁ Καῖσαρ μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν ἀπήντησε περὶ Βο-
M 37r νωνίαν, μάλα εὖ παρεσκευασμένος | ἀμύνασθαί σφας ἄν τι βίαιον
4 πάσχῃ. οὐ μέντοι καὶ ἐδεήθη τότε τῶν ὅπλων ἐπ' αὐτοὺς οὐδέν·
ἐμίσουν μὲν γὰρ δεινῶς ἀλλήλους, τῷ δὲ δὴ τάς τε δυνάμεις ἀντι-
πάλους πως ἔχειν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐχθροὺς προτιμωρήσασθαι δι'
Xiph. 43, 11–13 55 ἀλλήλων βούλεσθαι, προσποιητὸν ὁμολογίαν ἐποιήσαντο. συνῆλθον
L 1·· δὲ ἐς τοὺς λόγους οὐ μόνοι, ἀλλὰ στρατιώτας ἰσαρίθμους | ἔχοντες,
ἐν νησιδίῳ τινὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ παρὰ τὴν Βονωνίαν παραρρέον-
2 τος, ὥστε μηδένα ἄλλον μηδετέροις προσγενέσθαι· καὶ οὕτω πολὺ
Xiph. 43, 13–17 ἀπὸ τῶν παρόντων σφίσιν ἀποστάντες ἀλλήλους τε διηρεύνησαν,
μὴ καὶ ξιφίδιόν τις ὑπὸ μάλης ἔχοι, καὶ διαλεξάμενοί τινα ἡσυχῇ
τὸ μὲν σύμπαν ἐπί τε τῇ δυναστείᾳ καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν συνώ-
μοσαν, ἵνα δὲ δὴ μὴ καὶ τῆς ὀλιγαρχίας ἄντικρυς ἐφίεσθαι δόξωσι,

---

10–17 > Zon. 10, 16 p. 350, 2–7 B. (p. 384, 20–26 D.) 19–21 = Zon. 10, 16 p. 350, 7. 8 B. (p. 384, 26. 27 D.) 25. 26 = Zon. 10, 16 p. 350, 8 B. (p. 384, 28 D.) 30–209, 8, > Zon. 10, 16 p. 350, 8–14 B. (p. 384, 28–385, 3 D.)

---

1 *Βροῦτον*] *Μᾶρκον* vel *Βροῦτον* ⟨*τὸν Μᾶρκον*⟩ Reim., sine causa idonea. cf. vel c. 56, 1 2 *καθίστατο* H. St., *καθίσταντο* LM 22 *τότε*] *τότε* ⟨*γε*⟩ Rk. 24 *προτιμωρήσασθαι* R. St., *προστιμωρήσασθαι* LM 25 *προσποιητὸν*] ita LM.

καί τις αὐτοῖς φθόνος κἀκ τούτου καὶ ἐναντίωσις παρὰ τῶν ἄλλων
γένηται, τάδε διωμολογήσαντο· κοινῇ μὲν τοὺς τρεῖς πρός τε διοί- 3
κησιν καὶ πρὸς κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐπιμελητάς τέ τινας
καὶ διορθωτάς, καὶ τοῦτο οὐκ ἐς ἀεὶ δῆθεν ἀλλ' ἐς ἔτη πέντε,
αἱρεθῆναι, ὥστε τά τε ἄλλα πάντα, κἂν μηδὲν ὑπὲρ αὐτῶν μήτε
τῷ δήμῳ μήτε τῇ βουλῇ κοινώσωσι, διοικεῖν, καὶ τὰς ἀρχὰς τάς
τε ἄλλας τιμὰς οἷς ἂν ἐθελήσωσι διδόναι, ἰδίᾳ δὲ δή, ὅπως μὴ 4 Xiph. 43, 17–19
καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν σφετερίζεσθαι νομισθῶσι, Καίσαρι μὲν τήν
τε Λιβύην ἑκατέραν καὶ Σαρδὼ καὶ Σικελίαν, Λεπίδῳ δὲ τήν τε
Ἰβηρίαν πᾶσαν καὶ τὴν Γαλατίαν [καὶ] τὴν Ναρβωνησίαν, Ἀντωνίῳ
δὲ τὴν λοιπὴν Γαλατίαν, τήν τε ἐντὸς τῶν Ἄλπεων καὶ τὴν ὑπὲρ
αὐτὰς οὖσαν, ἄρχειν δοθῆναι. ἐκαλεῖτο δὲ ἐκείνη μὲν τογᾶτα, 5
ὥσπερ εἶπον, ὅτι τε εἰρηνικωτέρα παρὰ τὰς ἄλλας ἐδόκει εἶναι καὶ
ὅτι καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ Ῥωμαϊκῇ τῇ ἀστικῇ ἐχρῶντο ἤδη, αὕτη δὲ
δὴ κομᾶτα, ὅτι οἱ Γαλάται οἱ ταύτῃ ἐς κόμην τὸ πλεῖστον | τὰς M 38r
τρίχας ἀνιέντες ἐπίσημοι κατὰ τοῦτο παρὰ τοὺς ἄλλους ἦσαν.
ταῦτά τε οὖν οὕτω διέλαχον, ἵνα αὐτοί τε τὰ ἰσχυρότατα λάβωσι 56
καὶ τοῖς ἄλλοις δόξαν τοῦ μὴ καὶ τῶν πάντων ὀριγνᾶσθαι παρά-
σχωσι, καὶ προσσυνέθεντο τῶν τε ἐχθρῶν σφῶν σφαγὰς ποιήσασθαι,
καὶ Λέπιδον μὲν ἐς τὴν τοῦ Δεκίμου χώραν ὕπατον ἀποδειχθέντα
τήν τε Ῥώμην καὶ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν διὰ φυλακῆς ἔχειν, ἐκείνους
δὲ ἐπί τε τὸν Βροῦτον καὶ ἐπὶ τὸν Κάσσιον στρατεύσασθαι. καὶ 2
αὐτὰ καὶ ὅρκοις ἐπιστώσαντο. καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς στρατιώτας,
ὅπως καὶ ἐπήκοοι | δῆθεν καὶ μάρτυρες τῶν ὡμολογημένων σφίσι L 188v
γένωνται, συγκαλέσαντες ἐδημηγόρησαν ὅσα καὶ εὐπρεπὲς καὶ ἀσφα-
λὲς ἦν αὐτοῖς εἰπεῖν. κἀν τούτῳ οἱ τοῦ Ἀντωνίου στρατιῶται 3 Xiph. 44, 11–15
τὴν θυγατέρα τὴν τῆς Φουλουίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἣν ἐκ τοῦ
Κλωδίου εἶχε, τῷ Καίσαρι καίτοι ἑτέραν ἠγγυημένῳ προεξένησαν,
τοῦ Ἀντωνίου δῆλον ὅτι τοῦτο κατασκευάσαντος. καὶ ὃς οὐκ 4
ἀπηρνήσατο· οὐδὲ γὰρ ἐμποδισθήσεσθαί τι ἐκ τῆς ἐπιγαμίας
πρὸς ἃ κατὰ τοῦ Ἀντωνίου πράξειν ἤμελλεν ἐνόμισε· τά τε γὰρ
ἄλλα καὶ τὸν πατέρα τὸν Καίσαρα οὐδέν τι ἧττον ἐκ τῆς πρὸς
τὸν Πομπήιον συγγενείας πάνθ' ὅσα ἠθέλησε κατ' αὐτοῦ πρά-
ξαντα ἠπίστατο.

19—30 > Zon. 10, 16 p. 350, 14—23 B. (p. 385, 3—14 D.)

10 [*καὶ*] del. R. St. *Ναρβωνησίαν* R. St., *ταρβωνησίαν* LM, cf. ad fr. 56, 1 12 *τογᾶτα* Bk., *τόγατα* LM 14 *αὕτη* Leuncl., *αὐτὴ* LM 15 *κομᾶτα* Bk., *κόματα* LM 28 *ἠγγυημένῳ* Dind., *ἐγγεγυημένωι* LM, cf. ad 38, 9, 1.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙΚΩΝ ΜϚ L, ΔΙΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙ[x] ΜϚ M.

LIBER XLVII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ Δίωνος Ῥωμαϊκῶν τεσσαρακοστῇ ἑβδόμῃ

α. Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος καὶ Λέπιδος ἐς Ῥώμην ἐλθόντες σφαγὰς εἰργάσαντο (c. 1—17).

β. Περὶ Βρούτου καὶ Κασσίου καὶ ὧν ἔπραξαν πρὸ τῆς πρὸς Φιλίπποις μάχης (c. 20—34).

γ. Ὡς Βροῦτος καὶ Κάσσιος ὑπὸ Καίσαρος ἡττήθησαν καὶ ἀπέθανον (c. 35—49).

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Γαΐου Οὐιβίου Πάνσου καὶ Αὔλου Ἱρτίου ὑπατείας, καὶ ἄλλο ἔτος ἕν, ἐν ᾧ ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(712 42) Μ. Αἰμίλιος Μ. υἱ. Λέπιδος τὸ β' / Λ. Μουνάτιος Λ. υἱ. Πλάγκος. ὕπ.

L 189r M 38v Ταῦτ' οὖν συνθέμενοι καὶ συνομόσαντες ἐς τὴν Ῥώμην, δόξῃ μὲν ὡς καὶ πάντες ἀπὸ τῆς ἴσης ἄρξοντες, γνώμῃ δὲ ὡς καὶ αὐτὸς
cf. Xiph. 13, 27—31 ἕκαστος πᾶν τὸ κράτος ἕξων, ἠπείγοντο, καίπερ ἐναργέστατα μὲν καὶ πρότερον, σαφέστατα δὲ καὶ τότε τὸ μέλλον ἔσεσθαι προμα-
Xiph. 13, 31—44, 10 2 θόντες· τῷ μὲν γὰρ Λεπίδῳ ὄφις τέ τις ξίφει ἑκατοντάρχου περιπλακεὶς καὶ λύκος ἔς τε τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς τὴν σκηνὴν δειπνοποιουμένου αὐτοῦ ἐσελθὼν καὶ τὴν τράπεζαν καταβαλὼν τήν τε ἰσχὺν ἅμα καὶ τὴν δυσχέρειαν τὴν ἐπ' αὐτῇ προεσήμηνεν, τῷ δ' Ἀντωνίῳ γάλα τε πέριξ περὶ τὸ τάφρευμα περιρρυὲν καὶ συνῳδία τις νυκτὸς περιηχήσασα τάς τε θυμηδίας καὶ τὸν ὄλεθρον τὸν ἀπ'
3 αὐτῶν προέδειξεν. ἐκείνοις μὲν οὖν ταῦτα πρὶν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐλθεῖν ἐγένετο· τῷ δὲ δὴ Καίσαρι τότε εὐθὺς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις

11—22 cf. Zon. 10, 16 p. 351, 1. 2 B. (p. 385, 15—17 D.) 22—211, 3 = Zon. 10, 16 p. 351, 2—5 B. (p. 385, 17—21 D.)

---

1 *ἐν τῇ Δίωνος Ῥωμαϊκῶν τεσσαρακοστῇ ἑβδόμῃ*] hic tantum ita variatum est *τεσσαρακοστῇ ἑβδόμῃ*] *μζ* LM 4 *Φιλίπποις* Dind., *φίλιππον* LM, *Φιλίππους* R. St. 7 *Οὐιβίου* Dind., *ἰουβίου* LM 8 *ᾧ* Reim., *οἷς* LM 9 *ὕπ'* post *β'* LM 10 *Λ. Μουνάτιος* Xyl., *λμ' συνάτιος* LM

15—211, 3 ad prodigia haec *α β α β α β* L in marg., non ita M 19 *περὶ τὸ* Reim. ex Xiph., *περί τι* LM.

ἀετὸς ὑπέρ τε τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἱδρυθείς, καὶ δύο κόρακας προσ-
πεσόντας οἱ τίλλειν τε τῶν πτερῶν πειρωμένους ἀποκτείνας, τὴν
νίκην κατ᾽ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἔδωκε.

καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐς τὴν Ῥώμην, πρότερος μὲν ὁ Καῖσαρ ἔπειτα **2**
δὲ καὶ ἐκεῖνοι, χωρὶς ἑκάτερος, μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἁπάντων
ἦλθον, καὶ παραχρῆμα τὰ δόξαντά σφισι διὰ τῶν δημάρχων ἐνο-
μοθέτησαν. ἃ γὰρ ἐπέταττον καὶ ἐβιάζοντο, τό τε ὄνομα τὸ τοῦ 2
νόμου ἐλάμβανε καὶ προσέτι καὶ παράκλησιν αὐτοῖς ἔφερε· πάνυ
γὰρ ἱκετευθῆναί σφας ἔδει ἵνα αὐτὰ ποιήσωσι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ
θυσίαι ἐπ᾽ αὐτοῖς ὡς καὶ ἐπ᾽ εὐτυχήμασί τισιν ἐψηφίσθησαν, καὶ
ἡ ἐσθὴς ὡς καὶ εὐδαιμονούντων σφῶν μετεβλήθη, καίπερ πολλοῦ
μὲν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν πραττομένων, πολλῷ δὲ ἔτι πλείονος ἐκ
τεράτων δέους αὐτοῖς ὄντος. τά τε γὰρ σημεῖα τοῦ στρατεύματος 3
τοῦ τὴν πόλιν φυλάττοντος ἀραχνίων ἀνεπλήσθη, καὶ ὅπλα ἐκ τῆς
γῆς ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνιόντα ὤφθη, κτύπος τε ἀπ᾽ αὐτῶν πολὺς
ἠκούσθη, | καὶ ἐν τοῖς Ἀσκληπιείοις μέλισσαι ἐς τὴν ἄκραν πολλαὶ M 39r
συνεστράφησαν, γῦπές τε ἐπί τε τοῦ νεὼ τοῦ Γενίου τοῦ δήμου
καὶ ἐπὶ ⟨τοῦ⟩ τῆς Ὁμονοίας παμπληθεῖς ἱδρύθησαν. καὶ αὐτῶν **3** Xiph. 44, 15 21
ἐνταῦθα ἔτι ὡς εἰπεῖν ὄντων αἵ τε σφαγαὶ ἐκεῖναι αἷς ποτε | ὁ L 189v
Σύλλας ἐκ τῶν προγραφῶν ἐκέχρητο ἐπανήχθησαν, καὶ ἡ πόλις
ἅπασα νεκρῶν ἐπληρώθη· πολλοὶ μὲν γὰρ ἐν ταῖς οἰκίαις πολλοὶ
δὲ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἔν τε ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρὸς τοῖς ἱεροῖς σπο-
ράδην ἀπεκτίννυντο, καὶ αἵ τε κεφαλαὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ βῆμα αὖθις 2
ἀνετίθεντο, καὶ τὰ λοιπὰ σώματα τὰ μὲν αὐτοῦ τε ἐρριπτεῖτο καὶ
ὑπὸ κυνῶν ὀρνίθων τε ἠσθίετο, τὰ δὲ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβάλλετο.
τά τε ἄλλα ὅσα ἐπὶ τοῦ Σύλλου πρότερον ἐπέπρακτο, καὶ τότε cf. Xiph. 43, 19—21
συνεφέρετο, πλὴν ὅτι δύο μόνα λευκώματα, χωρὶς μὲν τῶν βου-
λευτῶν χωρὶς δὲ τῶν ἄλλων, ἐξετέθη. καὶ τὸ μὲν αἴτιον δι᾽ ὃ 3
τοῦτ᾽ ἐγένετο, οὔτε παρ᾽ ἑτέρου τινὸς μαθεῖν οὔτ᾽ αὐτὸς εὑρεῖν
ἠδυνήθην· ὃ γάρ τοι μόνον ἄν τις, τό γε ἐλάττους θανατωθῆναι,

---

4—7 > Zon. 10, 16 p. 351, 5—7 B. (p. 385, 21—23 D.) 19—25 = Zon. 10, 16 p. 351, 7—12 B. (p. 385, 23—30 D.)

---

3 ἔδωκε] ἐδείκνυ Nab. (litt.), mihi ἔδωκε non displicet 11 ἐσθὴς] ἐσθὴς ⟨αὖθις⟩ coll. 46, 51, 5 v. Herw. 13—18 ad prodigia haec α β γ δ ε LM in marg. 16 Ἀσκληπιείοις H. St., ἀσκληπείοις LM, ceterum an ἐν τῷ Ἀσκληπιείῳ? 17 Γενίου Xyl., γενείου LM 18 ⟨τοῦ⟩ ins. Rk. 20 προγραφῶν R. St., προσγραφῶν LM ἐπανήχθησαν Nab. coll. c. 16, 3, ἐποιήθησαν LM 30 τό γε] τῷ γε Xyl., τότε Rk., mihi tamen haec sana videntur.

ἐνενόησεν. ἥκιστα ἀληθές ἐστι· πολλῷ γὰρ πλείους, ἅτε καὶ ὑπὸ
πλειόνων, ἐσεγράφησαν. τοῦτο δὲ οὐ παρὰ τὰς σφαγὰς τὰς ἐν τῷ
4 πρὶν γενομένας παρήλλαξεν· ἐπεὶ ὅτι γε οὐκ ἀναμὶξ τὰ ὀνόματα
τῶν πρώτων τοῖς πολλοῖς ἀλλὰ χωρὶς ἐξετέθη, λῆρόν που πολὺν
τοῖς γε ἐκ τοῦ ὁμοίου σφαγησομένοις ἔφερεν. ἀντ' ἐκείνου δὲ δὴ
ἕτερα καὶ πάνυ δυσχερῆ, καίπερ μηδεμίαν τῶν προτέρων ὑπερβο-
4 λήν, ὥς γε καὶ ἐδόκει, λιπόντων, οὐκ ὀλίγα αὐτοῖς συνηνέχθη. ἐπὶ
μὲν γὰρ τοῦ Σύλλου οἵ τέ τι δρῶντες τάς τε τόλμας πρόσχημα,
ἅτε καὶ πρῶτον τοῦ τοιούτου πειρώμενοι καὶ οὐκ ἐκ προβουλῆς,
ἐποιοῦντο, καὶ διὰ τοῦθ' ἧττον τὰ πλείω κακοτρόπως, οἷα οὐκ ἐκ
προνοίας ἀλλ' ἐκ συντυχίας, ἔπραττον· καὶ οἱ πάσχοντες ἐξαπι-
ναίαις τε καὶ ἀνηκούστοις συμφοραῖς περιπίπτοντες ῥᾳστώνην τινὰ
M 39r 2 ἐκ τοῦ ἀνελπίστου τῶν παθῶν ἐλάμβανον. | τότε δὲ πάντα μὲν τὰ
προτολμηθέντα οἱ μὲν αὐτοὶ χειρουργήσαντες οἱ δὲ ἰδόντες, οἱ δ'
ἀκοῇ γοῦν ὑπογύῳ ἀκριβοῦντες, πολλὰ δ' οὖν ἐν τῷ διὰ μέσου τῇ
προσδοκίᾳ τῶν ὁμοίων οἱ μὲν ὡς δράσουσι προσεπινοήσαντες, οἱ
3 δ' ὡς πείσονται προσδείσαντες, ἐκεῖνοί τε πλείστην ἀτοπίαν τῇ
τε ζηλώσει τῶν προτέρων ἔργων καὶ τῇ ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ καινῶ-
L 190r σαί πως τὰ ἐπιβουλεύματα ἐξ ἐπιτεχνήσεως παρεῖχον, | καὶ οἱ
ἕτεροι πάνθ' ὅσα παθεῖν ἐδύναντο λογιζόμενοι πολὺ ταῖς ψυχαῖς
καὶ πρὸ τῶν σωμάτων, ὡς καὶ ἐν αὐτοῖς ἤδη ὄντες, διεκναίοντο.
cf. Xiph. 43, 22 27 5 κἂν ⟨τε⟩ τούτῳ χαλεπωτέρως ἢ πρὶν ἀπήλλασσον, καὶ διότι τότε
μὲν μόνοι οἱ τοῦ Σύλλου τῶν τε περὶ αὐτὸν δυνατῶν ἐχθροὶ διώ-
λοντο, τῶν δὲ δὴ φίλων αὐτοῦ τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων οὐδεὶς
ἐκείνου γε κελεύσαντος ἐφθάρη, ὥστε ἔξω τῶν πάνυ πλουσίων
2 (τούτοις γὰρ οὐκ ἔστιν ὅτε εἰρήνη πρὸς τὸν ἰσχυρότερον ἐν τοῖς
τοιούτοις γίγνεται) οἵ γε λοιποὶ ἐθάρσουν· ἐν δὲ δὴ ταῖς δευτέ-

---

1 *ἐνενόησεν* M, *ἐνενόησαν* L, *ἐννοησειεν* Leuncl. 2 *τοῦτο δὲ οὐ*] *τοῦτο δέ που* (et *οὐ* pro *που* v. 4) Reim., *τοῦτο δ' οὖν* Rk., quod utrumque ferri nequit. an *πολὺ δὲ οὐ* ut respondeat praecedenti *καὶ τὸ μὲν αἴτιον κ. τ. λ.*? vel *τοῦτο δὲ οὐ ⟨πάνυ⟩* sive *⟨πάνυ τι⟩*? 5 *γε* Leuncl., *τε* LM 8 *τι*] abesse mavult Polak. *τάς τε τόλμας πρόσχημα*] *τῆς τε τόλμης πρόσχημα* Leuncl., *τάς τε ὀργὰς πρόσχημα*? Bk., an *τάς τε τόλμας παραχρῆμα* vel *τάς τε τόλμας ⟨ἐκ τοῦ⟩ παραχρῆμα*, quo recepto totus locus ita interpungatur *τάς τε τόλμας ⟨ἐκ τοῦ⟩ παραχρῆμα, ἅτε καὶ πρῶτον τοῦ τοιούτου πειρώμενοι, καὶ οὐκ ἐκ προβουλῆς ἐποιοῦντο*? 12 *ἀνηκούστοις*] *ἀνηκέστοις* Odd. praeter necessitatem 15 *ὑπογύῳ* R. St., *ὑπογυίωι* LM, cf. ad 42, 53, 2 *δ' οὖν* Bk., *γοῦν* LM, *δ' αὖ* Pflugk. 17 *προσδείσαντες*] *προδείσαντες* (ut *προεπινοήσαντες* quoque) Rk. frustra 18 *καινῶσαί* R. St., *κενῶσαί* LM 19 *ἐξ ἐπιτεχνήσεως*] *ἐπιτεχνήσει* Reim., supplent *⟨σπουδῇ⟩* Xyl. (vers.), *⟨προθυμίᾳ⟩* vel *⟨δεινότητι⟩* Rk. post *ἀπ' αὐτῶν*, quod etiam post *ἐπιτεχνήσεως* inserere possis 22 *⟨τε⟩* Bk.

ραις ταύταις σφαγαῖς οὐχ ὅπως οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἢ καὶ οἱ πλού-
σιοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ φίλοι καὶ παρὰ δόξαν ἐκτείνοντο. ἄλλως 3
μὲν γὰρ ἤ τις ἢ οὐδεὶς ἐς ἔχθραν ἀπ' ἰδίας τινὸς αἰτίας τοῖς ἀν-
δράσιν ἐκείνοις, ὡς καὶ σφαγῆναι πρὸς αὐτῶν, ἐληλύθει· τὰ δὲ
δὴ κοινὰ πράγματα καὶ αἱ τῶν δυναστειῶν διαλλαγαὶ καὶ τὰς φι-
λίας τάς τε ἔχθρας τὰς σφοδρὰς αὐτοῖς ἐπεποιήκεσαν. πάντας 4
γὰρ τοὺς τῷ πέλας συναραμένους τέ τι καὶ συμπράξαντας ἐν πο-
λεμίου μοίρᾳ οἱ ἕτεροι ἐτίθεντο· καὶ οὕτω συνέβαινε τοὺς αὐτοὺς
καὶ φίλους τινὶ αὐτῶν καὶ ἐχθροὺς πάντως γεγονέναι ὥστε, ἐν ᾧ
ἰδίᾳ ἕκαστος τοὺς ἐπιβουλεύσαντάς οἱ ἠμύνετο, καὶ τοὺς φιλτά-
τους κοινῇ συναπώλλυσαν. ἐκ γὰρ τῶν πρὸς ἀλλήλους πραγμάτων 5 Xiph. 44, 21—45, 4
τό τε οἰκειωθέν σφισι καὶ τὸ ἀλλοτριωθὲν ἐν λόγῳ τινὶ τιθέμενοι
οὔτε τὸν ἑαυτοῦ τις αὐτῶν ἐχθρὸν τιμωρήσασθαι, φίλον ἑτέρου
ὄντα, ἐδύνατο μὴ ἀντιδιδοὺς ἄλλον, καὶ ἐκ τῆς τῶν γεγονότων M 40r
ὀργῆς τῆς τε ἔπειτα ὑποψίας παρ' οὐδὲν τὴν τοῦ ἑταιρικοῦ σω-
τηρίαν πρὸς τὴν τοῦ διαφόρου τιμωρίαν ποιούμενοι ῥᾳδίως σφᾶς
ἀντεδίδοσαν. κἀκ τούτου τούς τε φιλτάτους ἀντὶ τῶν ἐχθίστων 6
ἀλλήλοις προέβαλλον, καὶ τοὺς πολεμιωτάτους ἀντὶ τῶν ἑταιροτά-
των, τοῦτο μὲν ἴσους πρὸς ἴσους, τοῦτο δὲ ἀνθ' ἑνὸς πλείονας
ἢ καὶ ἀντὶ πλειόνων ἐλάττονας, ἠλλάττοντο, τά τε ἄλλα ἐν ἀγορᾶς
τρόπῳ ποιούμενοι, καὶ ὑπερβάλλοντες ὥσπερ ἐν πρατηρίῳ. εἰ μὲν 2
εἷς τις ἑνός τινος ἀντάξιος ὥστ' ἰσομοιρεῖν | εὑρίσκετο, ἁπλῆ ἡ ἀν- L 190v
τίδοσις ἐγίγνετο· ὅσους δὲ δὴ ἀρετή τις ἢ ἀξίωσις ἢ καὶ συγγένεια
ἀνετίμα, ἀντὶ πλειόνων ἀπώλλυντο. ἅτε γὰρ ἐν ἐμφυλίοις πολέμοις,
καὶ πολλῷ μὲν χρόνῳ πολλαῖς δὲ καὶ πράξεσι γενομένοις, συχνοὶ
καὶ τοῖς πάνυ συγγενέσι κατὰ τὸ στασιωτικὸν προσεκεκρούκεσαν.
ἀμέλει τῷ τε Ἀντωνίῳ καὶ ὁ θεῖος Λούκιος [Ἀντώνιος] Καῖσαρ 3
καὶ τῷ Λεπίδῳ καὶ ὁ ἀδελφὸς Λούκιος Παῦλος ἐπεπολέμωντο.
ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐσώθησαν, τῶν δὲ δὴ ἄλλων πολλοὶ καὶ παρ' αὐ-

1—3 > Zon. 10, 16 p. 351, 12. 13 B. (p. 385, 30. 31 D.)   7—11 = Zon. 10, 16 p. 351, 13—18 B. (p. 385, 31—386, 4 D.)   13. 14. 22—24 > Zon. 10, 16 p. 351, 18—21 B. (p. 386, 5—9 D.)

---

7 συναραμένους R. St., συναιραμένους LM   8 πολεμίου] cf. ad 46, 29, 4, πολεμίων Zon.   9 πάντως] πάντων Kuiper. (litt.) et Polak.   12 ἐν λόγῳ τινὶ τιθέμενοι] mire dictum   18 προέβαλλον L Xiph., προσέβαλλον (sed σ erasum) M   19 ἀνθ' ἑνὸς] ita LM Xiph. (non ἀνθ' ἑνός τινος)   21 μὲν] μὲν ⟨γὰρ⟩ Bk. recte ut videtur   26 συγγενέσι R. St., συγγενεῦσι LM   27 [Ἀντώνιος] exp. Xyl. — ceterum ad v. | κεκρούκεσαν — ὁ θεῖος | L et ad v. ἀμέλει — Καῖσαρ | M in marg. ση.

τοῖς τοῖς τε φίλοις καὶ τοῖς ἀναγκαίοις, ὑφ' ὧνπερ ἐς τὰ μά-
λιστα καὶ σωθήσεσθαι καὶ τιμηθήσεσθαι προσεδόκων, ἐσφάγησαν.
4 ὅπως γὰρ μηδεὶς στερηθήσεσθαι τῶν ἄθλων φοβηθείς, ὅτι τοὺς
ἐπὶ τοῦ Σύλλου φονεύσαντάς τινας ὁ Κάτων ὁ Μᾶρκος ταμιεύσας
ἀπήτησε πάνθ' ὅσα ἐπ' αὐτοῖς εἰλήφεσαν, ἧττόν τινα ἀποκτείνῃ,
προηγόρευσαν ὅτι οὐδένα αὐτῶν ἐς τὰ δημόσια γράμματα ἐσγρά-
Exc. V. 138 5 ψουσι. τούς τε οὖν ἄλλους ἑτοιμότερον διὰ τοῦτ' ἔσφαζον καὶ
cf. Xiph. 45, 5—8 τοὺς εὐπόρους, εἰ καὶ μηδενὶ αὐτῶν ἀπήχθοντο· παμπόλλων τε
γὰρ χρημάτων δεόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες ὁπόθεν ἄλλοθεν τὰς ἐπι-
θυμίας τῶν στρατιωτῶν ἀποπληρώσωσι, κοινήν τινα κατὰ τῶν
6 πλουσίων ἔχθραν προσέθεντο. καὶ ἄλλα τε διὰ τοῦτο πολλὰ παρ-
ενομήθη, καὶ παιδίσκον τινὰ ἐς ἐφήβους ἐσήγαγον, ἵν' ὡς ἐς ἄν-
δρας ἤδη τελῶν ἀποθάνῃ.

cf. Xiph. 45, 8—10 7 ταῦτα δὲ ἐπράττετο μὲν ὑπό τε τοῦ Λεπίδου καὶ ὑπὸ τοῦ
M 40v Ἀντωνίου μάλιστα (πρός τε γὰρ | τοῦ Καίσαρος τοῦ προτέρου ἐπὶ
μακρότατον τιμηθέντες, καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ταῖς τε ἡγεμονίαις ἐπὶ
Xiph. 45, 10—18 2 πλεῖστον γενόμενοι, πολλοὺς ἐχθροὺς εἶχον), ἐδόκει δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ
Καίσαρος κατὰ τὴν τῆς δυναστείας κοινωνίαν γίγνεσθαι, ἐπεὶ αὐτός
γε οὐδέν τι συχνοὺς ἀποκτεῖναι ἐδεήθη· τῇ τε γὰρ φύσει οὐκ ὠμὸς
ἦν, καὶ ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς ἤθεσιν ἐνετέθραπτο. πρὸς δ' ἔτι νέος
τε ὢν καὶ ἄρτι ἐς τὰ πράγματα παριὼν οὔτ' ἄλλως [ἂν] ἀνάγκην
3 πολλοὺς σφοδρῶς μισεῖν εἶχε καὶ φιλεῖσθαι ἤθελε. σημεῖον δὲ ὅτι,
ἀφ' οὗ τῆς τε πρὸς ἐκείνους συναρχίας ἀπηλλάγη καὶ τὸ κράτος
μόνος ἔσχεν, οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον ἔπραξεν. καὶ τότε δὲ οὐχ ὅσον
L 191r πολλοὺς οὐκ ἔφθειρεν, ἀλλὰ καὶ ἔσωσε πλείστους, τοῖς τε προδοῦσι

7—215, 13 = Exc. Val. 138: ὅτι τούς τε ἄλλους ἑτοιμότερον ἔσφαζον οἱ περὶ Ἀντώνιον καὶ τοὺς εὐπόρους — κατατάξαι (c. 7, 5) [V. L. vide infra. praeterea: 8 ἤχθοντο 9 γὰρ om. 11 πολλὰ om. 14 ἐπράττοντο μὲν et τοῦ et ὑπὸ τοῦ om. μάλιστα om. 15—17 πρός τε γὰρ — εἶχον om.

8—11 > Zon. 10, 16 p. 351, 21—352, 2 B. (p. 386, 9—12 D.) 14—22 = Zon. 10, 17 p. 352, 3—10 B. (p. 386, 13—21 D.)

---

6 οὐδένα] οὐδὲν Reim. sine causa idonea ἐσγράψουσι Reim., ἐσγράφουσι LM, ἐγγράψουσι Cob., quo opus non est 7 τούς M cod. Peir., τούτους L 11 προσέθεντο M cod. Peir., προέθεντο L παρενομήθη L, παρενομίσθη M, παρενεμήθη cod. Peir., cf. ad 46, 13, 1 21 ἄλλως L cod. Peir. Xiph., ἄλλωι corr. a man.² in ἄλλως M [ἂν] secl. Pflugk., nec habet Xiph. 25 οὐκ om. cod. Peir.

τοὺς δεσπότας ἢ τοὺς φίλους χαλεπώτατα καὶ τοῖς συναραμένοις
τισὶν ἐπιεικέστατα ἐχρήσατο. τεκμήριον δέ, Τανουσία γυνὴ ἐπι- 4 Xiph. 45, 18—30
φανὴς τὸν ἄνδρα Τίτον Οὐίνιον ἐπικηρυχθέντα τὸ μὲν πρῶτον ἐς
κιβωτὸν παρὰ ἀπελευθέρῳ τινὶ Φιλοποίμενι κατέκρυψεν, ὥστε καὶ
πίστιν τοῦ τεθνηκέναι αὐτὸν παρασχεῖν· μετὰ δὲ τοῦτο δημοτελῆ
ἑορτήν, ἣν συγγενής τις αὐτῆς ποιήσειν ἔμελλε, τηρήσασα, τόν τε
Καίσαρα διὰ τῆς Ὀκταουίας τῆς ἀδελφῆς ἐς τὸ θέατρον μόνον τῶν
τριῶν ἐσελθεῖν διεπράξατο, κἀνταῦθα ἐσπηδήσασα τό τε πραχθὲν 5
ἀγνοοῦντί οἱ ἐμήνυσε, καὶ τὴν κιβωτὸν αὐτὴν ἐσκομίσασα ἐκεῖθεν
τὸν ἄνδρα ἐξήγαγεν, ὥστε τὸν Καίσαρα θαυμάσαντα πάντας μὲν
αὐτοὺς ἀφεῖναι (καὶ γὰρ τοῖς συγκρύψασί τινα θάνατος προείρητο),
τὸν δὲ Φιλοποίμενα καὶ ἐς τὴν ἱππάδα κατατάξαι.

ἐκεῖνος μὲν οὖν πολλούς, ὅσους γε καὶ ἠδυνήθη, διεσώσατο· ὁ 8 Xiph. 45, 31—46, 21
τε Λέπιδος τῷ τε ἀδελφῷ τῷ Παύλῳ ἐς Μίλητον ἐκδρᾶναι ἐπέ- Exc. V. 139
τρεψε, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οὐκ ἀπαραίτητος ἦν· ὁ δὲ Ἀντώνιος Exc. V. 140
ὠμῶς καὶ ἀνηλεῶς οὐχ ὅτι τοὺς ἐκτεθέντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπικου-
ρῆσαί τινι αὐτῶν ἐπιχειρήσαντας ἔκτεινε. τάς τε κεφαλάς σφων, 2
εἰ καὶ | σιτούμενος ἐτύγχανεν, ἐπεσκόπει, καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς τε M 41r
ἀνοσιωτάτης καὶ τῆς οἰκτροτάτης αὐτῶν ὄψεως ἐνεπίμπλατο. καὶ
ἥ γε Φουλουία πολλοὺς καὶ αὐτὴ καὶ κατ' ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα, Exc. V. 141
καὶ ἔστιν οὓς οὐδὲ γιγνωσκομένους ὑπὸ τοῦ ἀνδρός, ἐθανάτωσεν·
ἑνὸς γοῦν τινος κεφαλὴν ἰδὼν εἶπεν ὅτι „τοῦτον οὐκ ἠπιστάμην“. 3
ὡς δ' οὖν καὶ ἡ τοῦ Κικέρωνός ποτε ἐκομίσθη σφίσι (φεύγων γὰρ
καὶ καταληφθεὶς ἐσφάγη), ὁ μὲν Ἀντώνιος πολλὰ αὐτῷ καὶ δυσχερῆ
ἐξονειδίσας ἔπειτ' ἐκέλευσεν αὐτὴν ἐκφανέστερον τῶν ἄλλων ἐν τῷ

---

4 ἀπελευθέρων 7 ὀκτα . . . μόνων 8 διετάξατο κάνταῦτα 9 ἀγνοοῦντι | οἱ fol. 205r αὐτὴν om. τὸν ἄνδρα ἐκεῖθεν]
14. 15 = Exc. Val. 139: ὅτι καὶ ὁ Λέπιδος τῷ ἀδελφῷ—ἦν.
15—19 = Exc. Val. 140: ὅτι ὁ Ἀντώνιος ὠμῶς — ἐνεπίμπλατο.
20—216, 12 = Exc. Val. 141: ὅτι καὶ ἡ Φουλβία πολλοὺς καὶ αὐτὴ κατ' ἔχθραν — εἰργάσατο. [V. L. vide infra. praeterea: 21 τἀνδρός

23—216, 10 > Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 1—14).

214, 24—2. 11 > Zon. 10, 17 p. 352, 10—12 B. (p. 386, 21—24 D.)
15—216, 7 = Zon. 10, 17 p. 352, 13—353, 5 B. (p. 386, 25—387, 13 D.)

---

1 συναραμένοις cod. Peir., συναιραμένοις LM 3 Οὐίνιον] *Vinius* Suet. *Aug.* 27, Ἰούνιος App. *b. c.* 4, 44 errore (fortasse librariorum) 4 Φιλοποίμενι] ita quoque Suet. *l. l.*, Φιλήμων App. *l. l.* errore ut videtur suo 12 δὲ LM, δὲ δὴ cod. Peir., 13 ἐκεῖνος] ita LM ἠδυνήθη St., ἐδυνήθη LM, cf. ad 45, 25, 3 20 γε Bk., τε LM, om. Xiph. 24 ὁ μὲν M Xiph., ὁ μὲν οὖν L, ὁ cod. Peir.

βήματι προτεθῆναι, ἵν᾿ ὅθεν κατ᾿ αὐτοῦ δημηγορῶν ἠκούετο, ἐν-
4 ταῦθα μετὰ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς, ὥσπερ ἀπετέτμητο, ὁρῷτο· ἡ
δὲ δὴ Φουλουία ἔς τε τὰς χεῖρας αὐτὴν πρὶν ἀποκομισθῆναι ἐδέ-
ξατο, καὶ ἐμπικρεναμένη οἱ καὶ ἐμπτύσασα ἐπί τε τὰ γόνατα ἐπέ-
L 191r θηκε, καὶ τὸ στόμα αὐτῆς διανοίξασα τήν τε γλῶσσαν ἐξείλκυσε | καὶ
ταῖς βελόναις αἷς ἐς τὴν κεφαλὴν ἐχρῆτο κατεκέντησε, πολλὰ ἅμα
5 καὶ μιαρὰ προσεπισκώπτουσα. καὶ οὗτοι δ᾿ οὖν ὅμως ἔσωσάν
τινας, παρ᾿ ὧν γε καὶ πλείω χρήματα ἔλαβον ἢ τελευτησάντων
εὑρήσειν ἤλπισαν· καὶ ἵνα γε μὴ κεναὶ αἱ ἐν τοῖς λευκώμασι χῶραι
τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ὦσιν, ἑτέρους ἀντενέγραψαν. πλήν γε ὅτι
τὸν θεῖον ὁ Ἀντώνιος, πολλὰ τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ τῆς Ἰουλίας
ἱκετευσάσης, ἀφῆκεν, οὐδὲν ἄλλο χρηστὸν εἰργάσατο.

Xiph. 46, 21-23 9 πολύτροποι μὲν οὖν διὰ ταῦτα αἱ σφαγαί, πολυειδεῖς δὲ καὶ
σωτηρίαι τισὶν ἐγένοντο. συχνοὶ μὲν γὰρ καὶ πρὸς τῶν φιλτάτων
ἀπώλοντο, συχνοὶ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων ἐσώθησαν. ἄλλοι σφᾶς
αὐτοὺς ἀπέκτειναν, ἄλλους αὐτοὶ οἱ ἐπελθόντες ὡς καὶ φονεύσοντες
ἀπέλυσαν. προδόντες δέ τινες δεσπότας ἢ καὶ φίλους ἐκολάσθη-
σαν, καὶ ἕτεροι δι᾿ αὐτὸ τοῦτο ἐτιμήθησαν· οἵ τε περιποιήσαντές
2 τινας οἱ μὲν δίκην ἔδοσαν οἱ δὲ καὶ γέρα ἔλαβον. οἷα γὰρ οὐχ
ἑνὸς ἀνδρὸς ἀλλὰ τριῶν πρός τε τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἑαυτοῦ ἑκάστου
M 41r καὶ πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον | πάντα ποιούντων, καὶ μήτε τοὺς αὐ-
τοὺς ἐχθροὺς ἢ φίλους ἡγουμένων, σωθῆναί τε πολλάκις ὃν ὁ ἕτε-
ρος ἀπολέσθαι, καὶ φθαρῆναι αὖ ὃν ὁ ἕτερος περιγενέσθαι ἤθελε,
σπουδαζόντων, πολλὰ καὶ ποικίλα συνέβαινεν, ὥς που καὶ εὐνοίας
10 ἢ μίσους πρός τινα ἔχοντες ἦσαν. ἐγὼ οὖν τὸ μὲν πάντα αὐτὰ
Xiph. 46, 23–47, 25 ἀκριβῶς καθ᾿ ἕκαστον ἐπεξελθεῖν παραλείψω (πάμπολύ τε γὰρ
ἔργον ἂν εἴη, καὶ οὐδὲν μέγα τῇ συγγραφῇ παρέξεται), ἃ δὲ ἀξιο-
Exc. V. 142 2 μνημόνευτα μάλιστα εἶναι νομίζω, διηγήσομαι. τοῦτο μὲν γὰρ ἐς

3 ἐδέξατο πρὶν ἀποκομισθῆναι 9 ἵνάπε (sic) 10 αὐτῶν om.]
27—217, 21 = Exc. Val. 142: ὅτι τὰ ἀξιομνημόνευτα διηγεῖται ὁ Δίων τῶν ἐπὶ τοῦ Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου συμβάντων. τοῦτο μὲν γὰρ σπήλαιόν τις — ἐξέσωσεν. [V. L. vide infra. praeterea:

14. 15 > Zon. 10, 17 p. 353, 6 B. (p. 387, 14. 15 D.)

1 ἠκούετο] ἤκουστο Nab. (litt.), at ἠκούετο me iudice non offendit 2 ὥσπερ] ἧπερ v. Herw. (litt.), quod non placet 5 αὐτῆς] αὐτὴ Rk. frustra διανοίξασα dedi ex Joann. Antioch. Xiph. Zon., διοίξασα LM 10 πλήν γε] πλήν τε hic et 48, 4, 4 Bk. dubitanter 12 οὐδὲν — εἰργάσατο om. L 16 φονεύσοντες Rk., φονεύσαντες LM 23 ὁ om. L 27 παρέξεται] expectes παράσχοιτο 28 – 217, 23 ad haec servorum in dominos pietatis exempla adscribitur α β γ in marg. L.

σπήλαιόν τις τὸν δεσπότην κατακρύψας, εἶτ' ἐπειδὴ καὶ ὣς καθ'
ἑτέρου τινὸς μήνυσιν ἀπολεῖσθαι ἔμελλε, τήν τε ἐσθῆτα πρὸς αὐ-
τὸν ἠλλάξατο, καὶ μετ' αὐτῆς τοῖς ἐπιοῦσιν ὡς καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος
ὢν προαπήντησε καὶ ἐσφάγη· καὶ οὕτως οἱ μὲν ἀπετράποντο, νο-
μίσαντες ὃν ἐβούλοντο πεφονευκέναι, ὁ δὲ ἀπελθόντων αὐτῶν ἑτέ-
ρωσε διέφυγε. τοῦτο δὲ ἄλλος τις τὴν σκευὴν ὁμοίως ἅπασαν 3
πρὸς τὸν δεσπότην διαλλάξας | αὐτός τε ἐς φορεῖον κατάστεγον L 192r
ἐσῆλθε καὶ ἐκεῖνον διφροφορεῖν ἐποίησε· κἀκ τούτου καταληφθέντες
ὁ μὲν οὐδ' ὀφθεὶς ἐφονεύθη, ὁ δὲ ὥς τις σκευοφόρος διεσώθη.
καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἐκεῖνοι ἐξ εὐεργεσίας τινὸς προϋπαρχούσης 4
σφίσι τοῖς εὖ ποιήσασιν ἀνταπέδοσαν· στιγματίας δέ τις οὐχ ὅσον
οὐ προέδωκε τὸν στίξαντα, ἀλλὰ καὶ πάνυ προθύμως ἔσωσεν. ὡς
γοῦν ὑπεκκομίζων ποι αὐτὸν ἐφωράθη καὶ ἐδιώκετο, ἀπέκτεινέ τέ
τινα ἐντυχόντα οἱ κατὰ τύχην, καὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ τῷ δεσπότῃ
δοὺς τὸν μὲν ἐπὶ πυρὰν ἐπέθηκεν, αὐτὸς δὲ τήν τε ἐσθῆτα καὶ 5
τὸν δακτύλιον τοῦ δεσπότου λαβὼν ἀπήντησε τοῖς διώκουσι, καὶ
πλασάμενος ὡς καὶ φεύγοντα αὐτὸν ἀπεκτονὼς ἐπιστεύθη ἔκ τε
τῶν σκύλων καὶ ἐκ τῶν στιγμάτων, καὶ ἐκεῖνόν τε ἅμα ἔσωσε καὶ
αὐτὸς ἐτιμήθη. ταῦτα μὲν οὖν ἐς οὐδεμίαν ὀνόματος μνήμην ἀνή- 6
κει· Ὀσίδιον δὲ δὴ Γέταν ὁ υἱός, ἐκφορὰν δή τινα αὐτοῦ ὡς καὶ
τεθνηκότος σκευάσας, ἐξέσωσε, καὶ Κύιντον Κικέρωνα | τὸν τοῦ M 42r Exc. V. 143
Μάρκου ἀδελφὸν ὁ παῖς ἐξέκλεψε καὶ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ ἔσωσεν.
αὐτὸς μὲν γὰρ καὶ κατέκρυψε τὸν πατέρα ὥστε μὴ εὑρεθῆναι, καὶ 7
στρεβλωθεὶς ἐπὶ τούτῳ πάσαις βασάνοις οὐδὲν ἐξελάλησε· μαθὼν
δὲ ἐκεῖνος τὸ γιγνόμενον, καὶ θαυμάσας τε ἅμα τὸν παῖδα καὶ
ἐλεήσας, ἦλθεν ἐθελοντὴς ἐς τὸ ἐμφανὲς καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῖς
σφαγεῦσι παρέδωκεν.

ἀρετῆς μὲν δὴ καὶ εὐσεβείας τοσαῦτα τότε ἐπιφανῆ ἔργα ἐγέ- **11**

---

2 μήνυσιν | ἀπολεῖσθαι fol. 205v 4 προαπαντῆσθαι ἐσφάγη 9 οὐφθεὶς 11 στιγματίας 14 τὴν om. 17 ἐπιστεύθη om. 19 ὀνόματα]

21—218, 1 = Exc. Val. 143: ὅτι καὶ Κύντον — ἐγένετο. [V. L. 23 καὶ (prius) om. 26 ἑαυτὸν om. 28 τότε om.]

1—9 cf. Zon. 10, 17 p. 353, 6—8 B. (p. 387, 15—17 D.) 11—19 = Zon. 10, 17 p. 353, 8—16 B. (p. 387, 17—27 D.) 21—27 > Zon. 10, 17 p. 353, 16—20 B. (p. 387, 27—31 D.)

---

1 *καὶ* om. LM, insertum ex cod. Peir. 5 *ἑτέρωσε*] *ἑτέρωσέ πῃ* Xiph. 10 *ἴσως* inserui ex cod. Peir., om. LM Xiph. 12 *τὸν στίξαντα*] *τὸν δεσπότην τὸν στίξαντα* Xiph., *τὸν στίξαντα αὐτὸν δεσπότην* Zon. 20 *Ὀσίδιον* Fabr., *ὀσιαιον* (s. acc.) LM, *ὀσίλιον* cod. Peir., *ὀσίαι* Xiph., cf. 60, 9, 1 et 20, 4.

Exc. V. 144 νετο· Ποπίλιος δὲ δὴ Λαίνας τὸν Κικέρωνα τὸν Μᾶρκον ἀπέκτεινε
2 καίπερ εὐεργέτην αὐτοῦ ἐκ συνηγορήματος ὄντα, καὶ ἵνα γε μὴ
ἀκουόμενος μόνον ἀλλὰ καὶ ὁρώμενος πίστιν τοῦ πεφονευκέναι αὐ-
τὸν λάβῃ, εἰκόνα ἑαυτοῦ πλησίον τῆς ἐκείνου κεφαλῆς ἐστεφανω-
μένην ἔθηκε, καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένον
ἔχουσαν. καὶ οὕτω γε καὶ τῷ Ἀντωνίῳ διὰ τοῦτ' ἤρεσεν ὥστε καὶ
Xiph. 47, 25—30 3 χρήματα πλείω τῶν ἐπηγγελμένων λαβεῖν. Μᾶρκος δὲ Τερέντιος
Οὐάρρων ἠδίκησε μὲν οὐδέν, ὁμώνυμος δὲ δή τινι τῶν ἐπικεκηρυγ-
L 192v μένων πλὴν μιᾶς προσηγορίας ὤν, καὶ | δείσας μή τι κατὰ τοῦτο,
οἷα καὶ ὁ Κίννας, πάθῃ, ἐξέθηκε γράμμα αὐτὸ τοῦτο δηλῶν· ἐδη-
4 μάρχει δέ. καὶ ὁ μὲν διατριβὴν καὶ γέλωτα ἐπὶ τούτῳ ὤφλισκανεν·
Xiph. 48, 2. 3 τὸ δὲ δὴ ἀστάθμητον τοῦ βίου καὶ ἐξ ἐκείνου ἐτεκμηριώθη, ὅτι
Λούκιος μὲν Φιλούσκιος ὑπό τε τοῦ Σύλλου πρότερον ἐπικηρυχθεὶς
καὶ διαφυγὼν ἔς τε τὸ λεύκωμα αὖθις τότε ἐσεγράφη καὶ ἀπέθανε,
Μᾶρκος δὲ Οὐαλέριος Μεσσάλας ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου θανατωθεὶς
οὐχ ὅπως ἐν ἀσφαλείᾳ διεβίω, ἀλλὰ καὶ ὕπατος ἀντ' αὐτοῦ ἐκείνου
5 ὕστερον ἀπεδείχθη. οὕτως ἔκ τε τῶν ἀπορωτάτων πολλοὶ περιγί-
γνονται καὶ ἐκ τῶν θαρσούντως ἐχόντων οὐκ ἐλάττους ἀπόλλυνται·
καὶ διὰ τοῦτο χρὴ μήτε ἐς τὸ ἀνέλπιστον πρὸς τὰς αὐτίκα συμφο-
ρὰς ἐκπλήττεσθαί τινα μήτε ἐς τὸ ἀφρόντιστον ὑπὸ τοῦ παρα-
χρῆμα περιχαροῦς ἐπαίρεσθαι, ἀλλ' ἐς τὸ μέσον ἐπ' ἀμφότερα τὴν
M 12v ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος τιθέμενον | ἀσφαλεῖς ἐφ' ἑκάτερα τοὺς λογι-
12 σμοὺς ποιεῖσθαι. καὶ τότε γοῦν ταῦτά τε οὕτως ἐγένετο, καὶ
Xiph. 47, 30—48, 2 πλεῖστοι μὲν τῶν μὴ προγραφέντων διά τε ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα
παραπώλοντο, πλεῖστοι δὲ τῶν ἐπικηρυχθέντων οὐχ ὅτι περιεγένοντο
Xiph. 48, 3—12 ἀλλὰ καὶ κατῆλθον αὖθις, καί τινες αὐτῶν καὶ ἀρχὰς ἔσχον. ἡ
δ' ἀναχώρησίς σφισι πρός τε τὸν Βροῦτον καὶ πρὸς τὸν Κάσσιον
2 τόν τε Σέξτον ἐγίγνετο. καὶ οἵ γε πλείους πρὸς τοῦτον συγκατέ-
φυγον· ναυαρχεῖν τε γὰρ πρότερον αἱρεθεὶς καὶ χρόνον τινὰ ἐν τῇ
θαλάσσῃ δυνηθεὶς ἰσχύν τε οἰκείαν, καίπερ τῆς ἀρχῆς μετὰ τοῦθ'
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἀποστερηθείς, περιεβάλετο, καὶ τὴν Σικελίαν
κατασχών, ἐπειθ' ὡς καὶ ἐκείνῳ ἐπεκηρύχθη αἵ τε ἄλλαι σφαγαὶ

1—7 = Exc. Val. 144: ὅτι Πόπλιος τὸν Κικέρωνα — λαβεῖν [V. L. 6 διὰ ταῦτα 7 τῶν | ἐπηγγελμένων fol. 206r |

27—219, 6 > Zon. 10, 17 p. 353, 20—354, 4 B. (p. 387, 32—388, 10 D.)

---

1 *Ποπίλιος* Xyl., *πόπλιος* LM cod. Peir., cf. Val. Max. 5, 3, 4, Liv. *per.* 120, Plut. *Cic.* 48, App. *b. c.* 4, 19, Sen. *suas.* 6, 20, *contr.* 7, 2 passim; 10 pr., 12 10 *δηλῶν*] *δηλοῦν* Bk., quo opus non est, cf. e. gr. c. 22, 1 13 *Λούκιος* Xyl., *λούσκιος* LM 28 *γε* R. St., *τε* LM 32 *ἐκείνῳ*] cf. 48, 17, 3.

ἐγίγνοντο, πλεῖστον τοῖς ὁμοίοις συνήρατο. τῇ γὰρ Ἰταλίᾳ ἐγγύθεν 3
ἐφορμῶν διέπεμπεν ἔς τε τὴν Ῥώμην καὶ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, τά τε
ἄλλα τοῖς τινα περισώσασι ⟨καὶ⟩ διπλάσια τῶν τοῖς φονεύσουσι προ-
κειμένων ἐπαγγελλόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις καὶ ὑποδοχὴν καὶ ἐπι-
κουρίαν καὶ χρήματα καὶ τιμὰς ὑπισχνούμενος. ὅθενπερ συχνοὶ
πρὸς αὐτὸν ἦλθον. ἀριθμὸν γὰρ οὔτε τῶν προγραφέντων οὔτε 13
τῶν φονευθέντων ἢ καὶ διαφυγόντων | οὐδὲ νῦν ἔγραψα, ὅτι πολλοὶ L 193r
μὲν τῶν τὸ πρῶτον ἐς τὰ λευκώματα ἐγγραφέντων ἀπηλίφησαν, cf. Xiph. 48, 13
πολλοὶ δὲ ὕστερον ἀντ' αὐτῶν ἀντενεγράφησαν, καὶ τούτων τε οὐκ
ὀλίγοι διεσώθησαν καὶ ἄλλοι συχνοὶ διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς 2
οὐδὲ πενθεῖν τισιν ἐξουσία ἦν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἐκ τούτου παρ-
απώλοντο. καὶ τέλος, ὡς τό τε πεπλασμένον αὐτῶν πᾶν αἱ συμφο-
ραὶ ἐξενίκων, καὶ οὐδεὶς οὐδὲ τῶν πάνυ ἀνδρικῶν ἀντικαρτερεῖν
πρὸς αὐτὰς ἐδύνατο, ἀλλ' ἔν τε τοῖς ἄλλοις πᾶσι καὶ ἔργοις καὶ cf. Xiph. 48, 25—29
λόγοις ἐσκυθρώπαζον καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους οὐκ ἤμελλον, ὥσπερ
εἰώθασιν, ἑορτάσειν, ἐκελεύσθησαν διὰ προγραφῆς εὐθυμεῖσθαι,
θάνατον ὀφλήσοντες ἂν μὴ πειθαρχήσωσιν· οὕτω που, ὡς καὶ ἐπ'
ἀγαθοῖς, τοῖς | κοινοῖς κακοῖς χαίρειν ἠναγκάζοντο. καὶ τί τοῦτο 3 M 43r
εἶπον, ὁπότε καὶ ἐκείνοις (τοῖς τρισὶν ἀνδράσι λέγω) ἄλλα τε ὡς cf. Xiph. 48, 12. 13
εὐεργέταις καὶ σωτῆρσι τῆς πόλεως γεγονόσι καὶ τοὺς στεφάνους
τοὺς πολιτικοὺς ἐψηφίσαντο; οὐ γὰρ ὅτι τινὰς ἐφόνευον, αἰτίαν
ἔχειν ἠξίουν, ἀλλ' ὅτι μὴ πλείονας, προσεπαινεῖσθαι ἤθελον. καὶ 4
πρός γε τὸν δῆμον φανερῶς ποτε εἶπον ὅτι οὔτε τὴν τοῦ Μαρίου
τοῦ τε Σύλλου ὠμότητα, ὥστε καὶ μισηθῆναι, οὔτ' αὖ τὴν τοῦ
Καίσαρος ἐπιείκειαν, ὥστε καὶ καταφρονηθῆναι καὶ ἀπ' αὐτοῦ
καὶ ἐπιβουλευθῆναι, ἐζηλώκασι.

τοιαῦτα μὲν περὶ τὰς σφαγὰς ἐγίγνετο, πολλὰ δὲ δὴ καὶ ἄτοπα 14 Exc. V. 145
καὶ περὶ τὰς τῶν ἄλλων οὐσίας συνέβαινε. καίτοι ταῖς τε γυναιξὶ cf. Xiph. 48, 12—15
ταῖς τῶν φονευομένων τὰς προῖκας καὶ τοῖς τέκνοις τοῖς μὲν ἄρρεσι
τὸ δέκατον ταῖς δὲ θηλείαις τὸ εἰκοστὸν τῆς ἑκάστου σφῶν οὐσίας

27—220, 13 = Exc. Val. 145: ὅτι ἐπὶ Ἀντωνίου καὶ ὁ ἠταβίου (sic) καὶ σφαγαὶ καὶ πολλὰ καὶ ἄτοπα περὶ — ἐποιήσαντο καὶ πάντα προσδιήρπαζον. |V. L. vide infra. praeterea: 28 τε om.

27—30 > Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 14—17)

27. 28 = Zon. 10, 17 p. 354, 5. 6 B. (p. 388, 11. 12 D.)

3 ⟨καὶ⟩ hic ins. Leuncl., post ἄλλα Rk. 8 ἀπηλίφησαν St., ἀπηλείφησαν LM, an ἀπηλείφθησαν?, cf. 55, 13, 3 9 ἀντενεγράφησαν dedi ex LM, ἐνεγράφησαν Reim. τε Bk., γε LM, δὲ Pflugk. 14 αὐτὰς M, αὐτὰ L 15 οὐκ Bk., οὐ LM

δώσειν, ὡς καὶ δὴ δίκαιοι φιλάνθρωποί τε ὄντες, ἐπηγγείλαντο.
2 ἀλλ' οὔτε ταῦτα πλὴν ὀλίγων ἐδόθη, τά τε τῶν λοιπῶν καὶ πάνυ
cf. Xiph. 48, 10—19 πάντα ἀδεῶς ἐπορθεῖτο. τοῦτο μὲν γὰρ ἐνοίκιον ἐνιαύσιον πασῶν
τῶν τε ἐν τῷ ἄστει καὶ τῶν ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ οἰκιῶν, ὧν μὲν
ἐμεμισθώκεσάν τινες, ὅλον, ὧν δὲ αὐτοὶ ᾤκουν, ἐξ ἡμισείας, πρὸς
τὴν τῆς καταγωγῆς ἀξίαν ἐσέπραξαν· τοῦτο δὲ τοὺς τὰ χωρία
3 ἔχοντας τὸ ἥμισυ τῶν προσόδων αὐτῶν ἀφείλοντο. καὶ προσέτι
καὶ τοὺς στρατιώτας τήν τε τροφὴν παρὰ τῶν πόλεων, ἐν αἷς ἐχεί-
L 1987 μαζον, προῖκα | λαμβάνειν ἐποίησαν, καὶ κατὰ τὴν χώραν, ὡς ἐπὶ
τὰ δεδημευμένα τά τε τῶν ἀνθισταμένων ἔτι, διαπέμποντες (καὶ
γὰρ ἐκείνους, ὅτι μὴ ἐντὸς τῆς προρρηθείσης σφίσιν ἡμέρας μετέ-
στησαν, πολεμίους ἐποιήσαντο) πάντα καὶ τὰ λοιπὰ προσδιήρπα-
Xiph. 48, 20. 21 4 ζον. ἵνα γὰρ καὶ πρὸ τῶν ἔργων τοὺς μισθοὺς ἔχοντες πᾶν τὸ
πρόθυμόν σφισι παρέχωνται, ταῦτά τε αὐτοῖς πράττειν ἐπέτρεπον
καὶ πόλεις χώρας τε δώσειν ὑπισχνοῦντο· καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ γεω-
M 43v νόμους ὁμοῦ καὶ οἰκιστὰς αὐτοῖς προσαπέδειξαν. τὸ μὲν | οὖν πλῆ-
θος τῶν στρατιωτῶν τούτοις ἀνηρτῶντο, τῶν δὲ δὴ λογιμωτέρων
τοὺς μὲν τοῖς κτήμασι τοῖς τῶν ἀπολλυμένων ἐδελέαζον, τὰ μὲν
ἐπευωνίζοντες τὰ δὲ καὶ προῖκά σφισι χαριζόμενοι, τοὺς δὲ καὶ
cf. Xiph. 48, 21—25 5 ταῖς ἀρχαῖς ταῖς τε ἱερωσύναις αὐτῶν ἐτίμων. ὅπως γὰρ ἀδεῶς
αὐτοί τε τὰ κάλλιστα καὶ τῶν χωρίων καὶ τῶν οἰκοδομημάτων
λαμβάνωσι καὶ ἐκείνοις ὅσα βούλονται διδῶσι, προεῖπον μηδένα
τῶν ἄλλων μὴ ὠνησείοντα ἐς τὸ πρατήριον ἀπαντᾶν, εἰ δὲ μή γε,
θνήσκειν τὸν τοῦτο ποιήσαντα. καὶ ἐκείνους γε οὕτω μετεχειρίζοντο
ὥστε ⟨μήτε⟩ τι καταφωρᾶν καὶ πλείστου ὅσου ἀγοράζειν ὧν ἐχρῄ-
ζον, καὶ διὰ τοῦτο μηδ' ὠνητιᾶν ἔτι.

15 περὶ μὲν οὖν τὰ κτήματα τοῦθ' οὕτως ἐγίγνετο, τὰς δὲ ἀρχὰς
τάς τε ἱερωσύνας τῶν θανατωθέντων οὐ πρὸς τὸ νομιζόμενον ἐκ

---

1 καὶ δίκαιοι καὶ φιλάνθρωποι ὄντες 2 πάλιν 4 τῶν ἐν et ἄλλῃ om. 7 προσέτι καὶ om. 8 τε om. 11 μετεστήσαντοι (sic) |

3—7 > Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 18—20) 7—9 > Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 20)

2—7 = Zon. 10, 17 p. 354, 6—11 B (p. 388, 13—18 D.) 18. 19 > Zon. 10, 17 p. 354, 11—13 B. (p. 388, 19. 20 D.) 22—24 > Zon. 10, 17 p. 354, 13. 14 B. (p. 388, 20—23 D.) 27—221, 1 > Zon. 10, 17 p. 354, 15 B. (p. 388, 23. 24 D.)

---

1 ὡς καὶ δὴ] ὡς καὶ cod. Peir., ὡς δὴ καὶ Polak. 2 ὀλίγων] ὀλίγοις Odd. frustra πάνυ πάντα LM, πάντα πάνυ cod. Peir. 16 αὐτοῖς Leuncl., αὐτοὺς LM 24 γε θνήσκειν R. St., γε θνήσειν LM, τεθνήξειν Gros 25 ⟨μήτε⟩ ins. Madvig. 27 δὲ Leuncl., τε LM, an δὲ δὴ?

τῶν νόμων, ἀλλ' ὥς που καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς, διέδοσαν. καὶ ὑπάτους
⟨τε⟩, τοῦ μὲν Καίσαρος τὴν ἀρχὴν ἀπειπόντος (ἧς γὰρ οὕτως ἐπε- 2
θύμησεν ὥστε καὶ πολεμῆσαι δι' αὐτήν, ταύτης ἑκὼν ἐξέστη) τοῦ
δὲ συνάρχοντος αὐτοῦ μεταλλάξαντος, ἄλλον τέ τινα καὶ τὸν Οὐεν-
τίδιον τὸν Πούπλιον καίπερ στρατηγοῦντα ἀπέδειξαν, ἔς τε τὴν
στρατηγίαν αὐτοῦ τῶν ἀγορανομούντων τινὰ ἐσήγαγον· καὶ πάντας 3
μετὰ τοῦτο τοὺς στρατηγούς, πέντε ἡμέρας ἔτι ἄρχοντας, παύσαν-
τες ἐκείνους μὲν ἐς τὰς ἡγεμονίας τῶν ἐθνῶν ἔστειλαν, ἑτέρους δὲ
ἀντ' αὐτῶν ἀντικατέστησαν. νόμους τε τοὺς μὲν ἀπήλειψαν τοὺς
δὲ ἀντενέγραψαν. καὶ συνελόντι εἰπεῖν, καὶ τἆλλα πάντα ὅπως
ποτὲ καὶ ἐδόκει | αὐτοῖς ἔπρασσον· τῶν μὲν γὰρ ἐπικλήσεων τῶν 4 L 194r
ἐπιφθόνων καὶ διὰ τοῦτο καταλυθεισῶν οὐκ ἀντεποιήσαντο, τὰ δὲ Xiph. 48, 29—32
δὴ πράγματα πρός τε τὸ βούλημα καὶ πρὸς τὸ ἐπιθύμημα τὸ
ἑαυτῶν διῆγον, ὥστε χρυσὸν τὴν τοῦ Καίσαρος μοναρχίαν φανῆναι.
τὸν μὲν οὖν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ταῦτά τε οὕτως ἐποίησαν, καὶ
νεὼν τῷ τε Σαράπιδι καὶ τῇ Ἴσιδι ἐψηφίσαντο· τοῦ δὲ δὴ Λεπί- 16 a. u. 712 (42)
δου | τοῦ Μάρκου τοῦ τε Πλάγκου τοῦ Λουκίου ὑπατευσάντων M 41r
λευκώματα αὖθις ἐξετέθη, θάνατον μὲν μηδενὶ ἔτι φέροντα, τὰς Xiph. 48, 32—49, 2
δὲ οὐσίας τῶν ζώντων ἀποσυλῶντα· προσδεόμενοι γὰρ χρημάτων, 2
ἅτε πολλὰ μὲν καὶ πολλοῖς στρατιώταις προοφειλήσαντες, πολλὰ
δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις δι' αὐτῶν δαπανῶντες, πολλῷ δὲ ἔτι
πλείω ἐς τοὺς προσδοκωμένους πολέμους ἀναλώσειν νομίζοντες, ἠρ-
γυρολόγουν. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν τελῶν τῶν πρότερον μέν 3
ποτε καταλυθέντων τότε δὲ αὖθις ἐπαναχθέντων ἢ καὶ ἐκ καινῆς
προσκαταστάντων, τό τε τῶν συντελειῶν, ἃς πολλὰς μὲν ἐπὶ τῇ
γῇ πολλὰς δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς οἰκέταις ἐπράττοντο, μετρίως πως τοὺς
ἀνθρώπους ἐλύπει· τὸ δὲ δὴ τοὺς καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν ἔτι οὐ μόνον 4
τῶν βουλευτῶν ἢ καὶ τῶν ἱππέων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξελευθέρων, καὶ
ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ γυναικῶν, εὐποροῦντας ἐς λευκώματα ἐσγρα-

---

9. 10 = Zon. 10, 17 p. 354, 15. 16 B. (p. 388, 24. 25 D.) 12—14 = Zon. 10, 17 p. 354, 16—18 B. (p. 388, 25—27 D.) 15—17. 23—26 > Zon. 10, 18 p. 354, 19—355, 2 B. (p. 388, 28—389, 3 D.) 27—222, 3 > Zon. 10, 18 p. 355, 2—6 B. (p. 389, 3—8 D.)

---

2 ⟨τε⟩ ins. Bk. ἀπείποντος M, ἀπείποντες L 3 δι αὐτὴν Bk., διὰ ταύτην LM 4 ἄλλον] Ἄλβιον Lange *röm. Altert.* 3² p. 552, 17, at C. Carrinas Ventidii collega ex Albia gente non fuit appellaturque *Γ. Καρρίνας* 51, 21, 6, nec offendit ἄλλον τέ τινα 7 ἔτι ἄρχοντας] Thuc. 2, 2, 1 confert Gros. 14 χρυσὸν] χρυσῆν Leuncl. iniuria, cf. Hemsterh. ad Lucian. 1, 460 16 Σαράπιδι] cf. ad 40, 47, 3 20 προοφειλήσαντες Leuncl., προσοφειλήσαντες LM 21 τοῖς] an τοῖς ⟨τότε⟩?

φῆναι καὶ δεκατείαν τινὰ καινὴν δεκατευθῆναι σφόδρα πάντας
Xiph 40, 5 / 2 5 ἠνίασε. τῷ μὲν γὰρ λόγῳ τὸ δέκατον τῆς οὐσίας παρ' ἑκάστου σφῶν ἐπράχθη, ἔργῳ δὲ οὐδὲ τὸ δέκατόν τινι κατελείφθη· ἐπειδὴ γὰρ οὐ ῥητόν τι ἀργύριον πρὸς τὴν τῶν κτημάτων ἀξίαν ἐσενεγκεῖν ἐκελεύσθησαν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς αἱ τιμήσεις τῶν σφετέρων ἐγένοντο, κἀκ τούτου ὡς οὐκ ὀρθῶς αὐτὰ τετιμημένοι διεβάλλοντο, καὶ τὰ
17 λοιπὰ προσαπώλλυσαν. εἰ δ' οὖν τινες τοῦτό πως διέφυγον, ἀλλ' ὑπό τε τῶν τάξεων ἐς στενὸν κατακλειόμενοι καὶ ἀργυρίου δεινῶς σπανίζοντες πάντων καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἀπεστεροῦντο. καὶ μέντοι καὶ ἕτερόν τι τοιόνδε, βαρὺ μὲν καὶ ἀκοῦσαι βαρύτατον δὲ
L 194r 2 πραχθῆναι, ἐγένετο· τῷ γὰρ βουλομένῳ σφῶν | ἐδόθη, πάσης τῆς οὐσίας ἐκστάντι, τὸ τρίτον μετὰ ταῦτα αὐτῆς ἀπαιτῆσαι, τοῦτ' ἔστι μήτε τι λαβεῖν καὶ προσέτι καὶ πράγματα σχεῖν. ὁπότε γὰρ βίᾳ τὰ δύο μέρη φανερῶς ἐσυλῶντο, πῶς ἂν τὸ τρίτον ἀπέλαβον,
M 14r 3 ἄλλως τε καὶ ἐλαχίστου αὐτῶν πωλουμένων; τοῦτο μὲν γὰρ | πολλῶν ἅμα ἀποκηρυττομένων, καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν πλειόνων καὶ ἀχρύσων καὶ ἀναργύρων ὄντων, τῶν δὲ λοιπῶν μὴ τολμώντων ὡς καὶ ἐχόντων τι ἀγοράσαι, ἵνα μὴ καὶ ἐκεῖνο προσαπολέσωσιν, αἱ τιμαὶ ἀνεῖντο· τοῦτο δὲ τοῖς στρατιώταις πολὺ παρὰ τὴν ἀξίαν
4 πάντα ἐπιπράσκετο. ὥστε τῶν μὲν ἰδιωτῶν οὐδεὶς οὐδέν, ὅ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, διεσώσατο· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις ἔς τε τὸ ναυτικὸν οἰκέτας, εἰ καὶ μὴ εἶχόν τινες, ὠνούμενοί γε ἐδίδοσαν, καὶ τὰς ὁδοὺς οἰκείοις οἱ βουλευταὶ δαπανήμασιν ἐπεσκεύαζον. μόνοι δὲ
5 δὴ οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες ὑπερεπλούτησαν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐξήρκει σφίσιν οὔτε ἡ μισθοφορὰ καίπερ ἐντελὴς οὖσα, οὔτε αἱ ἔξωθεν ἐπιφοραὶ καίτοι παμπληθεῖς γενόμεναι, οὐ τὰ ἆθλα τῶν φόνων μέγιστα δὴ δοθέντα, οὐχ αἱ κτήσεις τῶν χωρίων προικιμαῖαι τρόπον τινὰ αὐτοῖς ὑπάρξασαι· ἀλλὰ καὶ προσέτι οἱ μὲν τὰς οὐσίας

2. 3 > Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 21. 22). 20—24 = Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 22—26) 28—223, 6 = Joann. Antioch. fr. 75 M. (v. 26—33)

10—14 = Zon. 10, 18 p. 355, 6—10 B. (p. 389, 8—13 D.) 20—24 > Zon. 10, 18 p. 355, 10—12 B. (p. 389, 13—15 D.)

1 *δεκατευθῆναι* R. St., *δεκατευθέναι* LM 8 *τάξεων*] *συντάξεων* Rk., quod eodem redit, *πράξεων* Nab. (litt.), at *πράξεις* apud Dionem semper, ni fallor, *res gestae acta* sunt. *τάξεων* mihi sanum videtur, cf. Zon. 9, 16, 12 et App. *b. c.* 4, 34 ex. 13 *τι* M Zon., *τινα* L 19 *ἀνεῖντο* M, *ἀνεῖνται* (sed ο supra αι) L 25 *μισθοφορὰ* Rk., *μισθοφορία* LM, cf. 41, 28, 1 *καίπερ ἐντελὴς* Bk., *καὶ ὑπερεντελὴς* LM, cf. 78, 36, 2, Thuc. 8, 45, 6 et 50, 3 26 *ἐπιφοραὶ* Xyl., *ἐπιφθοραὶ* LM.

τῶν τελευτώντων ὅλας καὶ ᾔτουν καὶ ἐλάμβανον, οἱ δὲ καὶ ἐς τὰ
τῶν ζώντων ἔτι γερόντων τε καὶ ἀτέκνων γένη ἐσεβιάζοντο. ἐς 6
τοσοῦτον γὰρ τῆς τε ἀπληστίας καὶ τῆς ἀναισχυντίας ἐχώρησαν
ὥστε τινὰ καὶ τὴν τῆς Ἀττίας τῆς τοῦ Καίσαρος μητρὸς οὐσίαν,
ἀποθανούσης τότε καὶ δημοσίᾳ [τε] ταφῇ τιμηθείσης, παρ' αὐ-
τοῦ τοῦ Καίσαρος αἰτῆσαι.

ταῦτά τε οὖν οὕτως οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ τρεῖς ἐποίουν, καὶ 18
ἅμα καὶ τὸν Καίσαρα τὸν πρότερον ἐπὶ πλεῖστον ἐσέμνυνον. ἅτε
γὰρ τῆς μοναρχίας ἐφιέμενοι καὶ πρὸς αὐτὴν ἐπειγόμενοι τούς τε
σφαγέας αὐτοῦ τοὺς λοιποὺς ὀργῇ μετῄεσαν, ὡς καὶ ἐκ τούτου τήν 2
τε ἄδειάν σφισιν ὧν ἐποίουν καὶ τὴν ἀσφάλειαν πόρρωθεν προ-
παρασκευάσοντες, καὶ πάνθ' ὅσα ἐς τιμὴν αὐτοῦ ἔφερε, προθύμως
ἔπραττον ἐς ὑποδοχὴν τοῦ καὶ αὐτοί ποτε τῶν ὁμοίων ἀξιωθῆναι·
καὶ διὰ τοῦτο τοῖς τε ἐψηφισμένοις | ἠγάλλον αὐτὸν καὶ ἑτέροις L 195r
ἃ τότε προσέθεσαν. ἔν τε γὰρ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ αὐτοί 3
τε ὤμοσαν καὶ τοὺς ἄλλους ὥρκωσαν βέβαια νομιεῖν πάντα τὰ ὑπ' M 15r
ἐκείνου γενόμενα (καὶ τοῦτο καὶ νῦν ἐπὶ πᾶσι τοῖς τὸ κράτος ἀεὶ
ἴσχουσιν, ἢ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ποτε γενομένοις καὶ μὴ ἀτιμωθεῖσι, γίγ-
νεται), καὶ ἡρῷόν οἱ ἔν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἐκέκαυτο 4 Xiph. 49, 5. 6
προκατεβάλοντο, καί τι καὶ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις
μεθ' ἑτέρου Ἀφροδισίου ἔπεμπον. εἴ τε νίκη τις ἠγγέλθη ποθέν,
χωρὶς μὲν τῷ κρατήσαντι χωρὶς δὲ ἐκείνῳ καὶ τεθνεῶτι τιμὴν ἱερο-
μηνίας ἔνεμον. τά τε γενέσια αὐτοῦ δαφνηφοροῦντας καὶ εὐθυ- 5
μουμένους πάντας ἑορτάζειν ἠνάγκασαν, νομοθετήσαντες τοὺς μὲν
ἄλλους τοὺς ἀμελήσαντας αὐτῶν ἐπαράτους τῷ τε Διὶ καὶ αὐτῷ
ἐκείνῳ εἶναι, τοὺς δὲ δὴ βουλευτὰς τούς τε υἱεῖς σφων πέντε καὶ
εἴκοσι μυριάδας ὀφλισκάνειν. καὶ συνέβαινε γὰρ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ 6
καὶ τὰ Ἀπολλώνια γίγνεσθαι, ἐψηφίσαντο τῇ προτεραίᾳ τὰ γενέσια
ἀγάλλεσθαι, ὡς καὶ λογίου τινὸς Σιβυλλείου ἀπαγορεύοντος μηδενὶ
θεῶν τότε πλὴν τῷ Ἀπόλλωνι ἑορτάζεσθαι. ταῦτά τε οὖν αὐτῷ 19

---

7. 8 = Zon. 10, 18 p. 355, 13. 14 B. (p. 389, 16. 17 D.) 12—14 ~ Zon. 10, 18 p. 355, 14. 15 B. (p. 389, 18 D.)

---

4 Ἀττίας] cf. ad 45, 1, 1 5 [τε] exp. Polak., praecedens καὶ (vel potius δὲ quod pro καὶ substituerat R. St.) del. Xyl. 13 ὑποδοχὴν] ἀποδοχὴν Rk., ἀπεκδοχὴν Reim. frustra uterque, cf. 45, 6, 2, [Dem.] 7, 13, Aesch. 3, 62 καὶ] κἂν? Bk. 14 ἑτέροις ἃ τότε Rk. (nisi quod ἑτέροις ἃ αὐτοὶ τότε), ἑτέροις αὐτότε LM, ἕτερα αὖ τότε Reim., ἕτερα αὐτοῖς Pflugk. 20 προκατεβάλοντο Bk., προκατεβάλλοντο LM 28 Ἀπολλώνια scripsi, ἀπολλώνεια LM, cf. ad 43, 48, 3 τῇ προτεραίᾳ] cf. C. I. L. 1² p. 321.

ἔδωκαν, καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐφονεύθη, κυρίαν ἀεί ποτε ἕδραν
Xiph. 49, 8, 9 βουλῆς ἔχουσαν, ἀποφράδα ἐνόμισαν. τό τε οἴκημα ἐν ᾧ ἐσφάγη,
παραχρῆμά τε ἔκλεισαν καὶ ὕστερον ἐς ἄφοδον μετεσκεύασαν· καὶ
τὸ βουλευτήριον τὸ Ἰούλιον ἐπ' αὐτοῦ κληθὲν παρὰ τῷ Κομιτίῳ
2 ὠνομασμένῳ ᾠκοδόμουν, ὥσπερ ἐψήφιστο. πρὸς δὲ τούτοις ἀπεῖ-
πον μὲν μηδεμίαν εἰκόνα αὐτοῦ, καθάπερ θεοῦ τινος ὡς ἀληθῶς
ὄντος, ἐν ταῖς τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐκφοραῖς πέμπεσθαι, ὅπερ ἐκ
Xiph. 49, 6—8 τοῦ πάνυ ἀρχαίου καὶ τότε ἔτι ἐγίγνετο· ἀπηγόρευσαν δὲ μηδένα
ἐς τὸ ἡρῷον αὐτοῦ καταφυγόντα ἐπ' ἀδείᾳ μήτε ἀνδρηλατεῖσθαι
3 μήτε συλᾶσθαι, ὅπερ οὐδενὶ οὐδὲ τῶν θεῶν, πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ
Ῥωμύλου γενομένων, ἐδεδώκεσαν. καίτοι καὶ ἐκεῖνο τὸ χωρίον ὀνό-
ματι τὴν ἀσυλίαν, μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἄθροισιν, ἄνευ τοῦ ἔργου
L 195r M 45r αὐτῆς ἔσχεν· οὕτω γὰρ περιε|φράχθη ὥστε μηδένα | ἔτι τὸ παρά-
παν ἐσελθεῖν ἐς αὐτὸ δυνηθῆναι.

4 τῷ μὲν δὴ Καίσαρι ταῦτ' ἔδωκαν, ταῖς δὲ ἀειπαρθένοις ῥαβ-
δούχῳ ἑνὶ ἑκάστῃ χρῆσθαι, ὅτι τις αὐτῶν ἀπὸ δείπνου πρὸς ἑσπέ-
ραν οἴκαδε ἐπανιοῦσα ἠγνοήθη τε καὶ ὑβρίσθη. τάς τε ἀρχὰς τὰς
ἐν τῇ πόλει ἐπὶ πλείω ἔτη προαπέδειξαν, τούς τε ἐπιτηδείους σφί-
σιν ἅμα δι' αὐτῶν τιμῶντες, καὶ τὰ πράγματα ἐπὶ μακρότερον
ταῖς τῶν ἀρξόντων διαδοχαῖς κρατυνόμενοι.

Xiph. 49, 9—11 **20** πράξαντες δὲ ταῦτα, Λέπιδος μὲν αὐτοῦ, τήν τε πόλιν καὶ
τὴν ἄλλην Ἰταλίαν διάξων, ὥσπερ εἶπον, ὑπέμεινε, Καῖσαρ δὲ καὶ
Ἀντώνιος ἐξεστράτευσαν. ὅ τε γὰρ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος τὸ μὲν
πρῶτον μετὰ τὴν ὁμολογίαν τὴν πρὸς τὸν Ἀντώνιον τούς τε ἄλλους
σφίσι γενομένην καὶ ἐς τὴν ἀγορὰν ἐσῄεσαν, καὶ τὰς στρατηγίας
2 ἐν τῷ αὐτῷ ᾧ καὶ πρὶν κόσμῳ διῴκουν· ἐπεὶ δ' ἤρξαντό τινες ἐπὶ
τῇ τοῦ Καίσαρος σφαγῇ χαλεπαίνειν, ἐξεχώρησαν ὡς καὶ ἐπὶ τὰς
ἔξω ἀρχάς, ἃς προσετετάχατο, ἐπειγόμενοι. καίτοι καὶ ἀστυνόμος
ὁ Κάσσιος ἦν, τά τε Ἀπολλώνια οὐδέπω διεωρτάκει. ἀλλ' ἐκεῖνα
μὲν δι' Ἀντωνίου τοῦ συστρατηγοῦ καὶ ἀπὼν ἐκπρεπέστατα ἐπετέ-
3 λεσεν, αὐτὸς δὲ οὐκ εὐθὺς ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπέπλευσεν, ἀλλ' ἐν τῇ
Καμπανίᾳ μετὰ τοῦ Βρούτου χρονίσας ἐπετήρει τὰ γιγνόμενα. καὶ

21—23 = Zon. 10, 18 p. 355, 15—18 B. (p. 389, 19—22 D.)

---

29 *Κάσσιος*] *Βροῦτος* Xyl. secutus Plut. *Brut.* 21, App. *b. c.* 3, 23, constat sane Brutum non Cassium praetorem urbanum fuisse, cf. i. a. Cic. *Phil.* 2, 13, 31, *Att.* 16, 4, 4, sed mihi Dio ipse errasse videtur, cf. quoque v. 32 et exordium exc. Val. 146 *Ἀπολλώνια* scripsi, *ἀπολλώνεια* LM, cf. ad 43, 48, 3 32 *Βρούτου*] *Κασσίου* Xyl., cf. ad v. 29.

τινα καὶ γράμματα ἐς τὴν Ῥώμην, ἅτε καὶ στρατηγοῦντες, πρὸς Exc. V. 146
τὸν δῆμον ἔπεμπον, μέχρις οὗ ὁ Καῖσαρ ⟨ὁ⟩ Ὀκταουιανὸς τῶν τε
πραγμάτων ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τὸ πλῆθος σφετερίζεσθαι ἤρξατο.
τότε γὰρ τῆς τε δημοκρατίας ἅμα ἀπογνόντες καὶ ἐκεῖνον φοβη- 4
θέντες ἀπῆραν. καὶ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι λαμπρῶς ὑπεδέξαντο·
ἐτιμῶντο μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων σχεδόν τι πάντων ἐφ' οἷς Xiph. 49, 30—50, 2
ἐποίησαν, ἐκεῖνοι δὲ καὶ εἰκόνας σφίσι χαλκᾶς παρά τε τὴν τοῦ
Ἁρμοδίου καὶ παρὰ τὴν τοῦ Ἀριστογείτονος, ὡς καὶ ζηλωταῖς αὐτῶν
γενομένοις, ἐψηφίσαντο. κἂν τούτῳ πυθόμενοι τὸν Καίσαρα ἐπὶ 21 Xiph. 49, 11—18
μεῖζον αἴρεσθαι, Κρητῶν μὲν καὶ Βιθυνῶν, | ἐφ' οὓς ἐστέλλοντο, M 16r
ἠμέλησαν, | οὐδεμίαν ἐν αὐτοῖς ἀξιόχρεων ὠφελίαν ὁρῶντες οὖσαν, L 196r
πρὸς δὲ δὴ τήν τε Συρίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν, καίπερ μηδέν σφισι
προσηκούσας, ἀλλ' ὅτι τῷ καιρῷ καὶ τοῖς χρήμασι ταῖς τε δυνάμε-
σιν ἤκμαζον, ἐτράποντο. καὶ Κάσσιος μὲν πρὸς τοὺς Σύρους ὡς 2
καὶ συνήθεις οἱ καὶ φίλους ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Κράσσου στρατείας
ὄντας ὥρμησε, Βροῦτος δὲ τήν τε Ἑλλάδα καὶ τὴν Μακεδονίαν
συνίστη. ἄλλως τε γὰρ ἔκ τε τῆς δόξης τῶν πεπραγμένων καὶ ἐπὶ
ταῖς ἐλπίσι τῶν ὁμοίων προσεῖχον αὐτῷ, καὶ διότι καὶ στρατιώτας 3
συχνούς, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πρὸς Φαρσάλῳ μάχης ἐκεῖ που καὶ τότε
ἔτι περιπλανωμένους, τοὺς δὲ καὶ ἐκ τῶν τῷ Δολοβέλλᾳ συνεξελ-
θόντων ὑπολειφθέντας ἢ διὰ νόσον ἢ διὰ ἀταξίαν, προσλαβὼν εἶχε·
καί οἱ καὶ χρήματα ἐκ τῆς Ἀσίας παρὰ τοῦ Τρεβωνίου ἦλθε. τὸ 4
μὲν οὖν Ἑλληνικὸν ἀπονητότατα ἐκ τούτων, ἅτε μηδὲ δύναμίν τινα
ἀξιόλογον ἔχον, προσεποιήσατο· ἐς δὲ δὴ τὴν Μακεδονίαν ἦλθε
μὲν ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐν ᾧ ὅ τε Ἀντώνιος ὁ Γάιος ἄρτι ἀφῖκτο cf. Xiph. 49, 28—30
καὶ Κύιντος Ὁρτήσιος ὁ προάρξας αὐτῆς ἀπαλλαγήσεσθαι ἔμελλεν,
οὐ μέντοι καὶ πρᾶγμά τι ἔσχεν. οὗτός τε γὰρ εὐθὺς αὐτῷ προσε- 5
χώρησε, καὶ ὁ Ἀντώνιος κωλυθεὶς κατὰ τὴν τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ
Ῥώμῃ ἐπικράτησιν πράσσειν τι τῶν τῇ ἀρχῇ προσηκόντων ἀσθενὴς

1—9 = Exc. Val. 146: ὅτι Κάσσιος καὶ Βροῦτος στρατηγοῦντες ἐπεὶ Ὀκταβιανὸς τῶν πραγμάτων ἀντιλαμβάνεσθαι ἤρξατο τῆς δημοκρατίας ἀπογνόντες καὶ — ἐψηφίσαντο [V. L. 7 ἐπόρησαν 8 παρὰ τὴν om.]

2—9 > Zon. 10, 18 p. 355, 18—356, 1 B. (p. 389, 22—29 D.) 9. 10. 14. 16—24 = Zon. 10, 18 p. 356, 2—10 B. (p. 389, 29—390, 7 D.)

2 ⟨ὁ⟩ ins. R. St. 10 *Βιθυνῶν*] cf. App. *b. c.* 3, 8, Mommsen *Herm.* 1893 p. 602, 4 11 *ὠφελίαν*] ita LM, cf. ad 38, 24, 3 et ad 43, 18, 3 13 *τῷ καιρῷ*] *τῷ ⟨τότε⟩ καιρῷ* Leuncl., quod non placet 20 *Δολοβέλλᾳ*] cf. ad Zon. 9, 6, 1 25 *ἐν ᾧ* L, *ᾧι* M (sed *ἐν ὧι* in marg. corr. ant.)

6 ἦν. ὅ τε Οὐατίνιος ἦρχε μὲν Ἰλλυριῶν τῶν πλησιοχώρων, καὶ τό τε Δυρράχιον ἐκεῖθεν ἐπελθὼν προκατέλαβε καὶ ἦν αὐτῷ κατὰ τὸ στασιωτικὸν διάφορος, οὐ μὴν ἠδυνήθη τι αὐτὸν βλάψαι· οἱ γὰρ στρατιῶται ἀχθόμενοί τε αὐτῷ καὶ προσκαταφρονήσαντες αὐτοῦ
7 διὰ νόσον μετέστησαν. καταλαβὼν οὖν καὶ τούτους ἐπί τε τὸν Ἀντώνιον ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ὄντα ἐστράτευσε, καὶ προαπαντήσαντός οἱ αὐτοῦ τούς τε στρατιώτας ᾠκειώσατο, καὶ ἐκεῖνον ἐς τὸ τεῖχος προκαταφυγόντα ἀπετείχισε μὲν καὶ ἐζώγρησεν ἐκ προδοσίας, κακὸν
M 46v 22 δὲ | οὐδὲν εἰργάσατο. πράξας δὲ ταῦτα, καὶ τήν τε Μακεδονίαν
L 196r μετὰ τοῦτο πᾶσαν καὶ τὴν Ἤπειρον προσλαβών, | ἐπέστειλε τῇ γε-
cf. Xiph. 60, 5—10 ρουσίᾳ, τά τε πραχθέντα οἱ δηλῶν καὶ ἑαυτὸν τά τε ἔθνη καὶ
2 τοὺς στρατιώτας ἐπ' αὐτῇ ποιούμενος. οἱ δέ (ἔτυχον γὰρ ὑπόπτως ἤδη πρὸς τὸν Καίσαρα ἔχοντες) ἰσχυρῶς τε αὐτὸν ἐπῄνεσαν καὶ πάντων τῶν ἐκεῖ χωρίων ἄρχειν ἐκέλευσαν. ὡς οὖν καὶ ἐκ τοῦ δόγματος τὴν ἡγεμονίαν ἐβεβαιώσατο, αὐτός τε ἐπὶ πλεῖον προεθυ-
3 μήθη καὶ τὸ ὑπήκοον ἀπροφασίστως συναιρόμενον ἔσχε. καὶ τέως μὲν τῷ τε Καίσαρι πέμπων, ὅτε ἐδόκει τῷ Ἀντωνίῳ πολεμεῖν, παρῄνει ἐκείνῳ τε ἀνθίστασθαι καὶ ἑαυτῷ συναλλαγῆναι, καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Ἰταλίαν πλεῦσαι παρεσκευάζετο, ὅθεν ἡ γερουσία μετέπεμψεν
4 αὐτόν· ἐπεὶ δὲ ὁ Καῖσαρ τά τε ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀκριβῶς κατέσχε καὶ τοὺς τοῦ πατρὸς φονέας φανερῶς ἐτιμωρεῖτο, κατὰ χώραν ἔμεινε, καὶ διεσκόπει ὅπῃ ποτὲ ἐπιόντα αὐτὸν καλῶς ἀμύναιτο, καὶ τά τε ἄλλα ἄριστα δὴ τήν τε Μακεδονίαν διήγαγε, καὶ τὰ στρατεύματα
23 στασιασθέντα οἱ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου κατεστήσατο. ἐκεῖνος γάρ, καίτοι ὑπ' ⟨αὐτοῦ οὐδὲ⟩ τοῦ στρατηγικοῦ κόσμου στερηθείς, οὐκ ἠγάπησε τὴν ἡσυχίαν ἔν τε ἀδείᾳ καὶ ἐν τιμῇ ἔχων, ἀλλ' ἐς τοὺς
2 τοῦ Βρούτου στρατιώτας ἔπραττεν ἀπόστασιν· φωραθείς τε ἐπὶ τούτῳ πρὶν μέγα τι κακὸν δρᾶσαι, καὶ τῶν τε ἐπισήμων τῆς στρατηγίας ἀφαιρεθεὶς καὶ φυλακῇ τινι ἀδέσμῳ, ἵνα μηδὲν νεοχμώσῃ, παραδοθεὶς οὐδ' ὣς ἡσύχασεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἢ πρὶν ἐνεωτέρισεν, ὥστε καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς μὲν ἀλλήλοις ἐς χεῖρας

9—11. 12—16. 20—22 = Zon. 10, 18 p. 356, 10—17 B. (p. 390, 7—16 D.) 24—227, 11 cf. Zon. 10, 18 p. 356, 17. 18 B. (p. 390, 17. 18 D.)

17 ὅτε R. St., ἅτε LM, ⟨ἕως⟩ ὅτε Rk. 19 ὅθεν] ὅτι? Reim. 25 ὑπ' ⟨αὐτοῦ οὐδὲ⟩ τοῦ στρατηγικοῦ κόσμου Bk. praeeunte Xylandro qui ὑπὸ ⟨τοῦ Βρούτου οὐδὲ⟩ τοῦ στρατηγικοῦ κόσμου, ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ κόσμου LM, ὑπὸ ⟨τοῦ Βρούτου⟩ τοῦ στρατηγικοῦ κόσμου ⟨οὐ⟩ Leuncl., οὔπω τοῦ στρατηγικοῦ κόσμου Odd.

ἐλθεῖν, τοὺς δὲ καὶ ἐπ' ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀπολλωνίαν, ὅπως ἐξαρπάσωσιν αὐτόν, ὁρμῆσαι. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἠδυνήθησαν ποιῆσαι· ὁ 3
γὰρ Βροῦτος ἐκ γραμμάτων τινῶν ἁλόντων προμαθὼν τὸ γενησόμενον ὑπεξήγαγεν αὐτόν, ὡς καὶ νοσοῦντά τινα ἐς δίφρον κατάστεγον ἐμβαλών· οὔτε δὲ ἐκεῖνον εὑρεῖν δυνάμενοι καὶ τὸν Βροῦτον φοβούμενοι | λόφον ὑπὲρ τῆς πόλεως κατέλαβον. καὶ αὐτοὺς ὁ Βροῦτος ἔς 4 M 47r
τε ὁμολογίαν ὑπαγαγόμενος, καὶ ὀλίγους τῶν θρασυτάτων τοὺς μὲν θανατώσας τοὺς δὲ ἀπαλλάξας ἐκ τῆς συστρατείας, | οὕτω διέθηκεν L 197r
ὥστε σφᾶς τούς τε ἀποπεμφθέντας ὡς καὶ τῆς στάσεως αἰτιωτάτους συλλαβεῖν καὶ ἀποκτεῖναι, καὶ τὸν ταμίαν τούς τε ὑποστρατήγους τοῦ Ἀντωνίου ἐξαιτῆσαι. ὁ οὖν Βροῦτος ἐκείνων μὲν οὐδένα σφί- 24
σιν ἐξέδωκεν, ἀλλ' ἐς πλοῖα αὐτοὺς ἐμβαλὼν ὡς καὶ καταποντώσων ἐς τὸ ἀσφαλὲς ἀπέπεμψε· φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ αὖθις τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πραττομένων ἐπὶ τὸ φοβερώτερον ἀγγελλομένων πυνθανόμενοι μεταβάλωνται, τὸν μὲν Ἀντώνιον ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ κατέλιπε, 2
Γαΐῳ τινὶ Κλωδίῳ παραδοὺς φυλάσσειν, αὐτὸς δὲ τό τε πλεῖστον καὶ τὸ ἰσχυρότατον τοῦ στρατοῦ λαβὼν ἔς τε τὴν ἄνω Μακεδονίαν ἀνεχώρησε, κἀντεῦθεν ἐς τὴν Ἀσίαν ὕστερον ἔπλευσεν, ὅπως σφᾶς ὅτι τε πορρωτάτω τῆς Ἰταλίας ἀπαγάγῃ κἀκ τῶν ἐκεῖ ὑπηκόων διατρέφῃ. καὶ ἄλλους τε ἐν τούτῳ συμμάχους προσεποιήσατο καὶ 3
τὸν Δηιόταρον, καίπερ ὑπεργήρων τε ὄντα καὶ τῷ Κασσίῳ ἀπειπόντα τὴν βοήθειαν. διατρίβοντος δὲ αὐτοῦ ταύτῃ, ἐκείνῳ τε Γέλλιος Ποπλικόλας ἐπεβούλευσε καὶ τὸν Ἀντώνιον ὁ ἀδελφὸς ὁ Μᾶρκος ἐξαρπάσαι, πέμψας τινάς, ἐπεχείρησε. καὶ τοῦτον μὲν ὁ 4
Κλώδιος ὡς οὐκ ἠδυνήθη σῶον φυλάξαι, ἀπέκτεινεν, εἴτ' αὐτογνωμονήσας εἴτε καὶ ἐξ ἐντολῆς τοῦ Βρούτου· καὶ γὰρ λόγος ἔχει ὅτι πρότερον μὲν ἐν παντὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἐποιεῖτο, ὕστερον δέ, μαθὼν τὸν Δέκιμον ἀπολωλότα, παρ' οὐδὲν αὐτὴν ἤγαγεν. ὁ δὲ 5
δὴ Γέλλιος ἐφωράθη μέν, ἔπαθε δὲ δεινὸν οὐδέν· ὁ γὰρ Βροῦτος ἐκεῖνόν τε ἐν τοῖς φιλτάτοις ἀεί ποτε νομίσας εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Μᾶρκον Μεσσάλαν πάνυ τῷ Κασσίῳ προσκείμενον εἰδώς, ἀφῆκεν αὐτόν. καὶ ὃς ἐπέθετο μὲν καὶ τῷ Κασσίῳ, οὐδὲν δὲ οὐδὲ τότε κακὸν ἔπαθεν. αἴτιον δὲ ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Πῶλλα προμα- 6

---

17. 18. 13—15 = Zon. 10, 18 p. 356, 18—21 B. (p. 390, 18—22 D.)

---

10 *ταμίαν* Bk., *ταμιείαν* LM (ut saepe) 15 *μεταβάλωνται* Bk. (et Zon.), *μεταβάλλωνται* LM 21 *ὑπεργήρων* R. St., *ὑπεργήρω* LM ut 57, 17, 4, ubi tamen *ὑπεργήρων* Xiph., cf. Kuehner-Blass *Ausf. gr. Gr.* 1, 1 p. 404 25 *σῶον* R. St., *σῶιον* LM, *σῶν* Dind., cf. Kuehner-Blass *l. l.* p. 542 29 *ἔπαθε* L, *ἔπαθεν* M 33 *Πῶλλα* scripsi, *πάλλα* LM, *Πόλλα* Odd., *Πῶλα* Bk., cf. ad 45, 10, 3.

M 47v θοῦσα τὴν ἐπιβουλήν, καὶ | δείσασα περί τε τῷ Κασσίῳ μὴ προκαταληφθῇ (σφόδρα γὰρ αὐτὸν ἠγάπα) καὶ περὶ τῷ υἱῷ μὴ καταφωραθῇ, τό τε ἐπιβούλευμα αὐτὴ ἔχουσα τῷ Κασσίῳ προεμήνυσε καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ παιδὸς ἀντέλαβεν. οὐ μέντοι καὶ βελτίω L 197v αὐτὸν ἐποίησεν· | πρός τε γὰρ τὸν Καίσαρα καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον

25 ἀπὸ τῶν εὐεργετῶν ἀπηυτομόλησεν. ὁ δ' οὖν Βροῦτος ὡς τάχιστα τήν τε τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Μάρκου πεῖρασιν καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ σφαγὴν ἔμαθεν, ἔδεισε μὴ καὶ ἄλλο τι ἐν τῇ Μακεδονίᾳ παρὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ νεωτερισθῇ, καὶ εὐθὺς ἐς τὴν Εὐρώπην ἐπειχθεὶς τήν τε χώραν τὴν τοῦ Σαδάλου γενομένην παρέλαβεν (ἄπαις γὰρ τελευτῶν τοῖς Ῥωμαίοις αὐτὴν κατέλιπε),

2 καὶ ἐς Βησσοὺς ἐμβαλών, εἴ πως ἀμύναιτό τε ἅμα αὐτοὺς ὧν ἐκακούργουν, καὶ ὄνομα ἀξίωμά τε αὐτοκράτορος, ὡς καὶ ῥᾶον ἐκ τούτου τῷ τε Καίσαρι καὶ τῷ Ἀντωνίῳ προσπολεμήσων, περιβάλοιτο, ἀμφότερα διεπράξατο, Ῥασκυπόριδός οἱ δυνάστου τινὸς ἐς τὰ μάλιστα βοηθήσαντος. ἐντεῦθεν δὲ ἐς τὴν Μακεδονίαν ἐλθὼν καὶ πάντα τὰ ἐκεῖ κρατυνάμενος ἐς τὴν Ἀσίαν αὖθις ἀνεκομίσθη.

3 Βροῦτος μὲν ταῦτά τε ἔπρασσεν, καὶ ἐς τὰ νομίσματα ἃ ἐκόπτετο εἰκόνα τε αὐτοῦ καὶ πιλίον ξιφίδιά τε δύο ἐνετύπου, δηλῶν ἔκ τε τούτου καὶ διὰ τῶν γραμμάτων ὅτι τὴν πατρίδα μετὰ τοῦ

26 Κασσίου ἠλευθερωκὼς εἴη· ἐν δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐκείνοις χρόνοις ὁ Κάσσιος ἔς τε τὴν Ἀσίαν πρὸς τὸν Τρεβώνιον, φθάσας τὸν Δολοβέλλαν, ἐπεραιώθη, καὶ λαβὼν παρ' αὐτοῦ χρήματα, τῶν τε

8—10 > Zon. 10, 18 p. 356, 21. 22. B. (p. 390, 22. 23 D.) 22—229, 4. 7. 8 = Zon. 10, 18 p. 356, 23—357, 5 B. (p. 390, 24—31 D.)

3 αὐτὴ L, αὐτῇ M 10 Σαδάλου Xyl., ἀθάλου LM, cf. 41, 51, 2 et 63, 1, *eph. epigr.* 2, 251 sq., App. *b. c.* 4, 75, Caes. *b. c.* 3, 4, 3, Cic. *Verr. act.* 1, 24, 63, Lucan. 5, 54 11 ἄπαις — κατέλιπεν] cf. Momms. *eph. epigr. l. l.* 12 Βησσοὺς] ita Dio hic et 51, 25, 5; 54, 20, 3; 54, 34, 6 (at Βεσσός § 5 errore M) cum Herodoto 7, 111, Βεσσοί Pol. 23, 8 (24, 6), 4, Strab. 7, 5, 12 p. 318 (μέσσοι A) et 7 fr. 48, cf. Steph. Byz. *s. v.* Τετραχωρῖται, App. *Ill.* 16, Antip. *epigr.* 9, 428, Ptol. 3, 11, 6, cf. *Plut. de ser. num. vind* 8, C. I. Gr. 3497 (saec. III) 14 περιβάλοιτο Bk., περιβάλλοιτο LM 15 Ῥασκυπόριδός] ita quoque c. 48, 2 (θρασκύπορις LM pro ὁ Ῥασκύπορις proclivi errore); 54, 34, 5; 55, 30, 6, Ῥαισκούπορις *nummi* Head *H. N.* p. 244, *Rhescuporis* Tac. Ann. 2, 64—67 (cf. *Threx. Thrax*), *Rhascipolis* Caes *b. c.* 3, 4, 4 (*rascipolis*), *Rhascupolis* Vell. 2, 129, Lucan 5, 55 (vel *Rhascypolis*), *Rhascypolis* Suet. *Tib.* 37 (*thrascypolim* codd.), Ῥασκούπολις App. *b. c.* 4, 87. 103—105. 136. littera *l* unde nata sit apparet. 20 πιλίον Reim., πείλιον LM, cf. ad fr. 69 23. 229, 1 Δολοβέλλαν Δολοβέλλας R. St., δολαβέλλαν δολαβέλλας LM, cf. ad Zon. 9, 6, 1. Dionem nomen hic et c. 28, 5 per α litteram scripsisse Latinum scriptorem secutum, vix credibile.

ἱππέων συχνούς, οὓς ὁ Δολοβέλλας ἐς τὴν Συρίαν προεπεπόμφει,
καὶ ἑτέρους πολλοὺς τῶν τε Ἀσιανῶν καὶ τῶν Κιλίκων προσέθετο.
κἀκ τούτου καὶ τὸν Ταρκονδίμοτον τούς τε Ταρσέας καὶ ἄκοντας 2
ἐς τὸ συμμαχικὸν προσηγάγετο· οὕτω γὰρ προσφιλῶς τῷ Καίσαρι
τῷ προτέρῳ, καὶ δι' ἐκεῖνον καὶ τῷ δευτέρῳ, οἱ Ταρσεῖς εἶχον ὥστε
καὶ Ἰουλιόπολίν σφας ἀπ' αὐτοῦ μετονομάσαι. ταῦτ' οὖν ὁ Κάσ-
σιος πράξας ἐς τὴν Συρίαν ἦλθε, καὶ ἀμαχεὶ πάντα τά τε | τῶν M 48r
δήμων καὶ τὰ τῶν στρατευμάτων προσεποιήσατο. ἡ δὲ δὴ κατάστα- 3
σις ἡ ἐν τῇ Συρίᾳ τότε τοιάδε ἦν. Καικίλιος Βάσσος ἱππεὺς συστρα-
τεύσας τε τῷ Πομπηίῳ καὶ ἀναχωρήσας ἐς Τύρον, ἐκεῖ ἐν τῷ
ἐμπορίῳ τὰς διατριβὰς | λανθάνων ἐποιεῖτο. ἦρχε δὲ τῶν Σύρων L 198r
Σέξτος· τούτῳ γὰρ καὶ ταμίᾳ καὶ συγγενεῖ αὐτοῦ ὄντι ὁ Καῖσαρ
πάντα τὰ τῇδε κατὰ τὴν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τὸν Φαρνάκην ἔλα-
σιν ἐπέτρεψεν. ὁ οὖν Βάσσος τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχίαν ἦγεν, ἀγαπῶν 4
εἴ τις αὐτὸν ζῆν ἐάσειεν· ὡς δὲ τῶν τε ὁμοίων τινὲς πρὸς αὐτὸν
συνελέγησαν, καὶ τῶν τοῦ Σέξτου στρατιωτῶν ἄλλοτε ἄλλους ἐς φυ-
λακὴν τῆς πόλεως φοιτῶντας ἀνηρτήσατο, περί τε τοῦ Καίσαρος
πολλὰ καὶ δεινὰ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἠγγέλλετο, οὐκέτι τοῖς παροῦσιν 5
ἔστερξεν, ἀλλ' ἢ τοῖς ἀμφὶ τὸν Σκιπίωνα τόν τε Κάτωνα καὶ τοὺς
Πομπηίους συναιρόμενος, ἢ καὶ ἑαυτῷ δυναστείαν τινὰ περιβαλλό-
μενος, ἐνεόχμου. φωραθείς τε ὑπὸ τοῦ Σέξτου πρὶν παρασκευά-
σασθαι, ἔφη τε τῷ Μιθριδάτῃ τῷ Περγαμηνῷ τὴν ἐπικουρίαν ἐπὶ
τὸν Βόσπορον ἀθροίζειν, καὶ πιστευθεὶς ἀπελύθη. καὶ οὕτω μετὰ 6
ταῦτα γράμματά τινα συνέπλασεν ὡς καὶ παρὰ τοῦ Σκιπίωνός οἱ
πεμφθέντα, καὶ ἐξ αὐτῶν τόν τε Καίσαρα ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἡττῆσθαι
καὶ ἀπολωλέναι διήγγελλε, καὶ ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν τῆς Συρίας προσ-
τετάχθαι ἔλεγε. κἀκ τούτου τήν τε Τύρον μετὰ τῶν προπαρε- 7
σκευασμένων κατέλαβε, κἀντεῦθεν πρὸς τὰ τοῦ Σέξτου στρατόπεδα
προσχωρῶν περιέπεσεν αὐτῷ καὶ ἡττηθεὶς ἐτρώθη. παθὼν δὲ τοῦτο
κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκέτ' αὐτοῦ ἐπείρασε, τοῖς δὲ δὴ στρατιώταις
προσπέμπων τινὰ τρόπον οὕτω τινὰς αὐτῶν ἐσφετερίσατο ὥστε

---

3 *Ταρκονδίμοτον*] cf. ad 41, 63, 1 et ad 50, 14, 2 5 *Ταρσεῖς*] an *Ταρσῆς*? 6 *Ἰουλιόπολίν*] cf. ad 36, 37, 6 7 *ἀμαχεὶ* LM recte 9 *συστρατεύσας* scripsi, *στρατεύσας* LM, cf. ad 40, 38, 2 12 *Σέξτος*] *Σέξτος* ⟨*Ἰούλιος*⟩ Xyl., cf. App. *b. c.* 3, 77; 4, 58. aegre sane gentilicium desideratur, sed ita Dio interdum, et conicias eum in fonte suo praenomen sic nude positum invenisse, cf. quoque 43, 42, 1; 46, 52, 3 15 *ἐάσειεν*] ita LM 19 *ἢ*] an *ἤτοι*? 21 *παρασκευάσασθαι*] ⟨*πάντα*⟩ *παρασκευάσασθαι* Polak. 29 *περιέπεσεν*] *ἐπέπεσεν* Rk. inutiliter 31 *τινὰ τρόπον*] ⟨*ἀπόρρητόν*⟩ *τινα τρόπον* Rk. iniuria, solet Dio *τρόπον τινὰ* dicere, nec tamen offendit *τινὰ τρόπον*, cf. c. 27, 5 et 37, 4.

27 καὶ αὐτόχειρας τοῦ Σέξτου γενέσθαι. ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου τό
τε στράτευμα πᾶν πλὴν ὀλίγων προσηταιρίσατο (τοὺς γὰρ ἐν Ἀπα-
μείᾳ χειμάζοντας ἐπεδίωξε μὲν ἐς Κιλικίαν προαποχωρήσαντας, οὐ
μὴν καὶ προσεποιήσατο), καὶ ἐς τὴν Συρίαν ἐπανελθὼν στρατηγός
M 48v τε ὠνομάσθη καὶ τὴν | Ἀπάμειαν ἐκρατύνατο, ὅπως ὁρμητήριόν οἱ
2 τοῦ πολέμου γένηται. τήν τε ἡλικίαν οὐχ ὅτι τὴν ἐλευθέραν ἀλλὰ
καὶ τὴν τῶν δούλων κατέλεγε, καὶ χρήματα ἤθροιζε καὶ ὅπλα κατ-
L 19v εσκευάζετο. πράσσοντα δὲ αὐτὸν ταῦτα Γάιός τις | Ἀντίστιος
ἐς πολιορκίαν κατέκλεισε. καὶ μετὰ τοῦτο ἀγχώμαλα ἀγωνιζόμενοι,
καὶ μηδέτεροι ἰσχυρόν τι παραλαβεῖν δυνάμενοι, ἀσπόνδῳ διοκωχῇ
3 πρὸς συμμάχων ἐπαγωγὴν διελύθησαν. καὶ Ἀντιστίῳ μὲν ἔκ τε
τῶν περιχώρων οἱ τὰ τοῦ Καίσαρος φρονοῦντες καὶ ἐκ τῆς Ῥώμης
στρατιῶται ὑπ' αὐτοῦ πεμφθέντες προσεγένοντο, τῷ δὲ δὴ Βάσσῳ
ὁ Ἀλχαυδόνιος ὁ Ἀράβιος· οὗτος γὰρ τῷ τε Λουκούλλῳ πρότερον,
ὥσπερ εἴρηταί μοι, ὁμολογήσας, καὶ τοῖς Πάρθοις μετὰ τοῦτο κατὰ
4 τοῦ Κράσσου συναράμενος, τότε παρεκλήθη μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων,
ἐλθὼν δὲ ἐς τὸ μέσον τῆς τε πόλεως καὶ τῶν στρατοπέδων, πρίν
τι ἀποκρίνασθαί σφισι, τήν τε συμμαχίαν ἀπεκήρυξε, καὶ ἐπειδὴ
ὁ Βάσσος ὑπερέβαλε τοῖς χρήμασιν, ἐπεκούρησέ τε αὐτῷ καὶ ἐν τῇ
5 μάχῃ πολὺ τοῖς τοξεύμασιν ἐπεκράτησεν. οἱ δὲ δὴ Πάρθοι ἦλθον
μὲν καὶ αὐτοὶ τῷ Βάσσῳ ἐπίκλητοι, οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ αὐτῷ
διὰ τὸν χειμῶνα συνεγένοντο, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἔπραξάν τι ἀξιό-
λογον. καὶ ὁ μὲν δυνηθείς τινα χρόνον, ἔπειτα ὑπό τε Μαρκίου
Κρίσπου καὶ ὑπὸ Λουκίου Σταΐου Μούρκου αὖθις κατείρχθη.
28 τοιούτων δὲ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ὄντων, ὁ Κάσσιος ἐπελ-
θὼν τάς τε πόλεις πάσας εὐθὺς πρός τε τὴν δόξαν ὧν ἐν τῇ τα-
μιείᾳ ἐπεποιήκει καὶ πρὸς τὴν λοιπὴν εὔκλειαν ᾠκειώσατο, καὶ τὰ
στρατόπεδα τά τε τοῦ Βάσσου καὶ τὰ τῶν ἑτέρων οὐδὲν ἐπιπονή-
2 σας προσέθετο. καὶ αὐτῷ καθ' ἓν μετὰ πάντων αὐτῶν αὐλιζομένῳ
ὕδωρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ αἰφνίδιον πολὺ ἐπεγένετο, κἀν τούτῳ σύες
ἄγριοι ἐς τὸ στρατόπεδον κατὰ πάσας ἅμα τὰς πύλας ἐσπεσόντες

---

10 *παραλαβεῖν*] an *προσλαβεῖν* ut 37, 32, 2? *διοκωχῇ*] cf. ad 42, 3, 2 14 *Ἀλχαύδονιος*] cf. ad 36, 2, 5 *Ἀράβιος*] cf. ad 36, 2, 5 23 *Μαρκίου* Reim., *μάρκου* LM. est *Q. Marcius Crispus* Cic. *Phil.* 11, 12, 30, Vell. 2, 69, 2, Cassius (Cic.) *ad fam.* 12, 11, 1 (cf. 12, 12, 3), apud App. *b. c.* 3, 77; 4, 58. 59 *Μινούκιος Κρίσπος* legitur, error est fortasse auctoris ipsius 24 *Σταΐου* scripsi, *στατίου* LM (nec aliter c. 28, 4; 30, 4; 35, 2; 36, 4; 47, 4; 48, 19, 3, *σταδίου* 47, 33, 3) *Staius* verum nomen innotuit ex titulo Sulmonensi C. I. L. 9, 3080, servatum apud Vell. 2, 69, 2 et 77, 3, depravatum in *Statius* Caes. *b. c.* 3, 15, 6, in *Status* Cic. *Phil.* 11, 12, 30, in *Ξέστιος* App. *b. c.* 3, 77 et in *Σέξτιος ibid.* 4, 58.

πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα συνέχεαν καὶ συνετάραξαν, ὥστε τινὰς ἐκ
τούτων τήν τε ἰσχὺν αὐτοῦ τὴν αὐτίκα καὶ τὴν μετὰ ταῦτα | κατα- M 49r
στροφὴν τεκμήρασθαι. παραλαβὼν οὖν τὴν Συρίαν ἐς τὴν Ἰου- 3
δαίαν ὥρμησε, πυθόμενος τοὺς στρατιώτας τοὺς ἐν τῇ Αἰγύπτῳ
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καταλειφθέντας προσιέναι, καὶ ἐκείνους τε ἀκο-
ντὶ καὶ τοὺς Ἰουδαίους παρεστήσατο. καὶ μετὰ τοῦτο τὸν μὲν 4
Βάσσον καὶ τὸν Κρίσπον, τούς τε ἄλλους τοὺς οὐκ ἐθελήσαντάς
οἱ συστρατεῦσαι, ἀπέπεμψε | μηδὲν ἀδικήσας, τῷ δὲ δὴ Σταΐῳ τό L 199r
τε ἀξίωμα μεθ' οὗ ἀφῖκτο ἐτήρησε, καὶ προσέτι καὶ τὸ ναυτικὸν
ἐπέτρεψεν.

οὕτω μὲν καὶ ὁ Κάσσιος ἰσχυρὸς διὰ ταχέων ἐγένετο, καὶ τῷ 5
τε Καίσαρι περὶ τῶν συναλλαγῶν καὶ τῇ γερουσίᾳ περὶ τῶν παρ-
όντων ὅμοια τῷ Βρούτῳ ἐπέστειλε. καὶ αὐτῷ διὰ ταῦτα ἡ βουλὴ
τήν τε ἀρχὴν τῆς Συρίας ἐβεβαίωσε καὶ τὸν τοῦ Δολοβέλλου πό-
λεμον ἐψηφίσατο. οὗτος γὰρ ἐτέτακτο μὲν τῆς Συρίας ἄρχειν καὶ 29
τὴν ἔξοδον ὑπατεύων ἐπεποίητο, χρόνιος δὲ διά τε τῆς Μακεδονίας
καὶ διὰ τῆς Θρᾴκης ἐς τὴν Ἀσίαν τὸ ἔθνος κομισθεὶς καὶ ἐκεῖ
ἐνδιέτριψεν. ἐπειδή τε ἐνταῦθα ἔτι ὄντι αὐτῷ τὸ δόγμα ἠγγέλθη, 2
πρὸς μὲν τὴν Συρίαν οὐ προεχώρησεν, αὐτοῦ δὲ δὴ καταμείνας
τὸν Τρεβώνιον οὕτω μετεχειρίσατο ὥστε δόξαν οἱ εὐνοίας πλείστην
παρασχεῖν, καὶ τήν τε τροφὴν τοῖς στρατιώταις παρ' ἑκόντος αὐ-
τοῦ λαβεῖν καὶ τὴν δίαιταν ἀδεῶς σὺν αὐτῷ ποιεῖσθαι. ἐπειδή τε 3
ἔν τε τῷ θαρσοῦντι διὰ ταῦτ' ἐγένετο καὶ φυλακὴν οὐδεμίαν ἑαυ-
τοῦ ἐποιεῖτο, τήν τε Σμύρναν, ἐν ᾗ ἦσαν, νυκτὸς ἐξαπιναίως κατέ- Xiph. 49, 25–28
λαβε, καὶ ἐκεῖνον ἀποκτείνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ
Καίσαρος εἰκόνα ἔρριψε, κἀκ τούτου πᾶσαν τὴν Ἀσίαν κατέσχε.
πυθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ ἐν οἴκῳ Ῥωμαῖοι πόλεμον αὐτῷ ἐπήγγειλαν· 4
οὐδέπω γὰρ ὁ Καῖσαρ οὔτε τὸν Ἀντώνιον ἐνενικήκει οὔτε τὰ ἐν
τῷ ἄστει διὰ χειρὸς ἐπεποίητο. καὶ τοῖς τε συνοῦσίν οἱ ῥητὴν
ἡμέραν ἐς ἔκλειψιν τῆς φιλίας αὐτοῦ προεῖπον, ἵνα μὴ καὶ ἐκεῖνοι
ἐν ἐχθρῶν μοίρᾳ γένωνται, καὶ τὴν ἀντίταξιν τόν τε πόλεμον | τὸν 5 M 49v
πρὸς αὐτὸν τὸ μὲν σύμπαν τοῖς ὑπάτοις προσέταξαν, ἐπειδὰν τὰ
παρόντα κατορθώσωσι, ποιήσασθαι (τὸν γὰρ Κάσσιον οὐδέπω τὴν

3–6 = Zon. 10, 18 p. 357, 5–8 B. (p. 390, 31–391, 3 D.) 11–20. 25. 26 > Zon. 10, 18 p. 357, 8–15 B. (p. 391, 3–11 D.)

3 οὖν] ⟨δ'⟩ οὖν? Bk. 8 Σταΐῳ scripsi, στατίωι LM, cf. ad c. 27, 5
14 Δολοβέλλου R. St., δολαβέλλου LM, (per o Xiph. Zon.) cf. ad c. 26, 1
16 ἐπεποίητο Nab. (litt.), ἐποιεῖτο LM.

Συρίαν ἔχοντα ᾔδεσαν), ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ μεῖζον ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ
6 αὐξηθῇ, τοῖς τῶν προσόρων ἐθνῶν ἄρχουσιν ἐνεχείρισαν· καὶ μετὰ
τοῦτο μαθόντες τὰ κατὰ τὸν Κάσσιον, πρὶν καὶ ὁτιοῦν ὑπ' ἐκείνων
30 πραχθῆναι, ταῦθ' ἅπερ εἶπον ἐψηφίσαντο. ὁ δ' οὖν Δολοβέλλας
ἐγκρατὴς οὕτω τῆς Ἀσίας γενόμενος ἐς τὴν Κιλικίαν ἦλθε, τοῦ
L 199r Κασσίου ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὄντος, καὶ τοὺς Ταρσέας | ἑκουσίους
προσλαβὼν φρουρούς τινας αὐτοῦ ἐν Αἰγέαις ὄντας ἐνίκησε, καὶ ἐς
2 τὴν Συρίαν ἐνέβαλε. καὶ τῆς μὲν Ἀντιοχείας ὑπὸ τῶν ἐμφρουρούν-
των αὐτὴν ἀπεκρούσθη, τὴν δὲ δὴ Λαοδίκειαν ἀμαχεὶ διὰ τὴν φι-
λίαν αὐτῶν, ἣν πρὸς τὸν Καίσαρα τὸν πρότερον εἶχον, προσεποιή-
σατο. κἀκ τούτων ἡμέρας τινὰς ἰσχύσας (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸ
ναυτικὸν αὐτῷ διὰ ταχέων ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπῆλθε) διέβαλεν ἐς Ἄρα-
3 δον, ὅπως καὶ παρ' ἐκείνων καὶ χρήματα καὶ ναῦς λάβῃ· κἀνταῦθα
ἀποληφθεὶς μετ' ὀλίγων ἐκινδύνευσε. διαφυγὼν δ' οὖν ἀπήντησέ
τε τῷ Κασσίῳ προσελαύνοντι, καὶ συμβαλὼν αὐτῷ ἡττήθη. κατα-
κλεισθείς τε ἐς τὴν Λαοδίκειαν ἐπορθεῖτο, τῆς μὲν ἠπείρου παν-
τελῶς εἰργόμενος (ἄλλοι τε γὰρ τῷ Κασσίῳ καὶ Πάρθοι τινὲς
4 ἐβοήθησαν), ταῖς δὲ δὴ ναυσὶ ταῖς τε Ἀσιαναῖς καὶ ταῖς Αἰγυπ-
τίαις, ἃς ἡ Κλεοπάτρα αὐτῷ ἔπεμψε, καὶ προσέτι καὶ τοῖς χρήμασι
τοῖς παρ' αὐτῆς ἐλθοῦσιν ἰσχύων, μέχρις οὗ ὁ Στάιος τό τε ναυ-
τικὸν συνεκρότησε, καὶ ἐς τὸν τῶν Λαοδικέων λιμένα ἐσπλεύσας
τούς τε ἀνταναχθέντας ἐκράτησε καὶ ἀπέκλεισέν οἱ καὶ τὴν θάλασ-
5 σαν. τότε γὰρ ἀμφοτέρωθεν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων εἰρχθεὶς
ἐπεκδρομὴν μὲν σπάνει τῶν ἀναγκαίων ἐποιήσατο, καταραχθεὶς δὲ
διὰ ταχέων ἐς τὸ τεῖχος, καὶ προδιδόμενον αὐτὸ ἰδών, ἐφοβήθη
μὴ ζῶν ἁλοίη καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο. ὅπερ που καὶ Μᾶρκος

5—16. 23—233, 1 > Zon. 10, 18 p. 357, 15—358, 2 B. (p. 391, 12—25 D.)

---

7 *Αἰγέαις*] *Αἰγαῖς* Xyl. ut habet Zon., nec aliter Dio ipse 78, 39, 3. *Αἰγαί* *Aegae* Arist. *de vent.* p. 133, Lucan. 3, 227, Plin. 5, 91? (vide infra), Ptol. 5, 8, 4, Philostr. *v. Apoll.* 1, 3, Athen. 2 p. 43 A, Damasc. *v. Isid.* 69, geogr. Rav. 2, 16 (Aegis), Steph. *s. v.* (cf. ad fin.), *Αἰγαῖαι* Strab. 14, 5, 18 p. 676, Anon. *stad. mar. magni* 158. 159, *Αἰγέαι*, *Aegeae* Plin. 5, 91 (*egee* Ricc., *aegeae* Par. duo, sed *aegae* Vat. 3861), Tac. *ann.* 13, 8, Paus. 5, 21, 11, *itin. Ant.* p. 145, Hierocl. 705, 4, *tab. Peut.* (*aregea*), S. Basil. *ep.* 244. vide praeterea *geogr. Gr. min.* 1 p. 479. *Αἰγέων nummi* Head *h. n.* p. 598 9 *δὴ* om. M *ἀμαχεὶ*] ita LM recte 12 *διέβαλεν* R. St., *διέβαλλεν* LM 16 *ἐπορθεῖτο*] *ἐπολιορκεῖτο* Odd. (ut Zon.), vulgatam merito tuetur Melb. coll. Herod. 1, 162 20 *Στάιος* scripsi, *στάτιος* LM, cf. ad c. 27, 5 26 *ἁλοίη* Dind., *ἁλώη* LM *κατεχρήσατο*] *διεχρήσατο* Zon. *Μᾶρκος*] *Μάρσος* Garatonius ad Cic. *Phil.* 11, 2, 4: *Marso nescio quo Octavio*, *Μάρσος* simpliciter App. *b. c.* 4, 62, offenderet apud Dionem *Μάρσος* sic nude ante gentilicium positum.

Ὀκτάουιος ὑποστράτηγος αὐτοῦ ἔπραξε. καὶ | οἱ μὲν ταφῆς ὑπὸ τοῦ 6 M 51r
Κασσίου, καίπερ τὸν Τρεβώνιον ἄταφον ῥίψαντες, ἠξιώθησαν· οἵ
τε συστρατεύσαντές σφισι καὶ περιγενόμενοι καὶ σωτηρίας καὶ ἀδείας,
καίτοι πολέμιοι ὑπὸ τῶν οἴκοι Ῥωμαίων νομισθέντες, ἔτυχον. οὐ 7
μέντοι οὐδ' οἱ Λαοδικεῖς κακόν τι πλὴν συντελείας χρημάτων ἔπαθον. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλος οὐδείς, συχνῶν μετὰ τοῦτο ἐπιβουλευσάντων τῷ Κασσίῳ, ἐκολάσθη.

ἐν ᾧ δὲ ταῦτ' ἐγίγνετο, οἱ Ταρσεῖς Τίλλιον Κίμβρον φονέα 31
τε τοῦ Καίσαρος ὄντα καὶ τότε Βιθυνῶν ἄρχοντα, πρός τε τὴν
τοῦ Κασσίου ἐπικουρίαν ἐπειγόμενον ἐπεχείρησαν τῶν τοῦ Ταύρου L 200r
διόδων εἶρξαι, προεκλιπόντες δὲ αὐτὰς ὑπὸ δέους παραχρῆμα μὲν ἐσπείσαντο αὐτῷ, νομίσαντες ἰσχυρὸν αὐτὸν εἶναι, μετὰ δὲ τοῦτο τὴν ὀλιγότητα τῶν στρατιωτῶν κατανοήσαντες οὔτε τῇ πόλει αὐτὸν
ἐδέξαντο οὔτε τὰ ἐπιτήδειά οἱ παρέσχον. ἐπειδή τε φρούριόν τι 2
ἐπιτειχίσας σφίσιν ἐς τὴν Συρίαν ἀπῆρε, προτιμότερον τὸ τῷ Κασσίῳ βοηθῆσαι τοῦ τὴν πόλιν αὐτὸς ἐξελεῖν ποιησάμενος, τοῦτό τε ἐπιστρατεύσαντες αὐτῷ παρεστήσαντο, καὶ πρὸς τὰ Ἄδανα ὅμορά τέ σφισι καὶ διάφορα ἀεὶ ὄντα ὥρμησαν, πρόφασιν ὡς καὶ τὰ τοῦ
Κασσίου πράσσοντα ποιησάμενοι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐκεῖνος 3
πρότερον μέν, ὡς ἔτι ὁ Δολοβέλλας ἔζη, Λούκιον Ῥοῦφον ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸς ἦλθε, καὶ (ἤδη γὰρ ἀμαχεὶ τῷ Ῥούφῳ προσεκεχωρήκεσαν) ἄλλο μέν σφας οὐδὲν δεινὸν εἰργάσατο,
τὰ δὲ χρήματα τά τε ἴδια καὶ τὰ δημόσια πάντα ἀφείλετο. κἀκ 4
τούτου Ταρσεῖς ἐπαίνους τε παρὰ τῶν τριῶν ἀνδρῶν (ἐκεῖνοι γὰρ τὰ πράγματα ἤδη τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ εἶχον) καὶ ἐλπίδα ἀντιλήψε-
σθαί τι ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ἔλαβον· ἥ τε Κλεοπάτρα διὰ τὴν 5
συμμαχίαν ἣν τῷ Δολοβέλλᾳ ἔπεμψεν, εὕρετο τὸν υἱόν, ὃν Πτολεμαῖον μὲν ὠνόμαζεν, ἐπλάττετο δὲ ἐκ τοῦ Καίσαρος τετοκέναι καὶ κατὰ τοῦτο Καισαρίωνα προσηγόρευε, βασιλέα τῆς Αἰγύπτου κληθῆναι.

Κάσσιος δὲ ἐπειδὴ τά τε ἐν τῇ Συρίᾳ καὶ τὰ ἐν τῇ Κιλικίᾳ 32
κατεστήσατο, ἐς τὴν | Ἀσίαν πρὸς τὸν Βροῦτον ἀφίκετο. ὡς γὰρ M 50v
τήν τε συνωμοσίαν τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἔμαθον καὶ τὰ πραττόμενα cf. Xiph. 50, 10—14
ὑπ' αὐτῶν κατὰ σφῶν ᾔσθοντο, συνῆλθόν τε ἐκεῖ καὶ τὰ πράγματα

31—34 = Zon. 10, 18 p. 358, 3—6 B. (p. 391, 26—29 D.)

4 νομισθέντες] ὀνομασθέντες Nab. (Mnem. N. S. 21, 340), at cf. ad 43, 19, 3 11 δὲ v. Herw., τε LM 20 ὡς ἔτι] cf. ad 40, 23, 1, praeterea 50, 35, 5 23 πάντα M, πάντας L 24 Ταρσεῖς] Ταρσεῖς ⟨μὲν⟩? Bk. 27 εὕρετο M, εὕρετό τε L.

2 ἔτι καὶ μᾶλλον ἐκοινώσαντο· τήν τε γὰρ αἰτίαν τὴν τοῦ πολέμου
τὴν αὐτὴν ἔχοντες καὶ τὸν κίνδυνον τὸν αὐτὸν προσδεχόμενοι, τήν
τε ὑπὲρ τῆς τοῦ δήμου ἐλευθερίας γνώμην μηδὲ τότε ἐξιστάμενοι,
καὶ ἐκείνους ἅτε καὶ τρεῖς ὄντας καὶ τοιαῦτα δρῶντας προσκαταλῦσαι
γλιχόμενοι, πολλῷ προθυμότερον κοινῇ πάντα καὶ ἐβουλεύοντο καὶ
L 2ᵛ 3 ἐποίουν. καὶ τὸ μὲν σύμπαν ἔγνωσαν | ἔς τε τὴν Μακεδονίαν ἐλθεῖν
καὶ περαιωθῆναι αὐτοὺς ἐκεῖσε κωλῦσαι, ἢ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν
προδιαβῆναι· ἐπεὶ δὲ τά τε ἐν τῇ Ῥώμῃ καθίστασθαι ἔτ' ἐλέγοντο,
καὶ πρὸς τὸν Σέξτον ἅτε καὶ ἐγγύθεν ἐφεδρεύοντά σφισιν ἀσχολίαν
4 ἕξειν ἐνομίζοντο, οὐκ εὐθὺς ταῦτ' ἐποίησαν, ἀλλ' αὐτοί τε περιιόν-
τες καὶ ἑτέρους διαπέμποντες τούς τε μηδέπω ὁμοφρονοῦντάς σφισι
33 προσεκτῶντο καὶ χρήματα καὶ στρατιώτας ἤθροιζον. καὶ αὐτοῖς
οἱ μὲν ἄλλοι ταύτῃ πάντες, καὶ οἱ πρόσθεν περιορώμενοι, παρα-
χρῆμα ὡμολόγησαν, ὁ δὲ δὴ Ἀριοβαρζάνης οἵ τε Ῥόδιοι καὶ οἱ
Λύκιοι ἄλλως μὲν οὐκ ἀνθίσταντο, οὐ μέντοι καὶ συμμαχῆσαι
2 ἤθελον. ὑποπτεύσαντες οὖν αὐτοὺς τὰ τῶν ἐναντίων, ἐπειδὴ εὖ
ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τοῦ προτέρου ἐπεπόνθεσαν, φρονεῖν, καὶ φοβη-
θέντες μὴ καὶ αὐτοί τε ἀπελθόντων σφῶν ταράξωσί τι καὶ τοὺς
ἄλλους συναποστήσωσι, γνώμην ἐποιήσαντο ἐπ' ἐκείνους πρῶτον
τραπέσθαι, ἐλπίσαντές σφας, ἅτε καὶ τοῖς ὅπλοις πολὺ αὐτῶν ὑπερ-
έχοντες καὶ ταῖς εὐεργεσίαις ἀφθόνως χρώμενοι, διὰ βραχέος πεί-
3 σειν ἢ καὶ βιάσεσθαι. καὶ Κάσσιος μὲν Ῥοδίους, καίτοι τοσοῦτον
ἐπὶ τῷ ναυτικῷ φρονοῦντας ὥστε ἔς τε τὴν ἤπειρον ἐπ' αὐτὸν
προδιαπλεῦσαι καὶ τὰς πέδας ἃς ἐκόμιζον ὡς καὶ ζῶντας πολλοὺς
αἱρήσοντες ἐπιδεικνύναι σφίσι, ναυμαχίᾳ πρότερον μὲν περὶ Μύν-
δον, ἔπειτα δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ Ῥόδῳ διὰ τοῦ Σταΐου, τῷ τε πλήθει
M 51ʳ καὶ τῷ | μεγέθει τῶν νεῶν τὴν ἐμπειρίαν σφῶν κρατήσας, ἐνίκησε·
4 καὶ μετὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐς τὴν νῆσον περαιωθεὶς ἄλλο μὲν κακὸν
οὐδὲν αὐτοὺς ἔδρασεν (οὔτε γὰρ ἀντέστησάν οἱ, καὶ εὔνοιαν αὐτῶν
ἐκ τῆς διατριβῆς ἣν ἐκεῖ κατὰ παιδείαν ἐπεποίητο εἶχε), τὰς δὲ δὴ
ναῦς καὶ τὰ χρήματα καὶ τὰ ὅσια καὶ τὰ ἱερά, πλὴν τοῦ ἅρματος
τοῦ Ἡλίου, παρεσπάσατο. καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀριοβαρζάνην
συλλαβὼν ἀπέκτεινε.

---

5. 6 = Zon. 10, 18 p. 358, 6. 7 B. (p. 391, 30. 31 D.) 10—12 = Zon. 10, 18 p. 358, 7—9 B. (p. 391, 31—392, 2 D.) 14—20 > Zon. 10, 18 p. 358, 9. 10 B. (p. 392, 2. 3 D.) 22. 27. 30. 31. 32. 33 = Zon. 10, 18 p. 358, 10—13 B. (p. 392, 3—6 D.)

---

4 προσκαταλῦσαι] καταλῦσαι Bk. 18 μὴ καὶ M, μὴ L fortasse rectius 22 βιάσεσθαι R. St., βιάσασθαι LM 23 τε om. L 26 Σταΐου scripsi, σταδίου LM, cf. ad c. 27, 5.

Βροῦτος δὲ τό τε κοινὸν τῶν Λυκίων στράτευμα ἀπαντῆσαν 34
αὐτῷ πρὸς τὰ μεθόρια μάχῃ τε ἐκράτησε καὶ συγκαταφυγὸν ἐς τὸ
ἔρυμα αὐτοβοεὶ εἷλε, καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν πλείους ἀμαχεὶ προσ- L 201r
ηγάγετο, Ξάνθον δὲ ἐς πολιορκίαν κατέκλεισε. καὶ αὐτῶν ἐξαί- 2
φνης ἐκδραμόντων καὶ πῦρ ἐς τὰς μηχανὰς ἐμβαλόντων, τά τε
τοξεύματα καὶ ἀκόντια ἅμα ἀφέντων, ἐς πᾶν κινδύνου ἀφίκετο.
κἂν πασσυδὶ ἀπώλετο, εἰ μὴ δι' αὐτοῦ τοῦ πυρὸς ὠσάμενοι οἱ
στρατιῶται προσέμιξαν αὐτοῖς ἀπροσδόκητοι γυμνητεύουσιν, καὶ
ἐκείνους τε ἐς τὸ τεῖχος κατήραξαν, καὶ αὐτοὶ συνεσπεσόντες σφίσι 3
τοῦ τε πυρὸς ἐς οἰκίας τινὰς ἐνέβαλον, καὶ τοὺς μὲν ὁρῶντας τὸ
γιγνόμενον προκατέπληξαν, τοῖς δ' ἄπωθεν οὖσι δόξαν ὡς καὶ πάντα
ἄρδην ᾑρηκότες παρέσχον· ἐκ γὰρ τούτου καὶ οἱ ἐπιχώριοι τὰ λοιπὰ
ἐθελονταὶ συγκατέπρησαν καὶ ἀλλήλους οἱ πλείους ἀνεχρήσαντο.
μετὰ δὲ τοῦτο πρὸς τὰ Πάταρα ὁ Βροῦτος ἦλθε, καὶ προεκαλέ- 4
σατο μὲν αὐτοὺς ἐς φιλίαν, ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσαν (οἵ τε γὰρ δοῦλοι
καὶ τῶν ἐλευθέρων οἱ πένητες, οἱ μὲν ἐλευθερίας οἱ δὲ χρεῶν ἀπο-
κοπῆς προτετυχηκότες, ἐκώλυόν σφας συμβῆναι), τὸ μὲν πρῶτον
τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Ξανθίων (καὶ γὰρ ἐν γένει αὐτοῖς κατ' ἐπι-
γαμίαν πολλοὶ ἦσαν) ἔπεμψέ σφισιν, ἐλπίδα ἔχων δι' ἐκείνων αὐ-
τοὺς προσάξεσθαι· ἐπεὶ δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐνέδοσαν καίπερ προῖκα 5
αὐτοῦ τοὺς ἀναγκαίους ἑκάστῳ διδόντος, πρατήριόν τι ὑπ' αὐτὸ
τὸ τεῖχος ἐν ἀσφαλεῖ κατεστήσατο, καὶ παράγων ἕνα | ἕκαστον τῶν M 51v
πρώτων ἀπεκήρυττεν, εἴ πως διά γε τούτου τοὺς Παταρέας ὑπα-
γάγοιτο. ὡς δ' οὐδὲ τότε αὐτῷ προσεχώρησαν, ὀλίγους ἀποδόμενος
τοὺς λοιποὺς ἀφῆκεν. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ ἔνδον οὐκέτ' ἀντῆραν, 6
ἀλλ' εὐθὺς αὐτῷ ὡς καὶ ἀρετὴν ἔχοντι προσέθεντο, μηδὲν ἔξω
τῶν χρημάτων ζημιωθέντες. καὶ τοῦτο καὶ οἱ Μυρεῖς ἐποίησαν,
ἐπειδὴ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν ἐν τῷ ἐπινείῳ λαβὼν ἀπέλυσε. καὶ
οὕτω καὶ τἆλλα δι' ὀλίγου παρεστήσατο.

1—4 = Zon. 10, 18 p. 358, 13—15 B. (p. 392, 6—8 D.) 4—13 cf. Zon. 10, 18 p. 358, 15 B. (p. 392, 9 D.) 14. 15. 18—29 > Zon. 10, 18 p. 358, 15—23 B. (p. 392, 9—19 D.)

---

2 συγκαταφυγὸν] συγκαταφυγὼν R. St. male 3 ἀμαχεὶ] ita LM recte 5 ἐς] ἔς ⟨τε⟩ Kuiper. (litt.) 6 ἀφέντων scripsi, ἐφέντων LM, ut 56, 14, 2. ἐφιέναι hoc sensu Homeri et tragicorum est, quos Dio in tali re sequi non solet, cf. 65, 14, 2; 75, 11, 4 12 τὰ] τά ⟨τε⟩? Bk. 13 ἀνεχρήσαντο] ἀπεχρήσαντο Odd. iniuria, cf. ad 48, 1, 1 14 προεκαλέσατο St., προσεκαλέσατο LM 23 Παταρέας R. St., παταραίας LM.

35 ταῦτ᾽ οὖν ἀμφότεροι πράξαντες ἔς τε τὴν Ἀσίαν αὖθις ἦλθον,
καὶ πάνθ᾽ ὅσα ἐκ διαβολῶν, οἷα ἐν τοῖς τοιούτοις φιλεῖ συμβαίνειν,
ὕποπτα πρὸς ἀλλήλους εἶχον, ἔς τε τὸ μέσον καὶ κατὰ μόνας προ-
2 ενεγκόντες καὶ διαλυσάμενοι ἐς τὴν Μακεδονίαν ἠπείγοντο. καὶ
L 3[illegible] αὐτοὺς Γάιός τε Νωρβανὸς καὶ Δεκίδιος Σάξας ἔφθησαν τόν τε
cf. Xiph [illegible], 15—17 Ἰόνιον, πρὶν τὸν Στάιον ἐλθεῖν, περαιωθέντες, καὶ πᾶσαν τὴν
μέχρι τοῦ Παγγαίου γῆν προκατασχόντες, καὶ πρὸς τοῖς Φιλίπποις
3 στρατοπεδευσάμενοι. τὸ δὲ δὴ ἄστυ τοῦτο παρά τε τῷ Παγγαίῳ
καὶ παρὰ τῷ Συμβόλῳ κεῖται· Σύμβολον γὰρ τὸ χωρίον ὀνομά-
ζουσι καθ᾽ ὃ τὸ ὄρος ἐκεῖνο ἑτέρῳ τινὶ ἐς μεσόγειαν ἀνατείνοντι
συμβάλλει, καὶ ἔστι μεταξὺ Νέας πόλεως καὶ τῶν Φιλίππων· ἡ
μὲν γὰρ πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατ᾽ ἀντιπέρας Θάσου ἦν, ἡ δὲ ἐντὸς
4 τῶν ὀρῶν ἐπὶ τῷ πεδίῳ πεπόλισται. καὶ ἔτυχον γὰρ τὴν συντομω-
τάτην αὐτοῦ ὑπερβολὴν ὅ τε Σάξας καὶ ὁ Νωρβανὸς προκαταλα-
βόντες, ταύτῃ μὲν ὁ Βροῦτος ὅ τε Κάσσιος οὐδὲ ἐπείρασαν διαβῆ-
ναι, ἑτέραν δέ τινα μακροτέραν κατὰ τὰς Κρηνίδας ὠνομασμένας
5 περιελθόντες φυλακῇ μὲν καὶ ἐκεῖ ἐνέτυχον, βιασάμενοι δὲ αὐτὴν
εἴσω τε τῶν ὀρῶν ἐγένοντο, καὶ πρὸς τὴν πόλιν κατὰ τὰ μετέωρα
ἐπιπαρελθόντες ἐνταῦθα χωρὶς ἑκάτερος, ὥς γε τῷ λόγῳ εἰπεῖν,
Xiph. 50, 19—24 6 ἐστρατοπεδεύσαντο· τῷ γὰρ ἔργῳ καθ᾽ ἓν ηὐλίσαντο. τὰ μὲν γὰρ
στρατόπεδα, ὡς καὶ εὐτακτότεροι οἱ στρατιῶται καὶ ῥᾴους ἄρχειν
ὦσι, διχῇ κατέστη, παντὸς δὲ δὴ καὶ τοῦ διὰ μέσου αὐτῶν καὶ
M 12r τάφρῳ καὶ σταυρώματι περιληφθέντος εἷς τε ὁ πᾶς | περίβολος
ἀμφοτέρων ἐγένετο, καὶ ἐν κοινῷ τὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀσφάλειαν εἶχον.
36 ἦσαν δὲ πολὺ τῷ πλήθει τῶν ἐναντίων τῶν τότε παρόντων καθυ-
πέρτεροι, καὶ διὰ τοῦτο τό τε Σύμβολον ἐκκρούσαντες αὐτοὺς κατ-
έλαβον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτῃ τε δι᾽ ἐλάττονος ἐκ τῆς θαλάσσης
2 ἐπήγοντο καὶ ἐκ τοῦ πεδίου καταθέοντες ἐλάμβανον. ὁ γὰρ Νωρ-
βανὸς ὅ τε Σάξας πανστρατιᾷ μὲν οὐδὲ ἐτόλμησαν αὐτοῖς προσμῖξαι,
cf. Xiph. 49, 19 ἐκπέμποντες δ᾽ ἱππέας ἐκδρόμους ὅπῃ παρείκοι, οὐδὲν ἐπέραινον,
ἀλλ᾽ αὐτοί τε διὰ φυλακῆς μᾶλλον ἢ διὰ κινδύνων τὸ στρατόπεδον
ἐποιοῦντο, καὶ τὸν Καίσαρα τόν τε Ἀντώνιον σπουδῇ μετεπέμποντο.

1—5. 13—20. 25—32 > Zon. 10, 19 p. 359, 1—12 B. (p. 392, 20—393, 5 D.)
30 cf. Suid. *s. v.* *παρείκοι*, desumptum ex auctore qui Dione tamquam fonte usus est.

5 *Δεκίδιος* H. St., *δεκίδιος* LM, *Δεκίδδιος* Zon., *Decidius* Liv. *per.* 127, *κεκίδιος* vel *κεδίκιος* vel *κικίδιος* Appiani libri (*b. c.* 4, 87. 103) 6 *Στάιον* scripsi, *στάτιον* LM, cf. ad c. 27, 5 11 *Νέας πόλεως*] cf. ad 48, 48, 6 13 *ἐπὶ τῷ πεδίῳ*] *ἐπὶ τοῦ πεδίου* vel *ἐν τῷ πεδίῳ* St. immerito, est *ad planitiem* 20 *ἐστρατοπεδεύσαντο* L, *ἐστρατοπεδεύσατο* M.

οὗτοι γὰρ τέως μὲν περί τε τοὺς Ῥοδίους | καὶ περὶ τοὺς Λυκίους 3 L 202
τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον ἀσχόλους ὄντας ἐπυνθάνοντο,
ἐπὶ πλεῖόν τε αὐτοὺς ἔδοξάν σφισι προσπολεμήσειν, καὶ οὐκ ἠπεί-
χθησαν ἀλλὰ τόν τε Σάξαν καὶ τὸν Νωρβανὸν ἐς τὴν Μακεδονίαν
προέπεμψαν· αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς ἑαλωκότας, τοῖς μὲν Λυκίοις 4
καὶ τοῖς Ῥοδίοις ἐπαίνους τε ἔδοσαν καὶ χρήματα χαριεῖσθαι ὑπέ-
σχοντο, αὐτοὶ δὲ ἐκ μὲν τῆς πόλεως εὐθὺς ἐξώρμησαν, ἐγχρονίσαντες
δὲ Ἀντώνιος μὲν περὶ Βρεντέσιον (ὑπὸ γὰρ τοῦ Σταΐου καθείργετο)
Καῖσαρ δὲ περὶ Ῥήγιον (πρὸς γὰρ τὸν Σέξτον τήν τε Σικελίαν
ἔχοντα καὶ τῆς Ἰταλίας πειρῶντα προαπεπειρᾶτο) διετρίβησαν.
ὡς δ᾽ οὖν οὗτός τε οὐ καθαίρετος ἔδοξεν εἶναί σφισι, καὶ τὰ 37
τοῦ Κασσίου τοῦ τε Βρούτου μᾶλλον αὐτοὺς ἤπειξε, μέρος μέν
τι τοῦ στρατοῦ πρὸς φρουρὰν τῆς Ἰταλίας κατέλιπον, τῷ δὲ δὴ
πλείονι τὸν Ἰόνιον ἀσφαλῶς ἐπεραιώθησαν. καὶ Καῖσαρ μὲν ἐν 2
Δυρραχίῳ νοσήσας ὑπελείφθη, Ἀντώνιος δὲ πρὸς τοὺς Φιλίππους
ἤλασε, καὶ παραυτίκα μὲν ῥώμην τινὰ τοῖς σφετέροις παρέσχεν,
ἐνεδρεύσας δέ τινας τῶν ἐναντίων σιταγωγοῦντας καὶ σφαλεὶς οὐκέτ᾽
οὐδ᾽ αὐτὸς ἐθάρσει. ὁ οὖν Καῖσαρ πυθόμενος τοῦτο καὶ δείσας 3
ἑκάτερον, εἴτε τι ἐλαττωθείη κατὰ μόνας συμβαλὼν εἴτε καὶ κρα-
τήσειεν (ἐκ μὲν γὰρ τοῦ τόν τε Βροῦτον καὶ τὸν | Κάσσιον, ἐκ δὲ M 52r
τοῦ τὸν Ἀντώνιον πάντως ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἰσχύσειν ἐνόμισεν), ἠπείχθη
καίπερ καὶ τότε ἔτι ἀρρωστῶν. κἀκ τούτου ἀνεθάρσησαν μὲν οἱ 4
περὶ τὸν Ἀντώνιον· ἐπεὶ δ᾽ οὐκ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο τὸ μὴ οὐχ ἅμα
πάντας αὐτοὺς αὐλίζεσθαι, ἔς τε χωρίον ἓν καὶ ἐς ἔρυμα ἓν τὰ
τρία στρατεύματα συνήγαγον. ἀντικαθημένων δὲ αὐτῶν ἀλλήλοις 5 Xiph. 50, 24–27
ἐκδρομαὶ μὲν καὶ ἀντεπέξοδοι παρ᾽ ἀμφοτέρων ὡς ἔτυχεν ἐγίγνοντο,
μάχη δὲ ἐκ παρατάξεως οὐδεμία χρόνον τινὰ συνηνέχθη, καίτοι
καὶ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Ἀντωνίου πάνυ συμβαλεῖν σπουδαζόν-
των· ταῖς τε γὰρ δυνάμεσι μᾶλλον τῶν ἐναντίων ἔρρωντο, καὶ τῶν 6
ἐπιτηδείων οὐχ ὁμοίως αὐτοῖς ηὐπόρουν διὰ τὸ τῆς θαλάσσης, ἅτε
τοῦ ναυτικοῦ σφων τῷ Σέξτῳ προσπολεμοῦντος, μὴ κρατεῖν. L 202v

---

12—23 = Zon. 10, 19 p. 359, 12—21 B. (p. 393, 5—15 D.) 25—29 = Zon. 10, 19 p. 360, 1—3 B. (p. 393, 16—19 D.)

---

8 *Βρεντέσιον*] cf. ad Zon. 8, 7, 3 *τοῦ* M, *τοῦ τοῦ* L *Σταΐου* scripsi, *στατίου* LM, cf. ad c. 27, 5 9 *τήν τε Σικελίαν — πειρῶντα*] exp. Heller coll. c. 38, 1. sane aut hic aut, quod probabilius, altero loco insiticia esse veri simile videtur 10 *διετρίβησαν*] cf. ad 48, 24, 5 11 *οὐ καθαίρετος* Dind. coll. fr. 43, 11, *οὐκ αὐθαίρετος* LM | 18 *αὐτὸς* M, *αὐτοὺς* L 22 *ἔτι* om. L

38 οὗτοι μὲν οὖν δὴ διά τε ταῦτα καὶ διὰ τὸν Σέξτον τήν τε
Σικελίαν ἔχοντα καὶ τῆς Ἰταλίας πειρῶντα, μὴ καὶ χρονισάντων
αὐτῶν τήν τε Ἰταλίαν καταλάβῃ καὶ ἐς τὴν Μακεδονίαν ἔλθῃ,
2 ὤργων. ὁ δὲ δὴ Κάσσιος ὅ τε Βροῦτος ἄλλως μὲν οὐκ ὤκνουν
τὴν μάχην (ὅσον γὰρ τῇ ῥώμῃ τῶν στρατιωτῶν ἠλαττοῦντο, το-
σοῦτον τῷ πλήθει ἐπλεονέκτουν), ἐκλογιζόμενοι δὲ τά τε ἐκείνων
καὶ τὰ σφέτερα (σύμμαχοί τε γὰρ αὐτοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν
3 προσεγίγνοντο, καὶ τὴν τροφὴν ἄφθονον ὑπὸ τῶν νεῶν εἶχον) ἀνε-
βάλλοντο, εἴ πως ἄνευ κινδύνου καὶ φθόρου τινῶν ἐπικρατήσειαν·
ἅτε γὰρ δημεράσται τε ἀκριβῶς ὄντες καὶ πρὸς πολίτας ἀγωνιζό-
μενοι ἐκείνων τε οὐδὲν ἧττον ἢ τῶν συνόντων σφίσι διεσκόπουν,
καὶ ἐπεθύμουν ἑκατέροις ὁμοίως καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἐλευ-
4 θερίαν παρασχεῖν. χρόνον μὲν οὖν τινα διὰ ταῦτα ἀνέσχον, οὐκ
ἐθέλοντές σφισιν ἐς χεῖρας ἐλθεῖν· ὡς μέντοι τὰ στρατεύματα,
ἅτε ἐκ τοῦ ὑπηκόου τὸ πλεῖστον ὄντα, τῇ τε τριβῇ βαρυνόμενα
καὶ τῶν ἀντιπολεμούντων καταφρονήσαντα, ὅτι τὸ καθάρσιον τὸ
πρὸ τῶν ἀγώνων γιγνόμενον ἐντὸς τοῦ ἐρύματος ὡς καὶ δεδιότες
M 63r 5 ἐποιήσαντο, ἔς τε τὴν μάχην ὥρμησαν καὶ | διελάλουν ὅτι, ἂν ἐπὶ
πλεῖον διατριφθῶσι, τό τε στρατόπεδον ἐκλείψουσι καὶ διασκεδα-
Xiph. 50, 27 σθήσονται, οὕτω δὴ καὶ ἄκοντες συνέμιξαν.

39 μέγιστον δὴ τὸν ἀγῶνα τοῦτον καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐμφυλίους
τοὺς τοῖς Ῥωμαίοις γεγονότας οὐκ ἀπεικότως ἄν τις συμβῆναι νο-
μίσειεν, οὐχ ὅτι καὶ τοῖς πλήθεσιν ἢ καὶ ταῖς ἀρεταῖς τῶν μαχε-
σαμένων διήνεγκεν αὐτῶν (πολλῷ γὰρ καὶ πλείους καὶ ἀμείνους
σφῶν πολλαχόθι ἠγωνίσαντο), ἀλλ' ὅτι περί τε τῆς ἐλευθερίας καὶ
2 τῆς δημοκρατίας τότε ὡς οὐπώποτε ἐπολέμησαν. συνέπεσον μὲν
γὰρ καὶ αὖθις ἀλλήλοις, ὥσπερ καὶ πρότερον· ἀλλ' ἐκείνους μὲν
τοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τοῦ τίνος ἐπακούσουσιν ἐποιήσαντο, τότε δὲ
οἱ μὲν ἐς δυναστείαν αὐτοὺς ἦγον, οἱ δὲ ἐς αὐτονομίαν ἐξῃροῦντο.
3 ὅθεν οὐδ' ἀνέκυψεν ἔτι πρὸς ἀκριβῆ παρρησίαν ὁ δῆμος καίπερ

4—9 > Zon. 10, 19 p. 360, 4—6 B. (p. 393, 19—22 D.) 14—20 = Zon. 10, 19 (p. 360, 6—11 B. (p. 393, 22—29 D.)

1 τήν τε Σικελίαν — πειρῶντα] cf. ad c. 36, 4 8 ἀνεβάλλοντο] ἀνεβάλοντο Dind. 9 τινῶν] expungendum aut in τῶν πολιτῶν mutandum censet Rk., scriptorem ipsum corrigens 11 διεσκόπουν] προεσκόπουν v. Herw. (litt.), cf. tamen 38, 11, 4 et praesertim 58, 7, 4. vide quoque Thuc. 1, 52, 3 19 πλεῖον Bk., πλείω LM 24 διήνεγκεν Leuncl., διήνεγκαν LM 25 καὶ τῆς] καὶ ⟨περὶ⟩ τῆς Bk., at cf. fr. 21, 1; 45, 26; 85, 3; 36, 3, 1; 36, 24, 3; 38, 16, 2; 38, 22, 2 al. 28 ἐπακούσουσιν] ἐπακούσωσιν Bk. quo opus non videtur, ὑπακούσωσιν H. St., at cf. ad fr. 49, 6 30 ἔτι M, ὅτι L.

ὑπ' οὐδενὸς ἀλλοτρίου ἡττηθείς (τὸ γάρ τοι ὑπήκοον τό τε συμ- 3 L 203r
μαχικὸν τὸ τότε αὐτοῖς παραγενόμενον ἐν προσθήκης μέρει τοῦ
πολιτικοῦ ἦν), ἀλλ' αὐτός τε ἑαυτοῦ κρείττων τε ἅμα καὶ ἥττων
γενόμενος καὶ ἔσφηλεν ἑαυτὸν καὶ ἐσφάλη, κἀκ τούτου τό τε δη-
μοκρατικὸν συμπαρανάλωσε καὶ τὸ μοναρχικὸν ἐκράτυνε. καὶ οὐ 4 cf. Xiph. 50, 30—32
λέγω ὡς οὐ συνήνεγκεν αὐτοῖς ἡττηθεῖσι τότε· τί γὰρ ἄν τις ἄλλο
περὶ αὐτῶν ἀμφοτέρωθεν μαχεσαμένων εἴποι ἢ ὅτι Ῥωμαῖοι μὲν
ἐνικήθησαν, Καῖσαρ δὲ ἐκράτησεν; ὁμοφρονῆσαι μὲν γὰρ ἐν τῷ Xiph. 50, 32—51, 6
καθεστῶτι τρόπῳ τῆς πολιτείας οὐκέθ' οἷοί τε ἦσαν· οὐ γάρ ἐστιν 5
ὅπως δημοκρατία ἄκρατος, ἐς τοσοῦτον ἀρχῆς ὄγκον προχωρή-
σασα, σωφρονῆσαι δύναται· πολλοὺς δ' ἂν ἐπὶ πολλοῖς καὶ αὖθις
ἀγῶνας ὁμοίους ἀνελόμενοι πάντως ἄν ποτε ἐδουλώθησαν ἢ καὶ
ἐφθάρησαν.

πάρεστι δὲ καὶ ἐκ τῶν σημείων τῶν τότε συμβάντων σφίσι **40** cf. Xiph. 50, 28, (cf. 51, 6—20)
τεκμήρασθαι ὅτι μέγιστος διαφανῶς ὁ ἀγὼν αὐτοῖς ἐγένετο· τὸ
γὰρ δαιμόνιον, ὥσπερ που καὶ ἀεὶ πρὸ τῶν ἀτοπωτάτων φιλεῖ
προσημαίνειν, πάντα σφίσιν ἀκριβῶς καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ
Μακεδονίᾳ τὰ ἐκβάντα ἀπ' αὐτοῦ προεμαντεύσατο. ἐν γὰρ τῷ 2 M 53v
ἄστει ὅ τε ἥλιος τοτὲ μὲν ἠλαττοῦτο καὶ ἐλάχιστος ἐγίγνετο, τοτὲ
δὲ καὶ μέγας καὶ τριττὸς ἐξεφαίνετο, καί ποτε καὶ νυκτὸς ἐξέλαμψε·
καὶ κεραυνοὶ ἄλλοσέ τε πολλαχόσε καὶ ἐς τὸν τοῦ Νικαίου Διὸς
βωμὸν ἐφέροντο, λαμπάδες τε ἐνταῦθα κἀκεῖσε ᾖττον, καὶ σαλ-
πίγγων ἠχαὶ ὅπλων τε κτύποι καὶ στρατοπέδων βοαὶ νυκτὸς ἔκ τε
τῶν τοῦ Καίσαρος καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἀντωνίου κήπων, ὁμόρων ἀλλή-
λοις παρὰ τῷ Τιβέριδι ὄντων, ἠκούοντο. καὶ προσέτι καὶ κύων 3
κυνὸς σῶμα πρὸς τὸ Δημήτριον προσελκύσας τήν τε γῆν τοῖς
ποσὶν ὤρυξε καὶ κατέχωσεν αὐτό. καί τι παιδάριον δεκαδακτύλους
χεῖρας ἔχον ἐγεννήθη, ἡμιόνος τε διφυὲς τέρας ἔτεκε· τὰ μὲν γὰρ
πρόσθια ἵππῳ τὰ δὲ λοιπὰ ἡμιόνῳ ἐῴκει. καὶ ὁ τῆς Ἀθηνᾶς ὀχὸς 4
πρὸς τὸ Καπιτώλιον ἐξ ἱπποδρομίας τινὸς ἐπανιὼν συνετρίβη, τό
τε ἄγαλμα τὸ τοῦ Διὸς τὸ ἐν τῷ Ἀλβανῷ ὂν αἷμα παρ' αὐτὰς
τὰς ἀνοχὰς ἔκ τε τοῦ | δεξιοῦ ὤμου καὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀνέ- L 203v
δωκε. καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τοῦ δαιμονίου σφίσι προεδείχθη, ποταμοὶ 5 Xiph. 51, 20—22

14. 15. 17. 18. 22—25. 27—29 = Zon. 10, 19 p. 360, 12—21 B. (p. 393, 30—394, 9 D.)

18 ἐν γὰρ] ἐν ⟨μὲν⟩ γὰρ Bk. 22 ᾖττον Odd, ἧττον L, ἧπτον M
24 ὁμόρων v. Herw. (litt.), ὁμοχώρων LM, ὁμορούντων Zon., cf. ad 45, 10, 6
25 ἠκούοντο R. St., ἠκούετο LM, ἐξηκούοντο Zon., cf. 39, 20, 2; 59, 28, 4; 62, 1, 2; 63, 16, 1, vide quoque 54, 9, 6.

τε ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν οἱ μὲν παντάπασιν ἐξέλιπον οἱ δ' ἀνάπαλιν ῥεῖν ἤρξαντο· συνενηνέχθαι δέ πως ἐς ταὐτὸ καὶ ὅσα παρὰ τῶν
6 ἀνθρώπων κατὰ συντυχίαν ἐπράχθη ἔδοξεν· ἔν τε γὰρ ταῖς ἀνοχαῖς ὁ πολίαρχος τὰ Λατιάρια, οὔτ' ἄλλως προσήκοντα αὐτῷ οὔτ' ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γίγνεσθαι εἰωθότα, ἐποίησεν, καὶ οἱ ἀγορανόμοι τοῦ πλήθους ὁπλομαχίας ἀγῶνας ἀντὶ τῆς ἱπποδρομίας τῇ
7 Δήμητρι ἐπετέλεσαν. ἐν μὲν οὖν τῇ Ῥώμῃ ταῦτ' ἐγίγνετο, καί τινα καὶ λόγια καὶ πρὸ αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἐς τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας συμβαίνοντα ᾔδετο· ἐν δὲ δὴ τῇ Μακεδονίᾳ (ταύτης γὰρ τό τε Παγγαῖον καὶ ἡ περὶ αὐτὸ γῆ νομίζεται) μέλισσαί τε πολλαὶ τὸ τοῦ Κασσίου στρατόπεδον περιέσχον, κἀν τῷ κα-
8 θαρσίῳ αὐτοῦ τὸν στέφανόν τις τραπέμπαλιν αὐτῷ ἐπέθηκε, παῖς
M 54r τε ἐν πομπῇ τινι, οἵας οἱ στρατιῶται ἄγουσι, νίκην φέρων | ἔπεσε. καὶ ὅ γε μάλιστα τὸν ὄλεθρόν σφισιν ἐσήμηνεν ὥστε καὶ τοῖς ἐναντίοις ἔκδηλον γενέσθαι, πολλοὶ μὲν γῦπες πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ὄρνιθες νεκροφάγοι ὑπέρ τε ἐκείνων μόνων διεφοίτων καὶ ἐς αὐτοὺς κατέβλεπον, δεινόν τέ τι καὶ φρικῶδες κλάζοντές τε καὶ τρίζοντες.

41 τούτοις μὲν δὴ ταῦτα τὸ κακὸν ἔφερε, τοῖς δὲ ἑτέροις τέρας μὲν οὐδέν, ὅσα γε ἡμεῖς ἴσμεν, ἐγένετο, ὄψεις δὲ δὴ ὀνείρων τοιαίδε
2 ἐφάνησαν. ἀνὴρ Θεσσαλὸς ἔδοξέν οἱ τὸν Καίσαρα τὸν πρότερον κεκελευκέναι εἰπεῖν τῷ Καίσαρι ὅτι τε ἐς ἕνης ἡ μάχη γενήσοιτο, καὶ ἵνα ἀναλάβῃ τι ὧν δικτατορεύων αὐτὸς ἐφόρει· καὶ διὰ τοῦτο τὸν δακτύλιον αὐτοῦ τότε τε εὐθὺς περιέθετο καὶ ἔπειτα πολλάκις
cf. Xiph. 52, 25—28 3 ἔφερεν. οὗτος μὲν δὴ τοῦτο εἶδεν, ὁ δ' ἰατρὸς ὁ συνὼν τῷ Καίσαρι ἐνόμισέν οἱ τὴν Ἀθηνᾶν προστάσσειν ἔκ τε τῆς σκηνῆς αὐτόν, καίτοι καὶ τότε ἔτι κακῶς ἀρρωστοῦντα, ἐξαγαγεῖν καὶ ἐς τὴν παράταξιν καταστῆσαι· ὑφ' οὗπερ καὶ ἐσώθη. ὃ γάρ τοι τοῖς
L 204r ἄλλοις | ἐν μὲν τῷ στρατοπέδῳ τῷ τε ἐρύματι αὐτοῦ μένουσι σωτη-

---

7. 9—18 > Zon. 10, 19 p. 360, 21—361, 6 B. (p. 394, 9—17 D.) [verba *κατεστραμμένον ὁ ῥαβδοῦχος* et *χρυσῆν ὀλισθήσας* fluxerunt ex Plut. *Brut.* 39, 2; 40, 8] 25—28 = Zon. 10, 19 p. 361, 6—10 B. (p. 394, 17—21 D.)

---

2 *συνενηνέχθαι* Bk., *συνηνέχθαι* LM 8 *λόγια* Leuncl., *λοιπὰ* LM 12 *τραπέμπαλιν* Dind. coll. Pherecyde (apud Phot. *s. v.*) et Hesychio *s. v.*, *τραπέντα πάλιν* LM, *τραπέντα ἀνάπαλιν* Reim., *ἀνατραπέντα πάλιν* Rk., *κατεστραμμένον* Zon. ex Plut. *Brut.* 39, 2 13 *τε* M, *τε γὰρ* L 19 *ἔφερε*] *ἔφαινε* v. Herw. (litt.), cf. tamen 61, 18, 2 et intra § 3 22 *ἐς ἕνης ἡ* Reim., *ἐς ἓν ἡ σὴ* LM 28 *τοι* del. Rk. sine causa 29 *μένουσι σωτηρίαν*] *μένουσιν* addito tamen in marg. *σωτηρίαν* LM.

ρίαν, ἐς δὲ δὴ τὰ ὅπλα τάς τε μάχας ἰοῦσι κίνδυνον φέρει, τοῦτο τότε ἐπὶ τοῦ Καίσαρος διηλλάγη· ἔκ τε γὰρ τῆς ἐξόδου τῆς ἐκ τοῦ 3 ταφρεύματος καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς μαχομένους ὁμιλίας περιφανέστατα, καίπερ χαλεπῶς καὶ ἄνευ τῶν ὅπλων ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ἑστώς, περιεγένετο.

ἐπράχθη δὲ ὧδε. οὐχ ὡμολόγησαν μὲν ὁπότε τὴν μάχην ποιήσονται, 42 ὥσπερ δὲ ἀπὸ συγκειμένου τινὸς πάντες ἅμα ἕῳ ἐξωπλίσαντο, καὶ ἔς τε τὸ χωρίον τὸ μεταίχμιόν σφων καθάπερ ἀγωνισταί τινες σχολῇ προῆλθον, κἀνταῦθα ἡσυχῇ παρετάξαντο. ὡς δ' ἀντι- 2 κατέστησαν, παραινέσεις, τοῦτο μὲν ἀθρόοις τοῦτο δὲ καὶ καθ' ἑκάστους, ἀμφοτέροις ἀπό τε τῶν στρατηγῶν καὶ ἀπὸ τῶν ὑποστρατήγων τῶν θ' ὑπομειόνων ἐγένοντο, πολλὰ μὲν πρὸς τὸ αὐτίκα τοῦ κινδύνου ἀναγκαῖα πολλὰ δὲ καὶ ἐς τὸ ἔπειτα ἁρμόζοντα αὐτῶν λεγόντων, οἷα ἄν τινες | ἔν τε τῷ παραχρῆμα κινδυνεύσοντες καὶ τῷ M 54ʳ μέλλοντι προκάμνοντες εἴποιεν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁμοιοτροπώτατα, 3 ἅτε καὶ Ῥωμαίων ἀμφοτέρωθεν ὁμοίως μετὰ τῶν συμμάχων σφῶν ὄντων, ἐρρήθη· διήλλαξε δὲ ὅτι οἱ μὲν περὶ τὸν Βροῦτον τήν τε ἐλευθερίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν τό τε ἀτυράννευτον καὶ τὸ ἀδέσποτον τοῖς σφετέροις προεβάλλοντο, καὶ τά τε ἐν ἰσονομίᾳ χρηστὰ 4 καὶ τὰ ἐν μοναρχίᾳ ἄτοπα, ὅσα ποτὲ αὐτοί τε ἐπεπόνθεσαν καὶ περὶ ἑτέρων ἠκηκόεσαν, προέφερον, παραδεικνύντες τε καθ' ἓν ἕκαστον ἑκάτερα καὶ ἱκετεύοντές σφας τῶν μὲν ὀριγνήσασθαι τὰ δὲ Bekk. Anecd. 111, 9 ἐκκλῖναι καὶ τῶν μὲν ἔρωτα λαβεῖν τὰ δὲ μὴ παθεῖν φυλάξασθαι, οἱ 5 δὲ ἕτεροι τῷ σφετέρῳ στρατῷ τούς τε σφαγέας τιμωρήσασθαι καὶ τὰ τῶν ἀντικαθεστώτων σχεῖν, ἄρξαι τε πάντων τῶν ὁμοφύλων ἐπιθυμῆσαι, παρῄνουν, καὶ ὅ γε μάλιστα αὐτοὺς ἐπέρρωσε, καὶ κατὰ πεντακισχιλίας σφίσι δραχμὰς δώσειν ὑπέσχοντο. κἀκ τούτου 43 πρῶτον μὲν τὰ συνθήματα αὐτοῖς διῆλθεν (ἦν δὲ τοῖς μὲν ἀμφὶ τὸν Βροῦτον Ἐλευθερία, τοῖς δὲ ἑτέροις ὅ τι ποτὲ καὶ ἐδόθη), Xiph. 51, 22 52, 8 ἔπειτα σαλπικτὴς εἷς ἑκατέρωθεν ὑπε|σήμηνε, καὶ οὕτω καὶ οἱ λοι- L 204ʳ

6—9 > Zon. 10, 19 p. 361, 11—13 B. (p. 394, 22—24 D.) [ad ἐν κόσμῳ cf. Plut. *Brut.* 40, 6?]

1 τοῦτο τότε M, τοῦ τότε L   11 ἀπὸ — ἀπὸ] ὑπὸ — ὑπὸ v. Herw. probabiliter   14 κινδυνεύσοντες] κινδυνεύοντες Kuiper. (litt.)   τῷ μέλλοντι] τοῦ μέλλοντος Rk.   15 εἴποιεν R. St., εἴποιε LM   17 ἐρρήθη] ita LM   21 περὶ] παρ' Reim. frustra   ἠκηκόεσαν St., ἀκηκόεσαν LM   22 ἱκετεύοντές Polak., ἱκέτευόν LM, praecedens καὶ vel τε (v. 21) delendum censuerat Rk.   28 διῆλθεν M, διῆλθε L   29 Ἐλευθερία] deam Libertatem intellegi vidit Roscher, *Neue Jahrb. f. cl. Phil.* 119 p. 351   30 σαλπικτὴς Dind., σαλπιγκτὴς LM, cf. ad 36, 49, 1.

2 ποὶ ἐπήχησαν, πρῶτοι μὲν οἱ τό τε στάσιμον καὶ τὸ παρασκευα-
στικὸν ἐν τόπῳ τινὶ κυκλοτερεῖ ⟨διὰ⟩ σαλπίγγων μελῳδοῦντες, ἔπειτα
δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τόν τε θυμὸν τῶν στρατιωτῶν ἐπεγείροντες καὶ
ἐπὶ τὴν σύνοδον αὐτοὺς ἐξοτρύνοντες. καὶ μετὰ τοῦτο σιωπή τε
ἐξαπίνης πολλὴ ἐγένετο, καὶ σμικρὸν ἐπισχόντες αὐτοί τε διάτορον
3 ἐξεφώνησαν καὶ αἱ τάξεις ἑκατέρωθεν συνεβόησαν. κἀκ τούτου
ἀλαλάξαντες οἱ ὁπλῖται τάς τε ἀσπίδας τοῖς δορατίοις ἔκρουσαν
καὶ ἐκεῖνα ἐπ᾽ ἀλλήλους ἐξηκόντισαν, καὶ οἱ σφενδονῆται οἵ τε
τοξόται βέλη καὶ λίθους ἧκαν. καὶ μετὰ ταῦτα τό τε ἱππικὸν
ἀντεξήλασαν καὶ τὸ θωρακοφόρον συνεπισπόμενόν σφισιν ἐν χερσὶν
44 ἐγένετο. καὶ πολλῷ μὲν ὠθισμῷ πολλῷ δὲ καὶ ξιφισμῷ ἐχρήσαντο,
M 55r |τὰ μὲν πρῶτα περισκοποῦντες ὅπως τε τρώσουσί τινας καὶ ὅπως
αὐτοὶ μὴ τρωθῶσι (τούς τε γὰρ ἀνθεστηκότας ἅμα ἀποκτεῖναι καὶ
Xiph. 52, 8–11 ἑαυτοὺς σῶσαι ἐβούλοντο), ἔπειτα δὲ ὡς ἥ τε ὁρμή σφων ηὐξήθη
καὶ ὁ θυμὸς ἐφλέγμηνεν, ὁμόσε τε ἀπερισκέπτως χωροῦντες καὶ
μηδεμίαν ἔτ᾽ ἀσφάλειαν ἑαυτῶν ποιούμενοι, ἀλλ᾽ ἐπιθυμίᾳ τοῦ τοὺς
2 ἀντιπάλους ἀπολέσαι καὶ ἑαυτοὺς προϊέμενοι. καί τινες τάς τε
ἀσπίδας ἀπερρίπτουν, καὶ ἀντιλαμβανόμενοι τῶν ἀντιτεταγμένων
οἱ μὲν ἔκ τε τῶν κρανῶν αὐτοὺς ἦγχον καὶ κατὰ νῶτον ἔπαιον, οἱ
δὲ τά τε προβλήματα ἀπέσπων καὶ ἐς τὰ στήθη ἔτυπτον. ἄλλοι
τῶν ξιφῶν αὐτῶν λαμβανόμενοι τὰ σφέτερα ὡς καὶ ⟨ἐς⟩ ἀόπλους
σφᾶς ἐώθουν· καὶ ἕτεροι τρωθῆναί τι μέρος τῶν σωμάτων σφῶν
3 προβάλλοντες ἑτοιμότερον τῷ λοιπῷ ἐχρῶντο. συμπλεκόμενοί τέ
τινες τὸ μὲν παίειν ἀλλήλους ἀφῃροῦντο, τῇ δὲ δὴ συμμίξει καὶ
τῶν ξιφῶν καὶ τῶν σωμάτων διώλλυντο. καὶ οἱ μὲν μιᾷ πληγῇ
Xiph. 52, 11–14 οἱ δὲ καὶ πολλαῖς ἔθνησκον, καὶ οὔτε τῶν τραυμάτων αἴσθησιν
εἶχον, τὸ γὰρ ἀλγῆσον ὁ θάνατος προελάμβανεν, οὔτε τοῦ ὀλέθρου
σφῶν ὀλοφυρμὸν ἐποιοῦντο, ἐς γὰρ τὸ λυπῆσον οὐκ ἐξικνοῦντο.
L 265r 4 ἄλλος τις ἀποκτείνας τινὰ οὐδ᾽ ἀποθανεῖσθαί ποτε ὑπὸ τῆς αὐ-
τίκα περιχαρείας ἤλπιζε. καὶ ὁ ἀεὶ πίπτων ἔς τε τὸ ἀναίσθητον
Xiph. 52, 14–23 45 καθίστατο καὶ σύνεσιν τοῦ πάθους οὐκ ἐλάμβανεν. ἔμενον δὲ
κατὰ χώραν ἀκριβῶς ἀμφότεροι, καὶ οὔθ᾽ ὑπαγωγαῖς οὔτε διώξεσιν

---

11. 16. 17 > Zon. 10, 19 p. 361, 13. 14 B. (p. 394, 25. 26 D.) 32—243, 2 = Zon. 10, 19 p. 361, 15. 16 B. (p. 394, 26—29 D.)

---

1 *στάσιμον* Xyl. (cum Xiph.), *στάσιμοι* LM 2 ⟨*διὰ*⟩ add. Xyl. ex Xiph. 10 *ἀντεξήλασαν* reduxi ex LM, cf. 69, 9, 6, *ἀντεξήλασε* Reim. (cum Xiph.) *συνεπισπόμενόν*] ita LM 19 *ἦγχον* restitui ex LM, *ἦγον* R. St., *εἷλκον* Bk. 21 ⟨*ἐς*⟩ ins. Xyl. 27 *προελάμβανεν* R. St. (coni., ex Xiph.), *προσελάμβανεν* LM.

οὐδέτεροι ἐχρήσαντο, ἀλλ' αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, ἐτίτρωσκον ἐτιτρώ-
σκοντο, ἐφόνευον ἐφονεύοντο μέχρι πόρρω τῆς ἡμέρας. καὶ εἴγε 2
πάντες πᾶσιν, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ συμβαίνει, συνεμεμίχεσαν, ἢ
Βροῦτος μὲν κατὰ Ἀντώνιον Κάσσιος δὲ κατὰ Καίσαρα ἀντετέ-
τακτο, ἰσοπαλεῖς ἂν ἐγεγόνεσαν. νῦν δὲ ὅ τε Βροῦτος τὴν τοῦ
Καίσαρος ἀρρωστίαν ἐξεβιάσατο, καὶ ὁ Ἀντώνιος τὸν Κάσσιον
οὐδέν οἱ ὅμοιον τὰ πολέμια ὄντα ἐξενίκησε. καὶ τότε | δὲ τῷ μὴ 3 M 65v
πάντας ἅμα τοὺς ἑτέρους, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει ἀμφοτέρους καὶ ἡττη-
θῆναι καὶ κρατῆσαι ταὐτὸν ὡς εἰπεῖν ἐγένετο· καὶ γὰρ ἐνίκησαν
ἀμφότεροι καὶ ἡττήθησαν, ἔτρεψάν τε τοὺς ἀντιτεταγμένους σφίσιν
ἑκάτεροι καὶ ἐτράποντο, καὶ αἵ τε διώξεις καὶ αἱ φυγαὶ ἀμφοῖν
ὁμοίως συνέβησαν, καὶ τὰ στρατόπεδα ἀμφοτέρωθεν ἑάλω. τοῦ τε 4
γὰρ πεδίου ἐπὶ πλεῖστον, ἅτε καὶ πολλοὶ ὄντες, ἐπέσχον, ὥστε μὴ
καθορᾶν ἀλλήλους· καὶ οὔτε ἐν τῇ μάχῃ πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος
ἔγνω, ἐπεί τε ἡ τροπὴ ἐγένετο, ἔς τε τὰ οἰκεῖα ἐρύματα πολὺ ἀπ'
ἀλλήλων ἀφεστηκότα τὴν ἐναντίαν ἑκάτεροι ἀμεταστρεπτὶ ἔφυγον,
καὶ ἀπό τε τούτου καὶ ἐκ τοῦ κονιορτοῦ ἀπλέτου γενομένου ἠγνόη- 5
σαν τὸ τέλος τῆς μάχης, καὶ οἵ τε νενικηκότες πάντα κεκρατηκέναι
καὶ οἱ ἡττημένοι πάντα νενικῆσθαι ἐνόμισαν, καὶ οὐ πρότερον τὸ
γεγονὸς ἔμαθον πρὶν τά τε ταφρεύματα διαπορθηθῆναι καὶ ἀλλή-
λοις τοὺς νενικηκότας πρὸς τὸ οἰκεῖον ἑκατέρους ἀναχωροῦντας
συντυχεῖν.

τῆς μὲν δὴ οὖν μάχης ἕνεκα καὶ ἐκράτησαν οὕτως ἀμφότεροι 46
καὶ ἡττήθησαν· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐς χεῖρας ἔτι τότε ἀφίκοντο, ἀλλ'
ἐπειδὴ τάχιστα ἰδόντες ἐν τῇ ὑποστροφῇ ἀλλήλους καὶ τὸ συμ-
βεβηκὸς ἔγνωσαν, ἀντιπαρεξῆλθον μηδὲν μηδέτεροι τολμήσαντες.
ἐπλεονέκτησαν δὲ καὶ ἠλαττώθησαν ἀλλήλων τῷ τό τε τάφρευμα 2 Xiph. 52, 23—32
τὸ τοῦ Καίσαρος τοῦ τ' Ἀντωνίου πᾶν καὶ τὰ | ἐν αὐτῷ πάντα L 205v
ἁλῶναι (ἀφ' οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα τέκμαρσιν τὸ ὄναρ ἔσχεν· εἰ
γάρ τοι κατὰ χώραν ὁ Καῖσαρ ἐμεμενήκει, πάντως ἂν ἅμα τοῖς
ἄλλοις ἀπωλώλει) καὶ τῷ τὸν Κάσσιον ἐκ μὲν τῆς μάχης σωθῆναι, 3

3—7 cf. Zon. 10, 19 p. 361, 16—18 B. (p. 394, 29—31 D.) 12 = Zon. 10, 19 p. 361, 18. 19 B. (p. 394, 31. 32 D.) 14—18 > Zon. 10, 19 p. 361, 19—22 B. (p. 394, 32—395, 4 D.) 27—244, 6. 8—11 > Zon. 10, 19 p. 361, 22—362, 16 B. (p. 395, 4—23 D.) [ἐπὶ λόφον ἀνεχώρησεν ἔχοντα πρὸς τὸ πεδίον σκοπάς et

---

8 ἑτέρους St., ἑταίρους LM 9 ἐγένετο] ⟨ἐπ' ἀμφοῖν⟩ ἐγένετο Rk., quo vix opus est 10 ἔτρεψάν τε] ἐτρέψαντο Nab. (litt.), at τε vix carere possumus et interdum Dioni Thucydidem secuto τρέπειν est *in fugam convertere*, veluti 41, 60, 5; 49, 4, 1; 62, 12, 4; 75, 6, 7 16 ἀμεταστρεπτὶ St., ἀμεταστρεπτεὶ LM.

τοῦ τε ἐρύματος στερηθέντα ἄλλοσέ ποι διαφυγεῖν, ὑποτοπήσαντα
δὲ καὶ τὸν Βροῦτον ἐσφάλθαι καί τινας τῶν κεκρατηκότων ἐφ'
4 ἑαυτὸν ἐπιέναι, ἐπειχθῆναι πρὸς τὸν θάνατον. ἔπεμψε μὲν γὰρ
M 56r ἑκατόνταρχον κατασκεψόμενον καὶ ἀναγγελοῦντα | αὐτῷ ὅπου τε ὁ
Βροῦτος εἴη καὶ ὅ τι ποιοίη· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος συμβαλὼν ἱππεῦσιν
οὓς ὁ Βροῦτος ζητήσοντας αὐτὸν ἀπεστάλκει ἀνέστρεψε, καὶ σχολῇ
μετ' αὐτῶν ὡς οὐδενὸς ἐπείγοντος, ἅτε μηδενὸς δεινοῦ ὄντος, ᾔει,
5 ὑπώπτευσέ τε αὐτοὺς πόρρωθεν ὁρῶν πολεμίους εἶναι, καὶ Πιν-
δάρῳ τινὶ ἐξελευθέρῳ ἀποκτεῖναι ἑαυτὸν προσέταξε. καὶ αὐτῷ
καὶ ὁ ἑκατόνταρχος, μαθὼν ὅτι διὰ τὴν βραδυτῆτα αὐτοῦ διώλετο,
ἐπαπέθανεν.

47 ὁ οὖν Βροῦτος τὸ μὲν τοῦ Κασσίου σῶμα ἐς Θάσον εὐθὺς
κρύφα ἔπεμψεν, ὀκνήσας κατὰ χώραν αὐτὸ θάψαι, μὴ τῷ στρατῷ
πένθος τε ἅμα καὶ ἀθυμίαν ἐκ τῆς τῶν ποιουμένων ὄψεως ἐμβάλῃ·
Xiph. 53,1 2 τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ παραλαβών, καὶ λόγοις τέ
σφας παραμυθούμενος καὶ δόσει χρημάτων ἀνθ' ὧν ἀπωλωλέκεσαν
ἀνακτησάμενος, ἔς τε τὴν ταφρείαν αὐτῶν ἐπιτηδειοτέραν οὖσαν
μετεστρατοπεδεύσατο, καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμενος τά τε ἄλλα τοὺς ἐναν-
Xiph. 53, 2–14 3 τίους ἐλύπει καὶ τῷ στρατοπέδῳ σφῶν νυκτὸς προσέμισγε. μάχῃ
μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐκ παρατάξεως οὐ διενοεῖτο αὖθις συνενεχθῆναι,
πολλὴν δὲ δὴ ἐλπίδα ἀκινδύνως ἐν τῷ χρόνῳ κατεργάσεσθαί σφας
ἔχων θορυβεῖν τε αὐτοὺς ἄλλως καὶ ταράττειν νύκτωρ ἐπειρᾶτο,
καί ποτε καὶ τὸν ποταμὸν παρατρέψας πολὺ τοῦ ἐρύματος αὐτῶν
4 κατέκλυσεν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος ἐσπάνιζον μὲν τῆς
τροφῆς καὶ χρημάτων, ὅθεν οὐδὲ τοῖς στρατιώταις τι ἀντὶ τῶν
διαρπασθέντων ἔδωκαν· καὶ προσέτι καὶ τὴν δύναμιν τὴν ἐκ τοῦ
L 206r | Βρεντεσίου ἐπιδιαπλέουσαν ἐν ὁλκάσιν ἀπώλεσαν ὑπὸ τοῦ Σταΐου·
5 οὐ μέντοι καὶ ἀσφαλῶς οὔτ' ἄλλοσέ ποι μεταναστῆναι οὔτ' ἐς τὴν

ἐκυκλώθη ἀσπαζομένων αὐτὸν καὶ δεξιουμένων ἔδοξεν ὁ Κάσσιος πολεμίους εἶναι τοὺς προσιόντας καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐνσχεθῆναι (τὸν ἑκατόνταρχον) et ἐπανελθὼν καὶ γνοὺς τὸ δρᾶμα κακίσας τε διὰ τὴν βραδυτῆτα ἑαυτὸν ἐπαπέκτεινεν ex Plut. *Brut.* 43, 3—5. 7, sed διὰ τὴν βραδυτῆτα et ἐπαπέκτεινεν scripsit Dionis memor.]

19. 20 = Zon. 10, 19 p. 362, 18, 19 B. (p. 395, 26. 27 D.) 23—28 > Zon. 10, 19 p. 363, 1—4 B. (p. 396, 2—6 D.)

---

9 προσέταξε M, προσέταξεν L 12 ὁ scripsi ex LM (qui '⊙), ὁ δ' R. St. 17 ἐπιτηδειοτέραν Bk., ἐπιτηδειεστέραν M, ἐπιτηδιεστέραν L 18 μετεστρατοπεδεύσατο ante ἐπιτηδειοτέραν collocat Dind. (vit. typogr.?) 24 ὁ δὲ δὴ] ante haec Xiphilinus: καὶ τὰ μὲν τοῦ Βρούτου ἐν τούτοις ἦν, quod ipsius additamentum videtur τῆς] καὶ Xiph. rectius fortasse 27 Σταΐου scripsi, σταΐου LM, cf. ad c. 27, 5.

Ἰταλίαν ἀνακομισθῆναι δυνάμενοι, ἀλλ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ τότε
ἔτι μόνον τὰς ἐλπίδας οὐχ ὅτι τῆς νίκης ἀλλὰ καὶ τῆς σωτηρίας
ποιούμενοι, ὥρμηντο καὶ διακινδυνεῦσαι πρὶν ἔκπυστον τοῖς τε
σφετέροις καὶ τοῖς ἐναντίοις τὸ θαλάσσιον πάθος γενέσθαι. μὴ 48
βουλομένου δὲ τοῦ Βρούτου συμμῖξαί σφισι βιβλία ἐς τὸ | χαράκωμα M 56v
αὐτοῦ τρόπον τινὰ ἐνέβαλον, προκαλούμενοι τοὺς στρατιώτας ἢ
τὰ σφέτερα φρονῆσαι (καὶ γὰρ ὑπισχνοῦντό τινα αὐτοῖς) ἢ ἐς χεῖ-
ρας ἐλθεῖν, ἄν γε καὶ τὸ βραχύτατον ἰσχύωσι. κἀν τῇ διατριβῇ 2
ταύτῃ ηὐτομόλησαν μὲν καὶ παρ' ἐκείνων πρὸς τὸν Βροῦτον ἐκ τοῦ
Κελτικοῦ τινες, ηὐτομόλησαν δὲ καὶ πρὸς αὐτοὺς Ἀμύντας τε ὁ
τοῦ Δηιοτάρου στρατηγὸς καὶ ὁ Ῥασκύπορις. καὶ οὗτος μὲν οἴκαδε
εὐθύς, ὥς τινές φασιν, ἀπεχώρησε· δείσας δ' οὖν ἐκ τούτων ὁ cf. Xiph. 53, 15. 16
Βροῦτος μὴ καὶ ἐπὶ πλεῖόν τι νεωτερισθῇ, συμμῖξαί σφισιν ἔγνω.
καὶ ἐπειδὴ πολλοί τε αἰχμάλωτοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ ἦσαν, 3
καὶ οὐκ εἶχεν οὔθ' ὅπως διὰ φυλακῆς αὐτοὺς ἐν τῷ τῆς μάχης
καιρῷ ποιήσηται οὔθ' ὅπως πιστεύσῃ σφίσι μηδὲν λυμανεῖσθαι,
διέφθειρε τοὺς πλείους, τῇ ἀνάγκῃ καὶ παρὰ γνώμην δουλεύσας,
ἄλλως τε καὶ ὅτι οἱ ἐναντίοι τοὺς ζωγρηθέντας τῶν στρατιωτῶν
αὐτοῦ ἀπεκτόνεσαν. πράξας δὲ τοῦτο ἐξωπλίσατο. καὶ αὐτῶν ἀντι- 4 Xiph. 53, 16—20
παρατεταγμένων ἤδη ἀετοὶ δύο ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὑπερπτόμενοι ἀλ-
λήλοις τε ἐμαχέσαντο καὶ ἐκείνοις τὸ τέλος τοῦ πολέμου προέφη-
ναν· ὥσπερ γὰρ ὁ ἀετὸς ὁ κατὰ τὸν Βροῦτον ὢν ἠλαττώθη τε καὶ
ἔφυγεν, οὕτω τό τε ὁπλιτικὸν αὐτοῦ ἀγχώμαλα ἐπὶ πλεῖστον ἀγω-
νισάμενον ἡττήθη, κἀκ τούτου πεσόντων πολλῶν καὶ τὸ ἱππικόν,
καίτοι γενναίως μαχόμενον, ἐνέδωκε. καὶ μετὰ τοῦτο φυγόντας 5 Xiph. 53, 20—24
αὐτοὺς ἄλλους ἄλλῃ ἐπεδίωξαν μὲν οἱ κεκρατηκότες, οὔτε δὲ ἀπέ-
κτειναν οὔθ' εἷλόν τινα, ἀλλὰ προσεδρεύσαντες αὐτοῖς τὴν νύκτα Bekk. Anecd. 161, 13
| ὡς ἑκάστοις οὐκ εἴασαν αὖθίς συστραφῆναι. L 206v

ὁ οὖν Βροῦτος ἐπεχείρησε μὲν ἐς τὸ στρατόπεδόν πῃ διαπεσεῖν 49
(ἐς γὰρ χωρίον τι ἐρυμνὸν ἀναπεφευγὼς ἦν), μὴ δυνηθεὶς δέ, καὶ
προσέτι καὶ μαθὼν ὅτι τινὲς τῶν στρατιωτῶν τοῖς νικήσασιν ὡμο-
λογήκασιν, οὐδεμίαν ἔτ' ἐλπίδα ἔσχεν, ἀλλὰ ἀπογνοὺς μὲν τὴν Xiph. 53, 25—54, 8

9—16 > Zon. 10, 19 p. 363, 4—8 B. (p. 396, 6—10 D.) 18. 19 = Zon. 10, 19 p. 363, 11. 12 B. (p. 396, 14—16 D.) 23—25 = Zon. 10, 20 p. 364, 5—7 B. (p. 397, 6—8 D.)

21—25 cf. Treu p. 30, 18—22.

---

11 ὁ Ῥασκύπορις Reim., θρασκύπορις LM, cf. ad c. 25, 2 15 οὔθ' St., οὐδ' LM 20 ὑπερπτόμενοι] ita LM 26 ἄλλους Xyl., ἄλλος LM.

σωτηρίαν ἀπαξιώσας δὲ τὴν ἅλωσιν ἐς τὸν θάνατον καὶ αὐτὸς
M 57r κατέφυγεν. | καὶ ἀναβοήσας τοῦτο δὴ τὸ Ἡράκλειον

2 ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγος ἄρ' ἦσθ' [ἄλλως], ἐγὼ δέ σε
ὡς ἔργον ἤσκουν· σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ

παρεκάλεσέ τινα τῶν συνόντων, ἵνα αὐτὸν ἀποκτείνῃ. καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ταφῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἔτυχεν, ἡ δὲ δὴ κεφαλὴ ἐπέμφθη μὲν ἐς τὴν Ῥώμην, χειμῶνι δ' ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ
3 Δυρραχίου διάπλῳ περιπεσοῦσα ἐς τὴν θάλασσαν ἐρρίφη. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ τὸ μὲν πλῆθος τῶν στρατιωτῶν αὐτίκα ἀδείας σφίσι κηρυχθείσης μετέστη, ἡ δὲ δὴ Πορκία ἄνθρακα διάπυρον
4 καταπιοῦσα ἀπέθανε. τῶν δὲ ἀνδρῶν τῶν πρώτων τῶν ἀρχάς τινας σχόντων ἢ καὶ ἐκ τῶν σφαγέων τῶν τε ἐπικεκηρυγμένων ἔτι ὄντων οἱ μὲν πλείους ἑαυτοὺς παραχρῆμα ἀπέκτειναν ἢ ἁλόντες, ὥσπερ καὶ ὁ Φαουώνιος, ἐφθάρησαν, οἱ δὲ λοιποὶ τότε ἐπὶ τὴν θάλασσαν διέφυγον καὶ μετὰ τοῦτο τῷ Σέξτῳ προσέθεντο.

---

3. 4 = Zon. 10, 20 p. 365, 9—11 B. (p. 398, 5—8 D.) 11—15 > Zon. 10, 21 p. 366, 21—367, 2 B. (p. 399, 13—16 D.)

1—5 = Treu p. 30, 22—26.

---

3 ἦσθ' Xyl. coll. Plut. *de superst.* 1, ἦσθα ἄλλως LM Xiph. Treu. adgnoscit et Zonaras (ἄλλως ἄρ' ἦσθα λόγος) 4 ἄρ'] αὖ Zon., exp. Lamb. ad Hor. *epist.* 1, 6, 31, nec habet Treu 3. 4 = *Fragm. trag. graec.* ed. Nauck² p. 910 11 καταπιοῦσα R. St. (cum Xiph.), πιοῦσα LM.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΖ LM.

LIBER XLVIII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ ὀγδόῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

| *Χρόνου πλῆθος ἔτη πέντε, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο* L 207r

(713/41) *Λ. Ἀντώνιος Μ. υἱ. Πιέτας*
Π. Σερουίλιος Π. υἱ. Ἰσαυρικὸς τὸ β' *ὕπ.*

(714/40) *Γν. Δομίτιος Μ. υἱ. Καλουῖνος τὸ β'*
Γ. Ἀσίννιος ⟨Γν. υἱ. Πωλίων *ὕπ.*

(715/39) *Λ. Μάρκιος Λ. υἱ. Κηνσωρῖνος*
Γ. Καλουίσιος⟩ Γ. υἱ. Σαβῖνος *ὕπ.*

(716/38) *Ἄππιος Κλαύδιος Γ. υἱ.Ποῦλχρος*
Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Φλάκκος *ὕπ.*

(717/37) *Μ. Οὐιψάνιος Λ. υἱ. Ἀγρίππας*
Λ. Κανίνιος Λ. υἱ. Γάλλος *⟨ὕπ.⟩*

Ὁ μὲν οὖν Βροῦτος ὅ τε Κάσσιος οὕτως ἀπώλοντο, τοῖς ξίφεσιν Bekk. Anecd. 124, 29 *οἷς τὸν Καίσαρα ἀπεχρήσαντο σφαγέντες· οἵ τε ἄλλοι οἱ τῆς ἐπ'* M 57v

---

20. 21 = Zon. 10, 21 p. 367, 3. 4 B. (p. 399, 17. 18 D.)

---

1 *τετταρακοστῷ ὀγδόῳ*] *μη̄* LM 6 *Οὐεντίδιος* R. St., *οὐεντούδιος* LM *ἐκτήσατο*] *ἀνεκτήσατο* Rk. 7 *πολεμήσειν*] *πολεμῆσαι* H. St., an *πολεμεῖν*? 9 *πέντε*] *ε̄* LM 10 *Πιέτας* L (s. acc.), *πιέγας* M 11 *Ἰσαυρικὸς* R. St., *σαυρικὸς* LM *τὸ β' ὕπ.* scripsi, *ὕπατος τὸ β̄* LM 12 *Καλουῖνος τὸ β' ὕπ.*] *καλουῆνος τὸ β̄ ὕπατος* LM 13 ⟨*Γν. υἱ.*⟩ Thorbecke *de C. Asinii Pollionis vita*, cf. *fast. min* 3b (C. I. L. 1² p. 60) et 7 (*l. l.* p. 64), *tab. triumph. Cap. s. a.* 715, C. I. L. 6, 877a ⟨*Πωλίων*⟩ add. Xyl. (nisi quod *Πολλίων*, cf. ad 45, 10, 3) 11 ⟨*Λ. Μάρκιος*⟩ add. Xyl. ⟨*Λ. υἱ. Κηνσωρῖνος*⟩ addidi, cf. *tab. triumph. Cap. s. a.* 715 15 ⟨*Γ. Καλουίσιος*⟩ add. Xyl. 16 *Κλαύδιος* Xyl., *κλ* LM 17 *Γ. Νωρβανὸς* Xyl., *γ' μ' ὠρβανὸς* LM 19 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi.

21 *ἀπεχρήσαντο*] *διεχρήσαντο* Zon., at *ἀνεχρήσαντο* legit grammaticus Bekk. *Anecd.* 124, 29: *ἀπεχρήσαντο ἢ ἀνεχρήσαντο — διφορεῖται γὰρ — αἰτιατικῇ. Δίωνος τεσσαρακοστῷ ὀγδόῳ βιβλίῳ· „ὁ μὲν οὖν Βροῦτος .... οἷς τὸν*

αὐτὸν ἐπιβουλῆς μετασχόντες, οἱ μὲν πρότερον οἱ δὲ τότε οἱ δὲ
μετὰ ταῦτα, πλὴν πάνυ ὀλίγων ἐφθάρησαν, ὥς που τό τε δίκαιον
ἔφερε καὶ τὸ δαιμόνιον ἦγεν ἄνδρα αὐτοὺς εὐεργέτην σφῶν, ἐς το-
σοῦτον καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς τύχης προχωρήσαντα, ἀποκτείναν-
cf. Xiph. 54, 8 2 τας παθεῖν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος τοῦ μὲν Λεπίδου
παραχρῆμα, ἅτε μὴ συννικήσαντός σφισιν, ἐπλεονέκτησαν, ἔμελλον
δὲ καὶ ἐπ' ἀλλήλους οὐκ ἐς μακρὰν τρέψεσθαι· χαλεπὸν γὰρ ἄν-
δρας τρεῖς ἢ καὶ δύο ὁμοτίμους, ἐγκρατεῖς τηλικούτων ἐκ πολέμου
3 πραγμάτων γενομένους, ὁμονοῆσαι. καὶ διὰ τοῦτο ὅσα τέως ἐπὶ
τῇ τῶν ἀνθισταμένων σφίσι καταλύσει συμφρονήσαντες κατέπραξαν,
ταῦτα τότε ἆθλα τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίας ἤρξαντο ποιεῖσθαι.
τήν τε γὰρ ἀρχὴν αὐτίκα ἀνεδάσαντο, καὶ Καίσαρι μὲν ἥ τε Ἰβηρία
καὶ ἡ Νουμιδία, Ἀντωνίῳ δὲ ἥ τε Γαλατία καὶ ἡ Ἀφρικὴ ἐγένετο·
καὶ συνέθεντο ὥστ', ἄν τινα ἀγανάκτησιν ὁ Λέπιδος ἐπὶ τούτῳ
2 ποιήσηται, τῆς Ἀφρικῆς αὐτῷ ἐκστῆναι. ταῦτα δὲ δὴ μόνα διέ-
λαχον, ὅτι Σαρδὼ μὲν καὶ Σικελίαν ὁ Σέξτος ἔτι κατεῖχε, τὰ δ'
ἄλλα τὰ ἔξω τῆς Ἰταλίας ἐν ταραχῇ ἔτι ἦν. ἐκείνης γὰρ δὴ πέρι
οὐδὲν δέομαι λέγειν ὅτι ἐξαίρετος ἀεί ποτε ἐν τοῖς τοιούτοις ἔμενεν·
οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὡς περὶ αὐτῆς ποτε, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζό-
L 207v 2 μενοι τοὺς λόγους ἐποιοῦντο. ἐν κοινῷ οὖν ταῦτα | ἀφέντες, Ἀντώ-
νιος μὲν τήν τε κατάστασιν τῶν ἀντιπολεμησάντων σφίσι καὶ τὴν
Xiph. 54, 9—11 ἀργυρολογίαν τὴν ἐς τὰ χρήματα ⟨τὰ⟩ τοῖς στρατιώταις ἐπαγγελθέντα
ἀνεδέξατο, Καῖσαρ δὲ τόν τε Λέπιδον, ἄν τι παρακινῇ, κολοῦσαι,
3 καὶ τῷ Σέξτῳ προσπολεμῆσαι, τήν τε χώραν ἣν τοῖς συστρατευο-
μένοις σφίσιν ὑπέσχηντο κατανεῖμαι τοῖς ἔξω τῆς ἡλικίας αὐτῶν
M 58r οὖσιν, οὓς καὶ εὐθὺς διῆκαν. καὶ προσέτι οὗτος μὲν δύο τῷ | Ἀν-
τωνίῳ στρατόπεδα τῶν συνόντων οἱ συνέπεμψεν, ἐκεῖνος δὲ ἕτερα
ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τότε ὄντων ἴσα ἀντιδώσειν αὐτῷ ἐπηγγείλατο.
4 ταῦθ' οὕτω κατὰ μόνας συνθέμενοι καὶ γράψαντες καὶ κατασημη-
νάμενοι, τά τε γραμματεῖα ἀλλήλοις ἀντέδοσαν, ἵν', ἄν τι παρα-

12—17 > Zon. 10, 21 p. 367, 4—10 B. (p. 399, 19—25 D.) 21—24. 249, 2 > Zon. 10, 21 p. 367, 10—13 B. (p. 399, 25—30 D.)

Καίσαρα ἀνεχρήσαντο". τὸ δὲ ἀκριβὲς „ἀπεχρήσαντο" θέλει, καθὼς αὐτὸς ὁ Δίων μετά τινα ἔφη· „αὐτόν τε ἐκεῖνον παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀποχρήσασθαι". (c. 9, 2). quare videndum an nostro loco *ἀνεχρήσαντο* reponendum sit. *ἀναχρῆσθαι* hoc sensu Dio saepe Thucydidem 1, 126, 11 (ubi vide commentatores) secutus.

3 *σφῶν* R. St., *ἐφῶν* LM 14 *ὥστ', ἂν*] *ὅταν* Rk. inutiliter 15 *αὐτῷ*] *οἱ* Zon. 22 ⟨*τὰ*⟩ add. Rk. 23 *κολοῦσαι*] *κωλῦσαι* Xiph. Zon. (*κωλύσων*) 29 *οὕτω* M, *οὕτως* L 30 *παραβαθῇ* St., *παραβανθῆι* LM, cf. ad 39, 59, 3.

βαθῇ, ἐξ αὐτῶν ἐλεγχθῇ, καὶ μετὰ τοῦτο Ἀντώνιος μὲν ἐς τὴν Ἀσίαν Καῖσαρ δὲ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀφωρμήθη. Xiph. 54, 8. 9

3 καὶ αὐτὸν ἡ νόσος ἔν τε τῇ πορείᾳ καὶ ἐν τῷ πλῷ ἰσχυρῶς ἐπίεσεν, ὥστε καὶ θανάτου δόξαν τοῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ παρασχεῖν. οὐ μέντοι καὶ ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας τοσοῦτον ὅσον ἐπὶ παρασκευῇ κακοῦ τινος χρονίζειν αὐτὸν ἐνόμιζον, κἀκ τούτου πάνθ' ὅσα ἐνεδέχετό σφας παθεῖν ὑπετόπουν.

2 καίτοι ἄλλα τε ἐπὶ τῇ νίκῃ πολλὰ αὐτοῖς ἐψηφίσαντο, ἅπερ που καὶ τοῖς ἑτέροις ἄν, εἰ ἐκεκρατήκεσαν, ἐδέδοτο (ἐν γὰρ δὴ τοῖς τοιούτοις τό τε ἀπολωλὸς πάντες ἀεὶ κατατρέχουσι καὶ τὸ κρατῆσαν τιμῶσι), καὶ δὴ καὶ ἱερομηνίας ἐν ἅπαντι ὡς εἰπεῖν τῷ ἔτει καὶ ἄκοντες ἄγειν ἔγνωσαν· τοῦτο γάρ σφισιν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τῇ τῶν σφαγέων τιμωρίᾳ ἄντικρυς ποιῆσαι ἐκέλευσε.

3 χρονίζοντος δ' οὖν αὐτοῦ λόγοι τε παντοδαποὶ ἐθρυλοῦντο καὶ παθήματα ἀπ' αὐτῶν παντοῖα συνέβαινε. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ οἱ μὲν ὡς τέθνηκε διεθρόουν, καὶ ἡδονὴν πολλοῖς ἐνέβαλλον, οἱ δὲ ὡς κακόν τι βουλεύοιτο, καὶ φόβον συχνοῖς ἐνεποίουν.

4 καὶ διὰ τοῦτο οἱ μὲν τὰ σφέτερα συνέκρυπτον καὶ ἑαυτοὺς ἐν φυλακῇ ἐποιοῦντο, οἱ δὲ ὅπῃ ποτὲ ἀποδράσοιντο διεσκόπουν. ἄλλοι, καὶ οἵ γε πλείους, οὐδὲ ἐπινοῆσαί τι ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ δέους δυνάμενοι, | παρεσκευάζοντο ὡς καὶ πάντως ἀπολούμενοι. L 28r

5 βραχὺ τέ τι καὶ κομιδῇ σμικρὸν τὸ θαρσοῦν ἦν· ἐκ γὰρ δὴ τῆς πρόσθεν πολλῆς καὶ ποικίλης καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν χρημάτων φθορᾶς οὐδὲν ὅ τι οὐχὶ καὶ τῶν ὁμοίων καὶ τῶν χειρόνων, ἅτε καὶ παντελῶς κεκρατημένοι, προσεδέχοντο.

6 ὅθενπερ καὶ | ὁ Καῖσαρ φοβηθεὶς μή τι ἄλλως τε καὶ τοῦ Λεπίδου παρόντος νεοχμώσωσιν, ἐπέστειλε τῇ γερουσίᾳ θαρσεῖν τε αὐτῇ παραινῶν, καὶ προσυπισχνούμενος πάντα καὶ πρᾴως καὶ φιλανθρώπως κατὰ τὸν πατέρα ποιήσειν. M 58v

4 τότε μὲν δὴ ταῦτ' ἐγένετο, τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει ὀνόματι μὲν ὅ τε Σερουίλιος ὁ Πούπλιος καὶ ὁ Ἀντώνιος ὁ Λούκιος, ἔργῳ δὲ οὗτός τε καὶ ἡ Φουλουία ὑπάτευσαν· τοῦ τε γὰρ Καίσαρος πενθερὰ καὶ τοῦ Ἀντωνίου γυνὴ οὖσα τόν τε Λέπιδον ὑπὸ νωθείας παρ' οὐδὲν ἦγε καὶ αὐτὴ τὰ πράγματα διεχείριζεν, ὥστε μήτε τὴν βουλὴν μήτε τὸν δῆμον ἄλλο τι παρὰ τὸ ἐκείνῃ δοκοῦν χρηματίζειν. a. u. 713 (41) Xiph. 54, 11 16 Exc. V. 147 Bekk. Anecd. 134, 9

2 τοῦ γοῦν Λουκίου αὐτοῦ σπουδάζοντος ἐπινίκιά τινων ἐν ταῖς Ἄλπεσιν οἰκούντων, ὡς καὶ νικήσαντός σφας, πέμψαι, τέως μὲν ἡ Φουλουία

2. 3. 5 cf. Zon. 10, 21 p. 367, 13. 14 B. (p. 399, 30. 31 D)

27 τὸν πατέρα Rk., τὸν παρόντα LM, τὰ παρόντα Xyl. 28 ὀνόματι] ὀνόμασι Dind. (vit. typogr.?) 35 τέως] ἕως Cob., cui obsecutum me 38, 40, 6 et alibi in primo volumine nunc poenitet

cf. Xiph. 54, 16 17 ἀντέλεγεν, οὐδείς οἱ συνεχώρησεν. ἐπεὶ δὲ ἐκείνη θεραπευθεῖσα ἐπέ-
3 τρεψε, πάντες ἐψηφίσαντο, ὥστε τῷ μὲν λόγῳ τὸν Ἀντώνιον καθ'
ὧνπερ κεκρατηκέναι ἔλεγεν (οὔτε γὰρ ἔπραξέ τι νικητηρίων ἄξιον,
οὔθ' ὅλως ἡγεμονίαν ἐν τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἔσχε), τῇ δ' ἀληθείᾳ
τὴν Φουλουίαν . . . .
. . . .
. . . . καὶ πομπεῦσαι. πολὺ γοῦν πλεῖον
4 ἐκείνου, ἅτε καὶ ἀληθέστερον, ἐσεμνύνετο· τὸ γὰρ δοῦναί τινι ἐξου-
σίαν τῆς τῶν νικητηρίων πέμψεως μεῖζον τοῦ διεορτάσαι αὐτὰ παρ'
ἑτέρου λαβόντα ἦν. πλήν γε ὅτι τήν τε σκευὴν τὴν ἐπινίκιον ὁ
Λούκιος ἐνεδύσατο καὶ τοῦ ἅρματος ἐπέβη, τά τε ἄλλα τὰ καθή-
κοντα ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔπραξεν, αὐτὴ ἡ Φουλουία τὴν πανήγυριν,
5 ὑπηρέτῃ ἐκείνῳ χρωμένη, ποιεῖν ἔδοξεν. ἤχθη δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ
L 208r ἔτους ἡμέρᾳ. καὶ ἐπί τε τούτῳ ὁ Λούκιος ἐξ ἴσου | τῷ Μαρίῳ
ἐσεμνύνετο, ὅτι ἐν τῇ νουμηνίᾳ αὐτήν, ἐν ᾗ ὑπατεύειν ἤρξατο, ἐπε-
τέλεσε· καὶ προσέτι καὶ ὑπὲρ ἐκεῖνον ἠγάλλετο, λέγων αὐτὸς μὲν
ἐθελοντὴς τά τε τῆς πομπῆς κοσμήματα ἀποτεθεῖσθαι καὶ τὴν
M 59r βουλὴν ἐν τῇ | ἀγοραίῳ στολῇ ἠθροικέναι, τὸν δὲ δὴ Μάριον ἄκοντα
6 αὐτὰ πεποιηκέναι. προσετίθει τε ὅτι ἐκείνῳ μὲν ἤ τις ἢ οὐδεὶς
στέφανος ἐδόθη, αὐτὸς δὲ ἄλλους τε καὶ παρὰ τοῦ δήμου κατὰ
φυλήν, ὃ μηδενὶ τῶν προτέρων ἐγεγόνει, διά τε τὴν Φουλουίαν καὶ
διὰ τὰ χρήματα ἃ λάθρᾳ τισὶν ἀνάλωσεν, ἔλαβεν.
5 ἐν δ' οὖν τῷ ἔτει τούτῳ ἐς τε τὴν Ῥώμην ὁ Καῖσαρ ἀφίκετο,
καὶ τὰ νομιζόμενα ἐπὶ τῇ νίκῃ ποιήσας πρός τε τὴν διοίκησιν καὶ
πρὸς τὴν διαγωγὴν τῶν πραγμάτων ἐτράπετο. ὅ τε γὰρ Λέπιδος,
τὰ μὲν τῷ φόβῳ αὐτοῦ τὰ δὲ καὶ τῇ τῆς γνώμης ἀσθενείᾳ, οὐδὲν
Exc. V. 147 ἐνεωτέρισε· καὶ ὁ Λούκιος ἥ τε Φουλουία, ὡς καὶ συγγενεῖς καὶ
cf. Xiph. 54, 17 20 κοινωνοὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτῷ ὄντες, ἡσύχασαν τήν γε πρώτην.
2 προϊόντος γὰρ δὴ τοῦ χρόνου διηνέχθησαν, οἱ μὲν ὅτι τοῦ μέρους

(249, 30. 31) 27—251, 11 = Exc. Val. 147: ὅτι ἡ Φουλβία ἡ πενθερὰ τοῦ Ὀκταβίου Καίσαρος γυνὴ δὲ Ἀντωνίου καὶ Λούκιος καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς διενέχθησαν πρὸς Καίσαρα οἱ μὲν ὅτι τοῦ μέρους — οὐδὲν ἔτι φίλιον ἐποίουν. [V. L. vide infra. praeterea:

23—29 > Zon. 10, 21 p. 367, 14—18 B. (p. 399, 31—400, 5 D.)

5 post τὴν Φουλουίαν in L lacuna est 2 7/8 versuum, in M 2 9/10 versuum addito in marg ζτ. — καὶ τιμηθῆναι supplevit librarius cod. Lb 10 πλήν γε] πλήν τε hic et 47, 8, 5 Bk. dubitanter, πλὴν γὰρ Nab. (litt.) 12 αὐτὴ Leuncl., αὕτη LM 19 αὐτὰ] αὐτὸ? Bk.

τῆς τῶν ἀγρῶν νομῆς τοῦ τῷ Ἀντωνίῳ προσήκοντος οὐ μετέσχον,
ὁ δὲ ὅτι τὰ στρατεύματα παρ' αὐτῶν οὐκ ἀντέλαβε. κἀκ τούτων
ἥ τε συγγένεια αὐτῶν ἡ ἐκ τῆς ἐπιγαμίας διελύθη, καὶ πρὸς πό-
λεμον ἐμφανῆ προήχθησαν. ὁ γὰρ Καῖσαρ τὴν χαλεπότητα τῆς 3 Xiph. 54, 20—22
πενθερᾶς μὴ φέρων (ἐκείνῃ γὰρ μᾶλλον ἢ τῷ Ἀντωνίῳ διαφέρε-
σθαι δοκεῖν ἐβούλετο) τὴν θυγατέρα αὐτῆς ὡς καὶ παρθένον ἔτι
οὖσαν, ὃ καὶ ὅρκῳ ἐπιστώσατο, ἀπεπέμψατο, οὐκ ὀκνήσας οὔτε εἰ
τοσοῦτον ἄλλως ἡ γυνὴ πεπαρθενεῦσθαι παρ' αὐτῷ χρόνον νο-
μισθείη, οὔτε πρὸς τὴν παρασκευὴν τῶν ἐσομένων εἰ ἐκ πολλοῦ
δόξειεν αὐτὸ προβεβουλευκέναι. γενομένου δὲ τούτου οὐδὲν ἔτι 4 Xiph. 54, 22, 23 (cf. 23—26)
φίλιον ἐποίουν, ἀλλ' ὅ τε Λούκιος μετὰ τῆς Φουλουίας τῶν τε
πραγμάτων, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ Μάρκου ταῦτα δρῶν, ἀντελαμβάνετο
καὶ οὐδενὸς αὐτῷ ὑφίετο (διὰ γὰρ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν εὐσέβειαν
καὶ ἐπωνυμίαν ἑαυτῷ Πιέταν ἐπέθετο), καὶ ὁ Καῖσαρ τὸν μὲν 5
Μᾶρκον οὐδὲν | δῆθεν ᾐτιᾶτο, μὴ καὶ ἐκπολεμώσειεν αὐτὸν τὰ ἐν L 209r
τῇ Ἀσίᾳ ἔθνη διέποντα, ἐκείνοις δὲ δὴ καὶ ἐπεκάλει καὶ ἀντέπραττεν
ὡς καὶ παρὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ πάντα ποιοῦσι καὶ δυναστείας
ἰδίας | ἐπιθυμοῦσιν. M 59v

ἦν δὲ ἐν τῇ κληρουχίᾳ ἀμφοτέροις ἡ πλείστη τῆς δυνάμεως 6
ἐλπίς, καὶ διὰ τοῦθ' ὑπὲρ αὐτῆς πρῶτον ἀρξάμενοι διεφέροντο.
ὅ τε γὰρ Καῖσαρ αὐτὸς πᾶσιν τοῖς τε ἑαυτῷ καὶ τοῖς τῷ Ἀντωνίῳ
συστρατευσαμένοις ἤθελεν αὐτὴν κατὰ τὰς συνθήκας τὰς μετὰ τὴν
νίκην αὐτοῖς γενομένας, ὅπως ἐς εὔνοιάν σφας ὑπαγάγηται, ποιή-
σασθαι· καὶ ἐκεῖνοι τήν τε ἐπιβάλλουσαν τοῖς σφετέροις κληρουχῆ- 2
σαι καὶ τὰς πόλεις αὐτοὶ ἀποικίσαι ἠξίουν, ἵνα τὴν ἰσχὺν αὐτῶν
σφετερίσωνται. καὶ γὰρ ἑτοιμότατον ἀμφοτέροις ἐδόκει εἶναι τὰ
τῶν ἀόπλων τοῖς συμπολεμήσασι χαρίσασθαι. ὡς γοῦν παρὰ τὴν
δόξαν αὐτῶν πολλὴ ταραχὴ ἐγίγνετο καὶ τὸ πρᾶγμα ἐς πόλεμον
προήγετο (πᾶσαν γὰρ κατ' ἀρχὰς τὴν Ἰταλίαν, πλὴν εἴ ⟨τί⟩ τις 3 Exc. V. 148 Xiph. 54, 26—55, 1

---

2 ἀνέλαβε 8 τοσοῦτον | ἄλλως fol. 206v |
29—252, 5 = Exc. Val. 148: ὅτι πᾶσαν κατ' ἀρχὰς — ἠγανάκτουν. [V. L vide infra. praeterea:

---

6. 7. 3 = Zon. 10, 21 p. 367, 18—20 B. (p. 400, 5—7 D.)

---

4 προήχθησαν M cod. Peir., προηνέχθησαν L 9 εἰ ante πρὸς τὴν παρασκευὴν collocandum censet St., quo opus non est 13 αὐτῷ Bk., αὐτῶν LM, cf. 41, 54, 3 15 τὰ ἐν R. St., ταν LM 16 διέποντα Leuncl., διέχοντα LM, διάγοντα Pflugk. 27 γοῦν] δ' οὖν Pflugk. haud male 29 ⟨τί⟩ ins. Leuncl. (sed post τις, transposuit Rk.)

τῶν ἐστρατευμένων ἐν δωρεᾶς μέρει λαβὼν ἢ καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου
πριάμενος εἶχε, μετά τε τῆς δουλείας καὶ μετὰ τῆς ἄλλης κατα-
σκευῆς τοὺς δεσπότας ὁ Καῖσαρ ἀφῃρεῖτο καὶ ἐκείνοις ἐδίδου, καὶ
διὰ τοῦτο τῶν κτημάτων ἀποστερούμενοι δεινῶς πρὸς αὐτὸν ἠγα-
Exc. V. 149 4 νάκτουν), μετεβάλοντο ἥ τε Φουλουία καὶ ὁ ὕπατος, πλείω δύναμιν
ἐν τοῖς ἑτέροις τοῖς ἀδικουμένοις σχήσειν ἐλπίσαντες, καὶ τῶν μὲν
ληψομένων τοὺς ἀγροὺς ἠμέλησαν, πρὸς δὲ ἐκείνους, ἅτε καὶ πλείο-
νας ὄντας καὶ ὀργὴν δικαίαν ὑπὲρ ὧν ἀπεστεροῦντο ποιουμένους,
5 ἐτράποντο. κἀκ τούτου ὑπολαμβάνοντες αὐτοὺς ὡς ἑκάστους καὶ
Bekk. Anecd. 141, 12 συνῄροντο καὶ συνίστων, ὥστε καὶ τοὺς ἐν τῷ πρὶν τὸν Καίσαρα
φοβουμένους τότε προστατῶν ἐπιλαβομένους ἀναθαρσῆσαι καὶ μη-
δενὸς ἔτι τῶν οἰκείων ἀφεῖσθαι· καὶ γὰρ καὶ τῷ Μάρκῳ ταῦτα
Xiph. 35, 1—6 7 συνδοκεῖν ἐνόμιζον. τούτους τε οὖν ὅ τε Λούκιος καὶ ἡ Φουλουία
προσεποιοῦντο, καὶ τοῖς ἑτέροις τοῖς ἀμφὶ τὸν Καίσαρα οὐδὲν προσ-
έκρουον. οὐ γὰρ ὡς ⟨οὐ⟩ δέον αὐτοὺς κληρουχῆσαί τινα προε-
L 209r βάλλοντο, ἀλλὰ ἀρκοῦντα αὐτοῖς τὰ τῶν ἀντιπολεμησάντων | σφίσιν
M 90r 2 ἀπέφαινον, καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ | χωρία καὶ ἔπιπλα τὰ μὲν ἔτι
τότε ὄντα ⟨τὰ δὲ⟩ καὶ πεπραμένα ἀπεδείκνυσαν, ὧν τὰ μὲν αὐτὰ
τῶν δὲ τὴν τιμὴν ἔφασκον αὐτοῖς δοθῆναι χρῆναι. εἰ δ' οὖν μηδὲ
ταῦτά σφισιν ἀρκέσειε, ταῖς γε ἐκ τῆς Ἀσίας ἐλπίσι πάντας αὐ-
3 τοὺς ἀνηρτῶντο. ὥστε ταχὺ ἐκ τούτων συνέβη Καίσαρα μέν, ἅτε
καὶ βίᾳ τὰ τῶν κεκτημένων τι ἀφαιρούμενον καὶ πόνους ὑπὲρ αὐ-
τῶν καὶ κινδύνους πᾶσιν ὁμοίως προσάγοντα, ἀμφοτέροις αὐτοῖς
προσκροῦσαι, ἐκείνους δὲ δή, οἷα μήτε τι ἀποστεροῦντάς τινα καὶ
ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σφίσι τὴν πλήρωσιν τῶν ἐπαγγελιῶν ἀμαχεὶ
4 τοῖς ληψομένοις αὐτὰ ὑποδεικνύντας, ἑκατέρους προσθέσθαι. ἔκ
τε οὖν τούτων καὶ ἐκ τοῦ λιμοῦ, ὃς τότε τῆς θαλάσσης τῆς μὲν

---

3 τοῖς συστρατεύσασι (pro ἐκείνοις) οἱ δὲ (pro καὶ διὰ τοῦτο) 4 πρὸς αὐτὸν om.]

5—17 = Exc. Val. 149: ὅτι ἡ Φουλβία καὶ ὁ Λούκιος ὁ ὕπατος πλείω — ἀπέφαινον. [V. L. vide infra. praeterea: 6 τοῖς ἑτέροις om. καὶ om. 12 καὶ γὰρ καὶ — ἐνόμιζον om. 13 τε (alterum) om. 14 τοῖς ἑτέροις om.]

26—253, 6 = Zon. 10, 21 p. 367, 21—368, 6 B. (p. 400, 8—15 D.)

---

3 τοὺς] τούς τε cod. Peir. 4 τῶν] ⟨οἱ⟩ τῶν Rk., quod non displicet, cf. lect. cod. Peir. 5 μετεβάλοντο Bk., μετεβάλλοντο LM 12 ἀφεῖσθαι] ἀφίεσθαι Bk. 15 ⟨οὐ⟩ ins. Rk. 18 ⟨τὰ δὲ⟩ suppl. Xyl. 20 γε R. St., τε LM 22 τὰ reduxi ex LM, del. St. coll. c. 8, 5 25 ἀμαχεὶ LM recte 26 αὐτὰ Bk., αὐτὰς LM.

κατὰ Σικελίαν ὑπὸ τοῦ Σέξτου τῆς δὲ ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὑπὸ
Γναίου Δομιτίου Ἀηνοβάρβου κατεχομένης δεινῶς αὐτοὺς ἐπίεσεν,
ἐν πολλῇ ἀμηχανίᾳ ὁ Καῖσαρ ἐγένετο. ὁ γὰρ Δομίτιος ἦν μὲν 5
τῶν σφαγέων, ἐκ δὲ δὴ τῆς μάχης τῆς πρὸς Φιλίπποις γενομένης
διαφυγὼν ναυτικόν τι συνεκρότησε, καὶ τοῦ τε κόλπου χρόνον τινὰ
ἐκράτησε καὶ τὰ τῶν ἐναντίων ἐπὶ πλεῖστον ἔφθειρε.

ταῦτά τε οὖν τὸν Καίσαρα δεινῶς ἐλύπει, καὶ ὅτι ἐν ταῖς δια- 8
φοραῖς ταῖς πρὸς τοὺς βουλευτὰς καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος τὸ
τοὺς ἀγροὺς κεκτημένον τοῖς ἐστρατευμένοις συμβαινούσαις (πλεῖσται
δὲ δὴ ἅτε καὶ ὑπὲρ τῶν μεγίστων ἀγωνιζομένοις σφίσιν ἐγίγνοντο)
οὐδετέροις ἀκινδύνως προσετίθετο. ἀμφοτέροις μὲν γὰρ ἀδύνατον 2
ἦν αὐτῷ χαρίζεσθαι· οἱ μὲν γὰρ ὑβρίζειν οἱ δ᾽ ἀπαθεῖς εἶναι, καὶ
οἱ μὲν καὶ τὰ ἀλλότρια λαβεῖν οἱ δὲ τὰ ἑαυτῶν ἔχειν ἤθελον. ὁσά-
κις δὲ δὴ τὰ τούτων ἢ τὰ ἐκείνων, ὥς που καὶ ἠναγκάζετο, προέ-
λοιτο, τοῖς ἑτέροις ἀπήχθετο, καὶ οὐ τοσαύτης γε χάριτος ἐξ ὧν
ὑπούργει τισίν, ὅσης ὀργῆς ἐξ ὧν μὴ συνεχώρει, ἐτύγχανεν· οἱ μὲν 3
γὰρ ὡς καὶ ὀφειλόμενά σφισι πάντα τὰ διδόμενα λαμβάνοντες ἐν
οὐδεμιᾷ αὐτὰ εὐεργεσίᾳ ἐτίθεντο, | οἱ δὲ ὡς καὶ τῶν οἰκείων στε- M 60v
ρισκόμενοι | ἐχαλέπαινον. καὶ ἐκ τούτου διετέλει ἢ τούτοις ἢ ἐκείνοις L 210r
προσκρούων καὶ τοτὲ μὲν ὡς φιλόδημος τοτὲ δὲ ὡς φιλοστρατιώτης
ἐγκαλούμενος. καὶ διὰ ταῦτα ἐπειδὴ μήτε τι ἤνυε, καὶ προσέτι 4
καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων ἔμαθεν ὅτι οὐδὲν τὰ ὅπλα πρὸς τὸ τοὺς
ἀδικουμένους εὐνοϊκῶς οἱ ἔχειν ἐδύνατο, ἀλλὰ ἀπολέσθαι μὲν πᾶν
τὸ μὴ ὑπεῖκον δι᾽ αὐτῶν οἷόν τε ἦν, ἀναγκασθῆναι δέ τινα φιλεῖν
ὃν μὴ βούλεται ἀδύνατον ὑπάρχοι, οὕτω δὴ καὶ ἄκων ὑποκατέκλινε, Xiph. 55, 6. 7
καὶ οὐκέτ᾽ οὔτε τῶν βουλευτῶν τι ἀφείλετο (πρότερον γὰρ καὶ τὰ 5
ἐκείνων πάντα κατανεῖμαι ἠξίου, διερωτῶν σφας "πόθεν οὖν τὰ Xiph. 55, 1–4
γέρα τοῖς ἐστρατευμένοις ἀποδώσομεν;" ὥσπερ τινὸς αὐτῷ πολε-
μεῖν ἢ καὶ τοσαῦτά σφισιν ὑπισχνεῖσθαι κεκελευκότος), τῶν τε
ἄλλων ὅσα ἢ γυναῖκες ἐς τὰς προῖκας ἐντετιμημένα ἢ καὶ ἕτεροί
τινες ἐλάττω τῆς κατ᾽ ἄνδρα τοῖς ἐστρατευμένοις διδομένης γῆς
ἐκέκτηντο, ἀπέσχετο. πραχθέντος δὲ τούτου ἡ μὲν γερουσία καὶ 9 Xiph. 55, 7–20
οἱ ἄλλοι οἱ μηδενὸς στερόμενοι πράως πως πρὸς αὐτὸν ἔσχον, οἱ
δὲ ἐστρατευμένοι τήν τε φειδὼ καὶ τὴν τιμὴν τὴν ἐς ἐκείνους ἀτι-

---

2 Ἀηνοβάρβου M, ἀηνόρβου L 8 πρὸς τοὺς] πρός τε τοὺς? Bk. 15 γε H. St., τε LM 17 διδόμενα Petrus Faber *Semestr.* 2, 4, γιγνόμενα LM 21 ἤνυε] ἤνυτε Dind., cf. ad 43, 8, 1 24 δέ τινα Rk., τινα δὲ LM 25 ὑποκατέκλινε] expectes medium 26 οὔτε Bk., οὐδὲ LM 29 σφισιν Bk., τισιν LM Xiph. 30 ἐς τὰς προῖκας ἐντετιμημένα] cf. Dem. 41, 27.

μίαν τε ἅμα καὶ ζημίαν ἑαυτῶν, ὡς καὶ ἔλαττω ληψομένων, νομί-
2 ζοντες εἶναι ἐδυσχέραινον, καὶ τῶν τε ἑκατοντάρχων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιτηδείως τε τῷ Καίσαρι ἐχόντων καὶ θορυβεῖν αὐτοὺς κω- (Bekk. Anecd. 121, 33) λυόντων συχνοὺς ἀπέκτειναν, αὐτόν τε ἐκεῖνον παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀποχρήσασθαι, πᾶσαν αὐτάρκη πρόφασιν τῆς ὀργῆς ποιούμενοι.
3 καὶ οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο χαλεπαίνοντες πρὶν τοῖς τε συγγενέσι σφῶν καὶ τοῖς τῶν ἐν ταῖς μάχαις πεσόντων πατράσι καὶ παισὶ τὴν χώραν, ὅσην τινὲς αὐτῶν εἶχον, ἀφεθῆναι. ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐπιτηδειότερά οἱ αὖθις ἐγένετο, ὁ δὲ δῆμος
4 κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο πάλιν ἠγανάκτει. καὶ ἔς τε χεῖρας αὐτοῖς ᾖσαν καὶ μάχαι σφῶν συνεχεῖς ἐγίγνοντο, ὥστε καὶ τιτρώσκεσθαι καὶ (M 61r) ἀποθνήσκειν παρ' ἀμφοτέρων | ὁμοίως πολλούς. οἱ μὲν γὰρ δὴ τῇ (L 216r) τε τῶν ὅπλων παρασκευῇ καὶ τῇ τῶν πολέμων ἐμπειρίᾳ, οἱ δὲ τῷ τε πλήθει καὶ τῷ καὶ ἀπὸ τῶν τεγῶν αὐτοὺς βάλλειν ἐπεκράτουν,
5 ὥστε καὶ οἰκίας διὰ τοῦτο συχνὰς καταπρησθῆναι, καὶ τὸ ἐνοίκιον τοῖς μὲν ἐν τῷ ἄστει μέχρι πεντακοσίων δραχμῶν οἰκοῦσι πᾶν, τοῖς δ' ἐν τῇ λοιπῇ Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ τέταρτον ἐνιαυτοῦ ἑνὸς ἀνεθῆναι. ἐν πάσαις γὰρ δὴ ταῖς πόλεσιν ὁμοίως, ὅπῃ ποτὲ συντύχοιεν ἀλλήλοις, ἐμάχοντο.

10 ὡς οὖν ταῦτά τε οὕτως ἐγίγνετο, καὶ στρατιῶται ἐς Ἰβηρίαν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος προπεμφθέντες θόρυβόν τέ τινα ἐν Πλακεντίᾳ ἐποίησαν, καὶ οὐ πρότερον πρὶν χρήματα παρὰ τῶν ἐπιχωρίων λαβεῖν κατέστησαν, καὶ προσέτι καὶ ὑπὸ τοῦ Καλήνου τοῦ τε Οὐεντιδίου τὴν Γαλατίαν τὴν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐχόντων ἐκωλύθησαν
(Xiph. 55, 21—23) 2 ὑπερβαλεῖν αὐτάς, ἐφοβήθη τε ὁ Καῖσαρ μὴ καὶ σφαλῇ τι, καὶ καταλλαγῆναι τῇ τε Φουλουίᾳ καὶ τῷ ὑπάτῳ ἠθέλησεν. ἐπειδή τε οὐδὲν ἰδίᾳ καὶ καθ' ἑαυτὸν προσπέμπων σφίσιν ἐπέραινεν, ἐπὶ τοὺς ἐστρατευμένους ὥρμησε καὶ δι' αὐτῶν τὰς συναλλαγὰς ἔπραττεν.
3 ἐκεῖνοι δὲ τούτοις ἐπαιρόμενοι καὶ τοὺς στερομένους τῆς χώρας προσποιούμενοι, Λούκιος μὲν πανταχόσε συνιστάς τε αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τοῦ Καίσαρος ἀποσπῶν περιῄει, Φουλουία δὲ τό τε Πραινέστε (Xiph. 55, 23—27) κατέλαβε καὶ προσεταιριστοὺς βουλευτάς τε καὶ ἱππέας ἔχουσα τὰ

8—12. 15 = Zon. 10, 21 p. 368, 6—9 B. (p. 400, 15—20 D.)   25—27 = Zon. 10, 21 p. 368, 9—12 B. (p. 400, 20—23 D.)

2 ἐδυσχέραινον M, ἐδυσχέρανον L   3 τε Rk., γε LM   10 ᾖσαν scripsi, ἤεσαν LM, cf. ad 53, 25, 6   14 καὶ (alterum) addidi ex LM   τεγῶν] cf. ad 39, 61, 2 ubi hic locus addendus. ceterum τεγων (s. acc.) LM   29 στερομένους] ita LM   31 Πραινέστε] cf. ad fr. 109, 4   32 προσεταιριστοὺς Bk., προσηταίριστο τοὺς LM, cf. 42, 51, 3, Thuc. 8, 100, 3.

τε ἄλλα πάντα μετ᾽ αὐτῶν ἐβουλεύετο, καὶ τὰς παραγγέλσεις ὡς
ἑκασταχόσε ἐχρῆν ἔπεμπε. καὶ τί ταῦτα θαυμάσειεν ἄν τις, ὁπότε 4
καὶ ξίφος παρεζώννυτο καὶ συνθήματα τοῖς στρατιώταις ἐδίδου,
ἐδημηγόρει τε ἐν αὐτοῖς πολλάκις; ὥστε καὶ ἐκεῖνα τῷ Καίσαρι
προσίστασθαι. οὐ μέντοι ἔχων ὅπως αὐτοὺς καταλύσῃ (οὐ γὰρ 11
μόνον τῇ δυνάμει ἀλλὰ καὶ τῇ παρὰ τῶν ἄλλων εὐνοίᾳ πολὺ αὐ-
τῶν ἠλαττοῦτο· αὐτὸς μὲν γὰρ πολλοὺς ἐλύπει, ἐκεῖνοι δὲ πάντας
ἐπήλπιζον) πολλάκις μέν σφας | ἰδίᾳ διὰ τῶν φίλων ἐς τὰς καταλ- M 61r
λαγὰς προεκαλέσατο, ὡς δ᾽ οὐδὲν ἤνυτεν, ἐκ τῶν ἐστρατευμένων cf. Xiph. 55, 27—31
πρέσβεις πρὸς αὐτοὺς ἀπέστειλε. μάλιστα μὲν γὰρ τεύξεσθαί τε 2
αὐτῶν καὶ τὰ παρόντα | καταστήσεσθαι ἔς τε τὸ ἔπειτα ἀντισχύσειν L 211r
ἐκ τούτου ἤλπισεν· ἂν δὲ δὴ καὶ διαμάρτῃ σφῶν, τὴν γοῦν αἰτίαν
τῆς διαφορᾶς οὐκ αὐτὸς ἀλλ᾽ ἐκείνους ἕξειν ἐνόμισεν. ὃ καὶ ἐγένετο. 3
ἐπειδὴ γὰρ οὐδὲν οὐδὲ διὰ τῶν στρατιωτῶν ἐπέρανε, βουλευτὰς
ἔστειλε, τάς τε συνθήκας σφίσι τὰς πρὸς τὸν Ἀντώνιον αὐτῷ γενο-
μένας ἐκφήνας καὶ δικαστὰς τῶν διαφορῶν δῆθεν αὐτοὺς ποιήσας.
ὡς δ᾽ οὐδὲν οὐδὲ τότε ἐπράχθη (καὶ γὰρ ἐκεῖνοι τοῦτο μὲν πολλὰ 4
καὶ ὅσα ὁ Καῖσαρ οὐκ ἔμελλε ποιήσειν ἀντιπροετείνοντο, τοῦτο δὲ
πάνθ᾽ ὅσα ἐποίουν, ἐκ τῆς τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Μάρκου ἐντολῆς
πράττειν ἔλεγον), οὕτω δὴ πρὸς τοὺς ἐστρατευμένους αὖθις ἀπέ-
κλινε. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Ῥώμην ἐκεῖνοι πλήθει πολλῷ, ὡς 12 Xiph. 56, 1—5
καὶ τῷ δήμῳ τῇ τε βουλῇ κοινωσόμενοί τι, συνελθόντες τούτων
μὲν οὐδὲν ἐφρόντισαν, ἀθροισθέντες δ᾽ ἐς τὸ Καπιτώλιον τάς τε
συνθήκας, ἃς ὅ τε Ἀντώνιος καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπεποίηντο, ἀναγνω-
σθῆναί σφισιν ἐκέλευσαν, καὶ ἐκείνας τε ἐπεκύρωσαν, καὶ περὶ ὧν Xiph. 55, 32—56, 1
διεφέροντο ἑαυτοὺς δικαστὰς γενέσθαι ἐψηφίσαντο. καὶ ταῦτά τε 2
ἐς δέλτους γράψαντες καὶ κατασημηνάμενοι ταῖς ἀειπαρθένοις φυ-
λάττειν ἔδοσαν, καὶ τῷ μὲν Καίσαρι παρόντι, τοῖς δὲ ἑτέροις διὰ Xiph. 56, 5—18
πρεσβείας, ἐς Γαβίους ἐν ῥητῇ τινι ἡμέρᾳ πρὸς τὴν δίκην ἀπαν-
τῆσαι προσέταξαν. ἐπειδή τε ὁ μὲν Καῖσαρ ἕτοιμος διαδικασθῆναι 3
ἐγένετο, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέσχοντο μὲν ἀφίξεσθαι οὐκ ἦλθον δέ, φοβη-
θέντες ἢ καὶ ἀπαξιώσαντες (διέσκωπτον γοῦν σφας, ἄλλα τε καὶ
βουλὴν καλιγᾶταν ἀπὸ τῆς τῶν στρατιωτικῶν ὑποδημάτων χρήσεως
ἀποκαλοῦντες,) τοῦ τε Λουκίου καὶ τῆς Φουλουίας ὡς καὶ ἀδικούν-

---

14—17. 20—26 = Zon. 10, 21 p. 368, 12—20 B. (p. 400, 23—401, 2 D.)
30. 31. 34. 256, 1 = Zon. 10, 21 p. 368, 21—24 B. (p. 401, 2—6 D.)

---

9 ἤνυτεν] ἤνυεν Zon., cf. ad 43, 8, 1 26 δικαστὰς] διαλλακτὰς . . . . . ἢ δικαστὰς Xiph., δικαστὰς Zon. 29 Γαβίους Xyl., γαίους LM, cf. App. *b. c.* 5, 23 33 καλιγᾶταν Balduinus *de calc. ant* 13, καλλίγαν LM, καλίγαν Xiph.

M 62r 4 των τι κατεψηφίσαντο καὶ τὰ τοῦ | Καίσαρος ἐπρέσβευσαν. κἀκ τούτου πολλάκις αὖθις βουλευσάμενοι τόν τε πόλεμον αὖθις ἀνείλοντο καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν οὐχ ἡσυχῇ ἡτοιμάζοντο. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ χρήματα ἁπανταχόθεν καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν ἤθροισαν· τὰ γὰρ ἀναθήματα, ὅσα γε καὶ ἐξαργυρισθῆναι ἐδύνατο, τά τε ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ τῇ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτῶν οὔσῃ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ
L 211v 5 ἀνακείμενα καθεῖλον. καὶ αὐτοῖς καὶ ἐκ τῆς Γαλατίας τῆς τογάτης, ἣ καὶ ἐς τὸν τῆς Ἰταλίας ἤδη νομόν, ὥστε μηδένα ἄλλον προφάσει τῆς ἐνταῦθα ἀρχῆς στρατιώτας ἐντὸς τῶν Ἄλπεων τρέφειν, ἐσεγέγραπτο, καὶ χρήματα καὶ στρατιῶται ἦλθον.

Xiph. 56, 18—20 13 ὅ τε οὖν Καῖσαρ παρεσκευάζετο, καὶ ἡ Φουλουία καὶ ὁ Λούκιος τά τε πρόσφορα ἐπορίζοντο καὶ τὰς δυνάμεις συνεκρότουν. κἀν τούτῳ καὶ ἀντεπρεσβεύοντο καὶ διέπεμπον ἑκασταχόσε καὶ στρατιώτας καὶ στρατιάρχους ἑκάτεροι, καὶ τὰ μὲν προκατελάμβανον τῶν δ᾽ ἀπεκρούοντο. καὶ αὐτῶν ἐγὼ τὰ μὲν πολλά, καὶ ἐν οἷς οὔτε τι μέγα οὔτ᾽ ἀξιόλογον ἐπράχθη, παρήσω, τὰ δὲ δὴ λόγου μάλιστα ἄξια συντόμως διηγήσομαι.

2 ὁ Καῖσαρ ἐπὶ Νουρσίαν ἐς τοὺς Σαβίνους στρατεύσας τὴν μὲν φρουρὰν τὴν προκαθημένην σφῶν ἐτρέψατο, τῆς δὲ δὴ πόλεως ὑπὸ Τισιήνου Γάλλου ἀπεκρούσθη. μεταστὰς οὖν ἐς τὴν Ὀμβρι-
3 κὴν Σεντινάτας ἐπολιόρκησε μέν, οὐ μέντοι καὶ εἷλεν αὐτούς· τοῦ γὰρ Λουκίου ἐν τούτῳ τὸ μὲν πρῶτον στρατιώτας λάθρα κατ᾽ ἄλλην καὶ ἄλλην πρόφασιν ἐς τὴν Ῥώμην πρὸς τοὺς φίλους πέμψαντος, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτοῦ ἐξαίφνης ἐπελθόντος, καὶ τό τε ἱππικὸν ἀπαντῆσάν οἱ κρατήσαντος καὶ τοὺς πεζοὺς ἐς τὸ τεῖχος κατα-
4 ράξαντος, κἀκ τούτου καὶ τὸ ἄστυ, συνεπιθεμένων τοῖς ἔνδοθεν ἀμυνομένοις τῶν προαφιγμένων, λαβόντος (οὔτε γὰρ ὁ Λέπιδος ὁ
M 62v τὴν φυλακὴν αὐτοῦ ἐπιτετραμμένος ἀντέπραξέ τι ὑπὸ | τῆς ἐμφύτου νωθείας, οὔτε ὁ Σερουίλιος ὁ ὕπατος ἡσυχαίτερός πως ὤν), πυθό-

12 cf. Zon. 10, 21 p. 368, 24 B. (p. 101, 6. 7 D.)

2 *αὖθις* (alterum)] *πάλιν* coll. c. 9, 3 Bk. dubitantur, haud male 3 *τὰ* (prius) exp. Rk., cf. c. 17, 3 5 *γε* Rk., *τε* LM 8 *νομόν* R. St., *νόμον* LM. quod tuetur Mommsen, *roem. Feldmesser* 2, 191, 63, at cf. 60, 17, 3 et praeterea 36, 50, 3; 42, 45, 3; 51, 22, 7; 53, 26, 3, *ἐσγραφῆναι ἐς τὸν τῆς Ἰταλίας νόμον* dici posse non mihi persuadeo, quanquam dicitur *ἐσγραφῆναι ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων κόσμον* 53, 26, 2 et *ἐσγραφῆναι ἐς τὴν πολιτείαν* veluti 56, 33, 3. vide praeterea Heisterbergk. *Phil.* 50 (1891) p. 637 sqq. 20 *Τισιήνου* Leuncl., *τιτισιήνου* LM. *Τισιῆνος* 49, 8, 1, App. *b. c.* 5, 117 (bis). 121 (corrupte *τίσινος* 5, 32, *τισίνηνος* vel *τισίνιος* 5, 104). hic *Τί⟨του⟩ Τισιήνου* legendum esse haud probabile *Ὀμβρικὴν*] cf. ad fr. 39, 1 27 *προαφιγμένων* Leuncl., *προσαφιγμένων* LM.

μενος ταῦθ' ὁ Καῖσαρ τοῖς μὲν Σεντινάταις Κύιντον Σαλουιδιῆνον
Ῥοῦφον παρακατέλιπεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὴν Ῥώμην ὥρμησε. μα- 5
θὼν οὖν τοῦτο ὁ Λούκιος προϋπεξῆλθε, διαπραξάμενος ψηφισθῆναί
οἱ ὡς ἐπὶ πολέμῳ τινὶ ἐκστρατεῦσαι· καὶ ἔν γε τῇ στρατιωτικῇ
σκευῇ ἐδημηγόρησεν, ὃ μηδεὶς ἄλλος ἐπεποιήκει. καὶ οὕτως ὁ Καῖ-
σαρ ἀμαχεί τε ἐς τὸ ἄστυ ἐσεδέχθη, καὶ ἐπειδὴ ἐπιδιώξας | αὐτὸν L 212r
οὐ κατέλαβεν, ἀνέστρεψεν, καὶ φρουρὰν τῆς πόλεως ἀκριβεστέραν
ἐποιήσατο. κἀν τούτῳ ὁ Ῥοῦφος, ὡς τάχιστα ἐκεῖνός τε ἀπὸ τῶν 6
Σεντιναιῶν ἀπεχώρησε καὶ Γάιος Φούρνιος ὁ τὸ τεῖχος φρουρῶν
ἐπεξῆλθεν ἐπὶ πολὺ διώκων αὐτόν, προσέβαλέ τε ἀπροσδοκήτοις
τοῖς ἔνδον οὖσι, καὶ ἑλὼν τὴν πόλιν διήρπασε καὶ κατέκαυσεν.
Νουρσῖνοι δὲ ἐς μὲν ὁμολογίαν μηδὲν κακὸν παθόντες ἦλθον, ἐπεὶ
μέντοι τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς τὸν Καίσαρά σφισι γενομένῃ
πεσόντας θάψαντες ἐπέγραψαν τοῖς μνημείοις αὐτῶν ὅτι ὑπὲρ
τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζόμενοι ἐτελεύτησαν, παμπόλλοις χρήμασιν
ἐζημιώθησαν, ὥστε καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἅμα πᾶσαν
ἐκλιπεῖν.

καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἔπραττον, ὁ δὲ Λούκιος ὡς τότε ἐκ τῆς Ῥώ- 14 cf. Xiph. 56, 22. 23
μης ἀπῆρεν, ὥρμησε μὲν ἐς τὴν Γαλατίαν, εἰρχθεὶς δὲ τῆς ὁδοῦ
πρὸς Περουσίαν Τυρσηνίδα πόλιν ἀπετράπετο· καὶ αὐτὸν ἐνταῦθα
πρότεροι μὲν οἱ ὕπαρχοι τοῦ Καίσαρος, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος
ἀπολαβόντες ἐπολιόρκουν. χρονίου δὲ δὴ τῆς προσεδρείας σφίσι 2
γιγνομένης (τό τε γὰρ χωρίον τῇ τε φύσει καρτερόν ἐστι καὶ τοῖς
ἐπιτηδείοις ἱκανῶς παρεσκεύαστο, καὶ ἱππῆς προεκπεμφθέντες ὑπ'
αὐτοῦ, πρὶν παντελῶς περιστοιχισθῆναι, δεινῶς σφας ἐλύπουν, καὶ
προσέτι καὶ ἕτεροι πολλοὶ σπουδῇ ἄλλος ἄλλοθεν ἐπήμυνον αὐτῷ)
πολλὰ μὲν πρὸς | τούτους ὡς ἑκάστους πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τοῖς 3 M 63r
τείχεσιν ἐπράχθη, μέχρις οὗ καίτοι πλεονεκτοῦντες τὰ πλείω οἱ
περὶ τὸν Λούκιον ὅμως ὑπὸ λιμοῦ ἑάλωσαν. καὶ αὐτὸς μὲν ἄλλοι Xiph. 56, 23—25
τέ τινες ἄδειαν εὕροντο, οἱ δὲ δὴ πλείους τῶν τε βουλευτῶν καὶ
τῶν ἱππέων ἐφθάρησαν. καὶ λόγος γε ἔχει ὅτι οὐδ' ἁπλῶς τοῦτο 4
ἔπαθον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν βωμὸν τὸν τῷ Καίσαρι τῷ προτέρῳ ὡσιω-
μένον ἀχθέντες ἱππῆς τε τριακόσιοι καὶ βουλευταὶ ἄλλοι τε καὶ ὁ

29—31 > Zon. 10, 21 p. 369, 1. 2 B. (p. 401, 7—9 D.)

---

6 *ἀμαχεί* LM recte 20 *Τυρσηνίδα*] cf. ad fr. 2, 4 21 *πρότεροι* reduxi ex LM, *πρότερον* R. St. 24 *ἱππῆς* LM (nisi quod *ἱππῆις*) *προεκπεμφθέντες* H. St., *προσεκπεμφθέντες* LM 26 *ἄλλος*] *ἄλλοι* Nab. (litt.), at de ducibus si dictum est, *ἄλλος* bene se habet 31 *γε* H. St., *τε* LM 32 *ἱππῆς* LM (nisi quod *ἱππῆις*) *τριακόσιοι*] ita LM.

Καννούτιος ὁ Τιβέριος, ὅς ποτε ἐν τῇ δημαρχίᾳ τὸ πλῆθος τῷ
5 *Καίσαρι τῷ Ὀκταουιανῷ ἤθροισεν, ἐτύθησαν. τῶν δὲ Περουσίνων*
L 212r *καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖ ἁλόντων οἱ πλείους ἀπώλοντο, καὶ ἡ*
πόλις αὐτή, πλὴν τοῦ Ἡφαιστείου τοῦ τε τῆς Ἥρας ἕδους, πᾶσα
6 *κατεκαύθη. τοῦτο δέ (ἐσώθη γάρ πως κατὰ τύχην) ἀνήχθη τε ἐς*
τὴν Ῥώμην ἐξ ὄψεως ὀνείρου ἣν ὁ Καῖσαρ εἶδε, καὶ παρέσχε καὶ
τῇ πόλει πρὸς τῶν βουλομένων συνοικισθῆναι, πλὴν ὅτι τῆς χώρας
οὐδὲν ὑπὲρ ἑπτὰ καὶ ἥμισυ σταδίους ἐκτήσαντο.

a. u. 714 (40) 15 *ἐκείνης δ' οὖν ἐπί τε Γναίου Καλουίνου δεύτερον καὶ ἐπ' Ἀσι-*
νίου Πωλίωνος ὑπάτων ἁλούσης καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, τὰ
μὲν βίᾳ τὰ δὲ ἐθελοντί, τῷ Καίσαρι προσεχώρησε· καὶ διὰ τοῦθ'
Xiph. 56, 25. 26 2 *ἥ τε Φουλουία πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ τῶν τέκνων ἀπέδρα, καὶ τῶν*
ἄλλων τῶν πρώτων συχνοὶ οἱ μὲν πρὸς ἐκεῖνον οἱ δὲ καὶ πρὸς τὸν
Xiph. 56, 26—57, 7 *Σέξτον ἐς τὴν Σικελίαν ἀπεχώρησαν. ἥ τε Ἰουλία ἡ τῶν Ἀντωνίων*
μήτηρ τὸ μὲν πρῶτον ἐνταῦθα ἦλθε, καὶ πάνυ φιλικῶς ὑπὸ τοῦ
Σέξτου ὑπεδέχθη, ἔπειτα δὲ πρὸς τὸν υἱὸν τὸν Μᾶρκον ὑπ' αὐτοῦ
3 *ἐπέμφθη, λόγους τέ οἱ ὑπὲρ φιλίας καὶ πρέσβεις ἄγουσα. μετὰ*
τούτων τῶν τότε πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐκ τῆς Ἰταλίας ἐκχωρησάντων
καὶ Κλαύδιος Τιβέριος Νέρων ἔφυγε. φρουρὰν γάρ τινα ἐν τῇ
Καμπανίᾳ εἶχε, καὶ ἐπειδὴ καθυπέρτερα τὰ τοῦ Καίσαρος ἐγένετο,
M 63r *ἀπῆρε σύν τε τῇ γυναικὶ Λιουίᾳ | Δρουσίλλῃ καὶ σὺν τῷ υἱεῖ Τι-*
4 *βερίῳ Κλαυδίῳ Νέρωνι, ὥστε καὶ τοῦτο ἐν τοῖς παραδοξοτάτοις*
συμβῆναι· ἥ τε γὰρ Λιουία αὕτη ἡ τὸν Καίσαρα τότε φυγοῦσα
μετὰ ταῦτα αὐτῷ ἐγήματο, καὶ ὁ Τιβέριος οὗτος ὁ σὺν τοῖς το-
κεῦσι τότε ἐκδρὰς τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν αὐτοῦ διεδέξατο.

16 *ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ τήν τε εἰρηνικὴν ἐσθῆτα*
οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὄντες ἀνέλαβον (ἐκδεδυκότες γὰρ αὐτὴν ἄνευ ψη-
φίσματος ἀνάγκῃ τοῦ δήμου ἦσαν) καὶ αὐτοί τε ἑώρταζον, καὶ τὸν
Καίσαρα ἔν τε στολῇ ἐπινικίῳ ἐς τὸ ἄστυ ἐσεκόμισαν καὶ δαφνίνῳ
στεφάνῳ ἐτίμησαν, ὥσθ' ὁσάκις οἱ τὰ νικητήρια πέμψαντες εἰώ-
2 *θεσαν αὐτῷ χρῆσθαι, καὶ ἐκεῖνόν οἱ κοσμεῖσθαι. Καῖσαρ δέ, ἐπειδὴ*

---

12 = Zon. 10, 21 p. 369, 3 B. (p. 401, 10. 11 D.) 31—259, 10 = Zon. 10, 21 p. 369, 4—12 B. (p. 401, 12—23 D.)

---

1 *Καννούτιος*] cf. ad 45, 6, 3 *Τιβέριος* Fabr., *τῖτος* LM, cf. ad 45, 6, 3 4 *αὐτή* Reim., *αὕτη* LM 7 *συνοικισθῆναι*] *ἀνοικισθῆναι*? Bk. 10 *Πωλίωνος*] cf. ad 45, 10, 3 11 *ἐθελοντί* Reim., *ἐθελοντὴι* LM 17 *πρέσβεις* Rk. coll. c. 16, 2, *πρεσβείας* LM, cf. quoque App. *b. c.* 5, 52 *μετὰ*] *μετὰ* ⟨*δὲ*⟩ Rk. 19 *Κλαύδιος Τιβέριος*] an *Τιβέριος Κλαύδιος* ut 42, 40, 6? cf. C. I. L. 9, 3662.

τά τε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κατείργαστο καὶ ὁ κόλπος ὁ Ἰόνιος ἠλευθέρωτο (ὁ γὰρ | Δομίτιος, ἀπογνοὺς μηκέτι καθ' ἑαυτὸν ἰσχύσειν, ἀπέπλευσε πρὸς τὸν Ἀντώνιον), L 213r παρεσκευάζετο μὲν ὡς ἐπὶ τὸν Σέξτον ὁρμήσων, αἰσθόμενος δὲ τήν τε δύναμιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι τῷ Ἀντωνίῳ διά τε τῆς μητρὸς καὶ διὰ τῶν πρέσβεων ἐκεκοινολόγητο, ἔδεισε μὴ καὶ ἀμφοῖν ἅμα πολεμήσῃ, καὶ τὸν Σέξτον ὡς καὶ πιστότερον 3 ἢ καὶ ἰσχυρότερον τοῦ Ἀντωνίου προτιμήσας τήν τε μητέρα αὐτῷ Μουκίαν ἔπεμψε, καὶ τὴν τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Λουκίου Σκριβωνίου Λίβωνος ἀδελφὴν ἔγημεν, εἴ πως ἔκ τε τῆς εὐεργεσίας καὶ ἐκ τῆς συγγενείας φίλον αὐτὸν ποιήσαιτο.

ὁ γὰρ Σέξτος ὡς τότε ἐκ τῆς Ἰβηρίας κατὰ τὰς πρὸς τὸν 17 Λέπιδον συνθήκας ἀπηλλάγη καὶ μετὰ τοῦτο ναύαρχος οὐ πολλῷ ὕστερον κατέστη, τῆς μὲν ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος παρελύθη, τοῦ δὲ δὴ ναυτικοῦ καὶ ὣς ἀντεχόμενος ἐτόλμησε μὲν ἐς τὴν Ἰταλίαν πλεῦσαι, ἐπικρατούντων δὲ ἤδη τῶν ἀμφὶ τὸν Καίσαρα αὐτῆς, μαθὼν ὅτι ἐν τοῖς σφαγεῦσι τοῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἑάλωκε, τῆς 2 μὲν ἠπείρου ἀπέσχετο, κατὰ δὲ | δὴ τὰς νήσους περιπλέων τά τε M 64r γιγνόμενα ἐκαραδόκει καὶ τὴν τροφὴν οὐκ ἐξ ἀδικημάτων ἐπορίζετο· ἅτε γὰρ μὴ μετεσχηκὼς τοῦ φόνου, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἤλπιζε καταχθήσεσθαι. ἐπεὶ μέντοι καὶ ἐν τῷ λευκώματι τὸ ὄνομα 3 αὐτοῦ ἐξετέθη καὶ ἔγνω καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐπικεκηρυγμένον, ἀπέγνω τε τὴν δι' αὐτοῦ κάθοδον καὶ πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο· ναυπηγίαν τε γὰρ τριήρων ἐποιεῖτο καὶ τοὺς αὐτομολοῦντας ἐδέχετο, τούς τε καταποντιστὰς προσεταιρίζετο καὶ τοὺς ἐκπίπτοντας ὑπελάμβανε. κἀκ τούτων ἐν ὀλίγῳ τε ἰσχυρὸς ἐγένετο καὶ τῆς πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ 4 θαλάσσης ἐκράτησεν, ἔς τε τοὺς λιμένας αὐτῆς ἀπέβαινε καὶ τὰ πλοῖα ἀπέσπα, ἁρπαγάς τε ἐποιεῖτο. προχωρούντων δὲ αὐτῷ τῶν πραγμάτων ὥστε καὶ στρατιώτας καὶ χρήματα ἀπ' αὐτῶν πορίζειν, ἐς Σικελίαν ἔπλευσε, καὶ Μύλας μὲν τήν τε Τυνδαρίδα ἀμαχεὶ κατέσχε, τῆς δὲ Μεσσήνης ὑπὸ Πομπηίου Βιθυνικοῦ τοῦ τότε τῆς Σικελίας ἄρχοντος ἀπεκρούσθη. οὐ | μέντοι καὶ παντελῶς αὐτῆς 5 L 213v ἀπέστη, ἀλλὰ τήν τε χώραν κατατρέχων καὶ τὴν ἐσκομιδὴν τῶν Bekk. Anecd. 152, 6 ἐπιτηδείων κωλύων, τῶν τε προσβοηθησάντων σφίσι τοὺς μὲν φόβῳ μὴ καὶ τὰ αὐτὰ πάθωσι, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ἐνέδρας τινὸς κακώσει

---

13. 14. 19—29 > Zon. 10, 21 p. 369, 13—21 B. (p. 401, 23—402, 2 D).

---

1 κατείργαστο Bk., κατειργάσατο LM 21 ἐπ' αὐτῷ] ἑαυτῷ coll. 47, 12, 2 (cf. tamen Her. 7, 213 et 214) vel ἐφ' αὐτῷ Rk. 25 ἐν Xyl. (ut Zon.), οὐκ LM 29 Τυνδαρίδα Xyl., τυρρήνιδα LM ἀμαχεὶ LM.

προσθέμενος, τόν τε ταμίαν σὺν τοῖς χρήμασι προσεποιήσατο, καὶ τέλος καὶ τὴν Μεσσήνην τόν τε Βιθυνικὸν ὡς καὶ ἀπὸ τῆς ἴσης
6 οἱ ἄρξοντα καθ' ὁμολογίαν ἔλαβε. καὶ τοῦτον μὲν οὐδὲν τότε γε κακὸν εἰργάσατο, ἐκείνους δὲ τά τε ὅπλα καὶ τὰ χρήματα ἀφείλετο. καὶ μετὰ τοῦτο τάς τε Συρακούσας καὶ ἄλλας τινὰς πόλεις ὑπηγάγετο, καὶ στρατιώτας τε ἀπ' αὐτῶν πλείους καὶ ναυτικὸν ἰσχυρότατον συνήγαγε· καί τινα αὐτῷ δύναμιν καὶ Κύντος Κορνουφίκιος ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἔπεμψε.

18 καὶ ὁ μὲν οὕτως ηὔξετο, Καῖσαρ δὲ τέως μὲν οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ τῇ τε ἐκείνου καταφρονήσει καὶ τῇ τῶν ἐν χερσὶν
Xiph. M 61r 57, 7–10 ἀσχολίᾳ ἐποιήσατο· ἐπεὶ δ' ὑπό τε τοῦ λιμοῦ | φθορὰ πολλὴ ἐν τῷ ἄστει ἐγένετο καὶ ὁ Σέξτος καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπείρασεν, οὕτω δὴ ναυτικόν τέ τι κατασκευάζεσθαι ἤρξατο, καὶ τὸν Ῥοῦφον τὸν Σαλ-
2 ουιδιῆνον σὺν δυνάμει πολλῇ ἐς Ῥήγιον προέπεμψε. καὶ ὃς ἐκ μὲν τῆς Ἰταλίας τὸν Σέξτον ἀπεώσατο, ἀναχωρήσαντος δὲ αὐτοῦ ἐς
Xiph. 57, 11–17 τὴν Σικελίαν δερμάτινα πλοῖα κατὰ τοὺς ἐν τῷ ὠκεανῷ πλέοντας ἐκποιῆσαι ἐπεχείρησεν, ἔνδοθεν μὲν ῥάβδοις αὐτὰ κούφαις διαλαμβάνων, ἔξωθεν δὲ βοὸς δέρμα ὠμὸν ἐς ἀσπίδος κυκλοτεροῦς τρόπον
3 περιτείνων. ὡς δὲ γέλωτά τε ὤφλισκανεν καὶ κινδυνεύσειν, εἰ πειραθείη αὐτοῖς διὰ τοῦ πορθμοῦ χρήσασθαι, ἐπίστευσεν, ἐκείνων μὲν ἀφεῖτο, τῷ δὲ δὴ ναυτικῷ τῷ κατασκευασθέντι τε καὶ ἐλθόντι ἐπετόλμησε μὲν διαπλεῦσαι, οὐκ ἠδυνήθη δέ· τό τε γὰρ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν νεῶν αὐτοῦ πολὺ τῆς τῶν ἐναντίων καὶ ἐμπειρίας
4 καὶ τόλμης ἠλαττώθη. αὐτόπτης οὖν τῆς ναυμαχίας ὁ Καῖσαρ
L 211r γενόμενος (κατὰ γὰρ τὴν στρατείαν αὐτοῦ τὴν ἐς τὴν | Μακεδονίαν ταῦθ' οὕτως ἐπράχθη) χαλεπῶς ἤνεγκε, καὶ μάλισθ' ὅτι τότε πρῶτον συμβαλὼν ἥττητο. καὶ διὰ τοῦτο κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν οὐκέτι, καίτοι τοῦ πλείονος ναυτικοῦ σωθέντος οἱ, περαιωθῆναι ἐτόλμησε·
5 λάθρα δὲ πολλάκις ἐπιχειρήσας ὡς πάντως, ἂν τῆς νήσου ἐπιβῇ,

6. 7 = Zon. 10, 21 p. 369, 21. 22 B. (p. 402, 2. 3 D.)

1 ταμίαν R. St., ταμίειαν LM (ut saepe) 5 Συρακούσας R. St., συρακούσσας LM ut 54, 7, 1 VM, quod tamen recipiendum non est 7 Κύντος] ita LM Κορνουφίκιος] sic Dio 48, 21, 1. 6; 49, 6, 1 et 7, 5. 6 (hic tamen bis Κορνιφίκιος Xiph., at non ita Zon.); 49, 18, 6 et 33, 1, *ind.*, at Κορνιφικία *Exc. Vat.* n. 146, (p. 230 Mai. = p. 214, 7 Dind.), Κορνοφίκιος C. I. Gr. 4, 6948. 8853 (*add.*), Κορνιφίκιος App. *b. c.* 3, 85; 4, 36; 4, 53—56; 5, 80; 5, 86; 5, 111—115, Plut. *Brut.* 27, *Cornificius* Vell. 2, 79, 4, *tab. triumph. Barb.* C. I. L. 1² p. 77, C. I. L. 6, 1300 a, nomen per *i* litteram scribi solet Latine etiam in nummis et titulis, cf. e gr. C. I. L. 6, 16473—16482, per *u* scriptum reperitur C. I. L. 1, 1087; 3, 498; 6, 16477; 10, 5610 14 ἐκ μὲν Bk., μὲν ἐκ LM.

*πολὺ τῷ πεζῷ κρατήσων, ἐπειδὴ ὡς οὐδέν, ἅτε καὶ ἰσχυρᾶς παν-
ταχόθεν φυλακῆς αὐτοῦ οὔσης, ἐπέραινε, τῇ μὲν Σικελίᾳ ἄλλους
τινὰς ἐφεδρεύειν προσέταξεν, αὐτὸς δὲ πρός τε τὸν Ἀντώνιον ἐς
τὸ Βρεντέσιον ἀφίκετο, κἀντεῦθεν τῇ τῶν νεῶν βοηθείᾳ τὸν Ἰόνιον
διέβαλε. γενομένου δὲ τούτου τήν τε νῆσον πᾶσαν ὁ Σέξτος κατ-* 19
*έσχε, καὶ τὸν Βιθυνικὸν ὡς καὶ ἐπιβουλεύσαντα αὐτῷ ἀπέκτεινε,
θέας τε ἐπινικίους ἤγαγε, καὶ ναυμαχίαν τῶν αἰχμαλώτων ἐν τῷ
πορθμῷ παρ' αὐτὸ τὸ Ῥήγιον, ὥστε καὶ τοὺς ἐναντίους ὁρᾶν,
ἐποίησε, πλοιάριά τινα ξύλινα πρὸς ἕτερα βύρσινα ἐς τὸν τοῦ
Ῥούφου κατάγελων συμβαλών. καὶ μετὰ τοῦτο ναῦς τε πλείους* 2 M 65
*ἐναυπηγήσατο καὶ τῆς πέριξ θαλάσσης ἐκράτησε, δόξαν τέ τινα
καὶ φρόνημα ὡς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος παῖς ὤν, ὅτι πάσης ποτὲ ὁ
πατὴρ αὐτοῦ τῆς θαλάσσης ἦρξε, προσέθετο. ταῦτα μέν, ἕως ἔτι
τά τε τοῦ Κασσίου καὶ τὰ τοῦ Βρούτου συνειστήκει, ἔπραξε·
φθαρέντων δὲ ἐκείνων ἄλλοι τε πρὸς αὐτὸν συγκατέφυγον καὶ ὁ* 3
*Στάιος ὁ Λούκιος. καὶ αὐτὸν τὰ μὲν πρῶτα ἀσμένως ἐδέξατο
(καὶ γὰρ τὴν δύναμιν ἣς ἦρχεν ἐπηγάγετο), ἔπειτα δὲ καὶ δραστή-
ριον καὶ φρονηματώδη ἰδὼν ὄντα ἀπέκτεινεν, ἔγκλημα αὐτῷ προ-
δοσίας ἐπενεγκών. κἀκ τούτου τό τε ἐκείνου ναυτικὸν καὶ τὸ τῶν* 4
*δούλων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀφικνουμένων πλῆθος προσλαβὼν
πάμπολυ ηὐξήθη· τοσοῦτοι γὰρ δὴ ηὐτομόλουν ὥστε καὶ τὰς ἀει-
παρθένους καθ' ἱερῶν εὔξασθαι ἐπισχεθῆναί σφων τὰς αὐτο-
μολίας.*

διά τε οὖν ταῦτα καὶ διὰ τὸ τοὺς φεύγοντας αὐτὸν ὑποδέ- 20
*χεσθαι τήν τε τοῦ Ἀντωνίου φιλίαν πράττειν καὶ τῆς Ἰταλίας
πολλὰ πορθεῖν, καταλλαγῆναί οἱ ὁ Καῖσαρ ἐπεθύμησε· διαμαρτὼν* Xiph. 57, 17—19
δὲ τούτου ἐκείνῳ μὲν Μᾶρκον Οὐιψάνιον Ἀγρίππαν | πολεμῆσαι ἐκέ- L 214v
λευσεν, αὐτὸς δὲ ἐς Γαλατίαν ἀπῆρε. μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Σέξτος 2
*ἐτήρησε τὸν Ἀγρίππαν περὶ τὰ Ἀπολλώνια ἔχοντα· ἐστρατήγει γάρ,
καὶ ἄλλα τε πολλά, ἅτε καὶ πάνυ φίλος ὢν τῷ Καίσαρι, ἐλαμπρύ-
νατο, καὶ τὴν ἱπποδρομίαν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐποίησε, ἥ τε Τροίᾳ
καλουμένῃ διὰ τῶν εὐγενῶν παίδων ἐγαυρώθη. ταῦτ' οὖν αὐτοῦ
πράττοντος ἐπεραιώθη τε ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐνέμεινεν ἐν αὐτῇ
λεηλατῶν, μέχρις οὗ ἐκεῖνος ἀφίκετο· τότε γὰρ φρουρὰν ἐν χωρίοις
τισὶ καταλιπὼν ἀνέπλευσεν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τὴν Γαλατίαν πρό-* 3

24—28. 33. 34. 35. 261, 3 = Zon. 10, 21 p. 370, 1—5 B. (p. 402, 3—9 D.)

---

16 *Στάιος* scripsi, *στάτιος* LM, cf. ad 47, 27, 5 24 *αὐτὸν*] ita LM
29 *Ἀπολλώνια*] *Ἀπολλώνεια* Leuncl., cf. ad 43, 48, 3.

τερον μὲν δι' ἑτέρων, ὥσπερ εἴρηται, καταλαβεῖν ἐπεχείρησε, μὴ
δυνηθεὶς δὲ διά τε τὸν Καλῆνον καὶ διὰ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰ τοῦ
Ἀντωνίου πράττοντας αὐτὸς τότε κατέσχε, τόν τε Καλῆνον τεθνη-
M 65r κότα νόσῳ | εὑρὼν καὶ τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἀκονιτὶ προσθέμενος.
4 κἀν τούτῳ τὸν Λέπιδον ἀγανακτοῦντα ⟨τῇ⟩ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιβαλ-
λούσης αὐτῷ στερήσει ἰδὼν ἐς τὴν Ἀφρικὴν ἔπεμψεν, ἵν' ὡς παρ'
ἑαυτοῦ μόνου αὐτήν, ἀλλ' οὐ καὶ παρὰ τοῦ Ἀντωνίου λαβὼν οἰ-
κειότερόν οἱ προσφέρηται.

21 δύο μὲν δὴ ἔθνη τοῖς Ῥωμαίοις ἐν τῇ Λιβύῃ ἐκείνῃ, ὥσπερ
εἶπον, ἦν· ἦρχον δὲ πρὸ τῆς τῶν τριῶν ἀνδρῶν συνωμοσίας τοῦ
μὲν Νομαδικοῦ Τίτος Σέξτιος, τοῦ δὲ ἑτέρου ὅ τε Κορνουφίκιος
καὶ Δέκιμος Λαίλιος, ὁ μὲν τὰ τοῦ Ἀντωνίου, οἱ δὲ τὰ τοῦ Καί-
2 σαρος φρονοῦντες. καὶ τέως μὲν ὁ Σέξτιος ἀνέμενεν ὡς καὶ ἐκείνων
(πολὺ γὰρ πλείω δύναμιν εἶχον) ἐς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐσβαλούντων,
καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ ἐνταῦθα αὐτοὺς ἀμυνούμενος· ἐπεὶ δὲ
διέμελλον, κατεφρόνησέ τε αὐτῶν, καὶ προσεπαρθεὶς ὑπό τε βοὸς
Bekk. Anecd. 141, 16 φθεγξαμένης, ὥς φασιν, ἀνθρωπίνῃ φωνῇ καὶ κελευσάσης αὐτῷ
3 τῶν προκειμένων ἔχεσθαι, καὶ ἐξ ἐνυπνίου δι' οὗ ταῦρός τις κατο-
ρωρυγμένος ἐν τῇ πόλει Τούκκῃ παρῃνεκέναι οἱ ἔδοξε τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ ἀνελέσθαι καὶ ἐπὶ κάμακος, ὡς καὶ ἐκ τούτου νικήσοντι,
περιφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν, ἄλλως τε καὶ ὅτι τὸν ταῦρον ἐν τῷ χω-
ρίῳ ἐν ᾧ τὸ ἐνύπνιον εἶναι ἔφη εὗρεν, ἀλλ' αὐτὸς ἐς τὴν Ἀφρικὴν
4 προενέβαλε. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τό τε Ἀδρύμητον καὶ ἄλλα ἄττα
L 215r χωρία, | ἀνελπίστοις σφίσι προσπεσών, κατέσχεν· ἔπειτα δὲ ἀφυ-
λάκτως δι' αὐτὸ τοῦτ' ἔχων ἐλοχίσθη τε ὑπὸ τοῦ ταμίου, καὶ πολὺ
μέρος τοῦ στρατοῦ ἀποβαλὼν ἐς τὴν Νουμιδίαν ἀνεχώρησε. καὶ
ἔτυχε γὰρ ἄνευ τῆς τοῦ ταύρου κεφαλῆς δυστυχήσας, τήν τε ἧτταν
ἐς τοῦτο ἀνέφερε, καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ αὖθις στρατεύσων.
5 κἀν τούτῳ φθάσαντες οἱ ἐναντίοι ἀντεσέβαλον ἐς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ·

5—8 > Zon. 10, 21 p. 370, 6—8 B. (p. 402, 10—12 D.)

---

5 *κἀν* Leuncl., *καὶ* LM ⟨*τῇ*⟩ add. R. St. 11 *Νομαδικοῦ*] Dio Graecos secutus (cf. Her. 4, 181) *Numidas* vocat *Νομάδας* (Zon. 9, 13, 7; 43, 2, 2; 48, 23, 3; 59, 20, 7) et *Numidicus* ei ist *Νομαδικός* (Zon. 9, 26, 1 *πόλεμος*, 48, 21, 2 *ἔθνος*, 48, 23, 2 *ἱππικόν*), sed *provincia Numidia* more Latino *Νουμιδία* infra § 4; c. 22, 2. 4. 5; 53, 12, 4; 55, 23, 2 itemque Metelli cognomen *Νουμιδικός* 38, 7, 1 *Σέξτιος* Bk., *σέξστιος* LM (semper, *σέξστος* c. 23, 4) cf. ad 42, 2, 3 *Κορνου-φίκιος*] cf. ad c. 17, 6 12 *οἱ δὲ* Xyl., *ὁ δὲ* LM 13 *ἀνέμενεν* M, *ἀνέ-μεινεν* L *ἐκείνων* Xyl., *ἔκ τινων* LM 20 *ἀνελέσθαι* Xyl., *ἀμελεῖσθαι* LM 23 *Ἀδρύμητον*] cf. ad 42, 58, 2 25 et 263, 1. 3 *ταμίου ταμίας συνταμίαν* Bk., *ταμείου ταμείας συνταμείαν* LM (ut saepe).

καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Κίρταν ἐπολιόρκουν, ὁ δὲ δὴ ταμίας ἐπ' ἐκεῖνον
σὺν τοῖς ἱππεῦσιν ὥρμησε, καὶ τισιν ἱππομαχίαις κρατήσας τὸν
συνταμίαν προσεποιήσατο. πραχθέντων δὲ τούτων ὁ Σέξτιος νεαλῆ M 66r
τινα ἐπικουρίαν προσλαβὼν ἀνεκινδύνευσε, καὶ τόν τε ταμίαν ἀντ-
ενίκησε καὶ τὸν Λαίλιον κατατρέχοντα τὴν χώραν ἐς τὸ ἔρυμα
κατέκλεισε. τόν τε Κορνουφίκιον ἐπαμυνοῦντα ἀπατήσας ὡς καὶ 6
ἑαλωκότος ἐκείνου καὶ ἐς ἀθυμίαν ἐμβαλὼν ἥττησε, καὶ αὐτόν τε
ἐν τῇ μάχῃ ἀπέκτεινε καὶ τὸν Λαίλιον ἐπεξελθόντα ὡς καὶ κατὰ
νώτου σφίσι προσπεσούμενον. πράξας δὲ ταῦτα τήν τε Ἀφρικὴν 22
κατέσχε καὶ ἑκατέρου τοῦ ἔθνους ἀδεῶς ἦρχε, μέχρις οὗ ὁ Καῖσαρ
ἐκ τῶν συνθηκῶν τῶν πρός τε τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Λέπιδόν οἱ
γενομένων τὴν ἀρχὴν αὐτῶν λαβὼν Γάιόν σφισι Φουφίκιον Φάγ-
γωνα προσέταξε· τότε γὰρ ἑκὼν δὴ τῶν ἐθνῶν ἐξέστη. ὡς μέντοι 2
ἥ τε μάχη ἡ κατὰ τὸν Βροῦτον τόν τε Κάσσιον ἐγένετο, καὶ ὁ
Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος τά τε ἄλλα ἀνεδάσαντο, καὶ τῆς Λιβύης
Καῖσαρ μὲν τὴν Νουμιδίαν Ἀντώνιος δὲ τὴν Ἀφρικὴν ἔλαβεν (ὁ
γὰρ Λέπιδος ἐν τοῖς ⟨τρισὶν⟩ ὀνόματι μόνον, ὥσπερ εἶπον, ἦρχε, καὶ
πολλάκις γε οὐδὲ τοῦτο ἐν τοῖς γράμμασι προσενεγράφετο), ὡς οὖν 3
ταῦτά τε οὕτως ἐγένετο καὶ ἡ Φουλουία τὴν Ἀφρικὴν αὐτῷ παρα-
λαβεῖν ἐκέλευσεν (ἐν γὰρ τῇ Λιβύῃ καὶ τότε ἔτι, πρόφασιν μὲν
διὰ τὸν χειμῶνα, ἔργῳ δὲ εὖ εἰδὼς ὅτι νεωτερισθήσοιτό τι, ἐνδιέ-
τριψε), τὸν μὲν Φάγγωνα οὐκ ἔπεισε τῆς χώρας ἐκστῆναι, τοὺς δὲ
ἐπιχωρίους ἀχθομένους οἱ (ἔν τε γὰρ τῷ μισθοφορικῷ ἐστράτευτο·
πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν τοιούτων ἐς τὸ βουλευτήριον, ὥσπερ εἴρηταί
μοι, κατελελέχατο· | καὶ κακῶς αὐτῶν ἦρχε) προσηταιρίσατο. γενο- 4 L 215v
μένου δὲ τούτου ὁ Φάγγων ἐς τὴν Νουμιδίαν ἀνεχώρησε, καὶ τούς
τε Κιρτησίους καταφρονήσαντας αὐτοῦ πρὸς τὰ παρόντα κακῶς
μετεχειρίσατο, καὶ Ἀραβίωνά τινα δυναστεύοντα ἐν τοῖς προσοικοῦσί
σφισι βαρβάροις, καὶ πρότερον μὲν τῷ Λαιλίῳ συναράμενον ὕστε-
ρον δὲ τῷ Σεξτίῳ προσθέμενον, ἐξέβαλεν ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἐπειδή οἱ
μὴ ἠθέλησε | συμμαχῆσαι. καταφυγόντα τε αὐτὸν πρὸς τὸν Σέξτιον 5 M 66v
ἐξαιτήσας καὶ μὴ λαβὼν ὀργήν τε ἐποιήσατο, καὶ ἐς τὴν Ἀφρικὴν
ἐμβαλὼν τῆς μὲν χώρας ἐκάκωσεν, ἀντιστρατοπεδευσαμένου δὲ
αὐτῷ τοῦ Σεξτίου μάχαις βραχείαις μὲν πολλαῖς δ' οὖν ἡττήθη,
καὶ διὰ τοῦτ' ἐς τὴν Νουμιδίαν αὖθις ἀνεκομίσθη. καὶ αὐτῷ ὁ 6

---

4 *ταμίαν* hic recte LM 6 *ἀπατήσας* Xyl., *ἀπαντήσας* LM 11 *καὶ*] *καὶ ⟨πρὸς⟩* Bk., cf. ad 47, 39, 1 17 *ἐν τοῖς ⟨τρισὶν⟩ ὀνόματι* Rk., *ἐν τοῖς ὀνόμασι* LM, *ἐν αὐτοῖς ὀνόματι* Polak., rectius fortasse 25 *κατελελέχατο* Xyl., *κατελελόχατο* LM, cf. fr. 100; 38, 35, 1 33 *τῆς μὲν χώρας*] cf. Thuc. 6, 105, 2, praeterea 1, 30, 2; 2, 56, 6; 6, 75, 2; 6, 105, 3, *τῆς μὲν χώρας τι* R. St.

Σέξτιος ἀντεπελθὼν ἐλπίδα μὲν ὡς καὶ διὰ βραχέος τῇ τοῦ Ἀρα-
βίωνος μάλιστα ἱππείᾳ νικήσων ἔσχεν, ὑποτοπήσας δέ τι καὶ δολο-
φονήσας ἐκεῖνον οὐδὲν ἔτι τότε γε ἔπραξεν· οἱ γὰρ ἱππῆς χαλεπῶς
ἐπὶ τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ σχόντες ἐγκατέλιπον αὐτόν, καὶ οἵ γε πλείους
23 σφῶν τὰ τοῦ Φάγγωνος ἀνθείλοντο. ἀλλ᾽ ἐν μὲν τῷ παρόντι φι-
λίαν, ὡς καὶ τῆς προφάσεώς σφισι τοῦ πολέμου ὑπεξῃρημένης,
συνέθεντο· μετὰ δὲ ταῦτα τηρήσας ὁ Φάγγων τὸν Σέξτιον ἀδεῶς
2 ὑπὸ τῶν σπονδῶν ἔχοντα ἐς τὴν Ἀφρικὴν ἐσέβαλε. κἀνταῦθα
συμμίξαντες ἀλλήλοις τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἐνίκησαν ἀμφότεροι καὶ
ἡττήθησαν (ὁ μὲν γὰρ τῷ ἱππικῷ τῷ Νομαδικῷ, ὁ δὲ τῇ ἀσπίδι
τῇ πολιτικῇ ἐκράτησεν), ὥστε καὶ τὰ στρατόπεδα αὐτοὺς τὰ ἀλλή-
λων διαρπάσαι, μηδὲν μηδετέρους περὶ τῶν συστρατιωτῶν εἰδότας·
3 ὡς δ᾽ ἐπαναχωροῦντες ᾔσθοντο τὸ γεγονός, ἐς χεῖρας αὖθις ἦλθον,
καὶ τροπῆς τῶν Νομάδων γενομένης ὁ Φάγγων τότε μὲν ἐς τὰ ὄρη
ἀνέφυγε, τῆς δὲ νυκτὸς βουβαλίδων διαδραμουσῶν φήθη τε τὴν
4 πολεμίαν ἵππον παρεῖναι καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο. καὶ οὕτως ὁ
Σέξτιος τὰ μὲν ἄλλα ἀπόνως ἔλαβε, Ζάμην δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἀντι-
L 216r σχοῦσαν λιμῷ κατεστρέψατο. | κἀκ τούτου ἀμφοτέρων αὖθις τῶν
5 ἐθνῶν ἡγεῖτο, μέχρις οὗ ὁ Λέπιδος ἐπέμφθη· ἐκείνῳ γάρ, ὡς καὶ
τῷ Ἀντωνίῳ συνδοκοῦν, ἢ καὶ ὅτι ταῖς δυνάμεσι πολὺ αὐτοῦ ἠλατ-
τοῦτο, οὐδὲν ἀντέπραξεν, ἀλλ᾽ ὡς καὶ ἑαυτοῦ χάριν τὴν ἀνάγκην
τιθέμενος ἡσύχαζε. καὶ οὕτως ὁ Λέπιδος ἀμφότερα τὰ ἔθνη κατέσχε.

M 67r 24 Ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο, κατὰ | δὲ δὴ τοὺς αὐτοὺς τούτους
χρόνους, μετὰ τὴν μάχην τὴν πρὸς τοῖς Φιλίπποις συμβᾶσαν, ὁ
Ἀντώνιος ὁ Μᾶρκος ἐς τε τὴν Ἀσίαν τὴν ἤπειρον ἦλθε, κἀνταῦθα
τὰ μὲν αὐτὸς περιιών, ἐς δὲ τὰ ἄλλους πέμπων, τάς τε πόλεις
Exc. V. 150 2 ἠργυρολόγει καὶ τὰς δυναστείας ἐπίπρασκε. κἂν τούτῳ τῆς Κλεο-
πάτρας ἐν Κιλικίᾳ οἱ ὀφθείσης ἐρασθεὶς οὐκέτ᾽ οὐδεμίαν τοῦ καλοῦ
cf. Xiph. 57, 20. 21 φροντίδα ἐποιήσατο, ἀλλὰ τῇ τε Αἰγυπτίᾳ ἐδούλευε καὶ τῷ ἐκείνης

28—265, 9 = Exc. Val. 150: ὅτι τῆς Κλεοπάτρας ἐν Κιλικίᾳ τῷ Ἀντωνίῳ ὀφθείσης ἐρασθεὶς — ἐπέθεντο. [V. L. vide infra. praeterea: 28. 29 φροντίδα τοῦ καλοῦ

26—265, 4 > Zon. 10, 22 p. 370, 9—15 B. (p. 402, 13—20 D.)

3 γε L, γ᾽ M   ἱππῆς] ita LM (ἱππῆις)   4 σχόντες] ἔχοντες Nab. (litt.)   πλείους R. St., πλεῖον LM   17 Σέξτιος Xyl., σέξστος LM   Ζάμην] Ζάμα Pol. 15, 5, 3, Strab. 17, 3, 9. 12 p. 829. 831, Ptol. 4, 3, 33, (cf. App. *Lib.* 36)   22 ἡσύχαζε H. St., ἡσύχασε LM, quod fortasse ferri potest   26 περιιών R. St. (et Zon.), περιὼν LM   28 ἐρασθεὶς cod. Peir. (ut coniecerat Xyl.), ἐρασθείσης LM.

*ἔρωτι ἐσχόλαζε. καὶ ἄλλα τε διὰ τοῦτο πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔπραξε,
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ Ἀρτεμισίου ἀποσπά-
σας ἀπέκτεινε. καὶ τέλος Πλάγκον μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῷ ἔθνει,* 3
Σάξαν δὲ ἐν τῇ Συρίᾳ καταλιπὼν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπῆρεν. ὅθεν- cf. Xiph. 57, 20 21
*περ καὶ τὰ μάλιστα ἄλλα τε ταραχώδη πολλὰ ἐπεγένετο, ὥστε καὶ
τοὺς Ἀραδίους τοὺς νησιώτας μήθ' ὑπακοῦσαί τι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ
πρὸς σφᾶς ἐπὶ χρήματα πεμφθεῖσι, καὶ προσέτι καὶ φθεῖραί τινας
αὐτῶν, καὶ οἱ Πάρθοι καὶ πρὶν κινούμενοι, τότε δὴ καὶ μᾶλλον* 4
*τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθεντο. ἦγον δὲ αὐτοὺς Λαβιῆνος καὶ Πάκορος,
οὗτος μὲν Ὀρώδου τοῦ βασιλέως, ἐκεῖνος δὲ τοῦ Λαβιήνου τοῦ* cf. Xiph. 57, 21—29
*Τίτου παῖς ὤν. ἦλθε δὲ ὧδε ἐς τοὺς Πάρθους, καὶ τάδε σὺν τῷ
Πακόρῳ ἔπραξεν. ἐτύγχανε μὲν τῷ τε Κασσίῳ καὶ τῷ Βρούτῳ* 5 Exc. V. 151
*συμμαχῶν, πεμφθεὶς δὲ πρὸς τὸν Ὀρώδην πρὸ τῆς μάχης ὅπως
τινὰ βοήθειαν λάβῃ, συχνὸν ὑπ' αὐτοῦ χρόνον διετρίβη περιορωμέ-
νου καὶ ὀκνοῦντος μὲν συνθέσθαι οἱ, δεδιότος δὲ ἀπαρνήσασθαι.
καὶ μετὰ τοῦτο ὡς ἥ τε ἀγγελία τῆς ἥττης ἀφίκετο καὶ οἱ κρατή-* 6
*σαντες ἐδόκουν μηδενὸς τῶν ἀντιπολεμησάντων σφίσι φείσεσθαι,
κατέμεινε παρὰ τοῖς βαρβάροις, τὸν μετ' αὐτῶν βίον | πρὸ τοῦ* L 216v
*οἴκοι ὀλέθρου προτιμήσας. οὗτος οὖν ὁ Λαβιῆνος ἐπειδὴ τάχιστα
τήν τε ἔκλυσιν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τὸν ἔρωτα τήν τε ἐς τὴν Αἴ-
γυπτον ὁδὸν ᾔσθετο, ἔπεισε τὸν Πάρθον τοῖς | Ῥωμαίοις ἐπιχει-* M 67v
ρῆσαι. τά τε γὰρ στρατεύματα αὐτῶν τὰ μὲν παντελῶς ἐφθάρθαι 7
*τὰ δὲ κεκακῶσθαι, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν στάσει τε εἶναι καὶ πολε-
μήσειν αὖθις ἔφη· κἀκ τούτου παρῄνεσεν αὐτῷ τήν τε Συρίαν*

---

1 ὑπὲρ (pro διὰ) 3. 4 Πλάγκον — καταλιπὼν om. ἀπῆρε τὴν Συρίαν καταλιπὼν 5 ἐγένετο 5—8 ὥστε καὶ — τινας αὐτῶν om. | 12—266, 3 = Exc. Val. 151: ὅτι ὁ Λαβιῆνος ἐτύγχανε μὲν τῷ Κίσσῳ τῷ Βρούτῳ συμμαχῶν — γενήσεσθαι. [V. L. vide infra. praeterea: 16 τε om. κρατήσαντες | ἐδόκουν fol. 207r 18 πρό τι τοῦ 19 ὁ Λαβιῆνος om. 20 τὴν (tertium) om. 22 ἐφθάρησαν 23 τε om. πολεμήσειν — κἀκ τούτου om.

8—18 > Zon. 10, 22 p. 370, 15—20 B. (p. 402, 21—26 D.)

13—15. 18. 19: Petr. Patr. *Exc. Vat.* 1 (p. 197 Mai = p. 181, 8—14 Dind.)

---

1 *τοῦτο*] *τοῦτον* Nab. (litt.), at cf. ad 39, 28, 4, porro c. 26, 4, *τοῦτο* Zon. quoque 8 *Πάρθοι*] cf. ad 36, 1, 1 10 *Ὀρώδου*] *ὀρώιδου* LM, cf. ad 39, 56, 2 11 *Τίτου* R. St., *τιτίου* LM 13 *Ὀρώδην* L, *ὀρώιδην* M, ceterum hic *ὑρώδην* Xiph. codd. *περιορωμένου* reduxi ex LM, cf. Thuc. 6, 93, 1, *περιορώμενος* cod. Peir. (ut coniecerat Xyl.) 15 *καὶ ὀκνοῦντος* dedi ex cod. Peir., *κατοκνοῦντος* LM, an ⟨*καὶ*⟩ *κατοκνοῦντος*? 17 *φείσεσθαι* H. St., *φείσασθαι* LM, *φήσασθαι* cod. Peir.

καὶ τὰ ὅμορα αὐτῇ καταστρέψασθαι, ἐν ᾧ Καῖσαρ μὲν ἔν τε τῇ
8 Ἰταλίᾳ καὶ περὶ τὸν Σέξτον ἀσχολίαν ἦγεν, Ἀντώνιος δὲ ἐν τῇ
Αἰγύπτῳ ἤρα. ἡγεμὼν θ' ὑπέσχετο τοῦ πολέμου γενήσεσθαι, καὶ
πολλὰ καὶ κατὰ τοῦτο τῶν ἐθνῶν, ἅτε καὶ ἀλλοτρίως τοῖς Ῥωμαίοις
25 διὰ τὴν συνεχῆ κάκωσιν ἔχοντα, μεταστήσειν ἐπηγγείλατο. τοιαῦτ'
Xiph. 57, 28. 29 οὖν εἰπών, καὶ πείσας αὐτὸν πολεμῆσαι, καὶ δύναμιν πολλὴν καὶ
τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Πάκορον ἐπετράπη, καὶ μετ' αὐτῶν ἔς τε τὴν
Φοινίκην ἐνέβαλε, καὶ πρὸς τὴν Ἀπάμειαν προσελάσας τοῦ μὲν
τείχους ἀπεκρούσθη, τοὺς δὲ ἐν τῇ χώρᾳ φρουροὺς ἐθελοντὰς προσ-
2 έθετο. ἐκ γὰρ τῶν τῷ τε Κασσίῳ καὶ τῷ Βρούτῳ συνεστρατευ-
μένων ἦσαν· ἔς τε γὰρ τὰ ἑαυτοῦ στρατόπεδα Ἀντώνιος αὐτοὺς
κατέταξε, καὶ τότε τὴν Συρίαν ὡς καὶ ἐμπείρως αὐτῆς ἔχοντας
φρουρεῖν ἐκέλευσε. τούτους τε οὖν ὁ Λαβιῆνος ῥᾳδίως ὡς καὶ
συνήθεις οἱ ὄντας, πλὴν τοῦ Σάξου τοῦ τότε αὐτῶν ἡγουμένου,
ἐσφετερίσατο (ἐκεῖνος γὰρ καὶ ἀδελφὸς τοῦ στρατιάρχου ὢν καὶ
— 3 ταμιεύων μόνος αὐτῷ οὐ προσεχώρησε), καὶ τὸν Σάξαν τὸν ἄρχοντα
μάχῃ τε ἐκ παρατάξεως καὶ τῷ πλήθει καὶ τῇ ἀρετῇ τῶν ἱππέων
ἐνίκησε, καὶ μετὰ τοῦτο ἐκδράντα νυκτὸς ἐκ τῆς ταφρείας ἐπεδίωξεν·
ὁ γὰρ Σάξας φοβηθεὶς μὴ καὶ οἱ συνόντες οἱ τὰ τοῦ Λαβιήνου,
ὑπαγομένου σφᾶς διὰ βιβλίων τινῶν ἃ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσετόξευε,
4 φρονήσωσιν, ἔφυγεν. καταλαβὼν οὖν αὐτοὺς ὁ Λαβιῆνος τοὺς μὲν
πλείους ἔφθειρε, τοῦ δὲ δὴ Σάξου ἐς Ἀντιόχειαν διαφυγόντος τήν
τε Ἀπάμειαν, οὐδὲν ἔτι ὡς καὶ τεθνεῶτος αὐτοῦ ἀνταίρασαν, ἔλαβε,
L 217r M 68r καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τὴν Ἀντιόχειαν | ἐκλειφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ παρ-
εστήσατο, καὶ τέλος καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἐς Κιλικίαν φυγόντα ἐπι-
26 διώξας καὶ συλλαβὼν ἀπέκτεινε. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ ὁ μὲν
Xiph. 57, 30. 31 Πάκορος τὴν Συρίαν ἐχειροῦτο, καὶ πᾶσάν γε αὐτὴν πλὴν Τύρου
κατεστρέψατο· ταύτην γὰρ οἵ τε Ῥωμαῖοι οἱ περιλιπεῖς καὶ οἱ ἐπι-
χώριοι οἱ ὁμοφρονοῦντές σφισι προκατέλαβον, καὶ οὔτ' ἀναπεισθῆ-
2 ναι οὔτε βιασθῆναι (ναυτικὸν γὰρ οὐδὲν εἶχεν) ἠδυνήθησαν. οὗτοι
Xiph. 57, 31 μὲν οὖν ἀνάλωτοι ἔμειναν· τὰ δ' ἄλλα ὁ Πάκορος λαβὼν ἐς Πα-
λαιστίνην ἐσέβαλε, καὶ τόν τε Ὑρκανόν, ὃς τότε τὰ πράγματα αὐτῶν

1 τε om. 3 δ' (pro θ') |

3—7 > Zon. 10, 22 p. 370, 20—371, 1 B. (p. 402, 26—403, 1 D.)
27. 31. 32. 267, 3. 4 = Zon. 10, 22 p. 371, 1—4 B. (p. 403, 1—4 D.)

---

2 ἀσχολίαν cod. Peir., ἀσχολίαι LM 4 κατὰ τοῦτο] cf. ad 41, 47, 2
30 εἶχεν Reim. probabiliter, εἶχον LM, quod de Parthis intellegere hic durius
32 ἐσέβαλε M, ἐσέβαλλε L.

παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπιτραπεὶς εἶχεν, ἔπαυσε, καὶ τὸν Ἀριστόβουλον
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἄρχοντα κατὰ τὸ ἐκείνων ἔχθος ἀντικατέστησεν.
ὁ δὲ δὴ Λαβιῆνος ἐν τούτῳ τήν τε Κιλικίαν κατέσχε, καὶ τῆς 3 Xiph. 57, 31—58, 1
Ἀσίας τὰς ἠπειρώτιδας πόλεις (ὁ γὰρ Πλάγκος φοβηθεὶς αὐτὸν ἐς
τὰς νήσους ἐπεραιώθη) παρεστήσατο πλὴν Στρατονικείας, τὰ μὲν
πλεῖστα ἄνευ πολέμου, Μύλασα δὲ καὶ Ἀλάβανδα διὰ κινδύνων
ἑλών. οὗτοι γὰρ ἐδέξαντο μὲν παρ' αὐτοῦ φρουρούς, φονεύσαντες 4
δὲ αὐτοὺς ἐν ἑορτῇ τινι ἀπέστησαν· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς μὲν Ἀλα-
βανδέας αὐτὸς λαβὼν ἐκόλασε, τὰ δὲ δὴ Μύλασα ἐκλειφθέντα
κατέσκαψε. τῇ γὰρ Στρατονικείᾳ προσήδρευσε μὲν πολὺν χρόνον,
οὐδένα δὲ αὐτὴν τρόπον ἑλεῖν ἠδυνήθη.

καὶ ὁ μὲν χρήματά τε ἐπὶ τούτοις ἐπράσσετο καὶ τὰ ἱερὰ ἐσύλα, 5
αὐτοκράτορά τε αὐτὸν καὶ Παρθικόν γε ἐκ τοῦ ἐναντιωτάτου τοῖς
Ῥωμαίοις ἔθους ὠνόμαζεν· οὓς γὰρ κατ' αὐτῶν ἐπῆγεν, ἀπὸ τού-
των ἑαυτόν, ὡς καὶ ἐκείνους ἀλλ' οὐ τοὺς πολίτας νικῶν, ἐπεκάλει·
Ἀντώνιος δὲ ἐπυνθάνετο μὲν καὶ ταῦτα ὥσπερ που καὶ τὰ ἄλλα 27 Exc. V. 152 Xiph. 58, 1—3
τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ δρώμενα (οὐδὲν γὰρ αὐτῶν τὸ παράπαν ἠγνόει),
οὐ μέντοι καὶ κατὰ καιρὸν οὐδετέροις ἤμυνεν, ἀλλ' ὑπό τε τοῦ
ἔρωτος καὶ ὑπὸ τῆς μέθης οὔτε τῶν συμμάχων τι οὔτε τῶν πολε-
μίων ἐφρόντισε. | τέως μὲν γὰρ κάτω τε ἐτέτακτο καὶ τῶν πρω- 2 M 63v
τείων ἐφίετο, ἐντόνως τοῖς πράγμασι προσεῖχεν· ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ
κράτει ἐγένετο, οὐκέτ' οὐδενὸς αὐτῶν ἀκριβῶς ἐπεμελήθη, ἀλλὰ τῇ
τε Κλεοπάτρᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις Αἰγυπτίοις | συνετρύφα, μέχρις οὗ L 217r
παντελῶς κατελύθη. ὀψὲ δ' οὖν ποτε ἀναγκασθεὶς ἐξαναστῆναι 3 Xiph. 58, 3—6
ἔπλευσε μὲν πρὸς τὴν Τύρον ὡς καὶ βοηθήσων σφίσιν, ἰδὼν δὲ
δὴ τὰ ἄλλα προκατειλημμένα ἐγκατέλιπεν αὐτούς, πρόφασιν τὸν

18—268, 4 = Exc. Val. 152: ὅτι ὁ Ἀντώνιος πυθόμενος τὰ δρώμενα ὑπὸ Πάρθων κατὰ καιρὸν — ἐπεκούρησε. [V. L. vide infra. praeterea: 19 πολιτῶν (pro πολεμίων) 20 τε om. 22 ἀκριβῶς οὐδενὸς αὐτῶν ἐπεμελητο (s. acc.) 25 μὲν om. 26 δὴ om. πρόφασι

15—20. 23—268, 7 > Zon. 10, 22 p. 371, 5—14 B. (p. 403, 5—17 D.)

1 *Ἀριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν*] errat Dio: non Aristobulus Hyrcani frater verum Antigonus Aristobuli filius rex Iudaeorum factus est, cf. Ioseph. *ant.* 14, 13, 9—10 (*b. Iud.* 1, 13, 9—11), Dio infra c. 41, 4; 49, 22, 3, *Ἀντίγονον τὸν ἀδελφὸν* rescribere volebat Reim., debebat saltem *Ἀντίγονον τὸν ἀδελφιδοῦν* 2 *ἔχθος* revocavi ex LM, *ἔθος* R. St. 9 *αὐτὸς*] *αὐτοὺς* Kuiper. (litt.) *Μύλασα* Bk., *μύλασσα* LM (non ita v. 6) 13 *αὐτὸν*] ita LM 14 *ἔθους*] *ἔθεσιν* Rk. 19 *ὑπὸ* om. cod. Peir. Xiph. Zon. 20 *τέως*] cf. ad c. 4, 2 23 *μέχρις οὗ*] *μέχρι οὗ* cod. Peir., cf. ad fr. 40, 12.

τοῦ Σέξτου πόλεμον ποιησάμενος· καίτοι καὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον βρα-
4 δυτῆτος τὰ τῶν Πάρθων σκηπτόμενος προεβάλλετο. καὶ οὕτως
οὔτε τοῖς συμμάχοις διὰ τὸν Σέξτον δῆθεν οὔτε τῇ Ἰταλίᾳ δι'
ἐκείνους ἐπεκούρησεν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἤπειρον μέχρι τῆς Ἀσίας
Xiph. 58, 1–9 παρακομισθεὶς ἐς τὴν Ἑλλάδα διέβαλε, κἀνταῦθα τῇ τε μητρὶ καὶ 5
τῇ γυναικὶ συμμίξας τόν τε Καίσαρα πολέμιον ἐποιήσατο καὶ τῷ
5 Σέξτῳ φιλίαν ἐσπείσατο. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Ἰταλίαν περαιω-
θεὶς Σειφοῦντα μὲν ἔσχε, Βρεντέσιον δὲ μὴ ἐθελησάν οἱ προσχω-
ρῆσαι ἐπολιόρκει.

28 πράσσοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα ὁ Καῖσαρ τάς τε δυνάμεις (ἐκ 1
γὰρ τῆς Γαλατίας ἤδη παρῆν) ἤθροισε, καὶ Πούπλιον μὲν Σερουί-
λιον Ῥοῦλλον πρὸς Βρεντέσιον, Ἀγρίππαν δὲ ἐπὶ Σειφοῦντα ἔπεμψε·
Xiph. 58, 9–18 καὶ οὗτος μὲν βίᾳ τὴν πόλιν εἷλε, τῷ δὲ δὴ Σερουιλίῳ ὁ Ἀντώνιος
ἐξαίφνης προσπεσὼν πολλοὺς μὲν ἔφθειρε πολλοὺς δὲ καὶ παρεστή-
2 σατο. συνερρωγότων τε οὖν αὐτῶν ἐς τὸν πόλεμον, καὶ διαπεμ- 1
πόντων πρός τε τὰς πόλεις καὶ πρὸς τοὺς ἐστρατευμένους, ὁπόθεν
τινὰ ὠφελίαν προσλήψεσθαι ἐνόμιζον, ἥ τε ἄλλη Ἰταλία αὖθις
ἐταράσσετο καὶ ἡ Ῥώμη ὅτι μάλιστα, καὶ οἱ μὲν ἤδη πρὸς ἑκάτερον
μεθίσταντο, οἱ δὲ ἔμελλον. μετεώρων δὲ αὐτῶν τε [καὶ] ἐκείνων
Xiph. 58, 13, 14 καὶ τῶν συμπολεμησόντων σφίσιν ὄντων, ἡ Φουλουία ἐν Σικυῶνι, 2
3 ἐν ᾗ ἦν, ἐτελεύτησε. καὶ αἰτίαν μὲν ὁ Ἀντώνιος τοῦ θανάτου
M 69r αὐτῆς πρός τε τὸν τῆς Κλεοπάτρας ἔρωτα καὶ | πρὸς τὴν ἐκείνης
Xiph. 58, 14–23 ἀσέλγειαν ἔσχεν· ὡς δ' οὖν τοῦτ' ἠγγέλθη, τά τε ὅπλα ἀμφότεροι
κατέθεντο καὶ συνηλλάγησαν, εἴτ' οὖν ὄντως ἐκπολεμούμενοι πρό-
τερον ὑπὸ τῆς Φουλουίας, εἴτε καὶ πρόφασιν τὸν θάνατον αὐτῆς 2
πρὸς τὸ παρ' ἀλλήλων δέος, ὥστε καὶ ἀντιπάλους καὶ τὰς δυνάμεις

---

1 καὶ om.]

---

10. 11. 15. 17. 18. 20. 21. 23. 24 = Zon. 10, 22 p. 371, 15—19 B. (p. 403, 17—22 D.)

1 *καίτοι*] *καί τι* Bk. inutiliter *ἐκεῖνον* Leuncl., *ἐκείνους* LM cod. Peir. 8. 12 *Σειφοῦντα*] mira forma. *Σιποῦς*, *Σιποῦντος* Graece dicitur (Pol. 10, 1, 8, Cic. ad *Att.* 6, 2, 3, Strab. 6, 3, 9 p. 284, App. *b. c.* 5, 56. 58 (*σιγιοῦντα* codd.), Steph. Byz. *s. v.*, cf. Ptol. 3, 1, 14, Latine *Sipuntum* vel *Sipontum*, olim vocabatur *Σηπιοῦς* teste Strabone 6, 3, 9 p. 284 et *Sipyllum* secundum Melam 2, 4, 11 (66) 11 *Πούπλιον* R. St., *πουπλέιον* LM 15 *οὖν αὐτῶν* M, *ἑαυτῶν* L 17 *ὠφελίαν* scripsi, *ὠφέλειαν* LM, cf. ad 38, 21, 3 et ad 43, 18, 3 19 *δὲ* Bk., *τε* LM [*καὶ*] exp. Bk. 22 *ἐκείνης ἀσέλγειαν*] *ἐκείνου ἀσέλγειαν* Odd., *ἐκείνης ὁμίλειαν* Rk., inutiliter uterque. Ceterum quo modo verba *πρός τε τὸν* — *ἀσέλγειαν* accipienda sint dictu haud ita facile. Cf. interpretes a. l. et ad rem App. *b. c.* 5, 59. 62, Plut. *Ant.* 30 26 *ὥστε* restitui ex LM, *ὥς γε* Bk., cf. ad fr. 36, 6, *ἅτε* Xiph.

καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχοντες, ποιησάμενοι. κἀν τούτῳ Καῖσαρ μὲν 4
Σαρδώ τε καὶ Δελματίαν τήν τε Ἰβηρίαν καὶ τὴν Γαλατίαν, Ἀν- L 218r
τώνιος δὲ πάντα τἆλλα τὰ ὑπὲρ τὸν Ἰόνιον, τά τε ἐν τῇ Εὐρώπῃ
καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις ὄντα, ἀπέλαχε· τά τε γὰρ ἐν
τῇ Λιβύῃ ἔθνη ὁ Λέπιδος καὶ τὴν Σικελίαν ὁ Σέξτος εἶχε.

τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν οὕτως αὖθις διεδάσαντο, τὸν δὲ δὴ πόλεμον 29
τὸν πρὸς τὸν Σέξτον ἐκοινώσαντο, καίτοι τοῦ Ἀντωνίου ὅρκους
πρὸς αὐτὸν δι᾽ ἀγγέλων ἐπὶ τῷ Καίσαρι πεποιημένου. καὶ διὰ 2
τοῦτό γε οὐχ ἥκιστα ὁ Καῖσαρ ὑπέμεινε πάντας μὲν τοὺς ἐν τῷ
πολέμῳ τῷ κατὰ τὸν Λούκιον τὸν τοῦ Ἀντωνίου ἀδελφὸν μετα-
στάντας πρὸς αὐτόν, καὶ ἐξ αὐτῶν γε τῶν σφαγέων ἔστιν οὓς ὄν-
τας, ἄλλους τε καὶ τὸν Δομίτιον, πάντας δὲ καὶ τοὺς ἐκτεθέντας
ἐν τοῖς λευκώμασιν, ἢ καὶ ἄλλως πως τῷ τε Βρούτῳ καὶ τῷ Κασσίῳ
συμπολεμήσαντας καὶ μετὰ τοῦτο τὰ τοῦ Ἀντωνίου πράξαντας,
καταδέξασθαι ἐπ᾽ ἀδείᾳ. τοσοῦτος μὲν δὴ καὶ τῶν στάσεων καὶ 3
τῶν πολέμων παράλογός ἐστι, δίκῃ μὲν οὐδὲν τῶν τὰ πράγματα
ἐχόντων νομιζόντων, πρὸς δὲ δὴ τάς τε ἀεὶ χρείας καὶ τὰ συμφέ-
ροντά σφων τό τε φίλιον καὶ τὸ πολέμιον ἐξεταζόντων, καὶ διὰ
τοῦτο τοὺς αὐτοὺς τοτὲ μὲν ἐχθροὺς τοτὲ δὲ ἐπιτηδείους σφίσι
πρὸς τὸν καιρὸν ἡγουμένων.

συνθέμενοι δ᾽ οὖν ταῦτ᾽ ἐν τοῖς στρατοπέδοις τοῖς περὶ τὸ 30 Exc. V. 153
Βρεντέσιον εἱστίασαν ἀλλήλους, Καῖσαρ μὲν στρατιωτικῶς τε καὶ
ῥωμαϊκῶς, Ἀντώνιος δὲ ἀσιανῶς τε καὶ αἰγυπτίως. κατηλλαγμένων 2
δὲ αὐτῶν, ὥς γε ἐδόκουν, περιστάντες τὸν Ἀντώνιον οἱ στρατιῶται
οἱ τότε τῷ Καίσαρι συνόντες ἀπῄτουν παρ᾽ αὐτοῦ τὰ χρήματα ἃ πρὸ
τῆς | μάχης τῆς πρὸς τοῖς Φιλίπποις γενομένης ὑπέσχοντό σφισι· M 69v
δι᾽ ἃ καὶ ἐς τὴν Ἀσίαν, ὅπως ὅτι πλεῖστα ἀθροίσειεν, ἔσταλτο.

21—270, 2 = Exc. Val. 153: ὅτι Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος συνθέμενοι ἀλλήλοις εἱστίασαν ἀλλήλους, Καῖσαρ μὲν — κατέσχε. [V. L. vide infra. praeterea: 23 καταλλαγέντων 25. 26 ἃ ὑπέσχοντο σφίσι ἀπὸ τῆς μάχης τῆς πρὸς τοῖς Φιλίπποις (γενομένης om.) 27 ἐστασίασαν (pro ἐς τὴν Ἀσίαν) ἀθροίσειας

1—7 = Zon. 10, 22 p. 371, 19—372, 2 B. (p. 403, 22—29 D.) 21—270, 2. 4 = Zon. 10, 22 p. 372, 2—11 B. (p. 403, 29—404, 8 D.)

---

2 Δελματίαν St., δαλματίαν LM Xiph. Zon., cf. ad Zon. 9, 25, 9, ubi adde hunc locum et 54, 34, 5 et 36, 2. Dionem in scribendo hoc nomine sibi non constitisse parum probabile 11 γε R. St., τε LM 25 πρὸ Rk., ἀπὸ LM cod. Peir. Zon., quod tamen non videtur ferri posse, cf. quoque 47, 42, 5 26 ὑπέσχοντό scripsi ex LM cod. Peir. Zon., ὑπέσχετο R. St., ὑπέσχητο Bk., an ὑπέσχηντο? 27 δι᾽ ἃ cod. Peir., διὰ LM.

3 κἂν ἐξειργάσαντό τι αὐτὸν μηδὲν διδόντα, εἰ μή σφας ὁ Καῖσαρ ἐπελπίσας πῃ κατέσχε. καὶ μετὰ τοῦτο τούς τε ἀφηλικεστέρους τῶν στρατιωτῶν ἐς τὰς ἀποικίας, μὴ καὶ ἐπὶ πλεῖον στασιάσωσιν, Exc. V. 154 4 ἐξέπεμψαν, καὶ τοῦ πολέμου ἥπτοντο. ὁ γὰρ Σέξτος ἦλθε μὲν ἐς cf. Xiph. 58, 23—28 τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς τὸν Ἀντώνιόν οἱ γενο- L 216v μένας ὡς καὶ τῷ Καίσαρι μετ' αὐτοῦ πολεμήσων, | μαθὼν δὲ τὴν σύμβασίν σφων αὐτὸς μὲν ἐς τὴν Σικελίαν ἀνεκομίσθη, Μηνᾷ δὲ Bekk. Anecd. 152, 12 ἐξελευθέρῳ οἱ, ᾧ πάνυ προσέκειτο, ἐκέλευσε μέρει τοῦ ναυτικοῦ 5 περιπλέοντι κακουργεῖν τὰ τῶν ἐναντίων. καὶ ὃς τῆς τε Τυρσηνίας πολλὰ ἐκάκωσε, καὶ Μᾶρκον Τίτιον Τιτίου, τῶν τε ἐπικηρυχθέντων καὶ τότε τῷ Σέξτῳ συνόντων, υἱὸν ὄντα καὶ ναῦς ἐπὶ ἰδίᾳ δυναστείᾳ συγκροτοῦντα, κἀν τῷ Ναρβωνησίῳ ἔθνει ναυλοχοῦντα, ἐζώγρησε. 6 καὶ ὃς ἔπαθε μὲν κακὸν οὐδέν (διά τε γὰρ τὸν πατέρα, καὶ διότι τὸ ὄνομα τοῦ Σέξτου ἐν ταῖς ἀσπίσιν οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἔφερον, ἐσώθη), οὐ μέντοι καὶ καλῶς τὸν εὐεργέτην ἠμείψατο, ἀλλὰ καὶ κατεπολέμησεν αὐτὸν καὶ κατεφόνευσεν, ὥστε καὶ τοῦτ' ἐν τοῖς 7 μάλιστα τῶν ὁμοίων μνημονευθῆναι. ὁ δ' οὖν Μηνᾶς ταῦτά τε οὕτως ἔπραξε, καὶ ἐπὶ Σαρδὼ πλεύσας συνέβαλε Μάρκῳ Λουρίῳ τῷ ἄρχοντι αὐτῆς, καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐτράπετο, ἔπειτα δὲ παρὰ δόξαν αὐτὸν ἀπερισκέπτως ἐπιδιώκοντα ὑποστὰς ἀντεπεκράτησε. 8 καὶ μετὰ τοῦτο ἐκλιπόντος αὐτοῦ τὴν νῆσον κατέσχε τὰ μὲν ἄλλα ὁμολογίᾳ, τὴν δὲ Κάραλιν πολιορκίᾳ· συχνοὶ γὰρ ἐκ τῆς μάχης ἐς αὐτὴν κατεπεφεύγεσαν. τῶν γε μὴν ἁλόντων ἄλλους τε καὶ Ἕλενον, ἐξελεύθερόν τε τοῦ Καίσαρος ὄντα καὶ ἀρέσκοντα αὐτῷ τὰ μάλιστα, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, εὐεργεσίαν τε ἐς τὸν Καίσαρα πόρρωθεν προ- M 70r | καταιθέμενος καὶ καταφυγὴν ἑαυτῷ προπαρασκευάζων, εἴ τι παρ' αὐτοῦ δεηθείη.

Xiph. 58, 28—31 31 καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἐποίει· οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὡς ἥ τε Σαρδὼ εἴχετο καὶ ἡ παραλία ἐπορθεῖτο, τῆς τε σιτοπομπίας ἐστέρηντο,

---

1 καὶ (pro κἂν) |
4—17 = Exc. Val. 154: ὅτι ὁ Σέξτος ἦλθε — μνημονευθῆναι. [V. L. vide infra. praeterea: 5 τὸν om. Ἀντώνιόν | οἱ fol. 207v 9—12 καὶ μάρκον τινὰ ναυλοχοῦντα (pro καὶ ὃς — ναυλοχοῦντα) 13 μὲν om. 14 τὸ ἐν |

---

12 Ναρβωνησίῳ M, ναρβωνησίωι L, cf. ad fr. 56, 1 17 ὁμοίων] ἀνοσίων v. Herw. (litt.), quo opus non videtur 18 Λουρίῳ] *Larius* Vell. 2, 85, 2 (cod. vit.), cf. *M. Lurius Agrippa* Eckhel 5, 239 19. 20 ἔπειτα — ἀντεπεκράτησε] cum hoc loco v. Gutschmid *Kl. Schr.* 5, 559 comparat Bekk. *Anecd.* 178, 8: Δίων ἑβδομηκοστῷ τετάρτῳ βιβλίῳ· „καὶ οὕτω παρὰ δόξαν ὑποστάντες τοὺς διώκοντας ἀντεπεκράτησαν“, omnino iniuria 22 Κάραλιν Palmer., ἄραδιν LM.

καὶ ὁ λιμὸς τά τε τέλη πολλὰ καὶ παντοῖα καθιστάμενα καὶ προσ-
έτι καὶ συντέλειαι τοῖς τοὺς δούλους ἔχουσι προστασσόμεναι δεινῶς
αὐτοὺς ἐλύπουν, οὐκέθ' ἡσύχαζον, ἀλλ' ὅσον ἐπὶ ταῖς τοῦ Ἀντωνίου 2
καὶ τοῦ Καίσαρος καταλλαγαῖς, ὡς καὶ σφετέρας εἰρήνης τῆς ἐκεί-
νων ὁμονοίας οὔσης, ἥσθησαν, τοσοῦτον ἢ καὶ πλεῖον ἐπὶ τῷ πρὸς
τὸν Σέξτον σφῶν πολέμῳ ἤσχαλλον. ἐν δ' οὖν τῷ τότε ἐπί τε 3
ἵππων αὐτοὺς ὥσπερ ἐν ἐπινικίοις τισὶν ἐσαγαγόντες, καὶ τῇ νικη-
τηρίᾳ στολῇ ἐξ ἴσου τοῖς πέμψασιν αὐτὰ κοσμήσαντες, | [ἐς] τάς L 219r
τε πανηγύρεις ἐπὶ τῶν ἀρχικῶν δίφρων θεωρεῖν ποιήσαντες, καὶ τὴν
Ὀκταουίαν τὴν τοῦ Καίσαρος ἀδελφὴν γυναῖκα τῷ Ἀντωνίῳ, ἐπειδὴ
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐτετελευτήκει, καὶ κυοῦσαν προμνησάμενοι, τοσαύτῃ 4
μεταβολῇ ἐχρήσαντο ὥστε τὸ μὲν πρῶτον κατὰ συστάσεις γιγνόμε-
νοι ἢ καὶ ἐπὶ θέαν τινὰ ἀθροιζόμενοι παρεκάλουν σφᾶς εἰρηνῆσαι Xiph. 58, 31. 32
καὶ πολλὰ ἐπὶ τούτῳ ἐπεβόων, ὡς δὲ οὐκ ἐπείθοντο, ἠλλοτριώθησάν
τε αὐτοῖς καὶ πρὸς τὸν Σέξτον ἀπέκλιναν. καὶ ἄλλα τε ἐπὶ θερα- 5
πείᾳ αὐτοῦ διεθρόουν, καὶ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις κρότῳ τε πολλῷ
τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἄγαλμα πομπεῦον ἐτίμων καὶ ἡδονὴν ἐπ' αὐτῷ
πολλὴν ἐποιοῦντο. ἐπεί τε ἡμέραις τισὶν οὐκ ἐσήχθη, τούς τε ἐν
ταῖς ἀρχαῖς ὄντας λίθοις ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐξήλασαν καὶ ἐκείνων τὰς
εἰκόνας κατέβαλον, καὶ τέλος, ἐπειδὴ μηδ' ὥς τι ἐπεραίνετο, σπουδῇ Xiph. 58, 32—59, 6
ἐπ' αὐτοὺς ὡς καὶ ἀποκτενοῦντές σφας ὥρμησαν. καὶ ὁ μὲν Καῖ- 6
σαρ, καίτοι τρωθέντων τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὄντων, τήν τε ἐσθῆτα
περιερρήξατο καὶ πρὸς ἱκετείαν αὐτῶν ἐτράπετο, ὁ δ' Ἀντώνιος
βιαιότερόν σφισι προσηνέχθη. καὶ διὰ τοῦτο ὅτι μάλιστα ὀργι-
σθέντων τέ σφων καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ δεινόν τι πράξειν προσδο|κη- M 70r
θέντων, ἠναγκάσθησαν τῷ Σέξτῳ καὶ ἄκοντες ἐπικηρυκεύσασθαι.

Κἀν τούτῳ τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς ὑπάτους, καίπερ ἐπ' 32
ἐξόδῳ ἤδη τοῦ ἔτους ὄντος, παύσαντες ἄλλους ἀντικατέστησαν,
βραχὺ φροντίσαντες εἰ καὶ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ἄρξουσι. καὶ εἷς γε 2
τῶν τότε ὑπατευσάντων Λούκιος Κορνήλιος Βάλβος ἐγένετο, Γα- Xiph. 59, 6–12
δειρεύς τε ὢν καὶ πλούτῳ καὶ μεγαλονοίᾳ τοσοῦτον τοὺς καθ' ἑαυ-

1—3. 6. 13. 14. 15. 18—20. 21 = Zon. 10, 22 p. 372, 11—18 B. (p. 404, 9—17 D.) 26 = Zon. 10, 22 p. 372, 18. 19 B. (p. 404, 17. 18 D.)

2 συντέλειαι] ⟨νέαι⟩ vel ⟨καιναὶ⟩ συντέλειαι coll. c. 34, 4 Rk. sine causa 8 [ἐς] τάς τε Leuncl., ἔς τε τὰς LM 11 κυοῦσαν Dind., κύουσαν LM 12 ἐχρήσαντο L, ἐχρήσατο M 14 ἐπείθοντο Melb. restituit ex LM, ἔπειθον R. St. (cum Zon.) 18 ἐπεί Xyl., ἐπὶ LM 24 ὅτι μάλιστα Reim., ἔτι μάλιστα LM, ἔτι μᾶλλον Rk. 28 ἄλλους M, ἀλλήλους L 31 τοσοῦτον dedi ex Xiph., τοσαύτῃ LM.

τὸν ἀνθρώποις ἐπενεγκὼν ὥστε καὶ δωρεὰν τοῖς Ῥωμαίοις ἀνὰ
3 πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς τελευτῶν καταλιπεῖν. τοῦτό τε οὖν ἐποίησαν, καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ ἀγορανόμου τινὸς ἀποθανόντος ἕτερον ἐς τὰς λοιπὰς ὥρας ἀνθείλοντο. κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ τό τε ὕδωρ τὸ Ἰούλιον ὠνομασμένον ἐς τὴν πόλιν
4 ἐπωχετεύθη, καὶ ἡ πανήγυρις ἡ ἐπὶ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς τοὺς σφαγέας εὐχθεῖσα ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἐποιήθη. τά τε τοῖς ἑπτὰ ἀνδράσιν
L 219v ὠνομασμένοις προσήκοντα | οἱ ποντίφικες, ἐπειδὴ μηδεὶς ἐκείνων παρῆν, ἐπετέλεσαν· καὶ τοῦτο καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐγένετο.

33 ταῦτά τε οὖν οὕτως ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐπράχθη, καὶ Σφαῖρον ὁ Καῖσαρ παιδαγωγόν τε καὶ ἐξελεύθερον αὑτοῦ γενόμενον δημοσίᾳ ἔθαψε. τόν τε Ῥοῦφον τὸν Σαλουιδιῆνον ὡς καὶ ἐπιβουλεύσαντά
2 οἱ ἀπέκτεινεν. οὗτος δὲ ἦν μὲν ἐξ ἀφανεστάτων, καὶ αὐτῷ ἡ κεφαλὴ ποιμαίνοντι φλόγα ἀνέδωκεν· ἐς τοσοῦτον δὲ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος προήχθη ὥστε αὐτόν τε ὕπατον μηδὲ βουλεύοντα ἀποδειχθῆναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ προαποθανόντα διὰ τοῦ Τιβέριδος, γεφύρας
3 ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο ποιηθείσης, ἐξενεχθῆναι. ἀλλ᾽ οὐδὲν γὰρ τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιόν ἐστι, κατηγορήθη τε ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος, καὶ ὡς πολέμιος ἐκείνου καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐσφάγη, ἱερομηνίαι τε ἐπ᾽ αὐτῷ ἐγένοντο, καὶ προσέτι καὶ ἡ φυλακὴ τῆς πόλεως τοῖς τρισὶν ἀνδράσι μετὰ τῆς εἰθισμένης προσ-
M 71r 4 θήκης, τοῦ μηδὲν ἀπ᾽ αὐτῆς ἀποτριβῆναι, ἐπετράπη. ἔν τε τῷ πρὸ τούτου ἔτει θηρία τε ἐν τῇ τῶν Ἀπολλωνίων ἱπποδρομίᾳ ἄνδρες ἐς τὴν ἱππάδα τελοῦντες κατέβαλον, καὶ ἡμέρα ἐμβόλιμος παρὰ τὰ καθεστηκότα ἐνεβλήθη, ἵνα μὴ ἡ νουμηνία τοῦ ἐχομένου ἔτους τὴν ἀγορὰν τὴν διὰ τῶν ἐννέα ἡμερῶν ἀγομένην λάβῃ, ὅπερ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου σφόδρα ἐφυλάσσετο· καὶ δῆλον ὅτι ἀνθυφῃρέθη αὖθις, ὅπως ὁ χρόνος κατὰ τὰ τῷ Καίσαρι τῷ προτέρῳ
5 δόξαντα συμβῇ. Κάστορί τέ τινι ἥ τε τοῦ Ἀττάλου καὶ ἡ τοῦ
Xiph. 59, 12—17 Δηιοτάρου ἀρχὴ ἐν τῇ Γαλατίᾳ τελευτησάντων ἐδόθη· καὶ ὁ νόμος ὁ Φαλκίδιος ὠνομασμένος, πλείστην καὶ νῦν ἔτι ἰσχὺν ἐς τὰς τῶν κλήρων διαδοχάς, ὥστε τινὰ τὸ τέταρτον τῆς καταλειφθείσης οἱ οὐσίας, ἄν γέ πῃ βαρύνηται, λαβόντα τὸ λοιπὸν ἀφεῖναι, ἔχων, ὑπὸ Πουπλίου Φαλκιδίου δημαρχοῦντος ἐτέθη.

a. u. 715 (39) 34 ταῦτα μὲν ἐν τοῖς δύο ἔτεσιν ἐγένετο, τῷ δ᾽ ἐπιγιγνομένῳ, ἐν ᾧ Λούκιός τε Μάρκιος καὶ Γάιος Σαβῖνος ὑπάτευσαν, τά τε ὑπὸ

7 ὑπὸ Reim., ἀπὸ LM 14 ποιμαίνοντι] an ποιμαίνοντί ⟨ποτε⟩?, ποιμένι ὄντι Polak. 23 Ἀπολλωνίων scripsi, ἀπολλωνιείων LM, cf. ad 43, 48, 3 26 λάβῃ] καταλάβῃ Rk.

τῶν τριῶν ἀνδρῶν πραχθέντα ἀφ᾽ οὗ ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν ἐσῆλθον
κῦρος παρὰ τῆς βουλῆς ἔλαβε, καὶ τέλη τινὰ | ὑπ᾽ αὐτῶν προσκατ- 2 L 230r
έστη διὰ τὸ τὰ ἀναλώματα πολλῷ πλείω ἤπερ ἐπὶ τοῦ προτέρου
Καίσαρος ἐτέτακτο γίγνεσθαι· πάμπολλα γὰρ αὐτοὶ καὶ μάλιστα
ἐς τοὺς στρατιώτας δαπανῶντες ᾐσχύνοντο μόνοι παρὰ τὸ καθε-
στηκὸς ἀναλίσκοντες. ἀμέλει τὸν πώγωνα ὁ Καῖσαρ τότε πρῶτον 3
ξυράμενος αὐτός τε μεγάλως ἑώρτασε καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι δημο-
τελῆ ἑορτὴν παρέσχε. καὶ ὁ μὲν καὶ ἔπειτα ἐπελειοῦτο τὸ γένειον, Exc. V. 155
ὥσπερ οἱ ἄλλοι· ἤδη γὰρ καὶ τῆς Λιουίας ἐρᾶν ἤρχετο, καὶ διὰ
τοῦτο καὶ τὴν Σκριβωνίαν τεκοῦσάν οἱ θυγάτριον ἀπεπέμψατο
αὐθημερόν. τῶν δ᾽ οὖν ἀναλωμάτων πολὺ μειζόνων ἢ πρότερον 4
γιγνομένων, καὶ τῶν προσόδων οὔτ᾽ ἄλλως ἀρκουσῶν καὶ τότε
ἐλαττόνων διὰ τὰς στάσεις προσιουσῶν, καινά τινα τέλη ἐσήγαγον,
ἔς τε τὸ βουλευτήριον πλείστους ὅσους | οὐχ ὅτι τῶν συμμάχων ἢ M 71v Xiph. 59,17–24
καὶ στρατιώτας παῖδάς τε ἀπελευθέρων, ἀλλὰ καὶ δούλους ἐνέ-
γραψαν. Μάξιμον γοῦν τινα ταμιεύσειν μέλλοντα ἐγνώρισέ τε ὁ 5
δεσπότης καὶ ἀπήγαγε. καὶ τούτῳ μὲν ἀδεὲς ἐγένετο τολμήσαντι
τὴν ἀρχὴν αἰτῆσαι· ἕτερος δὲ ἐν τοῖς στρατηγοῦσι φωραθεὶς
κατὰ τῶν τοῦ Καπιτωλίου πετρῶν ἐώσθη, προελευθερωθεὶς ἵνα
ἀξίωμα ἡ τιμωρία αὐτοῦ λάβῃ.

πρόφασιν δέ σφισι τοῦ τῶν βουλευσόντων πλήθους ἡ τοῦ Ἀν- 35
τωνίου στρατεία, ἣν ἐπὶ τοὺς Πάρθους ἡτοιμάζετο, παρέσχεν· ἀφ᾽
οὗπερ καὶ ἀρχὰς ἄλλας τε ἐπὶ πλείω ἔτη καὶ τὴν τῶν ὑπάτων ἐς
ὀκτὼ ὅλα προκατεστήσαντο, τοὺς μὲν ἀμειβόμενοι τῶν συναραμέ-
νων σφίσι, τοὺς δὲ ὑπαγόμενοι. ὑπάτους δὲ οὐ δύο ἐτησίους, ὥσπερ 2
εἴθιστο, ἀλλὰ πλείους τότε πρῶτον εὐθὺς ἐν ταῖς ἀρχαιρεσίαις εἵ-
λοντο. καὶ πρότερον μὲν γὰρ μεθ᾽ ἑτέρους τινὲς μήτ᾽ ἀποθανόντας
μήτ᾽ ἐπ᾽ ἀτιμίᾳ ἢ καὶ ἄλλως πως παυθέντας ἦρξαν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι

8—11 = Exc. Val. 155: ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐλειοῦτο τὸ γένειον· ἤδη γὰρ τῆς — αὐθημερόν. [V. L. vide infra. praeterea: 10 οἱ om. θυγατρίδιον].

1 *ὀλιγαρχίαν*] cf. 46, 55, 2 2 *προσκατέστη* Leuncl., *προκατέστη* LM 5 *ᾐσχύνοντο* M, *ἠισχύνοντο* L, ⟨*οὐκ*⟩ *ᾐσχύνοντο* Rk., ⟨*οὐκ*⟩ *ᾐσχύνοντο* ⟨*καὶ ἐς τὸν δῆμον*⟩ Polak. *μόνοι*] *μόνοις* Reim., an *μόνον*?, sed plura hic corrupta videntur 8 *ἐπελειοῦτο* R. St., *ἐτελειοῦτο* LM, *ἐλειοῦτο* cod. Peir., an *ἔτ᾽ ἐλειοῦτο*? 9 *ἤρχετο*] *ἤρξατο* cod. Peir. 17 *ἀπήγαγε* L, *ἀπήγαγεν* M *τούτῳ* Rk., *τοῦτο* LM 18 *στρατηγοῦσι* Willems *le Sénat* 1, 614, 1, praeeunte I. G. Hoffmanno *hist. triumv.* p. 46 qui *στρατηγοῖς*, *στρατευομένοις* LM Xiph., *ἐστρατηγηκόσι* idem Willems. vide quoque ad 61, 8, 2 et ad Zon. 9, 11, 3 24 *συναραμένων* R. St., *συναιραμένων* LM 25 *οὐ* Bk., *οὐδὲ* LM 28 *ἦρξαν* Xyl., *εἷρξαν* LM.

μέν, ὥς που τοῖς ἐς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν χειροτονηθεῖσιν ἔδοξε, κατέ-
στησαν, τότε δὲ ἐνιαύσιος μὲν οὐδεὶς ᾑρέθη, πρὸς δὲ δὴ τὰ τοῦ
3 χρόνου μέρη ἄλλοι καὶ ἄλλοι ἀπεδείχθησαν. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι
καὶ τὸ ὄνομα τῆς ὑπατείας κατὰ παντὸς τοῦ ἔτους, ὥσπερ καὶ νῦν
L 22v γίγνεται, | ἔσχον· τοὺς δ' ἑτέρους αὐτοὶ μὲν οἱ ἐν τῇ πόλει τῇ τε
ἄλλῃ Ἰταλίᾳ ἐν ἑκάστῳ τῷ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν χρόνῳ ὠνόμαζον, ὃ
καὶ νῦν ποιεῖται, οἱ δὲ λοιποὶ ἤ τινας αὐτῶν ἢ οὐδένας ᾔδεσαν,
καὶ διὰ τοῦτο σμικροτέρους σφᾶς ὑπάτους ἐπεκάλουν.
36 οἴκοι μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραττον. τῷ δὲ δὴ Σέξτῳ πρῶτον μὲν διὰ
τῶν ἑταίρων, καὶ ὅπως καὶ ἐφ' οἷς καταλλαγήσοιντο, συνέβησαν,
Xiph. 59, 25 ἔπειτα δὲ καὶ αὐτοὶ πρὸς Μισηνῷ ἐς λόγους ἦλθον. εἱστήκεσαν
δὲ οἱ μὲν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ὁ δὲ ἐν χώματί τινι ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπ'
αὐτὸ τοῦτο περιρρύτῳ οὐ πόρρω σφῶν πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῷ πε-
M 72r 2 ποιημένῳ· καὶ παρῆν | πᾶς μὲν ὁ τούτου ναυτικὸς πᾶς δὲ ὁ ἐκείνων
πεζικὸς ὄχλος, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' οἱ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς οἱ δὲ ἐπὶ τῶν
νεῶν ἐξωπλισμένοι παρετετάχατο, ὥστε καὶ ἀπ' αὐτοῦ τούτου δῆ-
λον πᾶσι γενέσθαι ὅτι ἔκ τε τοῦ φόβου τῆς παρασκευῆς σφων καὶ
ἐξ ἀνάγκης, οἱ μὲν διὰ τὸν δῆμον ὁ δὲ διὰ τοὺς συνόντας οἱ,
Xiph. 59, 26 3 ἐσπείσαντο. αἱ δὲ δὴ συνθῆκαι ἐπὶ τοῖσδε ἐγένοντο, τούς τε αὐτο-
μολήσαντας τῶν δούλων ἐλευθέρους εἶναι, καὶ τοὺς ἐκπεσόντας
πλὴν τῶν σφαγέων κατελθεῖν· τούτους γὰρ δῆθεν ὑπεξείλοντο, ἐπεὶ
τῷ γε ἔργῳ καὶ ἐκείνων τινὲς κατιέναι ἔμελλον· καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ
4 Σέξτος εἷς ἐξ αὐτῶν γεγονέναι ἐδόκει. ἀλλ' ἐγράφη γε τοὺς ἄλλους
πλὴν τούτων πάντας ἐπί τε ἀδείᾳ καὶ ἐπὶ τῷ τετάρτῳ τῆς δημευ-
θείσης σφῶν οὐσίας ἐπανελθεῖν, καὶ ἐκείνων μέν τισι καὶ δημαρχίας
καὶ στρατηγίας ἱερωσύνας τε εὐθὺς δοθῆναι, αὐτὸν δὲ τὸν Σέξτον
5 ὕπατόν τε αἱρεθῆναι καὶ οἰωνιστὴν ἀποδειχθῆναι, ἔκ τε τῆς οὐ-
σίας τῆς πατρῴας χιλίας καὶ ἑπτακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας
δραχμῶν κομίσασθαι, καὶ Σικελίας καὶ Σαρδοῦς τῆς τε Ἀχαΐας ἐπὶ
πέντε ἔτη ἄρξαι μήτ' αὐτομόλους δεχόμενον μήτε ναῦς ἐπικτώμενον
6 μήτε τινὰ φρούρια ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἔχοντα, ἀλλὰ τήν τε εἰρήνην αὐτῇ
τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης πρυτανεύοντα καὶ σῖτον τοῖς ἐν τῇ πόλει
τακτὸν πέμποντα. τὸν δὲ δὴ χρόνον αὐτῷ τοῦτον προσέγραψαν,

9–11 > Zon. 10, 22 p. 372, 19. 20 B. (p. 404, 18–20 D.) 19–21. 25–33 = Zon. 10, 22 p. 372, 20–373, 7 B. (p. 404, 20–32 D.)

8 ἐπεκάλουν] ἀπεκάλουν Rk., sine causa idonea 13 αὐτῷ] αὐτοῦ Odd., haud male sed vix necessarium 19 ἐσπείσαντο R. St, ἐσπείσατο LM 26 εὐθὺς Reim. ex Zon., αὐτοῖς LM.

ὅτι καὶ αὐτοὶ πρόσκαιρον δή τινα τὴν ἐξουσίαν ἀλλ' οὐκ ἀίδιον ἔχειν δοκεῖν ἤθελον.

| ταῦτα μὲν οὖν συνθέμενοι καὶ συγγραψάμενοι τά τε γραμμα- 37 L 221r
τεῖα ταῖς ἱερείαις ταῖς ἀειπαρθένοις παρακατέθεντο, καὶ μετὰ τοῦτο
δεξιάς τέ σφισιν ἔδοσαν καὶ ἐφίλησαν ἀλλήλους. γενομένου δὲ
τούτου πολλὴ καὶ ἄπλετος βοὴ καὶ ἐκ τῆς ἠπείρου ἅμα καὶ ἐκ τῶν
νεῶν ἠγέρθη. πολλοὶ μὲν γὰρ στρατιῶται πολλοὶ δὲ καὶ ἰδιῶται 2
παρόντες ἀθρόον καὶ ἐξαπιναίως, ἅτε καὶ τῷ πολέμῳ δεινῶς ἀχθό- Xiph. 59, 26—31
μενοι καὶ τῆς εἰρήνης ἰσχυρῶς ἐπιθυμοῦντες, ἐξέκραγον, ὥστε καὶ
τὰ ὄρη συνηχῆσαι, κἀκ τούτου | καὶ φρίκην σφίσι καὶ ἔκπληξιν με- M 72v
γάλην ἐγγενέσθαι, καὶ πολλοὺς μὲν ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐκθανεῖν,
πολλοὺς δὲ συμπατηθέντας ἢ καὶ ἀποπνιγέντας ἀπολέσθαι. οἵ τε 3
γὰρ ἐν τοῖς σκάφεσιν ὄντες οὐκ ἀνέμειναν τῇ γῇ αὐτῇ προσελθεῖν, Xiph. 59, 31—60, 4
ἀλλ' ἐξεπήδων ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ ἕτεροι ἐς αὐτὸν τὸν βυθὸν
ἐπεσέβαινον. κἀν τούτῳ ἠσπάζοντό τε ἀλλήλους ἅμα νηχόμενοι
καὶ περιέβαλλον κολυμβῶντες, ὥστε ποικίλην μὲν αὐτῶν θέαν ποι-
κίλην δὲ καὶ ἀκοὴν συμβῆναι. οἱ μὲν γὰρ τούς τε συγγενεῖς καὶ 4
τοὺς ἑταίρους ζῶντας εἰδότες καὶ τότε παρόντας ὁρῶντες ἀπλήστῳ
τῇ ἡδονῇ ἐχρῶντο· οἱ δὲ ἀπολωλέναι τέ σφας πρότερον νομίζοντες
καὶ τότε παρὰ δόξαν θεωροῦντες ἄποροί τε ἐπὶ πολὺ ἐγίγνοντο καὶ
ἀφασίᾳ συνείχοντο, ἀπιστοῦντές τε ἅμα τῇ ὄψει καὶ εὐχόμενοι
ἀληθῆ ταύτην εἶναι· καὶ οὐ πρότερόν γε ἐγνώριζόν σφας πρὶν τά
τε ὀνόματα αὐτῶν ἀνακαλέσαι καὶ φθεγγομένων τι ἀκοῦσαι· οὕτω 5
δὲ ἔχαιρον μὲν ὡς καὶ ἀναβιωσκομένων σφῶν, ἀναγκαζόμενοι δὲ
ἀθρόως ἥδεσθαι οὐκ ἀδακρυτὶ διῆγον. καὶ ἕτεροι ἀγνοοῦντές τε
τοὺς φιλτάτους ἀπολωλότας, καὶ ζῆν παρεῖναί τε αὐτοὺς ἡγούμενοι,
ἐζήτουν τέ σφας ἅμα περιφοιτῶντες, καὶ πάντα τὸν προστυγχά-
νοντα περὶ αὐτῶν ἐπηρώτων· καὶ τέως μὲν οὐδὲν ἀκριβὲς ἐμάνθα- 6
νον, μαινομένοις τε ἐῴκεσαν καὶ ἐν ἀπόρῳ καθειστήκεσαν, ἐλπίζοντές
τε ἅμα αὐτοὺς εὑρήσειν καὶ φοβούμενοι μὴ τεθνήκασι, καὶ μήτ'
ἀπογνῶναι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μήτ' ἀπαλγῆσαι πρὸς τὴν ἐλπίδα
δυνάμενοι· μαθόντες δὲ τὴν ἀλήθειαν τάς τε τρίχας ἐσπαράττοντο 7

3—7. 9. 10 = Zon. 10, 22 p. 373, 8—12 B. (p. 405, 1—5 D.)

---

1 πρόσκαιρον] an πρὸς καιρὸν? quod qui non admittit ei τινα vel τὴν expungendum erit 3 μὲν Bk., τε LM 8 ἐξαπιναίως ἅτε καὶ τῷ πολέμῳ δεινῶς omissa sed a prima manu addita in margine M 23 τι ἀκοῦσαι] ἀντακοῦσαι Nab., τι tamen aegre desideraremus 26 παρεῖναί M, παρῆναι (superscripto ει a manu pr.) L 28 τέως] cf. ad 48, 4, 2 ἀκριβὲς R. St., ἀκριβῶς LM.

L 221r καὶ τὰς ἐσθῆτας περιερρήγνυντο, ὀνομαστί τε αὐτοὺς | ἀνεκάλουν
ὡς καὶ ἐπακοῦσαί τι δυναμένους, καὶ πένθος ὡς καὶ τότε τελευ-
8 τώντων αὐτοῦ τέ που κειμένων σφῶν ἐποιοῦντο. καὶ εἴγε τισὶ
μηδὲν αὐτοῖς τοιοῦτο παρῆν, ἀλλ' ἐπί γε τοῖς τῶν ἄλλων παθή-
M 73r μασιν ἐταράττοντο· ἢ γὰρ χαίροντί τινι συνήδοντο ἢ | πενθοῦντι
συνελυποῦντο, καὶ οὕτως εἰ καὶ ἔξω οἰκείου πάθους ἦσαν, ὅμως
9 οὐκ ἐδύναντο διὰ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμιλίαν ἡσυχάζειν. καὶ
ἐκ τούτου οὔτε κόρον οὔτ' αἰσχύνην, ἅτε καὶ τοῖς αὐτοῖς συμφε-
ρόμενοι, ἐλάμβανον, ἀλλὰ τήν τε ἡμέραν ὅλην καὶ τῆς νυκτὸς τὰ
πλείω ἐς ταῦτα κατανάλωσαν.

Xiph. 60, 4–6 38 μετὰ δὲ δὴ ταῦθ' οἵ τε ἄλλοι ὑπεδέχοντο ἀλλήλους καὶ ἀνθει-
στίων καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι, πρότερος μὲν ὁ Σέξτος ἐν τῇ νηί, ἔπειτα
δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος ἐν τῇ ἠπείρῳ· τοσοῦτον γὰρ ὁ
Σέξτος τῇ δυνάμει σφῶν περιῆν ὥστε μὴ πρότερον αὐτὸν ἐς τὴν
2 ἤπειρον ἐκβῆναι πρὶν ἐκείνους ἐς τὴν ναῦν ἐσελθεῖν. καὶ τοῦτο
Xiph. 60, 6–14 μέντοι ποιήσας, δυνηθείς τ' ἂν ἀμφοτέρους ἐν τῷ σκάφει σὺν ὀλί-
γοις παρόντας, ὥσπερ που καὶ ὁ Μηνᾶς αὐτῷ συνεβούλευε, φο-
νεῦσαι, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ καίπερ πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἐπειδὴ τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ τὴν πατρῴαν τὴν ἐν ταῖς Καρίναις κατεῖχε (τόπος
γάρ τις ⟨τῆς⟩ τῶν Ῥωμαίων πόλεως οὕτω καλούμενός ἐστιν), ἀπο-
3 σκώψας τρόπον τινὰ ἥδιστον (ταῖς γὰρ τροπίσι ταῖς τῶν νεῶν τῆς
αὐτῆς ὀνομασίας οὔσης, ἐν ταῖς Καρίναις αὐτοὺς ἑστιᾶν ἔφη), ὅμως
οὐδὲν ὡς καὶ μνησικακῶν σφισιν ἔπραξεν, ἀλλὰ τῇ τε ὑστεραίᾳ
Xiph. 60, 14–16 ἀνθειστιάθη, καὶ τὴν θυγατέρα Μάρκῳ Μαρκέλλῳ τῷ τοῦ Καί-
σαρος ἀδελφιδῷ ἠγγύησεν.

39 οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος ἀνεβέβλητο, τὰ δὲ δὴ τοῦ Λαβιήνου
Exc. V. 156 τῶν τε Πάρθων ὧδε διεπολεμήθη. ὁ Ἀντώνιος αὐτὸς μὲν ἐς τὴν
Xiph. 60, 16–25 Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐπανελθὼν ἐνταῦθα ἐπὶ πλεῖστον ἐνεχρό-
νισεν, τάς τε ἐπιθυμίας ἅμα ἀποπιμπλὰς καὶ τὰς πόλεις κακῶν,

27—277, 6 = Exc. Val. 156: ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἐς τὴν Ἑλλάδα — ἐξέπραξε. [V. L.: 28 ἐλθὼν ἐνταῦθα om.

11—13. 16—18. 24. 25 = Zon. 10, 22 p. 373, 12—19 B. (p. 405, 6—14 D.) [verba *τεμεῖν εἰπὼν εἰ βούλοιτο τὸ πρυμνήσιον καὶ ἀποπλεῦσαι* de suo addidit Zonaras memor Plut. *Ant.* 32, 4. Dioni haec vindicanda non sunt] 26—277, 8 = Zon. 10, 23 p. 373, 20—374, 7 B. (p. 405, 15—26 D.)

---

2 *τι*] *ἔτι* Rk. inutiliter, cf. 36, 7, 2 8 *αὐτοῖς*] *αὐτοῖς ⟨παθήμασι⟩*? Reim. (add.) 11 *ἀνθειστίων* R. St. (cum Xiph. Zon.), *ἀντανθειστίων* LM 14 *αὐτὸν*] *αὐτὸς* Nab. (litt.) 20 ⟨*τῆς*⟩ add. St. 23 *τε* om. L 25 *ἠγγύησεν* Bk., *ἐνεγγύησεν* LM, cf. ad 38, 9, 1.

ἵν' ὅτι ἀσθενέσταται τῷ Σέξτῳ παραδοθῶσι. καὶ ἄλλα τε ἐν τούτῳ 2
πολλὰ ἔξω τῶν πατρίων ἐξεδιῃτήθη, καὶ Διόνυσον ἑαυτὸν νέον
αὐτός τε ἐκάλει καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ὀνομάζεσθαι ἠξίου· | ἐπειδή τε L 222r
οἱ Ἀθηναῖοι πρός τε τοῦτο καὶ πρὸς τὰ ἄλλα τὴν Ἀθηνᾶν αὐτῷ
κατηγγύησαν, δέχεσθαί τε τὸν γάμον ἔφη καὶ προῖκα | μυριάδας M 73v
ἑκατὸν παρ' αὐτῶν ἐξέπραξεν. αὐτὸς μὲν οὖν περὶ ταῦτα εἶχε,
τὸν δὲ δὴ Οὐεντίδιον τὸν Πούπλιον ἐς τὴν Ἀσίαν προύπεμψεν. καὶ 3
ὃς ἦλθέ τε ἐπὶ τὸν Λαβιῆνον πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, καὶ κατα-
πλήξας αὐτὸν τῷ τε αἰφνιδίῳ τῆς ἐφόδου καὶ τοῖς στρατεύμασιν
(ἄνευ γὰρ τῶν Πάρθων μετὰ τῶν αὐτόθεν στρατιωτῶν μόνων ἦν)
ἐκεῖθέν τε μηδὲ ἐς χεῖράς οἱ ὑπομείναντα ⟨ἐλθεῖν⟩ εὐθὺς ἐξέωσε,
καὶ φεύγοντα ἐς τὴν Συρίαν ἐπεδίωξε, τὸ κουφότατον τοῦ στρατοῦ
λαβών. καὶ αὐτὸν πρὸς τῷ Ταύρῳ καταλαβὼν οὐκέτι περαιτέρω 4
προχωρῆσαι εἴασεν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἐπὶ πλείους ἡμέρας καταστρα-
τοπεδευσάμενοι ἡσύχαζον· Λαβιῆνος μὲν γὰρ τοὺς Πάρθους, Οὐεν-
τίδιος δὲ τοὺς ὁπλίτας ἀνέμεινεν. ὡς οὖν καὶ οὗτοι ἐν ταῖς αὐταῖς **40** cf. Xiph. 60, 25—29
ἅμα ἀμφότεροι ἡμέραις ἦλθον, Οὐεντίδιος μὲν δέει τῆς ἵππου τῶν
βαρβάρων ἐν τῷ μετεώρῳ, οὗπερ ηὐλίζετο, κατέμεινεν, οἱ δὲ δὴ 2
Πάρθοι ἔκ τε τοῦ πλήθους σφῶν καὶ ἐκ τοῦ προνενικηκέναι ποτὲ
καταφρονήσαντες πρός τε τὸν γήλοφον ἅμα τῇ ἕῳ, πρὶν καὶ τῷ Λα-
βιήνῳ συμμῖξαι, προσήλασαν, καὶ ὡς οὐδείς σφισιν ἀντεπεξῄει, καὶ
πρὸς τὸ ὄρθιον αὐτὸ προσέβαλον. καὶ αὐτοὺς ἐνταῦθα ἤδη ὄντας οἱ 3
Ῥωμαῖοι ἐπιδραμόντες ῥᾳδίως πρὸς τὸ κάταντες ἐτρέψαντο. καί
σφων πολλοὶ μὲν ἐν χερσὶν ἀπέθανον, τὸ δὲ δὴ πλεῖον ἐν τῇ ἀνα-
στροφῇ περὶ ἀλλήλοις, οἱ μὲν ἤδη τετραμμένοι οἱ δὲ ἔτι προσιόντες,
ἐσφάλησαν· οἵ τε περιλειφθέντες οὐ πρὸς τὸν Λαβιῆνον ἀλλ' ἐς
Κιλικίαν ἔφυγον. ὁ οὖν Οὐεντίδιος ἐπεδίωξε μὲν αὐτοὺς μέχρι τοῦ 4
στρατοπέδου, ἰδὼν δὲ ἐνταῦθα τὸν Λαβιῆνον ἐπέσχε. καὶ ὃς
παρετάξατο μὲν ὡς καὶ ἐς χεῖρας αὐτῷ ἥξων, αἰσθόμενος δὲ τοὺς
στρατιώτας ἀθύμως διὰ τὴν τῶν βαρβάρων φυγὴν ἔχοντας οὔτε
τότε ἐθάρσησέν οἱ ἀντᾶραι, καὶ τῆς νυκτὸς ἀποδρᾶναί ποι ἐπεχεί-
ρησε. προγνοὺς οὖν τοῦτο ἐξ αὐτομόλων ὁ Οὐεντίδιος πολλοὺς μὲν 5
ἐν τῇ ἀπο|χωρήσει ἐνεδρεύ|σας ἔκτεινε, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ἐγ- L 222v M 74r

---

1 ἀλλὰ καὶ (pro καὶ ἄλλα τε ἐν τούτῳ)]

7—23 cf. Zon. 10, 23 p. 374, 7—9 B. (p. 405, 27—29 D.) 24—278, 6 > Zon. 10, 23 p. 374, 9—19 B. (p. 405, 29—406, 11 D).

---

11 ⟨ἐλθεῖν⟩ εὐθὺς Leuncl., idem ἐλθεῖν pro εὐθὺς proposuit 16 καὶ οὗτοι] an expungendum καί?, καὶ οὗτοι ⟨καὶ ἐκεῖνοι⟩ Polak. 25 ἔτι M, ὅτι L.

καταλειφθέντας ὑπὸ τοῦ Λαβιήνου παρεστήσατο. καὶ ἐκεῖνος δὲ
τότε μὲν τὴν ἐσθῆτα μετενδὺς διέφυγε, καὶ χρόνον τινὰ ἐν τῇ Κι-
6 λικίᾳ διέλαθεν, ὕστερον δὲ ὑπὸ Δημητρίου ἑάλω· οὗτος γὰρ ἐξε-
λεύθερός τε τοῦ Καίσαρος τοῦ προτέρου ὤν, καὶ τότε τῇ Κύπρῳ
πρὸς τοῦ Ἀντωνίου προστεταγμένος, ἀνεζήτησέ τε αὐτὸν μαθὼν
ὅτι κρύπτοιτο, καὶ συνέλαβε.

41 μετὰ δὲ δὴ τοῦτο ὁ Οὐεντίδιος τήν τε Κιλικίαν ἐκομίσατο, καὶ
αὐτὸς μὲν ταύτην καθίστατο, Πουπήδιον δὲ δὴ Σίλωνα μεθ᾽ ἱππέων
2 πρὸς τὸν Ἀμανὸν προύπεμψε. τοῦτο δὲ τὸ ὄρος ἔν τε τῇ μεθορίᾳ
τῆς τε Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας ἐστί, καὶ στενοπορίαν τοσαύτην
δή τινα ἔχει ὥστε καὶ πύλας ποτὲ ἐν αὐτῇ μετὰ τείχους ἐνοικο-
3 δομηθῆναι καὶ τὸ χωρίον ἀπ᾽ αὐτῶν ἐπονομασθῆναι. οὐ μέντοι
καὶ κατασχεῖν αὐτὸ ὁ Σίλων ἠδυνήθη, ἀλλὰ καὶ ἐκινδύνευσεν ὑπὸ
Φραναπάτου ὑπάρχου τε τοῦ Πακόρου ὄντος καὶ τὴν δίοδον φυλάτ-
τοντος ἀπολέσθαι. κἂν ἔπαθε τοῦτο, εἰ μὴ ὁ Οὐεντίδιος μαχομένῳ
4 αὐτῷ κατὰ τύχην ἐπιστὰς ἐπήμυνεν· ἀνελπίστοις τε γὰρ ἅμα καὶ
ἐλάττοσι τοῖς βαρβάροις σφῶν οὖσι προσπεσὼν τόν τε Φραναπάτην
καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐφόνευσε, καὶ οὕτω τήν τε Συρίαν ἐκλειφθεῖ-
σαν ὑπὸ τῶν Πάρθων ἀμαχεὶ πλὴν τῶν Ἀραδίων παρέλαβε, καὶ
μετὰ τοῦτο τὴν Παλαιστίνην, Ἀντίγονον τὸν βασιλεύοντα αὐτῆς
5 ἐκφοβήσας, ἀπόνως κατέσχε. καὶ ὁ μὲν ταῦτά τε διῆγε, καὶ χρή-
ματα πολλὰ μὲν παρὰ τῶν ἄλλων ὡς ἑκάστων, πολλὰ δὲ καὶ παρὰ
τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ τε Ἀντιόχου καὶ Μάλχου τοῦ Ναβαταίου, ὅτι
τῷ Πακόρῳ συνήραντο, ἐσέπραξε. καὶ αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἐπ᾽ αὐτοῖς
παρὰ τῆς βουλῆς, ἅτε οὐκ αὐτοκράτωρ ὢν ἀλλ᾽ ἑτέρῳ ὑποστρατη-
γῶν, εὕρετο, ὁ δὲ Ἀντώνιος καὶ ἐπαίνους καὶ ἱερομηνίας ἔλαβεν.

7—21 > Zon. 10, 23 p. 374, 19—375, 3 B. (p. 406, 11—19 D.)

7 *ἐκομίσατο*] *ἀνεκομίσατο* Rk. perperam 8 *Πουπήδιον* Val., *οὐπήδιον* LM. hic Silo videtur ex eadem gente, eodem saltem nomine, fuisse atque clarus Marsorum dux *Q. Pompaedius* vel *Poppaedius Silo* (*Poppaedius* Liv. *per.* 76, *Πομπαίδιος* Diod. 37, 2, 6. 7. 9 (exc. Phot.); 37, 13, 1 (exc. Val. *πομπαῖος* cod.); 37, 15, 1. 3 (exc. Vat.), *Πομπέδιος* Strab. 5, 4, 2 p. 241, *Πομπαίδιος* Plut. *Cat. min.* 2, *Πομπάδιος* vel *Πομπίδιος* App. *b. c.* 1, 40. 44. 53, *Πόπλιος* Plut. *Mar.* 33, *Πόμπιος* Plut. *reg. apophth.* p. 202 D.). apud Dionem scribere fortasse praestat *Ποππήδιον* vel *Πομπήδιον*. *Πομπήιον* Ritterling apud Gardthausen *Augustus und seine Zeit* 2 p. 113, dubitanter 9 *τὸν Ἀμανὸν*] *ὁ Ἀμανὸς Amanus* dici solet, *τὸ Ἀμανὸν ὄρος* Strab. 11, 12, 2 p. 521; 14, 5, 18 p. 676, et *τὸ Ἀμανὸν* 16, 2, 8 p. 751 (nisi *ὄρος* excidit) sed *ὁ Ἀμανός* 12, 2, 2 p. 535; 14, 5, 24 p. 678 14. 17 *Φραναπάτου Φραναπάτην* restituit Melber ex LM, *Φαρναπάτου Φαρναπάτην* Xyl., *Φρανιπάτης* (*Φρανηπάτης*) Plut. Ant. 33, et Strab. 16, 2, 8 p. 751 *φρανικὰ τὴν*), *Pharnastanes* vel *Pharnastates* codd. Front. 2, 5, 37 19 *ἀμαχεὶ* LM.

οἵ γε μὴν Ἀράδιοι δείσαντες μὴ καὶ δίκην ὧν ἐς τὸν Ἀντώνιον ἐτετολ- 6
μήκεσαν ὑπόσχωσιν, ἐκείνῳ μέν, καίτοι χρόνον ὑπ' αὐτοῦ πολιορκη-
θέντες, | οὐ προσεχώρησαν, ὕστερον δὲ ὑπ' ἄλλων μόλις ποτὲ ἑάλωσαν. M 74v
κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον | ἐγένετο μὲν καὶ ἐν Ἰλλυριοῖς 7
τοῖς Παρθινοῖς κίνησις, καὶ αὐτὴν ὁ Πωλίων μάχαις ἔπαυσεν,
ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ Κερητανῶν, καὶ αὐτοὺς ὁ Καλουῖνος κατε- 42
στρέψατο, προκατορθώσας τέ τι καὶ προδυστυχήσας διὰ τοῦ ὑπο-
στρατήγου λοχισθέντος τε ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ἐγκαταλειφθέντος
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. καὶ οὐ πρότερόν γε ἐπεχείρησε τοῖς πολεμίοις 2
πρὶν ἐκείνους τιμωρήσασθαι· συγκαλέσας γὰρ αὐτοὺς ὡς καὶ ἐπ'
ἄλλο τι τῷ λοιπῷ στρατῷ περιέσχε, καὶ δύο τε ἑκατονταρχίας ἐδε-
κάτευσε, καὶ ἑκατοντάρχους συχνούς, ἄλλους τε καὶ τὸν ἐν τῷ
πρώτῳ πίλῳ καλουμένῳ στρατευόμενον, ἐκόλασε. ταῦτα δὲ ποιή- 3
σας ὥστε καὶ ὄνομα κατὰ τὸν Κράσσον τὸν Μᾶρκον ἐπὶ τῇ τοῦ
στρατοῦ δικαιώσει λαβεῖν, πρός τε τοὺς ἐναντίους ὥρμησε καὶ οὐ
χαλεπῶς αὐτοὺς κατειργάσατο. τυχών τε τῶν ἐπινικίων καίτοι τῆς 4
Ἰβηρίας τῷ Καίσαρι προστεταγμένης (πρὸς γὰρ τὰς τῶν κρατούντων
βουλήσεις καὶ αἱ τιμαὶ τοῖς ὑποστρατηγοῦσί σφισιν ἐγίγνοντο), τό
τε χρυσίον τὸ παρὰ τῶν πόλεων ἐς αὐτὰ εἰωθὸς δίδοσθαι ἐκ μόνων
τῶν Ἰβηρικῶν ἔλαβε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ μέν τι ἐς τὴν ἑορτὴν ἀνά- Xiph. 60, 30—61, 6
λωσε, τὸ δὲ δὴ πλεῖον ἐς τὸ βασίλειον. κατακαυθὲν γὰρ αὐτὸ 5
ἀνῳκοδόμησε καὶ καθιέρωσεν, ἄλλοις τέ τισι λαμπρῶς κοσμήσας
καὶ εἰκόσιν, ἃς παρὰ τοῦ Καίσαρος ὡς καὶ ἀποδώσων ᾐτήσατο.
καὶ αὐτὰς ἀπαιτηθεὶς ὕστερον οὐκ ἀπέδωκεν, εὐτραπελίᾳ χρησάμε-
νος· ὡς γὰρ οὐκ ἔχων ἱκανοὺς ὑπηρέτας "πέμψον τινάς" ἔφη "καὶ 6
ἆρον αὐτάς", καὶ οὕτως ἐκεῖνος ὀκνήσας τὴν ἱεροσυλίαν ἀνακεῖσθαί
σφας εἴασε.

ταῦτα μὲν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἐγένετο· ἐπὶ δ' Ἀππίου τε 43 a. u. 716 (38)
Κλαυδίου καὶ Γαΐου Νωρβανοῦ ὑπάτων, οἷς πρώτοις δύο ἑκατέροις

28—280, 4 = Zon. 10, 23 p. 375, 4—7 B. (p. 406, 20—24 D.)

4 Verba *ἐγένετο μὲν καὶ — μετὰ τοῦ Καίσαρος* (c. 44, 3) in L perierunt deficiente folio uno, primo quaternionis 29 olim *λα'*. cf. vol. I p. LXIV *ἐν Ἰλλυριοῖς* Heringa, *obs. crit.* p. 20, *ἐνιαυρίοις* M, cf. 41, 49, 2 5 *Παρθινοῖς* scripsi, *παρθηνοῖς* M, cf. ad 41, 49, 2 *Πωλίων*] cf. ad 45, 10, 3 *μάχαις*] *μάχαις ⟨τισὶ κρατήσας⟩* Rk., quo opus non est 6 *Κερητανῶν* R. St., *καιρητανῶν* M, scribendum fortasse *Κερρητανῶν*. Ita Strab. 3, 4, 11 p. 162, Colum. 3, 3, Sil. 3, 358, Plin. 3. 22. 23 (cod. Leid. A, *ceretani* Ricc.), Mart. 13, 54 et fortasse Ptol. 2, 6, 68 (*κεριτανοί* Athous, *κερρητανοί κερροιτανοί* alii complures). cf. praeterea St. Byz. *s. v. Βραχύλη*, et *Ceret* (oppidum) *Ceretanus* C. I. L. 2 n. 986 6 *Καλουῖνος* H. St., *καλουῆνος* M 8 *ἐγκαταλειφθέντος* R. St., *ἐγκαταληφθέντος* M.

ταμίαι συνεγένοντο, τό τε πλῆθος πρὸς τοὺς τελώνας βαρύτατά
M 75r σφισιν ἐγκειμένους ἐστασίασε, καὶ αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τοῖς | ὑπη-
ρέταις τοῖς τε στρατιώταις τοῖς συνεσπράσσουσί σφισι τὰ χρήματα
2 ἐς χεῖρας ᾖσαν, καὶ στρατηγοὶ ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις
ἀποδειχθέντες ἦρξαν. ταμιεῦσαί τέ τις ἐν παισὶν αἱρεθεὶς ἔπειτα
τῆς ὑστεραίας ἐς ἐφήβους ἐσῆλθε, καὶ ἕτερος ἐς τὸ βουλευτικὸν
3 ἐσγραφεὶς μονομαχῆσαι ἠθέλησε· καὶ ἐκεῖνός τε ἐκωλύθη τοῦτο
ποιῆσαι, καὶ προσαπηγορεύθη μήτε βουλευτὴν μονομαχεῖν μήτε
δοῦλον ῥαβδουχεῖν, μήτε τὰς καύσεις τῶν νεκρῶν ἐντὸς πεντεκαίδεκα
ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίων γίγνεσθαι.

4 πολλὰ μὲν δὴ καὶ πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου τερατώδη συνηνέχθη
(ἄλλα τε γὰρ καὶ ἔλαιόν τι παρὰ τῷ Τιβέριδι ἀνέβλυσε), πολλὰ
δὲ καὶ τότε. ἥ τε γὰρ σκηνὴ ἡ τοῦ Ῥωμύλου ἐξ ἱερουργίας τινός,
ἣν οἱ ποντίφικες ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκεσαν, ἐκαύθη· καὶ Ἀρετῆς ἄγαλμα
πρὸ πυλῶν τινων ἑστὸς ἔπεσεν ἐπὶ στόμα, κάτοχοί τέ τινες ἐκ τῆς
Μητρὸς τῶν θεῶν γενόμενοι ὀργίζεσθαί σφισι τὴν θεὰν ἔφασαν.
5 καὶ ἀνεγνώσθη μὲν ἐπὶ τούτῳ τὰ Σιβύλλεια ἔπη· ὡς δὲ καὶ ἐκείνων
ταὐτά τε εἰπόντων, καὶ τὸ ἄγαλμα ἐπί τε τὴν θάλασσαν καταχθῆ-
ναι καὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς καθαρθῆναι προσταξάντων, ἡ θεὸς πλεῖ-
στόν τε ὅσον ἀπὸ τῆς γῆς ἐς τὸν βυθὸν ἐχώρησε καὶ ἐν αὐτῷ
6 ἐνεχρόνισε καὶ μόλις ὀψέ ποτε ἀνεκομίσθη, φόβος αὖ καὶ ἐκ τούτου
οὐ σμικρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔλαβεν, οὐδ' ἀνεθάρσησαν πρὶν φοίνικας
τέσσαρας περί τε τὸν νεὼν αὐτῆς καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναφῦναι.

Xiph 61, 6. 7 ταῦτά τε οὖν τότε ἐγένετο, καὶ ὁ Καῖσαρ τὴν Λιουίαν ἔγημεν.
44 ἦν δὲ θυγάτηρ μὲν Λιουίου Δρούσου, ὃς ἔν τε τοῖς ἐκτεθεῖσιν ἐν
τῷ λευκώματι ἐγεγόνει καὶ ἑαυτὸν μετὰ τὴν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ ἧτταν
Xiph. 61, 7—9 κατεκέχρητο, γυνὴ δὲ τοῦ Νέρωνος, μεθ' οὗ συνδιέφυγεν, ὥσπερ
2 εἴρηται· καὶ ἐκύει γε ἐξ αὐτοῦ μῆνα ἕκτον. διστάζοντος γοῦν τοῦ
Καίσαρος, καὶ πυθομένου τῶν ποντιφίκων εἴ οἱ ὅσιον ἐν γαστρὶ
ἔχουσαν αὐτὴν ἀγαγέσθαι εἴη, ἀπεκρίναντο ὅτι εἰ μὲν ἐν ἀμφιβόλῳ

24—281, 4 = Zon. 10, 23 p. 375, 8—17 B. (p. 406, 25—407, 5 D.)

24—28. 281, 4. 10—12. 16—20: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 20—26 Cram., Const. Man. v. 1787—1799).

1 *ταμίαι* Bk., *ταμιεῖαι* M (ut fere semper) 4 *ᾖσαν* scripsi, *ἤιεσαν* M, cf. ad 53, 25, 6 7 *τε* Bk., *γε* M 11 *πρὸ* R. St., *πρὸς* M 15 *πρὸ* R. St., *πρὸς* M 16 *θεὰν*] nonne *θεόν*, ut solet Dio cf. § 5; fr. 57, 61; 39, 16, 3; 59, 11, 2 et 5; 51, 4, 1; 54, 9, 10 18 *ταὐτὰ* Leuncl., *ταῦτα* M recte fortasse 21 *αὖ*] *οὖν* Leuncl. sine causa 27 *κατεκέχρητο* scripsi, *κατεκεχρήσατο* M, *κατεχρήσατο* R. St. 28 *γοῦν* scripsi ex M, *οὖν* R. St.

τὸ κύημα | ἣν, ἀναβληθῆναι τὸν γάμον ἐχρῆν, ὁμολογουμένου δὲ M 75v
αὐτοῦ οὐδὲν κωλύει ἤδη αὐτὸν γενέσθαι, τάχα μέν που καὶ ὄντως
ἐν τοῖς πατρίοις τοῦτο εὑρόντες, πάντως δ' ἄν, εἰ καὶ μὴ εὗρον
αὐτό, εἰπόντες. ἐξέδωκε δὲ αὐτὴν αὐτὸς ὁ ἀνὴρ ὥσπερ τις πατήρ. 3 Xiph. 61, 9—19
καί τι καὶ τοιοῦτον ἐν τῇ ἑστιάσει σφῶν συνηνέχθη· παιδίον τι
τῶν ψιθύρων, οἷα αἱ γυναῖκες γυμνὰ ὡς πλήθει ἀθύρουσαι τρέ-
φουσιν, ἰδὸν χωρὶς μὲν τὴν Λιουίαν μετὰ τοῦ Καίσαρος | χωρὶς δὲ L 223r
τὸν Νέρωνα μεθ' ἑτέρου τινὸς κατακείμενον, προσῆλθέ τε αὐτῇ
καὶ ἔφη "τί ποιεῖς ἐνταῦθα, κυρία; ὁ γὰρ ἀνήρ σου" δείξας αὐτόν
"ἐκεῖ κατάκειται." ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἐπράχθη, συνοικοῦσα δὲ 4
ἤδη ἡ γυνὴ τῷ Καίσαρι τίκτει Κλαύδιον Δροῦσον Νέρωνα. καὶ
αὐτὸν ὁ Καῖσαρ καὶ ἀνείλετο καὶ τῷ πατρὶ ἔπεμψεν, αὐτὸ τοῦτο
ἐς τὰ ὑπομνήματα ἐγγράψας, ὅτι Καῖσαρ τὸ γεννηθὲν Λιουίᾳ τῇ
ἑαυτοῦ γυναικὶ παιδίον Νέρωνι τῷ πατρὶ ἀπέδωκε. καὶ ἐκεῖνος [τε] 5 Xiph. 61, 19-24
τελευτῶν ⟨οὐ⟩ πολλῷ ὕστερον ἐπίτροπον καὶ τούτῳ καὶ τῷ Τιβερίῳ
αὐτὸν τὸν Καίσαρα κατέλιπεν. ὁ δ' οὖν ὅμιλος ἄλλα τε ἐπὶ τούτῳ
πολλὰ διεθρύλει, καὶ τοῖς εὐτυχοῦσι τρίμηνα παιδία γεννᾶσθαι
ἔλεγεν, ὥστε καὶ ἐς παροιμίαν τὸ ἔπος προχωρῆσαι.

ἐν μὲν δὴ τῇ πόλει ταῦτα ἐγίγνετο, ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον 45
χρόνον ὁ Βογούας ὁ Μαῦρος ἐς τὴν Ἰβηρίαν, εἴτ' οὖν κατ' ἐντολὴν
τοῦ Ἀντωνίου εἴτε καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης, πλεύσας πολλὰ μὲν
ἐλυμήνατο πολλὰ δὲ καὶ ἀντέπαθε, κἀν τούτῳ τῶν οἴκοι τῶν περὶ 2
τὴν Τίγγιν ἐπαναστάντων αὐτῷ τῆς τε Ἰβηρίας ἐξέστη καὶ τὴν
οἰκείαν οὐκ ἐκομίσατο· οἵ τε γὰρ τὰ τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ
πράσσοντες καὶ ὁ Βόκχος προσγενόμενός σφισι κρείττους αὐτοῦ
ἐγένοντο. καὶ ἐκεῖνος μὲν πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀπῆλθεν, ὁ δὲ δὴ 3
Βόκχος τὴν βασιλείαν αὐτοῦ αὐτίκα τε κατέσχε καὶ μετὰ τοῦτο
καὶ παρὰ τοῦ Καίσαρος ἐβεβαιώσατο· τοῖς τε Τιγγιτανοῖς πολι-
τεία ἐδόθη.

ἐν δὲ τούτῳ, καὶ ἔτι πρότερον, καὶ ὁ Σέξτος ὅ τε Καῖσαρ ἐπο- 4

10—12. 15. 16 = Zon. 10, 23 p. 375, 17—21 B. (p. 407, 5—9 D.)

---

2 *κωλύει*] *κωλύειν* Leuncl. sine causa idonea 7 *μετὰ τοῦ Καίσαρος*] cf. ad c. 41, 7 14 *Νέρωνι* M, *Νέρωνα* L [*τε*] exp. R. St. (cum Xiph.) 15 ⟨*οὐ*⟩ add. R. St. (cum Xiph.) 18 *προχωρῆσαι* restitui ex LM dubitans, *χωρῆσαι* Reim. (ex Xiph.) 19 *ταῦτα* L, *ταῦτ'* M 20 *Βογούας*] cf. ad 41, 42, 7 23 *Τίγγιν* Xyl., *γίττιν* LM. *Τέγγις* M corrupte ut videtur 60, 9, 5, *Tingi* oppidum Graece *Τίγγις* dicitur Strab. 3, 1, 8 p. 140 (vitiose *τίγα* 17, 3, 6 p. 827), Ptol. 4, 1, 5; Marc. Heracl. *peripl. mar. ext.* 1, 5; 2, 48 = St. Byz. *s. v.* cf. Plut. *Sert.* 9 (*τίγεννις* vitiose). vide C. I. L. 8 p. 854 27 *τε* L, in M duae litterae erasae, *δὲ* Kuiper. (litt.) 28 *Τιγγιτανοῖς*] cf. ad v. 23.

M 76r λέμησαν· οἷα γὰρ οὐκ ἐθελονταὶ οὐδ᾽ ἐκ προαιρέσεως ἀλλὰ ἀναγκα-
στοὶ τὴν ὁμολογίαν πεποιημένοι, χρόνον οὐδένα αὐτῇ ὡς εἰπεῖν
5 ἐνέμειναν, ἀλλ᾽ εὐθὺς τὰς σπονδὰς λύσαντες διηνέχθησαν. ἔμελλον
μὲν γάρ που καὶ ἄλλως, εἰ καὶ μηδεμίαν σκῆψιν εὗρον, πολεμήσειν·
αἰτίαι δ᾽ οὖν αἵδε αὐτοῖς ἐγένοντο. ὁ Μηνᾶς ἐν τῇ Σαρδοῖ καὶ
τότε ἔτι καθάπερ τις στρατηγὸς ὢν ὑπωπτεύθη τε ὑπὸ τοῦ Σέξτου
διὰ τὴν τοῦ Ἑλένου ἄφεσιν καὶ ὅτι καὶ τῷ Καίσαρι ἐκεκοινολόγητο,
L 223r 6 καί πη καὶ ὑπὸ τῶν ὁμοίων φθόνῳ τῆς δυναστείας διεβλήθη. | κἀκ
τούτου μεταπεμφθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ, πρόφασιν ὅπως περί τε τοῦ σίτου
καὶ περὶ τῶν χρημάτων ὧν διῳκήκει ἀπολογίσηται, οὐχ ὑπήκουσεν
ἀλλὰ τοὺς κατὰ τοῦτο πεμφθέντας συλλαβὼν ἀπέκτεινε, πρός τε
τὸν Καίσαρα προκηρυκευσάμενος τήν τε νῆσον αὐτῷ καὶ τὸ ναυ-
7 τικὸν τό τε ἄλλο στράτευμα καὶ ἑαυτὸν παρέδωκε. καὶ αὐτὸν
ἐκεῖνος ἀσμένως ἰδών, ἐπειδὴ καὶ τὸν Σέξτον τούς τε αὐτομολοῦν-
τας παρὰ τὰ συγκείμενα ὑποδέχεσθαι καὶ ναυπηγίαν τριήρων ποι-
Xiph. 61, 24—32 εῖσθαι ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ φρουρὰς ἔχειν ἔλεγεν, οὔτε ἐξέδωκεν ἐξ-
αιτηθέντα καὶ προσέτι καὶ ἐν τιμῇ μεγάλῃ ἤγαγε δακτυλίοις τε
8 χρυσοῖς ἐκόσμησε καὶ ἐς τὸ τῶν ἱππέων τέλος ἐσέγραψε. τὸ δὲ
δὴ τῶν δακτυλίων τοιόνδε ἐστίν. οὐδενὶ τῶν πάλαι Ῥωμαίων, οὐχ
ὅτι τῶν δουλευσάντων ποτέ, ἀλλ᾽ οὐδὲ τῶν ἐν ἐλευθέρῳ γένει τρα-
φέντων, δακτυλίοις χρυσοῖς πλὴν τῶν τε βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων
9 χρῆσθαι, ὥσπερ εἴρηταί μοι, ἐξῆν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἐξελευθέροις,
οἷς ἂν ὁ τὸ κράτος ἔχων ἐθελήσῃ, καίτοι καὶ ἄλλως χρυσοφοροῦσιν,
ὅμως ἐν τιμῆς μέρει, ὡς καὶ βελτίοσιν ἢ κατὰ ἀπελευθερίαν ἱππεύειν
τε δυναμένοις, δίδονται.

cf. Xiph. 61, 32—62, 4 46 τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτόν ἐστιν, ὁ δὲ δὴ Σέξτος ταῦτά τε τῷ
Καίσαρι ἐγκαλῶν, καὶ ὅτι ἡ Ἀχαΐα ἐκεκάκωτο καὶ οὔτε αὐτῷ οὔτε
τοῖς κατελθοῦσι τὰ ὁμολογηθέντα ἐγίγνετο, ἔπεμψε Μενεκράτην ἐς
M 76v τὴν Ἰταλίαν, ἐξελεύθερον καὶ αὐτὸν ἑαυτοῦ ὄντα, καὶ δι᾽ ἐκείνου
2 ἄλλα τε τῆς Καμπανίας καὶ Οὐόλτουρνον ἐπόρθησεν. ὁ οὖν Καῖσαρ
μαθὼν τοῦτο τά τε γραμματεῖα τὰ τῆς συμβάσεως ἀνείλετο παρὰ
Xiph. 62, 4—6 τῶν ἀειπαρθένων, καὶ τὸν Ἀντώνιον τόν τε Λέπιδον μετεπέμψατο.

281, 30—282, 13. 17—23 ~ Zon. 10, 23 p. 375, 22—376, 13 B. (p. 407, 10—28 D.) 13—16 > Zon. 10, 23 p. 376, 13—16 B. (p. 407, 28—32 D.) 26—283, 5. 8—10 > Zon. 10, 23 p. 376, 16—377, 4 B. (p. 407, 32—408, 13 D.)

---

5 Σαρδοῖ] cf. ad fr. 43, 22 10 ἀπολογίσηται Bk., ἀπολογήσηται LM 11 κατὰ scripsi duce Dindorfio qui μὲν κατὰ, μετὰ LM, μὲν εἰς R. St. πρός τε restitui ex LM, πρὸς δὲ R. St. 17 τε] τε ⟨γὰρ⟩ Rk. praeter necessitatem 19 τοιόνδε] τοιόνδε ⟨τι⟩ Heller, quo opus non est, cf. Thuc. 5, 71, 1, al.

καὶ αὐτῷ Λέπιδος μὲν οὐκ εὐθὺς ὑπήκουσεν, Ἀντώνιος δὲ ἦλθε
μὲν ἐς τὸ Βρεντέσιον (ἐν γὰρ τῇ Ἑλλάδι ἔτι ὢν ἐτύγχανε), πρὶν 3
δὲ ἢ συμμῖξαι τῷ Καίσαρι ἐν Τυρσηνίᾳ ὄντι, δείσας ὅτι λύκος ἔς
τε τὸ στρατήγιον αὐτοῦ ἐσῆλθε καὶ στρατιώτας ἔφθειρεν, ἐς τὴν
Ἑλλάδα αὖθις, πρόφασιν τὰ τῶν Πάρθων ὡς κατεπείγοντα ποιησάμενος, ἀνέπλευσεν. πρὸς οὖν τοῦτο ὁ ⟨μὲν⟩ Καῖσαρ, εἰ καὶ τὰ 4
μάλιστα ἐγκαταλελεῖφθαι ὑπ' αὐτοῦ, ὅπως μόνος | τῷ πολέμῳ συ- L 221r
σχεθῇ, ἐνόμιζεν, ἀλλ' οὔτι γε καὶ φανερῶς ὠργίζετο· ὁ δὲ δὴ Σέξτος cf. Xiph. 62, 6—8
ἐθρύλει τε ὡς μὴ δικαιοῦντος τοῦ Ἀντωνίου αὐτόν, καὶ προθυμότερον τῶν προκειμένων εἴχετο, καὶ τέλος τῇ τε Ἰταλίᾳ ἐπέπλει καὶ
ἀποβάσεις ποιούμενος πολλὰ μὲν ἐκάκου πολλὰ δὲ καὶ ἀντέπασχε.
κἀν τούτῳ ναυμαχία πρὸς Κύμῃ τοῦ τε Μενεκράτους καὶ Καλουι- 5
σίου Σαβίνου γίγνεται· καὶ ἐν αὐτῇ νῆες μὲν πλείους τοῦ Καίσαρος,
ἅτε πρὸς θαλασσουργοὺς ἀντικαθισταμένου, ἀπώλοντο, ὁ δὲ δὴ
Μενεκράτης τῷ Μηνᾷ συμπεσὼν ἐκ φιλονεικίας καὶ φθαρεὶς ἀντίρροπον τὴν συμφορὰν τῷ Σέξτῳ παρέσχε. καὶ διὰ τοῦτο οὔτε 6
ἐκεῖνος προσεποιήσατό τι τῆς νίκης, καὶ ὁ Καῖσαρ παρεμυθεῖτο
ἑαυτὸν τῆς ἥττης. καὶ ἔτυχε γὰρ ἐν τῷ Ῥηγίῳ τὸν χρόνον τοῦτον 47
ὤν, δείσαντες οἱ Σέξτειοι μὴ καὶ ἐς τὴν Σικελίαν περαιωθῇ, καί
τι καὶ πρὸς τὸν τοῦ Μενεκράτους θάνατον ἀθυμήσαντες, ἀπῆραν
ἐκ τῆς Κύμης. ὁ οὖν Σαβῖνος ἐπιδιώκων αὐτοὺς μέχρι μὲν Σκυλ- 2
λαίου τοῦ τῆς Ἰταλίας ἀκρωτηρίου ἀπόνως ἦλθε· περιβάλλοντι δ' cf. Xiph. 62, 8—10
αὐτῷ ἐκεῖνο ἄνεμος μέγας προσπεσὼν πολλὰς τῶν νεῶν τὰς μὲν
πρὸς τὴν ἄκραν προσήραξε, τὰς δὲ καὶ μετεώρους κατέδυσε, πάσας
δὲ τὰς λοιπὰς διεσκέδασε. | πυθόμενος οὖν τοῦτο ὁ Σέξτος ἔπεμψεν 3 M 77r
ἐπ' αὐτὰς τὸ ναυτικόν, Ἀπολλοφάνει προστάξας. καὶ ὃς εὑρὼν
τὸν Καίσαρα ταύτῃ που παραπλέοντα, ἵνα μετὰ τοῦ Σαβίνου ἐς
τὴν Σικελίαν διαβάλῃ, ἐπ' αὐτὸν ᾖξε. κἀκ τούτου ἐκεῖνος τάς τε
ναῦς συνορμίσας καὶ τοὺς ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν παρατάξας τὸ μὲν
πρῶτον πάνυ γενναίως αὐτὸν ἀπεκρούσατο· αἵ τε γὰρ νῆες ἀντί- 4

12—284, 33 cf. Zon. 10, 23 p. 5—8 B. (p. 408, 13—18 D.)

4 στρατήγιον Reim. (ex Zon.), στρατηγικὸν LM, cf. 50, 5, 2; 53, 16, 5 et ad fr. 78, 3 στρατιώτας] στρατιώτας ⟨τινὰς⟩ Odd. 5 ποιησάμενος R. St., ποιησόμενος LM 6 ἀνέπλευσεν restitui ex LM Zon., ἀπέπλευσε Dind., at cf. 41, 15, 1; 50, 9, 3; 60, 19, 5 al. ⟨μὲν⟩ add. Bk. 19 Σέξτειοι H. St., σέξστιοι LM, cf. ad c. 54, 1 et 41, 39, 4 22 περιβάλλοντι reduxi ex LM, ὑπερβάλλοντι Meineke coll. 49, 1, 3, memor opinor Thuc. 8, 104, 5, Her. 7, 168, at hic Dio Her. 6, 44 imitatus est, cf. quoque Thuc. 8, 95, 1 28 ᾖξε Wesseling., ἦΐξε LM.

πρῷροι τεταγμέναι οὐδεμίαν οἱ ἀσφαλῆ ἐμβολὴν ποιήσασθαι ἐπέτρεπον, ἀλλ' οἷα καὶ παχύτεραι καὶ ὑψηλότεραι οὖσαι πλεῖον τοὺς πλησιάσαντας ἔβλαπτον, καὶ οἱ ὁπλῖται ἐς χεῖράς σφισιν ἰόντες
5 πολὺ κρείττους ἐγίγνοντο. ἔπειτα δὲ τοῦ Ἀπολλοφάνους τοὺς μὲν τραυματίας τούς τε ἀεὶ πονουμένους ἐς ἑτέρας ναῦς ἐπιτεταγμένας οἱ μετεκβιβάζοντος ἐξ ἀνακρούσεως, ἄλλους δὲ ἀκραιφνεῖς μεταλαμ-
L 224r βάνοντος, καὶ τούς τε πρόσπλους συνεχεῖς ποιουμένου καὶ πυρφόροις βέλεσι χρωμένου, ἐτράπετο καὶ πρὸς τὴν γῆν καταφυγὼν καθωρ-
6 μίσατο. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὣς οἱ ἐναντίοι σφίσιν ἐνέκειντο, τάς τε ἀγκύρας τινὲς ἐξαίφνης ἀπέκοψαν καὶ ἐς αὐτοὺς ἀπροσδόκητοι ἀντεξώρμησαν. καὶ τοῦτό τε ἐπέσχε μὴ πάσας τὰς ναῦς τὸν Ἀπολλοφάνη τὰς μὲν καταπρῆσαι τὰς δ' ἀναδήσασθαι, καὶ ὅτι νὺξ τῷ ἔργῳ ἐπεγένετο.

48 τούτου δὲ τοιούτου συμβάντος, ἄνεμός τις τῇ ὑστεραίᾳ ἐξαίσιος τῷ τε Καίσαρι καὶ τῷ Σαβίνῳ καθ' ἓν ὁρμοῦσιν ἐπιπεσὼν σμικρὸν τὸ πρότερον πάθος αὐτῶν ἀπέφηνε. καὶ τὸ μὲν τοῦ
2 Σαβίνου ναυτικὸν ἧττον ἐπόνησεν· ὁ γὰρ Μηνᾶς, ἅτε ἐκ πολλοῦ θαλαττουργὸς ὤν, τόν τε χειμῶνα προείδετο καὶ ἐς τὸ πέλαγος εὐθὺς τὰς ναῦς ἀνώρμισε, καὶ αὐτὰς ἀγκύραις χαλαραῖς, ἵνα μὴ τὰ σχοινία τεινόμενα διαρραγῇ, διαλαβὼν πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνεμον ἀντήρεττε, καὶ οὕτως οὔτε τι σχοινίον ἔτεινε καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀεὶ ἔμενε, πᾶν ὅσον ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἀπεωθεῖτο, ἐκ τῆς
3 εἰρεσίας ἀνοκωχεύων. οἱ δ' ἕτεροι, ἅτε τῇ προτεραίᾳ δεινῶς τετα-
M 77r λαιπωρηκότες καὶ τὰ θαλάττια μηδέπω ἀκριβῶς | εἰδότες, πρός τε τὴν γῆν ἐγγὺς οὖσαν ἐξεβράσθησαν καὶ πολλὰς ναῦς ἀπέβαλον. ἥ τε νὺξ ὥσπερ πρότερον οὐκ ἐλάχιστα αὐτοῖς ἐβεβοηθήκει, οὕτω τότε ἐς τὰ μάλιστα ἐλυμήνατο· ὁ γὰρ ἄνεμος καὶ δι' αὐτῆς πολὺς γενόμενος ἀπερρήγνυ τε ἀπὸ τῶν ἀγκυρῶν τὰ σκάφη καὶ πρὸς τὰς
4 πέτρας ἐξεώθει. καὶ ἐκεῖνά τε οὕτω διώλλυτο, καὶ οἱ ναῦται οἵ τε ἐπιβάται μήτε προϊδεῖν τι ὑπὸ τοῦ σκότους μήτ' ἐπακοῦσαι διὰ τὸν θόρυβον καὶ διὰ τὴν ἠχὼ τὴν ἐκ τῶν ὀρῶν, ἄλλως τε καὶ τοῦ πνεύματος ἀντιπαταγοῦντός σφισι, δυνάμενοι μάτην προσαπώλλυντο.
5 καὶ διὰ τοῦτο ὅ τε Καῖσαρ τῆς μὲν Σικελίας ἀπέγνω, τῆς δ' ἠπεί-
Xiph. 62, 11. 12 ρου τῆς παραθαλασσίας φυλακὴν ἀγαπητῶς ἐποιήσατο, καὶ ὁ Σέξτος ἔτι καὶ μᾶλλον ἤρθη, καὶ τοῦ τε Ποσειδῶνος υἱὸς ὄντως ἐπίστευεν

33—35. 285, 3. 4 = Zon. 10, 23 p. 377, 8—11 B. (p. 408, 18—22 D.)

---

19 ἀνώρμισε R. St., ἀνώρμησε LM, cf. 42, 7, 2. 3 23 ἀνοκωχεύων Dind. ἀνακωχεύων LM, cf. ad 42, 3, 2 35 ὄντως R. St., ὄντος LM.

εἶναι, καὶ στολὴν κυανοειδῆ ἐνεδύσατο, ἵππους τε, καὶ ὥς γέ τινές
φασι, καὶ ἄνδρας ἐς τὸν πορθμὸν ζῶντας ἐνέβαλε. καὶ αὐτὸς 6
| μὲν τὴν Ἰταλίαν ἦγε καὶ ἔφερεν, ἐς δὲ Λιβύην τὸν Ἀπολλοφάνην L 225r
ἔπεμψε. καὶ τοῦτον μὲν ὁ Μηνᾶς ἐπιδιώξας καὶ καταλαβὼν ἐκά- Xiph. 62, 11
κωσε· μεθισταμένων δὲ τῶν περὶ τὴν Σικελίαν νησιωτῶν πρὸς
τὸν Σέξτον ὁ Καῖσαρ τοὺς Λιπαραίους προκατέλαβε, καὶ ἔκ τε
τῆς νήσου ἐξανέστησε καὶ ἐς Καμπανίαν ἐκόμισε, καὶ ἐκεῖ ἐν Νέᾳ
πόλει κατοικεῖν μέχρις οὗ ἂν πόλεμος ᾖ ἠνάγκασε. κἀν τούτῳ 49
πλοῖά τε κατὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν Ἰταλίαν ἐναυπηγεῖτο, καὶ ἐρέτας Xiph. 62, 12—15
τὰ μὲν πρῶτα παρὰ τῶν φίλων ὡς καὶ ἑκόντων διδόντων, ἔπειτα
δὲ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων τῶν τε βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων τῶν
τε δημοτῶν τῶν εὐπόρων δούλους συνέλεγεν, ὁπλίτας τε κατελέγετο,
καὶ χρήματα παρά τε τῶν πολιτῶν καὶ παρὰ τῶν συμμάχων τῶν
τε ὑπηκόων, τῶν τε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῶν ἔξω πάντων, ἤθροιζε.
καὶ τόν γε ἐνιαυτὸν τοῦτόν τε καὶ ⟨τὸν⟩ ὕστερον ἔς τε τὴν ναυ- 2 Xiph. 62, 15—28
πηγίαν τῶν νεῶν καὶ ἐς τὴν ἄθροισιν τήν τε ἄσκησιν τῶν ἐρετῶν a. u. 717
κατανάλωσε, αὐτὸς μὲν ἐφορῶν καὶ διατάττων | ταῦτά τε καὶ τὰ (37) M 78r
ἄλλα τά τε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τὰ ἐν τῇ Γαλατίᾳ (κίνησις γάρ τις
παρ' αὐτοῖς ἐγένετο), τῷ δ' Ἀγρίππᾳ τὴν τοῦ ναυτικοῦ παρασκευὴν
ἐγχειρίσας. τοὺς γὰρ Γαλάτας αὐτὸν τοὺς νεωτερίσαντας προσπο- 3
λεμούμενον, ὅτεπερ καὶ τὸν Ῥῆνον δεύτερος δὴ Ῥωμαίων ἐπὶ πο-
λέμῳ διέβη, μετεπέμψατο, καὶ τῇ τε δόσει τῶν νικητηρίων ἐτίμησε
καὶ ἐκπονῆσαι ἐξασκῆσαί τε τὸ ναυτικὸν ἐκέλευσε. καὶ ὃς (ὑπάτευε 4
δὲ μετὰ Λουκίου Γάλλου) τὰ μὲν ἐπινίκια οὐκ ἔπεμψεν, αἰσχρὸν
εἶναι νομίσας τοῦ Καίσαρος κακῶς πεπραγότος γαυρωθῆναι, τὸ
δὲ δὴ ναυτικὸν πάνυ προθύμως ἐξειργάσατο. ἐγίγνετο μὲν γὰρ ἐν
πάσῃ τῇ παραθαλασσίῳ Ἰταλίᾳ τὰ σκάφη· ὡς δ' οὐδεὶς αἰγιαλὸς 5
ἐγκαθορμίσασθαι αὐτοῖς ἀσφαλὴς εὑρίσκετο (ἀλίμενα γὰρ ἔτι καὶ Xiph. 62, 28—30
τότε τὰ πλείω τῆς ἠπείρου ταύτης ἦν), ἔργον μεγαλοπρεπὲς καὶ
ἐνενόησε καὶ ἐξεποίησεν, ὃ ἐγὼ διὰ πλειόνων ἐξηγησάμενος ἐκεῖνό
τε ἐπιδείξω τῷ λόγῳ καὶ τἆλλα τὰ κατ' αὐτὸ νῦν ὄντα.

9—14 > Zon. 10, 23 p. 377, 12—14 B. (p. 408, 22—25 D.) 18—20. 23 = Zon. 10, 23 p. 377, 14—17 B. (p. 408, 26—29 D.)

---

3 Ἀπολλοφάνην] an Ἀπολλοφάνη cum Zon., cf. c. 47, 6 7 Νέᾳ πόλει Dind., νεα | πολει (s. acc.) L, νεαπόλει M. item νεαπόλει 55, 10, 9 (M); 56, 29, 2 (Xiph.); 60, 6, 1 (M); 63, 26, 1 (exc. Val.), sed νέας πόλεως 47, 35, 3 (LM); 54, 23, 5 (M) et νέαν πόλιν 63, 2, 3 (Xiph.); 66, 21, 1 (Xiph.) et Zon. 9, 2, 7 et 29, 1 (qui νεαπόλεως 9, 2, 9 et νεάπολιν 8, 4, 2) 8 πόλεμος] ⟨ὁ⟩ πόλεμος Pflugk. sine causa 13 πολιτῶν Leuncl., πολιτικῶν LM 15 ⟨τὸν⟩ add. Reim., cf. Xiph.: δύο ἐνιαυτούς 19 παρ'] ⟨καὶ⟩ παρ' Rk. otiose 30 ἐνενόησε R. St., ἐνόησε LM, possis quoque ἐπενόησε, cf. ad fr. 73, 3.

L 225v 50 ἐν τῇ Κύμῃ τῇ Καμπανίδι χωρίον τι μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ |
Xiph. 62, 30—63, 1 Ποντεόλων μηνοειδές ἐστιν· ὄρεσί τε γὰρ σμικροῖς καὶ ψιλοῖς, πλὴν
2 βραχέων, περιείληπται, καὶ θάλασσαν τριπλῆν κολπώδη ἔχει. ἡ
μὲν γὰρ ἔξω τε καὶ πρὸς ταῖς πόλεσίν ἐστιν, ἡ δ' ὀλίγῃ διαφυῇ
ἀπ' αὐτῆς διείργεται, ἄλλη ἐν αὐτῷ τῷ μυχῷ λιμνώδης ὁρᾶται.
καὶ καλεῖται αὕτη μὲν Ἀουερνίς, ἡ δὲ μέση Λουκρινίς· ἡ γὰρ ἔξω,
3 τοῦ Τυρσηνικοῦ οὖσα, ἐς ἐκεῖνο καὶ τὴν ἐπωνυμίαν τελεῖ. ἐν ταύτῃ
δὴ τῇ θαλάσσῃ τῇ ἐντὸς ἑκατέρας, στενοῖς τότε ἔσπλοις τὸ διεῖργον
τὴν Λουκρινίδα ἀπὸ τοῦ πελάγους ἐπ' ἀμφότερα παρ' αὐτὴν τὴν
Xiph. 63, 2. 3 ἤπειρον ὁ Ἀγρίππας συντρήσας λιμένας ναυλοχωτάτους ἀπέδειξεν.
4 ἐργαζομένων δ' αὐτῶν εἰκών τις ὑπὲρ τῆς Ἀουερνίδος, εἴτ' οὖν τῆς
Καλυψοῦς, ᾗ τὸ χωρίον ἀνατιθέασιν, ἐς ὃ καὶ τὸν Ὀδυσσέα ἐσπλεῦσαι λέγουσιν, εἴτε καὶ ἑτέρας τινὸς ἡρωίνης οὖσα, ἱδρῶτος ὥσπερ
M 78v τι σῶμα ἀνθρώπινον ἀνεπλήσθη. καὶ | τοῦτο μὲν ὅπῃ ποτὲ συμβαίνει,
Xiph. 63, 3—64, 3 οὐκ ἔχω εἰπεῖν· τὰ δ' ἄλλα ὅσα ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἀξιαφήγητα
51 ἐθεασάμην, φράσω. τὰ ὄρη ταῦτα πρὸς ταῖς ἔνδον θαλάσσαις
ὄντα πηγὰς πυρός τε ἅμα πολλοῦ καὶ ὕδατος συμμιγοῦς ἔχει· καὶ
αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον οὐδαμοῦ εὑρίσκεται (οὔτε γὰρ πῦρ
αὐτὸ οὔθ' ὕδωρ ψυχρὸν αὐτὸ φαίνεται), ἐκ δὲ δὴ τῆς ὁμιλίας
2 σφῶν τό τε ὕδωρ θερμαίνεται καὶ τὸ πῦρ ὑγραίνεται· καὶ ἐκεῖνο
μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τῶν προπόδων ἐς τὰς δεξαμενὰς χωρεῖ,
τὴν δ' ἀτμίδα αὐτοῦ ἔς τε οἰκήματα μετέωρα διὰ σωλήνων ἀνάγουσι, κἀνταῦθα αὐτῇ πυριῶνται· ὅσῳ γὰρ ἂν ἐπὶ πλεῖον ἀπό τε
τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναδράμῃ, ξηροτέρα γίγνεται. κατασκευαί τε οὖν περὶ ἀμφότερα πολυτελεῖς ἤσκηνται, καὶ ἔστιν ἔς τε
3 βίον διαγωγὴν καὶ ἐς ἄκεσιν ἐπιτηδειότατα. ταῦτά τε οὖν τὸ ὄρος
ἐκεῖνο καὶ προσέτι καὶ γῆς φύσιν τοιάνδε παρέχεται. τοῦ πυρὸς

---

2 *Ποντεόλων*] varie hoc nomen scribitur in codicibus: hic *Ποντεόλων* Dio et Xiph., 54, 23, 5 *Ποντεόλων* Dio at *Ποντιόλων* Xiph., 59, 17, 1 *Ποντεόλων* Dio et Xiph. at *Ποτιόλων* Zon., 63, 3, 1 *Ποτόλοις* Xiph., 67, 14, 1 *Ποτιόλους* Xiph. Non facile diiudices utrum *Ποντεόλοι* scripserit Dio more Latino an *Ποτιόλοι* cum Graecis, quanquam illud probabilius 5 *ἄλλη*] *ἄλλη ⟨δ'⟩* v. Herw. praeter necessitatem 6 *Ἀουερνίς*] *Ἄορνος* solent dicere Graeci *Λουκρινίς* Dind., *λουκρηνίς* (ut v. 9 *λουκρηνίδα*) LM, *ὁ Λοκρῖνος κόλπος* Strab. 5, 4, 5. 6 p. 244. 245 ut *lacus Lucrinus* Romani 7 *τὴν ἐπωνυμίαν*] cf. Herod. 1, 14; 2, 42 14 *συμβαίνει*] corruptum?, *συντείνει* Polak., me praesens offendit 17 *συμμιγοῖς*] *συμμιγεῖς* Xiph. 18 hic in marg. M manus rec.: *σῆ περὶ πυρὸς ὑγροῦ καὶ ὕδατος πυρώδους* 23 *ὅσῳ* Rk., *ὅσα* LM Xiph. *πλεῖον ἀπό τε* R. St. (cum Xiph.), *πλείονα ποτε* (s. acc.) L, *πλειονάποτε* M 25 *περὶ*] *πρὸς* Rk. frustra *ἀμφότερα*] intelleguntur *aqua* et *vapor* 27—287, 11 haec scribens Dio memor fuit Plat. *Tim.* c. 25.

τὸ μὲν καίειν οὐκ ἔχοντος (ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ ὕδατος συνουσίας πᾶν τὸ φλογῶδες αὐτοῦ σβέννυται), διακρίνειν δὲ δὴ καὶ διατήκειν τὰ προστυχόντα οἷ καὶ ὡς δυναμένου, συμβαίνει τῆς γῆς τὸ μὲν λιπαρὸν ἐκτήκεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ τραχὺ καὶ ὀστῶδες ὡς εἰπεῖν ὑπολείπεσθαι. σηραγγώδεις τε οὖν οἱ ὄγκοι ἐξ ἀνάγκης | γίγνονται, 4 L 226r
καὶ αὐχμῷ μὲν δοθέντες ἐς κόνιν διαλύονται, ὕδατι δὲ σὺν κονίᾳ φυραθέντες συνίστανται, καὶ ἐφ' ὅσον γ' ἂν ἐν τῷ ὑγρῷ ὦσι, πήγνυνταί τε καὶ πετροῦνται. αἴτιον δὲ ὅτι τὸ μὲν κραῦρον αὐτῶν ὑπὸ μὲν τοῦ πυρὸς ὁμοφυοῦς οἱ ὄντος ἐπιτείνεταί τε καὶ θραύεται, τῇ δὲ δὴ συμμίξει τῆς νοτίδος ἀναψύχεται, κἀκ τούτου εἴσω διὰ παντὸς συμπλησθὲν ἄλυτον γίγνεται. τοιαῦται μὲν αἱ Βαῖαί εἰσι, 5
καὶ ἐς αὐτὰς τότε ὁ Ἀγρίππας, ἐπειδὴ τάχιστα τοὺς ἔσπλους ἐξεποίησε, τάς τε ναῦς καὶ τοὺς ἐρέτας ἤθροισε, καὶ τὰς μὲν κατέφραττε, τοὺς δὲ ἐπ' ἰκρίων ἐρέττειν ἤσκει.

οἱ δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐταράττοντο μὲν καὶ ὑπὸ σημείων. ἄλλα 52 Xiph. 64, 3—16
τε γὰρ συχνά σφισιν ἐσηγγέλθη, καὶ ὅτι δελφῖνες πολλοὶ | περὶ τὴν M 79r
Ἀσπίδα τὴν τῆς Ἀφρικῆς πόλιν ἐμαχέσαντό τε ἀλλήλοις καὶ διεφθάρησαν· καί τι καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ ἄστει αἷμα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 2
ῥυὲν ὄρνιθες διεφόρησαν. ἐπειδή τε ἐν τῇ πανηγύρει τῇ τῶν Ῥωμαίων οὐδεὶς τῶν βουλευτῶν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, ὥσπερ εἴθιστο, εἱστιάθη, ἐν τέρατος λόγῳ καὶ τοῦτ' ἔλαβον. τό τε τῇ Λιουίᾳ συμ- 3
βὰν ἐκείνῃ μὲν καθ' ἡδονὴν ἐγένετο, τοῖς δ' ἄλλοις δέος ἐνεποίησε· λευκὴν γὰρ ὄρνιθα, κλωνίον δάφνης ἐγκάρπου φέρουσαν, ἀετὸς ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς ἐνέβαλε. καὶ ἐδόκει γὰρ οὐ σμικρὸν τὸ σημεῖον εἶναι, τήν τε ὄρνιθα ἐν ἐπιμελείᾳ ἦγε καὶ τὴν δάφνην ἐφύτευσε. καὶ ἡ μὲν ῥιζωθεῖσα ηὔξησεν ὥστε καὶ τοῖς τὰ ἐπινίκια μετὰ τοῦτο 4
πέμψασιν ἐπὶ πλεῖστον ἐξαρκέσαι, ἥ τε Λιουία ἐγκολπώσεσθαι καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος ἰσχὺν καὶ ἐν πᾶσιν αὐτοῦ κρατήσειν ἔμελλε· τοὺς δὲ δὴ ἄλλους τοὺς ἐν τῇ πόλει ταῦτά τε καὶ αἱ διαλλαγαὶ 53
τῶν ἀρχόντων ἰσχυρῶς ἐτάρασσον· οὐ γὰρ ὅπως οἵ τε ὕπατοι καὶ οἱ στρατηγοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ταμίαι ἐπ' ἀλλήλοις ἀντικαθίσταντο,

13. 14 = Zon. 10, 23 p. 377, 17—19 B. (p. 408, 29—31 D.) 15. 23—26. 27. 28 = Zon. 10, 23 p. 377, 20—378, 4 B. (p. 408, 32—409, 8 D.) 29. 30 cf. Zon. 10, 23 p. 377, 20. 21 B. (p. 408, 32—409, 1 D.)

1 *καίειν*] *κάειν* Dind., cf. ad 36, 22, 2, praeterea 49, 37, 1; 50, 34, 5; 56, 6, 1; 56, 11, 6; 56, 29, 3 6 *δοθέντες*] *διακανθέντες*? Rk., *δοθέντες* me non magno opere offendit, *φωχθέντες* Polak. 11 hic in marg. M manus rec.: *περὶ τῶν βαίων τόπων* 23 *ἀετὸς*] *ἀετὸς ἁρπάσας* Zon. 27 *ἥ τε*] *ἡ δὲ* Rk. *ἐγκολπώσεσθαι* Pflugk., *ἐγκολπώσασθαι* LM Xiph. 31 *ταμίαι* H. St., *ταμιεῖαι* LM.

2 καὶ τοῦτ' ἐπὶ χρόνον ἐγένετο. αἴτιον δὲ ὅτι πάντες οὐχ οὕτως ἵν' οἴκοι ἐπὶ πλεῖον ἄρξωσιν, ὡς ἵνα ἐν τοῖς ἄρξασιν ἀριθμῶνται καὶ ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰς δυνάμεις τὰς ἔξω λαμβάνωσιν ἐσπούδαζον. οὔκουν οὐδὲ ἐς ῥητὸν ἔτι τινὲς χρόνον ᾑροῦντο, ἀλλ'
L 226r ὥστε ἐπιβῆναί τε τοῦ ὀνόματος τῆς ἀρχῆς καὶ ἀποστῆναι | ὅταν τοῖς
3 τὸ κράτος ἔχουσι δόξῃ· καὶ πολλοί γε ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἑκάτερον ἔπραξαν. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ παντάπασι τὰς ἀρχὰς ὑπὸ πενίας ἐγκατέλιπον· τῶν γὰρ σὺν τῷ Σέξτῳ τότε ὄντων, ὡς καὶ κατὰ
Exc. V. 157 4 δίκην δή τινα ἀτιμασθέντων, οὐ μνημονεύω. βουλευομένου δ' οὖν καὶ Μάρκου τινὸς Ὀππίου ἀγορανομίας ὑπ' ἀπορίας (ἐκ γὰρ τῶν ἐπικεκηρυγμένων καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν) ἐκστῆναι τὸ πλῆθος οὐκ ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ἔς τε τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα καὶ ἐς τὸ τῆς ἀρχῆς ἀνάλωμα ἀργύριον αὐτῷ συνεσήνεγκε.
M 79r 5 καὶ λόγος γε ἔχει καὶ τῶν κακούργων τινὰς ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον | ἐν προσωπείοις, ὡς καὶ ὑποκρινουμένους τι, ἐσελθόντας συγκαταβαλεῖν τὰ χρήματα. καὶ ὁ μὲν οὕτω ζῶν τε ὑπὸ τοῦ ὁμίλου ἠγαπήθη, καὶ ἀποθανὼν οὐ πολλῷ ὕστερον ἔς τε τὸ Ἄρειον πεδίον ἐκομίσθη
6 καὶ ἐκεῖ καὶ ἐκαύθη καὶ ἐτάφη· ἡ δὲ δὴ βουλὴ ἀγανακτήσασα τῇ πάσῃ τοῦ πλήθους περὶ αὐτὸν σπουδῇ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ, ὡς οὐχ ὁσίως ἐν τῷ ἱερῷ χωρίῳ κείμενα, ἀνείλετο, πεισθεῖσα τοῖς ποντίφιξι, καίπερ πολλοὺς ἄλλους ἐν αὐτῷ καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα θάψασα.

Xiph. 64, 16—19 54 κἂν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ καὶ ὁ Ἀντώνιος ἦλθε μὲν ἐς τὴν Ἰταλίαν αὖθις ἐκ τῆς Συρίας, πρόφασιν μὲν ὡς καὶ τοῦ Σεξτείου πολέμου διὰ τὰς τοῦ Καίσαρος συμφορὰς μεθέξων, οὐ μέντοι καὶ
2 παρέμεινεν αὐτῷ, ἀλλ' ἅτε ἐς κατασκοπὴν αὐτοῦ μᾶλλον ἢ καὶ
Xiph. 64, 23—25 ἔργου τινὸς ἕνεκα ἀφιγμένος, ἐκείνῳ μὲν ναῦς ἔδωκε καὶ ἑτέρας πέμψειν ὑπέσχετο, ἀνθ' ὧν ὁπλίτας ἀντέλαβεν, αὐτὸς δὲ ὡς καὶ

9—21 = Exc. Val. 157: ὅτι βουλευομένου τινὸς Μάρκου ἀγορανομίας τὸ πλῆθος ἔς τε τὰ ἄλλα — ποντίφιξιν. [V. L. vide infra. praeterea: 13 αὐτῷ om. 17 τε om. 18 καὶ (alterum) om.

23—289, 5 > Zon. 10, 24 p. 378, 5—11 B. (p. 409, 9—17 D.) [quae sequuntur verba ἡ δὲ Ὀκταβία — τὸ ἐπιτίμιον de suo addidit Zonaras ex Plut. *Ant.* 31, 3]

---

3 *λαμβάνωσιν* Rk., *λαμβάνειν* LM 9 *βουλευομένου* restitui ex LM cod. Peir. monente Kuiper. (litt.), *βουλομένου* Bk. 12 *τὸ πλῆθος οὐκ ἐπέτρεψεν* om. L 14 *γε* H. St., *τε* LM cod. Peir. *κακούργων*] suspectum 15 *ὑποκρινουμένους* Nab. (litt.), *ὑποκρινομένους* LM, *ὑποκρινομένοις* cod. Peir. *συγκαταβαλεῖν* Bk., *συγκαταβάλλειν* LM cod. Peir. 24 *Σεξτείου* Xyl. (ex Xiph.), *σεξστίου* LM, cf. ad c. 47, 1 26 *ἀλλ' ἅτε* R. St, *ἀλλά τε* LM.

ἐπὶ τοὺς Πάρθους στρατεύσων ἀπῇρε. πρὶν δὲ ἢ ἀποπλεῖν αὐτὸν 3
ᾐτιάσαντο ἀλλήλους, πρότερον μὲν διὰ τῶν ἑταίρων, ἔπειτα δὲ καὶ cf. Xiph. 64, 19—22
δι' ἑαυτῶν· καὶ οὐ γάρ πω σχολὴν πολεμῆσαι σφισιν ἦγον, συνηλ-
λάγησαν τρόπον τινά, τῆς Ὀκταουίας ὅτι μάλιστα τοῦτο πρασσού-
σης. καὶ ὅπως γε πλείοσι τοῖς τῆς συγγενείας συνδέσμοις συνέ- 4
χοιντο, ὅ τε Καῖσαρ Ἀντύλλῳ τῷ τοῦ Ἀντωνίου υἱεῖ τὴν θυγατέρα,
καὶ ἐκεῖνος τῷ Δομιτίῳ, καίτοι τοῦ Καίσαρος σφαγεῖ τε γενομένῳ| L 227r
καὶ ἐν τοῖς ἀπολουμένοις ἐκτεθέντι, τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐκ τῆς Ὀκταουίας
οἱ γεννηθεῖσαν ἠγγύησε. ταῦτά τε ἅμα πρὸς ἀλλήλους ἐπλάσσοντο· 5 Xiph. 64, 26—30
οὐ γάρ που καὶ ποιήσειν τι αὐτῶν ἤμελλον, ἀλλ' ἐς τὴν χρείαν
τῶν παρόντων σφίσι πραγμάτων ὑπεκρίνοντο. ἀμέλει καὶ τὴν Ὀκ-
ταουίαν αὐτὴν εὐθὺς ἐκ τῆς Κερκύρας ὁ Ἀντώνιος ἐς τὴν Ἰταλίαν,
ἵνα δὴ μὴ συγκινδυνεύσῃ οἱ τοῖς Πάρθοις πολεμοῦντι, ἀπέπεμψεν.
οὐ μὴν ἀλλ' ἔν γε τῷ τότε ἐκεῖνά τε οὕτως ἔπραξαν, καὶ τὸν μὲν 6
Σέξτον τῆς τε ἱερωσύνης ἅμα καὶ τῆς ὑπατείας ἐς ἣν ἀπεδέ|δεικτο M 80r
ἔπαυσαν, ἑαυτοῖς δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἐς ἄλλα ἔτη πέντε, ἐπειδὴ τὰ
πρότερα ἐξεληλύθει, ἐπέτρεψαν. καὶ μετὰ τοῦτο Ἀντώνιος μὲν ἐς
τὴν Συρίαν ἠπείγετο, Καῖσαρ δὲ ἐς τὸν πόλεμον καθίστατο. καὶ 7
τὰ μὲν ἄλλα κατὰ γνώμην αὐτῷ ἐχώρει, ὁ δὲ δὴ Μηνᾶς ἄπιστός Exc. V. 158
τε φύσει ὢν καὶ τὰ τοῦ κρείττονος ἀεὶ θεραπεύων, καὶ προσέτι καὶ
ἀγανακτήσας ὅτι μηδεμίαν ἀρχὴν εἶχεν ἀλλὰ τῷ Σαβίνῳ ὑπετέτακτο,
πρὸς τὸν Σέξτον αὖθις ηὐτομόλησεν.

19—22 = Exc. Val. 158: ὅτι ὁ Μηνᾶς ἄπιστός τε φύσει ὢν — ηὐτομόλησεν.

---

5. 6. 9 = Zon. 10, 24 p. 378, 15—17 B. (p. 409, 22—25 D.) 9—11 > Zon. 10, 24 p. 378, 18. 19 B. (p. 409, 25. 26 D.) 15—22 = Zon. 10, 24 p. 378, 19—379, 4 B. (p. 409, 26—410, 4 D.)

---

1 *αὐτὸν* Leuncl. (ex Zon.), *αὐτοὺς* LM 3 *ου γάρ*] ita LM 6 *ὅ τε Καῖσαρ*] ita LM 9 *ἠγγύησε* Dind., *ἐνεγγύησε* LM, cf. ad 38, 9, 1 *τε ἅμα*] corruptum? nisi forte quid exciderit, *τε ἅμα ⟨συνέθεντο καὶ ἄλλα φίλια⟩* Polak., an *τε ⟨καὶ⟩ ἄλλα ⟨φίλια⟩*?, *δὲ ⟨ἄμφω⟩ ἅμα* Kuiper. (litt.), *δὲ* Xiph. 11 *ὑπεκρίνοντο* H. St. (cum Xiph.), *ὑπεκρίναντο* LM 12 *Κερκύρας*] cf. ad 49, 17, 2.
Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ΡΩΜΑΙΚΗϹ ΜΗ LM.

LIBER XLIX.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ τετταρακοστῷ ἐνάτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

Χρόνου πλῆθος ἔτη τέτταρα ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(718/36)	Λ. Γέλλιος Λ. υἱ. Ποπλικόλας Μ. Κοκκήιος ⟨. . . υἱ.⟩ Νέρουας	ὕπ.
(719/35)	Λ. Κορνουφίκιος Λ. υἱ. Σέξτος Πομπήιος Σέξτου υἱ.	⟨ὕπ.⟩
(720/34)	Μ. Ἀντώνιος Μ. υἱ. τὸ β′ Λ. Σκριβώνιος Λ. υἱ. Λίβων	ὕπ.
(721/33)	Καῖσαρ τὸ β′ Λ. Οὐολκάκιος Λ. υἱ. Τοῦλλος	⟨ὕπ.⟩

a. u. 718 (36) Xiph. 64, 30. 81 Ἐν μὲν οὖν τῷ χειμῶνι ἐν ᾧ Λούκιός τε Γέλλιος καὶ Κοκκήιος Νέρουας ὑπάτευσαν, ταῦθ᾽ οὕτως ἐγένετο· Καῖσαρ δέ, ὡς τό τε ναυτικὸν ἡτοίμαστο καὶ τὸ ἔαρ ἐνέστη, ἦρέ τε ἐκ τῶν Βαιῶν καὶ

20—291, 8 > Zon. 10, 24 p. 379, 4—8 B. (p. 410, 4—9 D.)

1 *τετταρακοστῷ ἐνάτῳ*] *μ̄θ̄* LM 2 *Σέξτον* Dind., *σέξστον* LM 10 *τέτταρα*] δ LM 11 *Ποπλικόλας* R. St., *ποπλικόλλας* LM 12 *Κοκκήιος* Leuncl., *κόκκιος* LM ⟨. . . *υἱ.*⟩ addidi *Νέρουας* R. St. (*Νερούας*), *νέρβας* LM *ὕπ.* addidi ex LM (post *νέρβας*) 14 *Σέξτος Σέξτου* Dind., *σέξστος σέξστου* LM *Πομπήιος* Xyl., *πόππιος* LM ⟨*ὕπ.*⟩ addidi 16 *ὕπ.* addidi ex LM (post *τὸ β′*) 18 *Λ.* (prius) addidi ex L, om. M *Οὐολκάκιος* reduxi ex LM, *Οὐολκάτιος* Palm., *Volcacius* in *fast. Ven.* (C. I. L. 1² p. 66), *Vulcatius* Cassiod. ⟨*ὕπ.*⟩ addidi.

19 *Κοκκήιος* Leuncl., *κόκκιος* LM, an *Κοκκεῖος*, cf. ad Zon. 7, 11, 5, *Κοκκήιος* tamen 68, 1, 1 (Xiph.) et *Ἀρτικουλήιος* 54, 14, 3.

παρὰ τὴν Ἰταλίαν ἐκομίζετο, ἐλπίδα οὐκ ἐλαχίστην ἔχων ἁπαντα-
χόθεν πέριξ τὴν Σικελίαν περισχήσειν. αὐτός τε γὰρ πολλαῖς ναυ-
σὶν ἐπέπλει, καὶ αἱ τοῦ Ἀντωνίου ἐς τὸν πορθμὸν ἤδη παρῆσαν·
ὅ τε Λέπιδος ἄκων μέν, ὑπέσχητο δ' οὖν αὐτῷ βοηθήσειν. μέγι- 2
στον δὲ τῷ τε ὕψει τῶν σκαφῶν καὶ τῇ παχύτητι τῶν ξύλων ἐθάρ- M 80v
σει· ὑπερπαχῆ τε γὰρ καὶ ὑπερμεγέθη κατεσκευάσθη, ὥστε ἐπιβάτας cf. Xiph. 65, 10. 11
τε πλείστους ὅσους ἄγειν (καὶ γὰρ πύργους ἔφερον, ὅπως ὥσπερ
ἀπὸ τείχους ἐξ ὑπερδεξίων ἀγωνίζωνται) καὶ αὐτὰ πρός τε τὰς
ἐμβολὰς τῶν ἐναντίων ἀντέχειν, καὶ τοὺς ἐμβόλους αὐτῶν, ἅτε καὶ
βιαιοτέραν τὴν σύγκρουσιν ποιουμένων, ἀποστρέφειν. τοιούτοις μὲν 3
λογισμοῖς ὁ Καῖσαρ ἐς τὴν Σικελίαν ἠπείγετο. καὶ αὐτῷ τὸ ἀκρω-
τήριον τὸ Παλίνουρον ὀνομαζόμενον ὑπερβάλλοντι χειμὼν μέγας
ἐπέπεσε· καὶ οὗτός τε πολλὰς ναῦς ἔφθειρε, καὶ ὁ Μηνᾶς ταραττ-
τομέναις ταῖς λοιπαῖς ἐπιγενόμενος συχνὰς τὰς μὲν ἔκαυσε τὰς δ'
ἀνεδήσατο. εἰ δὲ μὴ αὖθις ἐπί τε τῇ ἀδείᾳ καὶ ἐπ' ἄλλαις τισὶν 4
ἐλπίσι μετέστη, καὶ τριήρεις ψευδαυτομόλους δεξάμενος πᾶν τὸ
ναυτικὸν οὗ ἦρχε προέδωκε, διὰ κενῆς ἂν καὶ τότε ὁ ἐπίπλους τῷ
Καίσαρι ἐγένετο. τοῦτο δὲ ἔπραξεν, ὅτι οὔτε τῷ Λεπίδῳ πολεμῆ-
σαι ὑπὸ τοῦ Σέξτου ἐπετράπη καὶ πρὸς πάντα τἆλλα ὑπωπτεύετο.
Καῖσαρ δὲ προσήκατο μὲν αὐτὸν καὶ τότε ἀσμενέστατα, οὐ μέντοι 5
καὶ ἐπίστευσέ τι ἔτ' αὐτῷ. ὡς δ' οὖν τάς τε πεπονηκυίας ναῦς
ἐπεσκευάσατο, καὶ τοὺς δούλους τοὺς τριηρίτας ἠλευθέρωσε, τούς
τε περίνεως | (πολλοὶ γὰρ φθειρομένων ἐν τῇ ναυαγίᾳ τῶν σκαφῶν L 228r Suid. s. v. περίνεως
ἀπεκολύμβησαν) ἐς τὸ τοῦ Ἀντωνίου ναυτικὸν ὀλιγανδροῦν κατέ-
ταξεν, ἔς τε Λιπάραν ἦλθε, κἀνταῦθα τόν τε Ἀγρίππαν καὶ τὰς 6
ναῦς καταλιπὼν ἐς τὴν ἤπειρον ἐκομίσθη, ἵνα καὶ τὸν πεζὸν ἐς cf. Xiph. 64, 31—65, 3
τὴν Σικελίαν, ὅταν καιρὸς γένηται, περαιώσῃ.

μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Σέξτος αὐτὸς μὲν ἐν Μεσσήνῃ ὑφώρμει, 2
τὸν διάπλουν αὐτοῦ τηρῶν, τῷ δ' Ἀγρίππᾳ Δημοχάρην ἀνθορμεῖν
ἐν Μύλαις ἐκέλευσεν. οὗτοι οὖν τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ χρόνου ἀπο- 2
πειρώμενοι μὲν ἀλλήλων κατὰ τὸ ⟨ἀεὶ⟩ παρεῖκον, οὐ μέντοι καὶ ἐνα-
ποκινδυνεῦσαι παντὶ τῷ στόλῳ τολμῶντες, κατανάλωσαν· οὔτε γὰρ
τὰς δυνάμεις ἀλλήλων ᾔδεσαν, καὶ πάντα πρός τε τὸ μεῖζον καὶ πρὸς

12—21 > Zon. 10, 24 p. 379, 8—14 B. (p. 410, 9—17 D). 21. 26. 27 = Zon. 10, 24 p. 379, 14—16 B. (p. 410, 17—20 D.) 28. 29. 25. 26. 30—292, 1 > Zon. 10, 24 p. 379, 16—20 B. (p. 410, 20—24 D.)

---

8 ἀγωνίζωνται] ἀνταγωνίζωνται Zon. (de suo opinor ex sequenti ἀντέχειν) 10 ποιουμένων] ποιούμενα? Gros. 18 οὔτε Bk., οὐδὲ LM 23 περίνεως] cf. Thuc. 1, 10, 4 31 ⟨ἀεὶ⟩ ins. Nab. coll. Thuc. 4, 36, 1.

τὸ φοβερώτερον παρ' ἀμφοτέροις περὶ τῶν ἑτέρων ἐλογοποιεῖτο.
M 81r 3 |τέλος δὲ ὁ Ἀγρίππας συνιεὶς ὅτι οὐ συμφέρει οἱ διατρίβειν (οἱ γὰρ
τοῦ Σέξτου, ἅτε ἐν τῇ οἰκείᾳ ναυλοχοῦντες, οὐδὲν ἐδέοντο σπεύδειν)
τάς τε ἀρίστας τῶν νεῶν ἔλαβε, καὶ ἐπὶ τὰς Μύλας πρὸς κατα-
σκοπὴν τοῦ τῶν ἐναντίων πλήθους ὥρμησε. καὶ ἐπειδὴ μήτε
πάντας αὐτοὺς ἰδεῖν ἠδυνήθη μήτ' ἀναχθῆναί τις αὐτῶν ἠθέλησε,
κατεφρόνησεν αὐτῶν, καὶ ἐπανελθὼν παρεσκευάζετο ὡς καὶ πάσαις
cf. Xiph. 65, 7. 8 4 ταῖς ναυσὶ τῆς ὑστεραίας ἐπὶ τὰς Μύλας ἐπιπλευσούμενος. τὸ δ'
αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ Δημοχάρης ἔπαθε· μόνας τε γὰρ τὰς ἀφικομένας
ναῦς ὑποτοπήσας εἶναι, καὶ βραδύτατα αὐτὰς ὑπὸ τοῦ μεγέθους
πλεούσας ἰδών, τόν τε Σέξτον τῆς νυκτὸς μετεπέμψατο, καὶ ἡτοι-
μάζετο ὡς καὶ αὐτῇ τῇ Λιπάρᾳ προσμίξων. ἡμέρα τε ὑπέφηνε,
καὶ ἀμφότεροι ἅμα ὡς καὶ ἐπ' ἐλάττους σφῶν ἀλλήλους ὄντας
3 ἔπλεον. ἐγγὺς δὲ δὴ γενόμενοι, καὶ παρὰ δόξαν πολλῷ πλείους
τοὺς ἐναντίους ἑκάτεροι ὧν ᾤοντο εἶναι ἰδόντες, τὰ μὲν πρῶτα
ἐταράχθησαν ὁμοίως ἀμφότεροι, καί τινες καὶ πρύμναν ἐκρούσαντο·
ἔπειτα δὲ τὴν φυγὴν τῆς μάχης μᾶλλον φοβηθέντες, καὶ ἐν μὲν
ταύτῃ καὶ κρατῆσαι ἂν ἐλπίσαντες, ἐν δὲ ἐκείνῃ πασσυδὶ ἀπολεῖ-
σθαι προσδοκήσαντες, ἀντεξώρμησαν καὶ συμμίξαντες ἐναυμάχησαν.
2 ἦσαν δὲ οἱ μὲν τῷ πλήθει τῶν νεῶν οἱ δὲ ταῖς ἐμπειρίαις τῶν
L 228v ναυτικῶν προφέροντες, καὶ τοῖς μὲν τό τε ὕψος τῶν σκαφῶν | καὶ τὸ
πάχος τῶν ἐπωτίδων οἵ τε πύργοι συνήροντο, τοὺς δ' ἑτέρους οἵ
τε διέκπλοι ἀνέφερον, πρός τε τὴν ῥώμην τῶν τοῦ Καίσαρος ἐπι-
βατῶν ἡ τόλμα αὐτῶν ἀντήρκει· αὐτόμολοι γὰρ οἱ πλείους ἐκ τῆς
Bekk. Anecd. 167, 11 3 Ἰταλίας ὄντες ἀπονοίᾳ πολλῇ ἐχρῶντο. κἀκ τούτου πλεονεκτοῦντές
τε ἅμα ἀλλήλων καὶ ἐλαττούμενοι οἷς εἶπον, ἴσην τὴν ἰσχὺν ἐκ τοῦ
Xiph. 65, 5. 6 τῶν ὑπαρχόντων σφίσιν ἀντιπάλου εἶχον· καὶ διὰ τοῦτο χρόνῳ
4 καὶ ἀγχώμαλα ἐπὶ πλεῖστον ἠγωνίσαντο. οἵ τε γὰρ Σέξτειοι τοὺς μὲν

2—14 > Zon. 10, 24 p. 379, 20—380, 5 B. (p. 410, 24—411, 1 D.)
27. 28. = Zon. 10, 24 p. 380, 5. 6 B. (p. 411, 1. 2 D.)

6 ἠδυνήθη St., ἐδυνήθη LM, cf. ad 45, 25, 3 ἀναχθῆναι] ἀνταναχθῆναι? Bk., probabiliter 8 ἐπιπλευσούμενος] cf. ad fr. 43, 5 et ad 51, 6, 3 12 ὑπέφηνε M, ἀπέφηνε L 16 πρύμναν ἐκρούσαντο restituit Melb. ex LM (πρύμν' ἀνεκρούσαντο) coll. Thuc. 1, 50, 5; 1, 51, 1; 1, 54, 2; 3, 78, 3; 7, 40, 1; 7, 70, 8, πρύμναν ἀνεκρούσαντο Dind. 18 κρατῆσαι ἂν ἐλπίσαντες Bk praeeunte Reiskio qui κρατήσειν ἂν ἐλπίσαντες, κρατήσειν ἀνθελπίσαντες LM, κρατήσειν ἐλπίσαντες Dind. πασσυδὶ R. St., πασσυδεὶ LM, cf. ad 36, 13, 1 21 ναυτικῶν reduxi ex LM coll. 41, 21, 3; fr. 43, 11; 78, 40, 3, ναυτῶν Bk. 27 χρόνῳ καὶ] χρόνῳ del. Bk., χρόνον (ante ἐπὶ πλεῖστον positum) pro χρόνῳ Leuncl., at cf. 36, 10, 3; 47, 48, 4 et Zon., an χρόνῳ τινὶ coll. 57, 19, 6? 28 Σέξτειοι H. St., σέξστιοι LM, cf. ad 48, 47, 1.

ἄνδρας τοὺς ἐναντίους τῷ ῥοθίῳ ἐξέπλησσον, καί τινας ναῦς, ῥύμῃ
τέ σφισι προσπίπτοντες καὶ τὰς παρεξειρεσίας αὐτῶν ἀναρρηγνύν-
τες, ἐτίτρωσκον, ἀπὸ δὲ δὴ τῶν πύργων ἐν τῇ προσμίξει βαλλόμενοι M 81v
καὶ χειρῶν ἐπιβολαῖς σιδηρῶν προσαρτώμενοι οὐδὲν ἔλαττον ὧν
ἔδρων ἔπασχον· καὶ οἱ Καισάρειοι ἐς χεῖρας μέν σφισιν ἰόντες καὶ 5
ἐς τὰς ναῦς σφῶν μετεκβαίνοντες κρείττους ἐγίγνοντο, ἐκπηδώντων
δὲ αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν ὁπότε βαπτίζοιντο, καὶ ἑτέρων σκαφῶν
ῥαδίως ἔκ τε τοῦ καλῶς νεῖν καὶ ἐκ τοῦ κούφως ἐσκευάσθαι ἐπι-
βαινόντων, ἀντιρρόπως ἠλαττοῦντο. κἀν τούτῳ καὶ τῶν νεῶν ἥ 6
τε τῆς ναυτιλίας τῶν ἑτέρων ὀξύτης ἰσοπαλὴς τῇ τῶν ἐναντίων
βεβαιότητι καὶ ἡ τούτων βαρύτης ἰσοστασία τῇ ἐκείνων λεπτότητι
ἐγίγνετο. ὀψὲ δ' οὖν ποτε καὶ πρὸς νύκτα ἤδη οἱ τοῦ Καίσαρος 4 Xiph. 65, 6—10. 11—30
ἐκράτησαν, οὐ μέντοι καὶ ἐπεδίωξάν τινα, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ καὶ Suid. s. v. εἰκός
τὸ εἰκὸς συμβάλλεται, ὅτι μήτε καταλαβεῖν αὐτοὺς ἐδύναντο, καὶ
ἐς τὴν γῆν, βράχη ὧν ἄπειροι ἦσαν ἔχουσαν, ἐφοβήθησαν ἐξοκεῖ-
λαι· ὡς δέ τινες λέγουσιν, ὁ Ἀγρίππας, ἅτε καὶ ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος
ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μαχόμενος, ἐξαρκεῖν οἱ τὸ τρέψαι τοὺς ἀν-
τιπάλους ἡγεῖτο. καὶ γὰρ εἰώθει λέγειν πρὸς τοὺς πάνυ ἑταίρους 2
ὅτι οἱ πλείους τῶν ἐν ταῖς δυναστείαις ὄντων οὐδένα ἐθέλουσι
κρείττω σφῶν εἶναι, ἀλλὰ τὰ μὲν πλείω, ὅσα γε καὶ πρόχειρον τὴν
νίκην ἔχει, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν ποιοῦνται, τὰ δὲ δὴ χείρω καὶ ἀτο-
πώτερα ἄλλοις προστάττουσι. κἂν ἄρα ποτὲ τῶν ἀμεινόνων τι 3
ἀναγκασθῶσί σφισιν ἐπιτρέψαι, βαρύνονταί τε καὶ ἄχθονται τῇ
εὐδο|ξίᾳ αὐτῶν· ἡττᾶσθαι μὲν γάρ σφας καὶ κακῶς πράττειν οὐκ L 229r
εὔχονται, οὐ μέντοι καὶ παντελῶς τι καταπράξαντας τὴν δόξαν
αὐτοὺς λαβεῖν αἱροῦνται. δεῖν οὖν παρῄνει τὸν ἄνδρα τὸν σωθη- 4
σόμενον τῆς μὲν δυσχερείας αὐτοὺς τῶν πραγμάτων ἀπαλλάττειν,
τὴν δὲ δὴ κατόρθωσίν σφων ἐκείνοις φυλάττειν. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν
ταῦθ' οὕτω πέφυκε καὶ ὅτι καὶ ὁ Ἀγρίππας ἐπεμελεῖτο αὐτῶν οἶδα,
οὐ μὴν ἔν γε τῷ τότε παρόντι τοῦτ' αἴτιον τῆς οὐ διώξεως αὐτοῦ
γράφω· οὐδὲ γὰρ | οὐδ' εἰ πάνυ ἐβούλετο, οἷός τε ἦν ἐπισπέσθαι M 82r
σφίσιν.

ἐν ᾧ δ' οὖν ἡ ναυμαχία ἐγίγνετο, ὁ Καῖσαρ ὡς τάχιστα τόν 5 Xiph. 65, 30—66, 4
τε Σέξτον ἐκ τῆς Μεσσήνης ἀπεληλυθότα καὶ τὸν πορθμὸν φυλακῆς

---

12. 13 = Zon. 10, 24 p. 380, 6. 7 B. (p. 411, 2—4 D.)

---

5 *Καισάρειοι* H. St., *καισάριοι* LM, cf. ad 41, 39, 4 20 *κρείττω* R. St. (cum Xiph.), *κρείττων* LM 26 *δεῖν*] ita LM 27 *αὐτοὺς* Polak (quod tamquam Xiphilineum iam commendabat Xyl.), *αὐτὸν* LM, *αὐτὸν καὶ* Xiph. ceterum *ἀπαλάττειν* LM (ut saepe).

ἔρημον ὄντα ᾔσθετο, τὸ μὲν καινὸν τοῦ πολέμου οὐ παρέλιπεν,
ἀλλ' εὐθὺς ἐπιβὰς τῶν Ἀντωνιείων νεῶν πρὸς Ταυρομένιον ἐπε-
2 ραιώθη, οὐ μὴν καὶ ἐν τύχῃ αὐτῷ ἐχρήσατο. πλέοντα μὲν γὰρ
οὐδ' ἀποβαίνοντα αὐτὸν οὐδεὶς ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ πάνυ καθ'
ἡσυχίαν τά τε ἄλλα καὶ τὸ στρατόπεδον ἐποιήσατο· ἐπεὶ δὲ ἥ τε
ναυμαχία ἐγένετο, καὶ ὁ Σέξτος ἔς τε τὴν Μεσσήνην σπουδῇ ἀφί-
κετο, καὶ μαθὼν παρόντα αὐτὸν ἄλλους τε διὰ ταχέων ἀκραιφνεῖς
Xiph. 66, 4–16 3 ἐς τὰς ναῦς ἀντενεβίβασε καὶ ἐκείναις τε αὐτῷ ἅμα καὶ τοῖς ὁπλί-
ταις κατὰ γῆν προσέμιξε, τούτοις μὲν οὐδ' ἐπεξῆλθεν, ἀνταναχθεὶς
δὲ καταφρονήσει τῆς τε ὀλιγότητος τῶν ἐναντίων νεῶν καὶ ὅτι καὶ
προήττηντο, τοῦ τε ναυτικοῦ τὸ πλεῖον ἀπέβαλε καὶ αὐτὸς ὀλίγου
4 προσδιεφθάρη. οὔκουν οὐδ' ἠδυνήθη πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ τοὺς ἐν
τῇ Σικελίᾳ ὄντας διαφυγεῖν, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐς τὴν ἤπειρον ἀπε-
σώθη. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν ἀσφαλεῖ ἦν, ὁρῶν δὲ τὸ στράτευμα ἐν τῇ
5 νήσῳ ἀπειλημμένον δεινῶς ἤχθετο. καὶ οὐ πρότερον ἀνεθάρσησε
πρὶν ἰχθύν τινα ἐκ τῆς θαλάσσης αὐτόματον ἀναθορόντα πρὸς
τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεσεῖν· ἐκ γὰρ τούτου πιστεύσας τοῖς μάν-
τεσιν, εἰποῦσίν οἱ ὅτι δουλώσεται αὐτήν, ἀνερρώσθη.

6 καὶ ὁ μὲν τὸν Ἀγρίππαν σπουδῇ πρὸς τὴν ἐπικουρίαν αὐτῶν
μετεπέμπετο, ἐκεῖνοι δὲ ἐπολιορκοῦντο. καὶ ἐπειδὴ τά τε ἐπιτήδεια
ἐπιλείπειν σφᾶς ἤρχετο καὶ βοήθεια οὐδεμία πω ἐφαίνετο, φοβη-
L 229v Xiph. 66, 16–18 θεὶς ὁ Κορνουφίκιος | (οὗτος γὰρ αὐτῶν ἦρχε) μὴ καὶ ὑπὸ λιμοῦ
2 τῷ χρόνῳ κατὰ χώραν μένων ἐκπολιορκηθῇ, καὶ νομίσας διατρί-
βοντι μέν οἱ αὐτοῦ ταύτῃ μηδένα τῶν πολεμίων ἐς χεῖρας, ἅτε καὶ
κρείττονι τοῖς ὁπλίταις ὄντι, ἥξειν, ἂν δέ πῃ προχωρῇ, δυοῖν θά-
M 82r τερον, ἢ προσμίξαντάς σφισιν αὐτοὺς κρατήσειν, ἢ | μὴ βουληθέντων
αὐτῶν τοῦτο ποιῆσαι πρός τε τὸ ἀσφαλὲς ἀποχωρήσειν καὶ τῶν
ἐπιτηδείων εὐπορήσειν καί τινα καὶ ὠφελίαν παρὰ τοῦ Καίσαρος
3 ἢ καὶ τοῦ Ἀγρίππου σχήσειν, τά τε σκάφη ὅσα ἔκ τε τῆς ναυμα-
χίας ὑπελέλειπτο καὶ πρὸς τὸ τάφρευμα ἐξεπεπτώκει κατέκαυσε,
cf. Xiph. 66, 18–22 καὶ αὐτὸς ἄρας ὡς πρὸς τὰς Μύλας ἐπορεύετο. καὶ αὐτῷ προσ-
βαλόντες καὶ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ πόρρωθεν (οὐ γὰρ δὴ καὶ ὁμόσε

1–18 > Zon. 10, 24 p. 380, 8–17 B. (p. 411, 5–17 D.) 20–22. 29–31 > Zon. 10, 24 p. 380, 17–21 B. (p. 411, 17–22 D.) 31–295, 13 cf. Zon. 10, 24 p. 380, 21–23 B. (p. 411, 22–24 D.)

---

1 *τὸ μὲν καινὸν* restitui ex LM Xiph., *τὸν μὲν καιρὸν* R. St. perperam, cf. Thuc. 3, 30, 4. eodem modo corrigendum 41, 44, 2 22 *Κορνουφίκιος*] cf. ad 48, 17, 6 26 *αὐτοὺς*] *αὐτὸς*? Bk., vulgata mihi sana videtur 28 *ὠφελίαν* scripsi, *ὠφέλειαν* LM, cf. ad 38, 24, 3 et ad 43, 18, 3 32 *ἱππῆς*] ita LM (*ἱππῆς*).

χωρῆσαι ἐτόλμων) ἄποροι δεινῶς ἐγίγνοντο. αὐτοὶ μὲν γὰρ καὶ 4
ἐπῄεσαν ὁπότε καιρὸς εἴη, καὶ ἀνέστρεφον διὰ βραχέος· οἱ δέ, ὥς
γε ὁπλῖται, οὔτ' ἄλλως ἐπιδιώκειν σφᾶς ὑπὸ τοῦ βάρους ἐδύναντο,
καὶ τοὺς ἀόπλους τοὺς ἐκ τοῦ ναυτικοῦ σωθέντας περιέστελλον.
κἀκ τούτου ἔπασχον μὲν πολλὰ καὶ δεινά, ἀντέδρων δὲ οὐδέν· εἰ
γάρ που καὶ ἐπάξειάν τισιν, ἔτρεπον μὲν αὐτούς, πέρα δ' οὐ δυ-
νάμενοι διώκειν χαλεπωτέρους σφᾶς ἐν τῇ ἀναστροφῇ, ἅτε καὶ
μονούμενοι ταῖς ἐκδρομαῖς, εἶχον. ἔν τε οὖν τῇ ἄλλῃ πορείᾳ καὶ 5
ἐν ταῖς διαβάσεσι τῶν ποταμῶν μάλιστα ἰσχυρῶς ἐταλαιπώρουν·
περιστοιχιζόμενοι γὰρ αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι καὶ κατ' ὀλίγους, οἷα ἐν
τῷ τοιούτῳ, σπουδῇ ἀτάκτως χωροῦντας, ἔς τε τὰ καίρια παρα-
γυμνουμένους ἔπαιον, καὶ ἐς τὰ πηλώδη τά τε ῥοώδη ἐσπίπτοντας
ὡς καὶ ἐνισχομένους ἢ καὶ παραφερομένους ἔβαλλον. καὶ τοῦτ' ἐπὶ 7
τρεῖς ὅλας ἡμέρας ἐποίησαν, καὶ τῇ γε τελευταίᾳ παντελῶς αὐτοὺς
ἐκάκωσαν, ἄλλως τε καὶ τοῦ Σέξτου τῷ ὁπλιτικῷ προσγενομένου
σφίσιν, ὥστε τῶν μὲν ἀπολλυμένων οὐδένα ἔτι λόγον ἐποιοῦντο,
ἀλλὰ καὶ ἐν κέρδει τὸ μηκέτ' αὐτοὺς κακοπαθεῖν ἐτίθεντο, καὶ ἤθε-
λον καὶ αὐτοὶ τῶν ἤδη τεθνηκότων ὑπὸ τῆς ἀνελπιστίας εἶναι. οἱ 2
δὲ δὴ τραυματίαι πολλοί τε καὶ πλείους τῶν τελευτώντων ὄντες
(ἅτε γὰρ καὶ λίθοις καὶ ἀκοντίοις πόρρωθεν βαλλόμενοι, καὶ μη-
δεμίαν ἐκ χειρὸς πληγὴν ὑπομένοντες, | πολλαχῇ τε καὶ οὐ πάντῃ L 230r
καιρίαν ἐτιτρώσκοντο) αὐτοί τε δεινῶς ἐταλαιπώρουν, καὶ τοῖς περι- 3
λοίποις πολὺ | πλείω πόνον ἢ οἱ πολέμιοι παρεῖχον· εἴτε γὰρ φέ- M 83r
ροιντο, καὶ τοὺς ἀνέχοντάς σφας προσαπώλλυσαν, εἴτε καὶ κατε-
λείποντο, τὸ στράτευμα πᾶν ἐς ἀθυμίαν ὀλοφυρόμενοι καθίστασαν.
κἂν πασσυδὶ διεφθάρησαν, εἰ μήπερ οἱ πολέμιοι καὶ ἄκοντές σφων
ἀπέσχοντο. ὅ τε γὰρ Ἀγρίππας τότε μὲν νικήσας τὴν ναυμαχίαν 4
πρὸς τὴν Λιπάραν ἀνέπλευσε, μαθὼν δὲ τόν τε Σέξτον ἐς τὴν
Μεσσήνην πεφευγότα καὶ τὸν Δημοχάρην ἄλλοσέ ποι ἀπεληλυθότα,
ἐπεραιώθη ἐς τὴν Σικελίαν καὶ καταλαβὼν τάς τε Μύλας καὶ τὴν cf. Xiph. 66, 22—25
Τυνδαρίδα σῖτόν τέ σφισι καὶ στρατιώτας ἔπεμψε· καὶ ὁ Σέξτος 5
οἰηθεὶς καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἥξειν ἐφοβήθη καὶ σπουδῇ προανεχώ-
ρησεν, ὥστε καὶ σκεύη τινὰ καὶ ἐπιτήδεια ἐν τῷ ἐρύματι κατα-

13—15. 26. 27. 30—296, 3 = Zon. 10, 24 p. 380, 23—381, 9 B. (p. 411, 24—412, 4 D.)

---

1 *ἄποροι*] cf. ad 38, 35, 2 6 *ἐπάξειάν* Dind., *ἐπάξειάν* LM 10 *καὶ*] an post *τοιούτῳ* collocandum? 13 *ὡς*] *πως*? Pflugk. 21 *πάντῃ*] cf. ad 40, 60, 2 24 *κατελείποντο*] *καταλείποιντο*? Bk., at cf. 40, 22, 2 26 *πασσυδὶ* R. St., *πασσυδεὶ* LM, cf. ad 36, 13, 1 *εἰ μήπερ*] cf. ad fr. 40, 47, praeterea addit. vol. 1 et 46, 60, 4, al.

λιπεῖν, ἐξ ὧν τὴν τροφὴν ἄφθονον οἱ περὶ τὸν Κορνουφίκιον
6 ἔχοντες πρὸς τὸν Ἀγρίππαν ἀπεσώθησαν. καὶ αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ
καὶ ἐπαίνοις καὶ δωρεαῖς ἀνεκτήσατο, καίπερ ὑπεροπτικώτατά σφι-
σιν ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀγρίππου ναυκρατίᾳ, ὡς καὶ διαπεπολεμηκότος,
Exc. V. 159 Xiph. 66, 26—28 χρησάμενος. τοσοῦτον γάρ που καὶ ὁ Κορνουφίκιος ἐπὶ τῇ τῶν
στρατιωτῶν σωτηρίᾳ ἐφρόνει ὥστε καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ ἐλέφαντος,
ὁσάκις ἔξω τῆς οἰκίας ἐδείπνει, ἀνακομίζεσθαι.
8 τῷ δ' οὖν Καίσαρι ἐς τὴν Σικελίαν μετὰ τοῦτ' ἐλθόντι ὁ
Σέξτος περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀντεστρατοπεδεύσατο· καὶ μάχην μὲν
οὐδεμίαν εὐθὺς μεγάλην ἐμαχέσαντο, ἱππομαχίας δέ τινας βραχείας
ἐποιοῦντο. ἀντικαθημένων δὲ αὐτῶν ἀλλήλοις, τῷ μὲν Σέξτῳ ὁ
cf. Xiph. 66, 28—32 Γάλλος ὁ **Τισιῆνος**, τῷ δὲ Καίσαρι ὁ Λέπιδος σὺν ταῖς δυνάμεσι
2 προσεγένοντο. οὗτός τε γὰρ περιπεσὼν τῷ χειμῶνι οὗπερ ἐμνημό-
νευσα καὶ τῷ Δημοχάρει, ναῦς τε συχνὰς ἀπέβαλε καὶ οὐκ εὐθὺς
πρὸς τὸν Καίσαρα ἦλθεν, ἀλλ' εἴτε δὴ διὰ τὸ πάθος, εἴθ' ὅπως
καθ' ἑαυτὸν ἐκεῖνος πονοῖτο, εἴτε καὶ ἀπαγαγεῖν τὸν Σέξτον ἀπ'
αὐτοῦ βουληθείς, Λιλυβαίῳ προσέβαλε· καὶ ὁ Γάλλος ἐνταῦθα
3 αὐτῷ πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Σέξτου προσεπολέμει. καὶ οὕτως ἐκεῖθεν
M 83v ἀμφότεροι, ἐπειδὴ μηδὲν | ἐπέραινον, πρὸς τὸ Ἀρτεμίσιον ἀφίκοντο.
L 280r καὶ ὁ μὲν Γάλλος ἐπέρρωσε τὸν Σέξτον, | ὁ δὲ δὴ Λέπιδος τῷ τε
Xiph. 67, 6—11 Καίσαρι διηνέχθη (αὐτός τε γὰρ ἐκ τοῦ ἴσου πάντα αὐτῷ διοικεῖν
ὡς καὶ συνάρχων ἠξίου, καὶ ἐκεῖνος ἐς πάντα αὐτῷ ὡς καὶ ὑπο-
στρατήγῳ οἱ ἐχρῆτο), κἀκ τούτου πρός τε τὸν Σέξτον ἀπέκλινε καὶ
4 ἐκοινολογεῖτο αὐτῷ δι' ἀπορρήτων. ὑποτοπήσας οὖν τοῦτο ὁ Καῖ-
σαρ, καὶ μήτε ἐκφῆναι τολμῶν, μὴ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ αὐτὸν πο-
λεμώσηται, μήτ' αὖ ἀποκρύψασθαι ἀσφαλῶς δυνάμενος (ὕποπτον
μὲν γὰρ ἐνόμιζεν εἰ μὴ συμβουλεύοιτό τι αὐτῷ, δεινὸν δ' εἰ πάντα
cf. Xiph. 67, 11-14 ἀνακοινοῖτο), διακινδυνεῦσαι ὅτι τάχιστα, πρὶν νεοχμωθῆναί τι,
5 ἔγνω, καίτοι τῶν ἄλλων ἕνεκα ἥκιστα ἐπειγόμενος· οὔτε γὰρ σῖτος
οὔτε χρήματα τῷ Σέξτῳ ὑπῆν, ἐξ ὧν ἤλπιζεν αὐτὸν ἀμαχεὶ οὐ πολλῷ

5—8 = Exc. Val. 159: ὅτι ὁ Κορνουφίκιος τοσοῦτον ἐπὶ τῇ — ἀνακομίζεσθαι. [V. L.: 6 ἐπὶ ἐλέφαντος post ἐδείπνει.]

8—13 > Zon. 10, 25 p. 381, 10—13 B. (p. 412, 5—9 D.) 20—29 > Zon. 10, 25 p. 381, 13—19 B. (p. 412, 9—16 D.)

---

1 *Κορνουφίκιον* 5 *Κορνουφίκιος*] cf. ad 48, 17, 6 3 *ὑπεροπτικώτατά* Xyl., *ὑποπτικώτατά* LM 4 *διαπεπολεμηκότος*] forte *διαπεπολεμηκὼς*? 12 *Τισιῆνος*] cf. ad 48, 13, 2 13 *τῷ*] *τῷ ⟨τε⟩*? Bk. 28 *ἀνακοινοῖτο* R. St., *ἀνακινοῖτο* LM *τι* L, om. M (sed inter lin. add. corr. ant.) 30 *ὑπῆν*] cf. Her. 1, 31, Thuc. 8, 36, 1 *ἀμαχεὶ* LM recte.

*ὕστερον καταλύσειν. ἐπεὶ δ' οὖν ἔκρινε τοῦτο, αὐτός τε κατὰ γῆν
τὸν στρατὸν ἐξάγων πρὸ τοῦ στρατοπέδου προπαρέτασσε, καὶ ὁ
Ἀγρίππας ἅμα ἐπιπλέων ἀπεσάλευεν· ὁ γὰρ Σέξτος πολὺ ταῖς δυ-
νάμεσιν αὐτῶν ἐλαττούμενος οὐδετέρωσε ἀντεπεξῄει. καὶ τοῦτο καὶ* 6
*ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἐγένετο. τέλος δὲ δείσας μὴ καὶ καταφρονηθεὶς
διὰ ταῦθ' ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐγκαταλειφθῇ, ἀνταναχθῆναί ποτε
ταῖς ναυσὶ προσέταξε· καὶ γάρ τινα ἐλπίδα ἐν ταύταις μᾶλλον
εἶχεν. ὡς οὖν τό τε σημεῖον ἤρθη καὶ ἡ σάλπιγξ ὑπεσήμηνεν, ἐκεῖ-* 9
*ναί τε ἅπασαι πρὸς τῇ γῇ συνέμιξαν καὶ ὁ πεζὸς ἀμφοτέρων ὁμοίως
ἐπ' αὐτῆς τῆς ῥαχίας παρετάξατο, ὥστε τὴν θέαν ἀξιολογωτάτην
γενέσθαι. ἥ τε γὰρ θάλασσα ἡ ἐκεῖ πᾶσα τῶν νεῶν ἐπεπλήρωτο* 2
*(πολλαὶ γὰρ οὖσαι ἐπὶ πλεῖστον ἐπέσχον), καὶ ἡ χώρα ἡ μὲν ἐγγὺς
αὐτῆς ὑπὸ τῶν ὡπλισμένων, ἡ δ' ἄλλη ⟨ἡ⟩ προσεχὴς ὑπὸ τοῦ λοιποῦ
ἑκατέρων ὁμίλου κατείχετο. ὅθενπερ καὶ ὁ ἀγὼν ἔδοξε μὲν τῶν
ναυμαχούντων μόνων εἶναι, τῇ δ' ἀληθείᾳ καὶ τῶν ἄλλων ἐγένετο·
οἵ τε γὰρ ἐν ταῖς ναυσὶν ὄντες προθυμότερον ἐς τὴν τῶν ὁρώντων* 3
σφᾶς ἐπίδειξιν | ἡμιλλῶντο, καὶ ἐκεῖνοι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀπείχοντο M 84r
*ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ πρός γε τὴν τῶν δρωμένων ὄψιν καὶ αὐτοὶ
τρόπον τινὰ ἠγωνίζοντο. ἀντιπάλου γὰρ ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης γε-
νομένης | (ὁμοιοτροπώτατα γὰρ τοῖς πρόσθεν ἐναυμάχησαν) ἰσορ-* L 231r
ρόπῳ καὶ αὐτοὶ συστάσει τῆς γνώμης συνέσχοντο. μάλιστα μὲν γὰρ 4
*καὶ τὸν πόλεμον πάντα ἐν αὐτῇ καταλυθήσεσθαι ἤλπιζον· εἰ δὲ μή,
οἱ μέν, εἰ καὶ τότε κρατήσειαν, οὐδὲν ἔτι μέγα ἐπιπονήσειν, οἱ δέ,
εἰ τότε γε νικήσειαν, οὐκέθ' ἡττηθήσεσθαι προσδοκῶντες ἔρρωντο.
καὶ διὰ τοῦτο καὶ σιωπῇ, ὅπως αὐτοί τε πρὸς τὰ γιγνόμενα ἀπο-* 5
*βλέπωσι καὶ τοὺς ἐν τῷ ἔργῳ μὴ ἀποτρίβωσι, καὶ κραυγῇ μικρᾷ
ἐχρῶντο, τούς τε ναυμαχοῦντας ἀνακαλοῦντες καὶ τοὺς θεοὺς ἐπι-
βοώμενοι, καὶ τοὺς μὲν κρατοῦντάς σφων ἐπαινοῦντες τοὺς δ' ἡττω-
μένους λοιδοροῦντες, καὶ πολλὰ μὲν ἐκείνοις ἀντιπαρακελευόμενοι* 6
*πολλὰ δὲ καὶ ἀλλήλοις ἀντιβοῶντες, τοῦ τε τοὺς σφετέρους ῥᾷον
τὰ λεγόμενα ἀκούειν καὶ τοῦ τοὺς ἐναντίους ἧττον τῶν οἰκείων
ἐπαΐειν. τέως μὲν οὖν ἰσοπαλεῖς ἦσαν, οὕτω τε ταῦτα παρ' ἀμ-* 10

7—21 cf. Zon. 10, 25 p. 381, 19—382, 1 B. (p. 412, 16—20 D.)

---

9 ἅπασαι] *ἅμα πᾶσαι* Pflugk. 13 ⟨ἡ⟩ ins. Pflugk. 18 *ἀλλα καὶ*] *ἀλλὰ γὰρ*? Rk., quod non intellego, an *ἀλλά*, omisso *καί*? 21 *συστάσει*] merito tuetur v. Herw. coll. Thuc. 7, 71, 1, Eur. *Hipp.* 983, nec refragatur 43, 37, 5, *συντάσει* Rk. (?), cf. interpr. ad Thuc. *l. l.* 26 *ἀποτρίβωσι*] *ἀποτρέπωσι*? Bk., quod valde arridet *μικρᾷ*] an *σμικρᾷ*? 31 *του τοὺς* M, *τούτους* L 32 *τέως*] cf. ad 48, 4, 2.

φοτέρων ὁμοίως ἐγίγνετο, καί τι καὶ τοῖς σώμασιν ὡς καὶ ἰδεῖν καὶ
νοῆσαι δυναμένοις σφίσιν ἐνεδείκνυντο· ἐπεὶ δὲ ἐτράποντο οἱ τοῦ
Σέξτου, ἐνταῦθα ἤδη ἀθρόοι καὶ ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἱ μὲν ἐπαιώνι-
2 σαν οἱ δὲ ὠλοφύραντο. καὶ οὗτοι μέν, ὡς καὶ αὐτοὶ συννενικημένοι,
πρὸς τὴν Μεσσήνην εὐθὺς ἀπεχώρησαν· ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ τούς τε
ἐκπίπτοντας τῶν ἡττωμένων ἐς τὴν γῆν ἐξεδέχετο, καὶ ἐς αὐτὴν
τὴν θάλασσαν ἐπεσβαίνων πάντα τὰ σκάφη τά γε ἐς τὸ τεναγῶδες
3 ὀκέλλοντα κατεπίμπρη, ὥστε μήτε τοῖς ἔτι πλέουσιν ἀσφάλειαν εἶναι
(πρὸς γὰρ τοῦ Ἀγρίππου ἐκόπτοντο) μήτε τοῖς προσίσχουσί πῃ
(πρὸς γὰρ τοῦ Καίσαρος διώλλυντο), πλὴν ὀλίγων, ὅσοι ἐς τὴν
Μεσσήνην προκατέφυγον. κἀν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ μὲν Δημοχάρης
4 ἁλισκόμενος ἑαυτὸν ἀπέσφαξεν, ὁ δ' Ἀπολλοφάνης ἄθραυστον τὴν
M 84r ναῦν ἔχων καὶ δυνηθεὶς ἂν φυγεῖν προσεχώρησε τῷ Καίσαρι. τὸ
δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἄλλοι, ὅ τε Γάλλος καὶ οἱ ἱππῆς οἱ σὺν αὐτῷ
11 πάντες, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ πεζοί τινες ἐποίησαν. ἀφ' οὗπερ οὐχ
Xiph. 67, 1 ἥκιστα ὁ Σέξτος ἀπογνοὺς τὰ παρόντα φυγεῖν ἐβουλεύσατο, καὶ
παραλαβὼν τήν τε θυγατέρα καὶ ἄλλους, τά τε χρήματα καὶ τὰ
λοιπὰ τὰ πλείστου ἄξια ἐς τὰς ναῦς τὰς ἄριστα τῶν σωθεισῶν
L 231v |πλεούσας ἐσθέμενος, νυκτὸς ἀπῆρεν. οὐδὲ ἐπεδίωξέ τις αὐτόν·
cf. Xiph. 67, 3–5 ἐκεῖνός τε γὰρ λάθρᾳ ἐξέπλευσε, καὶ ὁ Καῖσαρ ἐν μεγάλῃ ταραχῇ
παραχρῆμα ἐγένετο.

2 ὁ γὰρ Λέπιδος τῇ τε Μεσσήνῃ προσέπεσε, καὶ ἐσδεχθεὶς ἐς
αὐτὴν τὰ μὲν ἐνεπίμπρη τὰ δ' ἥρπαζεν· ἐπειδή τε ἐκεῖνος αἰσθό-
μενος τοῦτ' ἐπῆλθέ τέ οἱ διὰ ταχέων καὶ ἐμποδὼν ἐγίγνετο, τῆς
μὲν πόλεως ὑπεξῆλθε φοβηθείς, ἐπὶ δὲ λόφον τινὰ καρτερὸν ἀνα-
στρατοπεδευσάμενος ἐγκλήματα ἐποιεῖτο, καταλέγων πάνθ' ὅσα ἐλατ-
Xiph. 67, 14–17 3 τοῦσθαι ἐνόμιζε, καὶ τά τε ἄλλα ἀπῄτει ὅσα αὐτῷ κατὰ τὴν πρώ-
την σφῶν συνωμοσίαν ἐδέδοτο, καὶ τῆς Σικελίας ὡς καὶ συγκατα-
στρεψάμενος αὐτὴν ἀντεποιεῖτο. καὶ ὁ μὲν ταῦτά τε τῷ Καίσαρι
Xiph. 67, 17–19 4 πέμπων τινὰς ἐπεκάλει, καὶ ἐς δίκην αὐτὸν προυκαλεῖτο (εἶχε δὲ
τάς τε δυνάμεις ἃς ἐκ τῆς Λιβύης ἐπῆκτο, καὶ τοὺς ἐγκαταλει-
φθέντας ἐν τῇ Μεσσήνῃ πάντας, ἐπειδὴ καὶ πρώτως ἐς αὐτὴν ἐσελη-

2–8 > Zon. 10, 25 p. 382, 1–6 B. (p. 412, 21–26 D.) 11–21 > Zon. 10, 25 p. 382, 6–14 B. (p. 412, 26–413, 6 D.) 22–32 > Zon. 10, 25 p. 382, 14–22 B. (p. 413, 6–15 D.)

3 ἐπαιώνισαν] ἐπαιάνισαν Zon., cf. ad 41, 60, 6 4 ὠλοφύραντο Bk., ὠλοφύροντο LM Zon. 7 γε Rk., τε LM 8 ἔτι πλέουσιν] ἀποπλέουσιν Rk. sine causa 9 προσίσχουσί Reim., προΐσχουσί LM 14 ἱππῆς] ita LM (ἱππῆες) 19 ἐσθέμενος R. St. (ἐνθέμενος Zon.), αἰσθόμενος LM 32 πρώτως] πρῶτος Leuncl., recte fortasse, cf. tamen ad Zon. 9, 20, 7.

λύθει καί τινα καὶ ἐλπίδα νεωτέρων σφίσι πραγμάτων ὑπεβεβλήκει)·
Καῖσαρ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα οὐδὲν ἀντεῖπε, νομίσας δὲ δὴ πάντα 12 Xiph. 67, 19—29
τὰ δίκαια παρά τε ἑαυτῷ καὶ παρὰ τοῖς ὅπλοις, ἅτε καὶ ἰσχυρό-
τερος αὐτοῦ ὤν, ἔχειν, εὐθὺς ἐπ' αὐτὸν μετ' ὀλίγων τινῶν ὥρμησεν
ὡς καὶ ἐκεῖνόν τε ἐκ τοῦ αἰφνιδίου, οἷα μηδὲν δραστήριον ἔχοντα,
καταπλήξων, καὶ τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ προσποιησόμενος. ⟨καὶ⟩ 2
ἐσῆλθε μὲν ἐς τὸ στρατόπεδον δόξας σφίσι διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν
συνακολουθούντων οἱ εἰρηνικόν τι πράξειν· ὡς δ' οὐδὲν κατὰ γνώ-
μην αὐτοῖς ἔλεγε, παροξυνθησαν καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καί τινας τῶν
ἄλλων καὶ ἀπέκτειναν· ἐκεῖνος γὰρ ἐν τάχει | βοηθείας τυχὼν ἐσώθη. M 85r
καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπῆλθέ τε αὖθις αὐτοῖς μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, 3
καὶ κατακλείσας σφᾶς ἐς τὸ τάφρευμα ἐπολιόρκει. φοβηθέντες οὖν
τὴν ἅλωσιν κοινῇ μὲν οὐδὲν διὰ τὴν τοῦ Λεπίδου αἰδῶ ἐνεόχμω-
σαν, ἰδίᾳ δὲ κατ' ὀλίγους ὡς ἕκαστοι ἐγκατέλιπον αὐτὸν καὶ μεθ- Xiph. 67, 29—68, 1
ίσταντο· καὶ οὕτω καὶ ἐκεῖνος ἠναγκάσθη ἐθελοντὴς δὴ ἐν ἐσθῆτι
φαιᾷ ἱκέτης αὐτοῦ γενέσθαι. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τῆς τε ἐξουσίας 4
πάσης παρελύθη, καὶ δίαιταν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ οὐκ ἄνευ φυλακῆς
εἶχε· | τῶν δὲ δὴ τὰ τοῦ Σέξτου πραξάντων οἱ μὲν ἱππεύοντες ἢ L 232r
καὶ βουλεύοντες ἐκολάσθησαν πλὴν ὀλίγων, τοῦ δὲ ἐν τῷ τεταγμένῳ
ὄντος τὸ μὲν ἐλεύθερον ἐς τὰ τοῦ Καίσαρος στρατόπεδα κατελέχθη,
τὸ δὲ δεδουλευκὸς τοῖς δεσπόταις πρὸς τιμωρίαν ἀπεδόθη· εἰ δέ 5
του μηδεὶς κύριος εὑρίσκετο, ἀνεσκολοπίζετο. τῶν τε πόλεων αἱ
μὲν ἑκούσιαι οἱ προσχωρήσασαι συγγνώμης ἔτυχον, αἱ δ' ἀντάρα-
σαι ἐδικαιώθησαν.

πράσσοντι δ' αὐτῷ ταῦτα οἱ στρατιῶται ἐστασίασαν· ἄλλως 13
τε γὰρ οὐκ ὀλίγοι ὄντες πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ πλήθους σφῶν ἐθρα-
σύνοντο, καὶ τοὺς κινδύνους τάς τε ἐλπίδας τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἐκλογι-
ζόμενοι πρός τε τὰ γέρα ἀπλήστως εἶχον, καὶ συλλεγόμενοι κατ'
ἀλλήλους ᾔτουν ὅ τι τις ἐπόθει. ἐπειδή τε μάτην ἐθρύλουν (ὁ 2
γὰρ Καῖσαρ, ἅτε μηδενὸς ἔτι πολεμίου οἱ παρόντος, ἐν ὀλιγωρίᾳ
αὐτοὺς ἐποιεῖτο), ἐθορύβουν· καὶ αὐτῷ καὶ προφέροντες πάνθ' ὅσ'
ἐτεταλαιπώρηντο, καὶ προβάλλοντες εἴ τί που ὑπέσχητό σφισι, πολλὰ
ἐπηπείλουν, καὶ ἐνόμιζον καὶ ἄκοντα αὐτὸν καταδουλώσεσθαι. ἐπεὶ 3
δ' οὐδὲν ἐπέραινον, τῆς γοῦν στρατείας ὡς καὶ κεκμηκότες ἀφεθῆ-
ναι ἠξίουν, θυμῷ καὶ βοῇ ἀπλέτῳ χρώμενοι, οὐχ ὅτι καὶ ἐβούλοντο

2—35 > Zon. 10, 25 p. 382, 22—383, 19 B. (p. 413, 16—414, 7 D.)

---

6 ⟨*καὶ*⟩ ins. St. (et ita Xiph.) 7 *ἐσῆλθε*] *ἐσεδέχθη* Kontos *Ἀθην.* 1, 564 coll. c. 11, 2 et Zon., inutiliter, cf. Vell. 2, 80, App. *b. c.* 5, 124 34 *στρατείας* R. St., *στρατιᾶς* LM, cf. ad 38, 36, 6.

αὐτῆς ἀπαλλαγῆναι (καὶ γὰρ ἤκμαζόν σφων οἱ πλείονες), ἀλλ' ὅτι
Suid. s. v. ἀντεῖμων τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς τὸν Ἀντώνιόν οἱ ἐσόμενον ὑπετόπουν καὶ
διὰ τοῦθ' ἑαυτοὺς ἀντεῖμων· ὧν γὰρ ἀπαιτοῦντες οὐκ ἐτύγχανον,
4 ταῦτ' ἐγκαταλείψειν αὐτὸν ἀπειλοῦντες λήψεσθαι προσεδόκων. οὐ
M 85ʳ μὴν | οὐδὲ τοῦτό σφισι προυχώρησεν· ὁ γὰρ Καῖσαρ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα τόν τε πόλεμον ἀκριβῶς ᾔδει γενησόμενον καὶ τὰ ἐκείνων
βουλήματα σαφῶς συνίει, ἀλλ' οὔτοι καὶ ὑπεῖξεν αὐτοῖς, νομίζων
μηδὲν δεῖν τὸν ἄρχοντα παρὰ γνώμην ὑπὸ τῆς τῶν στρατιωτῶν
βίας ποιεῖν, ὡς καὶ ἄλλο τι αὖθίς σφων διὰ τοῦτο πλεονεκτῆσαι
14 ἐθελησόντων. προσποιησάμενος οὖν εὔλογά τε αὐτοὺς ἀξιοῦν καὶ
ἀνθρωπίνων δεῖσθαι, διῆκε πρώτους μὲν τοὺς ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον
πρὸς τὴν Μούτιναν στρατεύσαντας αὐτῷ, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ οἱ ἄλλοι
ἐνέκειντο, καὶ ἐξ ἐκείνων πάντας τοὺς δέκατον ἔτος ἐν τῇ στρατείᾳ
ἔχοντας. καὶ ἵνα γε τοὺς λοιποὺς ἐπισχῇ, προσανεῖπεν ὅτι οὐδενὶ
L 232ʳ 2 ἔτ' αὐτῶν, οὐδ' ἂν τὰ μάλιστα ἐθε|λήσῃ, χρήσεται. ἀκούσαντες
δὲ τοῦτο οὐδὲν ἔτ' ἐφθέγξαντο, ἀλλὰ καὶ πάνυ προσέχειν αὐτῷ
ἤρξαντο, ὅτι τοῖς τε ἀφειμένοις, οὐ πᾶσι, πλὴν τῶν προτέρων, ἀλλὰ
τοῖς ἀξιωτάτοις, τά τε ἄλλα ὅσα ὑπέσχητο δώσειν καὶ χώραν νεμεῖν
ἐπηγγείλατο, καί σφισι πᾶσι μὲν πεντακοσίας δραχμάς, τοῖς δὲ δὴ
3 ναυκρατήσασι καὶ στέφανον ἐλαίας ἔδωκε. κἀκ τούτου τούς τε
ἄλλους πολλὰ ὡς ἑκάστους, καὶ τοὺς ἑκατοντάρχους ὡς καὶ ἐς τὰς
βουλὰς αὐτοὺς τὰς ἐν ταῖς πατρίσι καταλέξων, ἐπήλπισε. τοῖς τε
ὑποστρατήγοις ἄλλοις τε ἄλλα καὶ τῷ Ἀγρίππᾳ στέφανον χρυσοῦν
ἐμβόλοις ἠσκημένον ἐδωρήσατο· ὃ μήτε πρότερον μήτ' αὖθις ἄλλῳ
4 τῳ ἐγένετο. καὶ ὅπως γε διὰ παντός, ὁσάκις οἵ τινα ἐπινίκια πέμψαντες τὸν στέφανον τὸν δάφνινον . . . . ., ἐκεῖνος τούτῳ τῷ
ναυκρατητικῷ χρῷτο, δόγματι ὕστερον ἐβεβαιώθη. οὕτω μὲν τότε
τοὺς στρατιώτας κατέστησε· καὶ τὸ μὲν ἀργύριον αὐτοῖς αὐτίκα,
5 τὴν δὲ χώραν οὐ πολλῷ ὕστερον ἔδωκεν. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἐξήρκεσεν ἡ ἐν τῷ δημοσίῳ ἔτι τότε οὖσα, προσεξεπρίατο ἄλλην τε
καὶ παρὰ Καμπανῶν τῶν ἐν τῇ Καπύῃ οἰκούντων συχνήν (καὶ γὰρ
ἐποίκων ἡ πόλις πολλῶν ἐδεῖτο), καὶ αὐτοῖς τό τε ὕδωρ τὸ Ἰούλιον

---

3. 4. 7—17 > Zon. 10, 25 p. 383, 19—384, 4 B. (p. 414, 7 – 17 D.)

---

2 *μὲν* secl. Rk., *τε* Polak., cf. 41, 31, 3; 44, 50, 1   12 *Μούτιναν*] cf. ad 45, 36, 3   13 *στρατείᾳ* R. St., *στρατιᾶι* LM, cf. ad 38, 36, 6   14 *προσανεῖπεν*] cf. Plat. *rep.* 9 p. 580 c   18 *νεμεῖν* Bk., *νέμειν* LM   20 *ἐλαίας*] *ἐλάας* Dind., cf. 46, 4, 2; 46, 40, 6   24 *μήτε* Bk., *μή* LM   26 lacunam statuit Leuncl., qui explet *φέροιεν*, ⟨*φοροῖεν*⟩ Bk., at *τῷ στεφάνῳ τῷ δαφνίνῳ* Reim.   27 *ναυκρατητικῷ* Reim., *ναυκρατικῶι* LM   31 *Καμπανῶν*] cf. ad fr. 36, 15.

ὠνομασμένον, ἐφ' ᾧ καὶ τὰ | μάλιστα διὰ πάντων ἀγάλλονται, τήν M 86r
τε χώραν τὴν Κνωσίαν, ἣν καὶ νῦν ἔτι καρποῦνται, ἀντέδωκε.

ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ τά τε ἐν τῇ Σικελίᾳ 6
διῴκησε, καὶ τὴν Λιβύην ἑκατέραν ἀμαχεὶ διὰ Στατιλίου Ταύρου
παρεστήσατο, τῷ τε Ἀντωνίῳ τὸν ἴσον ἀντὶ τῶν ἀπολομένων νεῶν
ἀριθμὸν ἀντέπεμψε. κἀν τούτῳ τά τε τῶν Τυρσηνῶν στασιά- 15
σαντα ἔπειτα ἅμα τῷ τῆς νίκης αὐτοῦ πυθέσθαι κατέστη, καὶ οἱ
ἐν τῷ ἄστει ἐπαίνους τε αὐτῷ ὁμοθυμαδὸν καὶ εἰκόνας καὶ προε-
δρίαν ἁψῖδά τε τροπαιοφόρον, καὶ τὸ ἐφ' ἵππου ἐσελάσαι τό τε
στεφάνῳ δαφνίνῳ ἀεὶ χρῆσθαι, καὶ τὸ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐνενικήκει,
ἱερομηνίᾳ ἀιδίῳ οὔσῃ, ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου μετά τε τῆς
γυναικὸς καὶ μετὰ ⟨τῶν⟩ παίδων ἑστιᾶσθαι ἔδωκαν. ταῦτα μὲν 2
εὐθύς σφισι μετὰ τὴν νίκην ἔδοξεν, ἤγγειλαν δὲ αὐτὴν πρῶτον μὲν
στρατι|ώτης τις τῶν ἐν τῇ πόλει τότε ὄντων, κάτοχος ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ L 233r
τῇ ἡμέρᾳ ἐκ θεοῦ δή τινος γενόμενος, καὶ ἄλλα τε πολλὰ καὶ εἰπὼν
καὶ πράξας, καὶ τέλος ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀναδραμὼν καὶ τὸ
ξίφος πρὸς τοὺς τοῦ Διὸς πόδας ὡς μηκέτ' αὐτοῦ χρείας οὔσης
θείς, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παραγενόμενοί τε ἐν αὐτῇ καὶ πεμ-
φθέντες ἐς τὴν Ῥώμην ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀφί- 3
κετο, καὶ σφας συναγαγὼν ἔξω τοῦ πωμηρίου κατὰ τὰ πάτρια τά
τε πεπραγμένα οἱ ἀπελογίσατο καὶ τῶν ψηφισθέντων τινὰ παρή-
κατο, τόν τε φόρον τὸν ἐκ τῶν ἀπογραφῶν, καὶ εἰ δή τι ἄλλο ἔτι
τῷ δημοσίῳ ἐς τὸν πρὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου χρόνον ἐπωφείλετο,
ἀφῆκε, τέλη τέ τινα κατέλυσε, καὶ τὴν τοῦ Λεπίδου ἱερωσύνην
διδομένην οἱ οὐκ ἔλαβεν (οὐδὲ γὰρ ἐξῆν ζῶντά τινα ἀφελέσθαι),
καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτῷ προσεψηφίσαντο. ἤδη μὲν γάρ τινες διε- 4
θρόησαν ὅτι ἐπί τε τῇ τοῦ Ἀντωνίου καὶ ἐπὶ τῇ τοῦ Λεπίδου
διαβολῇ, καὶ ὥστε τὴν αἰτίαν τῶν πρότερον ἀδίκως γενομένων ἐς
ἐκείνους μόνους ἀπώσασθαι, ταῦθ' οὕτω τότε ἐμεγαλοφρονήσατο·
ἄλλοι δὲ ὅτι, ἐπειδὴ μηδένα τρό|πον ἀπολαβεῖν τὰ ὀφειλόμενα ἐδύ- M 86v
νατο, χάριν τινὰ ἑαυτοῦ ἀζήμιον τὴν ἐκείνων ἀδυναμίαν ἐποιήσατο.

3—6 > Zon. 10, 25 p. 384, 5. 6 B. (p. 414, 18. 19 D.) 7—12 cf. Zon. 10, 25 p. 384, 6. 7 B. (p. 414, 19. 20 D.)

---

1 *ἐφ' ᾧ* Reim., cf. Thuc. 3, 82, 7, *ὑφ' οὗ* LM 2 *Κνωσίαν*] varie scribitur apud Graecos per unam vel per duplicem σ, Latine *Gnosos*. — Ad rem cf. Vell. 2, 81, 2, Strab. 10, 4, 9 p. 477 4 *ἀμαχεὶ* LM recte 8 *καὶ* (alterum) om. L 9 *ἵππου* L, *ἵππους* M 11 *ἐν τοῦ Διὸς*] ita LM, *ἐν ⟨τῷ⟩ τοῦ Διὸς* R. St., perperam, cf. Dind. praef. vol. 1 p. IV 12 *⟨τῶν⟩* ins. Bk. 21 *ἀπελογίσατο* Rk., *ἀπελογήσατο* LM.

5 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄλλως ἐθρυλεῖτο, τότε δὲ οἰκίαν τε αὐτῷ ἐκ τοῦ
δημοσίου δοθῆναι ἔγνωσαν· τὸν γὰρ τόπον ὃν ἐν τῷ Παλατίῳ,
ὥστ' οἰκοδομῆσαί τινα, ἐώνητο, ἐδημοσίωσε καὶ τῷ Ἀπόλλωνι ἱέρω-
σεν, ἐπειδὴ κεραυνὸς ἐς αὐτὸν ἐγκατέσκηψε. τήν τε οὖν οἰκίαν
αὐτῷ ἐψηφίσαντο, καὶ τὸ μήτε ἔργῳ μήτε λόγῳ τι ὑβρίζεσθαι· εἰ
6 δὲ μή, τοῖς αὐτοῖς τὸν τοιοῦτό τι δράσαντα ἐνέχεσθαι οἷσπερ ἐπὶ
τῷ δημάρχῳ ἐτέτακτο. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάθρων συγκαθέ-
ζεσθαί σφισιν ἔλαβε.

16 τῷ μὲν οὖν Καίσαρι ταῦτα παρὰ τῆς βουλῆς ἐδόθη, αὐτὸς δὲ
τόν τε Μεσσάλαν τὸν Οὐαλέριον, ὃν πρότερον ἐν ταῖς προγραφαῖς
ἐτεθανατώκει, ἐς τοὺς οἰωνιστὰς ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν ἐσέγραψε, καὶ
τοὺς Οὐτικησίους πολίτας ἐποιήσατο, τήν τε ἐσθῆτα τὴν ἁλουργῆ
μηδένα ἄλλον ἔξω τῶν βουλευτῶν τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων ἐν-
δύεσθαι ἐκέλευσεν· ἤδη γάρ τινες καὶ τῶν τυχόντων αὐτῇ ἐχρῶντο.
L 288ᵛ 2 |κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ ἔτει οὔτ' ἀγορανόμος τις ἀπορίᾳ τῶν αἱρεθη-
σομένων ἐγένετο, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ οἵ τε δήμαρχοι τὰ προσήκοντα
αὐτοῖς ἔπραξαν, οὔτε πολίαρχος ἐς τὰς ἀνοχὰς ἀπεδείχθη, ἀλλ' ἐκ
τῶν στρατηγῶν τινες τὰ ἐπιβάλλοντα αὐτῷ διήγαγον. τά τε ἄλλα
τὰ ἐν τῇ πόλει τῇ τε λοιπῇ Ἰταλίᾳ Γάιός τις Μαικήνας, ἀνὴρ
ἱππεύς, καὶ τότε καὶ ἔπειτα ἐπὶ πολὺ διῴκησεν.

17 ὁ δὲ δὴ Σέξτος ἔκ τε τῆς Μεσσήνης ἐξαναχθεὶς καὶ τὴν δίωξιν
φοβηθείς, προδοσίαν τέ τινα ἀπὸ τῶν συνακολουθούντων οἱ ἔσεσθαι
ὑποτοπήσας, προεῖπε μέν σφισιν ὡς διὰ πελάγους τὸν πλοῦν ποιη-
2 σόμενος, ἀποσβέσας δὲ τὸ φῶς ὃ ἐν τοῖς νυκτερινοῖς πλοῖς αἱ
στρατηγίδες νῆες, ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ πόδας αὐτῶν ἐφέπων-
ται, προδεικνύουσι, παρά τε τὴν Ἰταλίαν παρέπλευσε, καὶ διαβαλὼν
ἐπὶ Κέρκυραν ἐς Κεφαλληνίαν ἐκεῖθεν ἦλθε· κἀνταῦθα καὶ οἱ ἄλ-

---

21—303, 1 > Zon. 10, 25 p. 384, 7—13 B. (p. 414, 21—27 D.)

---

1 *ἄλλως*] ⟨*ἄλλοις*⟩ vel ⟨*ὑπ' ἄλλων*⟩ *ἄλλως* v. Herw. frustra 2 *ὃν* R. St., *τὸν* LM, quo retento post *Παλατίῳ* inserere possis ⟨*ὃν πρότερον*⟩ vel tale quid *Παλατίῳ* Xyl., *στατίωι* LM, cf. Vell. 2, 81, 3, Suet. *Aug.* 29 3 *οἰκοδομῆσαί*] *ἐνοικοδομῆσαί* Rk. haud male, hac voce Thucydides usus est 3, 51, 1; 8, 4, 2 4 *ἐπειδὴ* M, *ἐπεὶ δὲ* L 7 *καὶ γὰρ*] an *καὶ γὰρ* ⟨*καὶ*⟩? 12 *Οὐτικησίους*] cf. ad 41, 41, 4 13 *τῶν ἐν* restituit Melb. ex LM, *τῶν* ⟨*τε*⟩ *ἐν* Casaub. perperam, cf. Momms. *Staatsr.* 1³, 414, 1; 3, 887 24 *πλοῖς* R. St., *πλοίοις* LM 26 *διαβαλὼν* Leuncl., *διαλαβὼν* LM 27 *Κέρκυραν* R. St., *κόρκυραν* LM. quanquam hic in LM legitur forma vernacula (ut docent tituli et nummi) et a Latinis recepta, Dio tamen cum Thucydide Herodoto Graecis plerisque *Κέρκυρα Κερκυραῖοι* dixit, quem ad modum ceteroquin in codicibus scribitur sine ulla exceptione (fr. 49, 6 (et Zon.); 41, 49, 2 (et Xiph.); 42, 10, 2; 42, 11, 5; 48, 54, 5 (et Xiph.); 50, 9, 2 (et Zon.); 50, 11, 1; 50, 12, 2 (et Zon.); 66, 25, 3.

λοι κατὰ τύχην ὑπὸ χειμῶνος ἐκπεσόντες αὖθις αὐτῷ συνεγένοντο.
|συγκαλέσας οὖν αὐτοὺς τήν τε σκευὴν τὴν στρατηγικὴν ἀπεδύσατο, 3 M 87r
καὶ εἰπὼν ἄλλα τε καὶ ὅτι ἀθρόοι μὲν ὄντες οὔτ' ὠφελίαν τινὰ
ἀλλήλοις διαρκῆ παρέξουσιν οὔτε λήσουσι, σκεδασθέντες δὲ ῥᾷον
τὴν διάφευξιν ποιήσονται, παρῄνεσέ σφισιν ἰδίᾳ καὶ καθ' ἑαυτὸν
ἑκάστῳ τῆς σωτηρίας προσκοπῆσαι. κἀκ τούτου πεισθέντων οἱ 4
τῶν πλειόνων, καὶ ἄλλων ἄλλοσε ἀποχωρησάντων, αὐτὸς ἐς τὴν
Ἀσίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπεραιώθη, γνώμην ἔχων πρὸς τὸν Ἀντώ-
νιον εὐθὺς ὁρμῆσαι. γενόμενος δὲ ἐν Λέσβῳ, καὶ ἐκεῖνόν τε ἐπὶ
Μήδους ἐστρατευκέναι καὶ τὸν Καίσαρα καὶ τὸν Λέπιδον πεπο-
λεμῶσθαι μαθών, διενοεῖτο μὲν κατὰ χώραν χειμάσαι· τῶν δὲ 5
Λεσβίων προθυμότατα αὐτὸν διὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μνήμην
καὶ δεξαμένων καὶ κατεχόντων, ἐπειδὴ τόν τε Ἀντώνιον δυστυχή-
σαντα ἐν τῇ Μηδίᾳ ἐπύθετο καὶ Γάιος Φούρνιος ὁ τῆς Ἀσίας τότε
ἄρχων οὐκ εὐνοϊκῶς οἱ ἐχρῆτο, οὐ κατέμεινεν, ἀλλὰ ἐλπίσας τὴν 6
τοῦ Ἀντωνίου ἀρχὴν διαδέξεσθαι, ὅτι τε ἐκ τῆς Σικελίας συχνοὶ
πρὸς αὐτὸν ἀφίκοντο καὶ ὅτι καὶ ἕτεροι, οἱ μὲν κατὰ τὴν τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ δόξαν οἱ δὲ καὶ βίου δεόμενοι, συνελέγησαν, τό τε
σχῆμα τὸ στρατηγικὸν ἀνέλαβε, καὶ παρεσκευάζετο | ὡς καὶ τὴν L 231r
περαίαν καταληψόμενος. κἀν τούτῳ τοῦ Ἀντωνίου ἔς τε τὴν φιλίαν 18
ἀποσωθέντος καὶ τὰ πραττόμενα ὑπ' αὐτοῦ μαθόντος, καὶ τήν τε
ἄδειαν αὐτῷ καὶ τὴν εὔνοιαν, ἂν τὰ ὅπλα κατάθηται, ὑποσχομένου
δώσειν, ἀντέγραψε μὲν ὡς καὶ πεισθησόμενός οἱ, οὐ μέντοι καὶ
ἐποίησε τοῦτο, ἀλλ' ἔκ τε τῶν συμφορῶν αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ πρὸς
τὴν Αἴγυπτον αὐτίκα ἀπῆρε, καταφρονήσας τῶν τε παρόντων εἴχετο
καὶ πρὸς τοὺς Πάρθους διεκηρυκεύετο. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ 2
Ἀντώνιος οὐκ ἀνέστρεψεν, ἀλλὰ τό τε ναυτικὸν καὶ τὸν Τίτιον τὸν
Μᾶρκον, μεταστάντα τε πρὸς ἑαυτὸν πρότερον ἀπὸ τοῦ Σέξτου καὶ
τότε συνόντα οἱ, ἐπ' αὐτὸν ἔπεμψε. καὶ ὃς προαισθόμενός τε
τοῦτο καὶ φοβηθεὶς (οὐδέπω γὰρ ἱκανῶς παρε|σκεύαστο) ἐξανήχθη, M 87v
καὶ προχωρῶν ᾗ μάλιστα διαφεύξεσθαι ἐδόκει, ἔς τε Νικομήδειαν 3
ἀφίκετο, κἀνταῦθα καταληφθεὶς ἐπεκηρυκεύσατο μὲν αὐτῷ, ἅτε
καὶ ἐλπίδα αὐτοῦ ἐκ τῆς εὐεργεσίας ἣν εὐηργέτητο ἔχων· ὡς δὲ
ἐκεῖνος οὐκ ἔφη οἱ σπείσεσθαι ἂν μὴ τάς τε ναῦς καὶ τὴν λοιπὴν

2—11. 15. 16. 18—32 > Zon. 10,25 p. 384, 13—385, 5 B. (p. 414,27—415, 14 D.)

---

2 στρατηγικὴν Odd. (cum Zon.), cf. § 6, στρατιωτικὴν LM 3 ὠφελίαν scripsi, ὠφέλειαν LM, cf. ad 38, 24, 3 et ad 43, 18, 3 6 ἑκάστῳ] an ἕκαστον? 22 τὴν abesse malim 29 συνόντα R. St., ξυνόντα LM 30 ἐξανήχθη Pflugk., ἐξήχθη LM 33 εὐηργέτητο St., εὐεργέτητο LM.

δύναμιν αὐτοῦ προπαραλάβῃ, τῆς τε κατὰ θάλασσαν σωτηρίας
ἀπέγνω, καὶ τὰ σκεύη τὰ βαρύτερα ἐς τὰς ναῦς ἐμβαλὼν ταύτας
4 τε κατέκαυσε καὶ ἐς τὴν μεσόγειαν ὥρμησε. καὶ αὐτὸν ἐπιδιώ-
ξαντες ὅ τε Τίτιος καὶ ὁ Φούρνιος ἔν τε Μιδαείῳ τῆς Φρυγίας
κατέλαβον καὶ περισχόντες ἐζώγρησαν. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Ἀντώ-
νιος εὐθὺς μὲν ὑπ' ὀργῆς ἐπέστειλέ σφισιν ἵνα ἀποθάνῃ, αὖθις δ'
οὐ πολλῷ ὕστερον μετανοήσας ἵνα σωθῇ. . . . .
5 . . . . τοῦ οὖν δευτέρου γραμματοφόρου τὸν πρό-
τερον φθάσαντος, ὕστερον τὰ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ γράμματα
ὁ Τίτιος λαβών, καὶ νομίσας ὄντως δεύτερα εἶναι, ἢ καὶ γνοὺς μὲν
τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐθελήσας δὲ αὐτῇ πιστεῦσαι, τῇ τάξει τῆς κο-
(a. u. 719 (35)) 6 μιδῆς αὐτῶν ἀλλ' οὐ τῇ γνώμῃ προσέσχε. καὶ οὕτως ὅ τε Σέξτος
ἐπί τε τοῦ Κορνουφικίου τοῦ Λουκίου καὶ ἐπὶ Σέξτου τινὸς Πομ-
πηίου ὑπάτων ἀπέθανε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Καῖσαρ ἱπποδρομίαν
τε ἐποίησε καὶ τῷ Ἀντωνίῳ ἅρμα τε ἔμπροσθεν τοῦ βήματος καὶ
εἰκόνας ἐν τῷ Ὁμονοείῳ ἔστησε, τό τε ἐξουσίαν σύν τε τῇ γυναικὶ
καὶ τοῖς τέκνοις ἑστιᾶσθαι ἐνταῦθ' ἔχειν ἔδωκεν, ὥσπερ ποτὲ καὶ
L 234ᵛ 7 αὐτῷ ἐψήφιστο· φίλος | τε γὰρ ἔτι οἱ εἶναι ἐπλάττετο, καὶ ἐκεῖνόν
τε ἐπὶ ταῖς ἀπὸ τῶν Πάρθων συμφοραῖς παρεμυθεῖτο δῆθεν, καὶ
ἑαυτοῦ τὸ ἐπίφθονον πρός τε τὴν νίκην καὶ πρὸς τὰ ψηφισθέντα
ἐπ' αὐτῇ ἐξηκεῖτο.

(a. u. 716 (38)) 19 καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔπραττε, τὰ δὲ δὴ τοῦ Ἀντωνίου τῶν τε βαρ-
βάρων ὧδε ἔσχεν. ὁ Οὐεντίδιος ὁ Πούπλιος τὸν Πάκορον στράτευμά
τε ἀθροίζειν καὶ ἐς τὴν Συρίαν ἐμβάλλειν μαθὼν ἔδεισεν, ἐπειδὴ
M 88ʳ μήτε αἱ πόλεις πω καθειστήκεσαν καὶ τὰ στρατόπεδα ἐν τοῖς | χει-
μαδίοις ἔτι διέσπαρτο, καὶ τοιόνδε τι ἔς τε τὴν διατριβὴν αὐτοῦ
2 καὶ ἐς τὴν βραδυτῆτα τῆς στρατιᾶς ἐποίησε. Χανναῖόν τινα
δυνάστην γνωρίμως μὲν καὶ αὐτῷ ἔχοντα, τὰ δὲ δὴ τῶν Πάρθων
μᾶλλον φρονοῦντα εἰδώς, τά τε ἄλλα ὡς καὶ πιστότατόν οἱ ὄντα

303, 33—304, 15 > Zon. 10, 25 p. 385, 5—15 B. (p. 415, 14—26 D.)

4 *Μιδαείῳ*] cf. Ptol. 5, 2, 22 6. 7 *ἵνα*] cf. 45, 32, 4; 52, 26, 1; 53, 9, 6; 69, 16, 3 et 17, 2. 3, al. inter *σωθῇ* et *τοῦ* spatium est vacuum relictum 18—20 litterarum in L addito in marg. ∾, 34 fere litterarum in M addito in marg. ζτ· Zonaras hic: *ὃ μαθὼν ὁ Ἀντώνιος εὐθὺς μὲν ὑπ' ὀργῆς ἐπέστειλε κτανθῆναι αὐτόν, ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἔγραψε σωθῆναι αὐτόν. τοῦ οὖν δευτέρου κ. τ. λ.* *ἔγραψε* quoque inseruit librarius L b inter *μετανοήσας* et *ἵνα* 13 *Κορνουφικίου* cf. ad 48, 17, 6 17 *καὶ*] (prius) *καὶ ⟨σὺν⟩* Bk., at cf. ad 47, 39, 1 19 *ἐπὶ* Pflugk., *ἐν* LM 21 *ἐξηκεῖτο* Rk. coll. 54, 3, 8, *ἐξηγεῖτο* LM 24 *ἐμβάλλειν*] *ἐμβαλεῖν* Pflugk. sine causa 27 *Χανναῖον*] *Pharnaeum* vocat Front. *Strat.* 1, 1, 6 (*farneum*).

ἐτίμα καὶ σύμβουλον ἔστιν ὧν ἐποιεῖτο, ἐξ ὧν αὐτὸς μὲν οὐδὲν
βλαβήσεσθαι, ἐκείνῳ δὲ διὰ πίστιν τοῦ καὶ τὰ ἀπορρητότατα δῆθεν
αὐτῷ συνειδέναι παρέξειν ἔμελλεν. ἐπειδή τε ἐνταῦθα ἦν, φοβεῖ- 3
σθαί τε ἐπλάσατο μή πως οἱ βάρβαροι τὴν συνήθη σφίσι διάβασιν
τοῦ Εὐφράτου, παρ' ᾗ τὸ Ζεῦγμα ἡ πόλις ἐστι, παραλιπόντες
ἑτέρᾳ τινὶ ὁδῷ κάτω τοῦ ποταμοῦ χρήσωνται (τῇ μὲν γὰρ πεδία
τοῖς πολεμίοις ἐπιτήδεια, τῇ δὲ γηλόφους ἑαυτοῖς πρέποντας εἶναι
ἔλεγε), καὶ τοῦτο αὐτόν ⟨τ'⟩ ἀνέπεισε πιστεῦσαι, καὶ τὸν Πάκορον 4
δι' αὐτοῦ προσεξηπάτησε· τὴν γὰρ πεδιάδα, ἣν προσεποιεῖτο ὁ
Οὐεντίδιος μὴ βούλεσθαι αὐτὸν ἐλθεῖν, μακροτέραν τῆς ἑτέρας οὖ-
σαν τραπεὶς παρέσχεν οἱ καιρὸν τὰς δυνάμεις ἀθροῖσαι. καὶ οὕτως **20**
ἐν τῇ Συρίᾳ αὐτῷ τῇ Κυρηστικῇ γενομένῳ συμβαλὼν ἐνίκησεν. cf. Xiph. 68, 1—4
ἐπειδὴ γὰρ οὔτε τὸν ποταμὸν διαβῆναί σφας ἐκώλυσεν οὔτ' αὖ
διαβᾶσιν εὐθὺς ἐπέθετο, μαλακίαν τέ τινα καὶ ἀρρωστίαν τῶν
Ῥωμαίων κατέγνωσαν, κἀκ τούτου πρὸς τὸ ἔρυμα αὐτῶν καίπερ
ἐν μετεώρῳ ὂν προσήλασαν ὡς καὶ αὐτοβοεὶ σφας αἱρήσοντες.
ἐπεκδρομῆς τε αἰφνιδίου γενομένης κατά τε τοῦ πρανοῦς οὐ χαλε- 2
πῶς, ἅτε καὶ ἱππῆς ὄντες, ἀπεώσθησαν, κἀνταῦθα ἀνδρείως μὲν
ἀμυνόμενοι (κατάφρακτοι γὰρ οἱ πλείους αὐτῶν ἦσαν) ταραττόμενοι
δὲ πρός τε τὸ ἀνέλπιστον καὶ περὶ ἀλλήλοις, | ὑπό τε τῶν ὁπλιτῶν L 235r
καὶ ὑπὸ τῶν σφενδονητῶν μάλιστα ἡττήθησαν· πόρρωθεν γὰρ
σφοδραῖς ταῖς βολαῖς ἐξικνούμενοι χαλεπώτατοι αὐτοῖς ἐγίγνοντο.
κἀν τῷ πόνῳ τούτῳ καὶ ὁ Πάκορος πεσὼν πλεῖστον αὐτοὺς ἔβλα- 3
ψεν· ὡς γὰρ τάχιστα τὸν ἄρχοντά σφων ἀπολωλότα ᾔσθοντο, ὀλίγοι
μὲν περὶ τοῦ σώ|ματος αὐτοῦ προθύμως ἠγωνίσαντο, φθαρέντων M 88v
δὲ καὶ τούτων πάντες οἱ λοιποὶ ἐνέδοσαν. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν διὰ cf. Xiph. 68, 6. 7
τῆς γεφύρας οἴκαδε διαφυγεῖν ἐθελήσαντες οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλὰ

304, 22—306, 8 cf. Zon. 10, 26 p. 385, 16—21 B. (p. 415, 27—416, 3 D.)

---

8 *καὶ τοῦτο* Bk., *κἀκ τούτου* LM ⟨*τ'*⟩ ins. Pflugk. 12 *Κυρη-στικῇ*] sic LM (ut *Κῦρος* 71, 22, 2), *Κυρρηστικῇ* Xyl. utrum per unum an per duplicem *ρ*, per *ε* an per *η* scribendum sit ambiguum, cf. Steph. *s. v.* *Κύρρος*. oppidum Macedonicum *Κύρρος* Thuc. 2, 100, 4 at *Κῦρος* Steph. *s. v.* *Μάνδαραι*. Asiatica regio et gens: *Κυρρησταὶ nummi* Head. *H. N.* p. 654, Pol. 5, 50, 7 et 57, 4 (at *Κυρρεσταί* sec. Steph. *l. l.*), *Κυρηστίς* (fem.) et *Κυρηστική* (nisi quod *κυριστὶς κυριστική* codd.) Strab. 16, 2, 7. 8 p. 751 (at *Κυρεστίς, Κυρεστική* sec. Steph. *l. l.* cod. Rhedig.), variant libri apud Plut. *Dem.* 48 et *Ant.* 34 praevalente tamen duplici *ρ*, *Κυρρηστική* Ptol. 5, 15, 13. Latine *Cyrrus, Cyrr(h)estae, Cyrrestice* Cic. ad *Att.* 5, 18, 1, Plin. *n. h.* 4, 34; 5, 81, Tac. *ann.* 2, 57 18 *ἱππῆς* LM (*ἱππῆς*) 19 *ταραττόμενοι*] *τραπόμενοι* Nab. coll. Thuc. 2, 51, 4 immerito, cf. Thuc. 7, 23, 3. vide quoque 2, 65, 11; 7, 67, 2 et 84, 3 a Melbero laud., al. 20 *τε* (prius) del. Polak. *ἀλλήλοις*] an *ἀλλήλους*? cf. Thuc. 7, 23, 3.

προκαταληφθέντες ἀπώλοντο, οἱ δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἐς τὴν
4 Κομμαγηνὴν κατέφυγον. Οὐεντίδιος δὲ τὰ μὲν ἄλλα τὰ ἐν τῇ Συ-
ρίᾳ μετέωρα πρὸς τὴν τοῦ πολέμου ἔκβασιν γιγνόμενα (τὸν γὰρ
Exc. V. 160 Πάκορον ὅμοια τοῖς μάλιστα τῶν πώποτε βασιλευσάντων καὶ ἐπὶ
Xiph. 68, 4–6 δικαιοσύνῃ καὶ ἐπὶ πρᾳότητι ὑπερηγάπων) ῥᾳδίως, τὴν κεφαλὴν
5 αὐτοῦ κατὰ τὰς πόλεις περιπέμψας, κατεστήσατο· αὐτὸς δὲ ἐπὶ
τὸν Ἀντίοχον, πρόφασιν μὲν ὅτι τοὺς ἱκέτας οὐκ ἐξέδωκε, τῇ
δ' ἀληθείᾳ διὰ τὰ χρήματα ἃ πάμπολλα εἶχεν, ἐπεστράτευσεν.
21 ἐνταῦθα δὲ ἤδη αὐτῷ ὄντι ὁ Ἀντώνιος ἐξαίφνης ἐπιστὰς οὐ
cf. Xiph. 68, 8–20 μόνον οὐχ ἥσθη ἀλλὰ καὶ ἐφθόνησεν, ὅτι ἔδοξέ τι καθ' ἑαυτὸν
ἠνδραγαθῆσθαι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτὸν ἔπαυσε, καὶ
ἐς οὐδὲν ἔτι οὔτ' αὐτίκα οὔθ' ὕστερον αὐτῷ ἐχρήσατο, καίτοι καὶ
ἱερομηνίας ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς ἔργοις καὶ ἐπινίκια δι' αὐτὸν λαβών.
2 οἵ γε μὴν ἐν τῷ ἄστει Ῥωμαῖοι ἐψηφίσαντο μὲν τῷ Ἀντωνίῳ ταῦτα
πρός τε τὸ προῦχον αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ἡ στρατηγία ἐκεί-
νου ἦν, ἐψηφίσαντο δὲ καὶ τῷ Οὐεντιδίῳ, ἅτε καὶ τὴν συμφορὰν
τὴν ἐπὶ τοῦ Κράσσου σφίσι γενομένην ἱκανώτατα τοῖς Πάρθοις
διὰ τοῦ Πακόρου, καὶ μάλισθ' ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑκατέρου
3 τοῦ ἔτους ἀμφότερα συνηνέχθη, νομίζοντες ἀνταποδεδωκέναι. καὶ
συνέβη γε τῷ Οὐεντιδίῳ μόνῳ τε τὰ νικητήρια ἑορτάσαι ὥσπερ καὶ
μόνος ἐνίκησεν (ὁ γὰρ Ἀντώνιος προαπώλετο), καὶ δόξαν ἀπό τε
τούτου καὶ ἐκ τοῦ παραλόγου ἅμα τῆς τύχης μείζω λαβεῖν· ἐν γὰρ
τοῖς τοῦ Πομπηίου τοῦ Στράβωνος ἐπινικίοις πομπεύσας ποτὲ μετὰ
L 295r τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων αὐτὸς | ἐπινίκια τῶν Πάρθων πρῶτος Ῥω-
μαίων ἤγαγε.
22 ταῦτα μὲν χρόνῳ ὕστερον ἐγένετο, τότε δὲ ὁ Ἀντώνιος προσέ-
M 89r βαλε μὲν τῷ Ἀντιόχῳ, καὶ κατακλείσας αὐτὸν ἐς Σαμόσατα | ἐπο-
λιόρκει· ὡς δ' οὐδὲν ἐπέραινεν, ἀλλ' ὅ τε χρόνος ἄλλως ἀνηλοῦτο
καὶ τὰ τῶν στρατιωτῶν ἀλλοτρίως οἱ διὰ τὴν τοῦ Οὐεντιδίου ἀτι-
μίαν ἔχειν ὑπώπτευσε, διεκηρυκεύσατο αὐτῷ κρύφα, καὶ πλαστὰς

4. 5. = Exc. Val. 160: ὅτι ὁ τῶν Πάρθων ἡγούμενος ὁ Πάκορος ἐν τοῖς μάλιστα τῶν πώποτε βασιλευσάντων ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ πρᾳότητι διαλάμπων ἠγαπᾶτο. [| ὅτι fol. 145r]

9—11 = Zon. 10, 26 p. 385, 21—386, 1 B. (p. 416, 3—6 D.)   26—28. 307, 1. 5 > Zon. 10, 26 p. 386, 1—4 B. (p. 416, 6—9 D.)

3 *γιγνόμενα* reduxi ex LM, *γενόμενα* Bk., quo opus non est   11 *ἠνδραγαθῆσθαι* R. St., *ἠνδραγαθεῖσθαι* LM   19 *ἀνταποδεδωκέναι*] ⟨*αὐτὸν*⟩ *ἀνταποδεδωκέναι* vel *αὐτὸν ἀποδεδωκέναι* Rk., frustra   20 *τε τὰ* Bk., *τά τε* LM.

πρὸς αὐτὸν συνθήκας, ὅπως εὐπρεπῶς ἀπαναστῇ, ἐποιήσατο. ἀμέλει 2
αὐτὸς μὲν οὔτε ὁμήρους, πλὴν δύο καὶ τούτων οὐκ ἐπιφανῶν, οὔτε
τὰ χρήματα ἃ ᾔτησεν ἔλαβε, τῷ δ' Ἀντιόχῳ θάνατον Ἀλεξάνδρου
τινὸς αὐτομολήσαντος παρ' αὐτοῦ πρότερον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους
ἐχαρίσατο. καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀφωρμήθη,
Γάιος δὲ δὴ Σόσσιος τὴν ἀρχὴν τῆς τε Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας 3 cf. Xiph. 68, 20—22
παρ' αὐτοῦ λαβὼν τούς τε Ἀραδίους πολιορκηθέντας τε μέχρι τότε
καὶ λιμῷ καὶ νόσῳ ταλαιπωρηθέντας ἐχειρώσατο, καὶ τὸν Ἀντίγονον
τοὺς φρουροὺς τοὺς παρ' ἑαυτῷ τῶν Ῥωμαίων ὄντας ἀποκτείναντα
μάχῃ τε ἐνίκησε, καὶ καταφυγόντα ἐς τὰ Ἱεροσόλυμα πολιορκίᾳ
κατεστρέψατο. πολλὰ μὲν δὴ καὶ δεινὰ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς Ῥω- 4
μαίους ἔδρασαν (τὸ γάρ τοι γένος αὐτῶν θυμωθὲν πικρότατόν
ἐστι), πολλῷ δὲ δὴ πλείω αὐτοὶ ἔπαθον. ἑάλωσαν μὲν γὰρ πρό- Xiph. 68, 22—69, 1
τεροι μὲν οἱ ὑπὲρ τοῦ τεμένους τοῦ θεοῦ ἀμυνόμενοι, ἔπειτα δὲ
καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῇ τοῦ Κρόνου καὶ τότε ἡμέρᾳ ὠνομασμένῃ. καὶ 5 Bekk. Anecd. 161, 16
τοσοῦτόν γε τῆς θρησκείας αὐτοῖς περιῆν ὥστε τοὺς προτέρους
τοὺς μετὰ τοῦ ἱεροῦ χειρωθέντας παραιτήσασθαί τε τὸν Σόσσιον,
ἐπειδὴ ἡμέρα αὖθις ἡ τοῦ Κρόνου ἐνέστη, καὶ ἀνελθόντας ἐς αὐτὸ
πάντα μετὰ τῶν λοιπῶν τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι. ἐκείνους μὲν οὖν 6
Ἡρώδῃ τινὶ ὁ Ἀντώνιος ἄρχειν ἐπέτρεψε, τὸν δ' Ἀντίγονον ἐμαστί-
γωσε σταυρῷ προσδήσας, ὃ μηδεὶς βασιλεὺς ἄλλος ὑπὸ τῶν Ῥω-
μαίων ἐπεπόνθει, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἀπέσφαξεν.

ἐπὶ μὲν δὴ τοῦ τε Κλαυδίου τοῦ τε Νωρβανοῦ ταῦθ' οὕτως 23 (a. u. 717 (37))
ἐγένετο, τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ ἔτει οἱ μὲν Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἐν τῇ Συ-
ρίᾳ λόγου ἄξιον ἔπραξαν· | Ἀντώνιος μὲν γὰρ ἔς τε τὴν Ἰταλίαν L 236r
ἀφικνούμενος καὶ ἐκεῖσε αὖθις ἐπανιὼν πάντα τὸν ἐνιαυτὸν | κατέ- M 89v
τριψε, Σόσσιος δέ, ἅτε τὰ ἐκείνου ἀλλ' οὐ τὰ ἑαυτοῦ ἐπαύξων, καὶ 2
διὰ τοῦτο καὶ τὸν φθόνον τήν τε ὀργὴν αὐτοῦ φοβούμενος, διετέλεσε
διασκοπῶν οὐχ ὅπως προσκατορθώσας τι ἀπεχθήσοιτό οἱ, ἀλλ'
ὅπως ἡσυχίαν ἄγων χαρίσαιτο· τὰ δὲ δὴ τῶν Πάρθων ἰσχυρῶς
αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐκ τοιοῦδέ τινος ἐνεωτερίσθη. ὁ Ὀρώδης ὁ βα- 3
σιλεὺς αὐτῶν ἐπειδὴ τῇ τε ἡλικίᾳ καὶ τῷ πένθει τῷ τοῦ Πακόρου

5 ἀφωρμήθη M, ἀφωρμίσθη L 6 Σόσσιος] Σόσιος Dind. Σόσσιος scribitur ubique § 5 (σώσιον Xiph.); 49, 23, 2; 49, 41, 4; 50, 2, 2. 3. 5 (ita quoque Zon.) et *ind*; 50, 14, 1 (σσόσιος V); 51, 2, 4; 56, 38, 2. nec aliter 68, 16, 2; 72, 22, 2. Σόσσιος quoque Plut. *Ant.* 34, Σόσιος App. *b. c.* 5, 73 (V, σόσσιος ceteri cod.). Latine *Sosius* in nummis, *tab. triumph. Cap.* (sed *Sossius* in *tab. Barb.*) s. a. 720, C. I. L. 9, 4855. nomen hoc cum in titulis Graecis saepius, in Latinis interdum per σσ scribatur veri non absimile Dionem quoque Σόσσιος dedisse non Σόσιος
20 Ἡρώδῃ] cf. Schürer, *Gesch. d. Jüd. Volkes* 1, 307, 20 31 Ὀρώδης] cf. ad 39, 56, 12.

ἔκαμνε, Φραάτῃ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν λοιπῶν παίδων τὴν ἀρχὴν
cf. Xiph. 69, 12–15 ζῶν ἔτ' ἐνεχείρισε, καὶ ὃς παραλαβὼν αὐτὴν ἀνοσιώτατος ἀνθρώπων
4 ἐγένετο· τούς τε γὰρ ἀδελφοὺς τοὺς ἐκ τῆς τοῦ Ἀντιόχου θυγατρὸς
γεγεννημένους ἐδολοφόνησεν, ὅτι καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ γένος τὸ
μητρόθεν ἀμείνους αὐτοῦ ἦσαν, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον δυσανασχετοῦντα
ἐπὶ τούτῳ ἐπαπέκτεινε, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων τοὺς γεν-
5 ναιοτάτους ἔφθειρε, καὶ πολλὰ ἕτερα καὶ δεινὰ ἐποίει, ὥστε συχνοὺς
τῶν πρώτων ἐγκαταλιπόντας αὐτὸν τοὺς μὲν ἄλλοσε τοὺς δὲ καὶ
πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀποχωρῆσαι, ἐν οἷς καὶ ὁ Μοναίσης ἦν. τοῦτο
μὲν ἐπὶ τοῦ Ἀγρίππου καὶ ἐπὶ τοῦ Γάλλου ὑπατευόντων ἐγένετο·
(a. u. 718 (36)) 24 ἐν δὲ δὴ τῷ λοιπῷ χειμῶνι, τοῦ τε Γελλίου καὶ τοῦ Νέρουα ἀρχόν-
των, Πούπλιος Κανίδιος Κράσσος ἐπὶ Ἴβηρας τοὺς ταύτῃ στρα-
τεύσας μάχῃ τε τὸν βασιλέα αὐτῶν Φαρνάβαζον ἐνίκησε καὶ ἐς
συμμαχίαν προσηγάγετο, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐς τὴν Ἀλβανίδα τὴν ὁμό-
ρον ἐμβαλών, καὶ ἐκείνους τόν τε βασιλέα αὐτῶν Ζόβηρα κρατήσας,
2 ὁμοίως αὐτοὺς ᾠκειώσατο. τούτοις τε οὖν ἐπαρθεὶς ὁ Ἀντώνιος,
καὶ προσέτι καὶ ἐπὶ τῷ Μοναίσῃ πολλὰ ἐπελπίσας (καὶ γὰρ ὑπέ-
σχητο αὐτῷ τῆς τε στρατείας ἡγήσεσθαι καὶ τὰ πλείω τῆς Παρθίας
ἀκονιτὶ προσποιήσειν) τόν τε πόλεμον τὸν πρὸς αὐτοὺς ἐς χεῖρας
ἤγετο ⟨καὶ⟩ τῷ Μοναίσῃ ἄλλα τε καὶ τρεῖς τῶν Ῥωμαίων πόλεις,
μέχρις ἂν διαπολεμήσῃ, νέμεσθαι ἔδωκε, καὶ προσέτι καὶ τὴν τῶν
M 99r 3 Πάρθων βασιλείαν ὑπέσχετο. πραττόντων δὲ αὐτῶν | ταῦτα δείσας
L 236v ὁ Φραάτης, ἄλλως τε καὶ τῶν Πάρθων χαλεπῶς | ἐπὶ τῇ τοῦ Μο-
Bekk. Anecd. 141, 18 ναίσου φυγῇ φερόντων, ἐπεκηρυκεύσατό τε αὐτῷ οὐδὲν ὅ τι οὐκ
4 ἐπαγγελλόμενος, καὶ ἔπεισεν αὐτὸν ἐπαναχωρῆσαι. γνοὺς οὖν τοῦτο
ὁ Ἀντώνιος ὀργὴν μέν, ὥσπερ εἰκός, ἐποιεῖτο, οὐ μέντοι ἀπέκτεινε
τὸν Μοναίσην, καίπερ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπικρατείᾳ ἔτ' ὄντα· οὔτε γὰρ
⟨ἂν⟩ ἄλλον τινὰ τῶν βαρβάρων, ἄν γέ τι τοιοῦτο ποιήσῃ, σφετερί-
σασθαι προσεδόκησε, καί τινα ἀπάτην ἐπ' αὐτοὺς παρεσκευάζετο.
5 ἐκεῖνόν τε οὖν ἀφῆκεν ὡς καὶ τὰ τῶν Πάρθων οἱ προσποιήσοντα,
καὶ πρέσβεις μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Φραάτην ἔπεμψε. καὶ λόγῳ μὲν
τὴν εἰρήνην ἔπραττεν ἐπὶ τῷ τά τε σημεῖα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους
τοὺς ἐν τῇ τοῦ Κράσσου συμφορᾷ ἁλόντας κομίσασθαι, ἵνα ἀπα-
ράσκευον τὸν βασιλέα διὰ τὴν τῆς συμβάσεως ἐλπίδα λάβῃ, ἔργῳ

307, 31—308, 8 > Zon. 10, 26 p. 386, 5—10 B. (p. 416, 10—17 D.)

---

1 *Φραάτῃ*] ita LM 9 *Μοναίσης* M, *μοναίσσης* L (sed recte c. 24, 2—4) *Μοναίσης* 62, 20, 2 quoque et 62, 22, 2 (ubi *μονάσης* corrupte exc. Urs.), *Μοναίσης* Plut. *Ant.* 37. 46, *Monaeses* Hor. *carm.* 3, 6, 9 12 *Κανίδιος* Reim., *καννίδιος* LM 18 *στρατείας*] ita LM 20 *ἤγετο* reduxi ex LM, cf. fr. 43, 17, Herod. 1, 126; 4, 79; 7, 8, *ἦκε* Rk., *ἦγε* Bk. ⟨*καὶ*⟩ ins. Bk. 28 ⟨*ἂν*⟩ ins. Dind.

δὲ τὰ τοῦ πολέμου πάντα ἡτοιμάζετο. καὶ ἦλθε μέχρι τοῦ Εὐ- 25
φράτου, νομίζων ἔρημον αὐτὸν φρουρᾶς εἶναι· ἐπεὶ μέντοι πάντα
τὰ ταύτῃ διὰ φυλακῆς ἀκριβοῦς ὄντα εὗρεν, ἐκεῖθεν μὲν ἀπετρά-
πετο, ἐπὶ δὲ τὸν τῶν Μήδων βασιλέα Ἀρταουάσδην τῷ τῆς Ἀρμε-
νίας τῆς μείζονος βασιλεῖ, ὁμωνύμῳ τέ οἱ καὶ ἐχθρῷ ὄντι, πεισθεὶς
στρατεῦσαι πρὸς τὴν Ἀρμενίαν εὐθὺς ὥσπερ εἶχεν ἐχώρησε, καὶ 2
μαθὼν ἐνταῦθα τὸν Μῆδον πολὺ ἀπὸ τῆς οἰκείας ἐπὶ τῇ τοῦ
Πάρθου συμμαχίᾳ ἀπηρκότα, τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τοῦ στρατοῦ
μέρος μετ' Ὀππίου Στατιανοῦ ὑπελίπετο, ἐπακολουθεῖν σφας κελεύ-
σας, αὐτὸς δὲ τούς τε ἱππέας καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ κράτιστον λαβὼν
ἠπείχθη ὡς καὶ αὐτοβοεὶ πάντα τὰ τῶν ἐναντίων αἱρήσων, καὶ 3
τοῖς Πραάσποις τῷ βασιλείῳ αὐτῶν προσπεσὼν χώματά τε ἔχου
καὶ προσβολὰς ἐποιεῖτο. πυθόμενοι δὲ ταῦτα ὅ τε Πάρθος καὶ ὁ
Μῆδος ἐκεῖνον μὲν μάτην εἴων πονεῖσθαι (τά τε γὰρ τείχη ἰσχυρὰ
ἦν καὶ συχνοὶ ἀπ' αὐτῶν ἠμύνοντο), τῷ δὲ δὴ Στατιανῷ ἀπροσδο- 4
κήτῳ τε ἐν τῇ πορείᾳ καὶ κεκμηκότι προσ|πεσόντες πάντας, πλὴν M 90r
τοῦ Πολέμωνος τοῦ ἐν τῷ Πόντῳ βασιλεύοντος καὶ τότε συστρα-
τεύοντος αὐτῷ, ἐφόνευσαν· | τοῦτον γὰρ δὴ μόνον καὶ ἐζώγρησαν L 237r
καὶ ἀπέλυσαν χρήματα λαβόντες. ἠδυνήθησαν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, 5
ὅτι ὁ μὲν Ἀρμένιος οὐ παρεγένετο τῇ μάχῃ, ἀλλὰ καὶ δυνηθεὶς ἄν,
ὥς φασί τινες, ἐπικουρῆσαι τοῖς Ῥωμαίοις οὔτε τοῦτ' ἐποίησεν
οὔτε πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀφίκετο, ἀλλ' ἐς τὴν οἰκείαν ἀνεχώρησεν,
ὁ δ' Ἀντώνιος ἠπείχθη μὲν πρὸς τὴν πρώτην πεμφθεῖσάν οἱ ὑπὸ 26
τοῦ Στατιανοῦ ἀγγελίαν ὡς καὶ βοηθήσων αὐτῷ, ὑστέρησε δέ· ἔξω
γὰρ τῶν νεκρῶν οὐδένα εὗρε. καὶ κατὰ μὲν τοῦτ' ἐφοβήθη, ὅτι
δὲ οὐδενὶ τῶν βαρβάρων ἐνέτυχεν, ὑπετόπησέ τε ἀπεληλυθέναι ποι
αὐτοὺς ὑπὸ δέους καὶ ἀνεθάρσησε. κἀκ τούτου συμβαλὼν σφισιν 2
οὐ πολλῷ ὕστερον τροπὴν μὲν αὐτῶν ἐποιήσατο· οἱ γὰρ σφενδονῆ-
ται πολλοί τε ὄντες καὶ μακροτέραν τῶν τόξων ἱέντες πάντα καὶ

308, 32. 33. 34—309, 1. 7—11. 13—18. 23—25. 27—310, 3 > Zon. 10, 26 p. 386, 11—387, 1 B. (p. 416, 18—417, 1 D.)

4 Ἀρταουάσδην] cf. ad 40, 16, 2 (ubi corrigas „ἀρταουάσδης (*rex Mediae*) 49, 25, 1") 7 πολὺ Xyl., πολὺν LM 9 ὑπελίπετο Bk. (et Zon. cod. A.), ὑπελείπετο LM, Zon. Bc 12 Πραάσποις] ita quoque c. 26, 3 (hic πραεύποις Xiph.); 50, 27, 5, Πράασπα etiam Steph. *s. v.* Πράασπα, Φράασπα Asinius Quadratus apud Steph. *s. v.* Φράασπα, Φράατα Plut. *Ant.* 38, 2; 39, 6; 50, 1, Φάρασπα Ptol. 6, 2, 10, cf. Strab. 11, 13, 3 p. 523 15 ἀπροσδοκήτῳ] ἀπροσδοκήτως Zon. 23 πεμφθεῖσάν Bk., πρεμωθεῖσάν LM (habent πρώτην) 29 μακροτέραν Bk., cf. Thuc. 6, 98, 3, μακροτέρων LM, vide quoque Xen. *anab.* 3, 4, 16 τόξων] forte τοξοτῶν? πάντα καὶ τὸν κατάφρακτον] ⟨τἆλλα τε⟩ πάντα καὶ τὸ κατάφρακτον Pflugk. (?) frustra, cf. e. gr. fr. 87, 4.

τὸν κατάφρακτον ἰσχυρῶς ἐλυμαίνοντο· οὐ μέντοι καὶ ἀξιόλογόν τι
3 πλῆθος ἔφθειρεν· οἱ γὰρ βάρβαροι διὰ ταχέων ἵππευον. τοῖς τε
cf. Xiph. 69, 2. 5 οὖν Πραάσποις αὖθις προσέμιξε καὶ ἐκεῖνα ἐπολιόρκει, τοὺς μὲν
πολεμίους μηδὲν μέγα λυπῶν (οἵ τε γὰρ ἔνδον ὄντες ἰσχυρῶς αὐτὸν
ἀπεκρούοντο, καὶ οἱ ἔξωθεν οὐ ῥᾳδίως αὐτῷ συνέμισγον), τῶν δὲ
δὴ σφετέρων πολλοὺς μὲν ἐν τῇ τῶν ἐπιτηδείων καὶ ζητήσει καὶ
4 ἐπαγωγῇ ἀποβάλλων, συχνοὺς δὲ καὶ αὐτὸς κολάζων. τὸ μὲν γὰρ
πρῶτον, ἕως ἔτι αὐτόθεν ποθὲν τὴν τροφὴν ἐλάμβανον, ἐξήρκουν ἐς
ἀμφότερα, ὥστε καὶ τὴν προσεδρείαν καὶ τὴν λῆψιν αὐτῆς ἀσφαλῆ
ποιεῖσθαι· ἐπεὶ δὲ τά τε ἐγγὺς πάντα κατανάλωτο καὶ πόρρω ποι
5 οἱ στρατιῶται προχωρεῖν ἠναγκάζοντο, συνέβαινεν αὐτοῖς, εἰ μὲν
ὀλίγοι ποι πεμφθεῖεν, μὴ μόνον μηδὲν φέρειν ἀλλὰ καὶ προσαπόλ-
λυσθαι, εἰ δὲ δὴ πλείους, ἔρημον τὸ τεῖχος τῶν πολιορκησόντων
καταλείπειν, καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας ἐν τούτῳ πολλὰς δὲ καὶ μηχα-
M 91r 27 νάς, ἐπεξιόντων | σφίσι τῶν βαρβάρων, ἀποβάλλειν. καὶ διὰ ταῦτα
ὁ Ἀντώνιος καὶ κριθὴν πᾶσιν αὐτοῖς ἀντὶ τοῦ σίτου ἔδωκε καὶ
ἐδεκάτευσέ τινας, τό τε σύμπαν πολιορκεῖν δοκῶν τὰ τῶν πολιορ-
L 237v 2 κουμένων ἔπασχεν· οἵ τε γὰρ ἐν τῷ τείχει τοὺς καιροὺς τῶν | ἐπεκ-
δρομῶν ἀκριβῶς ἐτήρουν, καὶ οἱ ἔξω τοῖς τε κατὰ χώραν μένουσιν
αὐτῶν, ὁπότε δίχα γένοιντο, δεινῶς, καὶ προσελαύνοντες ἐξαπίνης
καὶ ὑποστρέφοντες δι' ὀλίγου, ἐνέκειντο, καὶ τοῖς σιταγωγοῦσιν ἐπὶ
μὲν τὰς κώμας ἀπιοῦσιν οὐκ ἠνώχλουν, σκεδαννυμένοις δὲ δὴ καὶ
Xiph. 69, 5. 6 3 ἀνακομιζομένοις προσέπιπτον ἀνέλπιστοι. προσκαθημένου δ' οὖν
Exc. U^R 11 καὶ ὣς αὐτοῦ τῇ πόλει, δείσας ὁ Φραάτης μὴ καὶ κακόν τι αὐτὴν
ἐν τῷ χρόνῳ, ἤτοι καθ' ἑαυτὸν τρόπον τινὰ ἢ καὶ συμμαχίαν
Xiph. 69, 6–12 ποθὲν προσλαβών, ἐργάσηται, ἔπεισεν αὐτόν, ὑποπέμψας τινάς,
4 ἐπικηρυκεύσασθαί οἱ ὡς καὶ ῥᾷστα τῶν σπονδῶν τευξόμενον. κἀκ
Suid. s. v. ψαλλόμενος τούτου τοῖς τε πεμφθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ ἐχρημάτισεν ἐπί τε χρυσοῦ
Bekk. Anecd. 180, 8 δίφρου καθήμενος καὶ τὴν νευρὰν τοῦ τόξου ψάλλων, καὶ κατα-

---

23—311, 2. 7 = Exc. U^R 11: ὅτι τοῦ Ἀντωνίου τῇ τῶν Πάρθων (Παρθήνων V) πόλει προσκαθημένου δείσας ὁ Φρανάτης — ὑπέσχετο. ὃ καὶ γέγονε (γεγόνει V) καὶ τὰ μηχανήματα κατεκαύθη. [V. L. vide infra. praeterea: 24—26 αὐτὴν — προσλαβὼν om. 27 οἱ om. M καὶ αὐτοῖς (pro κἀκ τούτου) 29 καὶ (alterum) om.

17—23 cf. Zon. 10, 26 p. 387, 1—4 B. (p. 416, 32—417, 4 D.) 26—311, 4 > Zon. 10, 26 p. 387, 5—9 B. (p. 417, 5—10 D.)

---

2 ἔφθειρεν Bk., ἔφθειρον LM ἵππευον] ἀφίππευον Odd. haud male 3 Πραάσποις] cf. ad c. 25, 3 12 ποι R. St., πη LM 29 ψάλλων] ita recte LM Suid. (*s. v.* ψαλλόμενος et ψάλλω) Bekk. *Anecd.*, ψαύων Exc. U^R. cf. Bekk. *Anecd.*: ψάλλω αἰτιατικῇ. Δίων τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ βιβλίῳ· τὴν νευρὰν τοῦ τόξου ψάλλων. τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι ψαύων.

δραμὼν αὐτοὺς πολλὰ τέλος τὴν εἰρήνην, ἄν γε παραχρῆμα ἀπο-
στρατοπεδεύσωνται, δώσειν ὑπέσχετο. ἀκούσας οὖν τοῦτο ὁ Ἀντώ- 5 Xiph. 69, 15—17
νιος, καὶ φοβηθείς τε ἅμα τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ, καὶ πιστεύσας
ὅτι, ἄν που μεταστῇ, σπείσεται, ἀπανέστη, μηδὲν τῶν ἐς τὴν πο-
λιορκίαν παρεσκευασμένων ὡς καὶ ἐν φιλίᾳ φθείρας. ποιήσαντος 28 cf. Xiph. 69, 17—20
δὲ αὐτοῦ τοῦτο καὶ τὰς σπονδὰς προσδεχομένου, οἵ τε Μῆδοι καὶ
τὰ μηχανήματα κατέκαυσαν καὶ τὰ χώματα διεσκέδασαν, καὶ οἱ
Πάρθοι λόγον μὲν οὐδένα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης αὐτῷ ἔπεμψαν, προσ-
πεσόντες δὲ αἰφνίδιοι πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργάσαντο. ὡς οὖν ἔμα- 2
θεν ὅτι ἠπάτηται, πρεσβεύσασθαι μὲν οὐκέτ᾽ ἐτόλμησεν (οὔτε γὰρ
ἐπὶ μετρίοις τισὶ καταλύσεσθαι προσεδόκησε, καὶ τοὺς στρατιώτας
ἐς ἀθυμίαν ἐκ τῆς τῶν σπονδῶν διαμαρτίας ἐμβαλεῖν οὐκ ἠθέλη-
σεν), ἐπειχθῆναι δέ, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐξανειστήκει, ἐς τὴν Ἀρμενίαν M 91r
ἔγνω. καὶ ἑτέραν τινὰ ὁδόν (ἣν γὰρ ἦλθον, ἀποκεκλεῖσθαί σφισι 3
παντελῶς ἐνόμιζον) ἰόντες πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔπαθον. ἔς τε γὰρ
χωρία ἄγνωστα ἐσπίπτοντες ἐσφάλλοντο, καὶ προσέτι καὶ οἱ βάρ-
βαροι τὰ στενόπορα αὐτῶν προκαταλαμβάνοντες τὰ μὲν ἀπέσκα-
πτον τὰ δὲ ἀπεσταύρουν, τήν τε ὑδρείαν πανταχοῦ ἐδυσχέραινον
καὶ τὰς νομὰς ἐξέτριβον· καὶ εἴγε που κατὰ τύχην δι᾽ ἐπιτηδειοτέ- 4
ρων | τινῶν τόπων χωρήσειν ἔμελλον, ἐκείνων μέν σφας ὡς καὶ L 238r
προκατειλημμένων ψευδαγγελίαις ἀπέτρεπον, ἑτέρας δ᾽ ὁδοὺς προ-
λελοχισμένας ἰέναι ἐποίουν, ὥστε πολλοὶ μὲν ἐν τῷ τοιούτῳ πολλοὶ
δὲ καὶ ὑπὸ λιμοῦ ἐφθείροντο. καὶ ἐκ τούτου καὶ αὐτομολία τις 29
ἐγένετο. κἂν πάντες μετέστησαν, εἰ μήπερ οἱ βάρβαροι τοὺς τολ-
μήσαντας αὐτὸ ποιῆσαι ἐν τοῖς τῶν ἄλλων ὀφθαλμοῖς κατετόξευσαν.
τούτου τε οὖν ἐπέσχον, καί τι καὶ τοιόνδε παρὰ τῆς τύχης εὕροντο. 2
ἐσπεσόντες ποτὲ ἐς ἐνέδραν καὶ πυκνοῖς τοξεύμασι βαλλόμενοι τήν Xiph. 69, 20—32
τε χελώνην ἐξαπιναίως συνασπίσαντες ἐποίησαν καὶ τὰ γόνατά σφων
τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὴν γῆν ἤρεισαν. νομίσαντες οὖν αὐτοὺς οἱ 3
βάρβαροι (οὐ γάρ πω τοιοῦτόν τι ἑωράκεσαν) καταπεπτωκέναι τε

---

1 οὖν αὐτοὺς   τέλος om.]

6—10. 13. 14. 16—28 > Zon. 10, 26 p. 387, 9—16 B. (p. 417, 10—19 D.)
28—312, 7 > Zon. 10, 26 p. 388, 11—17 B. (p. 418, 9—17 D.)

---

4 που] ποι Bk., cf. 50, 14, 4   5 παρεσκευασμένων R. St., παρασκευασμένων LM   10 οὐκέτ᾽ M, οὐκ L   15 ἐνόμιζον ἰόντες Dind., νομίζοντες LM, νομίζοντες διερχόμενοι libr. Lb, ἐνόμιζον iam Leuncl.   26 ἐπέσχον] ἀπέσχον Reim., ἀπέσχοντο Odd. perperam uterque, cf. fr. 39, 9; 39, 47, 3; 50, 31, 3; 51, 24, 1; 56, 22, 4. haud raro ita scriptores veteres   τῆς τύχης Pflugk., atque ita solet Dio (vide Ind.), τῆι τύχηι LM.

ὑπὸ τῶν τραυμάτων καὶ μιᾶς ἐπικοπῆς εἶναι, τὰ μὲν τόξα ἀπέρριψαν καὶ ἀπὸ τῶν ἵππων ἀπεπήδησαν, τοὺς δ' ἀκινάκας σπασάμενοι
4 ἐγγύς σφισιν ὡς καὶ ἐπισφάξοντες αὐτοὺς προσῆλθον. κἀν τούτῳ ἐξαναστάντες οἱ Ῥωμαῖοι πᾶσάν τε ἀπὸ παραγγέλσεως τὴν φάλαγγα ἅμα ἀνέπτυξαν, καὶ τοῖς πλησίοις ἀντιπρόσωποι ὡς ἕκαστοι προσπεσόντες παμπληθεῖς, οἷα γυμνοὺς ὡπλισμένοι, ἀπροσδοκήτους παρεσκευασμένοι, τοξότας ὁπλῖται, βαρβάρους Ῥωμαῖοι, κατέκοψαν, ὥστε τοὺς λοιποὺς πάντας παραχρῆμα ἀποχωρῆσαι καὶ μηκέτι μηδέν' αὐτοῖς ἐπακολουθῆσαι.

Xiph. 70, 1–24 **30** ἡ δὲ δὴ χελώνη αὕτη τοιάδε τίς ἐστι καὶ τόνδε τὸν τρόπον
M 92r γίγνεται. τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ οἱ ψιλοὶ οἵ τε ἱππῆς | ἐν μέσῳ τοῦ στρατεύματος τετάχαται· τῶν δ' ὁπλιτῶν οἱ μὲν ταῖς προμηκέσιν ἀσπίσι ταῖς κοίλαις ταῖς σωληνοειδέσι χρώμενοι περί τε τὰ ἔσχατα ὥσπερ ἐν πλινθίῳ τινὶ τάσσονται, καὶ τοὺς ἄλλους, ἔξω τε
2 βλέποντες καὶ τὰ ὅπλα προβεβλημένοι, περιέχουσιν· οἱ δ' ἕτεροι οἱ τὰς πλατείας ἀσπίδας ἔχοντες ἔν τε τῷ μέσῳ συσπειρῶνται καὶ ἐκείνας καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὑπεραίρουσιν, ὥστε μήτ' ἄλλο τι πλὴν ἀσπίδων διὰ πάσης ὁμοίως τῆς φάλαγγος ὁρᾶσθαι, καὶ ἐν σκέπῃ τῶν βελῶν πάντας αὐτοὺς ὑπὸ τῆς
L 238v 3 πυκνότητος τῆς συντάξεως γίγνεσθαι. | οὕτω γάρ τοι δεινῶς ἰσχυρίζεται ὥστε καὶ βαδίζειν τινὰς ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ προσέτι καὶ ἵππους καὶ ὀχήματα, ὁσάκις ἂν ἐν κοίλῳ τινὶ καὶ στενῷ χωρίῳ γένωνται, ἐνελαύνεσθαι. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ σχῆμα τῆς τάξεως ταύτης ἐστί, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν τῆς χελώνης ἐπίκλησιν, πρός
4 τε τὸ ἰσχυρὸν καὶ πρὸς τὸ εὐσκέπαστον αὐτῆς, εἴληφε. χρῶνται δὲ αὐτῇ διχῇ· ἢ γὰρ πρὸς φρούριόν τι προσμίσγοντες προσπορεύονται, καὶ πολλάκις καὶ ἐπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος ἀναβιβάζουσί τινας, ἢ ὑπὸ τοξοτῶν ποτε περιστοιχισθέντες κυπτάζουσι πάντες ἅμα (καὶ γὰρ ⟨καὶ⟩ οἱ ἵπποι ὀκλάζειν καὶ κατακλίνεσθαι διδάσκονται), κἀν τούτῳ δόκησίν σφισιν ὡς καὶ κεκμηκότες παρασχόντες ἐξεγείρονταί τε πελασάντων αὐτῶν ἐξαίφνης, καὶ ἐς ἔκπληξίν σφας καθιστᾶσιν.

9—31 > Zon. 10, 26 p. 387, 17—388, 10 B. (p. 417, 20—418, 8 D.)

3 ἐπισφάξοντες] an ἀποσφάξοντες? cf. tamen Plut. *Ant.* 76 9 μηδέν' Rk., μηδὲν LM 11 ἱππῆς] ita LM (ἱππῆης) 13 κοίλαις R. St. (cum Zon.), κήλαις LM 15 προβεβλημένοι Nab. (litt.), περιβεβλημένοι LM Zon. 20 συντάξεως] an συγκλείσεως ut Thuc. 5, 71, 1? sed hoc temerarium 21 ἐπάνωθεν] ἐπάνω Xiph. Zon. de suo, cf. 71, 7, 4; 74, 10, 3, Thuc. 2, 99, 3, Plat. *Tim.* p. 45 A. 29 ⟨καὶ⟩ ins. Reim. ex Xiph. κἀν τούτῳ] κἀκ τούτου Bk. frustra, cf. 36, 30, 3; 44, 53, 7, al.

ἡ μὲν οὖν χελώνη αὕτη τοιουτότροπός ἐστιν, Ἀντώνιος δὲ ὑπὸ 31
μὲν τῶν πολεμίων οὐκέτ' οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν, ὑπὸ δὲ δὴ τοῦ ψύχους ἰσχυρῶς ἐταλαιπώρησεν· χειμών τε γὰρ ἤδη ἦν, καὶ ἡ Ἀρμενία ἡ ἐν τοῖς ὄρεσι, δι' ὧνπερ καὶ μόνων ἀγαπητῶς ἐπορεύθη, κρυσταλλώδης ἀεί ποτέ ἐστι. τά τε τραύματα, ἃ πολλὰ εἶχον,
ἐνταῦθα δὴ καὶ μάλιστα αὐτοῖς συνεπέθετο. ὅθενπερ συχνῶν μὲν 2
ἀπολλυμένων συχνῶν δὲ καὶ ἀπομάχων γιγνομένων, οὐκ ἤνεγκε τὴν
καθ' ἕκαστον αὐτῶν πύστιν, ἀλλὰ ἀπηγό|ρευσε μηδὲν τοιοῦτο μηδένα M 92r
οἱ ἀγγέλλειν. καὶ τόν τε Ἀρμένιον, καίτοι ἐν ὀργῇ τε ὅτι ἐγκατέλιπέ cf. Xiph. 70, 24—26
σφας ἔχων καὶ τιμωρήσασθαι ἐπιθυμῶν, καὶ ὑπῆλθε καὶ ἐθεράπευσεν, ἵνα τά τε ἐπιτήδεια καὶ χρήματα παρ' αὐτοῦ λάβῃ· καὶ 3
τέλος, ὡς οὔτ' ἀρκέσαι πρὸς πλείω πορείαν οἱ στρατιῶται, καὶ ταῦτ' ἐν χειμῶνι, ἐδύναντο, καὶ ἅμα καὶ μάτην ταλαιπωρήσειν ἔμελλον (ὑποστρέψαι γὰρ ἐς τὴν Ἀρμενίαν οὐκ ἐς μακρὰν ἐνενόει), πολλὰ μὲν ἐθώπευσεν αὐτόν, πολλὰ δὲ καὶ καθυπέσχετο αὐτῷ, ὅπως σφίσι χειμάσαι κατὰ χώραν ἐπιτρέψῃ, λέγων ὅτι τῷ ἦρι ἐπὶ
τοὺς Πάρθους αὖθις ἐπιστρατεύσει. καί οἱ καὶ παρὰ τῆς | Κλεο- 4 L 239r
πάτρας χρήματα ἦλθεν, ὥστε τοῖς τε ὁπλίταις καθ' ἑκατὸν δραχμὰς καὶ τοῖς ἄλλοις τὸ ἱκνούμενον δοθῆναι. ἐπειδή τε οὐκ ἐξήρκεσέ σφισι τὰ πεμφθέντα, προσεπέδωκε τοῖς λοιποῖς οἴκοθεν, τὸ μὲν ἀνάλωμα ἑαυτοῦ τὴν δὲ δὴ τῆς χάριτος δόξαν τῆς Κλεοπάτρας ποιούμενος· πολλὰ μὲν γὰρ καὶ τοὺς φίλους ἠράνισε, πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων ἠργυρολόγησε.

καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀπῆρεν, οἱ δὲ δὴ 32
οἴκοι Ῥωμαῖοι ἠγνόουν μὲν οὐδὲν τῶν γεγονότων, οὐχ ὅτι τἀληθὲς ἐκεῖνος ἐπέστειλέ σφισι (πάντα γὰρ δὴ τὰ δυσχερῆ συνέκρυπτε, καὶ ἔστιν ἅ γε αὐτῶν καὶ ἐς τὸ ἐναντιώτατον, ὡς καὶ εὐπραγῶν,
ἔγραφεν), ἀλλ' ὅτι ἥ τε φήμη τὴν ἀλήθειαν ἐσήγγελλε, καὶ ὁ Καῖ- 2
σαρ οἵ τε ἄλλοι οἱ συνόντες αὐτῷ καὶ ἐπολυπραγμόνουν ἀκριβῶς αὐτὰ καὶ διεθρύλουν, οὐ μέντοι καὶ ἐν τῷ κοινῷ διήλεγχον, ἀλλὰ καὶ ἐβουθύτουν καὶ ἑώρταζον· τοῦ γὰρ Καίσαρος πρὸς τὸν Σέξτον ἔτι καὶ τότε προσπταίοντος οὔτε εὐπρεπὴς οὔτε ἐπίκαιρος ὁ ἔλεγχος

1—7. 9. 10. 18—20. 24 > Zon. 10, 26 p. 388, 18—23 B. (p. 418, 18—25 D.)

---

3 ἰσχυρῶς L, δεινῶς M (sed induxit addiditque in marg. ἰσχυρῶς corr. ant.) 18 καθ' ἑκατὸν δραχμὰς scripsi coll. 45, 12, 2; 47, 42, 5; 51, 21, 3, al., καθ' ἕκαστον δραχμὰς LM, καθ' ἕκαστον ...... δραχμὰς Dind., καθ' ἕκαστον δραχμὰς πέντε καὶ τριάκοντα libr. Lb perperam omnino 20 οἴκοθεν R. St., οἴκοθε LM 21 δὴ om. Dind. (typ. vit.?) 27 καὶ (alterum) om. L.

3 αὐτῶν γίγνεσθαι ἐδύνατο. ὁ δ' οὖν Ἀντώνιος ταῦτά τε οὕτως
ἔπραξε, καὶ δυναστείας Ἀμύντᾳ μὲν Γαλατίας, καίπερ γραμματεῖ
τοῦ Δηιοτάρου γενομένῳ, ἔδωκε, καὶ Λυκαονίας Παμφυλίας τέ
τινα αὐτῷ προσθείς, Ἀρχελάῳ δὲ Καππαδοκίας, ἐκβαλὼν τὸν Ἀρια-
M 98r ράθην. ὁ δ' Ἀρχέλαος οὗτος πρὸς | μὲν πατρὸς ἐκ τῶν Ἀρχελάων
ἐκείνων τῶν τοῖς Ῥωμαίοις ἀντιπολεμησάντων ἦν, ἐκ δὲ μητρὸς
4 ἑταίρας Γλαφύρας ἐγεγέννητο. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπὶ μὲν τούτοις ἧττόν
πως ὁ Ἀντώνιος (ἐν γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐμεγαλοφρονεῖτο) κακῶς
Exc. V. 161 παρὰ τοῖς πολίταις ἤκουεν· ἐπὶ δὲ δὴ τῇ Κλεοπάτρᾳ μεγάλως διε-
βλήθη, ὅτι τε παῖδας ἐξ αὐτῆς, πρεσβυτέρους μὲν Ἀλέξανδρον καὶ
Κλεοπάτραν (καὶ δίδυμοι γὰρ ἐτέχθησαν) νεώτερον δὲ Πτολεμαῖον
5 τὸν καὶ Φιλάδελφον ἐπικληθέντα, ἀνείλετο, καὶ ὅτι πολλὰ μὲν τῆς
Ἀραβίας τῆς τε Μάλχου καὶ τῆς τῶν Ἰτυραίων (τὸν γὰρ Λυσανίαν,
ὃν αὐτὸς βασιλέα σφῶν ἐπεποιήκει, ἀπέκτεινεν ὡς τὰ τοῦ Πακό-
ρου πράξαντα), πολλὰ δὲ καὶ τῆς Φοινίκης τῆς τε Παλαιστίνης,
L 239r Κρήτης τέ τινα | καὶ Κυρήνην τήν τε Κύπρον αὐτοῖς ἐχαρίσατο.
a. u. 719 (35) 33 τότε μὲν ταῦτ' ἔπραξε, τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει, ⟨ἐν ᾧ⟩ ὅ τε Πομ-
πήιος καὶ ὁ Κορνουφίκιος ὑπάτευσαν, στρατεῦσαι ἐπὶ τὸν Ἀρμέ-
νιον ἐπεχείρησεν, ἐλπίδα τοῦ Μήδου οὐκ ἐλαχίστην ἔχων, ὅτι πρός
τε τὸν Φραάτην ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ μήτε τῶν λαφύρων πολλὰ
παρ' αὐτοῦ μήτ' ἄλλην τινὰ τιμὴν λαβεῖν, καὶ τὸν Ἀρμένιον τι-
μωρήσασθαι τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐπαγωγῆς ἐθελήσας, τὸν Πολέ-
2 μωνα αὐτῷ προσέπεμψε καὶ φιλίαν καὶ συμμαχίαν αἰτῶν. οὕτω
γάρ που ὑπερήσθη τῷ πράγματι ὥστε καὶ ἐκείνῳ σπείσασθαι καὶ
τῷ Πολέμωνι μισθὸν τῆς κηρυκείας τὴν μικροτέραν Ἀρμενίαν μετὰ
ταῦτα δοῦναι. τὸν δ' οὖν Ἀρμένιον πρότερον μὲν ἐς τὴν Αἴγυπ-
τον ὡς καὶ φίλον, καὶ ὡς ἐνταῦθα αὐτὸν ἀπόνως περιλαβὼν κατ-

9—16 = Exc. Val. 161: ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἐπὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ — ἐχαρίσατο. [V. L. vide infra. praeterea: 11. 12. 15 καὶ om. (12 καὶ prius)]

9—16 cf. Zon. 10, 26 p. 389, 1—3 B. (p. 418, 26—28 D.)

7 *ἑταίρας* R St., *ἑτέρας* LM 10 *πρεσβυτέρους* Bk., *πρεσβυτάτους* LM cod. Peir. 11 *νεώτερον* Bk., *νεώτατον* LM cod. Peir. 13 *Ἰτυραίων*] sic quoque 59, 12, 2, *Ἰτουραῖοι* ceteri Graeci Alex. Polyh. *fr.* 18, Strab. 16, 2. 10. 18. 20 p. 753. 755. 756, Luc. *evang.* 3, 1, Arr. *c. Alan.* 18, App. *Mithr.* 106, *b. c.* 5, 7. *Ituraei*, Verg. *Georg.* 2, 447 (per y tamen Rom. Med. al.), Luc. 7, 230 (?), Plin. *n. h.* 5, 81, tituli multi cf. e. gr. C. I. L. 3 p. 1146. 1151. quare videndum an apud Dionem quoque *Ἰτουραῖοι* scribendum sit. *Ityraei* tamen Cic. *Phil.* 2, 44, 112, C. I. L. 8 n. 2394. 2395; 9 n. 1619 *Λυσανίαν*] cf. Jos. *ant. Iud.* 14, 13, 3 § 330; 15, 4, 1 § 92, *σαλανίαν* cod. Peir. 17 *⟨ἐν ᾧ⟩ ὅ τε* Bk., cf. 43, 49, 1; 56, 29, 1, *ὅτε* LM 18 *Κορνουφίκιος*] cf. ad 48, 17, 6 25 *μικροτέραν*] an *σμικροτέραν*? 27 *καὶ ὡς*] *ὅπως* Bk. probabiliter.

ἐργάσηται, μετεπέμψατο· ἐπεὶ δ' ὑποτοπήσας τοῦτ' οὐχ ὑπήκουσεν, ἕτερόν τινα τρόπον ἐξαπατῆσαι ἐπεβούλευσε. φανερῶς 3 μὲν γὰρ οὐκ ὠργίζετο αὐτῷ, μὴ καὶ πολεμωθείη· ὡς δ' ἐπὶ τοὺς Πάρθους καὶ τότε στρατεύσων, ἵνα ἀπαράσκευον αὐτὸν εὕρῃ, ἦρε μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, μαθὼν δὲ καθ' ὁδὸν τὴν Ὀκταουίαν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀφικνεῖσθαι, οὐκέτι περαιτέρω προεχώρησεν ἀλλὰ ἀνεκομίσθη, καίτοι καὶ παραυτίκα οἴκαδε αὐτῇ ἐπανελθεῖν | κελεύσας, 4 M 93v καὶ μετὰ τοῦτο τὰ δῶρα τὰ πεμφθέντα παρ' αὐτῆς, τά τε ἄλλα καὶ τοὺς στρατιώτας οὓς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ᾐτήκει, λαβών.

καὶ ὁ μὲν ἔτι καὶ μᾶλλον τῷ τε ἔρωτι καὶ τῇ γοητείᾳ τῇ τῆς Exc. V. 162 Κλεοπάτρας ἐδούλευε· Καῖσαρ δὲ ἐν τούτῳ, ἐπειδὴ ὅ τε Σέξτος 34 ἀπωλώλει καὶ τὰ ἐν τῇ Λιβύῃ καταστάσεως ἐδεῖτο, ἦλθε μὲν ἐς τὴν Σικελίαν ὡς καὶ ἐκεῖσε πλευσούμενος, ἐγχρονίσας δὲ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ χειμῶνος οὐκέτ' ἐπεραιώθη. οἵ τε γὰρ Σάλασσοι καὶ οἱ 2 Ταυρίσκοι Λιβυρνοί τε καὶ Ἰάπυδες οὐδὲν μὲν οὐδὲ ἐκ τοῦ πρὶν μέτριον ἐς τοὺς Ῥωμαίους ἔπρασσον, ἀλλὰ τήν τε συντέλειαν τῶν φόρων ἐξέλιπον καὶ ἐσβάλλοντες ἔστιν ὅτε ἐς τὰ ὁμοροῦντά σφισιν ἐκακούργουν· τότε δὲ φανερῶς πρὸς τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐπανέστησαν. δι' οὖν τοῦτ' ἀναστρέψας τά τε ἄλλα ἐπ' αὐτοὺς παρεσκευάσατο, 3 | καὶ ἐπειδή τινες τῶν ἀφεθέντων ὅτε ἐστασίασαν καὶ μηδὲν L 240r λαβόντων στρατεύσασθαι αὖθις ἠθέλησαν, ἐς ἕν σφας στρατόπεδον κατεχώρισεν, ἵν' ἰδίᾳ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες μήτε προσδιαφθείρωσί τινα, κἂν ἄρα νεωτερίσαι τι βουληθῶσιν, ἔκδηλοι παραχρῆμα

---

11. 12 = Exc. Val. 162: ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἔτι καὶ μᾶλλον τῷ ἔρωτι καὶ τῇ γοητείᾳ τῆς Κλεοπάτρας ἐδούλευεν.

11. 5—7 > Zon. 10, 26 p. 389, 3—6 B. (p. 418, 28—32 D.) 13—15. 19—21 > Zon. 10, 27 p. 389, 7—10 B. (p. 419, 1—5 D.)

---

2 ἐπεβούλευσε] ἐβούλευσε Rk. iniuria, cf. 36, 44, 3, Thuc. 3, 20, 1, Plat. *Prot.* p. 343 C, *rep.* 8 p. 566 B., al. 6 προεχώρησεν R. St., προσεχώρησεν LM 13 ἀπωλώλει Dind., ἀπολώλει LM 14 πλευσούμενος] πλευσόμενος Dind., cf. ad fr. 43, 5 16 *Ταυρίσκοι*] ut 50, 28, 4. cf. Strab. 7, 3, 2 p. 296 Ἰάπυδες Xyl., ἰάπυγες LM (nec aliter c. 35, 1; 50, 28, 4; 51, 21, 5). Ἰάπυδες quoque Ptol. 2, 16, 5 (ἰάπυδρες), sed Ἰάποδες Strab. 4, 6, 1. 10 p. 202. 207; 7, 5, 2. 4. 5 p. 313—315, Dionys. ap. Steph. *s. v.*, App. *Ill.* 10. 14. 16—19. 21. 22. Latine *Iapudes Iapudia* in *act. triumph. Cap.* s. a. 625, C. I. L. 5, 3346 (saec. I. in.), Tib. 4, 1, 108 (? *iapugiae, iapidiae, iapigie*), Plin. *n. h.* 3, 38. 127. 129. 139. 146 *Iapydes* Cic. *Balb.* 14, 32, Verg. *Georg.* 3, 475 (*iapygis* cod. plerique), Liv. 43, 5, 3, *per.* 59. 131 (*iapyges* Naz.) 17 ἔπρασσον Xyl., ἐσέπρασσον LM 21 ὅτε Bk., τε LM, cf. c. 14.

4 γένωνται. ὡς δ' οὐδὲν μᾶλλον ἐσωφρονίσθησαν, ὀλίγους ἐξ αὐτῶν
τοὺς πρεσβυτάτους ἐς Γαλατίαν κληρουχήσοντας ἔπεμψε, νομίσας
καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ τούτου καὶ ἐπελπίσειν καὶ καταστήσειν. ἐπεὶ
δὲ καὶ ὣς ἐθρασύνοντο, δίκη τινὰς αὐτῶν ἔδωκε. παροξυνθέντω
τε ἐπὶ τούτῳ τῶν λοιπῶν συνεκάλεσέ τε αὐτοὺς ὡς καὶ ἐπ' ἄλλ
τι, καὶ περισχὼν τῷ στρατῷ τά τε ὅπλα ἀφείλετο καὶ τῆς στρα
5 τείας ἔπαυσε. καὶ οὕτω τήν τε ἑαυτῶν ἀσθένειαν ἅμα καὶ τ
τοῦ Καίσαρος φρόνημα μαθόντες ἀληθῶς τε μετεβάλοντο, καὶ πολλα
αὐτὸν ἱκετεύσαντες ἀνεστρατεύσαντο. ὁ γὰρ Καῖσαρ στρατιωτῶν
τε δεόμενος, καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ ὁ Ἀντώνιος αὐτοὺς σφετερίσητα
συγγιγνώσκειν τέ σφισιν ἔφη καὶ χρησιμωτάτους πρὸς πάντα αι
τοὺς ἔσχε.

35 τοῦτο μὲν ὕστερον ἐγένετο, τότε δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἑτέρο
M 94r τισὶ καταστρέψασθαι προσέταξεν, αὐτὸς | δὲ ἐπὶ τοὺς Ἰάπυδας ἐστρα
τευσε. καὶ τοὺς μὲν ἐντὸς τῶν ὀρῶν, οὐ πάνυ πόρρω τῆς θα-
λάσσης οἰκοῦντας, ἀπονώτερον προσηγάγετο, τοὺς δὲ ἐπί τε τῶ
ἄκρων καὶ ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα αὐτῶν οὐκ ἀταλαιπώρως ἐχειρώσατ
2 τὸ γὰρ Μέτουλον, τὴν μεγίστην σφῶν πόλιν, κρατυνάμενοι πολλι
μὲν προσβολὰς τῶν Ῥωμαίων ἀπεκρούσαντο, πολλὰ δὲ μηχανήματ
κατέφλεξαν, αὐτόν τε ἐκεῖνον ἀπὸ πύργου τινὸς ξυλίνου ἐπιβῆναι
3 τοῦ περιβόλου πειρώμενον κατέστρωσαν. καὶ τέλος, ὡς οὐδὲν μᾶλλον
ἀπανίστατο ἀλλὰ καὶ δυνάμεις προσμετεπέμπετο, συμβῆναί τε βο
λεσθαι ἐπλάσαντο, καὶ φρουροὺς ἐς τὴν ἄκραν ἐσδεξάμενοι ἐκεινο
4 τε τῆς νυκτὸς ἅπαντας ἔφθειραν καὶ τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν, καὶ
μὲν ἑαυτοὺς οἱ δὲ καὶ τὰς γυναῖκας τά τε παιδία προσαπέκτεινο
ὥστε μηδ' ὁτιοῦν ἀπ' αὐτῶν τῷ Καίσαρι περιγενέσθαι. οὐ γὰρ
ὅτι ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ζωγρηθέντες σφῶν ἑκούσιοι οὐ πολλῷ ὕστε-
L 240v ρον | ἐφθάρησαν.

13—17 cf. Zon. 10, 27 p. 389, 10. 11 B. (p. 419, 5. 6 D.)

3 *ἐπελπίσειν* R. St., *ἐλπίσειν* LM 4 *δίκῃ τινὰς αὐτῶν ἔδωκε*] *δίκην τινὲς αὐτῶν ἔδωκαν* Madvig., recte fortasse 8 *μετεβάλοντο* R. St., *μετεβάλλοντο* LM 14 *Ἰάπυδας*] cf. ad. c. 34, 2 18 *Μέτουλον* R. St., *μέτριον* LM. *Μέτου*
App. *Ill* 19. 21, Strab. 4, 6, 10 p. 207; 7, 5, 4 p. 314 21 *κατέστρωσαν*] *κα τρωσαν* R. St., *κατέστρωσαν* ex LM recepi cum Dind. (quanquam dubita Caesar non ab ipsis Metuliis telo vel lapide ictus est verum ponte in terr delapso consauciatus. itaque fortasse *humi stravisse* eum dicuntur Metu *καταστρωννύναι* tamen apud Eur. *Herc. fur.* 1000, Her. 8, 53; 9, 69; 9, 7 , Xen. *Cyr.* 3, 3, 64 habet notionem *sternendi* i. e. *contrucidandi* et *occidendi*. — Ad rem cf. App. *Ill.* 20, Suet. *Aug.* 20, Plin. *n. h.* 7, 148, Flor. 2, 23 [4, 12], 7
21 *ὡς*] ita LM 23 *ἐσδεξάμενοι* R. St., *ἐκδεξάμενοι* LM.

ἐπεὶ δ' οὖν οὗτοί τε ἀπωλώλεσαν καὶ οἱ ἄλλοι κατεστράφατο 36
μηδὲν ἀξιόλογον πράξαντες, ἐπὶ Παννονίους ἐπεστράτευσεν, ἔγκλημα cf. Xiph. 71, 1
ὲν οὐδὲν αὐτοῖς ἐπιφέρων (οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἠδίκητό τι ὑπ' αὐτῶν),
'α δὲ δὴ τοὺς στρατιώτας ἀσκῇ τε ἅμα καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων
ρέφῃ, πᾶν τὸ τῷ κρείττονι τοῖς ὅπλοις ἀρέσκον δίκαιον ἐς τοὺς
σθενεστέρους ποιούμενος. οἱ δὲ δὴ Παννόνιοι νέμονται μὲν πρὸς 2
ῇ Δελματίᾳ, παρ' αὐτὸν τὸν Ἴστρον, ἀπὸ Νωρικοῦ μέχρι τῆς
Ιυσίας τῆς ἐν τῇ Εὐρώπῃ, κακοβιώτατοι δὲ ἀνθρώπων ὄντες
ὔτε γὰρ γῆς οὔτε ἀέρων εὖ ἥκουσιν· οὐκ ἔλαιον, οὐκ οἶνον, πλὴν
.αχίστου καὶ τούτου κακίστου, γεωργοῦσιν, ἅτε ἐν χειμῶνι πικρο- 3
ίτῳ τὸ πλεῖστον διαιτώμενοι, ἀλλὰ τάς τε κριθὰς καὶ τοὺς κέγ-
ρους καὶ ἐσθίουσιν ὁμοίως καὶ πίνουσιν) ἀνδρειότατοι δ' οὖν διὰ
άντων ὧν ἴσμεν νομίζονται· θυμικώτατοι γὰρ καὶ φονικώτατοι,
'α μηδὲν ἄξιον τοῦ καλῶς ζῆν ἔχοντες, εἰσί. ταῦτα δὲ οὐκ ἀκού- 4
ας οὐδ' ἀναγνοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ μαθὼν ὥστε καὶ ἄρ|ξας M 94ʳ
ὐτῶν, οἶδα· μετὰ γάρ τοι τὴν ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἡγεμονίαν τῇ τε
ελματίᾳ, ἧς ποτε καὶ ὁ πατήρ που χρόνον τινὰ ἦρξε, καὶ τῇ
αννονίᾳ τῇ ἄνω καλουμένῃ προσετάχθην, ὅθεν ἀκριβῶς πάντα
ὶ κατ' αὐτοὺς εἰδὼς γράφω. ὀνομάζονται δὲ οὕτως ὅτι τοὺς 5
ιτῶνας τοὺς χειριδωτοὺς ἐξ ἱματίων τινῶν ἐς πάννους ἐπιχωρίως
ως καὶ κατατέμνοντες καὶ προσαγορεύοντες συρράπτουσι. καὶ οἱ
ν εἴτ' οὖν διὰ τοῦτο εἴτε καὶ δι' ἄλλο τι οὕτως ὠνομάδαται·
ὸν δὲ δὴ Ἑλλήνων τινὲς τἀληθὲς ἀγνοήσαντες Παίονάς σφας 6
ροσεῖπον, ἀρχαίου μέν που τοῦ προσρήματος τούτου ὄντος, οὐ
έντοι καὶ ἐκεῖ, ἀλλ' ἔν τε τῇ Ῥοδόπῃ καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ Μακεδο-
ίᾳ τῇ νῦν μέχρι τῆς θαλάσσης. ὑφ' οὗπερ καὶ ἐγὼ ἐκείνους μὲν
αίονας τούτους δὲ Παννονίους, ὥσπερ που καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς
ὶ Ῥωμαῖοί σφας καλοῦσι, προσαγορεύσω.

ἐπὶ οὖν τούτους ὁ Καῖσαρ τότε στρατεύσας τὸ μὲν πρῶτον 37
τε τι ἐδῄου οὔτε τι ἥρπαζε, καίπερ καὶ τὰς κώμας αὐτῶν τὰς
τοῖς | πεδίοις ἐκλιπόντων· ἤλπιζε γὰρ ἐθελοντὰς αὐτοὺς ὑπά- L 241ʳ
σθαι· ὡς δὲ καὶ προχωροῦντα αὐτὸν πρὸς Σισκίαν ἐλύπησαν,

2. 6—13 = Zon. 10, 27 p. 389, 11—16 B. (p. 419, 7—13 D.) 23—29 = Zon. 27 p. 389, 16—20 B. (p. 419, 13—18 D.)

1 *ἀπωλώλεσαν* Dind., *ἀπολώλεσαν* LM 7 et 17 *Δελματίᾳ* St., *δαλματίαι* ;, cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1 8 *Μυσίας*] cf. ad 38, 10, 3 12 *διὰ των*] cf. Herod. 6, 63; 1, 25, al. 13 *φονικώτατοι* R. St., *φρονικώτατοι* LM *ὥστε* reduxi ex L, cf. ad fr. 36, 6, *ὥς γε* M 25 *ἐκεῖ*] *ἐκεῖ ⟨κειμένου⟩* Polak. *θαλάσσης*] *θαλάσσης ⟨ταχθέντος⟩* Rk. 31 *ὑπάξεσθαι* Pflugk., *ἐπάξε-ι* LM 32 *ὡς δὲ* R. St., *ὧδε* LM *Σισκίαν* Leuncl., *σεισκίαν* LM, per *ι* 8, 3, per *ει* 55, 30, 4 et 33, 2. — cf. C. I. L. 3, p. 501.

ὠργίσθη καὶ τήν τε χώραν σφῶν ἔκαιε καὶ πάνθ᾽ ὅσα ἐδύνατο
2 λείαν ἐποιεῖτο. πλησιάσαντος δ᾽ αὐτοῦ τῇ πόλει οἱ ἐπιχώριοι
παραυτίκα μὲν ὑπὸ τῶν δυνατῶν ἀναπεισθέντες ὡμολόγησάν τε
αὐτῷ καὶ ὁμήρους ἔδοσαν, μετὰ δὲ τοῦτο τάς τε πύλας ἀπέκλεισαν
καὶ ἐς πολιορκίαν κατέστησαν. εἶχον μὲν γὰρ καὶ τείχη ἰσχυρά,
3 τὸ δ᾽ ὅλον ποταμοῖς δύο ναυσιπόροις ἐθάρσουν. ὁ γὰρ Κόλοψ
ὀνομαζόμενος παρ᾽ αὐτὸν τὸν περίβολον παραρρέων ἐς τὸν Σάουον
ὀλίγον ἀπέχοντα αὐτοῦ ἐμβάλλει καὶ νῦν πᾶσαν τὴν πόλιν ἐγκεκύ-
κλωται, Τιβερίου τάφρῳ τινὶ μεγάλῃ ἐς τοῦτο αὐτὸν καταστήσαν-
4 τος, δι᾽ ἧς ἐς τὸ ἀρχαῖον αὖθις ῥεῖθρον ἐπανέρχεται. τότε δὲ τῇ
μὲν τοῦ Κόλοπος παρ᾽ αὐτὰ τὰ τείχη παρεξιόντος, τῇ δὲ τοῦ
Σάουου ὀλίγον ἄπωθεν παραρρέοντος διάκενόν τι κατελέλειπτο,
M 95r 5 ὃ καὶ σταυρώμασι καὶ ταφρεύμασιν ὠχύρωτο. ὁ οὖν Καῖσαρ πλοῖα
παρὰ τῶν ταύτῃ συμμάχων ποιηθέντα λαβών, καὶ διά τε τοῦ
Ἴστρου ἐς τὸν Σάουον καὶ δι᾽ ἐκείνου ἐς τὸν Κόλοπα αὐτὰ ἀγα-
γών, προσέβαλέ σφισι τῷ πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί, καὶ τινας καὶ
6 ναυμαχίας ἐν αὐτῷ ἐποιήσατο. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι μονόξυλα πλοῖα
ἀντικατασκευάσαντες διεκινδύνευον, καὶ ἔν τε τῷ ποταμῷ ἄλλους
τε συχνοὺς καὶ τὸν Μηνᾶν τὸν τοῦ Σέξτου ἐξελεύθερον ἀπέκτει-
ναν, καὶ ἐν τῇ γῇ ἰσχυρῶς αὐτὸν ἠμύνοντο, μέχρις οὗ τῶν συμμά-
χων τινὰς ἐνηδρεῦσθαί τε καὶ ἐφθάρθαι ἐπύθοντο· τότε γὰρ
ἀθυμήσαντες ἐνέδοσαν. καὶ οὕτως ἁλόντων ἐκείνων καὶ τὸ ἄλλο
Παννονικὸν ὁμολογίᾳ προσηγάγετο.
38 καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖ μὲν Φούφιον Γέμινον σὺν δυνάμει τινὶ
κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ῥώμην ἀνεκομίσθη, καὶ τὰ μὲν ἐπι-
νίκια ψηφισθέντα οἱ ἀνεβάλετο, τῇ δ᾽ Ὀκταουίᾳ τῇ τε Λιουίᾳ καὶ
εἰκόνας καὶ τὸ τὰ σφέτερα ἄνευ κυρίου τινὸς διοικεῖν, τό τε ἀδεὲς
καὶ τὸ ἀνύβριστον ἐκ τοῦ ὁμοίου τοῖς δημάρχοις ἔχειν ἔδωκεν.
L 241r 2 | ὡρμημένου δὲ αὐτοῦ καὶ ἐς τὴν Βρεττανίαν κατὰ τὸν τοῦ πατρὸς
ζῆλον στρατεῦσαι, καὶ ἤδη καὶ ἐς τὴν Γαλατίαν μετὰ τὸν χειμῶνα
a. u. 720 (34) ἐν ᾧ ὅ τε Ἀντώνιος τὸ δεύτερον καὶ Λούκιος Λίβων ὑπάτευον προ-

317, 29—318, 23 cf. Zon. 10, 27 p. 389, 20. 21 B. (p. 419, 17—19 D.)

1 ἔκαιε] cf. ad 36, 22, 2 et ad 48, 51, 3 6. 11. 15 Κόλοψ Κόλοπος Κόλοπα Κόλαπις Strab. 4, 6, 10 p. 207 (ὀγδόλαπις = ὁ κόλαπις codd.); 7, 5, 2 p. 314 (κάλαπιν ABC sed κόλαπιν epit.), *Colapis* Plin. *n. h.* 3, 148 (cf. *Colapiani* § 147), unde Κόλαψ Leuncl. 12 Σάουον] sic quoque § 4. 5 et 51, 27, 3 15 ἀγαγὼν Bk., ἀνάγων LM, an ἀναγαγών? 16 προσέβαλέ M, προσέβαλλέ L 17 αὐτῷ scripsi, αὐτῆι LM 20 ἰσχυρῶς Reim. (cum libr. V), ἐχυρῶς LM 21 ἐνηδρεῦσθαί R. St., ἐνηδρεῦθαι LM 26 ἀνεβάλετο R. St., ἀνεβάλλετο LM.

κεχωρηκότος, τῶν τε νεαλώτων τινὲς καὶ Δελμάται σὺν αὐτοῖς
ἐπανέστησαν. καὶ Παννονίους μὲν ὁ Γέμινος, καίτοι τῆς Σισκίας 3
ἐκπεσών, ὅμως μάχαις ἀνεκτήσατο, τούς τε Σαλάσσους καὶ τοὺς
ἄλλους τοὺς μετ' αὐτῶν νεωτερίσαντας ὁ Μεσσάλας ⟨ὁ⟩ Οὐαλέριος
ἐχειρώσατο· ἐπὶ δὲ δὴ τοὺς Δελμάτας πρότερος μὲν ὁ Ἀγρίππας,
ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπεστράτευσε. καὶ τοὺς μὲν πλείους σφῶν 4
αὐτοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ παθόντες, ὥστε καὶ τὸν Καίσαρα τρωθῆναι cf. Xiph. 71, 1–3
καὶ τῶν στρατιωτῶν τισι κριθὴν ἀντὶ τοῦ σίτου δοθῆναι, καὶ ἑτέ-
ρους τὴν τάξιν ἐκλιπόντας δεκατευθῆναι, κατεστρέψαντο, τοῖς δὲ
δὴ λοιποῖς ὁ Ταῦρος ὁ Στατίλιος ἐπολέμησεν.

| Ἀντώνιος δὲ ἐν τούτῳ τῆς μὲν ἀρχῆς αὐθημερὸν ἐξέστη, Λού- 39 M 95v
κιον Σεμπρώνιον Ἀτρατῖνον ἀντικαταστήσας· ὅθεν εἰσὶν οἳ τοῦτον
ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνον ἐν τῇ τῶν ὑπάτων ἀπαριθμήσει ὀνομάζουσι· πράτ- 2
των δ' ὅπως ὡς ὅτι ἀπονώτατα τὸν Ἀρμένιον τιμωρήσηται, τήν τε cf. Xiph. 70, 24–26
θυγατέρα αὐτοῦ ὡς καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τῷ υἱεῖ συνοικίσων ᾔτησε,
Κύιντόν τινα Δέλλιον παιδικά ποτε ἑαυτοῦ γενόμενον πέμψας, καὶ
πολλά τινα αὐτῷ δώσειν ὑπέσχετο. καὶ τέλος ἔς τε τὴν Νικόπολιν 3
τὴν τοῦ Πομπηίου αἰφνίδιον ἅμα τῷ ἦρι ἦλθε, κἀνταῦθα αὐτὸν
ὡς καὶ συμβουλεύσοντα καὶ συμπράξοντά τινα κατὰ τῶν Πάρθων
μετεπέμψατο. ἐπειδή τε οὐκ ἀφίκετο τὴν ἐπιβουλὴν ὑποπτεύσας,
τόν τε Δέλλιον αὖθις ἐς λόγους οἱ προσέπεμψε, καὶ αὐτὸς οὐδὲν
ἧττον σπουδῇ πρὸς τὰ Ἀρτάξατα ἤλασε. καὶ οὕτως αὐτὸν ὀψέ 4
ποτε, τὰ μὲν πείθων διὰ τῶν ἑταίρων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν στρατιω-
τῶν καταπλήσσων, πάντα τε ἁπλῶς ὡς πρὸς φίλον καὶ γράφων
καὶ πράττων, ἐπηγάγετο ἐς τὸ στρατόπεδον ἐσελθεῖν. κἀνταῦθα 5
συλλαβὼν τὰ μὲν πρῶτα ἄδετόν τε εἶχε, καὶ κατὰ τὰ φρούρια ἐν
οἷς οἱ θησαυροὶ ἦσαν περιῆγεν, εἴ πως ἀμαχεὶ σφας λάβοι, σκη-
πτόμενος δι' οὐδὲν ἄλλο αὐτὸν συνειληφέναι | ἢ ἵνα τοὺς Ἀρμενίους
καὶ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ δασμολογήσῃ. ὡς 6

---

13. 14. 25—27. = Zon. 10, 27 p. 390, 1—5 B. (p. 419, 20—26 D.)

---

1. 5 *Δελμάται Δελμάτας*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1   3 *Σαλάσσους* R. St., *ταλάσσους* LM   4 ⟨ὁ⟩ add. Pflugk.   13 *ἀπαριθμήσει*] *ἀναριθμήσει* Dind. sine causa, cf. Thuc. 5, 20, 2   14 *ὡς* reduxi ex LM, exp. Rk., cf. ad 37, 30, 2   16 *Δέλλιον*] ita Dio et scriptores Graeci constanter, item *Dellius* Hor. *od.* 2, 3, 4, *Deillius* Vell. 2, 84, Sen. *suas.* 1, 7, Sen. *de clem.* 1, 10, 1 *ἑαυτοῦ*] *αὐτοῦ* Penzel iniuria, cf. Plut. *Ant.* 59   21 *προσέπεμψε*] *προέπεμψε* Nab. (litt.)   25 *ἐπηγάγετο*] *ὑπηγάγετο* Zon., at cf. Thuc. 5, 41, 2   27 *ἀμαχεὶ* LM recte   28 verba *ἢ ἵνα τοὺς Ἀρμενίους — φιλοτιμούμενοι καὶ* (c. 42, 3) in L perierunt deficiente folio uno, quinto quaternionis 31 olim λγ', cf. vol. I p. LXIV.

δ᾽ οὔτε οἱ χρυσοφύλακες προσεῖχον αὐτῷ καὶ οἱ τὰ ὅπλα ἔχοντες
Ἀρτάξην τὸν πρεσβύτατον τῶν παίδων αὐτοῦ βασιλέα ἀνθείλοντο,
Xiph. 70, 26. 27 ἔδησεν αὐτὸν ἀργυραῖς ἁλύσεσιν· αἰσχρὸν γάρ, ὡς ἔοικεν, ἦν βασιλέα
40 αὐτὸν γεγονότα σιδηραῖς δεθῆναι. κἀκ τούτου τοὺς μὲν ἐθελοντὶ
τοὺς δὲ καὶ βίᾳ λαβὼν πᾶσαν τὴν Ἀρμενίαν κατέσχεν· ὁ γὰρ Ἀρ-
τάξης ἐπειδὴ συμβαλών οἱ ἠλαττοῦτο, πρὸς τὸν Πάρθον ἀπεχώρησε.
2 πράξας δὲ ταῦτα, καὶ τῷ υἱεῖ τὴν τοῦ Μήδου θυγατέρα, ὅπως ἔτι
καὶ μᾶλλον αὐτὸν προσεταιρίσηται, μνηστεύσας, τά τε στρατό-
πεδα ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ κατέλιπε καὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκομίσθη,
M 96r τήν τε ἄλλην λείαν πολλὴν καὶ τὸν Ἀρμένιον μετά τε τῆς γυναι-
3 κὸς καὶ μετὰ παίδων ἄγων. καί σφας σὺν τοῖς ἄλλοις αἰχμαλώτοις
καὶ ἐν ἐπινικίοις τισὶν ἐς [τε] τὴν Ἀλεξάνδρειαν προπέμψας αὐ-
τὸς ἐφ᾽ ἅρματος ἐσήλασε, καὶ τά τε ἄλλα πάντα τῇ Κλεοπάτρᾳ
Xiph. 70, 27. 28 ἐχαρίσατο καὶ τὸν Ἀρμένιον μετὰ τῶν οἰκείων ἐν χρυσοῖς δεσμοῖς
προσήγαγε. προεκάθητο δὲ ἐν μέσῳ τῷ πλήθει ἐπί τε βήματος
4 ἐπαργύρου καὶ ἐπὶ δίφρου ἐπιχρύσου. οἵ γε μὴν βάρβαροι οὔθ᾽
ἱκέτευσαν αὐτὴν οὔτε προσεκύνησαν, καίτοι πολλὰ μὲν καὶ ἀναγκα-
ζόμενοι πολλὰ δὲ καὶ ἐλπίσιν ἀναπειθόμενοι, ἀλλ᾽ ὀνομαστί ἑ προσ-
αγορεύσαντες δόξαν μὲν φρονήματος ἔλαβον, κακουχίᾳ δὲ πολλῇ
διὰ τοῦτο συνέσχοντο.

41 μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Ἀντώνιος τούς τε Ἀλεξανδρέας εἱστίασε, καὶ
τὴν Κλεοπάτραν τούς τε παῖδας αὐτῆς ἐν ἐκκλησίᾳ παρεκαθίσατο,
δημηγορήσας τέ τινα ἐκείνην τε βασιλίδα βασιλέων καὶ τὸν Πτολε-
Xiph. 70, 29. 30 μαῖον, ὃν Καισαρίωνα ἐπωνόμαζον, βασιλέα βασιλέων καλεῖσθαι
2 ἐκέλευσε. καὶ αὐτοῖς καὶ τὴν Αἴγυπτον τήν τε Κύπρον, ἄλλην δια-
νομήν τινα ποιησάμενος, ἔδωκε· τοῦ τε γὰρ προτέρου Καίσαρος
τὴν μὲν γυναῖκα τὸν δὲ υἱὸν ὄντως γεγονέναι ἔλεγε, καὶ ἐς τὴν
ἐκείνου δὴ χάριν ταῦτα ποιεῖν ἐσκήπτετο, ὅπως τὸν Καίσαρα τὸν

1—6. 8—11. 13—15 = Zon. 10, 27 p. 390, 5—15 B. (p. 419, 26—420, 9 D.) 16—19 > Zon. 10, 27 p. 390, 15. 16 B. (p. 420, 9—11 D.) 21—321, 2 > Zon. 10, 27 p. 390, 17—21 B. (p. 420, 12—17 D.)

---

1 *χρυσοφύλακες* R. St., *χρυσιοφύλακες* M 2 *Ἀρτάξην*] ita quoque c. 40, 1 et 44, 4; 51, 16, 2 verum *Ἀρτάξης* 54, 9, 4. 5 (ubi *Ἀρτάξης* rescribendum videtur), *Artaxes Mon. Anc.* 5, 24, *Artaxias* Tac. *ann.* 2, 3 et *Ἀρταξίας* Jos. *ant.* 15, 4, 3, cf. Vell. 2, 94, 4 (*Artauzdes*), cf. quoque ad 58, 26, 1 4 *ἐθελοντὶ* Leuncl., *ἐθελοντῆι* M 6 *ἠλαττοῦτο*] *ἠλαττῶτο* Nab. (litt.) 11 *μετὰ*] *μετὰ ⟨τῶν⟩*? Bk. immerito, quanquam ita quoque Zon. 12 [*τε*] del. Rk. 17 *καὶ* delendum cens. Polak. 18 *ἑ*] hac forma hic tantum, ni fallor, Dio usus est 20 *συνέσχοντο*] *συνείχοντο* St.

*Ὀκταουιανὸν ἐκ τούτου, ὅτι ποιητὸς ἀλλ' οὐ γνήσιος αὐτοῦ παῖς
ἦν, διαβάλλοι. ἐκείνοις μὲν δὴ ταῦτ' ἔνειμε, τοῖς δὲ δὴ αὐτοῦ* 3
*παισὶ τοῖς ἐκ τῆς Κλεοπάτρας οἱ γεγονόσι, Πτολεμαίῳ μὲν τήν
τε Συρίαν καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου
πάντα, Κλεοπάτρᾳ δὲ τὴν Λιβύην τὴν περὶ Κυρήνην, τῷ τε ἀδελφῷ
αὐτῶν Ἀλεξάνδρῳ τήν τε Ἀρμενίαν καὶ τἆλλα τὰ πέραν τοῦ Εὐ-* Xiph. 70, 30–32
*φράτου μέχρις Ἰνδῶν δώσειν ὑπέσχετο· καὶ γὰρ ἐκεῖνα ὡς ἔχων
ἤδη ἐχαρίζετο. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ μόνον εἶπεν,* 4
*ἀλλὰ καὶ ἐς τὴν Ῥώμην, ἵνα καὶ παρ' ἐκείνων τὸ κῦρος λάβῃ, ἐπέ-
στειλεν. οὐ μέντοι καὶ ἐν τῷ κοινῷ τι αὐτῶν ἀνεγνώσθη· ὅ τε
γὰρ Δομίτιος καὶ ὁ Σόσσιος ὑπατεύοντες ἤδη τότε, καὶ ἐς τὰ μά-* (a. u. 722 (32))
λιστα αὐτῷ | προσκείμενοι, οὐκ ἠθέλησαν, καίπερ τοῦ Καίσαρος M 96v
ἐγκειμένου σφίσιν, ἐς πάντας αὐτὰ ἐκφῆναι. νικησάντων δὲ ἐν 5
*τούτῳ ἐκείνων, ἀντεπεκράτησεν ὁ Καῖσαρ μηδὲν τῶν περὶ τοῦ
Ἀρμενίου γραφέντων δημοσιευθῆναι· τοῦτόν ⟨τε⟩ γὰρ ἠλέει ἅτε
καὶ λάθρᾳ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ Ἀντωνίῳ κεκοινολογημένος, καὶ
ἐκείνῳ τῶν νικητηρίων ἐφθόνει. τοιαῦτα δ' οὖν ὁ Ἀντώνιος* 6
*πράττων ἐτόλμα τῇ βουλῇ γράφειν ὅτι τῆς τε ἀρχῆς παύσασθαι
καὶ ἐπ' ἐκείνῃ τῷ τε δήμῳ πάντα τὰ πράγματα ποιήσασθαι ἐθέ-
λει, οὐχ ὅτι τι καὶ πράξειν αὐτῶν ἔμελλεν, ἀλλ' ὅπως ταῖς παρ'
αὐτοῦ ἐλπίσι τὸν Καίσαρα ἤτοι ἀναγκάσωσιν, ἅτε καὶ παρόντα,
τῶν ὅπλων προαποστῆναι, ἢ καὶ ἀπειθήσαντα μισήσωσι.*

τότε μὲν δὴ ταῦτά τε ἐγένετο, καὶ τὴν πανήγυριν τὴν τῇ 42
*Ἀφροδίτῃ τῇ γενεθλίῳ τελουμένην οἱ ὕπατοι ἐποίησαν· ἔν τε ταῖς
ἀνοχαῖς αἱρετοὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πολίαρχοι, παῖδες ἄνηβοι, ἐξ
ἱππέων ἀλλ' οὐκ ἐκ βουλευτῶν γεγονότες, ἦρξαν. καὶ τὴν στοὰν* 2
*τὴν Παύλου καλουμένην Αἰμίλιος Λέπιδος Παῦλος ἰδίοις τέλεσιν
ἐξῳκοδόμησε κἀν τῇ ὑπατείᾳ καθιέρωσεν· ὑπάτευσε γὰρ ἐν μέρει
τοῦ ἔτους τούτου. ὅ τε Ἀγρίππας τὸ ὕδωρ τὸ Μάρκιον ὠνομα-* Xiph. 71, 3–6
*σμένον, ἐκλιπὸν φθορᾷ τῶν ὀχετῶν, καὶ ἀνεκτήσατο δαπάνῃ οἰκείᾳ
καὶ ἐπὶ πολλὰ τῆς πόλεως ἐπωχέτευσεν. οὗτοι μὲν οὖν, καίπερ* 3
ἐξ ἰδίων χρημάτων φιλοτιμούμενοι, καὶ | ὑπεστέλλοντο καὶ ἐμε- L 242r
*τρίαζον· ἄλλοι δὲ καὶ ἐλαχίστην τινὰ ἀρχὴν ἔχοντες καὶ ἐπινίκια
διεπράττοντό σφισιν, οἱ μὲν διὰ τοῦ Ἀντωνίου οἱ δὲ διὰ τοῦ Καί-*

2—7 > Zon. 10, 27 p. 390, 21—391, 1 B. (p. 420, 17—20 D.) 17 (9) —22 = Zon. 10, 27 p. 391, 1—5 B. (p. 420, 20—25 D.)

---

2 *διαβάλλοι* restitui ex M, *διαβάλλῃ* R. St., cf. fr. 57, 62; 78, 1; 44, 5, 2
11 *Σόσσιος*] cf. ad c. 22, 3 15 ⟨*τε*⟩ add. Bk. 19 *ἐθέλει* Bk., *θέλει* M
30 *ἐκλιπὸν*] *ἐκλεῖπον* Xiph. 32 *φιλοτιμούμενοι καὶ*] cf. ad c. 39, 5.

σαρος, ψηφίζεσθαι, καὶ ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ χρυσίον πολὺ παρὰ
τῶν δήμων ἐς τοὺς στεφάνους ἐσέπραττον.

Xiph 71, 6 26 **43** τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει ἀγορανόμος ὁ Ἀγρίππας ἑκὼν ἐγένετο, καὶ
a. u. 721 πάντα μὲν τὰ οἰκοδομήματα τὰ κοινὰ πάσας δὲ τὰς ὁδούς, μηδὲν
(33) ἐκ τοῦ δημοσίου λαβών, ἐπεσκεύασε, τούς τε ὑπονόμους ἐξεκάθηρε,
2 καὶ ἐς τὸν Τίβεριν δι' αὐτῶν ὑπέπλευσε. κἀν τῷ ἱπποδρόμῳ
M 97ʳ σφαλλομένους τοὺς ἀνθρώπους | περὶ τὸν τῶν διαύλων ἀριθμὸν ὁρῶν
τούς τε δελφῖνας καὶ τὰ ᾠοειδῆ δημιουργήματα κατεστήσατο, ὅπως
δι' αὐτῶν αἱ περίοδοι τῶν περιδρόμων ἀναδεικνύωνται. καὶ προσ-
3 έτι καὶ ἔλαιον καὶ ἅλας πᾶσι διέδωκε, τά τε βαλανεῖα προῖκα δι'
ἔτους καὶ τοῖς ἀνδράσι καὶ ταῖς γυναιξὶ λοῦσθαι παρέσχε· καὶ
τοὺς κουρέας ἐν ταῖς πανηγύρεσιν, ἃς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς
ἐποίησεν ὥστε καὶ τοὺς τῶν βουλευτῶν παῖδας τὴν Τροίαν ἱππεῦ-
4 σαι, ἐμισθώσατο, ἵνα μηδεὶς μηδὲν αὐτοῖς ἀναλώσῃ. καὶ τέλος
σύμβολά τέ τινα ἐς τὸ θέατρον κατὰ κορυφὴν ἔρριψε, τῷ μὲν
ἀργύριον τῷ δὲ ἐσθῆτα τῷ δὲ ἄλλο τι φέροντα, καὶ ἄλλα πάμπολλα
5 ὤνια ἐς τὸ μέσον καταθεὶς διαρπάσαι σφίσιν ἐπέτρεψεν. Ἀγρίππας
μὲν δὴ ταῦτά τε ἐποίει, καὶ τοὺς ἀστρολόγους τούς τε γόητας ἐκ
τῆς πόλεως ἐξήλασεν· ὑπὸ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας δόγμα ἐγένετο
μηδένα τῶν ἐς τὴν γερουσίαν τελούντων ἐπὶ λῃστείᾳ κρίνεσθαι, καὶ
οὕτως οἵ τε τότε ἐν τοιαύτῃ τινὶ αἰτίᾳ ὄντες ἀφείθησαν, καὶ ἐς τὸ
6 ἔπειτα ἄδειά τισι κακουργεῖν ἐδόθη. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ τήν τε ὑπα-
τείαν (ἦρξε γὰρ μετὰ Λουκίου Τούλλου δεύτερον) τῇ πρώτῃ εὐ-
θὺς ἡμέρᾳ κατὰ τὸν τοῦ Ἀντωνίου τρόπον ἀπεῖπε, καὶ ἐς τὸ τῶν
εὐπατριδῶν γένος ἐκ τοῦ πλήθους τινὰς ψηφισαμένης τῆς βουλῆς
7 ἐσήγαγεν. ἐπειδή τε Λούκιός τις Ἀσέλλιος στρατηγῶν τὴν ἀρχὴν
διὰ μακρὰν ἀρρωστίαν ἀφεῖναι ἠθέλησε, τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνταπέ-
δειξε· καὶ στρατηγοῦ ἑτέρου τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ ἀποθανόντος
L 242ʳ ἄλλον ἐς τὰς περιλιπεῖς | ὥρας ἐφείλετο. τοῦ τε Βόκχου τελευτή-
σαντος οὐδενὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔδωκεν, ἀλλ' ἐς τὰ τῶν Ῥω-
8 μαίων ἔθνη αὐτὴν ἐσέγραψεν. ἐπειδή τε οἱ Δελμάται παντελῶς
ἐκεχείρωντο, τάς τε στοὰς ἀπὸ τῶν λαφύρων αὐτῶν καὶ τὰς ἀπο-
θήκας τῶν βιβλίων τὰς Ὀκταουιανὰς ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ κλη-
θείσας κατεσκεύασεν.

---

11 *λοῦσθαι* Dind., *λούεσθαι* LM Xiph. *λοῦσθαι* 54, 29, 4, *λουμένους* 62, 6, 4 (Xiph. cod. V), *ἐλοῦτο* 76, 17, 2 (Xiph.), at *λούεσθαι* 69, 8, 2 (Xiph.), *λουόμενον* 72, 22, 5 (Xiph.), *ἐλούετο* 76, 17, 3 (Xiph.) librariorum ut videtur errore
23 *Λουκίου Τούλλου* scripsi, *λουκίου τοῦ ἄλλου* LM, *Λουκίου τοῦ Τούλλου* Xyl., cf. vol. I p. LXXXVIII 26 *Ἀσέλλιος* Pighius *ann.* 3 p. 498, *ἀσύλλιος* LM
29 *ἐφείλετο* M, *ἀφείλετο* L 31 *Δελμάται*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1.

Ἀντώνιος δὲ ἐν τούτῳ ἤλασε μὲν μέχρι τοῦ Ἀράξου ὡς καὶ 44
ἐπὶ τοὺς Πάρθους στρατεύσων, ἠρκέσθη δὲ τῇ πρὸς τὸν Μῆδον
ὁμολογίᾳ· συμ|μαχήσειν τε γὰρ ἀλλήλοις, ὁ μὲν ἐπὶ τοὺς Πάρθους M 97v
ὁ δὲ ἐπὶ τὸν Καίσαρα, συνέθεντο, καὶ ἐπὶ τούτῳ στρατιώτας τέ 2
τινας ἀντέδοσάν σφισι, καὶ ὁ μὲν τῆς Ἀρμενίας τῆς νεοκτήτου τινὰ
ἔλαβεν, ὁ δὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἰωτάπην ὡς καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ
συνοικήσουσαν, καὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ τὰ ἐν τῇ τοῦ Στα-
τιανοῦ μάχῃ ἁλόντα. κἀκ τούτου ὁ μὲν Ἀντώνιος τῷ τε Πολέμωνι 3
τὴν μικροτέραν Ἀρμενίαν, ὥσπερ εἶπον, χαρισάμενος, καὶ Λούκιον
Φλάουιον ποιήσας τε ἅμα ὕπατον καὶ παύσας (συνῆν γὰρ αὐτῷ),
ἔς τε τὴν Ἰωνίαν καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῷ τοῦ Καίσαρος πολέμῳ
ὥρμησεν· ὅ τε Μῆδος τὰ μὲν πρῶτα συμμάχοις τοῖς Ῥωμαίοις 4
χρώμενος τούς τε Πάρθους καὶ τὸν Ἀρτάξην ἐπελθόντας οἱ ἐνίκησε,
τοῦ δ' Ἀντωνίου τούς τε ἑαυτοῦ στρατιώτας μεταπέμψαντος καὶ
προσέτι καὶ τοὺς ἐκείνου κατασχόντος ἀνθηττήθη τε καὶ ἑάλω, καὶ Xiph. 71, 25—27
οὕτως ἡ Ἀρμενία μετὰ τῆς Μηδίας ἀπώλετο.

1—7 = Zon. 10, 27 p. 391, 6—12 B. (p. 420, 26—421, 1 D.) 11—16 = Zon. 10, 27 p. 391, 12—18 B. (p. 421, 1—8 D.)

9 *μικροτέραν*] an *σμικροτέραν*? 10 *Φλάουιον* Panvinius coll. *fast. Venus.* (C. I. L. 1² p. 66), *χλανούιον* LM, *Κλονούιον* Leuncl. 13 *Ἀρτάξην*] cf. ad c. 39, 6 15 *ἀνθηττήθη* Xyl., *ἀντηττήθη* LM.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟΣ ῬΩΜΑΙΚΗΣ ἹΣΤΟΡΙΑΣ ΜΘ LM.

LIBER L.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς Καῖσαρ καὶ Ἀντώνιος πολεμεῖν ἀλλήλοις ἤρξαντο (c. 1—14).
β. Ὡς Καῖσαρ Ἀντώνιον περὶ Ἄκτιον ἐνίκησεν (c. 15—35).

Χρόνου πλῆθος ἔτη δύο ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(722/32) *Γν. Δομίτιος Λ. υἱ. Γν. ἐγγ. Ἀηνόβαρβος*
Γ. Σόσσιος Γ. υἱ. Τ. ἐγγ. *ὕπ.*

(723/31) *Καῖσαρ τὸ γ'*
Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Κορουῖνος *ὕπ.*

L 243r | *Ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ῥωμαίων τῆς μὲν δημοκρατίας ἀφῄρητο,*
οὐ μέντοι καὶ ἐς μοναρχίαν ἀκριβῆ ἀπεκέκριτο, ἀλλ' ὅ τε Ἀντώνιος
καὶ ὁ Καῖσαρ ἐξ ἴσου ἔτι τὰ πράγματα εἶχον, τά τε πλείω σφῶν
διειληχότες, καὶ τὰ λοιπὰ τῷ μὲν λόγῳ κοινὰ νομίζοντες, τῷ δὲ
ἔργῳ, ὥς που πλεονεκτῆσαί τι ἑκάτερος αὐτῶν ἐδύνατο, ἰδιούμενοι.
2 *μετὰ δὲ δὴ τοῦτο, ὡς ὅ τε Σέξτος ἀπωλώλει καὶ ὁ Ἀρμένιος ἑαλώ-*
M 96r *κει τά τε προσπολεμήσαντα τῷ Καίσαρι ἡσύχαζε καὶ ὁ Πάρθος*
cf. Xiph. 71, 27–30 *οὐδὲν παρεκίνει, καὶ ἐκεῖνοι φανερῶς ἐπ' ἀλλήλους ἐτράποντο καὶ*
ὁ δῆμος ἀκριβῶς ἐδουλώθη. αἰτίαι δὲ τοῦ πολέμου καὶ σκήψεις
3 *αἵδε αὐτοῖς ἐγένοντο. Ἀντώνιος μὲν Καίσαρι ἐπεκάλει ὅτι τόν τε*
Λέπιδον τῆς ἀρχῆς ἐπεπαύκει καὶ τὴν χώραν τήν τε δύναμιν τὴν

---

9. 10. 14—325, 12 = Zon. 10, 27 p. 391, 19—320, 13 B. (p. 421, 9—30 D.)

---

1 *πεντηκοστῷ*] $\overline{\nu}$ LM 4 *δύο*] $\overline{\beta}$ LM 5 *Γν.*] *Gnaei* praenomen Domitio tribuitur c. 2, 2 et 13, 6, *fast. min.* IX. X (C. I. L. 1^2 p. 66. 68), Cassiod., Nep. *Att.* 22, 3, recte testibus nummis Cohen 1^2 p. 29, Suet. *Ner.* 1, *Titus* Suet. *Aug.* 17 *Λ. υἱ.* Melber cum Klein. *fast. cons.* p. 5, *γ' υι'* LM errore, cf. numm. Cohen 1^2 p. 29, Suet. *Ner.* 1—3 *Γν. ἐγγ.* Palm. (nisi quod *Γν. νεπ.*), *γιν εγ' γ'* LM 6 *T.* Melber cum Klein *l. l.*, *γ'* LM errore, cf. *tab. triumph. Cap. s. a.* 720 (C. I. L. 1^2 p. 50) *Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Κορουῖνος ὕπ.* Dind. (praeeuntibus Xyl. et H. St.), *μ οὐαλέριος μ' υι' μεσσάλ υπ' λαοχορουίνιος* LM (hic uno versu, L duobus: *μ οὐαλέριος μ' υι' μεσσάλ υπ' | λαοχορουίνιος*).
10 *τε* Bk., *γε* LM 14 *ἀπωλώλει* Dind., *ἀπολώλει* LM 18 *ἐπεκάλει*] *ἐνεκάλει* Zon. haud iure.

τε ἐκείνου καὶ τὴν τοῦ Σέξτου, κοινὴν σφων ὀφείλουσαν εἶναι, ἐσφε-
τέριστο· καὶ τούτων τε τὴν ἡμίσειαν ἀπῄτει, καὶ τῶν στρατιωτῶν
οὓς ἐκ τῆς Ἰταλίας τῆς ἀμφοτέροις σφίσι προσηκούσης κατείλεκτο.
Καῖσαρ δὲ ἐκείνῳ ὅτι ἄλλα τε καὶ τὴν Αἴγυπτον μὴ λαχὼν εἶχε, 4
τόν τε Σέξτον ἀπεκτόνει (αὐτὸς γὰρ ἑκὼν πεφεῖσθαι αὐτοῦ ἔλεγε),
καὶ τὸν Ἀρμένιον ἐξαπατήσας καὶ συλλαβὼν καὶ δήσας πολλὴν τῷ
δήμῳ κακοδοξίαν προσετέτριπτο· τά τε ἡμίσεα καὶ αὐτὸς τῶν 5
λαφύρων ἀπῄτει, καὶ παρὰ πάντα ἐπέφερεν αὐτῷ τήν τε Κλεοπά-
τραν καὶ τοὺς παῖδας οὓς ἐξ αὐτῆς ἀνῄρητο, τά τε δωρηθέντα
σφίσι, καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ὅτι τὸν Καισαρίωνα ἐπωνόμαζεν οὕτω
καὶ ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος γένος ἦγε. ταῦτά τε οὖν ἀλλήλοις ἀντεν- 2
εκάλουν καί πῃ καὶ ἀνταπελογοῦντο, τὰ μὲν ἰδίᾳ σφίσιν ἐπιστέλ-
λοντες, τὰ δὲ καὶ ἐν τῷ κοινῷ λέγων μὲν ὁ Καῖσαρ γράφων δὲ ὁ
Ἀντώνιος· πρέσβεις τε ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ συνεχῶς ἀνταπέ-
στελλον, ὅπως ὅτι μάλιστα τά τε ἐγκλήματα δικαιότατα ποιεῖσθαι
δόξωσι καὶ τὰ ἀλλήλων ἅμα κατασκοπῶσι· κἂν τούτῳ καὶ χρήματα 2
ὡς καὶ ἐπ᾽ ἄλλο τι ἤθροιζον, καὶ τὴν λοιπὴν τοῦ πολέμου παρα-
σκευὴν ὡς καὶ ἐφ᾽ ἑτέρους τινὰς ἐποιοῦντο, μέχρις οὗ ὅ τε Δομί- a. u. 722 (32)
τιος ὁ Γναῖος καὶ ὁ Σόσσιος ὁ Γάιος, ἀμφότεροι τῆς τοῦ Ἀντωνίου
μερίδος ὄντες, ὑπάτευσαν. τότε γὰρ οὐδὲν ἔτ᾽ ἐπεκρύψαντο, ἀλλ᾽
ἄντικρυς ἐπολεμώθησαν. | ἐπράχθη δὲ ὧδε. L 243v
ὁ μὲν Δομίτιος οὐδὲν φανερῶς, ὥς γε καὶ συμφορῶν πολλῶν 3
πεπειραμένος, ἐνεόχμωσεν· ὁ δὲ δὴ Σόσσιος, οἷα κακῶν ἄπειρος
ὤν, πολλὰ μὲν τὸν Ἀντώνιον ἐν αὐτῇ εὐθὺς τῇ νουμηνίᾳ | ἐπῄνεσε, M 98v
πολλὰ δὲ καὶ τὸν Καίσαρα κατέδραμε. κἂν παραχρῆμα ἐπ᾽ αὐτῷ
τι ἐχρημάτισεν, εἰ μὴ Νώνιος Βάλβος δημαρχῶν ἐκώλυσεν. ὁ γὰρ 4
Καῖσαρ ὑποτοπήσας τὸ μέλλον ὑπ᾽ αὐτοῦ γενήσεσθαι, καὶ μήτε
περιιδεῖν αὐτὸ μήτ᾽ αὖ ἐναντιωθεὶς προκατάρχειν τοῦ πολέμου δόξαι
ἐθελήσας, τότε μὲν οὔτε ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσῆλθεν οὔθ᾽ ὅλως ἐν
τῇ πόλει διῃτήθη, ἀλλά τινα αἰτίαν πλασάμενος ἐξεδήμησε, διά τε
ταῦτα καὶ ἵνα κατὰ σχολὴν πρὸς τὰ ἀγγελθέντα οἱ βουλευσάμενος
τὸ δέον ἐκ πλείονος λογισμοῦ πράξῃ· ὕστερον δὲ ἐπανελθὼν τήν 5
τε γερουσίαν ἤθροισε φρουρὰν τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τῶν φι-

18—21. 23—25 = Zon. 10, 28 p. 392, 13—17 B. (p. 421, 30—422, 6 D.)
30. 32—326, 4 > Zon. 10, 28 p. 392, 18—21 B. (p. 422, 6—10 D.)

---

3 οὓς H. St. cum Zon., τοὺς LM 8 πάντα R. St., πάντας LM
14 ἀνταπέστελλον St., ἀντεπέστελλον LM 15 δικαιότατα] δίκαια? Bk.
19 Σόσσιος] cf. ad 49, 22, 3 23 ἐνεόχμωσεν R. St., ἐνεόχμωσε LM
33 φρουρὰν restitui ex LM, καὶ φρουρὰν R. St.

λων ἐγχειρίδια κρύφα ἐχόντων περιβαλόμενος, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὑπάτων ἐπὶ δίφρου ἀρχικοῦ ἱζήσας, πολλὰ μὲν αὐτόθεν ἐκ τῆς ἕδρας καὶ μέτρια ὑπὲρ ἑαυτοῦ διελέχθη, πολλὰ δὲ καὶ τοῦ Σοσσίου
6 τοῦ τε Ἀντωνίου κατηγόρησεν. ἐπειδή τε οὔτε ἄλλος τις οὔτ' αὐτῶν τῶν ὑπάτων οὐδέτερος φθέγξασθαί τι ἐτόλμησεν, ἐκέλευσέ σφας ἐν ῥητῇ ἡμέρᾳ αὖθις συνελθεῖν ὡς καὶ διὰ γραμμάτων τινῶν ἀδικοῦντα τὸν Ἀντώνιον ἐξελέγξων. οἱ οὖν ὕπατοι μήτ' ἀντειπεῖν αὐτῷ θαρσοῦντες μήτε σιωπῆσαι ὑπομένοντες τῆς τε πόλεως λάθρᾳ προεξεχώρησαν καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀπῆλθον, καὶ
7 σφισι καὶ τῶν ἄλλων βουλευτῶν οὐκ ὀλίγοι συνεφέσποντο. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Καῖσαρ ἑκών τε αὐτοὺς ἐκπεπομφέναι ἔφασκεν, ἵνα μὴ καὶ ὡς ἀδικῶν τι ἐγκαταλελεῖφθαι ὑπ' αὐτῶν δοκῇ, καὶ ἐπιτρέπειν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐθέλουσι πρὸς τὸν Ἀντώνιον μετὰ ἀδείας ἀπᾶραι.

3 τοῦτο δ' οὖν τοιοῦτον ὑπ' ἐκείνων γενόμενον ἀνεσήκωσαν παρὰ τοῦ Ἀντωνίου αὖ φυγόντες καὶ πρὸς τὸν Καίσαρα ἐλθόντες ἄλλοι τε καὶ ὁ Τίτιος καὶ ὁ Πλάγκος, καίπερ ἀνὰ πρώτους τε ὑπ' αὐτοῦ τιμώμενοι καὶ τὰ ἀπόρρητα αὐτοῦ πάντα εἰδότες.
L 244r 2 ἐπειδὴ γὰρ ταῦτά τε οὕτως | ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἐπέπρακτο, καὶ προσέτι καὶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτῶν ὁ Καῖσαρ τήν τε γερουσίαν
M 99r | συνήγαγε καὶ ἀνέγνω καὶ εἶπεν ὅσα ἠθέλησε, καὶ αὐτὰ ὁ Ἀντώνιος ἀκούσας βουλήν τέ τινα ἐκ τῶν παρόντων ἤθροισε καὶ λεχθέντων ἐφ' ἑκάτερα πολλῶν τόν τε πόλεμον ἀνείλετο καὶ τὴν τῆς Ὀκταουίας συνοίκησιν ἀπεῖπε, προσκρούσαντές τι αὐτῷ ἐκεῖ-
3 νοι, ἢ καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ τι ἀχθεσθέντες, ηὐτομόλησαν. καί σφας ὁ Καῖσαρ ἀσμενέστατα δεξάμενος τά τε ἄλλα τὰ τοῦ Ἀντωνίου παρ' αὐτῶν πάντα, καὶ ἃ ἔπραττε καὶ ἃ ἐνενόει, καὶ τὰ ἐν ταῖς
cf. Xiph. 72, 2–4 διαθήκαις αὐτοῦ γεγραμμένα τόν τε ἔχοντα αὐτὰς ἔμαθε· καὶ γὰρ
4 σεσημασμένοι σφᾶς ἦσαν. κἀκ τούτου περιοργὴς ἔτι καὶ μᾶλλον γενόμενος οὐκ ὤκνησεν οὔτ' ἀναζητῆσαι αὐτὰς οὔτε λαβεῖν οὔτε ἔς τε τὸ βουλευτήριον καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐς ἐκκλησίαν ἐσκομίσαι καὶ ἀναγνῶναι. τοιαῦτα γάρ που ἐν αὐταῖς ἀνεγέγραπτο ὥστε

6—10 = Zon. 10, 28 p. 392, 21 — 393, 3 B. (p. 422, 10—15 D.) 15—17 cf. Zon. 10, 28 p. 393, 3. 4 B. (p. 422, 15—17 D.) 23—327, 2 > Zon. 10, 28 p. 393, 4—8 B. (p. 422, 17—21 D.)

---

1 *περιβαλόμενος* H. St., *περιβαλλόμενος* LM 4 *οὔτ'* (alterum) Rk., *οὐδ'* LM 13 *ἐθέλουσι* R. St., *θέλουσι* LM 15 *ἀνεσήκωσαν*] ita LM, *ἀντεσήκωσαν* R. St., cf. Bekk. *Anecd.* 19, 29, Suid. *s. v.* *ἀνασηκῶσαι*, *Etym. magn.* p. 100 32 *ἀνεγέγραπτο*] *ἐνεγέγραπτο* v. Herw., sed Isocr. 4, 115 confert Schenkl.

μηδ' αἰτίαν τινὰ παρ' αὐτῶν, καίτοι παρανομώτατον πρᾶγμα ποιή-
σας, σχεῖν· τῷ τε γὰρ Καισαρίωνι ὡς καὶ ἐκ τοῦ Καίσαρος ὄντως 5
γεγονότι ἐμεμαρτυρήκει, καὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐκ τῆς Αἰγυπτίας οἱ
τρεφομένοις ὑπερόγκους δή τινας δωρεὰς ἐδεδώκει, τό τε σῶμα τὸ
ἑαυτοῦ ἔν τε τῇ Ἀλεξανδρείᾳ καὶ σὺν ἐκείνῃ ταφῆναι ἐκεκελεύκει. δι' 4
οὖν ταῦτα ἀγανακτήσαντες ἐπίστευσαν ὅτι καὶ τἆλλα τὰ θρυλού-
μενα ἀληθῆ εἴη, τοῦτ' ἔστιν ὅτι, ἂν κρατήσῃ, τήν τε πόλιν σφῶν τῇ
[τε] Κλεοπάτρᾳ χαριεῖται καὶ τὸ κράτος ἐς τὴν Αἴγυπτον μεταθήσει.
καὶ τοσαύτῃ γε ἐπὶ τούτοις ὀργῇ ἐχρήσαντο ὥστε πάντας, οὐχ ὅπως 2
τοὺς διαφόρους αὐτῷ ἢ καὶ ἐκ μέσου ἀμφοῖν ὄντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς
πάνυ φίλους, δεινῶς αὐτὸν αἰτιάσασθαι· τοῖς τε γὰρ ἀναγνωσθεῖ-
σιν ἐκπλαγέντες, καὶ πρὸς τὴν τοῦ Καίσαρος ὑποψίαν ἀνταγωνι-
ζόμενοι, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἔλεγον. καὶ τήν τε ὑπατείαν αὐτόν, 3
ἐς ἣν προεκεχειροτόνητο, καὶ τὴν ἄλλην ἐξουσίαν πᾶσαν ἀφείλοντο·
πολέμιόν τε λόγῳ μὲν οὐκ ἀπέφηναν, φοβηθέντες τοὺς συνόντας
αὐτῷ, ὅτι καὶ ἐκείνους ἐν ἐχθρῶν μοίρᾳ, ἂν μὴ προλείπωσιν αὐτόν,
νομισθῆναι ἐχρῆν, ἔργῳ δὲ | παντὸς | μᾶλλον ἀπέδειξαν. τοῖς μὲν 4 M 99r L 244r
γὰρ συνεξεταζομένοις οἱ τήν τε ἄδειαν καὶ ἐπαίνους, ἂν ἐγκαταλεί-
πωσιν αὐτόν, ἐψηφίσαντο, τῇ δὲ Κλεοπάτρᾳ τὸν πόλεμον ἄντικρυς Xiph. 71, 32—72, 2
ἐπήγγειλαν, καὶ τάς τε χλαμύδας ὡς καὶ ἐν χερσὶν ὄντος αὐτοῦ
μετημπίσχοντο, καὶ πρὸς τὸ Ἐνυεῖον ἐλθόντες πάντα τὰ προπολέμια 5
κατὰ τὸ νομιζόμενον, διὰ τοῦ Καίσαρος ὡς καὶ φητιαλίου, ἐποίη-
σαν· ἅπερ που λόγῳ μὲν πρὸς τὴν Κλεοπάτραν, ἔργῳ δὲ καὶ πρὸς
τὸν Ἀντώνιον ἔτεινεν· οὕτω γάρ που αὐτὸν ἐδεδούλωτο ὥστε καὶ 5 Exc. V. 163 cf. Xiph. 71, 31
γυμνασιαρχῆσαι τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι πεῖσαι, βασιλίς τε αὐτὴ καὶ
δέσποινα ὑπ' ἐκείνου καλεῖσθαι, στρατιώτας τε Ῥωμαίους ἐν τῷ
δορυφορικῷ ἔχειν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς πάντας σφᾶς ταῖς ἀσπίσιν
ἐπιγράφειν. ἔς τε τὴν ἀγορὰν μετ' αὐτοῦ ἐσεφοίτα, καὶ τὰς πανη- 2
γύρεις οἱ συνδιετίθει, τάς τε δίκας συνεξήταζε, καὶ συνίππευε καὶ

24—328, 13 = Exc. Val. 163: ὅτι ἡ Κλεοπάτρα οὕτω τὸν Ἀντώνιον ἐδεδούλωτο ὥστε — τὸν πόλεμον ἐψηφίσατο (sic.) [V. L. vide infra. praeterea:

9—11. 13. 14. 17—20 > Zon. 10, 28 p. 393, 8—13 B. (p. 422, 22—27 D.)
23—328, 12 (cf. 14—16) = Zon. 10, 28 p. 393, 13—394, 6 B. (p. 422, 27—423, 14 D.)

---

1 *παρ' αὐτῶν*] sc. *τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν δημοτῶν*?, *παρ' αὐτὰς* propter eas Rk., quod non placet, an *ἀπ' αὐτῶν* sc. *τοῦ ἀναζητῆσαι καὶ λαβεῖν καὶ ἐσκομίσαι καὶ ἀναγνῶναι*? vel *παρὰ τοῦτο*? 2 *σχεῖν*] *ἔσχεν*? Bk. 8 [*τε*] del. R. St. 20 *ἐπήγγειλαν* H. St., *ἀπήγγειλαν* LM 21 *μετημπίσχοντο*] *μετημπέσχοντο*? Bk., at cf. 39, 30, 4; 41, 17, 1.

ἐν ταῖς πόλεσιν, ἡ καὶ ἐκείνη μὲν ἐν δίφρῳ τινὶ ἐφέρετο, ὁ δὲ
Ἀντώνιος αὐτοποδὶ αὐτῇ μετὰ τῶν εὐνούχων ἠκολούθει. καὶ τό τε
στρατήγιον βασίλειον ὠνόμαζε, καὶ ἀκινάκην ἔστιν ὅτε παρεζώννυτο,
3 ἐσθῆτί τε ἔξω τῶν πατρίων ἐχρῆτο, καὶ ἐπὶ κλίνης ἐπιχρύσου δί-
φρου τε ὁμοίου καὶ ἐν τῷ κοινῷ ἑωρᾶτο. συνεγράφετό τε αὐτῇ
καὶ συνεπλάττετο, αὐτὸς μὲν Ὄσιρις καὶ Διόνυσος ἐκείνη δὲ Σελήνη
τε καὶ Ἶσις λέγοντες εἶναι. ἐξ οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα ἔκφρων ὑπ'
4 αὐτῆς ἐκ μαγγανείας τινὸς γεγονέναι ἔδοξεν. οὐ γὰρ ὅτι ἐκεῖνον
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τούς τι παρ' αὐτῷ δυναμένους οὕτω καὶ
cf. Xiph. 71, 31 ἐγοήτευσε καὶ κατέδησεν ὥστ' αὐτὴν καὶ τῶν Ῥωμαίων ἄρξειν ἐλπί-
σαι, τήν τε εὐχὴν τὴν μεγίστην, ὁπότε τι ὀμνύοι, ποιεῖσθαι τὸ ἐν
τῷ Καπιτωλίῳ δικάσαι.

6 τῇ μὲν οὖν Κλεοπάτρᾳ διὰ ταῦτα τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο,
τῷ δ' Ἀντωνίῳ οὐδὲν δῆθεν τοιοῦτον ἐπήγγειλαν, εὖ γε εἰδότες ὅτι
καὶ ἄλλως πολεμωθήσοιτο (οὐ γάρ που προδοὺς ἐκείνην τὰ τοῦ
Καίσαρος πράξειν ἔμελλε) καὶ βουλόμενοι καὶ αὐτὸ τοῦτο προσεγ-
M 100r καλέσαι οἱ, ὅτι τὸν ὑπὲρ | τῆς Αἰγυπτίας πόλεμον ἑκὼν κατὰ τῆς
πατρίδος, μηδενὸς αὐτῷ δεινοῦ οἴκοθεν ἰδίᾳ συμβάντος, ἀνείλετο.
2 ἥ τε οὖν ἡλικία παρ' ἀμφο|τέρων σπουδῇ συνήγετο καὶ χρήματα
ἁπανταχόθεν συνελέγετο, τά τε ἐμπολέμια πάντα κατὰ τάχος ἠθροί-
Xiph. 72, 6–9 ζετο. καὶ ἐγένετο ἡ πᾶσα παρασκευὴ πολὺ τῶν πρὸ αὐτῆς μεγίστη.
3 ἔθνη γὰρ τοσάδε ἑκατέρῳ τόνδε τὸν πόλεμον συνήρατο. Καίσαρι
μὲν ἥ τε Ἰταλία (πάντας γὰρ καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἀποι-
κισθέντας, τὰ μὲν ἐκφοβήσας ἅτε ὀλίγους ὄντας, τὰ δὲ καὶ εὐερ-
γετήσας, προσετέθειτο· τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τοὺς τὴν Βονωνίαν
ἐποικοῦντας αὐτὸς αὖθις, ἵνα δὴ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ ἀπῳκίσθαι δοκῶσι,
Xiph. 72, 9–21 4 προσκατεστήσατο) — ἥ τε οὖν Ἰταλία καὶ ἡ Γαλατία τό τε Ἰβηρικὸν
καὶ τὸ Ἰλλυρικόν, καὶ Λίβυες οἵ τε ἐκ τοῦ πρὶν ῥωμαΐζοντες πλὴν
τῶν περὶ τὴν Κυρήνην καὶ οἱ τοῦ Βογούου τοῦ τε Βόκχου γεγονό-
τες, Σαρδώ τε καὶ Σικελία καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι αἱ ταῖς εἰρημέναις

---

2 αὐτῇ om. 7 τε om. ἔκφορων (sic) 10 τὴν ῥώμην (pro τῶν Ῥωμαίων) 11 τι om. τῶι (pro τὸ)]

19—329, 8 cf. Zon. 10, 28 p. 394, 12—14 B. (p. 423, 21—24 D.)

---

6 *Διόνυσος* M cod. Peir., *ὁ διόνυσος* L 10 *αὐτὴν*] *αὐτὴ*? Bk., vide tamen 36, 21, 1; 36, 22, 4; 48, 38, 1 al. 15 *πολεμωθήσοιτο* Reim., *πολεμιωθήσοιτο* LM 19 *ἥ τε οὖν ἡλικία παρ' ἀμφο*|] haec in imo folio 244v ultima sunt vocabula codicis L, cuius vices iam usque ad libri 54 exitum agit apographum eius codex V(aticanus 144). cf. vol. I p. LXIV. LXVI 29 *Βογούου*] cf. ad 41, 42, 7.

ἠπείροις προσεχεῖς συνεμάχησαν, τῷ δ' Ἀντωνίῳ τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ 5
τῇ ἠπείρῳ τῶν Ῥωμαίων ἀκούοντα καὶ ⟨τὰ⟩ ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἥ τε
Ἑλλὰς καὶ ἡ Μακεδονία, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι οἵ τε Κυρηναῖοι μετὰ
τῶν περιχώρων, καὶ οἱ νησιῶται οἱ προσοικοῦντές σφισιν, οἵ τε
βασιλῆς καὶ οἱ δυνάσται πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ τῇ τῶν Ῥωμαίων
ἀρχῇ ⟨τῇ⟩ τότε ὑπ' ἐκεῖνον οὔσῃ γειτνιῶντες, οἱ μὲν αὐτοὶ οἱ δὲ δι'
ἑτέρων. καὶ τοσαύτῃ γε προθυμίᾳ ἀμφότεροι ὁμοίως ἐχρήσαντο 6
ὥστε καὶ ἐνόρκους τὰς συμμαχίας σφῶν ἑκατέρῳ ποιήσασθαι.

οὗτοί τε οὖν οὕτως ἔρρωντο, καὶ ὁ Ἀντώνιος τοῦτο μὲν ἀντ- 7 Xiph. 72, 21—27
ώμοσε τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις ἀκηρυκτὶ πολεμήσειν, τοῦτο | δὲ V 219r
ὑπέσχετο τήν τε ἀρχὴν ἐντὸς δύο μηνῶν μετὰ τὴν νίκην ἀφήσειν
καὶ τὸ πᾶν αὐτῆς κράτος τῇ τε γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ ἀποδώσειν.
μόλις τε δῆθέν τινες ἔπεισαν αὐτὸν ἕκτῳ μηνὶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα 2
δὴ κατὰ σχολὴν τὰ πράγματα καταστήσηται. καὶ ὁ μέν, εἰ καὶ
τὰ μάλιστα μὴ ἔμελλεν αὐτὸ πράξειν, | ἀλλ' ὡς πάντῃ γε πάντως M 100v
κρατήσων ἐπηγγέλλετο. τά τε γὰρ ἑαυτοῦ πολὺ τοῖς πλήθεσιν
ἰσχυρότερα ἑώρα ὄντα, καὶ τὰ τῶν ἐναντίων ἀσθενώσειν δωροδο-
κίαις ἤλπιζε· χρυσίον γὰρ ὡς ἑκασταχόσε, καὶ οὐχ ἥκιστα ἔς τε 3
τὴν ἄλλην Ἰταλίαν καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ἐσπέμπων διεκίνει τε ὡς
ἕκαστα καὶ σφετερίζεσθαι ἐπειρᾶτο. ὅθενπερ καὶ ὁ Καῖσαρ τά
τε ἄλλα δι' ἀκριβεστέρας φυλακῆς ἐποιήσατο καὶ χρήματα τοῖς
στρατιώταις ἔδωκε.

τοιαύτης δ' οὖν τῆς τε ὁρμῆς καὶ τῆς παρασκευῆς αὐτῶν οὔ- 8
σης πολλὰ μὲν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ποικίλα ἐθρυλεῖτο, πολλὰ
δὲ καὶ παρὰ τῶν θεῶν καὶ ἐναργῆ προεδείκνυτο. πίθηκός τε γὰρ
ἐς τὸ Δημήτριον ἐν ἱερουργίᾳ τινὶ ἐσελθὼν πάντα τὰ ἔνδον συνέχεε,
καὶ βύας πρῶτον μὲν ἐς τὸν τῆς Ὁμονοίας ναόν, ἔπειτα δὲ καὶ ἐπὶ 2 cf. Xiph. 72, 27—73, 2
τοὺς ἄλλους πάντας ὡς εἰπεῖν τοὺς ἁγιωτάτους ἐπέπτετο, καὶ τέλος,
ἐπειδὴ πανταχόθεν ἀπηλαύνετο, ἐπί τε τοῦ ναοῦ τοῦ Γενίου τοῦ
δήμου ἱδρύθη καὶ οὔτε ἑάλω οὔτ' ἐξανέστη πλὴν ὀψέ ποτε. ὅ τε
ὀχὸς ὁ τοῦ Διὸς ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων ἱπποδρομίᾳ συνετρίβη, καὶ
λαμπὰς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης αἰωρη-

24—26 = Zon. 10, 28 p. 394, 14—17 B. (p. 423, 24—27 D.)

---

2 ⟨τὰ⟩ ins. Reim. ex Xiph. 5 βασιλῆς Melber., βασιλεῖς VM 6 ⟨τῇ⟩ ins. Rk. ἐκεῖνον H. St., ἐκείνων VM 10 ἀκηρυκτὶ V, ἀκηρυκτεὶ M 18 ἤλπιζε R. St., ἤλπισε VM 22 ἔδωκε] διέδωκε v. Herw. haud male 28 ἐπέπτατο] ἐπέπτετο Dind., recte fortasse, cf. 45, 2, 1 et 17, 6, ἐπέπταντο legitur 37, 25, 1, ἀπέπταντο 58, 5, 7 (Xiph.), ἀνίπτατο 56, 42, 3, περιπτάμενοι 58, 5, 7 (Xiph.) 29 τοῦ ναοῦ τοῦ γενίου M, τοῦ γενίου τοῦ γενίου V (prius τοῦ γενίου inductum).

3 θεῖσα ἐς τὸν αἰθέρα ἀνέδραμε. καὶ συχνὰ μὲν ὑπὸ χειμῶνος ἐπό-
νησεν, ὥστε καὶ τρόπαιόν τι ἐν τῷ Ἀουεντίνῳ ἑστὸς καὶ νίκης ἄγαλμα
ἀπὸ τῆς τοῦ θεάτρου σκηνῆς πεσεῖν, τήν τε γέφυραν τὴν ξυλίνην
πᾶσαν καταρραγῆναι· συχνὰ δὲ καὶ ὑπὸ πυρὸς ἐφθάρη, καὶ προσέτι
Xiph. 73, 1–6 καὶ ἐκ τῆς Αἴτνης πλεῖστόν τε ἐρρύη καὶ πόλεσι καὶ χώραις ἐλυ-
4 μήνατο. ταῦτ' οὖν οἱ Ῥωμαῖοι τὰ μὲν δρῶντες τὰ δ' ἀκούοντες,
ἀνεμιμνήσκοντο καὶ τὸ τοῦ δράκοντος, ὅτι ἄρα καὶ ἐκεῖνος ἐς τὰ
τότε παρόντα σφίσιν ἐσήμηνεν· ἐν γὰρ τῇ Τυρσηνίδι ὀλίγον πρὸ
τούτων πρότερον δράκων δικέφαλος, μέγας ὥστε καὶ ἐς πέντε καὶ
ὀγδοήκοντα πόδας ἐξικνεῖσθαι, αἰφνίδιον ἀνεφάνη καὶ πολλὰ κακώ-
5 σας ἐκεραυνώθη. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πάντας αὐτοὺς ἔφερε· Ῥω-
M 101r μαῖοί τε γὰρ τὸ προμαχόμενον | ἀμφοτέρωθεν ὁμοίως ἦν, καὶ ἔμελ-
λον ἔν τε τῷ τότε παρόντι πολλοὶ ἑκατέρωθεν φθαρήσεσθαι, καὶ
V 219v 6 ἔπειτα τοῦ κρατήσαντος πάντες οἱ περιλειφθέντες γενήσεσθαι. τῷ
Xiph. 73, 6–13 δὲ δὴ Ἀντωνίῳ τὴν μὲν ἧτταν οἱ παῖδες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὄντες
προεμαντεύσαντο (δίχα γὰρ γενόμενοι μηδενὸς κελεύσαντος, καὶ οἱ
μὲν Ἀντωνιείους οἱ δὲ Καισαρείους σφᾶς ἐπικαλέσαντες, συνέμιξαν
ἀλλήλοις ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ ἡττήθησαν οἱ τὸ ἐκείνου ὄνομα φέ-
ροντες), τὸν δ' ὄλεθρον εἰκών τις αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀλβανῷ παρὰ τῷ
Διὶ ἀνακειμένη· λιθίνη γὰρ οὖσα αἷμα πολὺ ἀνῆκε.

9 μετεώρων δ' οὖν πάντων ὁμοίως ἐπὶ τούτοις ὄντων ἐν μὲν τῷ
ἔτει ἐκείνῳ πλέον οὐδὲν ἐγένετο. ὅ τε γὰρ Καῖσαρ τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ,
ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὰ χρήματα παρὰ τοῦ Ἀντωνίου παρόντα
ᾔσθετο, καθιστάμενος οὐκ ἠδυνήθη πρὸ τοῦ χειμῶνος ἀπαντῆσαι·
2 καὶ ἐκεῖνος ὥρμησε μὲν ὡς καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τὸν πόλεμον ἀδοκήτως
σφίσι ποιησόμενος, ἐλθὼν δὲ ἐς Κέρκυραν, καὶ πυθόμενος τὰς
ναῦς τὰς προπλόους τὰς ἐς τὴν προσκοπὴν αὐτοῦ πεμφθείσας περὶ
τὰ Κεραύνια ὄρη ναυλοχεῖν, ὑπετόπησεν αὐτὸν τὸν Καίσαρα μετὰ
3 παντὸς τοῦ ναυτικοῦ ἀφῖχθαι, καὶ οὐκέτι περαιτέρω προεχώρησεν,
ἀλλ' ἐς τὴν Πελοπόννησον (ἤδη γὰρ ἐκ μετοπώρου ἦν) ἀναπλεύσας
αὐτὸς μὲν ἐν Πάτραις παρεχείμασεν, τοὺς δὲ δὴ στρατιώτας παν-
ταχόσε διέπεμψεν, ἵνα τά τε χωρία φυλάττωσι καὶ τῶν ἐπιτηδείων

15—20 > Zon. 10, 28 p. 394, 17—20 B. (p. 423, 27—31 D.) 25. 26. 30—32 = Zon. 10, 28 p. 394, 22—395, 3 B. (p. 424, 2—7 D.)

---

4 *πᾶσαν* om. V 12 *ἔμελλον* M, *ἔμελλεν* V 14 *ἔπειτα* Xyl., *ἐπὶ τὰ* VM 17 *Καισαρείους* Reim. (cum Xiph. et Zon.), *καισαριείους* VM, cf. ad 41, 39, 4 25 *ἀδοκήτως* reduxi ex VM Zon. dubitans, *ἀδοκήτοις* Reim., cf. Thuc. 3, 45, 6; 4, 17, 4 26 *ποιησόμενος* V, *ποιησάμενος* M *Κέρκυραν*] cf. ad 49, 17, 2 31 *πανταχόσε* Reim. (cum Zon.), *πανταχόθεν* VM.

ῥᾷον εὐπορῶσι. κἀν τούτῳ ἦλθον μὲν καὶ ἐθελονταὶ παρ' ἀμφο- 4
τέρων αὐτῶν πρὸς ἑκατέρους καὶ βουλευταὶ καὶ ἄλλοι τινές, ἑάλω
δὲ καὶ κατάσκοπος ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Λούκιος Μέσσιος· καὶ αὐτὸν
καίπερ τῶν ἐν τῇ Περουσίᾳ πρότερον ἁλόντων ὄντα ἀφῆκε, πᾶσάν
οἱ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν προεπιδείξας. τῷ τε Ἀντωνίῳ ἐπέστειλεν 5
ὅπως ἢ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἵππου δρόμον ἡμερήσιον
καὶ ἐφῇ οἱ ἀδεῶς προσπλεῦσαι | ἐπὶ τῷ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν συμ- M 101r
μῖξαί σφας, ἢ αὐτὸς ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῇ,
οὐχ ὅτι τι γενήσεσθαί σφων ἐνόμιζεν (ὁ γοῦν Ἀντώνιος πολλά τε 6
αὐτοῦ κατεγέλασε, καὶ εἶπεν "καὶ τίς ἡμῖν δικάσει, ἄν τι παρὰ τὰ
συγκείμενα πραχθῇ;") ἀλλ' ὅτι τοῖς τε ἑαυτοῦ στρατιώταις θάρσος
καὶ τοῖς ἐναντίοις ἔκπληξιν ἐμβαλεῖν ἐκ τούτου προσεδόκησε.

μετὰ δὲ δὴ ταῦτα ἦσαν μὲν ὕπατοι ἐς τὸ ἐχόμενον ἔτος ὅ τε 10 a. u. 723 (31)
Καῖσαρ καὶ ὁ Ἀντώνιος προαποδεδειγμένοι τότε ὅτε ἐς τὰ ὀκτὼ
ἔτη τὰς ἀρχὰς ἐσάπαξ προκατεστήσαντο, καὶ τό γε τελευταῖον ἐκεῖνο
ἦν· παραλυθέντος | δὲ τοῦ Ἀντωνίου, ὥσπερ εἶπον, ὁ Μεσσάλας ⟨ὁ⟩ V 220r
Οὐαλέριος ὁ προγραφείς ποτε ὑπ' αὐτῶν ὑπάτευσε μετὰ τοῦ Καί-
σαρος. κἀν τούτῳ ἄνθρωπός τέ τις μανιώδης ἐς τὸ θέατρον ἐν 2
πανηγύρει τινὶ ἐσπηδήσας τὸν στέφανον τὸν τοῦ προτέρου Καί-
σαρος ἀνείλετο καὶ περιέθετο, καὶ διεσπάσθη ὑπὸ τῶν περιεστηκό-
των· καὶ λύκος τε ἐς τὸ Τυχαῖον ἐσπίπτων συνελήφθη καὶ κατε-
σφάγη, κύων τε κύνα ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ παρ' αὐτὴν τὴν ἅμιλλαν 3
τῶν ἵππων κατειργάσατο καὶ κατέφαγε. καὶ πῦρ ἄλλα τε οὐκ
ὀλίγα καὶ αὐτοῦ τοῦ ἱπποδρόμου πολὺ τό τε Δημήτριον καὶ ἕτερον
ναὸν Ἐλπίδος ἔφθειρεν. ἔδοξαν μὲν γὰρ οἱ ἐξελεύθεροι αὐτὸ πε- 4
ποιηκέναι· πᾶσι γὰρ τοῖς ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ αὐτῶν οὖσι καὶ πέντε
μυριάδων οὐσίαν ἢ καὶ πλείω κεκτημένοις τὸ ὄγδοον αὐτῆς συντε-
λέσαι ἐκελεύσθη, κἀκ τούτου καὶ ταραχαὶ καὶ φόνοι καὶ ἐμπρήσεις
ὑπ' αὐτῶν πολλαὶ ἐγένοντο, καὶ οὐ πρότερόν γε κατέστησαν πρὶν
ἢ τοῖς ὅπλοις καταδαμασθῆναι. ἀφ' οὗπερ καὶ οἱ ἐλεύθεροι οἵ τι 5
χωρίον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κεκτημένοι φοβηθέντες ἡσύχασαν· καὶ γὰρ
ἐκείνοις τὸ τέταρτον τῆς ἐπετησίας προσόδου δοῦναι προσετάχθη,
μελλήσαντές τε ἐπὶ τούτῳ κινηθήσεσθαι οὐδὲν ἔτι νεοχμῶσαι ἐτόλ-
μησαν, ἀλλ' ἀμαχεὶ καὶ ἄκοντες αὐτὸ συνεσήνεγκαν. ἔδοξε μὲν οὖν 6

23—25 > Zon. 10, 28 p. 394, 20—22 B. (p. 423, 32—424, 1 D.)

3 *Μέσσιος*] ita VM 4 *Περουσίᾳ* Xyl., *γερουσίαι* VM 7 *ἐφῇ* Pflugk., *ἔφη* VM 9 *τι* om. V *γοῦν* Bk., *δ' οὖν* VM 16 ⟨*ὁ*⟩ ins. Bk. 19 *τὸν στέφανον*] ita VM 20 *διεσπάσθη* M, *περιεσπάσθη* V 21 *τε ἐς* Bk., *ἔς τε* VM 29 *ὑπ'* St., *ἀπ'* VM 34 *ἀμαχεὶ* ita VM.

M 102r διὰ ταῦθ' ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρων | τὸ πῦρ ἐξ ἐπιβουλῆς γεγονέναι,
οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἐς τὰ πάνυ τέρατα διὰ τὸ τῶν καυθέντων
πλῆθος ἐσεγράφη.

11 τοιούτων δὴ σημείων προφανέντων σφίσιν οὔτε ἐφοβήθησαν
οὐθ' ἧττόν τι ἐπολέμησαν, ἀλλὰ τὸν μὲν χειμῶνα κατασκοπαῖς τε
χρώμενοι καὶ παραλυποῦντες ἀλλήλους διετέλεσαν (ὁ γὰρ Καῖσαρ
ἐξανήχθη μὲν ἐκ τοῦ Βρεντεσίου καὶ ἔπλευσε μέχρι τῆς Κερκύρας
ὡς καὶ ἀπροσδοκήτοις τοῖς πρὸς τῷ Ἀκτίῳ ὁρμοῦσιν ἐπιθησόμενος,
2 χειμῶνι δὲ περιπεσὼν καὶ πονηθεὶς ἀνεχώρησε), τοῦ δὲ δὴ ἦρος ὁ
μὲν Ἀντώνιος οὐδαμῇ ἐκινήθη (οἵ τε γὰρ τριηρῖται, ἅτε καὶ σύμ-
μικτοι ἐκ παντοδαπῶν ἐθνῶν ὄντες καὶ πόρρω ἀπ' αὐτοῦ χειμά-
ζοντες, οὔτε τινὰ ἄσκησιν ἐπεποίηντο καὶ νόσῳ αὐτομολίαις τε
cf. Xiph. 75, 19—28 3 ἠλάττωντο· καὶ ὁ Ἀγρίππας τήν τε Μεθώνην ἐκ προσβολῆς λαβὼν
καὶ τὸν Βογούαν ἐν αὐτῇ κτείνας, τάς τε κατάρσεις τῶν ὁλκάδων
ἐπιτηρῶν καὶ ἀποβάσεις ἄλλοτε ἄλλῃ τῆς Ἑλλάδος ποιούμενος,
4 ἰσχυρῶς αὐτὸν ἐτάραττεν), ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἐπί τε τούτοις θαρσή-
V 220r σας | καὶ βουληθεὶς ὅτι τάχιστα τῇ τοῦ στρατεύματος ὁρμῇ λαμπρῶς
ἠσκημένου χρήσασθαι, τόν τε πόλεμον καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ πρὸς
τοῖς ἐκείνου μᾶλλον ἢ ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ καὶ πρὸς τῇ Ῥώμῃ ποιή-
5 σασθαι, πάντας μὲν τοὺς στρατιώτας ὧν τι ὄφελος ἦν, πάντας
δὲ τούς τι δυναμένους καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐς τὸ
Βρεντέσιον συνήγαγε, τοὺς μὲν ὅπως τι συμπράξωσιν αὐτῷ, τοὺς
δ' ὅπως μηδὲν μονωθέντες νεοχμώσωσι, τό τε μέγιστον ὅπως ἐν-
δείξηται τοῖς ἀνθρώποις ὅτι καὶ τὸ πλεῖστον καὶ τὸ κράτιστον τῶν
6 Ῥωμαίων ὁμογνωμονοῦν ἔχοι. κἀντεῦθεν τακτόν τε τῶν οἰκετῶν
ἀριθμὸν πᾶσιν ἐπαγαγέσθαι καὶ τὴν τροφὴν αὐτοὺς ἑαυτοῖς, πλὴν
τῶν στρατιωτῶν, ἐπικομίσασθαι κελεύσας, ἀθρόᾳ τῇ παρασκευῇ
12 τὸν Ἰόνιον διέβαλεν. ἦγε δὲ αὐτοὺς οὐκ ἐς τὴν Πελοπόννησον
M 102v οὐδ' ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον, ἀλλὰ πρὸς τὸ Ἄκτιον, ἐν ᾧ τὸ πλεῖον | αὐτῷ
τοῦ ναυτικοῦ ὥρμει, εἴ πώς σφας ἐθελοντὰς ἢ καὶ ἄκοντας προ-

---

4 = Zon. 10, 28 p. 394, 22 B. (p. 424, 1. 2 D.) 6. 7. 9 = Zon. 10, 28 p. 395, 3. 4 B. p. 424, 7—9 D.) 9—16 = Zon. 10, 29 p. 395, 5—11 B. (p. 424, 10—17 D.) 20—25. 27 = Zon. 10, 29 p. 395, 11—16 B. (p. 424, 17—24 D.)

---

13 ἠλάττωντο Reim. ex Zon., ἠλαττοῦντο VM *Μεθώνην* V Zon., *μοθώνην* M. Messeniae oppidum scribi solet *Μεθώνη*, etiam apud Thuc. 2, 25, *Μοθώνη* tamen Scyl. 46, Plut. *Arat.* 12, apud Pausaniam saepissime (cf. 4, 35, 1), Porph. *abst.* 1, 25, Suid. *s. v.*, *Mothona* Oros. 6, 19, 6, *Motone* Plin. *n. h.* 4, 15, *Methone* Mela 2, 3, 41 14 *Βογούαν*] cf. ad 41, 42, 7 26 *ἐπαγαγέσθαι* Rk., *ἐπαναγαγέσθαι* VM 28 *διέβαλεν*] ita VM, *διέβαλλεν* R. St. 30 *προπαραστήσαιτο* Bk., *προσπαραστήσαιτο* VM.

παραστήσαιτο. καὶ διὰ τοῦτο τόν τε πεζὸν ὑπὸ τὰ ὄρη τὰ Κε-
ραύνια ἐκβιβάσας ἐκεῖσε ἔπεμψε, καὶ αὐτὸς ταῖς ναυσὶ τὴν Κέρκυραν 2
ἐκλειφθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐμφρουρούντων λαβὼν ἐς τὸν λιμένα τὸν
γλυκὺν ὠνομασμένον κατέσχε (καλεῖται δὲ οὕτως ὅτι πρὸς τοῦ
ποταμοῦ τοῦ ἐς αὐτὸν ἐσβάλλοντος γλυκαίνεται), καὶ ναύσταθμόν
τε ἐν αὐτῷ ἐποιήσατο καὶ ἐκεῖθεν ὁρμώμενος ἐπὶ τὸ Ἄκτιον ἐπέπλει.
ὡς δ' οὐδείς οἱ οὔτ' ἀντανήγετο οὔτ' ἐς λόγους ᾔει, καίτοι δυοῖν 3
αὐτοῦ θάτερον ἢ πρὸς ὁμολογίαν σφᾶς ἢ πρὸς μάχην προκαλουμέ-
νου (τὴν μὲν γὰρ τῇ πίστει τὴν δὲ τῷ δέει οὐκ ἐδέχοντο), κατέλαβε
τὸ χωρίον τοῦτο ἐν ᾧ νῦν ἡ Νικόπολίς ἐστι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐπὶ Xiph. 73, 14. 15
μετεώρου, ὅθεν ἐπὶ πάντα ὁμοίως τῆς τε ἔξω τῆς πρὸς Πάξοις 4
θαλάσσης καὶ τῆς εἴσω τῆς Ἀμπρακικῆς τῆς τε ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν,
ἐν ᾧ οἱ λιμένες οἱ πρὸς τῇ Νικοπόλει εἰσίν, ἄποπτόν ἐστιν, ἱδρύθη.
καὶ αὐτό τε ἐκρατύνατο καὶ τείχη ἀπ' αὐτοῦ ἐς τὸν λιμένα τὸν ἔξω
τὸν Κόμαρον καθῆκε, κἀκ τούτου καὶ ἐφήδρευε καὶ ἐφώρμει τῷ 5
Ἀκτίῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ἤδη μὲν γὰρ ἤκουσα
ὅτι καὶ τριήρεις ἐκ τῆς ἔξω θαλάσσης ἐς τὸν κόλπον διὰ τοῦ τει-
χίσματος ὑπερήνεγκε, βύρσαις νεοδάρτοις ἀντὶ ὁλκῶν ἐλαίῳ ἐπαλη-
λιμμέναις χρησάμενος· ἔχω δ' οὐδὲν ἔργον τῶν νεῶν τούτων ἐν τῷ 6
κόλπῳ γενόμενον εἰπεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πιστεῦσαι τῷ μυθο-
λογήματι δύναμαι· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σμικρὸν τὸ πρᾶγμα ἦν, διὰ χω- V 221r
ρίου οὕτως ὀλίγου καὶ ἀνωμάλου τριήρεις ἐπὶ βυρσῶν διαγαγεῖν.
τοῦτο μὲν οὖν οὕτω λέγεται γενέσθαι, τὸ δ' Ἄκτιον Ἀπόλλωνος 7
ἱερόν ἐστι, καὶ πρὸ τοῦ στόματος τοῦ πορθμοῦ τοῦ κόλπου τοῦ
Ἀμπρακικοῦ κατ' ἀντιπέρας τῶν πρὸς τῇ Νικοπόλει λιμένων κεῖται.
ὅ τε πορθμὸς ἴσος ἐπὶ πολὺ διὰ στενοῦ τείνει, καὶ ἔστι καὶ αὐτὸς
καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ πάντα καὶ ἐνορμίσασθαι καὶ ἐνναυλοχήσασθαι.
ταῦτ' οὖν | προκατασχόντες οἱ Ἀντωνίειοι ἐπί τε τοῦ στόματος πύρ- 8 M 108r

3—11. 16. 17 = Zon. 10, 29 p. 395, 16—396, 2 B. (p. 424, 24—425, 3 D.)
29. 334, 1 > Zon. 10, 29 p. 396, 2. 3 B. (p. 425, 3—5 D.)

6 ἐπέπλει Pflugk., ἀπέπλει VM 9 τῇ πίστει] „fiducia rerum suarum", „confisi suam rem aliquando superiorem fore"?, τῇ ἀπιστίᾳ vel τῇ ⟨οὐ⟩ πίστει Rk. 12 εἴσω scripsi ex more Dioneo, ἔσω M, ἔξω V Ἀμπρακικῆς] sic Dio Ἀμπρακικοῦ § 7 forma vetustiore Herodotum et Thucydidem secutus, Ἀμπρακίαν quoque scripsisse iudicandus Zon. 9, 21, 1. 2, quanquam Zonaras in Ἀμβρακίαν mutavit 22 οὕτως ὀλίγου] οὔτ' ὀλίγου Rk. (vel οὕτω στενοῦ), at cf. Herod. 9, 70, intellegitur breve spatium inter utrumque murum τοῦ τειχίσματος § 5 26 ἴσος R. St., ἴσως VM 27 πάντα] ἱκανὰ vel πάντα ⟨ἱκανὰ⟩ Rk., πάνυ καλὰ vel πάντα ⟨πάνυ καλὰ⟩ v. Herw. ἐνναυλοχήσασθαι] ἐνναυλοχήσασθαι ⟨ἐπιτήδεια⟩ R. St., ⟨ἀσφαλέστατα⟩ Odd., ⟨ἄριστα⟩ Bk. (add. vol. 1), ⟨χρησιμώτατα⟩ Polak. 28 Ἀντωνίειοι] ita VM.

*γους ἑκατέρωθεν ἐπῳκοδόμησαν καὶ τὸ μέσον ναυσὶ διέλαβον, ὥστε
σφίσι καὶ τοὺς ἔκπλους καὶ τὰς ἀναχωρήσεις ἀσφαλεῖς εἶναι· αὐτοί
τε ἐπὶ θάτερα τοῦ πορθμοῦ κατὰ τὸ ἱερόν, ἐν χωρίῳ ὁμαλῷ μὲν
καὶ πλατεῖ, ἐμμαχέσασθαι δὲ ἢ ἐνστρατοπεδεύσασθαι ἐπιτηδειοτέρῳ,
ἐνηυλίζοντο· ἐξ οὗπερ οὐχ ἥκιστα τῇ νόσῳ καὶ ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ
ἐν τῷ θέρει πολὺ μᾶλλον, ἐπιέσθησαν.*

18 *ὁ δ' οὖν Ἀντώνιος ἐπειδὴ τάχιστα τὴν τοῦ Καίσαρος ἄφιξιν
ἐπύθετο, οὐκ ἐμέλλησεν ἀλλ' ἐς τὸ Ἄκτιον μετὰ τῶν συνόντων οἱ
ἠπείχθη. καὶ ἦλθε μὲν οὐ πολλῷ ὕστερον, οὐ μέντοι καὶ ἐς ἀγῶνα*
2 *εὐθὺς κατέστη, καίτοι ἐκείνου τόν τε πεζὸν πρὸ τοῦ στρατοπέδου
σφῶν συνεχῶς προπαρατάσσοντος καὶ ταῖς ναυσὶ πολλάκις σφίσιν
ἐπιπλέοντος, τάς τε ὁλκάδας αὐτῶν κατάγοντος, ὅπως πρὶν πᾶσαν
τὴν δύναμιν αὐτῷ συνελθεῖν, μόνοις τοῖς τότε παροῦσίν οἱ συμμίξῃ·*
3 *ἐκ γὰρ αὐτοῦ τούτου οὐκ ἠθέλησεν ἐς ἅπαν ἀναρρῖψαι, ἀλλὰ πεί-
ραις καὶ ἀκροβολισμοῖς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐχρήσατο, μέχρις οὗ τὰ
στρατεύματα συνελέξατο. τούτοις δέ, ἄλλως τε καὶ τοῦ Καίσαρος
μηκέθ' ὁμοίως ἐγκειμένου, τόν τε πορθμὸν ἐπιδιέβη καὶ οὐ πόρρω*
4 *αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσατο, κἀκ τούτου καὶ ἱππικὸν περὶ τὸν κόλπον
περιπέμψας ἀμφοτέρωθεν αὐτῷ προσήδρευεν. ὁ οὖν Καῖσαρ αὐ-
τὸς μὲν ἡσύχαζε καὶ οὐδένα ἔτι κίνδυνον αὐθαίρετον ἀνῃρεῖτο, ἐς
δὲ δὴ τὴν Ἑλλάδα τήν τε Μακεδονίαν ἔπεμψέ τινας, ὅπως τὸν*
cf. Xiph. 75, 19—23 5 *Ἀντώνιον πρὸς ἐκεῖνα ἀπαγάγῃ. καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἔπραττον, Ἀγρίπ-
πας δὲ τότε μὲν τήν τε Λευκάδα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σκάφη αἰφνιδίως
ἐπεσπλεύσας ἔλαβε, καὶ Πάτρας εἷλε Κύιντον Νασίδιον ναυμαχίᾳ
νικήσας, ὕστερον δὲ καὶ τὴν Κόρινθον παρεστήσατο. ὡς οὖν ταῦτά
τε συνέβη, καὶ ὁ Τίτιος ὁ Μᾶρκος ὅ τε Ταῦρος ὁ Στατίλιος τό*
V 221v *τε ἱππικὸν | τοῦ Ἀντωνίου ἐξαίφνης ἐπεκδραμόντες ἐκράτησαν καὶ*
M 108r 6 *Φιλάδελφον βασιλέα Παφλαγονίας προσεποιήσαντο, | κἀν τούτῳ καὶ
ὁ Δομίτιος ὁ Γναῖος ἀχθεσθείς τι τῇ Κλεοπάτρᾳ μετέστη, — καὶ
χρήσιμος μὲν οὐδὲν τῷ Καίσαρι ἐγένετο (νοσήσας γὰρ οὐκ ἐς μα-
κρὰν ἐτελεύτησεν), ἔδοξε δ' οὖν ὡς καὶ κατεγνωκὼς τῶν πραγμάτων*

7—16 > Zon. 10, 29 p. 396, 4—8 B. (p. 425, 6—11 D.) 20—29. 335, 1. 2 > Zon. 10, 29 p. 396, 8—16 B. (p. 425, 11—21 D.)

3 *θάτερα τοῦ* Rk., c. 14, 3 confert Reim., *θατέρου* VM 12 *κατάγοντος*] cf. 42, 56, 3, Dem. 5, 25; 8, 9 al. 14 *ἅπαν* Bk. coll. Thuc. 5, 103, 1 (= Stob. 54, 36 Dind. ut monuit Naber *Mnem. N. S.* 14, 323) probabiliter, *αὐτὸν* VM 24 *Νασίδιον* Reim., coll. App. *b. c.* 5, 139, *ἀσίδιον* VM. *Q. Nasidius* nummi apud Eckhel 5, 259 sq., Babelon 2, 251 sq. *L. Nasidius* memoratur Caes. *b. c.* 2, 3, 1; 2, 4, 4. 5, *b. Afric.* 64, 2; 98, 2, Cic. *ad Att.* 11, 17, 3 31 *δ' οὖν* Leuncl., *γοῦν* VM *κατεγνωκὼς*] *ἀπεγνωκὼς* Bruins, *Plutarchi vita Pompeii cum Ciceronis testimoniis collata* 1882 p. 102, sine causa idonea, cf. fr. 97, 3; 39, 48, 1.

παρ' οἷς ἦν ηὐτομοληκέναι (καὶ γὰρ καὶ ἄλλοι αὐτὸν συχνοὶ ἐμι-
μήσαντο), — οὐκέθ' ὁμοίως ὁ Ἀντώνιος ἐθάρσει, ἀλλ' ὑπετόπει 7
τε πάντας καὶ ἀπέκτεινεν ἐκ τούτου ἄλλους τε καὶ Ἰάμβλιχον Ἀρα-
βίων τινῶν βασιλέα βασανίσας, Κυιντόν τε Ποστούμιον βουλευτὴν
διασπάσασθαί τισιν ἐπιτρέψας. καὶ τέλος φοβηθεὶς μὴ καὶ ὁ Δέλ- 8
λιος ὁ Κύιντος ὅ τε Ἀμύντας ὁ Γαλάτης (ἔτυχον δὲ ἐπὶ μισθοφό-
ρους ἔς τε τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην πεπεμμένοι) τὰ
τοῦ Καίσαρος ἀνθέλωνται, ὥρμησε πρὸς αὐτοὺς ὡς καὶ ἐπικουρή-
σων σφίσιν, ἄν τι πολέμιον προσπέσῃ. κἀν τούτῳ ναυμαχία τις 14
ἐγένετο. ὁ γὰρ Σόσσιος Λουκίου Ταρρίου ναυσὶν ὀλίγαις ἐφορ-
μοῦντός σφισιν ἐλπίσας ἄξιόν τι λόγου πράξειν, ἂν πρὶν τὸν Ἀγρίπ-
παν ᾧ πᾶν τὸ ναυτικὸν ἐπετέτραπτο ἐπελθεῖν, συμβάλῃ αὐτῷ,
ἐξανήχθη τε ἐξαπιναίως ὑπὸ τὴν ἕω, ὁμίχλην βαθεῖαν τηρήσας 2
ἵνα μὴ τὸ πλῆθός σφων προϊδὼν φύγῃ, καὶ παραχρῆμα τῇ πρώτῃ
προσβολῇ τρεψάμενος αὐτὸν ἐπεδίωξε μέν, οὐχ εἷλε δέ· τοῦ γὰρ
Ἀγρίππου κατὰ τύχην ἀπαντήσαντός οἱ οὐ μόνον οὐδὲν τῆς νίκης
ἀπώνητο, ἀλλὰ καὶ προσδιεφθάρη μετά τε τοῦ Ταρκονδιμότου καὶ
μετ' ἄλλων πολλῶν.

ὁ οὖν Ἀντώνιος διά τε τοῦτο, καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ἐπανελθὼν 3
ἱππομαχίᾳ τινὶ πρὸς τῆς τοῦ Καίσαρος προφυλακῆς ἡττήθη, οὐκέτ'
ἔγνω δίχα στρατοπεδεύεσθαι, ἀλλ' ἐκλιπὼν τῆς νυκτὸς τὸ πλησίον
τῶν ἐναντίων τάφρευμα ἀνεχώρησεν ἐπὶ θάτερα τοῦ πορθμοῦ, ἔνθα
αὐτῷ τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ ηὐλίζετο. καὶ ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐπιτήδεια 4
αὐτόν, ἅτε καὶ τῆς σιτοπομπίας εἰργόμενον, ἐπιλείπειν ἤρχετο, δια-
γνώμην ἐποιήσατο πότερον κατὰ χώραν μείναντες διακινδυνεύσωσιν
ἢ μεταστάντες που | χρόνῳ τὸν πόλεμον διενέγκωσιν. εἰπόντων δὲ 15 M 104r

5—8 > Zon. 10, 29 p. 396, 16—18 B. (p. 425, 21—24 D.) 9—18 > Zon. 10, 29 p. 396, 19—397, 1 B. (p. 425, 25—30 D.) 19. 20 = Zon. 10, 29 p. 397, 1—3 B. (p. 425, 30—32 D.) 23—336, 5 = Zon. 10, 29 p. 397, 3—9 B. (p. 425, 32—426, 8 D.)

3 Ἀραβίων] cf. ad 36, 2, 5 5 Δέλλιος] cf. ad 49, 39, 2 7 πεπεμμένοι M, πεμπέμενοι (sic) V 10 Σόσσιος] cf. ad 49, 22, 3 Ταρρίου restitui ex VM praeeunte Biondio *atti dell' acc. pontif.* 6, 358, Ταρησίου R. St., Ἀρρουντίου Vossius. Est *L. Tarius Rufus* cos. suff. a. 738/16, *Fast. min.* 7. 8 (C. I. L. 1^2 p. 64 sq.), Plin. *n. h.* 18, 37, Front. *de aq.* 102, Sen. *de clem.* 1, 15. Cf. C. I. L. 5, 8112, 78; 12, 1872; 3, 2877, Tac. *ann.* 6, 38 17 ἀπώνητο Melber ex VM, ἀπώνατο R. St., cf. ad 41, 23, 2 προσδιεφθάρη] Sosius in hoc proelio non cecidit, cf. 51, 2, 4; 56, 38, 2. an ⟨ὀλίγου⟩ προσδιεφθάρη ut 49, 5, 3? cui tamen sequentia non favent, ut errorem potius Dionis putes Ταρκονδιμότου] cf. ad 41, 63, 1. Ταρκονδίμωτος (pater), Ταρκοδίμοτος, Ταρκονδίμοτος (filius) in titulis, Heberdey-Wilhelm *Reisen in Kilikien* (*Denkschr. Wien. Akad.* 1896) p. 28 21 δίχα στρατοπεδεύεσθαι Bk., διαστρατοπεδεύεσθαι VM 26 που] ποι Rk., cf. 49, 27, 5.

ἄλλων ἄλλα ἐνίκησεν ἡ Κλεοπάτρα, τά τε ἐπικαιρότατα τῶν χωρίων
φρουραῖς παραδοθῆναι καὶ τοὺς λοιποὺς ἐς τὴν Αἴγυπτον μεθ'
V 222r ἑαυτῶν ἀπᾶραι συμβουλεύσασα. ταύτην γὰρ | τὴν γνώμην ἔσχεν,
2 ἐπειδὴ ὑπὸ σημείων ἐταράχθη. χελιδόνες τε γὰρ περί τε τὴν σκη-
νὴν αὐτῆς καὶ ἐν τῇ νηὶ τῇ στρατηγίδι, ἐφ' ἧς ἐπέπλει, ἐνεόττευσαν,
καὶ γάλα αἷμά τε ἐκ κηροῦ ἐρρύη· τάς τε εἰκόνας αὐτῶν, ἃς οἱ
Ἀθηναῖοι ἐν τῇ ἀκροπόλει τὸ τῶν θεῶν σχῆμα ἐχούσας ἔστησαν,
3 κεραυνοὶ ἐς τὸ θέατρον κατήραξαν. ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ἐκ τῆς
τοῦ στρατεύματος καὶ ἀθυμίας ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἀρρωστίας ἡ Κλεο-
πάτρα αὐτή τε ἔδεισε καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐξεφόβησεν. οὐ μέντοι
καὶ κρύφα, ἢ καὶ φανερῶς ὡς καὶ φεύγοντες, ἐκπλεῦσαι, μὴ καὶ ἐς
δέος τοὺς συμμάχους ἐμβάλωσιν, ἠθέλησαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ ναυμα-
χίαν παρασκευαζόμενοι, ἵνα ἅμα, ἄν τι ἀνθίστηται, βιάσωνται τὸν
4 ἔκπλουν. κἀκ τούτου πρῶτον μὲν τὰ ἄριστα τῶν σκαφῶν, ἐπειδὴ
ἐλάττους οἱ ναῦται ἔκ τε τῆς φθορᾶς καὶ ἐκ τῆς αὐτομολίας ἐγε-
γόνεσαν, ἐπιλεξάμενοι τὰ λοιπὰ κατέπρησαν, ἔπειτα δὲ νύκτωρ πάντα
τὰ τιμιώτατα λαθραίως ἐς αὐτὰς ἐσεφόρησαν. ἐπειδή τε ἕτοιμα
ἦν, συνεκάλεσεν ὁ Ἀντώνιος τοὺς στρατιώτας καὶ εἶπε τοιάδε.
16 "ὅσα μὲν ὑπ' ἐμοῦ προσῆκον ἦν ἐκπορισθῆναι πρὸς τὸν πόλε-
μον, πάνθ' ἱκανῶς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, προπαρεσκεύασται. καὶ
γὰρ πλῆθος πολὺ ὑμῶν ἐστι, πᾶν ὅ τι περ ἄνθος καὶ παρὰ τῶν
ὑπηκόων καὶ παρὰ τῶν συμμάχων ἐξειλεγμένον· καὶ παντὸς εἴδους
μάχης, ὅσα γε καὶ παρ' ἡμῖν νομίζεται, ἐπὶ τοσοῦτον χειροτέχναι
ἐστὲ ὥστε καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι φοβεροὶ τοῖς ἀντιπάλοις εἶναι.
2 ὁρᾶτε δέ που καὶ αὐτοὶ ὅσον μὲν καὶ οἷον ναυτικὸν ἔχομεν, ὅσους
δὲ καὶ οἵους ὁπλίτας ἱππέας σφενδονήτας πελταστὰς τοξότας ἱππο-
M 104v τοξότας· ὧν τὰ μὲν πλείω οὐδ' ὑπάρχει ἀρχὴν τοῖς ἐναν|τίοις, ὅσα
δὲ κέκτηνται, πολὺ ἐλάττονα καὶ ἀσθενέστερα τῶν ἡμετέρων ἐστί.
3 καὶ μὴν καὶ τὰ χρήματα ἐκείνοις μὲν ὀλίγα καὶ ταῦτα ἐκ συντε-
λείας βιαίου πεπορισμένα οὔτ' ἂν ἐπὶ πολὺ ἐξαρκέσειεν ἄν, καὶ
τοὺς συνεσενηνοχότας αὐτὰ οἰκειοτέρους ἡμῖν ἢ τοῖς λαβοῦσι πε-
ποίηκεν εἶναι, ὥστε μήτ' ἄλλως εὐνοϊκῶς σφας αὐτοῖς ἔχειν καὶ

9—19 = Zon. 10, 29 p. 397, 9—18 B. (p. 426, 8—20 D.)

6 *κηροῦ* R. St., *κηροὺς* VM 13 *παρασκευαζόμενοι* Reim. (ex Zon.), *παρασκευασόμενοι* VM 17 *λαθραίως* Reim., *λάθραι ὡς* M, *λάθρα ὡς* V 20 *προπαρεσκεύασται* M, *προπαρασκεύασται* V 23 *ἐπὶ τοσοῦτον* Bk. probabiliter, *καὶ τοσοῦτοι* VM, ⟨*τοιοῦτοι*⟩ *καὶ τοσοῦτοι* Rk., at in hac locutione apud Dionem semper ni fallor praecedit *τοσοῦτος* 25 *ὁρᾶτε* R. St., *ὁρᾶται* VM 30 *ἂν* suspectum Bk., cf. tamen Kuehner. *gramm. gr.* § 398, 8, Matthiae. *gramm. gr.* § 600 32 *αὐτοῖς* Odd., *αὐτοὺς* VM.

προσέτι καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ στασιάζειν· ἡμῖν δὲ ἐκ περιουσίας
παρεσκευασμένα οὔτε λελύπηκέ τινα καὶ πάντας ἡμᾶς ὠφελήσει.
πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις τε καὶ τοιούτοις οὖσιν ὤκνησα μὲν ἄλ- 17
λως αὐτὸς περὶ ἐμαυτοῦ σεμνόν τι εἰπεῖν· ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦθ' ἓν
τῶν πρὸς τὸ τοῦ πολέμου κράτος | φερόντων ἐστὶ καὶ μέγιστόν γε V 222r
παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι πεπίστευται, λέγω δὲ τὸ καὶ στρατη-
γοῦ τινος ἀρίστου τοὺς καλῶς πολεμήσοντας τυχεῖν, ἀναγκαιότατόν 2
μοι τὸν περὶ ἐμαυτοῦ λόγον αὐτὴ ἡ χρεία πεποίηκεν, ἵν' ἔτι μᾶλλον
εἰδῆτε τοῦθ', ὅτι αὐτοί τε τοιοῦτοί ἐστε οἷοι καὶ ἄνευ ἄρχοντος
ἀγαθοῦ νικᾶν, καὶ ἐγὼ τοιοῦτος οἷος καὶ μετὰ κακῶν στρατιωτῶν
κρατεῖν δύνασθαι. τήν τε γὰρ ἡλικίαν ταύτην ἄγω ἐν ᾗ καὶ μά- 3
λιστα ἄνθρωποι καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ διανοίᾳ ἀκμάζουσι, καὶ
μήτε τῇ τῆς νεότητος προπετείᾳ μήτε τῇ τοῦ γήρως ἐκλύσει κα-
κύνονται, ἀλλ' αὐτὸ τὸ μέσον ἑκατέρου ἔχοντες ἔρρωνται τὰ μά-
λιστα· καὶ προσέτι τοιαύτῃ μὲν φύσει τοιαύτῃ δὲ καὶ παιδείᾳ 4
κέχρημαι ὥστε καὶ γνῶναι πάντα τὰ προσήκοντα καὶ εἰπεῖν ῥᾷστα
δύνασθαι. τήν τε ἐμπειρίαν, ἥπερ που καὶ τοὺς ἀνοήτους καὶ τοὺς
ἀπαιδεύτους λόγου τινὸς ἀξίους δοκεῖν εἶναι ποιεῖ, διὰ πάντων μὲν
τῶν πολιτικῶν πάντων δὲ τῶν στρατιωτικῶν προσείληφα· ἐκ τε 5
γὰρ μειρακίου δεῦρο ἀεὶ ἐν αὐτοῖς ἐξήτασμαι, καὶ πολλὰ μὲν ἤρχ-
θην πολλὰ δὲ ἦρξα, ἀφ' ὧν τοῦτο μὲν ὅσα τε καὶ οἷα χρὴ προσ-
τάσσειν, τοῦτο δ' ὅσα καὶ οἷα χρὴ πειθαρχοῦντα πράττειν, μεμά-
θηκα. ἐφοβήθην, ἐθάρσησα· ἐξ ὧν τοῦ μὲν τὸ μὴ ῥᾳδίως τι 6
δεδιέναι, τοῦ | δὲ τὸ μὴ προχείρως ἀποτολμᾶν εἴθισμαι. εὐτύχησα, M 105r
ἔπταισα· παρ' ὧν τὸ μήτ' ἀπογιγνώσκειν τι μήθ' ὑπερφρονεῖν ἔχω.
λέγω δὲ ταῦτα ἐν εἰδόσι, μάρτυρας ὑμᾶς τοὺς ἀκούοντας αὐ- 18
τῶν ποιούμενος, οὐχ ἵν' ἄλλως τι περὶ ἐμαυτοῦ κομπάσαιμι (ἱκανὸν
γάρ μοι πρὸς εὔκλειαν τὸ συνειδὸς ὑμῶν ὑπάρχει) ἀλλ' ἵνα καὶ
ἐκ τούτων καταμάθητε ὅσῳ βέλτιον τῶν ἐναντίων παρεσκευάσμεθα.
ἐλαττούμενοι γὰρ ἡμῶν καὶ τῷ πλήθει τῶν τε στρατιωτῶν ἅμα 2
καὶ τῶν χρημάτων καὶ τῷ πολυειδεῖ τῆς παρασκευῆς, οὐδενὶ τῶν
πάντων τοσοῦτον ἐλλείπουσιν ὅσον τῇ τε ἡλικίᾳ καὶ τῇ ἀπειρίᾳ
τοῦ στρατηγοῦντος αὐτῶν. περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα οὐδὲν δέομαι
καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς εἰπεῖν, κεφαλαιώσας δὲ ἐρῶ τοῦτο ὃ καὶ 3
ὑμεῖς ἐπίστασθε, ὅτι τε ἀρρωστότατος τῷ σώματί ἐστι, καὶ ὅτι
οὐδεμίαν πώποτε ἐπιφανῆ μάχην οὔτε ἐν τῇ ἠπείρῳ οὔτε ἐν τῇ

6 τὸ καὶ Rk., καὶ τὸ VM 8 αὐτὴ Bk., αὕτη VM 13 τῇ (alterum) om. V 16 ῥᾷστα] ἄριστα v. Herw. coll. Thuc. 1, 138, 3 (vide quoque 40, 15, 3), valde placet, cf. tamen 62, 23, 5 21. 22 προστάσσειν — οἷα χρὴ om. V.

θαλάσσῃ αὐτὸς νενίκηκεν. ἀμέλει καὶ ἐν τοῖς Φιλίπποις ἐν τῷ
αὐτῷ ἀγῶνι ἐγὼ μὲν ἐκράτησα ἐκεῖνος δὲ ἡττήθη.
4 τοσοῦτον μὲν ἀλλήλων διαφέρομεν, τὰ δὲ δὴ πολλὰ τῶν ἄμεινον
V 223r παρεσκευασμένων καὶ αἱ νῖκαι γίγνονται. εἰ δ' οὖν τινα καὶ ἐκεῖνοι
ἰσχὺν ἔχουσιν, ἀλλ' ἔν τε τῷ ὁπλιτικῷ καὶ κατὰ τὴν γῆν εὕροιτ' ἂν
αὐτὴν οὖσαν, ταῖς δὲ δὴ ναυσὶν οὐδ' ἀντᾶραι τὸ παράπαν ἡμῖν
5 δυνήσονται. ὁρᾶτε γάρ που καὶ αὐτοὶ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ
πάχος τῶν ἡμετέρων σκαφῶν, ὥστε εἰ καὶ τὸν ἀριθμὸν ἰσοπαλεῖς
αὐταῖς ἐκεῖναι ἦσαν, ἀλλ' ὑπό γε τούτων οὐδὲν ἂν οὔτε ταῖς ἐμβο-
λαῖς οὔτε ταῖς προσβολαῖς ἐκακούργησαν· τὸ μὲν γὰρ ἡ παχύτης
τῶν ξύλων, τὸ δὲ αὐτὸ τὸ ὕψος τῶν νεῶν, καὶ εἰ μηδεὶς ἀπ' αὐτῶν
6 ἠμύνετο, πάντως ἂν ἐπέσχε. ποῦ δὴ καὶ τοξοτῶν καὶ σφενδο-
νητῶν τοσούτων ἐπιπλεόντων, καὶ προσέτι καὶ ἀπὸ τῶν πύργων
ἄνωθεν αὐτῶν ἐφικνουμένων, δυνήσεταί τίς σφισι προσμῖξαι; εἰ
δὲ δὴ καὶ πλησιάσειέ τις, πῶς μὲν ἂν οὐχ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πλήθους
τῶν κωπῶν βαπτισθείη, πῶς δ' οὐκ ἂν ὑπὸ πάντων τῶν τε ἀπὸ
M 105v τῶν καταστρωμάτων καὶ τῶν ἀπὸ τῶν πύργων | βαλλόμενος κατα-
19 ποντωθείη; μὴ γάρ, ὅτι περὶ Σικελίαν Ἀγρίππας ἐναυκράτησε,
παρὰ τοῦτο καὶ ἀρετὴν αὐτοὺς ναυτικὴν ἔχειν ἡγεῖσθε· οὔτε γὰρ
πρὸς τὸν Σέξτον ἀλλὰ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, οὔτε πρὸς ὁμοίαν
2 ἡμῖν ἀντιπαρασκευὴν ἀλλὰ πρὸς πολὺ διάφορον ἠγωνίσαντο. εἴ
τέ τις τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν ἐκείνην ἐν μεγάλῳ τιθείη, δίκαιός ἐστι
καὶ τὴν ἧτταν τὴν αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος, ἣν ὑπ' αὐτοῦ ⟨τοῦ⟩ Σέξτου
ἐνικήθη, ἀντιλογίσασθαι· καὶ οὕτως οὐχ ὅπως ἴσα πρὸς ἴσα, ἀλλὰ
καὶ πολὺ πλείω καὶ κρείττω πάντα τὰ ἡμέτερα τῶν ἐκείνοις ὑπαρ-
3 χόντων εὑρήσει. τὸ δ' ὅλον, πόστην μὲν ἡ Σικελία μερίδα τῆς
ἄλλης ἀρχῆς, πόστην δὲ ἡ τοῦ Σέξτου δύναμις τῆς ἡμετέρας παρα-
σκευῆς εἶχεν, ὥστε τινὰ εἰκότως ἂν τὰ τοῦ Καίσαρος, τὰ αὐτὰ
ἐκεῖνα ὄντα καὶ μήτε πλείω μήτ' ἀμείνω γεγονότα, καταδεῖσαι μᾶλ-
4 λον ἐξ ὧν ηὐτύχησεν ἢ θαρσῆσαι ἐξ ὧν ἔπταισεν. ὅθεν που καὶ
ἐγὼ ταῦτα λογιζόμενος οὐκ ἠθέλησα τῷ πεζῷ προαποκινδυνεῦσαι,
ἐν ᾧ δὴ δοκοῦσι τρόπον τινὰ ἰσχύειν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν πταίσματός
τινος ἐν ἐκείνῳ γενομένου ἀθυμήσῃ, ἀλλὰ ταῖς ναυσίν, αἷς κρά-
τιστοί τε ἐσμὲν καὶ παμπληθὲς αὐτῶν περίεσμεν, ἵν' ἐν ταύταις
5 κρατήσαντες καὶ τοῦ πεζοῦ σφων καταφρονήσωμεν. εὖ γὰρ δὴ

---

2 ἐκεῖνος δὲ ἡττήθη M (litterae κειν erasae a manu rec. additae, acc. circumflexus antiquus est), αὐτὸς δὲ ἡττήθην V 10 προσβολαῖς Rk., recte cf. Thuc. 7, 70, 4, προβολαῖς VM 15 ἂν οὐχ M, οὐχ V, οὐκ ἄν? Bk. 23 ὑπ' αὐτοῦ ⟨τοῦ⟩ Bk., ὑπὸ τοῦ v. Herw., sed αὐτοῦ vi non caret, cf. § 1.

τοῦτο ἴστε, ὅτι πᾶσα ἡ τοῦ πολέμου ῥοπὴ ἐντεῦθεν ἐκ τοῦ ναυτι-
κοῦ ἀμφοτέροις ἡμῖν ἤρτηται· κἂν τούτῳ περιγενώμεθα, οὐδὲν ἔτι
δεινὸν οὐδ' ὑπὸ τῶν ἄλλων πεισόμεθα, ἀλλ' ὥσπερ ἐν νησιδίῳ | τινὶ V 223ʳ
αὐτούς, ἅτε πάντων τῶν πέριξ ἡμετέρων ὄντων, ἀπειληφότες ἀκο-
νιτί, κἂν μηδενὶ ἄλλῳ, τῷ γε λιμῷ χειρωσόμεθα.
καὶ μὴν ὅτι οὐχ ὑπὲρ μικρῶν οὐδ' ὑπὲρ φαύλων τινῶν ἀγω- 20
νιούμεθα, ἀλλ' ὥστε προθυμηθέντες μὲν τῶν μεγίστων τυχεῖν ἀμε-
λήσαντες δὲ τὰ δεινότατα παθεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι.
τί γὰρ οὐκ ἂν ἡμᾶς, ἄν γε καὶ κρατήσωσιν, ἐργάσαιντο, πάντας 2
μὲν ὡς εἰπεῖν τοὺς μετὰ τοῦ Σέξτου τῶν ἐλλογίμων γενομένους
ἀπεκτονότες, πολλοὺς δὲ καὶ | τῶν μετὰ τοῦ Λεπίδου συναραμένων M 106ʳ
σφίσιν ἀπολωλεκότες; καὶ τί λέγω ταῦτα, ὁπότε καὶ αὐτὸν τὸν 3
Λέπιδον, μήτε τι ἀδικήσαντα καὶ προσέτι καὶ συμμαχήσαντα αὐ-
τοῖς, τῆς τε ἡγεμονίας ἁπάσης παραλελύκασι καὶ ὥσπερ τινὰ αἰχμά-
λωτον ἐν φρουρᾷ ἔχουσι, καὶ τούς τε ἐξελευθέρους πάντας τοὺς ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ καὶ προσέτι καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰ χωρία κεκτημένους
ἠργυρολογήκασιν οὕτως ὥστε καὶ ἐς ὅπλα τινὰς αὐτῶν ἐλθεῖν ἀναγ-
κάσαι, κἀκ τούτου συχνοὺς φθεῖραι; ἀλλ' ἔστιν ὅπως φείσονται 4
ἡμῶν οἱ τῶν συμμάχων μὴ πεφεισμένοι; ἀφέξονται τῶν ἡμετέρων
οἱ τὰ τῶν συμμάχων μὴ πεφεισμένοι; ἀφέξονται τῶν ἡμετέρων
οἱ τὰ τῶν οἰκείων δεδασμολογηκότες; φιλανθρωπεύσονταί τι νική-
σαντες οἱ καὶ πρὶν κρατῆσαι τί πεποιηκότες; καὶ ἵνα γε μὴ πάντα
τὰ τῶν ἄλλων λέγων διατρίβω, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἐς ἡμᾶς αὐτοῖς τετολ-
μημένα καταλέξω, τίς μὲν οὐκ οἶδεν ὅτι κοινωνὸς ἐγὼ καὶ συνάρχων 5
τοῦ Καίσαρος ἀποδειχθείς, καὶ τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν ἐκ
τοῦ ἴσου αὐτῷ λαβὼν καὶ τιμῶν καὶ ἀρχῶν τῶν ὁμοίων τυχών,
καὶ τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἐν αὐταῖς ὤν, πάντων αὐτῶν, ὅσον ἐπ'
ἐκείνῳ ἐστίν, ἀπεστέρημαι, καὶ ἰδιώτης μὲν ἐξ ἡγεμόνος ἄτιμος δὲ
ἐξ ὑπάτου γέγονα, οὐχ ὑπὸ τοῦ δήμου οὐδ' ὑπὸ τῆς βουλῆς (πῶς 6
γάρ, ὁπότε καὶ ἔφυγον ἄντικρυς ἐκ τῆς πόλεως καὶ οἱ ὕπατοι καὶ
ἄλλοι τινές, ἵνα μηδὲν τοιοῦτο ψηφίσωνται;) ἀλλ' ὑπό τε αὐτοῦ
ἐκείνου καὶ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ὄντων, οἵτινες οὐκ αἰσθάνονται
μόναρχον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοὺς πρώτους ἀσκοῦντες. ὁ γὰρ τολμήσας 7
τὰς διαθήκας μου ζῶντος, δύναμιν τοσαύτην ἔχοντος, Ἀρμενίους
νικῶντος, καὶ ζητῆσαι καὶ βίᾳ τοὺς λαβόντας αὐτὰς ἀφελέσθαι καὶ

3 *οὐδ'* Bk., *οὐθ'* VM 6 *ὅτι οὐχ* Reim., *οὐχ ὅτι* VM *μικρῶν*] an *σμικρῶν*? *οὐδ'* Bk., *οὐθ'* VM 18 *φείσονται* R. St., *φείσωνται* VM 22 *κρατῆσαι τί* Xyl., *κρατῆσαί τι* VM, *κρατῆσαι τί ⟨οὐ⟩* J. Hilberg, *Zeitschr. f. oesterr. Gymn.* 1889 p. 212 speciose sed praeter necessitatem, *κρατῆσαί τι ⟨ποῖα οὐ⟩* Maisel, *κρατῆσαι ⟨τοιοῦτον⟩ τι* Reim. 32 *πρώτους* M, *πρῶτον* V.

ἀνοῖξαι καὶ δημοσίᾳ ἀναγνῶναι πῶς ἂν ἢ ὑμῶν ἢ ἄλλου τινὸς
8 φείσαιτο; καὶ ὅ γε τοιοῦτος ἐς ἐμὲ τὸν φίλον τὸν ὁμοτράπεζον τὸν
V 224r συγγενῆ γεγονὼς πῶς ἂν | φιλάνθρωπόν τι πρὸς τοὺς ἄλλους, πρὸς
οὓς οὐδὲν αὐτῷ συμβόλαιόν ἐστι, ποιήσειεν;
21 καὶ μὴν εἰ δεῖ τι τοῖς ἐψηφισμένοις ὑπ' αὐτοῦ τεκμαίρεσθαι,
ὑμῖν μὲν καὶ φανερῶς ἀπειλεῖ (πολεμίους γοῦν ἄντικρυς τοὺς πλεί-
M 106v ονας | ὑμῶν πεποίηται), ἐμοὶ δ' οὐδὲν αὐτῷ τοιοῦτον ἐπήγγελκε,
καίτοι καὶ πολεμῶν μοι καὶ πάντα οὐχ ὅπως τὰ τοῦ κεκρατηκότος
2 ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ πεφονευκότος με ἤδη ποιῶν. ὥσθ' ὁπότε ἐμέ, ὃν
μηδέπω καὶ νῦν πολέμιον ἔχειν προσποιεῖται, τοιαῦτα δέδρακεν,
ἥκιστα ἂν ὑμῶν ἀπόσχοιτο, οἷς καὶ αὐτὸς ἐκπεπολεμῶσθαι σαφῶς
3 ὁμολογεῖ. τί ποτ' οὖν αὐτῷ βούλεται τὸ τὰ μὲν ὅπλα πᾶσιν ὁμοίως
ἡμῖν ἐπιφέρειν, ἐν δὲ δὴ τῷ ψηφίσματι τοῖς μὲν πολεμεῖν τοῖς δὲ
μὴ φάσκειν; οὐ μὰ Δί' οὐχ ἵνα διαφορότητά τινα ἐν ἡμῖν ἐργά-
σηται, οὐδ' ἵνα τοῖς μὲν ἄλλως τοῖς δὲ ἄλλως, ἄν γε καὶ κρατήσῃ,
χρήσηται, ἀλλ' ἵν' ἡμᾶς στασιάσας συγκρούσῃ καὶ κατὰ τοῦτ'
4 ἀσθενεστέρους ποιήσῃ. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ γε ὅτι ὁμοφρονούντων μὲν
ἡμῶν καὶ καθ' ἓν πάντα πραττόντων οὐδαμῇ οὐδαμῶς κρείττων ἂν
γένοιτο, διενεχθέντων δέ, καὶ τῶν μὲν ταῦτα τῶν δὲ ἐκεῖνα ἑλομένων,
τάχ' ἂν κρατήσειε· καὶ διὰ τοῦτο τοῦτον ἡμῖν τὸν τρόπον προσφέ-
22 ρεται. ὥσπερ οὖν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ συνόντες μοι Ῥωμαῖοι τόν τε
κίνδυνον, καίπερ ἄδειάν τινα τῶν ἐψηφισμένων ἕνεκα ἔχοντες, προο-
ρώμεθα καὶ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτοῦ συνίεμεν, καὶ οὔτε προϊέμεθα
2 ὑμᾶς οὔτ' αὖ ἰδίᾳ τὸ συμφέρον ἡμῖν αὐτοῖς προσκοποῦμεν, οὕτω
που καὶ ὑμᾶς, οὓς οὐδ' αὐτὸς ἀρνεῖται μὴ οὐκ ἐχθροὺς καὶ ἐχθί-
στους γε ἡγεῖσθαι, χρὴ πάντα ταῦτ' ἐνθυμηθέντας, καὶ κοινοὺς
μὲν τοὺς κινδύνους κοινὰς δὲ καὶ τὰς ἐλπίδας ποιησαμένους, καὶ
συνάρασθαι τὰ πράγματα παντοίως καὶ συσπουδάσαι προθύμως,
θέντας παρ' ἄλληλα καὶ ἃ πεισόμεθα, ὥσπερ εἶπον, ἡττηθέντες,
3 καὶ ὧν τευξόμεθα κρατήσαντες. μέγα μὲν γὰρ καὶ τὸ μηδὲν μήθ'
ὑβριστικὸν μήτε πλεονεκτικὸν ἐλαττωθέντας πῃ ἡμᾶς παθεῖν, μέ-
γιστον δὲ τὸ νικήσαντας πάνθ' ὅσα τις ἂν εὔξαιτο πρᾶξαι. αἴσχι-
στον δὲ τοσούτους καὶ τοιούτους ὄντας, καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ
ναῦς καὶ ἵππους ἔχοντας, τὰ χείρονα ἀντὶ τῶν ἀμεινόνων ἑλέσθαι,
M 107r καὶ | παρὸν καὶ ἐκείνοις τὴν ἐλευθερίαν παρασχεῖν, συνδουλεῦσαι

---

17 γε Rk., τε VM 28 τά πράγματα] ⟨ἐς⟩ τὰ πράγματα vel τῶν πραγμάτων Odd. frustra, cf. 46, 15, 1; 50, 6, 2, Dem. 1, 24, Thuc. 2, 71, 2 29 θέντας Bk. probabiliter, ἐνθυμηθέντας VM 32 ὅσα τις] inter haec vocabula erasae litterae circiter quattuor in M.

μᾶλλον αὐτοῖς ἐθελῆσαι. τοσοῦτον γάρ που διαφέρομεν | ἀλλήλων 4 V 224v ὥσθ᾽ ὁ μὲν καὶ ὑμῶν μοναρχῆσαι ἐπιθυμεῖ, ἐγὼ δὲ καὶ ἐκείνους ἐλευθερῶσαι βούλομαι, καθάπερ που καὶ τοῖς ὅρκοις πεπίστωμαι. ὡς οὖν ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὁμοίως ἀγωνιούμενοι, καὶ κοινὰ τὰ ἀγαθὰ πᾶσι κατακτησόμενοι, σπουδάσωμεν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἔν τε τῷ παραχρῆμα κρατῆσαι καὶ διὰ παντὸς εὐδαιμονῆσαι."

τοιαῦτά τινα ὁ Ἀντώνιος εἰπὼν πάντας μὲν τοὺς πρώτους τῶν 23 συνόντων οἱ ἐς τὰς ναῦς ἐσεβίβασε, μή τι νεωτερίσωσι καθ᾽ ἑαυτοὺς γενόμενοι, ὥσπερ ὅ τε Δέλλιος καὶ ἄλλοι τινὲς αὐτομολήσαντες, παμπληθεῖς δὲ καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ ὁπλίτας ἀνεβιβάσατο· ἐπειδὴ γὰρ τῷ τε μεγέθει τῶν τοῦ Καίσαρος νεῶν καὶ 2 τῷ πλήθει τῶν ἐπιβατῶν αὐτοῦ ὁ Σέξτος οὐχ ἥκιστα ἥττητο, τά τε σκάφη κατεσκεύασε πολὺ τῶν ἐναντίων ὑπερέχοντα (τριήρεις Xiph. 73, 18–23 μὲν γὰρ ὀλίγας, τετρήρεις δὲ καὶ δεκήρεις καὶ τὰ λοιπὰ τὰ διὰ μέσου πάντα ἐξεποίησε) καὶ ἐπ᾽ αὐτὰ πύργους τε ὑψηλοὺς ἐπικατεσκεύασε 3 καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐπανεβίβασεν, ὥστε καθάπερ ἀπὸ τειχῶν αὐτοὺς μάχεσθαι. Καῖσαρ δὲ καθεώρα μὲν τὴν παρασκευὴν αὐτῶν καὶ εὐτρεπίζετο, μαθὼν δὲ δὴ καὶ τὴν διάνοιάν σφων παρά τε ἄλλων καὶ παρὰ τοῦ Δελλίου συνήγαγε καὶ αὐτὸς τὸ στράτευμα καὶ ἔλεξεν ὧδε·

"ὁρῶν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ ἐξ ὧν ἀκοῇ μεμάθηκα καὶ ἐξ 24 ὧν ἔργῳ πεπείραμαι, τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν πολεμικῶν, μᾶλλον δὲ πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις πραγμάτων, τοῖς τά τε δικαιότερα καὶ τὰ εὐσεβέστερα καὶ φρονοῦσι καὶ πράττουσι κατορθούμενα, τοῦτό που καὶ αὐτὸς οὐχ ἥκιστα ἐννοῶ καὶ ὑμῖν παραινῶ προσκοπεῖν. καὶ γὰρ εἰ τὰ μάλιστα καὶ πολλὴν καὶ μεγάλην ἰσχύν, ἀφ᾽ 2 ἧς ἄν τις καὶ τὰ ἧττον δίκαια προελόμενος κρατήσειν ἐλπίσειεν, ἔχομεν, ὅμως πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου ὑποθέσει ἢ ἐπὶ ταύτῃ θαρσῶ. τὸ γάρ τοι Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ | τῆς πλείστης 3 M 107r καὶ ἀρίστης οἰκουμένης ἄρχοντας καταφρονεῖσθαι καὶ καταπατεῖσθαι πρὸς γυναικὸς Αἰγυπτίας ἀνάξιον μὲν τῶν πατέρων

7—11 = Zon. 10, 29 p. 397, 18—21 B. (p. 426, 20—24 D.) 13—20 = Zon. 10, 29 p. 397, 22—398, 4 B. (p. 426, 24—30 D.)

---

8 ἐσεβίβασε] ἐνεβίβασε Zon., cf. tamen Herod. 6, 95, Thuc. 7, 60, 2 10 ἀνεβιβάσατο scripsi ex VM, cf. Thuc. 7, 33, 4 et 35, 2, ἐνεβιβάσατο R. St. et Zon. 17 τειχῶν αὐτοὺς V, τειχῶν αὐτοὺς corr. a m. pr. ex τειχο . ον? M 26 εἰ τὰ Bk., ὅτι VM 28 τοῦ habent VM 30 ἀρίστης] ἀρίστης ⟨τῆς⟩ Pflugk., cf. tamen 52, 8, 4.

ἡμῶν τῶν τὸν Πύρρον τὸν Φίλιππον τὸν Περσέα τὸν Ἀντίοχον
καθελόντων, τῶν τοὺς Νουμαντίνους τοὺς Καρχηδονίους ἀναστη-
4 σάντων, τῶν τοὺς Κίμβρους τοὺς Ἄμβρωνας κατακοψάντων, ἀνά-
ξιον δὲ καὶ ἡμῶν αὐτῶν τῶν τοὺς Γαλάτας κατεστραμμένων, τῶν
V 225r τοὺς Παννονίους κεχειρωμένων, | τῶν μέχρι τοῦ Ἴστρου προκεχωρη-
κότων, τὸν Ῥῆνον διαβεβηκότων, ἐς Βρεττανίαν πεπεραιωμένων.
5 πῶς μὲν γὰρ οὐ μέγα ἂν ἀλγήσειαν πάντες ἐκεῖνοι οἱ τὰ προειρη-
μένα κατειργασμένοι, εἰ αἴσθοιντο ἡμᾶς ὀλέθρῳ γυναικὶ ὑποπε-
πτωκότας; πῶς δ' οὐκ ἂν ἡμεῖς μεγάλως ἀσχημονήσαιμεν, εἰ πάν-
των ἀρετῇ πανταχοῦ περιόντες ἔπειτα τὰς τούτων ὕβρεις πρᾴως
6 φέροιμεν, οἵτινες, ὦ Ἡράκλεις, Ἀλεξανδρεῖς τε καὶ Αἰγύπτιοι
ὄντες (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις αὐτοὺς χεῖρον ἢ ἀληθέστερον εἰπεῖν
ἔχοι;) καὶ τὰ μὲν ἑρπετὰ καὶ τἆλλα θηρία ὥσπερ τινὰς θεοὺς
θεραπεύοντες, τὰ δὲ σώματα τὰ σφέτερα ἐς δόξαν ἀθανασίας τα-
7 ριχεύοντες, καὶ θρασύνασθαι μὲν προπετέστατοι ἀνδρίσασθαι δὲ
ἀσθενέστατοι ὄντες, καὶ τὸ μέγιστον γυναικὶ ἀντ' ἀνδρὸς δουλεύον-
τες, ἐτόλμησαν τῶν τε ἡμετέρων ἀγαθῶν ἀντιποιήσασθαι καὶ δι'
ἡμῶν αὐτὰ κατακτήσασθαι, ὥστε σφίσιν ἑκουσίους ἡμᾶς τῆς ὑπαρ-
25 χούσης ἡμῖν εὐδαιμονίας παραχωρῆσαι; τίς μὲν γὰρ οὐκ ἂν ὀδύ-
ραιτο ὁρῶν στρατιώτας Ῥωμαίους δορυφοροῦντας τὴν βασιλίδα
αὐτῶν; τίς δ' οὐκ ἂν στενάξειεν ἀκούων ἱππέας καὶ βουλευτὰς
2 Ῥωμαίων κολακεύοντας αὐτὴν ὥσπερ εὐνούχους; τίς δ' οὐκ ἂν
θρηνήσειε καὶ ἀκούων καὶ ὁρῶν αὐτὸν τὸν Ἀντώνιον τὸν δὶς ὕπατον,
τὸν πολλάκις αὐτοκράτορα, τὸν τὴν προστασίαν μετ' ἐμοῦ τῶν κοι-
νῶν ἐπιτραπέντα, τὸν τοσαύτας μὲν πόλεις τοσαῦτα δὲ στρατόπεδα
3 ἐγχειρισθέντα, νῦν πάντα μὲν τὰ πάτρια τοῦ βίου ἤθη ἐκλελοιπότα,
πάντα δὲ τἀλλότρια καὶ βαρβαρικὰ ἐζηλωκότα, καὶ ἡμῶν μὲν ἢ
M 108r | τῶν νόμων ἢ τῶν θεῶν τῶν προγονικῶν μηδὲν προτιμῶντα, τὴν
δ' ἄνθρωπον ἐκείνην καθάπερ τινὰ Ἶσιν ἢ Σελήνην προσκυνοῦντα,
4 καὶ τούς τε παῖδας αὐτῆς Ἥλιον καὶ Σελήνην ὀνομάζοντα, καὶ τὸ
τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν Ὄσιριν καὶ Διόνυσον ἐπικεκληκότα, κἀκ τού-
των, καθάπερ πάσης μὲν τῆς γῆς πάσης δὲ τῆς θαλάσσης κυριεύ-
5 οντα, καὶ νήσους ὅλας καὶ τῶν ἠπείρων τινὰ κεχαρισμένον; ἄπιστα
μὲν εὖ οἶδ' ὅτι καὶ θαυμαστὰ ταῦθ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται,
φαίνεται· διὰ τοῦτο δὲ δὴ μᾶλλον ἀγανακτεῖν ὀφείλετε. εἰ γὰρ ἃ

---

2 Νουμαντίνους] cf. ad fr. 79, 3   3 Κίμβρους M, κίμβρους τῶν V   Ἀμβρόνας] cf. ad 44, 42, 4   8 κατειργασμένοι R. St., κατεργασμένοι VM   γυναικὶ om. V   26 ἤθη] ἔθη Bk., quem in primo volumine immerito secutus sum   33 τινὰ restitui ex VM, τινὰς Rk.

μηδ᾽ ἀκούσαντες πιστεύετε, ταῦτ᾽ ὄντως γίγνεται, καὶ ἐφ᾽ οἷς οὐκ
ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἀλγήσειε μαθών, ταῦτ᾽ ἐκεῖνος ποιεῖ τρυφῶν,
πῶς οὐκ ἂν εἰκότως ὑπεροργισθείητε;

καίτοι ἔγωγε καὶ τὸ κατ᾽ ἀρχὰς οὕτω περὶ αὐτὸν ἐσπούδασα 26
ὥστ᾽ αὐτῷ καὶ τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας | μεταδοῦναι καὶ τὴν ἐμαυ- V 225r
τοῦ ἀδελφὴν συνοικίσαι καὶ στρατεύματα χαρίσασθαι· καὶ μετὰ
τοῦθ᾽ οὕτως ἐπιεικῶς, οὕτω φιλικῶς πρὸς αὐτὸν ἔσχον ὥστε μήθ᾽ 2
ὅτι τὴν ἀδελφήν μου ὕβρισε, μήθ᾽ ὅτι τῶν γεννηθέντων οἱ ἐξ αὐ-
τῆς τέκνων ἠμέλησε, μήθ᾽ ὅτι τὴν Αἰγυπτίαν αὐτῆς προετίμησε,
μήθ᾽ ὅτι τοῖς ἐκείνης παισὶ πάνθ᾽ ὡς εἰπεῖν τὰ ὑμέτερα ἐδωρήσατο,
μήτε δι᾽ ἄλλο μηδὲν ἐθελῆσαι αὐτῷ πολεμῆσαι. αἴτιον δὲ ὅτι 3
πρῶτον μὲν ἐνόμιζον οὐ τὸν αὐτὸν δεῖν τρόπον πρός τε τὴν Κλεο-
πάτραν καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον προσφέρεσθαι· ἐκείνην μὲν γὰρ καὶ
ὑπὸ τοῦ ἀλλοφύλου πολεμίαν εὐθὺς οἷς ἔπραττεν εἶναι, τοῦτον δέ,
ἅτε καὶ πολίτην, ἐνδέχεσθαι σωφρονισθῆναι. ἔπειτα δὲ ἤλπιζον 4
ὅτι εἰ καὶ μὴ ἐθελούσιος, ἀλλ᾽ ἄκων γε ἐκ τῶν ἐπ᾽ ἐκείνῃ ψηφι-
σθέντων μεταγνώσεται. διὰ μὲν δὴ ταῦτα οὐδένα αὐτῷ πόλεμον
ἐπήγγειλα· ἐπειδὴ δὲ ὑπεριδὼν αὐτὰ καὶ καταφρονήσας οὔτ᾽ ἀφιέν-
των αὐτῶν ἡμῶν ἀφεθῆναι οὔτ᾽ ἐλεούντων ἐλεηθῆναι βούλεται, ἀλλ᾽
εἴτε ὡς ἀλόγιστος εἴθ᾽ ὡς μαινόμενος (καὶ γὰρ τοῦτ᾽ ἐγὼ ἀκηκοὼς 5
πεπίστευκα, ὅτι ὑπ᾽ ἐκείνης τῆς καταράτου μεμάγευται) τῆς | μὲν M 108r
ἡμετέρας εὐεργεσίας καὶ τῆς παρ᾽ ἡμῶν φιλανθρωπίας οὐδὲν προ-
τιμᾷ, τῇ δὲ γυναικὶ δουλεύων τόν τε πόλεμον καὶ τοὺς κινδύνους
τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς αὐθαιρέτους καὶ καθ᾽ ἡμῶν καὶ κατὰ τῆς πατρί-
δος ἀναιρεῖται, τί λοιπὸν ἄλλο πλὴν ἀμύνασθαι καὶ τοῦτον μετὰ
τῆς Κλεοπάτρας ἡμῖν προσήκει; μήτ᾽ οὖν Ῥωμαῖον εἶναί τις αὐτὸν 27
νομιζέτω, ἀλλά τινα Αἰγύπτιον, μήτ᾽ Ἀντώνιον ὀνομαζέτω, ἀλλά
τινα Σαραπίωνα· μὴ ὕπατον, μὴ αὐτοκράτορα γεγονέναι ποτὲ
ἡγείσθω, ἀλλὰ γυμνασίαρχον. ταῦτα γὰρ ἀντ᾽ ἐκείνων αὐτὸς ἐθε- 2
λοντὴς ἀνθείλετο, καὶ πάντα τὰ πάτρια σεμνολογήματα ἀπορρίψας
εἷς τῶν ἀπὸ Κανώβου κυμβαλιστῶν γέγονε. μὴ μέντοι μηδὲ δείσῃ

---

5 ἡμετέρας R. St., ὑμετέρας VM 7 ὥστε μήθ᾽ ὅτι Xyl., ὥσθ᾽ οτε μήτε VM 19 αὐτῶν scripsi ex VM dubitans, αὐτὸν R. St. 28 Σαραπίωνα] cf. ad 40, 47, 3 31 *Κανώβου*] nomen hoc Graece per *β* scribi solet (etiam apud Her. 2, 15. 17. 97. 113. 179), at *Κάνωπος Κανωπίτης* Scyl. 106. 107. 111, Callim. *ep.* 59, 1, Luc. *nav.* 15, Athen. 7 p. 326 a; 14 p. 647 c (cf. *Etym. magn. s. v.*, Steph. *s. v.*, Eust. *ad Dion. per.* 11), Latine per *p* semper *Canopus, Canopicus*, Cicero apud Quint. *inst.* 1, 5, 13, Mel. 1, 9, 60; 2, 7, 103, Verg. *Georg.* 4, 287, Luc. 8, 543; 10, 64 (cf. 8, 181), Plin. *n. h.* 5, 40. 47. 48. 62—64. 128; 12, 109 (cf. 2, 178; 6, 87), Stat. *silv.* 2, 7, 70; 3, 2, 111, Juv. 15, 46, Tac. *ann.* 2, 60, *v. Hadr.* 26, 5, Solin. 31, 1, C. I. L. 9, 1685, Manil. 1, 216, Vitr. 9, 7, 4, et al.

3 τις αὐτὸν ὡς καὶ ῥοπήν τῷ πολέμῳ παρέξοντα. ἦν μὲν γὰρ οὐδὲ
ἐν τῷ πρὶν ἄξιός τινος, ὥς που σαφῶς ἴστε οἱ περὶ Μούτιναν
αὐτοῦ κεκρατηκότες· εἰ δ' οὖν ποτε καὶ ἐκ τῆς σὺν ἡμῖν στρατείας
ἀρετήν τινα ἔσχεν, ἀλλ' εὖ ἴσθ' ὅτι νῦν πᾶσαν αὐτὴν ἐν τῇ τοῦ
4 βίου μεταβολῇ διέφθαρκεν. ἀδύνατον γάρ ἐστι βασιλικῶς τέ τινα
τρυφῶντα καὶ γυναικείως θρυπτόμενον ἀνδρῶδές τι φρονῆσαι καὶ
V 226r πρᾶξαι, διὰ τὸ πᾶσαν ἀνάγκην εἶναι, οἵοις | ἄν τις ἐπιτηδεύμασι
5 συνῇ, τούτοις αὐτὸν ἐξομοιοῦσθαι. τεκμήριον δέ, ἕνα πόλεμον
ἐν παντὶ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεπολεμηκὼς καὶ μίαν στρατείαν πεποιη-
μένος παμπόλλους μὲν ἐν ταῖς μάχαις πολίτας ἀπολώλεκεν, αἴσχιστα
δὲ ἀπὸ τῶν Πραάσπων ἀποκεχώρηκε, πλείστους δὲ καὶ ἐν τῇ φυγῇ
6 προσαποβέβληκεν. ὥστ' εἰ μὲν γελοίως πως ὀρχεῖσθαι καὶ κορδα-
κίζειν τινὰ ἡμῶν ἐχρῆν, πάντως ἂν ἔλαττον αὐτοῦ ἠνέγκατο (ταῦτα
γὰρ μεμελέτηκεν)· ἐπειδὴ δὲ ὅπλων καὶ μάχης δεῖ, τί τις ἂν αὐτοῦ
φοβηθείη; τὴν ἀκμὴν τοῦ σώματος; ἀλλὰ παρήβηκε καὶ ἐκτεθήλυν-
ται. τὴν ῥώμην τῆς γνώμης; ἀλλὰ γυναικίζει καὶ ἐκκεκιναίδισται.
7 τὴν εὐσέβειαν τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς ἡμῶν; ἀλλὰ πολεμεῖ καὶ ἐκεί-
νοις καὶ τῇ πατρίδι. τὴν πιστότητα τὴν πρὸς τοὺς συμμάχους;
M 109r καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὅπως τὸν Ἀρμένιον ἐξαπα|τήσας ἔδησε; τὴν [δὲ]
ἐπιείκειαν τὴν πρὸς τοὺς φίλους; καὶ τίς οὐχ ἑόρακε τοὺς ὑπ' αὐ-
τοῦ κακῶς ἀπολωλότας; τὴν εὐδοξίαν τὴν παρὰ τοῖς στρατιώταις;
8 καὶ τίς οὐχὶ καὶ ἐκείνων αὐτοῦ κατέγνωκε; σημεῖον δὲ ὅτι συχνοὶ
καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς ἡμᾶς μεθίστανται. νομίζω δὲ ἔγωγε
ὅτι καὶ πάντες οἱ πολῖται ἡμῶν τοῦτο ποιήσουσιν, ὥσπερ ποτὲ καὶ
9 πρότερον, ὅτε ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πρὸς τὴν Γαλατίαν ᾔει. μέχρι
μὲν γὰρ πλουτήσειν ἀκινδύνως ἤλπιζον, καὶ μάλα ἄσμενοί τινες
αὐτῷ συνῆσαν· μάχεσθαι δὲ δὴ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ὁμοφύλους ὑπὲρ
τῶν μηδέν σφισι προσηκόντων, ἄλλως τε καὶ ἐξὸν αὐτοῖς ἀδεῶς
σὺν ἡμῖν καὶ σώζεσθαι καὶ εὐδαιμονεῖν, οὐκ ἐθελήσουσιν.

28 ἀλλ' ἐρεῖ τις ὅτι καὶ συμμάχους πολλοὺς καὶ χρήματα πολλὰ
ἔχει. οὐκοῦν ὅπως μὲν τοὺς τὴν Ἀσίαν τὴν ἤπειρον οἰκοῦντας
νικᾶν εἰώθαμεν, οἶδε μὲν ὁ Σκιπίων ἐκεῖνος ὁ Ἀσιατικός, οἶδε δὲ
καὶ ὁ Σύλλας ὁ εὐτυχής, ὁ Λούκουλλος, ὁ Πομπήιος, ὁ Καῖσαρ ὁ
πατὴρ ὁ ἐμός, ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ τοὺς μετά τε τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ

---

2 Μούτιναν] cf. ad 45, 36, 3   3 ἡμῖν V, ὑμῖν M   6 θρυπτόμενον M, θρυπτώμενον V   11 Πραάσπων] cf. ad 49, 25, 3   15 ἐκτεθήλυνται Bk., ἐκτεθήλυται VM   18 πιστότητα M, πιστοτάτην V   19 [δὲ] exp. Pflugk. 29 ἡμῖν R. St., ὑμῖν VM   32 Ἀσιατικός M, ἀσιανὸς V, cf. Zon. 9, 20, 11, fr. 63; 65, 1   34 ὑμεῖς H. St., ἡμεῖς VM   καὶ] καὶ ⟨μετὰ⟩ Bk. frustra, cf. ad 47, 39, 1.

Κασσίου στρατευσαμένους κεκρατηκότες. τούτου δὲ δὴ οὕτως 2
ἔχοντος, καὶ τὸν πλοῦτόν σφων ὅσῳ πλείονα ἑτέρων νομίζετε εἶναι,
τοσούτῳ μᾶλλον σπουδάσατε σφετερίσασθαι· ὑπὲρ γὰρ τῶν μεγί-
στων ἄθλων μεγίστους καὶ τοὺς ἀγῶνας ἄξιόν ἐστι ποιεῖσθαι. καί- 3
τοι μεῖζον οὐδὲν ⟨ἂν⟩ ἄλλο φήσαιμι ὑμῖν προκεῖσθαι τοῦ τὸ ἀξίωμα
τὸ τῶν προγόνων διασῶσαι, τοῦ τὸ φρόνημα τὸ οἰκεῖον φυλάξαι,
|τοῦ τοὺς ἀφεστηκότας ἀφ᾽ ἡμῶν τιμωρήσασθαι, τοῦ τοὺς ὑβρίζον- V 226v
τας ὑμᾶς ἀμύνασθαι, τοῦ πάντων ἀνθρώπων νικήσαντας ἄρχειν,
τοῦ μηδεμίαν γυναῖκα περιορᾶν μηδενὶ ἀνδρὶ παρισουμένην. ἢ 4
πρὸς μὲν Ταυρίσκους καὶ Ἰάπυδας καὶ Δελμάτας καὶ Παννονίους
προθυμότατα αὐτοὶ ὑμεῖς οἱ νῦν παρόντες ὑπὲρ ὀλίγων τινῶν τει-
χῶν καὶ γῆς ἐρήμου πολλάκις ἐμαχέσασθε, καὶ πάντας αὐτοὺς καίτοι
πολεμικωτάτους ὁμολογουμένως ὄντας ἐχειρώσασθε, καὶ νὴ Δία καὶ
πρὸς Σέξτον ὑπὲρ Σικελίας μόνης καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἀν-
τώνιον ὑπὲρ Μουτίνης μόνης ὁμοίως ἠγωνίσασθε, ὥστ᾽ ἀμφοτέρων M 109v
αὐτῶν κρατῆσαι· πρὸς δὲ δὴ γυναῖκα πᾶσι τοῖς ὑμετέροις ἐπιβου- 5
λεύουσαν, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν τὰ ὑμέτερα τοῖς ἐκείνης
παισὶ διαδεδωκότα, καὶ πρὸς τοὺς καλοὺς αὐτῶν ἑταίρους καὶ
τραπεζεῖς, οὓς καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι κοπρείας ἀποκαλοῦσιν, ἧττόν τι
προθυμηθήσεσθε; διὰ τί; διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν; ἀλλ᾽ οὐδὲν πλῆ- 6
θος σωμάτων ἀρετῆς κρατεῖ. διὰ τὸ γένος; ἀλλ᾽ ἀχθοφορεῖν μᾶλλον
ἢ πολεμεῖν μεμελετήκασι. διὰ τὴν ἐμπειρίαν; ἀλλ᾽ ἐρέττειν μᾶλλον
ἢ ναυμαχεῖν ἴσασιν. ἐγὼ μὲν καὶ αἰσχύνομαι ὅτι πρὸς τοιούτους
ἀνθρώπους ἀγωνίζεσθαι μέλλομεν, ὧν καὶ κρατήσαντες οὐκ εὐδοκι-
μήσομεν καὶ ἡττηθέντες ἀσχημονήσομεν. μὴ γάρ που τὸ μέγεθος 29
τῶν σκαφῶν αὐτῶν ἢ τὸ πάχος τῶν ξύλων ἀντίπαλον ταῖς ἀρεταῖς
ἡμῶν εἶναι νομίζετε. ποία μὲν γὰρ ναῦς αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτὴν ἢ
ἔτρωσέ τινα ἢ ἀπέκτεινε; πῶς δ᾽ οὐ καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ τε ὕψους
καὶ τοῦ πάχους καὶ δυσκινητότεραι ἔσονται τοῖς ἐλαύνουσιν αὐτὰς
καὶ ἀπειθέστεραι τοῖς κυβερνῶσι; τί δ᾽ ἂν ὄφελος τοῖς ἀπ᾽ αὐτῶν 2
μαχομένοις γένοιτο μήτε διεκπλεῖν μήτε περιπλεῖν, ἅπερ που ναυ-
μαχίας ἔργα ἐστί, δυναμένοις; οὐ γάρ που πεζομαχεῖν ἡμῖν ἐν τῇ

---

5 ⟨*ἂν*⟩ ins. St. 10 *Ταυρίσκους* cf. ad 49, 34, 2 *Ἰάπυδας* Xyl., *ἰάπυγας* VM, cf. ad 49, 34, 2 *Δελμάτας*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1 15 *Μουτίνης*] cf. ad 45, 36, 3 19 *τραπεζεῖς*] *τραπεζέας* Dind. *κοπρείας*] *κοπρίας* Reim. coll. 73, 6, 2 (*κοπρίας* Xiph. et exc. Val.), *coprea* Suet. *Tib.* 61 et *Claud.* 8, *Coprianus* (deriv.) Lact. 5, 1, 27, *copria* Commod. *carm. apol.* 612 21 *ἀρετῆς* om. M (sed add. in marg.) 27 *ἡμῶν* Bk., *ὑμῶν* VM 30 *κυβερνῶσι*] ita VM 32 *ἡμῖν* H. St., *ὑμῖν* VM.

θαλάττῃ μέλλουσιν, οὐδ' αὖ ὥσπερ ἐν τείχεσί τισι κατακεκλειμένοι
3 *πολιορκηθῆναι παρεσκευάδαται, ἐπεὶ τοῦτό γε καὶ πάνυ πρὸς ἡμῶν*
ἂν εἴη, λέγω δὲ τὸ πρὸς ξύλινα παραφράγματα προσμῖξαι. ἄν τε
γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ καθάπερ ἐμπεπηγνῖαι αἱ νῆες αὐτῶν μένωσιν,
ἐξέσται μὲν ἡμῖν τοῖς ἐμβόλοις αὐτὰς ἀναρρηγνύναι, ἐξέσται δὲ
καὶ μηχαναῖς πόρρωθεν τιτρώσκειν, ἐξέσται δὲ καὶ πυρφόροις βέ-
V 227r 4 *λεσι καταπιμπράναι· ἄν τε καὶ κινηθῆ|ναί πῃ τολμήσωσιν, οὔτ' ἂν*
διώκουσαί τινα καταλάβοιεν οὔτ' ἂν τραπεῖσαι ἐκφύγοιεν, ἀργόταται
μὲν ὑπὸ τῆς βαρύτητος ἐς τὸ δρᾶσαί τι, ἑτοιμόταται δὲ ὑπὸ τοῦ
30 *μεγέθους ἐς τὸ παθεῖν οὖσαι. καὶ τί δεῖ πλείω λέγοντα περὶ αὐ-*
M 110r *τῶν διατρίβειν, ὁπότε πολλάκις ἤδη πειραθέντες σφῶν, καὶ | περὶ*
Λευκάδα καὶ ἐνταῦθα πρῴην, οὐχ ὅσον οὐκ ἠλαττώθημεν αὐτῶν,
ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ κρείττους ἐγενόμεθα; ὥστε μὴ τοῖς ἐμοῖς λόγοις
μᾶλλον ἢ τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ἔργοις ἐπιρρωσθέντες ἐπιθυμήσατε
2 *παντὶ ἤδη τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεῖναι. εὖ γὰρ ἴστε τοῦθ', ὅτι ἂν*
καὶ τήμερον αὐτοὺς νικήσωμεν, οὐδὲν ἔτι πρᾶγμα ἕξομεν. ἄλλως
τε γὰρ φύσει πᾶν τὸ ἀνθρώπειον, ὅταν ἐν τοῖς πρώτοις ἀγῶσι
σφαλῇ, καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀθυμότερον γίγνεται· καὶ ἡμεῖς ἀναμφι-
λόγως ἐν τῇ γῇ ἀμείνους αὐτῶν ἐσμεν, ὥστε κἂν ἀκεραίων σφῶν
3 *ὄντων κρατῆσαι. καὶ ταῦθ' οὕτω καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἴσασιν ὥστε*
(οὐ γὰρ ἀποκρύψομαι ὑμᾶς ὅσα ἀκήκοα) ἀθυμεῖν τε ἐπὶ τοῖς ἤδη
γεγονόσι καὶ ἀπογιγνώσκειν κατὰ χώραν μένοντας σωθήσεσθαι, καὶ
διὰ ταῦτα διαδρᾶναί τέ πῃ ἐπιχειρεῖν, καὶ τὸν ἔκπλουν τοῦτον οὐχ
4 *ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀλλ' ὡς ἐς φυγὴν ποιεῖσθαι. καὶ τά γε ἄριστα*
καὶ τιμιώτατα τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς κτημάτων ἐς τὰς ναῦς ἐν-
τέθεινται, ἵνα, ἂν δυνηθῶσι, μετ' αὐτῶν διαφύγωσιν. ὡς οὖν καὶ
ὁμολογοῦντας αὐτοὺς ἀσθενεστέρους ἡμῶν εἶναι, καὶ τὰ ἆθλα τῆς
νίκης ἐν ταῖς ναυσὶ φέροντας, μὴ περιίδωμεν ἄλλοσέ ποι πλεύσαν-
τας, ἀλλὰ αὐτοῦ ταύτῃ κρατήσαντες πάντα αὐτὰ ἀφελώμεθα."
31 *τοιαῦτα δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ εἶπε. καὶ μετὰ τοῦτο ἐβουλεύσατο*
μὲν παρεξεῖναι αὐτούς, ὅπως φεύγουσί σφισι κατὰ νώτου ἐπίθηται
(αὐτός τε γὰρ ταχυναυτῶν διὰ βραχέος σφᾶς αἱρήσειν ἤλπισε, καὶ
ἐκείνων ἐκδήλων ὅτι ἐκδρᾶναί πῃ ἐπιχειροῦσι γενομένων ἀμαχεὶ τοὺς
2 *λοιποὺς ἐκ τούτου προσάξεσθαι προσεδόκησεν), κωλυθεὶς δὲ ὑπὸ*

1 *κατακεκλειμένοι* Dind., *κατακεκλεισμένοι* VM, cf. ad 36, 23, 1 2 *παρε-σκευάδαται* M, *παρασκευάδαται* V *πρὸς ἡμῶν* Rk., *προσῆκον* VM 5 *τοῖς* M, *ταῖς* V *αὐτὰς* R. St., *αὐταῖς* VM 13 *ἐμοῖς* M, *αὐτοῖς* V 25 *ἐντέθεινται*] *ἐκτέθεινται* Dind. 28 *ποι*] ita VM *πλεύσαντας* Pflugk. coll. Thuc. 2, 20, 4, vide quoque 45, 36, 1; 38, 32, 2, *πλεύσοντας* VM 33 *ἀμαχεὶ*] ita VM.

τοῦ Ἀγρίππου φοβηθέντος μὴ ὑστερήσωσιν αὐτῶν ἱστίοις χρήσεσθαι
μελλόντων, καί τι καὶ θαρσήσας ὡς οὐ χαλεπῶς κρατήσων ὅτι
ὑετός τε ἐν τούτῳ λάβρος καὶ ζάλη πολλὴ ἔς τε τὸ τοῦ Ἀντωνίου
ναυτικὸν μόνον ἐσέπεσε καὶ πᾶν αὐτὸ συνετάραξε, τούτου μὲν 3
ἐπέσχε, παμπόλλους δὲ καὶ αὐτὸς πεζοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς | ἐπιβιβάσας, M 110r
καὶ πάντας τοὺς ἑταίρους ἐς ὑπηρετικὰ ἐμβαλών, ὅπως ἐν τάχει V 227r
περιπλέοντες τοῖς τε ναυμαχοῦσι τὰ δέοντα παραινέσωσι καὶ ἑαυτῷ
τὰ προσήκοντα διαγγέλλωσι, τὸν ἔκπλουν σφῶν ἐπετήρει. καὶ αὐ- 4
τῶν ἀναχθέντων τε ὑπὸ σάλπιγγος, καὶ πυκναῖς ταῖς ναυσὶν ὀλίγον
ἔξω τῶν στενῶν παραταξαμένων καὶ μηδαμῇ προϊόντων, ὥρμησε
μὲν ὡς καὶ ἑστῶσί σφισι προσμίξων ἢ καὶ ἀναχωρῆσαί σφας ποιή-
σων· ἐπεὶ δ' οὔτ' ἀντεξώρμησαν οὔτ' ἀνέστρεψαν, ἀλλὰ κατὰ χώραν
ἔμενον καὶ προσέτι καὶ ἰσχυρῶς τῇ συντάξει ἐπεπύκνωντο, ἐν ἀπόρῳ 5
τε ἔσχετο, καὶ τὰς κώπας ἐς τὸ ὕδωρ τοῖς ναύταις καθεῖναι κε-
λεύσας ἀνέσχε χρόνον τινά, καὶ μετὰ τοῦτο τὰ κέρατα ἐξαίφνης
ἀμφότερα ἀπὸ σημείου ἐπεξαγαγὼν ἐπέκαμψεν, ἐλπίσας μάλιστα
μὲν περιστοιχιεῖσθαί σφας, εἰ δὲ μή, τὴν γοῦν τάξιν αὐτῶν δια-
λύσειν. ὁ οὖν Ἀντώνιος φοβηθεὶς τήν τε ἐπίκαμψιν αὐτοῦ καὶ τὴν 6
περίσχεσιν ἀντεπεξηγάγετο ὅσον ἐδύνατο, καὶ ἐς χεῖράς οἱ καὶ ἄκων
ἦλθε. καὶ οὕτω συμπεσόντες ἐναυμάχησαν, πολλὰ μὲν παρακε- 32
λεύσματα ἐν ἑαυτοῖς ἑκάτεροι καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς προθυμίας
ποιούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ κελεύματα παρὰ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου
σφίσιν ἐπιβοώντων ἐσακούοντες. ἠγωνίζοντο δὲ οὐχ ὁμοιοτρόπως, 2 Xiph. 73, 23–74, 22
ἀλλ' οἱ μὲν τοῦ Καίσαρος, ἅτε καὶ μικροτέρας καὶ ταχυτέρας τὰς
ναῦς ἔχοντες, ῥοθίῳ τε ἐχρῶντο καὶ ἐνέβαλλον πεφραγμένοι πάντῃ
τοῦ μὴ τιτρώσκεσθαι· καὶ εἰ μὲν κατέδυσάν τινα, εἰ δὲ μή, ἀνε-
κρούοντο πρὶν ἐς χεῖρας ἐλθεῖν, καὶ ἤτοι τοῖς αὐτοῖς αὖθις ἐξαίφνης 3
ἐνέβαλλον, ἢ τοὺς μὲν εἴων ἐπ' ἄλλους δὲ ἐτρέποντο, καί τι καὶ
τούτους ὡς διὰ βραχέος ἐργασάμενοι πρὸς ἄλλους καὶ πάλιν μάλα
ἄλλους ἐχώρουν, ὅπως ὡς μάλιστα ἀπροσδοκήτοις τισὶ προσφέρων-

3. 4. 8—15. 20 > Zon. 10, 29 p. 398, 4—11 B. (p. 426, 31—427, 7 D.)

1 αὐτῶν R. St., αὐτὸν VM 4 τούτου Xyl., τοῦτο VM, cf. ad 49, 29, 2 14 ἔσχετο] εἴχετο St. coll. Thuc. 1, 25, 1 inutiliter 20 παρακελεύσματα Dind., παρακελεύματα VM 22 κελεύματα del. Pflugk. recte fortasse, nam nec *carmen celeusmaticum* nec *iussum* (ut 69, 6, 2; 71, 5, 3) huius loci est, κέλευμα tamen *hortatio* est Plat. *Phaedr.* 253 D aliisque et vide etiam ad 46, 39, 3 24 μὲν M, μὲν ὑπὸ V μικροτέρας] an σμικροτέρας? 26 κατέδυσάν τινα] κατέδυσάν τινα ⟨κρείττονες εἶεν⟩ Kübler *Deutsche Litteraturz.* 1897 p. 335, Graecorum loquendi usus immemor 28 καὶ τούτους V Xiph., καὶ τοῦτον M.

4 ται. οἷα γὰρ φοβούμενοι μὲν τὴν ἐκ πολλοῦ αὐτῶν ἀλκὴν φοβού-
μενοι δὲ καὶ τὴν ἐν χερσὶ μάχην, οὔτε ἐν τῷ πρόσπλῳ οὔτε ἐν τῇ
M 111r συμμίξει ἐνεχρόνιζον, ἀλλ' ὑποδραμόντες αἰφνίδιον ὥστε | τὴν το-
ξείαν σφῶν φθῆναι, καὶ τρώσαντές τινα ἢ καὶ συνταράξαντες
5 μόνον ὥστε τὴν κάθεξιν ἐκφυγεῖν, ἀνεχώρουν ἔξω βέλους. οἱ δ'
ἕτεροι τούς τε προσπλέοντάς σφισι πολλοῖς καὶ πυκνοῖς καὶ λίθοις
καὶ τοξεύμασιν ἔβαλλον, καὶ ἐς τοὺς προσμιγνύντας χεῖρας σιδηρᾶς
V 228r 6 |ἐπερρίπτουν. καὶ εἰ μὲν ἐπιτύχοιεν αὐτῶν, κρείττους ἐγίγνοντο, εἰ
δ' ἁμάρτοιεν, τρωθέντων ἂν σφισι τῶν σκαφῶν ἐβαπτίζοντο, ἢ καὶ
περὶ τὸ μὴ παθεῖν τοῦτο ἀποδιατρίβοντες εὐεπιθετώτεροι ἄλλοις
τισὶν ἐγίγνοντο· δύο τε γὰρ ἢ καὶ τρεῖς ἅμα τῇ αὐτῇ νηὶ προσπί-
7 πτουσαι αἱ μὲν ἔδρων ὅσα ἐδύναντο, αἱ δὲ ἔπασχον. ἐπονοῦντο
δὲ καὶ ἔκαμνον τοῖς μὲν οἵ τε κυβερνῆται καὶ οἱ ἐρέται μάλιστα,
τοῖς δὲ οἱ ἐπιβάται· καὶ ἐῴκεσαν οἱ μὲν ἱππεῦσι τοτὲ μὲν ἐπελαύ-
νουσι τοτὲ δὲ ἐξαναχωροῦσι διὰ τὸ τούς τε ἐπίπλους καὶ τὰς ἀνα-
κρούσεις ἐπ' αὐτοῖς εἶναι, οἱ δὲ ὁπλίταις τούς τε πλησιάζοντάς
σφισι φυλασσομένοις καὶ κατέχειν αὐτοὺς ὅτι μάλιστα πειρωμένοις.
Xiph. 74, 22—26 8 κἀκ τούτου ἐπλεονέκτουν τε ἀλλήλων, οἱ μὲν ἔς τε τοὺς ταρσοὺς
τῶν νεῶν ὑποπίπτοντες καὶ τὰς κώπας συναράσσοντες, οἱ δὲ ἄνω-
θεν αὐτοὺς καὶ πέτραις καὶ μηχανήμασι βαπτίζοντες· καὶ ἠλατ-
τοῦντο αὖ οἱ μὲν ὅτι τοὺς [μὲν] προσιόντας σφίσιν οὐδὲν κακουρ-
γεῖν ἐδύναντο, οἱ δὲ ὅτι, εἰ μὴ καὶ κατέδυσάν τινας ἐμβαλόντες,
οὐκέτ' ἐξ ἴσου σφίσιν ἐν τῇ συνέρξει ἠγωνίζοντο.
Xiph. 74, 26—75, 5 **33** ἀγχωμάλου οὖν ἐπὶ πολὺ τῆς ναυμαχίας οὔσης καὶ μηδετέρων
ὑπερέχειν πῃ δυναμένων τέλος τοιόνδε τι ἐγένετο. ἡ Κλεοπάτρα
κατόπιν τῶν μαχομένων ἀποσαλεύουσα οὐκ ἤνεγκε τὴν πολλὴν καὶ
2 ἄκριτον τοῦ ἀδήλου μέλλησιν, ἀλλ' ἀποκναισθεῖσα, ἀπό τε τοῦ
γυναικείου καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, τῇ τε ἐπὶ πολὺ μετεώρῳ ἀγω-
νίᾳ καὶ τῇ ἀεὶ ἐφ' ἑκάτερα περιδεεῖ προσδοκίᾳ αὐτή τε ἐς φυγὴν
ἐξαπιναίως ὥρμησε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπηκόοις σημεῖον ἦρε.
3 καὶ οὕτω τά τε ἱστία αὐτῶν εὐθὺς ἀραμένων καὶ ἐς τὸ πέλαγος
M 111v ἀφέντων, ἀνέμου τινὸς κατὰ τύχην φοροῦ | συμβάντος, νομίσας ὁ

---

24. 30—32 > Zon. 10, 29 p. 398, 12—14 B. (p. 427, 8—11 D.) [*καὶ ἀκρίτου αἱ Κλεοπάτρας ἑξήκοντα νῆες . . . . πρὸς ἀπόπλουν* ex Plut. *Ant.* 66, 3].

---

3 *αἰφνίδιον* St., *ἀναιφνίδιον* (sic) VM, *ἂν αἰφνίδιον* R. St. Xiph. 7 *προσμιγνύντας* Dind., *προσμιγνύοντας* VM Xiph. 9 *ἂν* exp. St. 10 *τὸ μὴ* M Xiph., *μὲν τὸ* V *ἄλλοις* M Xiph., *ἀλλήλοις* V 21 [*μὲν*] exp. Bk. 22 *μὴ καὶ* Reim., *καὶ μὴ* VM *ἐμβαλόντες*] *ἐμβαλόντας* vel *βαλόντες* Kübler *Deutsche Litteraturz.* 1897 p. 335, infeliciter 24 *ναυμαχίας* M, *μαχίας* V

Ἀντώνιος οὐχ ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας αὐτοὺς ἐκ παραγγέλσεως ἀλλ'
ὑπὸ δέους ὡς καὶ νενικημένους φεύγειν ἐφέσπετό σφισι. γενομένου 4 Xiph. 75, 5–7
δὲ τούτου καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται καὶ ἠθύμησαν καὶ ἐταράχθη-
σαν, καὶ προσαποδρᾶναι καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἐθελήσαντες οἱ
μὲν τὰ ἱστία ἤγειρον, οἱ δὲ τούς τε πύργους καὶ τὰ ἔπιπλα ἐς
τὴν θάλασσαν ἐρρίπτουν, ὅπως κουφίσαντες διαφύγωσι. καὶ αὐτοῖς 5
περὶ ταῦτα ἔχουσιν οἱ ἐναντίοι προσπεσόντες (τοὺς γὰρ φεύγοντας,
ἅτε καὶ ἄνευ ἱστίων | ὄντες καὶ πρὸς τὴν ναυμαχίαν μόνην παρε- L 228v
σκευασμένοι, οὐκ ἐπεδίωξαν) πολλοὶ [τε] ἑκάστῃ νηὶ καὶ ἕκαθεν καὶ
ἐν χρῷ ἐμαχέσαντο, ὥστε καὶ ποικιλώτατον καὶ ὀξύτατον ἀπ' ἀμφο-
τέρων ὁμοίως τὸν ἀγῶνα γενέσθαι. οἱ μὲν γὰρ τά τε κάτω τῶν 6
νεῶν πάντα πέριξ ἐκακούργουν καὶ τὰς κώπας συνέθραυον τά τε
πηδάλια ἀπήραττον, καὶ ἐπαναβαίνοντες ἐπὶ τὰ καταστρώματα
τοὺς μὲν κατέσπων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς δὲ ἐώθουν, τοῖς δὲ
ἐμάχοντο ἅτε καὶ ἰσοπληθεῖς αὐτοῖς ἤδη ὄντες· οἱ δὲ τοῖς τε κον- 7
τοῖς σφᾶς διεωθοῦντο καὶ ταῖς ἀξίναις ἔκοπτον, πέτρους τε καὶ
ἄλλους τινὰς ὄγκους ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παρεσκευασμένους ἐπικατέ-
βαλλον, καὶ τούς τε ἀναβαίνοντας ἀπεκρούοντο καὶ τοῖς ἐς χεῖρας
ἰοῦσι συνεφέροντο. εἴκασεν ἄν τις ἰδὼν τὰ γιγνόμενα, ὡς μικρὰ 8
μεγάλοις ὁμοιῶσαι, τείχεσί τισιν ἢ καὶ νήσοις πολλαῖς καὶ πυκναῖς
ἐκ θαλάσσης πολιορκουμέναις. οὕτως οἱ μὲν ἐπιβῆναί τε τῶν σκα-
φῶν ὥσπερ ἐπ' ἠπείρου καὶ ἐρύματός τινος ἐπειρῶντο, καὶ πάντα
τὰ ἐς τοῦτο φέροντα σπουδῇ προσῆγον· οἱ δὲ ἀπεωθοῦντο αὐτούς,
ὅ τι ποτὲ ἐν τῷ τοιούτῳ φιλεῖ δρᾶσθαι μηχανώμενοι.

ἀντιπάλως οὖν αὐτῶν μαχομένων ὁ Καῖσαρ ἀπορήσας ὅ τι 34
πράξῃ, πῦρ ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετεπέμψατο. πρότερον μὲν γὰρ
οὐκ ἠθέλησεν αὐτῷ, ὅπως τὰ χρήματα περιποιήσηται, χρήσασθαι·
| τότε δὲ ἰδὼν ὅτι ἀδύνατόν οἱ εἴη ἄλλως πως κρατῆσαι, ἐπ' ἐκεῖνο M 112r
ὡς καὶ μόνον σφίσιν ἐπικουρῆσον κατέφυγε. κἀνταῦθα ἄλλο αὖ 2
εἶδος μάχης συνηνέχθη. οἱ μὲν γὰρ πολλαχῇ ἅμα προσπλέοντές
τισι βέλη τε πυρφόρα ἐπ' αὐτοὺς ἐξετόξευον καὶ λαμπάδας ἐκ χει-
ρὸς ἐπηκόντιζον καί τινας καὶ χυτρίδας ἀνθράκων καὶ πίττης πλή-
ρεις πόρρωθεν μηχαναῖς ἐπερρίπτουν· οἱ δὲ ταῦτά τε ὡς ἕκαστα 3

25—351, 6 cf. Zon. 10, 29 p. 398, 23—399, 1 B. (p. 427, 22. 23 D.) [cetera Zon. desumpsit ex Plut. *Ant.* 66, 5—68, 1]

---

4 *προσαποδρᾶναι* Rk., *πως ἀποδρᾶναι* VM 5 *ἤγειρον*] *ἦρον* Polak. 9 [*τε*] del. Bk. 14 *ἀντιλαμβανόμενοι* R. St, *ἀντικαταβανόμενοι* VM 16 *διεωθοῦντο* Bk., *διωθοῦντο* VM 19 *εἴκασεν*] *εἰκάσειεν* Sturz. *μικρὰ*] an *σμικρὰ*? 22 *ὥσπερ ἐπ'*] *ὥσπερ* [*ἐπ'*] Bk., an *ὡσπερεὶ*? 29 *ἄλλο* M, *ἂν ἄλλο* V.

διεκρούοντο, καὶ ἐπειδή τινα αὐτῶν διεκπίπτοντα τῶν τε ξύλων
ἥπτετο καὶ φλόγα αὐτίκα πολλήν, ἅτε ἐν νηί, ἤγειρε, τὸ μὲν πρῶ-
τον τῷ ποτίμῳ ὕδατι ᾧ ἐπεφέροντο ἐχρῶντο, καί τινα κατέσβεσαν,
4 ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνο καταναλώθη, ἤντλουν τὸ θαλάττιον. καὶ εἰ μὲν
πολλῷ τε καὶ ἀθρόῳ αὐτῷ ἐχρῶντο, ἐπεῖχόν πως τῇ βίᾳ τὸ πῦρ·
V 229r ἀδύνατοι δὲ δὴ πανταχῇ τοῦτο ποιεῖν ὄντες | (οὔτε γὰρ πολλὰ ἢ καὶ
μεγάλα τὰ ἀντλητήρια εἶχον, καὶ ἡμιδεᾶ αὐτὰ ἅτε ταραττόμενοι
ἀνέφερον) οὐχ ὅσον οὐκ ὠφελοῦντό τι, ἀλλὰ καὶ προσπαρώξυνον
αὐτό· ἡ γὰρ ἅλμη ἡ θαλαττία ἂν κατ' ὀλίγον ἐπιχέηται φλογί,
5 ἰσχυρῶς αὐτὴν ἐκκαίει. ὡς οὖν καὶ ἐν τούτῳ ἥττους ἐγίγνοντο, τά
τε ἱμάτια αὐτῶν τὰ παχέα καὶ τοὺς νεκροὺς ἐπέβαλλον· καὶ χρόνον
μέν τινα ἐκολούσθη τε ὑπ' αὐτῶν τὸ πῦρ καὶ ἔδοξέ πῃ λωφᾶν,
ἔπειτα δὲ ἄλλως τε καὶ τοῦ ἀνέμου σφοδρῶς ἐπισπέρξαντος ἐπὶ
6 πλεῖον ἐξέλαμψεν, ἅτε καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων αὐξανόμενον. καὶ
μέχρι μὲν μέρος τι νεὼς ἐκαίετο, προσίσταντό τέ τινες αὐτῷ καὶ
ἐς αὐτὸ ἐσεπήδων, καὶ τὰ μὲν ἀπέκοπτον τὰ δὲ διεφόρουν· καὶ
αὐτὰ οἱ μὲν ἐς τὴν θάλασσαν οἱ δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐρρίπ-
7 τουν, εἴ πως καὶ ἐκείνους τι λυμήναιντο. καὶ ἕτεροι πρὸς τὸ ἀεὶ
ὑγιὲς αὐτῆς μεθιστάμενοι ταῖς τε χερσὶ ταῖς σιδηραῖς καὶ τοῖς
δόρασι τοῖς μακροῖς τότε δὴ καὶ τὰ μάλιστα ἐχρῶντο, ὅπως τινὰ
ἀντίπαλον ναῦν προσαρτήσαντές σφισι μάλιστα μὲν μετεκβῶσιν ἐς
35 αὐτήν, εἰ δὲ μή, καὶ ἐκείνην συγκαταφλέξωσιν. ὡς δ' οὔτε τινὲς
M 112v ἐπέλαζόν | σφισιν, αὐτὸ τοῦτο φυλασσόμενοι, καὶ τὸ πῦρ τούς τε
τοίχους πέριξ ἐπενέμετο καὶ ἐς τὸ ἔδαφος κατῄει, ἐνταῦθα τὰ δει-
2 νότατα αὐτοῖς ἐπεγένετο. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ καπνοῦ, καὶ μάλιστα
οἱ ναῦται, πρὶν καὶ πλησιάσαι σφίσι τὴν φλόγα ἐφθείροντο, οἱ δὲ
καὶ ἐν αὐτῇ μέσῃ ὥσπερ ἐν καμίνοις ὠπτῶντο. ἄλλοι ὑπὸ τῶν
3 ὅπλων πυρουμένων κατετήκοντο. ἄλλοι πρίν τι τοιοῦτο παθεῖν, ἢ
καὶ ἡμίκαυτοι, οἱ μὲν ἀπορριπτοῦντες τὰ ὅπλα ἐτιτρώσκοντο ὑπὸ
τῶν πόρρωθεν βαλλόντων, οἱ δὲ ἐς τὴν θάλασσαν ἐκπηδῶντες ἀπε-
πνίγοντο ἢ καὶ παιόμενοι ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐβαπτίζοντο ἢ καὶ ὑπὸ
4 θηρίων ἐσπαράττοντο. μόνοι τε ἀνεκτῶς, ὡς ἐν τοιούτοις παθή-
μασιν, ἀπήλλαξαν ὅσοι, πρίν τινι αὐτῶν συνενεχθῆναι, οἱ μὲν ἀλλή-
λους οἱ δὲ καὶ αὑτοὺς ἀπέκτειναν· οὔτε γὰρ κολαστήριόν τι ὑπέ-
μειναν, καὶ νεκροὶ ὥσπερ ἐν πυρᾷ ταῖς ναυσὶ συγκατεκαύθησαν.
5 ὁρῶντες δὲ ταῦτα οἱ Καισάρειοι πρότερον μέν, ὡς ἔτι ἀμύνεσθαί

7 ἡμιδεᾶ Bk., ἡμίσεα VM, cf. Xen. *anab.* 1, 9, 25 10. 15 ἐκκαίει ἐκαίετο] ἐκκάει ἐκάετο Dind., cf. ad 36, 22, 1 et ad 48, 51, 3 11 αὑτῶν Bayfius *de re navali* Lut. 1549, αὐτῶν VM 35 νεκροὶ] cf. ad 40, 49, 1 et 59, 29, 7 36 ὡς ἔτι] cf. ad 40, 23, 1 et 47, 31, 3.

τινες αὐτῶν ἐδύναντο, οὐ προσέμισγόν σφισιν· ἐπεὶ δὲ τά τε σκάφη
τὸ πῦρ | συνῄρει, καὶ οἱ ἄνθρωποι οὐδὲ ἑαυτοῖς ἔτι βοηθῆσαι, μὴ V 229r
ὅτι πολέμιόν τινα λυπῆσαί τι ἐδύναντο, σπουδῇ τε προσέπλεον αὐ-
τοῖς, εἴ πως τὰ χρήματα περιποιήσαιντο, καὶ κατασβεννύναι τὸ
πῦρ, ὃ αὐτοὶ παρεσκεύασαν, ἐπειρῶντο. κἀκ τούτου συχνοὶ καὶ 6
ἐκείνων καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς καὶ ὑπὸ τῶν ἁρπαγῶν ἀπώλοντο.

---

1 τά τε] τε τὰ Dind. immerito 6 ἁρπαγῶν Dind., ἁρπάγων VM.
Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΗ͂Ϲ ἸϹΤΟΡΙΑϹ Ν̄ VM

LIBER LI.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς Καῖσαρ νικήσας περὶ Ἄκτιον τὰ παρόντα διέθετο (c. 1—4).
β. Περὶ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας καὶ ὧν ἔπραξαν μετὰ τὴν ἧτταν (c. 5—8).
γ. Ὡς Ἀντώνιος ἡττηθεὶς ἐν Αἰγύπτῳ ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν (c. 9. 10).
δ. Ὡς Καῖσαρ Αἴγυπτον ἐχειρώσατο (c. 11—18).
ε. Ὡς Καῖσαρ ἐς Ῥώμην ἦλθε καὶ τὰ ἐπινίκια ἤγαγεν (c. 21).
ζ. Ὡς τὸ βουλευτήριον τὸ Ἰούλιον καθιερώθη (c. 22).
η. Ὡς Μυσία ἑάλω (c. 23—27).

M 113r *Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Καίσαρος τὸ γʹ καὶ Μ. Οὐαλερίου Κορουίνου Μεσσάλου ὑπατείας καὶ ἄλλα ἔτη δύο ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο*

Καῖσαρ τὸ δʹ
Μ. Λικίννιος Μ. υἱ. ⟨Κράσσος⟩ ὕπ.
Καῖσαρ τὸ εʹ
Σέξτος Ἀπουλήιος Σέξτου υἱ. ⟨ὕπ.⟩

Xiph. 75, 8—14 Τοιαύτη τις ἡ ναυμαχία αὐτῶν τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγένετο. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον (οὐδὲ γὰρ εἴωθα αὐτὸ ποιεῖν)
2 ἀλλ᾽ ὅτι τότε πρῶτον ὁ Καῖσαρ τὸ κράτος πᾶν μόνος ἔσχεν, ὥστε καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ ἐτῶν ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκριβοῦσθαι. καὶ ἐπ᾽ αὐτῇ τῷ τε Ἀπόλλωνι τῷ Ἀκτίῳ τριήρη τε καὶ τετρήρη, τά τε ἄλλα τὰ ἑξῆς μέχρι δεκήρους, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων νεῶν ἀνέθηκε, καὶ ναὸν μείζω ᾠκοδόμησεν, ἀγῶνά τέ τινα καὶ γυμνικὸν καὶ μουσικῆς ἱπποδρομίας τε πεντετηρικὸν

16—20 > Zon. 10, 30 p. 399, 3—6 B. (p. 427, 25—29 D.)

---

1 *πεντηκοστῷ πρώτῳ*] *να* VM 9 *Κορουίνου Μεσσάλου*] an *Μεσσάλου Κορουίνου* ut *ind.* libri 50? ⟨*Κράσσος*⟩ add. H. St. 14 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi

15 *Σέξτος* Dind., *σέξστος* VM *Ἀπουλήιος* M, *ἀπουίλιος* V *Σέξτου* Dind., *σέξστου* VM

22 *ᾠκοδόμησεν* R. St., *ᾠκοδόμησε* VM.

ἱερὸν (οὕτω γὰρ τοὺς τὴν σίτησιν ἔχοντας ὀνομάζουσι) κατέδειξεν,
Ἄκτια αὐτὸν προσαγορεύσας. πόλιν τέ τινα ἐν τῷ τοῦ στρατοπέδου 3 Xiph. 75, 14—19
τόπῳ, τοὺς μὲν συναγείρας τοὺς δ' ἀναστήσας τῶν πλησιοχώρων,
συνῴκισε, Νικόπολιν ὄνομα αὐτῇ δούς. τό τε χωρίον ἐν ᾧ ἐσκή-
νησε, λίθοις τε τετραπέδοις ἐκρηπίδωσε καὶ τοῖς ἁλοῦσιν ἐμβόλοις V 230r
ἐκόσμησεν, ἕδος τι ἐν αὐτῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπαίθριον ἱδρυσάμενος.

ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο, τότε δὲ μέρος μέν τι τῶν νεῶν ἐς 4
δίωξιν τοῦ τε Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας ἔστειλε· καὶ ἐκεῖνοι
ἐπεδίωξαν μὲν αὐτούς, ἐπεὶ δ' οὐκ ἐν καταλήψει ἐφαίνοντο, ἀνε-
χώρησαν· ταῖς δὲ λοιπαῖς τὸ τάφρευμα αὐτῶν, μηδενὸς ἐναντιου-
μένου δι' ὀλιγότητα, ἔλαβε, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὸν λοιπὸν στρατὸν
ἐς Μακεδονίαν ἀπιόντα καταλαβὼν ἀμαχεὶ παρεστήσατο. ἤδη δὲ 5
καὶ διέφυγον ἄλλοι τε καὶ τῶν πρώτων οἱ μὲν Ῥωμαῖοι πρὸς τὸν
Ἀντώνιον, οἱ δ' ἕτεροι οἱ συμμαχήσαντες αὐτῷ οἴκαδε. οὐ μέντοι
γε καὶ ἀντεπολέμησαν οὗτοί γε ἔτι τῷ Καίσαρι, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν
καὶ ἐκεῖνοι καὶ οἱ δῆμοι πάντες, ὅσοι καὶ πρότερον ἐρρωμάιζον, | οἱ M 113v
μὲν εὐθὺς οἱ δὲ καὶ μετὰ τοῦθ' ὡμολόγησαν. καὶ ὃς τὰς μὲν πό- 2
λεις χρημάτων τε ἐσπράξει καὶ τῆς λοιπῆς ἐς τοὺς πολίτας σφῶν
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐξουσίας παραιρέσει μετῆλθε, τοὺς δὲ δὴ δυνά-
στας τούς τε βασιλέας τὰ μὲν χωρία, ὅσα παρὰ τοῦ Ἀντωνίου
εἰλήφεσαν, πάντας πλὴν τοῦ τε Ἀμύντου καὶ τοῦ Ἀρχελάου ἀφεί-
λετο, Φιλοπάτορα δὲ τὸν Ταρκονδιμότου καὶ Λυκομήδην ἐν μέρει 2
τοῦ Καππαδοκικοῦ Πόντου βασιλεύοντα τόν τε Ἀλέξανδρον τὸν
τοῦ Ἰαμβλίχου ἀδελφὸν καὶ τῶν δυναστειῶν ἔπαυσε· καὶ τοῦτον,
ὅτι μισθὸν αὐτὴν τῆς ἐκείνου κατηγορίας εἰλήφει, καὶ ἐς τὰ ἐπι-
νίκια παραγαγὼν ἀπέκτεινε. τὴν δὲ τοῦ Λυκομήδους Μηδείῳ 3
τινὶ ἔδωκεν, ὅτι τούς τε Μυσοὺς ⟨τοὺς⟩ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀπὸ τοῦ Ἀντω-
νίου πρὸ τῆς ναυμαχίας ἀπέστησε, καὶ μετ' αὐτῶν τοῖς ἐν τῇ
μερίδι αὐτοῦ οὖσιν ἐπολέμησε. Κυδωνιάτας τε καὶ Λαμπαίους
ἐλευθέρους ἀφῆκεν, ὅτι τινὰ αὐτῷ συνήραντο· καὶ τοῖς γε Λαμ-
παίοις καὶ τὴν πόλιν ἀνεστῶσαν συγκατῴκισε. τῶν τε βουλευτῶν 4

2—4 > Zon. 10, 30 p. 399, 6. 7 B. (p. 427, 29—428, 1 D.) 13. 14 = Zon. 10, 30 p. 399, 16. 17 B. (p. 428, 12—14 D.)

---

1 *ἱερὸν — ὀνομάζουσι*] cf. Mommsen *roem. Gesch.* 5, 265 adn. 4 *ἐσκήνησε*] *ἐσκήνωσε* Xiph. 6 *ἕδος*] cf. 48, 14, 5. 6; 59, 28, 4 7 *μέν* (alterum) Bk., *ἐν* VM 9 *ἐν καταλήψει* R. St., *ἐγκαταλήψει* VM, cf. Thuc. 3, 33, 3 12 *ἀμαχεὶ* VM recte 22 *Ταρκονδιμότου*] cf. ad 41, 63, 1 et ad 50, 14, 2 27 ⟨*τοὺς*⟩ add. St. 29 *Κυδωνιάτας* Bk., *κυδωνεάτας* VM, *Κυδωνιάτης* ut par est scribitur ubique, veluti Thuc. 2, 85, 5, 6 29. 30 *Λαμπαίους Λαμπαίοις*] *Λαππαίους Λαππαίοις* Bk. recte fortasse, cf. ad 36, 18, 2.

καὶ τῶν ἱππέων τῶν τε ἄλλων τῶν κορυφαίων τῶν συμπραξάντων
τι τῷ Ἀντωνίῳ πολλοὺς μὲν χρήμασιν ἐζημίωσε, πολλοὺς δὲ καὶ
ἐφόνευσε, καί τινων καὶ ἐφείσατο. καὶ ἐν μὲν τούτοις ὅ τε Σόσ-
σιος ἐπιφανὴς ἐγένετο (πολλάκις τε γὰρ ἀντιπολεμήσας αὐτῷ καὶ
τότε φυγὼν καὶ κατακρυφθεὶς, χρόνῳ τε ὕστερον εὑρεθείς, ὅμως
5 ἐσώθη) καὶ Μᾶρκός τις Σκαῦρος· ἀδελφός τε γὰρ τοῦ Σέξτου
V 230r ὁμομήτριος ὢν καὶ θανατωθῆναι | κελευσθεὶς εἶτα διὰ τὴν μητέρα
τὴν Μουκίαν ἀφείθη. τῶν δὲ κολασθέντων Ἀκύλιοί τε Φλῶροι
καὶ Κουρίων ὄνομα μάλιστ᾽ ἔσχον, οὗτος μὲν ὅτι τοῦ Κουρίωνος
ἐκείνου τοῦ ποτε τῷ Καίσαρι τῷ προτέρῳ πολλὰ συναραμένου υἱὸς
6 ἦν, οἱ δὲ δὴ Φλῶροι ὅτι τὸν ἕτερον τὸν λαχόντα κελεύσαντος αὐ-
τοῦ σφαγῆναι ἀμφότεροι διεφθάρησαν. ἦσαν μὲν γὰρ πατήρ τε
M 114r καὶ παῖς· ὡς δ᾽ οὗτος πρὶν λαχεῖν αὐτὸς ἑαυτὸν | τῷ σφαγεῖ ἑκὼν
παρέδωκε, περιήλγησέ τε ἐκεῖνος καὶ αὐτοχειρίᾳ αὐτῷ ἐπαπέθανεν.
3 οὗτοι μὲν οὖν οὕτως ἀπήλλαξαν, ὁ δ᾽ ὅμιλος τῶν Ἀντωνιείων
στρατιωτῶν ἐς τὰ τοῦ Καίσαρος στρατόπεδα κατετάχθη, καὶ ἔπειτα
τοὺς μὲν πολίτας τοὺς ἔξω τῆς ἡλικίας ἀπ᾽ ἀμφοτέρων, μηδὲν μη-
δενὶ δούς, ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπέπεμψε, τοὺς δὲ δὴ λοιποὺς διέσπειρεν·
2 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Σικελίᾳ φοβεροὶ οἱ μετὰ τὴν νίκην ἐγένοντο,
ἔδεισε μὴ καὶ αὖθις θορυβήσωσι, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἔσπευσε, πρὶν καὶ
ὁτιοῦν ὑποκινηθῆναι, τοὺς μὲν παντελῶς ἐκ τῶν ὅπλων ἀπελάσαι,
3 τῶν δὲ τὸ πλῆθος διασπάσαι. τούς τε ἐξελευθέρους δι᾽ ὑποψίας
ἔτι καὶ τότε ἔχων τὴν τετάρτην αὐτοῖς ἐσφορὰν ἀφῆκεν, ἣν ἐκ τῶν
προσταχθέντων σφίσι χρημάτων ἐπώφειλον. καὶ οὗτοι μὲν οὐχ
ὅτι ἐστέρηντό τινων ἐμνησικάκουν ἔτι, ἀλλ᾽ ὡς καὶ λαβόντες ὅσα
4 μὴ συνεσήνεγκαν ἔχαιρον· οἵ τε ἐν τῷ τεταγμένῳ ἔτι καὶ τότε ὄντες,
τὸ μέν τι πρὸς τῶν στρατιαρχῶν κατεχόμενοι, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον
τῇ τοῦ Αἰγυπτίου πλούτου ἐλπίδι, οὐδὲν ἐνεόχμωσαν· οἱ δὲ δὴ
συννικήσαντες αὐτῷ καὶ τῆς στρατείας ἀφεθέντες ἤσχαλλον ἅτε
μηδὲν γέρας εὑρόμενοι, καὶ στασιάζειν οὐκ ἐς μακρὰν ἤρξαντο.
5 καίτοι ὁ Καῖσαρ ὑποτοπήσας τε αὐτούς, καὶ φοβηθεὶς μὴ τοῦ
Μαικήνου, ᾧ καὶ τότε ἥ τε Ῥώμη καὶ ἡ λοιπὴ Ἰταλία προσετέτακτο,
καταφρονήσωσιν ὅτι ἱππεὺς ἦν, τὸν Ἀγρίππαν ὡς καὶ κατ᾽ ἄλλο
Xiph. 75, 23–76, 5 τι ἐς τὴν Ἰταλίαν ἔπεμψε. καὶ τοσαύτην γ᾽ ἐπὶ πάντα καὶ ἐκείνῳ
καὶ τῷ Μαικήνᾳ ἐξουσίαν ἔδωκεν ὥστε σφᾶς καὶ τὰς ἐπιστολάς,

3 Σόσσιος] cf. ad 49, 22, 3   8 Ἀκύλιοί] cf. ad 39, 32, 3   10 συναραμένου R. St., συναιραμένου VM   17 ἀπ᾽ ἀμφοτέρων] cf. 39, 6, 2; 40, 9, 2; 60, 25, 2   23 ἐσφορὰν] ⟨τὴν⟩ ἐσφορὰν? Bk. frustra, intellegitur quarta pensio octavae bonorum a Caesare imperatae (50, 10, 4) nondum soluta atque tunc remissa   26 ἔτι Leuncl., ἔτει VM   31 καίτοι M, καίτοι καὶ V   35 Μαικήνᾳ M, μαικήνω V.

ἃς τῇ τε βουλῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔγραφε, προαναγιγνώσκειν, κἀκ
τούτου καὶ μεταγράφειν ὅσα ἐβούλοντο. καὶ διὰ τοῦτο καὶ δακ- 6
τύλιον ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, ἵν' ἐπισφραγίζεσθαι αὐτὰς ἔχωσι. διπλῆν
γὰρ δὴ σφραγῖδα, ᾗ μάλιστα τότε ἐχρῆτο, ἐπεποίητο, σφίγγα ἐν
ἑκατέρᾳ ὁμοίαν ἐκτυπώσας. ὕστερον γὰρ τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ | V 231r
ἐγγλύψας ἐκείνῃ τὰ πάντα ἐσημαίνετο. | καὶ αὐτῇ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα 7 M 114v
αὐτοκράτορες, πλὴν Γάλβου, ἐχρήσαντο· οὗτος γὰρ προγονικῷ τινι
σφραγίσματι, κύνα ἐκ πρῴρας νεὼς προκύπτοντα ἔχοντι, ἐνόμισεν.
ἐπέστελλε δὲ καὶ ἐκείνοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πάνυ φίλοις, ὁπότε
τι δέοιτο δι' ἀπορρήτων σφίσι δηλῶσαι, τὸ δεύτερον ἀεὶ στοιχεῖον
τοῦ τῷ ῥήματι προσήκοντος ἀντ' ἐκείνου ἀντεγγράφων.

καὶ ὁ μέν, ὡς οὐδενὸς ἔτι δεινοῦ παρὰ τῶν ἐστρατευμένων 4
ἐσομένου, τά τε ἐν τῇ Ἑλλάδι διῴκησε καὶ τῶν τοῖν θεοῖν μυστη-
ρίων μετέλαβεν, ἔς τε τὴν Ἀσίαν κομισθεὶς καὶ ἐκεῖνα προσκαθί-
στατο, τά τε τοῦ Ἀντωνίου ἅμα ἐκαραδόκει· οὐ γάρ πω σαφές τι 2
ὅπῃ διεπεφεύγει ἐπέπυστο, καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ ἐπ' αὐτὸν
ὁρμήσων, ἄν τι ἀκριβώσῃ. θορυβησάντων δ' αὐτῶν ἐν τούτῳ φα-
νερῶς ἅτε καὶ πολὺ ἀπὸ σφῶν ἀπαρτῶντος αὐτοῦ, ἐφοβήθη μή τι
κακὸν προστάτου τινὸς λαβόμενοι δράσωσι, καὶ διὰ τοῦτ' Ἀντώνιον 3
μὲν ἄλλοις ἀναζητῆσαι προσέταξεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἠπείχθη
μεσοῦντος τοῦ χειμῶνος ἐν ᾧ τὸ τέταρτον μετὰ Μάρκου Κράσσου a. u. 724 (30)
ἦρχεν· οὗτος γάρ, καίπερ τά τε τοῦ Σέξτου καὶ τὰ τοῦ Ἀντωνίου
πράξας, τότε μηδὲ στρατηγήσας συνυπάτευσεν αὐτῷ. ἐλθὼν δὲ ἐς
τὸ Βρεντέσιον οὐκέτι περαιτέρω προυχώρησεν. ἐπεὶ γὰρ ἥ τε γε- 4
ρουσία πυθομένη τὸν πρόσπλουν αὐτοῦ πᾶσα ἐκεῖσε, πλὴν τῶν τε
δημάρχων καὶ στρατηγῶν δύο κατὰ δόγμα καταμεινάντων, ἀπήντησε,
καὶ ἡ ἱππὰς τοῦ τε δήμου τὸ πλεῖον καὶ ἕτεροι, οἱ μὲν κατὰ πρεσ-
βείας οἱ δὲ ἐθελονταί, πολλοὶ συνῆλθον, οὐκέτ' οὐδὲν ὑπ' οὐδενὸς 5
πρός τε τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν τῶν πλειόνων σπουδὴν
ἐνεοχμώθη. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι οἱ μὲν φόβῳ οἱ δὲ ἐλπίσιν, οἱ δὲ καὶ
μετάπεμπτοι, πρὸς τὸ Βρεντέσιον ἀφίκοντο· καὶ αὐτῶν ὁ Καῖσαρ
τοῖς μὲν ἄλλοις χρήματα ἔδωκε, τοῖς δὲ διὰ παντὸς αὐτῷ συστρα-
τεύσασι καὶ γῆν προσκατένειμε. τοὺς γὰρ δήμους τοὺς ἐν τῇ 6

18—20 > Zon. 10, 30 p. 399, 17. 18 B. (p. 428, 14. 15 D.) 23—28 > Zon. 10, 30 p. 399, 18—400, 2 B. (p. 428, 15—18 D.)

---

4 *σφραγῖδα*] ⟨*τὴν*⟩ *σφραγῖδα*? Bk., recte ut videtur. ceterum cf. Plin. *n. h.* 37, 9 8 *ἔχοντι* R. St. (cum Xiph.), *ἔχοντα* VM 21 *μετὰ* M, *μετα τοῦ* V 24 *Βρεντέσιον*] cf. ad Zon. 8, 7, 3 31 *πρὸς* M, *ἐς* V 33 *προσκατένειμε* M, *προσκατέμεινε* V.

Ἰταλίᾳ τοὺς τὰ τοῦ Ἀντωνίου φρονήσαντας ἐξοικίσας τοῖς μὲν
M 115r στρατιώταις τάς τε πόλεις καὶ τὰ χωρία αὐτῶν ἐχαρίσατο, ἐκείνων
δὲ δὴ τοῖς μὲν πλείοσι τό τε Δυρράχιον καὶ τοὺς Φιλίππους ἄλλα
τε ἐποικεῖν ἀντέδωκε, τοῖς δὲ λοιποῖς ἀργύριον ἀντὶ τῆς χώρας τὸ
7 μὲν ἔνειμε τὸ δ' ὑπέσχετο. συχνὰ μὲν γὰρ καὶ ἐκ τῆς νίκης ἐκτή-
σατο, πολλῷ δὲ ἔτι πλείω ἀνήλισκε. καὶ διὰ τοῦτο καὶ προέγρα-
V 231r ψεν ἐν τῷ πρατηρίῳ τά τε ἑαυτοῦ | κτήματα καὶ τὰ τῶν ἑταίρων,
ἵνα ἄν τε πρίασθαί τι αὐτῶν ἄν τε καὶ ἀντιλαβεῖν τις ἐθελήσῃ,
8 τοῦτο ποιήσῃ. καὶ ἐπράθη μὲν οὐδέν, οὐδ' ἀντεδόθη οὐδέν· τίς
γὰρ ἂν καὶ ἐτόλμησεν ὁποτερονοῦν αὐτῶν πρᾶξαι; τῆς δὲ δὴ ἐπαγ-
γελίας ἀναβολὴν ἐκ τούτου εὐπρεπῆ λαβὼν ὕστερον αὐτὴν ἐκ τῶν
Αἰγυπτίων λαφύρων ἀπήλλαξε.
5 ταῦτά τε οὖν καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐπείγοντα διοικήσας, τοῖς τέ
τινα ἄδειαν λαβοῦσι καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ διαιτᾶσθαι (οὐ γὰρ ἐξῆν)
δούς, καὶ τὸν δῆμον τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπολειφθέντα παρέμενος ὅτι
μὴ πρὸς αὐτὸν ἦλθεν, ἔς τε τὴν Ἑλλάδα αὖθις τριακοστῇ μετὰ
2 τὴν ἄφιξιν ἡμέρᾳ ἀπῆρε, καὶ διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ τῆς Πελοποννή-
σου τὰς ναῦς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ὑπερενεγκὼν οὕτω ταχέως ἐς τὴν
Ἀσίαν ἀνεκομίσθη ὥστε καὶ τὸν Ἀντώνιον τήν τε Κλεοπάτραν ἑκά-
3 τερον ἅμα, καὶ ὅτι ἀφωρμήθη καὶ ὅτι ἐπανῆλθε, μαθεῖν. ὡς γὰρ
τότε ἐκ τῆς ναυμαχίας ἔφυγον, μέχρι μὲν τῆς Πελοποννήσου ὁμοῦ
ἀφίκοντο, ἐντεῦθεν δὲ τῶν συνόντων τινάς, ὅσους ὑπώπτευον, ἀπο-
πέμψαντες (πολλοὶ δὲ καὶ ἀκόντων αὐτῶν ἀπεχώρησαν) Κλεοπάτρα
μὲν ἐς τὴν Αἴγυπτον, μή τι τῆς συμφορᾶς σφων προπυθόμενοι
4 νεωτερίσωσιν, ἠπείχθη, καὶ ὅπως γε καὶ τὸν πρόσπλουν ἀσφαλῆ
ποιήσηται, τάς τε πρῴρας ὡς καὶ κεκρατηκυῖα κατέστεψε καὶ ᾠδάς
τινας ἐπινικίους ὑπ' αὐλητῶν ᾖδεν· ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγένετο,
πολλοὺς μὲν τῶν πρώτων, ἅτε καὶ ἀεί οἱ ἀχθομένων καὶ τότε ἐπὶ
5 τῇ συμφορᾷ αὐτῆς ἐπηρμένων, ἐφόνευσε, πολὺν δὲ καὶ πλοῦτον ἔκ
τε τῶν ἐκείνων κτημάτων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων καὶ ὁσίων καὶ θείων,
M 115v μηδενὸς | μηδὲ τῶν πάνυ ἀβάτων ἱερῶν φειδομένη, ἤθροιζε, δυνάμεις
τε ἐξηρτύετο καὶ συμμαχίας περιεσκόπει, τόν τε Ἀρμένιον ἀποκτεί-
νασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ Μήδῳ, ὡς καὶ ἐπικουρήσοντί σφισι

13—19 > Zon. 10, 30 p. 400, 2—5 B. (p. 428, 18—22 D.) 23—25. 29—31 > Zon. 10, 30 p. 400, 6—8 B. (p. 428, 23—26 D.)

9 οὐδ'] ita VM 10 ἐπαγγελίας Xyl., ἀπαγγελίας VM 15 παρέμενος] cf. Plat. *apol.* p. 17 C, *rep.* 1 p. 341 B, *leg.* 5 p. 742 B; 12 p. 951 A 28 οἱ om. V.

διὰ τοῦτ', ἔπεμψεν. Ἀντώνιος δὲ ἔπλευσε μὲν ἐς τὴν Λιβύην πρός 6
τε Πινάριον Σκάρπον καὶ πρὸς τὸ στράτευμα τὸ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ
τῇ τῆς Αἰγύπτου φυλακῇ ἐνταῦθα προσυνειλεγμένον· ἐπεὶ δ' οὔτε
προσδέξεσθαι αὐτόν . . ., καὶ προσέτι καὶ τοὺς προπεμφθέντας ὑπ'
αὐτοῦ ἔσφαξε, τῶν τε στρατιωτῶν ὧν ἦρχεν ἀγανακτήσαντάς τινας
ἐπὶ τούτῳ διέφθειρεν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
μηδὲν περάνας ἐκομίσθη. | καὶ τά τε ἄλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ **6** V 282r
παρεσκευάζοντο, καὶ τοὺς υἱεῖς, Κλεοπάτρα μὲν Καισαρίωνα Ἀν-
τώνιος δὲ Ἄντυλλον, ὃν ἐκ τῆς Φουλουίας γεννηθέντα οἱ εἶχεν, ἐς
ἐφήβους ἐσέγραψαν, ἵν' οἵ τε Αἰγύπτιοι ὡς καὶ ἀνδρός τινος ἤδη
βασιλεύοντός σφων προθυμηθῶσι, καὶ οἱ ἄλλοι προστάτας ἐκείνους,
ἄν γέ τι δεινόν σφισι συμβῇ, ἔχοντες καρτερήσωσι. καὶ τοῖς μὲν 2
μειρακίοις καὶ τοῦτο αἴτιον τοῦ ὀλέθρου ἐγένετο· οὐδετέρου γὰρ
αὐτῶν ὁ Καῖσαρ, ὡς καὶ ἀνδρῶν ὄντων καὶ πρόσχημά τι προστα-
σίας ἐχόντων, ἐφείσατο· ἐκεῖνοι δ' οὖν παρεσκευάζοντο μὲν ὡς καὶ
ἐν τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ πολεμήσοντες, καὶ ἐπὶ τούτῳ 3
καὶ τὰ ἔθνη τὰ ὁμόχωρα τούς τε βασιλέας τοὺς φιλίους σφίσι
προσπαρεκάλουν, ἡτοιμάζοντο δ' οὐδὲν ἧττον ὡς καὶ ἐς τὴν Ἰβη-
ρίαν, ἄν τι κατεπείξῃ, πλευσούμενοι καὶ τὰ ἐκεῖ ἄλλως τε καὶ τῷ
πλήθει τῶν χρημάτων ἀποστήσοντες, ἢ καὶ πρὸς τὴν ἐρυθρὰν θά-
λασσαν μεταστησόμενοι. καὶ ὅπως γε ἐπὶ πλεῖστον βουλευόμενοι 4
ταῦτα διαλάθωσιν, ἢ καὶ ἐξαπατήσωσί πῃ τὸν Καίσαρα ἢ καὶ
δολοφονήσωσιν, ἔστειλάν τινας ἐκείνῳ μὲν λόγους ὑπὲρ εἰρήνης τοῖς
δὲ δὴ συνοῦσιν αὐτῷ χρήματα φέροντας. κἀν τούτῳ καὶ ἡ Κλε- 5
οπάτρα σκῆπτρόν τέ τι χρυσοῦν καὶ στέφανον χρυσοῦν τόν τε
δίφρον τὸν βασιλικόν, κρύφα | τοῦ Ἀντωνίου, ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν οἱ M 116r
δι' αὐτῶν διδοῦσα ἔπεμψεν, ἵν' ἂν καὶ ἐκεῖνον ἐχθήρῃ, ἀλλ' αὐτήν
γε ἐλεήσῃ. ὁ δὲ τὰ μὲν δῶρα ἔλαβεν οἰωνὸν ποιούμενος, ἀπεκρί- 6
νατο δὲ τῷ μὲν Ἀντωνίῳ οὐδέν, τῇ δὲ Κλεοπάτρᾳ φανερῶς μὲν
ἄλλα τε ἀπειλητικὰ καὶ ὅτι, ἂν τῶν τε ὅπλων καὶ τῆς βασιλείας

---

1. 6. 7 = Zon. 10, 30 p. 400, 8. 9. 11 B. (p. 428, 26 et 429, 1 D.) [verba *καὶ ἀνεκομίσθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν* etiam ex Plut. *Ant.* 69, 2 desumpta esse possunt] 15. 16 > Zon. 10, 30 p. 400, 11. 12 B. (p. 429, 1. 2 D.) 17—358, 3 > Zon. 10, 30 p. 400, 12—19 B. (p. 429, 2—11 D.) [quod legitur in fine *ἢ ἐκβαλούσῃ* ex Plut. *Ant.* 73, 1 translatum est]

---

4 *προσδέξεσθαι αὐτὸν . . . .*] lacunam deprehendit R. St., qui explet ⟨*ἠθέλησε*⟩, ⟨*ἔφη*⟩ Leuncl., *προσεδέξατο αὐτὸν* Reim. 17 *ὁμόχωρα*] an *ὅμορα*? cf. ad 45, 10, 6 19 *πλευσούμενοι*] *πλευσόμενοι* Dind., cf. ad fr. 43, 5, praeterea 41, 44, 3; 42, 52, 1 et mox c. 10, 4 et 13, 3 25 *τι* om. V 27 *αὐτῶν* M, *αὐτὸν* V.

ἀποστῇ, βουλεύσεται περὶ αὐτῆς ὅσα χρὴ πρᾶξαι, λάθρᾳ δὲ ὅτι, ἐὰν τὸν Ἀντώνιον ἀποκτείνῃ, καὶ τὴν ἄδειαν αὐτῇ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀκέραιον δώσει.

Exc. V. 164 7 *ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίγνετο, τάς τε ναῦς τὰς ἐν τῷ Ἀραβικῷ
κόλπῳ πρὸς τὸν ἐς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν πλοῦν ναυπηγηθείσας
οἱ Ἀράβιοι, πεισθέντες ὑπὸ Κυΐντου Διδίου τοῦ τῆς Συρίας ἄρ-
χοντος, κατέπρησαν, καὶ τὰς ἐπικουρίας καὶ οἱ δῆμοι καὶ οἱ δυ-*
2 *νάσται πάντες ἀπηρνήσαντο. καί μοι θαυμάσαι ἐπέρχεται ὅτι ἄλλοι
μὲν συχνοί, καίπερ πολλὰ παρ᾽ αὐτῶν εἰληφότες, ἐγκατέλιπόν σφας,
οἱ δὲ ἐπὶ ταῖς ὁπλομαχίαις ἐν τοῖς ἀτιμότατα τρεφόμενοι προθυ-
μίᾳ τε ἐς αὐτοὺς πλείστῃ ἐχρήσαντο καὶ ἀνδρειότατα ἠγωνίσαντο.*
V 232r 3 | *οὗτοι γὰρ ἐν Κυζίκῳ πρὸς τοὺς ἐπινικίους ἀγῶνας, οὓς ἐπὶ τῷ
Καίσαρι ἄξειν ἤλπιζον, ἀσκούμενοι, τότε ἐπειδὴ τάχιστα τῶν γε-
γονότων ᾔσθοντο, ὥρμησαν ἐς τὴν Αἴγυπτον ὡς καὶ βοηθήσοντες*
4 *αὐτοῖς, καὶ πολλὰ μὲν τὸν Ἀμύνταν ἐν τῇ Γαλατίᾳ πολλὰ δὲ καὶ
τοὺς τοῦ Ταρκονδιμότου παῖδας ἐν τῇ Κιλικίᾳ, φίλους μέν σφισιν
ἐς τὰ μάλιστα γενομένους, τότε δὲ πρὸς τὰ παρόντα μεταστάντας,
πολλὰ δὲ καὶ τὸν Δίδιον κωλύοντά σφας τῆς διόδου ἔδρασαν.*
5 *οὐ μέντοι καὶ διαπεσεῖν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἠδυνήθησαν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ
πανταχόθεν περιεστοιχίσθησαν, λόγον μὲν οὐδ᾽ ὣς οὐδένα, καίτοι
τοῦ Διδίου συχνά σφισιν ὑπισχνουμένου, προσεδέξαντο, τὸν δὲ
Ἀντώνιον μεταπέμψαντες ὡς καὶ ἐν τῇ Συρίᾳ ἄμεινον μετ᾽ αὐτοῦ*
6 *πολεμήσοντες, ἔπειτ᾽ ἐπειδὴ ἐκεῖνος μήτ᾽ αὐτὸς ἦλθε μήτ᾽ ἀγγελίαν
τινὰ αὐτοῖς ἔπεμψεν, οὕτω δὴ νομίσαντες αὐτὸν ἀπολωλέναι καὶ*
M 116r *ἄκοντες ὡμολό|γησαν ἐπὶ τῷ μηδέποτε μονομαχῆσαι, καὶ τήν γε
Δάφνην παρὰ τοῦ Διδίου, τὸ τῶν Ἀντιοχέων προάστειον, ἐνοικεῖν
μέχρις ἂν τῷ Καίσαρι ταῦτα δηλωθῇ ἔλαβον.*

4—25 = Exc. Val. 164: ὅτι τὰς ἐν τῷ Ἀραβικῷ κόλπῳ ναυπηγηθείσας ναῦς οἱ Ἀράβιοι κατέπρησαν καὶ τὰς ἐπικουρίας — μονομαχῆσαι [V. L. vide infra. praeterea: 9 παρὰ Ἀντωνίῳ καὶ Κλεοπάτρᾳ (f. 145v) (pro παρ᾽ αὐτῶν) 10 ἀτιμοτάτοις 13 αὔξειν ἐπεὶ (pro τότε ἐπειδὴ τάχιστα) 14 ἐπὶ (pro ἐς) 15—19 δράσαντες ἐς Αἴγυπτον οὐκ ἠδυνήθησαν διαπεσεῖν ἐπειδὴ δὲ (pro μὲν τὸν Ἀμύνταν — ἀλλ᾽ ἐπειδὴ) 22 μεταπεμψάμενοι 22—24 καὶ ἀγγελίαν μὴ δεξάμενοι (pro ὡς καὶ ἐν — οὕτω δὴ) 25 μηδέπω]

4—8 > Zon. 10, 30 p. 400, 19—22 B. (p. 429, 11—15 D.)

5 *ἐς* M, *πρὸς* V *ναυπηγηθείσας* V cod. Peir., *ναυτηγηθείσας* M (*τ* post in *π* correctum) 6 *Ἀράβιοι*] cf. ad 36, 2, 5 8 *πάντες*] *σύμπαντες* Zon. 16 *Ταρκονδιμότου*] cf. ad 41, 63, 1 et ad 50, 14, 2 18 *ἔδρασαν*] ⟨*κακὰ*⟩ *ἔδρασαν* v. Herw. (litt.), vix necesse.

καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Μεσσάλου ὕστερον ἀπατηθέντες ἐπέμφθη- 7
σαν ἄλλος ἄλλοσε ὡς καὶ ἐς τὰ στρατόπεδα καταλεχθησόμενοι,
καὶ ἐκ τρόπου δή τινος ἐπιτηδείου ἐφθάρησαν· Ἀντώνιος δὲ καὶ 8 Exc. V. 165
Κλεοπάτρα ἀκούσαντες τῶν πρέσβεων τὰ παρὰ τοῦ Καίσαρός σφι-
σιν ἐπισταλέντα, ἔπεμψαν αὖθις, ἡ μὲν χρήματα αὐτῷ πολλὰ
δώσειν ὑπισχνουμένη, ὁ δὲ τῆς τε φιλίας καὶ τῆς συγγενείας αὐτὸν
ἀναμιμνήσκων, καὶ προσέτι καὶ περὶ τῆς συνουσίας τῆς πρὸς τὴν
Αἰγυπτίαν ἀπολογούμενος, ὅσα τε συνηράσθησάν ποτε καὶ ὅσα
συνενεανιεύσαντο ἀλλήλοις ἐξαριθμούμενος. καὶ τέλος Πούπλιον 2
Τουρούλλιον βουλευτήν τε ὄντα καὶ σφαγέα τοῦ Καίσαρος γεγο-
νότα τότε τε φιλικῶς οἱ συνόντα ἐξέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἑαυτόν, ἄν
γε καὶ διὰ τοῦθ᾽ ἡ Κλεοπάτρα σωθῇ, καταχρήσεσθαι ἐπηγγείλατο.
Καῖσαρ δὲ τὸν μὲν Τουρούλλιον ἀπέκτεινε (καὶ ἔτυχε γὰρ ἐκ τῆς 3
ἐν Κῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὕλης ξύλα ἐς ναυτικὸν κεκοφώς, δίκην
τινὰ καὶ τῷ θεῷ, ὅτι ἐκεῖ ἐδικαιώθη, δοῦναι ἔδοξε), τῷ δ᾽
Ἀντωνίῳ οὐδὲν οὐδὲ τότε ἀπεκρίνατο. τρίτην τε οὖν πρεσβείαν 4
ἔστειλε, καὶ τὸν υἱὸν τὸν Ἄντυλλον μετὰ χρυσίου πολλοῦ αὐτῷ
ἔπεμψεν· ὁ δὲ τὰ μὲν χρήματα ἔλαβεν, | ἐκεῖνον δὲ διὰ κενῆς ἀνταπ- V 233r
έστειλε, μηδεμίαν ἀπόκρισιν δούς. τῇ μέντοι Κλεοπάτρᾳ πολλά,
ὥσπερ τὸ πρῶτον, οὕτω καὶ τὸ δεύτερον τό τε τρίτον καὶ ἐπη-
πείλησε καὶ ὑπέσχετο. φοβηθεὶς δ᾽ οὖν καὶ ὣς μή πως ἀπογνόν- 5
τες συγγνώμης παρ᾽ αὐτοῦ τεύξεσθαι διακαρτερήσωσι, καὶ ἤτοι
καὶ καθ᾽ ἑαυτοὺς περιγένωνται, ἢ καὶ ἐς τὴν Ἰβηρίαν τήν τε Γα-
λατίαν ἀπάρωσιν, ἢ καὶ τὰ χρήματα, ἃ παμπληθῆ ἤκουεν εἶναι,
φθείρωσιν (ἡ γὰρ Κλεοπάτρα πάντα τε αὐτὰ ἐς τὸ μνημεῖον, ὃ 6
ἐν τῷ βασιλείῳ κατεσκεύαζεν, ἠθροίκει, καὶ πάντα, ἄν γέ τινος M 117r
καὶ ἐλαχίστου διαμάρτῃ, κατακαύσειν μεθ᾽ ἑαυτῆς ἠπείλει), Θύρ-

---

3—15 = Exc. Val. 165: ὅτι Ἀντώνιος καὶ Κλεοπάτρα — δοῦναι ἔδοξεν [V. L. vide infra. praeterea: 4 τῶν πρέσβεων om. διὰ τῶν πρέσβεων (pro σφισιν) 5 αὐτῷ om. 7 προσέτι καὶ om. 10 τότε (pro τε) 11 τε om. 13 καὶ om. 14 ὧι (pro Κῷ)]

3—7. 11. 12. 15. 16 = Zon. 10, 30 p. 400, 22—401, 5 B. (p. 429, 15—21 D.)
19—21. 24—360, 2 > Zon. 10, 30 p. 401, 5—11 B. (p. 429, 22—29 D.)

---

2 *ἄλλος*] an *ἄλλοι*? vide etiam 48, 14, 2 9 *τέλος*] *τέλος καὶ* cod. Peir. *Πούπλιον*] in nummis (Cohen 1^2 p. 35 n. 11, Babelon 2 p. 506 n. 3) praenomen Turullii *Decimum* legunt viri docti, iniuria credo 10. 13 *Τουρούλλιον* VM, *τουρβάλιον* cod. Peir., *Turullius* Cassius apud Cic. *ad div.* 12, 13, 3. 4, Val. Max. 1, 1, 19 (*Turulus* Nepotianus), Lact. *div. inst.* 2, 8 27 *Θύρσον*] sic quoque c. 9, 5. *Θύρεος* codd. Plut. *Ant.* 73, 1 corrupte.

σον ἐξελεύθερον ἑαυτοῦ ἔπεμψεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα
7 αὐτῇ ἐροῦντα, καὶ ὅτι καὶ ἐρῶν αὐτῆς τυγχάνει, εἴ πως ἔκ γε
τούτου, οἷα ἀξιοῦσα πρὸς πάντων ἀνθρώπων ἐρᾶσθαι, τόν τε Ἀν-
τώνιον ἀναχρήσαιτο καὶ ἑαυτὴν τά τε χρήματα ἀκέραια τηρήσειε.
καὶ ἔσχεν οὕτως.

9 πρὶν δὲ δὴ ταῦτα γίγνεσθαι, μαθὼν ὁ Ἀντώνιος ὅτι Κορνήλιος
Γάλλος τό τε τοῦ Σκάρπου στράτευμα παρείληφε καὶ μετ' αὐτῶν
τὸ Παραιτόνιον ἐξαίφνης παρελθὼν κατέσχηκεν, ἐς μὲν τὴν Συ-
ρίαν, καίτοι βουληθεὶς κατὰ τὴν τῶν μονομάχων μετάπεμψιν ὁρ-
2 μῆσαι, οὐκ ἐπορεύθη, ἐπὶ δὲ ἐκεῖνον ἐχώρησεν ὡς μάλιστα μὲν
ἀκονιτὶ τοὺς στρατιώτας προσθησόμενος (ἦσαν γὰρ εὔνοιάν τινα
αὐτοῦ ἐκ τῆς συστρατείας ἔχοντες), εἰ δὲ μή, βίᾳ γε χειρωσόμενος
3 ἅτε καὶ δύναμιν πολλὴν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζὴν ἐπαγόμενος. οὐ
μέντοι οὐδὲ διαλεχθῆναί τι αὐτοῖς ἠδυνήθη, καίπερ πρός τε τὸ
τεῖχος προσελθὼν καὶ γεγωνὸν βοήσας· ὁ γὰρ Γάλλος τοὺς σαλ-
πικτὰς συνηχεῖν κελεύσας οὐδὲν οὐδενὶ ἐσακοῦσαι ἐπέτρεψε. καὶ
προσέτι καὶ ἐπεκδρομῇ αἰφνιδίῳ ἔπταισε, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ταῖς
4 ναυσὶν ἐσφάλη. ἁλύσεις γάρ τινας ὑφύδρους νύκτωρ διὰ τοῦ στό-
ματος τοῦ λιμένος ὁ Γάλλος διατείνας οὐδεμίαν αὐτοῦ φανερὰν
φυλακὴν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀδεῶς εἴσω μετὰ καταφρονή-
ματος ἐσπλέοντάς σφας περιεῖδεν· ἐπεὶ μέντοι ἔνδον ἐγένοντο, τάς
τε ἁλύσεις μηχαναῖς ἀνέσπασε, καὶ πανταχόθεν ἅμα τὰς ναῦς αὐ-
τῶν ἔκ τε τῆς γῆς καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν τῆς τε θαλάσσης περισχὼν
5 τὰς μὲν κατέπρησε τὰς δὲ κατεπόντωσε. κἀν τούτῳ καὶ τὸ Πη-
λούσιον ὁ Καῖσαρ, λόγῳ μὲν κατὰ τὸ ἰσχυρὸν ἔργῳ δὲ προδοθὲν
ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας, ἔλαβεν. ἐκείνη γὰρ ὡς οὔτε τις ἐβοήθησέ
V 233v σφισι καὶ τὸν Καίσαρα ἀνανταγώνιστον ὄντα ᾔσθετο, | τό τε μέγι-
M 117r στον ἀκούσασα | τοὺς διὰ τοῦ Θύρσου πεμφθέντας οἱ λόγους, ἐπί-
στευσεν ὄντως ἐρᾶσθαι, πρῶτον μὲν ὅτι καὶ ἐβούλετο, ἔπειτα δὲ
ὅτι καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ τόν τε Ἀντώνιον ὁμοίως ἐδεδούλωτο.
6 κἀκ τούτου οὐχ ὅπως τήν τε ἄδειαν καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων βα-
σιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος ἕξειν προσεδόκησε, τό
τε Πηλούσιον εὐθὺς αὐτῷ προήκατο, καὶ μετὰ τοῦτο προσελαύνοντι
πρὸς τὴν πόλιν ἐκώλυσε τοὺς Ἀλεξανδρέας λάθρᾳ ἐπεξελθεῖν, ἐπεὶ

24—26 = Zon. 10, 30 p. 401, 11—13 B. (p. 429, 29—31 D.) 28—33 > Zon. 10, 30 p. 401, 13—15 B. (p. 429, 31—430, 1 D.)

---

6 δὴ Leuncl., ἤδη VM 14 οὐδὲ Bk., οὔτε VM 15 σαλπικτὰς M, σαλπιγκτὰς V, cf. ad 36, 49, 1 17 ἐπεκδρομῇ] ἐπιδρομῇ v. Herw. (litt.).

ὅσον γε ἀπὸ βοῆς καὶ πάνυ σφᾶς προετρέψατο τοῦτο ποιῆσαι.
ὁ δ' οὖν Ἀντώνιος ἐκ τοῦ Παραιτονίου πρὸς τὴν περὶ τοῦ Πελου- 10
σίου πύστιν ἐπανελθὼν προαπήντησε πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας τῷ
Καίσαρι, καὶ αὐτὸν κεκμηκότα ἐκ τῆς πορείας ὑπολαβὼν τοῖς ἱπ-
πεῦσιν ἐνίκησεν. ἀναθαρσήσας τε ἔκ τε τούτου καὶ ὅτι βιβλία ἐς 2
τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ τοξεύμασιν ἐσέπεμψε πεντακοσίας σφίσι καὶ
χιλίας δραχμὰς ὑπισχνούμενος, συνέβαλε καὶ τῷ πεζῷ καὶ ἡττήθη·
ὁ γὰρ Καῖσαρ αὐτὸς τὰ βιβλία ἐθελοντὴς τοῖς στρατιώταις ἀνέγνω, 3
τόν τε Ἀντώνιον διαβάλλων καὶ ἐκείνους ἔς τε τὴν τῆς προδοσίας
αἰσχύνην καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ προθυμίαν ἀντικαθιστάς, ὥστε
καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὺς τῇ τε τῆς πείρας ἀγανακτήσει καὶ τῇ τοῦ
μὴ ἐθελοκακεῖν δόξαι ἐνδείξει σπουδάσαι. καὶ ὁ μὲν ἐπειδὴ παρὰ 4
δόξαν ἠλαττώθη, πρός τε τὸ ναυτικὸν ἀπέκλινε, καὶ παρεσκευάζετο
ὡς καὶ ναυμαχήσων ἢ πάντως γε ἐς τὴν Ἰβηρίαν πλευσούμενος·
ἰδοῦσα δὲ τοῦθ' ἡ Κλεοπάτρα τάς τε ναῦς αὐτομολῆσαι ἐποίησε,
καὶ αὐτὴ ἐς τὸ ἡρίον ἐξαίφνης ἐσεπήδησε, λόγῳ μὲν ὡς τὸν Καί- 5
σαρα φοβουμένη καὶ προδιαφθεῖραι τρόπον τινὰ ἑαυτὴν βουλομένη,
ἔργῳ δὲ καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐκεῖσε ἐσελθεῖν προκαλουμένη· ὑπετό-
πει μὲν γὰρ προδίδοσθαι, οὐ μέντοι καὶ ἐπίστευεν ὑπὸ τοῦ ἔρωτος,
ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὡς εἰπεῖν ἐκείνην ἢ ἑαυτὸν ἠλέει. ὅπερ που ἡ 6 M 118r
Κλεοπάτρα ἀκριβῶς εἰδυῖα ἤλπισεν ὅτι, ἂν πύθηται αὐτὴν τετε-
λευτηκυῖαν, οὐκ ἐπιβιώσεται ἀλλὰ παραχρῆμα ἀποθανεῖται. καὶ
διὰ τοῦτο ἔς τε τὸ μνημεῖον σύν τε εὐνούχῳ τινὶ καὶ σὺν θερα-
παίναις δύο ἐσέδραμε, καὶ ἐκεῖθεν ἀγγελίαν αὐτῷ ὡς καὶ ἀπολω-
λυῖα ἔπεμψε. καὶ ὃς ἀκούσας τοῦτο οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' ἐπαπο- 7
θανεῖν αὐτῇ ἐπεθύμησε. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν παρόντων τινὸς
ἐδεήθη ἵνα | αὐτὸν ἀποκτείνῃ· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος σπασάμενος τὸ ξίφος V 234r
ἑαυτὸν κατειργάσατο, ζηλῶσαί τε αὐτὸν ἠθέλησε καὶ ἑαυτὸν ἔτρω- cf. Xiph. 77, 5
σεν, καὶ ἔπεσέ τε ἐπὶ στόμα καὶ δόξαν τοῖς παροῦσιν ὡς καὶ τε-
θνηκὼς παρέσχε. θορύβου τε ἐπὶ τούτῳ γενομένου ᾔσθετό τε 8
ἡ Κλεοπάτρα καὶ ὑπερέκυψεν ὑπὲρ τοῦ μνημείου· αἱ μὲν γὰρ

2—7 = Zon. 10, 30 p. 401, 15—21 B. (p. 430, 1—8 D.) 12—19 = Zon. 10, 30 p. 401, 21—402, 1 B. (p. 430, 8—14 D.) 23. 24 = Zon. 10, 30 p. 402, 1, 2 B. (p. 430, 14. 15 D.) 30. 31—362, 2. 3 = Zon. 10, 30 p. 402, 9—11 B. (p. 430, 24—27 D.) [haec in mediis Plutarcheis (cf. *Ant.* 76. 77) ex Dione hausta praeter *καὶ τὰς μὲν θύρας οὐκ ἀνέῳξεν* = *Ant.* 77, 1]

---

2 *περὶ* exhibent VM 4 *πορείας* scripsi ex VM, *ὁδοιπορίας* R. St. (et Zon.), cf. 46, 37, 7, Xenophon saepe hac voce utitur 9 *Ἀντώνιον* M, *ἀντώνιος* V 12 *δόξαι* del. Rk., tuetur Polak. 14 *πλευσούμενος*] *πλευσόμενος* Dind., cf. ad c. 6, 3 et ad fr. 43, 5 20 *ἑαυτὸν* M, *ἑαυτὴν* V 21 *ἤλπισεν* M, *ἤλπιζεν* V.

θύραι αὐτοῦ συγκλεισθεῖσαι ἅπαξ οὐκέτ' ἀνοιχθῆναι ἐκ μηχανή-
ματός τινος ἐδύναντο, τὰ δ' ἄνω πρὸς τῇ ὀροφῇ οὐδέπω παντε-
9 λῶς ἐξείργαστο. ἐντεῦθεν οὖν ὑπερκύψασαν αὐτὴν ἰδόντες τινὲς
ἀνεβόησαν ὥστε καὶ τὸν Ἀντώνιον ἐσακοῦσαι· καὶ ὃς μαθὼν ὅτι
περίεστιν, ἐξανέστη μὲν ὡς καὶ ζῆσαι δυνάμενος, προχυθέντος
δ' αὐτῷ πολλοῦ αἵματος ἀπέγνω τε τὴν σωτηρίαν, καὶ ἱκέτευσε
τοὺς παρόντας ὅπως πρός τε τὸ μνῆμα αὐτὸν κομίσωσι καὶ διὰ
τῶν σχοινίων τῶν πρὸς τὴν ἀνολκὴν τῶν λίθων κρεμαμένων ἀνι-
μήσωσι.
Xiph. 77, 5. 6 καὶ ὁ μὲν ἐνταῦθα οὕτω καὶ ἐν τοῖς τῆς Κλεοπάτρας κόλποις
11 ἐναπέθανεν, ἐκείνη δὲ ἐθάρσησε μέν πως τὸν Καίσαρα, καὶ εὐθὺς
αὐτῷ τὸ γεγονὸς ἐδήλωσεν, οὐ μὴν καὶ πάνυ ἐπίστευε μηδὲν κακὸν
πείσεσθαι. κατεῖχεν οὖν ἑαυτὴν ἔνδον, ἵν' εἰ καὶ διὰ μηδὲν ἄλλο
σωθείη, τῷ γε φόβῳ τῶν χρημάτων καὶ τὴν ἄδειαν καὶ τὴν βα-
2 σιλείαν ἐκπρίηται. οὕτω που καὶ τότε ἐν τηλικαύτῃ συμφορᾷ
οὖσα τῆς δυναστείας ἐμέμνητο, καὶ μᾶλλόν γε ἔν τε τῷ ὀνόματι
M 118v καὶ ἐν | τῷ σχήματι αὐτῆς ἀποθανεῖν ἢ ἰδιωτεύσασα ζῆν ᾑρεῖτο.
ἀμέλει εἶχε μὲν καὶ τὸ πῦρ ἐπὶ τοῖς χρήμασιν, εἶχε δὲ καὶ ἀσπίδας
ἄλλα τε ἑρπετὰ ἐφ' ἑαυτῇ, προπειραθεῖσα αὐτῶν ἐν ἀνθρώποις,
cf. Xiph. 78, 10—12 3 ὅντινα τρόπον ἕκαστόν σφων ἀποκτίννυσι. Καῖσαρ δὲ ἐπεθύμει
μὲν καὶ τῶν θησαυρῶν ἐγκρατὴς γενέσθαι καὶ ἐκείνην ζῶσάν τε
συλλαβεῖν καὶ ἐς τὰ νικητήρια ἀναγαγεῖν, οὐ μέντοι καὶ αὐτὸς
πίστιν τινὰ αὐτῇ δοὺς ἀπατεὼν δόξαι γεγονέναι ἠθέλησεν, ἵν' ὡς
καὶ αἰχμαλώτῳ καὶ ἀκουσίᾳ τρόπον τινὰ χειρωθείσῃ χρήσηται.
4 καὶ διὰ τοῦτ' ἔπεμψε πρὸς αὐτὴν Γάιόν τε Προκουλέιον ἱππέα
καὶ Ἐπαφρόδιτον ἐξελεύθερον, ἐντειλάμενός σφισιν ὅσα καὶ εἰπεῖν
καὶ πρᾶξαι ἐχρῆν. καὶ οὕτως ἐκεῖνοι συμμίξαντες τῇ Κλεοπάτρᾳ
καὶ μέτριά τινα διαλεχθέντες, ἔπειτ' ἐξαίφνης συνήρπασαν αὐτὴν
5 πρίν τι ὁμολογηθῆναι. κἀκ τούτου ἐκποδὼν πάντα ἀφ' ὧν ἀπο-
V 231r θανεῖν | ἐδύνατο ποιησάμενοι, ἡμέρας μέν τινας κατὰ χώραν αὐτῇ
cf. Xiph. 77, 7. 8 τὸ τοῦ Ἀντωνίου σῶμα ταριχευούσῃ διατρῖψαι ἐπέτρεψαν, ἔπειτα
δὲ ἐς τὰ βασίλεια αὐτὴν ἤγαγον, μήτε τῆς ἀκολουθίας τι μήτε
τῆς θεραπείας τῆς συνήθους οἱ παραλύσαντες, ὅπως ἔτι καὶ μᾶλ-
6 λον ἐλπίσῃ τε ὅσα ἐβούλετο καὶ μηδὲν κακὸν ἑαυτὴν δράσῃ. ἀμέ-
cf. Xiph. 77, 9—10 λει καὶ ὀφθῆναι καὶ διαλεχθῆναί τι τῷ Καίσαρι ἐθελήσασα ἐπέ-

---

10 οὕτω καὶ restitui ex VM, οὕτως R. St. 11 ἐθάρσησε] cf. 73, 2, 6, Dem. 3, 7 23 ἵν' ὡς κ. τ. λ.] exciditne aliquid ante ἵν'. an parum concinne haec ab ipso Dione scripta sunt? 25 Προκουλέιον] προκούλιον VM, ut 53, 24, 2; 54, 3, 5, Προκουλήιον Leuncl., Προκλήιος Plut. *Ant.* 78. 79, cf. ad Zon. 7. 11, 5 et ad 49, 1, 1 29 τούτου] ita VM.

τυχε· καὶ ἵνα γε ἐπὶ πλεῖον ἀπατηθῇ, αὐτὸς ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτὴν
ὑπέσχετο. οἶκόν τε οὖν ἐκπρεπῆ καὶ κλίνην πολυτελῆ παρασκευά- 12
σασα, καὶ προσέτι καὶ ἑαυτὴν ἠμελημένως πως κοσμήσασα (καὶ Xiph. 77, 11—25
γὰρ ἐν τῷ πενθίμῳ σχήματι δεινῶς ἐνέπρεπεν) ἐκαθέζετο ἐπὶ τῆς
κλίνης, πολλὰς μὲν εἰκόνας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ παντοδαπὰς
παραθεμένη, πάσας δὲ τὰς ἐπιστολὰς τὰς παρ' ἐκείνου οἱ πεμ-
φθείσας ἐς τὸν κόλπον λαβοῦσα. καὶ μετὰ τοῦτο ἐσελθόντος τοῦ 2
Καίσαρος ἀνεπήδησέ τε ἐρρυθμισμένη, καὶ ἔφη "χαῖρε ὦ δέσποτα·
σοὶ μὲν γὰρ | τοῦτο θεὸς ἔδωκεν, ἐμὲ δὲ ἀφείλετο. ἀλλ' ὁρᾷς μέν M 119r
που καὶ αὐτὸς τὸν πατέρα σου τοιοῦτον οἷος πολλάκις πρὸς ἐμὲ
ἐσῆλθεν, ἀκούεις δὲ ὅπως τά τε ἄλλα ἐτίμησέ με καὶ δὴ καὶ βα-
σιλίδα τῶν Αἰγυπτίων ἐποίησεν. ἵνα δ' οὖν τι καὶ αὐτοῦ ἐκείνου 3
περὶ ἐμοῦ πύθῃ, λάβε καὶ ἀνάγνωθι τὰ γράμματα ἅ μοι αὐτο-
χειρίᾳ ἐπέστειλε." ταῦτά τε ἅμα ἔλεγε, καὶ πολλὰ καὶ ἐρωτικὰ
αὐτοῦ ῥήματα ἀνεγίγνωσκε. καὶ τοτὲ μὲν ἔκλαε καὶ τὰς ἐπιστο-
λὰς κατεφίλει, τοτὲ δὲ πρὸς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ προσέπιπτε καὶ Bekk. Anecd. 167, 18
ἐκείνας προσεκύνει. τά τε βλέφαρα ἐς τὸν Καίσαρα ἐπενέκλα, 4 Xiph. 77, 25—78, 6
καὶ ἐμμελῶς ἀνωλοφύρετο, θρυπτικόν τέ τι προσεφθέγγετο, ἄλ-
λοτε μὲν λέγουσα "ποῦ μοι, Καῖσαρ, ταῦτά σου τὰ γράμματα;"
ἄλλοτε δὲ ὅτι "ἀλλ' ἐν τούτῳ καὶ σύ μοι ζῇς," εἶτα αὖθις "εἴθε
σου προετεθνήκειν," καὶ μάλα αὖθις "ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔχουσα σὲ
ἔχω." τοιαύτῃ τινὶ ποικιλίᾳ καὶ τῶν ῥημάτων καὶ τῶν σχημάτων 5
ἐχρῆτο, μελιχρὰ ἄττα καὶ προσβλέπουσα αὐτῷ καὶ λαλοῦσα. ὁ
οὖν Καῖσαρ συνίει μὲν αὐτῆς καὶ παθαινομένης καὶ πληκτιζομέ- Xiph. 78, 6—10
νης, οὐ μέντοι καὶ προσεποιεῖτο, ἀλλ' ἐς τὴν γῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἐρείσας τοῦτο μόνον εἶπεν, "θάρσει ὦ γύναι, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγα-
θόν· οὐδὲν γὰρ κακὸν πείσῃ." περιαλγήσασα οὖν ἐκείνη ὅτι μήτε 6
προσεῖδεν αὐτὴν μήτε τι ἢ περὶ τῆς βασιλείας | ἢ καὶ ἐρωτικόν τι V 235r
ἐφθέγξατο, πρός τε τὰ γόνατα αὐτοῦ προσέπεσε καὶ ἀνακλαύσασα
"ζῆν μέν" ἔφη, "Καῖσαρ, οὔτε ἐθέλω οὔτε δύναμαι· ταύτην δέ
σε τὴν χάριν ἐς τὴν τοῦ πατρὸς μνήμην αἰτῶ, ἵν' ἐπειδή με Ἀν-
τωνίῳ μετ' ἐκεῖνον ὁ δαίμων παρέδωκε, μετ' αὐτοῦ καὶ ἀποθάνω.
εἴθε μὲν γὰρ ἀπωλώλειν εὐθὺς τότε μετὰ τὸν Καίσαρα· ἐπεὶ δέ 7
μοι καὶ τοῦτο παθεῖν ἐπέπρωτο, πέμψον με πρὸς Ἀντώνιον, μηδέ

---

8 ἐρρυθμισμένη restitui ex VM (ἐρυθμισμένη uterque) dubitans, ἠρυθριασμένη Xiph. et R. St., ἠρυθρασμένη Bk. eodem modo variatur 79, 16, 4 ubi cod. Peir. ἐρρυθμισμένως habuit, ἐρυθριασμένως (ἐρρυθριασμένως) dat Xiph., cf. fr. 85, 2; 38, 21, 3 15 ἔκλαε] ita hic VM, an ἔκλᾳε? et fortasse ubique sic scribendum? 23 καὶ (prius) om. V 33 ἀπωλώλειν Dind., ἀπολώλειν VM.

μοι τῆς σὺν αὐτῷ ταφῆς φθονήσῃς, ἵν' ὥσπερ δι' ἐκεῖνον ἀπο-
θνήσκω, οὕτω καὶ ἐν Ἅιδου αὐτῷ συνοικήσω."
13 καὶ ἡ μὲν τοιαῦτα ὡς καὶ ἐλεηθησομένη ἔλεγε, Καῖσαρ δὲ
M 119v πρὸς μὲν ταῦτα οὐδὲν ἀπεκρίνατο, φοβηθεὶς δὲ μὴ | ἑαυτὴν δια-
Bekk. Anecd. 167, 21 χρήσηται, θαρσεῖν τε αὐτῇ αὖθις παρεκελεύσατο, καὶ οὔτε τὴν
Xiph. 78, 13. 11. 16 θεραπείαν αὐτῆς ἀφείλετο καὶ ἐν ἐπιμελείᾳ αὐτὴν ἐποιεῖτο, ὅπως
2 οἱ τὰ ἐπινίκια ἐπιλαμπρύνῃ. τοῦτό τε οὖν ὑποτοπήσασα, καὶ μυ-
ρίων θανάτων χαλεπώτερον αὐτὸ νομίσασα εἶναι, ὄντως τε ἀπο-
θανεῖν ἐπεθύμησε, καὶ πολλὰ μὲν τοῦ Καίσαρος, ὅπως τρόπον
3 τινὰ ἀπόληται, ἐδεῖτο, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὴ ἐμηχανᾶτο. ἐπεὶ δ'
οὐδὲν ἐπέραινε, μεταγιγνώσκειν τε ἐπλάσατο ὡς καὶ ἐλπίδα πολλὴν
μὲν καὶ ἐς ἐκεῖνον πολλὴν δὲ καὶ ἐς τὴν Λιουίαν ἔχουσα, καὶ ἑκου-
σία τε πλευσεῖσθαι ἔλεγε, καὶ κόσμους τινὰς ἀποθέτους ἐς δῶρα
ἡτοιμάζετο, εἴ πως πίστιν ἐκ τούτων μὴ τεθνήξειν λαβοῦσα ἧττόν
4 τε τηρηθείη καὶ ἑαυτὴν ἐξεργάσαιτο. ὃ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ
οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ Ἐπαφρόδιτος, ᾧπερ ἐπετέτραπτο, πιστεύσαντες
ταῦθ' ὡς ἀληθῶς φρονεῖν, τῆς ἀκριβοῦς φυλακῆς ἠμέλησαν, παρ-
εσκευάζετο ὅπως ὡς ἀλυπότατα ἀποθάνῃ. καὶ γραμματεῖόν τι,
δι' οὗ ἐδεήθη τοῦ Καίσαρος ἵνα αὐτὴν μετὰ τοῦ Ἀντωνίου ταφῆ-
5 ναι κελεύσῃ, αὐτῷ τῷ Ἐπαφροδίτῳ σεσημασμένον, ὅπως προφάσει
τῆς ἀποκομιδῆς αὐτοῦ ὡς καὶ ἄλλο τι ἔχοντος ἐκποδὼν οἱ γένη-
Xiph. 78, 16—18 ται, δοῦσα ἔργου εἴχετο. τήν τε γὰρ ἐσθῆτα τὴν περικαλλεστά-
την ἐνδῦσα καὶ ἑαυτὴν εὐπρεπέστατα εὐθετήσασα, τό τε σχῆμα
14 τὸ βασιλικὸν πᾶν ἀναλαβοῦσα, ἀπέθανε. καὶ τὸ μὲν σαφὲς οὐ-
δεὶς οἶδεν ᾧ τρόπῳ διεφθάρη· κεντήματα γὰρ λεπτὰ περὶ τὸν
Xiph. 78, 18—21 βραχίονα αὐτῆς μόνα εὑρέθη· λέγουσι δὲ οἱ μὲν ὅτι ἀσπίδα ἐν
V 235v 2 ὑδρίᾳ ἢ καὶ ἐν ἄνθεσί τισιν ἐσκομισθεῖσάν οἱ προ|σέθετο, οἱ δὲ
ὅτι βελόνην, ᾗ τὰς τρίχας ἀνεῖρεν, ἰῷ τινι, δύναμιν τοιαύτην ἔχοντι
ὥστε ἄλλως μὲν μηδὲν τὸ σῶμα βλάπτειν, ἂν δ' αἵματος καὶ
βραχυτάτου ἅψηται, καὶ τάχιστα καὶ ἀλυπότατα αὐτὸ φθείρειν,
χρίσασα τέως μὲν αὐτὴν ἐν τῇ κεφαλῇ ἐφόρει ὥσπερ εἰώθει, τότε
M 120r 3 δὲ προκατανύξασά τι τὸν βραχίονα | ἐς τὸ αἷμα ἐνέβαλεν. οὕτω
μέν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα, μετὰ τῶν δύο θεραπαινῶν ἀπώλετο· ὁ γὰρ

28—30 > Zon. 10, 31 p. 405, 9—11 B. (p. 433, 11—14 D.)

4 διαχρήσηται R. St., διαχρήσεται VM 13 πλευσεῖσθαι] πλεύσεσθαι Dind., συμπλευσεῖσθαι v. Herw. (litt.), ceterum cf. ad c. 6, 3 et ad fr. 43, 5 14 τεθνήξειν Dind., τεθνήσειν VM, cf. 47, 11, 5 16 ᾧπερ M, ὥσπερ V πιστεύσαντες] πιστεύσαντες ⟨αὐτὴν⟩? Bk. 27 ὑδρίᾳ R. St., ὑδρείᾳ VM 30 ἀλυπότατα M, ἀλυπότα V 32 τι Odd., τινὶ VM ἐνέβαλεν] ἐνέβαψεν Nab. Mnem. N. S. 16, 113 speciose.

εὐνοῦχος ἅμα τῷ συλληφθῆναι αὐτὴν τοῖς τε ἑρπετοῖς ἑαυτὸν
ἐθελοντὴς παρέδωκε, καὶ δηχθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐς σορὸν προπαρε-
σκευασμένην οἱ ἐσεπεπηδήκει. ἀκούσας δὲ ὁ Καῖσαρ τὴν τελευτὴν Xiph. 78, 21—79, 5
αὐτῆς ἐξεπλάγη, καὶ τό τε σῶμα αὐτῆς εἶδε, καὶ φάρμακα αὐτῷ
καὶ ψύλλους, εἴ πως ἀνασφήλειε, προσήνεγκεν. οἱ δὲ δὴ ψύλλοι 4
οὗτοι ἄνδρες μέν εἰσι (γυνὴ γὰρ οὐ γίγνεται ψύλλα), δύνανται δὲ
πάντα τε ἰὸν παντὸς ἑρπετοῦ παραχρῆμα, πρὶν θνήσκειν τινά,
ἐκμυζᾶν, καὶ αὐτοὶ μηδὲν ὑπὸ μηδενὸς αὐτῶν δηχθέντες βλά-
πτεσθαι. φύονται δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ δοκιμάζουσι τὰ γεννη- 5
θέντα ἤτοι μετ' ὄφεών που εὐθὺς ἐμβληθέντα, ἢ καὶ τῶν σπαρ-
γάνων αὐτῶν ἐπιβληθέντων τισίν· οὔτε γὰρ τῷ παιδίῳ τι λυμαί-
νονται, καὶ ὑπὸ τῆς ἐσθῆτος αὐτοῦ ναρκῶσι. τοῦτο μὲν τοιοῦτόν 6
ἐστιν, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ μηδένα τρόπον ἀναβιώσασθαι τὴν Κλεο-
πάτραν δυνηθεὶς ἐκείνην μὲν καὶ ἐθαύμασε καὶ ἠλέησεν, αὐτὸς
δὲ ἰσχυρῶς ἐλυπήθη ὡς καὶ πάσης τῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ δόξης ἐστερη-
μένος.

Ἀντώνιος μὲν δὴ καὶ Κλεοπάτρα, πολλῶν μὲν τοῖς Αἰγυπτίοις 15 cf. Xiph. 79, 5. 6
πολλῶν δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις κακῶν αἴτιοι γενόμενοι, οὕτω τε
ἐπολέμησαν καὶ οὕτως ἐτελεύτησαν, ἔν τε τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐταρι-
χεύθησαν, κἀν τῇ αὐτῇ θήκῃ ἐτάφησαν. ἔσχον δὲ τήν τε φύσιν Exc. V. 166
τῆς ψυχῆς καὶ τὴν τύχην τοῦ βίου τοιάνδε. ὁ μὲν συνεῖναί τε 2
τὸ δέον οὐδενὸς ἥσσων ἐγένετο καὶ πολλὰ ἀφρόνως ἔπραξεν, ἀν-
δρείᾳ τε ἔν τισι διέπρεψε καὶ ὑπὸ δειλίας συχνὰ ἐσφάλη, τῇ τε
μεγαλοψυχίᾳ καὶ τῇ δουλοπρεπείᾳ ἐξ ἴσου ἐχρῆτο, καὶ τά τε ἀλ-
λότρια ἥρπαζε καὶ τὰ οἰκεῖα προΐετο, ἠλέει τε ἀλόγως συχνοὺς
καὶ ἐκόλαζεν ἀδίκως πλείονας· κἀκ τούτων ἰσχυρότατός τε ἐξ 3
ἀσθενεστάτου καὶ πλουσιώτατος | ἐξ ἀπορωτάτου γενόμενος οὐδετέ- V 236r
ρου | αὐτῶν ἀπώνητο, ἀλλὰ καὶ τὸ κράτος τὸ τῶν Ῥωμαίων μόνος M 120r
ἕξειν ἐλπίσας αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. Κλεοπάτρα δὲ ἄπληστος 4
μὲν Ἀφροδίτης ἄπληστος δὲ χρημάτων γενομένη, καὶ πολλῇ μὲν
φιλοτιμίᾳ φιλοδόξῳ πολλῇ δὲ καὶ περιφρονήσει θρασείᾳ χρησα-
μένη, τήν τε βασιλείαν τὴν τῶν Αἰγυπτίων ὑπ' ἔρωτος ἐκτήσατο,
καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων λήψεσθαι δι' αὐτοῦ ἐλπίσασα ταύτης τε

20—366, 3 = Exc. Val. 166: ὅτι οὗτοι ἔσχον τήν τε φύσιν — κατεχρήσατο. [V. L. vide infra. praeterea: 25 συχνοὺς om. 29 ἀπέκτεινε | Κλεοπάτρα fol. 150r 31 χρωμένη 32 τὴν (alterum) om. 33 ἐλπίσας.]

3—12 = Zon. 10, 31 p. 406, 3—11 B. (p. 433, 29—434, 9 D.)

2 παρέδωκε] παρεδεδώκει? Bk. 11 τισιν reduxi e VM Xiph. Zon. (qui ἰοβόλοις τισὶν), σφίσιν Bk. 28 ἀπώνητο Nab., ἀπώνατο VM cod. Peir., cf. ad 41, 23, 2.

ἐσφάλη καὶ ἐκείνην προσαπώλεσε, δύο τε ἀνδρῶν Ῥωμαίων τῶν καθ' ἑαυτὴν μεγίστων κατεκράτησε, καὶ διὰ τὸν τρίτον ἑαυτὴν κατεχρήσατο.

5 οὗτοι μὲν δὴ τοιοῦτοί τε ἐγένοντο καὶ οὕτως ἀπήλλαξαν· τῶν
δὲ δὴ παίδων αὐτῶν Ἄντυλλος μέν, καίτοι τήν τε τοῦ Καίσαρος
θυγατέρα ἠγγυημένος καὶ ἐς τὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἡρῷον, ὃ ἡ
Κλεοπάτρα ἐπεποιήκει, καταφυγών, εὐθὺς ἐσφάγη, Καισαρίων δὲ
6 ἐς Αἰθιοπίαν φεύγων κατελήφθη τε ἐν τῇ ὁδῷ καὶ διεφθάρη. ἥ
τε Κλεοπάτρα Ἰούβᾳ τῷ τοῦ Ἰούβου παιδὶ συνῴκησε· τούτῳ γὰρ
ὁ Καῖσαρ τραφέντι τε ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ συστρατευσαμένῳ οἱ ταύ-
την τε καὶ τὴν βασιλείαν τὴν πατρῴαν ἔδωκε, καὶ αὐτοῖς καὶ τὸν
7 Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐχαρίσατο. ταῖς τε ἀδελφιδαῖς,
ἃς ἐκ τοῦ Ἀντωνίου ἡ Ὀκταουία ἀνῄρητό τε καὶ ἐτετρόφει, χρήματα
ἀπὸ τῶν πατρῴων ἀπένειμε. καὶ τῷ Ἰούλλῳ τῷ τοῦ Ἀντωνίου
τῆς τε Φουλουίας υἱεῖ τοὺς ἐξελευθέρους αὐτοῦ πάνθ' ὅσα τελευ-
τῶντάς σφας καταλιπεῖν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους ἔδει, παραχρῆμα
16 δοῦναι ἐκέλευσε. τῶν τε ἄλλων τῶν τὰ τοῦ Ἀντωνίου μέχρι τότε
πραξάντων τοὺς μὲν ἐκόλασε τοὺς δὲ ἀφῆκεν, ἢ δι' ἑαυτὸν ἢ διὰ
τοὺς φίλους. ἐπειδή τε συχνοὶ παρ' αὐτῷ καὶ δυναστῶν καὶ βα-
σιλέων παῖδες οἱ μὲν ἐφ' ὁμηρείᾳ οἱ δὲ καὶ ἐφ' ὕβρει τρεφόμενοι
εὑρέθησαν, τοὺς μὲν οἴκαδε αὐτῶν ἀπέστειλε, τοὺς δὲ ἀλλήλοις
2 συνῴκισεν, ἑτέρους τε κατέσχεν. ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους ἐάσω,
M 121r δύο δὲ δὴ μόνων ὀνομαστὶ | μνησθήσομαι· τὴν μὲν γὰρ Ἰωτάπην
τῷ Μήδῳ καταφυγόντι μετὰ τὴν ἧτταν πρὸς αὐτὸν ἑκὼν ἀπέδωκε,
τῷ δ' Ἀρτάξῃ τοὺς ἀδελφοὺς καίπερ αἰτήσαντι οὐκ ἔπεμψεν, ὅτι
τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ Ῥωμαίους ἀπεκτόνει.
V 236v 3 περὶ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους τοιαῦτα | ἐγίγνετο, τῶν δὲ Αἰγυπτίων
Xiph. 79, 9–12 τῶν τε Ἀλεξανδρέων πάντων ἐφείσατο ὥστε μὴ διολέσαι τινά, τὸ

4 = Zon. 10, 31 p. 407, 1 B. (p. 434, 22. 23 D.)

6 *ἠγγυημένος* Dind., *ἐγγεγυημένος* M, *ἐγγενημένος* V   8 *ἥ τε*] *ἡ δὲ* Bk.   9 *Ἰούβᾳ Ἰούβου*] cf. ad 41, 41, 3, gen. casus *Ἰούβα* scribitur 59, 25, 1   14 *Ἰούλλῳ*] ita recte VM, cf. Dessau n. 92 (= *Notiz. degli scavi* 1888 p. 244 = *Bull. Comm.* 1888 p. 228), C. I. L. 6, 12010, *Ἴουλλος* quoque 54, 26, 2 at corrupte *ἰούλιος* 55, 10, 15; *ind.* 54. duplex *l* servatum etiam Cassiod. *s. a.* 744 et Hor. *carm.* 4, 2 in inscriptione et v. 2 in codicum parte, Suet. *de gramm.* 18 (O, I, ceteri *iulium*), *Ἴουλλος Iullus* Vell. 2, 100, 4, Ioseph. *ant. iud.* 16, 6, 7 § 172 Tac. *ann.* 1, 10; 3, 18; 4, 44, Suet. *Claud.* 2, Porph. *ad Hor. l. l.* (i tamen erasum in cod. Mon.), Acron. *ad Hor. l. l.*, cf. Mommsen *Herm.* 24, 155.   23 *μόνων* scripsi ex VM, *μόνον* R. St.   25 *Ἀρτάξῃ*] cf. ad 49, 39, 6.

μὲν ἀληθὲς ὅτι οὐκ ἠξίωσε τοσούτους τε αὐτοὺς ὄντας καὶ χρη-
σιμωτάτους τοῖς Ῥωμαίοις ἐς πολλὰ ἂν γενομένους ἀνήκεστόν τι
δρᾶσαι· πρόφασιν δὲ ὅμως προυβάλλετο τόν τε θεὸν τὸν Σάραπιν 4
καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν οἰκιστὴν αὐτῶν, καὶ τρίτον Ἄρειον τὸν Xiph. 79, 6—9
πολίτην, ᾧ που φιλοσοφοῦντί τε καὶ συνόντι οἱ ἐχρῆτο. καὶ τόν
γε λόγον δι' οὗ συνέγνω σφίσιν, ἑλληνιστί, ὅπως συνῶσιν αὐτοῦ,
εἶπε. καὶ μετὰ ταῦτα τὸ μὲν τοῦ Ἀλεξάνδρου σῶμα εἶδε, καὶ αὐ- 5 Xiph. 79, 12—21
τοῦ καὶ προσήψατο, ὥστε τι τῆς ῥινός, ὥς φασι, θραυσθῆναι·
τὰ δὲ δὴ τῶν Πτολεμαίων, καίτοι τῶν Ἀλεξανδρέων σπουδῇ βου-
ληθέντων αὐτῷ δεῖξαι, οὐκ ἐθεάσατο, εἰπὼν ὅτι „βασιλέα ἀλλ' οὐ
νεκροὺς ἰδεῖν ἐπεθύμησα". κἀκ τῆς αὐτῆς ταύτης αἰτίας οὐδὲ τῷ
Ἄπιδι ἐντυχεῖν ἠθέλησε, λέγων θεοὺς ἀλλ' οὐχὶ βοῦς προσκυνεῖν
εἰθίσθαι. ἐκ δὲ τούτου τήν τε Αἴγυπτον ὑποτελῆ ἐποίησε καὶ **17**
τῷ Γάλλῳ τῷ Κορνηλίῳ ἐπέτρεψε· πρός τε γὰρ τὸ πολύανδρον
καὶ τῶν πόλεων καὶ τῆς χώρας, καὶ πρὸς τὸ ῥᾴδιον τό τε κοῦφον
τῶν τρόπων αὐτῶν, τήν τε σιτοπομπίαν καὶ τὰ χρήματα, οὐδενὶ
βουλευτῇ οὐχ ὅπως ἐγχειρίσαι αὐτὴν ἐτόλμησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐνεπι- Xiph. 79, 21—23
δημεῖν αὐτῇ ἐξουσίαν ἔδωκεν, ἂν μή τινι αὐτὸς ὀνομαστὶ συγ-
χωρήσῃ. οὐ μέντοι οὐδὲ ἐκείνοις βουλεύειν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐφῆκεν. 2
ἀλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις ὡς ἑκάστοις, τοῖς δ' Ἀλεξανδρεῦσιν ἄνευ
βουλευτῶν πολιτεύεσθαι ἐκέλευσε· τοσαύτην που νεωτεροποιίαν
αὐτῶν κατέγνω. καί σφων οὕτω τότε ταχθέντων τὰ μὲν ἄλλα 3
καὶ νῦν ἰσχυρῶς φυλάσσεται, | βουλεύουσι δὲ δὴ καὶ ἐν τῇ Ἀλε- M 121v
ξανδρείᾳ, ἐπὶ Σεουήρου αὐτοκράτορος ἀρξάμενοι, καὶ ἐν τῇ Ῥώ-
μῃ, ἐπ' Ἀντωνίνου τοῦ υἱέος αὐτοῦ πρῶτον ἐς τὴν γερουσίαν
ἐσγραφέντες.

Αἴγυπτος μὲν οὕτως ἐδουλώθη· πάντες γὰρ οἱ ἀντισχόντες 4 Xiph. 79, 27—30
αὐτῶν χρόνον τινὰ ἐχειρώθησαν, ὥς που καὶ τὸ δαιμόνιόν σφισιν
ἐναργέστατα προέδειξεν. ὗσέ τε γὰρ οὐχ ὅπως ὕδατι, ἔνθα μηδὲ
ἐψέκασέ ποτε, ἀλλὰ καὶ αἵματι· ταῦτά τε ἅμα ἐκ τῶν νεφῶν
ἐξέπιπτε καὶ ὅπλα παρεφαίνετο. κτυπήματά τέ τινα ἑτέρωθι καὶ 5
τυμπάνων καὶ κυμβάλων καὶ βοήματα καὶ αὐλῶν καὶ σαλπίγγων | ἐγί- V 237r
γνετο, καί τις δράκων ὑπερμεγέθης ἐξαίφνης σφίσιν ὀφθεὶς ἀμή- Xiph. 79, 30—80, 2
χανον ὅσον ἐξεσύρισε. κἀν τούτῳ καὶ ἀστέρες κομῆται ἑωρῶντο,

7—13 = Zon. 10. 31 p. 407, 1—7 B. (p. 434, 23—30 D.)

7—13 = Petr. Patr. *Exc. Vat.* 2 (p. 198 Mai = p. 181, 15—20 Dind.)

---

3 Σάραπιν] cf. ad 40, 47, 3   5 φιλοσοφοῦντί] συμφιλοσοφοῦντί Rk., sine causa   8 τι] τι καὶ Xiph.

καὶ νεκρῶν εἴδωλα ἐφαντάζετο, τά τε ἀγάλματα ἐσκυθρώπασε, καὶ
ὁ Ἆπις ὀλοφυρτικόν τι ἐμυκήσατο καὶ κατεδάκρυσε.
6 ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο, χρήματα δὲ πολλὰ μὲν ἐν τῷ βα-
σιλικῷ εὑρέθη (πάντα γὰρ ὡς εἰπεῖν καὶ τὰ ἐκ τῶν ἁγιωτάτων
ἱερῶν ἀναθήματα ἡ Κλεοπάτρα ἀνελομένη συνεπλήθυσε τὰ λάφυρα
τοῖς Ῥωμαίοις ἄνευ τινὸς οἰκείου αὐτῶν μιάσματος), πολλὰ δὲ
7 καὶ παρ' ἑκάστου τῶν αἰτιαθέντων τι ἠθροίσθη. καὶ χωρὶς οἱ
λοιποὶ πάντες, ὅσοι μηδὲν ἴδιον ἔγκλημα λαβεῖν ἐδύναντο, τὰ δύο
Xiph. 79, 24. 25 μέρη τῶν οὐσιῶν ᾐτήθησαν. καὶ ἀπ' αὐτῶν πάντες μὲν οἱ στρα-
τιῶται τὰ ὀφειλόμενά σφισιν ἐκομίσαντο, οἱ δὲ δὴ καὶ τότε
τῷ Καίσαρι συγγενόμενοι πεντήκοντα καὶ διακοσίας δραχμάς,
8 ὥστε μὴ διαρπάσαι τὴν πόλιν, προσεπέλαβον. τοῖς τε προδα-
νείσασί τι πάντα ἀπηλλάγη, καὶ τοῖς συμμετασχοῦσι τοῦ πολέ-
Xiph. 79, 25. 26 μου καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων πάμπολλα ἐδόθη, τό τε
σύμπαν ἥ τε ἀρχὴ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπλουτίσθη καὶ τὰ ἱερὰ αὐ-
τῶν ἐκοσμήθη.
18 ὁ δ' οὖν Καῖσαρ ὡς τά τε προειρημένα ἔπραξε, καὶ πόλιν
καὶ ἐκεῖ ἐν τῷ τῆς μάχης χωρίῳ συνῴκισε, καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν
M 221r ἀγῶνα αὐτῇ ὁμοίως τῇ προτέρᾳ δούς, τάς τε | διώρυχας τὰς μὲν
ἐξεκάθηρε τὰς δὲ ἐκ καινῆς διώρυξε, καὶ τἆλλα τὰ προσήκοντα
προσδιῴκησεν, ἔς τε τὴν Ἀσίαν τὸ ἔθνος διὰ τῆς Συρίας ἦλθε,
κἀνταῦθα παρεχείμασε, τά τε τῶν ὑπηκόων ὡς ἕκαστα καὶ τὰ
2 τῶν Πάρθων ἅμα καθιστάμενος. στασιασάντων γὰρ αὐτῶν καί
τινος Τιριδάτου τῷ Φραάτῃ ἐπαναστάντος, πρότερον μέν, καὶ
ἕως ἔτι τὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀνθειστήκει,
οὐχ ὅσον οὐ προσέθετό τῳ αὐτῶν συμμαχίαν αἰτησάντων, ἀλλ'
οὐδ' ἀπεκρίνατο ἄλλο οὐδὲν ἢ ὅτι βουλεύσεται, πρόφασιν μὲν ὡς
καὶ περὶ τὴν Αἴγυπτον ἀσχολίαν ἔχων, ἔργῳ δὲ ἵν' ἐκτρυχωθεῖεν
3 ἐν τούτῳ μαχόμενοι πρὸς ἀλλήλους. τότε δὲ ἐπειδὴ ὅ τε Ἀντώνιος
ἐτελεύτησε, καὶ ἐκείνων ὁ μὲν Τιριδάτης ἡττηθεὶς ἐς τὴν Συρίαν
κατέφυγεν, ὁ δὲ Φραάτης κρατήσας πρέσβεις ἔπεμψε, τούτοις τε
V 237r φιλικῶς ἐχρημάτισε, καὶ τῷ Τιριδάτῃ βοηθήσειν | μὲν οὐχ ὑπέ-

3—9 cf. Zon. 10, 31 p. 407, 7. 8 B. (p. 434, 30. 31 D.) 17—22 > Zon. 10, 31 p. 407, 8—10 B. (p. 434, 31—435, 1 D.)

6 *μιάσματος* M, *βιάσματος* V 7 *τι* om. V 9 *ᾐτήθησαν* R. St., *ἠττήθησαν* VM 24. 30. 32 *Τιριδάτου Τιριδάτης Τιριδάτῃ* Dind., *τειριδάτου — της — τῃ* VM (semper), prima syllaba per *ι* scribenda videtur cum ita exarata sit 78, 27, 4 in pervetusto cod. Vat. 1288 (cf. praef. ad vol. 3) et in excerptis Ursinianis 62, 21. 22. 23; 63, 7, 2, Valesianis 62, 23, 6; 71, 14, 2; 77, 19, 2), nec aliter apud Petrum Patricium, cf. ad 58, 26, 2, *Τηριδάτης* fere Xiphilinus. *Τειριδάτης* *Mon. Anc.* 5, 54 26 *τῳ* om. V.

σχετο διαιτᾶσθαι δὲ ἐν τῇ Συρίᾳ ἐπέτρεψεν, υἱόν τέ τινα τοῦ
Φραάτου ἐν εὐεργεσίας μέρει παρ' αὐτοῦ λαβὼν ἔς τε τὴν Ῥώμην
ἀνήγαγε καὶ ἐν ὁμηρείᾳ ἐποιήσατο.

ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον συχνὰ μὲν καὶ ἐπὶ τῇ τῆς ναυ- 19 cf. Xiph. 80, 2–5
μαχίας νίκῃ οἱ ἐν οἴκῳ Ῥωμαῖοι ἐψηφίσαντο. τά τε γὰρ νικη-
τήρια αὐτῷ, ὡς καὶ τῆς Κλεοπάτρας, καὶ ἁψῖδα τροπαιοφόρον ἔν
τε τῷ Βρεντεσίῳ καὶ ἑτέραν ἐν τῇ Ῥωμαίᾳ ἀγορᾷ ἔδωκαν· τήν 2
τε κρηπῖδα τοῦ Ἰουλιείου ἡρῴου τοῖς τῶν αἰχμαλωτίδων νεῶν ἐμ-
βόλοις κοσμηθῆναι, καὶ πανήγυρίν οἱ πενιετηρίδα ἄγεσθαι, ἔν τε
τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ τῆς ἀγγελίας τῆς νίκης ἡμέρᾳ
ἱερομηνίαν εἶναι, καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐσιόντι αὐτῷ τάς τε ἱερείας
τὰς ἀειπαρθένους καὶ τὴν βουλὴν τόν τε δῆμον μετά τε τῶν γυ-
ναικῶν καὶ μετὰ τῶν τέκνων ἀπαντῆσαι ἔγνωσαν. τὰς γὰρ εὐχὰς 3
τάς τε εἰκόνας καὶ τὴν προεδρίαν καὶ τἆλλα τὰ τοιουτότροπα
περιττόν ἐστιν ἤδη λέγειν. τὴν μὲν οὖν πρώτην ἐκείνῳ τε ταῦτ'
ἐψηφίσαντο, καὶ τὰ τοῦ Ἀντωνίου κοσμήματα τὰ μὲν καθεῖλον
τὰ δ' | ἀπήλειψαν, τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ ἐγεγέννητο μιαρὰν ἐνόμι- M 122r
σαν, καὶ τὸ τοῦ Μάρκου πρόσρημα ἀπεῖπον μηδενὶ τῶν συγγενῶν
αὐτοῦ εἶναι. ὡς μέντοι καὶ τεθνεῶτα αὐτὸν ἐπύθοντο (ἠγγέλθη 4
δὲ τοῦτο Κικέρωνος τοῦ Κικέρωνος παιδὸς ἐν μέρει τοῦ ἔτους
ὑπατεύοντος), τοῦτό τέ τινες ⟨ὡς⟩ οὐκ ἀθεεὶ δὴ συμβὰν ἐλάμβανον,
ἐπειδήπερ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ὅτι μάλιστ' ἐτε-
θνήκει, καὶ προσεψηφίσαντο τῷ Καίσαρι καὶ στεφάνους καὶ ἱερο- 5
μηνίας πολλάς, καὶ αὐτῷ καὶ ἕτερα ἐπινίκια ὡς καὶ τῶν Αἰγυ-
πτίων ἀγαγεῖν ἔδοσαν· τὸν γὰρ Ἀντώνιον καὶ τοὺς ἄλλους Ῥω-
μαίους τοὺς σὺν ἐκείνῳ νικηθέντας οὔτε πρότερον οὔτε τότε, ὡς
καὶ ἑορτάζειν σφᾶς ἐπ' αὐτοῖς δέον, ὠνόμασαν. τήν τε ἡμέραν 6
ἐν ᾗ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἑάλω, ἀγαθήν τε εἶναι καὶ ἐς τὰ ἔπειτα ἔτη
ἀρχὴν τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν νομίζεσθαι, καὶ τὸν Καίσαρα
τήν τε ἐξουσίαν τὴν τῶν δημάρχων διὰ βίου ἔχειν, καὶ τοῖς ἐπι-
βοωμένοις αὐτὸν καὶ ἐντὸς τοῦ πωμηρίου καὶ ἔξω μέχρις ὀγδόου
ἡμισταδίου ἀμύνειν, ὃ μηδενὶ τῶν δημαρχούντων ἐξῆν, ἔκκλητόν 7
τε δικάζειν, καὶ ψῆφόν τινα αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς δικαστηρίοις | ὥσπερ V 238r
Ἀθηνᾶς φέρεσθαι, τούς τε ἱερέας καὶ τὰς ἱερείας ἐν ταῖς ὑπέρ τε
τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς εὐχαῖς καὶ ὑπὲρ ἐκείνου ὁμοίως εὔχε-

4—15 cf. Zon. 10, 31 p. 407, 10. 11 B. (p. 435, 1—3 D.)

2 εὐεργεσίας M, εὐεργεσίᾳ V 4 τῇ om. M (add. a corr. ant.) 8 Ἰουλιείου] cf. ad 56, 34, 4 15 τε om. V 21 ⟨ὡς⟩ add. Bk. 24 καὶ ἕτερα ἐπινίκια] ita VM.

σθαι, καὶ ἐν τοῖς συσσιτίοις οὐχ ὅτι τοῖς κοινοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἰδίοις πάντας αὐτῷ σπένδειν ἐκέλευσαν.

a. u. 725 (29) 20 τότε μὲν δὴ ταῦτ' ἐγνώσθη, ὑπατεύοντος δ' αὐτοῦ τὸ πέμπτον
μετὰ Σέξτου Ἀπουλείου τά τε πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ πάντα ἐν
αὐτῇ τῇ τοῦ Ἰανουαρίου νουμηνίᾳ ὅρκοις ἐβεβαιώσαντο, καὶ ἐπειδὴ
καὶ τὰ περὶ τῶν Πάρθων γράμματα ἦλθεν, ἔς τε τοὺς ὕμνους
2 αὐτὸν ἐξ ἴσου τοῖς θεοῖς ἐσγράφεσθαι, καὶ φυλὴν Ἰουλίαν ἐπ'
αὐτοῦ ἐπονομάζεσθαι, τῷ τε στεφάνῳ αὐτὸν τῷ ἐπινικίῳ διὰ πα-
σῶν τῶν πανηγύρεων χρῆσθαι, καὶ τοὺς συννικήσαντάς οἱ βου-
M 123r λευτὰς ἐν περιπορφύροις | ἱματίοις τὴν πομπὴν αὐτῷ συμπέμψαι,
3 τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ ἂν ἐς τὴν πόλιν ἐσέλθῃ θυσίαις τε πανδημεὶ
ἀγαλθῆναι καὶ ἱερὰν ἀεὶ ἄγεσθαι, ἱερέας τε αὐτὸν καὶ ὑπὲρ τὸν
ἀριθμόν, ὅσους ἂν ἀεὶ ἐθελήσῃ, προαιρεῖσθαι προσκατεστήσαντο·
ὅπερ που ἐξ ἐκείνου παραδοθὲν ἐς ἀόριστον ἐπηυξήθη, ὥστε μη-
4 δὲν ἔτι χρῆναί με περὶ τοῦ πλήθους αὐτῶν ἀκριβολογεῖσθαι. ὁ
οὖν Καῖσαρ τὰ μὲν ἄλλα πλὴν βραχέων ἐδέξατο, τὸ δὲ δὴ σύμ-
παντας αὐτῷ τοὺς ἐν τῇ πόλει ὄντας ἀπαντῆσαι παρῃτήσατο ἄντι-
κρυς μὴ γενέσθαι. πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὲρ πάντα τὰ ψηφισθέντα
οἱ ὑπερήσθη ὅτι τάς τε πύλας τὰς τοῦ Ἰανοῦ ὡς καὶ πάντων
σφίσι τῶν πολέμων παντελῶς πεπαυμένων ἔκλεισαν, καὶ τὸ οἰώ-
νισμα τὸ τῆς Ὑγιείας ἐποίησαν· καὶ γὰρ τότε δι' ἅπερ εἶπον διε-
5 λέλειπτο. ἦσαν μὲν γὰρ ἐν ὅπλοις ἔτι καὶ Τρήουηροι Κελτοὺς ἐπα-
γαγόμενοι καὶ Κάνταβροι καὶ Οὐακκαῖοι καὶ Ἄστυρες· καὶ οὗτοι
μὲν ὑπὸ τοῦ Ταύρου τοῦ Στατιλίου, ἐκεῖνοι δὲ ὑπὸ Νωνίου Γάλ-
λου κατεστράφησαν· ἄλλα τε ὡς καθ' ἑκάστους ταραχώδη συχνὰ
ἐγίγνετο· ἀλλ' ἐπειδὴ μηδὲν μέγα ἀπ' αὐτῶν συνηνέχθη, οὔτε
ἐκεῖνοι τότε πολεμεῖσθαι ἐνόμιζον οὔτε ἐγὼ ἐπιφανές τι περὶ αὐ-
6 τῶν γράψαι ἔχω. Καῖσαρ δὲ ἐν τούτῳ τά τε ἄλλα ἐχρημάτιζε,
καὶ τεμένη τῇ τε Ῥώμῃ καὶ τῷ πατρὶ τῷ Καίσαρι, ἥρωα αὐτὸν
Ἰούλιον ὀνομάσας, ἔν τε Ἐφέσῳ καὶ ἐν Νικαίᾳ γενέσθαι ἐφῆκεν·
V 238r αὗται γὰρ τότε | αἱ πόλεις ἔν τε τῇ Ἀσίᾳ καὶ ἐν τῇ Βιθυνίᾳ προ-

---

4 Ἀπουλείου] Ἀπουληίου Bk. 6 ὕμνους] ⟨Σαλίων⟩ ὕμνους Bergk. *Aug. rerum a se gestarum ind.* p. 42 coll. *Mon. Anc.* 2, 21 = 5, 17 *gr.* 7 ἐσγράφεσθαι M, ἐγγράφεσθαι V 11 πανδημεὶ reduxi e VM, cf. Zon. 9, 5, 3; 9, 6, 10 et 54, 33, 2; 71, 20, 2 13 προαιρεῖσθαι ex VM revocavit Momms. *Staatsr.* 2³, 1055, 3, αἱρεῖσθαι Bk., προσαιρεῖσθαι Reim., cf. ad 42, 21, 1 21 τότε] cf. 37, 24 22 Τρήουηροι scripsi, τρηούροι VM, cf. ad 39, 47, 1 23 Κάνταβροι R. St., ἄνταβροι VM Ἄστυρες] ita quoque 53, 25. 2. 5. 8 et 29, 1; 54, 5, 1. 3, Ἄστουρες Strab. 3, 3, 3 p. 152; 3, 3, 7 p. 155, contra Ἄστυρες 3, 4, 10. 12. 20 p. 161. 162. 167, Ἄστουρες Ptol. 2, 6, 28 27 τι om. V.

ἐτετίμηντο. καὶ τούτους μὲν τοῖς Ῥωμαίοις τοῖς παρ' αὐτοῖς ἐποι- 7
κοῦσι τιμᾶν προσέταξε· τοῖς δὲ δὴ ξένοις, Ἕλληνάς σφας ἐπι-
καλέσας, ἑαυτῷ τινα, τοῖς μὲν Ἀσιανοῖς ἐν Περγάμῳ τοῖς δὲ
Βιθυνοῖς ἐν Νικομηδείᾳ, τεμενίσαι ἐπέτρεψε. καὶ τοῦτ' ἐκεῖθεν
ἀρξάμενον καὶ ἐπ' ἄλλων αὐτοκρατόρων οὐ μόνον ἐν τοῖς Ἑλ-
ληνικοῖς ἔθνεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὅσα τῶν Ῥωμαίων
ἀκούει, ἐγένετο. ἐν γάρ τοι τῷ ἄστει αὐτῷ τῇ τε ἄλλῃ Ἰταλίᾳ 8
οὐκ ἔστιν ὅστις τῶν καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν λόγου | τινὸς ἀξίων ἐτόλ- M 123v
μησε τοῦτο ποιῆσαι· μεταλλάξασι μέντοι κἀνταῦθα τοῖς ὀρθῶς
αὐταρχήσασιν ἄλλαι τε ἰσόθεοι τιμαὶ δίδονται καὶ δὴ καὶ ἡρῷα
ποιεῖται.

ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο, καὶ ἔλαβον καὶ οἱ Περγα- 9
μηνοὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἱερὸν ὠνομασμένον ἐπὶ τῇ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ
τιμῇ ποιεῖν. τοῦ δὲ δὴ θέρους ἔς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐς τὴν **21**
Ἰταλίαν ὁ Καῖσαρ ἐπεραιώθη, καὶ αὐτοῦ ἐς τὴν πόλιν ἐσελθόντος
οἵ τε ἄλλοι ἔθυσαν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ὁ ὕπατος Οὐαλέριος Ποτῖ-
τος· ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ τοῦτο πᾶν τὸ ἔτος, ὥσπερ καὶ τὰ δύο
τὰ πρότερα, ὑπάτευσε, τὸν δὲ δὴ Σέξτον ὁ Ποτῖτος διεδέξατο.
οὗτος οὖν δημοσίᾳ καὶ αὐτὸς ὑπέρ τε τοῦ δήμου καὶ ὑπὲρ τῆς 2
βουλῆς ἐπὶ τῇ τοῦ Καίσαρος ἀφίξει ἐβουθύτησεν· ὃ μήπω πρό-
τερον ἐπὶ μηδενὸς ἄλλου ἐγεγόνει. μετὰ δὲ τοῦτο τούς τε ὑπο-
στρατήγους καὶ ἐπῄνεσε καὶ ἐτίμησεν ὥσπερ εἴθιστο, καὶ τόν τε 3
Ἀγρίππαν ἄλλοις τέ τισι καὶ σημείῳ κυανοειδεῖ ναυκρατητικῷ προσ-
επεσέμηνε, καὶ τοῖς στρατιώταις ἔδωκέ τινα· τῷ τε δήμῳ καθ'
ἑκατὸν δραχμάς, προτέροις μὲν τοῖς ἐς ἄνδρας τελοῦσιν, ἔπειτα
δὲ καὶ τοῖς παισὶ διὰ τὸν Μάρκελλον τὸν ἀδελφιδοῦν, διένειμε.
καὶ ἐπί τε τούτοις, καὶ ὅτι παρὰ τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ 4
τὸ χρυσίον τὸ τοῖς στεφάνοις προσῆκον οὐκ ἐδέξατο, καὶ ὅτι καὶ
πάντα ἅ τε αὐτὸς ὤφειλέ τισιν ἀπέδωκε, καὶ ἃ οἱ ἄλλοι ἐπώφειλον
οὐκ ἐσέπραξεν, ὥσπερ εἴρηται, τῶν τε δυσχερῶν πάντων οἱ Ῥω-
μαῖοι ἐπελάθοντο, καὶ τά ἐπινίκια αὐτοῦ ἡδέως ὡς καὶ ἀλλοφύλων
ἁπάντων τῶν ἡττηθέντων ὄντων εἶδον· τοσοῦτον γὰρ τὸ πλῆθος 5
τῶν χρημάτων διὰ πάσης ὁμοίως τῆς πόλεως ἐχώρησεν ὥστε τὰ
μὲν κτήματα ἐπιτιμηθῆναι, τὰ δὲ δανείσματα ἀγαπητῶς ἐπὶ δραχμῇ
πρότερον ὄντα τότε ἐπὶ | τῷ τριτημορίῳ αὐτῆς γενέσθαι. ἑώρτασε V 239r

14—16. 20. 21 = Zon. 10, 31 p. 407, 13—15 B. (p. 435, 5—7 D.)

12 ἐγένετο V, ἐγένοντο M 16 Οὐαλέριος Ποτῖτος] cf. *eph. epigr.* 8, 241, 1 23 τισι V, τισιν M 25 ἑκατὸν M, ἑαυτὸν V 28 ὅτι Rk., cf. 43, 24, 1, ἔτι VM, an ⟨προσ⟩έτι?

δὲ τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ τά τε τῶν Παννονίων καὶ τὰ τῶν Δελ-
ματῶν, τῆς τε Ἰαπυδίας καὶ τῶν προσχώρων σφίσι, Κελτῶν τε
M 121r 6 καὶ Γαλατῶν τινων. Γάιος γὰρ Καρρίνας τούς τε | Μωρίνους καὶ
ἄλλους τινὰς συνεπαναστάντας αὐτοῖς ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς Σουή-
βους τὸν [τε] Ῥῆνον ἐπὶ πολέμῳ διαβάντας ἀπεώσατο· καὶ διὰ
ταῦτα ἤγαγε μὲν καὶ ἐκεῖνος τὰ νικητήρια, καίτοι τοῦ τε πατρὸς
αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Σύλλου θανατωθέντος, καὶ αὐτὸς ἄρξαι ποτὲ μετὰ
τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων οἱ κωλυθείς, ἤγαγε δὲ καὶ ὁ Καῖσαρ, ἐπειδὴ
ἡ ἀναφορὰ τῆς νίκης τῇ αὐτοκράτορι αὐτοῦ ἀρχῇ προσήκουσα
7 ἦν. ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ταῦτα διεωρτάσθη, ἐν δὲ τῇ
δευτέρᾳ ἡ πρὸς τῷ Ἀκτίῳ ναυκρατία, κἀν τῇ τρίτῃ ἡ τῆς Αἰ-
cf. Xiph. 80, 5 γύπτου καταστροφή. ἐπιφανεῖς μὲν δὴ καὶ αἱ ἄλλαι πομπαὶ διὰ
τὰ ἀπ' αὐτῆς λάφυρα ἐγένοντο (τοσαῦτα γὰρ ἠθροίσθη ὥστε πά-
σαις ἐπαρκέσαι), πολυτελεστάτη δ' οὖν καὶ ἀξιοπρεπεστάτη αὕτη
8 ἡ Αἰγυπτία. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἐπὶ κλίνης ἐν
τῷ τοῦ θανάτου μιμήματι παρεκομίσθη, ὥστε τρόπον τινὰ καὶ
ἐκείνην μετά τε τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων καὶ μετὰ τοῦ Ἀλεξάν-
δρου τοῦ καὶ Ἡλίου, τῆς τε Κλεοπάτρας τῆς καὶ Σελήνης, τῶν
9 τέκνων, ὡς πομπεῖον ὀφθῆναι. μετὰ δὲ δὴ τοῦτο ὁ Καῖσαρ
ἐφ' ἅπασιν αὐτοῖς ἐσελάσας τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὸ νομιζόμενον
ἔπραξε, τὸν δὲ δὴ συνύπατον τούς τε λοιποὺς ἄρχοντας περιεῖδε
παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐπισπομένους οἱ μετὰ τῶν λοιπῶν βουλευ-
τῶν τῶν συννενικηκότων· εἰώθεσαν γὰρ οἱ μὲν ἡγεῖσθαι οἱ δὲ
ἐφέπεσθαι.

22 ἐπεὶ δὲ ταῦτα διετέλεσε, τό τε Ἀθήναιον τὸ Χαλκιδικὸν ὠνο-
μασμένον καὶ τὸ βουλευτήριον τὸ Ἰουλίειον, τὸ ἐπὶ τῇ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ τιμῇ γενόμενον, καθιέρωσεν. ἐνέστησε δὲ ἐς αὐτὸ τὸ
ἄγαλμα τὸ τῆς Νίκης τὸ καὶ νῦν ὄν, δηλῶν, ὡς ἔοικεν, ὅτι παρ'

1—20 > Zon. 10, 31 p. 407, 15—21 B. (p. 435, 7—15 D.) [*ἀσπίδα ἐμπεφυκυῖαν ἔχουσα τῷ βραχίονι* ex Plut. *Ant.* 86]

---

1 *Δελματῶν*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1 2 *Ἰαπυδίας* Xyl., *ἰαπυγίας* VM, cf. ad 49, 34, 2 *σφίσι* om. V 3 *Καρρίνας* scripsi ex VM, *Καρίνας* R. St. (*καρίνναν* 59, 20, 6 M), nomen semper per duplicem *r* scribitur, *fast. Colot.* C. I. L. 1² p. 64 (hic Gaius), *Bull. Corr. Hell.* 11 (1887) p. 226 (hic Gaius), *δελτ. ἀρχαιολ.* 1891 p. 62, Varr. *l. l.* 8, 84, Cic. *ad Att.* 13, 33, 4, Tac. *ann.* 13, 10; 15, 45, Juv. 7, 205, Oros. 5, 20, 5. 9 et 21, 10, App. *b. c.* 1, 87. 90. 92. 93; 4, 83. 84; 5, 26. 112 (per unam *ρ* semper cod. V) *Μωρίνους*] cf. ad 39, 44, 1 4 *Σουήβους*] cf. ad 39, 47, 1 5 [*τε*] exp. Bk. 6 *ἤγαγε*] cf. C. I. L. 1² p. 78 24 *ἐφέπεσθαι* M, *ἕπεσθαι* V 26 *Ἰουλίειον*] an *Ἰούλιον* ut 44, 5, 2; 47, 19, 1? cf. 48, 32, 3; 49, 14, 5; 51, 20, 2; 53, 23, 2, vide quoque ad 56, 34, 4 28 *νῦν*] *νῦν* ⟨*ἔτι*⟩ Rk. otiose.

αὐτῆς τὴν ἀρχὴν ἐκτήσατο· ἦν δὲ δὴ τῶν Ταραντίνων, καὶ ἐκεῖ- 2
θεν ἐς τὴν Ῥώμην κομισθὲν ἔν τε τῷ συνεδρίῳ ἱδρύθη καὶ Αἰ- cf. Xiph. 80, 5. 6
γυπτίοις λαφύροις ἐκοσμήθη. καὶ τοῦτο καὶ τῷ τοῦ Ἰουλίου ἡρῴῳ
ὁσιωθέντι τότε ὑπῆρξε· συχνὰ γὰρ καὶ ἐς ἐκεῖνο ἀνετέθη, καὶ 3
ἕτερα τῷ τε Διὶ τῷ Καπιτωλίῳ καὶ τῇ Ἥρᾳ τῇ τε Ἀθηνᾷ ἱερώθη,
πάντων τῶν πρότερον | ἐνταῦθα ἀνακεῖσθαι δοκούντων ἢ καὶ ἔτι M 124r
κειμένων ἐκ δόγματος τότε καθαιρεθέντων ὡς καὶ μεμιαμμένων. | καὶ V 233v Xiph. 80, 6–8
οὕτως ἡ Κλεοπάτρα καίπερ καὶ ἡττηθεῖσα καὶ ἁλοῦσα ἐδο-
ξάσθη, ὅτι τά τε κοσμήματα αὐτῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν ἀνάκει-
ται καὶ αὐτὴ ἐν τῷ Ἀφροδισίῳ χρυσῆ ὁρᾶται. ἐν δ' οὖν τῇ τοῦ 4
ἡρῴου ὁσιώσει ἀγῶνές τε παντοδαποὶ ἐγένοντο, καὶ τὴν Τροίαν
εὐπατρίδαι παῖδες ἵππευσαν, ἄνδρες τε ἐκ τῶν ὁμοίων σφίσιν ἐπί
τε κελήτων καὶ ἐπὶ συνωρίδων τῶν τε τεθρίππων ἀντηγωνίσαντο,
Κύιντός τέ τις Οὐιτέλλιος βουλευτὴς ἐμονομάχησε. καὶ θηρία 5
καὶ βοτὰ ἄλλα τε παμπληθῆ καὶ ῥινόκερως ἵππος τε ποτάμιος, cf. Xiph. 80, 10. 11
πρῶτον τότε ἐν τῇ Ῥώμῃ ὀφθέντα, ἐσφάγη. καὶ ὁ μὲν ἵππος
ὁποῖός ἐστι, πολλοῖς τε εἴρηται καὶ πολὺ πλείοσιν ἑώραται· ὁ δὲ
δὴ ῥινόκερως τὰ μὲν ἄλλα ἐλέφαντί πῃ προσέοικε, κέρας δέ τι Xiph. 80, 11–13
κατ' αὐτὴν τὴν ῥῖνα προσέχει, καὶ διὰ τοῦτο οὕτω κέκληται. ταῦτά 6
τε οὖν ἐσήχθη, καὶ ἀθρόοι πρὸς ἀλλήλους Δακοί τε καὶ Σουῆβοι
ἐμαχέσαντο. εἰσὶ δὲ οὗτοι μὲν Κελτοί, ἐκεῖνοι δὲ δὴ Σκύθαι τρό-
πον τινά· καὶ οἱ μὲν πέραν τοῦ Ῥήνου ὥς γε τἀκριβὲς εἰπεῖν
(πολλοὶ γὰρ καὶ ἄλλοι τοῦ τῶν Σουήβων ὀνόματος ἀντιποιοῦν-
ται), οἱ δὲ ἐπ' ἀμφότερα τοῦ Ἴστρου νέμονται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐπὶ 7
τάδε αὐτοῦ καὶ πρὸς τῇ Τριβαλλικῇ οἰκοῦντες ἔς τε τὸν τῆς Μυ-
σίας νομὸν τελοῦσι καὶ Μυσοί, πλὴν παρὰ τοῖς πάνυ ἐπιχωρίοις,
ὀνομάζονται, οἱ δὲ ἐπέκεινα Δακοὶ κέκληνται, εἴτε δὴ Γέται τινὲς
εἴτε καὶ Θρᾷκες τοῦ Δακικοῦ γένους τοῦ τὴν Ῥοδόπην ποτὲ ἐνοι-
κήσαντος ὄντες. οὗτοι οὖν οἱ Δακοὶ ἐπρεσβεύσαντο μὲν πρὸ τοῦ 8
χρόνου τούτου πρὸς τὸν Καίσαρα, ὡς δ' οὐδενὸς ὧν ἐδέοντο ἔτυ-
χον, ἀπέκλιναν πρὸς τὸν Ἀντώνιον, καὶ ἐκεῖνον μὲν οὐδὲν μέγα
ὠφέλησαν στασιάσαντες ἐν ἀλλήλοις, ἁλόντες δὲ ἐκ τούτου τινὲς
ἔπειτα τοῖς Σουήβοις συνεβλήθησαν. ἐγένετο δὲ ἡ θεωρία ἅπασα 9 cf. Xiph. 80, 9

33—374, 1 = Zon. 10, 31 p. 407, 21. 22 B. (p. 435, 15 D.)

7 *μεμιαμμένων*] *μεμιασμένων* v. Herw. (litt.), recte ut videtur 13 *τῶν τε τεθρίππων*] articulus num huius loci sit dubito, an *τεθρίππων τε*?, *ἐπί τε τεθρίππων* Polak. 19 *προσέχει* reduxi ex VM Xiph. coll. Plat. *rep.* 7 p. 521 D, Dem. 31, 7, *προέχει* Leuncl., *ἔχει* Bk. 20 *Σουῆβοι*] cf. ad 39, 47, 1 23 *τοῦ τῶν* Pflugk., *τούτων τῶν* V, *τούτων τοῦ* M 26 *Μυσίας Μυσοί*] cf. ad 38, 10, 3 28 *ἐνοικήσαντος*] *ἐποικήσαντος* Bk.

M 125r ἐπὶ πολλάς, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἡμέρας, οὐδὲ διέλιπε καίτοι τοῦ Καί-
σαρος ἀρρωστήσαντος, ἀλλὰ καὶ ἀπόντος αὐτοῦ δι' ἑτέρων ἐποιήθη.
καὶ ἐν αὐταῖς οἱ βουλευταὶ μίαν τινὰ ὡς ἕκαστοι ἡμέραν ἐν τοῖς
τῶν οἰκιῶν σφων προθύροις εἱστιάθησαν, οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐς τοῦτο
προαχθέντες· οὐ γὰρ παραδέδοται.

23 τότε μὲν δὴ ταῦθ' οὕτως ἐπράχθη, τοῦ δὲ δὴ Καίσαρος τὸ
τέταρτον ἔτι ὑπατεύοντος ὁ Ταῦρος ὁ Στατίλιος θέατρόν τι ἐν
V 240r τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ κυνηγετικὸν λίθινον | καὶ ἐξεποίησε τοῖς ἑαυτοῦ
τέλεσι καὶ καθιέρωσεν ὁπλομαχίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο στρατηγὸν ἕνα
παρὰ τοῦ δήμου κατ' ἔτος αἱρεῖσθαι ἐλάμβανε.

Xiph. 80, 2 13–15 κατὰ δὲ δὴ τοὺς αὐτοὺς τούτους χρόνους ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο,
ὁ Κράσσος ὁ Μᾶρκος ἔς τε τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα πεμ-
φθεὶς τοῖς τε Δακοῖς καὶ ⟨τοῖς⟩ Βαστάρναις ἐπολέμησε. καὶ περὶ μὲν
3 ἐκείνων, οἵτινές τέ εἰσι καὶ διὰ τί ἐπολεμώθησαν, εἴρηται· Βαστάρ-
ναι δὲ Σκύθαι τε ἀκριβῶς νενομίδαται, καὶ τότε τὸν Ἴστρον διαβάν-
τες τήν τε Μυσίαν τὴν κατ' ἀντιπέρας σφῶν καὶ μετὰ τοῦτο καὶ
Τριβαλλοὺς ὁμόρους αὐτῇ ὄντας τούς τε Δαρδάνους ἐν τῇ χώρᾳ τῇ
ἐκείνων οἰκοῦντας ἐχειρώσαντο. τέως μὲν οὖν ταῦτ' ἐποίουν, οὐδέν
4 σφισι πρᾶγμα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἦν· ἐπεὶ δὲ τόν τε Αἷμον
ὑπερέβησαν καὶ τὴν Θρᾴκην τὴν Δενθελητῶν ἔνσπονδον αὐτοῖς
οὖσαν κατέδραμον, ἐνταῦθα ὁ Κράσσος τὸ μέν τι τῷ Σιτᾷ τῷ
τῶν Δενθελητῶν βασιλεῖ τυφλῷ ὄντι ἀμύνων, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον
περὶ τῇ Μακεδονίᾳ φοβηθεὶς ἀντεπῆλθέ σφισι, καὶ αὐτοὺς ἐκ τῆς

11—13 = Zon. 10, 32 p. 408, 1—3 B. (p. 435, 16—18 D.)

---

1 *διέλιπε* Bk. coll. 53, 1, 6, *διέλειπε* VM *καίτοι* M, *καίτοι καὶ* V 13 ⟨*τοῖς*⟩ ins. Bk. *Βαστάρναις*] sic 38, 10, 3 et infra c. 24—26, *Βαστέρναι* Xiph. *Βαστάρναι Bastarnae* Pol. 25, 6, 2. 3, Posidonius ap. Athen. 5 p. 213 b, Scymn. 797, Liv. 40, 5, 10; 40, 57. 58; 41, 19; 42, 11, 4 (at *Basternae per.* 134, Oros. 4, 20, 34; 7, 25, 12), Augustus *mon. Anc.* 5, 52, Strab. 2, 1, 41 p. 93; 2, 5, 12. 30 p. 118. 128; 7, 1, 1 p. 289; 7, 2, 4 p. 294; 7, 3, 2. 13. 15. 17 p. 296. 305. 306, C. I. L. 14, 3608, Val. Flacc. 6, 96 (*Batarnae*), Tac. *ann.* 2, 65, *Germ.* 46, Iust. 32, 3, 16; 38, 3, 6, Dion. *per.* 304, *tab. Peut.*, anon. *per. mar. Eux.* 63, Steph. *s. v.*, sed *Βαστέρναι Basternae* Plin. *n. h.* 4, 81. 100, tit. apud Desjardins, *mon. épigr. du mus. nat. hongr.* n. 185, Plut. *Aem. Paul.* 9. 12, App. *Mac.* 11, 1, *Ill.* 4. 22, *Mithr.* 15. 69. 71, Memn. *de reb. Heracl.* c. 39 (*F. H. Gr.* 3, 545), Ptol. 3, 5, 7. 10, Eutr. 9, 25, *v. Marci* 22, 1, *v. Probi* 18, 1, Vict. *ep.* 1, 7, Zos. 1, 71 17 *Δαρδάνους*] cf. c. 27, 3 et ad Zon. 9, 15, 4 18 *τέως*] cf. ad 48, 4, 2 20. 22 *Δενθελητῶν*] sic quoque c. 25, 3; 54, 20, 3. *Δανθέληται* Pol. 23, 8 (24, 6), 4 (exc. Urs.), *Δανθαλῆται* Theopompus apud Steph. *s. v.*, *Δανθηλῆται* Strab. 7, 5, 12 p. 318 et *Δανθηλητική* Ptol. 3, 11, 6, *Dentheleti* Liv. 39, 53, 12; 40, 22, 9, *Denseletae* Cic. *Pis.* 34, 84 (vel *Denseleti*), Plin. *n. h.* 4, 40 (inde Solin. 10, 6), cf. 4. 3.

προσόδου μόνης καταλήξας ἐξέωσεν ἀμαχεὶ ἐκ τῆς χώρας. κἀκ 5
τούτου οἴκαδε ἀναχωροῦντας ἐπιδιώκων τήν τε Σεγετικὴν καλου-
μένην προσεποιήσατο καὶ ἐς τὴν Μυσίδα ἐνέβαλε, καὶ τήν τε χώραν
σφῶν ἐκάκωσε καὶ πρὸς τεῖχός τι καρτερὸν προσελάσας τοῖς μὲν
προδρόμοις ἔπταισε (μόνους γὰρ αὐτοὺς οἱ Μυσοὶ οἰηθέντες εἶναι
ἐπέξοδον ἐποιήσαντο), προσβοηθήσας δέ σφισι παντὶ τῷ λοιπῷ
στρατεύματι καὶ ἀνέκοψεν αὐτοὺς καὶ προσεδρεύσας ἐξεῖλε. πράσ- 24 M 125
σοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα οἱ Βαστάρναι τῆς τε φυγῆς ἐπέσχον καὶ
πρὸς τῷ Κέδρῳ ποταμῷ κατέμειναν, περιορώμενοι τὰ γενησόμενα.
ἐπειδή τε νικήσας τοὺς Μυσοὺς καὶ ἐπ' ἐκείνους ὥρμησε, πρέσβεις
ἔπεμψαν ἀπαγορεύοντες αὐτῷ μὴ διώκειν σφᾶς, ὡς οὐδὲν τοὺς Ῥω-
μαίους ἠδικηκότες. καὶ αὐτοὺς ὁ Κράσσος κατασχὼν ὡς καὶ τῇ 2
ὑστεραίᾳ τὴν ἀπόκρισιν δώσων, τά τε ἄλλα ἐφιλοφρονήσατο καὶ
κατεμέθυσεν ὥστε πάντα τὰ βουλεύματα αὐτῶν ἐκμαθεῖν· ἀπλή-
στως τε γὰρ ἐμφορεῖται πᾶν τὸ Σκυθικὸν φῦλον οἴνου, καὶ ὑπερ-
κορὲς αὐτοῦ ταχὺ γίγνεται. Κράσσος δὲ ἐν τούτῳ τῆς νυκτὸς ἐς 3
ὕλην τινὰ προχωρήσας, καὶ προσκόπους πρὸ αὐτῆς καταστήσας,
ἀνέπαυσέ τε τὸ στράτευμα, καὶ μετὰ τοῦτο τῶν Βασταρνῶν μό-
νους τε ἐκείνους εἶναι νομισάντων καὶ ἐπιδραμόντων σφίσιν, ἔς τε
τὰ λάσια ἀναχωροῦσιν ἐπακολουθησάντων, πολλοὺς μὲν ἐνταῦθα
πολλοὺς δὲ καὶ φυγόντας ἔφθειρεν· ὑπό τε γὰρ τῶν ἁμαξῶν κατό- 4
πιν αὐτοῖς οὐσῶν ἐνεποδίσθησαν, καὶ προσέτι καὶ τοὺς παῖδας
τάς τε γυναῖκας σῶσαι ἐθελήσαντες ἔπταισαν. καὶ τόν γε βασιλέα Xiph. 80, 17. 18
αὐτῶν Δέλδωνα αὐτὸς ὁ Κράσσος ἀπέκτεινε· κἂν τὰ σκῦλα αὐ-
τοῦ τῷ Φερετρίῳ Διὶ ὡς καὶ ὀπῖμα ἀνέθηκεν, εἴπερ αὐτοκράτωρ
στρατηγὸς ἐγεγόνει. ἐκεῖνά τε οὖν οὕτως ἐπράχθη, καὶ οἱ λοιποὶ 5
οἱ μὲν ἐς ἄλσος τι καταφυγόντες περιεπρήσθησαν, οἱ δὲ ἐς τεῖχός
τι ἐσπηδήσαντες ἐξηρέθησαν. ἄλλοι ἐς τὸν Ἴστρον ἐμπεσόντες,
ἄλλοι κατὰ τὴν χώραν σκεδασθέντες ἐφθάρησαν. περιλειφθέντων 6
δ' οὖν καὶ ὥς τινων, καὶ χωρίον ἰσχυρὸν καταλαβόντων, ἡμέρας
μέν τινας μάτην σφίσιν ὁ Κράσσος προσήδρευσεν, ἔπειτα Ῥώλου

1 *ἀμαχεὶ* VM recte 2 *ἐπιδιώκων τήν τε — ἐς τοὺς πεζοὺς* (c. 26, 1) sine ullo lacunae indicio omissa in V, cf. vol. 1 p. LXVI *Σεγετικὴν*] *Σελετικὴν* vel *Σελλετικὴν* coll. Ptol. 3, 11, 6 (*Σελλητική*) et Plin. *n. h.* 4, 41 (ubi codd. tamen *staletae*) Muellenhoff *Herm.* 2, 319, *Deutsche Altertumsk.* 3, 153, *Σερδικὴν* Momms. *röm. Gesch.* 5, 12 adn. 9 *Κέδρῳ*] *Κιάβρῳ* Fabr., *Κέβρῳ* Muellenhoff *Herm.* 2, 319. Nomen fluvii varie scribitur partim corrupte: *Κίαβρος* Ptol. 3, 9, 1. 2 et 10, 1, *Ciambron* geogr. Rav. 41, 7, *Cebro* (abl.) *itin. Ant.* p. 220, *not. dign. Or.* p. 107, cf. Proc. *de aed.* 4, 6, *cod. Iust.* 2, 4. 30, *tab. Peut.* (*camistro*) 24 *Δέλδωνα*] *Δέδδωνα* Leuncl., at cf. Muellenhoff *D. A.* 2, 109 31 *Ῥώλου* sic § 7 et c. 26, 1, cf. Getarum rex *Oroles* apud Iust. 32, 3, 16.

7 οἱ Γετῶν τινων βασιλέως ἐπικουρήσαντος ἐξεῖλεν αὐτούς. καὶ ὅ
τε Ῥώλης πρὸς τὸν Καίσαρα ἐλθὼν φίλος τε ἐπὶ τούτῳ καὶ σύμ-
M 126r μαχος αὐτοῦ | ἐνομίσθη, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι τοῖς στρατιώταις διε-
δόθησαν.

25 πράξας δὲ ταῦτα ὁ Κράσσος ἐπὶ τοὺς Μυσοὺς ἐτράπετο, καὶ
τὰ μὲν πείθων τινὰς τὰ δὲ ἐκφοβῶν τὰ δὲ καὶ βιαζόμενος, πάντας
μὲν πλὴν πάνυ ὀλίγων, ἐπιπόνως δὲ δὴ καὶ ἐπικινδύνως κατεστρέ-
2 ψατο. καὶ τότε μὲν (χειμὼν γὰρ ἦν) ἐς τὴν φιλίαν ἀνεχώρησε,
πολλὰ μὲν ὑπὸ τοῦ ψύχους πολλῷ δὲ ἔτι πλείω ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν,
δι᾽ ὧν ὡς φίλων ἐπανῄει, παθών· ὅθενπερ γνώμην ἔσχεν ἀρκε-
Xiph. 80, 19. 20 σθῆναι τοῖς κατειργασμένοις. καὶ γὰρ καὶ θυσίαι καὶ νικητήρια
οὐχ ὅτι τῷ Καίσαρι ἀλλὰ καὶ ἐκείνῳ ἐψηφίσθη· οὐ μέντοι καὶ
τὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα, ὥς γέ τινές φασιν, ἔλαβεν, ἀλλ᾽ ὁ
3 Καῖσαρ μόνος αὐτὸ προσέθετο. ἐπεὶ δὲ οἱ Βαστάρναι ταῖς τε
συμφοραῖς ἀχθόμενοι, καὶ μηκέτ᾽ αὐτὸν ἐπιστρατεύσειν σφίσι πυ-
θόμενοι, πρός τε τοὺς Δενθελήτας καὶ πρὸς τὸν Σιτᾶν αὖθις ὡς
καὶ αἰτιώτατον αὐτοῖς τῶν κακῶν γεγονότα ἐτράποντο, οὕτω καὶ
ἄκων ἐξανέστη, καὶ σπουδῇ χωρήσας ἀνέλπιστός τε αὐτοῖς ἐπέπεσε,
4 καὶ κρατήσας σπονδὰς ὁποίας ἠθέλησεν ἔδωκεν. ὡς δ᾽ ἅπαξ τῶν
ὅπλων αὖθις ἥψατο, ἐπεθύμησεν ἀμύνασθαι τοὺς Θρᾷκας τοὺς ἐν
τῇ ἀνακομιδῇ τῇ ἐκ τῆς Μυσίας λυπήσαντας αὐτόν· καὶ γὰρ τότε
χωρία τε ἐντειχιζόμενοι καὶ πολεμησείοντες ἠγγέλλοντο. καὶ σφων
Μαίδους μὲν καὶ Σερδοὺς μάχαις τε κατακρατῶν, καὶ τὰς χεῖρας
cf. Xiph. 80, 18. 19 τῶν ἁλισκομένων ἀποτέμνων, οὐκ ἀπόνως μέν, ἐχειρώσατο δ᾽ οὖν·
5 τὰ δ᾽ ἄλλα πλὴν τῆς τῶν Ὀδρυσῶν γῆς κατέδραμε. τούτων γάρ,
ὅτι τῷ τε Διονύσῳ πρόσκεινται καὶ τότε ἄνευ τῶν ὅπλων ἀπήν-
τησάν οἱ, ἐφείσατο· καὶ αὐτοῖς καὶ τὴν χώραν ἐν ᾗ καὶ τὸν
θεὸν ἀγάλλουσιν ἐχαρίσατο, Βησσοὺς τοὺς κατέχοντας αὐτὴν ἀφε-
λόμενος.

26 πράσσοντα δὲ αὐτὸν ταῦτα ὁ Ῥώλης Δάπυγι Γετῶν τινων καὶ
M 126v αὐτῷ βασιλεῖ πολεμωθεὶς μετεπέμψατο· καὶ ὃς | ἐπικουρήσας οἱ τήν
τε ἵππον τῶν ἐναντίων ἐς τοὺς πεζοὺς ἐσήραξε, καὶ συμφοβήσας
ἐκ τούτου καὶ ἐκείνους μάχην μὲν οὐδεμίαν ἔτ᾽ ἐποιήσατο, φόνον
cf. Xiph. 80, 19 2 δὲ δὴ φευγόντων ἑκατέρων πολὺν εἰργάσατο. καὶ μετὰ τοῦτο τὸν
Δάπυγα πρὸς φρούριόν τι καταφυγόντα ἀπολαβὼν ἐπολιόρκει· κἂν
τῇ προσεδρείᾳ ἑλληνιστί τις αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τείχους ἀσπασάμενος

---

3 ἐνομίσθη] ὠνομάσθη Nab., at cf. ad 43, 19, 3 16 Δενθελήτας] cf. ad c. 23, 4 28 Βησσοὺς] cf. ad 47, 25, 2 32 ἐς τοὺς πεζοὺς] cf. ad c. 23, 5 36 ἀσπασάμενος] ita VM.

ἐς τε λόγους οἱ ἦλθε καὶ προδοσίαν συνέθετο. ἁλισκόμενοι οὖν οὕτως οἱ βάρβαροι ἐπ' ἀλλήλους ὥρμησαν, καὶ ὅ τε Δάπυξ ἀπέθανε καὶ ἄλλοι πολλοί. τὸν μέντοι ἀδελφὸν αὐτοῦ ζωγρήσας ὁ Κράσσος οὐχ ὅτι τι κακὸν ἔδρασεν, ἀλλὰ καὶ ἀφῆκε. ποιήσας 3
δὲ ταῦτα ἐπὶ τὸ σπήλαιον τὴν Κεῖριν καλουμένην ἐστρατεύσατο· τοῦτο γὰρ μέγιστόν τε ἅμα καὶ ἐχυρώτατον οὕτως ὂν ὥς καὶ τοὺς Τιτᾶνας ἐς αὐτὸ μετὰ τὴν ἧτταν τὴν ὑπὸ τῶν θεῶν δή σφισι γενομένην συγκαταφυγεῖν μυθεύεσθαι, καταλαβόντες οἱ ἐπιχώριοι πλήθει πολλῷ τά τε ἄλλα τὰ τιμιώτατα καὶ τὰς ἀγέλας ἐς αὐτὸ πάσας ἐσεκομίσαντο. ὁ οὖν Κράσσος τά τε στόμια αὐτοῦ πάντα 4
σκολιὰ καὶ δυσδιερεύνητα ὄντα ἀναζητήσας ἀπῳκοδόμησε, | κἀκ τού- V 240v
του κἀκείνους λιμῷ κατεστρέψατο. ὡς δὲ ταῦτα αὐτῷ προεχώρησεν, οὐδὲ τῶν ἄλλων Γετῶν, καίπερ μηδὲν τῷ Δάπυγι προσηκόντων, ἀπέσχετο, ἀλλ' ἐπὶ Γένουκλα τὸ εὐερκέστατον τῆς Ζυράξου ἀρχῆς 5
τεῖχος ἦλθεν, ὅτι τὰ σημεῖα, ἃ τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Γαΐου οἱ Βαστάρναι πρὸς τῇ τῶν Ἰστριανῶν πόλει ἀφῄρηντο, ἐνταῦθα ἤκουεν ὄντα· καὶ αὐτὸ πεζῇ τε ἅμα καὶ διὰ τοῦ Ἴστρου (πρὸς γὰρ τῷ ὕδατι ἐπεπόλιστο) προσβαλὼν οὐκ ἐν πολλῷ μὲν χρόνῳ, σὺν πολλῷ δὲ δὴ πόνῳ, καίτοι τοῦ Ζυράξου μὴ παρόντος, εἷλεν. ἐκεῖνος 6
γὰρ ὡς τάχιστα τῆς ὁρμῆς αὐτοῦ ᾔσθετο, πρός τε τοὺς Σκύθας ἐπὶ συμμαχίαν μετὰ τῶν χρημάτων ἀπῆρε, καὶ οὐκ ἔφθη ἀνακομισθείς.

ταῦτα μὲν ἐν Γέταις ἔπραξε, τῶν δὲ δὴ | Μυσῶν τοὺς μὲν ἐκ M 127r
τῶν κεχειρωμένων ἐπαναστάντας δι' ἑτέρων ἀνεκτήσατο, ἐπὶ δὲ 27
Ἀρτακίους ἄλλους τέ τινας οὔθ' ἁλόντας ποτὲ οὔτ' αὖ προσχωρῆσαί οἱ ἐθέλοντας, καὶ αὐτούς τε μέγιστον ἐπὶ τούτῳ φρονοῦντας καὶ τοῖς ἄλλοις ὀργήν τε ἅμα καὶ νεωτερισμὸν ἐμποιοῦντας, αὐτός τ' ἐπεστράτευσε, καί σφας τὰ μὲν βίᾳ, δράσαντας οὐκ ὀλίγα, τὰ δὲ καὶ φόβῳ τῶν ἁλισκομένων προσηγάγετο.

ταῦτα μὲν ἐν χρόνῳ ἐγένετο, γράφω δὲ τά τε ἄλλα ὥς που 2
παραδέδοται, καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα. τὸ μὲν γὰρ πάλαι Μυσοί τε καὶ Γέται πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ τε Αἵμου καὶ τοῦ Ἴστρου οὖσαν

375, 1—377, 29 cf. Zon. 10, 32 p. 408, 3. 4 B. (p. 435, 19 D.)

4 τι om. V 5 Κεῖριν] ita VM 16 Ἰστριανῶν Leuncl., ἰστράνων VM, cf. ad 38, 10, 3 18—27 λιστο προσβαλὼν — ὀργήν τε ἅμα desunt in V, spatium vacuum relictum 12 versuum capax, cf. vol. 1 p. LXVI 25 Ἀρτακίους] Ἀρτακοί Steph. s. v. 32 πᾶσαν τὴν] ellipsis vocis γῆ hic admodum dura, nec tamen πᾶσαν τὴν ⟨γῆν τὴν⟩ vel πᾶν τὸ rescribendum videtur.

ἐνέμοντο, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἐς ἄλλα τινὲς αὐτῶν ὀνόματα
3 *μετέβαλον, καὶ μετὰ ταῦτ᾽ ἐς τὸ τῆς Μυσίας ὄνομα πάνθ᾽ ὅσα ὁ Σάουος ἐς τὸν Ἴστρον ἐμβάλλων, ὑπέρ τε τῆς Δελματίας καὶ ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας τῆς τε Θρᾴκης, ἀπὸ τῆς Παννονίας ἀφορίζει, συγκεχώρηκεν. καὶ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἄλλα τε ἔθνη πολλὰ καὶ οἱ Τριβαλλοί ποτε προσαγορευθέντες, οἵ τε Δαρδάνιοι καὶ νῦν οὕτω καλούμενοι.*

377, 31—378, 7 = Zon. 10, 32 p. 408, 4—12 B. (p. 435, 19—29 D.)

---

3 *Δελματίας*] *Δαλματίας* hic Zon., cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1
6 *Δαρδάνιοι*] ita Zon. quoque, cf. ad Zon. 9, 15, 4.

Subscriptio: ΔΊΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ΝΑ VM.

LIBER LII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ δευτέρῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς Καῖσαρ ἐβουλεύσατο τὴν μοναρχίαν ἀφεῖναι (c. 1—40).
β. Ὡς αὐτοκράτωρ καλεῖσθαι ἤρξατο (c. 41—43).

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Καίσαρος τὸ εʹ ⟨καὶ⟩ Σέξτου Ἀπουλείου ὑπατείας.

| **Ταῦτα** μὲν ἔν τε τῇ βασιλείᾳ καὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ταῖς τε V 241r Xiph. 80, 20–28
δυναστείαις, πέντε τε καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτακοσίοις ἔτεσι, καὶ ἔπραξαν
οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἔπαθον· ἐκ δὲ τούτου μοναρχεῖσθαι αὖθις ἀκριβῶς
ἤρξαντο, καίτοι τοῦ Καίσαρος βουλευσαμένου τά τε ὅπλα κατα-
θέσθαι καὶ τὰ πράγματα τῇ τε γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ ἐπιτρέψαι.
ἐποιήσατο δὲ τὴν διάγνωσιν μετά τε τοῦ Ἀγρίππου καὶ μετὰ τοῦ 2
Μαικήνου | (τούτοις γὰρ πάντα τὰ ἀπόρρητα ἀνεκοίνου), καὶ αὐτῷ M 127r
ὁ Ἀγρίππας πρότερος εἶπε τοιάδε·

"μὴ θαυμάσῃς, ὦ Καῖσαρ, εἰ μέλλω σε ἀποτρέπειν ἀπὸ τῆς 2 cf. Xiph. 80, 28—31
μοναρχίας, καίπερ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ἀπολαύσας ἂν ἀπ' αὐτῆς σοῦ
γε αὐτὴν ἔχοντος. εἰ μὲν γὰρ καὶ σοὶ ὠφέλιμος γενήσεσθαι ἔμελλε,
καὶ πάνυ ἂν αὐτὴν ἐσπούδασα· ἐπειδὴ δ' οὐδὲν ὅμοιον τοῖς τε 2
αὐταρχοῦσι καὶ τοῖς φίλοις σφῶν παρέχεται, ἀλλ' οἱ μὲν καὶ ἀνε-
πιφθόνως καὶ ἀκινδύνως πάνθ' ὅσα ἐθέλουσι καρποῦνται, τοῖς δὲ
καὶ φθόνοι καὶ κίνδυνοι συμβαίνουσιν, οὐ τὸ ἐμαυτοῦ ἴδιον, ὥσπερ
οὐδὲ ἐν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τὸ σὸν τό τε κοινὸν προϊδέσθαι ἐδικαίωσα.
σκεψώμεθα δὲ καθ' ἡσυχίαν πάντα τὰ προσόντα αὐτῇ, καὶ ὅπῃ 3
ποτ' ἂν ὁ λογισμὸς ἡμᾶς ἀγάγῃ τραπώμεθα· οὐ γάρ που καὶ ἐξ
ἅπαντος τρόπου φήσει τις δεῖν ἡμᾶς ἑλέσθαι αὐτήν, κἂν μὴ λυσι-
τελοῦσα ᾖ. εἰ δὲ μή, δόξομεν ἤτοι τῆς τε εὐπραγίας ἡττῆσθαι 4
καὶ ὑπὸ τῶν κατωρθωμένων ἐκπεφρονηκέναι, ἢ καὶ πάλαι αὐτῆς

5—11 = Zon. 10, 32 p. 408, 13—19 B. (p. 436, 1—9 D.)

1 πεντηκοστῷ δευτέρῳ] νβʹ VM 4 ⟨καὶ⟩ ins. R. St. σέξτου Dind., σέξστου VM Ἀπουλείου ὑπατείας om. V.
21 ὅπῃ] ὅποι? Bk. 24 δόξομεν R. St., δόξωμεν VM.

ἐφιέμενοι τόν τε πατέρα καὶ τὴν ἐς αὐτὸν εὐσέβειαν ἐσκῆφθαι καὶ
V 241r τὸν δῆμον τήν τε γερουσίαν προβεβλῆσθαι, οὐχ ἵνα αὐτοὺς τῶν
ἐπιβουλευσάντων σφίσιν ἀπαλλάξωμεν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοῖς δουλωσώ-
5 μεθα. ἑκάτερον δὲ ὑπαίτιον. τίς μὲν γὰρ οὐκ ⟨ἂν⟩ ἀγανακτήσειεν
ἄλλα μὲν ὁρῶν ἡμᾶς εἰρηκότας, ἄλλα δὲ αἰσθανόμενος πεφρονη-
κότας; πῶς δ' οὐκ ἂν μᾶλλον νῦν μισήσειεν ἡμᾶς ἢ εἰ κατ' ἀρχὰς
εὐθὺς τήν τε ἐπιθυμίαν ἀπεγυμνώσαμεν καὶ ἐπὶ τὴν μοναρχίαν
[7 B] 6 ἄντικρυς ὡρμήσαμεν; τὸ μὲν γὰρ βίαιόν τι τολμᾶν προσήκειν πως
τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει, κἂν πλεονεκτικὸν εἶναι δοκῇ, πεπίστευται·
πᾶς γὰρ ὁ προφέρων ἔν τινι πλέον ἀξιοῖ τοῦ καταδεεστέρου ἔχειν,
καὶ κατορθώσας τέ τι ἐς τὴν τῆς ψυχῆς ἰσχὺν ἀναφέρεται, καὶ
[8 B] 7 διαμαρτών τινος τῇ τοῦ δαιμονίου φορᾷ προστίθεται. ὁ δὲ ἐξ
ἐπιβουλῆς καὶ κακουργίας τοιοῦτό τι ποιῶν πρῶτον μὲν δολερὸς
M 128r καὶ | σκολιὸς καὶ κακοήθης καὶ κακότροπος εἶναι νομίζεται, ἅπερ εὖ
οἶδ' ὅτι περὶ σοῦ οὐδένα ἂν ὑπομείνειας εἰπεῖν ἢ φρονῆσαι, οὐδ'
εἰ πάσης ἐκ τούτου τῆς οἰκουμένης ἄρξειας· ἔπειτα δὲ καὶ κατορ-
θώσας ἄδικον τὴν πλεονεξίαν πεποιῆσθαι καὶ σφαλεὶς δικαίαν τὴν
3 κακοπραγίαν εἰληφέναι δοκεῖ. τούτου δὲ δὴ οὕτως ἔχοντος, οὐδὲν
ἂν ἧττον ἐπικαλέσειέ τις ἡμῖν καὶ εἰ μηδὲν τοιοῦτον ἀπὸ πρώτης
Bekk. Anecd. 158, 18 ἐνθυμηθέντες ἔπειτα νῦν ἐπιθυμήσαιμεν αὐτοῦ. τὸ γάρ τοι τῶν
τε παρόντων νικᾶσθαι καὶ μήτε ἑαυτοὺς κατέχειν τοῖς τε παρὰ
τῆς τύχης δοθεῖσι μὴ καλῶς χρῆσθαι πολὺ χεῖρόν ἐστι τοῦ ἐκ
2 κακοπραγίας ἀδικεῖν τινα· οἱ μὲν γὰρ ὑπ' αὐτῶν τῶν συμφορῶν
πολλάκις ἀναγκάζονται πρὸς τὴν τοῦ συμφέροντός σφισι χρείαν καὶ
ἄκοντες πλημμελεῖν, οἱ δ' ἐθελονταὶ ἀκράτορες ἑαυτῶν καὶ παρὰ
τὸ λυσιτελοῦν γίγνονται. τοὺς δὲ δὴ μήθ' ἁπλότητά τινα ἐν τῇ
ψυχῇ ἔχοντας μήτε τὰ δοθέντα σφίσιν ἀγαθὰ μετριάσαι δυναμένους
πῶς ἄν τις προσδοκήσειεν ἤτοι τῶν ἄλλων καλῶς ἡγεμονεύσειν ἢ
3 ταῖς συμφοραῖς ὀρθῶς χρήσεσθαι; ὡς οὖν μηδέτερον αὐτῶν πε-
πονθότες, μηδ' ἀλόγως τι πρᾶξαι ἐπιθυμοῦντες, ἀλλ' ὅ τι ποτ' ἂν
βουλευσαμένοις ἡμῖν ἄριστον φανῇ τοῦθ' αἱρησόμενοι, τὴν διά-
γνωσιν αὐτοῦ ποιησώμεθα. λέξω δὲ μετὰ παρρησίας· οὔτε γὰρ
V 242r αὐτὸς ἄλλως ἄν τι εἰπεῖν δυναίμην, οὔτε σοὶ σύνοιδα τὰ | ψευδῆ
μετὰ κολακείας ἡδέως ἀκούοντι.

4 ἡ μὲν τοίνυν ἰσονομία τό τε πρόσρημα εὐώνυμον καὶ τὸ ἔργον
δικαιότατον ἔχει. τήν τε γὰρ φύσιν τὴν αὐτὴν τινας εἰληχότας
καὶ ὁμοφύλους ἀλλήλοις ὄντας, ἔν τε τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι τεθραμμέ-

---

1 τὸν M, τὸ V 4 ⟨ἂν⟩ ins. St. 11 ψυχῆς Rk., τύχης VM
27 τὰ δοθέντα] ⟨περὶ⟩ vel ⟨πρὸς⟩ τὰ δοθέντα Rk., at cf. c. 30, 8; 43, 25, 2 al.
37 ἤθεσι] ἔθεσι Bk., cf. fr. 40, 13 et ad 50, 25, 3.

νους καὶ ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις πεπαιδευμένους, καὶ κοινὴν καὶ τὴν 2
τῶν σωμάτων καὶ τὴν τῶν ψυχῶν χρῆσιν τῇ πατρίδι παρέχοντας,
πῶς μὲν οὐ δίκαιον καὶ τἆλλα πάντα κοινοῦσθαι, πῶς δ' οὐκ
ἄριστον ἐν μηδενὶ πλὴν ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶσθαι; ἥ τε γὰρ ἰσογο- 3
νία ἰσομοιρίας ὀριγνᾶται, καὶ τυχοῦσα μὲν αὐτῆς χαίρει, διαμαρ- M 128r
τοῦσα δὲ ἄχθεται· καὶ τὸ ἀνθρώπειον πᾶν, ἅτε ἔκ τε θεῶν γεγονὸς
καὶ ἐς θεοὺς ἀφῆξον, ἄνω βλέπει, καὶ οὔτε ἐθέλει ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ
διὰ παντὸς ἄρχεσθαι, οὔθ' ὑπομένει τῶν μὲν πόνων καὶ τῶν κιν- 4
δύνων τῶν τε δαπανημάτων μετέχον, τῆς δὲ κοινωνίας τῶν κρειτ-
τόνων στερόμενον, ἀλλὰ κἂν ἀναγκασθῇ τι τοιοῦτον ὑποστῆναι,
μισεῖ τὸ βεβιασμένον, κἂν καιροῦ λάβηται, τιμωρεῖται τὸ μεμιση-
μένον. ἄρχειν τε γὰρ πάντες ἀξιοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἄρχεσθαι 5
ἐν τῷ μέρει ὑπομένουσι· καὶ πλεονεκτεῖσθαι οὐκ ἐθέλουσι, καὶ διὰ
τοῦτο οὐδ' αὐτοὶ πλεονεκτεῖν ἀναγκάζονται. ταῖς τε τιμαῖς ταῖς
παρὰ τῶν ὁμοτίμων χαίρουσι, καὶ τὰς τιμωρίας τὰς ἐκ τῶν νόμων
ἐπαινοῦσι. κἂν οὕτω πολιτεύωνται, [καὶ] κοινὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ κοινὰ 6
δὲ καὶ τὰ ἐναντία νομίζοντες εἶναι, οὔτε τι κακὸν οὐδενὶ τῶν πολι-
τῶν γίγνεσθαι βούλονται, καὶ πάντα τὰ κρείττω πᾶσιν αὐτοῖς συνεύ-
χονται. καὶ ἄν τε τις αὐτὸς ἀρετήν τινα ἔχῃ, καὶ προφαίνει αὐτὴν 7
προχείρως καὶ ἀσκεῖ προθύμως καὶ ἐπιδείκνυσιν ἀσμενέστατα, ἄν τε
καὶ ἐν ἑτέρῳ ἴδῃ, καὶ προάγει ἑτοίμως καὶ συναύξει σπουδαίως
καὶ τιμᾷ λαμπρότατα. καὶ μέντοι κἂν κακύνηταί τις, πᾶς αὐτὸν 8
μισεῖ, κἂν δυστυχῇ, πᾶς ἐλεεῖ, κοινὴν τῆς πόλεως καὶ τὴν ζημίαν
καὶ τὴν αἰσχύνην τὴν ἀπ' αὐτῶν εἶναι νομίζων.

αὕτη μὲν ἡ τῶν δήμων κατάστασις, ἐν δὲ δὴ ταῖς τυραννίσι 5
πάντα τἀναντία συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ μηκύνειν λέ-
γοντα; τὸ δὲ δὴ κεφάλαιον, χρηστὸν μὲν οὐδεὶς οὐδὲν οὔτ' εἰδέναι
οὔτ' ἔχειν δοκεῖν βούλεται (πολέμιον γὰρ αὐτῷ πᾶν ἐπὶ τούτῳ τὸ
κρατοῦν ὡς πλήθει γίγνεται), τὸν δὲ ἐκείνου τις τρόπον κανόνα τοῦ 2
βίου | ποιησάμενος, ὅ τι ποτ' ἂν ἐλπίσῃ δι' αὐτοῦ πλεονεκτήσας V 242r
ἀκινδύνως κερδανεῖν, μετέρχεται. καὶ διὰ τοῦθ' οἱ πλείους σφῶν
τό τε καθ' ἑ|αυτοὺς μόνον σπεύδουσι καὶ πάντας τοὺς ἄλλους μι-
σοῦσι, τάς τε εὐπραγίας αὐτῶν οἰκείας ζημίας καὶ τὰς συμφορὰς
ἴδια κέρδη ποιούμενοι.

---

7 ἀφῆξον revocavi ex VM, cf. Plat. *rep.* 7 p. 530 E, ἀνῆξον St. 14 ἀναγκάζονται] ἀξιοῦσι Rk., βιάζονται? Bk., otiose uterque, cf. c. 27, 5 16 [καὶ] del. Rk. 32 |αὐτοὺς μόνον — τῶν ὀνομάτων φρονῇ| (c. 20, 4) exciderunt in M deficiente quaternione κϛ. Hac igitur parte praeter V adhibendus Lb, cuius librarius damnum codicis M ex L supplevit (vol. 1 p. LXXVI sq., cf. p. LXIX) σπεύδουσι] σπουδάζουσι Reim. iniuria, cf. Zon. 8, 2, 4, Herod. 1, 38. 206; 3, 137.

3 τοιούτων δὲ δὴ τούτων ὄντων οὐχ ὁρῶ τί ποτ᾽ ἂν εἰκότως
ἐπάρειέ σε μοναρχῆσαι ἐπιθυμῆσαι. πρὸς γὰρ τῷ τοῖς δήμοις χα-
λεπὸν εἶναι τὸ πολίτευμα, πολὺ δυσχερέστερον αὐτῷ σοι γένοιτο
ἄν. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅπως ἥ τε πόλις καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς ἔτι καὶ
4 νῦν ταράττεται; καὶ χαλεπὸν μέν ἐστι τὸ τὸν ὅμιλον ἡμῶν, τοσού-
τοις ἔτεσιν ἐν ἐλευθερίᾳ βεβιωκότα, καταλῦσαι, χαλεπὸν δὲ καὶ τὸ
τοὺς συμμάχους τούς τε ὑπηκόους, τοὺς μὲν ἀπὸ παλαιοῦ δημοκρα-
τουμένους τοὺς δ᾽ ὑφ᾽ ἡμῶν αὐτῶν ἠλευθερωμένους, ἐς δουλείαν
αὖθις καταστῆσαι, τοσούτων πέριξ πολεμίων ἡμῖν προσκειμένων.
6 καὶ ἵνα γε ἀπὸ πρώτου τοῦ βραχυτάτου ἄρξωμαι, χρήματά
σοι πολλὰ καὶ πανταχόθεν ἀναγκαῖον ἔσται πορίζειν· ἀδύνατον γὰρ
τὰς νῦν οὔσας προσόδους πρός τε τἆλλα καὶ πρὸς τὴν τῶν στρα-
τιωτῶν τροφὴν ἐξαρκέσαι. τοῦτο δὲ ἔστι μὲν καὶ ἐν ταῖς δημο-
κρατίαις· οὐ γὰρ οἷόν τε πολιτείαν τινὰ ἄνευ δαπάνης συστῆναι.
2 ἀλλ᾽ ἐν μὲν ἐκείναις μάλιστα μὲν ἑκόντες πολλοὶ πολλὰ ἐπιδιδόασιν,
ἐν φιλοτιμίας μέρει τὸ πρᾶγμα ποιούμενοι καὶ τιμὰς ἀντ᾽ αὐτῶν
ἀξίας ἀντιλαμβάνοντες· ἂν δέ που καὶ ἀναγκαῖαι παρὰ πάντων
ἐσφοραὶ γένωνται, ἑαυτούς τε πείθοντες καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν συντε-
3 λοῦντες ἀνέχονται. ἐν δὲ δὴ ταῖς δυναστείαις τό τε ἄρχον πάντες
μόνον ὡς καὶ ὑπερπλουτοῦν ἀξιοῦσι δαπανᾶσθαι, τὰς μὲν προσόδους
αὐτοῦ ἑτοίμως ἐξερευνώμενοι, τὰ δ᾽ ἀναλώματα οὐκέθ᾽ ὁμοίως
ἐκλογιζόμενοι· καὶ οὔτ᾽ ἰδίᾳ ἡδέως ἢ καὶ ἑκόντες ἐπιδιδόασί τι, οὔτε
4 τὰς κοινὰς συντελείας αὐθαιρέτους ποιοῦνται. ἐκεῖνο μὲν γὰρ οὔτ᾽
ἂν ἐθελήσειέ τις (οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ὁμολογήσειεν ἂν ῥᾳδίως πλουτεῖν)
οὔτε συμφέρει τῷ κρατοῦντι γίγνεσθαι· αὐτίκα γὰρ ἂν δόξαν παρὰ
τοῖς πολλοῖς ὡς καὶ φιλόπολις ἔχων ὀγκωθείη καὶ νεωτερίσειε. τὸ
δ᾽ ἕτερον πάνυ τοὺς πολλοὺς βαρύνει, καὶ μάλισθ᾽ ὅτι τὴν μὲν ζη-
5 μίαν αὐτοὶ ὑπομένουσι, τὸ δὲ δὴ κέρδος ἕτεροι λαμβάνουσιν. ἐν
V 243r μὲν γὰρ ταῖς δημοκρατίαις | καὶ στρατεύονται ὡς πλήθει οἱ τὰ χρή-
ματα συνεσφέροντες, ὥστε τρόπον τινὰ αὖθις αὐτὰ ἀπολαμβάνου-
σιν· ἐν δὲ ταῖς μοναρχίαις ἄλλοι μὲν ὡς τὸ πολὺ καὶ γεωργοῦσι
καὶ δημιουργοῦσι καὶ ναυτίλλονται καὶ πολιτεύονται, παρ᾽ ὧνπερ
καὶ αἱ λήψεις μάλιστα γίγνονται, ἄλλοι δὲ τὰ ὅπλα ἔχουσι καὶ τὸν
μισθὸν φέρουσιν.
7 ἓν μὲν δὴ τοῦτο τοιοῦτον ὂν πράγματά σοι παρέξει, ἕτερον δὲ
ἐκεῖνο. πάντως μέν τινα δεῖ δίκην τὸν ἀεὶ κακουργοῦντα διδόναι·
οὔτε γὰρ ἐκ νουθεσίας οὔτε ἐκ παραδειγμάτων οἱ πολλοὶ σωφρο-
νίζονται, ἀλλὰ ἀνάγκη πᾶσα αὐτοὺς καὶ ἀτιμίᾳ καὶ φυγῇ καὶ θα-

---

18 τε R. St., γε V Lb   26 ἔχων] σχὼν Sauppe *ausg. Schrift.* p. 574.

νάτῳ ζημιοῦσθαι, οἷα ἔν τε ἀρχῇ τηλικαύτῃ καὶ ἐν πλήθει ἀνθρώ-
πων τοσούτῳ, ἄλλως τε καὶ ἐν μεταβολῇ πολιτείας, φιλεῖ συμβαίνειν.
τούτοις δ' ἂν μὲν ἑτέρους δικαστὰς καθίζῃς, ἀπολύοιντό τε ἂν 2
διασπενδόμενοι, καὶ μάλιστα ὅσους ἂν ἐχθραίνειν νομισθῇς· καὶ
γὰρ προσποίησίν τινα ἐξουσίας οἱ δικάζοντες λαμβάνουσιν, ὅταν τι
παρὰ τὸ δοκοῦν τῷ κρατοῦντι ποιήσωσι· κἂν ἄρα τινὲς ἁλίσκων- 3
ται, διὰ σὲ δόξουσιν ἐκ κατασκευάσματος κατεψηφίσθαι. ἂν δ'
αὐτὸς δικάζῃς, πολλοὺς ἀναγκασθήσῃ καὶ τῶν ὁμοτίμων κολάζειν
(τοῦτο δὲ οὐκ εὐτυχές), καὶ πάντως τινὰς αὐτῶν ὀργῇ μᾶλλον ἢ
δικαιώσει δόξεις εὐθύνειν· τοὺς γὰρ βιάζεσθαι δυναμένους οὐδεὶς 4
δικάζοντας δικαιοπραγεῖν πιστεύει, ἀλλ' οἴονται πάντες αὐτοὺς
σχῆμα καὶ σκιαγραφίαν πολιτείας αἰσχύνῃ πρὸ τῆς ἀληθείας προ-
πεταννύντας, ὀνόματι ἐννόμῳ δικαστηρίου τὴν ἑαυτῶν ἐπιθυμίαν
ἀποπιμπλάναι. ἐν μὲν οὖν ταῖς μοναρχίαις ταῦθ' οὕτω γίγνεται·
ἐν δὲ δὴ ταῖς δημοκρατίαις, ἄν τ' ἰδίᾳ τις ἀδικεῖν αἰτίαν λάβῃ, 5
ἰδίαν δίκην παρὰ δικασταῖς ἴσοις φεύγει, ἄν τε δημοσίᾳ, καὶ ἐκείνῳ
δικασταὶ καθίζουσιν ἐκ τῶν ὁμοίων οὓς ἂν ὁ κλῆρος ἀποδείξῃ, ὥστε
ῥᾷον τὰ ἀποβαίνοντα ἀπ' αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους φέρειν, μήτ'
ἰσχύι δικαστοῦ μήτε χάριτι ἀναγκαστῇ νομίζοντάς τι πεπονθέναι.

ἔτι τοίνυν πολλοὶ χωρὶς τῶν τι ἀδικούντων, οἱ μὲν γένει οἱ δὲ
πλούτῳ οἱ δὲ ἑτέρῳ τινὶ ἐπαιρόμενοι, ἄλλως μὲν οὐ κακοὶ ἄνδρες,
τῇ δὲ δὴ προαιρέσει τῇ τῆς μοναρχίας ἐναντίοι φύονται· καὶ αὐ-
τοὺς οὔτ' αὔξεσθαί τις ἐῶν ἀσφαλῶς δύναται | ζῆν, οὔτ' αὖ κολούειν V 243r
ἐπιχειρῶν δικαίως τοῦτο ποιεῖν. τί ποτ' οὖν τούτοις χρήσῃ; πῶς 2
αὐτοὺς μεταχειρίσῃ; ἂν μὲν γὰρ τά τε γένη σφῶν καθέλῃς καὶ τοὺς
πλούτους ἐλαττώσῃς τά τε φρονήματα ταπεινώσῃς, οὐδεμίαν ἂν
εὔνοιαν παρὰ τῶν ἀρχομένων λάβοις· πῶς γάρ, εἰ μήτε γεννηθῆναί
τῳ καλῶς μήτε πλουτῆσαι δικαίως, μήτ' ἰσχυρῷ μήτ' ἀνδρείῳ μήτε
συνετῷ γενέσθαι ἐξείη; ἂν δὲ ἐάσῃς ταῦθ' ὡς ἕκαστα αὔξειν, οὐκ 3
ἂν ῥᾳδίως αὐτὰ διάθοιο. καὶ γὰρ εἰ αὐτὸς μόνος πρός τε ⟨τὸ⟩ τὰ
πολιτικὰ καὶ πρὸς τὸ τὰ πολεμικὰ καλῶς καὶ κατὰ καιρὸν πράττειν
ἐξήρκεις, καὶ μηδενὸς συνεργοῦ πρὸς μηδὲν αὐτῶν ἔχρῃζες, ἕτερος

---

1 *οἷα κ. τ. λ.*] an lacuna statuenda ante *οἷα*? 2 *τοσούτῳ* St., *τοσούτων* VLb 3 *τούτοις* Xyl., *τούτους* VLb 4 *διασπενδόμενοι*] cf. fr. 83, 5 6 *ἁλίσκωνται* R. St., *ἁλίσκονται* VLb 8 *ἀναγκασθήσῃ* V, *ἀναγκασθείσῃ* Lb 10 *δόξεις* Lb, *δόξῃς* V 13 *ἐννόμῳ* coll. Thuc. 4, 60, 1 Nab., *ἐννόμου* VLb 17 *καθίζουσιν* Rk., *καθίζωσιν* VLb *οὓς ἂν* Xyl., *οὖσαν* VLb *ἀποδείξῃ*] ita VLb 19 *ἀναγκαστῇ* dedi ex Lb, *ἀναγκασθῇ* V, *ἀναγκασθῆναι* R. St. 29 *αὔξειν*] *αὔξεσθαι* coll. § 1 Bk., at cf. 38, 27, 1; 41, 45, 2; 46, 4, 1; 48, 52, 4 30 *πρός τε ⟨τὸ⟩* scripsi, *καὶ πρὸς τὸ* R. St.

4 ἂν ἦν λόγος· νῦν δὲ πᾶσά σε ἀνάγκη συναγωνιστὰς πολλούς, ἅτε
τοσαύτης οἰκουμένης ἄρχοντα, ἔχειν, καὶ προσήκει που πάντας αὐ-
τοὺς καὶ ἀνδρείους καὶ φρονίμους εἶναι. οὐκοῦν ἂν μὲν τοιούτοις
τισὶ τά τε στρατεύματα καὶ τὰς ἀρχὰς ἐγχειρίζῃς, κίνδυνος ἔσται
5 καὶ σοὶ καὶ τῇ πολιτείᾳ καταλυθῆναι· οὐ γάρ ἐστιν οὔτ᾽ ἄνευ
φρονήματος ἀξιόλογον ἄνδρα φῦναι, οὔτ᾽ αὖ φρόνημα μέγα λαβεῖν
ἐκ δουλοπρεποῦς ἐπιτηδεύσεως, οὐ μὴν οὐδὲ φρονηματίαν γενόμενον
6 μὴ οὐκ ἐλευθερίας ἐπιθυμῆσαι καὶ πᾶν τὸ δεσπόζον μισῆσαι. ἂν
δὲ δὴ τούτοις μὲν μηδὲν ἐπιτρέπῃς, τοῖς δὲ δὴ φαύλοις καὶ τοῖς
τυχοῦσι τὰ πράγματα προστάσσῃς, τάχιστα μὲν ἂν ὀργὴν παρ᾽
ἐκείνων ὡς ἀπιστουμένων λάβοις, τάχιστα δ᾽ ἂν ἐν τοῖς μεγίστοις
7 πταίσειας. τί μὲν γὰρ ἂν ἀγαθὸν ἀμαθὴς ἢ ἀγεννὴς ἄνθρωπος
ἐργάσαιτο; τίς δ᾽ οὐκ ἂν καταφρονήσειεν αὐτοῦ τῶν πολεμίων;
τίς δ᾽ ἂν πειθαρχήσειέν οἱ τῶν συμμάχων; τίς δ᾽ οὐκ ἂν καὶ αὐ-
τῶν τῶν στρατιωτῶν ἀπαξιώσειεν ὑπὸ τοιούτου τινὸς ἄρχεσθαι;
καὶ μὴν ὅσα ἐκ τούτου κακὰ γίγνεσθαι πέφυκε, τὰ μὲν ἄλλα οὐδὲν
8 δέομαί σοι σαφῶς εἰδότι διηγεῖσθαι, ἐκεῖνο δὲ δὴ μόνον ἀναγκαίως
ἐρῶ, ὅτι ἂν μὲν μηδὲν δέον ὁ τοιοῦτος πράττῃ, πολὺ πλείω ἄν σε
τῶν πολεμίων βλάψειεν, ἂν δέ τι τῶν προσηκόντων ποιῇ, καὶ αὐτὸς
ἄν σοι φοβερὸς ἐκφρονήσας ὑπ᾽ ἀπαιδευσίας γένοιτο.
9 οὐ μέντοι καὶ ταῖς δημοκρατίαις τοιοῦτό τι πρόσεστιν, ἀλλ᾽
ὅσῳ ἂν πλείους καὶ πλουτῶσι καὶ ἀνδρίζωνται, τόσῳ μᾶλλον αὐτοί
τε φιλοτιμοῦνται καὶ τὴν πόλιν αὔξουσι, καὶ σφισι καὶ ἐκείνη κέ-
V 244r χρηται καὶ χαίρει, πλὴν ἄν τις τυραννίδος ἐπιθυμήσῃ· τοῦτον | γὰρ
2 ἰσχυρῶς κολάζουσι. καὶ ὅτι ταῦθ᾽ οὕτως ἔχει καὶ πολλῷ κρείττους
αἱ δημοκρατίαι τῶν μοναρχιῶν εἰσι, δηλοῖ μὲν καὶ τὸ Ἑλληνικόν·
τέως μὲν γὰρ οὕτως ἐπολιτεύοντο, οὐδὲν μέγα κατέπραξαν, ἐπειδὴ
3 δὲ ἐκείνως ζῆν ἤρξαντο, ὀνομαστότατοι ἐγένοντο· δηλοῖ δὲ καὶ τὰ
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ὧν οἱ μὲν ἐν τυραννίσι καὶ νῦν ἔτι διαγόμενοι
ἀεί τε δουλεύουσι καὶ ἀεὶ τοῖς ἄρχουσιν ἐπιβουλεύουσιν, οἱ δὲ δὴ
προστατείαις ἐπετησίοις ἢ καὶ ἐπὶ πλείω τινὰ χρόνον χρώμενοι καὶ
4 ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι διατελοῦσιν ὄντες. ἀλλὰ τί δεῖ ἡμᾶς ἀλ-
λοτρίοις παραδείγμασιν οἰκεῖα ἔχοντας χρῆσθαι; ἡμεῖς γὰρ αὐτοὶ
οἱ Ῥωμαῖοι ἄλλως τὸ πρῶτον πολιτευόμενοι, ἔπειτα ἐπειδὴ πολλὰ
καὶ δεινὰ ἐπάσχομεν, τῆς τε ἐλευθερίας ἐπεθυμήσαμεν καὶ λαβόντες
5 αὐτὴν πρὸς τοσοῦτον ὄγκον προήλθομεν, οὐκ ἄλλοις τισὶν ἢ τοῖς

---

2 *ἄρχοντα* Leuncl., *ἄρχοντας* VLb 12 *ἀγεννὴς* scripsi ex V, *ἀγενὴς* Lb, cf. 59, 27, 2 14 *πειθαρχήσειέν* Lb (*πιθαρχήσειέν*), *πιθάρχησεν* V 27 *τέως*] cf. ad 48, 4, 2 28 *ἐκείνως* Lb, *ἐκεῖνος* V.

ἐκ τῆς δημοκρατίας ἀγαθοῖς ἰσχύσαντες, ἐξ ὧν ἥ τε γερουσία
προεβούλευε καὶ ὁ δῆμος ἐπεκύρου τό τε στρατευόμενον προεθυ-
μεῖτο καὶ τὸ στρατηγοῦν ἐφιλοτιμεῖτο. ὧν οὐδὲν ἂν ἐν τυραννίδι
πραχθείη. ἀμέλει τοσοῦτον αὐτῆς διὰ ταῦτα μῖσος οἱ πάλαι Ῥω-
μαῖοι ἔσχον ὥστε καὶ ἐπάρατον τὸ πολίτευμα ποιήσασθαι.

χωρὶς δὲ τούτων, εἰ δεῖ τι καὶ περὶ τῶν ἰδίᾳ σοὶ αὐτῷ συμφε- 10
ρόντων εἰπεῖν, πῶς μὲν ἂν ὑπομείνειας τοσαῦτα καὶ μεθ' ἡμέραν
καὶ νύκτωρ διοικῶν, πῶς δ' ἂν μὴ ὑγιαίνων ἐξαρκέσειας; τίνος δ'
ἂν τῶν ἀγαθῶν τῶν ἀνθρωπίνων ἀπολαύσειας, πῶς δ' ἂν στερό-
μενος αὐτῶν εὐδαιμονήσειας; τίνι δ' ἂν ἀκριβῶς ἡσθείης, πότε δ'
οὐκ ἂν ἰσχυρῶς λυπηθείης; πᾶσα γὰρ ἀνάγκη τὸν τηλικαύτην ἀρχὴν 2
ἔχοντα καὶ φροντίζειν πολλὰ καὶ δεδιέναι πολλά, καὶ τῶν μὲν ἡδί-
στων ἐλάχιστα ἀπολαύειν, τὰ δὲ δυσχερέστατα ἀεὶ καὶ πανταχοῦ
καὶ ἀκούειν καὶ ὁρᾶν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ὅθεν, οἶμαι, καὶ
Ἕλληνες καὶ βάρβαροί τινες οὐδὲ διδομένας σφίσι βασιλείας
ἐδέξαντο.

ταῦτ' οὖν προϊδόμενος προβούλευσαι πρὶν ἐν αὐτοῖς γενέσθαι· 3
αἰσχρὸν γάρ, μᾶλλον δὲ καὶ ἀδύνατόν ἐστι παρακύψαντά τινα ἅπαξ
ἐς αὐτὰ ἀναδῦναι. μηδέ σε ἐξαπατήσῃ μήτε τὸ μέγεθος τῆς ἐξου-
σίας μήθ' ἡ περιουσία τῶν κτημάτων, μὴ τὸ στῖφος τῶν σωματο-
φυλάκων, μὴ ⟨ὁ⟩ ὄχλος τῶν θεραπευόντων. οἵ τε γὰρ πολὺ δυνά- 4
μενοι | πολλὰ πράγματα ἔχουσι, καὶ οἱ συχνὰ κεκτημένοι συχνὰ V 241r
ἀναλίσκειν ἀναγκάζονται, τά τε πλήθη τῶν δορυφόρων διὰ τὰ
πλήθη τῶν ἐπιβουλευόντων ἀθροίζεται, καὶ οἱ κολακεύοντες ἐπι-
τρίψειαν ἄν τινα μᾶλλον ἢ σώσειαν. ὥσθ' ἕνεκα μὲν τούτων οὐδ'
ἂν εἷς εὖ φρονῶν αὐταρχῆσαι ἐπιθυμήσειεν· εἰ δ' ὅτι καὶ πλουτίζειν 11
καὶ σώζειν τινὰς ἄλλα τε πολλὰ καὶ ἀγαθὰ δρᾶν οἱ τοιοῦτοι δύ-
νανται, καὶ νὴ Δία καὶ ὑβρίζειν σφίσι καὶ κακῶς ποιεῖν ὃν ἂν
ἐθελήσωσιν ἔξεστιν, ἀξίαν τις διὰ ταῦτα σπουδῆς τὴν τυραννίδα Bekk. Anecd. 125, 6
εἶναι νομίζει, τοῦ παντὸς ἁμαρτάνει. τὸ μὲν γὰρ ἀσελγαίνειν καὶ 2
κακόν τι ποιεῖν οὔθ' ὡς αἰσχρὰ οὔθ' ὡς σφαλερὰ καὶ μεμισημένα
καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἐστί, δέομαί σοι λέγειν· οὔτε
γὰρ ἄλλως τοιοῦτος εἶ, οὔτ' ἂν διὰ ταῦτα μοναρχῆσαι ἕλοιο. προήρη-
μαί τε ἐγὼ νῦν οὐ πάνθ' ὅσα ἄν τις κακῶς τὸ πρᾶγμα μεταχειρι-

1 ἥ τε Lb, ἥ τε ἡ V 4 πραχθείη V, προαχθείη Lb 7 ὑπομείνειας] ὑγιήνειας (ὑγιάνειας Bk.) Rk., speciose at vix necesse 12 πολλά (alterum)] συχνά Bk. praeter necessitatem, cf. e. gr. 53, 9, 5 17 προϊδόμενος Bk., προειδόμενος VLb 18 αἰσχρὸν] ἀλγεινὸν vel ἀνιαρὸν St., sine causa 21 ⟨ὁ⟩ ins. Bk. 25 ἐπιτρίψειαν — σώσειαν Dind., ἐπιτρίψαιεν — σώσαιεν VLb

ζόμενος ἐξεργάσαιτο εἰπεῖν, ἀλλ' ὅσα καὶ οἱ πάνυ ἄριστα αὐτῷ
3 χρώμενοι καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἀναγκάζονται. τὸ δ' ἕτερον, τό
τινα ἀφθόνως εὐεργετεῖν ἔχειν, ἀξιοσπούδαστον μέν, ἀλλ' ἐν μὲν
ἰδιώτῃ γιγνόμενον καὶ καλὸν καὶ σεμνὸν καὶ εὐκλεὲς καὶ ἀσφαλές
ἐστιν, ἐν δὲ δὴ ταῖς μοναρχίαις πρῶτον μὲν οὐκ ἀντάξιον τῶν
ἄλλων τῶν ἀτοπωτέρων, ὥστε τινὰ δι' ἐκεῖνα καὶ τοῦτο ἑλέσθαι,
ἄλλως τε καὶ μέλλοντα τὴν μὲν ἐκ τούτου ἀπόλαυσιν ἑτέροις δώσειν
12 τὴν δὲ ἐξ ἐκείνων ἀηδίαν αὐτὸν ἕξειν, ἔπειτα δ' οὐδ' ἁπλοῦν, ὥς
τις οἴεται. οὔτε γὰρ ἂν πᾶσι τοῖς δεομένοις τινὸς ἐπαρκέσειέ τις.
οἱ μὲν γὰρ ἀξιοῦντές τι παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν πάντες ὡς εἰπεῖν
εἰσιν ἄνθρωποι, κἂν μηδεμία εὐθὺς εὐεργεσία αὐτοῖς ὀφείληται·
2 πᾶς γάρ τις φύσει καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ἀρέσκει, κἀγαθόν τι ἐπαυρέσθαι
παρὰ τοῦ δοῦναι δυναμένου βούλεται· ἃ δὲ ἐνδέχεται αὐτοῖς δί-
δοσθαι (τιμάς τε καὶ ἀρχὰς λέγω, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ χρήματα)
πάνυ ἂν εὐαρίθμητα ὡς πρὸς τοσοῦτο πλῆθος εὑρεθείη. τούτου
τε οὕτως ἔχοντος ἔχθος ἂν αὐτῷ παρὰ τῶν διαμαρτανόντων ὧν
3 χρῄζουσι μᾶλλον ἢ φιλία παρὰ τῶν τυγχανόντων ὑπάρξειεν. οἱ
μὲν γάρ, ὡς καὶ ὀφειλόμενόν τι λαμβάνοντες, οὔτ' ἄλλως μεγάλην
οἴονται δεῖν τῷ διδόντι αὐτὸ χάριν ἔχειν ἅτε μηδὲν παρὰ δόξαν
V 245r εὑρισκόμενοι, καὶ προσέτι καὶ ὀκνοῦσι τοῦτο ποιεῖν, ἵνα μὴ καὶ
4 ἀναξίους ἐν τούτῳ σφᾶς τοῦ καλῶς πάσχειν ἀποφήνωσιν· οἱ δὲ
ὧν ἐλπίζουσιν ἀτυχοῦντες λυποῦνται κατ' ἀμφότερα, τοῦτο μὲν ὡς
οἰκείου τινὸς στερισκόμενοι (πάντες γὰρ ἔχειν ἤδη νομίζουσιν ὧν
ἂν ἐπιθυμήσωσι), τοῦτο δὲ ὡς καὶ αὐτοὶ ἑαυτῶν ἀδικίαν τινὰ
καταγιγνώσκοντες, ἂν ῥαδίως ἐπὶ τῷ μὴ τυχεῖν ὧν ἂν προσδοκήσωσι
5 φέρωσι. καὶ γὰρ ὁ ὀρθῶς διδοὺς τὰ τοιαῦτα τό τε κατ' ἀξίαν
ἑκάστου δῆλον ὅτι πρὸ πάντων προσκοπεῖ, καὶ τοὺς μὲν τιμᾷ τοὺς
δὲ παρορᾷ, ὥστε καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου γνώμης τοῖς μὲν φρόνημα
τοῖς δ' ἀγανάκτησιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συνειδότος σφῶν προσγίγνεσθαι.
Bekk. Anecd. 125, 3 ὡς ἂν γέ τις τοῦτ' εὐλαβούμενος ἀνωμάλως αὐτὰ διανέμειν ἐθελήσῃ,
6 τὸ σύμπαν ἁμαρτήσεται· οἵ τε γὰρ πονηροὶ παρὰ τὸ προσῆκον
τιμώμενοι χείρους ἄν, ἤτοι καὶ ἐπαινεῖσθαι ὡς ἀγαθοὶ ἢ πάντως
γε θεραπεύεσθαι ὡς φοβεροὶ δοκοῦντες, γίγνοιντο, καὶ οἱ χρηστοὶ
μηδὲν πλεῖον αὐτῶν εὑρισκόμενοι, ἀλλ' ἐξ ἴσου σφίσιν ἀγόμενοι,
μᾶλλον ἂν ἐκ τῆς πρὸς ἐκείνους ἰσομοιρίας λυποῖντο ἢ ⟨τῷ⟩ καὶ

1 πάνυ ἄριστα] πανάριστα Nab. 6 δι' ἐκεῖνα καὶ τοῦτο] δι' ἐκεῖνο καὶ ταῦτα Rk., διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνα? Bk., καὶ ἐκεῖνα διὰ τοῦτο Polak.
19 αὐτὸ Lb, αὐτῷ V 21 ἀποφήνωσιν St., ἀποφανοῦσιν VLb 24 αὐτοὶ Lb, ἑαυτοὶ V 25 τῷ] ita VLb 30 ὡς ἂν γέ τις] ὅταν δέ τις Rk., sed spectant haec ad ὁ ὀρθῶς διδοὺς — προσκοπεῖ: *nam, si quis* cet. 35 ⟨τῷ⟩ ins. Pflugk.

αὐτοί τινος ἀξιοῦσθαι χαίροιεν, κἀκ τούτου τήν τε ἐπιτήδευσιν τῶν 7
κρειττόνων ἐφῖεν ἂν καὶ τὴν ζήλωσιν τῶν χειρόνων μετέρχοιντο, καὶ
οὕτω κἂν ἐξ αὐτῶν τῶν τιμῶν οὔθ' οἱ διδόντες αὐτὰς ἀγαθόν τι
καρποῖντο καὶ οἱ λαμβάνοντες κακίους γίγνοιντο. ὥστε σοι τοῦτο,
ὃ μάλιστα ἄν τισιν ἐν ταῖς μοναρχίαις ἀρέσειε, δυσμεταχειριστότα-
τον συμβῆναι.

ταῦτά τε οὖν καὶ τἆλλα ἃ μικρῷ πρόσθεν εἶπον ἐνθυμηθεὶς 13
φρόντισον ἕως ἔξεστί σοι, καὶ ἀπόδος τῷ δήμῳ καὶ τὰ ὅπλα καὶ
τὰ ἔθνη καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ χρήματα. ἂν μὲν γὰρ ἤδη τε καὶ
ἑκὼν αὐτὸ ποιήσῃς, ἐνδοξότατός τε ἅμα ἀνθρώπων ἔσῃ καὶ ἀσφα-
λέστατος· ἂν δ' ἀναμείνῃς βίαν τινά σοι προσαχθῆναι, τάχ' ἄν
τι δεινὸν μετὰ κακοδοξίας πάθοις. τεκμήριον δέ, Μάριος μὲν καὶ 2
Σύλλας καὶ Μέτελλος, καὶ Πομπήιος τὸ πρῶτον, ἐν κράτει τῶν
πραγμάτων γενόμενοι οὔτ' ἠθέλησαν δυναστεῦσαι οὔτ' ἔπαθον παρὰ
τοῦτο δεινὸν οὐδέν· Κίννας δὲ δὴ καὶ Στράβων, ὅ τε Μάριος ὁ
ἕτερος καὶ ὁ Σερτώριος, ὅ τε Πομπήιος αὐτὸς μετὰ ταῦτα, τῆς
δυναστείας ἐπιθυμήσαντες κακῶς ἀπώλοντο. δυσχερὲς γάρ ἐστι 3 V 245r
τὴν πόλιν ταύτην, τοσούτοις τε ἔτεσι δεδημοκρατημένην καὶ τοσού-
των ἀνθρώπων ἄρχουσαν, δουλεῦσαί τινι ἐθελῆσαι. καὶ ἀκούεις
μὲν ὅτι τὸν Κάμιλλον ὑπερώρισαν, ἐπειδὴ λευκοῖς ἵπποις ἐς τὰ
ἐπινίκια ἐχρήσατο, ἀκούεις δὲ ὅτι τὸν Σκιπίωνα κατέλυσαν, ἐπειδή 4
τινα πλεονεξίαν αὐτοῦ κατέγνωσαν, μέμνησαι δὲ ὅπως τῷ πατρί
σου προσηνέχθησαν, ὅτι τινὰ ὑποψίαν ἐς αὐτὸν μοναρχίας ἔσχον.
καίτοι τούτων μὲν ἀμείνους ἄνδρες οὐδένες ἄλλοι γεγόνασιν.

οὐ μέντοι καὶ ἁπλῶς οὕτω συμβουλεύω σοι τὴν ἀρχὴν ἀφεῖναι, 5
ἀλλὰ πάντα τὰ συμφέροντα τῷ δημοσίῳ προπρᾶξαι καὶ δόγμασι
καὶ νόμοις ἃ προσήκει κατακλεῖσαι, καθάπερ που καὶ ὁ Σύλλας
ἐποίησε· καὶ γὰρ εἴ τινα αὐτῶν μετὰ ταῦτα ἀνετράπη, ἀλλὰ τά
γε πλείω καὶ μείζω διαμένει. καὶ μὴ εἴπῃς ὅτι καὶ ὣς στασιάσουσί 6
τινες, ἵνα μὴ καὶ ἐγὼ αὖθις εἴπω ὅτι πολλῷ μᾶλλον οὐκ ἂν ἀνά-
σχοιντο μοναρχούμενοι. ὡς εἴγε πάνθ' ὅσα ἐνδέχεταί τισι συνε-
νεχθῆναι προσκοποίμεθα, ἀλογώτατα ἂν τὰς διχοστασίας τὰς ἐκ
τῆς δημοκρατίας συμβαινούσας φοβηθείημεν ἂν μᾶλλον ἢ τὰς τυ-
ραννίδας τὰς ἐκ τῆς μοναρχίας ἐκφυομένας. περὶ ὧν τῆς δεινότητος 7
οὐδὲ ἐπεχείρησά τι εἰπεῖν· οὐ γὰρ δὴ καὶ καταδραμεῖν ἄλλως εὐκατ-

---

1 *χαίροιεν* R. St., *χαίροιε* VLb 2 *μετέρχοιντο*] cf. 54, 4, 3; 56, 9, 2; 60, 16, 3 3 *κἂν* V, *καὶ* Lb 7 *μικρῷ*] an *σμικρῷ*?, at cf. 45, 23, 8 10 *ἐνδοξότατός* V, *ἐνδοξώτατός* Lb 13 *ἐν κράτει*] *ἐγκρατεῖς* Cob., at vide indicem 15 *Στράβων*] *Κάρβων* Xyl., cf. 44, 28, 1 19 *τινι*] ita VLb 27 *ἃ*] *οἷς* Rk. praeter necessitatem 35 *δὴ* R. St., *δεῖ* VLb.

ηγόρηκον οὕτω πρᾶγμα ἠθέλησα, ἀλλὰ δεῖξαί σοι τοῦθ' ὅτι τοιοῦ-
τόν ἐστι τῇ φύσει ὥστε μηδὲ τοὺς χρηστοὺς ἄνδρας . . ."

14 *". . . οὔτε πεῖσαί τι ῥαδίως ὑπὸ παρρησίας τοὺς οὐχ ὁμοίους δύναν-*
ται, κἂν ταῖς πράξεσιν ἅτε μὴ ὁμογνωμονούντων σφῶν κατορθοῦ-
σιν. ὥστε εἴ τι κήδῃ τῆς πατρίδος, ὑπὲρ ἧς τοσούτους πολέμους
πεπολέμηκας, ὑπὲρ ἧς καὶ τὴν ψυχὴν ἡδέως ἂν ἐπιδοίης, μεταρ-
2 *ρύθμισον αὐτὴν καὶ κατακόσμησον πρὸς τὸ σωφρονέστερον. τὸ*
γὰρ ἐξεῖναί τισι πάνθ' ἁπλῶς ὅσα βούλονται καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν,
ἂν μὲν ἐπὶ τῶν εὖ φρονούντων ἐξετάζῃς, εὐδαιμονίας ἅπασιν αἴτιον
γίγνεται, ἂν δὲ ἐπὶ τῶν ἀνοήτων, συμφορᾶς· καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν
τοῖς τοιούτοις τὴν ἐξουσίαν διδοὺς παιδί δή τινι καὶ μαινομένῳ
ξίφος ὀρέγει, ὁ δ' ἐκείνοις τά τε ἄλλα καὶ αὐτοὺς τούτους καὶ μὴ
3 *βουλομένους σώζει. διόπερ καὶ σὲ ἀξιῶ μὴ πρὸς τὰς εὐπρεπείας*
τῶν ὀνομάτων ἀποβλέψαντα ἀπατηθῆναι, ἀλλὰ τὰ γιγνόμενα ἐξ
V 246r *αὐτῶν προσκοπήσαντα | τήν τε θρασύτητα τοῦ ὁμίλου παῦσαι καὶ*
τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀρίστοις
προσθεῖναι, ἵνα βουλεύωσι μὲν οἱ φρονιμώτατοι, ἄρχωσι δὲ οἱ
στρατηγικώτατοι, στρατεύωνται δὲ καὶ μισθοφορῶσιν οἵ τε ἰσχυ-
4 *ρότατοι καὶ οἱ πενέστατοι. οὕτω γὰρ τά τε ἐπιβάλλοντά σφισιν*
ἕκαστοι προθύμως ποιοῦντες, καὶ τὰς ὠφελίας ἀλλήλοις ἑτοίμως
ἀντιδιδόντες, οὔτε τῶν ἐλαττωμάτων, ἐν οἷς καταδέουσί τινων,
ἐπαισθήσονται, καὶ τὴν δημοκρατίαν τὴν ἀληθῆ τήν τε ἐλευθερίαν
5 *τὴν ἀσφαλῆ κτήσονται· ἐκείνη μὲν γὰρ ἡ τοῦ ὄχλου ἐλευθερία τοῦ*
τε βελτίστου δουλεία πικροτάτη γίγνεται καὶ κοινὸν ἀμφοῖν ὄλεθρον
φέρει, αὕτη δὲ τό τε σῶφρον πανταχοῦ προτιμῶσα καὶ τὸ ἴσον
ἅπασι κατὰ τὴν ἀξίαν ἀπονέμουσα πάντας ὁμοίως εὐδαίμονας τοὺς

---

2 post *ἄνδρας* 62 versus desunt ($2\frac{2}{3}$ pag. ed. Dind.) folio uno ex L abscisso. codicis L apographum V hanc lacunam non indicat, indicat alterum apographum Lb, cf. praef. vol. 1 p. LXIX, 1. LXVI. LXXVI sq. — Periit Agrippae orationis exitus, exordium verborum Maecenatis. Vide Zon. 10, 32 p. 408, 20 sqq. B. = p. 436, 10 sqq. D.: *ὁ δὲ Μαικήνας τοὐναντίον συνεβούλευεν ἅπαν εἰπὼν ἤδη τὴν μοναρχίαν ἐπὶ πολὺ διοικῆσαι αὐτὸν καὶ ἀναγκαῖον εἶναι δυοῖν θάτερον, ἢ μεῖναι ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἢ ἀπολέσθαι ταῦτα προέμενον. κ. τ. λ.* quorum priora spectant ad ea quae in hac lacuna interierunt. 4 *κατορθοῦσιν*] ⟨*οὐ πάνυ*⟩ vel ⟨*οὐ μάλα*⟩ vel ⟨*οὐ ῥαδίως*⟩ *κατορθοῦσιν* Rk., ⟨*ὀλίγα*⟩ *κατορθοῦσιν* Bk., sed verba ⟨*οὔτε γὰρ . . . .*⟩ *οὔτε πεῖσαί τι — δύνανται* in parenthesi dicta fuisse possunt 7 *κατακόσμησον*] *μετακόσμησον*? Bk. 8 *ἁπλῶς ὅσα* Pflugk., *ὅσα ἁπλῶς* VLb 11 *καὶ*] *ἢ* Polak. probabiliter, an ⟨*ἢ*⟩ *καὶ*? 17 *βουλεύωσι* R. St., *βουλεύουσι* VLb 20 *ὠφελίας* scripsi, *ὠφελείας* VLb, cf. ad 38, 24, 3 et ad 43, 18, 3.

χρωμένους αὐτῇ ποιεῖ. μὴ γάρ τοι οἰηθῇς ὅτι τυραννῆσαί σοι, 15
τόν τε δῆμον καὶ τὴν βουλὴν δουλωσαμένῳ, παραινῶ. τοῦτο μὲν
γὰρ οὔτ' ἂν ἐγώ ποτε εἰπεῖν οὔτ' ἂν σὺ πρᾶξαι τολμήσειας· ἐκεῖνα
δὲ δὴ καὶ καλὰ καὶ χρήσιμα καὶ σοὶ καὶ τῇ πόλει γένοιτο ἄν, τό
τε πάντα τὰ προσήκοντα αὐτόν σε μετὰ τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν νο-
μοθετεῖν, μηδενὸς τῶν πολλῶν μήτ' ἀντιλέγοντος αὐτοῖς μήτ' ἐναν-
τιουμένου, καὶ τὸ τοὺς πολέμους πρὸς τὰ ὑμέτερα βουλήματα 2
διοικεῖσθαι, πάντων αὐτίκα τῶν ἄλλων τὸ κελευόμενον ποιούντων,
τό τε τὰς τῶν ἀρχόντων αἱρέσεις ἐφ' ὑμῖν εἶναι, καὶ τὸ τὰς τιμὰς
τάς τε τιμωρίας ὑμᾶς ὁρίζειν, ἵνα καὶ νόμος εὐθὺς ᾖ πᾶν ὅ τι ἂν
βουλευσαμένῳ σοι μετὰ τῶν ὁμοτίμων ἀρέσῃ, καὶ οἱ πολέμιοι κρύφα 3
καὶ κατὰ καιρὸν πολεμῶνται, οἵ τε τι ἐγχειριζόμενοι ἀπ' ἀρετῆς
ἀλλὰ μὴ κλήρῳ καὶ σπουδαρχίᾳ ἀποδεικνύωνται, καὶ οἱ μὲν ἀγαθοὶ
ἄνευ φθόνου τιμῶνται, οἱ δὲ κακοὶ ἄνευ συστάσεως κολάζωνται.
οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τά τε πραττόμενα ὀρθῶς διοικηθείη, μήτε 4
ἐς τὸ κοινὸν ἀναφερόμενα μήτε ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενα μήτε
[ἐν] τοῖς παρακελευστοῖς ἐπιτρεπόμενα μήτε ἐκ φιλοτιμίας κινδυ-
νευόμενα, καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν ἀγαθῶν ἡδέως ἀπολαύσαιμεν,
μήτε πολέμους ἐπικινδύνους μήτε στάσεις ἀνοσίους ποιούμενοι.
ταῦτα γὰρ πᾶσα μὲν δημοκρατία ἔχει· οἱ γὰρ δυνατώτεροι, τῶν 5
τε πρωτείων ὀρεγόμενοι καὶ τοὺς ἀσθενεστέρους μισθούμενοι,
πάντα ἄνω καὶ κάτω φύρουσι· πλεῖστα δὲ δὴ παρ' ἡμῖν | γέγονε, V 246r
καὶ οὐκ ἔστιν ὅπως ἄλλως παύσεται. τεκμήριον δέ, πάμπολυς ἐξ οὗ 6
χρόνος καὶ πολεμοῦμεν καὶ στασιάζομεν. αἴτιον δὲ τό τε πλῆθος
τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων· ἐκεῖνοί τε γὰρ
παντοδαποὶ καὶ τὰ γένη καὶ τὰς φύσεις ὄντες καὶ ποικίλας καὶ
τὰς ὀργὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχουσι, καὶ ταῦτα ἐς τοσοῦτον προῆκ-
ται ὥστε καὶ πάνυ δυσχερῶς ἂν διοικηθῆναι. καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ 16
λέγω, μαρτυρεῖ τὰ γεγονότα. τέως μὲν γὰρ οὔτε πολλοὶ ἦμεν οὔτε
μεγάλῳ τινὶ τῶν πλησιοχώρων διεφέρομεν, καλῶς τε ἐπολιτευόμεθα
καὶ πᾶσαν ὀλίγου τὴν Ἰταλίαν κατεστρεψάμεθα· ἀφ' οὗ δὲ ἔξω 2
αὐτῆς ἐξήχθημεν, καὶ ἐπὶ πολλὰ καὶ τῶν ἠπείρων καὶ τῶν νήσων
ἐπεραιώθημεν, καὶ πᾶσαν μὲν τὴν θάλασσαν πᾶσαν δὲ τὴν γῆν καὶ

---

1 *οἰηθῇς* Lb, *οἰηθεὶς* V 6 *μήτ'* (alterum) Bk., *μηδὲ* VLb 7 *βουλήματα* restitui ex VLb, *βουλεύματα* Bk., at cf. 57, 5, 7; 59, 5, 2; 77, 15, 6 14 *συστάσεως*] *στάσεως* Cob.(m.) 17 [*ἐν*] exp. Xyl. *παρακελευστοῖς*] 39, 18, 1 et Thuc. 6, 13, 1 confert Reim. 18 *ἡδέως*] *ἀδεῶς* Cob., at cf. Xen. *Cyrop.* 7, 5, 82 19 *ἀνοσίους* Bk., *ἀνοσίας* VLb, cf. index 21 *πρωτείων* Bk., *πρώτων* VLb, cf. 48, 27, 2 29 *τέως*] cf. ad 48, 4, 2 32 *πολλὰ* revocavi ex VLb, cf. quoque 50, 25, 4, *πολλὰς* Bk.

τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς δυνάμεως ἡμῶν ἐνεπλήσαμεν, οὐδενὸς χρηστοῦ
μετεσχήκαμεν, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον οἴκοι καὶ ἐντὸς τοῦ τείχους κατὰ
συστάσεις ἐστασιάσαμεν, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὰ στρατόπεδα τὸ νό-
3 σημα τοῦτο προηγάγομεν. καὶ διὰ ταῦθ᾽ ἡ πόλις ἡμῶν, ὥσπερ
ὁλκὰς μεγάλη καὶ πλήρης ὄχλου παντοδαποῦ χωρὶς κυβερνήτου,
πολλὰς ἤδη γενεὰς ἐν κλύδωνι πολλῷ φερομένη σαλεύει τε καὶ
ἄττει δεῦρο κἀκεῖσε, καθάπερ ἀνερμάτιστος οὖσα. μήτ᾽ οὖν χει-
4 μαζομένην ἔτ᾽ αὐτὴν περιίδῃς, ὁρᾷς γὰρ ὡς ὑπέραντλός ἐστι, μήτε
περὶ ἕρμα περιρραγῆναι ἐάσῃς, σαθρὰ γάρ ἐστι καὶ οὐδένα ἔτι
χρόνον ἀντισχεῖν δυνήσεται· ἀλλ᾽ ἐπειδήπερ οἱ θεοὶ ἐλεήσαντες
αὐτὴν καὶ ἐπιγνώμονά σε καὶ ἐπιστάτην αὐτῆς ἐπέστησαν, μὴ προ-
δῷς τὴν πατρίδα, ἵν᾽ ὥσπερ νῦν διὰ σὲ μικρὸν ἀναπέπνευκεν, οὕτω
καὶ τὸν λοιπὸν αἰῶνα μετ᾽ ἀσφαλείας διαγάγῃ.
17 ὅτι μὲν οὖν ὀρθῶς σοι παραινῶ, μοναρχεῖσθαι τὸν δῆμον ἀξιῶν,
πάλαι σε ἡγοῦμαι πεπεῖσθαι· τούτου δὲ δὴ οὕτως ἔχοντος καὶ
ἑτοίμως καὶ προθύμως τὴν προστασίαν αὐτοῦ ἀνάδεξαι, μᾶλλον
δὲ μὴ προῇ. οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν τι βουλευόμεθα, ἀλλ᾽
2 ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀπολέσαι καὶ προσέτι καὶ κινδυνεῦσαι. τίς γάρ σου
φείσεται, ἄν τε ἐς τὸν δῆμον τὰ πράγματ᾽ ἀνώσῃς, ἄν τε καὶ ἑτέρῳ
τινὶ ἐπιτρέψῃς, παμπόλλων μὲν ὄντων τῶν ὑπὸ σοῦ λελυπημένων,
V 247r πάντων | δ᾽ ὡς εἰπεῖν τῆς μοναρχίας ἀντιποιησομένων, ὧν οὐδεὶς
οὔτε μὴ ἀμύνασθαί σε ἐφ᾽ οἷς πεποίηκας οὔτ᾽ ἀντίπαλον ὑπολι-
3 πέσθαι ἐθελήσει. τεκμήριον δὲ ὅτι καὶ ὁ Πομπήιος ἐκστὰς τῆς
δυναστείας καὶ κατεφρονήθη καὶ ἐπεβουλεύθη, κἀκ τούτου μηκέτ᾽
αὐτὴν ἀναλαβεῖν δυνηθεὶς ἐφθάρη, καὶ ὁ Καῖσαρ ὁ πατὴρ ὁ σὸς
τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιήσας προσαπώλετο. πάντως δ᾽ ἂν καὶ ὁ Μάριος
καὶ ὁ Σύλλας ὅμοια αὐτοῖς ἐπεπόνθεσαν, εἰ μὴ προετεθνήκεσαν.
4 καίτοι τὸν Σύλλαν φασί τινες αὐτὸ τοῦτο φοβηθέντα φθῆναι καὶ
ἑαυτὸν ἀναχρήσασθαι· συχνὰ γοῦν τῶν νομοθετηθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ
ζῶντος ἔτ᾽ αὐτοῦ λύεσθαι ἤρξατο. ὥστε καὶ σὺ πολλοὺς μὲν
Λεπίδους πολλοὺς δὲ Σερτωρίους Βρούτους Κασσίους γενήσεσθαί
σοι προσδόκα.
18 ταῦτά τε οὖν ἰδὼν καὶ τἆλλα πάντα λογισάμενος, μὴ προῇ

17—391, 13 cf. Zon. 10, 32 p. 408, 22—409, 2 B. (p. 436, 12—15 D.)

12 *μικρὸν*] an *σμικρὸν*? 13 *διαγάγῃ*] *διάγῃ* R. St. 19 *πράγματ᾽ ἀνώσῃς ἄν τε* Bk. coll. Thuc. 8, 93, 2, *πράγματα ὡς ἦσαν τε* VLb 26 *ποιήσας* dedi ex V, *ποιῆσαι ἐθελήσας* Lb, quod mihi librarii *παραδιόρθωμα* videtur (cf. praef. vol. 1 p. LXXX sqq.). respicit Dio Caesarem regnum (vel potius regale diadema) Lupercalibus sibi oblatum recusantem, cf. 44, 11, 3; 53, 6, 4 et 7, 3 *προσαπώλετο* restitui ex VLb, *προαπώλετο* Rk.

καὶ σεαυτὸν καὶ τὴν πατρίδα, ἵνα μὴ δόξῃς τισὶν ἐθελούσιος τῆς
ἀρχῆς ἐφεῖσθαι. πρῶτον μὲν γάρ, ἂν καὶ τοῦτό τις ὑποπτεύσῃ,
οὔτ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου τὸ ἐπιθύμημά ἐστι, καὶ καλὸς ὁ
κίνδυνος αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ τίς οὐκ οἶδε τὴν ἀνάγκην ὑφ' ἧς ἐς τὰ
πράγματα ταῦτα προήχθης; ὥστε εἴπερ τι αἰτίαμα αὐτῆς ἐστι, 2
τοῖς τοῦ πατρός σου σφαγεῦσι δικαιότατα ἄν τις αὐτὸ ἐγκαλέσειεν·
εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μήτ' ἀδίκως μήτ' οἰκτρῶς οὕτως αὐτὸν ἀπεκτόνεσαν,
οὔτ' ἂν τὰ ὅπλα ἀνήρω, οὔτ' ἂν τὰ στρατεύματα συνελέξω, οὔτ'
⟨ἂν⟩ Ἀντωνίῳ καὶ Λεπίδῳ συνέθου, οὔτ' ἂν αὐτοὺς ἐκείνους ἠμύνω.
καὶ ὅτι μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως πάντα ταῦτ' ἐποίησας, οὐδεὶς 3
ἀγνοεῖ· εἰ δ' οὖν τι καὶ πεπλημμέληται, ἀλλ' οὔτι καὶ μεταθέσθαι
ἔτ' ἀσφαλῶς δυνάμεθα. ὥστε καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῆς πό-
λεως πεισθῶμεν τῇ τύχῃ τῇ τὴν μοναρχίαν σοι διδούσῃ. καὶ χάριν 4
γε μεγάλην αὐτῇ ἔχωμεν, ὅτι μὴ μόνον τῶν κακῶν τῶν ἐμφυλίων
ἀπέλυσεν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν κατάστασιν τῆς πολιτείας ἐπὶ σοὶ
πεποίηται, ἵν' ἐπιμεληθεὶς αὐτῆς ὥσπερ προσήκει, δείξῃς ἅπασιν
ἀνθρώποις ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἄλλοι καὶ ἐτάραξαν καὶ ἐκακούργησαν,
σὺ δὲ δὴ χρηστὸς εἶ.

καὶ μή μοι τὸ μέγεθος τῆς ἀρχῆς φοβηθῇς. ὅσῳ τε γὰρ 5
πλείων ὑπάρχει, τόσῳ πλείω καὶ τὰ σῴζοντα ἔχει, καὶ μακρῷ τὸ
φυλάξαι τι τοῦ κτήσασθαι ῥᾷόν ἐστι· πρὸς μὲν | γὰρ τὸ τἀλλότρια V 247r
προσποιήσασθαι καὶ πόνων καὶ κινδύνων δεῖ, πρὸς δὲ τὸ τὰ ὑπάρ-
χοντα σῶσαι βραχεῖα φροντὶς ἀρκεῖ. μὴ μέντοι μηδὲ δείσῃς ὅτι 6
οὐχὶ καὶ ἀσφαλέστατα ἐν αὐτῇ βιώσῃ καὶ πάντων τῶν ἐν ἀνθρώ-
ποις ἀγαθῶν ἀπολαύσεις, ἄν γε ἐθελήσῃς αὐτὴν ὡς παραινέσω σοι
διοικῆσαι. καί με μὴ νομίσῃς ἀπαρτᾶν ἀπὸ τῆς παρούσης ὑπο-
θέσεως τὸν λόγον, ἂν ἐπὶ πλεῖόν σοι περὶ αὐτῆς διαλεχθῶ· οὐ γάρ 7
που καὶ ὑπ' ἀδολεσχίας τινὸς ἄλλως τοῦτο ποιήσω, ἀλλ' ἵνα ἀκρι-
βῶς καταμάθῃς ὅτι καὶ δυνατὸν καὶ ῥᾴδιον τῷ γε ἔμφρονι τὸ καὶ
καλῶς καὶ ἀκινδύνως ἄρξαι ἐστί.

φημὶ τοίνυν χρῆναί σε κατὰ πρώτας εὐθὺς τὸ βουλευτικὸν πᾶν 19
καὶ φυλοκρινῆσαι καὶ διαλέξαι, ἐπειδή τινες οὐκ ἐπιτήδειοι διὰ τὰς
στάσεις βεβουλεύκασι, καὶ τοὺς μὲν ἀρετήν τινα αὐτῶν ἔχοντας
κατασχεῖν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπαλεῖψαι. μὴ μέντοι καὶ διὰ πενίαν 2
τινὰ ἀγαθόν γε ἄνδρα ὄντα ἀπαλλάξῃς, ἀλλὰ καὶ χρήματα αὐτῷ

---

1 ἵνα Lb, ἵνα δὴ V   5 ὥστε εἴπερ R. St. (coni.), ὥσπερ VLb   9 ⟨ἂν⟩ ins. St.   11 οὔτι Dind., οὔ τοι VLb   15 ἀπέλυσεν Bk., ἀνέπλησεν VLb, ἀπήλλαξεν Odd.   20 πλείων V, πλεῖον Lb   25 ἀπολαύσεις] cf. ad. c. 28, 6   26 καί με μὴ] καὶ μή με? Bk.   ἀπαρτᾶν Lb, ἀπαντᾶν V   32 φυλοκρινῆσαι V, φιλοκρινῆσαι Lb.

τὰ ἀναγκαῖα δός. ἀντὶ δὲ δὴ τῶν ἄλλων τούς τε γενναιοτάτους
καὶ τοὺς ἀρίστους τούς τε πλουσιωτάτους ἀντεσάγαγε, μὴ μόνον
ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων τῶν τε ὑπηκόων
3 ἐπιλεξάμενος· οὕτω γὰρ σύ τε πολλοῖς συνεργοῖς χρήσῃ, καὶ τοὺς
κορυφαίους ἐξ ἁπάντων τῶν ἐθνῶν ἐν ἀσφαλεῖ ποιήσῃ, καὶ οὔτε
ἐκεῖνα νεοχμώσει τι μηδένα ἐλλόγιμον προστάτην ἔχοντα, καὶ οἱ
πρωτεύοντες παρ' αὐτοῖς φιλήσουσί σε ἅτε καὶ κοινωνοί σοι τῆς
4 ἀρχῆς γεγονότες. τὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν ἱππέων ποίησον.
τοὺς γὰρ τὰ δευτερεῖα ἑκασταχόθι καὶ γένει καὶ ἀρετῇ καὶ πλούτῳ
φερομένους ἐς τὴν ἱππάδα κατάλεξον, τοσούτους ἑκατέρους ἀντεγ-
γράψας ὅσοι ποτ' ἂν ἀρέσωσί σε, μηδὲν περὶ τοῦ πλήθους αὐ-
τῶν ἀκριβολογούμενος· ὅσῳ γὰρ ἂν πλείους εὐδόκιμοι ἄνδρες συν-
5 ῶσί σοι, τοσούτῳ ῥᾷον αὐτός τε ἐν δέοντι πάντα διοικήσεις, καὶ
τοὺς ἀρχομένους πείσεις ὅτι οὔτε ὡς δούλοις σφίσιν οὔθ' ὡς χείροσί
πῃ ἡμῶν οὖσι χρῇ, ἀλλὰ τά τε ἄλλα ἀγαθὰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα
ἡμῖν καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς κοινοῖ, ὅπως ὡς οἰκείαν αὐτὴν σπου-
6 δάζωσι. καὶ τοσοῦτόν γε δέω τοῦθ' ὡς οὐκ ὀρθῶς εἰρημένον ἀνα-
θέσθαι, ὥστε καὶ τῆς πολιτείας πᾶσί σφισι μεταδοθῆναί φημι
V 248r δεῖν, ἵνα καὶ ταύτης | ἰσομοιροῦντες πιστοὶ σύμμαχοι ἡμῖν ὦσιν,
ὥσπερ τινὰ μίαν τὴν ἡμετέραν πόλιν οἰκοῦντες, καὶ ταύτην μὲν
ὄντως πόλιν τὰ δὲ δὴ σφέτερα ἀγροὺς καὶ κώμας νομίζοντες εἶναι.
ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου αὖθις ἀκριβέστερον σκεψόμεθα ἃ χρὴ
20 πρᾶξαι, ἵνα μὴ καὶ πάντα ἀθρόα αὐτοῖς χαρισώμεθα· καταλέγεσθαι
δὲ χρὴ ἐς μὲν τὴν ἱππάδα ὀκτωκαιδεκέτεις, ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ
μάλιστα ἥ τε τῶν σωμάτων αὐτῶν εὐεξία καὶ ἡ τῶν ψυχῶν ἐπι-
τηδειότης διαφαίνεται, ἐς δὲ τὸ συνέδριον πεντεκαιεικοσιέτεις· πῶς
γὰρ οὐκ αἰσχρὸν καὶ σφαλερόν ἐστι τὰ μὲν οἰκεῖα μηδενὶ πρὸ ταύ-
της τῆς ἡλικίας ἐπιτρέπεσθαι, τὰ δὲ δημόσια καὶ νεωτέροις τισὶν
2 ἐγχειρίζεσθαι; ταμιεύσαντές τε καὶ ἀγορανομήσαντες ἢ δημαρχή-
σαντες στρατηγείτωσαν, τριακοντοῦται γενόμενοι. ταύτας τε γὰρ
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς τῶν ὑπάτων μόνας οἴκοι, τῆς τε τῶν πατρίων
μνήμης ἕνεκα καὶ τοῦ μὴ παντελῶς τὴν πολιτείαν μεταλλάττειν
3 δοκεῖν, ἀποδεικνύναι σέ φημι χρῆναι. αὐτὸς μέντοι σὺ πάντας
αὐτοὺς αἱροῦ, καὶ μήτε ἐπὶ τῷ πλήθει ἢ καὶ τῷ δήμῳ ἔτι τινὰ
αὐτῶν ποιήσῃ, στασιάσουσι γάρ, μήτε ἐπὶ τῷ συνεδρίῳ, διασπου-
δάσονται γάρ. μὴ μέντοι καὶ τὰς δυνάμεις σφῶν τὰς ἀρχαίας

---

11 ὅσοι reduxi ex VLb, ὁπόσοι R. St. ἀρέσωσι] ita VLb 16 αὐτοῖς Lb, αὐτῆς V 22 περὶ μὲν Lb, μὲν περὶ V 24 τῇ] ita VLb 30 στρατηγείτωσαν Lb, στρατηγήτωσαν V 35 ποιήσῃ St., ποιήσῃς VLb.

τηρήσῃς, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ αὖθις γένηται, ἀλλὰ τὴν μὲν τιμὴν φύ-
λαξον, τῆς δ' ἰσχύος παράλυσον τοσοῦτον ὅσον μήτε τοῦ ἀξιώματός
τι αὐτῶν ἀφαιρήσει καὶ τοῖς νεωτερίσαι τι ἐθελήσουσι μὴ ἐπιτρέψει.
ἔσται δὲ τοῦτο, ἂν τά τε ἄλλα καὶ ἐνδήμους αὐτοὺς ἀποφήνῃς, 4
καὶ μήτε ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς καιρῷ ὅπλα τινὶ αὐτῶν ἐγχειρίσῃς μήτε
εὐθύς, ἀλλὰ χρόνου διελθόντος, ὅσον ἂν αὐτάρκη ἑκάστῳ σφῶν
νομίσῃς εἶναι. οὕτω γὰρ οὔτε τινὲς νεοχμώσουσι, στρατοπέδων
κύριοι ἐν τῷ τῶν ὀνομάτων φρονήματι γενόμενοι, καὶ χρόνον τινὰ M 129r
ἰδιωτεύσαντες πεπανθήσονται. καὶ οὗτοι μὲν τάς τε πανηγύρεις, 5
οἵ γε καὶ προσήκοντές σφισιν, ἐπιτελείτωσαν, καὶ τὰς δίκας πάντες
ὡς ἕκαστοι, πλὴν τῶν φονικῶν, ἐν τῷ τῆς ἐνδήμου ἀρχῆς χρόνῳ
δικαζέτωσαν· συναγέσθω μὲν γὰρ δικαστήρια καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
βουλευτῶν τῶν τε ἱππέων, τὸ δ' ὅλον ἐς ἐκείνους ἀνακείσθω. πο- 21
λίαρχος δὲ δή τις ἔκ τε τῶν προηκόντων καὶ ἐκ τῶν πάντα τὰ
καθήκοντα προπεπολιτευμένων ἀποδεικνύσθω, | οὐχ ἵνα ἀποδημη- V 248v
σάντων που τῶν ὑπάτων ἄρχῃ, ἀλλ' ἵνα τά τε ἄλλα ἀεὶ τῆς πόλεως 2
προστατῇ, καὶ τὰς δίκας τάς τε παρὰ πάντων ὧν εἶπον ἀρχόντων
ἐφεσίμους τε καὶ ἀναπομπίμους καὶ τὰς τοῦ θανάτου τοῖς τε ἐν
τῇ πόλει, πλὴν ὧν ἂν εἴπω, καὶ τοῖς ἔξω αὐτῆς μέχρι πεντήκοντα
καὶ ἑπτακοσίων σταδίων οἰκοῦσι κρίνῃ. ἕτερός τέ τις ἐκ τῶν ὁμοίων 3
καὶ αὐτὸς αἱρείσθω ὥστε τά τε γένη καὶ τὰς οὐσίας τούς τε τρό-
πους καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων, ἀνδρῶν τε ὁμοίως καὶ
παίδων γυναικῶν τε τῶν προσηκουσῶν αὐτοῖς, ἐξετάζειν τε καὶ
ἐπισκοπεῖν, καὶ τὰ μὲν αὐτὸν ἐπανορθοῦν ὅσα μήτε τινὸς τιμωρίας 4
ἄξιά ἐστι καὶ παρορώμενα πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν αἴτια γί-
γνεται, τὰ δὲ δὴ μείζω σοὶ ἐπικοινοῦσθαι. βουλευτῇ γάρ τινι, καὶ
τῷ γε ἀρίστῳ μετὰ τὸν πολίαρχον, μᾶλλον ἤ τινι τῶν ἱππέων προσ-
τετάχθαι τοῦτο δεῖ. καὶ τό γε ὄνομα ἀπὸ τῆς σῆς τιμαρχίας 5
(πάντως γάρ σε προεστάναι τῶν τιμήσεων προσήκει) εἰκότως ἂν
λάβοι, ὥστε ὑποτιμητὴς καλεῖσθαι. ἀρχέτωσαν δὲ δὴ οἱ δύο οὗτοι
διὰ βίου, ἄν γε μὴ κακυνθῇ τις αὐτῶν τρόπον τινὰ ἢ καὶ νοσώ-
δης ἢ καὶ ὑπεργήρως γένηται. ἐκ μὲν γὰρ τῆς χρονίου ἀρχῆς 6
οὐδὲν ἂν δεινόν, ἅτε ὁ μὲν παντελῶς ἄοπλος ὤν, ὁ δ' ὀλίγους τε

---

3 ἀφαιρήσει] ita VLb ἐπιτρέψει V, ἐπιτρέψῃ Lb 6 εὐθύς] εὐθὺς ⟨μετὰ τὴν ἀρχὴν⟩ Rk., nec videtur eiusmodi quid abesse posse, ⟨μετὰ τοῦτον⟩ Polak. 8]ματι γενόμενοι] rursus incipit codex M, cf. ad c. 5, 2 16 ὑπάτων V, ὑπάτων M sed ὑπάτ a manu recentiori, in litura 5 vel 6 litterarum, ἀρχόντων fuisse vix crediderim 20 ἑπτακοσίων Casaub. ad Suet. *Aug.* 27, cf. c. 22, 1, ἑξακοσίων VM 24 αὐτὸν reduxi ex VM, αὐτὸς Bk., cf. ad 50, 5, 4 30 οὗτοι om. V 31 ἄν γε μὴ scripsi ex VM, ἄν γε δὴ μὴ R. St.

στρατιώτας ἔχων καὶ ἐν τοῖς σοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ πλεῖστον ἄρχων,
7 ἐργάσαιντο· ἐκ δὲ δὴ τοῦ ἑτέρου καὶ ὀκνήσειαν ἂν προσκροῦσαί
M 129v τινι καὶ φοβηθεῖεν ἐρρωμένως τι πρᾶξαι, τήν τε | ἑαυτῶν ἰδιωτείαν
καὶ τὴν ἄλλων τινῶν δυναστείαν προορώμενοι. καὶ μισθόν γέ τινα
φερέτωσαν καὶ τῆς ἀσχολίας ἕνεκα καὶ τῆς ἀξιώσεως.

8 περὶ μὲν δὴ τούτων ταύτην σοι τὴν γνώμην δίδωμι, οἱ δὲ δὴ
στρατηγήσαντες ἀρχέτωσάν τινα ἀρχὴν ἐν τοῖς ὑπηκόοις, (πρὶν γὰρ
στρατηγῆσαί σφας οὐχ ἡγοῦμαι δεῖν τοῦτο γίγνεσθαι· ἐκεῖνοι δ'
ὑποστρατηγείτωσαν οἷς ἂν εἴπω, καὶ ἅπαξ καὶ δεύτερον) εἶθ' οὕ-
τως ὑπατευέτωσαν, ἄν γε καὶ ὀρθῶς διάρξωσι, καὶ μετὰ ταῦτα
22 τὰς μείζους ἡγεμονίας λαμβανέτωσαν. ὧδε γὰρ συμβουλεύω σοι
διατάξαι. τήν τε Ἰταλίαν πᾶσαν τὴν ὑπὲρ πεντήκοντα καὶ ἑπτα-
κοσίους ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίους οὖσαν, καὶ τἆλλα πάντα τά τε
V 249r ἐν ταῖς νήσοις καὶ τὰ ἐν ταῖς ἠπείροις ὁμολογοῦντα | ἡμῖν, κατάνει-
μον ἑκασταχόθι κατά τε γένη καὶ ἔθνη, τάς ⟨τε⟩ πόλεις ἁπάσας,
ὅσας γε καὶ αὐταρκές ἐστιν ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς αὐτοτελοῦς ἄρχεσθαι·
2 κἀνταῦθα στρατιώτας ἐγκατάστησον, καὶ ἄρχοντας καθ' ἑκάστους
ἕνα μὲν ἐκ τῶν ὑπατευκότων ἐπὶ πᾶσι πέμπε, δύο δὲ ἐκ τῶν ἐστρα-
τηγηκότων, τὸν μὲν ἄρτι ἐκ τῆς πόλεως ἐξιόντα, καὶ αὐτῷ τά τε
ἰδιωτικὰ πράγματα καὶ ἡ τῶν ἐπιτηδείων παρασκευὴ προσκείσθω,
τὸν δὲ ἐκ τῶν τοῦτο πεποιηκότων, ὃς τά τε κοινὰ τῶν πόλεων
διοικήσει καὶ τῶν στρατιωτῶν ἄρξει, πλὴν ὅσα ἀτιμίας ἢ θανάτου
3 ἔχεται. ταῦτα γὰρ ἐς μόνον τὸν ὑπατευκότα ἄρχοντα ἀνηκέτω,
πλήν περί τε τῶν ἑκατοντάρχων τῶν ἐν τοῖς καταλόγοις ὄντων καὶ
περὶ τῶν ἰδιωτῶν τῶν παρ' ἑκάστοις πρώτων· τούτους γὰρ δὴ
ἑκατέρους μηδενὶ ἄλλῳ κολάζειν ἐπιτρέψῃς, ἵνα μὴ οὕτω τινὰ αὐ-
4 τῶν φοβῶνται ὥστε ποτὲ καὶ κατὰ σοῦ τι πρᾶξαι. ὃ δ' εἶπον,
ὅτι τὸν ἕτερον τῶν ἐστρατηγηκότων ἐπὶ τοῖς στρατιώταις ἐπιτετά-
χθαι δεῖ, τοιοῦτόν ἐστιν. ἂν μὲν ὀλίγοι τινὲς ἐν ξενικοῖς τείχεσιν
ἢ καὶ ἐν ἑνὶ πολιτικῷ στρατεύωνται, καλῶς ἔχει τοῦτο γίγνεσθαι·
ἂν δὲ δύο πολιτικὰ στρατεύματα ἐν ταὐτῷ ἔθνει χειμάζῃ (πλείω
M 130r γὰρ τούτων | οὐκ ἂν συμβουλεύσαιμί σοι τῷ αὐτῷ ἄρχοντι ἐπιτρέ-
5 ψαι), δεήσει που τοὺς δύο τοὺς ἐστρατηγηκότας καὶ ἐκείνων, ἰδίᾳ
ἑκατέρου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τε πολιτικῶν καὶ τῶν ἰδιωτικῶν

---

2 ἑτέρου] προσκαίρου? Bk., ἐτείου Sauppe *ausg. Schrift.* p. 576 ὀκνήσειαν Dind., ὀκνήσαιεν VM 4 ἄλλων Leuncl., ἄλλην VM 14 ταῖς (alterum) R. St., τοῖς VM 15 ⟨τε⟩ ins. Odd. 16 ὅσας] an ὅσα? 18 ἐπὶ πᾶσι — ἐστρατηγηκότων om. V. 31 στρατεύματα om. M (in marg. add. corr. ant.) 33 ἰδίᾳ ἑκατέρου] ἰδίᾳ ⟨ἑκάτερον⟩ ἑκατέρου Bk., quo opus non est.

ὁμοίως προΐστασθαι. ὁ δ' οὖν ὑπατευκὼς ταῦτά τε . . . καὶ προσ-
έτι καὶ τὰς δίκας τάς τε ἐκκλήτους καὶ τὰς ἀναπομπίμους τὰς
ἀπὸ τῶν στρατηγῶν αὐτῷ φοιτώσας κρινέτω. καὶ μὴ θαυμάσῃς 6
εἰ καὶ τὴν Ἰταλίαν τοιαῦτα μέρη νεῖμαί σοι παραινῶ· πολλή τε
γὰρ καὶ πολυάνθρωπος οὖσα ἀδύνατός ἐστιν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἄστει
ἀρχόντων καλῶς διοικεῖσθαι. δεῖ γὰρ τοῖς τε δήμοις τὸν ἄρχοντα
ἀεὶ παρεῖναι καὶ τοῖς ἄρχουσι τὰ δυνατὰ προστάσσεσθαι.

λαμβανέτωσαν δὲ μισθὸν πάντες οὗτοι οἱ τὰς ἔξω τῆς πόλεως 23
ἀρχὰς ἐπιτρεπόμενοι, πλείω μὲν οἱ μείζους, ἐλάττω δὲ οἱ κατα-
δεέστεροι, μέσον δὲ οἱ μέσοι· οὔτε γὰρ ἀπὸ τῶν οἰκείων οἷόν τέ
ἐστιν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ ἀποζῆν, οὔτ' ἀορίστῳ καὶ ἀσταθμήτῳ
ἀναλώματι ὥσπερ νῦν χρῆσθαι. καὶ ἀρχέτωσαν μήτε ἔλαττον | ἐτῶν 2 V 249r
τριῶν, εἰ μή τις ἀδικήσειέ τι, μήτε πλεῖον πέντε, τὸ μὲν ὅτι αἱ
ἐνιαύσιοι καὶ ὀλιγοχρόνιοι ἀρχαὶ διδάξασαί τινας τὰ ἀναγκαῖα ἀπο-
πέμπουσι πρίν τι αὐτῶν ἀποδειχθῆναι, τὸ δὲ ὅτι αἱ μακρότεραι
καὶ πολυχρονιώτεραι ἐπαίρουσί πως πολλοὺς καὶ ἐς νεωτεροποιίαν
ἐξάγουσι. διόπερ οὐδὲ ἐπαλλήλας τὰς μείζους ἡγεμονίας οἶμαί τισι 3
προσήκειν δίδοσθαι. οὔτε γὰρ διαφέρει τι ἄν τε ἐν τῷ αὐτῷ ἔθνει
ἄν τε καὶ ἐν πλείοσιν ἐφεξῆς ἐπὶ μακρότερον τοῦ δέοντος ἄρχωσι·
καὶ ἀμείνονες γίγνονται, ἐπειδὰν διαλίπωσί τέ τινα χρόνον καὶ
οἴκαδε ἐπανέλθωσι καὶ ἰδιωτεύσωσι.

τοὺς μὲν δὴ οὖν βουλευτὰς ταῦτά τε καὶ οὕτω διέπειν φημὶ
χρῆναι, τῶν δὲ δὴ ἱππέων δύο τοὺς ἀρίστους τῆς περὶ σὲ φρουρᾶς 24
ἄρχειν· τό τε γὰρ ἑνὶ ἀνδρὶ αὐτὴν ἐπιτρέπεσθαι σφαλερὸν καὶ τὸ
πλείοσι ταραχῶδές ἐστι. δύο τε οὖν ἔστωσαν οἱ ἔπαρχοι οὗτοι, 2
ἵν' ἂν καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐπαίσθηταί τι τῷ σώματι, μήτι γε καὶ
ἐνδεὴς τοῦ φυλάξοντός σε | εἴης· καὶ καθιστάσθωσαν ἐκ τῶν πολλά- M 130r
κις τε ἐστρατευμένων καὶ πολλὰ καὶ ἄλλα διῳκηκότων. ἀρχέτωσαν 3
δὲ δὴ τῶν τε δορυφόρων καὶ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν τῶν ἐν τῇ
Ἰταλίᾳ πάντων, ὥστε καὶ θανατοῦν τοὺς ἀδικοῦντας αὐτῶν πλὴν
τῶν τε ἑκατοντάρχων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοῖς ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ
ἄρχουσι προστεταγμένων. τούτους μὲν γὰρ αὐτοὶ ἐκεῖνοι δικαιού- 4

1 ταῦτά τε . . . .] lacunam statuit Bk., quam explet ἐπισκοπείτω vel ἐφοράτω 3 ἀπὸ Rk., ὑπὸ VM αὐτῷ Rk., αὐτοῦ VM 7 ἄρχουσι] ἀρχομένοις Xyl. iniuria, *magistratibus (urbanis) non ea iniungi oportet quae recte administrare non possunt* (Polak.) 17 ἐπαλλήλας] ἐπαλλήλους Dind., at cf. 74, 10, 4; 60, 25, 5 18 προσήκειν Bk., προσῆκον VM 20 διαλίπωσί Bk., διαλείπωσί VM 22 οὖν βουλευτὰς scripsi, cf. c. 34, 9, συμβουλευτὰς VM, βουλευτὰς Xyl. 26 ἐπαίσθηταί τι] ἀρρωστήσῃ πῃ Rk., at cf. Dem. 2, 21 μήτι Dind., μήτοι VM 27 εἴης] expectes ᾖς 29 δὴ om. V 31 ἄλλων] ἀστικῶν coll. 55, 24, 5; 56, 32, 2; 59, 2, 3; 77, 4, 4 O. Hirschfeld in litteris ad me datis, haud improbabiliter, sed cf. Mommsen *Staatsr.* 2², 1063, 3.

τωσαν, ἵνα ἀπροφασίστως σφίσι χρῆσθαι, ἅτε καὶ κολάσαι καὶ
τιμῆσαί σφας ἐξουσίαν ἔχοντες, δύνωνται· τῶν δ' ἄλλων τῶν ἐν τῇ
Ἰταλίᾳ στρατιωτῶν οἱ ἔπαρχοι ἐκεῖνοι προστατείτωσαν, ὑπάρχους
ἔχοντες, καὶ προσέτι καὶ τῶν Καισαρείων τῶν τε ἐν τῇ θεραπείᾳ
5 σου ὄντων καὶ τῶν ἄλλων τῶν λόγου τινὸς ἀξίων. ταῦτα γὰρ καὶ
προσήκοντα καὶ αὐτάρκη αὐτοῖς διάγειν ἔσται, ἵνα μὴ καὶ πλείω πράγ-
ματα ὧν καλῶς φέρειν δυνήσονται ἐπιταχθέντες ἄσχολοι πρὸς τὰ
6 ἀναγκαῖα ἢ καὶ ἀδύνατοι πάντων αὐτῶν προΐστασθαι γένωνται. καὶ
οὗτοι μὲν διὰ βίου, ὥσπερ που καὶ ὁ πολίαρχος ὅ θ' ὑποτιμητής,
τὴν ἀρχὴν ἐχέτωσαν· νυκτοφύλαξ δὲ ἕτερος, καὶ ἐπὶ τοῦ σίτου τῆς
τε ἀγορᾶς τῆς λοιπῆς ἕτερος ἔκ τε τῶν ἱππέων τῶν πρώτων μετ'
ἐκείνους καὶ ἐς τακτὸν χρόνον ἀποδεικνύσθωσαν, καθάπερ οἱ ἐκ
25 τοῦ βουλευτικοῦ προχειριζόμενοι. τάς τε διοικήσεις τῶν χρημάτων,
V 250r τῶν τε τοῦ δήμου καὶ τῶν τῆς ἀρχῆς | λέγω, καὶ τὰς ἐν τῇ Ῥώμῃ
τῇ τε ἄλλῃ Ἰταλίᾳ καὶ τὰς ἔξω πάσας οἱ ἱππῆς διαχειριζέτωσαν,
2 καὶ μισθὸν οὗτοί τε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τέλους
διοικοῦντές τι, οἱ μὲν πλείονα οἱ δὲ [τὸν] ἐλάττονα, πρός τε τὸ
3 ἀξίωμα καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πράξεως φερέτωσαν, τοῦτο μὲν
ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν αὐτούς, ἅτε καὶ πενεστέρους τῶν βουλευτῶν
ὄντας, ἀπὸ τῶν οἰκείων, οὐδὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ τι πράττοντας, ἀναλίσ-
κειν, ἐκεῖνο δὲ ὅτι μήτε δυνατὸν μήτε συμφέρον ἐστί σοι τοὺς
αὐτοὺς τῶν τε δυνάμεων καὶ τῶν χρημάτων κυρίους γίγνεσθαι.
4 πρὸς δ' ἔτι καὶ καλῶς ἔχει διὰ πλειόνων πάντα τὰ τῇ ἀρχῇ προσ-
M 131r ήκοντα διάγεσθαι, ὅπως καὶ ὠφελῶνται ἅμα συχνοὶ καὶ ἔμπειροι
τῶν πραγμάτων γίγνωνται· οὕτω γὰρ οἵ τε ἀρχόμενοι μᾶλλον εὐνο-
Bekk. Anecd. 149, 25 ήσουσί σοι, πολυειδῆ ἀπόλαυσιν τῶν κοινῶν ἀγαθῶν καρπούμενοι,
καὶ σὺ ἀφθονώτατα τοῖς ἀεὶ ἀρίστοις πρὸς πάντα τὰ ἀναγκαῖα
5 χρήσῃ. ἀπόχρη δὲ ἐν μὲν τῇ πόλει καθ' ἕκαστον χρηματίσεως
εἶδος, ἔξω δὲ καθ' ἕκαστον ἔθνος, εἷς τις ἐκ τῶν ἱππέων, ὑπο-
μείονας ὅσους ἂν ἡ χρεία ἀπαιτῇ ἔκ τε τῶν ἱππέων καὶ ἐκ τῶν
ἐξελευθέρων σου ἔχων· δεῖ γὰρ καὶ τοιούτους τινὰς συζευγνύναι
σφίσιν, ἵνα ἥ τε θεραπεία σου ἆθλόν τι ἀρετῆς ἔχῃ, καὶ σὺ μὴ
ἀπορῇς παρ' ὧν καὶ ἀκόντων τὴν ἀλήθειαν, ἄν γέ τι πλημμεληθῇ,
6 μαθεῖν δυνήσῃ. ὅστις δ' ἂν τῶν ἱππέων διὰ πολλῶν διεξελθὼν

2 σφας ἐξουσίαν] VM (sed σφᾶς ἔξουσι in rasura a m. pr. V) 4 Καισαρείων H. St., καισαρίων VM 5 ἀξίων] ταξιωτῶν O. Hirschfeld *Verwalt.* p. 217, 3, coniectura inutili. ceterum cf. Mommsen *Staatsr.* 2², 1065, 1 6 διάγειν ἔσται scripsi, διαγίνεσθαι VM, διάγεσθαι Rk. 15 ἱππῆς M (ἱππῆις), ἱππεῖς V 17 [τὸν] om. R. St., τιν' Polak. 19 ὅτι om. V 22 τε om. V 23 τὰ τῇ M, τὰ ἐν τῇ V 26 καρπούμενοι] ποιούμενοι cod. Coisl. 30 ἀπαιτῇ V, ἀπαιτεῖ M.

*ἐλλόγιμος ὥστε καὶ βουλεῦσαι γένηται, μηδὲν αὐτὸν ἡ ἡλικία ἐμπο-
διζέτω πρὸς τὸ μὴ οὐ καὶ ἐς τὸ συνέδριον καταλεχθῆναι, ἀλλ᾽
ἐσγραφέσθωσαν καὶ ἐξ ἐκείνων, κἂν λελοχαγηκότες τινὲς ἐν τοῖς
πολιτικοῖς στρατοπέδοις ὦσι, πλὴν τῶν ἐν τῷ τεταγμένῳ ἐστρα-
τευμένων. τούτων μὲν γὰρ τῶν καὶ φορμοφορησάντων καὶ λαρκο-* 7
*φορησάντων καὶ αἰσχρὸν καὶ ἐπονείδιστόν ἐστιν ἐν τῷ βουλευτικῷ
τινας ἐξετάζεσθαι· ἐκ δὲ δὴ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἑκατονταρχησάντων
οὐδὲν κωλύει τοὺς ἐλλογιμωτάτους αὐτοῦ μεταλαμβάνειν.*

περὶ μὲν οὖν τῶν βουλευτῶν τῶν τε ἱππέων ταῦτά σοι συμ- **26**
*βουλεύειν ἔχω, καὶ νὴ Δία καὶ ἐκεῖνα, ἵνα ἕως τε ἔτι παῖδές εἰσιν,
ἐς τὰ διδασκαλεῖα συμφοιτῶσι, καὶ ἐπειδὰν ἐς μειράκια ἐκβάλωσιν,
ἐπί τε τοὺς ἵππους καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα τρέπωνται, διδασκάλους ἑκα-
τέρων δημοσιεύοντας ἐμμίσθους ἔχοντες. οὕτω γὰρ εὐθὺς ἐκ παί-* 2
δων πάνθ᾽ ὅσα χρὴ ἄνδρας αὐτοὺς γενομένους ἐπιτελεῖν καὶ μαθόν- V 250r
*τες καὶ μελετήσαντες ἐπιτηδειότεροί σοι πρὸς πᾶν ἔργον γενήσονται.
τὸν γὰρ ἄρχοντα τὸν ἄριστον, οὗ τέ τι ὄφελός ἐστι, δεῖ μὴ μόνον* Max. Conf. Flor. f. 50r
*αὐτὸν πάνθ᾽ ἃ προσήκει ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ὅπως ὡς
ὅτι βέλτιστοι γίγνωνται, προνοεῖν. τοῦτο δ᾽ ὑπάρξειεν ἄν σοι οὐκ* 3
ἂν ἐάσας | αὐτοὺς ὅσα βούλονται πράττειν, ἔπειτ᾽ ἐπιτιμᾷς τοῖς M 131r
*ἁμαρτάνουσιν, ἀλλ᾽ ἂν πρίν τι πλημμελεῖσθαι, προδιδάσκῃς πάνθ᾽
ὅσα ἀσκήσαντες χρησιμώτεροι καὶ ἑαυτοῖς καὶ σοὶ γενήσονται, καὶ
μηδενί γε τὸ παράπαν πρόφασιν παρέχῃς, μήτε διὰ πλοῦτον μήτε* 4
*δι᾽ εὐγένειαν μήτε δι᾽ ἄλλο τι ἀρετῆς ἐχόμενον, ῥᾳθυμίαν ἢ μαλακίαν
ἢ καὶ ἐπιτήδευσίν τινα κίβδηλον προσποιεῖσθαι. πολλοὶ γὰρ φο-
βούμενοι μὴ καὶ διὰ τοιοῦτό τι καὶ φθονηθῶσι καὶ κινδυνεύσωσι,
πολλὰ καὶ ἀνάξια ἑαυτῶν ποιοῦσιν ὡς καὶ ἀσφαλέστερον ἀπ᾽ αὐτῶν
βιωσόμενοι· κἀκ τούτου ἐκεῖνοι μὲν ἐλεοῦνται ὡς καὶ αὐτὸ τοῦτο* 5
*ἀδικούμενοι, τὸ μὴ δοκεῖν ἐξεῖναί σφισιν ὀρθῶς ζῆν, τῷ δ᾽ ἄρχοντι
αὐτῶν καὶ ζημία ἅμα ἀγαθῶν ἀνδρῶν στερομένῳ καὶ κακοδοξία
τῆς αἰτιάσεως συμβαίνει. μήτ᾽ οὖν περιίδῃς ποτὲ τοῦτο πραχθέν,
μήτ᾽ αὖ δείσῃς ὅτι τραφείς τέ τις καὶ παιδευθεὶς ὡς ἐγὼ λέγω*

16—21 = Max. Conf. Flor. f. 50r: τὸν ἄρχοντα τὸν ἄριστον δεῖ — γενήσονται [V. L. vide infra. praeterea: 20 ἀλλ᾽ ἂν B, ἄλλα A 21 γενήσονται A, γένωνται B]

---

10 *καὶ νὴ Δία καὶ ἐκεῖνα* om. V 11 *ἐκβάλωσιν*] *ἐκβαίνωσιν* Rk., cf. fr. 70, 2; 56, 36, 1 13 *ἔχοντες*] *ἔχειν* Sauppe *ausg. Schrift.* p. 577, iniuria 16 *δεῖ* flor., *δεῖν* VM 17 *ὡς* reduxi ex VM flor., exp. Bk., cf. ad 37, 30, 2 18 *οὐκ ἂν ἐάσας* Rk., *οὐκ ἂν ἐάσῃς* VM flor. cod. B, *εἰ οὐκ ἂν ἐάσῃς* flor. cod. A 22 *παρέχῃς* R. St., *παρέχοις* VM 31 *λέγω* R. St., *λέγων* VM.

6 νεώτερόν τι τολμήσει. πᾶν γὰρ τοὐναντίον τούς τε ἀμαθεῖς καὶ τοὺς ἀσελγεῖς ὑποτοπεῖν δεῖ· οἱ μὲν γὰρ τοιοῦτοι πάντα ἁπλῶς καὶ τὰ αἴσχιστα καὶ τὰ δεινότατα, πρῶτον μὲν ἐς σφᾶς αὐτοὺς ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τοὺς ἄλλους, ῥᾳδίως ποιεῖν προάγονται, οἱ δὲ δὴ καλῶς τραφέντες τε καὶ παιδευθέντες οὔτ' ἄλλον τινὰ ἀδικεῖν προαιροῦνται, καὶ πάντων ἥκιστα τὸν τῆς τε τροφῆς καὶ τῆς παιδείας
7 αὐτῶν ἐπιμεληθέντα. ἂν δ' οὖν τις καὶ κακὸς καὶ ἀχάριστος γένηται, μηδὲν αὐτῷ τοιοῦτον ἐπιτρέψῃς ἐξ οὗ δεινόν τι δρᾶσαι δυνήσεται· κἂν γε καὶ ὣς νεοχμώσῃ τι, καὶ ἐλεγχθήτω καὶ κολασθήτω. μὴ γὰρ δὴ φοβηθῇς ὅτι σὲ αἰτιάσεταί τις ἐπὶ τούτῳ, ἂν
8 γε πάνθ' ὅσα εἴρηκα πράττῃς. σὺ μὲν γὰρ οὐδὲν ἁμαρτήσῃ τὸν ἀδικήσαντα τιμωρησάμενος, ὥσπερ οὐδὲ ὁ ἰατρὸς καύσας τινὰ καὶ τεμών· ἐκεῖνον δὲ δὴ πάντες δικαιώσουσιν, ὅτι καὶ τροφῆς καὶ παιδείας τῆς αὐτῆς τοῖς ἄλλοις μετασχὼν ἐπεβούλευσέ σοι.

περὶ μὲν οὖν τοὺς βουλευτὰς τούς τε ἱππέας ταῦτα γιγνέσθω·
M 132r V 251r 27 |τοὺς δὲ δὴ στρατιώτας ἀθανάτους, | ἔκ τε τῶν πολιτῶν κἀκ τῶν ὑπηκόων τῶν τε συμμάχων, τῇ μὲν πλείους τῇ δὲ ἐλάττους, καθ' ἕκαστον ἔθνος, ὅπως ἂν ἡ χρεία τῶν πραγμάτων ἀπαιτῇ, τρέφεσθαι
2 προσήκει, καὶ αὐτοὺς ἀεί τε ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν πολεμικῶν διὰ παντὸς ποιεῖσθαι δεῖ, χειμάδιά τε ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις χωρίοις κατεσκευασμένους καὶ χρόνον τακτὸν στρατευομένους, ὥστε τι αὐτοῖς καὶ πρὸ τοῦ γήρως τῆς ἡλικίας περιεῖναι.
3 οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν καιρῶν βοηθείαις τισὶν ἔτι χρῆσθαι δυνάμεθα, αὐτοί τε τοσοῦτον ἀπὸ τῶν τῆς ἀρχῆς ἐσχατιῶν ἀπηρτημένοι καὶ πολεμίους ἑκασταχόθι προσοικοῦντας ἔχοντες· ἄν τε ἐπιτρέψωμεν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ ἡλικίᾳ οὖσι καὶ τὰ ὅπλα κεκτῆσθαι καὶ τὰ ἐμπολέμια ἀσκεῖν, στάσεις καὶ πόλεμοι ἀπ' αὐτῶν ἐμφύλιοι ἀεὶ γενήσονται.
4 καὶ μέντοι κἂν κωλύσαντές σφας ταῦτα ποιεῖν ἔπειτα συμμαχίας τινὸς παρ' αὐτῶν δεηθῶμεν, κινδυνεύσομεν ἀπείροις τε καὶ ἀγυμνάστοις στρατιώταις ἀεὶ χρώμενοι. διὰ μὲν δὴ ταῦτα γνώμην ποιοῦμαι τοὺς μὲν ἄλλους πάντας ἄνευ τε ὅπλων καὶ ἄνευ τειχῶν ζῆν, τοὺς δὲ ἐρρωμενεστάτους καὶ βίου μάλιστα δεομένους κατα-
Bekk. Anecd. 174. 1 5 λέγεσθαί τε καὶ ἀσκεῖν. αὐτοί τε γὰρ ἄμεινον πολεμήσουσι τούτῳ μόνῳ τῷ ἔργῳ σχολάζοντες, καὶ οἱ λοιποὶ ῥᾷον γεωργήσουσι καὶ ναυτιλοῦνται τά τε ἄλλα τὰ τῇ εἰρήνῃ προσήκοντα πράξουσι μήτε ἐκβοηθεῖν ἀναγκαζόμενοι καὶ προφύλακάς σφων ἑτέρους ἔχοντες, τό τε ἀκμαιότατον καὶ ἰσχυρότατον καὶ ἐκ λῃστείας μάλιστα ζῆν ἀναγκαζόμενον ἀλύπως τραφήσεται, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν ἀκινδύνως βιώσεται.

2 δεῖ M, δὴ V 29 κινδυνεύσομεν R. St., κινδυνεύσωμεν VM.

πόθεν οὖν χρήματα καὶ ἐς τούτους καὶ ἐς τὰ ἄλλα τὰ ἀναγ- 28
καίως ἀναλωθησόμενα ἔσται; ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω, σμικρὸν ἐκεῖνο
ὑπειπών, ὅτι κἂν δημοκρατηθῶμεν, πάντως που χρημάτων δεη-
σόμεθα· οὐ γάρ οἷόν τε οὔτ' ἄνευ στρατιωτῶν ἡμᾶς σώζεσθαι οὔτ'
ἀμισθί τινας στρατεύεσθαι. μὴ οὖν ὡς καὶ | τῇ μοναρχίᾳ μόνῃ τῆς 2 M 132r
ἀναγκαίας τῶν χρημάτων ἀθροίσεως προσηκούσης βαρυνώμεθα,
μηδὲ δι' αὐτὴν καὶ ἀπ' ἐκείνης ἀποτρεπώμεθα, ἀλλ' ὡς καὶ πάντως
ἀναγκαῖον ὂν ἡμῖν, ὅπως ποτ' ἂν πολιτευώμεθα, καὶ ἀργυρίζεσθαί
τινα, οὕτω βουλευώμεθα. φημὶ τοίνυν χρῆναί σε πρῶτον μὲν ἁπάν- 3
των τὰ κτήματα τὰ ἐν τῷ δημοσίῳ ὄντα (πολλὰ δὲ ταῦτα ὁρῶ διὰ
τοὺς | πολέμους γεγονότα) πωλῆσαι, πλὴν ὀλίγων τῶν καὶ πάνυ χρη- V 251r
σίμων σοι καὶ ἀναγκαίων, καὶ τὸ ἀργύριον τοῦτο πᾶν ἐπὶ μετρίοις
τισὶ τόκοις ἐκδανεῖσαι. οὕτω γὰρ ἥ τε γῆ ἐνεργὸς ἔσται, δεσπόταις 4
αὐτουργοῖς δοθεῖσα, καὶ ἐκεῖνοι ἀφορμὴν λαβόντες εὐπορώτεροι
γενήσονται, τό τε δημόσιον διαρκῆ καὶ ἀθάνατον πρόσοδον ἕξει.
εἶτα συλλογίσασθαι ταῦτά τε καὶ τἆλλα ὅσα ἔκ τε μεταλλείας καὶ
εἰ δή ποθεν ἄλλοθεν βεβαίως δύναται προσιέναι, καὶ μετὰ τοῦτο 5
ἀντιλογίσασθαι μὴ μόνον τὰ στρατιωτικὰ ἀλλὰ καὶ τἆλλα πάντα
δι' ὧν καλῶς πόλις οἰκεῖται, καὶ προσέτι καὶ ὅσα ἔς τε τὰς αἰφνι-
δίους στρατείας καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ὅσα εἴωθεν ἐπὶ καιροῦ συμβαίνειν,
ἀναγκαῖον ἔσται δαπανᾶσθαι· κἀκ τούτου πρὸς πᾶν τὸ λεῖπον φό- 6
ρον τε ἐπιτάξαι πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐπικαρπίαν τινὰ τῷ κεκτημένῳ
αὐτὰ παρέχουσι, καὶ τέλη καταστῆσαι παρὰ πᾶσιν ὧν ἄρχομεν.
καὶ γὰρ καὶ δίκαιον καὶ προσῆκόν ἐστι μηδένα αὐτῶν ἀτελῆ εἶναι,
μὴ ἰδιώτην, μὴ δῆμον, ἅτε καὶ τῆς ὠφελίας τῆς ἀπ' αὐτῶν ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις ἀπολαύσοντας. καί σφων ἐκλογέας τοὺς ἐπιτροπεύσον- 7
τας ἑκασταχόθι ποιῆσαι, ὥστε αὐτοὺς πᾶν τὸ τῷ τῆς ἐπιτροπείας
αὐτῶν χρόνῳ προσῆκον ἐξ ἁπασῶν τῶν προσόδων ἐσπράττειν. τοῦτο
γὰρ καὶ ἐκείνοις ῥᾴω τὴν ἔσπραξιν ποιήσει καὶ τοῖς διδοῦσί τι
ὠφελίαν οὐκ ἐλαχίστην παρέξει· λέγω δὲ τὸ κατ' ὀλίγον σφας ἐν 8
ταῖς τάξεσιν ὅσα ὀφείλουσιν ἐσφέρειν, καὶ μή, βραχὺν ῥαθυμήσαν-
τας χρόνον, ἐπικεφαλαιωθέντα πάντα ἐσάπαξ ἀπαιτεῖσθαι.

καὶ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι τινὲς τῶν τε φόρων καὶ τῶν τελῶν καθ- 29

---

3 *δεησόμεθα* Dind., *δεηθησόμεθα* VM 5 *ἀμισθί* St., *ἀμισθεί* VM (ut 54, 18, 2; *ἀμισθὶ* Zon. 7, 20, 6), cf. Kuehner-Blass *gr. Gr.* 1, 2 p. 303 *τινας* M, *τινα* V 6 *ἀναγκαίας* exp. Dind. sine causa idonea 9 *οὕτω* M, *οὕτως* V 22 *ἐπικαρπίαν* M, *ἐπὶ καρπίαν* V 25. 30 *ὠφελίας ὠφελίαν* scripsi, *ὠφελείας ὠφέλειαν* VM, cf. ad 38, 24, 3 et 43, 18, 3 26 *ἀπολαύσοντας* R. St., *ἀπολαύσαντας* VM, cf. c. 18, 6 et 33, 9; 54, 16, 7; 59, 16, 6; 78, 28, 2 30 *τὸ* R. St., *τοῦ* VM.

M 133r ἱσταμένων ἀχθεσθήσονται· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο οἶδα ὅτι, ἂν μήτε
προσεπηρεάζωνται καὶ τῷ ἔργῳ πεισθῶσιν ὅτι πάντα ταῦτα καὶ
ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σφῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ τὰ λοιπὰ ἀδεῶς καρποῦ-
2 σθαι συνεσοίσουσι, καὶ προσέτι τὰ πλείω αὐτῶν οὐχ ἕτεροί τινες
ἀλλ' αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἱ μὲν ἄρχοντες οἱ δὲ ἐπιτροπεύοντες οἱ δὲ στρα-
τευόμενοι, λήψονται, καὶ πάνυ πολλὴν χάριν εἴσονταί σοι, βραχέα
ἀπὸ πολλῶν ὧν ἂν μηδὲν ἐπηρεαζόμενοι καρπῶνται διδόντες, ἄλλως
τε κἂν ὁρῶσί σε σωφρόνως τε διαιτώμενον καὶ μηδὲν μάτην παρ-
3 αναλίσκοντα. τίς γὰρ οὐκ ἂν ἰδών σε πρὸς μὲν τὰ οἰκεῖα φειδωλό-
τατον πρὸς δὲ τὰ κοινὰ ἀφειδέστατον ὄντα, ἐθελοντὶ συντελέσειέ τι,
V 252r καὶ ἀσφάλειαν καὶ εὐπορίαν | ἑαυτοῦ τὸ σὲ πλουτεῖν εἶναι νομίζων;

30 χρήματα μὲν δὴ καὶ πάνυ πολλὰ ἐκ τούτων ὑπάρξειεν ἄν· τὰ
δὲ δὴ λοιπὰ τόνδε τὸν τρόπον διοικεῖν σοι παραινῶ. τὸ μὲν ἄστυ
τοῦτο καὶ κατακόσμει πάσῃ πολυτελείᾳ καὶ ἐπιλάμπρυνε παντὶ εἴδει
πανηγύρεων· προσήκει τε γὰρ ἡμᾶς πολλῶν ἄρχοντας ἐν πᾶσι πάν-
των ὑπερέχειν, καὶ φέρει πως καὶ τὰ τοιαῦτα πρός τε τοὺς συμ-
2 μάχους αἰδῶ καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους κατάπληξιν. τὰ δὲ δὴ τῶν
ἄλλων ὧδε δίεπε. πρῶτον μὲν οἱ δῆμοι μήτε κύριοί τινος ἔστωσαν
μήτε ἐς ἐκκλησίαν τὸ παράπαν φοιτάτωσαν· οὔτε γὰρ ἀγαθὸν
οὐδὲν φρονήσειαν ἂν καὶ συχνὰ ἂν ἀεὶ ταράξειαν. ὅθεν οὐδὲ τὸν
παρ' ἡμῖν δῆμον οὔτε ἐς δικαστήριον οὔτε ἐς ἀρχαιρεσίας, οὔτε ἐς
ἄλλον τινὰ τοιοῦτον σύλλογον ἐν ᾧ τι καὶ χρηματισθῆναι δεῖ, συν-
3 ιέναι φημὶ χρῆναι. ἔπειτα δὲ μήτ' οἰκοδομημάτων πλήθεσιν ἢ
καὶ μεγέθεσιν ὑπὲρ τἀναγκαῖα χρήσθωσαν, μήτ' ἀγώνων πολλῶν
καὶ παντοδαπῶν ἀναλώμασι δαπανάσθωσαν, ἵνα μήτε σπουδαῖς
4 ματαίαις ἐκτρύχωνται μήτε φιλοτιμίαις ἀλόγοις πολεμῶνται. ἐχέ-
τωσαν μὲν γὰρ καὶ πανηγύρεις καὶ θεωρίας τινάς, χωρὶς τῆς ἱππο-
δρομίας τῆς παρ' ἡμῖν ποιουμένης, μὴ μέντοι ὥστε καὶ τὸ δημόσιον
M 133v ἢ καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους λυμαίνεσθαι, ξένον τέ τινα ἀναγκάζεσθαι
παρ' αὐτοῖς καὶ ὁτιοῦν ἀναλίσκειν, καὶ σίτησιν ἀθάνατον πᾶσιν
5 ἁπλῶς τοῖς ἀγῶνά τινα νικήσασι δίδοσθαι. τούς τε γὰρ εὐπόρους
ἄλογόν ἐστιν ἔξω τι τῶν πατρίδων ἀναγκαστοὺς δαπανᾶν, καὶ τοῖς
ἀγωνισταῖς ἀπόχρη τὰ ἆθλα τὰ παρ' ἑκάστοις τιθέμενα, χωρὶς ἢ
εἴ τις αὐτῶν Ὀλύμπια ἢ Πύθια ἤ τινα ἐνταῦθα ἀγῶνα ἀνέλοιτο·

---

1 ἀχθεσθήσονται] ἀχθέσονται Dind., cf. tamen Kuehner-Blass *gr. Gr.* 1, 2 p. 379, *Rhein. Mus.* 47, 268—290 4 προσέτι R. St., πρὸς ἐπὶ VM 19 ἀγαθὸν om. V 20 ἀεὶ om. V 21 οὔτε (primum) R. St., οὐδὲ VM 24 καὶ om. V 34 ἐνταῦθα] τοιοῦτον Rk., at ἐνταῦθα est *hic* (ut § 8) et intelleguntur agones quales fuerunt *ludi Apollini Actio sacri, agon Neroneus, agon Capitolinus* ἀνέλοιτο Rk., ἂν ἕλοιτο V, ἄν ἕλοιτο M.

τοὺς γὰρ τοιούτους μόνους σιτεῖσθαι δεῖ, ἵνα μήτε αἱ πόλεις μάτην 6
ἐπιτρίβωνται μήτε ἔξω τις τῶν ἀξιονίκων ἀσκῇ, δυνάμενος ἄλλο
τι χρησιμώτερον καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ κοινῷ μετιέναι. περὶ μὲν οὖν
τούτων ταῦτα γιγνώσκω, τὰς δ' ἱπποδρομίας τὰς ἄνευ τῶν γυμνι- 7
κῶν ἀγώνων ἐπιτελουμένας οὐχ ἡγοῦμαι δεῖν ἄλλῃ τινὶ πόλει ποιεῖν
ἐπιτρέπειν, ὅπως μήτε χρήματα παμπληθῆ εἰκῇ παραπολλύηται
μήθ' οἱ ἄνθρωποι κακῶς ἐκμαίνωνται, καὶ τὸ μέγιστον, ἵν' οἱ
στρατευόμενοι τοῖς ἀρίστοις ἵπποις ἀφθόνως χρῆσθαι ἔχωσι. τοῦτο 8
μὲν δὴ διὰ ταῦτ' ἀπαγορεύω παντάπασι μηδαμόθι ἄλλοθι πλὴν
ἐνταῦθα γίγνεσθαι, τὰ δὲ | δὴ λοιπὰ ἐμετρίασα, ἵν' εὐδαπάνους τὰς V 252r
ἀπολαύσεις καὶ τῶν θεωρημάτων καὶ τῶν ἀκουσμάτων ὡς ἕκαστοι
ποιούμενοι καὶ σωφρονέστερον καὶ ἀστασιαστότερον διάγωσι. μήτε 9
δὲ νομίσματα ἢ καὶ σταθμὰ ἢ μέτρα ἰδίᾳ τις αὐτῶν ἐχέτω, ἀλλὰ
τοῖς ἡμετέροις καὶ ἐκεῖνοι πάντες χρήσθωσαν· μήτε πρεσβείαν
τινὰ πρὸς σέ, πλὴν εἰ πρᾶγμά τι διαγνώσεως ἐχόμενον εἴη, πεμπέ-
τωσαν, ἀλλὰ τῷ τε ἄρχοντί σφων δηλούτωσαν ὅσα βούλονται,
καὶ δι' ἐκείνου σοι τὰς ἀξιώσεις, ὅσας ἂν δοκιμάσῃ, προσφερέτω-
σαν. οὕτω γὰρ οὔτ' ἀναλώσουσί τι οὔτ' αἰσχρῶς διαπράξονται, 10
ἀλλ' ἀκεραίους τὰς ἀποκρίσεις ἄνευ δαπάνης ἢ καὶ πραγματείας
τινὸς λήψονται.

καὶ μέντοι καὶ τἆλλα ὧδ' ἄν μοι δοκεῖς ἄριστα διατάξαι, ἂν 31
πρῶτον μὲν τὰς πρεσβείας τάς τε παρὰ τῶν πολεμίων καὶ τὰς
παρὰ τῶν ἐνσπόνδων καὶ βασιλέων καὶ δήμων ἀφικνουμένας ἐς τὸ
συνέδριον ἐσάγῃς (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ σεμνὸν καὶ | ἀξιόλογόν ἐστι M 134r
τό τε τὴν βουλὴν πάντων κυρίαν δοκεῖν εἶναι, καὶ τὸ πολλοὺς τοὺς
ἀντιπάλους τοῖς ἀγνωμονοῦσιν αὐτῶν φαίνεσθαι), ἔπειτα δὲ ἂν 2
πάντα τὰ νομοθετούμενα δι' αὐτῶν ποιῇ, καὶ μηδὲν τὸ παράπαν
ἄλλο ἐπὶ πάντας ὁμοίως φέρῃ πλὴν τῶν ἐκείνης δογμάτων· οὕτω
γὰρ τό τε ἀξίωμα τὸ τῆς ἀρχῆς μᾶλλον ἂν βεβαιοῖτο, καὶ τὰ δι-
καιώματα τὰκ τῶν νόμων καὶ ἀναμφίλογα καὶ διάδηλα πᾶσιν
ἅμα γίγνοιτο. τρίτον, ἂν τούς τε βουλευτὰς τοὺς ἐκ τῆς γερουσίας 3
καὶ τοὺς παῖδας τάς τε γυναῖκας αὐτῶν, ἄν ποτέ τινα αἰτίαν βα-
ρυτέραν, ὥστε τὸν ἁλόντα σφῶν ἀτιμίαν ἢ φυγὴν ἢ καὶ θάνατον
ὀφλεῖν, λάβωσιν, ὑπό τε τὸ βουλευτήριον ὑπάγῃς μηδὲν προκα-
ταγνούς, καὶ ἐκείνῳ πᾶσαν τὴν περὶ αὐτῶν διαψήφισιν ἀκέραιον 4
ἐπιτρέπῃς, ἵν' οἵ τε ἀδικοῦντές τι ἐν πᾶσι τοῖς ὁμοτίμοις ἐλεγχόμε-
νοι κολάζωνται χωρὶς τοῦ σοῦ φθόνου, καὶ οἱ ἄλλοι ταῦθ' ὁρῶντες

15 ἐχόμενον] δεόμενον Rk. inutiliter, cf. index 17 ἐκείνου M, ἐκείνους V σοι V, σου M 21 δοκεῖς Bk., δοκῇς VM 31 γίγνοιτο St., γίγνοιντο VM.

5 βελτίους γίγνωνται φόβῳ τοῦ μὴ καὶ αὐτοὶ ἐκδημοσιευθῆναι. καὶ
ταῦτα μέντοι περὶ ἐκείνων τῶν ἀδικημάτων, περὶ ὧν οἵ τε νόμοι
κεῖνται καὶ αἱ κρίσεις αἱ κατ' αὐτοὺς γίγνονται, λέγω. τὸ γὰρ ὅτι
τις ἐλοιδόρησέ σε ἢ καὶ ἕτερόν τι ἀνεπιτήδειον εἶπε, μήτ' ἀκούσῃς
V 236 6 ποτὲ κατηγοροῦντός τινος μήτε ἐπεξέλθῃς. αἰσχρὸν μὲν γὰρ τὸ
πιστεύειν ὅτι τις μήτε τι ἀδικοῦντά σε καὶ εὐεργετοῦντα πάντας
προεπηλάκισε, καὶ μόνοι τοῦτο ποιοῦσιν οἱ κακῶς ἄρχοντες· ἐκ γὰρ
τοῦ συνειδότος καὶ τὸ πιστὸν τῶν λεγομένων εἰρῆσθαι τεκμαίρον-
7 ται· δεινὸν δὲ καὶ τὸ χαλεπαίνειν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἃ εἰ μὲν ἀληθῆ
εἴη, κρεῖττόν ἐστι μὴ ποιεῖν, εἰ δὲ ψευδῆ, μὴ προσποιεῖσθαι, ὡς
πολλοί γε ἤδη διὰ τοῦτο πολὺ πλείω καὶ χαλεπώτερα λογοποιεῖσθαι
8 καθ' ἑαυτῶν ἐποίησαν. περὶ μὲν οὖν τῶν λόγῳ τι προπηλακίζειν
αἰτιαζομένων ταῦτ' ἐγὼ φρονῶ· κρείττω τε γὰρ καὶ ὑψηλότερον
M 134r πάσης ὕβρεως εἶναί σε χρή, καὶ μηδ' ἐς ἔννοιάν ποτε | μήτ' αὐτὸν
ἀφικνεῖσθαι μήτε τοὺς ἄλλους προάγειν ὅτι δύναταί τις ἀσελγᾶναί
τι ἐς σέ, ἵν' ὡς περὶ τῶν θεῶν, οὕτω καὶ περὶ σοῦ φρονῶσιν ὅτι
9 σεπτὸς εἶ. ἂν δὲ δή τις ἐπιβουλεύειν σοι αἰτίαν λάβῃ (γένοιτο
γὰρ ἄν τι καὶ τοιοῦτον), αὐτὸς μὲν μηδὲ περὶ ἐκείνου τι μήτε
δικάσῃς μήτε προδιαγνῷς (ἄτοπον γὰρ τὸν αὐτὸν καὶ κατήγορον
καὶ δικαστὴν γίγνεσθαι), ὑπὸ δὲ δὴ τὴν βουλὴν αὐτὸν ἀγαγὼν ἀπο-
λογήσασθαί τε ποίησον, κἂν ἐλεγχθῇ, κόλασον μετριάσας ὡς οἷόν
10 τέ ἐστι τὸ τιμώρημα, ἵνα καὶ πιστευθῇ τὸ ἀδίκημα. χαλεπώτατα
γὰρ οἱ πολλοὶ πείθονται ὅτι τις ἄοπλος ὢν ἐπιβουλεύει τῷ ὡπλι-
σμένῳ· καὶ μόνως ἂν οὕτως αὐτῶν τύχοις, εἰ μήτε πρὸς ὀργὴν μήτ'
ἀνηκέστως, ἐφ' ὅσον γε καὶ ἐνδέχεται, τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ ποιοῖο.
λέγω δὲ ταῦτα χωρὶς ἢ εἴ τις στράτευμά τι ἔχων ἄντικρυς ἐπανα-
σταίη· οὐδὲ γὰρ δικάζεσθαι τὸν τοιοῦτόν που προσῆκεν, ἀλλ' ἐν
πολεμίου μοίρᾳ κολάζεσθαι.

32 ταῦτά τε οὖν οὕτω, καὶ τἆλλα τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν
τῷ δημοσίῳ προσηκόντων, τῇ γερουσίᾳ ἀνατίθει· τά τε γὰρ κοινὰ
κοινῶς διοικεῖσθαι δεῖ, καὶ ἔστι που πᾶσιν ἀνθρώποις ἔμφυτον καὶ
τὸ χαίρειν ἐφ' οἷς ἂν παρὰ τοῦ κρείττονος ὡς καὶ ἰσότιμοι αὐτῷ
ὄντες ἀξιωθῶσι, καὶ τὸ πάντα τὰ μετὰ σφῶν τινι γνωσθέντα καὶ
2 ἐπαινεῖν ὡς οἰκεῖα καὶ ἀγαπᾶν ὡς αὐθαίρετα. ἐς μὲν οὖν τὸ βου-

---

14 ἔννοιάν] ἐπίνοιαν Krueger ad Thuc. 4, 92, 1 probabiliter, cf. quoque Thuc. 3, 46, 6 16 οὕτω om. V 18 μηδὲ restitui ex VM, μηδὲν R. St. (unde sequens τι in σου mutabat Bk., expungebat Dind.) 20 ὑπὸ scripsi, ἐπὶ VM, cf. fr. 18, 5; supra § 3; 57, 22, 5, Herod. 6, 72. 82. 104. 136; 9, 93 24 μόνως] ita VM αὐτῶν] cf. 42, 2, 6; 59, 23, 4 27 προσῆκεν] προσήκει Rk. frustra.

λευτήριον τὰ τοιαῦτα ἐσφέρεσθαί φημι χρῆναι, καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων πάντας ὁμοίως τοὺς παρόντας γνώμην διδόναι, ὅταν δὲ δὴ κατηγορῆταί τις αὐτῶν, μὴ πάντας, πλὴν ἄν τις ἢ μηδέπω βουλεύῃ ἢ καὶ ἐν τοῖς τεταμιευκόσιν ἔτι ὢν κρίνηται. ἄτοπον γὰρ 3 τὸν μηδέπω δεδημαρχηκότα ἢ ἠγορανομηκότα ψῆφον κατά τινος V 253v τῶν τοιούτων φέρειν, ἢ νὴ Δία τούτων τινὰ κατὰ τῶν ἐστρατηγηκότων, ἢ καὶ ἐκείνων κατὰ τῶν ὑπατευκότων. ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐπὶ πάντας τὴν τοῦ τι ἀποφήνασθαι ἐξουσίαν ἐχέτωσαν, οἱ δ' ἄλλοι ἐπί τε τοὺς ὁμοίους καὶ ἐπὶ τοὺς ὑποδεεστέρους.

Δίκαζε δὲ καὶ αὐτὸς | ἰδίᾳ τά τε ἐφέσιμα καὶ τὰ ἀναπόμπιμα, 33 M 135r ὅσα ἂν παρά τε τῶν μειζόνων ἀρχόντων καὶ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων, τοῦ τε πολιάρχου καὶ τοῦ ὑποτιμητοῦ καὶ τῶν ἐπάρχων τοῦ τε τὸν σῖτον ἐπισκοποῦντος καὶ τοῦ νυκτοφυλακοῦντος, ἀφικνῆται· μήτε γὰρ αὐτόδικος μήτ' αὐτοτελὴς οὕτω τις τὸ παράπαν ἔστω ὥστε μὴ οὐκ ἐφέσιμον ἀπ' αὐτοῦ δίκην γίγνεσθαι. ταῦτά τε οὖν 2 κρῖνε, καὶ περὶ τῶν ἱππέων τῶν τε ἑκατοντάρχων τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ τῶν ἰδιωτῶν τῶν πρώτων, ὅταν περὶ θανατώσεως ἢ καὶ ἀτιμίας τινὸς ἀγωνίζωνται. σοὶ γὰρ δὴ τὰ τοιαῦτα μόνῳ προσκείσθω, καὶ μηδεὶς ἄλλος περὶ αὐτῶν αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, δι' ἅπερ εἶπον, δικαζέτω. μετὰ γὰρ δὴ σοῦ ἀεὶ μὲν οἱ ἐντιμότατοι καὶ τῶν 3 βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων, ἤδη δὲ καὶ ἕτεροί τινες ἔκ τε τῶν ὑπατευκότων καὶ ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων ἄλλοι ἄλλοτε διαγιγνωσκέτωσαν, ἵνα σύ τε τοὺς τρόπους αὐτῶν ἀκριβέστερον ἐν τούτῳ προκαταμανθάνων ὀρθῶς σφισιν ἔχῃς χρῆσθαι, καὶ ἐκεῖνοι προσυγγιγνόμενοι τοῖς τε ἤθεσι καὶ τοῖς βουλεύμασί σου οὕτως ἐς τὰς τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίας ἐξίωσι. τὰς μέντοι γνώμας αὐτῶν μὴ φα- 4 νερῶς, ὅσαι γε καὶ ἐπισκέψεως ἀκριβεστέρας δέονται, διαπυνθάνου, ἵνα μὴ τοῖς προήκουσί σφων ἐφεπόμενοι κατοκνῶσι παρρησιάζεσθαι, ἀλλ' ἐς γραμματεῖα γραφομένας, οἷς αὐτὸς μόνος ἐντυχών, ὑπὲρ τοῦ μηδενὶ ἄλλῳ ἐκδήλους αὐτὰς γίγνεσθαι, εὐθέως αὐτὰς ἀπαλείφεσθαι κέλευε· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὴν ἑκάστου γνώμην διακριβώσειας, εἰ ἀνέλεγκτον αὐτὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις πιστεύσειαν ἔσεσθαι. καὶ μέντοι καὶ πρὸς τὰς δίκας τάς τε ἐπιστολὰς καὶ τὰ 5 ψηφίσματα τῶν πόλεων τάς τε τῶν ἰδιωτῶν ἀξιώσεις, καὶ ὅσα ἄλλα τῇ τῆς ἀρχῆς διοικήσει προσήκει, συνεργούς τέ τινας καὶ ὑπηρέτας ἐκ τῶν ἱππέων ἔχε· ῥᾷόν τε γὰρ οὕτως ὡς ἕκαστα διαχωρήσει, | καὶ V 254r

---

16 κρῖνε R. St., κρίναι VM 18 δὴ R. St., δεῖ VM 24 προσυγγιγνόμενοι Xyl., προσσυγγιγνόμενοι VM 26 μὴ om. V 28 προήκουσί Rk., προσήκουσι VM.

M 185ʳ 6 σὺ οὔτ᾽ αὐτογνωμονῶν σφαλῇς οὔτ᾽ αὐτουργῶν ἐκκαμῇς. | τήν τε
Max. Conf. Flor. f. 8ᵛ παρρησίαν παντὶ τῷ βουλομένῳ καὶ ὁτιοῦν συμβουλεῦσαί σοι μετὰ
ἀδείας νέμε· ἄν τε γὰρ ἀρεσθῇς τοῖς λεχθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ, πολλὰ
7 ὠφελήσῃ, ἄν τε καὶ μὴ πεισθῇς, οὐδὲν βλαβήσῃ. καὶ τοὺς μὲν
τυχόντας τῆς γνώμης καὶ ἐπαίνει καὶ τίμα (τοῖς γὰρ ἐκείνων ἐξευ-
ρήμασιν αὐτὸς εὐδοκιμήσεις), τοὺς δ᾽ ἁμαρτόντας μήτ᾽ ἀτιμάσῃς
ποτὲ μήτ᾽ αἰτιάσῃ· τὴν γὰρ διάνοιαν αὐτῶν δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ᾽ οὐ
8 τὴν οὐκ ἐπιτυχίαν μέμφεσθαι. τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν πο-
Max. Conf. Flor. f. 198ᵛ λεμικῶν φύλαττε, καὶ μήτε ἐπὶ δυστυχίᾳ ἀκουσίῳ χαλεπήνῃς τινὶ
μήτε ἐπ᾽ εὐτυχίᾳ φθονήσῃς, ἵνα καὶ προθύμως καὶ ἡδέως πάντες
ὑπὲρ σοῦ κινδυνεύωσι, πιστεύοντες ὅτι οὔτε πταίσαντές τι κολα-
9 σθήσονται οὔτε κατορθώσαντες ἐπιβουλευθήσονται. πολλοὶ γοῦν
τὸν παρὰ τῶν τὸ κράτος ἐχόντων φθόνον φοβούμενοι σφαλῆναί τι
μᾶλλον ἢ καταπρᾶξαι προείλοντο, κἀκ τούτου τὸ μὲν ἀσφαλὲς αὐτοὶ
ἔσχον, τὸ δὲ δὴ ζημίωμα ἐκείνοις προσετρίψαντο. ὥστε αὐτὸς τὸ
πλεῖον ἀπ᾽ ἀμφοτέρων ὁμοίως καὶ τῶν χειρόνων καὶ τῶν ἀμεινόνων
ἀπολαύσων, μηδέποτ᾽ ἐθελήσῃς λόγῳ μὲν ἄλλοις ἔργῳ δὲ σαυτῷ
φθονῆσαι.

Max. Conf. Flor. f. 49ʳ 34 πάνθ᾽ ὅσα τοὺς ἀρχομένους καὶ φρονεῖν καὶ πράττειν βούλει,
καὶ λέγε καὶ ποίει. οὕτω γὰρ ἂν μᾶλλον παιδεύσειας αὐτοὺς ἢ
ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις δειματώσειας· τὸ μὲν γὰρ ζῆλον τὸ
δὲ φόβον ἔχει, καὶ ῥᾶόν τις μιμεῖται τὰ κρείττω, ὁρῶν ἔργῳ γιγνό-
2 μενα, ἢ φυλάττεται τὰ χείρω, ἀκούων λόγῳ κεκωλυμένα. καὶ αὐτὸς
Max. Conf. Flor. f. 49ʳ μὲν ἀκριβῶς πάντα πρᾶττε, μηδεμίαν συγγνώμην σεαυτῷ νέμων,
ὥστε καὶ εὖ εἰδὼς ὅτι παραχρῆμα πάντες καὶ ὅσα ἂν εἴπῃς καὶ

1—8 = Max. Conf. Flor. f. 8ᵛ: τὴν παρρησίαν παντὶ βουλομένῳ — ἀλλ᾽ οὐκ ἀποτυχίαν (corr. ex ἐπιτυχίαν) μέμφεσθαι.

9—18 = Max. Conf. Flor. f. 198ᵛ: μηδέποτε μήτε ἐπὶ δυστυχίᾳ — προσετρίψαντο. μὴ γοῦν θελήσῃς λόγῳ μὲν ἄλλοις ἔργῳ δὲ σαυτῷ φθονῆσαι. [V. L. vide infra. praeterea: 10 ἐπ᾽ om. B καὶ (prius) om. A 13 τὸ om. B]

19—23 = Max. Conf. Flor. f. 49ʳ: πάνθ᾽ ὅσα — κωλυόμενα. [V. L.: 21 δειματωσείας om. A 22 ἔχει post ζῆλον]

24—405, 7 = Max. Conf. Flor. f. 49ʳ: ἀκριβῶς πάντα πρᾶττε — ἔργα μιμήσονται. [V. L. vide infra. praeterea: 25 ὡς εὖ

---

4 *ὠφελήσῃ* R. St., *ὠφελήσει* VM, *ὠφεληθήσῃ* flor. 11 *κινδυνεύωσι* scripsi ex VM flor., *κινδυνεύσωσι* R. St. 12 *γοῦν* VM, *γὰρ* flor. 14 *ἢ* VM, *ἢ καὶ* flor. 15 *δὴ* om. V flor., inter lineas add. corr. ant. in M 17 *ἀπολαύσων*] cf. ad c. 28, 6 20 *ἢ*] *ἢ* ⟨*εἰ*⟩ Wakefield 21 *τιμωρίαις* inserui ex flor., om. VM, cf. Dind. ed. vol. 1 p. XI 24 *σεαυτῷ* scripsi ex flor. B, *ἑαυτῷ* VM flor. A, cf. ad 46, 11, 3 25 *ὥστε* restitui ex VM, *ὥς γε* Bk., cf. ad fr. 36, 6.

ὅσα ἂν ποιήσῃς μαθήσονται. καθάπερ γὰρ ἐν ἑνί τινι τῆς ὅλης οἰ-
κουμένης θεάτρῳ ζήσῃ, καὶ οὐχ οἷόν τέ σοι ἔσται οὐδὲ βραχύτατον
ἁμαρτόντι διαλαθεῖν· οὔτε γὰρ κατὰ μόνας ποτὲ ἀλλὰ καὶ μετὰ 3
συχνῶν ἀεί τι πράξεις, καὶ πολυπραγμονοῦσί πως τὰ ὑπὸ τῶν ἀρ-
χόντων γιγνόμενα καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἥδιστα, ὥστ' ἂν ἅπαξ κατα- M 136r
μάθωσί σε ἄλλα μὲν αὐτοῖς προαγορεύοντα ἄλλα δὲ αὐτὸν ποιοῦντα,
οὐ τὰς ἀπειλάς σου φοβηθήσονται ἀλλὰ τὰ ἔργα μιμήσονται. τὸν 4
δὲ δὴ τῶν ἄλλων βίον ἐπισκόπει μέν, μὴ μέντοι καὶ χαλεπῶς ἐξέ-
ταζε, ἀλλ' ὅσα | μὲν ἂν ὑφ' ἑτέρων τινῶν ἐσάγηται, κρῖνε, ὅσα δ' ἂν V 254r
ὑπὸ μηδενὸς αἰτιάζηται, μηδὲ προσποιοῦ εἰδέναι, ἔξω τῶν ἐς τὸ
δημόσιον πλημμελουμένων. ταῦτα μὲν γὰρ τῆς προσηκούσης ἐπι- 5
στροφῆς, κἂν μηδεὶς ἐγκαλῇ, τυγχάνειν ὀφείλει· τὰ δὲ ἄλλα τὰ
ἰδιωτικὰ ἴσθι μέν, ἵνα μὴ καὶ σφαλῇς ποτε ἀνεπιτηδείῳ τινὶ ὑπη-
ρέτῃ πρός τι χρησάμενος, μὴ μέντοι καὶ ἐξέλεγχε. πολλὰ γὰρ ἡ 6 Max. Conf. Flor. f. 227r
φύσις καὶ παρὰ τὸν νόμον πολλοὺς ἁμαρτάνειν ἐξάγει, οἷς ἂν μὲν
ἀκριβῶς τις ἐπεξίῃ, ἢ τινα ἢ οὐδένα ἂν αὐτῶν ἀτιμώρητον κατα-
λίποι, ἂν δ' ἀνθρωπίνως τὸ ἐπιεικὲς τῷ νενομισμένῳ παραμιγνύῃ,
τάχ' ἂν καὶ σωφρονίσειεν αὐτούς. ὁ μὲν γὰρ νόμος, καίτοι ἰσχυρὰ 7
τὰ κολάσματα ἀναγκαίως ποιούμενος, οὐ δύναται τῆς φύσεως ἀεὶ
κρατεῖν· τῶν δ' ἀνθρώπων τινὲς λανθάνειν μὲν δόξαντες ἢ καὶ
μετρίως πως νουθετηθέντες ἀμείνους γίγνονται, οἱ μὲν αἰσχυνόμενοι
ἐλεγχθῆναι οἱ δὲ αἰδούμενοι πάλιν σφαλῆναι, φανερωθέντες δὲ καὶ 8
ἀπερυθριάσαντες ἢ καὶ πέρα τοῦ μετρίου κολασθέντες τά τε νενομι-
σμένα πάντα συγχέουσι καὶ καταπατοῦσι, καὶ μόναις ταῖς τῆς φύσεως
ὁρμαῖς δουλεύουσι. κἀκ τούτου οὔτε τὸ πάντας αὐτοὺς κολάζειν ῥάδιον, Max. Conf. Flor. f. 227r
οὔτε τὸ περιορᾶν φανερῶς τινας ἀσελγαίνοντας εὐπρεπὲς γίγνεται.
τὰ μὲν δὴ οὖν ἁμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων τοῦτόν σοι τὸν 9
τρόπον, πλὴν τῶν πάνυ ἀνηκέστων, μεταχειρίζεσθαι παραινῶ, τὰ
δ' ὀρθῶς ὑπ' αὐτῶν γιγνόμενα καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων

3 ἁμαρτόντα   3. 4 καὶ γὰρ καὶ πολυπραγμονοῦσί (pro οὔτε — πολυπραγμονοῦσί)   5 καὶ om.   6 σαυτὸν]

14—25 = Max. Conf. Flor. f. 227r: μὴ πάντα πειρῶ τὰ ἁμαρτήματα ἐξελέγχειν· πολλὰ γὰρ ἡ φύσις — δουλεύουσι. [V. L.: 16—18 ἐπεξίῃς (om. τις) — καταλίποις — παραμιγνύῃς — σωφρονίσειας   22 φανῆναι (pro σφαλῆναι)]

25—406,3 = Max. Conf. Flor. f. 227r: οὔτε πάντας χρὴ κολάζειν εὐκόλως οὔτε περιορᾶν φανερῶς τινας ἀσελγαίνοντας ἀλλὰ πλὴν τῶν πάνυ ἀνηκέστων πράως μεταχειρίζεσθαι τὰ ἡμαρτημένα, τὰ δ' ὀρθῶς — μεγαλοδωρίᾳ.

1 *ἐν ἑνί τινι* scripsi ex VM (cui *ἐν* add. corr. ant.) flor., *ἕν τινι* R. St.   7 *φοβηθήσονται* VM, *φοβήσονται* flor.   9 *κρῖνε* R. St., *κρίναι* VM   13 *μὴ καὶ* M, *καὶ μὴ* V.

τιμᾶν· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ποιήσειας αὐτοὺς τῶν τε χειρόνων
ἀπέχεσθαι, τῇ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τῶν βελτιόνων ἐφίεσθαι, τῇ με-
10 γαλοδωρίᾳ. μὴ γάρ τοι καταδείσῃς μήθ' ὅτι ἐπιλείψει σέ ποτε ἢ
M 126v χρήματα | ἢ τἆλλα οἷς τοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἀμείψῃ (πολὺ γὰρ
μᾶλλον ἔγωγε ἐλάττους αὐτῶν τοὺς εὖ τι παθεῖν ἀξίους οἶμαι γε-
νήσεσθαι, τοσαύτης σοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντος), μήθ' ὅτι
11 τινὲς εὐεργετηθέντες ἀχαρίστως τι πράξουσιν· οὐδὲν γὰρ οὕτω καὶ
δουλοῖ καὶ οἰκειοῦταί τινα, κἂν ἀλλότριος κἂν ἐχθρὸς ὢν τύχῃ, ὡς
τὸ μήτ' ἀδικεῖσθαι καὶ προσέτι καὶ εὖ πάσχειν.

35 πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἄλλους οὕτω σοι προσφέρεσθαι γνώμην
V 255r δίδωμι· σαυτῷ δὲ δὴ μήτε ἐξαλλόν τι μήθ' ὑπερήφανον μήτε παρὰ
τῶν ἄλλων μήτε παρὰ τῆς βουλῆς ἢ ἔργῳ ἢ καὶ λόγῳ δοθὲν περιί-
2 δῃς. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις κόσμον ἡ παρὰ σοῦ τιμὴ φέρει, σοὶ δ'
αὐτῷ μεῖζον μὲν τῶν ὑπαρχόντων οὐδὲν ἂν δοθείη, ὑποψία δ' ἂν
κιβδηλίας πολλὴ προσγένοιτο· καὶ γάρ τοι τῶν μὲν ἄλλων οὐδεὶς
ἑκὼν τοιοῦτό τι τῷ κρατοῦντι ψηφίζεσθαι δοκεῖ, πάντα δὲ δή τις
αὐτὰ αὐτὸς παρ' ἑαυτοῦ λαμβάνων οὐχ ὅσον οὐκ ἔπαινον ἴσχει,
3 ἀλλὰ καὶ γέλωτα προσοφλισκάνει. τήν τε οὖν ἄλλην λαμπρότητα
σαυτῷ διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων παρασκεύαζε, καὶ εἰκόνας σου χρυσᾶς
μὲν ἢ καὶ ἀργυρᾶς μηδέποτε ἐπιτρέψῃς γενέσθαι (οὐ γὰρ μόνον
δαπανηραὶ ἀλλὰ καὶ εὐεπιβούλευτοι καὶ ὀλιγοχρόνιοί εἰσιν), ἄλλας
δὲ ἐν αὐταῖς ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς καὶ ἀκηράτους καὶ ἀθα-
4 νάτους ἐξ εὐεργεσιῶν δημιούργει. μὴ μέντοι μηδὲ ναόν ποτε περιί-
Max. Conf. Flor. f. 214v δῃς σαυτῷ γενόμενον. μάτην γὰρ παμπληθῆ χρήματα ἐς τὰ τοιαῦτα
ἀναλίσκεται, ἃ κρεῖττόν ἐστιν ἐς τὰ ἀναγκαῖα δαπανᾶσθαι (πλοῦτος
γὰρ ἀκριβὴς οὐχ οὕτως ἐκ τοῦ πολλὰ λαμβάνειν ὡς ἐκ τοῦ μὴ
πολλὰ ἀναλίσκειν ἀθροίζεται), καὶ ἐς εὔκλειαν οὐδὲν ἀπ' αὐτῶν
5 προσγίγνεται. ἀρετὴ μὲν γὰρ ἰσοθέους πολλοὺς ποιεῖ, χειροτονητὸς
δ' οὐδεὶς πώποτε θεὸς ἐγένετο, ὥστε σοὶ μὲν ἀγαθῷ τε ὄντι καὶ
καλῶς ἄρχοντι πᾶσα μὲν γῆ τεμένισμα ἔσται, πᾶσαι δὲ πόλεις ναοί,
πάντες δὲ ἄνθρωποι ἀγάλματα (ἐν γὰρ ταῖς γνώμαις αὐτῶν ἀεὶ
6 μετ' εὐδοξίας ἐνιδρυθήσῃ), τοὺς δ' ἄλλως πως τὰ κράτη διέποντας
M 127r οὐ μόνον οὐ σεμνύνει τὰ | τοιαῦτα, κἂν ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν
ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ καὶ προσδιαβάλλει, τρόπαιά τέ τινα τῆς κακίας

24—27 = Max. Conf. Flor. f. 214v (Mai fr. 118 ex Arsenio): μηδέποτε μάτην τὰ χρήματα σπούδαζε ἀναλίσκειν ἐξ ὧν οὐδεμία προσγίνεται εὔκλεια. πλοῦτος γὰρ — ἀθροίζεται.

---

12 παρὰ τῆς] ita VM 19 σαυτῷ R. St., ἑαυτῷ VM, cf. ad 46, 11, 3
30 ναοί om. V 34 ἐξαιρεθῇ] ἐξαρθῇ St. frustra.

*αὐτῶν καὶ μνημεῖα τῆς ἀδικίας γιγνόμενα· ὅσῳ γὰρ ἂν ἐπὶ πλεῖον
ἀνταρκέσῃ, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ ἡ κακοδοξία αὐτῶν διαμένει. ὥστ᾽* 36
*εἴπερ ἀθάνατος ὄντως ἐπιθυμεῖς γενέσθαι, ταῦτά τε οὕτω πρᾶττε,
καὶ προσέτι τὸ μὲν θεῖον πάντῃ πάντως αὐτός τε σέβου κατὰ τὰ
πάτρια καὶ τοὺς ἄλλους τιμᾶν ἀνάγκαζε, τοὺς δὲ δὴ ξενίζοντάς τι
περὶ αὐτὸ καὶ μίσει καὶ κόλαζε, μὴ μόνον τῶν θεῶν ἕνεκα, ὧν* 2
*⟨ὁ⟩ καταφρονήσας οὐδ᾽ ἄλλου ἄν τινος προτιμήσειεν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ
καινά τινα δαιμόνια οἱ τοιοῦτοι ἀντεσφέροντες πολλοὺς ἀναπεί-
θουσιν ἀλλοτριονομεῖν, κἀκ τούτου καὶ συνωμοσίαι καὶ | συστάσεις* V 255r
*ἑταιρεῖαί τε γίγνονται, ἅπερ ἥκιστα μοναρχίᾳ συμφέρει. μήτ᾽ οὖν
ἀθέῳ τινὶ μήτε γόητι συγχωρήσῃς εἶναι. μαντικὴ μὲν γὰρ ἀναγκαία* 3
*ἐστί, καὶ πάντως τινὰς καὶ ἱερόπτας καὶ οἰωνιστὰς ἀπόδειξον, οἷς
οἱ βουλόμενοί τι κοινώσασθαι συνέσονται· τοὺς δὲ δὴ μαγευτὰς
πάνυ οὐκ εἶναι προσήκει. πολλοὺς γὰρ πολλάκις οἱ τοιοῦτοι, τὰ
μέν τινα ἀληθῆ τὰ δὲ δὴ πλείω ψευδῆ λέγοντες, νεοχμοῦν ἐπαίρουσι.
τὸ δ᾽ αὐτὸ τοῦτο καὶ τῶν φιλοσοφεῖν προσποιουμένων οὐκ ὀλίγοι* 4
*δρῶσι· διὸ καὶ ἐκείνους φυλάσσεσθαί σοι παραινῶ. μὴ γὰρ ὅτι
καὶ Ἀρείου καὶ Ἀθηνοδώρου καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν πεπείρα-
σαι, πίστευε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας τοὺς φιλοσοφεῖν λέγοντας
ὁμοίους αὐτοῖς εἶναι· μυρία γὰρ κακὰ καὶ δήμους καὶ ἰδιώτας τὸ
πρόσχημά τινες τοῦτο προβαλλόμενοι δρῶσι.*

τῇ μὲν οὖν γνώμῃ καὶ τῷ μηδενὸς πλείονος τῶν ὑπαρχόντων 37
*ἐπιθυμεῖν εἰρηνικώτατον εἶναί σε χρή, ταῖς δὲ παρασκευαῖς πολε-
μικώτατον, ὅπως μάλιστα μὲν μήτε ἐθελήσῃ μήτε ἐπιχειρήσῃ τις
ἀδικῆσαί σε, εἰ δὲ μή, ῥᾳδίως καὶ παραχρῆμα κολασθῇ. καὶ ἐπειδή* 2
*γε ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ διὰ ταῦτα καὶ διὰ τἆλλα καὶ ὠτακουστεῖν
τινας καὶ διοπτεύειν πάντα τὰ τῇ ἡγεμονίᾳ σου προσήκοντα, ἵνα
μηδὲν τῶν φυλακῆς τινος καὶ ἐπανορθώσεως | δεομένων ἀγνοῇς,* M 137r
*μέμνησο ὅτι οὐ χρὴ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς λεγομένοις ὑπ᾽ αὐτῶν πι-
στεύειν, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς αὐτὰ διασκοπεῖν. συχνοὶ γάρ, οἱ μὲν μισοῦν-* 3
*τές τινας, οἱ δ᾽ ἐπιθυμοῦντες ὧν ἔχουσιν, ἄλλοι χαριζόμενοί τισιν,
ἄλλοι χρήματα αἰτήσαντές τινας καὶ μὴ λαβόντες, ἐπηρεάζουσιν
αὐτοὺς ὡς νεωτερίζοντας ἢ καὶ ἄλλο τι ἀνεπιτήδειον κατὰ τοῦ αὐ-
ταρχοῦντος ἢ φρονοῦντας ἢ λέγοντας. οὔκουν εὐθὺς οὐδὲ ῥᾳδίως* 4
*προσέχειν αὐτοῖς δεῖ, ἀλλὰ καὶ πάνυ πάντα διελέγχειν· βραδύνας
μὲν γὰρ ἐν τῷ πιστεῦσαί τινα οὐδὲν μέγα ἀδικηθήσῃ, σπεύσας δὲ
τάχ᾽ ἄν τι καὶ ἐξαμάρτοις, ὃ μὴ δυνηθήσῃ ἀνακέσασθαι.*

---

6 *μόνον* scripsi ex VM, *μόνων* R. St. 7 ⟨*ὁ*⟩ add. St., possis quoque ⟨*τις*⟩ inserere 37 *δυνηθήσῃ*] *δυνήσῃ* Dind.

5 τιμᾶν μὲν οὖν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τῶν ἀπελευθέρων καὶ τῶν
ἄλλων τῶν συνόντων σοι καὶ δεῖ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι· καὶ γὰρ κόσμον
καὶ ἀσφάλειάν σοι μεγάλην τοῦτο οἴσει. μὴ μέντοι καὶ ὑπέρογκόν
τι ἰσχυέτωσαν, ἀλλὰ ἀκριβῶς πάντες σωφρονείτωσαν, ὥστε σε μη-
V 236r 6 δὲν ὑπ' αὐτῶν διαβληθῆναι· πάντα γὰρ ὅσα ἂν ἢ καλῶς | ἢ κακῶς
πράξωσι, σοὶ προστεθήσεται, καὶ τοιοῦτος αὐτὸς ὑφ' ἁπάντων νο-
μισθήσῃ ὁποῖα ἂν ἐκείνοις ποιεῖν ἐπιτρέπῃς.

Bekk. Anecd. 167, 13 τοὺς μὲν δὴ οὖν δυνατοὺς μὴ πλεονεκτεῖν τινα μηδὲ αὖ συκο-
φαντεῖσθαι ἔα· μηδὲ ἔστω τινὶ αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο ἔγκλημα, ὅτι
7 δύναται, κἂν μηδὲν ἁμαρτάνῃ. τοῖς δὲ δὴ πολλοῖς ἄμυνε μὲν ἰσχυ-
ρῶς ἀδικουμένοις, μὴ πρόσεχε δὲ ῥᾳδίως αἰτιωμένοις, ἀλλ' αὐτὰ
τὰ ἔργα καθ' ἑαυτὰ ἐξέταζε, μήτε ἐς τὸ προέχον πᾶν ὑποπτεύων
8 μήτε τῷ καταδεεστέρῳ παντὶ πιστεύων. καὶ τοὺς μὲν ἐργαζομένους
χρήσιμόν τέ τι τεχνωμένους τίμα, τοὺς δ' ἀργοῦντας ἢ καὶ φλαῦ-
ρόν τι πραγματευομένους μίσει, ἵνα τῶν μὲν διὰ τὰς ὠφελίας
ὀριγνώμενοι, τῶν δὲ διὰ τὰς ζημίας ἀπεχόμενοι, πρός τε τὰ οἰκεῖα
ἀμείνους καὶ πρὸς τὰ κοινὰ συμφορώτεροί σοι γίγνωνται.

9 καλὸν μὲν οὖν ἐστι καὶ τὸ τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἀμφισβητήματα
ὡς ἐλάχιστα ποιοῦντα τὰς διαλύσεις αὐτῶν ὡς τάχιστα καθιστάναι,
M 138r κάλλιστον δὲ τὸ τὰς τῶν δήμων ὁρμὰς κολούειν, | κἂν ἐπευχόμενοί
τινα τῇ τε ἀρχῇ καὶ τῇ σωτηρίᾳ τῇ τε τύχῃ σου ἐκβιάζεσθαί τινας
ἢ πρᾶξαί τι ἢ ἀναλῶσαι παρὰ δύναμιν ἐπιχειρῶσι, μὴ ἐπιτρέπειν,
10 τάς τε ἔχθρας αὐτῶν καὶ τὰς φιλοτιμίας τὰς πρὸς ἀλλήλους παν-
τάπασιν ἐκκόπτειν, καὶ μήτε ἐπωνυμίας τινὰς κενὰς μήτ' ἄλλο τι
ἐξ οὗ διενεχθήσονταί τισιν ἐφιέναι σφίσι ποιεῖσθαι. ῥᾳδίως δέ
σοι πάντες καὶ ἐς ταῦτα καὶ ἐς τὰ ἄλλα καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πειθαρ-
χήσουσιν, ἂν μηδὲν παρὰ ταῦτα μηδέποτε συγχωρήσῃς τινί· ἡ γὰρ
11 ἀνωμαλία καὶ τὰ καλῶς πεπηγότα διαλύει. καὶ διὰ τοῦτ' οὐδ'
αἰτεῖν τι ἀρχήν, ὅ γε μὴ δώσεις, ἐπιτρέπειν σφίσιν ὀφείλεις, ἀλλὰ
καὶ αὐτὸ τοῦτο πρῶτον ἰσχυρῶς φυλάττειν σφᾶς ἀναγκάζειν, τὸ
μηδὲν ἀξιοῦν τῶν κεκωλυμένων.

38 ταῦτα μὲν περὶ ἐκείνων λέγω, καθ' ἁπάντων δέ σοι συμβουλεύω
Max. Conf. Flor. f. 49v μήτ' ἀποχρήσασθαί ποτε τῇ ἐξουσίᾳ, μήτ' οἰηθῆναι μείωσίν τινα
αὐτῆς εἶναι ἂν μὴ πάντα ἁπαξαπλῶς ὅσα δύνασαι καὶ ποιήσῃς·

33—409, 12 = Max. Conf. Flor. f. 49v: μηδέποτε πειραθῇς ἀποχρή-
σασθαι τῇ ἐξουσίᾳ ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον — εἰκός ἐστι [V. L.: 33 μηδέπω B

9 αὐτὸ om. V   15. 16 τῶν μὲν — τῶν δὲ] τοῦ μὲν — τοῦ δὲ? Bk.
ὠφελίας scripsi, ὠφελείας VM, cf. ad 38, 24, 3 et ad 43, 18, 3   27 τινί
R. St. (coni.), τι VM.

ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον πάνθ' ὅσα ἂν βουληθῇς καὶ δυνήσῃ πρᾶξαι, τόσῳ
μᾶλλον προθυμοῦ πάνθ' ὅσα προσήκει βούλεσθαι. καὶ ἀεί γε αὐ- 2
τὸς παρὰ σαυτῷ ἐξέταζε, εἴτε ὀρθῶς τι ποιεῖς εἴτε καὶ μή, τί τε
πράττοντά σε φιλήσουσί τινες καὶ τί μή, ἵνα τὰ μὲν ποιῇς αὐτῶν
τὰ δὲ ἐκκλίνῃς. μὴ γὰρ δὴ ἡγήσῃ δεόντως τι | παρὰ τοῦτο πράτ- V 256r
τειν δόξειν, ἂν μηδενὸς αἰτιωμένου σε ἀκούσῃς· μηδ' ἀναμείνῃς
οὕτω τινὰ ἐκφρονῆσαί ποτε ὥστε σοι φανερῶς τι ἐξονειδίσαι. τοῦτο 3
μὲν γὰρ οὐδεὶς ἂν ποιήσειεν, οὐδ' εἰ σφόδρα ἀδικηθείη· πᾶν γὰρ
τοὐναντίον καὶ ἐπαινεῖν πολλοὶ ἔν γε τῷ φανερῷ τοὺς ἀδικοῦντάς
σφας ἀναγκάζονται, ἀνταγωνιζόμενοι μὴ δοκεῖν ὀργίζεσθαι. τὸν δ'
ἄρχοντα χρὴ μὴ ἐξ ὧν λέγουσί τινες τεκμαίρεσθαι τὴν διάνοιαν
αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν φρονεῖν αὐτοὺς εἰκός ἐστι.

ταῦτά σε καὶ τὰ τοιαῦτα βούλομαι πράττειν· πολλὰ γὰρ καὶ **39**
παραλείπω διὰ τὸ μὴ οἷόν τε εἶναι πάντα αὐτὰ καθάπαξ συλλα-
βόντα εἰπεῖν. ἐν δ' οὖν ἐν κεφαλαίῳ καὶ κατὰ | τῶν εἰρημένων καὶ M 138r
κατὰ τῶν λοιπῶν φράσω. ἂν γὰρ ὅσα ἂν ἕτερόν τινα ἄρξαντά 2
σου ποιεῖν ἐθελήσῃς, ταῦτα αὐτὸς αὐτεπάγγελτος πράσσῃς, οὔτε
τι ἁμαρτήσῃ καὶ πάντα κατορθώσεις, κἀκ τούτου καὶ ἥδιστα καὶ
ἀκινδυνότατα βιώσῃ. πῶς μὲν γὰρ οὐχ ὡς πατέρα, πῶς δ' οὐχ 3
ὡς σωτῆρα καὶ προσόψονταί σε ἅπαντες καὶ φιλήσουσιν, ὅταν σε
ὁρῶσι κόσμιον εὔβιοτον εὐπόλεμον εἰρηναῖον ὄντα, ὅταν μήθ' ὑβρίζῃς
τι μήτε πλεονεκτῇς, ὅταν ἐκ τοῦ ὁμοίου σφίσι προσφέρῃ, καὶ μὴ 4
αὐτὸς μὲν πλουτῇς τοὺς δ' ἄλλους ἀργυρολογῇς, μηδ' αὐτὸς μὲν
τρυφᾷς τοὺς δ' ἄλλους ταλαιπωρῇς, μηδ' αὐτὸς μὲν ἀκολασταίνῃς
τοὺς δ' ἄλλους νουθετῇς, ἀλλ' ἐς πάντα δὴ πάντως ὁμοιοτροπώτατα
αὐτοῖς ζῇς; ὥστ' αὐτὸς παρὰ σαυτῷ μέγα φυλακτήριον ἐν τῷ μη-
δένα ποτὲ ἀδικῆσαι ἔχων θάρσει, καὶ πίστευέ μοι λέγοντι ὅτι οὔτε
μισηθήσῃ ποτὲ οὔτε ἐπιβουλευθήσῃ. τούτου δὲ δὴ οὕτως ἔχοντος 5
πᾶσά σε ἀνάγκη καὶ ἡδέως βιῶναι· τί μὲν γὰρ ἥδιον, τί δὲ εὐδαι-
μονέστερόν ἐστι τοῦ πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν μετ' ἀρετῆς
ἀπολαύοντα καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτὰ διδόναι δύνασθαι;

---

2 γε om. 3 σεαυτῷ B καὶ om. 3—5 τί τε πράττοντα — ἐκκλίνῃς om. 7—10 κἂν γὰρ σφόδρα τις ἀδικηθείη πᾶν τοὐναντίον ἐστί· καὶ ἐπαινεῖν ἐν τῷ φανερῷ πολλοὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀναγκάζονται (pro τοῦτο μὲν γὰρ — ἀναγκάζονται) |

16—19 = Zon. 10, 32 p. 409, 4—8 B. (p. 436, 18—21 D.)

---

3 εἴτε — εἴτε] ita VM 5 δὴ ἡγήσῃ M, διηγήσηι V.

40 ταῦτά τε οὖν καὶ τἆλλα πάνθ' ὅσα εἴρηκα ἐννοήσας πείσθητί μοι, καὶ μὴ πρόῃ τὴν τύχην, ἥτις σε ἐκ πάντων ἐπελέξατο καὶ προεστήσατο. ὡς εἴ γε τὸ μὲν πρᾶγμα τὸ τῆς μοναρχίας αἱρῇ, τὸ δ' ὄνομα τὸ τῆς βασιλείας ὡς καὶ ἐπάρατον φοβῇ, τοῦτο μὲν μὴ προσλάβῃς, τῇ δὲ δὴ τοῦ Καίσαρος προσηγορίᾳ χρώμενος αὐτάρχει.
V 257r 2 εἰ δ' οὖν καὶ ἄλλων | τινῶν ἐπικλήσεων προσδέῃ, δώσουσι μέν σοι τὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ὥσπερ καὶ τῷ πατρί σου ἔδωκαν, σεβιοῦσι δέ σε καὶ ἑτέρᾳ τινὶ προσρήσει, ὥστε σε πᾶν τὸ τῆς βασιλείας ἔργον ἄνευ τοῦ τῆς ἐπωνυμίας αὐτῆς ἐπιφθόνου καρποῦσθαι."

41 Μαικήνας μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο, ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἀμφοτέρους μέν σφας καὶ ἐπὶ τῇ πολυνοίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ πολυλογίᾳ τῇ τε (M 138r) παρρησίᾳ ἰσχυρῶς ἐπῄνεσε, τὰ δὲ δὴ τοῦ Μαικήνου μᾶλλον εἵλετο. (Xiph. 81, 1) οὐ μέντοι καὶ πάντα εὐθὺς ὥσπερ ὑπετέθειτο ἔπραξε, φοβηθεὶς μὴ καὶ σφαλῇ τι, ἀθρόως μεταρρυθμίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐθελήσας·
2 ἀλλὰ τὰ μὲν παραχρῆμα μετεκόσμησε τὰ δ' ὕστερον, καί τινα καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα ἄρξουσι ποιῆσαι κατέλιπεν ὡς καὶ κατὰ καιρὸν μᾶλλον ἐν τῷ χρόνῳ γενησόμενα. καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Ἀγρίππας πρὸς πάντα, καίπερ τὴν ἐναντίαν σφίσι γνώμην δούς, προθυμότατα συνήρατο, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ἐσηγητὴς αὐτῶν ἐγεγόνει.
3 ταῦτά τε [καὶ] ὁ Καῖσαρ, ⟨καὶ⟩ ὅσα ἄνω μοι τοῦ λόγου εἴρηται, (Xiph. 81, 3—5) ἔπραξεν ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐν ᾧ τὸ πέμπτον ὑπάτευσε, καὶ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἐπίκλησιν ἐπέθετο. λέγω δὲ οὐ τὴν ἐπὶ ταῖς νίκαις κατὰ τὸ ἀρχαῖον διδομένην τισίν (ἐκείνην γὰρ πολλάκις μὲν καὶ πρότερον πολλάκις δὲ καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἔλαβεν, (Xiph. 81, 4) ὥστε καὶ ἅπαξ καὶ εἰκοσάκις ὄνομα αὐτοκράτορος σχεῖν) ἀλλὰ τὴν ἑτέραν τὴν τὸ κράτος διασημαίνουσαν, ὥσπερ τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ
42 τῷ Καίσαρι καὶ τοῖς παισὶ τοῖς τε ἐκγόνοις ἐψήφιστο. καὶ μετὰ ταῦτα τιμητεύσας σὺν τῷ Ἀγρίππᾳ ἄλλα τέ τινα διώρθωσε καὶ τὴν βουλὴν ἐξήτασε. πολλοὶ μὲν γὰρ ἱππῆς πολλοὶ δὲ καὶ πεζοὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐβούλευον, ὥστε καὶ ἐς
2 χιλίους τὸ πλήρωμα τῆς γερουσίας αὐξηθῆναι. τούτους οὖν ἐκκρῖναι

10—12 > Zon. 10, 32 p. 409, 8—10 B. (p. 436, 22—24 D.) 21—26 > Zon. 10, 32 p. 409, 10—13 B. (p. 436, 25—28 D.)

---

20 [καὶ] exp. Leuncl. ⟨καὶ⟩ ins. R. St. 25 ἅπαξ καὶ εἰκοσάκις Reim. praeeunte Spanhemio qui ἓν καὶ εἴκοσιν, ἐν εἰκόσιν VM, an ἓν καὶ εἰκοσάκις? ad rem cf. *Mon. Anc.* 1, 21 26 διασημαίνουσαν] ἰδίᾳ σημαίνουσαν? Bk sine causa (σημαίνουσαν Zon., at διασημαίνουσαν Xiph.) 27 ἐκγόνοις VM, ἐγγόνοις Xiph., cf. ad fr. 5, 6 29 ἱππῆς] ita M (ἱππῆς), ἱππεῖς V.

βουληθεὶς αὐτὸς μὲν οὐδένα αὐτῶν ἀπήλειψε, προτρεψάμενος δέ Xiph. 81, 9–11
σφας ἐκ τοῦ συνειδότος τοῦ τε γένους καὶ τοῦ βίου δικαστὰς ἑαυ-
τοῖς γενέσθαι τὸ μὲν πρῶτον πεντήκοντά που ἔπεισεν ἐθελοντὰς
ἐκστῆναι τοῦ συνεδρίου, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλους ἑκατὸν καὶ τεσσαρά-
κοντα μιμήσασθαί σφας ἠνάγκασε. καὶ αὐτῶν ἠτίμωσε μὲν οὐδένα, 3
τὰ δ' ὀνόματα τῶν δευτέρων ἐξέθηκε· τοῖς γὰρ προτέροις, ὅτι μὴ
| ἐχρόνισαν ἀλλ' εὐθὺς ἐπειθάρχησάν οἱ, ἀφῆκε τὸ ὀνείδισμα, ὥστ' V 257ʳ
αὐτοὺς μὴ ἐκδημοσιευθῆναι. οὗτοι μὲν οὖν ἑκούσιοι δῆθεν ἰδιώ-
τευσαν, Κύιντον δὲ δὴ Στατίλιον καὶ πάνυ ἄκοντα τῆς δημαρχίας,
ἐς ἣν ἀπεδέ|δεικτο, εἶρξεν. ἑτέρους τέ τινας βουλεύειν ἐποίησε, καὶ 4 M 139ʳ
ἔς γε τοὺς ὑπατευκότας δύο ἄνδρας ἐκ τῶν βουλευόντων, Κλούουιόν
τέ τινα καὶ Φούρνιον Γαΐους, ἐγκατέλεξεν, ὅτι προαποδεδειγμένοι
οὐκ ἠδυνήθησαν, ἄλλων τινῶν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν προκαταλαβόντων,
ὑπατεῦσαι. τό τε τῶν εὐπατριδῶν γένος συνεπλήθυσε, τῆς βουλῆς 5
οἱ δῆθεν ἐπιτρεψάσης τοῦτο ποιῆσαι, ἐπειδὴ τό τε πλεῖστόν σφων
ἀπωλώλει (οὐδὲν γὰρ οὕτως ὡς τὸ γενναῖον ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέ-
μοις ἀναλίσκεται) καὶ ἐς τὴν ποίησιν τῶν πατρίων ἀναγκαῖοι ἀεὶ
εἶναι νομίζονται. ταῦτά τε οὖν ἔπραξε, καὶ προσαπεῖπε πᾶσι τοῖς 6 Xiph. 81, 11–18
βουλεύουσι μὴ ἐκδημεῖν ἔξω τῆς Ἰταλίας, ἂν μὴ αὐτός τινι κελεύσῃ
ἢ καὶ ἐπιτρέψῃ. καὶ τοῦτο καὶ δεῦρο ἀεὶ φυλάσσεται· πλὴν γὰρ
ὅτι ἔς τε τὴν Σικελίαν καὶ ἐς τὴν Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα,
οὐδαμόσε ἄλλοσε βουλευτῇ ἀποδημῆσαι ἔξεστιν. ἐκεῖσε γὰρ διά τε 7
τὸ σύνεγγυς καὶ διὰ τὸ ἄοπλον τό τε εἰρηναῖον τῶν ἀνθρώπων
δέδοται τοῖς γέ τι κεκτημένοις αὐτόθι καὶ ἄνευ παραιτήσεως, ὁσάκις
ἂν ἐθελήσωσιν, ἀπιέναι. ἐπειδή τε πολλοὺς ἔτι καὶ τῶν βουλευτῶν 8
καὶ τῶν ἄλλων τῶν τὰ τοῦ Ἀντωνίου σπουδασάντων ὑπόπτως πρὸς
αὐτὸν διακειμένους ἑώρα, καὶ ἐφοβήθη μὴ νεοχμώσωσί τι, πάντα
ἔφη τὰ γράμματα τὰ ἐν τοῖς κιβωτίοις αὐτοῦ εὑρεθέντα κα-
τακεκαυκέναι. καὶ ὡς ἀληθῶς γε διεφθάρκει τινά· τὰ γὰρ δὴ
πλείω καὶ πάνυ ἐτήρει, ὥστε μηδ' ὀκνῆσαι ὕστερον αὐτοῖς χρή-
σασθαι.

τοῦτό τε οὖν οὕτως ἐποίησε καὶ τὴν Καρχηδόνα ἐπῴκισεν, 43
ὅτι ὁ Λέπιδος μέρος τι αὐτῆς ἠρημώκει καὶ διὰ τοῦτο τὰ δίκαια
τῆς ἀποικίας σφῶν λελυκέναι ἐδόκει. τόν τε Ἀντίοχον τὸν Κομμα-
γηνὸν μετεπέμψατο, ὅτι τινὰ πρεσβευτὴν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ δια-
φόρου οἱ ὄντος σταλέντα ἐς τὴν Ῥώμην ἐδολοφόνησε, καὶ ἔς τε

18. 19 = Petrus Patricius fr. 1 Muell. (Bekk. *Anecd.* p. 130, 10 sqq.)

8 οὖν om. V 16 ἀπωλώλει Dind., ἀπολώλει VM.

2 τὸ συνέδριον ἐσήγαγε καὶ καταψηφισθέντα ἀπέκτεινε. καὶ τὴν Καπρίαν παρὰ τῶν Νεοπολιτῶν, ὧνπερ τὸ ἀρχαῖον ἦν, ἀντιδόσει
V 258ʳ χώρας ἠλλάξατο. κεῖται | δὲ οὐ πόρρω τῆς κατὰ Συρρεντὸν ἠπείρου, χρηστὸν μὲν οὐδέν, ὄνομα δὲ καὶ νῦν ἔτι διὰ τὴν τοῦ Τιβερίου ἐνοίκησιν ἔχουσα.

---

2 *Καπρίαν*] sic quoque 58, 5, 1; 72, 4, 6. De formis *Καπρίαι*, *Καπρέαι* (ad morem Latinum), *Καπρέα* cf. C. I. L. 10 p. 681 *Νεοπολιτῶν* scripsi ex VM, *Νεαπολιτῶν* R. St., cf. Meisterhans[2] p. 91, v. Herw. *lap. test.* p. 30. ceterum vide ad 48, 48, 6 3 *Συρρεντὸν* H. St., *συρεντὸν* VM.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟC ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν N̄B VM.

LIBER LIII.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

|α. Ὡς ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος ναὸς ἐν τῷ Παλατίῳ καθιερώθη (c. 1). M 140r

β. Ὡς Καῖσαρ ἐδημηγόρησεν ἐν τῇ γερουσίᾳ ὡς τῆς μοναρχίας ἀφιστάμενος καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ἔθνη πρὸς αὐτὴν ἐνείματο (c. 3—12).

γ. Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἀρχόντων τῶν ἐς τὰ ἔθνη πεμπομένων (c. 13—15).

δ. Ὡς Καῖσαρ Αὔγουστος ἐπεκλήθη (c. 16).

ε. Περὶ τῶν ὀνομάτων ὧν οἱ αὐτοκράτορες λαμβάνουσιν (c. 17. 18).

ζ. Ὡς τὰ σέπτα καθιερώθη (c. 23).

η. Ὡς Καῖσαρ Ἄστυρσι καὶ Καντάβροις ἐπολέμησεν (c. 25).

θ. Ὡς Γαλατία ὑπὸ Ῥωμαίων ἄρχεσθαι ἤρξατο (c. 26).

ι. Ὡς ἡ στοὰ ἡ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τὸ βαλανεῖον τοῦ Ἀγρίππου καθιερώθη (c. 27).

κ. Ὡς τὸ Πάνθειον καθιερώθη (c. 27).

λ. Ὡς Αὔγουστος ἀφείθη τῆς ἀνάγκης τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι (c. 28).

μ. Ὡς ἐπ' Ἀραβίαν τὴν εὐδαίμονα στρατεία ἐγένετο (c. 29).

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕξ, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(726/28) *Καῖσαρ τὸ ς'*
Μ. Οὐιψάνιος Λ. υἱ. Ἀγρίππας τὸ β' ὕπ.

(727/27) *Καῖσαρ τὸ ζ'*
Μ. Οὐιψάνιος Λ. υἱ. Ἀγρίππας τὸ γ' ὕπ.

(728/26) *Καῖσαρ Αὔγουστος τὸ η'*
Τ. Στατίλιος ⟨Τ. υἱ.⟩ Ταῦρος τὸ β' ὕπ.

(729/25) *Αὔγουστος τὸ θ'*
⟨Μ. Ἰούνιος Μ. υἱ. Σιλανός ὕπ.

(730/24) *Αὔγουστος τὸ ι'*
Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Γ. ἔγγ. Φλάκκος ὕπ.⟩

(731/23) *Αὔγουστος τὸ ια'*
Γν. Καλπούρνιος Γν. υἱ. Γν. ἔγγ. Πίσων ⟨ὕπ.⟩

---

1 *πεντηκοστῷ τρίτῳ*] *νγ* VM 14 *ἐπ'*] *ἐς* Dind. *στρατεία* H. St., *στρατιὰ* VM 15 *ἕξ*] *ϛ̄* VM 17 *τὸ β'* Xyl., *τὸ γ'* VM 21 ⟨*Τ. υἱ.*⟩ inserui, cf. *Act. triumph. Cap.* a. 720 23. 24 Silani et Augusti consulis decimum nomina add. Xyl. 23 *Μ. υἱ* inserui, cf. C. I. Att. 3, 568, C. I. L. 6, 877 25 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi 27 *Καλπούρνιος* Xyl., *καλπούρνινος* VM *Πίσων* Dind., *πείσων* VM. ceterum cf. *Prosop. Imp. Rom.* 3, p. 304 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi. — *ὕπ.* exaratur inter *τὸ ς'* et *Μ*, inter *τὸ γ'* (*β'*) et *Καῖσαρ*, inter *τὸ γ'* et *Καῖσαρ*, inter *το θ'* et *Γ. Νωρβανός*.

a. u. 726 (28) Τότε μὲν ταῦτ' ἐγένετο, τῷ δὲ ἑξῆς ἔτει ἕκτον ὁ Καῖσαρ ἦρξε,
καὶ τά τε ἄλλα κατὰ τὸ νομιζόμενον ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἐποίησε,
V 258r | καὶ τοὺς φακέλους τῶν ῥάβδων τῷ Ἀγρίππᾳ συνάρχοντί οἱ κατὰ
τὸ ἐπιβάλλον παρέδωκεν, αὐτός τε ταῖς ἑτέραις ἐχρήσατο, καὶ
2 διάρξας τὸν ὅρκον κατὰ τὰ πάτρια ἐπήγαγε. καὶ εἰ μὲν καὶ αὖθις
ταῦτ' ἐποίησεν, οὐκ οἶδα· τὸν γὰρ Ἀγρίππαν ἐς ὑπερβολὴν ἐτίμα·
Xiph. 81, 18—22 ἀμέλει τήν τε ἀδελφιδῆν αὐτῷ συνῴκισε, καὶ σκηνήν, ὁπότε συ-
στρατεύοιντο, ὁμοίαν τῇ ἑαυτοῦ παρεῖχε, τό τε σύνθημα παρ' ἀμ-
3 φοτέρων σφῶν ἐδίδοτο. ἐν δ' οὖν τῷ τότε παρόντι τά τε ἄλλα
ὥσπερ εἴθιστο ἔπραξε, καὶ τὰς ἀπογραφὰς ἐξετέλεσε, καὶ ἐν αὐταῖς
πρόκριτος τῆς γερουσίας ἐπεκλήθη, ὥσπερ ἐν τῇ ἀκριβεῖ δημοκρα-
τίᾳ ἐνενόμιστο. τό τε Ἀπολλώνιον τὸ [τε] ἐν τῷ Παλατίῳ καὶ τὸ τε-
M 140r μένισμα τὸ περὶ αὐτό, | τάς τε ἀποθήκας τῶν βιβλίων, ἐξεποίησε
4 καὶ καθιέρωσε. καὶ τὴν πανήγυριν τὴν ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ πρὸς τῷ
Ἀκτίῳ γενομένῃ ψηφισθεῖσαν ἤγαγε μετὰ τοῦ Ἀγρίππου, καὶ ἐν
αὐτῇ τὴν ἱπποδρομίαν διά τε τῶν παίδων καὶ διὰ τῶν ἀνδρῶν
5 τῶν εὐγενῶν ἐποίησε. καὶ αὕτη μὲν διὰ πέντε ἀεὶ ἐτῶν μέχρι που
ἐγίγνετο, ταῖς τέσσαρσιν ἱερωσύναις ἐκ περιτροπῆς μέλουσα, λέγω
δὲ τούς τε ποντίφικας καὶ τοὺς οἰωνιστὰς τούς τε ἑπτὰ καὶ τοὺς
πεντεκαίδεκα ἄνδρας καλουμένους· τότε δὲ καὶ γυμνικὸς ἀγὼν στα-
δίου τινὸς ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ ξυλίνου κατασκευασθέντος ἐποιήθη,
6 ὁπλομαχία τε ἐκ τῶν αἰχμαλώτων ἐγένετο. καὶ ταῦτα καὶ ἐπὶ
πλείους ἡμέρας ἐπράχθη, οὐδὲ διέλιπε καίτοι νοσήσαντος τοῦ Καί-
σαρος, ἀλλὰ καὶ ὣς ὁ Ἀγρίππας καὶ τὸ ἐκείνου μέρος ἀνεπλήρου.
2 ὁ δ' οὖν Καῖσαρ ἔς τε τὰς θεωρίας ἐκ τῶν ἰδίων δῆθεν ἀνή-
λισκε, καὶ ἐπειδὴ χρημάτων τῷ δημοσίῳ ἐδέησεν, ἐδανείσατό τινα
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ, πρός τε τὴν διοίκησίν σφων δύο κατ' ἔτος ἐκ
τῶν ἐστρατηγηκότων αἱρεῖσθαι ἐκέλευσε. καὶ τῷ πλήθει τετρα-
πλάσιον τὸν σῖτον ἔνειμε, βουλευταῖς τέ τισι χρήματα ἐχαρίσατο·
2 οὕτω γὰρ δὴ πολλοί σφων πένητες ἐγεγόνεσαν ὥστε μηδ' ἀγορανο-
μῆσαί τινα διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀναλωμάτων ἐθελῆσαι, ἀλλὰ τά
τε ἄλλα καὶ τὰ δικαστήρια τὰ τῇ ἀγορανομίᾳ προσήκοντα τοῖς

1—7 > Zon. 10, 32 p. 409, 13—15 B. (p. 436, 28—31 D.) 11. 12 = Zon. 10, 32 p. 409, 15—17 B. (p. 436, 31—437, 1 D.) 12—24 cf. Zon. 10, 32 p. 409, 17. 18 B. (p. 437, 1. 2 D.) 29. 30 = Zon. 10, 32 p. 409, 18. 19 B. (p. 437, 2. 3 D.)

7 ἀδελφιδῆν M (ἀδελφιδὴν), ἀδελφὴν V Xiph. Zon. 12 Ἀπολλώνιον St., ἀπολλώνειον VM, cf. ad fr. 50, 1 [τε] exp. Bk. 17 μέχρι που Bk., μέχρις οὗ VM, μέχρι του v. Herw. 18 μέλουσα R. St., μέλλουσα VM 22 καὶ (alterum) om. V 28 τετραπλάσιον τὸν σῖτον] τὸν σῖτον τετραπλάσιον Dind (typ. err.?).

στρατηγοῖς, καθάπερ εἴθιστο, τὰ μὲν μείζω τῷ ἀστυνόμῳ τὰ δὲ
ἕτερα τῷ ξενικῷ προσταχθῆναι. πρὸς δὲ δὴ τούτοις τὸν ἀστυνόμον 3
αὐτὸς ἀπέδειξεν· ὃ καὶ αὖθις πολλάκις ἐποίησε. καὶ τὰς ἐγγύας V 259v
τὰς πρὸς τὸ δημόσιον πρὸ τῆς πρὸς τῷ Ἀκτίῳ μάχης γενομένας,
πλὴν τῶν περὶ τὰ οἰκοδομήματα, ἀπήλλαξε, τά τε παλαιὰ συμβό-
λαια τῶν τῷ κοινῷ τι ὀφειλόντων ἔκαυσε. καὶ τὰ μὲν ἱερὰ τὰ 4
Αἰγύπτια οὐκ ἐσεδέξατο εἴσω τοῦ πωμηρίου, τῶν δὲ δὴ ναῶν πρό-
νοιαν ἐποιήσατο· τοὺς μὲν γὰρ ὑπ' ἰδιωτῶν τινων γεγενημένους
τοῖς τε παισὶν αὐτῶν καὶ τοῖς ἐκγόνοις, εἴγε τινὲς περιῆσαν, ἐπι- cf. Xiph. 81, 27. 28
σκευάσαι ἐκέλευσε, τοὺς δὲ λοιποὺς αὐτὸς ἀνεκτήσατο. οὐ μέντοι 5 M 141r
καὶ τὴν δόξαν τῆς οἰκοδομήσεώς σφων ἐσφετερίσατο, ἀλλ' ἀπέδω-
κεν αὐτοῖς τοῖς κατασκευάσασιν αὐτούς. ἐπειδή τε πολλὰ πάνυ
κατά τε τὰς στάσεις κἀν τοῖς πολέμοις, ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ τοῦ
Ἀντωνίου τοῦ τε Λεπίδου συναρχίᾳ, καὶ ἀνόμως καὶ ἀδίκως ἐτε-
τάχει, πάντα αὐτὰ δι' ἑνὸς προγράμματος κατέλυσεν, ὅρον τὴν
ἕκτην αὐτοῦ ὑπατείαν προθείς. εὐδοκιμῶν τε οὖν ἐπὶ τούτοις καὶ 6 cf. Xiph. 81, 29—82, 3
ἐπαινούμενος ἐπεθύμησε καὶ ἑτέραν τινὰ μεγαλοψυχίαν διαδείξα-
σθαι, ὅπως καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου μᾶλλον τιμηθείη, καὶ παρ' ἑκόντων
δὴ τῶν ἀνθρώπων τὴν μοναρχίαν βεβαιώσασθαι τοῦ μὴ δοκεῖν
ἄκοντας αὐτοὺς βεβιάσθαι. κἀκ τούτου τοὺς μάλιστα ἐπιτηδείους 7
οἱ τῶν βουλευτῶν παρασκευάσας ἔς τε τὴν γερουσίαν ἐσῆλθεν
ἕβδομον ὑπατεύων, καὶ ἀνέγνω τοιάδε· a. u. 727 (27)

"ἄπιστα μὲν εὖ οἶδ' ὅτι δόξω τισὶν ὑμῶν, ὦ πατέρες, προῃρῆ- 3
σθαι· ἃ γὰρ αὐτὸς ἕκαστος τῶν ἀκουόντων οὐκ ἂν ἐθελήσειε ποιῆ-
σαι, ταῦτ' οὐδὲ ἑτέρου λέγοντος πιστεύειν βούλεται, καὶ μάλισθ'
ὅτι πᾶς παντὶ τῷ ὑπερέχοντι φθονῶν ἑτοιμότερον ἀπιστεῖ τοῖς ὑπὲρ
ἑαυτὸν λεγομένοις. καὶ προσέτι καὶ γιγνώσκω τοῦθ', ὅτι οἱ τὰ μὴ 2
πιστὰ δοκοῦντα εἶναι λέγοντες οὐχ ὅσον οὐ πείθουσί τινας, ἀλλὰ
καὶ κόβαλοι δοκοῦσιν εἶναι. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μέν τι τοιοῦτον ἐπηγ-
γελλόμην ὃ μὴ παραχρῆμα ποιήσειν ἔμελλον, σφόδρα ἂν ἀπώκνησα
αὐτὸ ἐκφῆναι, μὴ καὶ αἰτίαν τινὰ μοχθηρὰν ἀντὶ χάριτος λάβω·
νῦν δ' ὁπότε εὐθὺς καὶ τήμερον ἐπακολουθήσει τὸ ἔργον αὐτῷ, 3
πάνυ θαρσούντως ἔχω μὴ μόνον μηδεμίαν αἰσχύνην ψευδολογίας
ὀφλήσειν, ἀλλὰ καὶ πάντας ἀνθρώπους εὐδοξίᾳ νικήσειν. ὅτι μὲν 4

---

5. 6 = Zon. 10, 32 p. 409, 19. 20 B. (p. 437, 3—5 D.) 13—22 > Zon. 10, 32 p. 409, 20—410, 3 B. (p. 437, 5—14 D).

---

9 ἐκγόνοις VM, ἐγγόνοις Bk., cf. ad fr. 5, 6 16 προθείς Rk., προσθείς VM 19 τοῦ R. St., τὸ VM 23 ὑμῶν M, ὑμῖν V 27 ἑαυτὸν] ita VM.

V 259r γὰρ πάρεστί μοι διὰ παντὸς ὑμῶν ἄρχειν, καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε· | τό τε
γὰρ στασιάσαν πᾶν ἤτοι δικαιωθὲν πέπαυται ἢ καὶ ἐλεηθὲν σεσω-
φρόνισται, καὶ τὸ συναράμενόν μοι τῇ τε ἀμοιβῇ τῶν εὐεργεσιῶν
2 ᾠκείωται καὶ τῇ κοινωνίᾳ τῶν πραγμάτων ὠχύρωται, ὥστε μήτε
M 141v ἐπιθυμῆσαί τινα νεωτέρων | ἔργων, κἂν ἄρα τι καὶ τοιοῦτο γένηται,
τὸ γοῦν βοηθῆσον ἡμῖν ἕτοιμον ἔτι καὶ μᾶλλον εἶναι. τά τε στρα-
τιωτικὰ ἀκμάζει μοι καὶ εὐνοίᾳ καὶ ῥώμῃ, καὶ χρήματα ἔστι καὶ
σύμμαχοι, καὶ τὸ μέγιστον, οὕτω καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ δῆμος διάκεισθε
3 πρός με ὥστε καὶ πάνυ ἂν προστατεῖσθαι ὑπ' ἐμοῦ ἐθελῆσαι. οὐ
μέντοι καὶ ἐπὶ πλεῖον ὑμᾶς ἐξηγήσομαι, οὐδὲ ἐρεῖ τις ὡς ἐγὼ τῆς
αὐταρχίας ἕνεκα πάντα τὰ προκατειργασμένα ἔπραξα· ἀλλὰ ἀφίημι
τὴν ἀρχὴν ἅπασαν καὶ ἀποδίδωμι ὑμῖν πάντα ἁπλῶς, τὰ ὅπλα
τοὺς νόμους τὰ ἔθνη, οὐχ ὅπως ἐκεῖνα ὅσα μοι ὑμεῖς ἐπετρέψατε,
4 ἀλλὰ καὶ ὅσα αὐτὸς μετὰ ταῦθ' ὑμῖν προσεκτησάμην, ἵνα καὶ ἐξ
αὐτῶν τῶν ἔργων καταμάθητε τοῦθ', ὅτι οὐδ' ἀπ' ἀρχῆς δυναστείας
τινὸς ἐπεθύμησα, ἀλλ' ὄντως τῷ τε πατρὶ δεινῶς σφαγέντι τιμω-
ρῆσαι καὶ τὴν πόλιν ἐκ μεγάλων καὶ ἐπαλλήλων κακῶν ἐξελέσθαι
5 ἠθέλησα. ὄφελον μὲν γὰρ μηδὲ ἐπιστῆναί ποτε οὕτω τοῖς πράγ-
μασι· τοῦτ' ἔστιν, ὄφελον μὴ δεδεῆσθαί μου πρὸς τοιοῦτό τι τὴν
πόλιν, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ, καθάπερ ποτὲ καὶ οἱ πατέρες
ἡμῶν, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇδε τῇ ἡλικίᾳ ἀπ' ἀρχῆς βεβιωκέναι.
2 ἐπεὶ δὲ εἱμαρμένη τις, ὡς ἔοικεν, ἐς τοῦτο προήγαγεν ὑμᾶς ὥστε
καὶ ἐμοῦ, καίπερ νέου ἔτι τότε ὄντος, καὶ χρείαν σχεῖν καὶ πεῖραν
λαβεῖν, μέχρι μὲν οὗ τὰ πράγματα τῆς παρ' ἐμοῦ ἐπικουρίας ἔχρῃζε,
πάντα τε προθύμως καὶ ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐποίησα καὶ πάντα εὐ-
3 τυχῶς καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν κατέπραξα· καὶ οὐκ ἔστιν ὅ τι τῶν
πάντων ἀπέτρεψέ με κινδυνεύουσιν ὑμῖν ἐπικουρῆσαι, οὐ πόνος, οὐ
φόβος, οὐκ ἐχθρῶν ἀπειλαί, οὐ φίλων δεήσεις, οὐ τὸ πλῆθος τῶν
συνεστηκότων, οὐχ ἡ ἀπόνοια τῶν ἀντιτεταγμένων, ἀλλ' ἐπέδωκα
ἀφειδῶς ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐς πάντα τὰ περιεστηκότα, καὶ ἔπραξα καὶ
4 ἔπαθον ἅπερ ἴστε. ἐξ ὧν αὐτὸς μὲν οὐδὲν κεκέρδαγκα πλὴν τοῦ
τὴν πατρίδα περιπεποιῆσθαι, ὑμεῖς δὲ καὶ σώζεσθε καὶ σωφρονεῖτε.
ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦσα ἡ τύχη καὶ τὴν εἰρήνην ἄδολον καὶ τὴν

---

2 ἐλεηθὲν σεσωφρόνισται M, ἐλεηθέντες σωφρόνισται V 3 συναράμενόν R. St., συναιράμενόν VM 6 τε] τε ⟨γὰρ⟩ Rk. iniuria 7 εὐνοίᾳ καὶ ῥώμῃ] ita VM 9 προστατεῖσθαι M, προστατεῖσθε V 10 ὑμᾶς] ὑμῖν Rk. frustra, cf. Thuc. 1, 71, 7; 6, 85, 2 18. 19 ὄφελον, ὄφελον] ita VM, an ὤφελεν? 19. 20 τοῦτ' ἔστιν — τὴν πόλιν exp. Cob., at obstant sequentia. cf. quoque 56, 36, 1 22 ἡμᾶς] ita VM (in rasura a m¹ V) 24 οὗ Bk., που VM.

ὁμόνοιαν | ἀστασίαστον δι' ἐμοῦ ὑμῖν ἀποδέ|δωκεν, ἀπολάβετε καὶ M 142r V 260r
τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν, κομίσασθε καὶ τὰ ὅπλα καὶ
τὰ ἔθνη τὰ ὑπήκοα, καὶ πολιτεύεσθε ὥσπερ εἰώθειτε.

καὶ μήτε θαυμάσητε εἰ ταῦθ' οὕτω φρονῶ, τήν τε ἄλλην ἐπι- 6
είκειάν μου καὶ πρᾳότητα καὶ ἀπραγμοσύνην ὁρῶντες, καὶ προσ-
εκλογιζόμενοι ὅτι οὐδὲν πώποτε οὔθ' ὑπέρογκον οὔθ' ὑπὲρ τοὺς
πολλούς, καίπερ πολλὰ πολλάκις ψηφισαμένων ὑμῶν, ἐδεξάμην·
μήτ' αὖ μωρίαν μου καταγνῶτε, ὅτι ἐξόν μοι καὶ ὑμῶν ἄρχειν καὶ 2
τηλικαύτην ἡγεμονίαν τοσαύτης οἰκουμένης ἔχειν οὐ βούλομαι. ἐγὼ
γάρ, ἄν τε τὸ δίκαιόν τις ἐξετάζῃ, δικαιότατον εἶναι νομίζω τὸ τὰ
ὑμέτερα ὑμᾶς διέπειν, ἄν τε καὶ τὸ συμφέρον, συμφορώτατον ἡγοῦ-
μαι καὶ ἐμοὶ τὸ μήτε πράγματα ἔχειν μήτε φθονεῖσθαι μήτε ἐπι-
βουλεύεσθαι καὶ ὑμῖν τὸ μετ' ἐλευθερίας καὶ σωφρόνως καὶ φιλικῶς
πολιτεύεσθαι· ἄν τε καὶ τὸ εὐκλεές, οὗπερ ἕνεκα πολλοὶ καὶ πολεμεῖν 3
καὶ κινδυνεύειν πολλάκις αἱροῦνται, πῶς μὲν οὐκ εὐδοξότατόν μοι
ἔσται τηλικαύτης ἀρχῆς ἀφέσθαι, πῶς δ' οὐκ εὐκλεέστατον ἐκ το-
σούτου ἡγεμονίας ὄγκου ἐθελοντὶ ἰδιωτεῦσαι; ὥστ' εἴ τις ὑμῶν
ἀπιστεῖ ταῦτ' ὄντως τινὰ ἄλλον καὶ φρονῆσαι ἐπ' ἀληθείας καὶ
εἰπεῖν δύνασθαι, ἔμοιγε πιστευσάτω. πολλὰ γὰρ καὶ μεγάλα κατα- 4
λέξαι ἔχων ὅσα καὶ ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ πατρός μου εὐηργέτησθε,
ἐφ' οἷς εἰκότως ἂν ἡμᾶς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους καὶ φιλοῖτε
καὶ τιμῷτε, οὐδὲν ἂν ἄλλο τούτου μᾶλλον εἴποιμι, οὐδ' ἂν ἐπ'
ἄλλῳ τινὶ μᾶλλον σεμνυναίμην, ὅτι τὴν μοναρχίαν μήτε ἐκεῖνος
καίτοι διδόντων ὑμῶν λαβεῖν ἠθέλησε καὶ ἐγὼ ἔχων ἀφίημι. τί 7
γὰρ ἄν τις καὶ παρεξετάσειεν αὐτῷ; τὴν Γαλατίας ἅλωσιν ἢ τὴν
Παννονίας δούλωσιν ἢ τὴν Μυσίας χείρωσιν ἢ τὴν Αἰγύπτου κατα-
στροφήν; ἀλλὰ τὸν Φαρνάκην τὸν Ἰούβαν τὸν Φραάτην, τὴν ἐπὶ
τοὺς Βρεττανοὺς στρατείαν, τὴν τοῦ Ῥήνου διάβασιν; καίτοι το-
σαῦτα καὶ τοιαῦτα ταῦτά ἐστιν ὅσα καὶ οἷα οὐδὲ σύμπαντες | οἱ M 142v
πατέρες ἡμῶν ἐν παντὶ τῷ πρόσθεν χρόνῳ πεποιήκασιν. ἀλλ' 2
ὅμως οὔτε τούτων τι τῷ παρόντι ἔργῳ παραβαλεῖν ἐστιν ἄξιον,
οὔθ' ὅτι τοὺς ἐμφυλίους πολέμους καὶ μεγίστους καὶ ποικιλωτά-
τους διὰ πάντων γενομένους καὶ διεπολεμήσαμεν καλῶς καὶ διε-
θέμεθα φιλανθρώπως, τοῦ μὲν ἀντιστάντος ὡς καὶ πολεμίου παν-
τὸς κρατήσαντες, τὸ δ' ὑπεῖξαν | ὡς καὶ φίλιον πᾶν περισώσαν- V 260v
τες, ὥστ' εἴπερ ποτὲ καὶ αὖθις πεπρωμένον εἴη τὴν πόλιν ἡμῶν 3

4 μήτε Bk., μήτοι VM 22 μᾶλλον] μεῖζον Bk., haud male 23 ὅτι] ⟨ἢ⟩ ὅτι R. St. (coni.), at coniungendum τούτου ὅτι 27 Ἰούβαν] cf. ad 41, 41, 3 | 34 παντὸς M, τινὸς V 36 εἴη τὴν πόλιν ἡμῶν V, ἡμῶν εἴη τὴν πόλιν M.

νοσῆσαι, τοῦτον αὐτὴν τὸν τρόπον εὔξασθαί τινα στασιάσαι· τὸ
γάρ τοι τοσοῦτόν τε ἰσχύσαντας ἡμᾶς καὶ οὕτω καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ
τῇ τύχῃ ἀκμάσαντας ὥστε καὶ ἑκόντων καὶ ἀκόντων ὑμῶν αὐταρ-
χῆσαι δυνηθῆναι, μήτε ἐκφρονῆσαι μήτε τῆς μοναρχίας ἐπιθυμῆ-
σαι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνον διδομένην αὐτὴν ἀπώσασθαι καὶ ἐμὲ δεδο-
4 μένην ἀποδιδόναι, ὑπὲρ ἄνθρωπόν ἐστιν. λέγω δὲ ταῦτα οὐκ
ἄλλως ἐπικομπῶν (οὐδὲ γὰρ ἂν εἶπον αὐτὰ ἀρχήν, εἰ καὶ ὁτιοῦν
πλεονεκτήσειν ἀπ' αὐτῶν ἤμελλον) ἀλλ' ἵνα εἰδῆτε ὅτι πολλῶν
καὶ μεγάλων ἔς τε τὸ κοινὸν εὐεργετημάτων καὶ ἐς τὰ οἰκεῖα σεμ-
νολογημάτων ἡμῖν ὄντων ἐπὶ τούτῳ μάλιστα ἀγαλλόμεθα ὅτι, ὧν
ἕτεροι καὶ βιαζόμενοί τινας ἐπιθυμοῦσι, ταῦθ' ἡμεῖς οὐδ' ἀναγ-
8 καζόμενοι προσιέμεθα. τίς μὲν γὰρ ἂν μεγαλοψυχότερός μου,
ἵνα μὴ καὶ τὸν πατέρα τὸν μετηλλαχότα αὖθις εἴπω, τίς δὲ δαι-
μονιώτερος εὑρεθείη; ὅστις, ὦ Ζεῦ καὶ Ἡρακλες, στρατιώτας
τοσούτους καὶ τοιούτους, καὶ πολίτας καὶ συμμάχους, φιλοῦν-
τάς με ἔχων, καὶ πάσης μὲν τῆς ἐντὸς τῶν Ἡρακλείων στηλῶν
θαλάσσης πλὴν ὀλίγων κρατῶν, ἐν πάσαις δὲ ταῖς ἠπείροις καὶ
2 πόλεις καὶ ἔθνη κεκτημένος, καὶ μήτ' ἀλλοφύλου τινὸς ἔτι προσ-
πολεμοῦντός μοι μήτ' οἰκείου στασιάζοντος, ἀλλὰ πάντων ὑμῶν καὶ
εἰρηνούντων καὶ ὁμονοούντων καὶ εὐθενούντων καὶ τὸ μέγιστον
ἐθελοντηδὸν πειθαρχούντων, ἔπειθ' ἑκούσιος αὐτεπάγγελτος καὶ ἀρ-
M 143r χῆς τηλικαύτης ἀφίσταμαι καὶ οὐσίας τοσαύτης ἀπαλλάττομαι.
3 ὥστ' εἴπερ ὁ Ὁράτιος ὁ Μούκιος ὁ Κούρτιος ὁ Ῥήγουλος οἱ Δέκιοι
καὶ κινδυνεῦσαι καὶ ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ μέγα τι καὶ καλὸν πεποιη-
κέναι δόξαι ἠθέλησαν, πῶς οὐκ ἂν ἐγὼ μᾶλλον ἐπιθυμήσαιμι τοῦτο
πρᾶξαι ἐξ οὗ κἀκείνους καὶ τοὺς ἄλλους ἅμα πάντας ἀνθρώπους
4 εὐκλείᾳ ζῶν ὑπερβάλω; μὴ γάρ τοι νομίσῃ τις ὑμῶν τοὺς μὲν πά-
λαι Ῥωμαίους καὶ ἀρετῆς καὶ εὐδοξίας ἐφεῖσθαι, νῦν δὲ ἐξίτηλον
ἐν τῇ πόλει πᾶν τὸ ἀνδρῶδες γεγονέναι. μὴ μέντοι μηδ' ὑποπτεύσῃ
ὅτι προέσθαι τε ὑμᾶς καὶ πονηροῖς τισιν ἀνδράσιν ἐπιτρέψαι, ἢ
καὶ ὀχλοκρατίᾳ τινί, ἐξ ἧς οὐ μόνον οὐδὲν χρηστὸν ἀλλὰ καὶ πάντα
τὰ δεινότατα ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις γίγνεται, ἐκδοῦναι βούλομαι.
V 261r 5 | ὑμῖν γάρ, ὑμῖν τοῖς ἀρίστοις καὶ φρονιμωτάτοις πάντα τὰ κοινὰ
ἀνατίθημι. ἐκεῖνο μὲν γὰρ οὐδέποτ' ἂν ἐποίησα, οὐδ' εἰ μυριάκις
ἀποθανεῖν ἢ καὶ μοναρχῆσαί με ἔδει· τοῦτο δὲ καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ

---

1 τοῦτον] τοῦτον ⟨ἂν⟩ Bk. 8 εἰδῆτε] ita VM. 20 εὐθενούντων Dind. praeeunte Reiskio qui εὐθηνούντων, εὐσθενούντων VM, cf. 41, 27, 1; 44, 26, 4 21 ἑκούσιος] ἑκούσιος ⟨καὶ⟩ Reim. coll. 38, 39, 3, at cf. Dem. 18, 68 27 ὑμῶν M, ἡμῶν V.

καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ποιῶ. αὐτός τε γὰρ καὶ πεπόνημαι καὶ τετα- 6
λαιπώρημαι, καὶ οὐκέτ' οὔτε τῇ ψυχῇ οὔτε τῷ σώματι ἀντέχειν
δύναμαι· καὶ προσέτι καὶ τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος, ἃ καὶ πρὸς
τοὺς ἀρίστους ἄνδρας ἐγγίγνεταί τισι, τάς τε ἐξ αὐτῶν ἐπιβουλὰς
προορῶμαι. καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἰδιωτεῦσαι μᾶλλον εὐκλεῶς ἢ μο- 7
ναρχῆσαι ἐπικινδύνως αἱροῦμαι. καὶ τὰ κοινὰ κοινῶς ἂν πολὺ
βέλτιον ἅτε καὶ ὑπὸ πολλῶν ἅμα διαγόμενα καὶ μὴ ἐς ἕνα τινὰ
ἀνηρτημένα διοικοῖτο.

δι' οὖν ταῦτα καὶ ἱκετεύω καὶ δέομαι πάντων ὑμῶν ὁμοίως 9
καὶ συνεπαινέσαι καὶ συμπροθυμηθῆναί μοι, λογισαμένους πάνθ'
ὅσα καὶ πεπολέμηκα ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πεπολίτευμαι, κἂν τούτῳ πᾶ-
σάν μοι τὴν ὑπὲρ αὐτῶν χάριν ἀποδόντας, ἐν τῷ συγχωρῆσαί μοι
ἐν ἡσυχίᾳ ἤδη ποτὲ καταβιῶναι, ἵνα καὶ ἐκεῖνο εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον
ἄρχειν ἀλλὰ καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι, καὶ πάνθ' ὅσα ἄλλοις ἐπέταξα,
καὶ αὐτὸς ἀντεπιταχθῆναι δύναμαι. μάλιστα μὲν γὰρ καὶ ἀσφα- 2
λῶς ζήσειν καὶ μηδὲν ὑπὸ μηδενὸς μήτε ἔργῳ μήτε λόγῳ κακὸν
πείσεσθαι | προσδοκῶ· τοσοῦτόν που τῇ εὐνοίᾳ ὑμῶν, ἐξ ὧν αὐτὸς M 143r
ἐμαυτῷ σύνοιδα, πιστεύω. ἂν δέ τι καὶ πάθω, οἷα πολλοῖς συμ- 3
βαίνει (οὐδὲ γὰρ οἷόν τέ ἐστι πᾶσί τινα, ἄλλως τε καὶ ἐν τοσούτοις
πολέμοις, τοῖς μὲν ὀθνείοις τοῖς δὲ καὶ ἐμφυλίοις, γενόμενον καὶ
τηλικαῦτα πράγματα ἐπιτραπέντα, ἀρέσαι), καὶ πάνυ ἑτοίμως καὶ
πρὸ τοῦ εἱμαρμένου μοι χρόνου τελευτῆσαι μᾶλλον ἰδιωτεύσας, ἢ
καὶ ἀθάνατος μοναρχήσας γενέσθαι, αἱροῦμαι. ἐμοὶ μὲν γὰρ εὔ- 4
κλειαν καὶ αὐτὸ τοῦτο οἴσει ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐφόνευσά τινα ὑπὲρ
τοῦ τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν, ἀλλὰ καὶ προσαπέθανον ὑπὲρ τοῦ μὴ
μοναρχῆσαι· ὁ δὲ δὴ τολμήσας ἀποκτεῖναί με πάντως που καὶ ὑπὸ
τοῦ δαιμονίου καὶ ὑφ' ὑμῶν κολασθήσεται. ἅπερ που καὶ ἐπὶ τοῦ 5
πατρός μου γέγονεν· ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ ἰσόθεος ἀπεδείχθη καὶ
τιμῶν ἀιδίων ἔτυχεν, οἱ δ' ἀποσφάξαντες αὐτὸν κακοὶ κακῶς ἀπώ-
λοντο. ἀθάνατοι μὲν γὰρ οὐκ ἂν δυνηθείημεν γενέσθαι, ἐκ δὲ δὴ
τοῦ καλῶς ζῆσαι | καὶ ἐκ τοῦ καλῶς τελευτῆσαι καὶ τοῦτο τρόπον V 261r
τινὰ κτώμεθα. ἀφ' οὗπερ καὶ ἐγὼ τὸ μὲν ἤδη ἔχων τὸ δὲ ἕξειν 6
ἐλπίζων, ἀποδίδωμι ὑμῖν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὰ ἔθνη τάς τε προσό-
δους καὶ τοὺς νόμους, τοσοῦτον μόνον ὑπειπών, ἵνα μήτε τὸ μέγεθος
ἢ καὶ τὸ δυσμεταχείριστον τῶν πραγμάτων φοβηθέντες ἀθυμήσητε,
μήτ' αὖ καταφρονήσαντες αὐτῶν ὡς καὶ ῥᾳδίως διοικεῖσθαι δυνα-
μένων ἀμελήσητε.

καίτοι καὶ καθ' ἕκαστον τῶν μειζόνων οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι ὑμῖν 10

---

7 βέλτιον ἅτε Rk., βελτίονά τε VM   13 εἰδῆτε] ita VM.

ἐν κεφαλαίοις ὅσα χρὴ πράττειν ὑποθέσθαι. τίνα δὲ ταῦτά ἐστι;
Max. Conf. Flor. f 208r πρῶτον μὲν τοὺς κειμένους νόμους ἰσχυρῶς φυλάττετε, καὶ μηδένα
αὐτῶν μεταβάλητε· τὰ γὰρ ἐν ταὐτῷ μένοντα, κἂν χείρω ᾖ, συμφορώτερα τῶν ἀεὶ καινοτομουμένων, κἂν βελτίω εἶναι δοκῇ, ἐστίν.
2 ἔπειτα δέ, ὅσα προστάττουσιν ὑμῖν οὗτοι ποιεῖν καὶ ὅσων ἀπαγορεύουσιν ἀπέχεσθαι, μὴ τῷ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἔργῳ, μηδ' ἐν τῷ κοινῷ μόνον ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ ἀκριβῶς παρατηρεῖσθε, ὅπως μὴ
M 144r 3 τιμωρίας ἀλλὰ τιμῶν | τυγχάνητε. τάς τε ἀρχὰς καὶ τὰς εἰρηνικὰς καὶ τὰς πολεμικὰς τοῖς ἀεὶ ἀρίστοις τε καὶ ἐμφρονεστάτοις ἐπιτρέπετε, μήτε φθονοῦντές τισι, μήθ' ὑπὲρ τοῦ τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα πλεονεκτῆσαί τι, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τὴν πόλιν καὶ σῴζεσθαι καὶ
4 εὐπραγεῖν φιλοτιμούμενοι. καὶ τοὺς μὲν τοιούτους τιμᾶτε, τοὺς δ' ἄλλως πως πολιτευομένους κολάζετε. καὶ τὰ μὲν ἴδια κοινὰ τῇ πόλει παρέχετε, τῶν δὲ δημοσίων ὡς ἀλλοτρίων ἀπέχεσθε. καὶ τὰ μὲν ὑπάρχονθ' ὑμῖν ἀκριβῶς φυλάττετε, τῶν δὲ μὴ προσηκόντων
5 μηδαμῶς ἐφίεσθε. καὶ τοὺς μὲν συμμάχους καὶ τοὺς ὑπηκόους μήθ' ὑβρίζετε μήτε ἐκχρηματίζεσθε, τοὺς δὲ πολεμίους μήτ' ἀδικεῖτε μήτε φοβεῖσθε. τὰ μὲν ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἀεὶ ἔχετε, μὴ μέντοι μήτε κατ' ἀλλήλων μήτε κατὰ τῶν εἰρηνούντων αὐτοῖς χρῆσθε.
6 τούς τε στρατιώτας τρέφετε μὲν ἀρκούντως, ὥστε μηδενὸς τῶν ἀλλοτρίων δι' ἀπορίαν ἐπιθυμῆσαι, συνέχετε δὲ καὶ σωφρονίζετε, ὥστε μηδὲν κακὸν διὰ θρασύτητα δρᾶσαι.

7 ἀλλὰ τί δεῖ μακρολογεῖν, πάνθ' ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμᾶς ἐπεξιόντα; καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ ῥᾳδίως ἂν ἐκ τούτων ὡς χρὴ πράττεσθαι συνίδοιτε. ἓν οὖν ἔτι τοῦτο εἰπὼν παύσομαι, ὅτι ἂν μὲν οὕτω
V 262r πολιτεύσησθε, αὐτοί τε | εὐδαιμονήσετε καὶ ἐμοὶ χαριεῖσθε, ὅστις
8 ὑμᾶς στασιάζοντας κακῶς λαβὼν τοιούτους ἀπέδειξα, ἂν δ' ἀδυνατήσητε καὶ ὁτιοῦν αὐτῶν πρᾶξαι, ἐμὲ μὲν μετανοῆσαι ποιήσετε, τὴν δὲ δὴ πόλιν ἔς τε πολέμους πολλοὺς καὶ ἐς κινδύνους μεγάλους αὖθις ἐμβαλεῖτε."

11 τοιαῦτα τοῦ Καίσαρος ἀναλέγοντος ποικίλον τι πάθος τοὺς
cf. Xiph. 82, 9–12 βουλευτὰς κατελάμβανεν. ὀλίγοι μὲν γὰρ τήν τε διάνοιαν αὐτοῦ ᾔδεσαν κἀκ τούτου καὶ συνεσπούδαζον αὐτῷ· τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν

2—4 = Max. Conf. Flor. f. 208r: δεῖ τοὺς κειμένους νόμους — φυλάττειν — μεταβάλλειν — ἐστίν.

---

7 παρατηρεῖσθε R. St., παρατηρεῖσθαι VM 10 τισι M, τινι V 19 χρῆσθε M, χρῆσθαι V 25 συνίδοιτε Pflugk., συνείδοιτε VM 31 ἀναλέγοντος] ἀναλεγομένου? Bk., ἀναγνόντος Cob. (m.), cf. tamen 37, 43, 2.

ὑπώπτευον τὰ λεγόμενα οἱ δὲ ἐπίστευόν σφισι, καὶ διὰ ταῦτα καὶ
ἐθαύμαζον ὁμοίως ἀμφότεροι, οἱ μὲν τὴν περιτέχνησιν αὐτοῦ οἱ δὲ 2
τὴν γνώμην, καὶ ἤχθοντο οἱ μὲν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ οἱ δὲ τῇ
μετανοίᾳ. τό τε γὰρ δημοκρατικὸν ἤδη τινὲς ὡς καὶ στασιῶδες Xiph. 82, 15–18
ἐμίσουν, καὶ τῇ μεταστάσει τῆς πολιτείας ἠρέσκοντο, τῷ τε Καίσαρι M 144r
ἔχαιρον. καὶ ἀπ' αὐτῶν τοῖς μὲν παθήμασι διαφόροις τοῖς δὲ ἐπι-
νοήμασιν ὁμοίοις ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πιστεύσαντες ἀληθῶς αὐτὰ 3
λέγεσθαι χαίρειν ἐδύναντο, οὔθ' οἱ βουλόμενοι τοῦτο διὰ τὸ δέος,
οὔθ' οἱ ἕτεροι διὰ τὰς ἐλπίδας· οὔτ' ἀπιστήσαντες διαβάλλειν τε
αὐτὸν καὶ ἐλέγξαι ἐτόλμων, οἱ μὲν ὅτι ἐφοβοῦντο, οἱ δ' ὅτι οὐκ
ἐβούλοντο. ὅθενπερ καὶ πιστεύειν αὐτῷ πάντες οἱ μὲν ἠναγκάζοντο 4
οἱ δὲ ἐπλάττοντο. καὶ ἐπαινεῖν αὐτὸν οἱ μὲν οὐκ ἐθάρσουν οἱ δ'
οὐκ ἤθελον, ἀλλὰ πολλὰ μὲν καὶ μεταξὺ ἀναγιγνώσκοντος αὐτοῦ Xiph. 82, 12–15
διεβόων πολλὰ δὲ καὶ μετὰ τοῦτο, μοναρχεῖσθαί τε δεόμενοι καὶ
πάντα τὰ ἐς τοῦτο φέροντα ἐπιλέγοντες, μέχρις οὗ κατηνάγκασαν
δῆθεν αὐτὸν αὐταρχῆσαι. καὶ παραυτίκα γε τοῖς δορυφορήσουσιν 5 Xiph. 82, 18–21
αὐτὸν διπλάσιον τὸν μισθὸν τοῦ τοῖς ἄλλοις στρατιώταις διδομένου
ψηφισθῆναι διεπράξατο, ὅπως ἀκριβῆ τὴν φρουρὰν ἔχῃ. οὕτως
ὡς ἀληθῶς καταθέσθαι τὴν μοναρχίαν ἐπεθύμησε.

τὴν μὲν οὖν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ παρὰ τῆς γερου- 12 Xiph. 82, 21–30
σίας τοῦ τε δήμου ἐβεβαιώσατο, βουληθεὶς δὲ δὴ καὶ ὡς δημοτικός
τις εἶναι δόξαι, τὴν μὲν φροντίδα τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν
πᾶσαν ὡς καὶ ἐπιμελείας τινὸς δεομένων ὑπεδέξατο, οὔτε δὲ πάν-
των αὐτὸς τῶν ἐθνῶν ἄρξειν, οὔθ' ὅσων ἂν ἄρξῃ, διὰ παντὸς τοῦτο 2
ποιήσειν ἔφη, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀσθενέστερα ὡς καὶ εἰρηναῖα καὶ ἀπό-
λεμα ἀπέδωκε | ⟨τῇ βουλῇ⟩, τὰ δ' ἰσχυρότερα ὡς καὶ σφαλερὰ καὶ V 262r
ἐπικίνδυνα καὶ ἤτοι πολεμίους τινὰς προσοίκους ἔχοντα ἢ καὶ αὐτὰ
καθ' ἑαυτὰ μέγα τι νεωτερίσαι δυνάμενα κατέσχε, λόγῳ μὲν ὅπως 3 Xiph. 80, 30–83, 3
ἡ μὲν γερουσία ἀδεῶς τὰ κάλλιστα τῆς ἀρχῆς καρπῷτο, αὐτὸς δὲ
τούς τε πόνους καὶ τοὺς κινδύνους ἔχῃ, ἔργῳ δὲ ἵνα ἐπὶ τῇ προ-
φάσει ταύτῃ ἐκεῖνοι μὲν καὶ ἄοπλοι καὶ ἄμαχοι ὦσιν, αὐτὸς δὲ δὴ

420, 33—421, 12. 15 > Zon. 10, 32 p. 410, 5—9 B. (p. 437, 14—18 D.) 20—23 > Zon. 10, 32 p. 410, 9—11 B. (p. 437, 18—21 D.) 24—422, 1 > Zon. 10, 32 p. 410, 11—16 B. (p. 437, 21—28 D.)

---

4 *δημοκρατικὸν*] *δημοτικὸν* Xiph., cf. 55, 4, 2, Plat. *rep.* 9 p. 571 A 8 *βουλόμενοι* R. St., *βουλευόμενοι* VM 18 *διεπράξατο* Bk., *διεπράξαντο* VM Xiph. 20 *τῷ* R. St. (cum Xiph.), *τε* VM 24 *ἄρξειν* Bk., *ἄρχειν* VM Xiph. 26 ⟨*τῇ βουλῇ*⟩ ex Xiph. et Zon. add. Reim., fortasse praeter necessitatem 29 *καρπῷτο* restitui ex VM Xiph. Zon., *καρπῶται* Bk., cf. ad 38, 4, 5 et 50, 18, 1; 53, 18, 3.

4 μόνος καὶ ὅπλα ἔχῃ καὶ στρατιώτας τρέφῃ. καὶ ἐνομίσθη διὰ
M 145r ταῦτα ἡ μὲν Ἀφρικὴ καὶ ἡ Νουμιδία ἥ τε | Ἀσία καὶ ἡ Ἑλλὰς μετὰ
τῆς Ἠπείρου, καὶ τὸ Δελματικὸν τό τε Μακεδονικὸν καὶ Σικελία,
Κρήτη τε μετὰ Λιβύης τῆς περὶ Κυρήνην καὶ Βιθυνία μετὰ τοῦ
προσκειμένου οἱ Πόντου, Σαρδώ τε καὶ Βαιτικὴ τοῦ τε δήμου καὶ
5 τῆς γερουσίας εἶναι, τοῦ δὲ δὴ Καίσαρος ἥ τε λοιπὴ Ἰβηρία, ἥ τε
περὶ Ταρράκωνα καὶ ἡ Λυσιτανία, καὶ Γαλάται πάντες, οἵ τε
Ναρβωνήσιοι καὶ οἱ Λουγδουνήσιοι Ἀκυιτανοί τε καὶ Βελγικοί,
6 αὐτοί τε καὶ οἱ ἔποικοί σφων· Κελτῶν γάρ τινες, οὓς δὴ Γερμα-
νοὺς καλοῦμεν, πᾶσαν τὴν πρὸς τῷ Ῥήνῳ Βελγικὴν κατασχόντες
Γερμανίαν ὀνομάζεσθαι ἐποίησαν, τὴν μὲν ἄνω τὴν μετὰ τὰς τοῦ
ποταμοῦ πηγάς, τὴν δὲ κάτω τὴν μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ Βρεττα-
7 νικοῦ οὖσαν. ταῦτά τε οὖν καὶ ἡ Συρία ἡ κοίλη καλουμένη ἥ τε
Φοινίκη καὶ Κιλικία καὶ Κύπρος καὶ Αἰγύπτιοι ἐν τῇ τοῦ Καίσαρος
μερίδι τότε ἐγένοντο· ὕστερον γὰρ τὴν μὲν Κύπρον καὶ τὴν Γαλα-
τίαν τὴν περὶ Νάρβωνα τῷ δήμῳ ἀπέδωκεν, αὐτὸς δὲ τὴν Δελμα-
8 τίαν ἀντέλαβε. καὶ τοῦτο μὲν καὶ ἐπ' ἄλλων ἐθνῶν μετὰ ταῦτ'
ἐπράχθη, ὥς που καὶ ἡ διέξοδος τοῦ λόγου δηλώσει· ταῦτα δὲ
οὕτω κατέλεξα, ὅτι νῦν χωρὶς ἕκαστον αὐτῶν ἡγεμονεύεται, ἐπεὶ
τό γε ἀρχαῖον καὶ ἐπὶ πολὺ καὶ σύνδυο καὶ σύντρια τὰ ἔθνη ἅμα
9 ἤρχετο. τῶν δὲ δὴ λοιπῶν οὐκ ἐμνημόνευσα, ὅτι τὰ μὲν ὕστερον
αὐτῶν προσεκτήθη, τὰ δέ, εἰ καὶ τότε ἤδη ἐκεχείρωτο, ἀλλ' οὔτι
γε καὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἤρχετο, ἀλλ' ἢ αὐτόνομα ἀφεῖτο ἢ καὶ
βασιλείαις τισὶν ἐπετέτραπτο· καὶ αὐτῶν ὅσα μετὰ τοῦτ' ἐς τὴν
τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀφίκετο, τῷ ἀεὶ κρατοῦντι προσετέθη.
cf. Xiph. 83, 3—6 **13** τὰ μὲν οὖν ἔθνη οὕτω διῃρέθη, βουληθεὶς δὲ δὴ καὶ ὣς ὁ
Καῖσαρ πόρρω σφᾶς ἀπαγαγεῖν τοῦ τι μοναρχικὸν φρονεῖν δοκεῖν,
V 268r | ἐς δέκα ἔτη τὴν ἀρχὴν τῶν δοθέντων οἱ ὑπέστη· τοσούτῳ τε γὰρ
χρόνῳ καταστήσειν αὐτὰ ὑπέσχετο, καὶ προσενεανιεύσατο εἰπὼν ὅτι,
2 ἂν καὶ θᾶττον ἡμερωθῇ, θᾶττον αὐτοῖς καὶ ἐκεῖνα ἀποδώσει. κἀκ
M 145v τούτου πρῶτον μὲν αὐτοὺς τοὺς βουλευ|τὰς ἑκατέρων τῶν ἐθνῶν,
πλὴν Αἰγυπτίων, ἄρχειν κατέδειξεν (ἐκείνοις γὰρ δὴ μόνοις τὸν

27—30 = Zon. 10, 32 p. 410, 16—19 B. (p. 437, 28—31 D.)

2 *Νουμιδία*] cf. ad 48, 21, 1   3. 16 *Δελματικὸν Δελματίαν*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 48, 28, 4   7 *Ταρράκωνα*] cf. ad 41, 24, 3   8 *Ναρβωνήσιοι*] cf. ad fr. 56, 1   *Βελγικοί* scripsi, *βελτικοί* VM, *Κελτικοί* R. St., eodem modo peccatum in codicibus 39, 1, 1; 39, 50, 2; 40, 42, 1   9 *ἔποικοί* scripsi ex VM, *ἄποικοί* R. St. perperam, cf. 39, 49, 1   10 *Βελγικὴν* scripsi, *βελτικὴν* VM, *Κελτικὴν* R. St.   11 *μετὰ*] *κατὰ*? Bk.   15 *τότε* om. V   22 *προσεκτήθη* V, *προσεκτήσθη* M   24 *βασιλείαις*] forte *βασιλεῦσι*?   32 *μόνοις* reduxi ex VM, *καὶ μόνοις* R. St.

ὠνομασμένον ἱππέα, δι' ἅπερ εἶπον, προσέταξεν)· ἔπειτα δὲ τοὺς
μὲν καὶ ἐπετησίους καὶ κληρωτοὺς εἶναι, πλὴν εἴ τῳ πολυπαιδίας
ἢ γάμου προνομία προσείη, καὶ ἔκ τε τοῦ κοινοῦ τῆς γερουσίας 3
συλλόγου πέμπεσθαι μήτε ξίφος παραζωννυμένους μήτε στρατιω-
τικῇ ἐσθῆτι χρωμένους, καὶ ἀνθυπάτους καλεῖσθαι μὴ ὅτι τοὺς
δύο τοὺς ὑπατευκότας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐκ τῶν ἐστρα-
τηγηκότων ἢ δοκούντων γε ἐστρατηγηκέναι μόνον ὄντας, ῥαβδούχοις 4
τέ σφας ἑκατέρους ὅσοισπερ καὶ ἐν τῷ ἄστει νενόμισται χρῆσθαι,
καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς ἐπίσημα καὶ παραχρῆμα ἅμα τῷ ἔξω τοῦ πω-
μηρίου γενέσθαι προστίθεσθαι καὶ διὰ παντὸς μέχρις ἂν ἀνακο-
μισθῶσιν ἔχειν ἐκέλευσε. τοὺς δὲ ἑτέρους ὑπό τε ἑαυτοῦ αἱρεῖσθαι 5
καὶ πρεσβευτὰς αὐτοῦ ἀντιστρατήγους τε ὀνομάζεσθαι, κἂν ἐκ τῶν
ὑπατευκότων ὦσι, διέταξε. τῶν γὰρ δὴ δύο τούτων ὀνομάτων
ἐπὶ πλεῖστον ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀνθησάντων, τὸ μὲν τοῦ στρατηγοῦ
τοῖς αἱρετοῖς ὡς καὶ τῷ πολέμῳ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου προσῆκον
ἔδωκεν, ἀντιστρατήγους σφᾶς προσειπών, τὸ δὲ δὴ τῶν ὑπάτων
τοῖς ἑτέροις ὡς καὶ εἰρηνικωτέροις, ἀνθυπάτους αὐτοὺς ἐπικαλέσας.
αὐτὰ μὲν γὰρ τὰ ὀνόματα, τό τε τοῦ στρατηγοῦ καὶ τὸ τοῦ ὑπά- 6
του, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐτήρησε, τοὺς δὲ ἔξω πάντας ὡς καὶ ἀντ' ἐκείνων
ἄρχοντας προσηγόρευσε. τῇ τε οὖν ἐπικλήσει τῇ τῶν ἀντιστρατή-
γων τοὺς αἱρετοὺς χρῆσθαι, καὶ ἐπὶ πλείω καὶ ἐνιαυτοῦ χρόνον,
ἐφ' ὅσον ἂν ἑαυτῷ δόξῃ, ἄρχειν ἐποίησε, τήν τε στρατιωτικὴν
σκευὴν φοροῦντας καὶ ξίφος, οἷς γε καὶ στρατιώτας δικαιῶσαι
ἔξεστιν, ἔχοντας. ἄλλῳ γὰρ οὐδενὶ οὔτε ἀνθυπάτῳ οὔτε ἀντιστρα- 7
τήγῳ οὔτε ἐπιτρόπῳ ξιφηφορεῖν δέδοται, ᾧ μὴ καὶ στρατιώτην
τινὰ ἀποκτεῖναι ἐξεῖναι νενόμισται· οὐ γὰρ ὅτι τοῖς βουλευταῖς
ἀλλὰ καὶ τοῖς ἱππεῦσιν, οἷς τοῦθ' | ὑπάρχει, καὶ ἐκεῖνο συγκεχώ- M 146r
ρηται. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχει, ῥαβδούχοις δὲ δὴ πέντε πάντες 8
ὁμοίως οἱ ἀντιστράτηγοι χρῶνται, καὶ ὅσοι γε οὐκ ἐκ τῶν ὑπα- V 263r
τευκότων εἰσί, καὶ ὀνομάζονται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.
τά τε τῆς ἡγεμονίας κοσμήματα, ὅταν τε ἐς τὴν προστεταγμένην
σφίσι χώραν ἐσέλθωσιν, ἑκάτεροι ὁμοίως ἀναλαμβάνουσι, καὶ ἐπει-
δὰν διάρξωσιν, εὐθὺς κατατίθενται.

οὕτω μὲν καὶ ἐπὶ τούτοις ἔκ τε τῶν ἐστρατηγηκότων καὶ ἐκ 14
τῶν ὑπατευκότων ἄρχοντες ἀμφοτέρωσε πέμπεσθαι ἐνομίσθησαν.
καὶ αὐτῶν ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ὅποι τέ τινα καὶ ὁπότε ἤθελεν ἔστελλε,
καὶ πολλοὶ καὶ στρατηγοῦντες καὶ ὑπατεύοντες ἡγεμονίας ἐθνῶν

---

15 τῷ πολέμῳ M, τοῦ πολέμου V 22 δόξῃ] ita VM 28 πέντε] ἓξ Xyl. perperam, cf. Mommsen *Staatsr.* 1² p. 369, 4.

2 ἔσχον, ὃ καὶ νῦν ἔστιν ὅτε γίγνεται· τῇ δὲ δὴ βουλῇ ἰδίᾳ μὲν τοῖς
τε ὑπατευκόσι τήν τε Ἀφρικὴν καὶ τὴν Ἀσίαν καὶ τοῖς ἐστρατηγη-
κόσι τὰ λοιπὰ πάντα ἀπένειμε, κοινῇ δὲ δὴ πᾶσιν αὐτοῖς ἀπηγόρευσε
μηδένα πρὸ πέντε ἐτῶν μετὰ τὸ ἐν τῇ πόλει ἄρξαι κληροῦσθαι.
3 καὶ χρόνῳ μέν τινι πάντες οἱ τοιοῦτοι, εἰ καὶ πλείους τῶν ἐθνῶν
ἦσαν, ἐλάγχανον αὐτά· ὕστερον δέ, ἐπειδή τινες αὐτῶν οὐ καλῶς
ἦρχον, τῷ αὐτοκράτορι καὶ ἐκεῖνοι προσετέθησαν, καὶ οὕτω καὶ
4 τούτοις αὐτὸς τρόπον τινὰ τὰς ἡγεμονίας δίδωσιν. ἰσαρίθμους τε
γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ οὓς ἂν ἐθελήσῃ, κληροῦσθαι κελεύει. αἱρετούς
τέ τινες καὶ ἐκεῖσε ἔπεμψαν, καὶ ἐπὶ πλείω ἐνιαυτοῦ χρόνον ἔστιν
οἷς ἄρξαι ἐπέτρεψαν· καί τινες καὶ ἱππεῦσιν ἀντὶ τῶν βουλευτῶν
ἔθνη τινὰ προσέταξαν.
5 ταῦτα μὲν οὕτω τότε περὶ τοὺς βουλευτὰς τούς γε καὶ θανατοῦν
τοὺς ἀρχομένους ἐξουσίαν ἔχοντας ἐνομίσθη. πέμπονται γὰρ καὶ
οἷς οὐκ ἔξεστι τοῦτο, ἐς μὲν τὰ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς λεγόμενα
ἔθνη οἵ τε ταμιεύοντες, οὓς ἂν ὁ κλῆρος ἀποδείξῃ, καὶ οἱ παρε-
6 δρεύοντες τοῖς τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς ἔχουσιν. οὕτω γὰρ ἂν ὀρθῶς
αὐτούς, οὐ πρὸς τὸ ὄνομα ἀλλὰ πρὸς τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ εἶπον,
καλέσαιμι, ἐπεὶ οἵ γε ἄλλοι πρεσβευτὰς καὶ τούτους ἑλληνίζοντες
M 145v ὀνομάζουσι. καὶ περὶ μὲν τῆς ἐπικλήσεως ταύτης | ἀρκούντως ἐν
7 τοῖς ἄνω λόγοις εἴρηται, τοὺς δὲ δὴ παρέδρους αὐτὸς ἑαυτῷ ἕκαστος
αἱρεῖται, ἕνα μὲν οἱ ἐστρατηγηκότες ἐκ τῶν ὁμοίων σφίσιν ἢ καὶ
τῶν ὑποδεεστέρων, τρεῖς δὲ οἱ ὑπατευκότες καὶ ἐκ τῶν ὁμοτίμων,
οὓς ἂν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ δοκιμάσῃ. ἐκαινοτομήθη μὲν γάρ τι
V 264r καὶ κατὰ τούτους, | ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ταχὺ ἐπαύσατο, ἀρκέσει τότε αὐτὸ
λεχθῆναι.

15 περὶ μὲν οὖν τὰ τοῦ δήμου ἔθνη ταῦθ᾽ οὕτω γίγνεται· πέμπον-
ται δὲ καὶ ἐς τὰ ἕτερα, τὰ τοῦ τε αὐτοκράτορος ὀνομαζόμενα καὶ
πολιτικὰ στρατόπεδα πλείω ἑνὸς ἔχοντα, οἱ ὑπάρξοντές σφων, ὑπ᾽
αὐτοῦ ἐκείνου τὸ μὲν πλεῖστον ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων ἤδη δὲ
καὶ ἐκ τῶν τεταμιευκότων ἢ καὶ ἄλλην τινὰ ἀρχὴν τῶν διὰ μέσου
ἀρξάντων αἱρούμενοι.

---

1 *καὶ* Bk., *τε* VM, an *γε ⟨καὶ⟩*? 19 *γε* H. St., *τε* VM 22 *ἐκ τῶν* (non *καὶ ἐκ τῶν*) VM *ἢ καὶ τῶν*] ita VM 23 *καὶ ἐκ τῶν*] ita VM 29 *ὑπάρξοντές* restitui ex VM, *ἄρξοντές* Bk., at de *legatis legionum* sermo est, quos non *ἄρχειν* verum *ὑπάρχειν τῶν στρατοπέδων* dicit Dio quem ad modum *ὑποστρατήγου* nomen et *ὑποστρατηγεῖν* saepe de iis usurpat et *ὑπάρχειν* (*τινί*) habet 36, 36, 1 et 3 et *ὕπαρχος* haud raro *ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐκείνου*] *ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐκείνου ⟨ἐκ τῶν ὑπατευκότων, ἐς δὲ τὰ ἄλλα⟩* Mommsen *Staatsr.* 2² p. 237, 2, hic de *legatis Augusti pro praetore* agi immerito opinatus.

τῶν μὲν δὴ οὖν βουλευόντων ταῦτα ἔχεται, ἐκ δὲ δὴ τῶν ἱππέων 2
τούς τε χιλιάρχους, καὶ τοὺς βουλεύσοντας καὶ τοὺς λοιπούς, ὧν
περὶ τῆς διαφορᾶς ἄνω μοι τοῦ λόγου προείρηται, αὐτὸς ὁ αὐτο-
κράτωρ τοὺς μὲν ἐς τὰ πολιτικὰ τείχη μόνα τοὺς δὲ καὶ ἐς τὰ
ξενικὰ ἀποστέλλει, ὥσπερ τότε πρὸς τοῦ αὐτοῦ Καίσαρος ἐνο-
μίσθη· καὶ τοὺς ἐπιτρόπους (οὕτω γὰρ τοὺς τάς τε κοινὰς προσό- 3
δους ἐκλέγοντας καὶ τὰ προστεταγμένα σφίσιν ἀναλίσκοντας ὀνο-
μάζομεν) ἐς πάντα ὁμοίως τὰ ἔθνη, τά τε ἑαυτοῦ δὴ καὶ τὰ τοῦ
δήμου, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἱππέων τοὺς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀπελευθέρων
πέμπει, πλὴν καθ' ὅσον τοὺς φόρους οἱ ἀνθύπατοι παρ' ὧν ἄρ-
χουσιν ἐσπράσσουσιν. ἐντολάς τέ τινας καὶ τοῖς ἐπιτρόποις καὶ 4
τοῖς ἀνθυπάτοις τοῖς τε ἀντιστρατήγοις δίδωσιν, ὅπως ἐπὶ ῥητοῖς
ἐξίωσιν. καὶ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ μισθοφορὰν καὶ ἐκείνοις καὶ τοῖς
ἄλλοις δίδοσθαι τότε ἐνομίσθη. τὸ μὲν γὰρ πάλαι ἐργολαβοῦντές 5
τινες παρὰ τοῦ δημοσίου πάντα σφίσι τὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν φέροντα
παρεῖχον· ἐπὶ δὲ δὴ τοῦ Καίσαρος πρῶτον αὐτοὶ ἐκεῖνοι τακτόν τι
λαμβάνειν ἤρξαντο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐκ τοῦ ἴσου πᾶσί σφισιν,
ἀλλ' ὥς που καὶ ἡ χρεία ἀπῄτει, ἐτάχθη· καὶ τοῖς γε ἐπιτρόποις
καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ ἀξιώματος ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδομέ-
νων αὐτοῖς χρημάτων προσγίγνεται. ἐκεῖνα δὲ ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως 6 M 147r
ἐνομοθετήθη, μήτε καταλόγους σφᾶς ποιεῖσθαι, μήτ' ἀργύριον ἔξω
τοῦ τεταγμένου ἐσπράσσειν, εἰ μὴ ἤτοι ἡ βουλὴ ψηφίσαιτο ἢ ⟨ὁ⟩
αὐτοκράτωρ κελεύσειεν· ὅταν τέ τῳ ὁ διάδοχος ἔλθῃ, ἔκ τε τοῦ
ἔθνους αὐτίκα αὐτὸν ἐξορμᾶσθαι καὶ ἐν τῇ ἀνακομιδῇ μὴ ἐγχρο-
νίζειν, ἀλλ' ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἐπανιέναι.

ταῦτα μὲν οὕτω τότε ὥς γε εἰπεῖν διετάχθη· τῷ γὰρ ἔργῳ 16
καὶ πάντων καὶ διὰ παντὸς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ, ἅτε καὶ τῶν χρημά-
των κυριεύων (λόγῳ μὲν γὰρ τὰ δημόσια | ἀπὸ τῶν ἐκείνου ἀπεκέ- V 264r
κριτο, ἔργῳ δὲ καὶ ταῦτα πρὸς τὴν γνώμην αὐτοῦ ἀνηλίσκετο) καὶ
τῶν στρατιωτῶν κρατῶν, αὐταρχήσειν ἔμελλε. τῆς γοῦν δεκαετίας 2 Xiph. 8, 7–11
ἐξελθούσης ἄλλα ἔτη πέντε, εἶτα πέντε, καὶ μετὰ τοῦτο δέκα καὶ

30 – 426, 5 > Zon. 10, 32 p. 410, 19 – 411, 3 B. (p. 437, 31 – 438, 6 D.)

2 βουλεύσοντας Dind., βουλεύσαντας VM 3 ἄνω] cf. 52, 25, 5 sqq. 5 αὐτοῦ] huius loci non videtur, πρώτου Rk., quod tamen eodem fere nomine offendit, Αὐγούστου (vel Σεβάστου) idem Rk., at Augusti nomen Caesari datum fuisse mox demum narratur (c. 16, 6). expungere mallem, verum unde irrepsit? an πρῶτον (ante πρὸς)? 12 ἐπὶ ῥητοῖς V, ἐπιρρητοις (s. acc.) M 13 τὸ Bk., τὴν VM 17 τοῦτο R. St., τοῦ VM 19 τὸ τοῦ Bk., τοῦτο VM 22 ἤτοι ita VM ⟨ὁ⟩ ins. R. St.

ἕτερα αὖθις δέκα πεμπτάκις ἃ αὐτῷ ἐψηφίσθη, ὥστε τῇ τῶν δεκε-
3 τηρίδων διαδοχῇ διὰ βίου αὐτὸν μοναρχῆσαι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ
μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορες, καίτοι μηκέτ' ἐς τακτὸν χρόνον ἀλλ' ἐς
πάντα καθάπαξ τὸν βίον ἀποδεικνύμενοι, ὅμως διὰ τῶν δέκα ἀεὶ
ἐτῶν ἑώρτασαν ὡς καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὖθις τότε ἀνανεούμενοι·
cf. Xiph. 83, 14. 15 4 καὶ τοῦτο καὶ νῦν γίγνεται. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ πολλὰ μὲν καὶ πρό-
τερον, ὅτε τὰ περὶ τῆς ἐξωμοσίας τῆς μοναρχίας καὶ τὰ περὶ τῆς
Xiph. 83, 16–22 τῶν ἐθνῶν διανομῆς διελέχθη, ἔλαβε· καὶ γὰρ τό τε τὰς δάφνας
πρὸ τῶν βασιλείων αὐτοῦ προτίθεσθαι, καὶ τὸ τὸν στέφανον τὸν
δρύινον ὑπὲρ αὐτῶν ἀρτᾶσθαι, τότε οἱ ὡς καὶ ἀεὶ τούς τε πολε-
5 μίους νικῶντι καὶ τοὺς πολίτας σώζοντι ἐψηφίσθη. (καλεῖται δὲ τὰ
βασίλεια παλάτιον, οὐχ ὅτι καὶ ἔδοξέ ποτε οὕτως αὐτὰ ὀνομάζεσθαι,
ἀλλ' ὅτι ἔν τε τῷ Παλατίῳ ὁ Καῖσαρ ᾤκει καὶ ἐκεῖ τὸ στρατήγιον
cf. Xiph. 83, 22–31 εἶχε, καί τινα καὶ πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμύλου προενοίκησιν φήμην ἡ
Xiph. 83, 24–26 6 οἰκία αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ παντὸς ὄρους ἔλαβε· καὶ διὰ τοῦτο κἂν ἀλ-
λοθί που ὁ αὐτοκράτωρ καταλύῃ, τὴν τοῦ παλατίου ἐπίκλησιν ἡ
cf. Xiph. 83, 26. 27 καταγωγὴ αὐτοῦ ἴσχει). ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ ἔργῳ αὐτὰ ἐπετέλεσεν,
οὕτω δὴ καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου ὄνομα καὶ παρὰ τῆς βουλῆς καὶ
M 147ʳ 7 παρὰ τοῦ δήμου ἐπέθετο. | βουληθέντων γάρ σφων ἰδίως πως αὐ-
τὸν προσειπεῖν, καὶ τῶν μὲν τὸ τῶν δὲ τὸ καὶ ἐσηγουμένων καὶ
Xiph. 83, 27–84, 3 αἱρουμένων, ὁ Καῖσαρ ἐπεθύμει μὲν ἰσχυρῶς Ῥωμύλος ὀνομασθῆ-
ναι, αἰσθόμενος δὲ ὅτι ὑποπτεύεται ἐκ τούτου τῆς βασιλείας ἐπι-
8 θυμεῖν, οὐκέτ' αὐτοῦ ἀντεποιήσατο, ἀλλὰ Αὔγουστος ὡς καὶ πλεῖόν
τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους ὢν ἐπεκλήθη· πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα καὶ
τὰ ἱερώτατα αὔγουστα προσαγορεύεται. ἐξ οὗπερ καὶ σεβαστὸν
αὐτὸν καὶ ἑλληνίζοντές πως, ὥσπερ τινὰ σεπτόν, ἀπὸ τοῦ σεβάζε-
σθαι, προσεῖπον.

6—11 cf. Zon. 10, 32 p. 411, 4 B. (p. 438, 7. 8 D.) 11—17 > Zon. 10, 32 p. 411, 12—17 B. (p. 438, 17—23 D.) [Verba *ἐν ᾧ Φαυστοῦλος ᾤκει ὁ τὸν Ῥωμύλον θρεψάμενος ὡς ἤδη ἱστόρηται* (cf. 7, 3 p. 10, 10 B. = p. 91, 10 D., vide vol. 1 p. 8) de suo addidit Zonaras, cf. Schmidt, *die Quellen des Zonaras* p. 271 (Zon. ed. Dind. vol. 6 p. XLI), cui frustra obloquitur Buettner-Wobst, *Comment. Fleckeisen* p. 157. — Ceterum totum hunc locum ex Zonara laudat Michael Glycas p. 266 Bonn.] 21—27 = Zon. 10, 32 p. 411, 5. 6. 8—12 B. (p. 438, 8—10. 12—17 D.)

---

1 *δέκα πεμπτάκις ἃ*] corrupta, *δέκα πεμπτάκις* Leuncl. cum Zonara, qui (*ἕτερα πάλιν*) *πεντάκις*, *δέκα* ⟨*καὶ ἄλλα δέκα*⟩, *πεντάκις* Mommsen, *Staatsr.* 2² p. 769, 4, an *δέκα* ⟨*καὶ*⟩ *πέμπτον ἴσα?* *δεκετηρίδων* Leuncl. cum Xiph. et Zon. (nisi quod *δεκαετηρίδων* Zon.), *δεκετηρίων* VM 6 *πρότερον* Rk., *πρότερα* VM 8 *διελέχθη* M, *διελέγχθη* V 12 *ποτε*] *τότε* Rk. sine causa 13 *Παλατίῳ*] *Παλατίῳ* ⟨*ὄρει*⟩? Bk., quo opus non est, licet addatur c. 27, 5, cf. fr. 5, 5 15 *ὄρους* R. St., *ὀρου* V, *ὅρου* M 26 *σεβάζεσθαι* R. St. (cum Zon.), *σεβίζεσθαι* VM, cf. 52, 40, 2.

οὕτω μὲν δὴ τό τε τοῦ δήμου καὶ τὸ τῆς γερουσίας κράτος 17
πᾶν ἐς τὸν Αὔγουστον μετέστη, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἀκριβὴς μοναρχία
κατέστη. μοναρχία γάρ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ δύο | καὶ τρεῖς ἅμα V 265r
τὸ κῦρός ποτε ἔσχον, ἀληθέστατα ἂν νομίζοιτο. τὸ μὲν γὰρ ὄνομα 2
αὐτὸ τὸ μοναρχικὸν οὕτω δή τι οἱ Ῥωμαῖοι ἐμίσησαν ὥστε μήτε
δικτάτορας μήτε βασιλέας μήτ᾽ ἄλλο τι τοιουτότροπον τοὺς αὐτο-
κράτοράς σφων ὀνομάζειν· τοῦ δὲ δὴ τῆς πολιτείας τέλους ἐς αὐ-
τοὺς ἀνακειμένου οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ βασιλεύονται. αἱ μὲν γὰρ 3
ἀρχαὶ αἱ ἐκ τῶν νόμων ὡς πλήθει γενόμεναι καὶ νῦν πλὴν τῆς τῶν
τιμητῶν καθίστανται, διάγεται δὲ καὶ διοικεῖται πάντα ἁπλῶς ὅπως
ἂν ὁ ἀεὶ κρατῶν ἐθελήσῃ. καὶ ἵνα γε μὴ ἐκ δυναστείας ἀλλ᾽ ἐκ
τῶν νόμων τοῦτ᾽ ἔχειν δοκῶσι, πάνθ᾽ ὅσα ἐν τῇ δημοκρατίᾳ μέγα
παρ᾽ ἑκοῦσί σφισιν ἴσχυσεν, αὐτοῖς τοῖς ὀνόμασι χωρὶς τοῦ τῆς
δικτατορίας προσεποιήσαντο. ὕπατοί τε γὰρ πλειστάκις γίγνονται, 4
καὶ ἀνθύπατοι ἀεί, ὁσάκις ἂν ἔξω τοῦ πωμηρίου ὦσιν, ὀνομάζονται·
τήν τε τοῦ αὐτοκράτορος πρόσρησιν διὰ παντὸς οὐ μόνον οἱ νική- Xiph. 84, 4—12
σαντές τινας ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτοτε-
λοῦς σφων ἐξουσίας, ἀντὶ τῆς τοῦ βασιλέως τοῦ τε δικτάτορος ἐπι-
κλήσεως ἔχουσιν. αὐτὰς μὲν γὰρ ἐκείνας οὐ τίθενται, ἐπειδήπερ 5
ἅπαξ ἐκ τῆς πολιτείας ἐξέπεσον, τὸ δὲ δὴ ἔργον αὐτῶν τῇ τοῦ
αὐτοκράτορος προσηγορίᾳ βεβαιοῦνται. καὶ ἐκ μὲν τούτων τῶν
ὀνομάτων καταλόγους τε ποιεῖσθαι καὶ χρήματα ἀθροίζειν πολέμους
τε | ἀναιρεῖσθαι καὶ εἰρήνην σπένδεσθαι, τοῦ τε ξενικοῦ καὶ τοῦ 6 M 148r
πολιτικοῦ ἀεὶ καὶ πανταχοῦ ὁμοίως ἄρχειν, ὥστε καὶ ἐντὸς τοῦ
πωμηρίου καὶ τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς βουλευτὰς θανατοῦν δύνασθαι, Xiph. 84, 12. 13
τά τε ἄλλα ὅσα τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐταρχήσασί
ποτε ποιεῖν ἐξῆν, λαμβάνουσιν· ἐκ δὲ δὴ τοῦ τιμητεύειν τούς τε 7 Xiph. 84, 13—18
βίους καὶ τοὺς τρόπους ἡμῶν ἐξετάζουσι, καὶ ἀπογραφὰς ποιοῦνται
καὶ τοὺς μὲν καταλέγουσι καὶ ἐς τὴν ἱππάδα καὶ ἐς τὸ βουλευτικόν,
τοὺς δὲ καὶ ἀπαλείφουσιν, ὅπως ἂν αὐτοῖς δόξῃ. ἔκ τε τοῦ ἐν 8
πάσαις ταῖς ἱερωσύναις ἱερῶσθαι καὶ προσέτι καὶ τοῖς ἄλλοις τὰς
πλείους σφῶν διδόναι, ἀρχιερέων τέ τινα αὐτῶν, κἂν δύο κἂν τρεῖς
ἅμα ἄρχωσιν, εἶναι, πάντων αὐτοὶ καὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν Xiph. 84, 18—23
κυριεύουσιν. ἥ τε ἐξουσία ἡ δημαρχικὴ καλουμένη, ἣν οἱ πάνυ 9

4—8 cf. Zon. 10, 32 p. 411, 7. 8 B. (p. 438, 10—12 D.) 11—428, 8 cf. Zon. 10, 32 p. 411, 17—20 B. (p. 438, 23—26 D.)

---

6. 14. 18 *δικτάτορας δικτατορίας δικτάτορος*] cf. ad 41, 36, 4 33 *ἱερῶν* R. St., *ἱερέων* V Xiph., *ἱέρεων* M 34. 428, 1 *ἣν — ἔσχον*] cf. mox § 10: *ὅσηπερ — ἐγένετο*.

V 2..v ποτὲ ἀνθήσαντες ἔσχον, δίδωσί σφισι τά τε ἐπιγιγνόμενα | ὑφ'
ἑτέρου τινός, ἂν μὴ συνεπαινῶσι, παύειν, καὶ μήθ' ὑβρίζεσθαι κἂν
ἄρα τι καὶ τὸ βραχύτατον μὴ ὅτι ἔργῳ ἀλλὰ καὶ λόγῳ ἀδικεῖσθαι
δόξωσι, καὶ ἄκριτον τὸν ποιήσαντα αὐτὸ ὡς καὶ ἐναγῆ ἀπολλύναι.
10 δημαρχεῖν μὲν γάρ, ἅτε καὶ ἐς τοὺς εὐπατρίδας πάντως τελοῦντες,
οὐχ ὅσιον νομίζουσιν εἶναι· τὴν δὲ δὴ δύναμιν τὴν τῶν δημάρχων
πᾶσαν, ὅσηπερ τὰ μάλιστα ἐγένετο, προστίθενται, καὶ δι' αὐτῆς
καὶ ἡ ἐξαρίθμησις τῶν ἐτῶν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ὡς καὶ κατ' ἔτος
Xiph. 84, 23—85, 10 11 αὐτὴν μετὰ τῶν ἀεὶ δημαρχούντων λαμβανόντων, προβαίνει. ταῦτα
μὲν ἐκ τῆς δημοκρατίας, ὥς που καὶ ἕκαστα ἐνομίσθη, οὕτω τε
καὶ διὰ τούτων τῶν ὀνομάτων εἰλήφασιν, ὅπως μηδὲν ἄνευ δόσεώς
18 τινος ἔχειν δοκῶσιν· ἤδη δὲ καὶ ἕτερόν τι, ὃ μηδενὶ τῶν πάλαι
Ῥωμαίων ἐς πάντα ἄντικρυς ἐδόθη, προσεκτήσαντο, ὑφ' οὗπερ καὶ
μόνου καὶ ἐκεῖνα ἂν καὶ τἆλλα αὐτοῖς πράττειν ἐξῆν. λέλυνται
γὰρ δὴ τῶν νόμων, ὡς αὐτὰ τὰ Λατῖνα ῥήματα λέγει· τοῦτ' ἔστιν
ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσης ἀναγκαίας νομίσεώς εἰσι καὶ οὐδενὶ τῶν
2 γεγραμμένων ἐνέχονται. καὶ οὕτως ἐκ τούτων τῶν δημοκρατικῶν
ὀνομάτων πᾶσαν τὴν τῆς πολιτείας ἰσχὺν περιβέβληνται ὥστε καὶ
M 148v τὰ τῶν βασι|λέων, πλὴν τοῦ φορτικοῦ τῆς προσηγορίας αὐτῶν,
ἔχειν. ἡ γὰρ δὴ τοῦ Καίσαρος ἥ τε τοῦ Αὐγούστου πρόσρησις
δύναμιν μὲν οὐδεμίαν αὐτοῖς οἰκείαν προστίθησι, δηλοῖ δ' ἄλλως
τὸ μὲν τὴν τοῦ γένους σφῶν διαδοχήν, τὸ δὲ τὴν τοῦ ἀξιώματος
3 λαμπρότητα. καὶ ἥ γε τοῦ πατρὸς ἐπωνυμία τάχα μὲν καὶ ἐξου-
σίαν τινὰ αὐτοῖς, ἥν ποτε οἱ πατέρες ἐπὶ τοὺς παῖδας ἔσχον, κατὰ
πάντων ἡμῶν δίδωσιν, οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ τοῦτο ἀρχὴν ἐγένετο ἀλλ'
ἔς τε τιμὴν καὶ ἐς παραίνεσιν, ἵν' αὐτοί τε τοὺς ἀρχομένους ὡς
καὶ παῖδας ἀγαπῷεν καὶ ἐκεῖνοί σφας ὡς καὶ πατέρας αἰδῶνται.
4 τοσαῦταί τε καὶ τοιαῦται αἱ προσηγορίαι εἰσὶν αἷς οἱ τὸ κρά-
τος ἔχοντες κατά τε τοὺς νόμους καὶ κατὰ τὸ ἤδη πάτριον νομί-
ζουσι. καὶ νῦν μὲν πᾶσαι ἅμα αὐτοῖς ὡς τὸ πολύ, πλὴν τῆς τῶν
τιμητῶν, δίδονται, τοῖς δὲ δὴ πάλαι κατὰ χρόνους ὡς ἕκασται
5 ἐψηφίζοντο. τὴν γὰρ δὴ τιμητείαν ἔλαβον μέν τινες καὶ τῶν αὐ-
τοκρατόρων κατὰ τὸ ἀρχαῖον, ἔλαβε δὲ καὶ Δομιτιανὸς διὰ βίου·

12—17 > Zon. 10, 32 p. 411, 20—22 B. (p. 438, 26—29 D.)

1 ἐπιγιγνόμενα reduxi ex VM coll. Thuc. 1, 71, 3, vide quoque 56, 13, 4, γιγνόμενα vel ἐπιχειρούμενα Rk. 2 μήθ' ὑβρίζεσθαι scripsi ex VM, μὴ καθυβρίζεσθαι R. St., cf. 49, 15, 5 23 τοῦ πατρὸς] sic nude etiam 59, 3, 2; 60, 3, 2, addito τῆς πατρίδος 44, 4, 4; 44, 48, 3; 57, 8, 1; 58, 12, 8. cf. 56, 41, 9 et 56, 9, 3 33 Δομιτιανὸς R. St., δομητιανὸς VM.

οὐ μέντοι καὶ νῦν ἔτι τοῦτο γίγνεται· τὸ γὰρ ἔργον αὐτῆς ἔχοντες V 266r
οὔτε αἱροῦνται ἐπ' αὐτήν, οὔτε τῇ προσκλήσει αὐτῆς πλὴν ἐν ταῖς
ἀπογραφαῖς χρῶνται.

ἡ μὲν οὖν πολιτεία οὕτω τότε πρός τε τὸ βέλτιον καὶ πρὸς τὸ 19 Xiph. 85, 10—18
σωτηριωδέστερον μετεκοσμήθη· καὶ γάρ που καὶ παντάπασιν ἀδύ-
νατον ἦν δημοκρατουμένους αὐτοὺς σωθῆναι. οὐ μέντοι καὶ ὁμοίως
τοῖς πρόσθεν τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντα λεχθῆναι δύναται. πρό- 2
τερον μὲν γὰρ ἔς τε τὴν βουλὴν καὶ ἐς τὸν δῆμον πάντα, καὶ εἰ
πόρρω που συμβαίη, ἐσεφέρετο· καὶ διὰ τοῦτο πάντες τε αὐτὰ
ἐμάνθανον καὶ πολλοὶ συνέγραφον, κἀκ τούτου καὶ ἡ ἀλήθεια αὐ-
τῶν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ φόβῳ τινὰ καὶ χάριτι φιλίᾳ τε καὶ
ἔχθρᾳ τισὶν ἐρρήθη, παρὰ γοῦν τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰ αὐτὰ γράψασι
τοῖς τε ὑπομνήμασι τοῖς δημοσίοις τρόπον τινὰ εὑρίσκετο. ἐκ δὲ 3 Xiph. 85, 18—86, 14
δὴ τοῦ χρόνου ἐκείνου τὰ μὲν πλείω κρύφα καὶ δι' ἀπορρήτων
γίγνεσθαι ἤρξατο, εἰ δέ πού τινα καὶ δημοσιευθείη, ἀλλὰ ἀνεξέλεγκτά
γε ὄντα ἀπιστεῖται· καὶ γὰρ λέγεσθαι καὶ πράττεσθαι | πάντα πρὸς M 149r
τὰ τῶν ἀεὶ κρατούντων τῶν τε παραδυναστευόντων σφίσι βουλή-
ματα ὑποπτεύεται. καὶ κατὰ τοῦτο πολλὰ μὲν οὐ γιγνόμενα θρυ- 4
λεῖται, πολλὰ δὲ καὶ πάνυ συμβαίνοντα ἀγνοεῖται, πάντα δὲ ὡς
εἰπεῖν ἄλλως πως ἢ ὡς πράττεται διαθροεῖται. καὶ μέντοι καὶ τὸ
τῆς ἀρχῆς μέγεθος τό τε τῶν πραγμάτων πλῆθος δυσχερεστάτην
⟨τὴν⟩ ἀκρίβειαν αὐτῶν παρέχεται. ἔν τε γὰρ τῇ Ῥώμῃ συχνὰ καὶ 5
παρὰ τῷ ὑπηκόῳ αὐτῆς πολλά, πρός τε τὸ πολέμιον ἀεὶ καὶ καθ'
ἡμέραν ὡς εἰπεῖν γίγνεταί τι, περὶ ὧν τὸ μὲν σαφὲς οὐδεὶς ῥᾳ-
δίως ἔξω τῶν πραττόντων αὐτὰ γιγνώσκει, πλεῖστοι δ' ὅσοι αὐδ'
ἀκούουσι τὴν ἀρχὴν ὅτι γέγονεν. ὅθενπερ καὶ ἐγὼ πάντα τὰ ἑξῆς, 6
ὅσα γε καὶ ἀναγκαῖον ἔσται εἰπεῖν, ὥς που καὶ δεδήμωται φράσω,
εἴτ' ὄντως οὕτως εἴτε καὶ ἑτέρως πως ἔχει. προσέσται μέντοι τι Suid. s v. δοξασίας (= Anecd. Par. 4, 168)
αὐτοῖς καὶ τῆς ἐμῆς δοξασίας, ἐς ὅσον ἐνδέχεται, ἐν οἷς ἄλλο τι
μᾶλλον ἢ τὸ θρυλούμενον ἠδυνήθην ἐκ πολλῶν ὧν ἀνέγνων ἢ καὶ
ἤκουσα ἢ καὶ εἶδον τεκμήρασθαι.

Αὔγουστος μὲν δὴ ὁ Καῖσαρ, ὥσπερ εἶπον, ἐπωνομάσθη, καὶ 20
αὐτῷ σημεῖον οὐ σμικρὸν εὐθὺς τότε τῆς νυκτὸς ἐπεγένετο· ὁ γὰρ
Τίβερις πελαγίσας πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς πεδίοις Ῥώμην | κατέλαβεν V 266v

32—430, 2 = Zon. 10, 33 p. 412, 1—5 B. (p. 439, 1—6 D.)

2. 3 τῇ προσκλήσει — χρῶνται scripsi, τὴν πρόσκλησιν χρῶνται VM, τὴν πρόσκλησιν κτῶνται R. St. 4 τότε] ita VM 12 ἐρρήθη] ita VM 16 γε R. St., τε VM Xiph. 18 ὑποπτεύεται M, ὑποπτέεται V 22 ⟨τὴν⟩ add. Rk. (cum Xiph.) 24 τι VM, τινα Xiph. 27 γε H. St., τε VM δεδήμωται restitui ex VM, δεδήλωται R. St., perperam.

ὥστε πλεῖσθαι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ μάντεις ὅτι τε ἐπὶ μέγα αὐξήσοι
2 καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν ὑποχειρίαν ἕξοι προέγνωσαν. χαριζομένων
δ' αὐτῷ καθ' ὑπερβολὴν ἄλλων ἄλλα, Σέξτος τις Πακούουιος, ὡς
δ' ἕτεροι λέγουσιν Ἀπούδιος, πάντας ἐξενίκησεν· ἐν γὰρ τῷ συνε-
δρίῳ ἑαυτόν τέ οἱ τὸν τῶν Ἰβήρων τρόπον καθωσίωσε καὶ τοῖς
3 ἄλλοις συνεβούλευε τοῦτο ποιῆσαι. ἐπειδή τε ὁ Αὔγουστος ἐμποδὼν
οἱ ἐγένετο, πρός τε τὸ πλῆθος τὸ προσεστὸς ἐξεπήδησεν (ἐδημάρχει
γάρ) καὶ ἐκείνους τε καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοὺς λοιπούς, κατά τε
τὰς ὁδοὺς καὶ κατὰ τοὺς στενωποὺς περινοστήσας, καθιερῶσαί
4 σφας τῷ Αὐγούστῳ κατηνάγκασεν· ἀφ' οὗπερ καὶ νῦν προστρεπό-
μενοι τὸν κρατοῦντα λέγειν εἰώθαμεν ὅτι „σοὶ καθωσιώμεθα".

καὶ ὁ μὲν καὶ θῦσαι ἐπὶ τούτῳ πάντας ἐποίει, ἔν τε τῷ ὁμίλῳ
M 149r | ποτὲ κληρονόμον ἔφη τὸν Αὔγουστον ἐξ ἴσου τῷ υἱεῖ καταλείψειν,
οὐχ ὅτι τι εἶχεν, ἀλλ' ὅτι καὶ προσλαβεῖν ἠθέλησεν, ὃ καὶ ἐγένετο·
Xiph. 86, 14–17 21 Αὔγουστος δὲ τά τε ἄλλα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα προθυμότερον,
ὡς καὶ ἐθελοντὶ δὴ παρὰ πάντων αὐτὴν εἰληφώς, ἔπραττε, καὶ
ἐνομοθέτει πολλά. οὐδὲν δὲ δέομαι καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐπεξιέ-
2 ναι, χωρὶς ἢ ὅσα τῇ συγγραφῇ πρόσφορά ἐστι. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο
καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα πραχθεῖσι ποιήσω, ἵνα μὴ καὶ δι' ὄχλου γένωμαι
πάντα τὰ τοιαῦτα ἐπεσφέρων ἃ μηδ' αὐτοὶ οἱ πάνυ αὐτὰ μελετῶν-
cf. Xiph. 86, 17–21 3 τες ἀκριβοῦσιν. οὐ μέντοι καὶ πάντα ἰδιογνωμονῶν ἐνομοθέτει,
ἀλλ' ἔστι μὲν ἃ καὶ ἐς τὸ δημόσιον προεξετίθει, ὅπως, ἄν τι μὴ
ἀρέσῃ τινά, προμαθὼν ἐπανορθώσῃ· προετρέπετό τε γὰρ πάνθ'
ὁντινοῦν συμβουλεύειν οἱ, εἴ τίς τι ἄμεινον αὐτῶν ἐπινοήσειεν, καὶ
4 παρρησίαν σφίσι πολλὴν ἔνεμε, καί τινα καὶ μετέγραφε. τὸ δὲ
δὴ πλεῖστον τούς τε ὑπάτους ἢ τὸν ὕπατον, ὁπότε καὶ αὐτὸς ὑπα-
τεύοι, κἀκ τῶν ἄλλων ἀρχόντων ἕνα παρ' ἑκάστων, ἔκ τε τοῦ λοιποῦ
Xiph. 86, 21–23 τῶν βουλευτῶν πλήθους πεντεκαίδεκα τοὺς κλήρῳ λαχόντας, συμ-
βούλους ἐς ἑξάμηνον παρελάμβανεν, ὥστε δι' αὐτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις
5 πᾶσι κοινοῦσθαι τρόπον τινὰ τὰ νομοθετούμενα νομίζεσθαι. ἐσέ-
φερε μὲν γάρ τινα καὶ ἐς πᾶσαν τὴν γερουσίαν, βέλτιον μέντοι

15–17 = Zon. 10, 33 p. 412, 5–7 B. (p. 439, 6–8 D.)   21–30 > Zon. 10, 33 p. 412, 7–13 B. (p. 439, 8–16 D.)

---

3 ἄλλα M, ἄλλαι V   Πακούουιος Bk., πακούβιος VM. *Sex. Pacuvius* (sive *Pacuius*) *Taurus* Plin. 34, 22 (*pacuius*), Macrob. *Sat.* 1, 12, 35; 2, 4, 4 (*pacubio* sexto casu utroque loco codd.) tribunus plebis fuit a. 746/8 (Cens. *de die nat.* 22, Suet. *Aug.* 31, Dio 55, 6, 6), unde verisimile fit adulationis hic memoratae Apudium auctorem fuisse   10 προστρεπόμενοι Bk., προτρεπόμενοι VM   22 προεξετίθει] προθεὶς Xiph., προετίθει Zon.   28 κλήρῳ Xyl. ex Xiph., κλήρους VM.

νομίζων εἶναι τὸ μετ' ὀλίγων καθ' ἡσυχίαν τά τε πλείω καὶ τὰ μείζω | προσκοπεῖσθαι, τοῦτό τε ἐποίει καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἐδίκαζε V 267r Xiph. 86, 23–87, 3
μετ' αὐτῶν. ἔκρινε μὲν γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ βουλὴ πᾶσα ὡς 6
καὶ πρότερον, καὶ τισι καὶ πρεσβείαις καὶ κηρυκείαις καὶ δήμων καὶ βασιλέων ἐχρημάτιζεν, ὅ τε δῆμος ἐς τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὸ πλῆθος αὖ συνελέγετο· οὐ μέντοι καὶ ἐπράττετό τι ὃ μὴ καὶ ἐκεῖνον ἤρεσκε. τοὺς γοῦν ἄρξοντας τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκλεγόμενος προεβάλ- 7
λετο, τοὺς δὲ καὶ ἐπὶ τῷ δήμῳ τῷ τε ὁμίλῳ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ποιούμενος ἐπεμελεῖτο ὅπως μήτ' ἀνεπιτήδειοι μήτ' ἐκ παρακελεύσεως ἢ καὶ δεκασμοῦ ἀποδεικνύωνται.

τὸ μὲν οὖν σύμπαν οὕτω τὴν ἀρχὴν | διῴκησε, λέξω δὲ καὶ καθ' 22 M 150r
ἕκαστον ὅσα ἀναγκαῖόν ἐστι μετὰ τῶν ὑπάτων, ἐφ' ὧν ἐγένετο, μνημονεύεσθαι. ἐν μὲν γὰρ τῷ προειρημένῳ ἔτει τὰς ὁδοὺς τὰς ἔξω τοῦ τείχους δυσπορεύτους ὑπ' ἀμελείας ὁρῶν οὔσας τὰς μὲν ἄλλας ἄλλοις τισὶ τῶν βουλευτῶν ἐπισκευάσαι τοῖς οἰκείοις τέλεσι προσέταξε, τῆς δὲ δὴ Φλαμινίας αὐτός, ἐπειδήπερ ἐκστρατεύσειν δι' αὐτῆς ἤμελλεν, ἐπεμελήθη. καὶ ἡ μὲν εὐθὺς τότε ἐγένετο, καὶ 2
διὰ τοῦτο καὶ εἰκόνες αὐτῷ ἐφ' ἁψίδων ἔν τε τῇ τοῦ Τιβέριδος γεφύρᾳ καὶ ἐν Ἀριμίνῳ ἐποιήθησαν· αἱ δ' ἄλλαι ὕστερον, εἴτ' οὖν πρὸς τοῦ δημοσίου, ἐπειδὴ μηδεὶς τῶν βουλευτῶν ἡδέως ἀνήλισκεν, εἴτε καὶ πρὸς τοῦ Αὐγούστου τις εἰπεῖν ἐθέλει, ἐπεσκευάσθησαν. οὐ γὰρ δύναμαι διακρῖναι τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, οὐδ' εἰ τὰ μά- 3
λιστα ὁ Αὔγουστος καὶ ἀνδριάντας τινὰς ἑαυτοῦ ἀργυροῦς, πρός τε τῶν φίλων καὶ πρὸς δήμων τινῶν γεγονότας, ἐς νόμισμα κατέκοψε τοῦ δὴ καὶ οἴκοθεν πάνθ' ὅσα γε καὶ ἔλεγε δαπανᾶν δοκεῖν· καὶ διὰ τοῦτο οὔτ' εἴ ποτε ἐκ τῶν δημοσίων τι χρημάτων ὁ ἀεὶ 4
κρατῶν ἔλαβεν, οὔτ' εἴ ποτε αὐτὸς ἔδωκε, γνώμην ἔχω συγγράψαι. πολλάκις τε γὰρ ἑκάτερον αὐτῶν ἐγένετο, καὶ τί ἄν τις ἐς δανείσματα ἢ καὶ δωρεὰς τὰ τοιαῦτα καταλέγοι, ὁπότε καὶ τούτοις καὶ ἐκείνοις καὶ ὁ δῆμος καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἐπίκοινον ἀεὶ χρῶνται;

τότε μὲν δὴ ταῦτα ⟨ὁ⟩ Αὔγουστος ἔπραξε, καὶ ἐξώρμησε μὲν ὡς 5
καὶ ἐς τὴν Βρεττανίαν στρατεύσων, ἐς δὲ δὴ τὰς Γαλατίας ἐλθὼν

2—10 > Zon. 10, 33 p. 412, 13—19 B. (p. 439, 16—24 D.)

---

6 ἐκεῖνον] ita VM Xiph. recte, ἐκείνῳ R. St., saepe Dio ἀρέσκειν τινὰ dicit (veluti supra § 3) cum Thuc. 1, 128, 7 et Platone ἤρεσκε R. St. cum Xiph. et Zon., ἤρεσεν VM 9 παρακελεύσεως] παρασκευῆς v. Herw. (litt.) ad oratores provocans 10 ἀποδεικνύωνται R. St., ἀποδείκνυνται VM Xiph. Zon. 12 ἐφ' St., ὑφ' VM 16 Φλαμινίας R. St., φλαμηνίας VM 18 ἐφ' ἁψίδων St., ἐπ' ἁψίδων VM 27 ἔδωκε R. St., ἔλαβε VM 28. 29 ἐς — καταλέγοι Reim., ἐς — καὶ λέγοι VM, ἢ — καὶ λέγοι Bk. 31 ⟨ὁ⟩ add. R. St.

ἐνταῦθα ἐνδιέτριψεν· ἐκεῖνοί τε γὰρ ἐπικηρυκεύσεσθαί οἱ ἐδόκουν,
καὶ τὰ τούτων ἀκατάστατα ἔτι, ἅτε τῶν ἐμφυλίων πολέμων εὐθὺς
ἐπὶ τῇ ἁλώσει σφῶν ἐπιγενομένων, ἦν. καὶ αὐτῶν καὶ ἀπογραφὰς
V 267ʳ ἐποιήσατο καὶ τὸν βίον τήν τε πολιτείαν | διεκόσμησε. κἀντεῦθεν
23 ἔς τε τὴν Ἰβηρίαν ἀφίκετο, καὶ κατεστήσατο καὶ ἐκείνην. μετὰ δὲ
a. u. 728 (26) δὴ τοῦτο αὐτός τε τὸ ὄγδοον σὺν τῷ Ταύρῳ τῷ Στατιλίῳ ὑπά-
2 τευσε, καὶ ὁ Ἀγρίππας τὰ Σέπτα ὠνομασμένα καθιέρωσεν· ὁδὸν
M 170ʳ μὲν γὰρ οὐδεμίαν ἐπισκευάσειν | ὑπέσχετο, ταῦτα δὲ ἐν τῷ Ἀρείῳ
πεδίῳ στοαῖς πέριξ ὑπὸ τοῦ Λεπίδου πρὸς τὰς φυλετικὰς ἀρχαι-
ρεσίας συνῳκοδομημένα καὶ πλαξὶ λιθίναις καὶ ζωγραφήμασιν ἐπε-
3 κόσμησεν, Ἰούλια αὐτὰ ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου προσαγορεύσας. καὶ
Exc. V. 167 ὁ μὲν οὐχ ὅπως φθόνον τινὰ ἐπ' αὐτοῖς ὤφλισκεν, ἀλλὰ καὶ
πάνυ καὶ πρὸς αὐτοῦ ἐκείνου καὶ πρὸς τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐτιμᾶτο
4 (αἴτιον δὲ ὅτι τὰ φιλανθρωπότατα καὶ τὰ εὐκλεέστατα τά τε συμ-
φορώτατα καὶ συμβουλεύων οἱ καὶ συμπράττων οὐδ' ἐπὶ βραχὺ
τῆς δόξης αὐτῶν ἀντεποιεῖτο, ταῖς τε παρ' αὐτοῦ τιμαῖς οὔτε ἐς
πλεονεξίαν οὔτε ἐς ἀπόλαυσιν ἰδίαν ἐχρῆτο, ἀλλ' ἔς τε τὸ αὐτῷ
Xiph. 87, 13–19 5 ἐκείνῳ καὶ ἐς τὸ τῷ δημοσίῳ συμφέρον), ὁ δὲ δὴ Γάλλος Κορνή-
Exc. V. 168 λιος καὶ ἐξύβρισεν ὑπὸ τῆς τιμῆς. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ μάταια ἐς
τὸν Αὔγουστον ἀπελήρει, πολλὰ δὲ καὶ ἐπαίτια παρέπραττε· καὶ
γὰρ καὶ εἰκόνας ἑαυτοῦ ἐν ὅλῃ ὡς εἰπεῖν τῇ Αἰγύπτῳ ἔστησε, καὶ
6 τὰ ἔργα ὅσα ἐπεποιήκει ἐς τὰς πυραμίδας ἐσέγραψε. κατηγορήθη
cf. Xiph. 87, 19–23 τε οὖν ἐπ' αὐτοῖς ὑπὸ Οὐαλερίου Λάργου, ἑταίρου τέ οἱ καὶ συμ-
βιωτοῦ ὄντος, καὶ ἠτιμώθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου, ὥστε καὶ ἐν τοῖς
ἔθνεσιν αὐτοῦ κωλυθῆναι διαιτᾶσθαι. γενομένου δὲ τούτου καὶ
ἄλλοι αὐτῷ συχνοὶ ἐπέθεντο καὶ γραφὰς κατ' αὐτοῦ πολλὰς ἀπή-
7 νεγκαν, καὶ ἡ γερουσία ἅπασα ἁλῶναί τε αὐτὸν ἐν τοῖς δικαστηρίοις
καὶ φυγεῖν τῆς οὐσίας στερηθέντα, καὶ ταύτην τε τῷ Αὐγούστῳ
δοθῆναι καὶ ἑαυτοὺς βουθυτῆσαι ἐψηφίσατο. καὶ ὁ μὲν περιαλ-

12—18 = Exc. Val. 167: ὅτι ὁ Ἀγρίππας τὰ Ἰούλια κατασκευάσας οὐχ ὅπως φθόνον — συμφέρον [V. L. vide infra. praeterea: 13 τοῦ Αὐγούστου (pro αὐτοῦ ἐκείνου) 14 ὅτι om.]

18—433, 6 = Exc. Val. 168: ὅτι ὁ Γάλλος Κορνήλιος — ψηφιεῖσθαι [V. L. vide infra. praeterea: 21 ὡς εἰπεῖν om. 23 Οὐαλερίου om. συμβίου 26 αὐτῷ om. 28 τε om.

18—20. 433, 6—13 = Petr. Patr. *Exc. Vat.* 3 (p. 198 Mai = p. 181, 21—30 Dind.)

1 *ἐπικηρυκεύσεσθαι* Cob. (m.), *ἐπικηρυκεύσασθαι* **VM** 8 *γὰρ* om. V *ὑπέσχετο*] *ὑπέσχητο* Nab. (litt.) 18 *τῷ* praebet cod. Peir., om. VM *Κορνήλιος*] an ⟨ὁ⟩ *Κορνήλιος*? 20 *ἐπαίτια* V Xiph. cod. Peir., *ἐπ' αἰτίαι* M 22 *ἐνέγραψε* Reim. ex Xiph., *ἐσέγραφε* VM cod. Peir. 26 *ἀπήνεγκαν* Pflugk., secundum Atticorum usum loquendi, cf. 39, 18, 1, *ἐπήνεγκαν* VM cod. Peir.

γήσας ἐπὶ τούτοις ἑαυτὸν προκατεχρήσατο, τὸ δὲ δὴ τῶν πολλῶν 24
κίβδηλον καὶ ἐκ τούτου διηλέγχθη, ὅτι ἐκεῖνόν τε, ὃν τέως ἐκολά-
κευον, οὕτω τότε διέθηκαν ὥστε καὶ αὐτοχειρίᾳ ἀποθανεῖν ἀναγκά-
σαι, καὶ πρὸς τὸν Λάργον ἀπέκλιναν, ἐπειδήπερ αὔξειν ἤρχετο, cf. Xiph. 87, 23—25
μέλλοντές που καὶ κατὰ τούτου τὰ αὐτά, ἄν γέ τι τοιοῦτόν οἱ
συμβῇ, ψηφιεῖσθαι. ὁ μέντοι Προκουλέιος οὕτω πρὸς αὐτὸν ἔσχεν 2 Xiph. 87, 25—88, 2
ὥστ᾽ ἀπαντήσας ποτὲ αὐτῷ τήν τε ῥῖνα καὶ τὸ στόμα τὸ | ἑαυτοῦ V 268r
τῇ χειρὶ ἐπισχεῖν, ἐνδεικνύμενος τοῖς συνοῦσιν ὅτι μηδ᾽ ἀναπνεῦσαί M 151r
τινι παρόντος αὐτοῦ ἀσφάλεια εἴη. ἄλλος τέ τις προσῆλθέ τε 3
αὐτῷ, καίπερ ἀγνὼς ὤν, μετὰ μαρτύρων, καὶ ἐπήρετο εἰ γνωρίζοι
ἑαυτόν, ἐπειδή τε ἐξηρνήσατο, ἐς γραμματεῖον τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ
ἐσέγραψεν, ὥσπερ οὐκ ἐξὸν τῷ κακῷ καὶ ὃν οὐκ ᾔδει πρότερον
συκοφαντῆσαι. οὕτω δ᾽ οὖν οἱ πολλοὶ τὰ ἔργα τινῶν, κἂν πονηρὰ 4
ᾖ, μᾶλλον ζηλοῦσιν ἢ τὰ παθήματα φυλάσσονται, ὥστε καὶ τότε
Μᾶρκος Ἐγνάτιος Ῥοῦφος ἀγορανομήσας, καὶ ἄλλα τε πολλὰ κα- Exc. V. 169
λῶς πράξας καὶ ταῖς οἰκίαις ταῖς ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐμπρησθείσαις
ἐπικουρίαν μετὰ τῶν ἑαυτοῦ δούλων καὶ μεθ᾽ ἑτέρων τινῶν μισθω-
τῶν ποιησάμενος, καὶ διὰ τοῦτο τά τε ἀναλώματα τὰ τῇ ἀρχῇ 5
αὐτοῦ προσήκοντα παρὰ τοῦ δήμου λαβὼν καὶ στρατηγὸς παρα-
νόμως ἀποδειχθείς, ἐπήρθη τε ὑπ᾽ αὐτῶν τούτων καὶ τὸν Αὔγου-
στον ὑπερεφρόνησεν, ὥστε καὶ προγράψαι ὅτι ἄθραυστον καὶ ὁλό-
κληρον τῷ διαδόχῳ τὴν πόλιν παρέδωκεν. ἐπ᾽ οὖν τούτῳ οἵ τε 6
ἄλλοι πάντες οἱ πρῶτοι καὶ αὐτὸς ὅτι μάλιστα ὁ Αὔγουστος ὀργὴν
ἔσχε, καὶ ἐκεῖνον μὲν ἐκδιδάξειν οὐκ ἐς μακρὰν ἔμελλε τὸ μὴ ὑπὲρ
τοὺς πολλοὺς φρονεῖν, τοῖς δ᾽ ἀγορανόμοις παραχρῆμα ἐπιμελεῖσθαί
τε ὅπως μηδὲν ἐμπίμπρηται, κἂν ἄρα τι τοιοῦτο συμβῇ, κατασβεν-
νύναι τὸ πῦρ προσέταξε.

κἀν τῷ αὐτῷ ἔτει τούτῳ ὅ τε Πολέμων ὁ ἐν τῷ Πόντῳ βα- 25
σιλεύων ἔς τε τοὺς φίλους καὶ ἐς τοὺς συμμάχους τοῦ δήμου ἀνε-
γράφη, καὶ προεδρία τοῖς βουλευταῖς ἐν πάσῃ τῇ ἀρχῇ αὐτοῦ ἐς

1 ἀπεχρήσατο 2 καὶ om. |
15—27 = Exc. Val. 169: ὅτι Μάρκος Αἰγνάτιος ἀγορανομήσας — προσέταξεν [V. L. 16 οἰκίαις fol. 150v 18 διὰ τοῦτο et τε om. 23 ὅτι μάλιστα om. 24 ἐκείνους 26 ἄρα om. τοιοῦτον 27 σβεννύναι.]

6 *Προκουλέιος* scripsi, *προκούλιος* VM Xiph., *Προκουλήιος* Leuncl., cf. ad 51, 11, 4 *πρὸς αὐτὸν*] sc. *Largum* 9 *τινι* restitui ex VM Xiph., *τινα* Bk. (typ. err.?) *ἀσφάλεια*] *ἀσφαλὲς* Cob., at cf. 59, 18, 3, Thuc. 2, 11, 3
15 *Ἐγνάτιος* H. St., *αἰγνάτιος* VM cod. Peir. 29 *ἀνεγράφη* Nab. (litt.), *ἐνεγράφη* VM, cf. 37, 14, 2; 38, 44, 1; 54, 10, 2; 69, 2, 5.

2 πάντα τὰ θέατρα ἐδόθη· τόν τε Αὔγουστον ἐς τὴν Βρεττανίαν, ἐπειδὴ μὴ ἠθέλησαν ὁμολογῆσαι, στρατευσείοντα κατέσχον οἵ τε cf. Xiph 88, 2—5 Σαλασσοὶ ἐπαναστάντες αὐτῷ καὶ οἱ Κάνταβροι οἵ τε Ἄστυρες πολεμωθέντες. οἰκοῦσι δὲ ἐκεῖνοι μὲν ὑπὸ τὰς Ἄλπεις, ὥσπερ εἴρηταί μοι, οὗτοι δὲ ἑκάτεροι τοῦ τε Πυρηναίου τοῦ [τε] πρὸς τῇ

3 Ἰβηρίᾳ τὸ καρτερώτατον καὶ τὴν πεδιάδα τὴν ὑπ' αὐτοῦ οὖσαν. δι' a. u. 729 (25) οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος (ἤδη δὲ ἔνατον μετὰ Μάρκου Σιλανοῦ ὑπάτευεν) M 151r ἐπὶ μὲν | τοὺς Σαλάσσους Τερέντιον Οὐάρρωνα ἔπεμψε. καὶ V 268v ὃς πολλαχῇ ἅμα, ὅπως μὴ συστραφέντες δυσχειρωτότεροι γένωνται, ἐμβαλὼν ῥᾷστά τε αὐτούς, ἅτε καὶ κατ' ὀλίγους προσπίπτοντάς

4 σφισιν, ἐνίκησε, καὶ συμβῆναι καταναγκάσας ἀργύριόν τέ τι ῥητόν, ὡς καὶ μηδὲν δεινὸν ἄλλο δράσων, ᾔτησε, κἀκ τούτου [τοῦ] πανταχῇ πρὸς τὴν ἔσπραξιν δῆθεν αὐτοῦ στρατιώτας διαπέμψας συνέλαβέ τε τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ καὶ ἀπέδοτο, ἐφ' ᾧ μηδείς σφων ἐντὸς

5 εἴκοσιν ἐτῶν ἐλευθερωθείη. καὶ αὐτῶν ἡ ἀρίστη τῆς γῆς τῶν τε δορυφόρων τισὶν ἐδόθη, καὶ πόλιν τὴν Αὔγουσταν πραιτωριανῶν ὠνομασμένην ἔσχεν. αὐτὸς δὲ ὁ Αὔγουστος πρός τε τοὺς Ἄστυρας καὶ πρὸς τοὺς Καντάβρους ἅμα ἐπολέμησε, καὶ ἐπειδὴ μήτε προσ-

6 εχώρουν οἱ ἅτε ἐπὶ τοῖς ἐρυμνοῖς ἐπαιρόμενοι, μήτε ἐς χεῖρας διά τε τὸ τῷ πλήθει ἐλαττοῦσθαι καὶ διὰ τὸ ἀκοντιστὰς τὸ πλεῖστον εἶναι ᾖσαν, καὶ προσέτι καὶ πράγματα αὐτῷ πολλά, εἴ που κινηθείη, τά τε ὑπερδέξια ἀεὶ προκαταλαμβάνοντες καὶ ἐν τοῖς κοίλοις τοῖς τε ὑλώδεσιν ἐνεδρεύοντες παρεῖχον, ἐν ἀπόρῳ παντάπασιν

7 ἐγένετο. καὶ ὁ μὲν ἔκ τε τοῦ καμάτου καὶ ἐκ τῶν φροντίδων νοσήσας ἐς Ταρράκωνα ἀνεχώρησε καὶ ἐκεῖ ἠρρώστει· Γάιος δὲ Ἀντίστιος προσεπολέμησέ τε αὐτοῖς ἐν τούτῳ καὶ συχνὰ κατειργάσατο,

8 οὐχ ὅτι καὶ ἀμείνων τοῦ Αὐγούστου στρατηγὸς ἦν, ἀλλ' ὅτι καταφρονήσαντες αὐτοῦ οἱ βάρβαροι ὁμόσε τε τοῖς Ῥωμαίοις ἐχώρησαν καὶ ἐνικήθησαν. καὶ οὕτως ἐκεῖνός τέ τινα ἔλαβε, καὶ Τίτος μετὰ ταῦτα Καρίσιος τήν τε Λαγκίαν τὸ μέγιστον τῶν Ἀστύρων πόλισμα ἐκλειφθὲν εἷλε καὶ ἄλλα πολλὰ παρεστήσατο.

---

4 *ὥσπερ εἴρηταί μοι*] probabiliter libro 22, cf. fr. 74, 1 5 [*τε*] del. Reim. 6 *αὐτοῦ*] *αὐτὸ* Pflugk., recte fortasse 8 *Οὐάρρωνα* M, *Οὐάρρωννα* V 12 [*τοῦ*] (ita M) vel *τε* (ita V) del. R. St. 19 *οἱ ἅτε* Dind. (praeeunte Bk. qui *ἅτε*) *οἱά τε* VM 20 *ἀκοντιστὰς*] *ἀκοντισταὶ* Bk. 21 *ᾖσαν* Dind., *ἦσαν* VM, *ᾔεσαν* R. St., cf. 48, 9, 4 et 43, 1 25 *Ταρράκωνα*] cf. ad 41, 24, 3 29 *ἐνικήθησαν* M, *ἐκινήθησαν* V *Τίτος*] in hoc praenomine erratum esse et *P. Carisium* (Babelon 1 p. 318 sqq.) intellegi putat Huebner C. I. L. 2 p. 52, cf. quoque *pros. imp. Rom.* 1 p. 303, aliter Gardthausen, *Augustus und seine Zeit* 2 p. 375 30 *Λαγκίαν*] oppidani *Lancienses* C. I. L. 2, 460. 760. 2889. 4223, Plin. *n. h.* 3, 28; 4, 118, oppidum *Lancia* Flor. 4, 12 (2, 33), 57 (c. Naz., *lancea* c. Bamb. et Voss.), apud Oros. 6, 21, 10 *lancham*

παυσαμένου δὲ τοῦ πολέμου τούτου ὁ Αὔγουστος τοὺς μὲν ἀφηλικεστέρους τῶν στρατιωτῶν ἀφῆκε, καὶ πόλιν αὐτοῖς ἐν Λυσιτανίᾳ τὴν Αὔγουσταν Ἠμέριταν καλουμένην κτίσαι ἔδωκε, τοῖς δὲ τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔτ' ἔχουσι θέας τινὰς διά τε τοῦ Μαρκέλλου καὶ διὰ τοῦ Τιβερίου ὡς καὶ ἀγορανομούντων ἐν αὐτοῖς ⟨τοῖς⟩ στρατοπέδοις ἐποίησε. καὶ τῷ μὲν Ἰούβᾳ τῆς τε | Γαιτουλίας τινὰ ἀντὶ τῆς πατρῴας ἀρχῆς, ἐπείπερ ἐς τὸν τῶν Ῥωμαίων κόσμον οἱ πλείους αὐτῶν ἐσεγεγράφατο, καὶ τὰ τοῦ Βόκχου τοῦ τε Βογούου ἔδωκε· τοῦ δ' Ἀμύντου τελευτήσαντος οὐ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ἐς τὴν ὑπήκοον ἐσήγαγε, καὶ οὕτω καὶ ἡ Γαλατία μετὰ τῆς Λυκαονίας Ῥωμαῖον ἄρχοντα ἔσχε, τά τε χωρία | τὰ ἐκ τῆς Παμφυλίας πρότερον τῷ Ἀμύντᾳ προσνεμηθέντα τῷ ἰδίῳ νομῷ ἀπεδόθη. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον Μᾶρκος Οὐινίκιος Κελτῶν τινας μετελθών, ὅτι Ῥωμαίους ἄνδρας ἐς τὴν χώραν σφῶν κατὰ τὴν ἐπιμιξίαν ἐσελθόντας συλλαβόντες ἔφθειραν, τὸ ὄνομα καὶ αὐτὸς τὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῷ Αὐγούστῳ ἔδωκε. καὶ ἐψηφίσθη μέν που καὶ τὰ ἐπινίκια αὐτῷ καὶ ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τότε γενομένοις· ἐπεὶ δ' οὐκ ἠθέλησεν αὐτὰ πέμψαι, ἁψίς τε ἐν ταῖς Ἄλπεσι τροπαιοφόρος οἱ ᾠκοδομήθη, καὶ ἐξουσία ἐδόθη τοῦ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ καὶ τῷ [τε] στεφάνῳ καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ νικητηρίᾳ ἀεὶ χρῆσθαι.

[Margin: 26 Suid. s. v. ἀφηλικέστερον. — 2 M 15r — 3 — V 269r — 4 — 5]

Αὔγουστος μὲν ταῦτά τε ἐν τοῖς πολέμοις ἔπραξε, καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ τεμένισμα ἀνοιχθὲν δι' αὐτοὺς ἔκλεισεν, Ἀγρίππας δὲ ἐν τούτῳ τὸ ἄστυ τοῖς ἰδίοις τέλεσιν ἐπεκόσμησε. τοῦτο μὲν γὰρ τὴν στοὰν τὴν τοῦ Ποσειδῶνος ὠνομασμένην καὶ ἐξῳκοδόμησεν ἐπὶ ταῖς ναυκρατίαις καὶ τῇ τῶν Ἀργοναυτῶν γραφῇ ἐπελάμπρυνε, τοῦτο δὲ τὸ πυριατήριον τὸ Λακωνικὸν κατεσκεύασε· Λακωνικὸν γὰρ τὸ γυμνάσιον, ἐπειδήπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι γυμνοῦσθαί τε ἐν τῷ τότε χρόνῳ καὶ λίπα ἀσκεῖν μάλιστα ἐδόκουν, ἐπεκάλεσε. τό τε Πάνθειον ὠνομασμένον ἐξετέλεσε· προσαγορεύεται δὲ οὕτω τάχα μὲν ὅτι πολλῶν θεῶν εἰκόνας ἐν τοῖς ἀγάλμασι, τῷ τε τοῦ Ἄρεως καὶ τῷ τῆς Ἀφροδίτης, ἔλαβεν, ὡς δὲ ἐγὼ νομίζω, ὅτι θολοειδὲς ὂν τῷ οὐρανῷ

[Margin: Xiph. 80, 5. 6 — 27 — 2]

vel *lacham* codd., in *Itin. Ant.* 359, 3 *Lance*, apud Ptol. 2, 6, 28 Λαγκίατοι corrupte (intellegunturne oppidani?)

6 ⟨τοῖς⟩ στρατοπέδοις R. St., στρατοῖς VM Ἰούβᾳ] cf. ad 41, 41, 2 9 Βογούου] cf. ad 41, 42, 7 12 Ἀμύντᾳ M, ἀμίνται V 19 ταῖς Bk., τοῖς VM τροπαιοφόρος M, τροπαιοφόροις V 20 [τε] exp. Rk. 23 ἔκλεισεν om. V. — Ceterum post ἔκλεισεν Xiphilinus ὡς εἰρήνης οὔσης παντελοῦς τοῖς Ῥωμαίοις, de suo opinor 27 πυριατήριον] cf. Plut. *Cim.* 1 31 ἐν] ἅμα Odd. sine causa, est *inter* Ἄρεως] ita VM, cf. ad 41, 14, 3 (ubi errore adnotatum ἄρεος hic et 56, 46, 4 legi in M).

3 προσέοικεν. ἠβουλήθη μὲν οὖν ὁ Ἀγρίππας καὶ τὸν Αὔγουστον ἐνταῦθα ἱδρῦσαι, τήν τε τοῦ ἔργου ἐπίκλησιν αὐτῷ δοῦναι· μὴ M 152v δεξαμένου δὲ αὐτοῦ μηδέτερον ἐκεῖ μὲν τοῦ προτέρου | Καίσαρος, ἐν δὲ τῷ προνάῳ τοῦ τε Αὐγούστου καὶ ἑαυτοῦ ἀνδριάντας ἔστησε. 4 καὶ ἐγίγνετο γὰρ ταῦτα οὐκ ἐξ ἀντιπάλου τῷ Ἀγρίππᾳ πρὸς τὸν Αὔγουστον φιλοτιμίας, ἀλλ' ἔκ τε τῆς πρὸς ἐκεῖνον λιπαροῦς εὐνοίας καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸ δημόσιον ἐνδελεχοῦς σπουδῆς, οὐ μόνον οὐδὲν αὐτὸν ἐπ' αὐτοῖς ὁ Αὔγουστος ᾐτιάσατο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλεῖον ἐτίμησε. 5 τούς τε γὰρ γάμους τῆς τε θυγατρὸς τῆς Ἰουλίας καὶ τοῦ ἀδελφιδοῦ τοῦ Μαρκέλλου μὴ δυνηθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου ἐν τῇ Ῥώμῃ Xiph. 88, 7–11 V 209v τότε ποιῆσαι δι' ἐκείνου καὶ ἀπὼν ἑώρτασε· καὶ ἐπειδὴ ἡ οἰκία ἡ ἐν τῷ Παλατίῳ ὄρει, | ἡ πρότερον μὲν τοῦ Ἀντωνίου γενομένη ὕστερον δὲ τῷ τε Ἀγρίππᾳ καὶ τῷ Μεσσάλᾳ δοθεῖσα, κατεφλέχθη, τῷ μὲν Μεσσάλᾳ ἀργύριον ἐχαρίσατο, τὸν δὲ Ἀγρίππαν σύνοικον ἐποιήσατο. Exc. V. 170 6 οὗτός τε οὖν ἐκ τούτων οὐκ ἀπεικότως ἐγαυροῦτο, καί τις Γάιος Θοράνιος αἰτίαν ἀγαθὴν ἔσχεν, ὅτι δημαρχῶν τὸν πατέρα, καίπερ ἐξελεύθερόν τινος ὄντα, ἔς τε τὸ θέατρον ἐσήγαγε καὶ ἐν Xiph. 88, 11–14 τῷ δημαρχικῷ βάθρῳ παρεκαθίσατο. Πούπλιός τε Σερουίλιος ὄνομα καὶ αὐτὸς ἔλαβεν, ὅτι στρατηγῶν ἄρκτους τε τριακοσίας καὶ Λιβυκὰ ἕτερα θηρία ἴσα ἐν πανηγύρει τινὶ ἀπέκτεινεν.

28 ἐκ δὲ τούτου δέκατον ὁ Αὔγουστος μετὰ Γαΐου Νωρβανοῦ a. u. 730 (24) ἦρξε, καὶ ἔν τε τῇ νουμηνίᾳ ὅρκους ἡ βουλὴ βεβαιοῦσα τὰς πράξεις αὐτοῦ ἐποιήσατο, καὶ ἐπειδὴ πλησιάζειν τε ἤδη τῇ πόλει ἠγγέλθη (ὑπὸ γὰρ τῆς ἀρρωστίας ἐχρόνισε) καὶ τῷ δήμῳ καθ' ἑκατὸν δραχ- Xiph. 88, 14–19 2 μὰς δώσειν ὑπέσχετο, τό τε γράμμα τὸ περὶ αὐτῶν ἀπηγόρευσε μὴ πρότερον ἐκτεθῆναι πρὶν ἂν καὶ ἐκείνῃ συνδόξῃ, πάσης αὐτὸν τῆς τῶν νόμων ἀνάγκης ἀπήλλαξαν, ἵν', ὥσπερ εἴρηταί μοι, καὶ αὐτοτελὴς ὄντως καὶ αὐτοκράτωρ καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν νόμων πάντα τε 3 ὅσα βούλοιτο ποιοίη καὶ πάνθ' ὅσα ἀβουλοίη μὴ πράττῃ. ταῦτα

16—18 = Exc. Val. 170: ὅτι Γάιός τις Θράνιος — παρεκαθίσατο.

1 οὖν om. V 3 *Καίσαρος* M, *κτίσματος* V 7 *πρὸς τὸ* bis exhibet V 11 *τότε* M, *τοῦτο* V 14 *ἀργύριον*] *ἄλλην* Xiph. de suo ut videtur 16 *Θοράνιος*] *Θράνιος* cod. Peir. Nomen hoc proprie *Toranius* audit: *Toranius* C. I. L. 6, 1311 a = 1² p. 199 (Dessau n. 47), Cic. *ad div.* 6, 20. 21 (*taranio, tiranio* codd.), Val. Max. 9, 11, 5 (*ep.* Par. et cod. A in ras., *turanius* codices reliqui), Suet. *Aug.* 27, cf. *eph. epigr.* 2 p. 71 sq, Plin. *n. h.* 7, 56, Macrob. 2, 4, 28 (*toronius*), *Thoranius* Sall. *hist.* 3 p. 135 *ed. Iord.*³, Flor. 2, 8 [3, 20], 5, Oros. 6, 18, 9, *Θωράνιος* App. *b. c.* 4, 12 (*Θωράννιος* cod. A) sed *Θούρανιος* *ibid.* 4, 18, cf. Plut. *Sert.* 12 et Flor. 2, 10 [3, 22], 6, Suet Aug. 69 (*Thoranius* mango), Lanciani *le acque* p. 31 27 *ὥσπερ εἴρηταί μοι*] cf. c. 18, 1. 2 29 *ἀβουλοίη* Dind., *ἃ βουλοίη* VM, *ἂν μὴ βούλοιτο* R. St. *πράττῃ* reduxi ex VM, *πράττοι* Bk., cf. ad c. 12, 3.

μὲν ἀποδημοῦντι ἔτ᾽ αὐτῷ ἐψηφίσθη, ἀφικομένῳ δὲ ἐς τὴν Ῥώμην
ἄλλα τινὰ ἐπί τε τῇ σωτηρίᾳ καὶ ἐπὶ τῇ ἀνακομιδῇ αὐτοῦ ἐγένετο.
τῷ τε Μαρκέλ|λῳ βουλεύειν τε ἐν τοῖς ἐστρατηγηκόσι καὶ τὴν ὑπα- M 153r
τείαν δέκα θᾶττον ἔτεσιν ἤπερ ἐνενόμιστο αἰτῆσαι, καὶ τῷ Τιβερίῳ
πέντε πρὸ ἑκάστης ἀρχῆς ἔτεσι τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι ἐδόθη· καὶ 4
παραχρῆμά γε οὗτος μὲν ταμίας ἐκεῖνος δὲ ἀγορανόμος ἀπεδείχθη-
σαν. τῶν τε ταμιευσόντων ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐπιλειπόντων ἐκληρώ-
θησαν ἐς αὐτὰ πάντες οἱ μέχρι δέκα ἄνω ἐτῶν ἄνευ τοῦ ἔργου
τούτου τεταμιευκότες.

ἐν μὲν οὖν τῇ πόλει ταῦτα τότε ἄξια μνήμης ἐγένετο· οἱ δὲ δὴ 29
Κάνταβροι οἵ τε Ἄστυρες, ὡς τάχιστα ὁ Αὔγουστος ἐκ τῆς Ἰβηρίας,
Λούκιον Αἰμίλιον ἄρχοντα αὐτῆς καταλιπών, ἀπηλλάγη, ἐπανέστη-
σαν, καὶ πέμψαντες πρὸς τὸν Αἰμίλιον, πρὶν καὶ ὁτιοῦν ἐκφῆναί
οἱ, σῖτόν τε καὶ ἄλλα τινὰ χαρίσασθαι τῷ στρατεύματι βούλεσθαι
ἔφασαν, κἀκ τούτου στρατιώτας συχνοὺς ὡς καὶ κομιοῦντας | αὐτὰ 2 V 270r
λαβόντες ἔς τε χωρία αὐτοὺς ἐπιτήδειά σφισιν ἐσήγαγον καὶ κατε-
φόνευσαν. οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ἥσθησαν· τῆς τε γὰρ χώρας
αὐτῶν δῃωθείσης καὶ τειχῶν τινων καυθέντων, τό τε μέγιστον τῶν
χειρῶν τοῖς ἀεὶ ἁλισκομένοις ἀποκοπτομένων, ταχέως ἐχειρώθησαν.

ἐν ᾧ δὲ ταῦτ᾽ ἐγίγνετο, καὶ ἄλλη τις στρατεία καινὴ ἀρχήν τε 3 Xiph. 88, 19—90, 4
ἅμα καὶ τέλος ἔσχεν· ἐπὶ γὰρ Ἀραβίαν τὴν εὐδαίμονα καλουμένην,
ἧς Σαβὼς ἐβασίλευεν, Αἴλιος Γάλλος ὁ τῆς Αἰγύπτου ἄρχων ἐπε-
στράτευσε. καὶ ἐς μὲν ὄψιν οὐδεὶς αὐτῷ τήν γε πρώτην ἦλθεν, 4
οὐ μὴν καὶ ἀπόνως προεχώρει· ἥ τε γὰρ ἐρημία καὶ ὁ ἥλιος τά τε Bekk. Anecd. 176, 1
ὕδατα φύσιν τινὰ ἄτοπον ἔχοντα πάνυ αὐτοὺς ἐταλαιπώρησεν, ὥστε
τὸ πλεῖον τοῦ στρατοῦ φθαρῆναι. τὸ δὲ δὴ νόσημα οὐδενὶ τῶν 5
συνήθων ὅμοιον ἐγίγνετο, ἀλλ᾽ ἐς τὴν κεφαλὴν ἐνσκῆψαν ἐξήραινεν
αὐτήν, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτίκα ἀπώλλυε, τῶν δὲ δὴ περιγι-
γνομένων ἔς τε τὰ σκέλη κατῄει, πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ σώματος ὑπερ-
βάν, καὶ ἐκεῖνα [τε] ἐλυμαίνετο, ἴαμά τε αὐτοῦ οὐδὲν ἦν χωρὶς ἢ εἴ
τις ἔλαιον οἴνῳ μεμιγμένον καὶ ἔπιε καὶ ἠλείψατο. ὅπερ που πάνυ 6

21—438, 9 > Zon. 10, 33 p. 413, 1—14 B. (p. 439, 26—440, 12 D.)

1 αλλα] αλλα ⟨τέ⟩ sublato puncto post ἐγένετο Polak. 7 ἐπιλειπόντων scripsi ex VM, ἐπιλιπόντων R. St. 12 Λούκιον Αἰμίλιον] cf. Cassiod. *chron.* *s. a.* 730: *His conss. Astures et Cantabri per Lucium Lamiam perdomiti*, unde veri simile duco Λούκιον Αἴλιον et mox Αἴλιον scribendum esse, cf. quoque ad 66, 3, 4 13 ἐκφῆναί] an ἐκφανῆναί? 20 στρατεία H. St., στρατιὰ VM Xiph. 22 Σαβὼς] Σαβὼς Xiph. cod. V at Σαμὼς cod. C, Σάβος Zon., Σάβως Strab. 16, 4, 24 p. 781 (σαβᾶς cod. D) ἐβασίλευεν M Xiph. cod. V Zon., ἐβασίλευσεν V Xiph. cod. C 24 ἐρημία R. St., ἠρεμία VM 26 δὴ inserui ex VM Xiph., om. Bk. 30 [τε] del. Rk.

M 158r ὀλίγοις σφῶν ἐπῆρξε ποιῆσαι· οὔτε γὰρ ἡ χώρα οὐδέτερον αὐτῶν
φέρει οὔτε ἐκεῖνοι ἄφθονα αὐτὰ προπαρεσκευάσαντο. κἀν τῷ πόνῳ
7 τούτῳ καὶ οἱ βάρβαροί σφισι προσεπέθεντο. τέως μὲν γὰρ ἥττους,
ὁπότε γε καὶ προσμίξειαν αὐτοῖς, ἐγίγνοντο, καί τινα καὶ χωρία
ἀπέβαλλον· τότε δὲ συμμάχῳ τῇ νόσῳ αὐτῶν χρησάμενοι τά τε
σφέτερα ἐκομίσαντο καὶ ἐκείνων τοὺς περιλειφθέντας ἐξήλασαν ἐκ
8 τῆς χώρας. πρῶτοι μὲν δὴ Ῥωμαίων οὗτοι, νομίζω δ' ὅτι καὶ
μόνοι, τοσοῦτον ἐπὶ πολέμῳ τῆς Ἀραβίας ταύτης ἐπῆλθον· μέχρι
γὰρ τῶν Ἀθλούλων καλουμένων, χωρίου τινὸς ἐπιφανοῦς, ἐχώρησαν.
a. u. 731 (23) 30 ὁ δ' Αὔγουστος ἑνδέκατον μετὰ Καλπουρνίου Πίσωνος ἄρξας
ἠρρώστησεν αὖθις, ὥστε μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας σχεῖν· πάντα
γοῦν ὡς καὶ τελευτήσων διέθετο, καὶ τάς τε ἀρχὰς τούς τε ἄλλους
τοὺς πρώτους καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἀθροίσας διά-
2 δοχον μὲν οὐδένα ἀπέδειξε, καίτοι τὸν Μάρκελλον πάντων προκρι-
θήσεσθαι ἐς τοῦτο προσδοκώντων, διαλεχθεὶς δέ τινα αὐτοῖς περὶ
τῶν δημοσίων πραγμάτων τῷ μὲν Πίσωνι τάς τε δυνάμεις καὶ τὰς
προσόδους τὰς κοινὰς ἐς βιβλίον ἐσγράψας ἔδωκε, τῷ δ' Ἀγρίππᾳ
V 270v 3 τὸν δακτύλιον ἐνεχείρισε. | καὶ αὐτὸν μηδὲν ἔτι μηδὲ τῶν πάνυ
Exc. V. 171 ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον Ἀντώνιός τις Μούσας καὶ ψυχρολου-
σίαις καὶ ψυχροποσίαις ἀνέσωσε· καὶ διὰ τοῦτο καὶ χρήματα παρά
τε τοῦ Αὐγούστου καὶ παρὰ τῆς βουλῆς πολλὰ καὶ τὸ χρυσοῖς
δακτυλίοις (ἀπελεύθερος γὰρ ἦν) χρῆσθαι τήν τε ἀτέλειαν καὶ ἑαυτῷ
καὶ τοῖς ὁμοτέχνοις, οὐχ ὅτι τοῖς τότε οὖσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔπειτα
4 ἐσομένοις, ἔλαβεν. ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὸν τά τε τῆς τύχης καὶ τὰ
τῆς πεπρωμένης ἔργα προσποιούμενον παρὰ πόδας ἁλῶναι, ὁ μὲν
Αὔγουστος οὕτως ἐσώθη, ὁ δὲ δὴ Μάρκελλος νοσήσας οὐ πολλῷ
ὕστερον καὶ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μούσα τρόπον θε-
5 ραπευόμενος ἀπέθανε. καὶ αὐτὸν ὁ Αὔγουστος δημοσίᾳ τε ἔθαψεν,

---

11. 19—28 = Exc. Val. 171: ὅτι τὸν Καίσαρα Αὔγουστον ἀρρωστήσαντα ὡς μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας σχεῖν Ἀντώνιος — ἀπέθανεν |V. L: 25. 26 νοσήσας γὰρ ὁ Μάρκελλος (pro ὁ μὲν Αὔγουστος — νοσήσας |

10—12. 13. 14. 16—18 = Zon. 10, 33 p. 413, 15—19 B. (p. 440, 13—18 D.) 19—24 = Zon. 10, 33 p. 413, 19—414, 2 B. (p. 440, 18—24 D.)

---

2 προπαρεσκευάσαντο] προπαρεσκευάδατο? Bk. probabiliter, (ἐκεῖνοι . . προπαρεσκεύαστο Zon., ἐπιφέρονται Xiph. (ut formam rariorem evitaret?) 4 γε καὶ M Xiph., γε V 5 ἀπέβαλλον scripsi ex VM, ἀπέβαλον R. St., cum Xiph. 9 Ἀθλούλων revocavi ex VM, Ἀθούλων Rk. perperam, Ἐπιβούλων Xiph. miro errore, Ἀθρουλα Strab. 16, 4, 24 p. 781 12 τάς τε Rk. (cum Xiph.), τάς γε VM 17 ἐσγράψας] ἐγγράψας Xiph. Zon. 18 ἔτι N, ὅτι VM, om. Xiph. 27 ἐκεῖνον restitui ex VM Xiph. cod. Peir., ἐκείνῳ St.

ἐπαινέσας ὥσπερ εἴθιστο, καὶ ἐς τὸ μνημεῖον ὃ ᾠκοδομεῖτο κατέ-
θετο, τῇ τε μνήμῃ τοῦ | θεάτρου τοῦ προκαταβληθέντος μὲν ὑπὸ M 154ʳ
τοῦ Καίσαρος, Μαρκέλλου δὲ ὠνομασμένου ἐτίμησεν, καὶ οἱ καὶ 6
εἰκόνα χρυσῆν καὶ στέφανον χρυσοῦν δίφρον τε ἀρχικὸν ἔς τε τὸ
θέατρον ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων πανηγύρει ἐσφέρεσθαι καὶ ἐς τὸ μέσον
τῶν ἀρχόντων τῶν τελούντων αὐτὰ τίθεσθαι ἐκέλευσε.

ταῦτα μὲν ὕστερον ἔπραξε, τότε δὲ σωθεὶς τὰς διαθήκας ἐσή- 31
νεγκε μὲν ἐς τὸ συνέδριον καὶ ἀναλέξασθαι ἠθέλησεν, ἐνδεικνύμενος
τοῖς ἀνθρώποις ὅτι οὐδένα τῆς ἀρχῆς διάδοχον καταλελοιπὼς ἦν,
οὐ μέντοι καὶ ἀνέγνω· οὐδεὶς γὰρ ἐπέτρεψεν. ἐθαύμαζον μέντοι 2 Xiph. 90, 1—22
καὶ πάνυ πάντες αὐτοῦ ὅτι τὸν Μάρκελλον καὶ ὡς γαμβρὸν καὶ
ὡς ἀδελφιδοῦν ἀγαπῶν, καὶ ἄλλας τε αὐτῷ τιμὰς διδοὺς καὶ τὴν
ἑορτὴν ἣν ἐκ τῆς ἀγορανομίας ἐπετέλει συνδιαθεὶς λαμπρῶς, ὥστε 3
τήν τε ἀγορὰν ἐν παντὶ τῷ θέρει [ἐν] παραπετάσμασι κατὰ κορυ-
φὴν διαλαβεῖν καὶ ὀρχηστήν τινα ἱππέα γυναῖκά τε ἐπιφανῆ ἐς τὴν
ὀρχήστραν ἐσαγαγεῖν, ὅμως τὴν μοναρχίαν οὐκ ἐπίστευσεν, ἀλλὰ
καὶ τὸν Ἀγρίππαν αὐτοῦ προετίμησεν. οὕτως, ὡς ἔοικεν, οὐδέπω 4
τῇ τοῦ μειρακίου γνώμῃ ἐθάρσει, ἀλλ' ἤτοι τὸν δῆμον τὴν ἐλευθε-
ρίαν κομίσασθαι ἢ καὶ τὸν Ἀγρίππαν τὴν ἡγεμονίαν παρ' ἐκείνου
λαβεῖν ἠθέλησεν· εὖ τε γὰρ ἠπίστατο προσφιλῆ σφισιν ἐς τὰ μά-
λιστα αὐτὸν ὄντα, καὶ οὐκ ἐβούλετο παρ' ἑαυτοῦ δὴ δοκεῖν αὐτὴν
ἐπιτρέπεσθαι. ῥαΐσας | δ' οὖν, καὶ μαθὼν τὸν Μάρκελλον οὐκ ἐπι- 32 V 271ʳ
τηδείως τῷ Ἀγρίππᾳ διὰ τοῦτ' ἔχοντα, ἐς τὴν Συρίαν εὐθὺς τὸν
Ἀγρίππαν, μὴ καὶ διατριβή τις καὶ ἀψιμαχία αὐτοῖς ἐν ταὐτῷ
οὖσι συμβῇ, ἔστειλε. καὶ ὃς ἐκ μὲν τῆς πόλεως εὐθὺς ἐξώρμησεν,
οὐ μέντοι καὶ ἐς τὴν Συρίαν ἀφίκετο, ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον μετριά-
ζων ἐκεῖσε μὲν τοὺς ὑποστρατήγους ἔπεμψεν, αὐτὸς δὲ ἐν Λέσβῳ
διέτριψε.

ταῦτά τε οὕτως ὁ Αὔγουστος ἐποίησε, καὶ στρατηγοὺς δέκα, 2
ὡς οὐδὲν ἔτι πλειόνων δεόμενος, ἀπέδειξε· καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ πλείω
ἔτη ἐγένετο. ἔμελλον δὲ αὐτῶν οἱ μὲν | ἄλλοι τὰ αὐτὰ ἅπερ καὶ M 154ᵛ
πρόσθεν ποιήσειν, δύο δὲ ἐπὶ τῇ διοικήσει ὅσα ἔτη γενήσεσθαι.
διατάξας δὲ ταῦτα ὡς ἕκαστα, ἀπεῖπε τὴν ὑπατείαν ἐς Ἀλβανὸν 3
ἐλθών· ἐπεὶ γὰρ αὐτός, ἐξ οὗπερ τὰ πράγματα κατέστη, καὶ τῶν

7—10 = Zon. 10, 33 p. 414, 2—5 B. (p. 440, 24—28 D.)

---

1 *ᾠκοδομεῖτο*] *ᾠκοδόμητο* Baumgarten-Crusius ad Suet. *Aug.* 29 probabiliter, cf. Suet. *Aug.* 100   8 *ἐνδεικνύμενος* M Zon., *ἐνδεικνυμένοις* V   14 [*ἐν*] del. Bk., nec habet Xiph.   33 *Ἀλβανὸν*] an ⟨*τὸ*⟩ *Ἀλβανον*, ut alibi semper?

ἄλλοι οἱ πλείους δι' ἔτους ἦρξαν, ἐπισχεῖν τε τοῦτο αὖθις, ὅπως ὅτι πλεῖστοι ὑπατεύωσιν, ἠθέλησε, καὶ ἔξω τοῦ ἄστεως αὐτὸ ἐποίη-

Xiph. 90, 22–27 4 σεν, ἵνα μὴ κωλυθῇ. καὶ ἐπί τε τούτῳ ἔπαινον ἔσχε, καὶ ὅτι Λούκιον ἀνθ' ἑαυτοῦ Σήστιον ἀνθείλετο, ἀεί τε τῷ Βρούτῳ συσπουδάσαντα καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πολέμοις συστρατεύσαντα, καὶ ἔτι καὶ τότε καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ καὶ εἰκόνας ἔχοντα καὶ ἐπαίνους ποιούμενον· τό τε γὰρ φιλικὸν καὶ τὸ πιστὸν τοῦ ἀνδρὸς οὐ μόνον

5 οὐκ ἐμίσησεν ἀλλὰ καὶ ἐτίμησε. καὶ διὰ ταῦθ' ἡ γερουσία δήμαρχόν τε αὐτὸν διὰ βίου εἶναι ἐψηφίσατο, καὶ χρηματίζειν αὐτῷ περὶ ἑνός τινος ὅπου ἂν ἐθελήσῃ καθ' ἑκάστην βουλήν, κἂν μὴ ὑπατεύῃ, ἔδωκε, τήν τε ἀρχὴν τὴν ἀνθύπατον ἐσαεὶ καθάπαξ ἔχειν ὥστε μήτε ἐν τῇ ἐσόδῳ τῇ εἴσω τοῦ πωμηρίου κατατίθεσθαι αὐτὴν μήτ' αὖθις ἀνανεοῦσθαι, καὶ ἐν τῷ ὑπηκόῳ τὸ πλεῖον τῶν ἑκασταχόθι

6 ἀρχόντων ἰσχύειν ἐπέτρεψεν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐκεῖνος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν αὐτοκράτορες ἐν νόμῳ δή τινι τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τῇ δημαρχικῇ ἐχρήσαντο· τὸ γάρ τοι ὄνομα αὐτὸ τὸ τῶν δημάρχων οὔθ' ὁ Αὔγουστος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς αὐτοκράτωρ ἔσχε.

33 καί μοι δοκεῖ ταῦθ' οὕτω τότε οὐκ ἐκ κολακείας ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τιμηθεὶς λαβεῖν. τά τε γὰρ ἄλλα ὡς ἐλευθέροις σφίσι προσ-

Exc. U^G 34 εφέρετο, καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν Τιριδάτης αὐτός, παρὰ δὲ δὴ τοῦ Φραάτου πρέσβεις, ἐφ' οἷς ἀντενεκάλουν ἀλλήλοις ἀφίκοντο, ἐς τὴν

V 271ʳ 2 βουλὴν αὐτοὺς ἐσήγαγε, καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπιτραπεὶς παρ' αὐτῆς τὴν διάγνωσιν τὸν μὲν Τιριδάτην τῷ Φραάτῃ οὐκ ἐξέδωκεν, τὸν δ' υἱὸν αὐτῷ, ὃν πρότερον παρ' ἐκείνου λαβὼν εἶχεν, ἀπέπεμψεν ἐπὶ

M 155ʳ τῷ τούς τε αἰχμαλώτους καὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ τὰ ἔν τε τῇ τοῦ Κράσσου καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἀντωνίου συμφορᾷ ἁλόντα κομίσασθαι.

3 κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ ἔτει ἀγορανόμον τέ τινα τῶν καταδεεστέρων ἀποθανόντα Γάιος Καλπούρνιος, καίτοι προηγορανομηκὼς ἐν τοῖς ἀμείνοσι, διεδέξατο, ὅπερ ἐπ' οὐδενὸς ἄλλου μνημονεύεται γε-

---

20—27 = Exc. U^G 34: ὅτι παρὰ τοῦ Φραάτου πρέσβεις ἐφ' οἷς ἀντεκάλουν ἀλλήλοις ἀφίκοντο· ὁ δὲ Ἀγρίππας ἐς τὴν βουλὴν αὐτοὺς ἐσήγαγε, καὶ ἐπιτραπεὶς — τὰ στρατιωτικὰ τὰ ἐν τῇ τοῦ Ἀντωνίου συμφορᾷ ἁλόντα κομίσασθαι.

---

3 *Λούκιον*] *Πόπλιος* App. *b. c.* 4, 51 perperam, cf. *Fast. Cap.* et *min.* VII X s. a. 731, Babelon 2 p. 457, C. I. L. 1² p. 39 10 *ὅπου* reduxi ex VM dubitanter, de relationis loco intellegens. cf. Momms. *Staatsr.* 2³, 861, *ὅτου* Casaub. ad Suet. *Caes.* 20 13 *τὸ πλεῖον*] cf. 38, 49, 2, ubi *τὸ πλεῖον* temere tentatum est, vide Thuc. 1, 49, 3 et saepius 20. 23 *Τιριδάτης — τὴν* Dind., *τειριδάτης — τὴν* VM, cf. ad 51, 18, 2 20 inter *αὐτός* et *παρὰ* spatium vacuum 20 fere litterarum in V.

νόμενον· κἀν ταῖς ἀνοχαῖς δύο καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπολιάρχησαν, καὶ εἷς γέ τις αὐτῶν οὐδ' ἐς μειράκιά πω τελῶν ὅμως ἦρξεν.

αἰτίαν μὲν οὖν ἡ Λιουία τοῦ θανάτου τοῦ Μαρκέλλου ἔσχεν, 4
ὅτι τῶν υἱέων αὐτῆς προετετίμητο· ἐς ἀμφίβολον δ' οὖν ἡ ὑποψία αὕτη καὶ ὑπ' ἐκείνου τοῦ ἔτους καὶ ὑπὸ τοῦ ἔπειτα, οὕτω νοσωδῶν γενομένων ὥστε πάνυ πολλοὺς ἐν αὐτοῖς ἀπολέσθαι, κατέστη.
καὶ φιλεῖ γάρ πως ἀεί τι πρὸ τῶν τοιούτων προσημαίνεσθαι, τότε 5
μὲν λύκος τε ἐν τῷ ἄστει συνελήφθη, καὶ πῦρ χειμών τε πολλοῖς οἰκοδομήμασιν ἐλυμήνατο, ὅ τε Τίβερις αὐξηθεὶς τήν τε γέφυραν τὴν ξυλίνην κατέσυρε καὶ τὴν πόλιν πλωτὴν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐποίησε.

---

2 *μειράκιά* v. Herw. (litt.), *μειράκιόν* VM, cf. Zon. 7, 9, 2, fr. 107, 1; 36, 25, 2; 47, 6, 6; 51, 21, 3; 55, 9, 2; 71, 22, 2; 71, 35, 6 al. 5 *νοσωδῶν γενομένων* Bk, *νοσώδους γενομένου* VM.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ΝΓ̄ VM.

LIBER LIV.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. *Ὡς ἐπιμεληταὶ τῶν ὁδῶν ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων κατέστησαν* (c. 8).
β. *Ὡς ἐπιμεληταὶ τοῦ σιτηρεσίου ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων κατέστησαν* (c. 17, cf. c. 1).
γ. *Ὡς Νώρικον ἑάλω* (c. 20).
δ. *Ὡς Ῥαιτία ἑάλω* (c. 22).
ε. *Ὡς αἱ Ἄλπεις αἱ παραθαλάσσιοι Ῥωμαίων ἀκούειν ἤρξαντο* (c. 24).
ζ. *Ὡς ⟨τὸ⟩ τοῦ Βάλβου θέατρον καθιερώθη* (c. 25).
η. *Ὡς ⟨τὸ⟩ τοῦ Μαρκέλλου θέατρον καθιερώθη* (c. 26).
θ. *Ὡς Ἀγρίππας ἀπέθανε καὶ τὴν Χερρόνησον Αὔγουστος ἐκτήσατο* (c. 28. 29).
ι. *Ὡς τὰ Αὐγουστάλια κατέστη* (c. 34).

Χρόνου πλῆθος ἔτη τρία καὶ δέκα, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(732/22)	*Μ. Κλαύδιος Μ. υἱ. Μάρκελλος Αἰσερνῖνος* *Λ. Ἀρρούντιος Λ. υἱ.*	*ὕπ.*
(733/21)	*⟨Μ. Λόλλιος Μ. υἱ.* *Κ. Αἰμίλιος Μ. υἱ.⟩ Λέπιδος*	*ὕπ.*
(734/20)	*Μ. Ἀπουλέιος Σέξτου υἱ.* *Π. Σίλιος Π. υἱ. Νέρουας*	*ὕπ.*
(735/19)	*Γ. Σέντιος Γ. υἱ. Σατουρνῖνος* *Κ. Λουκρήτιος Κ. υἱ. Οὐισπίλλων*	*ὕπ.*
(736/18)	*Γν. Κορνήλιος Λ. υἱ. Λεντοῦλος* *Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Λεντοῦλος Μαρκελλῖνος*	*ὕπ.*

---

1 *πεντηκοστῷ τετάρτῳ*] *νδ* VM 2. 3 *ἐστρατηγηκότων* M, *ἐκστρατηγηκότων* V 5 *Νώρικον* scripsi, *Νώρικος* VM 8. 9 ⟨*τὸ*⟩ inserui 12 *τρία καὶ δέκα*] *ιγ* VM 13 *Κλαύδιος* H. St., *κλ'* VM *Αἰσερνῖνος* Xyl., *αἰσέρινος* M, *δισερῖνος* V, cf. *fast. Hydat.* 15 ⟨*Μ. Λόλλιος*⟩ ins. Xyl. *Μ. υἱ.* addidi, cf. C. I. L. 6, 1305 et *rom. Mittheil.* 1891 p. 135, 1 16 ⟨*Κ.*⟩ ins. Xyl. ⟨*Αἰμίλιος Μ. υἱ.*⟩ addidi, cf. C. I. L. 6, 1305, *add.* ad vol. 1 p. 559, *rom. Mittheil. l. l.* 17 *Ἀπουλέιος* scripsi, *ἀπούλιος* VM, *Ἀπουλήιος* Leuncl. *Σέξτου*] *σίξστου* VM 18 *Σίλιος* Xyl., *σειλ* VM 20 *Κ.* (prius) Reim., *λ* VM perperam, cf. 54, 10, 2, *Mon. Anc. gr.* 3, 11; 6, 11, *fast. min.* VII. VIII. C. I. L. 1² p. 64. 65, C. I. L. 15, 4590, Cassiod., Val. Max. 6, 7, 2, Front. *aq.* 10, *vit. Verg.* p. 68 Reiff. *Οὐισπίλλων* Dind., *οὐισπιάλων* M, *οὐισσπιάλων* V, cf. Caes. *b. c.* 3, 7, ubi nomen per *ι* scribitur ut etiam Cic. *Brut.* 48, 178, *de vir. ill.* 64, vide quoque Mart. 1, 30, 1 et 47, 2; 2, 61, 3 et alibi 21 *υἱ.* scripsi, *υἱὸς* VM.

M 155r

(737 17)	Γ. Φούρνιος Γ. υἱ. Γ. Ἰούνιος Γ. υἱ. Σιλανὸς	ὕπ.
(738 16)	Λ. Δομίτιος Γν. υἱ. Γν. ἔγγ. Ἀηνόβαρβος Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Π. ἔγγ. Σκιπίων	⟨ὕπ.⟩
(739 15)	Μ. Λίουιος Λ. υἱ. Δροῦσος Λίβων Λ. Καλπούρνιος Λ. υἱ. Πίσων Φροῦγι	⟨ὕπ.⟩
(740 14)	Μ. Λικίννιος Μ. ⟨υἱ. Κράσσος⟩ Γν. Κορνήλιος Γν. υἱ. Λεντοῦλος	ὕπ.
(741 13)	Τιβ. Κλαύδιος Τιβ. υἱ. Νέρων Π. Κυιντίλιος Σέξτου υἱ. Οὐᾶρος	ὕπ.
(742 12)	⟨Μ.⟩ Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας Βάρβατος Π. Σουλπίκιος Π. υἱ. Κυρίνιος	ὕπ.
(743 11)	Παῦλος Φάβιος Κ. υἱ. Μάξιμος Κ. Αἴλιος Κ. υἱ. Τουβέρων	ὕπ.
(744 10)	Ἴουλλος Ἀντώνιος Μ. υἱ. Ἀφρικανὸς Κ. Φάβιος Κ. υἱ.	⟨ὕπ.⟩

τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ ἔτει, ἐν ᾧ Μᾶρκός τε Μάρκελλος καὶ Λούκιος Ἀρρούντιος ὑπάτευσαν, ἥ τε πόλις πελαγίσαντος αὖθις τοῦ ποταμοῦ ἐπλεύσθη, καὶ κεραυνοῖς ἄλλα τε πολλὰ ἐβλήθη καὶ οἱ ἀνδριάντες οἱ ἐν τῷ Πανθείῳ, ὥστε καὶ τὸ δόρυ ἐκ τῆς τοῦ Αὐγούστου χειρὸς ἐκπεσεῖν. πονούμενοι οὖν ὑπό τε τῆς νόσου καὶ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ (ἔν τε γὰρ τῇ Ἰταλίᾳ πάσῃ ὁ λοιμὸς ἐγένετο καὶ 2

a. u. 732 (22)

---

1 *υἱ.* M, *ὑπ* V   2 *Γ. Ἰούνιος* Xyl., *π οὐίνιος* VM, cf. 54, 18, 1, *fast. min.* VII. VIII, C. I. L. 6, 877; 1, 744, *mon. Anc.* 4, 37, Censor. 17, 11, Obs. 71   *Γ. υἱ.*] cf. C. I. L. 1² p. 64   3 *Γν. υἱ.* R. St., *λν υἱ* VM, cf. *fast. min.* VII, *act. Arv.* a. 14, C. I. L. 8, 68   *Ἀηνόβαρβος* R. St., *ἀνηόβαρβος* M, *ἀννόβαρβος* V   ⟨*ὕπ.*⟩ addidi   5 *Λίουιος* Leopardi *emend.* 10, 7, *λ ἰούνιος* M, *λ οὔνιος* V   6 *Φροῦγι* R. St. (*Φρυγὶ*), *φούρτιος* VM, cf. *eph. epigr.* 1 p. 144, 1   ⟨*ὕπ.*⟩ addidi   7 ⟨*υἱ. Κράσσος*⟩ ins. Xyl., cf. 54, 24, 1, *mon. Anc.* 3, 23. C. I. L. 1, 797; 10, 885. 886, Hydat., Cassiod., al.   9 *Τιβ. Κλαύδιος* H. St., *τ β κλ* V, *τιβ. κλ.* M   10 *Κυιντίλιος* Xyl., *κ υι* VM   *Σέξτου*] *σέξστου* VM   10. 11 *Οὐᾶρος* ⟨*Μ.*⟩ *Οὐαλέριος* Xyl., *οὐαυπτερος οὐάριος* V, *οὐ αυπ' γεροσουάριος* M, cf. 54, 28, 2, *fast. min.* VII. VIII   *ὕπ.* addidi ex VM (ubi in medio nomine *Οὐᾶρος* simul adiuncta syllaba *λε* (*τε* V, *γε* M) vocis *Οὐαλέριος* invenitur)   11 *Μ.* H. St., *μάρκου* VM   *Μεσσάλας Βάρβατος* Xyl., *μέσσαλος ἄρβατος* VM   13 *Φάβιος* Xyl., *φλ* VM, cf. 54, 32, 3, *mon. Anc.* 3, 13 (*gr.*), C. I. L. 1, 799; 10, 1935. 5906, Plin. *n. h.* 8, 65, Front. *aq.* 99, 100. al., Obs. 72, Cassiod., vide praeterea *pros. imp. Rom.* 2 p. 48   14 *Κ. Αἴλιος* H. St., *και λ* VM   15 *Ἴουλλος* scripsi, *ἰούλιος* VM, cf. ad 51, 15, 7   *Ἀντώνιος* Xyl., *ἀντωνῖνος* VM   ⟨*ὕπ.*⟩ addidi   16 *Κ.* (prius) suspectum, nam *Ἀφρικανὸς* praenomen est, cf. Dessau n. 92 (*Bull. Comm.* 1888 p. 288), Cassiod., Mueller *numism. de l' Afrique* 2 p. 52. 61. *Quinti* tamen praenomen primum habuit (cf. C. I. L. 6, 1815), vide praeterea Mommsen *rom. Forsch.* 1, 34 sqq. — Ceterum *ὕπ.* modo priori modo alteri consulum adscriptum est.
17 *ἐπιγιγνομένῳ* Bk., *ἐπιγενομένω* VM.

τὴν χώραν οὐδεὶς εἰργάσατο· δοκῶ δ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἔξω χωρίοις
τὸ αὐτὸ τοῦτο συνηνέχθη) νομίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι οὐκ ἄλλως σφίσι
ταῦτα συμβεβηκέναι, ἀλλ' ὅτι μὴ καὶ τότε ὑπατεύοντα τὸν Αὔ-
cf. Xiph 90, 27—32 3 γουστον ἔσχον, δικτάτορα αὐτὸν ἠθέλησαν προχειρίσασθαι, καὶ τήν
τε βουλὴν κατακλείσαντες ἐς τὸ συνέδριον ἐπηνάγκασαν τοῦτο ψη-
φίσασθαι, ἀπειλοῦντές σφας καταπρήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα τὰς
V 272r ῥάβδους τὰς τέσσαρας καὶ εἴκοσι λαβόντες προσῆλθον | αὐτῷ, δικ-
τάτορά τε ἅμα δεόμενοι λεχθῆναι καὶ ἐπιμελητὴν τοῦ σίτου, καθά-
4 περ ποτὲ τὸν Πομπήιον, γενέσθαι. καὶ ὃς τοῦτο μὲν ἀναγκαίως
ἐδέξατο, καὶ ἐκέλευσε δύο ἄνδρας τῶν πρὸ πέντε που ἀεὶ ἐτῶν
ἐστρατηγηκότων πρὸς τὴν τοῦ σίτου διανομὴν κατ' ἔτος αἱρεῖσθαι,
τὴν δὲ δικτατορίαν οὐ προσήκατο, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐσθῆτα προσκατ-
ερρήξατο, ἐπειδὴ μηδένα τρόπον ἄλλως σφᾶς ἐπισχεῖν, μήτε δια-
5 λεγόμενος μήτε δεόμενος, ἠδυνήθη· τήν τε γὰρ ἐξουσίαν καὶ τὴν
[M] 156r τιμὴν καὶ ὑπὲρ τοὺς | δικτάτορας ἔχων, ὀρθῶς τό τε ἐπίφθονον καὶ
2 τὸ μισητὸν τῆς ἐπικλήσεως αὐτῶν ἐφυλάξατο. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο
καὶ τιμητὴν αὐτὸν διὰ βίου χειροτονῆσαι βουλομένων ἐποίησεν·
οὔτε γὰρ τὴν ἀρχὴν ὑπέστη, καὶ εὐθὺς ἑτέρους τιμητάς, Παῦλόν
τε Αἰμίλιον Λέπιδον καὶ Λούκιον Μουνάτιον Πλάγκον, τοῦτον μὲν
ἀδελφὸν τοῦ Πλάγκου ἐκείνου τοῦ ἐπικηρυχθέντος ὄντα, τὸν δὲ δὴ
2 Λέπιδον αὐτὸν τότε θανατωθέντα, ἀπέδειξεν. ἔσχατοι δὴ οὗτοι
τὴν τιμητείαν ἰδιῶται ἅμα ἔσχον, ὥσπερ που καὶ παραχρῆμα αὐτοῖς
ἐδηλώθη· τὸ γὰρ βῆμα ἀφ' οὗ τι πράξειν τῶν προσηκόντων σφίσιν
ἔμελλον, συνέπεσεν ἀναβάντων αὐτῶν ἐν τῇ πρώτῃ τῆς ἀρχῆς ἡμέρᾳ
καὶ συνετρίβη, καὶ μετὰ τοῦτ' οὐδένες ἄλλοι τιμηταὶ ὅμοιοι αὐτοῖς
3 ἅμα ἐγένοντο. καὶ τότε δὲ ὁ Αὔγουστος, καίπερ ἐκείνων αἱρεθέν-
των, πολλὰ τῶν ἐς αὐτοὺς ἀνηκόντων ἔπραξε. τῶν τε συσσιτίων
τὰ μὲν παντελῶς κατέλυσε, τὰ δὲ πρὸς τὸ σωφρονέστερον συνέστειλε.
καὶ τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰς πανηγύρεις πάσας προσέταξεν, ἔκ τε
4 τοῦ δημοσίου δίδοσθαί τι αὐτοῖς κελεύσας, καὶ προσαπειπὼν μήτε
ἐς ἐκείνας οἴκοθέν τινα πλεῖον τοῦ ἑτέρου ἀναλίσκειν μήθ' ὁπλομα-
χίαν μήτ' ἄλλως εἰ μὴ ἡ βουλὴ ψηφίσαιτο, μήτ' αὖ πλεονάκις ἢ

443, 22—444, 18 > Zon. 10, 33 p. 414, 6—16 B. (p. 440, 29—441, 10 D.)

2 τοῦτο om. M (add. in marg. corr. ant.) 7 αὐτῷ Leuncl. (ex Zon.), αὐτὸν VM 12 δικτατορίαν] cf. ad 41, 36, 4 15 ὑπὲρ τοὺς] perierunt duo folia in M, in quorum locum unum folium chartaceum (156) insertum est, quo omnia quae deerant (usque ad ἐσπουδαζ c. 6, 2) continentur parvis litteris scripta, cf. vol. I p. LXIX 16 αὐτῶν M, αὐτὸν V 21 αὐτὸν ⟨τὸν⟩ Reim. sine causa δὴ inserui ex V, om. M 26 δὲ] ita VM.

δὶς ἐν ἑκάστῳ ἔτει, μήτε πλειόνων εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν ποιεῖν·
τοῖς δ' ἀγορανόμοις τοῖς κουρουλίοις τὴν τῶν ἐμπιμπραμένων κατά-
σβεσιν ἐνεχείρισεν, ἑξακοσίους σφίσι βοηθοὺς δούλους δούς. ἐπειδή 5
τε καὶ ἱππῆς καὶ γυναῖκες ἐπιφανεῖς ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ καὶ τότε γε
ἐπεδείξαντο, ἀπηγόρευσεν οὐχ ὅτι τοῖς παισὶ τῶν βουλευτῶν, ὅπερ
που καὶ πρὶν ἐκεκώλυτο, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐγγόνοις, τοῖς γε ἐν τῇ V 273r
ἱππάδι δῆλον ὅτι ἐξεταζομένοις, μηδὲν ἔτι τοιοῦτο δρᾶν.

καὶ ἐν μὲν τούτοις τό τε τοῦ νομοθέτου καὶ τὸ τοῦ αὐτοκρά- **3**
τορος καὶ σχῆμα καὶ ὄνομα ἐπεδείκνυτο, ἐν δὲ δὴ τοῖς ἄλλοις ἐμε-
τρίαζεν, ὥστε καὶ φίλοις τισὶν εὐθυνομένοις παραγίγνεσθαι. Μάρ- 2 Xiph. 90, 31—91, 1
κου τέ τινος Πρίμου αἰτίαν ἔχοντος ὅτι τῆς Μακεδονίας ἄρχων
Ὀδρύσαις ἐπολέμησε, καὶ λέγοντος τοτὲ μὲν τῇ τοῦ Αὐγούστου
τοτὲ δὲ τῇ Μαρκέλλου γνώμῃ τοῦτο πεποιηκέναι, ἔς τε τὸ δι-
καστήριον αὐτεπάγγελτος ἦλθε, καὶ ἐπερωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ
εἰ προστάξειέν οἱ πολεμῆσαι, ἔξαρνος ἐγένετο. τοῦ τε συναγορεύοντος 3
τῷ Πρίμῳ Λικινίου Μουρήνου ἄλλα τε ἐς αὐτὸν οὐκ ἐπιτήδεια
ἀπορρίψαντος, καὶ πυθομένου "τί δὴ ἐνταῦθα ποιεῖς, καὶ τίς σε
ἐκάλεσεν;" τοσοῦτον μόνον ἀπεκρίνατο ὅτι τὸ δημόσιον. ἐπὶ οὖν
τούτοις ὑπὸ μὲν τῶν εὖ φρονούντων ἐπῃνεῖτο, ὥστε καὶ τὸ τὴν
βουλὴν ἀθροίζειν ὁσάκις ἂν ἐθελήσῃ λαβεῖν, τῶν δ' ἄλλων τινὲς
κατεφρόνησαν αὐτοῦ. ἀμέλει καὶ τοῦ Πρίμου οὐκ ὀλίγοι ἀπεψηφί- 4
σαντο, καὶ ἐπιβουλὴν ἕτεροι ἐπ' αὐτῷ συνέστησαν. Φάννιος μὲν
γὰρ Καιπίων ἀρχηγὸς αὐτῆς ἐγένετο, συνεπελάβοντο δὲ καὶ ἄλλοι·
καί σφισι καὶ ὁ Μουρήνας συνομωμοκέναι, εἴτ' οὖν ἀληθῶς εἴτε
καὶ ἐκ διαβολῆς, ἐλέχθη, ἐπειδὴ καὶ ἀκράτῳ καὶ κατακορεῖ τῇ
παρρησίᾳ πρὸς πάντας ὁμοίως ἐχρῆτο. καὶ οὐ γὰρ ὑπέμειναν 5
τὸ δικαστήριον, ἐρήμην μὲν ὡς καὶ φευξόμενοι ἥλωσαν, ἀπεσφά-
γησαν δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον, οὐδὲ ἐπήρκεσαν τῷ Μουρήνᾳ οὔτε
ὁ Προκουλέιος ἀδελφὸς ὢν οὔτε ὁ Μαικήνας τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ
συνοικῶν, καίπερ ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου τιμώμενοι. 6
ὡς δ' οὖν καὶ τούτους τῶν δικαζόντων τινὲς ἀπέλυσαν, ἐνομοθέ-
τησε μήτε κρύφα τὰς ψήφους ἐν ταῖς ἐρήμοις δίκαις φέρεσθαι, καὶ

22—28 > Zon. 10, 33 p. 414, 16—19 B. (p. 441, 10—13 D.)

---

2 ἐμπιμπραμένων Dind., ἐμπιπραμένων VM 3 ἐπειδή τε V, ἐπειδή περ M, καὶ ἐπειδή περ Rk., ἐπειδὴ δὲ Dind., cf. e. gr. 54, 13, 3 4 ἱππῆς scripsi ex M, ἱππεῖς V 6 γε Rk., τε VM 9 ἐπεδείκνυτο V, ἀπεδείκνυτο M 16 Λικινίου M, λικιννίου V 22 ἐπ' αὐτῷ] cf. ad 37, 10, 4 et cum 59, 4, 3 compara 55, 5, 4 Φάννιος Leuncl., φάνειος VM, cf. Vell. 2, 91, 2, Suet. *Aug.* 19, *Tib.* 8 25 ἐλέχθη M, ἐλέγχθη V 29 Προκουλέιος scripsi, προκούλιος VM, Προκουλήιος Leuncl.

πάσαις αὐταῖς τὸν εὐθυνόμενον ἁλίσκεσθαι. καὶ ὅτι γε ταῦτ' οὐχ
ὑπ' ὀργῆς ἀλλ' ὡς καὶ συμφέροντα τῷ δημοσίῳ διέταξεν, ἰσχυρῶς
7 διέδειξε· τοῦ γοῦν πατρὸς τοῦ Καιπίωνος τὸν μὲν ἕτερον τῶν δούλων
τῶν συμφυγόντων τῷ υἱεῖ ἐλευθερώσαντος, ὅτι ἀμῦναί οἱ θνήσκοντι
V 278ʳ ἠθέλησε, τὸν δὲ ἕτερον τὸν προδόντα αὐτὸν διά τε | τῆς ἀγορᾶς
μέσης μετὰ γραμμάτων τὴν αἰτίαν τῆς θανατώσεως αὐτοῦ δηλούν-
των διαγαγόντος καὶ μετὰ ταῦτα ἀνασταυρώσαντος, οὐκ ἠγανάκ-
8 τησε. κἂν ἐξηκέσατο πᾶσαν τὴν τῶν οὐκ ἀρεσκομένων τοῖς πρα-
χθεῖσι μέμψιν, εἰ μὴ καὶ θυσίας ὡς καὶ ἐπὶ νίκῃ τινὶ καὶ ψηφι-
[M] 156ᵛ σθείσας | περιεῖδε καὶ γενομένας.

4 τότε δ' οὖν καὶ τὴν Κύπρον καὶ τὴν Γαλατίαν τὴν Ναρβω-
νησίαν ἀπέδωκε τῷ δήμῳ ὡς μηδὲν τῶν ὅπλων αὐτοῦ δεομένας·
καὶ οὕτως ἀνθύπατοι καὶ ἐς ἐκεῖνα τὰ ἔθνη πέμπεσθαι ἤρξαντο.
2 καὶ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Βροντῶντος ἐπικαλουμένου ναὸν καθιέρωσε·
περὶ οὗ δύο ταῦτα παραδέδοται, ὅτι τότε τε ἐν τῇ ἱερουργίᾳ βρον-
ταὶ ἐγένοντο, καὶ μετὰ ταῦτα ὄναρ τῷ Αὐγούστῳ τοιόνδε ἐπέστη.
τῶν γὰρ ἀνθρώπων, τὸ μέν τι πρὸς τὸ ξένον καὶ τοῦ ὀνόματος
αὐτοῦ καὶ τοῦ εἴδους, τὸ δὲ καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ἵδρυτο,
3 μέγιστον δὲ ὅτι πρώτῳ οἱ ἀνιόντες ἐς τὸ Καπιτώλιον ἐνετύγχανον,
προσερχομένων τε αὐτῷ καὶ σεβόντων, ἔδοξε τὸν Δία τὸν ἐν τῷ
μεγάλῳ ναῷ ὄντα ὀργὴν ὡς καὶ τὰ δεύτερα αὐτοῦ φερόμενον ποι-
εῖσθαι, καὶ ἐκ τούτου ἐκείνῳ τε εἰπεῖν ἔλεγεν ὅτι προφύλακα τὸν
4 Βροντῶντα ἔχοι, καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, κώδωνα αὐτῷ περιῆψε,
βεβαιῶν τὴν ὀνείρωξιν· οἱ γὰρ τὰς συνοικίας νύκτωρ φυλάσσον-
τες κωδωνοφοροῦσιν, ὅπως σημαίνειν σφίσιν ὁπόταν δεηθῶσι
δύνωνται.

5 ἐν μὲν δὴ τῇ Ῥώμῃ ταῦτ' ἐγίγνετο, ὑπὸ δὲ δὴ τοὺς αὐτοὺς
τούτους χρόνους καὶ οἱ Κάνταβροι οἵ τε Ἄστυρες ἐπολέμησαν αὖθις,
οὗτοι μὲν διά τε τρυφὴν καὶ δι' ὠμότητα τοῦ Καρισίου, οἱ δὲ δὴ
Κάνταβροι, ἐπειδὴ ἐκείνους τε νεωτερίζοντας ᾔσθοντο καὶ τοῦ ἄρ-
χοντός σφων Γαΐου Φουρνίου κατεφρόνησαν, ὅτι τε νεωστὶ ἀφῖκτο
καὶ ὅτι ἄπειρον αὐτὸν τῶν παρ' ἑαυτοῖς πραγμάτων εἶναι ἔδοξαν.

---

1 εὐθυνόμενον V, εὐθυνούμενον M 5 τὸν δὲ Bk., τινὰ δὲ VM 9 καὶ θυσίας ὡς om. M 20 αὐτῷ R. St., αὐτῶν VM 22 ἔλεγεν] mihi suspectum, an ἐνόμισεν (cf. 45, 2, 3; 47, 41, 3; 74, 3, 3)? sed cum praecedenti τε abesse malim, pro εἰπεῖν quod praecedit ἐν ὕπνῳ Polak. ceterum cf. Suet. *Aug.* 91 23 κώδωνα] κώδωνας Casaub. ad Suet. *l. l.* sine causa, nam aliter atque Suetonius Dio, cf. quoque Thuc. 4, 135, 1 24 ὀνείρωξιν M, ὀνείραξιν V, vox ex Plat. *Tim.* 52 B desumpta videtur 25 δεηθῶσι Dind., δυνηθῶσι VM, βουληθῶσι R. St. 28 αὖθις Xyl., αὐτοῖς VM.

οὐ μέντοι καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τοιοῦτός σφισιν ἐφάνη, ἀλλ' ἡττηθέντες 2
ἀμφότεροι ὑπ' αὐτοῦ (καὶ γὰρ τῷ Καρισίῳ προσήμυνεν) ἐδουλώθησαν. καὶ τῶν μὲν Καντάβρων οὐ πολλοὶ ἑάλωσαν· ἐπειδὴ γὰρ
ἀνέλπιστον τὴν ἐλευθερίαν ἔσχον, οὐδὲ ζῆν ἠθέλησαν, ἀλλ' οἱ μὲν 3
τὰ ἐρύματα προεμπρήσαντες ἑαυτοὺς ἀπέσφαξαν, οἱ δὲ καὶ ἐκείνοις ἐθελονταὶ συγκατεκαύθησαν, ἄλλοι δημοσίᾳ φαρμάκων ἐνεπλήσθησαν, ὥστε τό τε πλεῖστον καὶ τὸ ἀγριώτατον αὐτῶν φθαρῆναι· οἱ V 271r
δ' Ἄστυρες ὡς τάχιστα χωρίον τέ τι πολιορκοῦντες ἀπηλάθησαν καὶ μάχῃ μετὰ τοῦτ' ἐνικήθησαν, οὐκέτ' ἀντῆραν ἀλλ' εὐθὺς ἐχειρώθησαν.

ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον οἱ Αἰθίοπες οἱ ὑπὲρ Αἰγύπ- 4 cf. Xiph. 91, 10–26 Bekk. Anecd. 147, 25
του οἰκοῦντες προεχώρησαν μὲν μέχρι τῆς πόλεως τῆς Ἐλεφαντίνης ὠνομασμένης, πάντα τὰ ἐν ποσὶ πορθοῦντες, ἡγουμένης σφίσιν Κανδάκης· πυθόμενοι δὲ ἐνταῦθά που Γάιον Πετρώνιον τὸν τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντα προσιέναι, προαπῆλθον μὲν ὡς καὶ διαφευξόμενοι, καταληφθέντες δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἡττήθησαν, κἀκ τούτου καὶ ἐς τὴν
οἰκείαν αὐτὸν ἐπεσπάσαντο. καὶ καλῶς καὶ ἐκεῖ ἀγωνισάμενος πό- 5
λεις ἄλλας ⟨τε⟩ καὶ τὴν Ναπάτην τὸ βασίλειον αὐτῶν ἔλαβεν. καὶ ἐκείνη μὲν κατεσκάφη, ἐν ἑτέρῳ δέ τινι χωρίῳ φρουρὰ κατελείφθη· ὁ γὰρ Πετρώνιος μήτε περαιτέρω διά τε τὴν ἄμμον καὶ διὰ τὸ καῦμα προελθεῖν μήτε κατὰ χώραν μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ μεῖ-
ναι καλῶς δυνηθεὶς ἀνεχώρησε, τὸ πλεῖον αὐτοῦ ἐπαγόμενος. κἀν 6
τούτῳ τῶν Αἰθιόπων τοῖς φρουροῖς ἐπιθεμένων αὖθίς τε ἐπ' αὐτοὺς ἐστράτευσε, καὶ τοὺς σφετέρους ἐρρύσατο, καὶ τὴν Κανδάκην συμβῆναί οἱ ἠνάγκασεν.

ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίγνετο, ὁ Αὔγουστος ἐς Σικελίαν ἦλθεν, ὅπως 6 Xiph. 91, 26–31
καὶ ἐκείνην καὶ τἆλλα τὰ μέχρι τῆς Συρίας καταστήσηται. καὶ αὐτοῦ ἐνταῦθα ἔτ' ὄντος ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων τοὺς ὑπάτους χειροτονῶν ἐστασίασεν, ὥστε καὶ ἐκ τούτου διαδειχθῆναι ὅτι ἀδύ-
νατον ἦν δημοκρατουμένους σφᾶς σωθῆναι. μικροῦ γοῦν τινος ἐν 2

26–448, 2. 5. 6 > Zon. 10, 34 p. 414, 20–415, 1 B. (p. 441, 14–19 D.)

---

3 *Καντάβρων* M, *κατάβρων* V 5 *ἀπέσφαξαν*] an *ἐπαπέσφαξαν* coll. 57, 2, 7? 14 *Γάιον*] *Publium* nominat Plin. *n. h.* 6, 181 16 *ἐν τῇ ὁδῷ* om. M. (add. in marg. alt. man.) 18 *⟨τε⟩* add. Rk. *Ναπάτην* Dind., *ταναπην* VM Xiph. *Nabata* (*Ναβάτη*) *mon. Anc.* 5, 22 (14, 22 *gr.*), *τὰ Νάπατα* Strab. 17, 1, 54 p. 820, Ptol. 4, 7, 19; 8, 16, 8, *Napata* (neutr. plur.) Plin. *n. h.* 6, 181 (*nepata*, *neata* codd.); 184 (*nataba* DFR); 189 (*fem. sing.*), *Ναπάται* Steph. Byz. *s. v.* *βασίλειον αὐτῶν ἔλαβεν* Rk. cum Xiph., cf. 49, 25, 3, *βασίλειον ἀπέλαβεν* VM (*ἀπ-* ex *αὐτ* natum videtur), *βασίλειον κατέλαβεν* idem Rk., *βασίλειον ἔλαβεν* Bk. 19 *κατελείφθη* R. St. (ut Xiph.), *κατελήφθη* VM.

τε ταῖς ἀρχαιρεσίαις καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς κυριεύοντες ἐθορύβη-
σαν. ἐτηρεῖτο μὲν γὰρ ἡ ἑτέρα χώρα τῷ Αὐγούστῳ, καὶ διὰ τοῦτο
a. u. 733 (21) Μᾶρκος Λόλλιος κατ' ἀρχὰς τοῦ ἔτους μόνος ἦρξεν· ἐκείνου δὲ μὴ
δεξαμένου αὐτὴν Κύιντός τε Λέπιδος καὶ Λούκιος Σιλουανὸς ἐσπου-
M 157r δαρχίασαν, καὶ οὕτω γε πάντα συνετάραξαν ὥστε καὶ τὸν Αὔγου-
3 στον ὑπὸ τῶν ἐμφρόνων ἀνακληθῆναι. ἐπειδὴ δὲ οὐχ ὑπέστρεψε
μέν, ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἀπέπεμψεν ἐπιτιμήσας σφίσι
καὶ κελεύσας ἀμφοτέρων αὐτῶν ἀπόντων τὴν ψῆφον δοθῆναι,
οὐδὲν μᾶλλον ἡσύχασαν, ἀλλὰ καὶ πάνυ αὖθις διηνέχθησαν, ὥστε
Xiph. 91, 31—92, 2 4 τὸν Λέπιδον ὀψέ ποτε αἱρεθῆναι. ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ τούτῳ
ὁ Αὔγουστος, καὶ μήτε μόνῃ τῇ Ῥώμῃ σχολάζειν δυνάμενος μήτ'
V 271r αὖ ἄναρχον αὐτὴν καταλιπεῖν τολμῶν, | ἐζήτει τινὰ αὐτῇ ἐπιστῆ-
σαι, καὶ ἔκρινε μὲν τὸν Ἀγρίππαν ἐπιτηδειότατον ἐς τοῦτο εἶναι,
5 βουληθεὶς δὲ δὴ καὶ ἀξίωμα αὐτῷ μεῖζον περιθεῖναι, ἵνα καὶ ἐκ
τούτου ῥᾷον αὐτῶν ἄρχῃ, μετεπέμψατο αὐτόν, καὶ καταναγκάσας
cf. Xiph. 92, 2—4 τὴν γυναῖκα, καίπερ ἀδελφιδῆν αὐτοῦ οὖσαν, ἀπαλλάξαντα τῇ Ἰου-
λίᾳ συνοικῆσαι, ἐς τὴν Ῥώμην παραχρῆμα καὶ ἐπὶ τῷ γάμῳ καὶ
ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως διαχειρίσει ἔπεμψε, διά τε τἆλλα καὶ ὅτι ὁ
Xiph. 92, 4—6 Μαικήνας συμβουλευομένῳ οἱ περὶ αὐτῶν τούτων εἰπεῖν λέγεται
ὅτι τηλικοῦτον αὐτὸν πεποίηκας ὥστ' ἢ γαμβρόν σου γενέσθαι ἢ
6 φονευθῆναι. καὶ ὃς τὰ μὲν ἄλλα οἰδοῦντα ἔτι εὑρὼν κατεστήσατο,
τά τε ἱερὰ τὰ Αἰγύπτια ἐπεσιόντα αὖθις ἐς τὸ ἄστυ ἀνέστειλεν,
ἀπειπὼν μηδένα μηδὲ ἐν τῷ προαστείῳ αὐτὰ ἐντὸς ὀγδόου ἡμιστα-
δίου ποιεῖν· ταραχῆς δέ τινος περὶ ⟨τὴν⟩ τοῦ πολιάρχου τοῦ διὰ τὰς
ἀνοχὰς αἱρουμένου χειροτονίαν συμβάσης οὐκ ἐπεκράτησεν αὐτῆς,
ἀλλὰ ἄνευ τῆς ἀρχῆς ταύτης τὸν ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον διεγένοντο.

7 καὶ ὁ μὲν ταῦτ' ἔπραττεν, ὁ δὲ Αὔγουστος τά τε ἄλλα τὰ ἐν
τῇ Σικελίᾳ διοικήσας, καὶ τὰς Συρακούσας ἑτέρας τέ τινας πόλεις
cf. Xiph. 92, 6—10 2 ἀποίκους Ῥωμαίων ἀποδείξας ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπεραιώθη. καὶ Λα-
κεδαιμονίους μὲν τοῖς τε Κυθήροις καὶ τῇ συσσιτίᾳ ἐτίμησεν, ὅτι
ἡ Λιουία, ὅτε ἐκ τῆς Ἰταλίας σύν τε τῷ ἀνδρὶ καὶ σὺν τῷ υἱεῖ

10—21 = Zon. 10, 34 p. 415, 1—12 B. (p. 441, 19—442, 3 D.) 27—29 > Zon. 10, 34 p. 415, 12. 13 B. (p. 442, 3. 4 D.)

3 δὲ M, δὲ δὴ V 4 Σιλουανὸς restitui ex VM, Σιλανὸς Xyl., de Lepidi competitore nihil aliunde notum. ceterum cf. C. I. L. 6, 1375 et Henzen *a. l.* ἐσπουδαρ|χίασαν] cf. ad c. 1, 5 τινὰ — ἐπιστῆσαι] τίνα — ἐπιστήσαι Polak. 16 αὐτοῦ] αὑτοῦ Dind. 20 γαμβρόν σου] ita VM γενέσθαι ⟨δεῖν⟩ v. Herw. (litt.), quo tamen mihi opus non videtur (quamquam etiam Zonaras χρῆναι inseruit), nec id habet Xiphilinus 24 ⟨τὴν⟩ ins. R. St. 28 Συρακούσας R. St., συρακούσσας VM πόλεις om. V 31 σύν τε τῷ ἀνδρὶ] μετὰ Νέρωνος τοῦ ἀνδρὸς Xiph. de suo memor 48, 15, 3, σύν τε τῷ προτέρῳ ⟨α⟩ ἀνδρὶ dedisse Dionem non crediderim.

ἔφυγεν, ἐκεῖ διέτριψεν· Ἀθηναίων δὲ τήν τε Αἴγιναν καὶ τὴν Ἐρέ-
τριαν (ἐκαρποῦντο γὰρ αὐτάς), | ὥς τινές φασιν, ἀφείλετο, ὅτι τὸν M 157r
Ἀντώνιον ἐσπούδασαν, καὶ προσέτι καὶ ἀπηγόρευσέ σφισι μηδένα
πολίτην ἀργυρίου ποιεῖσθαι. καὶ αὐτοῖς ἐς ταῦτα ἔδοξε τὸ τῷ τῆς 3
Ἀθηνᾶς ἀγάλματι συμβὰν ἀποσκῆψαι· ἐν γὰρ τῇ ἀκροπόλει [τῇ]
πρὸς ἀνατολῶν ἱδρυμένον πρός τε τὰς δυσμὰς μετεστράφη καὶ
αἷμα ἀπέπτυσεν. ὁ δ' οὖν Αὔγουστος τό τε Ἑλληνικὸν διήγαγε 4
καὶ ἐς Σάμον ἔπλευσεν, ἐνταῦθά τε ἐχείμασε, καὶ ἐς τὴν Ἀσίαν
ἐν τῷ ἦρι ἐν ᾧ Μᾶρκος τε Ἀπουλέιος καὶ Πούπλιος Σίλιος ὑπά- a. u. 734 (20)
τευσαν κομισθεὶς πάντα τά τε ἐκεῖ καὶ τὰ ἐν τῇ Βιθυνίᾳ διέταξεν,
οὐχ ὅτι τοῦ δήμου καὶ ταῦτα τὰ ἔθνη καὶ τὰ πρότερα ἐδόκει εἶναι 5
ἐν ὀλιγωρίᾳ αὐτὰ ποιησάμενος, ἀλλὰ καὶ πάνυ πάντων σφῶν ὡς
καὶ ἑαυτοῦ ὄντων ἐπιμεληθείς· τά τε γὰρ ἄλλα ὅσαπερ καὶ προσ-
ῆκον | ἦν ἐπηνώρθωσε, καὶ χρήματα τοῖς μὲν ἐπέδωκε τοῖς δὲ καὶ V 275r
ὑπὲρ τὸν φόρον ἐσενεγκεῖν προσέταξε. τούς τε Κυζικηνούς, ὅτι 6 cf. Xiph. 92, 10—12
Ῥωμαίους τινὰς ἐν στάσει μαστιγώσαντες ἀπέκτειναν, ἐδουλώσατο.
καὶ τοῦτο καὶ τοὺς Τυρίους τούς τε Σιδωνίους διὰ τὰς στάσεις
ἐποίησεν, ἐν τῇ Συρίᾳ γενόμενος.

κἂν τούτῳ ὁ Φραάτης φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐπιστρατεύσῃ οἱ, ὅτι 8 cf. Xiph. 92, 12—17
μηδέπω τῶν συγκειμένων ἐπεποιήκει τι, τά τε σημεῖα αὐτῷ καὶ
τοὺς αἰχμαλώτους, πλὴν ὀλίγων οἳ ὑπ' αἰσχύνης σφᾶς ἔφθειραν
ἢ καὶ κατὰ χώραν λαθόντες ἔμειναν, ἀπέπεμψε. καὶ αὐτοὺς ἐκεῖ- 2
νος ὡς καὶ πολέμῳ τινὶ τὸν Πάρθον νενικηκὼς ἔλαβε· καὶ γὰρ
ἐφρόνει μέγα, λέγων ὅτι τὰ πρότερόν ποτε ἐν ταῖς μάχαις ἀπολό-
μενα ἀκονιτὶ ἐκεκόμιστο. ἀμέλει καὶ θυσίας ἐπ' αὐτοῖς καὶ νεὼν 3
Ἄρεως Τιμωροῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, κατὰ τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Φερε-

7—10 = Zon. 10, 34 p. 415, 13—16 B. (p. 442, 4—7 D.) 15—18 = Zon. 10, 34 p. 415, 16—18 B. (p. 442, 7—10 D.)

2 *ἀφείλετο* ante *ὥς τινές φασιν* collocare mallet Bk. ad rem cf. App. *b. c.* 5, 7
5 [*τῇ*] exp. Reim., in *πῇ* mutari posse censet idem (quod tamen loco alieno positum foret) 7 *δ' οὖν* Pflugk., *γοῦν* VM 9 *Ἀπουλέιος* scripsi, *ἀπούλιος* VM, *Ἀπουλήιος* Leuncl. 10 *διέταξεν* R. St., *διέταξε* VM 18 *τῇ* om. V Verba *γενόμενος* usque ad *τὸν τοῦ Κυρί* (c. 10, 4) desiderantur in V, cuius librarius cum deesse archetypo suo L(aurentiano) quinque folia animadvertisset praeter folii 275 partem superstitem quattuor insuper folia (hodie numeris non notata) pura reliquit, cf. vol. 1 p. LXVI 20 *αὐτῷ* Reim. (ex Xiph.), *αὐτῶν* M
24 *καὶ γὰρ ἐφρόνει*] *καὶ γὰρ ⟨ἐπὶ τούτοις⟩ ἐφρόνει* Reim., *καὶ ἐπὶ τούτοις ἐφρόνει* Xiph., *κἀπ' αὐτοῖς ἐφρόνει* Polak. 26 *Ἄρεως* scripsi ex M, *ἄρεος* R. St., cf. ad 41, 14, 3 et ad 53, 27, 2 *ἐν τῷ Καπιτωλίῳ*] *⟨τοῦ⟩ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ* post *Φερετρίου* collocandum censet Fabr. iniuria, cf. Mommsen, C. I. L. 1² p. 318, *res gest. d. Aug.*² p. 126, Cohen 1² p. 89 n. 189—201. 203. 204.

τρίου ζήλωμα, πρὸς τὴν τῶν σημείων ἀνάθεσιν καὶ ψηφισθῆναι
Xiph. 92, 17. 18 ἐκέλευσε καὶ ἐποίησε, καὶ προσέτι καὶ ἐπὶ κέλητος ἐς τὴν πόλιν
4 ἐσήλασε καὶ ἀψῖδι τροπαιοφόρῳ ἐτιμήθη. ταῦτα μὲν ἐπ' ἐκείνοις
ὕστερον ἐπράχθη· τότε δὲ αὐτός τε προστάτης τῶν περὶ τὴν Ῥώ-
M 158r μην ὁδῶν αἱρεθεὶς καὶ τὸ χρυσοῦν μίλιον κεκλημένον ἔστησε, καὶ
ὁδοποιοὺς αὐταῖς ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων, ῥαβδούχοις δύο χρωμέ-
5 νους, προσέταξε. καὶ ἡ Ἰουλία τὸν Γάιον ὀνομασθέντα ἔτεκε, βου-
θυσία τέ τις τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ ἀίδιος ἐδόθη· καὶ τοῦτο μὲν
ἐκ ψηφίσματος, ὥσπερ που καὶ τἆλλα, ἐγένετο· ἰδίᾳ δὲ δὴ οἱ
ἀγορανόμοι ἱπποδρομίαν τε ἐν τοῖς τοῦ Αὐγούστου γενεθλίοις καὶ
θηρίων σφαγὰς ἐποίησαν.

9 ἐν μὲν οὖν τῇ πόλει ταῦτ' ἐπράττετο, ὁ δὲ Αὔγουστος τὸ
μὲν ὑπήκοον κατὰ τὰ τῶν Ῥωμαίων ἔθη διῴκει, τὸ δὲ ἔνσπονδον
Xiph. 92, 18–20 τῷ πατρίῳ σφίσι τρόπῳ εἴα ἄρχεσθαι· οὐδ' ἠξίωσεν οὔτε ἐκείνῳ
τι προσθέσθαι οὔτε ἕτερόν τι προσκτήσασθαι, ἀλλ' ἀκριβῶς ἀρ-
κεῖσθαι τοῖς ὑπάρχουσιν ἐδικαίου, καὶ τοῦτο καὶ τῇ βουλῇ ἐπέστει-
cf. Xiph. 92, 20–24 2 λεν. ὥστε πολέμου μὲν οὐδὲν τότε γ' ἐφήψατο, δυναστείας δὲ δὴ
Ἰαμβλίχῳ τε τῷ Ἰαμβλίχου τὴν τῶν Ἀραβίων τὴν πατρῴαν καὶ
Ταρκονδιμότῳ τῷ Ταρκονδιμότου τὴν τῆς Κιλικίας, ἣν ὁ πατὴρ
αὐτοῦ ἔσχε, πλὴν παραθαλασσιδίων τινῶν ἔδωκεν· ἐκεῖνα γὰρ τῷ
Ἀρχελάῳ μετὰ τῆς σμικροτέρας Ἀρμενίας ἐχαρίσατο, ὅτι ὁ Μῆδος
3 ὁ πρὶν αὐτῆς βασιλεύων ἐτεθνήκει. τῷ τε Ἡρώδῃ Ζηνοδώρου τινὸς
τετραρχίαν, καὶ Μιθριδάτῃ τινὶ τὴν Κομμαγηνήν, ἐπειδὴ τὸν πα-
τέρα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς αὐτῆς ἀπεκτόνει, καίτοι παιδίσκῳ ἔτ' ὄντι
4 ἐπέτρεψε. τῶν τε Ἀρμενίων τῶν ἑτέρων τοῦ τε Ἀρτάξου κατη-
γορησάντων καὶ τὸν Τιγράνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ
ὄντα μεταπεμψαμένων, μετέστειλε τὸν Τιβέριον, ὅπως τὸν μὲν ἐκ-
5 βάλῃ τῆς βασιλείας, τὸν δὲ ἐς αὐτὴν ἀποκαταστήσῃ. καὶ ἐπράχθη
μὲν οὐδὲν τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ ἄξιον· οἱ γὰρ Ἀρμένιοι τὸν Ἀρ-
τάξην προαπέκτειναν· ὁ δ' οὖν Τιβέριος, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ
θυσίαι ἐπὶ τούτῳ ἐψηφίσθησαν, ἐσεμνύνετο ὡς καὶ κατ' ἀρετήν
6 τι ποιήσας. καὶ ἤδη γε καὶ περὶ τῆς μοναρχίας ἐνενόει, ἐπειδὴ

7 = Zon. 10, 34 p. 415, 18. 19 B. (p. 442, 10. 11 D.) 17–25 cf. Zon. 10, 34 p. 415, 19. 20 B. (p. 442, 11. 12 D.)

13 ἔθη] an ἤθη? 14 εἴα Leuncl., ἀεὶ M ἐκείνῳ Bk., ἐκείνων M 19 Ταρκονδιμότῳ] cf. ad 41, 63, 1 et ad 50, 14, 2 25. 29 Ἀρτάξου Ἀρτάξην St., ἀρτάζου ἀρτάζην M, Ἀρταβάζου Ἀρταβάζην R. St., cf. ad 49, 39, 6 29 μετέστειλε] ἔστειλε Bk., recte ut videtur, nam μεταστέλλειν nec apud Dionem redit nec nisi medio genere repperitur idque apud scriptores tantum posteriores.

πρὸς τοὺς Φιλίππους αὐτοῦ προσελαύνοντος | θόρυβός τέ τις ἐκ τοῦ τῆς μάχης χωρίου ὡς καὶ ἐκ στρατοπέδου ἠκούσθη, καὶ πῦρ ἐκ τῶν βωμῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷ ταφρεύματι ἱδρυθέντων αὐτόματον ἀνέλαμψε. Τιβέριος μὲν δὴ ἐκ τούτων ἐγαυροῦτο, ὁ δὲ Αὔγουστος ἔς τε τὴν Σάμον ἐπανῆλθε κἀνταῦθα αὖθις ἐχείμασε, καὶ ἐκείνοις τε ἐλευθερίαν μισθὸν τῆς διατριβῆς ἀντέδωκε, καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα προσδιῴκησε. πάμπολλαι γὰρ δὴ πρεσβεῖαι πρὸς αὐτὸν ἀφίκοντο, καὶ οἱ Ἰνδοὶ προκηρυκευσάμενοι πρότερον φιλίαν τότε ἐσπείσαντο, δῶρα πέμψαντες ἄλλα τε καὶ τίγρεις, πρῶτον τότε τοῖς Ῥωμαίοις, νομίζω δ' ὅτι καὶ τοῖς Ἕλλησιν, ὀφθείσας. καί τι καὶ μειράκιον οἱ ἄνευ ὤμων, οἵους τοὺς Ἑρμᾶς ὁρῶμεν, ἔδωκαν. καὶ μέντοι τοιοῦτον ὂν ἐκεῖνο ἐς πάντα τοῖς ποσὶν ἅτε καὶ χερσὶν ἐχρῆτο, τόξον τε αὐτοῖς ἐπέτεινε καὶ βέλη ἠφίει καὶ ἐσάλπιζεν, οὐκ οἶδ' ὅπως· γράφω γὰρ τὰ λεγόμενα. εἷς δ' οὖν τῶν Ἰνδῶν Ζάρμαρος, εἴτε δὴ τοῦ τῶν σοφιστῶν γένους ὤν, καὶ κατὰ τοῦτο ὑπὸ φιλοτιμίας, εἴτε καὶ ὑπὸ τοῦ γήρως κατὰ τὸν πάτριον νόμον, εἴτε καὶ ἐς ἐπίδειξιν τοῦ τε Αὐγούστου καὶ τῶν Ἀθηναίων (καὶ γὰρ ἐκεῖσε ἦλθεν) ἀποθανεῖν ἐθελήσας ἐμυήθη τε τὰ τοῖν θεοῖν, τῶν μυστηρίων καίπερ οὐκ ἐν τῷ καθήκοντι καιρῷ, ὥς φασι, διὰ τὸν Αὔγουστον καὶ ⟨αὐτὸν⟩ μεμυημένον γενομένων, καὶ πυρὶ ἑαυτὸν ζῶντα ἐξέδωκεν.

M 158 · 7 · 8 Xiph. 92, 24–93, 1 · 9 · 10 · Xiph. 93, 2

ὑπάτευε μὲν δὴ ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ Γάιος Σέντιος· ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν συνάρξοντα αὐτῷ προσαποδειχθῆναι ἔδει (ὁ γὰρ Αὔγουστος οὐδὲ τότε τηρηθεῖσάν οἱ τὴν ἀρχὴν ἐδέξατο), στάσις τε αὖθις ἐν τῇ Ῥώμῃ συνηνέχθη καὶ σφαγαὶ συνέβησαν, ὥστε τοὺς βουλευτὰς φρουρὰν τῷ Σεντίῳ ψηφίσασθαι. ἐπειδή ⟨τε⟩ μήτε ἠθέλησεν αὐτῇ χρήσασθαι, πρέσβεις πρὸς τὸν Αὔγουστον, μετὰ δύο ῥαβδούχων

10 a. u. 735 (19) · 2

4–11 > Zon. 10, 34 p. 415, 20–23 B. (p. 442, 12–16 D.) 22–25 > Zon. 10, 34 p. 415, 23–416, 2 B. (p. 442, 16–18 D.)

1 αὐτοῦ προσελαύνοντος Dind., αὐτῶι προσελαύνοντος M, αὐτῷ προσελαύνοντι R. St. 13 τε] τε γὰρ Rk. sine causa idonea ἐπέτεινε] ἐνέτεινε Bk, at cf. Plat. *Lys.* p. 209 B, *Phaed.* p. 98 C, *Tim.* p. 74 B. 15 Ζάρμαρος] Ζάμαρκος Xiph., Ζαρμανοχήγας (Ζάρμανος χήγαν Coraes) Strab. 15, 1, 73 p. 720 20 ὥς φασι] an ⟨ὅμως⟩, ὥς φασι? ⟨αὐτὸν⟩ ins. Rk. γενομένων Rk., γενόμενον M 22 ἐκείνῳ Reim., ἐν ὧι M, ἐν ᾧ ⟨ταῦτα γέγονε⟩ idem Reim. 26 φρουρὰν] φρουρὰν ⟨τῆς πόλεως⟩ Odd. iniuria, decreta est custodia quae ipsum consulem tueretur. de senatus consulto ultimo (Momms. *Staatsr.* 1² p. 665, 4, Herzog *Gesch. und Syst. der röm. Staatsverf.* 2 p. 150) intellegi omnino nequit, cf. 37, 31, 2 et 43, 3; 40, 49, 5; 42, 23, 2; 42, 29, 3; 42, 32, 1; 46, 31, 2; 48, 33, 3; 46, 47, 4 Σεντίῳ R. St., γεντίωι M ⟨τε⟩ inserui, ⟨δὲ⟩ R. St., ἐπεὶ δὲ pro ἐπειδὴ Polak. μήτε] μηδὲν Rk., μὴ Dind., illud praestat.

ἕκαστον, ἔπεμψαν. μαθὼν οὖν ταῦτ᾽ ἐκεῖνος, καὶ συνιδὼν ὅτι
οὐδὲν πέρας τοῦ κακοῦ γενήσοιτο, οὐκέτ᾽ αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ καὶ
M 159r πρὶν προσηνέχθη, ἀλλ᾽ ἔκ τε τῶν πρεσβευτῶν αὐτῶν Κύιντον Λου-
κρήτιον, καίπερ ἐν τοῖς ἐπικηρυχθεῖσιν ἀναγραφέντα, ὕπατον ἀπέ-
3 δειξε, καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη. καὶ αὐτῷ ἐπί τε τούτοις
καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τῇ ἀποδημίᾳ πραχθεῖσι πολλὰ καὶ
παντοῖα ἐψηφίσθη· ὧν οὐδὲν προσήκατο, πλὴν Τύχῃ τε Ἐπανα-
γώγῳ (οὕτω γάρ πως αὐτὴν ἐκάλεσαν) βωμὸν ἱδρυθῆναι καὶ τὴν
ἡμέραν ἣν ἀφίξοιτο ἔν τε ταῖς ἱερομηνίαις ἀριθμεῖσθαι καὶ Αὐ-
Xiph. 93, 2–4 4 γουστάλια ὀνομάζεσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ ὣς αἵ τε ἀρχαὶ καὶ οἱ ἄλλοι
προαπαντῆσαί οἱ προπαρεσκευάσαντο, νύκτωρ ἐς τὴν πόλιν ἐσεκο-
μίσθη, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ τῷ τε Τιβερίῳ τὰς τῶν ἐστρατηγηκότων
τιμὰς ἔδωκε, καὶ τῷ Δρούσῳ πέντε ἔτεσι θᾶσσον παρὰ τὰ νομι-
5 ζόμενα τὰς ἀρχὰς αἰτῆσαι ἐπέτρεψεν. ἐπειδή τε μηδὲν ὡμολόγει
ὅσα τε ἀπόντος αὐτοῦ στασιάζοντες καὶ ὅσα παρόντος φοβούμενοι
ἔπρασσον, ἐπιμελητής τε τῶν τρόπων ἐς πέντε ⟨ἔτη⟩ παρακληθεὶς
δὴ ἐχειροτονήθη, καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν μὲν τῶν τιμητῶν ἐς τὸν
αὐτὸν χρόνον τὴν δὲ τῶν ὑπάτων διὰ βίου ἔλαβεν, ὥστε καὶ ταῖς
δώδεκα ῥάβδοις ἀεὶ καὶ πανταχοῦ χρῆσθαι, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀεὶ
6 ὑπατευόντων ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ δίφρου καθίζεσθαι. ψηφισάμενοι
δὲ ταῦτα διορθοῦν τε πάντα αὐτὸν καὶ νομοθετεῖν ὅσα βούλοιτο
ἠξίουν, καὶ τούς τε νόμους τοὺς γραφησομένους ὑπ᾽ αὐτοῦ Αὐγού-
στους ἐκεῖθεν ἤδη προσηγόρευον, καὶ ἐμμενεῖν σφισιν ὀμόσαι ἤθε-
λον. ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα ὡς ἄτε καὶ ἀναγκαῖα ἐδέξατο, τοὺς δ᾽
7 ὅρκους ἀφῆκεν αὐτοῖς· καὶ γὰρ εὖ ᾔδει ὅτι, εἰ μὲν ἀπὸ γνώμης τι
ψηφίσαιντο, τηρήσουσιν αὐτὸ κἂν μὴ ὀμόσωσιν, εἰ δὲ μή, οὐδὲν
αὐτοῦ, κἂν μυρίας πίστεις ἐπαγάγωσι, προτιμήσουσιν.

1–5 > Zon. 10, 34 p. 416, 2–4 B. (p. 442, 18—20 D.) 10. 11 = Zon. 10, 34 p. 416, 4. 5 B. (p. 442, 20—22 D.) [quae sequuntur ὃ καὶ πολλάκις ἐποίησε καὶ ἐξιὼν τοῦ ἄστεος καὶ ἐπανιών, ἵνα μηδενὶ ὀχληρὸς εἴη ex c. 25, 4 desumpta sunt. idem additamentum ex eodem Dionis loco petitum hic inseruit Xiphilinus, qui post ἐσεκομίσθη ita pergit: καθὼς ἀεὶ ἔν τε ταῖς ἐκδημίαις [ἐνδημίαις VC] καὶ ταῖς εἰσόδοις ἐποίει, λανθάνειν ἐν ἀμφοτέροις σπεύδων ἵνα μηδενὶ ὀχληρὸς εἴη] 14–18 > Zon 10, 34 p. 416, 6–8 B. (p. 442, 24—26 D.)

---

16 ⟨ἔτη⟩ ins. Xyl. coll. Zon. (εἰς πενταετίαν) 19 ἀεὶ (bis) Bk., αἰεὶ (bis) M, formam hanc (a Thucydide semper usurpatam) in Dione a librariis ubique praeter hunc locum et 40, 20, 1 pessumdatam esse haud mihi veri simile 21 αὐτὸν Rk., αὐτὰ M 23 ἐμμενεῖν Dind., ἐμμένειν M ὀμόσαι Xyl., ὄμοσε M 24 ὡς ἄτε] corruptum, ὅσα γε Leuncl., ὡς ⟨χρήσιμ⟩ά τε Rk., ὡς [ἄτε] Bk., ὡς ⟨μέτρι⟩ά τε Polak. 26 τηρήσουσιν Reim., τηροῦσιν M ὀμόσωσιν Rk., ὁμολογήσωσιν M 27 προτιμήσουσιν Rk., προξενίσωσιν M.

Αὔγουστος μὲν δὴ ταῦτ' ἐποίει, καί τις τῶν ἀγορανόμων ἐθε- 11
λοντὴς ὑπὸ πενίας ἀπεῖπε τὴν ἀρχήν· Ἀγρίππας δὲ ὡς τότε ἐς
τὴν Ῥώμην ἐκ τῆς Σικελίας πεμφθεὶς διῴκησε τὰ κατεπείγοντα, M 159v
ταῖς Γαλατίαις προσετάχθη· ἔν τε γὰρ ἀλλήλοις ἐστασίαζον καὶ 2
ὑπὸ τῶν Κελτῶν ἐκακοῦντο. καταστήσας δὲ καὶ ἐκεῖνα ἐς Ἰβηρίαν
μετέστη· οἱ γὰρ Κάνταβροι οἱ ζωγρηθέντες τε ἐν τῷ πολέμῳ καὶ
πραθέντες τούς τε δεσπότας σφῶν ὡς ἕκαστοι ἀπέκτειναν, καὶ πρὸς
τὴν οἰκείαν ἐπανελθόντες πολλοὺς συναπέστησαν, καὶ μετ' αὐτῶν
χωρία καταλαβόντες καὶ ἐντειχισάμενοι τοῖς τῶν Ῥωμαίων φρουροῖς
ἐπεβούλευον. ἐπ' οὖν τούτους ὁ Ἀγρίππας ἐπιστρατεύσας ἔσχε μέν 3
τι καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας ἔργον· πρεσβύτεροι γὰρ οὐκ ὀλίγοι
αὐτῶν ὄντες καὶ τῇ συνεχείᾳ τῶν πολέμων τετρυχωμένοι, τούς τε
Καντάβρους ὡς καὶ δυσπολεμήτους δεδιότες, οὐκ ἐπείθοντο αὐτῷ.
ἀλλ' ἐκείνους μέν, τὰ μὲν νουθετήσας τὰ δὲ παραμυθησάμενος τὰ 4
δὲ καὶ ἐπελπίσας, διὰ ταχέων πειθαρχῆσαι ἐποίησε. πρὸς δὲ δὴ
τοὺς Καντάβρους πολλὰ προσέπταισεν· καὶ γὰρ ἐμπειρίᾳ πραγ-
μάτων, ἅτε τοῖς Ῥωμαίοις δεδουλευκότες, καὶ ἀπογνώσει τοῦ μὴ ἂν
ἔτι σωθῆναι ἁλόντες ἐχρῶντο. τέλος δέ ποτε συχνοὺς μὲν ἀποβα- 5
λὼν τῶν στρατιωτῶν, συχνοὺς δὲ καὶ ἀτιμώσας ὅτι ἡττῶντο (τά τε
γὰρ ἄλλα καὶ στρατόπεδον ὅλον Αὔγουστον ἐπωνομασμένον ἐκώ-
λυσεν οὕτως ἔτι καλεῖσθαι), τούς τε ἐν τῇ ἡλικίᾳ πολεμίους πάντας
ὀλίγου διέφθειρε καὶ τοὺς λοιποὺς τά τε ὅπλα ἀφείλετο καὶ ἐς τὰ
πεδία ἐκ τῶν ἐρυμνῶν κατεβίβασεν. οὐ μὴν οὔτε ἐπέστειλέ τι τῇ 6
βουλῇ περὶ αὐτῶν, οὔτε τὰ ἐπινίκια καίτοι ἐκ τῆς τοῦ Αὐγούστου
προστάξεως ψηφισθέντα προσήκατο, ἀλλ' ἔν τε τούτοις ἐμετρίαζεν
ὥσπερ εἰώθει, καὶ γνώμην ποτὲ ὑπὸ τοῦ ὑπάτου ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ ἐρωτηθεὶς οὐκ ἔδωκε. τό τε ὕδωρ τὸ Παρθένιον καλούμενον 7
τοῖς ἰδίοις τέλεσιν ἐσαγαγὼν Αὔγουστον προσηγόρευσε. καὶ οὕτω
γε ἐκεῖνος ἐπ' αὐτῷ ἔχαιρεν ὥστε σπάνεώς ποτε οἴνου γενομένης,
καὶ τῶν ἀνθρώπων δεινὰ διαβοώντων, ἱκανώτατα ἔφη τὸν Ἀγρίπ-
παν | προνενοηκέναι ὥστε μὴ δίψῃ ποτὲ αὐτοὺς ἀπολέσθαι. M 160r

τοιοῦτος μὲν δὴ οὗτος ὁ ἀνὴρ ἦν· τῶν δὲ δὴ ἄλλων τινὲς οὐχ 12
ὅτι τὰ αὐτὰ αὐτῷ πράσσοντες, ἀλλ' οἱ μὲν λῃστὰς συλλαμβάνοντες
οἱ δὲ πόλεις στασιαζούσας καταλλάσσοντες, καὶ ἐπωρέγοντο τῶν
νικητηρίων καὶ ἔπεμπον αὐτά. ὁ γὰρ Αὔγουστος καὶ ταῦτα ἀφθό- 2
νως τισὶ τήν γε πρώτην ἐχαρίζετο, καὶ δημοσίαις ταφαῖς πλείστους

---

2 τότε — πεμφθεὶς] cf. c. 6, 5 15 ἐπελπίσας scripsi, ἀπελπίσας M, ἀπειλήσας R. St. 29 σπάνεώς Bk., σπάνιός M 33 αὐτῷ] τούτῳ Reim.

ὅσους ἐτίμα. τοιγαροῦν ἐκεῖνοι μὲν ἐν τούτοις ἐλαμπρύνοντο, ὁ δὲ 3 Ἀγρίππας ἐς τὴν αὐταρχίαν τρόπον τινὰ ὑπ' αὐτοῦ προήχθη. ὁ γὰρ Αὔγουστος, ὡς τά τε κοινὰ θεραπείας ἀκριβοῦς ἐδεῖτο, καὶ ἐδεδίει μή, οἷα ἐν τοῖς τοιούτοις φιλεῖ συμβαίνειν, ἐπιβουλευθῇ Xiph. 95, 20—23 (βραχὺ γάρ τι καὶ σμικρὸν τὸν θώρακα, ὃν ὑπὸ τῇ στολῇ πολλάκις καὶ ἐς αὐτὸ τὸ συνέδριον ἐσιὼν εἶχεν, ἐπικουρήσειν οἱ ἐνόμιζε), 4 πρῶτον μὲν αὐτὸς πέντε τῆς προστασίας ἔτη, ἐπειδήπερ ὁ δεκέτης a. u. 736 (18 χρόνος ἐξήκων ἦν, προσέθετο (ταῦτα γὰρ Πουπλίου τε καὶ Γναίου Λεντούλων ὑπατευόντων ἐγένετο), ἔπειτα δὲ καὶ τῷ Ἀγρίππᾳ ἄλλα τε ἐξ ἴσου πῃ ἑαυτῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν δημαρχικὴν ἐς τὸν 5 αὐτὸν χρόνον ἔδωκε. τοσαῦτα γάρ σφισιν ἔτη τότε ἐπαρκέσειν ἔφη· ὕστερον γὰρ οὐ πολλῷ καὶ τὰ ἄλλα πέντε τῆς αὐτοκράτορος ἡγεμονίας προσέλαβεν, ὥστε αὐτὰ δέκα αὖθις γενέσθαι.

cf. Xiph. 93, 7—9 **13** πράξας δὲ ταῦτα τὸ βουλευτικὸν ἐξήτασε· πολλοί τε γὰρ καὶ ὣς ἐδόκουν αὐτῷ εἶναι (πλήθει δὲ οὐδὲν ὑγιὲς ἐνεώρα), καὶ διὰ μίσους οὐχ ὅτι τοὺς κακίᾳ τινὶ ἐπιρρήτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κολακείᾳ 2 ἐκφανεῖς ἐποιεῖτο. καὶ ἐπειδὴ μήτε τις ἑκὼν ὥσπερ πρότερον ἀπηλλάττετο, μήτ' αὖ μόνος ἐν αἰτίᾳ τινὶ γενέσθαι ἐβούλετο, αὐτός τε τριάκοντα ἄνδρας τοὺς ἀρίστους, ὅπερ που καὶ ὅρκῳ ἐπιστώσατο, ἐξελέξατο, καὶ ἐκείνους ἐκέλευσε προομόσαντας τὸν αὐτὸν ὅρκον κατὰ πέντε, πλὴν τῶν συγγενῶν, ἐς πινάκια γράψαντας ἑλέσθαι. 3 καὶ μετὰ τοῦτο τὰς πεμπάδας ἐκλήρωσεν, ὥσθ' ἕνα καθ' ἑκάστην τὸν λαχόντα αὐτόν τε βουλεῦσαι καὶ ἑτέρους πέντε ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐγγράψαι. ἔδει που καὶ τοὺς τριάκοντα ἔν τε τοῖς αἱρουμένοις ὑφ' M 160v ἑτέρων καὶ ἐν τοῖς | κληρουμένοις γενέσθαι. ἐπειδή τέ τινες αὐτῶν ἀπεδήμουν, ἄλλοι ἀντ' ἐκείνων λαχόντες τὰ ἐπιβάλλοντά σφισιν 4 ἔπραξαν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ταῦθ' οὕτως ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ἐκακουργήθη τινά, οὔτε ἐπὶ τοῖς ταμίαις τὰ γραμματεῖα ἔτ' ἐποιήσατο οὔτε ἔτι τῷ κλήρῳ τὰς πεμπάδας ἐπέτρεψεν, ἀλλ' αὐτός τε τὰ λοιπὰ ἀνελέξατο καὶ αὐτὸς τοὺς ἐνδέοντας προσ- **14** είλετο, ὥστε ἐς ἑξακοσίους τοὺς πάντας ἀποδειχθῆναι. ἐβουλεύσατο μὲν γὰρ τριακοσίους αὐτοὺς κατὰ τὸ ἀρχαῖον ποιῆσαι, καὶ πάνυ ἀγαπητὸν νομίζων εἶναι τοσούτους ἀξίους τοῦ συνεδρίου σφῶν εὑρεθῆναι· δυσχερανάντων δὲ πάντων ὁμοίως (τῷ γὰρ πολὺ πλείους

---

8 ταῦτα] an τοῦτο? 9 Λεντούλων Bk., λεντούλου M 11 σφισιν R St., σφισι M 12 ἄλλα πέντε Rk. (praeeunte Reimaro qui πέντε ἄλλα), πολλὰ M, cf. 53, 16, 2 14 καὶ ὣς] cf. 52, 42 15 ἐνεώρα Rk., ἑώρα M 19 που Pflugk., πω M 22. 29 πεμπάδας] πεντάδας Leuncl., immerito, cf. Xen. *Cyr.* 2, 1, 22, Plat. *rep.* 8 p. 546 C 24 που] an γοῦν vel δ' οὖν *autem*. τοὺς τριάκοντα intellego triginta viros ab Augusto ipso electos.

τῶν ἐμμενούντων ἐν αὐτῷ τοὺς διαγραφησομένους ἔσεσθαι, φοβεῖσθαι μᾶλλον αὐτοὺς μὴ ἰδιωτεύσωσιν ἢ προσδοκᾶν ὅτι καὶ βουλεύσουσιν συνέβαινε) τοὺς ἑξακοσίους κατελέξατο. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα 2
ἔστη, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπειδή τινες οὐκ ἐπιτήδειοι καὶ τότε ἐγγεγραμμένοι ἦσαν, καὶ Λικίνιός τέ τις Ῥήγουλος, ἀγανακτήσας ὅτι τοῦ τε υἱέος καὶ ἄλλων πολλῶν, ⟨ὧν⟩ κρείσσων εἶναι ἠξίου, διειλεγμένων ἀπηλήλειπτο, τήν τε ἐσθῆτα ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ κατερρήξατο, καὶ τὸ σῶμα γυμνώσας τάς τε στρατείας κατηριθμή- 3
σατο καὶ τὰς οὐλὰς προσεπέδειξέ σφισι, καὶ Ἀρτικυλήιος Παῖτος ἐν μὲν τοῖς βουλεύσουσιν ὢν τῷ δὲ δὴ πατρὶ ἐκπεπτωκότι παραχωρῆσαι τῆς βουλείας ἀξιῶν ἱκέτευεν, ἐξετασμὸν αὖθίς σφων ἐποιήσατο, καί τινας ἀπαλλάξας ἄλλους ἀντικατέλεξεν. ἐπειδή τε πολλοὶ 4
καὶ ὣς διεγεγράφατο, καί τινες αὐτὸν ⟨δι'⟩ αἰτίας, οἷα ἐν τῷ τοιούτῳ φιλεῖ συμβαίνειν, ὡς καὶ ἀδίκως ἀπεληλαμένοι εἶχον, τότε τε αὐτοῖς καὶ συνθεάσασθαι καὶ συνεστιάσασθαι τοῖς βουλεύουσι, τῇ αὐτῇ σκευῇ χρωμένοις, συνεχώρησε, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα τὰς ἀρχὰς αἰτεῖν ἐπέτρεψε. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν πλείους ἐπανῆλθον χρόνῳ ἐς τὸ συνέ- 5
δριον, ὀλίγοι δέ τινες ἐν τῷ μέσῳ, μήτε τῆς γερουσίας μήτε | τοῦ M 161r
δήμου νομιζόμενοι, κατελείφθησαν.

τούτων οὖν οὕτω γενομένων συχνοὶ μὲν εὐθὺς συχνοὶ δὲ καὶ 15 cf. Xiph. 93, 9—11
μετὰ τοῦτο καὶ ἐκείνῳ καὶ τῷ Ἀγρίππᾳ ἐπιβουλεῦσαι, εἴτ' οὖν ἀληθῶς εἴτε καὶ ψευδῶς, αἰτίαν ἔσχον. οὐ γάρ ἐστιν ἀκριβῶς τὰ 2
τοιαῦτα τοῖς ἔξω αὐτῶν οὖσιν εἰδέναι· πολλὰ γὰρ ὧν ἂν ὁ κρατῶν πρὸς τιμωρίαν, ὡς καὶ ἐπιβεβουλευμένος, ἤτοι δι' ἑαυτοῦ ἢ καὶ διὰ τῆς γερουσίας πράξῃ, ὑποπτεύεται κατ' ἐπήρειαν, κἂν ὅτι μάλιστα δικαιότατα συμβῇ, γεγονέναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ γνώμην 3
ἔχω περὶ πάντων τῶν τοιουτοτρόπων αὐτὰ τὰ λεγόμενα συγγράψαι, μηδὲν ὑπὲρ τὰ δεδημοσιευμένα, πλὴν τῶν πάνυ φανερῶν, μήτε πολυπραγμονῶν μήθ' ὑπολέγων, μήτ' εἰ δικαίως μήτ' εἰ ἀδίκως τι γέγονε, μήτ' εἰ ψευδῶς μήτε εἰ ἀληθῶς εἴρηται. καὶ τοῦτο μέν 4
μοι καὶ κατὰ τῶν μετὰ ταῦτα γραφησομένων εἰρήσθω· ἐν δὲ δὴ τῷ τότε παρόντι ὁ Αὔγουστος ἄλλους μέν τινας ἐδικαίωσε, τὸν δὲ Xiph. 93, 11—17

20—22. 32—456, 9 > Zon. 10, 34 p. 416, 8—12 B. (p. 442, 26—31 D.)

---

6 ⟨ὧν⟩ add. R. St. 9 *Παῖτος* Bk., *πέτος* M. Noti sunt Articulei Paetus cos. 101 a. Chr. et Paetinus cos. 123 a. Chr. 10 *βουλεύσουσιν* scripsi ex M, *βουλεύουσι* R. St., cf. c. 15, 7 13 *αὐτὸν ⟨δι'⟩ αἰτίας* Bk., *αὐτῶν αἰτίας* M, cf. Thuc. 2, 60, 4 14 *τε* Bk., *γε* M 32 *ἄλλους κ. τ. λ.*] his praemittit Xiphilinus (postquam quae Dio de senatu ab Augusto purgato narravit, suis verbis brevissime reddidit): *καὶ πολλοὺς ἠνάγκαζεν ἑαυτοὺς διαχρήσασθαι καὶ Μουρήνας ὁ παρρησιασάμενός ποτε πρὸς αὐτόν*, quorum postrema ex c. 3, 3—5

δὴ Λέπιδον ἐμίσει μὲν διά τε τἆλλα καὶ ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐπεφώρατο ἐπιβουλεύων αὐτῷ καὶ ἐκεκόλαστο, οὐ μέντοι καὶ ἀποκτεῖναι ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐν τρόπῳ τινὶ ἄλλοτε ἄλλῳ προεπηλάκιζεν.
5 ἔς τε γὰρ τὴν πόλιν καὶ ἄκοντα αὐτὸν ἐκ τῶν ἀγρῶν κατιέναι ἐκέλευε, καὶ ἐς τὰς συνόδους ἀεὶ ἐσῆγεν, ὅπως ὅτι πλείστην καὶ χλευασίαν καὶ ὕβριν πρός τε τὴν τῆς ἰσχύος καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀξιώσεως μεταβολὴν ὀφλισκάνῃ· καὶ οὔτε ἐς ἄλλο τι ὡς καὶ ἀξίῳ οἱ λόγοι ἐχρῆτο, τότε δὲ καὶ τὴν ψῆφον ὑστάτῳ τῶν ὑπατευκότων
6 ἐπῆγε. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἐν τῇ καθηκούσῃ τάξει ἐπεψήφιζε, τῶν δ' ὑπατευκότων πρῶτόν τέ τινα καὶ δεύτερον τρίτον τε ἕτερον καὶ τέταρτον, τούς τε λοιποὺς ὁμοίως, ὥς που καὶ ἐβούλετο· καὶ τοῦτο καὶ οἱ ὕπατοι ἐποίουν. οὕτω μὲν δὴ τὸν Λέπιδον μετεχει-
cf. Xiph. 93, 24–25 7 ρίζετο, καὶ ἐπειδή γε Ἀντίστιος Λαβεὼν ἐς τοὺς βουλεύσοντας αὐτόν, ὅτε ἡ διαγνώμη ἐκείνη ἐγίγνετο, ἐσεγράψατο, πρῶτον μὲν
M 161r ἐπιωρκηκέναι τε αὐτὸν ἔφη καὶ | τιμωρήσεσθαι ἠπείλησεν, ἔπειτα δὲ εἰπόντος αὐτοῦ "καὶ τί δεινὸν πεποίηκα κατασχὼν ἐν τῷ συνεδρίῳ ἄνδρα ὃν σὺ ἀρχιέρεων ἔτι καὶ νῦν περιορᾷς ὄντα;" οὐκέτ'
cf. Xiph. 93, 17–19 8 οὐδεμίαν ὀργὴν ἐποιήσατο· πολλάκις γὰρ καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ τῆς ἱερωσύνης ταύτης ἀξιούμενος οὐκ ἐδικαίωσε ζῶντος τοῦ Λεπίδου λαβεῖν αὐτήν. Ἀντίστιος μὲν οὖν τοῦτό τε οὐκ ἀπὸ καιροῦ εἰπεῖν
Xiph. 93, 19–24 ἔδοξε, καί ποτε λόγων ἐν τῇ βουλῇ γιγνομένων ὡς χρεὼν εἴη τὸν Αὔγουστον ἐκ διαδοχῆς σφας φρουρεῖν, ἔφη, μήτ' ἀντειπεῖν τολμῶν μήτε συγκαταθέσθαι ὑπομένων, ὅτι „ῥέγχω καὶ οὐ δύναμαι αὐτοῦ προκοιτῆσαι".

16 ὁ δ' οὖν Αὔγουστος ἄλλα τε ἐνομοθέτησε, καὶ τοὺς δεκάσαντάς τινας ἐπὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐς πέντε ἔτη αὐτῶν εἶρξε. τοῖς τε ἀγάμοις καὶ ταῖς ἀνάνδροις βαρύτερα τὰ ἐπιτίμια ἐπέταξε, καὶ ἔμπαλιν τοῦ
2 τε γάμου καὶ τῆς παιδοποιίας ἆθλα ἔθηκεν. ἐπειδή τε πολὺ πλεῖον τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος τοῦ εὐγενοῦς ἦν, ἐπέτρεψε καὶ ἐξελευθέρας τοῖς ἐθέλουσι, πλὴν τῶν βουλευόντων, ἄγεσθαι, ἔννομον τὴν τεκνο-
cf. Xiph. 93, 25–31 3 ποιίαν αὐτῶν εἶναι κελεύσας. κἂν τούτῳ καταβοήσεως ἐν τῷ συν-

25–31 = Zon. 10, 34 p. 416, 12–18 B. (p. 142, 31–143, 7 D.)

addita sunt idque fortasse postea in margine   ἐδικαίωσε] ἐδίκασε Xiph. addito καὶ τὸν Λεπίδου υἱόν.

3 ἄλλῳ R. St., ἄλλο M   6 τὴν τῆς] ita M   13 βουλεύσοντας R. St., βουλεύσαντας M, cf. c. 14, 3   14 ὅτε ἡ διαγνώμη Rk., ὅτι ἰδίαι γνώμῃ M. ceterum διαγνώμη hic aliam habet significationem atque apud Thuc. 1, 87, 6; 3, 42, 1; 3, 67, 7 et Dionem ipsum alibi, cf. Index   22 σφας φρουρεῖν] ita M   23 ὑπομένων] add. Xiph. de suo: ἦν γὰρ τῶν γενναιοτέρων   26 εἶρξε R. St., εἴρξε M   31 καταβοήσεως R. St., κατεβόησεν M.

ἐδρίῳ περί τε τῆς τῶν γυναικῶν καὶ περὶ τῆς τῶν νεανίσκων
ἀκοσμίας, πρὸς ἀπολογίαν δή τινα τοῦ μὴ ῥᾳδίως δι' αὐτὴν τὰς
τῶν γάμων συναλλαγὰς ποιεῖσθαι, γενομένης, καὶ ἐναγόντων αὐτὸν
καὶ ἐκείνην ἐπανορθῶσαι χλευασμῷ ὅτι πολλαῖς γυναιξὶν ἐχρῆτο,
τὸ μὲν πρῶτον ἀπεκρίνατο αὐτοῖς ὅτι τὰ μὲν ἀναγκαιότατα διώ- 4
ρισται, τὰ δὲ λοιπὰ ἀδύνατόν ἐστιν ὁμοίως παραδοθῆναι, ἔπειτα
δὲ ἐκβιασθεὶς εἶπεν ὅτι „αὐτοὶ ὀφείλετε ταῖς γαμεταῖς καὶ παραινεῖν
καὶ κελεύειν ὅσα βούλεσθε· ὅπερ που καὶ ἐγὼ ποιῶ." ἀκούσαντες 5
οὖν ταῦτ' ἐκεῖνοι πολλῷ μᾶλλον ἐνέκειντο αὐτῷ, βουλόμενοι τὰς
παραινέσεις ἃς τῇ Λιουίᾳ παραινεῖν ἔφη μαθεῖν. καὶ ὃς ἄκων μέν,
εἶπε δ' οὖν τινα καὶ περὶ τῆς ἐσθῆτος καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου
τῶν τε ἐξόδων καὶ τῆς σωφροσύνης αὐτῶν, μηδ' ὁτιοῦν φροντίσας
ὅτι μὴ καὶ τῷ ἔργῳ | αὐτὰ ἐπιστοῦτο. καὶ ἕτερον δέ τι τοιόνδε 6 M 162r
τιμητεύων ἐπεποιήκει· ἐπειδὴ γὰρ προσήγαγέ τις αὐτῷ νεανίσκον Xiph. 93, 31–94, 5
γυναῖκα ἐκ μοιχείας γεγαμηκότα, καὶ πλεῖστα ὅσα κατηγόρησεν
αὐτοῦ, διηπορήθη μήτε παριδεῖν τὸ πρᾶγμα μήτ' ἐπιτιμῆσαί τι
τολμήσας, καὶ μόλις ποτὲ ὀψὲ ἀνενεγκὼν "πολλά" ἔφη "καὶ δεινὰ
αἱ στάσεις ἤνεγκαν, ὥστε ἐκείνων μὲν ἀμνημονῶμεν, τοῦ δὲ δὴ Bekk. Anecd. 119, 25
λοιποῦ προνοῶμεν ὅπως μηδὲν τοιοῦτο γίγνηται." ὡς δ' οὖν 7
βρέφη τινὲς ἐγγυώμενοι τὰς μὲν τιμὰς τῶν γεγαμηκότων ἐκαρποῦντο,
τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν οὐ παρείχοντο, προσέταξε μηδεμίαν ἐγγύην ἰσχύειν
μεθ' ἣν οὐδὲ δυοῖν ἐτοῖν διελθόντων γαμήσει τις, τοῦτ' ἔστι δεκέτιν
πάντως ἐγγυᾶσθαι τόν γέ τι ἀπ' αὐτῆς ἀπολαύσοντα· δώδεκα ⟨γὰρ⟩
ταῖς κόραις ἐς τὴν τοῦ γάμου ὥραν ἔτη πλήρη, καθάπερ εἶπον,
νομίζεται.

ταῦτά τε οὖν ὡς ἕκαστα διενομοθέτει, καὶ ἵνα ἐπὶ τῇ τοῦ 17
σίτου διαδόσει προβάλλωνται [καὶ] οἱ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἀεὶ ὄντες ἕνα
ἕκαστος ἐκ τῶν πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐστρατηγηκότων, καὶ ἐξ αὐτῶν τέσ-
σαρες οἱ λαχόντες σιτοδοτῶσιν ἐκ διαδοχῆς. τόν τε πολίαρχον τὸν 2
ἐς τὰς ἀνοχὰς καθιστάμενον ἕνα ἀεὶ αἱρεῖσθαι, καὶ τὰ ἔπη τὰ
Σιβύλλεια ἐξίτηλα ὑπὸ τοῦ χρόνου γεγονότα τοὺς ἱερέας αὐτοχειρίᾳ
ἐκγράψασθαι ἐκέλευσεν, ἵνα μηδεὶς ἕτερος αὐτὰ ἀναλέξηται. τάς 3
τε ἀρχὰς ἅπασι τοῖς δέκα μυριάδων οὐσίαν ἔχουσι καὶ ἄρχειν ἐκ
τῶν νόμων δυναμένοις ἐπαγγέλλειν ἐπέτρεψε. τοσοῦτον γὰρ τὸ

19—25 = Zon. 10, 34 p. 416, 18—417, 1 B. (p. 443, 7—13 D.)

6 *παραδοθῆναι*] cf. 57, 20, 4   16 *τι* om. Xiph., *οἱ* Bk.   17 *μόλις* Pflugk., *μάλιστα* M, cf. ad fr. 18, 11   22 *διελθόντων*] *διελθόντοιν* Leuncl. sine causa   *γαμήσει* R. St. (cum Zon.), *γαμήσῃ* M   23 ⟨*γὰρ*⟩ add. R. St., *δὲ* Zon.   27 [*καὶ*] del. Bk.   28 *ἕκαστος* Reim., *ἕκαστον* M   34 *τοσοῦτον*] ita M.

βουλευτικὸν τίμημα τὴν πρώτην εἶναι ἔταξεν, ἔπειτα καὶ ἐς πέντε
καὶ εἴκοσι μυριάδας αὐτὸ προήγαγε. καί τισι τῶν εὖ βιούντων
ἐλάττω, τότε μὲν τῶν δέκα αὖθις δὲ τῶν πέντε καὶ εἴκοσι, κεκτη-
4 μένοις ἐχαρίσατο ὅσον ἐνέδει. καὶ διὰ ταῦτα τοῖς βουλομένοις τῶν
στρατηγῶν τριπλάσιον τοῦ παρὰ τοῦ δημοσίου σφίσιν ἐς τὰς πα-
νηγύρεις διδομένου προσαναλίσκειν ἐφῆκεν. ὥστε εἰ καὶ πρὸς τὴν
ἀκρίβειαν τῶν ἄλλων αὐτοῦ νομοθετημάτων ἤχθοντό τινες, ἀλλ'
M 162r ἀπό τε | τούτου, καὶ ὅτι Πυλάδην τινὰ ὀρχηστὴν διὰ στάσιν ἐξεληλα-
cf. Xiph. 94, 6—10 Bekk. Anecd. 134, 14 5 λαμένον κατήγαγεν, οὐκέτ' ἐκείνων ἐμέμνηντο. ὅθενπερ πάνυ σο-
φῶς ὁ Πυλάδης, ἐπιτιμώμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐπειδὴ Βαθύλλῳ ὁμο-
τέχνῳ τέ οἱ ὄντι καὶ τῷ Μαικήνᾳ προσήκοντι διεστασίαζεν, εἰπεῖν
λέγεται ὅτι „συμφέρει σοι, Καῖσαρ, περὶ ἡμᾶς τὸν δῆμον ἀποδια-
τρίβεσθαι."

18 ταῦτα μὲν ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει ἐγένετο· ἐπὶ δὲ δὴ [τοῦ] Γαΐου τε
a. u. 737 (17) Φουρνίου καὶ Γαΐου Σιλανοῦ ὑπάτων υἱὸν αὖθις ὁ Ἀγρίππας ἀνεί-
cf. Xiph. 95, 15—18 λετο τὸν Λούκιον ὀνομασθέντα, καὶ αὐτὸν εὐθὺς ὁ Αὔγουστος
μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Γαΐου ἐποιήσατο, μὴ ἀναμείνας σφᾶς ἀν-
δρωθῆναι, ἀλλ' αὐτόθεν διαδόχους τῆς ἀρχῆς ἀποδείξας, ἵν' ἧττον
2 ἐπιβουλεύηται. τήν τε τῆς Τιμῆς καὶ τῆς Ἀρετῆς πανήγυριν ἐς τὰς
νῦν ἡμέρας μετέστησε, καὶ τοῖς τὰ ἐπινίκια πέμπουσιν ἔργον ἐκ
τῶν λαφύρων ἐς τὴν τῶν πράξεων μνήμην ποιεῖν προσέταξε, τά
τε σαικουλάρια τὰ πέμπτα ἐπετέλεσε. καὶ τοὺς ῥήτορας ἀμισθὶ
συναγορεύειν, ἢ τετραπλάσιον ὅσον ἂν λάβωσιν ἐκτίνειν, ἐκέλευσε.
3 τοῖς δὲ δικάζειν ἀεὶ λαγχάνουσιν ἀπεῖπεν ἐς μηδενὸς οἴκαδε τὸν
ἐνιαυτὸν ἐκεῖνον ἐσιέναι. ἐπειδή τε ἀσπουδεὶ ⟨οἱ⟩ βουλευταὶ ἐς τὸ
συνέδριον συνεφοίτων, ἐπηύξησε τὰς ζημίας τοῖς οὐκ ἐξ εὐλόγου
τινὸς αἰτίας ὑστερίζουσι.

19 καὶ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Γαλατίαν, Λουκίου τε Δομιτίου καὶ
a. u. 738 (16) Πουπλίου Σκιπίωνος ὑπατευόντων, ὥρμησε, πρόφασιν τοὺς πολέ-
2 μους τοὺς κατ' ἐκεῖνο κινηθέντας λαβών. ἐπειδὴ γὰρ ἐπαχθὴς πολ-
λοῖς ἐκ τῆς ἐν τῇ πόλει χρονίου διατριβῆς ἐγεγόνει, καὶ συχνοὺς
μὲν ἔξω τι τῶν τεταγμένων πράττοντας δικαιῶν ἔλυπε, συχνῶν δὲ

16—19 = Zon. 10, 34 p. 417, 1—5 B. (p. 443, 13—17 D.)

3 κεκτημένοις Bk., κεκτημένων M 10 ἐπειδὴ] ἐπεὶ cod. Coisl. 14 [τοῦ] exp Bk. 22 ἀμισθὶ St., ἀμισθεὶ M (ut 52, 28, 1 at ἀμισθὶ Zon. 7, 20, 6). cf. Kühner-Blass *gr. Gr.* 1, 2 p. 303 23 ὅσον] ὅσων vel ὅσου Rk., sine causa 24 ἐς μηδενὸς οἴκαδε] οἴκαδε secl. Reim., dubito num recte coll. Plat *Hipp. mai* p. 301 D, Xen. *Hell.* 5, 1, 28. ceterum cf. Madv. *Verf. und Verw. des röm. Staates* 2, 224 adn. 25 ἀσπουδεὶ] ita M ⟨οἱ⟩ ins. Rk 30 κατ' ἐκεῖνο] *κατ' ἐκείνην* Rk., cf. tamen 39, 3, 1; 60, 20, 5.

καὶ φειδόμενος τὰ νενομοθετημένα ὑφ' ἑαυτοῦ παραβαίνειν ἠναγκά-
ζετο, ἐκδημῆσαι τρόπον τινὰ κατὰ τὸν Σόλωνα ἔγνω. καί τινες 3
καὶ διὰ τὴν Τερεντίαν τὴν τοῦ Μαικήνου γυναῖκα ἀποδημῆσαι
αὐτὸν ὑπετόπησαν, ἵν' ἐπειδὴ πολλὰ περὶ αὐτῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐλο-
γοποιεῖτο, ἄνευ θρύλου τινὸς | ἐν τῇ ἀλλοδημίᾳ αὐτῇ συνῇ· οὕτω γὰρ M 163r Xiph. 94, 11—13
οὖν πάνυ αὐτῆς ἤρα ὥστε καὶ ἀγωνίσασθαί ποτε αὐτὴν περὶ τοῦ
κάλλους πρὸς τὴν Λιουίαν ποιῆσαι. πρὶν δὲ ἢ ἀφορμᾶσθαι, τὸν 4 Exc. V. 172
τοῦ Κυρίνου ναὸν καθιέρωσεν ἐκ καινῆς οἰκοδομήσας. εἶπον δὲ V 276r Xiph. 97, 7 12
τοῦτο ὅτι ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα κίοσιν αὐτὸν ἐκόσμησεν, ὅσαπερ
τὰ πάντα ἔτη [τις] διεβίω, κἀκ τούτου λόγον τισὶ παρέσχεν ὡς
καὶ ἐξεπίτηδες αὐτὸ ἀλλ' οὐ κατὰ τύχην ἄλλως πράξας. ἐκεῖνόν τε 5
οὖν τότε ἐθείωσε, καὶ μονομαχίας ἀγῶνας διά τε τοῦ Τιβερίου
καὶ διὰ τοῦ Δρούσου, συγχωρηθὲν δή σφισιν ὑπὸ τῆς βουλῆς,
ἔθηκε. καὶ οὕτω τὸ μὲν ἄστυ τῷ Ταύρῳ μετὰ τῆς ἄλλης Ἰταλίας 6
διοικεῖν ἐπιτρέψας (τόν τε γὰρ Ἀγρίππαν ἐς τὴν Συρίαν αὖθις
ἐστάλκει, καὶ τῷ Μαικήνᾳ διὰ τὴν γυναῖκα οὐκέθ' ὁμοίως ἔχαιρε), Xiph. 94, 10. 11
τὸν δὲ δὴ Τιβέριον καίτοι στρατηγοῦντα παραλαβὼν ἐξώρμησεν.
ἐστρατήγησε γὰρ καίπερ τὰς στρατηγικὰς τιμὰς ἔχων· καὶ τήν γε
ἀρχὴν αὐτοῦ πᾶσαν ὁ Δροῦσος ἐκ δόγματος διήγαγεν. ἐξελθόντων 7
δ' οὖν αὐτῶν τὸ τῆς Νεότητος μέγαρον ὑπὸ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα
κατεκαύθη, καὶ διά τε τοῦτο καὶ διὰ τἆλλα τὰ προγενόμενα (λύκος
τε γὰρ διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἐς τὴν ἀγορὰν ἐσπεσὼν ἀνθρώπους
ἔφθειρε, καὶ μύρμηκες ⟨οὐ⟩ πόρρω τῆς ἀγορᾶς ἐκφανέστατα συνε-
στράφησαν, λαμπάς τέ τις ἀπὸ μεσημβρίας ἐπὶ τὴν ἄρκτον διὰ
πάσης τῆς νυκτὸς ἠνέχθη) εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου τοῦ Αὐγού-
στου ἐποιήσαντο. κἀν τούτῳ καὶ τὴν πενταετηρίδα τῆς ἀρχῆς 8
αὐτοῦ διεώρτασαν, τοῦ Ἀγρίππου (ἐν γὰρ τοῖς πεντεκαίδεκα ἀν-
δράσιν, οἷς ἐκ τῆς περιτροπῆς ἡ διοίκησις αὐτῆς ἐπέβαλλεν, ἱέρωτο)
διὰ τῶν συνιερέων ἀναλώσαντος.

πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐταράχθη. 20

5—7. 16 = Exc. Val. 172: ὅτι οὕτω πάνυ ὁ Αὔγουστος τῆς Τερεντίας τῆς γυναικὸς τοῦ Μαικήνα ἤρα ὥστε — ποιῆσαι καὶ τῷ Μαικήνᾳ διὰ — ἔχαιρεν.

---

5 *ἀλλοδημίᾳ*] *ἀποδημίᾳ* Odd. iniuria, cf. Plat. *leg.* 12 p. 954 E 8 *τοῦ ναὸν*] incipit rursus codex V, cf. ad c. 7, 6 10 [*τις*] del. Dind., *αὐτὸς* R St, non exstat in cod. Peir. nec apud Xiph. 11 *ἐξεπίτηδες*] *ἐξεπίτηδες καὶ κατὰ πρόγνωσιν* Xiph. de suo 14 *ἔθηκε* M, *ἔθηκεν* V 23 ⟨*οὐ*⟩ ins. Leuncl. *ἐκφανέστατα* M, *ἐμφανέστατα* V 26 *πενταετηρίδα*] *πεντετηρίδα* Dind.

καὶ γὰρ Καμμούνιοι καὶ Οὐέννιοι, Ἀλπικὰ γένη, ὅπλα τε ἀντήραντο
2 καὶ νικηθέντες ὑπὸ Πουπλίου Σιλίου ἐχειρώθησαν· καὶ οἱ Παννό-
M 188r νιοι τήν τε Ἰστρίαν μετὰ Νωρίκων κατέδραμον, καὶ | αὐτοί τε πρός
τε τοῦ Σιλίου καὶ τῶν ὑποστρατήγων αὐτοῦ κακωθέντες αὖθις
ὡμολόγησαν, καὶ τοῖς Νωρίκοις αἴτιοι τῆς αὐτῆς δουλείας ἐγένοντο.
3 τά τε ἐν τῇ Δελματίᾳ καὶ τὰ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ νεοχμώσαντα δι' ὀλίγου
κατέστη. καὶ ἡ Μακεδονία ὑπό τε τῶν Δενθελητῶν καὶ ὑπὸ τῶν
Σκορδίσκων ἐπορθήθη. ἔν τε τῇ Θρᾴκῃ πρότερον μὲν Μᾶρκος
Λόλλιος Ῥυμητάλκῃ θείῳ τε τῶν τοῦ Κότυος παίδων καὶ ἐπιτρόπῳ
ὄντι βοηθῶν Βησσοὺς κατεστρέψατο, ἔπειτα δὲ Λούκιος Γάιος
V 276r Σαυρομάτας ἐκ τῆς αὐτῆς | αἰτίας κρατήσας ὑπὲρ τὸν Ἴστρον ἀπεώ-
4 σατο. ὁ δὲ δὴ μέγιστος τῶν τότε συμβάντων τοῖς Ῥωμαίοις πο-
λέμων, ὅσπερ που καὶ τὸν Αὔγουστον ἐκ τῆς πόλεως ἐξήγαγε, πρὸς
τοὺς Κελτοὺς ἐγένετο. Σύγαμβροί τε γὰρ καὶ Οὐσιπέται καὶ Τέγ-
κτηροι τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῇ σφετέρᾳ τινὰς αὐτῶν συλλαβόντες

---

1 *Καμμούνιοι*] *Camunni* C. I. L. 5, 4957 (bis). 4964. 8896, Plin. *h. n.* 3, 134 et 136 (hic tamen *camuni* Leid. *caumunni* Ricc.), *Καμοῦλοι* corrupte Strab. 4, 6, 8 p. 206 *Οὐέννιοι*] in noto tropaeo Augusti (C. I. L. 5, 7817, Plin. *n. h.* 3, 136, nominantur *Venostes* (Leid., *vennostes* Ricc.) et *Vennonetes*, quorum illi hic intellegendi videntur. ceterum cf. etiam *Οὐέννωνες* Strab. 4, 6, 6 p. 204; 4, 6, 8 p. 206 et *Οὐέννοντες* Ptol. 2, 12, 2 4 *καὶ τῶν*] *καὶ ⟨πρὸς⟩ τῶν* Bk., cf. ad 47, 39, 1 6 *Δελματίᾳ*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1 7 *Δενθελητῶν*] cf. ad 51 23, 4 8 *Μᾶρκος Λόλλιος*] ita VM, nec video cur de lectionis sinceritate dubitemus, nam quae hoc capite traduntur non omnia uno anno 738 16 facta esse apparet (cf. § 1 *κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους* et *πρότερον μὲν* quod hac proxime praecedit). itaque nihil magno opere obstare videtur quominus statuamus M. Lollium ante a. 738/16 in Thracia Bessos devicisse (Macedoniae proconsulem?). praeterea nisi iam hic pleno nomine memoratus esset M. Lollius, ex more Dioneo additum praenomen expectaremus mox § 5 9 *Ῥυμητάλκῃ* R. St. (coni.), *ῥωμητάλκῃ* VM, at *Ῥυμητάλκης* c. 34, 5; 55, 30, 3. 6; 59, 12, 2. nomen hoc regum Thracum scribitur *Ῥοιμητάλκας* (*-κης*) in *nummis* Head. *h. n.* p. 244. 430 et *titulis* C. I. Gr. 2009. 2108 f. 2132 d. (*add.*). 4814 b. (*add.*) C. I. A. 114. 1077. 1284, Dittenb. n. 279, 7. 11. 18. *Rhoemetalces* C. I. L. 6, 20718 (= Dess. n. 849), Vell. 2, 112, 4 (? *rhomo et alces*), Flor. 2, 27 [4, 12], 17 (? *rhemetalce* B, *romaetalca* Jord.), Tac. *ann.* 2, 64. 67; 3, 38; 4, 5. 47, *Ῥυμητάλκης* etiam Sync. p. 631 Bonn., Plut. *Rom.* 17 (*ῥυμιτάλκης*), *apophth. Caes. Aug.* 2 (2, 96 Bernard.) (*ῥυμετάλκης*) 10 *Βησσοὺς*] cf. ad 47, 25, 2 *Γάιος*] corruptum. an *Γάλλος* et intellegendus *L. Caninius Gallus* cos. 717/37? *Γάιος* corruptum esse non *Λούκιος* (ut voluit Fabr. coniciens *Ἰούνιος Γάιος* = *C. Iunius Silanus*) inde patet quod praenomen post nomen gentis vel cognomen non collocatur nisi addito articulo 11 *Σαυρομάτας*] *Sarmatas* Dio more suo cum Graecis *Σαυρομάτας* nominat, cf. 55, 30, 4 14 *Σύγαμβροι*] cf. ad 39, 48, 3 *Οὐσιπέται*] cf. c. 32, 2 et ad 39, 47, 1 *καὶ* (alterum)] ita VM *Τέγκτηροι* R. St., *τέγκρητοι* VM, cf. ad 39, 47, 1. 15 *τινὰς αὐτῶν*] *αὐτῶν τινας* Nab. (litt.) speciose, sed vix necesse.

ἀνεσταύρωσαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν Ῥῆνον διαβάντες τήν τε Γερμανίαν 5 καὶ τὴν Γαλατίαν ἐλεηλάτησαν, τό τε ἱππικὸν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπελθόν σφισιν ἐνήδρευσαν, καὶ φεύγουσιν αὐτοῖς ἐπισπόμενοι τῷ τε Λολλίῳ ἄρχοντι αὐτῆς ἐνέτυχον ἀνελπίστως καὶ ἐνίκησαν καὶ ἐκεῖνον. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος ὥρμησε μὲν ἐπ' αὐτούς, 6 οὐ μέντοι καὶ ἔργον τι πολέμου ἔσχεν· οἱ γὰρ βάρβαροι τόν τε Λόλλιον παρασκευαζόμενον καὶ ἐκεῖνον στρατεύοντα πυθόμενοι ἔς τε τὴν ἑαυτῶν ἀνεχώρησαν καὶ σπονδὰς ἐποιήσαντο, ὁμήρους δόντες.

τῶν μὲν οὖν ὅπλων οὐδὲν διὰ ταῦθ' ὁ Αὔγουστος ἐδεήθη, τὰ 21 δὲ δὴ ἄλλα καθιστάμενος τοῦτόν τε τὸν ἐνιαυτὸν κατανάλωσε καὶ τὸν ὕστερον, ἐν ᾧ Μᾶρκός τε Λίβων καὶ Καλπούρνιος Πίσων a. u. 739 (15) ὑπάτευσαν. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν Κελτῶν, πολλὰ δὲ καὶ 2 ὑπὸ Λικίνου τινὸς ἐπεπόνητο. καί μοι δοκεῖ τοῦθ' ὅτι μάλιστα τὸ κῆτος σφισι προσημῆναι· πλάτος μὲν γὰρ ποδῶν εἴκοσι μῆκος Xiph. 94, 14–17 δὲ τριπλάσιον ἔχον, καὶ γυναικὶ πλὴν τῆς κεφαλῆς ἐοικός, ἐς τὴν γῆν ἑαυτὸ ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἐξώκειλεν. ὁ δὲ δὴ Λίκινος | τὸ μὲν ἀρ- 3 M 164r Exc. V. 173 χαῖον Γαλάτης ἦν, ἁλοὺς δὲ ἐς τοὺς Ῥωμαίους καὶ δουλεύσας τῷ Καίσαρι ὑπὸ μὲν ἐκείνου ἠλευθερώθη, ὑπὸ δὲ τοῦ Αὐγούστου ἐπί- Xiph. 94, 17–21 τροπος τῆς Γαλατίας κατέστη. οὗτος οὖν πλεονεξίᾳ μὲν βαρβαρικῇ 4 ἀξιώσει δὲ Ῥωμαϊκῇ χρώμενος, πᾶν μὲν τὸ κρεῖττόν ποτε αὐτοῦ νομισθὲν καθῄρει, πᾶν δὲ τὸ ἐν τῷ παρόντι ἰσχυρὸν ἠφάνιζε, καὶ συχνὰ μὲν καὶ πρὸς τὰ ἀναγκαῖα τῆς προστεταγμένης οἱ διακονίας ἐξεπόριζε, συχνὰ δὲ καὶ ἑαυτῷ τοῖς τε οἰκείοις παρεξέλεγε. καὶ ἐς 5 Xiph. 94, 21–24 τοσοῦτόν γε κακοτροπίας ἐχώρησεν ὥστε, ἐπειδή τινες ἐσφοραὶ κατὰ μῆνα παρ' αὐτοῖς ἐγίγνοντο, τεσσαρεσκαίδεκα αὐτοὺς ποιῆσαι, λέγων τὸν μῆνα τοῦτον τὸν Δεκέμβριον καλούμενον δέκατον ὄντως εἶναι,

---

16 – 462, 18 = Exc. Val. 173: ὅτι Λικίννιός τις τὸ μὲν ἀρχαῖον — ἐσώθη [V. L. vide infra. praeterea: 20 αὐτοῦ | νομισθὲν fol. 151r 23 ἐξεπορίζετο 24 κακοπραγίας

---

13 Λικίνου scripsi, λικιννίου VM et mox cod. Peir., Λικίνιος Xiph. *Licinus* Varro Atacinus (?) apud Schol. ad Pers. 2, 36, et *poet. lat. min.* 4 p. 64 Baehr., Sen. *apocoloc.* 6, Pers. *l. l.*, Iuv. 1, 109; 14, 306, Mart. 8, 3, 6, Sid. Apoll. 5, 7, 3, *Lecinius* corrupte Sen. *ep.* 119, 10; 120, 20, Suet. *Aug.* 67, Macrob. 2, 4, 24. cf. C. I. L. 6, 20311; 12, 4892 ἐπεπόνητο Rk., (sc. Galli, quare idem Rk. v. 10 pro ἄλλα coniecit τῶν Γαλατῶν sine causa idonea), ἐπεποίηντο VM, ἐκεκίνητο Bk., ἐπτοίηντο Nab. (litt.) Λίκινος scripsi, λικίννιος VM cod. Peir., λικίνιος Xiph., cf. ad v. 13 17 ἁλοὺς — Ῥωμαίους] cf. ad 36, 17, 3 22 οἱ M cod. Peir, αὐτῷ V 25 τεσσαρεσκαίδεκα dedi ex VM cod. Peir. Xiph., τεσσαρασκαίδεκα Leuncl. αὐτοὺς Reim., αὐτὰ V, αὐτὰς M cod. Peir., τοὺς μῆνας Xiph. 26 τοῦτον] τὸν ὕστατον Bk., at τοῦτον recte se habet dictum ut Plat. *Men.* p. 80 A, *Gorg.* p. 472 B, Xen. *anab.* 1, 5, 8, Arist. *ran.* 429 et saepe alibi.

καὶ δεῖν διὰ τοῦτο αὐτοὺς καὶ τοὺς δύο τοὺς ἐσχάτους, ὧν τὸν μὲν
V 277r ἑνδέκατον τὸν δὲ δωδέκατον ὠνόμαζε, νομίζειν, καὶ τὰ χρήματα
6 τὰ ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς ἐσφέρειν. διὰ μὲν οὖν ταῦτα τὰ σοφί-
σματα ἐκινδύνευσεν· οἱ γὰρ Γαλάται τοῦ Αὐγούστου λαβόμενοι
Xiph. 94, 24—95, 8 δεινὰ ἐποίησαν, ὥστε καὶ ἐκεῖνον τὰ μὲν συνάχθεσθαί σφισι τὰ δὲ
καὶ παραιτεῖσθαι· ἀγνοεῖν τέ τινα ἔλεγε, καὶ προσεποιεῖτο ἕτερα μὴ
πιστεύειν, καὶ ἔστιν ἃ καὶ συνέκρυπτεν, αἰσχυνόμενος ὅτι τοιούτῳ
7 ἐπιτρόπῳ ἐκέχρητο· ἄλλο δὲ τοιόνδε τι τεχνασάμενος καὶ πάνυ
πάντων αὐτῶν κατεγέλασεν. ἐπειδὴ γὰρ χαλεπῶς οἱ τὸν Αὔγουστον
ἔχοντα ᾔσθετο καὶ κολασθήσεσθαι ἔμελλεν, ἔς τε τὴν οἰκίαν αὐτὸν
ἐσήγαγε, καὶ πολλοὺς μὲν καὶ ἀργυρίου καὶ χρυσίου θησαυροὺς
8 πολλὰ δὲ καὶ τἆλλα σωρηδὸν συννενημένα αὐτῷ δείξας "ἐξεπίτη-
δες" ἔφη "ταῦτα, ὦ δέσποτα, καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων
Ῥωμαίων ἤθροισα, ἵνα μὴ τοσούτων χρημάτων ἐγκρατεῖς οἱ ἐπι-
χώριοι ὄντες ἀποστῶσιν. ἀμέλει καὶ ἐτήρησά σοι πάντα αὐτὰ
καὶ δίδωμι."

καὶ ὁ μὲν οὕτως, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ Αὐγούστου τὴν τῶν βαρ-
22 βάρων ἰσχὺν ἐκνενευρικώς, ἐσώθη, Δροῦσος δὲ ἐν τούτῳ καὶ Τιβέ-
M 164v ριος τάδε ἔπραξαν. Ῥαιτοὶ οἰκοῦντες | μεταξὺ τοῦ τε Νωρίκου καὶ
cf. Xiph. 95, 9. 10 τῆς Γαλατίας, πρὸς ταῖς Ἄλπεσι ταῖς πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ ταῖς Τρι-
δεντίναις, τῆς τε Γαλατίας τῆς προσόρου σφίσι πολλὰ κατέτρεχον
καὶ ἐκ τῆς Ἰταλίας ἁρπαγὰς ἐποιοῦντο, τούς τε ὁδῷ τῶν Ῥωμαίων
ἢ καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν διὰ τῆς σφετέρας γῆς χρωμένους ἐλυ-
2 μαίνοντο. καὶ ταῦτα μὲν καὶ συνήθη πως τοῖς οὐκ ἐνσπόνδοις
ποιεῖν ἐδόκουν, πᾶν δὲ δὴ τὸ ἄρρεν τῶν ἁλισκομένων, οὐχ ὅτι τὸ
φαινόμενον ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ταῖς γαστράσιν ἔτι τῶν γυναικῶν ὂν
3 μαντείαις τισὶν ἀνευρίσκοντες, ἔφθειρον. δι' οὖν ταῦτα ὁ Αὔ-
γουστος πρῶτον μὲν τὸν Δροῦσον ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψε· καὶ ὃς
τοὺς προαπαντήσαντάς οἱ αὐτῶν περὶ τὰ Τριδεντῖνα ὄρη διὰ
ταχέων ἐτρέψατο, ὥστε καὶ τιμὰς στρατηγικὰς ἐπὶ τούτῳ λαβεῖν.
ἔπειτα δὲ ἐπειδὴ τῆς μὲν Ἰταλίας ἀπεκρούσθησαν, τῇ δὲ δὴ Γα-

1 καὶ τοὺς om. ὥστε (pro ὧν) 3 τὰ σοφίσματα ταῦτα 6 ἕτερον 15 αὐτὰ om.]

1 ἐσχάτους Dind., αὔγουστους VM cod. Peir., λοιποὺς Rk. 2 ἑνδέκατον δωδέκατον] Ἐνδεκέμβριον Δωδεκέμβριον Bk., speciose 5 συνάχθεσθαί Leuncl. ex Xiph., ἄχθεσθαί VM, συχνὰ ἄχθεσθαι cod. Peir. 7 πιστεύειν M cod. Peir. Xiph., στεύειν V 13 συννενημένα Sylburg., συνενεμημένα V, συννενεμημένα M cod. Peir., συνηρωμένα Xiph. 22 Ἰταλίας Bk., ἰταλίδος VM, quod non videtur ferri posse, sed cf. 51, 23, 3 et 5; 51, 25, 4 24 πως] πᾶσι Rk. sine causa.

λασίᾳ καὶ ὡς ἐνέκειντο, τὸν Τιβέριον προσαπέστειλεν. ἐσβαλόντες 4
οὖν ἐς τὴν χώραν πολλαχόθεν ἅμα ἀμφότεροι, αὐτοί τε καὶ διὰ
τῶν ὑποστρατήγων, καὶ ὅ γε Τιβέριος καὶ διὰ τῆς λίμνης πλοίοις
κομισθείς, | ἀπό τε τούτου κατέπληξαν αὐτοὺς ὡς ἑκάστοις σφίσι V 277r
συμμιγνύντες, τούς τε ἀεὶ ἐς χεῖρας ἀφικνουμένους οὐ χαλεπῶς,
ἅτε διεσπασμέναις ταῖς δυνάμεσι χρωμένους, κατειργάσαντο, καὶ
τοὺς λοιποὺς ἀσθενεστέρους τε ἐκ τούτου καὶ ἀθυμοτέρους γενο-
μένους εἷλον. ἐπειδή τε ἐπολυάνδρουν καὶ ἐδόκουν τι νεωτεριεῖν, 5
τό τε κράτιστον καὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἐξήγαγον, κα-
ταλιπόντες τοσούτους ὅσοι τὴν μὲν χώραν οἰκεῖν ἱκανοὶ νεοχμῶσαι
δέ τι ἀδύνατοι ἦσαν.

κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ ἔτει Οὐήδιος Πωλίων ἀπέθανεν, ἀνὴρ 23 Exc. V 174 Xiph 96, 11—29
ἄλλως μὲν οὐδὲν μνήμης ἄξιον παρασχόμενος (καὶ γὰρ ἐξ ἀπελευ-
θέρων ἐγεγόνει καὶ ἐν τοῖς ἱππεῦσιν ἐξητάζετο καὶ λαμπρὸν οὐδὲν
εἰργάσατο), ἐπὶ δὲ δὴ τῷ πλούτῳ τῇ τε ὠμότητι ὀνομαστότατος
γενόμενος, ὥστε καὶ ἐς ἱστορίας λόγον ἐσελθεῖν. οὗτος γὰρ τὰ μὲν 2
ἄλλα ὅσα ἔπραττε, δι' ὄχλου ἂν λεγόμενα γένοιτο, μυραίνας δὲ M 165r
δεδιδαγμένας ἀνθρώπους ἐσθίειν ἐν δεξαμεναῖς τρέφων τοὺς δού-
λους αὐταῖς οὓς ἐθανάτου παρέβαλλε. καί ποτε τὸν Αὔγουστον
ἑστιῶν, εἶτ' ἐπειδὴ ὁ οἰνοχόος κύλικα κρυσταλλίνην κατέαξεν, ἐς Bekk. Anecd. 141, 25
τὰς μυραίνας αὐτόν, μηδὲ τὸν δαιτυμόνα αἰδεσθείς, ἐμβληθῆναι
προσέταξεν. ὁ οὖν Αὔγουστος, προσπεσόντος οἱ τοῦ παιδὸς καὶ 3
ἱκετεύσαντος αὐτόν, τὰ μὲν πρῶτα πείθειν τὸν Πωλίωνα ἐπειρᾶτο
μηδὲν τοιοῦτον δρᾶσαι, ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῷ, "φέρε" ἔφη
"πάντα τἆλλα ἐκπώματα, ὅσα ποτὲ τοιουτότροπα ἢ καὶ ἕτερά τινα
ἔντιμα κέκτησαι, ἵνα αὐτοῖς χρήσωμαι." καὶ αὐτὰ κομισθέντα συν- 4

12—464, 5 = Exc. Val. 174: ὅτι οὗτος ὁ Βήδιος ἀπέθανεν ἀνὴρ ἄλλως — ἤγαγεν. [V. L. vide infra. praeterea: 14 ἐν om. 15 ὀνομαστὸς 18 διδαγμένας 20 κατέαξεν fol. 151v]

15. 17—464, 5 = Zon. 10, 34 p. 417, 5—17 B. (p. 443, 17—32 D.)

1 *ἐσβαλόντες* M, *ἐσβάλλοντες* V 3 *διὰ τῆς λίμνης*] quamquam de lacu quodam nondum sermo fuit; eodem modo c. 32, 2. ceterum cf. Strab. 7, 1, 5 p. 292. intellegitur *lacus Venetus* 12 *Πωλίων*] ita nomen scribunt hic et infra VM cod. Peir. Xiph. Zon., *Πολλίων* Xyl., cf. ad 45, 10, 3 13 *ἀπελευθέρων* VM cod. Peir., *ἀπελευθέρου* Xiph. 16 *ἐσελθεῖν*] *ἐλθεῖν* Cob. (m.) et Xiph. 18 *δεδιδαγμένας*] *δεδιδαγμαμένας* V 19 *παρέβαλλε* cod. Peir. Xiph. Zon., *παρέβαλε* VM 23 *Πωλίωνα*] cf. ad v. 12 25 *ὅσα ποτὲ τοιουτότροπα — οὐδ' αὐτοί τι τῷ κοινῷ* (c. 24, 7) omittit V, deficiente in archetypo (L) folio uno, cf. vol. 1 p. LXVI 26 *χρήσωμαι*] *χαρήσομαι* Bk. (provocans ad *ἀποφανοῦσι* codicum 52, 12, 3) *συντριβῆναι ἐκέλευσεν*] *συνέτριψεν εἰπὼν ἵνα μὴ διὰ ταῦτα οὕτω κολάζοιντο ἄνθρωποι* Zon. de suo.

cf. Xiph. 96, 29–97, 2 ῥιφῆναι ἐκέλευσεν. ἰδὼν δὲ τοῦτ' ἐκεῖνος ἄλλως μὲν ἤσχαλλεν, οὔτε δὲ τοῦ ἑνὸς ἔτι ποτηρίου πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων ὀργὴν ἔχων, οὔτ' αὖ τὸν διάκονον ὧν γε καὶ ὁ Αὔγουστος ἐπεποιήκει τιμωρήσασθαι δυνάμενος, ἡσυχίαν καὶ ἄκων
5 ἤγαγε. τοιοῦτος οὖν δή τις ὁ Πωλίων ὢν ἐτελεύτησεν ἄλλοις τε πολλοῖς πολλὰ καὶ τῷ Αὐγούστῳ τοῦ τε κλήρου συχνὸν μέρος καὶ τὸν Παυσίλυπον, τὸ χωρίον τὸ μεταξὺ τῆς τε Νέας πόλεως καὶ τῶν Ποτεόλων ὄν, καταλιπών, τῷ τε δήμῳ περικαλλές ἔργον οἰκο-
Xiph. 97, 2–7 6 δομηθῆναι κελεύσας. ὁ οὖν Αὔγουστος τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐς ἔδαφος προφάσει τῆς ἐκείνου κατασκευῆς, ὅπως μηδὲν μνημόσυνον ἐν τῇ πόλει ἔχῃ, καταβαλὼν περίστῳον ᾠκοδομήσατο, καὶ οὐ τὸ ὄνομα τὸ τοῦ Πωλίωνος ἀλλὰ τὸ τῆς Λιουίας ἐπέγραψεν.

7 τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐποίησε, τότε δὲ πόλεις ἔν τε τῇ Γαλατίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ συχνὰς ἀπῴκισε, καὶ Κυζικηνοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀπέδωκε, Παφίοις τε σεισμῷ πονήσασι καὶ χρήματα ἐχαρίσατο
8 καὶ τὴν πόλιν Αὔγουσταν καλεῖν κατὰ δόγμα ἐπέτρεψε. ταῦτα δὲ ἔγραψα οὐχ ὅτι ⟨οὐ⟩ καὶ ἄλλαις πόλεσι πολλαῖς καὶ πρότερον καὶ μετὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ Αὔγουστος ἐφ' ὁμοίαις συμφοραῖς καὶ οἱ
M 165v βουλευταὶ ἐπεκούρησαν, | ὧν εἴ τις ἁπάντων μνημονεύοι, ἀπέραντον ἂν τὸ ἔργον τῆς συγγραφῆς γένοιτο· ἀλλ' ὅτι καὶ τὰς ἐπωνυμίας ταῖς πόλεσιν ἡ γερουσία ἐν μέρει τιμῆς ἔνεμε, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἕκαστοι καταλόγους ὀνομάτων οὓς ἂν ἐθελήσωσιν ὡς πλήθει ποιοῦνται.

24 τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ ἔτει Μᾶρκος μὲν Κράσσος καὶ Γναῖος Κορ-
a. u. 740 (14) νήλιος ὑπάτευσαν, οἱ δ' ἀγορανόμοι οἱ κουρούλιοι, ἀπειπόντες τὴν ἀρχὴν ὅτι ἐξαισίων σφίσι τῶν ὀρνίθων γενομένων ᾕρηντο, αὖθις
2 αὐτὴν ἔξω τῶν πατρίων ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀνέλαβον. ἥ τε στοὰ ἡ Παύλειος ἐκαύθη, καὶ τὸ πῦρ ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸ Ἑστιαῖον ἀφίκετο, ὥστε καὶ τὰ ἱερὰ ἔς τε τὸ παλάτιον ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀειπαρθένων (ἡ γὰρ πρεσβεύουσα αὐτῶν ἐτετύφλωτο) ἀνακομισθῆναι καὶ ἐς τὴν
3 τοῦ ἱερέως τοῦ Διὸς οἰκίαν τεθῆναι. ἡ μὲν οὖν στοὰ μετὰ τοῦτο ὀνόματι μὲν ὑπ' Αἰμιλίου, ἐς ὃν τὸ τοῦ ποιήσαντός ποτε αὐτὴν γένος ἐληλύθει, τῷ δὲ ἔργῳ ὑπό τε τοῦ Αὐγούστου καὶ ὑπὸ τῶν τοῦ Παύλου φίλων ἀνῳκοδομήθη· τότε δὲ οἵ τε Παννόνιοι νεωτερίσαντες αὖθις ἐχειρώθησαν, καὶ αἱ Ἄλπεις αἱ παραθαλασσίδιοι

5. 13 Πωλίων Πωλίωνος] cf. ad c. 23, 1 7 τὸν Παυσίλυπον M Xiph., τὸ Παυσίλυπον Xyl., *Pausilypum* Plin. *h. n.* 9, 167 Νέας πόλεως] cf. ad 48, 48, 6 8 Ποτεόλων] cf. ad 48, 50, 1 17 ⟨οὐ⟩ inserui praeeunte Xylandro qui ⟨μὴ⟩, cf. 38, 28, 5; 38, 49, 5 26 ᾕρηντο Rk, ἤραντο M.

ὑπὸ Λιγύων τῶν κομητῶν καλουμένων ἐλευθέρως ἔτι καὶ τότε νε-
μόμεναι ἐδουλώθησαν. τά τε ἐν τῷ Βοσπόρῳ τῷ Κιμμερίῳ νεοχ- 4
μώσαντα κατέστη. Σκριβώνιος γάρ τις τοῦ τε Μιθριδάτου ἔγγονος
εἶναι καὶ παρὰ τοῦ Αὐγούστου τὴν βασιλείαν, ἐπειδήπερ ὁ Ἄσαν-
δρος ἐτεθνήκει, εἰληφέναι λέγων, τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Δύναμίν τε
καλουμένην καὶ τὴν ἀρχὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιτετραμμένην, ἣ τοῦ
τε Φαρνάκου θυγάτηρ καὶ τοῦ Μιθριδάτου ἔγγονος ἀληθῶς ἦν,
ἠγάγετο, καὶ τὸν Βόσπορον διὰ χειρὸς ἐποιεῖτο. πυθόμενος οὖν 5
ταῦτα ὁ Ἀγρίππας τὸν Πολέμωνα ἐπ᾽ αὐτόν, τὸν τοῦ Πόντου τοῦ
πρὸς τῇ Καππαδοκίᾳ ὄντος βασιλεύοντα, ἔπεμψε· καὶ ὃς Σκρι-
βώνιον μὲν οὐκέτι περιόντα κατέλαβε (μαθόντες γὰρ οἱ Βοσπόριοι
τὴν ἐπιβολὴν αὐτοῦ προαπέκτειναν αὐτόν), ἀνιστάντων δέ οἱ ἐκεί-
νων δέει τοῦ μὴ βασιλεύεσθαι αὐτῷ | δοθῆναι, ἐς χεῖράς σφισιν M 166r
ἦλθε. καὶ ἐνίκησε μέν, οὐ μὴν καὶ παρεστήσατό σφας πρὶν τὸν 6
Ἀγρίππαν ἐς Σινώπην ἐλθεῖν ὡς καὶ ἐπ᾽ αὐτοὺς στρατεύσοντα.
οὕτω δὲ τά τε ὅπλα κατέθεντο καὶ τῷ Πολέμωνι παρεδόθησαν·
ἥ τε γυνὴ ἡ Δύναμις συνῴκησεν αὐτῷ, τοῦ Αὐγούστου δῆλον ὅτι
ταῦτα δικαιώσαντος. καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς θυσίαι μὲν τῷ τοῦ Ἀγρίππου 7
ὀνόματι ἐγένοντο, οὐ μέντοι καὶ τὰ ἐπινίκια καίτοι ψηφισθέντα
αὐτῷ ἐπέμφθη· οὔτε γὰρ ἔγραψεν ἀρχὴν ἐς τὸ συνέδριον ὑπὲρ τῶν
πραχθέντων οὐδέν, ἀφ᾽ οὗ δὴ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα, νόμῳ τινὶ τῷ
ἐκείνου τρόπῳ χρώμενοι, οὐδ᾽ αὐτοί τι τῷ κοινῷ ἔτ᾽ ἐπέστελλον,
οὔτε τὴν πέμψιν τῶν νικητηρίων ἐδέξατο· καὶ διὰ τοῦτο οὐδ᾽ ἄλλῳ 8
τινὶ ἔτι τῶν ὁμοίων αὐτῷ, ὥς γε καὶ ἐγὼ κρίνω, ποιῆσαι τοῦτο
ἐδόθη, ἀλλὰ μόναις ταῖς ἐπινικίοις τιμαῖς ἐγαυροῦντο.

ὁ δ᾽ οὖν Αὔγουστος ἐπειδὴ πάντα τά τε ἐν ταῖς Γαλατίαις 25
καὶ τὰ ἐν ταῖς Γερμανίαις ταῖς τ᾽ Ἰβηρίαις, πολλὰ μὲν ἀναλώσας
ὡς ἑκάστοις πολλὰ δὲ καὶ παρ᾽ ἑτέρων λαβών, τήν τε ἐλευθερίαν
καὶ τὴν πολιτείαν τοῖς μὲν δοὺς τοὺς δ᾽ ἀφελόμενος, διῳκήσατο,
τὸν μὲν Δροῦσον ἐν τῇ Γερμανίᾳ κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Ῥώ-
μην ἐπί τε τοῦ Τιβερίου καὶ ἐπὶ Κυιντιλίου Οὐάρου ὑπάτων ἀνε- a. u. 741 (13)
κομίσθη. καὶ ἔτυχε γὰρ ἡ ἀγγελία τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ἐν ἐκείναις 2
ταῖς ἡμέραις ἐς τὸ ἄστυ ἐλθοῦσα ἐν αἷς Κορνήλιος Βάλβος τὸ V 278r
θέατρον τὸ καὶ νῦν ἐπ᾽ αὐτοῦ καλούμενον καθιερώσας θέας ἐπε-

2 *Κιμμερίῳ*] cf. ad 42, 45, 2 11 *Βοσπόριοι*] veterum Graecorum scribendi usum sequitur Dio, *Βοσποριανός*, *Βοσπορανός*, *Βοσπορηνός* Romanorum temporibus in usu sunt 12 *ἐπιβολὴν* Rk., *ἐπιβουλὴν* M 22 *ἔτ᾽ ἐπέστελλον*] codicis V post lacunam prima verba, cf. ad c. 23, 3 23 *ἐδέξατο* Bk., *ἐδέξαντο* VM 26 *δ᾽ οὖν* Pflugk., *γοῦν* VM 31 *Κυιντιλίου* R. St. (*Κοιντιλίου*), *κυιντίλλου* VM 34 *ἐπ᾽*] ita VM.

τέλει, ἐπί τε τούτῳ ὡς καὶ αὐτὸς τὸν Αὔγουστον ἐπανάξων ἐσεμνύνετο, καίτοι ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ ὕδατος, ὅπερ ὁ Τίβερις πλεονάσας ἐπεποιήκει, μηδὲ ἐσελθεῖν ἐς τὸ θέατρον εἰ μὴ πλοίῳ δυνηθείς, καὶ ὁ Τιβέριος πρῶτον αὐτὸν ἐπὶ τῇ τοῦ θεάτρου τιμῇ ἐπεψήφισεν.
3 ἥ τε γὰρ βουλὴ ἠθροίσθη, καὶ ἔδοξέ σφισιν ἄλλα τε καὶ βωμὸν ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ ὑπὲρ τῆς τοῦ Αὐγούστου ἐπανόδου ποιήσασθαι, τοῖς τε ἱκετεύσασιν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ πωμηρίου ὄντα ἄδειαν εἶναι. οὐ μέντοι καὶ ἐδέξατο οὐδέτερον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπάντησιν
M 168 4 τοῦ δήμου καὶ τότε ἐξέστη· νυκτὸς γὰρ ἐς τὴν | πόλιν ἐσεκομίσθη,
cf. Xiph. 93, 5–7 ὅπερ που καὶ ἀεὶ ὡς εἰπεῖν, εἴτε ἐς τὰ προάστεια εἴτε καὶ ἄλλοσέ ποι ἐκδημοίη, καὶ ἀφορμώμενος καὶ ἐπανιὼν ὁμοίως ἐποίει, ἵνα μηδενὶ αὐτῶν ὀχληρὸς εἴη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἔν τε τῷ παλατίῳ τὸν δῆμον ἠσπάσατο, καὶ ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνελθὼν τήν τε δάφνην ἀπὸ τῶν ῥάβδων περιεῖλε καὶ ἐς τὰ τοῦ Διὸς γόνατα κατέθετο, τῷ τε δήμῳ προῖκα τά τε λουτρὰ καὶ τοὺς κουρέας τὴν ἡμέραν
5 ἐκείνην παρέσχε. συναγαγὼν δὲ ἐκ τούτου τὸ βουλευτήριον αὐτὸς μὲν οὐδὲν εἶπεν ὑπὸ βράγχου, τὸ δὲ δὴ βιβλίον τῷ ταμίᾳ ἀναγνῶναι δοὺς τά τε πεπραγμένα οἱ κατηριθμήσατο, καὶ διέταξε τά τε ἔτη ὅσα οἱ πολῖται στρατεύσοιντο, καὶ τὰ χρήματα ὅσα παυσάμενοι τῆς στρατείας, ἀντὶ τῆς χώρας ἣν ἀεί ποτε ᾔτουν, λήψοιντο, ὅπως ἐπὶ ῥητοῖς ἐκεῖθεν ἤδη καταλεγόμενοι μηδὲν τούτων γε ἕνεκα νεω-
6 τερίζωσιν. ἦν δὲ ὅ τε ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τοῖς μὲν δορυφόροις δώδεκα τοῖς δ' ἄλλοις ἑκκαίδεκα, καὶ τὸ [μὲν] ἀργύριον τοῖς μὲν ἔλαττον τοῖς δὲ πλεῖον. ταῦτα δὲ ἐκείνοις μὲν οὔθ' ἡδονὴν οὔτ' ὀργὴν ἔν γε τῷ τότε παρόντι ἐνεποίησε διὰ τὸ μήτε πάντων ὧν ἐπεθύμουν τυχεῖν μήτε πάντων διαμαρτεῖν, τοῖς δὲ δὴ ἄλλοις ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῦ μηκέτι τῶν κτημάτων ἀφαιρεθήσεσθαι.

26 μετὰ δὲ δὴ ταῦτα τό τε θέατρον τὸ τοῦ Μαρκέλλου καλούμε-
V 278 νον καθιέρωσε, κἀν τῇ πανηγύρει τῇ διὰ τοῦτο γενομένῃ | τήν τε Τροίαν οἱ παῖδες οἱ εὐπατρίδαι οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ ἔγγονος αὐτοῦ ὁ
2 Γάιος ἵππευσαν, καὶ θηρία Λιβυκὰ ἑξακόσια ἀπεσφάγη· τά τε γενέθλια τοῦ Αὐγούστου ὁ Ἴουλλος ὁ τοῦ Ἀντωνίου παῖς στρατηγῶν καὶ ἱπποδρομίᾳ καὶ σφαγαῖς θηρίων ἑώρτασε, καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ ἐκεῖνον καὶ τὴν βουλὴν κατὰ δόγμα αὐτῆς εἱστίασεν.
3 ἐκ δὲ τούτου ἐξέτασις αὖθις τῶν βουλευτῶν ἐγένετο. ἐπειδὴ

10–12 > Zon. 10, 31 p. 416, 5. 6 B. (p. 442, 22–24 D.), cf. ad c. 10, 4.

---

15 τε (prius) Bk., δὲ VM 17 βιβλίον V, βυβλίον M ταμίᾳ Bk., ταμιείᾳ VM 23 [μὲν] exp. Bk. 32 Ἴουλλος scripsi ex VM, Ἰούλιος Xiph., cf. ad 51, 15, 7.

γὰρ τὸ μὲν πρῶτον δέκα μυριάδων τὸ τίμημα αὐτοῖς ὥριστο διὰ
τὸ συχνοὺς τῶν πατρῴων ὑπὸ τῶν πολέμων ἐστερῆσθαι, προϊόντος M 167r
δὲ τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἀνθρώπων περιουσίας κτωμένων ἐς πέντε
καὶ εἴκοσι προήχθη, οὐκέτ᾽ οὐδεὶς ἐθελοντὶ βουλεύσων εὑρίσκετο,
ἀλλὰ καὶ παῖδες εἰσὶν οἳ καὶ ἔγγονοι βουλευτῶν, οἱ μὲν ὡς ἀληθῶς 4
πενόμενοι οἱ δὲ καὶ ἐκ συμφορῶν προγονικῶν τεταπεινωμένοι, οὐχ
ὅσον οὐκ ἀντεποιοῦντο τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος, ἀλλὰ καὶ προσ-
κατειλεγμένοι ἤδη ἐξώμνυντο. καὶ διὰ τοῦτο πρότερον μέν, ἀπο- 5
δημοῦντος ἔτι τοῦ Αὐγούστου, δόγμα ἐγένετο τοὺς εἴκοσι καλου-
μένους ἄνδρας ἐκ τῶν ἱππέων ἀποδείκνυσθαι· ὅθεν οὐκέτ᾽ οὐδεὶς
αὐτῶν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσεγράφη, μὴ καὶ ἑτέραν τινὰ ἀρχὴν
τῶν ἐς αὐτὸ ἐσάγειν δυναμένων λαβών. οἱ δὲ δὴ εἴκοσιν οὗτοι 6
ἄνδρες ἐκ τῶν ἓξ καὶ εἴκοσίν εἰσιν, οἵ τε τρεῖς οἱ τὰς τοῦ θανάτου
δίκας προστεταγμένοι, καὶ οἱ ἕτεροι τρεῖς οἱ τὸ τοῦ νομίσματος
κόμμα μεταχειριζόμενοι, οἵ τε τέσσαρες οἱ τῶν ἐν τῷ ἄστει ὁδῶν
ἐπιμελούμενοι, καὶ οἱ δέκα οἱ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων τῶν ἐς τοὺς
ἑκατὸν ἄνδρας κληρουμένων ἀποδεικνύμενοι· οἱ γὰρ δὴ δύο οἱ τὰς 7
ἔξω τοῦ τείχους ὁδοὺς ἐγχειριζόμενοι, οἵ τε τέσσαρες οἱ ἐς τὴν
Καμπανίαν πεμπόμενοι, κατελέλυντο. τοῦτό τε οὖν ἐν τῇ τοῦ Αὐ-
γούστου ἐκδημίᾳ ἐψηφίσθη, καὶ ἵν᾽, ἐπειδὴ μηδεὶς ἔτι ῥᾳδίως τὴν
δημαρχίαν ᾔτει, κλήρῳ τινὲς ἐκ τῶν τεταμιευκότων καὶ μήπω τεσ-
σαράκοντα ἔτη γεγονότων καθιστῶνται. τότε δὲ αὐτὸς πάντας αὐ- 8
τοὺς ἐξήτασε, καὶ τὰ μὲν τῶν ὑπὲρ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη γεγο-
νότων οὐκ ἐπολυπραγμόνησε, τοὺς δὲ ἐντός τε τῆς ἡλικίας ταύτης
ὄντας καὶ τὸ τίμημα ἔχοντας βουλεῦσαι κατηνάγκασε, χωρὶς ἢ εἴ
τις ἀνάπηρος ἦν. καὶ τὰ μὲν σώματα καὶ αὐτός που αὐτῶν ἑώρα, 9
περὶ δὲ δὴ τῶν οὐσιῶν ὅρκοις | ἐπιστοῦτο αὐτῶν τε ἐκείνων καὶ V 279r
ἑτέρων συνομνύντων σφίσι καὶ λογισμὸν τῆς τε ἀπορίας ἅμα καὶ
τοῦ βίου διδόντων.

καὶ οὐκ ἐν μὲν τοῖς κοινοῖς τοιοῦτος ἦν, τῶν δ᾽ ἰδίων παρη- 27 Bekk. Anecd. 167, 27
μέλει, ἀλλὰ καὶ τῷ Τιβερίῳ ἐπετίμησεν ὅτι τὸν Γάιον ἐν τῇ πα-
νηγύρει τῇ εὐκταίᾳ, ἣν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ αὐτοῦ διετίθει, | παρεκαθ- M 167v
ίσατο, καὶ τῷ δήμῳ ὅτι καὶ κρότοις καὶ ἐπαίνοις αὐτὸν ἐτίμησαν.
ἐπειδή τε τοῦ Λεπίδου μεταλλάξαντος ἀρχιερέως ἀπεδείχθη καὶ 2

4. 9 εἴκοσι V, εἴκοσιν M   4 ἐθελοντὶ R. St., ἐθελοντῇ VM   12 οἱ δὲ δὴ Rk., εἴτε δὴ V, οἵ τε δὴ M   21 ᾔτει M, ἤτοι V   τινὲς Leuncl., τινὰς VM   26 αὐτῶν M, αὐτὸν V   30 ἰδίων scripsi ex cod. Coisl. (et proposuerat Rk.), ἰδιωτῶν VM, quod ad sequentia (vide praesertim § 2–4) parum quadrare videtur, cf. quoque 41, 17, 3; 56, 40, 4   33 αὐτὸν] αὐτὸ Odd. iniuria, Suet. *Aug.* 56 confert Reim.

διὰ τοῦθ' ἡ βουλὴ ψηφίσασθαι . . . . αὐτῷ ἠθέλησεν, οὔτε
τι αὐτῶν προσήσεσθαι ἔφη, καὶ ἐγκειμένων οἱ ἐξανέστη τε καὶ
3 ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ συνεδρίου. καὶ οὔτε ἐκεῖνα ἔτ' ἐκυρώθη οὔτ' οἰκίαν
τινὰ δημοσίαν ἔλαβεν, ἀλλὰ μέρος τι τῆς ἑαυτοῦ, ὅτι τὸν ἀρχιέρεων ἐν κοινῷ πάντως οἰκεῖν ἐχρῆν, ἐδημοσίωσεν. τὴν μέντοι τοῦ
βασιλέως τῶν ἱερῶν ταῖς ἀειπαρθένοις ἔδωκεν, ἐπειδὴ ὁμότοιχος
Xiph. 96, 3 11 4 ταῖς οἰκήσεσιν αὐτῶν ἦν. Κορνηλίου τε Σισέννου αἰτίαν ἐπὶ τῷ
τῆς γυναικὸς βίῳ σχόντος, καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ εἰπόντος ὅτι καὶ
εἰδότος καὶ συμβουλεύσαντός οἱ αὐτοῦ ἠγάγετο αὐτήν, περιοργής
Bekk. Anecd. 141, 28 τε ἐγένετο καὶ εἶπε μὲν οὐδὲν οὐδὲ ἔπραξε δεινόν, ἐκπηδήσας δὲ
ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθεν, ἑλόμενος, ὥς
γε καὶ τοῖς φίλοις μετὰ ταῦτα ἔφη, τοῦτο μᾶλλον καίπερ οὐκ ὀρθῶς
ἔχον ποιῆσαι ἢ κατὰ χώραν μείνας ἀναγκασθῆναί τι κακὸν δρᾶσαι.
28 κἀν τούτῳ τὸν Ἀγρίππαν ἐκ τῆς Συρίας ἐλθόντα τῇ τε δημαρχικῇ ἐξουσίᾳ αὖθις ἐς ἄλλα ἔτη πέντε ἐμεγάλυνε καὶ ἐς τὴν
Παννονίαν πολεμησείουσαν ἐξέπεμψε, μεῖζον αὐτῷ τῶν ἑκασταχόθι
2 ἔξω τῆς Ἰταλίας ἀρχόντων ἰσχῦσαι ἐπιτρέψας. καὶ ὃς τὴν μὲν
a. u. 742 (12) στρατείαν καίτοι τοῦ χειμῶνος, ἐν ᾧ Μᾶρκος τε Οὐαλέριος καὶ
Πούπλιος Σουλπίκιος ὑπάτευον, ἐνεστηκότος ἐποιήσατο, ἐκπλαγέντων δὲ τῶν Παννονίων πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῦ καὶ μηδὲν ἔτι νεω-
3 τερισάντων ἐπανῆλθε, καὶ ἐν Καμπανίᾳ γενόμενος ἐνόσησε. πυθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Αὔγουστος (ἔτυχε δὲ ἐν τοῖς Παναθηναίοις ὁπλομαχίας ἀγῶνας τῷ τῶν παίδων ὀνόματι τιθείς) ἐξωρμήθη, καὶ
καταλαβὼν αὐτὸν τεθνηκότα ἔς τε τὸ ἄστυ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐσεκόμισε καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ προέθηκε, τόν τε λόγον τὸν ἐπ' αὐτοῦ εἶπε,
V 279v 4 | παραπέτασμά τι πρὸ τοῦ νεκροῦ παρατείνας. ὅπερ ἐγὼ μὲν οὐκ
οἶδα διὰ τί ἐποίησεν, εἴρηται δὲ ὅμως τοῖς μὲν ὅτι ἀρχιέρεως ἦν,
M 168r τοῖς δὲ ὅτι τὰ τῶν τιμητῶν ἔπραττεν, οὐκ ὀρθῶς | φρονοῦσιν·
οὔτε γὰρ τῷ ἀρχιέρεῳ ἀπείρηται νεκρὸν ὁρᾶν οὔτε τῷ τιμητῇ, πλὴν
ἂν τὸ τέλος ταῖς ἀπογραφαῖς μέλλῃ ἐπάξειν· ἂν γάρ τινα πρὸ
τοῦ καθαρσίου ἴδῃ, ἀνάδαστα τὰ πραχθέντα αὐτῷ πάντα γίγνεται.
5 τοῦτό τε οὖν οὕτως ἔδρασε, καὶ τὴν ἐκφορὰν αὐτοῦ ἐν τῷ τρόπῳ

21—25. 32—407, 2 > Zon. 10, 34 p. 417, 18—21 B. (p. 444, 1—5 D.)

---

1 ψηφίσασθαι . . . . .] lacunam (quam etiam ante ψηφίσασθαι statuere possis) deprehendit Jac. Elsnerus, qui explet ἄλλα vel πολλά. ⟨πολλά ἄττα⟩ Bk., id certe inserendum vel ἄλλα ἄττα vel ἄλλα πολλά vel simile quid   αὐτῷ V, αὐτῶν M   2 αὐτῶν] ita VM   6 ἱερῶν Leuncl, ἱερέων VM   ἐπειδὴ H St, ἐπεὶ δὲ VM   7 Σισέννου Glandorpius, σισεντίου VM   8 σχόντος] ἴσχοντος Nab. (litt.)   23 τιθείς] διατιθείς Rk. inmerito, vide Ind.

ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς μετὰ ταῦτα ἐξηνέχθη ἐποιήσατο, καὶ αὐτὸν καὶ ἐν
τῷ ἑαυτοῦ μνημείῳ ἔθαψε, καίτοι ἴδιον ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ λα-
βόντα.

Ἀγρίππας μὲν οὖν οὕτω μετήλλαξε, τά τε ἄλλα ἄριστος τῶν 29 Exc. V. 175
καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων διαφανῶς γενόμενος, καὶ τῇ τοῦ Αὐγού-
στου φιλίᾳ πρός τε τὸ αὐτῷ ἐκείνῳ καὶ πρὸς τὸ τῷ κοινῷ συμφο-
ρώτατον χρησάμενος. ὅσον τε γὰρ τοὺς ἄλλους ἀρετῇ κατεκράτει, 2
τοσοῦτον ἐκείνου ἐθελοντὴς ἡττᾶτο, καὶ πᾶσαν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ
καὶ σοφίαν καὶ ἀνδρείαν ἐς τὰ λυσιτελέστατα παρέχων πᾶσαν τὴν
παρ' ἐκείνου καὶ τιμὴν καὶ δύναμιν ἐς τὸ τοὺς ἄλλους εὐεργετεῖν
ἀνήλισκεν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὰ μάλιστα οὔτ' αὐτῷ ποτε τῷ Αὐ- 3
γούστῳ ἐπαχθὴς οὔτε τοῖς ἄλλοις ἐπίφθονος ἐγένετο, ἀλλ' ἐκείνῳ
τε τὴν μοναρχίαν ὡς καὶ δυναστείας ὄντως ἐπιθυμητὴς συνέστησε,
καὶ τὸν δῆμον εὐεργεσίαις ὡς καὶ δημοτικώτατος προσεποιήσατο.
καὶ τότε γοῦν κήπους τέ σφισι καὶ τὸ βαλανεῖον τὸ ἐπώνυμον αὐ- 4
τοῦ κατέλιπεν, ὥστε προῖκα αὐτοὺς λοῦσθαι, χωρία τινὰ ἐς τοῦτο
τῷ Αὐγούστῳ δούς. καὶ ὃς οὐ μόνον ταῦτ' ἐδημοσίευσεν, ἀλλὰ
καὶ καθ' ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δήμῳ ὡς καὶ ἐκείνου κελεύσαντος
διένειμε. τῶν τε γὰρ πλείστων αὐτοῦ ἐκληρονόμησεν, ἐν οἷς ἄλλα 5
τε καὶ ἡ Χερρόνησος ἡ πρὸς τῷ Ἑλλησπόντῳ, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐς
τὸν Ἀγρίππαν ἐλθοῦσα· καὶ πάνυ ἐπὶ πολὺ αὐτὸν ἐπόθησεν, καὶ
διὰ τοῦτο καὶ ἔντιμον παρὰ τῷ δήμῳ ἐποίησε, τόν τε υἱὸν τὸν
τελευτήσαντί οἱ γεννηθέντα Ἀγρίππαν προσηγόρευσεν. οὐ μέντοι 6
οὔτε τοῖς ἄλλοις ἐκλιπεῖν τι τῶν πατρίων, καίπερ μηδενὸς τῶν πρώ-
των ἐς τὰς πανηγύρεις ἀπαντῆσαι ἐθέλοντος, ἐπέτρεψε, καὶ αὐτὸς
τὰς μονομαχίας | διετέλεσε· πολλάκις τε καὶ ἀπόντος αὐτοῦ ἐποιοῦντο. M 168v
| οὕτω γοῦν οὐκ ἴδιον τοῦτο τὸ πάθος τῇ τοῦ Ἀγρίππου οἰκίᾳ ἀλλὰ 7 V 280r
καὶ κοινὸν πᾶσι τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο, ὥστε καὶ σημεῖα ὅσα πρὸ
τῶν μεγίστων συμφορῶν συμβαίνειν σφίσιν εἴωθε, καὶ τότε συνε-

4—19 = Exc. Val. 175: ὅτι ὁ Ἀγρίππας μετήλλαξε — διένειμεν [V. L. vide infra. praeterea: 9 ἀνδρίαν (ι in ras.) 12 τοῖς om. 13 ὄντος 15. 16 καὶ ἀποθανὼν κήπους καὶ τὸ βαλανεῖον — κατέλιπεν τοῖς Ῥωμαίοις ὥστε]

4—7. 8—12 = Zon. 10, 34 p. 417, 23—418, 6 B. (p. 444, 7—14 D.) 27. 28 > Zon. 10, 34 p. 417, 22. 23 B. (p. 444, 6. 7 D.)

2 *λαβόντα* M, *ὄντα* V 13 *ἐπιθυμητὴς* Xyl. (vers.), *ἐπιθυμητῇ* VM cod. Peir. 18 *ἑκατὸν* M, *ἕκαστον* V cod. Peir. 20 *Χερρόνησος*] per duplicem *ρ* etiam c. 34, 5 et 42, 43, 3, quanquam et Thucydides et Herodotus per *ρσ* scribunt *ἡ*] an ⟨*ἡν*⟩ *ἡ*? 26 *μονομαχίας*] ita VM *τε* scripsi, *γε* VM, *δὲ* R. St. 27 *πάθος*] *πένθος* Zon.

νεχθῆναι. βύαι τε γὰρ τῇ πόλει διεφοίτησαν, καὶ κεραυνὸς ἐς τὴν ἐν τῷ Ἀλβανῷ οἰκίαν, ἐς ἣν οἱ ὕπατοι ἐν ταῖς ἱερουργίαις καταλύουσιν, ἐνέσκηψε. 8 τό τε ἄστρον ὁ κομήτης ὠνομασμένος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἄστεως αἰωρηθεὶς ἐς λαμπάδας διελύθη. καὶ πυρὶ ἄλλα τε τῆς πόλεως συχνὰ καὶ ἡ τοῦ Ῥωμύλου σκηνὴ ἐκαύθη, κοράκων κρέα ἐς αὐτὴν ἐκ βωμοῦ τινος ἔμπυρα ἐμβαλόντων.

30 οὕτω μὲν τὰ κατὰ Ἀγρίππαν ἐγένετο· μετὰ δὲ δὴ τοῦτο ὁ Αὔγουστος ἐπιμελητής τε καὶ ἐπανορθωτὴς τῶν τρόπων ἐς ἕτερα ἔτη πέντε αἱρεθείς (καὶ γὰρ τοῦτο κατὰ προθεσμίας, ὥσπερ που καὶ τὴν μοναρχίαν, ἐλάμβανε) θυμιᾶν τε τοὺς βουλευτὰς ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὁσάκις ἂν ἕδρα αὐτῶν ᾖ, καὶ τὴν ἄφιξιν πρὸς ἑαυτὸν ⟨μὴ⟩ ποιεῖσθαι, τὸ μὲν ἵνα θεοσεβῶσι, τὸ δὲ ἵν' ἀπονητὶ συνίωσιν, 2 ἐκέλευσε. τὴν δὲ δημαρχίαν ὀλίγων σφόδρα διὰ τὸ τὴν ἰσχὺν σφων καταλελύσθαι αἰτούντων, ἐνομοθέτησεν ἐκ τῶν ἱππέων τῶν μὴ ἔλαττον πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας κεκτημένων προβάλλεσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἕνα ἕκαστον, κἀκ τούτων τὸ πλῆθος τοὺς ἐνδέοντας αἱρεῖσθαί σφισιν, εἰ μὲν καὶ βουλεύειν μετὰ τοῦτ' ἐθέλοιεν, εἰ δὲ 3 μή, ἐς τὴν ἱππάδα αὖθις ἐπανιέναι ἐξεῖναι. ἐπειδή τε ἡ Ἀσία τὸ ἔθνος ἐπικουρίας τινὸς διὰ σεισμοὺς μάλιστα ἐδεῖτο, τόν τε φόρον αὐτῆς τὸν ἔτειον ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων τῷ κοινῷ ἐσήνεγκε, καὶ ἄρχοντά οἱ ἐκ τοῦ κλήρου, ἀλλ' οὐχ αἱρετόν, ἐπὶ δύο ἔτη προσέ-

Xiph. 95, 4 — 96, 2

4 ταξε. κακῶς τέ ποτε τοῦ Ἀπουλείου καὶ τοῦ Μαικήνου ἐν δικαστηρίῳ τινὶ μοιχείας, οὐχ ὅτι τι καὶ αὐτοὶ ὑβρίκεσαν ἀλλ' ὅτι τῷ

M 169v

κρινομένῳ σπουδῇ συνήροντο, ἀκουόντων ἦλθέ τε ἐς τὸ | δικαστήριον, καὶ ἐν τῇ τοῦ στρατηγοῦ ἕδρᾳ καθιζήσας δεινὸν μὲν οὐδὲν ἔπραξεν, ἀπειπὼν δὲ τῷ κατηγόρῳ μήτε τοὺς συγγενεῖς μήτε τοὺς

---

1 *τῇ πόλει*] an rectum? *διεφοίτησαν* restitui ex VM, *συνεφοίτησαν* R. St., cf. 47, 40, 8; 66, 22, 2 8 *δὴ* inserui ex V, om. M 10 *ἔτη πέντε*] ita VM 12 *ἕδρα* Xyl., *ἔδρα* VM *αὐτῶν*] ita VM 13 ⟨*μὴ*⟩ ins. Bk., duce Casaubono ad Suet. *Aug.* 35, qui supplet ⟨*οὐ*⟩ *ἀπονητὶ* R. St., *ἀπονητεὶ* VM (rectene?) 18 *σφισιν*] *ἐφ' ᾧ τε* Bk. pulchre, cf. Suet. *Aug.* 40 *σφισιν* ⟨*καὶ*⟩ (om. *καὶ* seq.) Mommsen *Staatsr.* 1² p. 479, 2, sed *σφισιν* abundat, cf. 54, 13, 4, *ἐφεὶς* Polak. *εἰ μὲν καὶ βουλεύειν μετὰ τοῦτ' ἐθέλοιεν*] *εἰ μὲν ἐθέλοιεν, βουλεύειν μετὰ τοῦτ'* Mommsen *l. l.*, quod iam inest in codicum lectione 20 *ἐδεῖτο* Dind., *ἐδέετο* VM (nec aliter 40, 41, 2; 58, 18, 5) 22 *ἐκ τοῦ κλήρου ἀλλ' οὐχ αἱρετὸν*] *οὐκ ἐκ τοῦ κλήρου ἀλλ' αἱρετὸν* Spanhemius *de usu numism.* 2, 591, vulgatam tuetur Fabr. monens totius periodi vim cerni in *ἐπὶ δύο ἔτη*. ceterum cf 53, 14, 3; 55, 28, 2; 60, 25, 6 et quod ad huius loci interpretationem attinet 60, 24, 1 23 *Ἀπουλείου* M, *ἀπουλίου* V Xiph., *Ἀπουληίου* Leuncl. 24 *τι* om. V 25 *συνήροντο*] *συνήραντο* Bk. sine causa 27 *ἀπειπὼν*] *ἀντειπὼν* Dind. (typ. err.?).

φίλους αὐτοῦ προπηλακίζειν ἀνέστη. καὶ αὐτὸν διά τε ταῦτα καὶ 5
διὰ τὰ ἄλλα ἀνδριᾶσί τε ἐκ συντελείας ἐτίμησαν, καὶ τῷ τοῖς τε
ἀγάμοις καὶ ταῖς ἀνάνδροις καὶ συνθεᾶσθαι τοῖς ἄλλοις καὶ συν- V 289
δειπνεῖν ἐν τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ δοῦναι· οὐ γὰρ ἐξῆν οὐδέτερον.

ὡς δ' οὖν ὁ Ἀγρίππας, ὅνπερ που δι' ἀρετὴν ἀλλ' οὐ δι' ἀνάγ- 31
κην τινὰ ἠγάπα, ἐτεθνήκει, καὶ συνεργοῦ πρὸς τὰ πράγματα πολὺ
τῶν ἄλλων καὶ τῇ τιμῇ καὶ τῇ δυνάμει προφέροντος, ὥστε καὶ ἐν
καιρῷ καὶ ἄνευ φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς πάντα διάγεσθαι, ἐδεῖτο,
τὸν Τιβέριον καὶ ἄκων προσείλετο· οἱ γὰρ ἔγγονοι αὐτοῦ ἐν παισὶν
ἔτι καὶ τότε ἦσαν. καὶ προαποσπάσας καὶ ἐκείνου τὴν γυναῖκα, 2
καίτοι τοῦ τε Ἀγρίππου θυγατέρα ἐξ ἄλλης τινὸς γαμετῆς οὖσαν,
καὶ τέκνον τὸ μὲν ἤδη τρέφουσαν τὸ δὲ ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, τήν τε
Ἰουλίαν οἱ ἠγγύησε καὶ ἐπὶ τοὺς Παννονίους αὐτὸν ἐξέπεμψε· τέως cf. Xiph. 95, 9—12
μὲν γὰρ τὸν Ἀγρίππαν φοβηθέντες ἡσύχασαν, τότε δὲ τελευτήσαν-
τος αὐτοῦ ἐπανέστησαν. καί σφας ὁ Τιβέριος, πολλὰ μὲν τῆς χώ- 3
ρας πορθήσας πολλὰ δὲ καὶ τοὺς ἀνθρώπους κακώσας, ἐχειρώσατο,
τοῖς Σκορδίσκοις, ὁμόροις τε αὐτῶν καὶ ὁμοσκεύοις οὖσι, συμμάχοις
ὅτι μάλιστα χρησάμενος. καὶ τά τε ὅπλα σφῶν ἀφείλετο, καὶ τῆς
ἡλικίας τὸ πλεῖον ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο. καὶ αὐτῷ διὰ ταῦτα ἡ 4
μὲν βουλὴ τά γε ἐπινίκια ἐψηφίσατο, ὁ δ' Αὔγουστος ταῦτα μὲν
οὐκ ἐπέτρεψεν ἑορτάσαι, τὰς δὲ τιμὰς τὰς ἐπινικίους ἀντέδωκε.

τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ τῷ Δρούσῳ συνέβη. τῶν τε γὰρ Συ- 32
γάμβρων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν διά τε τὴν τοῦ Αὐγούστου
ἀπουσίαν καὶ διὰ ⟨τὸ⟩ τοὺς Γαλάτας μὴ ἐθελοδουλεῖν πολεμωθέντων
σφίσι, τό τε ὑπήκοον προκατέλαβε, τοὺς πρώτους αὐτοῦ, προφάσει
τῆς ἑορτῆς ἣν καὶ νῦν περὶ τὸν τοῦ Αὐγούστου βωμὸν ἐν Λουγ-
δούνῳ τελοῦσι, μεταπεμψάμενος, καὶ τοὺς Κελτοὺς τηρήσας τὸν M 169
Ῥῆνον διαβαίνοντας ἀνέκοψε. καὶ μετὰ τοῦτο ἔς τε τὴν τῶν Οὐ- 2
σιπετῶν καὶ αὐτὴν τὴν τῶν Βατάουων νῆσον διέβη, καὶ ἐπὶ τὴν
Σιγαμβρίδα ἐκεῖθεν ἐπιπαρελθὼν συχνὰ ἐπόρθησεν. ἔς τε τὸν
ὠκεανὸν διὰ τοῦ Ῥήνου καταπλεύσας τούς τε Φρισίους ᾠκειώσατο,

---

5—13 > Zon. 10, 34 p. 418, 6—10 B. (p. 444, 14—20 D.) 13—19. 22 sqq. cf. Zon. 10, 34 p. 418, 10—12 B. (p. 444, 20—22 D.)

---

1 *ἀνέστη*] *ἀπίστη* Dind. (typ. vit.?) 3 *ταῖς* V, *τοῖς* M 5 *δ' οὖν* Pflugk., *γοῦν* VM 13 *ἠγγύησε* V, *ἐγγύησε* M 17 *Σκορδίσκοις* M, *κορδίσκοις* V 20 *γε* H. St., *τε* VM, del. Rk. 22 *Συγάμβρων*] cf. ad 39, 48, 3 24 ⟨*τὸ*⟩ ins. R St. 28 *Οὐσιπετῶν*] cf. ad 39, 47, 1 29 *Βατάουων* Leuncl., *Πατάουων* VM, cf. 55, 24, 7; 69, 9, 6 31 *Φρισίους* Bk., *φρεισίους* VM, paulo post *φρεισίων* V sed *φρισίων* M. *Φρίσιοι* Ptol. 2, 11, 7, *Frisii* latine (cf. *Frisaevones, Frisones*).

καὶ ἐς τὴν Χαυκίδα διὰ τῆς λίμνης ἐμβαλὼν ἐκινδύνευσε, τῶν
V 281r πλοίων ὑπὸ τῆς τοῦ ὠκεανοῦ παλιρροίας ἐπὶ τοῦ | ξηροῦ γενομένων.
3 καὶ τότε μὲν ὑπὸ τῶν Φρισίων πεζῇ συνεστρατευκότων αὐτῷ σωθεὶς ἀνεχώρησε (χειμὼν γὰρ ἦν), καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν ἀστυ-
a. u. 743 (11) νόμος ἐπί τε Κυΐντου Αἰλίου καὶ ἐπὶ Παύλου Φαβίου ὑπάτων,
33 καίπερ τὰς στρατηγικὰς τιμὰς ἔχων, ἀπεδείχθη· ἅμα δὲ τῷ ἦρι πρὸς τὸν πόλεμον αὖθις ὥρμησε, καὶ τόν τε Ῥῆνον ἐπεραιώθη καὶ τοὺς Οὐσιπέτας κατεστρέψατο, τόν τε Λουπίαν ἔζευξε καὶ ἐς τὴν τῶν Συγάμβρων ἐνέβαλε, καὶ δι' αὐτῆς καὶ ἐς τὴν Χερουσκίδα
2 προεχώρησε μέχρι τοῦ Οὐισούργου. ἠδυνήθη δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ὅτι οἱ Σύγαμβροι τοὺς Χάττους, μόνους τῶν προσοίκων μὴ ἐθελήσαντάς σφισι συμμαχῆσαι, ἐν ὀργῇ σχόντες πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς ἐξεστράτευσαν, κἂν τῷ καιρῷ τούτῳ ἔλαθε τὴν χώραν αὐτῶν διεξελθών. καὶ διέβη ἂν καὶ τὸν Οὐίσουργον, εἰ μὴ τῶν τε ἐπιτηδείων ἐσπάνισε

---

1 Χαυκίδα] Καυχίδα Leuncl., Καῦχοι 60, 30, 4 (Xiph.). Καῦκοι Cauci Strab. 7, 1, 3 p. 291, Luc. 1, 463 (*caycos* codd.), Plin. *n. h.* 16, 2, Tac. *ann.* 11, 19 (cf. 11, 18), *hist.* 5, 19, Ptol. 2, 11, 7 cod. Athous, Claud. *carm.* 21, 1, 225 (*cauco*, sed *caucho* cod. V, *caycho* cod. L), 18, 1, 379 (*caucis*, sed *chaichis* ex *chauchis* cod. V, *caychis* cod. L), Καῦχοι *Cauchi* Vell. 2, 106, 1, Tac. *ann.* 11, 19, *hist.* 4, 79, Suet *Claud.* 24, Ptol. 2, 11, 7 codices praeter Athoum, *v. Did. Iul.* 1, *Chauci* Liv. *per.* 140, Plin. *n. h* 4, 99. 101, Tac. *ann.* 1, 38; 1, 60; 2, 17; 2, 24; 11, 18 (cf. 11, 19); 13, 55, *Germ.* 35. 36   2 ὑπὸ Rk., ἐπὶ VM   3 Φρισίων] cf. ad § 2   4 ἀστυνόμος restitui ex VM, ἀγορανόμος Reim. errore, cf. c. 33, 5; 34, 1 et compara praeterea c. 19, 6 cum c. 10, 4   8 Λουπίαν] cf. § 4, Λουπίας quoque Strab. 7, 1, 3 p. 291, *Lupia* Vell. 2, 105, 3, Mel. 3, 3, 30, Tac. *ann.* 1, 60; 2, 7, *hist.* 5, 22, cf. Ptol. 2, 11, 13; 8, 6, 3   9 Χερουσκίδα] Χερουσκίς 56, 18, 5 at corrupte χειρουσκίαν (*acc.*) 55, 1, 2, Χερούσκοι 55, 10 a, 3; 67, 5, 1, Χηρούσκοι Strab. 7, 1, 3 p. 291; 7, 1, 4 p. 291. 292 (quinquies), Χαιρούσκοι Ptol. 2, 11, 10 (χαιρουσικοί codd.), *Cherusci* Latine (per *c* Claud. *carm.* 8, 452; 26, 420)   10 προεχώρησε Leuncl., προσεχώρησε VM   10. 14 Οὐισούργου Οὐίσουργον Leuncl., οὐισούργου οὐίσουργον VM (οὐσίσουργον 55, 1, 2, σούργον 55, 28, 5, οὐεισουργον sed οὐεισουγγρον corr. ant. 56, 18, 5), Οὐίσουργις, ιος Ptol. 2, 11, 1. 7 (οὐισουργίος *gen.* priore loco Athous et plerique, οὐργίου, ἰσουργίου (*gen.*) cod. Marc. *per.* 2, 32), Βίσουργις Strab 7, 1, 3 p. 291, *Visurgis* Vell. 2, 105, 1, Mel. 3, 3, 35, Plin. *n. h.* 4, 100, Tac. *ann.* 2, 9. 11. 12. 16. 17 (cf. 1, 70), Sid Apoll. *carm.* 23, 244   11 Χάττους] sic quoque § 4 et c. 36, 3; 55, 1, 2; 60, 8, 7; 67, 5, 1 (exc. Urs.); 77, 14, 2 (exc. Val.), Χάττοι Strab. 7, 1, 3. 4 p. 291. 292, Χάτται Ptol. 2, 11, 11, *Chatti* Plin. *n. h.* 4, 100, Tac. *Germ.* 29—32, *ann.* 1, 55. 56; 2. 7. 25. 41. 88; 12, 27; 13, 56. 57, *hist.* 1, 12. 37 (codices optimi; scribitur etiam *catthi* et *catti*), Sid. Apoll. *carm.* 7, 390, Claud. *carm.* 26, 420 (*Chatthos* exc Gyrald.), *Catthi* Suet. *Dom.* 6, *Vit.* 14, *vit. Marci* 8 (*cathi* B), *Catti vit. Did. Iul.* 1   ἐθελήσαντάς Bk., θελήσαντάς VM
12 πανδημεὶ restitui ex VM, πανδημὶ St., cf. ad 51, 20, 3   13 κἂν Rk., καὶ VM   ἔλαθε M, διέλαθε V

καὶ ὁ χειμὼν ἐνέστη καί τι καὶ σμῆνος ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ
ὤφθη. οὐκ οὖν περαιτέρω διὰ ταῦτα προεχώρησε, καὶ ἐς τὴν 3
φιλίαν ἀνακομιζόμενος δεινῶς ἐκινδύνευσεν· οἱ γὰρ πολέμιοι ἄλλως
τε ἐνέδραις αὐτὸν ἐκάκωσαν, καί ποτε ἐς στενὸν καὶ κοῖλον χωρίον
κατακλείσαντες ὀλίγου διέφθειραν, κἂν πασσυδὶ ἂν ἀπώλεσαν, εἰ μὴ
καταφρονήσαντές σφων ὡς καὶ ἑαλωκότων καὶ μιᾶς ἐπικοπῆς ὄντων
ὁμόσε αὐτοῖς ἀσύντακτοι ἐχώρησαν. νικηθέντες γὰρ ἐκ τούτου οὐ- 4
κέθ᾽ ὁμοίως ἐθρασύνοντο, ἀλλὰ πόρρωθεν μέν σφας παρελύπουν,
ἐγγὺς δὲ οὐ προσῄεσαν, ὥστε τὸν Δροῦσον ἀντικαταφρονήσαντα M 170r
αὐτῶν ἐκεῖ τε ᾗ ὅ τε Λουπίας καὶ ὁ Ἐλίσων συμμίγνυνται φρού-
ριόν τί σφισιν ἐπιτειχίσαι, καὶ ἕτερον ἐν Χάττοις παρ᾽ αὐτῷ τῷ
Ῥήνῳ. διὰ μὲν οὖν ταῦτα τάς τε ἐπινικίους τιμὰς καὶ τὸ ἐπὶ κέ- 5
λητος ἐς τὸ ἄστυ ἐσελάσαι, τῇ τε τοῦ ἀνθυπάτου ἐξουσίᾳ, ἐπειδὰν
διαστρατηγήσῃ, χρήσασθαι ἔλαβε. τὸ γὰρ ὄνομα τὸ τοῦ αὐτοκρά-
τορος ἐπεφημίσθη μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐκείνῳ τότε καὶ
τῷ Τιβερίῳ πρότερον, οὐ μέντοι παρὰ τοῦ Αὐγούστου ἐδόθη, καί-
περ αὐτοῦ ἀπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν ἔργων τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπικλήσεως
αὐξήσαντος.

ἐν ᾧ δ᾽ οὖν ὁ Δροῦσος ταῦτ᾽ ἔπραττεν, ἥ τε πανήγυρις ἡ τῇ 34
στρατηγίᾳ αὐτοῦ προσήκουσα πολυτελεστάτη | ἐποιήθη, καὶ τὰ γε- V 281v
νέθλια τὰ τοῦ Αὐγούστου καὶ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ
πόλει πολλαχόθι θηρίων σφαγαῖς ἐτιμήθη. καὶ τοῦτο μέν, καίτοι 2
μὴ ψηφισθέν, ἐν πᾶσιν ὡς εἰπεῖν τοῖς ἔτεσι πρός τινος τῶν ἀεὶ
στρατηγούντων ἐγίγνετο· τὰ δὲ δὴ Αὐγουστάλια, ἃ καὶ νῦν ἄγεται,
τότε πρῶτον ἐκ δόγματος ἐτελέσθη. ὅ τε Τιβέριος τούς τε Δελ- 3
μάτας νεοχμώσαντας καὶ τοὺς Παννονίους μετὰ τοῦτο πρός τε τὴν Bekk. Anecd. 179, 8
ἐκείνου καὶ πρὸς τὴν τοῦ πλείονος στρατοῦ ἀπουσίαν νεωτερίσαν-
τας ἐχειρώσατο, πολεμῶν τε ἅμα ἀμφοτέροις, καὶ τοτὲ μὲν τῇ τοτὲ cf. Xiph. 95, 9—12
δὲ τῇ μεθιστάμενος, ὥστε καὶ τῶν ἄθλων τῶν αὐτῶν τῷ Δρούσῳ
τυχεῖν. κἀκ τούτου καὶ ἡ Δελματία τῇ τοῦ Αὐγούστου φρουρᾷ, 4
ὡς καὶ ὅπλων τινῶν ἀεὶ καὶ δι᾽ ἑαυτὴν καὶ διὰ τὴν τῶν Παννο-
νίων γειτονίαν δεομένη, παρεδόθη.

---

5 κἂν] καὶ St. ἂν om. V 6 ἐπικοπῆς M, ἐπισκοπῆς V, cf. ad 38, 50, 3 7 ἀσύντακτοι M, ἀσύντακτον V 9 προσῄεσαν] an προσῆσαν? cf. ad **53, 25, 6** 10 ᾗ M, ἦν V Λουπίας] cf. ad § 1 Ἐλίσων] sic VM (non Ἑλίσων), cf. castellum *Aliso* Vell. 2, 120, 2, Tac. *ann.* 2, 7. Ἀλεισόν Ptol. 2, 11, 14 (cf. § 12), vide Muellenhoff. *D. A.* 2, 224 sq. 11 Χάττοις] cf. ad § 2 16 πρότερον οὐ Leuncl., οὐ πρότερον VM 25 Δελμάτας] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1 29 ἄθλων Bk., ἄλλων VM 30 Δελματία St., δαλματία VM, cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 48, 28, 4.

5 οὗτοι μὲν δὴ ταῦτ' ἔπρασσον· ἐν δὲ δὴ τοῖς αὐτοῖς τούτοις
χρόνοις Βουλογαίσης Θρᾷξ Βησσός, ἱερεὺς τοῦ παρ' αὐτοῖς Διονύ-
σου, προσεποιήσατό τινας πολλὰ θειάσας, καὶ μετ' αὐτῶν ἀποστὰς
τόν τε Ῥασκύποριν τὸν τοῦ Κότυος υἱὸν νικήσας ἀπέκτεινε, καὶ
τὸν θεῖον αὐτοῦ τὸν Ῥυμητάλκην μετὰ ταῦτα ἀμαχεὶ γυμνώσας τῶν
δυνάμεων τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ δόξῃ φυγεῖν ἐποίησε, καὶ αὐτὸν ἐπι-
M 170v διώκων ἔς τε τὴν Χερρόνησον ἐνέβαλε καὶ δεινῶς | αὐτὴν ἐλυμήνατο.
6 ὡς οὖν οὗτός τε ταῦτ' ἐποίει καὶ οἱ Σιαλέται τὴν Μακεδονίαν
ἐκακούργουν, Λούκιος Πίσων ἐκ Παμφυλίας, ἧς ἦρχε, προσετάχθη
σφίσι· καὶ προαναχωρησάντων οἴκαδε τῶν Βησσῶν ἐπειδὴ ἐπυν-
θάνοντο αὐτὸν προσιόντα, ἔς τε τὴν γῆν αὐτῶν ἀφίκετο, καὶ ἡττη-
θεὶς τὸ πρῶτον ἀντεπεκράτησε, καὶ ἐκείνην τε καὶ τὴν τῶν προσ-
7 χώρων τῶν συνεπαναστάντων σφίσιν ἐπόρθησε. καὶ τότε τοὺς
μὲν ἐθελοντὰς προσθέμενος τοὺς δ' ἄκοντας ἐκπλήξας, τοῖς δὲ καὶ
ἐκ παρατάξεως συνενεχθείς, πάντας αὐτοὺς ὑπηγάγετο, καὶ μετὰ
τοῦτο νεοχμώσαντάς τινας αὖθις κατεδουλώσατο. καὶ αὐτῷ
διὰ ταῦτα καὶ ἱερομηνίαι καὶ τιμαὶ ἐπινίκιοι ἐδόθησαν.

35 ἐν ᾧ δ' οὖν ἐκεῖνα ἐγίγνετο, ὁ Αὔγουστος ἀπογραφάς τε ἐποιή-
σατο, πάντα τὰ ὑπάρχοντά οἱ καθάπερ τις ἰδιώτης ἀπογραψά-
μενος, καὶ τὴν βουλὴν κατελέξατο. ὁρῶν δὲ ὅτι οὐκ ἀεὶ συχνοὶ
V 282r συνελέγοντο, ἐκέλευσε τὰ δόγματα αὐτῆς καὶ ἐν ἐλάττοσιν ἢ τετρα-
κοσίοις γίγνεσθαι· οὐ γὰρ ἐξῆν τινα ἐκ τοῦ πρὶν ἄλλως κυροῦσθαι.

---

9 sqq. cf. Zon. 10, 34 p. 418, 11 B. (p. 444, 21 D.)

2 *Βουλογαίσης*] *Οὐολογαίσης* Reim. probabiliter, sed in nomine Thracis praeterea ignoti satius videtur nihil mutare *Βησσός* V, *βεσσός* M, cf. ad 47, 25, 2 4 *Ῥασκύποριν*] cf. ad c. 47, 25, 1 5 *Ῥυμητάλκην*] cf. ad 54, 20, 3 *ἀμαχεὶ*] ita VM 6 *θεοῦ* Bk., *θείου* VM 7 *Χερρόνησον*] cf. ad c. 29, 5 8 *Σιαλέται*] corruptum putat Lipsius ad Tac. *ann.* 3, 38, ubi memorantur *Coelaletae* (cf. Plin. *n. h.* 4, 41 (*celaletae*) et *Κοιλητικὴ* (*στρατηγία*) Ptol. 3, 11, 6), at Staletae vel Sialetae (*staletae* LR, *sialetae* DFE) memorantur apud Plin. *l. l.* quare nihil mutandum 9 *ἐκ Παμφυλίας*] *ἐκ τῆς Μυσίας* Zumpt *comm. epigr.* 2, (cf. Zippel, *röm. Herrschaft in Illyrien* p. 246, Mommsen, *röm. Gesch.* 5, 14 adn.). erroris Dionem arguere (nam de librariorum confusione ne cogitandum quidem) mihi temerarium videtur. De provinciarum Orientis statu his temporibus parum constat; ambigitur porro quo iure administratae fuerint Agrippa etiamtum res Orientis regente (nam Piso a. 741/13 in Thraciam missus est), cf. Mommsen, *res gest. d. Aug.*[2] p. 164 sq., Herzog *Gesch. u. Syst. d. röm. Staatsr.* 2, 159 f., ad Pamphyliam quod attinet, tenendum Pamphyliae nomine apud Romanos aliquanto plus comprehendi quam apud veteres Graecos (cf. Marq. *Staatsverw.* 1[2] p. 417). vide praeterea 49, 32, 3; 53, 26, 3; 60, 17, 3 13 *τότε τοὺς*] ita VM (non *τότε μὲν τοὺς* pro quo *τότε τε τοὺς* Bk.) 14 *προσθέμενος* Odd., *προσθεμένους* VM 17 *ἱερομηνίαι* scripsi ex VM, *ἱερομηνία* R. St. 18 *ἀπογραφάς*] ita VM.

ἐπειδή τε ἀργύριον αὖθις ἐς εἰκόνας αὐτοῦ καὶ ἐκείνη καὶ ὁ δῆμος 2 συνεσήνεγκαν, ἑαυτοῦ μὲν οὐδεμίαν, Ὑγιείας δὲ δημοσίας καὶ προσέτι καὶ Ὁμονοίας Εἰρήνης τε ἔστησεν. ἀεί τε γὰρ ὡς εἰπεῖν καὶ ἐπὶ πάσῃ προφάσει τοῦτ' ἐποίουν, καὶ τέλος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ Xiph. [illegible], 23–27 τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ οὐκέτι ἰδίᾳ που κατέβαλλον αὐτό, ἀλλ' αὐτῷ ἐκείνῳ προσιόντες οἱ μὲν πλεῖον οἱ δὲ ἔλαττον ἐδίδοσαν. καὶ ὃς προσθεὶς 3 ἂν ἕτερον τοσοῦτον ἢ καὶ πλέον ἀντεδίδου, οὐχ ὅπως τοῖς βουλευταῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ καὶ ἐκεῖνο ἤκουσα, ὅτι καὶ ἄλλο τι ἀργύριον ἐκ λογίου τινὸς ἢ καὶ ὀνείρατος παρὰ τῶν προστυχόντων οἱ, ὡς καὶ προσαιτῶν, ἐν μιᾷ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ ἐλάμβανε.

καὶ τοῦτο μέν, εἴ γέ τῳ πιστόν, οὕτω παραδέδοται· ἐν δὲ τῷ 4 ἔτει ἐκείνῳ τήν τε Ἰουλίαν τῷ Τιβερίῳ συνῴκισε, καὶ τὴν Ὀκταουίαν τὴν ἀδελφὴν ἀποθανοῦσαν προέθετο ἐπὶ τοῦ Ἰουλιείου ἡρῴου, παρα- M 171r πετάσματι καὶ τότε ἐπὶ τοῦ νεκροῦ χρησάμενος. καὶ αὐτός τε ἐκεῖ 5 τὸν ἐπιτάφιον εἶπε, καὶ ὁ Δροῦσος ἐπὶ τοῦ βήματος· δημόσιον γὰρ τὸ πένθος ἀλλαξαμένων τὴν ἐσθῆτα τῶν βουλευτῶν ἐγένετο. καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτῆς οἱ γαμβροὶ ἐξήνεγκαν, τὰ δὲ δὴ ψηφισθέντα αὐτῇ οὐ πάντα ὁ Αὔγουστος ἐδέξατο. κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ 36 ὅ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς πρῶτον μετὰ τὸν Μερούλαν ἀπεδείχθη, καὶ τοῖς ταμίαις τὰ δόγματα ⟨τὰ⟩ ἑκάστοτε γιγνόμενα διὰ φυλακῆς ποιεῖσθαι ἐκελεύσθη, ἐπειδὴ οἵ τε δήμαρχοι καὶ οἱ ἀγορανόμοι οἱ πρότερον αὐτὰ ἐπιτετραμμένοι διὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦτ' ἔπραττον, καί τις ἐκ τούτου καὶ διαμαρτία καὶ ταραχὴ ἐγένετο.

ἐψηφίσθη μὲν οὖν τὸν Ἰανὸν τὸν γέμινον ὡς καὶ πεπαυμένων 2 τῶν πολέμων (ἀνέῳκτο γάρ) κλεισθῆναι, οὐ μέντοι καὶ ἐκλείσθη· οἵ τε γὰρ Δακοὶ τὸν Ἴστρον πεπηγότα διαβάντες λείαν ἐκ τῆς a. u. 744 (10) Παννονίας ἀπετέμοντο, καὶ οἱ Δελμάται πρὸς τὰς ἐσπράξεις τῶν χρημάτων ἐπανέστησαν. καὶ τούτους μὲν ὁ Τιβέριος ἐκ τῆς Γα- 3 λατίας, ἐς ἣν μετὰ τοῦ Αὐγούστου ἐσεληλύθει, καταπεμφθεὶς ἀνεκτήσατο, τὰ δὲ δὴ τῶν Κελτῶν | τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν Χάττων V 282v

1—3. 4—8 = Zon. 10, 34 p. 418, 12—18 B. (p. 444, 22—30 D.) 12—16 > Zon. 10, 34 p. 418, 18—21 B. (p. 444, 30—445, 2 D.)

1 αὐτοῦ Xyl. (cum Zon.), ἑαυτοῦ VM 7 ἂν del. St., cf. tamen fr. 57, 69; 53, 18, 1 13 Ἰουλιείου Dind., (praeeunte Xyl qui Ἰουλίου), ἰουνίου VM. cf. ad 56, 34, 4 20 ⟨τὰ⟩ ins. Rk. 22 ἐπιτετραμμένοι R. St., ἐπιγεγραμμένοι VM 27 Δελμάται St., δαλμάται VM, cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 48, 28, 4 29 καταπεμφθεὶς] καταπέμπειν, quod suo iure Xenophon de rege Persarum usurpavit, videndum an forte (minus recte sane) Dio dixerit de Augusto Tiberium e Gallia ad Danuvium mittente, πεμφθεὶς vel κατὰ ⟨τάχος⟩ πεμφθεὶς Rk., μεταπεμφθεὶς Bk., quod minus placet ἀνεκτήσατο Pflugk., ἀνεστήσατο VM, κατεστήσατο Rk. 30 Χάττων] cf. ad c. 33, 2.

(πρὸς γὰρ τοὺς Συγάμβρους μετέστησαν, καὶ τῆς [τε] χώρας αὐτῶν, ἣν οἰκεῖν παρὰ τῶν Ῥωμαίων εἰλήφεσαν, ἐξανέστησαν) ὁ Δροῦσος
4 τὰ μὲν ἐκάκωσε τὰ δὲ ἐχειρώσατο. καὶ μετὰ τοῦτο ἔς τε τὴν Ῥώμην σὺν τῷ Αὐγούστῳ ἀνεκομίσθησαν (ἐν γὰρ τῇ Λουγδουνίδι τὰ πολλὰ οὗτος ἐγγύθεν τοῖς Κελτοῖς ἐφεδρεύων διέτριβε), καὶ ὅσα 5
ἐπὶ ταῖς νίκαις ἐψήφιστο ἢ καὶ ἄλλως καθήκοντα ἦν γενέσθαι, ἐπετέλεσαν.

---

1 *Συγάμβρους*] cf. ad 39, 48, 3 [*τε*] del. Rk. *αὐτῶν*] *αὑτῶν* Bk. praeter necessitatem 4 *Λουγδουνίδι* R. St., *λουγδωνίδι* VM 5 *οὗτος* Reim., *οὕτως* VM 7 *ἐπετέλεσαν*] sequitur in VM: *ταῦτα μὲν* -- *ἐγένετο* quae verba libri 55 initio collocavit Bk. — Ceterum verba *πρὸς γὰρ τοὺς Συγάμβρους* (v. 1) — *ἐγένετο* (p. 479, 8) hiulca sunt in V, qui hic desinit, cf. vol. 1 p. LXVI sq.

Subscriptio: ΔΊΩΝΟϹ ΚΟΚΚΙΑΝΟΥ͂ ῬΩΜΑΙΚΩ͂Ν ΒΙΒΑΊΟΝ ΝΔ M, deest in V (codicis subscriptionem vide vol. 1 p. LXV.)

LIBER LV.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ πέμπτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς Δροῦσος ἀπέθανεν (c. 1. 2) M 171v
β. Ὡς τὸ Λιουίας τέμενος καθιερώθη (c. 8).
γ. Ὡς τὸ Ἀγρίππου πεδίον καθιερώθη (c. 8).
δ. Ὡς τὸ διριβιτώριον καθιερώθη (c. 8).
ε. Ὡς Τιβέριος ἐς Ῥόδον ἀνεχώρησεν (c. 9).
ζ. Ὡς ἡ Αὐγούστου ἀγορὰ καθιερώθη (deest).
η. Ὡς ὁ τοῦ Ἄρεως ναὸς ὁ ἐν αὐτῇ ὢν καθιερώθη (c. 10).
θ. Ὡς Λούκιος Καῖσαρ καὶ Γάιος Καῖσαρ ἀπέθανον (c. 10a).
ι. Ὡς Αὔγουστος Τιβέριον ἐποιήσατο (c. 13).
κ. Ὡς Λιουία παρῄνεσεν Αὐγούστῳ φιλανθρωπότερον ἄρχειν (c. 14—21).
λ. Περὶ τῶν στρατοπέδων καὶ ὡς οἱ τὰ στρατιωτικὰ χρήματα διοικήσοντες κατέστησαν (c. 23—25).
μ. Ὡς οἱ νυκτοφύλακες κατέστησαν (c. 26)
ν. Ὡς Δελμάταις καὶ Παννονίοις Τιβέριος ἐπολέμησεν (c. 29—34).

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἑπτακαίδεκα, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(745/9) *Νέρων Κλαύδιος Τιβ. υἱ. Δροῦσος* / *Τ. Κυίνκτιος Τ. υἱ. Κρισπῖνος* *ὑπ.*
(746/8) *Γ. Μάρκιος ⟨Λ. υἱ.⟩ Κηνσωρῖνος* / *Γ. Ἀσίννιος Γ. υἱ. Γάλλος* *ὑπ.*
(747/7) *Τιβ. Κλαύδιος Τιβ. υἱ. Νέρων τὸ β′* / *⟨Γν.⟩ Καλπούρνιος Γν. υἱ. Πίσων [τὸ δεύτερον]* ⟨*ὑπ.*⟩

---

1 *πεντηκοστῷ πέμπτῳ*] $\overline{νε}$ M 5 *διριβιτώριον* scripsi, *δειριβιτόριον* M (ε add. corr. ant.), cf. ad c. 8, 3 8 *Ἄρεως*] cf. ad 41, 14, 3 et ad 56, 46, 4 15 *Δελμάταις*] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1 16 *ἑπτακαίδεκα*] $\overline{ιζ}$ M (ι add. corr. ant.) 18 *Τ.* (prius) scripsi, *Τι* M, cf. C. I. L. 6, 457 *Κυίνκτιος*] an *Κυίντιος*? 19 ⟨*Λ. υἱ.*⟩ addidi, cf. C. I. L. 6, 1235; 10, 5396 20 *Ἀσίννιος* scripsi, *ἀσιάνιος* M, cf. *ind.* l. 48 a. 714, *Ἀσίνιος* R. St. (cf. *ind.* l. 57 a. 23 et 25) 21 *Κλαύδιος* Xyl., *κλ′* M 22 ⟨*Γν.*⟩ add. H. St., cf. c. 8, 1; 57, 20, 2, Cassiod., C. I. L. 1, 747, cet. *Γν.* H. St., *γ* M, cf. Babelon 1 p 306 n. 37—40, Tac. *ann.* 2, 43; 3, 12. 16 [*τὸ δεύτερον*] abesse debere demonstravit Borghesi *opp.* 3, 519 sqq., cf. C. I. L. 5, 8112, 83; 10, 924, Dionys. 1, 3. observandum *το δεύτερον* hic exarari non *τὸ β′* ut in indice scribi solet. ceterum *καλπούρνιος γ υἱ Πίσων τὸ δεύτερον* in margine additum est a correctore antiquo ⟨*ὕπ.*⟩ addidi.

(748/6) *Λέκιμος Λαίλιος Λεκίμου υἱ. Βάλβος* ὕπ.
Γ. Ἀντίστιος Γ. υἱ. Οὐέτερ

(749/5) *Αὔγουστος τὸ ιβ'* ὕπ.
⟨Λ. Κορνήλιος Π. υἱ. Σύλλας

(750/4) *Γ. Καλουίσιος Γ. υἱ. Σαβῖνος* ὕπ.
Λ. Πασσιῆνος . . υἱ. Ῥοῦφος

(751/3) *Λ.⟩ Κορνήλιος Λ. υἱ. Λεντοῦλος* ⟨ὕπ.⟩
Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας [ἢ] Μεσσαλῖνος

(752/2) *Αὔγουστος τὸ ιγ'* ὕπ.
Μ. Πλαύτιος Μ. υἱ. Σιλουανός

(753/1) *Κόσσος Κορνήλιος Γν. υἱ. Λεντοῦλος* ὕπ.
Λ. Καλπούρνιος Γν. υἱ. Πίσων

(754/1) *Γ. Καῖσαρ Αὐγούστου υἱ.* ὕπ.
Λ. Αἰμίλιος Λ. υἱ. Παῦλος

(755/2) *Π. Οὐινίκιος [ἢ Μινούκιος] Μ. υἱ.* ὕπ.
Π. Ἀλφῆνος [ἢ Ἀλφήνιος] Π. υἱ. Οὐᾶρος

(756/3) *Λ. Αἴλιος Λ. υἱ. Λαμίας* ὕπ.
Μ. Σερουίλιος Μ. υἱ.

(757/4) *Σέξτος Αἴλιος Κ. υἱ. Κάτος* ὕπ.
Γ. Σέντιος Γ. υἱ. Σατουρνῖνος

(758/5) *Λ. Οὐαλέριος Ποτίτου υἱ. Μεσσάλας Οὐόλαισος* ⟨ὕπ.⟩
Γν. Κορνήλιος Λ. υἱ. Κίννας Μάγνος

---

2 *Οὐέτερ*] ita quoque App. *Ill.* 17, *Οὐέτος* tamen *ind.* l. 57 a. 23   4—6 consulum nomina supplevit Xyl. sic: *Λ. Σύλλας Γ. Καλουίσιος Σαβῖνος τὸ β' Λ. Πασσιηνὸς Ῥοῦφος*, dedi ego ut in fastis his exhiberi solent. testimonia vide apud Klein *fast. cons.* p. 13 (add. *eph. epigr.* 5 n. 640). Passieni Rufi patris praenomen ignoratur   7 ⟨*Λ.*⟩ add. R. St., *Gnaeus* Suet. *Galb.* 4, *Gaius* Cassiod., perperam uterque, cf. *Mon. Anc.* 3, 29, *fast. min.* XIII, C. I. L. 1, 748; 4, 2450   8 [ἢ] delendum censuit Mommsen *eph. epigr.* 8 p. 241 coll. titulo urbano: [*m. mes*]*salla Messal.* (*Bull. Inst.* 1891 p. 115). *Messalinus* vocatur *chron. a.* 354, *fast. Hyd.*, Tib. 2, 5, 17. 115, Ovid. *ex Ponto* 1, 7, 1. 67; 2, 2, 3. 87, Vell. 2, 112, 1. Tac. *ann.* 3, 18, 34. Dio 55, 29, 1 et 30, 1. 2. 4, *Messalla Mon. Anc.* 3, 29, C. I. L. 4, 2450; 6, 10243, Tac. *ann.* 1, 8, Suet. *Aug.* 58. 71, *Galb.* 4   13 *Αὐγούστου* Reim. (nisi quod *τοῦ Αὐγούστου*), *αὔγουστος τοῦ* M   15 [*ἢ Μινούκιος*] seclusi. adscripsisse videtur aliquis in marg. ad *Οὐινίκιος* ex alteris fortasse fastis consularibus   *Μ.* Xyl., ν M, cf. *fast. Cap.*, Vell. 2, 101, 3   16 [*ἢ Ἀλφήνιος*] seclusi, cf. ad v. 15. *Alfenius* vocatur *fast. Gab.* (*min.* XI), ceteroquin *Alfenus*, cf. Klein *Fast. cons.* p. 15   *Οὐᾶρος ὕπ.* scripsi, *ὑπ οὔαρος* M   17 *Λ. Αἴλιος* R. St., *λαίλιος* M   *Λαμίας* R. St., *ταμίας* M   18 *Σερουίλιος* R. St., *σορουίλιος* M   19 *Σέξτος*] *σέξατος* M   *Αἴλιος* scripsi, *αἰμίλιος* M, cf. *fast. Cap.*, *Gab.* (*min.* XI), Cassiod., C. I. L. 11, 1421, 52, *Kal. Amitern.* d. 26 m. Junii, C. I. L. 10, 893; Vell. 2, 103, 3, Strab. 7, 3, 10 p. 303   20 *Σατουρνῖνος* Leuncl., *σατορνῖνος* M, cf. *ind.* l. 51 a. 735   21 *Οὐόλαισος* Xyl., *οὐόλαισος* M, *Volesus fast. Cap.* (C. I. L. 1² p. 29), *Chron. a.* 354, C. I. L. 6, 851 et 10294, Sen. *de ira* 2, 5, Tac. ann. 3, 68, (an *Volusus*, tamquam praenomen, Eckhel 5, 333?), scribendumne *Οὐόλησος*?   ⟨*ὕπ.*⟩ addidi.

(759/6) Μ. Αἰμίλιος Λ. υἱ. Λέπιδος | ὕπ.
Λ. Ἀρρούντιος Λ. υἱ.
(760/7) Αὖλ. Λικίνιος ⟨Αὔλ. υἱ.⟩ Νέρουας Σιλιανός | ⟨ὕπ.⟩
Κ. Καικίλιος ⟨Κ. υἱ.⟩ Μέτελλος Κρητικός
(761/8) Μ. Φούριος Μ. υἱ. Κάμιλλος | ὕπ.
Σέξ. Νώνιος Γ. υἱ. Κυϊντιλιανός

Ταῦτα μὲν ἐπί τε τοῦ Ἰούλλου Ἀντωνίου καὶ ἐπὶ Φαβίου Μα- a. u. 745 (9)
ξίμου ὑπάτων ἐγένετο, τῷ δὲ ἐχομένῳ ἔτει ὁ Δροῦσος μετὰ Τίτου
Κρισπίνου ὑπάτευσε, καὶ αὐτῷ σημεῖα οὐκ ἀγαθὰ συνηνέχθη· πολλὰ
μὲν γὰρ καὶ ἄλλα καὶ χειμῶνι καὶ κεραυνοῖς, πολλοὶ δὲ καὶ ναοὶ
ἐφθάρησαν, ὥστε καὶ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου τῶν τε συν-
νάων αὐτοῦ κακωθῆναι. οὐ μέντοι καὶ ἐφρόντισέ τι αὐτῶν, ἀλλ' 2 M 172^r
ἔς τε τὴν τῶν Χάττων ἐσέβαλε καὶ προῆλθε μέχρι τῆς Σουηβίας, Xiph. 97, 14. 15
τήν τε ἐν ποσὶν οὐκ ἀταλαιπώρως χειρούμενος καὶ τοὺς προσμι-
γνύντας οἱ οὐκ ἀναιμωτὶ κρατῶν. κἀντεῦθεν πρός τε τὴν Χερου-
σκίδα μετέστη, καὶ τὸν Οὐίσουργον διαβὰς ἤλασε μέχρι τοῦ Ἀλβίου, Xiph. 97, 15—17

9. 10. 13—15. > Zon. 10, 35 p. 418, 22—419, 1 B. (p. 445, 3. 4 D.)

1 Λ. υἱ.] *Paulli f.* in *fast. Cap.* (C. I. L. 1^2 p. 29). consul a. 759 filius est *L. Aemilii L. f. M. n. Lepidi Paulli* cos. suff. 720/34 cens. 732/22, qui Paullum praenomen praeterea habet *fast. Ven.* (*min.* IX), C. I. A. 3, 573. 590, Dio 54, 2, 1, *Bull. corr. hell.* 3 p. 153 sqq. (?) 3 *Αὖλ.* scripsi, *αὖλος* M ⟨*Αὔλ. υἱ.*⟩ addidi, cf. *fast. Cap.* (C. I. L. 1^2 p. 29) *Νέρουας* R. St., *οὐερνας* M *Σιλιανός* scripsi, *σιλανός* M, cf. *fast. Cap. l. l.* et *nummi* Cohen 1^2 *Aug.* n. 437, Vell. 2, 116, 4. *Σιλανός* post *Κρητικὸς* (v. 4) ponendum esse haud veri simile 4 *Κ. Καικίλιος* Xyl., *κ' καιλιος* M ⟨*Κ. υἱ.*⟩ addidi, cf. *fast. Cap.* (C. I. L. 1^2 p. 29) et *eph. epigr.* 3 p. 14 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi 5 *Φούριος* Xyl., *φουρνιος* M *Μ. υἱ.*] scribendum videtur *Π. υἱ.*, cf. *fast. Cap.* 6 *Σέξ*] solet scribi *Σέξτος* (*σέξστος*), cf. tamen *ind.* l. 56 a. 767 *Νώνιος* H. St., *νώννιος* M, cf. *ind.* l. 59 a. 791 *Γ. υἱ.*] *Λ. υἱ.* Leuncl., recte ut videtur, cf. *fast. Cap.* — Ceterum *ὕπ* modo priori modo alteri consulum adscriptum est.

7. 8 *Ταῦτα — ἐγένετο*] cf. in fine libri 54 *Ἰούλλου* scripsi, *ἰουλίου* M, cf. ad 51, 15, 7 *Ἀντωνίου* inserui ex V (in quo *νίου* tantum superest, cf. vol. 1 p. LXVII) M 11 *Καπιτωλίου*] *Καπιτωλίνου* H. St. perperam, cf. ad 38, 27, 3, ubi tamen *Καπιτωλίνου* cum Wesselingio scribendum. nam Manlii cognomen *Καπιτωλῖνος* audit, cf. fr. 26, 1—3 13 *Χάττων*] cf. ad 54, 33, 2 *Σουηβίας*] cf. ad 39, 47, 1 15 *Χερουσκίδα* Bk. coll. 54, 33, 1 (adde 56, 18, 5) et 54, 32, 2 (*Συγαμβρίς, Χαυκίς*), vide etiam 54, 36, 4 (*Λουγδουνίς*), 55, 10 a, 2 (*Μαρκομαννίς*), et cf. 51, 23, 5; 54, 22, 1, *χερουσκίαν* M, cf. ad 54, 33, 1 16 *Οὐίσουργον* Reim., *οὐσίσουργον* M, cf. ad 54, 33, 1 *Ἀλβίου*] sic *Ἀλβίαν* (acc.) c. 10 a, 2 et *Ἀλβίου* c. 28, 5, at *Ἄλβις, ιδος* 77, 14, 3 (exc. Val.), *Ἄλβις, ιος Mon. Anc. gr.* 14, 7, Strab. 1, 2, 1 p. 14; 7, 1, 3 p. 290; 7, 1, 4 p. 291. 292; 7, 2, 4 et 3, 1 p. 294, Ptol. 2, 11, 1 (*ἀλβίου gen.* cod. A et Marc. *per.* 2, 32. 33), *Albis, is Mon. Anc.* 5, 12, Vell. 2, 106, 2. 3, Mel. 3,3, 30. 31, Plin. *n. h.* 4, 100 (*alvus* cod. Leid.), Tac. *ann.* 1, 59;

3 πάντα πορθῶν. ἐκεῖνον γάρ (ῥεῖ δὲ ἐκ τῶν Οὐανδαλικῶν ὀρῶν, καὶ ἐς τὸν ὠκεανὸν τὸν προσάρκτιον πολλῷ μεγέθει ἐκδίδωσιν) ἐπεχείρησε μὲν περαιωθῆναι, οὐκ ἠδυνήθη δέ, ἀλλὰ τρόπαια στήσας
Xiph. 97, 18—22 ἀνεχώρησε· γυνὴ γάρ τις μείζων ἢ κατὰ ἀνθρώπου φύσιν ἀπαντήσασα αὐτῷ ἔφη "ποῖ δῆτα ἐπείγῃ, Δροῦσε ἀκόρεστε; οὐ πάντα σοι ταῦτα ἰδεῖν πέπρωται. ἀλλ' ἄπιθι· καὶ γάρ σοι καὶ τῶν
4 ἔργων καὶ τοῦ βίου τελευτὴ ἤδη πάρεστι." θαυμαστὸν μὲν οὖν τὸ τινα φωνὴν παρὰ τοῦ δαιμονίου τοιαύτην τῳ γενέσθαι, οὐ
Xiph. 97, 22—24 μέντοι καὶ ἀπιστεῖν ἔχω· παραχρῆμα γὰρ ἀπῆλθε, σπουδῇ τε ὑποστρέψαντος αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ νόσῳ τινί, πρὶν ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐλθεῖν,
5 τελευτήσαντος. καί μοι τεκμηριοῖ τὸ λεχθὲν ὅτι καὶ λύκοι περὶ τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τὸν θάνατον αὐτοῦ περινοστοῦντες ὠρύοντο, καὶ νεανίσκοι δύο διὰ μέσου τοῦ ταφρεύματος διιππεύοντες ὤφθησαν, θρῆνός τέ τις γυναικεῖος ἠκούσθη, καὶ ἀστέρων διαδρομαὶ
2 ἐγένοντο. ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχε, προπυθόμενος δ' ὁ Αὔγουστος ὅτι νοσεῖ (οὐ γὰρ ἦν πόρρω), τὸν Τιβέριον κατὰ τάχος ἔπεμψε· καὶ ὃς ἔμπνουν τε αὐτὸν κατέλαβε καὶ ἀποθανόντα ἐς τὴν Ῥώμην ἐκόμισε, τὰ μὲν πρῶτα μέχρι τοῦ χειμαδίου τοῦ στρατοῦ διά τε τῶν ἑκατοντάρχων καὶ διὰ τῶν χιλιάρχων, ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῶν καθ'
2 ἑκάστην πόλιν πρώτων βαστάσας. καὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ προτεθέντος διπλοῦς ὁ ἐπιτάφιος ἐλέχθη· ὅ τε γὰρ Τιβέριος ἐνταῦθα αὐτὸν ἐπῄνεσε, καὶ ὁ Αὔγουστος ἐν τῷ Φλαμινίῳ ἱπποδρόμῳ· ἐξεστράτευτο γάρ, καὶ οὐκ ἦν οἱ ὅσιον μὴ οὐ τὰ καθήκοντα ἐπὶ τοῖς κατειργασμένοις, παρ' αὐτὴν τὴν εἴσω τοῦ πωμηρίου ἔσοδον,
M 172r 3 ἐπιτελέσαι. καὶ ὁ μὲν ἔς τε τὸ | Ἄρειον πεδίον ὑπὸ τῶν ἱππέων, τῶν τε ἐς τὴν ἱππάδα ἀκριβῶς τελούντων καὶ τῶν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ γένους ὄντων, ἠνέχθη, κἀνταῦθα πυρὶ δοθεὶς ἐς τὸ τοῦ Αὐγούστου μνημεῖον κατετέθη, Γερμανικός τε μετὰ τῶν παίδων ἐπονομασθείς, καὶ τιμὰς καὶ εἰκόνων καὶ ἁψῖδος κενοταφίου τε
4 πρὸς αὐτῷ τῷ Ῥήνῳ λαβών· ὁ δὲ δὴ Τιβέριος τῶν τε Δελματῶν

3—7 = Zon. 10, 35 p. 419, 1—5 B. (p. 445, 5—10 D.) 9. 10 > Zon. 10, 35 p. 419, 6 B. (p. 445, 10. 11 D.) 15—18 = Zon. 10, 35 p. 419, 7—9 B. (p. 445, 11—14 D.) 20—22 > Zon. 10, 35 p. 419, 9. 10 B. (p. 445, 14. 15 D.)

2, 14. 19. 22. 41; 4, 14. *Germ.* 41, Suet. *Aug.* 21, Claud. *carm.* 8, 452; 10, 278 (cf 21, 226), Sid. Apoll. *carm.* 7, 391, Cassiod. *chron.* ad a. 746, *Alba* Solin. 20, 2 (quanquam ex Plin. *l. l.*), Mamert. *Genethl.* 16, *Albis* quoque verosimiliter Flor. 2, 30 [4, 12], 26 (ita *Bamb.*, *abium* N *alpium* L) et *v. Did. Iul.* (*albium* B, *album* P). *aluem* vel *albam* codd. Eutr. 7, 9. cf Müllenhoff *D. A.* 2, 210 adn.

3 ἐπεχείρησε] ἐνεχείρησε Dind. sine causa 5 ἐπείγῃ] in marg. man. rec.: γρ. βαδίζεις M 17 τε] τ' ἔτ' Polak. 30 Δελματῶν] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1.

καὶ τῶν Παννονίων ὑποκινησάντων τι αὖθις ζῶντος ἔτι αὐτοῦ
κρατήσας, τά τε ἐπὶ τοῦ κέλητος ἐπινίκια ἔπεμψε, καὶ τοῦ δήμου
τοὺς μὲν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τοὺς δ' ἄλλοθι πολλαχόθι ἐδείπνισε.
κἀν τούτῳ καὶ ἡ Λιουία μετὰ τῆς Ἰουλίας τὰς γυναῖκας εἱστίασε.
τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα καὶ τῷ Δρούσῳ ἡτοιμάζετο· καί γε αἱ ἀνοχαὶ 5
δεύτερον τὴν χάριν αὐτοῦ, πρὸς τὸ τὰ νικητήρια ἐν ἐκείναις αὐτὸν
ἑορτάσαι, γενήσεσθαι ἔμελλον. ἀλλ' ὁ μὲν προαπώλετο, ἡ δὲ δὴ
Λιουία εἰκόνων τε ἐπὶ παραμυθίᾳ ἔτυχε, καὶ ἐς τὰς μητέρας τὰς Xiph. 97, 24. 25
[τε] τρὶς τεκούσας ἐσεγράφη. οἷς γὰρ ἂν τὸ δαιμόνιον, εἴτ' οὖν 6
ἀνδρῶν εἴτε γυναικῶν, μὴ δῷ τοσαυτάκις τεκνῶσαι, τούτων τισὶν
ὁ νόμος, πρότερον μὲν διὰ τῆς βουλῆς νῦν δὲ διὰ τοῦ αὐτοκράτο- Xiph. 97, 26—98, 1
ρος, τὰ τῶν ⟨τρὶς⟩ γεγεννηκότων δικαιώματα χαρίζεται, ὥστε σφᾶς
μήτε τοῖς τῆς ἀπαιδίας ἐπιτιμίοις ἐνέχεσθαι καὶ τὰ τῆς πολυπαι-
δίας ἆθλα πλὴν ὀλίγων τινῶν καρποῦσθαι. καὶ αὐτὰ οὐκ ἄνθρω- 7
ποι μόνον ἀλλὰ καὶ θεοὶ εὑρίσκονται, ἵν' ἄν τίς τι αὐτοῖς τελευ-
τῶν καταλίπῃ λαμβάνωσι.

τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτόν ἐστιν, ὁ δ' Αὔγουστος τάς τε τῆς γε- 3
ρουσίας ἕδρας ἐν ῥηταῖς ἡμέραις γίγνεσθαι ἐκέλευσεν (ἐπειδὴ γὰρ
οὐδὲν πρότερον ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν ἐτέτακτο καί τινες διὰ τοῦτο
πολλάκις ὑστέριζον, ⟨δύο⟩ βουλὰς κατὰ μῆνα κυρίας ἀπέδειξεν, ὥστε
ἐς αὐτὰς ἐπάναγκες, οὕς γε καὶ ὁ νόμος ἐκάλει, συμφοιτᾶν· καὶ 2
ὅπως γε μηδ' ἄλλη μηδεμία σκῆψις τῆς ἀπουσίας αὐτοῖς ὑπάρχῃ,
προσέταξε μήτε δικαστήριον μήτ' ἄλλο μηδὲν τῶν προσηκόντων
σφίσιν ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ γίγνεσθαι), τόν τε ἀριθμὸν τὸν ἐς τὴν
κύρωσιν τῶν δογμάτων ἀναγκαῖον καθ' ἕκαστον | εἶδος αὐτῶν, ὥς M 173r
γε ἐν κεφαλαίοις εἰπεῖν, διενομοθέτησε, καὶ τὰ ζημιώματα τοῖς μὴ Xiph. 98, 4—10
δι' εὔλογόν τινα αἰτίαν τῆς συνεδρείας ἀπολειπομένοις ἐπηύξησεν.
ἐπειδή τε πολλὰ τῶν τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὑπευθύνων 3
ἀτιμώρητα εἴωθε γίγνεσθαι, κληροῦσθαί τε αὐτοὺς εἰ συχνοὶ τοῦτο
ποιήσειαν, καὶ τὸν ἀεὶ πέμπτον λαχόντα ὀφλισκάνειν αὐτὰ ἐκέλευσε.
τά τε ὀνόματα συμπάντων τῶν βουλευόντων ἐς λεύκωμα ἀναγράψας Xiph. 98, 1—4
ἐξέθηκε· καὶ ἐξ ἐκείνου καὶ νῦν κατ' ἔτος τοῦτο ποιεῖται. ταῦτα 4
μὲν ἐπὶ τῇ τῆς συμφοιτήσεως αὐτῶν ἀνάγκῃ ἔπραξεν· εἰ δ' οὖν
ποτε ἐκ συντυχίας τινὸς μὴ συλλεχθεῖεν ὅσους ἡ χρεία ἑκάστοτε

---

4 *Λιουία* M (in marg. hic et mox § 5 corr. ant.: *γρ. λιυια*, om. acc.) 5 *καί γε*] *καὶ γὰρ* Rk. 9 [*τε*] secl. Leuncl., nec agnoscit Xiph. 12 ⟨*τρὶς*⟩ add. Xyl. (vers.), *τοσαυτάκις* Xiph. 20 ⟨*δύο*⟩ ins. Casaub. ad Suet. *Aug.* 35, qua vocula aegerrime tantum careremus (cf. tamen Mommsen *Staatsr.* 3, 924, 1), et quam facile potuerit excidere in aprico est 32 *τοῦτο* scripsi ex M et Xiph., *οὕτω* R. St.

ἐκάλει (πλὴν γὰρ ὅτι ὁσάκις ἂν αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ παρῇ, ἔν γε ταῖς ἄλλαις ἡμέραις ἐς πάντα ὀλίγου τὸ τῶν ἀθροιζομένων πλῆθος Xiph. 98, 10—15 καὶ τότε καὶ μετὰ ταῦτα ἀκριβῶς ἐξητάζετο), ἐβουλεύοντο μὲν καὶ ἥ γε γνώμη συνεγράφετο, οὐ μέντοι καὶ τέλος τι ὡς κεκυρωμένη ἐλάμβανεν, ἀλλὰ αὐκτώριτας ἐγίγνετο, ὅπως φανερὸν τὸ βούλημα
5 αὐτῶν ᾖ. τοιοῦτον γάρ τι ἡ δύναμις τοῦ ὀνόματος τούτου δηλοῖ· ἑλληνίσαι γὰρ αὐτὸ καθάπαξ ἀδύνατόν ἐστι. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ εἴ ποτε ἐν τόπῳ τινὶ μὴ νενομισμένῳ ἢ ἡμέρᾳ μὴ καθηκούσῃ, ἢ καὶ ἔξω νομίμου παραγγέλματος, ὑπὸ σπουδῆς ἠθροίσθησαν, ἢ καὶ ἐναντιωθέντων τινῶν δημάρχων τὸ μὲν δόγμα οὐκ ἠδυνήθη γενέσθαι, τὴν δὲ δὴ γνώμην σφῶν οὐχ ὑπέμενον ἀποκρυφθῆναι, ἐνομίζετο· καὶ αὐτῇ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ κύρωσις κατὰ τὰ πάτρια
6 ἐπήγετο καὶ ἡ ἐπίκλησις ἡ τοῦ δόγματος ἐπεφέρετο. τοῦτό τε οὖν ἰσχυρῶς ἐπὶ πλεῖστον τοῖς πάλαι τηρηθὲν ἐξίτηλον τρόπον τινὰ ἤδη γέγονε, καὶ τὸ τῶν στρατηγῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀγανακτήσαντες ὅτι μηδεμίαν γνώμην, καίτοι τῶν δημάρχων προτετιμημένοι, ἐς τὴν βουλὴν ἐσέφερον, παρὰ μὲν τοῦ Αὐγούστου ἔλαβον αὐτὸ ποιεῖν, ὑπὸ δὲ δὴ τοῦ χρόνου ἀφῃρέθησαν.

4 ταῦτά τε οὖν καὶ τἆλλα ⟨ἃ⟩ τότε ἐνομοθέτησεν, ἔς τε τὸ συνέ-
M 173v δριον ἐν λευκώμασι γεγραμμένα προέθηκε πρὶν χρηματίσαι τι περὶ αὐτῶν, καὶ τοῖς βουλευταῖς μεθ' ἑνὸς ἑτέρου ἐσελθοῦσιν ἀναγνῶναι ἐπέτρεψεν, ὅπως ἄν τι μὴ ἀρέσῃ αὐτοὺς ἢ καὶ ἕτερόν τι βέλτιον
Xiph. 98, 16—31 2 συμβουλεῦσαι δυνηθῶσιν εἴπωσιν. οὕτω γάρ που δημοκρατικὸς ἠξίου εἶναι ὥστε τινὸς τῶν συστρατευσαμένων ποτὲ αὐτῷ συνηγορήματος παρ' αὐτοῦ δεηθέντος τὸ μὲν πρῶτον τῶν φίλων τινά, ὡς καὶ ἐν ἀσχολίᾳ ὤν, συνειπεῖν αὐτῷ κελεῦσαι, ἔπειτ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὀργισθεὶς ἔφη "ἐγὼ μέντοι, ὁσάκις ἐπικουρίας χρείαν ἔσχες, οὐκ ἄλλον τινὰ ἀντ' ἐμαυτοῦ σοι ἔπεμψα, ἀλλ' αὐτὸς πανταχοῦ προεκινδύνευσά σοι," ἔς τε τὸ δικαστήριον ἐσελθεῖν καὶ συνηγορῆσαί
3 οἱ. φίλῳ τέ τινι δίκην φεύγοντι συνεξητάσθη, προεπικοινώσας αὐτὸ τοῦτο τῇ γερουσίᾳ· καὶ ἐκεῖνόν τε ἔσωσε, καὶ τὸν κατήγορον αὐτοῦ οὐχ ὅπως δι' ὀργῆς ἔσχε καίπερ πάνυ πολλῇ παρρησίᾳ χρησάμενον,

---

19—30 > Zon. 10, 35 p. 419, 11—19 B. (p. 445, 16—26 D.)

21—30 = *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 394, 5—10 Cram., Leo p. 276, 17—22 Cram., Cedr. 1 p. 302, 2—8, cod. Paris. 1712 f. 75r.

---

1 *γε* Rk., *τε* M 2 *πάντα ὀλίγου*] *πάνυ ὀλίγα* Rk. frustra 5 *αὐκτώριτας*] ita M 15 *τὸ*] *τὸ ⟨περὶ⟩* Leuncl. sine causa 19 *⟨ἃ⟩* add. Rk. *ἐνομοθέτησεν*] ita M 21 *μεθ' ἑνὸς ἑτέρου*] *⟨ἐνὶ⟩ μεθ' ἑνὸς ἑτέρου* Rk. 22 *αὐτοὺς*] ita M.

ἀλλὰ καὶ εὐθυνόμενον ἐπὶ τοῖς τρόποις ἀφῆκεν, εἰπὼν ἄντικρυς
ὅτι ἀναγκαία σφίσιν ἡ παρρησία αὐτοῦ διὰ τὴν τῶν πολλῶν πονη-
ρίαν εἴη. ἄλλους γε μὴν ἐπιβουλεύειν οἱ μηνυθέντας ἐκόλασε.
καὶ ταμίας ἔν τε τῇ παραλίᾳ τῇ πρὸς τῇ πόλει καὶ ἐν ἑτέροις 4
τισὶ τῆς Ἰταλίας χωρίοις ἄρχειν ἐποίησε· καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ πλείω
ἔτη ἐγένετο.

τότε μὲν οὖν οὐκ ἠθέλησεν ἐς τὴν πόλιν διὰ τὸν τοῦ Δρούσου
θάνατον, ὥσπερ εἶπον, ἐσελθεῖν, τῷ δὲ ἑξῆς ἔτει, ἐν ᾧ Ἀσίνιός 5 a. u. 746 (8)
τε Γάλλος καὶ Γάιος Μάρκιος ὑπάτευσαν, τήν τε ἄφιξιν ἐποιήσατο
καὶ τὴν δάφνην ἐς τοῦ Διὸς τοῦ Φερετρίου παρὰ τὸ νομιζόμενον
ἐσήνεγκε. καὶ αὐτὸς μὲν οὐδεμίαν ἐπὶ τούτοις ἑορτὴν ἤγαγε, πολὺ 2
πλεῖον ἐν τῷ τοῦ Δρούσου ὀλέθρῳ ἐζημιῶσθαι ἢ ἐν ταῖς νίκαις
ὠφελῆσθαι νομίζων· οἱ δὲ δὴ ὕπατοι τά τε ἄλλα ὅσα ἐπὶ τοῖς
τοιούτοις γίγνεται ἐποίησαν, καὶ ἐκ τῶν αἰχμαλώτων τινὰς ἀλλή-
λοις συνέβαλον. καὶ μετὰ τοῦθ' ὁ Αὔγουστος, αἰτιαθέντων καὶ 3
ἐκείνων καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων ὡς ἐκ δεκασμοῦ τινος ἀποδεδειγ-
μένων, τοῦτο μὲν οὔτε ἐξήλεγξεν οὔτ' ἀρχὴν προσεποιήσατο εἰδέ-
ναι· | οὔτε γὰρ κολάσαι τινὰς οὔτ' αὖ συγγνῶναι ἐλεγχθεῖσιν M 174r
ἠθέλησε· τοὺς δὲ δὴ σπουδαρχιῶντας χρήματα πρὸ τῶν ἀρχαιρε-
σιῶν ὥσπερ τι ἐνέχυρον προῄτησεν, ἐπὶ τῷ μηδὲν τοιοῦτο αὐτοὺς
ποιῆσαι ἢ στερηθῆναι τῶν δεδομένων. καὶ τοῦτο μὲν πάντες ἐπῄ- 4
νεσαν· ὅτι δ' οὐκ ἐξὸν ὂν δοῦλον κατὰ δεσπότου βασανισθῆναι Xiph. 98, 31—99, 10
ἐκέλευσεν, ὁσάκις ἂν χρεία τοιούτου τινὸς γένηται, τῷ δημοσίῳ
αὐτὸν ἢ καὶ ἑαυτῷ πιπράσκεσθαι, ὅπως ὡς ἀλλότριος τοῦ κρινο-
μένου ὢν ἐξετάζηται, οἱ μὲν ᾐτιῶντο, ὅτι ὁ νόμος τῇ τοῦ δεσπότου
μεταλλαγῇ καταλύεσθαι ἔμελλεν, οἱ δ' ἀναγκαῖον αὐτὸ ἔφασκον
εἶναι, ὅτι πολλοὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐκείνῳ καὶ ἐπὶ ταῖς
ἀρχαῖς συνίσταντο.

μετὰ δὲ δὴ ταῦτα τήν τε ἡγεμονίαν, καίπερ ἀφιείς, ὡς ἔλεγεν, 6
ἐπειδὴ τὰ δέκα ἔτη τὰ δεύτερα ἐξεληλύθει, ἄκων δῆθεν αὖθις
ὑπέστη, καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς ἐστράτευσε. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν τῇ Exc. U^G 35
οἰκείᾳ ὑπέμεινεν, ὁ δὲ δὴ Τιβέριος τὸν Ῥῆνον διέβη. φοβηθέντες 2

31—484, 9 = Exc. U^G 35: ὅτι ὁ Καῖσαρ Αὔγουστος ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς — ἀνταπέδοσαν [V. L. vide infra. praeterea: 32 δὴ om.

15—19 = Zon. 10, 35 p. 419, 19—22 B. (p. 445, 26—446, 1 D.) 29—32 = Zon. 10, 35 p. 419, 22—420, 4 B. (p. 446, 1—5 D.)

1 ἄντικρυς quod legebatur inter τὴν et τῶν (v. 2), huc transposui, in M omissum in textu adscriptum est in marg. a corr. ant. addito signo ·/., quod inter εἰπὼν et ὅτι sub linea repetitur, om. Xiph. 22 ὂν del. Rk., at 38, 14, 5; 56, 6, 4 confert St. 25 ἐξετάζηται R. St., ἐξητάζηται M 27 τοῦτο] τούτων Xiph.

οὖν αὐτοὺς οἱ βάρβαροι πλὴν τῶν Συγάμβρων ἐπεκηρυκεύσαντο. καὶ οὔτε τότε ἔτυχόν τινος (ὁ γὰρ Αὔγουστος οὐκ ἔφη σφίσιν ἄνευ ἐκείνων σπείσεσθαι) οὔθ᾽ ὕστερον. ἔπεμψαν μὲν γὰρ καὶ οἱ Σύγαμβροι
3 πρέσβεις, τοσούτου δὲ ἐδέησαν διαπράξασθαί τι ὥστε καὶ ἐκείνους πάντας, καὶ πολλοὺς καὶ ἐλλογίμους ὄντας, προσαπολέσθαι· ὅ τε γὰρ Αὔγουστος συλλαβὼν αὐτοὺς ἐς πόλεις τινὰς κατέθετο, καὶ ἐκεῖνοι δυσανασχετήσαντες ἑαυτοὺς κατεχρήσαντο. κἀκ τούτου χρόνον μέν τινα ἡσύχασαν, ἔπειτ᾽ ἐπὶ πολλῷ τὸ πάθημά σφων τοῖς
Suid. s. v. ἐπὶ πολλῷ
4 Ῥωμαίοις ἀνταπέδοσαν. ὁ δ᾽ οὖν Αὔγουστος τοῦτό τε οὕτως ἐποίησε, καὶ τοῖς στρατιώταις ἀργύριον, οὐχ ὡς καὶ κεκρατηκόσι, καίτοι τὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα καὶ αὐτὸς λαβὼν καὶ τῷ Τιβερίῳ δούς, ἀλλ᾽ ὅτι τὸν Γάιον ἐν ταῖς γυμνασίαις τότε πρῶτον συνεξεταζόμενόν
5 σφισιν ἔσχον, ἐχαρίσατο. τὸν δ᾽ οὖν Τιβέριον ἐς τὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἀρχὴν ἀντὶ τοῦ Δρούσου | προαγαγὼν τῇ τε ἐπικλήσει ἐκείνῃ ἐγαύρωσε καὶ ὕπατον αὖθις ἀπέδειξε, γράμματά τε κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος, καὶ πρὶν ἐς τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν, ἐκθεῖναι πρὸς
M 171r
6 τὸ κοινὸν ἐποίησε, καὶ προσέτι καὶ τοῖς ἐπινικίοις ἐσέμνυνεν· αὐτὸς γὰρ ἐκεῖνα μὲν οὐκ ἠθέλησε πέμψαι, ἐς δὲ δὴ τὰ γενέθλια ἱπποδρομίαν ἀίδιον ἔλαβε. τά τε τοῦ πωμηρίου ὅρια ἐπηύξησε, καὶ τὸν [μὲν] μῆνα τὸν Σεξτίλιον ἐπικαλούμενον Αὔγουστον ἀντωνό-
Xiph. 99, 10—16
7 μασε· τῶν γὰρ ἄλλων τὸν Σεπτέμβριον οὕτως, ἐπειδήπερ ἐν αὐτῷ ἐγεγέννητο, προσαγορεῦσαι ἐθελησάντων ἐκεῖνον αὐτοῦ προετίμησεν, ὅτι καὶ ὕπατος ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον ἀπεδέδεικτο καὶ μάχας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐνενικήκει.

Exc. V. 176
7 ἐπὶ μὲν οὖν τούτοις ἐγαυροῦτο, τοῦ δὲ δὴ Μαικήνου τελευτήσαντος ἤλγησε. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀπώνητο, ὅθεν καίπερ ἱππεῖ αὐτῷ ὄντι καὶ τὸ ἄστυ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπέτρεψε, μάλιστα δὲ ὁσάκις ἀκρατοτέρῳ τῷ θυμῷ ἐχρῆτο· τῆς τε
Xiph. 99, 16—29

1 ἐπεκηρυκεύσαντο ἄνευ τῶν Καντάβρων 4 διαπράξεσθαί 5 τε om. 6 οἱ δὲ (pro καὶ ἐκεῖνοι)]

25—485, 2. 7—19 = Exc. Val. 176: ὅτι ὁ Αὔγουστος τοῦ Μαικήνου τελευτήσαντος — ἐχρῆτο [V. L.: 26 ὑπ᾽ 28 τῷ om.

11. 14—17 > Zon. 10, 35 p. 420, 4. 5 B. (p. 446, 5—7 D.) 20 = Zon. 10, 35 p. 420, 5. 6 B. (p. 446, 7. 8 D.) 25. 26. 28—485, 8 = Zon. 10, 35 p. 420, 7—16 B. (p. 446, 9—20 D.)

1 αὐτοὺς] *αὐτὸν* Urs. sine causa *Συγάμβρων* Bucher. *Belg. Rom.* 1, 18, *καντάμβρων* M, *καντάβρων* Exc. UG 3 *Σύγαμβροι* Reim., *σύγγαμβροι* M et Exc. UG, cf. ad 39, 48, 3 4 *ἐδέησαν* Exc. UG, *ἐδεήθησαν* M 14 *προαγαγὼν*] ita M 20 [*μὲν*] del. R. St.

γὰρ ὀργῆς αὐτὸν ἀεὶ παρέλυε καὶ ἐς τὸ ἠπιώτερον μεθίστη. τεκμή- 2
ριον δέ, δικάζοντί ποτε αὐτῷ προσστάς, καὶ ἰδὼν ὅτι πολλοὺς θα-
νατώσειν μέλλοι, ἐπεχείρησε μὲν διώσασθαι τοὺς περιεστηκότας καὶ
ἐγγύς οἱ προσελθεῖν, μὴ δυνηθεὶς δὲ ἔγραψεν ἐς γραμματεῖον "ἀνά-
στηθι ἤδη ποτέ, δήμιε," καὶ αὐτὸ ὡς καὶ ἐρόν τι ἔχον ἐς τὸν
κόλπον αὐτοῦ ἔρριψεν, ὥστ' ἐκεῖνον μήτ' ἀποκτεῖναί τινα καὶ εὐθὺς
ἐξαναστῆναι. οὐ γὰρ ὅπως ἠγανάκτει τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ καὶ 3
ἔχαιρεν ὅτι ὅσα αὐτὸς ὑπό τε τῆς ἑαυτοῦ φύσεως καὶ ὑπὸ τῆς τῶν
πραγμάτων ἀνάγκης καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἐθυμοῦτο, ταῦτα τῇ
τῶν φίλων παρρησίᾳ διωρθοῦτο. μέγιστον δ' οὖν καὶ ἐκεῖνο τῆς 4
τοῦ Μαικήνου ἀρετῆς δεῖγμα ἦν, ὅτι τῷ τε Αὐγούστῳ, καίτοι
πρὸς τὰς ὁρμὰς αὐτοῦ ἀνθιστάμενος, ᾠκείωτο καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶ-
σιν ἠρέσκετο, πλεῖστόν τε παρ' αὐτῷ δυνηθείς, ὥστε πολλοῖς καὶ
τιμὰς καὶ ἀρχὰς δοῦναι, οὐκ ἐξεφρόνησεν ἀλλὰ ⟨ἐν⟩ τῷ τῶν ἱππέων
τέλει κατεβίω. τούτων τε οὖν ἕνεκα | ἰσχυρῶς αὐτὸν ὁ Αὔγουστος 5 M 175r
ἐπόθησε, καὶ ὅτι καὶ κληρονόμον αὐτόν, καίπερ ἐπὶ τῇ γυναικὶ Xiph. 99, 29—31
δυσκολαίνων, κατέλιπε, καὶ ἐπ' αὐτῷ πλὴν ἐλαχίστων ἐποιήσατο
ἄν τέ τινι τῶν φίλων αὐτοῦ δοῦναί τι ἐθελήσῃ ἄν τε καὶ μή. τοιοῦτος
μὲν ὁ Μαικήνας ἐγένετο, καὶ οὕτω τῷ Αὐγούστῳ ἐχρῆτο· πρῶτός 6 Xiph. 99, 31—100, 3
τε κολυμβήθραν θερμοῦ ὕδατος ἐν τῇ πόλει κατεσκεύασε, καὶ πρῶ-
τος σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ Ἀκύ-
λου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε.

Τιβέριος δὲ ἐν τῇ νουμηνίᾳ ἐν ᾗ ὑπατεύειν μετὰ Γναίου Πί- 8 a u. 747 (7)
σωνος ἤρξατο, ἔς τε τὸ Ὀκταουίειον τὴν βουλὴν ἤθροισε διὰ τὸ ἔξω
τοῦ πωμηρίου αὐτὸ εἶναι, καὶ τὸ Ὁμονόειον αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπισκευά- 2
σαι προστάξας, ὅπως τό τε ἴδιον καὶ τὸ τοῦ Δρούσου ὄνομα αὐτῷ
ἐπιγράψῃ, τά τε νικητήρια ἤγαγε καὶ τὸ τεμένισμα τὸ Λίουιον ὠνο-

2—7 καὶ τὸ τοῦ δικαστηρίου (pro δικάζοντί — ἐξαναστῆναι) 9 ἀνάγκης | καὶ fol. 149r 12 ἐνιστάμενος 14 καὶ om. ⟨ἐν⟩ om. 19 μὲν om. ἐγένετο ὁ Μαικήνας]

10—15 = Zon. 10, 35 p. 420, 16—21 B. (p. 446, 20—26 D.)

2—7. 21 = *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 34—394, 4 Cram., Const. Man. v. 1861—1870, Leo p. 276, 12—17 Cram., Cedr. 1 p. 301, 20—302, 2, cod. Paris. 1712 f. 75r

1 *ἀεὶ* om. M, sed in marg. add. corr. ant. 13 *ἠρέσκετο*] *ἤρεσκε* Pflugk. sine causa 14 ⟨*ἐν*⟩ *τῷ* — *κατεβίω* Reim., *τῷ* — *ἐγκατεβίω* Rk., *ἐν τῷ* — *κατεβίω* Zon. cod. B, cf. Zon. 9, 30, 9 et 53, 9, 1 16 *ἐπόθησε*] malim *ἐπένθησε* propter sequentia 20 *πρῶτος* del. v. Herw., ne Dio ignorasse videatur Tironem notas tachygraphicas invenisse primum 21 *Ἀκύλου*] *Ἀκύλα* Xiph. 23 *δὲ*] *μὲν* Dind. 24 *Ὀκταουίειον* Dind., *ὀκταουίον* et in marg. *γρ. βι* (pro *ουι*) M 27 *Λίουιον* M (*λιόυιον* et in marg. *γρ. βι*), an *Λιουίειον*?

μασμένον καθιέρωσε μετὰ τῆς μητρός· καὶ αὐτὸς μὲν τὴν γερουσίαν
3 ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, ἐκείνη δὲ τὰς γυναῖκας ἰδίᾳ που εἱστίασε. καὶ
οὐ πολλῷ ὕστερον κινηθέντων τινῶν ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἐξωρμήθη·
τὴν δὲ δὴ πανήγυριν τὴν ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου τοῦ Αὐγούστου γε-
νομένην ὁ Γάιος ἀντ᾽ αὐτοῦ σὺν τῷ Πίσωνι διέθηκε. τό τε πεδίον
τὸ Ἀγρίππειον, πλὴν τῆς στοᾶς, καὶ τὸ διριβιτώριον αὐτὸς ὁ Αὔ-
4 γουστος ἐδημοσίευσε. τοῦτο μὲν γὰρ (ἦν δὲ οἶκος μέγιστος τῶν
πώποτε μίαν ὀροφὴν σχόντων· νῦν γὰρ δὴ πάσης τῆς στέγης αὐτοῦ
καθαιρεθείσης, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη αὖθις συστῆναι, ἀχανὲς ἐστιν) ὅ
τε Ἀγρίππας οἰκοδομούμενον κατέλιπε, καὶ τότε συνετελέσθη· ἡ δὲ
ἐν τῷ πεδίῳ στοά, ἣν ἡ Πῶλλα ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἡ καὶ τοὺς δρό-
5 μους διακοσμήσασα ἐποίει, οὐδέπω ἐξείργαστο. κἀν τούτῳ καὶ
αἱ ἐπιτάφιοι ἐπὶ τῷ Ἀγρίππᾳ ὁπλομαχίαι, φαιὰν ἐσθῆτα τῶν τε
ἄλλων πλὴν τοῦ Αὐγούστου καὶ αὐτῶν τῶν υἱέων αὐτοῦ λαβόντων,
καὶ ἑνὸς πρὸς ἕνα καὶ πλειόνων πρὸς ἴσους, ἐν τοῖς σέπτοις διά
M 175ᵛ τε τὴν ἐς τὸν Ἀγρίππαν τιμὴν καὶ διὰ τὸ πολλὰ τῶν περὶ | τὴν
6 ἀγορὰν οἰκοδομημάτων κεκαῦσθαι, ἐγένοντο. καὶ τὸ μὲν τοῦ πυρὸς
αἴτιον ἐς τοὺς χρεωφείλας ἀνεφέρετο, ὡς καὶ ἐπίτηδες αὐτὸ παρα-
σκευάσαντας ἵν᾽ ἀποκόψωσί τι τῶν χρεῶν, συχνὰ δόξαντες ἐζημι-
Xiph. 100, 3–8 ῶσθαι· ἔτυχον δὲ ἐκεῖνοι μὲν οὐδενός, οἱ δὲ δὴ στενωποὶ ἐπιμε-
7 λητῶν τινων ἐκ τοῦ δήμου, οὓς καὶ στενωπάρχους καλοῦμεν· καὶ
σφισι καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ ἀρχικῇ καὶ ῥαβδούχοις δύο, ἐν αὐτοῖς τοῖς
χωρίοις ὧν ἂν ἄρχωσιν, ἡμέραις τισὶ χρῆσθαι ἐδόθη, ἥ τε δουλεία
ἡ τοῖς ἀγορανόμοις τῶν ἐμπιμπραμένων ἕνεκα συνοῦσα ἐπετράπη,
καίτοι καὶ ἐκείνων καὶ τῶν δημάρχων τῶν τε στρατηγῶν πᾶσαν
τὴν πόλιν, δεκατέσσαρα μέρη νεμηθεῖσαν, κλήρῳ προσταχθέντων·
ὃ καὶ νῦν γίγνεται.
9 τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐπράχθη· ἐν γὰρ δὴ τῇ Γερ-
a. u. 748 (6) μανίᾳ οὐδὲν ἄξιον μνήμης συνέβη· τῷ δὲ ὑστέρῳ, ἐν ᾧ Γάιός τε
Ἀντίστιος καὶ Λαίλιος Βάλβος ὑπάτευσαν, ἰδὼν ὁ Αὔγουστος τόν
Xiph. 100, 8–10 τε Γάιον καὶ τὸν Λούκιον αὐτούς τε μὴ πάνυ, οἷα ἐν ἡγεμονίᾳ

30—487, 2 > Zon. 10, 35 p. 421, 1—3 B. (p. 446, 27—30 D.)

---

6 *διριβιτώριον* Bk., *δειριβιτώριον* M, *δειριβιτόριον* (ε supra) *ind.* 55 (ε add. corr. ant.), *διριβετωρίῳ* 59, 7, 8, *διριβετώριον* 66, 24, 2 (Xiph.), *diribitorium* (*dilibitorium* codd.) Plin. *h. n.* 16, 201; 36, 102, Suet. *Claud.* 18   11 *Πῶλλα* dedi ex M (*πωλλα*), *Πώλα* R. St., *Πῶλα* Bk., *Πόλλα* Dind., cf. ad 45, 10, 3   13 *αἱ* Dind., *οἱ* M, om. R. St., cf. Mommsen *res gest. d. Aug.*[2] p. 61   18 *χρεωφείλας*] *χρεοφείλας* Dind., cf. *Apoll. de pronom.* p. 3 (263) C = p. 5, 7 Schneid. et Steph. *thes.* 8, 1634   26 *δεκατέσσαρα* R. St., *δεκατέσσερα* M.

τρυφωμένους, τὰ ἑαυτοῦ ἤθη ζηλοῦντας (οὐ γὰρ ὅτι ἀβρότερον
διῆγον, ἀλλὰ καὶ ἐθρασύνοντο· ἐς γοῦν τὸ θέατρόν ποτε καθ'
ἑαυτὸν ὁ Λούκιος ἐσῆλθε) καὶ πρὸς πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ 2
μὲν γνώμῃ τὰ δὲ θεραπείᾳ, κολακευομένους κἀκ τούτου ἔτι καὶ
μᾶλλον θρυπτομένους (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὕπατον τὸν Γάιον μηδὲ Xiph. 140, 11–18
ἐς ἐφήβους πω τελοῦντα προεχειρίσαντο), ἠγανάκτησε, καὶ προσεπ-
ηύξατο μηδεμίαν τοιαύτην καιρῶν ἀνάγκην ὁποία ποτὲ αὐτὸν κατέ-
λαβε γενέσθαι, ὥστε τινὰ νεώτερον εἰκοσιετοῦς ὑπατεῦσαι. ἐπειδή 3
τε καὶ ὣς ἐνέκειντό οἱ, τότε ἔφη χρῆναί τινα τὴν ἀρχὴν ταύτην
λαμβάνειν, ὅταν μήτε τι αὐτὸς ἁμαρτάνειν καὶ ταῖς τοῦ δήμου
σπουδαῖς ἀνθίστασθαι δύνηται. καὶ μετὰ τοῦθ' ἱερωσύνην μέν 4
τινα αὐτῷ καὶ τὴν ἐς τὸ συνέδριον συμφοίτησιν τό τε συνθεᾶσθαι
καὶ τὸ συνεστιᾶσθαι τῇ βουλῇ ἔδωκε· βουληθεὶς δὲ δὴ τρόπον |
⟨τινὰ⟩ μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι, τῷ Τιβερίῳ τήν τε ἐξουσίαν τὴν δη-
μαρχικὴν ἐς πέντε ἔτη ἔνειμε καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἀλλοτριουμένην μετὰ
τὸν τοῦ Τιγράνου θάνατον προσέταξε. συνέβη δ' αὐτῷ καὶ ἐκείνοις καὶ 5
τῷ Τιβερίῳ μάτην προσκροῦσαι, τοῖς μὲν ὅτι παρεωρᾶσθαι ἔδοξαν, τῷ

4. 5 *κολακευομένους θρυπτομένους* Pflugk., *κολακευόμενος θρυπτόμενος* M 6 *πω*] ita M *προεχειρίσαντο* Rk., *προεχειρίσατο* M *προσεπηύξατο* R. St., *προσεπεύξατο* M Xiph. cod. C 7 *ποτὲ* Leuncl. ex Xiph., *τότε* M 8 *εἰκοσιετοῦς*] *εἰκοσετοῦς* St., *εἰκοσαετοῦς* Xiph. 9 *ἐνέκειντό*] *ἐπέκειντό* Xiph. 13 *τρόπον* |] inter *τρόπον* et *ρει* (c. 10, 2) codici Marciano duo folia desunt, cf. vol. 1 p. LXX. eorum quae desiderantur tres fere undecimae partes supersunt apud epitomatores

11—488, 1: haec apud Xiphilinum et Zonaram ita leguntur:

Xiphilinus (100, 18—24)

βουληθεὶς δὲ δὴ μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι, τῷ Τιβερίῳ τήν τε ἐξουσίαν τὴν δημαρχικὴν ἐς πέντε ἔτη ἔνειμε καὶ τὴν Ἀρμενίαν [*ἁρμονίαν* C] *ἀλλοτριουμένην προσῆξε.*

συνέβη δ' αὐτῷ καὶ ἐκείνοις καὶ τῷ Τιβερίῳ μάτην προσκροῦσαι, τοῖς μὲν ὅτι παρεωρᾶσθαι ἔδοξαν, τῷ δὲ ὅτι τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἐφοβήθη. (*ἀμέλει καὶ ἐς Ῥόδον κ. τ. λ.*)

Zonaras (421, 3—10 B)

καὶ βουληθεὶς αὐτοὺς σωφρονεστέρους θέσθαι ὡς ἰδιώτας, τῷ Τιβερίῳ εἰς πέντε ἔτη τὴν δημαρχικὴν ἐξουσίαν ἀπένειμε καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἀλλοτριουμένην μετὰ τὸν τοῦ [AB^c, om. CE] *Τιγράνου θάνατον προσεκλήρωσεν. οὐδὲν δ' ἐκ τούτου ἀπώνατο. οἱ μὲν γὰρ παῖδες παρορᾶσθαι δόξαντες ἤχθοντο, ὁ δὲ Τιβέριος τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἐφοβήθη· διὸ οὐδ'* [AB^c, *οὔτ'* CE] *εἰς Ἀρμενίαν*

14 ⟨*τινὰ*⟩ add. librarius cod. Lb, qui lacunas archetypi sui M ex Xiphilino supplevit (cf. vol. 1 p. LXXVII sq.), possis etiam *τρόπον* ⟨*τινὰ ἕτερον*⟩ 14—15 *τήν — ἔτη*] hoc ordine etiam 54, 12, 4 et 28, 1; 55, 13, 2. 15 *ἔνειμε* Xiph., *ἀπένειμε* Zon., quod Dionis potest esse *προσέταξε* Rk., *προσῆξε* Xiph., *προσεκλήρωσεν* Zon. 17 *μάτην προσκροῦσαι* dedi ex Xiph., *προσκροῦσαι μάτην* libr. Lb, *μάτην* apud Dionem tantum non semper verbum praecedere solet.

δὲ ὅτι τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἐφοβήθη. ἀμέλει καὶ ἐς Ῥόδον ὡς καὶ παι-
δεύσεώς τινος δεόμενος ἐστάλη, μήτ᾽ ἄλλους τινὰς μήτε τὴν θεραπειαν
πᾶσαν ἐπαγόμενος, ἵν᾽ ἐκποδὼν σφισι καὶ τῇ ὄψει καὶ τοῖς ἔργοις γένη-
6 ται. καὶ τήν τε ὁδὸν ἰδιωτικῶς ἐποιήσατο, πλὴν καθ᾽ ὅσον τοὺς
Παρίους τὸ τῆς Ἑστίας ἄγαλμα πωλῆσαί οἱ ἠνάγκασεν, ὅπως ἐν τῷ
Ὁμονοείῳ ἱδρυθῇ· καὶ ἐς τὴν νῆσον ἐλθὼν οὐδὲν ὀγκηρὸν οὔτε επραττεν
7 οὔτε ελεγεν. ἡ μὲν οὖν ἀληθεστάτη αἰτία τῆς ἐκδημίας αὐτοῦ τοιαύτη
ἐστί, λόγον δέ τινα ἔχει καὶ διὰ τὴν γυναῖκα τὴν Ἰουλίαν, ὅτι μηκέτ᾽
αὐτὴν φέρειν ἐδύνατο, τοῦτο ποιῆσαι· κατέλιπε γοῦν αὐτὴν ἐν τῇ
Ῥώμῃ. οἱ δὲ ἔφασαν χαλεπῆναι αὐτὸν ὅτι μὴ καὶ Καῖσαρ ἀπεδείχθη·
οἱ δὲ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Αὐγούστου ὡς καὶ τοῖς παισὶν αὐτοῦ ἐπιβουλεύοντα
8 ἐκβληθῆναι. ὅτι μὲν γὰρ οὔτε παιδείας ἕνεκα οὔτ᾽ ἀβουλήσας τὰ δε-
δογμένα ἀπεδήμησε, δῆλον ἔκ τε τῶν ἄλλων ὧν μετὰ ταῦτα ἔπραξε,

---

ἀπεληλύθει ἀλλ᾽ εἰς Ῥόδον ἀφίκετο· (τῷ δ᾽ ἐφεξῆς ἔτει κ. τ. λ. § 9)

In dubio relinquendum utrum Zonarae *ὡς ἰδιώτας* (421, 4) ex Dione fluxerit an additamentum sit ipsius. — Ex 421, 7 sq. fortasse concludendum Dionem ita fere scripsisse: *οὐδὲν δ᾽ ἐκ τούτου ἀπώνητο· καὶ γὰρ οἱ συνέβη καὶ ἐκείνοις καὶ τῷ Τιβερίῳ μάτην προσκροῦσαι*, quod ne in textum reciperem me movit illud *μάτην* procul dubio Dioneum et post *οὐδὲν — ἀπώνητο* paene supervacaneum. *διὸ — ἀφίκετο* (421, 9. 10) Zonarae est quae apud Dionem sequebantur breviter reddentis, sed *οὐδ᾽ — ἀπεληλύθει* potest a Dione sumpsisse.

1—489, 3 haec ex Xiphilino et excerpto Valesiano 177 conflata:

Xiphilinus (100, 24—30)	Exc. Val. 177
ἀμέλει καὶ ἐς Ῥόδον ὡς καὶ παιδεύσεώς τινος δεόμενος ἐστάλη, μήτ᾽ ἄλλους τινὰς μήτε τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἐπαγόμενος, ἵν᾽ ἐκποδὼν σφισι καὶ τῇ ὄψει καὶ τοῖς ἔργοις γένηται.	*ὅτι Τιβέριος ἐς Ῥόδον ἐστάλη παιδεύσεώς τινος δεόμενος μήτε ἄλλους τινὰς μήτε τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἐπαγόμενος ἵν᾽ ἐκποδὼν σφισι καὶ τῇ ὄψει καὶ τοῖς ἔργοις γένηται. καὶ τήν τε ὁδὸν ἰδιωτικῶς ἐποιήσατο πλὴν καθ᾽ ὅσον τοὺς Παρίους τὸ τῆς Ἑστίας ἄγαλμα πωλῆσαί οἱ ἠνάγκασεν ὅπως ἐν τῷ Ὁμονοείῳ ἱδρυθῇ· καὶ ἐς τὴν νῆσον ἐλθὼν οὐδὲν ὀγκηρὸν οὔτε ἔπραττεν οὔτε ἔλεγεν. ἡ μὲν οὖν ἀληθεστάτη αἰτία τῆς ἐκδημίας αὐτοῦ τοιαύτη ἐστί.*
λόγον δέ τινα ἔχει καὶ διὰ τὴν γυναῖκα τὴν Ἰουλίαν, ὅτι μηκέτ᾽ αὐτὴν φέρειν ἐδύνατο τοῦτο ποιῆσαι· κατέλιπε γοῦν αὐτὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ. (ὁ δὲ Αὔγουστος κ. τ. λ. § 10)	*οἱ δὲ ἔφασαν χαλεπῆναι αὐτὸν ὅτι μὴ καὶ Καῖσαρ ἀπεδείχθη. οἱ δὲ — ἐνεδέχετο.*

Xiphilini verba *λόγον — Ῥώμῃ* medio excerpto Valesiano inseruit Val.

7 *τοιαύτη* restitui ex cod. Peir., *τοιάδε* Val.

καὶ ἐκ τοῦ τὰς διαθήκας αὐτὸν εὐθὺς [τὸ] τότε καὶ λῦσαι καὶ τῇ μητρὶ τῷ τε Αὐγούστῳ ἀναγνῶναι, ἐγένετο· κατεικάζετο πάνθ᾽ ὅσα ἐνεδέχετο. **Xiph. 100, 18—30, Exc. V. 177 (p. 662 sq.), Zon. 10, 35 p. 421, 3—10 B. (p. 446, 30—447, 6 D.)**

τῷ δ᾽ ἐφεξῆς ἔτει δωδέκατον ὑπατεύων ὁ Αὔγουστος εἰς τοὺς ἐφήβους τὸν Γάιον ἔταξε καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον ἅμα εἰσήγαγε καὶ πρόκριτον ἀπέφηνε τῆς νεότητος ἰλαρχόν τε φυλῆς γενέσθαι ἐπέτρεψε. **Zon. 10, 35 p. 421, 10—13 B. (p. 447, 6—10 D.)** 9 a. u. 749 (5)

καὶ μετ᾽ ἐνιαυτὸν καὶ ὁ Λούκιος τὰς τιμὰς ὅσαι τῷ Γαίῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἐδέδοντο ἔλαβεν. ἀθροισθέντος δὲ τοῦ δήμου καὶ ἐπανορθωθῆναί τινα ἀξιοῦντος καὶ τοὺς δημάρχους διὰ τοῦτο πρὸς τὸν Αὔγουστον πέμψαντος, ἦλθεν ἐκεῖνος καὶ περὶ ὧν ἐδέοντο σφίσι συνδιεσκέψατο· καὶ ἐπὶ τούτῳ ἥσθησαν ἅπαντες. **Zon. 10, 35 p. 421, 13—18 B. (p. 447, 10—16 D.)** 10 a. u. 752 (2)

ὁ δὲ Αὔγουστος τὸ τοῦ σιτοδοτουμένου πλῆθος ἀόριστον ὂν ἐς εἴκοσι μυριάδας κατέκλεισε, καὶ ὥς γέ τινες λέγουσι, καθ᾽ ἕνα ἑξήκοντα δραχμὰς ἔδωκε. **Xiph. 100, 30—101, 1.** 10

ὡς ἡ Αὐγούστου ἀγορὰ καθιερώθη. Ind. v. 7 1[a]

ὡς ὁ τοῦ Ἄρεως ναὸς ὁ ἐν αὐτῇ ὢν καθιερώθη. Ind. v. 8 1[b]

---

haud improbabiliter, quanquam fieri potest ut collocanda sint aut post *ἐκβληθῆναι* (v. 11), quod tamen propter *τοῦτο ποιῆσαι* minus aptum videtur, aut post *ἐγένετο* (489, 2), quod ultima fragmenti verba *κατεικάζετο — ἐνεδέχετο* fortasse commendant.

7. 9 inter *ἐπέτρεψε* et *καὶ μετ᾽ ἐνιαυτὸν* res annorum 749 exeuntis 750 751 a Zonara omissae sunt, nam L. Caesar a. 752/2 ab Augusto consule tertium decimum in forum deductus honores accepit, quales ante tres annos Gaio fratri decreti erant, teste Suet. *Aug.* 26. Vide Mommsen *res gest. d. Aug.*[2] p. 52 sq., ubi tamen quae de L. Caesare fratri ut consulatus tribueretur petenti dicta sunt, nituntur Dionis verbis § 1. 2 nondum emendatis. — Praeterea post *ἔλαβεν* Zonaram quaedam transsiluisse conicias.

15—17 pertinet ad a. 752/2, cf. Mommsen *l. l.* p. 60. 62.

18. 19 fori Augusti dedicationem cum dedicatione aedis Martis Ultoris in medio eo exstructae arcte cohaerere apparet. quae ad hanc dedicationem pertinent partim supersunt apud Dionem ipsum c. 10, 2—8.

1 [*τὸ*] exp. Val. 2 *κατεικάζετο*] *κατεικάζετο* ⟨*γοῦν*⟩ Val., *κατεικάζετο* ⟨*δὲ*⟩ Reim., *κατεικάζετο δ᾽ οὖν* Bk., sed haec sic ut nunc leguntur ab epitomatore profecta sunt.

13 *τούτῳ* ABC[c], *τοῦτο* E.

15 *σιτοδοτουμένου* Lb, *σιτοδουμένου* VC.

16 *ἕνα*] an expungendum? Dionis certe non est, cf. ad 49, 31, 4, al.

M 176r 2 . . . Ἄρει, ἑαυτὸν δὲ καὶ τοὺς ἐγγόνους, ὁσάκις ἂν ἐθελήσωσι, τούς τε ἐκ τῶν παίδων ἐξιόντας καὶ ἐς τοὺς ἐφήβους ἐγγραφομένους ἐκεῖσε πάντως ἀφικνεῖσθαι, καὶ τοὺς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ἐκδήμους
3 στελλομένους ἐκεῖθεν ἀφορμᾶσθαι, τάς τε γνώμας τὰς περὶ τῶν νικητηρίων ἐκεῖ τὴν βουλὴν ποιεῖσθαι, καὶ τοὺς πέμψαντας αὐτὰ τῷ Ἄρει τούτῳ καὶ τὸ σκῆπτρον καὶ τὸν στέφανον ἀνατιθέναι, καὶ ἐκείνους τε καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τὰς ἐπινικίους τιμὰς λαμ-
4 βάνοντας ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦς ἵστασθαι, ἄν τέ ποτε σημεῖα στρατιωτικὰ ἐς πολεμίους ἁλόντα ἀνακομισθῇ, ἐς τὸν ναὸν αὐτὰ τίθεσθαι, καὶ πανήγυρίν τινα πρὸς τοῖς ἀναβασμοῖς αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀεὶ ἰλαρχούντων ποιεῖσθαι, ἧλόν τε αὐτῷ ὑπὸ τῶν τιμητευσάντων
5 προσπήγνυσθαι, καὶ τήν τε παράσχεσιν τῶν ἵππων τῶν ἐς τὴν ἱπποδρομίαν ἀγωνιουμένων καὶ τὴν τοῦ ναοῦ φυλακὴν καὶ βουλευταῖς ἐργολαβεῖν ἐξεῖναι, καθάπερ ἐπί τε τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐπὶ
6 τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐνενομοθέτητο. ἐπὶ μὲν τούτοις τὸ μέγαρον ἐκεῖνο ὁ Αὔγουστος ἐθείωσε, καίτοι τῷ τε Γαΐῳ καὶ τῷ Λουκίῳ πάντα καθάπαξ τὰ τοιαῦτα ἱεροῦν ἐπιτρέψας ὑπατικῇ τινι ἀρχῇ κατὰ τὸ παλαιὸν χρωμένοις. καὶ τήν γε ἱπποδρομίαν αὐτοὶ τότε διέθεσαν, τήν τε Τροίαν καλουμένην οἱ παῖδες οἱ πρῶ-
7 τοι μετὰ τοῦ Ἀγρίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν ἵππευσαν. καὶ λέοντες ἑξήκοντα καὶ διακόσιοι ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἐσφάγησαν. ὁπλομαχία τε ἐν τοῖς σέπτοις καὶ ναυμαχία ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ καὶ νῦν ἔτι σημεῖά τινα αὐτῆς δείκνυται Περσῶν καὶ Ἀθηναίων ἐποιήθη· ταῦτα γὰρ τὰ ὀνόματα τοῖς ναυμαχοῦσιν ἐτέθη, καὶ ἐνίκων καὶ
Xiph. 101, 1–3 8 τότε οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ μετὰ τοῦτο ἔς τε τὸν Φλαμίνιον ἱππόδρομον ὕδωρ ἐσήχθη, καὶ ἐν αὐτῷ κροκόδειλοι ἓξ καὶ τριάκοντα κατεκόπησαν. οὐ μέντοι καὶ διὰ πασῶν τῶν ἡμερῶν τούτων ὁ Αὔγουστος
M 176v ὑπάτευσεν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον ἄρξας | ἄλλῳ τὸ ὄνομα τῆς ὑπατείας ἔδωκε.

9 τῷ μὲν οὖν Ἄρει ταῦτ᾽ ἐγένετο, αὐτῷ δὲ δὴ τῷ Αὐγούστῳ ἀγών τε ἱερὸς ἐν Νέᾳ πόλει τῇ Καμπανίδι, λόγῳ μὲν ὅτι κακωθεῖσαν αὐτὴν καὶ ὑπὸ σεισμοῦ καὶ ὑπὸ πυρὸς ἀνέλαβεν, τὸ δ᾽ ἀληθὲς ἐπειδὴ τὰ τῶν Ἑλλήνων μόνοι τῶν προσχώρων τρόπον τινὰ
10 ἐζήλουν, ἐψηφίσθη, καὶ ἡ ἐπωνυμία ἡ τοῦ πατρὸς ἀκριβῶς ἐδόθη·

---

1 Ἄρει Morellius, ρει M, cf. ad c. 9, 4 9 ἐς πολεμίους ἁλόντα] cf. ad 36, 17, 3 10 ἀναβασμοῖς] cf. ad 38, 6, 3 11 ἰλαρχούντων Bk., εἰλαρχούντων M, cf. c. 9, 9, Xen. *anab.* 1, 2, 16, *Cyr.* 6, 2, 36, al. et Herod. 1, 172 20 αὐτῶν Morellius, αὐτοῦ M 26 κροκόδειλοι R. St., κορκόδειλοι M, cf. Phaedr. 1, 25, 3, Mart. 3, 93, 7 28 ὀλίγον] ita M 30 τῷ (alterum) habet M 31 Νέᾳ πόλει Bk., νεαπόλει M, cf. ad 48, 48, 6.

πρότερον γὰρ ἄλλως ἄνευ ψηφίσματος ἐπεφημίζετο. καὶ μέντοι
καὶ ἐπάρχους τῶν δορυφόρων τότε πρῶτον Κύιντόν τε Ὀστώριον Xiph. 101, 3 6
Σκαπούλαν καὶ Πούπλιον Σάλουιον Ἄπρον ἀπέδειξεν· οὕτω γάρ
τοι αὐτοὺς καὶ ἐγὼ μόνους τῶν, ἐπαρχόντων τινός, ἐπειδήπερ
ἐκνενίκηκεν, ὀνομάζω. ἐποίησε μὲν οὖν καὶ ὁ Πυλάδης ὁ ὀρχη- 11
στὴς πανήγυρίν τινα, οὐκ αὐτὸς χειρουργήσας ἅτε καὶ ὑπεργήρως
ὤν, ἀλλὰ τῇ τε σκευῇ τῇ ἀρχικῇ καὶ τοῖς ἀναλώμασιν, ἐποίησε
δὲ καὶ Κύιντος Κρισπῖνος στρατηγός. λέγω δὲ οὐ τοῦτο ἀλλ'
ὅτι ἄνδρες τε ἱππῆς καὶ γυναῖκες οὐκ ἀφανεῖς ἐς τὴν ὀρχήστραν
ἐπ' αὐτοῦ ἐσήχθησαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ὁ Αὔγου- 12 Exc. V. 178
στος ἐτίθετο, τὴν δὲ δὴ Ἰουλίαν τὴν θυγατέρα ἀσελγαίνουσαν Xiph. 101, 6 21
οὕτως ὥστε καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπ' αὐτοῦ γε τοῦ βήματος καὶ
κωμάζειν νύκτωρ καὶ συμπίνειν ὀψέ ποτε φωράσας ὑπερωργί-
σθη. κατείκαζε μὲν γὰρ καὶ πρότερον οὐκ ὀρθῶς αὐτὴν βιοῦν, οὐ 13
μέντοι καὶ ἐπίστευεν· οἱ γάρ τοι τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες πάντα
μᾶλλον ἢ τὰ σφέτερα γιγνώσκουσι, καὶ οὔτ' αὐτοί τι τοὺς συν-
όντας ὧν ποιοῦσι λανθάνουσιν οὔτε τὰ ἐκείνων ἀκριβοῦσι. τότε 14
δ' οὖν μαθὼν τὰ πραττόμενα τοσούτῳ θυμῷ ἐχρήσατο ὥστε
μηδ' οἴκοι αὐτὰ κατασχεῖν ἀλλὰ καὶ τῇ γερουσίᾳ κοινῶσαι. κἀκ
τούτου ἐκείνη μὲν ἐς Πανδατερίαν τὴν πρὸς Καμπανίᾳ νῆσον
ὑπερωρίσθη, καὶ αὐτῇ καὶ ἡ Σκριβωνία ἡ μήτηρ ἑκοῦσα συνεξέ-
πλευσε· τῶν δὲ δὴ χρησαμένων αὐτῇ ὁ μὲν Ἴουλλος ⟨ὁ⟩ Ἀντώνιος, 15

10—492, 3 = Exc. Val. 178: ὅτι ὁ Αὔγουστος Ἰουλίαν τὴν θυγατέρα — ἐκρίθη. [V. L. vide infra. praeterea: 12 γε om. 15—17 οἱ γάρ τοι — ἀκριβοῦσι om. 19 κἀκ τούτου ἐς νῆσον | Καμπανίας ὑπερωρίσθη fol. 149v]

11—13 > Zon. 10, 35 p. 421, 18. 19 B. (p. 447, 16. 17 D.) 19—492, 2 = Zon. 10, 35 p. 421, 19—23 B. (p. 447, 17—23 D.)

3 *Σάλουιον*] *υι* (pro *ουι*) corr. ant. in marg. M 8 *λέγω*] *ψέγω* Nab. *Mnem. N. S.* 16, 113, at quisnam sanus vituperasset Crispinum praetorem ludos edidisse? Dio hoc dicit: *sed id* (sc. Crispinum praetorem ludos edidisse) *non est quod narrare volo, verum* cet., i. e. hoc non commemorassem nisi cet., cf. 43, 51, 4; 47, 39, 4 9 *ἱππῆς*] ita M (*ἱππῆς*) 10 *ἐπ'*] *ὑπ'* Nab. *l. l.* 16 *τι*] ita M cod. Peir. 19 *αὐτὰ* Rk., *αὐτὸν* M, *αὐτὸν* cod. Peir. Xiph., cf. Suet. *Aug.* 65 20 *Πανδατερίαν*] ita quoque 67, 14, 2, *Pandateria* Mel. 2, 7, 121, Plin. *n. h.* 3, 82, Tac. *ann.* 1, 53; 14, 63 (*pandecteria*), Suet. *Gai.* 15 (sed *pandataria* Tib. 53), *itin. mar.* p. 515, cf. Steph. *s. v. Πανλατερία*, corrupte *πανδαρία* Strab. 2, 5, 19 p. 123; 5, 3, 6 p. 233 et *pandataria* Varr. *r. r.* 3, 5, 7, *πανδατωρία* Ptol. 3, 1, 69 (*πανδατορία* cod. Ath.), *Pandotira* C. I. L. 10, 6785 (carm.) *Καμπανίᾳ* Xiph., *καμπανίαν* M 22 *ὁ μὲν*] *ὁ μὲν δὴ* cod. Peir. *Ἴουλλος* scripsi, *ἰούλιος* M cod. Peir. Xiph., cf. ad 51, 15, 7 ⟨*ὁ*⟩ add. Bk.

ὡς καὶ | ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ τοῦτο πράξας, ἀπέθανε μετ' ἄλλων τινῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν. καὶ ἐπειδὴ καὶ δήμαρχός τις ἐν αὐτοῖς ἦν, οὐ πρότερον πρὶν διάρξαι ἐκρίθη. πολλῶν δὲ
16 ἐκ τούτου καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐφ' ὁμοίοις τισὶν αἰτίαν λαβουσῶν οὐ πάσας τὰς δίκας ἐδέξατο, ἀλλὰ καὶ χρόνον τινὰ ἀφώρισεν ὥστε τὰ πρὸ ἐκείνου πραχθέντα μὴ πολυπραγμονεῖσθαι. ἐπὶ γὰρ τῆς θυγατρὸς μηδὲν μετριάσας, ἀλλὰ καὶ φήσας ὅτι Φοίβης πατὴρ μᾶλλον ἢ ἐκείνης γεγονέναι ἤθελε, τῶν ἄλλων ἐφείδετο. ἡ δὲ δὴ Φοίβη ἐξελευθέρα τε τῆς Ἰουλίας καὶ συνεργὸς οὖσα προαπέθανεν ἑκουσία, διόπερ καὶ ὁ Αὔγουστος αὐτὴν ἐπήνεσε. Xiph. 101, 21—32, Exc. V. 178ᵇ (p. 665) et 179 (ib.).

[V p. 237 D.] 17 a. u. 753 (1) ὅτι Γάιος τὰ στρατόπεδα τὰ πρὸς τῷ Ἴστρῳ εἰρηνικῶς ἐπῄει· πόλεμον γὰρ οὐδένα ἐπολέμησεν, οὐχ ὅτι οὐκ ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἔν τε ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ ἄρχειν ἐμάνθανεν, οἱ δὲ δὴ κίνδυνοι ἄλλοις προσετάσσοντο. Exc. V. 180 (p. 665).

18 τῶν Ἀρμενίων δὲ νεωτερισάντων καὶ τῶν Πάρθων αὐτοῖς συνεργούντων ἀλγῶν ἐπὶ τούτοις ὁ Αὔγουστος ἠπόρει τί ἂν πράξῃ· οὔτε γὰρ αὐτὸς στρατεῦσαι οἷός τε ἦν διὰ γῆρας, ὅ τε Τιβέριος, ὡς εἴρηται, μετέστη ἤδη, ἄλλον δέ τινα πέμψαι τῶν δυνατῶν οὐκ ἐτόλμα, ὁ Γάιος δὲ

1 *ὡς καὶ*] inter *ὡς καὶ* et *ἑτέρους* (c. 10a, 1) codici Marciano duo folia desunt, cf. vol. 1 p. LXX. eorum quae desiderantur tertia fere pars apud epitomatores superest.

2—10 haec apud Xiphilinum et in excerptis Valesianis 178ᵇ. 179 iisdem fere verbis leguntur, omissa sunt a Xiphilino *καὶ ἐπειδὴ — ἐκρίθη* (v. 2. 3).:

Xiphilinus (101, 22—32)	Exc. Val. (178ᵇ. 179)
. . . *οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν.*	. . . *οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν. καὶ ἐπειδὴ καὶ δήμαρχός τις ἐν αὐτοῖς ἦν, οὐ πρότερον πρὶν διαρπάσαι ἐκρίθη* (expl. Exc. V. 178).
πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐφ' ὁμοίοις τισὶν — ἐπήνεσε. (*τοῦ δὲ Γαίου κ. τ. λ.*)	*ὅτι ὁ Αὔγουστος πολλῶν καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐκ τούτου ἐφ' ὁμοίοις τισὶν — ἐπήνεσεν* (Exc. V. 179).

Vide etiam ad calcem libri 56.

11—14 Exc. V. 180 huius fere loci esse vidit Reim. coll. Vell. 2, 101, 1: *breve ab hoc* (praecedit relegatio Iuliae) *intercesserat spatium, cum C. Caesar, ante aliis provinciis ad visendum* [Lips.; *adsidendum* cod.] *obitis, in Syriam missus, convento prius Ti. Nerone* cet. Autumare possis inter *ἄπειροι* et *ἀνάγκης* (493, 1) collocandum esse, nempe adstrui Gaium adhuc rerum gerendarum rudem esse, vel post *ἀφωρμήθη* (493, 4) alicubi inserendum, potius tamen crediderim haec ante Zonarae excerptum in Dione fuisse. cf. etiam c. 10a, 9.

3 *διάρξαι* Val., *διαρπάσαι* cod. Peir. *ἐκ τούτου* ex exc. Val. hic inserui 6 *μηδὲν* Xiph., *μὴ* cod. Peir. 7 *πατὴρ μᾶλλον* Xiph., *μᾶλλον πατὴρ* cod. Peir. 8 *τε* om. cod. Peir. 9 *αὐτὴν* cod. Peir. Xiph. Lb, *αὐτὸν* Xiph. VC (sed *ο* in *η* corr. in C).

καὶ ὁ Λούκιος νέοι καὶ πραγμάτων ἐτύγχανον ἄπειροι. ἀνάγκης δ' ἐπικειμένης τὸν Γάιον εἵλετο, καὶ τήν τε ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν ἀνθύπατον καὶ γυναῖκα ἔδωκεν, ἵνα κἀκ τούτου τι προσλάβῃ ἀξίωμα, καί οἱ καὶ συμβούλους προσέταξε. καὶ ὁ μὲν ἀφωρμήθη ἐντίμως παρὰ πάντων 19
ὑποδεχόμενος οἷα τοῦ αὐτοκράτορος ἔγγονος ἢ καὶ παῖς νομιζόμενος, καὶ ὁ Τιβέριος ἐς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσε, τὰς ὑποψίας ἀποτριβόμενος· ἐταπείνου τε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ὑπέπιπτεν οὐχ ὅτι τῷ Γαίῳ, ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι· ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Συρίαν (καὶ μηδὲν μέγα κατωρθωκὼς ἐτρώθη). Zon. 10, 36 p. 422, 1—13 B. (p. 447, 24—448, 11 D.), Xiph. 101, 32—102, 4.

ὅτι ὡς ἐπύθοντο οἱ βάρβαροι τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Γαΐου, Φρα- 20 | V p. 237 D |
τάκης ἔπεμψε πρὸς τὸν Αὔγουστον, ὑπὲρ τῶν γεγονότων ἀπολογούμενος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ εἰρήνῃ ἀπαιτῶν· καὶ αὐτῷ ἐκεῖνος Φρατάκῃ p. C. 1
ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως, ἀντεπιστείλας, τό τε ὄνομα τὸ βασιλικὸν καταθέσθαι καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προσέταξεν. ἐφ' ᾧ δὴ

5—10 contaminata haec ex Xiphilino et Zonara:

Xiphilinus (101, 32—102, 4)

(... *ἐπῄνεσε* § 16). *τοῦ δὲ Γαΐου σταλέντος εἰς τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον, ὁ Τιβέριος εἰς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσεν· ἐταπείνου τε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ὑπέπιπτεν οὐχ ὅτι τῷ Γαΐῳ, ἀλλὰ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι.* (*Φρατάκτου κ. τ. λ.*).

Zonaras (442, 10—14 B.)

... *νομιζόμενος, καὶ ὁ Τιβέριος δ' ἐς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσε, τὰς ὑποψίας ἀποτριβόμενος, ὑποπίπτων τε διὰ τοῦτο καὶ ταπεινούμενος. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Συρίαν καὶ μηδὲν μέγα κατωρθωκὼς ἐτρώθη* (quorum ultima cf. cum c. 10a, 6).

11—494, 3: ipsa Dionis verba in Exc. U^G supersunt; brevior Xiphilinus:

Xiphilinus (102, 4—11)

(. . . *οὖσι*). *Φρατάκτου δὲ τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως ἐπιστείλαντος περὶ εἰρήνης τῷ Καίσαρι, καὶ τοῦ Καίσαρος ἀντεπιστείλαντος αὐτῷ Φρατάκτῃ ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆ-*

Exc. U^G 36.

ὅτι ὡς ἐπύθοντο οἱ βάρβαροι τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Γαΐου, ***Φρατάκτης*** *ἔπεμψε πρὸς τὸν Αὔγουστον ὑπὲρ τῶν γεγονότων ἀπολογούμενος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ εἰρήνῃ ἀπαιτῶν· καὶ αὐτῷ ἐκεῖνος Φρατάκτῃ ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως ἀντεπιστείλας τό τε ὄνομα τὸ βασιλικὸν καταθέσθαι καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προσέταξεν.*

3 *οἱ καὶ* AE, *οἱ* BC^c 5 *νομιζόμενος* ABC^c, *λογιζόμενος* E 6 *Χίον*] cf. Suet. *Tib.* 12 7 ⟨*καὶ*⟩ inserui 8 *τὴν* om. C.

11. 13 *Φρατάκης* et *Φρατάκῃ* scripsi, *φρατάκτης* et *φρακτάκῃ* (sed in marg. m[1] *φρατάκῃ*) Exc. Urs. cod. A, *φρατάκτου* Xiph. VLb, *φρατάκτου* Xiph. C (punctum alteri *τ* subponere voluisse librarium mihi credibile videtur), et *φρατάκτῃ* Xiph. VCLb. *Φρατάκης* etiam c. 10a, 4, *Φραατάκης* Ios. *ant. iud.* 18, 2, 4, 39 - 42 (39 *φραατάκου* A, *φραατάκτου* MW ep.; 40 *τοῦ φραατάκου* A, *φραατάκτου* MW, *ἐκ φραάτου* E, *ἐκ Φραατάκου* Naber calami puto errore; 42 *φραατάκης* codd. omnes), cf. Mommsen *res gest. d. Aug.*[2] p. 137 et p. 113, 3 14 *ἁπλῶς* om. exc. Urs., inserui e Xiph., cf. 58, 8, 4.

ὁ Πάρθος οὐχ ὅσον οὐ κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψέν οἱ τά τε ἄλλα ὑπερφρόνως, καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων ἐκεῖνον δὲ Καίσαρα μόνον ὀνομάσας. ὁ δὲ δὴ Τιγράνης εὐθὺς μὲν οὐκ ἐπρεσβεύσατο, τοῦ δὲ Ἀρταβάζου νόσῳ ὕστερον τελευτήσαντος δῶρά τε τῷ Αὐγούστῳ, ὡς καὶ
21 τοῦ ἀντιπάλου ὑπεξῃρημένου οἱ, ἔπεμψε, τὸ τοῦ βασιλέως ὄνομα ἐς τὴν ἐπιστολὴν μὴ ἐγγράψας, καὶ τὴν βασιλείαν δῆθεν παρ᾽ αὐτοῦ ᾔτησε. τούτοις τε οὖν ὑπαχθεὶς καὶ τὸν πόλεμον ἅμα τὸν Παρθικὸν φοβηθεὶς τά τε δῶρα ἐδέξατο, καὶ μετ᾽ ἐλπίδων αὐτὸν χρηστῶν ἐς τὴν Συρίαν πρὸς τὸν Γάιον ἐλθεῖν ἐκέλευσεν. Exc. U^G 36 (p. 390), Xiph. 102, 4—11.

M 177' 10a ... | *ἑτέρους ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐπιστρατεύσαντάς σφισιν ἀπεώσαντο, οὐ πρότερόν τε ἐνέδοσαν πρὶν χιλίαρχόν τινα ἐκ τοῦ δορυφορικοῦ ἐπ᾽ αὐτοὺς πεμφθῆναι. καὶ ἐκεῖνος δὲ ἐν χρόνῳ τὰς καταδρομὰς αὐτῶν ἐπέσχεν, ὥστε ἐπὶ πολὺ μηδένα βουλευτὴν τῶν ταύτῃ πόλεων ἄρξαι.*

2 *ταῦτά τε οὖν ἅμα καὶ τὰ τῶν Κελτῶν ἐκαινώθη. ὁ γὰρ Δομίτιος πρότερον μέν, ἕως ἔτι τῶν πρὸς τῷ Ἴστρῳ χωρίων ἦρχε, τούς τε Ἑρμουνδούρους ἐκ τῆς οἰκείας οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐξαναστάντας καὶ κατὰ ζήτησιν ἑτέρας γῆς πλανωμένους ὑπολαβὼν ἐν μέρει τῆς Μαρκομαννίδος κατῴκισε, καὶ τὸν Ἀλβίαν μηδενός οἱ ἐναντιουμένου διαβὰς φιλίαν τε τοῖς ἐκείνῃ βαρβάροις συνέθετο καὶ βωμὸν ἐπ᾽*
3 *αὐτοῦ τῷ Αὐγούστῳ ἱδρύσατο. τότε δὲ πρός τε τὸν Ῥῆνον μετελθών, καὶ ἐκπεσόντας τινὰς Χερούσκων καταγαγεῖν δι᾽ ἑτέρων ἐθελήσας, ἐδυστύχησε καὶ καταφρονῆσαί σφων καὶ τοὺς ἄλλους βαρ-*

ναι προστάξαντος, οὐχ ὅσον ἐκεῖνος οὐ κατέπτηξεν ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψεν οἱ τά τε ἄλλα ὑπερηφάνως καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων ἐκεῖνον δὲ Καίσαρα μόνον ὀνομάσας. (*ὅμως ὕστερον κατηλλάγη κ. τ. λ.* ex c. 10a, 4).

ἐφ᾽ ᾧ δὴ ὁ Πάρθος οὐχ ὅσον οὐ κατέπτηξεν, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψέν οἱ τά τε ἄλλα ὑπερφρόνως, καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων ἐκεῖνον δὲ Καίσαρα μόνον ὀνομάσας. ὁ δὲ δὴ Τιγράνης — ἐκέλευσεν.

2 *ὑπερφρόνως* exc. Urs., *ὑπερηφάνως* Xiph., utrumque Dioni in usu est 3 *Ἀρταβάζου*] cf. ad 40, 16, 2 (numerus 39, qui illic hoc nostro fragmento datus est, Ursinianus est) 7 *τε* addidi ex A (B? V?) *τὸν Παρθικὸν* scripsi, cf. § 3; 69, 1, 2; 77, 18, 1, *τὸν Παρθὸν* A (B? V?), *τῶν Πάρθων* Urs.

10 | *ἑτέρους*] cf. ad c. 10, 15. — Ceterum fortasse hic agitur de Marmaridis, inter Aegyptum et Cyrenaicam habitantibus, quos his temporibus cum Romanis bellasse patet e Floro 2, 31 [4, 12], 41 (cf. Mommsen *res gest. d. Aug.*[2] p. 170sq.), quanquam quod in fine *αἱ ταύτῃ πόλεις* memorantur huic suspicioni, iam per se incertissimae, parum favet 15 *ἐκαινώθη*] an *ἐκινήθη*? at cf. Thuc. 1, 71, 3 17 *Ἑρμουνδούρους*] *Ἑρμόνδοροι* Strab. 7, 1, 3 p. 290 (*εὐμόνδοροι* codd.), *Hermunduri* Vell. 2, 106, 2 (*hermundorumque* cod.), Plin. *n. h.* 4, 100, Tac. *ann.* 2, 63; 12, 29. 30; 13, 57, *Germ.* 41, *vit. M. Anton.* 22, 1, cf. Gell. 16, 4 19 *Μαρκομαννίδος*] cf. ad 67, 7, 1 *Ἀλβίαν*] cf. ad c. 1, 2 22 *Χερούσκων*] cf. ad 54, 33, 1.

βάρους ἐποίησεν. οὐ μέντοι καὶ πλέον τι τῷ ἔτει ἐκείνῳ ὑπ' αὐτοῦ
ἐπράχθη· διὰ γὰρ τὸν Παρθικὸν πόλεμον ὑπόγυον ὄντα οὐδεμία
αὐτῶν ἐπιστροφὴ τότε ἐγένετο.

οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς Πάρθοις ἐπολεμήθη. ὁ γὰρ Φρατάκης τὸν 4 Xiph. 10, 11 — 11
Γάιον ἔν τε τῇ Συρίᾳ ὄντα καὶ ὑπατεύοντα ἀκούσας, καὶ προσέτι
καὶ τὰ οἰκεῖα μηδὲ πρότερον εὐνοϊκῶς οἱ ἔχοντα ὑποτοπήσας, προ-
κατηλλάγη ἐπὶ τῷ αὐτός τε τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ πέραν θαλάσσης εἶναι. οἵ γε μὴν Ἀρμένιοι, καί- 5
περ τοῦ τε Τιγράνου ἐκ πολέμου τινὸς βαρβαρικοῦ φθαρέντος καὶ
τῆς Ἐρατοῦς τὴν ἀρχὴν ἀφείσης, ὅμως ἐπειδὴ Ἀριοβαρζάνει τινὶ
Μήδῳ, ὅς ποτε μετὰ τοῦ Τιριδάτου πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀφῖκτο,
παρεδίδοντο, ἐπολέμησάν σφισι τῷ ὑστέρῳ ἔτει, ἐν ᾧ Πούπλιός p. C. 2
τε Οὐινίκιος καὶ Πούπλιος Οὖαρος ὑπάτευσαν. καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν 6
ἀξιόλογον ἔδρασαν, Ἄδδων δέ τις τὰ Ἀρτάγειρα κατέχων ὑπηγά- (p. C. 3)
γετο τὸν Γάιον ὑπὸ τὸ τεῖχος ὡς καὶ τῶν | τοῦ Πάρθου τι ἀπορ- M 177ʳ
ρήτων αὐτῷ φράσων, καὶ ἔτρωσεν αὐτόν, κἀκ τούτου πολιορκηθεὶς
ἐπὶ πλεῖστον ἀντέσχεν. ἁλόντος δ' οὖν ποτε αὐτοῦ τό τε ὄνομα 7
τὸ τοῦ αὐτοκράτορος οὐχ ὁ Αὔγουστος μόνον ἀλλὰ καὶ ὁ Γάιος
ἐπέθετο, καὶ τὴν Ἀρμενίαν τότε μὲν ὁ Ἀριοβαρζάνης, ἀποθανόντος
δὲ αὐτοῦ οὐ πολλῷ ὕστερον Ἀρτάβαζος ὁ υἱὸς παρά τε τοῦ Αὐ-
γούστου καὶ παρὰ τῆς βουλῆς ἔλαβεν. ὁ δ' οὖν Γάιος ἐκ τοῦ τραύ- 8
ματος ἠρρώστησε, καὶ ἐπειδὴ μηδ' ἄλλως ὑγιεινὸς ἦν, ὑφ' οὗπερ
καὶ τὴν διάνοιαν ἐξελέλυτο, πολλῷ μᾶλλον ἀπημβλύνθη. καὶ τέλος
ἰδιωτεύειν τε ἠξίου καὶ ἐν τῇ Συρίᾳ που καταμεῖναι ἤθελεν, ὥστε
τὸν Αὔγουστον περιαλγήσαντα τῇ τε γερουσίᾳ τὸ βούλημα αὐτοῦ
κοινῶσαι καὶ ἐκεῖνον ἐς γοῦν τὴν Ἰταλίαν ἐλθόντα πράττειν ὅ τι
βούλοιτο προτρέψασθαι. πάντ' οὖν εὐθὺς τὰ τῆς ἀρχῆς ἀφεὶς ἐς 9
Λυκίαν ἐν ὁλκάδι παρέπλευσε, κἀνταῦθα ἐν Λιμύροις μετήλλαξε. (p. C. 4)
πρὶν δὲ ἢ τελευτῆσαι αὐτὸν ὁ Λούκιος ἐν Μασσαλίᾳ προαπέσβη·

14—16 = Zon. 10, 36 p. 422, 14—16 B. (p. 448, 12—14 D.) 21—29 > Zon. 10, 36 p. 422, 16—423, 1 B. (p. 448, 14—22 D.)

---

2 ὑπόγυον] cf. ad 42, 53, 2 4 *Φρατάκης*] cf. ad c. 10, 20 5 *καὶ* (prius) habet M 11 *Τιριδάτου* Dind., *τειριδάτου* M, cf. ad 51, 18, 3 12 *ὑστέρῳ*] ita M 14 *Ἄδδων*] ita M et Zon., *Ἀδώρ* corrupte Strab. 11, 14, 6 p. 529, *Adduus* Vell. 2, 102, 2, *Donnes* Flor. 2, 32 [4, 12], 44 (*dones* Bamb), Ruf. Fest. 19 *τὰ Ἀρτάγειρα*] ita M et Zon., *Ἀρταγήρα, ας* Strab. *l. l.*, *Artagira, ae*, C. I. L. 9, 5290, *Artagera, ae* Vell. *l. l.*, geogr. Rav. 2, 4, cf. Flor. et Fest. *l. l.* et *Ἀρταγίγαρτα* Ptol. 5, 13, 22 et *Artogerassa* Amm. Marc. 27, 12, 5 20 *Ἀρτάβαζος*] *Ἀρταβάζης* St., probabiliter, vide tamen ad 40, 16, 2 28 *ὁλκάδι*] *ὁλκάσι* M (sed *δ* supra *σ* add. corr. ant.)

πολλαχῇ γάρ τοι καὶ ἐκεῖνος ἄλλοτε ἄλλῃ πεμπόμενος ἠσκεῖτο, καὶ τάς γε τοῦ Γαΐου ἐπιστολὰς αὐτὸς ἐν τῇ βουλῇ, ὁσάκις ἂν
10 *παρείη, ἀνεγίγνωσκεν. ἀπέθανε δὲ ἐξαίφνης νοσήσας, ὥστε ἐπ' ἀμφοτέροις σφίσι τὴν Λιουίαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἐν τῷ χρόνῳ*
cf. Xiph. 102, 14–6 *τούτῳ ὁ Τιβέριος ἐς τὴν Ῥώμην ἐκ τῆς Ῥόδου ἀφίκετο, ὑποπτευ-*
Xiph. 102, 16–25 11 *θῆναι. αὐτός τε γὰρ ἐμπειρότατος τῆς διὰ τῶν ἄστρων μαντικῆς ὤν, καὶ Θράσυλλον ἄνδρα πάσης ἀστρολογίας διαπεφυκότα ἔχων, πάντα καὶ τὰ ἑαυτῷ καὶ τὰ ἐκείνοις πεπρωμένα ἀκριβῶς ἠπίστατο·*
2 *καὶ λόγον γε ἔχει ὅτι μελλήσας ποτὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐπειδὴ μόνος αὐτῷ πάνθ' ὅσα ἐνενόει συνῄδει, ὤσειν, οὐκέτ' αὐτὸ ἐποίησε σκυθρωπάσαντα αὐτὸν ἰδών, οὔτι γε καὶ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι ἐπερωτηθεὶς διὰ τί συννένοφε, κίνδυνόν τινα ὑποπτεύειν οἱ γενήσεσθαι ἔφη· θαυμάσας γὰρ ὅτι καὶ τὴν μέλλησιν τῆς ἐπιβουλῆς* | ⟨προεῖδεν⟩, φυλάξαι αὐτὸν ἑαυτῷ διὰ τὰς ἐλπίδας ἠθέλησεν. Zon. 10, 36 p. 423, 10. 11 B. (p. 449, 1—3 D.)

3 οὕτω γάρ που πάντα ἐκεῖνος σαφῶς ᾔδει ὥστε καὶ τὸ πλοῖον τὸ τὴν ἀγγελίαν τῷ Τιβερίῳ τῆς ἐς τὴν Ῥώμην ἀνακομιδῆς παρά τε τῆς μητρὸς καὶ παρὰ τοῦ Αὐγούστου φέρον πόρρωθεν κατιδὼν προσπλέον, προειπεῖν αὐτῷ ἃ ἀγγέλλειν ἔμελλε.

12 τοῦ δὲ Λουκίου τοῦ τε Γαΐου τὰ σώματα διά τε τῶν χιλιάρχων

3–15 > Zon. 10, 36 p. 423, 1–11 B. (p. 448, 22–449, 3 D.)

7—15 = Treu p. 30, 27—31, 3, Leo p. 277, 32—278, 4 Cram., Cedr. 1 p. 344, 2–7, cod. Paris. 1712 f. 75ʳ, Georg. mon. p. 299, 18 (schol.) Muralt. 16—19 cf. Treu p. 31, 5—9.

---

14. 15 e Zonara textum Dionis supplevi licet scriptorem ipsum paulo aliter et fusius haec dedisse putem. verba Xiphilini et Zonarae haec sunt:

Xiphilinus (102, 20—25)

καὶ λόγος γε ἔχει ὅτι μελλήσας ποτὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ τείχους ὤσειν, ἐπειδὴ μόνος αὐτῷ πάνθ' ὅσα ἐνενόει συνῄδει, ὡς εἶδεν αὐτὸν σκυθρωπάσαντα, ἤρετο διὰ τί συννένοφεν· εἰπόντος δὲ κίνδυνόν τινα ὑποπτεύειν, θαυμάσας οὐκέτ' αὐτὸ ἐποίησεν. (*οὕτω γάρ που κ. τ. λ.* § 3)

Zonaras (423, 6—11 B.)

λέγεται γοῦν ὅτι βουληθείς ποτε ὁ Τιβέριος ἐν τῇ Ῥόδῳ τὸν Θράσυλον ἀπὸ τοῦ τείχους ὤσειν, ὡς μόνον συνειδότα ὅσαπερ ἐνενόει, σκυθρωπάσαντά τε ἰδὼν αὐτόν, ἤρετο δι' ὅ τι συννένοφε· τοῦ δὲ κίνδυνόν τινα προορᾶν ἐπηρτημένον αὐτῷ φήσαντος ἐθαύμασεν ὁ Τιβέριος καὶ φυλάξαι αὐτὸν ἑαυτῷ διὰ τὰς ἐλπίδας ἠθέλησεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως (*ὁ δὲ Αὔγουστος κ. τ. λ.* c. 12, 2)

2 *ἂν* del. Dind. 4 *Λιουίαν*] ita M, in marg. *υι* (pro *ου*) corr. ant. 11 *αὐτὸ* Xiph., *αὐτῶι* M 14 *ἐπιβουλῆς*] inter *ἐπιβουλῆς* et *Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο* codici Marciano desunt duo folia, cf. vol. 1 p. LXX. eorum quae desiderantur tres septimas fere partes servaverunt Xiphilinus et Zonaras ⟨*προεῖδεν*⟩ inserui 19 *ἔμελλε* V, *ἤμελλε* CLb.

καὶ διὰ τῶν ἐφ' ἑκάστης πόλεως πρώτων ἐς τὴν Ῥώμην ἐκομίσθη, καὶ
αἱ πέλται τά τε δόρατα, ἃ παρὰ τῶν ἱππέων ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντες
χρυσᾶ εἰλήφεσαν, ἐς τὸ βουλευτήριον ἀνετέθη. Xiph. 102, 25—103, 3.

δεσπότης δέ ποτε ὁ Αὔγουστος ὑπὸ τοῦ δήμου ὀνομασθεὶς οὐχ ὅπως 2
ἀπεῖπε μηδένα τούτῳ πρὸς ἑαυτὸν τῷ προσρήματι χρήσασθαι, ἀλλὰ καὶ
πάνυ διὰ φυλακῆς αὐτὸ ἐποιήσατο. πληρωθείσης δέ οἱ καὶ τῆς τρίτης 3
δεκαετίας τὴν ἡγεμονίαν καὶ τότε τὸ τέταρτον, ἐκβιασθεὶς δῆθεν, ὑπεδέ- p. C. 3
ξατο, πρᾳότερός τε καὶ ὀκνηρότερος ὑπὸ τοῦ γήρως πρὸς τὸ τῶν βουλευ-
τῶν τισιν ἀπεχθάνεσθαι γεγονὼς οὐδενὶ ἔτ' αὐτῶν προσκρούειν ἤθελεν.
Xiph. 103, 3—11, Zon. 10, 36 p. 423, 12—14 B. (p. 449, 4—7 D.)

χιλίας τε καὶ πεντακοσίας μυριάδας δραχμῶν ἀτόκους τοῖς δεο- 3a
μένοις δανείσας ἐπ' ἔτη τρία, ἐπῃνεῖτο παρὰ πάντων καὶ ἐσεμνύνετο.
Zon. 10, 36 p. 423, 14—16 B. (p. 449, 7—9 D.)

ἐμπρησμοῦ δέ ποτε τὸ παλάτιον διαφθείραντος, καὶ πολλῶν αὐτῷ 4
πολλὰ διδόντων, οὐδὲν ελαβεν ἢ μόνον παρὰ μὲν τῶν δήμων χρυσοῦν
παρὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν δραχμήν. χρυσοῦν γὰρ δὴ καὶ ἐγὼ τὸ νόμισμα
τὸ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς δυνάμενον κατὰ τὸ ἐπιχώριον ὀνομάζω·
καὶ τῶν Ἑλλήνων δέ τινες, ὧν τὰ βιβλία ἐπὶ τῷ ἀττικίζειν ἀναγινώσ- 5
κομεν, οὕτως αὐτὸ ἐκάλεσαν. Xiph. 103, 11—18, Zon. 10, 36 p. 423,
16. 17 B. (p. 449, 9—11 D.)

4—6:

Xiphilinus (103, 3—6)	Zonaras (423, 12—14 B.)
(. . *ἀνετέθη.*) *δεσπότης δέ ποτε ὁ Αὔγουστος ὑπὸ τοῦ δήμου ὀνομασθεὶς οὐχ ὅπως ἀπεῖπε μηδένα τούτῳ πρὸς ἑαυτὸν τῷ προσρήματι χρήσασθαι ἀλλὰ καὶ πάνυ διὰ φυλακῆς αὐτὸ ἐποιήσατο. πληρωθείσης κ. τ. λ.*)	(. . *οὕτως*). *ὁ δὲ Αὔγουστος δεσπότης ὑπὸ τοῦ δήμου ὀνομασθείς, καὶ ἀπειπάμενος μηδένα πρὸς αὐτὸν κεχρῆσθαι τούτῳ δὴ* [*δὲ* C] *τῷ προσρήματι*, (*χιλίας τε καὶ κ. τ. λ.*, § 3 a)

11—13 hoc quod solus refert Zonaras propter locum, quem in textu eius obtinet, inter *ἐποιήσατο* (v 6) et *χρυσοῦν γὰρ δὴ* (v. 16) collocandum esse apparet. sic enim Zonaras: (. . . *τούτῳ δὴ τῷ προσρήματι*), *χιλίας τε καὶ πεντακοσίας — παρὰ πάντων καὶ ἐσεμνύνετο. δύνανται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις αἱ εἴκοσι καὶ πέντε δραχμαὶ χρυσοῦν νόμισμα ἓν κ. τ. λ.* Qui statim post *ἐποιήσατο* inserere mavult ei non habes quod opponas.

16—498, 2:

Xiphilinus (103, 14—18)	Zonaras (423, 16—19 B.)
(. . . *δραχμήν.*) *χρυσοῦν γὰρ δὴ καὶ ἐγὼ τὸ νόμισμα τὸ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς δυνάμενον κατὰ τὸ ἐπιχώριον ὀνομάζω· καὶ τῶν Ἑλλήνων δέ τινες,*	(. . *καὶ ἐσεμνύνετο*, v. 12). *δύνανται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις αἱ εἴκοσι καὶ πέντε δραχμαὶ χρυσοῦν νόμισμα ἕν,*

4 *δεσπότης* VC, *καὶ δεσπότης* Lb *ποτε* reduxi e VC, *τότε* Lb 7 *τότε τὸ* recepi ex CLb, *τὸ* V, *τότε* Kuiper. (litt.) 15 *δήμων*] *δημοσίων* Fabr. perperam, cf. 38, 17, 5; 44, 53, 3; 62, 18, 5; 69, 5, 1; 74, 8, 4; 77, 9, 3.

παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εἴκοσι δραχμῶν ὁ Δίων φησὶ τὸ χρυσοῦν ἀλλάσσεσθαι νόμισμα. Zon. 10, 36 p. 423, 17—19 B. (p. 449, 11. 12 D.)

ὁ δὲ Αὔγουστος τὴν οἰκίαν οἰκοδομήσας ἐδημοσίωσε πᾶσαν, εἴτε δὴ διὰ τὴν συντέλειαν τὴν παρὰ τοῦ δήμου οἱ γενομένην, εἴτε καὶ ὅτι ἀρχιέρεως ἦν, ἵν' ἐν τοῖς ἰδίοις ἅμα καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς οἰκοίη.

13 τοῦ δὲ δήμου σφόδρα ἐγκειμένου τῷ Αὐγούστῳ ἵνα καταγάγῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, θᾶσσον ἔφη πῦρ ὕδατι μιχθήσεσθαι ἢ ἐκείνην καταχθήσεσθαι. καὶ ὁ δῆμος πυρὰ ἐς τὸν Τίβεριν πολλὰ ἐνέβαλε· καὶ τότε μὲν οὐδὲν ἤνυσεν, ὕστερον δὲ ἐξεβιάσατο ὥστε ἐς γοῦν τὴν ἤπειρον αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι. Xiph. 103, 19—28.

p. C. 4 1a μετὰ δὲ ταῦτα Κελτικοῦ πολέμου κεκινημένου αὐτὸς ὑπό τε γήρως καὶ νόσου κεκμηκὸς ἔχων τὸ σῶμα καὶ ἐκστρατεῦσαι μὴ οἷός τε ὤν, πῇ μὲν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκασθεὶς πῇ δ' ὑπὸ τῆς Ἰουλίας ἀναπεισθεὶς (ἤδη γὰρ αὕτη ἐκ τῆς ὑπερορίας κατήχθη), [Zon. M 178r 2 10, 36 p. 423, 20—424, 4 B. (p. 449, 13—19 D.)] ⟨τὸν⟩ | *Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς* ⟨*ἐξέπεμψε*⟩, *τὴν* Bokk. Anecd. 141, 21 *ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν ἐς δέκα ἔτη δούς. καὶ μέντοι καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ὑποπτεύσας πῃ ἐκφρονήσειν, καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ νεοχμώσῃ τι, τὸν Γερμανικὸν οἱ τὸν ἀδελφιδοῦν καίτοι* 3 *καὶ αὐτῷ υἱὸν ἔχοντι ἐσεποίησε. κἀκ τούτων ἐπιθαρσήσας ὡς καὶ διαδόχους καὶ βοηθοὺς ἔχων, διαλέξαι τὴν γερουσίαν αὖθις ἠθέλησε, καὶ δέκα βουλευτὰς οὓς μάλιστα ἐτίμα προβαλόμενος*

19—24 > Zon. 10, 36 p. 424, 4—6 B. (p. 449, 19—21 D.)

ὧν τὰ βιβλία — ἐκάλεσαν. (*ὁ δὲ Αὔγουστος κ. τ. λ.*, 498, 3)

παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησιν εἴκοσι δραχμῶν ὁ Δίων φησὶ τὸ χρυσοῦν ἀλλάσσεσθαι νόμισμα. (*μετὰ δὲ ταῦτα Κελτικοῦ πολέμου κ. τ. λ.* C. 13, 1a)

ad ultima Zonarae verba cf. Hesych. *s. v. χρυσοῦς* et *δραχμὴ χρυσίου*.

11—16 haec ita leguntur apud Zonaram: (. . . *νόμισμα* v. 2). *μετὰ δὲ ταῦτα — ἐκστρατεῦσαι μὴ οἷός τε ὢν τὸν Τιβέριον, πῇ μὲν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκασθεὶς πῇ δ' ὑπὸ τῆς Ἰουλίας ἀναπεισθεὶς (ἤδη γὰρ αὕτη ἐκ τῆς ὑπερορίας κατήχθη) υἱοθετήσατο, καὶ τὴν ἐπὶ τοὺς* [om. E] *Κελτοὺς ἐκστρατείαν ἐπέτρεψεν.*

3 *οἰκοδομήσας*] *ἀνοικοδομήσας* Rk. probabiliter, cf. quoque Suet. *Aug.* 57
4 *παρὰ* Lb, *ἐπὶ τὰ* VC.

12 *γήρως* E (*ω* ex *ου* corr. m[1]), *γήρους* ABC[c] 13. 14 *ὑπὸ τῆς Ἰουλίας ἀναπεισθεὶς (ἤδη γὰρ αὕτη ἐκ τῆς ὑπερορίας κατήχθη)*] confusio videtur Zonarae, de Livia cogitandum esse coll. Tac. *ann.* 1, 3 probabiliter coni. Reim. ceterum cf. ad c. 32, 2 14 *αὕτη* BC[c], *καὶ αὕτη* AE.

15 ⟨*τὸν*⟩ inserui *Τιβέριον καὶ ἐποιήσατο*] cf. ad c. 11, 2 16 ⟨*ἐξέπεμψε*⟩ Xyl., etiam post *δούς* hoc vel simile aliquid inserere possis 18 *ἐκεῖνον* Xyl., *ἐκείνου* M cod. Coisl. 22 *προβαλόμενος* H. St., *προβαλλόμενος* M.

τρεῖς ἀπ' αὐτῶν ἐξεταστὰς ἀπέδειξεν, οὓς ὁ κλῆρος εἵλετο. οὐ μέντοι καὶ πολλοὶ οὔτε προκατέγνωσάν σφων ἐξουσίας αὐτοῖς δοθείσης, ὥσπερ καὶ πρότερον, οὔτ' ἄκοντες ἀπηλίφησαν. τοῦτο 4
μὲν δὴ δι' ἑτέρων ἔπραξεν, αὐτὸς δὲ ἀπογραφὰς τῶν ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ κατοικούντων καὶ μὴ ἐλάττω πέντε μυριάδων οὐσίαν κεκτημένων ἐποιήσατο· τοὺς γὰρ ἀσθενεστέρους τούς τε ἔξω τῆς Ἰταλίας οἰκοῦντας οὐκ ἠνάγκασεν ἀπογράψασθαι, δείσας μὴ νεωτερίσωσί τι ταραχθέντες. καὶ ὅπως γε μὴ δόξειεν ὡς τιμητὴς αὐτὸ 5
ποιεῖν, δι' ὅπερ εἶπον πρότερον, ἀνθύπατον ἐξουσίαν πρός τε τὸ τέλος τῶν ἀπογραφῶν καὶ πρὸς τὴν τοῦ καθαρσίου ποίησιν προσέθετο. ἐπειδή τε συχνοὶ τῶν νεανίσκων ἔκ τε τοῦ βουλευτικοῦ 6
γένους κἀκ τῶν ἄλλων ἱππέων ἐπένοντο μηδὲν ἐπαίτιον ἔχοντες, τοῖς μὲν πλείοσι τὸ τεταγμένον τίμημα ἀνεπλήρωσεν, ὀγδοήκοντα δέ τισι καὶ ἐς τριάκοντα αὐτὸ μυριάδας ἐπηύξησε. πολλῶν τε 7
πολλοὺς ἀκρίτως ἐλευθερούντων, διέταξε τήν τε ἡλικίαν ἣν τόν τε ἐλευθερώσοντά τινα καὶ τὸν ἀφεθησόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἔχειν δεήσοι, καὶ τὰ δικαιώματα οἷς οἵ τε ἄλλοι πρὸς τοὺς ἐλευθερουμένους καὶ αὐτοὶ οἱ δεσπόται σφῶν γενόμενοι χρήσοιντο.

πράσσοντι δὲ αὐτῷ ταῦτα ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε καὶ Γναῖος 14 Xiph. 103, 28—104, 11
Κορνήλιος θυγατριδοῦς τοῦ μεγάλου Πομπηίου ὤν, ὥστε ἐν μεγάλῃ αὐτὸν ἀμηχανίᾳ χρόνον τινὰ γενέσθαι, μήτ' ἀποκτεῖναί σφας, ὅτι οὐδὲν πλέον πρὸς ἀσφάλειαν | ἐκ τῶν ἀπολλυμένων ἑώρα οἱ γιγνόμενον, M 178v
μήτ' ἀπολῦσαι, μὴ καὶ ἑτέρους ἐκ τούτου ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπάσηται, ἐθέλοντα. ἀποροῦντί τε οὖν αὐτῷ ὅ τι πράξῃ, καὶ οὔτε 2
μεθ' ἡμέραν ἀφροντιστεῖν οὔτ' αὖ νύκτωρ ἀτρεμεῖν δυναμένῳ ἔφη ποτὲ ἡ Λιουία "τί ἐστι τοῦτο, ὦ ἄνερ; διὰ τί οὐ καθεύδεις;" καὶ ὁ Αὔγουστος "καὶ τίς ἄν" εἶπεν, "ὦ γύναι, κἂν ἐλάχιστον ἀπομερμηρίσειε τοσούτους τε ἀεὶ ἐχθροὺς ἔχων καὶ συνεχῶς οὕτως ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενος; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῇ ἀρχῇ 3
ἡμῶν ἐπιτίθενται; καὶ αὐτοὺς οὐδὲ αἱ τιμωρίαι τῶν δικαιουμένων ἀναστέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον, ὥσπερ ἐπ' ἀγαθόν τι

19—29 = Zon. 10, 36 p. 424, 6—14 B. (p. 449, 21—450, 4 D.)

3 ἀπηλίφησαν St., ἀπηλείφησαν M, ἀπηλείφθησαν Reim., quod fortasse praestat, cf. 47, 13, 1 15 ἀκρίτως Casaub. ad Suet. *Aug.* 40, ἀκριβῶς M, quod tuetur Fabr. de manumissione iusta dictum putans, recte fortasse cf. Suet. *l. l.* 20 totum hoc Augusti et Liviae colloquium, quocum *Sen. de clem.* 1, 9 comparari meretur, in epitomen suam recepit Xiphilinus. 18 σφῶν] ⟨ποτὲ⟩ σφῶν Kuiper. (litt.) 26 Λιουία] ita M sed inter lin. ιι pro ουι corr. ant. — Ceterum in marg. m¹ ΣΥΜΒΟΥΛΗ et praeterea hic et infra αυγ et λι alternis vicibus, hic quoque ὡρ(αῖον).

Xiph 104, 11–106, 21 ἐπειγόμενοι, σπεύδουσι καὶ οἱ λοιποὶ προσαπόλλυσθαι." ἀκούσασα
4 οὖν τούτων ἡ Λιουία "τὸ μὲν ἐπιβουλεύεσθαί σε" ἔφη "οὔτε θαυμαστὸν οὔτε ἔξω τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου ἐστί· καὶ γὰρ πράσσεις πολλὰ ἅτε τηλικαύτην ἀρχὴν ἔχων, καὶ λυπεῖς, ὥσπερ εἰκός, συχ-
Max Conf Flor f 49v νούς. οὐ γάρ που καὶ πᾶσιν οἷόν τε τὸν ἄρχοντά τινων ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ἀπεχθάνεσθαι πολλοῖς καὶ τὸν πάνυ ὀρθῶς βασιλεύ-
5 οντα ἀνάγκη. πολλῷ τε γὰρ πλείους τῶν δίκαιόν τι πραττόντων οἱ ἀδικεῖν ἐθέλοντές εἰσιν, ὧν ἀδύνατόν ἐστι τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι· καὶ αὐτῶν τῶν ἀρετήν τινα ἐχόντων οἱ μὲν καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὧν οὐ δύνανται τυχεῖν, ἐπορέγονται, οἱ δὲ καὶ ἑτέρων ἐλαττωθέντες ἄχθονται, καὶ οὕτως ἀμφότεροι τὸν κρατοῦντα αἰ-
6 τιῶνται. ὥστε ἔκ τε τούτων μὴ εἶναι κακοῦ ἁμαρτάνειν, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῶν ἐπιτιθεμένων οὔτι γε καὶ σοὶ ἀλλὰ τῇ ἡγεμονίᾳ. σὲ μὲν γὰρ ἰδιωτεύοντα οὐδ' ἂν εἷς ἐθελοντὴς κακόν τι, μηδέν γε προπαθών, ἐποίησε· τῆς δὲ δὴ ἀρχῆς καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν αὐτῇ πάντες, καὶ οἵ γε ἐν δυνάμει τινὶ ὄντες πολὺ μᾶλλον τῶν ὑποδεε-
7 στέρων, ὀριγνῶνται. τοῦτο γὰρ ἔστι μὲν ἀδίκων ἀνθρώπων καὶ
M 179r ἥκιστα νοῦν ἐχόντων ποιεῖν, οὐ μὴν ἀλλ' ἔν τε | τῇ φύσει αὐτῶν καθάπερ τι καὶ ἄλλο ἔνεστι, καὶ οὐχ οἷόν τέ ἐστι τὰ τοιαῦτα οὔτε πείθοντα οὔτ' ἀναγκάζοντα ἐξελέσθαι τινῶν· οὐδεὶς γὰρ οὔτε νόμος
8 οὔτε φόβος κρείττων τῶν φύσει πεφυκότων γίγνεται. ταῦτ' οὖν λογιζόμενος τὰς μὲν τῶν ἄλλων ἁμαρτίας μὴ δυσχέραινε, φυλακὴν δ' ἀκριβῆ καὶ σεαυτοῦ καὶ τῆς μοναρχίας ποιοῦ, ἵνα αὐτὴν μὴ ἐκ τοῦ σφόδρα κολάζειν τινὰς ἀλλ' ἐκ τοῦ σφόδρα φυλάσσειν ἀσφαλῶς
15 ἔχωμεν." πρὸς οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος "ἀλλ' οἶδα μὲν καὶ ἐγώ, ὦ γύναι, ὅτι οὔτ' ἄλλο τι τῶν μεγάλων ἔξω φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς
2 καθέστηκεν, ἥκιστα δὲ αὐταρχία· καὶ γὰρ ἂν καὶ ἰσόθεοι ἦμεν, εἰ μὴ καὶ πράγματα καὶ φροντίδας καὶ φόβους ὑπὲρ πάντας τοὺς ἰδιωτεύοντας εἴχομεν. ἐμὲ δὲ δὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο λυπεῖ, ὅτι καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι ταῦθ' οὕτως γίγνεσθαι, καὶ ἀδύνατον θεραπείαν τινὰ
3 αὐτῶν εὑρεθῆναι." "ἀλλ' ἐπειδή γέ τινες τοιοῦτοί εἰσιν οἷοι πάντως ἀδικεῖν ἐθέλειν" εἶπεν ἡ Λιουία, "ἡμεῖς γε αὐτοὺς φυλαττώμεθα.

5—12 = Max. Conf. Flor. f. 49v: οὐκ ἔστιν οἷόν τε τὸν ἄρχοντά τινων πᾶσιν ἀρέσκειν, ἀλλὰ — τὸν κρατοῦντα αἰτιῶνται [V. L.: 9 πολλῶν B πολλῷ A]

---

2 Λιουία] ita M, sed corr. ant in marg.: τινὲς λιvια γρ. 12 ὥστε — ἁμαρτάνειν] Andoc. 1, 20 confert Kuiper. (litt.) 13 καὶ (alterum) restitui ex M, ubi inter lineas add. corr. ant., del. Leuncl. immerito, cf. e. gr. 43, 42, 3 26. 27 οὔτε — δὲ] cf. Plat. *rep.* 3 p. 388 E 28 *πράγματα* Reim. ex Xiph., *πρᾶγμα* M, cf. 38, 21, 1.

ἔχομεν δὲ καὶ στρατιώτας πολλούς, ὧν οἱ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους Xiph. 105, 21–106, 26
ἀντιτεταγμένοι οἱ δὲ καὶ περὶ σὲ ὄντες φρουροῦσιν ἡμᾶς, καὶ θε-
ραπείαν πολλήν, ὥστε καὶ οἴκοι καὶ ἔξω δι' αὐτοὺς ἀσφαλῶς ζῆν."
ὑπολαβὼν οὖν ὁ Αὔγουστος "ὅτι μὲν πολλοὶ πολλάκις καὶ ὑπ' αὐ- 4
τῶν τῶν συνόντων ἐφθάρησαν, οὐδέν" ἔφη "δέομαι λέγειν. πρὸς Max. Conf. Flor. f. 50r
γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ' ἐν ταῖς μοναρχίαις χαλεπώτατόν ἐστιν,
ὅτι μὴ μόνον τοὺς πολεμίους, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλίους
φοβούμεθα. καὶ πολύ γε πλείους ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἅτε καὶ ἀεί, 5
καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ, καὶ γυμνουμένοις σφίσι καὶ καθεύ-
δουσι σιτία τε καὶ ποτὰ ὑπ' αὐτῶν παρεσκευασμένα λαμβάνουσι
συγγιγνομένων, ἐπεβουλεύθησαν ἢ ὑπὸ τῶν μηδὲν προσηκόντων· τά
τε γὰρ ἄλλα, καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους ἔστι τούτους ἀντιτάξαι, πρὸς
δὲ τούτους αὐτοὺς οὐκ ἔστιν ἄλλῳ τινὶ συμμάχῳ χρή|σασθαι. ὥσθ' 6 M 179v
ἡμῖν διὰ πάντων δεινὸν μὲν τὴν ἐρημίαν δεινὸν δὲ καὶ τὸ πλῆθος,
καὶ φοβερὸν μὲν τὴν ἀφυλαξίαν φοβερωτάτους δὲ αὐτοὺς τοὺς
φύλακας, καὶ χαλεποὺς μὲν τοὺς ἐχθροὺς χαλεπωτέρους δὲ τοὺς
φίλους εἶναι· φίλους γὰρ ἀνάγκη πάντας σφᾶς, κἂν μὴ ὦσι, κα-
λεῖσθαι. εἰ δ' οὖν τις καὶ χρηστῶν αὐτῶν τύχοι, ἀλλ' οὔτι γε 7
οὕτω πιστεύσειεν ἂν σφισιν ὥστε καὶ καθαρᾷ καὶ ἀφροντίστῳ καὶ
ἀνυπόπτῳ τῇ ψυχῇ προσομιλεῖν. τοῦτό τε οὖν καὶ τὸ τοὺς ἄλλους
τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἀναγκαῖον εἶναι ἀμύνεσθαι πάνδεινόν ἐστιν. τὸ
γάρ τοι τιμωρεῖσθαί τε καὶ κολάζειν ἀεί τινας ἀναγκάζεσθαι μεγά-
λην ἀχθηδόνα τοῖς γε ἀγαθοῖς ἀνδράσι φέρει." "ἀλλ' ὀρθῶς γε 16
λέγεις" ἀπεκρίνατο ἡ Λιουία, "καί σοι γνώμην δοῦναι ἔχω, ἄν γε
καὶ προσδέξασθαι αὐτὴν ἐθελήσῃς, καὶ μὴ διαμέμψῃ ὅτι γυνὴ οὖσα
τολμῶ σοι συμβουλεῦσαί τι οἷον οὐδ' ἂν εἷς ἄλλος οὐδὲ τῶν πάνυ
φίλων παραινέσειεν, οὐχ ὅτι οὐκ ἴσασιν αὐτό, ἀλλ' ὅτι οὐ θαρσοῦσιν
εἰπεῖν." "λέγ'" ἦ δ' ὃς ὁ Αὔγουστος "ὅ τι δή ποτε τοῦτό ἐστιν." 2
ἡ οὖν Λιουία "φράσω" ἔφη "μηδὲν κατοκνήσασα, ἅτε καὶ τὰ ἀγαθὰ
καὶ τὰ κακὰ ἐκ τοῦ ἴσου σοι ἔχουσα, καὶ σωζομένου μέν σου καὶ

5–20 = Max. Conf. Flor. f. 50r: πρὸς γὰρ [om. A] τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ τοῦτ' — προσομιλεῖν [V. L. vide infra. praeterea: 7 καὶ ὅτι B 8 καὶ alterum om. 9 καθ' ἡμέραν γυμνουμένους A 11 συγγενομένων 18 τύχῃ B]

---

6 ἄλλοις] ἄλλοις ἅπασι flor. 7 ὥσπερ] ὥσπερ καὶ Xiph φιλίους scripsi ex M flor. c. B, φίλους Xiph., flor. c. A, R. St., cf. 48, 29, 3, Plat. *Symp.* p. 221 B, *rep.* 3 p. 414 B 19 καὶ (primum) inter lin. add. corr. ant. in M, om. Xiph. flor. 23 γε restitui ex M, τε Pflugk., om. Xiph. 25 διαμέμψῃ R. St., διαπέμψῃ M Xiph. 28 ὁ Αὔγουστος exp. Leuncl., at, puto, invenerat Dio in Platone suo ἦ δ' ὃς ὁ Σωκράτης et complura eiusmodi.

Xiph. 106, 27 107, 32 αὐτὴ τὸ μέρος ἄρχουσα, δεινὸν δέ τι παθόντος, ὃ μὴ γένοιτο, συν-
3 απολουμένη. εἰ γάρ τοι ἥ τε φύσις ἡ ἀνθρωπίνη πάντως τι ἁμαρ-
τάνειν τινὰς ἀναπείθει, καὶ ἀμήχανόν ἐστιν αὐτὴν πρᾶξαί τι ὡρ-
μημένην ἐπισχεῖν, καὶ ἤδη γε καὶ αὐτὰ τὰ δοκοῦντά τισιν ἀγαθὰ
εἶναι, ἵνα μὴ τὰς τῶν πολλῶν κακίας εἴπω, καὶ πάνυ συχνοὺς ἀδικεῖν
ἐπαίρει (καὶ γὰρ γένους αὔχημα καὶ πλούτου φρόνημα τιμῆς τε
μέγεθος καὶ ἐπ᾿ ἀνδρείᾳ θράσος ἐξουσίας τε ὄγκος πολλοὺς ἐξοκέλ-
4 λειν ποιεῖ), καὶ μήτε τὸ γενναῖον δυσγενὲς μήτε τὸ ἀνδρεῖον δειλὸν
μήτε τὸ ἔμφρον ἄνουν ἔστι ποιῆσαι (ἀδύνατον γάρ), μήτ᾿ αὖ τὰς
M 180r περιουσίας τινῶν περικόπτειν ἢ τὰς | φιλοτιμίας ταπεινοῦν μηδέν
γε πλημμελούντων χρή (ἄδικον γάρ), τό τ᾿ ἀμυνόμενον ἢ καὶ προ-
καταλαμβάνοντά τινας καὶ ἀνιᾶσθαι καὶ κακοδοξεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι,
Max. Conf. Flor. f. 205r 5 φέρε μεταβαλώμεθα καὶ τινος αὐτῶν φεισώμεθα. καὶ γάρ μοι
δοκεῖ πολλῷ πλείω φιλανθρωπίᾳ ἤ τινι ὠμότητι κατορθοῦσθαι.
τοὺς μὲν γὰρ συγγνώμονας οὐ μόνον οἱ ἐλεηθέντες ὑπ᾿ αὐτῶν φι-
λοῦσιν, ὥστε καὶ ἀμείβεσθαί σφας σπουδάζειν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι
πάντες καὶ αἰδοῦνται καὶ σέβουσιν, ὥστε μὴ εὐτολμεῖν αὐτοὺς ἀδι-
6 κεῖν· τοὺς δ᾿ ἀπαραιτήτοις ὀργαῖς χρωμένους οὐκ ἐκεῖνοι μόνοι οἵ
τι φοβούμενοι μισοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες δυσχεραίνουσι,
καὶ ἐκ τούτου καὶ ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς, ἵνα μὴ προαπόλωνται.
17 ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ τὰς μὲν τομὰς καὶ τὰς καύσεις σπα-
νιώτατά τισι προσφέρουσιν, ἵνα μὴ ἐξαγριαίνωσιν αὐτῶν τὰ νοσή-
ματα, τοῖς δὲ αἰονήμασι καὶ τοῖς ἠπίοις φαρμάκοις τὰ πλείω μαλ-
θάσσοντες θεραπεύουσι; μὴ γάρ, ὅτι ἐκεῖνα μὲν τῶν σωμάτων ταῦτα
δὲ τῶν ψυχῶν παθήματά ἐστι, διαφέρειν τι νομίσῃς αὐτὰ ἀλλήλων.
2 πάμπολλα γὰρ ὅμοια τρόπον τινὰ καὶ ταῖς γνώμαις τῶν ἀνθρώπων,
κἂν τὰ μάλιστα ἀσώματοι ὦσιν, καὶ τοῖς σώμασι συμβαίνει· συ-
στέλλονταί τε γὰρ ὑπὸ φόβου καὶ ἐξοιδοῦσιν ὑπὸ θυμοῦ, λύπη τέ
τινας κολούει καὶ θάρσος ὀγκοῖ, ὥστ᾿ ὀλίγον σφόδρα τὸ παραλλάττον

13—503, 5 = Max. Conf. Flor. f. 205r: δοκεῖ γάρ μοι πολλῷ πλείω — χαλεπαίνει. [V. L. vide infra. praeterea: 14 τινα 18 τοῖς — χρωμένοις A (in B corr.) 21 οἱ om. A καὶ καύσεις σπανίως ταῦτα [ταύτας B] τισι 26 ὅμοια om. 27 τὰ μάλιστα om. 29 κωλύει θράσος.

---

7 ἐπ᾿ ἀνδρείᾳ Wolfius, ἐπ᾿ ἀνδρείας M, ἐπ᾿ ἀνδρίαν Xiph., ἀπ᾿ ἀνδρείας Rk., ἔτι ἀνδρείας Reim. 9 μήτ᾿ αὖ] μηδ᾿ αὖ Bk. oblitus apodosin demum v. 13 a voce φέρε incipere 13 γάρ μοι Pflugk., μοι γάρ M 14 ἤ τινι] τινι ἢ Pflugk. citra necessitatem 20 τούτου] τούτων Xiph. 27 ὦσιν καὶ flor., ὦσιν ἃ καὶ M (sed ἃ induxit corr. ant.)

αὐτῶν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παραπλησίων ἰαμάτων αὐτὰ δεῖ- Xiph. 107, 32—108, 32
σθαι. λόγος τε γὰρ ἤπιός τῳ λεχθεὶς πᾶν τὸ ἀγριαῖνον αὐτοῦ χαλᾷ, 3
καθάπερ τραχὺς ἕτερος καὶ τὸ ἀνειμένον ὀργίζει· καὶ συγγνώμη
δοθεῖσα καὶ τὸν πάνυ θρασὺν διαχεῖ, καθάπερ ἡ τιμωρία καὶ τὸν
πάνυ πρᾶον χαλεπαίνει. αἱ μὲν γὰρ βίαιοι πράξεις ἀεὶ πάντας, Max. Conf. Flor. f. 206r
κἂν δικαιόταται ὦσι, παροξύνουσιν, αἱ δὲ ἐπιεικεῖς ἡμεροῦσι. καὶ
διὰ τοῦτο πεισθεὶς ἄν τις ῥᾷον καὶ τὰ δεινότατα ἑκὼν | ἢ βιασθεὶς 4 M 180v
ὑπομείνειεν. καὶ οὕτω γε φύσει τινὶ ἀναγκαίᾳ ἑκάτερον αὐτῶν χρῆ-
ται, ὥστε καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων τῶν μηδένα νοῦν ἐχόντων πολλὰ μὲν
καὶ τῶν ἰσχυροτάτων καὶ ἀγριωτάτων θωπείαις τέ τισι τιθασεύεται
καὶ δελεάσμασι χειροῦται, πολλὰ δὲ καὶ τῶν δειλοτάτων καὶ ἀσθε-
νεστάτων λυπήμασί τε καὶ φόβοις καὶ ἐκταράττεται καὶ παροξύνεται.
καὶ οὐ λέγω τοῦτο ὅτι δεῖ πάντων ἁπλῶς τῶν ἀδικούντων φείδεσθαι, 18
ἀλλ' ὅτι τὸν μὲν ἴτην καὶ πολυπράγμονα καὶ κακοήθη καὶ κακόβουλον
καὶ ἀνηκέστῳ τινὶ καὶ διαρκεῖ πονηρίᾳ συνόντα ἐκκόπτειν ὥσπερ
που καὶ τὰ πάνυ ἀνίατα μέρη τῶν σωμάτων, τῶν δὲ δὴ ἄλλων 2
ὅσοι τι νεότητι ἢ ἀμαθίᾳ ἢ ἀγνοίᾳ ἢ καὶ ἑτέρᾳ τινὶ συντυχίᾳ οἱ μὲν
ἑκόντες οἱ δὲ καὶ ἄκοντες ἁμαρτάνουσιν, τοὺς μὲν λόγοις νουθε-
τεῖν, τοὺς δὲ ἀπειλαῖς σωφρονίζειν, τοὺς δὲ καὶ ἕτερόν τινα τρό-
πον μετρίως πως μεταχειρίζεσθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν τἆλλα
. . . . τοὺς μὲν μείζοσι τοὺς δὲ ἐλάττοσι πάντες
κολάζουσιν. ὥστε καὶ τὰ κατὰ τούτους ἀκινδύνως μετριάζειν ἔξεστί 3
σοι, τοὺς μὲν φυγῇ τοὺς δὲ ἀτιμίᾳ τοὺς δὲ χρήμασι ζημιοῦντι,
ἑτέρους ἐς χωρία ἑτέρους ἐς πόλεις τινὰς κατατιθεμένῳ. καὶ ἤδη
γέ τινες καὶ ὑπὸ τοῦ μὴ τυχεῖν ὧν ἤλπιζον καὶ ὑπὸ τοῦ διαμαρ-
τεῖν ὧν ἐφίεντο ἐσωφρονίσθησαν. ἕδραι τε ἄτιμοι καὶ στάσεις 4

---

2 τῳ om. A, τῶι B]
5—12 = Max. Conf. Flor. f. 206r: αἱ μὲν βίαιοι πράξεις — παροξύνεται. [V. L.: 6 ἢ ἂν (pro κἂν) B δικαιότατοι 10 τε om.]

---

1 *αὐτῶν* exhibet flor. et M (hic in marg. a corr. ant. additum) 7 *ἑκὼν ἢ βιασθεὶς* M flor., om. spatio circa 12 litterarum relicto Xiph. VC, *ἑκὼν ἢ* ⟨*τὰ κουφότατα*⟩ *βιασθεὶς* Wakefield *silv. crit.* 4, 244, me *ἑκὼν* post *πεισθεὶς* offendit, ne tamen *ἢ ἐκβιασθεὶς* legendum conicias vel hoc obstat quod *τῷ πείθειν* opponit *τὸ βιάζεσθαι* 36, 50, 2; 39, 12, 2 al. 14 *μὲν ἴτην* Xiph., *μενίτην* M, cui in marg. adscriptum *τὸν πολυφρόντιδα ἀπὸ τοῦ μένας* (sic, voluisse videtur *μένος*) *ὅθεν καὶ μενοινᾶι* (!) 17 *τι* scripsi ex M Xiph., *τῇ* R. St., *ἢ* Rk., *τι* ⟨*ἢ*⟩ Polak. 20 *τἆλλα* . . . .] lacuna neque in M nec apud Xiph. indicatur, *τἆλλα* ⟨*ἁμαρτανόντων*⟩ R. St., *τἆλλα* ⟨*πλημμελούντων*⟩ Xyl., *ἄλλων* Leuncl., *ἀλόγων* Wakefield *silv. crit.* 4, 245, haec sane non sufficiunt, *δούλων* ⟨*τιμωρίαις*⟩ Rk., *τἆλλα* ⟨*ἀδικούντων ἐπιτιμίοις οὐ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι*⟩ Bk.

Xiph. 106, 12—110, 6 ἐπονείδιστοι τό τε προληφθῆναι καὶ τὸ προφορηθῆναι συχνοὺς βελτίους ἐποίησε· καίτοι καὶ ἀποθανεῖν ἕλοιτ᾽ ἄν τις εὖ τε γεγονὼς καὶ ἀνδρεῖος ὢν ἢ τοιοῦτό τι παθεῖν. ἐξ οὖν τούτων ἐκείνοις μὲν οὐδὲν ῥᾴων ἡ τιμωρία, ἀλλὰ καὶ χαλεπωτέρα γίγνοιτ᾽ ἄν, ἡμῖν δὲ δὴ τὸ μήτε τινὰ ἐπηγορίαν ἔχειν καὶ ἀσφαλῶς ζῆν ὑπάρξειεν.
5 ὡς νῦν γε ⟨πολλοὺς μὲν⟩ . . . . . πολλοὺς δὲ ἐπιθυμίᾳ χρημάτων, ἄλλους ἀνδρείας φόβῳ καὶ μάλα ἄλλους ἀρετῆς τινος φθόνῳ κτείνειν δοκοῦμεν. M 181r οὐδεὶς | γὰρ ῥᾳδίως πιστεύει ὅτι τις ἔν τε ἐξουσίᾳ καὶ ἐν δυνάμει τοσαύτῃ ὢν ὑπ᾽ ἰδιώτου τινὸς ἀόπλου ἐπιβουλευθῆναι δύναται, ἀλλ᾽ οἱ μὲν ταῦτα λογοποιοῦσιν, οἱ δὲ ὅτι ψευδῆ πολλὰ ἀκούομεν καὶ πολλοῖς μάτην ὡς καὶ ἀληθέσι προσέχομεν.
6 τοὺς γάρ τοι διοπτεύοντάς τε καὶ ὠτακουστοῦντας τὰ τοιαῦτα, τοὺς μὲν ἔχθρᾳ τοὺς δὲ ὀργῇ, ἄλλους ἀργύριον παρὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν λαβόντας, ἄλλους παρ᾽ αὐτῶν ἐκείνων μὴ λαβόντας, πολλὰ καὶ ψευδῆ σκευωρεῖσθαί φασιν, οὐ μόνον ὅτι τι δεινὸν ἔπραξάν τινες ἢ καὶ ποιήσειν μέλλουσι λέγοντας, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ μὲν ἐφθέγξατο τοιόνδε τι, ὁ δὲ ἀκούσας ἐσιώπησεν, ἄλλος ἐγέλασεν, ἄλλος ἐδάκρυσεν.
19 μυρία ἂν τοιουτότροπα εἰπεῖν ἔχοιμι, ἃ εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀληθῆ εἴη, ἀλλ᾽ οὔτι γε καὶ προσήκοντά ἐστιν οὔτε πολυπραγμονεῖσθαι παρ᾽ ἐλευθέροις ἀνθρώποις οὔτε σοὶ διαγγέλλεσθαι. λαθόντα μὲν γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐδὲν ἄν σε βλάψειεν, ἀκουσθέντα
2 δὲ παροξύνειε καὶ ἄκοντα. ὅπερ ἥκιστα χρὴ ἄλλως τε καὶ ἄρχοντί τινων συμβαίνειν. συχνοὺς γοῦν ἐκ τούτου, τοὺς μὲν ἀκρίτους τοὺς δὲ καὶ ἐσκευωρημένῃ τινὶ καταγνώσει δικαστηρίου, ἀδίκως ἀπόλλυσθαι πολλοὶ νομίζουσιν· οὔτε γὰρ τὰς μαρτυρίας οὔτε τὰς βασάνους οὔτ᾽ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ὡς καὶ ἀληθὲς ὂν κατ᾽ αὐτῶν
3 προσίενται. ταῦτα γὰρ οὕτως, εἰ καὶ μὴ δικαίως ἔστιν ἃ αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐπὶ πάντων γε ⟨ὡς⟩ εἰπεῖν τῶν οὕτω θανατουμένων θρυλεῖται. καὶ δεῖ σε, ὦ Αὔγουστε, μὴ μόνον μηδὲν ἀδικεῖν, ἀλλὰ μηδὲ δοκεῖν. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀρκεῖ μηδὲν πλημμελεῖν, ἄρχοντι δὲ δὴ προσήκει

---

6 ⟨πολλοὺς μὲν⟩ . . . . .] in M inter νῦν γε et πολλοὺς δὲ lacuna est 14—16 litterarum, eam non indicat Xiph., πολλοὺς μὲν φθόνῳ libr. Lb, φθόνῳ tamen propter sequens ἀρετῆς τινος φθόνῳ admitti nequit, quod ipse sentiens pro ἀρετῆς τινος φθόνῳ substituit δ᾽ εὐγενείας δόξῃ, an ⟨πολλοὺς μὲν ὀργῇ⟩? 9 ἐν bis in M ὑπ᾽ om. M (inter lin. add. corr. ant.) ἀόπλου R. St., ἀνόπλου M Xiph., ἄοπλος saepissime apud Dionem occurrit, ἄνοπλος 63, 17, 6 (Xiph.), 75, 7, 4 (Xiph.) 10 οἱ μὲν ταῦτα] οἱ μὲν ⟨ὅτι αὐτοὶ πλαττόμεθα⟩ ταῦτα Rk., οἱ μὲν ⟨ὅτι⟩ ταῦτα ⟨πλαττόμεθα⟩ Bk., sed ταῦτα ad v. 6—8 referendum esse monet Polak. 12 ὠτακουστοῦντας Xiph., ὠτακουστὰς M sed in marg. corr. ant. γρ. ὠτακουστουντας (sic) 25 πολλοὶ om. Xiph. et M (in quo tamen add. corr. ant.), an ⟨οἱ⟩ πολλοί? 28 ⟨ὡς⟩ om. M Xiph. C, exhibet Xiph. V (de suo?).

μηδὲ δόκησίν τινα αὐτοῦ λαμβάνειν. ἀνθρώπων γάρ, ἀλλ' οὐ θη- 4 Xiph. 110, 7—111, 16 Max. Conf. Flor. f. 34v
ρίων ἡγεμονεύεις· καὶ μόνως ἂν οὕτως εὐνοεῖν σοι αὐτοὺς ἀληθῶς ποιήσειας, ἂν πανταχόθεν σφᾶς καὶ διὰ πάντων ὁμοίως πείσῃς ὅτι μήτε ἑκὼν τινα μήτε ἄκων ἀδικήσεις. φοβεῖσθαι μὲν γάρ τινα ἀναγκασθῆναί τις δύναται, | φιλεῖν δὲ πεισθῆναι ὀφείλει. πείθεται 5 M 181v
δὲ ἐξ ὧν ἂν αὐτός τε εὖ πάθῃ καὶ ἑτέρους εὐεργετουμένους ἴδῃ. ὁ δ' ὑποτοπήσας μὴ δικαίως τινὰ ἀπολωλέναι καὶ φοβεῖται μή ποτέ τι ὅμοιον πάθῃ καὶ μισεῖν τὸν δράσαντα αὐτὸ ἀναγκάζεται. τὸ δὲ δὴ μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, πρὸς τῷ μηδ' ἄλλως καλῶς ἔχειν, ἀλυσιτελέστατόν ἐστι. καὶ γὰρ καὶ νομίζουσιν οἱ πολλοὶ 6
τοῖς μὲν ἄλλοις ἀναγκαῖον εἶναι πάντας τοὺς καὶ ὁτιοῦν ἀδικήσαντάς σφας ἀμύνεσθαι, ἵνα μήτε καταφρονῶνται μήτε ἐκ τούτου πλεονεκτῶνται, τοὺς δ' ἄρχοντας τοῖς μὲν τὸ κοινὸν ἀδικοῦσιν ἐπεξιέναι χρῆναι, τοὺς δ' ἰδίᾳ τι ἐς αὐτοὺς πλημμελεῖν δοκοῦντας φέρειν· μήτε γὰρ ἐκ καταφρονήσεως μήτ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἀδικηθῆναί σφας δύνασθαι διὰ τὸ πολλὰ τὰ προφυλάσσοντα αὐτοὺς εἶναι. ὥστε 20
ἔγωγε ταῦτά τε ἀκούουσα καὶ πρὸς ταῦτα ἀποβλέπουσα κινδυνεύω καὶ παντελῶς ἀπειπεῖν σοι μηδένα διὰ τοιοῦτό τι ἀποκτιννύναι. αἵ τε γὰρ προστασίαι ἐπί τε τῇ τῶν ἀρχομένων σωτηρίᾳ καθί- 2
στανται, ὅπως μηδὲν μήθ' ὑπ' ἀλλήλων μήθ' ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων βλάπτωνται, οὐ μὰ Δία οὐχ ὅπως ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων τι λυπῶνται· καὶ εὐκλεέστατόν ἐστιν οὐ τὸ πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀπολλύναι, ἀλλὰ τὸ πάντας, ἂν οἷόν τε ᾖ, σώζειν δύνασθαι. παιδεύειν μὲν γὰρ αὐ- 3
τοὺς καὶ νόμοις καὶ εὐεργεσίαις καὶ νουθεσίαις δεῖ, ὅπως σωφρονῶσι, καὶ προσέτι καὶ τηρεῖν καὶ φυλάττειν, ἵνα κἂν ἀδικεῖν ἐθελήσωσι μὴ δυνηθῶσιν· ἂν δὲ δὴ νοσήσῃ τι, θεραπεύειν τε τρόπον τινὰ αὐτὸ καὶ ἐπανορθοῦν, ἵνα μὴ παντελῶς φθαρῇ. τό τε γὰρ φέρειν 4
τὰ τῶν πολλῶν ἁμαρτήματα καὶ πάνυ μεγάλης καὶ φρονήσεως καὶ δυνάμεως ἔργον ἐστίν· ἂν τέ τις πάντα ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα κατὰ τὴν ἀξίαν κολάζῃ, λήσει τοὺς πλείους τῶν ἀνθρώπων ἀπολέσας. ὅθεν καὶ διὰ ταῦτά σοι γνώμην δίδωμι θανάτῳ μὲν μηδένα τῶν 5 M 182r
τοιούτων τιμωρεῖσθαι, ἑτέρως δέ πως αὐτούς, ὥστε μηδὲν ἔτι δεινὸν δρᾶσαι, σωφρονίζειν. τί γὰρ ἂν ἀδικήσειέ τις ἐς νῆσον κατακλει-

2—5 = Max. Conf. Flor. f. 34v: μόνως οὕτους εὐνοεῖν ἂν [om. B] σοι πάντας παρασκευάσῃς [om. B] εἰ πάντας πείσεις ὅτι μήτε ἑκὼν — ὀφείλει.

31—33 = Zon. 10, 36 p. 424, 15—17 B. (p. 450, 5—7 D.)

4 ἀδικήσεις flor., ἀδικήσῃς M, ἀδικησείας ἂν Xiph. 7 ὑποτοπήσας Xiph., ὑποτομήσας M (π pro μ substituit corr. ant.) 19 τε (alterum) exp. Kuiper (litt.) 23 ᾖ R. St., ἦν M.

Xiph. 111, 16 112, 21 σθείς, ἢ καὶ ἐν ἀγρῷ πόλει τέ τινι, οὐχ ὅπως ἄνευ πλήθους οἰκετῶν
ἢ χρημάτων, ἀλλὰ καὶ μετὰ φρουρᾶς ὤν, ἄν γε καὶ τούτου δεήσῃ;
6 εἰ μὲν γὰρ ἐγγύς που ἐνταῦθα οἱ πολέμιοι ἦσαν, ἢ καὶ τῆς θα-
λάσσης ταύτης ἀλλότριόν τι ἦν, ὥστε τινὰ αὐτῶν διαδράντα πρὸς
ἐκείνους κακόν τι ἡμᾶς ἐργάσασθαι, πόλεις τέ τινες ἐν τῇ Ἰταλίᾳ
ἐχυραὶ καὶ τείχη καὶ ὅπλα ἔχουσαι ὑπῆρχον, ὥστε τινὰ καταλαβόντα
7 αὐτὰς φοβερὸν ἡμῖν γενέσθαι, ἕτερος ἂν ἦν λόγος· ἀόπλων δὲ δὴ
πάντων τῶν ταύτῃ καὶ ἀτειχίστων ὡς πρὸς πόλεμον ὄντων, καὶ
τῶν πολεμίων παμπληθὲς ἀπ᾽ αὐτῶν ἀφεστηκότων (πολλὴ μὲν γὰρ
θάλασσα πολλὴ δὲ καὶ γῆ, καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς δυσδιαβάτους
8 ἔχουσα, διὰ μέσου ἐστί), τί ἄν τις φοβηθείη τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα,
γυμνούς, ἰδιωτεύοντας, ἐνταῦθά που ἐν μέσῃ τῇ σῇ ἀρχῇ ὄντας
καὶ ἐντὸς τῶν σῶν ὅπλων κατακεκλειμένους; ἐγὼ μὲν γὰρ οὔτ᾽ ἂν
ἐννοῆσαί τινα τοιοῦτον οὐδέν, οὔτ᾽ ἄν, ⟨εἰ⟩ καὶ τὰ μάλιστα μανείη
21 τις, δύνασθαί γέ τι πρᾶξαι νομίζω. πεῖραν οὖν ἀπ᾽ αὐτῶν τούτων
ἀρξάμενοι ποιησώμεθα. τάχα γὰρ ἂν καὶ αὐτοὶ μεταβάλοιντο καὶ
τοὺς ἄλλους ἀμείνους ποιήσειαν· καὶ γὰρ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ Κορνήλιος
καὶ εὐγενὴς καὶ ὀνομαστός ἐστι. δεῖ δέ που καὶ ταῦτα ἀνθρωπίνως
Max. Conf. Flor. f. 129r 2 ἐκλογίζεσθαι. οὐ πάντα τοι τὸ ξίφος διαπράττεται (μέγα γὰρ ἦν
ἂν ἀγαθόν, εἰ σωφρονίζειν τέ τινας καὶ πείθειν ἢ καὶ καταναγκάζειν
φιλεῖν τινὰ ἀληθῶς ἐδύνατο), ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμά τινος φθείρειεν
ἄν, τὰς δὲ δὴ τῶν ἄλλων ψυχὰς ἀλλοτριώσειεν· οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἂν
M 182r ἕτεροι τιμωρηθῶσι, προσφιλέστεροί τινι, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν | αὐτοὶ φο-
3 βηθῶσιν, ἐχθίους γίγνονται. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχει, οἱ δὲ δὴ
συγγνώμης τινὸς τυχόντες καὶ μετανοοῦσιν, αἰσχυνόμενοι αὖθίς τι
τοὺς εὐεργέτας ἀδικῆσαι, καὶ πολλὰ αὐτοῖς ἀνθυπουργοῦσιν, ἐλπί-
ζοντες πλείω ἀντ᾽ εὖ πείσεσθαι· ὑφ᾽ οὗ γὰρ ἄν τις ἀδικηθέντος τι
σωθῇ, τοῦτον εὖ παθόντα οὐδὲν ὅ τι οὐκ εὐεργετήσειν ἑαυτὸν ἡγεῖ-
4 ται. πείσθητι οὖν μοι, φίλτατε, καὶ μεταβαλοῦ. οὕτω μὲν γὰρ

19—25 = Max. Conf. Flor. f. 129r: οὐ πάντα — αἰσχυνόμενοι. [V. L. vide infra. praeterea: 20 ἂν et τέ om. 24 καὶ ταῦτα — ἔχει om.]

19—24 cf. Zon. 10, 36 p. 424, 18—22 B. (p. 450, 8 - 14 D.) 22—28 cf. Zon. 10, 36 p. 424, 17. 18 B. (p. 450, 8 D.)

3 οἱ] delendum vel ἢ aut σοι legendum censet Rk., citra necessitatem, ἐνταυθοῖ Polak., cf. fr. 26, 1; 40, 38; 55, 5; 71, 24, 4 13 κατακεκλειμένους Dind., κατακεκλεισμένους M Xiph., cf. ad 36, 23, 1 14 ⟨εἰ⟩ ins. Pflugk 16 μεταβάλοιντο Bk. ex Xiph., μεταβάλλοιντο M 20 ἂν om. M, in marg. add. corr. ant., om. Xiph. flor. 27 ἀντ᾽ εὖ πείσεσθαι Dind. praeeunte Rk., qui ἀντευπείσεσθαι, ἀνθυποίσεσθαι M Xiph., cf. ad 38, 44, 3 29 μεταβαλοῦ Xiph., μεταβάλλου M.

καὶ τἆλλα τὰ δυσχερῆ πάντα ἀνάγκη πεποιηκέναι δόξεις· οὐ γάρ Xiph. 112, 21—31
ἔστι πόλιν τηλικαύτην ἐκ δημοκρατίας πρὸς μοναρχίαν ἄγοντα ἀναι-
μωτὶ μεταστῆσαι· ἂν δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένῃς, καὶ ἐκεῖνα γνώμῃ
δεδρακέναι νομισθήσῃ."
ταῦτα τῆς Λιουίας εἰπούσης ὁ Αὔγουστος ἐπείσθη τε αὐτῇ, 22
καὶ ἀφῆκε μὲν πάντας τοὺς ὑπαιτίους λόγοις τισὶ νουθετήσας, τὸν
δὲ δὴ Κορνήλιον καὶ ὕπατον ἀπέδειξε. κἀκ τούτου καὶ ἐκεῖνον καὶ 2
τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους οὕτως ᾠκειώσατο ὥστε μηδένα ἔτ' αὐτῷ
τῶν ἄλλων μήτ' ὄντως ἐπιβουλεῦσαι μήτε δόξαι· ἡ γὰρ δὴ Λιουία
αἰτιωτάτη τῆς σωτηρίας τῷ Κορνηλίῳ γενομένη ἤμελλεν αὐτὴ τὴν
αἰτίαν τοῦ θανάτου τοῦ Αὐγούστου λήψεσθαι. τότε δ' οὖν ἐπί 3 Xiph. 112, 31—113, 3
τε τοῦ Κορνηλίου καὶ ἐπὶ Οὐαλερίου Μεσσάλου ὑπάτων σεισμοί τε p. C. 5
ἐξαίσιοι συνέβησαν, καὶ ὁ Τίβερις τήν τε γέφυραν κατέσυρε καὶ
πλωτὴν τὴν πόλιν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐποίησε, τοῦ τε ἡλίου τι ἐκλιπὲς
ἐγένετο, καὶ λιμὸς συνηνέχθη. κἀν τῷ αὐτῷ ἔτει τούτῳ ὅ τε Ἀγρίπ- 4
πας ἐς ἐφήβους, μηδενὸς τῶν αὐτῶν τοῖς ἀδελφοῖς τυχών, ἐσεγράφη·
καὶ τὰς ἱπποδρομίας χωρὶς μὲν οἱ βουλευταὶ χωρὶς δὲ οἱ ἱππῆς
ἀπὸ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἶδον, ὃ καὶ νῦν γίγνεται. ἐπειδή τε οὐ 5
ῥᾳδίως οἱ πάνυ εὐγενεῖς τὰς θυγατέρας ἐς τὴν τῆς Ἑστίας ἱερατείαν
ἐπεδίδοσαν, ἐνομοθετήθη καὶ ἐξ ἀπελευθέρων γεγεννημένας ἱερᾶ- M 183r
σθαι. καὶ ὁ μὲν κλῆρος αὐτῶν, ἐπεὶ πλείους ἠμφεσβήτησαν, ἐν
τῷ συνεδρίῳ παρόντων τῶν πατέρων σφῶν, ὅσοι γε ἵππευον, ἐγέ-
νετο, οὐ μέντοι καὶ τοιαύτη τις ἀπεδείχθη.

χαλεπῶς δὲ δὴ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὴν τῶν ἄθλων σμικρό- 23
τητα διὰ τοὺς πολέμους τοὺς τότε ἐνεστηκότας οὐχ ἥκιστα ἐχόντων,
καὶ μηδενὸς ἔξω τοῦ τεταγμένου τῆς στρατείας σφίσι χρόνου ὅπλα
λαβεῖν ἐθέλοντος, ἐψηφίσθη τοῖς μὲν ἐκ τοῦ δορυφορικοῦ πεντα-
κισχιλίας δραχμάς, ἐπειδὰν ἑκκαίδεκα ἔτη, τοῖς δὲ ἑτέροις τρισχιλίας,

---

5—7 = Zon. 10, 36 p. 424, 22—425, 3 B. (p. 450, 14—17 D.) 15. 16 = Zon. 10, 36 p. 425, 3—5 B. (p. 450, 17—20 D.) [qui ex 54, 29, 5 uberius: καὶ ὁ λοιπὸς δὲ τοῦ Αὐγούστου θυγατριδοῦς ὁ ἐκ τῆς Ἰουλίας τῷ Ἀγρίππᾳ τεχθείς, ὃν καὶ Ἀγρίππαν ἐκάλεσεν, εἰς ἐφήβους ἐγράφη.]

---

7 ἀπέδειξε M Xiph., προσαπέδειξεν Zon. recte fortasse 13 γέφυραν] nonne γέφυραν ⟨τὴν ξυλίνην⟩ ut 37, 58, 3; 50, 8, 3; 53, 33, 5? 15 ἔτει τούτῳ] ita M 16 ἐφήβους] ⟨τοὺς⟩ ἐφήβους Reim., recte puto, cf. 45, 38, 1; 55, 9, 9 et 10, 2 et 12, 1; 56, 29, 5; 59, 8, 1, sed vide quoque 47, 6, 6 17 ἱππῆς] ita M (ἱππῆις) 20 ἱερᾶσθαι R. St., ἱερῶσθαι M, ἱεροῦσθαι Dind., cf. 59, 28, 6; 79, 9, 3, Thuc. 2, 2, 1, Herod. 2, 35. 37 et 44, 53, 7; 53, 17, 8; 54, 19, 8 21 ἠμφεσβήτησαν scripsi, ἀμφεσβήτησαν M (adscr. in marg. a corr. ant. γρ. ἠμφισβήτησαν), ἠμφισβήτησε 36, 53, 3, ἠμφισβήτει 44, 37, 4, cf. Kuehner-Blass Gr. gr. 1, 2, 367.

Xiph. 113, 3—16 2 ἐπειδὰν εἴκοσι στρατεύσωνται, δίδοσθαι. τρία δὲ δὴ τότε καὶ εἴκοσι στρατόπεδα, ἢ ὥς γε ἕτεροι λέγουσι πέντε καὶ εἴκοσι, πολιτικὰ ἐτρέφετο. νῦν μὲν γὰρ ἐννεακαίδεκα ἐξ αὐτῶν μόνα διαμένει, τό τε δεύτερον τὸ Αὐγούστειον τὸ ἐν Βρεττανίᾳ τῇ ἄνω χειμάζον, καὶ τὰ τρία τὰ τρίτα, τό τε ἐν Φοινίκῃ τὸ Γαλατικόν, καὶ τὸ ἐν Ἀραβίᾳ τὸ Κυρηναϊκόν, 3 τό τε ἐν Νουμιδίᾳ τὸ Αὐγούστειον· τέταρτον Σκυθικὸν ἐν Συρίᾳ, πέμπτον Μακεδονικὸν ἐν Δακίᾳ, ἕκτα δύο, ὧν τὸ μὲν ἐν Βρεττανίᾳ τῇ κάτω, τὸ τῶν νικητόρων, τὸ δὲ ἐν Ἰουδαίᾳ, τὸ σιδηροῦν, τέτακται· καὶ οἱ ἕβδομοι οἱ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω, οἳ καὶ τὰ μάλιστα Κλαυδίειοι ὠνομάδαται, οἵ τε ὄγδοοι 4 Αὐγούστειοι, ἐν τῇ Γερμανίᾳ τῇ ἄνω ὄντες· καὶ οἱ δέκατοι ἑκάτεροι, οἵ τε ἐν Παννονίᾳ τῇ ἄνω οἱ δίδυμοι, καὶ οἱ ἐν Ἰουδαίᾳ· Xiph. 113, 18—27 τό τε ἑνδέκατον τὸ ἐν Μυσίᾳ τῇ κάτω, τὸ Κλαυδίειον· οὕτω γὰρ τὰ δύο στρατόπεδα ἀπὸ τοῦ Κλαυδίου ἐπεκλήθη, ὅτι αὐτῷ ἐν τῇ 5 τοῦ Καμίλλου ἐπαναστάσει μὴ ἀντεπολέμησε· καὶ τὸ δωδέκατον τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ τὸ κεραυνοφόρον, τό τε τρίτον καὶ δέκατον τὸ ἐν Δακίᾳ τὸ δίδυμον, καὶ τὸ τέταρτον καὶ δέκατον τὸ ἐν Παννονίᾳ τῇ ἄνω τὸ δίδυμον, τό τε πεντεκαιδέκατον τὸ Ἀπολλώνειον τὸ ἐν 6 Καππαδοκίᾳ· καὶ οἱ εἰκοστοὶ οἱ καὶ Οὐαλερίειοι καὶ νικήτορες ὠνο- M 183ᵛ μασμένοι καὶ ἐν Βρεττανίᾳ | τῇ ἄνω ὄντες· οὕστινας ὁ Αὔγουστος, ἐμοὶ δοκεῖν, μετὰ τῶν τήν τε τοῦ ⟨δευτέρου καὶ⟩ εἰκοστοῦ ἐπωνυμίαν ἐχόντων καὶ ⟨ἐν⟩ τῇ Γερμανίᾳ τῇ ἄνω χειμαζόντων, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μήθ᾽ ὑφ᾽ ἁπάντων Οὐαλερίειοι ἐπεκλήθησαν μήτε νῦν Xiph. 113, 27—30 cf. 16—18 7 ἔτι τῇ προσηγορίᾳ ταύτῃ χρῶνται, παραλαβὼν ἐτήρησε. ταῦτ᾽ ἐκ τῶν Αὐγουστείων στρατοπέδων σώζεται· τὰ γὰρ δὴ λοιπὰ τὰ μὲν παντελῶς διελύθη, τὰ δὲ καὶ ἑτέροις τισὶν ὑπό τε αὐτοῦ ἐκείνου καὶ ὑπ᾽ ἄλλων αὐτοκρατόρων ἀνεμίχθη, ἀφ᾽ οὗπερ καὶ δίδυμα ὠνομασμένα νενόμισται.

24 ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐς τὸν περὶ τῶν στρατοπέδων λόγον προήχθην, καὶ τἆλλα τὰ νῦν ὄντα, ὥς που πρὸς τῶν μετὰ ταῦτα αὐταρχησάντων κατελέχθη, φράσω, ἵν᾽ ἐνὶ χωρίῳ πάντα γεγραμμένα ῥᾳδίως 2 τὸν βουλόμενόν τι περὶ αὐτῶν μαθεῖν διδάσκῃ. ὅ τε γὰρ Νέρων

4. 6. 11 Αὐγούστειον Αὐγούστειοι Xiph. αὐγούστιον αὐγούστιοι M 10 οἵ R. St., εἰ M Xiph. οἵ τε scripsi e Xiph., οἱ δὲ M 11 δέκατοι ἑκάτεροι Reim., δεκάτεροι M, δέκατοι Xiph. (qui mox καὶ οἱ ἐν Ἰουδαίᾳ omittit) 12 Παννονίᾳ restitui ex M Xiph., τῇ Παννονίᾳ H. St. 13 Μυσίᾳ] ⟨τῇ⟩ Μυσίᾳ Dind. 17 Παννονίᾳ] ⟨τῇ⟩ Παννονίᾳ Dind. cum Xiph. 20 ὁ Αὔγουστος Bk., αὐτοὺς M, αὐτὸς quod conicias minus placet 21 ⟨δευτέρου καὶ⟩ ins. Mommsen apud Borghesi *Oeuvres* 4, 256, cf. Marq. *Staatsverw.* 2², 452, 1 22 ⟨ἐν⟩ add. Xyl. 31 γεγραμμένα] συγγεγραμμένα vel ἀναγεγραμμένα Bk. frustra.

τὸ πρῶτον τὸ καὶ Ἰταλικὸν ὀνομαζόμενον καὶ ἐν τῇ κάτω Μυσίᾳ
χειμάζον, καὶ ὁ Γάλβας τό τε πρῶτον τὸ ἐπικουρικὸν τὸ ἐν τῇ
Παννονίᾳ τῇ κάτω καὶ τὸ ἕβδομον τὸ δίδυμον τὸ ἐν Ἰβηρίᾳ συνέ- 3
ταξαν, Οὐεσπασιανὸς τό τε δεύτερον τὸ ἐπικουρικὸν τὸ ἐν Παν-
νονίᾳ τῇ κάτω καὶ τὸ τέταρτον τὸ Φλαουίειον τὸ ἐν Μυσίᾳ τῇ
ἄνω, τό τε ἑκκαιδέκατον τὸ Φλαουίειον τὸ ἐν Συρίᾳ, Δομιτιανὸς
τὸ πρῶτον τὸ Ἀθηναῖον τὸ ἐν Γερμανίᾳ τῇ κάτω, Τραϊανὸς τὸ
δεύτερον τὸ Αἰγύπτιον καὶ τὸ τριακοστὸν τὸ Γερμανικόν, ἃ καὶ 4
ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπωνόμασεν, Ἀντωνῖνος ὁ Μᾶρκος τό τε δεύτερον τὸ
ἐν Νωρίκῳ καὶ τὸ τρίτον τὸ ἐν Ῥαιτίᾳ, ἃ καὶ Ἰταλικὰ κέκληται,
Σεουῆρος τὰ Παρθικά, τό τε πρῶτον καὶ τὸ τρίτον τὰ ἐν Μεσο-
ποταμίᾳ, καὶ τὸ διὰ μέσου τὸ δεύτερον τὸ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ.

νῦν μὲν δὴ τοσαῦτα τείχη τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου στρατευομέ- 5
νων ἔξω τοῦ τε ἀστικοῦ καὶ τοῦ δορυφορικοῦ ἔστι, τότε δὲ ἐπὶ
τοῦ Αὐγούστου ταῦτά τε, εἴτ' οὖν τρία εἴτε πέντε καὶ | εἴκοσιν ὄντα, M 184
ἐτρέφετο, καὶ συμμαχικὰ καὶ πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ ναυτῶν ὁσα-
δήποτε ἦν· οὐ γὰρ ἔχω τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν· οἵ τε σωματοφύλακες 6 Xiph. 113, 30 114, 3
μύριοι ὄντες καὶ δεκαχῇ τεταγμένοι, καὶ οἱ τῆς πόλεως φρουροὶ
ἑξακισχίλιοί τε ὄντες καὶ τετραχῇ νενεμημένοι· ξένοι τε ἱππῆς ἐπί- 7
λεκτοι, οἷς τὸ τῶν Βατάουων ἀπὸ τῆς Βατάουας τῆς ἐν τῷ Ῥήνῳ
νήσου ὄνομα, ὅτι δὴ κράτιστοι ἱππεύειν εἰσί, κεῖται· οὐ μέντοι 8
ἀριθμὸν αὐτῶν ἀκριβῆ, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἀνακλήτων, εἰπεῖν δύναμαι.
καὶ γὰρ τούτους ἤρξατο μὲν νομίζειν ἀφ' οὗ τοὺς συστρατευσαμέ-
νους τῷ πατρὶ πρὸς τὰ ὅπλα αὖθις ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον ἀνεκάλεσεν,
ἐτήρησε δέ· καὶ εἰσὶ καὶ νῦν σύστημα ἴδιον, ῥάβδους φέροντες
ὥσπερ οἱ ἑκατόνταρχοι.

δι' οὖν ταῦτ' ἀπορῶν χρημάτων, γνώμην ἐς τὴν βουλὴν ἐσή- 9
νεγκε πόρον τινὰ διαρκῆ καὶ ἀείνων ἀποδειχθῆναι, ὅπως μηδενὸς
ἔξωθεν μηδὲν λυπουμένου ἀφθόνως ἐκ τῶν τεταγμένων καὶ τὴν
τροφὴν καὶ τὰ γέρα λαμβάνωσι. καὶ ὁ μὲν ἐζητεῖτο, ἐπειδή τε
μηδεὶς ἀγορανομῆσαι ἑκὼν ἤθελεν, ἠναγκάσθησαν ἔκ τε τῶν τετα-
μιευκότων καὶ ἐκ τῶν δεδημαρχηκότων κλήρῳ τινὲς αὐτὸ ποιῆσαι,
καὶ τοῦτο καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐγένετο· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπί τε Αἰ- 25
μιλίου Λεπίδου καὶ ἐπὶ Λουκίου Ἀρρουντίου ὑπάτων, ἐπειδὴ μηδεὶς p. C. 6

1 πρῶτον τὸ scripsi, πρῶτόν τε M 3 τὸ δίδυμον inserui ex M, ubi in marg. add. corr. ant., legionem septimam a Galba conscriptam geminam cognominatam fuisse notum est 4 Οὐεσπασιανὸς] in marg. M corr. ant.: νεσπα 11 Σεουῆρος] σευηρος in marg. corr. ant. M τὰ (alterum) Bk., τὸ M 19 ἱππῆς] ita M (ἱππῆς) 28 ἀείνων Dind., ἀεινον M (add. corr. ant. tria signa sic: `ἀεινὸ`), ἀένναον R. St.

πόρος ἀρέσκων τισὶν εὑρίσκετο, ἀλλὰ καὶ πάνυ πάντες ὅτι καὶ ἐζη-
2 τεῖτο ἐβαρύνοντο, ἐσήνεγκεν ὁ Αὔγουστος χρήματα καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ
καὶ ὑπὲρ τοῦ Τιβερίου ἐς τὸ ταμιεῖον, ὃ καὶ στρατιωτικὸν ἐπωνό-
μασε, καὶ τρισὶ τῶν ἐστρατηγηκότων τοῖς λαχοῦσιν ἐπὶ τρία ἔτη
διοικεῖν προσέταξε, ῥαβδούχοις τ᾽ ἀνὰ δύο καὶ τῇ ἄλλῃ ὑπηρεσίᾳ
3 τῇ προσηκούσῃ χρωμένοις. καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ πλείω ἔτη κατὰ δια-
δοχὴν ἐγένετο· νῦν γὰρ καὶ αἱροῦνται πρὸς τοῦ ἀεὶ αὐτοκράτορος
M 184ʳ καὶ χωρὶς ῥαβδούχων περιίασιν. αὐτός τε | οὖν συνεσήνεγκέ τινα,
καὶ τοῦτο κατ᾽ ἔτος πράξειν ὑπέσχετο, καὶ παρὰ βασιλέων δήμων
τε τινῶν ἐπαγγελίας ἐδέξατο· παρὰ γὰρ τῶν ἰδιωτῶν, καίπερ συχνῶν
4 ἐθελοντί, ὥς γε ἔλεγον, ἐπιδιδόντων τι, οὐδὲν ἔλαβεν. ὡς δ᾽ οὖν
cf. Xiph. 114, 4 ταῦτά τε ἐλάχιστα πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἀναλισκομένων ἦν καὶ
ἀθανάτου τινὸς εὐπορίας ἐδεῖτο, προσέταξε τοῖς βουλευταῖς ζητῆσαι
πόρους ἰδίᾳ καὶ καθ᾽ ἑαυτὸν ἕκαστον, καὶ τούτους ἐς βιβλία γρά-
ψαντας δοῦναί οἱ διασκέψασθαι, οὐχ ὅτι οὐκ ἐπενόει τινά, ἀλλ᾽
5 ὅπως ὅτι μάλιστα αὐτοὺς πείσῃ ὃν ἐβούλετο ἑλέσθαι. ἀμέλει ἄλλων
Xiph. 114, 5 9 ἄλλα ἐσηγησαμένων ἐκείνων μὲν οὐδὲν ἐδοκίμασε, τὴν δ᾽ εἰκοστὴν
τῶν τε κλήρων καὶ τῶν δωρεῶν, ἃς ἂν οἱ τελευτῶντές τισι πλὴν
τῶν πάνυ συγγενῶν ἢ καὶ πενήτων καταλείπωσι, κατεστήσατο, ὡς
καὶ ἐν τοῖς τοῦ Καίσαρος ὑπομνήμασι τὸ τέλος τοῦτο γεγραμμένον
6 εὑρών· ἐσῆκτο μὲν γὰρ καὶ πρότερόν ποτε, καταλυθὲν δὲ μετὰ ταῦτα
αὖθις τότε ἐπανήχθη. τὰς μὲν οὖν προσόδους οὕτως ἐπηύξησε,
τὰ δ᾽ ἀναλώματα διὰ τριῶν ἀνδρῶν ὑπατευκότων, οὓς ὁ κλῆρος
ἀπέφηνε, τὰ μὲν συνέστειλε τὰ δὲ καὶ παντάπασι διέγραψε.

Xiph. 114, 10—15 26 ταῦτά τε οὖν τοὺς Ῥωμαίους ἐλύπει, καὶ προσέτι καὶ λιμὸς
ἰσχυρός, ὥσθ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ τούς τε μονομαχοῦντας καὶ τὰ ἀνδράποδα
τὰ ὤνια ὑπὲρ πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίους σταδίους ἐξωσθῆναι, ἔκ
τε τῆς θεραπείας καὶ τὸν Αὔγουστον καὶ τοὺς ἄλλους τὸ πλεῖον
ἀποπέμψασθαι, καὶ δικῶν ἀνοχὰς γενέσθαι, ἐκδημεῖν τε τοῖς βου-
2 λευταῖς ἔνθα ἂν ἐθελήσωσιν ἐπιτραπῆναι. καὶ ὅπως γ᾽ ἂν μηδὲν
ἐκ τούτου τὰ δόγματα ἐμποδίζηται, κύρια πάντα τὰ γιγνωσκόμενα
ὑπὸ τῶν ἀεὶ παρόντων εἶναι ἐκελεύσθη. καὶ προσέτι καὶ ἄνδρες
ὑπατευκότες ἐπί τε τοῦ σίτου καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρτου κατέστησαν, ὥστε
M 184ᵛ 3 τακτὸν ἑκάστῳ | πιπράσκεσθαι. ἐπέδωκε μὲν γὰρ καὶ προῖκα ὁ Αὔ-
γουστος τοῖς σιτοδοτουμένοις τοσοῦτον ἕτερον ὅσον ἀεὶ ἐλάμβανον·
ὡς δ᾽ οὐδὲ ἐκεῖνό σφισιν ἐξήρκεσεν, οὐδὲ ἐς τὰ ἑαυτοῦ γενέθλια
δημοσίᾳ αὐτοὺς ἑστιαθῆναι εἴασεν.

4 ἐπειδή τε ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ πολλὰ τῆς πόλεως πυρὶ διεφθάρη,

---

1 τισὶν] σφίσιν Polak. 17 οὐδὲν Reim., οὐδένα M 27 ἑπτακοσίους] ita M.

ἄνδρας τε ἐξελευθέρους ἑπταχῇ πρὸς τὰς ἐπικουρίας αὐτῆς κατελέξατο, καὶ ἄρχοντα ἱππέα αὐτοῖς προσέταξεν, ὡς καὶ δι' ὀλίγου σφᾶς διαλύσων. οὐ μέντοι καὶ ἐποίησε τοῦτο· καταμαθὼν γὰρ ἐκ 5
τῆς πείρας καὶ χρησιμωτάτην καὶ ἀναγκαιοτάτην τὴν παρ' αὐτῶν βοήθειαν οὖσαν ἐτήρησεν αὐτούς. καὶ εἰσὶ καὶ νῦν οἱ νυκτοφύλακες οὗτοι ἴδιόν τινα τρόπον οὐκ ἐκ τῶν ἀπελευθέρων ἔτι μόνον ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων στρατευόμενοι, καὶ τείχη τε ἐν τῇ πόλει ἔχουσι καὶ μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου φέρουσιν.

ὁ δ' οὖν ὅμιλος, οἷα ὑπό τε τοῦ λιμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ τέλους 27
τοῖς θ' ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀπολωλόσι κεκακωμένος, ἤσχαλλε, καὶ πολλὰ μὲν καὶ φανερῶς νεωτεροποιὰ διελάλουν, πλείω δὲ δὴ βιβλία νύκτωρ ἐξετίθεσαν. καὶ ταῦτ' ἐλέγετο μὲν ἐκ παρασκευῆς Πουπλίου 2
τινὸς Ῥούφου γίγνεσθαι, ὑπωπτεύετο δὲ ἐς ἄλλους· ὁ μὲν γὰρ Ῥοῦφος οὔτε ἐνθυμηθῆναί τι αὐτῶν οὔτε πρᾶξαι ἐδύνατο, ἕτεροι δὲ τῷ ἐκείνου ὀνόματι καταχρώμενοι καινοτομεῖν ἐπιστεύοντο. καὶ διὰ 3
τοῦτο ζήτησίς τε αὐτῶν ἐψηφίσθη καὶ μήνυτρα προετέθη· μηνύσεις τε ἐγίγνοντο, καὶ ἡ πόλις καὶ ἐκ τούτων ἐταράττετο, μέχρις οὗ ἥ τε σιτοδεία ἐπαύσατο, καὶ μονομαχίας ἀγῶνες ἐπὶ τῷ Δρούσῳ πρός τε τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ Καίσαρος καὶ πρὸς Τιβερίου Κλαυδίου Νέρωνος, τῶν υἱέων αὐτοῦ, ἐγένοντο. τοῦτό τε γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ 4
τῇ τοῦ Δρούσου μνήμῃ παρεμυθήσατο, καὶ ὅτι τὸ Διοσκόρειον ὁ Τιβέριος καθιερώσας οὐ τὸ ἑαυτοῦ μόνον ὄνομα αὐτῷ, Κλαυδιανὸν ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ Κλαυδίου διὰ τὴν ἐς τὸ | τοῦ Αὐγούστου γένος M 185v
ἐκποίησιν ὀνομάσας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκείνου ἐπέγραψε. τά τε γὰρ 5 Exc. V. 181
τῶν πολέμων ἅμα διῴκει, καὶ ἐς τὴν πόλιν, ὁπότε παράσχοι, συνεχῶς ἐσεφοίτα, τὸ μέν τι πραγμάτων τινῶν ἕνεκα, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον φοβούμενος μὴ ὁ Αὔγουστος ἄλλον τινὰ παρὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ προτιμήσῃ.

24—28 = Exc. Val. 181: ὅτι ὁ Τιβέριος τά τε τῶν πολέμων — προτιμήσῃ.

25—29 > Zon. 10, 37 p. 425, 6—8 B. (p. 450, 21—23 D.)

11 *νεωτεροποιὰ* Leuncl., idem voluit corr. ant. M *νεωτεροποιαὶ* ex *νεωτερωποιίαι* corrigens, *νεωτεροποιίᾳ* R. St. 12 *Πουπλίου*] *Πλαυτίου* Klein *Verwaltungsbeamte* 1, 102. 139 coll. Suet. *Aug.* 19. Hic sane Plautius Rufus intellegitur, cui tamen Publius praenomen potest fuisse. nam hunc eundem esse atque C. Plotium Rufum triumvirum monetalem (Cohen *pl.* LXIII), cuius etiam titulus videtur C. I. L. 9, 5834, neutiquam demonstratum est 19—21 ad | *Τιβερίου — ἐγέ|νοντο — Δρούσου μνή* | in marg. ϵ M 21 *Διοσκόρειον* Dind., *διοσκούρειον* M, cf. ad 38, 6, 2 22 *Κλαυδιανὸν*] cf. Tommasetti *Bull. comm. arch.* 1890 p. 211 sqq. 26 *ἐσεφοίτα* cod. Peir. Zon., *ἐπεφοίτα* M, sed pro *ἐπ* in marg. corr. ant. *εσ*.

6 ταῦτά τε ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐγένετο, καὶ ἐπειδὴ ὁ τῆς Ἀχαΐας
ἄρχων μεσούσης τοι τῆς ἡγεμονίας ἀπέθανε, τῷ τε ταμίᾳ καὶ τῷ
παρέδρῳ αὐτοῦ, ὃν πρεσβευτήν, ὥσπερ εἶπον, καλοῦμεν, τῷ μὲν
τὰ ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ τῷ δὲ τὰ λοιπὰ διοικῆσαι προσετάχθη. ὅ
τε Ἡρώδης ὁ Παλαιστῖνος, αἰτίαν τινὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβών,
ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ὑπερωρίσθη, καὶ τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ
ἐδημοσιώθη.
28 κἀν τοῖς αὐτοῖς τούτοις χρόνοις καὶ πόλεμοι πολλοὶ ἐγένοντο.
καὶ γὰρ λῃσταὶ συχνὰ κατέτρεχον, ὥστε τὴν Σαρδὼ μηδ' ἄρχοντα
βουλευτὴν ἔτεσί τισι σχεῖν, ἀλλὰ στρατιώταις τε καὶ στρατιάρχαις
2 ἱππεῦσιν ἐπιτραπῆναι· καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγαι ἐνεωτέριζον, ὥστε καὶ
ἐπὶ δύο ἔτη τοὺς αὐτοὺς ἐν τοῖς τοῦ δήμου ἔθνεσι, καὶ αἱρετούς
γε ἀντὶ τῶν κληρωτῶν, ἄρξαι· τὰ γὰρ τοῦ Καίσαρος καὶ ἄλλως
ἐπὶ πλείω χρόνον [ἐν] τοῖς αὐτοῖς προσετάττετο. οὐ μέντοι καὶ περὶ
πάντων αὐτῶν ἀκριβῶς ἐπεξάξω· πολλά τε γὰρ ὡς ἑκάστοις καὶ
οὐκ ἀξιόλογα συνηνέχθη, καὶ οὐδὲν ἂν λεπτολογηθέντα ὠφελήσειε.
3 τά γε μὴν μνήμης τινὸς ἄξια κεφαλαιώσας, πλὴν τῶν μεγίστων,
ἐρῶ. Ἴσαυροί τε γὰρ ἐκ λῃστείας ἀρξάμενοι καὶ ἐς πολέμου δει-
νότητα προήχθησαν, μέχρις οὗ κατεδαμάσθησαν· καὶ Γαίτουλοι
τῷ τε Ἰούβᾳ τῷ βασιλεῖ ἀχθόμενοι, καὶ ἅμα ἀπαξιοῦντες μὴ οὐ καὶ
4 αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἄρχεσθαι, ἐπανέστησαν αὐτῷ, καὶ τήν τε
πρόσχωρον ἐπόρθησαν καὶ συχνοὺς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιστρατεύ-
σαντάς σφισιν ἀπέκτειναν, τό τε σύμπαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπηυξήθησαν
M 186r ὥστε | Κορνήλιον Κόσσον τὸν κατεργασάμενόν σφας τιμάς τε ἐπι-
5 νικίους καὶ ἐπωνυμίαν ἀπ' αὐτῶν λαβεῖν. ταῦτά τε ἅμα ἐγίγνετο,
καὶ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς ἐστράτευσαν μὲν καὶ ἄλλοι τινές, ἐστράτευσε
δὲ καὶ ὁ Τιβέριος. καὶ μέχρι γε τοῦ ποταμοῦ, πρότερον μὲν τοῦ
Οὐισούργου, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ Ἄλβιου, προεχώρησεν, οὐ μέντοι

2 ταμίᾳ Bk., ταμίειαι M 3 πρεσβευτήν] πρεσβέτην M, sed βέ in βεύ mutavit in marg. corr. ant. 5 Ἡρώδης] est *Archelaus*, qui in nummis suis Herodis nomine utitur, cf. Schuerer *Gesch. d. Jued. Volkes*² 1, 375, 4 ἀπὸ] ὑπὸ St., at cf. Jos. *ant.* 17, 13, 1—4 6 τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ] i. e. *ea pars Palaestinae quae eius dicionis erat*, cf. Jos. *l. l.* § 5 9 μηδ' Bk., μητ' (s. acc.) M 10 τισι restitui ex M, τρισὶ Bk. (?) temerarie στρατιάρχαις] στρατιάρχοις Dind. sine causa 13 ad | ἀντὶ τῶν κληρωτῶν ἄρξαι τὰ γὰρ τοῦ Καίσαρος καὶ M in marg. προ a manu satis antiqua nec tamen correctoris 14 [ἐν] del. Reim. 15 ἐπεξάξω Reim. coll. 46, 8, 2, ἐπεξήξω M 16 οὐδὲν ἂν Pflugk., οὐδένα M 19 Γαίτουλοι R. St. (nisi quod Γαιτοῦλοι), γετοῦλοι M, ut γέτουλοι 45, 4, 2 L, Γαιτουλία recte 43, 3, 4; 53, 26, 2 et Γαιτουλικός 59, 22, 5 20 Ἰούβᾳ] cf. ad 41, 41, 3 28 Οὐισούργου Reim., σούργου M,
β
cf. ad 54, 33, 1 Ἀλβίου] ἀλουΐου M, corr. ant. correxit, cf. ad c. 1, 2.

καὶ ἀξιομνημόνευτόν τι τότε γε ἐπράχθη, καίτοι καὶ αὐτοκράτορος 6
μὴ ὅτι τοῦ Αὐγούστου ἀλλὰ καὶ τοῦ Τιβερίου ἐπ᾽ αὐτοῖς κληθέντος,
καὶ τιμὰς ἐπινικίους Γαΐου Σεντίου τοῦ τῆς Γερμανίας ἄρχοντος
λαβόντος, ἐπειδὴ μὴ μόνον ἅπαξ ἀλλὰ καὶ δεύτερον, φοβηθέντες
αὐτούς, ἐσπείσαντο. αἴτια δὲ τοῦ καίπερ παρασπονδήσασί σφισι 7
δι᾽ ὀλίγου αὖθις τὴν εἰρήνην δοθῆναι τά τε τῶν Δελματῶν καὶ
τὰ τῶν Παννονίων, μειζόνως τε ταραχθέντα καὶ ὀξείας ἐπιστροφῆς
δεηθέντα, ἐγένετο. ταῖς γὰρ ἐσφοραῖς τῶν χρημάτων οἱ Δελμάται 29
βαρυνόμενοι τὸν μὲν ἔμπροσθε χρόνον καὶ ἄκοντες ἡσύχαζον· ὡς
δ᾽ ὅ τε Τιβέριος ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς τὸ δεύτερον ἐστράτευσε, καὶ
Οὐαλέριος Μεσσαλῖνος ὁ τότε καὶ τῆς Δελματίας καὶ τῆς Παννονίας
ἄρχων αὐτός τε σὺν ἐκείνῳ ἐστάλη καὶ τὸ πολὺ τοῦ στρατοῦ συν-
εξήγαγε, καί τινα καὶ σφεῖς δύναμιν πέμψαι κελευσθέντες συνῆλθόν 2
τε ἐπὶ τούτῳ καὶ τὴν ἡλικίαν σφῶν ἀνθοῦσαν εἶδον, οὐκέτι διεμέλ-
λησαν, ἀλλ᾽ ἐνάγοντος αὐτοὺς ὅτι μάλιστα Βάτωνός τινος Δησιδιά-
του τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι τινὲς ἐνεωτέρισαν καὶ τοὺς Ῥωμαίους
ἐπελθόντας σφίσιν ἔσφηλαν, ἔπειτα δὲ ἐκ τούτου καὶ οἱ ἄλλοι προσ-
απέστησαν. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ Βρεῦκοι Παννονικὸν ἔθνος, Βάτωνα 3
καὶ αὐτοὶ ἕτερον προστησάμενοι, ἐπί τε τὸ Σίρμιον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐν
αὐτῷ Ῥωμαίους ὥρμησαν. καὶ ἐκεῖνο μὲν οὐκ ἐξεῖλον (αἰσθόμενος
γὰρ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῶν Καικίνας Σεουῆρος ὁ τῆς πλησιοχώρου
Μυσίας ἄρχων ἐπῆλθέ τε αὐτοῖς διὰ ταχέων περὶ τὸν Δράουον M 186r
ποταμὸν οὖσι καὶ συμβαλὼν ἐνίκησεν), ἀναμαχέσεσθαι δέ πῃ διὰ
βραχέος, ἐπειδὴ καὶ τῶν Ῥωμαίων συχνοὶ ἐπεπτώκεσαν, ἐλπίσαντες
πρὸς παράκλησιν συμμάχων ἐτράποντο. καὶ οἱ μὲν συνίστων ὅσους 4
ἐδύναντο, ἐν δὲ τούτῳ ὁ Βάτων ὁ Δελμάτης ἐπὶ Σάλωνα στρατεύσας
αὐτὸς μὲν λίθῳ χαλεπῶς πληγεὶς οὐδὲν ἔπραξεν, ἑτέρους δέ τινας
πέμψας πάντα τὰ παραθαλάσσια μέχρι τῆς Ἀπολλωνίας ἐλυμήνατο,
καί τινα ἐνταῦθα μάχην δι᾽ αὐτῶν τοὺς προσμίξαντάς σφισι Ῥω-
μαίους, καίπερ ἡττηθείς, ἀντεπεκράτησε. πυθόμενος οὖν ταῦθ᾽ ὁ 30

---

6 Δελματῶν] cf. ad Zon. 9, 25, 9 et ad 41, 40, 1   9 ἔμπροσθε M, ἔμπροσθεν R. St.   15 Δησιδιάτου] ita M. *Daesidiates* (plur.) C. I. L. 3, 3201 et *Desidiati* (dat. sing.) Dipl. n. 6, Δαισιδιᾶται Strab. 7, 5, 3 p. 314, *Desidiates* Plin. n. h. 3, 143, Vell. 2, 115, 4   21 Καικίνας R. St., καὶ κίννας M, cf. Vell. 2, 112, 4   22 Μυσίας] cf. ad 38, 10, 3   23 ἀναμαχέσεσθαι Dind., ἀναμαχέσασθαι M, cf. Herod. 5, 121; 8, 209   26 Σάλωνα] cf. ad 42, 11, 1   29. 30 καί τινα — ἀντεπεκράτησε] haec, quae corrupta aut manca sunt, non expedio. Nec Leunclavii ⟨πρὸς⟩ τοὺς προσμίξαντάς neque Oddei τινι ἐνταῦθα μάχῃ nec Reiskii δι᾽ αὐτῶν ⟨συνάπτων⟩ satisfacit. videtur sane καίπερ ⟨προ⟩ηττηθείς scribendum esse, ut coni. Polak.

Τιβέριος, καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐσβάλωσιν, ἔκ τε
τῆς Κελτικῆς ἀνέστρεψε, καὶ τὸν Μεσσαλῖνον προπέμψας αὐτὸς
τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ ἐφείπετο. αἰσθόμενος δὲ τῆς προσόδου αὐ-
τῶν ὁ Βάτων ἀπήντησε τῷ Μεσσαλίνῳ, καίπερ μηδέπω καλῶς ἔχων,
καὶ ἐπικρατέστερος αὐτοῦ ἐν παρατάξει γενόμενος ἔπειτ' ἐξ ἐνέδρας
ἐνικήθη. κὰκ τούτου πρός τε τὸν Βάτωνα τὸν Βρεῦκον ἦλθε, καὶ
3 *κοινωσάμενος αὐτῷ τὸν πόλεμον ὄρος τι Ἀλμὰν κατέλαβε· κὰν-*
ταῦθα πρὸς μὲν τοῦ Ῥυμητάλκου τοῦ Θρᾳκός, προπεμφθέντος ἐπ'
αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ Σεουήρου, βραχείᾳ τινὶ μάχῃ ἡττήθησαν, πρὸς δ'
4 *αὐτὸν ἐκεῖνον ἰσχυρῶς ἀντέσχον. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ τε Σεουήρου*
ἐς τὴν Μυσίαν διά τε τοὺς Δακοὺς καὶ διὰ τοὺς Σαυρομάτας πορ-
θοῦντας αὐτὴν ἀπάραντος, καὶ τοῦ Τιβερίου τοῦ τε Μεσσαλίνου
ἐν Σισκίᾳ ἐγχρονισάντων, τήν τε συμμαχίδα σφῶν ἐπέδραμον καὶ
5 *συχνοὺς προσαπέστησαν. καὶ ἐς μὲν χεῖρας, καίπερ τοῦ Τιβερίου*
πλησιάσαντός σφισιν, οὐκ ἦλθον αὐτῷ, ἄλλοσε δὲ καὶ ἄλλοσε με-
θιστάμενοι πολλὰ ἐπόρθησαν· τῆς τε γὰρ χώρας ἐμπείρως ἔχοντες
καὶ κούφως ἐσκευασμένοι, ῥᾳδίως ὅπῃ ποτὲ ἐβούλοντο ἐχώρουν.
M 187r *καὶ ἐπειδή γε | ὁ χειμὼν ἐνέστη, πολὺ πλείω ἐκακούργησαν· καὶ*
6 *γὰρ καὶ ἐς τὴν Μακεδονίαν αὖθις ἐνέβαλον. καὶ τούτους μὲν ὅ τε*
Ῥυμητάλκης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ῥασκύπορις μάχῃ κατέλαβον· οἱ
δὲ δὴ ἄλλοι τῇ μὲν χώρᾳ σφῶν πορθουμένῃ μετὰ τοῦτο ἐπί τε
p. C. 7 *Καικιλίου Μετέλλου καὶ ἐπὶ Λικινίου Σιλανοῦ ὑπάτων οὐκ ἐπή-*
μυναν, ἐς δὲ τὰ ἐρυμνὰ ἀναφυγόντες ἐκεῖθεν ὅπῃ παρείκοι κατα-
δρομὰς ἐποιοῦντο.

31 *μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος, καὶ ὑποπτεύσας ἐς τὸν Τιβέ-*
ριον ὡς δυνηθέντα μὲν ἂν διὰ ταχέων αὐτοὺς κρατῆσαι, τρίβοντα
δὲ ἐξεπίτηδες ἵν' ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου
προφάσει ᾖ, πέμπει τὸν Γερμανικὸν καίτοι ταμιεύοντα, στρατιώτας
οἱ οὐκ εὐγενεῖς μόνον ἀλλὰ καὶ ἐξελευθέρους δούς, ἄλλους τε καὶ
ὅσους παρά τε τῶν ἀνδρῶν καὶ παρὰ τῶν γυναικῶν δούλους, πρὸς
2 *τὰ τιμήματα αὐτῶν, σὺν τροφῇ ἐκμήνῳ λαβὼν ἠλευθέρωσεν. οὐ*

1. 2. 11 = Zon. 10, 37 p. 425, 8–10 B. (p. 450, 24–26 D.)   25–28 > Zon. 10, 37 p. 425, 10–13 B. (p. 450, 26–451, 1 D.)

7 *Ἀλμὰν*] *Alma* Eutr. 9, 17, 2 (*alman* (acc.) G rectene?), *τὸ Ἄλμον ὄρος* Paean.), *v. Prob.* 18, 8, Vict. *ep.* 37, 3   8 *Ῥυμητάλκου*] cf. ad 54, 20, 3   11 *Σαυρομάτας*] cf. ad 54, 20, 3   13 *Σισκίᾳ* Xyl., *σισκίαι* M, cf. ad 49, 37, 1   20 *Ῥασκύπορις*] cf. ad 47, 25, 2   22 *Λικινίου* Bk., *λικιννίου* M.

μόνον δὲ τοῦτο πρὸς τὴν τοῦ πολέμου χρείαν ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ
τὴν ἐξέτασιν τῶν ἱππέων τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ γιγνομένην ἀνεβάλετο.
κατά τε τῆς πανηγύρεως τῆς μεγάλης ηὔξατο, ὅτι γυνή τις ἐς τὸν
βραχίονα γράμματα ἄττα ἐντεμοῦσα ἐθείασέ τινα. ᾔσθετο μὲν γὰρ 3
ὅτι οὐκ ἐκ θεοῦ κατέσχητο ἀλλ' ἐκ παρασκευῆς αὐτὸ ἐπεποιήκει·
ἐπειδὴ δὲ τὸ πλῆθος ἄλλως τε καὶ διὰ τοὺς πολέμους τόν τε λιμόν,
ὃς καὶ τότε αὖθις συνέβη, δεινῶς ἐταράττετο, πιστεύειν τε καὶ αὐ-
τὸς τοῖς λεχθεῖσιν ἐπλάττετο, καὶ πάνθ' ὅσα παραμυθήσεσθαι τὸν
ὅμιλον ἤμελλεν ὡς καὶ ἀναγκαῖα ἔπραττε. καὶ ἐπί γε τῇ σιτοδείᾳ 4
δύο αὖθις ἐκ τῶν ὑπατευκότων ἐπιμελητὰς τοῦ σίτου σὺν ῥαβδού-
χοις ἀπέδειξε. προσδεόμενος δὲ δὴ χρημάτων ἔς τε τοὺς πολέμους
καὶ ἐς τὴν τῶν νυκτοφυλάκων τροφήν, τό τε τέλος τὸ τῆς πεντη-
κοστῆς ἐπὶ τῇ τῶν ἀνδραπόδων πράσει ἐσήγαγε, καὶ τὸ ἀργύριον
τὸ τοῖς στρατηγοῖς τοῖς τὰς ὁπλομαχίας | ποιοῦσιν ἐκ τοῦ δημοσίου M 187r
διδόμενον ἐκέλευσε μηκέτ' ἀναλίσκεσθαι.

τὸν δὲ δὴ Γερμανικόν, ἀλλ' οὐ τὸν Ἀγρίππαν ἐπὶ τὸν πόλεμον 32
ἐξέπεμψεν, ὅτι δουλοπρεπής τε ἐκεῖνος ἦν καὶ τὰ πλεῖστα ἡλιεύετο,
ὅθενπερ καὶ Ποσειδῶνα ἑαυτὸν ἐπωνόμαζε, τῇ τε ὀργῇ προπετεῖ
ἐχρῆτο, καὶ τὴν Ἰουλίαν ὡς μητρυιὰν διέβαλλεν, αὐτῷ τε τῷ Αὐ- 2
γούστῳ πολλάκις ὑπὲρ τῶν πατρῴων ἐπεκάλει. καὶ οὐ γὰρ ἐσωφρο-
νίζετο, ἀπεκηρύχθη, καὶ ἥ τε οὐσία αὐτοῦ τῷ στρατιωτικῷ ταμιείῳ
ἐδόθη, καὶ αὐτὸς ἐς Πλανασίαν τὴν πρὸς Κύρνῳ νῆσον ἐνεβλήθη.

ταῦτα μὲν ἐν τῇ πόλει ἐγένετο· τοῦ δὲ δὴ Γερμανικοῦ ἐς τὴν 3
Παννονίαν ἐλθόντος καὶ στρατευμάτων πολλαχόθεν ἐκεῖσε συνιόν-
των, τηρήσαντες οἱ Βάτωνες τὸν Σεουῆρον ἐκ τῆς Μυσίας προσιόντα
ἐπέπεσον αὐτῷ ἀπροσδόκητοι, στρατοπεδευομένῳ πρὸς τοῖς Οὐολ-
καίοις ἕλεσι, καὶ τοὺς μὲν ἔξω τοῦ ταφρεύματος ἐφόβησαν καὶ

16. 20—22 > Zon. 10, 37 p. 425, 13—16 B. (p. 451, 1—4 D.)

2 ἀνεβάλετο] ἀνελάβετο Reim. perperam, cf. Mommsen *Staatsr.* 3, 494, 2 3 κατά — ηὔξατο] cf. [Dem.] *ep.* 1 sub fin., Plut. *Mar.* 26, 2, al , ad rem vide Suet. *Aug.* 23 ηὔξατο R. St., εὔξατο M 12 πεντηκοστῆς] πεντεικοστῆς Cuiac. *Observ.* 6, 28 et Lips. *de magn. rom.* 2, 4, probatum Mommseno *Staatsr.* 2^2, 974, 2, Marquardto *Staatsverw.* 2^2, 278, aliis propter Tac. *ann.* 13, 31, mihi non item, quoniam πεντεικοστὴ pro πεντεκαιεικοστὴ Graece dici nequit. vectigal post auctum credo 19 Ἰουλίαν] Λιουίαν Lips. ad Tac. *ann.* 1, 3 probabiliter, haec sane intellegitur, et parum credibile Dionem eam iam ante Augusti exitum Iuliam vocasse cum praesertim etiam post a. 14 Liviam nominare pergat. ceterum cf. ad c. 13, 1 a 21 ταμιείῳ Bk., ταμείωι M 22 Πλανασίαν] ita M (in marg. corr. ant. παλνασίαν), Πλανασία *Planasia* Varr. *r. r.* 3, 6, 2, Strab. 2, 5, 19 p. 123, Plin. *n. h.* 3, 80 (*Planasia* Sol. 3, 2, *planana* Ricc., *planaria* reliqui) et 81, Tac. *ann.* 1, 3. 5; 2, 39, Ptol. 3, 1, 69, *itin. Ant.* p. 513.

κατήραξαν ἐς αὐτό, δεξαμένων δέ σφας τῶν ἔνδον ἡττήθησαν.
4 καὶ μετὰ τοῦθ' οἱ Ῥωμαῖοι νεμηθέντες, ὅπως πολλαχῇ ἅμα τῆς
χώρας κατατρέχωσιν, οἱ μὲν ἄλλοι οὐδὲν ἄξιον λόγου τότε γε ἔδρα-
σαν, ὁ δὲ δὴ Γερμανικὸς Μαζαίους Δελματικὸν ἔθνος μάχῃ νικήσας
ἐκάκωσεν.

33 ἐν μὲν δὴ τῷ ἔτει ἐκείνῳ ταῦτ' ἐπράχθη, Μάρκου δὲ δὴ Φου-
p. C. 8 ρίου μετὰ Σέξτου Νωνίου ὑπατεύσαντος ἐπεθύμησαν μὲν καὶ οἱ
Δελμάται καὶ οἱ Παννόνιοι συμβῆναι διὰ τὸ τὸ μὲν πρῶτον λιμῷ,
Suid. s. v. ἀλλόκοτοι εἶτα καὶ νόσῳ ἀπ' αὐτοῦ, πόαις τέ τισιν ἀλλοκότοις καὶ ῥίζαις
χρώμενοι, πονηθῆναι, οὐκ ἐπεκηρυκεύσαντο δὲ κωλυσάντων τῶν
μηδεμίαν παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐλπίδα σωτηρίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ
2 ὣς ἀντεῖχον. καὶ Σκενόβαρδός τέ τις προσποιησάμενος μεταστή-
σεσθαι, καὶ πέμψας κατ' αὐτὸ τοῦτο πρὸς Μάνιον Ἔννιον φρού-
ραρχον Σισκίας ὡς ἕτοιμος μὲν ὢν αὐτομολῆσαι, δεδιὼς δὲ μὴ
προπάθῃ .....

3 Padus, quem Italiae soli fluviorum regem dicunt cognomento Eridanus, [ex Verg. *Georg.* 1, 482] ab Augusto imperatore latissima fossa demissus,

---

2 πολλαχῇ] an ⟨πολλὰ⟩ πολλαχῇ? 4 Μαζαίους] ita quoque Strab. 7, 5, 3 p. 314, at *Maezeius* Dipl. n. 7, *Maezeis finibus* C. I. L. 3, 6383, *Maezei* Plin. *n. h.* 3, 142, Μαιζαῖοι Ptol. 2, 16, 5 (μαζαῖοι codd. deteriores aliquot). an scribendum apud Dionem et Strabonem Μαιζαίους? 12 Σκενόβαρδός] an Σκενόβαρβός? cf. C. I. L. 3, 1265. 1266. 4372; 10, 3618, Dipl. n. 20 13 πρὸς] πρὸ M sed πρὸς corr. ant. Μάνιον Ἔννιον] cf. Tac. *ann.* 1, 38 14 Σισκίας Bk, σισκιας M, cf. ad 49, 37, 1 15 προπάθῃ ||] inter προπάθῃ et μέντοι (c. 34, 1) in codice Marciano desunt folia quattuor, media quaternionis λε', cf. vol. 1 p. LXXI et LXXVIII sq. eorum quae perierunt paucissima tantum supersunt apud Xiphilinum (qui bellorum enarrationes brevissime reddere solet) et fortasse apud Jordanem.

16—517, 4 admodum veri simile videtur haec (certe ultima) derivari e Romanis historiis Cassii Dionis, qui etiam *Get.* 2, 14 tamquam *celeberrimus scriptor annalium* laudatur (cf. 76, 12, 1), nec vero e Geticis Dionis Prusaeensis, adhibitis a Jordane *Get.* 5, 40 (?); 9, 58; 10, 65, quorum scriptorem cum nostro confundit (cf. 5, 40: *Dio qui historias eorum* (Gothorum) *annalesque Graeco stilo composuit*, 9, 58: *Dio storicus et antiquitatum diligentissimus inquisitor qui operi suo Getica titulum dedit*) ut confundit Suidas *s. v.* haud sane credibile Dionem qui de portu Miseni ab Agrippa instituto tam copiose egerit (48, 49—51), de Ravennate portu vix minus claro prorsus tacuisse. iam si quaerimus ubinam hoc narratum fuerit vix cogitandum videtur de historiae Dioneae partibus inter c. 9, 4 et 10, 2, item c. 10, 15 et 10 a, 1, item c. 11, 2 et 13, 2 deperditis (quanquam ibi narrari potuisse non praefracte neges), nec magis de lacuna 56, 24, 5. contra aptissima videtur haec magni ambitus lacuna, qua tamen unius tantum anni res gestae perierunt, cum praesertim non audacius fortasse fuerit autumare

qui septima sui alvei parte per mediam influit civitatem, ad ostia sua amoenissimum portum praebens, classem ducentarum quinquaginta navium, Dione referente, tutissima dudum credebatur recipere statione. Jordanis *Get.* 29, 150.

λωφήσαντος δέ ποτε τοῦ λιμοῦ, ἐπί τε τῷ τοῦ Γερμανικοῦ ὀνόματι, ὃς ἦν τοῦ Δρούσου παῖς, καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἱπποδρομίας ἐποίησε, καὶ ἐν αὐταῖς ἐλέφας τε ῥινοκέρωτα κατεμαχέσατο καὶ ἀνὴρ ἱππεὺς πλούτῳ ποτὲ προενεγκὼν ἐμονομάχησε. 4

καὶ ἐπειδὴ καὶ τῷ γήρᾳ καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀσθενείᾳ ἔκαμνεν, ὥστε μὴ δύνασθαι πᾶσι τοῖς δεομένοις τι αὐτοῦ χρηματίζειν, τὰ μὲν ἄλλα αὐτὸς μετὰ τῶν συνέδρων καὶ διεσκόπει καὶ ἐδίκαζεν, ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ βήματος προκαθήμενος, τὰς δὲ δὴ πρεσβείας τάς τε παρὰ τῶν δήμων καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων ἀφικνουμένας τρισὶ τῶν ὑπατευκότων ἐπέτρεψεν, ὥστ' αὐτοὺς χωρὶς ἕκαστον καὶ διακούειν τινῶν καὶ ἀπόκρισιν αὐτοῖς διδόναι, πλὴν τῶν ὅσα ἀναγκαῖον ἦν τήν τε βουλὴν καὶ ἐκεῖνον ἐπιδιακρίνειν. Xiph. 114, 15—30. 5

. . . | *μέντοι καὶ ἐν τοῖς πρώτοις ἀλλ' ἐν τοῖς ὑστάτοις ἀπεφαί-* 34 M 188r
νετο, ὅπως ἰδιοβουλεῖν ἅπασιν ἐξείη καὶ μηδεὶς αὐτῶν τῆς ἑαυτοῦ γνώμης, ὡς καὶ ἀνάγκην τινὰ συμφρονῆσαί οἱ ἔχων, ἐξίσταιτο, τοῖς τε ἄρχουσι πολλάκις συνεδίκαζε· καὶ ὁσάκις γε οἱ παρεδρεύοντές

praecipue propter bella cum Dalmatis, Illyriis, Pannoniis gesta gerendave Augustum hunc portum fecisse (cf. c. 29, 4). quae si recte disputata sunt statuendum erit portum Ravennatium, dudum sane inchoatum, a. p. C. 8 fuisse perfectum. qui de tempore quo institutus sit postremus disputavit Fiebiger (*de classium Italicarum historia et institutis, Leipziger Studien* 15 p. 275—462), demonstravit fossam Augustam, qua Padus *Ravennam trahitur* (Plin. *n. h.* 3, 119) iam extitisse scribente Vitruvio i. e. ante annum 741/13 et cognitum fuisse Valgio Rufo poetae (*Fragm. poet. Rom.* ed. Baehrens p. 343 n. 3) qui secundum Ribbeckii sententiam (*röm. Dichtung* 2, 360) per primos decem annos principatus Augusti cecinit, non demonstravit fossam hanc non prius ducere potuisse Augustum quam portum Ravennatem satis amplum munitumque effecisset (*l. l.* p. 289).

5—8 ad haec cf. Suet. *Aug.* 43, *Mon. Anc.* 4, 31. 32 et Mommsen *a. l.*

9—16 inter haec et quae post lacunam in codice M exstant non multa intercidisse apparet.

6 *ἱπποδρομίας*] munus cum circensibus coniunctum fuisse videtur, cf. etiam 51, 22, 4 11 *διεσκόπει* scripsi ex V, *διεσκ* . . . . . C, *διεσκέψατο* Lb 12 *δὴ* inserui ex V, *μὴ* C, om. Lb

17 *μέντοι*] incipit rursus codex M, cf. ad c. 33, 2. ceterum supplet Bk.: ⟨ . . . *πρότερον μὲν ὁ Αὔγουστος ἔς τε τὸ συνέδριον συνεχῶς ἐφοίτα, οὐ*⟩ *μέντοι* 19 *ἐξίσταιτο* Bk., *ἐξίσταται* M *τοῖς τε* scripsi ex M, *τοῖς* Morellius, *καὶ τοῖς* Bk.

σφισιν ἐδιχογνωμόνουν, καὶ ἡ ἐκείνου ψῆφος ἀπὸ τῆς ἴσης ταῖς
2 τῶν ἄλλων ἠριθμεῖτο. τότε δὲ τῇ μὲν γερουσίᾳ καὶ ἄνευ ἑαυτοῦ
τὰ πολλὰ δικάζειν ἐπέτρεπεν, ἐς δὲ τὸν δῆμον οὐκέτι παρῄει, ἀλλὰ
τῷ μὲν προτέρῳ ἔτει πάντας τοὺς ἄρξοντας αὐτός, ἐπειδήπερ ἐστα-
σιάζετο, ἀπέδειξε, τούτῳ δὲ καὶ τοῖς ἔπειτα γράμματά τινα ἐκτιθεὶς
3 συνίστη τῷ τε πλήθει καὶ τῷ δήμῳ ὅσους ἐσπούδαζε. πρὸς μέντοι
τὰς τῶν πολέμων διαχειρίσεις οὕτως ἔρρωτο ὥσθ᾽, ἵν᾽ ἐγγύθεν καὶ
ἐπὶ τοῖς Δελμάταις καὶ ἐπὶ τοῖς Παννονίοις πᾶν ὅ τι χρὴ συμβου-
λεύειν ἔχῃ, πρὸς Ἀρίμινον ἐξώρμησε. καὶ ἐπί τε τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ
εὐχαὶ ἐγένοντο, καὶ ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ αἱ θυσίαι ὥσπερ ἐκ πολεμίας
τινὸς ἀνακομισθέντος ἐτελέσθησαν.
4 ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπράχθη, ἐν δὲ τούτῳ ὁ Βάτων ὁ Βρεῦ-
κος, ὁ τόν τε Πίννην προδοὺς καὶ μισθὸν τούτου τὴν ἀρχὴν τῶν
Βρεύκων λαβών, ἑάλω τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου Βάτωνος καὶ διεφθάρη·
5 ἐπειδὴ γὰρ ὑποπτεύσας τι ἐς τὸ ὑπήκοον ὁμήρους καθ᾽ ἕκαστον τῶν
φρουρίων περιιὼν ᾔτει, μαθὼν τοῦτ᾽ ἐκεῖνος ἐνήδρευσέ που αὐτόν,
καὶ μάχῃ κρατήσας κατέκλεισεν ἐς τεῖχος, καὶ μετὰ τοῦτ᾽ ἐκδοθέντα
ὑπὸ τῶν ἔνδον λαβὼν παρήγαγέ τε ἐς τὸ στράτευμα, καὶ καταψη-
6 φισθέντα ἀποθανεῖν ἐν χερσὶν ἐποίησε. γενομένου δὲ τούτου συχνοὶ
τῶν Παννονίων ἐπανέστησαν, καὶ αὐτοῖς ὁ Σιλουανὸς ἐπιστρατεύσας
τούς τε Βρεύκους ἐνίκησε καὶ τῶν ἄλλων τινὰς ἀμαχεὶ προσεποιή-
σατο. ἰδὼν οὖν ταῦτα ὁ Βάτων τῆς μὲν Παννονίας οὐδεμίαν ἔτ᾽
M 188r |ἐλπίδα ἔσχε, τὰς δὲ ἐς τὴν Δελματίαν ἐξ αὐτῆς ἐσόδους φρουραῖς
7 διαλαβὼν ἐκείνην ἐπόρθει. καὶ οὕτω καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Παννονίων,
ἄλλως τε καὶ τῆς χώρας σφῶν ὑπὸ τοῦ Σιλουανοῦ κακουμένης,
ὡμολόγησαν, πλὴν καθ᾽ ὅσον λῃστικά τινα οἷα ἐκ ταραχῆς τοσαύ-
της ἐπὶ πλεῖον κακουργοῦντα διεγένετο, ὅπερ που καὶ ἀεὶ ὡς εἰπεῖν
παρά τε τοῖς ἄλλοις καὶ παρ᾽ ἐκείνοις μάλιστα συμβαίνει.

---

21 cf. Zon. 10, 37 p. 425, 16—18 B. (p. 451, 4—8 D.)

---

1 ἐδιχογνωμόνουν Morellius, ἐδιχογνώμουν M   3 τὰ om. M, inter lin. add. corr. ant.   10 αἱ] δημόσιαι Rk. sine causa   13 Πίννην] *Pinneti* (abl.), *Pinnetem* sive *Pinetem* (acc.) Vell. 2, 110, 4 et 114, 4, cf. quoque fr. 49, 3; 53, App. *Ill.* 7. 8   16 περιιὼν R. St., περιὼν M   20 αὐτοῖς Rk., αὐτὸς M   21 ἀμαχεὶ] ita M   26 λῃστικὰ] ita M   28 συμβαίνει] additur in M καὶ ταῦτα μὲν ἄλλοι καθῆρον (56, 1, 1).

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩΝ ΝΕ M

LIBER LVI.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἕκτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

α. Ὡς τοῖς τὰ τέκνα ἔχουσι καὶ μετὰ τοῦτο τοῖς ἀτέκνοις καὶ ἀγάμοις ὁ Αὔγουστος διελέχθη, καὶ ὅσα ἐπ' αὐτοῖς ὥρισεν (c. 1—10).

β. Ὡς Κυίντίλιος Οὐάρος ἡττηθεὶς ὑπὸ Κελτῶν ἀπέθανεν (c. 18—24).

γ. Ὡς τὸ Ὁμονόειον καθιερώθη (c. 25).

δ. Ὡς ἡ Λιουίας στοὰ καθιερώθη (c. 27).

ε. Ὡς Αὔγουστος μετήλλαξεν (c. 29—47).

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕξ, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(762/9)	*Κ. Σουλπίκιος Κ. υἱ. Καμερῖνος* *Γ. Ποππαῖος Κ. υἱ. Σαβῖνος*	*ὕπ.*
(763/10)	*Π. Κορνήλιος Π. υἱ. Δολοβέλλας* *Γ. Ἰούνιος ⟨Γ. υἱ.⟩ Σιλανός*	*ὕπ.*
(764/11)	*Μ. Αἰμίλιος Κ. υἱ. Λέπιδος* *Τ. Στατίλιος Τ. υἱ. Ταῦρος*	*ὕπ.*
(765/12)	*Γερμανικὸς Τι. Καίσαρος υἱ. Καῖσαρ* *Γ. Φοντέιος Γ. υἱ. Καπίτων*	*ὕπ.*
(766/13)	*Λ. Μουνάτιος Λ. υἱ. Πλάγκος* *Γ. Σίλιος Γ. υἱ. Καικίνα Λάργος*	*ὕπ.*
(767/14)	*Σέξτος Πομπήιος Σέξτου υἱ.* *Σέξτος Ἀπουλέιος Σέξτου υἱ.*	*ὕπ.*

καὶ ταῦτα μὲν ἄλλοι καθῄρουν, ὁ δὲ δὴ Τιβέριος ἐς τὴν Ῥώμην, **1** μετὰ τὸν χειμῶνα ἐν ᾧ Κύιντος Σουλπίκιος καὶ Γάιος Σαβῖνος p. C. 9 ὑπάτευσαν, ἀνεκομίσθη· καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Αὔγουστος ἐς τὸ προά-

---

21—23 > Zon. 10, 37 p. 425, 18. 19 B. (p. 451, 7. 8 D.)

---

1 *πεντηκοστῷ ἕκτῳ*] *νϛ* M 8 *ἕξ*] *ϛ* M 12 ⟨*Γ. υἱ.*⟩ inserui, cf. *fast. Cap.*, C. I. L. 6, 1384 13 *Μ.*] ita quoque c. 25, 2, *fast. Ant.* (*min.* XVI) et Cassiod., at *Manius fast. Arv.* (*min.* XIV), C. I. L. 1, 759; 3, 398 = suppl. 7089; 8, 9247; 9, 1456; 12, 4333; 14. 2302, Sen. *controv.* 10 *pr.* 3, Tac. *ann.* 3, 22 (ceteroquin *Marcus*, cf. Pauly-Wissowa *RE.* 1, 551) 15 *Τι.* addidi ex M 16 *Φοντέιος* scripsi, *φοντοιος* (s. acc.) M, *Φοντήιος* Xyl. 18 *Γ. υἱ.*] scribendum videtur *Π. υἱ.*, ut habent *fast. Cap.* *Καικίνα Λάργος* scripsi, *καικιναλαριος* (s. acc.) M, cf. *fast. Ant.* (*min.* XVI), cognomina haec erasa in *fast. Cap.*, vide C. I. L. 1² p. 39 adn. 19 *Σέξτου υἱ.* scripsi, *σεξστ υἱ* M 20 *Σέξτος Σέξτου* scripsi, *σεξ* M *Ἀπουλέιος* scripsi, *ἀπούλιος* M, *Ἀπουλήιος* Leuncl. — *ὕπ.* quater scribitur post alterius consulis nomen, sed duo postrema reperiuntur post *πλάγκος* (v. 17) et post *καικιναλαριος* (v. 18)

21 *καὶ ταῦτα — καθῄρουν*] cf. ad 55, 34, 7.

στειον ἀπαντήσας ἦλθέ τε μετ' αὐτοῦ ἐς τὰ Σέπτα, κἀνταῦθα ἀπὸ
βήματος τὸν δῆμον ἠσπάσατο, καὶ μετὰ τοῦτο τά τε ἄλλα τὰ προσ-
M 189r ήκοντα ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐποίησε καὶ θέας ἐπινικίους | διὰ τῶν
2 ὑπάτων. ἐπειδή τε οἱ ἱππῆς πολλῇ ἐν αὐταῖς σπουδῇ τὸν νόμον τὸν
περὶ τῶν μήτε γαμούντων μήτε τεκνούντων καταλυθῆναι ἠξίουν,
ἤθροισεν ἐς τὴν ἀγορὰν χωρὶς μὲν τοὺς ἀγυναίους σφῶν χωρὶς δὲ
τοὺς γεγαμηκότας ἢ καὶ τέκνα ἔχοντας, καὶ ἰδὼν πολὺ τούτους
ἐκείνων ἐλάττους ἤλγησέ τε καὶ διελέξατο αὐτοῖς τοιάδε·

2 "εἰ καὶ ὀλίγοι παντάπασιν, ὥς γε πρὸς τοσοῦτον ὄγκον πόλεως
εἰπεῖν, καὶ πολλῷ καταδεέστεροι τῶν ἑτέρων τῶν μηδὲν τῶν δεόντων
πράττειν ἐθελόντων ἐστέ, ἀλλ' ἔγωγε καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο μᾶλλον
ὑμᾶς ἐπαινῶ καὶ πολλὴν χάριν ὑμῖν ἔχω, ὅτι καὶ ἐπείσθητε καὶ
2 τὴν πατρίδα συμπληθύετε. ἐκ γὰρ τῶν οὕτω βιούντων παμπλη-
θεῖς οἱ μετὰ ταῦτα Ῥωμαῖοι γενήσονται· καὶ γὰρ τὸ κατ' ἀρχὰς
καὶ πάνυ βραχεῖς ὄντες, ἔπειτα γάμων ἐπιμεληθέντες καὶ τέκνα
ποιησάμενοι πάντας ἀνθρώπους οὐκ εὐανδρίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ πο-
3 λυανθρωπίᾳ ὑπερέφυμεν. ὧν χρὴ μεμνημένους τὸ θνητὸν τῆς φύ-
σεως ἡμῶν ἀιδίῳ διαδοχῇ γενῶν ὥσπερ τινῶν λαμπαδίων παρα-
μυθεῖσθαι, ἵν' ἐν ᾧ μόνῳ τῆς θείας εὐδαιμονίας ἡττώμεθα, τοῦτ'
4 ἐξ ἀλλήλων ἀθάνατον καθιστώμεθα. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὰ μάλιστα
ὁ πρῶτος καὶ μέγιστος ἐκεῖνος θεός, ὁ τεχνησάμενος ἡμᾶς, διχῇ τε
διεῖλε τὸ θνητὸν γένος, καὶ τὸ μὲν ἄρρεν αὐτοῦ τὸ δὲ θῆλυ ἀπο-
δείξας ἔρωτα καὶ ἀνάγκην σφίσι τῆς πρὸς ἀλλήλους συνουσίας ἐνέ-
βαλε, καὶ γόνιμον τὴν ὁμιλίαν αὐτῶν ἐποίησεν, ὅπως ἐκ τῶν ἀεὶ
5 γεννωμένων ἀίδιον τρόπον τινὰ καὶ τὸ θνητὸν ἀπεργάσηται. καίτοι
καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν οἱ μὲν ἄρρενες αἱ δὲ θήλειαι νομίζονται, καὶ
οἱ μὲν γεγεννηκέναι τινὰς οἱ δ' ἐκ τινῶν γεγεννῆσθαι παραδέδονται·
M 189v οὕτω καὶ παρ' ἐκείνοις τοῖς μηδὲν τούτων δεομένοις καλὸν εἶναι
3 δέδοκται καὶ γάμος καὶ τέκνωσις. ὥστε ὀρθῶς μὲν ἐποιήσατε τοὺς
θεοὺς μιμησάμενοι, ὀρθῶς δὲ καὶ τοὺς πατέρας ζηλώσαντες, ἵν'
ὥσπερ ὑμᾶς ἐκεῖνοι ἐγέννησαν, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἄλλους τεκνώσητε,
καὶ καθάπερ ἐκείνους ὑμεῖς προγόνους καὶ ἡγεῖσθε καὶ ὀνομάζετε,
2 οὕτω καὶ ὑμᾶς ἕτεροι καὶ νομίσωσι καὶ προσείπωσι, τά τε ἔργα
ὅσα ἐκεῖνοι καλῶς πράξαντες ὑμῖν μετ' εὐκλείας παρέδοσαν, καὶ
ὑμεῖς ἄλλοις παραδῶτε, καὶ τὰ κτήματα ὅσα αὐτοὶ κτησάμενοι κατέ-
λιπον ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἑτέροις ἐξ ὑμῶν αὐτῶν γεγονόσι καταλίπητε.

4 ἱππῆς] ita M (ἱππεῖς) 5 μήτε (prius) Bk., μὴ M 6 ἀγυναίους] ἀγύνους Dind. recte ut videtur, cf. 54, 30, 5; 56, 5, 7 et 6, 6 et 10, 1, illud tuetur Lobeck ad Phryn. p. 185 13 συμπληθύετε restitui ex M coll. Herod. 4, 48. 50, συμπληθύνετε St. 21 ad haec in marg. M ϛ.

πῶς μὲν γὰρ οὐκ ἄριστον γυνὴ σώφρων οἰκουρὸς οἰκονόμος παιδο- 3
τρόφος, ὑγιαίνοντά τε εὐφρᾶναι καὶ ἀσθενοῦντα θεραπεῦσαι, εὐτυ-
χοῦντί τε συγγενέσθαι καὶ δυστυχοῦντα παραμυθήσασθαι, τοῦ τε
νέου τὴν ἐμμανῆ φύσιν καθεῖρξαι καὶ τοῦ πρεσβυτέρου τὴν ἔξωρον
αὐστηρότητα κεράσαι; πῶς δ' οὐχ ἡδὺ ἀνελέσθαι τέκνον ἐξ ἀμφοῖν 4
συμπεφυκὸς καὶ θρέψαι καὶ παιδεῦσαι, εἰκόνα μὲν τοῦ σώματος
εἰκόνα δὲ καὶ τῆς ψυχῆς, ὥστε ἐν ἐκείνῳ αὐξηθέντι ἕτερον αὐτὸν
γενέσθαι; πῶς δ' οὐ μακαριστόν, ἀπαλλαττόμενον ἐκ τοῦ βίου, 5
διάδοχον καὶ κληρονόμον οἰκεῖον ἐξ ἑαυτοῦ γεγονότα καὶ τοῦ γένους
καὶ τῆς οὐσίας καταλιπεῖν, καὶ τῇ μὲν φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ δια-
λυθῆναι τῇ δὲ ἐκείνου διαδοχῇ ζῆσαι, καὶ μήτ' ἐπ' ἀλλοτρίοις ὥσπερ
ἐν πολέμῳ γενέσθαι μήτε ἄρδην ὥστε ἐν πολέμῳ γε ἀπολέσθαι;
καὶ ταῦτα μὲν τὰ κέρδη ἴδιά που τοῖς γαμοῦσι καὶ τεκνοποιοῦσιν 6
ὑπάρχει· τῷ δὲ δὴ κοινῷ, οὗπερ ἕνεκα καὶ παρὰ γνώμην πολλὰ
ποιεῖν ὀφείλομεν, πῶς μὲν οὐ καλὸν πῶς δ' οὐκ ἀναγκαῖον, εἴπερ
αἵ τε πόλεις καὶ οἱ δῆμοι ἔσονται, καὶ ὑμεῖς τε ἑτέρων ἄρξετε 7
καὶ οἱ ἄλλοι ὑμῖν ὑπακούσουσι, πολυπληθίᾳ ἔν τε εἰρήνῃ γῆν ἐργά- M 190r
σασθαι καὶ ναυτιλίας ναυτίλασθαι τέχνας τε ἀσκῆσαι καὶ δημιουρ-
γίας ἐπιτηδεῦσαι, καὶ ἐν πολέμῳ τά τε ὄντα προθυμότερον διὰ
τὰ γένη σῶσαι καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολλυμένων ἑτέρους ἀντικαταστῆσαι;
ὑμᾶς μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, (μόνοι γὰρ ⟨ἂν⟩ ἄνδρες δικαίως ὀνομά- 8
ζοισθε), καὶ ὦ πατέρες, (καὶ γὰρ ταύτην ἄξιοι τὴν ἐπωνυμίαν ὁμοίως
ἐμοὶ ἔχειν ἐστέ) καὶ φιλῶ διὰ ταῦτα καὶ ἐπαινῶ, καὶ τούτοις τε
οἷς ἔθηκα ἄθλοις ἀγάλλω, καὶ προσέτι καὶ ἄλλαις καὶ τιμαῖς καὶ
ἀρχαῖς ἐπιγαυρώσω, ὥστ' αὐτούς τε μεγάλα καρπώσασθαι καὶ τοῖς
παισὶ μὴ ἐλάττω καταλιπεῖν. μεταβήσομαι δὲ δὴ καὶ ἐπὶ τοὺς 9
ἄλλους τοὺς οὔτε τι τῶν ὁμοίων ὑμῖν πεποιηκότας καὶ πάντων
διὰ τοῦτο τῶν ἐναντίων τευξομένους, ἵνα μὴ μόνον ἐκ τῶν λόγων
ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἔτι καὶ μᾶλλον καταμάθητε ὅσον αὐτῶν
διαφέρετε."

ταῦτ' εἰπών, καὶ τὰ μὲν παραχρῆμα δούς τισιν αὐτῶν τὰ δ' 4
ὑποσχόμενος, μετῆλθέ τε πρὸς τοὺς ἑτέρους καὶ ἔλεξε καὶ ἐκεί-
νοις τάδε·

---

5 τέκνον] ⟨τε⟩ τέκνον Polak. 12 ἐν πολέμῳ γενέσθαι] ἐν δουλείᾳ vel ἐν πολεμίᾳ γενέσθαι Rk. otiose ὥστε ἐν πολέμῳ γε] ita M (ως τε corr. ant. ex ὥς γε), ὥσπερ ἐν πολέμῳ Reim., ὥσπερ ἐν σεισμῷ Bk., infeliciter, exp. Dind. recte fortasse, si varia lectio est pro iis quae praecedunt ὥσπερ ἐν πολέμῳ (cf. ad 43, 45, 2) a margine in textum illata, voluitne Dio: *certe quod ad memoriam apud posteros attinet?* 14 ἕνεκα Bk., εἵνεκα M 17 πολυπληθίᾳ Bk., πολυπληθίαι M ναυτιλίας Rk., ναυτιλίαι M 21 ⟨ἂν⟩ ins. Dind.

2 Θαυμαστὸν μέν τι πέπονθα, ὦ τί ἂν ὀνομάσαιμι ὑμᾶς; ἄνδρας; ἀλλ' οὐδὲν ἀνδρῶν ἔργον παρέχεσθε. πολίτας; ἀλλ' ὅσον ἐφ' ὑμῖν, ἡ πόλις ἀπόλλυται. Ῥωμαίους; ἀλλ' ἐπιχειρεῖτε τὸ ὄνομα τοῦτο καταλῦσαι. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, οἵτινές ποτέ ἐστε καὶ ὁτιδή ποτε χαίρετε ὀνομαζόμενοι, παράδοξόν μέν τι πάθος πέπονθα.
3 ὑπὲρ γὰρ τῆς πολυανθρωπίας ὑμῶν ἀεί τε πάντα ποιῶν καὶ νῦν ἐπιτιμήσειν ὑμῖν μέλλων, ἀλγῶ ὑμᾶς ὁρῶ πολλοὺς ὄντας, καὶ μᾶλλον ἂν ἐβουλόμην τοσούτους μὲν τοὺς ἑτέρους ἐκείνους, οἷς προδιείλεγμαι, εἶναι, [ἢ] ὅσοι ὑμεῖς ὁρᾶσθε, ὑμᾶς δὲ δὴ μάλιστα μὲν σὺν
4 ἐκείνοις τετάχθαι, εἰ δὲ μή, μηδὲ εἶναι· οἵτινες οὔτε τῆς τῶν θεῶν προνοίας οὔτε τῆς τῶν προπατόρων ἐπιμελείας ἐνθυμηθέντες ἐπι-
M 19 θυμεῖτε πᾶν μὲν τὸ γένος ἡμῶν ἀφανίσαι καὶ θνητὸν ὄντως ποιῆσαι, πᾶν δὲ τὸ Ῥωμαίων ἔθνος φθεῖραι καὶ παῦσαι. τί μὲν γὰρ ἂν ὑπολειφθείη σπέρμα ἀνθρώπινον, ἂν τὰ αὐτὰ ὑμῖν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες πράξωσιν; ὧν ἀρχηγοὶ γεγονότες εὐλόγως ἂν τὴν αἰτίαν τῆς
5 πανωλεθρίας ἔχοιτε. πῶς δ' οὔ, κἂν μηδένες ἄλλοι ζηλώσωσιν ὑμᾶς, εἰκότως ἂν καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο μισοῖσθε, ὅτι παρορᾶτέ τε ἃ μηδεὶς ἂν ἄλλος παρίδοι καὶ ἀμελεῖτε ὧν οὐδεὶς ⟨ἂν⟩ ἄλλος ἀμελήσειε, καὶ νόμους καὶ ἐπιτηδεύματα τοιαῦτα ἐσφέρετε ἃ ζηλώσαντες
6 μὲν πάντες ἂν ἀπόλοιντο, μισήσαντες δ' ὑμᾶς ἂν δικαιώσειαν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν φονέων φειδόμεθα ὅτι μὴ πάντες φονεύουσιν, οὐδὲ τοὺς ἱεροσύλους ἀφίεμεν ὅτι μὴ πάντες ἱεροσυλοῦσιν, ἀλλ' ὅστις ἂν τῶν ἀπειρημένων τι πράττων ἁλῷ, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου κολάζεται, ὅτι μόνος ἢ καὶ μετ' ὀλίγων ποιεῖ τι τοιοῦτον ὃ μηδεὶς
5 ἕτερος. καίτοι κἂν τὰ μέγιστά τις ἀδικήματα ὀνομάσῃ, οὐδέν ἐστι τἆλλα πρὸς τοῦτο τὸ νῦν ὑφ' ὑμῶν γιγνόμενον, οὐχ ὅτι ἓν πρὸς ἓν ἐξεταζόμενα, ἀλλ' οὐδὲ ὁμοῦ πάντα πρὸς τοῦτο τὸ ἓν παραβαλλόμενα. καὶ γὰρ μιαιφονεῖτε, μηδὲ τεκνοῦντες ἀρχὴν τοὺς ἐξ ὑμῶν γεννηθῆ-
2 ναι ὀφείλοντας, καὶ ἀνοσιουργεῖτε, τά τε ὀνόματα καὶ τὰς τιμὰς τῶν προγόνων παύοντες, καὶ ἀσεβεῖτε, τά τε γένη ὑμῶν τὰ καταδειχθέντα ὑπὸ τῶν θεῶν ἀφανίζοντες, καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀναθημάτων αὐτῶν, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἀπολλύντες, τά τε ἱερὰ
3 διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῶν ἀνατρέποντες. καὶ μέντοι καὶ τὴν πολιτείαν καταλύετε, μὴ πειθόμενοι τοῖς νόμοις, καὶ τὴν πατρίδα προδίδοτε, στερίφην τε αὐτὴν καὶ ἄγονον ἀπεργαζόμενοι, μᾶλλον δὲ ἄρδην κατασκάπτετε, ἔρημον τῶν οἰκησόντων ποιοῦντες· ἄνθρωποι

6 ὑμῶν] ἡμῶν Bk. 8 προδιείλεγμαι R. St., προσδιείλεγμαι M 9 [ἢ] exp. Rk. 16 ἔχοιτε Bk., ἔχητε M πῶς δ' οὔ, κἂν Cob (m.), πῶς δ' οὐκ. ἂν M 18 ⟨ἂν⟩ ins. R. St. 22 ἀλλ' ὅστις Rk., ἵν' ἄλλος ὅτις M.

γάρ που πόλις ἐστίν, ἀλλ' οὐκ οἰκίαι οὐδὲ στοαὶ οὐδ' ἀγοραὶ ἀν-
δρῶν κεναί. ἐνθυμήθητε οὖν, τίνα μὲν οὐκ ἂν ὀργὴν | ὁ Ῥωμύλος 4 M 191r
ἐκεῖνος ὁ ἀρχηγέτης ἡμῶν δικαίως λάβοι, λογισάμενος τά τε καθ'
ἑαυτόν, ὅθεν ἐγεννήθη, καὶ τὰ ὑμέτερα, ὅτι οὐδὲ ἐκ νομίμων γάμων
παιδοποιεῖσθαι ἐθέλετε· τίνα δ' οὐκ ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ Ῥωμαῖοι, 5
ἐννοήσαντες ὅτι αὐτοὶ μὲν καὶ τὰς ἀλλοτρίας κόρας ἥρπασαν, ὑμεῖς
δὲ οὐδὲ τὰς οἰκείας ἀγαπᾶτε, καὶ οἱ μὲν καὶ ἐκ τῶν πολεμίων ἐπαι-
δοποιήσαντο, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ἐκ τῶν πολιτίδων τεκνοῦτε· τίνα ὁ
Κούρτιος ὁ καὶ ἀποθανεῖν ὑπομείνας, ἵνα μὴ στερηθῶσι τῶν γυ-
ναικῶν οἱ γεγαμηκότες· τίνα Ἑρσιλία ἡ καὶ τῇ θυγατρὶ ἀκολουθή-
σασα καὶ τὰ γαμικὰ πάνθ' ἡμῖν καταδείξασα. ἀλλ' οἱ μὲν πατέρες 6
ἡμῶν καὶ ἐπολέμησαν πρὸς Σαβίνους ὑπὲρ τῶν γάμων, καὶ κατελύ-
σαντο τῶν τε γυναικῶν αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων συναλλαξάντων σφᾶς,
ὅρκους τε ἐπὶ τούτοις ἐπήγαγον καὶ συνθήκας τινὰς ἐποιήσαντο·
ὑμεῖς δὲ καὶ ἐκεῖνα πάντα συγχεῖτε. διὰ τί; ἢ ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀεὶ 7
ἄγνοι ἦτε, ὥσπερ αἱ ἱέρειαι αἱ ἀειπαρθένοι ἄνανδροί εἰσιν; οὐκοῦν
καὶ κολάζεσθε, ἂν ἀσελγαίνητέ τι, ὥσπερ καὶ ἐκεῖναι.

πικρῶς εὖ οἶδ' ὅτι καὶ τραχέως δοκῶ ὑμῖν διαλέγεσθαι. ἀλλὰ 6 Max. Conf. Flor. f. 91v (Mai. 51)
πρῶτον μὲν λογίσασθε ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ συχνοὺς καὶ καίοντες καὶ
τέμνοντες, ὅταν μὴ δύνωνται ἄλλως πως ὑγιεῖς γενέσθαι, θεραπεύ-
ουσιν, ἔπειτα δὲ ὅτι οὔτε ἑκὼν οὔθ' ἡδέως αὐτὰ λέγω, ὥστε ἐγὼ 2
μὲν καὶ αὐτὸ τοῦθ' ὑμῖν ἐγκαλῶ ὅτι με ἐς τούτους τοὺς λόγους
προηγάγετε, ὑμεῖς δ' εἴπερ ἄχθεσθε τοῖς εἰρημένοις, μὴ ποιεῖτε
ταῦτα ἐφ' οἷς ἀναγκαίως κακῶς ἀκούετε. εἰ γὰρ δὴ δάκνει τινὰς
ὑμῶν τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς
ἄλλους Ῥωμαίους πάντας τὰ ὑφ' ὑμῶν ποιούμενα; οὐκοῦν εἴπερ 3
ὡς ἀληθῶς ἀσχάλλετε, μεταβάλεσθε, ἵνα καὶ ἐπαινέσω ὑμᾶς καὶ
διαμείψωμαι. ὅτι γὰρ οὔτε τῇ φύσει χαλεπός | εἰμι, πάντα τε ὅσα M 191v
προσῆκον ἦν τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην πρᾶξαι ἀνθρωπίνως προκατε-
στησάμην, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε. ἦν μὲν γὰρ οὐδὲ πρόσθεν ἐξὸν 4
ἀμελεῖν τισι παιδοποιίας καὶ γάμων· καὶ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς εὐθὺς ἅμα
τῇ πρώτῃ τῆς πολιτείας καταστάσει ἀκριβῶς περὶ αὐτῶν ἐνομοθε-
τήθη, καὶ μετὰ τοῦτο πολλὰ καὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ἔδοξεν, ἃ

18—26 = Max. Conf. Flor. f. 91v: εὖ οἶδ' ὅτι καὶ τραχέως — τὰ ὑφ' ὑμῶν πραττόμενα [V. L. vide infra.]

---

5 *αὐτοῦ* Leuncl., *αὐτὸν* M 10 *Ἑρσιλία* M (correxit aliquis in *ἑρσηλία*) 19 *καίοντες*] *κάοντες* Dind., cf. ad 36, 22, 2 et ad 48, 51, 3 21 *ἔπειτα δὲ*] *ἔπειθ'* flor. 26 *ποιούμενα*] *πραττόμενα* flor. 27 *μεταβάλεσθε* Bk., *μεταβάλλεσθε* M.

5 περιττὸν ἂν εἴη καταλέγειν· ἐγὼ δὲ ἐπηύξησα μὲν τὰ ἐπιτίμια τοῖς
ἀπειθοῦσιν, ἵνα φόβῳ τοῦ περιπεσεῖν αὐτοῖς σωφρονίζοισθε, ἔθηκα
δὲ καὶ ἆθλα τοῖς πειθαρχοῦσι τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἡλίκα καὶ
ὅσα ἐπ' οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἀνδραγαθίᾳ δίδοται, ἵν' εἰ καὶ διὰ μηδὲν
6 ἄλλο, διά γε ταῦτα καὶ γαμεῖν καὶ παιδοποιεῖν ἀναπείθοισθε. ἀλλ'
ὑμεῖς οὔτε ἐκείνων τινὸς ὀριγνηθέντες οὔτε τῶν ἐπιτιμίων τι φο-
βηθέντες πάντα τε αὐτὰ κατεφρονήσατε καὶ πάντα αὐτὰ ὡς οὐδὲ
ἐν πόλει τινὶ οἰκοῦντες κατεπατήσατε. καὶ φατὲ μὲν τὸν εὔζωνον
δὴ τοῦτον καὶ ἐλεύθερον βίον τὸν ἄγυνον καὶ ἄτεκνον ἐπανῃρῆ-
σθαι, λῃστῶν δὲ δὴ καὶ θηρίων τῶν ἀγριωτάτων οὐδὲν διαφέρετε.
7 οὐ γὰρ [δὴ] δήπου μοναυλίᾳ χαίρετε, ἵν' ἄνευ γυναικῶν διάγητε,
οὐδέ ἐστιν ὅστις ὑμῶν ἢ σιτεῖται μόνος ἢ καθεύδει μόνος, ἀλλ'
2 ἐξουσίαν καὶ ὑβρίζειν καὶ ἀσελγαίνειν ἔχειν ἐθέλετε. καίτοι καὶ
μνηστεύειν ὑμῖν ἁπαλὰς ἔτι κόρας καὶ μηδέπω γάμων ὡραίας
ἐπέτρεψα, ἵνα τὸ ὄνομα τῶν μελλονύμφων ἔχοντες οἰκωφελῶς
βιῴητε, καὶ ἐξελευθέρας τοῖς γε ἔξω τοῦ βουλευτικοῦ οὖσιν ἄγε-
σθαι συνεχώρησα, ἵν' εἰ καί τις ἐξ ἔρωτος ἢ καὶ συνηθείας τινὸς
3 ἐς τοῦθ' ὑπαχθείη, ἐννόμως αὐτὸ ποιοίη. καὶ οὐδὲ ἐς ταῦτα μέν-
τοι κατήπειξα ὑμᾶς, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον τρία ἔτη ὅλα πρὸς
παρασκευὴν ὑμῖν ἔδωκα, τὸ δὲ δεύτερον δύο. ἀλλ' οὐδὲν οὐδ'
M 192r οὕτως οὔτ' ἀπειλῶν οὔτε προτρέπων οὔτ' ἀναβαλλόμενος οὔτε δεό-
4 μενός τι πεποίηκα. ὁρᾶτε γὰρ καὶ αὐτοὶ ὅσῳ πλείους τῶν γεγα-
μηκότων ἐστέ· οὓς ἐχρῆν ἤδη τοσούτους ἑτέρους, μᾶλλον δὲ πολ-
λαπλασίους παῖδας ἡμῖν παρεσχηκέναι. πῶς μὲν γὰρ ἂν ἄλλως τὰ
γένη διαμείνειε, πῶς δ' ἂν τὸ κοινὸν διασωθείη μήτε γαμούντων
5 ἡμῶν μήτε παιδοποιουμένων; οὐ γάρ που καὶ ἐκ τῆς γῆς προσδο-
κᾶτέ τινας ἀναφύσεσθαι τοὺς διαδεξομένους τά τε ὑμέτερα καὶ
τὰ δημόσια, ὥσπερ οἱ μῦθοι λέγουσιν. οὐ μὴν οὐδ' ὅσιον ἢ καὶ
καλῶς ἔχον ἐστὶ τὸ μὲν ἡμέτερον γένος παύσασθαι καὶ τὸ ὄνομα
τὸ Ῥωμαίων ἐν ἡμῖν ἀποσβῆναι, ἄλλοις δέ τισιν ἀνθρώποις Ἕλ-
6 λησιν ἢ καὶ βαρβάροις τὴν πόλιν ἐκδοθῆναι. ἢ τοὺς μὲν δούλους
δι' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα ἐλευθεροῦμεν, ὅπως ὡς πλείστους ἐξ αὐ-
τῶν πολίτας ποιώμεθα, τοῖς τε συμμάχοις τῆς πολιτείας μετα-

3 τοσαῦτα — ὅσα Dind., τοσαῦτα — οἷα M, τοιαῦτα — οἷα Pflugk., cf. 36, 29, 1; 45, 33, 1; 46, 25, 5; 56, 13, 1; 38, 39, 3; 41, 42, 1   8. 9 καὶ — τοῦτον] ita M   11 [δὴ] del. Rk.   14 ὡραίας R. St. (coni.), ὥρας M   16 βιῴητε] βιῷτε Cob. (m.)   18 τοῦθ'] ταῦθ' Dind. (typ. err.?)   20 οὐδ' οὕτως] cf. ad 39, 45, 2, adde [Antiph.] *tetr.* 3, β, 2, Thuc. 2, 76, 3; 6, 89, 3   22 τι secl. Dind. auctore Bekkero, τι πλέον Polak.   26 ἡμῶν] ὑμῶν R. St., quod necessarium non videtur   27 ἀναφύσεσθαι Bk., ἀναφύεσθαι M.

δίδομεν ὅπως πληθύωμεν· αὐτοὶ δ' ὑμεῖς οἱ ἀπ' ἀρχῆς Ῥωμαῖοι, ⟨οἱ⟩ τοὺς προγόνους ἐκείνους τοὺς Μαρκίους τοὺς Φαβίους τοὺς Κυιντίους τοὺς Οὐαλερίους τοὺς Ἰούλλους καταλέγοντες, ἐπιθυμεῖτε μεθ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ τὰ γένη ἅμα καὶ τὰ ὀνόματα ἀπολέσαι; ἀλλ' ἔγωγε αἰσχύνομαι καὶ ὅτι τοιοῦτον εἰπεῖν προήχθην. 8
παύσασθε οὖν μαινόμενοι, καὶ λογίσασθε ἤδη ποτὲ ὅτι ἀδύνατόν ἐστι, πολλῶν μὲν ἐν ταῖς νόσοις πολλῶν δὲ καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε τελευτώντων, σωθῆναι τὴν πόλιν, ἂν μὴ τὸ πλῆθος αὐτῆς ἐκ τῶν ἀεὶ ἐπιγιγνομένων ἀναπληρῶται. καὶ μηδεὶς ὑμῶν 2
οἰέσθω με ἀγνοεῖν ὅτι ἔστι τινὰ καὶ ἐν τῷ γάμῳ καὶ ἐν τῇ τεκνοποιίᾳ καὶ δυσχερῆ καὶ λυπηρά· ἀλλ' ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι οὐδ' ἄλλο τι ἀγαθὸν ἔχομεν ᾧ μὴ καὶ ἀνιαρόν τι παραμέμικται, καὶ τοῖς γε πλείστοις καὶ μεγίστοις αὐτῶν πλεῖστα καὶ μέγιστα συμπέφυκεν. ὥστ' | εἰ ταῦτ' ἐκκλίνετε, μηδὲ ἐκείνων ἐπορέγεσθε. 3 M 192ʳ
πᾶσι γὰρ ὡς εἰπεῖν τοῖς ἀρετὴν καὶ ἡδονήν τινα εἰλικρινῆ ἔχουσι καὶ προπονεῖν καὶ συμπονεῖν καὶ ἐπιπονεῖν χρή· τί γὰρ δεῖ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπεξιόντα μακρηγορεῖν; οὐκοῦν εἰ καὶ ἐν τῷ γῆμαι καὶ ἐν τῷ τεκνῶσαι ἀνιαρά τινα ἔνεστιν, ἀντιλογίζεσθε καὶ τὰ ἀμείνονα, καὶ πλείω τε καὶ ἀναγκαιότερα αὐτὰ εὑρήσετε. πρὸς 4
γὰρ δὴ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς τοῖς φύσει προσοῦσιν αὐτοῖς καὶ τὰ παρὰ τῶν νόμων ἆθλα, ὧν πολλοστὸν μέρος καὶ ἀποθνήσκειν συχνοὺς ἀναπείθει, πάντα ἄν τινα πειθαρχῆσαί μοι ὑπαγάγοιτο. καίτοι πῶς οὐκ αἰσχρόν, ὑπὲρ ὧν ἕτεροι καὶ ἑαυτοὺς προΐενται, ὑπὲρ τούτων ὑμᾶς μήτε γυναῖκας ἄγεσθαι μήτε τέκνα τρέφειν βούλεσθαι;

ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες πολῖται (νομίζω γὰρ ὑμᾶς νῦν γε πεπεικέναι καὶ ἐν τῷ τῶν πολιτῶν ὀνόματι ἐμμεῖναι καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν τῶν τε πατέρων προσηγορίαν προσλαβεῖν), ταῦθ' ὑμῖν ἐπετίμησα ἀηδῶς μὲν ἀναγκαίως δέ, οὐχ ὡς ἐχθρὸς οὐδ' ὡς μισῶν ὑμᾶς, ἀλλὰ φιλῶν, καὶ ἐπιθυμῶν καὶ ἑτέρους ὁμοίους ὑμῖν πολλοὺς κτήσασθαι, ἵν' ἑστίας ἐννόμους οἰκοῦντες καὶ οἰκίας πλήρεις γενῶν 2
ἔχοντες τοῖς τε θεοῖς μετά τε τῶν γυναικῶν καὶ μετὰ τῶν παίδων

---

2 ⟨οἱ⟩ ins. Bk. *ἐκείνους* om. M, add. in marg. corr. ant. *Μαρκίους* Reim., *μάρκους* M 3 *Κυιντίους* Reim., *κίντους* M *Ἰούλλους* reduxi ex M, *Ἰουλίους* R. St., cf. ad 51, 15, 7 et Mommsen *Herm.* 24, 155 5 *τοιοῦτον*] ⟨*τι*⟩ *τοιοῦτον* Pflugk. *προήχθην*] quod hic vulgo edebatur additamentum libr. Lb *καὶ ὅτι ὑμεῖς τοιαῦτα ποιεῖτε* del. Dind. 32 *τοῖς τε θεοῖς — προσερχώμεθα*] memor fortasse fuit Thuc. 4, 121, 1 (ubi confer commentatores). ad formam *προσερχώμεθα* cf. 52, 12, 7; 54, 4, 3; 60, 16, 3, al., malim tamen scribere *τοῖς τε θεοῖς προσευχώμεθα* praeeunte Nabero qui *τούς τε θεοὺς — προσευχώμεθα*.

προσερχώμεθα, καὶ ἀλλήλοις ὁμιλῶμεν πάντα τε ἐκ τοῦ ἴσου παρα-
βαλλόμενοι καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἐλπίδας ἐκ τοῦ ὁμοίου καρπούμενοι.
ἢ πῶς μὲν ἂν καλῶς ἄρχοιμι ὑμῶν, ἂν ἐλάττους ὑμᾶς ἀεὶ γιγνομέ-
3 νους ὁρῶν ἀνέχωμαι; πῶς δ' ἂν ἔτι πατὴρ ὑμῶν ὀρθῶς ὀνομα-
ζοίμην, ἂν μὴ καὶ παῖδας τρέφητε; ὥστ' εἴπερ ὄντως τά τε ἄλλα
ἀγαπᾶτέ με, καὶ ταύτην μοι τὴν προσηγορίαν οὐχ ὡς κολακεύοντες
ἀλλ' ὡς τιμῶντες ἐδώκατε, ἐπιθυμήσατε καὶ ἄνδρες καὶ πατέρες
γενέσθαι, ἵνα καὶ αὐτοὶ τῆς ἐπωνυμίας ταύτης μεταλάβητε καὶ
M 193r | ἐμὲ φερώνυμον αὐτῆς ποιήσητε."

10 τότε μὲν τοιαῦτα ἀμφοτέροις αὐτοῖς διελέχθη, μετὰ δὲ δὴ
τοῦτο τοῖς μὲν τὰ τέκνα ἔχουσι τὰ γέρα προσεπηύξησε, τοὺς δὲ
γεγαμηκότας ἀπὸ τῶν ἀγύνων τῷ τῶν ἐπιτιμίων διαφόρῳ διεχώρισε,
καὶ ἐνιαυτὸν ἑκατέροις ἐς τὸ τοὺς πειθαρχήσαντάς οἱ ἐν τῷ χρόνῳ
2 τούτῳ ἀναιτίους γενέσθαι προσεπέδωκε. τῶν τε γυναικῶν τισι καὶ
παρὰ τὸν Οὐοκώνειον νόμον, καθ' ὃν οὐδεμιᾷ αὐτῶν οὐδενὸς ὑπὲρ
δύο ἥμισυ μυριάδας οὐσίας κληρονομεῖν ἐξῆν, συνεχώρησε τοῦτο
ποιεῖν· καὶ ταῖς ἀειπαρθένοις πάνθ' ὅσαπερ αἱ τεκοῦσαι εἶχον
3 ἐχαρίσατο. κἀκ τούτου ὅ τε Πάπιος καὶ ὁ Πόππαιος νόμος ὑπό
τε Μάρκου Παπίου Μουτίλου καὶ ὑπὸ Κυίντου Ποππαίου Σεκούν-
δου, τῶν τότε ἐν μέρει τοῦ ἔτους ὑπατευόντων, ἐτέθησαν. καὶ
συνέβη γὰρ ἀμφοτέρους σφᾶς μὴ ὅτι παῖδας, ἀλλὰ μηδὲ γυναῖκας
ἔχειν· καὶ ἀπ' αὐτοῦ τούτου ἡ ἀνάγκη τοῦ νόμου κατεφωράθη.

11 ἐν μὲν οὖν τῇ Ῥώμῃ ταῦτ' ἐπράχθη, Γερμανικὸς δὲ ἐν τούτῳ
Xiph. 114, 30–115, 8 ἄλλα τε χωρία Δελματικὰ εἷλε καὶ Σπλαῦνον, καίπερ τῇ τε φύσει
ἰσχυρὸν ὂν καὶ τοῖς τείχεσιν εὖ πεφραγμένον τούς τε ἀμυνομένους
παμπληθεῖς ἔχον. οὔκουν οὔτε μηχαναῖς οὔτε προσβολαῖς ἠδυνήθη
2 τι ἐξεργάσασθαι, ἀλλ' ἐκ τοιᾶσδε αὐτὸ συντυχίας ἔλαβε. Πουσίων
ἱππεὺς Κελτὸς λίθον ἐς τὸ τεῖχος ἀφεὶς οὕτω τὴν ἔπαλξιν διέσεισεν
ὥστε αὐτήν τε αὐτίκα πεσεῖν καὶ τὸν ἄνδρα τὸν ἐπικεκλιμένον οἱ
συγκατασπάσαι. γενομένου δὲ τούτου ἐκπλαγέντες οἱ ἄλλοι καὶ φο-
βηθέντες τό τε τεῖχος ἐκεῖνο ἐξέλιπον καὶ ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνέ-
δραμον, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ταύτην καὶ ἑαυτοὺς παρέδοσαν.

3 ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ Ῥαίτινον ἐλθόντες οὐχ ὁμοίως ἀπήλλαξαν.
M 193v οἱ γὰρ ἐναντίοι βιαζόμενοι τῷ πλήθει | σφῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντ-

13 ἑκατέροις R. St., ἑκατέρους M 16 δύο ἥμισυ μυριάδας] cf. c. 27, 3
17 τεκοῦσαι R. St., τεκνοῦσαι M, ⟨ταῖς⟩ τεκοῦσαι Scipio Gentilis ad Apul. *apol.*
18 Πόππαιος] in marg. corr. ant. πόπλιος M 19 Σεκούνδου R. St., σεκούνδου M
24 Σπλαῦνον] *Splonum* C. I. L. 3, 1322, cf. 2026 27 Πουσίων M, Πουλίων Xiph., Pusio *signum* videtur a Romanis militibus datum 33 Ῥαίτινον]. *Raetinium* Henz. 5270, cf. *Rateoneum* Plin. *n. h.* 3, 142 (ita A), *rataconeum* ceteri plerique.

ἔχειν, πῦρ ἐθελούσιοι ἔς τε τὸν κύκλον πέριξ καὶ ἐς τὰ οἰκοδομή-
ματα πλησίον αὐτοῦ ἐνέβαλον, μηχανησάμενοι ὅπως ὅτι μάλιστα
μὴ παραχρῆμα ἐκλάμψῃ ἀλλ' ἐπὶ χρόνον τινὰ διαλάθῃ. καὶ οἱ 4
μὲν τοῦτο ποιήσαντες ἐς τὴν ἄκραν ἀνεχώρησαν· ἀγνοοῦντες δὲ οἱ
Ῥωμαῖοι τὸ πεπραγμένον ἐπεσέπεσον ὡς καὶ αὐτοβοεὶ πάντα διαρ-
πάσοντες, καὶ εἴσω τε τῆς τοῦ πυρὸς περιβολῆς ἐγένοντο, καὶ οὐ
πρότερον εἶδον αὐτό, πρὸς τοὺς πολεμίους τὸν νοῦν ἔχοντες, πρὶν
πανταχόθεν ὑπ' αὐτοῦ περιληφθῆναι. τότε δὲ ἐν παντὶ κινδύνου 5
ἐγένοντο, ἄνωθεν μὲν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων βαλλόμενοι, ἔξωθεν δὲ
ὑπὸ τῆς φλογὸς κακούμενοι, καὶ μήτε κατὰ χώραν ἀσφαλῶς μεῖναι
μήτε πῃ διαπεσεῖν ἀκινδύνως δυνάμενοι. εἴτε γὰρ ἔξω βέλους ἀφί-
σταντο, πρὸς τοῦ πυρὸς ἀνηλοῦντο, εἴτ' ἀπὸ τῆς φλογὸς ἀπεπήδων,
πρὸς τῶν βαλλόντων ἐφθείροντο· καί τινες ἐν στενοχωρίᾳ ἀπ' ἀμ- 6
φοτέρων ἅμα ἀπώλοντο, τῇ μὲν τιτρωσκόμενοι τῇ δὲ καιόμενοι. οἱ
μὲν οὖν πλείους τῶν ἐσελθόντων οὕτως ἀπήλλαξαν· ὀλίγοι δέ τινες
νεκροὺς ἐς αὐτὴν τὴν φλόγα ἐμβαλόντες, καὶ δίοδόν σφισι δι' αὐτῶν
καθάπερ ἐπὶ γεφύρας ποιήσαντες, διέφυγον. οὕτω γάρ που τὸ πῦρ 7
ἐπεκράτησεν ὥστε μηδὲ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει ὄντας κατὰ χώραν
μεῖναι, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς αὐτὴν ἐκλιπεῖν καὶ ἐς οἰκήματα κατώρυχα
κατακρυφθῆναι.

ἐκεῖ μὲν δὴ ταῦτ' ἐγένετο, Σερέτιον δέ, ὅπερ ποτὲ ὁ Τιβέριος 12
πολιορκήσας οὐχ ᾑρήκει, ἐχειρώθη, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἄλλα τινὰ
ῥᾷον προσεκτήθη. τῶν δ' οὖν λοιπῶν καὶ ὣς ἀνταιρόντων, καὶ
τοῦ τε πολέμου μηκυνομένου καὶ λιμοῦ δι' αὐτὸν οὐχ ἥκιστα ἐν τῇ
Ἰταλίᾳ γενομένου, τὸν Τιβέριον ὁ Αὔγουστος ἐς τὴν Δελματίαν
αὖθις ἔπεμψε. καὶ ὃς ἰδὼν τοὺς | στρατιώτας μηκέτι τὴν τριβὴν 2 M 184r
φέροντας ἀλλὰ καὶ μετὰ κινδύνου διαπολεμῆσαί πως ἐπιθυμοῦντας,
καὶ φοβηθεὶς μὴ καὶ καθ' ἓν ὄντες στασιάσωσι, τριχῇ διεῖλεν αὐ-
τούς, καὶ τοὺς μὲν τῷ Σιλουανῷ τοὺς δὲ Μάρκῳ Λεπίδῳ προστά-
ξας ἐπὶ τὸν Βάτωνα μετὰ τῶν λοιπῶν σὺν τῷ Γερμανικῷ ὥρμησε.
καὶ ἐκεῖνοι μὲν οὐ χαλεπῶς τοὺς ἀντιταχθέντας σφίσι μάχαις κατε- 3
στρέψαντο, αὐτὸς δὲ διὰ πάσης τε ὡς εἰπεῖν τῆς χώρας ἐπλανήθη,
τοῦ Βάτωνος ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ περιφοιτῶντος, καὶ τέλος καταφυγόντι

23—26 cf. Zon. 10, 37 p. 425, 19. 21 B. (p. 451, 8—11 D.)

5 αὐτοβοεὶ R. St., αὐτοβοὶ M 14 καιόμενοι] cf. ad 36, 22, 2 et ad 48, 51, 3 21 Σερέτιον] cf. populus cui nomen *Serretes* Plin. *n. h.* 3, 147 22 οὐχ ᾑρήκει R. St., οὐκ ἠρήκει M 29 Σιλουανῷ Reim. coll. 55, 34, 6, σιλανῶι M, cf. Vell. 2, 112, 4 32 ἐπλανήθη] ᾿ἀπ᾿ἐπλανήθη M, ἀπ induxit corr. ant. 33 καταφυγόντι R. St., καταφυγόντα M.

αὐτῷ ἐς Ἀνδήτριον τεῖχος ἐπ' αὐτῇ τῇ Σαλώνῃ ἐπῳκισμένον προσε-
4 δρεύσας δεινῶς ἐπόνησε. τό τε γὰρ φρούριον ἐπ' εὐερκοῦς πάνυ
καὶ δυσπροσβάτου πέτρας ἐτετείχιστο, φάραγξι βαθείαις ποταμοὺς
χειμάρρους ἐχούσαις ἐγκεκλειμένον, καὶ οἱ ἄνθρωποι πάντα ἐς
αὐτὸ τὰ ἐπιτήδεια τὰ μὲν προσεσενηνόχεσαν τὰ δὲ καὶ ἐκ τῶν ὀρῶν
5 ὧν ἐκράτουν ἐπήγοντο, καὶ προσέτι καὶ τὴν σιτοπομπίαν τῶν Ῥω-
μαίων ἐνεδρεύοντες ἐκώλυον, ὥστε τὸν Τιβέριον, πολιορκεῖν σφας
13 δοκοῦντα, αὐτὸν τὰ τῶν πολιορκουμένων πάσχειν. ἀποροῦντος οὖν
αὐτοῦ καὶ μὴ εὑρίσκοντος ὅ τι πράξῃ (ἥ τε γὰρ προσεδρεία καὶ
ματαία καὶ ἐπικίνδυνος ἐγίγνετο καὶ ἡ ἀποχώρησις ἐπαισχὴς ἐφαί-
νετο) ἐθορύβησαν οἱ στρατιῶται, καὶ τοσαύτῃ γε καὶ τηλικαύτῃ
βοῇ ἐχρήσαντο ὥστε τοὺς πολεμίους τοὺς ὑπὸ τῷ τείχει αὐλιζομένους
2 ἐκπλαγῆναί τε καὶ ἀναχωρῆσαι. ἐξ οὖν τούτων τοῦ μὲν ὀργισθεὶς
τοῦ δὲ ἡσθεὶς συνεκάλεσέ τε αὐτούς, καὶ τὰ μὲν ἐπιτιμήσας σφίσι
τὰ δὲ καὶ παραινέσας οὔτε ἐθρασύνατο οὔτ' ἀπανέστη, ἀλλὰ κατὰ
χώραν ἡσυχάζων ἔμεινε, μέχρις οὗ ὁ Βάτων ἀπογνοὺς τὴν ἐπικρά-
τησιν (τά τε γὰρ ἄλλα πλὴν ὀλίγων ἐκεχείρωτο, καὶ ἡ δύναμις ἣν
M 198v εἶχε τῆς τότε ἀντικαθεστηκυίας οἱ ἠλαττοῦτο) διεκηρυκεύσατο πρὸς
3 αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ μὴ ἔπεισε καὶ τοὺς ἄλλους σπείσασθαι, ἐγκατέ-
λιπεν αὐτούς. καὶ ὁ μὲν οὐκέτ' οὐδ' ἄλλῳ τινί, καίπερ πολλῶν
αὐτὸν ἐπικαλουμένων, ἐβοήθησεν· ὁ δὲ δὴ Τιβέριος καταφρονήσας
ἐκ τούτου τῶν λοιπῶν τῶν ἐν τῷ τείχει ὄντων, καὶ νομίσας ἀναι-
μωτί σφων κρατήσειν, οὐδὲν ἔτι τοῦ χωρίου προείδετο, ἀλλὰ καὶ
4 πρὸς αὐτὸ τὸ ἐρυμνὸν ἐχώρησεν. ἐπεὶ δὲ μήτε ὁμαλόν τι ἦν μήτε
ἐπικατέβαινον οἱ πολέμιοι, [καὶ] αὐτὸς μὲν ἐπὶ βήματος ἐν περιφανεῖ
ἱδρύθη, ὅπως τά τε ἐπιγιγνόμενα καθορῴη πρὸς τὸ προθυμότερον
τοὺς στρατιώτας ἀγωνίσασθαι, καὶ ἐν καιρῷ σφισιν, ἄν που δεήσῃ,
προσαμύνῃ (καὶ γὰρ μέρος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο τοῦ στρατοῦ, πολὺ γὰρ
5 τῷ πλήθει περιῆν, κατέσχεν), οἱ δ' ἄλλοι τὸ μὲν πρῶτον ἐν πλαισίῳ
πυκνῷ συντεταγμένοι βάδην ἀνεπορεύοντο, ἔπειτα δ' ὑπό τε τοῦ

---

1 Ἀνδήτριον scripsi, ἀνδήριον M, *Andetrium* C. I. L. 3, 3200, Plin. *n. h.* 3, 142 (Ricc., *mandetrium* Leid.), Strab. 7, 5, 5 p. 315 (ἀνδρήτριον vel ἀδρήτριον codd.), Ἀνδέκριον Ptol. 2, 16, 7, *Endetrio* geogr. Rav. 4, 16, *Andretio tab. Peut.* Σαλώνῃ] cf. ad 42, 11, 1 4 ἐγκεκλειμένον Dind., ἐγκεκλωμένον M, ἐγκεκυκλωμένον R. St., cf. ad 36, 23, 1 et 56, 29, 3 10 ἐπαισχὴς] ἐπαίτιος coll. Thuc. 5, 65, 2 Nab. (litt.), cf. tamen Suid. *s. v.* ἐπαισχές, ex expilatore nostri desumptum 25 [καὶ] exp. Leuncl. 26 ἐπιγιγνόμενα scripsi ex **M** (in quo ἐπι in marg. add. corr. ant.), γιγνόμενα R. St., vide ad 53, 17, 9 et Herod. 5, 20; 8, 13. 37. 70 καθορῴη πρὸς τὸ προθυμότερον τοὺς στρατιώτας ἀγωνίσασθαι] καθορῴη ⟨καὶ⟩ πρὸς τὸ προθυμότερον τοὺς στρατιώτας ἀγωνίσασθαι ⟨προτρέπηται⟩ Rk., sed omnia sana sunt.

ὀρθίου καὶ ὑπὸ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ὄρους (χαραδρῶδές τε γὰρ ἦν
καὶ ἐς φάραγγας πολλαχῇ κατετέτμητο) διεσπάσθησαν, καὶ οἱ μὲν
θᾶσσον οἱ δὲ βραδύτερον προσανῄεσαν. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ Δελ- 14
μάται ἔξω τε τοῦ τείχους ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ κρημνώδους παρετάξαντο,
καὶ λίθους πολλοὺς τοὺς μὲν σφενδόναις ἐπ᾽ αὐτοὺς ἔβαλλον τοὺς
δὲ καὶ κατεκυλίνδουν. ἄλλοι τροχούς, ἄλλοι ἁμάξας ὅλας πλήρεις
πετρῶν, ἄλλοι κιβωτοὺς περιφερεῖς, ἐπιχωρίως πως πεποιημένας
καὶ λίθων γεμούσας, ἠφίεσαν. καὶ ταῦτά τε πάντα ἅμα πολλῇ 2
ῥύμῃ καταφερόμενα διεσφενδονᾶτο, καὶ τοὺς Ῥωμαίους διέσπα τε
ἔτι καὶ μᾶλλον ἀπ᾽ ἀλλήλων καὶ συνήλου· καὶ ἕτεροι, οἱ μὲν βέλη οἱ
δὲ δοράτια ἀφιέντες, συχνοὺς αὐτῶν κατέβαλλον. κἀν τούτῳ πολλὴ 3
μὲν τῶν μαχομένων φιλοτιμία ἐγίγνετο, τῶν μὲν ἀναβῆναί τε καὶ
ἐπικρατῆσαι [τῆς] τῶν ἄκρων, τῶν δὲ ἀποκρούσασθαί τε αὐτοὺς καὶ
ἀπαράξαι | πειρωμένων, πολλὴ δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν τε ἀπὸ τοῦ M 195r
τείχους ὁρώντων τὰ γιγνόμενα καὶ τῶν περὶ τὸν Τιβέριον ὄντων.
τοῖς τε γὰρ σφετέροις ἑκάτεροι παρεκελεύοντο, τοὺς μὲν προθυμου- 4
μένους σφῶν ἐπιρρωννύντες, τοῖς δ᾽ ὑπείκουσί πῃ ἐπιτιμῶντες, καὶ
ἀθρόοι καὶ καθ᾽ ἑκάστους· καὶ ὅσοι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἐγεγώνισκον,
καὶ τοὺς θεοὺς ἅμα ἀνεκάλουν, ὑπέρ τε τῆς αὐτίκα τῶν μαχομένων
ἀμφότεροι σωτηρίας καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἐς τὸ ἔπειτα οἱ μὲν
ἐλευθερίας οἱ δὲ εἰρήνης ἐπιβοώμενοι. κἂν παντελῶς οἱ Ῥωμαῖοι 5
μάτην ἐκινδύνευσαν, ἅτε πρὸς δύο ἅμα, τήν τε τῶν τόπων φύσιν
καὶ τὴν τῶν ἀντιπάλων ἀντίταξιν, τὸν ἀγῶνα ποιούμενοι, εἰ μὴ
ὁ Τιβέριος ἐκείνους τε ἀκραιφνέσι βοηθείαις φυγεῖν ἐκώλυσε, καὶ
τοὺς πολεμίους ἑτέρων ηωῆι ἀνίτητον ἐς τὸ χωρίον ἐκ πλείονος
περιελθοῦσιν ἣν περιπέμψει ἐτάραξε. κἀκ τούτου οἱ μὲν τρα- 6
πέντες οὐδὲ ἐς τὸ τεῖχος ἐσελθεῖν ἠδυνήθησαν, ἀλλὰ ἀνὰ τὰ ὄρη,
προαπορρίψαντες τὰ ὅπλα ὥστε κουφίζειν, ἐσκεδάσθησαν· οἱ δὲ
ἐπιδιώκοντές σφας (πάνυ τε γὰρ διαπολεμῆσαι ἐγλίχοντο, καὶ οὐκ
ἐβούλοντο συστραφέντας αὖθις αὐτοὺς χαλεπούς σφισι γενέσθαι)
ἐπίπαν ἐπεξῆλθον, καὶ ἐκείνων τε τοὺς πλείους ἐν ταῖς ὕλαις κρυ- 7

8 τε Pflugk., γε M 10 συνήλου] corruptum videtur, συνηλόα Rk. (nisi quod συνηλοία) probabiliter, cf. fr. 12, 9, ἀνῄλου Bk. dubitans, cf. Thuc. 3, 81, 3 11 ἀφιέντες R. St., ἐφιέντες M, cf. ad 47, 34, 2 13 [τῆς] exp. R. St., an πῃ? 14 ἀπαράξαι scripsi coll. Herod. 8, 90, Thuc. 7, 63, 1, ἀποράξαι M, ἀπορράξαι R. St. 25 sq. ἑτέρων ηωῆι ἀνίτητον ἐς τὸ χωρίον ἐκ πλείονος περιελθοῦσιν ἣν περιπέμψει ἐτάραξε] ita M addito in marg. ℣/., ἑτέρωθεν ἄλλοις στρατιώταις ἐς τὸ ἄναντες τοῦ χωρίου ἐκ πλείονος περιελθοῦσι ἐτάραξε libr. Lb, ἑτέρων τινῶν, ᾗ ἀνίτητον ἐς τὸ χωρίον ἐκ πλείονος περιελθοῦσιν ἦν, περιπέμψει ἐτάραξε Kuiper. (litt.), ἑτέρων, ὅπῃ ἀνίτητον ἐς τὸ χωρίον ἐκ πλείονος περιελθοῦσιν ἦν, ἐπιπέμψει ἐτάραξε Polak. coll. Thuc. 2, 39, 3.

πτομένους ἀνευρόντες ὥσπερ θηρία ἀπέκτειναν, καὶ μετὰ τοῦτο
καὶ τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ προσχωρήσαντας ἔλαβον.
καὶ τούτοις μὲν ὁ Τιβέριος τά τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ τὰ ὁμολο-
15 γηθέντα σφίσι καθίστατο, Γερμανικὸς δὲ ἐπὶ τοὺς ἀνθεστηκότας ἔτ'
ἐτράπετο· αὐτόμολοι γὰρ παρ' αὐτοῖς συχνοὶ ὄντες οὐκ εἴων σφᾶς
συμβῆναι. καὶ ἐδουλώσατο μὲν χωρίον τι Ἄρδουβαν, οὐ μέντοι
καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, καίτοι πολὺ πλείονι τῶν ἐναντίων οὔσῃ,
M 195v ἠδυνήθη τοῦτο ποιῆσαι· αὐτό τε | γὰρ ἰσχυρῶς ὠχύρωτο, καὶ πο-
ταμὸς ῥοώδης τοὺς πρόποδας αὐτοῦ κύκλῳ πλὴν βραχέος περιρρεῖ·
2 ἀλλ' οἱ αὐτόμολοι στασιάσαντες πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους ἐπειδὴ τῶν
σπονδῶν ὠρέγοντο, ἐς χεῖρας αὐτοῖς ἦλθον, καὶ συλλαβομένων σφίσι
τῶν γυναικῶν τῶν ἐν τῷ τείχει οὐσῶν (τῆς τε γὰρ ἐλευθερίας καὶ
παρὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν γνώμην ἐφίεντο, καὶ πᾶν ὁτιοῦν πρὸ τοῦ
δουλεῦσαι παθεῖν ᾑροῦντο) μάχη τε ἰσχυρὰ ἐγένετο, καὶ κρατηθέντες
3 αὐτοὶ μὲν ἐνέδοσαν, καί τινες αὐτῶν καὶ διέφυγον, αἱ δὲ δὴ γυναῖκες
τὰ παιδία ἁρπάσασαι αἱ μὲν ἐς πῦρ ἑαυτὰς ἐνέβαλον, αἱ δὲ ἐς
ποταμὸν κατεκρήμνισαν. καὶ οὕτω καὶ ἐκείνου τοῦ φρουρίου ἁλόν-
τος, καὶ τἆλλα τὰ πλησία αὐτῷ ἐθελοντὶ τῷ Γερμανικῷ ὡμο-
λόγησεν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας πρὸς τὸν Τιβέριον ἀνεχώρησεν,
16 ὁ δὲ δὴ Ποστούμιος τὰ λοιπὰ προσκατειργάσατο. κἀν τούτῳ καὶ
cf. Xiph. 115, 8—12 ὁ Βάτων, Σκευᾶν τὸν υἱὸν πρὸς Τιβέριον πέμψας, παραδώσειν οἱ
καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας ὑπέσχετο, ἂν τῆς ἀδείας
2 τύχῃ. καὶ μετὰ τοῦτο πίστιν λαβὼν νυκτός τε ἐς τὸ στρατόπεδον
αὐτοῦ ἐσῆλθε, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ βήματος αὐτῷ καθημένῳ προσ-
αχθεὶς ὑπὲρ μὲν ἑαυτοῦ οὐδὲν ἐδεήθη, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν προ-
έτεινεν ὥστ' ἀποκοπῆναι, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων πολλὰ ἀπελογήσατο.
Xiph. 115, 12—17 3 καὶ τέλος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Τιβερίου "τί ὑμῖν ἔδοξε καὶ ἀπο-
στῆναι καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν χρόνον ἀντιπολεμῆσαι;" ἔφη ὅτι
"ὑμεῖς τούτων αἴτιοί ἐστε· ἐπὶ γὰρ τὰς ἀγέλας ὑμῶν φύλακας οὐ
κύνας οὐδὲ νομέας ἀλλὰ λύκους πέμπετε."
4 ὁ μὲν οὖν πόλεμος τοῦτο τὸ τέλος ἔσχε, πολλῶν μὲν καὶ ἀν-
δρῶν, πλείστων δὲ δὴ καὶ χρημάτων ἀπολομένων· πάμπολλά τε
17 γὰρ ἐς αὐτὸν στρατόπεδα ἐτράφη καὶ λεία ἐλαχίστη ἑάλω. ἀνήγ-

3. 4. 31 cf. Zon. 10, 37 p. 425, 21—426, 1 B. (p. 451, 11. 12 D.)

5 ἔτ' ἐτράπετο scripsi, ἐπετράπετο M, ἐτράπετο R. St. 7 πολὺ] ita M 17 ποταμὸν] ⟨τὸν⟩ ποταμὸν Pflugk., probabiliter 20 Ποστούμιος] Πόστουμος Dionem scripsisse credo, est C. Vibius Postumus cos. suff. a. 5 *fast. Cap.* (*Postimus*), C. I. L. 6, 813; 12, 2574; 9, 730, cf. Vell. 2, 116, 2 (*postumus* Burer. et Amerbach.), Flor. 2, 25 [4, 12], 12. ceterum Postumum a Dione supra iam memoratum fuisse puto libro 55 inter c. 33 et 34.

γειλε δὲ καὶ τότε τὴν νίκην ὁ Γερμανικός, καὶ ἐπ' αὐτῇ τῷ μὲν M 196r
Αὐγούστῳ καὶ τῷ Τιβερίῳ τό τε ⟨τὸ⟩ τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα προσ-
θέσθαι καὶ τὸ τὰ ἐπινίκια πέμψαι, ἄλλαι τέ τινες τιμαὶ καὶ ἁψῖ-
δες ἐν τῇ Παννονίᾳ τροπαιοφόροι δύο ἐδόθησαν (ταῦτα γὰρ ἀπὸ 2
πολλῶν τῶν ψηφισθέντων σφίσιν ὁ Αὔγουστος ἐδέξατο), τῷ δὲ δὴ
Γερμανικῷ αἵ τε νικητήριοι τιμαί, ὅπερ που καὶ τοῖς ἄλλοις στρα-
τιάρχοις ὑπῆρξε, καὶ αἱ στρατηγικαί, τό τε τὴν γνώμην πρώτῳ
μετὰ τοὺς ὑπατευκότας ἀποφαίνεσθαι, καὶ τὸ τὴν ὑπατείαν θᾶσσον
παρὰ τὸ νενομισμένον λαβεῖν. καὶ τῷ Δρούσῳ δὲ τῷ τοῦ Τιβε- 3
ρίου υἱεῖ, καίτοι μὴ μετασχόντι τοῦ πολέμου, καὶ ἐς τὸ συνέδριον
συμφοιτᾶν πρὶν βουλεῦσαι, καὶ ἐπειδὰν ταμιεύσῃ γνώμην πρὸ τῶν
ἐστρατηγηκότων ποιεῖσθαι, ἐψηφίσθη.

ἄρτι τε ταῦτα ἐδέδοκτο, καὶ ἀγγελία δεινὴ ἐκ τῆς Γερμανίας 18 Xiph. 115, 17. 18
ἐλθοῦσα ἐκώλυσέ σφας διεορτάσαι. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ χρόνῳ
καὶ ἐν τῇ Κελτικῇ τάδε συνηνέχθη. εἶχόν τινα οἱ Ῥωμαῖοι αὐτῆς,
οὐκ ἀθρόα ἀλλ' ὥς που καὶ ἔτυχε χειρωθέντα, διὸ οὐδὲ ἐς ἱστορίας
μνήμην ἀφίκετο· καὶ στρατιῶταί τε αὐτῶν ἐκεῖ ἐχείμαζον καὶ πό- 2
λεις συνῳκίζοντο, ἔς τε τὸν κόσμον σφῶν οἱ βάρβαροι μετερρυθμί-
ζοντο καὶ ἀγορὰς ἐνόμιζον συνόδους τε εἰρηνικὰς ἐποιοῦντο. οὐ
μέντοι καὶ τῶν πατρίων ἠθῶν τῶν τε συμφύτων τρόπων καὶ τῆς
αὐτονόμου διαίτης τῆς τε ἐκ τῶν ὅπλων ἐξουσίας ἐκλελησμένοι
ἦσαν. καὶ διὰ τοῦτο, τέως μὲν κατὰ βραχὺ καὶ ὁδῷ τινι μετὰ 3 Xiph. 115, 19—28
φυλακῆς μετεμάνθανον αὐτά, οὔτε ἐβαρύνοντο τῇ τοῦ βίου μετα-
βολῇ καὶ ἐλάνθανόν σφας ἀλλοιούμενοι· ἐπεὶ δ' ὁ Οὖαρος ὁ Κυιν-
τίλιος τήν τε ἡγεμονίαν τῆς Γερμανίας λαβὼν καὶ τὰ παρ' ἐκεί-
νοις ἐκ τῆς ἀρχῆς διοικῶν ἔσπευσεν αὐτοὺς ἀθροώτερον μετα-
στῆσαι, καὶ τά τε ἄλλα ὡς καὶ δουλεύουσί σφισιν ἐπέταττε καὶ
χρήματα ὡς καὶ παρ' ὑπηκόων | ἐσέπρασσεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' 4 M 196v
οἵ τε πρῶτοι τῆς πρόσθεν δυναστείας ἐφιέμενοι, καὶ τὰ πλήθη
τὴν συνήθη κατάστασιν πρὸ τῆς ἀλλοφύλου δεσποτείας προτι-
μῶντες, ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ οὐκ ἀπέστησαν, πολλοὺς μὲν πρὸς Xiph. 115, 28. 29
τῷ Ῥήνῳ πολλοὺς δὲ καὶ ἐν τῇ σφετέρᾳ τῶν Ῥωμαίων ὁρῶντες
ὄντας, δεξάμενοι δὲ τὸν Οὖαρον ὡς καὶ πάντα τὰ προστασσόμενά 5
σφισι ποιήσοντες προήγαγον αὐτὸν πόρρω ἀπὸ τοῦ Ῥήνου ἔς τε

14—30. 33. 34 > Zon. 10, 37 p. 426, 1—12 B. (p. 451, 12—26 D.)

2 ⟨τὸ⟩ ins. Bk. 3 ἁψῖδες] ἀσπίδες M, in marg. corr. ant.: ἁψίδες (sic) 11 πρὸ R. St., παρὰ M, in marg. corr. ant.: προς (sic) 19 ἀγορὰς] ἀγοραῖς? Bk., sine causa idonea 20 ἠθῶν] ἐθνῶν M, mutatum a corr. ant. in ἠθῶν, ἤθη etiam Zon. 22 τέως] ἕως Xiph. et Zon., cf. ad 48, 4, 2 24 σφας] cf. ad 41, 1, 1 Κυιντίλιος] μετὰ τὴν τῶν Σύρων ἀρχὴν add. Xiph. de suo.

τὴν Χερουσκίδα καὶ πρὸς τὸν Οὐίσουργον, κἀνταῦθα εἰρηνικώτατά
τε καὶ φιλικώτατα διαγαγόντες πίστιν αὐτῷ παρέσχον ὡς καὶ ἄνευ
19 στρατιωτῶν δουλεύειν δυνάμενοι. οὔτ' οὖν τὰ στρατεύματα, ὥσπερ
εἰκὸς ἦν ἐν πολεμίᾳ, συνεῖχε, καὶ ἀπ' αὐτῶν συχνοὺς αἰτοῦσι τοῖς
ἀδυνάτοις ὡς καὶ ἐπὶ φυλακῇ χωρίων τινῶν ἢ καὶ λῃστῶν συλλήψεσι
2 παραπομπαῖς τέ τισι τῶν ἐπιτηδείων διέδωκεν. ἦσαν δὲ οἱ μάλιστα
συνομόσαντες καὶ ἀρχηγοὶ τῆς τε ἐπιβουλῆς καὶ τοῦ πολέμου γενό-
μενοι ἄλλοι τε καὶ Ἀρμήνιος καὶ Σηγίμερος, συνόντες τε αὐτῷ ἀεὶ
3 καὶ συνεστιώμενοι πολλάκις. θαρσοῦντος οὖν αὐτοῦ, καὶ μήτε τι
δεινὸν προσδεχομένου, καὶ πᾶσι τοῖς τό τε γιγνόμενον ὑποτοποῦσι
καὶ φυλάττεσθαί οἱ παραινοῦσιν οὐχ ὅπως ἀπιστοῦντος ἀλλὰ καὶ
ἐπιτιμῶντος ὡς μάτην αὐτοῖς τε ταραττομένοις καὶ ἐκείνους δια-
cf. Xiph. 115, 30—32 βάλλουσιν, ἐπανίστανταί τινες πρῶτοι τῶν ἄπωθεν αὐτοῦ οἰκούντων
4 ἐκ παρασκευῆς, ὅπως ἐπ' αὐτοὺς ὁ Οὐᾶρος ὁρμήσας εὐαλωτότερός
σφισιν ἐν τῇ πορείᾳ, ὡς καὶ διὰ φιλίας διιών, γένηται, μηδὲ ἐξαί-
φνης πάντων ἅμα πολεμωθέντων αὐτῷ φυλακήν τινα ἑαυτοῦ ποιή-
σηται. καὶ ἔσχεν οὕτως· προέπεμψάν τε γὰρ αὐτὸν ἐξορμῶντα, καὶ
παρέμενοι ὡς καὶ τὰ συμμαχικὰ παρασκευάσοντες καὶ διὰ ταχέων
5 οἱ προσβοηθήσοντες τάς τε δυνάμεις ἐν ἑτοίμῳ που οὔσας παρέ-
M 197r λαβον, καὶ ἀποκτείναντες | τοὺς παρὰ σφίσιν ἕκαστοι στρατιώτας,
οὓς πρότερον ᾐτήκεσαν, ἐπῆλθον αὐτῷ ἐν ὕλαις ἤδη δυσεκβάτοις
ὄντι. κἀνταῦθα ἅμα τε ἀνεφάνησαν πολέμιοι ἀνθ' ὑπηκόων ὄντες,
20 καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργάσαντο. τά τε γὰρ ὄρη καὶ φαραγγώδη
καὶ ἀνώμαλα καὶ τὰ δένδρα καὶ πυκνὰ καὶ ὑπερμήκη ἦν, ὥστε
τοὺς Ῥωμαίους, καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους σφίσι προσπεσεῖν, ἐκεῖνά
τε τέμνοντας καὶ ὁδοποιοῦντας γεφυροῦντάς τε τὰ τούτου δεόμενα
2 πονηθῆναι. ἦγον δὲ καὶ ἁμάξας πολλὰς καὶ νωτοφόρα πολλὰ ὡς

2—6 > Zon. 10, 37 p. 426, 12—15 B. (p. 451, 26—29 D.) 9. 10. 13. 20—22 = Zon. 10, 37 p. 426, 15—17 B. (p. 451, 29—32 D.)

1 *Χερουσκίδα*] cf. ad 54, 33, 1 *Οὐίσουργον* Xyl., *οὐεισουγρον* M (*γ* add. corr. ant.), cf. ad 54, 33, 2 8 *Ἀρμήνιος*] ita M, *Ἀρμένιος* Strab. 7, 1, 4 p. 291. 292, *Armenius* Flor. 2, 30 [4, 12], 32 (NL, *ar meno* B), Front. *Strat.* 2, 9, 4 (P, *armenus* H), Tac. *ann.* 1, 55 (*Armeni*), 2, 88 (bis), 11, 16 (*Armenii*), *Arminius* Vell. 2, 118, 2, Tac. *ann.* 1, 55—68; 2, 9—46; 11, 16 saepissime (praeter locos quattuor modo laudatos), cf. Kossinna *Indogerm. Forsch.* 2, 184 *Σηγίμερος*] *Segimerus* Tac. *ann.* 1, 71, cf. *Sigimerus* Arminii pater, Vell. 2, 118, 2 10 *τό τε* Xyl., *τὸ τότε* M 16 *ἑαυτοῦ* inserui ex M, in cuius marg. add. corr. ant. 18 *παρέμενοι* scripsi ex M, sublato puncto post *προσβοηθήσοντες* (v. 19), *παρέμενον* R. St., ⟨*οἱ*⟩ *παρέμενον* Bk., cf. fr. 89, 3; 39, 5, 3 (ubi *παρέμενοι* scribendum); 60, 11, 8; 60, 29, 1; 78, 22, 4; 80, 5, 2, Plat. *apol.* p. 17 C, *rep.* 1 p. 341 B, *leg.* 5 p. 742 B; 12 p. 951 A 27 *νωτοφόρα*] *νωτοφόρια* M, *ι* induxit corr. ant., cf. Xen. *Cyr.* 6, 2, 34.

ἐν εἰρήνῃ· παῖδές τε οὐκ ὀλίγοι καὶ γυναῖκες ἥ τε ἄλλη θερα-
πεία συχνὴ αὐτοῖς συνείπετο, ὥστε καὶ κατὰ τοῦτ᾽ ἐσκεδασμένῃ
τῇ ὁδοιπορίᾳ χρῆσθαι. κἀν τούτῳ καὶ ὑετὸς καὶ ἄνεμος πολὺς 3
ἐπιγενόμενοι ἔτι καὶ μᾶλλόν σφας διέσπειραν· τό τε ἔδαφος ὀλισθη-
ρὸν περί τε ταῖς ῥίζαις καὶ περὶ τοῖς στελέχεσι γενόμενον σφαλε-
ρώτατα αὐτοὺς βαδίζειν ἐποίει, καὶ τὰ ἄκρα τῶν δένδρων κατα-
θραυόμενα καὶ καταπίπτοντα διετάρασσεν. ἐν τοιαύτῃ οὖν δή τινι 4
ἀμηχανίᾳ τότε τῶν Ῥωμαίων ὄντων, οἱ βάρβαροι πανταχόθεν ἅμα cf. Xiph. 116, 1—3
αὐτοὺς ἐξαπιναίως δι᾽ αὐτῶν τῶν λοχμωδεστάτων, ἅτε καὶ ἔμπειροι
τῶν τριμμῶν ὄντες, περιεστοιχίσαντο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον πόρρωθεν
ἔβαλλον, ἔπειτα δέ, ὡς ἠμύνετο μὲν οὐδεὶς ἐτιτρώσκοντο δὲ πολλοί,
ὁμόσε αὐτοῖς ἐχώρησαν· οἷα γὰρ οὔτε ἐν τάξει τινὶ ἀλλὰ ἀναμὶξ 5
ταῖς τε ἁμάξαις καὶ τοῖς ἀόπλοις πορευόμενοι, οὔτε συστραφῆναί
πῃ ῥᾳδίως δυνάμενοι, ἐλάττους τε καθ᾽ ἑκάστους τῶν ἀεὶ προσμι-
γνύντων σφίσιν ὄντες, ἔπασχον μὲν πολλά, ἀντέδρων δὲ οὐδέν.
αὐτοῦ τε οὖν ἐστρατοπεδεύσαντο, χωρίου τινὸς ἐπιτηδείου, ὥς γε 21
ἐν ὄρει ὑλώδει ἐνεδέχετο, λαβόμενοι, καὶ μετὰ τοῦτο τάς τε πλείους
ἁμάξας καὶ τἆλλα τὰ μὴ πάνυ σφίσιν ἀναγκαῖα τὰ μὲν κατακαύ-
σαντες τὰ δὲ καὶ καταλι|πόντες, συντεταγμένοι μέν πῃ μᾶλλον τῇ M 197r
ὑστεραίᾳ ἐπορεύθησαν, ὥστε καὶ ἐς ψιλόν τι χωρίον προχωρῆσαι,
οὐ μέντοι καὶ ἀναιμωτὶ ἀπήλλαξαν. ἐντεῦθεν δὲ ἄραντες ἔς τε 2
ὕλας αὖθις ἐσέπεσον, καὶ ἠμύνοντο μὲν πρὸς τοὺς προσπίπτοντάς
σφισιν, οὐχ ἐλάχιστα δὲ δὴ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἔπταιον· συστρε-
φόμενοι γὰρ ἐν στενοχωρίᾳ, ὅπως ἀθρόοι ἱππῆς τε ὁμοῦ καὶ ὁπλῖ-
ται ἐπιτρέχωσιν αὐτοῖς, πολλὰ μὲν περὶ ἀλλήλοις πολλὰ δὲ καὶ περὶ
τοῖς δένδροις ἐσφάλλοντο. τετάρτῃ τε ἡμέρα πορευομένοις σφίσιν 3
ἐγένετο, καὶ αὐτοῖς ὑετός τε αὖθις λάβρος καὶ ἄνεμος μέγας προσ-
πεσὼν οὔτε ποι προϊέναι οὔθ᾽ ἵστασθαι παγίως ἐπέτρεπεν, ἀλλὰ
καὶ τὴν χρῆσίν σφας τῶν ὅπλων ἀφείλετο· οὔτε γὰρ τοῖς τοξεύμασιν
οὔτε τοῖς ἀκοντίοις, ἢ ταῖς γε ἀσπίσιν ἅτε καὶ διαβρόχοις οὔσαις,
καλῶς χρῆσθαι ἐδύναντο. τοῖς γὰρ πολεμίοις, ψιλοῖς τε τὸ πλεῖ- 4

9. 10 = Zon. 10, 37 p. 426, 18. 19 B. (p. 452, 1. 2 D.) 11—534, 1 cf. Zon. 10, 37 p. 426, 19. 20 B. (p. 452, 2. 3 D.)

10 τριμμῶν] ita M, in marg. corr. ant.: τριμβῶν hic quidem iniuria, cf. Xen. *Cyn.* 3, 7; 4, 3 et 9; 5, 18; 6, 9 11 ἔβαλλον] ἔβαλον R. St. 22 πρὸς] suspectum, cf. tamen Plat. *Menex.* 239 B 23 δὴ κατ᾽] ita M 24 ἱππῆς] ita M (ἱππῆς) 26 τετάρτῃ τε ἡμέρα Dind., τότε γὰρ ʻτῇʼ ʻτεʼ ἡμέραι M (signa add. corr. ant., si huius sunt, ut τότε γὰρ ἡμέρα legere voluerit, iniuria ni fallor, cf. 55, 24, 9), τρίτη γὰρ ἡμέρα Rk., τρίτῃ τ᾽ ἄρ᾽ Bk., frustra me iudice uterque, a verbis ἐντεῦθεν δὲ ἄραντες incipit dies tertius.

στον οὖσι καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τῆς ἐφόδου καὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἀδεᾶ ἔχουσιν, ἧττόν που ταῦτα συνέβαινε. πρὸς δ' ἔτι αὐτοί τε πολὺ πλείους γεγονότες (καὶ γὰρ τῶν ἄλλων τῶν πρότερον περισκοπούντων συχνοὶ ἄλλως τε καὶ ἐπὶ τῇ λείᾳ συνῆλθον) καὶ ἐκείνους ἐλάττους ἤδη ὄντας (πολλοὶ γὰρ ἐν ταῖς πρὶν μάχαις ἀπωλώλεσαν)
Xiph. 116, 5 S. 4 *καὶ ἐκυκλοῦντο ῥᾷον καὶ κατεφόνευον, ὥστε καὶ τὸν Οὐᾶρον καὶ*
τοὺς ἄλλους τοὺς λογιμωτάτους, φοβηθέντας μὴ ἤτοι ζωγρηθῶσιν
ἢ καὶ πρὸς τῶν ἐχθίστων ἀποθάνωσι (καὶ γὰρ τετρωμένοι ἦσαν),
ἔργον δεινὸν μὲν ἀναγκαῖον δὲ τολμῆσαι· αὐτοὶ γὰρ ἑαυτοὺς ἀπέ-
22 *κτειναν. ὡς δὲ τοῦτο διηγγέλθη, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδεὶς ἔτι, εἰ καὶ*
ἔρρωτό τις, ἠμύνατο, ἀλλ' οἱ μὲν τὸν ἄρχοντά σφων ἐμιμήσαντο,
οἱ δὲ καὶ τὰ ὅπλα παρέντες ἐπέτρεπόν σφας τῷ βουλομένῳ φονεύειν·
2 *φυγεῖν γὰρ οὐδ' εἰ τὰ μάλιστά τις ἤθελεν ἐδύνατο. ἐκόπτετό τε*
οὖν ἀδεῶς πᾶς καὶ ἀνὴρ καὶ ἵππος, καὶ τά τε | . . . . .

2a Zon. 10, 37 p. 427, 4—18 B. (p. 452, 12—29 D.): καὶ τὰ ἐρύματα πάντα κατέσχον οἱ βάρβαροι ἄτερ ἑνός, περὶ ὃ ἀσχοληθέντες οὔτε τὸν Ῥῆνον διέβησαν οὔτ' ἐς τὴν Γαλατίαν εἰσέβαλον. ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνο χειρώσασθαι ἠδυνήθησαν, ἐπεὶ μήτε πολιορκεῖν ἠπίσταντο καὶ τοξόταις οἱ Ῥωμαῖοι συχνοῖς ἐχρῶντο, ἐξ ὧν καὶ ἀνεκόπτοντο καὶ πλεῖστοι ἀπώλλυντο.

2b μετὰ δὲ τοῦτο πυθόμενοι φυλακὴν τοῦ Ῥήνου τοὺς Ῥωμαίους ποιήσασθαι καὶ τὸν Τιβέριον σὺν βαρεῖ προσελαύνειν στρατεύματι, οἱ μὲν πολλοὶ ἀπανέστησαν τοῦ ἐρύματος, οἱ δ' ὑπολειφθέντες ἀποστάντες αὐτοῦ, ὥστε μὴ αἰφνιδίοις ἐπεξελεύσεσι τῶν ἐντὸς κακοῦσθαι, τὰς ὁδοὺς ἐτήρουν, σπάνει σιτίων αἱρήσειν ἠλπικότες αὐτούς. οἱ δ' ἐντὸς ὄντες Ῥωμαῖοι

2—6 > Zon. 10, 37 p. 426, 20—22. (p. 452, 3—6 D.) 6—14 > Zon. 10, 37 p. 426, 22—427, 4 B. (p. 452, 6—11 D.)

---

4 *καὶ ἐκείνους ἐλάττους ἤδη ὄντας*] *καὶ* del. Rk., quod tamen propter praecedens *τε* retineri debet, *καὶ ἐκείνους ⟨ἰδόντες⟩ ἐλάττους ἤδη ὄντας* Polak, fortasse inconcinna oratio imprudenti scriptori ipsi excidit 6 *ἐκυκλοῦντο* M. mutavit m.¹ in *ἐκυκλοῦν τε* 7 *λογιμωτάτους* M et Zon., *ἐλλογιμωτάτους* legit fortasse Xiph. 14 *καὶ τά τε*] inter haec et *τὸ μὲν πρῶτον* (p. 535, 4) codici M deest folium (primum quaternionis λζ'), cf. vol. 1 p. LXXI et LXXIX. eorum quae perierunt quarta fere pars servata est apud Zonaram.

14. 15 Zonaras: *ἐκόπτοντο οὖν* [*γοῦν* E] *ἀδεῶς καὶ τὰ ἐρύματα πάντα κατέσχον οἱ βάρβαροι κ. τ. λ.*, unde credas Marciani *καὶ τά τε* his ipsis verbis *ἐρύματα πάντα κατέσχον οἱ βάρβαροι* continuari. tamen plura intermedia deesse apparet nec Dionis *τε* (in *τά τε*) in Zonarae verbis habet quod sibi respondeat.

17 *τὴν* om. E 20 *ἀπώλλυντο* BCE^c, *ἀπώλλοντο* A 23. 24 *ἀπανέστησαν — ὥστε* om. E.

ἕως μὲν εὐπόρουν τροφῆς, κατὰ χώραν ἔμενον βοήθειαν προσδεχόμενοι·
ὡς δ' οὔτε τις ἐπεκούρει αὐτοῖς καὶ λιμῷ συνείχοντο, ἐξῆλθον νύκτα
τηρήσαντες χειμέριον (ἦσαν δὲ στρατιῶται μὲν ὀλίγοι, ἄοπλοι δὲ πολλοί),
καὶ | τὸ μὲν πρῶτον τό τε δεύτερόν σφων φυλακτήριον παρῆλθον, 2 M 198r
ἐπεὶ δὲ πρὸς τῷ τρίτῳ ἐγένοντο, ἐφωράθησαν, τῶν τε γυναικῶν
καὶ τῶν παίδων συνεχῶς τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ διά τε τὸν κάματον
καὶ διὰ τὸν φόβον τό τε σκότος καὶ τὸ ψῦχος ἀνακαλούντων. κἂν 3
πάντες ἀπώλοντο ἢ καὶ ἑάλωσαν, εἰ μὴ οἱ βάρβαροι περὶ τὴν τῆς
λείας ἁρπαγὴν ἄσχολοι ἐγένοντο. οὕτω γὰρ οἵ τε ἐρρωμενέστατοι Suid. s. v. τροχαῖον
πολὺ ἀπέσπασαν, καὶ οἱ σαλπικταὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ὄντες τροχαῖόν
τι συμβοήσαντες δόξαν τοῖς ἐναντίοις ὡς καὶ παρὰ τοῦ Ἀσπρήνου
πεπεμμένοι παρέσχον. κἀκ τούτου ἐκεῖνοί τε ἐπέσχον τῆς διώξεως, 4
καὶ ὁ Ἀσπρήνας μαθὼν τὸ γιγνόμενον ὄντως σφίσιν ἐπεκούρησε.
καί τινες μετὰ τοῦτο καὶ τῶν ἑαλωκότων ἀνεκομίσθησαν, λυτρω-
θέντες ὑπὸ τῶν οἰκείων· ἐπετράπη γάρ σφισι τοῦτο ποιῆσαι ἐφ'
ᾧ τε ἔξω τῆς Ἰταλίας αὐτοὺς εἶναι.

τοῦτο μὲν ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ μαθὼν ὁ Αὔγουστος τὰ **23** Xiph. 116, 5—22
τῷ Οὐάρῳ συμβεβηκότα τήν τε ἐσθῆτα, ὥς τινές φασι, περιερρή-
ξατο, καὶ πένθος μέγα ἐπί τε τοῖς ἀπολωλόσι καὶ ἐπὶ τῷ περί
τε τῶν Γερμανιῶν καὶ περὶ τῶν Γαλατιῶν δέει ἐποιήσατο, τό τε
μέγιστον ὅτι καὶ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν τήν τε Ῥώμην αὐτὴν ὁρμήσειν
σφᾶς προσεδόκησε, καὶ οὔτε πολιτικὴ οἱ ἡλικία ἀξιόλογος ὑπελέ-
λειπτο, καὶ τὰ συμμαχικά, ὧν τι καὶ ὄφελος ἦν, ἐκεκάκωτο. ὅμως 2
δ' οὖν τά τε ἄλλα ὡς ἐκ τῶν παρόντων παρεσκευάσατο, καὶ ἐπειδὴ
μηδεὶς τῶν τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν ἐχόντων καταλεχθῆναι ἠθέ-
λησεν, ἐκλήρωσεν αὐτούς, καὶ τῶν μὲν μηδέπω πέντε καὶ τριάκοντα
ἔτη γεγονότων τὸν πέμπτον, τῶν δὲ πρεσβυτέρων τὸν δέκατον ἀεὶ
λαχόντα τήν τε οὐσίαν ἀφείλετο καὶ ἠτίμωσε. καὶ τέλος, ὡς καὶ 3
πάνυ πολλοὶ οὐδ' οὕτω τι αὐτοῦ προετίμων, ἀπέκτεινέ τινας. ἀπο-
κληρώσας δὲ ἔκ τε τῶν ἐστρατευ|μένων ἤδη καὶ ἐκ τῶν ἐξελευθέρων M 198v
ὅσους ἠδυνήθη, κατέλεξε, καὶ εὐθὺς σπουδῇ μετὰ τοῦ Τιβερίου ἐς

4—13 > Zon. 10, 37 p. 427, 18—428, 2 B. (p. 452, 29—453, 7 D.)

---

4 *τὸ μὲν πρῶτον*] cf. ad p. 534, 14 post *καὶ* pergit Zonaras ita: *τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον φυλακτήριον τῶν βαρβάρων παρῆλθον, πρὸς δὲ τῷ τρίτῳ* [*τὸ τρίτον* E] *γενόμενοι ἐφωράθησαν*, unde manifestum fit Zonarae verbis, quae haec praecedunt, Dionis verba prima folii 198 M esse iungenda.

10 *ἀπέσπασαν*] cf. Xen. *anab.* 1, 5, 3, cuius loci memor fuit Dio, et 7, 2, 10 *σαλπικταὶ* Dind., *σαλπιγκταὶ* M, cf. ad 36, 49, 1 25 *μηδεὶς* exhibet M 29 *οὐδ' οὕτω*] cf. ad 39, 45, 2 et ad 56, 7, 3.

4 *τὴν Γερμανίαν ἔπεμψεν. ἐπειδή τε συχνοὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ Γαλάται
καὶ Κελτοί, οἱ μὲν ἄλλως ἐπιδημοῦντες οἱ δὲ καὶ ἐν τῷ δορυφορικῷ
στρατευόμενοι, ἦσαν, ἐφοβήθη μή τι νεοχμώσωσι, καὶ τούτους
μὲν ἐς νήσους τινὰς ἀπέστειλε, τοῖς δ' ἀόπλοις ἐκχωρῆσαι τῆς πό-
λεως προσέταξε.*

24 *τότε μὲν ταῦτ' ἔπραξε, καὶ οὔτ' ἄλλο τι τῶν νομιζομένων ἐγέ-*
Xiph. 116, 22–25 *νετο οὔθ' αἱ πανηγύρεις ἑωρτάσθησαν· μετὰ δὲ τοῦτο ἀκούσας ὅτι
τῶν τε στρατιωτῶν τινες ἐσώθησαν καὶ αἱ Γερμανίαι ἐφρουρήθη-
σαν, τό τε πολέμιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐλθεῖν ἐτόλμησε, τῆς τε*
2 *ταραχῆς ἀπηλλάγη καὶ διαγνώμην ἐποιήσατο. τό τε γὰρ πάθος
οὐκ ἄνευ δαιμονίου τινὸς ὀργῆς καὶ μέγα οὕτω καὶ ἀθρόον ἐδόκει
οἱ γεγονέναι· καὶ προσέτι καὶ ὑπὸ τῶν τεράτων τῶν πρό τε τῆς
ἥττης καὶ μετὰ ταῦτα συμβάντων δεινὴν ὑποψίαν ἐς τὸ θεῖον ἔσχεν.*
3 *ὅ τε γὰρ τοῦ Ἄρεως ναὸς ὁ ἐν τῷ πεδίῳ αὐτοῦ ὢν ἐκεραυνώθη,
καὶ ἀττέλεβοι πολλοὶ ἐς αὐτὸ τὸ ἄστυ πετόμενοι ὑπὸ χελιδόνων
ἀνηλώθησαν, αἵ τε κορυφαὶ τῶν Ἄλπεων συμπεπτωκέναι τε ἐς ἀλ-
λήλας καὶ κίονας τρεῖς πυροειδεῖς ἀνεικέναι ἔδοξαν, καὶ ὁ οὐρανὸς*
4 *φλεγομένῳ πολλαχῇ ἐῴκει, ἀστέρες τε κομῆται συχνοὶ ἅμα κατε-
φαίνοντο, καὶ δόρατα ἀπ' ἄρκτου φερόμενα πρὸς τὰ τῶν Ῥωμαίων
στρατόπεδα προσπίπτειν ἐδόκει, μέλισσαί τε περὶ τοὺς βωμοὺς αὐ-
τῶν κηρία ἀνέπλασσον, καὶ Νίκης τι ἄγαλμα ἔν τε τῇ Γερμανίᾳ ὂν*
5 *καὶ πρὸς τὴν πολεμίαν βλέπον πρὸς τὴν Ἰταλίαν μετεστράφη· καί
ποτε καὶ περὶ τοὺς ἀετοὺς τοὺς ἐν τοῖς στρατοπέδοις, ὡς καὶ τῶν
βαρβάρων ἐπ' αὐτοὺς ἐσπεπτωκότων, μάχη καὶ ἀγωνισμὸς τῶν
στρατιωτῶν διὰ κενῆς ἐγένετο.*

τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ὅτι καὶ | . . . .

p. C. 10 6 ὁ δὲ Τιβέριος διαβῆναι τὸν Ῥῆνον οὐκ ἔκρινεν, ἀλλ' ἠτρέμιζεν ἐπιτηρῶν
μὴ οἱ βάρβαροι τοῦτο ποιήσωσιν. ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖνοι διαβῆναι ἐτόλμησαν
γνόντες αὐτὸν παρόντα. Zon. 10, 37 p. 428, 2—4 B. (p. 453, 7—10 D.)

[V p. 238 D.] 7 ὅτι ὁ Γερμανικὸς ἐκ πολλῶν ᾠκειοῦτο τῷ πλήθει, καὶ ὅτι ὑπερε-

---

14 *Ἄρεως* dedi ex M, *Ἄρεος* Bk., cf. ad 41, 14, 3 et ad 53, 27, 2 21 *ἀνέπλασσον*] *ἐνέπλασσον* Leuncl. coll. 78, 25, 1 frustra 26 *καὶ ὅτι καὶ* |] post haec codici M deest folium (tertium quaternionis λζ'), cf. vol. 1 p. LXXI et LXXIX (ubi errore librarium Lb contra chronologiam peccasse affirmavi; verba enim eius *καὶ ταῦτα μὲν οὕτω τότε συνέβη* causa non est cur de rebus a. 10 accipiantur). eorum quae perierunt paulo plus quam sexta pars superest apud Zonaram et in excerpto Valesiano.

27–30 leguntur haec in Zonara inter ea quae ex c. 22, 4 et ea quae ex c. 25, 2 desumpta sunt.

30–537, 6 exc. Val. 182 inter 55, 27, 5 (unde exc. V. 181) et 56, 43, 1 (unde

30 *ᾠκειοῦτο*] *ᾠκείωτο* Pflugk. *ὑπερεδίκει* Val., *ὑπερδίκη* cod.

δίκει τινῶν, οὐχ ὅπως ἐπὶ τῶν ἄλλων δικαστῶν ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Αὐγούστου. διὸ καὶ ταμίᾳ τινὶ φόνου αἰτίαν ἔχοντι ἐδίκασε τοῦ Γερμανικοῦ συναγορεύειν οἱ μέλλοντος, ἔδεισεν ὁ κατήγορος αὐτοῦ μὴ ἐλαττωθῇ διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς δικασταῖς ἐφ' οἷσπερ εἰώθει τὰ τοιαῦτα κρίνεσθαι, καὶ παρὰ τῷ Αὐγούστῳ δικασθῆναι μάτην ἠθέλησεν· οὐ γὰρ ἐκράτησεν. Exc. V. 182 (p. 665).

...... | *μετὰ τὴν στρατηγίαν ἔχων. τῷ δὲ δευτέρῳ τά τε ἄλλα* 25 M 199r
τὰ προειρημένα ἐγένετο, καὶ τὸ Ὁμονόειον ὑπὸ τοῦ Τιβερίου καθιε-
ρώθη, καὶ αὐτῷ τό τε ἐκείνου ὄνομα καὶ τὸ τοῦ Δρούσου τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ τεθνηκότος ἐπεγράφη. Μάρκου δὲ Αἰμιλίου 2 p. C. 11
μετὰ Στατιλίου Ταύρου ὑπατεύσαντος, Τιβέριος μὲν καὶ Γερμανικὸς
ἀντὶ ὑπάτου ἄρχων ἔς τε τὴν Κελτικὴν ἐσέβαλον καὶ κατέδραμόν
τινα αὐτῆς, οὐ μέντοι οὔτε μάχῃ τινὶ ἐνίκησαν (ἐς γὰρ χεῖρας οὐ-
δεὶς αὐτοῖς ᾔει) οὔτε ἔθνος τι ὑπηγάγοντο· δεδιότες γὰρ μὴ καὶ 3
συμφορᾷ αὖθις περιπέσωσιν, οὐ πάνυ πόρρω τοῦ Ῥήνου προῆλθον,
ἀλλὰ αὐτοῦ που μέχρι τοῦ μετοπώρου μείναντες καὶ τὰ τοῦ Αὐ-
γούστου γενέθλια ἑορτάσαντες καί τινα ἱπποδρομίαν ἐν αὐτοῖς διὰ
τῶν ἑκατοντάρχων ποιήσαντες ἐπανῆλθον. ἐν δὲ δὴ τῇ Ῥώμῃ 4
Δροῦσός τε Καῖσαρ ὁ τοῦ Τιβερίου παῖς ἐταμίευσε, καὶ στρατηγοὶ
ἑκκαίδεκα ἦρξαν, ἐπειδὴ τοσοῦτοί τε τῆς ἀρχῆς ἀντεποιήσαντο καὶ
οὐδένα αὐτῶν λυπῆσαι ὁ Αὔγουστος, οἷα ἐν τοιούτοις ὤν, ἠθέλησεν·
οὐ μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐφεξῆς ἔτεσι ταὐτὸν ἐγένετο, ἀλλ' οἱ
δώδεκα ἐπὶ πολὺ κατέστησαν. τότε δ' οὖν ταῦτά τε οὕτως ἐπράχθη, 5 Xiph. 116, 25—31

11—18 > Zon. 10, 37 p. 428, 5—10 B. (p. 453, 10—17 D.)

---

exc. V. 183) necessario debet collocari. quoniam autem in hac operis Dionei parte (55, 27—56, 43) quoad superest non invenitur, uni ex quinque lacunis quibus haec pars laborat (55 inter c. 33 et 34; 56, 22, 2; 56, 24, 5; 56, 28, 6; 56, 32, 1) adscribendum est. ex his reiciendae duae ultimae cum alias ob causas tum quod ex verbis 56, 26, 1 (*Γερμανικὸς*) *καὶ τότε ὑπερεδίκησεν* collato exc. Val. initio *καὶ ὅτι ὑπερεδίκει τινῶν* manifesto apparet ante 56, 26, 1 excerptum olim locum suum habuisse. recienda porro lacuna 56, 22, 2, qua nihil praeter cladis Varianae enarrationem periisse admodum est verisimile. restant prima lacuna permagna illa 55, 33 34 et tertia haec, quarum prior eo excluditur quod anno p. C. 8 bellum Delmaticum administrans Germanicus Romae non fuit. quare hic collocavi.

2—6 orationis inconcinnitas epitomatori deberi videtur, quae non omnino tollitur coniectura Reimari *γὰρ* inter *τοῦ* et *Γερμανικοῦ* inserentis nec magis Bekkeri audacia qui damnat *ἐδίκασε* et *οἱ* 4 *τοῖς*] *τοῖς ρ'*? Bk. infeliciter, de caede cognoscere non est centumvirum.

7 | *μετὰ τὴν στρατηγίαν ἔχων*] cf. ad c. 24, 5. Ceterum ad quemnam truncata verba pertineant parum liquet 10 *Μάρκου*] cf. ad ind. huius libri v. 13.

καὶ τοῖς μάντεσιν ἀπηγορεύθη μήτε κατὰ μόνας τινὶ μήτε περὶ
θανάτου, μηδ᾿ ἂν ἄλλοι συμπαρῶσίν οἱ, χρᾶν· καίτοι οὕτως οὐδὲν
τῷ Αὐγούστῳ τῶν καθ᾿ ἑαυτὸν ἔμελεν ὥστε ἐκ προγραφῆς πᾶσι
6 τὴν τῶν ἀστέρων διάταξιν, ὑφ᾿ ὧν ἐγεγέννητο, φανερῶσαι. οὐ
μὴν ἀλλ᾿ ἐκεῖνό τε ἀπεῖπε, καὶ τῷ ὑπηκόῳ προσπαρήγγειλε μηδενὶ
τῶν προστασσομένων αὐτοῖς ἀρχόντων μήτε ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς χρόνῳ
μήτε ἐντὸς ἑξήκοντα ἡμερῶν μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆναί σφας τιμήν
τινα διδόναι, ὅτι τινὲς μαρτυρίας παρ᾿ αὐτῶν καὶ ἐπαίνους προ-
M 191v 7 παρασκευαζόμενοι πολλὰ διὰ τούτου | ἐκακούργουν. ταῖς τε πρεσ-
βείαις τρεῖς καὶ τότε βουλευταὶ ἐχρημάτισαν, καὶ τοῖς ἱππεῦσιν,
ὃ καὶ θαυμάσειεν ἄν τις, μονομαχεῖν ἐπετράπη. αἴτιον δὲ ὅτι
ἐν ὀλιγωρίᾳ τινὲς τὴν ἀτιμίαν τὴν ἐπ᾿ αὐτῷ ἐπικειμένην ἐποιοῦντο.
ἐπεὶ γὰρ μήτ᾿ ὄφελός τι τῆς ἀπορρήσεως ἐγίγνετο καὶ τιμωρίας
μείζονος ἄξιοι εἶναι ἐδόκουν, ἢ καὶ ἀποτραπήσεσθαι ἐνομίσθησαν,
8 συνεχωρήθη σφίσι τοῦτο ποιεῖν. καὶ οὕτως ἀντὶ τῆς ἀτιμίας θά-
νατον ὠφλίσκανον· οὐδὲν γὰρ ἧττον ἐμονομάχουν, καὶ μάλισθ᾿ ὅτι
δεινῶς οἱ ἀγῶνες αὐτῶν ἐσπουδάζοντο, ὥστε καὶ τὸν Αὔγουστον
τοῖς στρατηγοῖς τοῖς ἀγωνοθετοῦσί σφας συνθεᾶσθαι.

p. C. 12 26 Γερμανικὸς δὲ μετὰ τοῦτο τὴν ὕπατον ἀρχὴν μηδὲ στρατηγή-
σας ἐδέξατο, καὶ δι᾿ ὅλου αὐτὴν τοῦ ἔτους, οὐ πρὸς τὴν ἀξίωσιν
ἀλλ᾿ ὥς που καὶ ἄλλοι τινὲς ἔτι καὶ τότε ἦρχον, ἔσχε. καὶ αὐτὸς
μὲν οὐδὲν ἄξιον μνήμης ἔπραξε, πλὴν ὅτι καὶ τότε ὑπερεδίκησεν,
ἐπεί γε ὁ συνάρχων αὐτοῦ Γάιος Καπίτων καὶ πάνυ τὴν ἄλλως
Xiph. 116, 31—117, 11 2 ἠριθμεῖτο· ὁ δὲ δὴ Αὔγουστος ἐκεῖνόν τε ὡς καὶ ἐπὶ γήρως ὢν τῇ
βουλῇ καὶ ταύτην τῷ Τιβερίῳ παρακατέθετο. ἀνέγνω δὲ τὸ βιβλίον
οὐκ αὐτός (οὐ γὰρ οἷός τε ἦν γεγωνίσκειν) ἀλλ᾿ ὁ Γερμανικός, ὥσπερ
εἰώθει. καὶ μετὰ τοῦτ᾿ ᾐτήσατο παρ᾿ αὐτῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ Κελτικοῦ
πολέμου προφάσει, μήτ᾿ οἴκοι αὐτὸν ἀσπάζεσθαι μήτ᾿ ἀγανακτεῖν
3 εἰ μηκέτι συσσιτοίη σφίσι· τὸ μὲν γὰρ πλεῖστον, ἄλλως τε καὶ
ὁσάκις ἕδρα αὐτῶν ἐγίγνετο, ἔν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐν αὐτῷ γε ἔστιν

24. 25. 19 = Zon. 10, 38 p. 428, 11—13 B. (p. 453, 18—21 D.)

1 μήτε — μήτε — μηδ᾿ M et Xiph., μήτε — [μήτε] — μήτ᾿ Rk., μήτε — [μήτε] μηδ᾿ St., iniuria uterque, μήτε — μηδὲ — μήτε Kuiper. (litt.) vix iure 3 ὥστε] ὥστε καὶ Xiph. 4 ὧν revocavi ex M et Xiph. coll. 76, 11, 1, ἣν Sylburg dubitans ipse propter 76, 11, 1 9 διὰ τούτου] διὰ τοῦτο Reim. 10 βουλευταὶ] βουλευταὶ ⟨τῶν ὑπατευκότων⟩ Reim. coll. 55, 33, 5, debebat ⟨ἐκ τῶν ὑπατευκότων⟩, nec tamen necesse est ut addatur 14 εἶναι] ⟨οὐκ⟩ εἶναι Rk., at ratiocinatio huius loci, licet non admodum perspicua sit, intellegi tamen potest 18 συνθεᾶσθαι Pflugk., συνθέσθαι M 20 αὐτὴν] ἐς αὐτὴν M, in marg. i. corr. ant. textum, ut videtur, correcturus.

ὅτε τῷ συνεδρίῳ καὶ ἐσιόντα αὐτὸν καὶ ἀπιόντα αὖθις ἠσπάζοντο,
ἤδη δὲ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ καθήμενόν γε, ἔστι δ' ὅτε καὶ κα-
τακείμενον, οὐχ ὅτι ἡ γερουσία ἀλλὰ καὶ οἱ ἱππῆς τοῦ τε δήμου
πολλοί. οὐ μέντοι καὶ τἆλλα ἧττόν τι παρὰ τοῦτο διῴκει, ἀλλὰ 27
καὶ τοῖς ἱππεῦσι δημαρχίαν αἰτῆσαι ἐπέτρεψε, καὶ μαθὼν ὅτι βι-
βλία ἄττα ἐφ' ὕβρει | τινῶν συγγράφοιτο, ζήτησιν αὐτῶν ἐποιήσατο, M 200r
καὶ ἐκεῖνά τε, τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντα πρὸς τῶν ἀγορανόμων
τὰ δὲ ἔξω πρὸς τῶν ἑκασταχόθι ἀρχόντων, κατέφλεξε, καὶ τῶν
συνθέντων αὐτὰ ἐκόλασέ τινας. ἐπειδή τε συχνοὶ φυγάδες οἱ μὲν 2
ἔξω τῶν τόπων ἐς οὓς ἐξωρίσθησαν τὰς διατριβὰς ἐποιοῦντο, οἱ
δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις ἁβρότερον διῆγον, ἀπηγόρευσε μηδένα
πυρὸς καὶ ὕδατος εἰρχθέντα μήτε ἐν ἠπείρῳ διατρίβειν μήτε ἐν
νήσῳ τῶν ὅσαι ἔλαττον τετρακοσίων ἀπὸ τῆς ἠπείρου σταδίων
ἀπέχουσι, πλὴν Κῶ τε καὶ Ῥόδου Σάμου τε καὶ Λέσβου· ταύτας
γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως μόνας ὑπεξείλετο. ἐκεῖνά τε οὖν αὐτοῖς προσ- 3
έταξε, καὶ τὸ μήτε περαιοῦσθαί ποι ἄλλοσε, μήτε πλοῖα πλείω
φορτικοῦ τε ἑνὸς χιλιοφόρου καὶ κωπήρων δύο κεκτῆσθαι, μήτε
δούλοις ἢ καὶ ἀπελευθέροις ὑπὲρ εἴκοσι χρῆσθαι, μήτ' οὐσίαν ὑπὲρ
δώδεκα καὶ ἡμίσειαν μυριάδα ἔχειν, τιμωρηθήσεσθαι καὶ αὐτοὺς
ἐκείνους καὶ τοὺς ἄλλους τούς τι παρὰ ταῦτα συμπράξαντάς σφι-
σιν ἐπαπειλήσας.

ταῦτά τε οὕτως, ὅσα γε καὶ ἐς ἱστορίαν ἀναγκαῖά ἐστι, διενο- 4
μοθετήθη, καὶ πανήγυρις ἔξω τῶν νενομισμένων ὑπό τε τῶν ὀρχη-
στῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἱπποτρόφων ἐποιήθη. τά τε Ἄρεια τότε μέν,
ἐπειδὴ ὁ Τίβερις τὸν ἱππόδρομον προκατέσχεν, ἐν τῇ τοῦ Αὐγούστου
ἀγορᾷ καὶ ἵππων δρόμῳ τρόπον τινὰ καὶ θηρίων σφαγῇ ἐτιμήθη,
αὖθις δὲ ὥσπερ εἴθιστο ἐγένετο, καὶ λέοντάς γε ἐς αὐτὰ ἐν τῷ 5
ἱπποδρόμῳ διακοσίους ὁ [τε] Γερμανικὸς ἀπέκτεινεν. ἥ τε στοὰ
ἡ Ἰουλία καλουμένη ᾠκοδομήθη τε ἐς τιμὴν τοῦ τε Γαΐου καὶ
τοῦ Λουκίου τῶν Καισάρων, καὶ τότε καθιερώθη.

Λουκίου δὲ δὴ Μουνατίου καὶ Γαΐου Σιλίου ἐς τοὺς ὑπατεύ- 28 Xiph. 117, 11—15 p. C. 13

---

3 ἱππῆς] ita M (ἱππῆις) 12 εἰρχθέντα R. St., εἱρχθέντα M 14 Σάμου dedi de coniectura (*Mnem. N. S.* 13 (1885) p. 329, σαρδοῦς M, vide etiam Hartmann, *de exilio apud Romanos* p. 24. ceterum hic in marg. ση M 15 ἐκεῖνά] ἐκείνας Rk. infeliciter 16 ποι] ita M 17 φορτικοῦ reduxi ex M coll. Thuc. 6, 88, 9 ubi Dionem cum codicibus CE et Polluce 1, 83 φορτικοῦ legisse puto, φορτηγοῦ Bk. 19 μυριάδα] μυριάδας Rk., cf. c. 10, 2 25 Τίβερις R. St., τιβέριος M 26 ἀγορᾷ] ἀγορᾷ ⟨ἤχθη⟩ Rk., cf. tamen 54, 34, 1; 56, 46, 4 28 [τε] del. Rk. 29 Ἰουλία Merkel ad Ovid. *fast.* p. CXLI, cf. Becker, *Topogr.* p. 543 et Mommsen *res gest. d. Aug.*[2] p. 85, Λιουία M, in marg. ιι pro ουι corr. ant., cf. *ind.* huius libri v. 6 et 55, 13, 1a et 32, 2.

οντας ἐσγραφέντων, τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν τὴν δεκέτιν τὴν
M 3κ[v] πέμπτην | ἄκων δὴ ὁ Αὔγουστος ἔλαβε, καὶ τῷ Τιβερίῳ τὴν ἐξουσίαν
τὴν δημαρχικὴν αὖθις ἔδωκε, τῷ τε Δρούσῳ τῷ υἱεῖ αὐτοῦ ὑπα-
τείαν ἐς ἔτος τρίτον, καὶ πρὶν στρατηγῆσαι, αἰτῆσαι ἐπέτρεψε.
Xiph. 117, 15—18 2 καὶ συμβούλους ὑπὸ τοῦ γήρως, ὑφ' οὗπερ οὐδ' ἐς τὸ βουλευτήριον
ἔτι πλὴν σπανιώτατα συνεφοίτα, εἴκοσιν ἐτησίους ᾐτήσατο· πρό-
τερον γὰρ καθ' ἑξάμηνον πεντεκαίδεκα προσετίθετο. καὶ προσεψη-
φίσθη, πάνθ' ὅσα ἂν αὐτῷ μετά τε τοῦ Τιβερίου καὶ μετ' ἐκείνων
3 τῶν τε ἀεὶ ὑπατευόντων καὶ τῶν ἐς τοῦτο ἀποδεδειγμένων, τῶν τε
ἐγγόνων αὐτοῦ τῶν ποιητῶν δῆλον ὅτι, τῶν τε ἄλλων ὅσους ἂν
ἑκάστοτε προσπαραλάβῃ, βουλευομένῳ δόξῃ, κύρια ὡς καὶ πάσῃ τῇ
γερουσίᾳ ἀρέσαντα εἶναι. τοῦτ' οὖν ἐκ τοῦ δόγματος, ὅπερ που
καὶ ἄλλως τῷ γε ἔργῳ εἶχε, προσθέμενος, οὕτω τὰ πλείω καὶ κατα-
Xiph. 117, 19—118, 3 4 κείμενος ἔστιν ὅτε ἐχρημάτιζεν. ἐπεί τε ἐπὶ τῇ εἰκοστῇ πάντες ὡς
εἰπεῖν ἐβαρύνοντο καὶ ἐδόκει τι νεώτερον ἔσεσθαι, ἔπεμψε βιβλίον
ἐς τὴν βουλήν, κελεύων ἄλλους τινὰς αὐτὴν πόρους ἐπιζητῆσαι.
τοῦτο δὲ οὐχ ὡς καὶ ἐκεῖνο τὸ τέλος καταλύσων ἐποίησεν, ἀλλ' ἵνα
μηδενὸς ἄλλου αἱρετωτέρου σφίσι φανέντος καὶ ἄκοντες αὐτὸ ἄνευ
5 τῆς ἑαυτοῦ διαβολῆς βεβαιώσωσι. καὶ ὅπως γε μὴ τοῦ Γερμανικοῦ
τοῦ τε Δρούσου γνώμην τινὰ εἰπόντων ὑποτοπήσωσί τε ἐκ τῆς
αὐτοῦ ἐντολῆς τοῦτο γεγονέναι καὶ ἀνεξέταστον αὐτὴν ἕλωνται,
προσέταξε μηδέτερον αὐτῶν μηδὲν εἰπεῖν. καὶ ἐλέχθη μὲν πολλά,
6 καί τινα καὶ διὰ βιβλίων τῷ Αὐγούστῳ ἐδηλώθη· καταμαθὼν δὲ
ἐξ αὐτῶν πάντα μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο ἑτοίμους σφᾶς ὑπομεῖναι ὄντας,
ἐπί τε τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐπὶ τὰς οἰκίας τὴν συντέλειαν ἤγαγε, καὶ
παραχρῆμα μηδὲν εἰπών, μήθ' ὅσον μήθ' ὅπως αὐτὸ δώσουσιν,
ἔπεμψεν ἄλλους ἄλλῃ τά τε τῶν ἰδιωτῶν καὶ | τὰ τῶν πόλεων κτή-
ματα ἀπογραψομένους, ἵν' ὡς καὶ μειζόνως ζημιωθησόμενοι δείσωσι καὶ
τὴν εἰκοστὴν τελεῖν ἀνθέλωνται. ὃ καὶ ἐγένετο. Xiph. 118, 3—6.

1 τὴν δεκέτιν τὴν πέμπτην R. St., τὴν δεκέτη[ν] [ν add. corr. ant.] τὴν πέμπτην M, τὴν δεκαετίτιν πέμπτην Xiph., τὴν δεκέτιν τὸ πέμπτον Leuncl., τὴν δεκέτη τὴν πέμπτην Dind. 16 ἐπιζητῆσαι] ζητῆσαι M, sed ἐπὶ inter lin. add. corr. ant. 27 τά τε τῶν ἰδιωτῶν καὶ |] inter haec et τό τε συνέδριον (c. 29, 3) deest codici M folium (sextum quaternionis λζ'), cf. vol. 1 p. LXXI. eorum quae perierunt paulo plus quam quarta pars servata est apud Xiphilinum et Zonaram.

27—29 iam inde a § 4 Xiphilinus cum Dione prorsus convenit: hos quoque versus αὐτολεξεὶ eum excerpsisse apparet. quae post haec in Dione inveniebantur omisit, nam sequentia, quae partim etiam Zonaras habet (p. 541, 1—542, 3), cohaerent cum Dionis verbis in summo fol. 201[r].

καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πῃ τῷ Αὐγούστῳ διῳκεῖτο· ἱπποδρομίας δὲ 29
τελουμένης ἐν τῇ τῶν Αὐγουσταλίων θέᾳ, ἥτις ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γενεθλίοις ἐγίγνετο, ἀνήρ τις ἐμμανὴς ἔς τε τὸν δίφρον τὸν τῷ Καίσαρι τῷ Ἰουλίῳ κείμενον ἐνιδρύθη καὶ τὸν στέφανον αὐτοῦ λαβὼν περιέθετο. ὃ πάντας ἐτάραξεν, καὶ γὰρ ἐδόκει ἐς τὸν Αὔγουστόν τι σημαίνεσθαι. ὅπερ καὶ 2
ἀληθὲς ἦν· τῷ γὰρ ἐχομένῳ ἔτει, ἐν ᾧ Σέξτος τε Ἀπουλέιος καὶ Σέξτος p. C. 14
Πομπήιος ὑπάτευσαν, ἐξωρμήθη τε ἐς τὴν Καμπανίαν ὁ Αὔγουστος, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐν τῇ Νέᾳ πόλει διαθεὶς ἔπειτα ἐν Νώλῃ μετήλλαξε. τέρατα δὲ ἄρα ἐς τοῦτο αὐτῷ φέροντα οὔτε ἐλάχιστα οὔτε δυσσύμβλητα ἐγεγένητο· ὅ τε γὰρ ἥλιος ἅπας ἐξέλιπε, καὶ τοῦ οὐρανοῦ 3

1—542, 3:

Xiphilinus (118, 7—22)

(... διῳκεῖτο)· ἐν δὲ τῇ τῶν Αὐγουσταλίων θέᾳ, ἥτις ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γενεθλίοις ἐγίνετο, ἀνήρ τις ἐμμανὴς ἔς τε τὸν δίφρον τὸν τῷ Καίσαρι τῷ Ἰουλίῳ κείμενον ἐνιδρύνθη καὶ τὸν στέφανον αὐτοῦ λαβὼν περιέθετο. καὶ ἐδόκει ἐς τὸν Αὔγουστόν τι σημαίνεσθαι. ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἦν· τῷ γὰρ ἐχομένῳ ἔτει, ἐν ᾧ Σέξτος τε Ἀπουίλιος καὶ Σέξτος Πομπήιος ὑπάτευσαν, ἐξωρμήθη τε ἐς τὴν Καμπανίαν ὁ Αὔγουστος καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐν τῇ Νεαπόλει διαθεὶς ἔπειτα ἐν Νώλῃ μετήλλαξε. τέρατα δὲ ἄρα ἐς τοῦτο αὐτῷ φέροντα οὔτε ἐλάχιστα οὔτε δυσσύμβλητα ἐγεγένητο· ὅ

Zonaras (428, 13—21 B.)

(... τὴν δὲ τῷ Τιβερίῳ. c. 26, 2). *ἱπποδρομίας δὲ τελουμένης ἐν τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ ἐμμανής τις ἀνὴρ ἐκάθισεν ἐς τὸν δίφρον τὸν τῷ Ἰουλίῳ Καίσαρι ἀνακείμενον καὶ τὸν ἐκείνου στέφανον περιέθετο· ὃ πάντας ἐτάραξεν ὡς εἰς τὸν Αὔγουστόν τι σημαῖνον. ἀλλὰ καὶ τέρατα πρὸς τοῦτο φέροντα προσέπεσε [συνέπεσε* E] *πλείονα. ὅ τε γὰρ ἥλιος ἅπας*

1—3 *ἱπποδρομίας — ἐγίγνετο*] mirum videri possit Augustalium nomen ludis in honorem diei natalis Augusti (IX Kal. Oct.) datum. at ita, ni fallor, Dio (cf. 54, 34, 1. 2), qui addito *ἥτις ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γενεθλίοις ἐγίγνετο* diligenter cavit ne cum Augustalibus proprie vocatis (IV Id. Oct.) *ἃ καὶ νῦν ἄγεται* (*l. l.*) confunderentur. — Ceterum cum quod Zonaras habet *ἱπποδρομίας τελουμένης* ex Dione habeat non de suo, id inserui quanquam dubitans de loco quo collacandum esset 2 *ἐγίγνετο* libr. Lb, *ἐγίνετο* Xiph. 4 *κείμενον* Xiph., *ἀνακείμενον* Zon., illud praetuli coll. 58, 5, 5; 59, 21, 4, vide quoque 44, 6, 1. 3 *ἐνιδρύθη* Bk. *ἐνιδρύνθη* Xiph. *ὃ πάντας ἐτάραξεν καὶ γὰρ ἐδόκει*] ita dedi Zonarae verba cum verbis Xiphilini coniungens non ut ipsam Dionis manum restituerem (scripsit fortasse *τοῦτο δὲ πάντας ὁμοίως ἐτάραξε, ἐδόκει γὰρ* vel aliter) verum ut ad eius verba propius accederem, cf. quoque 57, 18, 4 6 *Ἀπουλέιος* scripsi, *ἀπουίλιος* Xiph., *Ἀπουλήιος* R. St. 8 *Νέᾳ πόλει* scripsi, *νεαπόλει* VCLb, cf. ad 48, 48, 6 9 *ἄρα*] vix Dionis est *ἐς* Xiph., *πρὸς* Zon., et hoc et illud Dioni in usu est *δυσσύμβλητα* VC, *δυσξύμβλητα* Lb 10 *ἅπας* Zon., *πᾶς* Xiph., *σύμπας* Dio 41, 14, 3; 61, 16, 4.

τὸ πολὺ καίεσθαι ἔδοξε, ξύλα τε διάπυρα ἀπ' αὐτοῦ πίπτοντα ἐφαντάσθη, καὶ ἀστέρες κομῆται καὶ αἱματώδεις ὤφθησαν. βουλῆς τε ἐπὶ τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἐπαγγελθείσης, ἵν' εὐχὰς ποιήσωνται [Xiph. 118, 6—22, Zon. 10, 38 p. 428, 13—21 B. (p. 453, 21—454, 2 D.)] | M 201r Xiph. 118, 22–31 τό τε συνέδριον κεκλειμένον εὑρέθη καὶ βύας ὑπὲρ αὐτοῦ καθήμενος ἔβυξε. 4 καὶ κεραυνὸς ἐς εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἑστῶσαν ἐμπεσὼν τὸ γράμμα τὸ πρῶτον τοῦ ὀνόματος τοῦ Καίσαρος ἠφάνισεν· ὅθεν οἱ μάντεις ἑκατοστῇ μετὰ τοῦτο αὐτὸν ἡμέρᾳ θείας τινὸς μοίρας μεταλήψεσθαι ἔφασαν, τεκμαιρόμενοι ὅτι τό τε στοιχεῖον ἐκεῖνο τὸν τῶν ἑκατὸν ἀριθμὸν παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ 5 τὸ λοιπὸν πᾶν ὄνομα θεὸν παρὰ τοῖς Τυρσηνοῖς νοεῖ. ταῦτα μὲν ζῶντος ἔτ' αὐτοῦ προεφάνη, τοῖς δὲ δὴ ἔπειτα ἀνθρώποις καὶ τὸ τῶν ὑπάτων τό τε τοῦ Σερουίου Σουλπικίου Γάλβου ἐνθύμιον ἐγένετο. ἐκεῖνοί τε γὰρ συγγενεῖς πῃ τοῦ Αὐγούστου ὄντες ἦρχον, καὶ ὁ Γάλβας ὁ τὸ κράτος ὕστερον χρόνῳ λαβὼν τότε ἐν αὐτῇ 6 τῇ νουμηνίᾳ ἐς τοὺς ἐφήβους ἐνεγράφη. ἐπεὶ οὖν πρῶτος μετὰ τὸ τοῦ Αὐγούστου γένος ἐκ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ἐμονάρχησε, λόγον τισὶ παρέσχεν ὡς οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου τότε ταῦτα ἀλλ' ἐκ δαιμονίου προβουλῆς ἐγένετο.

Xiph. 118, 31—119, 1 **30** ὁ δ' οὖν Αὔγουστος νοσήσας μετήλλαξε· καί τινα ὑποψίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἡ Λιουία ἔλαβεν, ἐπειδὴ πρὸς τὸν Ἀγρίππαν κρύφα

4—8. 11. 12 > Zon. 10, 38 p. 428, 21—429, 2 B. (p. 454, 2—5 D.)

6—9: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 393, 11—14 Cram., Leo p. 277, 10—12 Cram., Cedr. 1 p. 301, 12—14, cod. Paris. 1712 f. 74v.

Xiphilinus

τε γὰρ ἥλιος πᾶς ἐξέλιπε καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὸ πολὺ καίεσθαι ἔδοξε, ξύλα τε διάπυρα ἀπ' αὐτοῦ πίπτοντα ἐφαντάσθη, καὶ ἀστέρες κομῆται καὶ αἱματώδεις ὤφθησαν. βουλῆς τε ἐπὶ τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἐπαγγελθείσης, ἵν' εὐχὰς ποιήσωνται (τό τε συνέδριον κεκλεισμένον εὑρέθη κ. τ. λ.)

Zonaras

ἐξέλιπε καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὸ [τὸ E, om. ABCc] πολὺ πυρῶδες φαινόμενον καίεσθαι ἔδοξε

καὶ ἀστέρες κομῆται καὶ αἱματώδεις ὤφθησαν. βουλῆς τε ἐπὶ τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἐπαγγελθείσης, ἵν' εὐχὰς ποιήσωνται (κεκλεισμένον εὕρητο τὸ συνέδριον κ. τ. λ.)

1 τὸ πολὺ Xiph., τὸ πολὺ πυρῶδες φαινόμενον Zon., quod inserere nolui ne tautologia oreretur. Zonaras his verbis id quod sequitur apud Xiphilinum ξύλα — ἐφαντάσθη expressisse videtur   καίεσθαι] cf. ad 36, 22, 2 et ad 48, 51, 3   3 αὐτοῦ Zon. Xiph. CLb, αὐτῷ Xiph. V.

4 | τό τε συνέδριον] cf. ad c. 28, 6   5 κεκλειμένον] κεκλεισμένον M, cf. ad 36, 23, 1 et 56, 12, 4   8 ἑκατοστῇ Dind., τῇ ἑκατοστῇ Xyl. iam ex lectione τῇ codicis Lb, ἕκαστος τῇ M   13 Σερουίου] ita M, in marg. νι corr. ant. 14 τοῦ Αὐγούστου] τοῦ ʽκαίσαρος᾽ αὐγούστου M, inducendi signa add. m1. 21 αὐτοῦ] ἐμοὶ γοῦν οὐ πιστήν add. Xiph., de suo opinor, nec habet Zon.   Λιουία] ita M, sed νι in marg. corr. ant., sic quoque c. 31, 1.

ἐς τὴν νῆσον διέπλευσε καὶ ἐδόκει οἱ καὶ παντάπασι καταλλαγή-
σεσθαι. δείσασα γάρ, ὥς φασι, μὴ καὶ ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ αὐτὸν 2 Xiph. 119, 1–26
καταγάγῃ, σῦκά τινα ἐπὶ δένδροις ἔτ' ἐπόντα, ἀφ' ὧν ὁ Αὔγουστος
αὐτοχειρίᾳ συκάζειν εἰώθει, φαρμάκῳ ἔχρισε, καὶ αὐτή τε ἅμα τὰ
ἀνήλιφα ἤσθιε κἀκείνῳ τὰ πεφαρμαγμένα προσέβαλλεν. εἴτ' οὖν 3
ἐκ τούτου εἴτε καὶ ἄλλως ἀρρωστήσας τούς τε ἑταίρους συνεκάλεσε,
καὶ εἰπὼν αὐτοῖς ὅσα ἔχρῃζε, τέλος ἔφη ὅτι "τὴν Ῥώμην γηίνην
παραλαβὼν λιθίνην ὑμῖν καταλείπω". τοῦτο μὲν οὖν οὐ πρὸς τὸ 4
τῶν οἰκοδομημάτων αὐτῆς ἀκριβὲς ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς ἰσχυρὸν
|ἐνεδείξατο· κρότον δὲ δή τινα παρ' αὐτῶν ὁμοίως τοῖς γελωτο- M 201ʳ
ποιοῖς, ὡς καὶ ἐπὶ μίμου τινὸς τελευτῇ, αἰτήσας καὶ πάμπανυ
πάντα τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον διέσκωψε.

καὶ ὁ μὲν οὕτω τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου, ἐν ᾗ ποτε 5
τὸ πρῶτον ὑπάτευσε, μετήλλαξε, ζήσας μὲν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα
ἔτη καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας ἓξ καὶ εἴκοσι (τῇ γὰρ τρίτῃ καὶ
εἰκοστῇ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγεγέννητο), μοναρχήσας δέ, ἀφ' οὗ πρὸς
τῷ Ἀκτίῳ ἐνίκησε, τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη, δεκατριῶν ἡμε-
ρῶν δέοντα. οὐ μέντοι καὶ ἐκφανὴς εὐθὺς ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐγέ- 31
νετο· ἡ γὰρ Λιουία, φοβηθεῖσα μὴ τοῦ Τιβερίου ἐν τῇ Δελματίᾳ
ἔτ' ὄντος νεωτερισθῇ τι, συνέκρυψεν αὐτὸν μέχρις οὗ ἐκεῖνος ἀφί-
κετο. ταῦτα γὰρ οὕτω τοῖς τε πλείοσι καὶ ⟨τοῖς⟩ ἀξιοπιστοτέροις

542, 20—543, 10 = Zon. 10, 38 p. 429, 6—16 B. (p. 454, 10—22 D.) 542, 20; 541, 8; 543, 13—17 = Zon. 10, 38 p. 429, 2—5 B. (p. 454, 5—10 D.) 16. 17 cf. Zon. 10, 38 p. 431, 18. 19 B. (p. 456, 18—20 D.) 18—21 = Zon. 10, 38 p. 429, 16—18 B. (p. 454, 22—26 D.)

6—10: Const. Man. v. 1917—1920, Leo p. 277, 12—14 Cram., Cedr. 1 p. 301, 15—17, cod. Paris. 1712 f. 75ʳ 10—12: *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 395, 4—6 Cram., Const. Man. v. 1921—1925, Leo p. 277, 14—17 Cram., Cedr. 1 p. 321, 6—9, cod. Paris. 1712 f. 76ʳ.

---

1 *διέπλευσε*] *ἔνθα μετὰ τῆς Ἰουλίας τῆς μητρὸς πεφυγάδευτο* add. Zon. de suo, errans. Agrippa enim in insulam Planasiam relegatus erat (55, 32, 2, Tac. *ann.* 1, 3, 5; 2, 39), Iulia mater primum Pandateriam in insulam (55, 10, 14, Tac. *ann.* 1, 53), post Rhegium (Tac. *l. l.*, cf. Dio 55, 13, 1; 57, 18, 1a, Suet. *Tib.* 50) *παντάπασι* Reim., *πᾶσι πάντα* M, *πᾶσι* [*πάντα*] Rk., at *πᾶσι* praecipue offendit, cf. Tac. *ann.* 1, 5 2 *δείσασα* Xiph., *δείσας* M 5 *ἀνήλιφα* Sylb., *ἀνήλειφα* M Xiph. *πεφαρμαγμένα*] *πεφαρμακευμένα* M, sed in marg. corr. ant.: *γρ.* (*πε*)*φαρμαγμένα*, *πεφαρμαγμένα* etiam Xiph. et Zon., *πεφαρμακευμένα* Dind. 7 *γηίνην*] ita M et Xiph., *πηλίνην* Zon. de suo ut videtur, quanquam etiam hac voce Dio uti potuisset, illud tuetur Xen. *anab.* 7, 8, 14 11 *τελευτῇ* Reim. ex Xiph., *τελευτῆς* M *πάμπανυ*] suspectum, *πάνυ* Xiph. et ita Pflugk., *πάμπολυ* Polak. 17 *τέσσαρα* Xiph., *τέσσερα* M 21 ⟨*τοῖς*⟩ ins. Dind.

γέγραπται· εἰσὶ γάρ τινες οἳ καὶ παραγενέσθαι τὸν Τιβέριον τῇ
Xiph. 119, 26 — 120, 7 2 νόσῳ αὐτοῦ καὶ ἐπισκήψεις τινὰς παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἔφασαν. τὸ
δ' οὖν σῶμα τὸ τοῦ Αὐγούστου ἐκ μὲν τῆς Νώλης οἱ πρῶτοι
καθ' ἑκάστην πόλιν ἐκ διαδοχῆς ἐβάστασαν, πρὸς δὲ δὴ τῇ Ῥώμῃ
γενόμενον οἱ ἱππῆς παραλαβόντες νυκτὸς ἐς τὸ ἄστυ ἐσεκόμισαν.
τῇ τε ὑστεραίᾳ βουλὴ ἐγένετο, καὶ ἐς αὐτὴν οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἱππάδα
στολὴν ἐνδεδυκότες συνῆλθον, οἱ δ' ἄρχοντες τὴν βουλευτικὴν πλὴν
3 τῶν ἱματίων τῶν περιπορφύρων· ὁ δὲ δὴ Τιβέριος καὶ ὁ Δροῦσος
ὁ υἱὸς αὐτοῦ φαιάν, τὸν ἀγοραῖον τρόπον πεποιημένην, εἶχον. καὶ
τοῦ μὲν λιβανωτοῦ καὶ αὐτοὶ ἔθυσαν, τῷ δ' αὐλητῇ οὐκ ἐχρήσαντο.
ἐκαθέζοντο δὲ οἱ μὲν πολλοὶ ὥς που ἕκαστος εἰώθει, οἱ δ' ὕπατοι
κάτω ἐν τοῖς βάθροις ὁ μὲν τῷ τῶν στρατηγῶν ὁ δὲ τῷ τῶν δημάρχων. καὶ μετὰ τοῦτο τῷ τε Τιβερίῳ ἄδεια ἐδόθη, ὅτι τοῦ τε νεκροῦ,
οὐκ ἐξὸν δή, ἥψατο καὶ συμπαρέπεμψεν αὐτόν (καίτοι τὰς | . . . . .

32, 1ª . . . . τὰς διαθήκας αὐτοῦ ὁ Δροῦσος ἐκ τῶν ἀειπαρθένων τῶν τῆς Ἑστίας ἱερειῶν, αἷς παρετέθειντο, εἰληφὼς εἰς τὸ συνέδριον εἰσήνεγκε, καὶ τὰς σφραγῖδας οἱ κατασημηνάμενοι ἐπεσκέψαντο, καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ συνεδρίου. Zon. 10, 38 p. 429, 19—430, 1 B. (p. 454, 27—455, 2 D.)

1 Xiph. 120, 7—121, 32: . . . τὰς διαθήκας αὐτοῦ Πολύβιός τις καισάρειος ἀνέγνω ὡς μὴ πρέπον βουλευτῇ τοιοῦτόν τι ἀναλέγεσθαι. κατε-

---

2—5 cf. Zon. 10, 38 p. 429, 19 B. (p. 454, 26. 27 D.)

4 ἑκάστην] ἑκάστην 'τὴν' M, τὴν induxit m¹ 5 ἱππῆς] ita M (ἱππῆϛ) 14 καίτοι τὰς |] inter haec et | χόντων, ἑτέρα δὲ (c. 34, 2) codici M deest folium (octavum quaternionis λζ'), cf. vol. 1 p. LXXI. quae desiderantur tantum non omnia servaverunt Zonaras et Xiphilinus. pauci tantum versus (circiter 6) deficiunt lacunae initio. verba καίτοι τὰς, quae mihi parenthesin incohavisse videntur, quo modo supplenda sint, parum liquet.

15—20 Zonaras haec habet: ἀνακομισθέντος δὲ τοῦ σώματος αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην (c. 31, 2) τὰς διαθήκας αὐτοῦ ὁ Δροῦσος — καὶ ἀνεγνώσθησαν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ συνεδρίου. ἐκομίσθη δ' εἰς τὸ συνέδριον καὶ βιβλία αὐτοῦ τέσσαρα κ. τ. λ. (c. 33, 1). — Ceterum Zonaras Dionem more suo liberius reddidit (ut arguit παραλαμβάνειν ἐκ, αἱ ἀειπάρθενοι αἱ τῆς Ἑστίας ἱέρειαι coll. 48, 37, 1; 51, 19, 2) et in fine sua ni fallor substituit pro iis quae apud Xiphilinum ex Dione leguntur. scripsit hic fortasse ita fere: καὶ ἐπειδὴ τὰς σφραγῖδας οἱ κατασημηνάμενοι ἐπεσκέψαντο, Πολύβιός τις καισάρειος αὐτὰς ἀνέγνω κ. τ. λ. Cf. quoque Suet. *Tib.* 23 et Suid. *s. v.* Αὔγουστος *gl.* 5.

20—546, 11 Xiphilini verba haec sunt: . . . ὁ δὲ τῷ τῶν δημάρχων. καὶ μετὰ τοῦτο (c. 31, 3) τὰς διαθήκας αὐτοῦ Πολύβιός τις καισάρειος ἀνέγνω κ. τ. λ. — Apud Xiphilinum qui iam inde a c. 30, 1 auctorem suum presse se-

16 παρετέθειντο ABE^c, παρατέθειντο C.

λέλειπτο δὲ ἐν αὐταῖς τὰ μὲν δύο μέρη τοῦ κλήρου τῷ Τιβερίῳ, τὸ δὲ
λοιπὸν τῇ Λιουίᾳ, ὥς τινες λέγουσιν· ἵνα γάρ τι καὶ ἐκείνη τῆς οὐσίας
αὐτοῦ ἀπόνηται, παρὰ τῆς βουλῆς ᾐτήσατο τοσοῦτον αὐτῇ καὶ παρὰ
τὸν νόμον καταλιπεῖν δυνηθῆναι. κληρονόμοι μὲν δὴ οὗτοι ἐγεγράφατο· 2
κτήματα δὲ καὶ χρήματα πολλὰ πολλοῖς καὶ τῶν προσηκόντων οἱ καὶ
τῶν ἀλλοτρίων, οὐχ ὅπως βουλευταῖς καὶ ἱππεῦσιν ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσι,
τῷ τε δήμῳ χιλίας μυριάδας, καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς μὲν δορυφόροις
κατὰ πεντήκοντα καὶ διακοσίας δραχμάς, τοῖς δ' ἀστικοῖς τὴν ἡμίσειαν, τῷ
τε λοιπῷ τῷ πολιτικῷ πλήθει πέντε καὶ ἑβδομήκοντα δοθῆναι ἐκέλευσε. 3
καὶ προσέτι καὶ τοῖς παισὶν ὧν μικρῶν ἔτι ὄντων τοὺς πατέρας τῶν οὐσιῶν
ἐκεκληρονομήκει, προσέταξε πάντα μετὰ τῶν προσόδων, ἐπειδὰν ἀνδρω-
θῶσιν, ἀποδοθῆναι. ὅπερ που καὶ ζῶν ἐποίει· εἰ γάρ τινα τέκνα ἔχοντα
διεδέξατο, τοῖς παισὶν αὐτοῦ πάντως, εἰ μὲν ἤδη τότε τέλειοι ἦσαν,
εὐθύς, εἰ δὲ μή, μετὰ τοῦτο πάντα ἀπεδίδου. τοιοῦτος μέντοι περὶ τοὺς 4
ἀλλοτρίους παῖδας ὢν τὴν θυγατέρα οὔτε κατήγαγε, καίπερ καὶ δωρεῶν
ἀξιώσας, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ αὐτοῦ μνημείῳ ἀπηγόρευσε.

τοσαῦτα μὲν αἱ διαθῆκαι ἐδήλουν, ἐσεκομίσθη δὲ καὶ βιβλία 33
τέσσαρα· καὶ αὐτὰ ὁ Δροῦσος ἀνέγνω. ἐγέγραπτο δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ
ὅσα τῆς ταφῆς εἴχετο, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ ἔργα ἃ ἔπραξε πάντα, ἃ
καὶ ἐς χαλκᾶς στήλας πρὸς τῷ ἡρῴῳ αὐτοῦ σταθείσας ἀναγραφῆναι
ἐκέλευσε· τὸ τρίτον τά τε τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ τῶν προσόδων τῶν 2
τε ἀναλωμάτων τῶν δημοσίων, τό τε πλῆθος τῶν ἐν τοῖς θησαυροῖς
χρημάτων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα ἐς τὴν ἡγεμονίαν φέροντα ἦν,
εἶχε, καὶ τὸ τέταρτον ἐντολὰς καὶ ἐπισκήψεις τῷ Τιβερίῳ καὶ τῷ κοινῷ, 3
ἄλλας τε καὶ ὅπως μήτ' ἀπελευθερῶσι πολλούς, ἵνα μὴ παντοδαποῦ
ὄχλου τὴν πόλιν πληρώσωσι, μήτ' αὖ ἐς τὴν πολιτείαν συχνοὺς ἐσγρά-
φωσιν, ἵνα πολὺ τὸ διάφορον αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὑπηκόους ᾖ. τά τε κοινὰ 4
πᾶσι τοῖς δυναμένοις καὶ εἰδέναι καὶ πράττειν ἐπιτρέπειν, καὶ ἐς μηδένα
⟨ἕνα⟩ ἀναρτᾶν αὐτὰ παρῄνεσέ σφισιν, ὅπως μήτε τυραννίδος τις ἐπιθυ-

17—24 > Zon. 10, 38 p. 430, 1—7 B. (p. 455, 2—9 D.)

quitur, hac tota parte Dio *αὐτολεξεὶ* superest. quare Zonarae excerpta ipsis verbis afferre opus non erat. (cf. tamen ad v. 7. 13).

7 *τῷ τε δήμῳ χιλίας μυριάδας*] fieri potest ut addiderit Dio, excerpere neglexerit Xiphilinus, plebei Augustum legasse tricies quinquies, cf. Suet. *Aug.* 101, Tac. *ann.* 1, 8 et 57, 14, 1. 2 13 *διεδέξατο*] addendumne *τοῦ κλήρου*, ut est 45, 3, 2? 20 *αὐτοῦ*] *αὑτοῦ* R. St. 24 *τῷ* (prius) Lb, *τὰ* C sed corr. in *τῶ* a m[1], *τὰ* V 28 *εἰδέναι*] *λέγειν* mallet St. 29 ⟨*ἕνα*⟩ ins. Reim., cf. 36, 31, 3; 37, 22, 2; 56, 38, 3; 65, 16, 3; 39, 17, 1, Thuc. 2, 51, 2, Herod. 1, 32, Plat. *leg.* 5 p. 747 B, *Theaet.* p. 182 B, Dem. *Mid.* 12, al. ad rem vide Tac. *ann.* 1, 11 *τυραννίδος τις ἐπιθυμήσῃ* Lb, *τυραννίδα τις ἐπιθεὶς εἴη* C, *τυραννίδα τις ἐπιθείη* V.

5 μήτη, μήτ' αὖ πταίσαντος ἐκείνου τὸ δημόσιον σφαλῇ. γνώμην τε αὐτοῖς ἔδωκε τοῖς τε παροῦσιν ἀρκεσθῆναι καὶ μηδαμῶς ἐπὶ πλεῖον τὴν ἀρχὴν ἐπαυξῆσαι ἐθελῆσαι· δυσφύλακτόν τε γὰρ αὐτὴν ἔσεσθαι, καὶ
6 κινδυνεύσειν ἐκ τούτου καὶ τὰ ὄντα ἀπολέσαι ἔφη. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὄντως ἀεί ποτε οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐτήρησε· παρὸν γοῦν αὐτῷ πολλὰ ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ προσκτήσασθαι οὐκ ἠθέλησε.

34 ταῦτα μὲν αἱ ἐντολαὶ εἶχον, μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ἐκφορὰ αὐτοῦ ἐγένετο. κλίνη ἦν ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ πεποιημένη καὶ στρώμασιν ἁλουργοῖς διαχρύσοις κεκοσμημένη· καὶ ἐν αὐτῇ τὸ μὲν σῶμα κάτω που ἐν θήκῃ συνεκέκρυπτο, εἰκὼν δὲ δή τις αὐτοῦ κηρίνη ἐν ἐπινικίῳ στολῇ ἐξεφαί-
M 292r 2 νετο. καὶ αὕτη μὲν ἐκ τοῦ παλατίου πρὸς τῶν ἐς νέωτα ἀρ χόντων,
Xiph. 121, 32–122, 9 ἑτέρα δὲ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου χρυσῆ, καὶ ἑτέρα αὖ ἐφ' ἅρματος πομπικοῦ ἤγετο. καὶ μετὰ ταύτας αἵ τε τῶν προπατόρων αὐτοῦ καὶ αἱ τῶν ἄλλων συγγενῶν τῶν τεθνηκότων, πλὴν τῆς τοῦ Καίσαρος ὅτι ἐς τοὺς ἥρωας ἐσεγέγραπτο, αἵ τε τῶν ἄλλων Ῥωμαίων τῶν καὶ καθ' ὁτιοῦν πρωτευσάντων, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ῥωμύλου ἀρξά-
3 μεναι, ἐφέροντο. καί τις καὶ τοῦ Πομπηίου τοῦ μεγάλου εἰκὼν ὤφθη, τά τε ἔθνη πάνθ' ὅσα προσεκτήσατο, ἐπιχωρίως σφίσιν ὡς ἕκαστα ἀπῃκασμένα ἐπέμφθη. κἀκ τούτου καὶ τὰ ἄλλα αὐτοῖς,
Xiph. 122, 9–13 4 ὅσα ἐν τοῖς ἄνω λόγοις εἴρηται, ἐφέσπετο. προτεθείσης δὲ τῆς κλίνης ἐπὶ τοῦ δημηγορικοῦ βήματος, ἀπὸ μὲν ἐκείνου ὁ Δροῦσός τι ἀνέγνω, ἀπὸ δὲ τῶν ἑτέρων ἐμβόλων τῶν Ἰουλιείων ὁ Τιβέριος δημόσιον δή τινα κατὰ δόγμα λόγον ἐπ' αὐτῷ τοιόνδε ἐπελέξατο·

35 "ὅσα μὲν ἰδίᾳ καὶ παρὰ τῶν συγγενῶν ἐπὶ τῷ θείῳ ἐκείνῳ Αὐγούστῳ λεχθῆναι ἔδει, Δροῦσος εἴρηκεν· ἐπειδὴ δὲ καὶ δημοσίας τρόπον τινὰ φωνῆς ἡ γερουσία καλῶς ποιοῦσα ἠξίωσεν αὐτόν, οἶδα
2 μὲν προσήκοντα ἐμαυτῷ τὸν λόγον τόνδε ἐπιτραπείς (τίς γὰρ ἂν δικαιότερον ἐμοῦ τοῦ καὶ παιδὸς αὐτοῦ καὶ διαδόχου τὸν ἐπ' αὐτῷ

---

7. 8 cf. Zon. 10, 38 p. 430, 7. 8. B. (p. 455, 10 D.) 21–23 cf. Zon. 10, 38 p. 430, 8. 9 B. (p. 455, 10–12 D.)

---

1 *γνώμην* CL b, *γνώσειν* V 8 *χρυσοῦ*] ⟨*ἐκ*⟩ *χρυσοῦ* Bk. citra necessitatem.

11 *ἀρ χόντων*] cf. ad c. 31, 3 16 *ὁτιοῦν*] ita M, sed *οὖν* add. inter lin. corr. ant., *ὁτιοῦν* etiam Xiph. 19 *τὰ ἄλλα – εἴρηται*] nationes post Pompeium a Caesare et Augusto domitas intellegi adnotat Reim. 22 *Ἰουλιείων*] *Ἰουλίων* R St. perperam, nam non *rostra Iulia* vocabantur verum *rostra aedis divi Iulii* (Front. *aq.* 129, cf. Suet. *Aug.* 100), et *aedes divi Iulii* nec Latine *aedes Iulia* dici potuit et recte apud Dionem *ἡρῷον Ἰουλίειον* audit non *ἡρῷον Ἰούλιον* (51, 19, 2; 54, 35, 4), cf. quoque ad 51, 22, 1 24 *παρὰ* R. St., *περὶ* M *συγγενῶν ἐπὶ*] ita M.

ἔπαινον ἐνεχειρίσθη;) οὐ μέντοι καὶ θαρρεῖν ἔχω ὡς οὐ πολὺ κατα-
δεέστερος καὶ τῆς ὑμετέρας περὶ αὐτοῦ βουλήσεως καὶ τῆς ἐκείνου
ἀξιώσεως ὤν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἐν ἀλλοτρίοις τισὶ λέξειν ἔμελλον, σφόδρα 3
ἂν ἐφοβούμην μὴ τῷ ἐμῷ λόγῳ προσέχοντες τοιαῦτα καὶ τὰ ἔργα
αὐτοῦ νομίσωσιν εἶναι· νῦν δὲ δὴ παραμυθεῖταί με ὅτι παρ᾽ ὑμῖν
τοῖς πάντα τε αὐτὰ ἀκριβῶς εἰδόσι καὶ πάντων αὐτῶν πεπειραμέ-
νοις, καὶ διὰ ταῦτα καὶ τῶν ἐπαίνων τῶνδε αὐτὸν ἠξιωκόσι, τοὺς
λόγους ποιήσομαι. οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἂν ἐγὼ εἴπω καὶ τὴν ἐκείνου 4
ἀρετὴν κρινεῖτε, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν | αὐτοὶ σύνιστε καὶ τοῖς ἐμοῖς λόγοις M 202v
βοηθήσετε, ἀναπληροῦντες τὸ ἐλλεῖπον τῇ μνήμῃ τῶν γεγονότων,
ὥστε κοινὸν κἀν τούτῳ παρὰ πάντων τὸν ἔπαινον γενέσθαι, ἐμοῦ
τε ὥσπερ ἐν χορῷ τινὶ τὰ κεφάλαια ἀποσημαίνοντος, καὶ ὑμῶν τὰ
λοιπὰ συνεπηχούντων. οὐ γὰρ δὴ καὶ ἐκεῖνο δέδοικα, μὴ ἤτοι ἐμοῦ 5
ἀσθένειάν τινα καταγνῶτε, ὅτι μὴ δύναμαι τῆς ἐπιθυμίας ὑμῶν
τυχεῖν, ἢ αὐτοὶ τῷ ὑπερβάλλοντι ὑμᾶς τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ φθονή-
σητε. τίς γὰρ οὐκ ἐπίσταται τοῦθ᾽, ὅτι οὔτ᾽ ἂν πάντες ἄνθρωποι
συνελθόντες ἀξίους αὐτοῦ ἐπαίνους εἴποιεν, καὶ πάντες ἐθελονταὶ
τῶν νικητηρίων αὐτῷ παραχωρεῖτε, οὐχ ὅτι οὐδεὶς ἂν ὑμῶν ἐξισω- 6
θείη οἱ φθονοῦντες, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ ὑπερέχοντι αὐτοῦ ἀγαλλό-
μενοι. ὅσῳ γὰρ ἂν οὗτος μείζων ὑμῶν φανῇ, τοσούτῳ μείζονα
ὑμεῖς εὐηργετῆσθαι δόξετε, ὥστε μὴ ἀφ᾽ ὧν ἐλαττοῦσθε αὐτοῦ
βασκανίαν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν εὖ πεπόνθατε ὑπ᾽ αὐτοῦ σεμνότητα
ἐγγενέσθαι.

ἄρξομαι δὲ ἐντεῦθεν ὅθενπερ καὶ ἐκεῖνος τὰ κοινὰ πράττειν 36
ἤρξατο, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας αὐτοῦ. καὶ γὰρ τοῦτο
ἓν τῶν μεγίστων τοῦ Αὐγούστου ἔργων ἐστίν, ὅτι ἄρτι ἔκ τε τῶν
παίδων ἐξεληλυθὼς καὶ μειρακιοῦσθαι ἀρχόμενος τὸν μὲν ἄλλον
χρόνον, καθ᾽ ὃν καλῶς τὰ δημόσια πρὸς τοῦ ἡμιθέου ἐκείνου Καί- 2
σαρος διῳκεῖτο, παιδείᾳ προσεῖχεν, ἐπεὶ δὲ ἐπιβουλευθέντος αὐτοῦ
πάντα τὰ κοινὰ ἐταράχθη, τῷ τε πατρὶ ἅμα ἱκανῶς ἐτιμώρησε καὶ
ὑμῖν ἀναγκαίως ἐπεκούρησε, μήτε τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν φοβηθεὶς
μήτε τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων δείσας μήτε τὴν ὀλιγοετίαν τὴν
ἑαυτοῦ ὀκνήσας. καίτοι τί τοιοῦτον ἢ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἢ 3
Ῥωμύλος ὁ ἡμέτερος, οἵπερ που μάλιστα νεαροὶ ὄντες ἐλλόγιμόν τι
ποιῆσαι δοκοῦσιν, ἔπραξαν; | ἀλλὰ τούτους μὲν ἐάσω, ἵνα μὴ καὶ M 203r
ἐξ αὐτοῦ τοῦ παραβάλλειν οἱ καὶ παραδεικνύναι σφᾶς, καὶ ταῦτα
ἐν ὑμῖν μηδὲν ἧττον ἐμοῦ αὐτοὺς εἰδόσι, σμικροτέραν τὴν τοῦ Αὐ-
γούστου ἀρετὴν ποιεῖν νομισθῶ· πρὸς μόνον δὲ δὴ τὸν Ἡρακλέα 4

13 ἐμοῦ Reim., ἐμοὶ M.

καὶ τὰ ἐκείνου ἔργα παραθεωρῶν αὐτὸν ὀρθῶς μὲν ἂν κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν δόξαιμι, τοσοῦτον δ᾽ ἂν τῆς προαιρέσεως διαμάρτοιμι ὅσον ἐκεῖνος μὲν ἔν τε παισὶν ὄφεις καὶ ἐν ἀνδράσιν ἔλαφόν τέ τινα καὶ κάπρον καὶ νὴ Δία καὶ λέοντα ἄκων καὶ ἐξ ἐπιτάξεως ἀπέκτει-
5 νεν, οὗτος δὲ οὐκ ἐν θηρίοις ἀλλ᾽ ἐν ἀνδράσιν ἐθελοντὴς καὶ πολεμῶν καὶ νομοθετῶν τό τε κοινὸν ἀκριβῶς ἔσωσε καὶ αὐτὸς ἐλαμπρύνθη. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα καὶ στρατηγὸν αὐτὸν εἵλεσθε καὶ ὕπατον ἀπεδείξατε ἐκεῖνο τῆς ἡλικίας ἔχοντα ἐν ᾧ μηδὲ στρατεύεσθαί τινες ἐθέλουσιν.

37 αὕτη μὲν δὴ καὶ Αὐγούστῳ τοῦ πολιτικοῦ βίου ἀρχὴ καὶ ἐμοὶ τοῦ περὶ αὐτοῦ λόγου γέγονε· μετὰ δὲ δὴ τοῦτο ὁρῶν τὸ μὲν πλεῖστον καὶ κράτιστον καὶ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς ἑαυτῷ συμφρονοῦν, στασιωτείαις δέ τισι τόν τε Λέπιδον καὶ τὸν Ἀντώνιον τόν τε
2 Σέξτον καὶ τὸν Βροῦτον τόν τε Κάσσιον χρωμένους, καὶ [μὴ] φοβηθεὶς μὴ πολλοῖς ἅμα πολέμοις, καὶ τούτοις ἐμφυλίοις, ἡ πόλις συνενεχθεῖσα καὶ διασπασθῇ καὶ ἐκτρυχωθῇ ὥστε μηδένα ἔτι τρόπον ἀνενεγκεῖν δυνηθῆναι, φρονιμώτατα καὶ δημωφελέστατα αὐτοὺς
3 διέθηκεν· τούς τε γὰρ ἰσχύοντας καὶ αὐτῷ τῷ ἄστει ἐπικειμένους προσλαβὼν κατεπολέμησε μετ᾽ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους, καὶ τούτων ὑπεξαιρεθέντων αὖθις αὖ καὶ ἀπ᾽ ἐκείνων ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς, ἑλόμενος μὲν ὀλίγους τινὰς καὶ ἄκων σφίσι προέσθαι ὥστε τοὺς πλείους διασῶσαι, ἑλόμενος δὲ καθ᾽ ἑκάστους αὐτοῖς ἐπιτηδείως πως προσ-
M 203v 4 ενεχθῆναι ὥστε μὴ πᾶσιν ἅμα πολεμῆσαι. ἐξ ὧν | ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν ἰδίᾳ ἐκέρδανεν, ἡμᾶς δὲ δὴ πάντας περιφανῶς ὠφέλησε. καὶ τὰ μὲν κατὰ τοὺς πολέμους τούς τε ἐμφυλίους καὶ τοὺς ὀθνείους ἔργα αὐτοῦ τί ἄν τις μακρηγοροίη, ἄλλως τε καὶ διότι τὰ μὲν ὤφελε μηδ᾽ ἀρχὴν γεγονέναι, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἐπικτηθέντων πολὺ ἐναργεστέ-
5 ραν τὴν ὠφελίαν παντὸς λόγου παρέχεται. καὶ προσέτι καὶ τῆς τύχης τὸ πλεῖστον ὄντα, καὶ μετὰ πολλῶν μὲν πολιτῶν πολλῶν δὲ καὶ συμμάχων κατορθωθέντα, καὶ κοινὴν πρὸς ἐκείνους τὴν αἰτίαν αὐτῷ ἔχει, καὶ τάχα ἂν καὶ ἑτέρων τινῶν πράξεσι παραβληθείη.
6 ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γάρ που πολλαχῇ αὐτὰ καὶ γεγραμμένα καὶ τετυπωμένα καὶ ὁρᾶν καὶ ἀναγιγνώσκειν δύνασθε· ἃ δὲ δὴ μάλιστα αὐτοῦ τε τοῦ Αὐγούστου ἔργα ἐστί, καὶ μήτ᾽ ἄλλῳ τινὶ ἀνθρώπων πέπρακται, καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν οὐ μόνον ἐκ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν κινδύνων περιπεποίηκεν ἀλλὰ καὶ εὐπορω-
7 τέραν καὶ δυνατωτέραν ἐξείργασται, ταῦτ᾽ ἐρῶ μόνα· ἐκείνῳ τε

8 ἀπεδείξατε scripsi, ἐδείξατε M 13 στασιωτείαις Dind., στασιωτίαις M, στασιώταις R. St., cf. Plat. *leg.* 4 p. 715 B; 8 p. 832 C 14 [μὴ] exp. Xyl. 28 ὠφελίαν scripsi, ὠφελείαν M, cf. ad 38, 24, 3 et ad 43, 18, 3.

γὰρ εὔκλειαν ἐξαίρετον λεχθέντα οἴσει, καὶ ὑμῶν τοῖς μὲν πρεσβυτέροις ἡδονὴν ἄμεμπτον ποιήσει, τοῖς δὲ νεωτέροις διδασκαλίαν ἀκριβῆ τοῦ τε τρόπου καὶ τῆς καταστάσεως τῆς πολιτείας παρέξει.

ὁ τοίνυν Αὔγουστος οὗτος, ὃν δι' αὐτὰ ταῦτα καὶ τῆς ἐπωνυ- 38
μίας ταύτης ἠξιώσατε, ἐπειδὴ τάχιστα τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἀπηλλάγη καὶ πράξας καὶ παθὼν οὐχ ὅσα αὐτὸς ἤθελεν ἀλλ' ὅσα τῷ δαιμονίῳ ἔδοξεν, πρῶτον μὲν τοὺς πλείους τῶν ἀντιστάντων οἱ καὶ περιγενομένων ἐκ τῶν παρατάξεων ἔσωσεν, ἐν μηδενὶ τὸν Σύλλαν μιμησάμενος τὸν εὐτυχῆ ὀνομαζόμενον. καὶ ἵνα μὴ πάντας 2
αὐτοὺς καταλέγω, τίς οὐκ οἶδε τὸν Σόσσιον, τίς τὸν Σκαῦρον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σέξτου, τίς τὸν Λέπιδον αὐτόν, ὃς καὶ ἐπεβίω τοσοῦτον τῇ | ἥττῃ χρόνον καὶ ἀρχιέρεως διὰ παντὸς αὐτοῦ ὢν διετέ- M 204r
λεσεν; ἔπειτα δὲ τοὺς συνεξετασθέντας οἱ πολλαῖς καὶ μεγάλαις δωρεαῖς τιμήσας οὔθ' ὑπερήφανόν τι πράττειν οὔθ' ὑβρίζειν εἴασεν. ἀλλ' ἴστε γὰρ ἀκριβῶς καὶ ἐν τούτῳ τούς τε ἄλλους καὶ 3
τὸν Μαικήναν καὶ τὸν Ἀγρίππαν, ὥστε με μηδὲν μηδὲ τούτους ἐξαριθμήσασθαι δεῖσθαι. δύο μὲν δὴ ταῦτ' ἔσχεν οἷα ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ἑνὶ ἐγένετο. ἤδη γὰρ οἶδ' ὅτι καὶ ἐχθρῶν τινες ἐφείσαντο καὶ ἕτεροι τοῖς ἑταίροις ἀσελγαίνειν οὐκ ἐπέτρεψαν· ἀλλὰ ἀμφότερα τῷ αὐτῷ ἅμα διὰ πάντων ὁμοίως οὐκ ἔστιν ὅτῳ ποτὲ ἄλλῳ ὑπῆρξε. τεκμήριον δέ, Σύλλας μὲν καὶ Μάριος καὶ τοὺς 4
παῖδας τῶν ἀντιπολεμησάντων σφίσιν ἤχθηραν· τί γὰρ δεῖ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν τῶν μικροτέρων μνημονεύειν; Πομπήιος δὲ καὶ Καῖσαρ τούτου μὲν ἀπέσχοντο ὥς γε ἐπίπαν εἰπεῖν, τοῖς δὲ δὴ φίλοις οὐκ ὀλίγα παρὰ τὰ ἑαυτῶν ἤθη ποιεῖν ἐφῆκαν. ἀλλ' οὗτος 5
οὕτως ἑκάτερον αὐτῶν ἔμιξε καὶ ἐκέρασεν ὥστε τοῖς τε ἐναντιωθεῖσίν οἱ νίκην τὴν ἧτταν ἀποφῆναι καὶ τοῖς συναγωνισαμένοις εὐτυχῆ τὴν ἀρετὴν ἀποδεῖξαι.

ποιήσας δὲ ταῦτα, καὶ τὸ μὲν στασιωτικὸν πᾶν τὸ περιλειφθὲν 39
φιλανθρωπίᾳ καταστήσας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν τὸ κρατῆσαν εὐεργεσίᾳ μετριάσας, καὶ δυνηθεὶς ἂν ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῶν ὅπλων τῶν τε χρημάτων μόνος ἀναμφιλόγως κύριος ἁπάντων, ὧν γε καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐγεγόνει, εἶναι, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ὥσπερ 2
τις ἰατρὸς ἀγαθὸς σῶμα νενοσηκὸς παραλαβὼν καὶ ἐξιασάμενος, ἀπέδωκε πάντα ὑμῖν ὑγιᾶ ποιήσας. καίτοι τοῦτο ἡλίκον ἐστί, μάλιστα ἂν ἐξ ἐκείνου τεκμήραισθε ὅτι καὶ τὸν Πομπήιον καὶ τὸν Μέτελλον τὸν τότε ἀνθήσαντα ἐπῄνεσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἐπειδὴ τὰς δυνά-

10 Σόσσιος] Σόσιος Dind., cf. ad 49, 22, 2   17 δὴ] ita M   ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ ἑνὶ] cf. ad c. 33, 4   23 μικροτέρων] an σμικροτέρων?   34 ἰατρὸς ἀγαθὸς] ita M   35 καίτοι τοῦτο Rk., καὶ τοιοῦτον M   36 τεκμήραισθε H. St., τεκμηρίασθαι M.

M 238v 3 μεις μεθ' ὧν ἐπολέμησαν ἐθελονταὶ διαφῆκαν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μι-
κράν τινα ἰσχὺν καὶ ταύτην πρόσκαιρον ἔχοντες, καὶ προσέτι καὶ
ἀντιπάλους τοὺς οὐκ ἐπιτρέψοντάς σφισιν ἄλλο τι ποιῆσαι κεκτημέ-
νοι, τοῦτό τε ἔπραξαν καὶ ἐπ' αὐτῷ ἔπαινον ἔσχον, ποῦ δὴ δύναιτ'
4 ἄν τις τῆς Αὐγούστου μεγαλοφροσύνης ἐφικέσθαι, ὅστις πάσας
μὲν τὰς δυνάμεις ὑμῶν τηλικαύτας οὔσας ἔχων, πάντων δὲ τῶν
χρημάτων πλείστων ὄντων κρατῶν, καὶ μήτε φοβούμενός τινα μήθ'
ὑποπτεύων, ἀλλ' ἐξὸν αὐτῷ πάντων συνεπαινούντων μόνῳ ἄρχειν,
οὐκ ἠξίωσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὅπλα καὶ τὰ ἔθνη καὶ τὰ χρήματα ἐς
5 τὸ μέσον ὑμῖν κατέθηκεν; ὅθενπερ καὶ ὑμεῖς, καλῶς ποιοῦντες
καὶ ὀρθῶς φρονοῦντες, οὐκ ἠνέσχεσθε οὐδὲ ἐπετρέψατε αὐτῷ ἰδιω-
τεῦσαι, ἀλλ' ἅτε εὖ εἰδότες ὅτι δημοκρατία μὲν οὔποτ' ἂν τηλικού-
τοις πράγμασιν ἁρμόσειεν, προστασία δὲ ἑνὸς ἀνδρὸς μάλιστ' ἂν
αὐτὰ σώσειεν, οὔτε λόγῳ μὲν ἐπανελθεῖν ἐς τὴν αὐτονομίαν ἔργῳ
6 δὲ ἐς τοὺς στασιασμοὺς ἠθελήσατε, καὶ ἐκεῖνον, ὃν αὐτοῖς τοῖς
ἔργοις ἐδεδοκιμάκειτε, προκρίναντες ἠναγκάσατε χρόνον γέ τινα
ὑμῶν προστῆναι. ἐξ οὗ δὴ πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ πειραθέντες, καὶ
δεύτερον αὖθις καὶ τρίτον τέταρτόν τε καὶ πέμπτον ἐξεβιάσασθε
40 αὐτὸν ἐν τῇ τῶν κοινῶν διαχειρίσει ἐμμεῖναι. καὶ μάλα εἰκότως·
τίς μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἕλοιτο ἀπραγμόνως σώζεσθαι καὶ ἀκινδύνως
εὐδαιμονεῖν, καὶ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πολιτείας ἀφθόνως ἀπο-
λαύειν, ταῖς δὲ δὴ φροντίσι ταῖς ὑπὲρ αὐτῆς μὴ συνεῖναι; τίς δ'
ἂν ἄμεινον τοῦ Αὐγούστου τῆς ἰδίας οἰκίας μόνης, μήτι γε καὶ
2 ἄλλων ἀνθρώπων τοσούτων, ἦρξεν; ὅστις τὰ μὲν ἐπίπονα καὶ ἐμ-
πολέμια ἔθνη αὐτὸς καὶ φρουρήσειν καὶ σώσειν ὑπεδέξατο, τὰ δ'
M 239r ἄλλα τὰ εἰρηναῖα καὶ | ἀκίνδυνα ὑμῖν ἀπέδωκεν, στρατιώτας τε το-
σούτους ἀθανάτους πρὸς τὸ προπολεμεῖν ὑμῶν τρέφων οὐδενὶ τῶν
σφετέρων λυπηροὺς αὐτοὺς ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὸ ὀθνεῖον φύ-
λακας φοβερωτάτους, πρὸς δὲ τὸ οἰκεῖον ἀόπλους ἀπολέμους εἶναι
3 παρεσκεύασε. καὶ μέντοι καὶ τῶν βουλευτῶν οὔτε ἐν ταῖς ἡγεμονίαις
τὴν τοῦ κλήρου τύχην ἀφείλετο, ἀλλὰ καὶ τὰ ἆθλά σφισι τῆς ἀρετῆς
προσπαρέσχεν, οὔτε ἐν ταῖς διαγνώμαις τὴν ἐξουσίαν τῆς διαψηφί-
σεως κατέλυσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς παρρησίας προσέθηκεν.

1 *μικράν*] an *σμικράν*? 4 *τε* Rk., *γε* M 5 *Αὐγούστου*] ⟨*τοῦ*⟩ *Αὐγούστου* Bk., cf. tamen c. 37, 1; 57, 1, 1 11 *οὐδὲ* Bk., *οὔτε* M 12 *ἀλλ' ἅτε* R. St., *ἀλλά τε* M 14 *οὔτε λόγῳ μὲν* Rk., *λόγῳ μὲν οὔτε* M 23 *ἂν* delendum putat Bk. 24 *τοσούτων* Leuncl., *τόσουτον* (sic) M *ἐμπολέμια*] *πολέμια* Dind., iniuria, cf. Herod. 6, 56 25 *σώσειν* R. St., *σώζειν* M 29 *ἀόπλους*] *ἀόπλους* ⟨*καὶ*⟩ Pflugk. recte fortasse 33 *προσέθηκεν* Pflugk., *προσετίθηκεν* M.

ἔκ τε τοῦ δήμου τὸ δύσκριτον ἐν ταῖς διαγνώσεσιν ἐς τὴν τῶν 4
δικαστηρίων ἀκρίβειαν μεταστήσας, τό τε ἀξίωμα τῶν ἀρχαιρεσιῶν αὐτῷ ἐτήρησε, κἀν ταύταις τὸ φιλότιμον ἀντὶ τοῦ φιλονείκου σφᾶς ἐξεπαίδευσε, κἀκ τῶν σπουδαρχιῶν αὐτῶν τὸ πλεονεκτικὸν ἐκκόψας τὸ εὔδοξον αὐτοῖς ἀντέδωκε. τά τε ἑαυτοῦ χρήματα σωφρόνως ἐπαύξων ἐς τὴν δημοσίαν χρείαν ἀνήλισκεν, καὶ τῶν κοινῶν ὡς ἰδίων κηδόμενος ὡς ἀλλοτρίων ἀπείχετο. καὶ πάντα μὲν τὰ ἔργα τὰ πε- 5
πονηκότα ἐπισκευάσας οὐδενὸς τῶν ποιησάντων αὐτὰ τὴν δόξαν ἀπεστέρησε· πολλὰ δὲ καὶ ἐκ καινῆς, τὰ μὲν ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι τὰ δὲ καὶ ἐφ᾽ ἑτέρων, τὰ μὲν αὐτὸς κατεσκεύασε τὰ δὲ ἐκείνοις οἰκοδομῆσαι ἐπέτρεψε, τὸ τῷ κοινῷ χρήσιμον διὰ πάντων ἰδών, ἀλλ᾽ οὐ τῆς ἐπ᾽ αὐτοῖς εὐκλείας ἰδίᾳ τισὶ φθονήσας. τοῖς τε τῶν 6
οἰκειοτάτων ὑβρίσμασιν ἀπαραιτήτως ἐπεξιὼν τὰ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα ἀνθρωπίνως μετεχειρίζετο καὶ τοὺς μὲν ἀρετήν τινα ἔχοντας ἀφθόνως εἴα οἱ παρισοῦσθαι, τοὺς δ᾽ ἄλλως πως βιοῦντας οὐκ ἤλεγχεν. ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιβουλευσάντων αὐτῷ μόνους τοὺς μηδ᾽ 7
ἂν ἑαυτοῖς λυσιτελούντως ζήσαντας ἐδικαίωσε, τοὺς δὲ δὴ λοιποὺς οὕτω διέθηκεν ὥστε παμπληθῆ | χρόνον μηδένα μήτ᾽ οὖν ἀληθῆ M 2v
μήτε ψευδῆ αἰτίαν ἐπιθέσεως λαβεῖν. θαυμαστὸν μὲν γὰρ οὐδὲν εἰ καὶ ἐπεβουλεύθη ποτέ· οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ οἱ θεοὶ πᾶσιν ὁμοίως ἀρέσκουσιν· ἡ δὲ δὴ τῶν καλῶς ἀρχόντων ἀρετὴ οὐκ ἐξ ὧν ἂν ἕτεροι κακουργήσωσιν, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν αὐτοὶ ⟨εὖ⟩ ποιήσωσι φαίνεται.

εἴρηκα, ὦ Κυρῖται, τὰ μέγιστα καὶ ἐκπρεπέστατα, ὥς γε ἐν 41
κεφαλαίοις διελθεῖν, ἐπεὶ ἄν γε τις πάντα ἀκριβῶς καθ᾽ ἕκαστον ἀναριθμήσασθαι ἐθελήσῃ, παμπόλλων ἂν ἡμερῶν δεηθείη. πρὸς δὲ καὶ εὖ οἶδ᾽ ὅτι παρ᾽ ἐμοῦ μὲν μόνα ταῦτα ἀκηκοότες ἔσεσθε, παρ᾽ ἑαυτοῖς δὲ δὴ καὶ τἆλλα ἐξ αὐτῶν πάντα ἀναμνησθήσεσθε, ὥστε τρόπον τινὰ καὶ ἐκεῖνα ἐμὲ δοκεῖν εἰρηκέναι. οὐδὲ γὰρ ἄλλως 2
κόμπου τινὸς ἐν ἑτέροις τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγου οὔθ᾽ ὑμεῖς τὴν ἀκρόασιν πεποίησθε, ἀλλ᾽ ὅπως τὰ πεπραγμένα αὐτῷ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ὄντα ἀειμνήστου παρὰ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν εὐκλείας τύχῃ. τίς μὲν γὰρ οὐκ ἂν τῶν βουλευτῶν αὐτοῦ μνημονεύσειεν, ὧν τὸ 3
φαῦλον τὸ ἐκ τῶν στάσεων ἐπιπολάσαν ἀλύπως ἀφελὼν τὸ λοιπὸν αὐτῷ τε τούτῳ ἐσέμνυνε καὶ τῇ αὐξήσει τοῦ τιμήματος ἐμεγάλυνε

---

14 ἔχοντας] ἔχοντα M, sed ς add. corr. ant. 16 μηδ᾽ ἂν Bk.(?), μηδὲν M, μηδὲ Reim. 22 κακουργήσωσιν] ita M ⟨εὖ⟩ ins. Bk.
29 ἐν ἑτέροις τοῖς περὶ αὐτοῦ λόγου] ἕνεκα οὔτ᾽ ἐγὼ τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον Bk., quod valde placet, praeiverat Oddey qui ἕνεκα οὔθ᾽ ἡμεῖς τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐσενέγκαμεν, χάριν ὡς ἐν ἀπείροις τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον Rk. infeliciter.

τῇ τε δόσει τῶν χρημάτων ἐπλούτισεν· οἷς ἐξ ἴσου καὶ αὐτὸς τὴν
γνώμην ἐδίδου, καὶ μεθ᾽ ὧν συμμεθίστατο· οἷς πάντα τὰ μέγιστα
καὶ ἀναγκαιότατα ἀεί ποτε ἢ ἐν τῷ συνεδρίῳ ἢ καὶ οἴκοι διά τε
τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος, παραλαμβάνων
4 ἄλλοτε ἄλλους, ἐπεκοίνου. τίς δ᾽ οὐκ ἂν τῶν λοιπῶν Ῥωμαίων,
οἷς ἔργα χρήματα ἀγῶνας πανηγύρεις, ἄδειαν ἀφθονίαν τῶν ἐπιτη-
δείων ἀσφάλειαν οὐκ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐδ᾽ ἀπὸ τῶν κακούργων
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ τοῦ δαιμονίου οὐχ ὅτι μεθ᾽ ἡμέραν
ἀλλὰ καὶ νύκτωρ συμπιπτόντων, παρεσκεύασε. τίς τῶν συμμάχων,
V 206r οἷς ἀκίνδυνον τὴν ἐλευθερίαν, οἷς ἀζήμιον τὴν συμμαχίαν | ἐποίησε.
τίς τῶν ὑπηκόων, ⟨ὧν⟩ οὐδεὶς οὔθ᾽ ὑβρίσθη ποτὲ οὔτε ἐπηρεάσθη.
5 πῶς δ᾽ ἄν τις ἐπιλάθοιτο ἀνδρὸς ἰδίᾳ μὲν πένητος δημοσίᾳ δὲ
πλουσίου, καὶ πρὸς ἑαυτὸν μὲν οἰκονομικοῦ πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους
ἀναλωτικοῦ γενομένου, καὶ αὐτοῦ μὲν πάντα ἀεὶ καὶ πόνον καὶ
κίνδυνον ὑπὲρ ὑμῶν ὑπομείναντος, ὑμᾶς δὲ δὴ μηδ᾽ ὅσον προπέμψαι
ποι αὐτὸν ἀπιόντα ἢ καὶ ἀπαντῆσαί οἱ ἐπανιόντι ταλαιπωρήσαντος,
καὶ ἐν μὲν ταῖς ἑορταῖς καὶ τὸν δῆμον οἴκαδε προσδεξαμένου, ἐν
δὲ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις καὶ τὴν γερουσίαν ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ
6 ἀσπασαμένου; πῶς τοῦ τε πλήθους καὶ τῆς ἀκριβείας ἅμα τῶν
νόμων τῶν τοῖς μὲν ἀδικουμένοις αὐταρκες παραμύθιον τοῖς δ᾽
ἀδικοῦσιν οὐκ ἀπάνθρωπον τιμωρίαν ἐχόντων; πῶς τῶν γερῶν τῶν
τοῖς γαμοῦσι καὶ τεκνοῦσι προκειμένων; πῶς τῶν ἄθλων τῶν τοῖς
7 στρατιώταις ἄνευ τινὸς ἑτέρου βλάβης διδομένων; τί δέ; τὸ τοῖς
ἅπαξ ἀναγκαίως κτηθεῖσιν ἀρκεσθῆναι αὐτὸν καὶ μηδὲν ἕτερον
προσκατεργάσασθαι ἐθελῆσαι, ἐξ οὗ πλειόνων ἂν δόξαντες ἄρχειν
καὶ τὰ ὄντα ἀπωλέσαμεν, ἢ τὸ τοῖς μὲν πάνυ φίλοις καὶ συνησθῆ-
ναι ἀεί ποτε αὐτὸν καὶ συλλυπηθῆναι καὶ συμπαῖξαι καὶ συσπου-
8 δάσαι, πᾶσι δ᾽ ἁπλῶς τοῖς ὠφέλιμόν τι ἐπινοῆσαι δυνασθεῖσι παρ-
ρησιάσασθαι ἐπιτρέψαι, καὶ τοὺς μὲν ἀληθιζομένους τινὰ ἐπαινέσαι.
τοὺς δὲ κολακεύοντας μισῆσαι, καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἐκ τῶν οἰκείων
πολλοῖς χαρίσασθαι, πάντα δὲ τὰ καταλειφθέντα αὐτῷ ὑπό τινων
παῖδας ἐχόντων αὐτοῖς ἐκείνοις ἀποδοῦναι, ποίᾳ ἂν ἐπιλησμοσύνῃ
9 φθαρείη; τοιγαροῦν διὰ ταῦτα εἰκότως καὶ προστάτην αὐτὸν καὶ
πατέρα δημόσιον ἐποιήσασθε, καὶ ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ὑπατείαις

3 ἀεὶ Xyl., εἰ M 11 ⟨ὧν⟩ ins. R. St. 24 κτηθεῖσιν Xyl., χριθεῖσιν M 28 δυνασθεῖσι] forma ionica Xenophonti quoque interdum usurpata hic tantum ni fallor usus est Dio 29 ad τοὺς μὲν — τοῖς δὲ in marg. M c fortasse propter ἀληθιζομένους quod ab Herodoto (veluti 1, 136) habet Dio, vel propter proxime praecedens δυνασθεῖσι. sed adscriptum quoque esse potest ut ad sententiam lector animum attendat.

πλείσταις ἐπεγαυρώσατε, καὶ τὸ τελευταῖον καὶ ἥρωα ἀπεδείξατε
καὶ ἀθάνατον ἀπεφήνατε. οὔκουν οὐδὲ πενθεῖν αὐτὸν ἡμῖν πρέπει,
ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ τῇ φύσει ἤδη ἀποδοῦναι, τὴν δὲ ψυχὴν M 206v
ὡς καὶ θεοῦ ἀεὶ ἀγάλλειν."

Τιβέριος μὲν ταῦτα ἀνέγνω, μετὰ δὲ τοῦτο τήν τε κλίνην οἱ 42 Xiph. 122, 14—123, 32
αὐτοὶ οἵπερ καὶ πρότερον ἀράμενοι διὰ τῶν ἐπινικίων πυλῶν κατὰ
τὰ τῇ βουλῇ δόξαντα διεκόμισαν, παρῆν δὲ καὶ συνεξέφερεν αὐτὸν
ἥ τε γερουσία καὶ ἡ ἱππάς, αἵ τε γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὸ δορυφορι-
κόν, οἵ τε λοιποὶ πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ ἐν τῇ πόλει τότε ὄντες. ἐπεὶ 2
δὲ ἐς τὴν πυρὰν τὴν ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ ἐνετέθη, πρῶτοι μὲν οἱ
ἱερῆς πάντες περιῆλθον αὐτήν, ἔπειτα δὲ οἵ τε ἱππῆς, οἵ τε ἐκ τοῦ
τέλους καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ τὸ ὁπλιτικὸν τὸ φρουρικὸν περιέδραμον,
πάντα τὰ νικητήρια, ὅσα τινὲς αὐτῶν ἐπ᾿ ἀριστείᾳ ποτὲ παρ᾿ αὐτοῦ
εἰλήφεσαν, ἐπιβάλλοντες αὐτῇ. κἀκ τούτου δᾷδας ἑκατόνταρχοι, 3
ὥς που τῇ βουλῇ ἐδόκει, λαβόντες ὑφῆψαν αὐτήν· καὶ ἡ μὲν
ἀνηλίσκετο, ἀετὸς δέ τις ἐξ αὐτῆς ἀφεθεὶς ἀνίπτατο ὡς καὶ δὴ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναφέρων. πραχθέντων δὲ τού-
των οἱ μὲν ἄλλοι ἀπηλλάγησαν, ἡ δὲ δὴ Λιουία κατὰ χώραν πέντε 4
ἡμέραις μετὰ τῶν πρώτων ἱππέων μείνασα τά τε ὀστᾶ αὐτοῦ συν-
ελέξατο καὶ ἐς τὸ μνημεῖον κατέθετο.

τὸ δὲ δὴ πένθος τὸ μὲν ἐκ τοῦ νόμου οἱ μὲν ἄνδρες οὐ πολ- 43
λαῖς ἡμέραις αἱ δὲ γυναῖκες ἐνιαυτῷ ὅλῳ κατὰ ψήφισμα ἐποιήσαντο,
τὸ δ᾿ ἀληθὲς ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα οὐ πολλοὶ ὕστερον δὲ πάντες
ἔσχον. εὐπρόσοδός τε γὰρ πᾶσιν ὁμοίως ἦν, καὶ ἐς χρήματα πολ- Exc. V. 183
λοῖς ἐπήρκει, τούς τε φίλους ἰσχυρῶς ἐτίμα, καὶ ταῖς παρρησίαις
αὐτῶν ὑπερέχαιρε. τεκμήριον δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὅτι τοῦ 2
Ἀθηνοδώρου ἐν δίφρῳ ποτὲ καταστέγῳ ἐς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ ὡς

24—555, 7 = Exc. Val. 183: τι (sic) εὐπρόσοδος πᾶσιν ὁμοίως — ἔγνωσαν. [V. L. vide infra. praeterea: 26 ἔτι om.

15. 16 cf. Zon. 10, 38 p. 430, 9 B. (p. 455, 12 D.) 21. 23—25 = Zon. 10, 38 p. 430, 9—12 B. (p. 455, 12—15 D.) 25—27 cf. Zon. 10, 38 p. 430, 12—14 B. (p. 455, 16—18 D.) [haec et sequentia usque ad 431, 6 B. (456, 4 D.) Zonaras inde habet unde etiam *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 394, 11—26 Cram., Const. Man.

6 *κατὰ τὰ*] *κατὰ 'τὰ' τὰ* M, induxit *τὰ* corr. ant. (?) 10 *ἐνετέθη*] *ἀνετέθη* Xiph., cf. tamen 74, 5, 4 *πρῶτοι*] *πρῶτον* Xiph. 11 *ἱερῆς* scripsi ex M (*ἱερῆις*), *ἱερεῖς* R. St. *ἱππῆς*] ita M (*ἱππῆις*) 14 *αὐτῇ* Odd., *αὐτῷ* M Xiph., cf. 76, 15, 3 15 *ἐδόκει* Xyl., *ἐδεδόκει* M 16 *ἀνίπτατο*] an *ἀνέπτατο* coll. 74, 5, 5 vel *ἀνέπτετο*? cf. ad 50, 8, 3 19 *ἡμέραις*] *ἡμέρας* Xiph. 22 *ἐποιήσαντο* St. coll. 48, 37, 7; 56, 23, 1 (adde fr. 13, 1), *ἐποίησαν* M 26 *εἰρημένοις* M Xiph., *προειρημένοις* cod. Peir.

καὶ γυναικός τινος ἐσκομισθέντος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ξιφήρους ἐκπηδήσαντος, καὶ προσεπειπόντος "οὐ φοβῇ μή τίς σε οὕτως ἐσελθὼν
3 ἀποκτείνῃ;" οὐχ ὅπως ὠργίσθη, ἀλλὰ καὶ χάριν αὐτῷ ἔγνω. ταῦτά
M 257r τε οὖν αὐτοῦ | ἀνεμιμνήσκοντο, καὶ ὅτι καὶ τοῖς λυπήσασί τι αὐτὸν οὐκ ἀκρατῶς ὠργίζετο, τήν τε πίστιν καὶ πρὸς τοὺς οὐκ ἀξίους αὐτῆς ἐτήρει· Κοροκότταν γοῦν τινα λῃστὴν ἐν Ἰβηρίᾳ ἀκμάσαντα τὸ μὲν πρῶτον οὕτω δι' ὀργῆς ἔσχεν ὥστε τῷ ζωγρήσαντι αὐτὸν πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐπικηρῦξαι, ἔπειτ' ἐπειδὴ ἑκών οἱ προσῆλθεν, οὔτε τι κακὸν εἰργάσατο καὶ προσέτι καὶ τῷ ἀργυρίῳ
4 ἐκείνῳ ἐπλούτισε. διά τε οὖν ταῦτα, καὶ ὅτι τὴν μοναρχίαν τῇ δημοκρατίᾳ μίξας τό τε ἐλεύθερόν σφισιν ἐτήρησε καὶ τὸ κόσμιον τό τε ἀσφαλὲς προσπαρεσκεύασεν, ὥστ' ἔξω μὲν τοῦ δημοκρατικοῦ θράσους ἔξω δὲ καὶ τῶν τυραννικῶν ὕβρεων ὄντας ἔν τε ἐλευθερίᾳ σώφρονι καὶ ἐν μοναρχίᾳ ἀδεεῖ ζῆν, βασιλευομένους τε ἄνευ δουλείας καὶ δημοκρατουμένους ἄνευ διχοστασίας, δεινῶς αὐτὸν ἐπόθουν.

44 εἰ γάρ τινες καὶ τῶν προτέρων τῶν ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις γενομένων ἐμνημόνευον, ἐκεῖνα μὲν τῇ τῶν πραγμάτων ἀνάγκῃ ἀνετίθεσαν, τὴν δὲ δὴ γνώμην αὐτοῦ ἐξ οὗ τὸ κράτος ἀναμφίλογον ἔσχεν ἐξετάζειν ἠξίουν· πλεῖστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον ὡς ἀληθῶς
2 παρέσχετο. καὶ τοῦτο μὲν καθ' ἕκαστον ἄν τις τῶν πραχθέντων ἐπεξιὼν ἀκριβώσειε· κεφάλαιον δὲ ἐφ' ἅπασιν αὐτοῖς γράφω ὅτι τό τε στασιάζον πᾶν ἔπαυσε καὶ τὸ πολίτευμα πρός τε τὸ κράτιστον μετεκόσμησε καὶ ἰσχυρῶς ἐκράτυνεν, ὥστε εἰ καὶ βιαιότερόν τι, οἷα ἐν τοῖς παραλόγοις φιλεῖ συμβαίνειν, ἐπράχθη, δι-
Xiph. 123, 32—124, 14 3 καιότερον ἄν τινα αὐτὰ τὰ πράγματα ἢ ἐκεῖνον αἰτιάσασθαι. οὐκ ἐλάχιστον δ' οὖν αὐτῷ πρὸς εὐδοξίαν καὶ τὸ πολυχρόνιον τῆς ἡγεμονίας συνήρατο. τῶν μὲν γὰρ ἐκ τῆς δημοκρατίας ἀνδρῶν καὶ

---

2 σε om. 3 ἀποκτείνῃ οὐχ fol. 147r 19 δὴ om.

v. 1871 – 1896, Leo p. 276, 22—24 Cram., Cedr. 1 p. 302, 15—303, 8, cod. Paris. 1712 f. 75r. Quae praeter haec de Athenodoro narrant *Exc. Salm.* n. 78 Muell. p. 394, 27—395, 3 Cram., Const. Man. v. 1897—1909, Leo p. 276, 24—35 Cram., Cedr. 1 p. 303, 8—20, cod. Paris. 1712 f. 75r sq., cf. *Exc. Planud.* p. 553 Mai (= 5 p. 234 Dind.) et Plut. *apophth. reg.* p. 207 (2 p. 97 Bern.) ea quoque Dionis non sunt] 1—5 = Zon. 10, 38 p. 431, 6—9 B. (p. 456, 3—7 D.) 10–15 > Zon. 10, 38 p. 431, 9. 10 B. (p. 456, 8. 9 D.)

6 *Κοροκότταν* M cod. Peir., *Κοραχόταν* Xiph., cf. *Corocuta* Hispanus C. I. L. 2, 550, (vide quoque n. 2462 = 5611 suppl. et 2489), et *Καρακοῦττις* C. I. Gr. 6243 *γοῦν* M Xiph., *γὰρ* cod. Peir. 7 *ὥστε* M cod. Peir., *ὥστε καὶ* Xiph. recte fortasse 15 *ἐπόθουν* M cod. Peir. Zon., *ἐπένθουν* Xiph. 21 *ἀκριβώσειε* Dind., *ἀκριβώσειεν* M (ν induxit corr. ant.), *ἀκριβώσει* cod. Peir.

οἱ πλείους καὶ οἱ δυνατώτεροι ἀπωλώλεσαν· οἱ δ' ὕστεροι ἐκείνης 4 μὲν οὐδὲν εἰδότες, τοῖς δὲ παροῦσι μόνοις ἢ καὶ μάλιστα ἐντραφέντες οὐ μόνον οὐκ ἤχθοντο αὐτοῖς ἅτε καὶ συνήθεσιν οὖσιν, M 207v ἀλλὰ καὶ ἔχαιρον, καὶ βελτίω καὶ ἀδεέστερα αὐτὰ ὧν ἤκουον ὁρῶντες ὄντα.

ταῦτα δὲ ἠπίσταντο μὲν καὶ ζῶντος αὐτοῦ, ἐπὶ πλεῖον δ' ὅμως 45 μεταλλάξαντος ἔγνωσαν· καὶ γάρ φιλεῖ πως τὸ ἀνθρώπειον οὐχ οὕτω τι εὐπαθοῦν τῆς εὐδαιμονίας αἰσθάνεσθαι ὡς δυστυχῆσαν ποθεῖν αὐτήν. ὅπερ που καὶ τότε περὶ τὸν Αὔγουστον συνέβη· τοῦ γὰρ Τιβερίου μετ' αὐτὸν οὐχ ὁμοίου πειραθέντες ἐκεῖνον ἐζήτουν. καὶ ἦν μὲν καὶ παραχρῆμα τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως 2 τοῖς ἔμφροσι τεκμήρασθαι· ὅ τε γὰρ ὕπατος ὁ Πομπήιος ἐξορμήσας ὡς καὶ τοῖς τὸ τοῦ Αὐγούστου σῶμα ἄγουσιν ἀπαντήσων τό τε σκέλος ἐπλήγη καὶ μετ' αὐτοῦ φοράδην ἀνεκομίσθη, καὶ βύας αὖθις ὑπὲρ τοῦ συνεδρίου ἐν αὐτῇ τῇ πρώτῃ τῆς βουλῆς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἕδρᾳ ἱδρύθη καὶ πολλὰ καὶ οὐκ αἴσια ἐπεφθέγξατο. τοσοῦτον δ' οὖν τὸ σύμπαν ἀλλήλων διήνεγκαν ὥστε τινὰς καὶ ἐς 3 Xiph. 124, 14–18 τὸν Αὔγουστον ὑποπτεῦσαι ὅτι ἐξεπίτηδες τὸν Τιβέριον, καίπερ εὖ εἰδὼς ὁποῖος ἦν, διάδοχον ἀπέδειξεν, ἵνα αὐτὸς εὐδοξήσῃ.

ταῦτα μὲν δὴ οὖν ὕστερον διαθροεῖν ἤρξαντο, τότε δὲ ἀθα- 46 Xiph. 124, 18–20 νατίσαντες αὐτόν, καὶ θιασώτας οἱ καὶ ἱερὰ ἱέρειάν τε τὴν Λιουίαν τὴν Ἰουλίαν τε καὶ Αὔγουσταν ἤδη καλουμένην ἀπέδειξαν. καὶ οἱ 2 μὲν καὶ ῥαβδούχῳ χρῆσθαι ἐν ταῖς ἱερουργίαις αὐτῇ ἐπέτρεψαν· ἐκείνη δὲ δὴ Νουμερίῳ τινὶ Ἀττικῷ, βουλευτῇ ἐστρατηγηκότι, πέντε Xiph. 124, 20–24 καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο, ὅτι τὸν Αὔγουστον ἐς τὸν οὐρανόν, κατὰ τὰ περί τε τοῦ Πρόκλου καὶ περὶ τοῦ Ῥωμύλου λεγόμενα, ἀνιόντα ἑορακέναι ὤμοσε. καὶ αὐτῷ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ ἡρῷον ψη- 3 φισθὲν μὲν ὑπὸ τῆς γερουσίας οἰκοδομηθὲν δὲ ὑπό τε τῆς Λιουίας καὶ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἐποιήθη, καὶ ἄλλοθι πολλαχόθι, τὰ μὲν ἑκόντων δὴ τῶν δήμων τὰ δὲ ἀκόντων οἰκοδομουμένων. καὶ οἱ καὶ | ἡ ἐν τῇ Νώλῃ οἰκία, ἐν ᾗ μετήλλαξεν, ἐτεμενίσθη. ἐν ᾧ δ' 4 M 208r οὖν τὸ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἡρῷον ἐγίγνετο, εἰκόνα αὐτοῦ χρυσῆν ἐπὶ κλί-

3 σύνηθες 4 μάλιστα (pro βελτίω) |

10 = Zon. 10, 38 p. 431, 10. 11 B. (p. 456, 9. 10 D.)

6 αὐτοῦ M Xiph., αὐτοῦ πολλοὶ cod. Peir. 7 ἀνθρώπειον M, ἀνθρώπινον Xiph. ἐζήτουν] cf. Herod. 1, 94 22 τὴν Ἰουλίαν τε Reim., ἰουλίαν τε τὴν M, Ἰουλίαν τε Dind. fortasse rectius 26 Πρόκλου] cf. fr. 6, 1[aa], vol. 1 p. 11 30 τὰ δὲ] τὰ δὲ καὶ Xiph. recte fortasse οἰκοδομουμένων] οἰκοδομούντων vel οἰκοδομούμενα Rk. praeter necessitatem.

νης ἐς τὸν τοῦ Ἄρεως ναὸν ἔθεσαν, καὶ ἐκείνῃ πάντα ὅσα τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ μετὰ τοῦτο χρήσεσθαι ἔμελλον ἐνόμισαν. ταῦτά τε
Xiph. 124, 29—32 αὐτῷ ἐψηφίσθη, καὶ ὅπως μήτ' εἰκὼν αὐτοῦ ἐν ἐκφορᾷ τινος πομπεύῃ, καὶ τὰ γενέσια οἱ ὕπατοι ἐξ ἴσου τοῖς Ἀρείοις ἀγωνοθετῶσι, τά τε Αὐγουστάλια οἱ δήμαρχοι ὡς καὶ ἱεροπρεπεῖς ὄντες
5 διατιθῶσι. καὶ οἱ τὰ μὲν ἄλλα ὥσπερ εἰώθει γίγνεσθαι ἔπραξαν (καὶ γὰρ τῇ ἐσθῆτι τῇ ἐπινικίῳ ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ ἐχρήσαντο), οὐ μέντοι καὶ τοῦ ἅρματος ἐπέβησαν. χωρὶς δὲ τούτων καὶ ἡ Διουία ἰδίαν δή τινα αὐτῷ πανήγυριν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ παλατίῳ ἐποίησεν, ἣ καὶ δεῦρο ἀεὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀεὶ αὐτοκρατόρων τελεῖται.

47 ἐπὶ μὲν οὖν τῷ Αὐγούστῳ τοσαῦτα, λόγῳ μὲν ὑπὸ τῆς γερουσίας ἔργῳ δὲ ὑπό τε τοῦ Τιβερίου καὶ ὑπὸ τῆς Διουίας, ἐνομίσθη· ἄλλων γὰρ ἄλλα ἐσηγουμένων, ἔδοξέ σφισι βιβλία παρ' αὐτῶν τὸν Τιβέριον λαβόντα ἐκλέξασθαι ὅσα ἐβούλετο. προσέθηκα δὲ τὸ τῆς Διουίας ὄνομα, ὅτι καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ὡς καὶ αὐταρχοῦσα
2 ἀντεποιεῖτο. κἀν τούτῳ τὸ πλῆθος, τῶν ὀρχηστῶν τινος μὴ ἐθελήσαντος ἐπὶ τῷ τεταγμένῳ μισθῷ ἐς τὸ θέατρον ἐν τοῖς Αὐγουσταλίοις ἐσελθεῖν, ἐστασίασε· καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο ταραττόμενοι πρὶν τοὺς δημάρχους τήν τε βουλὴν αὐθημερὸν συναγαγεῖν, καὶ δεηθῆναι αὐτῆς ἐπιτρέψαι σφίσι πλεῖόν τι τοῦ νενομισμένου ἀναλῶσαι.

---

1 Ἄρεως] ita M, cf. ad 41, 14, 3 et ad 53, 27, 2 2 χρήσεσθαι] cf. Thuc. 2, 15, 5 4 Ἀρείοις Reim. (add.), ἀρήοις M 10 δεῦρο Casaub. ad Suet. *Gai.* 56, δευτέρα M ὑπ' αὐτῶν] ὑπὸ Rk. sine causa idonea 16 ἐθελήσαντος Bk., θελήσαντος M 21 ἀναλῶσαι] ταῦτα μὲν κατὰ Αὔγουστον ἐγένετο (57, 1, 1) hic addit M, transposuit Bk.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΩΝ Ν϶ M.

Inter fragmenta Historiae Augustae Byzantinae, de qua egi in huius voluminis Praefatione, praeter ea, quae iam indicata sunt (p. 142. 143. 542. 280. 485. 482, 543, cf. p. 553. 554), quattuor sunt ad Augustum pertinentia, quae non sine probabilitate quadam ad Dionem tanquam fontem primarium referas, vide *l. l.* Ex quo si fluxerunt in lacunis libri 55 vel 56 haec perierint necesse est. Cum tamen nec de authentia eorum nec magis de loco ubi inserenda forent satis certo constet, haec fragmenta in calce huius libri, qui finem facit historiae Augusti, imprimenda curavi.

1. *οὗτος τοὺς λογίους τιμῶν μετεωρολέσχας ἀπήλαυνε. τόδε τὸ* [*τόδε τὸ* Mueller., *τὸ δὲ* cod.] *λόγιον προφερόμενος*

οὗτος ὁ Καῖσαρ ἤλαυνε τοὺς μετεωρολέσχας | *μόνους κυδαίνων τοὺς σοφοὺς τιμαῖς ταῖς προσηκούσαις.* Const. Man. v. 1910. 1911.

μήτι πελώρια μέτρα γύης ὑπὸ σὴν φρένα βάλλου,
μηδὲ μέτρει μέτρῳ ἠελίου κανόνας συναθροίσας·
ἀιδίου βουλῇ φέρεται πατρός. οὐχ ἕνεκεν [*οὐκ ἕνεκα* cod.] *σοῦ,*
ἀστέριον [*ἀστέρων* cod.] *προπόλευμα· σέθεν χάριν οὐκ ἐλοχεύθη.*

Exc. Salm. fr. 78, 2 Muell. (p. 393, 15—19 Cram.)

Hoc fragmentum num ex Dioneo fonte fluxerit valde dubito, quanquam oracula Sibyllina exhibet noster 57, 18, 5; 62, 18, 3. 4.

2. *οὗτος τοσοῦτον ὑπὸ πάντων ἠγαπᾶτο ὥστε καὶ τελευτῶν τις ἐκέλευσε τοῖς ἑαυτοῦ κληρονόμοις θῦσαι ὅτι ζῶντα τὸν Σεβαστὸν καταλείπει, Exc. Salm.* fr. 78, 4 Muell. (p. 393, 26—28 Cram.)

τοσοῦτον δὲ πεφίλητο παρὰ τῶν ὑπηκόων | *ὥστε τὸν βίον ἐκλείπειν μέλλων ἀνὴρ Ῥωμαῖος* | *ἐπέτρεψε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ καὶ διαδόχοις* | *χαριστηρίους τοῖς θεοῖς προσενεγκεῖν θυσίας,* | *ὅτι, φησί, τὸν Σεβαστὸν ζῶντα καταλιμπάνω.* Const. Man. v. 1912—1916.

Cf. Suet. *Aug.* 59.

3. *δυστυχήσας δὲ περὶ γάμον καὶ τὰ εἰς παῖδας ἐκβεβηκότα ἐβόα·*

αἴθ᾽ ὤφελον ἄγαμός τ᾽ ἔμεναι ἄγονός τ᾽ ἀπολέσθαι.

Exc. Salm. fr. 78, 4 Muell. (p. 393, 28—30 Cram.)

Cf. Suet. *Aug.* 65. ceterum huic fragmento aptus locus est 55, 10 inter paragraphos 16 et 17.

4. *περὶ δὲ ὀρθογραφίαν ἐσπουδάκει ὥστε καὶ διάδοχόν τινι* [*τινα τινὶ* cod., sed *τινὶ* supra scriptum est] *τῶν ἀρχόντων ἔπεμψεν, ὅτι αὐτῷ ἐπιστέλλων τῆς ὀρθῶς ἐχούσης ἐσφάλη γραφῆς. Exc. Salm.* fr. 78, 4 Muell. (p. 393, 31—33 Cram.)

Cf. Suet. *Aug.* 83.

LIBER LVII.

M 208v | *Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἑβδόμῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν*

α. Περὶ Τιβερίου (c. 1).

β. Ὡς Καππαδοκία ὑπὸ Ῥωμαίων ἄρχεσθαι ἤρξατο (c. 17).

γ. Ὡς Γερμανικὸς Καῖσαρ ἀπέθανεν (c. 18).

δ. Ὡς Δροῦσος Καῖσαρ ἀπέθανεν (c. 22).

Χρόνου πλῆθος ἔτη ἕνδεκα, ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(768/15) *Δροῦσος Καῖσαρ Τιβερίου υἱ.*
Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Φλάκκος ⟨*ὕπ.*⟩

(769/16) *Τ. Στατίλιος Τ. υἱ. Σισέννας Ταῦρος*
Λ. Σκριβώνιος Λ. υἱ. Λίβων *ὕπ.*

(770/17) *Γ. Καικίλιος Γ. υἱ. Νέπως ἢ Ροῦφος*
Λ. Πομπώνιος Λ. υἱ. Φλάκκος *ὕπ.*

(771/18) *Τιβ. Καῖσαρ Αὐγούστου υἱ. τὸ γ′*
Γερμανικὸς Καῖσαρ Τιβ. υἱ. τὸ β′ *ὕπ.*

(772/19) *Μ. Ἰούνιος Μ. υἱ. Σιλανός*
Γ. Νωρβανὸς Γ. υἱ. Φλάκκος ἢ Βάλβος ⟨*ὕπ.*⟩

---

1 *πεντηκοστῷ ἑβδόμῳ*] *νζ* M 6 *ἕνδεκα*] *ια* M 7 *Δροῦσος Καῖσαρ*] cf. ad p. 559 v. 4 8 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi 9 *Τ. υἱ.* scripsi, *τίτ. υι′* M *Σισέννας* R. St., *σισένναι* M 11 *Καικίλιος*] ita quoque 57, 17, 1, *fast. Lunens.* (C. I. L. 1² p. 73), Cassiod., sed *Caelius fast. Antiat.*, C. I. L. 6, 10011 = C. I. L. 1² p. 73, Tac. *ann.* 2, 41, cf. *Ann. dell' Inst.* 42 p. 172, 2, plenum nomen ei fuisse *C. Caelium C. f. Rufum Caecilium Metellum Nepotem* censet Nipperd. *opusc.* 534 recte opinor *Νέπως* R. St., *νέπος* M, cf. *ind.* l. 39 *s. a.* 697 *ἢ*] expungendum videtur, cf. *ind.* l. 55 *s. a.* 751 et infra v. 16 12 *Πομπώνιος*] ita omnes, nisi quod *Pontius fast. Lunens.* (C. I. L. 1² p. 73) *Φλάκκος*] ita omnes, nisi quod *Crassus fast. Hydat.* et Epiph., de duplici nomine vix videtur cogitandum 16 *Γ.* (prius) restitui ex M, *Λ.* Reim, *Lucii* praenomen habet saepissime 57, 18, 3, *fast. Lunens.* (C. I. L. 1² p. 73), C. I. L. 1, 764; 4, 1556; 6, 243 1437. 1496. 10051 (= C. I. L. 1² p. 73); 9, 2827; 10, 1964, Tac. *ann.* 2, 59, at *Gai* Cassiod. et fortasse Plin. *n. h.* 2, 202 (*laelio baibo* Leid, *c lelio balbo* Ricc.², *m caelio balbo* Ricc.¹ Tol.) *Φλάκκος ἢ Βάλβος*] *Flaccus* alibi nusquam nominatur, Norbanorum tamen notum est cognomen, *Balbus* recurrit C. I. L. 6, 1437; 9, 2827; 10, 1964, Plin. *l. l.* huic quoque duplex nomen fuisse potest ita fortasse conceptum: *L. Norbanus C. f. Flaccus C. Laelius Balbus*, (licet duplex praenomen magnopere offenderet), unde *ἢ* fortasse expungendum, cf. ad v. 11 ⟨*ὕπ.*⟩ addidi.

(773, 20) Μ. Οὐαλέριος Μ. υἱ. Μεσσάλας ὕπ.
Μ. [υἱ.] Αὐρήλιος Μ. υἱ. Κόττας

(774, 21) Τιβ. Καῖσαρ Αὐγούστου υἱ. τὸ δ' ὕπ.
Δροῦσος Ἰούλιος Τιβ. υἱ. τὸ β'

(775, 22) Δέκιμος Ἀτέριος Κ. υἱ. Ἀγρίππας ὕπ.
⟨Γ.⟩ Σουλπίκιος ⟨Σεργ. υἱ.⟩ Γάλβας

(776, 23) Γ. Ἀσίνιος Γ. υἱ. Πωλίων ὕπ.
Γ. Ἀντίστιος Γ. υἱ. Οὐέτος

(777, 24) Σεργ. Κορνήλιος Σεργ. υἱ. Κέθηγος ὕπ.
Λ. Οὐισέλλιος Γ. υἱ. Οὐάρρων

(778, 25) Μ. [ἢ Γ.] Ἀσίνιος [Μ. ἢ] Γ. υἱ. Ἀγρίππας ὕπ.
Κόσσος Κορνήλιος Κόσσου υἱ. Λεντοῦλος

ταῦτα μὲν κατὰ Αὔγουστον ἐγένετο, Τιβέριος δὲ εὐπατρίδης μὲν ἦν καὶ ἐπεπαίδευτο, φύσει δὲ ἰδιωτάτῃ ἐκέχρητο. οὔτε γὰρ ὧν ἐπεθύμει προσεποιεῖτό τι, καὶ ὧν ἔλεγεν οὐδὲν ὡς εἰπεῖν ἐβούλετο, ἀλλ' ἐναντιωτάτους τῇ προαιρέσει τοὺς λόγους ποιούμενος πᾶν τε ὃ ἐπόθει ἠρνεῖτο καὶ πᾶν ὃ ἐμίσει προετείνετο· ὠργίζετό τε ἐν οἷς ἥκιστα ἐθυμοῦτο, καὶ ἐπιεικὴς ἐν οἷς μάλιστα ἠγανάκτει ἐδόκει Exc. V. 184 Xiph. 121, 32—125, 21

13—560, 24 = Exc. Val. 184: ὅτι ὁ Τιβέριος εὐπατρίδης — ἤχθαιρεν [V. L. vide infra. praeterea: 14 ἐκέχρητο fol. 147ᵛ

13—560, 17 > Zon. 11, 1 p. 433, 2—12 B. (3 p. 1—13 D.). [Homeri memor addidit Zonaras *ἄλλα μὲν κεύθων ἐνὶ φρεσὶν ἄλλα δὲ λέγων*]

13—17 = Joann. Antioch. fr. 79 § 1 M. v. 1–6, (= Suid. *s. v. Τιβέριος gl.* 2)

2 *Μ.* (prius)] *Marcus fast. Arv.*, C. I. L. 6, 10051; 14, 244, Cassiod., cf. C. I. L. 14, 2298, Schol. ad Pers. 2, 72, *Gaius* Tac. *ann.* 3, 2 errore [υἱ.] exp. R. St. 4 *Ἰούλιος*] *Drusus Caesar*, Tiberii filius, *Iulius* vocatur C. I. L. 2, 1553 (si huius est); 6, 908 = 5, 2151, C. I. Gr. 2657, qui tituli ante Augusti mortem positi sunt, supra *s. a.* 15 *Δροῦσος Καῖσαρ* legitur *τὸ β' ὕπ.* scripsi, *ὕπ. τὸ β'* M 6 ⟨*Γ.*⟩ add. Xyl, cf. *fast. Lunens.*, C. I. L. 6, 562, Tac. *ann.* 3, 52; 6, 40, Suet. *Galb.* 3 ⟨*Σεργ. υἱ.*⟩ inserui, cf. Suet. *l. l.* et ad *ind.* l. 40 *s. a.* 703/51 *Γάλβας* R. St., *γάλονας* M 7 *Πωλίων*] *Πολλίων* Dind., cf. ad 45, 10, 3 8 *Οὐέτος* Xyl., *ἰοῦστος* M, *Οὐέτερ ind.* l. 55 *s. a.* 748 10 *Λ. Οὐισέλλιος* Xyl., *Κηλουσέλλιος* M, cf. Front. *aq.* 102, C. I. L. 1, 765; 6, 1237. 10051 (= C. I. L. 1² p. 73), fuitne *Κ. ἢ Λ. Οὐισέλλιος*? cf. ad v. 11 *Γ. υἱ.* Ryckius ad Tac. *ann.* 4, 19, *Λ. υἱ.* M, cf. C. I. L. 6, 1237, Tac. *l. l.*, 4, 17 et 3, 43 *Οὐάρρων* H. St., *οὐάρων* M 11 *Μ.* [*ἢ Γ.*] *Ἀσίνιος* [*Μ. ἢ*] *Γ. υἱ. Ἀγρίππας* scripsi, *μ' ηγ' ἀσίνιος μ' ηγ' υι ἀγρίππας* M, *Μ. Ἀσίνιος Μ. υἱ. Ἀγρίππας* R. St. *Marci* praenomen tuentur *fast. Arv.* (*min.* 14), Cassiod., C. I. L. 1, 766; 4, 2552; 5, 5594; 6, 10051 (= C. I. L. 1² p. 73); 11, 3613. *Gai* filium fuisse docuit Borghesi *op.* 3, 348 sq. coll. Tac. *ann.* 4, 61; 6. 23. *ΓΥΙ* in archetypo errore in *ΜΥΙ* abiit; supervenit qui in marg. adnotavit pro *Μ* scribendum esse *Γ*. codex cum describeretur librarius dubitans utrum *Γ* ad priorem an ad alteram litteram *Μ* pertineret bis dedit *ΜΗΓ*. — Ceterum *ὕπ.* prioris consulis nomini additum a. 775. 777. 778.

13 *ταῦτα — ἐγένετο*] cf. ad 56, 47, 2 *κατὰ*] *κατὰ* ⟨*τὸν*⟩ Bk., cf. ad 56, 39, 4.

2 εἶναι· ἤλεει τε δῆθεν οὓς σφόδρα ἐκόλαζε, καὶ ἐχαλέπαινεν οἷς
συνεγίγνωσκε· τόν τε ἔχθιστον ὡς οἰκειότατον ἔστιν ὅτε ἑώρα, καὶ
τῷ φιλτάτῳ ὡς ἀλλοτριωτάτῳ προσεφέρετο. τό τε σύμπαν οὐκ
ἠξίου τὸν αὐταρχοῦντα κατάδηλον ὧν φρονεῖ εἶναι· ἔκ τε γὰρ τού-
M 209r του πολλὰ καὶ μεγάλα πταίεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου πολλῷ πλείω
3 καὶ μείζω κατορθοῦσθαι ἔλεγε. καὶ εἰ μὲν μόνα ταῦτ᾽ εἶχεν,
εὐφύλακτος ἂν τοῖς ἐς πεῖραν αὐτοῦ ἐλθοῦσιν ἦν· πρὸς γάρ τοι τὸ
ἐναντιώτατον πάντα ἂν λαμβάνοντες ἐκ τοῦ ἴσου τό τε μὴ βού-
λεσθαι δή τι αὐτὸν τῷ πάνυ ποθεῖν καὶ τὸ ὀρέγεσθαί τινος τῷ
μὴ ἐφίεσθαι ἐνόμιζον· νῦν δὲ ὠργίζετο εἴ τις αὐτοῦ συνεὶς φανερὸς
ἐγένετο, καὶ πολλοὺς οὐδὲν ἄλλο σφίσιν ἢ ὅτι συνενόησαν αὐτὸν
4 ἐγκαλέσαι ἔχων ἀπέκτεινεν. ὥστε χαλεπὸν μὲν ἦν μηδεμίαν αὐτοῦ
σύνεσιν ποιεῖσθαι (πολλὰ γὰρ ἅτε πρὸς τὸ λεγόμενον ἀλλὰ μὴ
πρὸς τὸ βουλόμενον συναινοῦντές οἱ ἐσφάλλοντο), χαλεπώτερον δὲ
συνιέναι· τήν τε γὰρ ἐπιτήδευσιν αὐτοῦ καταφωρᾶν κἀκ τούτου
Xiph. 125, 21–25 5 καὶ ἄχθεσθαι αὐτῇ ὑπωπτεύοντο. μόνος οὖν ὡς εἰπεῖν, ὅπερ που
σπανιώτατόν ἐστι, διεγένετο ὃς οὔτ᾽ ἠγνόησε τὴν φύσιν αὐτοῦ οὔτ᾽
ἤλεγξεν· οὕτω γὰρ οὔτε πιστεύσαντές οἱ ἠπατήθησαν, οὔτε ἐνδειξά-
μενοι νοεῖν ἃ ἔπραττεν ἐμισήθησαν. πάνυ γὰρ πολὺν ὄχλον παρεῖχεν,
6 εἴτε τις ἐναντιοῖτο οἷς ἔλεγεν εἴτε καὶ συναίροιτο· τὸ μὲν γὰρ ἀλη-
θῶς γενέσθαι τὸ δὲ δοκεῖν βούλεσθαι ἐθέλων, πάντως τέ τινας
πρὸς ἑκάτερον ἐναντιουμένους εἶχε, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς μὲν τῆς
ἀληθείας τοὺς δὲ τῆς δοκήσεως ἕνεκα ἤχθαιρε.

Xiph. 125, 25–126, 7 2 τοιοῦτος οὖν δή τις ὢν ἔς τε τὰ στρατόπεδα καὶ ἐς τὰ ἔθνη πάντα
ὡς αὐτοκράτωρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς Νώλης ἐπέστειλε, μὴ λέγων αὐτοκρά-
τωρ εἶναι· ψηφισθὲν γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὀνομάτων
οὐκ ἐδέξατο, καὶ τὸν κλῆρον τοῦ Αὐγούστου λαβὼν τὴν ἐπίκλησιν
2 αὐτοῦ ταύτην οὐκ ἔθετο. τούς τε σωματοφύλακας ἀμφ᾽ αὐτὸν ἤδη
ἔχων ἐδεῖτο δὴ τῆς γερουσίας συνάρασθαί οἱ ὥστε μηδὲν βίαιον ἐν
τῇ τοῦ σώματος αὐτοῦ ταφῇ παθεῖν· ἐδεδίει γὰρ δῆθεν μή τινες
M 209v αὐτὸ ἁρπάσαντες ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥσπερ τὸ τοῦ Καίσαρος, καύσωσι.
Xiph. 126, 7–127, 4 3 καὶ ἐπειδή γε κομψευσάμενός τις ἐπὶ τούτῳ φρουρὰν αὐτῷ ὡς οὐκ
ἔχοντι δοθῆναι ἐσηγήσατο, τόν τε χλευασμὸν αὐτοῦ συνῆκε, καὶ
ἔφη καὶ ὅτι "οἱ στρατιῶται οὐκ ἐμοὶ ἀλλὰ δημόσιοί εἰσι". ταῦτά

3 ἀλλοτρίῳ 4—6 ἐκ — ἔλεγε om. 9 τὸ πάνυ 11 ἐνόησαν|

24—27 = Zon. 11, 1 p. 433, 12—16 B. (p. 1, 14—17 D.)

8 ἂν λαμβάνοντες Reim. ex Xiph., ἀναλαμβάνοντες M cod. Peir. 9 τῷ μὴ R. St., τὸ μὴ M cod. Peir. Xiph. 13 πολλὰ reduxi ex M cod. Peir., πολλοὶ Leuncl. 14 ἐσφάλλοντο] ἐσφάζοντο Nab. sine causa 16 μόνος R. St. cum Xiph., μόνον M cod. Peir. 21 ἐθέλων Bk., θέλων M cod. Peir. 34 καὶ ὅτι M, ὅτι καὶ Xiph.

τε οὖν οὕτως ἔπρασσε, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς ἔργῳ πάντα διοικῶν ἠρνεῖτο μηδὲν αὐτῆς δεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καὶ πᾶσαν αὐτὴν 4 διά τε τὴν ἡλικίαν (ἓξ γὰρ καὶ πεντήκοντα ἔτη ἐγεγόνει) καὶ δι' ἀμβλυωπίαν (πλεῖστον γὰρ τοῦ σκότους βλέπων ἐλάχιστα τῆς ἡμέρας ἑώρα) ἐξίστασθαι ἔλεγεν· ἔπειτα δὲ κοινωνούς τέ τινας καὶ συνάρχοντας, οὔτι γε καὶ πάντων καθάπαξ ὥσπερ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, ἀλλ' ἐς τρία μέρη νέμων αὐτήν, ᾔτει, καὶ τὸ μὲν αὐτὸς ἔχειν ἠξίου, τῶν δὲ ἑτέρων ἄλλοις παρεχώρει. ἦν δὲ ταῦτα ἓν μὲν ἥ τε Ῥώμη 5 καὶ ἡ ἄλλη Ἰταλία, ἕτερον δὲ τὰ στρατόπεδα, καὶ ἕτερον οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι. ὡς οὖν πολὺς ἐνέκειτο, οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ὣς ἀντέλεγον δῆθεν καὶ ἐδέοντο αὐτοῦ ἄρχειν πάντων, Ἀσίνιος δὲ δὴ Γάλλος παρρησίᾳ ἀεί ποτε πατρῴᾳ καὶ ὑπὲρ τὸ συμφέρον αὐτῷ χρώμενος "ἑλοῦ" ἔφη "ἣν ἂν ἐθελήσῃς μοῖραν." καὶ Τιβέριος "καὶ πῶς οἷόν 6 τέ ἐστιν" εἶπεν "τὸν αὐτὸν καὶ νέμειν τι καὶ αἱρεῖσθαι;" συνεὶς οὖν ὁ Γάλλος ἐν ᾧ κακοῦ ἐγεγόνει, τῷ μὲν λόγῳ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὑπολαβὼν ὅτι "οὐχ ὡς καὶ τὸ τρίτον ἕξοντός σου, ἀλλ' ὡς ἀδύνατον ὂν τὴν ἀρχὴν διαιρεθῆναι, τοῦτό σοι προέτεινα", οὐ μέντοι καὶ τῷ 7 ἔργῳ ἐπιθάσευσεν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ δεινὰ προπαθὼν μετὰ ταῦτα ἐπαπεσφάγη. καὶ γὰρ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν προτέραν ἐγεγαμήκει, τόν τε Δροῦσον ὡς υἱὸν προσεποιεῖτο, ὅθενπερ καὶ πρότερον διὰ μίσους αὐτῷ ἦν.

ὁ δ' οὖν Τιβέριος ταῦτα τότε ἐποίει τὸ μὲν πλεῖστον ὅτι οὕτω 3 τε ἐπεφύκει καὶ οὕτω προῄρητο, ἤδη δὲ καὶ ὅτι τά τε στρατεύματα, καὶ τὰ Παννονικὰ καὶ τὰ Γερμανικά, ὑπετόπει, καὶ | τὸν Γερμανικὸν M 210r τῆς τότε Γερμανίας ἄρχοντα καὶ φιλούμενον ὑπ' αὐτῶν ἐδεδίει. τοὺς 2 μὲν γὰρ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὄντας τοῖς ὅρκοις τοῖς ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου καταδειχθεῖσι προκατέλαβεν· ἐς δὲ ἐκείνους ὑποπτεύων ἐπ' ἀμφότερα ἀνεῖχεν, ὅπως, ἄν τι νεωτερίσαντες ἐπικρατήσωσιν, ὡς καὶ ἰδιωτεύων σωθῇ. καὶ πολλάκις γε διὰ τοῦτο καὶ ἀρρωστεῖν προσεποιεῖτο καὶ οἴκοι κατέμενεν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ ἀποκεκριμένον τι εἰπεῖν ἢ

1—7 = Zon. 11, 1 p. 433, 16—20 B. (p. 1, 17—23 D.) 22—25 = Zon. 11, 1 p. 433, 20—424, 3 B. (p. 2, 1—4 D.) 28—30 > Zon. 11, 1 p. 434, 4, 5 B. (p. 2, 4—6 D.)

---

13 ἐθελήσῃς R. St., θελήσῃς M Xiph. 25 τῆς τότε Γερμανίας ἄρχοντα revocavi ex M dubitanter, intellegens: qualis fuit post cladem Varianam et mutata Augusti de promovendo trans Rhenum imperio consilia, cf. O. Hirschfeld, *Comment. in honorem Th. Mommseni* p. 433 sqq., τῆς Γερμανίας ἄρχοντα τότε Zon., τότε τῆς Γερμανίας ἄρχοντα Leuncl., τῆς τε Γερμανίας ἄρχοντα Rk. 30 *κατέμενεν*] ita M.

3 πρᾶξαι. ἤδη μὲν γὰρ ἤκουσα ὅτι, ἐπειδὴ ἡ Λιουία ἄκοντος τοῦ
Αὐγούστου τὴν ἀρχὴν αὐτῷ περιπεποιηκέναι ἐλέγετο, ἔπραττεν,
ὅπως μὴ παρ' ἐκείνης (καὶ γὰρ πάνυ αὐτῇ ἤχθετο) ἀλλὰ παρὰ τῆς
βουλῆς ἀναγκαστός, ὡς καὶ κατὰ ἀρετήν σφων προήκων, δόξειεν
4 αὐτὴν εἰληφέναι· καὶ προσέτι καὶ ἐκεῖνο, ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ὁρῶν
ἀλλοτρίως ἑαυτῷ ἔχοντας διέμελλε καὶ διῆγεν, ὅπως μὴ φθάσαντές
τι νεοχμώσωσιν ἐλπίδι τοῦ καὶ ἐθελούσιον αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἀφή-
5 σειν, μέχρις οὗ ἐγκρατὴς αὐτῆς διὰ πάντων ἐγένετο. οὐ μέντοι
καὶ ταῦθ' οὕτως αἴτια τῆς διαγωγῆς ταύτης γράφω, ὡς τήν τε
ἐπιτήδευσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ καὶ τὴν ταραχὴν τῶν στρατιωτῶν.
τὸν μὲν γὰρ Ἀγρίππαν παραχρῆμα ἀπὸ τῆς Νώλης πέμψας τινὰ
ἀπέκτεινε· καὶ ἔλεγε μὲν μὴ ἐκ τῆς ἑαυτοῦ προστάξεως τοῦτο
6 γεγονέναι, ἠπείλει τε τῷ δράσαντι, οὐ μὴν καὶ τιμωρίαν τινὰ
αὐτοῦ ἐποιήσατο, ἀλλ' εἴα τοὺς ἀνθρώπους λογοποιεῖν, τοὺς μὲν
ὅτι ὁ Αὔγουστος αὐτὸν ὑπὸ τὴν τελευτὴν ἀπεχρήσατο, τοὺς δ' ὅτι
ὁ ἑκατόνταρχος ὁ τὴν φρουρὰν αὐτοῦ ἔχων καινοτομοῦντά τι
ἀπέσφαξεν αὐτογνωμονήσας, ἄλλους ὡς ἡ Λιουία, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖ-
νος, ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐκέλευσεν.

4 τοῦτον μὲν οὖν αὐτίκα ὑπεξείλετο, τὸν δὲ δὴ Γερμανικὸν δει-
νῶς ἐφοβεῖτο. ἐθορύβησαν μὲν γὰρ καὶ οἱ ἐν τῇ Παννονίᾳ στρα-
M 210v τιῶται, ἐπειδὴ τάχιστα τῆς τοῦ Αὐγούστου | μεταλλαγῆς ᾔσθοντο·
καὶ συνελθόντες ἐς ἓν τεῖχος, καὶ ἐκεῖνο κρατυνάμενοι, πολλὰ καὶ
2 στασιαστικὰ ἔπραξαν. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸν ἄρχοντά σφων
Ἰούνιον Βλαῖσον ἀποκτεῖναι ἐπεχείρησαν, τούς τε δούλους αὐτοῦ
συλλαβόντες ἐβασάνισαν. τό τε σύμπαν οὐθ' ὑπὲρ ἑκκαίδεκα ἔτη
στρατεύεσθαι ἤθελον, καὶ δραχμὴν ἡμερησίαν φέρειν τά τε ἆθλα
εὐθὺς αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ λαμβάνειν ἠξίουν, ἀπειλοῦντες, ἂν
μὴ τύχωσιν αὐτῶν, τό τε ἔθνος ἀποστήσειν καὶ ἐπὶ τὴν Ῥώμην
3 ἐλάσειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τότε ⟨τε⟩ μόλις ποτὲ ὑπὸ τοῦ Βλαί-
σου πεισθέντες πρέσβεις πρὸς τὸν Τιβέριον ὑπὲρ αὐτῶν ἔπεμψαν·
ἐν γὰρ τῇ μεταβολῇ τῆς ἀρχῆς πάνθ' ὅσα ἐπεθύμουν, ἢ αὐτὸν
ἐκφοβήσαντες ἢ καὶ ἄλλῳ τινὶ τὸ κράτος δόντες, καταπράξειν ἤλ-

---

7. 8 = Zon. 11, 1 p. 434, 5—7 B. (2, 7—9 D.) 11. 12 > Zon. 11, 1 p. 434, 7. 8 B. (p. 2, 9. 10 D.) [τοῦ Αὐγούστου ὡς εἴρηται [ὡς εἴρηται om. A] ὄντα θυγατριδοῦν ἐξ Ἰουλίας καὶ τοῦ Ἀγρίππα add. Zonaras de suo, cf. ad 55, 22, 4] 19—24 > Zon. 11, 1 p. 434, 9—12 B. (p. 2, 11—14 D.)

---

2 ἔπραττεν scripsi, ἔπλαττεν M, ἐπλάττετο Rk., cf. 37, 44, 1; 38, 11, 4; 40, 59, 3; 73, 11, 1 7 ἐθελούσιον — ἀφήσειν] ita M 26 ἡμερησίαν] ἡμερήσιον Rk. 29 ⟨τε⟩ ins. Bk.

πιζον· καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ Δρούσου σὺν τοῖς δορυφόροις ἐπελθόντος 4 σφίσιν ἐταράχθησαν μέν, ἐπεὶ μηδὲν αὐτοῖς βέβαιον ἐλέγετο, καὶ τῶν τε συνόντων αὐτῷ κατέτρωσάν τινας καὶ αὐτὸν τῆς νυκτὸς περιεφρούρησαν, μὴ διαφύγῃ, τῆς δὲ δὴ σελήνης ἐκλιπούσης ἐνθυμηθέντες ἀπημβλύνθησαν, ὥστε κακὸν μὲν μηδὲν ἔτ' αὐτοὺς ποιῆσαι, πρέσβεις δ' αὖθις πρὸς τὸν Τιβέριον ἀποστεῖλαι. κἀν τούτῳ χειμῶνος 5 μεγάλου γενομένου, καὶ δι' αὐτὸν ἐς τὰ οἰκεῖα ἑκάστων τείχη ἀναχωρησάντων, οἵ τε θρασύτατοι ὑπό τε τοῦ Δρούσου καὶ ἐν αὐτῇ γε τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, μεταπεμφθέντες ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι, καὶ ὑπὸ τῶν συνακολουθησάντων αὐτῷ ἄλλοι κατ' ἄλλον τρόπον ἐφθάρησαν, καὶ οἱ λοιποὶ κατέστησαν, ὥστε καὶ πρὸς τιμωρίαν τινὰς ὡς καὶ αἰτίους τῆς στάσεως γεγονότας ἐκδοῦναι.

καὶ οὗτοι μὲν οὕτως ἡσύχασαν, οἱ δὲ ἐν τῇ Γερμανίᾳ, καὶ 5 Xiph. 127, 4—12 πολλοὶ διὰ τὸν πόλεμον ἠθροισμένοι καὶ τὸν Γερμανικὸν καὶ Καίσαρα καὶ πολὺ τοῦ Τιβερίου κρείττω ὁρῶντες ὄντα, οὐδὲν ἐμετρίαζον ἀλλὰ τὰ αὐτὰ προτεινόμενοι τόν τε Τιβέριον | ἐκακηγόρησαν M 211r καὶ τὸν Γερμανικὸν αὐτοκράτορα ἐπεκάλεσαν. ἐπειδή τε ἐκεῖνος 2 πολλὰ εἰπὼν καὶ μὴ δυνηθεὶς αὐτοὺς καταστῆσαι, τέλος τὸ ξίφος ὡς καὶ ἑαυτὸν καταχρησόμενος ἐσπάσατο, ἐπεβόησάν οἱ αἰάζοντες, καί τις αὐτῶν τὸ ἑαυτοῦ ξίφος ἀνατείνας "τοῦτο" ἔφη "λαβέ· τοῦτο γὰρ ὀξύτερόν ἐστιν." ὁ οὖν Γερμανικὸς ἰδὼν ὅποι τὸ πρᾶγμα προεληλύθει, 3 ἀποκτεῖναι μὲν ἑαυτὸν οὐκ ἐτόλμησε διά τε τἆλλα καὶ ὅτι στασιάσειν αὐτοὺς οὐδὲν ἧττον ἤλπισε, γράμματα δὲ δή τινα ὡς καὶ παρὰ τοῦ Τιβερίου πεμφθέντα συνθείς, τήν τε δωρεὰν τὴν ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου καταλειφθεῖσάν σφισι διπλῆν ὡς καὶ παρ' ἐκείνου ἔδωκε, καὶ τοὺς ἔξω τῆς ἡλικίας ἀφῆκε· καὶ γὰρ ἐκ τοῦ 4 ἀστικοῦ ὄχλου, οὓς ὁ Αὔγουστος μετὰ τὴν τοῦ Οὐάρου συμφορὰν προσκατέλεξεν, οἱ πλείους αὐτῶν ἦσαν. τότε μὲν οὖν οὕτω στασιάζοντες cf. Xiph. 127, 12. 13 ἐπαύσαντο· ὕστερον δὲ πρεσβευτῶν παρὰ τοῦ Τιβερίου βουλευτῶν ἐλθόντων, οἷς ἐκεῖνος ἐν ἀπορρήτῳ μόνα εἶπεν ὅσα τὸν Γερμανικὸν μαθεῖν ἠθέλησεν (εὖ τε γὰρ ἠπίστατο πάντως σφᾶς 5 ἐροῦντάς οἱ πάντα τὰ ἑαυτοῦ διανοήματα, καὶ οὐκ ἠβουλήθη παρὰ ταῦτα οὐδέν, ὡς καὶ μόνα ὄντα, οὔτε ἐκείνους οὔτε τὸν Γερμανικὸν πολυπραγμονῆσαι), τούτων οὖν ἀφικομένων οἱ στρατιῶται τό τε

8—11 > Zon. 11, 1 p. 434, 12. 13 B. (p. 2, 14—16 D.)   13. 16—30 > Zon. 11, 1 p. 434, 13—21 B. (p. 2, 16—26 D.)

19 *αἰάζοντες*] vix sanum, *χλευάζοντες* v. Herw., *τωθάζοντες* Polak. coll. Her. 2, 60, Timaeo et Moeride *s. v.*, pulchre uterque, *ἐμπαίζοντες* Schenkl. (Burs. *Jahrb.* 34, 192). ad rem cf. Tac. *ann.* 1, 35   21 *ὅποι* Bk., *ὅπῃ* M   26 *ἔδωκε*] ita M.

τοῦ Γερμανικοῦ στρατήγημα μαθόντες, καὶ τοὺς βουλευτὰς ὡς καὶ
ἐπὶ τῇ τῶν πεπραγμένων ὑπ' αὐτοῦ καταλύσει παρόντας ὑποπτεύ-
6 σαντες, ἐθορύβησαν αὖθις, καὶ τῶν τε πρέσβεων ὀλίγου τινὰς
ἀπέσφαξαν καὶ ἐνέκειντο, τήν τε γυναῖκα αὐτοῦ Ἀγριππῖναν, τοῦ
τε Ἀγρίππου καὶ τῆς Ἰουλίας τῆς τοῦ Αὐγούστου [θυγατρὸς] θυ-
Xiph. 127, 13 1. γατέρα οὖσαν, καὶ τὸν υἱόν, ὃν Γάιον Καλιγόλαν, ὅτι ἐν τῷ στρα-
τοπέδῳ τὸ πλεῖστον τραφεὶς τοῖς στρατιωτικοῖς ὑποδήμασιν ἀντὶ
τῶν ἀστικῶν ἐχρῆτο, προσωνόμαζον, ὑπεκπεμφθέντας ποι ὑπὸ
M 211ʳ 7 τοῦ Γερμανικοῦ συνέλαβον. καὶ τὴν μὲν Ἀγριππῖναν | ἐγκύμονα
οὖσαν ἀφῆκαν αὐτῷ δεηθέντι, τὸν δὲ δὴ Γάιον κατέσχον. χρόνῳ
δ' οὖν ποτε καὶ τότε, ὡς οὐδὲν ἐπέραινον, ἡσύχασαν, καὶ ἐς το-
σαύτην γε μεταβολὴν ἦλθον ὥστε καὶ αὐτοὶ τοὺς θρασυτάτους
σφῶν αὐτοκέλευστοι συλλαβεῖν καὶ τοὺς μὲν ἰδίᾳ ἀποκτεῖναι, τοὺς
δὲ καὶ ἐς τὸ μέσον ἀγαγόντες ἔπειτα πρὸς τὸ τῶν πλειόνων βού-
6 λημα τοὺς μὲν ἀποσφάξαι τοὺς δ' ἀπολῦσαι. φοβηθεὶς δ' οὖν
καὶ ὣς ὁ Γερμανικὸς μὴ καὶ αὖθις στασιάσωσιν, ἐς τὴν πολεμίαν
ἐνέβαλε, καὶ ἐν αὐτῇ ἀσχολίαν τε ἅμα αὐτοῖς καὶ τροφὴν ἄφθονον
ἐκ τῶν ἀλλοτρίων παρέχων ἐνεχρόνισε.

Xiph. 127, 17—22 2 καὶ ὁ μὲν δυνηθεὶς ἂν τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν λαβεῖν (ἡ γὰρ
εὔνοια πάντων ἁπλῶς τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ὑπηκόων σφῶν ἐς
αὐτὸν ἐποίει) οὐκ ἠθέλησε· Τιβέριος δὲ ἐπῄνεσε μὲν αὐτὸν ἐπὶ
τούτῳ, καὶ πολλὰ καὶ κεχαρισμένα καὶ ἐκείνῳ καὶ τῇ Ἀγριππίνῃ
ἐπέστειλεν, οὐ μέντοι καὶ ἥσθη οἷς ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλεῖον
3 αὐτὸν ὡς καὶ τὰ στρατεύματα ἀνηρτημένον ἔδεισεν. οὐ γάρ που
καὶ φρονεῖν οὕτως ⟨ὡς⟩ ἐδόκει, ἐξ ὧν ἑαυτῷ συνῄδει ἄλλα μὲν λέ-
Xiph. 127, 22. 23 γοντι ἄλλα δὲ ποιοῦντι, ὑπελάμβανεν, ὥσθ' ὑπετόπει μὲν καὶ ἐκεῖνον,
ὑπετόπει δὲ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ἦν γὰρ ἀντίπαλον τὸ φρόνημα
4 τῷ τοῦ γένους ὄγκῳ ἔχουσα. οὐ μὴν καὶ προσεποιεῖτο ἄχθεσθαί
σφισιν, ἀλλὰ καὶ ἐπαίνους ἐν τῇ βουλῇ τοῦ Γερμανικοῦ πολλοὺς
ἐποιήσατο, καὶ θυσίας ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ
ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ Δρούσου, γενέσθαι ἐσηγήσατο. τοῖς τε στρατιώ-
ταις τοῖς ἐν τῇ Παννονίᾳ τὰ αὐτὰ τοῖς ὑπ' ἐκείνου δοθεῖσιν ἐδω-

---

1—6. 9 > Zon. 11, 1 p. 434, 22—435, 5 B. (p. 2, 26—3, 1 D.) 9—11 = Zon. 11, 1 p. 435, 5—7 B. (p. 3, 1—3 D.) 19—24 > Zon. 11, 1 p. 435, 7—10 B. (p. 3, 3—7 D.)

6—8 cf. *Exc. Salm.* 83 Muell. (p. 395, 13—16 Cram.) = Suid. *s. v.* *Καλλιγόλας*.

4 *ἐνέκειντο*] ⟨*ἐκείνῳ*⟩ *ἐνέκειντο* Bk., fortasse etiam plura exciderunt veluti ⟨*ἐκείνῳ ἐπὶ πλεῖον*⟩ *ἐνέκειντο* 5 [*θυγατρὸς*] exp. R. St. *ὃν Γάιον*] **τὸν Γάιον ὃν** malit Kuiper. (litt.) 25 **⟨ὡς⟩** ins. Reim.

ρήσατο. ἐς μέντοι τὸ ἔπειτα οὐ πρότερον τοὺς ἔξω τῆς Ἰταλίας 5
στρατευομένους ἀπέλυε πρὶν τὰ εἴκοσιν ἔτη στρατεύσασθαι.

ὡς δ' οὖν οὐδὲν ἔτι νεώτερον ἠγγέλλετο, ἀλλὰ ἀσφαλῶς πάντα 7
τὰ τῶν Ῥωμαίων ἐς τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ συνεφρόνησε, τήν τε ἀρ-
χὴν οὐδὲν ἔτι | εἰρωνευόμενος ὑπεδέξατο, καὶ ἐν τοιῷδε αὐτὴν τρόπῳ, M 212r Xiph. 127, 23–27
ἐφ' ὅσον ὁ Γερμανικὸς ἔζη, διήγαγεν. αὐτὸς μὲν καθ' ἑαυτὸν ἢ 2
τι ἢ οὐδὲν ἔπραττε, πάντα δὲ δὴ καὶ τὰ σμικρότατα ἔς τε τὴν
γερουσίαν ἐσέφερε καὶ ἐκείνῃ ἐκοίνου. ἐπεποίητο μὲν γὰρ βῆμα ἐν
τῇ ἀγορᾷ, ἐφ' οὗ προκαθίζων ἐχρημάτιζε, καὶ συμβούλους ἀεὶ κατὰ Xiph. 127, 27. 28
τὸν Αὔγουστον παρελάμβανεν, οὐ μέντοι καὶ διῴκει λόγου τι ἄξιον
ὃ μὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεκοίνου. καὶ ἔς γε τὸ μέσον τὴν ἑαυτοῦ 3 Xiph. 127, 28–31
γνώμην τιθεὶς οὐχ ὅπως ἀντειπεῖν αὐτῇ παντί τῳ παρρησίαν ἔνεμεν,
ἀλλὰ καὶ τἀναντία οἱ ἔστιν ὅτε ψηφιζομένων τινῶν ἔφερε. καὶ
γὰρ αὐτὸς ψῆφον πολλάκις ἐδίδου. ὁ μὲν γὰρ Δροῦσος ἐξ ἴσου
τοῖς ἄλλοις τοτὲ μὲν πρῶτος τοτὲ δὲ μεθ' ἑτέρους τοῦτ' ἐποίει·
ἐκεῖνος δὲ ἔστι μὲν ὅτε ἐσιώπα, ἔστι δ' ὅτε καὶ πρῶτος ἢ καὶ μετ' 4
ἄλλους τινὰς ἢ καὶ τελευταῖος τὰ μὲν ἄντικρυς ἀπεφαίνετο, τὰ δὲ Xiph. 127, 31–128, 2
δὴ πλείω, ἵνα δὴ μὴ δοκῇ τὴν παρρησίαν αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι,
ἔλεγεν ὅτι "εἰ γνώμην ἐποιούμην, τὰ καὶ τὰ ἂν ἀπεδειξάμην".
καὶ ἦν μὲν καὶ τοῦτο τὴν ἴσην τῷ ἑτέρῳ ἰσχὺν ἔχον, οὐ μέντοι 5
καὶ ἐκωλύοντο οἱ λοιποὶ ὑπ' αὐτοῦ τὰ δοκοῦντά σφισι λέγειν,
ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὁ μὲν τὸ ἐγίγνωσκεν, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν ἕτερόν
τι ἀνθῃροῦντο, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἐπεκράτουν· καὶ οὐδενὶ μέντοι
παρὰ τοῦτο ὀργὴν εἶχεν. ἐδίκαζε μὲν οὖν ὥσπερ εἶπον, ἐπεφοίτα 6 Xiph. 128, 2–7
δὲ καὶ ἐπὶ τὰ τῶν ἀρχόντων δικαστήρια, καὶ παρακαλούμενος ὑπ'
αὐτῶν καὶ ἀπαράκλητος, καὶ ἐκείνους μὲν ἐν τῇ ἑαυτῶν χώρᾳ κα-
θῆσθαι εἴα, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ κατάντικρύς σφων κει-
μένου καθίζων ἔλεγεν ὅσα ἐδόκει αὐτῷ ὡς πάρεδρος.

καὶ τἆλλα δὲ πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον τρόπον ἐποίει. 8
οὔτε γὰρ δεσπότην ἑαυτὸν τοῖς ἐλευθέροις οὔτε αὐτοκράτορα πλὴν Xiph. 128, 7–10
τοῖς στρατιώταις καλεῖν ἐφίει, τό τε τοῦ πατρὸς τῆς πατρίδος
πρόσρημα παντελῶς διεώσατο, καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου | οὐκ ἐπέθετο M 212v
μέν (οὐδὲ γὰρ ψηφισθῆναί ποτε εἴασε), λεγόμενον δ' ἀκούων καὶ
γραφόμενον ἀναγιγνώσκων ἔφερε· καὶ ὁσάκις γε βασιλεῦσί τισιν ἐπέ- 2

3. 4—8 > Zon. 11, 1 p. 435, 11—13 B. (p. 3, 8—11 D.)   30. 31 = Zon. 11, 1 p. 435, 14. 15 B. (p. 3, 11—13 D.)

19 *ἀπεδειξάμην* Rk., *ἐπεδειξάμην* M Xiph.   27 *κατάντικρύς*] *κατ' ἀντικρύ* Dind. cum Xiph.   28 *πάρεδρος* Rk., *πρόεδρος* M Xiph., quod vix tuetur Suet. *Tib.* 33: *assidebatque . . . . . . exadversum in parte primori,* vide quoque Tac. *ann.* 1, 75, *πρόσεδρος* Reim.

στελλε, καὶ ἐκεῖνο προσενέγραφε. τὸ δ' ὅλον Καῖσαρ, ἔστι δ' ὅτε
Xiph. 128, 10–20 καὶ Γερμανικὸς ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ πραχθέντων, πρόκριτός
τε τῆς γερουσίας κατὰ τὸ ἀρχαῖον καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ [κατὰ τὸ ἀρ-
χαῖον] ὠνομάζετο, καὶ πολλάκις γε ἔλεγεν ὅτι "δεσπότης μὲν τῶν
δούλων, αὐτοκράτωρ δὲ τῶν στρατιωτῶν, τῶν δὲ δὴ λοιπῶν πρό-
3 κριτός εἰμι." εὔχετό τε, ὁσάκις τι τοιοῦτο παραπέσοι, τοσοῦτον
καὶ ζῆσαι καὶ ἄρξαι χρόνον ὅσον ἂν τῷ δημοσίῳ συμφέρῃ. καὶ
οὕτω γε διὰ πάντων ὁμοίως δημοτικὸς ἦν ὥστε οὔτε ἐν τοῖς γε-
νεθλίοις αὐτοῦ γίγνεσθαί τι παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐπέτρεπεν, οὔτ'
ὀμνύναι τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἑαυτοῦ τύχην συνεχώρει, εἴ τε καὶ
ὀμόσας τις αὐτὴν αἰτίαν ὡς καὶ ἐπιωρκηκὼς ἔλαβεν, οὐκ ἐπεξῄει.
4 συνελόντι τε εἰπεῖν, οὐδ' ὅπερ ἐπί τε τῷ Αὐγούστῳ δεῦρο ἀεὶ ἐν
τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μετ' ἐκεῖνον
ἄρξασιν, ὧν γε καὶ λόγον τινὰ ποιούμεθα, ἐπί τε τοῖς τὸ κράτος
ἀεὶ ἔχουσιν ἐξ ἀνάγκης γίγνεται, ⟨τὸ⟩ τά τε πραχθέντα ὑπ' αὐτῶν
καὶ τὰ πραχθησόμενα ὑπὸ τῶν ἀεὶ ζώντων ὅρκοις τισὶ βεβαιοῦ-
σθαι, οὐδὲ τοῦτο τά γε πρῶτα ἐφ' ἑαυτῷ περιεῖδε γενόμενον.
5 καίτοι ἐπὶ ταῖς τοῦ Αὐγούστου πράξεσι τούς τε ἄλλους πάντας
ὥρκου καὶ αὐτὸς ὤμνυε. καὶ ὅπως γε ἐκδηλότερον αὐτὸ ποιοίη,
παρεὶς ἂν τὴν νουμηνίαν καὶ μήτε ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσελθὼν
μήθ' ὅλως ἐν τῇ πόλει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὀφθείς, ἀλλ' ἐν προ-
αστείῳ τινὶ διατρίψας, ἐσῄει τε μετὰ ταῦτα καὶ κατὰ μόνας ἐπι-
6 στοῦτο. τούτου τε οὖν ἕνεκα ἔξω που ταῖς νουμηνίαις διῆγε, καὶ ἵνα
μηδένα τῶν ἀνθρώπων ἄσχολον, περί τε τὰς νέας ἀρχὰς καὶ περὶ
M 213r τὴν | ἑορτὴν ἔχοντα, ποιῇ, ἢ καὶ ἀργύριον παρ' αὐτῶν λαμβάνῃ.
οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὸν Αὔγουστον ἐπὶ τούτῳ ἐπῄνει διὰ τὸ πολλὴν
μὲν δυσχέρειαν ἐν αὐτῷ πολλὴν δὲ καὶ ἀνάλωσιν ἐκ τῆς ἀντιδό-
σεως γίγνεσθαι.

Xiph. 128, 20–129, 1 9 ταῦτά τε οὖν δημοτικῶς διῴκει, καὶ ὅτι οὔτε τεμένισμα αὐτῷ
οὐχ ὅπως αὐθαίρετον ἀλλ' οὐδ' ἄλλως τότε γε ἐτεμενίσθη, οὔτε
εἰκόνα ἐξῆν αὐτοῦ οὐδενὶ στῆσαι· ἄντικρυς γὰρ παραχρῆμα ἀπη-
2 γόρευσε μήτε πόλει μήτ' ἰδιώτῃ τοῦτο ποιεῖν. προσέθηκε μὲν γὰρ
τῇ ἀπορρήσει ὅτι ἂν μὴ ἐγὼ ἐπιτρέψω, προσεπεῖπε δὲ ὅτι οὐκ
ἐπιτρέψω. ἐπεὶ τό γε ὑβρίσθαι πρός τινος ἢ καὶ τὸ ἠσεβῆσθαι
πρός τινος (ἀσέβειάν τε γὰρ ἤδη καὶ τὸ τοιοῦτον ὠνόμαζον, καὶ

1—4. 6—8 > Zon. 11, 1 p. 435, 15—18 B. (p. 3, 13—16 D.)

3 [κατὰ τὸ ἀρχαῖον] del. R. St. 6 εὔχετό] ηὔχετό Xiph. Zon. τι τοιοῦτο παραπέσοι scripsi praeeunte Pflugkio qui τοιοῦτό τι παραπέσοι, τι τοιοῦτό τι ἄρα πίσοι M 10 εἴ τε Dind., οὔτε M 15 ⟨τὸ⟩ ins. Pflugk. 20 παρεὶς ἂν R. St. (coni.), παρεῖσαν M 34 ἢ καὶ] ita M 35 πρός τινος exp. Bk.

δίκας ἐπ' αὐτῷ πολλὰς ἐσῆγον) ἥκιστα προσεποιεῖτο, οὐδὲ ἔστιν ἥντινα τοιαύτην ἐφ' ἑαυτῷ γραφὴν προσεδέξατο, καίπερ τὸν Αὔγουστον καὶ ἐν τούτῳ σεμνύνων. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον οὐδένα οὐδὲ 3 τῶν ἐπ' ἐκείνῳ τινὰ αἰτίαν λαβόντων ἐκόλασεν, ἀλλὰ καὶ ἐγκληθέντας τινὰς ὡς καὶ ἐπιωρκηκότας τὴν τύχην αὐτοῦ ἀπέλυσε· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ πάνυ πολλοὺς ἐθανάτωσε. Xiph. 129, 1—7

10 καὶ ἔν τε τούτῳ τὸν Αὔγουστον ἤγαλλε, καὶ ὅτι τά τε οἰκοδομήματα, ἃ προκατεβάλετο μὲν οὐκ ἐξετέλεσε δέ, ἐκποιῶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπέγραφέ σφισι, τά τε ἀγάλματα καὶ τὰ ἡρῷα αὐτοῦ, καὶ ὅσα οἱ δῆμοι καὶ ὅσα οἱ ἰδιῶται ἐποίουν, τὰ μὲν αὐτὸς καθιέρου, τὰ δὲ τῶν ποντιφίκων τινὶ προσέτασσε. τοῦτο δὲ τὸ κατὰ τὰς 2 ἐπιγραφὰς οὐκ ἐπ' ἐκείνοις μόνοις τοῖς τοῦ Αὐγούστου ἔργοις, ἀλλ' ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως τοῖς ἐπισκευῆς τινος δεηθεῖσιν ἐποίησε· πάντα Xiph. 129, 7—15 γὰρ τὰ πεπονηκότα ἀνακτησάμενος (αὐτὸς γὰρ οὐδὲν τὸ παράπαν ἐκ καινῆς, πλὴν τοῦ Αὐγουστείου, κατεσκευάσατο) οὐδὲν αὐτῶν ἰδιώσατο, ἀλλὰ τὰ τῶν πρώτων οἰκοδομησάντων αὐτὰ ὀνόματα πᾶσί σφισιν ἀπέδωκεν. ἐλάχιστα γὰρ ἐς ἑαυτὸν δαπανῶν πλεῖστα 3 M 213v ἐς τὸ κοινὸν ἀνήλισκε, πάντα μὲν ὡς εἰπεῖν τὰ δημόσια ἔργα τὰ μὲν ἀνοικοδομῶν τὰ δὲ ἐπικοσμῶν, πολλὰ δὲ καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις ἐπαρκῶν. τῶν τε βουλευτῶν συχνοὺς πενομένους καὶ μηκέτι μηδὲ βουλεύειν διὰ τοῦτ' ἐθέλοντας ἐπλούτισεν. οὐ μέντοι καὶ 4 ἀκρίτως αὐτὸ ἐποίει, ἀλλὰ καὶ διέγραφε τοὺς μὲν ὑπ' ἀσελγείας τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ πτωχείας, ὅσοι μηδένα αὐτῆς λογισμὸν εἰκότα ἀποδοῦναι ἐδύναντο. πᾶν τε ὃ ἐδωρεῖτό τισιν, εὐθὺς καὶ ἐν τοῖς Xiph. 129, 15—130, 9 ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἠριθμεῖτο· ἐπεὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου μεγάλα ἐκ τῶν τοιούτων οἱ δοτῆρες αὐτῶν ἀπετέμνοντο, δεινῶς ἐφυλάττετο μὴ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γίγνεσθαι. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα ἐκ 5 τῶν νενομισμένων προσόδων ἐδαπάνα· οὔτε γὰρ ἀπέκτεινε χρημάτων ἕνεκα οὐδένα, οὔτ' οὐσίαν τινὸς τότε γε ἐδήμευσεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἐπηρείας τι ἠργυρολόγησεν. Αἰμιλίῳ γοῦν Ῥήκτῳ χρήματά ποτε αὐτῷ πλείω παρὰ τὸ τεταγμένον ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἧς ἦρχε πέμψαντι ἀντεπέστειλεν ὅτι κείρεσθαί μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐκ ἀποξύρεσθαι βούλομαι.

16—21 > Zon. 11, 1 p. 435, 18—22 B. (p. 3, 17—21 D.) 24—35 > Zon. 11, 1 p. 435, 22—436, 6 B. (p. 3, 21—29 D.)

30—33: Joann. Antioch. fr. 79 § 2 M. v. 6—9 (cf. Suid. *s. v.* *Τιβέριος gl.* 2).

31—33 cf. Const. Man. v. 1964—1970.

17 *ἑαυτὸν* scripsi ex Xiph. Zon., *αὐτὸν* M 27 *μὴ γίγνεσθαι*] cf. 38, 8, 3
32 *ἀντεπέστειλεν*] ita M.

11 καὶ μέντοι καὶ εὐπρόσοδος καὶ εὐπροσήγορος ἰσχυρῶς ἦν. τοὺς
γοῦν βουλευτὰς ἀθρόους ἀσπάζεσθαι αὐτὸν ἐκέλευσεν, ἵνα μὴ ὠστί-
2 ζωνται. τό τε σύμπαν τοσαύτην ἐπιείκειαν ἤσκει ὥστε, ἐπειδή ποτε
οἱ Ῥοδίων ἄρχοντες ἐπιστείλαντές τι αὐτῷ οὐχ ὑπέγραψαν τῇ ἐπι-
στολῇ τοῦτο δὴ τὸ νομιζόμενον, εὐχὰς αὐτῷ ποιούμενοι, μετεπέμ-
ψατο μέν σφας σπουδῇ ὡς καὶ κακόν τι δράσων, ἐλθόντας δὲ οὐδὲν
3 δεινὸν εἰργάσατο, ἀλλ' ὑπογράψαντας τὸ ἐνδέον ἀπέπεμψε. τούς
τε ἀεὶ ἄρχοντας ὡς ἐν δημοκρατίᾳ ἐτίμα, καὶ τοῖς ὑπάτοις καὶ
ὑπανίστατο· ὁπότε τε αὐτοὺς δειπνίζοι, τοῦτο μὲν ἐσιόντας σφᾶς
M 214r πρὸς τὰς θύρας ἐξεδέχετο, τοῦτο δὲ καὶ ἀπιόντας προέπεμπεν. εἴ
τέ ποτε ἐπὶ τοῦ δίφρου κομίζοιτο, οὐδένα οἱ παρακολουθεῖν οὐχ
cf. Xiph. 130, 22—23 4 ὅπως βουλευτὴν ἀλλ' οὐδὲ ἱππέα τῶν πρώτων εἴα. ἔν τε ταῖς παν-
ηγύρεσι, καὶ εἰ δή τι καὶ ἄλλο τοιουτότροπον ἀσχολίαν τοῖς πολλοῖς
παρέξειν ἔμελλεν, ἐλθὼν ἂν ἀφ' ἑσπέρας πρός τινα τῶν Καισαρείων
τῶν πρὸς τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἐς ἃ συμφοιτῆσαι ἔδει οἰκούντων,
Xiph. 130, 24. 25 ἐνταῦθα τὰς νύκτας ἐνηυλίζετο, ὅπως ἐξ ἑτοιμοτάτου καὶ ἀπονω-
5 τάτου τοῖς ἀνθρώποις ἐντυγχάνειν αὐτῷ γίγνοιτο. καὶ τούς γε τῶν
Xiph. 130, 23 ἵππων ἀγῶνας ἐξ οἰκίας καὶ αὐτὸς τῶν ἀπελευθέρων τινὸς πολλάκις
Xiph. 130, 9—22 ἑώρα. συνεχέστατα γὰρ ἐπὶ τὰς θέας ἀπήντα τῆς τε τιμῆς τῶν
ἐπιτελούντων αὐτὰς ἕνεκα καὶ τῆς τοῦ πλήθους εὐκοσμίας, τοῦ τε
συνεορτάζειν σφίσι δοκεῖν. οὐ γὰρ οὔτε ἐσπούδασέ ποτε τὸ παρά-
παν τῶν τοιούτων οὐδέν, οὔτε δόξαν τινὰ ὡς καὶ συσπεύδων τινὶ
6 ἔσχεν. οὕτω τε ἐς πάντα ἴσος καὶ ὅμοιος ἦν ὥστ' ὀρχηστήν τινα
τοῦ δήμου ἐλευθερωθῆναί ποτε βουληθέντος μὴ πρότερον συνεπαι-
νέσαι πρὶν τὸν δεσπότην αὐτοῦ καὶ πεισθῆναι καὶ τὴν τιμὴν λαβεῖν.
7 τοῖς τε ἑταίροις ὡς καὶ ἐν ἰδιωτείᾳ συνῆν· καὶ γὰρ δικαζομένοις
σφίσι συνηγωνίζετο καὶ θύουσι συνεώρταζε, νοσοῦντάς τε ἐπεσκέπ-
τετο μηδεμίαν φρουρὰν ἐπεσαγόμενος, καὶ ἐφ' ἑνί γέ τινι αὐτῶν
τελευτήσαντι τὸν ἐπιτάφιον αὐτὸς εἶπε.

cf. Xiph. 130, 25—27 12 καὶ μέντοι καὶ τὴν μητέρα πάνθ' ὅσα πρέποντα αὐτῇ τῶν
τοιούτων ποιεῖν ἦν, τὸ μέν τι τῆς ἑαυτοῦ ζηλώσεως ἕνεκα, τὸ δὲ

1 = Zon. 11, 1 p. 436, 6. 7 B. (p. 3, 29, 30 D.) 7—9 = Zon. 11, 1 p. 436, 7. 8 B. (p. 3, 30. 31 D.) 26. 27—29 = Zon. 11, 1 p. 436, 8—10 B. (p. 3, 32—4, 3 D.)

23—28 = Joann. Antioch. fr. 79 § 3 M v. 10—16 (Suid. *s. v.* Τιβέριος *gl.* 2).

27. 28 cf. Const. Man. v. 1940—1943.

10 τὰς θύρας] an ταῖς θύραις? 11 κομίζοιτο Bk. cum Xiph., ἐκομίζετο M 15 ἐκείνοις R. St., ἐκείν' et in marg. ᾽ων add. a corr. ant. 18 καὶ αὐτὸς] cf. Suet. *Aug.* 45 28 θύουσι Leuncl. ex Xiph., θυσιοῦσι M, θυσιάζουσι Turn. recte fortasse.

ἵνα μὴ ὑπεραυχῇ, πράττειν ἐκέλευε. 2 (Xiph. 130, 27—32) πάνυ γὰρ μέγα καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς πρόσθεν γυναῖκας ὤγκωτο, ὥστε καὶ τὴν βουλὴν καὶ τοῦ δήμου τοὺς ἐθέλοντας οἴκαδε ἀσπασομένους ἀεί ποτε ἐσδέχεσθαι, καὶ τοῦτο καὶ ἐς τὰ δημόσια ὑπομνήματα ἐσγράφεσθαι. αἵ τε ἐπιστολαὶ αἱ τοῦ Τιβερίου καὶ τὸ ἐκείνης ὄνομα χρόνον τινὰ ἔσχον, καὶ ἐγράφετο | (M 214ᵛ) ἀμφοῖν ὁμοίως. 3 πλήν τε ὅτι οὔτε ἐς τὸ συνέδριον οὔτε ἐς τὰ στρατόπεδα οὔτε ἐς τὰς ἐκκλησίας ἐτόλμησέ ποτε ἐσελθεῖν, τά γε ἄλλα πάντα ὡς καὶ αὐταρχοῦσα διοικεῖν ἐπεχείρει. (Xiph. 131, 1—5) ἐπί τε γὰρ τοῦ Αὐγούστου μέγιστον ἠδυνήθη καὶ τὸν Τιβέριον αὐτὴ αὐτοκράτορα πεποιηκέναι ἔλεγε, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὅσον ἐξ ἴσου οἱ (Bekk. Anecd. 157, 30) ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ πρεσβεύειν αὐτοῦ ἤθελεν. 4 (cf. Xiph. 131, 5. 6) ὅθεν ἄλλα τε ἔξω τοῦ νενομισμένου ἐσεφέρετο, καὶ πολλοὶ μὲν μητέρα αὐτὴν τῆς πατρίδος πολλοὶ δὲ καὶ γονέα προσαγορεύεσθαι γνώμην ἔδωκαν. (Xiph. 131, 6—10) ἄλλοι καὶ τὸν Τιβέριον ἀπ᾽ αὐτῆς ἐπικαλεῖσθαι ἐσηγήσαντο, ὅπως ὥσπερ οἱ Ἕλληνες πατρόθεν, οὕτω καὶ ἐκεῖνος μητρόθεν ὀνομάζηται. 5 ἀγανακτῶν οὖν ἐπὶ τούτοις οὔτε τὰ ψηφιζόμενα αὐτῇ πλὴν ἐλαχίστων ἐπεκύρου, οὔτ᾽ ἄλλο τι ὑπέρογκον ποιεῖν ἐπέτρεπεν. εἰκόνα γοῦν ποτε αὐτῆς οἴκοι τῷ Αὐγούστῳ ὁσιωσάσης, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν βουλὴν καὶ τοὺς ἱππέας μετὰ τῶν γυναικῶν ἑστιᾶσαι ἐθελησάσης, οὔτ᾽ ἄλλως συνεχώρησέν οἱ τοῦτο πρᾶξαι πρὶν τὴν γερουσίαν ψηφίσασθαι, οὔτε τότε τοὺς ἄνδρας δειπνίσαι, ἀλλ᾽ αὐτὸς μὲν τούτοις ἐκείνη δὲ ταῖς γυναιξὶν εἱστίασε. 6 (Xiph. 131, 10—15) καὶ τέλος τῶν μὲν δημοσίων παντάπασιν αὐτὴν ἀπήλλαξε, τὰ δ᾽ οἴκοι διοικεῖν οἱ ἐφείς, εἶθ᾽ ὡς καὶ ἐν τούτοις ἐπαχθὴς ἦν, ἀποδημίας τε ἐστέλλετο καὶ πάντα τρόπον αὐτὴν ἐξίστατο, ὥστε καὶ ἐς τὴν Καπρίαν δι᾽ ἐκείνην οὐχ ἥκιστα μεταστῆναι.

13 ταῦτα μὲν περὶ τῆς Λιουίας παραδέδοται· ὁ δὲ δὴ Τιβέριος (Exc. V. 185) αὐτὸς μὲν τραχύτερον τοὺς αἰτιαζομένους τι μετεχειρίζετο, τῷ δὲ (Xiph. 131, 15—24) δὴ Δρούσῳ τῷ υἱεῖ καὶ ἀσελγεστάτῳ καὶ ὠμοτάτῳ, ὥστε καὶ τὰ ὀξύτατα τῶν ξιφῶν Δρουσιανὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ κληθῆναι, ὄντι καὶ ἤχθετο

28—570, 6 = Exc. Val. 185: ὅτι ὁ Τιβέριος τραχύτερον — ἐκόλαζε.

568, 30—2. 4. 5. 8. 9—11 = Zon. 11, 1 p. 436, 10—15 B. (p. 4, 3—9 D.) 15. 16. 22—25 > Zon. 11, 1 p. 436, 15—18 B. (p. 4, 9—12 D.)

---

15 οἱ Ἕλληνες] οἱ ἄλλοι Turn. recte fortasse. vulgatam non tuetur Paus. 7, 7, 4 (8). ad rem cf. Suet. *Tib.* 50, Tac. *ann.* 1, 14 17 τι] τί ⟨οἱ⟩ Bk. 21 δειπνίσαι H. St., δειπνῆσαι M 22 τούτοις . . ταῖς γυναιξὶν] cf. Dind. in editione, vol. 1 p. V sq., ubi laudat Arist. *Thesm.* 941, Schol. *a. l.*, Phryn. Bekk. *anecd.* 37, 24 25 Καπρίαν] cf. ad 52, 43, 2 30 ὄντι] post ὠμοτάτῳ collocat Xiph.

2 καὶ ἐπετίμα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πολλάκις. καί ποτε αὐτῷ καὶ M 215r ἄντικρυς πολλῶν παρόντων εἶπεν ὅτι "ζῶντος μέν μου οὐδὲν οὔτε βίαιον οὔθ' ὑβριστικὸν πράξεις· ἂν δέ τι καὶ τολμήσῃς, οὐδὲ τελευτήσαντος."

3 σωφρονέστατα γὰρ χρόνον τινὰ διεγένετο, καὶ οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδενὶ ἀσελγαίνειν ἐφίει, ἀλλὰ καὶ συχνοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐκόλαζε, καίτοι τῶν βουλευτῶν ποτε ἐπιτίμιόν τι κατὰ τῶν ἀσώτως ζώντων νομοθετηθῆναι ἐθελησάντων μήτε τι τάξας, καὶ προσεπειπὼν ὅτι ἄμεινόν ἐστιν ἰδίᾳ τρόπον τινὰ αὐτοὺς σωφρονίζειν ἢ κοινήν

4 σφισι τιμωρίαν ἐπιθεῖναι. νῦν μὲν γὰρ ἂν τῷ φόβῳ τῆς αἰσχύνης καὶ μετριάσαι τινὰ αὐτῶν, ὥστε καὶ λαθεῖν ἐπιχειρῆσαι· ἂν δ' ἅπαξ ὁ νόμος ὑπὸ τῆς φύσεως ἐκνικηθῇ, μηδένα αὐτοῦ προτιμήσειν.

Xiph. 131, 21—30 5 καὶ ἐπειδή γε πολλῇ ἐσθῆτι ἁλουργεῖ καὶ ἄνδρες συχνοὶ καίπερ ἀπαγορευθὲν πρότερον ἐχρῶντο, διεμέμψατο μὲν οὐδένα οὐδὲ ἐζημίωσεν οὐδένα, ὑετοῦ δὲ ἐν πανηγύρει τινὶ γενομένου φαιὰν μανδύην ἐπενέδυ· κἀκ τούτου οὐκέτ' οὐδεὶς αὐτῶν ἀλλοῖον ἔσθημα λαβεῖν ἐτόλμησε.

Exc. V. 186 6 ταῦθ' οὕτω πάντα μέχρι γε καὶ ὁ Γερμανικὸς ἔζη ἐποίει· μετὰ γὰρ τοῦτο συχνὰ αὐτῶν μετέβαλεν, εἴτ' οὖν φρονῶν μὲν οὕτως ἀπὸ πρώτης ὡς ὕστερον διέδειξε, πλασάμενος δὲ ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος ἐβίω, cf. Xiph. 131, 30. 31 ἐπειδήπερ ἐφεδρεύοντα αὐτὸν τῇ ἡγεμονίᾳ ἑώρα, εἴτε καὶ πεφυκὼς

14 μὲν εὖ, ἐξοκείλας δ' ὅτε τοῦ ἀνταγωνιστοῦ ἐστερήθη. λέξω δὲ καὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, ὅσα γε καὶ μνήμης ἄξιά ἐστιν.

p C. 15 ἐπὶ μὲν τοῦ Δρούσου τοῦ υἱέος αὐτοῦ Γαΐου τε Νωρβανοῦ Xiph. 131, 31—132, 10 ὑπάτων τῷ δήμῳ τὰ καταλειφθέντα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ἀπέδωκεν, ἐπειδὴ προσελθών τις πρὸς νεκρὸν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐκφερόμενον καὶ πρὸς τὸ οὖς αὐτοῦ προσκύψας ἐψιθύρισέ τι, καὶ ἐρομένων τῶν ἰδόντων ὅ τι εἰρήκοι, ἐντετάλθαι ἔφη τῷ Αὐγούστῳ ὅτι οὐδέπω

[V. L.: 3 τολμήσεις 4 τελευτήσαντος | σωφρονέστατα fol. 152r]
17—21 = Exc. Val. 186: ὅτι μέχρι ὁ Γερμανικὸς ἔζη σώφρων ἦν ὁ Τιβέριος· μετὰ γὰρ τοῦτο — ἐστερήθη [V. L.: 18 μετέβαλλεν]

4—6. 569, 28—4 > Zon. 11, 1 p. 436, 18—437, 2 B (p. 4, 12—18 D.) [ὃν ἐξ Ἀγριππίνης τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναικὸς ἔσχηκε addidit Zonaras, memor c. 2, 7
17. 18 = Zon. 11, 2 p. 437, 3. 4 B. (p. 4, 19. 20 D.) 24—571, 4 = Zon. 11, 2 p. 437, 4—10 B. (p. 4, 21—28 D.)
24—571, 2 = Petr. Patr. *Exc. Vat.* 4 (p. 198 Mai = p. 182, 9—16 Dind.)

2 μου] ἐμοῦ Bk., sine causa idonea 12 ἁλουργεῖ R. St. cum Xiph., ἁλουργῇ M, cf. 49, 16, 1; 59, 17, 3; 78, 39, 2 et 56, 31, 1; 63, 6, 2 14 οὐδένα exp. Bk. recte opinor 27 Αὐγούστῳ] Αὐγούστῳ ⟨λέγειν⟩ Turn., Αὐγούστῳ εἰπεῖν Zon., verbum non addit Xiph., nec ut inseratur suadet Exc. Vat.: ἔφη Αὐγούστῳ δεδηλωκέναι, Her. 1, 94 parum recte imitatus videtur. ceterum cf. Suet. *Tib.* 57.

οὐδὲν ἐκομίσαντο. ἐκεῖνον μὲν γὰρ αὐτίκα ἀπέκτεινεν, | ἵνα αὐτάγγε- 2 M 215r
λος αὐτῷ, ὥς που καὶ ἐπισκώπτων εἶπε, γένηται, τοὺς δ' ἄλλους
οὐκ ἐς μακρὰν ἀπήλλαξε, κατὰ πέντε καὶ ἑξήκοντα δραχμὰς δια-
νείμας. καὶ τοῦτο μὲν τῷ προτέρῳ ἔτει γενέσθαι τινὲς λέγουσι· 3
τότε δὲ ἱππέων τινῶν ἐν τοῖς ἀγῶσιν οὓς ὁ Δροῦσος ὑπέρ τε ἑαυ- Xiph. 132, 10–13
τοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ Γερμανικοῦ [δὴ] διέθηκε μονομαχῆσαι ἐθελησάντων
τὸν μὲν ἀγῶνα αὐτῶν οὐκ εἶδε, σφαγέντος δὲ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον
οὐκέτ' εἴασεν ὁπλομαχῆσαι. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ἐν τῇ τῶν τοῦ 4
Αὐγούστου γενεσίων ἱπποδρομίᾳ μάχαι, καί τινα καὶ θηρία ἐσφά-
γη. καὶ τοῦτο μὲν καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὕτως ἐποιήθη· τότε δὲ
ἡ Κρήτη τοῦ ἄρχοντος αὐτῆς ἀποθανόντος τῷ τε ταμίᾳ καὶ τῷ
παρέδρῳ αὐτοῦ τὸν λοιπὸν χρόνον προσετάχθη. ἐπειδή τε συχνοὶ 5
τῶν τὰ ἔθνη κληρουμένων ἐπὶ πολὺ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ
λοιπῇ Ἰταλίᾳ ἐνδιέτριβον, ὥστε τοὺς προάρξαντας αὐτῶν παρὰ
τὸ καθεστηκὸς χρονίζειν, ἐκέλευσέ σφισιν ἐντὸς τῆς τοῦ Ἰουνίου
νουμηνίας ἀφορμᾶσθαι. κἀν τούτῳ τοῦ ἐκγόνου αὐτοῦ, ὃν ἐκ τοῦ 6 Xiph. 132, 13–17
Δρούσου εἶχε, τελευτήσαντος οὐδὲν ὅ τι τῶν συνήθων οὐκ ἔπραξε,
μήτ' ἄλλως ἀξιῶν τὸν ἄρχοντά τινων πρὸς τὰς ἰδίας συμφορὰς
τῆς τῶν κοινῶν ἐπιμελείας ἐξίστασθαι, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐθίζων
μὴ διὰ τοὺς οἰχομένους καὶ τὰ τῶν ζώντων προΐεσθαι. τοῦ τε 7
ποταμοῦ τοῦ Τιβέριδος πολλὰ τῆς πόλεως κατασχόντος ὥστε πλευ-
σθῆναι, οἱ μὲν ἄλλοι ἐν τέρατος λόγῳ καὶ τοῦτο, ὥσπερ που τό
τε μέγεθος τῶν σεισμῶν ὑφ' ὧν καὶ μέρος τι τοῦ τείχους ἔπεσε,
καὶ τὸ πλῆθος τῶν κεραυνῶν ὑφ' ὧν καὶ οἶνος ἐξ ἀγγείων
ἀθραύστων ἐξετάκη, ἐλάμβανον, ἐκεῖνος δὲ δὴ νομίσας ἐκ πολυπλη- 8
θίας ναμάτων αὐτὸ γεγονέναι πέντε ἀεὶ βουλευτὰς κληρωτοὺς ἐπι-
μελεῖσθαι τοῦ ποταμοῦ προσέταξεν, ἵνα μήτε τοῦ χειμῶνος πλεο-
νάζῃ μήτε τοῦ θέρους ἐλλείπῃ, ἀλλ' ἴσος | ὅτι μάλιστα ἀεὶ ῥέῃ. M 216r
Τιβέριος μὲν ταῦτα ἔπραττεν, ὁ δὲ δὴ Δροῦσος τὰ μὲν τῇ 9 Exc. V. 187
ὑπατείᾳ προσήκοντα ἐξ ἴσου τῷ συνάρχοντι ὥσπερ τις ἰδιώτης Xiph. 132, 17–26

29—572, 9 = Exc. Val. 187: ὅτι Δροῦσος τὰ τῇ ὑπατίᾳ — καθ-

16—20 > Zon. 11, 2 p. 437, 10—13 B. (p. 4, 28—5, 2 D.)

---

3 *ἑξήκοντα*] *ἑβδομήκοντα* Xyl., cf. ad 56, 32, 2 5 *τινῶν*] ⟨*δυοῖν*⟩ *τινῶν* v. Herw. (litt.) 6 [*δὴ*] expunxi, cf. Tac. *ann.* 1, 76 8 *τοῦ* addidi ex M, om. R. St. 9 *γενεσίων*] ita M recte 11 *ταμίᾳ* Bk., *ταμιείαι* M 16 *ἐκγόνου*] *ἐγγόνου* Bk. cum Xiph. et Zon., fortasse recte, cf. ad fr. 5, 6 *αὐτοῦ*] om. Dind. 19 *ἐθίζων* Leuncl., *καθίζων* M, *κατεθίζων* Canterus 29 *μὲν*] *μὲν* ⟨*οὖν*⟩ Pflugk.

διετέλεσε, καὶ κληρονόμος γε ὑπό τινος καταλειφθεὶς τὸ σῶμα αὐτοῦ συνεξήνεγκε, τῇ μέντοι ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ὥστε καὶ πληγὰς ἱππεῖ ἐπιφανεῖ δοῦναι καὶ διὰ τοῦτο καὶ Κάστωρ παρωνύμιον λαβεῖν. τῇ τε μέθῃ κατακορὴς οὕτως ἐγίγνετο ὥστε ποτὲ νυκτὸς ἐμπρησθεῖσί τισιν ἐπικουρῆσαι μετὰ τῶν δορυφόρων ἀναγκασθείς, ὕδωρ αὐτῶν αἰτούντων, θερμόν σφισιν ἐγχέαι κελεῦσαι. τοῖς τε ὀρχησταῖς οὕτω προσέκειτο ὥστε καὶ στασιάζειν αὐτοὺς καὶ μηδ᾽ ὑπὸ τῶν νόμων, οὓς ὁ Τιβέριος ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐσενηνόχει, καθίστασθαι.

p. C. 16
Xiph. 132, 26—133, 3
τότε μὲν ταῦτ᾽ ἐγένετο, Στατιλίου δὲ Ταύρου μετὰ Λουκίου
Λίβωνος ὑπατεύσαντος ὁ Τιβέριος ἀπεῖπε μὲν ἐσθῆτι σηρικῇ μη-
δένα ἄνδρα χρῆσθαι, ἀπεῖπε δὲ καὶ χρυσῷ σκεύει μηδένα πλὴν
2 πρὸς τὰ ἱερὰ νομίζειν. ἐπεί τε διηπόρησάν τινες εἰ καὶ τὰ ἀργυρᾶ
τὰ χρυσοῦν τι ἔμβλημα ἔχοντα ἀπηγορευμένον σφίσιν εἴη κεκτῆσθαι,
βουληθεὶς καὶ περὶ τούτου τι δόγμα ποιῆσαι, ἐκώλυσεν ἐς αὐτὸ τὸ
ὄνομα τὸ τοῦ ἐμβλήματος ὡς καὶ Ἑλληνικὸν ἐμβληθῆναι, καίτοι
3 μὴ ἔχων ὅπως ἐπιχωρίως αὐτὸ ὀνομάσῃ. ἐκεῖνό τε οὖν οὕτως
Xiph. 133, 3—8
ἐποίησε, καὶ ἑκατοντάρχου ἑλληνιστὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ μαρτυρῆσαί
τι ἐθελήσαντος οὐκ ἠνέσχετο, καίπερ πολλὰς μὲν δίκας ἐν τῇ δια-
λέκτῳ ταύτῃ καὶ ἐκεῖ λεγομένας ἀκούων, πολλὰς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπε-
4 ρωτῶν. τοῦτό τε οὖν οὐχ ὁμολογούμενον ἔπραξε, καὶ Λούκιον
Σκριβώνιον Λίβωνα, νεανίσκον εὐπατρίδην δόξαντά τι νεωτερίζειν,
τέως μὲν ἔρρωτο, οὐκ ἔκρινε, νοσήσαντα δὲ ἐπιθάνατον ἔν τε
σκιμποδίῳ καταστέγῳ, ὁποίῳ αἱ τῶν βουλευτῶν γυναῖκες χρῶνται,
M 216v
5 ἐς τὴν γερουσίαν ἐσεκόμισε, | καὶ ἐπειδὴ ἀναβολῆς τινος γενομένης
ἑαυτὸν προαπεχρήσατο, καὶ τελευτήσαντα εὔθυνε, τά τε χρήματα
αὐτοῦ τοῖς κατηγόροις διέδωκε, καὶ θυσίας ἐπ᾽ αὐτῷ οὐχ ἑαυτοῦ
μόνου ἕνεκα ἀλλὰ καὶ τοῦ Αὐγούστου τοῦ τε πατρὸς αὐτοῦ τοῦ
6 Ἰουλίου, καθάπερ ποτὲ ἐδέδοκτο, ψηφισθῆναι ἐποίησε. ταῦτα δὲ
Xiph. 133, 8—15
περὶ τούτου πράξας, Οὐιβίῳ Ῥούφῳ οὔτε ἐνεκάλεσέ τι ἀρχὴν ὅτι

ἵστασθαι [V. L.: 4 ποτὲ om. 7 ὅτι τοῖς (pro τοῖς τε), nec tamen novum incipit excerptum.]

11—13 = Joann. Antioch. fr. 79 § 4 M. v. 16—19 (= Suid. *s. v.* *Τιβέριος gl.* 2)

3 *Κάστωρ*] cf. Hor. *ep.* 1, 18, 19 11 *σηρικῇ* R. St., *σειρικῇ* M 16 *ἐμβληθῆναι*] mihi suspectum, an *ἐγγραφῆναι*? ad rem cf. Suet. *Tib.* 71 20 *πολλὰς*] *πολλοὺς* vel *πολλὰ* Leuncl., sine causa idonea 23 *τέως*] cf. ad 48, 4, 2 *ἐπιθάνατον* Bk., *ἐπὶ θάνατον* M, cf. Dem. 50, 60, Poll. 3, 106 27 *διέδωκε* Reim., *ἐδεδώκει* M 30 *τούτου* scripsi ex M, *τούτων* R. St. *Οὐιβίῳ* Bk., *οὐειουίῳ* M, *οὐίῳ* Xiph., *Vibius Rufus* memoratur apud Senecam rhetorem (*contr.* 1, 1, 12 et saepissime).

τῷ τοῦ Καίσαρος δίφρῳ, ἐφ' οὗ ἀεί ποτε ἐκαθίζετο καὶ ἐφ' οὗ καὶ
ἐσφάγη, ἐχρῆτο. τοῦτό τε γὰρ ὁ Ῥοῦφος ἐπιτηδεύσας ἔπραττε,
καὶ τῇ τοῦ Κικέρωνος γυναικὶ συνῴκει, σεμνυνόμενος ἐφ' ἑκατέρῳ
ὥσπερ ἢ διὰ τὴν γυναῖκα ῥήτωρ ἢ διὰ τὸν δίφρον Καῖσαρ ἐσόμε-
νος. οὐ μὴν οὔτε αἰτίαν τινὰ ἐπὶ τούτῳ ἔσχε καὶ προσέτι καὶ 7
ὑπάτευσε. καὶ μέντοι τῷ τε Θρασύλλῳ ἀεὶ συνὼν καὶ μαντείᾳ Xiph. 133, 17—22
τινὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν χρώμενος, αὐτός τε ἀκριβῶν οὕτω τὸ
πρᾶγμα ὥστε ποτὲ ὄναρ δοῦναί τινι ἀργύριον κελευσθεὶς συνεῖναί
τε ὅτι δαίμων τις ἐκ γοητείας οἱ ἐπιπέμπεται καὶ τὸν ἄνθρωπον
ἀποκτεῖναι, πάντας τοὺς ἄλλους τούς τε ἀστρολόγους καὶ τοὺς 8 cf. Xiph. 133, 15—17
γόητας, εἴ τέ τινα ἕτερον καὶ ὁποιονοῦν τρόπον ἐμαντεύετό τις, τοὺς
μὲν ξένους ἐθανάτωσε, τοὺς δὲ πολίτας, ὅσοι καὶ τότε ἔτι, μετὰ
τὸ πρότερον δόγμα δι' οὗ ἀπηγόρευτο μηδὲν τοιοῦτον ἐν τῇ πόλει
μεταχειρίζεσθαι, ἐσηγγέλθησαν τῇ τέχνῃ χρώμενοι, ὑπερώρισε· τοῖς
γὰρ πειθαρχήσασιν αὐτῶν ἄδεια ἐδόθη. καὶ σύμπαντες δ' ἂν οἱ 9
πολῖται καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ἀφείθησαν, εἰ μὴ δήμαρχός τις
ἐκώλυσεν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις τὸ τῆς δημοκρατίας σχῆμα
κατενόησεν, ὅτι ἡ βουλὴ τοῦ τε Δρούσου καὶ τοῦ Τιβερίου, συν-
επαινος Γναίῳ Καλπουρνίῳ Πίσωνι γενομένη, κατεκράτησε, καὶ αὐτὴ
ὑπὸ τοῦ δημάρχου ἡττήθη.

ταῦτά τε οὖν οὕτως ἐπράχθη, καὶ ἐκ τῶν πέρυσι τεταμιευκό- 16
των ἐς τὰ ἔθνη τινὲς ἐξεπέμφθησαν, ἐπειδήπερ | οἱ τότε ταμιεύοντες M 217r
ἐλάττους αὐτῶν ἦσαν. καὶ τοῦτο καὶ αὖθις, ὁσάκις ἐδέησεν, ἐγέ-
νετο. ἐπεί τε πολλὰ τῶν δημοσίων γραμμάτων τὰ μὲν καὶ παντελῶς 2
ἀπωλώλει, τὰ δὲ ἐξίτηλα γοῦν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐγεγόνει, τρεῖς βου-
λευταὶ προεχειρίσθησαν ὥστε τά τε ὄντα ἐκγράψασθαι καὶ τὰ λοιπὰ
ἀναζητῆσαι. ἐμπρησθεῖσί τέ τισιν οὐχ ὅπως ὁ Τιβέριος ἀλλὰ καὶ
ἡ Λιουία ἤμυνε. κἀν τῷ αὐτῷ ἔτει Κλήμης τις, δοῦλός τε τοῦ 3 cf. Xiph. 133, 22—27
Ἀγρίππου γεγονὼς καί πῃ καὶ προσεοικὼς αὐτῷ, ἐπλάσατο αὐτὸς
ἐκεῖνος εἶναι, καὶ ἐς τὴν Γαλατίαν ἐλθὼν πολλοὺς μὲν ἐνταῦθα
πολλοὺς δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ὕστερον προσεποιήσατο, καὶ τέλος
καὶ ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὥρμησεν ὡς καὶ τὴν παππῴαν μοναρχίαν ἀπο-
ληψόμενος. ταραττομένων τε οὖν ἐπὶ τούτῳ τῶν ἐν τῷ ἄστει, καὶ 4
συχνῶν αὐτῷ προστιθεμένων, ὁ Τιβέριος σοφίᾳ αὐτὸν διά τινων
ὡς καὶ τὰ ἐκείνου φρονούντων ἐχειρώσατο, καὶ μετὰ τοῦτο βασα-

28—574, 3 = Zon. 11, 2 p. 437, 14—22 B. (p. 5, 3—13 D.)

3 *τῇ τοῦ Κικέρωνος γυναικὶ*] cf. Val. Max. 8, 13, 6, Plin. *n. h.* 7, 158. nisi *Publilia* altera Ciceronis uxor (cf. Quint. 6, 3, 75) intellegitur 19 *Πίσωνι* R. St., *πείσωνι* M 25 *ἀπωλώλει* Dind., *ἀπολώλει* M.

νίσας ἵνα τι περὶ τῶν συνεγνωκότων αὐτῷ μάθῃ, ἔπειτ' ἐπειδὴ μηδὲν ἐξελάλησεν, ἐπύθετο αὐτοῦ "πῶς Ἀγρίππας ἐγένου;" καὶ ὃς **ἀπεκρίνατο ὅτι "οὕτως ὡς καὶ σὺ Καῖσαρ."**

p. C. 17 17 τῷ δ' ἐχομένῳ ἔτει τὸ μὲν τῶν ὑπάτων ὄνομα Γάιός τε Καικίλιος καὶ Λούκιος Φλάκκος ἔλαβον, ὁ δὲ δὴ Τιβέριος, ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὴν νουμηνίαν τινὲς ἀργύριον αὐτῷ προσήνεγκαν, οὔτε ἐδέξατο καί τι καὶ γράμμα περὶ αὐτοῦ τούτου ἐξέθηκε, ῥήματί τινι μὴ (Xiph. 133, 27—134, 7) 2 Λατίνῳ χρησάμενος. ἐνθυμηθεὶς οὖν νυκτὸς περὶ αὐτοῦ πάντας τοὺς τὰ τοιαῦτα ἀκριβοῦντας μετεπέμψατο· πάνυ γὰρ δὴ ἔμελεν αὐτῷ τοῦ καλῶς διαλέγεσθαι. καί τινος Ἀτείου Καπίτωνος εἰπόντος ὅτι "εἰ καὶ μηδεὶς πρόσθεν τὸ ὄνομα τοῦτ' ἐφθέγξατο, ἀλλὰ νῦν γε πάντες διὰ σὲ ἐς τὰ ἀρχαῖα αὐτὸ καταριθμήσομεν," Μάρκελλός τις ὑπολαβὼν ἔφη "σύ, Καῖσαρ, ἀνθρώποις μὲν πολιτείαν

3 Ῥωμαίων δύνασαι δοῦναι, ῥήμασι δὲ οὔ." ἐκεῖνον μὲν οὖν οὐδὲν (M 217ʳ) ἐπὶ | τούτῳ κακόν, καίπερ ἀκρατῶς παρρησιασάμενον, ἔδρασε· τὸν δὲ δὴ Ἀρχέλαον τὸν τῆς Καππαδοκίας βασιλέα δι' ὀργῆς σχών, ὅτι πρότερόν οἱ ὑποπεπτωκὼς ὥστε καὶ συνηγόρῳ, ὅτε ἐπὶ τοῦ Αὐ-

4 γούστου ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων κατηγορήθη, χρήσασθαι, μετὰ τοῦτο αὐτοῦ μὲν ἐς τὴν Ῥόδον ἀπελθόντος ἠμέλησε, τὸν δὲ δὴ Γάιον ἐς (Xiph. 134, 7—10) τὴν Ἀσίαν ἐλθόντα ἐθεράπευσε, μετεπέμψατο ὡς καὶ νεωτερίζοντά τι, καὶ τῇ τῆς γερουσίας ψήφῳ παρέδωκεν, οὐ μόνον ὑπεργήρων ὄντα, ἀλλὰ καὶ δεινῶς ποδαγρῶντα καὶ προσέτι καὶ παραφρονεῖν

5 δοκοῦντα. ἔπαθε μὲν γάρ ποτε τοῦτο ὄντως, ὥστε καὶ ἐπίτροπον παρὰ τοῦ Αὐγούστου τῆς ἀρχῆς λαβεῖν, οὐ μέντοι καὶ τότε ἔτι (Xiph. 134, 10—15) παρελήρει, ἀλλ' ἐπλάσσετο, εἴ πως ἔκ γε τούτου σωθείη. κἂν ἐθανατώθη, εἰ μὴ καταμαρτυρῶν τις αὐτοῦ ἔφη ποτὲ αὐτὸν εἰρηκέναι ὅτι ἐπειδὰν οἴκαδε ἐπανέλθω, δείξω αὐτῷ οἷα νεῦρα ἔχω. γέλωτος γὰρ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον μὴ ὅτι στῆναι ἀλλὰ μηδὲ καθίζεσθαι δύνασθαι, πολλοῦ γενομένου οὐκέτ' αὐτὸν ὁ Τι-

6 βέριος ἀπέκτεινεν. οὕτω γάρ τοι κακῶς διέκειτο ὥστε ἐν σκιμποδίῳ καταστέγῳ ἐς τὸ συνέδριον ἐσκομισθῆναι (νομιζόμενον γάρ που καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἦν, ὁπότε τις αὐτῶν ἀσθενῶς ἔχων ἐκεῖσε ἐσίοι, κατακείμενον αὐτὸν ἐσφέρεσθαι, καὶ τοῦτο καὶ ὁ Τιβέριός ποτε

4 *Καικίλιος*] cf. ad *ind.* huius libri *s. a.* 770/17 10 *Ἀτείου*] *Ἀτηίου* Bk. 12 *Μάρκελλός* Xyl., *πόρκελλός* M Xiph., *M. Pomponius Marcellus* Suet. *gramm.* 22, *Πο⟨μπώνιος Μά⟩ρκελλός* ne scribamus vetat *τις* quod sequitur 16 *σχών*] *ἔχων* Nab. (litt.) 17 *ἐπὶ* R. St., *ὑπὸ* M 19 *ἀπελθόντος* dedi ex M, ubi *ἀπ* add. corr. ant., *ἐλθόντος* R St. 21 *ὑπεργήρων* R. St. cum Xiph., *ὑπεργήρω* M, cf. ad 47, 24, 3 32 *ἦν ὁπότε* Dind. (praeeunte Oddeio qui *ἦν ἄν ποτε*), *ἦν ποτε* M 33 *ποτε* scripsi, cf. 60, 25, 2, *πότε* M, sed in marg. m¹: **ὁ τότε, τότε** R. St.

ἐποίησε), καὶ διελέχθη γέ τινα ἐκ τοῦ σκιμποδίου προκύψας. τότε μὲν οὕτως ὁ Ἀρχέλαος ἐσώθη, ἄλλως δ' οὐ πολλῷ ὕστερον ἀπέθανε, κἀκ τούτου καὶ ἡ Καππαδοκία τῶν τε Ῥωμαίων ἐγένετο καὶ ἱππεῖ ἐπετράπη. ταῖς τε ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεσι ταῖς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κακωθείσαις ἀνὴρ ἐστρατηγηκὼς σὺν πέντε ῥαβδούχοις προσετάχθη, καὶ χρήματα πολλὰ μὲν ἐκ τῶν φόρων ἀνείθη πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τοῦ Τιβερίου ἐδόθη· τῶν γὰρ ἀλλοτρίων ἰσχυρῶς, μέχρι γε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευσεν, ἀπεχόμενος, μηδὲ τὰς κληρονομίας ἅς τινες αὐτῷ συγγενεῖς ἔχοντες κατέλιπον προσιέμενος, πάμπολλα ἔς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλισκε, καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἔπαινον οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσεδέχετο. ταῖς τε πρεσβείαις ταῖς παρὰ τῶν πόλεων ἢ καὶ τῶν ἐθνῶν οὐδέποτε μόνος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ πολλούς, καὶ μάλιστα τοὺς ἄρξαντάς ποτε αὐτῶν, κοινωνοὺς τῆς διαγνώμης ἐποιεῖτο.

7 Xiph. 134, 15—18

8 Xiph. 134, 18—20

9

18 Γερμανικὸς δὲ τῇ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς στρατείᾳ φερόμενος εὖ μέχρι τε τοῦ ὠκεανοῦ προεχώρησε, καὶ τοὺς βαρβάρους κατὰ τὸ καρτερὸν νικήσας τά τε ὀστᾶ τῶν σὺν τῷ Οὐάρῳ πεσόντων συνέλεξέ τε καὶ ἔθαψε, καὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ ἀνεκτήσατο. Xiph. 134, 20—32.

1a τὴν δὲ γυναῖκα Ἰουλίαν οὔτε ἐπανήγαγεν ἐκ τῆς ὑπερορίας ἣν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τοῦ Αὐγούστου κατεδικάσθη δι' ἀσέλγειαν, ἀλλὰ καὶ κατέκλεισεν αὐτήν, ὥσθ' ὑπὸ κακουχίας καὶ λιμοῦ φθαρῆναι. Zon. 11, 2 p. 438, 1—4 B. (p. 5, 14—17 D.)

---

9. 10 = Joann. Antioch. fr. 79 § 4 M. v. 19. 20.

---

1 *διελέχθη*] sc. Archelaus 4 *ὑπὸ τοῦ*] an *ὑπό του*? *σεισμοῦ*] in marg. m¹ *σεισμ~* M 8 *ἐπετήδευσεν*] *ἐπετήδευεν* Xiph. *ἐπετήδευσεν ἀπε* || **inter haec et** *ἄλλα καὶ ἑαυτῷ ἔθυε* (58, 7, 2) **duo ad minimum quaterniones perierunt in M.**

7—9 haec ita Xiphilinus: *ὁ μέντοι Τιβέριος τῶν ἀλλοτρίων ἰσχυρῶς, μέχρι γε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευεν, ἀπεχόμενος, μήτε τὰς κληρονομίας ἅς τινες αὐτῷ συγγενεῖς ἔχοντες κατέλιπον προσιέμενος κ. τ. λ.*

14—17 *s. a.* 17, quo anno Germanicus triumphavit, res ab eo in Germania a. 15. 16 gestas Dio enarravit, cf. c. 6, 1.

18—20 leguntur haec apud Zonaram inter necem Clementis (c. 16, 4) et ea quae statim (§ 2) habes de senatu censente ut November mensis Tiberius appellaretur: (*καὶ ὃς ἀπεκρίνατο ὅτι οὕτως ὡς καὶ σὺ Καῖσαρ.*) *τὴν δὲ γυναῖκα Ἰουλίαν — φθαρῆναι.* (*πολλῶν τε αὐτὸν ἀξιούντων τὸν Νοέμβριον μῆνα κ. τ. λ.*), unde aut hic aut inter v. 13 et 14 collocanda esse apparet. mirum sane Iuliae mortem s. a. demum 17 memoratam fuisse, cum iam a. 14 exeunte diem supremum obierit

8 *μηδὲ* Bk., *μήτε* VCLb 9 *ἔς* Lb, *εἰς* VC *τοὺς*] ⟨*ἐς*⟩ *τοὺς* Bk. sine causa 15 *προεχώρησε* VLb, *προσεχώρησε* C 16 *ἔθαψε* CLb, *ἔγραψε* V

18 *οὔτε*] an *οὐδὲ*? sed fieri potest ut nonnulla Zon. omiserit 19 *ἀσέλγειαν*] cf. ad fr. 87, 2.

2 τῷ δὲ Τιβερίῳ τῆς βουλῆς ἐγκειμένης, καὶ τὸν γοῦν μῆνα τὸν Νο-
p. C. 17 18? ἔμβριον, ἐν ᾧ τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα ἐγεγέννητο, Τιβέριον καλεῖσθαι ἀξιού-
σης, "καὶ τί" ἔφη "ποιήσετε, ἂν δεκατρεῖς Καίσαρες γένωνται;" Xiph. 134, 32—135, 4, Zon. 11, 2 p. 438, 4—7 B. (p. 5, 18—21 D.), Petr. Patr. *Exc. Vat.* 5 (p. 198 sq. Mai = p. 182, 17—20 Dind.)

p. C. 19 3 Μάρκου δὲ δὴ Ἰουνίου Λουκίου τε Νωρβανοῦ μετὰ ταῦτα ἀρξάν-
των τέρας ἐν αὐτῇ τῇ νουμηνίᾳ οὐ σμικρὸν ἐγένετο, ὅπερ που ἐς τὸ
Γερμανικοῦ πάθος ἀπεσήμαινεν· ὁ γὰρ Νωρβανὸς ὁ ὕπατος σάλπιγγι
ἀεὶ προσκείμενος, καὶ ἐρρωμένως τὸ πρᾶγμα ἀσκῶν, ἠθέλησε καὶ τότε
ὑπὸ τὸν ὄρθρον, πολλῶν ἤδη πρὸς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ παρόντων, σαλπίσαι.
4 καὶ τοῦτό τε πάντας ὁμοίως ἐξετάραξε καθάπερ ἐμπολέμιόν τι σύνθημα
τοῦ ὑπάτου σφίσι παραγγείλαντος, καὶ ὅτι καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ ἄγαλμα
κατέπεσε. λόγιόν τέ τι ὡς καὶ Σιβύλλειον, ἄλλως μὲν οὐδὲν τῷ τῆς
πόλεως χρόνῳ προσῆκον, πρὸς δὲ τὰ παρόντα ᾀδόμενον, οὐχ ἡσυχῇ σφας
5 ἐκίνει· ἔλεγε γὰρ ὅτι·

τρὶς δὲ τριηκοσίων περιτελλομένων ἐνιαυτῶν
Ῥωμαίους ἔμφυλος ὀλεῖ στάσις, καὶ ἁ Συβαρῖτις
ἀφροσύνα.

(Tac. *ann.* 1, 53), sed rettulit fortasse Dio Appuleiam Varillam, sororis Augusti neptem a. 17 adulterii et maiestatis ream Tiberii clementia leviore poena adfectam fuisse (Tac. *ann.* 2, 50), addiditque huic clementiae oppositum exemplum saevitiae Tiberii, ut facere adamat (cf. e. gr. c. 17, 3).

1—5:

Xiph. (134, 32—135, 4)

(. . . *τὰ στρατιωτικὰ* ***ἀνεκτήσατο*** c. 18, 1). *τῷ δὲ Τιβερίῳ τῆς βουλῆς ἐγκειμένης καὶ τὸν γοῦν μῆνα τὸν Νοέμβριον, ἐν ᾧ τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα ἐγεγέννητο, Τιβέριον καλεῖσθαι ἀξιούσης „καὶ τί“ ἔφη „ποιήσετε ἂν δεκατρεῖς Καίσαρες γένωνται;“* (*Μάρκου δὲ δὴ Ἰουνίου κ. τ. λ.* § 3).

Zon. (438, 4—7 B.)

(. . . . . *ὑπὸ κακουχίας καὶ λιμοῦ φθαρῆναι* c. 18, 1a). *πολλῶν τε αὐτὸν* [BC, *αὐτῶν* AE[c]] *ἀξιούντων, τὸν Νοέμβριον μῆνα, οὗ τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ γεγέννητο, Τιβέριον ἐξ αὐτοῦ καλεῖσθαι „καὶ τί“ ἔφη „ποιήσετε ἂν δεκατρεῖς Καίσαρες γένωνται;“* (*ἐν τούτοις καὶ ὁ Γερμανικὸς κ. τ. λ.* § 6).

Exc. Vat. 5.

ὅτι ἐψηφίσαντο οἱ βουλευταὶ καὶ τὸν Νοέμβριον μῆνα, ἐν ᾧ Τιβέριος ἐγεννήθη, Τιβέριον καλεῖσθαι· ὁ δὲ οὐκ ἐδέχετο εἰπὼν αὐτοῖς „καὶ ἐὰν δεκατρεῖς Καίσαρας ἔχητε, τί ποιήσετε;“

1 *τῷ δὲ*] ita VC, *τῷ δέ γε* libr. Lb *γοῦν*] narraveratne fortasse Dio hoc quoque patres censuisse ut October mensis vocaretur Livius (Suet. *Tib.* 26)? cf. tamen Zon. et Ex. Vat. 2 *ἐγεγέννητο* Lb, *ἐγεγένητο* VC.

6 *Ἰουνίου* Lb, *ἰουννίου* VC 10 *σαλπίσαι*] an *σαλπίγξαι* Dio? 12 *σφίσι παραγγείλαντος* VC, *παραγγείλαντός σφισι* Lb *καὶ* (alterum) om. Lb *Ἰανοῦ* R. St., *ἰαννοῦ* VCLb 17 *ὀλεῖ* Xyl., *ἐλεῖ* VCLb, cf. 62, 18, 3 *καὶ ἁ*] *ἁ* H. St., an *χἀ*? 18 *ἀφροσύνα*] ⟨*τ'*⟩ *ἀφροσύνα* H. St., *ἁβροσύνα* Hier. Wolfius, at Athen. 12 p. 520 A et Steph. *s. v. Σύβαρις* confert Fabr.

ὁ οὖν Τιβέριος ταῦτά τε τὰ ἔπη ὡς καὶ ψευδῆ ὄντα διέβαλε, καὶ τὰ βιβλία πάντα τὰ μαντείαν τινὰ ἔχοντα ἐπεσκέψατο, καὶ τὰ μὲν ὡς οὐδενὸς ἄξια ἀπέκρινε τὰ δὲ ἐνέκρινε. Xiph. 135, 4—23.

τῶν τε Ἰουδαίων πολλῶν ἐς τὴν Ῥώμην συνελθόντων καὶ συχνοὺς τῶν ἐπιχωρίων ἐς τὰ σφέτερα ἔθη μεθιστάντων, τοὺς πλείονας ἐξήλασεν. **Joann. Antioch. fr. 79 § 4^{b} M. v. 20—22.** 5a

τοῦ δὲ δὴ Γερμανικοῦ τελευτήσαντος ὁ μὲν Τιβέριος καὶ ἡ Λιουία 6 πάνυ ἥσθησαν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι πάντες δεινῶς ἐλυπήθησαν. κάλλιστος μὲν γὰρ τὸ σῶμα ἄριστος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἔφυ, παιδείᾳ τε ἅμα καὶ ῥώμῃ διέπρεπε, καὶ ἔς τε τὸ πολέμιον ἀνδρειότατος ὢν ἡμερώτατα τῷ οἰκείῳ προσεφέρετο, καὶ πλεῖστον ἰσχύων ἅτε Καῖσαρ ὢν ἐξ ἴσου τοῖς 7 ἀσθενεστέροις ἐσωφρόνει, καὶ οὐδὲν οὔτε πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἐπαχθὲς

4—6 hic inserui Exc. Joann. Ant., quod collocandum est inter c. 17, 8 (unde fluxerunt verba quae apud Joannem praecedunt) et c. 19, 1 (unde verba sequentia originem ducunt). ad a. 19 pertinere coll. Tac. *ann.* 2, 85 apparet.

7—579, 2 conflata haec e Xiphilino Zonara excerpto Valesiano:

Xiph. (135, 23—136, 6)	Exc. Val. 188	Zonaras (438, 8—439, 4 B.)
vide infra p. 578		(. . . . *Καίσαρες γένωνται* § 2). *ἐν τούτοις καὶ* [om. BC^{c}] *ὁ Γερμανικὸς ἐτελεύτησεν ἐν Ἀντιοχείᾳ καταγοητευθείς τε καὶ φαρμαχθεὶς ὑπὸ Πείσωνος. ὀστᾶ τε γὰρ εὑρέθη ἀνθρώπεια κατορωρυγμένα ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ κατῴκει καὶ μολίβδινοι ἐλασμοὶ ἀράς τινας μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες. ὅτι δὲ καὶ φαρμάκῳ ἐφθάρη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξέφηνεν εἰς τὴν ἀγορὰν κομισθὲν καὶ* [ABE^{c}, *ἐν* C] *τοῖς παροῦσι δειχθέν.*
(. . . *τὰ δὲ ἐνέκρινε* § 5). *τοῦ δὲ δὴ Γερμανικοῦ τελευτήσαντος ὁ μὲν Τιβέριος καὶ ἡ Λιουία πάνυ ἥσθησαν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι πάντες δεινῶς ἐλυπήθησαν.*		*θανόντος δὲ ὁ μὲν Τιβέριος καὶ ἡ Λιβία ἥσθησαν, οἱ δ' ἄλλοι σφοδρῶς ἐλυπήθησαν* [AE, *σφοδρότατα ἤλγησαν* BC^{c}].
κάλλιστος μὲν τὸ σῶμα ἄριστος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἔφυ, παιδείᾳ τε ἅμα καὶ ῥώμῃ διέπρεπε,	*ὅτι ὁ Γερμανικὸς κάλλιστος μὲν τὸ σῶμα ἄριστος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἔφυ, παιδείᾳ τε ἅμα καὶ ῥώμῃ διέπρεπε, καὶ ἔς τε τὸ πολέμιον ἀνδρειότατος ὢν ἡμερώτατα τῷ οἰκείῳ προσεφέρετο,*	*κάλλιστος μὲν γὰρ τὸ σῶμα ἄριστος δὲ τὴν ψυχὴν ἔφυ, παιδείᾳ τε ἅμα καὶ ἀνδρείᾳ ἐν πολέμοις εὐδοκιμῶν ἡμερώτατα τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσεφέρετο,*
πρᾳότατός τε καὶ σωφρονέστατος ἦν.	*καὶ πλεῖστον ἰσχύων ἅτε Καῖσαρ ὢν ἐξ ἴσου τοῖς ἀσθενεστέροις ἐσωφρόνει*	*καὶ μέγα* [*μεγάλα* E] *δυνάμενος ἅτε Καῖσαρ ἐξ ἴσου τοῖς ἀσθενεστάτοις ἐσωφρόνει*
οὐδὲν δὲ οὔτε	*καὶ οὐδὲν οὔτε πρὸς τοὺς ἀρχομένους ἐπαχθὲς οὔτε*	*καὶ οὔτε τι*

9 *γὰρ* Zon., om. Xiph. cod. Peir.

οὔτε πρὸς τὸν Δροῦσον ἐπίφθονον οὔτε πρὸς τὸν Τιβέριον ἐπαίτιον ἔ-
8 πραττεν, ἀλλὰ συνελόντι εἰπεῖν ἐν ὀλίγοις τῶν πώποτε οὔτ' ἐξήμαρτέ τι ἐς τὴν ὑπάρξασαν αὐτῷ τύχην οὔτ' αὐτὸς ὑπ' ἐκείνης διεφθάρη· δυνηθεὶς γοῦν πολλάκις καὶ παρ' ἑκόντων, οὐχ ὅτι τῶν στρατιωτῶν ἀλλὰ καὶ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς, τὴν αὐτοκράτορα λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ ἠθέ-
9 λησεν. ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὑπό τε τοῦ Πίσωνος καὶ ὑπὸ τῆς Πλαγκίνης ἐπιβουλευθείς· ὀστᾶ τε γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ ᾤκει κατορωρυγμένα καὶ ἐλασμοὶ μολίβδινοι ἀράς τινας μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες ζῶντος ἔθ' εὑρέθη. ὅτι δὲ καὶ φαρμάκῳ ἐφθάρη, τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξέφηνεν ἐς τὴν ἀγορὰν κομισθὲν καὶ τοῖς παροῦσι δειχθέν.
10 ὁ δὲ Πίσων χρόνῳ ὕστερον ἐς τὴν Ῥώμην ἀνακομισθεὶς καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου ἐσαχθείς, διακρουομένου

Xiphilinus

πρὸς τὸν Δροῦσον ἐπίφθονον οὔτε πρὸς τὸν Τιβέριον ἐπαίτιον ἔπραξε.

δυνηθεὶς γοῦν πολλάκις

τὴν αὐτοκράτορα λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ ἠθέλησεν. *ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπό τε τοῦ Πίσωνος καὶ ὑπὸ τῆς Πλαγκίνης ἐπιβουλευθείς· ὀστᾶ γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ ᾤκει κατορωρυγμένα καὶ ἐλασμοὶ μολίβδινοι ἀράς τινας μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες ζῶντος ἔθ' εὑρέθη.*

ὁ δὲ Πίσων ἐς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου εἰσαχθείς

Exc. Val.

πρὸς τὸν Δροῦσον ἐπίφθονον οὔτε πρὸς τὸν Τιβέριον ἐπαίτιον ἔπραττεν, *ἀλλὰ συνελόντι εἰπεῖν* ἐν ὀλίγοις τῶν πώποτε οὔτ' ἐξήμαρτέ τι ἐς τὴν ὑπάρξασαν αὐτῷ τύχην οὔτ' αὐτὸς ὑπ' ἐκείνης διεφθάρη· δυνηθεὶς οὖν πολλάκις καὶ παρ' ἑκόντων *οὐχ ὅτι τῶν στρατιωτῶν* ἀλλὰ καὶ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς τὴν αὐτοκράτορα λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ *ἠθέλησεν.*

Zonaras

πρὸς τὸν Δροῦσον ἐπίφθονον οὔτε πρὸς τὸν Τιβέριον ἐποίει ἐπίβουλον,

καὶ δυνάμενος παρά τε τῶν στρατιωτῶν ἑκόντων [ἑλκόντων E] καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοκράτορα λήψεσθαι οὐκ *ἠθέλησεν.*

vide supra p. 577

ὁ δὲ Πείσων χρόνῳ ὕστερον εἰς τὴν Ῥώμην ἀνακομισθεὶς καὶ ἐπὶ τῷ φόνῳ [φθόνῳ C] τοῦ Γερμανικοῦ εἰς τὸ βουλευτήριον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου εἰσαχθείς, διακρουομένου τὴν ὑποψίαν τὴν

6–10 Zonaram non Xiphilinum enarrationis seriem commutasse veri simile videtur, quanquam pro certo affirmari nequit. Xiphilinum secutus sum insertis tamen ex Zonara verbis ὅτι δὲ — δειχθὲν.

2 ἔπραττεν cod. Peir., ἔπραξε Xiph. 4 γοῦν Xiph., οὖν cod. Peir. 7 τε Zon., om. Xiph. ἀνθρώπων Xiph., ἀνθρώπεια Zon. melius fortasse ᾤκει Xiph., κατῴκει Zon. 10. 11 ἐς scripsi, εἰς Zon. 11 Πίσων Lb, πήσων VC. πείσων Zon. ἐς (alterum) Xiph. CLb, ἐπὶ Xiph. V, εἰς Zon.

τὴν ὑποψίαν τὴν ἐπὶ τῇ φθορᾷ τοῦ Γερμανικοῦ, ἀναβολήν τε τινα ἐποιήσατο καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο. Xiph. 135, 23—136, 6, Exc. Val. 188 (p. 665 sq.), Zon. 11, 2 p. 438, 8. 13—21; 438, 8—13; 438, 21—439, 4 B. (p. 5, 22. 23. 29—6, 7; 5, 23—28; 6, 7—12 D.)

ἐπὶ τρισὶ δ' υἱέσιν ὁ Γερμανικὸς ἐτελεύτησεν, οὓς ὁ Αὔγουστος ἐν 11
ταῖς διαθήκαις αὐτοῦ Καίσαρας ὠνόμασε. τούτων ὁ πρεσβύτατος Νέρων κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τοῖς ἐφήβοις κατηριθμήθη. Zon. 11, 2 p. 439, 4—7 B. (p. 6, 12—15 D.)

μέχρι μὲν οὖν τοῦ χρόνου τούτου πλεῖστα χρηστὰ ὁ Τιβέριος ἔπραξε 19
καὶ βραχέα ἐξήμαρτεν, ἐπεὶ δὲ τὸ ἐφεδρεῦον οὐκέτ' εἶχεν, ἐς πᾶν τοὐναντίον τῶν πρόσθεν εἰργασμένων αὐτῷ, πολλῶν ὄντων καὶ καλῶν, περιέστη. τά τε γὰρ ἄλλα ἀγρίως ἦρξε, καὶ ταῖς τῆς ἀσεβείας δίκαις, εἴ τις οὐχ ὅσον ἐς τὸν Αὔγουστον ἀλλὰ καὶ ἐς αὐτὸν ἐκεῖνον τήν τε μητέρα αὐ-

9—11 cf. Joann. Antioch. fr. 79 § 5 M. v. 23. 24: *τοιοῦτος οὖν τις ὢν αἰφνιδίως εἰς τὴν χείρονα γνώμην μετεβλήθη.* (Cf. Suid. *s. v. Τιβέριος*, fr. 79[a] M.)

Xiphilinus	Zonaras
ἀναβολήν τέ τινα ἐποιήσατο καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο. (*Τιβέριος κ. τ. λ.* ad c. 19, 1)	*ἐπὶ τῇ φθορᾷ τοῦ Γερμανικοῦ, καὶ ἀναβολὴν αἰτήσας ἑαυτὸν κατεχρήσατο.* (*ἐπὶ τρισὶ δ' υἱέσιν — κατηριθμήθη.* § 11).

578, 11—579, 2 ex Zonara et Xiphilino conflata; ipsa Dionis manus ne sic quidem recuperata.

9—580, 1 Xiphilini et Zonarae verba coniuncta:

Xiphilinus (136, 6—13)	Zonaras (439, 7—12 B.)
Τιβέριος δὲ ἐπεὶ τὸ ἐφεδρεῦον οὐκέτ' εἶχεν ἐς πᾶν τοὐναντίον τῶν πρόσθεν εἰργασμένων αὐτῷ, πολλῶν ὄντων καὶ καλῶν, περιέστη· τοτὲ γὰρ ἄλλα ἀγρίως ἦρξε καὶ ταῖς τῆς ἀσεβείας δίκαις, εἴ τις οὐχ ὅσον ἐς τὸν Αὔγουστον ἀλλὰ καὶ ἐς αὐτὸν ἐκεῖνον τήν τε μη-	*μέχρι μὲν οὖν τοῦ χρόνου τούτου πλεῖστα χρηστὰ ὁ Τιβέριος ἔπραξε καὶ βραχέα ἐξήμαρτεν. ἐπεὶ δὲ ὁ Γερμανικὸς ἐκποδὼν οἱ ἐγένετο κατ' ὀλίγον ἠλλοίωτο. τά τε γὰρ ἄλλα ἀγρίως ἦρχε καὶ τοῖς εἰς αὐτὸν ἢ τὴν μητέρα ἢ τὸν Αὔγουστον πράξασί τι ἢ εἰποῦσιν ἀνεπιτήδειον*

9—11 fieri potest ut ex Xiphilino et Zonara sic fere Dio redintegrandus sit: *μέχρι μὲν οὖν τοῦ χρόνου τούτου πλεῖστα χρηστὰ ὁ Τιβέριος ἔπραξε καὶ βραχέα ἐξήμαρτεν. ἐπεὶ δὲ τοῦ Γερμανικοῦ ἐκποδὼν οἱ γενομένου τὸ ἐφεδρεῦον οὐκέτ' εἶχεν ἔς τε πᾶν τοὐναντίον τῶν πρόσθεν εἰργασμένων αὐτῷ πολλῶν ὄντων καὶ καλῶν περιέστη καὶ κατ' ὀλίγον ἠλλοιώθη.*

1 *ἐποιήσατο*] *ᾐτήσατο* Leuncl. frustra, licet *αἰτήσας* habeat Zon., cf. 41, 42, 3; 45, 3, 2, Tac. *ann.* 3, 15 ex.

Paragraphum 10b vide p. 581.

5 *υἱέσιν* BC[c], *υἱοῖς* AE 6 *Καίσαρας ὠνόμασε* AE, *ὠνόμασε καίσαρας* BC[c] *πρεσβύτατος* BCE[c], *πρεσβύτερος* A 7 *τοῖς ἐφήβοις κατηριθμήθη*] *τοῖς ἐφήβοις ἐγκατηριθμήθη* Pinder, *ἐς τοὺς ἐφήβους ἐνεγράφη* more suo Dionem scripsisse crediderim, ad rem cf. Tac. *ann.* 3, 29 12 *τά τε* Zon., *τοτὲ* Xiph. *ἄλλα* Xiph. VLb Zon., *ἄλλος* Xiph. C *εἴ τις* om. Lb 13 *ἐς* scripsi, *εἰς* Zon.

τοῦ πράξας τι ἢ καὶ εἰπὼν ἀνεπιτήδειον ἐπεκλήθη, δεινῶς ἐπεξῄει. Xiph. 136, 6—13, Zon. 11, 2 p. 439, 7—12 B. (p. 6, 16—22 D.)

1ª καὶ ἐς τοὺς ὑπονοηθέντας ἐπιβουλεύειν αὐτῷ ἀπαραίτητος ἦν. Zon. 11, 2 p. 439, 12, 13 B. (p. 6, 22. 23 D.)

1ᵇ ὅτι Τιβέριος τοὺς κατηγορουμένους ἐπί τινι πικρῶς ἐκόλαζεν οὕτως ἐπιλέγων "οὐδεὶς ἑκὼν ἄρχεται ἀλλ' ἄκων εἰς τοῦτο συνελαύνεται· μὴ μόνον γὰρ [τοὺς] μὴ πειθαρχεῖν τοὺς ἀρχομένους ἡδέως, ἀλλὰ καὶ ἐπιβουλεύειν τοῖς ἄρχουσι"· καὶ προσεδέχετο τοὺς κατηγοροῦντας μὴ διακρίνων εἴτε δοῦλος κατὰ δεσπότου εἴτε ⟨κατὰ πατρὸς⟩ υἱὸς λέγει. Petr. Patr. *Exc. Vat.* 6 p. 199 Mai. (p. 182, 21—27 Dind.)

1ᶜ ἤδη δὲ καὶ ἐνδεικνύμενός τισιν ὅτι βούλεται τεθνάναι τινάς, δι' ἐκείνων σφᾶς ἀπεκτίννυε, καὶ οὐκ ἐλάνθανε ταῦτα ποιῶν. Zon. 11, 2 p. 439, 13—15 B. (p. 6, 23—25 D.)

2 ἐβασανίζοντο δὲ οὐχὶ οἰκέται μόνον κατὰ τῶν ἰδίων δεσποτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθεροι καὶ πολῖται. οἵ τε κατηγορήσαντες ἢ καὶ καταμαρτυρήσαντές τινων τὰς οὐσίας τῶν ἁλισκομένων διελάγχανον, καὶ προσέτι καὶ
3 ἀρχὰς καὶ τιμὰς προσελάμβανον. πολλοὺς δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ ⟨τὴν⟩ ὥραν ἐν ᾗ ἐγεγέννηντο ἐξετάζων, καὶ ἐκεῖθεν καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν τύχην αὐτῶν διασκοπῶν, ἀπεκτίννυεν· εἰ γάρ τῳ ὑπέρογκόν τι καὶ
4 εὔελπι πρὸς δυναστείαν ἐνεῖδε, πάντως ἀπώλλυεν. οὕτω δ' οὖν τὸ πεπρωμένον ἑκάστῳ τῶν πρώτων καὶ ἐξήταζε καὶ ἠπίστατο ὥστε καὶ τῷ Γάλβᾳ τῷ μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντι ἀπαντήσας, γυναῖκα ἐγγε-

---

Xiphilinus	Zonaras
τέρα αὐτοῦ πράξας τι ἢ καὶ εἰπὼν ἀνεπιτήδειον ἐπεκλήθη, δεινῶς ἐπεξῄει. (ἐβασανίζοντο δὲ οὐχὶ οἰκέται κ. τ. λ. c. 19, 2).	*ἀπηνῶς ὡς ἀσεβήσασι προσεφέρετο. (καὶ εἰς τοὺς ὑπονοηθέντας κ. τ. λ.)*

3. 4 et 11—13 inserui ex Zonara, apud quem legitur:(.... *προσεφέρετο*), *καὶ εἰς τοὺς ὑπονοηθέντας — ἀπαραίτητος ἦν. ἤδη δὲ καὶ ἐνδεικνύμενός τισιν — ταῦτα ποιῶν.* (*ἐξήταζέ τε τῶν δυνατῶν ἑκάστου κ. τ. λ.* ad § 3).

5—10 Exc. Vat. 6 quod locum suum habeat necesse est inter 57, 18, 2 (exc. Vat. 5) et 58, 2, 4 (exc. Vat. 7) propter argumentum hic ponendum duxi.

14—581, 3:

Xiphilinus (136, 13—29)	Zonaras (439, 15—20 B.)
ἐβασανίζοντο — καὶ τιμὰς προσελάμβανον. πολλοὺς δὲ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἐν ᾗ ἐγεγέννηντο ἐξετάζων καὶ ἐκεῖθεν — ἀπώλλυεν. οὕτω δ' οὖν τὸ πεπρωμένον ἑκάστῳ τῶν πρώτων καὶ ἐξήταζε καὶ ἠπίστατο ὥστε καὶ τῷ Γάλβᾳ τῷ μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντι	(. . . *ταῦτα ποιῶν.*) [*καὶ* add. C] *ἐξήταζέ τε τῶν δυνατῶν ἑκάστου τὴν ἡμέραν καὶ τὴν* [om. AE] *ὥραν ἐν ᾗ γεγέννητο καὶ οὕτω τὸ πεπρωμένον ἑκάστῳ ἐξηρεύνα· ὥστε καὶ τῷ Γάλβᾳ τῷ μετὰ ταῦτα αὐταρχή-*

7 [*τοὺς*] exp. Dind. 9 ⟨*κατὰ πατρὸς*⟩ ins. Mai.

17 ⟨*τὴν*⟩ ins. Bk. coll. 58, 27, 3, habent etiam Zon. BCᶜ *ἐγεγέννηντο* Xiph. VLb Zon. E, *ἐγεγένηντο* Xiph. C, *ἐγεγέννητο* Zon. A, *γεγέννητο* Zon. BCᶜ.

γυημένῳ, εἰπεῖν ὅτι "καὶ σύ ποτε τῆς ἡγεμονίας γεύσῃ." ἐφείσατο γὰρ αὐτοῦ, ὡς μὲν ἐγὼ δοκῶ, ὅτι καὶ τοῦτ' αὐτῷ εἱμαρμένον ἦν, ὡς δ' αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι καὶ ἐν γήρᾳ καὶ μετὰ πολὺ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἄρξοι. Xiph. 136, 13—29, Zon. 11, 2 p. 439, 15—20 B. (p. 6, 25—31 D.)

ὅτι καὶ ἀφορμάς τινας φόνων ὁ Τιβέριος ἔσχε· διὰ γὰρ τὸν τοῦ 18, 10b
Γερμανικοῦ θάνατον πολλοὶ ὡς καὶ ἐφησθέντες αὐτῷ ἀπώλοντο.

συνήρατο δὲ καὶ συγκατειργάσατο αὐτῷ πάντα προθυμότατα Λού- 19, 5
κιος Αἴλιος Σεϊανός, υἱὸς μὲν τοῦ Στράβωνος ὤν, παιδικὰ δέ ποτε Μάρκου Γαβίου Ἀπικίου γενόμενος, Ἀπικίου ἐκείνου ὃς πάντας ἀνθρώπους ἀσωτίᾳ ὑπερεβάλετο οὕτως ὥστε, ἐπειδὴ μαθεῖν ποτε ἐθελήσας ὅσα τε ἤδη καταναλώκει καὶ ὅσα ἔτ' εἶχεν, ἔγνω ὅτι διακόσιαι καὶ πεντήκοντα αὐτῷ μυριάδες περιεῖεν, ἐλυπήθη τε ὡς καὶ λιμῷ τελευτήσειν μέλλων
καὶ ἑαυτὸν διέφθειρεν. οὗτος οὖν ὁ Σεϊανὸς χρόνῳ μέν τινι μετὰ τοῦ 6
πατρὸς τῶν δορυφόρων ἦρξεν· ἐπεὶ δὲ ἐκείνου ἐς τὴν Αἴγυπτον πεμφθέντος μόνος τὴν προστασίαν αὐτῶν ἔσχε, τά τε ἄλλα συνέστησεν αὐτήν,

1 cf. Treu p. 31, 10—16, vide infra.

Xiphilinus	Zonaras
ἀπαντήσας, γυναῖκα ἐγγεγυημένῳ, εἰπεῖν ὅτι „καὶ σὺ — γεύσῃ". ἐφείσατο γὰρ αὐτοῦ, ὡς μὲν ἐγὼ — ὡς δ' αὐτὸς ἔλεγεν ὅτι καὶ ἐν γήρᾳ — ἄρξοι. (συνήρατο δὲ κ. τ. λ. § 5).	*σαντι ἀπαντήσας ἔφη „καὶ σύ ποτε τῆς ἡγεμονίας γεύσῃ". ἐφείσατο* [*ἐφείδετο* B] *δὲ αὐτοῦ λέγων ὅτι ἐν γήρᾳ καὶ μετὰ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἄρξει. (εἶτα μετὰ τοῦ Δρούσου ὑπάτευσεν κ. τ. λ.* ad c. 20, 1.)

Xiphilinum Dionis ipsa verba servasse apparet. Ita Treu p. 31, 10—16: *περὶ Τιβερείου. ὅτι τοσοῦτον ἦν ὠφεληθεὶς ὑπὸ Θρασύλλου εἰς τὰ περὶ ἀστέρων, ὥστε ὑπαντήσαντά ποτε τῷ Γάλβᾳ εἰπεῖν ὡς καὶ σύ ποτε τῆς ἡγεμονίας γεύσῃ.*

5—582, 9 haec ex exc. Val. 189 et Xiphilino composita sunt. in exc. Val. coniunctim leguntur: *ὅτι καὶ ἀφορμάς — διέφθειρεν* (v. 5—14) et *τοῦτον οὖν ὁ Τιβέριος — θαυμασθῆναι* (582, 4—9). Xiphilinus: *συνήρατο δὲ καὶ — πάντα ἐποιεῖτο* (v. 7—582, 6). — Prima verba excerpti Valesiani *ὅτι — ἀπώλοντο* divulsa a ceteris post *καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο* (c. 18, 10a) collocavit Reim., transposui ego, nam etiam hoc loco apte leguntur nec solent eclogarii coniungere ea quae tanto spatio inter se distant.

1 *ἐγγεγυημένῳ* VC, *ἐγγεγγυημένῳ* Lb, *ἠγγυημένῳ* scripsisse videtur Dio, cf. ad 38, 9, 1 *γὰρ* Xiph., *δὲ* Zon.

7 *συνήρατο* R. St., *συνείρατο* VCLb, *συνήρετο* cod. Peir. *αὐτῷ* post *δὲ* Lb 8 *Αἴλιος* R. St., *αἱμόλιος* V, *αἱμόλιος* C, *αἰμίλιος* Lb cod. Peir. *Σεϊανός* scripsi, *σιανός* Xiph., *σιλανός* cod. Peir., *Σημανός* H. St. — *σειανός* legitur apud Zonaram c. 22, 4b in A, ceteroquin *σιανός* semper, praeterea *σειανός* *Exc. Vat.* n. 10—13 et Joann. Antioch. fr. 79 M § 8, *σιανός* M (inde a 58, 7, 2) semper, Xiphilinus semper, cod. Peir. semper excepto nostro loco *ὢν* om. cod. Peir. *δέ ποτε* om. cod. Peir. 9 *Γαβίου*] *Γαουίου* Dio ut videtur, om. cod. Peir. 11 *ἔτ'* Xiph., *τε ἔτ'* cod. Peir. 12 *περιεῖεν*] scripsi ex Xiph. VC cod. Peir., *ἔτι περιεῖεν* Lb.

καὶ τοὺς λόγους ἰδίᾳ καὶ χωρὶς ἀλλήλων, ὥσπερ τοὺς τῶν νυκτοφυλάκων, ὄντας ἐς ἓν τεῖχος συνήγαγεν, ὥστε τὰ παραγγέλματα καὶ ἀθρόους καὶ διὰ τάχους λαμβάνειν, καὶ φοβεροὺς πᾶσιν ἅτε καὶ ἐν ἑνὶ τείχει ὄντας
7 εἶναι. τοῦτον οὖν ὁ Τιβέριος ἐκ τῆς τῶν τρόπων ὁμοιότητος προσλαβὼν ταῖς τε στρατηγικαῖς τιμαῖς ἐκόσμησεν, ὃ μήπω πρότερον μηδενὶ τῶν ὁμοίων οἱ ἐγεγόνει, καὶ σύμβουλον καὶ ὑπηρέτην πρὸς πάντα ἐποιεῖτο.

8 τὸ μὲν οὖν σύμπαν οὕτω μετὰ τὸν τοῦ Γερμανικοῦ θάνατον μετεβάλετο ὥστε αὐτὸν μεγάλως καὶ πρότερον ἐπαινούμενον πολλῷ δὴ τότε μᾶλλον θαυμασθῆναι. Xiph. 136, 29—137, 17, Exc. Val. 189 (p. 666).

p. C. 21 **20** ἐπεὶ δὲ ὁ Τιβέριος τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἦρξε μετὰ τοῦ Δρούσου, εὐθὺς οἱ ἄνθρωποι τὸν ὄλεθρον τῷ Δρούσῳ ἐξ αὐτοῦ τούτου προεμαντεύσαντο· οὐ γάρ ἐστιν ὅστις τῶν ὑπατευσάντων ποτὲ μετ' αὐτοῦ οὐ βιαίως
2 ἀπέθανεν, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ Οὐᾶρος ὁ Κυιντίλιος, τοῦτο δὲ ὁ Πίσων ὁ
Exc. V 190 Γναῖος ὅ τε Γερμανικὸς αὐτὸς βιαίως καὶ κακῶς ἀπώλοντο. τοιούτῳ τινί, ὡς ἔοικε, διὰ βίου δαίμονι συνεκεκλήρωτο. ἀμέλει καὶ ὁ Δροῦσος τότε
3 καὶ ὁ Σεϊανὸς μετὰ ταῦτα συνάρξαντές οἱ ἐφθάρησαν. ἐκδημοῦντος δὲ τοῦ Τιβερίου Γάιος Λουτώριος Πρίσκος ἱππεύς, ἄλλως τε μέγα ἐπὶ ποιήσει φρονῶν καὶ ἐπιτάφιον ἐπὶ τῷ Γερμανικῷ ἐπιφανῆ συγγράψας, ὥστε καὶ χρήματα δι' αὐτὸν πολλὰ λαβεῖν, αἰτίαν ἔσχεν ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Δρούσῳ ποίημα παρὰ τὴν νόσον αὐτοῦ συντεθεικώς, καὶ ἐκρίθη τε διὰ τοῦτο ἐν
4 τῇ βουλῇ καὶ κατεδικάσθη καὶ ἀπέθανεν. ὁ οὖν Τιβέριος ἀγανακτήσας, οὐχ ὅτι ἐκεῖνος ἐκολάσθη ἀλλ' ὅτι τις ὑπὸ τῶν βουλευτῶν ἄνευ τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἐθανατώθη, ἐπετίμησέ τε αὐτοῖς, καὶ δόγματι παραδο-

14. 15 = Exc. Val. 190: ὅτι πολλοὶ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἀπώλοντο. τοιούτῳ τινί, ὡς ἔοικε, διὰ βίου δαίμονι συνεκεκλήρωτο.

10—13 > Zon. 11, 2 p. 439, 20 — 440, 2 B. (p. 6, 31—7, 3 D.): (. . . *αὐτοῦ ἄρξει* c. 19, 4.) *εἶτα μετὰ τοῦ Δρούσου ὑπάτευσεν ὁ Τιβέριος. ὅθεν πολλοὶ τὸν ὄλεθρον ἐκ τούτου τοῦ Δρούσου προεμαντεύσαντο· οὐ γάρ ἐστιν ὅστις τῶν συνυπατευσάντων* [*συνυπατευόντων* A] *αὐτῷ οὐ βιαίως ἀπέθανε.* (*μετὰ ταῦτα γὰρ φαρμάκῳ διώλετο* c. 22, 1).

5 *στρατηγικαῖς* Xiph., *στρατηγίαις* cod. Peir. 6 *οἱ* cod. Peir., *αὐτῷ* Xiph. 11 *προεμαντεύσαντο* Zon., *προεμαντεύσατο* Xiph. 13 *ὁ Οὐᾶρος* scripsi ex VC, *οὔαρος* Lb *ὁ Πίσων* scripsi ex VC, *πείσων* Lb 14 *βιαίως καὶ κακῶς* Lb, *κακῶς* VC 15 *συνεκεκλήρωτο* cod. Peir., *συγκεκλήρωτο* VCLb 16 *ἐφθάρησαν* scripsi ex VC, *διεφθάρησαν* Lb 17 *Γάιος Λουτώριος Πρίσκος*] *Clutorius Priscus* Tac. *ann.* 3, 49—51, *Cluturius, Cluturia* reperiuntur C. I. L. 6, 2019; 15859—15862; 14, 2245, *Clutoria* 10, 60, *Κλουτώριος* C. I. Gr. 5202, *Luturius* 9, 4085. Tacitum *Clutorium* scripsisse non *C. Lutorium*, ut voluit Beroaldus, ex ratione qua nomina propria exhibere solet manifestum est (cf. K. Keil *Rh. Mus.* 16, 291), nec minus certum tamen me iudice Dionem eum *C. Lutorium* vocasse. ceterum cf. quoque Plin. *n. h.* 7, 129 et *Pros. imp. Rom.* 1 p. 425 23 *παραδοθῆναι*] cf. 54, 16, 4.

θῆναι ἐκέλευσε μήτ' ἀποθνήσκειν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὸν καταψηφισθέντα ὑπ' αὐτῶν, μήτε τὸ γράμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ γενόμενον ἐς τὸ δημόσιον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἀποτίθεσθαι, ὅπως καὶ ἀποδημῶν προπυνθάνηται τὰ δόξαντά σφισι καὶ ἐπιδιακρίνῃ.

καὶ μετὰ τοῦτο ἐξελθούσης αὐτῷ τῆς ὑπατείας ἐς τε τὴν Ῥώμην 21 p. C. 22
ἦλθε, καὶ τοὺς ὑπάτους συναγορεύειν τισὶν ἐκώλυσεν, εἰπὼν ὅτι "εἰ ὑπάτευον, οὐκ ἂν ἐποίησα τοῦτο." ἐπειδή τε τῶν στρατηγούντων τις 2
αἰτίαν, ὡς καὶ ἀσεβές τι ἐς αὐτὸν εἰρηκὼς ἢ καὶ πεποιηκώς, λαβὼν ἐξῆλθέ τε ἐκ τοῦ συνεδρίου, καὶ τὴν ἀρχικὴν στολὴν ἐκδὺς ἐπανῆλθέ τε καὶ κατηγορηθῆναι παραχρῆμα ὡς καὶ ἰδιωτεύων ἠξίωσε, δεινῶς τε ἤλγησε καὶ οὐκέτ' αὐτοῦ ἥψατο. τοὺς δὲ ὀρχηστὰς τῆς τε Ῥώμης ἐξή- 3 p. C. 23
λασε καὶ μηδαμόθι τῇ τέχνῃ χρῆσθαι προσεταξεν, ὅτι τάς τε γυναῖκας ᾔσχυνον καὶ στάσεις ἤγειρον. ἄλλους μὲν δὴ οὖν καὶ πολλούς γε τῶν τελευτώντων καὶ ἀνδριᾶσι καὶ δημοσίαις ταφαῖς ἐτίμα, τὸν δὲ δὴ Σεϊανὸν ζῶντα ἐν τῷ θεάτρῳ χαλκοῦν ἔστησε. κἀκ τούτου πολλαὶ μὲν ὑπὸ πολλῶν εἰκόνες αὐτοῦ ἐποιήθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἔπαινοι καὶ παρὰ τῷ δήμῳ καὶ παρὰ τῇ βουλῇ ἐγίγνοντο, ἔς τε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οἵ τε ἄλλοι 4
οἱ ἐλλόγιμοι καὶ οἱ ὕπατοι αὐτοὶ ὑπὸ τὸν ὄρθρον συνεχῶς ἐφοίτων, καὶ τά τε ἴδια αὐτῷ πάντα, ὅσα τινὲς ἀξιώσειν παρὰ τοῦ Τιβερίου ἔμελλον, καὶ τὰ κοινά, ὑπὲρ ὧν χρηματισθῆναι ἔδει, ἐπεκοίνουν. καὶ συνελόντι εἰπεῖν οὐδὲν ἔτι χωρὶς αὐτοῦ τῶν τοιούτων ἐπράττετο.

κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ στοὰ μεγίστη ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐπειδὴ 5
ἑτεροκλινὴς ἐγένετο, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον ὠρθώθη. ἀρχιτέκτων γάρ τις, οὗ τὸ ὄνομα οὐδεὶς οἶδε (τῇ γὰρ θαυματοποιίᾳ αὐτοῦ φθονήσας ὁ Τιβέριος οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτὸ ἐς τὰ ὑπομνήματα ἐσγραφῆναι), οὗτος οὖν ὅστις ποτὲ ὠνομάζετο, τούς τε θεμελίους αὐτῆς πέριξ κρατύνας ὥστε μὴ συγκινηθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν πόκοις τε καὶ ἱματίοις 6
παχέσι περιλαβών, σχοίνοις τε πανταχόθεν αὐτὴν διέδησε, καὶ ἐς τὴν ἀρχαίαν ἕδραν ἀνθρώποις τε πολλοῖς καὶ μηχανήμασιν ὠμευσάμενος ἐπανήγαγε. τότε μὲν οὖν ὁ Τιβέριος καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἐζηλοτύπησε, καὶ διὰ μὲν ἐκεῖνο χρήμασιν ἐτίμησε, διὰ δὲ τοῦτο ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε· μετὰ δὲ ταῦτα προσελθόντος οἱ αὐτοῦ καὶ ἱκετείαν ποιουμένου, 7
κἀν τούτῳ ποτήριόν τι ὑαλοῦν καταβαλόντος τε ἐξεπίτηδες καὶ θλασθέν πως ἢ συντριβὲν ταῖς τε χερσὶ διατρίψαντος καὶ ἄθραυστον παραχρῆμα ἀποφήναντος, ὡς καὶ συγγνώμης διὰ τοῦτο τευξομένου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν.

Δροῦσος δὲ ὁ παῖς αὐτοῦ φαρμάκῳ διώλετο. ὁ γὰρ Σεϊανὸς ἐπί τε 22

8 *ἀσεβές* VLb, *ἀσελγές* C *τι* om. Lb 24 *γάρ* om. VC, dat Lb
29 *ὠμευσάμενος* VC, *ὠσάμενος* Lb (de coniectura ut videtur), *μοχλευσάμενος* Kuiper (litt.), *ὀχλευσάμενος* coll. Hesychio *s. v.* Polak.

τῇ ἰσχύι καὶ ἐπὶ τῷ ἀξιώματι ὑπερμαζήσας τά τε ἄλλα ὑπέρογκος ἦν,
καὶ τέλος καὶ ἐπὶ τὸν Δροῦσον ἐτράπετο καί ποτε πὺξ αὐτῷ ἐνέτεινε.
2 φοβηθείς τε ἐκ τούτου καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν Τιβέριον, καὶ ἅμα καὶ προσ-
δοκήσας, ἂν τὸν νεανίσκον ἐκποδὼν ποιήσηται, καὶ τὸν γέροντα ῥᾷστα
μεταχειριεῖσθαι, φάρμακόν τι αὐτῷ διά τε τῶν ἐν τῇ θεραπείᾳ αὐτοῦ
ὄντων καὶ διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἥν τινες Λιουίλλαν ὀνομάζουσιν,
3 ἔδωκε· καὶ γὰρ καὶ ἐμοίχευεν αὐτήν. αἰτίαν μὲν γὰρ ὁ Τιβέριος ἔλαβεν,
ὅτι μήτε νοσοῦντος τοῦ Δρούσου μήτ' ἀποθανόντος ἔξω τι τῶν συνή-
θων ἔπραξε, μηδὲ τοῖς ἄλλοις ποιῆσαι ἐπέτρεψεν· οὐ μέντοι καὶ πιστὸς
ὁ λόγος. τοῦτό τε γὰρ ἀπὸ γνώμης ἐπὶ πάντων ὁμοίως ἔπραττε, καὶ
4 τῷ υἱεῖ ἅτε καὶ μόνῳ καὶ γνησίῳ ὄντι προσέκειτο, τούς τε χειρουργή-
σαντας τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ, τοὺς μὲν εὐθὺς τοὺς δὲ μετὰ ταῦτα, ἐκό-
λασε. τότε δ' οὖν ἐσῆλθέ τε ἐς τὸ συνέδριον, καὶ τὸν προσήκοντα ἐπὶ
τῷ παιδὶ ἔπαινον ποιησάμενος οἴκαδε ἐκομίσθη. Xiph. 137, 17—140, 7.
4a ὁ μὲν οὖν οὕτως διώλετο, ὁ δέ γε Τιβέριος εἰς τὸ συνέδριον ἀφι-
κόμενος ἐκεῖνόν τε ἀπωδύρατο, καὶ τὸν Νέρωνα τόν τε Δροῦσον τοὺς
τοῦ Γερμανικοῦ παῖδας τῇ γερουσίᾳ παρακατέθετο, καὶ τὸ σῶμα τοῦ
Δρούσου προυτέθη ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ ὁ Νέρων γαμβρὸς αὐτοῦ ὢν
ἐπαίνους ἐπ' αὐτῷ εἶπεν. ὁ δὲ δὴ θάνατος αὐτοῦ πολλοῖς αἴτιος θα-
4b νάτου ἐγένετο ὡς ἐφησθεῖσι τῇ ἀπωλείᾳ αὐτοῦ. πολλοί τε γὰρ καὶ

583, 36—7 > Zon. 11, 2 p. 440, 2—8 B. (p. 7, 3—11 D.): *μετὰ ταῦτα γὰρ φαρμάκῳ διώλετο. Σεϊανὸς γάρ τις μέγα παρὰ τῷ* [om. AE] *Τιβερίῳ δυνηθεὶς καὶ ὑπέρογκος γεγονώς, πὺξ αὐτῷ ποτε ἐντείνας κἀκ τούτου δείσας κἀκεῖνον καὶ τὸν Τιβέριον, ἅμα* [*δὲ* add. C] *καὶ προσδοκήσας, ἂν τὸν Δροῦσον κατεργάσηται, ῥᾷον μεταχειρίσασθαι τὸν Τιβέριον* [*ἅμα — Τιβέριον* om. A], *φάρμακόν τι αὐτῷ διά τινων θεραπόντων αὐτοῦ* [*αὐτοῦ* om. BC[c]] *καὶ διὰ τῆς γυναικὸς, ἣν Ἰουλίαν ἕτεροι δὲ Λιβίαν γράφουσι* (*καὶ γὰρ ἐμοίχευεν αὐτὴν*) *ἔδωκεν.* (*ὁ μὲν οὖν οὕτως κ. τ. λ.* § 4a)

2 *καί — ἐτείνετο*] aliter Tac. *ann.* 4, 3, nec tamen quidquam mutandum videtur 3 *ἅμα* om. Lb 6 *ἥν τινες Λιουίλλαν ὀνομάζουσιν* Xyl., *ἥν τινες λουίλαν ὀνομάζουσιν* VCLb, *ἣν Ἰουλίαν ἕτεροι δὲ Λιβίαν γράφουσι* Zon. Drusi uxor, Germanici soror *Claudia Livia* vocatur C. I. L. 6, 15502, quem titulum mihi indicavit Dessau, cf. C. I. L. 6, 5226, *Livia* C. I. L. 6, 4349. 5226. 8899. 19747. 20237, *bull. comm.* 1890 p. 10, Lebas-Wadd. 1039, Tac. *ann.* 2, 43. 84; 4, 3. 10. 12. 39. 40; 6, 2. 29, Plin. *n. h.* 29, 20, cf. Zonarae ex Dione locum infra § 4[b], *Livilla* C. I. L. 6, 8711 (si huius est), Suet. *Tib.* 62, *Claud.* 1. 3. Dio 58, 11, 6. 7 et 24, 5. Dio mihi scripsisse videtur in hunc fere modum: *ἥν τινες μὲν Λιουίλλαν ἕτεροι δὲ Λιουίαν ὀνομάζουσι*, nam quod ipse alias usurpavit nomen (cf. *l. l.*) hic necessario memorari oportuit. mecum consentit Buettner-Wobst *comm. Fleck.* p. 163. Ceterum cf. Mommsen ad C. I. L. 6, 5198, cui adsentiendum non videtur 9 *μηδὲ* Bekk., *μήτε* VCLb 14 *οἴκαδε ἐκομίσθη* VC, *οἴκοι διεκομίσθη* Lb.

15 haec partim inveniuntur supra apud Xiphilinum v. 13. 14 *διώλετο* AE, *ἀπώλετο* BC[c].

ἄλλοι διώλοντο καὶ ἡ Ἀγριππῖνα μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς, τοῦ νεωτάτου χωρίς. πολλὰ γὰρ κατ' αὐτῆς ὁ Σεϊανὸς παρώξυνε τὸν Τιβέριον, προσδοκήσας ἐκείνης μετὰ τῶν τέκνων ἀπολομένης τῇ τε Λιβίᾳ συνοικήσειν τῇ τοῦ Δρούσου γυναικί, ἧς ἤρα, καὶ τὸ κράτος ἕξειν μηδενὸς τῷ Τιβερίῳ διαδόχου τυγχάνοντος· τὸν γὰρ υἱιδοῦν ἐμίσει ὡς καὶ μοιχίδιον. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἐπὶ ἄλλαις καὶ ἄλλαις αἰτίαις, ταῖς δέ γε πλείοσι πεπλασμέναις, καὶ ἐφυγάδευσε καὶ διέφθειρε. Zon. 11, 2 p. 440, 8—441, 1 B. (p. 7, 11—28 D.)

ἀπεῖπε δὲ ὁ Τιβέριος τοῖς πυρὸς καὶ ὕδατος εἰρχθεῖσι μὴ διατίθεσθαι· καὶ τοῦτο καὶ νῦν φυλάττεται. Αἴλιον δὲ Σατορνῖνον, ὡς καὶ ἔπη τινὰ ἐς αὐτὸν οὐκ ἐπιτήδεια ἀπορρίψαντα, ὑπό τε τὴν βουλὴν ὑπήγαγε
καὶ ἁλόντα ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου κατεκρήμνισε. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα **23**
τοιουτότροπα γράφειν ἔχοιμι, εἰ πάντα ἐπεξίοιμι. τοῦτό τε οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθω, ὅτι συχνοὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ὑπ' αὐτοῦ ἀπώλοντο, καὶ ἐκεῖνο, ὅτι ζητῶν καθ' ἓν ἕκαστον ἀκριβῶς ὅσα τινὲς ᾐτιάζοντο φλαύρως περὶ αὐτοῦ εἰρηκέναι, αὐτὸς ἑαυτὸν πάντα τὰ ἐξ ἀνθρώπων κακὰ ἔλεγε.
καὶ γὰρ εἰ ἐν ἀπορρήτῳ τις καὶ πρὸς ἕνα διελέχθη τι, καὶ τοῦτο ἐδη- 2
μοσίευεν ὥστε καὶ ἐς τὰ κοινὰ ὑπομνήματα ἐσγράφεσθαι. καὶ πολλάκις ἃ μηδ' εἶπέ τις, ὡς εἰρημένα, ἐξ ὧν ἑαυτῷ συνῄδει προσκατεψεύδετο,
ὅπως ὡς δικαιότατα ὀργίζεσθαι νομισθείη. κἀκ τούτου συνέβαινεν αὐτῷ 3
πάντα τε ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς τοὺς ἄλλους ὡς ἀσεβοῦντας ἐκόλαζεν, αὐτὸν ἐς ἑαυτὸν πλημμελεῖν, καὶ προσέτι καὶ χλευασμὸν ὀφλισκάνειν· ἃ γὰρ ἀπηρνοῦντό τινες μὴ λελαληκέναι, ταῦτα αὐτὸς διισχυριζόμενος εἰρῆσθαι καὶ κατομνύων ἀληθέστερον ἑαυτὸν ἠδίκει. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐξεστηκέναι
τινὲς αὐτὸν τῶν φρενῶν ὑπώπτευσαν. οὐ μέντοι καὶ ὄντως παραφρονεῖν 4
ἐκ τούτου ἐπιστεύετο· τὰ γὰρ ἄλλα καὶ πάνυ πάντα δεόντως διῴκει. τοῦτο μὲν γὰρ βουλευτῇ τινι ἀσελγῶς ζῶντι ἐπίτροπον ὥσπερ τινὶ ὀρφανῷ προσέταξε· τοῦτο δὲ τὸν Καπίτωνα τὸν τὴν Ἀσίαν ἐπιτροπεύσαντα ἐς τὸ συνέδριον ἐσήγαγε, καὶ ἐγκαλέσας αὐτῷ ὅτι καὶ στρατιώ-

---

24. 25 cf. Joann. Ant. fr. 79 § 5 M. v. 24. 25: (*τοιοῦτος οὖν τις ὢν αἰφνιδίως εἰς τὴν χείρονα γνώμην μετεβλήθη* ad c. 19, 1) *ὥστε αὐτὸν καὶ παραφρονεῖν νομισθῆναι καὶ ὑπό τινος ἐλαύνεσθαι δαιμονίου.* Cf. Suid. *s. v. Τιβέριος* (fr. 79[a] M.)

---

1 *διώλοντο* ABC[c], *διώλλυντο* E 2 *Σεϊανὸς*] ita A, *σιανὸς* BCE[c], cf. ad c. 19, 5 3 *Λιβίᾳ*] etiam hic ut alibi (cf. ad § 2) *Livillam* eam vocasse Dionem puto, non *Liviam* 6 *δὲ* om. A *καὶ ἄλλαις αἰτίαις* ABC[c], *αἰτίαις καὶ ἄλλαις* E

10 *Σατορνῖνον* R. St. (*σατορνίνον*), *σατωρνίνον* VCLb, *Σατουρνῖνος* fr. 95, 3 (Val.), 37, 26, 1, *Σατορνῖνος* 44, 25, 5; 75, 14, 2 (exc. Val.); 76, 3, 2 et 6, 1 11 *ἀπορρίψαντα* Lb, *ἀπορράψαντα* VC 15 *ἓν* om. Lb, habent VC 21 *αὐτὸν*] ita VCLb 28 *Ἀσίαν* Lb, *οὐσίαν* VC, cf. Tac. *ann.* 4, 15.

ταῖς ἐχρήσατο καὶ ἄλλα τινὰ ὡς καὶ ἀρχὴν ἔχων ἔπραξεν, ἐφυγάδευσεν.
οὐ γὰρ ἐξῆν τότε τοῖς τὰ αὐτοκρατορικὰ χρήματα διοικοῦσι πλέον οὐδὲν
ποιεῖν ἢ τὰς νενομισμένας προσόδους ἐκλέγειν καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ἔν
τε τῇ ἀγορᾷ καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐξ ἴσου τοῖς ἰδιώταις δικάζεσθαι.

τοσοῦτον μὲν δὴ τὸ διαλλάττον ἐν ταῖς Τιβερίου πράξεσιν ἦν, διελ-
24 θόντων δὲ τῶν δέκα ἐτῶν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ψηφίσματος μὲν ἐς τὴν ἀνά-
p. C. 24 ληψιν αὐτῆς οὐδενὸς ἐδεήθη (οὐδὲ γὰρ ἐδεῖτο κατατέμνων αὐτήν, ὥσπερ
2 ὁ Αὔγουστος, ἄρχειν), ἡ μέντοι πανήγυρις ἡ δεκαετηρὶς ἐποιήθη. Κρε-
p. C. 25 μούτιος δὲ δὴ Κόρδος αὐτόχειρ ἑαυτοῦ γενέσθαι, ὅτι τῷ Σειανῷ προσ-
έκρουσεν, ἠναγκάσθη· οὕτω γὰρ οὐδὲν ἔγκλημα ἐπαίτιον λαβεῖν ἠδυνήθη
(καὶ γὰρ ἐν πύλαις ἤδη γήρως ἦν καὶ ἐπιεικέστατα ἐβεβιώκει) ὥστε ἐπὶ
3 τῇ ἱστορίᾳ, ἣν πάλαι ποτὲ περὶ τῶν τῷ Αὐγούστῳ πραχθέντων συνετε-
θείκει καὶ ἣν αὐτὸς ἐκεῖνος ἀνεγνώκει, κριθῆναι, ὅτι τόν τε Κάσσιον
καὶ τὸν Βροῦτον ἐπῄνεσε, καὶ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς καθήψατο, τόν
τε Καίσαρα καὶ τὸν Αὔγουστον εἶπε μὲν κακὸν οὐδέν, οὐ μέντοι καὶ
4 ὑπερεσέμνυνε. ταῦτά τε γὰρ ᾐτιάθη, καὶ διὰ ταῦτα αὐτός τε ἀπέθανε,
καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τότε μὲν ⟨τά τε⟩ ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντα πρὸς
τῶν ἀγορανόμων καὶ τὰ ἔξω πρὸς τῶν ἑκασταχόθι ἀρχόντων ἐκαύθη,
ὕστερον δὲ ἐξεδόθη τε αὖθις (ἄλλοι τε γὰρ καὶ μάλιστα ἡ θυγάτηρ
αὐτοῦ Μαρκία συνέκρυψεν αὐτά) καὶ πολὺ ἀξιοσπουδαστότερα ὑπ' αὐ-
5 τῆς τῆς τοῦ Κόρδου συμφορᾶς ἐγένετο. ἐν δ' οὖν τῷ τότε ὁ Τιβέριος
τὴν τοῦ δορυφορικοῦ γυμνασίαν τοῖς βουλευταῖς, ὥσπερ ἀγνοοῦσι τὴν
δύναμιν αὐτῶν, ἐπέδειξεν, ὅπως καὶ πολλούς σφας καὶ ἐρρωμένους ἰδόντες
μᾶλλον αὐτὸν φοβῶνται.

6 τὸν μὲν οὖν χρόνον ἐκεῖνον ταῦτά τε ἐς ἱστορίας ἀπόδειξιν ἐγένετο,
καὶ Κυζικηνῶν ἡ ἐλευθερία αὖθις, ὅτι τε Ῥωμαίους τινὰς ἔδησαν καὶ
ὅτι καὶ τὸ ἡρῷον ὃ τῷ Αὐγούστῳ ποιεῖν ἤρξαντο οὐκ ἐξετέλεσαν, ἀφῃ-
7 ρέθη. πάντως δ' ἂν καὶ τὸν συμπωλήσαντα τῇ οἰκίᾳ τὸν ἀνδριάντα
αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τούτῳ κριθέντα ἀπεκτόνει, εἰ μὴ ὁ ὕπατος αὐτὸν ἐκεῖνον

8—18 > Zon. 11, 2 p. 441, 1—4 B. (p. 7, 28—32 D.): (*καὶ ἄλλους — διέφθειρε* c. 22, 4[b]) *καί τινα ὅτι τὰ τοῦ Καίσαρος καὶ τὰ τοῦ Αὐγούστου ἱστόρησε, καίτοι μή τι* [*τι* om. B[c]] *κατ' ἐκείνων συγγεγραφότα ἐκόλασε, καὶ τὸ σύγγραμμα ὅπου δὴ καὶ εὑρέθη κατέκαυσεν, ὅτι μὴ ἐκείνους ἐσέμνυνε.* (*πλείονας δὲ κ. τ. λ.* ad 58, 1, 3).

7 *ἐδεῖτο*] mihi suspectum 8 *δεκαετηρὶς* R. St., *δεκαετηρὶς* VCLb *Κρεμούτιος* Xyl., *κρεμούλιος* VC, *κλεμούλιος* Lb, cf. *pros. imp. Rom.* 1 p. 479 9 *δὴ* VLb, *καὶ* C 17 ⟨*τά τε*⟩ ins. Kuiper. (litt.), praeeunte Pflugk qui ⟨*τὰ*⟩ 19 *δὲ* om. VC, habet Lb 20 *ἀξιοσπουδαστότερα* Lb, *ἀξιοσπουδαστότερον* VC *ὑπ' αὐτῆς* VC, *ὑπὸ* Lb 24 *αὐτὸν* CLb *αὐτῶν* V 28 *καὶ τὸν*] *καί τινα* Kuiper. (litt.).

τὴν γνώμην πρῶτον ἀνήρετο· αἰδεσθεὶς γὰρ μὴ καὶ ἑαυτῷ τι χαρίζεσθαι δόξῃ, τὴν ἀπολύουσαν ἔθετο. Λεντούλου δέ τινος βουλευτοῦ φύσει τε ἐπιεικοῦς καὶ τότε ἐν γήρᾳ πολλῷ ὄντος κατηγόρησέ τις ὡς ἐπιβεβουλευκότος τῷ αὐτοκράτορι. καὶ ὁ μὲν Λέντουλος (παρῆν γάρ) ἀνεκάγχασεν· ὁ δὲ Τιβέριος, ἐπιθορυβησάσης τι πρὸς τοῦτο τῆς γερουσίας, "οὐδὲ ζῆν ἔτ'" ἔφη "ἄξιός εἰμι, εἴγε καὶ Λέντουλός με μισεῖ." Xiph. 140, 7—142, 18.

---

4 *παρῆν* VLb. *πα ἦν* C.

Finem libri 57 hic statuit Xylander monens indicis huius libri consules ultimos esse Cossum Cornelium Lentulum et M. Asinium Agrippam a. 778/25, vide p. 559. — Ceterum cf. vol. 1 p. LXXI.

LIBER LVIII.

p. C. 26 1 Ἀπεδήμησε δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ οὐκέτι τὸ παράπαν ἐς τὴν πόλιν ἀνεκομίσθη, καίτοι μέλλων τε ἀεὶ καὶ ἐπαγγελλόμενος. **Xiph. 142, 18—21.**

p. C. 27 1[a] πολλοῦ τε πάθους αἴτιος τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο, κοινῇ τε καὶ ἰδίᾳ προσαναλίσκων τοὺς ἄνδρας. ἔδοξε γὰρ αὐτῷ τὰς τῶν κυνηγίων θέας τῆς πόλεως ἀπελάσαι. καὶ διὰ τοῦτό τινες ἔξω ταύτας τελεῖν πειραθέντες αὐτοῖς συνδιεφθάρησαν τοῖς θεάτροις ἔκ τινων σανίδων εἰργασμένοις. **Joann. Antioch. fr. 79 § 5[b]. 6 M. (v. 25—30).**

p. C. 28 1[b] Λατιάριος δέ τις ἑταῖρος Σαβίνου ἀνδρὸς τῶν πρώτων ἐν Ῥώμῃ,
τῷ Σειανῷ χαριζόμενος, ἐς τὴν τοῦ οἰκήματος ἐν ᾧ διῃτᾶτο ὀροφὴν βου-
λευτὰς κατακρύψας ὑπηγάγετο τὸν Σαβῖνον ἐς λόγους, καί τι εἰπὼν ὧν
2 εἰώθει, ἐπεσπάσατο καὶ ἐκεῖνον πάνθ' ὅσα ἐφρόνει ἐκλαλῆσαι. τῶν γάρ
τοι συκοφαντεῖν ἐθελόντων ἔργον ἐστὶ λοιδορίας τέ τινος προκατάρχεσθαι
καὶ ἀπόρρητόν τι ἐκφαίνειν, ἵνα ἀκούσας τι αὐτὸς ἢ καὶ ὅμοιόν τι εἰπὼν
αἰτιαθῇ· τοῖς μὲν γάρ, ἅτε ἐκ παρασκευῆς τοῦτο δρῶσιν, ἀκίνδυνός ἐστιν
ἡ παρρησία (οὐ γὰρ ὡς καὶ φρονοῦντές τινα, ἀλλ' ὡς ἑτέρους ἐλέγξαι
βουλόμενοι λέγειν αὐτὰ πιστεύονται), οἱ δ' ὅ τι ἂν καὶ τὸ βραχύτατον
3 ἔξω τοῦ καθεστηκότος εἴπωσι, κολάζονται. ὅπερ καὶ τότε ἐγένετο· ἐς
τε γὰρ τὸ δεσμωτήριον αὐθημερὸν ὁ Σαβῖνος κατετέθη, καὶ μετὰ τοῦτο
ἄκριτος ἐφθάρη, τό τε σῶμα αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀναβασμῶν ἐρρίφη καὶ
ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβλήθη. καὶ δεινὸν μὲν τοῦτο τὸ πάθος καὶ καθ'

19—589, 2 = Zon. 11, 2 p. 441, 4—12 B. (p. 7, 32—8, 9 D.): (*ὅτι μὴ ἐκείνους ἐσέμνυνε* ad 57, 24, 4), *πλείονας δὲ ὡς αὐτὸν βλασφημοῦντας διέφθειρε. καί τις Σαβῖνος ἐπὶ τοιαύτῃ κατηγορηθεὶς αἰτίᾳ εἰς τὸ δεσμωτήριον καθείρχθη, εἶτα καὶ ἐφονεύθη. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν ποταμὸν ἐρρίφη. καὶ δεινὸν μὲν τοῦτο καὶ καθ' ἑαυτὸ ἅπασιν ἦν. ἐδείνωσε δ' αὐτὸ ἐπὶ πλεῖον κύων*

2. 3 *καίτοι — ἐπαγγελλόμενος* VC, *ὅτε δὴ καὶ* libr. Lb (om. *δὲ* v. 9). 4—8 Joannis Antiocheni verba coll. Tac. *ann.* 4, 62, Suet. *Tib.* 40 hic inserui. 9 *Λατιάριος* coll. Tac. *ann.* 4, 68. 69; 6. 4 Xyl., *ῥατιάριος* VCLb 13 *συκοφαντεῖν*] an *συκοφαντεῖν ⟨τινα⟩* propter sequentia? 14 *τι αὐτὸς*] an *τὸ αὐτο* vel (non inserto *τινα* post *συκοφαντεῖν*), *τις τὸ αὐτὸ*?, *τε αὐτὸς* (deleto *ἢ* quod sequitur) Kuiper. (litt.) 20 *ἄκριτος* v. Herw., *ἀκρίτως* VCLb *ἀναβασμῶν*] cf. ad 38, 6, 3 21 *ἐνεβλήθη* CLb, *ἀνεκλήθη* V *καὶ δεινὸν — κύων*] coniunxi Xiphilinum (. . *ἐνεβλήθη*. *ἐδείνωσε δ' ἐπὶ πλέον τὸ πάθος αὐτοῦ κύων*) et Zonaram (vide supra).

ἑαυτῇ ἅπασιν ἦν, ἐδείνωσε δ' αὐτὸ ἐπὶ πλέον κύων τις τοῦ Σαβίνου, συνεσελθὼν τε αὐτῷ ἐς τὸ οἴκημα καὶ ἀποθανόντι παραμείνας καὶ τέλος καὶ ἐς τὸν ποταμὸν συνεσπεσών.

τοῦτο μὲν τοιοῦτον ἐγένετο, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ καὶ ἡ 2
Λιουία μετήλλαξεν, ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζήσασα. καὶ αὐτὴν ὁ Τι- p. C. 29
βέριος οὔτε νοσοῦσαν ἐπεσκέψατο οὔτ' ἀποθανοῦσαν αὐτὸς προέθετο· οὐ μὴν οὐδὲ ἐς τιμὴν ἄλλο τι αὐτῇ πλὴν τῆς δημοσίας ἐκφορᾶς καὶ εἰκόνων ἑτέρων τέ τινων οὐδενὸς ἀξίων ἔνειμεν. ἀθανατισθῆναι δὲ αὐτὴν ἄντικρυς ἀπηγόρευσεν. οὐ μέντοι καὶ μόνα οἱ ἡ βουλή, ὅσα ἐκεῖνος 2
ἐπέστειλεν, ἐψηφίσατο, ἀλλὰ πένθος ἐπ' αὐτῇ παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ταῖς γυναιξὶν ἐπήγγειλαν, καίπερ τὸν Τιβέριον ἐπαινέσαντες ὅτι τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως οὐδὲ τότε ἀπέσχετο· καὶ προσέτι καὶ ἁψῖδα αὐτῇ, ὃ 3
μηδεμιᾷ ἄλλῃ γυναικί, ἐψηφίσαντο, ὅτι τε οὐκ ὀλίγους σφῶν ἐσεσώκει, καὶ ὅτι παῖδας πολλῶν ἐτετρόφει κόρας τε πολλοῖς συνεξεδεδώκει, ἀφ' οὗ γε καὶ μητέρα αὐτὴν τῆς πατρίδος τινὲς ἐπωνόμαζον. ἐν δὲ τῷ μνημείῳ ἐτάφη τῷ τοῦ Αὐγούστου. Xiph. 142, 21—143, 25.

οὐδὲν δὲ τῶν τισι καταλειφθέντων ὑπ' ἐκείνης δέδωκεν ὁ Τιβέριος. 3a
Zon. 11, 2 p. 441, 20 B. (p. 8, 18. 19 D.)

καὶ αὐτῆς ἄλλα τε καλῶς εἰρημένα ἀποφθέγματα φέρεται, καὶ ὅτι 4
γυμνούς ποτε ἄνδρας ἀπαντήσαντας αὐτῇ καὶ μέλλοντας διὰ τοῦτο θα-

τις τοῦ Σαβίνου, συνεισελθὼν [BC, *συνελθὼν* AE[c]] *τε αὐτῷ εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ ἀποθανόντι παραμείνας καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφέντι συνεισπεσών. ταῦτα ταύτῃ ἐγένετο καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγα ἱστόρηται.* eorum quae diductis litteris scribuntur etiam *πλείονας — διέφθειρε* et *ῥιφέντι* Dionem referre possunt.

5—16 > Zon. 11, 2 p. 441, 13—19 B. (p. 8, 10—18 D.): (. . . *ἱστόρηται*). *ἡ δὲ Λιβία ὑπέργηρως γεγονυῖα μετήλλαξεν, ἓξ ζήσασα ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ οὔτε νοσοῦσαν αὐτὴν ὁ Τιβέριος ἐπεσκέψατο, οὔτ' ἀποθανοῦσαν ἐτίμησε, πλὴν μόνης ἐκφορᾶς καὶ εἰκόνων τινῶν. ἀλλὰ πρὸς διαβολὴν τοῦ Τιβερίου πένθος ταῖς γυναιξὶν ἡ βουλὴ παρ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐπ' αὐτῇ ἐψηφίσατο· καὶ ὅτι* [*δὲ* ins. EC[e]] *πολλοὺς αὐτῶν ἐσεσώκει καὶ παῖδας πολλῶν ἐτετρόφει κόρας τε πλείοσιν* [*πλείους* E] *ἐξεδεδώκει καὶ ἄλλας τιμὰς ἐκείνῃ ἀπένειμαν.* (*οὐδὲν δὲ κ. τ. λ.* § 3a). **in quibus *ὑπέργηρως γεγονυῖα* et *πρὸς διαβολὴν τοῦ Τιβερίου* et fortasse *πλείοσιν* ab ipso Zonara profecta videntur.**

19—590, 2 = Zon. 11, 2 p. 441, 21—442, 2 B. (p. 8, 19—24 D.): (. . *ὁ Τιβέριος* § 3a). *ἀπομνημονευτέον δὲ καὶ τῶν παρ' ἐκείνης εἰρημένων ἐνίων. λέγεται ὅτι γυμνοὺς — αὐτῇ ἀπαντήσαντας* [*ἀπατήσαντας* A] *καὶ — θανατωθῆναι — διαφέρουσιν.*

19—590, 2: Petr. Patr. *exc. Vat.* 7 (p. 199 Mai. = p. 182, 28—32 Dind.): *ὅτι Λιβίας ποτὲ προϊούσης γυμνοὶ ἄνδρες ἀνεφάνησαν αὐτῇ καὶ διὰ τοῦτο ἤγοντο*

2 *συνεσελθὼν* Bk., *συνεισελθὼν* CLb, *συνελθὼν* V 2. 3 *ἐς* (bis) Lb, *εἰς* VC 3 *συνεσπεσὼν* Bk., *συνεισπεσὼν* VCLb 4 *τούτῳ* VLb, *τῷ* C 5 *Λιουία* R. St., *λιβία* VCLb 6 *ἐπεσκέψατο* VLb, *ἐπεσκέπατο* C *προέθετο* H. Wolf., *προσέθετο* VCLb 10 *ἐπ' αὐτῇ* Bk. ex Zon., *αὐτῇ* VCLb, cf. c. 12, 4 14 *πολλοῖς*] *πλείοσι* Zon.

νατωθήσεσθαι ἔσωσεν, εἰποῦσα ὅτι οὐδὲν ἀνδριάντων ταῖς σωφρονούσαις 5 οἱ τοιοῦτοι διαφέρουσι. πυθομένου τέ τινος αὐτῆς πῶς καὶ τί δρῶσα οὕτω τοῦ Αὐγούστου κατεκράτησεν, ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτή τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα, καὶ πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἡδέως ποιοῦσα, καὶ μήτε ἄλλο τι τῶν ἐκείνου πολυπραγμονοῦσα, καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ ἀθύρ-
6 ματα μήτε ἀκούειν μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη. τοιαύτη μὲν ἡ Λιουία ἐγένετο, ἡ μέντοι ψηφισθεῖσα αὐτῇ ἁψὶς οὐκ ᾠκοδομήθη διὰ τὸ τὸν Τιβέριον τοῖς ἑαυτοῦ τέλεσι κατασκευάσειν αὐτὴν ὑποσχέσθαι· κατοκνήσας γὰρ τῷ λόγῳ τὸ δόγμα λῦσαι, τοῦτον τὸν τρόπον ἀνέτρεψεν αὐτό, μήτ' ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων ἐπιτρέψας τὸ ἔργον γενέσθαι μήτ' αὐτὸς ποιήσας.

(Bekk. Anecd. 134, 17, 172, 4)

p. C. 29? 30? 7 ὁ δὲ δὴ Σεϊανὸς ἔτι καὶ μᾶλλον ἤρετο, καὶ ἐψηφίσθη ὅπως τὰ γενέθλια αὐτοῦ δημοσίᾳ ἑορτάζηται. τὸ γάρ τοι πλῆθος τῶν ἀνδριάντων ὧν ἥ τε βουλὴ καὶ ἡ ἱππὰς αἵ τε φυλαὶ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ πρῶτοι ἔστη-
8 σαν αὐτοῦ, οὐδὲ ἐξηρίθμησεν ἄν τις· πρέσβεις τε ἰδίᾳ μὲν ἡ γερουσία ἰδίᾳ δὲ οἱ ἱππῆς τό τε πλῆθος ἔκ τε τῶν δημάρχων καὶ ἐκ τῶν ἀγορανόμων τῶν σφετέρων πρὸς ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἔπεμπον, καὶ εὔχοντο ὑπὲρ ἀμφοῖν ὁμοίως καὶ ἔθυον, τήν τε τύχην αὐτῶν ὤμνυσαν. Xiph. **143, 25—144, 19.**

p. C. 30 **3** τῷ δὲ δὴ Γάλλῳ ὁ Τιβέριος, τῷ τήν τε γυναῖκα αὐτοῦ ἀγαγομένῳ

πρὸς θάνατον· ἡ δὲ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀφεθῆναι εἰποῦσα ὅτι ταῖς σωφρονούσαις οὗτοι ἀνδριάντες δοκοῦσιν εἶναι.

2—6 = Zon. 11, 2 p. 442, 2—7 B. (p. 8, 24—30 D.): *ἐρομένου δέ τινος αὐτὴν „πῶς καὶ τί δρῶσα τοῦ Αὐγούστου κατεκράτησας;" ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτή τε* [*τε αὐτὴ* E] — *καὶ μηδὲν τῶν ἐκείνου — προσποιουμένη.* (*τὸν δὲ Σεϊανὸν κ. τ. λ.* c. 3, 9.)

2—6: Petr. Patr. *exc. Vat.* 8 (p. 199 Mai. = p. 183, 1—6 Dind.): *ὅτι ἡ αὐτὴ ἐρωτηθεῖσα ποίοις τρόποις χρωμένη τοσοῦτον ἐπὶ τοῦ Καίσαρος ἐκράτησεν ἔφη· αὐτή τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα — ἀθύρματα μηδὲ αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη.*

20—591, 12 haec ex Excerpto Valesiano 191 et Xiphilino conflata:

Exc. Val. 191	Xiphilinus (p. 144, 19—29)
ὅτι ὁ Τιβέριος τῷ Γάλλῳ καιρὸν λα-	*τῷ δὲ δὴ Γάλλῳ ὁ Τιβέριος τῷ τὴν*

3 *ἀκριβῶς*] *αὐτῷ ἀκριβῶς* cod. Coisl. (Bekk. *Anecd.*) utroque loco, perperam 5. 6 *ἀθύρματα μήτε ἀκούειν μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη* dedi ex Xiphilini exc. Plan. (cf. vol. 1 p. CXI) et Zon. collato quoque exc. Vat., *ἐπὶ δώματα* ..7.... *μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη* V, *ἐπὶ δώματα* ....17......... *μήτις εἰσθανέσθω παραποιουμένη* C, *ἀθύρματα μήτε διώκουσα μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη* Lb 6. 7 *τοιαύτη μὲν ἡ Λιουία ἐγένετο* V (nisi quod *λιβία*), *τοιαῦτα* . . 5 . . . *ἐπὶ ἡλικία ἐγένετο* C, *τοιαύτη οὖν ἡ λιβία ἐγένετο* Lb 10 *ἐπιτρέψας τὸ ἔργον* VC, *τὸ ἔργον ἐπιτρέψας* Lb 12 *ὅπως τὰ* CLb, *ὅπω τὰ* V 15 *αὐτοῦ*] *αὐτῷ* Odd. frustra. cf. 57, 9, 1; 59, 4, 4 et 19, 2 et 24, 7, al. 16 *ἱππῆς* scripsi, *ἱππεῖς* VCLb 17 *ἀμφοτέρους* om. Lb 20 *ἀγαγομένῳ* Pflugk., *ἀγομένῳ* VCLb.

καὶ τῇ περὶ τῆς ἀρχῆς παρρησίᾳ χρησαμένῳ, καιρὸν λαβὼν ἐπέθετο.
ἐπειδὴ γὰρ τὸν Σεϊανὸν ἤτοι καὶ ἀληθῶς ὡς αὐταρχήσοντα ἢ καὶ τῷ
τοῦ Τιβερίου δέει θεραπεύων, ἢ καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς, ἵνα καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ 2
διὰ κόρου γενόμενος φθαρῇ, τά τε πλείω οἱ καὶ τὰ μείζω ἐσηγήσατο
καὶ ἐν τοῖς πρεσβευταῖς γενέσθαι ἐσπούδασεν, ἐπέστειλε περὶ αὐτοῦ τῇ
βουλῇ τά τε ἄλλα καὶ ὅτι τῷ Σεϊανῷ τῆς πρὸς ἑαυτὸν φιλίας φθονοίη,
καίπερ αὐτὸς Συριακῷ φίλῳ χρώμενος. καὶ ταῦτα οὐκ ἐξέφηνε τῷ Γάλλῳ, 3
ἀλλὰ καὶ πάνυ αὐτὸν ἐδεξιώσατο, ὥστε συμβῆναί οἱ πρᾶγμα παραδοξό-
τατον, καὶ ὃ μηδενὶ ἄλλῳ συνηνέχθη· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ παρά τε
τῷ Τιβερίῳ εἱστιάθη καὶ φιλοτησίας ἔπιε, καὶ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ κατ-
εψηφίσθη, ὥστε καὶ στρατηγὸν τὸν δήσοντά τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν
τιμωρίαν ἀπάξοντα πεμφθῆναι. καὶ μέντοι τοῦθ' οὕτως ὁ Τιβέριος 4
πράξας οὐδ' ἀποθανεῖν αὐτῷ ἐθελήσαντι, ἐπειδὴ τάχιστα τῶν δεδογ-
μένων ᾔσθετο, ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ἐκείνῳ τε, ἵνα ἐπὶ πλεῖστον κακωθείη,
θαρσεῖν . . . ἐνετείλατο ὅπως ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ ᾖ, μέχρις ἂν αὐτὸς ἐς
τὴν πόλιν ἀφίκηται, ἵν', ὅπερ εἶπον, ἐπὶ μακρότατον καὶ τῇ ἀτιμίᾳ ἅμα
καὶ τῷ φόβῳ ταλαιπωρήσειε. καὶ ἔσχεν οὕτως· πρός τε γὰρ τῶν ἀεὶ 5
ὑπάτων ἐτηρεῖτο (ἔξω τῆς τοῦ Τιβερίου ἀρχῆς· τότε γὰρ πρὸς τῶν στρα-
τηγῶν ἐφυλάχθη), οὐχ ἵνα μὴ φύγῃ, ἀλλ' ἵνα μὴ τελευτήσῃ, καὶ οὔτε
ἑταῖρός τις οὔτ' οἰκέτης αὐτῷ συνεγίγνετο, οὔτ' ἐλάλει τινὶ οὔθ' ἑώρα
τινὰ πλὴν ὁπότε τροφὴν λαβεῖν ἠναγκάζετο. καὶ ἦν αὕτη τοιαύτη καὶ 6
τοσαύτη ὥστε μήτε τινὰ ἡδονὴν ἢ καὶ ῥώμην αὐτῷ παρασχεῖν μήτ'
ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐᾶν· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ δεινότατον. ὃ καὶ ἐπ' ἄλλων

βὼν ἐπέθετο. ἐπειδὴ γὰρ τὸν Σεϊανὸν ἤτοι καὶ ἀληθῶς ὡς αὐταρχήσαντα — χρώμενος. καὶ ταῦτα οὐκ ἐξέφηνε τῷ Γάλλῳ, ἀλλὰ καὶ πάνυ αὐτὸν ἐδεξιώσατο, ὥστε συμβῆναι οἱ πρᾶγμα παραδοξότατον·

ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ — πεμφθῆναι.

τε γυναῖκα αὐτοῦ — χρησαμένῳ καιρὸν λαβὼν ἐπέθετο· προσιόντα γάρ οἱ κατὰ πρεσβείαν ἑστιάσας τε καὶ φιλοφρόνως δεξιωσάμενος ἔγραψε κατ' αὐτοῦ τῇ βουλῇ, ὥστε συμβῆναι αὐτῷ πρᾶγμα παραδοξότατον καὶ ὃ μηδενὶ ἄλλῳ συνηνέχθη· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ — πεμφθῆναι. (καὶ μέντοι τοῦθ' κ. τ. λ. § 4)

1 *παρρησίᾳ χρησαμένῳ* VC, *χρησαμένῳ παρρησίᾳ* Lb 2 *αὐταρχήσοντα* Val., *αὐταρχήσαντα* cod. Peir. 8 *οἱ* cod. Peir., *αὐτῷ* VCLb 11 *στρατηγὸν τὸν δήσοντα* VLb cod. Peir., *στρατη . . . . σοντα* C *τε* om. cod. Peir. 12 *τιμωρίαν* cod. Peir. Lb, *ἐξορίαν* V, *ἐξωρίαν* C *ἀπάξοντα* cod. Peir., *ἄξοντα* VLb, *ἄξοντες* C 14 *ᾔσθετο* Lb, *καθ' ἓν* V, spatium vacuum C *πλεῖστον*] *πλεῖον* Sylb. sine causa 15 *θαρσεῖν . . . . ἐνετείλατο*] lacunam stat. Sylb. qui explet: *θαρσεῖν ⟨ἐκέλευσε καὶ τῇ βουλῇ⟩ ἐνετείλατο*, *θαρσεῖν ⟨ἐκέλευσε καὶ τῇ βουλῇ ἐπιμελεῖσθαι⟩ ἐνετείλατο* Bk., at *ἐπιμελεῖσθαι* vix necessarium videtur coll. 58, 13, 1; 78, 6, 2, *θαρσεῖν ἐνετείλατο, ⟨τῇ δὲ βουλῇ ἐπέστειλεν⟩* Reim. quod non placet 19 *οὐχ ἵνα μὴ φύγῃ ἀλλ'* VC (nisi quod *φάγῃ* C), *ἵνα μὴ φύγῃ οὐ μὰ δί'* Lb 20 *οὔθ'* Lb, *οὐχ* VC 21 *ὁπότε* Bk., *ὁπόταν* VCLb 22 *ἢ καὶ* scripsi ex VC, *καὶ* Lb 23 *αὐτὸν* VLb, *ἑαυτὸν* C.

ὡς καὶ ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ τοῦτο πράξας, ἀπέθανε μετ' ἄλλων τινῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν. καὶ ἐπειδὴ καὶ δήμαρχός τις ἐν αὐτοῖς ἦν, οὐ πρότερον πρὶν διάρξαι ἐκρίθη. πολλῶν δὲ
16 ἐκ τούτου καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐφ' ὁμοίοις τισὶν αἰτίαν λαβουσῶν οὐ πάσας τὰς δίκας ἐδέξατο, ἀλλὰ καὶ χρόνον τινὰ ἀφώρισεν ὥστε τὰ πρὸ ἐκείνου πραχθέντα μὴ πολυπραγμονεῖσθαι. ἐπὶ γὰρ τῆς θυγατρὸς μηδὲν μετριάσας, ἀλλὰ καὶ φήσας ὅτι Φοίβης πατὴρ μᾶλλον ἢ ἐκείνης γεγονέναι ἤθελε, τῶν ἄλλων ἐφείδετο. ἡ δὲ δὴ Φοίβη ἐξελευθέρα τε τῆς Ἰουλίας καὶ συνεργὸς οὖσα προαπέθανεν ἑκουσία, διόπερ καὶ ὁ Αὔγουστος αὐτὴν ἐπῄνεσε. Xiph. 101, 21—32, Exc. V. 178b (p. 665) et 179 (ib.).

[V p. 237 D.] a. u. 753 (1) 17 ὅτι Γάιος τὰ στρατόπεδα τὰ πρὸς τῷ Ἴστρῳ εἰρηνικῶς ἐπῄει· πόλεμον γὰρ οὐδένα ἐπολέμησεν, οὐχ ὅτι οὐκ ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἔν τε ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ ἄρχειν ἐμάνθανεν, οἱ δὲ δὴ κίνδυνοι ἄλλοις προσετάσσοντο. Exc. V. 180 (p. 665).

18 τῶν Ἀρμενίων δὲ νεωτερισάντων καὶ τῶν Πάρθων αὐτοῖς συνεργούντων ἀλγῶν ἐπὶ τούτοις ὁ Αὔγουστος ἠπόρει τί ἂν πράξῃ· οὔτε γὰρ αὐτὸς στρατεῦσαι οἷός τε ἦν διὰ γῆρας, ὅ τε Τιβέριος, ὡς εἴρηται, μετέστη ἤδη, ἄλλον δέ τινα πέμψαι τῶν δυνατῶν οὐκ ἐτόλμα, ὁ Γάιος δὲ

1 *ὡς καὶ*] inter *ὡς καὶ* et *ἑτέρους* (c. 10a, 1) codici Marciano duo folia desunt, cf. vol. 1 p. LXX. eorum quae desiderantur tertia fere pars apud epitomatores superest.

2—10 haec apud Xiphilinum et in excerptis Valesianis 178b. 179 iisdem fere verbis leguntur, omissa sunt a Xiphilino *καὶ ἐπειδὴ — ἐκρίθη* (v. 2. 3).:

Xiphilinus (101, 22—32)	Exc. Val. (178b. 179)
. . . *οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν.*	. . . *οἱ δὲ λοιποὶ ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν. καὶ ἐπειδὴ καὶ δήμαρχός τις ἐν αὐτοῖς ἦν, οὐ πρότερον πρὶν διαρπάσαι ἐκρίθη* (expl. Exc. V. 178).
πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐφ' ὁμοίοις τισὶν — ἐπῄνεσε. (*τοῦ δὲ Γαΐου κ. τ. λ.*)	*ὅτι ὁ Αὔγουστος πολλῶν καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐκ τούτου ἐφ' ὁμοίοις τισὶν — ἐπῄνεσεν* (Exc. V. 179).

Vide etiam ad calcem libri 56.

11—14 Exc. V. 180 huius fere loci esse vidit Reim. coll. Vell. 2, 101, 1: *breve ab hoc* (praecedit relegatio Iuliae) *intercesserat spatium, cum C. Caesar, ante aliis provinciis ad visendum* [Lips.; *adsidendum* cod.] *obitis, in Syriam missus, convento prius Ti. Nerone* cet. Autumare possis inter *ἄπειρον* et *ἀνάγκης* (493, 1) collocandum esse, nempe adstrui Gaium adhuc rerum gerendarum rudem esse, vel post *ἐφρονήθη* (493, 4) alicubi inserendum, potius tamen crediderim haec ante Zonarae excerptum in Dione fuisse. cf. etiam c. 10 a, 9.

3 *διάρξαι* Val., *διαρπάσαι* cod. Peir. *ἐκ τούτου* ex exc. Val. hic inserui 6 *μηδὲν* Xiph., *μὴ* cod. Peir. 7 *πατὴρ μᾶλλον* Xiph., *μᾶλλον πατὴρ* cod. Peir. 8 *τε* om. cod. Peir. 9 *αὐτὴν* cod. Peir. Xiph. LB, *αὐτὸν* Xiph. VC (sed *ο* in *η* corr. in C).

καὶ ὁ Λούκιος νέοι καὶ πραγμάτων ἐτύγχανον ἄπειροι. ἀνάγκης δ' ἐπικειμένης τὸν Γάιον εἵλετο, καὶ τήν τε ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν ἀνθύπατον καὶ γυναῖκα ἔδωκεν, ἵνα κἀκ τούτου τι προσλάβῃ ἀξίωμα, καί οἱ καὶ συμβούλους προσέταξε. καὶ ὁ μὲν ἀφωρμήθη ἐντίμως παρὰ πάντων 19
ὑποδεχόμενος οἷα τοῦ αὐτοκράτορος ἔγγονος ἢ καὶ παῖς νομιζόμενος, καὶ ὁ Τιβέριος ἐς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσε, τὰς ὑποψίας ἀποτριβόμενος· ἐταπείνου τε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ὑπέπιπτεν οὐχ ὅτι τῷ Γαΐῳ, ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι· ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Συρίαν (καὶ μηδὲν μέγα κατωρθωκὼς ἐτρώθη). Zon. 10, 36 p. 422, 1—13 B. (p. 447, 24—448, 11 D.), Xiph. 101, 32—102, 4.

ὅτι ὡς ἐπύθοντο οἱ βάρβαροι τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Γαΐου, Φρατάκης ἔπεμψε πρὸς τὸν Αὔγουστον, ὑπὲρ τῶν γεγονότων ἀπολογούμενος 20 | V p. 237 D.
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ εἰρήνῃ ἀπαιτῶν· καὶ αὐτῷ ἐκεῖνος Φρατάκῃ p. C. 1
ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως, ἀντεπιστείλας, τό τε ὄνομα τὸ βασιλικὸν καταθέσθαι καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προσέταξεν. ἐφ' ᾧ δὴ

5—10 contaminata haec ex Xiphilino et Zonara:

Xiphilinus (101, 32—102, 4)

(. . . ἐπῄνεσε § 16). *τοῦ δὲ Γαίου σταλέντος εἰς τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον, ὁ Τιβέριος εἰς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσεν· ἐταπείνου τε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ὑπέπιπτεν οὐχ ὅτι τῷ Γαΐῳ, ἀλλὰ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι.* (*Φρατάκτου κ. τ. λ.*).

Zonaras (442, 10—14 B.)

. . . *νομιζόμενος, καὶ ὁ Τιβέριος δ' ἐς Χίον ἐλθὼν αὐτὸν ἐθεράπευσε, τὰς ὑποψίας ἀποτριβόμενος, ὑποπίπτων τε διὰ τοῦτο καὶ ταπεινούμενος. ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Συρίαν καὶ μηδὲν μέγα κατωρθωκὼς ἐτρώθη* (quorum ultima cf. cum c. 10a, 6).

11—494, 3: ipsa Dionis verba in Exc. UG supersunt; brevior Xiphilinus:

Xiphilinus (102, 4—11)

(. . . *οὖσι*). *Φρατάκτου δὲ τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως ἐπιστείλαντος περὶ εἰρήνης τῷ Καίσαρι, καὶ τοῦ Καίσαρος ἀντεπιστείλαντος αὐτῷ Φρατάκτῃ ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆ-*

Exc. UG 36.

ὅτι ὡς ἐπύθοντο οἱ βάρβαροι τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Γαΐου, Φρατάκτης ἔπεμψε πρὸς τὸν Αὔγουστον ὑπὲρ τῶν γεγονότων ἀπολογούμενος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐπὶ εἰρήνῃ ἀπαιτῶν· καὶ αὐτῷ ἐκεῖνος Φρατάκτῃ ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως ἀντεπιστείλας τό τε ὄνομα τὸ βασιλικὸν καταθέσθαι καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προσέταξεν.

3 *οἱ καὶ* AE, *οἱ* BC[c] 5 *νομιζόμενος* ABC[c], *λογιζόμενος* E 6 *Χίον*] cf. Suet. *Tib.* 12 7 ⟨*καὶ*⟩ inserui 8 *τὴν* om. C.

11. 13 *Φρατάκης* et *Φρατάκῃ* scripsi, *φρατάκτης* et *φρακτάκῃ* (sed in marg. m[1] *φρατάκῃ*) Exc. Urs. cod. A, *φρατάκτου* Xiph. VLb, *φρατάκτου* Xiph. C (punctum alteri *τ* subponere voluisse librarium mihi credibile videtur), et *φρατάκτῃ* Xiph. VCLb. *Φρατάκης* etiam c. 10a, 4, *Φραατάκης* Ios. *ant. iud.* 18, 2, 4, 39-42 (39 *φραατάκου* A, *φραατάκτου* MW ep.; 40 *τοῦ φραατάκου* A, *φραατάκτου* MW, *ἐκ φραάτου* E, *ἐκ Φραατάκου* Naber calami puto errore; 42 *φραατάκης* codd. omnes), cf. Mommsen *res gest. d. Aug.*[2] p. 137 et p. 113, 3 14 *ἁπλῶς* om. exc. Urs., inserui e Xiph., cf. 58, 8, 4.

[V p. 238 D.] 8 ὅτι ἐπὶ Τιβερίου πάντες οἱ κατηγοροῦντές τινων χρήματα καὶ πολλά γε ἔκ τε τῶν οὐσιῶν αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ προσέτι καὶ τιμάς τινας ἐλάμβανον. ἤδη δὲ καὶ ἕτεροι προχείρως τινὰς θορυβοῦντες ἢ καὶ ἑτοίμως τινῶν καταψηφιζόμενοι, οἱ μὲν εἰκόνας οἱ δὲ καὶ τιμὰς ἐπινικίους ἐκτῶντο. ὥστε τινὰς τῶν ἄλλων ἐλλογίμων, ἀξιωθέντας τοιούτου τινός, μὴ ἐθελῆσαι αὐτὸ προσθέσθαι, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ δόξωσί ποτε ὅμοιοι ἐκείνοις γεγονέναι. Exc. Val. 193 (p. 669.)

9 ὅτι Τιβέριος νόσον προσποιησάμενος τὸν Σεϊανὸν ὡς καὶ ἐπακολουθήσων εἰς Ῥώμην προέπεμψε λέγων μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τῆς ψυχῆς ἀποσπᾶσθαι ἀπ' αὐτοῦ καὶ περιέβαλεν αὐτὸν καὶ κατεφίλησεν μετὰ δακρύων ὥστε Σεϊανὸν ἐπὶ πλέον ἐπαίρεσθαι. Petr. Patr. *Exc. Vat.* 10 p. 199 sq. Mai. (p. 183, 11—16 Dind.)

p. C. 31 5 ὁ δὲ Σεϊανὸς τοσοῦτος ἦν τῇ τε ὑπεροχῇ τοῦ φρονήματος καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐξουσίας ὥστε συνελόντι εἰπεῖν αὐτὸν μὲν αὐτοκράτορα τὸν δὲ Τιβέριον νησίαρχόν τινα εἶναι δοκεῖν διὰ τὸ ἐν τῇ νήσῳ τῇ λεγομένῃ
2 Καπρίᾳ τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι. σπουδαί τε καὶ ὠθισμοὶ περὶ τὰς θύρας αὐτοῦ ἐγίγνοντο ἐκ τοῦ δεδιέναι μὴ μόνον μὴ οὐκ ὀφθῇ τις αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τοῖς ὑστάτοις φανῇ· πάντα γὰρ ἀκριβῶς, καὶ μάλιστα
3 τὰ τῶν πρώτων, ἐτηρεῖτο καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ νεύματα. οἱ μὲν γὰρ οἰκείᾳ ἀξιώσει προύχοντες οὔτε τὰ δεξιώματα παρά τινων πάνυ ἀπαιτοῦσι, κἂν ἄρα καὶ ἐκλειφθῇ τι αὐτῶν, οὐκ ἐγκαλοῦσί σφισιν, ἅτε καὶ ἑαυτοῖς συνειδότες ὅτι μὴ καταφρονοῦνται· οἱ δὲ ἐπακτῷ καλλωπίσματι χρώμενοι πάντα ἰσχυρῶς τὰ τοιαῦτα, ὡς καὶ ἐς τὴν τοῦ ἀξιώματός σφων πλήρωσιν ἀναγκαῖα, ἐπιζητοῦσι, κἂν μὴ τύχωσιν αὐτῶν, ἄχθονταί
4 τε ὡς διαβαλλόμενοι καὶ ὀργίζονται ὡς ὑβριζόμενοι. καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον περὶ τοὺς τοιούτους ἢ περὶ αὐτοὺς ὡς εἰπεῖν τοὺς αὐτοκράτορας σπουδάζουσιν, ὅτι τοῖς μέν, κἂν πλημμεληθῇ τι, ἀρετὴν τὸ συγγνῶναί

1—7 Exc. Val. 193 (apud Reim. in medio c. 14, 4, apud Bk. ad c. 16, 1, apud Dind. vol. 5 p. 238) huc inserui. patet locum ei tribui debere inter c. 3, 8 (exc. Val. 192) et c. 7, 2, ubi rursus incipit codex Marcianus, vel potius c. 5, 1 (cf. quae ad v. 13 adnotata sunt). exc. Val. 194 habes c. 16, 6. ubinam inter c. 3, 8 et 5, 1 collocandum sit pro certo non dicas; nec multum refert. hoc certum pertinere ad a. 30 vel ineuntem a. 31 et iniuria post Seiani necem reiectum fuisse.

8—12 Exc. Vat. 10 coll. Suet. *Tib.* 65 in. huc inserendum duxi. vide quoque c. 4, 3 et 6, 3. exc. Vat. 9 habes ad c. 3, 7, exc. Vat. 11 ad c. 11, 1.

5 *ἄλλων*] suspectum, forte *ἄλλως* vel *ἀληθῶς* nisi potius eclogarius culpandus sit, *ἄλλων* ‹*τῶν*› Pflugk. 6 *ἐθελῆσαι* scripsi, *θελῆσαι* cod.

8. 11 *Σεϊανὸν*] sic cod., cf. ad 57, 19, 5 10 *αὐτὸν* Mai, *ἑαυτὸν* cod.

13 vix monendum hinc usque ad c. 7, 2 integrum Dionem apud Xiphilinum nobis superesse *τε ὑπεροχῇ* Lb, *ὑπεροχῇ τε* VC 15 *διὰ τὸ — ποιεῖσθαι*] additamentum Xiphilini ex initio huius libri desumptum (cf. Tac. *ann.* 4, 67) putat Kuiper. (litt.) 16 *Καπρίᾳ*] cf. ad 52, 43, 2 *τε* VLb, *δὲ* C 23 *ἐς* R. St., *εἰς* VCLb.

τῳ φέρει, τοῖς δὲ τοῦτο μὲν τὴν ἀσθένειάν σφων ἐλέγχειν δοκεῖ, τὸ δὲ ἐπεξελθεῖν καὶ τιμωρήσασθαι βεβαίωσιν τοῦ μέγα δύνασθαι ἔχειν νομίζεται. ἐν δέ τινι νουμηνίᾳ πάντων συνιόντων ἐς τὴν οἰκίαν τοῦ Σει- 5
ανοῦ ἥ τε κλίνη ἡ ἐν τῷ δωματίῳ, ἐν ᾧ ἠσπάζετο, κειμένη πᾶσα ὑπὸ τοῦ ὄχλου τῶν ἱζησάντων συνετρίβη, καὶ προιόντος αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκίας γαλῆ διὰ μέσων σφων διῇξεν. ἐπειδή τε καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ θύσας 6
ἐς τὴν ἀγορὰν κατῄει, οἱ οἰκέται αὐτοῦ οἱ δορυφόροι διά τε τῆς ὁδοῦ τῆς ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀγούσης ἐξετράποντο, μὴ δυνηθέντες αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ὄχλου ἐπακολουθῆσαι, καὶ κατὰ τῶν ἀναβασμῶν καθ' ὧν οἱ δικαιούμενοι ἐρριπτοῦντο κατιόντες ὤλισθον καὶ κατέπεσον. οἰωνιζομένου τε 7
μετὰ τοῦτο αὐτοῦ τῶν μὲν αἰσίων ὀρνίθων ἐφάνη οὐδείς, κόρακες δὲ δὴ πολλοὶ περιιπτάμενοι καὶ περικρώξαντες αὐτὸν ἀπέπταντο ἀθρόοι πρὸς τὸ οἴκημα καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκαθέζοντο.

τούτων οὖν τῶν τεράτων οὔθ' ὁ Σεϊανὸς οὔτ' ἄλλος τις ἐνθύμιον 6
ἐποιήσατο· πρὸς γὰρ τὴν τῶν παρόντων ὄψιν οὐδ' ἂν εἰ σαφῶς θεός τις προέλεγεν ὅτι τοσαύτη δι' ὀλίγου μεταβολὴ γενήσοιτο, ἐπίστευσεν ἄν τις. τήν τε οὖν τύχην αὐτοῦ κατακορῶς ὕμνυσαν, καὶ συνάρχοντα 2
τοῦ Τιβερίου, οὐκ ἐς τὴν ὑπατείαν ἀλλ' ἐς τὸ κράτος ὑποσημαίνοντες, ἐπεκάλουν. Τιβέριος δὲ ἠγνόει μὲν οὐδὲν ἔτι τῶν κατ' αὐτόν, βουλευόμενος δὲ ὅντινα τρόπον αὐτὸν ἀποκτείνῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκων ὅπως ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῦτο ποιήσει, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τὴν γνώμην αὐτῶν ἀκριβῶς μαθεῖν, ἐχρήσατο. περί τε γὰρ ἑαυτοῦ πολλὰ καὶ ποικίλα καὶ τῷ Σεϊανῷ καὶ τῇ 3
βουλῇ συνεχῶς ἐπέστελλε, νῦν μὲν λέγων [ὅτι] φλαύρως ἔχειν καὶ ὅσον οὐκ ἤδη τελευτήσειν, νῦν δὲ καὶ σφόδρα ὑγιαίνειν καὶ αὐτίκα δὴ μάλα ἐς τὴν Ῥώμην ἀφίξεσθαι· καὶ τὸν Σεϊανὸν τοτὲ μὲν πάνυ ἐπῄνει τοτὲ 4
δὲ πάνυ καθῄρει, τῶν τε ἑταίρων αὐτοῦ τοὺς μὲν ἐτίμα δι' ἐκεῖνον τοὺς δ' ἠτίμαζεν. ὥστε ὁ Σεϊανὸς ἐν τῷ μέρει καὶ τοῦ ὑπερόγκου καὶ τοῦ ὑπερφόβου πληρούμενος ἀεὶ μετέωρος ἦν· οὔτε γὰρ δεδιέναι αὐτῷ καὶ διὰ τοῦτο καὶ νεοχμῶσαί τι ἐπῄει, καὶ γὰρ ἐτιμᾶτο, οὔτ' αὖ θαρσεῖν

2 *νομίζεται* VLb, *νομίζεσθαι* V 3 *ἐς* R. St., *εἰς* VCLb 6 *διῇξεν* Reim., *διῆξεν* VCLb 7 *οἱ οἰκέται αὐτοῦ οἱ δορυφόροι*] Germani corporis custodes intellegendi videntur 8 *ἐς* R. St., *εἰς* VCLb 9 *ἀναβασμῶν*] cf. ad 38, 6, 3 12 *πολλοὶ* inserui ex VC, om. Lb *περιιπτάμενοι*] *περιπτάμενοι* Sylb., an *περιιπτόμενοι*? cf. ad 50, 8, 3 *ἀπέπταντο*] an *ἀπέπτοντο*? *ἐνθύμιον*] *ἐνθύμιόν ⟨τι⟩* v. Herw., at cf. Thuc. 7, 50, 4 16 *δι' ὀλίγου* CLb, *δι' ὅλου* V 17 *τύχην* CLb, *τέχνην* V *κατακορῶς* Bk., *κατακορεῖς* VCLb, fuitne memor Dio Dem. 18, 182? 19 *ἐπεκάλουν* VC, *ἐδήλουν* Lb *βουλευόμενος* Xyl., *βουλόμενος* VCLb 24 [*ὅτι*] exp. Bk. 26 *ἐπῄνει*] *ἐπῇρε* Sylb. 30 *ἐπῄει*] *ἐπιῄει* V, *ἐποίει* C *καὶ γὰρ ἐτιμᾶτο* om. Lb *θαρσεῖν* Bk., *θαρρεῖν* VCLb.

5 καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐπιτολμῆσαί τι, καὶ γὰρ ἐκολούετο. καὶ μέντοι καὶ
οἱ λοιποὶ πάντες ἐναλλὰξ καὶ δι᾽ ὀλίγου τὰ ἐναντιώτατα ἀκούοντες, καὶ
μήτε τὸν Σεϊανὸν θαυμάζειν ἔτι ἢ καὶ καταφρονεῖν ἔχοντες, ἔς τε τὸν
Τιβέριον ὡς καὶ τεθνήξοντα ἢ καὶ ἥξοντα ὑποπτεύοντες, ἐν ἀμφιβόλῳ
ἐγίγνοντο.
7 Σεϊανὸν μὲν οὖν ταῦτά τε ἐτάραττε, καὶ πολλῷ μᾶλλον ὅτι ἐξ
ἀνδριάντος τινὸς αὐτοῦ τὰ μὲν πρῶτα καπνὸς πολὺς ἀνέθορεν, ἔπειτα
δὲ ἀφαιρεθείσης τῆς κεφαλῆς ὅπως τὸ γιγνόμενον ἴδωσιν, ὄφις μέγας
2 ἀνεπήδησεν, ἑτέρας τε εὐθὺς ἀντεπιτεθείσης αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἐκείνου
M 218r Xiph. 149, 6. 7 [τε] θύσειν ἑαυτῷ μέλλοντος (τά τε γὰρ [Xiph. 146, 30—149, 6] | *ἄλλα
καὶ ἑαυτῷ ἔθυε), σχοινίον περὶ τὸν αὐχένα αὐτοῦ περικείμενον
εὑρέθη. Τύχης τέ τι ἄγαλμα, ὃ ἐγεγόνει μέν, ὥς φασι, Τουλλίου
τοῦ βασιλεύσαντός ποτε ἐν τῇ Ῥώμῃ, τότε δὲ ὁ Σειανὸς οἴκοι τε
3 εἶχε καὶ μεγάλως ἤγαλλεν, αὐτός τε θύων εἶδεν ἀποστρεφόμενον
. . . . καὶ μετὰ τοῦθ᾽
ἕτεροι συνεξιόντες σφίσιν. οἱ δὲ δὴ ἄλλοι ὑπώπτευον μέν που ταῦτα,
ἀγνοοῦντες δὲ δὴ τὴν τοῦ Τιβερίου διάνοιαν, καὶ προσεκλογιζόμενοι
τό τε ἐκείνου ἔμπληκτον καὶ τὸ τῶν πραγμάτων ἀστάθμητον,
4 ἐπημφοτέριζον, καὶ ἰδίᾳ μὲν τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας διεσκόπουν,
κοινῇ δὲ δὴ ἐθεράπευον αὐτὸν διά τε τἆλλα καὶ ὅτι καὶ ὁ Τιβέ-
ριος ἱερέας μετ᾽ αὐτοῦ τε καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐποίησε,
καὶ τήν τε ἀνθυπατικὴν ἐξουσίαν αὐτῷ ἔδωκαν, καὶ προσεψηφί-
σαντο πᾶσιν ἀεὶ τοῖς ὑπατεύουσι παραγγέλλεσθαι κατὰ τὸ ἐκείνου
5 ζήλωμα ἄρξαι. ὁ δ᾽ οὖν Τιβέριος ταῖς μὲν ἱερωσύναις ἐτίμησεν
αὐτόν, οὐ μὴν καὶ μετεπέμψατο, ἀλλὰ καὶ αἰτησαμένῳ οἱ ὅπως ἐς
τὴν Καμπανίαν ἐπὶ προφάσει τῆς μελλονύμφου νοσησάσης ἔλθῃ,
κατὰ χώραν μεῖναι προσέταξεν ὡς καὶ αὐτὸς ὅσον οὔπω ἐς τὴν
Ῥώμην ἀφιξόμενος.
8 ἔκ τε οὖν τούτων ὁ Σεϊανὸς αὖθις ἠλλοιοῦτο, καὶ διότι καὶ
τὸν Γάιον ὁ Τιβέριος ἱερέα ἀποδείξας ἐπῄνεσε, καί τι καὶ ὡς διά-
2 δοχον αὐτὸν τῆς μοναρχίας ἕξων ἐνεδείκνυτο. κἂν ἐνεόχμωσέ τι,
ἄλλως τε καὶ τῶν στρατιωτῶν πρὸς πάντα ἑτοίμως ὑπακοῦσαι αὐτῷ
ἐχόντων, εἰ μὴ τὸν δῆμον ἰσχυρῶς τοῖς περὶ τοῦ Γαΐου λεχθεῖσι*

8 *δὲ ἀφαιρεθείσης* VLb, *διαφαιρεθείσης* C 10 [*τε*] exp. Sylb.
10 *ἄλλα καὶ ἑαυτῷ ἔθυε*] rursus incipit codex Marcianus, vide ad 57, 17, 8 et cf. vol. 1 p. LXXI 12 *Τουλλίου* R. St., *τοῦ ἀλίου* M 13 *Σειανὸς*] *σιανὸς* M (semper), cf. ad 57, 19, 5 15 lacunam indicavit Xyl. 21 *μετ᾽ αὐτοῦ τε*] corruptum, *μετὰ Γαίου* Baumgarten-Crusius ad Suet. *Gai.* 12, praeeunte Reimaro, quod mihi propter 8, 1 minus placet et praeterea expectem *μετὰ τοῦ Γαίου*, *μετὰ Γαίου γε* Bk., *μετὰ τοῦτο* Pflugk. 31 *ἕξων* R. St., *ἐξ ὧν* M.

πρὸς τὴν τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μνήμην ἡσθέντα εἶδε·
πρότερον γὰρ νομίζων καὶ ἐκείνους πρὸς ἑαυτοῦ εἶναι, τότε ὡς
ᾔσθετο τὰ τοῦ Γαΐου σπουδάζοντας, ἠθύμησε. καὶ ὁ μὲν μετεγί- 3
γνωσκεν ὅτι μηδὲν ἐν τῇ ὑπατείᾳ ἐνεόχμωσεν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι . . .
. . . . διά τε ταῦτα, καὶ ὅτι ὁ Τιβέριος ἐχθρόν τινα
αὐτοῦ ᾑρημένον μὲν πρὸ δέκα ἐτῶν Ἰβηρίας ἄρξαι, κρινόμενον δὲ
ἐπί τισιν ἐξ ἐκείνου ἀφῆκε, | καὶ δι' αὐτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἡγε- M 218v
μονεύσειν τινῶν ἢ καὶ ἄλλο τι δημόσιον πράξειν μέλλουσιν ἄδειαν
ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ τῶν τοιούτων δικῶν ἔδωκε. τῇ τε γερουσίᾳ 4
περὶ τοῦ Νέρωνος ἀποθανόντος γράφων Σεϊανὸν ἁπλῶς αὐτὸν
ὠνόμασε, μηδὲν ὧνπερ εἴθιστο προσθείς· καὶ προσέτι καὶ ἀπεῖπε
μήτ' ἀνθρώπων τινὶ θύεσθαι, διότι καὶ ἐκείνῳ τοῦτ' ἐγίγνετο,
μήτε ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ τιμῇ τι χρηματίζεσθαι, διότι πολλὰ ἐκείνῳ
ἐψηφίζετο. τοῦτο γὰρ ἀπηγορεύκει μὲν καὶ πρότερον, τότε δὲ
διὰ τὸν Σεϊανὸν ἀνενεώσατο· οὐ γάρ που ὁ μηδὲν ἑαυτῷ τοιοῦτο
γίγνεσθαι ἐπιτρέπων ἄλλῳ γε ἐφίει. ἐπ' οὖν τούτοις ἔτι καὶ μᾶλ- 9 Xiph. 149, 7 150, 16
λον αὐτοῦ κατεφρόνησαν, ὥστε καὶ φανερώτερον ἢ λανθάνειν καὶ
ἐξίστασθαι αὐτὸν καὶ ἐγκαταλείπειν. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Τιβέ-
ριος, καὶ θαρσήσας ὡς καὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν βουλὴν συμμάχους
ἕξων, ἐπεχείρησεν αὐτῷ· καὶ προκαθεὶς τὸν λόγον ὅτι τήν τε ἐξου- 2
σίαν οἱ τὴν δημαρχικὴν δώσοι, ὅπως ἀπροσδόκητον αὐτὸν ὅτι μά-
λιστα λάβῃ, ἐπέστειλε κατ' αὐτοῦ τῷ συνεδρίῳ διὰ Ναιουίου Σερ-
τωρίου Μάκρωνος, ἄρχειν τε αὐτὸν τῶν σωματοφυλάκων κρύφα
προκαταστήσας, καὶ πάνθ' ὅσα ἐχρῆν πραχθῆναι προδιδάξας. καὶ 3
ὃς νύκτωρ ἐς τὴν Ῥώμην ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι ἐλθών, τά τε ἐπε-
σταλμένα οἱ Μεμμίῳ τε Ῥηγούλῳ τότε ὑπατεύοντι (ὁ γὰρ συνάρ-
χων αὐτοῦ τὰ τοῦ Σεϊανοῦ ἐφρόνει) καὶ Γραικινίῳ Λάκωνι τῷ τῶν
νυκτοφυλάκων ἄρχοντι ἐπεκοίνωσε, καὶ ἀναβὰς ἅμα τῇ ἕῳ ἐς τὸ 4
παλάτιον (τῆς γὰρ βουλῆς ἕδρα ἐν τῷ Ἀπολλωνίῳ γενήσεσθαι ἔμελλε)

---

4 *ἄλλοι . . . .*] lacunam statuit Bk. recte opinor, nam verbum *κατεφρόνησαν* (v. 17) huc trahi posse, ut placuit Reiskio, haud mihi credibile, *ἄλλοι* ⟨*ἠλλοιοῦντο*⟩ vel *ἄλλοι* ⟨*αὐτοῦ κατεφρόνησαν*⟩ idem Bk., sane eiusmodi quid requiri videtur 15 *τοιοῦτο*] ita M 18 *ἐγκαταλείπειν* Bk. (cum Xiph.), *ἐγκαταλιπεῖν* M 20 *προκαθεὶς* Xyl. (cum Xiph.), *προσκαθεὶς* M *τὸν* om. Xiph. *τήν τε*] *τήν γε* R. St., *καὶ τὴν* Xiph., an *τε* expungendum cum Reiskio? 21 post *μάλιστα* iterat *αὐτὸν* M 22 *Ναιουίου*] ita M, *Ναιβίου* Xiph., *Ναίου* Mommsen (*pros. imp. Rom.* 2, 396), at numquam *Ναῖος* pro *Γναῖος* Dio, *Γναίου* legendum esse haud probabile, cf. ad c. 28, 4 27 *Γραικινίῳ* scripsi coll. C. I. L. 5, 3340 (lectionis certae), *γρακίνωι* M et Xiph. 29 *Ἀπολλωνίῳ*] cf. ad fr. 50, 1 et ad 43, 48, 3.

τῷ τε Σεϊανῷ μηδέπω ἐς αὐτὸ ἐσεληλυθότι περιέτυχε, καὶ ἰδὼν
αὐτὸν ταραττόμενον ὅτι μηδέν οἱ ὁ Τιβέριος ἐπεστάλκει, παρεμυ-
θήσατο εἰπὼν ἰδίᾳ καὶ ἐν ἀπορρήτῳ ὅτι τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν
5 δημαρχικὴν φέροι. καὶ ὁ μὲν περιχαρὴς ἐπὶ τούτῳ γενόμενος ἐς
M 219r τὸ βουλευτήριον ἐσεπήδησε· Μάκρων δὲ τοὺς | μὲν δορυφόρους τοὺς
περί τε ἐκεῖνον καὶ τὸ συνέδριον ὄντας ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπέπεμψε,
τήν τε ἡγεμονίαν σφίσι τὴν ἑαυτοῦ ἐκφήνας καὶ γράμματα παρὰ
6 τοῦ Τιβερίου γέρα τινὰ αὐτοῖς διδόντα φέρειν φήσας, τοὺς δὲ δὴ
νυκτοφύλακας ἀντ' αὐτῶν περὶ τὸν ναὸν περιστήσας ἐσῆλθέ τε ἐς
αὐτόν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ὑπάτοις δοὺς ἐξῆλθε πρὶν καὶ ὁτιοῦν
ἀναγνωσθῆναι, αὐτῷ τε τῷ Λάκωνι τἀνταῦθα φυλάττειν προστά-
ξας αὐτὸς ἐς τὸ στρατόπεδον, μὴ καὶ νεωτερισθείη τι, ὥρμησε.
10 κἀν τούτῳ ἡ ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη. ἦν δὲ μακρά, καὶ οὐδὲν ἀθρόον
κατὰ τοῦ Σεϊανοῦ εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα ἄλλο τι, εἶτα μέμψιν
κατ' αὐτοῦ βραχεῖαν, καὶ μετ' αὐτὴν ἕτερόν τι, καὶ κατ' ἐκείνου
ἄλλο· καὶ ἐπὶ τελευτῆς δύο τε βουλευτὰς τῶν ᾠκειωμένων οἱ κο-
2 λασθῆναι καὶ αὐτὸν ἐν φρουρᾷ γενέσθαι δεῖν ἔλεγεν. ἄντικρυς
γὰρ ἀποθανεῖν αὐτὸν ὁ Τιβέριος οὐ προσέταξεν, οὐχ ὅτι οὐκ ἐβού-
λετο, ἀλλ' ὅτι ἐφοβήθη μὴ ταραχή τις ἐκ τούτου γένηται· ὡς γοῦν
οὐδὲ τὴν ὁδὸν ἀσφαλῶς ποιήσασθαι δυνάμενος, τὸν ἕτερον τῶν
Xiph. 150, 16—20 ὑπάτων μετεπέμψατο. τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου, παρῆν δὲ
3 καὶ ἀκοῦσαι ἐπ' αὐτῇ καὶ ἰδεῖν πολλὰ καὶ ποικίλα. πρότερον μὲν
γάρ, πρὶν ἀναγιγνώσκεσθαι αὐτήν, ἐπαίνους τε αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν
δημαρχικὴν ἐξουσίαν ληψομένου ἐποιοῦντο καὶ ἐπιβοήμασιν ἐχρῶντο,
προλαμβάνοντες ὅσα ἤλπιζον, καὶ προσενδεικνύμενοί οἱ ὡς καὶ αὐ-
Xiph. 150, 20—24 4 τοὶ αὐτὰ δώσοντες· ἐπεὶ δ' οὐδὲν τοιοῦτον εὑρίσκετο, ἀλλὰ καὶ
πᾶν τοὐναντίον ἢ προσεδόκων ἤκουον, ἔν τε ἀπορίᾳ καὶ μετὰ τοῦτο
καὶ ἐν κατηφείᾳ πολλῇ ἐγίγνοντο. καί τινες καὶ ἐξανέστησαν τῶν
συγκαθημένων αὐτῷ· ὃν γὰρ πρόσθεν περὶ πολλοῦ φίλον ἔχειν ἐποι-
οῦντο, τούτῳ τότε οὐδὲ τῆς αὐτῆς συνεδρείας κοινωνεῖν ἤθελον.
Xiph. 150, 24—151, 10 5 κἀκ τούτου καὶ στρατηγοὶ καὶ δήμαρχοι περιέσχον αὐτόν, ὅπως μὴ
συνταράξῃ τι ἐκπηδήσας· ὅπερ πάντως ἂν ἐπεποιήκει, εἰ κατ' ἀρ-
M 219v χὰς | ἀθρόῳ τινὶ ἀκούσματι ἐπεπλήκτο. νῦν δὲ τό τε ἀεὶ ἀναγιγνω-
σκόμενον ὡς καὶ κοῦφον καὶ μόνον ὂν παρορῶν, καὶ μάλιστα μὲν
μηδὲν ἄλλο, εἰ δὲ μή, μήτι γε καὶ ἀνήκεστόν τι ἐπεστάλθαι περὶ

1 μηδέπω] μήπω Xiph. 15 ἕτερόν τι, καὶ κατ' ἐκείνου ἄλλο] ἕτερόν τι κατ' ἐκείνου, καὶ ἄλλο aut ἕτερόν τι καὶ μετ' ἐκεῖνο ἄλλο Rk., sine causa 25 προσενδεικνύμενοι] προενδεικνύμενοι Leuncl. frustra 26 δώσοντες] δωσείοντες Nab. (litt.). 34 ὡς Xyl. (cum Xiph.), ὅπως M 35 μήτι γε R. St., μήτοι γε M, τοι γε Xiph.

αὐτοῦ ἔλεξον, διετρίβη καὶ κατὰ χώραν ἔμεινε. κἀν τούτῳ προσ- 6
καλεσαμένου αὐτὸν τοῦ Ῥηγούλου οὐχ ὑπήκουσεν, οὐχ ὅτι ὑπερεφρό-
νησεν (ἤδη γὰρ ἐτεταπείνωτο) ἀλλ' ὅτι ἀήθης τοῦ προστάττεσθαί
τι ἦν. ὡς δὲ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον γε ἐκεῖνος ἐμβοήσας οἱ καὶ
τὴν χεῖρα ἅμα ἐκτείνας εἶπε "Σεϊανέ, δεῦρο ἐλθέ," ἐπηρώτησεν αὐ-
τὸν αὐτὸ τοῦτο, "ἐμὲ καλεῖς;" ὀψὲ δ' οὖν ποτε ἀναστάντι αὐτῷ
καὶ ὁ Λάκων ἐπεσελθὼν προσέστη. καὶ τέλος διαναγνωσθείσης 7
τῆς ἐπιστολῆς πάντες ἀπὸ μιᾶς γλώσσης καὶ κατεβόων αὐτοῦ καὶ
δεινὰ ἐπέλεγον, οἱ μὲν ἠδικημένοι οἱ δὲ πεφοβημένοι, ἄλλοι τὴν
φιλίαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπηλυγαζόμενοι, ἄλλοι τῇ μεταβολῇ αὐτοῦ
ἐπιχαίροντες. οὐ μὴν οὔτε πάντας αὐτοὺς οὔτε περὶ τοῦ θανάτου 8
τινὰ αὐτοῦ ὁ Ῥήγουλος ἐπεψήφισε, φοβηθεὶς μή τις ἐναντιωθῇ
κἀκ τούτου καὶ ταραχθῇ τι (συχνοὺς γὰρ δὴ καὶ συγγενεῖς καὶ
φίλους εἶχεν)· ἀλλ' ἕνα τινὰ ἀνακρίνας καὶ σύμψηφον ὅπως δεθῇ
λαβών, ἐξήγαγέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ συνεδρίου καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον Xiph. 151, 11—20
μετά τε τῶν ἄλλων ἀρχόντων καὶ μετὰ τοῦ Λάκωνος κατήγαγεν.
ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν κατεῖδεν, 11
ὥστε μηδαμῇ μηδαμῶς φυσᾶσθαι. ὃν γὰρ τῇ ἕῳ πάντες ὡς καὶ
κρείττω σφῶν ὄντα ἐς τὸ βουλευτήριον παρέπεμψαν, τοῦτον τότε
ἐς τὸ οἴκημα ὡς μηδενὸς βελτίω κατέσυρον, καὶ ὃν στεφάνων πρό-
τερον πολλῶν ἠξίουν, τούτῳ τότε δεσμὰ περιέθεσαν· ὃν δὲ ἐδορυ- 2
φόρουν ὡς δεσπότην, τοῦτον ἐφρούρουν ὡς δραπέτην καὶ ἀπεκά-
λυπτον ἐπικαλυπτόμενον, καὶ ὃν τῷ περιπορφύρῳ ἱματίῳ ἐκεκοσ- Bekk. Anecd. 167, 20
μήκεσαν, ἐπὶ κόρρης ἔπαιον, ὃν ⟨τε⟩ προσεκύνουν ᾧ τε ὡς θεῷ
ἔθυον, τοῦτον θανατώσοντες ἦγον. καὶ αὐτῷ καὶ | ὁ δῆμος προσ- 3 M 220r Xiph. 151, 20–26

15—23 > Joann. Antioch. fr. 79 § 8 M. (v. 37—46) [ubi verba *Σεϊανόν τε, ἄνδρα ὑπ' αὐτοῦ τε καὶ τῆς βουλῆς ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ἀξιώμασι προαχθέντα, αὐτοκράτορά τε ψηφισθέντα παρὰ τὰς ἁπάντων ἐλπίδας διέφθειρεν. ὃν γὰρ αὐτὸς καὶ παῖδα καὶ διάδοχον ἐκάλει, τοῦτον ἕλκεσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς παρεσκευάκει* ex superioribus fluxerunt, cf. c. 3, 9; 4, 1; 5, 1; 6, 2]

15—22 > Petr. Patr. *Exc. Vat.* 11 (p. 200 Mai = p. 183, 17—23 Dind.) [in quo quod post *καὶ ἐντεῦθεν μᾶλλον ἄν τις τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἐλεήσῃ* (ita cod.) legitur *καὶ παιδευθήσεται μήτε ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ὀγκοῦσθαι καὶ ἐπὶ τοῖς δοκοῦσιν ἐναντίοις μὴ δυσχεραίνειν* ipsius est Petri.]

1 *διετρίβη*] *διέτριβε* Cob., at cf. 47, 36, 4 et 48, 24, 5, vide quoque 47, 38, 5   7 *προσέστη*] ita M   14 *ἕνα τινὰ*] ⟨*ἄν'*⟩ *ἕνα τινὰ* v. Herw. (litt.), quocum quod sequitur non congruit, unus tantum senator sententiam rogatus videtur, cf. quoque c. 17, 2   23 *καὶ* exp. Kuiper. (litt.) coniungens *ἀπεκάλυπτον — ἐκεκοσμήκεσαν*   24 *ἐπὶ*] an ⟨*τοῦτον*⟩ *ἐπὶ*?   ⟨*τε*⟩ ins. R. St., cf. ad v. 23.

πίπτων πολλὰ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀπολωλόσιν ὑπ' αὐτοῦ ἐπεβόα, πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐλπισθεῖσιν ἐπέσκωπτε. τάς τε εἰκόνας αὐτοῦ πάσας κατέβαλλον καὶ κατέκοπτον καὶ κατέσυρον ὡς καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον αἰκιζόμενοι· καὶ οὕτω θεατὴς ὧν πείσεσθαι ἔμελλεν ἐγί-
Xiph. 151, 26 4 γνετο. τότε μὲν γὰρ ἐς τὸ δεσμωτήριον ἐνεβλήθη· ὕστερον δ' οὐ πολλῷ, ἀλλ' αὐθημερὸν ἡ γερουσία πλησίον τοῦ οἰκήματος ἐν τῷ Ὁμονοείῳ, ἐπειδὴ τά τε τοῦ δήμου τοιαῦτα ὄντα ᾔσθετο καὶ τῶν δορυφόρων οὐδένα ἑώρα, ἀθροισθεῖσα θάνατον αὐτοῦ κατεψηφί-
Xiph. 151, 26—152, 1 5 σατο. καὶ οὕτω δικαιωθεὶς κατά τε τῶν ἀναβασμῶν ἐρρίφη, καὶ αὐτὸν ὁ ὅμιλος τρισὶν ὅλαις ἡμέραις ἐλυμήνατο, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε. τά τε παιδία αὐτοῦ κατὰ δόγμα ἀπέθανε, τῆς κόρης, ἣν τῷ τοῦ Κλαυδίου υἱεῖ ἠγγυήκει, προδιαφθαρείσης ὑπὸ τοῦ δημίου, ὡς οὐχ ὅσιον ὂν παρθενευομένην τινὰ ἐν
6 τῷ δεσμωτηρίῳ διολέσθαι. καὶ ἡ γυνὴ Ἀπικᾶτα οὐ κατεψηφίσθη μέν, μαθοῦσα δὲ ὅτι τὰ τέκνα αὐτῆς τέθνηκε, καὶ σφων τὰ σώματα ἐν τοῖς ἀναβασμοῖς ἰδοῦσα, ἀνεχώρησε, καὶ ἐς βιβλίον γράψασα περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Δρούσου κατά τε τῆς Λιουίλλης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, δι' ἥνπερ που καὶ αὐτὴ τῷ ἀνδρὶ προσεκεκρούκει ὥστε μηκέτι συνοικεῖν, τὸ μὲν τῷ Τιβερίῳ ἔπεμψεν, αὐτὴ δ' ἑαυ-
7 τὴν διεχρήσατο. καὶ οὕτως ὁ Τιβέριος ἐντυχὼν τῷ βιβλίῳ, καὶ διελέγξας τὰ γεγραμμένα, τούς τε ἄλλους πάντας καὶ τὴν Λιουίλλαν ἀπέκτεινεν. ἤδη δὲ ἤκουσα ὅτι ἐκεῖνος μὲν αὐτῆς διὰ τὴν μητέρα τὴν Ἀντωνίαν ἐφείσατο, αὐτὴ δὲ ἡ Ἀντωνία ἑκοῦσα λιμῷ τὴν θυγατέρα ἐξώλεσε.

Xiph. 152, 1—8 12 τοῦτο μὲν οὖν ὕστερον ἐγένετο, τότε δὲ θόρυβος πολὺς ἐν τῇ πόλει συνηνέχθη. ὅ τε γὰρ δῆμος εἴ πού τινα τῶν μέγα παρὰ τῷ Σεϊανῷ δυνηθέντων καὶ δι' αὐτὸν ὑβρισάντων τι εἶδεν, ἐφόνευε·
M 220r 2 καὶ οἱ στρατιῶται ἀγανακτοῦντες ὅτι αὐτοί | τε ἐς τὴν τοῦ Σεϊανοῦ εὔνοιαν ὑπωπτεύθησαν καὶ οἱ νυκτοφύλακές σφων ἐς τὴν τοῦ αὐτοκράτορος πίστιν προετιμήθησαν, ἐμπρήσεις τε καὶ ἁρπαγὰς ἐποιοῦντο, καίτοι πάντων τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντων τὸ ἄστυ πᾶν ἐκ
3 τῆς τοῦ Τιβερίου ἐντολῆς φυλαττόντων. οὐ μὴν οὐδ' ἡ βουλὴ

6—12 > Zon. 11, 3 p. 442, 10—13 B. (p. 9, 1—5 D.) 19. 20 = Zon. 11, 3 p. 442, 13. 14 B. (p. 9, 5. 6 D.)

8 ἑώρα] ἑώρα ⟨θορυβούμενον⟩ Rk., quo vix opus 9 ἀναβασμῶν] cf. ad 38, 6, 3 12 ἠγγυήκει St., ἐνεγεγυήκει M, ἐνεγγεγυήκει Xiph., cf. ad 38, 9, 1 14 Ἀπικᾶτα Bk., ἀπικάτα M, *Apicata* Tac. *ann.* 4, 3. 11, *Apicatia* coll. C. I. L. 6, 9634 mavult Borgh. *Oeuvr.* 5, 307 frustra, cf. C. I. L. 6, 12126: 10, 8042, 15 17 *Λιουίλλης*] cf. ad 57, 22, 2.

ἡσύχαζεν, ἀλλ' οἵ τε τὸν Σεϊανὸν τεθεραπευκότες δεινῶς δέει τῆς
τιμωρίας ἐταράσσοντο, καὶ οἱ κατηγορηκότες ἢ καὶ καταμεμαρτυ-
ρηκότες τινῶν διὰ φόβον, ὑποψίᾳ τοῦ καὶ δι' ἐκεῖνον ἀλλ' οὐ διὰ
τὸν Τιβέριον αὐτοὺς διεφθάρθαι, ἐγίγνοντο. ὀλίγον τε πάνυ τὸ
θαρσοῦν ἦν, ὅσον ἔξω τε τούτων καθειστήκει καὶ τὸν Τιβέριον
ἠπιώτερον γενήσεσθαι προσεδόκα. τά τε γὰρ συμβεβηκότα σφίσιν 4
ἐς τὸν ἀπολωλότα, ὥσπερ που φιλεῖ γίγνεσθαι, ἔτρεπον, καὶ ἐκεῖνον
ἢ οὐδενὸς ἢ ὀλίγων ᾐτιῶντο· τὰ γὰρ πλείονα τὰ μὲν ἠγνοηκέναι,
τὰ δὲ καὶ ἄκοντα κατηναγκάσθαι πρᾶξαι ἔλεγον. ἰδίᾳ μὲν δὴ ὡς
ἕκαστοι οὕτω διετίθεντο, κοινῇ δὲ δὴ ἐψηφίσαντο, ὡς καὶ δεσπο-
τείας τινὸς ἀπηλλαγμένοι, μήτε πένθος τινὰ ἐπ' αὐτῷ ποιήσασθαι,
καὶ Ἐλευθερίας ἄγαλμα ἐς τὴν ἀγορὰν ἀνατεθῆναι, ἑορτήν τε διά 5 Xiph. 152, 8. 9
τε τῶν ἀρχόντων καὶ διὰ τῶν ἱερέων ἁπάντων, ὃ μηπώποτε ἐγε-
γόνει, ἀχθῆναι, καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐτελεύτησε καὶ ἵππων ἀγῶσι Xiph. 152, 9—11
καὶ θηρίων σφαγαῖς ἐτησίοις διά τε τῶν ἐς τὰς τέσσαρας ἱερωσύνας
τελούντων καὶ διὰ τῶν τοῦ Αὐγούστου θιασωτῶν ἀγάλλεσθαι, ὃ
οὐδέποτε ἐπεποίητο. ὃν γὰρ αὐτοὶ ταῖς τε ὑπερβολαῖς καὶ ταῖς 6
καινότησι τῶν τιμῶν πρὸς τὸν ὄλεθρον προήγαγον, κατὰ τούτου
καὶ τοῖς θεοῖς ξένα τινὰ ἐψηφίζοντο. οὕτω γάρ τοι σαφῶς ἠπί-
σταντο ὅτι ὑπ' ἐκείνων μάλιστα ἐξεφρόνησεν, ὥστ' ἀπαγορεῦσαι
παραχρῆμα διαρρήδην μήτε τιμὰς μηδενὶ ὑπερόγκους δίδοσθαι Xiph. 152, 11—16
μήτε τοὺς ὅρκους ἐπ' ἄλλου τινὸς πλὴν τοῦ αὐτοκράτορος ποιεῖσθαι.
καὶ μέντοι ταῦθ' οὕτω, καθάπερ ἐκ θείας τινὸς ἐπιπνοίας, ψηφι- 7
σάμενοι καὶ | τὸν Μάκρωνα καὶ τὸν Λάκωνα κολακεύειν οὐ πολλῷ M 221r
ὕστερον ἤρξαντο· χρήματά τε γὰρ αὐτοῖς πολλὰ καὶ τιμάς, Λάκωνι
μὲν τὰς τῶν τεταμιευκότων Μάκρωνι δὲ τὰς τῶν ἐστρατηγηκότων,
ἔδωκαν, καὶ αὐτῷ καὶ συνθεᾶσθαί σφισι καὶ ἱματίῳ περιπορφύρῳ
ἐν ταῖς εὐκταίαις πανηγύρεσι χρῆσθαι ἐπέτρεψαν. οὐ μέντοι καὶ 8 Xiph. 152, 16. 17
ἐκεῖνοι ἐδέξαντο αὐτά· τὸ γὰρ παράδειγμά σφας ὑπόγυον ὂν ἐθο-
ρύβει. οὐ μὴν οὐδ' ὁ Τιβέριος προσήκατό τι ἄλλων ⟨τ'⟩ αὐτῷ πολ-
λῶν ψηφισθέντων, καὶ ὅπως αὐτός τε πατὴρ τῆς πατρίδος τότε γε
ἄρξηται ὀνομάζεσθαι, καὶ τὰ γενέθλια αὐτῷ δέκα τε τῶν ἵππων

3 ὑποψίᾳ Rk., ὑποψίαν M   8 ὀλίγων R. St., ὀλίγον M, cf. 44, 53, 7   10 διετίθεντο] διετέθειντο St., at cf. 42, 29, 1   16 ἀγάλλεσθαι Leuncl. ex Xiph., ἀγγέλλεσθαι M   23 ἐπιπνοίας Reim. coll. 75, 4, 5; 78, 8, 2 (vide quoque Plat. *rep.* 6 p. 499 B; 7 p. 811 C, al.), ἐπινοίας M   27 αὐτῷ] merito suspectum, οὕτω Mommsen *Staatsr.* 1^2, 443, 4, αὐτοῖς Leuncl.   29 ὑπόγυον] cf. ad 42, 53, 2   30 ⟨τ'⟩ ins. Pflugk.   31 ἄρξηται] ἄρξαιτο Bk. frustra, cf. e. gr. fr. 57, 23; 53, 12, 3 et 40, 21, 1; 47, 44, 1, praeterea ad 38, 4, 5 et 50, 18, 1; 53, 18, 3; 53, 28, 2   32 αὐτῷ] αὐτοῦ Reim.   δέκα] δώδεκα Reim. immerito, cf. ad 59, 7, 3.

*ἁμίλλαις καὶ ἑστιάσει τῆς γερουσίας τιμῷτο· ἀλλὰ καὶ προηγόρευσεν
αὖθις μηδένα μηδὲν τοιοῦτον ἐσηγεῖσθαι.*

13 *ταῦτα μὲν ἐν τῇ πόλει ἐγίγνετο, ὁ δὲ δὴ Τιβέριος τέως μὲν
ἐν δέει μεγάλῳ καθειστήκει μὴ ὁ Σεϊανὸς κατασχὼν αὐτὴν ἐπ' αὐ-
τὸν ἐπιπλεύσῃ, καὶ πλοῖα παρεσκευάσατο ἵνα, ἄν τι τοιοῦτο συμβῇ,
διαφύγῃ· τῷ τε Μάκρωνι, ὥς τινές φασιν, ἐνετείλατο ὅπως, ἄν τι
παρακινηθῇ, τὸν Δροῦσον ἔς τε τὴν βουλὴν καὶ ἐς τὸν δῆμον ἐσα-*
2 *γάγῃ καὶ αὐτοκράτορα ἀποδείξῃ. ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν αὐτὸν ἀπολωλότα,
ἔχαιρεν ὥσπερ εἰκὸς ἦν, οὐ μέντοι καὶ τὴν πρεσβείαν τὴν πεμ-
φθεῖσαν ἐπὶ τούτῳ προσεδέξατο, καίπερ πολλῶν μὲν παρὰ τῆς
βουλῆς πολλῶν δὲ καὶ παρὰ τῶν ἱππέων τοῦ τε πλήθους, ὥσπερ*
3 *καὶ πρίν, σταλέντων· ἀλλὰ καὶ τὸν ὕπατον τὸν Ῥήγουλον, τά τε
αὐτοῦ ἀεὶ φρονήσαντα καὶ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐς τὴν πόλιν
αὐτοῦ κομιδῆς, ὥσπερ ἐπεστάλκει, ἐλθόντα, ἀπεώσατο.*

14 *Σεϊανὸς μὲν δὴ μέγιστον τῶν τε πρὸ αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐ-
τόν, πλὴν Πλαυτιανοῦ, τὴν ἡγεμονίαν ταύτην λαβόντων ἰσχύσας*
cf. Xiph. 152, 18—21 *οὕτως ἀπήλλαξεν, οἱ δὲ δὴ συγγενεῖς οἵ τε ἑταῖροι αὐτοῦ καὶ οἱ
λοιποὶ πάντες οἵ τι αὐτὸν κολακεύσαντες καὶ οἱ τὰς τιμὰς αὐτῷ*
2 *ἐσηγησάμενοι ἐκρίνοντο· καὶ ἐκείνων τε οἱ πλείους ἡλίσκοντο ἐφ'
οἷς πρότερον ἐφθονοῦντο, καὶ οἱ ἄλλοι κατεδίκαζόν σφων ἐφ' οἷς*
M 221v *πρότερον ἐψηφίσαντο. καὶ συχνοὶ καὶ τῶν | κεκριμένων τε ἐπί τισι
καὶ ἀφειμένων καὶ κατηγορήθησαν αὖθις καὶ ἑάλωσαν ὡς καὶ τὴν*
3 *ἐκείνου χάριν τότε σωθέντες. οὕτως, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἔγκλημά*
Xiph. 152, 21—24 *τῳ ἐπεφέρετο, ἀλλ' αὐτό γε τότε ἐξήρκει οἱ πρὸς τὴν τιμωρίαν ὅτι
φίλος τοῦ Σεϊανοῦ ἐγεγόνει, καθάπερ οὐ καὶ αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου
φιλήσαντος αὐτὸν καὶ δι' ἐκεῖνον καὶ τῶν ἄλλων οὕτω σπουδασάν-*
4 *των. ἐμήνυον δὲ δὴ ταῦτα ἄλλοι τε καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα τὸν
Σεϊανὸν θεραπεύοντες· οἷα γὰρ ἀκριβῶς τοὺς ὁμοίους σφίσιν εἰδό-
τες, οὐδὲν πρᾶγμα εἶχον οὔτ' ἀναζητοῦντες αὐτοὺς οὔτε ἐξελέγχοντες.
καὶ οἱ μέν, ὡς σωθησόμενοί τε διὰ τοῦτο καὶ τιμὰς καὶ χρήματα
προσληψόμενοι, οἱ μὲν κατηγόρουν τινῶν οἱ δὲ κατεμαρτύρουν,*

17—603, 6 cf. Zon. 11, 3 p. 442, 14. 15 B (p. 9, 6—8 D.)

15—19 > Joann. Antioch. fr. 79 § 8. 9 M. (v. 46—48) [qui de suo videtur addidisse *ὡς τοσοῦτον ἐκλεῖψαι τὴν σύγκλητον, ὥστε μηδὲ ἐς τὰς κατ' ἔτος* [*κατέθος* cod.] *ἀρχαιρεσίας διαρκεῖν.* ad ultima cf. c. 20. 4].

17 sqq. cf. Petr. Patr. *exc. Vat.* 12 (p. 200 Mai. = p. 183, 24—26 Dind.)

9 *ἔχαιρεν*] *ἔχαιρε* ⟨*μὲν*⟩ Bk. 18 *τι*] *τε* Leuncl. 24 *γε* H. St., *τι* M *τότε*] *τοῦτο* Reim., ⟨*τοῦτο*⟩ *τότε* v. Herw., frustra uterque 28 *θεραπεύοντες*] *θεραπεύσαντες* Rk., quod non displicet.

συνέβη δὲ αὐτοῖς μηδενὸς ὧν ἤλπιζον τυχεῖν· τοῖς γὰρ αὐτοῖς ἐγκλήμασιν οἷς τοὺς ἄλλους μετῄεσαν ἐνεχόμενοι, τὸ μέν τι δι' ἐκεῖνα τὸ δὲ καὶ ὡς προδοσέταιροι, προσαπώλλυντο. τῶν οὖν αἰτιαθέντων συχνοὶ μὲν καὶ κατηγορήθησαν παρόντες καὶ ἀπελογήσαντο, καὶ παρρησίᾳ γε εἰσὶν οἳ μεγάλῃ ἐχρήσαντο· οἱ δὲ δὴ πλείους αὐτοὶ ἑαυτοὺς πρὶν ἁλῶναι διέφθειραν. (cf. Xiph. 152, 20. 21) 2 ἐποίουν δὲ τοῦτο μάλιστα μὲν τοῦ μήτε τὴν ὕβριν μήτε τὴν αἰκίαν φέρειν (πάντες γὰρ οἵ τινα τοιαύτην αἰτίαν λαβόντες, οὐχ ὅπως ἱππῆς ἀλλὰ καὶ βουλευταί, οὐδ' ὅπως ἄνδρες ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, ἐς τὸ δεσμωτήριον συνεωθοῦντο, καὶ καταψηφισθέντες οἱ μὲν ἐκεῖ ἐκολάζοντο, οἱ δὲ καὶ 3 ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου ὑπὸ τῶν δημάρχων ἢ καὶ τῶν ὑπάτων κατεκρημνίζοντο, καὶ ἔς τε τὴν ἀγορὰν τὰ σώματα ἁπάντων αὐτῶν ἐρρίπτετο καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβάλλετο), ἤδη δὲ καὶ ὅπως οἱ παῖδες τῶν οὐσιῶν αὐτοὺς κληρονομῶσιν· ὀλίγαι γὰρ πάνυ 4 τῶν ἐθελοντηδὸν πρὸ τῆς δίκης τελευτώντων ἐδημεύοντο, προκαλουμένου διὰ τούτου τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Τιβερίου αὐτοέντας γίγνεσθαι, ἵνα μὴ αὐτός σφας ἀποκτείνειν δοκῇ, ὥσπερ οὐ πολλῷ δεινότερον ὂν αὐτοχειρίᾳ τινὰ ἀποθανεῖν ἀναγκάσαι τοῦ τῷ δημίῳ (M 222r) αὐτὸν παραδοῦναι. αἱ δ' οὖν πλεῖσται τῶν οὐχ οὕτως ἀποθανόντων 16 οὐσίαι ἐδημοσιοῦντο, βραχέος τινὸς ἢ καὶ μηδενὸς τοῖς κατηγορήσασιν αὐτῶν διδομένου. καὶ γὰρ τὰ χρήματα δι' ἀκριβείας ἤδη πολὺ μᾶλλον ἐποιεῖτο. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τέλος τι διακοσιοστὴν 2 ἔχον ἑκατοστὴν ἤγαγε, καὶ ἐκληρονόμει παντὸς τοῦ καταλειφθέντος αὐτῷ· κατέλειπον δὲ δὴ πάντες ὀλίγου καὶ οἱ ἑαυτοὺς ἀναχρώμενοι, ὥσπερ καὶ τῷ Σεϊανῷ ὅτε ἔζη. τῇ δ' αὐτῇ ἐκείνῃ διανοίᾳ ᾗ τὰ 3 τῶν ἑκόντως ἀποθνησκόντων χρήματα οὐκ ἀφῃρεῖτο, καὶ τὰς ἐσαγγελίας πάσας ἐς τὴν γερουσίαν ἐσῆγεν, ὅπως αὐτός τε ἔξω αἰτίας, ὥς γε καὶ ἐδόκει, ᾖ, καὶ ἡ βουλὴ αὐτὴ ἑαυτῆς ὡς καὶ ἀδικούσης τι καταψηφίζηται. ὅθεν καὶ πάνυ ἀκριβῶς ἔμαθον, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν 4 ἀπολλύμενοι, ὅτι καὶ τὰ πρότερον ἐκεῖνα οὐ τοῦ Σεϊανοῦ μᾶλλον ἢ τοῦ Τιβερίου ἔργα ἦν. οὐ γὰρ μόνον οἱ κατηγορήσαντές τινων ἐκρίνοντο ἢ καὶ οἱ καταμαρτυρήσαντες κατεμαρτυροῦντο, ἀλλὰ καὶ

---

7 τοῦ scripsi, τῷ M, quod huius loci non videtur 8 ἱππῆς] ita M (ἱππεῖς) 16 αὐτοέντες] cf. ad fr. 13, 2 21 ἤδη πολὺ St., ἢ δεῖπνα M, ἤδη που Reim., ἤδη παντὸς v. Herw., cf. 57, 17, 8 22 διὰ τοῦτο] ita M 23 ἑκατοστὴν ἤγαγε] ἐς ἑκατοστὴν ἤγαγε Leuncl., ἑκατοστὴν ἐπήγαγε Rk. 24 κατέλειπον Bk., κατέλιπον M 26 ἑκόντως] an ἑκόντων?, ἑκόντως tamen restituendum 38, 26, 5 coll. Plat. *Prot.* p. 333 B, *Hipp. min.* p. 374 D 28 ἀδικούσης Rk., διαδικούσης M. διαδικεῖν dicitur de iis qui inter se litigant, cf. 40, 55, 2, Plut. **reg. et. imp. apophth.** p. 196 B.

5 οἱ κατεψηφισμένοι τινῶν ἀνθηλίσκοντο. οὕτως οὔθ' ὁ Τιβέριός
τινων ἐφείδετο, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν αὐτοῖς κατ' ἀλλήλων ἀπεχρῆτο,
οὔτ' ἄλλον βέβαιον φίλον οὐδένα ...., ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ καὶ τὸ
cf. Xiph. 152, 18 ἀδικοῦν καὶ τὸ ἀναμάρτητον τό τε ὑποπτεῦόν τι καὶ τὸ ἀδεὲς πρὸς
Exc. V. 194 6 τὴν τῶν Σεϊανῶν ἐγκλημάτων ἀνάκρισιν ἐγίγνετο. ἔδοξε μὲν γάρ
τινα ἀμνηστίαν αὐτῶν ὀψέ ποτε ἐσηγήσασθαι· καὶ γὰρ πενθεῖν
τοῖς βουλομένοις αὐτὸν ἐπέτρεψε, προσαπειπὼν μηδὲ ἐφ' ἑτέρου
7 τινὸς κωλύεσθαί τινα τοῦτο ποιεῖν, ὃ πολλάκις ἐψηφίζετο· οὐ μὴν
καὶ τῷ ἔργῳ ἐβεβαίωσεν αὐτήν, ἀλλ' ὀλίγον διαλιπὼν ἔπειτα καὶ
ἐπὶ τῷ Σεϊανῷ καὶ ἐφ' ἑτέροις ἀθεμίτοις ἐγκλήμασι συχνοὺς ἐκό-
λασεν, ᾐσχυγκέναι τε καὶ ἀπεκτονέναι καὶ τὰς συγγενεστάτας σφί-
σιν αἰτιαθέντας.

17 τοιαύτης δ' οὖν τότε τῆς κατασιάσεως οὔσης, καὶ μηδ' ἀπαρ-
M 222r νήσασθαί τινος δυναμένου τὸ μὴ οὐ καὶ τῶν σαρκῶν ἂν αὐτοῦ ἡδέως
p. C. 32 ἐμφαγεῖν, γελοιότατον πρᾶγμα τῷ ἑξῆς ἔτει, ᾧ Γναῖος Δομίτιος
2 καὶ Κάμιλλος Σκριβωνιανὸς ὑπάτευσαν, ἐγένετο. νομιζομένου γὰρ
συχνὸν ἤδη χρόνον μηκέτι κατὰ ἄνδρα τὴν βουλὴν ἐν τῇ νουμηνίᾳ
ὀμνύναι, ἀλλ' ἑνός, ὥσπερ εἴρηταί μοι, προομνύντος καὶ τοὺς λοι-
ποὺς συνεπαινεῖν, οὐκ ἐποίησαν αὐτό, ἀλλὰ αὐτεπάγγελτοι, μηδενός
σφας ἀναγκάσαντος, ἰδίᾳ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐπιστώθησαν
3 ὥσπερ τι παρὰ τοῦτο μᾶλλον εὐορκήσοντες. πρότερον μὲν γὰρ καὶ
ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐδ' ὀμνύντα τινὰ τὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ φέ-
ροντα, ὥσπερ εἶπον, ἠνέσχετο· τότε δὲ καὶ ἕτερόν τι γελοιότερον
ἐγένετο. προχειρίσασθαί τε γὰρ αὐτὸν ὅσους ἂν ἐθελήσῃ σφῶν,
καὶ ἐξ αὐτῶν εἴκοσιν, οὓς ἂν ὁ κλῆρος ἀποφήνῃ, φρουροῖς, ὁσάκις

5—605, 23 = Exc. Val. 194: ὅτι ὁ Τιβέριος ἔδοξεν ὀψέ ποτε ἀμνηστίαν αὐτῶν ἀνακρινομένων ἐσηγήσασθαι — ἐς φυλακὴν παραδοῦναι. [V. L. vide infra. praeterea: 7 προσειπὼν 8 τινα om. ὃ πολλάκις ἐψηφίζετο om. 10 ἐφ' om. 11 τε γὰρ καὶ 15. 16 τῷ ἑξῆς — ὑπάτευσαν om. 16—20 νομιζομένου γὰρ τὸ μὴ κατὰ ἄνδρα ὀμνύναι ἀλλ' ἑνὸς καὶ τοὺς λοιποὺς συνεπαινεῖν αὐτεπάγγελτοι μηδενὸς ἀναγκάσαντος 20 ἑαυτοὺς 21 μᾶλλον παρὰ τοῦτο μὲν om. καὶ — ἔτη om. 23 ὥσπερ εἶπον om. τότε δὲ om. τι om. 24 ἐγένετο om.

3 οὐδένα ......] lacunam agnovit R. St., qui οὐδένα ⟨εἶχεν⟩ quod ferri nequit, an οὐδένα ⟨οὐδεὶς εἶχεν⟩ mutato praecedenti ἄλλον in ἄλλως?, οὐδὲν ἦν mutato ἄλλον in ἄλλο Kuiper. (litt.) ἴσῳ] ἴσῳ ⟨οἱ⟩ Bk. 5 Σεϊανῶν] Σημαντείων Rk. 7 μηδὲ Reim., μηδένα M cod. Peir. 14 ἂν inserui ex cod. Peir., om. M 15 Γναῖος] an Γναῖός τε? 18 προομνύντος H. St., προσομνύντος M ὥσπερ εἴρηταί μοι] in lacuna cod. M inter 57, 17, 8 et 58, 7, 2 i. e. inter annos p. C. 18 et 31 23 ὥσπερ εἶπον] cf. 57, 8, 4.

ἂν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσίῃ, ξιφίδια ἔχουσι χρῆσθαι ἐψηφίσαντο.
τῶν τε γὰρ ἔξω πρὸς τῶν στρατιωτῶν τηρουμένων καὶ εἴσω μηδε- 4
νὸς ἰδιώτου ἐσιόντος, δι᾿ οὐδένα δῆλον ὅτι ἄλλον, ἀλλὰ δι᾿ ἑαυτοὺς
μόνους ὡς καὶ πολεμίους οἱ ὄντας τὴν φρουρὰν αὐτῷ δοθῆναι
ἔγνωσαν. ὁ δ᾿ οὖν Τιβέριος ἐπῄνεσε μὲν αὐτούς, καὶ χάριν δῆθεν 18
τῆς εὐνοίας σφίσιν ἔγνω, τὸ δὲ δὴ πρᾶγμα ὡς καὶ ἀήθες διεκρού-
σατο· οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἦν ὥστ᾿ αὐτοῖς γε ἐκείνοις, οὓς τε
ἐμίσει καὶ ὑφ᾿ ὧν ἐμισεῖτο, ξίφη δοῦναι. ἀμέλει καὶ ἐξ αὐτῶν 2
τούτων προσυποτοπήσας σφᾶς (πᾶν γὰρ ὅ τι ἄν τις παρὰ τὴν
ἀλήθειαν ἐπὶ κολακείᾳ ποιῇ ὑποπτεύεται) τοῖς μὲν ἐκείνων ψη-
φίσμασι μακρὰ χαίρειν ἔφρασε, τοὺς δὲ δορυφόρους καὶ λόγοις καὶ
χρήμασι, καίπερ τὰ τοῦ Σεϊανοῦ φρονήσαντας εἰδώς, ἐτίμησεν, ἵνα
αὐτοῖς προθυμοτέροις κατ᾿ αὐτῶν χρῆσθαι ἔχῃ. ἔστι μὲν γὰρ ὅτε 3
καὶ τοὺς βουλευτὰς αὖθις ἐπῄνεσεν, ἐπεί σφισιν ἐκ τοῦ δημοσίου
τὸ ἀργύριον δοθῆναι ἐψηφίσαντο· οὕτω δὲ δὴ ἀκριβῶς τοὺς μὲν
τῷ λόγῳ ἀντεξηπάτα τοὺς δὲ τῷ ἔργῳ προσηταιρίζετο, ὥστε καὶ
Ἰούνιον [Γαλλῆνον] Γαλλίωνα, θέαν τοῖς | διαστρατευσαμένοις αὐ- M 223r
τῶν ἐν τῇ τῶν ἱππέων ἕδρᾳ δίδοσθαι ἐσηγησάμενον, μὴ μόνον 4
φυγαδεῦσαι, αὐτὸ τοῦτο ἐπικληθέντα ὅτι σφᾶς ἀναπείθειν ἐδόκει
τῷ κοινῷ μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ εὐνοεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδὴ ἔγνω αὐτὸν ἐς
Λέσβον ἀπαίρειν, τῆς τε ἐκεῖ ἀσφαλοῦς εὐδαιμονίας ἀφελέσθαι
καὶ ἐς φυλακὴν τοῖς ἄρχουσιν, ὥσπερ ποτὲ τὸν Γάλλον, παρα-
δοῦναι. καὶ ἵνα γε ἐπὶ μᾶλλον ἑκατέρους πείσῃ ὅπως περὶ ἀμ- 5
φοτέρων αὐτῶν φρονοίη, ᾐτήσατο παρὰ τῆς βουλῆς οὐ πολλῷ ὕσ-
τερον ἀρκεῖν οἱ τόν τε Μάκρωνα καὶ χιλιάρχους ἐς τὸ συνέδριον
ἐσάγεσθαι. οὐ γάρ που καὶ ἐδεῖτό τι αὐτῶν, ὅς γε οὐδὲ ἐς τὴν
πόλιν ἔτι ἐσελθεῖν ἐνενόει, ἀλλὰ τό τε ἐκείνων μῖσος καὶ τὴν τῶν

5 οὖν Τιβέριος om. 6 ἔγνω σφίσι 10 ἐκείνοις 12 καίπερ — εἰδώς om. 13 αὐτῶν | χρῆσθαι fol. 153v ἔστι μὲν γὰρ ὅτε om. αὖθις om. ὅτι τὸ ἀργύριον σφίσιν ἐκ τοῦ δημοσίου δοθῆναι ἐψηφίσαντο (pro ἐπεὶ — ἐψηφίσαντο) 20 ἐς Λέσβον ἀπαίροντα (pro καὶ ἐπειδὴ — ἀπαίρειν) 21 τε om. 22 τοῖς — Γάλλον om.]

1 *ἐσίῃ* cod. Peir., *ἐσηιηι* M 4 *οἱ ὄντας* cod. Peir., *ἐσιόντας* M 8 *ἐμισεῖτο* scripsi ex M cod. Peir., *μάλιστα ἐμισεῖτο* R. St. 17 *Ἰούνιον* R. St., *οὐίνιον* M, *βίνον* cod. Peir., *Iunius* Tac. *ann.* 6, 3 *Γαλλίωνα* Xyl., *γαλλῆνον γαλλίωνα* M, *γαλλῖνον* cod. Peir., *Gallio* Ovid. *ex Ponto* 4, 11, 1, Sen. *contr.* 10 *pr.* 13 et saepius, Quint. *inst. orat.* 3, 1, 21; 9, 2, 91, Tac. *l. l.*, *dial.* 26 *αὐτῶν* R. St., *αὐτὸν* M cod. Peir. 23 *πείσῃ*] *παραστήσῃ* Rk., at cf. 39, 45, 3 25 *καὶ*] *καὶ* ⟨*δέκα*⟩ (*l*) vel *καὶ* ⟨*ὀλίγους*⟩, vel *καί* ⟨*τινας*⟩ Rk., cf. Tac. *ann.* 6, 15 26 *ἐδεῖτό* R. St., *ἐδέετό* M.

6 *στρατιωτῶν εὔνοιαν ἐνδείξασθαί σφισιν ἠθέλησε. καὶ τοῦτο καὶ αὐτοὶ οἱ βουλευταὶ ὡμολόγησαν· τῷ γοῦν δόγματι προσενέγραψαν ὥστε ἐρευνᾶν σφων συνιόντων, μὴ καὶ ξιφίδιόν τις ὑπὸ μάλης ἔχῃ, γίγνεσθαι.*

Xiph. 152, 26—153, 17
19 *τοῦτο μὲν δὴ τῷ ἐχομένῳ ἔτει ἐγνώσθη, τότε δὲ ἐφείσατο μὲν*
καὶ ἄλλων τινῶν καίτοι τῷ Σεϊανῷ ᾠκειωμένων, ἐφείσατο δὲ καὶ
Λουκίου Καισιανοῦ στρατηγοῦ Μάρκου τε Τερεντίου ἱππέως, ἐκεί-
νου μὲν ὑπερφρονήσας τά τε ἄλλα πάντα διὰ φαλακρῶν ἐν τοῖς
Φλωραλίοις μέχρι νυκτὸς ἐπὶ τῇ τοῦ Τιβερίου χλευασίᾳ, ὅτι τοι-
2 *οῦτος ἦν, ποιήσαντος, καὶ φῶς τοῖς ἀπιοῦσιν ἐκ τοῦ θεάτρου διὰ*
πεντακισχιλίων παίδων ἀπεξυρημένων παρασχόντος (τοσοῦτον γὰρ
ἐδέησε δι' ὀργῆς αὐτῷ γενέσθαι ὥστ' οὐδὲ προσεποιήσατο ἀρχὴν
ὅτι περὶ αὐτῶν ἠκηκόει, καίπερ Καισιανῶν ἐξ ἐκείνου πάντων τῶν
3 *φαλακρῶν ὀνομασθέντων), τοῦ δὲ δὴ Τερεντίου, ὅτι ἐπὶ τῇ τοῦ*
Σεϊανοῦ φιλίᾳ κρινόμενος οὐχ ὅσον οὐκ ἠρνήσατο, ἀλλὰ καὶ ἔφη
καὶ σπουδάσαι μάλιστα αὐτὸν καὶ θεραπεῦσαι, ἐπειδὴ καὶ ὑπ'
αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου οὕτως ἐτιμᾶτο, "ὥστ' εἰ μὲν ἐκεῖνος ὀρθῶς"
4 *εἶπεν "ἐποίει τοιούτῳ φίλῳ χρώμενος, οὐδὲ ἐγώ τι ἠδίκηκα· εἰ*
M 223[7] *δ' ὁ αὐτοκράτωρ ὁ πάντα | ἀκριβῶς εἰδὼς ἐπλανήθη, τί θαυμα-*
στὸν εἰ καὶ ἐγὼ οἱ συνεξηπατήθην; καὶ γάρ τοι προσήκει ἡμῖν πάν-
τας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τιμωμένους ἀγαπᾶν, μὴ πολυπραγμονοῦντας
ὁποῖοί τινές εἰσιν, ἀλλ' ἕνα ὅρον τῆς φιλίας σφῶν ποιουμένους
5 *τὸ τῷ αὐτοκράτορι αὐτοὺς ἀρέσκειν." ἥ τε γὰρ βουλὴ διὰ ταῦτα*
αὐτὸν ἀφῆκε, καὶ προσέτι καὶ τοῖς κατηγορήσασιν αὐτοῦ προσεπε-
τίμησε, καὶ ὁ Τιβέριος συγκατέθετό σφισι. τόν τε Πίσωνα τὸν
πολίαρχον τελευτήσαντα δημοσίᾳ ταφῇ ἐτίμησεν, ὅπερ που καὶ ἄλ-
λοις ἐχαρίζετο· καὶ Λούκιον ἀντ' αὐτοῦ Λαμίαν ἀνθείλετο, ὃν
6 *πρόπαλαι τῇ Συρίᾳ προστάξας κατεῖχεν ἐν τῇ Ῥώμῃ. τοῦτο δὲ*
καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν ἐποίει, ἔργῳ μὲν μηδενὸς αὐτῶν δεόμενος,
λόγῳ δὲ δὴ τιμᾶν αὐτοὺς προσποιούμενος. κἀν τούτῳ Οὐιτρασίου

14–23 = Petr. Patr. *Exc. Vat.* 13 (p. 200 Mai = p. 183, 27–184, 3 Dind.)

2 *γοῦν* Bk., *δ' οὖν* M 7 *Καισιανοῦ* conieci *Mnem. N. S.* 1885 p. 314, *καὶ σιανοῦ* M, totum locum ita exhibet Xiph.: *κασιανοῦ ἐφείσατο λουκίου τε σιανοῦ*, *καὶ Σηιανοῦ* R. St., *Σηιανοῦ* Reim., *L. Apronius Caesianus* cos. a. 39 intellegitur, cf. ad *ind.* l. 59 9 *μέχρι*] *ἕωθεν μέχρι* Bk. ex Xiph. 13 *Καισιανῶν* scripsi, *καὶ σιανῶν* M, *σιανῶν* Xiph., *καὶ Σηιανῶν* R. St. 24 *προσεπετίμησε* Camerarius, *προσετίμησε* M, *προετίμησε* Xiph. 27 *Λαμίαν* Turn., *ταμιείαν* M (ut in eo pro *ταμίαν* scribi solet), cf. Tac. *ann.* 6, 27 28 *Συρίᾳ* Casaubonus ad Suet. *Tib.* 63 coll. Tac. *l. l.*, *στρατιᾷ* M 29 *ἐφ' ἑτέρων πολλῶν*] cf. Plat. *leg.* 7 p. 793 E, *rep.* 5 p. 475 A *μηδενὸς*] *μηδὲν* Bk., recte fortasse 30 *Οὐιτρασίου* scripsi, *οὐητρασίου* M.

Πωλίωνος τοῦ τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντος τελευτήσαντος Ἰβήρῳ τινὶ Καισαρείῳ χρόνον τινὰ τὸ ἔθνος ἐπέτρεψε.

τῶν δ᾽ οὖν ὑπάτων ὁ μὲν Δομίτιος δι᾽ ἔτους ἦρξε (τῆς γὰρ 20 Ἀγριππίνης τῆς τοῦ Γερμανικοῦ θυγατρὸς ἀνὴρ ἦν), οἱ δ᾽ ἄλλοι ὥς που τῷ Τιβερίῳ ἔδοξε. τοὺς μὲν γὰρ ἐπὶ μακρότερον τοὺς δὲ ἐπὶ βραχύτερον ἂν ᾑρεῖτο, καὶ τοὺς μὲν ἔτι καὶ θᾶσσον τοῦ τεταγμένου ἀπήλλασσε, τοῖς δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον ἄρχειν ἐδίδου. ἤδη δὲ 2 καὶ ἐς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ἀποδείξας ἄν τινα ἐκεῖνον μὲν κατέλυεν, ἕτερον δὲ καὶ αὖθις ἕτερον ἀντικαθίστη· καί τινας καὶ ἐς τρίτον ἑτέρους προχειριζόμενος, εἶτα ἄλλους ὑπατεύειν πρὸ αὐτῶν ἀνθ᾽ ἑτέρων ἐποίει. καὶ περὶ μὲν τοὺς ὑπάτους ταῦτα διὰ πάσης ὡς 3 εἰπεῖν τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ ἐγίγνετο· τῶν δὲ δὴ τὰς ἄλλας ἀρχὰς αἰτούντων ἐξελέγετο ὅσους ἤθελε, καί σφας ἐς τὸ συνέδριον ἐσέπεμπε, τοὺς μὲν συνιστὰς αὐτῷ, οἵπερ ὑπὸ πάντων ᾑροῦντο, τοὺς δὲ ἐπί τε τοῖς δικαιώμασι καὶ ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ τῷ τε κλήρῳ ποιούμενος. καὶ μετὰ τοῦτο ἔς τε τὸν δῆμον καὶ ἐς τὸ πλῆθος οἱ 4 προσήκοντες ἑκατέρῳ, | τῆς ἀρχαίας ὁσίας ἕνεκα, καθάπερ καὶ νῦν, M 224r ὥστε ἐν εἰκόνι δοκεῖν γίγνεσθαι, ἐσιόντες ἀπεδείκνυντο. εἰ δ᾽ οὖν ποτε ἐνέλιπόν τινες ἢ καὶ φιλονεικίᾳ ἀκράτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ἐλάττους προεχειρίζοντο. τῷ γοῦν ἐπιόντι ἔτει, ἐν ᾧ ὅ τε Γάλβας ὁ 5 p. C. 33 Σέρουιος ὁ μετὰ ταῦτα αὐταρχήσας καὶ Λούκιος Κορνήλιος τὸ τῶν ὑπάτων ὄνομα ἔσχον, πεντεκαίδεκα στρατηγοὶ ἐγένοντο· καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνέβη, ὥστε ἔστι μὲν ὅτε ἑκκαίδεκα ἔστι δ᾽ ὅτε παρ᾽ ἕνα ἢ καὶ δύο χειροτονεῖσθαι.

Τιβέριος δὲ δὴ ἦλθε μὲν πρὸς τὸ ἄστυ, καὶ διέτριψεν ἐν τοῖς 21 πέριξ αὐτοῦ τόποις, οὐ μέντοι καὶ ἐσεφοίτησεν εἴσω, καίτοι καὶ τριάκοντα σταδίους ἀποσχών, καὶ τὰς θυγατέρας τάς τε τοῦ Γερμανικοῦ τὰς λοιπὰς καὶ τὴν τοῦ Δρούσου τὴν Ἰουλίαν ἐκδούς. καὶ 2

---

19. 20 cf. Joann. Antioch. fr. 79 § 9 M. (v. 48—50).

---

1 *Πωλίωνος*] cf. ad 45, 10, 3   *Ἰβήρῳ*] *Σεβήρῳ* Philo *in Flaccum* 1 p. 517 (an codices ita?), cf. Dessau *prosop. imp. Rom.* 2 p. 143   6 *ἂν ᾑρεῖτο* Bk., *ἀνῃρεῖτο* M, cf. § 2; fr. 57, 69; 53, 18, 1; 54, 35, 3; 57, 8, 5   10 *ἑτέρους*] *ἔτος* Rk.   15 *δικαιώμασι*] cf. e. gr. 55, 2, 6; 60, 24, 3. ceterum ad rem cf. Reim. in adn. et Mommsen *Staatsr.* 2² p. 879, 1   17 *ἀρχαίας ὁσίας*] *ἀρχαιρεσίας* Reim., merito reiectum a Reiskio monente *ἀρχαιρεσίας* dici non *ἀρχαιρεσίαν*   18 *δοκεῖν*] *δοκεῖν ⟨ἀρχαιρεσίας⟩* v. d. Vliet (litt.), an necesse sit dubito   19 *ἐνέλιπόν* R. St., *ἐνέλειπόν* M   20 *προεχειρίζοντο*] *προεχειρίζετο* Leuncl., *προχειρίζεσθαι* hic passive usurpatur   24 *ὅτε*] *ὅτε ⟨καὶ⟩* R. St.   *παρ᾽*] cf. Herod. 9, 33, Thuc. 8, 29 (?), Isocr. 3, 37, Dem. 23, 205, al.

διὰ τοῦτο οὐδ' ἡ πόλις τοὺς γάμους αὐτῶν ἑώρτασεν, ἀλλὰ τά τε
ἄλλα καὶ ἡ βουλὴ καὶ τότε καὶ συνήχθη καὶ ἐδίκασε. σφόδρα γὰρ
ἐπιμελὲς ἐποιεῖτο ἀεί σφας ὁσάκις καὶ καθήκοι συνιέναι καὶ μήτ'
ὀψιαίτερον ἀπαντᾶν τοῦ τεταγμένου μήτε πρωιαίτερον ἀπαλλάττε-
3 σθαι. καὶ πολλὰ περὶ τούτου καὶ τοῖς ὑπάτοις ἐπέστελλε, καί ποτέ
τινα ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀναγνωσθῆναι ἐκέλευσεν. ὃ καὶ ἐπ' ἄλλων
πραγμάτων ἐποίει, καθάπερ μὴ δυνάμενος αὐτὰ ἄντικρυς τῇ βουλῇ
γράψαι. ἐσέπεμπε δὲ ἐς αὐτὴν οὐ μόνον τὰ βιβλία τὰ διδόμενά
οἱ παρὰ τῶν μηνυόντων τι, ἀλλὰ καὶ τὰς βασάνους ἃς ὁ Μάκρων
ἐποιεῖτο, ὥστε μηδὲν ἐπ' αὐτοῖς πλὴν τῆς καταψηφίσεως γίγνεσθαι.
4 ἐπεὶ μέντοι Οὐιβούλλιός τε Ἀγρίππας ἱππεὺς φάρμακον ἐν αὐτῷ τῷ
βουλευτηρίῳ ἐκ δακτυλίου ῥοφήσας ἀπέθανε, καὶ ὁ Νέρουας μηκέτι
τὴν συνουσίαν αὐτοῦ φέρων ἀπεκαρτέρησε διά τε τἆλλα, καὶ μά-
λισθ' ὅτι τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος
τεθέντας, ἐξ ὧν καὶ ἀπιστία καὶ ταραχὴ πολλὴ γενήσεσθαι ἔμελλεν,
5 ἀνενεώσατο, καὶ πολλά γε αὐτοῦ παρακαλοῦντος ὅπως τι ἂν φαίη
M 224r οὐδ' ἀποκρίνασθαί τι ἠθέλησε, τό τε πρᾶγμα τὸ κατὰ τὰ δανείσματα
ἐμετρίασε, καὶ δισχιλίας καὶ πεντακοσίας μυριάδας τῷ δημοσίῳ
ἔδωκεν ὥστ' αὐτὰς ὑπ' ἀνδρῶν βουλευτῶν ἀτοκεὶ τοῖς δεομένοις ἐς
Xiph. 153, 18—20 τρία ἔτη ἐκδανεισθῆναι, τούς τε ἐπιβοητοτάτους τῶν τὰς κατηγορίας
6 ποιουμένων ἀποθανεῖν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκέλευσε. καὶ ἐνδεῖξαί τινα
ἀνδρὸς ἐν τοῖς ἑκατοντάρχοις ἐξητασμένου βουληθέντος ἀπεῖπε μη-
δένα ἐστρατευμένον τοῦτο ποιεῖν, καίπερ καὶ ἱππεῦσι καὶ βουλευταῖς
ἐπιτρέπων αὐτὸ πράττειν.

Exc. V. 195 22 οὐ μὴν ἀλλ' ἐν μὲν τούτῳ ἐπῃνεῖτο, καὶ μάλισθ' ὅτι ψηφισθέντα
Xiph. 153, 17. 20—154, 2 οἱ ἐπ' αὐτοῖς πολλὰ οὐκ ἐδέξατο, ἐκ δὲ δὴ τῶν ἐρώτων, οἷς ἀνέδην
καὶ τῶν εὐγενεστάτων καὶ ἀρρένων καὶ θηλειῶν ὁμοίως ἐχρῆτο,
2 διεβάλλετο. ὁ γοῦν Μάριος ὁ Σέξτος ἐκεῖνος ὁ φίλος αὐτοῦ καὶ
διὰ τοῦτο καὶ πλουτήσας καὶ δυνηθεὶς τοσοῦτον ὥστ', ἐπειδὴ γει-

---

25—28 = Exc. Val. 195: ὅτι ὁ Τιβέριος πολλὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ ποιήσας ἐν τούτῳ ἐπῃνεῖτο ἐκ δὲ δὴ τῶν ἐρώτων — διεβάλλετο.

25—28 > Zon. 11, 3 p. 442, 16—18 B. (p. 9, 9—11 D.)

---

3 *καὶ καθήκοι* Dind., *καὶ καθήκει* M, ⟨*ἂν*⟩ *καὶ καθήκῃ* Rk. 10 *μηδὲν*] ita M 11 *Οὐιβούλλιός*] *Vibulenus* Tac. *ann.* 6, 40, reperiuntur *Vibullii Vibulei Vibuleni*, cf. *Vibullia Alcia Agrippina* *τε* reduxi ex M, *τις* R. St. 16 *τι ἂν φαίη*] non intellego, *ἂν* „mihi suspectum" v. Herw. (litt.), *τι ἂν φάγῃ* Nab. (litt.) an *τὴν αἰτίαν φαίη*? cf. Tac. *ann.* 6, 26, *τι ἐμφάγῃ* Polak. 19 *ἀτοκεὶ*] *ἀτοκὶ* St. recte fortasse 25 *ἐν* M cod. Peir., *ἐπὶ* Xiph. quod praefert Bk., iure fortasse. cf. quoque 43, 47, 5 26 *ἀνέδην* cod. Peir. Xiph., *ἀναίδην* M 28 *ἐκεῖνος* Sex. Marii iam in parte deperdita inter 57, 17, 8 et 58, 7, 2 mentionem fecisse videtur, cf. Tac *ann.* 4, 36.

τονί τινι ὀργίσθῃ, δειπνίσαι τε αὐτὸν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ τῇ μὲν προτεραίᾳ τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ πᾶσαν κατασκάψαι, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπί τε τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ λαμπρότερον αὐτὴν ἀνοικοδομῆσαι, ἀγνοοῦντί 3
τε αὐτῷ τοὺς ταῦτα πεποιηκότας ἑκάτερον ὁμολογῆσαι, καὶ παραδείξαντα εἰπεῖν ὅτι "οὕτω καὶ ἀμύνεσθαί τινα καὶ ἀμείβεσθαι καὶ οἶδα καὶ δύναμαι", τὴν θυγατέρα ἐκπρεπῆ οὖσαν ὑπεκπέμψας ποι ἵνα μὴ ὁ Τιβέριος αὐτὴν αἰσχύνῃ, αἰτίαν τε ἔσχεν ὡς συνών οἱ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ συναπώλετο. ἐπὶ μὲν τούτοις αἰσχύνην ὤφλισ- 4
κανεν, ἐπὶ δὲ δὴ τῷ τε τοῦ Δρούσου καὶ τῷ τῆς Ἀγριππίνης θανάτῳ ὠμότητα· δοκοῦντες γὰρ οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ Σεϊανοῦ πάντα τὰ κατ' αὐτοὺς πρότερον γενόμενα, καὶ ἐλπίσαντές σφας σωθήσεσθαι τότε, ὡς καὶ ἐκείνους πεφονεῦσθαι ἔμαθον, ὑπερήλγη- 5
σαν διά τε τοῦτο καὶ ὅτι τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ⟨οὐ⟩ μόνον οὐκ ἐς τὸ βασιλικὸν μνημεῖον κατέθετο, ἀλλὰ καὶ κρυφθῆναί που κατὰ τῆς γῆς ἐκέλευσεν ὥστε μηδέποτε εὑρεθῆναι. τῇ δ' οὖν Ἀγριππίνῃ καὶ | ἡ Πλαγκῖνα ἡ Μουνατία ἐπεσφάγη· πρότερον γὰρ καίπερ μι- M 225r
σῶν αὐτήν, οὐ διὰ τὸν Γερμανικὸν ἀλλὰ διὰ ἄλλο τι, ὅμως ἵνα μὴ καὶ ἐκείνη τῷ θανάτῳ αὐτῆς ἐφησθῇ, ζῆν εἴα.

ταῦτά τε ἅμα ἔπραττε, καὶ τὸν Γάιον ταμίαν μὲν οὐκ ἐν τοῖς 23
πρῶτον ἀπέδειξεν, ἐς δὲ δὴ τὰς ἄλλας ἀρχὰς πέντε ἔτεσι θᾶσσον τοῦ καθήκοντος προβιβάσειν ὑπέσχετο, καίτοι καὶ τῆς γερουσίας δεηθεὶς ὅπως μήτε πολλαῖς μήτ' ἀκαίροις τιμαῖς αὐτόν, μὴ καὶ ἐξοκείλῃ ποι, ἐπαίρῃ. εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὸν Τιβέριον τὸν ἔκγονον· cf. Xiph. 154, 2—6
ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν διά τε τὴν ἡλικίαν (ἔτι γὰρ παιδίον ἦν) καὶ διὰ 2

9—13 = Zon. 11, 3 p. 442, 18—443, 1 B. (p. 9, 11—16 D.) 19. 20 > Zon. 11, 3 p. 443, 1. 2 B. (p. 9, 16—18 D.) [τὸν νεώτερον τῶν τοῦ Γερμανικοῦ παίδων de suo addidit].

1 δειπνίσαι Xiph., δειπνῆσαι (sic) M 2 προτεραίᾳ reduxi ex M Xiph., προτέρᾳ Bk. recte fortasse, cf. c. 7, 2, sed non satis scimus quid Dio de significatione vocabulorum πρότερος et προτεραῖος senserit et quid legerit Thuc. 7, 51, 2 et 52, 1 (cf. commentatores a. l.), vide quoque 75, 9, 5; 76, 3, 4 ὑστεραίᾳ restitui ex M Xiph., ὑστέρᾳ Bk., cf. 41, 2, 2; 59, 17, 5; 60, 20, 4 et 40, 25, 2 11 γενόμενα] γεγονέναι vel γενόμενα ⟨κατειργάσθαι⟩ Reim., γενόμενα ⟨γενέσθαι⟩ Bk., πάντα τὰ κατ' ἐκείνων πρότερον γίνεσθαι Zon., fortasse praecedens δοκοῦντες vel ὑπὸ vel utrumque corruptum est 13 καὶ ὅτι τὰ] ita M ⟨οὐ⟩ ins. Leuncl. 19 μὲν habet M 22 ὅπως μήτε πολλαῖς μήτ' ἀκαίροις τιμαῖς αὐτόν, μὴ καὶ ἐξοκείλῃ ποι, ἐπαίρῃ Pflugk., recte opinor (possis quoque ἐπαίροι), cf. Herod. 1, 117, Thuc. 5, 36, 2, ὅπως μήτε πολλαῖς μήτ' ἀκαίροις τιμαῖς αὐτόν, μὴ καὶ καὶ (sic) ἐξωκείλῃ ποι, ἐπαίρειν M, μήτε πολλαῖς μήτ' ἀκαίροις τιμαῖς αὐτόν, ὅπως μὴ καὶ ἐξοκείλῃ ποι, ἐπαίρειν Bk. καὶ bis habet M 23 ἔκγονον revocavi ex M Xiph. (cf. exc. Vat. 14), ἔγγονον Bk. cum Zon., cf. ad fr. 5, 6.

τὴν ὑποψίαν (οὐ γὰρ ἐπιστεύετο τοῦ Δρούσου παῖς εἶναι) παρεώρα, τῷ δὲ δὴ Γαΐῳ ὡς καὶ μοναρχήσοντι προσεῖχε, καὶ μάλισθ' ὅτι τὸν Τιβέριον καὶ ὀλίγον χρόνον βιώσεσθαι καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου
3 *φονευθήσεσθαι σαφῶς ἠπίστατο. ἠγνόει μὲν γὰρ οὐδὲν οὐδὲ τῶν*
Xiph. 154, 6—23 *κατὰ τὸν Γάιον, ἀλλὰ καὶ εἶπέ ποτε αὐτῷ διαφερομένῳ πρὸς τὸν Τιβέριον ὅτι "σύ τε τοῦτον ἀποκτενεῖς καὶ σὲ ἄλλοι"· οὔτε δὲ ἕτερόν τινα ὁμοίως πάνυ προσήκοντα ἑαυτῷ ἔχων, καὶ ἐκεῖνον κάκιστον*
4 *εἰδὼς ἐσόμενον, ἀσμένως, ὥς φασι, τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἔδωκεν, ὅπως τά τε ἑαυτοῦ τῇ τοῦ Γαΐου ὑπερβολῇ συγκρυφθῇ, καὶ τὸ πλεῖον τό τε εὐγενέστατον τῆς λοιπῆς βουλῆς καὶ μετ' αὐτὸν φθαρῇ. λέγεται γοῦν πολλάκις ⟨μὲν⟩ ἀναφθέγξασθαι τοῦτο δὴ τὸ ἀρχαῖον*

ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί,

πολλάκις δὲ καὶ τὸν Πρίαμον μακαρίσαι ὅτι ἄρδην καὶ μετὰ
5 *τῆς πατρίδος καὶ μετὰ τῆς βασιλείας ἀπώλετο. καὶ τεκμαίρονταί γε ἀληθῆ ταῦτα περὶ αὐτοῦ γεγράφθαι τοῖς τότε γενομένοις· τοσοῦτο γὰρ πλῆθος τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν βουλευτῶν ἐξώλετο ὥστε τοὺς ἄρχοντας τοὺς κληρωτοὺς τοὺς μὲν ἐστρατηγηκότας ἐπὶ τρία τοὺς δ' ὑπατευκότας ἐπὶ ἓξ ἔτη τὰς ἡγεμονίας τῶν ἐθνῶν,*
M 225v 6 *ἀπορίᾳ τῶν διαδεξομένων | αὐτούς, σχεῖν. τί γὰρ ἄν τις ἔχοι τοὺς αἱρετοὺς ὀνομάζειν, οἷς καὶ ἀπὸ πρώτης ἐπὶ πλεῖστον ἄρχειν*
Xiph. 154, 23—27 Exc. V. 196 *ἐδίδου; ἐν δ' οὖν τοῖς τότε ἀποθανοῦσι καὶ Γάλλος ἐγένετο· τότε γὰρ αὐτῷ μόλις, ὡς αὐτὸς εἶπε, κατηλλάγη. οὕτω που, παρὰ τὸ νομιζόμενον, καὶ τὴν ζωὴν τιμωρίαν τισὶ καὶ τὸν θάνατον εὐεργεσίαν ἐποίει.*

22—24 = Exc. Val. 196: ὅτι ὁ Τιβέριος παρὰ τὸ νομιζόμενον — ἐποίει.

609, 23—610, 3. 5—15 = Zon. 11, 3 p. 443, 2—15 B. (p. 9, 18—10, 3 D.) 15—19 > Zon. 11, 3 p. 443, 15—17 B. (p. 10, 3—6 D.)

11. 12 = Joann. Antioch. fr. 79 § 9 M. (v. 50—52) 13. 14 = Joann. Antioch fr. 79 § 9 M. (v. 53. 54).

5. 6 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 14 (p. 200 sq. Mai. = p. 184, 4—7 Dind.) 11. 12 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 15 (p. 201 Mai. = p. 184, 8—10 Dind.) 13. 14 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 16 (p. 201 Mai. = p. 184, 11. 12 Dind.)

5. 6 = Treu p. 31, 15—17.

---

6 *ἄλλοι*] an *ἄλλος* cum Anon. Treu *l. l.* coll. Tac. *ann.* 6, 46?, *ἄλλοι* tamen etiam Xiph. Exc. Vat. 9 *τῇ τοῦ Γαΐου ὑπερβολῇ*] *τῇ τοῦ Γαΐου τῆς κακίας ὑπερβολῇ* Zon. 11 ⟨*μὲν*⟩ ins. Bk. 12 *ἐμοῦ — πυρί*] *Trag. gr. fragm.* ed. Nauck², adesp. n. 513 (n. 430, 1 Nauck¹) 14 *τεκμαίρονταί*] an *τεκμαίρομαι*? 21. 22 *τότε — κατηλλάγη*] cf. c. 3, 4—6.

μετὰ δὲ ταῦτα εἰκοστοῦ ἔτους τῆς ἀρχῆς ἐπιστάντος αὐτὸς 24 p. C. 34
μέν, καίτοι περί τε τὸ Ἀλβανὸν καὶ περὶ τὸ Τούσκουλον διατρίβων, οὐκ ἐσῆλθεν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δ᾽ ὕπατοι Λούκιός τε Οὐιτέλλιος καὶ Φάβιος Περσικὸς τὴν δεκετηρίδα τὴν δευτέραν ἑώρτασαν. οὕτω γὰρ αὐτήν, ἀλλ᾽ οὐκ εἰκοσετηρίδα ὠνόμαζον, ὡς καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὖθις αὐτῷ κατὰ τὸν Αὔγουστον διδόντες. τήν τε οὖν ἑορτὴν 2 Exc. V. 197
ἅμα ἐποίουν καὶ ἐκολάζοντο· ἀφείθη μὲν γὰρ τῶν αἰτιαθέντων τότε οὐδείς, πάντες δ᾽ ἡλίσκοντο, οἱ μὲν πλείους ἔκ τε τῶν τοῦ Τιβερίου γραμμάτων καὶ ἐκ τῶν τοῦ Μάκρωνος βασάνων, οἱ δὲ δὴ λοιποὶ ἐξ ὧν βουλεύεσθαί σφας ὑπώπτευον. καὶ ἐθρυλεῖτό γε ὅτι δι᾽ αὐτὸ τοῦτο οὐδ᾽ ἀφικνοῖτο ἐς τὴν Ῥώμην, ἵνα μὴ παρὼν ταῖς καταδίκαις αἰσχύνοιτο. ἄλλοι τε οὖν, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν δημίων οἱ δὲ καὶ ὑφ᾽ 3
ἑαυτῶν, ἀπέθανον καὶ Πομπώνιος Λαβεών. καὶ οὗτος μὲν τῆς τε Μυσίας ποτὲ ὀκτὼ ἔτεσι μετὰ τὴν στρατηγίαν ἄρξας, καὶ δώρων μετὰ τῆς γυναικὸς γραφείς, ἐθελοντὶ σὺν αὐτῇ διεφθάρη· Μάμερκος δὲ δὴ Αἰμίλιος Σκαῦρος μήτ᾽ ἄρξας τινῶν μήτε δωροδοκήσας ἑάλω τε διὰ τραγῳδίαν καὶ παθήματι δεινοτέρῳ οὗ συνέγραψε περιέπεσεν. Ἀτρεὺς μὲν τὸ ποίημα ἦν, παρῄνει δὲ τῶν ἀρχομένων 4
τινὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ, κατὰ τὸν Εὐριπίδην, ἵνα τὴν τοῦ κρατοῦντος ἀβου-

[Xiph. 154, 27—155, 7]

6—13. 15 = Exc. Val. 197: ὅτι καὶ τὴν ἑορτὴν τὴν κ.τ.λ. ἐποίουν ἐπὶ Τιβερίῳ καὶ ἐκολάζοντο — ἄλλοι τε οὖν ἀπέθανον καὶ Πομπώνιος Λαβεὼν μετὰ τῆς γυναικὸς ἐθελονταί. [V. L. vide infra. praeterea: 10 αὐτοῦ]

12—612, 4 > Zon. 11, 3 p. 443, 17—444, 2 B. (p. 10, 6—14 D.)

15—612, 4 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 17 (p. 201 Mai. = p. 184, 13—21 Dind.), vide infra ad v. 19. — Ceterum quod sequitur exc. 18: ὅτι ὃ βούλεταί τις καὶ ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ θᾶττον πιστεύει apud Dionem inter c. 24, 5 et 27, 4 unde exc. 19 desumptum est, non occurrit. sententia haec ab ipso Petro profecta videtur.

---

1 εἰκοστοῦ] an ⟨τοῦ⟩ εἰκοστοῦ? ἐπιστάντος] an ἐνστάντος ut solet Dio? cf. tamen Zon. 8, 25, 2; 9, 22, 5 2 Τούσκουλον] cf. ad fr. 23, 1 4—6 aliter distinxi puncto posito post ἑώρτασαν. subiectum verbi ὠνόμαζον ut et sequentium ἐποίουν καὶ ἐκολάζοντο non consules sunt sed senatores. ceterum ad rem cf. 53, 16, 2. 3 et 57, 24, 1 5 τὴν om. Bk. (typ. errore?) 9 γραμμάτων Xyl., πραγμάτων M cod. Peir., cf. Tac. *ann.* 6, 29 10 βουλεύεσθαί M, βούλεσθαί cod. Peir. 14 Μυσίας] cf. ad 38, 10, 3 15 ἐθελοντὶ Dind., ἐθελοντῇ M Μάμερκος Lipsius ad Tac. *ann.* 6, 29, μάρκος M Xiph., μαμέρτιος exc. Vat., *Mamercus* Act. Arv. C. I. L. 6, 2023 b, Tac. *ann.* 1, 13; 3, 31 (bis). 66; 6, 9. 29, Sen. *suas.* 2, 22, Sen. *benef.* 4, 31, *Marcus* C. I. L. 4, 1553 19 κατὰ τὸν Εὐριπίδην] cf. Eur. *Phoen.* 393: τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεών, quem versum ex florilegiis notissimum Petrus Patricius substituit pro Dioneis verbis ἵνα τὴν τοῦ κρατοῦντος ἀβουλίαν φέρῃ (quae Xiphilinus quoque et Zonaras tuentur).

λίαν φέρῃ. μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Τιβέριος ἐφ' ἑαυτῷ τε τὸ ἔπος εἰρῆσθαι ἔφη, Ἀτρεὺς εἶναι διὰ τὴν μιαιφονίαν [εἶναι] προσποιησάμενος, καὶ ὑπειπὼν ὅτι "καὶ ἐγὼ οὖν Αἴαντ' αὐτὸν ποιήσω",
M 226v *ἀνάγκην οἱ προσήγαγεν αὐτοεντεὶ ἀπολέσθαι. | οὐ μὴν [ἀλλὰ] καὶ ἐπὶ τούτῳ κατηγορήθη, ἀλλ' ὡς τὴν Λιουίλλαν μεμοιχευκώς· πολλοὶ γὰρ δὴ καὶ ἄλλοι δι' αὐτήν, οἱ μὲν ἐπ' ἀληθείας οἱ δὲ ἐκ συκοφαντίας, ἐκολάσθησαν.*

25 *τούτων δ' οὕτως ἐν τῇ Ῥώμῃ γιγνομένων οὐδὲ τὸ ὑπήκοον ἡσύχαζεν, ἀλλ' ἐπειδὴ τάχιστα νεανίσκος τις Δροῦσος λέγων εἶναι περί τε τὴν Ἑλλάδα καὶ περὶ τὴν Ἰωνίαν ὤφθη, καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν ἀσμένως αἱ πόλεις καὶ συνῄροντο. κἂν ἐς τὴν Συρίαν προχωρήσας τὰ στρατόπεδα κατέσχεν, εἰ μὴ γνωρίσας τις αὐτὸν συνέλαβέ τε καὶ πρὸς τὸν Τιβέριον ἀνήγαγεν.*

p. C. 35 2 *ἐκ δὲ τούτου Γάιος μὲν Γάλλος καὶ Μᾶρκος Σερουίλιος ὑπάτευσαν, Τιβέριος δὲ ἐν Ἀντίῳ τοὺς τοῦ Γαΐου γάμους ἑώρταζεν. ἐς γὰρ τὴν Ῥώμην οὐδὲ δι' ἐκείνους ἐσελθεῖν ἠθέλησεν, ἐπειδὴ Φουλκίνιός τις Τρίων, φίλος μὲν τοῦ Σεϊανοῦ γεγονώς, σφόδρα δ' αὐτῷ διὰ τὰς συκοφαντίας κεχαρισμένος, κατηγορηθείς τε παρεδόθη καὶ δείσας ἑαυτὸν προαπέκτεινε, πολλὰ μὲν ἐκεῖνον πολλὰ δὲ καὶ τὸν*
3 *Μάκρωνα ἐν ταῖς διαθήκαις λοιδορήσας. καὶ οἱ μὲν παῖδες αὐτοῦ οὐκ ἐτόλμησαν αὐτὰς δημοσιεῦσαι, ὁ δὲ δὴ Τιβέριος μαθὼν τὰ γε-*
Exc. V. 198 *γραμμένα ἐς τὸ βουλευτήριόν σφας ἐσκομισθῆναι ἐκέλευσεν. ἥκιστά τε γὰρ αὐτῷ τῶν τοιούτων ἔμελε, καὶ τὰς κακηγορίας καὶ λανθανούσας ἔσθ' ὅτε ἐς τοὺς πολλοὺς ἑκών, ὥσπερ τινὰς ἐπαίνους, ἐξέ-*
4 *φαινεν. ἀμέλει καὶ ὅσα ὁ Δροῦσος, οἷα ἔν τε ταλαιπωρίᾳ ὢν καὶ κακοπαθῶν, ἐξελάλησε, καὶ ταῦτα ἐς τὴν βουλὴν ἐσέπεμψε. Τρίων μὲν οὖν οὕτως ἀπέθανε, Ποππαῖος δὲ Σαβῖνος τῆς τε Μυσίας ἑκατέρας καὶ προσέτι καὶ τῆς Μακεδονίας ἐς ἐκεῖνο τοῦ χρόνου παρὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν τοῦ Τιβερίου ἀρχὴν ἡγεμονεύσας, ἥδιστα*

22—25 = Exc. Val. 198: ὅτι ἥκιστα τῶν κατηγοριῶν τῷ Τιβερίῳ ἔμελε ἀλλ' αὐτὰς καὶ λανθανούσας ἔστιν ὅτε — ἐξέφαινεν [V. L. vide infra.

9—13 = Zon. 11, 3 p. 444, 2—6 B. (p. 10, 14—19 D.) 15 = Zon. 11, 3 p. 444, 6. 7 B. (p. 10, 19. 20 D.)

1 *τε τὸ*] ita M 2 [*εἶναι*] exp. R. St. cum Xiph. 3 *οὖν Αἴαντ' αὐτὸν* scripsi, *οὖν Αἴαντα αὐτὸν* Xiph. Zon. et corrector (non vetus) in cod. M, qui a pr. manu habet *οὖνεανταύτην* 4 *αὐτοεντεὶ* M Xiph., *αὐτοεντίᾳ* Zon. cf. ad fr. 13, 2 [*ἀλλὰ*] exp. R. St. cum Xiph. 5 *ἀλλ' ὡς* R. St. cum Xiph., *ἄλλως* M *Λιουίλλαν*] cf. ad 57, 22, 2 18 *κατηγορηθείς τε παρεδόθη*, *κατηγορίαις τε παρεδόθη* Reim., at cf. Antiph. 6, 42, [Dem.] 25, 36 23 *κακηγορίας* Bk., *κατηγορίας* M cod. Peir. (*κατηγοριῶν*) 27 *Μυσίας*] cf. ad 38, 10, 3

προαπηλλάγη πρίν τινα αἰτίαν λαβεῖν. καὶ αὐτὸν ὁ Ῥήγουλος ἐπὶ 5
τοῖς αὐτοῖς διεδέξατο· καὶ γὰρ ἡ Μακεδονία, ὥς δέ τινές φασι,
καὶ ἡ Ἀχαΐα, ἀκληρωτὶ προσετάσσοντο.

ὑπὸ δὲ δὴ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁ Ἀρτάβανος ὁ Πάρθος | τε- 26 M 266
λευτήσαντος τοῦ Ἀρτάξου τὴν Ἀρμενίαν Ἀρσάκῃ τῷ ἑαυτοῦ υἱεῖ
ἔδωκε, καὶ ἐπειδὴ μηδεμία ἐπὶ τούτῳ τιμωρία παρὰ τοῦ Τιβερίου
ἐγένετο, τῆς τε Καππαδοκίας ἐπείρα καὶ ὑπερηφανώτερον καὶ τοῖς
Πάρθοις ἐχρῆτο. ἀποστάντες οὖν τινες αὐτοῦ ἐπρεσβεύσαντο πρὸς 2
τὸν Τιβέριον, βασιλέα σφίσιν ἐκ τῶν ὁμηρευόντων αἰτοῦντες· καὶ
αὐτοῖς τότε μὲν Φραάτην τὸν τοῦ Φραάτου, τελευτήσαντος δὲ
ἐκείνου κατὰ τὴν ὁδὸν Τιριδάτην, ἐκ τοῦ βασιλικοῦ καὶ αὐτὸν
γένους ὄντα, ἔπεμψε. καὶ ὅπως γε ὡς ῥᾷστα τὴν βασιλείαν παρα- 3
λάβῃ, ἔγραψε Μιθριδάτῃ τῷ Ἴβηρι ἐς τὴν Ἀρμενίαν ἐσβαλεῖν, ἵνα
ὁ Ἀρτάβανος τῷ υἱεῖ βοηθῶν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀπάρῃ. καὶ ἔσχεν
οὕτως, οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ὁ Τιριδάτης ἐβασίλευσεν· ὁ γὰρ
Ἀρτάβανος Σκύθας προσλαβὼν οὐ χαλεπῶς αὐτὸν ἐξήλασε. τὰ 4
μὲν οὖν τῶν Πάρθων οὕτως ἔσχε, τὴν δ' Ἀρμενίαν ὁ Μιθριδάτης
ὁ Μιθριδάτου μὲν τοῦ Ἴβηρος, ὡς ἔοικε, παῖς, Φαρασμάνου δὲ
τοῦ μετ' αὐτὸν τῶν Ἰβήρων βασιλεύσαντος ἀδελφός, ἔλαβε.

Σέξτου δὲ δὴ Παπινίου μετὰ Κυίντου Πλαυτίου ὑπατεύσαντος 5 p. C. 36
ὅ τε Τίβερις πολλὰ τῆς πόλεως ἐπέκλυσεν ὥστε πλευσθῆναι, καὶ
πυρὶ πολὺ πλείω περί τε τὸν ἱππόδρομον καὶ περὶ τὸν Ἀουεντῖνον
ἐφθάρη, ὥστε τὸν Τιβέριον δισχιλίας καὶ πεντακοσίας μυριάδας
τοῖς ζημιωθεῖσί τι ἀπ' αὐτοῦ δοῦναι. εἰ δέ τι καὶ τὰ Αἰγύπτια 27 Xiph. 157, 7—10
πρὸς τοὺς Ῥωμαίους προσήκει, ὁ φοῖνιξ ἐκείνῳ τῷ ἔτει ὤφθη· καὶ

21—23 > Zon. 11, 3 p. 444, 8. 9 B. (p. 10, 21. 22 D.) 24—614, 1 = Zon. 11, 3 p. 444, 9—11 B. (p. 10, 22—25 D.)

7—16 = Petr. Patr. *exc. de leg.*[G] 1 (Hoesch. p. 14 = fr. 2 Muell., *Fragm. hist. gr.* 4 p. 184).

25—614, 10 cf. Treu p. 31, 19—23.

---

3 *Ἀχαΐα* R. St., *ἀχαιία* M *ἀκληρωτὶ* St., *ἀκληρωτεὶ* M *προσετάσσοντο*] an ⟨*οἳ*⟩ *προσετάσσοντο* vel *προσετάσσοντο οἵ*? 5 *Ἀρτάξου*] *Artaxias* nummus Cohen 1² p. 225. Tac. *ann.* 2, 56. 64; 6, 31, cf. quoque ad 49, 39, 6 10 *Φραάτην* Xyl., *φράστην* M, *φρακτῆν* Petr. Patr., *Phraates* Tac. *ann.* 6, 31. 32, *φραάτην* (acc.) codices Strab. 16, 1, 28 p. 748 11. 15 *Τιριδάτην Τιριδάτης* Dind., *τειριδάτην τειριδάτης* M (ut semper), *τιριδάτην τιριδάτης* Petr. Patr. *exc. de leg.* (nec aliter *exc. Vat.* n. 65–68), cf. ad 51, 18, 2 12 *γε* H. St., *τε* M 18 *Φαρασμάνου* R. St., *φαρασμένου* M. *Φαρασμάνης* recte traditur 69, 15, 1. 2. 3, cf. C. I. L. 3, 6052 (gr.). *Pharasmanes* Tac. *ann.* 6, 32—35; 11, 8; 12, 44—48; 13, 37.

ἔδοξε πάντα ταῦτα τὸν θάνατον τῷ Τιβερίῳ προσημῆναι. τότε
p. C. 37 μὲν γὰρ ὁ Θράσυλλος, τῷ δ' ἐπιόντι ἦρι ἐκεῖνος ἐπί ⟨τε⟩ Γναίου
2 Πρόκλου καὶ ἐπὶ Ποντίου Νιγρίνου ὑπάτων ἐτελεύτησεν. ἐτύγχανε δὲ ὁ Μάκρων ἄλλοις τε συχνοῖς καὶ τῷ Δομιτίῳ ἐπιβεβουλευκώς, καὶ ἐγκλήματα καὶ βασάνους κατ' αὐτῶν ἐσκευωρημένος· οὐ μὴν καὶ πάντες οἱ αἰτιαθέντες ἀπέθανον διὰ τὸν Θράσυλλον σοφώτατα
M 227r 3 | τὸν Τιβέριον μεταχειρισάμενον. περὶ μὲν γὰρ αὑτοῦ καὶ πάνυ ἀκριβῶς καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν ἐν ᾗ τεθνήξοι εἶπεν, ἐκεῖνον δὲ δὴ δέκα ἄλλα ἔτη ψευδῶς βιώσεσθαι ἔφη, ὅπως ὡς καὶ ἐπὶ μακρότερον ζήσων μὴ ἐπειχθῇ σφας ἀποκτεῖναι. ὃ καὶ ἐγένετο· νομίσας γὰρ καὶ μετὰ τοῦτο ἐξεῖναί οἱ πάνθ' ὅσα ἐβούλετο κατὰ σχολὴν πρᾶξαι, οὔτ' ἄλλως ἔσπευσε, καὶ τῆς βουλῆς, ἀντειπόντων τι πρὸς τὰς βασάνους τῶν ὑπευθύνων, ἀναβαλομένης τὴν καταδίκην
4 σφῶν οὐκ ὠργίσθη. γυνὴ μὲν γάρ τις ἑαυτὴν τρώσασα ἐσεκομίσθη τε ἐς τὸ συνέδριον, καὶ ἐκεῖθεν ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθεῖσα ἀπέθανε, καὶ Λούκιος Ἀρρούντιος καὶ ἡλικίᾳ καὶ παιδείᾳ προήκων, ἑκούσιος, καίπερ νοσοῦντος ἤδη τοῦ Τιβερίου καὶ νομιζομένου μὴ ῥαΐσειν, ἐφθάρη· τὴν γὰρ τοῦ Γαΐου κακίαν συνιδὼν ἐπεθύμησε, πρὶν πειραθῆναι αὐτοῦ, προαπαλλαγῆναι, εἰπὼν ὅτι "οὐ δύναμαι ἐπὶ
5 γήρως δεσπότῃ καινῷ καὶ τοιούτῳ δουλεῦσαι." οἱ δὲ δὴ ἄλλοι οἱ μὲν καὶ καταψηφισθέντες, ἀλλ' ὅτι γε οὐκ ἐξῆν αὐτοὺς πρὸ τῶν δέκα ἡμερῶν ἀποθανεῖν, οἱ δὲ καὶ τῆς δίκης αὖθις, ἐπειδὴ τὸν Τιβέριον κακῶς ἀρρωστοῦντα ᾔσθοντο, ἀναβληθείσης ἐσώθησαν.
cf. Xiph. 155, 10. 11 28 ἔφθασε γὰρ ἐν Μισηνῷ μεταλλάξας πρίν τι αὐτῶν μαθεῖν. ἐνόσει μὲν γὰρ ἐκ πλείονος χρόνου, προσδοκῶν δὲ δὴ διὰ τὴν τοῦ Θρασύλλου πρόρρησιν βιώσεσθαι οὔτε τοῖς ἰατροῖς ἐκοινοῦτό τι οὔτε
2 τῆς διαίτης τι μετέβαλεν, ἀλλὰ πολλάκις, οἷα ἐν γήρᾳ καὶ νόσῳ μὴ ὀξείᾳ, κατὰ βραχὺ μαραινόμενος τοτὲ μὲν ὅσον οὐκ ἀπέψυχε τοτὲ δὲ ἀνερρώννυτο, κἀκ τούτων πολλὴν μὲν ἡδονὴν τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῷ Γαΐῳ ὡς καὶ τελευτήσων, πολὺν δὲ καὶ φόβον ὡς καὶ ζήσων,
Xiph. 155, 11—27 3 ἐνεποίει. δείσας οὖν ἐκεῖνος μὴ καὶ ἀληθῶς ἀνασωθῇ, οὔτε ἐμφα-

21—27. 8—10. 27—615, 3 = Zon. 11, 3 p. 444, 11—22 B. (p. 10, 25—11, 7 D.)
16—20 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 19 (p. 201 Mai. = p. 184, 24—29 Dind.)

1 *προσημῆναι* Dind., *προσημάναι* (sic) M, *προσημαίνειν* Xiph. Zon. 2 ⟨*τε*⟩ ins. Bk. 8 *τεθνήξοι* Dind., *τεθνήσοι* M 13 *τι* om. Dind. *ἀναβαλομένης* R. St., *ἀναβαλλομένης* M 16 *Ἀρρούντιος* Xyl., *ἀρίντιος* M, *ἀρρούντιος* exc. Vat., nomen recte per duplicem *ρ* scribitur *ind.* 54; 54, 1, 1; *ind.* 55; 55, 25, 1 27 *μετέβαλεν*] ita M 28 *ἀπέψυχε* Bk., *ἀπεψύχετο* M 29 *τούτων*] ita M.

γεῖν τι αἰτήσαντι αὐτῷ ὡς καὶ βλαβησομένῳ ἔδωκε, καὶ ἱμάτια πολλὰ καὶ παχέα ὡς καὶ θερμασίας | τινὸς δεομένῳ προσεπέβαλε, M 227v καὶ οὕτως ἀπέπνιξεν αὐτόν, συναραμένου τι αὐτῷ καὶ τοῦ Μάκρωνος· ἅτε γὰρ κακῶς ἤδη τοῦ Τιβερίου νοσοῦντος τὸν νεανίσκον 4 ἐθεράπευε, καὶ μάλισθ' ὅτι ἐς ἔρωτα αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἐννίας Θρασύλλης προϋπῆκτο. ὅπερ καὶ ὁ Τιβέριος ὑποπτεύσας ποτὲ "εὖ γε" ἔφη "τὸν δυόμενον ἐγκαταλιπὼν πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἐπείγῃ."

Τιβέριος μὲν δὴ πλείστας μὲν ἀρετὰς πλείστας δὲ καὶ κακίας 5 ἔχων, καὶ ἑκατέραις αὐταῖς ὡς καὶ μόναις κεχρημένος, οὕτω μετήλλαξε τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Μαρτίου ἡμέρᾳ. ἐβίω δὲ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ μῆνας τέσσαρας καὶ ἡμέρας ἐννέα, ἀφ' ὧν ἔτη μὲν δύο καὶ εἴκοσι μῆνας δὲ ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἑπτὰ ἐμονάρχησε. καὶ δημοσίας τε ταφῆς ἔτυχε καὶ ἐπῃνέθη ὑπὸ τοῦ Γαΐου.

11—14 = Zon. 11, 13 p. 444, 22—445, 4 B. (p. 11, 7—11 D.)

6—8 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 20 (p. 202 Mai. = p. 184, 30—32 Dind.)

1—3: Leo p. 278, 9—10 Cram., Cedr. 346, 1. 2, Georg. mon. 238, 9. 10 Mur.

---

2 *προσεπέβαλε* Bk., *προσέβαλλε* M 6 *Ἐννίας Θρασύλλης*] ceteroquin *Ennia* tantum, 59, 10, 6, Tac. *ann.* 6, 45, Suet. *Gai.* 12 (ubi *Enniam Naevii Macronis uxorem* pro *Enniam Naeviam Macronis uxorem* reponendum esse monuit Casaubonus); 26, Philo *leg. ad Gai.* p. 551. 554, *in Flacc.* p. 519 7 *εὖ γε*] *σύ γε* Cob. (m.), at *εὖ γε εἰρωνικῶς* dictum puto 11 *τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Μαρτίου ἡμέρᾳ*] error Dionis, quem librariis ne quis imputet obstant sequentia. Tiberium obiisse XVII Kal. April. tradunt Suet. *Tib.* 73, Tac. *ann.* 6, 50, confirmant Act. Arv. a. 38 die 18 m. Martii (C. I. L. 6, 2028 C = p. XLIII Henzen). ceterum *τῇ εἰκοστῇ τοῦ Μαρτίου ἡμέρᾳ* Zon., om. Xiph.

Subscriptio: ΔΙΩΝΟϹ ῬΩΜΑΙΚΗ͂Ϲ ἹϹΤΟΡΊΑϹ ΝΗ M.

In exitu huius libri, qui finem facit historiae Tiberii, fragmenta quinque collocavi ex Byzantina Historia Augusta petita, quae ad hunc imperatorem pertinent, vide p. 557 et praefationem huius voluminis p. XIX sqq. excerpta Salmasiana de Tiberii principatu tacent. ceterum si ad Dionem referenda sunt, ex ea parte fluxerunt, quae periit inter 57, 17, 8 et 58, 7, 2.

1. *ὅτι Τιβέριος τοῖς τῶν πόλεων ἄρχουσι ἔγραφεν ὡς εἴ τι παρὰ τοὺς νόμους γράψει, μὴ προσέχειν φησὶν ὡς ἀγνοήσαντι.* Cedr. p. 344, 9, 10 (cf. 336, 11—13), cf. Joel 26, 13—15. Dionis non puto.

2. *ὅτι Τιβέριος οὐκ εὐχερῶς παρέλυε τῆς ἡγεμονίας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προβαλλομένους. καὶ πρὸς τοὺς τοῦτο μεμφομένους ἔλεγε τοιάνδε παραβολήν. ἄνθρωπός τις ἦν τοὺς πόδας ἔχων ἡλκωμένους· τῶν δὲ μυῶν ἐπικαθημένων αὐτοῖς καὶ κεντούντων τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἀπεσόβει ταύτας· ὡς δέ τις τοῦτο ποιεῖν ἐπεχείρησε, „ἄνθρωπε“ ἀνεβόησεν „ἄφες αὐτάς, μήπως τούτων, ἐπείπερ ἐκορέσθησαν, διωχθεισῶν ἕτεραι ἀντεπέλθωσι λιμώττουσαι καὶ μείζους μοι προξενήσωσι τὰς ὀδύνας.“ τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τῶν ἡγεμόνων, ὅτι χρονίζοντες καὶ χορεννύμενοι πρᾳότερον τοῖς ἀρχομένοις προσφέρονται.* Exc. Planudeum n. 126 (Mai. 80 p. 553 sq. = vol. 5 p. 234 sq. Dind.)

περὶ δὲ Τιβερίου φασὶν ὅτι βραδέως τοὺς ἄρχοντας διεδέχετο φειδοῖ τῶν ὑπηκόων, καὶ ὅτι ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὕτως ποιεῖ, εἶπε τὴν παροιμίαν τῶν ἐπικαθημένων μυιῶν τῷ τραύματι καὶ τοῦ θελήσαντος ἀποσοβῆσαι ταύτας, καὶ κωλυθέντος ὑπὸ τοῦ τραυματίου εἰπόντος ἵνα μὴ ἄλλαι πεινῶσαι αἵματος ἐπέλθοιεν. Leo p. 278, 10—14 Cram., cf. Cedr. p. 344, 10—15.

Legitur apud Planudem inter additamenta ad Xiphilini excerpta: n. 125 = Xiph. 127, 4—13 ex Dione 57, 5, 1; n. 127 = Xiph. 129, 23—27 ex Dione 57, 10, 4. — Uberrime idem narrant Const. Man. v. 1944—1963 et Georg. mon. p. 234, 27—235, 15 Mur.

Non mihi persuadeo haec ad Dionem referenda esse.

3. *τοιοῦτος ἦν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' οὐχὶ μέχρι τέλους· | καὶ γὰρ ἐκόλαζε πικρῶς πολλοὺς τῶν ἀναιτίων, | ἀσυμπαθῶς μιαιφονῶν, καὶ τόσον ἐμισήθη | ὡς ὀνομάζεσθαι πηλὸς αἵματι πεφυρμένος.* Const. Man. v. 1971—1974.

Cf. 57, 19, 8 et Suet. *Tib.* 57.

4. *ὅτι ὑπατικὸν ἄνδρα τινὰ ἀνεῖλε Τιβέριος, ἐγκαλέσας αὐτῷ ὅτι τὸ τὴν αὐτοῦ μορφὴν φέρον νόμισμα φέρων ἐν κόλποις εἰς ἄφοδον ἀπεχώρησεν.* Exc. Planudeum n. 129 (Mai 81 p. 554 = vol. 5 p. 236 Dind.)

ἄνδρα καὶ γὰρ ὑπατικὸν καὶ τῶν εὐγενεστέρων | τὴν κεφαλὴν ἀφείλετο καὶ σὺν αὐτῇ τὸν πλοῦτον, | τοῦτο καὶ μόνον ἐπειπών, ὅτι τὸ νόμισμά μου | φέρων ἐπικολπίδιον καὶ ῥυπαροὺς εἰς τόπους | καὶ σκυβαλώδεις παρελθὼν βάρος γαστρὸς ἐκένου. Const. Man. v. 1975—1979.

Legitur apud Planudem inter additamenta ad Xiphilini excerpta: n. 128 = Xiph. 129, 30—131, 4 ex Dione 57, 11, 3; n. 130 = Xiph. 131, 15—20 ex Dione 57, 13, 1.

5. *Τιβέριος τῷ τρόπῳ καὶ τῇ γνώμῃ ἦν ἀπηνὴς καὶ οἴνου ἐλάττων· διὸ καὶ Ῥωμαῖοι Βιβέριον* (*τιβέριον* cod.) *αὐτὸν ἐκάλουν, ὃ σημαίνει παρ' αὐτοῖς τὸν οἰνοπότην.* Leo p. 278 addit. ad v. 14 Cram., cf. Cedr. p. 345, 21—346, 1.

Cf. Suet. *Tib.* 42.

LIBER LIX.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ πεντηκοστῷ ἐνάτῳ τῶν Δίωνος Ῥωμαϊκῶν

Χρόνου πλῆθος τὰ λοιπὰ τῆς Γναίου Ἀκερρωνίου ⟨καὶ⟩ Ποντίου Νιγρίνου ὑπατείας καὶ ἄλλα ἔτη τρία ἐν οἷς ἄρχοντες οἱ ἀριθμούμενοι οἵδε ἐγένοντο

(791/38) *Μ. Ἀκύλας Γ. υἱ. Ἰουλιανός* / *Π. Νώνιος Μ. υἱ. Ἀσπρήνας* ὕπ.

(792/39) *Γ. Καῖσαρ Γερμανικὸς τὸ β′* / *Λ. Ἀπρώνιος Λ. υἱ. Καισιανός* ὕπ.

(793/40) *Γ. Καῖσαρ τὸ γ′ ⟨ὕπ.⟩*

(794/41) *Γ. Καῖσαρ τὸ δ′* / *Γν. Σέντιος Γν. υἱ. Σατορνῖνος* ὕπ.

(Οὗτος ὁ ἐνιαυτὸς οὐ συναριθμεῖται διὰ τὸ τὰ πλείω αὐτοῦ ἐν τῷ ἑξηκοστῷ γεγράφθαι.)

περὶ μὲν οὖν τοῦ Τιβερίου ταῦτα παραδέδοται, διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ Γάιος ὁ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ τῆς Ἀγριππίνης παῖς, ὃν καὶ Γερμανικὸν καὶ Καλιγόλαν, ὥσπερ εἶπον, ἐπωνόμαζον. ἐκεῖνος μὲν M 228ʳ
2 *γὰρ καὶ τῷ Τιβερίῳ τῷ ἐγγόνῳ τὴν αὐταρχίαν κατέλιπεν· ὁ δὲ δὴ Γάιος τὰς διαθήκας αὐτοῦ ἐς τὸ συνέδριον διὰ τοῦ Μάκρωνος* 2 Xiph. 156, 8—14

17—619, 5 = Zon. 11, 4 p. 446, 17—447, 5 B. (p. 12, 23—13, 4 D.) [quae sequuntur *ὡς — εὐξάμενον* ex c. 8, 1 desumpta sunt.]

---

1 *πεντηκοστῷ ἐνάτῳ*] $\overline{νθ}$ M 6 *Γναίου* Reim., *γαίου* M, cf. 58, 27, 1, C. I. L. 2, 172, *eph. epigr.* 5 p. 155, Tac. *ann.* 6, 45, Suet. *Tib.* 73 ⟨*καὶ*⟩ ins. R. St. 7 *τρία*] $\overline{γ}$ M 9 *Π.* scripsi, *πόπλιος* M 11 *Λ. Ἀπρώνιος* Xyl., *λαιγρώνιος* M *υἱ.* R. St., *υἱὸς* M *Καισιανός* scripsi, *κελιανὸς ἢ κεστιανός* M, *Caesianus fast. Ant.* (C. I. L. 10, 6638), *Act. Arv.* (C. I. L. 6, 2029; p. XLVIII Henzen), *fast. Hyd.*, Chron. a. 354, Suet. *vir. ill.* p. 76, 12 Reiff., Tac. *ann.* 3, 21, *κερσιανός Chron. Pasch*, cf. ad 58, 19, 1 12 *τὸ γ′*] *τὸ γ′ ⟨μόνος⟩* Xyl. ⟨*ὕπ.*⟩ inserui 15 *ἑξηκοστῷ*] $\overline{ξ}$ M.
19 *Καλιγόλαν* H. St., *καλλιγόλαν* M, sed per unum λ recte 57, 5, 6.

ἐσπέμψας ἀχύρους ὑπό τε τῶν ὑπάτων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων τῶν
προπαρεσκευασμένων οἱ, ὡς καὶ παραφρονήσαντος, ἐποίησεν, ὅτι
παιδίῳ, ᾧ μηδὲ ἐσελθεῖν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐξῆν, ἄρχειν σφᾶς
3 ἐπέτρεψε. τότε τε οὖν παραχρῆμα οὕτως αὐτὸν τῆς ἀρχῆς παρ-
έλυσε, καὶ μετὰ τοῦτο ποιησάμενος ἀπέκτεινε. καίπερ ὁ Τιβέριος
πολλαχῇ τὰ αὐτὰ γράψας, ὡς καὶ ἰσχύν τινα παρὰ τοῦτο ἕξοντα,
κατέλιπε, καὶ πάντα τότε ἐκεῖνα ὑπὸ τοῦ Μάκρωνος ἐν τῇ γερουσίᾳ
ἀνεγνώσθη. ἀλλ' οὐδὲν γὰρ οὔτε πρὸς τὴν ἀγνωμοσύνην οὔτε πρὸς
4 τὴν δύναμιν τῶν διαδεχομένων τινὰ ἐπίσκηψίς τις ἰσχύει. ταὐτὸ
οὖν ὁ Τιβέριος ἔπαθεν ὅπερ τὴν μητέρα ἐπεποιήκει, πλὴν καθ' ὅσον
αὐτὸς μὲν οὐδὲν οὐδενὶ ἐκ τῶν ἐκείνης διαθηκῶν ἀπήλλαξε, τὰ δ'
ὑπ' αὐτοῦ καταλειφθέντα πᾶσι πλὴν τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ ἀπεδόθη.
ἀφ' οὗπερ κατάδηλον οὐχ ἥκιστα ἐγένετο ὅτι διὰ τὸ παιδίον πᾶν
5 τὸ κατὰ τὰς διαθήκας αἰτίαμα συνεσκευάσθη. ἐξῆν μὲν γὰρ αὐτῷ
μὴ ἐκφῆναί σφας (οὐ γάρ που τὰ γεγραμμένα ἠγνόησεν)· ἐπεὶ δὲ
πολλοί τε αὐτὰ ᾔδεσαν, καὶ ἔμελλεν ἐκ μὲν τοῦ αὐτὸς ἐκ δὲ τοῦ ἡ
βουλὴ τὴν αἰτίαν, ὥς γε καὶ ἐδόκει, λήψεσθαι, ἀνατρέψαι μᾶλλον
2 αὐτὰς δι' ἐκείνης ἢ συγκρύψαι ἠθέλησε. πρὸς δὲ τὰ καταλει-
φθέντα ὑπ' αὐτοῦ πάντα, ὡς καὶ παρ' ἑαυτοῦ δή, τοῖς τε ἄλλοις
ἀποδοὺς μεγαλοψυχίας τινὰ δόξαν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐκτήσατο.
τούς τε οὖν δορυφόρους εὐθὺς γυμνασίαν ποιουμένους θεασάμενος
μετὰ τῆς γερουσίας, τάς τε καταλειφθείσας σφίσι κατὰ πεντή-
M 228v κοντα καὶ διακοσίας δραχμὰς διένειμε καὶ ἑτέρας | τοσαύτας προσ-
2 επέδωκε· καὶ τῷ δήμῳ τάς τε πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ
χιλίας μυριάδας (τοσαῦται γὰρ αὐτῷ κατελείφθησαν) καὶ προσέτι
τὰς ἑξήκοντα κατ' ἄνδρα δραχμάς, ἃς ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ ἐς τοὺς ἐφή-
βους ἐσγραφῇ οὐκ εἰλήφεσαν, μετὰ τόκου πεντεκαίδεκα ἄλλων
3 δραχμῶν ἀπέδωκε. τοῖς τε γὰρ ἀστικοῖς καὶ τοῖς νυκτοφύλαξι,
τοῖς τε ἔξω τῆς Ἰταλίας ἐκ τοῦ καταλόγου οὖσιν, εἴ τέ τι ἄλλο
στράτευμα πολιτικὸν ἐν τοῖς μικροτέροις τείχεσιν ἦν, τὰ καταλει-
φθέντα διέλυσε, τοῦτ' ἔστι τοῖς μὲν ἀστικοῖς ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι
καὶ ἑκατὸν δραχμάς, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασι πέντε καὶ ἑβδομήκοντα.
4 τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὰς τῆς Λιουίας διαθήκας ἔπραξε· καὶ

18—621, 1 cf. Zon. 11, 4 p. 447, 6—8 B. (p. 13, 5—7 D.)

5 *καίπερ*] nonne *καίτοι*? 9 *ταὐτὸ* Reim., *ταῦτα* M 16 *αὐτὰ*] forte *αὐτάς*? quamquam propter praecedens *τὰ γεγραμμένα* defendi potest *αὐτὰ* *αὐτὸς* Odd., *ὁ αὔγουστος* M 18 *πρὸς δὲ*] *πρὸς δὲ ⟨τούτοις⟩* Bk. iniuria 19 *ὑπ'* Reim., *ἀπ'* M 20 *ἄλλοις*] *ἄλλοις ⟨καὶ τοῖς στρατιώταις⟩* Rk. probabiliter 30 *μικροτέροις*] an *σμικροτέροις*?

γὰρ ἐκεῖνα πάντα ἀπήλλαξε. καὶ εἴπερ καὶ τὰ λοιπὰ χρήματα
δεόντως ἀναλώκει, μεγαλόνους τε ἂν καὶ μεγαλοπρεπὴς εἶναι ἔδοξεν. Exc. V. 199
ἔστι ⟨μὲν⟩ γὰρ ὅτι φοβηθεὶς καὶ τὸν δῆμον καὶ τοὺς στρατιώτας
ταῦτ᾽ ἐποίησε, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον ἀπὸ γνώμης· οὐ γὰρ ὅτι τοῖς
ἄλλοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰδιώταις, οὐχ ὅπως τὰ παρὰ τοῦ Τιβερίου
ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ τῆς προτήθης δοθέντα διέλυσε. νῦν δὲ καὶ
ἐς ὀρχηστὰς (αὐτίκα γὰρ αὐτοὺς ἐπανήγαγε) καὶ ἐς ἵππους τούς τε Xiph. 156, 11—18
μονομάχους καὶ τἆλλα τὰ τοιουτότροπα ἀπλήστως δαπανήσας τούς
τε θησαυροὺς μεγάλους γενομένους διὰ βραχυτάτου ἐξεκένωσε, καὶ
αὐτὸν προσεξήλεγξεν ὅτι εὐχερείᾳ τέ τινι καὶ ἀκρισίᾳ καὶ ἐκεῖνα
ἐπεποιήκει. πέντε γοῦν μυριάδας μυριάδων καὶ πεντακοσίας καὶ 6 Xiph. 156, 18—20
ἑπτακισχιλίας, ὡς δὲ ἕτεροι, ὀκτώ τε καὶ δισχιλίας καὶ πεντακοσίας
τεθησαυρισμένας εὑρὼν οὐδὲ ἐς τὸ τρίτον ἔτος μέρος ἀπ᾽ αὐτῶν
τι διέσωσεν, ἀλλ᾽ εὐθὺς τῷ ἑτέρῳ παμπόλλων προσεδεήθη.

τῷ δ᾽ αὐτῷ τούτῳ τρόπῳ καὶ ἐς τἆλλα πάντα ὡς εἰπεῖν ἐχρῆτο. 3
δημοκρατικώτατός τε γὰρ εἶναι τὰ πρῶτα δόξας, ὥστε μήτε τῷ δήμῳ
ἢ τῇ γε βουλῇ γράψαι τι μήτε τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχικῶν προσ-
θέσθαι τι, μοναρχικώτατος ἐγένετο, ὥστε πάντα ὅσα ὁ Αὔγουστος 2 M 229r
ἐν τοσούτῳ τῆς ἀρχῆς χρόνῳ μόλις καὶ καθ᾽ ἓν ἕκαστον ψηφισθέντα
οἱ ἐδέξατο, ὧν ἔνια ὁ Τιβέριος οὐδ᾽ ὅλως προσήκατο, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ
λαβεῖν. πλὴν γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπικλήσεως οὐδὲν ἄλλο ἀνεβά-
λετο· καὶ ἐκείνην δὲ οὐκ ἐς μακρὰν προσεκτήσατο. μοιχικώτατός 3 Xiph. 156, 21—25

2—623, 4 = Exc. Val. 199: ὅτι ὁ Γάιος μεγαλόνους καὶ μεγαλοπρεπὴς εἶναι ἔδοξεν εἴπερ τὰ βασιλικὰ χρήματα δεόντις (sic) ἀναλώκει· τὸ γὰρ πλεῖστον ἀπὸ γνώμης ἐποίησεν· οὐ γὰρ ὅτι — ὠργήσατο (c. 5, 5) V. L. vide infra. praeterea: 6 παρὰ τῆς προτήθης om. νῦν δὲ om. 11 post ἐπεποιήκει inserit: τὰ ἐς τοὺς στρατιώτας δοθέντα 12 πεντακοσίας | τεθησαυρισμένας f. 146r 13 ἔτος om. 14 εὐθέως τῷ ἑτέρων

1. 2. 6—11 = Zon. 11, 4 p. 447, 8—13 B. (p. 13, 8—14 D.) 13—15 = Zon. 11, 4 p. 447, 13—15 B. (p. 13, 14—17 D.)

18—21 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 4. 5) [quod praecedit v. 1—4 ex Eutr. 7, 12, 1 defluxit.]

3 ⟨μὲν⟩ ins. Bk. ὅτι] ὅ τι Pflugk. 11 πέντε] ἓξ Xyl. dubitans, ut cum Suet. *Gai.* 37 Dio congruat 12 ὡς δὲ ἕτεροι] ita elliptice ὥς γέ τινες 40, 43, 5 si recte ibi traditur, φασὶ vel λέγουσι additum habes 39, 23, 4; 41, 43, 2; 43, 24, 2; 47, 48, 2; 48, 48, 5; 49, 4, 1; 49, 25, 5; 51, 25, 2; 54, 7, 2; 55, 10, 1; 56, 23, 1; 56, 32, 1; 58, 13, 1; 58, 25, 5; 59, 12, 2 et 22, 1 et 25, 5 13 ἔτος] ἔτους Lipsius *magn. Rom.* 2, 14 coll. Suet. *Gai.* 37, quod non placet 14 διέσωσεν cod. Peir. Xiph. Zon., διέ|σεν M 16 τε] ita M cod. Peir. 17 τι μήτε cod. Peir., τιμῇ τε M 21 τοῦ πατρὸς] cf. ad 53, 18, 3 ἀνεβάλετο cod. Peir., ἀνεβάλλετο M 22 μοιχικώτατός cod. Peir. Xiph. Zon., μοιχιλώτατός M.

τι ἀνδρῶν γεγενημένος, καὶ γυναῖκα μίαν μὲν ἐκδιδομένην ἀνδρὶ
ἁρπάσας, ἄλλας δὲ συνοικούσας τισὶν ἀποσπάσας, ἔπειτα αὐτὰς
πλὴν μιᾶς ἐμίσησε· πάντως δ' ἂν καὶ ἐκείνην ἤχθηρεν, εἰ ἐπὶ πλεῖον
ἐβεβιώκει. ἔς τε τὴν μητέρα καὶ ἐς τὰς ἀδελφὰς τήν τε τήθην
4 τὴν Ἀντωνίαν πλεῖστα ὅσα εὐσεβῶς ποιήσας· ταύτην τε γὰρ Αὐ-
γουστάν τε εὐθὺς καὶ ἱέρειαν τοῦ Αὐγούστου ἀποδείξας πάντα
αὐτῇ καθάπαξ, ὅσα ταῖς ἀειπαρθένοις ὑπάρχει, ἔδωκε, καὶ ταῖς
ἀδελφαῖς ταῦτά τε τὰ τῶν ἀειπαρθένων καὶ τὸ τὰς ἱπποδρομίας
οἱ ἐν τῇ αὐτῇ προεδρίᾳ συνθεᾶσθαι, τό τε τάς τε εὐχὰς τὰς κατ'
ἔτος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων ὑπέρ τε ἑαυτοῦ καὶ
ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ποιουμένας καὶ τοὺς ὅρκους τοὺς ἐς τὴν ἀρχὴν
5 αὐτοῦ φέροντας καὶ ὑπὲρ ἐκείνων ὁμοίως γίγνεσθαι ἔνειμε· τά τε
ὀστᾶ τά τε τῆς μητρὸς καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀποθανόντων
αὐτός τε πλεύσας καὶ αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ ἀνελόμενος ἐκόμισε καὶ ἐς
τὸ τοῦ Αὐγούστου μνῆμα κατέθετο, τὸ ἱμάτιον τὸ περιπόρφυρον
6 ἐνδὺς καὶ ῥαβδούχοις τισὶν ὥσπερ ἐν ἐπινικίοις κοσμηθείς· τά τε
ψηφισθέντα κατ' αὐτῶν πάντα ἀπήλειψε, καὶ τοὺς ἐπιβουλεύσαντάς
σφισι πάντας ἐκόλασε, τούς τε φεύγοντας δι' αὐτοὺς κατήγαγε —
Xiph. 156, 25—30 ταῦτ' οὖν ποιήσας ἀνοσιώτατος ἀνθρώπων καὶ περὶ τὴν τήθην καὶ
περὶ τὰς ἀδελφὰς ἐγένετο· ἐκείνην τε γὰρ ἐπιτιμήσασάν τι αὐτῷ
ἐς ἀνάγκην ἑκουσίου θανάτου κατέστησε, καὶ τὰς ἀδελφὰς πάσας
διαφθείρας ἐς νῆσον τὰς δύο κατέκλεισεν· ἡ γὰρ τρίτη προαπέθανε.
7 τόν τε Τιβέριον αὐτόν, ὃν καὶ πάππον προσωνόμαζε, τῶν αὐτῶν

1 μὲν μίαν 2 τισὶν om. 6 τε om. 6—12 ἀποδείξας ταῖς ἀειπαρθένοις συνέταξεν καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ὁμοίως καὶ τὰς ἱπποδρομίας συνθέσθαι (sic) καὶ τὰς εὐχὰς τὰς κατ' ἔτος καὶ τοὺς ὅρκους τοὺς γιγνομένους ὁμοίως γίγνεσθαι ἔνειμε (pro ἀποδείξας — ἔνειμε) 13 τὰ (alterum) om. 14 καὶ αὐτὸς om. ἔς τε τὸ Αὐγούστου (pro καὶ — Αὐγούστου) 16 ἐν om.

619, 22—5. 20—22 = Zon. 11, 4 p. 447, 15—448, 2 B. (p. 13, 17—27 D.)

619, 22—2 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 5—7) 20. 21 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 7—9) [quod sequitur v. 9—11 ex Eutr. 7, 12, 3 desumptum est.]

21. 22 = *Exc. Salm.* n. 83 Muell. p. 395, 7 Cram., Const. Man. v. 1996.

---

1 *γεγενημένος* M Zon., *γενόμενος* cod. Peir. Xiph. 3 *ἐμίσησε*] *ἁπάσας ἐμίσησε* Xiph., *τὰς ἄλλας ἐμίσησε* Zon. 4 *τὰς ἀδελφὰς* Xiph. Zon., *τοὺς ἀδελφοὺς* M cod. Peir. 9 *προεδρίᾳ* Leuncl., *προσεδρείαι* M 14 *ἐκόμισε* ⟨*αὐτὸς*⟩ *ἐκόμισε* Nab. coll. Aesch. fr. 281 Dind. (apud Plat. *rep.* 2 p. 383 B) Xen. *anab.* 3, 2, 4, Plat. *pol.* p. 268 A, Lys. 12, 68, minus recte, nam *ἐκόμισε* — *κατέθετο* non pugnat cum participiis praecedentibus.

τῷ Αὐγούστῳ τιμῶν παρὰ τῆς βουλῆς τυχεῖν ἀξιώσας, ἔπειτ᾽
ἐπειδὴ | μὴ παραχρῆμα ἐψηφίσθησαν (οὔτε γὰρ τιμῆσαι αὐτὸν ὑπο- M 229v
μένοντες οὔτ᾽ ἀτιμάσαι θαρσοῦντες, ἅτε μηδέπω τὴν τοῦ νεανίσκου
γνώμην σαφῶς εἰδότες, ἐς τὴν παρουσίαν αὐτοῦ πάντα ἀνεβάλλοντο),
οὐδενὶ ἄλλῳ πλὴν τῇ δημοσίᾳ ταφῇ ἤγηλε, νυκτός τε ἐς τὴν πόλιν τὸ
σῶμα αὐτοῦ ἐσαγαγὼν καὶ ἅμα τῇ ἕῳ προθέμενος. ἐποιήσατο μὲν γὰρ 8
καὶ λόγους ἐπ᾽ αὐτῷ, ἀλλ᾽ οὔτι γε καὶ ἐκεῖνον οὕτως ἐπαινῶν ὡς τοῦ
τε Αὐγούστου καὶ τοῦ Γερμανικοῦ τὸν δῆμον ἀναμιμνήσκων, καὶ ἑαυ-
τὸν αὐτοῖς παρακατατιθέμενος. οὕτω γὰρ καὶ πρὸς πάντα ἐναντίος **4** cf. Xiph. 156, 30—32
ἐπεφύκει ὥστε τὴν μὲν ἀσέλγειαν καὶ τὴν μιαιφονίαν αὐτοῦ, ἐφ᾽ οἷσ-
περ καὶ διέβαλλεν αὐτόν, οὐ μόνον ἐζήλωσεν ἀλλὰ καὶ ὑπερέβαλεν,
ὧν δὲ δὴ ἐπῄνει οὐδὲν ἐμιμήσατο. πρῶτός τε ὑβρίσας αὐτὸν καὶ 2
πρῶτος λοιδορήσας, ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ τούτου χαριεῖσθαί
οἱ νομίσαντας προπετεστέρᾳ παρρησίᾳ χρήσασθαι, ἔπειτα καὶ
ἐνεκωμίαζε καὶ ἐσέμνυνεν, ὥστε καὶ κολάσαι τινὰς ἐφ᾽ οἷς εἰρή-
κεσαν. καὶ ἐκείνους τε ἅμα ὡς ἐχθροὺς τοῦ Τιβερίου διὰ τὰς
βλασφημίας, καὶ τοὺς ἐπαινοῦντάς πῃ αὐτὸν ὡς καὶ φίλους, ἐμίσει.
τά τε τῆς ἀσεβείας ἐγκλήματα παύσας πλείστους ὅσους ἐπ᾽ αὐ- 3
τοῖς ἀπώλεσε. καὶ τοῖς συστᾶσιν ἐπί τε τὸν πατέρα καὶ ἐπὶ τὴν
μητέρα τούς τε ἀδελφοὺς αὐτοῦ τήν τε ὀργὴν ἀφείς, ὡς ἔλεγε, καὶ
τὰ γράμματα αὐτῶν καταφλέξας, παμπληθεῖς ἐξ αὐτῶν ἀπέκτεινε·
διέφθειρε μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς γράμματά τινα, οὐ μέντοι κἀκεῖνα
τὰ αὐτόχειρα ⟨τὰ⟩ τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον ἔχοντα, ἀλλὰ ἀντίγραφα
αὐτῶν ποιήσας. πρὸς δὲ τούτοις εἰκόνας τε ἀπαγορεύσας κατ᾽ 4
ἀρχὰς μηδένα αὐτοῦ ἱστάναι, καὶ ἐς ἀγαλμάτων ποίησιν προεχώ-
ρησε, καὶ ψηφισθέν ποτε τῇ τύχῃ αὑτοῦ θύεσθαι παρέμενος, ὥστε
καὶ ἐς στήλην αὐτὸ τοῦτ᾽ ἐγγραφῆναι, καὶ ναοὺς ἑαυτῷ καὶ θυσίας
ὡς καὶ θεῷ γίγνεσθαι ἐκέλευσε. πλήθει τε ἀνθρώπων καὶ ἐρη- 5 Xiph. 153, 3—12
μίᾳ αὖ ἔχαιρεν, αἰτούμενός τέ τι καὶ μὴ αἰτούμενος αὖ ὠργίζετο.
ὀξύτατά τε πρὸς πράξεις τινὰς | ἐφέρετο, καὶ νωθέστατα ἔστιν M 230r

3 ἀτιμάσαι fol. 146v 4 ἀνεβάλλοντο 5 ἤγγειλε 14 προπε-τεστέρῳ

10. 13—21 > Zon. 11, 4 p. 448, 2—10 B. (p. 13, 27—14, 5 D.) 27—623, 6 > Zon. 11, 4 p. 448, 10—18 B. (p. 14, 6—15 D.)

27. 28 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 11. 12).

9 *καὶ πρὸς*] *καὶ ⟨αὑτῷ καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ⟩ πρὸς* Rk. sine causa *πάντα*] *τὰ πάντα* cod. Peir. 19 *ἐπὶ τὴν*] ita M 23 ⟨*τὰ*⟩ ins. Rk. 25 *αὑτοῦ* Bk., **αὐτοῦ** M.

ἃς αὐτῶν μετεχειρίζετο. τά τε χρήματα καὶ ἀφειδέστατα ἀνήλισκε
καὶ φιλαργυρώτατα ἠργυρολόγει. τοῖς τε θωπεύουσιν αὐτὸν καὶ τοῖς
6 παρρησιαζομένοις τι καὶ ἤχθετο ὁμοίως καὶ ἥδετο. καὶ πολλοὺς
μὲν μεγάλα ἀδικήσαντας οὐκ ἐκόλασε, πολλοὺς δὲ μηδὲ ἀδικήσαν-
τας ἀπέσφαξε. τῶν τε ἑταίρων τοὺς μὲν ὑπερεκολάκευε τοὺς δὲ
Xiph. 156, 32—157, 8 ὑπερύβριζεν. ὥστε μηδένα μήθ' ὅ τι εἰπεῖν μήθ' ὅ τι ποιῆσαι
χρὴ πρὸς αὐτὸν εἰδέναι, ἀλλ' ὅσοι τι καὶ κατώρθωσαν, ἐκ συν-
τυχίας μᾶλλον ἢ γνώμης τυχεῖν αὐτοῦ.

Xiph. 157, 12–16 5 τοιούτῳ μὲν τότε αὐτοκράτορι οἱ Ῥωμαῖοι παρεδόθησαν, ὥστε
τὰ τοῦ Τιβερίου ἔργα, καίπερ χαλεπώτατα δόξαντα γεγονέναι, το-
σοῦτον παρὰ τὰ τοῦ Γαΐου ὅσον τὰ τοῦ Αὐγούστου παρ' ἐκεῖνα
2 παρενεγκεῖν. Τιβέριος μὲν γὰρ αὐτός τε ἦρχε καὶ ὑπηρέταις τοῖς
ἄλλοις πρός γε τὸ αὑτοῦ βούλημα ἐχρῆτο, Γάιος δὲ ἤρχετο μὲν
Xiph. 157, 16—20 καὶ ὑπὸ τῶν ἁρματηλατούντων καὶ ὑπὸ τῶν ὁπλομαχούντων, ἐδού-
λευε δὲ καὶ τοῖς ὀρχησταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ τὴν σκηνὴν
ἔχουσι· τὸν γοῦν Ἀπελλῆν τὸν εὐδοκιμώτατον τῶν τότε τραγῳδῶν
3 καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ συνόντα οἱ ἀεὶ εἶχε. κἀκ τούτου χωρὶς μὲν
αὐτὸς χωρὶς δὲ ἐκεῖνοι, πάνθ' ὅσα ⟨ἂν⟩ ἄνθρωποι τοιοῦτοι δυνηθέν-
τες τι τολμήσειαν, ἐπ' ἐξουσίας ἐποίουν. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα τὰ ἐς τὴν
ἐπιτήδευσιν αὐτῶν φέροντα αὐτός τε πολυτελέστατα ἐπὶ πάσῃ προ-
φάσει καὶ διετίθει καὶ καθίστατο καὶ τοὺς στρατηγοὺς τούς τε
ὑπάτους ποιεῖν ἠνάγκαζεν, ὥστε καθ' ἑκάστην ὀλίγου ἡμέραν πάν-
4 τως τι τοιοῦτον ἄγεσθαι. καὶ αὐτῶν τὰ μὲν πρῶτα θεατὴς καὶ
ἀκροατὴς ἐγίγνετο, συνεσπούδαζέ τέ τισι καὶ ἀντεστασίαζεν ὥσπερ
τις ἐκ τοῦ ὁμίλου ὤν· καί ποτε δυσκολάνας τι τοῖς ἀντικαθεστη-
Xiph. 157, 20–26 κόσιν οὐκ ἀπήντησεν ἐπὶ τὴν θέαν. προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου
5 καὶ ἐς ζήλωμα καὶ ἐς ἀγώνισμα πολλῶν προῆλθεν· ἅρματά τε γὰρ

1 αὐτὸς 6 ὥστε | μηδένα fol. 122r 9 μὲν τότε om. αὐτοκράτοκράτωρι (sic) 11 τὰ (prius) om. 13 γε om. 18 αὐτοῦ 25 τι αὐτοῖς ἀντικαθεστῶσιν |

9–19 = Zon. 11, 4 p. 448, 18—449, 7 B. (p. 14, 15—28 D.) 23. 24 = Zon. 11, 4 p. 449, 7. 8 B. (p. 14, 28—30 D.) 27–625, 8 > Zon. 11, 4 p. 449, 8—13 B. (p. 14, 30—15, 5 D.)

9—16 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 12—19).

1 ἃς St., ἃ M Xiph. cod. Peir. αὐτῶν M Xiph., αὐτὸς cod. Peir. 4 μηδὲ M, μηδὲν cod. Peir. Zon., καὶ μηδὲν Xiph. ἀδικήσαντας (alterum) ἁμαρτόντας? Bk., δόξαντας Polak. probabiliter, cf. c. 19, 7 6 μήθ' (prius) Xiph. cod. Peir., μηδ' M 8 γνώμης reduxi ex M Xiph. cod. Peir., ἐκ γνώμης Bk., cf. fr. 83, 3; 44. 2, 3 18 ⟨ἂν⟩ ins. St., et habet Zon.

ἤλασε καὶ ἐμονομάχησεν ὀρχήσει τε ἐχρήσατο καὶ τραγῳδίαν ὑπεκρίνατο. καὶ ταῦτα μὲν ἀεὶ ἐποίει, ἅπαξ δέ ποτε τοὺς πρώτους τῆς γερουσίας σπουδῇ | νυκτὸς ὡς καὶ ἐπ' ἀναγκαῖόν τι βούλευμα μεταπεμψάμενος ὠρχήσατο. M 230ʳ

ἐν μὲν οὖν τῷ ἔτει ἐν ᾧ ὅ τε Τιβέριος ἐτελεύτησε καὶ αὐτὸς ἐς τὴν ἡγεμονίαν ἀντικατέστη, πρῶτον μὲν τοὺς βουλευτάς, παρόντων ἐν τῷ συνεδρίῳ καὶ ἱππέων τοῦ τε δήμου τινῶν, πολλὰ ἐκολάκευσε, τήν τε γὰρ ἀρχὴν κοινώσειν σφίσι καὶ πάνθ' ὅσα ἂν καὶ ἐκείνοις ἀρέσῃ ποιήσειν ὑπέσχετο, καὶ υἱὸς καὶ τρόφιμος αὐτῶν λέγων εἶναι. 6 Xiph. 157, 26 — 158, 1

2 ἦγε δὲ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος, ἡμερῶν τεσσάρων καὶ μηνῶν πέντε ἐπιδέον. ἔπειτα τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὄντας ἀπέλυσεν, ὧν εἷς ἦν Κύντος Πομπώνιος ἑπτὰ ὅλοις ἔτεσιν ἐν τῷ οἰκήματι μεθ' ὑπατείαν κακωθείς· τά τε ἐγκλήματα τῆς ἀσεβείας,

3 οἷσπερ καὶ τὰ μάλιστα πονουμένους σφᾶς ἑώρα, κατέλυσε, καὶ τὰ γράμματα τὰ περὶ αὐτῶν, ὅσα ὁ Τιβέριος κατελελοίπει, συννήσας, ὥς γε ἐσχημάτιζε, κατέκαυσεν, εἰπὼν ὅτι "τοῦτ' ἐποίησα ἵνα μηδ' ἂν πάνυ ἐθελήσω ποτὲ διά τε τὴν μητέρα καὶ διὰ τοὺς ἀδελφοὺς μνησικακῆσαί τινι, δυνηθῶ αὐτὸν τιμωρήσασθαι".

4 ἐπαινούμενός τε ἐπὶ τούτοις, ἐπειδὴ καὶ ἠλπίζετο παντὸς μᾶλλον ἀληθεύσειν ἅτε μηδὲν διπλοῦν ὑπὸ τῆς νεότητος ἢ φρονεῖν ἢ λέγειν δύνασθαι νομιζόμενος, προσεπηύξησε τὰς ἐλπίδας αὐτῶν τά τε Κρόνια ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἑορτάζεσθαι κελεύσας, καὶ ὀβολὸν παρ' ἑκάστου τῶν τὸ σιτηρέσιον φερόντων, ἀντὶ τῆς δραχμῆς ἣν ἐς εἰκόνων ποίησιν ἐδίδοσαν αὐτῷ, λαβών.

5 ἐψηφίσθη μὲν οὖν καὶ παραχρῆμα αὐτὸν ὑπατεῦσαι, καταλυθέντων τοῦ τε Πρόκλου καὶ τοῦ Νιγρίνου τῶν τότε ἀρχόντων, καὶ μετὰ τοῦτο κατ' ἔτος ὑπατεύειν· οὐ μὴν καὶ προσεδέξατο αὐτά, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι τὸν ἔκμηνον ἐς ὃν ἀπεδεδείχατο διῆρξαν, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς ὑπάτευσε, τὸν Κλαύδιον τὸν θεῖον προσλαβών· Xiph. 158, 1—9

6 οὗτος γὰρ ἔν τε τοῖς ἱππεῦσι μέχρι τότε ἐξεταζόμενος, καὶ πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Γάιον μετὰ τὸν τοῦ Τιβερίου

10. 11—16. 19 > Zon. 11, 4 p. 449, 13—16 B. (p. 15, 5—9 D.) 28—624, 2 > Zon. 11, 5 p. 449, 17—19 B. (p. 15, 9—12 D.)

1—4 > Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 19—21) 10 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 21. 22).

8 γὰρ inserui ex M Xiph. 11 ἐπιδέον scripsi, ἐπιδέων M, ἀποδέον Xiph., quod fortasse praeferendum coll. 65, 22, 1, Thuc. 2, 13, 3; 4, 38, 5, vide tamen Herod. 7, 28 12 Κύντος Πομπώνιος] hic mihi diversus videtur tam a P. Pomponio Secundo, noto tragoediarum scriptore, consule a. 44, quam a fratre eius Quinto, qui anno demum 41 consulatu functus est, quod moneo contra Nipperdeium ad Tac. *ann.* 5, 8. Dionem tam graviter errasse ut alterum cum altero confundens adderet μεθ' ὑπατείαν quod in neutrum cadit, vix crediderim.

V 271r θάνατον ὑπὲρ τῆς ἱππάδος πεμφθείς, τότε πρῶτον, καίπερ | ἓξ καὶ
τεσσαράκοντα ἔτη βεβιωκώς, καὶ ὑπάτευσεν ἅμα καὶ ἐβούλευσεν.
7 ὁ δ' οὖν Γάιος ταῦτά τε ἐπιεικῶς ποιῆσαι ἔδοξε, καὶ τοιαῦτα ἐπι-
βὰς τῆς ὑπατείας ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἐδημηγόρησε, τοῦ τε Τιβε-
ρίου καθ' ἕκαστον ὧν ᾐτιάζετο κατατρέχων καὶ περὶ ἑαυτοῦ πολλὰ
Xiph. 158, 9–11 ἐπαγγελλόμενος, ὥστε τὴν γερουσίαν, φοβηθεῖσαν μὴ μεταβάληται,
δόγμα ποιῆσαι κατ' ἔτος αὐτὰ ἀναγιγνώσκεσθαι.

7 ἐκ δὲ τούτου τὸ ἡρῷον τὸ τοῦ Αὐγούστου ὡσίωσε, τὴν ἐπινί-
κιον στολὴν ἐνδύς. καὶ οἵ τε εὐγενέστατοι παῖδες, ὅσοι γε καὶ ἀμ-
φιθαλεῖς ἦσαν, μετὰ παρθένων ὁμοίων τὸν ὕμνον ᾖσαν, καὶ ἡ βουλὴ
Xiph. 158, 11 σὺν ταῖς γαμεταῖς σφων ὅ τε δῆμος εἱστιάθη, θέαι τε παντοδαπαὶ
2 ἐγένοντο. τά τε γὰρ τῆς μουσικῆς ἐχόμενα ἐσήχθη, καὶ ἵπποι δύο
ἡμέραις ἠγωνίσαντο, τῇ μὲν προτέρᾳ εἰκοσάκις, τῇ δ' ὑστέρᾳ καὶ
τετταρακοντάκις διὰ τὸ τὰ γενέθλια αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην
3 εἶναι· ἦν γὰρ ἡ τελευταία τοῦ Αὐγούστου. καὶ τοῦτο μὲν καὶ
ἐπ' ἄλλων πολλῶν, ὥς που καὶ ἔδοξεν αὐτῷ, ἐποίησε· πρότερον
Xiph. 158, 11–13 γὰρ οὐ πλείω τῶν δέκα ἄθλων ἐτίθετο, τότε δὲ καὶ ἄρκτους τε-
4 τρακοσίας μεθ' ἑτέρων Λιβυκῶν θηρίων ἴσων ἀπέκτεινε. καὶ οἵ
Xiph. 158, 13. 14 τε εὐγενεῖς παῖδες τὴν Τροίαν ἵππευσαν, καὶ τὸ ἅρμα τὸ πομ-
πικὸν ἐφ' οὗ ἤχθη ἓξ ἵπποι εἵλκυσαν· ὃ μηπώποτε ἐγεγόνει. οὐ
μέντοι καὶ αὐτὸς τοῖς ἡνιόχοις ἀπεσήμηνεν, ἀλλ' ἐκ προεδρίας
μετά τε τῶν ἀδελφῶν καὶ μετὰ τῶν συνιερέων τῶν Αὐγουστείων
5 συνεθεάσατο. ὅπως τε μηδεμία τινὶ τοῦ μὴ συμφοιτᾶν ἐς τὰ
θέατρα πρόφασις εἴη (καὶ γὰρ ἤσχαλλε δεινῶς εἴ τις αὐτῶν ἀπε-
λείπετο ἢ καὶ μεσούσης τῆς θέας ἐξανίστατο), τάς τε δίκας ἁπά-
σας ἀνεβάλετο καὶ τὰ πένθη πάντα ἐπέσχεν, ὥστε καὶ ταῖς γυναιξὶ
ταῖς τῶν ἀνδρῶν ἐστερημέναις γαμεῖσθαι καὶ πρὸ τοῦ καθήκοντος
6 χρόνου, ἄν γε μὴ ἐν γαστρὶ ἔχωσιν, ἐξεῖναι. καὶ ἵνα μετὰ ῥᾳστώ-
νης βαδίζοιεν καὶ μὴ πράγματα ἔχοιεν ἀσπαζόμενοί τινες αὐτόν
(πρότερον γὰρ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς τὸν αὐτοκράτορα οἱ συντυγχάνον-

---

2 τεσσαράκοντα R. St., τεσσεράκοντα M 6 μεταβάληται Bk. (cum Xiph.), μεταβάλληται M 9 γε H. St., τε M 14 τετταρακοντάκις conieci (dissert. thes. 27), τετράκις M, τετράκις καὶ εἰκοσάκις Reim., at hoc altero die, quippe dupliciter festo, missuum numerum duplicatum fuisse consentaneum est; cum autem usque ad Claudium legitimus numerus denorum missuum fuerit (§ 3; 58, 12, 8; 60, 23, 5, cf. 60, 27, 2), hunc numerum multiplicatum exspectamus. Cf. praeterea Mart. 8, 78, 13 (30 missus), Cassiod. *chron.* a. 248 (40 missus), *fast. Philoc.* d. 22 m. Oct. (36 missus), d. 18 m. Sept. et d. 8 m. Nov. (48 missus) et Suet. *Gai.* 18 17 δέκα restitui ex M, δώδεκα R. St., cf. ad v. 14 21 προεδρίας Bk., προέδρας M, cf. c. 3, 4; 71, 31, 2 23 μηδεμία R. St., μηδὲ μιᾷ M 26 ἀνεβάλετο Bk., ἀνεβάλλετο M.

τες οἱ προσηγόρευον), ἀπεῖπε μηδένα ἔτι τοῦτο ποιεῖν. καὶ ἐξῆν 7 M 231v
καὶ ἀνυποδήτοις ⟨τοῖς⟩ βουλομένοις θεάσασθαι, νομιζόμενον μέν
που ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου καὶ δικάζειν τινὰς ἐν τῷ θέρει οὕτως,
καὶ πολλάκις καὶ ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ἐν ταῖς θεριναῖς πανηγύρεσι
γενόμενον, ἐκλειφθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου. τά τε προσκεφάλαια 8 Xiph. 158, 14—20
τοῖς βουλευταῖς, ὅπως μὴ ἐπὶ γυμνῶν τῶν σανίδων καθίζωνται,
πρῶτον τότε ὑπετέθη· καὶ πίλους σφίσι τὸν Θετταλικὸν τρόπον
ἐς τὰ θέατρα φορεῖν, ἵνα μὴ τῇ ἡλιώσει ταλαιπωρῶνται, ἐπετράπη.
καὶ εἴγε ποτὲ ἐς ὑπερβολὴν ἐπέφλεξε, τῷ διριβιτωρίῳ ἀντὶ τοῦ
θεάτρου ἰκριωμένῳ ἐχρῶντο.

ταῦθ' οὕτως ἐν τῇ ὑπατείᾳ ἔπραξε, δύο τε μησὶ καὶ ἡμέραις 9
δώδεκα αὐτὴν σχών· τὸν γὰρ λοιπὸν τοῦ ἑξαμήνου χρόνον τοῖς
προαποδεδειγμένοις ἐς αὐτὴν ἀπέδωκε. μετὰ δὲ τοῦτο νοσήσας 8 Xiph. 158, 20—22
αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέθανε, τὸν δὲ δὴ Τιβέριον, καίπερ ἔς τε τοὺς
ἐφήβους ἐσγραφέντα καὶ τῆς νεότητος προκριθέντα καὶ τέλος ἐσποι-
ηθέντα, ἀνεχρήσατο, ἔγκλημα αὐτῷ ἐπαγαγὼν ὡς καὶ τελευτῆσαι Xiph. 158, 22—25
αὐτὸν καὶ εὐξαμένῳ καὶ προσδοκήσαντι. ἀφ' οὗ καὶ ἄλλους γε
συχνοὺς ἐφόνευσεν. ὁ γὰρ Ἀντιόχῳ τε τῷ Ἀντιόχου τὴν Κομμα- 2
γηνήν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔσχε, καὶ προσέτι καὶ τὰ παραθαλάσσια
τῆς Κιλικίας δούς, καὶ Ἀγρίππαν τὸν τοῦ Ἡρώδου ἔγγονον λύσας
τε (ὑπὸ γὰρ τοῦ Τιβερίου ἐδέδετο) καὶ τῇ τοῦ πάππου ἀρχῇ προσ-
τάξας, τὸν ἀδελφὸν ἢ καὶ τὸν υἱὸν οὐχ ὅτι τῶν πατρῴων ἀπεστέ-
ρησεν, ἀλλὰ καὶ κατέσφαξε. καὶ οὐδὲ ἐπέστειλέ τι περὶ αὐτοῦ τῇ
βουλῇ· ὅπερ που καὶ ἐπ' ἄλλων μετὰ τοῦτο πολλῶν ἐποίησεν.
ἐκεῖνος μὲν οὖν ὡς καὶ τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ ἐφεδρεύσας ἀπώλετο, 3
Πούπλιος δὲ Ἀφράνιος Ποτῖτος δημότης τε ὢν καὶ ὑπὸ μωρᾶς Xiph. 158, 25—159, 10
κολακείας οὐ μόνον ἐθελοντὴς ἀλλὰ καὶ ἔνορκος, ἄν γε ὁ Γάιος
σωθῇ, τελευτήσειν ὑποσχόμενος, Ἀτάνιός τέ τις Σεκοῦνδος ἱππεύς
τε ὢν καὶ μονομαχήσειν ἐπαγγειλάμενος· | ἀντὶ γὰρ τῶν χρημάτων ἃ M 232r
ἤλπιζον παρ' αὐτοῦ ὡς καὶ ἀντίψυχοι οἱ ἀποθανεῖν ἐθελήσαντες
λήψεσθαι, ἀποδοῦναι τὴν ὑπόσχεσιν ἠναγκάσθησαν, ἵνα μὴ ἐπιορ-

16 = Zon. 11, 4 p. 447, 5. 6 B. (p. 13, 4, 5 D)

2 ⟨τοῖς⟩ ins. Rk. 4. 5 ὑπὸ — ὑπὸ] an ἐπὶ — ἐπὶ? 9 διριβιτωρίῳ Rk., διριβετωρίῳ M, διοιβετωρίῳ Xiph. V, διειβετωρίῳ Xiph. C, cf. ad 55, 8, 3 12 τοῦ scripsi, τῆς M, cf. c. 6, 5; 42, 21, 1 16 ἀνεχρήσατο] cf. ad 48, 1, 1 27 γε R. St., τε M, om. Xiph. 28 Ἀτάνιός] Ἀτίνιός praeeunte Oddeio Klebs Pros. imp. Rom. 1, p. 171 dubitanter, at cf. C. I. L. 1, 1234 = 10, 1589; 3, 2191; 12571. 12572 29 γὰρ inserui ex M, interpunctione in praecedentibus paulum immutata, non extat apud Xiph.

4 κήσωσι. καὶ τούτοις μὲν αὕτη αἰτία τοῦ θανάτου ἐγένετο· ὁ δὲ
δὴ πενθερὸς αὐτοῦ Μᾶρκος Σιλανὸς οὔθ' ὑποσχόμενός τι οὔτε κατ-
ομόσας, ὅμως ἐπειδὴ βαρὺς αὐτῷ ὑπό τε τῆς ἀρετῆς καὶ ὑπὸ τῆς
συγγενείας ἦν καὶ διὰ τοῦτο περιυβρίζετο, ἑαυτὸν κατεχρήσατο.
5 ὁ μὲν γὰρ Τιβέριος οὕτως αὐτὸν ἐτίμησεν ὥστε μηδὲ ἔκκλητόν
ποτε ἀπ' αὐτοῦ δικάσαι ἐθελῆσαι, ἀλλ' ἐκείνῳ πάντα αὖθις τὰ
τοιαῦτα ἐγχειρίσαι· ὁ δὲ δὴ Γάιος τά τε ἄλλα ἰσχυρῶς προεπηλά-
κιζε, καίτοι οὕτω καλῶς περὶ αὐτοῦ φρονῶν ὥστε καὶ χρυσοῦν αὐ-
6 τὸν πρόβατον ὀνομάζειν, καὶ ὅπως μηκέτι πρῶτος ἐπιψηφίζηται,
ἐν ᾧ που καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὸ ἀξίωμα ὑφ' ἁπάντων
τῶν ὑπάτων ἐτιμᾶτο, κατέλυσε τὸ πρῶτόν τινα τῶν ὑπατευκότων
ἢ δεύτερον, πρὸς τὸ τοῖς τὴν γνώμην ἐπάγουσι δοκοῦν, ψηφίζεσθαι,
καὶ κατεστήσατο ἐκ τοῦ ἴσου τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκείνους ἐν τῇ τάξει
Xiph. 159, 10—18 7 τῆς ἀρχῆς ἣν ἦρξαν ἀποφαίνεσθαι. τήν τε θυγατέρα αὐτοῦ ἐκ-
βαλὼν ἔγημε Κορνηλίαν Ὀρεστίλλαν, ἣν ἥρπασεν ἐν αὐτοῖς τοῖς
γάμοις οὓς τῷ ἠγγυημένῳ αὐτὴν Γαΐῳ Καλπουρνίῳ Πίσωνι συν-
εώρταζε. πρὶν δὲ δύο μῆνας ἐξελθεῖν, ἀμφοτέρους σφᾶς ὡς καὶ
8 συγγιγνομένους ἀλλήλοις ἐξώρισε· καὶ τῷ γε Πίσωνι δέκα δού-
λους ἐπαγαγέσθαι ἐπιτρέψας, εἶτ' ἐπειδὴ πλείονας ᾐτήσατο, ἐφῆκεν
ὅσοις ἂν ἐθελήσῃ χρήσασθαι, εἰπὼν ὅτι "καὶ στρατιῶται τοσοῦτοι
σοι συνέσονται."

p. C. 38 9 τῷ δ' ἑξῆς ἔτει ὕπατοι Μᾶρκος τε Ἰουλιανὸς καὶ Πούπλιος
Νώνιος ἐκ τῶν προαποδεδειγμένων ἐγένοντο. καὶ οἱ ὅρκοι περὶ μὲν
τῶν ὑπὸ τοῦ Τιβερίου πραχθέντων οὐκ ἐπήχθησαν, καὶ διὰ τοῦτο
οὐδὲ νῦν γίγνονται (οὐ γάρ ἐστιν ὅστις αὐτὸν ἐν τοῖς αὐταρχήσασιν

2—5. 7. 8 > Zon. 11, 5 p. 449, 19—450, 1 B. (p. 15, 12 - 16 D.) 14—17 = Zon. 11, 5 p. 450, 1—4 B. (p. 15, 16—19 D.)

14—17 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 22—24).

18—21 = Petr. Patr. *exc. Vat.* n. 21 (p. 202 Mai. = p. 185, 9—13 Dind.

---

4 *συγγενείας*] *εὐγενείας* Leuncl. iniuria, cf. e. gr. 38, 9, 1 5 *μηδὲ* Bk (cum Xiph.), *μήτε* M 8 *καλῶς*] *κακῶς* Bk., quod propter id quod praecedit ferri nequit, *καλῶς* recte se habere videtur, cf. Plut *Fab. Max.* 1. 3, *de vir illustr.* 43. ceterum ad rem cf. Tac. *ann.* 13, 1 14 *ἦρξαν* R. St., *ηραξαι* (sic) M 15 *Κορνηλίαν Ὀρεστίλλαν* Dind., *κορνηλίαν Ὀρεστίναν* M Xiph. Zon *Κορνηλίου Ὀρέστου θυγατέρα* Joann. Antioch., at *Livia Orestilla* Suet. *Gai.* 25 quam facile ex *Ὀρεστίλλαν* quadratis litteris scripto *Ὀρεστίναν* nasci potuerit in aprico est 16 *ἠγγυημένῳ* Dind., *ἐγγεγυημένωι* M Xiph. Zon., cf. ad 38, 9, 1 17. 18 *πρὶν — ἐξώρισε*] cf. Klebs, *pros. imp. Rom.* 1 p. 280 19 *ἐπα-γαγέσθαι* M, *ἐπάγεσθαι* Xiph. 21 *σοι* M Exc. Vat., om. Xiph. 25 *αὐτὸ* Petr. Fab. *de orig. iur.* p. 72, *αὐτῶν* M.

ἐς τὴν τῆς οἰκείας νόμισιν καταλέγει)· περὶ δὲ δὴ τοῦ Αὐγούστου 2
τοῦ τε Γαΐου τά τε ἄλλα ὥσπερ εἴθιστο, καὶ ὅτι καὶ σφῶν αὐτῶν M 232'
καὶ τῶν τέκνων καὶ ἐκεῖνον καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ προτιμήσουσιν,
ὤμοσαν, [καὶ] τάς τε εὐχὰς ὑπὲρ πάντων αὐτῶν ὁμοίως ἐποιήσαντο.
ἐν δ' οὖν τῇ νουμηνίᾳ αὐτῇ Μαχάων τις δοῦλος ἐπί τε τὴν κλίνην 3 Xiph. 159, 18—22
τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐπανέβη, κἀντεῦθεν πολλὰ καὶ δεινὰ
ἀπομαντευσάμενος κυνίδιόν τέ τι ὃ ἐσενηνόχει ἀπέκτεινε καὶ ἑαυτὸν
ἔσφαξε. Γάιος δὲ καλὰ μὲν ἐπαίνου τε ἄξια τάδε ἔπραξε. τούς 4
τε λογισμοὺς τῶν δημοσίων χρημάτων, μὴ ἐκτεθειμένους ἐν τῷ
χρόνῳ ᾧ ὁ Τιβέριος ἐξεδήμησε, πάντας κατὰ τὸν Αὔγουστον
προέγραψε· καὶ ἔμπρησίν τινα μετὰ τῶν στρατιωτῶν κατασβέσας
ἐπήρκεσε τοῖς ζημιωθεῖσι. τοῦ τε τέλους τοῦ τῶν ἱππέων ὀλιγαν- 5
δροῦντος, τοὺς πρώτους ἐξ ἁπάσης καὶ τῆς ἔξω ἀρχῆς τοῖς τε γένεσι
καὶ ταῖς περιουσίαις μεταπεμψάμενος κατελέξατο, καί τισιν αὐτῶν
καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ βουλευτικῇ, καὶ πρὶν ἄρξαι τινὰ ἀρχὴν δι' ἧς
ἐς τὴν γερουσίαν ἐσερχόμεθα, χρῆσθαι ἐπὶ τῇ τῆς βουλείας ἐλπίδι
ἔδωκε· πρότερον γὰρ μόνοις, ὡς ἔοικε, τοῖς ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ
φύλου γεγενημένοις τοῦτο ποιεῖν ἐξῆν. ταῦτα μὲν δὴ πᾶσιν ἤρεσεν· 6
ὅτι ⟨δὲ⟩ τὰς ἀρχαιρεσίας τῷ τε δήμῳ καὶ τῷ πλήθει ἀπέδωκε, λύσας
ὅσα περὶ αὐτῶν ὁ Τιβέριος ὡρίκει, καὶ τὸ τέλος τῆς ἑκατοστῆς
κατέλυσε, γυμνικόν τέ τινα ἀγῶνα ποιήσας σύμβολα διέρριψε καὶ
ἐξ αὐτῶν πλεῖστα τοῖς ἁρπάσασιν αὐτὰ διέδωκε, τῷ μὲν φαύλῳ 7
ἐχαρίσατο, τοὺς δ' ἔμφρονας ἐλύπησε λογισαμένους ὅτι, ἐὰν ἐπὶ
τοῖς πολλοῖς αἱ ἀρχαὶ αὖθις γένωνται καὶ τὰ ὄντα ἐξαναλωθῇ αἵ
τε εἰδικαὶ πρόσοδοι πανθῶσι, πολλὰ καὶ δεινὰ συμβήσεται. ἐπαίτια **10** Exc. V. 200
δὲ δὴ πρὸς πάντων ὁμοίως τάδε ἐξειργάσατο. πλείστους ὅσους cf. Xiph. 159, 22—26

25—628, 2 = Exc. Val. 200: ὅτι ἐπαίτια ὁ Γάιος ταῦτα ἐποίησεν· πλομαχῆσαι πλείστους ὅσους ἐποίησε καὶ γὰρ καθ' ενα — ἠνάγκασε.

8 11—14 = Zon. 11, 5 p. 450, 4—8 B. (p. 15, 20—24 D.) 19—22 > Zon. 11, 5 p. 450, 8. 9 B. (p. 15, 24. 25 D.)

1 *τὴν τῆς οἰκείας νόμισιν*] corruptum, *τὴν τῆς ὁρκίας νόμισιν* Reim. coll. Hesych. *s. v.*, cf. quoque Thuc. 5, 105, 1, *τὴν ὁρκωμοσίαν* Nab., sed praeter ὁρκωμόσιον num etiam *ὁρκωμοσία* in usu fuerit dubitandum, cf. 37, 30, 3, Plat. *Phaedr.* p. 241 A, *Crit.* p. 120 B, Plut. *Thes.* 27, 5, Poll. 1, 38, Hesych. *s. v.*, ad ...m vide 60, 4, 6   4 [*καὶ*] del. Rk.   8 *ἔσφαξε*] *ἐπέσφαξε* Odd.   11 *προέγραψε* Casaub. ad Suet. *Gai.* 16, *προσέγραψε* M   16 *ἐς τὴν* bis exhibet M ...*ουλείας* Rk., *βουλῆς* M, cf. 67, 11, 4 et locos ad 42, 52, 2 allatos   17 *τοῖς* Dind., *πως* M, *πως τοῖς* R. St.   18 *γεγενημένοις*] *γεγεννημένοις* Reim. frustra   19 ⟨*δὲ*⟩ add. Reim.   *ἀπέδωκε* Pflugk., *ἀποδέδωκε* M   22 *διέδωκε* ...ῷ] ita M   23 *ἐὰν* St., *κἂν* M, *ἂν* Dind.   25 *εἰδικαὶ* Bk., *ἰδικαὶ* M ...*ανθῶσι* St., *πανσθῶσι* M.

ὁπλομαχῆσαι ἐποίησε. καὶ γὰρ καὶ καθ' ἕνα καὶ ἀθρόους, ὥσπερ
ἐν παρατάξει τινί, ἀγωνίσασθαί σφας ἠνάγκασε, παρὰ τῆς βουλῆς
M 233r 2 |δὴ τοῦτο αἰτήσας· τὸ δὲ καὶ ἔξω τοῦ νενομοθετημένου πάνθ' ὅσα
Exc. V. 201 βούλοιτο δρᾶσαι, καὶ ἀποκτεῖναι τῶν τε ἄλλων πολλοὺς καὶ τῶν
ἱππέων ἓξ καὶ εἴκοσι, τοὺς μὲν τὰς οὐσίας κατεδηδοκότας, τοὺς δὲ
καὶ ἄλλως ὁπλομαχίαν ἠσκηκότας. ἦν δὲ οὐ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολ-
λυμένων οὕτω τι δεινόν, καίπερ δεινὸν ὄν, ἀλλ' ὅτι τοῖς τε φόνοις
Exc. V. 202 3 αὐτῶν ὑπερέχαιρε καὶ τῆς τοῦ αἵματος θέας ἀπλήστως εἶχεν. ὑπὸ
Xiph. 159, 26—160, 10 δὲ δὴ τῆς αὐτῆς ὠμότητος, ἐπιλιπόντων ποτὲ τῶν τοῖς θηρίοις ἐκ
καταδίκης διδομένων, ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ ὄχλου τοῦ τοῖς ἰκρίοις προσ-
εστηκότος συναρπασθῆναί τέ τινας καὶ παραβληθῆναί σφισιν· καὶ
ὅπως γε μήτε ἐπιβοήσασθαι μήτε αἰτιάσασθαί τι δυνηθῶσι, τὰς
Exc. V. 203 4 γλώσσας αὐτῶν προαπέτεμε. τῶν τε ἱππέων τινὰ ἐπιφανῶν μο-
νομαχῆσαί τε ὡς καὶ ὑβρίσαντα τὴν μητέρα αὐτοῦ τὴν Ἀγριππῖ-
ναν ἠνάγκασε, καὶ νικήσαντα κατηγόροις παρέδωκε καὶ ἀπέσφαξε.
Exc. V. 204 τόν τε πατέρα αὐτοῦ μηδὲν ἀδικήσαντα ἔς τε γαλεάγραν, ὥσπερ
5 καὶ ἄλλους συχνούς, καθεῖρξε κἀνταῦθα διέφθειρεν. ἐποίησε δὲ
τοὺς ἀγῶνας τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐν τοῖς Σέπτοις, πᾶν τὸ χωρίον
ἐκεῖνο ἐξορύξας καὶ ὕδατος πληρώσας, ἵνα μίαν ναῦν ἐσαγάγῃ,
ἔπειτα δὲ καὶ ἑτέρωθι, πλεῖστά τε καὶ μέγιστα οἰκοδομήματα καθ-
ελὼν καὶ ἰκρία πηξάμενος· τὸ γὰρ τοῦ Ταύρου θέατρον ὑπερ-
Xiph. 160, 10—17 6 εφρόνησε. τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ διὰ τὰς δαπάνας καὶ διὰ τοὺς
φόνους αἰτίαν εἶχε, καὶ ὅτι τὸν Μάκρωνα μετὰ τῆς Ἐννίας, μήτε
τοῦ ταύτης ἔρωτος μήτε τῶν ἐκείνου εὐεργετημάτων, δι' ὧν τά τε
ἄλλα καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ μόνῳ συγκατέπραξε, μνησθείς, ἔς τε
ἑκουσίου δὴ θανάτου ἀνάγκην, καίπερ καὶ τὴν Αἴγυπτόν οἱ προσ-
τάξας, καὶ ἐς αἰσχύνην, ἧς αὐτὸς τὸ πλεῖστον μετεῖχε, κατέστησε·
cf. Xiph. 160, 17. 18 7 προαγωγείας γὰρ ἔγκλημα αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπήγαγε. κἀν

4—8 = Exc. Val. 201: τι (sic) καὶ ἀπέκτεινε τῶν τε ἄλλων — εἶχεν.
8—13 = Exc. Val. 202: ὅτι ὑπὸ τῆς αὐτῆς — προαπέτεμε [V. L. vide infra. praeterea: 10 διδομένων | ἐκέλευσεν fol. 122v 11 τε om.
13—15 = Exc. Val. 203: ὅτι τῶν ἱππέων — ἀπέσφαξεν.
16. 17 = Exc. Val. 204: ὅτι τὸν πατέρα — διέφθειρεν [V. L. 16 τε om. ὡς]

627, 25. 26; 628, 4. 6—13 = Zon. 11, 5 p. 450, 9—17 B. (p. 15, 26—16, 5 D.)

---

3 τὸ δὲ] ὥστε Bk. haud male, τό τε Pflugk. ἔξω τοῦ νενομοθετημένου cf. c. 14, 3; 54, 2, 4, Suet. *Caes.* 10, *Tib.* 34, Tac. *ann.* 13, 49 5 ἓξ καὶ εἴκοσι] ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ addit Xiph., qui haec omnia liberius refert 9 ἐπιλιπόντων R. St. (cum Xiph.), ἐπιλείποντων M cod. Peir. 19 ἐξορύξας scripsi, διορύξας M Xiph., cf. 60, 11, 4 25 μόνῳ] μόνος Rk. 26 δὴ] δῆθεν Cob., quo opus non est.

τούτου καὶ ἕτεροι πολλοὶ ⟨οἱ⟩ μὲν καταψηφισθέντες οἱ δὲ καὶ πρὶν
ἁλῶναι ἐφονεύθησαν, πρόφασιν μὲν διά τε τοὺς γονέας καὶ διὰ M 233r
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τούς τε ἄλλους τοὺς δι᾽ ἐκείνους ἀπολομένους,
τὸ δ᾽ ἀληθὲς διὰ τὰς οὐσίας· οἵ τε γὰρ θησαυροὶ ἐξανάλωντο καὶ Xiph. 160, 18–20
οὐδὲν αὐτῷ ἐξήρκει. ἠλέγχοντο δὲ καὶ ἐκ τῶν καταμαρτυρούντων 8
σφῶν καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων ἃ κατακεκαυκέναι ποτὲ ἔφη. καὶ
ἑτέρους ἥ τε νόσος ἡ τῷ προτέρῳ ἔτει οἱ συμβᾶσα καὶ ὁ τῆς Δρου-
σίλλης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ θάνατος ἔφθειρε· τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ
εἴ τις εἱστίασεν ἢ ἠσπάσατό τινα ἢ καὶ ἐλούσατο ἐν ταῖς ἡμέραις,
ἐκολάζετο.

τῇ δὲ Δρουσίλλῃ συνῴκει μὲν Μᾶρκος Λέπιδος, παιδικά τε 11
ἅμα αὐτοῦ καὶ ἐραστὴς ὤν, συνῆν δὲ καὶ ὁ Γάιος· καὶ αὐτὴν ἀπο-
θανοῦσαν τότε ἐπῄνεσε μὲν ὁ ἀνήρ, δημοσίας δὲ ταφῆς ὁ ἀδελφὸς
ἠξίωσε· καὶ οἵ τε δορυφόροι μετὰ τοῦ ἄρχοντός σφων καὶ χωρὶς 2
οἱ ἱππῆς τὸ τέλος . . ., οἵ τε εὐγενεῖς παῖδες τὴν Τροίαν περὶ τὸν
τάφον αὐτῆς περιίππευσαν, καί οἱ τά τε ἄλλα ὅσα τῇ γε Λιουίᾳ
ἐδέδοτο ἐψηφίσθη, καὶ ἵν᾽ ἀθανατισθῇ καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον
χρυσῆ ἀνατεθῇ, καὶ ἐς τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ Ἀφροδίσιον ἄγαλμα αὐτῆς
ἰσομέτρητον τῷ τῆς θεοῦ ἐπὶ ταῖς ὁμοίαις τιμαῖς ἱερωθῇ, σηκός 3
τε ἴδιος οἰκοδομηθῇ, καὶ ἱερῆς εἴκοσιν οὐχ ὅτι ἄνδρες ἀλλὰ καὶ
γυναῖκες γένωνται, αἵ τε γυναῖκες αὐτήν, ὁσάκις ἂν μαρτυρῶσί
τι, ὀμνύωσι, καὶ ἐν τοῖς γενεσίοις αὐτῆς ἑορτή τε ὁμοία τοῖς Με-
γαλησίοις ἄγηται καὶ ἡ γερουσία ἥ τε ἱππὰς ἑστιᾶται. τότε οὖν
Πάνθεά τε ὠνομάζετο καὶ τιμῶν δαιμονίων ἐν πάσαις ταῖς πόλε-
σιν ἠξιοῦτο, Λίουιός τέ τις Γεμίνιος βουλευτὴς ἔς τε τὸν οὐρανὸν 4
αὐτὴν ἀναβαίνουσαν καὶ τοῖς θεοῖς συγγιγνομένην ἑορακέναι ὤμο-
σεν, ἐξώλειαν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισίν, εἰ ψεύδοιτο, ἐπαρασά-
μενος τῇ τε τῶν ἄλλων θεῶν ἐπιμαρτυρίᾳ καὶ τῇ αὐτῆς ἐκείνης·

1—4 cf. Zon. 11, 5 p. 450, 17. 18 B. (p. 16, 5—7 D.) 7. 8. 11. 12 = Zon. 11, 5 p. 450, 18—20 B. (p. 16, 7—10 D.) 12—25 cf. Zon. 11, 5 p. 450, 20. 21 B. (p. 16, 10. 11 D.)

1—5 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 24—26).

---

1 ⟨οἱ⟩ add. Rk. 9 ἐν ταῖς ἡμέραις] ἐν ⟨ταύταις⟩ ταῖς ἡμέραις Odd., an ἐν ταῖς ἡμέραις ⟨ἐκείναις⟩? 15 τὸ τέλος] τοῦ τέλους St. coll. 42, 51, 5 probabiliter, praeeunte Reim. qui ἐκ τοῦ τέλους lacunam indicavit Bk., qui explet ⟨περιέδραμον⟩ coll. 56, 42, 2, quod minus placet propter obiectum non additum, an ⟨τὴν πυρὰν περιέδραμον⟩? vide *l. l.* 16 γε scripsi, τε M, exp. Bk. 20 ἱερῆς εἴκοσιν Bücheler *Rhein. Mus.* 1860 p. 296 sq. (nisi quod ἱερεῖς), ἱεραῖς εἰκόσι M, an ἱερῆς ⟨οἱ⟩ εἴκοσιν? 24 Πάνθεά] Πάνθειά v. Herw., recte ut videtur 25 Γεμίνιος] Γέμινος Dessau, *pros. imp. Rom.* 2 p. 290 probabiliter 28 αὐτῆς H. St., ἑαυτῆς M.

5 ἐφ' ᾧ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἔλαβε. τούτοις τε οὖν αὐτὴν ὁ
Γάιος ἐτίμησε, καὶ τῷ τὰς πανηγύρεις τὰς τότε ὀφειλούσας γενέ-
M 234r σθαι μήτε ἐν τῷ νενομισμένῳ χρόνῳ, πλὴν τῆς δσίας ἕνεκα, μήτ'
αὖθίς ποτε ποιηθῆναι. αἰτίαν τε πάντες ὁμοίως εἶχον, εἴθ' ἥσθη-
σαν ἐπί τινι ὡς λυπούμενοι, εἴτε καὶ ὡς χαίροντες ἔπραξαν·
ἢ γὰρ μὴ πενθεῖν αὐτὴν ὡς ἄνθρωπον ἢ θρηνεῖν ὡς θεὸν ἐνεκα-
6 λοῦντο. πάρεστι δὲ ἐξ ἑνὸς πάντα τὰ τότε γενόμενα τεκμήρασθαι·
Exc. V. 205 12 τὸν γὰρ πωλήσαντα θερμὸν ὕδωρ ἀπέκτεινεν ὡς ἀσεβήσαντα. δια-
Xiph. 160, 20—21 λιπὼν δ' οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἔγημε Λολλίαν Παυλῖναν, αὐτὸν τὸν
ἄνδρα αὐτῆς Μέμμιον Ῥήγουλον ἐγγυῆσαί οἱ τὴν γυναῖκα ἀναγκά-
σας, μὴ καὶ ἀνέγγυον αὐτὴν παρὰ τοὺς νόμους λάβῃ. καὶ εὐθύς
γε καὶ ἐκείνην ἐξήλασεν.

2 ἐν δὲ τούτῳ Σοαίμῳ μὲν τὴν τῶν Ἰτυραίων τῶν Ἀράβων,
Κότυϊ δὲ τήν τε Ἀρμενίαν τὴν σμικροτέραν καὶ μετὰ τοῦτο καὶ
τῆς Ἀραβίας τινά, τῷ τε Ῥυμητάλκῃ τὰ τοῦ Κότυος καὶ Πολέμωνι
τῷ τοῦ Πολέμωνος υἱεῖ τὴν πατρῴαν ἀρχήν, ψηφισαμένης δὴ τῆς
βουλῆς, ἐχαρίσατο, ἔν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν δίφρῳ
μεταξὺ τῶν ὑπάτων καθεζόμενος, καὶ παραπετάσμασι σηρικοῖς, ὥς
Xiph. 160, 24—161, 1 3 γέ τινές φασι, χρησάμενος. καὶ μετὰ τοῦτο πηλὸν πολὺν ἐν στε-
νωπῷ τινι ἰδὼν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐς τὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ
Φλαουίου ἱμάτιον, ἀγορανομοῦντός τε τότε καὶ τῆς τῶν στενωπῶν
καθαριότητος ἐπιμελουμένου, ἐμβληθῆναι. καὶ τοῦτο οὕτω πρα-
χθὲν παραχρῆμα μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ὤφθη, ὕστερον δὲ τοῦ Οὐεσ-

---

7 = Exc. Val. 205: ὅτι καὶ τὸν πολήσαντα (sic) — ἀσεβήσαντα.

8—11 = Zon. 11, 5 p. 451, 1—3 B. (p. 16, 11—14 D.) 19—631, 3 = Zon. 11, 5 p. 451, 4—10 B. (p. 16, 15—23 D.)

8—11 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 27—30).

19—631, 1: *Exc. Salm.* 83 Muell. p. 395, 7—9 Cram., Const. Man. v. 2005—2007, Leo p. 279, 7—10 Cram., Cedr. p. 346, 4—8, Georg. p. 238*** Mur.

4sq. εἴθ' ἥσθησαν — ἔπραξαν] an sic intellegendum: εἴθ' ὡς λυπούμενοι (*Drusillae morte*) ησθησαν ἐπί τινι (*honorum decretorum*), εἴτε καὶ ὡς χαίροντες (*eam deam factam*) ἔπραξαν?, at ἥσθησαν vel ἔπραξαν corruptum potius crediderim, locum alii aliter tentarunt, nemo ut satisfaciat 12 ἐκείνην R. St., ἐκεῖνον a man. rec. in ἐκείνην correctum M 13 Ἰτυραίων] cf. ad 49, 32, 5 Ἀράβων] Ἀραβίων scribendum videtur ex constanti Dionis usu, cf. ad 36, 2, 5 15 τῆς Ἀραβίας τινά] τῆς Ἰβηρίας τινά Rk. temere, Ἀραβίας tamen suspicione non vacat Ῥυμητάλκῃ] cf. ad 54, 20, 3 16 υἱεῖ] error Dionis, cf. *eph. epigr.* 2 p. 259 20 Οὐεσπασιανοῦ R. St., ἐσπασιανοῦ M 22 καθαριότητος] καθαρειότητος Dind. cum Xiph. 23 ὤφθη] ἤχθη Reim. quod non placet, ἐτέθη Rk., an ἐλήφθη coll. 48, 52, 2; 57, 14, 7? nisi ὤφθη recte se habet, cf. c. 22, 4

πασιανοῦ τὰ πράγματα τεταραγμένα καὶ πεφυρμένα παραλαβόντος
τε καὶ καταστησαμένου ἔδοξεν οὐκ ἀθεεὶ γεγονέναι, ἀλλ' ἄντικρυς
αὐτῷ τὴν πόλιν ὁ Γάιος πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐγκεχειρικέναι.
μετὰ δὲ τοῦτο ὑπατεύσας αὖθις τὸν μὲν τοῦ Διὸς ἱερέα ἐκώ- **13** p. C. 39
λυσεν ἐν τῷ συνεδρίῳ ὀμόσαι (ἰδίᾳ γὰρ καὶ τότε, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ
Τιβερίου, τὸν ὅρκον ἐποιοῦντο), αὐτὸς δὲ καὶ ἐνιστάμενος ἐς τὴν
ἀρχὴν καὶ ἀπαλλαττόμενος ἀπ' αὐτῆς ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις ἀπὸ
τοῦ βήματος, ὃ δὴ καὶ μεῖζον τοῦ προτέρου ἐπεποίητο, ὤμοσε.
τριάκοντα δὲ δὴ ἡμέρας ἦρξε, καίτοι Λουκίῳ Ἀπρωνίῳ τῷ συνάρ- 2
1 χοντι | ἓξ μῆνας ἐπιτρέψας· καὶ αὐτὸν Σαγκυΐνιος Μάξιμος πολι- M 231
αρχῶν διεδέξατο. καὶ ἔν τε ἐκείναις καὶ ἐν ταῖς ἔπειτα πολλοὶ μὲν
τῶν πρώτων καταδικασθέντες (συχνοὶ γὰρ δὴ καὶ τῶν ἐκ τοῦ δεσμω-
τηρίου ἀφειμένων, δι' αὐτὰ ἐκεῖνα δι' ἃ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου ἐδέδεντο,
ἐκολάσθησαν) πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων μονομαχήσαντες ἀπώλοντο.
1 καὶ ἦν ἔξω τῶν φόνων οὐδέν· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῷ πλήθει ἔτι τι 3
ἐχαρίζετο, ἀλλὰ καὶ πάνυ πρὸς πάντα ὅσα ἐβούλετο ἀντέπραττε.
καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνοι πᾶσι τοῖς ἐπιθυμήμασιν αὐτοῦ ἀντέσπευ-
δον, καὶ ἦν καὶ ἀκούειν καὶ ὁρᾶν οἷα ἂν ἐν τῷ τοιούτῳ ὁ μὲν
ὀργιζόμενος οἱ δ' ἀνταγωνιζόμενοι καὶ εἴποιεν καὶ πράξειαν. οὐ 4
2 μέντοι καὶ ἐξ ἴσου σφίσι τὸ πρᾶγμα ἐγίγνετο· οἱ μὲν γὰρ ἔξω τοῦ
λαλεῖν ἢ καὶ τοῖς σχήμασί τι προσενδείκνυσθαι οὐδὲν ἐδύναντο, ὁ
δὲ δὴ Γάιος συχνοὺς μὲν καὶ μεταξὺ θεωμένους κατασπῶν, συχνοὺς Xiph. 161 3—5
δὲ καὶ ἀπηλλαγμένους ἐκ τῶν θεάτρων συλλαμβάνων ἀπώλλυεν.
αἰτίαι δὲ ἐς τὰ μάλιστα τῆς ὀργῆς αὐτῷ ἐγίγνοντο ὅτι τε μὴ σπουδῇ 5
2 συνεφοίτων (ἄλλοτε γὰρ ἄλλῃ ὥρᾳ παρὰ τὰ προηγγελμένα ἀπαν-
τῶντος αὐτοῦ, καὶ τοτὲ μὲν ἔτι νυκτὸς τοτὲ δὲ καὶ μετὰ μεσημβρίαν
ἐς τὰ θέατρα ἐσιόντος, ἀποκναιόμενοι ἐκακοῦντο) καὶ ὅτι μήτε ἀεὶ
πάντας τοὺς ἀρέσκοντας αὐτῷ ἐπῄνουν καί τινας καὶ τῶν ἐναντίων
ἔστιν ὅτε ἐτίμων. καὶ προσέτι καὶ ἐπ' ἐκείνῳ δεινῶς ἠγανάκτει ὅτι 6 cf. Xiph. 161, 1—3
3 μεγαλύνοντες αὐτὸν ἐπεβόων "νεανίσκε Αὔγουστε·" οὐ γὰρ μακα-
ρίζεσθαι ὅτι νέος ὢν ἐμονάρχει, ἀλλ' ἐγκαλεῖσθαι ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡλικίᾳ τηλικαύτην ἀρχὴν εἶχεν ἡγεῖτο. καὶ ταῦτα μὲν ἀεὶ ἐποίει, καί Xiph. 161, 5—7
ποτε παντὶ τῷ δήμῳ ἅμα ἀπειλῶν ἔφη "εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε·"

11—14 cf. Zon. 11, 5 p. 451, 11 B. (p. 16, 24 D.) 15—19 > Zon. 11, 5 p. 451, 11—14 B. (p. 16, 24—28 D.) 29—32 = Zon. 11, 5 p. 451, 14—17 B. (p. 16, 28—32 D.)

---

3 *ὁ Γάιος*] abesse mallem 10 *Σαγκυΐνιος* scripsi, praeeunte Lipsio ad Tac. *ann.* 6, 4 qui *Σαγκίνιος*, *σακvίνιος* M, *Σαγκουίνιος* Fabr. 13 *δι' ἃ* R. St., *διὰ* M 19 *πράξειαν* Dind., *πράξαιεν* M.

7 τότε δὲ ἐπειδὴ παρωξύνθη τι οἷον εἰώθει, δυσχεράναν τὸ πλῆθος
τῆς τε θέας ἠμέλησε καὶ ἐπὶ τοὺς συκοφαντοῦντας ἐτράπετο. καὶ
αὐτοὶ ἐπὶ πολὺ σφοδρῶς βοῶντες ἐξῄτουν. καὶ ὃς ἀγανακτήσας
ἀπεκρίνατο μὲν σφισιν οὐδέν, προστάξας δὲ ἑτέροις τισὶ τοὺς
M 288 8 ἀγῶνας ποιεῖν ἐς Καμπανίαν ἀπῆρε. καὶ | μετὰ τοῦτο ἐπανελθὼν
πρὸς τὰ τῆς Δρουσίλλης γενέσια ἄγαλμά τε αὐτῆς ἐπ᾿ ἐλεφάντων
ἐν ἁρμαμάξῃ ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐσήγαγε, καὶ θέαν τῷ δήμῳ προῖκα
Xiph. 161, 7—9 ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀπένειμε· καὶ αὐτῷ τῇ μὲν προτέρᾳ ἄρκτοι πρὸς
9 ταῖς τῶν ἵππων ἁμίλλαις πεντακόσιαι ἐσφάγησαν τῇ δὲ ἑτέρᾳ Λι-
βυκὰ θηρία ἴσα ἀναλώθη, καὶ παγκρατιασταὶ ἐν πολλοῖς ἅμα τόποις
ἠγωνίσαντο. καὶ ὁ δῆμος εἱστιάθη, τοῖς τε βουλευταῖς ταῖς τε
γυναιξὶν αὐτῶν δωρεὰ ἐδόθη. . . . .

14 ταῦτά τε ἅμα ὡς καὶ πάνυ πενόμενος ἐφόνευε, καί τινα καὶ
Exc. V. 206 ἕτερον τοιόνδε χρηματισμὸν ἐπεξεῦρε. τοὺς γὰρ περιγενομένους
τῶν μονομάχων τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς στρατηγοῖς τοῖς τε ἄλλοις,
2 οὐχ ὅτι τοῖς ἐθέλουσιν, ἀλλὰ καὶ [τοὺς] πάνυ ἄκοντάς τινας βια-
ζόμενος ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, καὶ δὴ καὶ
τοῖς ἐπ᾿ αὐτὸ τοῦτο κληρουμένοις ὅτι μάλιστα (δύο γὰρ στρατη-
γοὺς ἐς τοὺς ὁπλομαχικοὺς ἀγῶνας, ὥσπερ ποτὲ ἐγίγνετο, λαγ-
χάνειν ἐκέλευσε) πάντως ἐπιτιμῶν ἀπεδίδοτο, αὐτός τε ἐπὶ τοῦ
3 πρατηρίου καθεζόμενος καὶ αὐτὸς ὑπερβάλλων. πολλοὶ δὲ καὶ
ἄλλοθεν ἀφικνούμενοι ἀντωνοῦντο αὐτούς, καὶ μάλισθ᾿ ὅτι ἐπέ-
τρεψε τοῖς βουλομένοις καὶ ὑπὲρ τὸν νόμον τῷ ἀριθμῷ τῶν μο-
νομαχούντων χρῆσθαι, καὶ πολλάκις καὶ αὐτὸς ἐπεφοίτα σφίσιν,
4 ὥσθ᾿ οἱ μὲν καὶ δεόμενοι τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ χαριεῖσθαι αὐτῷ
νομίζοντες, καὶ οἵ γε πλείους, ὅσοι ἐν δόξῃ περιουσίας ἦσαν, ἀνα-

---

14—633, 4 = Exc. Val. 206: ὅτι πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τοῖς φόνοις ὁ Γάιος τοιόνδε χρηματισμὸν — καὶ τοῦτο ποιήσας τοὺς ἀρίστους σφῶν φαρμάκῳ διέφθειρεν [V. L. vide infra. praeterea: 15 στρατηγοῖς τοῖς τε om. 16 τοὺς πάνυ ἀκούοντας 16—19 τινας — στρατηγοὺς om. 19 ὥσπερ ποτὲ ἐγίγνετο om. 20 τε ἐπίτιμον 21 καθήμενος].

14—633, 23 cf. Zon. 11, 5 p. 451, 17. 18 B. (p. 16, 32—17, 1 D.)

---

3 ἐξῄτουν] ita M 6 ἐπ᾿] an ὑπ᾿? cf. 61, 16, 4 8 αὐτῷ] an ⟨ἐν⟩ αὐτῷ? cf. 60, 7, 3 9 ἑτέρᾳ] an ὑστέρᾳ vel ὑστεραίᾳ? cf. ad 58, 22, 2 12 ἐδόθη ....] lacunam statuit Xyl., recte ut videtur, nam ne ταῦτα — ἐφόνευε ad venationes modo memoratas referamus hoc quoque obstat quod φονεύεσθαι de bestiis non dicitur 13 ἐφόνευε] ἐχώνευε Nab. (de supellectile aureo argenteoque dictum puta), speciose, expectem tamen συνεχώνευε 16 [τοὺς] exp. Dind. 22 ἀντωνοῦντο] ἀντεωνοῦντο Dind., cf. 60, 17, 4 25 οἱ δὲ M, οἱ δὲ καὶ cod. Peir.

*λῶσαί τι τῶν ὑπαρχόντων ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὅπως πενέ-
στεροι γενόμενοι περισωθῶσιν, ἐθέλοντες, μεγάλων αὐτοὺς χρημά-
των ἠγόρασαν. καίτοι τοῦτο ποιήσας ἔπειτα τούς τε ἀρίστους* 5 Xiph. 161, 10—22
*καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους σφῶν φαρμάκῳ διέφθειρε. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο
καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων τῶν τε ἡνιόχων τῶν ἀντιστασιωτῶν ἐποίει.
ἰσχυρῶς γὰρ τῷ τὴν βατραχίδα ἐνδύνοντι καὶ διὰ τοῦτ' ἀπὸ τοῦ* 6
χρώματος τοῦ πρασίνου καλουμένῳ προσέκειτο, | *ὥστε καὶ νῦν ἔτι* M 235v
*Γαϊανὸν ἐπ' αὐτοῦ τὸ χωρίον ἐν ᾧ τὰ ἅρματα ἤσκει καλεῖσθαι.
καὶ ἕνα γε τῶν ἵππων, ὃν Ἰγκιτᾶτον ὠνόμαζε, καὶ ἐπὶ δεῖπνον* 7
*ἐκάλει, χρυσᾶς τε αὐτῷ κριθὰς παρέβαλλε, καὶ οἶνον ἐν χρυσοῖς
ἐκπώμασι προὔπινε, τήν τε σωτηρίαν ⟨αὐτοῦ⟩ καὶ τὴν τύχην ὤμνυε,
καὶ προσυπισχνεῖτο καὶ ὕπατον αὐτὸν ἀποδείξειν. καὶ πάντως
ἂν καὶ τοῦτ' ἐπεποιήκει, εἰ πλείω χρόνον ἐζήκει.*

ἐς δ' οὖν τοὺς πόρους τῶν χρημάτων πρότερον μὲν ἐψήφιστο 15 Exc. V. 207
*ὅπως ὅσοι τινὰ τῷ Τιβερίῳ καταλιπεῖν ἐθελήσαντες περιῆσαν, τῷ
Γαΐῳ αὐτὰ τελευτῶντες χαρίσωνται· ἵνα γὰρ δὴ καὶ παρὰ τοὺς
νόμους καὶ κληρονομεῖν καὶ δωρήματα τοιαῦτα λαμβάνειν, ὅτι
μήτε γυναῖκα τότε γε μήτε παῖδας εἶχε, δύνασθαι δοκῇ, δόγμα τι
προέθετο. ἐν δὲ τῷ παρόντι πάσας ἁπλῶς τὰς τῶν ἐν τοῖς ἑκατον-* 2
*τάρχοις ἐστρατευμένων οὐσίας, ὅσοι μετὰ τὰ ἐπινίκια ἃ ὁ πατὴρ
αὐτοῦ ἔπεμψεν ἄλλῳ τινὶ αὐτὰς καὶ μὴ τῷ αὐτοκράτορι κατελελοί-
πεσαν, αὐτὸς ἑαυτῷ καὶ ἄνευ ψηφίσματος ἐσέπραξε. καὶ ἐπειδὴ* 3
*μηδὲ ταῦτα ἐξικνεῖτο, τρίτην τοιαύτην ἀφορμὴν ἀργυρισμοῦ ἐπε-
νόησε. Γναῖος Δομίτιος Κορβούλων βουλευτής, κακῶς ἐπὶ τοῦ
Τιβερίου τὰς ὁδοὺς ἐχούσας ὁρῶν, τοῖς τε ἐπιμεληταῖς αὐτῶν ἀεί
ποτε ἐνέκειτο, καὶ προσέτι καὶ τῇ γερουσίᾳ ὀχληρὸς ὑπὲρ αὐτῶν
ἐγίγνετο. τοῦτον οὖν παραλαβὼν ἐπέθετο δι' αὐτοῦ πᾶσιν οὐχ ὅτι* 4
τοῖς ζῶσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς τεθνηκόσιν, ὅσοι ποτὲ ἐπιστάται τῶν

14—634, 13 = Exc. Val. 207: ὅτι ὁ αὐτὸς ἐς τοὺς πόρους — ἐκλη-
ονόμει [V. L. vide infra. praeterea: 16 χαρίσονται 19 ἁπλῶς om.
ἑκατοντάρχοις exaratur ρ (χ supra) 23 καὶ ἄλλην (pro τρίτην τοιαύτην) ἀργυ-
ισμοῦ | ἐπενόησε fol. 123r 24 Κουρβούλων γάρ τις (pro Γναῖος —
Κορβούλων) 25 τε om. 26 προσέτι καὶ om.

---

2 *περισωθῶσιν ἐθέλοντες* Bk., *περισωθῶσι θέλοντες* M cod. Peir. 7 *τοῦ
ρασίνου* reduxi ex M cod. Peir. Xiph., *τῷ πρασίνῳ* R. St., *πρασίνῳ* Dind., quod
ortasse praestat 8 *ἐπ'*] ita M recte 10 *χρυσᾶς*] *ἐν χρυσῷ* Barth. *adv.* 4, 6
nutiliter 11 ⟨*αὐτοῦ*⟩ ins. R. St. (ex Xiph.) 19 *προέθετο* Fabr., *προσέ-
θετο* M cod. Peir. 24 *Κορβούλων* R. St., *κουρβούλων* M cod. Peir. — variant
odices (M, Xiphilini VC, cod. Peir. cet.) inter *κορβούλων* (haud ita saepe),
ουρβούλων, κουρβούλλων, κορβούλλων.

ὁδῶν ἐγεγόνεσαν καὶ χρήματα ἐς τὰς ἐπισκευὰς αὐτῶν εἰλήφεσαν,
καὶ ἐκείνους τε καὶ τοὺς ἐργολαβήσαντάς τι παρ' αὐτῶν ὡς οὐδὲν
δὴ δαπανήσαντας ἐζημίου. ἐφ' οὗ δὴ ὁ Κορβούλων τότε μὲν ὑπά-
τευσεν, ὕστερον δὲ ἐπὶ Κλαυδίου αἰτίαν τε ἔσχε καὶ εὐθύνθη· ὁ
γὰρ Κλαύδιος οὔτε τὰ ἐποφειληθέντα ἀπῄτησε, καὶ τὰ δεδομένα,
τὰ μὲν ἐκ τοῦ δημοσίου τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Κορβούλωνος
6 *ἐσπράξας, ἀπέδωκε τοῖς ζημιωθεῖσι. τοῦτο μὲν ὕστερον ἐγένετο·*
M 235 *τότε δ' οὗτοί τε ὡς ἕκαστοι καὶ οἱ ἄλλοι | πάντες ὡς εἰπεῖν οἱ ἐν*
τῇ πόλει τρόπον τινὰ ἀπεσυλῶντο, καὶ ἀζήμιος τῶν γέ τι ἐχόντων
οὐδείς, οὐκ ἀνὴρ οὐ γυνή, ἦν. καὶ γὰρ εἴ τινα τῶν ἀφηλικεστέρων
ζῆν εἴα, ἀλλὰ πατέρας τε καὶ πάππους μητέρας τε καὶ τήθας σφᾶς
ὀνομάζων ζῶντάς τε ἐξεκαρποῦτο καὶ τελευτῶντας τῶν οὐσιῶν
ἐκληρονόμει.

16 *μέχρι μὲν οὖν τοῦ χρόνου τούτου αὐτός τε τὸν Τιβέριον ἀεὶ*
καὶ πρὸς πάντας κακῶς ἔλεγε, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κακηγοροῦσιν
αὐτὸν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ οὐχ ὅσον οὐκ ἐπετίμα ἀλλὰ καὶ ἔχαιρεν·
cf. Xiph. 161, 22—24 *τότε δὲ ἐσελθὼν ἐς τὸ βουλευτήριον πολλὰ μὲν ἐκεῖνον ἐπῄνεσε,*
πολλὰ δὲ καὶ τῆς γερουσίας τοῦ τε δήμου κατηγόρησεν ὡς οὐκ
2 *ὀρθῶς αὐτὸν ψεγόντων. "ἐμοὶ μὲν γάρ" ἔφη "αὐτοκράτορι ὄντι*
καὶ τοῦτο ποιεῖν ἔξεστιν, ὑμεῖς δὲ δὴ οὐ μόνον ἀδικεῖτε ⟨ἀλλὰ καὶ
ἀσεβεῖτε⟩ πρὸς τὸν ἄρξαντά ποτε ὑμῶν οὕτω διακείμενοι." κἀκ
τούτου καθ' ἕκαστον τῶν ἀπολωλότων ἐπεξιὼν ἀπέφαινεν, ὥς γε
ἐδόκει, τοὺς βουλευτὰς αἰτίους τοῦ ὀλέθρου τοῖς πλείστοις αὐτῶν
γεγονότας, τοὺς μὲν ὅτι κατηγόρησάν σφων, τοὺς δὲ ὅτι κατεμαρ-
3 *τύρησαν, πάντας δὲ ὅτι κατεψηφίσαντο. καὶ ταῦτά τε ὡς ἐξ αὐτῶν*
ἐκείνων τῶν γραμμάτων ἃ καταπεπρηκέναι ποτὲ ἔφη ἐπανέγνω διὰ
τῶν ἀπελευθέρων, καὶ προσεπεῖπεν ὅτι "εἰ καί τι ὁ Τιβέριος ἠδική-
κει, οὐκ ὠφείλετε αὐτὸν ζῶντα τετιμηκέναι οὐ μὰ Δί' οὐκ ἐφ' οἷς
Xiph. 161, 25—32 4 *καὶ εἴπατε πολλάκις καὶ ἐψηφίσασθε μεταβάλλεσθαι. ἀλλ' ὑμεῖς*
καὶ ἐκεῖνον ἐμπλήκτως μετεχειρίσασθε, καὶ τὸν Σεϊανὸν φυσήσαντες

---

2 τε om. 3 δὴ et τότε μὲν om. 4 ἐπὶ Κλαυδίου om. 5—7 οὔτε — ἐσπράξας om. pro quibus πάντα 7 τοῦτο — ἐγένετο om. 8 τότε οὖν pro τότε — τε]

9—13 = Zon. 11, 5 p. 451, 18—22 B. (p. 17, 1—6 D.)

17—21. 27—635, 1 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 22 (p. 202 Mai = p. 185, 14—21 Dind.)

---

3 *ἐφ' οὗ*] *ἐφ' ᾧ* Rk. (?), *ἀφ' οὗ* Bk. 7 *μὲν*] *μὲν ⟨οὖν⟩* v. Herw. (litt.) 11 *τε* (prius)] *γε?* Bk. 20 *⟨ἀλλὰ καὶ ἀσεβεῖτε⟩* ins. Bk. ex exc. Vat. 26 *ἔφη*] *ἔφη ⟨ἐλέγξων⟩* Rk. frustra 28 *οὐ μὰ Δί' οὐκ*] *ἢ μὰ Δί' οὐκ* Reim., an *οὐ μὰ Δί', οὐδ'?*

καὶ διαφθείραντες ἀπεκτείνατε, ὥστε δεῖ καὶ ἐμὲ μηδὲν χρηστὸν
παρ' ὑμῶν προσδέχεσθαι." τοιαῦτα ἄττα εἰπὼν αὐτὸν δὴ τὸν Τιβέ-
ριον τῷ λόγῳ παρήγαγε, λέγοντά οἱ ὅτι "καὶ καλῶς καὶ ἀληθῶς 5
πάντα ταῦτα εἴρηκας, καὶ διὰ τοῦτο μήτε φιλήσῃς τινὰ αὐτῶν μήτε
φείσῃ τινός. πάντες τε γὰρ μισοῦσί σε καὶ πάντες ἀποθανεῖν εὔ-
χονται· καὶ φονεύσουσί γε, ἂν δυνηθῶσι [σε]. μήτ' οὖν ὅπως τι
χαρίσῃ πράξας αὐτοῖς ἐννόει, μήτ' ἄν τι θρυλῶσι φρόντιζε, ἀλλὰ 6 M 236v
τό τε ἡδὺ καὶ τὸ ἀσφαλὲς τὸ σεαυτοῦ μόνον ὡς καὶ δικαιότατον
προσκόπει. οὕτω μὲν γὰρ οὔτε τι πείσῃ κακὸν καὶ πάντων τῶν
ἡδίστων ἀπολαύσεις, καὶ προσέτι καὶ τιμηθήσῃ ὑπ' αὐτῶν ἄν τ'
ἐθέλωσιν ἄν τε καὶ μή· ἐκείνως δὲ ἔργῳ μὲν οὐδὲν ὀνήσει, λόγῳ 7
δὲ δὴ δόξαν κενὴν λαβὼν οὔτε τι πλέον ἕξεις καὶ ἐπιβουλευθεὶς
ἀκλεῶς τελευτήσεις. οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπων ἑκὼν ἄρχεται, ἀλλ' Xiph. 162, 1—4
ἐφ' ὅσον μὲν φοβεῖται, θεραπεύει τὸν ἰσχυρότερον, ὅταν δὲ δὴ
θαρσήσῃ, τιμωρεῖται τὸν ἀσθενέστερον." Γάιος μὲν ταῦτά τ' εἰ- 8
πὼν καὶ τὰ τῆς ἀσεβείας ἐγκλήματα ἐπαναγαγών, ἔς τε στήλην
αὐτὰ χαλκῆν εὐθὺς ἐγγραφῆναι ἐκέλευσε, καὶ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου Xiph. 162, 4. 5
σπουδῇ ἐξεπήδησεν, ἔς τε τὸ προάστειον αὐθημερὸν ἐξώρμησεν·
ἡ δὲ δὴ γερουσία καὶ ὁ δῆμος ἐν δέει μεγάλῳ ἐγένοντο, τῶν τε
κατηγοριῶν ἅμα ἃς κατὰ τοῦ Τιβερίου πολλάκις ἐπεποίηντο ἀνα-
μιμνησκόμενοι, καὶ οἷα ἀνθ' οἵων ἠκηκόεσαν αὐτοῦ λέγοντος ἐκ-
λογιζόμενοι. καὶ τότε μὲν ὑπό τε τῆς ἐκπλήξεως καὶ ὑπὸ τῆς 9 Xiph. 162, 5—11
ἀθυμίας οὔτε φθέγξασθαι οὔτε τι χρηματίσαι ἠδυνήθησαν· τῇ δ'
ὑστεραίᾳ αὖθις ἀθροισθέντες ἐπαίνους τε αὐτοῦ πολλοὺς ὡς καὶ
ἀληθεστάτου καὶ εὐσεβεστάτου ὄντος ἐποιήσαντο, χάριν οἱ μεγάλην
ἔχοντες ὅτι μὴ προσαπώλοντο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῇ φιλανθρω- 10
πίᾳ αὐτοῦ βουθυτεῖν κατ' ἔτος ἔν τε ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ταῦτα
ἀνεγνώκει καὶ ἐν ταῖς τῷ παλατίῳ προσηκούσαις, εἰκόνος τε αὐτοῦ
χρυσῆς ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναγομένης καὶ ὕμνων ἐπ' αὐτῇ διὰ
τῶν εὐγενεστάτων παίδων ᾀδομένων, ἐψηφίσαντο. τά τε ἐπινίκια 11
τὰ σμικρότερα ὡς καὶ πολεμίους τινὰς νενικηκότι πέμψαι αὐτῷ
ἔδωκαν.

καὶ οἱ μὲν τότε ταῦτ' ἔγνωσαν, καὶ μετὰ τοῦτο κατὰ πᾶσαν Xiph. 162, 11—20
ὡς εἰπεῖν ἀφορμὴν πάντως τι αὐτῷ προσετίθεσαν· Γάιος δὲ ἐκείνης 17
μὲν τῆς πομπῆς οὐδὲν προετίμησεν (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ μέγα τι ἐνόμιζεν

2 παρ' ὑμῶν] ita M 6 [σε] exp. Bk. 11 οὐδὲν ὀνήσει Dind., οὐδὲ νομήσει M, οὐδὲν λήψῃ R. St. 28 ἐν ταῖς — προσηκούσαις] haec non satis intellego, de ludis Palatinis cogitat Fabr., an ἐν ταῖς ⟨θέαις ταῖς⟩ τῷ Παλατίῳ προσηκούσαις? 30 ᾀδομένων] ita M (αἰδομένων) 33 τότε] τότε ⟨τε⟩? Bk.

M 237r εἶναι ἵππῳ δι' ἠπείρου διελάσαι), διὰ δὲ τῆς θαλάσσης | τρόπον
τινὰ διαππεῦσαι ἐπεθύμησε, γεφυρώσας τὸ μεταξὺ τῶν τε Ποτεόλων
καὶ τῶν Βαύλων. τὸ γὰρ χωρίον τοῦτο κατ' ἀντιπέραν τῆς πόλεως
2 ἐστι, διέχον αὐτῆς σταδίους ἓξ καὶ εἴκοσι. πλοῖα δὲ ἐς τὴν γέφυ-
ραν τὰ μὲν ἠθροίσθη, τὰ δὲ καὶ κατεσκευάσθη· οὐ γὰρ ἐξήρκεσε
τὰ συλλεγῆναι δυνηθέντα ὡς ἐν βραχυτάτῳ, καίτοι πάντα ὅσα ἐνε-
δέχετο συναχθέντα, ἀφ' οὗπερ καὶ λιμὸς ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν
Xiph. 162, 30–163, 6 3 τῇ Ῥώμῃ μάλιστα ἰσχυρὸς ἐγένετο. ἐζεύχθη δὲ οὐχ ἁπλῶς δίοδός
τις, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαυλαι ἐν αὐτῇ καὶ καταλύσεις, ὥστε καὶ ὕδωρ
αὐτὰς πότιμον ἐπίρρυτον ἔχειν, ἐποιήθησαν. ἐπειδή τε ἕτοιμα ἦν,
τόν τε θώρακα τὸν Ἀλεξάνδρου, ὥς γε ἔλεγε, καὶ ἐπ' αὐτῷ χλαμύδα
σηρικὴν ἁλουργῆ, πολὺ μὲν χρυσίον πολλοὺς δὲ καὶ λίθους Ἰνδικοὺς
ἔχουσαν, ἐπενέδυ, ξίφος τε παρεζώσατο καὶ ἀσπίδα ἔλαβε καὶ δρυῒ
4 ἐστεφανώσατο. κἀκ τούτου τῷ τε Ποσειδῶνι καὶ ἄλλοις τισὶ θεοῖς
Φθόνῳ τε θύσας, μὴ καὶ βασκανία τις αὐτῷ, ὡς ἔφασκε, γένηται,
ἔς τε τὸ ζεῦγμα ἀπὸ τῶν Βαύλων ἐσέβαλε, παμπληθεῖς καὶ ἱππέας
καὶ πεζοὺς ὡπλισμένους ἐπαγόμενος, καὶ σπουδῇ καθάπερ ἐπὶ πο-
5 λεμίους τινὰς ἐς τὴν πόλιν ἐσέπεσε. κἀνταῦθα τῆς ὑστεραίας ἀνα-
παυσάμενος ὥσπερ ἐκ μάχης, ἀνεκομίσθη διὰ τῆς αὐτῆς γεφύρας
ἐφ' ἅρματος, χιτῶνα χρυσόπαστον ἐνδύς· ἦγον δὲ αὐτὸν οἱ ἀθληταὶ
ἵπποι ⟨οἱ⟩ ἀξιονικότατοι. καὶ ἄλλα τε αὐτῷ πολλὰ ὡς καὶ λάφυρα
συνηκολούθησε, καὶ Δαρεῖος ἀνὴρ Ἀρσακίδης, ἐν τοῖς ὁμηρεύουσι
6 τότε τῶν Πάρθων ὤν· οἵ τε φίλοι καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ἐπὶ ὀχη-
μάτων ἐν ἐσθῆσιν ἀνθιναῖς ἐφείποντο, καὶ ὁ στρατὸς καὶ ὅ γε
Xiph. 163, 6–14 λοιπὸς ὅμιλος, ἰδίως πως ἕκαστοι κεκοσμημένοι. καὶ ἔδει γὰρ αὐτόν,
οἷα ἔν τε στρατιᾷ τοιαύτῃ καὶ ἐπὶ νίκῃ τηλικαύτῃ, καὶ δημηγορῆσαί
τι, ἀνέβη τε ἐπὶ βῆμα ἐπὶ πλοίων καὶ αὐτὸ κατὰ μέσην που τὴν
7 γέφυραν πεποιημένον, καὶ πρῶτον μὲν ἑαυτὸν ὡς καὶ μεγάλων τινῶν
M 237v ἔργων ἐπιχειρητὴν ἀπεσέμνυνεν, | ἔπειτα δὲ τοὺς στρατιώτας ὡς καὶ
πεπονηκότας καὶ κεκινδυνευκότας ἐπῄνεσεν, ἄλλα τε καὶ αὐτὸ τοῦτο
8 εἰπών, ὅτι πεζῇ διὰ τῆς θαλάσσης διέδραμον. καὶ χρήματά τε
Xiph. 163, 14–21 διὰ τοῦτ' αὐτοῖς ἔδωκε, καὶ μετὰ τοῦτο αὐτός τε ἐπὶ τῆς γεφύρας

1—5. 7. 8. 11—14. 16—18 = Zon. 11, 5 p. 452, 1—12 B. (p. 17, 7—20 D.)
26—29 > Zon. 11, 5 p. 452, 12. 13 B. (p. 17, 20—22 D.)

---

1 *Ποτεόλων*] cf. ad 48, 50, 1 2 *κατ' ἀντιπέραν* M Xiph. Zon., *κατ' ἀντιπέρας* Dind., ut est 43, 30, 1; 47, 35, 3; 50, 12, 7; 51, 23, 3, *κατ' ἀντιπέρα* (corruptum, ut videtur ex *κατ' ἀντιπέραν*) 60, 20, 2, cf. quoque Zon. 8, 8, 5 21 ⟨*οἱ*⟩ ins. Rk, utrumque *οἱ* om. Xiph *τε* Bk. (cum Xiph.), *δὲ* M 32 *τε* Bk. (cum Xiph.), *γε* M.

ὥσπερ ἐν νήσῳ τινί, καὶ ἐκεῖνοι ἐν ἑτέροις πλοίοις περιορμοῦντες. τό τε λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν εἱστιάθησαν, πολλοῦ μὲν αὐτόθεν φωτὸς πολλοῦ δὲ καὶ ἐκ τῶν ὀρῶν ἐπιλάμψαντος σφίσι. τοῦ γὰρ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος πῦρ πανταχόθεν, καθάπερ 9
ἐν θεάτρῳ τινί, ἐδείχθη, ὥστε μηδεμίαν αἴσθησιν τοῦ σκότους γενέσθαι· καὶ γὰρ τὴν νύκτα ἡμέραν, ὥσπερ που τὴν θάλασσαν γῆν, ποιῆσαι ἠθέλησεν. ἐμπλησθεὶς δὲ δὴ καὶ ὑπερκορὴς καὶ σίτου Xiph. 163. 21—31
καὶ μέθης γενόμενος συχνοὺς μὲν τῶν ἑταίρων ἐς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς γεφύρας ἔρριψε, συχνοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐν πλοίοις 10
ἐμβόλους ἔχουσι περιπλεύσας κατέδυσεν, ὥστε καὶ ἀπολέσθαι τινάς· οἱ γὰρ πλείους καίπερ μεθύοντες ἐσώθησαν. αἴτιον δὲ ὅτι καὶ λειοτάτη καὶ στασιμωτάτη ἡ θάλασσα, καὶ ἐν ᾧ ἡ γέφυρα ἐζεύχθη καὶ ἐν ᾧ τὰ ἄλλα ἐποιήθη, ἐγένετο. καί τι καὶ ἀπὸ τούτου ὠγκώθη, 11
λέγων ὅτι καὶ ὁ Ποσειδῶν αὐτὸν ἐφοβήθη, ἐπεὶ ἔς γε τὸν Δαρεῖον καὶ τὸν Ξέρξην οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἀπέσκωπτεν, ὡς καὶ πολλαπλάσιόν σφων μέτρον τῆς θαλάσσης ζεύξας.

τῆς μὲν δὴ γεφύρας ἐκείνης τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο, καὶ αἰτίαν 18
καὶ αὐτὴ θανάτου πολλοῖς παρέσχεν· ἐξαναλωθεὶς γὰρ ἐς αὐτὴν cf. Xiph. 163, 31—164, 2
πολλῷ πλείοσι διὰ τὰς οὐσίας ἐπεβούλευσεν. ἐδίκαζε δὲ καὶ ἰδίᾳ καὶ μετὰ πάσης τῆς γερουσίας. καί τινα καὶ ἐκείνη καθ' ἑαυτὴν 2
ἔκρινεν· οὐ μέντοι καὶ αὐτοτελὴς ἦν, ἀλλ' ἐφέσιμοι δίκαι ἀπ' αὐτῆς συχναὶ ἐγίγνοντο. καὶ τὰ μὲν τῇ βουλῇ δόξαντα ἄλλως ἐφανεροῦτο, τῶν δὲ ὑπὸ τοῦ Γαΐου καταψηφισθέντων τὰ ὀνόματα ἐξετίθετο, ὥσπερ φοβουμένου αὐτοῦ μὴ διαλάθωσι. καὶ οὗτοί τε ἐκολάζοντο, 3
οἱ μὲν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου | κατα- M 238
κρημνιζόμενοι, καὶ ἕτεροι σφᾶς αὐτοὺς προαπεκτίννυσαν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῖς ἐξελαυνομένοις ἀσφάλεια ἦν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων πολλοὶ ἤτοι κατὰ τὴν ὁδὸν ἢ καὶ ἐν τῇ φυγῇ διεφθείροντο. καὶ τὰ μὲν τῶν ἄλλων οὐδὲν δεῖ λεπτολογοῦντα μάτην τοὺς ἀναγνωσομένους διοχλεῖν· Καλουίσιος δὲ δὴ Σαβῖνος ἔν τε τοῖς πρώτοις τῆς βουλῆς 4
ὢν καὶ τότε ἐκ τῆς ἐν τῇ Παννονίᾳ ἀρχῆς ἀφιγμένος, ἥ τε γυνὴ αὐτοῦ Κορνηλία γραφέντες (καὶ γὰρ ἐκείνη ὡς φυλακάς τε ἐφοδεύσασα καὶ τοὺς στρατιώτας ἀσκοῦντας ἰδοῦσα αἰτίαν ἔσχεν) οὐχ

14—16 = Zon. 11, 5 p. 452, 13—15 B. (p. 17, 22—24 D.) 17—19 = Zon. 11, 5 p. 452, 16—18 B. (p. 17, 25—27 D.)

5 σκότους] σκότου St., masculino uti solet Dio. at σκότους quoque 57, 2, 4, cf. Kuehner-Blass *Ausf. gr. Gr.* 1, 1, 514 18 αὐτὴ] αὕτη Zon. ἐξαναλωθεὶς] cf. Dem. 13, 27. Aesch 3, 103 22 συχναὶ ἐγίγνοντο] ita M 32 φυλακάς] ita M.

5 ὑπέμειναν τὴν κρίσιν, ἀλλ' ἑαυτοὺς προανάλωσαν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο
καὶ Τίτιος Ῥοῦφος ἐποίησεν, ἔγκλημα λαβὼν εἰρηκέναι ὅτι ἡ γε-
Xiph. 164, 2—7 ρουσία ἄλλα μὲν φρονεῖ ἄλλα δ' ἀποφαίνεται. Ἰούνιός τέ τις
Πρίσκος στρατηγὸς ᾐτιάθη μὲν ἐπ' ἄλλοις τισίν, ἀπέθανε δὲ ὡς
πλούσιος. καὶ ἐπ' αὐτῷ ὁ Γάιος, μαθὼν ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ θα-
νάτου ἐκέκτητο, θαυμαστὸν λόγον ἐφθέγξατο, εἰπὼν ὅτι "ἠπάτησέ
με καὶ μάτην ἀπώλετο· ζῆν γὰρ ἐδύνατο".

Xiph. 164, 7—9 19 ἐν τούτοις τοῖς τότε κριθεῖσι καὶ ὁ Ἄφρος ὁ Δομίτιος καὶ κιν-
δύνῳ παραδόξῳ καὶ σωτηρίᾳ θαυμασιωτέρᾳ ἐχρήσατο. ἤχθετο μὲν
γὰρ αὐτῷ καὶ ἄλλως ὁ Γάιος, ὅτι ἐπὶ τοῦ Τιβερίου γυναικός τινος
2 τῇ Ἀγριππίνῃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ προσηκούσης κατηγορήκει· ἐφ' ᾧ δὴ
Xiph. 164, 9—165, 17 ἐκείνη συναντήσασά ποτε αὐτῷ, καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐξέστη τῆς ὁδοῦ
δι' αἰσχύνην, προσεκαλέσατό τε αὐτὸν καὶ ἔφη "θάρσει, Δομίτιε·
οὐ γὰρ σύ μοι αἴτιος εἶ, ἀλλ' Ἀγαμέμνων." τότε δὲ ἐπειδὴ εἰκόνα
τινὰ αὐτοῦ στήσας ἐπίγραμμα αὐτῇ ἐπέγραψε δηλῶν ὅτι ἕβδομον
3 καὶ εἰκοστὸν ⟨ἔτος⟩ ἄγων δεύτερον ὑπατεύοι, ἠγανάκτησεν ὡς καὶ
προφέροντός οἱ αὐτοῦ τό τε μειρακιῶδες καὶ τὸ παράνομον, καὶ εὐθὺς
ἐπὶ τούτῳ, ἐφ' ᾧ καὶ τιμηθήσεσθαι προσεδόκησεν, ἔς τε τὸ συνέ-
δριον αὐτὸν ἐσήγαγε καὶ λόγον κατ' αὐτοῦ μακρὸν ἀνέγνω· ἄλλως τε
γὰρ προέχειν ἁπάντων τῶν ῥητόρων ἠξίου, καὶ ἐκεῖνον δεινότατον
M 228 4 εἰπεῖν εἰδὼς ὄντα ὑπερβαλεῖν ἐσπούδασε. πάντως τ' ἂν αὐτὸν
ἀπέκτεινεν, εἰ καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν ἀντεπεφιλοτίμητο. νῦν δὲ ἀντ-
εῖπε μὲν οὐδὲν οὐδὲ ἀπελογήσατο οὐδέν, θαυμάζειν δὲ δὴ καὶ κα-
ταπεπλῆχθαι τὴν δεινότητα τοῦ Γαΐου προσποιησάμενος, τήν τε
κατηγορίαν καθ' ἓν ἕκαστον ἐπιλέγων, ὥσπερ τις ἀκροατὴς ἀλλ'
5 οὐχ ὑπεύθυνος ὤν, ἐπῄνει, καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτῷ ἐδόθη, πρὸς
ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν ἐτράπετο, καὶ τέλος ἔς τε τὴν γῆν κατέ-
πεσε καὶ χαμαὶ κείμενος ἱκέτευσεν ὡς καὶ τὸν ῥήτορα αὐτοῦ μᾶλλον
ἢ τὸν Καίσαρα φοβούμενος. καὶ οὕτως ἐκεῖνος, ὁρῶν τε ταῦτα

3—7 = Zon. 11, 5 p. 452, 18—21 B. (p. 17, 28—31 D.) 8. 9. 18—639, 4 > Zon. 11, 5 p. 452, 21—453, 7 B. (p. 17, 32—18, 10 D.)

3—7 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 23 (p. 202 Mai. = p. 185, 22—25 Dind.) 8—14 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 24 (p. 202 sq. Mai. = p. 185, 26—32 Dind.) 15—639, 2. 6. 7. 13 Petr. Patr. *exc. Vat.* 25 (p. 203 Mai. = p. 186, 1—17 Dind.)

---

11 *προσηκούσης* R. St. (cum Xiph.), *προσηκούσῃ* M 13 *θάρσει* R. St. (et exc. Vat.), *θάρρει* M Xiph. 14 *οὐ γὰρ — Ἀγαμέμνων*] cf. Hom. *Il.* 1, 335 15 *δηλῶν* reduxi ex M Xiph., *δηλοῦν* Bk. 16 ⟨*ἔτος*⟩ hic inserui ex Xiph. exc. Vat., post *ἄγων* R. St., om. M 21 *αὐτὸν ἀπέκτεινεν*] ita M 28 *αὐτοῦ* M Xiph., om. Zon. exc. Vat.

καὶ ἀκούων, διεχύθη, πιστεύσας ὄντως τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ
κεκρατηκέναι αὐτοῦ· καὶ διά τε τοῦτο καὶ διὰ Κάλλιστον τὸν ἀπε- 6
λεύθερον, ὃν αὐτός τε ἐτίμα καὶ ὁ Δομίτιος ἐτεθεραπεύκει, ἐπαύ-
σατο ὀργιζόμενος. καὶ τῷ γε Καλλίστῳ αἰτιασαμένῳ αὐτὸν ὕστερον
ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ κατηγόρησεν, ἀπεκρίνατο ὅτι "οὐκ ἔδει με
τοιοῦτον λόγον ἀποκεκρύφθαι." Δομίτιος μὲν δὴ καταγνωσθεὶς μη- 7
κέτι δεινὸς εἶναι λέγειν ἐσώθη· ὁ δὲ δὴ Σενέκας ὁ Ἀνναῖος ⟨ὁ⟩ Λού-
κιος, ὁ πάντας μὲν τοὺς καθ' ἑαυτὸν Ῥωμαίους πολλοὺς δὲ καὶ ἄλ-
λους σοφίᾳ ὑπεράρας, διεφθάρη παρ' ὀλίγον μήτ' ἀδικήσας τι μήτε
δόξας, ὅτι δίκην τινὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ παρόντος αὐτοῦ καλῶς εἶπε.
τοῦτον μὲν οὖν ἀποθανεῖν κελεύσας ἀφῆκε, γυναικί τινι ὧν ἐχρῆτο 8
πιστεύσας ὅτι φθόῃ τε ἔχοιτο κακῶς καὶ οὐκ ἐς μακρὰν τελευτήσοι·
τὸν δὲ Δομίτιον καὶ ὕπατον εὐθὺς ἀπέδειξε, τοὺς τότε ἄρχοντας 20
καταλύσας, ὅτι τε ἐς τὰ γενέθλια αὐτοῦ ἱερομηνίαν οὐκ ἐπήγγειλαν,
καίτοι τῶν στρατηγῶν ἱπποδρομίαν ἐν αὐτοῖς ποιησάντων καὶ θηρία
ἀποκτεινάντων, ὅπερ που καθ' ἕκαστον ἔτος ἐγίγνετο, καὶ ὅτι ἐπὶ Xiph. 165, 18—25
ταῖς τοῦ Αὐγούστου νίκαις ἃς τὸν Ἀντώνιον ἐνενικήκει ἑορτήν,
ὥσπερ εἴθιστο, ἤγαγον. ἵνα γὰρ συκοφαντήσῃ αὐτούς, τοῦ Ἀντω- 2
νίου μᾶλλον ἢ τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος δοκεῖν εἶναι ἠθέλησε· καὶ
προεῖπέ γε οἷς καὶ τὰ ἄλλα ἀνεκοίνου, | ὅτι πάντως ὁπότερον ἄν τι M 239 r
ποιήσωσιν ἁμαρτήσουσιν, ἄν τε ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀντωνίου συμφορᾷ βου-
θυτήσωσιν, ἄν τε ἐπὶ τῇ τοῦ Αὐγούστου νίκῃ ἄθυτοι γένωνται.
ἐκείνους μὲν δὴ διὰ ταῦτα αὐθημερὸν τῆς ἀρχῆς ἔπαυσε, τὰς ῥάβ- 3
δους σφῶν προσυντρίψας, ἐφ' ᾧ δὴ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἀδημονήσας
ἑαυτὸν ἔσφαξε· τὸν δὲ δὴ Δομίτιον τὸν συνάρχοντα αὐτοῦ λόγῳ
μὲν ὁ δῆμος ἔργῳ δ' αὐτὸς εἵλετο. ἀπέδωκε μὲν γὰρ τὰς ἀρχαιρεσίας
αὐτοῖς· ἅτε δὲ ἐκείνων τε ἀργοτέρων ὑπὸ τοῦ πολλῷ χρόνῳ μηδὲν 4
ἐλευθέρως κεχρηματικέναι ἐς τὸ δρᾶν τι τῶν προσηκόντων σφίσιν

7—11 = Petr. Patr. *exc. Vat.* 26 (p. 203 Mai. = p. 1S6, 18—25 Dind.)

7 *Σενέκας* exc. Vat., *σεννέκας* M Xiph. — *σενέκας* 60, 8, 5 M, cod. Peir. constanter (61, 3, 3 et 10, 1), Zon. 11, 10 (*συνέκαι* A *σεννέκαι* BCE[c], sed 11, 12 per *νν*), exc. Vat. 26. 52, Joann. Ant. fr. 90 M. in., ceteroquin ubique *σεννέκας* *Ἀνναῖος* scripsi, *ἄννιος* M, *ἄνιος* Xiph., *ἄννεος* vel *ἄννεας* exc. Vat. — *ἄννιος* etiam 60, 8, 5 M, sed *ἀναῖος* (Cornuti gentilicium) 62, 29, 2 Xiph. ⟨*ὁ*⟩ add. Bk. 12 *φθόῃ* scripsi ex Xiph. coll. Plat. *Lach.* p. 192 E, *φθόης* M *ἔχοιτο* reduxi ex M Xiph., cf. Plat. *l. l.*, *ἔχοι* Bk. 15 *ἐν αὐτοῖς* Leuncl., cf. 56, 25, 3, *ἐν αὐτῷ* M Xiph., *αὐτῷ* St., *ἐπ' αὐτῷ* Pflugk. 17 *ἃς τὸν Ἀντώνιον ἐνενικήκει*] cf. Aesch. 3, 181. 222 sim. 19 *εἶναι ἠθέλησε*] ita M 20 *προεῖπέ* Leuncl. cum Xiph., *προσεῖπέ* M *τι*] an expuugendum? *γε* R. St. cum Xiph., *τε* M, an expungendum? 21 *βουθυτήσωσιν* R. St. (cum Xiph.) *βουθυτήσουσιν* M 25 *τὸν συνάρχοντα*] *συνάρχοντα* Bk., quo opus non videtur.

ὄντων, καὶ τῶν σπουδαρχιώντων μάλιστα μὲν μὴ πλειόνων ἢ ὅσους αἱρεῖσθαι ἔδει ἐπαγγελλόντων, εἰ δέ ποτε καὶ ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν γένοιντο, διομολογουμένων πρὸς ἀλλήλους, τὸ μὲν σχῆμα τῆς δημοκρατίας ἐσῴζετο, ἔργον δ' οὐδὲν αὐτῆς ἐγίγνετο. καὶ διὰ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ αὖθις τοῦ Γαΐου κατελύθησαν. κἀκ τούτου τὰ μὲν ἄλλα καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ Τιβερίου καθίστατο, στρατηγοὶ δὲ τοτὲ μὲν πεντεκαίδεκα, ἔστι δ' ὅτε ἑνὶ πλείους ἢ καὶ ἐλάττους, ὥς που καὶ **ἔτυχον, ᾑροῦντο.**

6 *περὶ μὲν οὖν τὰς ἀρχαιρεσίας ταῦτ' ἔπραξεν, οὕτω δὲ δὴ τὸ σύμπαν καὶ βάσκανος καὶ ὕποπτος πρὸς πάντα ὁμοίως ἦν ὥστε* [Xiph. 165, 25–27] *καὶ Καρρίναν Σεκοῦνδον ῥήτορα φυγαδεῦσαί ποτε, ὅτι λόγον τινὰ* 7 *ἐν γυμνασίᾳ κατὰ τυράννων εἶπεν. ἐπειδή τε Λούκιος Πίσων ὁ τῆς τε Πλαγκίνης καὶ τοῦ Γναίου Πίσωνος υἱὸς ἄρξας τῆς Ἀφρικῆς ἔτυχεν, ἐφοβήθη μὴ νεωτερίσῃ τι ὑπὸ μεγαλαυχίας, ἄλλως τε καὶ ὅτι δύναμιν πολλὴν καὶ πολιτικὴν καὶ ξενικὴν ἕξειν ἔμελλε, καὶ δίχα τὸ ἔθνος νείμας ἑτέρῳ τό τε στρατιωτικὸν καὶ τοὺς Νομάδας τοὺς περὶ αὐτὸ προσέταξε· καὶ ἐξ ἐκείνου καὶ δεῦρο τοῦτο γίγνεται.*

[Exc. V 208; Xiph. 165, 27–28] 21 *καὶ ἤδη γὰρ τά τε ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τὰ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ χρήματα πάντα ὡς εἰπεῖν, ὅθεν τι καὶ ὁπωσοῦν οἷόν τε ἦν αὐτῷ λαβεῖν, ἀναλώκει, καὶ οὔτε ἐνταῦθα πόρος τις ἀξιόχρεως ἢ καὶ δυνατὸς* | [M 239v] *εὑρίσκετο, καὶ αἱ δαπάναι ὑπερήπειγον αὐτόν, ἐς τὴν Γαλα-* [Xiph. 165, 28–29] 2 *τίαν ἀφώρμησε, πρόφασιν μὲν τοὺς Κελτοὺς τοὺς πολεμίους ὡς*

18—642, 4 = Exc. Val. 208: ὅτι ἐπεὶ ὁ Γάιος πάντα τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ χρήματα ἀναλώκει καὶ πόρος ἀξιόχρεως οὐκ ἦν καὶ αἱ δαπάναι ὑπερήπειγον — εἰώθει, καὶ στρατιώτας ε̄ καὶ κ̄ μυριάδας ἀθροίσας ὑπ' αὐτῶν ἑπτάκις αὐτοκράτωρ μήτε μάχην τινὰ νικήσας μήτε πολέμιόν τινα ἀποκτείνας ἐπωνομάσθη. [V. L. vide infra. praeterea: 12 τοὺς πολεμίους om.

21—641, 1. 6. 10. 11 = Zon. 11, 6 p. 453, 8—11 B. (p. 18, 11—14 D.)

---

8 *ἔτυχον*] *ἔτυχεν* St. sine causa, cf. 77, 23, 1   11 *Καρρίναν* scripsi, *καρίνναν* M, *καρίναν* Xiph., cf. ad 51, 21, 6   13 *Γναίου Πίσωνος* restitui ex M, *Γναίου ⟨τοῦ⟩ Πίσωνος* Bk., cf. 39, 31, 2   *ἄρξας τῆς Ἀφρικῆς ἔτυχεν*] mihi de mendo suspectum, apparet enim ex sequenti *ὅτι — ἕξειν ἔμελλε* Pisonem nondum pro consule Africam provinciam regere et notissimum est secundum Tacitum (*hist.* 4, 48) Gaium non Pisoni verum M. Junio Silano, qui ante eum Africae praefuit, exercitum ademisse, quare vide an *ἄρξαι — ἔτυχε* scribendum sit, cf. 39, 31, 2, vel *ἄρξαι — ἔλαχε*, quod in tali re Dio dicere solet ut 36, 41, 1; 37, 53, 4, *ἄρξων — ἔτυχε* minus placet propterea quod nondum exemplum verbi *τυχεῖν* cum part. fut. iuncti repperi, vide tamen Thuc. 4, 124, 4   16 *Νομάδας*] cf. ad 48, 21, 1.

καὶ παρακινοῦντάς τι ποιησάμενος, ἔργῳ δὲ ὅπως καὶ τὰ ἐκείνων Xiph. 165, 29. 30
ἀνθοῦντα τοῖς πλούτοις καὶ τὰ τῶν Ἰβήρων ἐκχρηματίσηται. οὐ
μέντοι καὶ ἄντικρυς τὴν ἔξοδον προεπήγγειλεν, ἀλλ' ἐς προάστειόν
τι ἐλθὼν εἶτ' ἐξαίφνης ἀπῆρε, πολλοὺς μὲν ὀρχηστὰς πολλοὺς δὲ Xiph. 165, 31. 32
μονομάχους ἵππους γυναῖκας τὴν ἄλλην τρυφὴν ἐπαγόμενος. ἐλ- 3
θὼν δὲ ἐκεῖσε τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἐκάκωσεν (εὐθύς τε γὰρ
ὀλίγον ὑπὲρ τοῦ Ῥήνου προχωρήσας ὑπέστρεψε, καὶ μετὰ τοῦτο
ὁρμήσας ὡς καὶ ἐς τὴν Βρεττανίαν στρατεύσων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
ὠκεανοῦ ἀνεκομίσθη, καὶ τοῖς ὑποστρατήγοις τοῖς κατορθοῦσί τι
πάνυ ἤχθετο), τοὺς δ' ὑπηκόους τούς τε συμμάχους καὶ τοὺς πο-
λίτας πλεῖστα καὶ μέγιστα ἐκακούργησε. τοῦτο μὲν γὰρ τούς τι 4
ἔχοντας ἐπὶ πάσῃ προφάσει ἐσύλα, τοῦτο δὲ καὶ δῶρα οἵ τε ἰδιῶται
καὶ αἱ πόλεις ἑκοῦσαι δῆθεν μεγάλα αὐτῷ ἦγον. ἄλλους ⟨ὡς⟩ νεω-
τερίζοντας, ἄλλους ὡς ἐπιβουλεύοντάς οἱ ἐφόνευε. καὶ ἦν δημόσιον Xiph. 166, 1—6
ἔγκλημα πᾶσί σφισι τὸ πλουτεῖν. καὶ αὐτῶν τὰ κτήματα αὐτὸς 5
πιπράσκων πολλῷ καὶ ἐκ τούτου πλείω ἠργυρολόγει· πάντες γὰρ
ἠναγκάζοντο παντοίως τε καὶ πολύ γε ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ὠνεῖσθαι,
δι' ἃ εἴρηκα. ἀφ' οὗπερ καὶ τὰ τῆς μοναρχίας κειμήλια τὰ κάλ-
λιστα καὶ τιμιώτατα μεταπεμψάμενος ἀπεκήρυξε, τὴν δόξαν τῶν
ποτε χρησαμένων αὐτοῖς συμπωλῶν σφισιν. ἐπέλεγε γοῦν ἐφ' ἑκάστῳ 6 Xiph. 166, 6—9
"τοῦτό μου ὁ πατὴρ ἐκτήσατο, τοῦτο ἡ μήτηρ, τοῦτο ὁ πάππος,
τοῦτο ὁ πρόπαππος· Ἀντωνίου τοῦτο Αἰγύπτιον, Αὐγούστου τὸ
νικητήριον." κἂν τούτῳ τήν τε ἀνάγκην ἅμα τῆς πράσεως αὐτῶν
ἐνεδείκνυτο, ὥστε μηδένα ὑπομένειν ἀπορεῖν δοκεῖν, καὶ τὸ ἀξίωμά
σφισι συναπεδίδοτο.

οὐ μέντοι καὶ περιεποιεῖτό τι, ἀλλ' ἔς τε τἆλλα ἐδαπάνα ὥσπερ 22 Xiph. 166, 9—12
εἰώθει (καὶ γὰρ θέας τινὰς ἐν τῷ Λουγδούνῳ ἐπετέλεσε), καὶ ἐς

4 εἶτ' om. δὲ om. 5 καὶ (pro ἵππους) καὶ (pro τὴν) 6 καὶ (pro ἐλθὼν δὲ ἐκεῖσε) 6—9 εὐθὺς — ἀνεκομίσθη καὶ om. 9 τοῖς δὲ ὑποστρατήγοις 10 καὶ τοὺς πολίτας τούς τε συμμάχους 11 πλεῖστα καὶ om. τοῦτο μὲν om. γὰρ post τι 12—14 τοὺς δὲ καὶ ἐφόνευεν (pro τοῦτο δὲ — ἐφόνευε) 15 αὐτὸς om. 16 πολλῷ — πλείω om. ἠναγκάζοντο γὰρ καὶ (pro πάντες — πολύ γε) 18 ὅτι (pro δι' ἃ εἴρηκα ἀφ' οὗπερ) 21. 22 ὁ πάππος Ἀντώνιος τοῦτο Αἰγύπτιον ὁ τε om.]

---

3 προεπήγγειλεν Pflugk., προαπήγγειλεν M cod. Peir. 13 ⟨ὡς⟩ ins. Leuncl. 16 πλείω] ita M 17 παντοίως τε] πάντως τι Pflugk., recte fortasse, nec tamen necesse videtur, παντοῖά τε Baumgarten-Crusius ad Suet. Cali 39, om. Xiph., cf. c. 14, 2 22 τὸ M, τοῦ cod. Peir., τοῦτο Rk. haud male nec necessarium 24 ἀπορεῖν Bk., εὐπορεῖν M cod. Peir.

M 240r τὰ στρατεύματα· εἴκοσι γάρ, ὥς δέ τινές φασι, πέντε καὶ εἴκοσι
2 μυριάδας στρατιωτῶν ἤθροισε. καὶ ὑπ' αὐτῶν ἑπτάκις αὐτοκράτωρ,
ὥς που καὶ ἔδοξεν αὐτῷ, μήτε μάχην τινὰ νικήσας μήτε πολέμιόν
τινα ἀποκτείνας ἐπωνομάσθη. ἐκείνων μὲν γὰρ ὀλίγους ποτὲ ἀπάτῃ
Xiph. 166, 12—28 τινὶ συλλαβὼν ἔδησε, τοῦ δὲ δὴ οἰκείου πολὺ μέρος ἀνάλωσε, τοὺς
μὲν καθ' ἑκάστους κατακόπτων, τοὺς δὲ καὶ ἀθρόους ἅμα πάντας
3 φονεύσας. ἰδὼν γάρ ποτε ὄχλον εἴτε δεσμωτῶν εἴτε καὶ ἄλλων
τινῶν, προσέταξε τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μέχρι
τοῦ φαλακροῦ πάντας αὐτοὺς σφαγῆναι. κυβεύων δέ ποτε, καὶ
μαθὼν ὅτι οὐκ εἴη οἱ ἀργύριον, ᾔτησέ τε τὰς τῶν Γαλατῶν ἀπο-
γραφάς, καὶ ἐξ αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους θανατωθῆναι κελεύσας
4 ἐπανῆλθέ τε πρὸς τοὺς συγκυβευτὰς καὶ ἔφη ὅτι "ὑμεῖς περὶ ὀλίγων
δραχμῶν ἀγωνίζεσθε, ἐγὼ δὲ ἐς μυρίας καὶ πεντακισχιλίας μυριάδας
ἤθροισα." καὶ οὗτοι μὲν ⟨ἐν⟩ οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· ἀμέλει εἷς τις
αὐτῶν Ἰούλιος Σακερδὼς ἄλλως μὲν εὖ χρημάτων ἥκων, οὐ μέντοι
καὶ ὑπερπλουτῶν ὥστε καὶ ἐπιβουλευθῆναι δι' αὐτά, ὅμως ἐξ ἐπω-
5 νυμίας ἀπεσφάγη· οὕτως ἀκρίτως πάντα ἐγίγνετο. τῶν δὲ ἄλλων
τοὺς μὲν πολλοὺς οὐδὲν δέομαι ὀνομαστὶ καταλέγειν, ὧν δὲ δὴ ἡ
ἱστορία τὴν μνήμην ἀπαιτεῖ, φράσω. τοῦτο μὲν γὰρ Γαιτούλικον
Λέντουλον, τά τε ἄλλα εὐδόκιμον ὄντα καὶ τῆς Γερμανίας δέκα
6 ἔτεσιν ἄρξαντα, ἀπέκτεινεν, ὅτι τοῖς στρατιώταις ᾠκείωτο· τοῦτο
δὲ τὸν Λέπιδον ἐκεῖνον τὸν ἐραστὴν τὸν ἐρώμενον, τὸν τῆς Δρου-
σίλλης ἄνδρα, τὸν καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἀδελφαῖς τῇ τε Ἀγριππίνῃ
καὶ τῇ Ἰουλίᾳ μετ' αὐτοῦ ἐκείνου συνόντα, ᾧ πέντε ἔτεσι θᾶσσον

9—17 = Zon. 11, 6 p. 453, 11—16 B. (p. 18, 14—20 D.) 22—643, 2 > Zon. 11, 6 p. 453, 16—18 B. (p. 18, 21—23 D.)

(6) 7—9: Petr. Patr. *exc. Vat.* 27 (p. 204 Mai. = p. 186, 26—31 Dind.) 9—14: Petr. Patr. *exc. Vat.* 28 (p. 204 Mai. = p. 186, 32—187, 6 Dind.)

9—14: *exc. Salm.* 83 Muell. p. 395, 9—13 Cram., Const. Man. v. 1998—2004 24: cf. Const. Man. v. 1996.

---

7 φονεύσας] φονεύων Xiph. 8 μέχρι τοῦ φαλακροῦ M Xiph., μέχρι ἐκείνου τοῦ κομῶντος exc. Vat. iniuria, cf. Suet. *Gai* 27: *a calvo ad calvum duci imperavit* 12 ὑμεῖς] ὑμεῖς ⟨μὲν⟩? Bk. 14 ⟨ἐν⟩ ins. Rk., cf. 72, 15, 1; 75, 10, 2, Herod. 9, 70 19 Γαιτούλικον R. St., γαιτούλιχον M 24 Ἰουλίᾳ restitui ex M, Λιουίλλᾳ R. St., Λιουίλλῃ Bk. Filia natu minima Germanici a Dione constanter *Iulia* vocatur (60, 4, 1 et 8, 5 et 27, 4; 61, 10, 1, cf. 60, 18, 4 item a Tacito *ann.* 2, 54; 6, 15; 14, 63, nec aliter Sen. *apocol.* 10, 4, Jos. *ant* 19, 4, 3, Suet. *Claud.* 29, schol. Iuv. 5, 109 (*Fulvia* ad 1, 155), *Iulia* quoque in nummis Eckhel 6, 219. 233 et titulis servorum C. I. L. 6, 3998. 4352. 10563, *Livilla* Suet. *Gai* 7, in titulo eius sepulchrali C. I. L. 6, 891 ubi *Livilla* [*Iulia* legendum puto, et praeterea C. I. L. 6, 8711; 14, 3661.

τὰς ἀρχὰς παρὰ τοὺς νόμους αἰτῆσαι ἐπέτρεψεν, ὃν καὶ διάδοχον 7
τῆς ἡγεμονίας καταλείψειν ἐπηγγέλλετο, κατεφόνευσε. καὶ τοῖς τε
στρατιώταις ἀργύριον ἐπὶ τούτῳ, καθάπερ πολεμίων τινῶν κεκρα-
τηκώς, ἔδωκε, καὶ ξιφίδια τρία τῷ | Ἄρει τῷ Τιμωρῷ ἐς τὴν Ῥώμην M 240r
ἔπεμψε. τάς τε ἀδελφὰς ἐπὶ τῇ συνουσίᾳ αὐτοῦ ἐς τὰς Ποντίας 8 Exc V. 209
νήσους κατέθετο, πολλὰ περὶ αὐτῶν καὶ ἀσεβῆ καὶ ἀσελγῆ τῷ συν-
εδρίῳ γράψας· καὶ τῇ γε Ἀγριππίνῃ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐν ὑδρίᾳ
ἔδωκε, κελεύσας οἱ ἐν τοῖς κόλποις αὐτὴν διὰ πάσης ⟨τῆς⟩ ὁδοῦ
ἔχουσαν ἐς τὴν Ῥώμην ἀνενεγκεῖν. ἐπειδή τε συχνὰ αὐταῖς δι' 9
ἐκεῖνον δῆλον ὅτι προεψήφιστο, ἀπηγόρευσε μηδενὶ τῶν συγγενῶν
αὐτοῦ μηδεμίαν τιμὴν δίδοσθαι.

τότε μὲν δὴ ταῦτα, ὡς καὶ μεγάλην τινὰ ἐπιβουλὴν διαπεφευ- 23
γώς, ἐπέστειλε· πάνυ γὰρ δὴ καὶ ἄλλως προσεποιεῖτο ἐν δεινοῖς τε
εἶναι καὶ ταλαιπώρως διάγειν. ἐπεὶ δὲ μαθόντες αὐτὰ οἱ βουλευταὶ 2
ἄλλα τέ τινα αὐτῷ καὶ τὰ ἐπινίκια τὰ σμικρότερα ἐψηφίσαντο,
πρέσβεις τε ἐπ' αὐτοῖς ἄλλους κλήρῳ καὶ τὸν Κλαύδιον αἱρετὸν
ἔπεμψαν, τοῦτό τε ἐδυσχέρανεν, ὥστε καὶ αὖθις ἀπειπεῖν μήτε
ἔπαινόν τι μήτε τιμῆς ἐχόμενον τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ γίγνεσθαι,
καὶ ὅτι μὴ κατ' ἀξίαν τετιμῆσθαι ἐδόκει. πάντα τε γὰρ ἀεὶ τὰ διδό- 3
μενα αὐτῷ παρ' οὐδὲν ἐτίθετο, καὶ ἤχθετο μὲν εἰ μικρά τινα ψη-
φισθείη, ὡς καταφρονούμενος, ἤχθετο δὲ καὶ εἰ μείζω, ὡς καὶ τῆς
τῶν λοιπῶν ἐξουσίας ἀφαιρούμενος. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐβούλετο δοκεῖν
τι τῶν τιμήν τινα αὐτῷ φερόντων ἐπ' αὐτοῖς ὡς καὶ κρείττοσιν αὐτοῦ
οὖσι καὶ χαρίσασθαί [σφῶν] οἱ ὡς καὶ ἥττονί σφων τι δυναμένοις
εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις τινὰ οὐχ ὡς καὶ αὔξησιν τῆς λαμ- 4
πρότητος ἀλλ' ὡς καθαίρεσιν τῆς ἰσχύος αὐτῷ φέροντα διέβαλλε.
καὶ μέντοι ⟨καὶ⟩ ταῦθ' οὕτω φρονῶν ὠργίζετο αὐτοῖς, εἴ ποτε
ἐλάττω σφᾶς τῆς ἀξίας ἐψηφίσθαι οἱ ἔδοξεν. οὕτω που ἔμπληκ-
τος ἦν, καὶ οὐδεὶς αὐτοῦ ῥᾳδίως τυχεῖν ἐδύνατο. ἐκείνους μὲν οὖν 5

5—29 = Exc. Val. 209: ὅτι ὁ Γάιος τὰς ἀδελφὰς — ἐδύνατο V. L. vide infra. praeterea: 7 γε om. 9 ἐπειδήπερ 12—19 haec ᵻa contracta: καὶ οἱ βουλευταὶ τοῦτο τε ἐδυσχέρανον ὅτι μὴ κατ' ἀξίαν ᵻετιμῆσθαι δόκει 19 τε et ἀεὶ om. 23 αὐτοῦ om.]

5. 6 = Zon. 11, 6 p. 453, 18. 19 B. (p. 18, 23—25 D.)

8 ⟨τῆς⟩ ins. Bk. 10 προεψήφιστο Reim., προσεψηφίσατο M cod. Peir., ossis quoque προεψηφίσαντο cum eodem Reimaro 19 ἐδόκει Reim., δόκει ᵻ cod. Peir. 20 μικρά] an σμικρά? 23 ως] ita M cod. Peir. (non εἶναι ᵻ) 24 [σφῶν] secl. Odd. ἥττονι M, ἧττον cod. Peir. τι reduxi ex M ᵻd. Peir., ὄντι Rk. recte fortasse, nec tamen necessarium duco 27 ⟨καὶ⟩ ins. ᵻeim. ex cod. Peir. 29 αὐτοῦ] cf. 42, 2, 6; 52, 31, 10.

τοὺς πρέσβεις διὰ ταῦθ' ὡς καὶ κατασκόπους ὑπιδόμενος, οὔτε
πάντας προσεδέξατο, ἀλλ' ὀλίγους ἐπιλεξάμενος τοὺς λοιπούς,
πρὶν ἐς τὴν Γαλατίαν ἐλθεῖν, ἀπεπέμψατο, οὐδ' οὓς γε προσή-
M 241r Xiph. 166, 28—30 κατο σεμνοῦ τινος ἠξίωσεν, ἀλλὰ καὶ | τὸν Κλαύδιον ἀπέκτεινεν
ἄν, εἰ μὴ κατεφρόνησεν αὐτοῦ τὰ μὲν τῇ φύσει τὰ δὲ καὶ ἐκ προ-
6 νοίας πολλὴν νωθείαν προσποιουμένου. ἑτέρους δὲ αὖθις πλείους
τε πεμφθέντας (πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις τὴν ὀλιγότητα τῶν προτέ-
ρων ᾐτιᾶτο) καὶ πολλά τι ἐψηφίσθαι οἱ ἀγγέλλοντας ἡδέως ὑπε-
δέξατο, καὶ προαπήντησέ τε αὐτοῖς, ὑφ' ὧν καὶ αὐτῶν αὖθις ἐτι-
7 μήθη. καὶ τοῦτο μὲν ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ ἐκβαλὼν τὴν Παυ-
λῖναν, προφάσει μὲν ὡς μὴ τίκτουσαν, τὸ δ' ἀληθὲς ὅτι διακορὴς
αὐτῆς ἐγεγόνει, Μιλωνίαν Καισωνίαν ἔγημεν, ἣν πρότερον μὲν
ἐμοίχευε, τότε δὲ καὶ γαμετὴν ποιήσασθαι ἠθέλησεν, ἐπειδὴ ἐν
8 γαστρὶ ἔσχεν, ἵν' αὐτῷ παιδίον τριακονθήμερον τέκῃ. οἱ δὲ ἐν
τῇ Ῥώμῃ ἐταράττοντο μὲν καὶ ἐκ τούτων, ἐταράττοντο δὲ καὶ ὅτι
δίκαι σφίσιν ἐπί τε τῇ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῇ πρὸς
τοὺς πεφονευμένους φιλίᾳ πολλαὶ ἐπήγοντο, ὡς καὶ ἀγορανόμους
στρατηγούς τέ τινας ἀναγκασθῆναι τὴν ἀρχὴν ἀπειπόντας κριθῆναι·
9 κἀν τούτῳ καὶ ὑπὸ καυμάτων ἐταλαιπώρησαν· τοσαύτη γὰρ ὑπερ-
βολὴ αὐτῶν ἐγένετο ὥστε καὶ παραπετάσματα ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς
ὑπερταθῆναι. ἐν τούτοις τοῖς τότε φεύγουσι καὶ ὁ Τιγελλῖνος
Ὀφώνιος, ὡς καὶ τὴν Ἀγριππῖναν μεμοιχευκώς, ἐξέπεσεν.

10—17 = Zon. 11, 6 p. 453, 20—454, 7 B. (p. 18, 25—19, 6 D.)

8 *τι ἐψηφίσθαι*] *τινα ἐψηφίσθαι* Leuncl., [*τι*] *ἐψηφίσθαι* vel *προσεψηφ-σθαι* Rk. 9 *τε αὐτοῖς*] *τε αὐτοῖς ⟨καὶ χρήμασί σφας ἐτίμησε⟩*? Bk. *ὑφ'*] *ἀφ'* Bk. 21 *Τιγελλῖνος*] per *ε* scribitur etiam apud Xiph. 62, 13, 3 (etiam cod. Peir.); 62, 15, 2. 3 et 27, 3 et 28, 4; 63, 12, 2 (V sed *τιγιλλῖνος* C) et 13, et 21, 2; 64, 3, 3, at *Τιγιλλῖνος* bis in exc. Vat. 55 (ad 62, 13), item bis in ex Vat. 74. *Τιγελλῖνος* Jos. *b. Iud.* 4, 9, 2 (at *tigillino* Lat.), Plut. *Galb.* 2. 8. 1 17. 19. 23 29, *Oth.* 2 (si fides editoribus), *Τιγιλλῖνος* Philostr. *vit. Apoll. Tya.* 4, 43 sqq. et saepe (melior codicum familia, et deterioris nonnulli), *colloquia scho* ed. Haupt (*Opusc.* 2, 447), cf. Suid. *s. v. Τιγιλλίων*. Latine *Tigillinus* Tac. *an* 14, 48—16, 19 saepius (*tigellani* semel 14, 48), *hist.* 1, 37. 72, Suet. *Galb.* 15 (bis Juv. 1, 155 (cod. P. et scholia) et schol. Probi ad 1, 158, Mart. 3, 20, 16. videndu igitur an apud Dionem ubique forma per *ι* restituenda sit, cum praesertim hau raro verior nominum scriptura in excerptis Vaticanis servata sit. 22 *Ὀφώνιος* scripsi, *σοφώνιος* (non *ὁ σοφώνιος*) M, *Σωφρόνιος* Xiph. 62, 13, (*Τιγελλῖνον δέ τινα Σωφρόνιον*), *Ofonius* Tac. *ann.* 14, 51, *Ophonius* Tac. *hi.* 1, 72, *Offonius* Schol. Iuv. 1, 155 (*fulcinius* PS sed *Offonius* Valla) et 1, 1 (Calderinius ex Probo: *M. Offonius Tigillinus*), cf. *Ofonia Primigenia* C. I. 10, 4261, *P. Offonius Satrius* C. I. L. 3, 2450. hic apud Dionem O in C abi

οὐ μέντοι ταῦθ' οὕτως αὐτοὺς ἐλύπει ὡς τὸ προσδοκᾶν ἐπὶ 24 Exc. V. 210
πλεῖον τήν τε ὠμότητα τὴν τοῦ Γαΐου καὶ τὴν ἀσέλγειαν αὐξήσειν,
καὶ μάλισθ' ὅτι ἐπυνθάνοντο τόν τε Ἀγρίππαν αὐτῷ καὶ τὸν Ἀν-
τίοχον τοὺς βασιλέας ὥσπερ τινὰς τυραννοδιδασκάλους συνεῖναι.
καὶ διὰ ταῦθ' ὑπατεύοντος αὐτοῦ τὸ τρίτον οὐδεὶς οὔτε τῶν δη- 2 p. C. 40
μάρχων οὔτε τῶν στρατηγῶν ἀθροῖσαι τὴν γερουσίαν ἐτόλμησε·
συνάρχοντα γάρ, οὔτι καὶ ἐπιτηδεύσας, ὥσπερ οἴονταί τινες, ἀλλὰ
τοῦ μὲν προαποδεδειγμένου τελευτήσαντος, ἑτέρου δὲ μηδενὸς δι'
ὀλίγου οὕτως ἐν τῇ ἐκδημίᾳ αὐτοῦ ἀντικαταστῆναι δυνηθέντος,
οὐδένα ἔσχε. καὶ ἔδει μέν που τοὺς στρατηγούς, | οἷς τὰ τῶν ὑπά- 3 M 241v
των ἔργα ὁπόταν ἀποδημήσωσι μέλει, πάντα αὐτὰ ἐπιτετελεκέναι·
ὅπως δὲ δὴ μὴ καὶ ἀντὶ τοῦ αὐτοκράτορος δόξωσί τι πεποιηκέναι,
οὐδὲν τῶν καθηκόντων ἔπραξαν, ἀλλ' ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀθρόοι οἱ 4
βουλευταὶ ἀναβάντες τάς τε θυσίας ἔθυσαν καὶ τὸν τοῦ Γαΐου
δίφρον τὸν ἐν τῷ ναῷ κείμενον προσεκύνησαν, καὶ ἔτι καὶ ἀργύριον
κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου ἔθος ἰσχῦσαν, ὡς καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ
διδόντες, κατέθεσαν. καὶ τοῦτο μὲν καὶ τῷ ἑξῆς ἔτει ὁμοίως ἐγέ- 5
νετο, τότε δὲ συνῆλθον μὲν μετὰ ταῦτα ἐς τὸ συνέδριον μηδενός
σφας ἀθροίσαντος, ἔπραξαν δὲ οὐδέν, ἀλλ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἔν τε
τοῖς ἐπαίνοις αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχαῖς κατέτριψαν·
ἐπειδὴ γὰρ οὔτ' ἐφίλουν αὐτὸν οὔτε σώζεσθαι ἐβούλοντο, ἐπὶ πλεῖον 6
ἀμφότερα, ὡς καὶ τὸ συνειδός σφων διὰ τοῦτο ἐπηλυγασόμενοι,
προσεποιήσαντο. καὶ τῇ τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ τῇ τὰς εὐχὰς ἐχούσῃ συν-
ῆλθον μέν, πάντων τῶν στρατηγῶν ἐκ κοινοῦ προγράμματος τὴν
σύνοδόν σφισιν ἐπαγγειλάντων, ἐχρημάτισαν δὲ οὔτε τότε οὔτε αὖθις
οὐδέν, μέχρις οὗ ὁ Γάιος δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ τὴν ἀρχὴν ἀπειπὼν ἠγ-
γέλθη. τότε γὰρ παραλαβόντες αὐτὴν οἱ ἐς τὸ ἔπειτα κεχειροτονη- 7

1—4 = Exc. Val. 210: ὅτι ἐλύπει τοὺς βουλευτὰς τὸ ἐπὶ πλεῖον τὴν ὠμότητα — συνεῖναι.

---

1. 2 = Zon. 11, 6 p. 454, 7—9 B. (p. 19, 6—9 D.) [εἰ ὁ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνος πλείων γένηται ipse addidit]

62, 13, 3 Xiphilinus gentilicium ex nostro loco, quem non excerpserat, de suo addidisse videtur, lectionem σοφώνιος ultro in σωφρόνιος corrumpens. — Codicum lectionem apud Tacitum restituendam esse intellexit iam Philippus Fabia Lugdunensis, ut per litteras me docuit (vide nunc *Revue de Phil.* XXI p. 160 sqq.)

7 οὔτι H. St., οὔτοι M 9 ἐκδημίᾳ Rk., ἐκκλησίαι M, cf. Suet. *Gai* 17
13 ἔπραξαν R. St., ἔπραξεν M 17 κατέθεσαν] ⟨ἐς αὐτὸν⟩ κατέθεσαν?
26 ἠγγέλθη R. St., ἠλγέλθη M.

μένοι δίωκον τὰ προσήκοντα σφίσι, καὶ ἐψηφίσθη ἄλλα τε καὶ ἵνα τοῖς τοῦ Τιβερίου καὶ τοῖς τῆς Δρουσίλλης γενεσίοις τὰ αὐτὰ ἅπερ καὶ τοῖς τοῦ Αὐγούστου γίγνηται. καί τινα καὶ οἱ ἐκ τῆς ὀρχήστρας ἄνδρες πανήγυρίν τε ἐπετέλεσαν καὶ θέαν παρέσχοντο, ⟨καὶ⟩ εἰκόνα τοῦ τε Γαΐου καὶ τῆς Δρουσίλλης στήσαντες ὡσίωσαν.
8 *ταῦτα δὲ ἐξ ἐπιστολῆς που τῆς τοῦ Γαΐου ἐπράχθη· καὶ γὰρ τἆλλα ὅσα χρηματίζεσθαι ἐβούλετο, ὀλίγα μὲν πᾶσι τοῖς βουλευταῖς, τὰ δὲ δὴ πλείω τοῖς ὑπάτοις γράφων, καὶ ἐκεῖνα ἔστιν ὅτε ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀναγιγνώσκεσθαι ἐκέλευε.*

25 *καὶ οἱ μὲν ταῦτ᾽ ἔπραττον, Γάιος δὲ ἐν τούτῳ τόν τε Πτολεμαῖον τὸν τοῦ Ἰούβα παῖδα μεταπέμψας, καὶ μαθὼν ὅτι πλουτεῖ, ἀπέκτεινε, καὶ* |

ὡς αἱ Μαυριτανίαι ὑπὸ Ῥωμαίων ἄρχεσθαι ἤρξαντο. Ind. huius libri.

ἐς δὲ τὸν ὠκεανὸν ἐλθὼν ὡς καὶ ἐν τῇ Βρεττανίᾳ στρατεύσων, καὶ
2 πάντας τοὺς στρατιώτας ἐν τῇ ἠόνι παρατάξας, τριήρους τε ἐπέβη καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς γῆς ἀπάρας ἀνέπλευσε, καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἵζήσας καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις ὡς ἐς μάχην δούς, τοῖς τε σαλπικταῖς ἐξοτρύνας αὐτούς, εἶτ᾽ ἐξαίφνης ἐκέλευσέ σφισι τὰ κογ-
3 χύλια συλλέξασθαι. λαβών τε τὰ σκῦλα ταῦτα (καὶ γὰρ λαφύρων δῆλον ὅτι πρὸς τὴν τῶν ἐπινικίων πομπὴν ἐδεῖτο) μέγα τε ἐφρόνησεν ὡς καὶ τὸν ὠκεανὸν αὐτὸν δεδουλωμένος, καὶ τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐδωρήσατο. καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν Ῥώμην τὰ κογχύλια ἀνεκόμισεν, ἵνα καὶ ἐκεί-

---

10. 11 = Zon. 11, 6 p. 454, 10—12 B. (p. 19, 9—11 D.)

---

4 ⟨*καὶ*⟩ add. R. St. 6 *καὶ γὰρ*] an *καὶ γὰρ* ⟨*καὶ*⟩? 8 *γράφων*] an *ἔγραφε*? 11 *Ἰούβα* dedi ex M, *Ἰόβα* R. St., *Ἰόβου* Reim., *Ἰούβου* Dind., cf. ad 41, 41, 3 et 51, 15, 6 12 *ἀπέκτεινε καὶ*] inter haec verba et *ἀλλ᾽ ἀεὶ καὶ ἐν παιδείᾳ* 60, 2, 1 periit unus quaternio codicis Marciani (non duo; nam haud longe ab initio libri 60 rursus incipere Marcianum in aprico est; ergo quod periit fere totum huius libri 59 fuit, qui cum iam quoad integer superest contineat 32 paginas ed. Dind., si interiissent paginae paulo minus quam 36 (duo quaterniones = circiter 36 pag. ed. Dind.) olim 68 fere paginarum fuisse putandus esset. variant autem libri Dionis inter 32 et 50 paginas. — Cf. vol. 1 p. LXXI, ubi iniuria in incerto reliqui utrum unus duove quaterniones periissent.

13 hoc inserui ex indice huius libri.

14 ultima Dionis verba folii 241ᵛ et prima haec Xiphilini inter se ita coniunxit librarius codicis Lb: *ἀπέκτεινε καὶ ἄλλους πολλοὺς μετ᾽ αὐτοῦ· ὅτι καὶ ἐς τὸν ὠκεανὸν ἐλθὼν κ. τ. λ.* — cf. vol. 1 p. LXXVII sqq.

14 *ἐς*] *πρὸς* Bk. coll. 60, 21, 3 *ἐν τῇ Βρεττανίᾳ*] *ἐπὶ τὴν Βρεττανίαν* Bk. 18 *σαλπικταῖς* Dind., *σαλπιγκταῖς* VCLb, cf. ad 36, 49, 1 *εἶτ᾽* VLb, *ὅτ᾽* C

νοις τὰ λάφυρα δείξῃ· ἡ δὲ βουλὴ οὔθ' ὅπως ἐπὶ τούτοις ἡσυχάζοι 4
εἶχεν, ὅτι μεγαλοφρονούμενον αὐτὸν ἐπυνθάνετο, οὔθ' ὅπως αὐτὸν
ἐπαινέσειεν· ἂν γάρ τις ἐπὶ μηδεμιᾷ ἢ μικρᾷ τινι ἀνδραγαθίᾳ ἤτοι
ἐπαίνους μεγάλους ἢ καὶ τιμὰς ἐξαισίους ποιῆται, διαμωκᾶσθαί τε καὶ
διασιλλοῦν αὐτὴν ὑποπτεύεται. ὅμως ἐσελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὴν μὲν 5
βουλὴν ὀλίγου ἐδέησεν ἀπολέσαι πᾶσαν, ὅτι μὴ τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτῷ
ἐψηφίσατο, τὸν δὲ δῆμον ἀθροίσας πολὺ μὲν ἀργύριον ἐκ μετεώρου τινὸς
πολὺ δὲ χρυσίον ἔρριψε, καὶ πολλοὶ ἀπώλοντο διαρπάζοντες· σιδήρια γὰρ
μικρὰ ἄττα αὐτοῖς, ὥς φασί τινες, ἀνεμέμικτο. Xiph. 166, 30—167, 22.
ἐκ δὲ τῶν μοιχειῶν ὡς καὶ τὴν πᾶσαν Κελτικὴν καὶ Βρεττανικὴν 5a
κεχειρωμένος, αὐτοκράτωρ τε πολλάκις καὶ Γερμανικὸς καὶ Βρεττανικὸς
ἐπεκλήθη. **Ioann. Antioch. fr. 82 M. (v. 30—33.)**

τοῦτον δὲ τὸν τρόπον βιοὺς πάντως ἐπιβουλευθήσεσθαι ἔμελλε. καὶ ἐφώρασε τὴν ἐπίθεσιν, καὶ συλλαβὼν Ἀνίκιον Κερεάλιον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σέξτον Παπίνιον ἐβασάνισε· καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἐξελάλησεν, ἀνέπεισε τὸν Παπίνιον, σωτηρίαν αὐτῷ καὶ ἄδειαν ὑποσχόμενος, κατειπεῖν τινῶν ἢ ἀληθῶς ἢ ψευδῶς, καὶ ἐκεῖνον αὐτίκα καὶ τοὺς ἄλλους ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἀπέκτεινεν. ἑνὸς δὲ τῶν κτεινομένων καὶ τὸν πατέρα παρεῖναι κατηνάγκα- 5b

[Xiphilinus]

Βετιλῖνον δὲ Κάσσον ἀποσφαγῆναι κελεύσας, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ

[Exc. Vat.]

ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος συλλαβὼν Κεριάλιον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Παπίνιον βουλευτὰς ἐτιμωρήσατο, ὥστε ἐξειπεῖν τὰς κατ' αὐτοῦ γινομένας ἐπιβουλάς. καὶ ὁ μὲν Κεριάλιος παντελῶς οὐδὲν εἶπεν, παραχρῆμα δὲ ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ ἀνῃρέθησαν. ἐν οἷς ἦν καὶ Βάσσος· καὶ παρεσκεύασε τὸν πατέρα αὐτοῦ 6
μὴ ψευδῶς κατηγορηθέντα μηδὲ ἔγκλημα ἔχοντα

10—12 verba Antiocheni, ponenda inter c. 25, 1 et 26, 5 (ubi vide), huc inserui.
13 haec Zonarae verba continuo sequuntur post ea quae habet ex c. 25, 1 *ὁ δὲ καὶ τὸν Πτολεμαῖον τὸν τοῦ Ἰόβα παῖδα μεταστειλάμενος ὡς πλουτοῦντα κἀκεῖνον ἀπέκτεινε. (τοῦτον δὲ τὸν τρόπον κ. τ. λ.)*
24—648, 9 Xiphilinea cohaerent cum § 5: . . . *ἀνεμέμικτο. Βετιλῖνον κ. τ. λ.*

3. 9 *μικρᾷ μικρὰ*] an *σμικρᾷ σμικρὰ?* 5 *διασιλλοῦν* Lb, *διασυλλοῦν* C, *διασυλοῦν* (add. altero *λ* inter lineas) V *ἐσελθὼν* R. St., *εἰσελθὼν* VCLb 7 *ἐψηφίσατο* VLb, *ἐψηφίσθη* C (corr. in *ἐψηφίσατο*) 8 *πολλοὶ* VC, *πολλοὶ δὲ* Lb 10 *ἐκ δὲ τῶν μοιχειῶν*] respicit c. 12, 1 *καὶ Γερμανικὸς*] ita cod.
13 *πάντως* ABC[c], *πάντων* E 16[a] *Ἀνίκιον* Pinder., *νίκιον* ABCE[c], cf. C. I. L. 4, 2551, Tac. *ann.* 15, 74; 16, 17 *Κερεάλιον* AE[c], *κερεάλλιον* B, *κρεάλιον* C 17[a] *Σέξτον Παπίνιον*] cf. Sen. *de ira* 3, 18 20[a] *ἀληθῶς* ABC[c], *ὡς ἀληθῶς* E
24[a] *Βετιλῖνον δὲ Κάσσον* CV, *μετιλλῖνον δὲ κάσσιον* Lb, at recte *Βάσσος* Exc. Vat. scripserat Dio *Βετιλιῆνος Βάσσος*, vide Sen. *de ira* 3, 18, (cf. quoque *P. Betilienus Bassus* III vir monetalis sub Augusto, Babelon 1 p. 257).

[Xiphilinus]

Καπίτωνα παρεῖναι φονευομένῳ αὐτῷ κατηνάγκασε μήτ' ἀδικοῦντά τι μήτ' ἐσηγγελμένον. πυθομένου τε αὐτοῦ εἰ μῦσαί γέ οἱ ἐπιτρέπει, προσέταξε καὶ ἐκεῖνον σφα-
7 γῆναι. Xiph. 167, 22—27.

[Zonaras]

σε τοῦ υἱοῦ φονευομένου· πυθόμενόν τε εἰ μύσαι αὐτῷ ἐπιτρέπει, καὶ ἐκεῖνον σφαγῆναι προσέταξεν. ὁ δὲ κινδυνεύων προσεποιήσατο ἐκ τῶν ἐπιβεβουλευκότων εἶναι, καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἐκφῆναι ὑπέσχετο, καὶ ὠνόμασε τούς τε ἑταίρους τοὺς τοῦ Γαΐου καὶ τοὺς συνεργοὺς τῆς ἀσελγείας καὶ τῆς ὠμότητος. καὶ πολλοὺς ἂν ἀπώλεσεν, εἰ μὴ καὶ τοὺς ὑπάρχους καὶ τὸν Κάλλιστον καὶ τὴν Καισωνίαν προσδιαβαλὼν ἠπιστήθη. καὶ ὁ μὲν ἀπέθανεν, τῷ δὲ Γαΐῳ τὸν ὄλεθρον
8 αὐτὸ τοῦτο παρεσκεύασεν. ἰδίᾳ γὰρ τοὺς ὑπάρχους τε καὶ τὸν Κάλλιστον προσκαλεσάμενος "εἷς εἰμί" ἔφη, "τρεῖς δὲ ὑμεῖς, καὶ γυμνὸς μὲν ἐγώ, ὡπλισμένοι δ' ὑμεῖς· εἰ οὖν μισεῖτέ με καὶ ἀποκτείνειν θέλετε, φονεύσατε."

[Exc. Vat.]

παρεῖναι, ἵνα θεάσηται τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδός. πυθομένου δὲ τοῦ γέροντος εἰ ἔξεστιν αὐτῷ μύσαι τοὺς ἀφροδισίους, ἐκέλευσε μετὰ τὸ φονευθῆναι τούτους κἀκεῖνον φονευθῆναι. ὁ δὲ προσποιησάμενος ἔλεγεν δικαίαν εἶναι τὴν κρίσιν τοῦ βασιλέως· ὡς ἀληθῶς γὰρ καὶ ἐκείνους καὶ ἑαυτὸν τῶν φονέων εἶναι, καὶ πολλοὺς ἄλλους εἶναι τοὺς συνειδότας ἡμῖν. καὶ ἀπαιτηθεὶς εἰπεῖν εἶπεν πάντας τοὺς πλησίον αὐτοῦ καὶ τοῖς κακοῖς τούτοις ὑπουργοῦντας. καὶ ἔδρασεν ἂν τὰ μέγιστα, εἰ μὴ προαχθεὶς καὶ τοὺς πάνυ γνησίους αὐτοῦ ὠνόμασεν· οὕτω γὰρ ἠπιστήθη καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἐκεῖνος δὲ ἀνῃρέθη. Petr. Patr. *exc. Vat.* 29 (p. 204 sq. Mai. = p. 187, 7—25 Dind.)

ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος τούς τε ὑπάρχους καλέσας καὶ ἄλλους δύο εἰσῆλθεν ἐν χιτωνίσκῳ, καὶ λέγει αὐτοῖς "ἰδοὺ ὑμεῖς τρεῖς ἐστε ὡπλισμένοι, ἐγὼ δὲ μόνος καὶ γυμνός· ἐὰν μισῆτέ με, φονεύσατέ με." ὡς δὲ ἐκεῖνοι εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ

647, 24—648, 9 apparet Xiphilinum ut solet Dionis verba in universum fideliter servasse, maxime commutasse more suo Petrum Patricium.

10—21 haec et in Zonara et in exc. Vat. continuantur ex iis quae statim praecedunt. ergo de Capitone sermo est. ad rem cf. quoque Suet. *Gai* 56.

6c *ἀφροδισίους*] ita clare cod., Hesychii *ἀβροῦτες· ὀφρῦς Μακεδόνες* et neograecum *ἀφρούδι* (= *ὀφρῦς*) et *ἀφρουδάτος* confert Polak. 11a *ἐπιβεβουλευκότων* BCEc, *βεβουλευκότων* A 14a *τοὺς* (alterum) om. AE 17a *ἂν* om. A 19b *οὕτω* Mai., *οὐ* cod. 23b *τούς τε ὑπάρχους*] ita clare cod., *τόν τε ὕπαρχον* Mai., ceterum *ἐπάρχους* Dio hic et v. 18a 24a *τε* om. A 25b *χιτωνίσκῳ* Mai. probabiliter, *κοιτωνίσκῳ* cod. 26a *γυμνὸς μὲν ἐγώ, ὡπλισμένοι δ' ὑμεῖς* ACEc, *ὡπλισμένοι μὲν ὑμεῖς ἐγὼ δὲ γυμνός* B 27a *οὖν* ABC, *γοῦν* E 28a *θέλετε* ABCc, *ἐθέλετε* E 29b *αὐτοῦ*] *αὐτῶν* Mai.

[Zonaras]

ἐξ ἐκείνου δὲ μι-
σεῖσθαι νομίσας καὶ ἄχθεσθαι τοῖς πραττομένοις ἐκείνους, ὑπώπτευέ σφας, καὶ ξίφος κἀν τῇ πόλει παρεζώννυτο, καὶ συνέβαλλεν αὐτοὺς ἀλλήλοις, ὅπως μὴ συμφρονῶσι, κατὰ μόνας ἑκάστῳ ὡς πιστοτάτῳ διαλεγόμενος περὶ τῶν λοιπῶν, μέχρις οὗ συνέντες τὸ ἐπιχείρημα προήκαντο αὐτὸν τοῖς ἐπιβουλεύουσιν. Zon. 11, 6 p. 454 12—455, 15 B. (p. 19, 12—20, 11 D.)

[Exc. Vat.]

προσέπεσον καὶ παρεκάλουν μηδὲν τοιοῦτον περὶ αὐτοῦ ἐννοεῖν, ἀνεχώρησεν δῆθεν πεπεισμένος· πλὴν καὶ αὐτὸς ὕποπτος περὶ τὴν φιλίαν αὐτῶν διέκειτο, κἀκεῖνοι ἐδεδίεισαν. ἐκεῖνος δὲ συνέκρουεν αὐτοὺς ἀλλήλοις. Petr. Patr. exc. Vat. 30 (p. 205 Mai. = p. 187, 26—188, 2 D.)

ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκέλευσε τὴν σύγκλητον συναχθῆναι, καὶ δῆθεν ἀμνηστίαν αὐτοῖς δέδωκεν, εἰπὼν ὀλίγους πάνυ ἔχειν οἷς ἔτι ὠργίζετο. καὶ πᾶσι τούτους διπλῆν ἐδίδου τὴν φροντίδα· ἕκαστος γὰρ περὶ ἑαυτοῦ ἐνενόει. Petr. Patr. exc. Vat. 31 (p. 205 Mai. = p. 188, 3—7 Dind.) 9

τῶν δὲ βουλευτῶν, ὅτι μὴ κατεψηφίσαντό τινων περιφόβων ὄντων, Πρωτογένης τις κ. τ. λ. Zon. 11, 6 p. 455, 16. 17 B. (p. 20, 12. 13 D.) 26

ἦν δέ τις Πρωτογένης πρὸς πάντα αὐτῷ τὰ χαλεπώτατα ὑπηρετῶν, ὥστε καὶ βιβλία ἀεὶ δύο περιφέρειν καὶ αὐτῶν τὸ μὲν ξίφος τὸ δὲ ἐγχειρίδιον ὀνομάζειν. οὗτος ἐσῆλθέ ποτε ἐς τὸ συνέδριον ὡς καὶ κατ' 2
ἄλλο τι, καὶ πάντων, οἷα εἰκός, προσειπόντων τε αὐτὸν καὶ δεξιουμένων δριμύ τέ τι Σκριβωνίῳ Πρόκλῳ ἐνεῖδε καὶ ἔφη "καὶ σύ με ἀσπάζῃ, μι-

19—650, 4 = Zon. 11, 6 p. 455, 16—456, 3 B. (p. 20, 12—21 D.): *Πρωτογένης ... πρὸς τὰ χαλεπώτατα τῷ Γαΐῳ ὑπηρετῶν, ὥστε καὶ βιβλία δύο περιφέρειν ὧν τὸ μὲν ξίφος, τὸ δ' ὠνόμαζεν ἐγχειρίδιον, εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον καὶ πάντων δεξιουμένων αὐτόν, οἷα εἰκός, δριμύ τι προσέβλεψεν ἐνὶ Σκριβωνίῳ Πρόκλῳ εἰπὼν „καὶ σύ με ἀσπάζῃ, μισῶν οὕτω τὸν αὐτοκράτορα;" ἀκού-*

19—650, 3: Petr. Patr. *exc. Vat.* 32 (p. 206 Mai. = p. 188, 8—18 Dind.): *ὅτι Πρωτογένης εἷς τῶν χαλεπωτάτων δηλατόρων δύο χάρτας ἀεὶ ἐβάσταζεν, ἐν ... ς τὰς συκοφαντίας ἔγραφεν, καὶ τὸν μὲν μείζονα ὠνόμαζε ξίφος τὸν δὲ ... ττονα ἐγχειρίδιον. οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ὡς εἶδον αὐτὸν* [... Mai., *αὐτῶν* cod.] *οἱ βουλευταί, διὰ τὸ δέος πάντες προσέδραμον καὶ ἐδεξιοῦντο ... καὶ φιλήματι ἠσπάζοντο· βουληθέντος δὲ καὶ τοῦ Σκριβωνίου τοῦτο ποιῆσαι, ... ινῶς προσβλέψας ἔφη „καὶ σύ με ἀσπάζῃ οὕτω μισῶν τὸν Καίσαρα;" ὥστε*

19 haec Xiphilinea statim sequuntur post ... *ἐκεῖνον σφαγῆναι* c. 25, 6.

6ª *ὑπώπτευέ σφας* ACE, *σφᾶς ὑπώπτευε* B[c] 9ª *συμφρονῶσι* AE, *συμφρονῶσι* BC[c]

15 *τούτους*] *τούτοις* Mai., an *ἐκ τούτου*?

23 *τι* om. Dind. *Σκριβωνίῳ* Lb *σκιβωνίῳ* VC *ἐνεῖδε*] *προσέβλεψεν* Zon., cf. quoque exc. Vat., *ἐνεῖδε* fortasse tamen Dioneum cf. Xen. *Cyr.* 1, 4, 27.

σῶν οὕτω τὸν αὐτοκράτορα;" ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ παρόντες περιέ-
σχον τε τὸν συμβουλευτὴν καὶ διέσπασαν. Xiph. 167, 27—168, 4.
3 ἡσθέντος τε ἐπὶ τούτῳ τοῦ Γαΐου καὶ φήσαντος αὐτοῖς κατηλλά-
χθαι πανηγύρεις τέ τινας ἐψηφίσαντο καὶ ὅπως καὶ βήματι ὑψηλῷ καὶ
ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ, ὥστε μηδένα ἐξικνεῖσθαι, καὶ φρουρᾷ στρα-
τιωτικῇ καὶ ἐκεῖ χρῷτο· καὶ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ φρουρεῖσθαι ἔγνω-
4 σαν. ἐπ' οὖν τούτοις ὁ Γάιος τὴν ὀργήν σφισιν ἀφῆκε καὶ χρηστά τινα
προσενεανιεύσατο· Πομπώνιον γὰρ ἐπιβουλεῦσαι λεχθέντα οἱ ἀπέλυσεν,
ἐπειδὴ ὑπὸ φίλου προεδόθη, καὶ τὴν ἑταίραν αὐτοῦ, ὅτι βασανισθεῖσα
οὐδὲν ἐξεῖπεν, οὔτε τι κακὸν ἔδρασε καὶ προσέτι καὶ χρήμασιν ἐτίμησεν.
5 ἐπαινούμενος οὖν διὰ ταῦτα τὰ μὲν φόβῳ τὰ δὲ καὶ ἐπ' ἀληθείας, καὶ
τῶν μὲν ἥρωα τῶν δὲ θεὸν αὐτὸν ἀνακαλούντων, δεινῶς ἐξεφρόνησεν.
ἠξίου μὲν γὰρ καὶ πρότερον ὑπὲρ ἄνθρωπον νομίζεσθαι, καὶ τῇ Σελήνῃ
συγγίγνεσθαι καὶ ὑπὸ τῆς Νίκης στεφανοῦσθαι ἔλεγε, Ζεύς τε εἶναι

σαντες δὲ τοῦτο [AE, *ταῦτα* BC^c] *οἱ παρόντες περιέσχον τὸν συμβουλευτὴν καὶ διέσπασαν· ἐφ' ᾧπερ ἥσθη ὁ Γάιος καὶ ἔφη κατηλλάχθαι αὐτοῖς.*

11—651, 2 = Zon. 11, 7 p. 456, 4—8 B. (p. 20, 22—27 D.): *θωπευόντων δ' αὐτὸν καὶ τῶν μὲν ἥρωα τῶν δὲ θεὸν ἀποκαλούντων δεινῶς — συγγίνεσθαι καὶ Ζεὺς εἶναι ἐπλάττετο, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ταῖς ἀδελφαῖς προεφασίζετο μίγνυσθαι.*

πάντας τοὺς βουλευτὰς περιστῆναι καὶ διασπάσαι τὸν Σκριβώνιον· καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Γάιος ἐθεραπεύθη [Petrus suo more Dionem liberius reddidit.]

3—651, 2 conflata haec ex Xiphilino et exc. Val. 211:

Xiphilinus (168, 4—14)	Exc. Val. 211
ἡσθέντος τε ἐπὶ τούτῳ τοῦ Γαΐου καὶ φήσαντος αὐτοῖς κατηλλάχθαι, ἐψηφίσαντο ὅπως καὶ βήματι ὑψηλῷ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ ὥστε — χρῷτο.	*ὅτι οἱ βουλευταὶ καὶ πανηγύρεις τινὰς τῷ Γαΐῳ ἐψηφίσαντο, καὶ ὅπως βήματι ὑψηλῷ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ὥστε — χρῷτο. καὶ τοὺς ἀνδριάντας — ἐτίμησεν. ἐπαινούμενος οὖν διὰ ταῦτα τὰ μὲν φόβῳ*
ἀνακαλούντων δὲ αὐτὸν τῶν μὲν ἥρωα τῶν δὲ θεόν, δεινῶς ἐξεφρόνησεν. ἠξίου — προεφασίσατο. (*Ἥρα τε κ. τ. λ.* § 6).	*τὰ δὲ καὶ ἐπ' ἀληθείας καὶ τῶν μὲν ἥρωα των δὲ θεὸν αὐτὸν ἀνακαλούντων ἐξεφρόνησεν. ἠξίου — προεφασίσατο.* (*καὶ Ποσειδῶν κ. τ. λ.* § 6).

6 *καὶ* (ante *ἐκεῖ*) om. cod. Peir. 7 *ὁ Γάιος*] *ὁ Γάιος* ⟨*ἡσθεὶς*⟩ Reim. frustra *χρηστά* Bk., *χρήματα* cod. Peir. *προσενεανιεύσατο* Val., *προσενεανοιεύσατο* cod. Peir. 8 *Πομπώνιον* fol. 124^r] *Πομπήδιος* Jos. *ant.* 19, 1, 5, *Pompeius Pennus* (si idem est) Sen. *de ben.* 2, 12, 1, cf. Ritterling apud Gardthausen, *Augustus und seine Zeit* 2, p. 113 *ἐπιβουλεῦσαι λεχθέντα* Bk., *ἐπιβουλευθέντα λεχθεῖναι* cod. Peir. 9 *προεδόθη* Val., *προσεδόθη* cod. Peir. 12 *δεινῶς* om. cod. Peir. 14 *ἔλεγε* non habet Xiph., rectius fortasse, cf. quoque Zon. *l. l.*

πλάττετο, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ γυναιξὶν ἄλλαις τε πολλαῖς καὶ ταῖς ἀδελφαῖς μάλιστα συνεῖναι προεφασίσατο, καὶ Ποσειδῶν αὖθις, ὅτι το- 6
σοῦτον θαλάσσης μέτρον ἔζευξε, τόν τε Ἡρακλέα τόν τε Διόνυσον τόν τε Ἀπόλλω τούς τε ἄλλους, οὐχ ὅτι τοὺς ἄρρενας ἀλλὰ καὶ τὰς θηλείας, ὑπεκρίνετο, Ἥρα τε καὶ Ἄρτεμις καὶ Ἀφροδίτη πολλάκις ἐγίγνετο. πρὸς γὰρ δὴ τὴν τῶν ὀνομάτων μετάθεσιν καὶ τὸ ἄλλο σχῆμα πᾶν τὸ προσ-
ῆκόν σφισιν ἐλάμβανεν, ὥστε ἐοικέναι ἂν δοκεῖν. τοτὲ μὲν γὰρ θηλυδριώ- 7
δης ἑωρᾶτο καὶ κρατῆρα καὶ θύρσον εἶχε, τοτὲ δὲ ἀρρενωπός, καὶ ῥόπαλον καὶ λεοντῆν ἢ καὶ κράνος ἀσπίδα τε ἐφόρει. λειογένειος αὖ καὶ μετὰ τοῦτο πωγωνίας ἐφαντάζετο, τρίαινάν τε ἔστιν ὅτε ἐκράτει, καὶ κεραυνὸν αὖθις ἀνέτεινε. παρθένῳ τε κυνηγετικῇ ἢ καὶ πολεμικῇ
ὡμοιοῦτο, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐγυναικίζεν. οὕτω που καὶ τῷ ῥυθμῷ 8
τῆς στολῆς καὶ τοῖς προσθέτοις τοῖς τε περιθέτοις ἀκριβῶς ἐποικίλλετο, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος αὐτοκράτωρ τε δοκεῖν εἶναι ἤθελε. καί ποτέ τις ἀνὴρ Γαλάτης ἰδὼν αὐτὸν ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἐν Διὸς εἴδει
χρηματίζοντα ἐγέλασεν· ὁ δὲ Γάιος ἐκάλεσέ τε αὐτὸν καὶ ἀνήρετο "τί 9

4—652, 3 > Zon. 11, 7 p. 456, 8—457, 1 B. (p. 20, 27—21, 14 D.)

650, 14. 651, 1 cf. Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 33): *ἐπαρθείς τε ἐπὶ τούτοις ...εύς τε ἐλέγετο* [sequentia vide ad c. 28, 3].

15—652, 3: Petr. Patr. *exc. Vat.* 33 (p. 206 Mai. = p. 188, 19—24 Dind.)

2—652, 13 conflata haec ex Xiphilino et exc. Val. 211:

Xiphilinus (168, 14—169, 11)	**Exc. Val. 211**
(. . . *προεφασίσατο.*)	(. . . *προεφασίσατο.*) *καὶ Ποσειδῶν —*
...ρα τε καὶ Ἄρτεμις καὶ Ἀφροδίτη	*ὑπεκρίνετο.*
...ολλάκις ἐγίγνετο. πρὸς γὰρ δὴ τῶν	*πρὸς γὰρ δὴ τὴν τῶν*
...νομάτων — ἐλάμβανε,	*ὀνομάτων — ἐλάμβανεν, ὥστε ἐοικέναι*
καί ποτε μὲν θηλυδριώδης	*ἂν δοκεῖν. τότε μὲν γὰρ θηλυδριώδης*
· ἀρρενωπὸς ῥόπαλον καὶ λεοντῆν	*— ἀρρενωπὸς καὶ ῥόπαλον καὶ λεοντῆν*
ἐφόρει — παρ-	*ἢ καὶ κράνος ἀσπίδα τε ἐφόρει — παρ-*
...ένῳ τε πολεμικῇ —	*θένῳ τε κυνηγετικῇ ἢ καὶ πολεμικῇ —*
ἄνθρωπος	*ἢ ἄνθρωπος αὐτοκράτωρ τε δοκεῖν*
...ναι ἤθελε. καί ποτέ τις ἀνὴρ Γα-	*εἶναι ἤθελε.*

1 *ἄλλαις τε πολλαῖς*] *πολλαῖς ἄλλαις τε?* Bk., sine causa   5 *τε καὶ*] an ⟨*γὰρ*⟩ *καί?*   7 *ἂν*] an *αὐτοῖς?*   7. 8 *τοτὲ* Bk, *τότε* cod. Peir., *ποτὲ* Xiph. ...on.   10 ***τρίαινάν*** Xiph., ***τοίαινάν*** cod. Peir.   12 ***ὡμοιοῦτο*** Xiph. Zon., ...μοίωτο cod. Peir.   13 *τοῖς τοῖς*] *ταῖς ταῖς* Reim., coll. 61, 9, 2; 79, 13, 2, ...dde Zon. 8, 24, 8), at cf. Poll. 10, 170 (2, 35), Athen. 12 p. 523 A (ubi *περιθέτας* ...o *περιθέτα* Meineke frustra, ni fallor)   14 *πάντα μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος ...τοκράτωρ τε δοκεῖν εἶναι ἤθελε* dedi ex cod. Peir., *καὶ πάντα μᾶλλον δοκεῖν ...ἄνθρωπος εἶναι ἤθελε* Xiph., cf. Zon.: *καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἄνθρωπος δοκεῖν ...τοκράτωρ ἐβούλετο.*

σοι δοκῶ εἶναι;" καὶ ὃς ἀπεκρίνατο (ἐρῶ γὰρ αὐτὸ τὸ λεχθέν) ὅτι
"μέγα παραλήρημα." καὶ οὐδὲν μέντοι δεινὸν ἔπαθε· σκυτοτόμος γὰρ
ἦν. οὕτω που ῥᾷον τὰς τῶν τυχόντων ἢ τὰς τῶν ἐν ἀξιώσει τινὶ ὄν-
των παρρησίας οἱ τοιοῦτοι φέρουσι. ταῦτα μὲν οὖν τὰ σχήματα, ὁπότε
τις θεὸς ἐπλάττετο εἶναι, ἐλάμβανε, καὶ αὐτῷ καὶ ἱκετεῖαι καὶ εὐχαὶ
θυσίαι τε κατὰ τὸ πρόσφορον προσήγοντο· ἄλλως δὲ δὴ ἔν τε τῇ ση-
27 ρικῇ καὶ ἐν τῇ νικητηρίᾳ σκευῇ ὡς πλήθει ἐδημοσίευεν. ἐφίλει τε ὀλι-
γίστους· τοῖς γὰρ πλείστοις καὶ τῶν βουλευτῶν ἢ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα
προσκυνεῖν ὤρεγε, καὶ διὰ τοῦθ' οἱ φιληθέντες ὑπ' αὐτοῦ χάριν αὐτῷ
καὶ ἐν τῇ γερουσίᾳ ἐγίγνωσκον, καίτοι τοὺς ὀρχηστὰς καθ' ἡμέραν
2 φιλοῦντι πάντων ὁρώντων. καὶ ταῦτα μέντοι, ὅσα ὡς θεῷ αὐτῷ ἐγί-
γνετο, οὐχ ὅτι οἱ πολλοὶ καὶ ἀεί τινα κολακεύειν εἰωθότες ἐποίουν, ἀλλὰ
καὶ οἱ πάνυ δοκοῦντές τι εἶναι. Xiph. 168, 4—169, 11. Exc. Val. 211
(p. 669 sq.)

ὁ δ' οὖν Οὐιτέλλιος ὁ Λούκιος οὔτ' ἀγεννὴς οὔτ' ἄφρων ὤν, ἀλλὰ
καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ ἀρχῆς ὀνομαστὸς γενόμενος (τά τε γὰρ ἄλλα
3 λαμπρῶς ἡγεμόνευσε, καὶ τὸν Ἀρτάβανον καὶ ἐκείνῃ ἐπιβουλεύοντα
ἐπειδὴ μηδεμίαν τιμωρίαν ἐπὶ τῇ Ἀρμενίᾳ ἐδεδώκει, κατέπληξέ τε ἀπαν-
τήσας αὐτῷ ἐξαπιναίως περὶ τὸν Εὐφράτην ἤδη ὄντι, καὶ ἔς τε λόγους
αὐτὸν ὑπηγάγετο καὶ θῦσαι ταῖς τοῦ Αὐγούστου τοῦ τε Γαΐου εἰκόσιν ἠναγ-

---

7—9 = Zon. 11, 7 p. 457, 1. 2 B. (p. 21, 14—16 D.) 11—13 > Zon. 11, 7 p. 457, 3 B. (p. 21, 16. 17 D.)

[Xiphilinus]	[Exc. Val. 211]
λάτης — οἱ τοιοῦτοι φέρουσι. ταῦτα μὲν οὖν τὰ σχήματα — ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε. καὶ διὰ τοῦθ' οἱ φιληθέντες — ἐγίγνωσκον, καίτοι τοὺς ὀρχηστὰς καθ' ἡμέραν φιλοῦντι πάντων ὁρώντων. ἐκολάκευον δ' αὐτὸν καὶ οἱ πάνυ δοκοῦντές τι εἶναι. (ὁ γοῦν Βιτέλιος κ. τ. λ.)	*ταῦτα μὲν οὖν τὰ σχήματα — ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε. καίτοι τοὺς ὀρχηστὰς καθ' ἡμέραν ἐφίλει πάντων ὁρώντων. καὶ ταῦτα μέντοι — εἰωθότες ἐποίουν ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ δοκοῦντές τι εἶναι.*

15—653, 16 conflata haec ex Xiphilino et exc. Val. 212:

Xiphilinus (169, 11—170, 6)	Exc. Val. 212
ὁ δ' οὖν Βιτέλιος — γενόμενος, τά τε γὰρ ἄλλα — οὗτος οὖν ὁ Βιτέλιος	*ὅτι ὁ Βιτέλλιος — γενόμενος*

5 *αὐτῷ* cod. Peir., *αὐτῶν* Xiph. 6 *δὴ* om. cod Peir. 7 *ἐδημοσίευεν* R. St., *ἐδημοσίευσεν* Xiph. cod. Peir. *ὀλιγίστους* cod. Peir. Xiph. VLb, *ὀλίγους* Xiph. C 12 *οὐχ ὅτι* cod. Peir. (non *ἃ οὐχ ὅτι*) 13 *τι* cod. Peir. Xiph. VLb, *τε τι* Xiph. C 15 *δ' οὖν* VC, *γοῦν* Lb *Οὐιτέλλιος* Bk., *βιτέλιος* Xiph., *βιτέλλιος* cod. Peir. *ἀγεννὴς* scripsi, *ἀγενὴς* Xiph. cod. Peir., cf. ad 52, 8, 7 17 *ἡγεμόνευσε* CLb, *ἡγεμόνευε* V.

κασε, σπονδάς τε αὐτῷ πρὸς τὸ τῶν Ῥωμαίων σύμφορον δοὺς καὶ προσ-
τι καὶ παῖδας αὐτοῦ ὁμήρους λαβών) — οὗτος οὖν ὁ Οὐιτέλλιος μετε- 4
πέμφθη μὲν ὑπὸ τοῦ Γαίου ὡς καὶ ἀπολούμενος (ἐφ᾽ οἷς γὰρ οἱ Πάρθοι
τὸν βασιλέα σφῶν ἐξήλασαν, ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνος αἰτίαν ἔσχε, μισηθεὶς
τε ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ φόβου· τῷ τε γὰρ κρείτ-
τονι τῷ ἑαυτοῦ ὁ Γάιος ἤχθετο, καὶ τὸ εὖ φερόμενον ὡς καὶ ἐπιθησό-
μενόν οἱ ὑπώπτευεν), ἐσώθη δὲ σχηματίσας πως ἑαυτὸν ὥστε καὶ ἐλάτ- 5
των αὐτῷ τῆς δόξης φανῆναι, καὶ πρός τε τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεσὼν
καὶ δάκρυσι κλαύσας, κἂν τούτῳ καὶ θειάσας αὐτὸν πολλὰ καὶ προσ-
κυνήσας, καὶ τέλος εὐξάμενος, ἂν περισωθῇ, θύσειν αὐτῷ ἐκείνῳ. ἐκ 6
γὰρ τούτων οὕτως αὐτὸν ἐτιθάσευσε καὶ ἱλεώσατο ὥστε μὴ μόνον περι-
γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πάνυ φίλοις αὐτοῦ νομισθῆναι. καί ποτε
τοῦ Γαΐου συγγίγνεσθαί τε τῇ Σελήνῃ λέγοντος, καὶ ἐρωτήσαντος αὐτὸν
εἰ ὁρώη τὴν θεὸν συνοῦσαν αὐτῷ, κάτω τε ὡς καὶ τεθηπὼς ἔβλεπεν
ὑποτρέμων, καὶ σμικρόν τι φθεγξάμενος "ὑμῖν" ἔφη "τοῖς θεοῖς, δέσ-
ποτα, μόνοις ἀλλήλους ὁρᾶν ἔξεστιν." Xiph. 169, 11—170, 6, Exc. Val.
212 (p. 670).

Οὐιτέλλιος μὲν οὖν ἐκεῖθεν ἀρξάμενος πάντας καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς
ἄλλους κολακείᾳ ὑπερεβάλετο, Γάιος δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῷ ἔθνει τέμενός 28
τι ἑαυτῷ ἐν Μιλήτῳ τεμενίσαι ἐκέλευσε· ταύτην γὰρ τὴν πόλιν ἐπελέ-
ξατο, λόγῳ μὲν εἰπὼν ὅτι τὴν μὲν Ἔφεσον ἡ Ἄρτεμις τὴν δὲ Πέργαμον
ὁ Αὔγουστος τὴν δὲ Σμύρναν ὁ Τιβέριος προκατειλήφασι, τὸ δὲ ἀληθὲς

652, 15. 653, 12–16 = Zon. 457, 3–8 B. (p. 21, 17—23 D.) 19. 20 = Zon. 457, 9. 10 B. (p. 21, 24–26 D.)

[Xiphilinus]	[Exc. Val. 212]
μετεπέμφθη μὲν ὑπὸ τοῦ Γαίου — ὑπὸ τοῦ φόβου	*μετεπέμφθη ὑπὸ* (fol. 124v) *τοῦ Γαίου — ὑπὸ τοῦ φόβου· τῷ τε γὰρ κρείττονι τῷ ἑαυτοῦ — ὑπώπτευεν· ἐσώθη*
ἐσώθη δὲ — νομισθῆναι. καί ποτε τοῦ Γαίου — ἔξεστιν. (*Βιτέλλιος μὲν οὖν κ. τ. λ.*)	*δὲ — νομισθῆναι.*

18—656, 15 conflata haec ex Xiphilino et exc. Val. 213. 214.

Xiphilinus (170, 6—171, 13)	Exc. Val. 213
Βιτέλλιος μὲν οὖν ἐκεῖθεν ἀρξάμενος πάντας καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς ἄλλους κολακείᾳ ὑπερεβάλετο,	*ὅτι Βιτέλλιος πάντας ἐν κολακείᾳ ὑπερεβάλετο.*
	Exc. Val. 214
Γάιος δὲ	*ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῷ ἔθνει*

6 *τῷ ἑαυτοῦ* revocavi ex cod. Peir., *ἑαυτοῦ* St. 7 *καὶ* om. cod. Peir. 9 *κἂν* Xiph., *καὶ* cod. Peir. 10 *τέλος* om. cod. Peir. 11 *μόνον* Xiph., *βίνον* cod. Peir. (in marg. ζητ) 12 *ἀλλὰ* om. C *καὶ* (alterum) om. C 14 *ὡς καὶ* Xiph., *οἷα δὴ* Zon. 18. 19 *πάντας . . . τοὺς ἄλλους* VC, *τοὺς ἄλλους . . . πάντας* Lb 21 *τὴν δὲ Πέργαμον*] cf. ad Zon. 9, 20, 4.

ὅτι τὸν νεὼν ὃν οἱ Μιλήσιοι τῷ Ἀπόλλωνι καὶ μέγαν καὶ ὑπερκαλλῆ
2 ἐποίουν ἰδιώσασθαι ἐπεθύμησε. τότε δὲ ἐπὶ πλέον ἐξήχθη, ὥστε καὶ
ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ναὸν ἑαυτοῦ, τὸν μὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς ψηφισθέντα
τὸν δὲ ἰδίᾳ ἐν τῷ παλατίῳ, ποιήσασθαι. ἐτεκτήνατο μὲν γὰρ καὶ ἐν
3 τῷ Καπιτωλίῳ κατάλυσίν τινα, ἵν', ὡς ἔλεγε, τῷ Διὶ συνοικοίη· ἀπα-
ξιώσας δὲ δὴ τὰ δευτερεῖα ἐν τῇ συνοικήσει αὐτοῦ φέρεσθαι, καὶ προσ-
εγκαλέσας οἱ ὅτι τὸ Καπιτώλιον προκατέλαβεν, οὕτω δὴ ἑτερόν τε
νεὼν ἐν τῷ παλατίῳ σπουδῇ ᾠκοδομήσατο, καὶ ἄγαλμα ἐς αὐτὸν ἠθέ-
λησε τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἐς τὸ ἑαυτοῦ εἶδος μεταρρυθμίσαι·
4 μὴ δυνηθεὶς δέ (τό τε γὰρ πλοῖον τὸ πρὸς τὴν κομιδὴν αὐτοῦ ναυπη-
γηθὲν ἐκεραυνώθη, καὶ γέλως, ὁσάκις τινὲς ὡς καὶ τοῦ ἕδους ἐφαψόμενοι
προσῆλθον, πολὺς ἐξηκούετο) ἐκείνῳ μὲν ἐπηπείλει, αὐτὸς δὲ ἕτερον
5 ἐνέστησε. τό τε Διοσκόρειον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ ὂν διατε-
μὼν διὰ μέσου τῶν ἀγαλμάτων ἔσοδον δι' αὐτοῦ ἐς τὸ παλάτιον ἐποιή-
σατο, ὅπως καὶ πυλωροὺς τοὺς Διοσκόρους, ὥς γε καὶ ἔλεγεν, ἔχῃ. Διά-

---

3. 4 = Zon. 457, 10—13 B. (p. 21, 26—29 D.) 6. 7 = Zon. 457, 13 B. (p. 21, 29. 30 D.) [quae sequuntur: *καὶ ἀγάλματα δ' ἑαυτοῦ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἀπέστειλε, προσκυνεῖσθαι ταῦτα κελεύσας* mihi ex eodem Eusebii loco (*hist. eccl.* 2, 6, 2) desumpta videntur, unde fluxerunt quae continuo adiuncta sunt *τὸν δ' ἐν Ἱεροσολύμοις — ἔσχηκε τὴν ἀρχήν.*]

8. 9 cf. Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 34): *καὶ τὰς ἐκείνου στήλας εἰς αὐτὸν μετερρύθμιζε.*

[Xiphilinus]	[Exc. Val. 214]
	ἐπὶ τέμενός τι — ἐπεθύμησε. τότε δὲ ἐπὶ
πλέον ἐξαχθεὶς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ναὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν [VC, *κατεσκευάκει* Lb]. *ἐτεκτήνατο μὲν γὰρ καὶ*	*πλέον ἐξήχθη ὥστε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ναὸν ἑαυτοῦ τὸν μὲν — παλατίῳ ποιήσασθαι. ἐτεκτήνατο δὲ καὶ*

3 *ναὸν*] *ναοὺς* Rk. probabiliter 4 *μὲν γὰρ* Xiph., *δὲ* cod. Peir. 6 *δὴ* om. cod. Peir. *προσεγκαλέσας* Xiph. Lb cod. Peir., *προσεγκαλέσαι* Xiph. VC 7 *οἱ* cod. Peir., *αὐτῷ* Xiph. *προκατέλαβεν* cod. Peir., *κατέλαβεν* Xiph. *τε* Rk., *γε* Xiph. cod. Peir. 8 *ᾠκοδομήσατο* Xiph., *ᾠκοδόμησεν* cod. Peir. 9 *τοῦ Ὀλυμπίου* om. cod. Peir. *μεταρρυθμίσαι*] corruptum, *μεταρρυθμίσας* ⟨*ἱδρύσασθαι*⟩ Odd., ⟨*μεταφέρειν*⟩ (post *Ὀλυμπίου*) *μεταρρυθμίσας* Rk., an *μεταρρυθμίσας* ⟨*μεθιδρύσασθαι*⟩? 11 *ἐκεραυνώθη* dedi ex cod. Peir., *κεραυνοῖς ἐφθάρη* Xiph. *ἐφαψόμενοι* Xiph., *ἐφαψάμενοι* cod. Peir. 13 *Διοσκόρειον* Bk., *διοσκούριον* Xiph., *διοσκόριον* cod. Peir., cf. ad 38, 6, 2 *τὸ ἐν — ὂν* om. cod. Peir. 15 *καὶ* om. cod. Peir. *Διοσκόρους*] at 60, 6, 8 *διοσκούρους* M *γε καὶ* om. cod. Peir. *Διάλιόν τε*] *Δία τε Λατιάλιον* Casaub. ad Suet. *Gai* 22 probabiliter, nam *flaminem Dialem* Gaium se fecisse veri simile non videtur, nec quod sequitur huic lectioni favet. contra *Δία τε Λατιάριον* (ita enim coll. 47, 40, 6 potius scribendum erit) a Suetonio confirmatur, quanquam obstare videtur quod in praecedentibus *Jovem Latiarem* periphrastice *τὸν Δία τὸν ἐν τῷ Ἀλβανῷ ἱδρυμένον* appellare maluit 39, 15, 1, cf. 47, 40, 4.

λιόν τε ἑαυτὸν ὀνομάσας, τήν τε Καισωνίαν τὴν γυναῖκα καὶ τὸν Κλαύδιον ἄλλους τε τοὺς πλουσιωτάτους ἱερέας προσέθετο, πεντήκοντα καὶ διακοσίας ἐπὶ τούτῳ παρ' ἑκάστου μυριάδας λαβών. καὶ προσέτι καὶ 6
αὐτὸς ἑαυτῷ ἱερᾶτο, τόν τε ἵππον συνιερέα ἀπέφηνε· καὶ ὄρνιθες αὐτῷ ἁπαλοί τέ τινες καὶ πολυτίμητοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐθύοντο. ταῖς τε βρονταῖς ἐκ μηχανῆς τινος ἀντεβρόντα καὶ ταῖς ἀστραπαῖς ἀντήστραπτε· καὶ ὁπότε κεραυνὸς καταπέσοι, λίθον ἀντηκόντιζεν, ἐπιλέγων ἐφ' ἑκάστῳ τὸ τοῦ Ὁμήρου "ἤ μ' ἀνάειρ' ἢ ἐγὼ σέ." ἐπειδή τε ἡ 7
Καισωνία θυγάτριον μετὰ τριάκοντα ἡμέρας τῶν γάμων ἔτεκε, τοῦτό τε αὐτὸ δαιμονίως προσεποιεῖτο, σεμνυνόμενος ὅτι ἐν τοσαύταις ἡμέραις καὶ ἀνὴρ καὶ πατὴρ ἐγεγόνει, καὶ Δρουσίλλαν αὐτὴν ὀνομάσας ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀνήγαγε καὶ ἐς τὰ τοῦ Διὸς γόνατα ὡς καὶ παῖδα αὐτοῦ οὖσαν ἀνέθηκε, καὶ τῇ Ἀθηνᾷ τιθηνεῖσθαι παρηγγύησεν.

οὗτος οὖν ὁ θεὸς καὶ οὗτος ὁ Ζεὺς (καὶ γὰρ ἐκαλεῖτο τὰ τελευ- 8
ταῖα οὕτως, ὥστε καὶ ἐς γράμματα φέρεσθαι) ταῦτά τε ἅμα ἔπραττε καὶ χρήματα αἴσχιστα καὶ δεινότατα συνελέγετο. ἵνα γάρ τις τά τε ὤνια καὶ τὰ καπηλεῖα τάς τε πόρνας καὶ τὰ δικαστήρια, τούς τε χει-

---

1—4 > Zon. 11, 7 p. 457, 18. 19 B. (p. 22, 6. 7 D.) 5—8 = Zon. 11, 7 p. 457, 19—458, 2 B. (p. 22, 7—11 D.)

5—7 = Joann. Antioch. fr. 82 M. (v. 34—37).

8—11: Petr. Patr. *exc. Vat.* 34 (p. 206 Mai. = p. 188, 25—28 Dind.)

[Xiphilinus]	[Exc. Val. 214]
— *„ἤ μ' ἀνάειρ' ἢ ἐγὼ σέ."*	— *„ἤ μ' ἀνάειρ' ἢ ἐγὼ σέ." ἐπειδή τε ἡ Καισωνία θυγάτριον μετὰ τριάκοντα*
οὗτος οὖν ὁ θεὸς οὗτος ὁ Ζεύς, ἵνα τις τά	*ἡμέρας — παρηγγύησεν. οὗτος οὖν ὁ θεὸς καὶ οὗτος ὁ Ζεύς, καὶ γὰρ ἐκα-*

1. 2 *τήν τε Καισωνίαν — τε τοὺς* om. cod. Peir. *Καισωνίαν* R. St., *κασωνίαν* Xiph. 3 *παρ' ἑκάστου* om. cod. Peir. *προσέτι καὶ* inserui ex cod. Peir., om. Xiph. 4 *ἑαυτῷ* Xiph., *εναυτω* cod. Peir. *ἱερᾶτο* cod. Peir. Zon. Xiph. Lb, *ἱεροῦτο* Xiph. V, *ἱερῶτο* sed ex *ἱερᾶτο* corr. Xiph. C, cf. ad 55, 22, 5 *τόν τε* cod. Peir., *καὶ τὸν* Xiph. *ἀπέφηνε* cod. Peir. Xiph. VC, *ἀπέφαινε* Xiph. Lb 6 *ἀντεβρόντα* cod. Peir. Xiph. Lb Zon. Joann. Antioch., *ἀντικρούοντα* Xiph. VC 7 *καὶ ὁπότε* Xiph. Zon., *ὁπότε τε* cod. Peir. 8 *ἑκάστῳ* cod. Peir. Xiph. CLb Zon., *ἑκάστου* Xiph. C *ἤ — ἐγὼ σέ*] Hom. *Il.* 23, 724 9 *θυγάτριον* Val., *θυγάτρια* cod. Peir. 10 *τε*] *γε* Dind. immerito 11 *καὶ ἀνὴρ καὶ πατὴρ* dedi ex exc. Vat., *καὶ πατὴρ καὶ ἀνὴρ* cod. Peir. 15 *ταῦτά* Val. *ταῦ* cod. Peir. 17 *ὤνια* Val., *ωνεια* (s. acc.) cod. Peir. *πόρνας* Rk., cf. Suet. *Cai.* 40, *ὥρνας* cod. Peir., *ὥρας* Val. („ut sensus sit Gaium ex modo aquae, quae litigantibus dabatur, lucrum captasse") *δικαστήρια*] *ἐργαστήρια* Nab. *Mnem. N. S.* 16 p. 113 frustra, cf. Suet. *l. l.*

ροτέχνας καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ μισθοφοροῦντα τά τε ἄλλα τὰ τοιαῦτα,
9 ἐξ ὧν οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἠργυρίζετο, παραλείπῃ, ἀλλὰ τά γε οἰκήματα τὰ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ ἀποδειχθέντα, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς τῶν πρώτων τούς τε παῖδας τοὺς τῶν σεμνοτάτων, οὓς ἐς αὐτὰ καθίζων ὕβριζεν, ἐκκαρπούμενος ἐπ' αὐτοῖς πάντας ἁπλῶς, τοὺς μὲν ἐθελοντὰς τοὺς δὲ καὶ ἄκοντας, ὅπως μὴ καὶ δυσχεραίνειν τι νομισθῶσι, πῶς ἄν τις σιω-
10 πήσειεν; οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις μὲν οὐ σφόδρα τὸ πλῆθος ἤχθετο, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρον ὁμοῦ οἱ τῇ τε ἀσελγείᾳ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἔς τε τὸ χρυσίον καὶ ἐς τὸ ἀργύριον τὸ συλλεγόμενον ἀπ' αὐτῶν ἐμβάλλων ἑκάστοτε
11 ἑαυτὸν ἐκαλινδεῖτο· ὡς μέντοι καὶ περὶ τῶν τελῶν πικρῶς τινα δια-νομοθετήσας ἐς λεύκωμα αὐτὰ βραχυτάτοις γράμμασιν ἐσέγραψε καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ τινος ἀπεκρέμασεν, ὅπως ὡς ἥκιστα ἀναγιγνώσκοιτο, κἀκ τούτου πολλοὶ τοῖς ἐπιτιμίοις, ἀγνοοῦντες τὸ κεκωλυμένον ἢ κεκελευσμένον, περιπίπτωσιν, ἔς τε τὸν ἱππόδρομον εὐθὺς σπουδῇ συνέδραμον καὶ δεινὰ συνεβόησαν. Xiph. 170, 6—171, 13, Exc. Val. 213 et 214 (p. 670—674).

(ὅτι ποτὲ τὸν δῆμον συνελθόντα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ cf. v. 14) καὶ τοῦτον ἐλέγχοντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διέφθειρεν· ἐξ οὗπερ πάντες ἐσιώπησαν. Joann. Antioch. fr. 84 M. (v. 1—3.)

p. C. 41 29 ὡς οὖν πάντα τρόπον ἐξεμαίνετο, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ Κάσσιός τε

[Xiphilinus]	[Exc. Val. 214]
τε ἄλλα τὰ αἴσχιστα ἐξ ὧν ἠργυρίζετο, παραλίπῃ — πῶς ἄν τις σιωπήσειεν;	λεῖτο — ἐξ ὧν οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἠργυρίζετο, παραλίπῃ. — πῶς ἄν τις σιωπήσειεν; οὐ μὴν ἀλλὰ τούτοις — καὶ ὅτι
ἔς γέ τοι τὸ χρυσίον — ἐκαλινδεῖτο. (ως οὖν πάντα τρόπον κ. τ. λ.)	ἔς τε τὸ χρυσίον — ἐκαλινδεῖτο· ὡς μέντοι καὶ περὶ τῶν τελῶν — συνεβόησαν.

17—19 inserta ex Joanne Antiocheno. ad rem cf. Jos. *ant.* 19, 1, 4.
20—659, 3 composita ex Xiphilino Zonara Joanne Antiocheno:

Xiphilinus (171, 13—172, 19)	Zon. (458, 7—20 B.) (. . . ἢ ἐγὼ σέ § 6).	Joann. Antioch. (fr. 84 M. v. 4—11)
ὡς οὖν πάντα τρόπον ἐξεμαίνετο, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ Κάσσιός	ὡς οὖν πάντα τρόπον ἐξεμαίνετο (ἀπαριθμεῖν γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον πολλῆς ἂν εἴη λέσχης καὶ ἀηδίας addit de suo) ἐπεβούλευσαν αὐτῷ Κάσσιός	(. . . ἐσιώπησαν v. 18). ἄχρις οὗ Κάσσιός

2 *παραλείπῃ* cod. Peir., *παραλίπῃ* Xiph. *τὰ* (alterum) om. cod. Peir. 5 *ἐκκαρπούμενος ἐπ' αὐτοῖς* om. cod. Peir. 6 *ἄκοντας*] *ἄκοντας ⟨ἀλλ' οὐκ ἀντιλέγειν γε τολμῶντας⟩* vel tale quid Rk., quo opus non est *μὴ καὶ* Xiph., *καὶ μὴ* cod. Peir. *τι*] *οἱ*? Bk. 8 *οἱ*] *τι* Rk. 9 *ἐς* om. Xiph.

Χαιρέας καὶ Κορνήλιος Σαβῖνος, καίτοι χιλιαρχίας ἐν τῷ δορυφορικῷ ἔχοντες. συνώμοσαν μὲν γὰρ πλείονες καὶ συνῄδεσαν τὸ πραττόμενον, ἐν οἷς ἦν ὅ τε Κάλλιστος καὶ ὁ ἔπαρχος· Xiph. 171, 13—18, Zon. 11, 7 p. 458, 7—10 B. (p. 22, 17—21 D.), Joann. Antioch. fr. 84 M. (v. 4—6.)

πάντες τε ὡς εἰπεῖν οἱ περὶ αὐτὸν ὑπέρ τε σφῶν καὶ τῶν κοι- 1ᵃ
νῶν ἐκινήθησαν. καὶ ὅσοι δὲ οὐ συνώμοσαν, γνόντες οὔτ' ἐξέφηναν καὶ ἄσμενοι εἶδον αὐτὸν ἐπιβουλευόμενον. Joann. Antioch. fr. 84 M. (v. 6. 7), Zon. 11, 7 p. 458, 11. 12 B. (p. 22, 22. 23 D.)

οἱ δὲ αὐτόχειρες αὐτοῦ γενόμενοι ἐκεῖνοι ἦσαν. ἄλλως τε γὰρ ἀρ- 2
χαιότροπός τις ἀνὴρ ὁ Χαιρέας ἦν, καί τινα καὶ ἰδίαν τῆς ὀργῆς αἰτίαν ἔσχε· γύννιν τε γὰρ αὐτὸν καίπερ ἐρρωμενέστατον ἀνδρῶν ὄντα ὁ Γάιος ἐπεκάλει, καὶ τὸ σύνθημα αὐτῷ, ὁπότε ἐς ἐκεῖνον καθήκοι, Πόθον ἢ Ἀφροδίτην ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον ἐδίδου. θεοπρόπιον δέ τι τῷ Γαΐῳ 3
ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐγεγόνει φυλάττεσθαι Κάσσιον· καὶ ὁ μὲν ἐς Γάιον Κάσσιον τὸν τότε τῆς Ἀσίας ἄρχοντα, ἐπειδὴ τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Κασσίου ἐκείνου τοῦ τὸν Καίσαρα ἀποκτείναντος εἶχεν, ὑποπτεύσας μετεπέμψατο αὐτὸν δεδεμένον, προέλεγε δ' ἄρα αὐτῷ τὸ δαιμόνιον τοῦτον τὸν Κάσσιον τὸν Χαιρέαν. Ἀπολλώνιός τέ τις Αἰγύπτιος οἴκοι τε τὸ 4
συμβὰν αὐτῷ προεῖπε, καὶ πεμφθεὶς διὰ τοῦτ' ἐς τὴν Ῥώμην προσήχθη τε αὐτῷ ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ τελευτήσειν ἔμελλε, καὶ ἀναληφθεὶς ὡς καὶ μετ' ὀλίγον κολασθησόμενος ἐσώθη. ἐπράχθη δὲ ὧδε. ἑορτήν τινα ἐν τῷ παλατίῳ ἦγε καὶ θέαν ἐπετέλει, κἀν τούτῳ καὶ 5

[Xiphilinus]	[Zonaras]	[Joann. Antioch.]
ὁ Χαιρέας καὶ Κορνήλιος Σαβῖνος καίτοι χιλιαρχίας ἐν τῷ δορυφορικῷ ἔχοντες.	*τε Χαιρέας καὶ* [ὁ add. A] *Κορνήλιος Σαβῖνος.*	*τε καὶ Χερέας Κορνήλιός τε καὶ Σαβῖνος καίτοι χιλιαρχίας παρ' αὐτοῖ πεπιστευμένοι συνωμόσαντο.*
συνώμοσαν μὲν γὰρ πλείονες καὶ συνῄδεσαν τὸ πραττόμενον, ἐν οἷς ἦν ὅ τε Κάλλιστος καὶ ὁ ἔπαρχος·	*συνώμοσαν μὲν γὰρ πλείονες καὶ συνῄδεσαν τὸ πραττόμενον*	
	καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὄντες·	*πάντες τε ὡς εἰπεῖν οἱ περὶ αὐτὸν ὑπέρ τε σφῶν καὶ τῶν κοινῶν ἐκινήθησαν·*
	καὶ ὅσοι δὲ οὐ συνώμοσαν, γνόντες οὔτ' ἐξέφηναν καὶ ἄσμενοι εἶδον αὐτὸν ἐπιβουλευόμενον.	
οἱ δὲ αὐτόχειρες αὐτοῦ γενόμενοι ἐκεῖνοι ἦσαν. ἄλλως τε γὰρ — συνεχῶς	*ἐπεβουλεύθη δὲ θέαν ἐπιτελῶν.*	

2—7 ex Xiphilino Zonara Joanne Antiocheno. ipsa Dionis verba recuperata non sunt 3 *ὁ ἔπαρχος*] *οἱ ἔπαρχοι* Reim. coll. Suet. *Gai.* 56, vide quoque 25, 8 et 30, 3 11 *γύννιν* VLb, *γύννιν* C 13 *τι* om. V 20 *αὐτῇ ἐκείνῃ* VC, *ἐκείνῃ* Lb.

αὐτὸς καὶ ἤσθιε καὶ ἔπινε καὶ τοὺς ἄλλους εἱστία, ὅτε δὴ καὶ Πομπώνιος Σεκοῦνδος ὁ τότε ὑπατεύων ἐνεφορεῖτό τε ἅμα τῶν σιτίων, παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καθήμενος, καὶ ἐπικύπτων συνεχῶς αὐτοὺς κατεφίλει. Xiph. 171, 18—172, 8, ad p. 657, 22 cf. Zon. 11, 7 p. 458, 12 B. (p. 22, 23. 24 D.)

ὁ γὰρ Χαιρέας καὶ ὁ Σαβῖνος ἐπὶ τοῖς γινομένοις αἰσχροῖς ἀλγοῦντες,
6 ὅμως ἐκαρτέρουν ἐπὶ πέντε ἡμέρας. ὡς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Γάιος καὶ ὀρχήσασθαι καὶ τραγῳδίαν ὑποκρίνασθαι ἠθέλησεν, καὶ διὰ τοῦτο ἑτέρας τρεῖς ἡμέρας προήγγειλε, οὐκέθ' οἱ περὶ τὸν Χαιρέαν ὑπέμειναν, ἀλλὰ τηρήσαντες αὐτὸν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐξελθόντα ἵνα τοὺς παῖδας θεάσηται, οὓς ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰωνίας τῶν πάνυ εὐγενῶν ἐπὶ τῷ τὸν ὕμνον τὸν ἐς ἑαυτὸν πεποιημένον ᾆσαι μετεπέπεμπτο δῆθεν, ἀπέκτειναν
7 ἐν στενωπῷ τινι ἀπολαβόντες. καὶ αὐτοῦ πεσόντος οὐδεὶς τῶν παρόν-

[Xiphilinus]	[Zonaras]	[Joann. Antioch.]
αὐτοὺς κατεφίλει.		
	ὁ γὰρ Χαιρέας	
	καὶ ὁ Σαβῖνος ἐπὶ τοῖς	
	γινομένοις αἰσχροῖς ἀλ-	
	γοῦντες ὅμως ἐκαρτέρουν	
ὡς δὲ	*ἐπὶ πέντε ἡμέρας. ὡς δὲ*	
καὶ αὐτὸς ὁ Γάιος καὶ	*καὶ αὐτὸς ὁ Γάιος καὶ*	
ὀρχήσασθαι καὶ τραγῳδίαν	*ὀρχήσασθαι καὶ τραγῳδίαν*	
ὑποκρίνασθαι ἠθέλησεν	*ἠθέλησεν ὑποκρίνασθαι,*	
	καὶ διὰ τοῦτο ἑτέρας τρεῖς	
οὐκέθ' οἱ	*ἡμέρας προήγγειλε,*	
περὶ τὸν Χαιρέαν ὑπέμει-		
ναν, ἀλλὰ τηρήσαντες αὐ-	*τηρήσαντες* [*-σασθαι* E] *αὐ-*	*καὶ τηρήσαντες αὐ-*
τὸν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐξελ-	*τὸν ἐκ τοῦ θεάτρου* [om. E]	*τὸν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐρχό-*
θόντα ἵνα τοὺς παῖδας	*ἐξερχόμενον*	*μενον, ὅτε δὴ τοὺς ἐκ*
θεάσηται, οὓς ἐκ τῆς Ἑλλά-		*τῆς Ἑλλάδος παῖδας*
δος καὶ τῆς Ἰωνίας τῶν		
πάνυ εὐγενῶν ἐπὶ τῷ τὸν		*ἐπὶ τὸν ἴδιον*
ὕμνον τὸν εἰς ἑαυτὸν πε-		*ὕμνον μετεπέμπετο.*
ποιημένον ᾆσαι μετάπεμ-		
πτον δῆθεν, ἀπέκτειναν ἐν	*ἐν*	*ἐν*
στενωπῷ τινι ἀπολαβόν-	*στενωπῷ τινι περιστάντες*	*στενωπῷ τινι τόπῳ προσ-*
τες. καὶ αὐτοῦ πράσσοντος	*ἀπέκτειναν. καὶ πεσόντος*	*πεσόντες τιτρώσκουσι*
οὐδεὶς τῶν παρόντων ἀπέ-	*οὐδεὶς τῶν παρόντων ἀπέ-*	

3. 6 inter *κατεφίλει* (Xiph.) et *ὁ γὰρ* (Zon.) quaedam interciderunt 10 *ἐξελθόντα* Xiph., *ἐξερχόμενον* Zon., *ἐρχόμενον* Joann. Antioch. 12 *μετεπέπεμπτο* scripsi, *μετάπεμπτον* VC, *μετεπέμψατο* Lb, *μετεπέμπετο* Joann. Antioch. 13 *πεσόντος* scripsi ex Zon., *ταράσσοντος* (sic) Xiph. V, *ταράσσοντος* (sed *πρα* supra, *τα* in litura pro *π*) C, *συμπεσόντος* Lb, ceterum cf. Jos. *ant.* 19, 1, 14 § 109 sq.

των ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ νεκρὸν αὐτὸν ὄντα ὠμῶς ἐτίτρωσκον· καί τινες καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐγεύσαντο. τήν τε γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα εὐθὺς ἔσφαξαν. Xiph. 172, 8—19, Zon. 11, 7 p. 458, 12—20 B. (p. 22, 24—23, 5 D.), Joann. Antioch. fr. 84 M. (v. 7—11.)

Γάιος μὲν δὴ ταῦτα ἐν ἔτεσι τρισὶ καὶ μησὶν ἐννέα ἡμέραις τε 30
ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πράξας τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὡς οὐκ ἦν θεὸς ἔμαθεν. Xiph. 172, 20—22, Zon. 11, 7 p. 459, 1—3 B. (p. 23, 6—8 D.), Joann. Antioch. fr. 84 M. (v. 11—14.)

ὑφ' ὧν τε καὶ μὴ παρὼν προσεκυνεῖτο, τότε κατεπτύετο· καὶ ὑφ' 1a
ὧν τε Ζεὺς καὶ θεὸς ὠνομάζετό τε καὶ ἐγράφετο, σφάγιον ἐγίνετο· ἀνδριάντες τε αὐτοῦ καὶ εἰκόνες ἐσύροντο, μεμνημένου μάλιστα τοῦ δήμου ὧν ἐπεπόνθει δεινῶν.

οἱ δὲ στρατιῶται ὅσοι μὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μέρους ἦσαν, ἐθορύ- 1b
βουν τε καὶ ἐστασίαζον ὥστε καὶ σφαγὰς ποιεῖν. Joann. Antioch. fr. 84 M. (v. 14—20.)

[Xiphilinus]	[Zonaras]	[Joann. Antioch.]
σχετο ἀλλὰ καὶ νεκρὸν αὐτὸν ὄντα ὠμῶς ἐτίτρωσκον· καί τινες καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐγεύσαντο.	*σχετο ἀλλὰ καὶ νεκρὸν αὐτὸν κατετίτρωσκον·*	*ἄλλοι τε ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐγεύσαντο.*
τήν τε γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα εὐθὺς ἔσφαξαν.	*καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτίκα ἀπέσφαξαν* [BEc, *ἐπέσφαξαν* AC].	*εὐθέως τε τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα διεχρήσαντο* [*εὐθέως κ. τ. λ.* addita ex cod. Escur., omissa apud Cram. p. 23, 1]

1 *νεκρὸν*] cf. ad 50, 35, 4 *ὠμῶς ἐτίτρωσκον* Xiph., *κατετίτρωσκον* Zon., *ὅμως ἐτίτρωσκον* Odd. haud male 3 *εὐθὺς* Xiph., *αὐτίκα* Zon., *εὐθέως* Joann. Antioch. *ἔσφαξαν* Xiph., *ἀπέσφαξαν* Zon. BEc, *ἐπέσφαξαν* Zon. AC, *διεχρήσαντο* Joann. Antioch., scripseratne Dio ⟨*αὐτῷ*⟩ *ἐπαπέσφαξαν*?

5 *ἐν ἔτεσι τρισὶ* Xiph., *ἔν τε τρισὶν ἔτεσι* Zon. *ἡμέραις τε* Xiph., *καὶ ἡμέραις* Zon. 6 *τοῖς* om. Zon. *αὐτοῖς* Xiph. Zon., *αὐτὸς* Joann. Antioch. qui *καὶ τὰ μὲν Γαΐου τοιαῦτα τρισὶν ἔτεσι καὶ μησὶ θ' ἡμεραῖς τε η' καὶ κ' βασιλεύσαντος. καὶ αὐτὸς τοῖς ἔργοις ὡς — ἐξέμαθεν.* *ἔμαθε* Xiph., *ἔγνωκε* Zon., *ἐξέμαθεν* Joann. Antioch.

9 *ὑφ' ὧν τε*] *ὑφ' ὧν τε* ⟨*γὰρ*⟩ fortasse Dio *τότε*] ⟨*ὑπ' αὐτῶν τούτων*⟩ *τότε* fortasse Dio.

13—15 ad rem cf. Suet. *Gai.* 58, Jos. *ant.* 19, 1, 15. 16 § 119 sqq. *ὅσοι — ἦσαν*] Germani corporis custodes intelleguntur, quos cum Dio more suo *Κελτοὺς* appellet 56, 23, 4; 60, 28, 2, admirationem movet Antiocheni *ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μέρους*. narraveratne Dio eos partim olim Germanicum custodisse?

[1 D] 1c ὡς δὲ ὁ θάνατος αὐτοῦ διηγγέλθη,

[Xiphilinus]

ἐμνημόνευόν τε οἱ παρόντες τοῦ λεχθέντος ποτὲ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν δῆμον "εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε", ἐπιδεικνύντες αὐτῷ ὅτι ἐκεῖνος μὲν αὐχένα ἕνα σφεῖς δὲ δὴ χεῖρας πολλὰς ἔχοιεν.

2 ἐπεὶ δὲ τὸ δορυφορικὸν ἐταράττετο καὶ διαθέοντες ἐπυνθάνοντο τίς Γάιον ἔσφαξεν, Οὐαλέριος Ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκὼς θαυμαστὸν δή τινα τρόπον αὐτοὺς ἡσύχασεν, ἀνελθὼν ἐς περιφανές τι χωρίον καὶ ἐκβοήσας "εἴθε ἐγὼ αὐτὸν ἀπεκτόνειν." καταπλαγέντες γὰρ ἐπαύσαντο τοῦ θορύβου. Xiph. 172, 22—31.

πλὴν ὀλίγων τῶν συνησελγηκότων αὐτῷ πάντες ἔχαιρον, μεμνημένοι καὶ τοῦ λεχθέντος ποτὲ ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε ὀργισθεὶς τῷ δήμῳ ἔφη "εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε", καὶ ἐπιλέγοντες ὅτι "σὺ μὲν ἕνα ἔχεις αὐχένα, ἡμεῖς δὲ χεῖρας πολλάς."

διαθεόντων δέ τινων ὀλίγων καὶ θορυβούντων βοώντων τε "τίς Γάιον ἀπέσφαξεν"; Οὐαλλέριος Ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκὼς ἀνῆλθεν εἰς ἄποπτόν τι χωρίον καὶ ἐκβοήσας ἔφη "εἴθε ἐγὼ αὐτὸν ἤμην ἀπεκτονώς". καὶ οὕτω καταπλαγέντες οἱ θορυβοῦντες ἡσύχασαν. Zon. 11, 7 p. 459, 3—11 B. (p. 23, 8—18 D.)

[Exc. Vat.]

ὅτι μετὰ τὴν τελευτὴν Γαΐου ὁ δῆμος διὰ τὸ εἰπεῖν αὐτὸν ὅτι ἔδει πάντας ἔχειν ἕνα τράχηλον ἐμπαίζων αὐτῷ ἔλεγεν· "ἡμεῖς ἕνα μὲν αὐχένα οὐκ ἔχομεν πολλὰς δὲ χεῖρας. Petr. Patr. *Exc. Vat.* 35 (p. 206 Mai. = p. 188, 29 — 32 Dind.)

ὅτι πολλοὶ τῶν συνασελγαινόντων καὶ συνεξημαρτηκότων αὐτῷ ἤχθοντο καὶ ἐταράττοντο καὶ τοὺς στρατιώτας πολλὰ πειραθέντες καταστῆσαι οὐκ ἠδύναντο, Βαλέριος δὲ Ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκὼς θαυμαστόν τινα τρόπον κατέπαυσεν· διατρεχόντων γὰρ αὐτῶν καὶ πυνθανομένων τίς Γάιον ἀπέσφαξεν, ἵνα δίκην παρ' αὐτοῦ λάβωσιν, ἀνῆλθεν εἰς περιφανὲς χωρίον καὶ ἐβόησεν αὐτοῖς· "εἴθε [αἴθε cod.] ἐγὼ αὐτὸν ἀπέκτεινα·" καὶ ἐκ τούτου καταπλαγέντες καὶ τὸν ἄνδρα αἰδεσθέντες ἡσύχασαν. Petr. Patr. *exc. Vat.* 36 (p. 206 sq. Mai. = p. 189, 1—10 Dind.)

4—12 apud Xiphilinum ipsa fere Dionis verba superesse putanda sunt 2b. 3b cf. v. 14—17 14—34 hic quoque Xiphilinus Dionem ipsum fere reddidisse videtur; in excerpti Vaticani initio quaedam servata sunt quae omisit Xiphilinus, habet Zonaras sed paulo supra v. 2b. 3b 34 *καὶ — αἰδεσθέντες*] Dionis videtur.

10b *ὅτι* om. A. 11a *ἕνα* om. C

Ὅσοι δὲ ἄλλως πως ἐπὶ τῇ βουλῇ ἐποιήσαντο, πεισθέντες τοῖς ὅρ- 3
κοις ἡσύχασαν. τούτων δὲ περὶ τὸν Γάιον πραττομένων, Σέντιός τε καὶ Σεκοῦνδος οἱ ὕπατοι εὐθὺς ἐκ τῶν θησαυρῶν τὰ χρήματα ἐς τὸ Καπιτώλιον μετεκόμισαν. φυλακάς τε τοὺς πλείους τῆς γερουσίας ἐπέστησαν, καὶ στρατιώτας ἱκανούς, ἵνα μὴ διαρπαγὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους γένηται. Οὗτοί τε ἅμα τοῖς ἐπάρχοις καὶ τοῖς περὶ Σαβῖνον καὶ Χαιρέαν τὸ πρακτέον ἐσκοποῦντο. Joann. Antioch. fr. 84 M. v. 20—28.

6 *Χαιρέαν* Cramer., *χεραίαν* cod. ut supra *χερέας*.

LIBER LX.

1 Κλαύδιος δὲ αὐτοκράτωρ ὧδε ἐγένετο. μετὰ γὰρ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Γαΐου φύλακας ἑκασταχόσε τῆς πόλεως οἱ ὕπατοι διαπέμψαντες τήν τε βουλὴν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἤθροισαν, καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι γνῶμαι ἐλέχθησαν· τοῖς μὲν γὰρ δημοκρατεῖσθαι τοῖς δὲ μοναρχεῖσθαι ἐδόκει, καὶ
2 οἱ μὲν τὸν οἱ δὲ τὸν ᾑροῦντο. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν τὴν λοιπὴν καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν κατέτριψαν μηδὲν τελειώσαντες. κἀν τούτῳ στρατιῶταί τινες ἐς τὸ παλάτιον, ὅπως τι συλήσωσιν, ἐσελθόντες εὗρον τὸν Κλαύδιον
3 ἐν γωνίᾳ που σκοτεινῇ κατακεκρυμμένον (συνῆν τε γὰρ τῷ Γαΐῳ τοῦ θεάτρου ἐξερχομένῳ καὶ τότε τὴν ταραχὴν φοβηθεὶς ὑπέπτηξε), καὶ αὐ-

---

Hic librum 60 incepisse recte statuit Xyl., apud Xiphilinum novum caput exorditur inscriptum *Κλαύδιος*, in Zonarae cod. C post *ἡσύχασαν* (59, 30, 2) quod versus spatium supererat ornamento expletum est.

1—664, 3 verba Xiphilini et Zonarae coniuncta:

Xiphilinus (173, 8—174, 4)

Κλαύδιος δὲ αὐτοκράτωρ ὧδε ἐγένετο. μετὰ γὰρ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Γαΐου φύλακας ἑκασταχόσε τῆς πόλεως οἱ ὕπατοι διαπέμψαντες τήν τε βουλὴν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἤθροισαν καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι γνῶμαι ἐλέχθησαν· τοῖς μὲν γὰρ δημοκρατεῖσθαι τοῖς δὲ μοναρχεῖσθαι ἐδόκει, καὶ οἱ μὲν τὸν οἱ δὲ τὸν ᾑροῦντο. καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν τὴν λοιπὴν — τελειώσαντες. κἀν τούτῳ στρατιῶταί τινες εἰς τὸ παλάτιον, ὅπως τι συλήσωσιν, εἰσελθόντες εὗρον τὸν Κλαύδιον ἐν γωνίᾳ που σκοτεινῇ κατακεκρυμμένον. συνῆν τε γὰρ τῷ Γαΐῳ, *καὶ τότε τὴν ταραχὴν φοβηθεὶς ὑπέπτηξε. καὶ αὐτὸν τὸ μὲν πρῶτον, ὡς καὶ ἄλλον τινὰ ὄντα ἢ ἔχοντά*

Zonaras (459, 12—460, 9 B.)

Γάιος μὲν οὕτως ἐφθάρη [sic AE, *ἀλλ᾽ οὕτω μὲν διέφθαρτο Γάϊος* BC[c]], *τῆς δὲ βουλῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ συναθροισθείσης τοῖς μὲν δημοκρατεῖσθαι ἐδόκει, οἱ δὲ μοναρχεῖσθαι καὶ αὖθις ἔκρινον· καὶ τούτων οἱ μὲν τόνδε οἱ δὲ* [*ἢ* C] *τόνδε ᾑροῦντο. κἀν τούτῳ στρατιῶταί τινες εἰς τὸ παλάτιον, ἵνα τι διαρπάσωσιν, εἰσπηδήσαντες εὗρον ἐν σκοτεινῇ γωνίᾳ κατακρυπτόμενόν που τὸν Κλαύδιον. συνῆν γὰρ τῷ Γαΐῳ τοῦ θεάτρου ἐξερχομένῳ, καὶ τὴν ταραχὴν φοβηθεὶς κατεκρύβη, καὶ ἐξεῖλκον αὐτὸν μὴ εἰδότες*

1. 2 pro his librarius Lb: *τοῦ δὲ Γαΐου ὡς εἴπομεν ἀπαλλάξαντος φύλακας ἑκασταχόσε κ. τ. λ.* 2 *φύλακας*] *φυλακὰς* Bk., cf. 59, 30, 3 8 *τοῦ θεάτρου ἐξερχομένῳ* e Zonara Xiphilineis inserui dubitans, cum Zonarae ipsius additamentum possit esse.

τὸν τὸ μὲν πρῶτον ὡς καὶ ἄλλον τινὰ ὄντα ἢ ἔχοντά τι ἐξείλκυσαν,
ἔπειτα δὲ γνωρίσαντες αὐτοκράτορά τε προσηγόρευσαν καὶ ἐς τὸ στρα-
τόπεδον αὐτὸν ἤγαγον, κἀκ τούτου μετὰ τῶν ἄλλων, οἷα τοῦ τε βα-
σιλικοῦ γένους ὄντι καὶ ἐπιεικεῖ νομιζομένῳ, πᾶν τὸ κράτος αὐτῷ ἔδω-
καν. εἰ γὰρ καὶ ἀνεδύετο καὶ ἀντέλεγεν, ἀλλ᾽ ὅσον ἐξίστατο καὶ ἀντ- 3a
έκειτο τοσοῦτον μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν οἱ στρατιῶται μὴ παρ᾽ ἑτέρων
λαβεῖν αὐτοκράτορα, ἀλλ᾽ αὐτοὶ δοῦναι πᾶσι. διὸ καὶ ἄκων, ὡς ἐδόκει,
ὑπέκυψε.
οἱ δ᾽ ὕπατοι τέως μὲν ἄλλους τε καὶ δημάρχους πέμποντες ἀπη- 4
γόρευον αὐτῷ μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, ἀλλ᾽ ἐπί τε τῷ δήμῳ καὶ τῇ
βουλῇ καὶ τοῖς νόμοις γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οἱ συνόντες σφίσι στρα-
τιῶται ἐγκατέλιπον, τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ὡμολόγησαν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα
ἐς τὴν αὐταρχίαν αὐτοῦ ἧκοντα ἦν αὐτῷ ἐψηφίσαντο.
οὕτω μὲν Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων Γερμανικός, ὁ τοῦ Δρούσου τοῦ 2
τῆς Λιουίας παιδὸς υἱός, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔλαβε, μὴ πρὶν ἐν
ἡγεμονίᾳ τινὶ τὸ παράπαν ἐξητασμένος, πλὴν ὅτι μόνον ὑπάτευσεν· ἦγε

[Xiphilinus]

τι ἐξείλκυσαν· ἔπειτα δὲ γνωρίσαντες αὐτοκράτορα προσηγόρευσαν καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτὸν ἤγαγον. κἀκ τούτου μετὰ τῶν ἄλλων πᾶν τὸ κράτος αὐτῷ, οἷα τοῦ τε βασιλικοῦ γένους ὄντι καὶ ἐπιεικεῖ νομιζομένῳ ἔδωκαν.

οἱ δ᾽ ὕπατοι τέως ἄλλους μὲν καὶ δημάρχους πέμποντες ἀπηγόρευον αὐτῷ μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, ἀλλ᾽ ἐπί τε τῷ δήμῳ καὶ τῇ **βουλῇ καὶ τοῖς νόμοις γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οἱ συνόντες σφίσι στρατιῶται ἐγκατέλιπον**, *τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ὡμολόγησαν καὶ τὰ* **λοιπὰ ὅσα ἐς τὴν αὐταρχίαν αὐτοῦ ἧκοντα** *ἦν αὐτῷ ἐψηφίσαντο.* **οὕτω** *μὲν Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων Γερμανικός, ὁ τοῦ Δρούσου τοῦ τῆς Λιβίας παιδὸς υἱός, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔλαβε, μὴ πρὶν ἐν ἡγεμονίᾳ τινὶ τὸ παράπαν ἐξητασμένος, πλὴν ὅτι μόνον ὑπάτευσεν· ἦγε*

[Zonaras]

ὅστις ἦν. γνόντες δὲ αὐτοκράτορά τε προσηγόρευσαν καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ἤγαγον, καὶ μή τινος ἐνδοιάσαντος ἅπαντες αὐτῷ τὸ κράτος δεδώκασιν, ὡς ἐκ γένους ὄντα βασιλικοῦ καὶ νομιζομένῳ ἐπιεικεῖ. εἰ γὰρ καὶ ἀνεδύετο καὶ ἀντέλεγεν — διὸ καὶ ἄκων, ὡς ἐδόκει, ὑπέκυψε. μαθόντες δὲ καὶ οἱ ὕπατοι καὶ οἱ βουλευταὶ ἤδη προκατειλῆφθαι τὴν ἀρχήν,

καὶ αὐτοὶ ὡμολόγησαν

καὶ οὕτω Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων Γερμανικὸς ὁ τοῦ Δρούσου τοῦ τῆς Λιβίας υἱοῦ παῖς τῆς αὐτοκρατοῦς ἀρχῆς ἔτυχεν. ἄγων

2 *γνωρίσαντες* VLb, *γνώσαντες* C   *τε* addidi ex Zon., om. Xiph.
μετὰ τῶν ἄλλων] etiam verba Zonarae *μή τινος ἐνδοιάσαντος* e Dione fluxisse
videntur, qui scripserat fortasse *μηδὲν ἐνδοιάσαντες* ut 40, 26, 2, Zon. 8, 26, 11
τοσοῦτον ABC[c], *καὶ τοσοῦτον* E   *ἀντεφιλονείκουν* ABE[c], *ἐφιλονείκουν* C
μὲν ἄλλους τε Bk., *ἄλλους μὲν* Xiph.   12 *τότε δὴ*] hic fortasse inserenda
verba Zonarae *μαθόντες ἤδη προκατειλῆφθαι τὴν ἀρχήν*   13 *αὐτοῦ* om. Lb.

δὲ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Xiph. 173, 8—174, 4, Zon. 11, 8 p. 459, 12—460, 9 B. (p. 23, 19—24, 13 D.)

M 242r Exc. V 215 Xiph. 174, 4—8 *ἐγένετο δὲ τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος | ἀλλὰ ἀεὶ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκητο, ὥστε καὶ συγγράψαι τινά, τὸ δὲ δὴ σῶμα νοσώδης, ὥστε*
2 *καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς χερσὶν ὑποτρέμειν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῷ φωνήματι ἐσφάλλετο, καὶ οὐ πάντα ὅσα ἐς τὸ συνέδριον ἐσέφερεν αὐτὸς ἀνεγίγνωσκεν, ἀλλὰ τῷ ταμίᾳ, τήν γε πρώτην καὶ παρὼν ὥς γε πλήθει, ἀναλέγεσθαι ἐδίδου. ὅσα δ' οὖν αὐτὸς ἀνεγίγνωσκε,*
Xiph. 174, 8—13 3 *καθήμενος ὡς τὸ πολὺ ἐπελέγετο. καὶ μέντοι καὶ δίφρῳ καταστέγῳ πρῶτος Ῥωμαίων ἐχρήσατο, καὶ ἐξ ἐκείνου καὶ νῦν οὐχ ὅτι οἱ αὐτοκράτορες ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ ὑπατευκότες διφροφορούμεθα· πρότερον δὲ ἄρα ὅ τε Αὔγουστος καὶ ὁ Τιβέριος ἄλλοι τέ τινες ἐν σκιμποδίοις, ὁποίοις αἱ γυναῖκες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν, ἔστιν*
4 *ὅτε ἐφέροντο. οὐ μέντοι καὶ διὰ ταῦθ' οὕτως, ὅσον ὑπό τε τῶν*
Xiph. 174, 14—19 *ἐξελευθέρων καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν αἷς συνῆν, ἐκακύνετο. περιφανέστατα γὰρ τῶν ὁμοίων ἐδουλοκρατήθη τε ἅμα καὶ ἐγυναικοκρατήθη· ἅτε γὰρ ἐκ παίδων ἔν τε νοσηλείᾳ καὶ ἐν φόβῳ πολλῷ*

3—665, 19 = Exc. Val. 215: ὅτι ὁ Κλαύδιος ὁ ἐξ ἰδιώτου αὐτοκράτωρ ἐγένετο τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος ἀλλὰ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκητο — ἑαυτοῦ ἐκράτει [V. L. vide infra. praeterea: 4 τινά | τὸ δὲ fol. 148v 5 τὰς χεῖρας 6 φρονήματι 7 τήν γε — παρὼν om. 10—14 καὶ ἐξ ἐκείνου — ἐφέροντο om.

---

3. 4 = Zon. 11, 8 p. 460, 9—11 B. (p. 24, 14—16 D.) 16—665, 4. 5. 6. 9. 10 = 11, 8 p. 460, 11—19 B. (p. 24, 16—26 D.) [665, 2 post *προσποιησάμενος* de suo addit *καὶ ἤθους χαυνότητα*]

3—10 = Joann. Antioch. fr. 85 M. (v. 1—10): *ὅτι Κλαύδιος ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος ἐγεγόνει ἀλλὰ ἐν παιδείᾳ τε ἤσκητο ὡς καὶ κ. τ. λ.* [inde Suidas *s. v. Κλαύδιος*] 14—665, 6 = Joann. Antioch. fr. 85 M. (v. 10—19).

[Xiphilinus]

δὲ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. οὗτος τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκηται κ. τ. λ.

[Zonaras]

ἔτος πεντηκοστόν. ἐγένετο δὲ τὴν μὲν [add. AE, om. BCc] *ψυχὴν οὐ φαῦλος, ἀλλὰ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκητο κ. τ. λ.*

Xiphilinus more suo Dionem ad verbum fere reddidit omissis tamen quibusdam quae ex Zonara inserui.

3 *ἐγένετο δὲ — φαῦλος* dedi ex exc. Val. Zon., *οὗτος τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος ἐγένετο* Xiph. *ἀλλὰ ἀεὶ καὶ*] rursus incipit codex M, cf. ad 59, 25, 1 *ἀεὶ*] non habent exc. Val. Xiph. Zon. Joann. Antioch. recte fortasse 13 *αἱ γυναῖκες*] cf. 57, 15, 4 *νομίζουσιν, ἔστιν ὅτε*] *νομίζουσιν ἔστιν ὅτε*, Bk. iniuria, cf. 57, 15, 4 et 17, 6.

ραφεὶς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλεῖον τῆς ἀληθείας εὐήθειαν προσποιησάμενος, ὅπερ που καὶ αὐτὸς ἐν τῇ βουλῇ ὡμολόγησε, καὶ πολὺν μὲν χρόνον τῇ τήθῃ τῇ Ἀντωνίᾳ πολὺν δὲ καὶ τῇ μητρὶ Ἀντωνίᾳ τοῖς τ' ἀπελευθέροις συνδιαιτηθείς, καὶ προσέτι καὶ ἐν Xiph. 174, 19—21
συνουσίαις γυναικῶν πλείοσι γενόμενος, οὐδὲν ἐλευθεροπρεπὲς κέκτητο, ἀλλὰ καίπερ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἁπάντων καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν κρατῶν ἐδεδούλωτο. ἐπετίθεντο δ' αὐτῷ ἔν τε τοῖς Xiph. 174, 21—32
ποτοῖς μάλιστα καὶ ἐν ταῖς μίξεσι· πάνυ γὰρ ἀπλήστως ἀμφο- 6
τέροις σφίσι προσέκειτο, καὶ ἦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εὐαλωτότατος. πρὸς δὲ καὶ δειλίαν εἶχεν, ὑφ' ἧς πολλάκις ἐκπληττόμενος οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἐξελογίζετο. καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦτο προσλαμβάνοντες οὐκ ἐλάχιστα κατειργάζοντο· [καὶ] ἐκεῖνόν τε γὰρ ἐκ- 7
φοβοῦντες ἐξεκαρποῦντο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοσοῦτον δέος ἐνέβαλλον ὥσθ', ἵνα συλλαβὼν εἴπω, πολλοὶ | ἐπὶ δεῖπνον ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ M 242v
ὑπό τε τοῦ Κλαυδίου καὶ ὑπ' αὐτῶν καλούμενοι τὸν μὲν ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι παρίεντο, πρὸς δὲ ἐκείνους ἐφοίτων.

τοιοῦτος οὖν δή τις, ὥς γε συνελόντι εἰπεῖν, ὢν οὐκ ὀλίγα καὶ 3 cf. Xiph. 175, 1—2
δεόντως ἔπραττεν, ὁσάκις ἔξω τε τῶν προειρημένων παθῶν ἐγίγνετο καὶ ἑαυτοῦ ἐκράτει. λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὧν ἐποίησε.

τὰ μὲν ψηφισθέντα οἱ εὐθὺς πάντα, πλὴν τῆς τοῦ πατρὸς 2
ἐπωνυμίας, ἐδέξατο (ταύτην γὰρ μετὰ ταῦτα προσέθετο), οὐ μέντοι καὶ παραυτίκα ἀλλ' ὀψὲ καὶ τριακοστῇ ἡμέρᾳ ἐς τὴν βουλὴν ἐσῆλθε. τόν τε γὰρ Γάιον οὕτως ὁρῶν ἀπολωλότα, καὶ πυνθανόμενός τινας ὡς καὶ βελτίονας ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν ὑπ' αὐτῆς προβεβλῆσθαι, οὐκ ἐθάρσει, ἀλλὰ τά τε ἄλλα ἀκριβῶς ἐφυλάττετο, καὶ πάντας 3
τοὺς προσιόντας οἱ καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἐρευνᾶσθαι ἐποίει μή τι ξιφίδιον ἔχωσιν, ἔν τε τοῖς συμποσίοις πάντως τινὰς στρατιώτας

9 μὴν (pro ἦν)   12 τε om.   14 ἵνα om.   15 τοῦ om.   ὸν μὲν — τι bis (sed alterum inductum)]

17—19 = Zon. 11, 8 p. 460, 19—461, 1 B. (p. 24, 27—29 D.)   21—666, 3 > on. 11, 8 p. 461, 1—8 B. (p. 24, 29—25, 8 D.)

7—11 = Joann. Antioch. fr. 85 M. (v. 19—24)   12. 13 = Joann. Antioch. . 85 M. (v. 24. 25)   17—19 = Joann. Antioch. fr. 85 M. (v. 25—27).

25—666, 2: *Exc. Salm.* n. 87 Muell. p. 395, 17—19 Cram., Const. Man. 2011—2015, *Synops. chron.* ed. Sathas p. 28, 19—21, Leo p. 279, 15—18 Cram., dr. 1 p. 346, 14—18, cod. Paris. 1712 f. 76v.

1 τραφεὶς cod. Peir. Xiph. Zon. Joann. Antioch., στραφεὶς M   3 τῇ nte Ἀντωνίᾳ) om. Zon. Joann. Antioch.   Ἀντωνίᾳ] ⟨τῇ⟩ Ἀντωνίᾳ Dind., quo us non videtur   12 [καὶ] exp. Bk.   20 τοῦ πατρὸς] cf. ad 53, 18, 3

συνόντας εἶχε. καὶ τοῦτο μὲν ἐξ ἐκείνου καταδειχθὲν καὶ δεῦρο
ἀεὶ γίγνεται, ἡ δὲ δὴ ἔρευνα ἡ διὰ πάντων ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ
Xiph. 175, 4 2. 3 ἐπαύσατο. τὸν μὲν οὖν Χαιρέαν καί τινας ἄλλους, καίπερ πάνυ
ἐπὶ τῷ τοῦ Γαΐου θανάτῳ ἡσθείς, ὅμως ἀπέκτεινεν· οὐ γὰρ ὅτι
τὴν ἀρχὴν διὰ τὴν ἐκείνου πρᾶξιν εἰλήφει χάριν αὐτῷ ᾔδει, ἀλλ'
Xiph. 175, 8–6 ὅτι ἐτόλμησεν αὐτοκράτορα ἀποσφάξαι ἐδυσχέραινεν, πόρρωθεν τι
καθ' ἑαυτὸν ἐς ἀσφάλειαν προορώμενος. ἔπραξε δὲ τοῦτο οὐχ ὡς
5 καὶ τῷ Γαΐῳ τιμωρῶν, ἀλλ' ὡς ἑαυτῷ ἐπιβουλεύσαντα αὐτὸν λα-
βών. καὶ ὁ Σαβῖνος ἑκὼν ἐπαπέθανε, μὴ ἀξιώσας κολασθέντος
αὐτοῦ περιεῖναι. τοῖς γε μὴν ἄλλοις, οἳ τὴν δημοκρατίαν ἐκφα-
νῶς ἐσπούδασαν ἢ καὶ ἐπίδοξοι λήψεσθαι τὸ κράτος ἐγένοντο
οὐχ ὅσον οὐκ ἐμνησικάκησεν, ἀλλὰ καὶ τιμὰς καὶ ἀρχὰς ἔδωκεν·
ἐκδηλότατα γὰρ καὶ ἐν τοῖς πάντων πώποτε οὐ τῷ λόγῳ μόνον
τὴν ἄδειάν σφισι, κατὰ τὸν τῶν Ἀθηναίων ζῆλον ὡς ἔλεγεν, ὑπέ-
M 243r 6 σχετο, ἀλλὰ καὶ τῷ ἔργῳ παρέσχε. | τό τε ἔγκλημα τῆς ἀσεβείας
ὁμοίως οὐκ ἐν τοῖς γράμμασι μόνοις ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν
ἔπαυσε, καὶ οὐδένα διὰ τοιοῦτό τι οὔτ' ἐπὶ τοῖς προτέροις οὔτ'
7 ἐπὶ τοῖς ἔπειτα ἐκόλασε. τούς γε μὴν ἀδικήσαντάς τι ἢ καὶ προ-
πηλακίσαντας αὐτὸν ἰδιώτην ὄντα (πολλοὶ δὲ ταῦτα ἄλλως τε ὡς
μηδενὸς λόγου ἄξιον, καὶ οἱ μὲν τῷ Τιβερίῳ οἱ δὲ τῷ Γαΐῳ χαρι-
ζόμενοι, ἐπεποιήκεσαν) πλαστῷ μὲν ἐγκλήματι οὐδενὶ μετῄει, εἰ
μέντοι τι ἄλλο κακουργοῦντας εὕρισκε, καὶ δι' ἐκεῖνα ἐτιμωρεῖτο.
4 τά τε τέλη τὰ ἐπὶ τοῦ Γαΐου ἐσαχθέντα, καὶ τἆλλα ὅσα ἐπηγορίαν
τινὰ τῶν πραχθέντων ὑπ' αὐτοῦ εἶχε, κατέλυσε μέν, οὐκ ἀθρόα δέ,
ἀλλ' ὡς ἑκάστῳ πῃ προσέτυχε. καὶ τοὺς ἐκπεσόντας ἀδίκως ὑπ'
αὐτοῦ, τούς τε ἄλλους καὶ τὰς ἀδελφάς, τήν τε Ἀγριππῖναν καὶ τὴν
2 Ἰουλίαν, καταγαγὼν τὰς οὐσίας σφίσιν ἀπέδωκεν. τῶν τε ἐκ τοῦ
οἰκήματος (πλεῖστοι δὲ ἐδέδεντο) τοὺς μὲν ἐπ' ἀσεβείᾳ τοιούτοις
τέ τισιν ἑτέροις ἐγκλήμασιν ἐμπεπτωκότας ἀπήλλαξε, τοὺς δ'

3—10 > Zon. 11, 8 p. 461, 9—12 B. (p. 25, 9—12 D.) 25—667, 2 > Zon. 11, 8 p. 461, 12—16 B. (p. 25, 13—18 D.)

3—6 = Joann. Antioch. fr. 86 M. [πρῶτα μὲν τῆς πόλεως ἐξέβαλεν, ἔπειτα καὶ ἐδολοφόνησεν de suo Antiochenus, non ita Xiph. Zon., cf. quoque Jos. *ant.* 19, 4, 5]

2 ἐπὶ Rk., διὰ M Zon. Οὐεσπασιανοῦ R. St., οὐεσπεσιανοῦ M 9 ἐπαπέθανε Dind., ἀπέθανε M Zon., συναπέθανε libr. Lb 13 καὶ ἐν τοῖς πάντων πώποτε] mihi sanum videtur, dictum ad exemplum locutionum ubi ad ἐν τοῖς superlativus adiectivi vel adverbii additur, cf. quoque Plat. *Symp.* p. 173 B., locum varie tentarunt editores 27 Ἰουλίαν] cf. ad 59, 22, 6.

τως ἀδικοῦντας ἐκόλασε. σφόδρα γὰρ ἀκριβῶς σφας ἐξήτασεν,
ως μήθ' οἱ κακουργήσαντές τι διὰ τοὺς συκοφαντουμένους ἀφε-
ῶσι, μήθ' οὗτοι δι' ἐκείνους παραπόλωνται. καὶ καθ' ἑκάστην 3
ὡς εἰπεῖν ἡμέραν, ἤτοι μετὰ πάσης τῆς γερουσίας ἢ καὶ ἰδίᾳ,
μὲν πλεῖστον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἤδη δὲ καὶ ἄλλοθι, ἐπὶ βήματος
ίκαζε· καὶ γὰρ τὸ κατὰ τοὺς συνέδρους, ἐκλειφθὲν ἐξ οὗ ὁ Τι-
ριος ἐς τὴν νῆσον ἐξεχώρησεν, ἀνενεώσατο. πολλάκις δὲ καὶ τοῖς 4
άτοις τοῖς τε στρατηγοῖς, καὶ μάλιστα τοῖς τὴν διοίκησιν ἔχουσι,
νεξητάζετο, καὶ ὀλίγα παντελῶς τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις ἐπέ-
επε. τά τε φάρμακα ἃ πολλὰ ἐν τοῦ Γαΐου εὑρέθη, καὶ τὰ 5
βλία τὰ τοῦ Πρωτογένους, ὃν καὶ ἀπέκτεινε, τά τε γράμματα ἃ
λάσσετο μὲν ὁ Γάιος κεκαυκέναι εὑρέθη δὲ ἐν τῷ βασιλικῷ ὄν-
α, τοῖς τε βουλευταῖς ἐπέδειξε, καὶ ἔδωκε καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις
ῖς τε γράψασιν αὐτὰ καὶ καθ' ὧν ἐγέγραπτο | ἀναγνῶναι, καὶ M 243v
τὰ τοῦτο κατέφλεξε. τῆς τε γερουσίας ἀτιμῶσαι τὸν Γάιον ἐθε-
σάσης ψηφισθῆναι μὲν αὐτὸς ἐκώλυσεν, ἰδίᾳ δὲ τὰς εἰκόνας
τοῦ νυκτὸς ἁπάσας ἠφάνισε. καὶ διὰ ταῦτα τὸ μὲν ὄνομα αὐ- 6
οῦ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν αὐτοκρατόρων ὧν μνήμην ἐπί
τοῖς ὅρκοις καὶ ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς ποιούμεθα, ὥσπερ οὐδὲ τὸ
ῦ Τιβερίου, οὐ μέντοι καὶ ἐκ δόγματος ἀτιμίαν οὐδέτερός σφων
φλε.

τὰ μὲν δὴ οὖν ὑπό τε τοῦ Γαΐου καὶ ὑφ' ἑτέρων δι' ἐκεῖνον 5
κ ὀρθῶς γενόμενα ἀνέτρεψε, τῷ δὲ δὴ Δρούσῳ τῷ πατρὶ τῇ τε
ντωνίᾳ τῇ μητρὶ ἱπποδρομίας ἐς τὰ γενέσια ἔδωκε, τὰς πανηγύ-
ις τὰς ἐς ταὐτὸν αὐταῖς συμβαινούσας μεταθεὶς ἐς ἑτέρας ἡμέ-
ας, ὅπως μὴ ἅμα ποιῶνται. τήν τε τήθην τὴν Λιουίαν οὐ μόνον 2
πίων ἀγῶσιν ἐτίμησεν ἀλλὰ καὶ ἀπηθανάτισεν, ἄγαλμά τέ τι αὐ-
ς ἐν τῷ Αὐγουστείῳ ἱδρύσας καὶ τὰς θυσίας ταῖς ἀειπαρθένοις
οποιεῖν προστάξας, ταῖς τε γυναιξὶν ὅρκον τὸ ὄνομα αὐτῆς
οιεῖσθαι κελεύσας. οὕτω δὲ δὴ τοὺς πατέρας ἀποσεμνύνας αὐτὸς 3
δὲν ἔξω τῶν ὀνομάτων τῶν ἐς τὴν ἀρχὴν φερόντων ἐδέξατο· ἐν
ρ δὴ τῇ τοῦ Αὐγούστου νουμηνίᾳ, ἐν ᾗ ἐγεγέννητο, ἠγωνίζοντο
ν ἵπποι, οὐ δι' ἐκεῖνον δὲ ἀλλ' ὅτι ὁ τοῦ Ἄρεως ναὸς ἐν ταύτῃ

10—17 = Zon. 11, 8 p. 461, 16—24 B. (p. 25, 19—27 D.) 22. 23 = Zon. , 8 p. 461, 24—462, 1 B. (p. 25, 27—29 D.)

10 ἐν τοῦ] ἐν τοῖς τοῦ Reim. ex Zon. frustra, frequentissima est ellipsis ίας 16 αὐτὸς] αὐτοὺς Dind. (typ. err.?), τοῦτο αὐτὸς Zon. 20 οὐδέ- ρός R. St., οὐδετέροις M 24 ἱπποδρομίας revocavi ex M, ἱπποδρο- ῶν Bk. 34 Ἄρεως reduxi ex M, Ἄρεος Bk., cf. ad 41, 14, 3 et ad 53, 27, 2.

4 καθιέρωτο καὶ διὰ τοῦτο ἐτησίοις ἀγῶσιν ἐτετίμητο. ἔν τε ο τούτοις ἐμετρίαζε, καὶ προσαπηγόρευσε μήτε προσκυνεῖν τινα αὐτ μήτε θυσίαν οἱ μηδεμίαν ποιεῖν. τά τε ἐπιβοήματα τὰ πολλὰ κ ὑπέρογκα ἔπαυσε· καὶ εἰκόνα μίαν, καὶ ταύτην ἀργυρᾶν, ἀνδριά τας τε δύο χαλκοῦ τε καὶ λίθου ψηφισθέντας αὐτῷ τὰ πρῶ
5 ἔλαβε. μάταια γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀναλώματα εἶναι, κ προσέτι πολλὴν μὲν ζημίαν πολὺν δὲ καὶ ὄχλον τῇ γε πόλει παρ χειν ἔλεγε· πάντες μὲν γὰρ οἱ ναοὶ πάντα δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἔργ καὶ ἀνδριάντων καὶ ἀναθημάτων ἐπεπλήρωτο, ὥστε καὶ περὶ ἐκε
M 244r 6 νων βουλεύσεσθαι ἔφη ἃ | χρὴ πρᾶξαι. τοῖς τε στρατηγοῖς το ἀγῶνας τοὺς ὁπλομαχικοὺς ἀπηγόρευσε μὴ ποιεῖν, καὶ εἰ δή τ ἄλλος αὐτοὺς ὁπουδήποτε ἐπιτελοίη, ἀλλὰ μήτι γε ὡς καὶ ὑπὲ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας γιγνομένων σφῶν ἢ γράφεσθαι ἢ καὶ λέγεσθ ἐκέλευσε. καὶ οὕτω γε πάντα ταῦτα κρίσει καὶ οὐκ ἐπιτηδεύσ
7 ἔπραττεν ὥστε καὶ ἄλλα ὁμοίως ἔνεμε. τὰς γοῦν θυγατέρας τῷ ἔτει τούτῳ τὴν μὲν ἐγγυήσας Λουκίῳ Ἰουνίῳ Σιλανῷ τὴν ἐκδοὺς Γναίῳ Πομπηίῳ Μάγνῳ οὐδὲν ἐξαίρετον ἔπραξεν, ἀλλ καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐδίκασε καὶ ἡ βουλὴ ἠθροίσθ
8 τούς τε γαμβροὺς τότε τε ἐν τοῖς εἴκοσιν ἀνδράσιν ἄρξαι καὶ μετ τοῦτο πολιαρχῆσαι ἐν ταῖς ἀνοχαῖς ἐκέλευσεν ὀψέ τέ ποτε πέν ἔτεσι θᾶσσον τὰς ἄλλας ἀρχὰς αἰτῆσαί σφισιν ἐπέτρεψε. τοῦτο δὲ δὴ τοῦ Πομπηίου ὁ Γάιος τὴν τοῦ Μάγνου ἐπίκλησιν περιέκοψε
9 ὀλίγου μὲν γὰρ καὶ ἀπέσφαξεν αὐτὸν ὅτι οὕτως ὠνομάζετο· ἀλλ τοῦτο μὲν καταφρονήσας ὡς καὶ παιδίου ἔτ' αὐτοῦ ὄντος οὐ ἐποίησε, τὴν δὲ δὴ πρόσρησιν κατέλυσεν, εἰπὼν μὴ εἶναί οἱ ἀσφα λὲς Μάγνον τινὰ προσαγορεύεσθαι. ὁ γε μὴν Κλαύδιος καὶ ἐκεῖν αὐτῷ τὸ πρόσρημα ἀπέδωκε καὶ τὴν θυγατέρα προσσυνῴκισε.

6 ταῦτά τε οὖν ἐπιεικῶς ἔπραττε, καὶ τῶν ὑπάτων ἐν τῷ συνε δρίῳ καταβάντων ποτὲ ἀπὸ τῶν δίφρων ἵνα διαλεχθῶσιν αὐτῷ προσεξανέστη τε καὶ ἀντιπροσῆλθέ σφισιν, ἐπεὶ ἔν γε τῇ Νέᾳ πόλ
2 καὶ παντάπασιν ἰδιωτικῶς ἔζη· τά τε γὰρ ἄλλα ἑλληνικῶς καὶ αὐ τὸς καὶ οἱ συνόντες οἱ διῃτᾶτο, καὶ ἐν μὲν ταῖς τῆς μουσικῆς θε

2—6 > Zon. 11, 8 p. 462, 1. 2 B. (p. 25, 29—31 D.) 14. 15 = Zon. 11, p. 462, 3. 4 B. (p. 25, 31—26, 1 D.) 15—18 = Zon. 11, 8 p. 462, 4—7 B. (p. 2 1—5 D.) 27—32 = Zon. 11, 8 p. 462, 7—11 B. (p. 26, 5—10 D.)

---

6 ἔλαβε] ἔλαβε ⟨μετὰ τοῦτο δ' ἀπεώσατο⟩ Rk., quo opus non est 7 γε R. St., τε M 10 βουλεύσεσθαι R. St., βουλεύσασθαι M μήτι Dind μήτοι M 26 ἐκεῖνο R. St., ἐκείνωι M 30 προσεξανέστη] προεξανέστ Reim., quod non displicet, latinum *adsurgere* confert St. Νέᾳ πόλει Bk νεαπολει M, cf. ad 48, 48, 6.

…ας ἱμάτιον καὶ κρηπῖδας, ἐν δὲ δὴ τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι πορφυρίδα
…ὶ στέφανον χρυσοῦν ἐλάμβανε. καὶ μέντοι καὶ περὶ τὰ χρήματα 3 cf. Xiph. 175
…μασιὸς ἐγένετο. ἀπηγόρευσε μὲν γὰρ ἀργύριόν ⟨οἱ⟩, ὅπερ ἐπί τε
…ῦ Αὐγούστου καὶ ἐπὶ τοῦ Γαΐου ἐγίγνετο, προσφέρειν, ἀπεῖπε δὲ
…δὲ κληρονόμον αὐτόν, ὅστις ἂν συγγενεῖς ὁπωσουνδήποτε αὐτὸς
…ῃ⟩ καταλείπειν. ⟨καὶ⟩ | τῶν προδημευθέντων ἐπί τε τοῦ Τιβε- M 241r
…ν καὶ ἐπὶ τοῦ Γαΐου τὰ μὲν αὐτοῖς τοῖς ἔτι περιοῦσι τὰ δὲ
…ῖς τέκνοις αὐτῶν ἀπέδωκεν. εἰθισμένου τε, εἰ καὶ ὁτιοῦν περὶ 4
…ς πανηγύρεις ἔξω τοῦ νενομισμένου πραχθείη, αὖθις αὐτάς, κα-
…περ εἴρηταί μοι, γίγνεσθαι, καὶ πολλάκις τοῦτον καὶ τρίτον καὶ
…αρτον πέμπτον τε, καὶ δέκατον ἔστιν ὅτε, τὸ μέν τι κατὰ τύχην
… δὲ δὴ πλεῖστον ἐκ παρασκευῆς τῶν ὠφελουμένων ἀπ' αὐτοῦ,
…μβαίνοντος, νόμῳ μὲν ἔταξε μίαν ἡμέραν τοὺς ἀγῶνας τῶν ἵπ- 5
…ν δεύτερον γίγνεσθαι, ἔργῳ δὲ καὶ τοῦτο ὡς πλήθει ἐπέσχεν·
…δὲν γάρ τι ῥᾳδίως, ἅτε μηδὲν μέγα ἀποκερδαίνοντες, οἱ τεχνῖ-
…οι αὐτὸ ἐπλημμέλουν. τούς τε Ἰουδαίους πλεονάσαντας αὖθις, 6
…τε χαλεπῶς ἂν ἄνευ ταραχῆς ὑπὸ τοῦ ὄχλου σφῶν τῆς πόλεως
…χθῆναι, οὐκ ἐξήλασε μέν, τῷ δὲ δὴ πατρίῳ βίῳ χρωμένους ἐκέ-
…σε μὴ συναθροίζεσθαι. τάς τε ἑταιρείας ἐπαναχθείσας ὑπὸ cf. Xiph. 175, 8–11
… Γαΐου διέλυσε. καὶ ὁρῶν μηδὲν ὄφελος ὂν ἀπαγορεύεσθαί 7
…α τῷ πλήθει μὴ ποιεῖν, ἂν μὴ καὶ ὁ καθ' ἡμέραν αὐτῶν βίος
…αρρυθμισθῇ, τά τε καπηλεῖα ἐς ἃ συνιόντες ἔπινον κατέλυσε, Xiph. 175, 11–14
… προσέταξε μήτε κρέας που ἑφθὸν μήθ' ὕδωρ θερμὸν πιπρά-
…εσθαι, καί τινας ἐπὶ τούτῳ μὴ πειθαρχήσαντας ἐκόλασεν. ἀπέ- 8
…ψε μὲν οὖν καὶ ταῖς πόλεσι τοὺς ἀνδριάντας οὓς ὁ Γάιος ἐξ αὐτῶν
…ετεπέπεμπτο, ἀπέδωκε δὲ καὶ τοῖς Διοσκόροις τὸν νεὼν τῷ τε
…μπηίῳ τὴν τοῦ θεάτρου μνήμην· καὶ αὐτῷ καὶ τὸ τοῦ Τιβερίου
…ομα ἐν τῇ σκηνῇ προσθεὶς ἔγραψεν, ἐπειδὴ καυθεῖσαν αὐτὴν

2—8 > Zon. 11, 8 p. 462, 12—17 B. (p. 26, 11—17 D.)

3 ⟨οἱ⟩ ins. Bk., cf. 54, 35, 2. 3; 57, 8, 6; 59, 24, 4, αὐτῷ προσφέρεσθαι Zo… 5 αὐτὸς ⟨ἔχῃ⟩ καταλείπειν ⟨καὶ⟩ scripsi collato Zonara, qui totum …um ita reddidit: ἀπεῖπε δὲ μηδὲ κληρονόμος παρά τινος συγγενεῖς ἔχοντος …αλιμπάνεσθαι. καὶ κ. τ. λ., αὐτῷ καταλείπειν M, κέκτηται καταλείπειν R…St., αὐτῷ . . . . . καταλείπειν . . . . . Dind. 6 προδημευθέντων Dind., …Zon., προμυθευθέντων M, προσυληθέντων R. St. 8 εἰθισμένου τε Canter …nd. 3, 21, οἷς μὲν οὔτε M, εἰθισμένον τε v. Herw. (litt.) coll. § 9 ψηφισθὲν 9 …ραχθείη Leuncl., πραχθὲν M 10 τοῦτον Leuncl., τοῦτο M 15 γάρ …τι γάρ ἔτι Bk. recte fortasse, cf. tamen 46, 56, 4; 47, 7, 2 26 μετεπέπεμπτο …it M Διοσκόροις Bk., διοσκούροις M, cf. ad 59, 28, 5 et ad 38, 6, 2 …προσθεὶς ἔγραψεν] an προσθεὶς ἐπέγραψε vel προσεπέγραψε?

9 *ἀνῳκοδομήκει. τὸ γὰρ ἑαυτοῦ ἐκείνῃ μέν, οὐχ ὅτι κατεσκεύασεν
ἀλλ᾽ ὅτι καὶ καθιέρωσεν αὐτήν, ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ ἐνεκόλαψεν. οὐ
μὴν οὐδὲ τῇ στολῇ τῇ ἐπινικίῳ παρὰ πᾶσαν τὴν πανήγυριν, καί-
τοι ψηφισθέν, ἐχρήσατο, ἀλλ᾽ ἔθυσεν ἐν αὐτῇ μόνον, τὰ δὲ ἄλλα
7 ἐν τῷ περιπορφύρῳ ἱματίῳ διῴκησεν. ἐσήγαγε δὲ ἐς τὴν ὀρχή-
M 246r στραν ἄλλους τε καὶ ἱππέας καὶ γυναῖκας τῶν ὁμοίων, οἵπερ που
καὶ ἐπὶ τοῦ Γαΐου τοῦτο ποιεῖν εἰώθεσαν, οὐχ ὅτι καὶ ἔχαιρέ
σφισιν, ἀλλ᾽ ἐς ἔλεγχον τῶν γεγονότων· αὖθις γοῦν οὐδεὶς αὐτῶν
2 ἐν τῇ σκηνῇ ἐπί γε τοῦ Κλαυδίου ἐξητάσθη. τήν τε πυρρίχην
ἣν οἱ παῖδες οἱ ὑπὸ τοῦ Γαΐου μεταπεμφθέντες ἤσκουν, ἐκεῖνοι
μὲν ἅπαξ ὠρχήσαντο, καὶ ἐπὶ τούτῳ πολιτείᾳ τιμηθέντες ἀπε-
3 πέμφθησαν, ἄλλοι δὲ αὖθις ἐκ τῆς θεραπείας ἐπεδείχθησαν. ἐν
μὲν δὴ τῷ θεάτρῳ ταῦτ᾽ ἐγένετο, ἐν δὲ τῷ ἱπποδρόμῳ κάμηλοί
τε ἅπαξ καὶ ἵπποι δωδεκάκις ἠγωνίσαντο, ἄρκτοι τε τριακόσιαι καὶ
Λιβυκὰ θηρία ἴσα αὐταῖς ἐσφάγη. καὶ ἑώρων μέν που πρότερον
ἐν αὐτῷ ἰδίᾳ καὶ κατὰ σφᾶς ὡς ἕκαστοι, τό τε βουλεῦον καὶ τὸ
ἱππεῦον καὶ ὁ ὅμιλος, ἀφ᾽ οὗπερ τοῦτ᾽ ἐνομίσθη, οὐ μέντοι καὶ
4 τεταγμένα σφίσι χωρία ἀπεδέδεικτο· ἀλλὰ τότε ὁ Κλαύδιος τήν
τε ἕδραν τὴν νῦν οὖσαν τοῖς βουλευταῖς ἀπέκρινε, καὶ προσέτι
τοῖς ἐθέλουσί σφων ἑτέρωθί που καὶ ἔν γε ἰδιωτικῇ ἐσθῆτι θεά-
σασθαι ἐπέτρεψε. ποιήσας δὲ ταῦτα τήν τε γερουσίαν μετὰ τῶν
8 γυναικῶν καὶ τοὺς ἱππέας τάς τε φυλὰς εἱστίασε. καὶ μετὰ τοῦτο
τῷ τε Ἀντιόχῳ τὴν Κομμαγηνὴν ἀπέδωκεν (ὁ γὰρ Γάιος, καίπερ
αὐτός οἱ δοὺς αὐτήν, ἀφῄρητο), καὶ τὸν Μιθριδάτην τὸν Ἴβηρα,
ὃν ὁ Γάιος μεταπεμψάμενος ἐδεδέκει, οἴκαδε πρὸς ἀνάληψιν τῆς
2 ἀρχῆς ἀπέπεμψεν. ἄλλῳ τέ τινι Μιθριδάτῃ, τὸ γένος ἀπ᾽ ἐκεί-
νου τοῦ πάνυ ἔχοντι, τὸν Βόσπορον ἐχαρίσατο, καὶ τῷ Πολέμωνι
χώραν τινὰ ἀντ᾽ αὐτοῦ Κιλικίας ἀντέδωκε. τῷ γὰρ Ἀγρίππᾳ τῷ
Παλαιστίνῳ συμπράξαντί οἱ τὴν ἡγεμονίαν (ἔτυχε γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ
3 ὤν) τήν τε ἀρχὴν προσεπηύξησε καὶ τιμὰς ὑπατικὰς ἔνειμε. τῷ
τε ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἡρώδῃ τό τε στρατηγικὸν ἀξίωμα καὶ δυναστείαν
τινὰ ἔδωκε, καὶ ἔς τε τὸ συνέδριον ἐσελθεῖν σφισι καὶ χάριν οἱ
ἑλληνιστὶ γνῶναι ἐπέτρεψεν.
4 ταῦτα μὲν οὖν αὐτοῦ τε τοῦ Κλαυδίου ἔργα ἦν καὶ ὑφ᾽ ἁπάν-*

22—32 cf. Zon. 11, 8 p. 462, 17. 18 B. (p. 26, 17—19 D.) 34—671, 3 = Zon. 11, 8 p. 462, 18—21 B. (p. 26, 19—22 D.)

---

1 *ἀνῳκοδομήκει* reduxi ex M, *ἀπῳκοδομήκει* Bk. iniuria, cf. Thuc. 1, 134, 2; 7, 73, 1 2 *καὶ* del. Rk., recte ut videtur 4 *ἔθυσεν* Bk., *εὐθὺς* M 15 *πρότερον*] an ⟨*καὶ*⟩ *πρότερον*? 20 *καὶ* delendum censet Kuiper. (litt.)

των ἐπῃνεῖτο· ἐπράχθη δὲ καὶ ἄλλα | ἄττα τότε, οὐχ ὁμοιότροπα, M 245v ὑπό τε τῶν ἐξελευθέρων αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τῆς γυναικὸς Οὐαλερίας Μεσσαλίνης. αὕτη μὲν γὰρ τὴν Ἰουλίαν τὴν ἀδελφιδῆν αὐτοῦ, 5 ὀργισθεῖσά τε ἅμα ὅτι μήτε ἐτιμᾶτο ὑπ' αὐτῆς μήτε ἐκολακεύετο, καὶ ζηλοτυπήσασα ὅτι περικαλλής τε ἦν καὶ μόνη τῷ Κλαυδίῳ πολλάκις συνεγίγνετο, ἐξώρισεν, ἐγκλήματα αὐτῇ ἄλλα τε καὶ μοιχείας παρασκευάσασα, ἐφ' ᾗ καὶ ὁ Σενέκας ὁ Ἀνναῖος ἔφυγε, καὶ ὕστερόν γε οὐ πολλῷ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτήν. ἐκεῖνοι δὲ καὶ τὰς 6 τιμὰς αὐτὸν τὰς ἐπινικίους ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ Μαυριτανίᾳ πραχθεῖσι δέξασθαι ἔπεισαν, οὐχ ὅτι τι κατορθώσαντα, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἀρχῇ πω ὄντα ὅτε διεπολεμήθη. καίτοι καὶ τούτῳ τῷ ἔτει ὅ τε Γάλβας 7 ὁ Σουλπίκιος Χάττους ἐκράτησε, καὶ Πούπλιος Γαβίνιος Μαυρουσίους νικήσας τά τε ἄλλα εὐδοκίμησε, καὶ ἀετὸν στρατιωτικὸν ὃς μόνος ἔτι παρ' αὐτοῖς ἐκ τῆς Οὐάρου συμφορᾶς ἦν ἐκομίσατο, ὥς καὶ ἀληθὲς ὄνομα αὐτοκράτορος ἀπ' ἀμφοτέρων σφῶν τὸν Κλαύδιον λαβεῖν.

τῷ δὲ ἐχομένῳ οἱ αὐτοὶ αὖθις Μαῦροι πολεμήσαντες κατεστρά- 9 p. C. 42 φησαν. Σουητώνιος μὲν γὰρ Παυλῖνος, ἐκ τῶν ἐστρατηγηκότων ὤν, τὴν χώραν αὐτῶν μέχρι τοῦ Ἄτλαντος ἀντικατέδραμε, Γναῖος δὲ Ὁσίδιος Γέτας ἐκ τῶν ὁμοίων μετ' ἐκεῖνον στρατεύσας ἐπὶ τὸν Σάλαβον τὸν στρατηγόν σφων εὐθὺς ὥρμησε, καὶ ἐνίκησεν αὐτὸν καὶ ἅπαξ καὶ δεύτερον. ἐπειδή τε ἐκεῖνος, καταλιπών τινας πρὸς 2 τοῖς μεθορίοις εἴργειν τοὺς ἐπιδιώξοντας, πρὸς τὰ ψαμμώδη ἀπέφυγεν, ἐτόλμησεν ἐπισπέσθαι οἱ, καὶ ἀντικαταστήσας πρὸς τοὺς

3 *Ἰουλίαν*] cf. ad 59, 22, 6 7 *Σενέκας*] cf. ad 59, 19, 7 *Ἀνναῖος* scripsi, *ἄννιος* M, cf. ad 59, 19, 7 9 *Μαυριτανίᾳ*] cf. ad 43, 3, 1 12 *Χάττους*] *Μαυρουσίους* Bk. (vide mox), perperam omnino, cf. Suet. *Galb.* 6, Plut. *Galb.* 3, causa nulla est cur nomen corruptum putemus. — Ceterum cf. ad 54, 3, 2 *Πούπλιος*] *Αὖλος* scribendum esse vel a Dione scribi debuisse coll. C. I. L. 10, 4881 (cui titulo addendus C. I. L. 3 suppl. 6983) putat Borghesi *op.* , 43, diversos esse posse Publium et Aulum Gabinios merito observat Mommsen *ph. epigr.* 5 p. 41 *Γαβίνιος* Bk., *γαουίνιος* M, cf. ad 36, 23, 4 13 *Μαυρουσίους*] nomen Germani populi requiritur, *Μάρσους* Xyl. coll. Tac. *ann.* 2, 25, odem iure *Βρουκτέρους* conicias coll. Tac. *ann.* 1, 60, *Χερούσκους* Palmer., *Χάττους* Bk., vide supra, *Καύχους* Leuncl. coll. Suet. *Claud.* 24, propter uem locum Leunclavii coniectura standum videtur. vulgatam *παραδιόρθωσιν* utes cuiusdam qui propter sequentia *οἱ αὐτοὶ αὖθις Μαῦροι πολεμήσαντες κατεστράφησαν* hic quoque eos nominatos fuisse crederet, non intellegens haec d § 6 spectare, ignarus quoque Dionem Mauretaniae incolas *Μαύρους* vocare on *Μαυρουσίους*, cf. ad 43, 3, 1. — Idem iam Zangemeister, *Westdeutsche eitschr.* 1892 p. 312, 1 18 *Σουητώνιος* Reim. duce Xylandro qui *Σουητόνιος*, *σουηντόνιος* M, *σουτώνιος* 63, 1, 1 Xiph. (*σωυτώνιος* fortasse C).

ἐφεδρεύοντας μέρος τοῦ στρατοῦ προῄει, συσκευασάμενος ὕδωρ
3 ὅσον ἐνεδέχετο. ὡς δὲ τοῦτό τε ἐπέλειπε καὶ ἄλλο οὐχ εὑρίσκετο,
ἐν παντὶ κακοῦ ἐγένετο· οἱ μὲν γὰρ βάρβαροι ἄλλως τε ἐπὶ μακρό-
τατον πρὸς τὸ δίψος ὑπὸ τοῦ ἔθους ἀντέχοντες, καὶ πάντως τι
ὕδωρ ἐμπειρίᾳ τῶν χωρίων ποριζόμενοι, διεγίγνοντο, τοῖς δὲ δὴ
M 246r Ῥωμαίοις ἐκ τῶν ἐναντίων ἀδύνατον μὲν προχωρῆσαι χαλεπὸν δὲ
4 καὶ ὑποστρέψαι ἦν. ἀποροῦντα οὖν αὐτὸν ὅ τι χρὴ πρᾶξαι, ἀνέ-
πεισέ τις τῶν ἐπιχωρίων τῶν ἐνσπόνδων ἐπῳδαῖς τέ τισι καὶ μαγ-
γανείαις χρήσασθαι, λέγων πολλάκις σφίσιν ἐκ τοῦ τοιούτου πολὺ
ὕδωρ δεδόσθαι· καὶ αὐτῷ παραχρῆμα τοσοῦτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐρρύη ὥστε καὶ τὸ δίψος ἐξακέσασθαι καὶ τοὺς πολεμίους προσ-
5 καταπλῆξαι, νομίσαντας τὸ θεῖόν οἱ ἐπικουρεῖν. καὶ οἱ μὲν ἐκ
τούτου ἐθελονταί τε ὡμολόγησαν καὶ κατελύσαντο· πραχθέντων δὲ
τούτων ὁ Κλαύδιος διχῇ τοὺς Μαύρους τοὺς ὑπηκόους ἔνειμεν, ἔς
τε τὰ περὶ Τέγγιν καὶ ἐς τὰ περὶ Καισάρειαν, ἀφ' ὧνπερ καὶ ὀνο-
6 μάζονται, καὶ δύο ἄρχουσιν ἱππεῦσι προσέταξε. κἀν τῷ αὐτῷ
τούτῳ χρόνῳ καὶ τῆς Νουμιδίας τινὰ ἐπολεμήθη τε ὑπὸ τῶν
προσοίκων βαρβάρων, καὶ ἔπειτα κρατηθέντων αὐτῶν μάχαις
κατέστη.

10 ὑπάτευε δὲ ὁ Κλαύδιος μετὰ Γαΐου Λάργου, καὶ ἐκείνῳ μὲν
δι' ἔτους ἄρξαι ἐφῆκεν, αὐτὸς δὲ δύο μησὶ καὶ τότε τὴν ἀρχὴν
ἔσχε. καὶ περί τε τῶν τοῦ Αὐγούστου πράξεων τούς τε ἄλλους
ὥρκωσε καὶ αὐτὸς ἐπιστώθη (περὶ γὰρ τῶν ἑαυτοῦ οὐδενὶ τὸ πα-
ράπαν τοῦτο ποιῆσαι ἐπέτρεψε), καὶ ἐξιὼν ἐκ τῆς ἀρχῆς αὖθις
2 ὤμοσεν ὥσπερ οἱ ἄλλοι. καὶ ταῦτα μὲν ἀεὶ ὁσάκις ὑπάτευσεν ἐγέ-
νετο· τότε δὲ λόγους τινὰς ἐν τῇ νουμηνίᾳ τοῦ τε Αὐγούστου καὶ
τοῦ Τιβερίου κατὰ δόγμα ἀναγιγνωσκομένους, ὥστε καὶ μέχρι τῆς
ἑσπέρας τοὺς βουλευτὰς παρατείνεσθαι, ἔπαυσεν, ἀρκοῦν εἶναι φή-
3 σας ἐν ταῖς στήλαις αὐτοὺς ἐγγεγράφθαι. ἐπεί τέ τινες τῶν στρα-
τηγῶν τῶν τὴν διοίκησιν ἐγκεχειρισμένων αἰτίαν ἔλαβον, οὐκ ἐπ-
εξῆλθε μέν σφισι, πιπράσκουσι δέ τινα καὶ μισθοῦσιν ἐπιφοιτήσας
πάνθ' ὅσα ἐνόμιζε μὴ καλῶς γίγνεσθαι διώρθωσε· καὶ τοῦτο καὶ
4 αὖθις πολλάκις ἐποίησεν. ἀνωμάλως δὲ δὴ οἱ στρατηγοὶ ἀπεδεί-
κνυντο· καὶ γὰρ τεσσαρεσκαίδεκα καὶ ὀκτωκαίδεκα, διὰ μέσου τε,
ὥς που καὶ συνέπεσεν, ἐγίγνοντο. τοῦτό τε οὖν περὶ τὴν διοίκησιν
M 246v ἔπραξε, καὶ τρεῖς ἄνδρας τῶν ἐστρατηγηκότων πράκτορας τῶν τῷ
δημοσίῳ ὀφειλομένων κατέστησε, καὶ ῥαβδούχους καὶ τὴν ἄλλην

15 Τέγγιν] an Τίγγιν? cf. ad 48, 45, 2   17 Νουμιδίας] cf. ad 48, 21, 1
37—673, 1 ad v. ἄλλην — ἰσχυροῦ γενο | in marg. ση M.

ὑπηρεσίαν αὐτοῖς δούς. λιμοῦ τε ἰσχυροῦ γενομένου, οὐ μόνον τῆς **11** Xiph. 175, 11—176, 7
ἐν τῷ τότε παρόντι ἀφθονίας τῶν τροφῶν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐς πάντα
τὸν μετὰ ταῦτα αἰῶνα πρόνοιαν ἐποιήσατο. ἐπεσάκτου γὰρ παντὸς 2
ὡς εἰπεῖν τοῦ σίτου τοῖς Ῥωμαίοις ὄντος, ἡ χώρα ἡ πρὸς ταῖς τοῦ
Τιβέριδος ἐκβολαῖς, οὔτε κατάρσεις ἀσφαλεῖς οὔτε λιμένας ἐπιτη-
δείους ἔχουσα, ἀνωφελές σφισι τὸ κράτος τῆς θαλάσσης ἐποίει·
ἔξω τε γὰρ τῶν τῇ τε ὡραίᾳ ἐσκομισθέντων καὶ ἐς τὰς ἀποθήκας
ἀναχθέντων οὐδὲν τὴν χειμερινὴν ἐσεφοίτα, ἀλλ᾽ εἴ τις παρεκιν-
δύνευσε, κακῶς ἀπήλλασσε. τοῦτ᾽ οὖν συνιδὼν λιμένα τε κατα- 3
σκευάσαι ἐπεχείρησεν, οὐδ᾽ ἀπετράπη καίπερ τῶν ἀρχιτεκτόνων
εἰπόντων αὐτῷ, πυθομένῳ πόσον τὸ ἀνάλωμα ἔσοιτο, "ὅτι οὐ θέ-
λεις αὐτὸν ποιῆσαι"· οὕτως ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ δαπανήματος
ἀναχαιτισθῆναι αὐτόν, εἰ προπύθοιτο αὐτό, ἤλπισαν· ἀλλὰ καὶ ἐνε-
θυμήθη πρᾶγμα καὶ τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ τῆς
Ῥώμης ἄξιον καὶ ἐπετέλεσε. τοῦτο μὲν γὰρ ἐξορύξας τῆς ἠπείρου 4
χωρίον οὐ σμικρόν, τὸ πέριξ πᾶν ἐκρηπίδωσε καὶ τὴν θάλασσαν
ἐς αὐτὸ ἐσεδέξατο· τοῦτο δὲ ἐν αὐτῷ τῷ πελάγει χώματα ἑκατέ-
ρωθεν αὐτοῦ μεγάλα χώσας θάλασσαν ἐνταῦθα πολλὴν περιέβαλε,
καὶ νῆσον ἐν αὐτῇ πύργον τε ἐπ᾽ ἐκείνῃ φρυκτωρίαν ἔχοντα κατ-
εστήσατο. ὁ μὲν οὖν λιμὴν ὁ καὶ νῦν οὕτω κατά γε τὸ ἐπιχώριον 5
ὀνομαζόμενος ὑπ᾽ ἐκείνου τότε ἐποιήθη· τὴν δὲ δὴ λίμνην τὴν
Φουκίνην τὴν τῶν Μαρσῶν ἠθέλησε μὲν ἐς τὸν Λῖριν ἐξαγαγεῖν,
ὅπως ἥ τε χώρα ἡ περὶ αὐτὴν γεωργῆται καὶ ὁ ποταμὸς ναυσί-
πορος μᾶλλον γένηται, μάτην δὲ δὴ ἐδαπανήθη.

ἐνομοθέτησε μὲν οὖν καὶ ἄλλα τινά, ὧν οὐδεμία μοι ἄλλη 6
ἀνάγκη μνημονεῦσαί ἐστι, κατέδειξε δὲ καὶ τάδε, τούς τε κληρω-
τοὺς ἄρχοντας | πρὸ τῆς τοῦ Ἀπριλίου νουμηνίας, ἐπειδήπερ ἐπὶ M 247r
πολὺ ἐν τῷ ἄστει ἐνεχρόνιζον, ἀφορμᾶσθαι, καὶ τοὺς αἱρετοὺς μη-
δεμίαν οἱ χάριν ἐν τῷ συνεδρίῳ γιγνώσκειν, ὅπερ κατά τι ἔθος 7
ἐποίουν, εἰπὼν ὅτι "οὐχ οὗτοι ἐμοὶ χάριν ἔχειν ὀφείλουσιν ὥσπερ
ἐσπουδαρχηκότες, ἀλλ᾽ ἐγὼ τούτοις ὅτι μοι τὴν ἡγεμονίαν προθύ-
μως συνδιαφέρουσι· καὶ ἄν γε καὶ καλῶς ἄρξωσι, πολὺ μᾶλλον
αὐτοὺς ἐπαινέσω". τοῖς μὲν οὖν ὑπ᾽ ἀσθενείας βίου μὴ δυναμένοις 8

1—8. 9. 14. 15 = Zon. 11, 8 p. 462, 21—463, 6 B. (p. 26, 22—32 D.)

4 ταῖς R. St., τοῖς M 7 τε γὰρ] ita M ὡραίᾳ v. Herw. (litt.), ὥραι M Xiph., cf. ad 36, 20, 2 ubi itidem vulgatam mutatam oportuit, non satis defensam locutione ὥρᾳ ἔτους, cf. quoque 56, 7, 2 11 θέλεις] θελήσεις v. Herw. (litt.) 19 ἐν Bk., ἐπ᾽ M Xiph. 21 τότε ἐποιήθη Bk., τε ἐποιήθη M, ἐτελειώθη St. 22 Λῖριν] ita M 25 ἄλλη] ἄλλως Bk., recte ut videtur, exp. Dind.

βουλεύειν ἐφίει παρίεσθαι, ἔκ τε τῶν ἱππέων τινὰς ἐς τὰς δημαρχίας ἐσεδέχετο· τοὺς δ' ἄλλους καὶ πάνυ πάντας ἐπηνάγκαζεν ἐς τὸ βουλευτήριον, ὁσάκις ἂν ἐπαγγελθῇ σφισι, συμφοιτᾶν. καὶ ἐπὶ μὲν τούτῳ οὕτως ἰσχυρῶς τοῖς μὴ πειθαρχοῦσιν ἐπετίμα ὥστε
Exc. V. 216 12 *τινὰς ἑαυτοὺς ἀναχρήσασθαι, ἐς δὲ δὴ τὰ ἄλλα κοινὸς καὶ ἐπιεικὴς πρὸς αὐτοὺς ἦν, κάμνοντάς τε ἐπεσκέπτετο, καὶ ἑορτάζουσί*
2 *σφισι συνεγίγνετο. δημάρχου τέ τινος πληγὰς δούλῳ αὐτοῦ δημοσίᾳ δόντος αὐτὸν μὲν οὐδὲν κακὸν εἰργάσατο, τοὺς δ' ὑπηρέτας αὐτοῦ ἀφελόμενος ἔπειτα καὶ ἐκείνους οὐ πολλῷ ὕστερον ἀπέδωκε. δοῦλόν τε ἕτερον αὐτοῦ, ὅτι τινὰ τῶν ἐπιφανῶν ὕβρισεν, ἐς τὴν*
3 *ἀγορὰν πέμψας ἀπεμαστίγωσε. κἂν τῷ συνεδρίῳ αὐτὸς μὲν ἐξανίστατο, εἴ ποτε ἐπὶ πολὺ οἱ ἄλλοι εἱστήκεσαν· καθήμενος γάρ, ὥσπερ εἶπον, ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας πολλάκις ἀνεγίγνωσκέ τινα αἰτούμενος· Λουκίῳ δὲ δὴ Σύλλᾳ καὶ ἐς τὸ τῶν στρατηγῶν βάθρον, ὅτι μὴ δυνηθείς ποτε ὑπὸ γήρως ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἕδρας ἐπακοῦσαί*
Exc. V. 217 4 *τινα ἀνέστη, καθίζεσθαι ἐπέτρεψεν. ἔν τε τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ αὐτοκράτωρ τῷ προτέρῳ ἔτει ἀπεδείχθη, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἐξαίρετον ἔπραξε, πλὴν ὅτι τοῖς δορυφόροις πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς ἔδωκε, καὶ τοῦτο ἔπειτα κατ' ἔτος ἐποίησε· τῶν μέντοι στρατηγῶν τινες ἐθελονταὶ καὶ ἀπ' οὐδενὸς ψηφίσματος ἐκείνην τε τὴν ἡμέραν καὶ*
5 *τὰ γενέθλια τὰ τῆς Μεσσαλίνης δημοσίᾳ ἐτίμων. οὐ γάρ που καὶ*
M 217r *πάντες αὐτὰ ἐποίουν, ἀλλ' ὅσοι ἐβούλοντο· τοσαύτην ἄδειαν εἶχον. οὕτω τε ὡς ἀληθῶς ἐς πάντα τὰ τοιαῦτα ἐμετρίαζεν ὥστε γεννη-*
Exc. V. 218 *θέντος αὐτῷ υἱέως, ὃς τότε μὲν Κλαύδιος Τιβέριος Γερμανικὸς ὕστερον δὲ καὶ Βρεττανικὸς ἐπωνομάσθη, οὔτ' ἄλλο τι ἐπιφανὲς ἔπραξεν οὔτ' Αὔγουστον αὐτὸν ἢ τήν γε Μεσσαλῖναν Αὔγουσταν ἐπικληθῆναι ἐφῆκεν.*

5—16 = Exc. Val. 216: ὅτι ὁ Κλαύδιος κοινὸς καὶ ἐπιεικὴς ἦν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κάμνοντας ἐπεσκέπτετο — ἐπέτρεψεν. [V. L. vide infra. praeterea: 10 αὐτοῦ 11 ἀπεμαστίγωσεν | καὶ fol. 125r 13 ὥσπερ εἶπον om.]

16—18 = Exc. Val. 217: ὅτι καὶ τὴν ἡμέραν ἐν — ἔπραξεν [V. L. 17 τῷ προτέρῳ ἔτει et αὐτὸς μὲν om.]

23—27 = Exc. Val. 218: ὅτι γεννηθέντος — ἐφῆκεν. [V. L. 24 αὐτοῦ υἱέος 26 γε om. μεσσαλίαν.]

23—27 = Zon. 11, 8 p. 463, 6—10 B. (p. 26, 32—27, 4 D.)

7 *δούλῳ αὐτοῦ δημοσίᾳ δόντος* scripsi ex M cod. Peir., *δημοσίᾳ δούλῳ αὐτοῦ δόντος* R. St., *δούλῳ αὐτοῦ δόντος δημοσίᾳ* Dind. *αὐτοῦ* M, *αὐτοῦ* cod. Peir. 11 *κἂν* Leuncl. (*καὶ ἐν*), *καὶ* M cod. Peir. 12 *εἱστήκεσαν* St., *ἱστήκεσαν* M cod. Peir. 18 *πέντε*] an ⟨*κατὰ*⟩ *πέντε*? 26 *αὐτὸν*] *αὐτὸν* Bk. (cum Zon.) iniuria, cf. quoque c. 3, 2.

ἐτίθει μὲν οὖν συνεχῶς μονομαχίας ἀγῶνας· πάνυ γὰρ σφισιν 13 Xiph. 176, 7. 8
ἔχαιρεν, ὥστε καὶ αἰτίαν ἐπὶ τούτῳ σχεῖν· ἀπώλλυντο δὲ θηρία Exc. V. 219
μὲν ἐλάχιστα ἄνθρωποι δὲ πολλοί, οἱ μὲν ἀλλήλοις μαχόμενοι οἱ
δὲ καὶ ὑπ᾿ ἐκείνων ἀναλούμενοι. τοὺς γὰρ δούλους τούς ⟨τ᾿⟩ ἀπε- 2
λευθέρους τοὺς ἐπί τε τοῦ Τιβερίου καὶ ἐπὶ τοῦ Γαΐου τοῖς δεσπό-
ταις σφῶν ἐπιβουλεύσαντας, τούς τε τὴν ἄλλως συκοφαντήσαντάς
τινας ἢ καὶ καταψευδομαρτυρήσαντάς τινων, δεινῶς ἐμίσει, καὶ
αὐτῶν τοὺς μὲν πλείους οὕτως ἀνήλισκε, τοὺς δὲ ἕτερόν τινα τρό-
πον ἐκόλαζε, πολλοὺς δὲ καὶ τοῖς δεσπόταις αὐτοῖς ἐπὶ τιμωρίᾳ
παρεδίδου. τοσοῦτον δ᾿ οὖν τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῷ κοινῷ θνησκόν- 3
των ἐγίγνετο ὥστε καὶ τὸν τοῦ Αὐγούστου ἀνδριάντα τὸν ἐν τῷ
χωρίῳ ἐκείνῳ ἱδρυμένον ἑτέρωσέ ποι μετενεχθῆναι τοῦ δὴ μήτε
ἐφορᾶν αὐτὸν τοὺς φόνους νομίζεσθαι μήτε ἀεὶ κατακαλύπτεσθαι.
καὶ ἐπὶ μὲν τούτῳ γέλωτα ὤφλισκανεν, εἰ δὴ ὅσα μηδὲ τὸν χαλκὸν
τὸν ἀναίσθητον δοκεῖν ὁρᾶν ἠξίου, τούτων αὐτὸς διεπίμπλατο· τά 4 Xiph. 176, 8—13
τε γὰρ ἄλλα καὶ τοὺς διὰ μέσου τῆς θέας παρὰ τὸν τοῦ ἀρίστου
καιρὸν κατακοπτομένους ἥδιστα ἐθεώρει, καίτοι λέοντα δεδιδαγμέ-
νον ἀνθρώπους ἐσθίειν καὶ πάνυ γε διὰ τοῦτο τῷ πλήθει ἀρέσκοντα
ἀποκτείνας ὡς οὐ προσῆκον ὂν τοιοῦτό τι θέαμα ὁρᾶν Ῥωμαίους·
ὅτι δὲ δή σφισι κοινῶς τε ἐν τῇ θέᾳ συνῆν καὶ παρεῖχεν ὅσα 5
ἐβούλοντο, καὶ κήρυξι μὲν ἐλάχιστα ἐχρῆτο, τὰ δὲ δὴ πλείω ἐς
σανίδας γράφων διεδήλου, σφόδρα ἐπηνεῖτο.

ἐθισθεὶς δ᾿ οὖν αἵματος καὶ φόνων ἀναπίμπλασθαι προπετέ- 14 Xiph. 176, 13—17. 18—26 M 248r
στερον καὶ ταῖς ἄλλαις σφαγαῖς ἐχρήσατο. αἴτιοι δὲ τούτου οἵ τε
Καισάρειοι καὶ ἡ Μεσσαλῖνα ἐγένοντο· ὁπότε γὰρ ἀποκτεῖναί τινα

1—676, 5 = Exc. Val. 219: ὅτι ὁ Κλαύδιος ἐτίθει συνεχῶς — ἐλυπεῖτο. [V. L. vide infra. praeterea: 4 καί om. 4. 5 τ᾿ ἀπελευθέρους — Γαΐου om. 6 σφῶν om. 7 δεινῶς ἐμίσει ante τούς τε τὴν ἄλλως 8 μὲν om. 10 ἐν τῷ κοινῷ om. 11. 12 ἐκεῖσε (pro ἐν — ἐκείνῳ) 13 ἔφθαρσαν (pro ἐφορᾶν) 14 μὲν om. 15 ὁρᾶν δοκεῖν ἠξίου τοῦτ᾿ 15. 16 ὅτι (pro τά τε — τοὺς) 17 ὅτι καὶ (pro καίτοι) 18 πάνυ γε om. 19 ὡς οὐ — Ῥωμαίους om. 20 δὲ δὴ et τε om. 21. 22 καὶ κήρυξι — ἐπῃνεῖτο om. 24 αἴτιον δὲ τούτων

1—10 > Zon. 11, 9 p. 463, 11—13 B. (p. 27, 5—7 D) 23—676, 5 = Zon. 11, 9 p. 463, 13—20 B. (p. 27, 7—16 D.)

1—5 > Joann. Antioch. fr. 88 M. (v. 1—4) 23 sqq. cf. Joann. Antioch. fr. 88 M (v. 4—11).

4—10 cf. Leo p. 279, 18—21 Cram.

4 ⟨τ᾿⟩ ins. Odd. 14 *μηδὲ* inserui ex cod. Peir., om. M, unde v. 15 ⟨*οὐκ*⟩ *ἠξίου* R. St. (coni.) et *ἀπηξίου* Dind. 25 *Καισάρειοι* cod. Peir. *καισάριοι* M, cf ad 41,39,4.

ἐθελήσειαν, ἐξεφόβουν αὐτόν, κἀκ τούτου πάνθ᾽ ὅσα ἐβούλοντο
2 *ποιεῖν ἐπετρέποντο. καὶ πολλάκις γε ἐξαπιναίως ἐκπλαγεὶς καὶ κε-*
λεύσας τινὰ ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς ἀπολέσθαι, ἔπειτα ἀνε-
νεγκὼν καὶ ἀναφρονήσας ἐπεζήτει τε αὐτόν, καὶ μαθὼν τὸ γεγονὸς
ἐλυπεῖτό τε καὶ μετεγίγνωσκεν. ἤρξατο δὲ τῶν φόνων τούτων ἀπὸ
Exc. V. 220 3 *Γαΐου Ἀππίου Σιλανοῦ. τοῦτον γὰρ εὐγενέστατόν τε ὄντα καὶ τῆς*
Ἰβηρίας τότε ἄρχοντα μεταπεμψάμενος ὥς τι αὐτοῦ δεόμενος, καὶ
τήν τε μητέρα οἱ τὴν τῆς Μεσσαλίνης συνοικίσας, καὶ αὐτὸν ἔν
τε τοῖς φιλτάτοις καὶ ἐν τοῖς συγγενεστάτοις χρόνον τινὰ τιμήσας,
Xiph. 176, 26—29 *ἔπειτ᾽ ἐξαίφνης ἔσφαξεν, ὅτι τῇ τε Μεσσαλίνῃ προσέκρουσεν οὐκ*
ἐθελήσας αὐτῇ συγγενέσθαι πορνικωτάτῃ τε καὶ ἀσελγεστάτῃ οὔσῃ,
4 *καὶ τῷ Ναρκίσσῳ τῷ ἀπελευθέρῳ αὐτοῦ δι᾽ ἐκείνην. καὶ οὐ γὰρ*
Xiph. 176, 29—177, 4 *εἶχον οὔτ᾽ ἀληθὲς οὔτε πιθανόν τι κατ᾽ αὐτοῦ εἰπεῖν, συνέπλασεν*
ὄναρ ὁ Νάρκισσος ὡς σφαττόμενον τὸν Κλαύδιον ὑπὸ τοῦ Σιλανοῦ
αὐτοχειρίᾳ ἰδών, καὶ αὐτός τε εὐθὺς ὑπὸ τὴν ἕω ἐν τῇ εὐνῇ οἱ
ἔτ᾽ ὄντι ὑπότρομος διηγήσατο, καὶ ἡ Μεσσαλῖνα παραλαβοῦσα
ἐδείνωσε.

15 *καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐξ ἐνυπνίου παραπώλετο, τελευτήσαντος δ᾽*
αὐτοῦ οὐκέτι χρηστὴν ἐλπίδα ⟨οἱ⟩ Ῥωμαῖοι τοῦ Κλαυδίου ἔσχον,
ἀλλ᾽ εὐθὺς αὐτῷ ἄλλοι τε καὶ Ἄννιος Οὐινικιανὸς ἐπεβούλευσεν.
οὗτός τε γὰρ ἐκ τῶν ἐς τὴν ἡγεμονίαν μετὰ τὸν τοῦ Γαΐου θάνατον
2 *προβληθέντων ἦν, καί τι καὶ ἐκ τούτου δεδιὼς ἐνεωτέρισεν· ἐπειδή*
cf. Xiph. 177, 4. 5 *τε οὐδεμίαν ἰσχὺν ἐκέκτητο, ἔπεμψε πρὸς Φούριον Κάμιλλον Σκρι-*
βωνιανὸν τῆς τε Δελματίας ἄρχοντα καὶ δύναμιν συχνὴν ⟨πολιτικὴν⟩
καὶ ξενικὴν ἔχοντα, καὶ προσανέπεισεν αὐτὸν καὶ καθ᾽ ἑαυτὸν δια-
νοούμενον ἐπαναστῆναι, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἐπίδοξος αὐταρχήσειν
3 *ἐγεγόνει. πράξαντος δὲ αὐτοῦ τοῦτο συχνοὶ μὲν καὶ βουλευταὶ καὶ*

---

1. 2 ὁ δὲ (pro κἀκ τούτου — πολλάκις γε) 2 ἐκπλαγεὶς καὶ om. 3 περιδεοῦς om. 4 ἀναφρο|νήσας fol. 125ᵛ τε om.]

6—11 = Exc. Val. 220: ὅτι Γάιος (sic) Σιλανὸν εὐγενέστατον ὄντα — οὔσῃ, [V. L. 7 τότε om. ὥς τι — δεόμενος καὶ om. 8 τε et αὐτὸν om. 9 τε et ἐν τοῖς om. 10 ἔπειτ᾽ et τε om. 11 τε om.

19—677, 14 > Zon. 11, 9 p. 463, 21—464, 9 B. (p. 27, 17—28, 1 D.)

---

2 *γε* Pflugk. (ut Xiph.), *τε* M 6 *Γαΐου Ἀππίου*] cf. C. I. L. 6, 27454 et Momms. *eph. epigr.* 1, p. 59 adn. 1 *Σιλανοῦ*] *Σιλουανοῦ* Xiph. perperam, cf. *pros. imp. Rom.* 2 p. 244 14 *ὄναρ*] habet M 19 ⟨*οἱ*⟩ ins. Reim. ex Xiph. Zon. 20 *Οὐινικιανὸς* Xyl., *οὐνικιανὸς* M (sed *οὐινικιανὸς* § 5) Xiph., *βινικιανὸς* Zon., *Vinicianus act. Arv.* C. I. L. 6, 2028. 2030 (cf. *eph. epigr.* 8 p. 324), Tac. *ann.* 6, 9, *Μινουκιανὸς* Jos. *ant.* 19, 1, 3. 8—10. 13. 19; 19, 4, 3 23 *Φούριον* R. St., *φρούριον* M Xiph. Zon. errore tralaticio 24 ⟨*πολιτικὴν*⟩ suppl. Xyl.

ἱππῆς πρὸς αὐτὸν ὥρμησαν . . . . οἱ γὰρ M 248r
στρατιῶται, τοῦ Καμίλλου τό τε τοῦ δήμου σφίσιν ὄνομα προ-
τείνοντος καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν ἀποδώσειν ὑπισχνουμένου,
ὑπώπτευσαν πράγματα αὖθις καὶ στάσεις ἕξειν, καὶ οὐκέτ᾽ αὐτῷ
ἐπείσθησαν. καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου φοβηθεὶς σφας ἔφυγε, καὶ ἐς
τὴν Ἴσσαν τὴν νῆσον ἐλθὼν ἐνταῦθα ἑκούσιος ἀπέθανε· Κλαύδιος 4 cf. Xiph. 177, 5—9
δὲ τέως μὲν πάνυ κατέδεισεν, ὥστε καὶ ἐθελοντὴς ἑτοίμως ἔχειν
τοῦ κράτους αὐτῷ ἐκστῆναι, τότε δὲ ἀναθαρσήσας τοὺς μὲν στρα-
τιώτας ἄλλοις τέ τισιν ἠμείψατο καὶ τῷ τὰ πολιτικὰ αὐτῶν στρα-
τόπεδα, τό τε ἕβδομον καὶ τὸ ἑνδέκατον, καὶ Κλαυδίεια καὶ πιστὰ
καὶ εὐσεβῆ καὶ πρὸς τῆς βουλῆς ἐπονομασθῆναι, τοὺς δὲ συνεπι-
βουλεύσαντας αὐτῷ ἀνεζήτησε, καὶ πολλοὺς ἐπὶ τούτῳ ἄλλους τε
καὶ στρατηγόν τινα, προαπειπόντα τὴν ἀρχήν, ἀπέκτεινε. συχνοὶ 5
δὲ καὶ ἑαυτούς, ἄλλοι τε καὶ ὁ Οὐινικιανός, κατεχρήσαντο. τῆς
γὰρ ἀφορμῆς ταύτης ἥ τε Μεσσαλῖνα καὶ ὁ Νάρκισσος, ὅσοι τε
συνεξελεύθεροι αὐτοῦ, λαβόμενοι οὐδὲν ὅ τι τῶν δεινοτάτων οὐκ
ἐποίησαν. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τοῖς δούλοις τοῖς τε ἀπελευθέροις
μηνυταῖς κατὰ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν ἐχρῶντο. ⟨καὶ⟩ τούτους τε 6
καὶ ἑτέρους καὶ πάνυ εὐγενεῖς, οὐχ ὅτι ξένους ἀλλὰ καὶ πολίτας,
οὐχ ὅτι δημότας ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἱππέων τῶν τε βουλευτῶν τινας,
ἐβασάνιζον, καίτοι τοῦ Κλαυδίου κατ᾽ ἀρχὰς εὐθὺς τῆς ἡγεμονίας
ὀμόσαντος μηδένα βασανιεῖν ἐλεύθερον. ἄνδρες τε οὖν ἐν τούτῳ 16 cf. Xiph. 177, 9—11
πολλοὶ καὶ γυναῖκες, καὶ ἐν αὐτῷ γε εἰσὶν αἳ τῷ δεσμωτηρίῳ,
ἐκολάσθησαν. μέλλουσαί τε ἀποθνήσκειν ἐπὶ βῆμα καὶ αὐταὶ
ἀνήγοντο δεδεμέναι ὥσπερ αἰχμάλωτοι, καὶ τὰ σώματα καὶ ἐκείνων
ἐς τοὺς ἀναβασμοὺς ἐρριπτεῖτο· τῶν γὰρ ἔξω που θανατωθέντων
αἱ κεφαλαὶ μόναι ἐνταῦθα προετίθεντο. ἤδη δ᾽ οὖν τινες καὶ τῶν 2
πάνυ ὑπαιτίων, οἱ μὲν χάρισιν οἱ δὲ καὶ χρήμασιν, ὑπό τε τῆς
Μεσσαλίνης καὶ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Νάρκισσον Καισαρείων περιε-
γένοντο. καὶ | οἵ γε παῖδες τῶν ἀπολλυμένων τὴν μὲν ἄδειαν M 249r
πάντες, εἰσὶ δὲ οἳ καὶ χρήματα ἐλάμβανον. ἐκρίνοντο δὲ ἐν τῷ 3
συνεδρίῳ, τοῦ τε Κλαυδίου καὶ τῶν ἐπάρχων τῶν τε ἐξελευθέρων

14—17 = Zon. 11, 9 p. 464, 9—12 B. (p. 28, 1—4 D.) 22—24 > Zon. 11, 9 p. 464, 12 B. (p. 28, 4. 5 D.) 27—30 > Zon. 11, 9 p. 464, 12—14 B. (p. 28, 5. 6 D.)

---

1 ἱππῆς scripsi ex M (ἱππῆις) lacunam deprehendit Xyl., ⟨τούτων δ᾽ οὐκ ἀπώνατο⟩ suppl. Odd., sane tale quid vel ⟨οὐδὲν δ᾽ ἐπέρανε⟩ sim. periit 7 ἐθελοντὴς] ἐθελοντὴν Dind. iniuria 15 τε (prius) Rk., γε M ὅσοι τε] οἵ τε Rk., et ita Zon. 18 ⟨καὶ⟩ ins. Bk., an οὖν post τε? 26 ἀναβασμοὺς] cf. ad 38, 6, 3 29 Καισαρείων R. St., καισαρίων M, cf. ad 41, 39, 4.

αὐτοῦ παρόντων· τὴν μὲν γὰρ ἐσήγησιν ἐν μέσῳ τῶν ὑπάτων ἐπὶ δίφρου ἀρχικοῦ ἢ καὶ ἐπὶ βάθρου καθήμενος ἐποιεῖτο, μετὰ δὲ τοῦτο αὐτός τε ἐπὶ τὴν συνήθη ἕδραν μετήρχετο, καὶ ἐκείνοις οἱ
4 δίφροι ἐτίθεντο. καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν μεγίστων ὁμοίως ἐγίγνετο· τότε δὲ Γάλαισός τις ἀπελεύθερος τοῦ Καμίλλου πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐσαχθεὶς ἐς τὸ βουλευτήριον ἐπαρρησιά-
5 σατο, ἓν δὲ δὴ καὶ τόδε μνήμης ἄξιον. τοῦ γὰρ Ναρκίσσου παρελθόντος ἐς τὸ μέσον καὶ εἰπόντος αὐτῷ "τί ἂν ἐποίησας, Γάλαισε, εἰ Κάμιλλος ἐμεμοναρχήκει;" ἀπεκρίνατο ὅτι "εἱστήκειν ἂν ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐσιώπων." αὐτός τε οὖν ἐπὶ τούτῳ καὶ Ἀρρία
6 αὖ ἐφ᾽ ἑτέρῳ ὀνομαστοὶ ἐγένοντο. αὕτη γὰρ γυνὴ Καικίνου Παίτου οὖσα οὔτ᾽ ἠθέλησε θανατωθέντος αὐτοῦ ζῆσαι, καίπερ καὶ ἐν τιμῇ τινι εἶναι δυναμένη (τῇ γὰρ Μεσσαλίνῃ σφόδρα ᾠκείωτο), καὶ προσέτι καὶ τὸν ἄνδρα ἀποδειλιῶντα ἐπέρρωσε· τὸ γὰρ ξίφος λαβοῦσα ἑαυτήν τε ἔτρωσε, καὶ ἐκείνῳ ὤρεξεν εἰποῦσα "ἰδού, Παῖτε,
Xiph. 177, 11 13 7 οὐκ ἀλγῶ." καὶ οἱ μὲν ἐπῃνοῦντο· ἤδη γὰρ ὑπὸ τῆς συνεχείας τῶν κακῶν ἐς τοῦτο τὰ πράγματα προεληλύθει ὥστ᾽ ἀρετὴν μηκέτ᾽ ἄλλο μηδὲν ἢ τὸ γενναίως ἀποθανεῖν νομίζεσθαι· Κλαύδιος δὲ οὕτω που πρὸς τὴν τιμωρίαν τήν τε ἐκείνων καὶ τὴν τῶν ἄλλων
Xiph. 177, 13—17 ἔσχεν ὥστε καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις τὸ ἔπος τοῦτο συνεχῶς διδόναι, τὸ ὅτι χρὴ ἄνδρα ἀπαμύνασθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
8 καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ καὶ πρὸς ἐκείνους καὶ πρὸς τὴν βουλὴν τοιουτότροπα ἑλληνιστὶ παρεφθέγγετο, ὥστε καὶ γέλωτα παρὰ τοῖς δυναμένοις ἔστιν ἃ αὐτῶν συνεῖναι ὀφλισκάνειν.

τότε μὲν δὴ ταῦτά τε ἐγένετο, καὶ οἱ δήμαρχοι τελευτήσαντός σφων ἑνὸς αὐτοὶ τὴν γερουσίαν ἐς τὸ τὸν δημαρχήσοντα ἀντικα-
M 219v 17 ταστῆσαι, | καίτοι τῶν ὑπάτων παρόντων, ἤθροισαν. μετὰ δὲ τοῦτο
p. C. 43 ὁ Κλαύδιος ὑπατεύσας αὖθις τὸ τρίτον πολλὰς μὲν θυσίας πολλὰς δὲ καὶ ἱερομηνίας ἔπαυσε· τό τε γὰρ πλεῖστον τοῦ ἔτους ἐς αὐτὰς

5—10 = Zon. 11, 9 p. 464, 14—17 B. (p. 28, 7—11 D.) 10—16 > Zon. 11, 9 p. 464, 17—465, 1 B. (p. 28, 11—17 D.) 18—21 > Zon. 11, 9 p. 465, 1—4 B. (p. 28, 17—20 D.)

5—18: Petr. Patr. *exc. Vat.* 37 (p. 207 Mai. = p. 190, 9—22 Dind.) 18—21: Petr. Patr. *exc. Vat.* 38 (p. 208 Mai. = p. 190, 23—25 Dind.)

5 *Καμίλλου*] *Σαβίνου* ex. Vat. 9 *εἱστήκειν* Zon., *ἑστήκειν* M exc. Vat. 10 *αὐτός*] *οὗτος* Kuiper. (litt.) *Ἀρρία*] *Ἀριάμη* exc. Vat. miro errore 11 *Παίτου* Cataneus ad Plin. *ep.* 3, 18, *ὑπάτου* M Zon., ct. Plin. *l. l.*, consul huius anni *C. Caecina Largus* erat 15 *Παῖτε* Perizonius, *animadv. hist.* p. 432, *παῖ* M Zon., cf. Plin. *ep.* 3, 18, 13 21 *ἄνδρα — χαλεπήνῃ*] Ω 369, π 72, φ 133 *ἀπαμύνασθαι* Xyl. ex Xiph. Zon. Exc. Vat., *ἀπαμύνεσθαι* M 26 *τὸ*] habet M.

ἀνηλίσκετο, καὶ τῷ δημοσίῳ ζημία οὐκ ἐλαχίστη ἐγίγνετο. ταύτας 2
τε οὖν συνέτεμε, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἐνεδέχετο συνέστειλε. καὶ τὰ μὲν
ὑπὸ τοῦ Γαΐου μήτε ἐν δίκῃ μήτε ἐν λόγῳ τινὶ δοθέντα τισὶν ἀπῄ-
τησε, τοῖς δὲ ὁδοποιοῖς ἀπέδωκεν ὅσα ἐπ' αὐτοῦ διὰ τὸν Κορβού-
λωνα ἐζημίωντο. πρὸς δ' ἔτι τοῖς ἄρχουσι τοῖς κληρωτοῖς, βραδέως 3
ἔτι καὶ τότε ἐκ τῆς πόλεως ἐξορμωμένοις, προεῖπε πρὶν μεσοῦν τὸν
Ἀπρίλιον ἀπαίρειν. τούς τε Λυκίους στασιάσαντας, ὥστε καὶ Ῥω-
μαίους τινὰς ἀποκτεῖναι, ἐδουλώσατό τε καὶ ἐς τὸν τῆς Παμφυλίας
νομὸν ἐσέγραψεν. ἐν δὲ δὴ τῇ διαγνώσει ταύτῃ (ἐποιεῖτο δὲ αὐτὴν 4
ἐν τῷ βουλευτηρίῳ) ἐπύθετο τῇ Λατίνων γλώσσῃ τῶν πρεσβευτῶν Xiph. 177, 17–23
τινος, Λυκίου μὲν τὸ ἀρχαῖον ὄντος Ῥωμαίου δὲ γεγονότος· καὶ
αὐτόν, ἐπειδὴ μὴ συνῆκε τὸ λεχθέν, τὴν πολιτείαν ἀφείλετο, εἰπὼν
μὴ δεῖν Ῥωμαῖον εἶναι τὸν μὴ καὶ τὴν διάλεξίν σφων ἐπιστάμενον.
συχνοὺς δὲ δὴ καὶ ἄλλους καὶ ἀναξίους τῆς πολιτείας ἀπήλασε, καὶ 5
ἑτέροις αὐτὴν καὶ πάνυ ἀνέδην, τοῖς μὲν κατ' ἄνδρα τοῖς δὲ καὶ
ἀθρόοις, ἐδίδου. ἐπειδὴ γὰρ ἐν πᾶσιν ὡς εἰπεῖν οἱ Ῥωμαῖοι τῶν Xiph. 177, 23–30
ξένων προετετίμηντο, πολλοὶ αὐτὴν παρά τε αὐτοῦ ἐκείνου ᾐτοῦντο
καὶ παρὰ τῆς Μεσσαλίνης τῶν τε Καισαρείων ὠνοῦντο· καὶ διὰ 6
τοῦτο μεγάλων τὸ πρῶτον χρημάτων πραθεῖσα, ἔπειθ' οὕτως ὑπὸ
τῆς εὐχερείας ἐπευωνίσθη ὥστε καὶ λογοποιηθῆναι ὅτι κἂν ὑάλινά
τις σκεύη συντετριμμένα δῷ τινι πολίτης ἔσται. ἐπὶ μὲν οὖν τούτῳ 7
διεσκώπτετο, ἐπὶ δὲ ἐκείνῳ ἐπῃνεῖτο ὅτι πολλῶν συκοφαντουμένων,
τῶν μὲν ὅτι τῇ τοῦ Κλαυδίου προσρήσει οὐκ ἐχρῶντο, τῶν δὲ ὅτι
μηδὲν αὐτῷ τελευτῶντες κατέλειπον, ὡς καὶ ἀναγκαῖον ὂν τοῖς τῆς
πολιτείας παρ' αὐτοῦ τυχοῦσιν ἑκάτερον | ποιεῖν, ἀπηγόρευσε μηδένα
ἐπ' αὐτοῖς εὐθύνεσθαι. ἡ δ' οὖν Μεσσαλῖνα οἵ τε ἀπελεύθεροι 8
αὐτοῦ οὕτως οὐ τὴν πολιτείαν μόνον, οὐδὲ τὰς στρατείας καὶ τὰς
ἐπιτροπείας τάς τε ἡγεμονίας, ἀλλὰ καὶ τἄλλα πάντα ἀφειδῶς ἐπώ-
λουν καὶ ἐκαπήλευον ὥστε σπανίσαι πάντα τὰ ὤνια, κἀκ τούτου
καὶ τὸν Κλαύδιον ἀναγκασθῆναι ἔς τε τὸ Ἄρειον πεδίον συναγαγεῖν

28—680, 1 > Zon. 11, 9 p. 465, 5—9 B. (p. 28, 21—26 D.)

27—680, 1 > **Joann. Antioch. fr. 88 M. (v. 17—21).**

---

14 *ἀναξίους*] *ἀναξίως* Casaub. ad Suet. *Claud.* 16 sine causa 15 *ἀνέδην* Leuncl., *ἀναίδην* M 18 *Καισαρείων* R. St., *καισαρίων* M, cf. ad 41, 39, 4 *ὠνοῦντο*] *ἐωνοῦντο* Dind., cf. 59, 14, 3 20 *ὑάλινά* R. St., ut Xiph., *ὑάλιά* M 24 *κατέλειπον* H. St., *κατέλιπον* M 25 *ἑκάτερον* |] codici M deest unum folium; quae continebat *ποιεῖν ἀπηγόρευσε — ὡς δ' ἐπὶ ποταμῷ* (c. 20, 2) integra supersunt in codice L(aurentiano)b eiusque derivatis, cf. vol. 1 p. LXXI sq. et LXXX.

τὸ πλῆθος, κἀνταῦθα ἀπὸ βήματος τὰς τιμὰς αὐτῶν διατάξαι.
9 *αὐτὸς μὲν οὖν ὁπλομαχίας ἀγῶνα ἐν τῷ στρατοπέδῳ, χλαμύδα ἐνδύς, ἔθηκε· τὰ δὲ δὴ γενέθλια τὰ τοῦ υἱέος αὐτοῦ οἱ στρατηγοὶ ἐθελονταὶ θέας τέ τινος ποιήσει καὶ δείπνων ἑώρτασαν. καὶ τοῦτο καὶ αὖθις, ὅσοις γε καὶ ἔδοξεν αὐτῶν, ἐπράχθη.*

Exc. V. 221 Xiph. 177, 30—180, 9

18 *Μεσσαλῖνα δὲ ἐν τούτῳ αὐτή τε ἠσέλγαινε καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἀκολασταίνειν ὁμοίως ἠνάγκαζε, καὶ πολλάς γε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ, τῶν ἀνδρῶν παρόντων καὶ ὁρώντων, μοιχεύεσθαι*
2 *ἐποίει. καὶ ἐκείνους μὲν καὶ ἐφίλει καὶ ἠγάπα, τιμαῖς τε καὶ ἀρχαῖς ἤγαλλε, τοὺς δ' ἄλλους τοὺς μὴ συγκαθιέντας σφᾶς ἐς τοῦτο καὶ ἐμίσει καὶ πάντα τρόπον ἀπώλλυε. καὶ ταῦτα μέντοι τοιαῦτά τε ὄντα καὶ ἀναφανδὸν οὕτω γιγνόμενα τὸν Κλαύδιον ἐπὶ πλεῖστον*
3 *ἔλαθεν· ἐκείνῳ τε γὰρ θεραπαινίδιά τινα συμπαρακατέκλινε, καὶ τούς τι δυναμένους οἱ μηνῦσαι τοὺς μὲν εὐεργεσίαις τοὺς δὲ καὶ τιμωρίαις προκατελάμβανεν, ὥσπερ καὶ τότε καὶ Κατώνιον Ἰοῦστον τοῦ τε δορυφορικοῦ ἄρχοντα καὶ δηλῶσαί τι αὐτῷ περὶ τού-*
4 *των ἐθελήσαντα προδιέφθειρε. τήν τε Ἰουλίαν τὴν τοῦ Δρούσου μὲν τοῦ Τιβερίου παιδὸς θυγατέρα, τοῦ δὲ δὴ Νέρωνος τοῦ Γερμανικοῦ γυναῖκα γενομένην, ζηλοτυπήσασα ὥσπερ καὶ τὴν ἑτέραν, ἀπέσφαξε. καί τις ἐν τούτῳ τῶν ἱππέων, ὡς καὶ ἐπιβουλεύσας τῷ Κλαυδίῳ, κατὰ τοῦ Καπιτωλίου ὑπό τε τῶν δημάρχων καὶ τῶν ὑπάτων κατεκρημνίσθη.*

19 *ἐν μὲν δὴ τῇ πόλει ταῦτ' ἐγίγνετο, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον Αὖλος Πλαύτιος βουλευτὴς λογιμώτατος ἐς τὴν Βρεττανίαν ἐστράτευσε· Βέρικος γάρ τις ἐκπεσὼν ἐκ τῆς νήσου κατὰ στάσιν*
2 *ἔπεισε τὸν Κλαύδιον δύναμιν ἐς αὐτὴν πέμψαι. καὶ οὕτως ὁ Πλαύτιος στρατηγήσας τὸ μὲν στράτευμα χαλεπῶς ἐκ τῆς Γαλατίας ἐξήγαγεν· ὡς γὰρ ἔξω τῆς οἰκουμένης στρατεύσοντες ἠγανάκτουν,*

6—22 = Exc. Val. 221: ὅτι ἡ Μεσσαλῖνα αὐτή τε — ζηλοτυπήσασα ἀπέσφαξεν. καί τις καὶ τῶν ἱππέων ὡς καὶ ἐπιβουλεύσας τῷ Κλαυδίῳ κατεκρημνίσθη. [V. L. 7 ὁμοίως ἀκολασταίνειν 10 ἄλλους τοὺς om. 15 καὶ τότε om. 16 τοῦ τε om. καὶ om. 18 μὲν om. 19 γενομένην om.]

---

24. 25 cf. Zon. 11, 9 p. 465, 9. 10 B. (p. 28, 26. 27 D.)

6—9 cf. Joann. Antioch. fr. 88 M. (v. 21—23) 13—15 = Joann. Antioch. fr. 88 M. (v. 14—16) 17—20 cf. Joann. Antioch. fr. 88 M. (v. 11. 12).

---

11 *πάντα τρόπον* inserui ex Xiph., om. Lb 13 *θεραπαινίδιά* Xyl. ex Xiph., *θεραπαινίδα* Lb, *θεραπαινίδι* cod. Peir. 19 *τὴν ἑτέραν*] cf. ad 59, 22, 6 et 60, 8, 5 21 *καὶ τῶν*] *καὶ* ⟨*ὑπὸ*⟩ *τῶν* Bk. immerito, cf. ad 47, 39, 1 26 *οὕτως*] ita Lb.

καὶ οὐ πρότερόν γε αὐτῷ ἐπείσθησαν πρὶν τὸν Νάρκισσον ὑπὸ τοῦ Xiph. 176, 9–15 (18)
Κλαυδίου πεμφθέντα ἀναβῆναί τε ἐπὶ τὸ τοῦ Πλαυτίου βῆμα καὶ
δημηγορῆσαί τι ἐθελῆσαι· τότε γὰρ πολλῷ που μᾶλλον ἐπ᾽ αὐτῷ 3
ἀχθεσθέντες οὔτε τι ἐκείνῳ εἰπεῖν ἐπέτρεψαν, συμβοήσαντες ἐξαί-
φνης τοῦτο δὴ τὸ θρυλούμενον "ἰὼ σατουρνάλια," ἐπειδήπερ ἐν τοῖς
Κρονίοις οἱ δοῦλοι τὸ τῶν δεσποτῶν σχῆμα μεταλαμβάνοντες ἑορτά-
ζουσι, καὶ τῷ Πλαυτίῳ εὐθὺς ἑκούσιοι συνέσποντο. τὴν μὲν οὖν
ὁρμὴν χρονίαν διὰ ταῦτ᾽ ἐποιήσαντο, τριχῇ δὲ δὴ νεμηθέντες ὅπως 4
μὴ καθ᾽ ἓν περαιούμενοι κωλυθῶσί ποι προσσχεῖν, κἂν τῷ διάπλῳ
τὸ μέν τι δυσφορήσαντες ἐπειδὴ ἐπαλινδρόμησαν, τὸ δὲ ἀναθαρ-
σήσαντες ὅτι λαμπὰς ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν ἀρθεῖσα πρὸς τὰς δυσμὰς
ᾗπερ ἔπλεον διέδραμε, κατῆραν ἐς τὴν νῆσον μηδενός σφισιν ἐναν-
τιωθέντος· οἱ γὰρ Βρεττανοὶ μὴ προσδοκήσαντες αὐτοὺς δι᾽ ἅπερ 5
ἐπυνθάνοντο ἥξειν, οὐ προσυνελέγησαν. οὐ μὴν οὐδὲ τότε ἐς χεῖρας
αὐτοῖς ἦλθον, ἀλλ᾽ ἔς τε τὰ ἕλη καὶ ἐς τὰς ὕλας κατέφυγον, ἐλπί-
σαντές σφας ἄλλως κατατρίψειν, ὥσθ᾽, ὅπερ ἐπὶ τοῦ Καίσαρος
τοῦ Ἰουλίου ἐγεγόνει, διὰ κενῆς αὐτοὺς ἀναπλεῦσαι. ὁ οὖν Πλαύ- 20
τιος πολλὰ μὲν πράγματα ἀναζητῶν σφας ἔσχεν, ἐπεὶ δὲ εὗρέ ποτε
(ἦσαν δὲ οὐκ αὐτόνομοι ἀλλ᾽ ⟨ἄλλοι⟩ ἄλλοις βασιλεῦσι προστεταγμέ-
νοι), πρῶτον μὲν Καράτακον ἔπειτα Τογόδουμνον, Κυνοβελλίνου
παῖδας, ἐνίκησεν· αὐτὸς γὰρ ἐτεθνήκει. φυγόντων δὲ ἐκείνων προσ- 2
εποιήσατο ὁμολογίᾳ μέρος τι τῶν Βοδούννων, ὧν ἐπῆρχον Κατου-
ελλανοὶ ὄντες, κἀνταῦθα φρουρὰν καταλιπὼν πρόσω ᾔει. ὡς δ᾽
ἐπὶ ποταμῷ | τινι ἐγένοντο ὃν οὐκ ᾤοντο οἱ βάρβαροι δυνήσεσθαι M 250r
τοὺς Ῥωμαίους ἄνευ γεφύρας διαβῆναι, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἀμελέστερόν
πως ἐπὶ τῆς ὄχθης αὐτοῦ τῆς κατ᾽ ἀντιπέραν ηὐλίζοντο, πέμπει Κελ-
τούς, οἷς ἔθος ἦν καὶ διὰ τῶν ῥοωδεστάτων ῥᾳδίως αὐτοῖς ὅπλοις
διανήχεσθαι. καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνοι παρὰ δόξαν τοῖς ἐναντίοις προσ- 3

7 *ἑκούσιοι συνέσποντο* dedi ex Lb (qui tamen *συνέποντο*), *συνέσποντο ἑκού-σιοι* R. St. 9 *προσσχεῖν* Bk., *προσχεῖν* Lb 19 *ἀλλ᾽ ⟨ἄλλοι⟩ ἄλλοις* Rk., duce Leunclavio qui *ἀλλ᾽ ἄλλοις ⟨ἄλλοι⟩*, *ἄλλοι ἄλλοις* Reim. 20 *Καράτακον* scripsi, *καταράτακον* Lb, at 60, 33, 1c *Καράτακος* Zon. 11, 10 p. 470, 17 B. (p. 33, 20 D.) et *Καρτάκης* exc. Vat. n. 42, *Caratacus nummi* et *tituli* (apud Holder *alt-celt. Sprachsch. s. v.*), Tac. *ann.* 12, 33—40, *hist.* 3, 45 (*cataratacus ann.* 12, 36, s. f) *Τογόδουμνον*] ita quoque c. 21, 1 *Κυνοβελλίνου* R. St., *κυνοβαλλίνου* Lb, sed *κυνοβελλίνου* c. 21, 4 M, *Cynobelinus nummi* (cf. *pros. imp. Rom.* 1 p. 485), *Cynobellinus* Suet. *Gai* 44 22 *Βοδούννων*] *Δοβούνων* coll. Ptol. 2, 3, 12 Hübner *Herm.* 16, 529, 3, cf. Momms. *röm. Gesch.* 5 p. 160 adn. *Κατουελλανοί*] cf. ad 40, 2, 3 et Momms. *l. l.* 24 *τινι ἐγένοντο*] post lacunam unius folii rursus incipit M, cf. ad c. 17, 7 26 *κατ᾽ ἀντιπέραν* R. St., *κατ᾽ ἀντι-πέρα* M, cf. ad 59, 17, 1.

πεσόντες τῶν μὲν ἀνδρῶν οὐδένα ἔβαλλον, τοὺς δ' ἵππους τοὺς τὰ
ἅρματα αὐτῶν ἄγοντας ἐτίτρωσκον, κἀκ τούτου ταραττομένων
σφῶν οὐδ' οἱ ἐπιβάται ἀσφαλεῖς εἶναι ἐδύναντο, ἐπιδιέπεμψε τόν
cf. Xiph. 178, 18. 19 τε Οὐεσπασιανὸν τὸν Φλάουιον τὸν καὶ τὴν αὐτοκράτορα μετὰ
ταῦτα ἀρχὴν λαβόντα, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σαβῖνον ὑποστρα-
4 τηγοῦντά οἱ· καὶ οὕτω διελθόντες πῃ καὶ ἐκεῖνοι τὸν ποταμὸν
συχνοὺς τῶν βαρβάρων μὴ προσδεχομένους ἀπέκτειναν. οὐ μέντοι
οἱ λοιποὶ ἔφυγον, ἀλλὰ τῆς ὑστεραίας αὖθις συμβαλόντες σφί-
σιν ἀγχώμαλα ἠγωνίσαντο, πρὶν δὴ Γναῖος Ὁσίδιος Γέτας κιν-
δυνεύσας ἁλῶναι, ἔπειθ' οὕτως αὐτῶν ἐκράτησεν ὥστε καὶ τιμὰς
5 ἐπινικίους, καίπερ οὐχ ὑπατευκώς, λαβεῖν. ἀναχωρησάντων δὲ
ἐντεῦθεν τῶν Βρεττανῶν ἐπὶ τὸν Ταμέσαν ποταμόν, καθ' ὃ ἔς
τε τὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλει πλημμύροντός τε αὐτοῦ λιμνάζει, καὶ
ῥᾳδίως αὐτὸν διαβάντων ἅτε καὶ τὰ στέριφα τά τε εὔπορα τοῦ
6 χωρίου ἀκριβῶς εἰδότων, οἱ Ῥωμαῖοι ἐπακολουθήσαντές σφισι
ταύτῃ μὲν ἐσφάλησαν, διανηξαμένων δ' αὖθις τῶν Κελτῶν, καὶ
τινων ἑτέρων διὰ γεφύρας ὀλίγον ἄνω διελθόντων, πολλαχόθεν
τε ἅμα αὐτοῖς προσέμιξαν καὶ πολλοὺς αὐτῶν κατέκοψαν, τούς
τε λοιποὺς ἀπερισκέπτως ἐπιδιώκοντες ἔς τε ἕλη δυσδιέξοδα ἐσέ-
πεσον καὶ συχνοὺς ἀπέβαλον.

21 διά τε οὖν τοῦτο, καὶ ὅτι καὶ τοῦ Τογοδούμνου φθαρέντος οἱ
Βρεττανοὶ οὐχ ὅσον ἐνέδοσαν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν τιμωρίαν
αὐτοῦ ἐπισυνέστησαν, φοβηθεὶς ὁ Πλαύτιος οὐκέτι περαιτέρω προ-
εχώρησεν, ἀλλ' αὐτός τε τὰ παρόντα διὰ φυλακῆς ἐποιήσατο καὶ
M 250v 2 τὸν | Κλαύδιον μετεπέμψατο· εἴρητο γὰρ αὐτῷ, εἴ τι βιαιότερον
γίγνοιτο, τοῦτο ποιῆσαι, καὶ παρασκευή γε ἐπὶ τῇ στρατείᾳ πολλὴ
τῶν τε ἄλλων καὶ ἐλεφάντων προσυνείλεκτο. ἐλθούσης δὲ τῆς
ἀγγελίας ὁ Κλαύδιος τὰ μὲν οἴκοι τῷ Οὐιτελλίῳ τῷ Λουκίῳ τῷ
συνάρχοντι τά τε ἄλλα καὶ τοὺς στρατιώτας ἐνεχείρισε (καὶ γὰρ
ἐξ ἴσου αὐτὸν ἑαυτῷ ἑξάμηνον ὅλον ὑπατεῦσαι ἐποίησεν), αὐτὸς
3 δὲ ἐξεστρατεύσατο. καὶ καταπλεύσας ἐς τὰ Ὤστια ἐκεῖθεν ἐς

24—26 cf. Zon. 11, 9 p. 465, 10. 11 B. (p. 28, 27—29 D.) 26. 27 cf. Zon. 11, 9 p. 465, 13. 14 B. (p. 29, 3 D.) 28—31 > Zon. 11, 9 p. 465, 11. 12 B. (p. 28, 28—29, 1 D.)

4 Φλάουιον Bk., φλαουίου M, φλάβιον R. St. 6 πῃ ita M 7 μέντοι] forte μέντοι ⟨καὶ⟩? 9 Γναῖος Reim., γάιος M, cf. c. 9, 1, C. I. L. 10, 1401 et ibidem Mommsen p. 159 adn. 1 12 Ταμέσαν] cf. ad 40, 3, 1 13 πλημμύροντός] cf. ad 39, 40, 4. Zon. 7, 20, 7. 8 18 αὐτῶν] σφῶν? Bk. otiose τούς τε] τοὺς δὲ Bk. 26 τῇ στρατείᾳ Rk., τῆς στρατιᾶς M 28 Οὐιτελλίῳ R. St., ἰουτελλίωι M 31 τὰ Ὤστια] cf. ad 36, 22, 2.

Μασσαλίαν παρεκομίσθη, κἀντεῦθεν τὰ μὲν πεζῇ τὰ δὲ καὶ διὰ
τῶν ποταμῶν πορευόμενος πρός τε τὸν ὠκεανὸν ἀφίκετο, καὶ πε-
ραιωθεὶς ἐς τὴν Βρεττανίαν συνέμιξε τοῖς στρατοπέδοις πρὸς τῷ
Ταμέσᾳ ἀναμένουσιν αὐτόν. καὶ παραλαβὼν σφᾶς ἐκεῖνόν τε 4
ἐπιδιέβη, καὶ τοῖς βαρβάροις πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῦ συνεστραμ- Xiph. 178, 21–23
μένοις ἐς χεῖρας ἐλθὼν μάχῃ τε ἐνίκησε καὶ τὸ Καμουλόδουνον
τὸ τοῦ Κυνοβελλίνου βασίλειον εἷλε. κἀκ τούτου συχνοὺς τοὺς
μὲν ὁμολογίᾳ τοὺς δὲ καὶ βίᾳ προσαγαγόμενος αὐτοκράτωρ πολ-
λάκις ἐπωνομάσθη παρὰ τὰ πάτρια (οὐ γάρ ἐστιν ἑνὶ οὐδενὶ 5
πλέον ἢ ἅπαξ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολέμου τὴν ἐπίκλησιν ταύτην λαβεῖν),
καὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν ἀφελόμενος ἐκείνους μὲν τῷ Πλαυτίῳ προσέ-
ταξεν, ἐντειλάμενός οἱ καὶ τὰ λοιπὰ προσκαταστρέψασθαι, αὐτὸς
δὲ ἐς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη, τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης διὰ τῶν γαμ-
βρῶν, τοῦ τε Μάγνου καὶ τοῦ Σιλανοῦ, προπέμψας. μαθοῦσα δ' 22
ἡ γερουσία τὰ κατειργασμένα Βρεττανικόν τε αὐτὸν ἐπεκάλεσε Xiph. 178, 23–24
καὶ τὰ ἐπινίκια αὐτῷ πέμψαι ἔδωκε. πανήγυρίν τε ἐτησίαν καὶ
ἁψῖδας τροπαιοφόρους, τὴν μὲν ἐν τῇ πόλει τὴν δὲ ἐν τῇ Γαλατίᾳ,
ὅθεν ἐς τὴν Βρεττανίαν ἐξαναχθεὶς ἐπεραιώθη, γενέσθαι ἐψηφί-
σαντο· τῷ τε υἱεῖ αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν ἐπέθεσαν, ὥστε καὶ 2
κυρίως τρόπον τινὰ Βρεττανικὸν αὐτὸν ὀνομασθῆναι, καὶ τῇ Μεσ-
σαλίνῃ τὴν προεδρίαν ἣν καὶ ἡ Λιουία ἐσχήκει καὶ τὸ καρπέντῳ
χρῆσθαι ἔδοσαν. |

ἐκείνους μὲν δὴ τούτοις ἐτίμησαν, τῇ δὲ δὴ τοῦ Γαΐου μνήμῃ 3
ἀχθόμενοι τὸ νόμισμα τὸ χαλκοῦν πᾶν, ὅσον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ
ἐντετυπωμένην εἶχε, συγχωνευθῆναι ἔγνωσαν. καὶ ἐπράχθη μὲν
τοῦτο, οὐ μέντοι καὶ ἐς βέλτιόν τι ὁ χαλκὸς ἐχώρησεν, ἀλλ' ἀν- Exc. V. 222
δριάντας ἀπ' αὐτοῦ ἡ Μεσσαλῖνα τοῦ Μνηστῆρος τοῦ ὀρχηστοῦ

24—684, 10 = Exc. Val. 222: ὅτι ἡ Μεσσαλῖνα ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ τοῦ συγχωνευθέντος ἀνδριάντας τοῦ Μνηστῆρος — ἐμοιχεύετο. [V. L.

2—7 > Zon. 11, 9 p. 465, 12. 13. 14—16 B. (p. 29, 1—3. 3—5 D.) 13—22 > Zon. 11, 9 p. 465, 16—19 B. (p. 29, 6—10 D.)

4 *Ταμέσᾳ*] cf. ad 40, 3, 1 6 *Καμουλόδουνον*] *Camalodunum nummi* (Evans *anc. Brit. coins* p. 291), C. I. L. 14, 3955, Plin. *n. h.* 2, 187, *Camulodonum* Tac. *ann.* 12, 32; 14, 31, *itin. Ant.* p. 480, 4 (vel *camolodunum*), geogr. Rav. 5, 31 (*manulodulo*), Ptol. 2, 3, 11 (*καμουδόλανον* codd. optimi) 7 *Κυνοβελλίνου*] cf. ad c. 20, 1 8 *προσαγαγόμενος* Bk., *προσαγόμενος* M 9 *ἑνὶ* Kuiper. (litt.), *ἐν* M, del. St., cf. ad 36, 31, 3 21 *τὸ* Bk., *τῷ* M, cf. 60, 33, 2 *ἔδοσαν*] desunt codici M inter f. 250 et 251 duo folia, quibus quae continebantur *ἐκείνους μὲν δὴ — εἶτ' οὖν ἐφεξῆς* (c. 26, 2), integra supersunt in Lb, eiusque derivatis, cf. vol. 1 p. LXXI sq. et LXXX.

4 ἐποιήσατο. ἐπεὶ γὰρ τῷ Γαΐῳ ποτὲ ἐκεῖνος ἐκέχρητο, χάριν τινὰ
αὐτῷ ταύτην τῆς πρὸς ἑαυτὴν συνουσίας κατέθετο. σφόδρα γὰρ
Xiph. 178, 25—179, 2 ἤρα, καὶ ἐπεί γε μηδένα τρόπον μήθ' ὑπισχνουμένη τι μήτε ἐκφο-
βοῦσα αὐτὸν συγγενέσθαι αὐτῇ ἀναπεῖσαι ἐδύνατο, διελέχθη τῷ
ἀνδρί, ἀξιοῦσα αὐτὸν πειθαρχεῖν οἱ ἀναγκασθῆναι ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο
5 τι αὐτοῦ δεομένῃ· καὶ οὕτως εἰπόντος αὐτῷ τοῦ Κλαυδίου πάνθ'
ὅσα ἂν προστάττηται ὑπὸ τῆς Μεσσαλίνης ποιεῖν, συνῆν αὐτῇ ὡς
καὶ τοῦθ' ὑπ' ἐκείνου κεκελευσμένος. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς
ἄλλους συχνοὺς ἔπραττεν· ὡς γὰρ εἰδότος τε τοῦ Κλαυδίου τὰ γι-
γνόμενα καὶ συγχωροῦντός οἱ ἀκολασταίνειν ἐμοιχεύετο.

23 τῆς μὲν οὖν Βρεττανίας οὕτω τότε ἑάλω τινά· μετὰ δὲ ταῦτα,
p. C. 44 Γαΐου τε Κρίσπου τὸ δεύτερον καὶ Τίτου Στατιλίου ὑπατευόντων,
ἦλθέ τε ἐς τὴν Ῥώμην ὁ Κλαύδιος ἓξ μῆνας ἀποδημήσας, ἀφ'
ὧν ἑκκαίδεκα μόνας ἐν τῇ Βρεττανίᾳ ἡμέρας ἐποίησε, καὶ τὰ νικη-
τήρια ἔπεμψε, τά τε ἄλλα κατὰ τὸ νομιζόμενον πράξας καὶ τοὺς
ἀναβασμοὺς τοὺς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τοῖς γόνασιν ἀναβάς, ἀναφε-
2 ρόντων αὐτὸν τῶν γαμβρῶν ἑκατέρωθεν. ἔνειμε δὲ τοῖς μὲν βου-
λευταῖς τοῖς συνεξετασθεῖσίν οἱ τὰς ἐπινικίους τιμάς, οὐχ ὅτι τοῖς
ὑπατευκόσιν, ... ὅπερ καὶ ἄλλως ἀφθονώ-
τατα καὶ ἐπὶ τοῖς ἐλαχίστοις ἐποίει, Ῥουφρίῳ δὲ δὴ Πωλίωνι τῷ
ἐπάρχῳ εἰκόνα καὶ ἕδραν ἐν τῷ βουλευτικῷ, ὁσάκις ἂν ἐς τὸ συν-
3 έδριον αὐτῷ συνεσίῃ· καὶ ἵνα γε μὴ καινοτομεῖν τι δόξῃ, ἔφη
καὶ τὸν Αὔγουστον ἐπὶ Οὐαλερίου τινὸς Λίγυος τοῦτο πεποιη-
κέναι. τόν τε Λάκωνα τὸν πρότερον μὲν τῶν νυκτοφυλάκων ἄρ-
ξαντα, τότε δὲ τῶν Γαλατῶν ἐπιτροπεύοντα, τῷ τε αὐτῷ τούτῳ
4 καὶ προσέτι ταῖς τῶν ὑπατευκότων τιμαῖς ἐσέμνυνε. διατελέσας
δὲ ταῦτα τὴν πανήγυριν τὴν τῶν νικητηρίων ἐποίησεν, ὑπάτου
τινὰ ἐξουσίαν ἐς αὐτὴν λαβών. ἐγίγνετο δὲ ἐν τοῖς δύο ἅμα θεά-
τροις· καὶ πολλάκις αὐτὸς μὲν ἀπελείπετο τῆς θέας, ἕτεροι δὲ
5 ἀντ' αὐτοῦ ἐπετέλουν αὐτήν. τῶν δὲ δὴ ἵππων ἐπήγγειλε μὲν

6 τοῦ om. 7 μεσσαλίνας |

683, 27; 684, 3–10 = Zon. 11, 9 p. 465, 20–466, 7 B. (p. 29, 11—21 D.)

3 ἤρα] ⟨αὐτοῦ⟩ ἤρα Reim. probabiliter 6 δεομένῃ] δεομένῳ Bk. cum Zon., quod non placet 14 ἐποίησε] ἐπολέμησε Nab. (litt.), vulgatam tamen tuetur, ni fallor, 71, 24, 4, ubi Demosthenem (19, 163) parum sane intellectum imitatus est 16 ἀναβασμοὺς] cf. ad 38, 6, 3 18 τοῖς (prius)] τοῖς τοῖς Lb 19 lacunam statui sic fortasse explendam: ⟨ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις⟩ vel similiter, ad rem cf. c. 20, 4 et 31, 7, Suet. *Claud.* 17. 24. ceterum fieri potest ut non hic verum post ἐποίει verba exciderint 20 Ῥουφρίῳ] cf. Sen. *apocoloc.* 13 Πωλίωνι] cf. ad 45, 10, 3, noster quoque Πωλίων scribitur Jos. *ant.* 19, 4, 5 29 ἀπελείπετο R. St., ἀπελίπετο Lb 30 ἐπήγγειλε R. St., ἐπήγγελλε Lb.

ἁμίλλας ὅσας ἂν ἡμέρα ἐνδέξηται, οὐ μέντοι καὶ πλείους τῶν δέκα
ἐγένοντο· ἄρκτοι τε γὰρ μεταξὺ τοῦ δρόμου αὐτῶν ἐσφάγησαν καὶ
ἀθληταὶ ἠγωνίσαντο, πυρρίχην τε Ἀσιανοὶ παῖδες μετάπεμπτοι
ὠρχήσαντο. καὶ ἄλλην δέ τινα πανήγυριν, ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ αὐτήν, 6
οἱ περὶ τὴν σκηνὴν τεχνῖται, συγχωρηθέν σφισιν ὑπὸ τῆς βουλῆς,
ἐποίησαν.

ταῦτα μὲν δὴ διὰ τὰ Βρεττανικὰ ἐπράχθη, καὶ ἵνα γε καὶ
ἄλλοι ῥᾷον ἐς ὁμολογίαν ἴωσιν, ἐψηφίσθη τὰς συμβάσεις ἁπάσας,
ὅσας ἂν ὁ Κλαύδιος ἢ καὶ οἱ ἀντιστράτηγοι αὐτοῦ πρός τινας
ποιήσωνται, κυρίας ὡς καὶ πρὸς τὴν βουλὴν τόν τε δῆμον εἶναι.
τήν τε Ἀχαΐαν καὶ τὴν Μακεδονίαν αἱρετοῖς ἄρχουσιν, ἐξ οὗπερ 24
ὁ Τιβέριος ἦρξε, διδομένας ἀπέδωκεν ὁ Κλαύδιος τότε τῷ κλήρῳ·
καὶ τοὺς στρατηγοὺς τοὺς ἐπὶ τῆς διοικήσεως καταλύσας ταμίαις
αὐτὴν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐπέτρεψεν, οὐχ ὥστε καὶ ἐτησίους σφᾶς, 2
ὅπερ ἐπί τε ἐκείνων πρότερον καὶ ἐπὶ τῶν στρατηγῶν μετὰ ταῦτα
ἐγίγνετο, ἄρχειν, ἀλλ' οἱ δύο οἱ αὐτοὶ τρία ὅλα ἔτη αὐτὴν διῴ-
κουν, καὶ οἱ μὲν στρατηγίας εὐθὺς ἐλάμβανον, οἱ δὲ καὶ μισθὸν
ἔφερον ὅπως ποτὲ καὶ ἔδοξαν ἄρξαι. τοῖς μὲν οὖν ταμίαις τὴν 3
διοίκησιν ἀντὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἔξω τῆς πόλεως ἀντ-
έδωκε (πάσας γὰρ αὐτὰς ἔπαυσε), τοῖς δὲ δὴ στρατηγοῖς δίκας
τινάς, ἃς πρότερον οἱ ὕπατοι διεδίκαζον, ἀντενεχείρισε. τοῖς τε
στρατευομένοις, ἐπειδὴ γυναῖκας οὐκ ἐδύναντο ἔκ γε τῶν νόμων
ἔχειν, τὰ τῶν γεγαμηκότων δικαιώματα ἔδωκε. καὶ Μάρκῳ Ἰουλίῳ 4
Κοττίῳ τὴν πατρῴαν ἀρχήν, ἣν ἐπὶ τῶν Ἄλπεων τῶν ὁμωνύμων
εἶχε, προσεπηύξησε, βασιλέα αὐτὸν τότε πρῶτον ὀνομάσας. τῶν
τε Ῥοδίων τὴν ἐλευθερίαν ἀφείλετο, ὅτι Ῥωμαίους τινὰς ἀνεσκο-
λόπισαν. καὶ Οὐμβώνιον Σιλίωνα ἄρχοντα Βαιτικῆς μεταπέμψας 5
ἐξέωσεν ἐκ τοῦ συνεδρίου ὡς καὶ σῖτον ὀλίγον τοῖς ἐν τῇ Μαυρι-
τανίᾳ στρατευομένοις ἀποστείλαντα· τοῦτο γὰρ κατηγορήθη, ἐπεὶ
τό γε ἀληθὲς οὐχ οὕτως εἶχεν, ἀλλ' ὅτι τισὶ τῶν ἀπελευθέρων
προσέκρουσε. καὶ ὃς συνήνεγκε μὲν ἐς τὸ πρατήριον πάντα τὰ 6
ἑαυτοῦ ἔπιπλα, πολλά τε καὶ περικαλλῆ ὄντα, ὡς καὶ πάντα αὐτὰ
ἀποκηρύξων, μόνην δὲ δὴ τὴν βουλευτικὴν ἐσθῆτα ἐπώλησεν, ἐν-
δεικνύμενός σφισι διὰ τούτου ὅτι οὔτε τι δεινὸν πεπονθὼς εἴη καὶ
δύναιτο ἰδιωτεύων ἡδέως βιοτεύειν.

τότε μὲν δὴ ταῦτ' ἐπράχθη, καὶ τὴν ἀγορὰν τὴν διὰ τῶν ἐννέα 7

---

1 ἡμέρα Fabr., ἡμέρας Lb τῶν δέκα] τῶν δώδεκα Reim. iniuria, cf. ad 59, 7, 2 7 καὶ (alterum) inserui ex Lb 10 δῆμον] δῆμον ⟨γιγνομένας⟩ Rk. 11 τε] δὲ Bk. 14 αὐτὴν Leuncl., αὐτὰς Lb 19 ἀρχῶν τῶν Reim., ἀρχόντων Lb 27 Σιλίωνα R. St., σιλλίωνα Lb 28 Μαυριτανίᾳ] cf. ad 43, 3, 1.

ἡμερῶν ἀγομένην ἐς ἑτέραν ἡμέραν ἱερῶν τινων ἕνεκα μετέθεσαν· καὶ τοῦτο καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐγένετο. τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ὕπατοι
p. C. 45 μὲν Μᾶρκος τε Οὐινίκιος δεύτερον καὶ Στατίλιος Κορουῖνος ἦρξαν, Κλαύδιος δὲ αὐτὸς μὲν πάντα τὰ εἰθισμένα διώμοσε, τοὺς δ' ἄλλους
2 ἐκώλυσε κατ' ἄνδρα ὀμόσαι· καὶ οὕτως εἷς τις τῶν στρατηγούντων, ὥσπερ ποτέ, καὶ ἕτερος τῶν δημαρχούντων, ἀπό τε τῶν ἄλλων ὡς ἑκάστων εἷς, ἐξῆρξε τῶν ὅρκων τοῖς ὁμοίοις. καὶ τοῦτο καὶ ἐπὶ πλείω ἔτη ἐπράχθη. ἐπειδή τε ἡ πόλις πολλῶν εἰκόνων ἐπληροῦτο (ἐξῆν γὰρ ἀνέδην τοῖς βουλομένοις ἐν γραφῇ καὶ ἐν χαλκῷ λίθῳ
3 τε δημοσιεύεσθαι), τάς τε πλείους αὐτῶν ἑτέρωσέ ποι μετέθηκε, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα ἀπηγόρευσε μηδενὶ ἰδιώτῃ, ᾧ ἂν μὴ ἡ βουλὴ ἐπιτρέψῃ, τοῦτο ποιεῖν ἐξεῖναι, πλὴν εἴ τις ἔργον τι ᾠκοδομηκὼς εἴη ἢ καὶ κατασκευάσαιτο· τούτοις γὰρ δή, τοῖς τε συγγενέσιν αὐ-
4 τῶν, ἵστασθαι ἐν τοῖς χωρίοις ἐκείνοις ἐφῆκε. καί τινα ἐπὶ δώροις τῶν ἀρξάντων τινὸς ἔθνους φυγαδεύσας, πάνθ' ὅσα ἐν τῇ ἀρχῇ ἐπεκτήσατο ἐδήμευσεν. ὅπως τε μὴ διακρούοιντο οἱ τοιοῦτοι τοὺς ἐθέλοντάς σφισι δικάζεσθαι, οὐδενὶ ἀρχὴν ἐπ' ἀρχῇ παραχρῆμα
5 ἐδίδου. τοῦτο γὰρ ἐνενόμιστο μὲν καὶ πρότερον, ἵνα ἀπροφασίστως τις αὐτοῖς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ λαγχάνῃ (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῖς παριεμένοις τὰς ἐκδημίας οἷς ποι ἐπετρέπετο ἐπαλλήλας ποιεῖσθαι, ὅπως εἰ δή τι πλημμελήσειαν, μὴ προσλαμβάνοιεν, οἱ μὲν ἐκ τῶν
6 ἀρχῶν οἱ δὲ ἐκ τῶν ἀποδημιῶν, τὸ ἀνεύθυνον), ἐξελελοίπει δέ. καὶ οὕτω γε ἀκριβῶς ἑκάτερον αὐτῶν ἐφύλαττεν ὥστε μηδὲ παρεδρεύσαντά τινι ἐπιτρέψαι ἐς ἡγεμονίαν εὐθὺς ἔθνους ἐπιβάλλουσάν οἱ κληροῦσθαι, καίτοι καὶ ἐπὶ δύο ἔτη τινὰς ἐῶν αὐτῶν ἄρχειν, αἱρετούς τε ἔστιν οὓς πέμπων. τοῖς δ' οὖν αἰτουμένοις ὥστε ἔξω τῆς Ἰταλίας ἀποδημῆσαι ἐφίει μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἄνευ τῆς βουλῆς, τοῦ γε μὴν καὶ νόμῳ τινὶ αὐτὸ δοκεῖν ποιεῖν δόγμα γενέσθαι ἐκέ-
7 λευσε. καὶ τοῦτο μὲν καὶ τῷ ὑστέρῳ ἔτει ἐψηφίσθη· τότε δὲ τήν τε πανήγυριν τὴν εὐκταίαν, ἣν τῆς στρατείας αὐτοῦ ἕνεκα προυπέσχητο, διέθηκε καὶ τῷ δήμῳ τῷ σιτοδοτουμένῳ πέντε μὲν καὶ ἑβδομήκοντα δραχμὰς ἅπασι διέδωκεν, ἔστι δ' οἷς καὶ πλέον, ὥστε
8 καὶ ἐς τριακοσίας καὶ δώδεκα καὶ ἡμίσειάν τισι γενέσθαι. οὐ μέν-

3 δεύτερον] an ⟨τὸ⟩ δεύτερον, ut solet? cf. tamen c. 27, 3; 55, 2, 5; 58, 10, 6 Κορουῖνος Leuncl., Κορουίνιος Lb, cf. chron. a. 354, Hydat., Phleg. *mir.* 6, *act. arv.* C. I. L. 6, 2027 sqq. (Henz. p. XXXIX sqq.) passim 4 τὰ habet Lb 5 εἷς H. St., εἴ Lb 6 ἀπό] cf. ad 51, 3, 1 9 ἀνέδην Leuncl., ἀναίδην Lb 11 ἀπηγόρευσε R. St., ἀνηγόρευσε Lb 19 λαγχάνῃ] elliptice ut Dem. 38, 1 al. 20 οἷς ποι] ποι Leuncl., ὅποι ἤθελον Rk. ἐπαλλήλας Reim., ἐπ' ἀλλήλαις Lb, ἐπαλλήλους Dind., cf. ad 52, 23, 3 28 αὐτὸ R. St., αὐτὸν Lb 30 στρατείας H. St., στρατιᾶς Lb αὐτοῦ Reim., αὑτοῦ Lb.

τοι καὶ πάντα αὐτὸς διένειμεν, ἀλλὰ καὶ οἱ γαμβροὶ αὐτοῦ, ἐπειδή-
περ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἡ διάδοσις ἐγένετο καὶ ἠθέλησε καὶ δικάσαι
ἐν ταύταις. τοῖς τε Κρονίοις τὴν πέμπτην ἡμέραν τὴν καταδειχθεῖ-
σάν τε ὑπὸ τοῦ Γαΐου καὶ μετὰ τοῦτο καταλυθεῖσαν ἀπέδωκε.

καὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐν τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ ἐκλείψειν ἔμελλεν, 26 Xiph. 179, 2–32
ἐφοβήθη τε μή τις ἐκ τούτου ταραχὴ γένηται, ἐπεὶ ἄλλα ἄττα τέ-
ρατα συνεβεβήκει, καὶ προέγραψεν οὐ μόνον ὅτι τε ἐκλείψει καὶ
ὁπότε καὶ ἐφ' ὁπόσον, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας δι' ἃς ἀναγκαίως γενή-
σεσθαι τοῦτ' ἔμελλεν. εἰσὶ δὲ αἵδε. ἡ σελήνη τὴν κάτω τοῦ ἡλίου 2
περιφοράν, ὥσπερ που πεπίστευται (εἴτ' οὖν ἐφεξῆς αὐτοῦ εἴτε καὶ M 251r
μετὰ τὸν Ἑρμῆν αὐτὴν τήν τε Ἀφροδίτην ἔχει), κινηθεῖσα, κι-
νεῖται μὲν κατὰ μῆκος, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνος, κινεῖται δὲ καὶ κατὰ
βάθος, ὥσπερ ἴσως καὶ ἐκεῖνος, κινεῖται δὲ καὶ ἐν πλάτει, ὅπερ
οὐδαμῇ οὐδαμῶς τῷ ἡλίῳ ὑπάρχει. ὅταν οὖν κατά τε τὴν αὐτὴν 3
αὐτῷ εὐθυωρίαν ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν ὄψιν γένηται καὶ ὑπὸ τὴν
φλόγα αὐτοῦ ὑποδράμῃ, τότε τὴν αὐγὴν αὐτοῦ τὴν ἐς τὴν γῆν
καθήκουσαν τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον τοῖς δὲ ἐπ' ἔλαττον διεσκέπασεν.
⟨ἔστι δ' οἷς⟩ οὐδὲ ἐπὶ βραχύτατον ἀποκρύπτει· ἴδιον γὰρ ἀεὶ φῶς 4
ὁ ἥλιος ἔχων οὐκ ἔστιν ὅτε αὐτοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ διὰ τοῦθ'
οἷς ἂν ἡ σελήνη μὴ ἐπίπροσθεν, ὥστ' αὐτὸν συσκιάζεσθαι, γένηται,
ὁλόκληρος ἀεὶ φαίνεται. περὶ μὲν δὴ τὸν ἥλιον ταῦτά τε συμ-
βαίνει καὶ τότε ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου ἐδημοσιεύθη· ἡ δὲ σελήνη 5
(οὐ γάρ ἐστιν ἀπὸ τρόπου καὶ τὸ κατ' ἐκείνην εἰπεῖν, ἐπειδήπερ
ἅπαξ τοῦ λόγου τούτου προσηψάμην) ὁσάκις ἂν καταντικρὺ τῷ
ἡλίῳ γενομένη (ἐν γὰρ ταῖς πανσελήνοις μόνως αὐτῇ τοῦτο, ὥσπερ
καὶ ἐκείνῳ ἐν ταῖς νουμηνίαις, συμβαίνει), ἐς τὸ τῆς γῆς σκίασμα
κωνοειδὲς ὂν ἐμπέσῃ (γίγνεται δὲ τοῦτο ὅταν διὰ τῶν μέσων ἐν
τῇ τοῦ πλάτους κινήσει περιφέρηται), στέρεταί τε τοῦ ἡλιοειδοῦς
φωτός, καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ὁποίαπερ ἐστί, φαντάζεται.

ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτά ἐστι, τοῦ δ' ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐξελθόν- 27 p. C. 46
τος Οὐαλέριός τε Ἀσιατικὸς τὸ δεύτερον καὶ Μᾶρκος Σιλανὸς ὑπά-
τευσαν. καὶ οὗτος μὲν ἐφ' ὅσον ᾑρέθη ἦρξεν, Ἀσιατικὸς δὲ ἀπε-
δείχθη μὲν ὡς καὶ δι' ἔτους ὑπατεύσων, ὃ καὶ ἐπ' ἄλλων ἐγίγνετο,
οὐ μέντοι καὶ ἐποίησε τοῦτο, ἀλλ' ἀφῆκε τὴν ἀρχὴν ἐθελούσιος.

---

6 *ἐπεὶ*] forte *ἐπεὶ ⟨καὶ⟩*? 10 ⟨*αὐτοῦ εἴτε*] rursus incipit codex M, cf. ad c. 22, 2 10. 11 *εἴτ' οὖν — κινεῖται* Kuiper. (litt.) 11 *αὐτὴν* Kuiper., *αὐτοῦ* M, *αὐτὸν* Xiph., exp. R. St. *ἔχει*] ita M (sed in marg. a 1 manu *ἔχουσα*) Xiph. *κινηθεῖσα* Kuiper., *κινήσεις* M Xiph., exp. Bk. 17 *διεσκέπασεν*] *δὴ ἐσκέπασεν* Bk., *διασκεπάζει* Reim. (add.) 18 ⟨*ἔστι δ' οἷς*⟩ ins. Leuncl., ⟨*τοῖς δὲ*⟩ Camerarius 21 *ταῦτά*] *ταῦτ' ⟨ἀεὶ⟩* Bk. 28 *τε* Bk., *γὰρ* M Xiph.

2 καὶ αὐτὸ καὶ ἕτεροί τινες ἔπραξαν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι μὲν ὑπὸ πενίας (τὰ γὰρ ἀναλώματα τὰ ἐν ταῖς ἱπποδρομίαις γιγνόμενα ἐπὶ πολὺ ἐκεχωρήκει· τετράκις γὰρ καὶ εἰκοσάκις ὡς πλήθει ἡμιλλῶντο), ὁ δ᾽ Ἀσιατικὸς ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ πλούτου, ὑφ᾽ οὗπερ καὶ ἀπέθανεν·

M 251r 3 ἐπεὶ γὰρ ἔν τε | πολλῇ περιουσίᾳ ἦν καὶ ἐκ τοῦ δεύτερον ὑπατεύειν καὶ ἐπαχθὴς καὶ ἐπίφθονος πολλοῖς ἐγεγόνει, καταλῦσαι τρόπον τινὰ αὐτὸς ἑαυτὸν ἠθέλησεν ὡς καὶ ἧττόν τι παρὰ τοῦτο κινδυνεύσων.

4 καὶ ὁ μὲν ἐξηπατήθη, ὁ δὲ Οὐινίκιος ὑπὸ μὲν τοῦ Κλαυδίου οὐδὲν ἔπαθεν (ἦν μὲν γὰρ διαπρεπὴς ἀνήρ, τὴν δὲ δὴ ἡσυχίαν ἄγων καὶ τὰ ἑαυτοῦ πράττων ἐσῴζετο), ὑπὸ δὲ τῆς Μεσσαλίνης, ὑποψίᾳ τε ὅτι τὴν [τε] γυναῖκα αὐτοῦ τὴν Ἰουλίαν ἀπεκτόνει, καὶ ὀργῇ ὅτι οὐκ ἠθέλησέν οἱ συγγενέσθαι, φαρμάκῳ διεφθάρη. καὶ οὕτω ταφῆς τε δημοσίας καὶ ἐπαίνων ἠξιώθη· πολλοῖς γὰρ δὴ καὶ ταῦτ᾽

5 ἐδίδοτο. Ἀσίνιος δὲ δὴ Γάλλος ὁ τοῦ Δρούσου πρὸς μητρὸς ἀδελφὸς ἐπεβούλευσε μὲν τῷ Κλαυδίῳ, οὐκ ἀπέθανε δὲ ἀλλ᾽ ὑπερωρίσθη. αἴτιον δὲ ἴσως μὲν καὶ ἐκεῖνο ὅτι μήτε στράτευμα προπαρασκευάσας μήτε χρήματα προαθροίσας, ἀλλ᾽ ὑπ᾽ ἀνοίας πολλῆς, ὡς καὶ ἑκουσίων τῶν Ῥωμαίων διὰ τὸ γένος ἄρξων, ἐθρασύνετο· τὸ δὲ δὴ πλεῖστον ὅτι καὶ σμικρότατος καὶ δυσειδέστατος ὤν, κἀκ τούτου καταφρονηθείς, γέλωτα μᾶλλον ἢ κίνδυνον ὦφλεν.

28 οὐ μὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ πάνυ τοῦ Κλαυδίου ἐπῄνουν, καὶ
Exc. V. 223 νὴ Δία καὶ ἐκεῖνο ὅτι ἐντυχόντος τινὸς τοῖς δημάρχοις κατὰ τοῦ ἐξελευθερώσαντος αὐτόν, καὶ ὑπηρέτην ἐπ᾽ αὐτὸν αἰτήσαντος καὶ λαβόντος, ἠγανάκτησε, καὶ ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς συνεξετασθέντας αὐτῷ ἐκόλασε, καὶ προσέτι καὶ ἀπηγόρευσε μηδὲ τοῖς οὕτω κατὰ τῶν δεσποτευσάντων αὐτῶν βοηθεῖν, εἰ δὲ μή, στέρεσθαι τοῦ δίκην

2 αὐτοὺς ἑτέροις λαγχάνειν. δουλεύοντα μέντοι αὐτὸν τῇ τε γυναικὶ

21—689, 24 = Exc. Val. 223: ὅτι τοῦ Κλαυδίου καὶ τοῦτο ἐπῄνουν ὅτι ἐντυχόντος τινὸς — ἐνεπέδωσε τοῦτο [V. L. vide infra. praeterea: 23 αἰτήσαντος | καὶ fol. 126r 25 προσέτι καὶ om. οὕτως 27 τε om.

---

8. 12. 10 = Zon. 11, 9 p. 466, 7. 8 B. (p. 29, 21. 22 D.)

---

6 *πολλοῖς* R. St., *πόλεις* M 8 *ἐξηπατήθη*] cf. 60, 29, 4 11 [*τε*] exp. Rk. *Ἰουλίαν*] cf. ad 59, 22, 6 *ὀργῇ* R. St., *ὀργῆς* M, an ⟨*δι᾽*⟩ *ὀργῆς*? 14 *Ἀσίνιος* R. St., *ἀσιανὸς* M, cf. *pros. imp. Rom.* 1 p. 160 24 *συνεξετασθέντας*] cf. 38, 6, 6 25 *μηδὲ τοῖς οὕτω*] *μηδέ τισιν οὕτω* Leuncl., *μηδένα τοῖς δούλοις* Reim., *μηδ᾽ ἄλλοις οὕτω* Bk., melius *μηδένα τοῖς οὕτω* addito post *αὐτῶν* (v. 26) *θρασυνομένοις* vel *ἐπαναστᾶσι* Rk., an *μηδένα τοῖς τοιούτοις*? ad rem cf. Suet. *Claud.* 25 et Smilda *a. l.* (*vita divi Claudii* Groningae 1896) 26 *δεσποτευσάντων*] *δεσποσάντων* cod. Peir.

καὶ τοῖς ἀπελευθέροις ὁρῶντες ἤσχαλλον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ
σπουδασάντων ποτὲ τῶν τε ἄλλων καὶ αὐτοῦ τοῦ Κλαυδίου τὸν
Σαβῖνον τὸν τῶν Κελτῶν ἐπὶ τοῦ Γαΐου ἄρξαντα ἐν μονομαχίᾳ
τινὶ ἀποκτεῖναι, ἡ Μεσσαλῖνα ἔσωσε· καὶ γὰρ ἐκείνῳ ἐπλησίαζε.
τοῦτό τε οὖν αὐτοὺς ἠνία, καὶ ὅτι τὸν Μνηστῆρα ἀποσπάσασα 3 Xiph. 179, 32–180, 15
ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἶχε, καὶ ὁπότε γε λόγος τις ἐν τῷ δήμῳ περὶ
αὐτοῦ ὅτι μὴ ὀρχοῖτο γίγνοιτο, θαῦμά τε ὁ Κλαύδιος ἐποιεῖτο καὶ
ἀπελογεῖτο τά τε ἄλλα καὶ ὀμνὺς ὅτι μὴ συνείη αὐτῷ. πιστεύοντες 4
γὰρ ὄντως ἀγνοεῖν αὐτὸν τὰ γιγνόμενα, ἐλυποῦντο μὲν ὅτι μόνος
οὐκ ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ βασιλείῳ δρώμενα, ὅσα καὶ ἐς τοὺς πολε-
μίους ἤδη διεπεφοιτήκει, οὐ μὴν καὶ ἐξελέγχειν αὐτὰ ἤθελον, τὸ
μέν τι τὴν Μεσσαλῖναν αἰδούμενοι, τὸ δὲ καὶ τοῦ Μνηστῆρος φει-
δόμενοι· ὅσον γὰρ ἐκείνῃ διὰ τὸ κάλλος, τοσοῦτον τῷ δήμῳ διὰ 5
τὴν τέχνην ἤρεσκεν. οὕτω γάρ που δεινὸς σοφιστὴς ἐν τῇ ὀρχήσει
ἦν ὥστε τοῦ ὁμίλου μεγάλῃ ποτὲ σπουδῇ δρᾶμά τι αὐτὸν ἐπι-
βόητον ὀρχήσασθαι δεομένου, παρακῦψαί τε ἐκ τῆς σκηνῆς καὶ
εἰπεῖν ὅτι "οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι· τῷ γὰρ Ὀρέστῃ συγκε-
κοίμημαι".

ὁ δ' οὖν Κλαύδιος ταῦτά τε οὕτως ἔπραττε, καὶ ἐπειδὴ πλῆθός 6
τε δικῶν ἀμύθητον ἦν καὶ οὐκ ἀπήντων ἐπ' αὐτὰς οἵ τι προσ-
δοκῶντες ἐλαττωθήσεσθαι, προεῖπε διὰ προγράμματος ὅτι καὶ
κατὰ ἀπόντων αὐτῶν ἐντὸς ῥητῆς τινος ἡμέρας δικάσει, καὶ ἐνε-
πέδωσε τοῦτο.

---

1 τε om. 2. 3 σπουδάσαντος Κλαυδίου Σαβῖνον 3 ἐπὶ τοῦ Γαΐου om. ἄρχοντα 6 ἐν τῷ δήμῳ om. 8 ἀπελογίζετο 10 ἐπίσταται τάδε ὅσα τε 12 ταύτην (pro τὴν Μεσσαλῖναν) 14 ὅτι οὕτω (pro οὕτω γάρ που) 15 τοῦ om. 19 δ' om. τε om. 20 τε om. 21 ἐλαττώσεσθαι]

688, 26—689, 1 = Zon. 11, 9 p. 466, 8. 9 B. (p. 29, 22—24 D.)

---

3 *Σαβῖνον*] *Γαβίνιον* Ritterling, *Westdeutsche Zeitschr.* 1894 p. 28, P. Gabinium Secundum (c. 8, 7) intellegens, at hic agi de praefecto Germanorum corporis custodum, non de legato Augusti pro praetore exercitus Germaniae, quem *τῶν Κελτῶν ἄρξαι* dicere non potuit Dio, recte observavit Friedländer, *Sittengesch. Roms* 2⁵, 333, 8, qui confert Joseph. *ant.* 19, 1, 15 4 *ἐκείνῳ*] *⟨καὶ⟩ ἐκείνῳ* Polak 6 *γε* om. Xiph. cod. Peir. *ἐν τῷ δή* | codicis Marciani finis.

6—23 haec a librario codicis Lb ex Marciano descripta sunt, cf. quae disputavi in praefatione huius voluminis p. XXII sqq.

20 *ἐπ' αὐτὰς* Rk., *ἐπ' αὐταῖς* Lb, *ἐπ' αὐτῆς* cod. Peir. *οἵ τι* Casaub. ad Suet. *Claud.* 15, *ἔτι* Lb cod. Peir. 22 *δικάσει*] *ἐρήμην δικάσει* cod. Peir., minus recte.

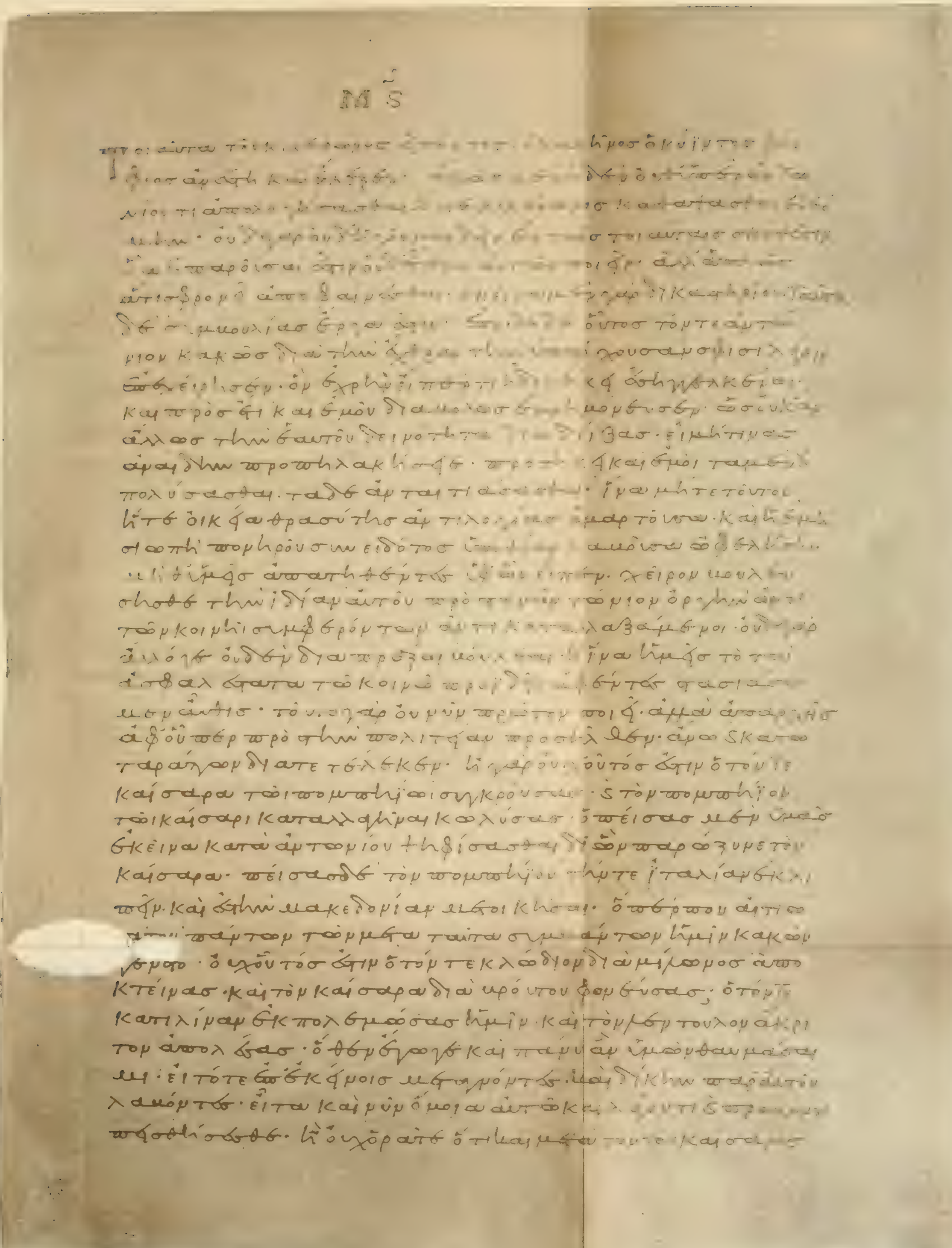
7 ὅτι Μιθριδάτης ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς ἐνεωτέρισε, καὶ παρεσκευάζετο εἰς τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων πόλεμον. τῆς δὲ μητρὸς ἀντιλεγούσης καὶ φυγεῖν, ἐπειδὴ μὴ πείθειν αὐτὸν ἠδύνατο, βουληθείσης, βουλόμενος ἐπικαλύψαι τὸ σπουδαζόμενον, αὐτὸς μὲν παρεσκευάζετο, πέμπει δὲ Κότυν τὸν ἀδελφὸν εἰς πρεσβείαν, φιλίους λόγους τῷ Κλαυδίῳ κομίζοντα. ὁ δὲ παραπρεσβεύσας πάντα αὐτῷ κατεμήνυσε, καὶ βασιλεὺς Ἰβηρίας ἀντὶ Μιθριδάτου γίνεται. Petr. Patr. *exc. de leg.*[G] 2 (Hoesch. p. 15 = fr. 3 Muell. *Fragm. hist. gr.* 4 p. 184 sq.).

1—7 fragmentum Hoeschelianum huc inserui. ambigi potest utrum ad annum 46 an ad anni 47 initium pertineat. ultra annum 47 ineuntem progredi vetat Tacitus qui in lacuna inter lib. 6 et 11 procul dubio de his rebus rettulit (cf. *ann.* 12, 18). ut ad annum 46 referam nummi me movent Cotyis, qui Claudii caput exhibent, anni 45/46, Köhne, *description du Musée de Kotschoubey* 2 p. 218 sq., *Catalogue of the Greek Coins, Pontus etc.* p. 52, cf. *pros. imp. Rom.* 1 p. 477. Ceterum vide quoque praef. huius vol. p. XXIV.

1 *ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς*] error Petri Patricii potius ipsius quam epitomatoris, repetitus in eiusdem Petri *exc. Vat.* n. 41 (p. 208 Mai = p. 191, 3—11 Dind.), intellegi Mithridatem Bosporanum (cf. *pros. imp. Rom.* 2 p. 382) vidit Mommsen, *Röm. Gesch.* 5 p. 379, 2 6 *Ἰβηρίας*] cf. ad v. 1.

Hic probabiliter libri sexagesimi finem statuendum esse vidit v. Gutschmid, *Kl. Schriften* 5 p. 562, cf. praef. huius vol. p. XXI—XXIV.

Lipsiae, typis I. B. Hirschfeldi.

Weidmannsche Buchhandlung, Berlin.

Lichtdruck von Albert Frisch, Berlin W.

Codicis Laurentiani plut. LXX n. 8 fol. [illegible]
(46, 1,1–3,2.)

192r

›› οὔτε προτρεπόμενοι. οὔτ' ἀναγκαζόμενοι. οὔτε δεόμε-
›› νοι πείθεσθε ἢ καί· ὁρᾶτε γὰρ καὶ αὐτοὶ ὅσοι πλείους
›› τῶν γεγαμηκότων ἐστέ· οὓς ἐχρῆν ἤδη τοσούτους
›› ἑτέρους. μᾶλλον δὲ πολλαπλασίους παῖδας ἡμῖν
›› παρεσχηκέναι· πῶς μὲν γὰρ ἂν ἄλλως τὰ γένη
›› διαμείνειε· πῶς δ' ἂν τὸ κοινὸν διασωθείη. μήτε
›› γαμούντων ὑμῶν. μήτε παιδοποιουμένων· οὐ
›› γάρ που καὶ ἐκ τῆς γῆς προσδοκᾶτέ τινας ἀνα-
›› φύσεσθαι τοὺς διαδεξομένους τά τε ὑμέτερα καὶ
›› τὰ δημόσια ὥσπερ οἱ μῦθοι λέγουσιν· οὐ μὴν οὐδ' ὅ-
›› σιον οὐδὲ καλόν ἐστι τὸ μὲν ἡμέτερον γένος
›› παύσασθαι· καὶ τὸ ὄνομα τὸ Ῥωμαίων ἐν ἡμῖν ἀ-
›› ποσβῆναι. ἄλλοις δέ τισιν ἀνθρώποις ἕλλησιν
›› ἢ καὶ βαρβάροις τισὶν ἐκδοθῆναι· εἶτα τοὺς
›› μὲν δούλους δι' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα ἐλευθεροῦμεν. ὅ-
›› πως ὡς πλείστους ἐξ αὐτῶν πολίτας ποιώμεθα.
›› τοῖς τε συμμάχοις τῆς πολιτείας μεταδίδομεν ὅ-
›› πως πολυπληθύωμεν. αὐτοὶ δ' ὑμεῖς οἱ ἀπαρχῆς
›› Ῥωμαῖοι τοὺς προγόνους. τοὺς Μαρκίους. τοὺς Φα- ÷ εκάρων
›› βίους. τοὺς Κυιντίους. τοὺς Οὐαλερίους. τοὺς Ἰουλ-
›› ίους. καταλιπόντες ἐπιθυμεῖτε μεθ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ
›› τὰ γένη ἅμα καὶ τὰ ὀνόματα ἀπολέσθαι· ἀλλ' ἔγωγε
›› αἰσχύνομαι. καὶ ὅτι τοιοῦτον ἐξ ὑμῶν προήχθην·
›› παύσασθε οὖν μαινόμενοι καὶ λογίσασθε ἤδη
›› ποτὲ ὅτι ἀδύνατόν ἐστι πολλῶν μὲν ἐνταῖς νό-
›› σοις. πολλῶν δὲ καὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἑκάστοτε
›› τελευτώντων συσσωθῆναι τὴν πόλιν. ἂν μὴ τὸ πλῆ-
›› θος αὐτῆς ἐκ τῶν ἐπιγιγνομένων ἀναπλη-
›› ρῶται· καὶ μηδεὶς ὑμῶν οἰέσθω με ἀγνοεῖν ὅτι ἐστί
›› τινα καὶ ἐν τοῖς γάμοις καὶ ἐν ταῖς τεκνοποιΐαις
›› δυσχερῆ καὶ ἐπαχθῆ· ἀλλ' ἐνθυμήθητε. ὅτι
›› οὐδ' ἄλλο τι ἀγαθὸν ἔχομεν. ὃ μὴ καὶ ἀνιαρόν τι
›› παραμέμικται· καὶ τοῖς γε πλείστοις καὶ μεγί-
›› στοις αὐτῶν. πλεῖστα καὶ μέγιστα συμπέφυκεν· ἅ τι

Weidmannsche Buchhandlung, Berlin.   Lichtdruck von Albert Frisch, Berlin W.

Codicis Marciani n. 395 fol. 192r
(56, 7, 3 – 8, 3)